Argentinië vraagt Nederlandsche kolonisators. —
De Argentijnsche regeering stelt een onderzoek in naar de mogelijkheid om Nederlandsche immigranten naar de delta van de Rio de la Plata te halen ten einde de kolonisatie van dit gebied voor te bereiden, zulks overeenkomstig een voorstel van de Internationale Beleggings- en Administratie-Maatschappij Zandbergen te Amsterdam. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4072 D.)

OORLOG 1939. —
ZUID-AFRIKA. — **„Die Volkspartij van die Transvaal" opgericht. —**
Het Congres der aanhangers van den vroegeren minister-president generaal Hertzog heeft op 7 Dec. '39 een nieuwe partij opgericht genaamd „die Volkspartij van die Transvaal".
Generaal Kemp is met de organisatie en de voorloopige leiding belast. Voor volkomen aansluiting met de partij der nationalisten van Malan was de meerderheid niet te vinden, die den band met Engeland niet geheel wenscht te verbreken, omdat een volkomen onafhankelijke Zuid-Afrikaansche republiek op het oogenblik onbestaanbaar is. De partij heeft wel andere punten van Malan's programma overgenomen, o.a. herziening van het tractaat van Simonstown, waarbij de Unie op zich neemt de Zuid-Afrikaansche havens voor Engeland te zullen verdedigen en een strikter censuur op films van imperialistische strekking. Bovendien heeft de partij nog de eischen op haar program gezet van een driekwart meerderheid in de parlementen als het om zulke belangrijke dingen gaat als oorlog of vrede en de eisch van een eigen nieuw volkslied. **(Vor. ber. Hertzog 4014)**

ENGELAND. — **Nieuwe transferregeling. —**
De Engelsche schatkist heeft op 21 December '39 een „Order in Council" afgekondigd, waarbij de „Defence Finance Regulation 1939" in dier voege wordt gewijzigd, dat met ingang van 8 Januari 1940 alle transfer van sterling-saldi voor rekening van een in Engeland gevestigde persoon of instelling naar de rekening van een persoon of instelling, welke niet aldaar is gevestigd, of de transfer van waardepapieren in sterling luidend door een in Engeland gevestigd persoon of instelling, welke niet aldaar gevestigd is, onderhevig is aan een vergunning, verleend door of namens de schatkist. De order geldt niet voor sterling-rekeningen van personen of instellingen, die niet in Engeland zijn gevestigd. Deze blijven, zooals tot dusver, vrij.

FRANKRIJK. — **Rede van premier Daladier. - Een nieuw Europa. —**
In den Senaat heeft minister-president Daladier op 30 December o.m. het volgende verklaard:
Evenzeer als ik groote theoretische concepties wantrouw, evenzeer ben ik voorstander van materieele waarborgen tegen een terugkeer van gebeurtenissen als die, waaronder wij thans lijden. Een nieuw Europa zal een breedere organisatie moeten krijgen dan die, welke tot dusverre bestond. De uitwisselingen zullen moeten worden verveelvuldigd en wellicht zal men federatieve banden tusschen de verschillende staten van Europa moeten overwegen.
(Vor. ber. Daladier 4071)

ENGELAND. — **Australische en Indische troepen. —**
In de tweede helft van December 1939 zijn Australische en Indische troepen in Engeland aangekomen.
(Vor. ber. Can. troepen 4073)

Rantsoeneering van boter en bacon ingaande 8 Jan. 1940. —
De Engelsche regeering heeft besloten, om met ingang van 8 Januari '40 de consumptie van boter en bacon op rantsoen te stellen en wel met het oog op de moeilijkheden van het overzeesche transport en de voordeelen der valuta-besparing. Het rantsoen zal bedragen 0.25 Eng. pond per week of 111 gram, hetgeen overeenkomt met de helft van het normale verbruik. Aangezien drie kwart der Engelsche bacon- en 90% der boterbehoefte worden gedekt door import, zal deze maatregel een rigoureuze beperking van den invoer met zich meebrengen, o.a. uit Nederland.
(Vor. ber. Voedselvoorziening 4073)

DUITSCHLAND. — **Kosten van oorlogvoering. - 3 à 3½ milliard Rm. per maand geraamd. —**
De Berlijnsche correspondent van de „Neue Zürcher Zeitung" schrijft, dat de kosten der oorlogvoering voor Duitschland op Rm. 3 à 3½ milliard per maand worden geraamd. In het eerste jaar van den wereldoorlog bedroegen de Duitsche uitgaven in verband met den oorlog Rm. 2 milliard per maand. Sedert het begin van den oorlog is de vennootschapsbelasting tweemaal verhoogd en de inkomstenbelasting is thans 50% hooger dan in begin September. In de „Reichsanzeiger" werd een decreet gepubliceerd, dat de vennootschapsbelasting uitstrekt tot alle ondernemingen, die tot nog toe niet door deze belasting werden getroffen. Deze belasting, die 40% van de winst beloopt, zal met terugwerkende kracht over het geheele jaar 1939 worden geheven. **(Vor. ber. Verh. ink.bel. 3937)**

463 Synagogen verwoest. —
Volgens het Joodsche persbureau zijn in de laatste 6 jaar in Duitschland 463 synagogen verbrand of op andere wijze vernietigd. Hiervan o.a. in Oostenrijk 107 (waarvan in Weenen 94), het Sudetengebied 11, Tsjecho-Slowakije 8, Danzig 4 en het oude rijk 283 (waarvan in Berlijn 17, Frankfort a. d. Main 6, Keulen 3, Hamburg 3 en Bremen 2). Door deze lijst van verwoestingen en door de emigratie, is er van de Joodsche gemeenten dus niet veel meer overgebleven. (Telex-A. N. P. - Agence Belga - Times - D. N. B.)
(Vor. ber. Anti-Semitisme 3995 F.)

1 JANUARI 1940

OORLOG 1939-40. — Nieuwjaarsboodschappen en artikelen. —
DUITSCHLAND. — **Rijkskanselier Hitler. —**
In een oproep aan de nationaal-socialistische partij ter gelegenheid van de jaarwisseling heeft Hitler o.a. gezegd, dat het doel van den oorlog voor Duitschland is: Duitschland en geheel Europa te bevrijden van de voortdurende overweldiging en bedreiging, die voortkomen uit het vroegere en huidige Engeland. Duitschland strijdt voor een nieuw Europa, dat slechts opgebouwd kan worden door de jonge en productieve naties.
Voor den opbouw van het nieuwe Europa komen slechts in aanmerking die volken en krachten, welke door hun houding en door hetgeen zij tot stand hebben gebracht, kunnen worden beschouwd als jong en productief. Aan deze jonge naties en systemen hoort de toekomst, de Joodsch-kapitalistische wereld zal de twintigste eeuw niet overleven. **(V. b. Hitler 4071)**

Propagandaminister dr. J. Göbbels. —
„Deze oorlog wordt door het geheele volk gevoerd".
(Vor. ber. Göbbels 4073)

Rijksminister voor Volksvoeding en Landbouw, Walther Darré. —
„De Volksche idee vervangt liberalisme".
Minister Funk (Financiën). —
„Geen inflatie ter bestrijding van de oorlogskosten."
(Vor. ber. Min. Funk 4056)

FRANKRIJK. — **Een groet van de Fransche radio.**
Bij de jaarwisseling hebben twaalf Fransche radiostations in de 21 talen, welke door de Fransche radio voortdurend worden gebruikt, de volgende boodschap uitgezonden: „Bij het begin van 1940 richt de Fransche radio een hartelijken groet tot alle volken en tot alle menschen, die in feite of in gevoelens met Frankrijk en Engeland zijn in hun strijd voor de vrijheid der menschen en volken tegen het nationaal-socialistische imperialisme. Wij hebben de vaste overtuiging, dat 1940 gelukkiger zal zijn voor de geheele menschheid en speciaal voor de slachtoffers van Hit-

ler, n.l. Polen, Tsjecho-Slowakije en Oostenrijk, voor het Duitsche volk zelf en voor het heldhaftige Finland.

ENGELAND. — **Mevrouw Chamberlain tot de Fransche vrouwen.** —
Mevrouw Chamberlain heeft per radio een nieuwjaarsboodschap tot de Fransche vrouwen gericht. Zij zeide o.a.: „Ik ben er van overtuigd, dat de vriendschap, die ons reeds verbond, dieper en sterker is geworden door de offers, die van onze beide landen gevraagd worden. De Engelsche soldaten, die het Kanaal zijn overgestoken, vormen slechts de voorhoede van het groote leger, dat thans in dit land bijeengebracht wordt".
(Vor. ber. Kerstboodschappen 1939, 4070)

A. **ITALIE. — Het tegenbezoek van Z. H. Paus Pius XII aan het Quirinaal - Hoofdpunten van de Lateraansche verdragen.** —
Ruim tien jaren nadat de Lateraansche Verdragen werden gesloten, waarmede in Italië de verzoening tusschen Kerk en Staat werd bezegeld, heeft de Paus op 28 December zijn eerste bezoek aan den Koning gebracht, nadat eenige dagen tevoren de Koning van Italië, Victor Emmanuel III, een bezoek aan het Vaticaan had afgelegd. Het is duidelijk, dat deze gebeurtenis van historische beteekenis wordt geacht.
Na den val van den kerkelijken staat in 1870 beschouwden de Pausen zich als „de gevangenen van het Vaticaan". Zij verlieten het nimmer, en ofschoon de verhouding tot het politieke gezag in Italië officieel vriendschappelijk was, miste ze alle soepelheid. Het aan het bewind komen van het fascisme verscherpte de verhouding, daar de Heilige Stoel herhaalde malen duidelijk te kennen gaf de totalitaire gedachte niet te kunnen onderschrijven. De politiek, welke Mussolini aanvankelijk tegen de Kerk voerde, verdiepte de klove, die pas werd overbrugd toen de Duce deze politiek wijzigde. In Februari 1929 kwamen de verdragen van San Giovanni in Laterano tot stand, welke geheel nieuwe betrekkingen tusschen Kerk en Staat inluidden.
Ter herinnering diene dat in de verdragen de souvereiniteit van den Paus werd erkend en diens wereldlijk bezit nauwkeurig werd omschreven. Dit omvat in de eerste plaats het gebied der Vaticaan Stad (Citta del Vaticano), de drie patriarchale basilieken van San Giovanni, San Paolo en San Maria Maggiore, benevens verscheidene andere kerken en het Castel Gandolfo. Voorts zijn de goederen, die komen van, of gaan naar Vaticaan Stad, tolvrij.
Daartegenover erkent de „Heilige Stoel" den Staat Italië.
De verdragen werden destijds door kardinaal Gasparri voor de Curie en door Mussolini voor den Italiaanschen Staat onderteekend. (Telex-A. N. P. - De Tijd)
(Vor. ber. Paus Pius XII 4070)

B. **TURKIJE. — Aardbevingen en overstroomingen.** —
Sedert eenige dagen wordt Turkije geteisterd door aardbevingen. De laatste officieuze raming van het aantal slachtoffers bedraagt 48.000, waarvan volgens de officieele mededeeling 45.000 zijn gedood en de rest gewond. Naar wordt vernomen zijn 8 steden, die elk ruim 20.000 inwoners tellen en 52 dorpen volkomen verwoest. De zwaarst getroffen stad is Erzindjan.
Door den meteorologischen dienst in Turkije wordt er op gewezen, dat men nog gedurende een periode van tien dagen of langer nieuwe aardschokken kan verwachten.
Een nieuwe ramp heeft op 1 Januari Turkije getroffen. In het westelijk deel van Anatolië hebben stortregens overstroomingen veroorzaakt, welke tot nu reeds vierhonderd slachtoffers hebben geëischt.
(Telex-A. N. P.)

C. **BELGIE. — De neutraliteit van Nederland.** —
Op 19 December nam minister Spaak bij de debatten over de begrooting van Buitenlandsche Zaken, het woord en hij vond bij vrijwel alle Kamerleden instemming toen hij verklaarde, dat er in België eigenlijk niemand is, die het land in oorlog zou willen zien, maar dat vrijwel iedereen er wenscht, dat België neutraal zal blijven zoolang zijn onafhankelijkheid, de integriteit van zijn grondgebied en zijn vitale belangen niet zullen worden bedreigd.
Verder verklaarde minister Spaak, dat voor België een onafhankelijk en neutraal Nederland, zoowel militair, economisch, als moreel een garantie van zekerheid en vrede is. Men heeft ons gevraagd, zoo zeide de minister, wat onze houding zou zijn, als Nederland werd aangevallen? Ik wilde mij door geen enkel automatisme binden, maar men zal begrijpen, dat ik het voor onzinnig verklaar, dat een verandering van den toestand in Nederland ons onverschillig zou laten."
(Agence Belga) **(Vor. ber. Polit. samenwerking België-Nederland 4060 C; Min. Spaak 3650 D)**

2 JANUARI 1940

OORLOG 1939. — Recapitulatie van het wereldgebeuren van 21—30 November 1939. —

21 November: De Engelsche premier, Neville Chamberlain, deelt in het Lagerhuis mede, dat bij wijze van représaille tegen Duitschland exporten van Duitschen oorsprong of van Duitsche eigenaars op neutrale schepen in beslag zullen worden genomen. **(pag. 4031)**
Het standrecht te Praag en andere districten wordt weer opgeheven. **(pag. 4028)**
Een verdachte van den aanslag op Hitler te München, Georg Elser, wordt gearresteerd; volgens Duitsche berichten zou Otto Strasser, (een ex-lid van de partij, thans in het buitenland) de organisator zijn van het misdrijf. **(pag. 4031)**
Het Japansche passagiersschip Terukuni Maroe is bij de Engelsche kust op een mijn geloopen en gezonken. **(pag. 4032)**
Met ingang van 21 November zijn in Nederland weer periodieke verloven verleend.

22 November: Duitsche vliegtuigen werpen bommen uit boven de Shetland eilanden; aan het Westelijk front worden luchtgevechten geleverd. **(pag. 4031)**
De Fransche regeering neemt hetzelfde besluit als de Engelsche inzake het oefenen van représailles tegen den Duitschen buitenlandschen handel. **(pag. 4031)**

23 November: De Roemeensche regeering treedt af. **(pag. 4032 C)**
De Belgische en Nederlandsche regeeringen protesteeren bij de Engelschen tegen de représaille-maatregelen. **(pag. 4032 A)**

24 November: Tatarescu vormt een nieuw Roemeensch kabinet. **(pag. 4032 C)**
Aan de kust van York zijn ongeveer 200 Duitsche mijnen aangespoeld.
Bekend wordt, dat de Engelsche Kruiser „Belfast" in de Firth of Forth door een torpedo of een mijn is beschadigd. **(pag. 4032)**
Bekend wordt, dat het motortankschip „Sliedrecht" van Van Ommeren's Scheepvaartbedrijf aan de westkust van Ierland door een Duitsche duikboot is getorpedeerd; een sloep met 26 opvarenden wordt vermist. **(pag. 4034 B)**

25 November: Japan, Zweden en Italië protesteeren te Londen tegen de Britsche représailles.
Het Duitsche mijnenveld onder de Zweedsche kust wordt uitgebreid; de Zweedsche regeering protesteert te Berlijn.
De Nederlandsche regeering protesteert te Berlijn tegen de grensschending bij Venlo op 9 November. Bij deze grensschending is de Nederlandsche officier Klop doodgeschoten. **(pag. 4034 B)**

26 November: Russen melden incidenten aan de Finsche grens; 4 Russische soldaten gedood. **(4039 B)**
Op de sommatie haar troepen 25 K.M. van de grens terug te trekken, antwoordt de Finsche regeering hiertoe bereid te zijn, mits de Russen hetzelfde doen. **(pag. 4039 B)**

De Engelsche hulpkruiser „Rawalpindi" wordt door de „Deutschland" tot zinken gebracht, van de 300 opvarenden 17 gered. **(pag. 4032)**
Een groot aantal schepen, waaronder de Poolsche mailboot „Pilsudski", loopt op mijnen of wordt getorpedeerd. **(pag. 4032)**

27 November: De Engelsche Koning teekent de „Order in Council", welke voorziet in de Britsche représaillemaatregelen tegen den Duitschen mijnenoorlog. **(pag. 4038)**
De „Spaarndam" van de Holland-Amerika Lijn, loopt bij de Engelsche kust op een mijn; vijf personen komen om het leven. **(pag. 4034 B)**

28 November: Rusland zegt het non-agressieverdrag met Finland op. **(pag. 4039 B)**
Het verbod van den Duitschen uitvoer wordt te Londen afgekondigd; het treedt 4 December in werking. Als Duitsche goederen worden beschouwd goederen, welke voor 25% of meer uit Duitsch materiaal bestaan. **(pag. 4038)**
De Tweede Kamer weigert een interpellatie-Wijnkoop over de blokkade-politiek.

29 November: Rusland verbreekt de diplomatieke betrekkingen met Finland. **(pag. 4039 B)**
De Amerikaansche regeering biedt goede diensten aan, indien Finland en Rusland dit wenschen. **(4039 B)**

30 November: De Russische troepen overschrijden de Finsche grens. Helsinki wordt gebombardeerd, waarbij 200 dooden vallen. **(pag. 4040 A)**
De Fransche Kamer neemt het ontwerp, tot het verstrekken van volmachten aan de regeering, aan met 309 tegen 188 stemmen. **(pag. 4040)**
De onschendbaarheid der Fransche communistische Kamerleden wordt opgeheven.
Engeland legt een nieuw mijnenveld in de Noordzee. (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Recap. Wereldgebeuren v. 11—20 Nov. 1939, 4069)**

A. Z. EXC. J. DE GRAAFF, Vice-admiraal b. d. —
Tot ons groot genoegen kunnen wij mededeelen, dat Z. Exc. J. de Graaff, Vice-admiraal b. d. te den Haag, zich bereid heeft verklaard, belangeloos de supervisie op zich te nemen van de rubriek: Marine Zaken van Keesings Historisch Archief.

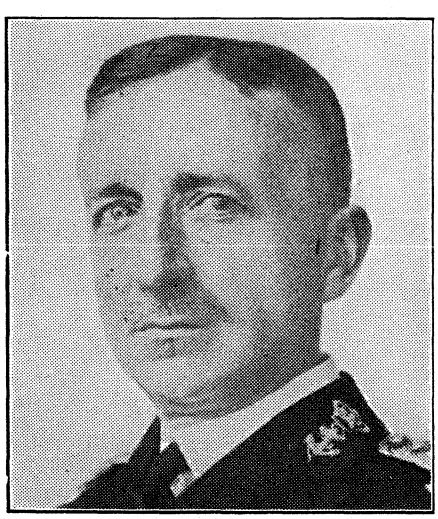

Z. Exc. J. de Graaff.

J. de Graaff is op 16 September 1879 te Sommelsdijk geboren en trad in 1896 als adelborst in den zeedienst. Na in 1900 te zijn bevorderd tot adelborst der 1e klasse werden de verschillende officiersrangen doorloopen en volgde in 1932 zijn benoeming tot Schout bij Nacht.
In den vlagofficiersrang was hij van 16 April 1932 tot 1 Juli 1936 Chef van den Marine Staf, tevens hoofd van de IIe Afd. A. van het Departement van Defensie. Op laatst genoemden datum verliet de Vice-Admiraal de Graaff den Zeedienst met pensioen.
Hij is in zijn diensttijd onderscheiden met het Commandeurskruis van de Orde van Oranje Nassau met de Zwaarden en met het Ridderkruis in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.
Na zijn pensionneering werd hij door den Volkenbond benoemd tot Hooge Commissaris van Danzig, terwijl hij daarna aangezocht werd voor de functie van Hoofdadministrateur der zeecontrôle van de Non-interventie-commissie. Hij heeft echter voor beide benoemingen bedankt en is thans werkzaam bij het Krijgsgeschiedkundig Archief van den Generalen Staf te den Haag. (Red. K. H. A.)

OORLOG 1939. — Krijgsverrichtingen Westelijk Front van 24—30 December 1939. —

29 December: Engelsch slagschip door Duitsche duikboot met een torpedo aangevallen. Volgens officieele Engelsche lezing zijn er 4 personen gedood en is eenige schade aangericht. Het schip is een haven binnengeloopen.

30 December: Duitsch marinevaartuig tijdens zwaren storm in de Oostzee gestrand. Duitsch stoomschip in het Zuidelijk deel van den Atlantischen Oceaan door een Britschen kruiser buitgemaakt. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. v. 17—23 Dec. 1939, 4069)

B. SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 24—30 December 1939. —

25 December: Honderden Russische vliegtuigen boven Finland. Aanvallen op Finsche spoorlijnen. Ook strijd op Russisch gebied.

26 December: Nieuwe Russische aanvallen op Mannerheimlinie afgeslagen. Wiborg wordt gebombardeerd.

27 December: Finsche ski-troepen bedreigen den Moermansk-spoorweg. Russische luchtaanvallen op Finsche steden.

28 December: Finnen melden het neerhalen van 9 Russische vliegtuigen. De Russische aanvoer langs den Moermansk-spoorweg wordt door Finnen bemoeilijkt.

29 December: Volgens een Finsch bericht zijn tot nu toe 25.000 Russische soldaten gesneuveld.

30 December: Russen aan front bij Salla in moeilijkheden. De spoorweg Leningrad—Moermansk is door Finsche ski-patrouilles op drie punten vernield.
(Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. v. 17—23 Dec. 1939, 4068 B)

3 JANUARI 1940

C. NEDERLAND EN DE OORLOG. - 1939-'40. — Nieuwjaarsrede van minister-president Jhr. mr. D. J. de Geer. - „Waakzaamheid en vertrouwen." —
De minister-president heeft ter gelegenheid van de jaarwisseling een rede gehouden, waaraan wij o.a. het volgende ontleenen:
„Het is verheugend, dat verschillende stemmen, zoowel uit Europa als uit Amerika, opgaan die tot bezinning roepen. Wij mogen onderstellen, dat die stemmen ook in de belligerente landen niet zonder weerklank blijven, al moet men daar, om een indruk van zwakte te vermijden, zich ervoor hoeden hiervan ontijdig te doen blijken. Ook in die landen moet wel het besef levendig zijn, dat het beter is, onder erkenning van de wederzijds sinds 1918 begane fouten, de handen ineen te slaan, dan een algemeene uitputting en verarming te riskeeren, die ons werelddeel tot een speelbal zouden maken van duistere machten, welke de beschaving van geen enkel land onaangetast zouden laten.
Wat ons land aangaat, wij mogen met dankbaarheid gedenken, dat het tot dusver voor de oorlogsramp bewaard is gebleven en dat het van de omringende belligerente mogendheden de verzekering heeft ontvangen, dat ook verder onze neutraliteit zal worden ontzien, indien wij haar zelf zullen handhaven. Dat omtrent dit laatste alle twijfel is uitgesloten, daar-

voor staat de onwrikbare wil van regeering en volk borg."
Zwaar drukken niettemin ook op ons de gevolgen van den oorlog. Er wordt stoffelijk geleden en geestelijk door velen een harde strijd doorgemaakt. Een vriendelijken groet moge ik hier brengen aan onze gemobiliseerden en hun gezinnen. Het offer, dat zij brengen, kan ons helpen, de zooveel lichtere lasten, die ons vaak zoo moeilijk te dragen schijnen, met blijmoedigheid te aanvaarden.
De algemeene houding, die aan ons neutrale volk te midden van de heerschende onzekerheden past, is in twee woorden samen te vatten: waakzaamheid en vertrouwen.
In den nood van deze dagen hebben wij allen een taak van redding. In kleinen of in grooten kring. Tegenover eigen omgeving of tegenover het volksgeheel. Wie zich het ijverigst daaraan wijdt, zal het minst gevaar loopen zijn kalmte te verliezen.
Ik wensch u allen toe, den zegen hiervan te ervaren. De beste weg daartoe is, u te stellen onder de hoede van onzen Hemelschen Vader, Die op wondere wijze beproevingen tot zegeningen maakt en Die — hetzij het dan oorlog is of vrede — ook in dit jaar bereid is ons te schenken Zijn vrede, die, naar het Paulinische woord, alle verstand te boven gaat.

(Vor. ber. Radio-rede Jhr. Mr. de Geer 4019 C)

Radiorede van Dr. H. Colijn. —

De minister van Staat, dr. H. Colijn, heeft op Nieuwjaarsdag voor de N.C.R.V.-radio een rede gehouden. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
Wie de laatste dertig jaren bewust heeft meegeleefd, aldus spr., en er zich toe zet om eens na te gaan, bij hoeveel jaarwisselingen in die periode de horizon klaar was en de toekomst met vertrouwen werd tegemoet gezien, die zal slechts een schralen oogst binnenhalen.
Het is begrijpelijk, dat het hart van hèn, die thans den middelbaren leeftijd bereikt hebben of daarboven uitgaan, als ze letten op de geschiedenis der laatste 26 of 30 jaren, met groote zorg voor de toekomst vervuld is. Het zou zelfs verkeerd zijn, indien het anders ware, indien de ervaringen van de laatste kwart eeuw aan ons waren voorbijgegaan zonder een spoor van nadenken achter te laten, indien die ervaringen ons niet geleerd hadden, dat we buitengewoon moeilijke tijden tegemoet gaan, vooral dan, als de thans uitgebroken oorlog van langen duur mocht zijn en als hij, wat dan te vreezen is, zou eindigen in een sfeer van laaienden hartstocht en haat en met een groote mate van financieele en economische uitputting bij de strijdende mogendheden. Vooral als men dan ook rekent met het feit, dat er een groote mogendheid in Europa is, die meent een missie te hebben, om de wereldrevolutie te bevorderen en die bovendien thans ook de politieke idealen van het oude Tsarenrijk tracht te verwezenlijken.
Spr. wekte ten slotte allen op, hun hoop op God te stellen.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Dr. H. Colijn 4011 B; Nederland en de Oorlog 4076 B)**

A. BELGIE. — Belastingen. - Voor frs. 1½ milliard door Senaat goedgekeurd. —
Na de Kamer nam de Senaat op 29 Dec. '39 de regeeringsvoorstellen tot het uitvoeren van nieuwe belastingen aan, die frs. 1½ milliard moeten opbrengen. De belasting van 70% op in handel of industrie verkregen oorlogswinst werd met 90 stemmen voor, 27 stemmen tegen en 19 blanco stemmen aangenomen.
(Agence Belga) **(Vor. ber. Belastingen 3307 C)**

B. ITALIE. — De ambassadeur te Moskou naar Rome ontboden. —
De Italiaansche regeering heeft haar ambassadeur te Moskou uitgenoodigd met verlof naar Italië te komen. Deze stap zou verband houden met het vertrek, eenigen tijd geleden, van den Russischen ambassadeur te Rome, naar zijn land. Aanleiding tot dit vertrek zouden mede geweest zijn de demonstraties, welke te Rome in verband met Rusland's inval in Finland, zijn voorgekomen. (Stefani)
(Vor. ber. Vertr. Russ. Ambass. 4060 B)

C. ITALIE. — Een waarschuwing aan Moskou. - „Niet over de Karpathen". —
„Het roode leger heeft de Karpathen bereikt, doch Italië zal niet toestaan, dat het verder naar het Zuiden doordringt," aldus schrijft de „Relazioni Internazionali" op 2 Januari '40.
„Italië is steeds trouw gebleven aan zijn anti-bolsjewistische gedragslijn," aldus het tijdschrift, „en heeft nimmer geaarzeld daar tusschenbeide te komen, waar het communistische gevaar zich zou kunnen manifesteeren. Rusland is thans in een lange en duistere militaire actie in Finland verwikkeld, maar het aanhouden van de bolsjewistische propaganda in Zuidoost-Europa doet voorzien, dat in een tweede periode de plannen van Moskou op het Donau-bekken en den Balkan gericht zouden kunnen worden. Het is echter duidelijk, dat Italië zich niet gedesinteresseerd kan toonen voor een dergelijken toestand.
De drie groote schiereilanden in de Middellandsche Zee, het Italiaansche schiereiland, het Iberische schiereiland en het Balkan-schiereiland zijn door een gemeenschappelijke beschaving en lotsbestemming verbonden, doordat zij ook aan één zee grenzen. Indien het bolsjewisme zich op een dezer drie schiereilanden zou vestigen, zou de geheele Middellandsche Zee bedreigd worden. Daarom heeft de Groote Fascistische Raad op 7 December '39 verklaard, dat alles, wat in het Donaubekken en op den Balkan zou kunnen gebeuren, Italië wel moet interesseeren, gezien de gemeenschappelijke grenzen te land en ter zee, welke na de hereeniging met Albanië zijn ontstaan. Italië wenscht orde en vrede in gerechtigheid, opdat de noodzakelijke voorwaarden voor een nieuw Europa geschapen kunnen worden." (Agence Belga)
(Vor. ber. Russ. expansie 4074 B; Kaart 4047a)

4 JANUARI 1940

D. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt's rede bij de opening van het 76ste Congres. —
President Roosevelt heeft de derde zitting van het 76ste Congres op 3 Januari geopend met een rede, waarin hij den nadruk heeft gelegd op het feit, dat geen land, en dus ook Amerika niet, zich van hetgeen er in de rest der wereld geschiedt, kan isoleeren. De Vereenigde Staten kunnen niet welvarend zijn binnen een hoogen muur van isolement, zoo zeide hij.
Niemand in de V. S. wil, dat Amerika militair in den oorlog zal worden betrokken, maar dat beteekent niet, dat de oorlog Amerika niet aangaat. De Amerikanen moeten nagaan, aldus de president, hoe de toekomst van hun kinderen zou zijn, als de kleine naties aanhangsels werden van de machtige miltaire stelsels en indien groote deelen der wereld geen vrijheid en democratie meer zouden kennen.
Ook moet Amerika, als het vredesherstel weer aan de orde is, zijn invloed aanwenden voor het vrijmaken van den wereldhandel, opdat geen land meer door oorlog behoeft na te streven, wat het door overleg kan verkrijgen. Amerika mag de mogelijkheden om leiding te nemen bij het vredesherstel niet verminderen door eigen handelsegoïsme.
Om veiligheidsredenen drong Roosevelt ten slotte aan op versterking der defensie, waarvan de uitgaven door hoogere belastingen gedekt moeten worden.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4071)**

E. NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-40. Oudejaarsavondrede van Z.Exc. den Gouverneur-Generaal. —
De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, Jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, heeft voor de microfoon van de N.I.R.O.M. de gebruikelijke Oudejaarsavondrede gehouden, waaraan het volgende is ontleend:
Hij wees er op, dat het beeld, dat 1939 bij een terugblik toont, zijn wezenstrekken ontleent aan de internationale spanningen, die na een lange dreiging tot ontlading zijn gekomen en een brand veroorzaakten, welken wij met bezorgdheid gadeslaan.
Te midden van de oorlogvoerenden is Nederland in Europa omsloten en bekneld.

Verwijderd van het centrum van beroering, en heel wat minder door gevaar omgeven, is Nederlandsch-Indië boven het moederland bevoorrecht.
Nochtans eischt ook hier 's lands veiligheid bijzondere en persoonlijke offers en past het, een saluut te brengen aan hen, die met bereidvaardigheid in dezen archipel te land en op de zeeën hun vaderlandschen plicht vervullen.
Nederlandsch-Indië mocht belangrijk bijdragen in de voorziening van de behoeften van Nederland, terwijl het daartoe strekkende steun was voor eigen uitvoer.
Op gelukkige wijze werden beide zijden gediend.
De staat van onzekerheid, waarin vele gevestigde verhoudingen zijn komen te verkeeren, spoorde aan tot het zoeken van nieuwe wegen en methoden, ook tot het scheppen van nieuwe bedrijven.
Was er bezorgdheid in het medeleven met het moederland, gegriefdheid over het onrecht, door de oorlogvoerenden aangedaan aan eerste-rangs-belangen van het Koninkrijk, werden individueel offers gebracht en teleurstellingen ondervonden, naar waarheid kan niet worden gezegd, dat Nederlandsch-Indië, als gemeenschap, door harde slagen zou zijn getroffen.
Veeleer mag met dankbaarheid worden erkend, dat vele vreezen voorshands niet zijn verwezenlijkt, de moeilijkheden voor een goed deel zijn overwonnen.
(Aneta) **(Vor. ber. Gouv.-Generaal 3835 E)**

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **Twee millioen nieuwe dienstplichtigen. —**
Op 1 Januari '40 heeft de Koning in een Privy Council een proclamatie onderteekend op grond waarvan bijna 2 millioen man dienstplichtig worden voor de gewapende strijdkrachten.
Het betreft alle mannen, die op 1 Januari 19 jaar oud waren, doch nog geen 28 jaar.
De inschrijving en oproeping van de verschillende groepen zullen in den loop van het jaar worden bekend gemaakt.
De eerste groep zal die der 23-jarigen zijn. Het is evenwel niet waarschijnlijk, dat deze mannen voor 1 Maart zullen worden opgeroepen, daar zij, die in November en December werden ingeschreven, nog niet zijn opgeroepen. **(V. b. Oproep 250.000 m. 3971)**

Britsche ambassadeur uit Moskou vertrokken. —
Seeds, de Britsche ambassadeur, is op 2 Januari uit Moskou naar Engeland vertrokken.
(Vor. ber. Diplomatie 3937)

FRANKRIJK. — **Begrooting goedgekeurd. —**
De Senaat heeft, evenals de Kamer, op 28 December, na een rede van den minister van Financiën, Paul Reynaud, de financieele wetsontwerpen (80 milliard franc) met algemeene stemmen goedgekeurd.
(Vor. ber. Financiën 4073)

DUITSCHLAND. — **Mandaatgebieden. —**
De Duitsche regeering heeft op 31 December er bij de in de mandaatcommissie vertegenwoordigde neutrale mogendheden en bij de regeeringen van Engeland en Frankrijk tegen geprotesteerd, dat Engeland en Frankrijk de mandaatgebieden, die hun zijn overgedragen, voor hun oorlogsdoeleinden gebruiken. In de Duitsche nota wordt gezegd, dat de mandaatgebieden niet onder Engelsche en Fransche souvereiniteit staan en dat het veeleer de taak dezer mogendheden is, den mandaatgebieden geleidelijk zelfstandigheid te verzekeren en vooral den vrede daar te handhaven. Het tegenwoordige optreden der mandaatmogendheden, aldus de nota, beteekent juist het tegendeel. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Mandaatgebieden 2395 A.)

A. FINLAND. — Productie. - In- en uitvoer. - Handel met Nederland. —
De dramatische gebeurtenissen, die zich in Finland afspelen, richten ook de aandacht op de economische structuur en beteekenis van deze jonge republiek.
Hieronder volgen eenige cijfers, die wij aan de Telegraaf hebben ontleend.

Waarde der productie v. d. Finsche industrie in 1938:
(in millioenen Finsche marken)

Houtzagerij . . .	3224	Voedings- en ge-	
Houtslijp en carton	808	notmiddelen . .	3454
Cellulose	2423	Machine-industrie .	1029
Triplex	522	Leer en schoenen .	946
Papier	1266	Chem. en ceramische industrie .	1239
Textiel en kleeding	2264		

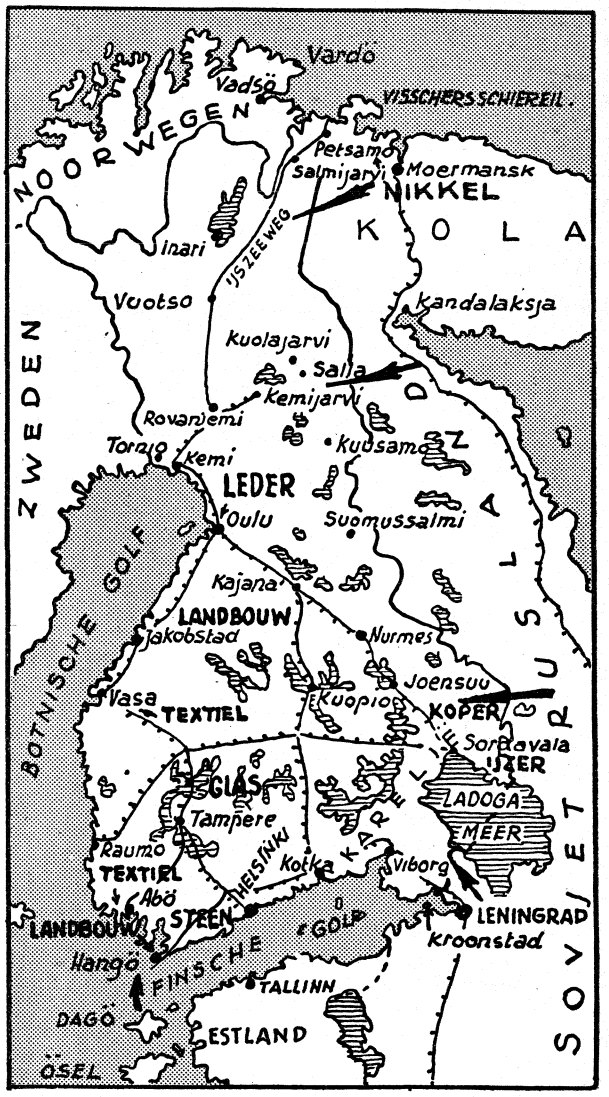

← = Operatiebases der Russen in Finland.

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Finsche buitenlandsche handel:
(in millioenen Finsche marken)

	Invoer	Uitvoer	Saldo
Gemiddeld 1931—'35 . . .	4203	5370	+ 1167
1936	6369	7223	+ 854
1937	9306	9380	+ 74
1938	8612	8431	— 181

Nederlandsch-Finsche handel:
(in duizenden guldens)

	Invoer uit Finland	Uitvoer naar Finland
1935	6042	4515
1936	7659	5672
1937	16697	10769
1938	15848	9449

Uit deze tabel blijkt dus, dat de waarde van onzen invoer uit Finland sinds 1935 2½ maal zoo groot is geworden, terwijl onze uitvoer naar Finland is verdubbeld. (Telegraaf)
(Vor. ber. In- en uitvoercijfers 2914 C; Handelsverdr. m. Nederland 3601 C; Finssch-Russ. kwestie 4079 B)

5 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. —
DUITSCHLAND. — **Generaal-Veldmaarschalk Göring opperste leider der oorlogseconomie. —**
Om de krachtigste leiding van de Duitsche oorlogseconomie te verzekeren, heeft generaal-veldmaarschalk Göring op 4 Januari besloten, een verdere unificatie in de leiding van de economische politiek tot stand te brengen. Göring neemt de leiding van de oorlogseconomie geheel in handen en wordt hoogste oorlogs-economische instantie.
Voorts worden, om de beslist noodzakelijke samenwerking te waarborgen, alle in de oorlogseconomische politiek ingeschakelde hoogste rijksautoriteiten in een algemeenen raad vereenigd.
Met de vertegenwoordiging van Göring in de leiding van den algemeenen raad is staatssecretaris Körner belast.

In het tijdschrift „Der Vierjahresplan" geeft staatssecretaris Körner eenige verduidelijkingen van de nieuwe maatregelen. Om door sterkere schaakzetten het hoofd te bieden aan de Britsche blokkade moet de oorlogseconomische politiek worden aangepast aan de nieuwe mogelijkheden. Drie voorwaarden zijn onmisbaar:
1) Duidelijk gezag en zoo krachtig mogelijke autoritaire leiding van de geheele oorlogseconomie.
2) De nauwst mogelijke samenwerking van alle organen, die zich bezig houden met oorlogseconomische vraagstukken.
3) Discipline en bewuste medewerking van het geheele volk.
Körner geeft uiting aan de overtuiging, dat de nieuwe regeling in de toekomst, ook bij een langen duur van den oorlog, volledig berekend zal zijn op alle vraagstukken van economischen aard, die zich zouden kunnen voordoen.
(Vor. ber. Gen. Göring 3938)

De „Tacoma" te Montevideo geïnterneerd. —
Het hulpschip van het vestzakslagschip „Admiral Graf von Spee", het Duitsche vrachtschip „Tacoma", groot 8.268 t., eigendom van de Hamburg—Amerika-Lijn, is, met zijn bemanning, te Montevideo geïnterneerd. De regeering van Uruguay deelde den kapitein van de „Tacoma" mede, dat zijn schip als een marinevaartuig wordt beschouwd.
(Vor. ber. „Admiral Graf von Spee" 4069)

ENGELAND. — **Kabinet-Neville Chamberlain. - Mutaties in Oorlog, Voorlichting en Handel. —**
Ten gevolge van tot dusverre nog niet volledig bekende oorzaken, zijn op 5 Januari '40 de Britsche minister van Oorlog, Hore Belisha en de minister van Voorlichting, Lord MacMillan, afgetreden.
De Koning heeft tot minister van Oorlog benoemd Oliver Stanley, tot dusver minister van Handel, tot minister van Voorlichting Sir John Reith en tot minister van Handel Sir Andrew Rae Duncan.
Hore Belisha, die sinds 1937 minister van Oorlog is geweest, was tevoren minister van Verkeer. Stanley was sedert 1937 minister van Handel en Duncan is een bekend industrieel en directeur van de Bank van Engeland, terwijl Reith bekend is als gewezen directeur-generaal van de B.B.C. (D. N. B. - Times)
(Vor. ber. Kabinet Nev. Chamberlain 3933 A.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Defensie uitgaven. - Begrooting en deficit. —
President Roosevelt heeft op 3 Januari het Congres verzocht, $ 271.999.523 te voteeren voor de bescherming van de Amerikaansche neutraliteit en ter versterking van de nationale verdediging.
Het deficit op de begrooting der Ver. Staten bedraagt voor de eerste zes maanden van het financieele jaar 1939-'40 $ 2.023.238.159.
De totale uitgaven bedragen $ 4.767.467.673; de inkomsten $ 2.744.299.513. Aan het, einde Juli 1940, afloopende jaar, zal het deficit naar schatting $ 4 milliard bedragen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Begrooting 3841 D; Marine-cred. 3791 G)

B. CHILI. — Kabinetswijziging. —
De Chileensche minister van Financiën, Roberto Wachholtz, is dezer dagen afgetreden wegens een verschil van meening met den minister van Openbare Gezondheid. De President van de republiek heeft het ontslag aangenomen.
De afgetreden minister van Financiën is opgevolgd door Pedro Enrique Alfonso, tot nu toe minister van Binnenlandsche Zaken. Minister van Binnenlandsche Zaken werd Guillermo Labarca, tot nu toe minister van Landsverdediging, terwijl de gezant van Chili in Peru, Alfredo Duhalde, is benoemd tot minister van Landsverdediging. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. President 3519 E)

C. BELGIE. — Kabinet-Pierlot. - Mutaties. —
De Belgische minister-president Pierlot heeft op 4 Jan. '40 medegedeeld, dat hij van den Koning een mededeeling heeft ontvangen, waarin hij er mede belast wordt, Z.M. zoo spoedig mogelijk voorstellen voor te leggen betreffende de wijzigingen, die in de samenstelling van de regeering zouden kunnen worden aangebracht.
Op 5 Januari heeft minister-president Pierlot de nieuwe regeering als volgt samengesteld:
Minister-president: Pierlot (R.K.);
Binnenlandsche Zaken: Vanderpoorten (Lib.);
Justitie: Janson (Lib.);
Buitenlandsche Zaken: Spaak (Socialist);
Financiën: Gutt (extra-parlementair);
Defensie: Generaal Denis (extra-parlementair);
Economische Zaken en Voedselvoorziening: Sap (Cons. Kath.);
Verkeer: Delfosse (Chr.-dem.);
Landbouw: Graaf d'Aspremont-Lynden (C. Kath.);
Onderwijs: Soudan (Socialist);
Koloniën: De Vleeschauwer (R.K.);
Arbeid en Sociale Zaken; Balthazar (Socialist);
Gezondheid: Marcel Henry Jaspar (Liberaal);
Openbare Werken: Matagne (Socialist).
(Agence Belga) **(Vor. ber. Kabinet-Pierlot 3933 C)**

6 JANUARI 1940

D. NEDERLAND EN DE OORLOG. - 1939-'40. — Nederland onaantastbaar aan alle zijden. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Sedert eenigen tijd worden in buitenlandsche persorganen tendentieuze berichten omtrent Nederland verspreid, in dier voege dat twijfel wordt gewekt aan Nederlands vastbeslotenheid om zich met alle krachten, waarover het land beschikt, tegen elken buitenlandschen aanval te verweren.
Naar aanleiding hiervan zij nogmaals verklaard, ter voorkoming van alle misrekening en ter wegneming van verder misverstand, dat over Nederlands onaantastbaarheid niet te onderhandelen valt en dat elke aanrander van het Nederlandsche grondgebied den meest hardnekkigen weerstand onzer wapenen zal ontmoeten, van welke zijde de aanval ook moge komen. **(Vor. ber. Procl. Neutraliteit 3933 D; Nederland en de Oorlog 4079 C)**

E. SOVJET-RUSLAND. — Bulgaarsch-Russisch handelsverdrag. —
Op 5 Januari '40 is te Moskou een verdrag van handel en scheepvaart voor den tijd van drie jaar gesloten tusschen de Sovjet-Unie en Bulgarije, alsmede een overeenkomst in zake het betalingsverkeer voor 1940.
Het handelsverdrag bepaalt, dat wederzijds de beginselen van meest-begunstiging in acht zullen worden genomen. (Tass Agency)

A. DE MAGNETISCHE MIJN. — Het nieuwe wapen.
De ontploffing van een mijn door directe aanraking, langs electrischen of magnetischen weg, geschiedt door verschillende ontstekingsinrichtingen, welke in werking gesteld kunnen worden, verscheidene dagen of weken, nadat een mijn gelegd is, of na enkele seconden. In verscheidene landen zijn op dit gebied uitvindingen gedaan. De verankerde mijnen, die losslaan en door stormen, op de kusten worden geworpen, moeten, als het mechanisme goed werkt, gedesactiveerd zijn, volgens de internationale regels. Ontploffen deze toch, hetgeen nog al eens geschiedt, dan bewijst dit de slechte werking van het mechanisme, om de mijn bij losraken onschadelijk te doen worden. Als een mijn maanden in zee ligt en schelpen er zich op vastzetten, dan hapert er wel eens wat aan die inrichting.

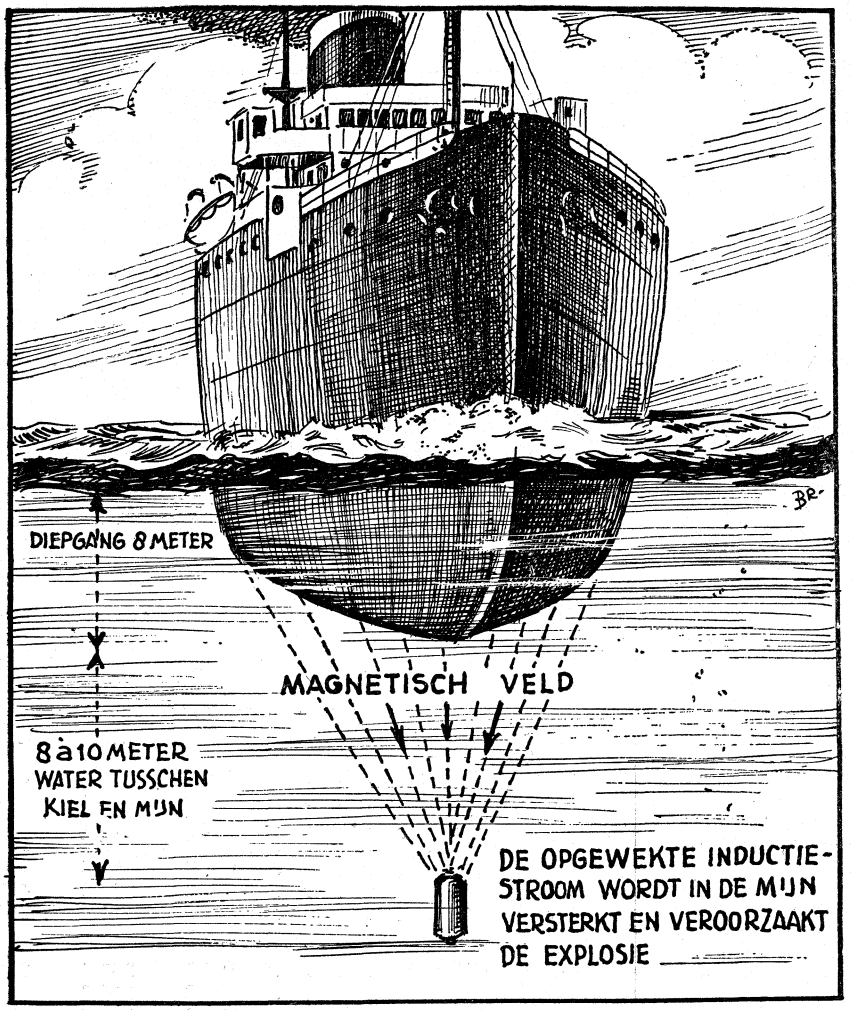

Wat zijn nu de „voordeelen" van de magnetische mijn?
Zij ligt op den bodem der zee. Vroeger was het nadeel van zulk een mijn, die van den wal electrisch werd ontstoken, dat de explosie niet tegen den scheepswand geschiedde, maar op eenigen afstand, waardoor de uitwerking belangrijk verminderd werd. Vroeger had men een gewicht van 800 kilo noodig voor 200 kilo springstof. Thans kan men 800 kilo springstof doen in het 200 kilo zware omhulsel met bijbehooren. De uitwerking van een dergelijke magnetische mijn is dus thans veel grooter, dan van de vroegere mijnen, welke een reede afsloten.
De magnetische mijn kan niet „geveegd" worden, ten minste niet met het gewone veegtuig, dat den kabel pakt. Zij brengt dus een heele verandering teweeg in den mijnenoorlog. Deze mijn treft een schip op zijn zwakste plek bij de kiel. De indeeling in waterdichte schotten langs de zijwanden helpt dus niets. De ontploffing van zulk een mijn heeft juist tegen de kiel een verwoestende uitwerking, waarbij belangrijke steunpunten van den romp uit elkaar worden gerukt, terwijl het water naar binnen loopt. Onder den druk daarvan scheuren nog meer schotten en het schip breekt geheel doormidden, wat niet het geval behoeft te zijn, als een mijn een der zijwanden treft. In den wereldoorlog werd het slagschip „Audacious" bij de Iersche kust door een mijn tegen de kiel getroffen en was ten ondergang gedoemd.

Het nieuwe wapen, de magnetische mijn, wordt vermoedelijk niet door zijn magnetisme tegen den huid van het schip, dat er boven is, aangetrokken, ten einde te ontploffen, wat men aanvankelijk vermoedde.
Maar men kan hetzelfde resultaat ook bereiken, als de mijn reeds tot explosie komt, indien de ijzeren massa van het schip er boven langs magnetischen weg de ontstekingsinrichting in werking stelt, enkele seconden, nadat de mijn een weinig naar boven komt drijven. De ware constructie ligt nog in het duister, daar vermoedelijk geen magnetische mijn, zonder te explodeeren, gevonden is. Wel zou de uitreiking van ridderorden aan eenige officieren van den Britschen mijnendienst „voor belangrijke diensten bij het onderzoeken en onschadelijk maken van vijandelijke mijnen" er op kunnen wijzen, dat men een magnetische mijn omhoog heeft gehaald. (Life - Telegraaf)

(Vor. ber. Magnetische Mijn 4031)

B. JAPAN. — Regeling van de grensgeschillen met Sovjet-Rusland. —
De vorming van gemeenschappelijke commissies tot nieuwe afbakening van de grens tusschen Mandsjoekwo en de Sovjet-Unie en tot afbakening van de grens tusschen Mandsjoekwo en Buiten-Mongolië, zal den weg effenen naar een belangrijke verbetering in de betrekkingen tusschen Japan, Mandsjoekwo, de Sovjet-Unie en Buiten-Mongolië, aldus meldt een persbericht uit Hsinking, dat verder zegt, dat zich ruim duizend geschillen hebben voorgedaan langs de grenzen, welke zich uitstrekken over 5.000 kilometer tusschen Mandsjoekwo, de Sovjet-Unie en Buiten-Mongolië. Veel beteekenis wordt gehecht aan de regeling van de volgende vijf punten:
1. De beslissing over het eigendomsrecht van de Khabarowsk Delta, vroeger gebied van China, dat later door het Tsaristische Rusland is bezet en thans door de Sovjets krachtig is versterkt.
2. Een nieuwe afbakening van de Oostelijke grenslijn nabij Toengning, welke ongeveer 50 meter verschoven is naar den kant van Mandsjoekwo door de overstrooming van 1889.
3. Een regeling van het geschil betreffende den weg langs de grenslijn van Oostelijk Mandsjoekwo.
4. Een regeling van het geschil betreffende een

dorpje van 64 gezinnen, dat 40 jaar geleden is gevestigd aan den Noordelijken oever van de Amoer, door Mandsjoerijsche boeren, doch dat in 1920 door Rusland is bezet.
5. Een nieuwe afbakening van de Westelijke grens tusschen Mandsjoekwo en de Sovjet-Unie. (Domei)
(Vor. ber. Grensoverschrijding 3667 B; Betrekkingen Japan-Rusland 4004 B)

7 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen Westelijk Front van 31 Dec. 1939—6 Januari 1940. —
2 Januari: Een Duitsch-Engelsch luchtgevecht boven de Noord-Duitsche kust. — De afgeloopen week kenschetste zich door weinig bedrijvigheid, zoowel te land, ter zee als in de lucht. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. 24—30 Dec. '39, 4079)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Edison, de nieuwe Amerikaansche minister van Marine, vraagt volmachten voor president Roosevelt. —**
Edison, de nieuwe Amerikaansche minister van Marine, heeft op 3 Januari het Congres gevraagd, Roosevelt in staat te stellen, in geval van ernstige nationale moeilijkheden, schepen en materialen aan te koopen en fabrieken te requireeren. Edison heeft verklaard, dat deze maatregel bij wijze van voorzorg zou moeten worden genomen en heeft het Congres er op gewezen, dat dergelijke volmachten in Maart 1917, een maand voordat de Vereenigde Staten den oorlog ingingen, ook aan president Wilson zijn gegeven. „Maar", zoo voegde hij hier aan toe, „dit verzoek vormt geen inleiding voor een deelneming van de Vereenigde Staten aan den oorlog."
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Marine 4071 D)**

B. **JOEGO-SLAVIE. — Handelsovereenkomst met Frankrijk. —**
Op 3 Januari werd in het kabinet van den minister van Handel en Industrie te Belgrado een handels- en betalingsovereenkomst tusschen Frankrijk en Joego-Slavië onderteekend. De onderhandelingen werden in December te Belgrado gevoerd. Op 21 December was de overeenkomst geparafeerd en zij zal tot einde 1940 van kracht blijven. (Agence Belga)
(Vor. ber. Joego-Slavië—Frankrijk 3889 E.)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Begrooting 1940-'41.**
President Roosevelt heeft op 4 Januari in het Congres de begrooting ingediend, welke voorziet in uitgaven tot een bedrag van $ 8.424 millioen, waaronder begrepen een belangrijk verhoogde raming der uitgaven voor de landsverdediging, terwijl aan den anderen kant alle andere categorieën van uitgaven zwaar zijn besnoeid. Het totaal der geraamde uitgaven beteekent een vermindering van $ 675 millioen ten opzichte van het jaar, dat Juni 1940 zal eindigen. De President heeft veranderingen aanbevolen in de belastingheffing, welke naar schatting $ 460 millioen zullen opbrengen, waardoor het geraamde tekort in 1941 teruggebracht zal worden tot $ 1.716 millioen. President Roosevelt heeft de volgende geraamde uitgaven voorgesteld: Landsverdediging $ 1.800 millioen, werkverschaffingsprogramma's $ 1.300 millioen, landbouwprogramma's $ 900 millioen, openbare werken en beleggingen $ 1.100 millioen, pensioenen $ 1.200 millioen, interest op de openbare schuld $ 1.100 millioen, kosten der regeeringsdepartementen $ 1 milliard. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Begrooting 1939-'40, 4082 A)

D. **ROEMENIE. — Koning Carol in Bessarabië. —**
Koning Carol van Roemenië heeft den Driekoningendag doorgebracht te midden van zijn troepen in Bessarabië. Na een godsdienstoefening en een militaire parade, ontving de Koning de plaatselijke autoriteiten en de vertegenwoordigers van de Russische en Duitsche minderheden. De Koning legde opnieuw den nadruk op het Roemeensche karakter van Bessarabië en betoogde, dat niemand voortaan meer een gebied zal kunnen schenden, dat Roemeensch is en dit voor altijd zal blijven. (Stefani)
(V. b. Koning Carol 4013 B; Bessarab. kw. 3121 B)

E. **ZWEDEN. — Handelsovereenkomst met Engeland.**
Het Engelsche ministerie voor de economische oorlogvoering deelt op 27 Dec. '39 mede, dat een handelsovereenkomst voor oorlogstijd onderteekend is tusschen Engeland en Zweden. Het doel der overeenkomst is de bestaande Engelsch-Zweedsche handelsbetrekkingen aan te passen aan de oorlogsomstandigheden, ten einde den handel tusschen de beide landen te handhaven voor zoover de omstandigheden zulks veroorloven. Ter bevordering van een vlot verloop der regelingen wordt in de overeenkomst overwogen een permanente, gemengde commissie in te stellen, die op geregelde tijden te Londen of Stockholm bijeen zou moeten komen. (Times)

F. **SOVJET-RUSLAND. — In- en uitvoer van 1913—1938. - Handel met Nederland. —**
De algemeene cijfers van den buitenlandschen handel zien er als volgt uit (in millioenen roebels; 1 roebel = ca. *f* 0.35; de gegevens voor vroegere jaren zijn herleid naar de tegenwoordige roebelwaarde):

	Uitvoer	Invoer	Omzet	Saldo
1913 . .	6596.4	6022.5	12618.9	+ 573.9
1929 . .	4045.8	3857.0	7902.3	+ 188.8
1930 . .	4539.3	4637.5	9176.8	— 89.2
1931 . .	3553.1	4839.9	8393.0	—1286.8
1932 . .	2518.2	3083.5	5601.7	— 565.3
1933 . .	2167.5	1525.1	3692.6	+ 642.4
1934 . .	1832.4	1018.0	2850.4	+ 814.4
1935 . .	1609.3	1057.2	2666.5	+ 552.1
1936 . .	1359.1	1352.5	2711.6	+ 6.3
1937 . .	1728.6	1341.2	3069.9	+ 387.4
1938 . .	1331.9	1422.9	2754.8	— 90.9

(in millioenen Roebels)

Invoer uit:	1931	1936	1938
Groot-Brittannië	320.4	204.2	240.3
Duitschland	1799.9	308.4	67.2
Frankrijk	65.8	42.1	39.4
Nederland	128.6	72.7	102.5
Italië	130.8	5.8	—
Ver. Staten	91.3	209.0	405.9
Iran	68.9	91.1	68.8
Uitvoer naar:			
Groot-Brittannië	1167.7	361.7	375.1
Duitschland	566.3	116.6	88.3
Frankrijk	124.0	103.0	59.7
Nederland	59.7	53.9	92.8
Italië	174.3	42.0	—
Ver. Staten	12.3	130.1	96.8
Iran	91.3	63.4	58.0

(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. In- en Uitvoercijfers 3618)**

G. **ITALIE. — Zuid-Tirol. - 82.000 Tirolers van een totaal van 264.000 stemden voor Italië. —**
Stefani publiceert op 6 Januari de volgende officieele uitslagen van de volksstemming, die onlangs in Italiaansch Tirol onder de Italianen van Duitsche afkomst is gehouden.
In de provincies Trente, Udine en Belluno hebben namelijk 19.530 personen van Duitsch ras de Italiaansche nationaliteit behouden, dat is 51% van de geheele Duitsche bevolking in deze provincies. In de provincie Bolzano waren er 63.012 Duitschers, die de Italiaansche nationaliteit wilden behouden, of wel 27% van de geheele Duitsche bevolking.
Hieruit valt te concludeeren, dat in de provincie Bolzano in totaal 226.000 Italianen van Duitsche nationaliteit woonden en in de provincies Trente, Udine en Belluno 38.400, zoodat volgens deze gegevens van Stefani in Italiaansch Tirol in totaal 264.400 Italianen van Duitsche afkomst woonden. In totaal hebben dan

van de 264.000 Duitschers er 181.858 te kennen gegeven, dat zij Tirol willen verlaten en naar Duitschland willen gaan. (Stefani) **(V. b. Zuid-Tirol 4074 C)**

8 JANUARI 1940

A. **SOVJET-RUSLAND. — Russische expansie. - Expeditie-leger der Geallieerden in Klein-Azië. —**
Naar het Italiaansche blad „Il Messagero" uit Damascus (Syrië) verneemt, is de Fransch-Engelsche militaire expeditie, die georganiseerd zou zijn naar aanleiding van de geruchten betreffende een Russische bedreiging van Afghanistan, Iran en Irak, thans gereed.
Het blad schrijft verder: De voorbereidingen tot de expeditie, die onder bevel staat van den 70-jarigen Franschen generaal Weygand, en blijkbaar ten doel heeft het veroveren van stellingen op strategische punten, ten einde een eventueelen Russischen aanval te verijdelen, verkeeren thans in hun laatste stadium. Frankrijk en Engeland zijn overtuigd, dat zij op den steun van Turkije kunnen rekenen bij een Russischen aanval op Iran, hoewel men in militaire kringen aan geallieerde zijde er op wijst, dat het grootste gevaar is gelegen in een eventueelen Russischen aanval op Afghanistan, die meer in het bijzonder zou kunnen volgen na een voor Rusland teleurstellend resultaat in Finland. (Il Messagero)
(Vor. ber. Expansie Azië 4074 B)

B. **GRIEKENLAND. — Communistische actie geheel onderdrukt. —**
De actie, welke de Grieksche regeering den laatsten tijd tegen het communisme heeft gevoerd, heeft er toe geleid, dat deze beweging thans als geheel onderdrukt mag worden beschouwd. (Telegraaf)
(Vor. ber. Communisme 2587 C)

C. **ITALIE. — Bespreking Graaf Ciano met den Hongaarschen minister van Buitenlandsche Zaken, Graaf Csaky, te Venetië. —**
Na eenige besprekingen te Venetië met zijn Italiaanschen collega Graaf Ciano, is de Hongaarsche minister van Buitenlandsche Zaken, Csaky, op 6 Januari naar Boedapest teruggekeerd, om verslag aan zijn regeering uit te brengen. Zijn voornemen om zijn vacantie te San Remo door te brengen, heeft hij opgegeven.
Het communiqué luidt als volgt:
„De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, en de Hongaarsche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Csaky, hebben te Venetië van gedachten gewisseld over de algemeene Europeesche situatie. Zij konden opnieuw met voldoening vaststellen, dat de bases, waarop de vriendschap en nauwe samenwerking tusschen de beide landen gevestigd zijn, solied en veilig zijn en dat ten aanzien van alle problemen volkomen overeenstemming tusschen de beide regeeringen bestaat."
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Graaf Csaky 3910 B; Graaf Ciano 4063 B)**

D. **SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 31 Dec. 1939—8 Januari 1940. —**
31 December: Overwinning der Finnen aan het Oostelijk front nabij Suomussalmi.
1 Januari '40: Sovjet-Rusland besluit tot krachtig offensief in Finland.
4 Januari: Finsche successen op Karelische landengte.
5 Januari: Finsche overwinning bij Salla, aan het Oostelijk front. Aan de Karelische landengte blijven de Finnen stand houden.
6 Januari: Acht Russische bombardementsvliegtuigen door de Finnen neergeschoten.
8 Januari: Derde Finsche overwinning bij Suomussalmi.
Het op 8 Januari gepubliceerde officieele Finsche communiqué luidt:
Te land: Het hoofddoel van den strijd in het Zuidelijk deel van den sector van Suomussalmi, het verslaan van de 44ste Russische divisie, is bereikt. De vijandelijke troepenmacht is in hoofdzaak vernietigd.
De behaalde buit is groot; hij omvat 102 kanonnen, 43 tanks, 10 pantserwagens, een vliegtuig, 20 tractors, 278 auto's, 16 stuks anti-tankgeschut, 4 luchtdoelkanonnen, 75 automatische geweren en andere wapens, 1170 paarden, 47 veldkeukens enz.
Het zuiveren van het terrein en het verzamelen van den buit worden voortgezet.
Op andere fronten was het een kalme dag, uitgezonderd de gebruikelijke schermutselingen en artillerievuur. Onze patrouilles hebben eenige vijandelijke patrouilles vernietigd.
Ter zee: niets bijzonders te vermelden.
(Red. K. H. A.) **(V. b. Overz. 24—30 Dec. '39, 4079 B)**

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het wereldgebeuren van 1—7 December 1939. —

1 December: In Finland wordt een nieuw kabinet gevormd: premier is Ryti, minister van Buitenlandsche Zaken, Tanner. **(Pag. 4040 A.)** Voorts wordt een „Volksregeering der democratische republiek Finland" door Rusland gevormd. **(Pag. 4040 A)**
De Fransche Senaat aanvaardt het volmachtenontwerp met 259 tegen 23 stemmen. **(Pag. 4040)**
Bekend wordt, dat een Nederlandsch hoofdambtenaar van Sociale Zaken, zijn echtgenoote en een ambtenaar van Economische Zaken te Den Haag zijn gearresteerd wegens spionnage.
Minister Van den Tempel installeert de commissie van advies voor geneeskundige voorziening der burgerbevolking.

2 December: Moskou erkent de Finsche „Volksregeering" (door Rusland gevormd). **(Pag. 4040 A)**
Finland brengt het geschil met Rusland voor den Volkenbond. **(Pag. 4050)**
Zweden neemt militaire maatregelen ter bescherming der Noord-Zweedsche- en kustgebieden.
In zijn Memorie van Antwoord over het buitengewone defensie-crediet van *f* 100 millioen verklaart de minister, dat de Nederlandsche mobilisatie *f* 1.700.000 per dag kost. **(Pag. 4044)**

3 December: De Finsche regeering-Ryti verzoekt den Zweedschen gezant te Moskou bij de Russische regeering te informeeren of deze bereid is de onderhandelingen te hervatten. **(Pag. 4050)**
Het hooge water teistert het Oosten en Zuiden van Nederland. **(Pag. 4074b)**
Op Texel richt een ontploffende mijn groote schade aan.
De secretaris-generaal van den Volkenbond, Avenol, roept de leden van den Volkenbondsraad bijeen. **(Pag. 4050)**

4 December: Rusland wijst onderhandelingen met de door Rusland niet erkende regeering-Ryti af. Het zal niet aan de zitting van den Volkenbondsraad deelnemen. **(Pag. 4050)**
De Engelsche en Fransche maatregelen tegen den Duitschen uitvoer treden om 12 uur 's nachts in werking. **(Pag. 4048)**
Koning George van Engeland bezoekt de Britsche troepen in Frankrijk. **(Pag. 4048)**
De Chineesche generaal Woe Pei Foe overlijdt te Peking.
De detailprijzen voor thee mogen met 10 cent per pond worden verhoogd. **(Pag. 4053 C)**

5 December: De evacuatie van Helsinki is voltooid.
Anti-Russische stemming in Italië.
De Tweede Kamer neemt de verhooging der opcenten op de Indische vennootschapsbelasting en de verzwaring der inkomstenbelasting aan. **(Pag. 4012 A)**

6 December: De Britsche minister van Marine, Winston Churchill, verklaart in een overzicht van den oorlog ter zee in het Lagerhuis o.m. dat in de derde oorlogsmaand de verliezen der neutralen ten gevolge van mijnen tweemaal zoo groot zijn geweest als de Engelsche verliezen. **(Pag. 4049)**
Uit Finland worden hevige gevechten met de Russen gemeld. **(Pag. 4051 B)**

Vreemde vliegtuigen ten Noorden van Den Haag.
De Amsterdamsche gemeenteraad neemt de begrooting 1940 aan. **(Pag. 4076 B)**

7 December: Koning George van Engeland en de Fransche president Lebrun, ontmoeten elkaar achter het front in Frankrijk.
Het Nederlandsche vrachtschip „Tajandoen" van de Mij. „Nederland" vergaat in het Kanaal door een ontploffing. Het Belgische schip „Louis Sheid" loopt, met de geredden aan boord, aan den grond. **(Pag. 4052 en 4053 C)** (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. 21—30 Nov. '39, 4078)

9 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **Britsche handelsvloot onder staatscontrôle. - Op 1 Februari in werking. —**
Het Britsche ministerie voor de scheepvaart heeft een mededeeling uitgegeven, waarin gezegd wordt:
Op 4 Januari heeft Sir John Gilmour, de minister voor de scheepvaart, er de vertegenwoordigers van de Kamer voor Scheepvaart en de Vereeniging van Reeders in Liverpool, betrokken bij geregelde passagiers- en vrachtlijnen, van in kennis gesteld, dat hij besloten heeft spoedig een politiek van vordering toe te passen op alle schepen, die ingeschreven zijn op de Engelsche en koloniale registers en die op de groote vaart dienst doen, zulks vanaf den dag, waarop zij voor het eerst lossen in het Vereenigd Koninkrijk, nadat het plan in werking zal zijn getreden. Het plan zal niet uitgebreid worden tot schepen, ingeschreven op registers der Dominions, van Indië of Birma. Besloten is, dat het plan op 1 Februari '40 in werking zal treden, terwijl de data voor schepen, die op andere dan Engelsche havens varen, nog overeengekomen zullen worden.
De maatschappijen zullen zelve de leiding houden over het varen der schepen en zich slechts moeten onderwerpen aan de instructie betreffende te vervoeren lading en programma's van de te volgen route, welke de minister zoo noodig zal geven.

DUITSCHLAND. — **„Het Duitsche volk wil zich van den vernietigingswensch der Geallieerden bevrijden".**
In een semi-officieele Duitsche mededeeling van 6 Jan., worden de, in het buitenland, aan Duitschland toegeschreven vredes-denkbeelden als een manoeuvre gekenmerkt van de Westelijke mogendheden, dienende om de eigen zwakte te verbergen. Deze propaganda, zoo vervolgt de mededeeling, zal er niets aan veranderen, dat Duitschland nog slechts één doel en één wil kent: Het Duitsche volk voor eens en altijd te bevrijden van den aanvals- en vernietigingswensch der Westelijke mogendheden. **(Vor. ber. 4024)**

Waarschuwing aan Nederland en België in zake hun lidmaatschap van den Volkenbond. —
De diplomatieke correspondent van de Berliner Börsenzeitung, Megerle, die vaak de spreekbuis is van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, schrijft in zijn blad een hoofdartikel over Genève en de onzijdigen, waarin hij o.m. het volgende vaststelt:
„Van den Volkenbond zijn nog slechts twee groote mogendheden lid, n.l. Engeland en Frankrijk. De vijf overige groote mogendheden behooren er niet toe, vandaar dat de Volkenbond niet onzijdig kan zijn. De Volkenbond is thans ook reeds uiterlijk een zaakje van Engeland en Frankrijk. De onzijdige kleine mogendheden, althans die van Europa, moeten thans definitief de vraag beantwoorden: Staat onze onzijdigheid ons toe, dat wij nog lid van den Volkenbond blijven? Het is niet de eerste maal, dat van Duitsche zijde betoogd wordt, dat het lidmaatschap van den Volkenbond voor kleine onzijdige mogendheden consequenties met zich mee brengt, die met de onzijdigheid niet in overeenstemming zijn."
Het artikel, dat in het bijzonder is bedoeld als waarschuwing aan Nederland en België, die beide met name worden genoemd, is buitengewoon scherp gesteld, vooral aan het slot, dat als volgt luidt:
„Wie zich door de Westelijke mogendheden op het gebied der blokkade en de passieve deelneming aan de anti-Duitsche oorlogsmaatregelen reeds zooveel moet laten welgevallen, maar desalniettemin als z.g. onzijdige in den zuiver Engelsch-Fransche Volkenbond blijft, moet weten, dat hij onder de huidige omstandigheden, of hij wil of niet, medeplichtige van een der oorlogvoerende partijen kan worden." (Berl. Börsenzeitung)
(Vor. ber. Neutraliteit Nederl. en België 3970)

IERLAND (EIRE). — **Strijd tegen de I. R. A. —**
De Dail heeft het wetsontwerp in zake de volmachten aan de regeering voor haar strijd tegen de I. R. A. in laatste lezing met 82 tegen 9 stemmen goedgekeurd. De Senaat heeft op 4 Januari in derde lezing zonder hoofdelijke stemming het wetsontwerp aangenomen. Van de te Dublin door I. R. A.-leden buitgemaakte 28 ton munitie, is 23 ton teruggevonden. Dagelijks hebben arrestaties van I. R. A.-leden plaats. (Times)
(Vor. ber. Overval Arsenaal Dublin 4073)

A. **NEDERLAND EN DE OORLOG. - 1939-'40. — Concertgebouw te Amsterdam. - Pensioenfonds. —**
De heer H. P. Heineken heeft het belangrijke bedrag van *f* 150.000 ter beschikking gesteld van het pensioenfonds van het Concertgebouw te Amsterdam.

Defensie bestelt zes onderzeebootjagers. —
Het departement van Defensie heeft zes onderzeebootjagers besteld. Drie daarvan zullen worden gebouwd door de Nederlandsche Dok Maatschappij N.V. en drie door J. en K. Smit's Scheepswerven te Kinderdijk.
De turbines voor deze schepen zullen worden vervaardigd door de N.V. Machinefabriek Stork & Co., te Hengelo, doch worden geïnstalleerd door de scheepsbouwers. **(Vor. ber. 3994 A)**

Tweede Kamer. — Wijziging wet personeele belasting. (Verbetering van huurwaardeschattingen en herziene reductie op ambtswoningen.) —
Bij de Tweede Kamer is op 3 Januari ingediend een wetsontwerp tot wijziging en aanvulling van de wet op de personeele belasting.
(Vor. ber. Belastingen 4062 B)

Wijziging Vestigingswet. - 1 Januari 1940 in werking getreden. —
Van officieele zijde wordt gemeld, dat de wet, strekkende tot wijziging van de Vestigingswet Kleinbedrijf 1937 met ingang van 1 Januari 1940 in werking is getreden. Dit brengt met zich mede, dat de Kamers van Koophandel en Fabrieken alsdan bevoegd zijn in enkele gevallen, welke verband houden met de huidige mobilisatie, een bijzondere vergunning te verleenen. Zulk een bijzondere vergunning kan worden verleend:

a) Tot voortzetting van een bedrijf, indien in verband met buitengewone opkomst in werkelijken militairen dienst van den ondernemer of beheerder een waarnemend beheerder optreedt, alsmede in geval van wijziging in den persoon van den waarnemend beheerder;
b) Tot voortzetting van het in de betreffende inrichting uitgeoefende bedrijf bij terugkeer uit werkelijken dienst van den onder a bedoelden ondernemer of beheerder;
c) Tot vestiging van een inrichting, indien het betreft het wederom doen aanvangen, binnen dezelfde gemeente en door denzelfden ondernemer, na zijn terugkeer uit werkelijken dienst, van de bedrijfsuitoefening, gestaakt in verband met zijn buitengewone opkomst in werkelijken dienst.
Betrokkene behoeft in deze gevallen niet aan de vestigingseischen te voldoen.
(Vor. ber. Vestigingswet 3994 A.)

Het miltvuur. - Oorzaak gevonden. —
Sedert midden December '39 deden zich gevallen van miltvuur onder het vee voor, in uitgebreider mate dan voorheen, in het bijzonder in de districten Zuid- en Noord-Holland en aangrenzende districten, nadien sporadische gevallen in andere provinciën.
Nasporingen brachten aan het licht, dat vrijwel alle gevallen terug te brengen waren naar een zelfde bron, een leverancier van beendermeel, dat verwerkt was onder de z.g. mengvoedsels.
Getracht is verder onheil te voorkomen, door verbod van vervoer van mengvoedsel met dit beendermeel

en/of bloedmeel uit deze bron, terwijl maatregelen van verder strekkenden aard in voorbereiding zijn. Er bestaat een voortdurend contact ter zake tusschen den Veeartsenijkundigen Dienst en het Bureau voor Voedselvoorziening in Oorlogstijd om in onderlinge samenwerking uitbreiding te voorkomen.

(Vor. ber. Veeteelt, Mond- en Klauwzeer 3508 E)

Belangrijke grondaankoopen door het Rijk voor houtproductie en behoud van natuurschoon. —
Dezer dagen zijn eenige belangrijke aankoopen van grond door het Rijk tot stand gebracht. Het staatsboschbeheer is n.l. door het Departement van Sociale Zaken in staat gesteld, een complex gronden op den Haarler- en Holterberg (de landgoederen „Twilhaar" en „Helhuizen") ter gezamenlijke grootte van ongeveer 540 H.A. in eigendom te verwerven ten behoeve van de werkverruiming.
Voorts is aangekocht het landgoed „Wallenberg", ter grootte van ongeveer 230 H.A., gelegen onder de gemeente Zeist en grenzende aan de boschwachterij „Austerlitz" van het Staatsboschbeheer.
Het ligt in de bedoeling, deze bosschen, die — behalve voor de houtproductie — ook uit hoofde van natuurschoon en recreatie van veel beteekenis zijn, in werkverruiming te verbeteren.
Ten Zuid-Westen van Groesbeek verwierf het Staatsboschbeheer een terrein van ongeveer 65 H.A., genaamd „De Bruuk", waarvan een gedeelte, dat uit natuurwetenschappelijk oogpunt beschouwd, belangrijk is, in zijn tegenwoordigen staat zal worden bewaard. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4082 D)

10 JANUARI 1940

A. **VELDMAARSCHALK MANNERHEIM, Opperbevelhebber van het Finsche leger. - Levensbeschrijving.**
Carl Gustav Emil baron Mannerheim is op 4 Juni 1867 uit een oud Zweedsch-Finsch landadellijk geslacht geboren. Zijn opleiding genoot hij aan een Zweedsche kadettenschool en aan een Russische cavalerieschool. Als ruiterij-commandant vocht hij in 1904—1905 tegen Japan mee. In den wereldoorlog speelt hij een belangrijke rol o.a. als commandant der cavaleriebrigade-Warschau.

Veldmaarschalk C. G. E. baron Mannerheim.

Als door de revolutie van November 1917 het Russische leger in elkaar stort, snelt hij naar Finland terug, waar een provisioneele regeering onder Svinhufvud aarzelt den vrijheidsstrijd tegen de Russen op te nemen. De roode garde van Rusland is meesteres van Helsingfors, te Tammerfors ligt een geheel Russisch legercorps van 40.000 man mèt 8.000 matrozen der Russische Oostzeevloot. De slag bij Tammerfors, die na 26 dagen voor de Finnen beslissend is, wordt door Mannerheim glansrijk gewonnen. Met behulp van Duitsche troepen onder generaal Rüdiger von der Goltz wordt Helsingfors bezet, daarna Wiborg, waarbij 20.000 Russen door het leger van Mannerheim worden gevangen genomen.
In 1918 deed generaal-majoor Mannerheim met zijn witte garde zijn intrede in de hoofdstad Helsingfors — Finland was van de Russen bevrijd.
Nu is Mannerheim veldmaarschalk, 72 jaar oud en staat aan het hoofd van het Finsche leger, dat alles op het spel zal zetten om zijn onafhankelijkheid te bewaren. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Veldmaarschalk Mannerheim 4040 A)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. - Hulp aan Finland: Frankrijk, Engeland, Brazilië, Ierland, Australië, Argentinië, Ver. Staten, Nederland, Zwitserland. - Duitschland en de hulp aan Finland. - Duitsche critiek op Finland. - Russische generaal Mentzkoff door generaal Stern vervangen. —**
Frankrijk. — In antwoord op het telegram, dat de secretaris-generaal van den Volkenbond op 18 Dec. 1939 tot de Fransche regeering heeft gericht in verband met de resolutie, welke de volkenbondsvergadering en volkenbondsraad naar aanleiding van het beroep van Finland hebben aangenomen, heeft ministerpresident Daladier verklaard, dat Frankrijk, in het kader van de bepalingen van het Volkenbondspact en op de door Genève beoogde wijzen, zich zal kwijten van zijn plicht tot hulpverleening aan het aangevallen Finland.
De Fransche regeering, aldus voegde Daladier eraan toe, heeft binnen het mogelijke haar plicht gedaan en is bovendien bereid te handelen in samenwerking met andere mogendheden, al of niet leden van den Volkenbond, die willen handelen in overeenstemming met de aanbevelingen van Genève.

Engeland. — Een eensluidende verklaring werd ook door Engeland afgelegd, terwijl de Engelsche premier, Neville Chamberlain, er den nadruk op legde, dat de steun aan Finland, niet tot de formaliteit van het Engelsche antwoord aan Genève beperkt zal blijven.

Brazilië. — Brazilië heeft in zijn telegram verklaard, dat het zijn moreelen steun aan Finland toezegt in overeenstemming met het collectieve telegram, dat de Amerikaansche republieken naar Finland gestuurd hebben. De Braziliaansche regeering zal derhalve met al haar prestige het initiatief van particulieren, die Finland willen helpen, steunen.

Ierland (Eire). — De Iersche regeering heeft den Volkenbond medegedeeld, dat zij met het Roode Kruis in onderhandeling is over humanitairen steun aan Finland. —

Australië. — Australië heeft besloten 10.000 Australische ponden voor het werk van het Roode Kruis in Finland te geven.

Argentinië. — De Argentijnsche regeering heeft 50.000 ton tarwe aan Finland verkocht. De Finsche regeering moet zelf voor het vervoer zorg dragen, maar de betaling behoeft pas te geschieden, wanneer het Finland schikt. **(V. b. Hulpverleening 4075 C)**

Ver. Staten. — In de Amerikaansche antwoordnota aan Avenol, verklaren de Ver. Staten zich bereid tot hulpverleening aan Finland en spreekt de regeering het vertrouwen uit, dat de bemoeiingen van den Volkenbond nutteloozen dubbelen arbeid zullen voorkomen.
Het Amerikaansche steuncomité heeft binnen zeer korten tijd 500.000 dollar naar Finland overgemaakt.

Nederland. — De inzameling, ten bate van het Finsche Roode Kruis, die uitgaat van de Finsch-Nederlandsche Vereeniging in samenwerking met het Nederlandsche Roode Kruis, heeft thans een bedrag van honderdvijftigduizend gulden bereikt.

Zwitserland. — De Zwitsersche organisatie tot hulp aan Finland heeft in veertien dagen tijd meer dan 500.000 Zwitsersche francs bijeen gebracht, hierin zijn niet begrepen de groote bedragen, welke door financieele en industrieele kringen zijn toegezegd.

Duitschland en de hulp aan Finland. —
De Berlijnsche correspondent van het „Hamburger Fremdenblatt" van 4 Januari trekt uit den tekst van de nota's, die Engeland en Frankrijk betreffende de Finsche kwestie gericht hebben tot het secretariaat-generaal van den Volkenbond, de conclusie, dat het streven der Westelijke mogendheden naar een uitbreiding van het Europeesche conflict tot de Scandinaafsche statengroep in zijn beslissend stadium is getreden. De ontwikkeling krijgt haar voor het verloop van het Europeesche conflict zeer belangrijke beteekenis eerst door het feit, dat het Geneefsche instituut als dienaar van de Engelsch-Fransche belangen heeft besloten tot een soort collectief optreden en dat daarmede de Noordsche staten gesteld worden voor de vraag, of zij zich al dan niet beschikbaar willen stellen voor de uitvoering der hulptransporten van den kant der Westelijke mogendheden. Een directe hulpverleening der Westelijke mogendheden zonder deelneming der Scandinaafsche landen is om militaire en aardrijkskundige redenen niet mogelijk. Daardoor krijgt het geheele probleem het aspect, dat het er den Westelijken mogendheden op aan komt, in de Scandinaafsche landen een basis voor ondernemingen, minder tegen Sovjet-Rusland dan tegen het Groot-Duitsche Rijk te krijgen. De Finsche kwestie dient de Westelijke mogendheden tot verkapping van haar op het neerwerpen van het Duitsche volk gerichte voornemens.

Duitsche critiek op Finland. —
De „Völkischer Beobachter" wijdt een artikel van twee kolom aan Finland's z.g. onvriendelijke houding jegens Duitschland sedert het jaar 1919. Van jaar tot jaar, schrijft het blad, heeft Finland zich van Duitschland verwijderd en vooral sedert het nationaal-socialisme aan de macht kwam, ging Finland zich aan haat tegen Duitschland te buiten. Het blad citeert Finsche bladen, waaruit zou moeten blijken, dat Finland Duitschland en Italië rooverstaten heeft genoemd en waarin men zich van Finsche zijde beklaagde over de Duitsche afzijdigheid om Finland te helpen. Speciaal de Zweedsch schrijvende pers in Finland heeft volgens de „Völkischer Beobachter" alles, wat het Derde Rijk deed, in een kwaad daglicht gesteld.
Het blad besluit: „Wij zijn daarover niet bitter gestemd, maar wanneer de Finnen ons verantwoordelijk stellen voor hun tegenwoordig lot, dan moeten zij niet bij ons zijn, maar bij hun eigen landgenooten, die altijd maar naar Engeland hebben gekeken."

Russische generaal Grigori Stern vervangt generaal Mentzkoff. —
Wegens de onsuccesvolle aanvallen van het Russische leger werd generaal Mentzkoff door generaal Grigori Stern vervangen. De laatste heeft echter ook een ernstige nederlaag bij Suomussalmi geleden.
(Vor. ber. Finsch-Russ. kwestie 4081 A)

11 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **Minister-president Neville Chamberlain houdt een rede over den oorlog.** —
De Britsche minister-president Chamberlain heeft op 9 Januari een vergadering in het Mansion House te Londen o.a. als volgt toegesproken:

Het nieuwe jaar is kalm begonnen, maar dit is de stilte voor den storm. Ontelbare mannen, voorzien van de sterkste vernietigingswapens, staan tegenover elkaar achter hun versterkingen.

Actie in de lucht en ter zee. — In de lucht is er een grootere actie. Er hebben gevechten plaats, die getuigenis afleggen van den moed der jonge mannen, welke er aan deelnemen. Er hebben dagelijks verkenningen plaats, ver over zee, boven de territoriale wateren en het grondgebied van den vijand.
Maar wij weten, dat dit alles slechts de inleiding is van de groote worsteling.
Slechts op zee is de oorlog in vollen gang.

Polen en Tsjechen. — De Polen en Tsjechen, die door bruut geweld tot onderwerping zijn gebracht, worden door Duitschland wreed onderdrukt.

Het Finsche volk. — Thans is het Finsche volk aan de beurt om aangevallen te worden en wel door die mogendheid, welke met Duitschland een onzalig pact heeft gesloten en die Duitschlands voorbeeld heeft nagevolgd.
Bij sneeuwstormen en op bevroren meren strijden de Finnen, evenals wij dat doen, tegen nietsontziende roovers. Finland strijdt, evenals wij, voor vrijheid en recht.
De wonderbaarlijke successen der Finnen vervullen ons met bewondering voor hun heldhaftigheid, terwijl hun nooden onze sympathie en steun opeischen. Dit dappere volk kan er van overtuigd zijn, dat ons antwoord op de resolutie van Genève geen formaliteit zal blijven.

Het leger. — Weer zijn 240.000 mannen voor den verplichten militairen dienst ingeschreven, zoodat in totaal van 2½ tot 2¾ millioen mannen opgeroepen kunnen worden.

De luchtafweer. — Spr. wees hierna op hetgeen tot stand gebracht is in zake den afweer der vijandelijke luchtmacht. Dengenen, die van meening zijn, dat overdreven voorzorgsmaatregelen getroffen zijn, wees spr. erop, dat het gevaar voor luchtaanvallen geenszins geweken, of ook maar minder geworden is.

Binnenlandsche toestand. — Wij moeten sparen, den invoer beperken, alle luxe opgeven, aldus de premier. De regeering tracht aan te toonen, dat in dit democratisch land, met medewerking van het volk, alle plannen om den oorlog te winnen ten uitvoer kunnen worden gelegd.

De Duitsche landhonger. — Het wordt steeds duidelijker, aldus spr., dat de Duitsche regeering sedert lang de opeenvolgende veroveringen had voorbereid en dat haar landhonger steeds toeneemt. Thans aarzelen de leden dier regeering zelfs niet meer te verkondigen, dat zij den ondergang van het Britsche rijk beoogen. Zij zouden ons ongetwijfeld met vreugde willen behandelen, zooals zij de slachtoffers, die zij reeds in hun macht hebben, behandelen. Wij zelf hebben geen wraakzuchtige plannen. De bewering, dat de geallieerden het Duitsche volk trachten te vernietigen, is een boosaardig verzinsel, dat bij binnenlandsch gebruik opgeld kan doen. Maar de Duitschers moeten er zich van bewust zijn, dat de voortzetting van den oorlog in hun handen en in die van de tirannen, welke hen regeeren, ligt. Zij moeten begrijpen dat waardelooze beloften van nul en geener waarde zijn.
(Vor. ber. Weekoverz. Chamberlain 4059)

Commando der Britsche luchtstrijdkrachten in Frankrijk. —
De volgende officieele mededeeling werd in Londen gepubliceerd:
De toeneming der sterkte van het leger in Frankrijk heeft noodzakelijkerwijs eenige wijziging medegebracht in de organisatie der vereischte luchtstrijdkrachten, terwijl dit tevens het beste middel was om de noodige coördinatie met een steun aan het leger te geven.
„Er is een commando der Royal Air Force, dat alle eenheden der R.A.F. in Frankrijk zal omvatten, gevormd. Het nieuwe commando zal worden genoemd „Britsche luchtmacht in Frankrijk" en zal onder bevel staan van een luchtvaartofficier als opperbevelhebber. De luchtvaartofficier-opperbevelhebber zal tevens verantwoordelijk zijn voor het verzekeren, in overleg met de betrokken opperbevelhebbers van het leger, van den meest doeltreffenden steun van de Britsche luchtstrijdkrachten aan het Britsche expeditieleger en de Fransche legers aan het Westelijk front.
Luchtmaarschalk A. S. Barratt is benoemd tot commandant der Britsche luchtstrijdkrachten in Frankrijk. Hij zal weldra zijn functie aanvaarden.
(Vor. ber. Britsche troepen in Frankrijk 3984)

A. **FRANKRIJK. — Fransch-Engelsch-Turksche handelsaccoorden geteekend.** —
Na achtereenvolgens in Londen en Parijs gevoerde besprekingen, waaraan is deelgenomen door Menemen Ciogloe, den secretaris-generaal van het Turksche ministerie van Buitenlandsche Zaken, zijn op 8 Jan. op het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Parijs door de Fransche, Engelsche en Turksche regeeringen verscheidene accoorden van economischen en financieelen aard onderteekend. Deze accoorden hebben ten doel de economische grondslagen uit te breiden van den handel tusschen Frankrijk, Groot-Brittannië en Turkije.

Ten aanzien van den inhoud van deze accoorden wordt niets naders bekend gemaakt. (Agence Belga)
(Vor. ber. Handelsverdrag Frankrijk-Turkije 1935 C; Ratif. Verdrag van wederz. bijstand met Engeland en Frankrijk 4020 A)

A. **HONGARIJE. — Hongaarsche commentaren op het bezoek van graaf Csaky aan den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, te Venetië. —**
De commentaren der dagbladen over de Venetiaansche besprekingen kunnen als volgt worden samengevat:
1. De gedachtenwisselingen zijn gevoerd in een sfeer van groote hartelijkheid.
2. De Italiaansch-Hongaarsche vriendschap wordt steeds nauwer en hechter.
3. De belangen van beide landen in het Zuid-Oosten zijn volkomen identiek.
4. De richtlijnen der buitenlandsche politiek van beide landen zijn evenwijdig.
5. De beide landen willen vrede en rechtvaardigheid.
6. De beide landen nemen een gelijke houding aan ten aanzien van den huidigen Europeeschen oorlog.
7. Italië en Hongarije wenschen een sterk Zuid-Slavië.
8. Noch Italië, noch Hongarije zullen eenigerlei militaire actie beginnen in het Donaubekken en op den Balkan, zoolang hun vitale belangen niet worden geschonden.
9. Geen der beide landen staat gunstig tegenover de vorming van een Zuid-Oostelijk blok.
10. De Italiaansch-Hongaarsche eensgezindheid vormt het hechtste bolwerk voor den Europeeschen vrede en is tegen niemand gericht.
(V. b. Bezoek Graaf Csaky aan Graaf Ciano 4085 C)

12 JANUARI 1940

B. **NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-'40. Oorlogswinst belast met 35%. —**
De oorlogswinstbelasting zal 35% bedragen van de meerdere winst sinds 1 September '39, waarbij de drie voorafgaande jaren maatstaf zullen zijn. Zij komt boven de vennootschapsbelasting en de inkomstenbelasting. Aan de heffing zal terugwerkende kracht worden gegeven tot 1 September 1939.
(Vor. ber. 4076 A)

Het sultanaat Djocja. - Nieuw politiek contract. —
In de betrokken officieele kringen, aldus de „Java Bode", is overeenstemming verkregen ten aanzien van het nieuwe contract dat met den nieuwen Sultan van Djocja zal worden gesloten. Er is gedacht aan matige hervormingen, welke voor betrokkenen te Djocja geen verrassing zullen zijn, omdat het hun bekend is, welken koers de regeering volgt, en moet volgen.
Het ligt dan voor de hand, dat de civiele lijst van Djocja een paar ton beneden die van Solo komt; ook het aantal kratonambtenaren zal moeten worden verminderd.
Uit den aard der zaak blijven de oude gebruiken onaangetast.
Wanneer de besprekingen over het ontwerpcontract met den toekomstigen Sultan zullen zijn afgeloopen kan de verheffingsdag worden vastgesteld. Deze zal op zijn vroegst in het laatst van Januari of in het begin van Februari vallen.
Het kiezen van den dag, natuurlijk naar de aloude Djocjasche opvattingen en berekeningen der „goede en kwade dagen", blijft natuurlijk den Djocjaschen kraton overgelaten.
(Vor. ber. Sultan van Djocja, overl. 4003 D; Ned. Oost-Indië en de Oorlog 4076 A)

C. **JAPAN. — Kabinet-Abé afgetreden. - Wang-Tsjing-Wei. —**
Het Kabinet-Abé, dat op 11 Januari aan den Keizer van Japan, zijn ontslag heeft aangeboden, heeft blijkbaar, zooals een reeks van kabinetten in de laatste jaren, moeten wijken voor den druk van het leger. De benoeming van dit kabinet, in het bijzonder van admiraal Nomoera tot minister van Buitenlandsche Zaken, in Augustus 1939, nadat Abé eerst de portefeuille van Buitenlandsche Zaken had, was een groote teleurstelling voor het leger. Feitelijk was het een overwinning van de hofkringen, de vloot, de haute finance, die streefde naar een compromis met Engeland en de Vereenigde Staten ten aanzien van China, terwijl de militaire partij niet minder fel gekant was tegen eerstgenoemde twee mogendheden als tegen de Sovjet-Unie en streefde naar een militair bondgenootschap met het Derde Rijk. Abé heeft geen geluk gehad bij het voeren van zijn politiek: reeds direct na zijn ambtsaanvaarding heeft hij een bevoegdheidsconflict moeten uitvechten met den oer-conservatieven Geheimen Raad en het hoofd moeten bieden aan een revolte der ambtenaren van het departement van Buitenlandsche Zaken. De tegenstanders van de „verzoeningspolitiek" der regeering bliezen achter de schermen het vuurtje stevig aan. Het gezag van het kabinet-Abé was dientengevolge van den beginne af aangetast. Krachtige oppositie, kortgeleden gerezen zoowel in het parlement als onder het volk tegen de zware offers, aan het Japansche volk, in het bijzonder de boerenbevolking, opgelegd, ten gevolge van den eindeloos schijnenden oorlog in China, heeft de basis van het kabinet geschokt. De legerpartij stelde zich echter direct op het standpunt, dat Japans buitenlandsche politiek wat betreft China ten volle vrij moest blijven van de invloeden der binnenlandsche politiek. Zij heeft voorloopig in zooverre de overwinning behaald, dat een haar onwelgevallig kabinet verdwijnt en zij zelf haar gezag herstelt.
Abé heeft voor het indienen van zijn ontslag bij den troon rapport uitgebracht over de op til zijnde vorming van een nieuwe regeering in China onder aanvaarding van bepaalde voorwaarden, die daaraan door Wang Tsjing-Wei zouden zijn verbonden en door het Japansche legerbevel reeds op 20 December zouden zijn goedgekeurd. Dienovereenkomstig zou Japan twee jaar na het sluiten van den vrede zijn troepen uit China terugtrekken, onder handhaving van garnizoenen in Noord-China en Binnen-Mongolië, zou er een nauwe economische samenwerking tusschen Japan en Noord-China tot stand komen en zou er tusschen Japan en Mandsjoekwo en het nieuwe China een Anti-Kominternverdrag worden gesloten.
(Alg. Handelsblad - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Abé 3948 B; Wang Tsjing-Wei 3988 A)

D. **NEDERLAND EN DE OORLOG. - 1939-'40. — Tweede Kamer. - Financiering van onze economische verdediging. —**
Bij de Tweede Kamer zijn op voordracht van de ministers van Economische Zaken en van Financiën op 11 Januari drie wetsontwerpen ingediend en wel:
1) Tot instelling van een fonds voor de economische verdediging.
2) Tot wijziging van de Landbouw-crisiswet 1933 en tot intrekking van de wet van 30 September 1938 (Staatsblad no. 639 c).
3) Tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven voor het eerste dienstjaar van het fonds.
(Vor. ber. Landbouw-crisiswet 4053 C)

Radio. - Gesproken woord van oorlogvoerenden. —
De minister van Binnenlandsche Zaken heeft het verbod uitgevaardigd, via radio distributie-bureaux het gesproken woord uit de oorlogvoerende landen uit te zenden. Het motief van dit verbod ligt in de vele tendentieuze berichten, welke uit die landen worden uitgezonden.
Uitzending van redevoeringen van staatshoofden en staatslieden der oorlogvoerenden is geoorloofd.
(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4086 A)

E. **ZWEDEN. — Troonrede van Koning Gustaaf V. - Hulp aan Finland. - Begrooting 1940-'41. —**
De gewone zitting van het Zweedsche parlement is op 11 Januari op plechtige wijze geopend.
Koning Gustaaf V verklaarde in zijn troonrede, dat voor den arbeid van den Rijksdag, de kwestie van de veiligheid des lands op den voorgrond moet staan. Deze noodzaak drukt ook zijn stempel op de begrooting.

De betrekkingen van Zweden met de buitenlandsche mogendheden, zoo vervolgde de Koning, zijn goed.
Het feit, dat Finland in een gewapend conflict gewikkeld is, heeft een diepen indruk gemaakt op het Zweedsche volk.
De wil, Finland bij te staan, is ondubbelzinnig tot uiting gekomen.
Zweden voelt het als een verplichting, Finland alle materieele en humanitaire hulp te verleenen, waartoe het, rekening houdende met zijn eigen mogelijkheden, in staat is.
De samenwerking met Noorwegen en met de overige neutrale staten, ligt den Koning steeds na aan het hart. Deze samenwerking heeft een wezenlijke taak in het waarnemen der gemeenschappelijke belangen der neutralen.
Hij sprak de hoop uit, dat zij ook een factor in dienst van een algemeenen vrede zou kunnen worden.
Begrooting ingediend. — De door de Zweedsche regeering ingediende begrooting over het boekjaar Juli 1940 tot en met Mei 1941, gebaseerd op de normale uitgaven, raamt de ontvangsten op 1.692 millioen Kronen en sluit met een overschot van 236 millioen Kronen.
Er zij echter op gewezen, dat het begrootings-ontwerp geenszins definitief is en dat, naar te verwachten is, in den loop van het boekjaar aanvullende credieten zullen worden gevraagd, noodig in verband met den oorlogstoestand en de eischen der landsverdediging.
Reeds is zulk een suppletoire begrooting ingediend, omvattende uitgaven tot een bedrag van 171 millioen Kronen, waarvan 109 millioen bedoeld zijn voor de directe behoeften van de landsverdediging.
(Telex-A. N. P. - Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Troonrede 3956 A; Begrooting 3221 A)

13 JANUARI 1940

A. **NOORWEGEN. — Troonrede van Koning Haakon VII. - Noorsche Storting geopend.** —
Koning Haakon VII heeft op 12 Januari de nieuwe zitting van het Storting geopend. In zijn Troonrede wees de Koning er op, dat Noorwegen zijn vreedzame en vriendschappelijke betrekkingen met alle landen, ondanks den oorlogstoestand, waarin zelfs een naburland van Noorwegen verwikkeld is, heeft kunnen handhaven. De oorlogstoestand heeft voor de Noorsche scheepvaart en den Noorschen handel veel moeilijkheden en gevaren meegebracht. Laat ons hopen, aldus de Koning, dat het in het nieuwe jaar mogelijk zal zijn, den vrede in de wereld en vooral in het naburland Finland te herstellen. Noorwegen streeft het doel na, in samenwerking met andere neutrale landen, in het bijzonder Denemarken en Zweden, den eigen vrede te handhaven.
De maatregelen ter waarborging van de neutraliteit en van den import konden niet geschieden zonder aanzienlijke uitgaven. De regeering streeft er tevens naar, een zoo goed mogelijken toestand op de arbeidsmarkt te scheppen, de directe en indirecte belastingen moeten sterk verhoogd worden. Ook zal men genoodzaakt zijn meer gebruik te maken van leeningen.
Na de Troonrede koos het Storting het presidium. Hambro, de leider der conservatieven, werd tot eersten voorzitter herkozen. (Telex-A. N. P.)
(De nota van Sovjet-Rusland in zake de Finsche kwestie werd in geheime zitting behandeld. Het antwoord is reeds verzonden).
(Vor. ber. Koning Haakon 3103 B; Photo (buiten tekst) 3992a; Storting 3221 F.)

OORLOG 1939-'40. —
GROOT-DUITSCHLAND. — **De Duitsche Bocht.** —
Het tooneel van den strijd: het eiland Sylt, waar de Duitsche bases voor marinevliegtuigen zijn gevestigd en de Helgolander bocht, waarboven herhaaldelijk gevechten tusschen Britsche en Duitsche vliegtuigen plaats hebben.
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen Westelijk Front 4084)

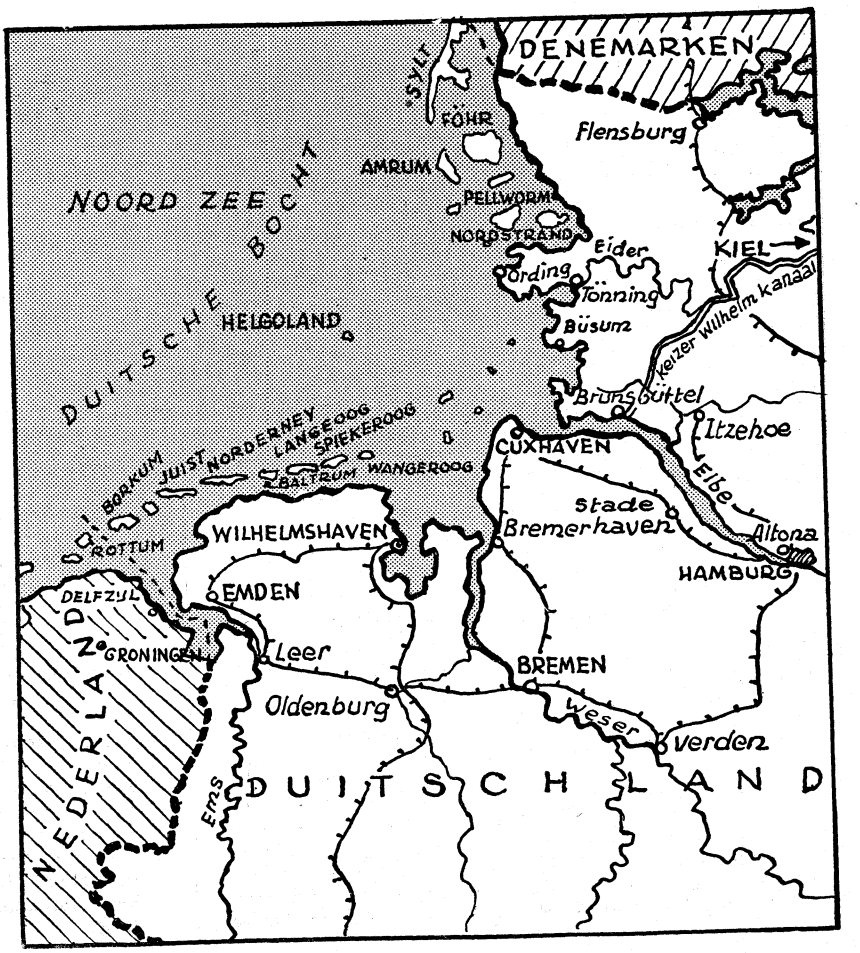

(Overname zonder bronvermelding verboden)

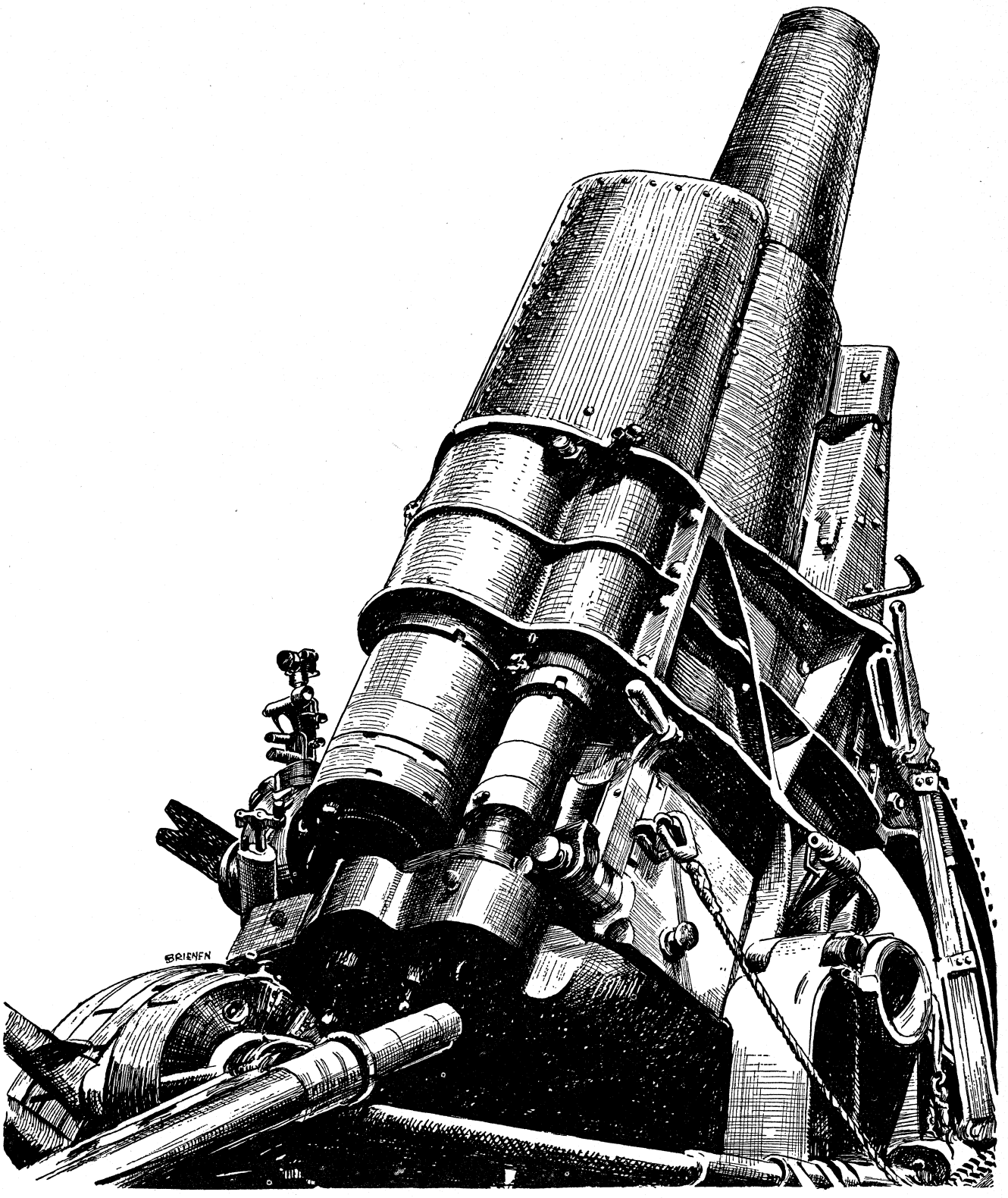

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Artillerie-geschut aan het Duitsche Westfront

A. Onze buitenlandsche politiek. - Memorie van Antwoord van onzen minister van Buitenlandsche Zaken, mr. E. N. v. Kleffens. —
Aan de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer nopens de begrooting van Buitenlandsche Zaken voor 1940 wordt op 12 Januari '40 het volgende ontleend:
Gaarne boekstaaft de Regeering het verheugende feit, dat de tot dusver door haar naar beproefden trant gevoerde zelfstandigheidspolitiek door de overgroote meerderheid des volks wordt onderschreven. Dat kan de kracht der natie slechts tot bate strekken.
De buitenlandsche politiek, welke de Regeering te midden van den om ons heen woedenden oorlog volgt, blijft, wat zij van den aanvang af was, eerlijk, zelfstandig, waakzaam, de Nederlandsche onzijdigheid grondend op de objectieve, voor allen gelijkelijk geldende normen van het volkenrecht.

Belemmering der scheepvaart. — De minister acht het niet uitgesloten, dat binnenkort zoodanige voorzieningen kunnen worden getroffen, dat de moeilijkheden bestaande in het langdurig oponthoud van onze schepen en het willekeurig lossen van z.g. verdachte lading, zooal niet uit den weg geruimd, dan toch althans aanzienlijk zullen worden verminderd. Daarbij spreekt het vanzelf, dat de regeering zich er niet bij zou neerleggen, indien Groot-Brittannië in verband met den „order in council" van 27 November 1939 in zake den uitvoer met neutrale schepen van goederen van Duitsche herkomst, aan andere neutrale mogendheden zekere voordeelen mocht toestaan, die niet voor Nederland zouden gelden.
De vraag of, wanneer een vaartuig ten gevolge van de contrôle-maatregelen van eenig oorlogvoerend land uit zijn koers wordt gebracht of naar een bepaalde plaats voor onderzoek gedirigeerd, deze belligerent de schade, welke zoodanig schip gedurende de gedwongen vaart lijdt door mijnen, bommen of torpedo's, behoort te vergoeden, onverschillig van welk land die afkomstig zouden zijn, zal in ieder afzonderlijk geval moeten worden beoordeeld.
Aan de instelling van een organisatie in den trant van het voormalige bureau voor zeeoorlogsschade is tot dusver geen behoefte gebleken te bestaan. Ze behoudt echter de aandacht.
Intusschen zullen belanghebbenden goed doen, met het oog op eventueel in te dienen aanspraken, er voor te waken dat het materiaal tot staving der aanspraken geordend wordt en niet verloren gaat. Belanghebbenden, die van oordeel zijn dat hun belangen op onrechtmatige wijze zijn geschaad, zullen overigens naar geldend volkenrecht in de gevallen, waarover een bevoegde rechter (prijsrechter) is aangewezen, allereerst langs dien weg hun rechten dienen te doen gelden.

De Wielingen. — Met betrekking tot het leggen van mijnen in de Wielingen wordt thans gehandeld evenals in den vorigen oorlog, en met inachtneming tegenover België van dezelfde beginselen van goede buurschap, die toentertijd toepassing hebben gevonden. De Belgische regeering wordt in dien gedachtengang steeds tijdig onderricht, terwijl niets wordt nagelaten om, voor zoover zulks maar eenigszins te rijmen is met de eischen, die onze landsverdediging onafwijsbaar doet zijn, de scheepvaart van en naar Belgische havens zooveel mogelijk te vergemakkelijken.
In enkele gedeelten van de Wielingen, langs de kust van Zeeuwsch-Vlaanderen en dus buiten de z.g. betwiste zone van dat vaarwater, bevinden zich thans versperringen en mijnen. De streek, waarin deze versperringen en mijnen liggen, is aan de Belgische en Nederlandsche loodsen ter plaatse nauwkeurig bekend.

Volkenbond. — In de artikelen 11, 15 en 16 van het Volkenbondsverdrag ziet de minister, rekening houdende met de wijze, waarop de opvattingen hieromtrent zich hebben ontwikkeld, voor Nederland geenerlei gevaar meer gelegen. De loop van zaken op de jongste Volkenbondsvergadering heeft hem nog in deze overtuiging gesterkt. Geenerlei poging is gedaan om andere politieke conflicten dan dat, waarvoor de vergadering was bijeengeroepen, aan de orde te stellen, of om staten, die zich afkeerig toonden van collectieve actie, niettemin daartoe te bewegen. Bovendien zij niet over het hoofd gezien, dat vroeg of laat opnieuw het inzicht zich baan moet breken, dat slechts langs den weg van internationale organisatie een vreedzame ontwikkeling der statenmaatschappij kan worden nagestreefd; met het oog daarop zal het van groote beteekenis zijn de internationale samenwerking zoo goed mogelijk in stand te houden en te bevorderen. Al deze factoren zouden, naar de opvatting van den minister, een uittreden van Nederland uit den Volkenbond ongemotiveerd, en in strijd zoowel met Nederlands tradities als met zijn welbegrepen eigenbelang doen zijn. Ook al moge de Volkenbond in staatkundig opzicht voorloopig geen rol kunnen spelen, buiten de politiek ligt nog genoeg terrein braak, waarop internationale samenwerking thans tot zegenrijke resultaten kan leiden.

Samenwerking met andere mogendheden. — Het is geenszins uitgesloten, dat de Nederlandsche regeering in een bepaald geval, waarin haar dit nuttig zou voorkomen, deel zou nemen aan eenige gemeenschappelijke actie van een kring van neutrale staten, die zich niet zou beperken tot Nederland en België of de Oslo-staten. Veel, zoo niet alles, zal afhangen van de vraag, waarop die actie zou zijn gericht; deelneming aan politieke groepvorming tegen een bepaalden staat of groep van staten acht de minister op het voetspoor zijner voorgangers met onze zelfstandigheidspolitiek niet te rijmen.

NEDERLAND

Betrekkingen met België. — Voorspellingen omtrent de resultaten van de nauwere betrekkingen met België op economisch gebied zouden voorbarig zijn, al zullen beider nood en moeilijkheden ongetwijfeld stimuleerend werken.
Ten aanzien van de besprekingen in de Nederlandsch-Belgische commissie in zake de haventarieven verwijst de minister naar hetgeen reeds is geschied.

Vrijheid van meeningsuiting. — Ten aanzien van de vrijheid van meeningsuiting, verwijst de minister naar de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer, waarin in herinnering werd gebracht de opvatting der Regeering, dat de positie van onzijdige, welke ons land in de huidige oorlogsomstandigheden inneemt, de noodzakelijkheid medebrengt van een zekere beperking van meeningsuiting in de pers, vooral wat den vorm aangaat, waarin deze gegeven wordt.
De Regeering overweegt de beste middelen om excessen te kunnen tegengaan.

Voorlichting van het buitenland. — De minister onderschrijft ten volle de meening van hen, die een verbreiding in den vreemde van kennis omtrent Nederland, in het bijzonder in de tegenwoordige tijdsomstandigheden, van zeer groot belang achten. Het spijt hem dan ook zeer, wederom te moeten mededeelen, dat voor een waarlijk doeltreffende organisatie van die verbreiding op het oogenblik geen nieuwe gelden op de begrooting kunnen worden uitgetrokken.
(Telex-A. N. P. - Het Vaderland - Telegraaf - Avondpost - N. Rott. Crt.)

(Vorig bericht Mr. E. N. van Kleffens onzijdigh. politiek 4015 B; Contrôle Downs 3990; Ned. houding i. z. Finsch beroep Volkenb. 4058 D; Econ. samenw. België-Nederl. 3994 A; Haventar. 4053 C; Object. pers 3945 C.)

A. NEDERL. OOST-INDIE. — Ontvangsten en uitgaven over het tijdvak 1867—1940.

(In duizendtallen guldens)

Jaar	ONTVANGSTEN: Gewone dienst	Buitengewone dienst	Te zamen	UITGAVEN: Gewone dienst	Buitengewone dienst	Te zamen	SALDO: voordeelig (+) of nadeelig (—) Gewone dienst	Buitengewone dienst	Geheele dienst
1867 .	137.538	—	§) 137.538	95.555	—	110.411	+ 41.983	—	+ 41.983
1880 .	146.838	—	146.838	135.103	11.833	146.936	+ 11.735	— 11.833	— 98
1890 .	136.289	—	137.789	119.854	7.883	127.737	+ 16.435	— 7.883	+ 8.552
1900 .	151.809	—	151.809	137.433	8.682	146.115	+ 14.376	— 8.682	+ 5.694
1910 .	221.516	—	221.516	213.670	17.757	231.427	+ 7.846	— 17.757	— 9.911
1914 .	281.726	—	281.726	295.323	48.620	343.943	— 13.597	— 48.620	— 62.217
1915 .	309.734	—	309.734	306.335	41.552	347.887	+ 3.399	— 41.552	— 38.153
1916 .	343.127	—	343.127	331.575	41.474	373.049	+ 11.552	— 41.474	— 29.922
1917 .	360.139	—	360.139	371.473	48.930	420.403	— 11.334	— 48.930	— 60.264
1918 .	398.872	852	399.724	442.287	70.286	512.573	— 43.415	— 69.434	— 112.849
1919 .	535.563	7.534	543.097	623.613	97.573	721.186	— 88.050	— 90.039	— 178.089
1920 .	756.101	261	756.362	912.740	138.695	1.060.435	— 165.639	— 138.434	— 304.073
1921 .	791.267	496	791.763	866.086	189.930	1.056.016	— 74.819	— 189.434	— 264.253
1922 .	751.930	648	752.578	759.230	92.028	851.258	— 7.300	— 91.380	— 98.680
1923 .	650.052	396	650.448	645.978	64.815	710.793	+ 4.074	— 64.419	— 60.345
1924 .	710.355	7.584	717.939	617.644	40.494	666.138	+ 92.711	— 40.910	+ 51.801
1925 .	752.095	1.754	753.849	643.592	39.262	682.854	+ 108.503	— 37.508	+ 70.995
1926 .	805.220	2.633	807.853	704.993	46.076	751.069	+ 100.227	— 43.443	+ 56.784
1927 .	768.709	10.343	779.052	722.820	53.038	775.858	+ 45.889	— 42.695	+ 3.194
1928 .	826.158	9.759	835.917	784.848	60.917	845.765	+ 41.310	— 51.158	— 9.848
1929 .	840.904	7.625	848.529	832.548	72.045	904.593	+ 8.356	— 64.420	— 56.064
1930 .	740.393	15.159	755.552	825.388	68.152	893.540	— 84.995	— 52.993	— 137.988
1931 .	634.369	17.640	652.009	736.285	30.777	767.062	— 101.916	— 13.137	— 115.053
1932 .	465.361	36.454	501.815	607.675	24.151	631.826	— 142.314	+ 12.303	— 130.011
1933 .	404.795	55.847	460.642	526.682	27.386	554.068	— 121.887	+ 28.461	— 93.426
1934 .	406.320	48.860	455.180	489.977	19.292	509.269	— 83.657	+ 29.568	— 54.089
1935 .	432.354	34.385	466.739	465.585	14.607	480.192	— 33.231	+ 19.778	— 13.453
1936 .	471.667	66.152	537.819	487.801	20.608	508.409	— 16.134	+ 45.544	+ 29.410
1937 .	519.834	55.028	574.862	492.964	82.446	575.410	+ 26.870	— 27.418	— 548
1938 .	547.136	49.003	596.139	539.506	94.422	633.928	+ 7.630	— 45.419	— 37.789
1939 *)	548.683	51.411	600.094	592.474	146.032	738.506	— 43.791	— 94.621	— 138.412
1940 †)	545.915	48.648	594.563	574.187	78.647	652.834	— 28.272	— 29.999	— 58.271

§) Inclusief het bedrag van *f* 14.926.000, dat op 1 Januari 1868 in 's Lands kassen voorhanden was aan overschotten van aan 1867 voorafgaande dienstjaren en op grond van de 2de zinsnede van art. 98 (oud) der Indische Comptabiliteitswet onder de middelen van 1867 is opgenomen. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)

*) Verwachting. †) Raming. **(Vorig bericht Begrooting 1940 4054)**

14 JANUARI 1940

B. NEDERLAND. — Invaliditeitswet en de Ouderdomswet 1919. —

Op 1 December 1939 werden 44.327 weduwenrenten en 14.471 weezenrenten krachtens de Invaliditeitswet genoten, terwijl op genoemden datum krachtens art. 373 dier wet 112.942 personen in het genot waren van een als vrucht hunner verzekering verkregen ouderdomsrente van drie gulden per week.

Voorts genoten 76.447 personen een invaliditeitsrente als bedoeld in art. 71 dier wet.

Krachtens art. 24 der Ouderdomswet 1919 waren op vorengenoemden datum 104.678 personen in het genot van een als vrucht hunner verzekering verkregen ouderdomsrente van drie gulden per week.

(Centr. Bur. v. d. Statistiek)

(Vor. ber. Wijz. Invaliditeitswet 3668 D.)

C. NOORWEGEN. — Begrooting 1940-'41. - 150 millioen Kronen voor buitengewone militaire uitgaven.

De Noorsche minister van Financiën heeft op 13 Januari in het Storting de nieuwe begrooting uiteengezet. Deze bedraagt 826 millioen kronen, waarvan er 150 millioen (63 millioen gulden) besteed worden voor buitengewone militaire uitgaven ter handhaving van Noorwegens neutraliteit.

De vorige begrooting ten bedrage van 664 millioen kon nog in evenwicht gebracht worden door belastingen op buitengewone uitgaven, zooals op bier en op oorlogswinsten.

De minister heeft nog een afzonderlijk wetsontwerp ingediend tot dekking van buitengewone uitgaven in verband met het oorlogsgevaar. Deze uitgaven, die tot Juni 1940 loopen, worden begroot op 200 millioen kronen. Tachtig millioen kronen moeten door belasting worden opgebracht en de overige 120 millioen door een leening. (Aftenposten)

(Vor. ber. Begrooting 1939-'40 3658 F.)

D. PORTUGAL. — Begrooting 1940. —

Officieel wordt bekendgemaakt, dat, aangezien de staatsontvangsten door den oorlog 120.000.000 Esc. lager geraamd worden, de ambtenaarssalarissen verlaagd zullen worden, terwijl de afgiften voor export verhoogd zullen worden en men zal overgaan tot invoering van een oorlogswinstbelasting.

De gewone begrooting sluit met een totaal aan ontvangsten van 2.041.800.000 Esc. en uitgaven ad 2.029.900.000 Esc. De buitengewone begrooting includeert 759.000.000 Esc. ontvangsten en 769.000.000 Esc. uitgaven. (1 Escudo = ± 6,85 cent) (D. N. B.)

E. PALESTINA. — Handelsbetrekkingen tusschen Joden en Arabieren ontwikkelen zich. - Toestand verbeterd. —

Het programma van den Britschen Hoogecommissaris tot wederopbouw van het land op nieuwen grondslag, waarbij de rechten en belangen van alle Palestijnen, zonder onderscheid van ras of geloof worden geëerbiedigd, heeft onder de bevolking groote tevredenheid gewekt.

De handelsbetrekkingen tusschen Joden en Arabieren ontwikkelen zich steeds beter. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Econ. toestand 3047 I; Britsche voorst. en Joden 3701 D; Palest. Staat 3914 A.)

A. **DE TORPEDO. —**

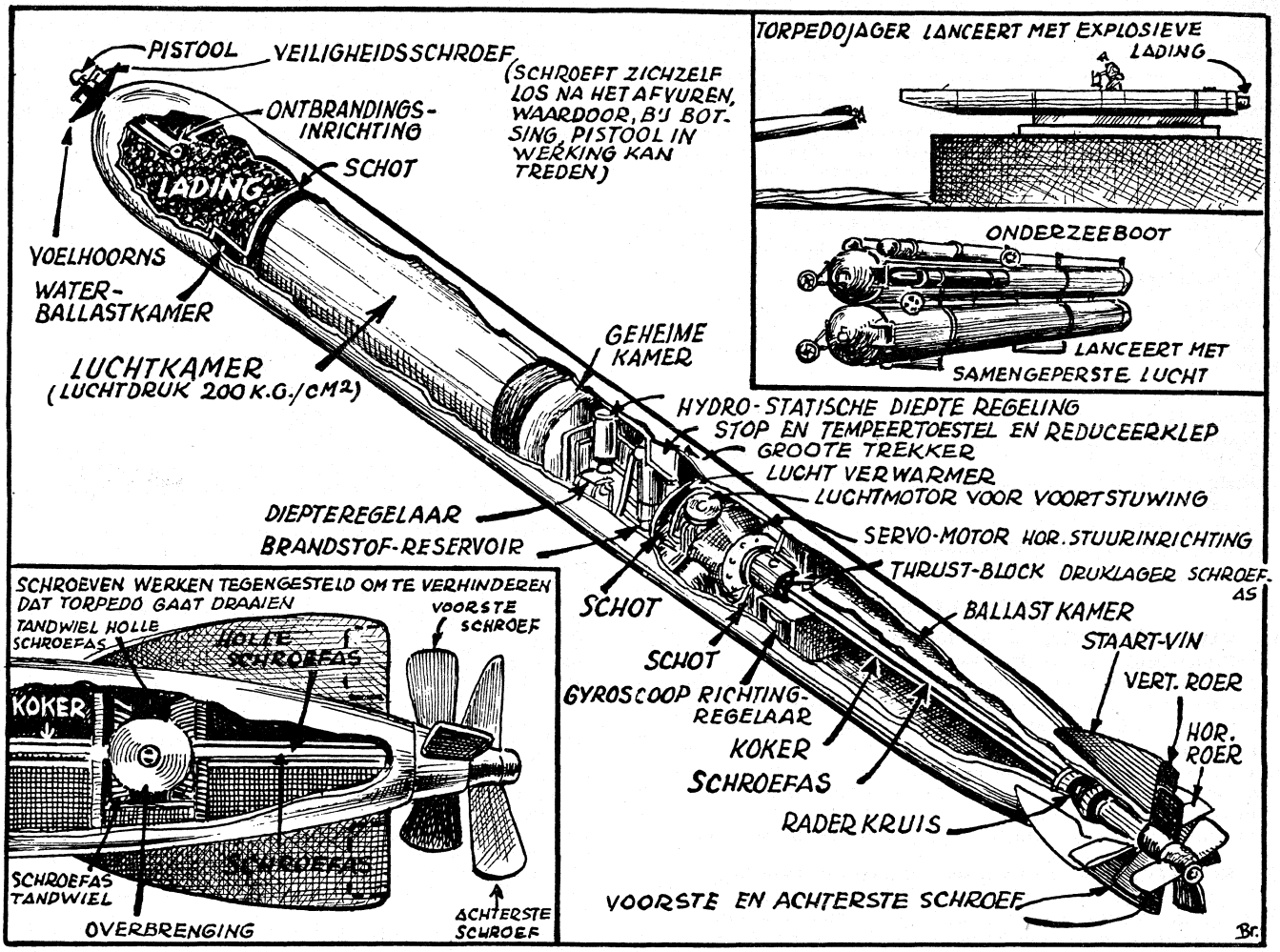

Het venijnigste en gevaarlijkste wapen uit den zeeoorlog is de torpedo.

Een torpedo bestaat uit niet minder dan zes duizend onderdeelen. Het merkwaardige is, dat een torpedo haar eigen voortstuwingsvermogen heeft, nl. een kleinen motor van 350 pk., welke door samengeperste lucht wordt bewogen. De snelheid van een torpedo is meer dan 40 mijl, zij heeft twee schroeven. In den kop bevindt zich de springlading; aan den neus de ontstekingsinrichting. Torpedo's worden op een bepaalde diepte ingesteld. Het schijnt, dat de Duitsche marine torpedo's bezit, welke eerst ontploffen, als zij in den scheepswand zijn doorgedrongen, waardoor de uitwerking nog grooter wordt. De middellijn is meestal 53 cm. Treft een torpedo niet, dan zinkt zij automatisch naar de diepte. Het richten van torpedo's vereischt groote vaardigheid, als het doel beweegt. Ten einde de trefkans te vergrooten, worden tegenwoordig vaak deze vernielingswerktuigen in bundels afgevuurd.

Een salvo van vier torpedo's kost ongeveer *f* 60.000. (Telegraaf) **(Vor. ber. Bewapening 4039 C)**

15 JANUARI 1940

B. **BELGIE. — Mobilisatie in phase D. - Versterking van het leger. - Evacuatie oostelijke grensgebieden.** Het Belgische Telegraafagentschap meldt op 14 Januari „De Belgische militaire autoriteiten hebben besloten, over te gaan tot versterking van het leger. Vanmorgen vroeg zijn de desbetreffende affiches aan de muren van de steden aangeplakt".

In een telegram aan de gemeentelijke autoriteiten wordt nader verklaard, dat het hier de „phase D" betreft. Phase D beteekent het onder de wapenen roepen van een aantal reservisten binnen het kader van het progressieve mobilisatieplan van het leger. Een aantal militairen, die bij phase D waren ingedeeld, werd reeds eerder opgeroepen.

In den loop van den 14den Januari zijn twee treinen met geëvacueerden uit de Belgische oostelijke grensgebieden het Noordstation te Brussel gepasseerd. Onder hen bevonden zich ook verpleegden uit de ziekenhuizen uit die streek. **(V. b. Mobilisatie 3923)**

C. **VLUCHTELINGENVRAAGSTUK. — Republiek San Domingo wil 100.000 vluchtelingen opnemen. —** De Coördinatie-Stichting voor Vluchtelingen heeft onder voorzitterschap van den Belgischen oud-premier, den heer Paul van Zeeland, te Londen een vergadering gehouden, waar over de plannen tot vestiging van vluchtelingen op groote schaal beraadslaagd werd.

Reeds op de bijeenkomst van de intergouvernementeele commissie voor het vluchtelingenvraagstuk, die in October 1939 te Washington werd gehouden, werden besluiten genomen, die een spoedig begin met de uitvoering van plannen op het grondgebied der Dominicaansche republiek en op de Philippijnen beoogden.

Intusschen werd een corporatie gevormd, die voor de financiering vooral van het eerstgenoemde plan zorg zal dragen. De regeering van de Dominicaansche republiek, het Oostelijke gedeelte van het eiland Haiti, heeft zich reeds in het begin van 1939 bereid verklaard, aan Joodsche kolonisten tot een aantal van 100.000 de mogelijkheid te geven, zich op het grondgebied van de republiek te vestigen. Een Amerikaansche commissie van onderzoek, die in het voorjaar van 1939 naar San Domingo vertrokken was, had een niet ongunstig rapport uitgebracht. Reeds toen werd er echter op gewezen, dat omvangrijke ont-

ginningswerkzaamheden zullen moeten worden verricht, eer de grond de mogelijkheid tot vestiging van kolonisten zal kunnen bieden, en dat er geruime tijd mede gemoeid zal zijn.
Men zal er nu toe overgaan, eenige honderden vluchtelingen naar San Domingo te sturen, waar zij deze pionierswerkzaamheden zullen verrichten. Later zullen dan de overige voor de kolonisatie op dit, onder den twintigsten breedtegraad gelegen, eiland geschikte vluchtelingen volgen.
De heer van Zeeland, die zich op het oogenblik hoofdzakelijk met het vluchtelingenvraagstuk bezig houdt, zal binnenkort weer naar de Vereenigde Staten vertrekken en vervolgens naar Zuid-Amerika reizen, om ook daar een onderzoek naar gebieden, die voor de vestiging van vluchtelingen geschikt zijn, in te stellen. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Pol. Vluchtelingen 3662 C.)

A. **INKOMENS. — Gemiddelde jaarinkomens. —**
De gemiddelde jaarinkomens in de drie rijkste en de drie armste landen in Europa en de Vereenigde Staten zijn volgens den statisticus Colin Clark de volgende:

Engeland	*f* 2700.—
Zwitserland	- 2500.—
Nederland	- 2100.—
Italië	- 850.—
Bulgarije	- 650.—
Roemenië	- 590.—
Ver. Staten	- 3500.—

(Deze tabel is vóór September 1939 opgemaakt).
(De Groene Amsterdammer)

16 JANUARI 1940

B. **ZWITSERLAND. — Kosten der mobilisatie *f* 2.1 millioen gulden per dag. —**
De kosten van de mobilisatie in Zwitserland worden op rond 5 millioen Zw. frs. (*f* 2.1 millioen) per dag geschat. Volgens het plan van minister Wetter, dat nog aan vele veranderingen onderhevig kan zijn alvorens het aan het oordeel van het volk wordt onderworpen, moeten deze buitengewone militaire uitgaven over 60 jaren afbetaald zijn.
(Neue Zürcher Zeitung) **(V. b. Defensie 4061 D.)**

C. **ECUADOR. — Opstand na presidentsverkiezing. —**
Dr. Carlos Arroyo Delrio, de candidaat der liberalen, is op 12 Januari tot president van Ecuador gekozen. Velasco Ibarra, de verslagen candidaat voor het presidentschap, heeft gepoogd een staatsgreep te ondernemen, geholpen door een aantal socialisten en afdeelingen van de luchtmacht van Ecuador.
Een twintigtal socialistische leiders te Quito en Guayaquil is gearresteerd. Ook Ibarra zelf is gevangen genomen en aan boord van het oorlogsschip „Eloy Alfara" gebracht.
De troepen van het garnizoen van Guayaquil hebben zich verzet tegen de poging tot opstand. Zij openden het vuur op de samenzweerders; zes personen werden gedood, veertien gewond. De arbeiders hebben een algemeene staking te Guayaquil afgekondigd.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. President 2995 B.)**

D. **SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. - Russisch protest tegen Noorsche en Zweedsche houding in zake Finland. - Noorsch en Zweedsch antwoord. - Finsche weerstand tot op heden succesvol. - Italiaansche wapenzending voor Finland. —**

Russisch protest tegen Noorsche en Zweedsche houding in zake Finland. —
De regeering der Sovjet-Unie heeft door bemiddeling van haar gezanten te Oslo en Stockholm op 5 Januari zoowel aan Noorwegen als Zweden een nota doen toekomen, waarin zij protesteert tegen de houding van die landen i.z. het Finsche conflict. De Noorsche regeering heeft op 6 Januari en de Zweedsche op 10 Januari door hun gezanten te Moskou op deze protestnota's geantwoord. In deze antwoorden worden de Russische beschuldigingen van de hand gewezen.
Het volkscommissariaat voor Buitenlandsche Zaken te Moskou deelde mede, dat een reeks feiten, welke zich in Zweden en Noorwegen hebben voorgedaan, de aandacht van de regeering der Sovjet-Unie heeft getrokken, in het bijzonder het optreden en de uitlatingen in bepaalde kringen, welke dicht bij de regeering staan. In dit verband heeft de Sovjet-regeering haar gezanten in Zweden en Noorwegen op 5 Januari opdracht gegeven, te Stockholm en Oslo protestnota's te overhandigen.

Noorsch antwoord op Russisch protest. —
De Noorsche regeering zet in haar antwoord uiteen, dat de beschuldigingen van schending der neutraliteit gegrondvest zijn op onjuiste inlichtingen. De uitingen in de Noorsche pers zijn afkomstig van particulieren en zijn niet van gezaghebbende zijde goedgekeurd. Wat betreft de organisatie van wervingsbureaux in Noorwegen, deze wordt niet door de Noorsche regeering gesteund. Het werven voor vreemden krijgsdienst is in Noorwegen bij de wet verboden en zal derhalve niet worden toegestaan. De Noorsche autoriteiten steunen ook geen verscheping van wapenen en ander oorlogsmaterieel naar Finland. Indien personen individueel vrijwillig naar Finland gaan, om aan den oorlog deel te nemen, dan is dit in de oogen van de Noorsche regeering geen schending van de neutraliteit. Ook is de doorvoer van wapenen door Noorwegen niet in tegenspraak met de internationale wetten. Bovendien heeft voor zoover de Noorsche regeering bekend is, tot nu toe geen doorvoer van wapenen plaats gehad, terwijl de particuliere uitvoer zeer gering was.

Zweedsch antwoord op Russisch protest. —
In het antwoord, verklaart de Zweedsche regeering, dat het Zweedsche volk een warme sympathie heeft voor Finland, hetgeen in de pers tot uiting komt. De Zweedsche grondwet verbiedt misbruik van de vrijheid der pers, in het bijzonder wanneer hierdoor buitenlandsche mogendheden worden beleedigd. De Zweedsche regeering is van meening, dat evenwel noch haar houding ten aanzien van de pers, noch haar houding anderszins de Sovjet-Unie tot voorwendsel kan strekken voor beschuldigingen tegen Zweden. In het bijzonder is het protest in zake de werving van vrijwilligers niet in overeenstemming met de feiten. Het werven van vrijwilligers geschiedt op particulier initiatief en de cijfers komen niet overeen met de door de Sovjet-Unie genoemde, terwijl officieren en minderen van het Zweedsche leger niet als vrijwilliger deelnemen aan den oorlog in Finland.
Verder kan het vervoer van verschillende artikelen uit Zweden naar Finland of de doorvoer over Zweedsch gebied van goederen uit andere landen naar Finland geen tegenwerpingen uitlokken. Zweden wil zijn handelsbetrekkingen met andere landen handhaven.
Finland kan uit Zweden verschillende goederen invoeren en in transito verschillende goederen uit andere landen over Zweedsch gebied importeeren, welke het noodig heeft. De Zweedsche regeering acht het niet mogelijk, dezen toestand te wijzigen en daardoor het handelsverkeer tusschen Zweden en Finland in gevaar te brengen.

(Vor. ber. Zweedsch Vrijw. Corps 4066 B.)

Finsche weerstand tot op heden succesvol. —
Zes weken zijn verloopen sedert de Russen Finland binnenvielen en tot dusver zijn zij er niet in geslaagd zich ergens vasten voet te verschaffen. Wel is een deel van het Finsche gebied door de aanvallers bezet, maar de Finsche tegenaanvallen nopen hen op verschillende punten den aftocht te blazen en vormen overal elders een gevaarlijke bedreiging der Russische posities. Ongeacht de offers aan menschenlevens, welke daarvoor gebracht moeten worden, gaat de Russische legerleiding echter voort den druk op de Finsche linies te verhoogen door het aanvoeren van een groot aantal versche troepen. De prestigekwestie speelt in dit wreede oorlogsspel thans de voornaamste rol, want Rusland kan het niet verkroppen, dat Finland grooten en energieken weerstand biedt. Zoo vervalt de zaak echter van kwaad tot erger en krijgt de strijd een steeds meedoogenloozer karakter. De Finnen zullen op den duur het onderspit moeten delven, tenzij hun van buitenaf voldoende hulp wordt geboden. Het beste middel hiertoe zou een afleidingsmanoeuvre zijn, dat wil zeggen Moskou op andere plaatsen in militairen zin bezig te houden, zoodat Russische troepen van het Finsche front weggehaald en hun numerieke overmacht daar dus ten gunste van Finland gewijzigd zou worden.
(Avondpost)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen tot 8 Jan. '40, 4085 D)

Italiaansche wapenzending voor Finland. —
Na besprekingen met de Duitsche regeering, heeft deze 45 wagons met Italiaansche wapenen, die voor Finland zijn bestemd en te Sassnitz, de Noordduitsche haven, waren aangehouden, vrijgelaten.
(Vor. ber. Hulpverl. Italië 4050)
(Vor. ber. Finsch-Russ. kwestie 4087 B)

17 JANUARI 1940

A. **JAPAN. — Kabinet-Jonai gevormd. - Gunstig onthaal. —**
De volledige lijst van het nieuwe Japansche Kabinet, dat onder leiding van admiraal Jonai op 15 Januari 1940 is gevormd, ziet er als volgt uit:
Premier: Jonai;
Buitenlandsche Zaken: Arita;
Binnenlandsche Zaken: Graaf Kodama;
Financiën: Sakoerautsji;
Oorlog: Generaal Hata;
Marine: Admiraal Yosjida;
Justitie: Koemoera;
Nationale Opvoeding: Matsoera;
Spoorwegen: Matsoeno (orthodoxe Seioekai);
Verkeer: Katsoe (Minseito);
Koloniën: Generaal Koiso (oud-commandant van het legercorps in Korea);
Handel: Foejiwara (een bekend financier);
Landbouw: Sjiwada.
Een groot aantal fondsen op de beurs te Tokio is op 15 Januari ongeveer 4 procent in koers gestegen als gevolg van de benoeming van admiraal Jonai tot minister-president. Hoewel deze keus niet verwacht werd, reageerde de beurs toch door een algemeen gunstige stemming.
Het feit, dat Jonai een man is van gezond verstand en geen partij aanhangt, wordt een gunstige factor geacht. (Domei) **(Vor. ber. Kabinet 4089 C)**

B. **RADEN ADIPATI ARIO SOEJONO. — Lid van den Raad van Nederlandsch Oost-Indië. —**
Met ingang van den dag, waarop hij zijn ambt zal aanvaarden, is benoemd tot lid in den Raad van Ned.-Indië, Raden Adipati Ario Soejono, lid van het Internationale Rubber Comité, Ned.-Indisch hoofdambtenaar op wachtgeld, thans in Nederland woonachtig.
Raden Adipati Ario Soejono kan wijzen op een zeer veelzijdige loopbaan. Bij den Inlandschen bestuursdienst verkreeg hij bekendheid als regent van Pasoeroean; hij is een van de weinige regenten, die het groot-ambtenaars-examen heeft afgelegd. Daarna was hij gedurende vele jaren lid van den Volksraad en lid van het college van gedelegeerden. In 1930 verleende de Indische regeering hem een jaar studieverlof naar Europa, ten einde vooral in Nederland het landbouwbedrijf, de veeteelt, de visscherij en de coöperatie te bestudeeren. Bovendien werd hij benoemd tot adviseur van de Nederlandsche delegatie op de in Juni 1930 gehouden Internationale Arbeidsconferentie te Genève.
In 1934 werd den heer Soejono opgedragen zich wederom naar Nederland te begeven en werd hij aangewezen als lid van de Nederlandsche delegatie bij het International Rubber Regulation Committee. Tevens werd hij als Indisch hoofdambtenaar gedetacheerd bij het ministerie van Koloniën. In het vorige jaar bezocht de heer Soejono vanuit Nederland zijn geboorteland, ten einde zich te oriënteeren naar de situatie van de rubbercultuur in Indië, speciaal van die der inheemsche bevolking.
R. A. A. Soejono zal in den raad van Ned.-Indië de plaats innemen, die vacant is gekomen door de pensionneering van prof. dr. Hoesein Djajadiningrad.
De heer Soejono is officier in de Orde van Oranje Nassau en Commandeur in de Orde van de Zwarte Ster van Frankrijk. (Aneta)
(Vor. ber. Photo buiten tekst 4090b; Raad v. Ned.-Indië 4047)

C. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. —**
Tijdelijk geen periodieke verloven. —
De Regeeringspersdienst meldt:
In verband met eenige minder gunstige symptomen in de internationale situatie, heeft de Regeering, ten einde ook thans op alle gebeurlijkheden geheel voorbereid te zijn, besloten tijdelijk géén periodieke verloven te verleenen.
Dit besluit heeft geen betrekking op zakenverloven (ook al worden zij periodiek genoten), op weermachtsindustrieverloven en op uitzonderingsverloven.
(Vor. ber. Verloven 3936 C; Afk. Mobilisatie 3923)

Geen Duitsch gebied overgevlogen door Nederlandsch vliegtuig. —
Naar aanleiding van de mededeeling in het Duitsche legerbericht van 14 Januari, als zou een Nederlandsch militair vliegtuig op 13 Januari j.l. Duitsch grondgebied bij Nordhorn hebben overvlogen, meldt de Regeeringspersdienst, dat bij een terzake onverwijld ingesteld onderzoek onomstootelijk de onjuistheid van deze mededeeling is gebleken.

Amsterdam. - Het leven wordt duurder. —
Het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud voor arbeidersgezinnen, berekend op de basis van het peil der prijzen in 1911—1913 = 100, bedraagt in December '39 voor de totale kosten van het levensonderhoud 146.0 tegen 144.3 in November en 136.5 in Augustus 1939, de maand vóór het intreden van den oorlogstoestand in Europa.
Voor de voeding afzonderlijk is het indexcijfer 137.3 in December tegen 136.2 in November en 124.4 in Augustus, aldus heeft het Bureau van Statistiek der gemeente Amsterdam berekend.
(Vor. ber. Stijging levensonderhoud 3024 B; Prijsstijging levensmiddelen 4002 D)

Motorschip „Arendskerk" door Duitsche duikboot getorpedeerd. —
Het betrekkelijk nieuwe Nederlandsche motorschip „Arendskerk", in 1938 gebouwd, 8000 br. reg. ton metend en toebehoorend aan de Vereenigde Nederlandsche Scheepvaartmaatschappijen, op weg naar Zuid-Afrika, is op 15 Januari in de Golf van Biscaje door een Duitsche duikboot getorpedeerd en tot zinken gebracht. Er waren geen passagiers aan boord. De bemanning van 65 koppen werd door het Italiaansche stoomschip „Fedora" gered. De gezagvoerder van de ‚Arendskerk" was kapt. C. J. H. Wijker.
(Vor. ber. Scheepsramp Tajandoen 4053 C)

Scheepvaart. - Nederland's verliezen. - 1 September 1939—15 Januari 1940. —
Mark (Houtvaart) 1514 ton, op een mijn geloopen;
Binnendijk (Holl.-Am. Lijn) 6873 ton, op een mijn geloopen;
Tegri (eig. Eeftingh) 280 ton, vermist;
Safe (eig. Salomons) 375 ton, vermist;
Simon Bolivar (K. N. S. M.) 8309 ton, op een mijn geloopen;
Sliedrecht (Van Ommeren) 5133 ton, getorpedeerd;
Spaarndam (Holl.-Am. Lijn) 8850 ton, op een mijn geloopen;
Tajandoen (Nederland) 8159 ton, getorpedeerd;
Immingham (Int. Kustvaart Mij.) 398 ton, op een mijn geloopen;
Truida (eig. Heidema) 176 ton, op een mijn geloopen;
Arendskerk (Ver. Ned. Scheepv. Mijen.) 8000 ton, getorpedeerd.
(Vor. ber. Overz. v. 1 Sept. '39—27 Nov. '39, 4034 B)

Tweede Kamer. - Nieuwe winstbelasting op Vennootschappen, Coöp. Vereenigingen en onderl. Verzekeringsmijen. —
Minister de Geer heeft op 15 Januari een wetsontwerp ingediend tot heffing van een winstbelasting, onder welken naam een directe belasting zal worden geheven van de binnen het rijk gevestigde:
naamlooze vennootschappen, commanditaire vennoot-

schappen op aandeelen, coöperatieve vereenigingen en onderlinge verzekeringsmaatschappijen;
vereenigingen, die een beroep of bedrijf uitoefenen.
Minister De Geer raamt de opbrengst dezer nieuwe belasting ruim *f* 20.000.000 hooger dan die der bestaande dividend- en tantièmebelasting, waarvoor de winstbelasting in de plaats zal treden.
Niet aan deze belasting zijn onderworpen: rechtspersonen, waarvan uitsluitend publiekrechtelijke lichamen aandeelhouders, deelgenooten of leden zijn; vennootschappen, vereenigingen of maatschappijen, welke uitsluitend of nagenoeg uitsluitend, bij de sociale verzekeringswetten voorziene risico's verzekeren en geen ander bedrijf uitoefenen.
De belasting wordt geheven over elk jaar, dat eindigt met of na 31 December 1939. Onder jaar wordt verstaan boekjaar of, bij gebreke van dien, kalenderjaar.
In het algemeen kan gezegd worden, dat onder winst wordt verstaan het verschil tusschen het zuivere vermogen van de vennootschap e.d., bij het einde van het jaar en het zuivere vermogen bij het begin van het jaar, vermeerderd met de geldswaarde van hetgeen als terugbetaling van het kapitaal, als uitdeeling aan deelgerechtigden in de winst en, in het algemeen, anders dan voor bedrijfsdoeleinden aan het vermogen is onttrokken en verminderd met de in den loop van het jaar ontvangen stortingen van het kapitaal.
Dit berekende bedrag, wordt ter berekening van de belastbare winst verminderd met dat gedeelte, dat toekomt aan den Staat als zoodanig, aan anderen dan commissarissen, gecommitteerden of bestuurders, aan de aansprakelijke vennooten van comm. venn. als zoodanig en vermeerderd met de aan commissarissen enz. uitbetaalde salarissen voor zoover deze een zekere som te boven gaan.
De winstbelasting bedraagt tien ten honderd van de belastbare som.
De wet op de Dividend- en Tantièmebelasting 1917 vervalt, behalve ten aanzien van boekjaren, welke eindigen vóór 31 December 1939, aldus één der overgangsbepalingen. Deze bepaling is dus aan het nieuwe belastingontwerp gekoppeld.

(Vor. ber. Div. en Tant. bel. 3325 A; Belastingen 4086 A; Naaml. Vennootsch. 3205 D)

Tweede Kamer. - Wijziging militaire Pensioenwetten.
Bij de Tweede Kamer is op 12 Januari ingediend een wetsontwerp, houdende wijziging en aanvulling van de Pensioenwetten voor de zee- en landmacht, van de Militaire weduwenwet 1922, van de Pensioenwet voor het personeel der Koninklijke marinereserve, van de Pensioenwet voor het reserve-personeel der landmacht, alsmede van de wetten van 31 December 1935.
De voorgestelde aanvulling van het eerste lid van artikel 23b der Pensioenwetten voor de zee- en landmacht dient om de beperking, waarvan de bezoldiging uit de publieke kas wordt genoten, ook van toepassing te verklaren op gewezen militairen, die gepensionneerd zijn op grond van het bepaalde in art. 2 onder 4b der wetten. De omstandigheid, dat deze gepensionneerden thans inkomsten als vorenbedoeld onverkort naast elkander kunnen genieten, wordt niet billijk geacht ten aanzien van andere categorieën van gepensionneerde militairen.
Een overeenkomstige aanvulling is, voor wat de militaire inkomsten betreft, noodig gebleken, ten aanzien van de met reserveplicht gepensionneerden, de gepensionneerde militairen, die tevens in het genot zijn van een ministerspensioen en ten aanzien van hen, die na pensionneering als reservist, opnieuw een verbintenis bij het reserve personeel, dan wel een verbintenis bij den vrijwilligen landstorm hebben aangegaan. Met name bij opkomst onder de wapenen in tijden van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden kan, zooals de op hen van toepassing zijnde wetten thans nog luiden, door deze categorieën van gepensionneerde militairen het aan hen verleende pensioen, naast hun militaire inkomsten, onverkort worden genoten.
Het totaal van hun inkomen wordt daardoor, in vergelijking met hun ranggenooten, onevenredig hoog. Om deze ongelijkheid voor een deel weg te nemen, dienen een aantal wijzigingen en aanvullingen.
De met reserveplicht gepensionneerde militairen, die vóór 1 Juli 1923 werden gepensionneerd, kunnen, zooals de wetsbepalingen thans luiden, de inkomsten uit of in verband met een ambt of een betrekking, in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der pensioenwet 1922 naast hun pensioen, onverkort genieten.
Wanneer zij echter voor langeren duur in militairen dienst zijn, zullen zij vorenbedoelde inkomsten moeten derven, terwijl bovendien, wordt het hierbesproken wetsontwerp tot wet verheven, de beperkende bepalingen van cumulatie van pensioen met militaire inkomsten op hen van toepassing zullen zijn. Zoodat het mogelijk is dat hun totale inkomsten belangrijk zullen dalen beneden die, welke zij voor hun verblijf in werkelijken dienst genoten. Een bepaling is voorgesteld om zulks te voorkomen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Pensioenen Kon. Mar. reserve 3373 E; Nederland en de Oorlog 4091 A)

18—19 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het wereldgebeuren van 8—14 December 1939. —

8 December: De groote fascistische raad komt onder voorzitterschap van Mussolini te Rome bijeen en bevestigt het besluit, buiten den oorlog te blijven. In de betrekkingen met Duitschland komt geen verandering. **(Pag. 4051 C.)**
Amerika richt een nota tot Engeland, waarin wordt verklaard, dat de Britsche représaillemaatregelen geen ingrijpen mogen beteekenen in den wettigen handel der Amerikanen. **(Pag. 4056)**
Onze minister van Economische Zaken bepaalt, dat het aan gebruiksgerechtigden verboden is, cultuurgrond braak te laten liggen.

9 December: De Volkenbondsraad komt te Genève bijeen. **(Pag. 4056)**
Holsti, de vertegenwoordiger der Finsche regeering te Genève, zendt den Volkenbond een uiteenzetting van de redenen, welke de Finsche regeering tot het vragen van interventie hebben gebracht. **(4056)**
De Nederlandsche regeering verklaart, met het oog op de Volkenbondsvergadering te Genève, dat Nederland niet bereid is tot sancties tegen een als aanvaller aangewezen land. **(Pag. 4058 D.)**
Dr. H. Colijn wordt herkozen tot speciaal lid van de financieele Contrôle-commissie van den Volkenbond.

10 December: Luitenant-generaal Thoernell, chef van den Zweedschen generalen staf, wordt benoemd tot opperbevelhebber.
De Russische regeering protesteert tegen de Britsche représaillemaatregelen. **(Pag. 4056)**
Het Nederlandsche motorschip „Immingham" loopt bij Callandsoog op een mijn; de marine redt de zeven opvarenden. **(Pag. 4053 C.)**

11 December: Vijf Oslo-staten, waaronder Nederland, deelen in een verklaring aan den voorzitter der Volkenbondsvergadering mede, dat zij zich zullen onthouden van de bespreking van andere politieke kwesties dan die betreffende Rusland—Finland.
De Volkenbondsvergadering benoemt een commissie van dertien, welke het Finsche beroep zal behandelen. Deze commissie besluit een laatste beroep te doen op de Russische regeering om de vijandelijkheden te staken. **(Pag. 4057)**
De Haagsche gemeenteraad neemt uitbreidingsplannen aan, omvattende 1500 ha., met woonruimte voor 200.000 ingezetenen.

12 December: Sir John Simon (Engeland) deelt in het Lagerhuis mede, dat een overeenkomst tusschen de Engelsche en Fransche departementen van Financiën betreffende samenwerking op financieel gebied is tot stand gekomen. **(Pag. 4058)**
Het Zweedsche Kabinet dient ontslag in; Per Albin Hansson vormt een nationaal kabinet. **(4058 A.)**
De Eerste Kamer keurt de wijziging van de Tariefwet-1934 en de wet op het Statistiekrecht goed. **(Pag. 4063)**
Bij den Hoogen Raad van Arbeid wordt een voorontwerp rusttijdbesluit voor handelsreizigers aanhangig gemaakt. **(Pag. 4063)**

13 December: De door de Volkenbondsvergadering ingestelde Commissie van Dertien neemt een resolutie

aan, waarin wordt verklaard, dat Rusland zich buiten het Handvest heeft geplaatst en dat de Volkenbondsraad bevoegd is, hieruit de consequenties te trekken. **(Pag. 4057)**
Er wordt een nieuwe 4% Nederlandsche Staatsleening van 300 millioen gulden uitgegeven. **(4058 B.)**
De Tweede Kamer keurt de begrooting van Justitie goed. **(Pag. 4062 B.)**

14 December: Het Duitsche slagschip „Admiral Graf Spee", dat een hevig zeegevecht heeft geleverd met drie Britsche kruisers aan de Zuid-Amerikaansche kust, zoekt een toevlucht in de haven van Montevideo. **(Pag. 4060)**
De Volkenbondsvergadering neemt het rapport en de resolutie met de veroordeeling van Rusland in de Finsche kwestie aan; de Volkenbondsraad besluit tot de uitstooting van Rusland, „daar het zichzelf buiten den Volkenbond heeft geplaatst". **(4057)**
De Engelsche premier Neville Chamberlain zegt in het Lagerhuis toe, Finland met vliegtuigen en ander materieel te zullen steunen. **(Pag. 4059)**
(Red. K. H. A.) **(Vor. Recap. v. 1—7 Dec. '39, 4085)**

OORLOG 1939-'40. —

FRANKRIJK. — **Herriot, voorzitter der Kamer over heden en toekomst. - Jeanneney tot voorzitter van den Senaat herkozen. —**

De Kamer is op 11 Januari bijeen gekomen. Herriot, die op 9 Januari tot voorzitter herkozen was, hield een openingsrede. Hierin zeide hij o.m.
„Na afloop van het laatste conflict hebben wij getracht de volken tot elkaar te brengen in de solidariteit van den arbeid en den vrede, overwinnaars en overwonnenen bijeen te brengen in den boezem van een bond, welken wij ons broederlijk wenschten. Doch niets heeft een avonturier, die zich opgeworpen heeft als tyran, kunnen bekeeren tot vreedzame procedures.
Na alle geduld te hebben geoefend, na moedig al het z.g. prestige van de eigenliefde te hebben opgeofferd aan den hartstochtelijken wil menschenlevens te sparen, hebben Frankrijk en Engeland zich moeten verheffen voor de verdediging van de democratie als den besten regeeringsvorm, dien — zooals Roosevelt zeide — de menschheid tot dusver ooit geschapen heeft."
Herriot verklaarde, dat er reeds heel wat punten zijn die tot troost strekken en noemde in dit verband het heldhaftig verzet van Finland tegen de Sovjet-Unie. Laten wij, zeide hij, daaraan niet twijfelen: Finland vormt niet slechts een voorpost van de westersche beschaving, zijn overwinning, zuiver als de sneeuw van zijn grond, vormt den triomf van den geest over de materie, van de menschelijke waarde over het ruw geweld. Zooals Frankrijk en Engeland reeds verklaard hebben, onze plicht en zelfs ons eigen belang eischen, dat wij het alle mogelijke hulp verleenen.
Ten aanzien van het doel waarvoor Frankrijk vecht zeide Herriot, dat dit is: het verzekeren van het recht om te leven van iedere natie, groot of klein, een einde maken aan den bewapeningswedloop. Men moet niet wachten met het verwezenlijken van zulk een arbeid tot den tijd, dat de volken, naarmate men zich verder van den oorlog verwijdert, er de gruwelen van vergeten zijn, doch den naties zoo spoedig mogelijk den vrede verzekeren, dien zij noodig zullen hebben als gevolg van de ontstellende hoogte harer uitgaven.
Men moet de organisatie hervatten van een internationaal recht, waarbij men zich dient te inspireeren op de lessen van het verleden. De zekerheid scheppen, dat elk land met normale en vreedzame middelen in zijn behoeften kan voorzien, en, hetgeen ongetwijfeld het moeilijkste deel der taak zal zijn, er naar streven, dat de opvattingen der moraal, die ten onder gegaan zijn, herleven. Zich baseeren op deze gedachte, dat er geen werkelijke beschaving is zonder eerbied voor het gegeven woord.
De Fransche Senaat heeft Jeanneney tot voorzitter herkozen.
(Vor. ber. Herriot 3518 B)

Het wetsontwerp tegen de communisten. —
De tekst van de door de regeering ingediende wet tot vervallen verklaring van de communistische parlementsleden van hun mandaat luidt als volgt:
Artikel 1. Ieder lid van een verkozen vergadering, die deel uitmaakt van een der organisaties bedoeld bij het decreet van 26 September 1939 nopens de ontbinding van communistische organisaties wordt van zijn mandaat vervallen verklaard van den dag der openbaarmaking van de onderhavige wet af indien hij niet, hetzij door ontslag, hetzij door een openlijk voor 9 Januari afgelegde verklaring, categorisch afstand heeft gedaan van iedere deelneming aan de organisaties en de verboden werkzaamheid bedoeld bij het genoemde decreet.
Artikel 2. Desondanks zullen de verkozenen bedoeld in het voorgaande artikel, die thans onder de wapenen vertoeven, een aanvullenden termijn krijgen van 10 dagen ten einde de openbare verklaring, genoemd in het voorgaande artikel, af te leggen.
De artikels 3 en 4 regelen de procedure.
(Vor. ber. Communisten 4073)

DUITSCHLAND. — **Nederlandsch-Belgische maatregelen. —**
De militaire maatregelen, welke door Nederland en België gedurende het afgeloopen weekend genomen zijn, hebben in officieele Duitsche kringen te Berlijn ontstemming en wrevel teweeggebracht. Op grond van informaties welke Berlijn uit Amsterdam en Brussel heeft ontvangen, meent men te moeten constateeren, dat deze maatregelen getroffen zijn op instigatie van officieele Fransche zijde.
In dit verband acht men het bezoek, dat de Nederlandsche gezant te Parijs, jhr. Loudon, aan den Franschen premier, Daladier, heeft gebracht, bevreemdend en een aanduiding te meer, dat Nederland en België uitsluitend op grond van Fransche informaties hebben gehandeld.
(V. b. Belg. maatr. 4093 B; Nederl. maatr. 4095 C)

ENGELAND. — **Het aftreden van den minister van Oorlog, Hore Belisha. - Premier Chamberlain geeft geen détails. —**
Op 16 Januari heeft Hore-Belisha, de afgetreden minister van Oorlog, in het Lagerhuis een verklaring afgelegd met betrekking tot zijn heengaan.
Hij zeide dat er geen meeningsverschillen hebben bestaan over hetgeen er moest gebeuren in een gemeenschap van menschen, die bezig zijn met de uitvoering van een dringende taak van meer dan voorbijgaande beteekenis.
Belisha verklaarde voorts: „Ik heb de portefeuile van Handel geweigerd, omdat ik geen zekerheid had, of de overweging, welke Chamberlain er toe had geleid een wijziging aan te brengen, mij wel in staat zou stellen tot de energieke waarneming in nationaal belang van een ander ministerie."
Chamberlain verklaarde dat er geen wijziging in de legerpolitiek overwogen wordt ten gevolge van de wijziging in de portefeuille van Oorlog. Er is geen meeningsverschil geweest tusschen Hore-Belisha en hooggeplaatste officieren over het systeem der promotie. Het verhaal over een druk, dien het leger op den premier zou hebben uitgeoefend, is een puur verzinsel.
„Ik was op de hoogte gekomen", aldus Chamberlain, „van moeilijkheden van zeer groote beteekenis." Chamberlain was echter niet voornemens de redenen daarover in bijzonderheden mede te deelen. Hij voegde hieraan toe: „Geen persoonlijke overwegingen mogen meetellen in vergelijking met de overweging den oorlog te winnen."
Daarna ging de premier over tot het geven van zijn overzicht der oorlogsgebeurtenissen.
(Vor. ber. Aftreden Hore-Belisha 4082)

Wekelijksche verklaring van premier Neville Chamberlain. - Lof voor houding van Nederland en België. - Aanzienlijke hoeveelheid oorlogsmaterieel naar Finland. - Turkije. —
„Er is op het oogenblik een stilstand in de operaties, doch deze stilstand kan elk oogenblik verbroken worden en binnen weinige weken of zelfs binnen weinige uren kunnen er zich gebeurtenissen afspelen, die aan de geschiedenis van de wereld een nieuwen vorm zullen geven. Wij hopen, dat de rechtvaardige en duurzame vrede, waarnaar wij streven, niet lang meer op zich zal laten wachten. Het is mogelijk, dat de oorlog op het punt staat, in een meer acute phase te treden. Indien dit zoo is, dan zijn wij gereed en zullen wij te zamen met onze geallieerden geen moeite en geen offers sparen, wanneer deze noodzakelijk zijn om de overwinning te verzekeren, die wij voor oogen hebben".
Met deze woorden schetste de Britsche ministerpresident Chamberlain op 16 Januari in het Lagerhuis den toestand, zooals deze zich mogelijk in de komende weken ontwikkelen kan.

België en Nederland. — Chamberlain sprak voorts „over de nieuwe bezorgdheid, die er heerscht betreffende de Duitsche plannen ten aanzien van België en Nederland" en verklaarde: „De voorzorgsmaatregelen, die in beide landen genomen zijn, waren geen maatregelen van paniek, doch logische en verstandige voorzorgsmaatregelen. Beide regeeringen hebben herhaaldelijk verklaard, dat zij vastbesloten zijn, hun grondgebied tegen elke daadwerkelijke agressie te verdedigen.
In weerwil van hun duidelijk in het oog springend belang bij het behoud van den vrede vinden zij zichzelf geplaatst tegenover formidabele concentraties van de militaire macht. Wij kunnen de kalmte en de moedige houding van de Belgische en Nederlandsche regeeringen en volken niet anders dan bewonderen." **(Vor. ber. Milit. maatr. België 4093 B; id. Nederland 4095 C)**

Finland. — Chamberlain gaf voorts uitdrukking aan zijn „diepe sympathie en bewondering" voor het dappere Finsche volk en diens volhardend en heldhaftig verzet. De politiek van de Britsche regeering ten aanzien van Finland is gebaseerd op de resolutie, die de Volkenbondsvergadering van 14 December jl. heeft aangenomen.
„Er zijn maatregelen getroffen voor het verleenen van exportvergunningen voor artikelen, waaraan de Finsche regeering behoefte heeft. Het zou niet in het openbaar belang zijn, bijzonderheden mede te deelen omtrent het oorlogsmaterieel, dat hierbij betrokken is, maar ik verzeker het Huis, dat de hoeveelheid aanzienlijk is". **(Vor. ber. Chamberlain over Finland 4059; Hulpverl. 4087 B)**

Turkije. — Bij deze overeenkomsten hebben de regeeringen van Engeland en Frankrijk aan Turkije een leening van 25 millioen pond sterling gegeven voor het aankoopen van wapenen in Groot-Brittannië en Frankrijk, 15 millioen in goud, twee millioen ter liquidatie van den achterstand in de Britsch-Turksche clearing en anderhalf millioen ter liquidatie van den achterstand in de Fransch-Turksche clearing.
(Vor. ber. Handelsaccoord 4088 A; Chamberlain: Résumé 4 mnd. oorlog 4088)

FRANKRIJK. — **Communisme. - Mandaten der Communisten vervallen verklaard. —**
De Kamer heeft op 16 Januari met 521 tegen 2 stemmen conform het regeeringsvoorstel alle Fransche communistische afgevaardigden van hun mandaat vervallen verklaard behalve de enkele, die vóór 26 October '39, d.w.z. precies een maand na de ontbinding der communistische partij in het openbaar plechtig het samengaan van het nationaal-socialisme en het communisme veroordeeld en Moskou afgezworen hadden. (Telex-A. N. P. - Times - D. N. B. - Le Temps - Agence Belga)
(V. b. Wetsontwerp tegen de Communisten 4097)

20 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen Westelijk Front van 7—13 Januari 1940. —
10 Januari: Luchtgevecht boven de Noordzee tusschen Engelsche en Duitsche vliegtuigen. Bommen op Deensch eiland.
13 Januari: Engelsche vliegtuigen maken een verkenningsvlucht boven Oostenrijk, Bohemen en Oost-Duitschland. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. 31 Dec. '39—6 Jan. '40, 4084)

A. BALKAN-STATEN. — Drukke besprekingen. —
De Balkan treedt iederen dag meer in het midden der belangstelling. Op 11 Januari heeft aan de Joego-Slavisch—Roemeensche grens een ontmoeting plaats gehad tusschen Prins Paul van Joego-Slavië, den eersten minister Swetkowitsj en den minister van Buitenlandsche Zaken Markowitsj eenerzijds en vertegenwoordigers van de Roemeensche regeering anderzijds. Officieel heet het, dat Prins Paul met eenige leden van het Kabinet aan de Roemeensche grens aan een jachtpartij deelneemt. Deze jachtpartij is onmiddellijk na den terugkeer te Boedapest van graaf Csaky (Hongarije) van zijn bezoek aan graaf Ciano (Italië) georganiseerd.
Veel belangstelling wordt getoond voor het dezer dagen afgesloten Bulgaarsch-Russische handelsverdrag. De Bulgaarsche delegatie naar Moskou is dezer dagen via Roemenië naar Bulgarije teruggekeerd. De Bulgaarsche minister van Financiën, Boschiloff, heeft tegenover de pers verklaard, dat het nieuwe Bulgaarsch—Sovjet-Russische handelsverdrag een looptijd heeft van drie jaar en gesloten is op basis van volledige compensatie. In Sofia zal een Russische handelsvertegenwoordiging worden opgericht. De goederen zullen met schepen over de Donau en de Zwarte Zee worden vervoerd. Als eerste zending zal Rusland 10 millioen kilo katoen naar Bulgarije sturen, welke daar verwerkt en als garen weer naar Sovjet-Rusland wordt uitgevoerd.
Naar thans officieel gemeld wordt, zullen de vertegenwoordigers van Roemenië, Turkije, Joego-Slavië en Griekenland tijdens de bijeenkomst van den permanenten Raad van de Balkan-Entente, die van 2 tot 4 Februari in Belgrado bijeen zal komen, een gedachtenwisseling houden over den internationalen toestand in het algemeen zoowel als over de problemen, die voor de vier landen van bijzondere beteekenis zijn. Bovendien wil men bij deze bijeenkomst den wensch der Balkanlanden bevestigen om ook verder buiten het huidige Europeesche conflict te blijven en aldus bij te dragen tot behoud van den vrede in dit deel van Europa. **(Vor. ber. Bez. Graaf Csaky aan Graaf Ciano 4085 C; Bulgaarsch-Russisch handelsverdrag 4082 E; Balkan-Entente 3820 D)**

B. SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 9—13 Januari 1940. —
10 Januari: Russische nederlaag bij het Ladogameer.
12 Januari: Verwoede gevechten aan het front bij Salla. Åbö, Hangö en Helsinki uit de lucht gebombardeerd.
13 Januari: Volgens het Finsche legerbericht werden de laatste dagen ongeveer 3000 Russische bommen op vele Finsche steden, vooral in het binnenland, geworpen. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. 31 Dec. '39—8 Jan. '40, 4085 D)

C. SENATOR BORAH OVERLEDEN. —
De bekende Amerikaansche Senator Borah is op 19 Januari op 74-jarigen leeftijd overleden.
William Edgar Borah is 29 Juni 1865 op een boerderij in Illinois geboren. In 1889 werd hij advocaat en sedert 1907 was hij lid van den Senaat voor Idaho. Vanaf het overlijden van Senator Lodge in 1925 trad hij — tot heden — op als voorzitter van de commissie van Buitenlandsche Zaken van den Senaat. Als zoodanig nam hij stelling tegen Amerika's toetreding tot den Volkenbond. Hij keurde den vrede van Versailles af, bestreed de opvatting, dat Duitschland de schuld aan den oorlog droeg en drong aan op bewapeningsbeperking ter verzekering van den vrede. In 1926 deed hij een reis door Sovjet-Rusland, waarna hij aandrong op erkenning der Sovjets. Zijn politieke invloed was zeer groot. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Senator Borah 2790 D)

D. DENEMARKEN. — Neutraliteit. - Motie in de Kamer aangenomen. —
De Tweede Kamer heeft op 19 Januari met algemeene stemmen de motie aangenomen, waarbij de neutraliteit van Denemarken en de vastbeslotenheid van het land zijn onafhankelijkheid te verdedigen, worden bevestigd.
De vertegenwoordiger der partij van Sleeswijk (de Duitsche minderheid) stemde tegen.
Stauning, de eerste minister, heeft verklaard, dat de regeering de motie in haar geheel aanvaardde.
(Politiken) **(Vor. ber. Neutraliteitsverkl. 3941)**

Het fotografeeren van het onzichtbare

door

C. J. van Ledden Hulsebosch
Criminoloog

Hoe vreemd het menigen leek ook in de ooren moge klinken: er worden heel wat foto's gemaakt van dingen, die we niet kunnen zien! In de eerste plaats wil ik in dit verband noemen de fotografische opnamen aan de sterrenwacht. Wanneer dáár een astronomische kijker, waaraan een foto-apparaat, op een bepaald stuk van den nachtelijken hemel voldoenden tijd gericht blijft, zoo vertoont de opname tal van sterren, die voor het oog onzichtbaar waren, doch aldus op de fotografische plaat haar aanwezigheid verraden. De oorzaak zit uitsluitend in de additieve werking; wat de fotografische plaat niet in één secunde vermag vast te leggen, dat neemt zij bij een expositie van een uur (of desnoods nog langer) wel op; ons oog kan echter dusdanige zwakke lichtindrukken in geenerlei wijze waarnemen.

Een andere vorm, waaronder „fotografie van het onzichtbare" kan optreden, is gelegen op het terrein der ultraviolette stralen. De stralen, die kortere golflengte hebben dan het diepst violet van ons zichtbare zonnespectrum, liggen op bedoeld terrein en zijn onzichtbaar voor ons oog. Het merkwaardige feit doet zich echter voor, dat die onzichtbare stralen het vermogen hebben, om — schijnende op tal van stoffen — de laatstgenoemde te doen luminesceeren, te laten „oplichten" in het duister. (Ingeval dat „lichten" blijft doorgaan, óók nadat de ultraviolette stralen gedoofd werden, spreekt men van phosphoresceeren.) Onze belangrijkste kunstbron voor ultraviolette stralen is de kwartslamp. Wordt het licht dezer lichtbron óók eens door middel van prisma's ontleed (we hebben dan prisma's van bergkristal en kwarts noodig, wijl de onderhavige ultraviolette stralen — behoudens die van 366 millioensten millimeter golflengte — n i e t in staat zijn, glas te doordringen) dan bemerken wij, dat het spectrum niet, gelijk dat van het zonlicht, c o n t i n u is, doch uit afzonderlijke lijnen bestaat, waarvan elke voor zich een stralengebied van bepaalde golflengte vertegenwoordigt. Als belangrijkste groep, volgende op de straks genoemde van 366 is de 313. Wij kunnen dat lijnenspectrum alleen gewaar worden, wanneer wij het laten vallen op een luminesceerend scherm. Dàn worden de stralen van korter golflengte omgezet in stralen van grooter golflengte, die wij wèl kunnen zien. We merken dan tegelijkertijd op, hoe gaandeweg de lijnen van de stralen met korter wordende golflengte tevens zwakker in uitstraling worden.

Het mag opmerkelijk heeten, dat zoovele stoffen, die Moeder Natuur groeien deed, luminescentie vertoonen: tanden (ivoor!), schildpad, zilverwitte haren, het wit der oogen, dierlijke lijm, vele plantenvezels, enz. *) De afgezeefde stralen van 366 millimu vertoonen de sterkste luminescentie-verschijnselen. Ze doen ons duidelijk het verschil in lijming en verdere samenstelling van papiersoorten zien, doordien diverse papieren in uiteenloopende kleuren gaan „lichten". Maar ook de — véél zwakkere — stralen van 313 millimu zijn nog in staat, géringe — doch onzichtbare — luminescentie op te wekken. Ze zijn echter niet in staat een algemeene luminescentie op schrijfpapier te voorschijn te roepen en doen slechts het nog ongerept, maagdelijke papieroppervlak opfleuren in zwakke luminescentietint, terwijl dáár, waar „verdelgd schrift" aanwezig is, bedoelde zwakke luminescentie achterwege blijft! Het was de groote Kögl, die hierop zijn methode baseerde, om verdwenen schrifturen te fotografeeren. In een donkere kamer wordt het licht eener verdekt opgestelde kwartskwiklamp via een optisch systeem van kwartslenzen en kwartsprisma's ontleed, waarbij op den wand een breed-uitgespreid lijnenspectrum geworpen wordt. De zichtbare lijnen van dat spectrum worden in zwart-fluweelen gordijnen opgeslokt; wanneer we ons ervan overtuigd hebben, wáár de lijn 313 valt (hetgeen geschiedt, door het genoemde spectrum tijdelijk op een luminesceerend scherm op te vangen), brengen we ter juiste plaatse het geïncrimineerde gedeelte van het te onderzoeken document en richten onze camera daarop. Bij de opname die nu volgen moet, dient alle zichtbare licht volkomen uitgeschakeld te worden. De luminescentie, welke de 313-straal doet optreden, is voor onze visueele waarnemingen te zwak; de fotografische plaat verraadt ze ons na een expositie van 18 tot 24 uren bestraling met genoemden selecten straal van het onzichtbare spectrum. Dàn blijkt, hoe de baan, waarop het veld der 313-straal viel, op de plaat inwerkte, doch hoe dáár, waar schrift van ijzerhoudenden inkt verdelgd werd, de luminescentie gedempt, geremd werd, m.a.w.: we kunnen zien, wàt ter plaatse oorspronkelijk geschreven stond!

Ik wil nog een enkel woord spreken over het fotografeeren van onzichtbare dingen met behulp van infraroode stralen. De stralen, die aan de zijde van het rood buiten ons zichtbare spectrum vallen, noemde men vroeger tout-court „warmtestralen"; gaandeweg slaagde de techniek erin, fotografische platen te vervaardigen, die voor roode, zelfs voor infraroode stralen hoog gevoelig waren en van dien tijd af ontwikkelde zich de infrarood-fotografie enorm. Slaagde men er spoedig in, door dikke mistnevels heen alles te fotografeeren, wat door dit nevelgordijn aan ons oog onttrokken was, de voortgezette onderzoekingen van Plotnokov (Zagreb) en Danckwort (Hannover) brachten tal van interessante ontdekkingen, waarbij het b.v. gelukte, in gesloten brieven opgeborgen banknoten te fotografeeren, zonder de enveloppen te schenden; ik fotografeerde zelfs eenmaal een banknoot, die door een dun sigarenkistplankje aan het oog onttrokken was, terwijl de infrarood-fotografie mij ééns openbaarde, welk der vijf opgestelde electrische strijkijzers „onder stroom" stond. De in volslagen duisternis opgenomen opname verried, dat één dier strijkbouten warmte-stralen uitzond!

*) En, opmerkelijk genoeg: de imitaties, als de kunstmatige producten van porselein, celluloid, bakeliet e.d. luminesceeren n i e t.

(Vor. ber. Photografie 3605 A)

A. **ITALIE. — Partijleiders krijgen instructies. — Tegen democratie, bolsjewisme en bourgeoisie. —** De secretaris der fascistische partij heeft op 17 Jan. in het Lictorenpaleis verscheiden provinciale partijchefs ontvangen en hun instructie gegeven omtrent de actie, welke zij in de provinciën moeten voeren.

Hij betoogde bij die gelegenheid opnieuw de onwrikbaarheid van het fascisme in zijn actie tegen de democratie, tegen het bolsjewisme en tegen de bourgeoisie, overeenkomstig de beginselen der fascistische revolutie. Het autoritaire en totalitaire karakter van het fascisme zal versterkt worden wat de richtsnoeren betreft aangaande het Italiaansche rijk en de autarkie. Italië moet zich geen illusies maken over zijn situatie in het thans in Europa bestaande conflict. Het kan elk oogenblik voor de noodzakelijkheid en de plicht komen te staan de wapenen op te vatten. Dientengevolge moet het, materieel zoowel als geestelijk, op elke gebeurtenis zijn voorbereid.

Het is dwaas en gevaarlijk zich te verheugen over zekere rechtzettingen en zekere manifestaties van internationale sympathie — van te jongen datum overigens — die noch gemotiveerd noch gegrond zijn en niet aan de werkelijke gevoelens van het Italiaansche volk beantwoorden. Het volk heeft geleerd, niet de geschiedenis te vergeten, die het zelf, vooral de

laatste tijden, op zoo'n dramatische wijze heeft meebeleefd. (Stefani) **(Vor. ber. Fascisme 3421 B)**

21 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. —

ENGELAND. — **De Britsche minister van Marine, Winston Churchill, wijst de Neutralen op hun „plicht". Het convooistelsel.** — De Britsche minister van Marine, Winston Churchill, heeft op 20 Januari een radiorede gehouden over den stand van den oorlog.

Hij zeide o.a. het volgende:

Iedereen vraagt zich met verbazing af, wat er met den oorlog aan de hand is. Gedurende verscheidene maanden hebben de nazi's woedende bedreigingen geuit tegen de Westersche democratieën, als zij eenmaal tot den aanval zouden overgaan. Maar tot dusver zijn het de kleine neutrale landen, die de spits van de Duitsche boosaardigheid en de Duitsche wreedheid hebben moet afbijten.

Neutrale schepen worden naar willekeur tot zinken gebracht, niet alleen door mijnen, maar door koelbloedig overwogen en welbewust gerichte torpedo's.

De Nederlanders, de Belgen, de Denen, de Zweden en vooral de Noren, zien hoe hun schepen vernietigd worden.

Alleen in Britsche en Fransche convooien kan veiligheid gevonden worden. In deze convooien is de kans om tot zinken gebracht te worden gering. In deze convooien werkt de contrôle, welke de zeewegen openhoudt en orde en vrijheid van beweging teweegbrengt, te midden der golven van anarchie en zeeroof. Iedere week neemt onze handel toe.

Het lot der neutralen. — Heel anders is het lot der onfortuinlijke neutrale landen.

Zoowel op zee als te land zijn zij de slachtoffers, waarop Hitlers haat en boosaardigheid neerdaalt. Richten wij het oog op de groep van kleine, maar oude historische landen, gelegen in het Noorden, of de andere groep bezorgde volkeren op den Balkan of in het Donaubekken, achter wie de vastberaden Turk staat. Alle vragen zich heden af, wie het volgende slachtoffer zal zijn, tegen wie de misdadige avonturiers van Berlijn een slag willen slaan. Een Duitsch officier maakt een noodlanding in België; op hem worden gevonden plannen voor een inval in dat land, welks neutraliteit Duitschland nog onlangs gegarandeerd heeft. In Roemenië heerscht een diepe vrees, of wellicht, door een afspraak tusschen Moskou en Berlijn, dit land het volgende voorwerp van agressie zal worden.

Het doel der Duitsche kuiperijen is de solidariteit der Slavische volkeren te ondermijnen. De stoere Zwitsers bewapenen hun bergpassen en legeren er hun manschappen.

De Nederlanders, wier diensten aan de Europeesche vrijheid bewezen, in herinnering zullen blijven nog lang, nadat de smet van Hitler van het pad der menschheid zal zijn weggevaagd, staan langs hun dijken, zooals zij dit deden tegen de tirannen van weleer.

De plicht der neutralen. — Maar wat zou er gebeuren, indien al deze neutrale landen in een spontaan gebaar, hun plicht deden overeenkomstig het Volkenbondshandvest en zich aaneensloten met het Britsche en Fransche rijk tegen de agressie en tegen het onrecht?

De Duitsche bedreigingen. — Op het oogenblik is hun toestand betreurenswaardig en deze zal nog erger worden. Zij buigen nederig en vreesachtig voor Duitsche dreigementen, zich troostende met de gedachte, dat Engeland en Frankrijk den oorlog zullen winnen, dat deze alle wetten en overeenkomsten strikt zullen naleven, dat inbreuken alleen van Duitsche zijde verwacht kunnen worden. Allen hopen, dat de storm zal voorbijtrekken voordat het hun beurt is verslonden te worden. **(Vor. ber. Winston Churchill 4049)**

Lord Halifax, minister van Buitenlandsche Zaken verzekert, dat hulp aan Finland niet theoretisch is. — De Britsche minister van Buitenlandsche Zaken, lord Halifax, heeft op 20 Januari in een te Leeds gehouden rede over Engelands vredesdoeleinden felle aanvallen gedaan op de Duitsche buitenlandsche politiek. Hij betoogde, dat Groot-Brittannië steeds de bijzondere belangen van Duitschland in Oost-Europa heeft willen erkennen, doch niet zijn eigen vrijheid wilde koopen voor de vrijheid van kleine landen. Hij herinnerde aan Duitschlands steun aan Finland in 1918 en noemde hetgeen thans gebeurt „een van de meest cynische acrobatische toeren in de politieke historie". Hij zegde Finland nogmaals den steun van Engeland toe. Ten slotte sprak hij in krachtige bewoordingen zijn afkeuring uit over den Duitschen duikboot- en mijnenoorlog. **(Vor. ber. Lord Halifax 4049)**

Engeland's verliezen ter zee. - Koopvaardijvloot. —

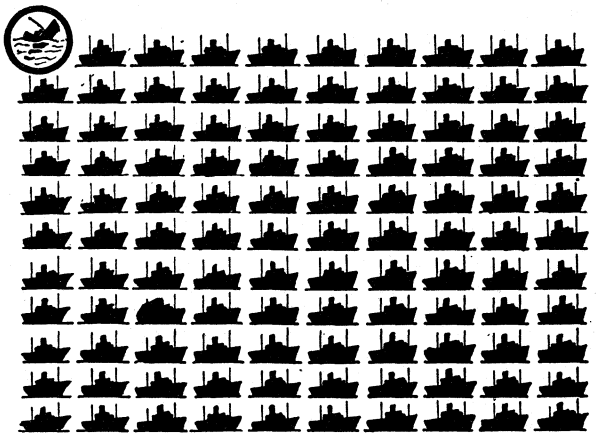

Volgens een rede, die de Engelsche minister van Marine, Winston Churchill, heeft gehouden zouden voor elke 1000 ton Engelsche scheepsruimte, welke verloren is gegaan, 110.000 ton aan scheepsruimte staan, die in Engelsche havens binnenkomen.
(Manchester Guardian) **(Vor. ber. Verliezen 4060)**

Drie groepen vreemdelingen. — De vreemdelingenrechtbanken, die sedert October j.l. de omstandigheden hebben nagegaan van vreemdelingen, behoorende tot een vijandelijke nationaliteit, hebben thans hun taak vrijwel volbracht.

Als resultaat daarvan zijn 436 Duitschers en vijftig Oostenrijkers geïnterneerd. Deze lieden zijn door de rechtbanken in categorie A geplaatst, hetgeen beteekent, dat zij in concentratiekampen worden ondergebracht.

71.199 Duitschers en 822 Oostenrijkers zijn gerangschikt in categorie B, waardoor zij niet worden geïnterneerd, doch zich wel aan speciale beperkingen moeten onderwerpen.

In categorie C zijn 47.285 Duitschers en 6.597 Oostenrijkers geplaatst, die niet worden geïnterneerd en ook niet aan beperkingen onderhevig zijn.

De aantallen geïnterneerden zijn vergeleken bij den vorigen oorlog betrekkelijk klein. Toen waren n.l. bijna 30.000 vreemdelingen in interneeringskampen ondergebracht.

Beperkte verloven in het Engelsche expeditieleger zijn hervat. —

Het Britsche ministerie van Oorlog deelt mede, dat „beperkte verloven" voor het Britsche expeditieleger op 17 Jan. hervat zijn. **(V. b. Expeditieleger 4088)**

DUITSCHLAND. — **Minister dr. Goebbels spreekt te Posen. - „Duitschland zal den strijd winnen".** —

Minister dr. Goebbels heeft op 19 Januari te Posen een rede gehouden voor 15.000 emigranten uit de randstaten en uit Wolhynië. Hij zeide o.a. het volgende:

„De plutocratieën in Londen en Parijs zullen spoedig genoeg merken, wat de plannen van den „Führer" zijn. Wij hebben van den aanvang af verklaard, dat wij niet met den aanval willen beginnen, omdat wij dezen oorlog niet wenschten. De meening van ons volk moge verdeeld zijn over deze of gene kwestie, maar wat de Engelschen betreft, is er maar één meening, namelijk ze vernietigen.

Ik waarschuw u, dat wij het beslissende jaar zijn ingetreden. Een dergelijk conflict eischt vele offers.

Het is niet aangenaam, om in een koude kamer te zitten. Het is evenmin prettig, om in de frontlinie te liggen en te moeten denken, dat de zaken thuis slechter worden". **(Vor. ber. Goebbels 4077)**

Duitsche exploitatie der oliebronnen in Galicië. - Vèrstrekkende overeenkomst met Rusland. —
De „Times" verneemt uit Belgrado:

De aanwezigheid van Duitsche troepen in het zuiden van het door Rusland bezette gedeelte van Polen wordt uitvoerig besproken door den Boedapester correspondent van het blad „Vreme", die klaarblijkelijk niet alleen contact heeft met Poolsche refugié's doch ook met Duitsche diplomatieke kringen.
Het binnenkomen van deze troepen, aldus de correspondent, is geschied in overeenstemming met de handelsovereenkomst, waaromtrent thans nog tusschen Berlijn en Moskou wordt onderhandeld en volgens welke Duitschland economische concessies zou verkrijgen in Poolsch Galicië, voornamelijk ten einde de olieproductie verder te ontwikkelen. Bepaalde faciliteiten ten aanzien van korting op den vervoerprijs en speciale tarieven voor den verkoop van petroleum zouden zijn toegezegd. Om de productie verder te ontwikkelen, zou Duitschland ingenieurs en geschoolde arbeiders, vergezeld van troepen, naar Drochowicza gezonden hebben in Sovjet-Galicië.
(Vor. ber. Duitschland-Rusland 4071 F)

FRANKRIJK. — **Wetsontwerp tegen communisten in Senaat aangenomen. —**
De Senaat heeft op 19 Januari met 294 stemmen vóór en geen enkele stem tegen het wetsontwerp goedgekeurd, waarbij de communistische parlementsleden van hun mandaat vervallen verklaard worden.
Uit de Kamer verdwijnen zestig communisten, uit den Senaat één. **(Vor. ber. Kamer aangen. 4098)**

CANADA. — **De oorlogsleening overteekend. —**
De Canadeesche oorlogsleening, waarvan de inschrijving op 15 Januari is geopend, is reeds overteekend. Voor $ 248.804.550 is ingeteekend, terwijl de leening $ 200 millioen bedroeg. **(Vor. ber. Crediet 3941)**

DUITSCHLAND. — **Italianen moeten visum hebben. - Zonder goedkeuring van Berlijn niet meer toegelaten. —**
Vernomen wordt, dat de Duitsche autoriteiten de sedert twee maanden voor buitenlanders, die zich naar Duitschland willen begeven, geldende regeling ook hebben ingevoerd voor Italiaansche staatsburgers.
Voortaan zullen Italianen, die naar Duitschland willen gaan, nieuwe formaliteiten moeten vervullen. Verzoeken om visa zullen de voorafgaande goedkeuring van Berlijn behoeven. (Telex-A. N. P. - Times - D. N. B. - Agence Belga - Stefani)

A. **JAPAN. — Kabinet-Jonai. - Regeeringsverklaring en critiek. —**
De nieuwe Japansche premier, Jonai, heeft op 16 Januari o.m. verklaard, dat de bijlegging van het Chineesche conflict de hoofdtaak van zijn regeering is. Ten aanzien van Japans politiek jegens Engeland, de Ver. Staten en Rusland verklaarde Jonai, dat de buitenlandsche politiek der regeering onveranderd gehandhaafd zal worden. De ten aanzien van Rusland door het vorige kabinet gevoerde politiek is uitstekend geweest.
De minister van Buitenlandsche Zaken in het nieuwe Japansche kabinet, Arita, heeft o.m. verklaard te hopen, dat er spoedig een verbetering zou komen in de betrekkingen tusschen Japan en Groot-Brittannië als gevolg van „een nieuwen geest in Groot-Brittannië".
De regeering zal trachten de hangende kwesties met de Ver. Staten te regelen en zal betrekkingen van vriendschap onderhouden met de Sovjet-Unie, onafhankelijk van het anti-Kominternpact.
Voorts zeide Arita: Er is geen verandering gekomen in de vriendschappelijke betrekkingen tusschen Japan, Duitschland en Italië, aangezien het drievoudige anti-Kominternpact nog steeds bestaat. Ik verwacht van mijn kant, dat de banden van vriendschap met Duitschland en Italië nauwer zullen worden aangehaald.
De „Stormvogel", een club, waarvan vele leden zitting hebben in het parlement en welke het Kabinet-Abé genoodzaakt heeft af te treden, heeft verklaard, dat de club met de structuur van het nieuwe kabinet niet ingenomen is. (Telex-A. N. P. - Domei)
(Vor. ber. Kabinet-Jonai 4095 A; Min. Arita 3794 A)

22 JANUARI 1940

B. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Adatrecht. - Inaugureele rede van prof. dr. V. E. Korn over: „De wetgeving der Indonesische volksgemeenschappen".**
Op 19 Januari heeft prof. dr. V. E. Korn zijn ambt als buitengewoon hoogleeraar in de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden, om onderwijs te geven in het adatrecht, aanvaard met een rede over „De wetgeving der Indonesische volksgemeenschappen".
Is in de laatste twaalf jaren van regeeringswege aan bestuur en rechtspraak der Indonesische volksgemeenschappen de noodige aandacht geschonken, aldus prof. Korn, aan haar wetgeving liet men zich weinig gelegen liggen. De bevolking heeft haar eigen, van die der Westersche schrijvers afwijkende inzichten aangaande het ontstaan van haar adatbestel. Wel is waar ontbreekt de gedachte aan de adat als groeiproduct niet, doch voornamelijk ziet de bevolking haar toch, als een van de voorvaderen geërfd gereed bestel, ontstaan bijvoorbeeld door Goddelijke inspiratie, of verkregen als uitspraken der vereerde voorouders, als wetgeving door zoogenaamde legendarische wetgevers, als wetgeving door middel van bezworen overeenkomsten, als wetgeving door geschreven regeling en ten slotte als wetgeving voortvloeiend uit rechtspraak. Voorbeelden uit Bali, Palembang, Minangkabau, Nias, Bataklanden en Djambi lichten deze vormen toe en doen het religieuze karakter der wetgeving uitkomen.
Ook wanneer het regelmatig in schriftbrengen dezer verordeningen al in gebruik is geraakt, blijft dat religieuze karakter nog lang behouden.
Daarna besprak spr. in het kort de vorstelijke wetgeving in praçasti's, piagems en dorpcharters, die boven de kleine gemeenschappen het eerste geschreven recht doen ontstaan. Voorts hetgeen in de gouvernementeele wetgeving over dorpsregeling te vinden is, waaruit niets dan onzekerheid blijkt t.a.v. de bevoegdheid dier gemeenschappen, terwijl ook bestuur en rechter weinig waardeering toonen voor die wetgevende functie. Niettemin blijken de dorpen heel wat zelf geregeld te hebben als gevolg van de moderniseering die in onderscheidene deelen van Indië op het platteland is ingetreden door de inwerking van bestuursmaatregelen, onderwijs, zending, pers, snelverkeer en voorlichting op het gebied van landbouw, nijverheid en handel. Spr. gaf twee voorbeelden van de wetgeving der dorpen als noodzakelijke aanvulling op die van het gouvernement. De moderne regelingen zijn niet meer religieus getint, doch zij zijn zuiver juridisch geworden.
Wegens het groote belang van dit moderne legifereeren der volksgemeenschappen, bepleitte spr. ten eerste: wetsverduidelijking in zake deze materie, ten tweede: milde toetsing door rechter en bestuur, ten derde: volledige publicatie en ten vierde: regelmatige contrôle op de naleving der verordeningen dier volksgemeenschappen. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Adatrecht 3336 A; Inaugureele Redev. 4066 A)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Revolutionnair complot. —**
Edgar Hoover, het hoofd van de G-men in de Vereenigde Staten, heeft verklaard, dat achttien leden van een organisatie, die zich het Christian Front noemde, gearresteerd zijn door de agenten van het federale bureau. Hun wordt ten laste gelegd, dat zij een revolutie in de Vereenigde Staten wilden ontketenen, de regeering omverwerpen en een dictatuur stichten. Te New York vond men een onderaardsch arsenaal bestemd voor revolutionnaire doeleinden.
Volgens Hoover waren de gearresteerden georganiseerd in „sportclubs".
Zij zouden op 20 Januari een terreurregeering hebben willen uitroepen en de openbare bedrijven in be-

slag nemen. De beweging droeg een anti-semietisch karakter.
Hoover heeft nog verklaard, dat de voornaamste leider der gearresteerden John F. Cassidy, een leider van het „Christelijk Front", door zijn volgelingen werd aangesproken als „Führer". (Telex-A. N. P.)

OORLOG 1939-40. — Recapitulatie van het wereldgebeuren van 15—31 December 1939. —

15 December: De Finsche minister van Buitenlandsche Zaken richt zich in een radiorede tot den Russischen Volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Molotof, en verklaart, dat Finland bereid is de onderhandelingen over een vreedzame regeling voort te zetten. **(Pag. 4066 B.)**
De Russische troepen trekken in Noord-Finland op naar het Westen; Finland roept zijn laatste reserves op.
De Tweede Kamer keurt de begrooting van het Verkeersfonds goed. **(Pag. 4062 B.)**

16 December: De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, geeft een historische uiteenzetting van de Italiaansche politiek. **(Pag. 4063 B.)**
Russische troepen bij de Finsche stad Kolosjoki, waar nikkelmijnen zijn.
De steunuitkeering aan werkloozen en de loonen in de werkverschaffing worden tot 2 Maart verhoogd met 5%. **(Pag. 4063)**

17 December: Op bevel van rijkskanselier Hitler laat de commandant van de „Admiral Graf Spee" het schip in de lucht vliegen; de bemanning is in veiligheid. **(Pag. 4069)**

18 December: Gevechten tusschen Engelsche en Duitsche vliegtuigen boven de Noord-Westelijke kust van Duitschland. **(Pag. 4069)**
De Russen bombardeeren Helsinki en Viipuri.

19 December: De bemanning van het Duitsche passagiersschip „Columbus" brengt in Virginië, even buiten de neutraliteitszône, het schip tot zinken; Britsche kruisers lagen op de wacht. **(Pag. 4069)**
Op de 4% Nederlandsche Staatsleening van 300 millioen gulden wordt ingeschreven voor nog geen 100 millioen. **(Pag. 4072 D.)**
Minister Spaak zegt in de Belgische Kamer, dat het België niet onverschillig zou laten indien Nederland zou worden aangevallen. **(Pag. 4078 C.)**
De Tweede Kamer verwerpt een wijziging van de Woningwet en keurt de begrooting van het Zuiderzeefonds goed. **(Pag. 4072 D.)**

20 December: De Duitsche Weermacht bericht, dat het Duitsche luchtwapen de laatste drie dagen 23 schepen van de Britsche voorpoststrijdkrachten heeft vernield.
De commandant van de „Admiral Graf Spee", kapitein Langsdorff, pleegt zelfmoord; de bemanning wordt in Argentinië geïnterneerd. **(Pag. 4069)**
H. M. de Koningin houdt voor de radio een adventrede. **(Pag. 4064 A.)**
De Tweede Kamer evenals de Eerste Kamer keuren de Pokkenwet goed. **(Pag. 4022 C.)**

21 December: Stalin ontvangt op zijn zestigsten verjaardag de gelukwenschen van rijkskanselier Hitler en van Von Ribbentrop. **(Pag. 4071 B.)**
De Fransche regeering publiceert een geelboek over de betrekkingen met Duitschland van eind September 1938 tot den oorlog. **(Pag. 4067 A.)**
Groote successen der Finsche troepen op het Russische leger (bij Salla). **(Pag. 4068 B.)**
Het Italiaansche koningspaar bezoekt den Paus. **(Pag. 4078 A.)**
De Tweede Kamer keurt de Onderwijsbegrooting goed. **(Pag. 4072 D.)**

22 December: Dr. Göbbels, de Duitsche minister van Propaganda, verbiedt den verkoop van alle in het Duitsch verschijnende buitenlandsche bladen.
Zware verliezen der Russen in Finland; op de Karelische landengte gaan de Finnen tot den tegenaanval over. **(Pag. 4068 B.)**
Nederlandsche vrijwilligers naar Finland **(4075 C.)**
Het Nederlandsch-Duitsche clearingverdrag verlengd. **(Pag. 4065 A. en 4075 D.)**

23 December: Myron Taylor wordt benoemd tot persoonlijken afgezant van president Roosevelt bij den Heiligen Stoel. **(Pag. 4068 A.)**
De 21 Amerikaansche republieken publiceeren een gemeenschappelijk protest tegen het optreden van Engelsche, Fransche en Duitsche oorlogsschepen in Amerikaansche wateren. **(Pag. 4074)**
De Nederlandsche vliegtuigbouwer Anthony Fokker overlijdt, 49 jaar oud, te New York. **(Pag. 4068 C.)**
Met ingang van 1 Februari zal het uitreiken van gerechtelijke brieven in strafzaken door middel van den postdienst in plaats van door deurwaarders en dienaren der openbare macht geschieden. **(Pag. 4072 C.)**

24 December: Leden der I.R.A. maken een groote hoeveelheid wapens en munitie uit een fort te Dublin buit. **(Pag. 4073)**
Paus Pius XII geeft in een rede de grondslagen aan voor een rechtvaardigen en blijvenden vrede. **(4070)**

25—26 December: De Engelsche koning richt zich in een Kerstrede tot het Britsche volk. **(Pag. 4070)**
Finsche steden door Russische vliegtuigen gebombardeerd. **(Pag. 4079 B.)**
Bij een door de radio uitgezonden Kerstviering in het Paleis Noordeinde, spreken prins Bernhard en prinses Juliana een Kerstwoord. **(Pag. 4072 B)**

27 December: Hevige aardbeving woedt in Turkije. **(Pag. 4078 B.)**

28 December: Paus Pius XII bezoekt den Italiaanschen koning. **(Pag. 4078 A.)**
Finsche ski-patrouilles overschrijden de Russische grens. **(Pag. 4079 B.)**

29 December: De Fransche premier spreekt in den Senaat over den opbouw van een nieuw Europa. **(Pag. 4077)**
Generaal Grigori Stern vervangt Generaal Mentzkoff als bevelhebber der Russen aan het Finsche front. **(Pag. 4088)**

30 December: In zijn Nieuwjaarsappèl omschrijft rijkskanselier Hitler het oorlogsdoel als bevrijding van de voortdurende bedreiging door Engeland. **(Pag. 4077)**
Een ontploffende mijn richt groote schade aan te Huisduinen.
Het departement van Defensie bestelt zes onderzeebootjagers. **(Pag. 4086 A.)**

31 December: Belangrijke Finsche overwinning op Russische troepen bij Suomussalmi. **(Pag. 4085 D.)**
(Red. K. H. A.) **(V. b. Overz. v. 8—14 Dec. '39, 4096)**

A. **SLOWAKIJE. — Algemeene Dienstplicht. - Joden uitgesloten. —**
Het Slowaaksche parlement heeft de nieuwe wet op de weermacht aangenomen, waarbij algemeene dienstplicht wordt ingevoerd.
Voor dienstplichtigen en arbeidsplichtigen bedraagt de diensttijd twee jaar.
De dienstplicht geldt voor alle mannen van 20 tot 50 jaar. Joden worden niet voor den militairen dienst opgeroepen, maar ingedeeld bij arbeidsformaties, die onder militair commando staan.
De president der republiek geeft bevel tot mobilisatie en demobilisatie. (D. N. B.)
(Vor. ber. Regeeringsverkl. Min.-pres. Tuka 4035 A)

B. **GRIEKENLAND. — Fransch-Grieksch handelsverdrag. —**
De onderhandelingen, die sedert eenige weken tusschen Frankrijk en Griekenland werden gevoerd, zijn dezer dagen geëindigd met de afsluiting van een verdrag, dat door de voorzitters der beide delegaties werd geparafeerd; van Griekse zijde door Argyroupoulo, directeur van economische zaken van het ministerie van buitenlandsche zaken, en van Fransche zijde door Gerdolle, adjunct-directeur van buitenlandschen handel. **(Vor. ber. Frankrijk-Griekenl. 3747 A)**

A. **VEREENIGDE STATEN. — Buitenlandsch bezit aan Amerikaansche waarden. —**
In het weekoverzicht van De Twentsche Bank troffen wij een overzicht aan van de verdeeling van het buitenlandsche bezit aan Amerikaansche fondsen, waaraan wij het volgende ontleenen:

De kapitaalbeweging naar Amerika heeft, zoowel uit hoofde van vluchtmotieven als van normale belegging, het buitenlandsche bezit aan Amerikaansche fondsen, banksaldi e.d. tot een recordpeil doen stijgen. Duidelijk wordt dit in het licht gesteld door becijferingen van den Federal Reserve Board.

BUITENLANDSCH BEZIT AAN GOUD *) EN DOLLARWAARDEN: 1939 en 1914
(in millioenen dollars)

	1939			1914		
	Monetaire goudvoorraad	Dollar-waarden	Goudvoorraad + $-waarden	Monetaire goudvoorraad	Dollar-waarden	Goudvoorraad + $-waarden
Engeland	2.000	2.230	4.230	165	2.600—3.800	2.765— 3.965
Frankrijk	3.000	580	3.580	680	400— 600	1.080— 1.280
Canada	215	1.415	1.630	115	—§)	115
Duitschland	150	10	160	330	700—1.000	1.030— 1.330
Nederland	770	1.010	1.780	60	600— 800	660— 860
Overige landen	5.545	2.875	8.420	2.250	200— 300	2.450— 2.550
Totaal excl. Ver. Staten	11.680	8.120	19.800	3.600	4.500—6.500	8.100—10.100

*) De desbetreffende cijfers hebben betrekking op den monetairen goudvoorraad van centrale banken en egalisatiefondsen der onderscheidene landen, en geven geen aanwijzing of een deel daarvan in „earmarked" vorm in Amerika ligt. Voor zoover bekend uit officieele gegevens.
§) Geen individueel cijfer bekend: is bij overige landen inbegrepen. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Saldi oorlogvoerenden 4073)

B. **VOLKENBOND. — Volkenbondscomité's. - Vergadering te Den Haag. —**
In de laatste Volkenbondsvergadering, is het besluit genomen tot instelling van een centraal comité tot coördinatie van de financieele, economische en sociale werkzaamheden in de verschillende landen. Op 7 Februari zal het organisatiecomité tot uitvoering van dit besluit te Den Haag in het Vredespaleis bijeenkomen.
Op 9 Februari komt, eveneens in het Vredespaleis, het comité de supervision bijeen. Dit is het voormalige comité de contrôle van den Volkenbond, waaraan enkele bevoegdheden van Volkenbondsraad en -vergaderingen zijn overgedragen. Van dit comité, waarvan dr. Colijn en graaf Carton de Wiart deel uitmaken, zal de president van het Noorsche Storting, de heer Hambro, voorzitter zijn. (Telex-A. N. P.)

C. **JAPAN. — In- en uitvoer in 1939. —**
De invoer bedroeg in 1939 3.127.496.000 yen en de uitvoer 3.932.896.000 yen. Het uitvoeroverschot bedroeg 805.400.000 yen tegen 60.550.000 yen in 1938.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 1938, 3811 B)

23 JANUARI 1940

D. **NEDERLAND. — Spaarbanken in 1938. - Toeneming van het saldo-tegoed met ƒ 92 millioen. —**
De statistiek der spaarbanken over 1938, welke het Centraal Bureau voor de Statistiek jaarlijks opstelt, is dezer dagen verschenen. Het totale bedrag der spaargelden is blijkens deze publicatie van ƒ 1.695 millioen tot ƒ 1.787 millioen gestegen. Meer dan 95% van dit enorme bedrag vertrouwden de spaarders toe aan de Rijkspostspaarbank, de bijzondere spaarbanken en de boerenleenbanken, de rest wordt beheerd door instellingen als personeelspaarbanken, spaar- en voorschotbanken en algemeene banken. De toeneming van het totale saldo-tegoed met ƒ 92 millioen is voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de stijging bij de R.P.S. met ƒ 76 millioen, waardoor het tegoed bij deze instelling in 1938 tot rond ƒ 679 millioen steeg. Deze stroom van oneigenlijke spaargelden naar de R.P.S. bleef aanhouden, d.w.z. van gelden, die niet op de kapitaalmarkten doch bij de spaarbanken „belegd" worden. Het saldo-tegoed bij de 268 bijzondere spaarbanken bedroeg ƒ 562 millioen, bij de 1315 boerenleenbanken ƒ 480 millioen. Anders dan bij de R.P.S., is de toeneming van het tegoed bij deze instellingen, o.a. als gevolg van de verlaging der rentevergoeding, in 1938 niet zoo groot als in vorige jaren geweest.
Het aantal boekjes in omloop bij de R.P.S. en de bijzondere spaarbanken bedroeg rond 3.704.000, d.w.z. dat einde 1938 424 spaarbankboekjes op de 1000 inwoners in omloop waren, waarbij de 578.000 boekjes bij de boerenleenbanken en de bijna 100.000 boekjes bij de overige instellingen nog buiten beschouwing zijn gelaten. Het gemiddelde saldo-tegoed per boekje bij de R.P.S. en de bijzondere spaarbanken bedroeg einde 1938 ƒ 330 tegen ƒ 319 einde 1937.
Bovenstaande gegevens zijn enkele grepen uit het door het Centraal Bureau voor de Statistiek verzamelde omvangrijke cijfermateriaal over de spaarbanken in Nederland.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Rijkspostspaarbank 3915 D)

E. **NOORWEGEN. — Koht, de minister van Buitenlandsche Zaken spreekt over Noorwegens verliezen ter zee. —**
De Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, heeft in het parlement medegedeeld, dat Noorwegen 28 schepen heeft verloren, waarbij honderd zeelieden om het leven gekomen zijn. Wij kunnen echter geen enkele der oorlogvoerenden beschuldigen, aldus de minister, wij moeten alleen den oorlog beschuldigen.
De minister deelde verder mede, dat de Noorsche regeering Duitschland gevraagd had een onderzoek in te stellen naar het tot zinken brengen vlak bij de Noorsche kust van drie buitenlandsche schepen, waaronder het Britsche s.s. „Thomas Walton", ten einde vast te stellen, of dat door Duitsche duikbooten geschied was. De Duitsche regeering had geantwoord, dat zich in geen geval Duitsche duikbooten binnen de Noorsche territoriale wateren bevonden hebben. Het was niet bewezen, aldus Koht, dat de schepen getorpedeerd zijn, zoodat zij vermoedelijk op een mijn geloopen zijn.
De premier Nygaardsvold verklaarde o.a., dat het de eerste taak der regeering is het land buiten den oorlog te houden. Daarom zal streng de politiek van neutraliteit voortgezet worden, zonder dat rekening gehouden wordt met sympathieën. Zooals de zaken thans staan, zullen wij ons verdedigen met alle middelen, waarover wij beschikken, indien het land aangevallen wordt. (Aftenposten)
(Vor. ber. Verl. Wereldkoopvaardij 4069 A; Neutraliteitsverkl. 3941)

F. **SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 14—20 Januari 1940. —**
14 Januari: Nieuwe Russische luchtaanval op Helsinki.
15 Januari: Russische vliegtuigen werpen bommen op Zweedsch gebied tusschen Luleå en Haparanda, ook op Noorsch gebied. — Honderden Russische vliegtuigen hebben bommen geworpen op Finsche steden.
16 Januari: Finsche successen bij het Ladogameer.
19 Januari: Russen in den sector van Salla teruggedreven. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. v. 9—13 Jan. 1940, 4098 B)

A. FINLAND. — De Mannerheim-linie. - De Belgische generaal Emile Badoux is de bouwer dezer linie. —

De Mannerheim-linie werd door den Belgischen generaal, Emile Badoux, gebouwd. Hij heeft haar voorzien van automatische wapens, waarbij de mitrailleurs de voornaamste plaats innemen en waarvoor, rekening houdende met de bijzondere gesteldheid van het land, tal van speciale en gebetonneerde schietposten werden gemaakt.

Generaal Badoux heeft thans, aan een medewerker van de Brusselsche „Soir", nog een en ander medegedeeld over den bouw van deze linie. Verschillende van zijn aanwijzingen kunnen ook van nut zijn voor België en Nederland bij het aanleggen van versterkingswerken.

Volgens Badoux, zal het Karelische schiereiland het voornaamste tooneel worden van de militaire operatie in Finland. De Mannerheim-linie, die zich daar bevindt, is een meer dan 100 km. lange „paternoster" van meren, moerassen en vestingwerken. In de Finsche bosschen bevinden zich enorme steenen, die men ginds „Kivi" noemt. Deze werden aangewend voor het bouwen van anti-tank hinderpalen. Zij worden in den grond vastgemaakt en door specialisten op zoodanige wijze bewerkt, dat zij een onoverkomelijken hinderpaal vormen voor tanks, zelfs van 20 ton. De tanks, die door deze steenen hinderpalen worden tegengehouden, kunnen deze hindernis niet langs een andere zijde omzeilen, wegens de meren, die zich links en rechts van deze steenen barrage bevinden. De tanks worden hierdoor een gemakkelijke prooi van de anti-tankkanonnen, die op nauwkeurig van te voren vastgestelde strategische punten zijn opgesteld. Door toedoen van Badoux, zijn deze kanonnen en ook de mitrailleurs, in de geheele Mannerheim-linie tot een maximum opgevoerd.

Interessant is ook, wat deze Belgische officier van de genie over de betonwerken in den winter vertelde. In België wordt, als de temperatuur 4 gr. beneden het vriespunt is, niet meer gebetonneerd. In Finland worden nog betonwerken uitgevoerd bij 20 gr. beneden het vriespunt. Om dit resultaat te bereiken, wordt gewerkt binnen een houten gebouw, dat verwarmd wordt. Zoodra het betonwerk in deze hooge temperatuur is verricht, kan het houten omhulsel worden weggenomen. Met dit eenvoudige procédé, dat te Helsinki zelfs voor het bouwen van huizen werd gebruikt, zijn de Finnen er in geslaagd, om op de Mannerheim-linie bij 20 gr. vorst nog betonnen versterkingen te bouwen.

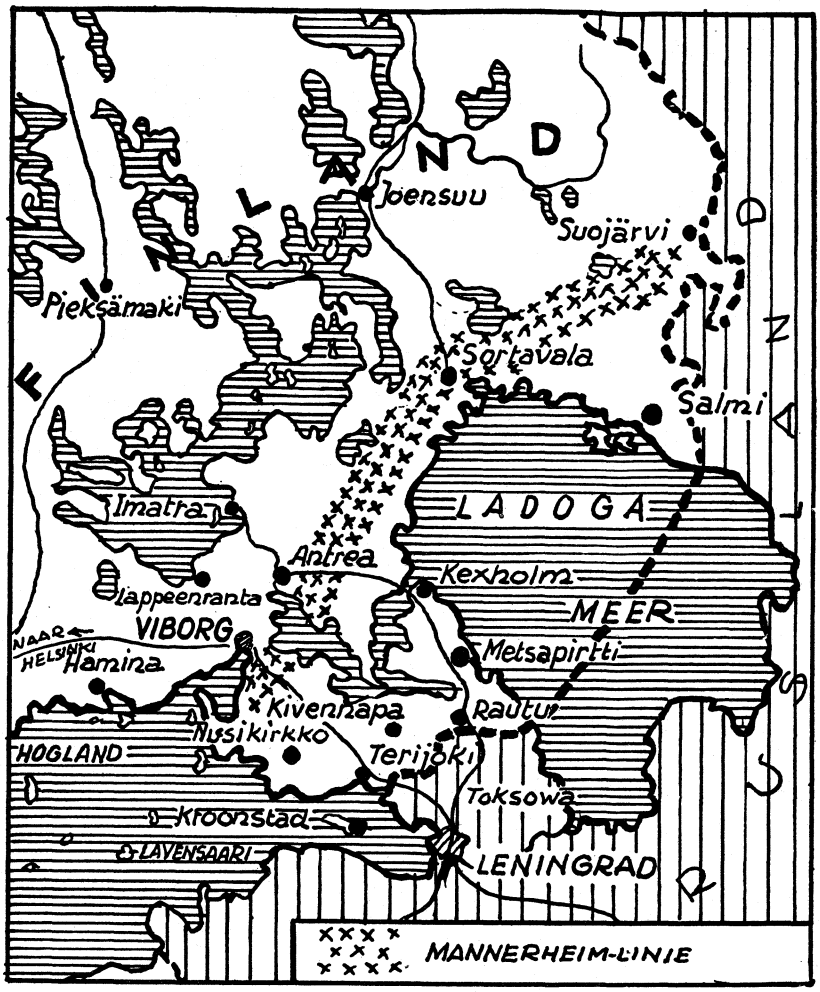

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Mannerheim-linie.

Men is thans bezig, met achter de eerste Mannerheim-linie, nog een tweede en een derde linie aan te leggen. De eerste linie bevat ondergrondsche kazematten, die verwarmd zijn. (Le Soir - Maasbode)

(Vor. ber. Veldmaarschalk Mannerheim 4087 A.)

B. VEREENIGDE STATEN. — „Verklaring van Panama". - Britsch antwoord op protest der republieken. - Engeland acht zich gerechtigd de Amerikaansche post in neutrale schepen te onderzoeken. —

Antwoord aan de Amerikaansche Republieken. — De Britsche regeering verklaart in haar antwoord van 16 Januari op de nota der 21 Amerikaansche republieken, waarin deze protesteeren tegen de oorlogsactiviteit, in het bijzonder den slag bij de monding van de Rio de la Plata, binnen de z.g. zône van de Amerikaansche neutraliteit, dat zij zich noodzakelijkerwijs haar volledige rechten van oorlogvoeren voorbehoudt ten einde te strijden tegen de bedreiging, welke zich voordoet door de Duitsche actie en politiek en ter verdediging van die opvatting van recht en die levenswijze, welke naar zij gelooft, voor de volken en regeeringen van Amerika even dierbaar zijn als voor de volken en regeeringen van het Britsche gemeenebest van naties.

De Britsche regeering is van meening, dat de eenig doeltreffende methode ter voorkoming van oorlogsdaden binnen de neutraliteitszône zou zijn:

1) te verzekeren, dat de Duitsche regeering er geen oorlogsschepen heenzendt, en

2) omdat zooveel Duitsche schepen reeds een toevlucht hebben gevonden in de Amerikaansche wateren, zouden deze schepen voor den duur van den oorlog onder pan-Amerikaansche contrôle moeten worden opgelegd.

Engeland acht zich gerechtigd post in neutrale schepen te onderzoeken. — De ontevredenheid in Amerika over de wijze, waarop Engeland de post van Amerika naar Europa doorzoekt, neemt steeds toe; de publieke opinie is zeer geprikkeld door het feit, dat deze censuur ook werd uitgeoefend op de Bermudaeilanden, zoodat de American Clipper niet op tijd naar de Azoren kon vertrekken. De chef-censor verklaarde te handelen in opdracht van het Britsche ministerie van Binnenlandsche Zaken.

Overigens heeft de Britsche regeering het protest van de Ver. Staten in zake het doorzoeken van de Amerikaansche post door den Engelschen censor, van de hand gewezen. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Verklaring v. Panama 3972 C)

C. VATICAAN. — Een boodschap van Z.H. den Paus aan President Roosevelt. —

In een boodschap aan president Roosevelt, welke op 20 Januari gepubliceerd is, verklaart de Paus, dat

de onmiddellijke kansen op vrede zeer verminderd zijn, vanwege een hardnekkig beletsel, dat steeds moeilijker uit den weg geruimd kan worden.
De boodschap is het antwoord van den Paus op de Kerstboodschap van president Roosevelt, waarin mededeeling gedaan werd van de benoeming van een persoonlijken vertegenwoordiger van Roosevelt bij het Vaticaan.
„Het is een voorbeeldige daad van broederlijke en hartelijke solidariteit tusschen de Nieuwe en de Oude Wereld ter verdediging tegen den bevriezenden adem van steeds meer voortgezette agressieve en antichristelijke neigingen".
De Paus herinnerde aan den tijd, dat ware en hechte vrede werd voorgeschreven door beginselen van recht en billijkheid. Dat kan opnieuw worden bereikt en de Paus ging voort: Slechts menschen van groote politieke kracht en een juist begrip zullen er in kunnen slagen, een vrede tot stand te brengen, die een vergoeding zal zijn voor de onmetelijke opofferingen, die deze oorlog heeft geëischt. Slechts zij kunnen den weg banen voor een gemeenschap der naties, welke rechtvaardig zal zijn jegens allen, welke doeltreffend zal werken en in stand zal worden gehouden door wederzijdsch vertrouwen. De vrienden van den vrede moeten den ernst inzien van de moeilijkheden, die nog zullen zijn te overwinnen. (De Maasbode)
(Vor. ber. Benoeming Myron Taylor 4068 A; Kerstr. Pres. Roosevelt 4071; Paus Pius XII 4078 A)

24 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen Westelijk Front van 14—20 Januari 1940. —
16 Januari: Drie Britsche onderzeebooten door Duitschers vernietigd in de baai van Helgoland, 14 officieren en 94 minderen worden vermist.
18 Januari: Belgisch vrachtschip „Josephine Charlotte" op een mijn geloopen. — Noorsch vrachtschip „Fagersheim" in Golf van Biskaje en Noorsch s.s. „Enid" aan N.O.-kust van Schotland getorpedeerd. — Duitsch s.s. „August Thyssen" aan Zweedsche Oostkust op mijn geloopen. — Britsch s.s. „Cairnross" aan Engelsche Westkust op een mijn geloopen.
19 Januari: Grieksch s.s. „Asteria" op de Noordzee op een mijn geloopen.
20 Januari: Deensch m.s. „Canadian Reefer" en Zweedsch vrachtschip „Pajala" getorpedeerd.
(Red. K. H. A.) **(V. b. Overz. v. 7—13 Jan. '40, 4098)**

A. **CHINA. — Conflict met Japan. - Boodschap van Wang-Tsjing-Wei aan Tsjang-Kai-sjek. - Boodschap van Ciano, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken aan Wang-Tsjing-Wei. —**
Wang-Tsjing-Wei heeft op 16 Januari aan Generaal Tsjang-Kai-sjek een boodschap gezonden, waarin hij het denkbeeld oppert van een herziening der Japansch-Chineesche betrekkingen op den grondslag van de verklaring van Konoje van Dec. 1938. Wang-Tsjing-Wei verzekert, dat op het oogenblik beide landen bereid zijn, de noodige concessie te doen om tot een goede verstandhouding te komen en de onafhankelijkheid en nationale vrijheid van China te bewaren.

(De verklaring van Konoje, waar Wang-Tsjing-Wei een toespeling op maakt, had de volgende strekking: Japan is vastbesloten de anti-Japansche Kwomintang-regeering te vernietigen en een nieuwe orde in Oost-Azië te vestigen in samenwerking met Chineezen die een open oog hebben voor de werkelijke toestanden op de volgende basis:

1 Erkenning van Mandsjoekwo.

2) Vestiging van diplomatieke betrekkingen tusschen China en Mandsjoekwo.

3) Om het communisme te bestrijden, blijven de Japansche troepen op bepaalde punten van China gelegerd voor den duur van het anti-Kominternpact. Binnen-Mongolië zal in het bijzonder tot een anti-communistische streek gemaakt worden.

4) Erkenning van de vrijheid van vestiging en handel voor de Japanners in geheel China en faciliteiten voor de Japanners om de Chineesche natuurlijke hulpbronnen van China tot ontwikkeling te brengen in het bijzonder in Noord-China en Mongolië.)

Boodschap van Ciano aan Wang-Tsjing-Wei. — Volgens den correspondent van de „Asahi Sjimboen" te Shanghai heeft de Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Ciano, op 19 Januari aan Wang-Tsjing-Wei een boodschap gezonden, waarin hij dezen gelukwenscht met het vooruitzicht op de spoedige totstandkoming van een nieuwe centrale regeering in China, met Wang als centrale figuur.
In de boodschap wordt Wang-Tsjing-Wei de verzekering gegeven, dat Italië hoopt op de spoedige totstandkoming van een anti-Komintern-regeering in China, terwijl Italië zich bereid verklaart, de nieuwe centrale regeering in China te steunen bij het vestigen van een nieuwe orde in Oost-Azië.
Wang heeft de ontvangst van de boodschap bevestigd en uiting gegeven aan zijn hooge waardeering voor Mussolini's welwillendheid. (Domei) **(Vor. ber. Wang-Tsjing-Wei 4089 C)**

B. **BELGIE. — Verboden communistische en andere extremistische bladen. —**
De Belgische staatscourant heeft op 18 Januari het ministerieel besluit gepubliceerd betreffende het verbod van de volgende publicaties: „Voix du Peuple", „Jeune Garde", „Etincelle", „Bataille Walonne", „Vlaamsch Volk", „Monde", „l'Internationale Communiste", „Lutte Ouvrière", „Guide du militant communiste".

Voorts zijn verboden: „La Presse Libre" en „Junges Volk" in Eupen en Malmédy, „En avant", „Notre Voix", „Voix Jeunes", „Aurore", „Echo du Peuple", „l'Avenir", de „Daad" en de „Vlaamsche Post".
Dit is het eerste gevolg van het kabinetsbesluit, om alle communistische bladen, onder welken naam of vorm zij verschijnen, te verbieden. (Agence Belga)

C. **ZWEDEN. — Minister-president Hansson over de neutraliteit. - Verklaring van oud-minister van Buitenlandsche Zaken Sandler. —**
De Zweedsche minister-president, Hansson, heeft op 17 Januari in den Rijksdag een rede gehouden, waarin hij zeide, dat de buitenlandsche politiek van Zweden geenerlei wijziging heeft ondergaan. De onafhankelijkheid en neutraliteit van Zweden zullen verdedigd worden. Hansson zeide ten aanzien van de discussies in de buitenlandsche pers over de mogelijkheid voor Zweden om zich buiten den oorlog te houden, dat dit discussies zijn „over onze hoofden heen". Er is, zoo zeide Hansson, noch door de Westersche mogendheden druk op ons uitgeoefend, noch zijn wij door Duitschland bedreigd. Iedere poging onze neutraliteit te schenden, zal met alle te onzer beschikking staande middelen worden afgewend. Er kan geen sprake zijn van daden, welke in strijd zijn met de neutraliteit, zooals het doorlaten van troepen der oorlogvoerende landen of het gebruik maken van steunpunten op ons grondgebied.
Zweden handhaaft de samenwerking met de kleine staten, die niet door bondgenootschappen verbonden zijn en welke den vrede zoeken, die veiligheid geeft door rechtvaardigheid. Het doel van de samenwerking tusschen de Noordsche staten is het verzekeren van de neutraliteit en de onafhankelijkheid. Er is nooit sprake geweest van een militaire coalitie en er bestaat voor Zweden geen enkele verplichting, zich aan de zijde van Finland te scharen. Het Zweedsche volk is jegens Finland met gevoelens van warme sympathie bezield. De Noordsche solidariteit is ten diepste getroffen door de daden van geweld tegen een Noordsch volk en door de bedreiging, waarmede getracht wordt het te dwingen, tot het verlaten van de Noordsche gemeenschap, die het gekozen heeft als zijn levensruimte in den ruimsten zin des woords. Dit beteekent geenszins vijandigheid jegens het Russische volk. De hulp aan Finland is het voorwerp van de levendige sympathie der Zweedsche regeering, doch voorzichtigheid is geboden, indien wij niet een deel willen worden van het gebied van het groote conflict. Wij hebben geen instructies uit het buitenland noodig voor onze betrekkingen met Finland. Wij beoordeelen zelf vrijelijk, hoe wij het beste de zaak van het Noorden en Finland kunnen dienen.
Na minister-president Hansson heeft de vroegere minister van Buitenlandsche Zaken, Sandler, in de Zweedsche Rijksdag het woord gevoerd. Hij achtte het noodzakelijk, dat Zweden met Finland samenwerkt voor het behoud van het regime der Aaland-eilanden, welker positie hij zeer delicaat oordeelde.
(Zweedsch Tel. Agentschap)
(Vor. ber. Neutraliteitsverklaring 3941; Min.-pres. Hansson 4058 A; Sandler 3896 A)

D. **ITALIE. — Heffing van 2% omzetbelasting. —**
In de Staatscourant is een koninklijk besluit opgenomen, op grond waarvan met ingang van 8 Februari in geheel Italië een omzetbelasting van 2% zal worden geheven. (Stefani) **(V. b. Belastingen 3544 C)**

A. PERSONALIA. —

Koning Victor Emmanuel 70 jaar. — Op 11 Nov. 1939 vierde de Koning-Keizer, Victor Emmanuel III, zijn zeventigsten verjaardag. Hij regeert nu reeds veertig jaar.
(Vor. ber. Koning Victor Emmanuel 3752 A)

Philipp Scheidemann †. — De voormalige Duitsche rijkskanselier, Philipp Scheidemann, is op 29 Nov. 1939 te Kopenhagen, waar hij sedert 1934 woonde, overleden.
Scheidemann is 26 Juli 1865 te Kassel geboren. Hij werd boekdrukker en trad al spoedig op den voorgrond in de sociaaldemocratische partij. In den Rijksdag onderscheidde hij zich door zijn slagvaardigheid. In 1912 trad hij op als vice-president van den Rijksdag.
Gedurende den wereldoorlog stond hij, met Ebert, aan het hoofd der sociaal-democratische partij en trad hij op als de woordvoerder voor een vrede door vergelijk. Onder het rijkskanselierschap van Prins Max van Baden, werd hij aanvang October 1918 minister zonder portefeuille. Op 9 November 1918 leidde hij, met eenige partijgenooten, de revolutie. Hij trad op als lid van de revolutionnaire regeering en werd benoemd tot minister-president.
Hij weigerde mede te werken tot de onderteekening van het Verdrag van Versailles, zeggende, dat de hand van dengeen, die dezen vrede teekende, moest verdorren. Toen de meerderheid der nationale vergadering zich toch voor het aannemen der vredesvoorwaarden verklaarde, trad Scheidemann af.
In December 1919 werd hij tot burgemeester van Kassel benoemd. In 1925 werd hem pensioen verleend.

Woe Pei-Foe †. — Maarschalk Woe Pei-Foe, de vroeger zoo bekende Chineesche dichter-krijgsman, is op 4 December 1939 aan bloedvergiftiging overleden.
De overleden maarschalk speelde een belangrijke rol op militair gebied in de jaren 1920—1927. Toen hij door Tsjang Kai-sjek was verslagen, trok hij zich als Boeddhistisch monnik terug in een Tibetaansch klooster en begon verzen te schrijven.
In 1937 trad hij weer op als de man, die een den Japanners goed gezinde regeering in Peking zou vormen. Hij bleef echter vóór alles Chineesch gezind en moest dan ook wijken voor Wang-Tsjing-wei, die beter naar Tokio luisterde.
(Vor. ber. Woe-Pei-Foe 3066 A)

Arthur Bodanzky †. — Te New York is begin Dec. 1939 op bijna 62-jarigen leeftijd overleden de bekende dirigent Arthur Bodanzky. Bodanzky is op 16 Dec. 1877 te Weenen geboren. Hij studeerde viool aan het Conservatorium aldaar en kreeg na voltooiing van zijn studie onmiddellijk een plaats in het orkest van de Hof-opera. Het dirigeeren trok hem echter meer aan; in 1903 werd hij assistent van Gustav Mahler aan de Weensche Hofopera, in 1909 eerste kapelmeester in Mannheim. Onder zijn leiding werd in 1914 de eerste opvoering van „Parsifal" te Londen gegeven. Naar aanleiding hiervan werd hij tot dirigent van de Metropolitan Opera te New York benoemd. Aldaar leidde hij ook de concerten van het New York Symphony Orchestra. In Juni 1928 dirigeerde Bodanzky de opvoeringen van „Die Walküre" bij de Wagnervereeniging te Amsterdam.

Ernest Schelling †. — Op 63-jarigen leeftijd is de Amerikaansche componist, pianist en dirigent Ernest Schelling op 9 December 1939 overleden.
Ernest Schelling werd in 1876 geboren en is o.m. leerling geweest van Paderewski. Reeds vroeg maakte hij tournée's als pianist, later trad hij op als dirigent van verscheidene Amerikaansche orkesten. Bovendien speelde hij een belangrijke rol bij de organisatie en de leiding van de Jeugdconcerten te New York, welke op zijn initiatief werden ingesteld. Hij trad eenige malen in ons land op.

Wilhelmina J. J. Schwab-Welman †. — Op 77-jarigen leeftijd is in haar woning te Heemstede op 9 December 1939 overleden de bekende actrice Wilhelmina J. J. Schwab-Welman.
Mevrouw Schwab werd 29 April 1862 te Amsterdam geboren. Zij bezocht de tooneelschool aldaar, waar zij o.a leerlinge was van mevr. Kleine-Gartman. Zij verwierf de bronzen medaille, ingesteld door Z.M. Koning Willem III en kwam in 1882 bij de Kon. Ver. Het Nederlandsch Tooneel. Bij de oprichting der Ned. Tooneelvereeniging in 1893, werd zij aan dit gezelschap verbonden. Van 1904—1920 trad zij wederom op bij Het Ned. Tooneel; in laatstgenoemd jaar kwam zij bij het Rotterdamsch Hofstad Tooneel, onder directie van Cor v. d. Lugt Melsert, aan welk gezelschap zij 12 jaar verbonden bleef.
De voornaamste rollen van mevrouw Schwab waren Koningin Louise in Multatuli's „Vorstenschool", Rebecca West in „Rosmersholm", mevrouw Alving in „Spoken", de vrouw in „Steunpilaren" van Henrik Ibsen.

Lau Ezerman †. — In het ziekenhuis „De Lichtenberg" te Amersfoort, is op 8 Januari '40 overleden de bekende tooneelspeler Lau Ezerman.
Lau Ezerman werd op 11 Febr. 1892 te Rotterdam geboren. Na vele omzwervingen kwam hij via de operette bij „Het Tooneel" van Willem Royaards, dat hij na twee jaar verwisselde voor „Het Hollandsch Tooneel", onder leiding van Louis de Vries. In 1919 trad hij voor „Het Schouwtooneel" onder Adriaan v. d. Horst en Jan Musch op en na opheffing van dat gezelschap zag men hem bij het „Nieuw Schouwtooneel". Toen hij dit verliet, vatte hij het plan op, om zich te wijden aan de kleinkunst. Groote bekendheid kreeg hij de laatste jaren bij het A B C-cabaret, tot hetwelk hij in 1937 toetrad. In 1938 vierde hij bij dit gezelschap zijn zilveren tooneeljubileum in de revue „Dr. A B C." Ezerman was de oprichter van de O.A.S.E., „Ons Artisten Steunfonds Eendracht", voor welks instandhouding hij steeds krachtig heeft geijverd.
(Vor. ber. Personalia 4003 D)

B. SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. - Verontschuldigingen van de Sovjet-Unie tegenover Noorwegen en Zweden. - Belgische gift aan Finland, ook humanitaire hulp. - Spanje helpt Finland met wapenen. - Nederlandsche Roode Kruis zendt ambulance naar Finland. - De Lotta's. - Zweedsche hulp aan Finland, 75 millioen kronen. —

Verontschuldigingen van de Sovjet-Unie tegenover Noorwegen en Zweden. —
Het volkscommissariaat voor buitenlandsche zaken van de Sovjet-Unie heeft geantwoord op de nota, welke de Noorsche legatie te Moskou heeft overhandigd op 15 en 16 Januari, waarin werd geprotesteerd tegen het feit, dat op 12 en 14 Januari Sovjet-Russische vliegtuigen de Noorsche grens hadden geschonden. In het antwoord van de regeering der Sovjet-Unie wordt toegegeven, dat ten gevolge van de slechte weersomstandigheden werkelijk Sovjet-Russische vliegers bij vergissing de Noorsche grens hebben geschonden. De regeering der Sovjet-Unie biedt hiervoor haar verontschuldigingen aan.
Het ministerie van buitenlandsche zaken te Stockholm heeft van den zaakgelastigde in Moskou een telegram ontvangen, waarin wordt medegedeeld, dat na de Zweedsche démarche bij de Sovjet-regeering, deze thans een antwoordnota heeft overhandigd. Daarin verklaart de Sovjet-regeering, dat twee Russische vliegtuigen bij vergissing de Zweedsche grens gepasseerd zijn, ten gevolge van oriënteeringsmoeilijkheden door een sneeuwstorm. De Sovjetregeering betuigt haar spijt over het incident.

Belgische gift voor Finland, ook humanitaire hulp.
De bekende Belgische financier, baron Louis Empain, heeft op 12 Januari aan het comité voor hulpverleening aan Finsche kinderen een bedrag van 600.000 francs geschonken.
België heeft geantwoord op den oproep van den Volkenbond om steun te verleenen aan Finland. De Belgische regeering is bereid, bij te dragen tot het humanitaire werk in Finland.

Spanje helpt Finland met wapenen. —
Het Katholieke Italiaansche dagblad „Avvenire" meldt, dat niet alleen Italië Finland met wapenen en munitie helpt, maar ook Spanje, dat de, door de Italianen na den burgeroorlog achtergelaten wapenen, naar Finland zal zenden.

Nederlandsche Roode Kruis zendt ambulance naar Finland. —
Het dagelijksch bestuur van het Nederlandsche Roode Kruis heeft in zijn vergadering van 19 Januari besloten een ambulance ten behoeve van Finland uit te rusten. **(Vor. ber. Nederl. hulp 4087 B)**

De Lotta's, de vrouwelijke soldaten van Finland. —
De Lotta's zijn genoemd naar Lotta Svärd, een vrouw, die in den vrijheidsstrijd der Finnen een groote rol heeft gespeeld.
De vereeniging heet ook officieel „Lotta Svärd". Zij werkt als een steun- en zusterorganisatie van de Finsche weermachtkorpsen. Het totale aantal leden bedraagt nu meer dan 100.000. Wat de organisatie betreft is de vereeniging in vier groote secties verdeeld: gezondheid-, veldkeuken-, uitrusting-, en kanselarij en inzameling. Tot verlichting van het beheer is de vereeniging verdeeld in 22 districten, welke op hun beurt

weer plaatselijke afdeelingen hebben. Om Lotta te kunnen worden moet men den 17-jarigen leeftijd hebben bereikt.
Deze vrouwelijke soldaten van Finland zijn de verzorgsters en de assistenten van de strijdende mannen en haar taak is grootsch. Zoo berust het overwegende deel van de luchtbewaking van Finland in handen van de Lotta's, en overal en te allen tijde houden deze jonge meisjes wacht op haar torens. Iedere vierkante kilometer van het uitgestrekte land moet nacht en dag bewaakt worden — zelfs in teisterende sneeuwstormen en onder heet mitrailleurvuur. Wanneer de zwarte stippen naderbij gekomen en aangegroeid zijn tot groote, donderende machines, die, overal waar zij komen, bommen en doodende kogels om zich heen verspreiden, dan duikt de Lotta wellicht neer achter een stapel zandzakken, of een provisorische ballustrade. Doch voortdurend houdt zij haar oog gevestigd op de vuurspuwende monsters, met haar hand aan de vaak met ijs bedekte telefoon, in welke zij alles rapporteert wat zij waarneemt. Drie Lotta's van de luchtbewaking hebben dan ook reeds haar leven gelaten ten offer aan de Russische mitrailleurs, maar het aantal jeugdige Lotta's voor dezen bewakingsdienst is steeds groot, vooral als het gaat om de meest vooruitgeschoven posten.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Lotta's 4075 C)**

Zweedsche hulp aan Finland. - 75 millioen kronen. —
De Zweedsche industrie-werkers hebben een bedrag van 62 millioen kronen voor Finland bijeengebracht. Particuliere inzamelingen bereikten het bedrag van 13 millioen kronen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Zweedsch vrijw. corps 4066 B; Finsch-Russ. kwestie 4094 D)

25 JANUARI 1940

A. **LUCHTVAART. — Vliegongelukken. - K.N.I.L.M. - De PK-AFO bij Bali verongelukt. - 8 slachtoffers.**
Een vliegtuig van de K.N.I.L.M., de PK-AFO, dat op 21 Januari van Batavia naar Australië was vertrokken, is na den start van Bali, in zee gestort en verongelukt.
Acht van de inzittenden zijn om het leven gekomen. Onder de slachtoffers zijn 5 passagiers, n.l. de echtgenoote van den K.N.I.L.M.-vertegenwoordiger te Sydney, mevrouw Mijnlieff en de heeren Harper, Johnston, Kanji en Learayd.
Van de bemanning zijn omgekomen de eerste piloot J. J. Schott, de tweede piloot D. H. Janzee en de marconist A. van Ende. De mecanicien Van 't Riet heeft een op twee plaatsen gebroken been. Zijn toestand is niet ongunstig. (Aneta)
(Vor. ber. Australië-lijn 3338 F; K.N.I.L.M. 3526 A; Vliegongelukken 3832 A)

B. **GIUSEPPE MOTTA OVERLEDEN. —**
Op 23 Januari is de Zwitsersche staatsman Giuseppe Motta overleden.
Motta was op 29 December 1871 in Airolo geboren. Zijn loopbaan begon hij als advocaat in zijn geboortestad en als lid van den Grooten Raad van Tessino, welke laatste functie hij van 1895 tot 1911 bekleedde. In 1899 werd hij bovendien lid van den Zwitserschen Nationalen Raad. In 1912 werd hij lid van den „Bundesrat", waarin hij tot 1919 het departement van financiën en na 1920 het departement van buitenlandsche zaken beheerde. In deze laatste functie vooral, verwierf Motta groote internationale bekendheid, te meer omdat hij als Zwitsersch gedelegeerde sinds 1920 herhaaldelijk in den Volkenbond zijn stem liet hooren. In 1924 presideerde hij zelfs de Volkenbonds-assemblée.
Vele malen is Motta bondspresident van de Zwitsersche republiek geweest, t.w. in de jaren 1915, 1920, 1927, 1932 en 1937.
Voorts was hij vice-president in 1914, 1919, 1926, 1931 en 1936.
Als politicus was hij aangesloten bij de Katholieke conservatieve volkspartij. Van zijn publicaties kunnen genoemd worden de testimonia temporum, een bloemlezing uit zijn redevoeringen en geschriften, waarvan een deel de jaren 1911 tot 1931 en het tweede deel de jaren 1932 tot 1936 beslaat.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Motta 3072 F)**

C. **BELGIE. — Verloven hersteld. - Mobilisatie in laatste phase. —**
Terwijl de verloven weer hersteld worden, gaat men anderzijds voort het Belgische leger te versterken. Zoo worden de laatste dagen reeds reservisten opgeroepen van de phase E, de vijfde en laatste trap van de mobilisatie. (Agence Belga)
(Vor. ber. Legerversterk. phase D 4093 B)

D. **ROEMENIE. — Petroleum. - Regeeringscontrôle.**
Bij Koninklijk decreet, dat op 17 Januari in het staatsblad is verschenen, wordt de oprichting bekendgemaakt van een commissariaat voor de geheele petroleumindustrie. Dit commissariaat regelt de organisatie, contrôle en distributie der petroleumindustrie. Verder zal het commissariaat contrôle uitoefenen op den verkoop, waarbij het in het bijzonder er op moet letten, dat de verkoopen in het belang van den staat zijn. Prof. Gheron Netta werd tot commissaris-generaal benoemd. (Telegraaf)
(Vor. ber. Expl. petrol.velden 3239 H.)

E. **TURKIJE. — Volmachten voor de regeering. - Goede verstandhouding met Bulgarije. —**
In de Turksche Nationale Vergadering is het wetsontwerp aangenomen, waarbij speciale volmachten zijn verleend aan de Turksche regeering, ten einde de nationale verdediging te versterken en de nationale economie te beschermen in „buitengewone omstandigheden".
Minister-president Refik Saydam hield een rede, waarin hij ook de buitenlandsche politiek besprak. Hij herinnerde aan de vriendschappelijke atmosfeer, waarin de economische onderhandelingen met Parijs en Londen waren gevoerd, en zeide naar aanleiding van het verblijf van de Turksche economische delegatie te Sofia, dat tusschen Bulgarije en Turkije volkomen overeenstemming bestaat ten aanzien van de stabilisatie van den vrede en de veiligheid op den Balkan. (Agence Belga)
(Vor. ber. Min.-pres. Refik Saydam 3636 C; Econ. verdr. m. Engel. en Frankr. 4088 A; Balkanst. 4098 A).

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **Winston Churchill's rede van 20 Januari in zake den plicht der neutralen. - Commentaren. —**

Frankrijk: De Fransche pers juicht Churchill toe.

Zweden: Het beroep van Churchill heeft in Zweden geen weerklank gevonden.

Zwitserland: De neutralen hebben van Churchill geen aansporing noodig.

Denemarken: De oproep van Churchill zal op krachtig verzet in de neutrale landen stuiten.

Nederland: De Nederlandsche pers houdt zich aan het Koninklijke woord „Wij willen onszelf blijven". Churchill heeft te eenzijdige voorstelling wat neutraliteit beteekent. Waarom roept hij Italië, Japan, Spanje en andere landen, die neutraal zijn, ook niet tot hun plicht?

België: „Slechts wij, Belgen, oordeelen of agressie of bedreiging met agressie aanwezig is."

Duitschland: De Duitsche pers is niet onvoldaan over de reacties, die Churchill's rede in de neutrale pers heeft gebracht.

Italië: Churchill doet een poging om de neutralen te terroriseeren. **(Vor. ber. Rede Churchill 4100)**

A. **MIJNEN. — Een zeemijn, gelanceerd door een onderzeeboot, in den wereldoorlog 1914—1918.**

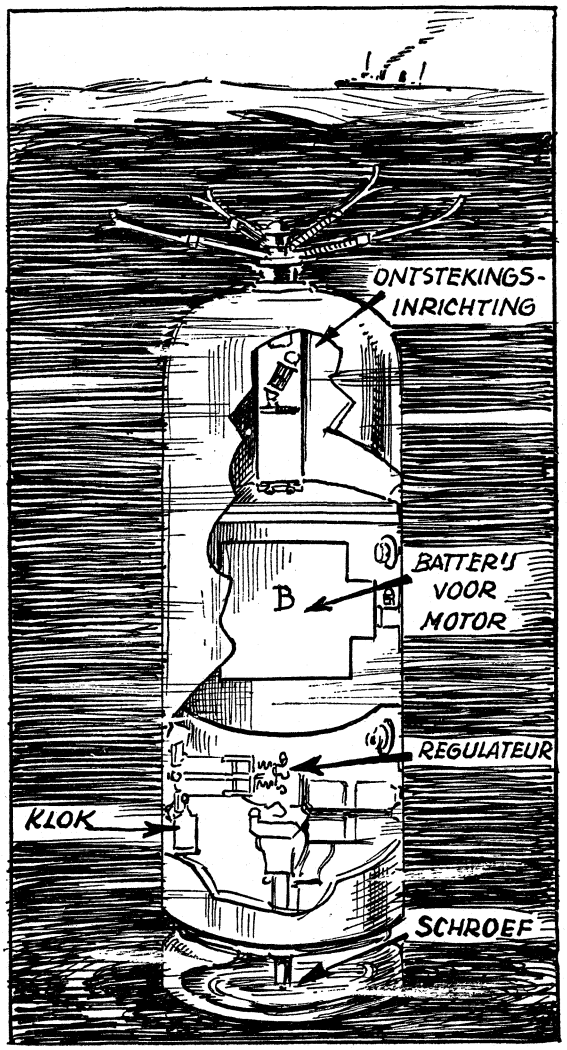

Deze mijn, die in den wereldoorlog werd gebruikt, werd door onderzeebooten gelegd door middel van haar lanceerbuizen. De mijn, waarvan het drijfvermogen zwevend is, wordt door een electrischen motor, gevoed door een batterij die de schroef in werking zet, op de gewenschte diepte gehouden. Een regulateur kan den motor doen stoppen. Een klok verbreekt dan den stroom op het goede oogenblik. De mijn drijft dus steeds op de gewenschte diepte.
(Telegraaf) **(V. b. Mijnen in de Wielingen 4091 A)**

26 JANUARI 1940

B. **NEDERLAND EN DE OORLOG. — 1939-'40. — Financieele belangen in het buitenland. - Instelling van een contactcommissie. —**
De minister van Financiën heeft op 20 Januari ingesteld een commissie van advies en coördinatie voor de behandeling van vraagstukken van financieelen aard, waarbij Nederlandsche belangen in het buitenland zijn betrokken.
Tot voorzitter tevens lid der commissie is benoemd: mr. L. J. A. Trip, president van De Nederlandsche Bank.

Vreemde vliegtuigen boven ons land. - Te Londen om opheldering gevraagd. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Op 18 Januari zijn op groote hoogte vreemde vliegtuigen over het Noordoostelijk deel van ons land gevlogen. Zij zijn van den grond af beschoten. Daar enkele aanwijzingen deden vermoeden, dat het Britsche vliegtuigen waren, is te Londen om opheldering gevraagd. **(Vor. ber. 4028 B)**

Huisduinen wederom door mijnontploffing geteisterd.
Na 18 Januari is voor de tweede maal de badplaats Huisduinen (gemeente Den Helder) door een mijnontploffing zwaar geteisterd. Tal van villa's en andere huizen zijn vrijwel tot een ruïne gemaakt. Vele bewoners zijn in den nacht nog naar Den Helder vertrokken, omdat hun huizen onbewoonbaar waren geworden.
De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat Huisduinen binnenkort geheel ontruimd zal moeten worden met het oog op het mijnengevaar.

Nederlandsch-Duitsche transfer. - Nationaliteitsprincipe. —
In de transferbepalingen voor het overmaken van Nederlandsche vorderingen van Duitschland naar Nederlandsche crediteuren is met ingang van 16 Jan. een beperking ingetreden. Deze beperking is o.a. vastgelegd in de volgende bepaling:
„Als Nederlandsche crediteuren in den zin van het Duitsch-Nederlandsche transferprotocol gelden niet onderdanen van landen, welke de relaties met het Duitsche rijk hebben afgebroken."
(Vor. ber. Clearing m. Duitschland 4075 D)

Mr. dr. A. baron Roëll, Commissaris der Koningin in Noord-Holland. - 25-jarig ambtsjubileum. —
De Commissaris der Koningin in Noord-Holland, mr. dr. A. baron Röell, vierde dezer dagen zijn 25-jarig ambtsjubileum, ter gelegenheid waarvan de leden der Provinciale Staten in het Gouvernementsgebouw te Haarlem zijn bijeengekomen om hem een door den beeldhouwer Theo van Reijn vervaardigd borstbeeld aan te bieden. Ter gelegenheid van dit jubileum is baron Röell benoemd tot commandeur in de orde van den Nederlandschen Leeuw.

Staat van Beleg. - Uitbreiding over eenige deelen van ons grondgebied. —
Op 17 Januari is verschenen staatsblad no. 180, bevattende het Kon. besluit van 17 Januari, tot verklaring in staat van beleg van eenige gedeelten van het grondgebied des Rijks.
Blijkens dit besluit zijn met ingang van dien datum in staat van beleg verklaard de hierna bedoelde gedeelten van het grondgebied des Rijks voor zooverre die gedeelten niet reeds bij Kon. besluit van 1 November 1939 (staatsblad no. 189) in staat van beleg waren verklaard, te weten:
1) Het territoriaal zeegebied, liggende voor de gemeente Callantsoog, dit gebied naar het Noorden, resp. het Zuiden begrensd door loodlijnen, getrokken zeewaarts uit het meest noordelijke, resp. het meest zuidelijke punt van de laagwaterlijn van die gemeente.
2) Het watergebied gelegen binnen een gebied, begrensd door de territoriale grens, de rechte lijn getrokken tusschen de punten 52 gr. — 03' — 49" N.B. 04 gr. — 05' — 52" O.L. en 52 gr. — 01' — 41" N.B. en 04 gr. — 09' — 41" O.L. de Noordzeekust van de provincie Zuid-Holland, het gedeelte van den Nieuwen Waterweg binnenwaarts begrensd door den meridiaan van 04 gr. — 12' — 55" O.L. de westkust van het eiland Rozenburg, verder de lijn van kp 123 (Rozenburg) getrokken naar kp. 6 (Voorne) tot een punt op die lijn op 51 gr. — 55' — 52" N.B. en 04 gr. — 04' — 27" O.L. en van dit punt een lijn loodrecht op voornoemde lijn tot de territoriale grens.
(Vor. ber. Uitbreiding Staat v. Beleg 4016 B.)

Periodieke verloven worden weer verleend met ingang van 24 Januari. —
De Regeeringspersdienst meldt: De Regeering acht den toestand thans zoo, dat met ingang van Woensdag 24 Januari opnieuw periodieke verloven worden verleend. **(Vor. ber. Intr. Verloven 4095 C)**

Wat buitenlandsche correspondenten niet mogen melden. —
De chef van den Regeeringspersdienst heeft een circulaire aan de correspondenten van buitenlandsche bladen in ons land gezonden, waarin mededeeling wordt gedaan van de voornaamste richtlijnen, welke gevolgd worden bij de uitoefening van de contrôle op berichten.
Onverminderd de bepalingen ten aanzien van de toegelaten talen en van geheimschrift zijn niet voor verzending toegelaten: Mededeelingen, plannen, vermoedens, geruchten enz. over de Nederlandsche defensie;

Mededeelingen enz., welke gevaar kunnen opleveren voor de handhaving van Nederlands onzijdigheid, dan wel omtrent deze onzijdigheid twijfel kunnen opwekken;
Mededeelingen enz. welke in het buitenland vijandige gevoelens ten opzichte van Nederland kunnen opwekken;
Mededeelingen enz., welke beleedigend zijn voor een met Nederland bevriende mogendheid.
Mededeelingen over daden, maatregelen en plannen van de Nederlandsche regeering dan wel van een andere mogendheid jegens Nederland, wanneer deze niet vanwege de Nederlandsche regeering officieel zijn bevestigd.
Hieruit blijkt, dat de correspondent, die nauwkeurig rekening houdt met de belangen van Nederlands neutraliteit en van Nederlands veiligheid, daarmede de ongestoorde en onvertraagde verzending van zijn telegrafische en telefonische berichten bevordert. **(Vor. ber. Objectiviteit pers 3945 C)**

Tweede Kamer. - Herwaardeering van den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank. —
Bij de Tweede Kamer is op 23 Januari ingediend een wetsontwerp tot voorloopige voorziening ten aanzien van de waardebepaling van den voorraad gouden munt en gouden muntmateriaal van De Nederlandsche Bank en regeling van de gevolgen dier voorziening.
De tekst van het wetsontwerp luidt als volgt:
Art. 1. De Nederl. Bank zal den haar toebehoorenden voorraad gouden munt en gouden muntmateriaal waardeeren op *f* 2009 per kg. fijn (in plaats van 1647.50 per kg. fijn), d.i. op den grondslag van een depreciatie van den gulden met 18%, hetgeen een bate van *f* 221 millioen zal opleveren voor den Staat, verminderd met een bedrag van ruim *f* 29 millioen ter vereffening van het door de bank in 1931 geleden pondenverlies.
Art. 2. Het voordeelig verschil, hetwelk de waardeering overeenkomstig het bepaalde in art. 1 oplevert, wordt als volgt geboekt:
a. *f* 7.629.955 in het credit van de rekening in de boeken der Nederlandsche Bank „Staat der Nederlanden", welke rekening daarmede is afgesloten;
b. Een zoodanig bedrag ten bate van het reservefonds der bank als noodig is om dat fonds het bedrag van het kapitaal der bank te doen bereiken, waarvoor *f* 15.722.756 benoodigd is;
c. Het bedrag, waarmede *f* 29.889.408 te boven gaat de som van de hierboven onder a. en b. omschreven boekingen (nl. *f* 6.536.697) ten bate van de bijzondere reserves der bank (geen dividend zal worden uitbetaald);
d. *f* 116.549.410 in het credit van de rekening van 's Rijks schatkist bij de Nederl. Bank voor een nader bij de wet te bepalen bestemming;
e. Het bedrag dat na de hierboven onder a, b, c en d omschreven boekingen overblijft ten bate van het fonds ingesteld bij de Wet van 30 September 1936.
Art. 3. Deze Wet treedt in werking op 31 Maart 1940.
In de Memorie van Toelichting zegt de minister o.a. dat de Regeering nog niet tot muntstabilisatie wenscht over te gaan.
(Keesings Financieel Archief - Alg. Handelsblad)
(V. b. Deval. Gulden 2829 B; Nederl. Bank 3822 A)

Eerste Kamer. - Minister Van Kleffens over het buitenlandsche beleid der regeering. - Begrooting Buitenlandsche Zaken aangenomen. —
Onze minister van Buitenlandsche Zaken, Mr. E. N. van Kleffens, heeft op 25 Januari 1940 in de Eerste Kamer een rede gehouden ter beantwoording van de op 24 Januari gemaakte opmerkingen over het buitenlandsche beleid der regeering. Wij ontleenen hieraan o.a. de volgende punten:
1. De goede nabuurschap met België is te prijzen.
2. De buitengewone maatregelen als in November en de vorige week worden niet lichtvaardig, noch zonder reden genomen. Het Nederlandsche volk is kloekmoedig genoeg, door zulke maatregelen niet in een paniekstemming te geraken.
3. De minister constateerde de spontane eenheid des volks ten aanzien van de buitenlandsche zaken.
4. Hij formuleerde aldus zijn politiek: naar beide zijden (oorlogvoerende mogendheden) wordt getracht zoo zuiver mogelijk koers te zeilen, die onze huidige volkenrechtelijke positie voorschrijft.
5. Door onzijdig te zijn vervult Nederland de taak, die het tegenover zichzelf heeft te vervullen, wat mede een Europeesch belang is.
6. In verband met de rede van Winston Churchill, zeide de minister, dat Nederland doof was „voor het sirenengezang van wie ons in den krijg zouden willen betrekken".
7. Het is aan ons, om, als het kan, buiten den strijd te blijven. Een ding is echter wel te verstaan: wie de wapenen tegen ons opneemt, stuit op onze wapenen.
8. Nederland denkt er niet aan zich bij anderen aan te sluiten: „eigen erf in eigen hand".
9. Het oogenblik is nog niet aangebroken, waarop de kleinere staten den Volkenbond zouden moeten verlaten. Pas als de Volkenbond zijn eenzijdig karakter zou handhaven, zou op den duur bestendiging van het lidmaatschap onmogelijk worden.
10. Op ons Europeesch gebied moeten wij per vierkante mijl 618 menschen voeden, dit is meer dan 1½ maal zooveel als Duitschland, driemaal zooveel als Frankrijk en ongeveer 100 zielen meer dan het Vereenigd Koninkrijk. Op Java is dit cijfer 784 inwoners per vierkante mijl.
Wij moeten varen, wij moeten handel drijven, wij moeten anderen diensten bewijzen anders kan ons volk niet bestaan.
11. In 1918 trok men zich in de overwinnende landen bitter weinig aan van Duitschland's nooden.
12. Geen groote mogendheid kan zich veroorloven, ons gebied in andere handen te zien vallen.
13. De minister voorspelde, dat wij ons op een vermindering van onzen levensstandaard zullen moeten voorbereiden.
14. Hij waarschuwde tegen de hoogst lichtvaardige wijze, waarop men hier en in niet mindere mate elders gaandeweg welhaast gewoon dreigt te worden te spreken over invallen van buitenlandsche legers in onzijdige landen.
15. Het zij verre van mij, aldus de minister in zijn slotwoord, hier zedepreeken te willen houden. Maar wel zou ik hier willen doen uitkomen, dat de internationale moraal zich evenmin op den duur tot zwijgen laat brengen als het menschelijk geweten, dat haar bron is. Zij is een realiteit, een politieke realiteit, en dus een zakelijke factor, waarover men kan spreken zonder in moraliseeren te vervallen.
Voor eerbied voor elkanders erf, ook in de samenleving der staten, zal Nederland altijd bereid zijn op te komen op alle wijzen, die met onze positie strooken. Zelf handelt Nederland naar den regel dat het richtig wil leven, anderen niet wil deren, en ieder het zijne wil geven.
Blijven we ook in dit opzicht paraat, en laten wij ons niet op sleeptouw nemen door den waan van den dag, zoo eindigde de minister.
De begrooting van Buitenlandsche Zaken werd z.h.s. goedgekeurd. **(V. b. Mr. E. N. v. Kleffens 4091 A; Begrooting Buitenl. Zaken 4091 A)**

Tweede Kamer. - Instelling van een Leeningfonds. —
De minister van Financiën heeft op 24 Januari bij de Tweede Kamer ingediend een wetsontwerp tot het instellen van een Leeningfonds.
In de memorie van toelichting zegt de minister o.a.: De noodzakelijkheid dekking te vinden voor de mobilisatie-uitgaven, welker financiering de regeering zich denkt door een Leeningfonds evenals in 1914, zal elke Nederlander aan den lijve voelen door „speciale heffingen", die een deel van de inkomsten van het Fonds zullen vormen. Welke heffingen het zullen zijn, kon minister De Geer nog niet mededeelen.
Naast deze heffingen zal op elke Rijksbegrooting een uitkeering aan het fonds moeten worden gebracht. Deze heffingen en uitkeeringen dienen de uitgaven van den gewonen dienst te dekken. Hier is in de aller-

eerste plaats te denken aan de rente der geldleeningen, welke de financiering van de mobilisatie-uitgaven over een reeks van jaren moeten verdeelen.
Naast deze leeningen zal o.m. ten bate van den kapitaaldienst van het fonds komen het bedrag, dat aan de Schatkist ten goede komt door de herwaardeering van den goudvoorraad der Nederlandsche Bank.

Adviescommissie in zake oorlogs-molestrisico ingesteld. - De wenschelijkheid regelingen te treffen t.a.v. de risico's van particuliere eigendommen ten gevolge van den oorlogstoestand. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Bij beschikking van den minister van Financiën is, in overleg met zijn ambtgenoot van Economische Zaken, ingesteld een commissie van advies met betrekking tot de vragen, of regelingen, die behooren te worden getroffen:
a) ten aanzien van de geldelijke risico's veroorzaakt door de gevaren, waaraan onroerende en roerende particuliere eigendommen bloot staan bij den heerschenden oorlogstoestand in Europa; en
b) ten aanzien van de geldelijke risico's waaraan onroerende en roerende particuliere eigendommen onderhevig zouden kunnen worden, indien een verscherping dier gevaren mocht intreden, waarbij in het bijzonder is gedacht aan het geval, dat Nederland direct in den oorlog zou worden betrokken.

Tweede Kamer. - Heffing opcenten Winstbelasting - Op denzelfden voet als dividend- en tantième-belasting. —
Op 26 Januari is ingediend een wetsontwerp tot heffing van opcenten ten behoeve van de gemeenten op winstbelasting.
Wij ontleenen aan de toelichting:
Het onderhavige ontwerp strekt tot het heffen van opcenten op de winstbelasting ten bate van de gemeenten, en wel op denzelfden voet als thans op de dividend- en tantièmebelasting opcenten worden geheven.
Beoogd is, ten behoeve van de gemeenten in de toekomst eenzelfde opbrengst wegens opcenten op de winstbelasting te verkrijgen, als thans verkregen wordt ter zake van opcenten op de dividend- en tantièmebelasting. Wegens de onzekerheid van de totale opbrengst der belasting, en ook daar de mogelijkheid bestaat, dat in het profijt der opcentenheffing zich eenige verschuiving tusschen de gemeenten zal voordoen, is het wenschelijk, het aantal opcenten na een jaar ervaring opnieuw vast te stellen.
De verschillen tusschen het ontwerp en de bestaande wet zijn alle van ondergeschikten aard.
(Vor. ber. Winstbelasting 4095 C; Nederland en de Oorlog 4095 C)

27 JANUARI 1940

OORLOG 1939-'40. —
CANADA. — **Parlementsontbinding. —**
Het Canadeesche parlement is op 25 Januari ontbonden. Dit was reeds aangekondigd door lord Tweedsmuir, den gouverneur-generaal, toen hij dienzelfden dag in zijn troonrede bij de opening van het parlement mededeelde, dat er terstond een beroep op het volk gedaan zou worden. Er zullen met spoed algemeene verkiezingen worden gehouden.
Het eigenaardige geval doet zich hier voor, dat de landsregeering overgaat tot parlementsontbinding, omdat de provinciale regeering van Toronto (Ontario) een motie van afkeuring had gekregen, die voor de federale regeering bedoeld was en critiek oefende op de te slappe oorlogvoering.
(In deze motie werd der bondsregeering verweten, dat zij den oorlog niet krachtig genoeg voerde. Deze motie werd met 44 tegen 10 stemmen aangenomen. Hepburn, de eerste minister van Ontario, had gedreigd met aftreden, indien de motie zou worden verworpen.)

FRANKRIJK. — **Ignace Paderewski, voorzitter van den Poolschen Nationalen Raad. —**
De Poolsche Nationale Raad in Frankrijk, die alle groote groepeeringen en partijen van Polen vertegenwoordigt, heeft dezer dagen zijn eerste vergadering gehouden en Ignace Paderewski, musicus en staatsman, tot voorzitter gekozen.
Zooals bekend, is Paderewski de eerste minister-president van Polen geweest.
(Vor. ber. Photo Paderewski 2120a; Poolsche regeering in Frankrijk 4056)

DUITSCHLAND. — **Rijkscommissaris voor vijandelijken eigendom. —**
De rijksverdedigingsraad heeft op 21 Januari een decreet uitgevaardigd, waarbij tot instelling wordt overgegaan van de functie van rijkscommissaris voor de beschikking over vijandelijken eigendom. Het decreet voorziet in de registratie van dergelijken eigendom en verbiedt bezittingen van den vijand in Duitschland van de hand te doen.

Rede van dr. Goebbels. - Duitschland vecht onder gunstige omstandigheden. —
Rijksminister dr. Goebbels heeft op 26 Januari te Reydth een rede uitgesproken, waarin hij o.m. zeide, dat thans de laatste levensbelangen der volkeren in de waagschaal geworpen worden van de groote historische beslissingen. In dit uur vormen binnenland en front één enkele eenheid. Weermacht en politieke leiding zijn slechts deelen van één levend lichaam, dat om zijn bestaan vecht.
Nadat het Duitsche volk in 1918 de overwinning door bedrog afhandig was gemaakt, begint het thans een laatste beslissingsstrijd, die onder veel gunstiger voorwaarden wordt gevoerd. Hitler is uitvoerder van een groote, slechts eenmaal voorkomende historische taak. Wanneer Hitler twintig jaar geleden is uitgetrokken en met zeven man een rijk veroverd heeft, een onmachtig land heeft opgeheven uit een verlammende onmacht en zijn natie heeft geplaatst onder de eerste volkeren der wereld, wanneer Hitler dan zijn hand opheft voor de laatste bevrijding van zijn volk, dan is het de plicht der Duitschers, te vertrouwen op zijn genius. **(Vor. ber. Goebbels 4100)**

A. **VEREENIGDE STATEN. — Britsche contrôle op de Amerikaansche mail. - Britsche verklaring. —**
Het ministerie voor de economische oorlogvoering deelt bijzonderheden mede over inbeslagnemingen van Amerikaansche mail door de Britsche autoriteiten en over de methodes, waarmede burgers van Duitsche herkomst in Amerika trachten, gebruik te maken van de Amerikaansche mail, om voorwerpen van waarde en levensmiddelen naar Duitschland te verzenden.
Het ministerie verklaart, dat sedert het begin van den oorlog tot 12 Januari 6000 brieven en 50.000 pakketten als contrabande in beslag werden genomen. De meeste brieven bevatten chèques, wissels, credietbrieven en een nieuwe soort mark, de „giftenmark". De tot dusverre verbeurd verklaarde marken hebben een waarde van 5.279.750 rijksmark. De in beslag genomen chèques en wissels in Amerikaansche dollars beliepen 426.355 dollars, voorts 900 dollars in bankpapier en 17.800 pond sterling in Engelsch geld.
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Britsch-Amer. controv. scheepv. 4104 B)

B. **FINLAND. — Duitsch-Finsche clearing verlengd.**
De „Berlingske Tidende" verneemt uit Berlijn dat de besprekingen tusschen Duitschland en Finland zijn afgesloten met de verlenging van de clearing-overeenkomst tot einde 1940.
Zooals het blad hieraan toevoegt blijkt daaruit dat Duitschland en Finland normale betrekkingen onderhouden, terwijl het de Duitsche verklaring bevestigt dat Berlijn zich geheel buiten het Finsch-Russische conflict wenscht te houden. (Berlingske Tidende)

A. Onbepaalde houding in den huidigen oorlog. —
De „Nieuwe Rotterdamsche Courant" van 20 Januari publiceert van haar correspondent te Rome een overzicht van de huidige Italiaansche politiek. Wij geven hiervan een kort overzicht.
Hoe staat het met de betrekkingen tusschen Rome en Berlijn? Officieel Italië verwijst ons naar de „Spil", naar de militaire verdragen van 22 Mei en naar de laatste groote rede van minister Ciano. Wijl die rede het meest recent is, mogen wij bij het bepalen van den tegenwoordigen toestand wel daaraan de grootste waarde toekennen. In die rede nu wordt de voortduming in Italië meer anti-Russisch, en werd bijgevolg de Russisch-Duitsche samenwerking op critischer wijze beoordeeld.
Op 1 September begon Duitschland den oorlog tegen Polen en, de rede van Ciano is op dit punt volkomen helder, deed daarmede een stap, die de spilgenooten plechtig waren overeengekomen te vermijden. Het jaar 1939 is een weinig gunstig jaar geweest voor hen, die als diplomaten of journalisten trachten de lijnen van de buitenlandsche politiek uit te stippelen. Er zijn tal van vergissingen gemaakt; kon het anders? Doch zij, die in Mei schreven, dat het militaire verdrag tusschen Mussolini en Hitler, hoe vervaarlijk het er ook uitzag, eigenlijk een geruststelling was, daar Mussolini, door Hitler steeds steviger aan de spilpolitiek te binden, ten doel had verdere gevaarlijke initiatieven van den Führer te bemoeilijken, hebben, zooals thans gebleken is, toch gelijk gehad. De spil wilde óók remmend werken en beoogde drie of zelfs vier jaar van vrede. Men behoeft er Ciano's rede slechts op na te lezen om te begrijpen, dat bij het onderhoud te Salzburg een contrast ontstond, dat op één September, toen de oorlog ontbrandde, nog werd verscherpt.
Conclusie: Italië heeft de met Duitschland aangegane verplichtingen eerlijk nageleefd en is dus niet gehouden tot militairen bijstand aan het Derde Rijk, dat tot tweemaal toe heeft gehandeld in strijd met den geest dier verdragen. Met Frankrijk zoowel als met Engeland zijn de betrekkingen in de laatste maanden merkbaar verbeterd. Italië, dat niet onder de neutrale staten gerangschikt wenscht te worden, doch zichzelf definieert als „niet aan den oorlog deelnemende mogendheid", waarbij er gaarne op gezinspeeld wordt, dat die toestand niet blijvend behoeft te zijn en dat Italië in geen geval afwezig wil zijn, wanneer het „nieuwe Europa" bij een toekomstige vredesconferentie zal worden gevormd, dat niet-neutrale Italië geeft den strijdenden mogendheden heel wat minder zorgen dan vele der kleine neutrale staten.
Hoe is de betrekking van Italië tot Rusland? Sedert kort heeft men de neiging te Rome weer strikt onderscheid te maken tusschen de regeering te Moskou en het bolsjewisme. Het bolsjewisme, dit wordt steeds met de grootste stelligheid verzekerd, is de onverzoenlijke vijand der westersche beschaving en zal daarom door fascistisch Italië, buiten Rusland, overal in Europa bestreden worden. Zoolang de Sovjets zich vergenoegen met hun eigen onmetelijk gebied, vindt Rome geen aanleiding ze te bestrijden en zelfs is een normale, vriendschappelijke verhouding (zooals die jaren lang bestaan heeft) tusschen Rome en Moskou niet onvereenigbaar met de vijandschap tusschen fascisme en komintern. De Sovjets, zoo zegt men te Rome, vonden Italië tegenover zich toen zij Spanje trachtten te winnen voor hun idealen; zij zouden Italië ook tegenover zich vinden, indien zij Hongarije of den Balkan belaagden.

ITALIË

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Italiaansch Imperium.

En dan is er Finland. Zoowel de Italiaansche regeering als ook het geheele Italiaansche volk heeft over deze zaak maar één oordeel: bewondering voor Finland en afschuw voor de Sovjets.
In het geheele Middellandsche zee-gebied is de invloed van Italië toenemende. En reeds begint zich tusschen Rome, Madrid en Budapest een soort nieuwe anti-komintern af te teekenen, een defensieve groepeering die Zuid-Oost-Europa wil beveiligen tegen het bolsjewisme, doch die ook niet vrij is van antidemocratische elementen, waarop te Rome zelfs sterk de nadruk wordt gelegd.
Niet gehouden Duitschland hulp te bieden, niet gebonden aan de geallieerden, zit Italië in zekeren zin op de wip en blijft voorloopig consequent afzijdig. Die positie is vrij sterk en kan wellicht lang worden volgehouden. Dat zal voor een niet gering deel van Stalin (Sovjet-Unie) afhangen, die Italië wel eens in het kamp der geallieerden zou kunnen drijven ... Berlijn zal dit allicht ontraden, maar zal de duivelsche lust om den chaos compleet te maken, bij Stalin niet sterker zijn dan de gehechtheid aan den Duitschen vriend? Voorloopig is hulp aan Finland misschien de veiligste weg om de Middellandsche Zee buiten het conflict te houden.
(Vor. ber. Graaf Ciano, buitenl. politiek 4063 B)

28 JANUARI 1940

OORLOG 1939-40. —
ENGELAND. — **Britsche garantie voor België. —** In het Lagerhuis werd op 24 Januari den Premier gevraagd, of de verklaring van Generaal Gort, volgens welke de Fransch-Britsche garanties bliksemsnel in werking zouden treden, bij een aanval op België, de weloverwogen opvatting der regeering weergeeft. Minister-president Neville Chamberlain antwoordde, dat de regeering haar volle aandacht wijdt aan de vraag, door welke middelen Engeland zijn garantietoezeggingen van welken aard ook zal nakomen. De Premier herinnerde aan het Verdrag van Locarno van 1925, bevestigd in 1936, aan de Britsch-Fransche verklaring, die daarop volgde en aan die, door den ambassadeur te Brussel op 27 Aug. 1939 tegenover den Koning der Belgen afgelegd.
Op een vraag wat het criterium is voor een aanval zeide Min. Chamberlain: „De regeering moet zich het recht voorbehouden daarover te beslissen."

Rede van den minister van Marine, Winston Churchill. - „Hitler heeft zijn beste kans voorbij laten gaan". —
De Britsche minister van Marine, Winston Churchill, heeft op 27 Januari voor een groote vergadering te Manchester een rede gehouden.
„Het is", zoo zeide Churchill o.m., „onmogelijk te zeggen, wat het verloop van den oorlog zal zijn, doch wij zijn er zeker van, dat ten slotte het recht zal zegevieren."
Na herinnerd te hebben aan de pogingen, die de vijand onderneemt om „den overzeeschen handel, waarvan wij leven", te vernietigen, vervolgde spr.: „Geleerd door de harde ervaring, pas ik er steeds zorgvuldig voor op, overmatig optimistisch te zijn, of overdreven voorspellingen van succes te doen. Doch ik denk, dat u het met mij eens zult zijn, dat de marine de natie tot dusver niet in den steek heeft gelaten. Wij moeten een meedoogenloozen tol betalen voor de beheersching der zeeën.
Laat echter ieder bedenken, dat na vijf maanden van verwoeden zee-oorlog de kansen 500 tegen 1 staan tegen het zinken van een schip, dat zich houdt aan de instructies van de admiraliteit en zich bij de Britsche convooien aansluit.
Zeer belangrijke versterkingen zijn in aantocht, zoowel voor onze marine als voor onze koopvaardij.
Wij gebruiken nog niet al onze hulpbronnen, anders zouden er niet nog 1.300.000 werkloozen zijn.
Daarom twijfel ik er niet aan, dat deze extra maanden van voorbereiding tot den oorlog een meevaller voor ons zijn en dat, wat ook in de toekomst moge gebeuren en mits wij onze waakzaamheid niet laten verslappen, Hitler zijn beste kans reeds voorbij heeft laten gaan." **(Vor. ber. rede Churchill 4100)**

CANADA. — **Weigering graanlevering aan Sovjet-Rusland. —**
De Canadeesche regeering heeft op 23 Januari verboden graan naar Rusland uit te voeren. Sovjet-Rusland zal dus niets geleverd krijgen van zijn recente aankoopen van ongeveer 1.250.000 bushels Canadeesch graan.
Bij een Order in Council heeft de regeering op 23 Januari wetgevende maatregelen ingevoerd met betrekking tot den export van goederen naar landen, die grenzen aan het vijandelijke land.
Voor dergelijke exporten zullen licenties noodig zijn. De Canadeesche regeering krijgt daardoor de bevoegdheid verschepingen naar Rusland aan te houden.

BEWAPENING. — **De luchtmachten der oorlogvoerende mogendheden. —**
Majoor George Fielding Eliot, een in de V. S. gunstig bekend staande militaire schrijver, publiceert in het tijdschrift „Life" een artikel, aantoonende dat de levering van Amerikaansche vliegtuigen aan de geallieerden een beslissenden invloed op het verloop van den oorlog kan uitoefenen.
Majoor Eliot verklaart dat de hieronder gepubliceerde getallen voor de eerste maal geput zijn uit bevoegde bronnen van de luchtmachten der oorlogvoerenden, zonder de Amerikaansche leveringen mede te rekenen. Zij geven den toestand weer, zooals deze zich op 31 December 1939 voordeed.
Deze toestand is nagenoeg de volgende:

Engeland:	
Vliegtuigen van eerste lijn	5.600
Reserve-vliegtuigen	4.000
Totaal	9.600

Maandelijksch productievermogen van gevechtsvliegtuigen: 900.

Frankrijk:	
Vliegtuigen van eerste lijn	2.800
Reserve-vliegtuigen	800
Totaal	3.600

Maandelijksch productievermogen van gevechtsvliegtuigen: 3 tot 400.

Duitschland:	
Vliegtuigen van eerste lijn	9.300
Reserve-vliegtuigen	7.100
Totaal	16.400

Productievermogen: 1200.

De Duitschers, aldus merkt majoor Eliot op, bezitten dus op het oogenblik een overmacht, die echter schijnt te verminderen aangezien het productievermogen, dat thans nagenoeg hetzelfde is, ten slotte grooter zal worden bij de geallieerden, die meer grondstoffen bezitten en die anderzijds door de Amerikaansche fabrieken bevoorraad worden.
Op het oogenblik vervaardigen de Vereenigde Staten voor de geallieerden 2010 vliegtuigen, waarvan het grootste gedeelte in den loop der aanstaande Lente zal geleverd worden. Rond het einde van 1940 zullen zij er vermoedeijk nog 3300 meer kunnen afleveren. Te beginnen vanaf 1941 zal het productievermogen der Vereenigde Staten nog aanzienlijk gestegen zijn. Indien dus de Amerikaansche leveringen niet toereikend zijn om reeds van af de aanstaande Lente de huidige overmacht van Duitschland neer te halen, zullen zij zulks beginnen te doen rond het einde van 1940.
„Het is ook daarom, aldus besluit majoor Eliot, dat zoo Duitschland den oorlog door een militaire actie hoopt te winnen, het tijdens de Lente van 1940 tot deze actie zal moeten overgaan om gebruik te kunnen maken van de kansen op succes die zijn voor-

loopige overmacht in de lucht het Reich verzekeren."
(Vor. ber. Bewapening 4093 A)

ZUID-AFRIKA. — **Goedkeuring van de oorlogsverklaring - Pacifistische motie van generaal Hertzog verworpen. —**
Bij de opening van de nieuwe zitting van het parlement op 19 Januari heeft de gouverneur-generaal, Sir Patrick Durcan, gevraagd de oorlogsverklaring van Zuid-Afrika en de daaruit voortvloeiende maatregelen goed te keuren.
Ook zullen volmachten worden verzocht om Zuid-Afrika in staat te stellen den strijd tot een goed einde te voeren.
In den Volksraad heeft generaal Hertzog aangekondigd, dat hij de volgende motie zal indienen: „Het Huis is van oordeel, dat er aan den staat van oorlog tegen Duitschland een einde dient te worden gemaakt en dat de vrede wordt hersteld". Deze motie is op 26 Januari met 81 tegen 59 stemmen verworpen. **(Vor. ber. Oorlogsverkl. 3937; Hertzog 4014)**

Hertzog en Malan vormen een nieuwe partij - Republikeinsche regeeringsvorm, afscheiding van Britsche Kroon. —
Op 26 Januari is na de totstandkoming van de samenwerking tusschen de beide groepen in het Zuidafrikaansche parlement, de eene geleid door generaal Hertzog, den vroegeren premier, en de andere door den leider der nationalistische partij, Malan, een communiqué uitgegeven.
Hierin wordt gezegd, dat de beide partijen er van overtuigd zijn, dat een republikeinsche regeeringsvorm, afgescheiden van de Britsche Kroon, het best overeenkomt met de tradities en aspiraties van het Zuidafrikaansche volk. Hierin, zoo zegt het communiqué verder, is de eenige doeltreffende garantie gelegen, dat Zuid-Afrika niet opnieuw zal worden meegesleept in een oorlog van Groot-Brittannië.
(Vor. ber. Oprichting Volkspartij 4077)

DUITSCHLAND. — **Buitenlanders mogen in Duitschland niet naar radio-uitzendingen uit hun vaderland luisteren. —**
Voor den Deutschlandsender heeft op 26 Januari een bevoegde autoriteit een uiteenzetting gegeven over het verbod van het luisteren naar buitenlandsche radiozenders, in het bijzonder ook van het verder vertellen van het gehoorde.
Hij legde er o.a. den nadruk op, dat dit verbod in zijn volle strengheid ook geldt voor buitenlanders. Zij zullen, zelfs als blijkt, dat zij alleen naar den zender van hun eigen land hebben geluisterd, even zwaar worden bestraft als de Duitsche overtreders reeds gestraft zijn en voortaan ook gestraft zullen worden.

FRANKRIJK. — **Minister-president Daladier doet een beroep op Frankrijks offerzin achter het front. —**
De Fransche minister-president Daladier heeft op 29 Januari een radiorede gehouden, waarin hij zeide, dat het meer en meer vast komt te staan, dat Duitschland de wereld wil overheerschen op een wijze, die geheel verschilt van die, welke de geschiedenis reeds kende. De nazi's streven naar de stelselmatige en algeheele vernietiging der overwonnenen. Te midden van de beklemming der vrij gebleven kleine volken vormt zich een wereld van heeren en slaven, die de weerspiegeling is van Duitschland zelf.
Evenals zijn bondgenoot Engeland, aldus Daladier, kent Frankrijk geen angst, want het denkt aan zijn toekomst. Het is zeker van zijn overwinning. Ik heb reeds hulde gebracht aan onze strijders, een hulde, die hun toekomt. Ik denk voortdurend aan hen. Doch thans wil ik spreken tot het Frankrijk van achter het front. Ik verzoek onzen strijders naar mij te luisteren. Ik zou hier hun tolk willen zijn. Ik zou openlijk willen zeggen, wat zij wellicht in het verborgen denken, en ieder in naam van het landsbelang willen vragen, wat iedere soldaat het recht heeft te vragen, in naam van het offer, dat hij heeft willen brengen. Wat de Fransche soldaat van de Franschen verlangt, is, zich bewust te zijn van den ernst en de veiligheid van den toestand, met dezelfde energie als zij, die strijden, en te begrijpen, dat, zoo de totale oorlog nog niet is losgebroken, zij die daarginds zijn, daarom niet minder de lasten ervan dragen en iedereen dag hun leven in de waagschaal stellen.
Het is noodig, dat zij, die achter zijn gebleven, en die noch dezelfde lasten, noch dezelfde gevaren hebben te dragen, eveneens bereid zijn, hun leven anders in te richten. Het is vooral noodig, dat zij al hun streven, al hun activiteit in dienst stellen van de Fransche gemeenschap, zonder welke zij niets zouden zijn. Het openbare welzijn vereischt gelijkheid van offers. De totale oorlog — die misschien spoedig kan uitbreken — eischt een geweldige hoeveelheid wapens en munitie.
De activiteit onzer wapenfabrieken is een onmisbare voorwaarde voor de overwinning. Ook is het noodig, dat het land en de bosschen datgene produceeren, wat voor het leven van het leger en van het land noodig is. Daarentegen is het beslist noodzakelijk, dat de aanwezigheid van hen, die zijn achtergebleven, ten volle gerechtvaardigd is. Het is noodig, dat ieder op de plaats is, waar hij het nuttigst is, doch tevens is het noodig, dat alle Franschen bereid zijn te leven zooals onze soldaten, namelijk in een geest van toewijding en opofferingsgezindheid.
Gezien de vastberadenheid onzer legers rekent Duitschland steeds op onze zwakte en eventueele weifelingen om ons te kunnen verslaan.
Onze vijanden hadden gemeend, stroomannen te kunnen verzamelen onder de roode hakenkruisvlag en arbeiders onder de roode sikkel- en hamervlag.
Doch in September, toen Duitschland Polen overweldigde, is het masker gevallen. De beide vlaggen zijn tot één geworden: die van den stormloop der barbaren op alle landen, waar goederen te halen en menschen te knechten zijn. Deze Macchiavellistische combinatie is door het bewijs der feiten ineengestort. Ons vaderland is niet verdeeld. Mijn regeering is reeds tegen de agenten van het buitenland opgetreden en zal den strijd tegen hen genadeloos voortzetten, doch zij wil niet een regeering der wrake of van politieke tendenzen zijn. Maar onder de huidige omstandigheden zou het een misdaad zijn, zich te blijven richten naar de bevelen van Berlijn en Moskou.
De vijand, zoo vervolgde Daladier, neemt thans zijn toevlucht tot andere middelen. Nu eens tracht hij ons van Engeland te scheiden, dan weer tracht hij ons vertrouwen en onze vastberadenheid te vernietigen.
Deze propaganda, die de technici van het Derde Rijk fluisterpropaganda noemen, wordt gevoerd naar aanleiding van alle gebeurtenissen en van alle oorlogsvoorvallen. Zij spoort de huisvrouwen aan zich over de beperkingen te beklagen, zij tracht al onze handelingen, al onze leiders, al onze mannen, die verantwoordelijkheid dragen, in een kwaad daglicht te stellen. Zij overdrijft onze tekortkomingen. Zij verzwijgt de vruchten onzer krachtsinspanningen. De nationaal-socialistische propaganda is geheel gebaseerd op het uitbuiten van de zwakten van het menschelijke hart.
Doch na het mislukken van dezen moreelen slag, waarmede de nazi's ons dachten te kunnen knechten en die zij bezig zijn te verliezen blijft nog de materieele kracht van Duitschland. Deze kracht is een der geweldigste van de wereld. Alle ontberingen, die het Duitsche volk sedert verscheidene jaren heeft moeten doorstaan, dienden slechts om het te versterken.
Daar verpletterden de dwang en de ontberingen ieder mensch, doch ieder mensch, leeft daar nog slechts, om de kracht der agressie, die Hitler over de wereld heeft ontketend, te doen toenemen. Om haar te breken, moeten wij sterk zijn. Daarom is het noodig, dat zij die achter het front zijn in een geest van algeheele ontzegging en opoffering, zich wijden aan den arbeid zooals degenen aan het front zich aan den strijd wijden. Dank zij onzen arbeid, onze discipline en ons vertrouwen, zijn wij als overwinnaars getreden uit dezen geweldigen strijd, die niet alleen het bestaan der naties, doch geheel onze levensopvatting in het geding brengt.
Wij moeten namelijk den oorlog winnen en wij zullen hem winnen, doch wij moeten ook een overwinning behalen, die de overwinning der wapens verre te boven gaat. Tegenover de wereld van heeren en slaven, die de dwazen, die te Berlijn regeeren, willen scheppen, moeten wij de menschelijke vrijheid en waardigheid redden.
(Vor. ber. Rede Daladier 4077)

29 JANUARI 1940

A. **ZWEDEN. — In- en Uitvoer in 1939. —**
De Zweedsche buitenlandsche handel heeft in 1939 een recordhoogte bereikt. De totale waarde van dezen handel bedroeg bijna 4,4 milliard kronen, het hoogste bedrag sedert 1920.
De invoer bedroeg 2489 millioen kronen, hetgeen, vergeleken met 1938, 20% hooger is. De uitvoer bedroeg 1879 millioen kronen of 2% meer dan in 1938. Invoeroverschot 609.6 (v. j. 238.5) millioen kronen.
(Börsen) (Vor. ber. In- en Uitvoer 3192 C)

A. **DISCONTOKOERSEN. — België. —**
De Nationale Bank van België heeft met ingang van 25 Januari haar disconto voor geaccepteerde wissels en ceelen verlaagd van 2½ tot 2%.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Discontokoersen 4061 E)

B. **SLOWAKIJE. — President Tiso over de taak der Volkspartij. —**
President Tiso heeft in zijn hoedanigheid van voorzitter van de Volkspartij van Hlinka voor de leden van het uitgebreide partijbestuur op 25 Januari een rede uitgesproken, over kwesties van binnen- en buitenlandsche politiek. Hij legde allereerst den nadruk op de taak der partij om de staatsmachine van een levenden geest te vervullen.
In dit verband moest de partij ook aandacht schenken aan een dienovereenkomstig tempo bij de behandeling van alle problemen, die, zooals het Joodsche vraagstuk, in het belang van de eigenlijke bevolking spoediger dan tot dusver tot een oplossing moeten worden gebracht.
Over de buitenlandsche politiek verklaarde Tiso, dat Slowakije zich geen andere taak stelt dan tot dusver. „Wij zullen zooals tot op heden in de nauwste meest oprechte vriendschap met het Groot-Duitsche Rijk de levenskracht van den Staat versterken en de toekomst van de natie verzekeren". (D. N. B.)
(Vor. ber. Tiso 3999 A)

C. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. —**
Tweede Kamer. - Verhooging begrooting van Justitie 1939. —
Ingediend is op 25 Jan. '40 een wetsontwerp tot wijziging en verhooging van de justitie-begrooting 1939. De verhooging bedraagt *f* 910.400.
(Vor. ber. Begrooting Justitie 4062)

Het watergebied van Hoek van Holland. - Algemeene bekendmaking van den Opperbevelhebber. —
Bij algemeene bekendmaking van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht is een verordening voor het watergebied van Hoek van Holland verschenen, waaraan het volgende is ontleend:
Waar in deze verordening wordt gesproken van „Het watergebied" wordt daarmede bedoeld het watergebied, gelegen binnen een gebied, begrensd door de territoriale grens, de rechte lijn getrokken tusschen de punten 52 gr. 03' — 49" N.B. 0.4 gr. — 05' — 52" O.L. 52 gr. — 01' — 41" N.B. en 0.4 gr. — 09' — 41" O.L. De Noordzeekust van Zuid-Holland, het gedeelte van den Nieuwen Waterweg, binnenwaarts begrensd door den meridiaan van 04 gr. — 12' — 55" O.L., de Westkust van het eiland Rozenburg, verder de lijn van k.p. 123 (Rozenburg), getrokken naar k.p. 6 (Voorne) tot een punt op die lijn op 51 gr. — 55' — 52" N.B. en 04 gr. — 04' — 27" O.L. en vanaf dit punt een lijn loodrecht op voornoemde lijn tot de territoriale grens.
Het is — zulks met inachtneming nochtans van het in deze verordening bepaalde — een ieder toegestaan zoowel overdag als des nachts zich met een vaartuig te begeven in, te varen op of zich te bevinden in het watergebied, voor zooverre en zoolang door den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht bij algemeene bekendmaking, dan wel namens dezen door den commandant van de maritieme middelen te Hoek van Holland, in eenig bijzonder geval, dan wel bij deze verordening, niet anders wordt bepaald.
Het is den gezagvoerder of schipper van eenig vaartuig verboden met dat vaartuig van uit zee den Nieuwen Waterweg binnen te varen, tenzij na verkregen al of niet voorwaardelijke vergunning van den commandant van het voor het zeegat kruisende onderzoekingsvaartuig.
Wanneer dat onderzoekingsvaartuig voor den Nieuwen Waterweg niet wordt aangetroffen, moet buitengaats minstens 2 zeemijlen benoorden de lichtenlijn op en neer gehouden of geankerd worden, totdat het onderzoekingsvaartuig aldaar wederom aanwezig is.
Het is den gezagvoerder of schipper van een niet-beloodst vaartuig verboden met dat vaartuig van uit het watergebied naar zee te vertrekken, tenzij en voor zoover deze daartoe al of niet voorwaardelijke vergunning heeft van of vanwege den commandant der maritieme middelen te Hoek van Holland, bureel houdende te Hoek van Holland.
Het is den schipper van een visschersvaartuig verboden, zich met dat vaartuig te begeven in, te varen op of zich te bevinden in het watergebied, tenzij hij voorzien is van een daartoe strekkende schriftelijke al of niet voorwaardelijke vergunning van den Chef Zeeverkeer, positie Hoek van Holland.
(Vor. ber. Uitbr. Staat v. Beleg 4108 B)

Tweede Kamer. - Werkloosheidssubsidiefonds. - Begrooting voor 1940 thans ingediend. —
De Regeering heeft op 24 Januari ingediend een wetsontwerp tot vaststelling van de begrooting van het Werkloosheidssubsidiefonds 1940.
In de Memorie van Toelichting wordt o.a. het volgende medegedeeld:
Rekening houdende o.a. met het streven, om de plaatsing in werkverschaffing uit te breiden tot 80.000 à 90.000 te werk gestelden, waarvoor op de begrooting van het departement van Sociale Zaken voor 1940 een bedrag van *f* 20.000.000 is geraamd, meent de regeering, dat de bijdragen aan gemeenten voor het jaar 1940 op *f* 113.300.000 moeten worden geraamd. In tegenstelling met voorgaande jaren zijn in de begrooting van het fonds geen ramingen opgenomen wegens bijzondere bijdragen aan de gemeenten, die ten gevolge van uitgaven ter zake van werkloosheidszorg of inperking van haar belastinggebied, geen sluitende begrooting kunnen verkrijgen.
Voor het jaar 1940 zal op de begrooting van het departement van Binnenlandsche Zaken een bedrag van *f* 26.250.000 voor dit doel beschikbaar worden gesteld.
De begrooting van het fonds geeft de volgende totalen:
Gewone dienst: uitgaven *f* 118.875.229.70, inkomsten *f* 117.395.000, nadeelig slot *f* 1.480.229.70. Kapitaaldienst: uitgaven *f* 48.940.000, inkomsten *f* 48.940.000, slot: nihil. **(V. b. Werkloosh.subsidiefonds 2951 C)**

Tweede Kamer. - Instelling van een gemeente Wieringermeer. —
Ingediend is op 27 Januari een wetsontwerp tot instelling van een gemeente Wieringermeer.
(Telex-A. N. P.) **(vor. ber. Wieringermeer 3098 F; Nederland en de Oorlog 4108 B)**

30 JANUARI 1940

D. **BRAZILIE. — Begrooting 1940. —**
Bij de begrooting voor 1940 worden als gemeld de ontvangsten op 4.209.417 (v. j. 4.070.969) contos geraamd en de uitgaven op 4.421.841 (v. j. 4.065.499) contos; het deficit bedraagt dus 220.000 contos. Het tekort zal worden gedekt door credieten. Alle belastingen, behalve de belasting op de nijverheid worden verlaagd. De uitvoer van koffie heeft in 1939 16.5 millioen balen (v. j. 17.11 millioen) bedragen.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Begrooting 2588 D)**

E. **JAPAN. — Het aanhouden van Japansche schepen door de Engelschen. - Het geval „Asama Maru". —**
Groote verontwaardiging heerscht in Japan over het feit, dat een Britsche oorlogsbodem, dicht bij de Japansche kust, 21 Duitschers van boord van het Japansche schip „Asama Maru" heeft gehaald. De Japansche regeering heeft haar gezant te Londen opdracht gegeven bij de Engelsche regeering een protest in te dienen.
De anti-Britsche stemming in Japan is toegenomen. De Japansche blokkade der Engelsche en Fransche concessies te Tientsin (China) zijn weder verscherpt.
(Telex-A. N. P.)

F. **BELGIE. — In- en Uitvoer in 1940. —**
Volgens voorloopige cijfers bedroeg de invoer over 1939: francs 19.685 (v. j. francs 23.175) millioen en de uitvoer francs 21.670 (v. j. francs 21.725) millioen. Uitvoeroverschot francs 1.985.000.000 (v. j. invoeroverschot francs 1.505.000.000).
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 1938, 3647 A)

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen Westelijk Front van 21—27 Januari 1940. —
21 Januari: Engelsche torpedoboot „Grenville" op een mijn geloopen en gezonken.
23 Januari: Engelsche torpedojager „Exmouth" tot zinken gebracht.
27 Januari: De legerberichten van het Westelijk Front wijzen op grootere activiteit der tegenstanders. Een groot aantal Engelsche en neutrale handelsschepen door mijnen en torpedo's vernietigd, waarbij 104 zeelieden den dood vonden. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. 14—20 Jan. '40, 4105)

A. **NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG. — De Cultures. —**
Om een indruk te geven van de grootere bedrijvigheid in de cultures, geeft de nota aan den Volksraad een overzicht van de geraamde producties in 1939 en de werkelijke productie in 1938, gesplitst in Java en de Buitengewesten.

	Productie 1938	Taxatie 1939
Rubber:		
Java-Madoera	63.606 t.	68.229 t.
Buitenbezittingen . . .	111.472 t.	117.629 t.
Totaal Ned.-Indië . . .	175.078 t.	185.858 t.
Koffie:		
Java-Madoera	396.963 q.	504.263 q.
Buitenbezittingen . . .	58.823 q.	70.137 q.
Totaal Ned.-Indië . . .	455.788 q.	574.400 q.
Thee:		
Java-Madoera	63.027 t.	63.000 t.
Buitenbezittingen . . .	18.302 t.	18.793 t.
Totaal Ned.-Indië . . .	81.329 t.	81.793 t.
Kina:		
Java-Madoera	10.276 t.	10.915 t.
Buitenbezittingen . . .	679 t.	615 t.
Totaal Ned.-Indië . . .	10.955 t.	11.530 t.
Cacao:		
Java-Madoera	15.765 q.	16.263 q.
Buitenbezittingen . . .	74 q.	—.— q.
Totaal Ned.-Indië . . .	15.839 q.	16.263 q.
Suiker:		
Java en Madoera (Aneta) . . .	1.398.927 t.	1.572.340 t.

(Vor. ber. Ned.-Ind. Rubber 3549 F; Koffie, Thee, Kina, Suiker 3270 E; Ned. Oost-Indië en de Oorlog 4089 B)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 21—27 Januari 1940. —**
21 Januari: Tegenaanval van Finsche bommenwerpers op Kroonstad en de Russische basis Baltischport (Estland).
25 Januari: Russen bereiden nieuwe actie voor bij Petsamo (Nd. Finland).
Finsche troepen bij Salla en elders door Zweedsche vrijwilligers afgelost.
26 Januari: Trots de hevige aanvallen, uit de lucht en te land, der Russische troepen, blijven de Finnen stand houden. Duizenden bommen werden op Finsche steden geworpen. Het aantal slachtoffers is talrijk.
27 Januari: Russische duikboot op Finsche mijn geloopen. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. v. 14—20 Jan. '40, 4103 F)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Handels- en scheepvaartverdrag met Japan - Opzegging 26 Januari 1940 van kracht - Verklaring van den minister van Handel, Hopkins. —**
Het Japansch-Amerikaansche Handels- en Scheepvaartverdrag van 1911 (zie pag. 3882 B.) is op 26 Januari afgeloopen.
Veel beteekenis wordt te Washington gehecht aan de op 25 Januari gepubliceerde verklaring van den Minister van Handel, Hopkins, waarin duidelijk wordt aangetoond, hoezeer Japan sedert den Europeeschen oorlog afhankelijk is van de Ver. Staten als markt voor Japansche goederen en voor de levering van essentieele grondstoffen. Japan staat te boek voor 7 tot 8% van de Amerikaansche importen en exporten, terwijl de Amerikaansche leveringen 34% vormen van de totale invoeren van Japan en 16 tot 20% van den totalen Japanschen export naar de Ver. Staten gaat. De Japansche exporten naar de Ver. Staten vormen een belangrijke bron van deviezen, waarmede grondstoffen kunnen worden gekocht.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Japan-Ver. Staten 4069 B; Opzegging Verdrag 1911, 3882 B)**

D. **GRIEKENLAND. — Economisch-financieel accoord met Engeland. —**
De te Londen gevoerde besprekingen met den Griekschen minister van Financiën en den gouverneur van de Bank van Griekenland, hebben geleid tot een Britsch-Grieksch economisch en financieel accoord.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Griekenl.-Engeland 3750 B)**

E. **CHINA. — Conflict met Japan - De conferentie te Tsingtao - Boodschap van Tsjang-Kai-sjek. — Conferentie te Tsingtao.**
Wang Tsjing Wei en vele Japansche gevolmachtigden hebben te Tsingtao in zake de toekomstige politiek van China geconfereerd. Deze conferentie was op 26 Januari geëindigd. Verscheidene besluiten werden genomen met betrekking tot de vorming van een centralen politieken raad, over de verdeeling van zetels aan de orthodoxe Kwomintang en de vertegenwoordigers van de regeeringen te Peking en Nanking en de andere partijen. Voorts werd overeenstemming verkregen over de betrekkingen tusschen de nieuwe centrale regeering en Noord-China. Daar zal de voorloopige regeering worden vervangen door een politieken raad, die onder de centrale regeering komt te staan. Wang Tsjing Wei heeft in een verklaring gezegd, dat alle problemen in de conferentie van Tsingtao naar aller voldoening zijn opgelost.
Alle buitenlandsche leeningen, die voor het uitbreken van het Chineesch-Japansche conflict zijn aangegaan, zal de nieuwe regeering principieel erkennen.

Boodschap van Tsjang-Kai-sjek.
In een boodschap van 27 Januari gericht tot het Chineesche volk en de bevriende naties verklaart maarschalk Tsjang Kai-sjek, dat op 22 Januari te Hongkong voor de eerste maal het geheime accoord is gepubliceerd, dat Wang Tsjing Wei met de Japanners heeft gesloten betreffende de „fundamenteele punten" van een herziening der Chineesch-Japansche betrekkingen. Ofschoon, aldus de boodschap, dit accoord voor China natuurlijk niet de minste waarde heeft, vormt het een veelbeteekenend document. Het toont ons, dat Japan ondanks al zijn verzekeringen niet in staat is, zijn traditioneele veroveringspolitiek te wijzigen.
De boodschap vervolgt dan: Wij strijden niet alleen voor ons zelf, doch ook tegen de toenemende ambities van een natie, die alles wil verslinden. Ik wil aannemen, dat de mogendheden, die werkelijk vrienden van China zijn, na kennis genomen te hebben van de listige voorwaarden van dit accoord, positieve maatregelen zullen nemen om China te helpen en zullen nalaten, Japan de middelen te verschaffen die het in staat zouden stellen, zijn veroveringen voort te zetten en zich zullen onthouden van ieder optreden, dat het verzet van China zou kunnen verzwakken, een verzet, dat van het hoogste belang is voor de gemeenschappelijke handhaving van de zaak der menschheid. **(Vor. ber. Wang-Tsjing-Wei 4105 A; Tsjang-Kai-sjek 4035 B)**

31 JANUARI 1940

F. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Chemie, Biologie en Diergeneeskunde. - Inaugureele rede van prof. dr. L. Seekles over „Chemie, biologie en diergeneeskunde". —**
Prof. dr. L. Seekles, benoemd tot gewoon hoogleeraar in de medisch-veterinaire chemie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, heeft op 29 Januari zijn ambt aanvaard met een rede over „chemie, biologie en diergeneeskunde".
Spr. betoogde dat de chemie den mensch in staat stelt de veranderingen te leeren kennen, welke de stof in het lichaam ondergaat.
De beteekenis der biochemie in het dynamische geheel der biologische en klinische wetenschappen wordt thans wel allerwegen erkend. De beoefenaar der biochemie moet echter steeds bedenken, dat bij de interpretatie der chemische levensverschijn-

selen schematiseering en generaliseering te eenen male verwerpelijk zijn. De ervaring heeft ons geleerd, dat men zeer belangwekkende problemen van algemeen-biologischen aard, met een specifiek biochemischen inslag, veelvuldig aantreft bij onze productie-dieren.
Spr. gaf hiervoor eenige oorzaken aan: onze productie-dieren zijn, meer nog dan de cultuurmensch, in zeker opzicht physiologische kunstproducten geworden. Deze omstandigheid komt het natuurlijke weerstandsvermogen, de resistentie tegen schadelijke invloeden, niet ten goede en werkt het ontstaan van functie-storingen in de hand. Spr. ging hierop nader in en betoogde, dat door chemisch onderzoek op dit gebied reeds herhaaldelijk de weg tot genezing kon worden aangegeven.
Naar aanleiding van de uitkomsten zijner recente onderzoekingen zette spr. den grooten invloed der zelf-vergiftiging van het lichaam uiteen, op de chemische constellatie in de lichaamsweefsels, mede met het oog op functiestoringen in het organisme der dieren. Dit geldt o.m. voor den gastro-intestinalen vorm van het mond- en klauwzeer bij het rund, een vorm dezer ziekte, die in de epizootiën der laatste jaren steeds meer op den voorgrond is getreden. Het is gewenscht het chemische onderzoek der zelfvergiftiging, welke bij het rund en het paard zeer veelvuldig voorkomt en tot groote economische schade leidt, met kracht voort te zetten. Eerst n.l. wanneer men den chemischen aard en de hoeveelheid der circuleerende vergiften in de ziektegevallen kent, is men in staat op rationeele wijze in te grijpen.
Grondige kennis van den algeheelen chemischen toestand van het milieu — wel in de eerste plaats van de redox-potentialen der weefsels — is hiervoor onontbeerlijk. Een vraagstuk, voor hetwelk de chemie zoo mogelijk nog wijdere perspectieven opent, dan ten aanzien van de reeds besproken problemen, vormt de studie der algemeene voorwaarden voor het ontstaan van infectie-ziekten. Spr. ging hierop nader in en verklaarde ten slotte, dat bij de beoordeeling van eventueel bestaande biochemische afwijkingen, grondige kennis van den physiologisch-chemischen toestand van het organisme bij de onderscheidene diersoorten, levende op onderscheidene plaatsen en onder onderscheidene levensomstandigheden onontbeerlijk is. Zeer veel statistisch-chemisch werk zal op dit terrein van de geographische biochemie nog zijn te verrichten. Dat hier de biochemie het terrein van de geographische pathologie op bepaalde punten nadert, is een ieder duidelijk, die bekend is met de relatief groote verschillen, die bij de diersoorten onderling, zoowel als bij de dieren van een soort of ras, levende onder allerlei omstandigheden, in biochemisch opzicht kunnen bestaan.
(Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Biologie 2994 D; Inaug. Redev. 4101 B)

OORLOG 1939-'40. —

DUITSCHLAND. — **Rede van rijkskanselier Hitler tot het Duitsche volk. —**
In het kader van de herdenking van den 30sten Jan. 1933, den dag waarop in Duitschland de nationaal-socialisten aan het bewind kwamen, had op 30 Jan. 1940 de gebruikelijke manifestatie plaats, waarbij Adolf Hitler het woord voerde. Wij ontleenen aan de in het „Sportpalast" gehouden rede o.a. het volgende:
„Als Chamberlain thans met het gebedenboek in de hand zijn oorlogsdoel tracht te verdedigen, komt mij dat zoo voor alsof de duivel met een gebedenboek een arme ziel tegemoet treedt. Neen, dan heb ik liever met Churchill te doen. Dat Churchill en Fransche generaals eerlijk zeggen: „Wij willen Duitschland vernietigen, dat bevalt mij beter dan wanneer Chamberlain met den Bijbel komt.
Engeland en Frankrijk hebben, vergeleken met Duitschland, veel te veel ruimte om te leven. Dat is het probleem, dat moet worden opgelost. De Duitsch-Italiaansche vriendschap is dezelfde gebleven. De samenwerking Berlijn-Moskou heeft daarop niet den geringsten invloed gehad. De eerste phase van den oorlog is met het verdwijnen van Polen van de landkaart geëindigd. De tweede begint. Churchill wacht reeds ongeduldig op deze tweede phase.
Duitschland heeft nog veel meer gedaan in deze vijf oorlogsmaanden dan in de vorige zeven jaren te zamen. De Duitsche weermacht is nu de beste ter wereld en treedt den vijand tegemoet."

(Vor. ber. Rede Hitler 4077)

ENGELAND. — **Rede van den premier, Neville Chamberlain. - „Engeland kan rustig zijn." —**
Minister Chamberlain heeft op 31 Januari het woord gevoerd. Groot-Brittannië, zoo verklaarde de minister, heeft thans in Engeland en zijn overzeesche gebieden 1.250.000 man onder de wapenen. Deze troepen, zoo deelde de minister mede, maken het ons mogelijk zonder vrees de toekomst tegemoet te zien. Chamberlain kondigde aan, dat de Duitsche onderzeeër, die op 30 Januari het Britsche convooi aanviel, vernietigd is, door samenwerking van de vloot en de luchtmacht.
In totaal, zoo vervolgde spreker, wordt over duizend zeemijlen geregeld gepatrouilleerd, tusschen de kust van Noord-Schotland en Groenland. De Britsche vloot is in staat alles met succes te convooieeren en ook aan de neutralen haar diensten aan te bieden, wanneer die mochten worden gevraagd.
Na een indrukwekkend overzicht te hebben gegeven van de enorme strijdkrachten, waarover Engeland beschikt en welke ruim voldoende zijn, opdat Engeland zelf rustig kan zijn, zei Chamberlain:
Geen enkel land voelt zich bedreigd door deze enorme machtsontplooiing.
Geen oogenblik hebben we het recht van de neutralen in twijfel getrokken om te beslissen of zij wel of niet aan het conflict willen deelnemen of hoe zij hun neutraliteit willen gebruiken. Wij vragen de neutralen alleen, of wij ooit een neutraal schip tot zinken hebben gebracht of één menschenleven hebben opgeofferd.
Laat niemand veronderstellen, dat wij onverschillig zouden zijn voor de verliezen, welke neutralen mochten lijden.
Sprekende over de vredes-doeleinden zeide Chamberlain: „Wij moeten een einde maken aan de vicieuze politiek van economische nationalisatie en autarchie, welke zooveel heeft gedaan om de laatste groote vredesregeling omver te werpen.

(Vor. ber. Chamberlain 4112)

A. **SPANJE. — Amnestie. —**
De Spaansche ministerraad is op 26 Januari onder voorzitterschap van Franco bijeengekomen. Volgens het officieele communiqué werd een wetsontwerp tot kwijtschelding van straf voor politieke delinquenten, die tot hoogstens 12 jaar veroordeeld zijn, aangenomen. Deze kwijtschelding geldt voor hen, die zich tegen de nationale beweging verzet hebben. Verder is een ontwerp over het brengen van eenheid in de vakorganisaties goedgekeurd. Ten slotte zijn de voorloopige begrootingen van Landbouw, Onderwijs en Openbare werken aangenomen. (D. N. B.)

(V. b. Overwinn.feesten Sp. Burgeroorlog 3802 C)

1 FEBRUARI 1940

B. **JAPAN. — Rede van minister Arita. - China. - Sovjet-Unie. - „Asama Maru". - Vereenigde Staten.**
De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, heeft op 31 Januari in het Lagerhuis een rede gehouden over de buitenlandsche politiek, waaraan wij het volgende ontleenen:
Wat betreft de nieuwe orde in Oost-Azië, zeide Arita, dat, ofschoon sommigen Japan er van verdenken, de rechten en belangen van derden in China te willen uitschakelen, de Japansche regeering geenszins zulk een uitschakeling wenscht. Niets is ons namelijk liever dan de handel van China met andere landen te zien ontwikkelen en buitenlandsche kapitalen in China, voor zoover hun taak zuiver economisch is, te verwelkomen, en ik ben er zeker van, dat dit eveneens de wensch is van de centrale Chineesche regeering, die binnenkort zal worden gevormd.
De Japansche regeering heeft steeds herziening der betrekkingen met de Sovjet-Unie gewenscht. Sedert de totstandkoming van het anti-Kominternpact zijn de betrekkingen tusschen Japan, Italië en Duitschland steeds hartelijker geworden. Ons land is ten diepste verknocht aan de regeeringen en volken van deze beide landen vanwege de sympathie en den steun die zij Japan sedert het begin van de Chineesche kwestie hebben geschonken. Onze politiek van afweer tegen de Komintern blijft ongewijzigd.

Het is te betreuren, dat op 21 Januari een Britsch oorlogsschip een Japansch koopvaardijschip, de „Asama Maru", heeft aangehouden en 21 Duitsche passagiers van boord heeft gehaald.
Een feit zonder precedent is, dat dit incident zich heeft afgespeeld in de Japansche wateren. Hierdoor is deze kwestie zoo betreurenswaardig voor de regeering en voor de natie in het algemeen. Er zijn thans onderhandelingen gaande tusschen de Britsche regeering en de onze en wij zullen al het mogelijke doen om een bevredigende oplossing te verkrijgen.
In het afgeloopen jaar heeft de regeering van de Ver. Staten kennis gegeven van haar voornemen, het handels- en scheepvaartverdrag, dat dertig jaar lang een vriendschapsverbintenis tusschen Japan en Amerika heeft gevormd, te eindigen. Wat de redenen betreft, die de Amerikaansche regeering er toe gebracht hebben, dit besluit te nemen, kan men aannemen, dat door zulks te doen, de oplossing van verschillende kwesties tusschen Japan en de Ver. Staten in verband met de Chineesche kwestie, kan worden vergemakkelijkt. Wij hebben daarom getracht, een nieuw verdrag te sluiten, of tenminste aan den toestand tegemoet te komen, en de Amerikaansche regeering tot in bijzonderheden in kennis gesteld van het standpunt en de bedoelingen van Japan. Ondanks het ontbreken van een verdrag, zijn de handelsbetrekkingen practisch ongewijzigd.
Wij zijn voornemens, nog meer pogingen in het werk te stellen, in het vertrouwen, dat de Japansch-Amerikaansche betrekkingen hersteld zullen worden op den grondslag van een verdrag. (Domei - Telex-A. N.P.)
(Vor. ber. Min. Arita 4101 A; Sovjet-Rusland 4083 B; „Asama Maru" 4114 E; Ver. Staten 4115 D)

OORLOG 1939-'40. —
ZUID-AFRIKA. — **Senaat keurt oorlogsverklaring aan Duitschland goed. —**
De Senaat van Zuid-Afrika heeft op 1 Februari met 21 tegen 13 stemmen een motie van vertrouwen in de oorlogspolitiek der regeering goedgekeurd.
Met dezelfde stemmenverhouding werd een door Fourie, gewezen minister in de regeering-Hertzog, ingediend amendement, waarin het sluiten van vrede met Duitschland werd geëischt, verworpen.
(Vor. ber. Goedk. Parlement 4113)

A. BELGIE. — Chef Generalen Staf van Belgisch leger vraagt ontslag. - Generaal Michiels zal generaal Van den Bergen opvolgen. —
Op 31 Januari heeft de ministerraad vergaderd onder voorzitterschap van minister-president Pierlot. Na de vergadering werd het volgende communiqué gepubliceerd:
De minister van Landsverdediging heeft den ministerraad medegedeeld, dat luitenant-generaal Van den Bergen, chef van den generalen staf van het leger, den Koning heeft verzocht hem van zijn functie te willen ontheffen om hem een commando te geven.
De minister, generaal Denis, deelde verder mede, dat hij voornemens is den Koning voor te stellen generaal-majoor Michiels te benoemen tot chef van den generalen staf.
De ministerraad hechtte hieraan zijn goedkeuring.
(Agence Belga)

2 FEBRUARI 1940

B. SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. - Rede van Kallio, den Finschen president, „Eervolle vrede met Rusland mogelijk". - Finsch Blauw-witboek. —
In de rede, die president Kallio uitsprak bij de opening van de Kamer, begon hij met een overzicht te geven van de gebeurtenissen der laatste maanden. Hij herinnerde aan de onderhandlingen met de Sovjet-Unie en zeide, dat Finland zich bereid had getoond tot het brengen van zware offers om den vrede te handhaven.
De Sovjet-Russische leiders, aldus Kallio, weigerden later met onbeschaamdheid met de wettige regeering van Finland te onderhandelen en bewezen zoodoende, dat zij niet alleen trachtten gebieden te veroveren, doch dat hun plan was ons land te bolsjewiseeren.
Kallio herinnerde er aan, dat in verband met den oorlogstoestand eenige wetsdecreten moesten worden uitgevaardigd, die natuurlijk ingetrokken moeten worden, zoodra de omstandigheden zulks veroorloven. Met vreugde constateerde de president, dat in alle groote kwesties, die de Kamer op te lossen had, een volledige eensgezindheid tusschen Kamer en regeering aan den dag trad. In onzen strijd om het bestaan — den ergsten dien ons volk ooit heeft moeten voeren — is het ons een troost, ieder oogenblik te voelen, dat het geheele volk zich met volkomen vastberadenheid achter de regeering en het parlement heeft geschaard.
Wij hebben van onzen aanvaller niets verlangd, behalve eerbiediging van onze rechten en van het gegeven woord, doch deze aanvaller heeft onbeschaamd zijn imperialistische oogmerken onthuld en getoond, dat hij ons wil vernietigen. Reeds twee maanden lang strijden wij tegen een vijand, die verscheidene malen talrijker is dan wij. Hij heeft bij zijn aanvallen verscheidene zijner beste divisies verloren. Onze troepen hebben reeds een deel der Sovjet-troepen achter onze Oostelijke grens teruggedrongen.
De Sovjets dwingen ons menschen te dooden, die niet verantwoordelijk zijn voor den oorlog en die wij als vertegenwoordigers van een andere natie niet behoeven te haten. Daarom achten wij deze barbaarsche agressie onzinnig en zijn wij bereid onderhandelingen te voeren over een eervollen vrede. Doch de leiders der Sovjet-Unie kennen het Finsche volk slecht als zij meenen, dat zij het aan hun dictaten kunnen onderwerpen.
De president sprak zijn erkentelijkheid uit voor de bewijzen van medeleven die hij uit andere landen had ontvangen. Hij noemde in dit verband speciaal Zweden. Wij hebben, zeide hij, dringend hulp van het buitenland noodig.
Kallio verklaarde ten slotte te hopen, dat de menschlievende hulp, die aan het Finsche volk wordt gegeven, ook middelen zal omvatten voor de verdediging van de burgerbevolking in het binnenland tegen het onmenschelijk gebruik, dat de vijand van zijn luchtstrijdkrachten maakt.

Blauw-witboek der Finnen. —
Dezer dagen is een blauw-witboek uitgekomen, waarin de betrekkingen tusschen Finland en Rusland met officieele documenten in het licht van de openbaarheid worden gezet. De inhoud berust op de argumenten, welke in de rede van president Kallio in de Finsche Kamer op 1 Februari werden aangevoerd.
(Vor. ber. President Kallio 4054 C; Finsch-Russische kwestie 4106 B)

C. JAPAN. — Zesjarenplan voor de Defensie. - Kosten: omstreeks 11 milliard yen. —
De ministeries van Oorlog en van Marine hebben op 1 Februari een zesjarenplan bekend gemaakt, dat een versterking van het Japansche leger en de marine beoogt. De kosten van het plan bedragen om en nabij 11 milliard yen, gelijkelijk over leger en vloot te verdeelen.
Wat het leger betreft, is men van plan de nationale verdediging uit te breiden, het luchtwapen te reorganiseeren en de bewapening te verbeteren. Voor de nationale verdediging is 3,2 milliard, voor de reorganisatie van het luchtwapen 1,4 milliard en voor de verbetering van de bewapening 0,8 milliard yen uitgetrokken.
Het marine-program behelst nieuwen aanbouw van schepen, verbetering van havens, versterking van de marine-luchtmacht en moderniseering van oorlogsschepen. De bedragen voor deze onderdeelen zijn resp. 3,5 milliard, 1 milliard, 0,5 milliard en 0,4 milliard.
Daar de vorige parlementszitting reeds 8 milliard heeft toegestaan, zal de landdag dus nog toestemming voor 2,7 milliard moet verleenen.
(D. N. B. - Domei) **(V. b. Zesjarenplan Vloot 3696 B)**

D. DENEMARKEN. — Bewapening. - Oorlogsschepen en vliegtuigen. —
De Deensche regeering heeft besloten over te gaan tot uitvoering van een nieuw defensie-program, dat in de geschiedenis van Denemarken haar gelijke niet vindt.
Er is een suppletoire defensiebegrooting opgesteld, waardoor de defensiebegrooting voor dit jaar tot 200 millioen kronen zal stijgen.

Het nieuwe programma omvat o.a. den aanbouw van verschillende oorlogsvaartuigen. Voorts zullen in het buitenland 48 vliegtuigen worden aangekocht en wel voor de helft bombardements- en voor de helft jachtvliegtuigen. Ook zullen 2000 machinegeweren worden aangekocht van het Finsche Suomi-type, dat in Finland zoo uitstekend heeft voldaan. (Politiken)
(V. b. Uitbr. Luchtm. 3634 E; Begr. Defensie 2973 D)

3 FEBRUARI 1940

A. BELGIE. — Grensverdediging. —

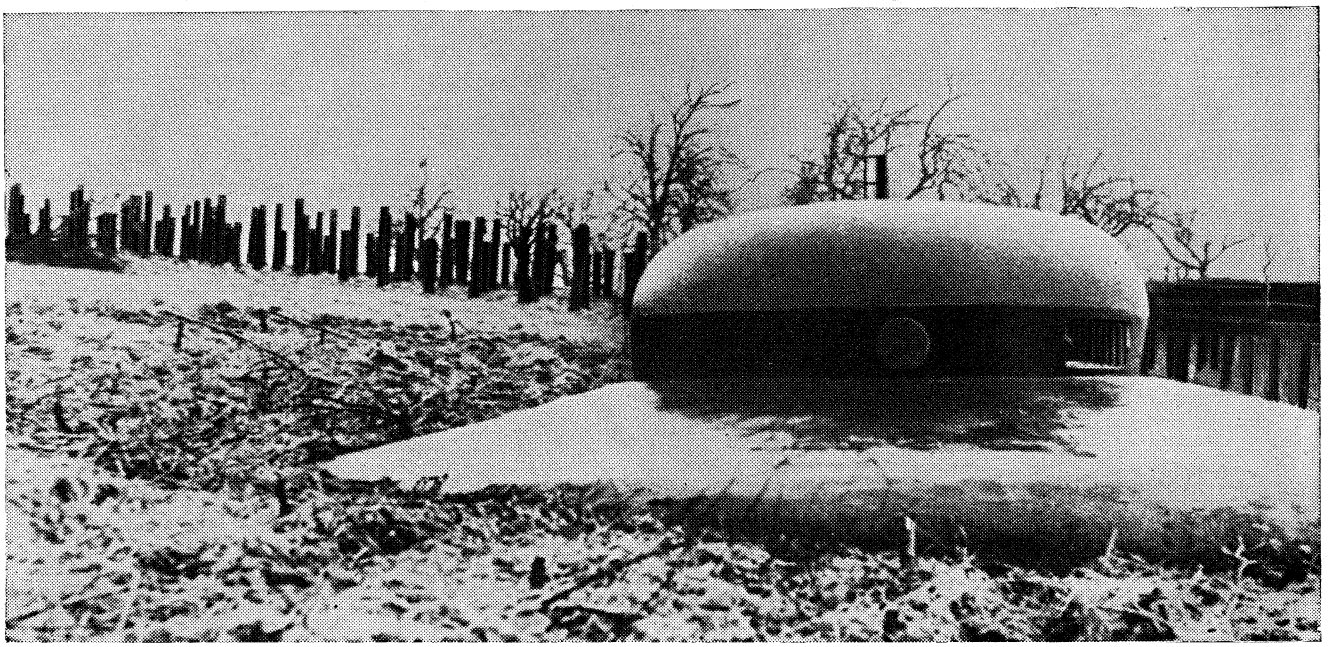

De verdediging van België is thans dusdanig voorbereid, dat van een bliksemaanval geen sprake kan zijn. Op en in den bodem heeft de Belgische weermacht versterkingen van groote kracht aangelegd. Een inval in België, waarin eventueel Nederland zou worden betrokken, beteekent, dat de tegenstander een millioen man meer tegen zich in het veld roept.
(Vor. ber. Defensie 3213 D)

B. ZEE-OORLOG. — Overzicht van de door den oorlog vernietigde wereldtonnage van 4 Sept. 1939—1 Febr. '40.

LANDEN:	SEPTEMBER aantal schepen	SEPTEMBER tonnage	OCTOBER aantal schepen	OCTOBER tonnage	NOVEMBER aantal schepen	NOVEMBER tonnage	DECEMBER aantal schepen	DECEMBER tonnage	JANUARI aantal schepen	JANUARI tonnage	TOTAAL aantal schepen	TOTAAL tonnage	Percent. eigen vloot
Duitschland .	9	34.811	3	18.822	7	38.435	7	63.926	3	4.112	29	160.106	3.6
Engeland . .	35	155.166	24	113.485	27	64.280	37	110.372	22	71.641	145	514.944	2.9
Finland . . .	3	6.418	2	2.327	—	—	1	4.260	1	1.333	7	14.338	—
Frankrijk . .	1	2.660	6	45.273	4	7.648	1	7.030	2	6.588	14	69.199	2.4
Polen	—	—	—	—	1	14.294	—	—	—	—	1	14.294	—
Rusland . . .	1	968	—	—	—	—	—	—	—	—	1	968	—
Totaal belligerenten .	49	200.023	35	179.907	39	124.657	46	185.588	28	83.674	197	773.849	
België . . .	1	5.965	1	2.239	—	—	1	1.146	2	3.991	5	13.341	—
Denemarken .	2	1.180	—	—	1	11.108	6	10.045	5	18.229	14	40.562	3.5
Estland . . .	—	—	—	—	—	—	2	1.153	1	1.173	3	2.326	—
Griekenland .	1	3.933	4	19.455	2	9.871	3	13.360	2	28.642	12	75.261	4.2
Italië . . .	—	—	—	—	1	5.857	1	3.482	1	5.123	3	14.462	0.4
Japan . . .	—	—	—	—	1	11.930	—	—	—	—	1	11.930	0.33
Joego-Slavië .	—	—	—	—	1	6.371	—	—	—	—	1	6.371	—
Letland . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	2	8.158	2	8.158	—
Litauen . . .	—	—	—	—	3	4.118	—	—	—	—	3	4.118	—
Nederland . .	1	1.514	1	6.873	5	22.953	2	8.557	3	8.283	12	48.180	1.6
Noorwegen .	4	9.209	5	14.297	2	12.361	15	33.212	14	21.187	40	90.266	1.8
Roemenië . .	—	—	1	6.394	—	—	—	—	—	—	1	6.394	—
Zweden . . .	4	8.097	3	3.185	2	7.921	10	15.902	6	14.634	25	49.739	3.1
Tot. neutralen	13	29.898	15	52.443	18	92.490	40	86.857	36	109.420	122	371.108	
Totaal verlies .	62	229.921	50	232.350	57	217.147	86	272.445	64	193.094	319	1.144.957	1.6*

*) Percentage wereldvloot. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Overz. v. 4 Sept.—23 Dec. 1939, 4069 A)

A. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Tweede Kamer. - Aanvulling van de wet Medewerking Verdedigingsvoorbereiding 1939. - De zelfstandigheid der Nederlandsche ondernemingen. - Maatregelen tegen ongewenscht buitenlandsch toezicht voorgesteld. —**

Op 1 Februari is ingediend een wetsontwerp houdende aanvulling van de wet Medewerking Verdedigingsvoorbereiding 1939.

De toelichting van de ministers van Economische Zaken, van Defensie en van Financiën luidt als volgt:

Het is der regeering gebleken, dat door vreemde mogendheden in verband met de economische oorlogvoering in verschillende gevallen verklaringen worden geëischt, waarbij zij, die deze verklaringen afleggen, zich verbinden, zich te onderwerpen aan een zeker toezicht op hun bedrijf vanwege vertegenwoordigers van die vreemde mogendheden.

De regeering is van meening, dat een dergelijk toezicht veelal door Nederlandsche ondernemingen, zij het noode, wordt aanvaard ten einde de totstandkoming van transacties te bevorderen. Heeft, individueel gezien, het afleggen van zoodanige verklaringen wellicht een dergelijk gevolg, het komt den minister voor, dat de verdediging van de algemeene economische belangen van Nederland door verklaringen van bovenbedoelde strekking zou kunnen worden geschaad en dat het daarom gewenscht kan zijn, maatregelen te treffen, als gevolg waarvan tot het afleggen van dergelijke verklaringen niet verder wordt overgegaan.

De regeering meent met het oog hierop, dat zij over de wettelijke bevoegdheid tot het treffen van zoodanige maatregelen de beschikking dient te hebben. Aangezien de noodzaak van die bevoegdheid gebruik te maken zich met name zal voordoen, wanneer naar het oordeel der regeering dit aanvaarden door het Nederlandsche bedrijfsleven van buitenlandsch toezicht de voorziening in de behoeften van de Nederlandsche volkshuishouding in haar geheel zou schaden, zijn de genoemde ministers van oordeel, dat deze bevoegdheid bij voorkeur zou moeten worden neergelegd in een van de vigeerende wetten, welke speciaal met het oog op de voorziening in de behoeften der volkshuishouding in het leven zijn geroepen. De Wet Medewerking Verdedigingsvoorbereiding 1939 scheen daartoe het meest geschikt.

Het ontwerp van wet, dat thans aan de Staten-Generaal is aangeboden, heeft de strekking een wijziging in dien zin van de genoemde wet tot stand te brengen.

In artikel 1 van het ontwerp wordt voorgesteld aan de opgave, genoemd in art. 5 van de Wet Medewerking Verdedigingsvoorbereiding, waarin de bedoelde medewerking uitsluitend kan bestaan, toe te voegen: Het niet afleggen van verklaringen, waarbij personen of lichamen zich verbinden of op eenigerlei wijze bereid verklaren zich te onderwerpen aan toezicht door of vanwege personen, optredende ten behoeve van een vreemde mogendheid.

Groot verlof voor Nederlanders uit het buitenland. — De ministerraad heeft op 2 Februari beslist, dat de thans in werkelijken dienst verblijvende dienstplichtigen, die vóór de mobilisatie hun domicilie hadden in een der thans oorlogvoerende landen (het gaat hier om Duitschland, Engeland, Frankrijk en Polen) — wanneer zij dat aanvragen — in het genot van groot verlof gesteld kunnen worden. Zij kunnen dus terugreizen naar hun vroegere woonplaats buitenslands.

Waarschijnlijk treedt deze maatregel reeds 1 Maart in werking.

De reden voor dit besluit vindt zijn verklaring in het volgende: Ten aanzien van deze categorie dienstplichtigen, welke 973 man omvat, was gebleken, dat het periodiek genieten van verlof op practische moeilijkheden stuitte. De meesten van deze mannen woonden in Duitschland. Daar zij in werkelijken dienst waren, wenschte Duitschland hun geen visum te verstrekken. Men verwacht, dat dit wel het geval zal zijn, wanneer ze met groot verlof zullen zijn gestuurd, dus niet meer in werkelijken dienst zijn. In dit verband is het ook duidelijk, dat de maatregel niet geldt voor landgenooten, die wonen in de neutrale landen zooals België en Denemarken. De visummoeilijkheden bestaan hier niet. (Telex-A. N. P.)

Benas (Mij. ter Behartiging van de Nationale Scheepvaartbelangen). - Bouwcredieten. —

De Nederlandsche regeering heeft in den aanvang van December '39 faciliteiten verleend tot het verkrijgen van bouwcredieten bij de „Benas". Algemeene richtlijnen zijn vastgesteld, welke in hoofdzaak neerkomen op het verleenen van bouwcrediet op zeer clemente voorwaarden. Zoo zal o.m. een laag rentepercentage worden vastgesteld, terwijl zoowel aflossing als rentebetaling afhankelijk wordt gesteld van de bedrijfsresultaten.

Is dus over een boekjaar verlies geleden door de betrokken reederij, dan zal in dat jaar geen rente betaald behoeven te worden, noch aflossingen moeten geschieden.

Verder schijnt het in de bedoeling te liggen, dat de credieten alleen bestemd zullen zijn voor schepen, die op Nederlandsche werven gebouwd worden. Reeds heeft de Benas met eenige reederijen contracten afgesloten, die een dezer dagen onderteekend zullen worden. (Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4114 C)

B. **NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-'40. De post en telegraaf in 1939. - ƒ 4 Millioen winst. - De invloed van den oorlog. —**

Het „Bat. Nieuwsblad" meldt, dat de inkomsten van den dienst der P.T.T. over het zoo juist afgesloten jaar bij benadering zijn gesteld op ƒ 27.312.000, terwijl de uitgaven over dezelfde periode becijferd worden op ƒ 23.203.300, zoodat het voordeelig verschil over 1939 bedraagt: ƒ 4.108.700.

De personeele uitgaven beliepen in 1939, volgens de voorloopige uitkomsten ƒ 12.630.000, hetgeen ƒ 305.000 meer is dan over 1938.

De kosten voor de materieele uitgaven zijn voorloopig becijferd op ƒ 5.276.800, terwijl de P.T.T. nog wegens afschrijving, rente en bijdrage in de pensioenlasten van het land moest bijdragen resp. ƒ 2.711.300, ƒ 1.099.700 en ƒ 1.485.500.

Telt men deze uitgaafposten op, dan komt men tot het bedrag van ƒ 23.203.300.

Tegenover deze kosten staan de inkomsten van het bedrijf, welke gesteld zijn op ƒ 27.312.000.

In deze inkomsten droegen bij:

De posterijen met	ƒ 13.434.000
De telegraaf met	ƒ 5.360.400
De telefoon met	ƒ 8.090.400

terwijl de andere ontvangsten becijferd zijn op ƒ 427.200.

Om een indruk te geven van den invloed, welke de bijzondere drukte der laatste maanden heeft uitgeoefend op de inkomsten van de P.T.T., geven wij hieronder naast elkander de opbrengstcijfers over Augustus, September en October 1939, betreffende de meest gestegen onderdeelen.

Telegraafverkeer: binnenlandsche telegrammen, in Augustus ƒ 117.960, in September ƒ 167.752 en in October ƒ 132.673.

Buitenlandsche telegrammen: in Augustus ƒ 185.840, in September ƒ 442.792, in October ƒ 319.244.

Binnenlandsche regeeringstelegrammen: in Augustus ƒ 61.019, in September ƒ 114.042, in October ƒ 118.000.

De radiotelefonie bracht in Augustus op ƒ 26.946, in September ƒ 63.478 en in October ƒ 43.577.

Aan telefoongesprekken werd in die drie maanden ontvangen resp. ƒ 167.935, ƒ 232.260 en ƒ 173.668.

(Vor. ber. P.T.T. verslag 1937, 3403 G; Ned. Oost-Indië en de Oorlog 4115 A)

C. **LUCHTVAART. — Luchtlijn Nederland—Vereenigde Staten. —**

De Nederlandsche regeering heeft door Hr. Ms. gezant te Washington bij de autoriteiten der Ver. Sta-

ten een concessie doen aanvragen voor een rechtstreekschen vliegdienst tusschen Nederland en Amerika langs de Noord-Atlantische route.
Aldus blijkt uit een mededeeling in het jaarverslag over 1939 van de Holland-Amerika Lijn. Daarin wordt bericht, dat na de aanvankelijke besprekingen, die reeds in 1938 waren gevoerd, de maatschappij zich in principe bereid heeft verklaard deel te nemen in een syndicaat, dat zich een rechtstreekschen vliegdienst op de Vereenigde Staten van Amerika langs de Noord Atlantische route ten doel stelt. Voor dit syndicaat, waarin het de bedoeling is, dat in samenwerking met de K.L.M., behalve de Holland-Amerika Lijn en haar commissarissen, ook de Staat der Nederlanden en de Nederlandsche Vliegtuigenfabriek Fokker deelnemen, stelt de Holland-Amerika Lijn haar passagiersorganisatie in Europa en Amerika ter beschikking.
(Telegraaf)

4 FEBRUARI 1940

A. **NEDERLAND. — De koude in 1940. - Slechts de winter van 1855 was kouder. - Gemiddelde Januaritemperatuur nog nooit zoo laag geweest. —**
Gemiddeld over de 5 hoofdstations was in Januari de ochtendtemperatuur 7.5 graad beneden normaal. De grootste afwijkingen kwamen voor op den 22sten en den 15den, respectievelijk 12 graden en 0.5 graad beneden normaal. Alle dagen waren derhalve te koud. De gemiddelde maximum-temperatuur was 7.5 graad en het gemiddelde minimum 8 graden beneden normaal. Op alle dagen was te De Bilt de minimumtemperatuur beneden het vriespunt. Het aantal dagen met een maximum-temperatuur beneden het vriespunt bedroeg te De Bilt 22 tegen 4 normaal.
De neerslag, die voornamelijk als sneeuw viel, was in de verschillende provincies 30 tot 75% beneden normaal.
Te De Bilt werden 110 uren zonneschijn waargenomen, tegen 53 normaal.
De gemiddelde temperatuur uit de waarnemingen te 8.14 en 19 uur was —5.1 graad. Hiermede is het vroegere Januari-record van Utrecht-De Bilt, namelijk —3.3 graad in 1850, belangrijk overtroffen. Van de 3 wintermaanden December, Januari en Februari is er sedert het begin der waarnemingen in 1849 slechts één geweest, die kouder was, n.l. Februari 1855 met —5.3 graad.
De negatieve temperatuursom, die een maat is voor de ijsvorming, is op 1 Februari 1940 voor De Bilt aangegroeid tot —286 graden, waardoor de winter van 1928-'29 is overtroffen. De winter van 1890-'91 blijft het echter voorloopig nog winnen met een temperatuursom van —342 graden, die zich uitstrekt van 26 November 1890 tot 23 Januari 1891, toen flinke dooi intrad. (Avondpost)

B. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Theologie - Inaugureele rede van Prof. dr. H. W. Obbink over: „Het heilige boek als godsdiensthistorisch verschijnsel". —**
Op 22 Januari heeft prof. dr. H. W. Obbink in het groot auditorium van de rijksuniversiteit te Utrecht zijn ambt als gewoon hoogleeraar in de geschiedenis der godsdiensten in het algemeen en in de Egyptische taal- en letterkunde aanvaard met een oratie over: „Het heilige boek als godsdiensthistorisch verschijnsel". Spr. begon met op te merken, dat het religieuze leven zich ontplooit in een bijna verwarrende verscheidenheid. Het lijkt een wereld van ongebreidelde fantasie, die in alle richtingen voortwoekert. Toch loopen in dezen chaos wel degelijk bepaalde lijnen en is er een groot aantal vaste, telkens terugkeerende vormen te constateeren, waarvan het religieuze leven zich bedient. Een van deze is het heilig boek, dat wij in tal van godsdiensten aantreffen: een boek, dat gezag heeft, dat als norm dient voor leer en leven, dat den heilsweg teekent en dat als geopenbaard geldt. Maar het blijkt al dadelijk, dat niet alle heilige boeken op één lijn staan. Vele zijn „heilig" in den zin van eerbiedwaardig; sommige hebben het gebracht tot den rang van canon. Dat dit niet met alle is gebeurd, komt, doordat lang niet alle godsdiensten een gemeente hebben gevormd, die afgezonderd is van de omringende wereld. Eerst waar dat het geval is, kan er een canon ontstaan. Waar religieuze gemeenschap en stam, volk en staat samenvallen, vinden wij nooit een canon. Toch liggen er achter de voorstelling van het heilige, en dus ook van het canonische, boek nog diepere en „primitievere" oorzaken. Elk document bestaat uit woord en schrift. Beide hebben van oudsher „magische" beteekenis. Het gesproken woord is een hoeveelheid „mana", dat zich moet en zal uitwerken (zegen, vloek, bezwering). Het schrift is oorspronkelijk beeldschrift: het „toovert de dingen te voorschijn". Schrijven is een magische kunst, van de goden geleerd, en het geschrevene (d.i. oorspronkelijk het „geteekende") is reëel aanwezig; het met kracht geladen woord ligt nu vast, is in-gebannen in den geschreven tekst. Dat in het stadium, waarin het in de verschillende godsdiensten tot canonvorming komt, deze dingen reeds in het onderbewustzijn zijn weggezonken, doet wezenlijk niet ter zake. Ook in het onderbewuste werken ze door, zoodat wij ook in de hoogere „boekreligies" deze primitieve elementen telkens weer werkzaam kunnen zien.
De gemeente (de kerk) verklaart op een gegeven oogenblik het heilig boek voor canoniek. Het boek lijkt dus secundair t.o.v. de gemeente. Toch is dat maar schijn: het boek was er eerst, n.l. in den vorm van prediking (van den stichter) en vervolgens als mondelinge overlevering. Schriftelijke vastlegging geschiedt niet in de eerste plaats ter ondersteuning van het geheugen, maar inderdaad als vast-legging en als eerste poging, om het echte van het onechte te scheiden. Later volgt dan de eigenlijke canoniek-verklaring: een vaak langdurig proces.
Maar als deze afsluiting is bereikt, dan zet het proces zich in anderen vorm voort: er moet nu komen een leer aangaande het boek, een rechtvaardiging van den canon. De inhoud wordt „openbaring" genoemd, afkomstig uit de goddelijke wereld. De godheid deelt den stichter (den profeet, den schrijver) zijn wil mede of inspireert hem, of geeft hem zelfs een schriftelijk document. Het goddelijk karakter van het boek wordt meermalen gezocht in het feit, dat het een afschrift wezen zou van een hemelsch boek. Zoo wordt de canon praeëxistent, ongeschapen, eeuwig (Islam).
Maar als zoo het goddelijk karakter van het boek is vastgesteld, dan duikt een nieuwe reeks problemen op, die kunnen worden samengevat onder het woord: uitlegging. Boek en levende gemeente raken steeds verder uit elkaar. De kloof moet worden overbrugd: de „eeuwige" waarde van het boek moet worden duidelijk gemaakt in elke nieuwe situatie, waarin de gemeente wordt geplaatst. Uit de veelheid en verscheidenheid van den inhoud moet een geloofsleer worden opgebouwd enz. Dat alles is het werk van de traditie, die allengs een zeer belangrijke plaats naast (en vaak boven) den canon gaat innemen. Deze traditie (uitlegging en bewerking van het heilige boek) is de taak der theologie. (Nieuwe Rotterdamsche Courant)
(Vor. ber. Theologie 3968 C)

C. **ZWITSERLAND. — In- en uitvoer 1938 en 1939. —**
Over het geheele jaar 1939 bedroeg de invoer francs 1.889.358.796 tegen francs 1.606.902.516 in 1938. De uitvoer verminderde echter van francs 1.316.572.492 in 1938 tot francs 1.297.577.009 in 1939. Het passiefsaldo der handelsbalans is hierdoor gestegen van francs 290.3 millioen in 1938 tot frs. 591.7 millioen in 1939. Deze belangrijke stijging is nagenoeg uitsluitend in het laatste kwartaal veroorzaakt, toen de invoer in verband met voorraadvorming sterk is verhoogd. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 2881 H)

D. **SCHAATSENRIJDEN. — Elfstedentocht. —**
Meer dan 2300 deelnemers zijn op 30 Januari '40 in alle vroegte gestart om den ruim 200 km. langen Elfstedentocht in Friesland mede te maken.
De uitslag van de wedstrijdrijders luidt:
1, 2, 3, 4 en 5, P. Keizer (De Lier), A. Adema (Franeker), Sj. Westra (Warmenhuizen), D. v. d. Duim (Warga) en C. Jongert (Alkmaar), allen winnaars in 11 uur 30 min.
6. J. van der Bij (Anna Paulowna), 12 uur 4 min.
7. S. Dijkstra (Cornjum), dezelfde tijd.
8. L. Geveke (Leeuwarden), dezelfde tijd.
9. A. de Vries (Giethoorn), dezelfde tijd.
10. Sietse Koen (Bovenknijpe), dezelfde tijd.
11. Reinder Algra (Franeker), 12 uur 14 min.
12. en 13. G. Duiker (Groningen) en K. Korst (Bedum), beiden 12 uur 27 min.
14. 15. en 16. M. Stienstra (Leeuwarden), F. van der Heide (Leeuwarden) en P. Bolkesteyn (Maasland, Westland), allen in 12 uur 29 min.
17. en 18. J. Harkema (Leeuwarden) en H. de Boer (Wartena), beiden 12 uur 39 min. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Elfstedentocht 1934, 1091 A)

A. NEDERLAND. — Onze buitenlandsche handel in 1938 en 1939, ook met onze overzeesche gewesten. — Het handelsverkeer van Nederland (zonder gouden en zilveren munt en muntmateriaal) met de voornaamste landen was blijkens de Maandstatistiek van den in-, uit- en doorvoer als volgt:

	JANUARI/DECEMBER 1938				JANUARI/DECEMBER 1939			
	Invoer uit het buitenland		Uitvoer naar het buitenland		Invoer uit het buitenland		Uitvoer naar het buitenland	
	bruto gewicht ton	waarde × ƒ 1000	bruto gewicht ton	waarde × ƒ 1000	bruto gewicht ton	waarde × ƒ 1000	bruto gewicht ton	waarde × ƒ 1000
Duitschland	7.879.753	307.882	2.321.099	159.182	8.173.064	357.793	1.901.426	136.138
België en Luxemburg	3.707.019	162.213	4.762.632	105.713	4.321.058	219.913	4.087.562	90.489
Groot-Brittannië	1.040.062	115.145	1.273.205	233.987	1.612.772	117.864	1.177.888	226.482
Frankrijk	676.047	64.926	2.044.807	60.205	705.670	74.345	1.806.617	50.559
Finland	370.039	15.845	103.251	9.449	358.532	20.879	88.371	7.996
Rusland (Eur. en Az.)	730.310	31.757	27.609	23.335	412.200	14.306	25.212	17.395
Noorwegen	149.177	12.300	217.239	15.745	180.031	14.317	210.806	13.952
Zweden	493.973	29.934	669.707	35.858	574.161	43.664	730.936	41.020
Polen en Danzig	555.805	21.152	101.284	13.448	577.767	21.476	62.226	10.138
Spanje	308.777	4.030	51.206	7.947	264.068	4.482	84.859	7.707
Zwitserland	22.096	20.783	509.843	20.732	26.771	28.027	612.124	25.589
Unie van Zuid-Afrika	47.711	3.358	145.552	17.860	58.228	3.023	109.953	13.722
Japan	24.225	7.307	51.399	2.779	22.652	6.214	2.767	1.249
Britsch-Indië	178.285	20.188	44.284	8.062	166.702	18.800	37.619	8.549
Nederlandsch-Indië	424.244	101.720	209.357	99.792	447.628	91.350	236.682	100.701
Canada	365.604	22.640	84.249	6.515	138.474	9.271	32.263	5.911
Curaçao	1.142.907	22.716	78.960	10.203	903.264	21.798	63.466	9.002
Argentinië	791.123	64.142	186.093	11.702	1.154.807	75.124	165.348	13.477
Brazilië	98.148	15.865	32.931	7.343	101.318	17.303	23.355	4.456
Suriname	12.139	652	6.086	1.582	10.359	672	7.072	1.688
Uruguay	13.066	3.137	13.294	1.803	8.393	3.880	12.528	2.006
Venezuela	509	181	25.586	6.407	476.970	7.288	16.873	4.704
Ver. Staten van Amerika	1.581.227	153.370	197.601	37.139	1.374.142	146.127	203.044	42.333
Bolivia	11.619	10.361	1.825	277	7.350	5.627	575	113

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(Vor. ber. In- en Uitvoer 3658 A)**

5 FEBRUARI 1940

B. FILMKUNST. — Ned.-Indische Films. - „'t Sal Waerachtig Wel Gaen". —
Op 1 Februari had in het City-Theater te 's-Gravenhage de Nederlandsche première plaats van de groote Indische vlootfilm „'t Sal Waerachtig Wel Gaen". Deze film werd vervaardigd op initiatief van den toenmaligen vlootvoogd in Indië, vice-admiraal H. Ferwerda, door Anifilm (Algemeen Nederlandsch Indisch Filmbedrijf) en opgenomen onder leiding van Mannus Franken.
De titel van de film is een zin uit een brief van Cornelis Tromp aan zijn zuster, geschreven toen hij op het punt stond voor een van zijn gevaarvolle tochten zee te kiezen. (Red. K. H. A.)

C. BALKAN-ENTENTE. — Conferentie. - Pact voor zeven jaar verlengd. - Slotcommuniqué. - Turkije is niet neutraal, maar non-belligerent. —
De op 2 Februari in de Joegoslavische hoofdstad, Belgrado, bijeengekomen Balkan-Conferentie van den permanenten raad der Balkan-Entente, waaraan deelnemen, voor Joego-Slavië: de minister van Buitenlandsche Zaken, Markowitsj; voor Roemenië: de minister van Buitenlandsche Zaken, Gafenco; voor Turkije: de minister van Buitenlandsche Zaken, Saradjogloe; voor Griekenland: de premier en minister van Buitenlandsche Zaken, Metaxas, heeft als eerste daad besloten, dat het Balkan-pact blijft voortbestaan. Het pact wordt automatisch voor den tijd van zeven jaar verlengd, tenzij een van de leden een jaar voor het afloopen van het pact den wensch te kennen geeft zich terug te trekken. Daar geen enkele mededeeling in dien zin op 1 Februari was binnengekomen, heeft de Conferentie goedgekeurd, dat het pact blijft voortbestaan.

Slotcommuniqué. — Na afloop van de achtste zitting van den permanenten raad der Balkan-Entente op 4 Februari heeft de Roemeensche minister van Buitenlandsche Zaken, Gafenco, in zijn hoedanigheid van voorzitter van den raad, het volgende officieele communiqué voorgelezen:

De gedachtenwisselingen, welke de leden van den permanenten raad gevoerd hebben in een hartelijke en vertrouwelijke atmosfeer, hebben het mogelijk gemaakt, met eenstemmigheid te constateeren:

1. het gemeenschappelijk belang der vier staten bij de handhaving van den vrede in orde en veiligheid in het Zuid-Oosten van Europa;
2. hun vast-beslotenheid tot voortzetting van hun beslist vreedzame politiek onder respectievelijke handhaving van hun standpunt ten aanzien van het tegenwoordige conflict ten einde dit deel van Europa voor de beproevingen van den oorlog te bewaren.
3. Hun wil, aaneengesloten te blijven in den boezem der Entente, die slechts haar eigen doeleinden nastreeft en die tegen niemand gericht is, en gemeenschappelijk te waken voor de handhaving der rechten van elk hunner en van de onafhankelijkheid en het nationale grondgebied.
4. De oprechte wensch, vriendschappelijke betrekkingen met de buurstaten te onderhouden en te ontwikkelen, in een verzoeningsgezinden geest van wederzijdsch begrip en vreedzame samenwerking.
5. De noodzakelijkheid, de economische banden en de verbindingen tusschen de Balkanstaten nauwer aan te halen en te vervolmaken, door meer in het bijzonder het handelsverkeer binnen de Entente te vergrooten.
6. Verlenging van het Balkanpact voor een nieuwe statutaire periode van zeven jaar, ingaande 7 Februari 1940.
7. Het besluit der vier ministers van Buitenlandsche Zaken, onderling een nauw contact te onderhouden tot de volgende zitting van den permanenten raad, die in de maand Februari 1941 te Athene zal worden gehouden.

Turkije is niet neutraal, maar non-belligerent. — Vóór zijn vertrek naar Belgrado heeft de Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Saradjogloe, aan de journalisten o.a. verklaard: „Turkije is niet neutraal, maar eenvoudig non-belligerent; bijgevolg laten de internationale vraagstukken het niet onverschillig en neemt het alle noodzakelijke maatregelen

ten einde een eventueele uitbreiding van den oorlog het hoofd te kunnen bieden". (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Balkan-Staten 4098 A; Balkan-Confer. 3673 E; Buitenl. polit. Turkije 4107 E)

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen Westelijk Front van 28 Januari—3 Februari 1940. —
29 Januari: Luchtraids van Duitsche vliegtuigen op Engelsche schepen voor de Britsche kust.
30 Januari: Tot nu toe sneuvelden aan het Westelijk front veertig Engelsche soldaten. Ten gevolge van ziekte of ongelukken overleden 720.
3 Februari: Wederom Duitsche luchtaanval op Britsche Oostkust. Vele Britsche schepen uit de lucht beschoten en gezonken. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. v. 21—27 Jan. 1940, 4115)

A. **SPANJE. — Burgeroorlog - Officieele statistiek.** Volgens de officieele statistiek, die op 2 Februari '40 werd gepubliceerd, zijn tijdens den Spaanschen burgeroorlog in het geheel 300.000 gewonden in de nationale ziekenhuizen verpleegd. Daarvan hebben er 50.000 verminkingen of ziekten van dien aard, dat zij als blijvend invalide beschouwd moeten worden. De categorie der zwaarst verminkten, zij die twee beenen of twee armen missen, of die geheel blind zijn, omvat 300 personen. Een legioen had 10.000 gesneuvelden. Het moest veertien maal aangevuld worden. (Agence Belga)
(Vor. ber. Burgeroorlog, aantal dooden 3758 D)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 28 Januari—3 Februari 1940. —**
28 Januari: Lichting 1898 in Finland opgeroepen.
29 Januari: Finsch succes ten Noord-Oosten van het Ladogameer.
1 Februari: Sinds het begin van den strijd in Finland zouden thans ca. ± 300 Russische vliegtuigen zijn neergeschoten.
2 Februari: Nieuwe aanval op de Mannerheimlinie.
3 Februari: Nieuw Finsch succes ten N. O. van het Ladogameer. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. 21—27 Jan. 1940, 4115 B)

C. **GOUD. — Wereldproductie. —**
De Union Corporation raamt de wereldgoudproductie in 1939 op 39.300.000 troy ounces fijn, hetgeen een nieuw record beteekent en 6,2% grooter is dan de productie van 1938, welke thans wordt geschat op 37.018.000 troy ounces. In beide cijfers is de Russische productie, welke geraamd wordt op 5 millioen ounces, begrepen. (Keesings Fin. Archief)
(Vor. ber. Wereldproductie 3708 A)

6 FEBRUARI 1940

D. **JAPAN. — Japansch-Russische grensconferentie mislukt. —**
De conferentie te Charbin, waar delegaties van de Sovjet-Unie en Buiten-Mongolië te eener zijde en van Japan en Mandsjoekwo te anderer zijde onderhandeld hebben, is op 31 Januari uiteengegaan zonder dat een overeenstemming bereikt is. Aldus verklaarde een woordvoerder van het Japansche ministerie van Buitenlandsche Zaken op grond der ontvangen informaties. (Domei) **(Vor. ber. Grensgeschillen 4083 B)**

E. **BELGIE. — Landsverdediging - Ruim Fr. 5½ milliard. —**
Het totaal der credieten, dat het departement van Landsverdediging op 5 Februari voor 1940 heeft aangevraagd, bedraagt 5.607 millioen francs, waarbij inbegrepen de 2.428 millioen suppletoire credieten, bestemd ter dekking van de mobilisatiekosten.
(Agence Belga) **(Vor. ber. Crediet 3941)**

F. **VATICAAN. — Felle aanval op Duitschland in zake Polen. —**
De Vaticaansche radio heeft dezer dagen een fellen aanval ondernomen op Duitschland in verband met het optreden in Polen. Dit werd ten sterkste gelaakt. De eigendomsberooving, waaraan de Polen van Duitsche zijde bloot staan, werd onverbloemd gesignaleerd en zonder meer veroordeeld. Zoo mogelijk nog scherper werd de Duitsche houding tegenover de katholieke kerk in Polen veroordeeld. In 't door Duitschland bezette Poolsche gebied, aldus het bericht, zijn de kerken zes en een halven dag in de week gesloten en alzoo wordt het Poolsche volk beroofd van den troost en den steun, dien het vindt aan den voet van het altaar. („De Nieuwe Eeuw")

G. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-40. — Generaal Reijnders afgetreden als opperbevelhebber van Land- en Zeemacht - Generaal Winkelman volgt hem op. —**
De „Staatscourant" van 5 Februari deelt mede, dat aan generaal I. H. Reijnders, opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, op een daartoe door hem gedaan verzoek, door H.M. de Koningin eervol ontslag uit den militairen dienst is verleend, onder dankbetuiging voor de uitnemende diensten, door hem in verschillende gewichtige betrekkingen en in buitengewoon moeilijke omstandigheden bewezen. Tot zijn opvolger is benoemd de gepensionneerde luitenant-generaal H. G. Winkelman, sedert het intreden van den mobilisatietoestand commandant van den Luchtverdedigingskring Utrecht-Soesterberg, terwijl de laatstgenoemde tegelijkertijd bevorderd is tot generaal.
Naar verluidt heeft in hoofdzaak verschil van inzicht met de regeering ten aanzien van vraagstukken van technisch-militairen aard tot de ontslagaanvrage van generaal Reijnders geleid. (Staatscourant)
(Vor. ber. Generaal Reijnders 3936 B)

Generaal H. G. Winkelman - Levensloop. —
De nieuwbenoemde opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, generaal H. G. Winkelman, is 63 jaar oud. Hij werd 17 Augustus 1876 te Maastricht geboren. Na de H. B. S. doorloopen te hebben, ging hij naar de Kon. Mil. Academie te Breda. Later doorliep hij de Hoogere Krijgsschool. Op 11 Augustus 1896 werd hij benoemd tot tweede luitenant der infanterie, 25 November 1901 tot eerste luitenant en op 1 April 1913 volgde zijn benoeming tot kapitein. Den hoofdofficiersrang bereikte hij op 25 December 1923, waarop 2 Mei 1926 zijn benoeming tot luitenant-kolonel en 17 Januari 1929 die tot kolonel volgde.
Als majoor was hij sous-chef van den staf van het hoofdkwartier van het Veldleger, welks chef hij in 1928 werd. Daarna volgde zijn benoeming tot generaal-majoor, commandant van de vierde divisie, waarop hij in 1934 den militairen dienst verliet.
(Telex-A. N. P.)

Uitvoering van de wet behoud scheepsruimte - Een commissie van advies ingesteld. —
Bij Kon. besluit van 2 Februari is ingesteld een commissie, welke tot taak zal hebben den ministers van Waterstaat en van Defensie van advies te dienen bij de uitvoering van artikel 4, vierde lid der Wet Behoud Scheepsruimte. (Het verleenen of onthouden van vergunningen ten aanzien van binnenschepen).
(Vor. ber. Verkoopverbod Scheepsruimte 3940 B)

Generaal-Majoor H. F. M. baron Van Voorst tot Voorst bij den Generalen Staf. —
Bij K. B. van 3 Februari is:

1e. de generaal-majoor H. F. M. baron van Voorst tot Voorst, van den staf der cavalerie, eervol ontheven uit zijn functie van commandant der lichte divisie, tevens inspecteur der cavalerie en der wielrijders;

2e. de generaal-majoor H. F. M. baron van Voorst tot Voorst, voornoemd in zijn rang en ouderdom van rang, overgeplaatst naar den generalen staf.
(Vor. ber. Generale Staf 3700 A)

Mobilisatie-toelagen verlaagd. —
Bij beschikking van den minister van Defensie zijn opnieuw de mobilisatietoelagen verlaagd, speciaal voor de ongehuwden.

De toelagen van de gemobiliseerden, die niet in hun vredeswoonplaats gelegerd zijn, zijn thans als volgt vastgesteld. Het bedrag tusschen haakjes geeft aan, welke toelage de ongehuwden per dag krijgen: opperofficier *f* 4.— (*f* 1.50), hoofdofficier *f* 3.— (*f* 1.—), subalterne-officieren *f* 2.— (*f* 0.75), onderofficieren boven den rang van sergt.-majoor (opperwachtmeester) *f* 1.25 (*f* 0.50), sergt.-majoor (opperwachtmeester) *f* 1.— (*f* 0.40), overige onderofficieren *f* 0.75 (*f* 0.30). Jaarwedde genietende korporaals en soldaten *f* 0.40 (*f* 0.20). Voor soldij genietende korporaals en soldaten is de mobilisatietoelage (*f* 0.15) hetzelfde gebleven.

(Staatscourant - Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4119 A)

7 FEBRUARI 1940

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het Wereldgebeuren van 1—7 Januari 1940. —

1 Januari: De Engelsche Koning onderteekent een besluit, op grond waarvan bijna 2 millioen man dienstplichtig worden. **(Pag. 4081)**
De oorlogsraad te Moskou besluit tot een krachtig offensief in Finland. **(Pag. 4085 D)**
De Italiaansche regeering noodigt haar ambassadeur te Moskou uit, met verlof naar Italië te komen. **(Pag. 4080 B)**
Generaal Franco verklaart in een radiorede, dat Spanje zich vereenigt met het hoofd der Kerk en het hoofd van het imperiale Italië tegen het „Aziatische barbarisme".
Rusland vraagt 200.000 Duitsche technici.
Het Duitsche tankschip „Tacoma" wordt in de haven van Montevideo geïnterneerd. **(Pag. 4082)**
Dr. H. Colijn doet in een Nieuwjaarsrede voor de microfoon een beroep op het plichtsgevoel van de natie. **(Pag. 4080)**

2 Januari: De haven van Hongkong (China) wordt voor het scheepvaartverkeer gesloten.
Britsche bommenwerpers vechten met Duitsche jagers in de Bocht van Helgoland. **(Pag. 4084)**

3 Januari: President Roosevelt verklaart in een rede in het Congres, dat de Ver. Staten buiten den oorlog willen blijven, maar met andere naties streven naar een vrede, die agressie zal uitsluiten. **(Pag. 4080 D)**
De hevige koude bemoeilijkt den strijd in Finland; de Russische aanvallen in Karelië duren echter voort.
Minister-president De Geer houdt een radiorede tot het Nederlandsche volk. **(Pag. 4079 C)**
Het Nederlandsche Roode Kruis krijgt *f* 150.000 ten behoeve van Finland. **(Pag. 4087 B)**

4 Januari: Generaal-veldmaarschalk Göring wordt opperste leider der oorlogseconomie in Duitschland. **(Pag. 4082)**
Finsche vliegtuigen bombardeeren het Estlandsche eiland Oesel.
President Roosevelt dient in het Amerikaansche Congres een begrooting in, welke voorziet in uitgaven tot een bedrag van 8424 millioen dollar. **(Pag. 4084 C)**

5 Januari: De Britsche minister van Oorlog, Hore Belisha, treedt af en wordt opgevolgd door Oliver Stanley; Lord MacMillan wordt als minister van Voorlichting opgevolgd door Sir John Reith. **(4082)**
Het Belgische kabinet-Pierlot treedt af; in het nieuwe kabinet-Pierlot wordt het aantal ministers verminderd van 18 tot 14. **(Pag. 4082 C)**

6 Januari: De Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, en zijn Hongaarsche collega, graaf Csaky, voeren besprekingen te Venetië. **(Pag. 4085 C)**
Koning Carol van Roemenië zegt in een rede tot de troepen in Bessarabië, dat dit gebied Roemeensch is en het altijd zal blijven. **(Pag. 4084 D)**
De Regeeringspersdienst publiceert een communiqué, waarin naar aanleiding van de tendentieuze berichten in buitenlandsche persorganen nogmaals wordt verklaard, dat elke aanrander van het Nederlandsche grondgebied den meest hardnekkigen weerstand onzer wapenen zal ontmoeten. **(Pag. 4082 D)**

7 Januari: Ciano en Csaky bereiken volledige overeenstemming. De bespreking liep over Sovjet-Rusland's aanval op Roemenië. **(Pag. 4085 C)**
(Red. K. H. A.) **(Vor. Recap. v. 15—31 Dec. '39, 4102)**

A. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt verdedigt de New Deal - 1939 vergeleken met 1932. —
President Roosevelt heeft op 5 Februari in een persconferentie tal van cijfers verstrekt over de financieele situatie der V.S. op het einde van 1939, vergeleken met 1932. Hij wilde daarmede aantoonen, dat de New Deal niet in strijd met de belangen van het land is, zooals zijn tegenstanders met meer nadruk zeggen, nu de verkiezingscampagne nadert.
President Roosevelt zeide o.m. dat de meeste Amerikanen zich de moeite getroosten van tijd tot tijd een blik in de kranten te werpen, zoodat het de plicht van den president is, hen door een persconferentie in te lichten. Hij ging daarbij uit van de statistieken der regeeringsbureaux, zooals de departementen van Handel, Arbeid en Landbouw, van den federalen reserveraad en het bureau voor de statistiek te Washington.
Het nationale inkomen in 1939 bedroeg 68.500 millioen dollar tegen 40.092 millioen dollar in 1932, dus een stijging met 71%. De totale loonen bedroegen in December 1939 3.888 millioen dollar tegen 2.403 millioen dollar in December 1932, een stijging met 62%.
De inkomsten der landbouwers uit verkoop van producten en regeeringspremies beliepen 8.519 millioen in 1939, tegen 4.682 millioen in 1932, hetgeen een vermeerdering met 82% is.
Daarentegen was de rente, ontvangen door houders van Amerikaansche fondsen in 1939 4.828 millioen tegen 5.277 millioen in 1932, dus 9% lager. Het geld is op het oogenblik echter buitengewoon goedkoop. De dividenden zijn echter gestegen van 2.745 millioen tot 3.253 millioen.
De Amerikaansche uitvoer beliep in 1939 3.179 millioen, terwijl hij in 1932 slechts een bedrag haalde van 1.611 millioen.
Uit de gemeenteschulden en de bankdeposito's blijkt duidelijk, dat de V.S. zich geenszins in een benarde positie bevinden.
De regeering streeft er naar het nationale inkomen te doen stijgen tot 80 milliard dollar per jaar en zoo mogelijk tot 90 milliard. Dat is mogelijk, als de patroons aan zooveel mogelijk werkloozen werk geven en als de tegenwoordige belastingen gehandhaafd worden; in dat geval zal de begrooting binnen een jaar in evenwicht zijn.
President Roosevelt verklaarde een tegenstander te zijn van een radicale verlaging der regeeringsuitgaven, omdat dit van 1937 tot begin 1939 tot een achteruitgang in het zakenleven geleid heeft. Over het jaar 1940 wilde hij met het oog op den internationalen toestand geen voorspellingen doen.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4080 D; New Deal 1477 H)**

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **De nieuwe Britsche minister van Oorlog, Stanley, houdt zijn eerste rede over het oorlogs- en vredesdoel. —**
„Wij hebben maar één oorlogsdoel, namelijk den oorlog te winnen, en wij hebben maar één vredesdoel, dat is, een blijvende vrede te stichten. De menschen spreken over een vrede door onderhandelen. De Hemel weet, dat niemand dezen oorlog één minuut langer wil laten duren dan noodig is en dat niemand een menschenleven verloren wil laten gaan, dat nog gered zou kunnen worden. Een zekeren en duurzamen vrede dienen wij met beide handen aan te grijpen. Maar wat voor een vrede kunnen wij door onderhandeling verkrijgen? Een vrede, die niets zou oplossen, een vrede, die geen waarborg zou geven voor het heden en geen veiligheid voor de toekomst, een vrede,

welke de meeningsverschillen en de gevaren laat voortbestaan. Wij zouden geen blijvenden vrede verkrijgen, maar een zorgenwekkenden wapenstilstand. En dan zouden wij binnen enkele maanden of jaren bemerken, dat wij niet den vrede gewonnen hadden, maar de overwinning hebben opgeofferd."
Met deze woorden schetste de Britsche minister Stanley de oorlogs- en vredesdoelen der geallieerden in een redevoering, die hij op 3 Februari te Newcastle gehouden heeft — zijn eerste rede, sinds hij minister van Oorlog is geworden.
Stanley gaf toe, dat de vrede van Versailles een harde vrede is geweest, maar voegde daaraan toe: „Denkt u, dat een zegevierend Duitschland aan een overwonnen Engeland een verdrag van Versailles zou geven? Wanneer wij van onze rijksvloot en onzen handel met het Britsche imperium zouden zijn afgesneden, dan zouden wij niets anders meer zijn dan een klein overbevolkt eiland, welks herstel onmogelijk zou zijn en dat misschien niet meer zou kunnen voortbestaan."
„Laten wij het oordeel vragen van de Tsjechen, wier land overrompeld is, wier studenten worden doodgeschoten, wier leiders in concentratiekampen zijn, wier arbeiders moeten zwijgen en wier cultuur en bodem vertreden worden.
Laten wij het vragen aan de Polen, die behandeld zijn als geen ander land sedert de Middeleeuwen, wier bevolking als vee is opgejaagd en van honger en ellende omkomt.
Laten wij het vragen aan de Oostenrijkers, die den Anschluss beschouwden als de intrede in het beloofde land en bemerkten, dat dit land overvloeide van melk en honig, maar dan uitsluitend voor de partijleiders en de misdadigers in uniform.
Laten wij het vragen aan de Joden, waarvan duizenden voor Duitschland gestreden hebben, wier voorouders voor Duitschland gesneuveld zijn en wier eenige fout het was, dat zij van Joodsch ras zijn.
Laten wij het vragen aan de katholieke en protestantsche geestelijken, wier godsdienst zoo schadelijk was, dat hij met knuppels er uit geslagen moest worden.
Laten wij het vragen aan de kleine neutrale landen in Europa, die elk oogenblik een aanval vreezen. Hebben zij vertrouwen in Hitler? Voelen zij, dat zij voor hem veilig zijn, indien er geen werkelijke geschillen tusschen hen bestaan en indien hij geen werkelijke grieven tegen hen heeft, of voelen zij zich alleen dan maar veilig, wanneer zij niets hebben, dat hij wenschen kan en niets, dat hij krijgen kan?"

(Vor. ber. Minister Stanley 4082)

Exportraad opgericht. —
De Britsche premier, Neville Chamberlain, heeft op 1 Februari in het Lagerhuis medegedeeld, dat een exportraad zal worden opgericht, bestaande uit leidende zakenlieden, o.w. lord Stamp, vakvereenigingsleiders en vertegenwoordigers van de ministeries van Financiën en Bevoorrading. Deze raad zal den uitvoerhandel moeten organiseeren.

Groot-Brittannië's „Brain Trust" - Wetenschap en oorlog. —
Het Britsche ministerie voor de Bevoorrading heeft een centraal wetenschappelijk lichaam, een adviseerende organisatie, in het leven geroepen, welke practisch alle mannen der wetenschap van naam omvat. Dit lichaam is de „Advisory Council of Scientific Research and Technical Development" en het heeft tot taak de samenwerking tusschen de verschillende instellingen voor wetenschappelijk en industrieel onderzoek in den lande te bevorderen. Het doel dezer samenwerking is „te helpen bij de fabricage van wapenen, welke machtiger zijn dan die van den vijand, te zoeken naar doeltreffende afweermiddelen tegen alle „geheime" oorlogswapenen, waarmee Engeland wellicht zal worden aangevallen, en het opvoeren van de productie zoo mogelijk langs nieuwe wegen in de hand te werken."

DUITSCHLAND. — **De minister van Economische Zaken, Funk, over de oorlogsfinanciering. —**
In de eerste voltallige zitting van den Raad van Advies der Duitsche Rijksbank heeft de rijksminister van Economische Zaken, Funk, op 2 Februari de kwestie besproken van de financiering van den oorlog en den buitenlandschen handel, die hij de twee op den voorgrond tredende problemen van de Rijksbank noemde.
De minister wees er op, dat het probleem der financiering van den oorlog niet zoozeer een geldprobleem was, dan wel een probleem der goederenverzorging. Het gaat er om, ter dekking van de extra-staatsuitgaven in den oorlog, van het volksinkomen een belangrijk deel te onttrekken aan de civiele behoeften en aan de reserve-beleggingen en dit deel te bestemmen voor de productie van goederen, welke voor den oorlog onmisbaar zijn.
De kunst van de oorlogsfinanciering bestaat daarin, ondanks sterke toeneming der belastingen, de spaarkracht van het volk te behouden. Woordelijk zeide de minister: „Wij weigeren, den oorlog met prijs- en loonsverhoogingen, d.w.z. met een openlijke devaluatie, doch ook met een credietverruiming zonder gegarandeerde vermeerdering van de productie en zonder verhooging van de productiviteit van het economische leven, dus door een gemaskeerde devaluatie, te financieren."
Ten aanzien van den buitenlandschen handel zeide Funk, „dat op het oogenblik in geheel Europa aan grondstoffen de voorkeur wordt gegeven boven goud en deviezen, doch dat thans het mooiste devies de Duitsche kwaliteitsarbeid is."

(Vor. ber. Min. Funk 4077)

Protectoraat Bohemen en Moravië - Tolgrens vervalt 1 April. —
De tolgrens tusschen Duitschland en het protectoraat Bohemen en Moravië zal op 1 April 1940 komen te vervallen. **(Vor. ber. Protectoraat 4028)**

FRANKRIJK. — **De Fransche ambassadeur te Moskou verlaat zijn post. —**
Officieel wordt bevestigd, dat de heer Naggiar, Fransche ambassadeur te Moskou, om gezondheidsredenen met verlof gaat en de Russische hoofdstad reeds heeft verlaten. Gedurende zijn afwezigheid zal de gevolmachtigde, minister Payart, als zaakgelastigde optreden.

POLEN. — **Vermogen geheel door Duitschland in beslag genomen. —**
Het geheele onroerende en roerende vermogen van den vroegeren Poolschen staat incl. alle vorderingen, participaties, rechten en belangen van allerlei aard wordt door Duitschland in beslaggenomen.

8 FEBRUARI 1940

A. **BALKAN-ENTENTE. — Commentaren op het slotcommuniqué van 4 Februari 1940. —**

Duitschland. — Volgens de algemeene perscommentaren is men te Berlijn niet ontevreden over het communiqué.

Italië. — Het slotcommuniqué wekt voldoening. Dat de entente voor zeven jaar verlengd is, was te verwachten.

Frankrijk en Engeland. — De resultaten der Conferentie te Belgrado zijn zoowel te Parijs als te Londen met voldoening vernomen, want de solidariteit der vier Balkanlanden is bevestigd.

Hongarije. — De bewoordingen van het communiqué worden te Boedapest vaag genoemd. De beste wijze om den vrede in het Z.O. van Europa te verzekeren, blijft voor Boedapest een regeling van de oude territoriale kwesties.

Bulgarije. — In Bulgaarsche politieke kringen is men van oordeel, dat de Conferentie van Belgrado een volkomen negatief resultaat heeft gehad. Sofia heeft

nog steeds territoriale eischen, die niet behandeld werden.

Sovjet-Rusland. — De Balkan-Conferentie werd door Engeland en Frankrijk, de plutocratie van Europa, beheerscht. **(Vor. ber. Balkan-Entente 4121 C)**

OORLOG 1939-'40. —

BRITSCH-INDIE. — **Bezoek van Gandhi en Jinnah aan den Onderkoning. - Status van Dominion. - Minderheden.** —

Gandhi heeft op 5 Februari een langdurige en zeer vriendschappelijke beraadslaging gehouden met lord Linlithgow, den onderkoning van Britsch-Indië. In een communiqué wordt o.a. gemeld, dat de verwerving van den status van Dominion na den oorlog zal worden bevorderd.

Jinnah, de voorzitter van de Mohammedaansche liga, die op 6 Februari bij den onderkoning was, heeft medegedeeld, dat de Britsche regeering de noodzakelijkheid van het garandeeren der rechtmatige belangen der minderheden ten volle inziet en dat hij niet behoefde te vreezen, dat deze belangen uit het oog verloren zouden worden.

(V. b. Gandhi 4056; Ontmoet. Onderkoning 2918 A)

ENGELAND. — **Doodvonnis op 2 Ieren van de I.R.A. voltrokken.** —

Op 7 Februari zijn te Birmingham de twee Ieren, Peter Barnes en James Richards, die wegens medeplichtigheid aan den voor het Iersche Republikeinsche Leger in Augustus 1939 te Coventry gepleegden aanslag, ter dood waren veroordeeld, terechtgesteld. Eire was op 7 Februari wegens de terechtstelling in rouw. Sportwedstrijden waren afgelast, de bioscopen en schouwburgen bleven gesloten en in de haven van Cork hingen de vlaggen halfstok. **(Vor. ber. Bomaanslagen 3883 B)**

Zwijg-campagne. —

De regeering heeft op 6 Februari een groote campagne tegen loslippigheid op touw gezet. Overal in Engeland zullen millioenen aanplakbiljetten, geteekend door bekende artisten, de burgers aansporen, te waken voor onvoorzichtige uitlatingen. Een der affiches vertoont een zinkend schip, met het onderschrift: „Enkele zorgelooze woorden kunnen dit gevolg hebben".

Bijzondere waarschuwingen omtrent het zwijgen over oorlogsbodems zullen overal in Schotland worden aangebracht.

In het Lagerhuis heeft Chamberlain medegedeeld, dat nieuwe wettelijke maatregelen worden overwogen, op grond waarvan in zeer ernstige gevallen van het uitlokken en het onthullen van nieuws aan den vijand de doodstraf zal kunnen worden toegepast.

FRANKRIJK. — **Executie van den leider der autonomisten in den Elzas, Roos.** —

De leider der autonomisten in den Elzas, Roos, werd op 7 Febr. geëxecuteerd. In de mededeeling van den krijgsraad over het terecht stellen van den spion Roos wordt gezegd, dat hij verscheidene jaren in betrekking stond tot agenten van den Duitschen specialen dienst. Tijdens de wederbezetting van het gedemilitariseerde Rijnland in Maart 1936 en tijdens de Septembercrisis van 1938 heeft hij inlichtingen verzameld over troepenverplaatsingen, geschutopstellingen, e.d. in Frankrijk, en heeft hij deze inlichtingen over de grens gebracht, waardoor Duitschland inlichtingen van groote militaire waarde heeft ontvangen over de militaire veiligheidsmaatregelen van Frankrijk.

(Vor. ber. Veroord. Roos 4008)

A. **SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. — Hulpverleening aan Finland: Nederland, Canada, Britsch-Indië, Vereenigde Staten, België, Zwitserland. - Geen Duitsche steun aan Rusland. - Hoovercomité en Nederland.** —

Nederland. — Op schriftelijke vragen van het lid der Eerste Kamer, den heer Van Embden, betreffende het verleenen van steun aan Finland heeft de minister van Staat, minister van Algemeene Zaken a.i., voorzitter van den Raad van Ministers, geantwoord, dat een wetsontwerp, waarbij wordt voorgesteld een bedrag van *f* 100.000 uit 's lands kas door bemiddeling van het Nederlandsche Roode Kruis ter beschikking te stellen van het Finsche Roode Kruis, in voorbereiding is. **(V. b. Hulpverl. Nederland 4106 B)**

Canada. — De Canadeesche regeering heeft den Volkenbond medegedeeld, dat zij een bedrag van 100.000 dollar ter beschikking stelt van Finland voor den aankoop van en het vervoer van Canadeesche levensmiddelen tot hulpverleening aan de Finsche bevolking.

Britsch-Indië. — De regeering van Britsch-Indië heeft laten weten, dat zij Finland allen bijstand zal verleenen, dien Indië het kan geven.

Vereenigde Staten. — De voorloopige credieten, die Finland worden verstrekt, zullen ten hoogste 20 millioen dollar bedragen.

(Vor. ber. Hulpverl. Ver. Staten 4087 B)

België. — De Belgische regeering zal het Finsche Roode Kruis een bedrag van twee millioen francs (ongeveer *f* 128.000) geven.

(Vor. ber. Hulpverl. België 4106 B)

Zwitserland. — Het Zwitsersche comité voor hulp aan Finland deelt mede, dat de collecte in Zwitserland tot 30 Januari '40 een bedrag van een millioen francs heeft opgeleverd.

(Vor. ber. Hulpverl. Zwitserland 4088)

Duitschland. - „Geen Duitsche steun aan Rusland." Het Duitsche Nieuwsbureau deelt mede:

De Engelsche pers en radio hebben den laatsten tijd herhaaldelijk gemeld, dat Duitsche officieren en technici in Russischen dienst zouden zijn getreden, dat Duitsche schepen munitie en artillerie voor de Russische troepen naar Petsamo en Moermansk zouden hebben gebracht, dat Duitsche oorlogsschepen tegen Russische duikbooten zouden zijn geruild, enz.

In verband hiermede wordt officieel vastgesteld, dat:

1. Rusland nooit heeft gevraagd om ondersteuning van welken aard ook tegen Finland.
2. Duitschland nooit militaire ondersteuning, van welken aard ook, in het Russisch-Finsche conflict aan Rusland heeft verleend.

Hoover-comité en Nederland. — Een lid van het Amerikaansche Hoover-comité, de heer F. D. Stevens, heeft bij zijn terugkeer uit Finland te Amsterdam in een interview met een der verslaggevers van „De Telegraaf" verklaard, dat Finland hulp noodig heeft. Nederlanders kunnen en moeten helpen, want zij zouden wel eens in een dergelijke positie, als Finland zich thans bevindt, kunnen geraken en dan zouden de Nederlanders het op hun beurt zeer aangenaam vinden hulp te ontvangen.

Op twee wijzen zijn de Finnen te helpen: door het geven van geld en door het geven van stoffen (linnen, katoen, wol).

De verovering van Finland door de Russen zal moeilijk zijn. Van de vraag „hoe moeilijk" kon ook het lot van Nederland en van de Westersche beschaving wel eens afhangen.

(Vor. ber. Finsch-Russ. kwestie 4117 B)

9 FEBRUARI 1940.

B. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40.** — **Tweede Kamer. - Het nieuwe leeningontwerp ingediend. - Een semi-gedwongen 4% leening van *f* 300 millioen. - De rente van de vrijwillige leening zal 1% hooger zijn dan die van de gedwongen leening.** —

Het reeds vroeger aangekondigde leeningontwerp is op 8 Februari ingediend.

In de Memorie van Toelichting schrijft de minister van Financiën o.a.:

Zooals uit den regelmatig gepubliceerden stand van 's rijks kas blijken kan, beloopt het totaal der vlottende schuld op het oogenblik ruim *f* 800 millioen. Wel staat daar een niet onaanzienlijk bedrag aan vorderingen tegenover, maar het saldo der verplichtingen is toch van dien aard, dat een verdere consolidatie van schuld thans niet achterwege mag blijven. De minister stelt zich daarom voor, zeer binnenkort een leening aan te gaan van *f* 300 millioen, tegen een koers van uitgifte van 100% en een jaarlijksche rente van 4% met een looptijd van 40 jaar. Op deze leening kan worden ingeschreven met de obligaties der onlangs uitgegeven 4% Staatsleening 1940. De inschrijvers ontvangen voor het bedrag van hun stor-

ting voorloopig recepissen aan toonder, benevens een gelijk aantal „bewijzen van storting".
Indien de inschrijvingen op de vrijwillige leening minder bedragen dan *f* 300 millioen, zal het Rijk een gedwongen geldleening aangaan tegen 3% rente.
Verplichting hierop in te schrijven bestaat voor:
a) **Natuurlijke personen,** binnen het Rijk wonende, die voor het belastingjaar 1939-40 zijn of worden aangeslagen in de Vermogensbelasting naar een zuiver vermogen van *f* 30.000 of meer; het bedrag, waarvoor zij verplicht zijn in te schrijven, wordt bepaald in een bij het wetsontwerp gevoegden staat, die als volgt luidt:

vermogens van meer dan	doch minder dan	bedrag waarvoor is deel te nemen in de leening.
f 30.000	*f* 40.000	*f* 100
f 40.000	*f* 50.000	*f* 200
f 50.000	*f* 60.000	*f* 300
f 60.000	*f* 250.000	*f* 400, vermeerderd met *f* 100 voor elke *f* 5000 waarmede het vermogen de *f* 60.000 te boven gaat.
f 250.000	*f* 500.000	*f* 4200, vermeerderd met *f* 100 voor elke *f* 4500 waarmede het vermogen *f* 250.000 te boven gaat.
f 500.000	*f* 750.000	*f* 9700, vermeerderd met *f* 100 voor elke *f* 4000 waarmede het vermogen *f* 500.000 te boven gaat.
f 750.000	*f* 1.000.000	*f* 15.900, vermeerderd met *f* 100 voor elke *f* 3500 waarmede het vermogen *f* 750.000 te boven gaat.
f 1.000.000		*f* 22.900, vermeerderd met *f* 100 voor elke *f* 3000 waarmede het vermogen *f* 1.000.000 te boven gaat.

b) **Maatschappijen, fondsen en instellingen,** die in de uitoefening van hun bedrijf of hun werkzaamheden regelmatig gelden rentegevend uitzetten op termijnen langer dan één jaar. Zij zijn verplicht, in te schrijven voor een bedrag, dat gelijk staat met 2% van de gezamenlijke waarde hunner bezittingen volgens de laatstelijk vóór 1 Januari 1940 vastgestelde balans.
c) **Naamlooze vennootschappen,** commanditaire vennootschappen op aandeelen en coöperatieve of andere vereenigingen (niet vallende onder b). Zij zijn verplicht, in te schrijven voor een bedrag, dat gelijk staat met de helft van de over een boekjaar, geëindigd in het tijdvak van 1 Mei 1938 tot en met 30 April 1939, gedane uitdeelingen, welke vallen onder de dividend- en tantième-belasting (de verplichting bestaat niet, als het bedrag der uitkeeringen minder dan *f* 5000 bedraagt).
Storting op deze gedwongen leening kan geschieden door inlevering der „bewijzen van storting" van de vrijwillige leening. Aflossing der gedwongen leening kan geschieden door inkoop of door aflossing, naar gelang de leening onder of boven pari noteert.

(Vor. ber. Staatsleening 1940 I, 4072 D)

10 FEBRUARI 1940

A. NEDERLAND. — Conferentie van Tien. - Organisatie Comité van den Volkenbond betreffende internationale economische en sociale vraagstukken. —
De Volkenbond heeft in 1939 het besluit genomen een comité in te stellen, dat een rapport zou uitbrengen over de maatregelen, welke er toe zouden kunnen leiden het mechanisme van den Volkenbond uit te breiden voor een onderzoek van problemen — in hoofdzaak op sociaal-economisch gebied — met deelneming van een grooter aantal staten dan thans in den Volkenbond vertegenwoordigd zijn. Den 23sten Mei 1939 is dit comité onder voorzitterschap van den heer S. M. Bruce, Hooge Commissaris voor Australië te Londen, tot stand gekomen. In Augustus van het zelfde jaar heeft dit comité vergaderd en een rapport samengesteld, dat tot inhoud heeft de ontwikkeling van de internationale samenwerking op economisch en sociaal terrein.
Het was aanvankelijk de bedoeling, dat dit rapport in de maand September, tijdens de gewone zitting van den Volkenbond, aan de Assemblée zou worden voorgelegd. De omstandigheden hebben er echter toe geleid, dat het in de zitting van December, welke van korten duur en bijzonderen aard was, ter tafel werd gebracht.
De Assemblée heeft toen de bestudeering van dit rapport aan een speciale commissie, onder voorzitterschap van den Belgischen gedelegeerde, den heer Bourquin, opgedragen.
Daarna is besloten tot bijeenroepen van het organiseerend comité, dat op 7 Februari in het Vredespaleis te Den Haag zijn vergaderingen is begonnen. Daarin zijn Argentinië, Australië, België, Groot-Brittannië, Frankrijk, Nederland, Noorwegen, Portugal, Zwitserland en Turkije vertegenwoordigd. Het heeft o.m. moeten beslissen over de gedragslijn, welke men moet volgen bij de keuze van de acht leden, die in het — nog te vormen — centrale comité mede zitting zullen nemen op grond van persoonlijke bekwaamheid.
De Nederlandsche regeering wordt vertegenwoordigd door dr. F. H. Fentener van Vlissingen.
Dr. H. Colijn werd tot voorzitter van het Organisatie-Comité benoemd.
Aanwezig zijn: de heeren Avenol, Volkenbondssecretaris en zijn staf; Paul-Boncour (Frankrijk), Brebbia (Argentinië), Assheton (Engeland), Bourquin (België), Tarah (Turkije), MacDougall (Australië), Hambro (Noorwegen), Rappard (Zwitserland).
De besprekingen van de kern der Centrale Commissie voor de co-ordinatie van de internationale samenwerking op economisch en sociaal gebied zijn op 8 Februari beëindigd.
Men was het eens geworden over de gedragslijn, welke thans gevolgd zal worden. Men werd het in groote trekken eens over de wijze, waarop de Centrale Commissie zal worden samengesteld en waarin haar taak zal bestaan.
Over de uitbreiding van het organiseerend comité zullen thans de voorzitter, dr. H. Colijn en de secretaris-generaal van den Volkenbond, Joseph Avenol, met elkaar in voortdurend overleg blijven. Zij zullen, aan de hand van de gedragslijnen, welke de commissie heeft bepaald, nagaan aan welke staten en aan welke particuliere persoonlijkheden een uitnoodiging gericht zal worden om deel uit te maken van het Centrale Comité. Indien dit overleg voldoende gevorderd is, zullen zij een voorstel doen aan de organisatie-commissie, zoodat deze tot de definitieve benoeming kan overgaan.

(Vor. ber. Volkenbond, Comité's te Den Haag 4103 B)

B. BEWAPENING. — Tanks. —

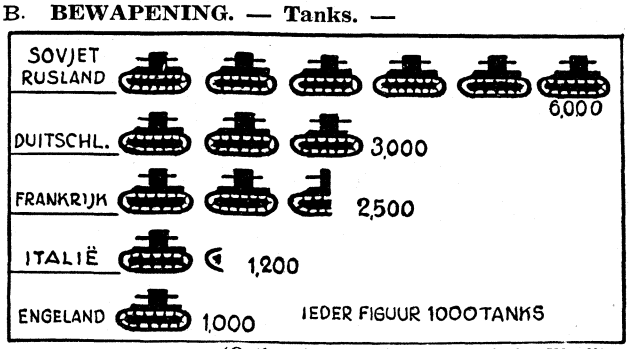

(Ontleend aan „Handbook of the War")

(Vor. ber. Bewapening, overz. Vliegtuigen 4112)

JAPAN

A. **Het Keizershuis regeert 2600 jaar. —**
Op 11 Februari is het 26 eeuwen geleden, dat de eerste Japansche keizer aan de regeering kwam. In Japan beschouwt men dezen dag als den officieelen stichtingsdatum en viert men hem ieder jaar als zoodanig. Dit jaar is het natuurlijk een zeer bijzondere feestdag.
Eeuwenlang is Japan eigenlijk in een geheimzinnig waas gehuld geweest en eerst langzamerhand door de bestudeering der oude annalen — de Kojiki en de Nihonsjoki — wordt de geschiedenis van dit merkwaardige land ons duidelijk. Reeds de oorsprong van het keizersgeslacht is een geschiedenis op zichzelf. Amaterasoe, de zonnegodin en de voornaamste van alle goden, werd eens op ernstige wijze door haar broer beleedigd en uit woede hierover verborg zij zich in het rotshol des hemels.
Toen waren aarde en hemel in duisternis gehuld. Maar de goden wisten raad en lieten als zoenoffer een spiegel maken. Vervolgens voerde een der godinnen voor het hol een potsierlijken dans uit, waarover de goden in een dreunend gelach uitbarstten.
Hierdoor werd Amaterasoe zóó nieuwsgierig, dat zij uit haar hol te voorschijn kwam om te zien, wat er gaande was. Men liet haar in de spiegel kijken, en zij was zóó met zichzelf ingenomen dat zij besloot, niet meer in de grot terug te keeren. Zij verbrandde nu haar broer Soesanowo en stuurde haar kleinkind Ninigi naar de aarde, om daar te regeeren. Zij gaf hem een spiegel mede, die tot op heden in een tempel bewaard wordt.
Djimoe nam in het jaar 660 v. Chr. op 11 Februari als kleinzoon van Ninigi den titel van keizer (Tenno) aan. Mikado, hetgeen „verheven deur" beteekent, is geen formeele titel voor den keizer van Japan, wel echter Tenno, hetgeen zooveel wil zeggen als: door God bestemd tot heerscher.
De meeste verhalen over de vroegste keizers behooren tot de sagen.
Toch moet het Japansche volk in dien tijd al vrij ontwikkeld zijn geweest. Zij konden weven en schepen bouwen, terwijl zij tevens vaste wetten en gebruiken hadden. Van de derde eeuw af schijnt de Chineesche beschaving, die zich toen als een machtige stroom over vele landen verspreidde, langzaam maar zeker ook Japan binnengedrongen te zijn, terwijl in de zesde eeuw het Boeddhisme er vasten voet kreeg. Spoedig namen zelfs de keizers dit geloof over en hiermee verdween de dienst van de Zonnegodin. Vele keizers namen zelfs de tonsuur aan en deden afstand van de regeering. Dit was de kiem voor het verval van de keizerlijke macht. Geheel Japan kwam geleidelijk onder Chineeschen invloed en alles werd op Chineeschen leest geschoeid.

De beschaving van het Japansche volk, hoewel grootendeels van de Chineezen overgenomen, stond, toen men in Noord-Europa nog in berenhuiden rondliep, reeds op een hoog peil. De drukkunst, die in China al lang bekend was, kwam spoedig naar Japan, waar de keizers bijvoorbeeld op kleine reepjes papier Boeddhistische spreuken lieten drukken.
Hiervan bestaan thans nog enkele exemplaren.
De eerste Japansche schilder- en beeldhouwkunst stamde eveneens uit China en was zuiver Boeddhistisch.

De keizers zelf stelden veel belang in de kunst en schreven wedstrijden uit voor het vervaardigen van gedichten, terwijl het lakwerk uit dien tijd ook thans nog over de geheele wereld bekend is. Niet alleen als handwerkers, doch ook als scheepvaarders blonken de Japanners uit. Reeds in de 7e eeuw voeren zij met hun schepen naar de kusten van China, Formosa, de Philippijnen en Siam.
Door de weelde, die aan het hof heerschte, werd het aanzien van den Mikado echter zeer verzwakt.
Prachtige tempelspelen, schitterende hofceremoniën, dicht- en schilderwedstrijden droegen er toe bij hem van zijn taak af te leiden.
Het gevolg was, dat het land langzamerhand niet meer door den keizer, maar door den Shogoen of hofmeier bestuurd werd. Deze heerschappij der Shogoens heeft onafgebroken van ongeveer 1100 tot 1868 geduurd.

De Hollanders op Decima. — Intusschen drongen in het begin van de 17e eeuw vreemdelingen tot Japan door, met name Hollanders en Spanjaarden. Deze laatsten wijdden zich vooral aan het bekeeringswerk onder den beroemden François Xavier. Het overgroote deel der Japanners wilde echter niets van bekeering weten, en spoedig werden alle vreemdelingen uit het land verdreven — behalve de Hollanders, die zich op het eilandje Decima vestigden en de eenige Europeanen waren, die daar geduld werden. Sinds dien tijd bleef Japan volkomen voor de buitenwereld afgesloten, tot dat eerst in 1854, dus wel 250 jaar later, de overige werelddeelen een verbinding met Japan kregen.
Door de bestudeering van de oude Japansche letterkunde, waarbij weer de aandacht op de bijna vergeten Shinto-leer van Amaterasoe werd gevestigd, begon de macht der Shogoens te wankelen. Men leerde wederom de afstamming van den Japanschen keizer kennen en nog slechts één stoot van buiten af was noodig om den Shogoen geheel ten val te brengen.
In 1853 kwamen de Amerikanen met een eskader aanzetten en eischten openstelling van het land voor vreemde naties. Spoedig daarop volgden de andere landen en het Westen had zijn intrede in het geheimzinnige land gedaan. De Shogoen zag geen kans zijn positie te handhaven en de buitenlandsche politiek te voeren. Toen dan ook in 1867 de 15-jarige keizer Moetsoehito den troon besteeg, legde hij al zijn macht in diens handen. Hiermede was een einde gekomen aan het Shogoenaat.

Het nieuwe Japan. — Doch met het herstel van de keizerlijke macht moest noodzakelijk een terugkeer tot het oude Shintogeloof ten koste van het Boeddhisme samengaan. Nu de afstammeling van de zonnegodin Amaterasoe het heft weer in handen had, moest aan die godin zelf en aan al de andere goden van het Shinto weer alle eer gegeven worden.
Alle Boeddhistische priesters werden verwijderd: het Shinto werd staatsgodsdienst.
Heden ten dage zijn er in Japan twee officieel erkende godsdiensten: in de eerste plaats het Shintoïsme en in de tweede plaats het Boeddhisme. De Christelijke godsdienst moet niet als officieel erkend worden beschouwd.

Wreedheid en strijdlust. — De doorsnee-Japanner is sterk nationaal gezind; want al heeft de Japanner uiterlijk een groot aanpassingsvermogen, innerlijk vereert hij alleen zijn land, dat groot moet worden ten koste van alles. Aan een menschenleven hecht hij weinig waarde, het individu is niets, de gemeenschap alles. De gruwelijkste straffen stonden op kleine vergrijpen. Want hoe diep het Boeddhisme zich ook in het Japansche leven ingeworteld heeft, de wreedheid heeft het niet kunnen uitroeien. Zoo komt het ook, dat het eigenaardige gebruik om door middel van harakiri zelfmoord te plegen (de Japanners noemen dit seppoekoe), wanneer men een of ander onrecht heeft begaan, niet afgeschaft is kunnen worden, al heeft men daartoe tallooze pogingen in het werk gesteld.

De Japansche veroveringszucht en strijdlust deed Japan Korea op China veroveren en later Mandsjoerije. In enkele tientallen jaren tijds groeide Dai Nippon (de oorspronkelijke naam van Japan, welke beteekent: Land waar de zon opgaat) uit tot het machtigste en meest gevreesde land in het Oosten van Azië, hetgeen ook weer bewezen wordt door het momenteele conflict met China. Keizer van Japan is thans

Hirohito, die weliswaar weinig invloed kan doen gelden op het staatsbestier, doch door het volk toch nog altijd wordt vereerd als een „door God bestemd heerscher". (Het Actueel Gebeuren)
(Vor. ber. Positie Keizer 2011 G)

11 FEBRUARI 1940

A. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Faillissementen in 1939. —**
Volgens het Centraal Bureau v. d. Statistiek heeft in 1939 het aantal faillissementen 2129 bedragen, tegen 2526, 3125 en 4405 in de jaren 1938, 1937 en 1936. De vermindering bedroeg bijna 52% vergeleken met het aantal in 1936. **(V. b. Overz. Faill. 3638 D)**

Specerijen. - Uitvoer verboden. —
Thans is afgekondigd een verbod tot uitvoer van specerijen „ter bescherming van de levensbelangen van het Rijk".
Het betreft hier den uitvoer van kruidnagelen, moernagelen en kruidnagelstelen, muskaatnoten, foelie en foelieschillen, kaneelknoppen (flores cassia), kaneel, ook witte kaneel, cassia lignea en cassia vera en alle bast en schors van kaneelboomsoorten, vanille, saffraan, zoomede peper van alle soorten, ook piment- en nagelpeper, witte, zwarte en lange peper, Cayenne- en Spaansche peper, alsmede staartpeper of cubebe.

Tweede Kamer. - Bescherming van Kunstschatten. - Credieten aangevraagd. —
Op 8 Februari is ingediend een wetsontwerp, waarin de regeering dekking vraagt voor de uitgaven ter bescherming van kunstschatten, op grond van de wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen. Noodig is totaal ƒ 2.000.000 voor de eerste uitvoering der maatregelen. De jaarlijksche uitgaven worden begroot op ƒ 68.000. **(Vor. ber. Kunstschatten 3961 E)**

Drie slagkruisers voor Indië. —
In haar Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag over de begrooting van Nederlandsch-Indië laat de Nederlandsche regeering zich als volgt uit over de kwestie der maritieme verdediging van Nederlandsch-Indië:
„Ook de regeering kan geen waardeering hebben voor de wijze, waarop schrijvers, die terzake geenerlei verantwoordelijkheid dragen, zich in couranten en tijdschriften nopens de voorgenomen vlootversterking hebben uitgelaten. De regeering gaat echter in deze aangelegenheid doelbewust haar eigen weg, waarbij de verschillende ambtelijke adviezen, voor zoover noodig mondeling toegelicht door gezaghebbende marine-deskundigen, tot richtsnoer worden genomen. Te dezer zake kan thans worden medegedeeld, dat de regeering na rijp beraad haar gedragslijn heeft bepaald. Zij heeft besloten den aanbouw te bevorderen van een drietal slagkruisers. Een wetsvoordracht ter zake zal te zijner tijd, nadat de Volksraad zal zijn gehoord, aan het oordeel van het parlement worden onderworpen. In afwachting daarvan meent de regeering zich te mogen onthouden van beschouwingen over de uitbreiding van de maritieme weermiddelen in Indië." **(Vor. ber. Slagkruisers 3994 A)**

Alg. Ned. Ver. voor Vreemdelingenverkeer. - Oud-minister Deckers tot voorzitter gekozen. —
Op de gehouden vergadering van het hoofdbestuur van de Alg. Ned. Ver. voor Vreemdelingenverkeer werd op 7 Februari met algemeene stemmen tot voorzitter gekozen oud-minister dr. L. N. Deckers, lid der Tweede Kamer.
De huidige voorzitter, C. R. T. baron Krayenhoff, had reeds geruimen tijd geleden den wensch te kennen gegeven als voorzitter af te treden.
(Vor. ber. Directeur Vreemdelingenverkeer 2906 B)

Eerste Kamer. - Begrooting van Sociale Zaken aangenomen. —
De begrooting van Sociale Zaken werd op 8 Februari in de Eerste Kamer aangenomen. Tegen stemden de N.S.B. **(Vor. ber. Begr. Sociale Zaken 4044 C)**

Het ontslag van generaal Reijnders. - Het antwoord van de regeering op de vragen van den heer Van Poll.
Naar het A.N.P. verneemt, is door den minister van Algemeene Zaken a. i. en van Defensie, in antwoord op de schriftelijke vragen van den heer Van Poll, luidende:
„Is de regeering bereid de Kamer volledig in te lichten omtrent de aanleiding tot het verzoek van generaal Reijnders om ontslag als opperbevelhebber van land- en zeemacht en omtrent de overwegingen welke tot de inwilliging van dat verzoek hebben geleid?", op 7 Febr. bij de Tweede Kamer het volgende bescheid ingezonden:

De regeering moet tot haar leedwezen deze vragen ontkennend beantwoorden, daar zij het verleenen van de verzochte inlichting strijdig acht met het belang van den Staat.
Zij kan er slechts aan toevoegen, dat het verschil van meening, hetwelk tot de ontslagaanvrage leidde, niet ligt in een der aangelegenheden, welke zij tot dusverre in de organen der publieke opinie genoemd zag. Ware zulks wel het geval, dan zou zij tegen het verleenen van de verzochte inlichting geen bezwaar kunnen maken.
Vanzelfsprekend is, dat het verschil evenmin ligt op het gebied van de handhaving der neutraliteit, waaromtrent onder de overgroote meerderheid van ons volk, laat staan onder hen die verantwoordelijkheid dragen, niet het geringste verschil van inzicht bestaat.
Het verschil ligt in vragen van militair beleid, waarover in het openbaar geen gedachtenwisseling gevoerd, en zelfs geen aanduiding gegeven kan worden, zonder het staatsbelang te schaden.
(Vor. ber. Ontslag gen. Reijnders 4122 G)

Uitvoering der Kinderbijslagwet. - Voorbereidingscommissie geïnstalleerd. —
De minister van Sociale Zaken, dr. J. v. d. Tempel, heeft de dezer dagen ingestelde commissie voor de voorbereiding van de uitvoeringsmaatregelen der Kinderbijslagwet geïnstalleerd. De commissie heeft haren arbeid bereids aangevangen.
(Vor. ber. Kinderbijslagverzek. 4072 D)

Woningbouw. —
Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de volgende cijfers mede omtrent den woningbouw in Nederland.

		I.	II.	III.	IV.
1939	December	650	1.733	351	1.382
	November	1.140	2.898	337	2.561
	October	2.076	3.318	458	2.860
	September	1.984	3.847	403	3.444
	Augustus	2.425	3.600	341	3.259
	Juli	3.372	3.598	341	3.259
	Juni	3.510	3.370	505	2.865
	Mei	3.044	4.446	605	3.841
	April	2.882	3.705	520	3.185
	Maart	4.939	2.800	447	2.353
	Februari	3.680	2.005	512	1.493
	Januari	3.389	2.367	513	1.854
1938	December	2.309	2.697	258	2.439

I. Met den bouw begonnen. II. Gereed gekomen woningen. III. Na onbewoonbaarverklaring ontruimde, gesloopte en aan haar bestemming onttrokken woningen. IV. Netto vermeerdering.
(Vor. ber. Woningbouw 3132 A)

Grensarbeiders in Duitschland. - Regeling thans officieel.—
De Regeeringspersdienst meldt: „Tusschen vertegenwoordigers van de Duitsche en van de Nederlandsche regeering zijn te Den Haag opnieuw onderhandelingen gevoerd en zijn overeenkomsten getroffen, die het verder verrichten van arbeid door de wederzijdsche onderdanen in beide staten mogelijk maken. O.a. werd overeengekomen, dat aan de Nederlandsche arbeiders en bedienden, die in December 1939 en Januari 1940 ten gevolge van de opheffing der vergunning tot het medenemen van deviezen de arbeid moesten neerleggen en die hun vroegeren arbeid in het grensgebied weer wenschen op te nemen, de vereischte toestemming moet worden verleend."

Visum voor in Nederland wonende vreemdelingen. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Binnenkort zullen vreemdelingen, die in Nederland

woonachtig zijn en tijdelijk naar het buitenland vertrekken, voor terugkeer naar Nederland een visum behoeven.

Rotterdamsche Bankvereeniging N.V. - Dividend over 1939 5% (v. j. 5%). —
Alhoewel het bankwezen in 1939 geen werkelijk goed jaar was, zooals in het verslag over 1939 der Rotterdamsche Bankvereeniging wordt opgemerkt, was het behaalde resultaat toch bevredigend.
Voorgesteld wordt na storting in het pensioenfonds, afschrijving van *f* 579.401 (v. j. *f* 550.000) op gebouwen en toevoeging van *f* 1.000.000 aan de bijzondere reserve (v. j. *f* 500.000 aan de gewone reserve) een dividend van 5% (onv.) uit te keeren. Er is *f* 289.200 voor dividend- en tantième-belasting uitgetrokken. Mocht dit met het oog op de nieuwe toestanden niet voldoende zijn, dan zal zulks uit het saldo op nieuwe rekening worden voldaan.
(Vor. ber. Rotterd. Bankver. 3978 A)

Eerste Kamer. - Begrooting van Koloniën. - Defensie van West-Indië. —
Op 6 Februari is de begrooting van Koloniën z.h.s. in de Eerste Kamer aangenomen.
De heer De Savornin Lohman (c.h.) zeide, met genoegen te hebben gezien dat er meer gedaan zal worden voor de verdediging van Suriname en Curaçao. Het is noodzakelijk, dat voor de defensie ook de aandacht op de West wordt gevestigd. Spr. wijst op de groote oliebelangen van Curaçao. Suriname ligt niet zoo excentrisch om buiten de gevarenzône te vallen. Wat er gebeurd is bij de Rio de la Plata, zegt ons toch heel wat. Voor Suriname is *f* 100.000 meer beschikbaar gesteld, met name voor mitrailleurs tegen luchtkrachten en tegen pantsers. Ook aan mijnversperringen moet worden gedacht. Eén oorlogsbodem kan niet Suriname en Curaçao bedienen. Ook in Suriname behoort een, zij het niet groot, schip te zijn. Suriname moet niet worden vergeten.
(Vor. ber. Begr. Koloniën 4063)

Tweede Kamer. - Leeningfonds 1940. - Successie-belasting - Benzinebelasting - Heffing op koffie - Suikeraccijns. —
De minister van Financiën, jhr. mr. D. J. de Geer, heeft op 10 Februari een wetsontwerp ingediend tot heffing van een aantal belastingen ter dekking van een uitgaafpost over 1940 van *f* 18.1 millioen van het Leeningfonds-1940. Deze vier voorzieningen zijn:

1. **Successiebelasting.** De opcenten worden met 15 verhoogd. Geschatte opbrengst over een jaar *f* 5.5 millioen.

2. **Benzinebelasting.** Verhooging met 1,368 cent per liter. De pompprijs stijgt daardoor tot 18½ cent. Geschatte opbrengst over een jaar *f* 7.6 millioen.

3. **Heffing op Koffie.** Deze bedraagt *f* 20 per 100 K.G. koffie, hetgeen neerkomt op *f* 24 per 100 K.G. hier te lande gebrande koffie. Voor ingevoerde gebrande koffie bedraagt de heffing *f* 26 per 100 K.G. Geschatte opbrengst bij 40.000.000 K.G. jaarlijksch gebruik *f* 8 millioen. De nieuwe belasting beteekent dus een druk van 12—13 cent per pond koffie, ongeacht van welke soort of kwaliteit.

4. **Suikeraccijns.** Heffing van 10 extra opcenten. Geschatte opbrengst per jaar *f* 5.5 millioen.

Een gelijk met de indiening van het wetsontwerp afgekondigd Kon. besluit bepaalt, dat de heffingen op koffie en benzine reeds met ingang van Zondag 11 Februari van kracht worden. De verhooging van den suikeraccijns en van de Successiebelasting gaan 1 Mei 1940 in.

En de minister kondigt aan, dat deze nieuwe belastingen ten minste vijftien jaar lang — en waarschijnlijk nog wel langer — geheven zullen moeten worden.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Leeningfonds 4109; Nederland en de Oorlog 1939-'40, 4125 B)**

A. **ROEMENIE. — Defensie. - Grensverdediging. - „Dijk van Carol". —**
In geval van een aanval op Roemenië zullen de wateren der kanalen, die deel uitmaken van den: „dijk van Carol" — het groote nieuwe systeem van grensversterkingen, dat eerst kortgeleden werd aangelegd — onmiddellijk overdekt worden met brandbare vloeistoffen.
Deze bijzonderheid is onthuld door het dagblad „Universul", dat schrijft, dat de bedoeling van het kanaalsysteem is een beslissende rol te spelen in geval van een plotselingen aanval. Het zal volledige veiligheid moeten verzekeren voor de militaire bewegingen gedurende de periode die noodig is om het leger op voet van oorlog te brengen. De fortificaties omvatten ook reusachtige tankvallen. Twintigduizend man zijn en worden nog aan het werk gehouden aan deze versterkingen, waarmede in 1938 een begin gemaakt is. Er zijn 80 dijken aangelegd. De eerste berichten over den bouw zijn voor de Roemeensche pers vrijgegeven. (Universul)

12 FEBRUARI 1940

B. **NOORWEGEN. — Verliezen ter zee. - Verontwaardiging. —**
Sinds het uitbreken van den oorlog zijn ongeveer 40 Noorsche schepen verloren gegaan. Bijna 250 zeelieden zijn om het leven gekomen.
Het laatste slachtoffer van den oorlog ter zee is de „Tempo", die, zooals gemeld, op 3 Februari op de Noordzee gebombardeerd en met machinegeweervuur bestookt is.
Publiek en pers nemen met stijgende verontwaardiging kennis van elk nieuw geval van tot zinken brengen van een Noorsch schip.
(Vor. ber. Overz. Verl. Wereldkoopvaardij 4118 B)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Amerikaansche leveranties aan Frankrijk en Engeland. —**
Het Amerikaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft op 26 Januari medegedeeld, dat ten gevolge van den oorlog in Europa voor 1939 bij den export van Amerikaansche wapens in totaal een bedrag van $ 204.555.780 is verhandeld, of tweemaal het bedrag voor 1938. Deze geweldige groei is voor een zeer groot deel toe te schrijven aan den export van legervliegtuigen, onderdeelen daarvan en motoren.
Het bovengenoemde cijfer heeft betrekking op materieel, waarvoor op het oogenblik uitvoervergunning is verleend.
De waarde der scheepstransporten omvatte thans in totaal een bedrag van $ 102.298.298. In 1938 werd vergunning verleend voor een totale waarde van $ 83.000.000. Vaak verloopen tusschen het verstrekken van de vergunning en de verscheping maanden.
In den loop van het vorige jaar kocht Frankrijk voor een bedrag van $ 38.020.923 aan oorlogsmaterieel, waaronder voor $ 30.424.096 aan legervliegtuigen.
Alleen gedurende de maand December kocht dit land voor $ 14.479.521 aan legervliegtuigen.
Groot-Brittannië verkreeg in den loop van 1939 uitvoervergunning voor een gezamenlijke waarde van $ 31.436.389, waaronder voor $ 28.680.093 aan legervliegtuigen.
Voor eenige leveranties in 1939 waren de uitvoervergunningen reeds in 1938 gegeven. (Telex-A. N. P.)

D. **ITALIE. — Begrooting 1940-'41. —**
Door den ministerraad is de begrooting voor 1940-1941 goedgekeurd. De uitgaven worden op 34.895.000.000 lire en de inkomsten op 29.002.000.000 lire geraamd, zoodat het deficit ± 5.893.000.000 zou beloopen.
De defensiebegrooting vertoont een verhooging van 2.568.000.000 lire. De begrooting van het departement van Financiën wordt met 1.616.000.000 lire verhoogd.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Begrooting 3812 A)**

OORLOG 1939-'40. —

ENGELAND. — **Neville Chamberlain's verklaring in het Lagerhuis. - Finsche hulp onderweg. - Aanval op lichtschepen. —**

Sprekende over den oorlogstoestand heeft Neville Chamberlain op 8 Februari in het Lagerhuis gezegd, dat de op 5 Februari te Parijs gehouden bijeenkomst van den oppersten oorlogsraad resultaten heeft gehad, welke zelfs nog waardevoller waren dan tevoren het geval is geweest.

De verbinding tusschen Groot-Brittannië en Frankrijk is inniger dan een bondgenootschap.

Chamberlain heeft verder medegedeeld, dat thans verdere hulp op weg is naar Finland.

Ten aanzien van de vernieuwing van het Balkanpact zeide Chamberlain, dat dit feit blijk geeft van de vastberadenheid der regeeringen van de Balkanlanden, alles te doen, wat in haar vermogen ligt om de stabiliteit en veiligheid in Zuid-Oost-Europa te handhaven.

Chamberlain noemde het tot zinken brengen van het lichtschip ten Oosten van Dudgeon een „weloverwogen barbaarschen aanval — geen oorlog, doch moord — daden van gangsterdom. De verschrikking en afschuw, welke zij bij alle fatsoenlijke menschen verwekken, maken ons des te vastberadener om voort te gaan met den strijd tot de beschaving gezuiverd zal zijn van dergelijke gemeenheid".

Ten slotte zeide Chamberlain: „Wij hebben geen reden onvoldaan te zijn over de openingsphasen van den oorlog en wij zien de toekomst met kalmte, vastberadenheid en ongeschokt vertrouwen tegemoet".

(Vor. ber. Chamberlain 4116)

Werkloosheid. - 1.518.896 werkloozen. —

Op 15 Januari bedroeg, volgens een mededeeling van het ministerie van Arbeid, het aantal werkloozen 1.518.896, hetgeen 157.371 hooger is dan op 11 December. Een deel van deze werkloozen zou aan het werk kunnen worden gezet en bovendien, zoo wordt gezegd, verspillen vele arbeiders hun krachten op ander gebied, bij voorbeeld door het schillen van aardappelen voor het leger. Ook deze mannen zouden betere diensten kunnen verleenen aan de oorlogsindustrie. **(Vor. ber. Werkloosheid 3306 A)**

Vleeschrantsoen begint op 11 Maart. —

De minister voor de Voedselvoorziening, Morrison, heeft op 6 Februari medegedeeld, dat de vleeschdistributie op 11 Maart zal beginnen.

(Vor. ber. Rantsoeneering 4077)

Rede van Sir Kingsley Wood, den minister van Luchtvaart. - Duitschlands onbehaaglijk bondgenootschap met Rusland. —

De tegenstelling tusschen Frankrijk en Groot-Brittannië eenerzijds, die zich vereenigd hebben tot één machtige natie ter verdediging van de vrijheid, en „het onbehaaglijke bondgenootschap" van Rusland en Duitschland anderzijds, was het hoofdthema van de redevoering, welke Sir Kingsley Wood, de Britsche minister van Luchtvaart, op 10 Februari te Bristol uitsprak.

Wij betreuren het, aldus spr., oprecht, dat de uitoefening van onze macht ter zee moeilijkheden en soms zelfs zware ongemakken opleveren voor de neutrale landen. Wij doen ons best, dit tot een minimum te beperken.

Echter moeten de neutralen bedenken, wat het zou beteekenen, indien geheel Europa zou moeten lijden onder de ontzaglijke verschrikkingen, welke thans aan het ongelukkige Poolsche volk zijn opgelegd. De toestanden in het door de Duitschers bezette deel van Polen zijn gewoonweg afschuwelijk. Zij zijn veel erger dan in het door Rusland bezette Polen.

De steeds slechter wordende financieele en economische positie moet wel tot ernstige bezorgdheid onder vele Duitschers leiden.

Doch nog grooter is de bezorgdheid ten aanzien van de Sovjets. Zelfs Von Ribbentrop zou niet durven beweren, dat Duitschland groote politieke of materieele voordeelen uit dit onbehaaglijke bondgenootschap heeft getrokken.

Anderzijds is de samenwerking tusschen Frankrijk en Engeland nog nooit zoo hecht en vertrouwd geweest als op het oogenblik.

Op groote schaal zijn vliegtuigen voor ons in aanbouw bij Canadeesche fabrieken. Zoo juist zijn nieuwe bestellingen gedaan tot totaal £ 6 millioen ($ 30 millioen). (Dit is de grootste bestelling in haar soort, welke ooit aan het Dominion is gegeven.)

In Groot-Brittannië is de vliegtuig-productie in het afgeloopen jaar verdubbeld en vertoonen de nieuwe typen groote voordeelen, wat hun gevechtskwaliteiten betreft, boven die van het vorige jaar. Maar wij zullen de volgende twaalf maanden groote aantallen vliegtuigen noodig hebben en wij hebben onze productie gebaseerd op een sterk vergroote schaal.

Labourparty stelt oorlogsdoel. —

De Britsche Labourparty heeft een manifest opgesteld, waarin de stichting van een gemeenebest van staten onder een collectief gezag, dat aan de volkomen souvereiniteit der staten een einde zou maken, wordt voorgesteld als het voornaamste oorlogsdoel. Dit manifest is ter goedkeuring doorgezonden aan Léon Blum. **(Vor. ber. Labourparty 3831 D)**

Nieuw Engelsch-Turksch handelsverdrag. —

Op 3 Februari is te Londen een Engelsch-Turksch handels- en betalingsverdrag onderteekend, dat een geringe wijziging brengt in het bestaande, in 1936 gesloten verdrag.

Namens Engeland teekende Halifax en namens Turkije de gezant. **(Vor. ber. Handelsaccoord 4088 A)**

FRANKRIJK. — **Sovjet-gebouwen te Parijs doorzocht. —**

Het Sovjet-Russische telegraaf-agentschap Tass meldt op 8 Februari officieel dat de Fransche politie bij de Russische handelsvertegenwoordiging te Parijs een huiszoeking heeft gedaan. In dit communiqué wordt gezegd:

Op 5 Februari, des ochtends om half tien, drongen ongeveer 100 man in burgerkleeding het gebouw binnen. Zij verklaarden door den prefect van politie gemachtigd te zijn een huiszoeking te doen. Zij sneden terstond alle telefoonleidingen door en traden de dienstlokalen en de woning van den plaatsvervangenden handelsvertegenwoordiger, Estratov, binnen, welke eveneens, ondanks alle protesten, doorzocht werd. Tijdens de huiszoeking werd een aantal documenten in beslag genomen, terwijl kasten en safes opengebroken werden. De ambtenaren der handelsvertegenwoordiging, die voor het vervullen van hun dienst verschenen waren, werden vastgehouden en onder politiebewaking naar hun eigen woningen geleid, welke eveneens doorzocht werden. Tezelfdertijd werden in de lokalen der Intouristvertegenwoordiging en in het gebouw van de vroegere Sovjetschool huiszoekingen gehouden. Daarna werden de aangehouden ambtenaren der handelsvertegenwoordiging in vrijheid gesteld. Onmiddellijk nadat hij van deze gebeurtenissen kennis had gekregen, heeft de ambassadeur der Sovjet-Unie te Parijs, Soeritz, twee ambtenaren der ambassade naar de handelsvertegenwoordiging gezonden met den eisch, dat het gebouw terstond zou worden vrijgegeven en dat de geconfiskeerde documenten teruggegeven zouden worden.

Nadat de politie dezen eisch van de hand gewezen had, diende ambassadeur Soeritz denzelfden dag om 17 uur een protest in bij de Fransche regeering tegen het optreden der politie-autoriteiten, waarbij hij het stopzetten der huiszoeking en teruggave van alle daarbij geconfiskeerde documenten bleef verlangen.

In politieke kringen te Moskou wordt er op gewezen, dat deze huiszoeking in strijd is met alle internationale gebruiken, aangezien de leidende ambtenaren der Sovjet-Russische handelsvertegenwoordigingen in het buitenland dezelfde exterritoriale positie genieten als de ambtenaren der diplomatieke missies.

Motie van vertrouwen voor Daladier. - Allen stemmen voor. —

De geheime debatten in de Fransche Kamer zijn op 10 Februari geëindigd met een overwinning van het kabinet-Daladier. Nadat 's middags met gesloten deuren van 3.30 tot 6.30 beraadslaagd was, heeft de Kamer, met alle stemmen van de 534 aanwezige afgevaardigden, de volgende, door alle fractievoorzit-

ters geteekende motie van vertrouwen aangenomen: „De Kamer, na kennis genomen te hebben van de mededeelingen, die de regeering gedaan heeft in een geheime zitting, welker discussies gekenmerkt werden door een hooggestemde vaderlandsliefde, brengt hulde aan de krachtsinspanning der regeering en aan de heldhaftigheid van onze legers en spreekt het vertrouwen uit, dat de regeering, met medewerking van het parlement, den oorlog tot de overwinning voortzet."

DUITSCHLAND. — **Alle olie-voorraden in bezet Polen in beslag genomen. —**
Minister Frank, de gouverneur-generaal van romp-Polen, heeft op 1 Februari de inbeslagneming van alle olievoorraden in het gouvernement-generaal gelast. De verkoop van olie zal voortaan, evenals die van tabak, alcohol, zout en lucifers, een regeeringsmonopolie zijn.
De olie zal tegen een bij de wet vastgestelden prijs worden opgekocht. Bovendien zijn alle petroleumproduceerende en raffineerende organisaties onder de jurisdictie geplaatst van het douanerégime van het gouvernement-generaal.
Op 30 Januari had minister Frank reeds in een redevoering gezegd, dat het economisch systeem van het gouvernement-generaal zoo ontwikkeld zal worden, dat het een onwrikbaar deel van het Duitsche economische systeem gaat uitmaken. Voor zoover de bevolking van dit land bereid is, aan die nieuwe orde mede te werken, zullen wij het onder bescherming van het rijk nemen. Maar hij, die zich tegen het rijk keert, is verloren.

Posen verandert van naam; wordt rijksgouw Wartheland. —
Het Duitsche Reichsgesetzblatt publiceert het volgende decreet van Hitler: mijn decreet over de verdeeling en het bestuur der Oostelijke gebieden van 8 October 1939 verander ik in zooverre, dat de rijksgouw Posen voortaan rijksgouw Wartheland zal worden genoemd. (Telex-A. N. P. - Agence Belga)
(Vor. ber. Polen, confisc. Staatsvermogen 4124)

13 FEBRUARI 1940

A. **JOEGO-SLAVIE. — De torpedojager „Loebliana" gezonken. —**
De Joegoslavische torpedojager „Loebliana" is op 24 Januari na op een zich onder water bevindend rif te zijn gestooten, in de Adriatische zeehaven Sibenik gezonken. (Agence Belga)

B. **DENEMARKEN. — In- en uitvoer 1939. —**
Invoeroverschot 1939: 167.7 millioen kronen (vorig jaar 90.4 millioen kronen). De uitvoer bedroeg 1574.6 millioen kronen (vorig jaar 1534.9 millioen kronen), de invoer 1742.3 (vorig jaar 1625.3) millioen kronen. (Børsen) **(V. b. In- en Uitvoer 2914 C)**

C. **VEREENIGDE STATEN. — Onderstaatssecretaris Sumner Welles naar Europa. - Hij zal Italië, Frankrijk, Duitschland en Engeland bezoeken om den toestand te bestudeeren. —**
President Roosevelt heeft op 9 Februari op een persconferentie medegedeeld, dat hij onderstaatssecretaris Sumner Welles naar Europa zal zenden, om persoonlijk den toestand in Italië, Frankrijk, Engeland en Duitschland gade te slaan. Hij vertrekt op 17 Februari naar Europa met het Italiaansche mailschip Rex, dat rechtstreeks naar Italië vaart.
Hij voegde hieraan toe, dat Sumner Welles opdracht heeft geen voorstellen te doen of verbintenissen aan te gaan in naam van de Vereenigde Staten. De verklaringen, welke hij zal ontvangen van de officieele personen van de Europeesche regeeringen zullen alleen bestemd zijn voor den president en den minister van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull. President Roosevelt zeide, dat deze verklaringen als strikt vertrouwelijk zullen worden beschouwd.
Cordell Hull heeft er op gewezen, dat er met de neutralen besprekingen zijn geopend, maar dat deze „geen plan of plannen behelzen, doch slechts het karakter dragen van een voorbereidend onderzoek met betrekking tot een gezond internationaal-economisch stelsel en tegelijkertijd tot een wereldomvattende beperking der bewapening." De besprekingen konden, naar de staatssecretaris er aan toevoegde, uitgebreid worden tot de oorlogvoerenden, in zooverre deze twee gemeenschappelijke problemen van den toekomstigen vrede er bij betrokken zijn. Zij omvatten geen „zaken, waarbij de tegenwoordige oorlogsomstandigheden betrokken zijn".
Het staatsdepartement wijst er op, dat deze besprekingen geen verband houden met het bezoek, dat Sumner Welles aan Europa zal brengen.
De besprekingen met de neutrale staten zijn, naar te Washington is medegedeeld, begonnen met het uitnoodigen van de diverse ambassadeurs en gezanten van deze mogendheden. Cordell Hull heeft op 9 Februari een onderhoud gehad met den Nederlandschen gezant, dr. A. Loudon.
Een vertegenwoordiger van het departement van staat heeft medegedeeld, dat de besprekingen niet begonnen zijn om vrede te verkrijgen, doch om na te gaan hoe de wereld georganiseerd moet worden nadat vrede gesloten is.

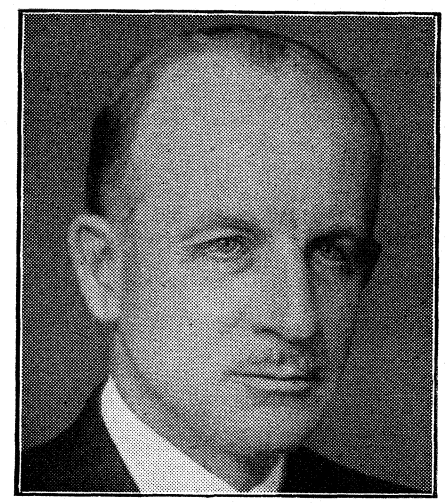
Sumner Welles.

Sumner Welles is 47 jaar. Hij is uit den diplomatieken dienst voortgekomen. Hij is gezant geweest in Zuid-Amerika en Japan en in 1924 werd hij als bemiddelaar naar Honduras gezonden ter oplossing van een geschil tusschen die republiek en de Britsche regeering. In 1937 werd hij ondersecretaris van Buitenlandsche Zaken.
President Roosevelt heeft voorts opgemerkt, dat het onjuist zou zijn, zijn verklaring grooter beteekenis toe te kennen dan er in lag. Welles zal niet naar Rusland en Finland gaan. Roosevelt zei voorts, dat hoewel de Ver. Staten diplomatieke vertegenwoordigers hebben in de hoofdsteden van de vier landen welke Welles zal bezoeken, het van beteekenis kan zijn dat één man alle vier de landen bezoekt om verslag uit te brengen, in plaats dat men vier verslagen krijgt van vier verschillende menschen.
Het bezoek van Welles is niet aan een bepaalden tijd gebonden. Hij zal overal zoo lang blijven als hij nuttig oordeelt. Hij zal geen staf van medewerkers meenemen. Te Washington is de algemeene indruk dat Roosevelt en Hull een rapport wenschen van iemand die geheel onbevooroordeeld tegenover de situatie staat en dat zij uit rapport vergelijkingsmateriaal willen putten. Het besluit beteekent niet de aankondiging van een vredesinitiatief.
Gelijk met Welles vertrekt Myron Taylor, de persoonlijke afgezant van president Roosevelt bij het Vaticaan. Taylor en Welles zullen gezamenlijk reizen. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Pres. Roosevelt 4123 A; Cordell Hull 3810 E; Sumner Welles 3711 C; Myron C. Taylor 4068 A)

14 FEBRUARI 1940

D. **SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 4—10 Februari 1940. —**
4 Februari: Russische luchtaanvallen op Finsche steden duren voort.
5 Februari: Weder een Russische divisie in Finland totaal vernietigd.
6 Februari: Mannerheim-linie vruchteloos bestookt.

Russische luchtactie tegen Finland van Estland uit.
8—10 Februari: Steeds feller worden de aanvallen van de in menschenmateriaal overmachtige legers op de Finsche Mannerheim-linie bij Summa in de Karelische landengte. De strijd op dit punt van de linie duurt nu reeds 14 dagen. Op alle fronten hebben de Finnen tot dusverre stand gehouden. Het aantal mannen, dat de Russen dagelijks bij het offensief op de Karelische landengte verliezen, wordt op 3000 geschat (dooden, gewonden en/of krijgsgevangenen). Sinds het begin van het offensief hebben zij meer dan 33.000 man op deze wijze verloren.
Hun troepenmacht is enorm. Er is een schatting van 300.000 man, maar aan den anderen kant wordt het betwijfeld, of zooveel soldaten op een betrekkelijk zoo smal front gebruikt kunnen worden.
Aan het Noordelijke front maken de Russen gebruik van parachutes om machinegeweren, munitie en voedsel te verschaffen aan de patrouilles, die in het uitgestrekte en desolate Niemandsland dienst doen. Soms zijn Finsche patrouilles er eerder bij dan de Russen; een bitter gevecht tusschen beide patrouilles is dan het gevolg.
Volgens den correspondent van de „Dagens Nyheter" vecht thans een deel van het korps van Zweedsche en Noorsche vrijwilligers aan het Noordelijke front in de vuurlinie. Deze afdeelingen vallen de terugtrekkende Russen in den rug aan. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. v. 28 Jan.—3 Febr. '40, 4122 B)

A. **JAPAN. — Belangrijke verklaring van den minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, in zake het sluiten van een niet-aanvalsverdrag t.a.v. Ned. Oost-Indië. - Opzegging van het Arbitrage-verdrag met Nederland. - Het incident „Asama Maru". - Saito, leider van de Minseito partij, tegen het oorlogsdoel in China. —**
De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, heeft op 9 Februari geantwoord op een interpellatie over de Japansche politiek ten aanzien van de Zuidzee-mogendheden.
Mijake, een vooraanstaand lid van de partij der sociale massa, had er op aangedrongen, dat de Japansche regeering de ontginning der natuurlijke hulpbronnen en de bevordering van handel en immigratie in Britsch-Indië, Nederlandsch-Indië en op de Philippijnen zou aanmoedigen. Hij verklaarde zich een voorstander van het sluiten van een niet-aanvalsverdrag, om te bewijzen, dat Japan in dit Zuidzee-gebied geen territoriale bedoelingen heeft.
Minister Arita antwoordde, dat het voor Japan wenschelijk en noodzakelijk is, de economische banden in de Zuidzee nauwer aan te halen, zooals hij reeds in zijn rede in den Landdag van 1 Februari betoogd had. Het is zijn overtuiging, dat Japan door alle middelen moet streven naar ontginning en gebruik van de natuurlijke hulpbronnen in dit gebied.

Bij een niet gering deel van het publiek in de Zuidzeemogendheden, aldus Arita, bestaat de verkeerde voorstelling of het misverstand, dat Japan territoriale verlangens heeft. De Japansche regeering heeft daarom alles gedaan en doet nog steeds alles om een dergelijk misverstand of verkeerde voorstelling uit den weg te ruimen.

Het misverstand is nog niet geheel verdwenen, terwijl het aanboren van natuurlijke hulpbronnen het kunnen versterken.
Indien er middelen zijn om de Zuidzee-mogendheden er van te overtuigen, dat Japan geen territoriale bedoelingen heeft, is het zeer gewenscht, dat die middelen worden aangegrepen.

In dezen geest, aldus Arita, is het denkbeeld van een niet-aanvalsverdrag zeker te billijken. Er zijn echter in Europa eenige landen, die niet voor non-agressiepacten voelen en andere, die trouw blijven aan hun traditioneele neutraliteitspolitiek. Japan heeft geen enkel bezwaar tegen het sluiten van een niet-aanvalsverdrag, indien de Zuidzeemogendheden daartoe bereid zijn.

Na nogmaals herhaald te hebben, dat Japan geen territoriale bedoelingen ten aanzien van de Zuidzee-eilanden heeft, en met klem verklaard te hebben, dat Japan niettemin in die streken met alle middelen naar economische ontwikkeling moet streven, gaf de minister den interpellant de verzekering, dat de regeering haar best doet den Zuidzee-mogendheden het standpunt en de ware bedoelingen van Japan te doen begrijpen.

In verband met bovenstaand bericht wordt in Nederlandsche gezaghebbende kringen opgemerkt, dat ons land blijkens zijn in Indië sedert tientallen jaren gevoerde open-deurpolitiek er prijs op stelt, dat buitenlandsch kapitaal en buitenlandsche ondernemingsgeest in ruime mate deel hebben aan de economische ontwikkeling van het land en zulks ook in de toekomst gaarne zal bevorderen.
Zooals bekend, heeft de Nederlandsche regeering tot dusver nimmer aanleiding gevonden tot het sluiten van non-agressiepacten, wijl zulke overeenkomsten niet passen in het raam van Nederlands zelfstandigheidspolitiek.

Dat Japan tot het sluiten van zulk een pact bereid zou zijn, moet in elk geval als een te waardeeren vriendschappelijke geste worden opgevat.

Japan zegt Arbitrageverdrag met Nederland op. - Bereid om over nieuw verdrag te onderhandelen. —
De woordvoerder van het ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft medegedeeld, dat de Japansche regeering de noodige formaliteiten heeft vervuld voor het beëindigen van het verdrag van arbitrage met Nederland op 11 Augustus 1940.
Het bij dit op 19 April 1933 gesloten verdrag gevoegde protocol bepaalt namelijk, dat ingeval wijziging komt in de wettelijke positie van Japan t.o.v. het Permanente Hof van Internationale Justitie als uitvloeisel van het uittreden van Japan uit den Volkenbond, de beide contracteerende partijen overleg dienen te plegen over het al of niet herzien der bepalingen in het verdrag, welke betrekking hebben op het Permanente Hof van Internationale Justitie.

Incident „Asama Maru". —
De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, heeft op 7 Februari in den Landdag verklaard, dat Japan bereid is het vrijlaten van negen Duitschers van de „Asama Maru" te aanvaarden. De zaak zal echter niet als geregeld worden beschouwd, voor alle Duitschers zijn teruggekeerd.
(Lord Halifax had in het Britsche Hoogerhuis verklaard, 9 van de 21 Duitschers vrij te laten.)

Saito's verklaring in zake het oorlogsdoel in China.
In de op 2 Februari gehouden zitting van den Japanschen landdag heeft Saito, de 70-jarige leider van de Minseito, een der grootste regeeringspartijen, een duidelijke uiteenzetting van het Japansche oorlogsdoel in China verlangd. Hij zeide, dat de verklaring van December 1938, afgelegd door prins Konoje, te idealistisch was en dat de nieuwe Chineesche regeering zonder leger te zwak is om het bezette gebied te kunnen beheerschen. De geschiedenis, aldus Saito, heeft geleerd, dat slechts een sterk land vrede moet aanbieden.
Nadat de andere partijen heftig geprotesteerd hadden tegen de uitlatingen van Saito, verklaarde premier Abé, dat de Japansche politiek in China onveranderlijk is en dat de nieuwe Chineesche regeering gesteund zal worden. Japan hoopt, dat de regeering te Tsjoengking zoo spoedig mogelijk in die regeering zal worden opgenomen.
Het leger beschouwt de uitlating van Saito als een openlijke beleediging. Namens het leger heeft de minister van Oorlog, Hata, verklaard, dat men door den oorlog tot een vriendschappelijke samenwerking wil komen, het communisme wil afweren en economische samenwerking met China en Mandsjoekwo tot stand wil brengen. De verklaring van Konoje heeft dit doel duidelijk aangegeven. In het geloof aan deze idealen zijn reeds vele soldaten met vreugde gevallen, aldus minister Hata.
Voorts wordt gemeld, dat Saito op 3 Februari een bezoek aan den voorzitter der Minseito heeft gebracht, om hem mede te deelen, dat hij uit de partij treedt. (Domei - Telex-A. N. P.)
(V. b. Min. Arita 4116 B; Minseito-partij 2838 C)

15 FEBRUARI 1940

OORLOG 1939-'40. —
DUITSCHLAND. — **Economische overeenkomst met Sovjet-Rusland. - Duitsch-Russische goederenruil. —**
Tass meldt: Op 11 Februari is te Moskou tusschen de Sovjet-Unie en Duitschland na succesvolle onderhandelingen een economische overeenkomst onderteekend.
Deze overeenkomst komt overeen met de wenschen der regeeringen van beide landen een program op te stellen voor het handelsverkeer tusschen Duitschland en Rusland, overeenkomstig de doelstelling, vastgesteld in de op 28 September 1939 tusschen den voorzitter van den raad van volkscommissarissen en volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken der

Sovjet-Unie, Molotof, en den Duitschen rijksminister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, gewisselde brieven.

De economische overeenkomst regelt den uitvoer van grondstoffen uit Rusland in ruil voor Duitsche industrieproducten. Reeds in het eerste jaar zal de handelsomzet dien van eenig jaar sinds den wereldoorlog te boven gaan. Voor de toekomst ligt een verdere uitbreiding der wederzijdsche leveringen in het voornemen.

De overeenkomst is namens de Sovjet-Unie onderteekend door den volkscommissaris voor den buitenlandschen handel der Sovjet-Unie, Mikoyan en den handelsvertegenwoordiger der Sovjet-Unie in Duitschland Barbarin, en namens Duitschland door den specialen gedelegeerde der Duitsche regeering voor economische kwesties, Ritter en den voorzitter der Duitsche economische delegatie, Schnurre.

(Vor. ber. Econ. overeenkomst 3966)

ENGELAND. — **Britten mogen dienstnemen voor Finland. —**

Officieel wordt te Londen op 14 Februari medegedeeld, dat de regeering aan Britsche onderdanen vergunning heeft gegeven dienst te nemen bij de Finsche strijdkrachten. Het te Londen gevestigde recruteeringsbureau mag zich met de werving bezighouden.

(Vor. ber. Eng. hulp Finland 4087 B)

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen Westelijk Front van 4—10 Februari 1940. —

4 Februari: Duitsche luchtmacht valt opnieuw vele Engelsche schepen aan.

5 Februari: Engelsche mijnenvegers door Duitsche vliegtuigen tot zinken gebracht.

9 Februari: Britsche torpedojager brengt twee Duitsche duikbooten tot zinken.

10 Februari: Lichte schermutselingen aan het Westelijk front. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Overz. v. 28 Jan.—3 Febr. '40, 4122)

A. **NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-40. Oorlogswinstbelasting. —**

Bij den Volksraad is op 1 Februari ingediend een ontwerp-ordonnantie tot invoering van een directe algemeene oorlogswinstbelasting. De belasting wordt geheven over elk jaar, eindigend met of na 1 Januari 1939. **(Vor. ber. Oorlogswinstbelasting 4089 B)**

Lucht- en kustverdediging. - Uitbreiding. - Crediet van *f* 9.635.700 gevraagd. —

Bij den Volksraad is de tweede aanvullende begrooting van het departement van Oorlog voor 1940 op 6 Februari ingediend.

Hierbij is een bedrag van *f* 9.635.700 aangevraagd voor de uitbreiding van lucht- en kustverdediging, voor het vormen van oorlogsvoorraden, voor de verhooging van de productie-capaciteit der artillerie-inrichtingen in verband met den internationalen toestand en ten behoeve van de buitengewone opkomst van dienstplichtigen en reserve-officieren. (Aneta)

(Vor. ber. Nieuwe vlootbasis 4076 A; Ned. Oost-Indië en de Oorlog 4119 B)

B. **CHINA. — Conflict met Japan. - Fransche spoorlijn in China door Japanners gebombardeerd. - Ver. Staten zijn geïnteresseerd in deze spoorlijn. - Kosten van het Japansch-Chineesche conflict. —**

Op 1 Februari zijn gedurende een Japansch bombardement op den Hoenming—Hanoi-spoorweg 101 personen gedood, waaronder 5 Fransche vrouwen en kinderen, familieleden van spoorwegambtenaren. 100 personen werden gewond.

De spoorlijn is op twee plaatsen beschadigd.

Naar Domei uit Tokio bericht, heeft de Fransche ambassadeur aldaar, Arsène Henry, bij den vice-minister van Buitenlandsche Zaken, Tani, geprotesteerd tegen het bombardeeren van de spoorlijn Haifong—Joennan. Tani heeft hierop geantwoord, dat het om strategisch belang noodzakelijk was den spoorweg te bombardeeren. Japan is bereid de zaak op vriendschappelijke wijze te regelen, nadat een nauwkeurig onderzoek ter plaatse zal zijn ingesteld.

In welingelichte kringen te Washington wordt vernomen, dat de ambassadeurs van de Ver. Staten te Parijs en Tokio opdracht hebben gekregen de aandacht van de Fransche en de Japansche regeering te vestigen op het belang dat de regeering van de Ver. Staten stelt in den spoorweg Haifong—Joennan, welke Fransch Indo-China met China verbindt en welke als de normale weg voor het handelsverkeer wordt beschouwd. De regeering te Washington is van oordeel, dat zekere operaties langs dezen spoorweg de belangen der Ver. Staten schaden.

Deze stappen zijn gedaan, voordat de Japansche luchtmacht op 2 Februari een trein heeft gebombardeerd, waarbij vijf Europeanen en 20 Chineezen werden gedood.

De Amerikaansche regeering motiveert haar protest met het feit, dat langs dezen spoorweg het vervoer der goederen van en naar de Ver. Staten geschiedt, terwijl Amerikaansche onderdanen veelvuldig van deze lijn gebruik maken. Ook is er op gewezen, dat het vervoer van Amerikaansche goederen op deze lijn groote vertraging ondervindt.

Kosten van het Japansch-Chineesche conflict. — De Japansche minister van Financiën maakt bekend, dat de totale kosten in verband met het Chineesche conflict met inbegrip van de ramingen voor het volgende fiscale jaar, die thans door de Kamer worden behandeld, 16.455.077.000 yen beloopen, waarvan 11.109.019.000 yen buitengewone legeruitgaven, 3.046.058.000 buitengewone vlootuitgaven en 2.300.000 yen andere kosten.

(Domei - Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Chin.-Japansch Conflict 4115 E)

16 FEBRUARI 1940

C. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-40. — Stoomschip „Burgerdijk" door Duitsche duikboot getorpedeerd. - Redenen van de torpedeering. - Ver. Staten vragen opheldering. - Nederlandsche regeering zou schadeloosstelling vorderen. —**

De directie van de Holland Amerika Lijn heeft van den kapitein van het stoomschip „Burgerdijk" bericht ontvangen, dat zijn schip op 10 Februari te 18.35 uur 15 mijlen ten zuiden van Bishop Rock door een Duitschen onderzeeër is aangehouden en daarna is getorpedeerd.

De directie heeft hiervan mededeeling gedaan aan het ministerie van Buitenlandsche Zaken. De reden van het torpedeeren van de „Burgerdijk" is niet bekend. De duikbootkapitein weigerde de papieren in te zien.

Bemanning en passagiers van het getorpedeerde schip, te zamen ongeveer 40 personen, zijn gered door het s.s. „Edam" van dezelfde reederij. De gezagvoerder van dit schip seinde: „Allen gered en alles wel". De „Burgerdijk" had geen post aan boord.

De lading van de „Burgerdijk" bestond voor negen tienden uit graan en andere goederen, bestemd voor de Nederlandsche regeering.

De redenen van de torpedeering. —

Toen de eerste officier van de „Burgerdijk" den U-bootkapitein vroeg, waarom hij het schip wilde torpedeeren, gaf de Duitscher hiervoor drie redenen op:

In de eerste plaats zou de „Burgerdijk" gezigzagd hebben, in de tweede plaats had de U-bootkapitein de overtuiging, dat de „Burgerdijk" op weg was naar een Engelsche haven en in de derde plaats zou de marconist geseind hebben.

Van bevoegde zijde wordt te Berlijn betoogd, dat de „Burgerdijk" werd getorpedeerd overeenkomstig art. 23 van de Duitsche Prijzenverordening van September 1939.

Volgens dit artikel moeten schepen, die contrabande aan boord hebben en zich naar de Duins begeven, worden beschouwd als schepen, welke een vijandelijke haven aandoen. Het feit, dat zij zich, om welke reden ook, naar een vijandelijke haven begeven, wordt beschouwd als een „dolus eventuali" (een daad, welke de mogelijkheid biedt een wederrechtelijke handeling te plegen), aangezien zulks het vermoeden doet opkomen, dat de goederen voor den vijand bestemd zijn.

Dit zelfde standpunt geldt niet alleen voor de kleine neutrale staten, maar o.m. ook ten opzichte van Amerikaansche schepen.

Indien vaartuigen van de Vereenigde Staten op weg naar Middellandsche Zeehavens Gibraltar zouden aandoen, hetzij vrijwillig of gedwongen voor contrabande-contrôle, bestaat „voor de Duitsche onderzeeërs theoretisch het recht, deze schepen te behandelen

alsof zijn hun neutraliteit hebben verloren en hen te bombardeeren en te torpedeeren". Dezelfde zegslieden voegden hieraan toe, dat of inderdaad een dergelijk torpedeeren zou plaatshebben „natuurlijk zou afhangen van individueele omstandigheden".

Ver. Staten vragen opheldering. —
De Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, heeft op 15 Februari medegedeeld, dat de Amerikaansche ambassade te Berlijn opheldering tracht te verkrijgen, omtrent de door de Duitsche pers gepubliceerde verklaring, dat ieder neutraal schip, de Amerikaansche hieronder begrepen, dat op weg is naar een haven der Geallieerden of een contrabande contrôlestation, door Duitsche duikbooten en kaperschepen „voor goeden prijs" zou worden verklaard.

Nederlandsche regeering zou schadeloosstelling vorderen. —
Naar verluidt, heeft de Nederlandsche regeering naar aanleiding van de torpedeering van de „Burgerdijk" reeds haar ernstige bedenkingen tegen deze daad aan de Duitsche regeering kenbaar gemaakt, in afwachting van het schriftelijk tot deze regeering te richten betoog.
Dat de Nederlandsche regeering volledige schadeloosstelling zal vorderen, kan als vanzelfsprekend worden aangenomen.

Eenige commentaren. —
De Amerikaansche Senator Pittman heeft de Duitsche verklaring gekwalificeerd als „volkomen onwettig". Hij voegde er echter aan toe: „Het ligt in Engelands macht, dit groote gevaar af te wenden voor onze schepen, door de schepen niet meer te dwingen een contrôle-basis aan te doen.
Tevens verklaarde Pittman nog: „Indien Duitschland eenig Amerikaansch schip tot zinken zou brengen, zou dit brutale optreden de Ver. Staten misschien wel tot het uiterste opwinden".
Het voornaamste blad van de Noorsche socialistische partij, „Arbeidersbladet", schrijft in een hoofdartikel dat tot opschrift draagt „Zeeroof", dat de methode, welke in den oorlog der duikbooten wordt gevolgd, gelijk staat met zeeroof.
(Vor. ber. Scheepsrampen 4095 C)

Tweede Kamer. - Wetsontwerp in zake de semi-gedwongen leening van ƒ 300 millioen goedgekeurd. —
Minister De Geer heeft op 14 Februari in de vergadering van de Tweede Kamer het wetsontwerp in zake de nieuwe leening verdedigt. Het wetsontwerp werd zonder hoofdelijke stemming aangenomen met aanteekening, dat de communisten er tegen zijn.

Eerste Kamer. - Het leeningontwerp aangenomen. —
De Eerste Kamer heeft op 16 Februari het ƒ 300-millioen-wetsontwerp zonder hoofdelijke stemming aangenomen. **(V. b. Staatsleening 1940 II, 4125 B)**

17 FEBRUARI 1940

A. **BULGARIJE. — Kabinet-Kiosseiwanof afgetreden. - Kabinet-Filof gevormd. —**
Op 15 Februari is het kabinet-Kiosseiwanof wegens geschillen in den boezem der regeering afgetreden.
Een nieuw ministerie is op 16 Februari samengesteld: Premier en minister van Onderwijs, Bogdan Filof; minister van Buitenlandsche Zaken, Iwan Popof (gezant te Belgrado); Binnenlandsche Zaken, Gabrowski (minister van Verkeer); Financiën, Bozjilof (onveranderd); Justitie, Mitakof (onveranderd); Oorlog, Daskalof (onveranderd); Handel, Sagorof (onveranderd); Economische Zaken, Bagrianof (onveranderd); Openbare Werken, ir. Wassilef (onveranderd); Verkeer, Goranof.
De binnen- en buitenlandsche politiek blijft onveranderd gebaseerd op een goede verstandhouding met de buurstaten en goede betrekkingen met de groote mogendheden.
Hieraan wordt toegevoegd, dat Bulgarije een strikte neutraliteit zal blijven in acht nemen en zal voortgaan te streven naar het behoud van den vrede op den Balkan.
De nieuwe minister van Buitenlandsche Zaken, Popof, is een deskundige in Balkanvraagstukken.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Kabinet-Kiosseiwanof 3995 G)**

B. **ZWEDEN. — Regeering weigert militairen bijstand aan Finland. —**
Officieel werd op 16 Februari door de Zweedsche regeering medegedeeld, dat Finland een verzoek om militairen bijstand tot Stockholm heeft gericht. De Zweedsche regeering heeft dit verzoek echter afgewezen, onder verwijzing naar de Rijksdagrede van zijn premier op 17 Januari (pag. 4105 C), waarin deze de richtlijnen van de Zweedsche hulp aan Finland vastlegde. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Rede Premier 4105 C; Vrijw. 4066 B)

C. **NEDERLAND. — Vrijwillige 4% Nederlandsche Staatsleening 1940 II. - Groot nominaal ƒ 300.000.000. - Koers van uitgifte 100%. —**
De tweede Nederlandsche staatsleening, welke sinds het uitbreken van den oorlog wordt uitgegeven, is thans aangekondigd.
De minister van Financiën stelt n.l. op 26 Februari de inschrijving open op ƒ 300.000.000 4% schuldbewijzen. De storting moet plaats hebben op 8 Maart.
De koers van uitgifte is 100%; uitgegeven worden schuldbewijzen aan toonder groot ƒ 1000, ƒ 500 en ƒ 100. De looptijd van de leening is veertig jaar; de coupons zijn betaalbaar op 1 April en 1 October en zijn belastingvrij. Indien deze leening mislukt, zal het Rijk een gedwongen leening aangaan tegen 3% rente.
In het prospectus is een „aanbeveling" opgenomen waarin een ernstig beroep gedaan wordt op particulieren en vennootschappen, om deze vrijwillige leening te doen slagen. (Telegraaf)
(V. b. Staatslng., Eerste en Tw. Kamer aangen. 4134)

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **De Britsche torpedojager „Cossack" overmeestert het Duitsche s.s. „Altmark" in de Noorsche territoriale wateren in de Jossingfjord. —**
In opdracht van de Britsche admiraliteit en met volledige goedkeuring van de Britsche regeering drongen op 17 Februari Engelsche zeestrijdkrachten de Noorsche territoriale wateren binnen, waar het Duitsche s.s. „Altmark", het petroleum-tankschip van de „Graf Spee", door de Royal Air Force was gesignaleerd.
Aan boord van de „Altmark" bevonden zich ongeveer 300 Britsche zeelieden, zij waren de bemanningen van de zeven Britsche schepen, die vóór Kerstmis door de „Graf Spee" tot zinken waren gebracht.
De Britsche torpedojager „Cossack" enterde het Duitsche vaartuig. Er ontstond een gevecht, waarbij verscheiden Duitschers werden gedood. De anderen capituleerden, waarna de gevangenen door de „Cossack" van boord werden gehaald.
De Britsche torpedojager is onmiddellijk met de bevrijde gevangenen naar Port Leith (Schotland) vertrokken; zij zijn inmiddels aangekomen.
Berlijn heeft een allerscherpst protest te Oslo doen overhandigen. Daarin wordt de Noorsche regeering er op attent gemaakt, dat het hier om een allerernstigste situatie gaat, welke de scherpste gevolgen kan hebben.
De Duitsche bladen, die zich met het gebeurde bezighouden, wijzen erop, dat de gevolgen hiervan niet te overzien zijn. Verklaard wordt, dat zich geen Staat meer neutraal mag noemen, die dergelijke wandaden duldt of met protesten afdoet.
Oslo van zijn kant heeft den Britschen ambassadeur in krachtige termen van zijn verontwaardiging over de grove schending van de Noorsche neutraliteit doen blijken. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Lotgev. „Graf Spee" 4069)

A. **Economische invloed van den oorlog op ons land - Cijfers omtrent handel, productie en verbruik over 1939. —**

Het jongste Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek bevat reeds verschillende gegevens op het gebied van handel, industrie, productie en verbruik over het jaar 1939, waarin de invloed van de oorlogsomstandigheden hier en daar duidelijk tot uitdrukking komen. Deze gegevens zijn voor sommige rubrieken nog bijzonder in beteekenis gestegen doordat men een splitsing heeft kunnen maken tusschen de eerste acht (vredes)maanden en de maanden September t/m. December, waarin de oorlogsomstandigheden reeds haar invloed deden gelden.

Wat de productie betreft, liep die van steenkool iets terug; deze bedroeg 12.861.000 (13.488.000) ton. De zoutproductie van ons land steeg evenwel verder en bereikte een recordniveau van 201.424 (v. j. 164.266) ton. Steenkool en zout zijn artikelen, op het punt waarvan onze nationale economie er gunstiger voor staat dan gedurende den Wereldoorlog, toen b.v. in 1918 de steenkoolproductie nog slechts 2 mill. ton en het bedrijf van de Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo nog in voorbereiding was.

Ook op het punt van cement zijn wij er heel wat beter aan toe dan 25 jaar geleden, toen ons land nog geen cementwinning van eenig belang kende; in het afgeloopen jaar bedroeg de productie 541.000 (456.000) ton. Hiernaast mag op het punt van chemische producten, speciaal voor onzen landbouw van belang, worden genoemd de productie van superphosphaat en van zwavelzure ammoniak, welke in 1939 resp. 545.000 (v. j. 570.000) en 222.000 (v. j. 295.000) ton bedroeg.

Ook wat deze artikelen aangaat, is de positie van ons land, naar bekend, thans sterk verbeterd t.o.v. de jaren tijdens den Wereldoorlog

NEDERLAND

Verschillende gegevens omtrent het verbruik per hoofd der bevolking van sommige voedings- en genotmiddelen zijn thans reeds bekend; bij sommige ervan is de invloed van de oorlogsomstandigheden zeer duidelijk te bespeuren.

	Gemidd. verbruik p. hoofd 1939		1938
Suiker (kg.)	29.4	§	26.4
Margarine (kg.) *	7.4	§	7.1
Citrus vruchten (kg.) . .	12.17		9.69
Bananen (kg.)	2.21		2.99
Koffie (ongebr.) (kg.) . .	4.45		4.45
Thee (kg.)	1.51		1.26
Sigaren (stuks)	191	§	178
Sigaretten (stuks) . . .	597	§	549
Rook- en pruimtabak (kg.)	1.30	§	1.16
Tabak (totaal) (kg.) . . .	3.72		3.16

§ = voorloopig cijfer.
* incl. 0.1 kg. in boter vermengd.

De stijging van het verbruik van suiker en van thee zal men zeer waarschijnlijk geheel op rekening dienen te stellen van de particuliere voorraadvorming in verband met de oorlogsomstandigheden, de stijging van het verbruik van citrusvruchten met den ongunstigen fruitoogst in ons land van het voorafgegane jaar; in 1937 bedroeg het verbruik van citrusvruchten per hoofd 10.07 kg. Daarnaast schijnen de citrusvruchten echter eenigszins de banaan te verdringen; het verbruik hiervan is de laatste jaren dalende.

Aan de stijging van het verbruik van rookartikelen is de mobilisatie niet vreemd.

Wat de grootte der voorraden in den lande van verschillende verbruiksartikelen betreft, volgt hieronder een overzicht van die voorraden per 1 Januari 1939 en voorts per den ultimo van de laatste vijf maanden van het afgeloopen jaar en per 1 Januari 1940:

Voorraden van verschillende gebruiksartikelen.

		1 Jan. 1939	31 Aug. 1939	30 Sept. 1939	31 Oct. 1939	30 Nov. 1939	1 Jan. 1940
Koffie (1000 bn.)	1)	349	437	382	348	359	357
Thee (1000 kist.)	2)	49	51	31	20	22	39
Suiker (1000 t.)	3)	196	27	23	72	16	176
Cacao (100 col.)	4)	8.1	5.2	4.3	0.3	0.4	0.4
Kapok (tons)	4)	65	82	—	—	—	—
Rubber (10 t.)	5)	27	32	—	—	—	—
Am. lijnk. (1000 t.)	6)	5.2	7.8	—	—	—	—
Koelh.boter (t.)	7)	394	3.184	4.206	4.347	3.087	—
Peper (tons)	7)	2.311	1.896	—	—	—	1.686
Kruidnag. (t.)	7)	71	60	—	—	—	34

1) Voorr. in veemen en loodsen te Amsterdam en te Rotterdam.
2) Voorr. bij Pakhuismeesteren (Ned.-Ind. thee).
3) Voorr. bij fabr., raffinaderijen en entrepôts.
4) Voorr. te Amsterdam (eerste hand).
5) Voorr. te Amsterdam.
6) Voorr. te Amsterdam en te Rotterdam in veemen en loodsen, buiten entrepôt.
7) Voorr. onder douaneverband naar driemaandelijkschе opgaven.

Zooals men ziet zijn de hierboven weergegeven voorraden niet noemenswaard grooter dan die op 1 Januari 1939; vlak vóór het uitbreken van den oorlog waren zij grooter voor verschillende artikelen. Bij het beoordeelen van den suikervoorraad moet men rekening houden met het tijdstip der campagne, waarna de fabrieken pas kunnen gaan werken. Men houde evenwel in het oog waarop deze voorraadcijfers betrekking hebben; zeer waarschijnlijk is een groot deel van de verschillende voorraden z.g. onzichtbaar geworden, dat wil zeggen over duizenden detaillisten en een nog grooter aantal consumenten verdeeld. Hoewel het niet bekend is of eventueel nog andere (regeerings-) voorraden in den lande beschikbaar zijn, weerspiegelen echter deze cijfers niet de mededeeling van minister Steenberghe, dat onze voorraadspositie gunstiger zou zijn geworden.

De invloed van de oorlogsomstandigheden in ons havenverkeer toont aan, dat het totaal aantal binnengekomen en vertrokken schepen daalde naar inhoud van resp. 46 en 38.6 mill. ton tot 35.9 en 29.9 mill. ton. Het binnenvaartverkeer liep terug van resp. 46.5 en 48.6 tot 38.4 en 36.4 mill. ton. Zeer belangwekkend is de invloed, welke de gemiddelde vrachtprijzen van goederen, verscheept naar Nederland, ten gevolge van de oorlogsomstandigheden hebben ondergaan en waaruit duidelijk blijkt, welk een prijsverheffenden invloed de oorlog ter zee op onzen aanvoer van overzee heeft gehad.

	Gem. vrachtprijzen van goederen, verscheept naar Nederland (per ton) 1938	Jan.-Aug. 1939	Sept.-Dec. 1939
Steenkool (Bristol) .	*f* 1.84	*f* 1.70	*f* 7.12
Olie en benzine			
Ver. Staten . . .	- 7.09	- 4.72	- 18.69
Roemenië	- 6.08	- 4.16	- —
Grondnoten (Madras)	- 12.49	- 12.22	- 20.87
Graan (Roemenië) .	- 7.15	- 6.34	- 15.43
Copra (Ned.-Indië) .	- 40.75	- 34.75	- 56.50
Suiker „ .	- 11.59	- 9.69	- 23.12
IJzererts (Zweden) .	- 1.68	- 1.58	- 7.50
„ (Spanje) .	- 2.97	- 2.63	- 6.12
Hout (Nd.-Zweden) . (p. stand.)	- 18.63	- 16.50	- 44.—
Hout (Zd. Zweden) .	- 17.20	- 15.29	- 43.12
„ (Nd. Finland) .	- 17.39	- 15.43	- 43.67
„ (Zd. Finland) .	- 15.67	- 14.36	- 40.42

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Buitenl. handel 1938 en 1939, 4121 A)

18 FEBRUARI 1940

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het wereldgebeuren van 8—15 Januari 1940. —

8 Januari: De Finsche troepen slaan bij Raate een Russische divisie terug. **(Pag. 4085 D)**
De Duitsche autoriteiten nemen Italiaansche vliegtuigen en wapens, bestemd voor Finland, in beslag, welke later worden vrijgelaten. **(Pag. 4095)**
Accoord tusschen Wang-Tsjing-Wei en de Japansche legerautoriteiten in China voor het stichten van een nieuwe centrale Chineesche regeering door het Japansche kabinet goedgekeurd. **(Pag. 4089 C)**

9 Januari: De Britsche premier Neville Chamberlain zegt in een rede te Londen, dat de stilte, waarmede het nieuwe jaar is ingegaan, slechts de stilte voor den storm is. **(Pag. 4088)**
Herriot tot voorzitter van de Fransche Kamer herkozen. **(Pag. 4097)**
De Nederlandsche regeering neemt maatregelen tegen het miltvuur. **(Pag. 4086 A)**

10 Januari: De militaire medewerker van de „Temps" en kolonel Fabry in de „Matin" pleiten voor een militaire actie van Frankrijk en Engeland tegen Rusland.
Tot lid van den Raad van Nederlandsch-Indië wordt benoemd de heer R. A. A. Soejono. **(Pag. 4095 B)**

11 Januari: Het Japansche kabinet-Abé afgetreden. **(Pag. 4089 C)**
Bij de Tweede Kamer wordt een wetsontwerp tot instelling van een fonds voor de Economische Verdediging ingediend. **(Pag. 4089 D)**
Den exploitanten van radio-centrales wordt verboden, het gesproken woord uit de oorlogvoerende landen uit te zenden, met uitzondering van redevoeringen van staatshoofden en minister-presidenten. **(4089 D)**

12 Januari: Hevige strijd bij Salla; Russen herstellen hun verbindingen. **(Pag. 4098 B)**

13 Januari: In België worden militaire verloven ingetrokken.
Engelsche vliegtuigen werpen pamfletten uit boven Weenen en Praag. **(Pag. 4098)**
In Ecuador mislukt een socialistische staatsgreep onder leiding van Velasco Ibarra. **(Pag. 4094 C)**

14 Januari: In België wordt tot verdere versterking van het leger besloten; alle onder phase D vallende reservisten worden opgeroepen. **(Pag. 4093 B)**
Admiraal Jonai wordt belast met de vorming van een nieuw Japansch kabinet. **(Pag. 4095 A)**
De Nederlandsche regeering besluit, in verband met eenige minder gunstige symptomen in de internationale situatie, tijdelijk geen periodieke verloven te verleenen. **(Pag. 4095 C)**

15 Januari: Moskou publiceert de nota's, gewisseld met de regeeringen van Zweden en Noorwegen betreffende de handhaving der neutraliteit door deze landen; Moskou acht de antwoorden niet bevredigend.
De Zweedsche regeering protesteert te Moskou tegen het bombardeeren van het eiland Kalla. **(Pag. 4103 F en 4106 B)**
Het motorschip „Arendskerk" van de Ver. Nederl. Scheepvaartmaatschappij wordt in de Golf van Biscaye door een Duitsche onderzeeboot getorpedeerd. **(Pag. 4095 C)**
Bij de Tweede Kamer wordt een wetsontwerp ingediend tot heffing van winstbelasting op naamlooze vennootschappen. **(Pag. 4095 C)** (Red. K. H. A.)
(Vor. Recap. 1—7 Januari 1940, 4123)

OORLOG 1939-40. — Krijgsverrichtingen Westelijk Front van 11—17 Februari 1940. —

17 Februari: Duitsche duikbooten zijn deze week zeer actief. Vele schepen van geallieerden en neutralen getorpedeerd. In een week tijds zouden echter ook zeven duikbooten vernietigd zijn.
Aan het Westelijk front hebben geen noemenswaardige gevechten plaats gehad. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Overz. 4—10 Februari 1940, 4133)

A. SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 11—17 Februari 1940. —

11 Februari: Hevige Russische aanvallen bij Summa op de Karelische landengte.

12 Februari: De Russen zouden op de Karelische landengte 10.000 man hebben verloren.

13 Februari: De Russen zouden de voorste stellingen van de Mannerheim-linie zijn binnengedrongen. Russische luchtmacht zeer actief. Poolsche piloten op weg naar Finland.

14 Februari: Britsche regeering verklaart officieel het dienstnemen van Britsche onderdanen in de Finsche weermacht toelaatbaar.
Finnen noemen toestand bij Summa ernstig maar niet hopeloos. Finland heeft dringend hulp noodig.

15 Februari: Enkele stellingen van de Mannerheim-linie prijsgegeven. Finnen zwichten bij Summa voor den geweldigen druk van de Sovjet-troepen.

16 Februari: Zweden weigert militaire hulp aan Finland; het zal ook aan vreemde troepen geen doortocht toestaan.
In Finland zijn reeds 1050 Russische tanks en 387 Russische vliegtuigen vernield.
Russen melden, dat zij Kämärä, ten Noorden van Summa, zijn genaderd.

17 Februari: Maarschalk Mannerheim heeft in een proclamatie o.a. verklaard, dat Finland aanzienlijke hulp uit het buitenland heeft gekregen.
De Russische legerberichten gaan voort gewag te maken van vorderingen op de Karelische landengte. Het is nu aan geen twijfel meer onderhevig of de Russen zijn in de Mannerheim-linie doorgedrongen en op enkele plaatsen waarschijnlijk zelfs tot op groote diepte. Aan de spoorlijn van Leningrad naar Viborg hebben zij volgens hun jongste bericht de stations Leipäsuon en Kämärä bezet. Deze stations zijn bijna acht kilometer van elkaar verwijderd, zoodat zij hier op zijn minst acht kilometer gevorderd zijn, zooals trouwens ook bij Summa, waarvan op 15 Februari de verovering gemeld werd, het geval moet zijn. De afstand van den spoorweg tot den grooten weg, welke over Summa naar Viborg leidt, bedraagt ook ongeveer acht kilometer, de Russen zijn dus inderdaad over een tamelijk breed front de Mannerheim-linie binnengedrongen en hebben zich daar, wat nog meer zegt, weten te handhaven.
Meer naar het Oosten, op de landstreek tusschen de meren van Muola en Vuoksi, moeten de Russen eveneens vasten voet gekregen hebben in de stellingen. Het is overigens niet ondenkbaar, dat het succes van de Russen in de streek van Summa en den spoorweg de Finnen zal dwingen zich achter het meer van Ayräpää terug te trekken, hetgeen ook geldt voor de Finsche troepen ten Z.W. van Summa bij het Hatjalameer. Uit den aard der zaak stelt het voortdringen der Russen hun oprukkende troepen aan flankaanvallen bloot, doch bij de betrekkelijke breedte van hun opmarsch is het gevaar hiervan naar verhouding gering. Daar hier groote, samenhangende legergroepen der Russen opereeren, bestaat er voor Finsche groepen, die in de streken ten W. en ten O. van den Russischen opmarsch zouden worden afgesneden, ook geen kans op het afsnijden der Russische verbindingen gelijk bij Suomussalmi. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Overz. v. 4—10 Febr. 1940, 4131 D)

B. HONGARIJE. — In- en uitvoer 1939. —
Invoer 1939: 489.3 (v. j. 410.6) millioen pengö.
Uitvoer: 605.8 (522.4) millioen pengö.
Uitvoeroverschot: 116.5 (111.8) millioen pengö.
Het aandeel, dat Nederland in 1939 in den Hongaarschen invoer had, bedroeg P. 14.933.000, terwijl Hongarije naar Nederland uitvoerde voor P. 12.328.000.
Naar Nederlandsch-Indië werd geexporteerd t. w. v. P. 972.000, import uit onze overzeesche bezittingen P. 456.000. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 1938, 3640 A)

A. BEWAPENING. — Nieuw half-automatisch geweer voor het Amerikaansche leger. - Dertig schoten per minuut. —

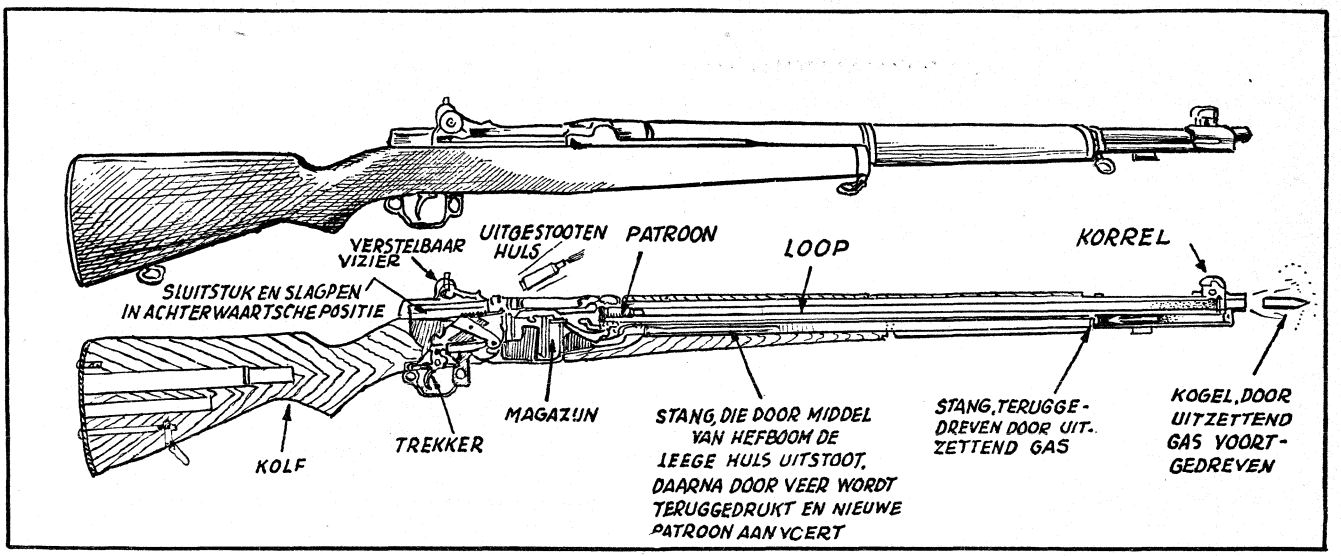

Sedert eenigen tijd gebruikt het leger der Vereenigde Staten een nieuw wapen, het is een half-automatisch geweer, dat uitstekende kwaliteiten bezit. Officieel heet dit geweer „U.S. rifle, caliber 30, M 1", maar het leger noemt het de Garand, naar zijn uitvinder John Garand. Het leger heeft nu 65.000 Garands besteld tegen honderd dollar per stuk. Een eerste vereischte van een geweer is, dat het snel en nauwkeurig kan schieten.

Het Springfield-geweer, dat van 1903—1936 gebruikt werd, heeft een magazijn met vijf patronen en een grendel, welke na elk schot met de hand omgezet moet worden. Alleen een goedgeoefend soldaat kan twintig schoten per minuut lossen. Met een Garand, waar hij slechts aan den trekker behoeft te trekken, en na acht schoten opnieuw moet laden, kan een gewoon soldaat dertig schoten lossen per minuut, en iemand, die speciaal geoefend is, zelfs honderd.

Daar de terugslag van een Garand minder is dan die van een Springfield, kan de schutter langer vuren en meer nauwkeurig, dan wanneer zijn schouder pijnlijk gaat worden.

In 1941 zal de geheele eerste linie der troepen — het vaste leger en de nationale garde — met Garands zijn uitgerust. Na proefnemingen zijn de militaire autoriteiten van meening, dat een heel regiment in het open veld vernietigd kan worden door 36 soldaten met een Garand-geweer in precies één minuut!

(„Life", 11 December 1939)

(Vor. ber. Bewapening 4126 B)

19 FEBRUARI 1940

OORLOG 1939-'40. —

DUITSCHLAND. — **Rede van minister Göring. - „Economisch zijn wij niet te overwinnen". —**

Minister Göring heeft op 15 Februari een radio-rede uitgesproken, waaraan wij het volgende ontleenen:

De oorlog stelt thans de hoogste eischen aan het landvolk.

De door Engeland georganiseerde economische blokkade van Duitschland is zwak en vol leemten. In het Oosten, Zuiden en Noorden staan Duitschland de toevoerwegen open. Daarenboven stuit deze zware blokkade op een Duitsche volkshuishouding, die in tegenstelling met 1914 met haar fundamenten diep in den vaderlandschen grond rust. Dat geldt niet alleen voor den landbouw, doch ook voor industrie en handel. Wij hebben de ons ontbrekende grondstoffen door inheemsche materialen vervangen. Voor zoover zulke natuurproducten niet gemist kunnen worden, hebben wij groote voorraden aangelegd.

Economisch zijn wij niet te overwinnen, militair zeer zeker niet en in onze houding in geen geval.

Minister Göring besprak de maatregelen, waardoor de landbouwproductie op bepaalde gebieden moet worden vergroot. Hij deelde o.m. mede, dat meer dan een millioen Poolsche landarbeiders, boven de reeds te werk gestelde krijgsgevangenen, naar Duitschland zullen komen.

Om de productie in het zuivelbedrijf op te voeren, zal de prijs van melk met twee pfennig per liter en die van boter met 20 pfennig per pond worden verhoogd.

(Vor. ber. Gen. Göring 4082)

Minister Goebbels' nieuwe richtsnoeren. - De neutralen moeten ook in hun meeningsuiting neutraal zijn.

Dr. Goebbels, de rijksminister voor Propaganda, heeft op 15 Februari aan de propagandasprekers van de partij richtsnoeren verstrekt, waarin ten eerste de nadruk wordt gelegd op het vertrouwen in de overwinning en ten tweede deze oorlog wordt bestempeld als een strijd tusschen een modernen socialen staat van de 20ste eeuw en de achterlijke westelijke plutocratie.

Het socialistische principe in Duitschland heeft de mobilisatie van de binnenlandsche krachten mogelijk gemaakt, waardoor te zamen met de handelspolitiek van het rijk een krachtig reservoir is ontstaan, waar tegen de westelijke mogendheden geenszins zijn opgewassen. De vastberadenheid des volks zal in dezen oorlog den doorslag geven.

Er zijn bij deze gelegenheid door den minister niet alleen richtsnoeren gegeven ten opzichte der positie tegenover Engeland, maar ook ten opzichte van de neutralen.

Van de neutralen moet worden verlangd, dat niet alleen de regeeringen zelf neutraal zijn, maar dat zij er tevens voor zorgen, dat ook de openbare meening neutraal blijft.

(Vor. ber. Goebbels 4110)

Duitschlands bevolking. - Ca. 80 millioen zielen. —

Het rijksbureau voor de statistiek maakt de voorloopige resultaten van de in Mei 1939 gehouden volkstelling in Duitschland bekend. Volgens deze telt de bevolking 79.364.408 zielen, die van Memel, Danzig en het bezette deel van Polen niet inbegrepen.

Sedert 1933 is de bevolking met 3,8% toegenomen, het mannelijk deel in aanzienlijk sneller tempo, dan het vrouwelijke. Tegenover 1000 mannen telt Duitschland 1048 vrouwen (in 1933 1061 vrouwen).

Het aantal inwoners per km.² bedraagt 136; in het oude rijksgebied is het van 140 tot 147 gestegen.

(Vor. ber. Bevolking 3521 D)

Protectoraat Bohemen en Moravië. - Tsjechische minister gevlucht. —

Officieel wordt medegedeeld, dat Hacha den Tsjechischen minister van Landbouw, dr. Ladislav Feierabend en den Tsjechischen commissaris voor de prijzen, dr. Necas, heeft ontslagen. Beiden

zijn, naar men aanneemt, op 22 Januari via Slowakije en Hongarije naar Frankrijk gevlucht.

Anti-Semietische maatregelen in het Protectoraat. —
De correspondent van de „N. R. Crt." te Berlijn meldt:
Reeds zijn op 21 Juni 1939 in het Protectoraat onderscheiden verordeningen verschenen over het Joodsche vermogen.
Thans is een nieuwe verordening afgekondigd, volgens welke Joden uit hun zaken kunnen worden gezet. Een aanvullende verordening bepaalt, dat dit om te beginnen zal gelden voor de textiel-branche en den handel in schoenen en andere artikelen van leder en wel in dier voege, dat de verkoop door Joden van deze waren op 30 April 1940 zal worden stopgezet.
(Vor. ber. Protectoraat 4124; Anti-Semitisme 4077)

Onbeperkte duikbootoorlog. - Niet ten aanzien van neutralen. —
In een officieele verklaring, door den Duitschen omroep op 18 Februari voorgelezen, wordt gezegd, dat Duitschland zich niet langer door de Londensche duikbootconventie gebonden acht. Het feit, dat alle Britsche schepen op de Noordzee op bevel van Churchill gewapend worden, aldus de verklaring, beteekent, dat Engeland deze conventie verbreekt. De commandanten der Duitsche duikbooten zijn thans gemachtigd deze gewapende koopvaardijschepen tot zinken te brengen, daar mag worden aangenomen, dat de kanonnen dezer schepen beoogen den Duitschen zeestrijdkrachten tegenstand te bieden.
Opgemerkt wordt van Duitsche zijde, dat de onbeperkte duikbootoorlog zich natuurlijk niet uitstrekt tot neutrale schepen, tenzij zij in een vijandelijk convooi varen of een Britsche of Fransche haven binnenloopen.

Fritz Thyssen niet langer Duitsch burger. —
De Duitsche minister van Binnenlandsche Zaken, Frick, deelde op 12 Februari mede, dat de industrieel Fritz Thyssen en zijn echtgenoote Amelie, met ingang van 4 Februari van hun Duitsch staatsburgerschap vervallen zijn verklaard.
(Vor. ber. Fritz Thyssen 4059)

Duitsche Stillhalte voor alle neutrale staten. —
De gevoerde besprekingen in zake het weer doen functionneeren van de Stillhalte tusschen Duitschland en alle neutrale landen hebben tot het resultaat geleid, dat de Stillhalte, voor de neutrale crediteuren, dus ook die in de Ver. Staten — met wie overigens op 11 Dec. een nieuwe overeenkomst werd bereikt — weer van kracht is geworden.
(Vor. ber. Stillhalte 2187 F)

Het nieuwe Duitsche oorlogswapen: zwaar gepantserde tanks met vlammenwerpers. —
De Britsche generaal, majoor Swinton, heeft een radio-redevoering gehouden, waarin hij o.m. zei, dat zwaar gepantserde tanks van aanzienlijke afmeting volgens ontvangen inlichtingen vlammenwerpers zouden bevatten evenals stukken geschut. Deze tanks worden door de Duitschers geproduceerd om den speerpunt te vormen van den bliksemoorlog. Drie divisies zijn speciaal gevormd om op te treden in den bliksemoorlog, zooals reeds gebleken is bij de opmarschen in Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije en Polen. Maar, zoo voegde Swinton hieraan toe, in geen van deze gevallen was de speerpunt komen te staan tegenover iets, dat overeenkomt met de Maginot-linie. Om tegen een dergelijken hinderpaal op te treden produceeren volgens Swintons inlichtingen de Duitschers de zwaar gepantserde, vlammenwerpende machines.
(Vor. ber. Bewapening 4137 A)

Berlijn wijst protest van Amerika af - Geen erkenning van eenzijdige maatregelen, die in strijd zijn met internationaal recht. —
In het Duitsche antwoord op de nota, die na de onlangs gehouden Pan-Amerikaansche conferentie aan alle oorlogvoerenden is gezonden en waarin de aandacht wordt gevestigd op het instellen van een veiligheidszone van 300 mijl langs de Amerikaansche kust, wordt op 14 Februari o.m. gezegd, dat de Duitsche schepen zich zorgvuldig gehouden hebben aan de tot dusver geldende bepalingen van het internationale recht en dat bijgevolg de Duitsche regeering de op 24 December j.l. door de Amerikaansche regeeringen ingediende protesten niet als gerechtvaardigd kan beschouwen. Zij kan evenmin erkennen, dat de Amerikaansche regeeringen de bevoegdheid hebben tot het nemen van de eenzijdige maatregelen, welke zij overwegen en welke niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van het internationale recht.
In de antwoordnota wordt voorts gezegd, dat de positie van Duitschland verschilt van die van Engeland en Frankrijk, die op het Amerikaansche continent bezittingen hebben en daar belangrijke bases hebben gevestigd. Duitschland stelt daarom voor, dat Engeland en Frankrijk de verplichting op zich nemen deze bezittingen niet te gebruiken als uitgangspunten of bases voor militaire acties.
(Vor. ber. Amerik. protest 4074)

Joden geëvacueerd uit Stettin met onbekende bestemming. —
Van betrouwbare zijde wordt uit Stettin gemeld, dat alle Joden aldaar, 800 à 900 in getal, op 13 Februari in den morgen bijeengebracht zijn en thans per trein naar een onbekende bestemming, naar men gelooft het district Lublin in Polen, worden vervoerd. Dit is voor het eerst dat er een groot transport Joden uit het oude rijksgebied vertrekt. Er zijn er naar men weet reeds tienduizend geëvacueerd uit Weenen en het protectoraat.
(Vor. ber. Anti-Semitisme 4138)

FRANKRIJK. — **Sovjet-gebouwen te Parijs doorzocht - Niet-exterritoriaal. —**
Het Duitsche Nieuwsbureau heeft op 7 Februari in zijn voor het buitenland bestemden dienst een bericht uit Moskou verspreid van het officieele Telegraafagentschap der Sovjet-Unie over een huiszoeking, welke door de Fransche politie is verricht in het gebouw van de handelsvertegenwoordiging der Sovjet-Unie te Parijs.
Het is juist dat een huiszoeking is gehouden in den zetel der Sovjet-Russische handelsvertegenwoordiging te Parijs, doch in strijd met de bewering van het Duitsche bureau heeft deze instelling nimmer exterritoriale rechten genoten.
(Vor. ber. Huiszoek. Handelsgeb. Parijs 4130)

Britsch-Fransch uitvoer-accoord. —
Het economisch accoord, dat op 16 Februari te Londen door de Fransche en Engelsche regeeringen geteekend is, zal op 1 Maart in werking treden. De nieuwe schikkingen hebben met name ten doel, voor beide landen den aankoop van de benoodigde grondstoffen op markten van derde landen te vergemakkelijken.
De besprekingen tusschen Fransche en Engelsche industrieelen en handelaars, die ten doel hebben in welke omstandigheden accoorden tusschen de industrieën der beide landen kunnen worden gesloten, ten einde de moeilijkheden op te lossen, die de ontwikkeling van den export in den weg zouden kunnen staan, zullen in het begin van de volgende maand plaats hebben.

Prins Starhemberg neemt dienst in het Fransche leger. —
Prins Starhemberg, de gewezen vice-bondskanselier van Oostenrijk, heeft dienst genomen als luitenant in het Fransche leger. **(V. b. „Anschluss" 3173 A)**

Rol der Fransche vloot in den oorlog - Geen Duitsche duikboot doorgedrongen tot de Middellandsche Zee. —
De Fransche marine is bij het konvooieeren van troepen in de Middellandsche Zee op geenerlei verzet van den vijand gestuit en tot dusver is geen Duitsche duikboot er in geslaagd in de Middellandsche Zee te komen, aldus heeft een hooge Fransche autoriteit medegedeeld. (Telex-A. N. P. - D.N.B. - Ag. Belga)

A. **VLUCHTELINGENVRAAGSTUK. — Joodsche kolonisatie in San Domingo - Immigratie uit Midden-Europa. —**
James Rosenberg, de president van het kolonisatiecomité in de Dominicaansche Republiek is uit San Domingo teruggekeerd. Hij heeft bij zijn terugkomst verklaard, dat hij een overeenkomst met den expresident, generaal Trujillo, heeft gesloten, krachtens welke deze ruim 10.000 H.A. grond aan het comité schenkt, waarop 500 Joodsche families zich kunnen

vestigen. Men verwacht, dat het Dominicaansche parlement de overeenkomst op 1 Maart zal ratificeeren. Rosenberg schatte dat elke familie ruim *f* 1800 noodig zou hebben. Hij verklaarde, dat men over eenigen tijd over meer land zal kunnen beschikken. Het bezoek van den vroegeren Italiaanschen opperrabbijn, David Prato, die uit Palestina is teruggekeerd naar Rome, heeft ten doel stappen te doen bij de Italiaansche autoriteiten en het Vaticaan om uitstel te verkrijgen voor het uitwijzen van vijfduizend Joodsche vluchtelingen uit Centraal Europa, die zich in Italië bevinden. Deze actie loopt parallel met stappen van den politieken directeur van het Joodsch agentschap, Sherlok, en den opperrabbijn van Palestina, Hertzog, bij de Britsche regeering, om een gunstige oplossing voor deze emigranten te verkrijgen.
(Telex-A. N. P. - Agence Belga)
(Vor. ber. Vluchtelingen San Domingo 4093 C; Italië, Anti-Semitisme 3795 G)

20 FEBRUARI 1940

A. **NOORWEGEN. — In- en uitvoer 1939. —**
Invoer 1939: kr. 1361.8 mill., hetgeen de hoogste invoer is sedert 1925 (v. j. kr. 1192.7 mill.).
Uitvoer: kr. 808.2 mill. (v. j. kr. 786.5 mill.).
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 1938, 3823 A)

B. **ARGENTINIE. — In en uitvoer 1939. —**
Uitvoer 1939: 1.570 mill. (v. j. 1.400 mill.) pesos; invoer: 1.338 mill. (1.460 mill.) pesos. Actief saldo: 232 mill. (v. j. passief saldo 60 mill.) pesos.
(Keesings Financieel Archief)
(V. b. In- en Uitvoer eerste 10 mnd. 1939, 4065 C)

C. **ZWEDEN. — Critiek op Duitschen duikbootoorlog.**
De Stockholmsche „Dagens Nyheter" oefent in een hoofdartikel critiek op de Duitsche methode van oorlogvoeren, waarbij neutrale schepen tot zinken gebracht worden, met het gevolg dat reeds 200 Zweedsche zeelieden om het leven gekomen zijn.
„Het klinkt ironisch, aldus het blad, wanneer Groot-Brittannië bericht, dat in de vijf maanden van gevechten aan het Westelijke front slechts veertig man gesneuveld zijn. In den wereldoorlog wachtten de duikbooten een half uur totdat de bemanning in de sloepen was gegaan en de schipbreukelingen werden opgepikt. Nu verdwijnen zij zoo gauw zij den aanval volbracht hebben.
Duitschland wenscht, dat Zweden neutraal blijft en wenscht zelfs, dat het Zweedsche producten ontvangt, doch de Duitsche zeeoorlog zou Zweden kunnen noodzaken den Duitschen import en export stop te zetten. Wij gelooven niet, dat Duitschland zoo ver zal willen gaan." (Dagens Nyheter)
(Vor. ber. Over. Verl. Wereldkoopvaardij 4118 B)

D. **VEREENIGDE STATEN. — Betrekkingen met Sovjet-Rusland - Export in Januari 1940 - Buitenlandsche handel in 1939 - Sumner Welles' metgezellen - Uitbreiding van de vloot - Beperkende bepalingen voor onderzeeërs van belligerenten - Ouderdomspensioen. —**
Het Huis van Afgevaardigden heeft op 7 Februari met een meerderheid van slechts drie stemmen — 108 tegen 105 — een motie verworpen, waarin voorgesteld werd den post salaris voor den Amerikaanschen ambassadeur te Moskou op de begrooting te schrappen. Een der afgevaardigden verklaarde, hierin een aanwijzing te zien, dat een groot aantal afgevaardigden voor verbreking der diplomatieke betrekkingen met de Sovjet-Unie was. **(Vor. ber. Ambass. Rusland 1946 F)**

Export. - Met Duitschland in Januari 1940 $ 3000. — (v. j. $ 6.395.000). — De waarde van den Amerikaanschen export naar Europa in Januari was als volgt:
naar Groot-Brittannië $ 66.480.000 (Jan. 1939 $ 41.598.000),
naar Duitschland $ 3000 (Jan. 1939 $ 6.395.000),
naar Nederland $ 13.058.000 (Jan. 1939 $ 7.829.000).
De export naar Zweden is met meer dan $ 2 millioen gestegen; die naar België met ca. $ 1.8 millioen gedaald. De uitvoer naar Denemarken is vrijwel onveranderd gebleven.

Buitenlandsche Handel in 1939. — Blijkens de statistiek van het departement van Handel betreffende den buitenlandschen handel der V. S., is Engeland in 1939 de beste cliënt van de V. S. geweest. De export der V. S. naar Engeland bedroeg het vorige jaar $ 505.227.000. Canada nam met $ 495.450.000 de tweede plaats in, Japan met $ 231.405.000 de derde plaats, Frankrijk met $ 181.825.000 de vierde plaats, de Philippijnen met $ 100.018.000 de vijfde plaats en Nederland met $ 96.809.000 de zesde plaats. De export naar Duitschland, die in 1938 $ 107.130.000 bedroeg, is in 1939 tot $ 47.374.000 gedaald.
Bij den Amerikaanschen import neemt Canada met $ 348.066.000 de eerste plaats in, Japan met $ 161.196.000 de tweede plaats, Engeland met $ 149.669.000 de derde plaats en Frankrijk met $ 62.375.000 de zevende plaats.
De export naar Zuid-Amerika bedroeg $ 329.386.000 en de import uit Zuid-Amerika $ 317.265.000.
(Vor. ber. In- en Uitvoer 3652 D)

Sumner Welles' metgezellen. — De Amerikaansche onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, Sumner Welles, zal op zijn reis naar Europa vergezeld zijn van den chef der afdeeling Europeesche Zaken van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, J. P. Moffat, en door Lucius Hohson, den derden secretaris van de ambassade der V. S. in Panama.
(Vor. ber. Reis Sumner Welles 4131 C)

Vloot-uitbreiding. — De vloot-commissie van het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden heeft op 14 Februari het programma tot versterking der vloot aangenomen, waarvoor in de komende twee jaar 655 millioen dollar beschikbaar wordt gesteld. Dit programma wordt krachtig gesteund door president Roosevelt. De Amerikaansche marine kan volgens dit programma 21 oorlogsbodems en 22 hulpschepen bouwen, waaronder drie groote vliegkampschepen, terwijl het aantal vliegtuigen van de marine wordt gebracht van 3000 op 4500.
(Men moet dit programma niet verwarren met de vlootbegrooting van 966.772.878 dollar, welke op 13 Februari door de commissie voor de credieten van het Huis van Afgevaardigden is goedgekeurd).
(Vor. ber. Uitbr. Marine 4039 C)

Beperkende bepalingen voor Onderzeeërs van Belligerenten - Voorschriften Pan-Amerikaansche commissie. — De Pan-Amerikaansche Neutraliteitscommissie heeft op 9 Februari een reeks bepalingen opgesteld tot uitsluiting van onderzeeërs van oorlogvoerenden uit de Amerikaansche havens en territoriale wateren. Slechts onder de hierna te noemen omstandigheden zal toegang kunnen worden verleend: overmacht, noodweer, dringende herstelwerkzaamheden en overwegingen van menschelijken aard. Indien onderzeeërs onder deze omstandigheden vergunning krijgen binnen te komen, moeten zij zekere strenge bepalingen in acht nemen. Als straf op overtredingen zullen schip en bemanning voor den duur van den oorlog worden geïnterneerd.
(Vor. ber. „Verklaring van Panama" 4104 B)

Ouderdomspensioen - 31 Januari 1940 begonnen. —
Op 31 Januari 1940 is het ouderdoms-verzekeringssysteem begonnen. In den loop van 1940 zullen 912.000 pensioengerechtigden hun maandelijksche rente ontvangen.
(Vor. ber. Wett. reg. Ouderdomspensioen 1849 B)
(New York Times - Telex-A.N.P. - Times)

E. **ROEMENIE. — Handel met Duitschland en Engeland in 1939. —**
Gedurende 1939 kwam, naar uit Boekarest gemeld wordt, 39.25% van den totalen Roemeenschen invoer uit Duitschland, terwijl 32.33% van den export van Roemenië naar Duitschland ging. Op het eind van het jaar beliep het actief saldo van den handel met Duitschland 335.7 millioen lei.
Gedurende het afgeloopen jaar heeft Engeland 14.6% van den Roemeenschen export afgenomen, terwijl de Engelsche invoer 5.80% bedroeg, zoodat aan het eind van het jaar de Engelsch-Roemeensche handel een actief saldo van lei 2.4 millioen opleverde ten gunste van Roemenië. (Universul)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 2921 C)

F. **BELGIE. — Handel met de geallieerde landen - De overeenkomsten van 11 December thans voltooid. Uitbreiding van ontworpen regelingen. —**
De onderhandelingen, welke sedert eenige weken werden gevoerd ter voltooiing der economische overeenkomsten, welke op 11 December j.l. met Frankrijk en Engeland waren tot stand gekomen, zijn op 13 Februari zoo juist afgesloten.
Deze beoogen het door vroegere overeenkomsten

vastgestelde regiem uit te breiden tot een zeker aantal bijzonder belangrijke industrieën, zooals de textiel-industrie, de lederwaren-industrie, chemische bedrijven en bedrijven voor de bewerking van andere metalen dan ijzer. (Agence Belga)
(Vor. ber. Handelsverdrag met Frankrijk 1750 F)

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **Geen bombardement van civiele bevolking. —**
Premier Neville Chamberlain heeft op 15 Februari op een desbetreffende vraag in het Lagerhuis geantwoord, dat, evenals op 14 September reeds door hem is verklaard, de Britsche regeering nooit zou overgaan tot opzettelijke aanvallen op vrouwen, kinderen en burgers, uitsluitend om terreur uit te oefenen.
(Vor. ber. Chamberlain 4130)

Rede van lord Chatfield, minister voor de coördinatie van de Defensie. - Overzicht van de oorlogssituatie.
Admiraal lord Chatfield, de minister voor de coördinatie van de Defensie, heeft op 18 Februari in een rede te Cardiff, een overzicht gegeven van de oorlogssituatie. Hij zeide o.a.:
De practijk van moord op open zee is een zeer typische Duitsche uitvinding, welke uitsluitend eigen was aan zeeroovers, voordat Duitschland een vloot bezat. Sprekende over den oorlog in de lucht zeide lord Chatfield: „Ik vertrouw dat onze piloten in den strijd om de superioriteit van de lucht de overhand zullen houden. Op het juiste oogenblik zullen wij onze groote en steeds toenemende luchtmacht in den strijd werpen".

Koersverhouding Pond-Franc. —
Sir John Simon heeft op 15 Februari in het Lagerhuis in antwoord op een vraag verklaard, dat het effect der Engelsch-Fransche financieele overeenkomst met betrekking tot de buitenlandsche wisselpositie is, dat de beide regeeringen van oordeel zijn, dat het in beider belang is veranderingen in den koers tusschen den franc en het pond sterling te vermijden en overeengekomen zijn tot een dergelijke verandering niet over te gaan zonder voorafgaande overeenstemming. **(V. b. Franc en Pond gekoppeld 4058)**

Minister Samuel Hoare, grootzegelbewaarder, over het „Home-front". - Uitgave £ 6 millioen per dag om oorlog te winnen. —
Minister Hoare heeft op 17 Februari te Nottingham een rede gehouden over het gedrag van de burgerlijke bevolking. Hij wees op het feit, dat de regeering in totaal zes millioen pond per dag moest uitgeven om dezen oorlog te winnen. Het was dus van het grootste belang, dat de export gehandhaafd en zoo mogelijk uitgebreid werd en dat de bevolking thuis zoo zuinig mogelijk omging met letterlijk alles, maar in de eerste plaats met levensmiddelen, die het duurst waren om in het buitenland te koopen. De minister spoorde de landbouwers aan om de 2 millioen acres bouwland nog dit voorjaar onder de ploeg te zetten en iedereen, die ook maar eenig verstand van tuinieren had, moest door het aanleggen van een volkstuintje zorgen dat zooveel mogelijk groenten en aardappelen in het land werden verbouwd.
Er was geen reden tot hysterische uitbarstingen, zooals minister Göring er dezer dagen een voor het Duitsche volk gehouden had. Het Engelsch „Home-front" had zich tot nu toe voortreffelijk gehouden, maar er moest steeds op gewezen worden dat het nog beter kon en dat was het eenige doel van de opmerkingen van den minister.

Eerste rede van den nieuwen minister van Handel, Andrew Duncan. - Geen Russisch hout tegen Britsche tin en rubber. —
De nieuwe minister van Handel, Andrew Duncan, heeft op 13 Februari voor het eerst in het Lagerhuis het woord gevoerd. Op een hem gestelde vraag heeft hij geantwoord, dat het niet mogelijk is gebleken hout in te ruilen tegen rubber en tin, zooals overwogen was in de Britsch-Russische overeenkomst van October 1939. Dit is hoofdzakelijk een gevolg van verschepingsmoeilijkheden.
(Vor. ber. Handelsaccoord 3984)

Gezamenlijke balans van de „Big Five". —
(in millioenen £)

Op 31 December	1931	1937	1938	1939
Deposito's . . .	1.563,4	2.030,1	1.950,1	2.094,1
In kas	185,3	223,7	218,7	233,4
Te incasseeren bedragen	56,3	81,1	73,2	91,2
Dagelijks opzegb. geld	102,5	126,8	120,7	138,8
Gediscont. wissels .	211,4	263,4	217,2	308,9
Beleggingen . .	234,4	531,8	519,2	500,1
Voorschotten . .	809,2	849,8	844,7	859,4
Geaccept. wissels .	93,9	88,3	104,8	94,8

(Vor. ber. „Big Five" 3367 E)

Minister Eden's bezoek aan het Nabije Oosten. —
Anthony Eden, minister voor de Dominions, heeft een bezoek aan Egypte en Palestina gebracht. In dit laatste land hield hij een toespraak tot de Australische soldaten, die aldaar gelegerd zijn.
(Vor. ber. Eden 4027)

Vordering van 60 Amerikaansche fondsen ter financiering van den import. —
De Engelsche Schatkist deelt mede, dat zij krachtens de Defence Finance Regulation 1939 een order heeft uitgevaardigd, bepalende dat aan haar een 60-tal Amerikaansche fondsen, die zijn geregistreerd in zake de Securities (Restrictions and Returns) Order van 26 Augustus 1939 moeten worden overgedragen. De houders krijgen betaling in sterling en indien de obligaties te New York met den opgeloopen interest worden verhandeld, wordt de betaling vermeerderd met den bruto opgeloopen interest tot 4 Maart 1940. De prijzen zijn effectief, onverschillig waar de fondsen zijn gedeponeerd.
Het doel der vordering is zeker te stellen dat de realisatie van de fondsen op de Amerikaansche markten ordelijk zal geschieden en dat de totale omvang der verkoopen voor rekening van het Vereenigd Koninkrijk op ongeveer het gemiddelde der laatste maanden gehandhaafd wordt.
(Vor. ber. Dollarsaldi 4103 A)

ZUID-AFRIKA. — **Een overwinning voor de regeering-Smuts. —**
De regeering-Smuts heeft wederom een overwinning in het Zuid-Afrikaansche parlement behaald, doordat een motie der door Hertzog en Malan geleide oppositie, waarin verdaging van de behandeling in tweede lezing van de noodverordeningen wordt voorgesteld, met 78 tegen 58 stemmen verworpen werd. Een gevolg daarvan was, dat het debat, dat reeds 26 uur duurde, nog voortgezet moest worden.
Na een recordvergadering van 28 uur en 47 minuten, werd het wetsontwerp daarop met 79 tegen 59 stemmen aangenomen. **(V. b. Hertzog en Malan 4113)**

CANADA. — **Invoer uit neutrale landen. —**
Neutrale landen in Europa, die goederen naar Canada zenden, moeten, volgens een op 9 Februari gepubliceerd regeeringsbesluit, een certificaat overleggen, waaruit blijkt, dat voor niet meer dan een vierde der goederen materialen en arbeidskrachten van vijandelijken oorsprong zijn. De goederen mogen in geen enkel opzicht vijandelijk eigendom zijn.

Lord Tweedsmuir overleden. —
Lord Tweedsmuir, de gouverneur-generaal van Canada, die onder den naam John Buchan, als schrijver bekendheid heeft verworven, is op 12 Februari in het neurologisch instituut te Montreal op 64-jarigen leeftijd overleden.

21 FEBRUARI 1940

A. **ZWEDEN. — Verklaring door Koning Gustaaf V in zake Finland. - Zweedsche sociaal-democraten keuren de politiek goed. —**
Koning Gustaaf heeft op 19 Februari een verklaring

uitgegeven, waarin hij het optreden der Zweedsche regeering door het afwijzen van het Finsche beroep op militairen bijstand onderschrijft.
„Ik beschouw het als mijn absoluten plicht zoo veel mogelijk te trachten mijn volk buiten het fatale conflict te houden, dat thans in de wereld woedt."
Na zijn „grootste bewondering" te hebben uitgesproken voor „den strijd, welke door onze broeders in Finland wordt gestreden tegen een overweldigende macht" verklaart de Koning, dat Zweden probeerde op vele manieren hulp te bieden, doch van het begin af aan duidelijk heeft gemaakt, dat Finland geen directen militairen bijstand kon verwachten.
„Met zorg in het hart heb ik, na het probleem te hebben bestudeerd, beslist, dat wij deze houding moeten aannemen. Anders zou Zweden het grootste gevaar loopen niet alleen in een oorlog met Rusland, doch ook met de groote mogendheden te worden betrokken. Een dergelijke verantwoordelijkheid kan ik niet op mij nemen. Indien dat zou gebeuren, zou het voor Zweden onmogelijk kunnen worden Finland zelfs de hulp te verschaffen, welke dit land thans ontvangt."
De Koning besluit met de oprechte hoop uit te spreken, dat zijn volk zijn houding zal begrijpen en goedkeuren.
De sociaal-democratische fractie van den Zweedschen Rijksdag heeft met algemeene stemmen haar instemming betuigd met de politiek der regeering en het standpunt dat zij inneemt, in de overtuiging, dat de regeering het best in staat is den toestand te beoordeelen. De fractie verklaart, dat de nuances in de beoordeeling van dezen toestand niet moeten worden aangedikt, vooral niet op zulk een wijze, dat dit de nationale eenheid in een uur vol gevaren zou kunnen schaden. De fractie keurt scherp de aanvallen af in zekere persorganen geuit tegen leden der regeering en den premier in het bijzonder. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Weig. Milit. bijstand Finland 4134 B; Koning Gustaaf V 4089 E)

A. ROEMENIE. — Wrijving met Hongarije. —
De wrijving tusschen Hongarije en Roemenië, voortvloeiende uit de territoriale geschillen, is weer aan den dag getreden door berichten uit Roemenië, volgens welke dit land opnieuw reserve-lichtingen opgeroepen zou hebben en maatregelen zou hebben genomen, om de in Transsylvanië wonende Hongaren naar het binnenland over te plaatsen.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Roemenië-Hongarije 3979 C)**

B. ALUMINIUM. — Wereldproductie en -verbruik. —

Wereldproductie.

	1939 tons	1938 tons
Duitschland	200.000	165.000
Frankrijk	50.000	45.300
Zwitserland	28.000	26.500
Engeland	25.000	22.500
Noorwegen	31.800	29.000
Zweden	1.900	1.900
Italië	30.000	25.800
Spanje	800	800
Hongarije	1.500	1.500
Rusland	60.000	48.000
Ver. Staten v. Amerika	140.000	130.000
Canada	80.000	64.500
Japan	23.000	17.000
Te zamen	672.000	577.800

Wereldverbruik.

	1939 tons	1938 tons
Duitschland	210.000	176.000
Zwitserland	12.000	11.500
Frankrijk	50.000	27.000
Engeland	90.000	66.000
Italië	26.000	26.500
Rusland	60.000	55.000
Overig Europa	24.000	21.300
Japan	45.000	40.000
Overig Azië	1.500	1.300
Ver. Staten v. Amerika	160.000	83.000
Canada	7.000	5.500
Overig Amerika	1.500	1.300
Australië	750	750
Te zamen	687.750	515.150

(Keesings Financieel Archief)
(V. b. Aluminium 2540 A)

C. LETLAND. — Betrekkingen met Sovjet-Rusland. - Emigratie der Duitschers. —
De Letlandsche minister van Buitenlandsche Zaken, Munters, heeft op 13 Februari voor de universiteit van Riga een rede gehouden, waarin hij de betrekkingen tusschen Letland en Sovjet-Rusland behandelde.
Spr. wees er op, dat het leggen van Russische garnizoenen op Letlandsch gebied alsmede het onderhoud dier troepen een nieuwe taak in het leven heeft geroepen. Alles wordt echter zonder complicaties geregeld, aldus de minister. Tot dusverre heeft zich nog geen enkele onoplosbare kwestie voorgedaan. Letland wordt niet gesovjetiseerd.
Hierop sprak de minister over de overeenkomst tusschen Letland en Duitschland betreffende de emigratie der Duitschers.
De evacuatie van 45.000 emigranten was voltooid op 15 December, de liquidatie hunner in Letland gebleven bezittingen zal afgewikkeld worden voor 15 Mei, waarna nog slechts met de Duitsche regeering de kwestie geregeld zal moeten worden van de overdracht der uit die liquidatie voortgekomen bedragen. Deze overdracht zal geschieden door middel van aanvullenden uitvoer of anderszins, maar men zal rekening moeten houden met de economische mogelijkheden van Letland. De oorlogsomstandigheden zijn niet gunstig voor belangrijke overdrachtsoperaties. Men hoopt echter, dat de Duitsche regeering den toestand van Letland zal begrijpen en zal toestemmen in een aanvaardbare regeling. Het verdrag over de repatrieering heeft een groot werk tot stand gebracht tot vestiging van zuivere betrekkingen tusschen de twee volken en hun regeeringen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Letland—Sovjet-Rusland 4005 B; Emigr. Duitschers 4003 A)

D. NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — De torpedeering van het s.s. „Burgerdijk". - Duitsche zienswijze. - Nederlandsche repliek. —
Het Duitsche Nieuwsbureau heeft op 16 Februari een verklaring gegeven over de torpedeering van het Nederlandsche s.s. „Burgerdijk", waarin het poogt dezen aanval op een neutraal schip te verdedigen. Deze verklaring luidt als volgt:
„Het tot zinken brengen van het Nederlandsche schip „Burgerdijk" door een Duitschen onderzeeër wordt in een deel van de buitenlandsche pers onjuist voorgesteld. De gang van zaken is als volgt: Het schip kwam van een Amerikaansche haven en werd aan den ingang van het Kanaal door een Duitschen onderzeeër aangehouden. Tot dit doel kwam de duikboot in de nabijheid van de Scilly-eilanden boven water en heeft met het hieraan verbonden risico het schip overeenkomstig het prijsrecht doorzocht. Zooals algemeen bekend is, zijn voor een dergelijk onderzoek de scheepspapieren alleen niet doorslaggevend, doch moeten ook andere factoren worden overwogen, welke in de Duitsche prijs-verordeningen worden uiteengezet.
Nadat het onderzoek overeenkomstig het prijsrecht was geschied, werd het schip tot zinken gebracht, nadat zorg was gedragen voor het redden van de bemanning. Het schip is derhalve niet zonder waarschuwing, noch in tegenspraak met de internationale regelen, doch overeenkomstig het prijsrecht tot zinken gebracht. Indien de neutrale pers in dit verband het begrip contrabande ter sprake brengt, dan is de Duitsche verordening in zake het prijsrecht op dit punt volkomen duidelijk en in overeenstemming met de internationale beginselen. Tot het begrip contrabande behoort de vijandelijke bestemming en deze blijkt uit verscheidene punten. De in de scheepspapieren aangegeven bestemming is hiervoor niet doorslaggevend. Een lading, welke op zichzelf beschouwd voor neutraal gebruik is bestemd, kan bijvoorbeeld reeds hierdoor gediskwalificeerd worden in haar eigenschap van neutrale lading, wanneer zij onder het voorwendsel van de contrôle in een vijandelijke haven het risico loopt door den vijand in beslag te worden genomen. Onder deze omstandigheden kan er bij de beslissing op volle zee geen rekening mede worden gehouden of het neutrale schip een Britsche contrôlehaven vrijwillig opzoekt, dan wel op grond van een door Engeland uitgeoefenden dwang.
Het geheele vraagstuk heeft niets te maken met een zoogenaamd tot zinken brengen zonder waarschuwing. Er is slechts sprake van verschillende factoren, welke beslissen of een lading contrabande is of niet. Van deze beslissing hangt het af, of een schip na het onderzoek tot zinken wordt gebracht.
Het gevaar voor de neutrale scheepvaart komt ook in dit geval enkel en alleen voort uit de bepalingen van de Britsche admiraliteit en dat deze bepalingen worden nageleefd.
De rechtmatigheid van het opbrengen en tot zinken brengen blijkt uit het prijsrecht. Men moet aan de neutralen overlaten, bij het besluit of een Britsche contrôlehaven moet worden aangedaan of niet, een les uit deze gebeurtenis te trekken. Het kan niet als een teeken voor een neutrale houding worden beschouwd, wanneer een volkomen duidelijk juridische zaak voor de neutrale pers een aanleiding is, een der beide oorlogvoerende

partijen verwijten te maken, en zonder kritiek de argumenten van de tegenpartij tot haar eigen te maken."

Van gezaghebbende Nederlandsche zijde wordt erop gewezen, dat bovenstaand betoog, voor zoover de los aaneengeregen opmerkingen op dien naam aanspraak kunnen maken, elke overtuigingskracht mist. De „Burgerdijk" was niet op weg naar een Britsche contrôlehaven en had geen contrabande aan boord, zoodat de handelwijze van den duikbootcommandant noch in het internationale recht, noch in de Duitsche Preisenordnung zelve steun vond. De redeneering, welke het D. N. B. tegenover de nuchtere feiten en de daaruit door de Nederlandsche pers getrokken logische conclusie volgt, is hiermede voldoende gekenschetst. **(Vor. ber. s.s. „Burgerdijk" 4134)**

De torpedeering van de „Arendskerk". —

De Regeeringspersdienst meldt op 19 Februari:

De uitkomst van het onderzoek, door de regeering ingesteld naar de omstandigheden waaronder het m.s. „Arendskerk" van de Ver. Ned. Scheepvaart Mij. op 15 Januari '40 op weg naar Zuid-Afrika is getorpedeerd, heeft haar aanleiding gegeven aan Hr. Ms. gezant te Berlijn opdracht te geven tot het uitbrengen van een breedvoerig gemotiveerd protest tegen deze ongerechtvaardigde vernietiging van een Nederlandsch schip, zich daarbij alle rechten op schadevergoeding voorbehoudend en maatregelen verzoekend tegen herhaling. **(V. b. m.s. „Arendskerk" 4095 C)**

Kosten levensonderhoud. - Indexcijfers in eenige gemeenten van ons land. —

Het Centraal Bureau voor de Statistiek deelt de volgende indexcijfers van de kosten van levensonderhoud in de gemeenten Groningen, Enschede, Eindhoven, Tilburg, Dongen en Heerlen mede, waaraan, ter vergelijking, de indexcijfers van Amsterdam en Den Haag, berekend door de statistische bureaux dier gemeenten, zijn toegevoegd.

Totale uitgaven.

Basis 1935—1936 = 100.

	1938	Maart 1939	Juni 1939	Sept. 1939*	Dec. 1939*
Amsterdam . .	104,4	104,7	102,5	104,8	110,0
Den Haag . . .	103,5	102,3	100,8	102,3	107,9
Groningen . . .	105,6	105,0	103,7	107,0	113,3
Enschede . . .	105,6	105,3	103,4	105,9	112,1
Eindhoven . . .	106,1	105,2	104,4	106,6	111,7
Tilburg	106,5	105,6	105,0	106,6	112,4
Dongen	107,6	106,4	104,8	107,6	112,5
Heerlen	109,5	110,0	109,0	111,4	118,2

*) Voor de gemeenten Groningen, Enschede, Eindhoven, Tilburg, Dongen en Heerlen prijspeil einde der maand.

Uitgaven voor voeding.

Basis 1935—1936 = 100.

	1938	Maart 1939	Juni 1939	Sept. 1939*	Dec. 1939*
Amsterdam . .	109,3	109,3	104,5	107,8	115,5
Den Haag . . .	106,1	103,7	100,8	101,9	111,1
Groningen . . .	110,6	109,7	106,8	111,7	120,8
Enschede . . .	110,6	110,2	106,0	109,4	117,5
Eindhoven . . .	113,2	110,9	109,3	111,7	117,4
Tilburg	110,8	108,6	108,0	110,2	117,2
Dongen	113,9	111,6	108,7	111,8	118,2
Heerlen	115,2	116,2	113,9	115,4	124,0

*) Voor de gemeenten Groningen, Enschede, Eindhoven, Tilburg, Dongen en Heerlen prijspeil einde der maand.

(Vor. ber. Prijsstijging levensmiddelen 4012 A)

Mutaties in de hoogere legerleiding. —

Met ingang van 19 Februari hebben de volgende mutaties in de hoogere legerleiding plaats gehad.

De tegenwoordige sous-chef van den generalen staf, generaal-majoor N. T. Carstens, zal worden overgeplaatst naar het wapen der artillerie als opvolger van generaal-majoor J. Harberts, tot dusver inspecteur van dat wapen, die zal worden benoemd tot commandant van het 2de legercorps, waarbij hij zal opvolgen generaal-majoor W. F. Sillevis, die tot luitenant-generaal zal worden benoemd en met pensioen gaat. Generaal Sillevis is bestemd om te worden benoemd tot commandant van den luchtverdedigingskring Utrecht—Soesterberg, welke functie tot voor kort door generaal H. G. Winkelman, den tegenwoordigen opperbevelhebber, bekleed werd.

(V. b. Mut. Opperbev. Land- en Zeemacht 4128 A)

Tweede Kamer. - Aanvullende Defensie-begrooting ingediend. —

Bij de Tweede Kamer is op 19 Februari ingediend een suppletoire defensiebegrooting 1939, waarbij ruim *f* 24 millioen voor luchtverdediging en *f* 13 millioen voor vliegtuigen wordt aangevraagd.

(Vor. ber. Defensiebegrooting 3991 A)

Spanning in de tweede week van Januari. - Verhouding Nederland-België. —

Naar aanleiding van de vragen van het Tweede Kamerlid De Visser betreffende de oorzaken, die hebben geleid tot den gespannen toestand in de tweede week van Januari, heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, mr. E. N. van Kleffens, mede namens de ministers van Defensie en van Justitie o.m. geantwoord, dat de oorzaken, die er toe hebben geleid het verleenen van periodieke verloven aan militairen in de tweede week van Januari tijdelijk op te schorten, voortsproten uit eenige min-gunstige symptomen in de internationale situatie.

Voor zoover de Regeering bekend is, zijn door in Nederland verblijf houdende Engelsche en Fransche journalisten géén berichten verspreid over een gezamenlijk militair optreden van Nederland en België. Uiteraard zouden dergelijke berichten, gesteld, dat zij verbreid waren geworden, niet steunen op door de Regeering genomen maatregelen.

In tegenstelling tot het vermoeden, als zouden er in de betrekkingen van Nederland tot België bepaalde feiten bestaan, die niet openbaar zouden kunnen worden gemaakt, verklaart de Regeering, zij het ten overvloede, nogmaals, dat de verhouding tot genoemd nabuurland zich bij voortduring ontwikkelt in een sfeer van nauwe samenwerking, waaraan echter ieder geheim karakter, welk dan ook, vreemd is.

(Vor. ber. Tijd. intrekk. period. verloven 4095 C; België-Nederland 4078 C)

Schulden aan Poolsche firma's. —

Het Duitsche consulaat-generaal te Amsterdam schrijft aan de N. R. Crt.:

Een publicatie van de Nederlandsch-Poolsche Kamer van Koophandel te Rotterdam van December 1939, die ook in de N. R. Crt. van 9 December 1939 is opgenomen en waarin wordt aangeraden, betalingen, voortvloeiende uit verplichtingen tegenover Poolsche firma's aan de vroegere Poolsche buitenlandsche vertegenwoordigers te doen, noopt mij, u erop te wijzen, dat zulke betalingen door de Duitsche instanties niet worden erkend. Aan de verplichtingen tegenover vroegere officieele instanties wordt integendeel door betalingen op bovengenoemde wijze niet voldaan. De buitenlandsche debiteuren loopen gevaar, de betalingen aan hun in de vroegere Poolsche gebieden gevestigde schuldeischers nogmaals te moeten verrichten.

Inkomens en vermogens in Nederland 1938-'39. - Ons land telt 816 millionnairs. —

Over het belastingjaar 1938-'39 had 95 pct. van de aangeslagenen in de inkomstenbelasting een inkomen beneden *f* 5000. Hun inkomens bedroegen 72 pct. van het totaal, terwijl zij in verband met het progressieve tarief slechts 33 pct. bijdroegen in het totaal der inkomstenbelasting in hoofdsom. Daarentegen was 0.02 pct. der belastingplichtigen aangeslagen voor inkomens van *f* 100.000 en meer (in totaal 341 personen). Zij hadden 3 pct. van het totale inkomen, terwijl zij 22 pct. in het totaal dezer belasting bijdroegen.

Over hetzelfde jaar was 46 pct. van de vermogensbelastingplichtigen aangeslagen voor vermogens beneden *f* 30.000. Te zamen bezaten zij 14 pct. van het totale vermogen en droegen 9 pct. bij tot de totale opbrengst der vermogensbelasting in hoofdsom.

De 816 millionnairs (0.44 pct. van het totaal aantal aangeslagenen) bezaten te zamen 14 pct. van het totale vermogen en betaalden 15 pct. in het totaal dezer belasting.

Het gemiddelde inkomen per aangeslagene bedroeg *f* 2150, het gemiddelde vermogen *f* 69.000.

De groote verschillen tusschen den welstand der bevolking blijken wel hieruit, dat in Bussum 35 pct. en in Enschede 57 pct. van alle aangeslagenen in de inkomstenbelasting een inkomen hadden van *f* 800—*f* 1400, terwijl in Den Helder 0.3 pct. en in

Bussum 5,3 pct. van hen een inkomen hadden van *f* 10.000 en hooger.
Een vermogen van *f* 16.000—*f* 30.000 bezaten in 's-Gravenhage 32 pct. en in Kerkrade 60 pct. van alle aangeslagenen in de vermogensbelasting, terwijl in Den Helder 5.7 pct. en in Rheden 26 pct. van hen een vermogen bezaten van *f* 100.000 en hooger.
Van de zes gemeenten boven 100.000 inwoners is het bedrag der inkomens in Amsterdam het grootste; daarentegen is het bedrag der vermogens het grootste in 's-Gravenhage. Van deze groep is in laatstgenoemde gemeente ook het gemiddelde inkomen en vermogen per aangeslagene het hoogst.
Hoogere cijfers voor het gemiddelde inkomen worden nog aangetroffen in Bussum (*f* 3476), Hilversum (*f* 2765) en Zeist (*f* 2711), voor het gemiddelde vermogen in Enschede (*f* 126.000), Almelo (*f* 110.000) en Rheden (*f* 107.000).
Van de gemeenten boven 20.000 inwoners heeft Kerkrade het laagste cijfer, zoowel voor het gemiddelde inkomen (*f* 1621) als voor het gemiddelde vermogen (*f* 37.000).
Worden alle 1056 gemeenten in het onderzoek betrokken, dan blijken 130 gemeenten nog een lager gemiddeld inkomen dan *f* 1500 en 141 gemeenten een lager gemiddeld vermogen dan *f* 30.000 te hebben. Verder blijken acht gemeenten een hooger gemiddeld inkomen dan *f* 3500 en eveneens acht gemeenten een hooger gemiddeld vermogen dan *f* 150.000 te hebben.
(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Inkomens en Vermogens 3990 A)

Geestelijk Leven. - R.K. Bid- en boetedag voor den vrede. - 30.000 pelgrims te Den Bosch. —
De oproep door de Vereeniging tot Samenstelling van Ned. Bedevaarten en de Stichting Geestelijke Bedevaart tot O. L. Vrouw van Lourdes tot het Nederlandsche katholieke volk gericht, om gezamenlijk een bid- en boetetocht te maken naar O. L. Vrouw van Den Bosch om Haar het verkrijgen en behouden van den wereldvrede af te smeeken, heeft een meer dan overweldigend effect gehad.
Bijna 30.000 pelgrims zijn op 11 Februari uit alle landstreken naar Den Bosch gekomen om aan den oproep gehoor te geven.

De drie militaire arrondissementen zijn 15 Februari 1940 ingesteld. —
Het staatsblad no. 281 bevat het besluit van 3 Febr. 1940, tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van het Koninklijke besluit van 21 Dec. 1939, staatsblad no. 286, tot instelling van drie militaire arrondissementen.
De datum is bepaald op 15 Februari 1940.
Bij Kon. besluit van 3 Februari zijn de samenstellingen van de krijgsraden voor de landmacht te 's-Gravenhage en te Utrecht vastgesteld voor den tijd, dat de tegenwoordige algemeene mobilisatie voortduurt en Nederland niet in een oorlog wordt betrokken.
(Telex-A. N. P. - De Tijd) **(Vor. ber. Milit. Justitie 3982 A; Nederland en de Oorlog 4133 C)**

22 FEBRUARI 1940

A. **SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. - Proclamatie van maarschalk Mannerheim. - 10.000 Garibaldisten naar Finland. - Reeds 20 Lotta's omgekomen. - De geallieerden en Finland. —**
Proclamatie van maarschalk Mannerheim. —
Maarschalk Mannerheim, de opperbevelhebber van het Finsche leger, heeft op 17 Februari de volgende proclamatie uitgevaardigd:
Soldaten! Het oogenblik is gekomen, dat de aanvallen van den vijand met krachtige middelen opnieuw voor een nieuwe verdedigingslinie tot staan moeten worden gebracht, waartoe ik uit mijn reserves nieuwe troepen en artillerie daarheen heb gezonden. Gij kunt er van verzekerd zijn, dat de vijand nimmer in staat zal zijn mijn verdedigingsstelsel te breken, indien wij nieuwe versterkte stellingen opbouwen om zijn aanvalskracht tot het laatst toe af te matten.
Ons volk vecht niet langer alleen. In aanzienlijken omvang is reeds hulp uit het buitenland gekomen en zij komt nog voortdurend.
Soldaten van Finland! Wij moeten standhouden zonder versagen! De ontwikkeling van den toestand geeft ons elke mogelijkheid tot overwinnen. Het Finsche volk staat eendrachtig achter ons en vertrouwt op ons. Laat ons sterk zijn!
(Vor. ber. Mannerheim 4087 A)

10.000 Garibaldisten naar Finland. —
Tienduizend Garibaldisten, die den slag in de Argonnen overleefd hebben, zullen onder bevel van Marabini naar Finland vertrekken.
(Vor. ber. Hulpverl. Italië 4095)

Reeds 20 Lotta's omgekomen. —
De presidente van het Finsche corps der Lotta's, Fanni Luukolen, heeft tijdens haar verblijf in Stockholm tegenover Zweedsche journalisten verklaard, dat reeds twintig Lotta's het slachtoffer zijn geworden van de Russische bombardementen, daar zij haar post niet konden verlaten. **(V. b. Lotta's 4106 B)**

De Geallieerden en Finland. —
De Sovjet-Russische opmarsch heeft bewezen, dat met opoffering van een voldoende aantal manschappen en na een ontzaglijke opeenhooping van materiaal het roode leger de Finsche defensie heeft kunnen aantasten. De Scandinaviërs hebben hun standpunt doen kennen, dat kan worden samengevat als beperkte deelneming en voortzetting van de tot dusverre gevoerde politiek. De kwestie van vervoer van gewapende troepen door Scandinavië wordt uitgesloten. Blijft de vraag, of men door het zenden van vrijwilligers voldoende aanvulling kan geven voor de onvermijdelijke verzwakking van den Finschen weerstand.
Tegenover deze kristallisatie van den toestand hebben Londen en Parijs besloten de zendingen van materiaal zeer krachtig te versnellen.
Het tweede probleem, dat opgelost moet worden is de vraag, of, ingeval de bijstand in dezen vorm onvoldoende mocht blijken en de Finsche weerstand dreigt in te storten, de toestand ernstig genoeg is om een rechtstreeksche actie in één of anderen vorm tegen Rusland te rechtvaardigen.
Met andere woorden, moet men het zoo zien, dat de strijd in Finland een onafscheidelijk deel uitmaakt van het conflict van den eersten graad, dat door de geallieerden wordt uitgevochten, en moet het Duitsch-Russische samengaan als één geheel worden beschouwd?
Deze kwestie is te ernstig om lichtvaardig te kunnen worden opgelost. Het eenige, dat categorisch op dit oogenblik gezegd mag worden, is, dat Engelsche en Fransche leiders op die vraag niet ontkennend hebben geantwoord, dat de kwestie openblijft en het onderwerp van bijna voortdurende raadplegingen is tusschen Parijs en Londen met heel het technische onderzoek, door de specialisten en Generale Staven.
(Telex-A. N. P. - Agence Belga)
(Vor. ber. Finsch-Russ. kwestie 4134 B)

B. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Geologie. - Inaugureele rede van prof. dr. G. L. Smit Sibinga over: „De morphologie der continenten en oceanen". —**
Op 7 Februari heeft prof. dr. G. L. Smit Sibinga, oud-hoogleeraar aan de universiteit te Kowno, het lectoraat in de geomorphologie en de physische geologie aan de universiteit van Amsterdam aanvaard met een openbare les over de morphologie der continenten en oceanen.
Spr. begon o.a. te wijzen op de paradox, dat, hoe eenvoudiger en sprekender de vormen van het aardoppervlak, des te moeilijker zij te begrijpen en te verklaren zijn.
De beide grootste vormafwijkingen van de regelmatige bolvormige gestalte zijn van precies dezelfde grootte-orde en bedragen om en nabij 20 km. De eene wordt veroorzaakt door de polaire afplatting, als gevolg waarvan de geografische polen van de aarde ca. 21½ km. dichter bij het aardmiddelpunt gelegen zijn dan het gemiddelde van den aequator, de andere komt tot uitdrukking in de hoofdvormen van het aardreliëf, waarbij de bodem van de grootste zeediepte bijna 20 km. dichter bij het aardmiddelpunt gelegen is dan de top van de hoogste verheffing op de continenten.
De oorzaak van de eerstgenoemde afwijking is gelegen in de omwenteling van de aarde om haar as en de vraag ligt dus voor de hand, of de laatstgenoemde afwijking van dezelfde grootte-orde niet aan dezelfde oorzaak moet worden toegeschreven.

Een der meest treffende verschijnselen is de verregaande antipodische ligging van continenten en oceanen. Alle pogingen om deze antipodie te verklaren door een tetraedrische vervorming van de aardkorst moesten ten slotte schipbreuk lijden op den zoowel in chemische samenstelling als in physische gesteldheid afwijkende pacifischen oceaanbodem. De pogingen om de uitzonderlijke bodemgesteldheid van den Pacifischen Oceaan te verklaren door dit bekken voor te stellen als de plaats waar zich eens de maan van de aarde zou hebben losgemaakt, moesten schipbreuk lijden op de oorspronkelijke geografische positie van den Pacific, welke geen aequatoriale doch een polaire was. Sedert het mechanisme der poolverschuivingen kon worden opgehelderd en begin- en eindpunt der aperiodische poolbeweging konden worden berekend, weten wij, dat de Noordpool oorspronkelijk ver in den Pacifischen Oceaan gelegen heeft, zoodat deze Oceaan het oorspronkelijke Noordpool-bekken van de aarde geweest moet zijn. Er kan dus geenerlei verband met de afscheiding van de maan bestaan hebben welke, indien zij ooit op zoodanige wijze plaats had, aan den aequator geschiedde.
(Vor. ber. Inaug. redev. 4120 B)

A. **PORTUGAL. — Minister-president Salazar zet den politieken toestand uiteen. —**
De civiele gouverneurs hebben in het Paleis San Benito een bijeenkomst gehouden om kennis te nemen van een uiteenzetting van minister-president Salazar.
Salazar heeft gesproken over het bestuur des lands, alsmede over eenige aspecten van de binnenlandsche politiek, welke verband houden met de moreele verdediging der natie. Zijn uiteenzetting duurde 3 uren. Ten slotte wees hij op de noodzakelijkheid de nationale unie, welke is gebaseerd op het vertrouwen en de discipline van alle Portugeezen, actiever te maken ten einde de regeering te helpen onvermijdelijke reacties van het Europeesche conflict op het nationale leven te boven te komen. (Agence Belga)
(Vor. ber. Min.-pres. Salazar 3811 C)

B. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. —**
Veiligheid ter zee. - Commissie-Van 't Haaff heeft haar rapport uitgebracht. - Paravanen zijn gewenscht. —
Verschenen is het rapport van de commissie, welke de minister van Waterstaat heeft ingesteld, om van advies te dienen over de vraag, welke maatregelen in deze tijden moeten worden getroffen ter verhooging van de veiligheid op zee.
Voorzitter van deze commissie is de heer P. S. van 't Haaff, inspecteur-generaal voor de Scheepvaart.
De commissie heeft eenstemmig het volgende aan den minister geadviseerd:
1) Een permanente commissie in te stellen, waarin, behalve ambtelijke instanties, zoowel de reeders als de opvarenden zijn vertegenwoordigd, die op korten termijn ten aanzien van de veiligheid ter zee kan bijeenkomen en advies geven aan de regeering of aan regeeringsinstanties.
Hiertoe zou de tegenwoordige commissie, al dan niet aangevuld, kunnen worden gehandhaafd.
In spoedgevallen zou een kern dezer commissie onmiddellijk kunnen bijeenkomen.
2) De noodige maatregelen te nemen, waardoor de regeering zich de bevoegdheid verschaft een tijdelijk uitvaarverbod uit te vaardigen, indien de omstandigheden daartoe aanleiding zouden geven.
Het rapport geeft voorts een aantal veiligheidsmaatregelen voor schepen van 4000 ton en grooter, welke van paravanen moeten zijn voorzien; voor zulke schepen zou een reductie van de molestpremie zijn gemotiveerd. **(Vor. ber. Afbeeld. paravanes 4025 A)**

Colorado-kever. - Drastische maatregelen. —
De voortreffelijk georganiseerde bestrijdingsmaatregelen van den Plantenziektenkundigen Dienst, benevens het feit, dat de zuidelijke wind in den vorigen zomer niet zóó overwegend is geweest als in 1938, hebben gemaakt, dat aan den gevreesden Coloradokever, den grooten vijand van de aardappelcultuur en van den groentenexport, een halt is toegeroepen. Niet minder dan 120 millioen liter loodarsenaat-oplossing van 0.4% is, in drie malen, over het aardappelgewas ten Zuiden van Rijn, Lek, Nieuwe Maas en Waterweg gespoten. Het daarvoor benoodigde loodarsenaat — 483.000 kilo — is van overheidswege gratis verstrekt, waarmede een bedrag van ƒ 175.000 was gemoeid. **(Vor. ber. Coloradokever 3818 A)**

Radio. - Aantal luisteraars 1.437.596. —
Het aantal radioluisteraars, dat blijkens aangifte een eigen ontvangtoestel bezit, bedroeg 31 December '39 1.025.876, het aantal aangeslotenen op radio-distributie-inrichtingen bedroeg op dienzelfden datum 411.720, zoodat een totaal aantal van 1.437.596 radioluisteraars, of 163 op 1000 inwoners, is geregistreerd.
(Vor. ber. Luisteraars 4045 B)

Werkloosheid. - 27 Januari 1940. —
Op 27 Januari 1940 waren bij de organen der openbare arbeidsbemiddeling ingeschreven 369.370 werkzoekenden (354.067 mannen en 15.303 vrouwen).
(Vor. ber. Werkloosheid 4022 B)

Verkeersongevallen. - October-November 1939. —
De cijfers van de maanden October en November 1939, waarover gegevens beschikbaar zijn, zijn als volgt (tusschen haakjes de overeenkomstige cijfers van 1938):

	gedood	ernstig gewond
October	76 (90)	606 (408)
November	59 (68)	378 (365)

(Vor. ber. Verkeersongevallen 4052 E)

Amsterdam. — Raadhuisvoordracht aanvaard. —
De Raad heeft op 9 Februari de voordracht van B. en W. om zich in verbinding te stellen met de beide architectencombinaties Berghoef—ir. Vegter en Komter—Duintjer, ten einde te trachten van hen op grond van hun schetsontwerpen voor het nieuwe Raadhuis ontwerpen te verkrijgen waaruit zoo mogelijk een keuze voor het definitieve ontwerp kan worden gedaan, aangenomen met 34—9 stemmen. Tegen stemden twee Anti-revolutionnairen, n.l. prof. Woltjer en prof. Rutgers, de Liberalen, de N.S.B. en de heer Sneevliet.
Het voorstel van prof. Woltjer c.s. om meer architecten uit te noodigen aan deze derde ronde deel te nemen, werd eveneens verworpen met 27—16 stemmen. **(Vor. ber. 3686 A)**

Verdere uitvoering van Boschplan te Amsterdam. - Voorstel tot beschikbaarstelling van ƒ 2.324.000. —
B. en W. van Amsterdam verzoeken den raad een bedrag van ƒ 2.324.000 beschikbaar te stellen tot het uitvoeren van werken, als onderdeelen van den aanleg van het bosch, vormende het werkprogramma 1940. **(Vor. ber. Boschplan 2736 B)**

Amsterdam's bevolking meer dan 800.000 inwoners.
Het Bureau van Statistiek deelt ons mede:
Eind 1939 telde Amsterdam 800.306 inwoners, tegen 793.526 bij den aanvang van het jaar. Dit is dus een vermeerdering met 6780 zielen (tegen 5151 in 1938). Het accres is echter niet geheel als normaal te beschouwen, daar 4595 vluchtelingen, die in het „Verblijfsregister voor vluchtelingen" stonden ingeschreven, ingevolge een besluit van den minister van Binnenlandsche Zaken, met ingang van 1 December naar het Bevolkingsregister werden overgeschreven. Als gevolg hiervan heeft de hoofdstedelijke bevolking thans geheel onverwacht de 800.000 overschreden.
(Vor. ber. Bevolking Amsterdam 2239 B)
(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4141 D)

C. **NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-'40. Financieele positie. - Begrooting ƒ 24.500.000 ongunstiger. —**
In de vergadering van den Volksraad van 11 Februari heeft de regeering, overeenkomstig haar in het college van gedelegeerden op 28 December '39 gedane toezegging, een uiteenzetting gegeven van den huidigen budgetairen toestand en de financieele vooruitzichten voor het jaar 1940.
De algemeene begrooting voor 1940, zooals deze door den gouverneur-generaal werd vastgesteld, sloot ten

aanzien van den gewonen dienst met een tekort van *f* 28.272.069 en van den buitengewonen dienst met *f* 29.998.770. Ten gevolge van nadere verwachtingen en voorzieningen zullen deze tekorten echter nader moeten worden gesteld op resp. ± *f* 26.770.000 en *f* 56.000.000 of voor den geheelen dienst op ongeveer *f* 82.770.000, zoodat het totale aspect van de begrooting ongeveer *f* 24.500.000 ongunstiger wordt.
(Aneta) **(Vor. ber. Begrooting 1940, 4054; Begrootingsoverz. 4092 A)**

23 FEBRUARI 1940

A. NOORWEGEN. — Het incident s.s. „Altmark". - Engelsch en Duitsch commentaar. - Protest van Duitschland. - Rede van Koht, den minister van Buitenlandsche Zaken. - Verklaring van den Engelschen premier, Neville Chamberlain. - Repliek van minister Koht. —

Engelsch commentaar. — Ten aanzien van het incident met de „Altmark" wordt in gezaghebbende kringen te Londen op 17 Februari verklaard, dat reeds eenigen tijd bekend was, dat zich drie tot vierhonderd Britsche krijgsgevangenen in ondraaglijke omstandigheden aan boord van het schip bevonden. Ook de Noorsche regeering moet dit hebben geweten en de Britsche heeft derhalve met verbazing vernomen, dat de Noorsche regeering de „Altmark" heeft toegestaan Bergen te verlaten met de gevangenen aan boord, om binnen de Noorsche territoriale wateren naar een Duitsche haven te stoomen.

De Noorsche regeering had het schip vast moeten houden en het grondig moeten doorzoeken. Daar zij dit niet heeft gedaan, was het voor de Britsche regeering noodzakelijk onmiddellijk handelend op te treden om de gevangenen te bevrijden.
Indien nog een verdere rechtvaardiging noodig was, dan zou deze gevonden kunnen worden in het algemeen optreden van de Duitschers in den oorlog ter zee, waarbij zij geen acht slaan op de rechten van de neutralen.
De Britsche oorlogsschepen hebben gehandeld met volle goedkeuring van de Britsche regeering.
Uit het feit, dat de Noorsche autoriteiten bij een onderzoek dat zij aan boord van de „Altmark" hebben ingesteld, niets hebben gemerkt van de gevangenen, blijkt, dat dit onderzoek zeer oppervlakkig is geweest.
De Britsche regeering zou reden hebben gehad, om zich ernstig te beklagen, indien de gevangenen, na dit onderzoek, terecht zouden zijn gekomen in de interneeringskampen in Duitschland. Deze overwegingen zijn reeds ter kennis van den Noorschen gezant gebracht en thans worden vriendschappelijke besprekingen met de Noorsche regeering gevoerd.

Duitsch commentaar. — Na een opsomming van de Britsche schendingen van het volkenrecht in dezen oorlog, constateert de „Völkischer Beobachter", dat alles door het gebeurde in de Jossingfjord diep in de schaduw werd gesteld. Sedert honderd jaar is het in de geschiedenis van den zeeoorlog niet meer voorgekomen, dat een oorlogsschip vreemde territoriale wateren ver binnendrong, een ongewapend koopvaardijschip overviel en een deel van zijn bemanning afmaakte. Het uitdrukkelijke bevel der admiraliteit, aldus het blad, doet de verwachting te niet, dat het een op zichzelf staand geval betreft. Het begrip neutraliteit is sinds den nacht van 16 op 17 Februari officieel geschrapt uit het Engelsche woordenboek.
Men moet te Londen weten, dat de tragedie in de Jossingfjord het geheele Duitsche volk met dit eene besluit vervult: Wij zullen de rekening presenteeren.

Protest van Duitschland aan Noorwegen. — De Duitsche gezant te Oslo heeft buitengewoon krachtig geprotesteerd bij de Noorsche regeering over het „Altmark"-incident, dat, naar hij verklaarde, „onvoorziene gevolgen" zou kunnen hebben.
In de scherpste bewoordingen spreekt het protest zich uit over de schending door Engeland van de Noorsche territoriale wateren. Geëischt wordt: teruggave van de „Altmark" aan de Duitsche regeering in precies denzelfden toestand als waarin het door de Britsche schepen werd aangehouden.

Rede van den Noorschen minister van Buitenlandsche Zaken, Koht. — De Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, heeft op 20 Februari in het Storting een uitvoerige rede gehouden om de Britsche beschuldigingen in zake de houding van Noorwegen ten opzichte van het Duitsche tankschip „Altmark" te weerleggen. De minister herhaalde, dat „Engeland op grove wijze de Noorsche neutraliteit heeft geschonden en dat het deze schending niet zal kunnen goedpraten".
Ten aanzien van de beschuldiging, dat de Noorsche autoriteiten geen grondig onderzoek naar de „Altmark" hebben ingesteld, en de Britsche gevangenen niet ontdekt hebben, verklaarde Koht vooreerst dat de Noorsche autoriteiten „niet wisten dat er gevangenen aan boord waren; vervolgens, dat oorlogsschepen zich niet aan een grondige inspectie behoeven te onderwerpen en dat derhalve het onderzoek slechts bij de contrôle op de scheepspapieren beperkt bleef en ten derde, dat, volgens de bepaling van het volkenrecht, het vervoer van gevangenen over neutraal territorium in bepaalde omstandigheden niet verboden is."

Verklaring van den Engelschen premier, Neville Chamberlain. — In een in het Lagerhuis afgelegde verklaring over het incident met de „Altmark", heeft minister-president Chamberlain gesproken over deze „op bewonderenswaardige wijze geleide operatie".
Verwijzende naar de verklaring van den Noorschen minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, zeide premier Chamberlain, dat deze verklaring de Noorsche werkeloosheid zelfs nog moeilijker te begrijpen doet zijn dan hij vroeger onderstelde.
Wij hadden gemeend, aldus spr., dat de Noorsche autoriteiten de „Altmark" in zekere mate zouden hebben doorzocht. Thans blijkt, evenwel, dat de Noorsche autoriteiten geen enkel onderzoek hebben ingesteld.
Minister Chamberlain verklaarde, dat de Noren bij drie of vier gelegenheden hebben nagelaten, een behoorlijk onderzoek in te stellen.
De Noorsche autoriteiten, aldus minister Chamberlain, hebben een volkomen onverschilligheid aan den dag gelegd met betrekking tot het gebruik, dat van hun territoriale wateren gemaakt zou kunnen worden door de Duitsche vloot.
Naar de meening van de Britsche regeering zou de houding van Koht, geen bezwaar te maken tegen de doorvaart van een Duitsch oorlogsschip, het misbruiken van neutrale wateren door Duitsche oorlogsschepen wettigen en „een toestand scheppen, welken de Britsche regeering onder geen omstandigheden zou kunnen aanvaarden".

Repliek van minister Koht. —
De Noorsche regeering, aldus minister Koht, in een interview in zake premier Chamberlains Lagerhuisrede, heeft niet toegegeven aan druk van welken kant ook. In dit, als in andere gevallen, heeft de Noorsche regeering er slechts naar gestreefd te handelen, overeenkomstig de regels van het internationale recht.
(Telex-A. N. P. - Aftenposten - Times - D. N. B.)
(Vor. ber. s.s. „Altmark" 4134)

B. PLANTAGERUBBER. — Wereldproductie. —
De volgende cijfers ontleenen wij aan Wijnand & Keppler's Rubberbericht (tons):

	1939	1938	1937	1936
Januari . . .	83.037	74.718	69.674	59.632
Februari . . .	73.332	81.078	68.057	60.936
Maart	75.132	81.278	99.361	65.720
April	73.269	86.657	90.926	58.836
Mei	69.590	63.032	87.782	68.625
Juni	63.734	65.055	92.431	63.303
Juli	75.845	75.403	105.968	80.576
Augustus . . .	89.471	73.849	102.820	69.714
September . . .	84.535	69.062	103.130	72.002
October . . .	111.846	72.466	100.112	75.678
November . . .	82.054	66.475	89.374	77.567
December . . .		62.982	96.865	76.779
Totaal	881.845	872.055	1.160.500	829.368

(Vor. ber. Wereldproductie 3680 B)

C. JAPAN. — 230 „kwesties" met de Ver. Staten. - Amerikaansch crediet aan China. —
De nieuwe Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, heeft op 14 Februari zijn eerste offi-

cieele verklaring afgelegd over de kwesties tusschen Japan en de Vereenigde Staten, en wel in antwoord op een interpellatie van Tadao Matsoemoto, een vooraanstaand lid van de Minseito-partij. Deze had den minister gevraagd mede te deelen, waar de beweerde „600 kwesties tusschen de beide landen" over liepen. Arita antwoordde hierop, dat de kwesties tusschen Japan en de Vereenigde Staten sinds het uitbreken van den oorlog in China in totaal ongeveer 230 bedroegen. Deze zijn grootendeels ontstaan als gevolg van de Japansche militaire verrichtingen in China en de door de Japanners genomen maatregelen tot behoud van vrede en veiligheid in het bezette gebied.
Een crediet van $ 20 millioen aan China door de Ver. Staten verstrekt, heeft bij de Japansche regeering ernstige bezorgdheid gewekt. (Domei)
(Vor. ber. Japan-Ver. Staten 4115 C)

A. **NEDERLAND. — Scheepvaart. - Verliezen koopvaardijvloot. - 1 Sept. 1939—21 Februari 1940. —**

1939	br.t.	slachtoffers
9 Sept. „Mark", Houtvaart, op mijn geloopen	1514	—
8 Oct.: „Binnendijk", H.A.L., op mijn geloopen	6873	—
— „Tegri", eig. Eeftingh, vermist	279	7
— „Safe", eig. Salomons, vermist	375	7
16 Nov.: „Sliedrecht", v. Ommeren, getorpedeerd	5133	26
18 Nov.: „Simon Bolivar", K.N.S.M., op mijn geloopen	8309	86
27 Nov.: „Spaarndam", H.A.L., op mijn geloopen	8850	5
7 Dec.: „Tajandoen", Mij. Nederland, na ontploffing gezonken	8159	6
— IJM 116, „Silvain", treiler, vermist	202	11
10 Dec.: „Immingham", Int. Kustvaart, op mijn geloopen	398	—
1940		
9 Jan.: „Truida", eig. Heidema, op mijn geloopen	176	—
15 Jan.: „Arendskerk", Ver. Ned. Sch. Mij., getorpedeerd	7906	—
29 Jan.: „Nora", Sch. Mij. Zeeuwsch-Vlaanderen, op mijn geloopen	298	—
10 Febr.: „Burgerdijk", H.A.L., getorpedeerd	6853	—
17 Febr.: „Alkmaar", K.N.S.M., op rif geloopen	6982	—
18 Febr.: „Ameland", St. Mij. Rotterdam, op mijn geloopen	4537	—
21 Febr.: „Alja", J. v. Dijk, op wrak gestooten	385	—
— „Tara", Mij. Vrachtvaart, getorp.	4760	—
— „Petten", Vissch. Mij. Petten, op mijn geloopen	250	—
— „Den Haag", Standard American Petroleum Cy., ontploffing	11800	26

Totaal ruim 84.000 ton, 174 slachtoffers.
(Vor. ber. Overz. v. 1 Sept. '39—15 Jan. '40, 4095 C)

B. **DR. P. C. BOUTENS ZEVENTIG JAAR. —**
Op 20 Februari is de bekende Nederlandsche dichter en literator, dr. P. C. Boutens, 70 jaar geworden.
Dr. Boutens werd op 20 Februari 1870 te Middelburg geboren. Hij studeerde te Utrecht in de klassieke talen, waarop hij in 1899 promoveerde. Nadat hij eenigen tijd als leeraar aan het Instituut Noorthey verbonden is geweest, vestigde hij zich te Den Haag, waar hij ook thans woont. In 1892 debuteerde hij met enkele verzen in den Utrechtschen Studenten-Almanak, terwijl zijn eerste bundel XXV verzen, in 1894 verscheen. Vier jaar later werd deze bundel gevolgd door de, door Lodewijk van Deyssel ingeleide, „Verzen", waarin de invloed der Tachtigers, in het bijzonder van Gorter waarneembaar is. Volkomen zichzelf is de dichter echter reeds in den bundel „Praeludiën", terwijl zijn werk den hoogsten bloei bereikte in „Sonnetten" en „Stemmen", bundels, die niet overtroffen, maar wel geëvenaard werden in „Vergeten Liedjes", „Carmina", „Lentemaan", „Liederen van Isoude", „Zomerwolken" en „Bezonnen Verzen". Boutens' technisch raffinement en zijn geestelijke eruditie stempelden hem tot den idealen vertaler van meesterwerken uit de Grieksche en Perzische literatuur. De laatste jaren heeft hij zich bijna uitsluitend gewijd aan zijn monumentale Homerosvertalingen.
Een plotselinge populariteit heeft Boutens zijn bewerking van de Beatrijs-legende verschaft, terwijl hij ook met verscheidene gelegenheidswerken (de Rijmprent, uitgegeven ter gelegenheid van het huwelijk van Prinses Juliana) contact zocht met de breede massa van het lezend publiek.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

C. **RUBBER. — Uitvoerquotum. - Tweede kwartaal 1940. —**
Het Internationale Rubbercomité heeft de quota voor het tweede kwartaal van 1940 vastgesteld op 80% (onv.). (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Uitvoerquotum 3803 G.)

24 FEBRUARI 1940

D. **TURKIJE. — Wet op de landsverdediging. —**
De Turksche regeering laat geen tijd verloren gaan om aan de toepassing van de wet op de landsverdediging, die dezer dagen is afgekondigd, volledige uitvoering te geven. Gemeld wordt, dat een interministerieele coördinatie-commissie in het leven geroepen is onder voorzitterschap van den eersten minister. In deze commissie zullen voorts zitting hebben de ministers van Landsverdediging, Financiën, Economische Zaken, Landbouw, Handel en Verkeerswezen.
Deze maatregelen zijn, volgens de „Yeni Sabah", tegen geen enkel land genomen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Volm. Nat. verdediging 4107 E.)

E. **SOVJET-RUSLAND. — De positie van het land volgens de „Times". —**
De „Times" wijdt op 22 Februari een beschouwing aan de positie van de Sovjet-Unie, na het uitbreken van het conflict met Finland. Het Britsche blad is van oordeel, dat deze positie er slechter op geworden is en dat voor Rusland de gelegenheid verloren zou zijn gegaan voordeel te trekken van den oorlog.
De betrekkingen van de Sovjet-Unie met Engeland en Frankrijk zijn precair geworden. De invasie in Finland zou hun een nieuwe rechtvaardiging kunnen leveren voor operaties tegen de Sovjet-Unie, indien zij hiermede gebaat zouden zijn om op Duitschland de overwinning te behalen. Men kan zich inderdaad moeilijk indenken, dat Rusland, indien het een oorlogvoerende partij werd, ernstige schade zou kunnen berokkenen aan Engeland en Frankrijk.
Aan den anderen kant ontvangen het Sovjet-leger en de Sovjet-luchtmacht in het Verre Oosten hun benzine van Bakoe via de Middellandsche Zee en het Suezkanaal, dat wil zeggen bij de gratie van de geallieerde vloot. De voorname petroleumhaven Bakoe ligt binnen het bereik van de bombardementsvliegtuigen en er bestaat ook nog, zooals de Russische bladen opmerken, het leger van generaal Weygand. Ongetwijfeld zijn dit eenige der redenen, waarom de Sovjet-Unie zich tot dusverre niet tot den staat van oorlogvoerende liet brengen door de Fransch-Britsche „provocaties" te Genève of in Finland. (Times)

F. **VEREENIGDE STATEN. — Vliegtuigenexport in 1939. - 70% naar Engeland en Frankrijk. —**
De totale waarde van alle verschepingen van vliegtuigen bedroeg $ 117.081.000, of wel 86% boven de waarde van 1938. Het aandeel van Frankrijk bedroeg $ 42.484.000, dat van Engeland $ 34.794.000.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Vliegtuigind. Ver. St. 4026 B)**

ZWEDEN

A. **De Groei van de Defensie. - De slagzin: „Kräv ett stark försvar (verlangt een sterke weermacht) vindt vele aanhangers. —**
Zweden was eens een machtige militaire factor, wiens bondgenootschap gezocht en wiens vijandschap gevreesd werd. De lange sloopende oorlogen der XVIIde en XVIIIde eeuw putten het land echter geheel uit en brachten het Zweedsche imperium zijn val. In 1809 verliest het Finland, zijn laatste oostelijke bolwerk. Sedert dien geniet het land van een 130-jarigen vrede, die zelfs bij de afscheiding van Noorwegen in 1902 geen gevaar liep.
Langzamerhand verviel het militaire apparaat en absolute onzijdigheid werd beschouwd als de zekerste garantie voor de onafhankelijkheid van het land.
De oorlog van 1914 toonde echter aan dat een aanval geenszins een denkbeeldig gevaar was. De algemeene dienstplicht en de versterking van de vloot vloeiden hieruit voort. De Zweden zeggen trots, dat deze maatregelen hen behoed hebben voor erger. Of het waar is of niet, in ieder geval heeft deze meening het vertrouwen der natie in haar eigen verdedigingsmogelijkheden versterkt.

De spanningen in Europa tegen 1930 leidden ertoe andermaal zich te bezinnen op de eigen defensieve mogelijkheden. Voor dit doel werd een koninklijke commissie benoemd, die na 5 jaar een plan had uitgewerkt.
Ondertusschen werd de Russische dreiging tegen Noord-Europa vrijwel ongemerkt steeds heviger. Na 1932 kan men eensklaps een groote belangstelling opmerken in Rusland voor het haast vergeten Moermansk-gebied en de landengte van Kola. De ijsvrije Atlantische zeehaven, sedert eeuwen het doel van elk expansionistisch Russisch streven, wordt gevonden aan de kuststrook in het uiterste Noorden, grenzend aan het Petsamo-gebied van Finland. De spoorweg, eens door tsaristisch Rusland daar aangelegd, wordt verbeterd en uitgebreid, wegen gemaakt, het land bevolkt met honderdduizend politieke verdachten, als gratis arbeidskrachten. Dan begint men ook met den aanleg van het verbindingskanaal Leningrad—Moermansk. In geforceerd tempo wordt deze waterweg beëindigd. Kleine vlooteenheden kunnen in het vervolg van de Oostzee naar den Atlantischen Oceaan en omgekeerd verplaatst worden.
Niemand ontgaat het meer, dat het Noorden van Zweden en Noorwegen, beide zeer schaars bevolkt, vrijwel open schijnen te liggen. Het bezit van de Noorsche noordkust verkort den Russischen zeeweg met bijna 1000 km.

In deze periode kunnen wij in de pers enkele malen lezen over de z.g. „nachtelijke spookvluchten" boven deze gebieden. Toch bleven de grensschendingen door de lucht meestal onopgemerkt of uit begrijpelijke gronden geheim. Speciale voor dit doel ingestelde commissies telden 234 Noorsche, 137 Finsche en 96 Zweedsche „spookvluchten". Getallen, die maar al te duidelijk spreken voor de Russische belangstelling! Ook de groeiende bezorgdheid over het nationaalsocialistische regime liet niet na op den Zweedschen geest haar invloed uit te oefenen. De slagzin: „Kräv ett stark försvar!" (verlangt een sterke weermacht), vindt steeds meer aanhangers.

De eerste verbeteringen. — In 1936 volgen eindelijk eenige belangrijke wijzigingen in de weermacht. De dienstperiode wordt verlengd tot 175 dagen en ook het staande leger ondergaat veranderingen. De uitrustingen worden snel gemoderniseerd, wat gemakkelijk valt door de Zweedsche Boforsfabrieken. Nieuwe versterkingen aan de Finsche grens en in Schonen (Z. Zweden) worden aangelegd. De kust van Schonen vormt de zwakste stee van de meestal zeer moeilijk te benaderen Zweedsche kust en ligt bovendien tegenover Duitschland. Groote aandacht wordt gewijd aan de luchtverdediging en speciale petroleum-reservoirs in den rotsbodem aangelegd, ook gaat men voort met het moderniseeren en uitbreiden van de vloot, waarmede reeds in 1930 een aanvang is gemaakt. De jaarlijksche defensie-uitgaven beloopen ongeveer 150.000.000 kronen, wat op een bevolking van ruim 6 millioen niet geringe lasten legt.
In het crisisjaar 1939 zijn de Zweedsche voorbereidingen flink op weg. De Rijksdag voteert andermaal een extra som van 70 millioen tot versnelling van de uitwerking der plannen. 20 millioen komt vrij voor luchtafweer en twee kruisers van 8000 ton worden op stapel gezet, voor een totaal bedrag van 150 millioen kronen.

Men begint voorraden aan te leggen van rubber en petroleum. 220 millioen kronen zijn hiervoor beschikbaar. Ook de Zweedsche industrie ziet een speciale commissie boven zich gesteld om de economische verdediging van het land te behartigen in geval van nood. Deze commissie beschikt over 10 millioen kronen om de noodige credieten te verstrekken aan particuliere ondernemingen. Al deze verschillende verdedigingsmaatregelen worden slechts genomen in nauwe samenwerking met Noorwegen en Finland, want het is duidelijk geworden, dat bij een aanval op Finland de beide andere staten eveneens in een uiterst gevaarlijken toestand zullen geraken.
Op het oogenblik kan Zweden een leger van 700.000 man op de been brengen, een groot deel daarvan is reeds opgeroepen. Noorwegen beschikt over 200.000 man. Het Zweedsche leger is bijzonder goed uitgerust, maar de autoriteiten klagen steeds over de te korte voorbereidende oefening. Daartegenover staat echter, dat de doorsnee Zweed gewend is met machinerie om te gaan en weinig moeite ondervindt bij het handteeren van modern oorlogsmaterieel, waar de Rus, meestal landbouwer, veel moeilijker toe kan worden gebracht.
De Zweedsche vloot met de uitbreidingen en moderniseeringen der laatste jaren, zeker in vereeniging met de kleine, maar wel toegeruste, Finsche vloot, is alleszins in staat het hoofd te bieden aan de Russische zeemacht in de Oostzee. Deze laatste heeft tot nog toe weinig van zich laten hooren en met haar twee slagschepen (waarvan er één vermoedelijk zwaar beschadigd is) kan er moeilijk sprake zijn van een Russische suprematie ter zee.

Was in 1920 de ligging van Zweden uit verdedigingsstandpunt bekeken uiterst gunstig te noemen, binnen twee decenniën veranderde dit zeer ten nadeele van Zweden. Duitschland werd een onzekere factor. De opbloei van het luchtwapen deed den veilig beschermenden afstand tusschen de Sovjet-Unie en de Zweedsche kust te niet. Toch bleef Zuid-Zweden nog altijd vrij veilig voor Russische luchtaanvallen, totdat de Baltische randstaten gedwongen werden marine-havens en vliegvelden aan Rusland af te staan. Daarmede wordt op eenmaal de luchtafstand tot Zweden 500 km. korter met alle gevolgen van dien.

De voornaamste moeilijkheid voor Zweden bij een oorlog met Rusland blijft dan ook het luchtwapen. Op het oogenblik zal het bekende getal van 300 vliegtuigen al wel verre overschreden zijn door de uitgebreide aankoopen van den laatsten tijd, maar dit aantal zinkt in het niet naast de uitermate sterke Russische luchtvloot. De oorlog in Finland heeft echter al wel bewezen, dat luchtaanvallen op een schaars bevolkt land een ondankbaar bedrijf zijn. De bevolking lijdt betrekkelijk geringe verliezen, al blijven natuurlijk de steden zeer kwetsbare punten. De Zweedsche luchtafweer is echter buitengewoon goed toegerust en staat er voldoende borg voor, dat ook op dit gebied de Zweden gerust kunnen blijven ademen.

Over het algemeen zijn de militaire staven van oordeel, dat de Scandinaafsche landen met goed gevolg zich gezamenlijk kunnen verdedigen tegen den Russischen beer. De reusachtige afstanden vooral blijven

een factor, welke voor het aanvallende leger een groot nadeel vormt. Ook zijn de Russische troepen in hun geheel genomen niet toegerust voor een grooten oorlog. Berichten uit Polen melden dat de soldaten daar hun geweren bijv. aan touwen over den rug dragen en ditzelfde „solide" materiaal moeten gebruiken als koppelriem. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(V. b. Ged. mobilisatie 4047 D; Bewapening 4011 E)

25 FEBRUARI 1940

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen Westelijk front van 18—24 Februari 1940. —
18 Februari: Britsche torpedojager „Daring" getorpedeerd; 157 man vermist.
21 Februari: Britsch eskader verschijnt voor de Noordkust van Noorwegen en Finland.
23 Februari: Engelsche vloot begint blokkade van Moermansk. — Britsche vliegtuigen boven Oostenrijk en Bohemen.
24 Februari: Er zouden weer vier Duitsche duikbooten vernietigd zijn. — Geen belangrijke krijgsverrichtingen der vijandelijke legers.
(Red. K. H. A.) **(V. Overz. v. 18—24 Febr. '40, 4136)**

A. TIN. — Wereldvoorraden. —
Het Statistische Bureau van den International Tin Research and Development Council te 's-Gravenhage zendt ons het hieronder volgend overzicht van de tinvoorraden per ultimo Januari 1940 in vergelijking met eenige voorgaande maanden.

(in tonnen van 2240 lbs)

	a)	b)	Tot. voorr.
1939			
Januari	37.808	14.168	51.976
Augustus	25.015	9.593	34.608
September	29.961	9.437	39.398
October	36.959	9.602	46.561
November	37.370	13.237	50.607
December	37.705	12.702	50.407
1940 Januari	34.837	14.533	49.370

a) „Visible supply" plus „carryover" in de Straits en in Europa (British Tin Smelting Co. niet inbegrepen).
b) Smelters voorraden tin, tin in erts en tin in tusschenproducten (met inbegrip van de „carryover") (British Tin Smelting Co.).

(Vor. ber. Tin 4071 A)

B. SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 18—24 Februari 1940. —
18 Februari: Groote Finsche zege ten Noord-Oosten van het Ladogameer. Achttiende Russische divisie bij Syskyjärvi vernietigd.
19 Februari: Meer Russische divisies in Oost-Finland in gevaar.
20 Februari: Russen melden verovering van Koivisto aan de Finsche golf. Finnen spreken dit tegen.
21 Februari: Zweedsche plaats Pajala door Russisch vliegtuig gebombardeerd.
23 Februari: Nieuwe hevige aanvallen der Russen op de Karelische landengte. Wiborg blijft echter nog steeds in Finsche handen.
24 Februari: Russen zouden reeds 150.000 man verloren hebben. (Red. K. H. A.)
(Vor. Overz. v. 11—17 Febr. '40, 4136 A)

C. ZWEDEN. — Verklaring van den minister van Buitenlandsche Zaken, Guenther, in zake den Duitschen duikbootenoorlog. - Communistische actie. - Buitenlandsche deviezen-bepalingen. - Gouden Standaard prijsgegeven. —
De minister van Buitenlandsche Zaken, Guenther, heeft op 21 Februari medegedeeld, dat 32 Zweedsche vrachtschepen met een inhoud van 64.000 br. ton en een verzekeringswaarde van 24½ millioen kronen sedert het bêgin van den oorlog zijn getorpedeerd of op mijnen geloopen en gezonken.
Zeven schepen zijn zeer zeker door Duitsche duikbooten tot zinken gebracht.
Het verlies van 26.6% dezer tonnage is door duikbooten veroorzaakt.
Slechts een derde der door duikbooten tot zinken gebrachte tonnage was bestemd voor Engeland, terwijl de rest op weg was tusschen Zweden en neutrale landen.
In het geheel 53,2% der verloren tonnage was onderweg tusschen neutrale havens.
Bij ons weten, aldus de minister, heeft geen enkel tot zinken gebracht schip in Engelsch of Fransch convooi gevaren.
(Vor. ber. Crit. D'tsche Duikbootoorlog 4139 C)

Communisme. — Het hoofd der politie deelt mede, dat belangrijke documenten zijn gevonden bij den inval in het communistische hoofdkwartier, waaruit de Russische medewerking aan de actie tegen de regeering is gebleken. Twee gearresteerde voormalige communisten zouden hebben bekend, dat zij als tusschenpersonen hebben dienst gedaan bij het brengen van groote sommen gelds uit Moskou, welke in hun kleeren waren genaaid; eenmaal zelfs bracht ieder hunner 20.000 Zweedsche kronen mee voor het voeren der Sovjet-propaganda.

Buitenlandsche deviezenbepalingen. - Gouden standaard prijsgegeven. — Ter beveiliging van de buitenlandsche wisselportefeuille van Zweden heeft de regeering voorgesteld met ingang van 25 Februari buitenlandsche deviezenbepalingen in te voeren. Het doel hiervan is te bezuinigen op den bestaanden buitenlandschen deviezenvoorraad, ten einde den Zweedschen invoer van vitale goederen te waarborgen.
Voorts is ten gevolge van dit regeeringsbesluit de gouden standaard in Zweden losgelaten. Vroeger bestonden er beperkende bepalingen voor goudtransacties, maar speciale ontheffing werd daarvan aan de Centrale Bank verleend. Deze is thans door de regeering ingetrokken.
Alleen handelaren worden door de Rijksbank gemachtigd, om buitenlandsche deviezen tegen Zweedsche valuta te koopen of te verkoopen. De meeste Zweedsche handelsbanken zijn gemachtigde handelaren. Deviezen zijn slechts beschikbaar voor speciale doeleinden, zooals de betaling van ingevoerde goederen, vrachten, assurantiepremies, commissieloonen, salarissen, loopende financieele contracten, reiskosten enz. De uitvoer van bankpapier, chèques, wissels en effecten is verboden, behalve met toestemming. De invoer van bankpapier, chèques en wissels, luidende in Zweedsche valuta, is eveneens verboden.
De invoer van effecten kan alleen door de Rijksbank of een gemachtigde bank geschieden. De verkoop van ingevoerde effecten is aan bepalingen onderworpen.
Zweedsche kronensaldi in het bezit van Zweedsche onderdanen mogen niet op rekeningen van niet-Zweedsche onderdanen zonder toestemming worden getransfereerd. Kronensaldi in het bezit van niet-Zweedsche onderdanen mogen vrij op rekeningen van andere niet-Zweedsche en van Zweedsche onderdanen worden getransfereerd.
De aankoop van buitenlandsche deviezen met kronensaldi van niet-Zweedsche onderdanen is aan algemeene bepalingen onderworpen.
De deviezenbepalingen hebben geen invloed op de clearingovereenkomsten.
De Rijksdag heeft het wetsontwerp op 25 Februari aangenomen. (Telex-A. N. P. - Svenska Dagbladet)

D. BELGIE. — „Leening van de Onafhankelijkheid". - Anti-Communisten wet. - Acht Amerikaansche schepen gekocht. - Openbare uitgaven in 1940 worden op 12.099 millioen francs geraamd. —
De regeering heeft besloten tot uitgifte van een binnenlandsche „Leening van de Onafhankelijkheid". verdeeld in schatkistcertificaten van 4, 8 en 12 maanden; groot nominaal frs. 1000 en frs. 10.000. Voor de certificaten van vier maanden bedraagt de jaarlijksche rente 2.4%, voor die van acht maanden 2.7% en

voor die van 12 maanden 3%. De van belasting vrijgestelde rente zal worden betaald bij de inteekening. Derhalve zullen de inteekenaars dienen te storten frs. 992 voor de certificaten op vier maanden, frs. 982 voor die op acht maanden en frs. 970 voor die op een jaar.
De schatkistcertificaten zullen worden aanvaard ter betaling van belastingen.
Tot 23 Februari was voor ruim frs. 900 millioen ingeschreven op de onafhankelijkheidsleening. De inschrijvingen zijn binnengekomen in een tempo van frs. 30 millioen per dag. Aangezien geen sluitingsdatum voor de inschrijving is vastgesteld, zal het publiek kunnen inteekenen naar gelang geld beschikbaar komt.

Anti-Communisten wet. — Op 20 Februari heeft de Belgische regeering aan de Kamer het wetsontwerp voorgelegd, dat ten doel heeft de nationale instellingen tegen ondergrondsche propaganda te beschermen. Het wetsontwerp verbiedt elke groepeering of vereeniging, die zich, hetzij direct of indirect, richt tegen de onafhankelijkheid van het land, en verschaft de regeering voorts de meest uitgebreide volmachten om gedachten en opvattingen, die er op gericht zijn de goede stemming in het land te ondermijnen, te bestrijden.

Aankoop van Amerikaansche schepen. — Acht mailschepen, o.a. de „President Harding" (13.869 ton), die toebehoorden aan de United States Line zijn aan de Belgische scheepvaartmaatschappij „Société Maritime Anversoise" verkocht. De schepen zullen benut worden voor de vaart tusschen New York, België, Engeland en Frankrijk.
De Duitsche regeering heeft een vertoog tot België gericht, waarin zij hare ontevredenheid betuigt over den aankoop van deze schepen.

Openbare uitgaven in 1940. — In een uitvoerige toelichting op de begrooting heeft de Belgische minister van Financiën, Gutt, op 22 Februari aan den Senaat verklaard, dat de openbare uitgaven voor 1940 op een bedrag van 12.099 millioen frs. worden geraamd.
(Het Laatste Nieuws - Agence Belga -Keesings Fin. Archief) **(Vor. ber. Begrooting 1940, 4052 C)**

26 FEBRUARI 1940

A. NOORWEGEN. — Gewapende strijdkrachten geen doorgang, wel vrijwilligers. —
Noorwegen is bereid belangrijke hoeveelheden vrijwilligers voor Finland door te laten, maar het zal zich beslist verzetten tegen doortocht van gewapende strijdkrachten van een andere buitenlandsche mogendheid, daar dit een schending van de Noorsche neutraliteit zou beteekenen. (Aftenposten)

B. SPANJE. — Heropening van beurzen. —
Met ingang van 1 Maart 1940 worden de beurzen van Madrid, Barcelona en Bilbao, die sinds Juli 1936, toen de burgeroorlog uitbrak, gesloten zijn, weer geopend. Alleen contante transacties zullen worden toegestaan. De vrije effectenbeurs in Barcelona wordt gesloten.
(Keesings Financieel Archief)

C. SCANDINAAFSCHE CONFERENTIE. — Onderlinge steun tegenover de belligerenten. —
De conferentie van de minister van Buitenlandsche Zaken van Noorwegen, Zweden en Denemarken heeft op 25 Februari te Kopenhagen plaats gehad. Aan het communiqué, dat na de conferentie is uitgegeven, ontleenen wij het volgende:
De ministers zijn eensgezind ten opzichte van de neutraliteitspolitiek hunner landen. Zij verwerpen alle beweringen, volgens welke die politiek gevoerd wordt onder druk van de eene of andere zijde. Zij zijn voornemens deze politiek onpartijdig en onafhankelijk van hunne betrekkingen naar alle kanten voort te zetten. Zij kwamen overeen de onschendbaarheid te handhaven van het neutrale gebied in overeenstemming met de regels van het internationale recht.
Zij besloten, dat hun regeeringen elkaar wederkeerig zullen steunen bij de onderhandelingen met de belligerenten over deze kwesties.
De ministers waren de overtuiging toegedaan, dat tenzij de oorlog eindigt voordat felle, langdurige strijd rampen teweeg heeft gebracht, grooter dan op dit oogenblik, hij zoo'n diepe mate van verbittering tusschen de naties zal doen ontstaan, dat de weg naar een duurzame verzoening nog moeilijker te banen zal worden. Daarom zullen zij gaarne iedere poging toejuichen om onderhandelingen in te leiden tusschen de oorlogvoerenden met het oog op een rechtvaardigen en blijvenden vrede.
(Telex-A. N. P. - Politiken)
(Vor. ber. Neutraliteit Noorwegen 4103 E; Zweden 4105 C; Denemarken 4098 D)

D. ROEMENIE. — Petroleum. - Nota aan Engeland. - Uitvoerverbod van vliegtuigbenzine. - Uitvoerheffingen petroleum en olie. —
Nota aan Engeland in zake de petroleumleveringen. - Uit een nota, die de Roemeensche regeering op 19 Februari aan Engeland heeft gezonden, blijkt, dat Roemenië bereid is, een eerlijke distributie van de olie-exporten tusschen Duitschland en Engeland te bevorderen. Verder wordt in deze nota gezegd, dat de Roemeensche politiek ongewijzigd blijft. Duitschland zou ± 1.500.000 ton petroleum per jaar ontvangen, een hoeveelheid, die niet veel hooger is dan de levering in 1938.
Uitvoer van vliegtuigbenzine verboden. — De Roemeensche regeering heeft op 20 Februari ten aanzien van het petroleumprobleem een belangrijke beslissing genomen: de uitvoer naar alle landen van alle soorten vliegtuigbenzine is verboden.
Het effect van dezen maatregel is, dat alle petroleum, welke in het exportquota der vreemde landen is vervat, thans slechts in ruwen staat kan worden vervoerd. Na de raffinage levert ruwe petroleum slechts 20% vliegtuigbenzine op.
Uitvoerheffingen voor petroleum en olie. — De regeering heeft een exportbelasting van 13% ad valorem uitgevaardigd op ruwe petroleum en de nevenproducten ervan, n.l. op alle oliën in welk stadium ook, die naar het buitenland worden geëxporteerd. Bovendien is een exportbelasting, die van 10 tot 25% varieert, uitgevaardigd op alle plantaardige oliën en op planten en zaden die voor de productie van olie geschikt zijn.
(Telex-A. N. P. - Keesings Fin. Archief - Ag. Belga)
(Vor. ber. Petroleum 4107 D)

E. BULGARIJE. — Toenadering tot Roemenië en Joego-Slavië. —
Na een bezoek van twee dagen heeft de Roemeensche minister van Financiën, Constantinescoe, Sofia weer verlaten om op 23 Februari naar Boekarest terug te keeren. Tegenover de pers verklaarde Constantinescoe slechts, dat hij Bulgarije verlaat met het gevoel, door zijn bezoek de vriendschappelijke betrekkingen tusschen beide landen en gelijktijdig den vrede op den Balkan te hebben bevorderd.
Koning Boris verklaarde op 23 Februari, ter gelegenheid van de overhandiging der geloofsbrieven door den nieuwen Joegoslavischen gezant, Bilanowitsch, dat de toenadering tusschen Bulgarije en Joego-Slavië met de wenschen van beide volken in overeenstemming is en den vrede op den Balkan dient. Bulgarije zal de politiek van wederzijdsche vriendschap en samenwerking voortzetten. De Joegoslavische gezant legde een soortgelijke verklaring af.
(Telex-A. N. P.)

F. TURKIJE. — Bescherming van zijn economie en gebied. —
De wet op de verdediging van den staat, welke krachtens het besluit van het Turksche kabinet, op 26 Februari van toepassing is verklaard, geeft de regeering

bijzondere volmachten ter bescherming van de natie, op defensie- en economisch gebied.
Slechts in drie gevallen wordt bovengenoemde wet toegepast, namelijk: 1) Bij algemeene of gedeeltelijke mobilisatie; 2) Indien de mogelijkheid bestaat, dat Turkije in een oorlog geraakt; 3) Bij een staat van oorlog tusschen vreemde staten, waarbij ook Turkije geïnteresseerd is.
De wet verplicht verder den ministerraad tot onmiddellijke toepassing, wanneer de genoemde buitengewone omstandigheden ontstaan zijn. (Agence Belga)
(Vor. ber. Wet Landsverdediging 4146 D)

27 FEBRUARI 1940

OORLOG 1939-40. —
ENGELAND. — **Britsche vloot begint blokkade van Moermansk. —**
Naar verluidt, zou de Britsche vloot de blokkade van Moermansk zijn begonnen. Deze blokkade heeft voornamelijk ten doel acht te geven op de Duitsche schepen, die bij het begin van den oorlog in de haven van Moermansk een toevlucht hadden gezocht.

Britsch eskader voor Moermansk.

Premier Neville Chamberlain over de oorlogsdoeleinden. Ander regime in Duitschland, herstel van Tsjechen en Polen in hun rechten. —
In zijn op 24 Februari te Birmingham gehouden rede heeft de Britsche minister-president Chamberlain nog eens uitvoerig de oorlogsdoeleinden van Engeland uiteengezet.
„Wij vechten," zoo zeide de premier, „voor de vrijheid van geweten, voor de vrijheid van godsdienst. Wij vechten tegen den geest van het militarisme en de opeenstapeling van bewapeningen, die geheel Europa en niet in het minst Duitschland zelf verarmen.
Alleen door deze zaken uit te bannen kan Europa de veiligheid verkrijgen, die het noodig heeft en kunnen de Europeesche mogendheden gered worden van bankroet en ineenstorting.
Hoe kunnen, om in concrete woorden te spreken, deze doeleinden bereikt worden?
1ste. De onafhankelijkheid van Polen en Tsjechen moet verzekerd worden.
2de. Wij moeten tastbare en bevredigende bewijzen verkrijgen, dat beloften of verzekeringen ook zullen worden nagekomen.
Onder de huidige Duitsche regeering kan er geen waarborg voor de toekomst bestaan. Elementen, die bereid zijn, mede te werken aan den opbouw van Europa, worden er zonder meer uitgebannen. Het land wordt zelfs van een contact met de neutrale meening afgesloten en de bestuurders van dat land hebben herhaaldelijk aangetoond, dat zij niet vertrouwd kunnen worden wat het houden van hun woord betreft, noch door de buitenlandsche regeeringen noch door hun eigen volk.
Het is daarom aan Duitschland den volgenden stap te zetten en te toonen, dat het eens en vooral de stelling heeft opgegeven, dat macht recht is." **(V. b. Chamberlain 4140)**

Winston Churchill, de Britsche minister van Marine, over de successen en zorgen der Britsche vloot. —
Bij het indienen der marinebegrooting — die wegens den oorlogstoestand goeddeels uit memorieposten bestaat — heeft Winston Churchill in het Britsche Lagerhuis op 27 Februari een rede gehouden, die o.a. het volgende behelsde:
1e. Er worden twee à vier Duitsche duikbooten per week vernietigd; eind 1939 waren er vermoedelijk nog 45 over; in den zomer zullen er nieuwe in bedrijf komen, doch die zullen met nieuwe speciale vaartuigen bestreden worden.
2e. Engeland weet thans, hoe het den magnetischen mijnen de baas moet worden.
3e. Gezien de Duitsche oorlogsmethoden ter zee „moet bij de bepalingen, die voor de neutralen gelden, eerder menschelijkheid dan wettelijke muggenzifterij Engelands richtsnoer zijn" — en Churchill haalde hierbij als voorbeeld het geval van de „Altmark" aan.
4e. Weldra wordt de Britsche vloot versterkt met vijf moderne slagschepen. De „Barham" en de „Nelson", die resp. door een torpedo en een mijn beschadigd werden, zullen weldra weer varen.
5e. Na het tot zinken brengen der „Royal Oak" was Scapa Flow niet langer als basis te gebruiken.
6e. Over de contrôle op den Duitschen uitvoer moet, met het oog op de moeilijkheden van bevriende neutralen, niet alleen de marine, maar ook soms het oorlogskabinet beslissen. **(V. b. Churchill 4112)**

Britsch-Fransche aanval op Duitschlands afzetgebieden. —
De Engelsche minister van Buitenlandsche Zaken, Lord Halifax, en de Fransche ambassadeur te Londen, Corbin, hebben een Engelsch-Fransch handelspact geteekend, hetgeen beoogt een gemeenschappelijke exportpolitiek, die de markten betreft, die vroeger een afzetgebied vormden voor Duitsche, Oostenrijksche, Tsjecho-Slowaaksche en Poolsche producten.
Behalve dat het verdrag beoogt, de markten van Duitschland in de geheele wereld af te nemen, heeft het tevens ten doel Engelsch-Fransche concurrentie op het gebied van den handel te voorkomen.
(Vor. ber. Econ. accoord 4138)

BRITSCH-INDIE. — **Nieuwe voorzitter van de Britsch-Indische Congrespartij, Maulana Aboel Kalaam Azaad. —**
Op 24 Februari is tot voorzitter van de Britsch-Indische Congrespartij benoemd Maulana Aboel Kalaam Azaad. **(Vor. ber. Congrespartij 3637 C)**

DUITSCHLAND. — **Rijkskanselier over het oorlogsdoel - Strijd tot het einde - In vijf opzichten sterker dan in 1914. —**
Ter gelegenheid van het 20-jarig bestaan der nationaal-socialistische partij heeft Hitler op 24 Februari in de groote zaal van het Hofbräuhaus, waar hij indertijd voor de eerste maal te München in het openbaar optrad, voor twee duizend menschen een groote rede gehouden.
In het laatste deel van zijn rede formuleerde Hitler het doel en de eischen zijner politiek, die „ondanks hun bescheidenheid door Engeland en Frankrijk van de hand gewezen zijn en bestreden worden". „Ik heb — zoo zeide hij — in de eerste plaats verlangd: zekerheid en veiligheid van de eigen levensruimte in Midden-Europa, dat door Duitschland is opgebouwd en in de tweede plaats: teruggave der Duitsche koloniën.
Vijf verschillen met '14. — In vijf opzichten — zoo verklaarde Hitler — is de positie van Duitschland anders dan in 1914. Wat de buitenlandsche politiek betreft, is Duitschland ditmaal bevriend met Italië. Duitschland en Italië zijn ook in de toekomst op elkaar aangewezen. Ook de verhouding tot Rusland heeft zich tegenover 1914 gewijzigd.
Deze geweldige staat is buiten den strijd tegen Duitschland

getreden. En ten slotte staat ditmaal ook Japan niet aan de zijde van Duitschlands vijanden, maar onderhoudt dit land eveneens vriendschappelijke betrekkingen met den Duitschen staat.
In militair opzicht is Duitschland onvergelijkelijk veel beter uitgerust en gewapend dan in 1914. De veldtocht door Polen heeft dat reeds aangetoond en de toekomst zal dit nog bevestigen.
In economisch opzicht is Duitschland niet alleen gewapend tegen een vijandelijke blokkade, maar het heeft er door zijn autarkisch werk voor gezorgd, dat Duitschland niet uitgehongerd kan worden. Militair noch economisch kan derhalve het huidige Duitschland overwonnen worden.
In de vierde plaats heeft Duitschland een andere leiding dan vroeger. „Ik ben een magneet, die boven Duitschland hangt," zeide Hitler, „en die al het ijzer uit het Duitsche volk aantrekt. De leiding van thans bestaat uit mannen uit het volk.
En ten slotte is ook het volk een ander geworden.
Onder deze volkomen gewijzigde omstandigheden heeft Duitschland den strijd aanvaard. En ik ben vastbesloten," riep Hitler uit, „dezen strijd tot het einde te voeren. De georganiseerde terreur der plutocratische zwendelaars zal ik verpletteren en ik zal den strijd zoolang voortzetten, totdat deze terreur verbroken is." **(Vor. ber. Hitler 4116)**

Handelsovereenkomst met Italië. —
De gemengde commissie voor het handelsverkeer tusschen Duitschland en Italië heeft op 26 Februari het handelsvolume voor het loopende jaar vastgesteld. Ook andere financieele en economische vraagstukken betreffende de verhouding tusschen beide landen werden besproken en geregeld. Mussolini heeft de besprekingen bijgewoond en zelfs eenige richtlijnen aangegeven.
Verder is een overeenkomst inzake het grensverkeer tusschen beide landen gesloten.
(V. b. Handelsovereenk. m. Italië 3658 G; Visum 4101)

FRANKRIJK. — **Communistische Kamerleden - Mandaten ingetrokken. —**
De Fransche Kamer is op 21 Februari bijeengekomen ter behandeling van het voorstel, de communistische afgevaardigden, die niet met de derde internationale hebben gebroken, van het lidmaatschap der Kamer vervallen te verklaren en hun mandaten in te trekken. Nadat eerst de tekst, zooals deze door de commissie was opgesteld, met handopsteken was goedgekeurd, werd de resolutie in haar geheel met algemeene (492) stemmen aangenomen.
(Vor. ber. Comm. parlem.leden 4101)

Motie van vertrouwen in de regeering - Censuur. —
De Fransche Kamer is op 27 Februari bijeengekomen om de debatten over de censuur voort te zetten.
Minister Chautemps verzekerde, dat de censuur onpartijdig werkt, hetgeen blijkt uit het feit, dat de critiek van tegengestelde kanten komt.
Nadat met handopsteken was besloten, de discussie te sluiten, zeide minister-president Daladier, dat hij niet wilde ontkennen, dat fouten gemaakt zijn, doch men moet zich thans naar de toekomst wenden. Na een verklaring van Blum, dat de censuur niet de vrijheid van meeningsuiting mag aantasten, zeide de premier, onder toejuichingen: Ik ga met deze proefneming accoord en nog hedenavond geef ik den directeur der censuur opdracht, overal in de pers de algeheele vrijheid der politieke meeningsuiting tot uitdrukking te laten komen. Ik hoop, dat men mij niet binnen korten tijd zal verzoeken, hieraan een einde te maken. Ik wensch van ganscher harte dat de Fransche pers een voorbeeld geeft, dat het land door de vrije uitoefening van het recht van meeningsuiting nog meer zal versterken.
Hierop ging de Kamer over tot stemming over de volgende motie, aan welke Daladier de kwestie van vertrouwen had verbonden:
De Kamer, acte nemend van de duidelijke verklaringen der regeering, stelt vertrouwen in haar voor het verzekeren van de coördinatie tusschen den radio-omroep en de inlichtingendiensten, ten einde aan de censuur een statuut te geven, waarbij eenheid in de leiding en de contrôle over dezen dienst verzekerd zijn en de aan de bladen opgelegde verboden beperkt worden tot de militaire diplomatieke en nationale behoeften.
Met afwijzing van iedere toevoeging, gaat zij over tot de orde van den dag.
Deze motie werd met 450—1 stemmen aangenomen.
(Vor. ber. Motie v. vertr., Daladier 4130)

Democratische Unie van kamerleden. —
Op 23 Februari is de Democratische Unie van Kamerleden opgericht, welke ongeveer 200 leden omvat. Ook is het programma van werkzaamheden opgesteld. Voorzitter van de Unie is de radicaal-socialist Elbel. Volgens een communiqué heeft de Democratische Unie ten doel gedurende den oorlog binnen het kader van de eenheid van de Fransche democratie, de parlementaire instellingen en de traditioneele vrijheden te verdedigen. Zij zoekt buiten de partijen alle afgevaardigden te vereenigen, die vast besloten zijn de instellingen, welke Frankrijk zichzelf vrijwillig heeft gegeven, te handhaven en eventueel te verbeteren, en iedere gemeenschappelijke actie te ondernemen, welke noodig kan zijn voor dit handhaven en verbeteren.
(Agence Belga - Telex-A. N. P. - D. N. B. - Stefani)

28 FEBRUARI 1940

A. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939—'40. — Tweede Kamer - Buitenlandsche schuldenaren. —**
Op 22 Februari is ingediend een wetsontwerp inzake bijzondere regelen met betrekking tot schuldenaren, die in het Koninkrijk der Nederlanden geen woonplaats of zetel hebben.
Het onderhavige wetsontwerp betoogt tegen te gaan, — zoo deelen de Ministers van Justitie en Koloniën in de Memorie van Toelichting mede — dat in het Koninkrijk geschillen worden beslecht en schulden worden verhaald, die aan deszelfs belangensfeer in den ruimsten zin des woords te eenen male vreemd zijn.

Eerste Kamer - Begrooting van Economische Zaken en Landbouwcrisisfonds aangenomen. —
Op 23 Februari is de begrooting van Economische Zaken en het Landbouwcrisisfonds voor 1940 zonder hoofdelijke stemming aangenomen. (De N.S.B. stemden tegen).
Minister Steenberghe zeide o.a.: „Wat dezen oorlog betreft, ben ik niet optimistisch. Het is niet uitgesloten, dat over eenige maanden maatregelen noodig zijn, waarbij alle preeken over versobering theorie is, maar het kan ook meevallen."
(Vor. ber. Tweede Kamer aangen. 4028 B)

Spionnage - Benadeeling van het Rijk. —
Eenige gevallen van spionnage ten behoeve van een vreemde mogendheid hebben zich voorgedaan. De gearresteerden zijn, op een enkele uitzondering na, Nederlanders.
Het Rijk en de militaire autoriteiten zijn voor meer dan honderdduizend gulden benadeeld door frauduleuze handelingen van militairen en burgers.

Vreemde vliegtuigen boven ons land. —
Gedurende de afgeloopen week werden vreemde vliegtuigen boven ons grondgebied waargenomen. Op 25 Februari werd zelfs door een Duitsch vliegtuig op een Nederlandsch jachtvliegtuig boven Oss teruggevuurd. De Nederlandsche regeering heeft te Berlijn ernstig geprotesteerd.
(Vor. ber. Schending grondgeb. 4108 B)

De prijspolitiek onzer regeering - Het geldbedrag der bruto-winstmarges voor den handel mag slechts worden verhoogd bij stijging van de handelskosten. —
De minister van Economische Zaken deelt op 21 Februari met betrekking tot de prijspolitiek het volgende mede:
Na het uitbreken van den oorlog is bekend gemaakt, dat geen bezwaar bestond tegen een verhooging van den verkoopsprijs boven het peil, dat in de maand Augustus 1939 gold, voorzoover deze verhooging door een aantoonbare verhooging van den kostprijs werd gemotiveerd. Nadat de oude voorraden in het algemeen waren opgeruimd, is vervolgens op de persconferentie van 3 November 1939, alsook bij de schriftelijke behandeling van de begrooting van het departement van economische zaken medegedeeld, dat ten aanzien van de prijsbepaling door het bedrijfsleven accoord kon worden gegaan met een calculatie op basis van de vervangingswaarde, indien en voorzoover normale handelsvoorraden werden aangevuld.
Het is intusschen wenschelijk gebleken deze richtsnoeren te verduidelijken met betrekking tot de handelsmarges. In sommige gevallen blijkt men er namelijk van te zijn uitgegaan dat bij de herziening van de prijzen de procentueele bruto-winstmarges konden worden gehandhaafd. Dit standpunt moet als on-

juist worden beschouwd. Ook voor den handel geldt, dat prijsverhooging door een aantoonbare kostprijsstijging moet worden gemotiveerd.
Bij de prijsbepaling door den handel mag dus het totale geldbedrag van de bruto-winstmarge slechts worden verhoogd, indien en voorzoover een aantoonbare verhooging van de handelskosten heeft plaats gehad.
De minister doet een beroep op het bedrijfsleven om deze aanwijzigingen nauwgezet na te leven, ten einde zonder dat van de bijzondere bevoegdheden van de prijsopdrijvings- en hamsterwet 1939 gebruik behoeft te worden gemaakt, een verhooging van de prijzen en daarmede van de kosten van levensonderhoud zooveel mogelijk te beperken.
(Vor. ber. Prijsopdrijving 3936 C)

Sperballons - Opdracht is verstrekt. —
In de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer betreffende de Defensiebegrooting 1940 staat o.m.: Opdracht tot een eerste aanschaffing van sperballons is verstrekt.

Terugkeer van gemobiliseerden in het burgerleven. —
De regeering heeft een commissie samengesteld, waarin zijn opgenomen vertegenwoordigers van de ministers van Financiën, Sociale Zaken, Economische Zaken, Binnenlandsche Zaken en Defensie, met de opdracht aan de regeering advies uit te brengen over het vraagstuk van den terugkeer van de gemobiliseerden in het burgerleven, met inbegrip van eventueel te treffen wettelijke voorzieningen.
Deze commissie is ingesteld, ongeacht wat door verschillende instanties reeds terzake is verricht.

Vrijwillige 4% Nederlandsche Staatsleening 1940 II ruim volteekend. —
De inschrijving op de 4% Staatsleening 1940 II bedroeg in totaal *f* 339.073.100. Hiervan is *f* 54.193.500 preferent en wordt ten volle toegewezen. Op de overige inschrijvingen wordt een korting van 13.7% toegepast, met dien verstande, dat bij de toewijzing resten van *f* 50 en minder worden verwaarloosd en resten van meer dan *f* 50 tot *f* 100 worden afgerond. Het totaal der Indische inschrijvingen op de jongste staatsleening is belangrijk minder dan bij de voorgaande. Van invloed was de omstandigheid dat het dreigement van de gedwongen leening niet voor Indië gold. **(Vor. ber. Staatsleening 1940, 4134 C)**

Eerste Kamer - Begrooting van Binnenlandsche Zaken goedgekeurd. —
Op 14 Februari is de begrooting van Binnenlandsche Zaken zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.
(V. b. Begr. Binnenl. Zaken Tw. Kamer 4044 C; Nederland en de Oorlog 4144 B)

29 FEBRUARI 1940

A. NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-'40. De drie slagkruisers. - Indische commentaren. —
Het „Soerabayasch Handelsblad", schrijvend over het slagkruiserplan, zegt: Voor het eerst sinds onheuglijke tijden toonde een Nederlandsche regeering zich bewust van het eene groote principe, dat door iedere mogendheid wordt erkend: dat het behoud van Overzeesche Gewesten een kwestie is van zeemacht en van zeemacht alleen.
Het blad is echter nog niet geheel gerust, wijl vele middelen bestaan om de beslissing der regeering te saboteeren. Nederlandsch-Indië heeft reden tot dankbaarheid en voldoening, doch dient waakzaam te blijven.
„De Locomotief" te Semarang wijst er op, dat de officieele mededeeling in zake de slagkruisers in Nederlandsch-Indië geen hevige emoties heeft verwekt. Daarvoor is hieraan te veel vooraf gegaan, daarvoor zit de scepsis jegens het wisselend defensie-beleid te diep.
Het blad haalt de geschiedenis op van de versterking der defensie in den laatsten tijd en merkt op, dat de scepsis van Nederlandsch-Indië wel eenigen grond heeft. Drie slagkruisers voor Indië als top van een harmonische vloot, het klinkt haast te mooi. **(Vor. ber. 3 Slagkruisers 4128 A)**

Voor de Nederlandsche oorlogsslachtoffers. —
De inzameling van de Vaderlandsche Club ten behoeve van de Nederlandsche oorlogsslachtoffers overschreed reeds de *f* 100.000.

Wijziging van de Indische Staatsinrichting. —
De Volksraad heeft op 23 Februari geadviseerd tot wijziging van een aantal artikelen der Indische Staatsregeling, uitgezonderd artikel 61, lid 1 (betreffende de verlofsregeling), waarvan de voorgestelde wijziging met algemeene stemmen (49—0) werd afgewezen. (Een lid van den Volksraad verliest na 8 maanden verblijf buiten Indië zijn lidmaatschap. De wijziging beoogde dit tot vier maanden terug te brengen. — Red.)
De Volksraad nam overigens nog een motie-Blaauw (I.E.V.) aan, met 29 tegen 21 stemmen, om den aanvang en het einde van de hoofdzitting te bepalen op 15 Augustus resp. uiterlijk 14 December. (De aanvang is nu 15 Juni, voorgesteld was 15 September, het einde is thans 15 September. — Red.)
Voorts werd met 30 tegen 20 stemmen aangenomen een motie-Soekawati (P.E.B.) strekkende om aan het College van Gedelegeerden geen bevoegdheid tot behandeling van aanvullingsbegrootingen te verleenen.
Zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming werd aangenomen een motie-Kerstens (I.K.P.) waarin wordt aangedrongen op het treffen van wettelijke voorzieningen betreffende het tijdstip van indiening van ontwerpen voor de tweede gewone zittingen.
De heer Kerstens trok een motie in betreffende de wijziging der redactie van art. 80, opdat het in meerdere mate een wettelijke basis zal vormen voor de toepassing, welke de regeling in zake het voorbehoud tot dusver in de practijk vond. De intrekking geschiedde, omdat de regeering toezegde het denkbeeld aan het opperbestuur voor te zullen leggen.
De fractie van de Vaderlandsche Club vroeg aanteekening, dat zij geacht wenschte te worden te hebben tegengestemd ten aanzien van artikel 91 (regeling defensie-aangelegenheden), wijl het antwoord der regeering hieromtrent onbevredigend werd geacht. (De regeling door de Kroon van defensie-regelingen, thans imperatief, was facultatief gesteld in de wijziging. — Red.)
De heeren Wiwoho (P.I.I.), Soekawati (P.E.B.), Kasimo (P.-P.K.I.) dienden nog een motie in, waarin wordt aangedrongen op principieele hervormingen. Deze motie kan, daar zij buiten de orde viel, niet meer in de huidige zitting worden behandeld. Ofschoon de Volksraad geadviseerd heeft tot aanneming van het wetsontwerp, beteekenen de moties, dat het college niet instemt met de voornaamste wijzigingen.
De belangrijke concessie, die de regeering heeft gedaan door haar toezegging om het College van Gedelegeerden te doen uitbreiden van 15 tot 20 leden, is zelfs niet in staat geweest den Raad over de bezwaren tegen mogelijkheid van overdracht van de behandeling van suppletoire begrootingen aan het College van Gedelegeerden, te overwinnen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

Nieuwe Inheemsche wenschen. —
De motie, welke was ingediend door de Volksraadleden Wiwoho (Partai Islam Indonesia), Soekawati (Politiek Econ. Bond) en Kasimo (Perkoempoelan Politiek Katholiek Indonesia) wijst er onder meer op, dat aan den staatkundigen opbouw van Nederl.-Indië, op de grondslagen, gelegd door de grondwetsherzieving van 1922, gestadig dient te worden voortgearbeid; dat aan den staatkundigen opbouw van Ned.-Indië, op de grondslagen, gelegd door de grondwetsherziening van Nederl.-Indië binnen rijksverband; dat bijzonderlijk de tegenwoordige tijdsomstandigheden dwingen tot bezinning of opbouw en wel op de juiste wijze en voldoende voortvarend voortgezet; dat de drang naar verdergaande hervormingen door vrijwel alle groepen der Indische samenleving wordt gedeeld, waarop men bepleit de wenschelijkheid van:
1) Instelling van een rijksraad als hoogste staatscollege naast de Kroon, waarin de vier deelen van het Rijk naar recht en billijkheid een gelijkwaardige vertegenwoordiging vinden;
2) Uitbreiding van het aantal leden en van de bevoegdheden van den Volksraad, waaraan de hoofden der departementen als Ministers verantwoordelijk worden, met wijziging van de positie van den Gouverneur-Generaal als vertegenwoordiger van de Kroon en het hoogste centrale landsorgaan en den Raad van Nederlandsch-Indië als hoogste College van Advies.
(Vor. ber. Staatk. organis. 4037 B)
(Aneta) **(Vor. ber. Ned.-Indië en de Oorlog 4133 A)**

B. SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. - Verleende steun onvoldoende. - Finnen op tweede linie teruggetrokken. - Engelsch oorlogsmaterieel naar Finland. —
Verleende steun onvoldoende. — De Finsche minister van Buitenlandsche Zaken, Tanner, heeft op 28 Febr.

een interview gegeven, waarin hij o.a. zeide, dat de aan Finland door andere landen verleende steun nog onvoldoende is en te langzaam komt. In Finland voelt men zich ook teleurgesteld, dat de Vereenigde Staten een verzoek om een leening van 60 millioen dollar niet anders behandeld hebben dan in vredestijd. Nadat de besprekingen daarover een maand lang sleepende zijn gehouden, is thans een bedrag van 20 millioen dollar voorgesteld. **(Vor. ber. Tanner 4066 B)**

Finnen op tweede linie teruggetrokken. — De aanvallen der Russen concentreeren zich op de tweede Mannerheim-linie, nu een gedeelte van de eerste linie door de Russen is bezet. Ook het eiland Koivisto bevindt zich in Russische handen.
De verdediger der Mannerheim-linie, generaal Harald Öhquist, heeft medegedeeld, dat de tweede linie sterker dan de eerste is.
(Vor. ber. Doorbr. Mannerheim-linie 4136 A)

Engeland zendt oorlogsmaterieel naar Finland. — Het navolgende oorlogsmaterieel is op 21 Februari van Engeland naar Finland gezonden: in totaal 144 vliegtuigen, 120 gevechtsvliegtuigen en 24 bommenwerpers. Tusschen de 40 en 50 machines hebben Finland reeds bereikt.
Aan militaire uitrusting en munitie: 150 anti-tankgeweren met munitie, 10.000 anti-tankmijnen, 50.000 handgranaten, 25 houwitsers, 100 mitrailleurs met munitie, een groote hoeveelheid munitie voor kleinere wapens, 24 stukken luchtdoelgeschut met munitie, 30 veldkanonnen, 4 zes-ton tanks, 12 vijftien cm. kanonnen en munitie, 10 zeveneneenhalf cm. mortieren met munitie.
Bovendien zijn nog gezonden belangrijke hoeveelheden beschermende militaire uitrustingstukken, zooals gasmaskers, ontsmettingsmiddelen, tenten, kleeren, enz. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Hulpverl. Engeland 4133)
(Vor. ber. Finsche kwestie 4143 A)

1 MAART 1940

A. **NEDERLAND. — Tweede Kamer. - De herwaardeering van den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank. - Wetsontwerp goedgekeurd. - ƒ 13.9 millioen voor de Nederlandsche Bank. —**
Het wetsontwerp tot herwaardeering van den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank werd op 1 Maart '40 in de Tweede Kamer zonder hoofdelijke stemming, met alleen de nationaal-socialisten tegen, aangenomen. Wij geven onderstaand een kort overzicht van den gang van het wetsontwerp in de Kamer:
23 Jan. 1940: Minister De Geer dient een voorstel in tot herwaardeering van den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank. Uit de goudwinst van ƒ 221 millioen zal De Nederlandsche Bank profiteeren met ƒ 29.8 millioen wegens geleden pondenverlies.
27 Febr. 1940: Mr. Teulings, katholiek Tweede Kamerlid, dient een amendement in, waarbij ƒ 11.3 millioen aan De Nederlandsche Bank is toegedacht.
De heer Schouten, voorzitter van de a.r.-fractie, dient eveneens een amendement in. De Bank komt er daarin met slechts ƒ 7.6 millioen af.
28 Febr. 1940: Minister De Geer stelt bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer voor, aan De Nederlandsche Bank ƒ 19.7 millioen over te boeken. De beraadslagingen worden geschorst.
29 Febr. 1940: Mr. Teulings dient een gewijzigd amendement in. Daardoor zal De Nederlandsche Bank ƒ 13.9 millioen ontvangen.
1 Maart 1940: Bij de voortgezette beraadslagingen in het parlement neemt minister De Geer het amendement-Teulings over. Het amendement-Schouten wordt verworpen met 63 tegen 20 stemmen. Het gewijzigde wetsontwerp, dat nu ƒ 13.9 millioen aan De Nederlandsche Bank toekent, wordt goedgekeurd.
(Telex-A. N. P. - Het Volk)
(Vor. ber. Herzien. Goudvoorraad 4109)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — De herwaardeering van het goud der Javasche Bank. —**
Het ligt in de bedoeling van de regeering ook den goudvoorraad van de Javasche Bank te herwaardeeren.
Op 3 Februari 1940 beliep de totale goudvoorraad van de Javasche Bank ƒ 132.536.000, terwijl deze ten tijde van de devaluatie op 26 September 1936 ƒ 88.565.000 bedroeg. (Telex-A. N. P.)

OORLOG 1939-'40. —
FRANKRIJK. — **Tekort op begrooting 1939 geraamd op Frs. 23 milliard. —**
De Senaat heeft op 29 Februari een ontwerp in behandeling genomen, dat reeds door de Kamer is aangenomen en dat betrekking heeft op de begrooting. De rapporteur van de financieele commissie, Gardey, deelde mede, dat volgens de voorloopige raming, de begrooting 1939 als volgt is: Uitgaven frs. 106.377 millioen, inkomsten frs. 63.657 millioen, tekort frs. 42.720 millioen. Bij dit tekort moet men eigenlijk nog optellen ongeveer frs. 80 milliard, zoodat het totale tekort ongeveer frs. 123 milliard bedraagt.
Het ontwerp werd eenstemmig door den Senaat aangenomen. **(Vor. ber. Goedk. Begrooting 4081)**

Rede van den minister van Financiën, Reynaud. - Het doel der wetsdecreten, die goedgekeurd zijn. —
In een radiorede heeft op 29 Februari de minister van Financiën, Reynaud, o.a. verklaard: „Tot op heden heeft Duitschland een economischen oorlog met ons gevoerd. Zijn offensief ter zee is alleen gericht tegen de levensmiddelenvoorziening der geallieerden. Financieel hebben wij stand gehouden. Economisch gleden wij echter den verkeerden kant op. Niets is erger dan een verkeerd optimisme, dat de krachten verspilt.
Het kwaad, dat op ons loert, is het meest gevreesde kwaad van alle: dat der prijsstijging, d.w.z. de dreiging van het dure leven. Minder voortbrengen en evenveel verbruiken, kan dit voortduren? Deze vraag heeft de regeering zich gesteld. Onze wetsdecreten zijn het antwoord erop. Tot dusver hebben wij door een deel onzer reserves te gebruiken aan dezen onevenwichtigen toestand het hoofd geboden. Niet alleen hebben wij uit de binnenlandsche reserves geput, doch ook hebben wij ons tot het buitenland gewend. Om daar aankoopen te doen hebben wij goud moeten afgeven.
Slechts één der wetsdecreten is van financieelen aard, n.l. dat, hetwelk betrekking heeft op de overeenkomst met de Banque de France. Ten gevolge hiervan wordt een deel van den goudvoorraad gereserveerd voor betalingen in het buitenland, terwijl voor betalingen in het binnenland een herwaardeering van den goudvoorraad plaats heeft."
Minister Reynaud gaf vervolgens een globale opsomming van de genomen maatregelen tot verhooging van de productie en noemde als zoodanig: de afschaffing van de invoerrechten op onderdeelen van landbouwwerktuigen en de bevordering van de komst van vreemde landbouwarbeiders door betaling van hun reiskosten.
Als zeer belangrijk kwalificeerde de minister het bericht van de completeering van de overeenkomst met Engeland door bevordering van de handelstransacties tusschen beide landen en hun koloniën. **(Vor. ber. Min. Reynaud 4060)**

Wetsdecreten, die goedgekeurd zijn. —
De ministerraad heeft verscheidene wetsdecreten goedgekeurd, o.m. in zake in het buitenland te verrichten aankoopen, een beperking van de consumptie, de uitgifte van distributiekaarten, regelingen voor bakkers, banketbakkers, restaurants, de meelvoorziening en een vermindering van gebruik aan alcohol, de regeling van vrouwenarbeid, maatregelen tegen verspilling bij het burgerlijk en militair bestuur, een overeenkomst met de bank van Frankrijk en een decreet in zake de opening van credieten.
(Vor. ber. Voedselvoorz. 4074)

Decreet onderteekend betreffende herwaardeering van den goudvoorraad. —
Op 1 Maart 1940 wordt een conventie gepubliceerd, onderteekend door den minister van Financiën, Paul Reynaud, en den Gouverneur der Fransche Bank, Pierre Fournier.
Deze overeenkomst heeft betrekking op de herwaardeering van den goudvoorraad; de bank zal goud aan den staat afstaan en een nieuw voorschot verstrekken.
(Telex-A. N. P. - Agence Belga - L'Intransigeant)
(Vor. ber. Devaluatie franc 2476 D; Herstelplan-Reynaud 3538 B)

A. LUCHTVAART. — Amsterdam—Batavia zonder tusschenlanding. - Prijsvraag van het Comité Vliegtocht Nederland—Indië. - Het bekroonde ontwerp van ir. E. A. Driessen. —

Enkele weken geleden heeft het Comité Vliegtocht Nederland—Nederlandsch-Indië uitgespraak gedaan in de door haar uitgeschreven prijsvraag, welke een studie vroeg over de mogelijkheden van een luchtverbinding tusschen Nederland en Indië zonder tusschenlanding. De eerste prijs heeft de jury toegekend aan een ingenieur van de K.L.M., den heer E. A. Driessen, voor zijn onder het motto „De nieuwe weg" ingezonden studie; de tweede prijs was voor ir. Th. van Lammeren, eveneens in dienst van de K.L.M., terwijl de derde prijs ten deel viel aan den res. 2e luitenant - waarnemer, H. J. Kremer.

Het comité is op 23 Februari overgegaan tot de publicatie van bijzonderheden over de drie studies, van welke publicatie wij hieronder een uittreksel geven van de studie van ir. Driessen.

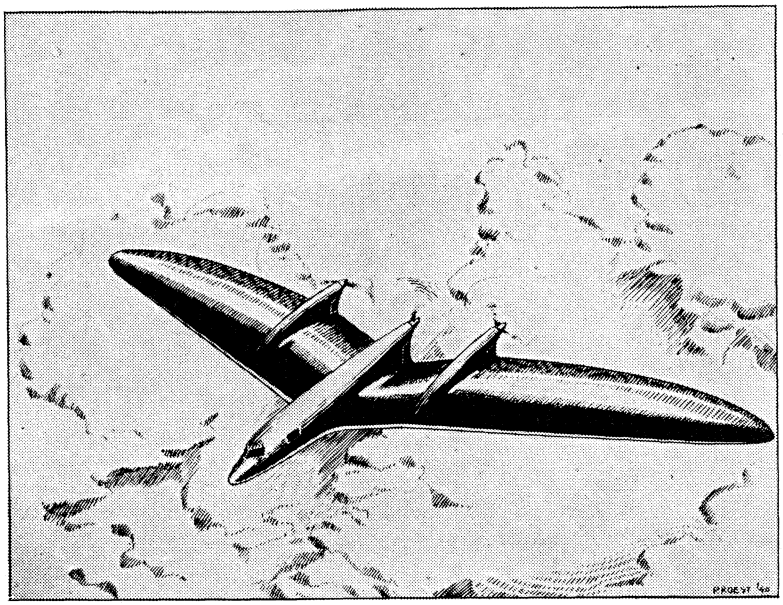

Ontwerp van Ir. E. A. Driessen.

Het ontwerp-Driessen. - Ir. Driessen is uitgegaan van het standpunt, dat het vliegtuig een actie-radius zal moeten hebben van 17.000 km., zoodat het beschikt over een reserve van 40%. Daarbij wil hij gebruik maken van Dieselmotoren, waarvan het hoogere constructie-gewicht van minder belang is dan het lagere brandstofgebruik, dat op het lange traject aan gewicht bespaart. Daarbij geeft hij een systeem van reserve-houden aan, dat beoogt, gedurende de geheele vlucht deze reserve op 40% te houden, door in het begin op vrij lage, later steeds hooger wordende snelheid te vliegen, waardoor weliswaar minder economisch, doch veiliger zal worden gevlogen.

Indien men zal trachten dit probleem op te lossen met een vliegtuig van het gebruikelijke type, dan zal, aldus ir. Driessen, de kans op teleurstellingen groot zijn. Hij stelt daarom een oplossing voor in den vorm van zijn vliegtuig, dat eenerzijds een zoo hoog mogelijk rendement, en anderzijds een lichte bouwwijze mogelijk maakt. Zoo komt hij tot een constructiegewicht van 8000 kg. en een totaal gewicht van 17.500 kg. Mogen deze resultaten merkwaardig aandoen, Driessen vestigt er de aandacht op, dat de staart, de romp en de stuurvlakken geheel of gedeeltelijk vervallen.

Als bezwaar tegen de thans gebruikte vliegtuigen voert ir. Driessen aan, de ongunstige verhouding in den vleugelvorm, waartoe men wordt gedwongen door gewichts- en weerstandsbesparing; als verder argument, de besturing van het vliegtuig door stuurvlakken, welke in het „zog" van vleugel, romp en schroeven liggen.

Een ander punt waar hij de aandacht op vestigt is de lage vleugelbelasting. Neemt men een hooge vleugelbelasting, dan worden de afmetingen van zijn ontwerp te klein, om bemanning, passagiers en vracht in den vleugel onder te brengen. Zoo komt hij tot een vleugelbelasting van 100 kg. per vierkanten meter tegen 120 kg. bij de thans in gebruik zijnde vliegtuigen.

Driessen heeft de assen van zijn drie motoren naar achteren gericht. Hij maakt dus gebruik van duwschroeven, opdat de luchtstrooming over den vleugel niet verstoord zal worden. Van die gelegenheid profiteert hij tevens door de richtingsroeren tusschen romp en motoras te plaatsen, waarmee hij voorkomt, wat men van den vliegenden vleugel scheen te verwachten, n.l. dat bij dit type de richtingsroeren aan de vleugeltippen zouden worden gebouwd.

Het grootste voordeel van den vliegenden vleugel komt echter tot uiting in de verhouding tusschen draagkracht en weerstand, welke 21.5 : 1 bedraagt. Bij de thans bij de K.L.M. in gebruik zijnde Douglas DC 3 bedraagt deze verhouding 14 : 15!

Ten slotte merken wij nog op, dat ir. Driessen het vliegtuig een spanwijdte van 34 meter wil geven. De vleugeloppervlakte bedraagt 175 m². Mede te nemen betalende lading 1150 kg., hetgeen ongetwijfeld vrij laag is. De snelheid is 348 km. per uur. De overtochtsduur zal 38 uur zijn.

(Algem. Handelsblad - De Telegraaf - Avondpost)

---

2 MAART 1940

B. JOHAN BRAAKENSIEK OVERLEDEN. —

Op 28 Febr. '40 is te Amsterdam, ruim 81 jaar oud, overleden de vermaarde illustrator en teekenaar Johan Braakensiek.

Johan Coenraad Braakensiek werd op 24 Mei 1858 te Amsterdam geboren. Al spoedig openbaarde zich zijn teekentalent, dat door Tetar van Elven een goede vorming kreeg. Hij kwam op de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten, waar hij van 1875 tot 1880 leerling was.

Als illustrator vond hij zijn eerste werk met teekeningen in „Het Geïllustreerde Politienieuws". Zijn groote bekendheid verwierf hij als vaste medewerker aan „De Groene Amsterdammer", aan welk weekblad hij van 1887 tot 1931 was verbonden. Zijn rake karakterprenten bezorgden hem een groote populariteit. Ook in onderscheiden boeken wist Braakensiek's vaardige pen de aantrekkelijkheid op te voeren. Justus van Mauriks werken behoorden tot de eerste hiervan. Dan volgden de werken van Capt. Marryat, P. Louwerse's Vaderlandsche Geschiedenis, „Brechtje Spieghels" van J. ten Brink, „Studententypen en Studentenleven", jongensboeken van C. Joh. Kievit en Joh. Been e.a.

In 1936, toen een oogaandoening hem tot rustiger leven dwong, legde hij zijn teekenstift neer.

(Telex-A. N. P.) **(V. b. Photo buiten tekst 3272a; teekening buiten tekst 4154a)**

C. TURKIJE. — Radiorede van den Turkschen premier Saydam. - Het land thans gereed voor wat ook moge komen. —

De Turksche premier, Saydam, heeft op 29 Februari te Ankara een radiorede gehouden, waarin hij o.m. zeide:

„Na een intensieve voorbereiding gedurende de afgeloopen twaalf maanden is Turkije thans gereed voor wat ook moge komen. Oorlog en mobilisatie vormen zware verantwoordelijkheden voor de staatslieden van Turkije en eischen de diepste overweging. Turkije zal deze maatregelen nemen, wanneer zijn nationale belangen en bestaan vitaal bedreigd worden. In de afgeloopen zes maanden is geen wijziging ontstaan in onze betrekkingen met Rusland. Wij wenschen geenerlei bewegingen tegen den Sovjet te ondernemen. Wij kunnen niet inzien, dat er voor den Sovjet een reden is om ons aan te vallen."

Saydam waarschuwde de natie, dat „de crisis, die een groot deel der wereld heeft overdekt, thans aan onze deur staat".

(Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Saydam 3636 C; Landsverdedig. 4149 F)

A. De Oorlog en het Nabije Oosten. —

In „De Tijd" van 11 Februari en 2 Maart vonden wij eenige artikelen over den oorlog en het Nabije Oosten, waaruit wij het volgende korte overzicht publiceeren.

Indië is het hart van het Britsche Empire. Op het oogenblik moeten de aanvallen, die Rusland zoogenaamd tegen Indië in den zin heeft, slechts beschouwd worden als een deel van den zenuwenoorlog, die den werkelijken oorlog als een donkere schaduw begeleidt. Een aanval van Rusland op Indië via Afghanistan zou evenwel voor Groot-Brittannië slechts een philantropisch, maar geen militair probleem vormen. Inderdaad zouden de resten van het Russische leger, die op weg naar Indië niet bevroren of verhongerd zijn, niet door een leger soldaten, maar door een leger ziekenverplegers moeten worden ontvangen.

Indië is het centrum van het Empire. De landen uit het Naburige Oosten vormen de brug daartoe. Wie deze brug aanvalt, brengt het centrum in gevaar. Reeds omdat de mogelijkheid van zulk een aanval van Russische zijde bestaat, moeten de landen voorbereidende maatregelen treffen. Zoo treft Turkije deze in Armenië en in den Kaukasus, Irak koopt bombardements- en jachtvliegtuigen in de Vereenigde Staten. Iran trekt troepen samen bij de Russische grens. Minstens 20.000 man liggen thans tusschen Hamalden en Karamandscha. Wat dat voor het land van den Zilveren Leeuw beteekent, kan men beseffen, wanneer men bedenkt, dat het leger van Iran een sterkte van 100.000 man heeft, die om redenen van binnenlandsche politiek in en om Teheran gelegerd zijn. Reeds weken geleden heeft de regeering in Teheran alle Iraneesche studenten op korten termijn naar het vaderland terug geroepen.

De laatste berichten, die van een nieuw oorlogsfront in het Naburige Oosten spreken, gaan niet uit van een offensief van Rusland, maar van een initiatief der Geallieerden. Het operatiegebied zou zoowel Turkije en Iran, als het Zuidelijk van de Turksch-Iraneesche grens liggende gebied vormen. De haven van Koeweit, de belangrijkste haven aan de Perzische Golf, wordt reeds uitgebreid tot een marine-steunpunt voor de Engelsche vloot. Blijkbaar moet deze, voor het geval van een conflict in het Naburige Oosten, Engeland in de gelegenheid stellen steun aan Irak en Iran te verleenen. Door de vernietiging der petroleumfabrieken van Bakoe en van de olieleiding, die van Batoem naar Bakoe loopt, zouden de vliegtuigen der Geallieerden Rusland in zijn hartader kunnen treffen, terwijl hun vloot de petroleumhaven van Batoem, aan de Zwarte Zee, zou kunnen blokkeeren. Op grond van het Pact van Ankara kan Engeland in geval van een conflict over de Turksche zee-engten als steunpunt en uitvalbasis in de richting van de Zwarte Zee beschikken. Of het tot een dergelijk offensief van de Geallieerden komt, hangt in hooge mate van de ontwikkeling der Britsch-Japansche betrekkingen af. Hoezeer ook in deze problemen van de wereldpolitiek de dynamica ambivalent is, blijkt uit het feit, dat de beide tegengestelde antwoorden op dezelfde vraag Groot-Brittannië aanleiding zouden kunnen geven tot een offensief. Die vraag luidt namelijk: Welk gevolg zou de totstandkoming van een Britsch-Japansch accoord over China hebben? Wellicht zou Groot-Brittannië door een, zij het ook slechts voorloopige, afstand van China, Japan tot bondgenoot krijgen. Toch zou het schipbreuk lijden van dergelijke onderhandelingen Japan tot een nog sterker optreden tegen Rusland aanleiding kunnen geven, waardoor de beteekenis van een aanval der Geallieerden zou worden verveelvoudigd. Daarbij komt, dat Engeland, indien het niet van China afziet, van het moeilijke prestigeprobleem tegenover de Vereenigde Staten zou zijn bevrijd. Moge het diplomatieke spel loopen zooals het wil: over het tijdstip van een offensief zouden niet alleen de ministeries in Londen en Tokio, maar ook .... het jaargetijde beslissen. Zoo zou een Turksch offensief in de richting van Transkaukasië vóór de lente een beslist hopelooze onderneming zijn. Nog leven, als een waarschuwende herinnering, de getuigen van den lichtzinnigen winterveldtocht van 1914-'15, waardoor Enver-Pascha een geheel Turksch leger in het verderf stortte.

NABIJE OOSTEN

De mogelijkheid der vorming van een nieuw oorlogsfront in het Oosten doet de vraag rijzen: „Welke militaire beteekenis hebben de landen van het Oosten eigenlijk?" Hun oorlogspotentieel kan door zijn imponderabele factoren niet nauwkeurig worden bepaald. Ook hier beslist in geen geval het getal alléén. De toestand is niet zoo, dat millioenen uit het Noorden een geringer aantal een beslissing zouden kunnen opdwingen. Wie zoo denkt, zou de beteekenis der geografische omstandigheden evenzeer onderschatten als de gave van vele Oostersche volken tot het voeren van den guerilla-oorlog. Tot het oorlogspotentieel behoort ook de kwestie van het „menschenmateriaal" en de moreele gesteldheid. Deze laatste houdt nauw verband met de bereidheid van het leger om groote daden te verrichten en, zoo noodig, te sneuvelen. Hetzelfde geldt voor de inwoners van het land. Voor het geloof van den Profeet te sterven is een der belangrijkste plichten van den Moslem. Door het lot van ca. 20 millioen zijner broeders, die als Moslemin in Rusland gedwongen zijn uit te sterven, weet de Islam welk lot ook hem in het geval van een Russische overwinning te wachten zou staan. Reeds thans, terwijl Indië niet direct bedreigt wordt, melden zich daar uit de Mohammedaansche bevolking meer recruten aan dan kunnen worden ingeschreven.

In geval van oorlogshandelingen zou het den Geallieerden van pas komen, dat de Islamietische landen van het Naburige Oosten door banden van vriendschap met hen verbonden zijn. Het zal daarbij van beteekenis zijn, dat de Westelijke mogendheden in staat zijn geweest de economische ruïne dezer landen te verhinderen. Saoedië-Arabië profiteerde van de omstandigheid, dat de Westelijke mogendheden de bedevaarten naar Mekka hebben gegarandeerd. De ongestoorde voortzetting daarvan is voor dit land van groote beteekenis, omdat zij de belangrijkste bron van inkomsten voor Mekka vormen. Philby, de Engelsche vertrouweling van Ibn Saoed, heeft in een radiorede verklaard, dat Saoedië-Arabië, evenals de andere Mohammedaansche landen, de tusschen dit land en Engeland hangende kwesties bewust tot na den oorlog der met hen bevriende democratische mogendheden heeft opgeschort. In Syrië en in den Libanon worden de oorlogsmaatregelen, waarmede men de mandataire mogendheid wil helpen, eenstemmig goedgekeurd. Op het oogenblik wil Londen van de sympathie der Arabieren, en daardoor van de geheele Mohammedaansche wereld, verzekerd zijn en daarom neemt het een maatregel, welke den Arabieren niet onaangenaam is, n.l. „de verkoop van land door Arabieren aan andere personen dan Palestijnsche Arabieren wordt verboden". Met „andere personen" worden de Joden bedoeld.

Door de neutraliteit van Italië is het gebied der Middellandsche Zee van oorlog verschoond gebleven. De importhandel heeft in vele landen van het Oosten nauwelijks geleden. Groote Syrische aankoopen, die vroeger bij Duitsche firma's plaats hadden, worden thans over de landen der Geallieerden en neutralen verdeeld. In dit opzicht neemt Italië, dat in de laatste jaren reeds een goeden afnemer van Syrië is geweest, een bijzonder gunstige positie in.

Ten gevolge van den oorlog zijn in de landen van het Naburige Oosten zelfs de tegenstellingen op het gebied der binnenlandsche politiek op den achtergrond geraakt. Dit geldt speciaal voor Egypte en Irak.

Toen onlangs een groot aantal Nieuw-Zeelandsche soldaten, bestemd voor de legers der Geallieerden in het Nabije Oosten, in Egypte arriveerden en daar door minister Eden en den bevelhebber der Britsche strijdkrachten, generaal Wavell, verwelkomd werden,

sprak deze laatste de volgende woorden: „Ik kan u uw definitieve bestemming niet mededeelen, maar ge moet niet teleurgesteld zijn, als gij eenigen tijd moet wachten. Uw aankomst hier heeft onze vijanden ontmoedigd en den oorlog in dit gebied minder waarschijnlijk gemaakt."
De Turksche premier Saydam heeft op 29 Februari een rede gehouden, waarin hij verklaarde, dat Turkije na een intensieve voorbereiding gedurende de afgeloopen twaalf maanden thans gereed is voor wat ook moge gebeuren. Evenals in de aankomst der Nieuw-Zeelandsche troepen kan men ook in Saydam's verklaring een toespitsing zien van de situatie; zij kan beteekenen, dat de crisis hier haar hoogtepunt nadert en dat een conflict spoedig te wachten is, maar zij kan ook bij het diplomatieke spel behooren, zooals het zenden van de Nieuw-Zeelandsche troepen, en geen ander doel hebben dan den vijand te ontmoedigen.

3 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het WERELDGEBEUREN **van 16—22 Januari 1940. —**

16 Januari: De Lagerhuiszitting geeft geen opheldering omtrent het aftreden van den Britschen minister van Oorlog, Hore Belisha. **(Pag. 4097)**
De Fransche Kamer neemt het wetsontwerp tot het vervallen verklaren van het Kamerlidmaatschap der Communisten aan. **(Pag. 4098)**

17 Januari: Het Belgische kabinet neemt maatregelen tegen de Vlaamsch-nationale pers. **(Pag. 4105 B)**
De Zweedsche minister-president Hansson verklaart, dat Zweden zijn neutraliteit zal handhaven. **(4105 C)**

18 Januari: De Russische regeering biedt de Zweedsche- en de Noorsche regeering haar verontschuldiging aan over de grensschendingen door Russische vliegtuigen. **(Pag. 4106 B)**
Het Nederlandsche Roode Kruis besluit een ambulance naar Finland te zenden. **(Pag. 4106 B)**

19 Januari: Op 74-jarigen leeftijd overlijdt de bekende Amerikaansche isolationist, senator Borah. **(4098 C)**
De Duitsche propaganda-minister, Goebbels, verklaarde, dat het Duitsche oorlogsdoel de vernietiging van de Fransche en Engelsche geldheerschappij beoogt. **(Pag. 4100)**
De Nederlandsche minister van Financiën stelt een contactcommissie in voor financieele belangen in het buitenland. **(Pag. 4108 B)**

20 Januari: Winston Churchill, minister van Marine, betoogt in een radiorede, dat de neutralen zich moeten aansluiten bij de geallieerden, daar een Britsch-Fransche nederlaag de ondergang der kleine staten zou zijn. **(Pag. 4100)**
Ameland is reeds 14 dagen door de vorst geïsoleerd. **(Pag. 4120 A)**

21 Januari: Periodieke verloven in Nederland worden per 24 Januari hersteld. **(Pag. 4108 B)**

22 Januari: Japan protesteert tegen het aanhouden van de „Asama Maru" door Britsch oorlogsschip, waarbij 21 Duitsche passagiers van boord zijn gehaald. **(Pag. 4117)**
Winston Churchill's rede van 20 Januari wekt groote ontstemming bij de neutralen. **(Pag. 4107)**
Vreemde vliegtuigen boven Nederland. **(Pag. 4108 B)**
Er worden in Nederland record koude-temperaturen geboekt. **(Pag. 4120 A)** (Red. K. H. A.)
(Vor. Recap. v. 8—15 Januari '40, 4136)

A. NOORWEGEN. — Het incident s.s. „Altmark". - Koht, de minister van Buitenlandsche Zaken, erkent een vergissing tegenover Londen. —
In een op 26 Februari te Londen gepubliceerd officieel communiqué wordt onthuld, dat Koht, de Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, door bemiddeling van den Noorschen gezant te Londen spontaan tegenover lord Halifax heeft toegegeven, dat hij zich vergiste, toen hij in zijn afgelegde verklaring zeide, dat de Britsche regeering in den vorigen zomer had verklaard, dat oorlogsschepen het recht moesten hebben door de Noorsche territoriale wateren te varen, „zonder rekening te houden met een 24 uurs-limiet". De gezant deelde lord Halifax mede, dat Koht op zijn geheugen was afgegaan. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Incident s.s. „Altmark" 4145 A)

B. PALESTINA. — Reglementeering van den landverkoop. - Joden protesteeren. —
De Palestijnsche regeering heeft op 28 Februari de nieuwe regelingen voor de overdracht van land uitgegeven, waarin verkoop van land door Arabieren aan andere personen dan Palestijnsche Arabieren, wordt verboden of beperkt.
De Jewish Agency voor Palestina heeft een verklaring uitgegeven, waarin zij protesteert tegen de nieuwe regelingen der Britsche regeering, welke verkoop van land door Arabieren aan anderen dan Palestijnsche Arabieren verbieden of beperken.
Het Agentschap dringt er op aan, dat de geheele kwestie zal worden voorgelegd aan het Permanente Hof voor Internationale Justitie in Den Haag.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Econ. toestand 4092 E)**

C. SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 25 Februari—2 Maart 1940. —
25 Februari: Buitenlandsche hulp aan Finland komt te laat, verklaart minister Tanner. — Wiborg door Russische luchtaanvallen grootendeels verwoest. Finnen geven het verlies van Koivisto toe.
26 Februari: Door gebrek aan munitie werden de Finnen gedwongen een noordelijker defensielinie te betrekken.
27 Februari: De Finnen trekken in het Noorden des lands bij Petsamo terug.
28 Februari: Hardnekkige verdediging der Finnen op de Karelische Landengte.
29 Februari: Russische legers op weg naar Wiborg.
1 Maart: Wiborg wordt door de Russen bedreigd, maar de stad is nog niet in Russische handen.
2 Maart: Finnen vernietigen ten N.O. van het Ladogameer een Russische tankbrigade. De Russische legers lijden groote verliezen. (Red. K. H. A.)
(Vor. Overz. v. 18—24 Febr. '40, 4148 B)

D. ITALIE. — Rassen-wetgeving op 1 Maart van kracht. —
Met ingang van 1 Maart werd de Italiaansche rassenwetgeving op de verschillende beroepen toegepast. Zoo is bepaald, dat van dien datum af, geen Italiaan van Joodsche afstamming meer het beroep van redacteur mag uitoefenen.
Voor andere beroepen als dokter, apotheker, advocaat e.d., worden zeer strenge voorschriften van kracht. (Stefani) **(Vor. ber. Anti-Semitisme 3795 G; Rassenpolitiek 3841 C)**

E. IRAK. — Kabinet-Nuri es-Said afgetreden. - Kabinet-Rashid Ali Gailani gevormd. —
Op 20 Februari is het kabinet-Nuri es-Said afgetreden. Rashid Ali Gailani heeft een nieuw kabinet gevormd. Nuri es-Said behoudt de portefeuille van Buitenlandsche Zaken. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet-Nuri es-Said 3606 D)

4 MAART 1940

F. OPGRAVINGEN. — Vondsten in een Egyptisch koningsgraf. —
In tegenwoordigheid van koning Faroek van Egypte is door prof. Montet uit Straatsburg geopend de zilveren sarcophaag van Pharao Psusennes, waaruit te voorschijn kwam een zeer fraai gegraveerde, zuiver gouden kist. Doordat helaas luchttoetreding had plaats gehad, was van de mummie niet veel meer over dan een geraamte. Gevonden werden verder een gouden masker met kristallen als oogen, twaalf armbanden, vijf oorringen, een gouden halsketting, twee enkelbanden en een paar gouden muilen.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Opgrav. in Egypte 3721 C)**

OORLOG 1939-'40. —

ENGELAND. — **Rede van sir John Simon. —**

De Britsche minister van Financiën, sir John Simon, heeft op 2 Maart een radio-rede gehouden over de resultaten van het eerste halfjaar oorlog.

Zes maanden rust, zonder groote militaire bedrijvigheid, aldus spr., zijn voor Engeland van groot nut geweest. Hierdoor zijn wij ruimschoots in staat gesteld onze voorbereidingen te verbeteren.

Deze zes maanden hebben ons van elke overzeesche dominion de verzekering en het bewijs gebracht, dat zij inderdaad onze wapenbroeders zijn. Wij hebben gelegenheid gekregen om onze goede verstandhouding met de Franschen zoodanig te versterken, dat de Britsch-Fransche samenwerking nooit zoo hecht is geweest als thans. Deze samenwerking zal voortduren ook na den oorlog. Wij hebben thans eenheid in leiding, eenheid in politiek, eenheid in financiën en eenheid in aanvoer. De neutrale meening in de geheele wereld heeft gelegenheid gekregen haar sympathie te toonen voor onze zaak.

Duitschland heeft zijn vrienden verloren, tenzij Rusland zijn vriend genoemd mag worden. De wreedheid, waarmede de nazi's de Polen behandelen, de wijze waarop zij neutrale schepen tot zinken brengen en zeelieden en lichtschepen beschieten, laten geen twijfel bestaan, waar de sympathie moet liggen van de fatsoenlijke toeschouwers.

Terwijl Duitschland de neutralen op deze schandelijke wijze behandelt, is er geen neutraal schip en geen neutrale zeeman, die ooit door een opzettelijke actie van ons of onze bondgenooten gedeerd is. Er zijn wellicht neutrale landen, die Duitschland vreezen, maar is er een neutraal land, dat Duitschland den oorlog wil zien winnen? De redenen, waarom Groot-Brittannië zes maanden geleden de wapenen opnam, gelden thans nog sterker dan toen, want uit den mond van de Duitsche leiders zelf weten wij, dat hun doel is, de nazi-overheersching uit te breiden. Onze landgenooten waren nooit zoo eensgezind als thans in het voornemen dat bewind omver te werpen.

Eerste zes maanden oorlog

Spr. waarschuwde tegen de gevaarlijke gedachte, dat de overwinning goedkoop en gemakkelijk verkregen zou kunnen worden. Wanneer mij gevraagd wordt, zeide hij, om onderscheid te maken tusschen de Duitsche leiders en het Duitsche volk antwoord ik, dat ik bereid ben zulks te doen, wanneer het Duitsche volk zelf dit onderscheid duidelijk maakt. Maar ik kan de gewone Duitsche burgers niet vrijspreken van hun verantwoordelijkheid aan de Duitsche agressie, want indien zij niet in de politiek van hun leiders hadden toegestemd, zou deze nooit zijn doorgevoerd. Om dezelfde reden raad ik u aan, geen acht te slaan op verhalen over komende binnenlandsche oneenigheid of ontbinding in Duitschland. Mocht dat toch waar zijn, des te beter. Doch voor ons is de eenige verstandige weg, te weten, dat wij staan tegenover de eensgezinde kracht van het Hitlerdom, zoolang dit noodig is en te zweren, dat voor ons de eenig mogelijke uitslag van den oorlog is, dat het Hitlerdom zal verdwijnen. **(Vor. ber. Sir John Simon 4058)**

DUITSCHLAND. — **Het verloop van den strijd. —**

Het opperbevel van de Duitsche weermacht deelt mede, dat na een strijd van zes maanden o.m. de volgende militaire successen geconstateerd kunnen worden. In een veldtocht van 18 dagen werd het Poolsche leger verslagen. Hierdoor werd de opzet van den vijand, Duitschland te dwingen tot een oorlog op twee fronten, verijdeld. In het Westen werd de Westwal overeenkomstig de plannen bezet en werden de versterkingen tot de kust doorgetrokken. Op geen enkele plaats heeft de vijand het gewaagd, door te dringen binnen het bereik van den Westwal.

Door koene verkennings-ondernemingen heeft het Duitsche leger zijn aanvalsgeest bewezen en heeft het den hoogen stand van de opleiding en de uitrusting van het Duitsche leger bewezen.

De Duitsche marine heeft, na de vernietiging van de Poolsche zeemacht, den oorlog ter zee met toenemend succes gevoerd. Bij uitvallen in het Noorden van den Oceaan, aan welke ook zware eenheden deelnamen, werd den vijand zware schade toegebracht. Als resultaat van de Duitsche oorlogsvoering ter zee kan worden opgegeven, dat vernield werden: het slagschip Royal Oak, het vliegkampschip Courageous, de hulpkruiser Rawalpindi, acht torpedojagers, 20 voorpostenbooten, mijnenvegers en duikbootjagers. Zwaar beschadigd werden de slagschepen Nelson, Barham, de slagkruiser Repulse, de zware kruisers Exeter en Belfast, alsmede een groot aantal torpedojagers en kleinere eenheden. Bovendien werden 532 schepen van in totaal 1.904.913 bruto registerton van de vijandelijke en van de, den vijand dienstbare, neutrale handelsvloot tot zinken gebracht.

De eigen verliezen zijn in verhouding gering. Deze bedragen n.l.: een pantserschip, twee torpedojagers, zes voorpostenbooten of mijnenvegers en elf onderzeeërs, dus per maand twee onderzeeërs.

Niettegenstaande de slechte weersomstandighedeu werden verkenningsvluchten uitgevoerd tot de Orkaden en de Shetlandeilanden, terwijl herhaaldelijk vijandelijke zeestrijdkrachten en convooien werden aangevallen.

In totaal werden 285 Britsche en Fransche vliegtuigen neergeschoten. Hierbij komen nog 50 vliegtuigen van het vergane Britsche vliegtuigmoederschip, zoodat de geallieerden in totaal minstens 335 vliegtuigen hebben verloren. De Duitsche luchtmacht verloor aan het Westelijk front en boven Engeland 35 vliegtuigen, terwijl tijdens de vlucht naar den vijand 43 toestellen verloren gingen.

Engelsch commentaar. —

De fantastische aard van de mededeelingen van het Duitsche opperbevel over de eerste zes maanden van den oorlog is zoodanig, dat het niet noodig is op het oogenblik commentaar te leveren, aldus de „Times".

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen Westelijk front 4148)

FRANKRIJK. —

In Parijs heeft het officieuze orgaan de „Petit Parisien" verschillende ministers om een verklaring gevraagd, naar aanleiding van het feit, dat de oorlog zes maanden duurt. Minister-president Daladier wijst er in zijn pers-verklaring op, dat de Fransche grenzen na zes maanden strijd nog ongeschonden zijn en dat de zeeën nog vrij zijn. Alle Fransche mannen en vrouwen zijn van denzelfden onwrikbaren wil bezield, hun krachten aan de overwinning van hun vaderland te wijden.

De minister van Koloniën, Mandel, deelde mede, dat thans reeds meer mannen in de koloniën onder de wapenen zijn geroepen, dan in den oorlog van 1914—1918. Indien noodig kunnen nog drie- of viermaal zooveel mannen worden opgeroepen.

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Daladier 4151)**

ZEE-OORLOG. — Overzicht van de door den oorlog vernietigde wereldtonnage van 4-9-'39—1-3-'1940. —

Nationaliteit	Aantal schepen	(Br. Reg. ton)	Nationaliteit	Aantal schepen	(Br. Reg. ton)
Nederlandsche .	18	73.870	Finsche	12	22.075
Engelsche	193	709.466	Litausche	2	2.466
Noorsche	56	118.583	Zuid-Slavische .	1	6.371
Fransche	18	94.582	Panameesche ..	2	9.620
Amerikaansche .	—	——	Poolsche	1	14.294
Belgische	5	13.347	Estlandsche ...	6	7.442
Braziliaansche .	—	——	Peruaansche .	—	——
Grieksche	17	76.560	Portugeesche .	—	——
Italiaansche ...	6	29.677	Argentijnsche .	—	——
Japansche	1	11.939	Spaansche	1	2.140
Russische	1	968	Uruguaansche .	—	——
Deensche	19	51.370	Letsche	3	11.363
Zweedsche ...	39	74.863			
Duitsche	56	265.903	Totaal	457	1.596.890

(Vor. Overz. v. 4 Sept. 1939—1 Febr. 1940, 4118 B)

5 MAART 1940

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — 23 Grondstoffen noodzakelijk voor een oorlog. —**
Wij geven onderstaand een lijstje van 23 grondstoffen, zonder welke een volk geen oorlog kan voeren. Duitschland heeft een overschot van 3 grondstoffen, een tekort aan 9 en een groot tekort aan 11 grondstoffen.

Grondstoffen, en de daaruit vervaardigde oorlogsbenoodigdheden:

Antimonium. †)
Accumulatoren, granaten, verven, harden van alliages.
Asbest. §)
Hitte- en vuurbestendigheid, rembekleeding.
Bauxiet. §)
Aluminium. Vooral belangrijk voor den bouw van vliegtuigen.
Chroom. §)
Chemicaliën, staallegeeringen voor pantserplaten, projectielen, speciale werktuigen.
Hout en houtpulp. †)
Papier, cellulose, textielwaren.
Kolen. *)
Energiebron, grondstof voor staal, smeeroliën, Buna (kunstmatige rubber), kleurstoffen.
Koper. §)
Electrische generators en apparaten, starters en ontstekingsapparaten voor automotoren, munitie, gietvormen, staal. Vervangingsmiddel: aluminium.
Kwik. §)
Medicamenten en chemicaliën, slaghoedjes en munitie, electrische apparaten.
Lood. †)
Accu's, kogels, antiklop-benzine, verfstoffen.
Magnesium. *)
Bekleeding voor staalfornuizen, lichtmetalen en chemicaliën.
Mangaanerts. †)
Na ijzer en kolen de derde belangrijke stof voor de productie van staal.
Molybdenum. §)
Werktuigen en draden voor electrische lampen.
Nikkel. §)
Staal voor transportapparaten, zware machines, zwaar geschut, pantserplaten.
Petroleum. †)
Brandstof en smeeroliën.
Phosphaten. §)
Kunstmest, chemicaliën.
Potasch. *)
Kunstmest.
Rubber. †)
Banden, isolatiemateriaal, gasmaskers, industrieele doeleinden.
Tin. §)
Levensmiddelenverpakking, soldeersel, alliages, chemicaliën.
Vanadium. §)
Werktuigstaal, chemicaliën.
Wolfram. †)
Als molybdenum.
IJzererts. †)
Staal.
Zink. §)
Gegalvaniseerd ijzer, metalen, bekleedingen, geel koper.
Zwavel en pyrieten. †)
Kunstmest, petroleumdistillatie, zuren, chemicaliën, accumulatoren, explosieve stoffen.

* = Overschot)
† = Tekort) in Duitschland.
§ = Groot tekort) „Fortune" (December 1939)
(V. b. Grondst.bezit der groote mogendheden 3861 A)

B. **VATICAAN. — Persoonlijke afgezant van president Roosevelt, Myron Taylor, bij Z.H. den Paus. —**
Op 27 Februari heeft de Paus den persoonlijken afgezant van president Roosevelt, Myron Taylor, in plechtige audiëntie ontvangen. De plechtigheid geschiedde volgens het gebruikelijke ceremonieel. Het gesprek duurde veertig minuten.
Myron Taylor heeft den Paus een eigenhandig schrijven van president Roosevelt van den volgenden inhoud overhandigd:

Heilige Vader,
In mijn schrijven van 23 October 1939 had ik de eer te verklaren, dat het voor mij een groote voldoening was aan Uwe Heiligheid een persoonlijken vertegenwoordiger te zenden, ten einde onze parallel-loopende pogingen voor den vrede te coördineeren en het lijden te verlichten. Uwe Heiligheid was zoo beminnelijk mij te doen weten, dat de keus van Taylor Haar welgevallig was. Ik geef dus Myron Taylor, die een oud vriend van mij is en in wien ik groot vertrouwen stel, een bijzondere opdracht. Uwe Heiligheid kent de menschlievende pogingen, welke hij in het werk stelde om hen, die door politieke omwentelingen zonder toevlucht kwamen, te helpen. Ik zou mij gelukkig prijzen, te weten, dat hij een verbindingspunt zal vormen voor alles, wat Uwe Heiligheid en ik willen bespreken en in het belang van de eensgezindheid onder de volken.
Ik heb Myron Taylor verzocht mijn hartelijke groeten over te brengen aan Uwe Heiligheid, mijn ouden en goeden vriend, in de oprechte hoop, dat ons gemeenschappelijk ideaal van godsdienst en menschelijkheid tot uitdrukking kan komen, door het tot stand brengen van een meer duurzamen vrede op de grondslagen van vrijheid en levensveiligheid voor alle volken onder Gods bescherming.

Uw oprechte vriend Roosevelt.

(De Tijd - Maasbode)
(Vor. ber. Vertrek Myron Taylor 4131 C)

C. **NEDERLAND. — Verbruik van Sigaren, Sigaretten en Tabak 1938-1939. —**

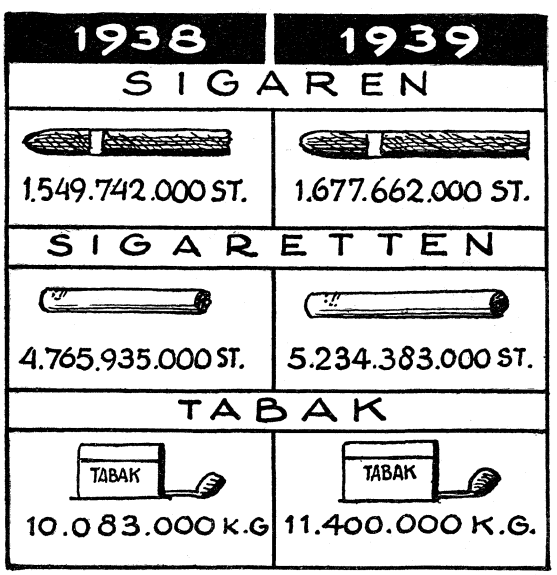

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Waarden volgens kleinhandelsprijs:

	1938	1939
Sigaren	*f* 64.790.181	*f* 70.490.480
Sigaretten	49.362.104	53.512.924
Tabak	17.633.076	20.905.087

(Centraal Bureau v. d. Statistiek) **(V. b. Verbruik Sigaren 3687 E; Sigaretten 3696 C; Tabak 3718 A)**

D. **SOVJET-RUSLAND. — Vice-volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Potemkin, van zijn functie ontheven. —**
De opperste Raad der Sovjets heeft op 29 Februari den vice-volkscommissaris voor Buitenlandsche Za-

ken, Potemkin, tot volkscommissaris voor Onderwijs benoemd en hem van zijn functie van vice-volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken ontheven.
Turkin, die volkscommissaris van Onderwijs was, heeft zijn ontslagaanvrage ingediend, die aanvaard is. (Telegraaf) **(Vor. ber. Potemkin 3791 D)**

6 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen Westelijk front van 25 Februari—2 Maart 1940. —
25 Februari: Duitsch vliegtuig schiet boven Tilburg op Nederlandsch jachtvliegtuig.
27 Februari: Winston Churchill, de Britsche minister van Marine, verklaart in het Lagerhuis, dat hij tevreden is over het verloop van den oorlog. Hij onthult, dat de „Nelson" op een mijn is geloopen en beschadigd. — Van Duitsche zijde wordt verklaard, dat Duitsche duikbooten het „theoretische recht" hebben, óók de neutrale schepen tot zinken te brengen, welke een „navicert" hebben gekregen van den Britschen consul, zelfs indien een dergelijk schip van de eene neutrale haven naar de andere koerst. — Bij Amsterdam is op buitenlandsche vliegtuigen geschoten, een granaat komt neer in een woning in de hoofdstad.
1 Maart: Verhoogde activiteit der Duitsche vliegtuigen voor de Engelsche kust. — Weer buitenlandsche vliegtuigen boven Nederland beschoten; ditmaal boven Schiphol en de provincie Utrecht.
2 Maart: In den loop van deze week hebben Engelsche vliegtuigen vier maal boven Berlijn gevlogen. — Drie Belgische vliegtuigen door Duitsche Dornier beschoten. Een der toestellen te pletter gevallen. Belgisch protest bij Duitschen ambassadeur. Duitschland betuigt leedwezen. (Red. K. H. A.)
(Vor. Overz. v. 18—24 Febr. 1940, 4148)

A. **TURKIJE. — Duitsch-Turksche compensatie-overeenkomst. —**
Ondanks de gespannen Duitsch-Turksche handelsbetrekkingen is het toch gelukt, tusschen beide landen tot een overeenkomst te komen, al is hier geen sprake van een formeel handelsverdrag, maar alleen van een compensatie-overeenkomst.
Turkije weigert een nieuwe clearing-overeenkomst met Duitschland te sluiten en Duitschland is niet bereid, zijn vroegere handelsbetrekkingen met Turkije te hervatten, zoolang de Turksche regeering op dit gebied niet volledig toegeeft.
De thans gesloten compensatie-overeenkomst heeft ten doel Duitschland in de gelegenheid te stellen het saldo, dat het nog van Turkije te goed heeft, te innen door leveringen, voornamelijk bestaande uit levensmiddelen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Turkije—Duitschland 3499 B)

B. **BELGIE. — Duitsch vliegtuig opent boven Belgisch grondgebied het vuur op 3 Belgische jachtvliegtuigen; de drie jagers neergeschoten; een Belgisch officier-vlieger gedood. - Duitschland betuigt leedwezen. —**
De persdienst van het Belgische ministerie van Buitenlandsche Zaken deelt mede:
Op Zaterdag 2 Maart tegen 12 uur 15 ontmoette een groep van drie Belgische jagers, die op verkenning waren boven de provincie Luxemburg, in de streken van Saint Hubert een Duitsch militair vliegtuig van het type Dornier 17, plaats biedend aan verscheidene inzittenden en sterk bewapend. De Belgische vliegers omsingelden het Duitsche vliegtuig, dat plotseling een aanhoudend vuur opende. Een der Belgische vliegtuigen werd herhaaldelijk geraakt. Van een ander toestel werd de mitrailleur-installatie beschadigd. De leider van de patrouille, tweede luitenant-vlieger Henrard, zette de achtervolging voort. Zijn toestel werd neergeschoten. Henrard werd gedood en zijn vliegtuig werd vernield.
In den loop van den dag heeft Spaak, de minister van Buitenlandsche Zaken, den Duitschen ambassadeur ontvangen en een krachtig protest geuit namens de Belgische regeering wegens deze ernstige schending van de Belgische neutraliteit, alsmede wegens de daad van agressie, waaraan de Duitsche vliegers zich hebben schuldig gemaakt.
Het Duitsche Nieuwsbureau meldt op 3 Maart:
„Een Duitsch verkenningsvliegtuig, dat zich uit Noord-Frankrijk op den terugweg bevond, werd op 2 Maart door zeven vliegtuigen van het Engelsche Hurricane-type aangevallen. Daar de vliegtuigcommandant meende, dat hij zich boven Fransch gebied bevond en daar het Hurricane-vliegtuigen betrof, hield de Duitsche vliegtuigcommandant deze voor Engelsche jachtvliegers. Bij het gevecht, dat zich ontwikkelde, werd een Hurricane-vliegtuig neergeschoten, waarna het Duitsche vliegtuig ongedeerd zijn basis bereikte.
Naar thans wordt vastgesteld, heeft het luchtgevecht zich, op enkele minuten vliegens van de Fransche grens, boven Belgisch gebied afgespeeld. Het neergeschoten vliegtuig was een Belgisch jachttoestel van het Engelsche Hurricane-type. Den Belgischen ambassadeur, Vicomte Davignon, die een bezoek bracht aan het departement van Buitenlandsche Zaken, werd het leedwezen der Rijksregeering over dit voorval betuigd en compensatie beloofd." (Agence Belga - D. N. B.)

C. **PETROLEUM. — Behoeften van oorlogsschepen.**
Wat de enorme petroleumbehoeften in oorlogstijd beteekenen, kan men eenigszins bemerken aan de volgende gegevens:
Een slagkruiser gebruikt per uur 7½ ton petroleum.
Een onderzeeër gebruikt per uur een vierde ton petroleum.
Een tank gebruikt 1½ gallon petroleum per 1½ mijl.
Een torpedojager gebruikt bij een snelheid van 20 zeemijlen anderhalve ton olie per uur, maar bij een snelheid van 40 zeemijlen reeds 21 ton, dus veertien maal zooveel.
Tankschepen. — Daar men er nog niet in geslaagd is een metaal te vinden, dat de inwerking van petroleum kan tegengaan, kunnen tankschepen — die in den oorlog zoo belangrijk zijn, gezien het ontzagwekkend petroleumverbruik van oorlogsschepen — hoogstens vijf jaar meegaan. Duitschland beschikt over de grootste tankschepen, die bij een lengte van 160 m. in totaal ongeveer 25.000 ton petroleum kunnen vervoeren. Deze tankschepen kunnen een snelheid bereiken van vijftien zeemijlen per uur. Schepen kunnen met moderne installaties ongeveer 15.000 Hectoliter petroleum per uur inladen. (Times)
(Vor. ber. Verbruik oorlogv. landen 4043 A)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. — Dokter F. H. Meihuizen benoemd tot leider van de Nederlandsche ambulance naar Finland. - Finsche protestnota aan Volkenbond. - Zwitsersche ambulance in Finland. - Wat Finland noodig heeft. —**
Dokter Meihuizen, leider van de Nederlandsche ambulance naar Finland. — De ambulance-commissie van het Nederlandsche Roode Kruis heeft, daartoe gerechtigd door het dagelijksch bestuur, benoemd tot leider van de ambulance naar Finland den heer F. H. Meihuizen, arts te Rotterdam, die deze benoeming heeft aanvaard. **(V. b. Hulpverl. Nederland 4125 A)**
Volkenbond. - Een Finsche protestnota over de Russische oorlogsmethoden. — De Finsche regeering heeft in een nota aan den Volkenbond geprotesteerd tegen de oorlogsmethoden van het Sovjetleger in Finland. Zij schrijft, dat de vijandelijkheden en luchtaanvallen op de Finsche burgerlijke bevolking bijna dagelijks voortduren en dat honderden, soms wel vijfhonderd vliegtuigen, daaraan deelnemen. In dien tijd hebben zij 643 luchtaanvallen op 207 plaatsen achter het front gedaan. Zij hebben bijna 20.000 bommen laten vallen en zich ook van mitrailleurs bediend. Verscheidene steden, die in het geheel geen militaire doeleinden boden, zijn gebombardeerd en elders zijn ziekenhuizen en sanatoria, die duidelijk gekenmerkt waren, het slachtoffer geworden. Laagvliegende vliegtuigen hebben hun mitrailleurvuur gericht op afzonderlijke personen langs den weg, onder wie vrouwen en kinderen en zelfs op lijkstoeten. Tijdens deze bombardementen zijn 392 burgers gedood, 346 werden zwaar gewond en 623 licht. Het veelvuldig gebruik

van brandbommen en vooral het feit, dat de machinegeweren op burgerlijke doeleinden gericht werden, bewijzen, dat het voornaamste doel van deze luchtaanvallen was de burgerlijke bevolking te terroriseeren. **(Vor. ber. Volkenbond 4087 B)**

De Zwitsersche ambulance in Finland. — De Zwitsersche ambulance is reeds op 6 Maart in Finland aangekomen. Deze groep bestaat uit tien chirurgen, negen verpleegsters en twee oppassers, onder leiding van dr. Nicole.

(Vor. ber. Hulpverl. Zwitserland 4125 A)

Wat Finland noodig heeft. — Materiaal en manschappen. — Finland heeft, naar in Finsche kringen te Londen verluidt, allereerst jacht- en bombardementsvliegtuigen noodig, de eerste voor de verdediging der burgerbevolking tegen luchtaanvallen, de tweede om de Finsche bevelvoering in staat te stellen troepenconcentraties en verbindingen van den vijand aan te vallen. Het ligt voor de hand, dat een zoodanige uitbreiding van de Finsche luchtstrijdkrachten versterking met buitenlandsche vliegers noodig zou maken.
Het Finsche leger heeft voorts gebrek aan artilleriemateriaal. In het bijzonder heeft het dringend anti-tankkanonnen noodig. Finland ziet reeds, ondanks de hulp van de Zweedsche industrie, zijn munitievoorraad verminderen.
De troepen van maarschalk Mannerheim, die aan een verschrikkelijke beproeving worden onderworpen, moeten geleidelijk worden afgelost. Deze aflossing is slechts mogelijk, wanneer tienduizenden manschappen van buiten komen ter versterking van de Finsche troepenmacht.
De nationale industrie, behalve misschien op specialistisch gebied, maakt geen scherpe crisis door. Aanvullende arbeidskrachten worden geleverd door de naburige Scandinaafsche landen. Het probleem van de steenkoolschaarschte doet zich practisch niet voor in een land, waar overvloedig hout is. Wat de kwestie der proviandeering betreft, heeft Finland altijd vrijwel geheel in zijn binnenlandsche behoeften voorzien met landbouwproducten en vleesch. **(Vor. ber. Finsch-Russ. kwestie 4152 B)**

7 MAART 1940

A. **HONGARIJE. — Horthy 20 jaar rijksbestuurder.** Hongarije huldigde op 1 Maart '40 Horthy, den man, die het 20 jaar geleden heeft bevrijd van het communistische juk en die sindsdien als regent het land heeft bestuurd. Ten gevolge van den onzekeren toestand in Europa, waaronder ook Hongarije te lijden heeft, is van groote feestelijkheden afgezien, doch dit belet niet, dat het land den man eert, die nu sinds 20 jaar gezorgd heeft, dat Hongarije zich op vreedzame wijze kan ontwikkelen. (N. Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Horthy 3840 F)

B. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Clearingverdrag met Duitschland verlengd.** —
De Regeeringspersdienst meldt:
Van 24 Februari tot 1 Maart 1940 hebben te 's-Gravenhage besprekingen plaats gehad tusschen Nederlandsche en Duitsche regeeringscommissies.
Hoofdzakelijk werden eenige aangelegenheden, welke verband houden met de uitvoering van de loopende verdragen op economisch gebied, besproken. Tevens werd overeengekomen, dat de bestaande overeenkomst ten aanzien van de Nederlandsch-Duitsche clearing tot 30 Juni 1941 van kracht zal blijven.

(Vor. ber. Clearing 4108 B)

R.K. Staatspartij. - Jaarvergadering te Amsterdam. De Partijraad der R.K. Staatspartij kwam te Amsterdam op 23 Februari bijeen. Mr. T. J. Verschuur hield een openingsrede over het R.K. beginsel in de sociale en economische politiek. De voorzitter van de katholieke Tweede Kamer-fractie hield een uiteenzetting betreffende den actueelen politieken toestand en het parlementaire werk.

(Vor. ber. R.K. Staatspartij 3159 C)

Verdoovende middelen. - Strengere contrôle. —
Op 1 Maart is een nieuw ministerieel besluit in werking getreden als uitvloeisel van de Opiumwet 1928, welke tot stand kwam ten gevolge van de internationale opiumconventie te Genève.
Van 1 Maart af zal de inspectie van de volksgezondheid nauwlettende contrôle uitoefenen op de recepten en afleveringen van al die verdoovende middelen, welke onder deze wet vallen. De apothekers zullen de recepten voor deze middelen afzonderlijk dienen te bewaren en in een daartoe bestemd register moeten inschrijven. Tevens zal een nauwlettende contrôle worden uitgeoefend op de volledigheid der recepten, zooals deze omschreven is in de wet betreffende de uitoefingen der geneeskunde en in de nieuwe door den minister van Sociale Zaken vastgestelde bepalingen.

(Vor. ber. Volkenbond, Narcotica-vraagstuk 3029 A)

Tweede Kamer. - Herziening instelling Militaire Willemsorde. —
Ingediend is bij de Tweede Kamer een wetsontwerp strekkende tot herziening van de wet van 30 April 1815 houdende instelling van de Militaire Willemsorde.

Anti-Revolutionnaire partijdag. —
De Anti-Revolutionnaire Partij hield op 28 Februari te Hoofddorp haar jaarlijkschen partijdag, onder leiding van den heer S. van Wijk.
Eerste spreker in deze bijeenkomst was oud-minister dr. J. J. C. van Dijk. Zijn rede was getiteld: „In tijden van Nood". **(Vor. ber. 2473 H)**

Tweede Kamer. - Minister Welter en de autonomie van Ned. Oost-Indië. —
In een rede, welke minister Welter op 27 Februari in de Tweede Kamer heeft gehouden, verklaarde hij, dat hij wèl openstond voor elk denkbeeld om de autonomie van Ned.-Indië uit te breiden, maar zich zou verzetten tegen elke machtsoverbrenging van Nederland naar Indië. **(Vor. ber. Min. Welter 3902 A)**

Arbeidsinspectie bestaat 50 jaar. —
Het was op 1 Maart 50 jaar geleden, dat de eerste drie inspecteurs der Arbeidsinspectie in functie traden, als resultaat van bijna een eeuw strijden voor de rechten van vrouwen en kinderen tegenover de misbruiken en wantoestanden in de maatschappij.

Het incident te Venlo. —
In antwoord op een in het Lagerhuis gestelde vraag (22 Februari) over de tegenwoordige verblijfplaats van de twee Britsche officieren, kapitein Best en majoor Stevens, die door de Duitschers bij de Nederlandsche grens te Venlo werden ontvoerd, heeft Butler verklaard, dat zij zich, voor zoover bekend, thans te Berlijn bevinden. **(Vor. ber. Incident Venlo 4034 B)**

Tweede Kamer. - Instelling van een Leeningfonds aanvaard. —
Het wetsontwerp tot instelling van een Leeningfonds is in de Tweede Kamer op 1 Maart zonder hoofdelijke stemming aanvaard. Slechts de N.S.B. liet aanteekenen geacht te worden te hebben tegen gestemd.

(Vor. ber. Leeningfonds 4129)

Tweede Kamer. - Ontwerp tot wijziging Begrafeniswet ingediend. - Lijkverbranding toegestaan, indien de overledene aldus bij uitersten wil heeft beschikt. Bij de Tweede Kamer is op 29 Februari ingediend een wetsontwerp tot wijziging en aanvulling der Begrafeniswet.
In dit wetsontwerp is uitgegaan van de gedachte, dat begraven als de normale vorm van lijkbezorging zal moeten blijven gelden. Lijkverbranding zal alleen zijn toegestaan, indien de overledene aldus bij uitersten wil heeft beschikt. Voor minderjarige kinderen moeten beide ouders schriftelijk den wensch daartoe hebben kenbaar gemaakt.
Wanneer blijkt, dat het kind tot een kerkgenootschap behoorde, dat tegen lijkverbranding bezwaar heeft, zal deze niet mogen geschieden.
Voorgesteld wordt slechts één verbrandingsinrichting te gedoogen.
Het ontwerp stelt buiten twijfel, dat lijkverbranding van overheidswege in geenerlei opzicht mag worden bevorderd. Door de openbare machten zullen mitsdien geen crematoria mogen worden ingericht, noch zal daartoe subsidie mogen worden verleend. Aschbijzet-

ting op de openbare begraafplaatsen zal niet worden toegestaan. **(Vor. ber. Lijkverbranding 1654 H)**

Tweede Kamer. - Wijziging van de Bioscoopwet. — Bij de Tweede Kamer is dezer dagen een wetsontwerp ingediend tot wijziging van de Bioscoopwet.

Vliegtuigen bombardeeren Nederlandsche schepen. — Elf Nederlandsche schepen hebben de laatste dagen (3—5 Maart '40) blootgestaan aan aanvallen van vreemde vliegtuigen op de Noordzee. Met bommen werd getracht schepen tot zinken te brengen, terwijl de bemanningen werden bestookt met mitrailleurvuur. Het mag een wonder heeten, dat slechts één schip, het Groninger kustvaartuig „Elziena", ten gevolge van deze aanvallen is gezonken en slechts twee menschen het leven hebben gelaten, n.l. de kapitein A. Uuldriks en de motordrijver Lou Molenbroek.
De berichten over deze aanvallen maakten melding van Duitsch vliegtuigen en van vliegtuigen van onbekende nationaliteit.
De aangevallen schepen zijn de Nottingham, Elziena, De Ruyter, Boekelo, Wasa, Amazone, Friso, Jonge Willem, Limburg, St. Annaland en Schieland.

Duitsche uitlegging van het beschieten van Nederlandsche schepen. —
In de persconferentie te Berlijn werd op 6 Maart een ambtelijke Duitsche verklaring voorgelezen met betrekking tot het optreden van Duitsche oorlogsschepen en vliegtuigen tegen neutrale koopvaarders. Deze verklaring werd uitgelokt door geleverde commentaren in zake het optreden van Duitsche vliegtuigen tegen Nederlandsche kustvaarders. De spreker der Duitsche regeering zeide in zijn toelichting, dat men Duitschland ten onrechte verwijten heeft gemaakt van zijn optreden tegen de Nederlandsche schepen, omdat van Duitsche zijde niet eerst een onderzoek zou zijn ingesteld naar de bestemming van deze schepen. Men beweert, dat Duitsche vliegtuigen niet kunnen vaststellen of koopvaardijschepen gedwongen of vrijwillig hun koers naar Engeland nemen. Onder bepaalde omstandigheden mag dit ook juist zijn. De schuldige is dan echter niet Duitschland, maar Engeland, zoo werd er beweerd. Verder werd er op gewezen, dat neutrale koopvaardijschepen nooit hun lichten mogen dooven. De vlag moet steeds voldoende belicht zijn. De beschoten Nederlandsche schepen zouden echter wel de lichten hebben gedoofd. Ook dan — zoo werd door den bevoegden Duitschen spreker gezegd — zouden zij mogelijk tot een Engelsch convooi hebben behoord, maar hij gaf toe, dat Duitschland het bewijs hiervan moeilijk zal kunnen geven.

De onderzeeër O 11 door sleepboot geramd en direct gezonken. - Drie leden der bemanning omgekomen. — In den ochtend van 6 Maart, om twaalf minuten over tien, is de Nederlandsche onderzeeboot O 11, die de haven van Den Helder uitvoer onder het bevel van den luitenant-ter-zee 2e klasse H. A. W. Goossens, midden voor de haven, aan den kant van het fort Harssens, door een sleepboot in dienst van de marine geramd. De onderzeeboot werd midscheeps aangevaren en zonk binnen twee minuten.
Eenige opvarenden, die zich aan dek van den onderzeeër bevonden, konden zich onmiddellijk redden door in het water te springen. Zij zijn later opgepikt en naar Den Helder gebracht. Een van hen moest in het marine-hospitaal worden opgenomen.
Om half elf kwam de periscoop van den onderzeeër weer boven water, doch even later verdween hij weer. Na vijf minuten kwam de duikboot opnieuw aan de oppervlakte. Een groot gedeelte van het vaartuig kwam toen boven water. Onmiddellijk voeren een aantal sloepen en een sleepboot te hulp. Opvarenden van deze booten wisten den commandotoren van de onderzeeboot te openen en de bemanning van dit vaartuig over te nemen.
Drie leden der bemanning zijn omgekomen. Het zijn de sergeant-telegrafist F. W. J. Steenvoort, de sergeant-torpedomaker G. L. Logmans en de koksmaat O. Postma.

Op 7 Maart werd de O 11 gelicht.

De O 11 werd in 1922 te Rotterdam op stapel gezet bij de Maatschappij voor Scheeps- en Werktuigbouw „Fijenoord" en werd 18 Januari 1926 voor het eerst in dienst gesteld.
De lengte is 54.7 m., de breedte 5.7 M. en de diepgang in zeewater 35 dM. De bodem heeft twee schroeven en heeft een snelheid van 12 zeemijlen aan de oppervlakte varende en van 8 zeemijlen onder water.
De bemanning bestaat uit 31 koppen. Het geschut bestaat uit een kanon van 8.8 cM. no. 2 en een mitrailleur no. 3. De boot heeft vijf lanceerbuizen voor torpedo's. (Telex-A. N. P.)

8 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. —
MIJNEN. — **Magnetische mijnen geen geheim meer.** In Engelsche marinekringen vertelt men, hoe het geheim van het mechanisme der Duitsche magnetische mijnen is ontsluierd. Reeds in de eerste dagen van den oorlog vermoedde men, dat de Duitschers gebruik maakten van een nieuw type mijn, doch pas op 21 September liet een Duitsch vliegtuig twee exemplaren hiervan op een zandbank vallen, waar zij bij laag water droog lagen. Aan de kegelvormige mijnen waren valschermen bevestigd.
Terstond na de ontdekking heeft men voor de demontage speciale instrumenten vervaardigd. De daarmede belaste officier zette zijn vier helpers uiteen hoe te werk moest worden gegaan, opdat zij, ingeval er iets mocht gebeuren, zijn taak zouden kunnen overnemen. Ontdekt werd, dat de mijnen voorzien zijn van twee slagdoppen, een magnetischen en een contact-slagdop. Zij zijn vervaardigd van een niet-magnetisch staal, hoofdzakelijk aluminium en wegen ongeveer 700 kg. De lading weegt de helft van het totaal-gewicht.
Men heeft thans een methode uitgewerkt om de magnetische mijnen op te sporen, aan de oppervlakte te brengen en onschadelijk te maken.

ENGELAND. — **Britsche oorlogsleening. - £ 300 millioen, rentende 3%. —**
Minister Simon heeft op 5 Maart in het Lagerhuis medegedeeld, dat een oorlogsleening zal worden uitgegeven tot een bedrag van 300 millioen Pond Sterling. De looptijd zal van 15 tot 19 jaren bedragen. De leening wordt tegen pari uitgegeven. Zij zal 3% rente geven.
De inschrijving zal op 12 Maart '40 worden opengesteld en den volgenden dag worden gesloten.
De leening zal in 1959 tegen pari kunnen worden afgelost, doch het ministerie behoudt zich het recht voor na 15 October 1955 tot aflossing over te gaan.
Bij inschrijving zal 10% van het bedrag moeten worden gestort, het overige op 15 April.
(Vor. ber. Crediet £ 500 millioen 3965)

Duitsche uitvoer van steenkool naar Italië. —
Te Londen werd op 1 Maart medegedeeld, dat de Koninklijke (Britsche) marine, van dien nacht twaalf uur af, allen uitvoer van Duitsche steenkolen, welke overzee naar Italië gaat, zal aanhouden.
Een aantal Italiaansche schepen neemt thans in een Nederlandsche haven Duitsche steenkolen in.

Italiaansch protest te Londen. —
De door Engeland genomen maatregelen tot het tegengaan van de steenkoolverschepingen naar Italië, hebben den Italiaanschen autoriteiten aanleiding gegeven tot het opstellen van een protestnota, welke 3 Maart aan de Britsche regeering is overhandigd.
In de protesnota wordt o.a. opgemerkt, dat de door Britsche regeering genomen maatregel van dien aard is, dat hierdoor de economische- en politieke betrekkingen tusschen Italië en Groot-Brittannië, zooals vastgelegd in de overeenkomsten van 16 April 1938, verstoord en in gevaar worden gebracht.
De Engelsche regeering zal binnenkort op de Italiaansche protestnota antwoorden.

Kolenschepen vrijgelaten. —
Officieel wordt uit Londen medegedeeld, dat de Britsche regeering besloten heeft de dertien Italiaansche schepen met Duitsche steenkool, welke onlangs zijn aangehouden, vrij te laten, mèt de lading.
De Italiaansche schepen, welke nog niet met hun lading steenkool op de thuisreis zijn vertrokken, zullen de havens, waar zij zich op het oogenblik bevinden, in ballast verlaten en geen andere Italiaansche

schepen zullen worden uitgezonden om in deze havens steenkool te laden.

's Werelds grootste passagiersschip „Queen Elizabeth" in alle stilte te New York aangekomen. —
Naar thans bekend wordt, heeft 's werelds grootste passagiersschip, de 85.000 ton groote „Queen Elizabeth" van de Cunard-White Star Line, op 26 Februari de werf aan de Clyde, waar het werd voltooid, verlaten. Het schip vertrok in alle stilte naar New York, waar het op 7 Maart is aangekomen.
Het schip zal ligplaats krijgen tusschen de „Queen Mary" en de „Normandie". **(Vor. ber. 2404 E)**

DUITSCHLAND. — **Groot-Admiraal Raeder over de neutrale scheepvaart. —**
De opperbevelhebber van de Duitsche oorlogsmarine, groot-admiraal Raeder, heeft op 8 Maart den Berlijnschen vertegenwoordiger van de Amerikaansche omroepmaatschappij National Broadcasting Company een onderhoud verleend.

Ten aanzien van het verlies van schepen uit neutrale landen zeide Raeder: „De schuld ligt bij de Britsche politiek, die den oorlog zelfs op kosten van de neutralen en met hulp van neutrale burgers probeert te voeren. De neutralen staan dus niet aan het oorlogsrisico bloot door beweerde met het volkenrecht in strijd zijnde Duitsche maatregelen, doch door bevelen van de Britsche admiraliteit".
(Vor. ber. Photo Raeder 3944b)

Noorsche protesten wegens het vernielen van schepen.
Het Noorsche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft op 16 en 28 Februari medegedeeld, dat in totaal 3 protesten door de Noorsche legatie te Berlijn zijn overhandigd wegens het tot zinken brengen van Noorsche schepen, waarbij 5 zeelieden zijn omgekomen.
(Vor. ber. Verliezen Wereldkoopvaardij 4157; Noorsche verliezen 4129 B)

Leipziger Messe. - Dr. J. Goebbels houdt een redevoering. —
Rijksminister dr. Goebbels heeft op 3 Maart met een redevoering de Leipziger Messe geopend. Goebbels zeide in zijn toespraak, dat deze Messe om zoo te zeggen het visitekaartje is, dat het Duitsche bedrijfsleven jaarlijks aan de wereld overhandigt.
Het gebrek aan vele belangrijke natuurlijke rijkdommen en grondstoffen heeft Duitschland van oudsher gedwongen tot bijzonder soliden en intensieven arbeid, zoomede tot een tot het uiterste toe georganiseerd nationaal bedrijfsleven. De poging het maatschappelijk niveau van het volk te verhoogen, heeft in twee vierjarige plannen haar feitelijke ten uitvoerlegging gevonden. De Westelijke mogendheden hebben evenwel tegenover de op nationale eigenhulp gebaseerde poging tot nivelleering van sociale spanningen slechts vol nijd en haat gestaan. Londen en Parijs hebben een sterk, een onafhankelijk rijk principieel niet willen dulden. Men kan reeds thans op ondubbelzinnige wijze vaststellen, aldus Goebbels, dat het Britsche plan om Duitschland nog eens, zooals in 1917 en 1918, economisch te wurgen, volkomen mislukt is. In verband met tijdig genomen tegenmaatregelen is het dezen keer onmogelijk Duitschland te laten verhongeren. Geen enkele Duitscher twijfelt aan den succesrijken afloop van dezen oorlog.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Leipziger Messe 3189 C; Dr. Goebbels 4137)**

A. **UTRECHT. — 42ste Jaarbeurs. —**
De 42ste jaarbeurs werd op 5 Maart 1940 geopend. Ondanks de omstandigheden verschijnt deze jaarbeurs met een deelneming, die wat het aantal deelnemers betreft, bijna het aantal der vorige voorjaarsbeurs aangeeft — 1994 deelnemers nu (waaronder 366 uit het buitenland) tegen 2032 ter voorjaarsbeurs 1939 (waaronder 474 buitenlandsche) — en die wat gehuurde oppervlakte betreft, slechts met gering verschil aan de vorige voorjaarsbeurs voorrang verleend. (17.100 vierk. meter gehuurde oppervlakte tegen 17.500 vierk. meter in 1939.)
Voor de groepen, welke in de parterreruimte en op de eerste drie verdiepingen zijn gehuisvest, kwam de jaarbeurs plaatsruimte tekort, waardoor nog een aantal ingeschreven industrieën moest worden afgewezen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 41ste Jaarbeurs 3944 B)

9 MAART 1940

B. **JAPAN. — Incident „Asama Maru". —**
Negen van de een-en-twintig Duitschers, die de vorige maand door Engelsche zeelieden van het Japansche schip „Asama Maru" zijn gehaald, zijn thans door de Engelschen aan de Japansche autoriteiten overgegeven en te Yokohama aangekomen.
De Duitsche consul-generaal heeft zich met de zorg voor hen belast. (Domei)
(Vor. ber. „Asama Maru" 4132 A)

C. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. —**
Tweede Kamer. - Indische begrooting goedgekeurd.
Op 6 Maart is de Indische begrooting zonder hoofdelijke stemming aangenomen. De communisten en christen-democraten lieten aanteekenen, dat zij geacht wenschten te worden tegen de hoofdstukken oorlog en marine te hebben gestemd.
(Vor. ber. Begrooting 1940, 4144 C)

Eerste Kamer. - Defensie-begrooting aangenomen. - Mobilisatie-clubs. - Uitbreiding Staat van Beleg in verband met eventueele spionnage. —
De Eerste Kamer heeft op 8 Maart de begrooting van Defensie met algemeene stemmen aangenomen.
Tevoren was een motie-van Vessem (N.S.B.), welke gericht was tegen toelating van de Mobilisatie-clubs in onze Weermacht met 32—4 stemmen verworpen, nadat de minister van Defensie verklaard had, dat de geheele Regeering en ook de Opperbevelhebber het met zijn standpunt geheel eens zijn, dat de mobilisatie-clubs, mits zij niet aan politiek doen, kunnen worden toegelaten.
Minister Dijxhoorn deelde daarbij ook mede, dat de vorige Opperbevelhebber, generaal Reynders, zich in beginsel met de toelating der Mobilisatieclubs had vereenigd.
De minister van Defensie heeft in zijn rede verklaard, dat in voorbereiding is een Koninklijk besluit strekkende om een grooter deel van het land in staat van beleg te verklaren, een en ander in verband met eventueele spionnage.
De Regeering zal niet aarzelen, zoo noodig het geheele grondgebied in staat van beleg te verklaren.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Defensiebegr. 4142; Staat v. Beleg 4114 C; Spionnage 4151 A)**

D. **SOVJET-RUSLAND. — Aanval op Finland. - Rusland neemt initiatief tot besprekingen van den vrede.**
De Sovjet-regeering deed de Finsche regeering een uitnoodiging toekomen, vertegenwoordigers voor het voeren van besprekingen naar Moskou te sturen. Hierop is de volgende delegatie op 6 Maart naar Moskou vertrokken: Minister-president Ryti, Paasikivi, die de vroegere onderhandelingen heeft gevoerd, generaal Rudolf Walden, en het parlementslid Voionmaa. De delegatie heeft reeds eenige conferenties met vertegenwoordigers van de Sovjet-regeering gehad, tijdens welke zij kennis heeft genomen van de vredesvoorwaarden der Sovjet-regeering. Een beslissing is tot dusver niet genomen.
De Finsche regeering heeft op 9 Maart het volgende communiqué gepubliceerd:
Sovjet-regeering en de Finsche regeering met elkaar in contact getreden. Dit contact is tot stand gebracht door bemiddeling van de Zweedsche regeering. Het doel van dit contact was de mogelijkheden te onderzoeken voor het sluiten van vrede. Beide partijen waren tot de conclusie gekomen, dat het nuttig zou zijn rechtstreeksche besprekingen te voeren.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Finsch-Russ. kwestie 4159 D)**

A. VRACHTTARIEVEN. — Indexcijfers 1921—1939. - Een record sedert 1921. —

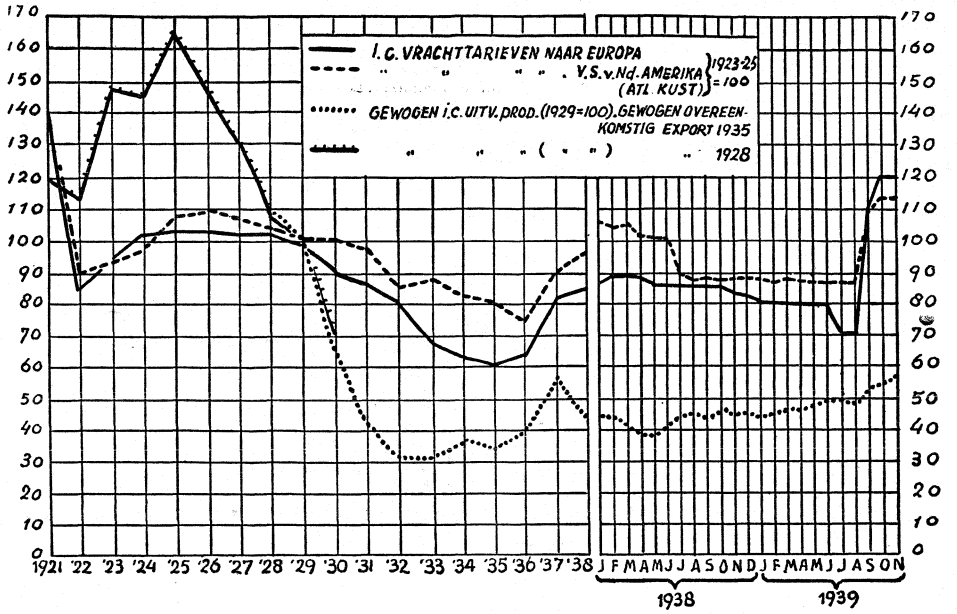

Bovenstaande grafiek, samengesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek, brengt het verloop van de indexcijfers van vrachttarieven (1923-'25 = 100) van Nederl.-Indië naar Europa en naar Amerika in beeld. Daarnaast is ter vergelijking het indexcijfer van uitvoerprijzen, gewogen volgens de uitvoerhoeveelheden van 1928 voor de jaren 1921-'30 en van 1935 voor de jaren 1928-'39 geteekend. In de eerste plaats blijkt hieruit, dat vrachttarieven en uitvoerprijzen tot op zekere hoogte parallel verloopen. De schommelingen van het vrachtenpeil zijn evenwel belangrijk minder intensief dan die van het prijsniveau. Zoo daalde het indexcijfer voor Europa in dezelfde periode daarentegen van 104 tot 80. Eerstgenoemd indexcijfer daalde tusschen 1929 en 1935 met ± 66%, het laatste met slechts 38%. Het gevolg hiervan was, dat in de jaren 1929-'32 de verhouding tusschen vrachten en prijzen steeds ongunstiger werd. In de jaren 1933 en volgende trad langzamerhand eenige verbetering in dit opzicht in, terwijl vooral gedurende de laatste maanden vóór het uitbreken van den Europeeschen oorlog deze verhouding aanmerkelijk verbeterd was. De zeer sterke verhooging van het vrachtenpeil sinds September, heeft echter aan deze ontwikkeling een einde gemaakt.
Men moet thans tot 1921 teruggaan om een hooger vrachten-indexcijfer te vinden. Het cijfer voor laatstgenoemd jaar bedroeg 139,7 wat betreft de Europa-vrachten, en 137,7 wat betreft de Amerika-vrachten. De overeenkomstige cijfers voor November 1939 waren respectievelijk 120,3 en 113,8. (Centraal Bureau v. d. Statistiek)

B. KARL MUCK OVERLEDEN. —
Karl Muck is op 4 Maart '40 te Stuttgart overleden. Hij bereikte den leeftijd van ruim tachtig jaar.
Met Karl Muck is een der heel groote dirigentfiguren uit het laatst der negentiende en het begin der twintigste eeuw heengegaan, een sterke, markante persoonlijkheid, die door zijn leiderschap aan het Concertgebouw gedurende vijf jaar ook met ons muziekleven ten nauwste verbonden is geweest en daarop, voor zoover het binnen de grenzen van zijn bemoeienis lag, den stempel van zijn karakter heeft weten te drukken.
Hij was in zijn tijd een beroemd vertolker van Wagner's kunst. (Alg. Handelsblad)

C. HONGARIJE. — Verklaring van den minister van Buitenlandsche Zaken, Csaky, ten opzichte van Tsjechië, Slowakije en Polen. —
De minister van Buitenlandsche Zaken van Hongarije, Csaky, heeft op 6 Maart in het Huis van Afgevaardigden, in antwoord op een interpellatie verklaard, dat de Hongaarsche regeering de Tsjechische propaganda niet onderschat, doch evenmin overschat. Benesj heeft eerst pogingen gedaan in de Ver. Staten; het bleef bij pogingen. Te Pittsburg heeft hij een zelfde ernstig echec geleden.
Na de ontketening van den oorlog is Osusky er in geslaagd een overeenkomst te sluiten met Daladier, waarbij zij zijn overeengekomen een Tsjechisch en Slowaaksch leger op de been te brengen. Het is een Europeesch belang, aldus Csaky, dat de Tsjechoslowaaksche staat nimmer meer zal worden opgericht. Het is van beteekenis, dat wij er in geslaagd zijn en dat op ons initiatief onze machtige vrienden er in geslaagd zijn aan de groote Westersche mogendheden te doen begrijpen, dat zij zich, door ontijdig beloften te doen, op een zeer gevaarlijk pad zouden begeven, daar dit zou leiden tot de oprichting van een ontijdig geboren staat, hetgeen ook een ontijdig geboren oorlog tot gevolg zou kunnen hebben.
De Hongaarsche regeering acht het onnuttig in te grijpen in geval Hongaarsche belangen niet worden geraakt.
Ten slotte zeide Csaky, dat het te betreuren is, dat Poolsche emigranten in contact worden gebracht met Tsjechen en dat generaal Sikorsky verscheidene besprekingen heeft gehad met Benesj, met wien hij zelfs een overeenkomst heeft gesloten.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Graaf Csaky 4089 A)**

D. UTRECHT. — Jaarbeurs. - Secretaris-generaal, de heer W. Graadt van Roggen, neemt ontslag. - Nieuwe benoemingen. —
Met ingang van 1 Mei '40 is op zijn verzoek, aan den heer W. Graadt van Roggen op de meest eervolle wijze ontslag verleend als secretaris-generaal der Kon. Ned. Jaarbeurs.
Tot directeuren werden benoemd mr. J. Milius, secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Utrecht en ir. W. Terpstra, chef van den technischen dienst der Jaarbeurs. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Utr. Jaarbeurs 4162 A)

E. SURINAME EN DE OORLOG 1939-'40. —
Staat van de middelen in 1939. —
Blijkens den staat van de middelen, opgenomen in „De West" van 24 Januari, was de jaaropbrengst in 1939 *f* 4.514.000 (*f* 4.217.000). De raming was een half millioen minder dan de opbrengst.
De voorspelling dat Suriname een abnormale droogte tegemoet gaat, die om de veertien jaren dit land schijnt te teisteren, is tot dusverre maar al te zeer bewaarheid.
In den middelen-staat geven de invoerrechten de grootste stijging, van *f* 1.459.000 op *f* 1.595.000.
De inkomstenbelasting bracht ruim *f* 60.000 meer op dan geraamd, het gevolg o.m. van een zekere opleving, die in sommige bedrijven in 1939 viel waar te nemen. Dit middel staat er ook goed voor in het loopend jaar, dank zij de groote bijdrage der bauxietonderneming. Haar aandeel in de inkomstenbelasting bedraagt dit jaar ruim drie ton.
Alle middelen die verband houden met het bauxietbedrijf vertoonen een zekere stijging. Ook de retributies van goud en balata wijzen op eenige stijging der productie. Verder wijst de hoogere opbrengst van de „vergoeding bij het aangaan van werkovereenkomsten" op een kleine opleving van het boschbedrijf.

De post had een goed jaar. Zij bracht zoowat ƒ 45.000 meer op dan de raming, in hoofdzaak een gevolg van het toenemend luchtvervoer. Tegenover deze hoogere opbrengst staat een verhooging der uitgaven, want het luchtpostverkeer levert per saldo geen voordeel op voor de koloniale kas.
De Radiodienst bracht ƒ 15.000 op boven de raming.
De spoorwegdienst, geschat op een ton, bracht ruim ƒ 10.000 meer op. Deze dienst blijft sukkelen met zware tekorten.
De opbrengst van boeten enz. bleef ƒ 4000 beneden de raming. Dit kan wijzen op verminderde misdadigheid, dan wel op grootere rechtelijke clementie.
(De West) **(Vor. ber. Begrooting 3671 B)**

10 MAART 1940

A. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Sinologie. - Inaugureele rede van prof. J. L. M. Mullie, C.I.C.M., over „De belangrijkheid van de Chineesche syntaxis". —**
In de aula van de rijksuniversiteit van Utrecht heeft prof. J. L. M. Mullie, C.I.C.M., benoemd tot bijzonder hoogleeraar in de Chineesche taal en letterkunde aan deze universiteit, op 4 Maart zijn inaugureele rede uitgesproken over „De belangrijkheid van de Chineesche syntaxis".
In de inleiding van zijn voordracht toonde spr. aan, dat, door het gebrek aan een syntaxis der Chineesche taal de Chineesche leerlingen bij het lager onderwijs veel tijd nutteloos verliezen met het van buiten leeren van teksten, welke zij niet geheel verstaan. Dit gebrek berokkent den jongen Europeeschen sinologen eveneens vele moeilijkheden, welke vooral een leeraar in het Latijn aan een gymnasium in China van den eersten dag af ondervindt. Maspero ondermijnde het wezen der syntaxis zelf door het niet-bestaan van zelfstandige naamwoorden en werkwoorden in het Chineesch, het Annamietisch enz. te verdedigen. Spr. weerlegde deze theorie door argumenten zoowel uit de volkstaal als uit de letterkundige taal en bewees, dat de Chineezen en de Annamieten het bestaan van zelfstandige naamwoorden psychologisch aanvoelen en spraakkunstig uitdrukken. Daarbij is de theorie van Maspero ontoereikend om alle taalfeiten te verklaren en zij steunt niet op het heele leven der woorden in al hun gedragingen en verbindingen.
Maar om de taalstudie voor jonge sinologen en Chineesche leerlingen gemakkelijker te maken is een wetenschappelijk juiste syntaxis noodig.
Spr. wees op de verkeerde opvattingen, welke nog altijd verspreid worden door de werken van prof. J. J. Brandt, Margoulès, P. Prémare, P. Zottoli, P. Wieger, en anderen. Ook de vertalingen uit het Chineesch zijn vaak of wel onnauwkeurig of wel zij laten niet uitkomen, waarom een zinswending zoo is vertaald. Vooral de partikels worden slecht begrepen of geheel over het hoofd gezien.
Spr. gaf ten slotte een uitvoerige beschrijving van de spraakkunstige functie van het partikel „tsje", dat zoo belangrijk is om den samenhang der zinnen goed te begrijpen en dat sterk verschilt van de Europeesche manier van uitdrukking.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Inaugur. redev. 4143 B; Sinologie 544 D)

B. **ROEMENIE. — Opheffing Ministerie van Propaganda. - Devaluatie van de Lei. - Koning Carol over de neutraliteit en buitenlandschen handel. —**
Eadian, de Roemeensche minister van Propaganda, heeft op 29 Februari zijn ontslag ingediend. De verschillende functies van het ministerie zullen door andere officieele organen worden overgenomen.

Devaluatie van de Lei. — De Roemeensche regeering heeft op 4 Maart drie decreten uitgevaardigd, waarvan er één devaluatie van de lei met een derde betreft. De belangrijkste bepaling van het devaluatiedecreet luidt als volgt:

„De valuta-premie, welke de Roemeensche Nationale Bank in de toekomst zal betalen, wordt met 50% verhoogd, berekend naar den thans geldenden officieelen koers plus de thans van kracht zijnde premie van 38%. De premie zal slechts voor die deviezen worden betaald, welke vrij verhandelbaar zijn." Hierdoor zal bijvoorbeeld de koers van den dollar van 141.10 Lei tot 211.65 Lei worden verhoogd.
De koers van de lire, de rijksmark, de Balkan-valuta's en den pengö, waarvoor tot nog toe ook geen premies werden betaald, wordt niet verhoogd.

Koning Carol over de neutraliteit en buitenlandschen handel. —
Bij de opening van het Roemeensche parlement heeft Koning Carol op 7 Maart een troonrede voorgelezen, waarin hij met name betoogde, dat Roemenië op loyale wijze zijn politiek zal voortzetten, ook in de toekomst, zoowel in zijn eigen belang als in het belang van den vrede. Ook op het gebied van den buitenlandschen handel worden de normen der neutraliteit gevolgd. De vorst wees vervolgens op de versterking der betrekkingen van Roemenië met zijn bondgenoot en op de vriendschap met alle nabuurlanden. De Balkan-conferentie te Belgrado heeft het mogelijk gemaakt opnieuw de onwrikbare solidariteit te betuigen van de landen die tot de Balkan-entente behooren en hun gemeenschappelijke belangen van vrede, orde en veiligheid te demonstreeren.
Onze voortdurende zorg voor die belangen, aldus zeide de Koning, heeft ons onlangs ook de toenadering gebracht tot andere mogendheden.
Na gewezen te hebben op de hartelijke ontvangst in Italië van den Roemeenschen jeugdleider Sidorivici, zijn voldoening te hebben uitgesproken over de vriendschappelijke ontvangst bereid aan den Roemeenschen minister van Financiën te Sofia, verzekerde de Koning, dat Roemenië zijn politiek van vrede en goede betrekkingen met alle volkeren wenscht voort te zetten. Evenwel is Roemenië besloten, zijn grenzen, welke door de historische gerechtigheid zijn getrokken, te verdedigen.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Koning Carol 4084 D)**

C. **ZWITSERLAND. — De aanwijzing van Pilet-Golaz tot Motta's opvolger. - Defensieleening. —**
De Zwitsersche ministerraad heeft op 4 Maart den president van Zwitserland voor 1940, den minister voor het Verkeerswezen, dr. Marcel Pilet-Golaz, uitgenoodigd de leiding van het departement van buitenlandsche zaken op zich te nemen en deze heeft de uitnoodiging aanvaard. **(V. b. Overl. Motta 4107 B)**

Defensieleening. — De Bondsraad heeft op 29 Februari besloten een defensieleening van 200 millioen franc tegen 3½% uit te geven.
(Neue Zürcher Zeitung) **(Vor. ber. Defensie 4094 B)**

D. **TIBET. — Troonsbestijging van den Dalai Lama.**
De zesjarige Dalai Lama, een jongen uit een Chineesch boerengezin, heeft op 22 Februari in de „verboden stad" te Lhasa als heerscher over Tibet den troon bestegen.
Buitenlanders werden tot de plechtigheid niet toegelaten. Slechts een Britsche delegatie kreeg verlof de processie te aanschouwen. De plechtigheid der troonsbestijging geschiedde in het Potala-paleis.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Dalai Lama 3879 D)**

E. **DENEMARKEN. — Scheepvaart. - Verliezen ter zee. - Steun aan slachtoffers van den zee-oorlog. —**
Sedert het uitbreken van den oorlog heeft Denemarken ten gevolge van mijnen en torpedo's in totaal tot op 6 Maart '40 26 schepen verloren. Een-en twintig hiervan waren vrachtschepen, vijf visschers-treilers.
De gezamenlijke tonnage van deze schepen bedroeg 80.000 ton. Tweehonderd acht-en-vijftig Deensche zeelieden zijn bij deze schipbreuken om het leven gekomen.
De Deensche rijksdag heeft een wet aangenomen, waarbij aan de nagelaten betrekkingen van zeelieden en visschers, die ten gevolge van oorlogshandelingen om het leven zijn gekomen, jaarlijks een „eeregave" van 800 kronen zal worden verstrekt, terwijl ieder nagelaten kind tot het achttiende levensjaar 200 kronen zal ontvangen. (Politiken)
(Vor. ber. Verl. Wereldkoopvaardij 4157)

11 MAART 1940

F. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Geen verhooging van Rijkssalarissen. - 5% korting wordt niet ingetrokken. —**
Namens de regeering is op 29 Februari aan de vertegenwoordigers der zes vakcentrales van overheidspersoneel medegedeeld, dat de regeering er niet toe heeft kunnen besluiten, den rijksambtenaren thans een toeslag op hun bezoldigingen toe te kennen, res-

pectievelijk de nog altijd bestaande korting van 5% in te trekken. Er komt dus op het oogenblik in de bezoldiging van het rijkspersoneel geen verandering.
(Vor. ber. Salariskorting 1956 E)

Reizigersverkeer in 1939. —
Het Centraal Bureau voor de Statistiek publiceert het volgende staatje van het reizigersverkeer in Nederland:

Reizigers uit:	aantal overnachtingen 1938	1939
Ned. Overz. gebieden	48.731	43.476
België	69.065	62.636
Duitschland	217.049	184.201
Engeland	106.907	82.073
Frankrijk	62.727	54.862
Italië	18.099	11.750
Zwitserland	33.524	30.340
Denemarken	10.901	9.965
Zweden	13.014	10.150
Noorwegen	15.983	12.577
Hongarije	12.116	9.449
Overige Europeesche landen	70.264	34.492
Ver. Staten	64.978	64.983
Overig Amerika	11.510	11.015
Afrika	8.174	8.902
Azië	10.560	10.077
Australië	3.876	3.191
Zonder vaste woonplaats of woonplaats onbekend	5.217	4.149
Totaal	782.695	648.288

Tentoonstelling „Glas 1940". —
Op 2 Maart werd in het Stedelijk Museum te Amsterdam een tentoonstelling geopend van voortbrenselen der glas-kunst, zoowel wat betreft gebruiksvoorwerpen als artikelen voor versiering. Deze expositie werd voorbereid door de commissie voor de wisselende tentoonstellingen van moderne toegepaste kunst in het Stedelijk Museum te Amsterdam.
(Vor. ber. Tentoonstellingen 4052 D)

Geestelijk leven. - Het zilveren bisschopsjubileum van Mgr. A. F. Diepen. —
Op 7 Maart is te Den Bosch het jubileum gevierd van Exc. mgr. A. F. Diepen. Op zijn wensch is de herdenking van zijn bisschopswijding tot een kerkelijke viering beperkt gebleven, waartoe de kathedrale baseliek van St. Jan op luisterrijke wijze was versierd. (Maasbode - De Tijd)

Amsterdam. - Scheepvaart 1939 (1938). —

	1939	1938
Aantal schepen	3.110	3.464
	(in 1.000 tons)	
Goederen (inkomend)	3.149	3.485
„ (uitgaand)	1.837	1.994
Netto registerton	3.991	4.664

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Amsterdam, Havenverkeer 4018 B)

Liberale Staatspartij. - Jaarvergadering. —
De algemeene jaarvergadering van de Liberale Staatspartij, die op 9 Maart te Utrecht is gehouden, werd geopend met een rede van den voorzitter, prof. mr. B. M. Telders, waaraan wij het volgende ontleenen:
Zoo iemand, dan hebben wij, door ons hardnekkig vasthouden aan de traditioneele grondslagen van de Nederlandsche zelfstandigheidspolitiek en de pijnlijk getrouwe vervulling van onze in het internationale recht verankerde plichten, getoond, dat „zelfstandigheid" en „neutraliteit" geen ijdele of wankelende begrippen behoeven te zijn, doch veeleer als de hechte grondslagen en doorleefde beginselen van het buitenlandsch beleid van geheel een volk, daaraan de vastheid van lijn en de betrouwbaarheid van richting kunnen verschaffen, welke aan de ons omringende mogendheden zelfs elken schijn van grond tot interventie ontneemt. **(Vor. ber. Lib. Staatspartij 3402 F)**

Visum voor vreemdelingen voor terugkeer in Nederland verplicht. - Ook voor de gevestigde visumplichtigen. - Eenige uitzonderingen. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Ter kennis wordt gebracht — zulks in aansluiting aan hetgeen daaromtrent reeds op 22 Januari 1940 werd medegedeeld — dat met ingang van 15 Maart 1940 de hier te lande aan visumplichtige vreemdelingen verleende verblijfsvergunningen geen recht meer geven op doorlating aan de grens naar Nederland na een verblijf in het buitenland.
Deze bepaling geldt ook voor de in Nederland „gevestigde" visumplichtigen, waaronder begrepen de houders van een Nederlandsch paspoort voor vreemdelingen (z.g. gunstpas), het identiteitsbewijs afgegeven door het Departement van Buitenlandsche Zaken en het z.g. Nansen-paspoort.
De aandacht wordt er op gevestigd, dat voor de onderdanen van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, België, Italië, Japan, Luxemburg, Siam en Vaticaanstad, de visumplicht niet geldt; deze mogen derhalve, zooals tot dusverre het geval was, ongehinderd Nederland binnenkomen, wanneer zij in het bezit van een geldige verblijfsvergunning zijn.
(Vor. ber. Visum 4128 A)

Nederland. - „Nationale Stichting ter bevordering van de lichamelijke opvoeding". —
Het Rijkscollege voor de Lichamelijke Opvoeding heeft met een aantal organisaties besprekingen gevoerd over de vraag, op welke wijze en door welke middelen de lichamelijke opvoeding van het geheele Nederlandsche volk door een eensgezinde actie bevorderd kan worden. Deze besprekingen hebben geleid tot de oprichting van een Stichting, onder den naam „Nationale Stichting tot bevordering van de lichamelijke opvoeding" en waarbij een aantal organisaties is aangesloten. Hierbij is aan een kern gedacht, welke voor uitbreiding vatbaar is.

Wijziging Rijksambtenarenwet en Arbeidsovereenkomstenbesluit - Beperkende bepalingen i.z. de bezoldiging van ongehuwde ambtenaren in militairen dienst.
De bij Kon. besluit (29 Februari) in art. 19 van het algemeen Rijksambtenarenreglement aangebrachte wijziging heeft de strekking nieuwe bepalingen vast te stellen voor de bezoldiging van ongehuwde ambtenaren, die in verband met oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden verplichten werkelijken dienst verrichten.
Voor gehuwde ambtenaren wordt de bestaande regeling gehandhaafd, evenals voor de ongehuwde ambtenaren, die als eenige kostwinner worden beschouwd.
De overige ongehuwde ambtenaren zullen gedurende 30 dagen de volle aan hun ambt verbonden bezoldiging genieten en daarna 70 pct. van hetgeen die bezoldiging meer bedraagt dan hun militaire belooning.
Voor de ongehuwde ambtenaren, die reeds vóór 1 Maart 1940 verplichten werkelijken dienst verrichten, wordt deze verlaging geleidelijk toegepast en wel in dien zin, dat voor het tijdvak van 1 Maart tot 1 Mei 1940 gerekend wordt naar 90 pct. en voor het tijdvak van 1 Mei tot 1 Juli 1940 naar 80 pct. van de bezoldiging, zoodat voor deze ambtenaren de nieuwe regeling volledig op 1 Juli in werking zal treden.
Eenzelfde regeling is getroffen, voor het loon der ongehuwde arbeiders, die onder het arbeidsovereenkomstenbesluit vallen.

„Liebesgaben". - Alleen van particulieren aan particulieren. —
De Regeeringspersdienst meldt: De regeling betreffende geschenkzendingen van levensmiddelen naar het buitenland is gewijzigd en luidt met ingang van 1 Maart o.a. als volgt:
Zonder dat daartoe bij de desbetreffende instanties uitvoermachtigingen behoeven te worden aangevraagd, is het geoorloofd bij postpakketzendingen van particulier tot particulier, levensmiddelen naar het buitenland uit te voeren tot een maximum van 3 K.G. per pakket.

Tweede Kamer. - Kunstbescherming tegen oorlogsgevaren. - Crediet goedgekeurd. —
Een crediet van twee millioen gulden ter bescherming van schatten van kunst en wetenschap tegen oorlogsgevaren (lucht- en andere bombardementen, enz.) is op 8 Maart door de Tweede Kamer zonder debat en zonder hoofdelijke stemming toegestaan.
(Vor. ber. Kunstschattenbescherm. 4128 A)

Wettelijke zetelverplaatsing van N.V.'s. —
De Tweede Kamer heeft op 7 Maart het ontwerp:

Wettelijke zetelverplaatsing van N.V.'s, nadat eenige amendementen door den minister van Justitie waren overgenomen, zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd. **(Vor. ber. 4028 B)**

Begrooting van Suriname goedgekeurd. —
Op 7 Maart heeft de Tweede Kamer de begrooting van Suriname zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Hulp aan het Finsche Roode Kruis. - Bedrag goedgekeurd. —
Het wetsontwerp „Hulp aan het Finsche Roode Kruis *f* 100.000", werd op 8 Maart zonder hoofdelijke stemming (N.S.B. tegen) goedgekeurd. **(V. b. 4125A)**

Radiorede van minister Steenberghe ten behoeve van de veehouderij. —
Op 11 Maart heeft de minister van Economische Zaken een radiorede gehouden, die speciaal voor de veehouders was bestemd. Hij kondigde hieraan aan:
1) Winterprijs voor boter blijft tot 1 Mei gehandhaafd;
2) Steun aan ondermelk;
3) Inblikken van nuchtere kalveren;
4) Vergoeding voor aan miltvuur gestorven koeien.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Miltvuur 4086 A)**

12 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het WERELDGEBEUREN **van 23—31 Januari 1940. —**

23 Januari: De Zwitsersche oud-bondspresident Motta overleden. **(Pag. 4107 B)**
Bij de ramp van het Italiaansche stoomschip „Orazio" blijken 47 passagiers en 60 leden der bemanning te zijn omgekomen.
De Britsche torpedobootjager „Exmouth" is, incl. de 175 man die aan boord waren, tot zinken gebracht. **(Pag. 4115)**
Generaal Hertzog dient in het Zuid-Afrikaansche parlement een motie in om den Staat van Oorlog met Duitschland te doen eindigen. **(Pag. 4113)**
Bij de Tweede Kamer wordt een wetsontwerp ingediend tot een voorloopige herwaardeering van den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank op den grondslag van een depreciatie van den gulden van 18 pct. **(Pag. 4109)**

24 Januari: Coördinatie van de Roemeensche petroleumproductie. **(Pag. 4107 D)**
Bij de Tweede Kamer wordt wetsontwerp in zake de instelling van een Leeningfonds ingediend. **(4109)**

25 Januari: Het handelsverdrag tusschen Japan en Amerika loopt af. **(Pag. 4115 C)**
Het Canadeesche parlement ontbonden. **(Pag. 4110)**
De buitenlandsche politiek onzer regeering goedgekeurd. **(Pag. 4109)**

26 Januari: Als représaille voor het gebeurde met de „Asama Maru" visiteeren Japanners het Britsche schip „Wing Sang" voor Foetsjau.

27 Januari: Het parlement der Unie van Zuid-Afrika verwerpt met 81 tegen 59 stemmen de motie-Hertzog om den oorlog met Duitschland te staken. **(4113)**
Prins Paul wordt tot opperbevelhebber van alle Joegoslavische strijdkrachten benoemd.

28 Januari: In Zuid-Afrika komen de parlementsfracties, die onder leiding staan van Hertzog en den leider der nationalistische partij Malan, tot een overeenkomst, waarbij naar een republikeinschen regeeringsvorm, gescheiden van de Britsche Kroon, zal worden gestreefd. **(Pag. 4113)**

29 Januari: Duitsche vliegtuigen doen op groote schaal aanvallen op Britsche schepen. **(Pag. 4122)**

30 Januari: De Britsche minister van Oorlog, Stanley, deelt in het Lagerhuis mede, dat sinds het begin van den oorlog 40 Engelschen zijn gesneuveld; 720 kwamen door verkeersongevallen of ziekte om.

31 Januari: Luitenant-generaal Van den Bergen, chef van den Belgischen generalen staf, neemt ontslag. **(Pag. 4117 A)**
(Red. K. H. A.) **(Vor. Recap. v. 16—22 Jan. '40, 4156)**

A. **EUROPA'S HEROPBOUW. — Verdeeling der wereld. - Plan van Otto van Habsburg en van Die Woche.**
Naar het Duitsche Nieuwsbureau verneemt, heeft aartshertog Otto van Habsburg (de Oostenrijksche Kroonpretendent), die op het oogenblik in de Vereenigde Staten vertoeft, aan verscheidene Amerikaansche persoonlijkheden een plan voorgelegd voor de indeeling van Midden-Europa na een overwinning der geallieerden.
Dit plan zou o.a. behelzen, de vorming van een Donau-monarchie, bestaande uit Baden, Württemberg, Beieren, Oostenrijk, Zuid-Slavië en Hongarije. De inlijving van Hongarije zal bekrachtigd worden door het verleenen van de Kroon van St. Stephanus aan Otto van Habsburg.
Voorts zou het plan omvatten: afstand van Triëst aan de Donaumonarchie, herstel der republiek Tsjecho-Slowakije met inlijving van het Sudetengebied en het Zuidelijk deel van Saksen, herstel van den Poolschen staat met Opper-Silezië en Oost-Pruisen, afstand van Sleeswijk-Holstein aan Denemarken met het kanaal van Kiel als nieuwe grens, afstand van den linker-Rijnoever aan Frankrijk, voorts de vorming van een Noord-Duitsche of Pruisische romp-republiek en samenvoeging van al deze nieuwe staten in een nieuwe Europeesche Federatie, onder toezicht der geallieerden.
Verder zou het plan bepalen een vijftigjarige militaire contrôle van Engeland en Frankrijk over den Pruisischen rompstaat en de Donaumonarchie. De geallieerden garandeeren de grenzen der Europeesche Federatie en dragen de koloniale Volkenbondsmandaten op de Federatie over. Aan den rompstaat en de Donau-monarchie zou een gedwongen leening worden opgelegd tot dekking van de oorlogskosten. Het onafhankelijke koninkrijk Albanië zou hersteld worden.
Alle eilanden in de Middellandsche Zee, met uitzondering van Cyprus en Malta zouden aan de oorspronkelijke eigenaars worden teruggegeven. De eilanden van de Dodekanesos zouden aan Turkije worden afgestaan. Italië zal voor het verlies van Triëst, Albanië en Rhodos worden schadeloos gesteld met een strook woestijnland, welke Abessynië verbindt met Lybië.
Een Balkan-alliantie zou gevormd worden onder leiding van Turkije en Roemenië.
Otto van Habsburg zou, zoo verneemt het D. N. B. ten slotte, in de Vereenigde Staten optreden als bijzondere gevolmachtigde van de geallieerde regeeringen.
Hij is door president Roosevelt op het Witte Huis ontvangen.

De verdeeling van het Engelsche Rijk. — In het Lagerhuis heeft men op 9 Maart de aandacht van den minister van Propaganda gevestigd op een kaart met bijbehoorend artikel in het bekende Duitsche tijdschrift „Die Woche", waarin aangegeven wordt hoe na het winnen van den oorlog het Engelsche Rijk uiteengerukt moet worden. Ierland, Indië en Zuid-Afrika moeten volledige zelfstandigheid erlangen. Gibraltar moet aan Spanje, Malta en Cyprus aan Italië teruggegeven worden en het Suezkanaal moet geïnternationaliseerd worden. Volgens de beginselen van de Monroeleer moeten de Bahama's en Bermuda-eilanden aan de Vereenigde Staten komen, de Falkland eilanden aan Argentinië en Britsch-Guyana, Trinidad en de Eilanden boven den Wind aan de Zuid-Amerikaansche republieken Brazilië en Venezuela. Alleen met Canada heeft de schrijver eenigszins verlegen gezeten, want hij weet niet of de Vereenigde Staten het zouden willen opnemen, maar verder moeten de Engelsche invloed en het territoriale bezit in de Nieuwe Wereld volkomen verdwijnen.
Minister Reith zeide, dat hij niet zal nalaten, ook al kon Die Woche niet als een officieel Duitsch tijdschrift worden beschouwd, het Engelsche volk te laten zien, wat men na het winnen van den oorlog in Duitschland van plan is. Omdat de geheele Duitsche pers geen enkel artikel mag publiceeren zonder de toestemming der overheid, moet men het geschrijf in elk geval beschouwen als niet in tegenspraak met de Duitsche wenschen. (Die Woche en D. N. B.)

B. **LOUIS DE VRIES OVERLEDEN. —**
In den ouderdom van 68 jaar is de bekende Amsterdamsche tooneelspeler Louis de Vries op 10 Maart te Nice (Fr.), waar hij tot herstel van zijn gezondheid verblijf hield, overleden.
Met Louis de Vries is een tooneelspeler heengegaan, die door vele generaties tooneelliefhebbers in binnen- en buitenland in tallooze glansrollen is bewonderd. Louis de Vries werd op 18 October 1871 te Amsterdam geboren als zoon van doofstomme ouders. In zijn jeugd leerde hij het diamantvak, doch dit bedrijf had voor De Vries niet voldoende bekoring en aldra ging zijn belangstelling meer uit naar het tooneel. Na zich de eerste tijden aan het liefhebberijtooneel te hebben gewijd, ging hij in 1900 naar de Amsterdamsche tooneelschool en daarmede ving hij zijn acteurscarrière aan.

In 1914 kwam hij bij Het Nederlandsch Tooneel, waar hij verschillende rollen vervulde. Na afloop van het seizoen ging hij voor den eersten keer op tournée naar Nederl.-Indië, waar hij twee jaren vertoefde en groote successen boekte in Dolle Hans en De rechte Lijn van Jan Fabricius. Tijdens deze tournée kwam hij met de première van Tropenadel van Henri van Wermeskerken. Van zijn verdere rollen noemen wij de hoofdrol in De Bokkenrijder, Androcles en de Leeuw, Judas Iscarioth, De Rechter van Zalamea, De Despoot, Samson, De Dief, en Jacqueline. In Juni 1927 begaf De Vries zich met een gezelschap naar Parijs, waar hij met Ghetto van Heijermans groote belangstelling trok, terwijl hij het jaar daarop in Kopenhagen optrad, waar men dermate over zijn spel verrukt was, dat de Deensche koning hem spontaan met de Danebrog-orde begiftigde.
Talloos waren de keeren, dat hij te Antwerpen, Gent en Brussel en in verschillende steden van Vlaanderen stukken van zijn repertoire opvoerde.
Te Rome heeft hij Pirandello opgevoerd en werd hij door Mussolini ontvangen.
In 1938 maakte De Vries nog een tournée naar West-Indië.
De overledene was directeur van Het Hollandsche Tooneel, voorzitter van den raad van bestuur der N.V. Hollandsche Schouwburg te Amsterdam, in welk theater hij groote triomfen vierde, eerelid van den Bond van Nederlandsche Tooneelschrijvers en lid van het hoofdbestuur van de Société Universelle du Théatre te Parijs.
Zijn artistieke verdiensten zijn door verscheidene regeeringen erkend. De Vries was ridder in de orde van Oranje Nassau, ridder in de Danebrog-orde, officier in de Italiaansche Kroonorde, officier in de Leopoldsorde en ridder in het Legioen van Eer.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Louis de Vries 2203 H)**

13 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. —
MIJNEN. — **Het afweermiddel tegen de magnetische mijn. - Antimagnetisch Gauss-toestel. —**
De „Queen Elizabeth" was op haar reis naar Amerika tegen magnetische mijnen beschermd door een „antimagnetisch Gauss-toestel". Dit toestel is ook op honderden andere schepen aangebracht, waarvan er tot dusver niet één het slachtoffer van magnetische mijnen is geworden. Het toestel bestaat uit een electrischen kabel die om het heele schip heen loopt ter hoogte van het dek. De stroom is zoodanig gekozen, dat het opgewekte electromagnetische veld het magnetische veld van het schip neutraliseert. Het middel is zeer eenvoudig. De beveiliging kan binnen enkele dagen op ieder schip worden geïnstalleerd.
(Vor. ber. Magnetische mijn 4161)

ENGELAND. — **„Anglo-French Industrial Council" opgericht. —**
De huidige besprekingen tusschen Fransche en Britsche industrieelen hebben geleid tot de vorming van een „Anglo-French Industrial Council". Deze moet een nauwere samenwerking tusschen de industrieën der geallieerden verzekeren.
De Britsche industrie was bij deze besprekingen vertegenwoordigd door de Federation of British Industries en Frankrijk door de Conféderation Générale du Patronat Français.
(Vor. ber. Samenw. Engeland-Frankrijk 4150)

Verscherping der deviezenrestricties. —
Maatregelen zijn genomen om te verzekeren, dat de opbrengst van bepaalde exporten uit Engeland en het Britsche rijk in de toekomst voldaan zal worden in buitenlandsche deviezen, die benoodigd zijn voor den eventueelen invoer van levensmiddelen en oorlogsmaterieel.
Deze goederen zijn: tin, rubber, jute en juteproducten, whisky en bont uit Groot-Brittannië, rubber, jute en jutefabrikaten uit Britsch-Indië, rubber uit Burma en rubber en tin uit de produceerende koloniën, indien zij naar verschillende bestemmingen buiten het Britsche rijk uitgevoerd worden. Deze bestemmingen zijn met name Noord- en Zuid-Amerika (met uitzondering van Canada, andere Britsche en Fransche gebieden en Argentinië), België en koloniën, Nederland en overzeesche gewesten en Zwitserland.
De valuta's, waarin de betaling verricht moet worden, zijn belga's, guldens, Nederl.-Indische guldens, Zwitsersche francs en Amerik. dollars.
Australië heeft soortgelijke maatregelen genomen nopens alle uitgevoerde goederen naar dezelfde bestemmingen. **(Vor. ber. Financiën 4140)**

Palestina-debat in het Lagerhuis in zake de reglementeering van den landverkoop. —
Aan het einde der debatten over de Palestijnsche aangelegenheid is de door het Labour-lid Noel Baker ingediende motie van afkeuring verworpen met 292 tegen 129 stemmen.
De kern van de zaak — beperking van den grondverkoop aan Joden in Palestina— ligt in het feit, dat de Engelsche regeering den steun der Arabieren in den oorlog noodig heeft en aldus den Arabieren gunstig stemt. **(Vor. ber. Reglem. landverk. 4156 B)**

Luchtvaart. - Mededeeling van Kingsley Wood, minister voor Luchtvaart. —
Tijdens de behandeling van de begrooting voor Luchtvaart in het Lagerhuis deelde de Britsche minister Kingsley Wood op 8 Maart mede, dat 700 convooien met succes door de luchtmacht werden geescorteerd. Meer dan 100 vijandelijke duikbooten werden gezien en ruim 60 aanvallen zijn gedaan.
In Canada, Australië en Nieuw-Zeeland zijn opleidingen voor vliegers in het leven geroepen, welke per jaar 20.000 vliegers en 30.000 andere leden van de bemanning kunnen opleiden.
Verscheidene nieuwe vliegtuigfabrieken werden in dienst gesteld, terwijl nog tal van nieuwe fabrieken worden gebouwd. In het afgeloopen jaar is de productie verdubbeld en de gevechtskracht van de Britsche luchtmacht is in het afgeloopen jaar eveneens verdubbeld. **(Vor. ber. Kingsley Wood 4130)**

Hulp aan Finland. —
Tijdens de op 11 Maart gehouden zitting van het Lagerhuis vroeg de Labour-leider Attlee, Chamberlain om een verklaring betreffende de onderhandelingen tusschen Finland en Rusland.
Chamberlain zeide: „Het zal het Lagerhuis bekend zijn, dat zoowel de Fransche als de Britsche regeering aan Finland materieelen bijstand heeft gezonden en nog steeds zendt. Deze bijstand is voor de Finsche strijdkrachten van aanzienlijke waarde geweest. Gelijk de Britsche en de Fransche regeeringen reeds aan de Finsche hebben medegedeeld, zijn zij bereid om in antwoord op een beroep om verdere hulp onmiddellijk en gezamenlijk over te gaan tot het verleenen van hulp aan Finland met gebruikmaking van alle hulpbronnen, die tot haar beschikking staan.
(Vor. ber. Chamberlain over Finland 4130)

Verklaring van den minister van Oorlog, Stanley. - Een groot Britsch leger wordt voor Frankrijk gevormd. —
Bij de indiening van de legerbegrooting in het Engelsche Lagerhuis heeft op 12 Maart de minister van Oorlog, Stanley, een verklaring afgelegd, waarin hij zeide:
„Wat Frankrijk betreft, wordt een groot Britsch leger gevormd. Wij zijn door onzen plicht gehouden geleidelijk ons deel van den oorlogslast te land over te nemen van de schouders onzer Fransche bondgenooten, die in de eerste dagen van den oorlog verplicht waren zoo'n bijzonder zwaar deel van dien last te dragen". **(Vor. ber. Stanley 4123)**

BRITSCH-INDIE. — **Congres tegen nieuwe besprekingen met den Onderkoning. —**
De werkcommissie van de Congrespartij van Britsch-Indië heeft op 28 Februari een exposé van Gandhi

aangehoord over zijn besprekingen met den Onderkoning.
Na afloop hiervan kwam men tot de slotsom, dat er geen gemeenschappelijke basis voor Engeland en Britsch-Indië bestaat en dat de Engelsche oorlogsdoeleinden niet gelden voor Indië, omdat Engeland niet bereid is de regeeringsmacht in handen van het Indische volk te leggen. Het Congres maakte bezwaar tegen verdere onderhandelingen met den Onderkoning. **(Vor. ber. Congrespartij 4150)**

Eerste Oorlogsbegrooting. - Veertig millioen Pond voor de landsverdediging. —
Op 29 Februari is de eerste oorlogsbegrooting van Britsch-Indië ingediend. De inkomsten voor het belastingjaar 1940-'41 worden geraamd op £ 69.480.000 en de uitgaven, hierbij ingesloten de oorlogsuitgaven, op £ 69.442.500. De uitgaven voor de landsverdediging worden geraamd op £ 40.140.000 waarvan £ 6.292.500 extra uitgaven zijn, die op rekening van den oorlog moeten worden gesteld.
Een verhooging van de rechten op suiker van 50% en een verhooging van de benzine-belasting met 20% is aangekondigd. Deze verhooging zal onmiddellijk in werking treden.

DUITSCHLAND. — **„Stillhalte"-credieten. —**
Volgens het „Bankarchiv" bedragen de Duitsche „Stillhalte"-credieten van de neutrale landen, Nederland, België, Zwitserland en de Vereenigde Staten in totaal ruim Rm. 340 millioen. Volgens de na den oorlog gesloten overeenkomsten is hiervoor verlenging verkregen tot 31 Mei 1940. Het totaal van Engelsche en Fransche Stillhalte-bedragen beloopt Rm. 360 millioen. **(Vor. ber. „Stillhalte" 4138)**

Redevoering van Rijkskanselier Adolf Hitler in het Zeughaus te Berlijn. —
Bij de herdenking ter eere van de gesneuvelden in den oorlog 1914—1918 en in den tegenwoordigen oorlog, heeft Rijkskanselier Hitler op 10 Maart in het Zeughaus te Berlijn een toespraak gericht tot het Duitsche volk, waaraan wij het volgende ontleenen:

„Als voormalig soldaat van den grooten oorlog heb ik tot de Voorzienigheid één enkele deemoedige bede te richten: Moge zij ons allen de genade deelachtig doen worden het laatste hoofdstuk der groote volkerenworsteling voor ons Duitsche volk in eere af te sluiten. Onze belijdenis op dezen dag zij derhalve de plechtige eed: De door de kapitalistische machthebbers van Frankrijk en Engeland het Groot-Duitsche Rijk opgedrongen oorlog moet tot de roemrijkste overwinning van de Duitsche geschiedenis worden."
(Vor. ber. Hitler 4150)

Berlijns standpunt in zake Navicerts. —
In een mededeeling van de persafdeeling van het Duitsche gezantschap te Den Haag wordt gezegd:
Door het stelsel van de navicerts trachten de geallieerden de neutralen in den oorlog te sleepen. Toch schijnen enkele hunner met de gedachte te spelen, dat het misschien voordeelig en veilig kon zijn dat stelsel te aanvaarden, want, zoo redeneeren zij, dan behoeven de schepen niet meer naar de contrôlehavens en blijven ze buiten het gevaarlijke gebied.
Wanneer zij dat zouden doen, zou de Duitsche regeering zich voor een nieuwe situatie geplaatst zien, waartegen zij met kracht zou optreden.
Van bevoegde Duitsche zijde wordt in dit verband het volgende vastgesteld.

1. Ieder neutraal land, dat het stelsel van de navicerts aanvaardt, onderwerpt zich aan de vijandelijke blokkadebepalingen.
2. Een neutraal land, dat navicerts verzoekt voor voorwaardelijke contrabande, erkent daarmede Engelsche blokkademaatregelen, die in strijd met het internationale recht genomen zijn.
3. Er bestaat voor Duitschland geen enkele zekerheid, dat schepen, welke met navicerts varen, ten slotte toch niet in vijandelijke havens lossen.
4. Door het stelsel van de navicerts wordt een grootscheepsche Engelsche economische spionnage mogelijk, want Engeland verschaft zich dan door zijn consuls inzage in allerlei zakengeheimen, wat zoowel het Duitsche als het neutrale handelsverkeer zelfs nog na den oorlog kan schaden.
5. Door het aanvaarden van het stelsel van de navicerts krijgen de neutralen zeker in de oogen van Duitschland geen alibi, integendeel zij maken zich in hooge mate verdacht.

(Vor. ber. Navicerts 4031)

Von Ribbentrop's bezoek aan Rome en het Vaticaan.
Op 10 Maart arriveerde de Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, vergezeld van 31 deskundigen, te Rome. Hij is op 11 Maart weer vertrokken. In 36 uur tijds heeft hij tweemaal een onderhoud met Mussolini en Ciano gevoerd, is bij den Koning op audiëntie geweest en langer dan een uur bij den Paus.
Stefani geeft het volgende officieele communiqué omtrent Ribbentrop's bezoek aan Mussolini:
„De besprekingen tusschen den Duce en Von Ribbentrop hadden tot onderwerp een bestudeering van den internationalen toestand. Zij hadden plaats in den geest en het kader van het verdrag van bondgenootschap en de tusschen Italië en Duitschland bestaande overeenkomsten."
Omtrent de audiëntie van Von Ribbentrop bij den H. Vader, die door den Duitschen ambassadeur was aangevraagd, wordt medegedeeld dat dit bezoek niet beteekent, dat iets is veranderd in de houding van Duitschland ten opzichte van de Katholieke Kerk, noch in de protesten van het Vaticaan naar aanleiding van de vervolgingen door de nazi's, in het bijzonder in Polen. Von Ribbentrop heeft aldus de geestelijke macht van den H. Stoel willen eeren en van zijn kant heeft de Paus van deze gelegenheid gebruik gemaakt om die stappen te doen, welke op grond van de tegenwoordige toestanden noodig zijn.
(Telex-A. N. P. - Times - D. N. B.)
(Vor. ber. Von Ribbentrop 3996)

14 MAART 1940

A. SOVJET-RUSLAND. — Vrede met Finland gesloten. - Indrukken in het buitenland en Helsinki. - Proclamatie der Finsche regeering. - Veldmaarschalk Mannerheim's laatste dagorder. —
De Finsch-Russische onderhandelingen, welke sedert 8 Maart '40 te Moskou zijn gevoerd, hebben in den nacht van 12 op 13 Maart '40 tot het sluiten van vrede tusschen de Sovjet-Unie en Finland geleid.
Deze mededeeling werd op 13 Maart door Radio-Moskou en den Finschen minister van Buitenlandsche Zaken, Tanner, bevestigd.
Het Sovjet-telegraafagentschap heeft den volgenden volledigen tekst gepubliceerd van het tusschen Helsinki en Moskou gesloten vredesverdrag:

Het praesidium van den Oppersten Raad van de Sovjet-Unie eenerzijds en de president van de Finsche republiek anderzijds hebben — geleid door den wensch een einde te maken aan de tusschen de beide landen ontstane oorlogshandelingen, en duurzame vreedzame betrekkingen tot stand te brengen, in de overtuiging, dat het in het belang van de beide verdragsluitende partijen is, nauwkeurige voorwaarden voor de waarborg van de wederzijdsche veiligheid, met inbegrip van de waarborg van de veiligheid van de steden Leningrad en Moermansk, evenals van den spoorweg van Moermansk vast te leggen — het noodzakelijk geacht, hiertoe een vredesverdrag te sluiten en hebben tot hun gevolmachtigden benoemd:
het praesidium van den Oppersten Raad van de Sovjet-Unie: Wjatsjelaf Michailowitsj Molotof, den voorzitter van den raad van volkscommissarissen en volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken; Andrej Alexandrowitsj Zjdanof, lid van het praesidium van den Oppersten Raad, en Alexander Michailowitsj Wasilewski, brigade-commandant;
de president van de Finsche republiek: Risto Ryti, voorzitter van den Finschen ministerraad; Joho Kusti Paasikivi, minister; generaal Karl Rudolf Walden en prof. Vainö Voionmaa, gevolmachtigde.
Deze gevolmachtigden zijn, na wederzijdsche overlegging van hun volmachten, die in orde bevonden zijn, het volgende overeengekomen:

Art. 1. De oorlogshandelingen tusschen de Sovjet-Unie en Finland worden onverwijld, overeenkomstig de wijze, welke in het bij dit verdrag gevoegde protocol is voorzien, gestaakt.

Art. 2. Voor de staatsgrens tusschen de Sovjet-Unie en de Finsche republiek wordt een nieuwe lijn vastgesteld, overeenkomstig welke de geheele Karelische

landengte, met inbegrip van de stad Wiborg (Viipuri) en de baai van Wiborg met de daarin gelegen eilanden, den Westelijken en den Noordelijken oever van het Ladogameer, met de steden Kexholm, Sortavala en Suojärvi, een aantal eilanden in de Finsche Golf, het gebied ten Oosten van Merkjärvi, met inbegrip van de stad Kuolajärvi en een gedeelte van de schiereilanden Rybatsji en Sredni, bij het gebied van de Sovjet-Unie gevoegd worden.

De uitvoerige beschrijving van de grenslijn wordt door een gemengde commissie uit vertegenwoordigers van de verdragsluitende partijen vastgelegd. Deze commissie moet binnen tien dagen na de onderteekening van dit verdrag gevormd worden.

Art. 3. Beide partijen verbinden zich, zich van iederen aanval op elkander te onthouden en geenerlei bondgenootschappen te sluiten, resp. aan geenerlei coalities deel te nemen, die tegen een der verdragsluitende partijen gericht zijn.

Hangö. —

Art. 4. De Finsche republiek brengt tot uitdrukking erin toe te stemmen, dat het schiereiland Hangö en de aan dit schiereiland liggende wateren binnen een radius van 5 mijlen naar het Zuiden en het Oosten en van 3 mijlen naar het Westen en het Noorden van het eiland, zoomede een aantal eilanden, ten Zuiden en ten Oosten van dit schiereiland overeenkomstig de bijgevoegde kaart voor den duur van dertig jaren tegen een jaarlijksch bedrag van 8 millioen Finsche mark worden verpacht, ten einde aldaar een steunpunt voor de vloot in te richten, waardoor de toegang tot de Finsche Golf tegen agressie kan worden verdedigd; daarbij verkrijgt de Sovjet-Unie het recht, ter bescherming van de vlootbasis op haar kosten aldaar de noodige aantallen land- en luchtstrijdkrachten te stationneeren. De Finsche regeering zal binnen tien dagen na de van-kracht-wording van dit verdrag van het schiereiland Hangö al haar troepen terugtrekken, het schiereiland Hangö en de daarbij liggende eilanden zullen overeenkomstig dit artikel van het verdrag onder bestuur komen van de Sovjet-Unie.

Het gebied van Petsamo en de wateren van de IJszee.

Art. 5. De Sovjet-Unie verplicht zich haar troepen uit het gebied van Petsamo terug te trekken. Overeenkomstig het vredesverdrag van 1920 werd dit gebied door de Sovjet-Unie aan Finland afgestaan. Finland verplicht zich, zooals in het vredesverdrag van 1920 werd bepaald, in zijn territoriale wateren aan de kusten van de Noordelijke IJszee geen oorlogsschepen en andere gewapende schepen te stationneeren, met uitzondering van gewapende schepen met minder dan 100 ton waterverplaatsing, welke Finland het recht heeft in onbeperkt aantal te onderhouden, evenals niet meer dan 15 oorlogsschepen en andere gewapende schepen, waarvan de tonnage de 400 ton niet te boven mag gaan. Finland verplicht zich, zooals in hetzelfde verdrag werd bepaald, in genoemde wateren geen duikbooten en gewapende vliegtuigen te stationneeren. Evenzoo verplicht Finland zich, zooals in hetzelfde verdrag was bepaald, aan deze kusten geen oorlogshavens, vlootbases en militaire werken in grootere mate aan te leggen dan vereischt is voor de daar aanwezige schepen en derzelver uitrusting.

Vrije doorvoer naar Noorwegen. —

Art. 8. Aan de Sovjet-Unie en haar staatsburgers wordt, zooals in het verdrag van 1920 was voorzien, het recht van vrije doorreis door het gebied van Petsamo naar Noorwegen en terug verleend. Daarbij wordt aan de Sovjet-Unie het recht verleend, in het gebied van Petsamo een consulaat op te richten. Goederen, die door het gebied van Petsamo uit de Sovjet-Unie naar Noorwegen worden vervoerd en evenzoo goederen, die uit Noorwegen naar de Sovjet-Unie en door dit gebied vervoerd worden, zijn niet aan visitatie en contrôle onderworpen, slechts met uitzondering van de voor de regeling van het transitoverkeer noodige contrôle, terwijl zij ook niet onderworpen zijn aan doorvoerrechten en andere heffingen. Bovenbedoelde contrôle der transitogoederen wordt slechts toegelaten in den vorm, die in zulke gevallen in het internationale verkeer gebruikelijk is. Staatsburgers der Sovjet-Unie, die zich door het gebied van Petsamo naar Noorwegen en uit Noorwegen terug naar de Sovjet-Unie begeven, hebben op grond van de door de bevoegde Sovjet-organen afgegeven passen het recht van vrije doorreis. Met inachtneming van de geldende algemeene bepalingen hebben ongewapende Sovjet-vliegtuigen het recht, tusschen de Sovjet-Unie en Noorwegen door het gebied van Petsamo een vliegdienst te onderhouden.

Doorvoer naar Zweden. —

Art. 7. De Finsche regeering verleent de Sovjet-Unie het recht van doorvoer voor het goederenverkeer tusschen de Sovjet-Unie en Zweden. Om dit transitoverkeer op de kortste spoorwegroute te ontwikkelen, achten de Sovjet-Unie en Finland het noodzakelijk, zoo mogelijk in den loop van 1940, elk der partijen op zijn gebied, een spoorweg aan te leggen, die de stad Kandalaksja met de stad Kemijaervi verbinden moet.

De economische betrekkingen. —

Art. 8. Na het van kracht worden van dit verdrag worden de economische betrekkingen tusschen de verdragsluitende partijen hervat en tot dit doel zullen de verdragsluitende partijen onderhandelingen openen over het sluiten van een handelsverdrag.

Art. 9. Het bovenstaande vredesverdrag wordt na onderteekening onmiddellijk van kracht en moet geratificeerd worden. De uitwisseling der ratificatie-oorkonden zal binnen tien dagen te Moskou geschieden.

Bovenstaand vredesverdrag is in twee origineelen, in de Russische, de Finsche en de Zweedsche taal, op 12 Maart 1940 te Moskou opgemaakt.

(w.g.) Molotof, Sjdanof, Wassilewski, Risto Ryti, Paasikivi, Walden, Vainos Voionmaa.

INDRUKKEN IN HET BUITENLAND. —

In het buitenland is het bericht over den Finsch-Russischen vrede met zeer gemengde gevoelens ontvangen.

Scandinaafsche landen: Allerwegen opluchting, nu het gevaar voor geallieerde interventie, met alle gevolgen van dien, als geweken kan worden beschouwd. Russische vredesvoorwaarden een verzwakking der Scandinaafsche positie geacht.

Londen: De vredesvoorwaarden van de Sovjet-Unie hebben bittere teleurstelling gewekt. Het medegevoel met de Finnen overvleugelt de gedachte aan de nadeelen van dezen vrede voor de Britsche oorlogspositie.

Berlijn: Men beschouwt de oplossing „als een groot succes voor de Duitsche politiek en een nieuwe troef in Duitschlands handen, die den weg geheel vrijmaakt voor verdere actie."

Moskou: Vredesaccoord geweldige slag voor „Geallieerde oorlogsaanstokers".

Rome: Ruslands positie in de Oostzee aanmerkelijk versterkt geacht.

Parijs: Verslagenheid in de Fransche hoofdstad, doch men meent, dat de Geallieerden tot het laatste oogenblik de Finnen materieel en moreel gesteund hebben.

Washington: Critiek op de traagheid, waarmee Amerikaansch Congres, ten aanzien van Finland, heeft gewerkt.

Indrukken te Helsinki. — Te vijf uur in den middag van den 13den Maart, na het sluiten van den vrede, begon de radio-omroep treurmarschen te spelen.
Alle gebouwen vlagden halfstok.

Proclamatie der Finsche regeering op 13 Maart 1940.
In een proclamatie zegt de Finsche regeering, na hulde aan de gevallenen te hebben gebracht:
„Toen de regeering besloot de vijandelijkheden te staken en vrede te sluiten, deed zij dat met de wetenschap, dat het Finsche volk op die wijze voor een grooter ongeluk gespaard blijve. Met de hulp van ons kundig geleid leger en van ons geheele volk en door de offers van onze jeugd zijn wij in staat geweest de kostbaarste dingen, welke wij bezitten, te behouden: de vrijheid en onze nationale eer".

Veldmaarschalk Mannerheim's laatste dagorder. —
Maarschalk Mannerheim heeft in zijn laatste dagorder aan de Finsche troepen hulde gebracht aan de 15.000 gevallenen. Hij schatte de Russische verliezen op 200.000 man. Niettegenstaande den moed en de vechtkwaliteiten van het leger, zoo zeide hij, heeft de regeering het noodzakelijk geacht vrede te sluiten. Ons leger was klein, wij waren verplicht defensielinies te bouwen, moesten hulp zoeken overzee en de noodzakelijke wapens, enz. zien te krijgen. Doch na zestien weken zwaar vechten, staat het Finsche leger ongeslagen door den vijand, welke, niettegenstaande de zware toegebrachte verliezen, slechts in sterkte toenam.
De Finsche soldaten hebben blootgestaan aan enorme physieke en psychische inspanning, daar het niet mogelijk was hen af te lossen.
Maarschalk Mannerheim brengt dank aan Zweden, Noorwegen, Engeland en Frankrijk voor de hulp, welke zij in den vorm van wapens en vliegtuigen hebben verschaft, zonder welke de Finnen het niet zoo lang hadden kunnen uithouden.
De hulp aan manschappen, waarop zoo lang werd gehoopt, is niet gekomen. Slechts twee bataljons met wat artillerie, afweergeschut en vliegtuigen konden op tijd komen om met de Finnen te vechten.
De beloofde hulp van de Westelijke mogendheden kon

niet komen, omdat Finland's naburen, Zweden en Noorwegen, liever naar eigen huis keken, dan dat zij hulp lieten passeeren.
(V. b. Vredesbesprek. 4162 D; Mannerheim 4143 A)

15 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen van het Westelijk front van 3—9 Maart 1940. —
3 Maart: Groote activiteit der Duitsche luchtmacht boven de Noordzee en het Kanaal. — Groote luchtactiviteit boven het Westelijk front.
4 Maart: Vier Nederlandsche schepen uit buitenlandsche vliegtuigen beschoten. — „Elziena" uit Duitsch vliegtuig gebombardeerd; de „Rijnstroom" vermist.
6 Maart: De „Queen Elizabeth" in alle stilte van Londen naar New York over den Atlantischen Oceaan gevaren.
7 Maart: Duitsche vliegtuigen hebben een Italiaansch schip tot zinken gebracht. — De Nederlandsche stoomschepen „Grutto" en „Vecht" vermist.
8 Maart: Britsche vliegtuigen boven Polen.
9 Maart: Militaire acties aan het Westelijk front van geringe beteekenis. (Red. K. H. A.)
(Vor. Overz. v. 25 Febr.—2 Maart '40, 4159)

A. **SOVJET-RUSLAND. — Krijgsverrichtingen in Finland van 3—13 Maart 1940. —**
3 Maart: Straatgevechten te Wiborg.
4 Maart: Terugtocht der Russen bij Petsamo.
5 Maart: Vruchtelooze Russische aanvallen in het Zuiden van Finland. — Finsche vliegtuigen en kanonnen doen het ijs voor Wiborg onder de oprukkende Russen wegzinken. — Zweedsche vrijwilligers bevechten de Russen met succes.
6 Maart: Veertig Russische tanks voor Wiborg door het ijs gezakt. — Geruchten over bemiddeling of wapenstilstand in zake Finsch-Russisch conflict.
9 Maart: Finsche delegatie sedert eenige dagen te Moskou ter bespreking van vredesbepalingen.
13 Maart: Vijandelijkheden gestaakt. Vrede gesloten. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Krijgsverr. v. 25 Febr.—2 Maart 4156 C)

B. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Scheepvaart. - Verliezen koopvaardijvloot van 22 Februari—13 Maart 1940. —**
In vervolg op ons lijstje op pag. 4146 A geven wij de verliezen onzer koopvaardijvloot van 22 Febr.—13 Maart 1940:
„Nora" (Mij. Z.-Vlaanderen) 299 ton, op mijn geloopen.
„Rijnstroom" (Holl. St.bt. Mij.) 695 ton, vermist.
„Elziena" (eig. Patje) 197 ton, na beschieting gezonken.
„Grutto" (Smith en v. Ommeren) 920 ton, vermist.
„Vecht" (Houtvaart) 1965 ton, vermist.
„Amor" (K.N.S.M.) 2325 ton, op mijn geloopen?
„Eulota" (La Corona) 6236 ton, na explosie gezonken.
Totaal met de vorige opgaven ruim 91.000 ton, 217 slachtoffers.
(Vor. Overz. v. 1 Sept. '39—21 Febr. '40, 4146 A)

Minister Gerbrandy wil straf op spionnage verhoogen tot vijftien jaar. —
Bij de verdediging van zijn beleid heeft onze minister van Justitie, Gerbrandy, op 24 Maart voor een betere handhaving der openbare orde en voor een scherper bestrijding van spionnage en landverraad de volgende schets van maatregelen aan de Eerste Kamer medegedeeld:
In de eerste plaats wil hij uit de bestaande artikelen alle mogelijkheden halen, welke zij bevatten. Daarom wordt de door zijn ambtsvoorganger begonnen organisatie van de politie door dezen minister voltooid. Aan de procureurs-generaal als directeuren van politie wordt ter beschikking gesteld alle materiaal op dit gebied, dat men hun maar kan verschaffen. Door sneller communicatie en uitvoeriger documentatie dan tot dusver, zijn deze functionarissen thans veel beter in staat na te gaan, wat er ondergronds gebeurt.
Behalve deze activeering van de opsporingsbevoegdheid wil de minister ernstig overwegen, of hij ten spoedigste met een verbetering van artikel 98 — het „landverraad"-artikel — zal komen. Het strafmaximum zal dan worden verhoogd van zes tot vijftien jaar. **(Vor. ber. Spionnage 4162 C; Min. Gerbrandy, 3902 A; Nederland en de Oorlog 4164 F)**

16 MAART 1940

C. **SOVJET-RUSLAND. — Vrede met Finland. - Vredesverdrag geratificeerd. - Zweden en Noorwegen weigerden doortocht van Geallieerde troepen. - Diplomatieke nederlaag der Geallieerden. - Vreugde in Duitschland. —**
Het Finsche parlement heeft op 15 Maart, met 153 tegen 3 stemmen, het vredesverdrag met Sovjet-Rusland geratificeerd.
Minister-president Ryti deed een krachtig beroep op het parlement om het vredesverdrag goed te keuren. De Finnen moesten de wapenen tegen een 50 maal machtiger vijand neerleggen. Alleenstaande konden zij den strijd niet voortzetten en door de weigering van Zweden en Noorwegen om aan een Geallieerd expeditieleger vrijen doortocht te verleenen, was elke kans op hulpverleening tot het nulpunt gedaald.
Somber klonk het woord van den voorzitter van den Finschen landdag, Hakkila, dat Finland het smartelijke feit had moeten beleven, dat Zweden en Noorwegen bereid waren geweest met de wapenen den doortocht te beletten aan de Geallieerde troepen, welke Finland hadden kunnen redden.
De Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, liet echter in zijn rede van 11 Maart doorschemeren, dat als Zweden doortocht had willen verleenen, Noorwegen eenzelfde houding zou hebben aangenomen, maar Zweden durfde het niet aan, want zooals uit de rede van den Zweedschen minister van Buitenlandsche Zaken, Günther, nu blijkt, zou Duitschland, in geval van een doortocht der Geallieerde troepen, geïntervenieerd hebben en het oorlogstooneel zou zich naar de Noordsche landen hebben verplaatst.
Over Finland heen wordt momenteel een verwarde polemiek gevoerd over de vraag, wie in de laatste instantie verantwoordelijk voor het noodlot der Finnen is. Engelschen en Franschen erkennen ronduit, dat het verloop der zaak hen bitter heeft teleurgesteld. Zoowel de Engelsche premier Chamberlain als zijn Fransche collega Daladier blameeren Zweden voor het Finsche échec, want, zoo beweerde Daladier, reeds lagen eenige transportschepen met 50.000 man troepen onder stoom om Finland te helpen; zoowel Noorwegen als Zweden weigerden den doortocht en de Geallieerden moesten dientengevolge Finland aan zijn lot overlaten.
Het Engelsche en Fransche volk hebben het gevoel een diplomatieke nederlaag geleden te hebben, een veldslag verloren te hebben. De Duitschers geven daartegenover in hun pers blijk van groote vreugde wijl wederom de Geallieerden niet in staat waren een klein land, dat overweldigd werd, afdoende hulp te verleenen.
Na Oostenrijk, Abessynië, Tsjecho-Slowakije, Albanië, Polen is nu Finland het slachtoffer van een agressie geworden, zonder dat Engeland en Frankrijk bij machte waren deze staten uit de handen der aanvallers te houden of te redden.
Anderzijds staat echter vast, dat de Geallieerden de redding der kleine aangevallen staten nooit op korten termijn toegezegd hebben. De uitslag van den oorlog als geheel, gelijk in 1914—1918 met België, Roemenië en Servië, zal den doorslag geven, want deze landen, die door Duitschland waren bezet, zijn door de vredesverdragen van 1919 als vrije herstelde staten herrezen. (Telex-A. N. P. - Maasbode - N. R. Crt. - Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Vredesverdrag 4168 A)**

EVACUATIE

A. Voorschriften. —

Als Nederland in den oorlog komt, zullen er zoo snel mogelijk 500.000 landgenooten moeten evacueeren. Per trein, per boot en per bus. Een apart spoorboekje voor de evacuatie is reeds gereed.

Geëvacueerd wordt in het belang van de landsverdediging en van de veiligheid van de burgerbevolking. Die streken worden dus ontruimd, waarin verdedigingslinies of hindernissen voor den vijand, zooals inundatiën, liggen. Zij strekken zich uit over minstens 100 gemeenten, met een oppervlakte van 2.000 km². De evacuatie geschiedt massaal, volgens te voren nauwkeurig opgesteld plan en onder leiding. Ieder moet in geval van oorlog in zijn woonplaats blijven, zoolang zijn afvoer door de overheid niet wordt bewerkstelligd. Individueele evacuatie is niet mogelijk, o.m., omdat men om in tijd van oorlog te reizen, doorlaatbewijzen noodig heeft.

De bevolking van een te evacueeren plaats is in drie klassen ingedeeld. Klasse A moet blijven. Hiertoe behooren:

De burgemeesters,
Het gemeente-personeel, voor zoover noodig en het personeel der openbare bedrijven.
Het personeel van de luchtbescherming en de brandweer.
Zij, die de bevolking in haar eerste levensbehoeften voorzien (enkele bakkers, slagers en kruideniers).
Personeel noodig bij de inundatiën, de verdedigingswerken, waterstaat en verkeer.
Klasse B moet zoo snel mogelijk vervoerd worden. Het zijn niet onder de wapenen zijnde dienstplichtigen en buitengewoon dienstplichtigen.
Klasse C omvat het overige gedeelte van de bevolking. De aanwijzing tot welke klasse men behoort staat op de distributiestamkaart of op daarvoor speciaal uitgegeven kaarten.

FORMULIEREN. — Aan de voor evacuatie in aanmerking komende bevolking is het volgende biljet uitgereikt:

Algemeene aanwijzing voor afvoer burgerbevolking. —
U behoort (met uw gezin) tot wijk ..... groep .....
De naam van uw hoofdgeleider is ....., die van uw hulpgeleider ..... De verzamelplaats van uw groep, wanneer de afvoer begint, is .....
Bij vertrek moet uw huis gesloten worden en de sleutel met daaraan gehechte schriftelijke vermelding van naam, straat en huisnummer aan een nader aan te geven persoon worden afgegeven. Van militaire zijde wordt zooveel mogelijk voor bewaking der huizen gezorgd.
U moet medenemen:

a) Papieren: Geboorte- en huwelijksacten, spaarbankboekjes, geld- en waardepapieren, verzekeringspolissen, belastingbiljetten, distributiestamkaarten enz.
b) Mondvoorraad: Mondvoorraad voor twee dagen. Aan te bevelen in dit opzicht zijn: Brood, kaas, worst, gewone of thermosflesschen met thee of koffie en verder, indien mogelijk, blikjes met kleine voorraden thee, koffie, suiker en boter.
c) Kleeding en uitrusting: Indien aanwezig uw gasmasker. Verder overkleeding, reserve-ondergoed, dekens (liefst gerold), ledige bedzakken en kussenzakken (eventueel als bergingsmaterieel te gebruiken). Waschgerei, eetgerei, veldflesch en drinkbekers.
De aandacht wordt er op gevestigd, dat u slechts het strikt noodzakelijke kunt medenemen. Om de gedachte te bepalen, moet per volwassen persoon worden rekening gehouden met een totaal mede te voeren gewicht van ten hoogste 30 kg.
d) Algemeen: Zaklantaarn, kaarsen en lucifers.
Eenig verbandmateriaal en eventueel geneesmiddelen uit huisapotheek. Voor wat betreft mede te nemen huisdieren, zullen hoofdzakelijk honden en katten in aanmerking komen. Elk pak mede te nemen bagage moet voorzien zijn van een etiket of label met duidelijke aanwijzing van naam en adres van den eigenaar.
e) Mede te nemen transportmiddelen: Aanbeveling verdient het medenemen van kleine wagentjes, sportkarretjes, kinderwagens en rijwielen, in welk geval de mogelijkheid om meer dekens per hoofd der bevolking mede te nemen wordt vergroot. U moet er echter rekening mede houden, dat bij vervoer per spoor al deze kleinere vervoermiddelen bij het afvoerstation zullen moeten worden achtergelaten. Bij vervoer te water zal het misschien mogelijk zijn een deel dezer vervoermiddelen o.a. de rijwielen mede te nemen.
f) In te dienen opgaven: Reeds nu moet aan de hoofdgeleiders opgave worden gedaan van de te uwen huize aanwezige:
a. niet-marschvaardige zieken.
b. gebrekkigen,
c. andere in bijzondere omstandigheden verkeerende personen.

Wie achterblijft zonder daarvoor door het bevoegd gezag te zijn aangewezen, doet dit op eigen verantwoordelijkheid.
De Burgemeester.

Indien de evacuatie een feit dreigt te worden, wordt het volgende biljet (Biljet II) uitgereikt:

WAARSCHUWINGSBEVEL. — HOUDT U GEREED ! ! ! — De afvoer der burgerbevolking kan ieder oogenblik een aanvang nemen. U moet onmiddellijk alles pakken en verzamelen wat u mede moet nemen, zoodat, als het bevel komt, u (met uw gezin) onmiddellijk gereed is uw huis te verlaten en af te marcheeren. Zoodra het signaal of teeken, dat de ontruiming gaat beginnen wordt gegeven (in dit biljet nauwkeurig te omschrijven), begeeft u zich terstond naar de u aangewezen verzamelplaats en meldt u bij den hulpgeleider. Van dat tijdstip dient u alle bevelen en aanwijzingen van hoofd- en hulpgeleider stipt op te volgen.
Nà het sluiten van uw huis levert u den huissleutel met daaraangehechte, schriftelijke vermelding van naam, straat en huisnummer in bij ..... (den daarvoor aangewezen persoon).
Bij vertrek, de hoofdkraan van gas- en waterleiding en het electrische licht afsluiten; brandende kachels dooven.
De Burgemeester.

DRIE STADIA. — In de evacuatie zijn drie stadia te onderscheiden:
a. de ontruiming,
b. het vervoer,
c. de huisvesting en verzorging in de vluchtoorden.
Militaire en burgerlijke autoriteiten werken bij deze drie phasen nauw samen. De eigenlijke ontruiming geschiedt volgens de aanwijzingen van het militair gezag. Zij wordt echter voorbereid en zoo noodig geëffectueerd door de burgemeesters der te ontruimen gemeenten.
Sedert begin September is met kracht aan de voorbereiding der evacuatie gewerkt, vaak onder hoogen druk.
Over de ontruiming deelde de kapitein van den Generalen Staf P. L. van Boven nog nader mede.
Voor elke gemeente is aangewezen een afvoerstation of afvoerhaven, afhankelijk van het feit of het vervoer geschiedt per trein of per boot.
Een zeer belangrijk onderdeel vormt nu de verplaatsing van de bevolking naar het afvoerstation. Wil zulks ordelijk verloopen, dan moet alles nauwkeurig zijn voorbereid. Daartoe is de gemeente verdeeld in wijken van 1.000 personen (d.i. één transport) met een onderverdeeling in groepen van 50 personen, waarbij het gezinsverband zooveel mogelijk blijft gehandhaafd.
Voor elk van deze wijken en groepen zijn wijk- en groepleiders aangewezen. Voorts zal het noodig zijn, dat voor elke groep en wijk gegevens worden verstrekt omtrent de verzamelplaatsen, de route volgens welke het station (haven) moet worden bereikt, de volgorde waarin de wijken zullen worden afgevoerd, enz. Bijzondere aandacht moet hierbij worden besteed aan het vervoer naar het afvoerstation van gebrekkige personen, ouden van dagen e.d.
Ontruiming van groote steden. — Bij de regeling van de luchtbescherming, in het bijzonder in de groote centra, kan het noodig blijken, dat het burgerlijk gezag het geraden acht bepaalde wijken, gelegen in de nabijheid van vitale punten, te ontruimen. De bevolking moet dan, hetzij naar andere wijken, hetzij naar randgemeenten worden overgebracht.
Ontruiming, zooals in sommige landen, waar stadswijken zijn ontvolkt en scholen zijn gesloten, zijn in ons land niet mogelijk, aangezien de bevolkingsdichtheid een dergelijke verplaatsing niet toelaat.
Eigenmachtige ontruiming. — Ten slotte nog een enkel woord over de eigenmachtige ontruiming.
Niet ernstig genoeg kan worden gewaarschuwd tegen het eigenmachtig op de vlucht slaan van de bevolking. Dergelijke paniekvluchten stellen de bevolking aan groote gevaren bloot. In zoo'n geval loopt zij de risico tusschen de strijdende troepen te geraken, hetwelk tot groote rampen kan leiden.
Individueele ontruiming. — Bij sommigen leeft de overtuiging, dat zij, in geval een oorlog mocht uitbreken, zich rechtstreeks naar een zelf gekozen plaats, hetzij bij familie, hetzij in een te voren gereedgemaakte woning zullen kunnen begeven.
Tegen een dergelijke individueele evacuatie moet ernstig worden gewaarschuwd, omdat:
1e. zulks in strijd is met het algemeen beginsel, dat ieder in zijn woonplaats moet blijven, althans zoolang de afvoer niet door de Overheid wordt bewerkstelligd;
2e. geen enkele zekerheid bestaat, dat men inderdaad deze zelf gekozen bestemming zal bereiken;
3e. hiervoor geen doortochtbewijzen worden verleend, zonder welke het niet mogelijk is de verdedigingslinies te passeeren.
4e. daaraan groot risico voor de bevolking zelve is verbonden.
Wel zal, eenmaal in de vluchtoorden aangekomen, de mogelijkheid worden geschapen tot verplaatsing naar familieleden of bekenden in andere gemeenten. (Slot op pag. 4180)

17 MAART 1940

A. FOREIGN MISSIONS CONFERENCE OF NORTH AMERICA TE NEW YORK. — Radio-rede van H. M. de Koningin - President Roosevelt definieert den goeden vrede. —

H. M. de Koningin heeft op 16 Maart een radio-rede gehouden voor de Foreign Missions Conference of North America, die te New York wordt gehouden. Haar rede luidde als volgt:

„Waar tot Mij het verzoek is gericht Mijn oordeel te geven omtrent het werk der Christelijke zending, zooals Ik dat in de wereld heb leeren kennen en waardeeren, is het Mij aangenaam enkele woorden tot U te richten.

In de eerste plaats zoude Ik U willen zeggen, dat Ik groote belangstelling en sympathie heb voor de zending, vooreerst omdat haar arbeid te allen tijde voortgekomen is uit een diepe en spontane ervaring van Christus als levende werkelijkheid. Voorts, omdat zij zich altijd gedrongen heeft gevoeld, te leven in gehoorzaamheid aan Christus' geest, hetgeen wil zeggen, dat zij zich vereenzelvigd heeft met de geestelijke, maatschappelijke en stoffelijke nooden van onzen medemensch over de geheele wereld.

Als wereldbeweging, welke diep contact zoekt met haar geheel onbekende volken en hunne levensomstandigheden, heeft de zending in hooge mate bijgedragen tot beter begrip en onderlinge waardeering. Dit, ondanks het feit, dat zij en de omgeving, waarin zij werkt, in diepe tegenstelling tot elkaar staan op godsdienstig gebied, op dat van den geest, op cultureel en sociaal gebied, op opvoedkundig terrein en op dat van zeden en gebruiken.

Indien men vraagt, hoe al dit voorafgaande bereikt is kunnen worden, luidt het antwoord, dat de liefde tot Christus en tot den medemensch daartoe de machtige drijfveer is geweest.

Waar men Mij tevens verzocht heeft Mijn oordeel, juist in dit tijdsgewricht, te zeggen omtrent de behoefte aan, en de beteekenis van openbaring van krachtiger geestelijk leven in de, in diepen nood verkeerende wereld, wensch Ik uiting te geven aan Mijne rotsvaste overtuiging, dat thans vóór alles noodig is eene algeheele innerlijke vernieuwing van elkeen persoonlijk. Alleen dit kan de levende bron zijn, waaruit de noodige kracht vloeit voor de verwezenlijking van dat practische, opbouwende werk, zonder hetwelk onze huidige wereld ten onder dreigt te gaan.

Wat Mij betreft, heb Ik den weg tot innerlijke vernieuwing gevonden bij de bron van het Christendom, gelijk deze in het Nieuwe Testament te vinden is, welke bron ieder mensch, niemand uitgesloten, noodt en roept, opdat elkeen in haar opnieuw de waarheid en het leven kan ontdekken en vinden.

Moge het menschdom door Christus' oogen leeren zien.... en zoodoende alle gedachten, gevoelens en omstandigheden te boven komen, die op het oogenblik zoo diepe scheiding maken tusschen menschen en menschen en welke toch, geplaatst in het licht van Christus' geest, als oorzaken van verwijdering hun recht van bestaan gaan verliezen.

Hiermede hoop Ik voldaan te hebben aan het tot Mij gerichte verzoek en besluit met Mijne beste wenschen te uiten voor het welslagen van dezen Zendingsdag".

President Roosevelt definieert den goeden vrede. —

President Roosevelt heeft ter gelegenheid van het Zendingscongres te New York een radiorede uitgesproken, waarin hij er op wees, „dat de wereld een moreele basis voor den vrede zoekt". De vrede kan niet duurzaam zijn, indien de resultaten daarvan zijn onderdrukking, volkomen leegplundering, wreedheden en slavernij van den mensch. Een vrede, die geen rekening houdt met de menschelijke verbroedering is onmogelijk.

De vrede kan niet werkelijk zijn, indien de kleine landen moeten leven in vrees voor machtige buren. Een vrede is immoreel als een garantie tegen invasie betaald moet worden met een cijns. Een vrede is niet verstandig, indien een vrije uitwisseling van wetenschappen niet toegestaan wordt. Een vrede kan niet rechtvaardig zijn, indien hij God vergeet.

Het actieve zoeken naar den vrede door de eerste Christenen beteekende strijd tegen de krachten, die gericht zijn tegen de menschelijke verbroedering en die de gelijkheid van de ziel niet erkennen. In die oude tijden schenen zij te strijden tegen onoverwinnelijke machten en toch zegevierden zij.

De boodschap, die zich richt tegen alle Christelijke gemeenschappen op het congres vertegenwoordigd, geeft een kort overzicht van hetgeen er voor den vrede gedaan is en van den goeden wil der menschen van den tijd vóór het Christendom tot heden. Dat streven, aldus president Roosevelt, is niet steeds met succes bekroond. Wij schijnen eens te meer te leven in een tijd, waarin georganiseerde krachten de menschen en landen trachten te verdeelen. Daarom moeten de krachten verzameld worden van de groote religieuze organen, die de menschen en landen willen vereenigen. Ik heb vertrouwen in de uiteindelijke overwinning van de idealen van rechtvaardigheid, broederschap, goedheid en geloof, die niet kunnen vergaan. Dat zijn de hoogste menschelijke idealen. Zij zullen verdedigd en gehandhaafd worden. De geheele wereld kan slechts winnen bij hun overwinning en de uitslag van die zege is de vrede."

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Kon. Wilhelmina 4064 A; Pres. Roosevelt 4131 C; Zendingen 2026 A)**

B. ZWITSERLAND. — Het „Nationale front" liquideert. —

Hoewel het „Nationale front" geen overwegende rol in de Zwitsersche politiek speelde, wordt deze fascistische groep langzamerhand geliquideerd.

De leider, Tobler genaamd, wordt er van beschuldigd politieke spionnage ten nadeele van Zwitserland en ten voordeele van Duitschland te hebben bedreven.

(Neue Zürcher Zeitung)
(Vor. ber. Actie tegen Nat.-Socialisten 3545 D)

C. SOVJET-RUSLAND. — Japansch-Russisch Grensincident. —

In de nabijheid van Asase in het Russisch-Japansche kustgebied op de grens van Noordelijk Sachalin, hebben Russen op 15 Maart geschoten op een Japansche patrouille. Eén Japanner werd ernstig en verscheidene anderen werden licht gewond. De Japanners beantwoordden het vuur, waarbij een tiental Russen gekwetst werden. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Sovjet-Rusland—Japan 4122 D)

D. SELMA LAGERLÖF OVERLEDEN. —

Op 16 Maart is de beroemde Zweedsche schrijfster Selma Lagerlöf, 81 jaar oud, overleden.

Selma Lagerlöf werd 20 November 1858 op het afgelegen landgoed Marbacka in de Zweedsche provincie Värmland geboren. Zij bracht hier haar jeugd door en verhuisde op 24-jarigen leeftijd naar Stockholm om daar haar diploma voor leerares te behalen. Tot 1890 was zij een volkomen onbekende leerares aan een meisjesschool in het stadje Landskrona, in dit jaar echter won zij een prijsvraag voor novellen, die door een krant te Stockholm was uitgeschreven. Zij had de eerste fragmenten ingezonden van het boek, waarop haar roem werd gegrondvest en dat haar met één slag een eerste plaats in de wereldliteratuur bezorgde: Gösta Berling. Dit kunstwerk, dat ontelbare oplagen beleefd heeft en in alle talen der wereld werd vertaald, verschafte der schrijfster de financieele onafhankelijkheid, die haar in staat stelde haar betrekking op te geven en haar lievelingswensch, groote reizen te ondernemen, te verwerkelijken. In 1909 verwierf Selma Lagerlöf den Nobelprijs voor literatuur, waardoor zij in de gelegenheid werd gesteld het oude familiegoed Marbacka, haar geboorteplaats, terug te koopen om er zich voor de rest van haar leven te vestigen.

Van haar vele werken, die elkaar na de verschijning van Gösta Berling, snel opvolgden, noemen wij: „Het Wonder van den Antichrist", „Jeruzalem", „Christuslegenden", Liljecrona's Vaderland", „De Voerman van den Dood", en de trilogie der Löwenskjöldromans: „De Ring van den Generaal", „Charlotte Löwenskjöld" en „Het meisje van Dalarme", „De Keizer van Portugal".
Op haar 70sten verjaardag werd Selma Lagerlöf tot doctor honoris causa benoemd door de universiteit van Greifswald (Duitschland), terwijl de Fransche gezant te Stockholm haar het Legioen van Eer overhandigde.
(Telex-A.N.P. - Svenska Dagbladet)
(Vor. ber. Photo buiten tekst 3564a)

18 MAART 1940

A. RECAPITULATIE V. D. FINSCHEN STRIJD. — 8 October 1939—13 Maart 1940. —

1939. — 8 October: Moskou noodigt de Finsche regeering uit tot besprekingen. Mobilisatie in Finland. Begin der evacuatie.
18—19 October: Scandinaafsche staatshoofdenconferentie te Stockholm betuigt solidariteit met Finland, maar weigert eventueel militaire hulp te verleenen.
18 November: Russisch-Finsche besprekingen te Moskou mislukt.
26 November: Grensincident aan de Finsch-Russische grens, waarbij 4 Russische soldaten door Russische granaat werden gedood. Moskou eischt, dat de Finsche troepen 25 km. van de grens worden teruggetrokken. Finland aanvaardt dit, mits de Russen hetzelfde doen.
28 November: Moskou zegt niet-aanvalsverdrag met Finland op.
29 November: Moskou verbreekt de diplomatieke betrekkingen.
30 November: Russische legers vallen Finland binnen in het Zuiden, in het Noorden en in het midden.
1 December: Finsche regeering-Cajander afgetreden. Opgevolgd door kabinet-Ryti met Tanner als minister van Buitenlandsche Zaken. Moskou sticht de „regeering-Kuusinen". Luchtaanvallen op Helsinki. Russische vloot bombardeert Hangö.
11 December: Volkenbondsvergadering bijeen op verzoek van de Finsche regeering.
14 December: Volkenbond veroordeelt Rusland als aanvaller en stoot het uit zijn midden. Scandinaafsche landen onthouden zich. — Russen bezetten na zwaren strijd Petsamo.
22 December: Eerste Russische nederlaag bij Salla.

1940. — 5 Januari: Tweede Russische nederlaag bij Salla. — Russisch protest bij Noorwegen en Zweden tegen „niet-neutrale houding". Beide landen wijzen deze protesten af.
8 Januari: Finnen vernietigen de 44ste divisie van het Russische leger bij Suomussalmi en maken grooten oorlogsbuit.
16 Januari: Chamberlain verklaart, dat de hulp der Geallieerden aan Finland aanzienlijk is.
17 Januari: Zweedsche minister van Buitenlandsche Zaken, Sandler, afgetreden in verband met Finsche kwestie.
25 Januari: Zweedsche vrijwilligers aan het front bij Salla.
3 Februari: Russisch offensief op de Karelische landengte.
5 Februari: Oorlogsraad van de Geallieerden besluit tot vorming van een expeditieleger voor Finland.
13 Februari: Russen veroveren eerste linies van de Mannerheim-linie bij Summa.
16 Februari: Zweden weigert officieel militaire hulp aan Finland.
20 Februari: Russen bezetten eiland Koivisto, dekking van zuidelijk deel van de Mannerheim-linie.
22 Februari: Moskou wendt zich tot Londen en Stockholm, met verzoek vredesonderhandelingen te willen bevorderen. Londen wijst dit af. Stockholm geeft de voorwaarden naar Finland door.
26 Februari: Expeditie-leger der Geallieerden ligt gereed.
6 Maart: Begin der Finsch-Russische onderhandelingen te Moskou. — Parijs herinnert den Finschen gezant aan het aanbod van de Geallieerden.
11 Maart: Chamberlain deelt Lagerhuis mede, dat Geallieerden bereid zijn, Finland met alle middelen bij te staan.
12 Maart: Onderhandelingen te Moskou beëindigd. Finland aanvaardt geweldvrede. Daladier deelt Fransche Kamer mede: 50.000 man staan klaar voor Finland.
13 Maart: Finsch parlement keurt de overeenkomst goed.

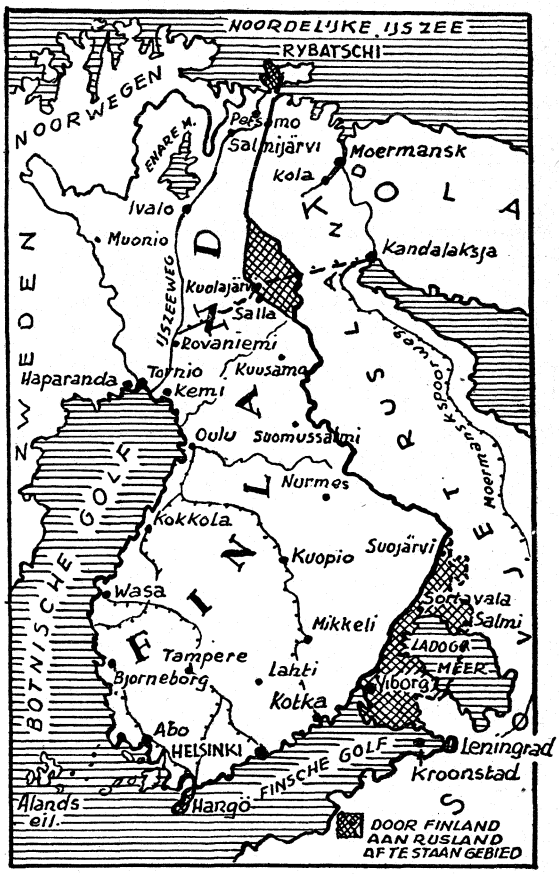

Finland op 13 Maart 1940

(Vor. ber. Krijgsverr. v. 3—13 Maart '40, 4170 A; Kaartje 4081 A)

B. FINLAND. — Wat de oorlog kostte. —
„Allehandas" te Helsinki deelt mede, dat de oorlog aan Finland 2 milliard Zweedsche kronen kostte. De militaire uitgaven bedroegen een half milliard kronen; de bombardementen veroorzaakten een schade van meer dan een milliard kronen en bovendien werd nog veel verlies geboekt door achteruitgang van den export, industrieele schade en het afstaan van gebieden. (Allehandas)

C. BALTISCHE STATEN. — Conferentie. - Communiqué. - Onzijdigheid. - Conferentie geëindigd. —
De elfde conferentie van de ministers van Buitenlandsche Zaken der drie Oostzeestaten is op 16 Maart geëindigd. In het officieele communiqué, dat na afloop gepubliceerd is, wordt o.a. met voldoening gewaagd van de samenwerking der drie landen.
De tot dusver opgedane ervaringen, zoo vervolgt het communiqué, hebben de ministers geleid tot de conclusie, dat de door de Oostzeelanden gevolgde politiek van onzijdigheid, evenals hun internationale verplichtingen en hun houding ten aanzien van de kwesties,

die een gevolg zijn van den tegenwoordigen internationalen toestand, in overeenstemming is met hun vasten wil, buiten gewapende conflicten te blijven en hun veiligheid te waarborgen. (D. N. B.)
(Vor. ber. Balt. Staten 3834 F)

19 MAART 1940

A. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Rede van den voorzitter van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigingen, Mr. dr. F. van Cauwelaert - Samenwerking tusschen Nederland en België.**
De voorzitter van de Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigingen, Mr. Dr. F. van Cauwelaert, heeft voor het departement Zuid-Limburg der Nederl. Mij. voor Nijverheid en Handel te Maastricht op 16 Maart een rede gehouden over het onderwerp: „Economische samenwerking tusschen Nederland en België", waaraan wij het volgende ontleenen:
Nederland noch België zal zich eenig offer ontzien om te bereiken dat wij op eigen erf geen vreemde meesters tolereeren. Maar economisch bezien is het zeker, dat het uitzicht van de toekomst voor geen van beide landen veel verschillen zal. Het is een groote geruststelling, dat er tusschen de regeeringen van beide landen een volkomen eensgezindheid bestaat aangaande de houding welke er tegenover de eenzijdige besluiten en handelingen van de strijdende mogendheden dient te worden aangenomen. Indien we door de tegenwoordige gebeurtenissen in de orde der onafhankelijke mogendheden niet willen worden verlaagd, dan moeten we aan den druk der tijden het dubbele steunpunt van een gemeenschappelijken wil kunnen stellen en het kan tot de innerlijke versterking van deze saamhoorigheid slechts bijdragen, indien we van stonde af, op het gebied der practische economische samenwerking alles verwezenlijken wat te verwezenlijken is.
(Vor. ber. België-Nederl. 4142; v. Cauwelaert 4026 D)

Vereeniging „Hellas-Hollandia" opgericht. —
Op 12 Maart is op het vice-consulaat van Griekenland de vereeniging Hellas-Hollandia opgericht. Deze vereeniging stelt zich ten doel: de ontwikkeling van de Grieksch-Nederlandsche handelsbetrekkingen, de bevordering van den invoer van Grieksche producten en fabrikaten in Nederland en koloniën, zoomede de bevordering van het tourisme in Griekenland.
Voorzitter is de heer W. L. Morsink, vice-consul van Griekenland te Amsterdam; secretaris de heer B. C. Zacharis.

Rotterdam. — Scheepvaart 1939 (1938). —

	1939	1938
Aantal schepen	11.298	14.542
	(in 1000 tons)	
Goederen (inkomend)	19.133	24.504
„ (uitgaand)	13.202	17.867
Netto registerton	18.580	23.559

(Centraal Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Scheepv. A'dam 4165; R'dam 3621 C)

Koffie en brood worden duurder. —
De minimum kleinhandelsprijs voor koffie is met ingang van 18 Maart met 8 cent verhoogd. De minimumprijs medio Februari werd op 46 cent per pond vastgesteld, nu 54 cent. Het brood is weder met 1 cent per 800 gram verhoogd.
(Vor. ber. Levensonderhoud, gest. index 4142)

Eerste Kamer - Begrooting van Justitie aangenomen.
Op 15 Maart heeft de Eerste Kamer de Begrooting van Justitie zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; tegen de N. S. B. **(V. b. Begr. Justitie 4114 C)**

Herwaardeering van den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank. —
Op 15 Maart heeft de Eerste Kamer het wetsontwerp tot Herwaardeering van den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd; tegen de N. S. B.
(Vor. ber. Herzien. goudvoorr. 4153 A)

Begrootingen van Waterstaat en Zuiderzeefonds goedgekeurd. —
Op 13 Maart werd in de Eerste Kamer de begrootingen van Waterstaat en Zuiderzeefonds zonder hoofdelijke stemming aangenomen; tegen de N. S. B.
(Vor. ber. Begr. Waterstaat 4062 B)

Reeds ƒ 300.000 voor het Finsche Roode Kruis. —
In de afgeloopen weken kon als resultaat der door de Finsch—Nederlandsche Vereeniging met medewerking van het Nederlandsche Roode Kruis gehouden inzameling in totaal een bedrag van drie ton ter beschikking van het Finsche Roode Kruis worden gesteld, terwijl bovendien de uitzending der Nederlandsche Roode Kruis-ambulance naar Finland kan worden bekostigd.
(Vor. ber. ƒ 100.000 v. h. Finsche Roode Kruis 4166)

Toekenning gouden Wertheim Salomonson-medaille.
Het bestuur van de Wertheim Salomonson Stichting heeft op 9 Maart besloten de gouden Wertheim Salomonson-medaille toe te kennen aan mej. dr. B. Levie, assistent-geneeskundige van het Kanker Instituut te Amsterdam en aan dr. G. J. v. d. Plaats, Röntgenoloog van het ziekenhuis Calvariënberg te Maastricht, voor de bewerking door beiden afzonderlijk van een door de stichting uitgeschreven prijsvraag.
(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4170 B)

B. **GENERAAL J. TH. ALTING VON GEUSAU OVERLEDEN. —**
Tijdens oefeningen van artillerie in de omgeving van Vogelenzang is de commandant van het eerste legercorps, generaal-majoor Jhr. J. Th. Alting von Geusau, die deze oefeningen bijwoonde, op 13 Maart plotseling overleden. (Telex-A. N. P.)

C. **NEDERLAND. — Voetbal. - België—Holland 7—1.**
In den te Antwerpen op 17 Maart gespeelden landenwedstrijd België—Holland, behaalden de Belgen, die over alle linies sterker waren, een 7—1 overwinning op het Nederlandsche elftal, dat een volkomen off-day had. (Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Voetbal 4052 B)**

D. **ROEMENIE. — Verzoening van Koning Carol met de IJzeren Garde. —**
De IJzeren Garde heeft zich op 15 Maart met Koning Carol verzoend. Reeds zijn vele leden der organisatie uit de concentratiekampen vrijgelaten.
Deze verzoening wordt beschouwd als een overwinning van de politiek van nationale eenheid der regeering. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Koning Carol 4164 B; IJzeren Garde 3667 E)

E. **HONGARIJE. — Minister-president Teleki over 's lands zending. —**
Op een vergadering van de Hongaarsche regeeringspartij te Kassa, heeft graaf Teleki, de minister-president, op 16 Maart o.a. gezegd: „Het is voor ons van bijzonder belang het vaderland te beschermen en de belangen van het land te laten gelden. Het is geen gemakkelijke taak, het land door deze Europeesche crisis heen te leiden. Elkeen weet, zoowel binnen als buiten de grenzen, dat ons de onafhankelijkheid bijzonder dierbaar is en dat het onze plicht jegens de toekomst is, die onafhankelijkheid te handhaven. Wij zijn ons volledig bewust van onze taak in het Donaubekken, waarin voor ons een Hongaarsche en ook een Europeesche zending ligt. Men weet, dat het lot van Europa ons altijd belang heeft ingeboezemd. Men weet, dat wij openhartig, sober, gematigd en lankmoedig zijn. Dat was onze politiek in het Donaubekken, toen dit bekken ons geheel toebehoorde en dat zal ook voortaan onze politiek zijn. Wij reiken gaarne de hand aan hen die even sober, openhartig en gematigd denken, doch alleen in dezelfde omstandigheden. Wij hebben geduld, want een duizendjarig volk kan geduld hebben. Wij zeggen openhartig wat wij meenen, wij zeggen het zonder agressiviteit, maar wij zeggen het, want er zijn dingen, die elkeen moet weten, die wil medewerken aan de leiding van het lot van Europa." (Telex-A. N. P. - Hongaarsch Telegraaf-Agentschap)
(Vor. ber. Teleki 3762 G)

F. **GRIEKENLAND. — Een nieuw Burgerlijk Wetboek. —**
Op een officieele bijeenkomst in tegenwoordigheid van den Koning, den Kroonprins, de leden der regeering e.a., heeft Metaxas, de minister-president, mede-

gedeeld, dat de ministerraad definitief het ontwerp voor het burgerlijk wetboek heeft goedgekeurd. De opstelling van dit wetboek, welke begonnen is in 1846, was achtereenvolgens hervat in 1874, 1888, 1896, 1911 en 1930, zonder dat het voltooid werd. Ten slotte had de regeering-Metaxas in December 1938 professor Balis belast met de taak alle vorige ontwerpen opnieuw ter hand te nemen. De jongste opstelling is het resultaat van 14 maanden onafgebroken arbeid.
(Proïa)

20 MAART 1940

A. NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-40. Werkloosheid en Werkloosheidsbestrijding. —
Aneta verneemt, dat het aantal door tusschenkomst van de Mij. tot Werkloosheids-Bestrijding te werk gestelden per 1 Januari 1940 bedroeg in totaal 2558, waarvan 1289 Europeanen, 1225 Inlanders en 44 Chineezen. Hiervan zijn er 1598 in werkcentrales, 98 bij bedrijven van de M. W. B., 328 in den landbouw, 58 in dienst van de overheid, en 476 bij den socialen arbeid, d.w.z. bij kantoren en instellingen van de M. W. B. zelve. Bij dit aantal moeten nog worden opgeteld 232 „doordienende miliciens", 3025 personen die op een of andere wijze een leening ontvingen, 1597 leerlingen van cursussen, zoodat in totaal-generaal het aantal personen, waarmede de M. W. B. bemoeienis heeft, 7412 bedraagt.
Het instituut „doordienende miliciens", d.w.z. dienstplichtigen, die na hun eerste oefening als milicien in het leger blijven op kosten van de M. W. B., zal met het oog op de financieele consequenties, nog in den loop van dit jaar moeten worden opgeheven. Voor de betrokkenen zal dan een andere oplossing worden gezocht. **(Vor. ber. Werkloosheid 3464 A)**

Prijsbeweging in Indië - Per 1 Jan. 1940 prijsverhooging van 15 à 30 pct. —
Het departement van Economische Zaken te Batavia deelt mede, dat, in verband met de stijging van de wereldprijzen van tarwemeel, lampen, aardewerk, glas, gebleekte cambrics en ijzer sedert 23 November, den datum van de laatste prijsregeling, het noodig is gebleken om met ingang van 1 Januari '40 een prijsverhooging, varieerende van 15 tot 30 procent sedert 24 Augustus 1939, toe te staan.
Aangezien het verbod tot uitvoer van copra en klapperolie op Java op 24 December is opgeheven, is de prijsopdrijvingsordonnantie daarop niet langer van toepassing, al zullen de prijzen wel scherp worden bewaakt.
Ook de cementprijzen zijn verhoogd.
De prijsstijging heeft geen invloed op de prijzen van het brood, daar de marge tusschen kostprijs en verkoopprijs nog groot genoeg is om de prijsverhooging van het meel op te vangen, zoodat de toelaatbare prijsverhooging van brood dus kan worden gehandhaafd op 5 procent boven het niveau van 24 Augustus 1939. **(V. b. Prijsstijging levensmidd. 3994 B)**

Het werk van „Asib". —
Ten paleize Rijswijk te Batavia werd kort geleden onder presidium van mevrouw Van Starkenborgh een vergadering gehouden van het hoofdcomité van het „Asib". (Algemeen steunfonds voor Inlandsche Behoeftigen, opgericht in de depressiejaren door mevr. De Jonge, de echtgenoote van den vorigen landvoogd).
Uit de besprekingen bleek, dat in verschillende plaatsen nog zeer nuttig werk wordt verricht, vooral op het gebied van voedseluitdeelingen aan ouden van dagen en gebrekkigen.
(Vor. ber. Nederl.-Indië en de Oorlog 4152 A)

B. SOVJET-RUSLAND. — De waarde van het leger in den Finschen oorlog. —
De militaire correspondent van Reuter schrijft, dat de rapporten van neutrale militaire waarnemers in Finland veel bijdragen tot de som van de kennis ten aanzien van het roode leger.
Algemeen wordt aanvaard, dat zijn sterkte ligt in zijn omvang, zijn uitrusting, zijn tanks en zijn besef van de beteekenis van de luchtmacht. Anderzijds ligt zijn zwakheid in het gebrek aan initiatief, dat de Russische aanvoering getoond heeft voór de aankomst van generaal Sjapozjnikof.
De opperofficier is chef van den staf van het roode leger en een van de zeer weinige ex-tsaristische officieren, die de zuivering van 1937 hebben overleefd. Zijn aankomst aan het front vóór den slag bij Summa heeft het uiterlijk van de geheele campagne gewijzigd. Tot op dat oogenblik hadden de Russen mislukte plannen steeds weer herhaald, ongeacht de verliezen. Sjapozjnikof echter zocht de zwakste plekken van de Finsche verdediging op en concentreerde daar zijn krachten op. Aan hem moeten de snelle manoeuvres over de Baai van Wiborg worden toegeschreven, die het einde van het conflict gekenmerkt hebben.
Vertrouwen in de tanks. — Uit alle rapporten blijkt, dat de Russen een kinderlijk vertrouwen in hun tanks hadden en ze dikwijls onder geheel ongeschikte omstandigheden trachtten te gebruiken. De gepantserde oorlogvoering is onder arctische omstandigheden een mislukking gebleken. Er ontbrak ook veel aan het onderling verband tusschen de verschillende wapens der roode divisies.
Het kwam herhaaldelijk voor, dat orders de lagere formaties niet bereikten en terwijl de artillerie uitstekend werkte in perioden van langzaam vuur, werden de artilleristen wild en onnauwkeurig op oogenblikken van spanning. Het kaartlezen van sommige jonge officieren werd door een deskundige als „ellendig" bestempeld. Een groote les van het optreden van het roode leger in Finland is echter, dat de moed van den gewonen soldaat onbetwistbaar is. Hoewel zij er geen notie van hadden, wat voor oorlog er eigenlijk aan den gang was, waren de soldaten in staat om een afstraffing in ontvangst te nemen op een wijze welke op alle neutrale waarnemers indruk heeft gemaakt. (Telex-A.N.P.)
(Vor. ber. Recap. strijd in Finland 4173 A)

C. NEDERLAND. — Onderwijs. - Handelsrecht. - Inaugureele rede van Prof. mr. J. Oranje over: „Het karakter van de overeenkomst van levensverzekering". —
Prof. mr. J. Oranje heeft op 9 Februari zijn ambt aanvaard van gewoon hoogleeraar in het handelsrecht, het faillissementsrecht en het burgerlijk procesrecht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam met een rede over „Het karakter van de overeenkomst van levensverzekering".
Spr. betoogde, dat het wetboek van Koophandel vele vragen omtrent levensverzekering onopgelost laat en dat het gebrekkige van de regeling van de overeenkomst van levensverzekering wel vooral hierin uitkomt, dat van die overeenkomst geen definitie in dit wetboek voorkomt. Herhaalde pogingen tot herziening van het levensverzekeringsrecht zijn tot nog toe op niets uitgeloopen.
Levensverzekering o.a. in haar betrekkingen tot huwelijksgoederenrecht, erfrecht, faillissementsrecht, dient te worden geregeld. Spr. wil zich heden beperken tot behandeling van de vraag, of de overeenkomst van levensverzekering een eenzijdige of een wederkeerige overeenkomst behoort te zijn. Practisch komt dit vraagstuk hierop neer, of de verzekeraar de premie wel of niet kan invorderen, als de verzekeringsnemer op een bepaald moment zijn premiebetalingen stopzet. De wet geeft op deze vraag geen rechtstreeksch antwoord. De Hooge Raad heeft echter in een arrest van 5 Dec. 1913 beslist, dat de overeenkomst een tweezijdige is en dat de premie opvorderbaar is.
Les der geschiedenis. — Uit de geschiedenis van het recht valt over de juistheid van deze opvatting niet veel te leeren. Spr. gaat na, wat de Gereformeerde levensbeschouwing leert over de levensverzekering. Hij memoreerde de groote verdiensten op dit gebied van mannen als dr. A. Kuyper en dr. J. Woltjer. Tot voor één- dan wel tweezijdigheid kan echter op grond van deze beschouwingen niet worden besloten, wel staat echter vast, dat de praktijk van de groote levensverzekeringmaatschappijen in Nederland zich niet dekt met de leer van de wederkeerigheid.
Spr. beantwoordt de vraag, of in een nieuwe wettelijke regeling van de overeenkomst van levensverzekering de gewoonte der maatschappijen erkenning moet vinden, bevestigend. De voorstanders van een wederkeerige overeenkomst van levensverzekering wenschen van de theoretische erkenning van die twee-

zijdigheid de practische gevolgen uit te sluiten. Zelfs wenschen sommigen art. 1302 B.W. niet toepasselijk te verklaren op levensverzekeringen. Spreker acht dit onpractisch en onjuist. De tweezijdigheidsleer faalt al hierom, omdat althans tegenwoordig niet meer algemeen de bedoeling voorzit bij den verzekeringsnemer, om onder alle omstandigheden de premie te blijven doorbetalen (b.v. polis tot dekking van een schuldstaking der premiebetaling bij delging der schuld, polis bij wijze van pensioenverzekering — staking der premiebetaling bij verbreking van het dienstverband. Indien de premie werkelijk opvorderbaar werd, zou het verzekeringswezen enorme schade lijden. Bovendien zou dan de levensverzekeringsmaatschappij den verzekeringsnemer te veel in haar macht krijgen.
De overeenkomst van levensverzekering worde een eenzijdige overeenkomst, waaruit slechts voor den verzekeraar een voorwaardelijke verplichting voortvloeit. Voorwaarde is het doen van een of meer betalingen van een premie, soms is bovendien voorwaarde het overlijden van den verzekerde binnen een bepaalden termijn. (Red. K. H. A.)

(Vor. ber. Inaugur. redev. 4164 A)

21 MAART 1940

A. **ITALIE. — Oorlogsbegrooting - Kolenvoorziening - Defensie: 8 milliard lires. —**
De ontwerpen voor de begrooting van het ministerie van Oorlog en Marine, welke aan de Kamer zijn voorgelegd, bedragen resp. Lire 4.255.316.000 en Lire 3.425.591.000, hetgeen Lire 825 millioen en Lire 646 millioen meer is dan de begrootingen voor het loopende jaar. **(Vor. ber. Begrooting 1940-'41, 4129 D)**

Kolenvoorziening. — Ten gevolge van de Engelsche belemmeringen zal de Duitsche kolenleveranties aan Italië niet meer per schip via Rotterdam, maar over land geschieden. **(Vor. ber. D'tsche steenkool 4161)**

Defensie: 8 milliard lires. — Mussolini, als leider der regeering en minister van Oorlog, heeft op 15 Maart bij de Kamer van Fasces en Corporaties een wetsontwerp ingediend, waarbij het ministerie van Oorlog gemachtigd wordt tot 30 Juni 1940 voor de uitgaven wegens de bijzondere behoeften der nationale verdediging, bedragen op te nemen tot een maximum van acht milliard lires (± 760 millioen gulden) boven de reeds voor dezelfde doeleinden verleende credieten. De desbetreffende credieten zullen evenwel bestemd zijn voor de twee dienstjaren 1939-40 en 1940-41. De indiening van het wetsontwerp is in overleg met het ministerie van Financiën geschied. (Stefani)

(Zie Oorlogsbegrooting 4176 A)

Conferentie tusschen Mussolini en Adolf Hitler te Brennero. — Tusschen kwart over 10 en kwart voor 1 is op 18 Maart in het Italiaansche station Brennero, op de grens tusschen Duitschland en Italië, de conferentie tusschen de regeeringsleiders der twee landen gehouden, welker aankondiging op 17 Maart de wereld verraste.
Behalve Hitler en Mussolini namen ook de ministers van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop en graaf Ciano, aan de besprekingen deel, welke in den salonwagen van den Duce werden gevoerd.
De Duitsche ambassadeur te Rome, von Mackensen, heeft de Italiaansche staatslieden vergezeld op hun reis naar de grens.
Het officieele communiqué bepaalt er zich toe te zeggen, dat de Duce en de Führer een hartelijk onderhoud van 2½ uur hebben gevoerd en dat Ciano en Von Ribbentrop er bij tegenwoordig waren.
Hitler is om 1 uur weer naar Duitschland vertrokken. Mussolini's trein vertrok een kwartier later.
(Telex-A.N.P.) **(V. b. Mussolini 4026 C; Hitler 4168)**

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Stille Omgang 1940. —**
Pastoor J. C. M. Schiphorst te Amsterdam was zoo vriendelijk, op ons verzoek, het volgende mede te deelen:
De Stille Omgang, dat is de nachtelijke bede- en boetetocht van duizenden Katholieke mannen uit heel Nederland ter herinnering aan de Sacramentsprocessie van vóór de Reformatie door Amsterdams straten, nu verboden, heeft dit jaar een groote verandering en tevens een uitbreiding ondergaan.
Gebeurde deze in de nachten van Zaterdag op Zondag, welke het feest van het H. Sacrament van Mirakel voorafgingen en volgden, nu hebben zij plaats gehad 3 Zaterdagnachten achter elkander, n.l. op 3, 10 en 17 Maart 1940. Niet minder dan ongeveer 90.000 mannen uit heel Nederland hebben daaraan deelgenomen en alles is, dank zij de uitstekende leiding en de prachtige medewerking van de Nederlandsche Spoorwegen, weer uitmuntend verloopen.
Onder de deelnemers waren tal van geestelijke en wereldlijke autoriteiten; alsook duizenden militairen.
De Stille Omgang bedoelt geen politieke, sociale of religieuze demonstratie te zijn, maar een stille, devote, bede- en boetetocht, dit jaar met de bijzondere intentie om God te smeeken, dat Nederland van de ellende van een oorlog bevrijd mag blijven.
(V. b. St. Omgang 3214 E; past. J. Schiphorst 3972 B)

C. **VEREENIGDE STATEN. — „Holland Huis" te New York geopend. —**
Op 19 Maart is het „Holland Huis" te New York officieel geopend, bij welke gelegenheid een lunch werd aangeboden, waarbij aanzaten de Nederlandsche gezant, dr. A. Loudon, en een honderdtal prominente Amerikaansche en Nederlandsche gasten.
Onze minister van Buitenlandsche Zaken, mr. E. N. van Kleffens, hield van Den Haag uit een rede via de kortegolf, waarin hij o.a. zeide: „Oorlog in ons land zou een ramp zijn, verschrikkelijker nog dan in minder dichtbevolkte landen. Hoe meer derhalve de woorden „Hands off Holland" in de gansche wereld herhaald worden, hoe liever het ons is."
Ook de Gouverneur-Generaal van Ned.-Indië, jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, hield per radio bij de plechtigheid een rede.
Het heeft H.M. de Koningin behaagd den president van de „Holland House Corporation", Turck, en verschillende andere persoonlijkheden te benoemen tot officier in de orde van Oranje Nassau.
(Telex-A. N. P.)

D. **IRAK. — Nuri es-Said weder minister-president. —**
In vervolg op onze mededeeling van 20 Februari, pag. 4156 E, werd, naar verluidt, Nuri es-Said weder minister-president van het afgetreden kabinet en niet Rashid Ali Gailiani. (Red. K. H. A.) **(V. b. 4156 E)**

E. **ITALIE. — Mussolini wil niet: „Vrede tot elken prijs". - Verklaring van Radio-Rome. —**
Op 20 Maart heeft de officieele spreker van radio-Rome verklaard, dat „de Duce niet een voorstander is van vrede tot elken prijs".
Hij voegde hieraan toe: „Tot het uitbreken van den oorlog was de Duce de laatste Europeesche staatsman, die het zoeken naar een oplossing en het bezweren van het oorlogsgevaar opgaf, doch het is niet waarschijnlijk, dat hij een hersenschim zal najagen."
(Stefani) **(Vor. ber. Mussolini 4176 A)**

22 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. —
FRANKRIJK. — **Senaat en Finland. - Motie van vertrouwen in de regeering. —**
De Senaat heeft op 15 Maart in openbare zitting met algemeene stemmen een motie van vertrouwen in de regeering aangenomen. Deze motie luidt als volgt:
„De Senaat betuigt aan het heldhaftige Finland zijn eerbiedige bewondering en behoudt een vast vertrouwen in de lotsbestemming van dit land;
„vertrouwt op de regeering om in nauw accoord met onze geallieerden den oorlog met stijgende energie te voeren tot aan de volkomen overwinning, die de volkomen vrijheid van alle naties moet verzekeren
„en gaat over tot de orde van den dag."
(Vor. ber. Senaat 4097; Motie v. vertr. 4151)

Rantsoeneering van zoetigheden en spiritualia. —
Deze week is de rantsoeneering van zoetigheden en het verbod van den verkoop van spiritualia op bepaalde dagen begonnen. **(V. b. Voedselvoorz. 4153)**

Kabinet-Daladier afgetreden. —
Als gevolg van de stemming, welke op 20 Maart in de Kamer is gehouden, na de discussies in geheime zitting over de Finsche kwestie en de oorlogvoering, is het kabinet-Daladier afgetreden. De motie van vertrouwen verkreeg slechts 239 stemmen, terwijl 300 afgevaardigden zich van stemming onthielden.
Onder deze omstandigheden was het parlementair bestaan van het kabinet onmogelijk geworden.
Het ontslag van het ministerie werd door president Lebrun aanvaard.
(Vor. ber. reconstr. Kabinet-Daladier 3942)

ENGELAND. — **Sir John Simon vraagt crediet van £ 700 millioen. —**
Sir John Simon, de Britsche minister van Financiën, heeft op 14 Maart in het Lagerhuis een crediet van £ 700 millioen aangevraagd als eersten termijn van de algemeene oorlogskosten voor het komende begrootingsjaar. Met 192 tegen 2 stemmen werd deze post goedgekeurd.
Van de £ 500 millioen, die op 1 Sept. 1939 zijn aangevraagd, is thans £ 300 millioen uitgegeven.
(Vor. ber. Leening £ 300 millioen 4161)

Minister-president Neville Chamberlain's rede in zake de hulpverleening aan Finland. —
De Britsche eerste minister Chamberlain heeft op 19 Maart in zijn rede in het Lagerhuis, verantwoording afgelegd van het beleid der regeering ten aanzien van den Finschen oorlog. Hij deelde mede, hoe vrijwel van dag tot dag de situatie zich wijzigde en welke de redenen waren van het uitblijven van een krachtdadig optreden der geallieerden.
Uitvoerig schetste hij de ontwikkeling van de Britsche hulpverleening aan Finland en de redenen, waarom ten slotte het gereedstaande expeditieleger van 100.000 man nooit werd weggezonden. Chamberlain gaf een opgave van de materieele hulp.

Op de lijst van het naar Finland gezonden materiaal kwamen voor: 101 vliegtuigen, 114 kanonnen, 185.000 granaten, 900 machinegeweren, 400 zeemijnen, 50.000 granaten en 15.700 bommen.
De expeditietroepenmacht, welke voor Finland bestemd was geweest, omvatte, naar Chamberlain mededeelde, 100.000 man.
De aankomst der troepen in Scandinavië zou in Maart zijn begonnen en allen zouden voor eind April op hun plaats van bestemming zijn aangekomen.
Wij weten thans, dat zoodra Duitschland het gerucht vernam, dat de troepen Scandinavië zouden passeeren, Berlijn tot Noorwegen en Zweden de bedreiging richtte, dat het tusschenbeide zou komen.
De door Chamberlain vermelde troepenmacht omvat Engelschen en Franschen.
Geen beroep van Finland op Groot-Brittannië is onbeantwoord gebleven.
Sprekende over de bijeenkomst van Mussolini en Hitler, zeide de premier:
Wat ook het resultaat is van de gisteren gehouden besprekingen, wij zijn gereed het onder de oogen te zien. Het is niet waarschijnlijk, dat wij ons zullen laten afleiden van het doel waarvoor wij den oorlog zijn ingegaan.

Aan het slot van de debatten verklaarde Chamberlain nog:
Ofschoon er verschillen van meening tot uitdrukking zijn gekomen tijdens deze discussies, bewogen zij zich aan de oppervlakte. De ondergrond werd gevormd door onze eenheid van doelstelling bij de oorlogvoering. De afgevaardigden behoeven niet bezorgd te zijn, dat we ons zullen haasten, vredesvoorwaarden te accepteeren, welke niet in overeenstemming zijn met de vredesidealen, waarvoor wij dezen oorlog begonnen zijn. Wat die vrede moet zijn, vindt men in de woorden van president Roosevelt.
Toen we nog niet in oorlog waren, heb ik mijn best gedaan, oorlog te voorkomen en tot het laatste oogenblik gehoopt, vrede tot stand te brengen zonder dat daarvoor een eindstrijd geleverd moest worden. Nu we dezen strijd begonnen zijn, zal ik even vastbesloten zijn om het doel te bereiken, dat we voor oogen hebben, als ik vastbesloten was den vrede te bewaren, voordat de oorlog begon.
(Vor. ber. Chamberlain 4167; Britsche milit. deeln. 4133)

Aanslag op oud-gouverneur der Pendsjab, O'Dwyer.
Op een bijeenkomst van de East-India Association, waarop verschillende vooraanstaande Britsche koloniale experts het woord hadden gevoerd en die door den onderstaatssecretaris voor Indië en Burma, lord Zetland, werd gepresideerd, heeft een met een revolver gewapende Britsch-Indiër een reeks aanslagen gepleegd, waarbij de vroegere gouverneur van de Pendsjab, sir Michael O'Dwyer, werd gedood en drie andere personen, o.w. lord Zetland, werden gewond.

Britsch-Spaansch handelsverdrag onderteekend. —
Op 18 Maart is te Madrid een Engelsch-Spaansch handelsverdrag onderteekend.

Antwoord-nota aan Italië in zake den Duitschen uitvoer van steenkool naar Italië. —
De officieele tekst van het Britsche antwoord op de Italiaansche nota in zake de blokkade van 3 Maart is op 20 Maart gepubliceerd.
In de Britsche nota wordt verklaard, dat, aangezien op zeer gelukkige wijze overeenstemming is bereikt over de kwestie der contrôle op de over zee van Duitschland naar Italië vervoerde steenkolen, het onderhavige antwoord in hoofdzaak is gericht op andere door Italië ter sprake gebrachte kwesties.
Pogingen zijn in het werk gesteld tegemoet te komen aan de wenschen der Italiaansche regeering en van andere neutrale regeeringen bij de uitoefening der contrôle.
In het Westelijk deel van de Middellandsche Zee zijn schikkingen getroffen, na een volledige beraadslaging met de Italiaansche regeering die een verlegging van de vaarroute voor neutrale schepen onnoodig maakt, behalve in buitengewone omstandigheden.
Een aantal speciale faciliteiten is ingevoerd in het Oostelijk deel van de Middellandsche Zee ten gevolge waarvan vertragingen in hooge mate zijn beperkt.
(Vor. ber. D'tsche steenkool 4176 A; Ital. prot. 4161)

De minister van Oorlog, Stanley, en de neutralen. —
De Britsche minister van Oorlog, Stanley, heeft in een te Londen op 20 Maart gehouden rede o.a. gesproken over de positie der neutralen. Hij gewaagde van de in de buitenlandsche pers uitgeoefende critiek, welke de Britsche regeering in het geval van Finland beschuldigde van schuchterheid en gebrek aan ondernemingsgeest en vervolgde: Waarom die critiek? Omdat wij teerhartig waren en de rechten der neutralen ontzagen.
Dat is een zeer gevaarlijke les, die de neutralen ons beginnen te geven. Het zou een les kunnen zijn, die wij maar al te gaarne zouden leeren. Wij hebben geleerd dat het degene is, die zich niet aan de rechten der neutralen stoort, die in het voordeel komt. Thans leeren wij, dat hij, die zich niet aan de rechten der neutralen stoort, ook de bewondering oogst. Het is een les, die in dit land gretige en knappe leerlingen kan vinden.
In het vervolg van zijn rede zeide Stanley: „Wij kunnen slechts één waarborg hebben en dat is deze: dat Duitschland leert, dat zijn methode van gangster-heerschappij geen baat kan brengen, geen baat brengt en nooit baat zal brengen.
Sommige buitenlanders hebben den strijd een spiegelgevecht genoemd. Dat is, zoo zeide spreker, de taal van toeschouwers bij een boksmatch, die na een lekker diner toekijken, hoe anderen elkaar raken, zonder dat zijzelf gevaar loopen, en die dan om meer slagen roepen." **(Vor. ber. Stanley 4167)**

DUITSCHLAND. — **„Werkstoffen" in plaats van „Ersatz". —**
De Leipziger Vorjahrsmesse wordt vooral gekenmerkt door een veelvuldige toepassing der z.g. Duitsche Werkstoffen. Het woord „Ersatz", dat in den vorigen oorlog zoo'n bitteren bijsmaak gekregen heeft, wordt niet meer gebruikt, ook al omdat tal van Duitsche werkstoffen in kwaliteit hooger staan dan de origineele grondstoffen, die zij vervangen.
In dit verband wijst men in Duitschland voornamelijk op de opmerkelijke resultaten, die op het gebied der synthetische rubber en verder met papier, aluminium en sommige synthetische vezels zijn bereikt. Waar de Duitsche werkstoffen nog in een aanvangsstadium verkeeren en in vele opzichten aan den Ersatz uit den tijd van den wereldoorlog herinneren, vertrouwt men erop, dat ook hier een ommekeer ten goede zal plaatshebben. (De Maasbode)
(Vor. ber. Leipziger Messe 4162)

Dr. Todt tot Rijksminister voor Bewapening en Munitie benoemd. —
Tot uitvoering van het door Hitler opgestelde geweldige wapen- en munitieprogram, is het noodig alle elementen voor de productie van wapenen en munitie onder éénhoofdige leiding te scharen, zoo meldt het Duitsche Nieuwsbureau.
Hitler heeft daarom tot Rijksminister voor bewapening en munitie benoemd den inspecteur-generaal voor het Duitsche wegennet, dr. Todt, die niet alleen het werk der rijksautowegen heeft tot stand gebracht, doch ook in den kortst mogelijken tijd de reusachtige vestinglinie van den Westwal heeft voltooid.

23 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. —
FRANKRIJK. — **Kabinet-Reynaud gevormd. —**
Na het aftreden van Daladier werd Paul Reynaud door president Lebrun met de vorming van een nieuw ministerie belast. Hij is er in geslaagd nog denzelfden dag, 21 Maart, zijn nieuwe medewerkers op het Elysée voor te stellen, waar zij door president Lebrun zijn beëedigd.

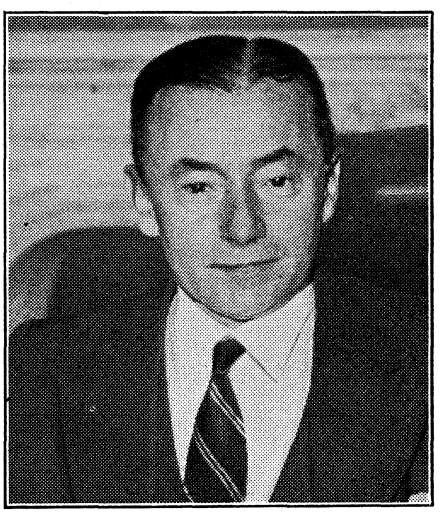

Paul Reynaud.

De samenstelling van het nieuwe ministerie is als volgt:
Paul Reynaud, Minister-president en Buitenl. Zaken.
Chautemps, Ondervoorzitter van den ministerraad en Elzas-Lotharingen.
Serol, Justitie.
Daladier, Landsverdediging.
Campinchi, Marine.
Laurent Eynac, Luchtvaart.
Lamoureux, Financiën.
Henri Roy, Binnenlandsche Zaken.
George Mandel, Koloniën.
Albert Sarraut, Onderwijs.
Frossard, Voorlichting.
Louis Rollin, Handel en Industrie.
Paul Thellier, Landbouw.
Queuille, Voedselvoorziening.
De Monzie, Openbare Werken en Verkeer.
Dautry, Bewapening.
Pomaret, Arbeid.
Rio, Koopvaardij.
Jules Julien, Posterijen en Telegrafie.
George Monnet, Blokkade.
Albert Rivière, Pensioenen.
Marcel Héraud, Volksgezondheid.

Onderstaatssecretarissen: Ministerpresidium: Champetier de Ribes; Elzas-Lotharingen: Schuman; Oorlog: Ducos; Binnenlandsche Zaken: Jacquinot; Financiën: Laniel; Voorlichting: Février; Marine: La Cour Grandmaison; Handel: Amaury de Lagrange; Openbare Werken: Albertin; Koopvaardij: Pinelli; Bewapening: kolonel Meny en Blancho; Volkshuishouding: Hachette.

Het nieuwe kabinet telt evenveel leden als het oorlogskabinet van Clémenceau, doch er zijn twee nieuwigheden.
In de eerste plaats is er een oorlogscomité, bestaande uit den minister-president, den plaatsvervangenden minister-president, en de ministers van Defensie, Koloniën, Financiën en Blokkade. Dit comité zal driemaal per week onder voorzitterschap van Reynaud vergaderen.
Verder is er een interministerieele economische raad, bestaande uit den minister van Financiën en de ministers, wier taak van economischen aard is. Deze raad vergadert ten minste eens per week onder leiding van den premier.
(Vor. ber. Aftr. Kabinet-Daladier 4177)

Reynauds regeeringsverklaring. —
Minister-president Reynaud las op 22 Maart in de Kamer de volgende regeeringsverklaring voor:
Frankrijk is in een totalen oorlog gewikkeld. Door een vastberaden, georganiseerden en machtigen vijand worden alle menschelijke handelingen tot oorlogsmiddelen gemaakt en geconcentreerd om te overwinnen. Geholpen door het verraad der Sovjets, brengt hij den strijd over op elk gebied en kleedt hij alle slagen, welke hij toebrengt, in met een soort vernietigingsvernuft, waarvan wij niet kunnen ontkennen, dat het tegelijk iets indrukwekkends en afschuwelijks heeft. Uiteraard is de inzet van dezen totalen oorlog een totale inzet. Overwinnen is alles behouden; ondergaan is alles verliezen.
Het parlement, dat het gevoelen des lands tot uitdrukking brengt, heeft deze vreeselijke werkelijkheden in haar geheelen omvang afgewogen. De regeering, die zich aan u voorstelt, heeft dan ook geen andere bestaansreden en wil geen andere als deze: alle Fransche krachten opwekken, verzamelen en richten, om te strijden en te overwinnen; het verraad, vanwaar het ook kome, te verpletteren. Dank zij uw vertrouwen en met uw steun, zullen wij deze taak vervullen. Wij kunnen rekenen op de ontzaglijke hulpbronnen van het vaderland en het overzeesche rijk en wij behoeven slechts onze bewonderenswaardige bondgenooten in de oogen te zien en te wijzen op den moed van ons volk, de arbeidzaamheid van onze arbeiders en onze boeren, op de kracht onzer legers, op het vuur onzer soldaten en op den moed van hun chefs. En ten slotte behoeven wij ons slechts het eeuwige genie van Frankrijk te herinneren.
Dezelfde verklaring werd door den onder-voorzitter van den ministerraad, Chautemps, in den Senaat voorgelezen.

De motie van vertrouwen, waarmede de besprekingen over de regeeringsverklaring in de Kamer waren beëindigd, verkreeg 268 stemmen, terwijl 156 stemmen tegen de regeering werden uitgebracht en 111 leden zich van stemming onthielden. Men kan dus zeggen, dat de regeering een meerderheid gekregen heeft van één enkele stem. Opgemerkt dient te worden, dat de Kamer 551 leden telt en dat nog niet heelemaal de helft der afgevaardigden de regeering gesteund heeft.
(Vor. ber. Reynaud 4153)

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen van het Westelijk front van 10—23 Maart. —
16 Maart: Duitsche luchtaanval op de Britsche vlootbasis Scapa Flow en het omliggende district. Veertien Duitsche bommenwerpers wierpen in totaal ruim 50 explosieve bommen en tientallen brandbommen. Volgens de Duitsche lezing zouden er minstens vier oorlogsschepen getroffen en zwaar beschadigd zijn. Bovendien werden de vliegvelden Stomnes, Earth House en Kirkwall alsmede een luchtafweerbatterij gebombardeerd.
Volgens een Engelsch communiqué was de schade niet zoo groot. Het maakt er tevens melding van, dat bommen werden uitgeworpen boven land, waarbij geen militaire doelen werden getroffen, doch een burger werd gedood en zeven gewond.
19 Maart: Britsche luchtaanval, welke zeven uur duurde, op de Duitsche vliegtuigbasis op het eiland Sylt, als antwoord op de Duitsche raid boven Scapa Flow van 16 Maart.
22 Maart: Engelsch vliegtuig tijdens een luchtgevecht met Duitsche vliegers nabij Lobith op Nederlandsch gebied gevallen; inzittenden omgekomen.
(Red. K. H. A.) **(Vor. Overz. v. 3—9 Maart '40, 4170)**

A. Prof. mr. dr. J. P. A. François over de vrijheid der zee. —

In een bijeenkomst van het departement Amsterdam der Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, die op 15 Maart werd gehouden, heeft prof. mr. dr. J. P. A. François, chef van de afdeeling Volkenbondszaken van het departement van Buitenlandsche Zaken, het woord gevoerd over de Vrijheid der zee.

Thans te spreken over de vrijheid der zee klinkt als bittere ironie, zoo ving prof. François aan. Het bevaren dezer vrije zee beteekende in de laatste maanden — en beteekent nog elken dag — den dood van honderden neutrale schepelingen en de vernietiging van tal van onzijdige vaartuigen, die niet anders doen dan volkomen geoorloofd, neutralen handel drijven. Is dat nu het resultaat, zoo is men geneigd te vragen, van den strijd, dien Hugo de Groot drie eeuwen geleden voor de vrijheid ter zee heeft aangebonden, en dien men als gewonnen placht te beschouwen? Met het betrekken van Hugo de Groot in deze problemen, zij men echter voorzichtig. De vrijheid der zee, die De Groot in zijn „Mare Liberum" opeischte, betrof niet in de eerste plaats die vrijheid in tijd van oorlog, maar in tijd van vrede. Zijn strijd was gericht tegen landen, die het zeggenschap over geheele zeeën voor zich opeischten, om aldus het bevaren en bevisschen daarvan, ook in tijd van vrede, aan anderen te kunnen verbieden, of van het betalen van rechten afhankelijk te maken; over maatregelen, die in oorlogstijd de belligerenten ter zee zouden mogen nemen, ten einde den handel van den tegenstander te benadeelen, daaromtrent bevat het „Mare Liberum" niets.

Na een historisch overzicht te hebben gegeven, schetste spr. den toestand tijdens den Wereldoorlog; veel was toen anders: de geringe kracht, die de neutralen konden ontwikkelen, de toenemende invloed van de economische factoren bij de oorlogvoering, het meer en meer betrekken van de burgerbevolking in den oorlog, de invloed van den luchtoorlog, de herleving van de praktijk van de bewapening der koopvaarders, de technische onmogelijkheid van de handhaving der blokkade ten gevolge van nieuwe oorlogsmiddelen, enz. Het is niet te loochenen, dat factoren van dezen aard invloed oefenen op de rechtsverhoudingen in den zee-oorlog. Maar mogen zij ten gevolge hebben, dat het neutraliteitsrecht nu maar eenvoudig over de geheele linie capituleert voor het oorlogsrecht? Het zou een groote fout zijn zich op dit standpunt te stellen. Men mag nooit uit het oog verliezen, dat de regels van neutraliteitsrecht niet anders zijn dan een compromis van met elkander botsende belangen van oorlogvoerenden en onzijdigen, het resultaat van een tegenover elkander afwegen van drie categorieën van belangen, het belang van den onzijdige, zijn handel voort te zetten, het belang van den belligerent, om eenerzijds den handel naar zijn vijand zooveel mogelijk te beletten, anderzijds zijn eigen handel met den onzijdige zooveel mogelijk in stand te houden.

„MARE LIBERUM"

Met alle kracht moet worden opgekomen tegen de tendenz uit gewijzigde technische omstandigheden maar onmiddellijk te concludeeren tot gewijzigde rechtsverhoudingen — steeds ten ongunste van de neutralen. De voorstelling is zóó gemakkelijk, dat de oude rechtsregels moeten worden ter zijde gesteld, omdat bij de totstandkoming daarvan met analoge moeilijkheden als zich thans voordoen, geenerlei rekening is gehouden, Maar deze voorstelling is onjuist, gelijk spr. met citaten aantoonde.

Hoe komt het dan, dat de tegenwoordige tijd er zoo gereedelijk toe komt, de belangen der neutralen met een beroep op gewijzigde omstandigheden voor die der belligerenten te doen wijken? Een beroep op de geringe kracht, die van de onzijdigen kan uitgaan, is niet voldoende, ook in gevallen, dat de onzijdigen volstrekt niet zoo zwak zijn, kan men de berusting in het terzijdestellen hunner rechten constateeren. Men denke maar eens aan de recente Amerikaansche neutraliteitswetgeving, die een abdicatie van de neutraliteitsrechten tegenover die van de oorlogvoerenden beteekent.

Krachtig verzet der neutralen zou hun dikwijls in den oorlog medesleepen en men wil dezen prijs voor de ongestoorde voortzetting van den rechtmatigen handel niet betalen. Somtijds speelt ook sympathie of antipathie ten aanzien van een der belligerente partijen een rol. Verder zijn er onzijdigen, die niet kunnen ontkennen, in een vorigen oorlog als belligerent overeenkomstige praktijken te hebben toegepast en die wel weten, dat, indien zij aan den oorlog zullen deelnemen, zij op hun beurt weer op precies dezelfde wijze tegen de onzijdigen zullen optreden en ten slotte: bewust of onbewust, laat men zich beïnvloeden door de steeds door de belligerenten geponeerde stelling: dat in tijd van oorlog de belangen van oorlogvoerenden voorgaan boven die van neutralen. Psychologisch is deze stelling wel verklaarbaar, volkenrechtelijk is zij volkomen onhoudbaar en de consequenties, die men er uit trekt, zijn ook in het belang van de statengemeenschap in haar geheel, volstrekt te verwerpen. Waartoe een dergelijke stelling leidt, leert ons o.a. de wijze, waarop thans van mijnen wordt gebruik gemaakt en neutrale schepen systematisch worden tot zinken gebracht — om van de schendingen van het onzijdig territoir door belligerenten nog te zwijgen.

Wat moet tegenover al deze, de positie der onzijdigen verzwakkende, tendenzen de houding der neutralen zijn? Een ding staat vast, hun moeilijkheden zullen slechts verdwijnen, indien aan den oorlog zelf een einde gemaakt wordt, indien men er in slaagt langs den weg van organiseering der internationale gemeenschap deze eigen richting tusschen de staten terug te dringen. Zoolang men daarin niet slaagt, moet men pogen de regelen van neutraliteitsrecht, aangepast aan de moderne oorlogstechniek te doen vaststellen in een tijdperk, waarin nog niet het uitgebroken oorlogsgeweld elke mogelijkheid van objectieve waardeering der wederkeerige belangen uitsluit. Is eenmaal de oorlog uitgebroken, dan rest den onzijdigen niets naders dan met taaie vasthoudendheid hun belangen te blijven verdedigen, niet toe te geven aan de neiging hun met een beroep op de ontwikkeling van oorlogstechniek en economie, van de zee te verdringen. Natuurlijk laat de wijze, waarop de oorlogvoering ter zee zich heeft ontwikkeld, de normen van het neutraliteitsrecht niet onaangetast, maar men verzette zich toch zoo krachtig mogelijk tegen een streven deze wijziging van de feitelijke omstandigheden tot nadeel te doen strekken.

De vrijheid der zee, ook in oorlogstijd binnen de door het volkenrecht getrokken grenzen, is een te kostbaar goed, om daarvoor niet met de grootste kracht op te komen. Een zeevarende natie als Nederland dient niet slechts haar eigen belang, maar tevens dat van de statengemeenschap, wanneer zij er tegen strijdt, dat het oorlogsgeweld zich steeds verder en over steeds breeder lagen van de volkeren uitstrekt. Spreker eindigde met het woord van Hugo de Groot in het laatste hoofdstuk van zijn „Mare Liberum": Mocht het noodig zijn, o volk, dat door de zee nooit is kunnen worden overwonnen, zoo houd dan vol en verdedig daarmede moedig niet slechts uwe vrijheid, maar die van het geheele menschelijk geslacht.

(Verslag Ned. Mij. v. Nijverh. en Handel)

B. ZEE-OORLOG. — Overzicht van de door den oorlog vernietigde wereldtonnage van 4-9-'39—24-3-'40. —

Nationaliteit	Aantal	(Br. Reg. ton)	Nationaliteit	Aantal	(Br. Reg. ton)
Engelsche	208	742.706	Grieksche	17	77.757
Duitsche	63	306.915	Deensche	25	61.811
Noorsche	57	119.850	Finsche	14	24.789
Fransche	19	97.719	Andere nat. ...	31	118.977
Nederlandsche .	24	88.180	Totaal	499	1.717.407
Zweedsche	41	78.703			

(Vor. Overz. v. 4 Sept. '39—1 Maart 1940, 4157)

24 MAART 1940

A. EVACUATIE. — Voorschriften. —
(Vervolg van pag. 4171)

Tijdstip van ontruiming. — Hieromtrent kunnen uiteraard geen positieve gegevens worden verstrekt.
Deze zullen voor de verschillende phasen eerst kunnen worden bepaald aan de hand van het verloop der krijgsverrichtingen.
Wel zal het duidelijk zijn, dat het streven er op is gericht het tijdstip zoo tijdig mogelijk te kiezen.
Geschiedt zulks echter te vroeg, dan brengt zulks groote bezwaren met zich mede, zooals we laatstelijk in België hebben kunnen zien. Daar is de bevolking na eenige dagen weer naar haar haardsteden teruggekeerd.
Reeds uitgevoerde ontruimingen. — Het mag bekend worden verondersteld, dat in verschillende deelen van ons land reeds inundaties zijn gesteld. Een deel der bevolking uit die gebieden is afgevoerd, doch hiervoor is een eenigszins andere regeling getroffen. Aangezien meer tijd beschikbaar was, bestond gelegenheid de bevolking meer faciliteiten te verleenen. Deze is grootendeels ondergebracht bij familie of bekenden en zooveel mogelijk in de naaste omgeving.
HET TRANSPORT. — Omtrent den afvoer van de burgerbevolking deed ir. Wouter Cool, reserve-majoor voor speciale Diensten van den Generalen Staf, ons eenige mededeelingen:
De Treintransporten. — Voor de treintransporten zijn na wikken en wegen de inlaad- en uitlaadstations gekozen, die in hoofdzaak van een vervoertechnisch standpunt de beste voordeelen bieden. De door de burgemeesters verzamelde gemeentenaren vinden daar op het bepaalde vertrekuur een treinstel, hetwelk een duizendtal personen met hun handbagage kan bevatten. De loopende zieken en niet te ernstige patiënten mogen met verplegend personeel geplaatst worden in eerste en twee klasse rijtuigen; zij, die nog meer zorg vereischen, worden onder deskundig geleide ondergebracht in met stroo en matrassen belegde goederenwagens.
Nadat de eerste trein is vertrokken, vermeldt de ontworpen gedetailleerde dienstregeling, dat omstreeks twee à drie uur later weer een afvoer van 1.000 burgers vanuit het station zal kunnen geschieden. Zoo gaat de afvoer voort, totdat de streek, die door het station bediend wordt, haar contingent van reizigers heeft afgeleverd.
Afhankelijk van de vervoersafstanden en behoudens onvoorzien storende omstandigheden rekent men er op, dat, dag en nacht doorwerkende, het bedrijf in het inlaadstation binnen twee etmalen afloopt, soms eerder.
Bij het uitlaadstation worden de reizigers door de organisatie van de derde geleding ontvangen en behandeld, hetgeen evenwel valt buiten het bestek van deze mededeelingen.
De Watertransporten. — Ten aanzien van het transport te water zal men binnen zoo kort mogelijken tijd samenbrengen een aantal schepen met sleepbooten in en nabij de havens, kaden, steigers, enz. der gemeenten, waar de af te voeren burgerbevolking telkens in groepen wordt verzameld. Als het eenigszins doenlijk is, zullen de vaartuigen in de havens reeds geruimen tijd vooraf gemeerd liggen en van extra-loopbruggen en loopplanken zijn voorzien om het afdalen in de scheepsruimen met hun speciaal hoekje voor extra te verzorgen zieken niet te moeilijk te doen zijn.
Voor scheepstype, dat in het gebruik het beste beantwoordt aan billijke eischen ten behoeve van de af te voeren bevolking, dringt naar de voorste plaats een vaartuig van ongeveer 500 tot 600 ton inhoud, hetwelk zonder bedenking en met eenig zeer eenvoudig comfort van banken, W. C.'s, reddingsmaterieel, lampen, enz. ingericht, 400 passagiers kan opnemen. Dit getal vormt een gemiddelde, evenals dat voor den scheepsinhoud aangegeven; afwijkingen naar boven en naar beneden kunnen toelaatbaar zijn; wanneer zij beteekenend worden, leveren zij zoowel nautische als personeele en andere bezwaren.
Het is de bedoeling, dat evenzeer de afvoer te water achter elkaar doorgaat en dat de schepen, zooals men dat noemt, in één ruk naar de haven van bestemming weggesleept worden. Men zal in zoodanig geval in één à twee etmalen na den aanvang der evacuatie de toekomstige plaats van bestemming hebben bereikt.
Auto of bus. — Het derde transportmiddel, de auto of bus, vervult de hoofdrol bij een speciaal deel der evacuatie, welks uitvoering ontworpen is, voorafgaande aan die van de hierboven genoemde transporten. Men wil toch de verpleegden van verschillende gestichten, zooals blinden, krankzinnigen en andere ongelukkigen, zoodra de dreiging van agressie zeer groot wordt, per auto brengen naar andere, reeds uitgekozen verblijven, hetgeen dan in rechtstreeksch verkeer, zooals gezegd met bussen, aangevuld met ambulancetreinen en -wagens, enz., getracht zal worden ten uitvoer te brengen.
Verder zal de autobus een voorname functie bekleeden, indien het geprojecteerde, regelmatige vervoer per trein of per vaartuig door onvoorziene omstandigheden wordt onderbroken, ontwricht, of geheel onmogelijk gemaakt.
Als spoedig herstel van de gestoorde railbaan of van het versperde vaarwater, dan wel omlegging van de route niet mogelijk zal blijken, kan het b.v. raadzaam zijn den trein of het vaartuig te verlaten en te voet, per fiets en per auto het meest nabijgelegen station (of haven) te bereiken, van waaruit men den tocht in de richting vluchtoord, zij het met inschakeling van een tijdelijk onderdak, zal kunnen voortzetten. Ook is de mogelijkheid niet geheel denkbeeldig, dat reeds van de te ontruimen gemeenten af, b.v. indien door ijsgang de schepen niet kunnen varen, een oplossing gezocht moet worden om op andere wijze dan men zulks hoopte te kunnen doen den afvoer der burgerbevolking te regelen.
Er zijn voor dat doel verschillende stelsels ontworpen, echter elk met zijn eigen bezwaren. De autobus bekleedt daarbij een bruikbare overheerschende plaats, gevorderd als zij zal worden door de militaire autoriteiten, evenals de particuliere auto. Maar bij dit alles vermijde men te veel te willen regelen, voorkome angstvallig onuitvoerbare óver-organisatie, ten volle vertrouwend op het gezond verstand en de kalmte der leiders, die naar bevind der omstandigheden zullen moeten handelen.

(Vor. ber. Evacuatie: voorz. maatr. 3945 C; voorschriften 4171 A)

B. ZWEDEN. — Versterking der defensie, ook van het eiland Gotland. —

Zweden is begonnen met een krachtige actie ter versterking zijner defensie.
Hieromtrent worden op 23 Maart de volgende bijzonderheden gemeld:

1. Er is een jongere opperbevelhebber van het leger benoemd, n.l. generaal-majoor Ivar Holmquist.
2. Tienduizend dienstplichtigen, die nog geen militaire opleiding hadden ontvangen, zijn voor 150 dagen onder de wapenen geroepen.
3. Eenige categorieën van de lichtingen 1937 en 1938 dienstplichtigen bij de marine zijn opgeroepen.
4. Het eiland Gotland, de Zweedsche voorgeschoven post in de Oostzee, zal krachtiger worden versterkt, dan ooit te voren het geval is geweest; er worden draadversperringen en ondergrondsche forten aangelegd en batterijen afweergeschut geplaatst.
5. In het Noorden is het sterke strategische punt de vesting Boden geïnspecteerd door eenige Zweedsche autoriteiten, die dit punt „onneembaar" achten.

(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Defensie 4147 A)**

C. FINLAND. — Wat het land in den oorlog met Sovjet-Rusland verloor. - Officieele cijfers. - Hangö aan de Russen overgedragen. - Maarschalk Mannerheim onderscheiden. —

Op 22 Maart is een officieel overzicht gepubliceerd van de door Finland gedurende 3½ maand oorlog geleden schade.
In den strijd zijn meer dan 15.000 van de beste manschappen gedood; zij laten naar schatting tusschen de acht en tienduizend weduwen en 20.000 à 30.000 weezen na. Het aantal dakloozen bedraagt 525.000.
De Russische vliegers wierpen in totaal 64.000 bommen uit, waardoor 122 steenen- en 1460 houten huizen werden verwoest en 364 steenen- en 2619 houten huizen werden beschadigd. Vier kerken werden door brand vernield, vijf beschadigd. Er zijn 46 ziekenhuizen gebombardeerd, waarvan een geheel is verwoest, zeven tot den grond zijn afgebrand en twaalf zwaar beschadigd. Naar schatting verloren 50.000 personen ten gevolge van de Russische bombardementen hun woningen, ter waarde van ca. twee milliard Finsche marken.
Aan ondersteuningsgelden werd ontvangen ca. 200 millioen mark, waarvan 84 millioen van de commissie-Hoover. De aan Rusland afgestane gebieden hebben een oppervlakte van bij benadering 70.000 km².
De waarde van hetgeen is afgestaan, wordt alleen te Viipuri (Viborg) geschat op twee milliard mark.
Er is een plan in onderzoek om aan elk dakloos gezin tien hectaren land te geven.
Uit Washington wordt gemeld: Onder verwijzing naar de verklaring van den president der Finsche republiek, Kallio, die zeide, dat zijn land buitenlandsche hulp noodig heeft voor het herstellingswerk, heeft de voorzitter van het Amerikaansche Roode

Kruis een beroep gedaan op het Amerikaansche publiek om hulp te verleenen aan de Finsche vluchtelingen, wier aantal 470.000 bedraagt.

Hangö. — Op 23 Maart arriveerden per vliegtuig twintig Russische ambtenaren, die uit de handen van den commandant van Hangö, Per Wiekström, de sleutels van de door de inwoners volkomen ontruimde stad ontvingen.

Mannerheim. — De president der Finsche republiek heeft maarschalk Mannerheim het grootkruis van de Orde van de Vrijheid in brillant toegekend.
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Finsch-Russ. kwestie 4177; Mannerheim 4169)**

25 MAART 1940

A. **SCANDINAAFSCHE ALLIANTIE. — Officieel verzet van Sovjet-Rusland. —**
Het Tass-agentschap heeft op 20 Maart het volgende communiqué gepubliceerd:
De buitenlandsche pers beweert, dat onderhandelingen gaande zijn tusschen Finland, Zweden en Noorwegen in zake de sluiting van een zoogenaamd „defensief verbond" met het doel militaire bescherming te geven aan de grenzen van Finland.
Ook wordt beweerd, dat de Sovjet-Unie geen bezwaar heeft tegen een dergelijk „defensief bondgenootschap" van Finland, Zweden en Noorwegen.
Het telegraafagentschap der Sovjet-Unie is gemachtigd te verklaren, dat deze berichten over de houding der Sovjet-Unie niet in overeenstemming zijn met de feiten, daar, zooals duidelijk blijkt uit de bekende anti-Russische toespraak, op 14 Maart door Hambro, den president van het Noorsche Storting, gehouden, dat een dergelijk bondgenootschap bedoeld zou zijn tegen de Sovjet-Unie en direct in strijd zou zijn met het tusschen de Sovjet-Unie en Finland gesloten vredesverdrag. (Tass-Agentschap)

B. **CHINA. — Conflict met Japan. - Regeering van Wang Tsjing-Wei wordt 30 Maart geïnstalleerd. —**
Naar te Nanking officieel wordt medegedeeld, zal de nieuwe centrale regeering in China onder leiding van Wang Tsjing-Wei op 30 Maart '40 worden geïnstalleerd.
De politieke raad heeft in zijn eerste bijeenkomst eenstemmig de volgende besluiten genomen:

1. Wang Tsjing-Wei krijgt de bevoegdheid de betrekkingen tusschen Japan en China naar zijn verantwoording te regelen;
2. Wang Tsjing-Wei krijgt de bevoegdheid, de nieuwe centrale regeering van China te organiseeren;
3. De naam van de nieuwe centrale regeering wordt „nationale regeering". De zetel daarvan komt in Nanking en de vlag zal zijn een witte zon tegen een blauwen hemel, met een tijdelijk kenteeken voorstellende: vrede, nationale redding en anti-kominterngezindheid;
4. De nieuwe centrale regeering wordt geïnstalleerd op 30 Maart.

De nieuwe centrale Chineesche regeering, welke thans gevormd zal worden, is bedoeld het bewind te Tsjoeng King als wettige nationale regeering te vervangen en derhalve zal de zetel der Chineesche regeering van Tsjoeng King (de zetel van Tsjang Kai-sjek) worden overgebracht naar Nanking. (Domei)
(Vor. ber. Wang Tsjing-Wei 4115 E)

C. **ITALIE. — Legerorganisatie. - Nieuwe wettelijke regeling. —**
Een wetsontwerp, houdende een nieuwe organisatie van het landleger is op 23 Maart aanhangig gemaakt bij de Kamer van Fascistische Corporatiën. Het leger in het moederland zal bestaan uit 6 legercommando's, tellende 18 legerkorpsen, 1 gemotoriseerd legerkorps, 1 gepantserd legerkorps, 1 „snel" legerkorps, 1 oppercommando van de Alpentroepen. Er zullen in deze organisatie in totaal begrepen zijn 54 divisies infanterie, 2 gemotoriseerde divisies, 3 pantser-divisies, 3 „snelle" divisies, 5 divisies Alpentroepen, 1 commandement van de Istrische troepen, 1 commandement van troepen op het eiland Elba (tegenover de Toscaansche kusten), 16 territoriale troepen.
Uit deze uitbreiding van legereenheden vloeit een vermeerdering van het aantal opperofficieren voort.
Wat betreft het aantal regimenten van de onderscheidene wapens, kan worden medegedeeld, dat de infanterie zal tellen 3 regimenten grenadiers en 100 regimenten infanterie, bestemd om de divisies te vormen, 4 regimenten gemotoriseerde infanterie, 12 regimenten bersaglieri, 10 regimenten Alpenjagers, 6 regimenten infanterie-vechtwagens en 1 regiment Albaneesche garde.
De cavalerie zal 13 regimenten tellen en bovendien eenige groepen eskadrons snelle vechtwagens.
De nadruk wordt er op gelegd, dat het aantal regimenten artillerie tot 123 zal worden verhoogd, of meer dan het dubbele van het getal bij het begin van den oorlog 1914—'18.
De genie zal 23 regimenten omvatten. (Stefani)
(Vor. ber. Leger, Vloot en Luchtmacht 3791 H)

D. **BULGARIJE. — Rede van Popof, den minister van Buitenlandsche Zaken. - „Regeering blijft neutraal en buiten alle conflicten". —**
Popof, de Bulgaarsche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft op 20 Maart in het parlement een rede gehouden, waarin ook hij den nadruk heeft gelegd op de goede betrekkingen tusschen zijn land en Joego-Slavië en Turkije.
Even als de premier dit in zijn op 18 Maart gehouden rede heeft gedaan, betoogde Popof met klem, dat de neutraliteit een levenskwestie voor Bulgarije vormt en dat de regeering buiten alle conflicten wenscht te blijven.
Door deze houding, aldus de minister, is het ook mogelijk geweest met Roemenië en Griekenland tot een betere verstandhouding te geraken. Voorts wees spr. er op dat Bulgarije zijn neutraliteit met alle middelen zal verdedigen en dat het in 's lands onmiddellijk belang ligt den vrede op den Balkan te bestendigen. (Telex-A. N. P.) **(V. b. Buitenl. polit. 3789 A)**

E. **JAPAN. — „De marine is op alles voorbereid". - Gereserveerde houding der regeering jegens de Ver. Staten. —**
De minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, heeft op 23 Maart in den Landdag verklaard, dat het voorbarig is te zeggen, dat de betrekkingen tusschen Japan en de Ver. Staten zich nog meer zullen verscherpen.
Op een vraag, waarom de regeering niet wilde bekennen, dat de betrekkingen tusschen beide landen kritiek worden, antwoordde Arita slechts, dat de Ver. Staten Tsjoengking steunen. Zij vreezen, dat hun belangen in het Verre Oosten door Japan zullen worden verdrongen. „Zoolang de oorlog in China duurt, zal het moeilijk zijn," aldus de minister, „de Ver. Staten van de ware bedoelingen van Japan te overtuigen."
De minister-president en de minister van Marine verklaarden vervolgens ten aanzien van de versterking der Amerikaansche vloot, dat de Japansche marine zich niet ongerust maakt, daar zij op alle gevallen is voorbereid. (Domei)
(Vor. ber. Japan—Ver. Staten 4145 C)

F. **BELGIE. — Het Kamerlid A. E. S. de Schrijver volgt den overleden minister van Economische Zaken, prof. G. Sap, op. —**
Koning Leopold heeft op 23 Maart een besluit onderteekend, waarbij het Kamerlid A. E. S. de Schrijver tot minister van Economische Zaken wordt benoemd. Hiermede is de benoeming van den opvolger van den op 19 Maart overleden minister prof. Gustave Sap definitief geworden. (Agence Belga)
(Vor. ber. Kabinet-Pierlot 4082 C)

26 MAART 1940

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het WERELD-GEBEUREN van 1—15 Februari 1940. —

1 Februari: Bij den Indischen Volksraad wordt een ontwerp-ordonnantie ingediend tot invoering van een directe algemeene oorlogswinstbelasting. **(4133 A)**

3 Februari: De Finsche minister-president Ryti vraagt opnieuw munitie en vliegtuigen.
De asch van den vliegtuigbouwer Anthonie Fokker in het familiegraf bijgezet.

4 Februari: De Raad van de Balkan-Entente besluit het Balkanpact voor een nieuwe periode van zeven jaar te verlengen. **(Pag. 4121 C)**

5 Februari: Gandhi heeft een onderhoud met den Britschen onderkoning over de constitutioneele toekomst van Britsch-Indië. **(Pag. 4125)**
De opperbevelhebber van land- en zeemacht, generaal I. H. Reynders, neemt ontslag wegens verschil van inzicht met de regeering ten aanzien van vraagstukken van technisch-militairen aard; generaal H. G. Winkelman volgt hem op. **(Pag. 4122 G)**

6 Februari: Negen van de 21 gearresteerde Duitschers van het Japansche schip „Asama Maru" zullen door de Engelschen in vrijheid worden gesteld. **(Pag. 4132 A)**
De Nederlandsche regeering heeft besloten tot het bevorderen van den bouw van drie slagkruisers. **(Pag. 4128 A)**

8 Februari: De Britsche minister-president verklaart in het Lagerhuis, dat verdere hulp naar Finland onderweg is. **(Pag. 4130)**
Een 4% leening van 300 millioen gulden zal worden uitgegeven; de rente is 1% hooger dan die van de gedwongen leening, welke bij niet voldoende inteekening zal volgen. **(Pag. 4125 B)**
De besprekingen, in het Vredespaleis te Den Haag, van het organisatie-comité voor de coördinatie van internationale economische en sociale vraagstukken, worden gesloten. **(Pag. 4126 A)**

9 Februari: De Amerikaansche regeering begint informeele diplomatieke besprekingen met de regeeringen der neutrale landen, welke betrekking hebben op de wijze van organisatie der wereld na het sluiten van den vrede.
President Roosevelt zal den onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken, Sumner Welles, naar Europa zenden om zich op de hoogte te stellen van de toestanden in Italië, Frankrijk, Engeland en Duitschland. **(Pag. 4131 C)**

10 Februari: De Japansche regeering geeft uiting aan haar bereidheid tot het sluiten van een non-agressie verdrag met de Nederlandsche regeering ten aanzien van Ned.-Indië, indien de Nederlandsche regeering dit zou wenschen. **(Pag. 4132 A)**

11 Februari: De Russen dringen voor de eerste maal op enkele punten de Finsche Mannerheim-linie binnen. **(Pag. 4136 A)**

12 Februari: Troepen uit Nieuw-Zeeland en Australië in het Nabije Oosten aangekomen.
Duitschland en Rusland teekenen een nieuwe economische overeenkomst. **(Pag. 4132)**
Japan zegt het met Nederland gesloten arbitrage- en conciliatieverdrag op. **(Pag. 4132 A)**

13 Februari: De laagste temperatuur, welke ooit in ons land is waargenomen, 24° C. onder nul, wordt te Eelde geregistreerd. **(Pag. 4120 A)**

14 Februari: De Japansche minister Arita verklaart, dat de hangende kwesties tusschen Japan en de Ver. Staten sinds het uitbreken van den oorlog in China ongeveer 230 bedragen. **(Pag. 4145 C)**

15 Februari: Het Bulgaarsche kabinet treedt af. **(Pag. 4134 A)** (Red. K. H. A.)
(Vor. Recap. v. 23—31 Jan. 1940, 4166)

A. **THEE. — Restrictie. - Voor het jaar aanvangende op 1 April onveranderd. —**
Het internationale thee-comité deelt mede, dat het uitvoer-percentage in het jaar op 1 April aanvangende, onveranderd 95% van de standaard-hoeveelheid zal bedragen.
(Op 5 October 1939 werd het percentage verhoogd van 90% tot 95%. Dit laatste was het hoogste sedert de restrictie zeven jaar geleden in werking trad.)
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Restrictieverh. 3720 A)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — De verheffing van den Sultan van Djocjacarta. —**
Op 18 Maart '40 is Goesti Raden Mas Djorodatoen in het huis van den Gouverneur op plechtige wijze verheven, eerst tot Kroonprins en daarna tot Sultan van Djocjacarta.
Nadat de Gouverneur had plaatsgenomen op den troonzetel, verzocht hij den assistent-resident den aanstaanden Kroonprins voor hem te geleiden, waarna de gewestelijke secretaris in het Nederlandsch en een translateur in het Javaansch het besluit voorlazen, waarbij G. R. M. Djorodatoen werd verheven tot Pangeran Adipati Anom Hamengkoe Negoro Soedibjo Rodjopoetro Narendo Mataram, hetgeen vervolgens door den Gouverneur werd bevestigd.

Verheffing tot Sultan. — De Kroonprins begaf zich vervolgens naar den voor hem bestemden zetel, waarna hij opnieuw werd voorgeleid en in het Nederlandsch en in het Javaansch werd voorgelezen het Gouvernementsbesluit, waarbij de Gouverneur werd gemachtigd den Kroonprins tot Sultan te verheffen, indien deze zich bereid had verklaard het politieke contract te teekenen.
In verband hiermede stelde de Gouverneur den Kroonprins de vraag of deze daartoe bereid was, waarop de Kroonprins bevestigend antwoordde.
Vervolgens zeide de Gouverneur:
„Namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië verhef ik U tot Sultan van Djocjacarta onder den naam van Hamengkoe Boewono Senopati Ingalogo Ngabdoerachman Sajidin Panotogomo Kalifatoellah de IXe."
Nadat hij de gelukwenschen in ontvangst had genomen, nam de Sultan plaats naast den Gouverneur, waarna de Kraton-troepen drie salvo's afgaven, gevolgd door 13 saluut-schoten van het fort Vredeburg.

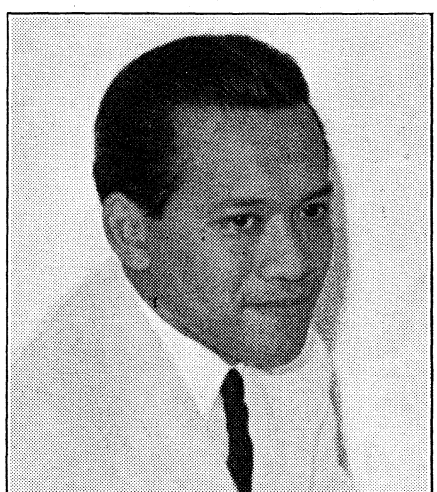

De nieuwe Sultan van Djocjacarta, Hamengkoe Boewono IX.

Vervolgens sprak de Gouverneur den nieuwen Sultan toe, waarbij hij hem de zware verantwoordelijke taak voorhield, waarvoor hij op jeugdigen leeftijd wordt gesteld.
Hierop spelde de Gouverneur den Sultan de vorstelijke ster op, een erfstuk van de voorvaderen van den Vorst.

Rede van den jongen Sultan. — De Sultan hield vervolgens een antwoord-rede, waarin hij de regeering dankte voor het in hem gestelde vertrouwen en voor

het begrip dat zij getoond heeft voor de moeilijkheden waarvoor de Vorst stond.
De Sultan verklaarde verder:
„Al heb ik een uitgesproken Westersche opvoeding gehad, ik ben en blijf in de allereerste plaats Javaan. Zoo zal de adat, indien deze niet remmend werkt op de ontwikkeling, een voorname plaats blijven innemen in den traditierijken Kraton."
Daarna werden condities ingesteld op H.M. de Koningin, den Gouverneur-Generaal, den Sultan, den Gouverneur van Djocjakarta en ten slotte op den bloei en de welvaart van het rijk Djocjakarta. De hoofdpenghoeloe sprak een gebed uit, waarna de pangerans, de Rijksbestuurder en de Regenten soengkem aan den Vorst brachten.

Eed van trouw. — De Gouverneur, de Sultan en de genoodigden keerden hierop terug naar de Bangsal Kentjono, waarna de Gouverneur met den Sultan en hooge ambtenaren zich naar de probojekso of het officieele verblijf van den Sultan begaven, waar het aldaar gereedliggend politiek contract werd geteekend en gecontrasigneerd. Hierop legde de nieuwe Sultan den eed van trouw en verknochtheid aan H.M. de Koningin af, waarop wederom drie salvo's werden afgegeven.
Nadat verschillende ververschingen waren aangeboden vertrokken de Gouverneur en de gasten.
De plechtigheid, welke om één uur 's middags was geëindigd, werd mede bijgewoond door generaal-majoor Ilgen, commandant van de tweede divisie, den Mangkoenegara, en namens den Soesoehoenan door Pangeran Koesoemojoedo en Mangkoeboemi.
De nieuwe Sultan van Djocjakarta is benoemd tot commandeur in de orde van Oranje Nassau en tot generaal-majoor van het Kon. Ned.-Indische leger, buiten bezwaar van den lande. (Aneta)
(Vor. ber. Overl. Sultan 4003 D)

27 MAART 1940

A. ASTRONOMIE. — Magnetische storm en beteekenis. —
Op 24 Maart hebben zich over een groot deel van de aarde sterke magnetische storingen voorgedaan, op vele plaatsen gepaard gaande met bijzonder krachtig Noorderlicht. De magnetische storingen, „stormen" genaamd, veroorzaakten ernstige belemmeringen voor het telefoon-, telegraaf- en radioverkeer. Het korte-golfverkeer tusschen Europa en Amerika moest worden gestaakt, terwijl in de Vereenigde Staten het telefoon- en telegraafverkeer over lange afstanden gedurende vijf uur moest worden onderbroken.

Wat is een magnetische storm? — Een magnetische storm is een storing van het normale magnetische veld op aarde, hetgeen zich manifesteert door een tijdelijke afwijking van de kompasnaald van den normalen stand. Het verschijnsel wordt veroorzaakt door een stroom electrische deeltjes, die door de zon zijn uitgezonden en de aarde hebben bereikt. In de hoogere luchtlagen ontstaan hierdoor lichtverschijnselen als in neon-buizen: het Noorderlicht. De stroom van electrische deeltjes is ook verantwoordelijk voor de storingen in het telefonische, telegrafische en radioverkeer. (Telex-A. N. P.)

B. NEDERLAND. — Onderwijs. - Geneeskunde. - Inaugureele rede van prof. dr. E. Huizinga over „Modern specialisme". —
Dr. E. Huizinga, nieuw benoemd hoogleeraar in de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Groningen, heeft op 12 Februari zijn ambt aanvaard met het uitspreken van een rede in de aula der universiteit over: „Modern specialisme".
Hier volgt een korte samenvatting:

Door de groote ontwikkeling van wetenschap en techniek was het noodig dat de arbeid, die binnen dit terrein werd verricht, werd gespecialiseerd. Ieder wetenschappelijk mensch en technicus beheerscht nu nog slechts een klein onderdeel en is dus een specialist. Aan dezen ontwikkelingsgang, die onvermijdelijk was, zijn groote bezwaren verbonden. Niemand heeft deze wel zoo scherp beschreven als de Spaansche philosoof Ortega y Gasset in zijn bekende boek „De opstand der Horden". Spreker was er echter van overtuigd, dat Ortega zich te kras heeft uitgelaten over de geestesgesteldheid van den specialist. Het oordeel, dat deze binnenkort door een gebrek aan algemeen inzicht niet verder zou kunnen gaan, lijkt zeker aanvechtbaar. Op grond van de ontwikkeling van de keel-neus-oorheelkunde in de laatste tientallen jaren betoogde spreker, dat in dit opzicht de toekomst met vertrouwen kan worden tegemoetgezien. Hij besprak deze ontwikkeling vervolgens in het kort, waarbij hij vooral den nadruk legde op de beide volgende punten:
De groei van dit specialisme is niet zoodanig geweest, dat dit tot een steeds verdere splitsing aanleiding heeft gegeven, waardoor specialisten met een steeds beperkter arbeidsveld zouden worden gevormd. Dit is in tegendeel steeds grooter geworden, niet alleen het klinische gedeelte, maar ook het werk in het laboratorium, daar de physiologie en de anatomie van de betrokken organen steeds meer, ook door den keel-, neus- en oorarts worden bestudeerd. Maar we zien niet alleen een uitbreiding in de breedte, maar ook in de diepte. De resultaten der behandeling zijn in veel opzichten belangrijk verbeterd en onze theoretische kennis is zeer toegenomen, aldus zeide spr. Een duidelijk voorbeeld is de behandeling van de vreemde voorwerpen in den dieperen spijs- en luchtweg. Dank zij de directe bezichtiging, de endoscopie, is hier een groote verandering gekomen. Terwijl bij de patiënten met een vreemd voorwerp in den luchtweg vroeger 33 tot 55% overleden, zijn in den laatsten tijd gelukkig hier bijna geen sterfgevallen te betreuren. Deze endoscopie is ook van veel belang bij tal van long-aandoeningen. Op dit gebied is een groote vooruitgang tot stand gekomen door een harmonische samenwerking van verschillende specialisten. Dit is ook zoo duidelijk bij het onderzoek van het evenwichtsorgaan, hetgeen een groote uitbreiding heeft gegeven aan de oorheelkunde.
Deze samenwerking tusschen de specialisten is in den laatsten tijd sterk toegenomen. Hierin ligt ook het natuurlijke verweer tegen het beperkte weten. In de geneeskunde is het ondenkbaar, dat een specialist „geheel onkundig kan zijn van alles wat niet binnen zijn speciaal terrein valt". Door de samenwerking, ook met physici en chemici kan de specialist op de hoogte blijven van de groote lijnen der ontwikkeling van veel dingen ook buiten zijn vak. Spr. gaf een aantal voorbeelden van deze samenwerking. Zoo is in de acoustiek de medewerking van den physicus onontbeerlijk geworden. In het ziekenhuis pleegt de keel-, neus- en oorarts bijna dagelijks overleg met vrijwel alle specialisten. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(V. b. Geneeskunde 3527 A; Inaugur. Redev. 4175 C)

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **Hore Belisha afgetreden als fractievoorzitter. —**
Hore Belisha, de gewezen minister van Oorlog, is afgetreden als voorzitter van de liberale nationale partij in het Lagerhuis. **(V. b. Hore Belisha 4097)**

Engelands arbeiders en de oorlog. - Resolutie der cooperaties. —
De conferentie van de met Labour gelieerde coöperatieve partij te Londen heeft op 23 Maart '40 met 3.935.000 tegen 1.169.000 stemmen een resolutie aangenomen, waarin de vredespolitiek van de partij wordt goedgekeurd. In de verklaring omtrent de politiek der partij wordt er op gewezen, dat de coöperatieve beweging, in de hoop, een duurzamen vrede te verzekeren, den oorlog steunde. De verklaring vervolgt, dat de coöperatieve beweging op haar hoede moet zijn tegen invloeden om een einde te maken aan den oorlog en een vrede „op te lappen", die niet duurzaam zou zijn.
Voorts heeft het hoofdbestuur van de onafhankelijke Labour-partij een voorstel voor een onmiddellijken wapenstilstand en een internationale conferentie met een groote meerderheid verworpen.
Het district Essex van de nationale organisatie van spoorwegpersoneel heeft een resolutie aangenomen, waarin de huidige oorlog als imperialistisch wordt veroordeeld. In de resolutie wordt een onmiddellijke staking der vijandelijkheden verzocht.
(Vor. ber. Labour-party 4130)

Leening aan Spanje. —
Engeland zal de Spaansche regeering een bedrag van ten hoogste twee millioen pond sterling leenen tegen een rente van 4½%, terug te betalen in 20 halfjaarlijksche termijnen.
(Vor. ber. Handelsverdrag met Spanje 4177)

Protesten van Denemarken en Noorwegen in zake de scheepvaart, te Londen en Berlijn. —
De Deensche gezanten te Londen en Berlijn hebben op 11 Maart instructies ontvangen zich tot de betrokken regeeringen te wenden met het verzoek, „onderhandelingen met een Deensche delegatie te openen, ten einde middelen te vinden, die een einde maken aan de rampen, waardoor de Deensche scheepvaart door den huidigen vorm van de oorlogvoering ter zee getroffen wordt". Men verwacht, dat deze onderhandelingen binnenkort beginnen en zij zullen zooveel mogelijk bespoedigd worden.
Ook de Noorsche gezanten te Londen en Berlijn hebben soortgelijke instructies ontvangen.
(Vor. ber. Verl. Wereldkoopvaardij 4157)

Actie in de Noordsche wateren. —
Uit Deensche, Noorsche en Zweedsche bronnen wordt vernomen, dat Engelsche vlooteenheden zeer actief zijn in het Skagerak, blijkbaar met het doel te verhinderen, dat Scandinaafsche ijzer- en ertsvoorraden Duitsche havens zullen bereiken. Het tot zinken brengen van Duitsche koopvaarders en het bevel, dat andere Duitsche schepen hebben gekregen om naar hun havens terug te keeren, wijst erop, dat de Engelsche campagne in vollen gang is.

Opperste Oorlogsraad te Londen. - Wapenstilstand noch vrede zonder voorafgaand accoord. - Algeheele twee-eenheid van Engeland en Frankrijk. —
Op de te Londen, 28 Maart, gehouden zesde bijeenkomst van den Geallieerden Oppersten Oorlogsraad is door Engeland en Frankrijk de volgende verklaring goedgekeurd:
1. De regeering der Fransche republiek en de regeering van het Vereenigd Koninkrijk en Noord-Ierland verplichten zich wederkeerig, gedurende den tegenwoordigen oorlog niet over een wapenstilstand of een vredesverdrag te onderhandelen en geen wapenstilstand of vredesverdrag te sluiten, tenzij bij wederzijdsch goedvinden.
2. Zij verplichten zich, geen vredesvoorwaarden te bespreken, voor zij het volledig eens zijn geworden over de voorwaarden, die noodig zijn om beiden landen een werkelijken en blijvenden waarborg voor hun veiligheid te verschaffen.
3. Ten slotte verplichten zij zich, na het sluiten van den vrede op elk terrein gemeenschappelijk te blijven handelen, zoolang dat noodig is voor de verzekering van de veiligheid van beide landen en voor het met andere landen opbouwen van een internationale orde, die de vrijheid der volken, de eerbiediging van het recht en de handhaving van den vrede in Europa waarborgt. **(Vor. ber. Engeland-Frankrijk 4167)**

BRITSCH-INDIE. — **Het Nationale Congres. - Gandhi spreekt. —**
In de op 20 Maart gehouden bijeenkomst van het Indische Nationale Congres heeft Gandhi ten tweede male verklaard, dat hij niet bereid was, de verantwoordelijkheid voor het ontketenen van een campagne van „burgerlijke ongehoorzaamheid" te aanvaarden, voordat aan de door hem gestelde voorwaarden was voldaan. Als het congres geen vertrouwen in zijn methoden stelde, kon het, naar Gandhi zei, een anderen leider nemen.
Pandit Jawaharlai Nehroe diende een resolutie in, welke den eisch van het congres in zake volledige onafhankelijkheid voor Indië herhaalt en verklaart, dat de vrijheid van Indië niet kan bestaan binnen het kader van het Britsche Imperialisme. De resolutie werd met een overweldigende meerderheid aangenomen. Slechts zestien afgevaardigden stemden tegen.
(Vor. ber. Congrespartij 4036; Gandhi 4056)

Mohammedaansche Bond wil autonome staten. - Anti-Hindoesche stemming. —
Op de 27ste jaarlijksche bijeenkomst van den Mohammedaanschen bond (22 Maart) heeft de president, Jinnah, een rede gehouden, waarin hij pleitte voor verdeeling van Indië in „autonome nationale staten". Hij zeide ook, dat een verdwijnen van het Britsche bestuur tot een chaos in Britsch-Indië zou leiden.
De idee is bij de Mohammedanen opgekomen, minder omdat zij pro-Engelsch zijn, dan wel anti-Hindoesch, en omdat de politiek van de Congrespartij wordt gewantrouwd. De Mohammedanen zijn zoo bevreesd geworden, dat de actie van de Congrespartij, volgens welke Indië onafhankelijk moet worden van Engeland, er op uit zal loopen, dat de Hindoes in het land oppermachtig zullen worden, zoodat zelfs het herstel van de provinciale regeeringen (waarvan, zooals bekend, de Hindoesche ministers hun ambt hebben neergelegd) moeilijkheden zal opleveren. De Mohammedaansche idee van afzonderlijke Mohammedaansche en Hindoesche staten is tot nu toe practisch niet uitvoerbaar geacht, maar het is duidelijk, dat de houding van de Mohammedanen, zooals die te Lahore tot uiting is gekomen, een rechtstreeksche ontkenning beteekent van de voorstelling van de congrespartij, dat Indië een vereenigde natie vormt.

FRANKRIJK. — **Radiorede van minister-president Paul Reynaud. - „Oorlogvoeren op elk gebied". —**
Paul Reynaud, de minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken, heeft voor de microfoon op 26 Maart een rede gehouden. Reynaud zeide o.a., dat hij bij de samenstelling slechts heeft gedacht aan een zoo krachtig mogelijke regeering. Uit de regeering is een kernkabinet van negen leden gevormd, voldoende voor beraadslagingen en niet te veel om te kunnen handelen.
Thans wordt door den heer Hitler alles in het werk gesteld, aldus vervolgde Reynaud, om de economische onafhankelijkheid der Balkanstaten aan te tasten.
Dicht onder onze oogen tracht hij met alle middelen in een groot gedeelte van Europa de hegemonie van het Duitsche rijk te vestigen.
De plicht der regeering is duidelijk: Oorlog voeren, hem voeren op elk gebied.
De gezamenlijke hulpbronnen der beide grootste wereldrijken zullen de overwinning waarborgen, mits zij deze volkomen willen en weten in te zetten.
(Vor. ber. Reynaud 4178)

DUITSCHLAND. — **Koers van Reismark verlaagd.**
Met ingang van 15 Maart is de Reismark samengesteld uit 95 Mark van het Reiseverkehr-Sonderkonto en slechts 5 clearingmarken. Tot dusver werd de Reismark opgebouwd o.a. door toevoeging van 20 clearingmarken op elke 80 Mark van het Reiseverkehr-Sonderkonto.
Als gevolg van deze wijziging van het mengpercentage, zal de koers van de Reismark belangrijk dalen. Met ingang van 15 Maart bedraagt de koers van Reismarken 32, tegen 39 op 14 Maart.

Brief van Fritz Thyssen in het „Argentinischer Tageblatt". —
Het Duitsche republikeinsche orgaan „Argentinischer Tageblatt" te Buenos Aires publiceert een brief van den Duitschen industrieel Fritz Thyssen, die onlangs uit het Derde Rijk naar Zwitserland is uitgeweken. Thyssen schrijft o.a.:
Hitler miskent alle objectieve en subjectieve waarheden. Met ons waren alle militaire leiders overtuigd, dat een nieuwe oorlog tegen de geallieerden van 1914 een misdaad en een dwaasheid zou zijn. Geen enkel gevaar bedreigde het rijk.
Er is geen woord waar van al hetgeen Hitler ons wil doen gelooven. Alle leugens over Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije, Polen, Frankrijk, Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten hebben dezelfde waarde als die, welke hij uitspreekt over de rechtvaardigheid van den oorlog, de waarde van zijn bondgenootschap met Stalin en zijn liefde voor Mussolini.
Wij wenschen geen dictatuur meer, noch van een partij, noch van het leger, noch van één enkelen man, noch van de geüniformeerde jeugd. Kracht mag niet de vreugde vervangen.
Nimmer meer pogroms, noch concentratiekampen, noch kwellingen, geen professoren meer, die met elke misdaad tegen den Europeeschen geest en de christelijke beschaving instemmen en vooral nimmer meer een bondgenootschap met het bolsjewisme.
Wij willen daartegenover een federatief Duitschland, ingericht als Zwitserland, wij willen de ontwapening van Europa, zonder gedachte aan wraak of overwinning.
Na te hebben verklaard, dat zijn vertrouwen in de legerleiding dood is en dat de aanval op Finland een eeuwigen haat jegens

den Russischen bondgenoot heeft verwekt, besluit Thyssen zijn verklaring met de woorden: De twee partijen bezitten gelijke technische hulpmiddelen, maar de grondstoffenvoorziening is niet gelijk. Duitschland verliest dus den oorlog.
Thyssen noodigt de arbeiders uit zich te vereenigen tegen Hitler, den vijand van Duitschland, ten einde den ondergang van dat land te voorkomen." **(Vor. ber. Fritz Thyssen 4138)**

Duitsche jeugd en partij-organisatie. —
Voortaan zullen alle jongens en meisjes van hun tiende jaar af, verplicht zijn zich bij de groote jeugd-organisatie, de Hitler-jeugd, aan te sluiten. Tot nu toe was het lidmaatschap vrijwillig.
(Telex-A. N. P. - Agence Belga - D. N. B.)

28 MAART 1940

A. SOVJET-RUSLAND. — Soerits, de Russische zaakgelastigde in Frankrijk, geen „persona grata" meer; teruggeroepen. —
Op 19 Maart heeft de Fransche zaakgelastigde te Moskou, Payart, den volkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken, Molotof, medegedeeld, dat de Fransche regeering het telegram, dat door den ambassadeur van de Sovjet-Unie te Parijs, Soerits, is onderteekend en aangeboden ter overzending naar Stalin te Moskou ter gelegenheid van het sluiten van den vrede tusschen de Sovjet-Unie en Finland, beschouwt als een zich mengen in het binnenlandsch politieke leven van Frankrijk door den ambassadeur.
Overeenkomstig de verklaring van Soerits acht de Fransche regeering zekere uitdrukkingen in het telegram, n.l.: „Dank zij de wijsheid van de Sovjetregeering en ons dappere Roode Leger, hebben de plannen van de Britsch-Fransche oorlogshitsers, die gepoogd hebben de oorlogsfakkel in Noordoost-Europa te ontsteken, schipbreuk geleden". De woorden „plannen van de Britsch-Fransche oorlogshitsers" zijn in de bijgevoegde copie van het telegram onderstreept. Ook de zinsnede: „de Sovjet-Unie blijft een onwrikbaar bolwerk waartegen de duistere plannen van de vijanden van het socialisme en van het werkende volk ook in de toekomst te pletter zullen slaan" was in het telegram onderstreept.
De Fransche regeering verklaart, dat door dit telegram, dat door den censor is tegengehouden, Soerits niet langer zal worden beschouwd als „persona grata" door de Fransche regeering en geeft het verlangen te kennen, dat Soerits door de regeering van de Sovjet-Unie teruggeroepen zal worden.
In verband hiermede heeft de Russische assistent-volkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken op 26 Maart Payart het volgende antwoord van de Sovjet-Unie overhandigd:
„1. De regeering van de Sovjet-Unie acht geen redelijke gronden aanwezig voor de Fransche regeering om Soerits niet langer als „persona grata" te beschouwen, wegens het telegram, dat door Soerits is onderteekend en aangeboden voor doorzending naar Moskou, in welk telegram zelfs geen melding is gemaakt van de Fransche regeering.
2. Aangezien evenwel de Fransche regeering formeel de kwestie stelt ten aanzien van Soerits, deelt de regeering van de Sovjet-Unie mede, dat Soerits is ontheven van zijn plichten als ambassadeur van de Sovjet-Unie in Frankrijk." (Tass Agency)

B. FINLAND. — Nieuw Kabinet-Ryti gevormd. —
Op 27 Maart is officieel bekend gemaakt, dat de Finsche regeering is gereformeerd.
Risto Ryti blijft minister-president.
De andere ministers zijn:
Professor Rolf Johan Qvitting: Buitenl. Zaken.
Oskari Lehtonen: Justitie.
Ernst von Born: Binnenlandsche Zaken.
Generaal-majoor Rudolf Walden: Landsverdediging.
Mauno Pekkala: Financiën.
Ds. Antti Kukkonen: Onderwijs.
Pekka Hiekkinen en Juho Koivisto: beiden Landbouw.
Vaino Veikko Salovaara: Verkeer.
Karl Erik Ekholm: Openbare Werken.
Vaino Aleksanteri Kotilainen: Handel en Nijverheid.
Karl August Fagerholm: Sociale Zaken.
Tanner: Openbare Gezondheid.
De minister van Justitie behoort tot de Union-partij, die van Binnenl. Zaken tot de Zweedsche partij. De minister van Landbouw is agrariër. De ministers van Financiën, Verkeerswezen, Sociale Zaken en Openbare Gezondheid zijn Sociaal-Democraten, terwijl de overige leden van het kabinet zich reeds uit de partijpolitiek hadden teruggetrokken of nimmer daaraan hebben deelgenomen.
Generaal Walden is een oude vriend van Mannerheim, hij was lid van de delegatie, die te Moskou over het vredesverdrag heeft onderhandeld.
De nieuwe minister van Buitenlandsche Zaken is hoogleeraar in de oceanographie. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Kabinet-Ryti 4040 A)

C. ROEMENIE. — Duitsch-Roemeensche besprekingen verloopen normaal. —
De buitenlandsche pers te Boekarest werd officieel medegedeeld, dat de handelsbesprekingen tusschen de Duitsche handelsdelegatie te Boekarest en de Roemeensche regeering een normaal verloop hebben. Van een ultimatum, hetwelk Duitschland aan Roemenië zou hebben gezonden, is geen sprake. (Ag. Belga)
(Vor. ber. Roemenië—Groot-Duitschl. 4074 A)

D. HONGARIJE. — Bezoek van premier Teleki aan Rome. - Communiqué. —
De Hongaarsche premier Teleki heeft op 25 en 26 Maart een langdurig onderhoud gehad met Ciano, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken en Mussolini te Rome. Na afloop van het bezoek is een officieel communiqué uitgegeven, waarin wordt gezegd:
„Tijdens het hartelijke gesprek tusschen den Duce en den Hongaarschen premier Teleki is een voorstel naar voren gekomen, later op elk gebied de samenwerking te verdiepen tusschen de beide landen op de basis van het vriendschapsverdrag, dat eerlang dertien jaar zal bestaan en door de gebeurtenissen werd gewaarmerkt. Deze vriendschap past volkomen bij de thans tusschen Duitschland en Italië, en Duitschland en Hongarije bestaande betrekkingen, evenals bij die, welke bestaan tusschen Italië en Joego-Slavië.
De beide regeeringen zijn vastbesloten, vooral onder de tegenwoordige omstandigheden haar acties te coordineeren om den vrede in het Donaubekken en op den Balkan te bewaren." (Stefani)
(Vor. ber. Teleki 4174 E)

E. DENEMARKEN. — Rede van premier Stauning. - Nood der neutrale landen. - Heffing van 10% op importartikelen. —
Bij de opening van de vergadering van het Folketing heeft minister-president Stauning op 26 Maart een rede gehouden, waarin hij o.a. zeide: Wij komen bijeen in een sfeer van groote zorgen. Een aantal Deensche schepen is gezonken of tot zinken gebracht, een groot aantal Deensche zeelieden heeft het leven verloren, terwijl het zijn beroep uitoefende op wettige wijze en zonder zich op eenige wijze in den oorlog te mengen. Wij geven uiting aan onze bewondering vóór en onze dankbaarheid jegens deze zeelieden.
De oorlogstoestand heeft het land groote verliezen veroorzaakt: wij staan voor economische moeilijkheden van zeer aanzienlijken omvang. Wij hebben getracht een gezonde politiek te voeren en groote schommelingen en inflatie te vermijden. De prijsontwikkeling is ongunstig: de invoergoederen zijn met 60% gestegen, de uitvoergoederen, vooral de landbouwproducten, slechts met 15%, waarbij de omvang is gedaald. De prijsstijging bij de invoerproducten wordt grootendeels veroorzaakt door de stijging der vrachten en die stijging zal aanhouden, wanneer schepen en bemanningen op zee blijven.
Stauning besprak vervolgens den financieelen toestand en zeide: Wij moeten streven naar evenwicht van de begrooting en daartoe dient het ontwerp, dat heden is ingediend. Onze politiek blijft tegen inflatie gericht. Wij hebben ons verzet tegen een daling van de kroon, welke tot ongelukken zou leiden.

Heffing van 10% op importartikelen. — De minister van Financiën heeft een voorstel ingediend tot invoering van een heffing van 10% op import-artikelen. Hiervan zouden zijn uitgezonderd de goederen, waarvoor in de bestaande handelsverdragen tarieven zijn vastgesteld zooals steenkool, cokes en ruw ijzer, benevens goederen, die voor den landbouw van belang zijn, zooals graan, voedermiddelen, meststoffen, landbouwmachines en werktuigen. Bovendien zouden uitgezonderd zijn ruwe metalen, vloeibare brandstoffen en verscheidene voor de bouwindustrie belangrijke artikelen. De opbrengst wordt geraamd op 20 millioen. Verder is een voorstel ingediend tot heffing van een omzetbelasting, waarvan de opbrengst wordt geraamd op 30 millioen kronen. De tabaksbelasting en de belasting op geestrijke dranken zouden worden verhoogd, waardoor 9 en 7 millioen meer zou worden geïnd. Voorloopig zouden deze maatregelen gelden tot October 1940. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Stauning 3623 A)

29 MAART 1940

A. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Nederlandsche Roode Kruis ambulance naar Finland.** Op 21 Maart zijn de leden van de Nederlandsche Roode Kruis ambulance naar hun standplaats te Vierumaeki in Finland vertrokken. H.K.H. Prinses Juliana nam persoonlijk van de leden der ambulance afscheid. **(Vor. ber. Finsche Roode Kruis 4174 A)**

Handelsbesprekingen met Engeland. - Overeenkomst geparafeerd. —
Het Engelsche ministerie voor den economischen oorlog deelt mede:
De besprekingen tusschen Britsche en Nederlandsche vertegenwoordigers te Londen gevoerd over handelskwesties, voortvloeiende uit den oorlogstoestand, zijn thans met succes bekroond: op 21 Maart is een overeenkomst geparafeerd. Er is een gemengde commissie ingesteld, die te Londen of te Den Haag zal bijeenkomen ter bespreking van alle vraagstukken, die bij de nakoming der overeenkomst kunnen rijzen.

Tweede Kamer. - Crediet van ƒ 5 millioen voor evacuatie. —
Ten einde de voorbereiding van de evacuatie van bepaalde gebieden te voltooien, heeft de regeering op 29 Maart een wetsontwerp bij de Tweede Kamer ingediend, waarbij ten behoeve van het departement van Binnenlandsche Zaken een crediet van ƒ 5 millioen wordt aangevraagd, waaronder is begrepen ƒ 400.000 voor de aanschaffing en distributie van gasmaskers ten behoeve van particulieren.
(V. b. Voorzorgsmaatr. Evacuatie 3945 C en 4171)

Britsch vliegtuig neergeschoten bij Rotterdam. - Eén doode. —
De Regeeringspersdienst meldt op 28 Maart:
Hedenochtend vroeg is een Britsche bommenwerper, welke zich in Westelijke richting over ons land bewoog, boven Pernis bij Rotterdam door het vuur van een Nederlandschen jager getroffen. Het toestel is in de nabijheid van Pernis geland. Vier der inzittenden verlieten het toestel. Een hunner is licht gewond. Een vijfde inzittende is, naar later bleek, uit het toestel gesprongen en dood gevallen. Het toestel is verbrand. De overlevenden worden geïnterneerd.
(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4174 A)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Buitenlandsche politiek. - Handhaving der neutraliteit. - Bessarabië. - Zweden. - Noorwegen. - Geallieerden. - Italië. - Finland. - Finsche verliezen. - Japan. —**
In zijn „rapport over de buitenlandsche politiek der Sovjet-Unie", op 29 Maart uitgebracht aan den Oppersten Raad der Unie, heeft de Sovjet-premier en Volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Molotof, o.a. het volgende gezegd:

1. De Sovjet-Unie handhaaft haar neutraliteit en onthoudt zich van deelneming aan den oorlog in Europa.

2. Wat Roemenië betreft, met dat land bestaat geen non-agressie-pact, omdat de controverse over Bessarabië niet op bevredigende wijze geregeld is.
De Sovjet-Unie is echter niet voornemens Bessarabië door een oorlog terug te krijgen.

3. Pogingen om, onder voorwendsel van een defensief verbond, het vredesverdrag met Finland te schenden, zijn gericht tegen de Sovjet-Unie en zouden van de zijde van Zweden en Noorwegen de beëindiging van hun neutraliteitspolitiek beteekenen, waaruit de Sovjet-Unie begrijpelijke conclusies zou trekken.

4. De Sovjet-Unie wil haar verplichtingen, voortspruitend uit de non-agressie-pacten met Turkije en Iran, nakomen. Zij zal waakzaam zijn tegen alle pogingen om het leger van generaal Weygand te gebruiken voor doeleinden, die tegen de Unie gericht zijn. Spelen met vuur is ook gevaarlijk voor hen, die zich als werktuigen laten gebruiken.

In het verloop van zijn rede richtte Molotof zich herhaalde malen in scherpe bewoordingen tegen de politiek van Engeland en Frankrijk, welke hij er van beschuldigde de Sovjet-Unie voor hun doeleinden te willen gebruiken. Hij legde er den nadruk op, „dat de Unie nimmer een werktuig van vreemde politiek geweest is of zal zijn en steeds haar eigen politiek zal voeren".
Ook over Italië uitte hij zich eenige malen in onwelwillende bewoordingen.
Over de verliezen in den oorlog met Finland deelde hij mede, dat 48.745 man van het Roode Leger zijn gesneuveld en 158.863 gewond. Hij raamde het aantal dooden aan Finsche zijde op minstens 60.000 en dat der gewonden op 250.000.
De volksregeering van Kuusinen, zoo verklaarde Molotof, ging accoord met de vredesonderhandelingen en ontbond zich na het sluiten van het Verdrag van Moskou.
De Sovjet-premier onderstreepte, dat Moskou Finland niet alleen als een Oostzee-staat, maar ook als een Noordschen staat beschouwt, hetgeen blijkt uit het feit, dat men den Finnen den uitgang naar den Atlantischen Oceaan heeft laten behouden.
Japan moet er zich van bewust zijn, dat de Sovjet-Unie geen enkele schending harer belangen zal dulden. Slechts indien dit wordt begrepen, kunnen onze betrekkingen met Japan op bevredigende wijze tot ontwikkeling komen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Molotof 4007 C)

30 MAART 1940

C. **NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-'40. H. C. Zentgraaff overleden. —**
Op 22 Maart is, 65 jaar oud, te Bandoeng overleden de heer H. C. Zentgraaff, directeur-hoofdredacteur van het dagblad „De Java-bode".
De journalist Zentgraaff is in de laatste tien jaren de markantste figuur in de Indische journalistiek geweest. Voornamelijk omdat alle phasen en onderdeelen van de Indische samenleving zijn onverdeelde aandacht hadden. Het kon onbarmhartige critiek beteekenen, maar ook hulde en lof; zoowel critiek als lof waren scherp uitgebeiteld, steeds goed gevormd en bijna altijd sterk van constructie.
Zoo heeft hij zijn stempel gedrukt op het „Soerabajasch Handelsblad", waarvan hij journalistiek leider was van 1925 tot 1932 en op de „Javabode" die hij tot zijn dood heeft gediend.
Zentgraaff beschikte over een scherpe pen. Maar ook over een bewonderenswaardige kennis van den Indischen Archipel, over een helder inzicht en een geweldige werkkracht.

Slagkruisersplan bij den Volksraad ingediend. - Totaal-bedrag ƒ 283.200.000. —
Bij den Volksraad is op 30 Maart ingediend het ontwerp tot versterking van de maritieme verdediging van Nederlandsch-Indië (het z.g. slagkruisersplan). Het plan omvat, behalve den aanbouw van 3 slagkruisers ter grootte van ± 27.000 tons, de aanschaffing van 1 tankboot en 12 motorbooten-onderzeebootjagers, elk van ongeveer 100 tons met een snelheid van 34 knoopen, de inrichting van twee aan te bouwen schepen der gouvernementsmarine tot mijnenlegger, de aanschaffing van twaalf groote zeeverkenners (vliegbooten), den bouw van een droogdok van 40.000 tons, de kosten van aanmaak van mijnen, dieptebommen en de kosten voor de verdediging van Soerabaja.
Het totaal-bedrag, dat hiermede is gemoeid, bedraagt ƒ 283.200.000 (waarvan ƒ 213.000.000 alleen voor den bouw van de slagkruisers). (Aneta)
(Vor. ber. Slagkruisers 4152 A; Ned.-Indië en de Oorlog 4175 A)

A. **De glorietijd van de Oost-Indische Compagnie. - Herdenkingsrede van den minister van Koloniën, Ch. J. I. M. Welter. —**

Den twintigsten Maart van het jaar Onzes Heeren, 1602, werd krachtens octrooi van de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden opgericht een rechtspersoon, we zouden nu zeggen een N.V., die naar de zede van die dagen den plechtstatigen naam kreeg van de Vereenigde Nederlandsche geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie.

Op den vooravond van dezen voor de geschiedenis van ons land en van ons volk zoo gewichtigen datum heeft de minister van Koloniën, de heer Ch. J. I. M. Welter, in een radio-rede de stichting herdacht. Spr. ging na hoe de wijsheid en het inzicht onzer voorvaderen hen 338 jaar geleden een eind deden maken aan den ongeordenden toestand, waarbij een aantal kleine compagnieën de vaart en den handel op Indië ondernamen en daarbij elkander beconcurreerden en bestreden. Vooral de beroemde raadspensionaris van Holland, Johan van Oldenbarnevelt, heeft er krachtig toe medegewerkt. En binnen enkele tientallen jaren volgde een ontwikkeling van de Oost-Indische Compagnie, die eigenlijk wonderbaarlijk is.

Men denke zich in: een aantal kooplieden, die zich aaneensloten om handel te drijven, en dat daaruit in den loop van nog geen eeuw een staatsmacht ontstond, die vloten van koopvaardij- en oorlogsschepen uitrustte en die de Nederlandsche vlag plantte in het grootste deel van het Verre Oosten.

De Compagnie ontwikkelde zich tot een staatsmacht, welke voortaan eerbiedig werd aangeduid als de „Edele Compagnie" en haar beroemd wapenschild, de V met de letters O en C in de beenen van de V, verbreidde zich niet alleen over Java en de Molukken, maar over het schiereiland Malakka, Siam, de Oost- en Westkust van Voor-Indië, Ceylon, tot aan Kaap de Goede Hoop in het Westen en tot Formosa in het Oosten.

NEDERL. OOST-INDIË

En nu moet ge bedenken, zeide minister Welter, dat dit geduchte, machtige lichaam, dat in het gansche Oosten eerbied verspreidde voor zijn naam zijn oorsprong vond in een klein land met nog geen 1½ millioen zielen.

Hoe is dit mogelijk geweest, vraagt ieder zich af, die de geschiedenis van de „Edele Compagnie" eens nagaat. Ik heb dat ook gedaan en ben tot deze conclusie gekomen:

Ziet eens naar onze oude steden, met haar stille grachten en de veilige geborgenheid van bescheiden en maar zelden statige huizen. De zucht naar intimiteit en veilige geborgenheid ligt op den bodem der Nederlandsche volksziel. Maar niet alleen die, daarnaast — in wonderlijke tegenstelling — ligt de zucht tot zwerven, tot uittrekken over de wereld, ver buiten de horizonten van het kleine lage land bij de zee. En uit die klein-burgerlijke steden met haar intieme woningen, dreef een donkere drang de mannen naar buiten, naar het avontuur, naar de wijde, onbekende wereld. Het was alsof ze er naar verlangden de gaven van hoofd en hart, die de Schepper in dit kleine volk had gelegd, te ontplooien op een wijze en in een mate als in het kleine land aan de Noordzee niet mogelijk was.

Groote mannen. — En zoo vindt men in den dienst der „Edele Compagnie" een aantal mannen, die in het Verre Oosten zich ontplooiden tot groote kooplieden niet alleen, maar tevens tot staatslieden, legeraanvoerders, vlootvoogden, moedig en onversaagd tot het vermetele toe.

Dat zijn de mannen, die in 1642, op het kasteel Batavia bijeengezeten, tot de volgende conclusie kwamen, doodnuchter en als was het een doodgewone zaak: We hebben op het oogenblik schepen, kanonnen, mannen en geld; wat let ons of we slaan er de Portugeezen uit Malakka?

En hier gold niet dat oud-vaderlandsche gezegde: Lange mijlen liggen tusschen doen en zeggen, hier werd de daad dadelijk bij het woord gevoegd.

Ik moet er eerlijkheidshalve bij vertellen, aldus minister Welter, dat de machthebbers in Nederland, de heeren Zeventien, zooals ze heetten, vaak bedenkelijk het hoofd schudden over den dadendrang en de ontoombare energie hunner ondergeschikten in het Verre Oosten. Zij immers waren de mannen uit de huizen der stille grachten, niet beroerd door de weidschheid van de verschieten, die de wereld in het Oosten bood.

Lees de brieven, die Coen aan zijn meesters schreef, de brieven van een ziener, die in vlammende woorden hen trachtte wakker te schudden uit hun bedachtzame lauwheid en voorzichte burgermanswijsheid.

Coen is niet alleen de grootste der Indische landvoogden om wat hij deed, maar vooral om wat hij voorzag. Zoo als hij, kon alleen een man denken en schrijven, die de inspiratie had van het genie, de onbewuste dichterlijkheid der profeten en de ontembare wilskracht van den geboren leider.

Een beroemd drietal. — Ik zal u niet vermoeien met u veel namen te noemen van de groote dienaren der Edele Compagnie, maar ik wil een uitzondering maken voor een beroemd drietal uit de Gouden Eeuw der Vereenigde Nederlanden, die tevens was die van de Compagnie: Maetsuycker, Van Goens en Speelman. Kooplieden, zeker, maar tevens bestuurders van ver en wijd inzicht, legerbevelhebbers en vlootvoogden.

Geen standbeelden vereeuwigen hun nagedachtenis, geen Nederlandsche oorlogsschepen, droegen ooit den naam van deze grootsten onder de velen, die Nederlands macht en rijkdom vestigden; ten hoogste is een stille straat naar hen genoemd.

En daarom meen ik goed te doen, waarde hoorders, u hun namen te noemen: tracht ze te onthouden, het zijn goede, eenvoudige, Hollandsche namen: Maetsuycker, Van Goens en Speelman.

Voor een goed deel dankt Nederland aan hen zijn welvaart, zijn rijkdom, zijn eervolle plaats van heden in de rij der volkeren.

Kipling heeft van de stichters van het Engelsche wereldrijk in de 16e en 17e eeuw gezegd: They were dreamers, dreaming greatly. Dat geldt ook voor de groote dienaren der Edele Compagnie. Bewust of onbewust stond hun de grootheid van Nederland voor oogen. Zij waren de bouwers van Nederlands grootheid toen en later.

Ge zult zeggen: dat is allemaal goed en wel, maar die Edele Compagnie had toch heel wat op haar kerfstok.

Ik weet het en wil het niet verontschuldigen. Bedenk alleen, dat ze een kind was van haar tijd en die tijd was hard en ruw. Ge zoudt de Gevangenpoort ook niet voor uw rekening willen nemen, is het niet? Zoo min ik alle daden en handelingen der Compagnie.

De ondergang. — Men zegt wel, dat de Compagnie ten gronde is gegaan aan eigen bederf en corruptie. Ik geloof het niet, ik geloof, dat de Compagnie ten gronde ging, omdat het volk, waaruit ze voortkwam, niet langer den wil, de kracht en den moed had, te behouden wat de voorvaderen hadden verworven, omdat de Coen's ontbraken en de Maetsuyckers en de Van Goens en de Speelmans.

De bodem was verdord en uitgeput en in dien bodem kon geen levenskrachtige boom meer groeien.

Het was, geloof ik, een historische noodzakelijkheid, dat de Vereenigde Nederlanden hun wereldbeheerschende positie zouden verliezen, en evenzeer, dat de Oost-Indische Compagnie een groot deel van haar heerschappij in het Verre Oosten zou inboeten. Maar het was geen historische noodzakelijkheid, dat de Compagnie de Kaap zou verliezen, de eenige werkelijke volksplanting, welke zij heeft gesticht, een echt stuk Nederland overzee. Noch ook, dat zij Ceylon zou verliezen, de paarl van den Indischen Oceaan, waarom zij 150 jaar lang gevochten had en waarvan de verovering meer Nederlandsch bloed heeft gekost dan welk ander gebiedsdeel overzee ook.

De Kaap en Ceylon zijn verloren, laat ik het maar ronduit zeggen, door de lamlendigheid van ons volk

in die dagen. Wij hadden toen niet meer den wil tot handhaving van ons bezit en vanzelfsprekend verloren wij het toen. Dezelfde lamlendigheid was oorzaak, dat wij in de 19e eeuw het beste deel van Borneo kwijtraakten.

Nog zijn wij groot... — Nog zijn wij groot, nog zijn wij machtig overzee, twee millioen km.² zijn daar Nederlandsch gebied en 70 millioen is het aantal onzer onderdanen. En Nederland zal groot blijven op voorwaarde, dat het zich realiseert, dat vooral in dezen tijd, nu allerwegen met jaloersche blikken wordt aangestaard datgene, wat wij behielden uit een grootsch verleden; noodig is in de eerste plaats de wil om ons te handhaven en in de tweede plaats bereidheid tot opofferingen.

(Vor. ber. Min. Welter 4160 B)

31 MAART 1940

A. ZWEDEN. — Invoerbeperkingen. —

De druk op den goud- en deviezenvoorraad, welke sedert het begin van den oorlog met één derde is gedaald, moet verminderd worden en daartoe is nu met ingang van 26 Maart een invoerregeling met licentiedwang uitgevaardigd voor ongeveer 200 als luxe of als ontbeerlijk beschouwde waren. Tot deze waren behooren verschillende producten en goederen, waarvan de uitvoer van ons land of zijn overzeesche gewesten naar Zweden niet onbelangrijk is, zooals koffie en thee, druiven, bloemen, tomaten, kruiderijen, radio-apparaten en onderdeelen. Verder worden o.a. genoemd bananen, chocolade, bepaalde conserven, een groot aantal textielwaren, hoofdzakelijk zulke waarin natuur- of kunstzijde voorkomen, sieraden uit edele metalen vervaardigd, muziekinstrumenten, reisbenoodigdheden en kunstwerken.

(Svenska Dagbladet) **(V. b. In- en Uitvoer 4113 A)**

B. GRIEKENLAND. — Defensie. - Metaxas-linie gereed. - Bijna 6²/₃ milliard drachmen uitgegeven voor de defensie. —

Sedert het dienstjaar 1936-'37 is in het geheel voor 6.616 millioen drachmen aan buitengewone credieten verstrekt voor herbewapening.

Sinds den zomer van 1936 is gewerkt aan een permanente verdedigingslinie, de „Metaxas-linie", welke 3000 permanente werken van gewapend beton omvat.

(Proïa)

C. SPANJE. — Republikeinsche schatten uit Nederland terug. —

De 600 kisten met kostbaren inhoud, eigendom van Spaansche banken, welke tijdens den burgeroorlog door de Spaansche republikeinen naar Nederland waren gezonden, zijn thans gerestitueerd.

(Telex-A. N. P.)

D. VEREENIGDE STATEN. — Het bezoek van onderstaatssecretaris Sumner Welles aan Europa. —

Sumner Welles arriveerde op 25 Februari per s.s. „Rex" te Napels.

Op 26 Februari werd hij te Rome in het Palazzo Venezia, door Mussolini ontvangen. Bij het onderhoud, dat ongeveer een uur heeft geduurd, waren de Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, en de Amerikaansche ambassadeur Philips tegenwoordig. Het volgende communiqué werd uitgegeven:

„De Duce heeft op 26 Februari, in tegenwoordigheid van graaf Ciano en den ambassadeur der Ver. Staten, den heer Sumner Welles, onderstaatssecretaris van Buitenlandsche Zaken der Ver. Staten, ontvangen. Welles heeft den Duce een eigenhandig door president Roosevelt geschreven boodschap overhandigd. Het hartelijke onderhoud heeft een uur geduurd."

Sumner Welles vertrok op 27 Februari per trein uit Rome, bracht korten tijd in Zwitserland door en kwam op 1 Maart te Berlijn aan. Dienzelfden dag had hij een gesprek met den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, hetwelk op het ministerie van Buitenlandsche Zaken plaats had. Den volgenden dag bezocht Sumner Welles den Rijkskanselier Adolf Hitler. Bij het onderhoud met Hitler, dat eenige uren duurde, waren aanwezig de Amerikaansche zaakgelastigde Kirk, de Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, staatsminister Meissner en dr. Schmidt, die als tolk fungeerde.

Op 7 Maart arriveerde Sumner Welles te Parijs. Hij werd nog dienzelfden dag bij president Lebrun op het Elysée in audientie ontvangen. Na dit bezoek vertrok hij naar het departement van minister-president Daladier. De twee staatslieden hebben bijna twee uur met elkaar geconfereerd.

Sumner Welles kwam op 10 Maart te Londen aan. Hij werd den volgenden dag door den Koning ontvangen, nadat hij een onderhoud had gevoerd met minister-president Chamberlain en lord Halifax. In Engeland had hij nog contact met eenige politieke leiders.

Op 16 Maart vinden we hem terug, na een kort bezoek aan Parijs, te Rome, waar hij eenige besprekingen had met graaf Ciano, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken.

Het bezoek aan Europa was hiermede ten einde. Sumner Welles scheepte zich op 21 Maart in op de „Conte di Savoia" voor New York.

Roosevelt, Hull en Sumner Welles, die inmiddels te Washington gearriveerd is, hebben op 28 Maart geconfereerd. Niets is omtrent het besprokene bekend gemaakt.

Hooge ambtenaren te Washington hebben als hun meening te kennen gegeven, dat er weinig optimisme bestaat over de mogelijkheden voor een vrede, na de reis van Sumner Welles in Europa.

Niettemin schijnt Welles voldaan te zijn over de resultaten van zijn reis, daar hij op 28 Maart heeft verklaard: „Ik heb alle gelegenheid gehad, de informaties te verkrijgen, waarvoor ik was uitgezonden."

President Roosevelt heeft verklaard, dat er voor direct geringe vooruitzichten zijn op een stabielen vrede in Europa, doch dat de door Sumner Welles verkregen inlichtingen van waarde zullen zijn, wanneer de tijd zal komen een vrede te vestigen.

(Vor. ber. Sumner Welles 4139 D)

E. ITALIE. — Salarisverhooging tot 15% ingevoerd voor arbeiders en kantoorbedienden. —

De Italiaansche arbeiders en kantoorbedienden zullen van 23 Maart af 10 tot 15% loon- of salarisverhooging ontvangen.

De prijzen zijn in Italië in de laatste 12 maanden met 18% gestegen. (Stefani) **(V. b. Loonen 3007 D)**

F. EDOUARD BRANLY, „DE VADER VAN DE RADIO", OVERLEDEN. —

Op 24 Maart '40 is te Parijs op 94-jarigen leeftijd overleden Edouard Branly, een van de uitnemende figuren uit de Fransche wetenschap, die in radiokringen vooral bekend is om zijn „coherer". Zulk een coherer bestaat uit een glazen buisje, gevuld met metaalpoeder, ijzervijlsel b.v., waarin twee electroden gestoken zijn.

De Ohmsche weerstand van dat poeder is zeer hoog. Zoodra echter het buisje door radiogolven getroffen wordt, neemt deze weerstand sterk af, zoodat een gelijkstroom gemakkelijk passeeren kan. Op die manier kan derhalve een Morse-telegraaftoestel ingeschakeld worden. Tikt men nu tegen het buisje, dan keert het poeder in den stand van uitgang terug en neemt de Ohmsche weerstand toe. In de praktijk van de draadlooze telegrafie behoorde vroeger jaren bij zulk een detector van Branly een mechaniek, zooals in een electrische schel voorkomt en waarvan een fijn hamertje voortdurend tegen het buisje tikte, om het poeder van den geleidenden in den niet-geleidenden toestand terug te brengen. Door zijn uitvinding bleek het mogelijk op meer dan twintig meter afstand door muren heen seinen te ontvangen van een zendinrichting met golven van Hertz. Andere geleerden in Europa werden daardoor aangespoord, onderzoekingen op dit gebied te doen.

Aan Marconi gelukte het in 1896 telegrafische seinen over het Kanaal te zenden naar een ontvanger op 30 km. afstand. Vandaar zond hij zijn eerste officieele telegram aan Branly, waarin hij diens aandeel in zijn succes erkende.

Prof. Branly werd in 1846 te Amiens geboren. Hij ontving zijn opleiding aan de Ecole normale supérieure. In 1873 behaalde hij zijn graad van doctor in de technische wetenschappen. Twee jaar later werd hij benoemd tot professor aan het college Rollin; daarna verliet hij de universiteit en werd professor in de physica aan het Institut Catholique de Paris. In 1882 behaalde hij den graad van doctor in de medische wetenschap. Hij heeft zich o.m. veel bezig ge-

houden met onderzoek naar electrische ontladingen met behulp van violette stralen. Gelijk met Curie, verkreeg hij in 1903 den Osiris-prijs.
Van zijn hand zijn in wetenschappelijke periodieken tal van artikelen verschenen. In 1911 werd hij gekozen tot lid van de academie van wetenschappen.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

1 APRIL 1940

A. TELEFOON. — Nederland. - Automatiseering. —

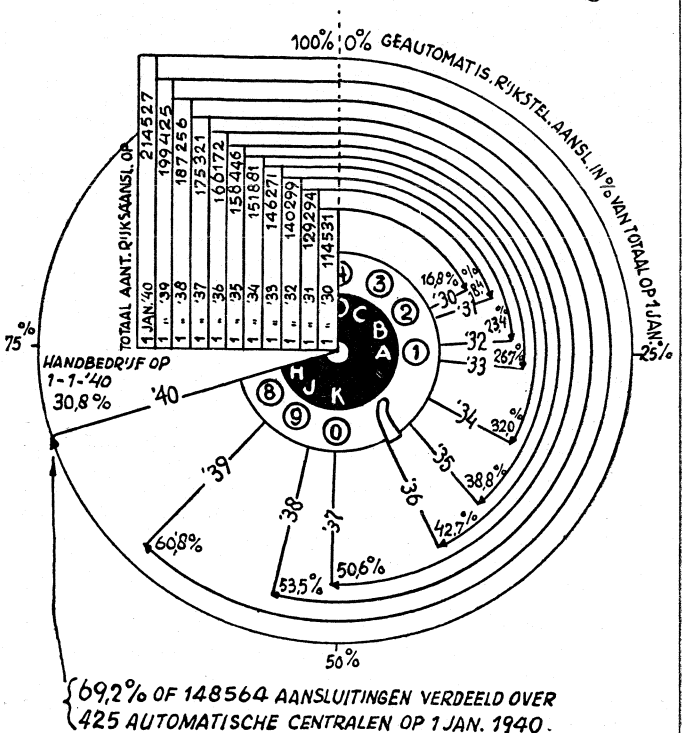

Overzicht van de automatiseering van rijkstelefoonaansluitingen in den loop der jaren 1930—1940 en van den groei van het aantal rijksaansluitingen in hetzelfde tijdvak. Op 1 Januari 1940 waren 214.527 abonné's aangesloten, tegen 114.531 op 1 Jan. 1930. Automatiseering bevordert de ontwikkeling van het telefoonverkeer krachtig. Niet minder dan 69,2% der telefoonaansluitingen op rijksnetten is thans geautomatiseerd, zoodat nog slechts 30,8% in handbedrijf wordt bediend. (Overzicht van dr. ir. M. H. Damme, directeur-generaal van het Staatsbedrijf der P.T.T.)
(Vor. ber. Telefoon 3130 A)

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Wang Tsjing-Wei's politiek program. —
De nieuwe centrale Chineesche regeering te Nanking onder leiding van Wang Tsjing-Wei, heeft op 30 Maart onmiddellijk na haar installatie, een programma van actie gepubliceerd, dat de volgende tien punten behelst:
1. De regeering wenscht een vredespolitiek te voeren en op die wijze de souvereiniteit en integriteit van China te verzekeren en tevens mede te werken aan den opbouw van de nieuwe orde in Oost-Azië.
2. Zij zal de wettige rechten en belangen, die de vriendschappelijk gezinde mogendheden in China hebben, eerbiedigen en de betrekkingen met die staten versterken.
3. De Komintern en alle andere bewegingen, die den vrede verstoren, zullen onderdrukt worden in samenwerking met de bevriende mogendheden.
4. De militaire dictatuur zal worden afgeschaft en de ongeregelde troepen zullen ingelijfd worden bij het nationale defensieleger.
5. Er worden democratische besturen gevormd, waarin alle klassen vertegenwoordigd zijn.
6. Er zal een nationale vergadering bijeengeroepen worden, om een grondwet op te stellen en het constitutioneele karakter van de regeering te versterken.
7. Na den oorlog zal de economische en industrieele wederopbouw van China ter hand worden genomen door buitenlandsche mogendheden om financieele en technische hulp te verzoeken.
8. De handel met het buitenland zal ontwikkeld worden en er wordt een centrale bank ingesteld, om de eenheid van het betaalmiddel te bevorderen.
9. Het belastingsysteem zal hervormd worden ten einde de lasten van de bevolking te verlichten.
10. Bij de nationale propaganda in het binnenland en bij de nationale opvoeding van de jeugd, zal men zich laten leiden door de beginselen, die tegen de Komintern gericht zijn en den vrede en nationalen wederopbouw bevorderen.
De totalitaire staten, Italië en Duitschland, hebben de regeering van Wang erkend. De Vereenigde Staten, Engeland, Frankrijk, Nederland hebben hun houding ten opzichte dezer nieuwe regeering nog niet definitief bepaald. (Domei)
(Vor. ber. Wang Tsjing-Wei 4181 B)

2 APRIL 1940

C. NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Heemkundeweek. —
Op 23 Maart werd op de „Westerbouwing" te Oosterbeek de eerste Nederlandsche „Heemkundeweek", met volksdans, zang en blokfluitspel, officieel geopend.

Christelijk-Historische Unie. - Algemeene vergadering. —
De Christelijk-Historische Unie heeft op 26 Maart te Amsterdam een algemeene vergadering gehouden, onder voorzitterschap van het lid der Tweede Kamer, den heer H. W. Tilanus.
De bijeenkomst werd geopend met een wijdingswoord van ds. J. C. Koningsberger, Ned. Hervormd predikant te Amsterdam.
Deze eerste zitting was geheel gewijd aan de behandeling van het ontwerp-sociaal program, waarop door de verschillende afdeelingen meer dan 70 amendementen waren ingediend.
Het ontwerp-program werd ingeleid door mr. dr. J. van Bruggen.
De sociale problemen zijn er en daarom moeten wij onze houding bepalen, aldus spr. In het program van beginselen wordt de eisch gesteld, dat door den wetgever voortdurend rekening wordt gehouden met den groei van het sociale leven. Het nieuwe program poogt hieraan te voldoen.
Eisch van de gehoorzaamheid aan het gebod: Gij zult Uw naaste liefhebben als Uzelf, dwingt er toe om zich te beraden omtrent de beste oplossing van urgente sociale vraagstukken.
De verhoudingen moeten niet alleen worden getoetst aan dezen primairen eisch van het Christelijke levensbeginsel, maar de gevonden richtlijnen moeten worden doorgetrokken. Een levende partij moet perspectief openen in de toekomst. Dit doet zij uit eigen innerlijke kracht en dus niet onder den invloed van spanningen in de onzekere wereld van heden.
(Vor. ber. Christ.-Hist. Unie 3326 D)

Beurs Diamanthandel. - Het jaar 1939, vergeleken met 1914. —
Verschenen is het jaarverslag over 1939 van de vereeniging „Beurs voor den Diamanthandel". Wij ontleenen hieraan o.m.:
De herinnering aan den gang van zaken in het bedrijf in de direct op 1914 volgende jaren wekte bij velen de verwachting, dat de situatie van den diamanthandel zich op gelijke wijze zou ontwikkelen als toen, dat namelijk de vraag naar diamant sterk zou toenemen, de prijzen hoog zouden oploopen en de bedrijvigheid in de diamantindustrie zich in aanzienlijke mate zou uitbreiden.
In de tweede helft van September begon de markt inderdaad een levendiger aanzien te krijgen. Van toen af stegen de prijzen, in het bijzonder van „klein" en in de boortartikelen kwam het zelfs tot een sterke prijsopdrijving, die kennelijk een speculatief karakter droeg, de prijzen van het boort liepen op van ƒ 1.50 tot ƒ 5 à ƒ 5.50 per karaat. Al spoedig echter kwam de ontnuchtering. In de twee helft van October kwam er een inzinking, die aanhield tot half December, toen er in den handel weer wat meer beweging kwam.
Voor het onderscheid in het verloop van zaken in de beurs voor den diamanthandel van een kwart eeuw geleden en van nu zijn verschillende oorzaken aan te wijzen. Het belangrijkste verschil is wel hierin gelegen, dat toen het bombardement van Antwerpen een vlucht uit België naar Nederland ten gevolge had, die ook een verplaatsing van den diamanthandel uit de Scheide-

stad naar Amsterdam met zich mede bracht. Het groote diamanthandelscentrum Antwerpen was in de oorlogsjaren opgelost in Amsterdam, waardoor de beurshandel in onze hoofdstad een enormen omvang kreeg. Daarbij komt, dat er toen tal van afzetgebieden van geslepen diamant waren, die thans vrijwel uitgeschakeld zijn.
Op het einde van 1939 telde de Beurs voor den Diamanthandel 649 leden en 42 vreemdelingen-leden tegen respectievelijk 716 en 38 op 31 December 1938.
Blijkens het financieele verslag sluit de balans met een eindcijfer van ƒ 386.789 en de staat van verliezen en winsten met een bedrag van ƒ 62.299. Aan contributies werd ontvangen ƒ 26.937, aan kantoorhuren ƒ 21.448, waaronder aan zaalhuur ƒ 3.440. Het winstsaldo is ƒ 685,39.
(Vor. ber. Diamant-industrie 3190 D)

Vice-Admiraal H. Ferwerda. —
Met ingang van 8 Maart werd aan den vice-admiraal H. Ferwerda, op zijn verzoek, wegens langdurigen dienst, eervol ontslag uit den zeedienst verleend, met dankbetuiging voor de vele goede en gewichtige diensten door hem aan den lande bewezen.
(Vor. ber. Vice-Adm. H. Ferwerda 4076 A)

Radio. - Radiostoringsreglement. —
Bij Koninklijk Besluit is op grond van art. 3 der Telegraaf- en Telefoonwet, vastgesteld een radiostoringsreglement, waarbij voorschriften worden gegeven ter voorkoming en opheffing van storingen, welke electrische inrichtingen kunnen teweegbrengen aan de ontvangst per radio.
Volgens dit reglement kan de minister van Binnenlandsche Zaken electrische inrichtingen aanwijzen, welke naar zijn meening met slechts geringe vermeerdering van kosten zoo kunnen worden vervaardigd, dat zij in het algemeen geen storing zullen veroorzaken. **(Vor. ber. Radio 4144 B)**

Instituut voor Nederlandsche Economische Belangen in Nederlandsch-Indië. —
In het kabinet van den minister van Economische Zaken heeft op 23 Maart de oprichting plaatsgehad der stichting: „Instituut voor Nederlandsche Economische Belangen in Nederl.-Indië". De oprichting geschiedde door den minister van Economische Zaken, den minister van Koloniën en den voorzitter van den Nijverheidsraad, ir. W. H. van Leeuwen.
Als doel van het instituut vermeldt de stichtingsacte het bevorderen van den afzet van Nederlandsche goederen in Ned.-Indië en het verzamelen van gegevens betreffende de industrieele ontwikkeling van Ned.-Indië en het met behulp daarvan bevorderen van de aanwending van Nederlandsch kapitaal bij die ontwikkeling.
Op de rijksbegrooting voor 1940 is ten behoeve van het instituut een bedrag van ƒ 75.000 uitgetrokken.
Tot voorzitter van het bestuur van het instituut is door den minister van Economische Zaken in overleg met zijn ambtgenoot van Koloniën benoemd de heer mr. D. A. Delprat, directeur der N.V. Stoomvaart Mij. Nederland.

Geleidelijke stijging van de kleinhandelsprijzen. —
Indexcijfers 1936—1938 = 100.

	Aug. 1939	Dec. 1939	Jan. 1940	Febr. 1940	5 Mrt. 1940	12 Mrt. 1940
Plantaard. voed.midd. .	92,9	106,5	109,5	112,2	111,1	111,3
Dierl. voedingsmidd. .	101,3	120,7	123,6	124,8	124,4	122,5
Totaal voedingsmidd. .	97,3	114,0	117,1	118,9	118,0	117,2
Grondstoffen	96,8	137,0	140,7	144,0	146,7	147,0
Afgew. producten . .	101,8	117,7	119,2	121,0	121,0	122,7
Algem. indexcijfer . .	99,8	119,9	122,0	124,0	124,3	125,2

(Vor. ber. Prijsverh. Koffie en Brood 4174 A)

Werkloosheid. - 24 Februari 1940. —
Op 24 Februari '40 waren bij de organen der openbare arbeidsbemiddeling ingeschreven 366.104 werkzoekenden (351.320 mannen en 14.784 vrouwen).
(Vor. ber. Cijfers per 27 Jan. '40, 4144 B)

Wijziging van het Schepenbesluit. - Bindende voorschriften in verband met de oorlogsomstandigheden.
Het verschenen Staatsblad no. 567 bevat een besluit van 1 Maart 1940 tot wijziging van het Schepenbesluit. Onder meer is aan genoemd besluit een nieuwe bijlage (XVIII) toegevoegd met als titel: Bijzondere Maatregelen in dreigende Oorlogsomstandigheden.
Art. 2 van deze bijlage luidt:
aan boord van elk schip moeten de middelen aanwezig zijn, noodig om de kenteekenen te voeren, die in verband met de grootte en aard van het schip door het hoofd van de scheepvaartinspectie worden voorgeschreven.
Artikel 5 luidt:
1. aan boord van schepen, waarvoor twee of meer reddingbooten zijn voorgeschreven, moet, voorzoover deze schepen niet vallen onder artikel 58 van het Schepenbesluit, tenminste één boot voorzien zijn van een ruw-oliemotor van voldoend vermogen als voortstuwingswerktuig en van een inrichting om te sleepen. Dit voorschrift is niet van toepassing op schepen, welker reizen beperkt blijven tot de Oostzee, de Noordzee en het Kanaal begrensd door de lijnen Peterhead-Ekersund en Lands End-Kaap St. Mathieu.

Tweede Kamer. - Wijziging en aanvulling Pensioenwet 1922. —
Ingediend is (7 Maart '40) een ontwerp van wet tot wijziging en aanvulling van de artikelen 4, 88 en 89 der Pensioenwet 1922.
Aan de memorie van toelichting is het volgende ontleend:
Het personeel, verbonden aan een binnen Europa, buiten het Rijk, gevestigde Nederlandsche lagere school kan ingevolge artikel 4, eerste lid, onder b, der Pensioenwet 1922, onder de werking dier wet gebracht worden.
Voor het personeel aan een bijzonder gymnasium, een bijzondere hoogere burgerschool of een bijzondere middelbare school voor meisjes buiten het rijk ontbreekt tot nu toe een overeenkomstige bepaling.
Nu door de oprichting van het Prinses Beatrix-lyceum te Flims-Waldhaus, de behoefte aan een dergelijke bepaling zich doet gevoelen, wordt bij dit wetsontwerp voorgesteld, daartoe de noodige voorziening te treffen.
Behalve artikel 4 moeten ook de artikelen 88 en 89 der pensioenwet worden aangevuld. Van deze gelegenheid wordt gebruik gemaakt, eenige aanvullingen in de laatstgenoemde artikelen aan te brengen, welke in verband met bestaande regelingen nog noodig zijn. **(Vor. ber. Pensioenen 4096)**

Tweede Kamer. - Grensregeling met Duitschland. - In verband met de normalisatie van het Schoonebeekerdiep, enz. —
Bij de Tweede Kamer is op 13 Maart een wetsontwerp ingediend tot goedkeuring van het op 13 Juni 1938 te Berlijn tusschen Nederland en Duitschland gesloten verdrag houdende vaststelling van een grensregeling aan het Schoonebeekerdiep (Grenzaa), aan de Worm (Wurm), tusschen de gemeenten Losser en Bardel, aan de Rammelbeek (Rammelbach) en van een gebiedsruil met bijbehoorend slotprotocol.
(Vor. ber. Wijz. Grensverdrag 4076 B)

Tweede Kamer. - Wettelijke regeling personeel-, pensioen- en spaarfondsen. —
Bij de Tweede Kamer is op 22 Maart ingediend een wetsontwerp dat den titel draagt: „Wettelijke regeling in zake personeel-, pensioen- en spaarfondsen". Dit ontwerp is voorbereid naar aanleiding van de gebeurtenissen, welke zich in 1935 ten aanzien van de pensioenen bij den Koninklijken Hollandschen Lloyd hebben voorgedaan.

Internationale Kamer van Koophandel. - De algemeene werkzaamheden besproken. —
De Internationale Kamer van Koophandel heeft te 's-Gravenhage eenige bijeenkomsten gehouden waaraan, behalve dr. H. Colijn en de heer Paul van Zeeland, experts van een aantal neutrale en oorlogvoerende landen hebben deelgenomen.
Het doel dezer bijeenkomsten was eenige der voor de Internationale Kamer van Koophandel aan de orde zijnde onderwerpen te bespreken, zooals de algemeene werkzaamheden van de Kamer (Hof van Arbitrage, de toekomst van de bouwnijverheid, den invloed van den oorlog op privaatrechtelijke overeenkomsten, vraagstukken betrekking hebbende op economische wederopbouw voor den tijd na den oorlog). De resultaten dezer bijeenkomsten zullen aan de nationale organisaties van de Internationale Kamer van Koophandel worden voorgelegd.
(Vor. ber. Intern. Kamer v. Kooph. 3859 C)

Mendelssohn & Co. - Activa en passiva. —
Blijkens den staat van activa en passiva per 31 Jan. 1940 van de persoonlijk aansprakelijke vennooten der C. V. op aand. Mendelssohn & Co. (vennootschapsvermogen èn privé-vermogen) bedroeg het nadeelig verschil tusschen activa en passiva ƒ 28.777.567.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 4052 A)**

Beschieting van Nederlandsche treilers door Duitsche vliegtuigen. - Ernstig vertoog te Berlijn. —
De Regeeringspersdienst meldt op 2 April:
Met betrekking tot de vliegtuigaanvallen op Nederlandsche vischtreilers, n.l. de Protinus, de Vikingbank IJ. 183 en de I. S. Groen IJ. 130, heeft Harer Majes-

teits gezant te Berlijn opdracht gekregen een ernstig vertoog tot de Duitsche regeering te richten, waarin tegen deze beschietingen met den meesten nadruk opgekomen wordt, met name tegen de volstrekt ontoelaatbare gewelddaad jegens de Protinus.
Het officieele onderzoek naar den bij daglicht in volle zee geschieden aanval op dit schip heeft toch bevestigd, dat, terwijl de treiler van talrijke duidelijke Nederlandsche nationaliteitskenmerken was voorzien, onder meer ook aan de bovenzijde met de kleuren van de Nederlandsche vlag was beschilderd, een Duitsch vliegtuig het heeft gebombardeerd en beschoten, als gevolg waarvan de kapitein en een schepeling aanstonds zijn gedood, het vaartuig tot zinken is gebracht en van de in de sloep redding zoekende opvarenden twee door uitputting zijn gestorven.
De Nederlandsche regeering verzoekt maatregelen tegen de schuldigen en behoudt zich een eisch tot schadevergoeding voor.
(Vor. ber. D'tsch bombard. Nederl. schepen 4161)

Onderwijs. - Vondelstudie. - Benoeming van dr. W. J. M. A. Asselbergs (Anton van Duinkerken) bekrachtigd. —
Bij Kon. besluit van 30 Maart 1940 is de benoeming van dr. W. J. M. A. Asselbergs (Anton van Duinkerken) tot bijzonder hoogleeraar voor de leerstoel vanwege de Vondelstichting, gevestigd te Amsterdam, bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de rijksuniversiteit te Leiden, om onderwijs te geven in de Vondelstudie, bekrachtigd.
(Vor. ber. Vondelstudie 3879 G; Vondelherd. 3020 A)

De Nederlandsche Bank. - Eerste bankstaat na herwaardeering. - De goudwinst besteed. —
De bankstaat van de Nederlandsche Bank, opgemaakt per 1 April, is de eerste, waarin de herwaardeering van den goudvoorraad tot uitdrukking komt.
Als gevolg hiervan blijkt de waarde van den goudvoorraad met *f* 221 millioen gestegen te zijn. Het Egalisatiefonds loste uit de hem toevloeiende *f* 75 millioen, beleening bij de Nederlandsche Bank af. De Bank zelf besteedde de haar toekomende *f* 14 millioen voor de helft ter versterking van de reserves, terwijl met de andere helft de schuld aan den Staat werd afgelost.
Het Rijk, dat ruim *f* 132 millioen toucheerde uit de goudherwaardeeringswinst, betaalde hieruit o.a. *f* 17 millioen coupons en lossingen; het loste schatkistpapier ten bedrage van ruim *f* 50 millioen af en staat thans bij de Nederlandsche Bank ruim *f* 70 millioen credit. **(Vor. ber. Herwaard. Goudvoorr. 4174 A)**

3 APRIL 1940

A. **VOETBAL. — Nederland-Luxemburg 4—5. —**
De op 31 Maart in het Feijenoord-stadion te Rotterdam gespeelde landenwedstrijd Nederland-Luxemburg, eindigde in een onverwachte, doch verdiende 5—4 overwinning der Luxemburgers.
(Vor. ber. Nederland-Luxemburg 3032 A)

B. **IRAK. — Kabinetswisseling. - Kabinet-Rashid Ali Gailani gevormd. —**
Het ministerie van Irak, onder leiding van Nuri Pasja, is op 30 Maart afgetreden. Terstond is er onder Rashid Ali Gailani een nieuwe regeering gevormd, waarin Nuri es-Said minister van Buitenlandsche Zaken wordt. De nieuwe minister-president is tevens minister van Binnenlandsche Zaken. Het wegens het bondgenootschap met Groot-Brittannië belangrijke ministerie van Verdediging blijft in handen van generaal Taha Hasjimi. **(V. b. Kabinet 4176 D)**

C. **DENEMARKEN. — Nieuwe belastingwet aangenomen.—**
Het Folketing heeft de nieuwe belastingwet met 89 tegen 55 stemmen en 5 onthoudingen aangenomen. Vervolgens heeft het Landsting de wet goedgekeurd met 49 tegen 13 (liberale) stemmen en 14 stemmen blanco (Politiken) **(Vor. ber. 4185 E)**

D. **WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN. - Zekerheid en juistheid van kennis. - Lezing van Prof. dr. J. Clay. —**
Prof. dr. J. Clay heeft op 28 Maart een lezing gehouden over: Zekerheid en juistheid van kennis. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
Vooral uit tweeërlei oogpunt dient de zekerheid te worden beschouwd. Allereerst een terminologische onderscheiding. Het woord waar en onwaar (of valsch) zou spreker alleen willen toegepast zien bij de bepaling der oordeelen en logische betrekkingen in het algemeen; juist en onjuist in zoover de uitspraken, waarmee wij te maken hebben overeenstemmen met de werkelijkheid, ten opzichte waarvan ze bedoeld zijn. Zekerheid en onzekerheid wordt bepaald door een overtuiging, waarmee beide soorten van uitspraken begeleid worden.
Uiteraard zal er dus bij empiristische en positivistische denkers vooral gezocht worden naar de zekerheid, welke bij de ervaring kan bereikt worden, terwijl bij rationalistisch gezinde denkers het belangrijkste en fundamenteele in de logische ontwikkeling wordt gezocht.

Het eenvoudigste is het geval wellicht bij de logica. Vrijwel algemeen wordt hierbij als criterium gebruikt dat zekerheid bestaat bij afwezigheid van tegenstrijdigheid (datgene wat logisch onmogelijk moet worden gedacht). Nu zijn de logici en mathematici van den modernen tijd vrijwel eenstemmig in de overtuiging, dat de logica ons een systeem van omvormingen aanbiedt, die van afzonderlijke uitspraken uitgaat en deze combineert en omvormt, zonder dat daarbij nader aan de juistheid of onjuistheid van de oorspronkelijk gegeven uitspraken wordt gedacht. Een waarheidsfunctie is een oordeelsvorm die waar is, onafhankelijk van de juistheid of de onjuistheid van de uitspraak, die als uitgangspunt wordt gekozen.
Ter toelichting kan men denken aan de theoretische ontwikkeling, die een physicus geeft, welke goed kan zijn onafhankelijk van het feit of de experimenteele gegevens, die hij in het systeem gebruikt, juist zijn of onjuist. (Geval van Newton bij het opstellen van zijn wetten van de zwaartekracht.) De tegenwoordige logici drukken dit zoo uit, dat zij zeggen, dat de logica en ook de wiskunde een systeem van tautologieën is. Onbepaald blijft daarbij het feit, dat de logica van bepaalde grondprincipes uitgaat, waarover men kan strijden, b.v. tegenstrijdigheidscriterium, twee- of meer-waardigheid, typentheorieën. De zekerheid van deze beginselen kan op grond van deze logica zelf niet worden vastgelegd.
Interessant is nu na te gaan hoe het bij het empirisme en positivisme is. Hier wil men zich baseeren op zintuiglijke waarnemingen en oordeelt het onmiddellijk gegevene als het meest direkt zekere. De vraag is nu maar hoe deze zekerheid tot uitdrukking kan worden gebracht en daarover is volstrekt geen duidelijkheid en geen overeenstemming. Allereerst de vraag: moet men zich baseeren op bewustzijnselementen (Empfindungen), zooals Mach heeft voorgestaan of op basisuitspraken gelijk Carnap betoogt, op protokolle (Neurath) of constateeringen (verificaties) gelijk Schlick, falsificaties gelijk Popper naar voren brengt. Spreker laat zien, dat hier nog veel onopgehelderd is. (Red. K. H. A.)

E. **SOVJET-RUSLAND. — Zitting van den Oppersten Sovjet. - Oorlogsbegrooting. - Autonome republiek Karelië. - Ratificatie-oorkonden met Finland uitgewisseld. —**
De Opperste Sovjet is op 31 Maart voor zijn tweede voltallige zitting in het Kremlin bijeengekomen.
De Volkscommissaris van Financiën heeft een oorlogsbegrooting ingediend, welke met een bedrag van 57 milliard roebel alle voorgaande defensie-begrootingen overtreft. De boodschap werd met donderend applaus door den Oppersten Sovjet ontvangen. Rusland moet paraat blijven, zoolang de kapitalistische omsingeling voortduurt, zeide de minister.
De volgende resoluties werden door den Oppersten Sovjet aangenomen:
1. De gebieden, welke Finland aan de Sovjet-Unie heeft afgestaan, zullen bij Sovjet-Karelië worden ingelijfd met uitzondering van het district, dat aan Leningrad grenst. Bij Karelië komen de steden Viborg, Antrea, Kexholm, Sortavala, Suojärvi en Kuolajärvi.
2. De autonome republiek Karelië zal tot bondsrepubliek van de Sovjet-Unie verheven worden.

3. De regeering der Karelisch-Finsche bondsrepubliek zal het beschikkingsrecht krijgen over de industrieele ondernemingen en bedrijven, welke in het nieuwe gebied liggen, met uitzondering van bedrijven, welke krachtens hun beteekenis onder het Volkscommissariaat der Sovjet-Unie zullen komen te staan.
4. De Opperste Sovjet der Sovjet-Unie zal zich te zamen met den Oppersten Sovjet der Karelisch-Finsche bondsrepubliek belasten met de nauwkeurige grensafbakening tusschen de Karelische bondsrepubliek en de Russische bondsrepubliek.
5. In de Karelisch-Finsche bondsrepubliek zullen nieuwe verkiezingen voor den Oppersten Sovjet gehouden worden.
6. Het tijdstip dezer verkiezingen zal door den Oppersten Sovjet bepaald worden.
7. De omzetting der Karelische autonome republiek in een bondsrepubliek zal in de grondwet der Sovjet-Unie worden opgenomen.
De ratificatie-oorkonden van het Russisch-Finsche verdrag werden op 20 Maart uitgewisseld.
(Tass Agency) **(V. b. Ratif. Vredesverdrag 4170 C)**

4 APRIL 1940

OORLOG 1939-'40. —

ENGELAND. — **H. G. Wells tegen Engelands leiders.**
De bekende Britsche schrijver H. G. Wells heeft in een rede voor een Britsch studentencongres scherpe critiek uitgeoefend op de door de Britsche regeering uitgegeven brochure „The British Case", een brochure, die, naar hij zeide, een blaam moet werpen op Engeland in de oogen van de Vereenigde Staten en van andere neutrale landen en zelfs in de oogen van Frankrijk. „Halifax en Chamberlain spelen met den oorlog", aldus Wells.
De wereld staat voor drie alternatieven: de wereldrevolutie, het politieke gangsterdom, en decadentie en defaitisme. In elk land wankelt de gevestigde orde, de oorlogsuitgaven zullen binnenkort tot bankroet en inflatie leiden.
Ik daag u uit, zoo zeide Wells, „The British Case" te lezen, en dan nog te zeggen, dat Halifax de aangewezen persoon is om onze buitenlandsche politiek te leiden. Ik geloof, dat u met mij zult zeggen, dat, als we daarvoor vechten, het dwaas 's te vechten. Halifax en Chamberlain spelen maar wat met den oorlog. Het is een gemeenplaats te zeggen, dat, als wij geen einde aan den oorlog maken, de oorlog een einde aan ons zal maken.
Er is een drang tot revolutie in het menschelijk leven, waarbij alle voorgaande revoluties in het niet verzinken. Wij beleven den ondergang van een geheel wereldsysteem. Niets is in zicht, dat het ineenstorten der Westersche beschaving kan verhoeden. Overal is het verval aan te wijzen. Het moreel thans is, van het standpunt van de oorlogsvoering uit bezien, niets vergeleken bij het moreel van 1914. Toen was er een simpel en zoo goed als universeel patriotisme. Het volk geloofde toen in zijn zaak. Er was een eenvoud van geloof, die even bewonderenswaardig als tragisch was.
Wij gingen toen in den oorlog als een vereenigd volk. Zelfs in 1915 konden wij vrij critiek uitoefenen en vrij onze meening uiten. Wij konden ministers en regeeringen afzetten. Thans, nu wij slechts zes maanden in oorlog zijn, is er reeds veel meer onderdrukking van meening en nieuws. Ieder weet, dat onze regeering in hooge mate incompetent is; toch durft niemand een poging wagen haar te vervangen. Dat verschilt slechts in nuance van wat er in Duitschland gebeurt. De Duitschers hangen Hitler aan, omdat zij een volledigen chaos vreezen als hij er niet meer zou zijn.

Winston Churchill, de Britsche minister van Marine, spreekt over het verloop van den oorlog. - „Waar vechten wij voor?" —
In een radiorede heeft Winston Churchill, de Britsche minister van Marine, op 30 Maart onder meer gezegd, dat het Britsche Rijk en de Fransche Republiek thans in een onverbreekbare eenheid zijn verbonden, zoodat hun hoog doel kan worden verwezenlijkt en een geweldige vooruitgang in bijna iedere richting is bereikt.
Voortgaande zeide Churchill o.a. nog:
„Vaak wordt mij gevraagd of de oorlog lang of kort zal duren. Het zou een zeer korte oorlog kunnen zijn — misschien zou er geen oorlog zijn geweest — indien alle neutrale staten, die onze overtuigingen ten aanzien van fundamenteele zaken deelen en openlijk en in het geheim met ons sympathiseeren, met ons te zamen zouden hebben gestaan. Wij hebben daarop niet gerekend en zijn daarom niet onthutst. Het feit evenwel, dat vele kleine staten van Europa geterroriseerd worden door nationaal-socialistisch geweld en brutaliteit en Duitschland materiaal moeten leveren voor den modernen oorlog, zou de geheele wereld kunnen veroordeelen tot een langdurige beproeving met ernstige gevolgen in vele landen. Daarom kan ik u niet verzekeren dat de oorlog kort zal zijn en nog minder, dat hij gemakkelijk zal zijn."
Al de op zee gepleegde wandaden verbleeken bij de laaghartige behandeling van de hulpelooze Tsjechen en Oostenrijkers en zinken in het niet bij den tragischen doodstrijd van Polen.
Met het lot van Polen voor oogen, vragen gedachtelooze menschen niettemin soms: Waar vechten Engeland en Frankrijk voor? Ik antwoord daarop: Als wij den strijd staakten, zoudt gij weldra antwoord op uw vraag krijgen. **(Vor. ber. Churchill 4150)**

Rede van minister-president Neville Chamberlain. - Verscherping van den economischen oorlog op alle zeeën. —
De Britsche premier Neville Chamberlain heeft op 2 April in het Lagerhuis een verklaring afgelegd over den stand van zaken. Hij zeide o.a.:
De politiek der Geallieerden is bepaald door het nauwgezet in acht nemen van de rechten der neutralen, terwijl Duitschland niet heeft geaarzeld neutrale eigendommen te vernielen en onderdanen van neutrale staten te vermoorden waar dat in zijn politiek paste.
Duitschland heeft niet geschroomd neutrale landen met een inval te bedreigen, ten einde te verhinderen dat zij hun buurlanden tegen agressie te hulp zouden komen of dat zij hun eigen belangen zouden beschermen.
Indien Groot-Brittannië den oorlog tot een eind wenscht te brengen met zoo weinig mogelijk verderf en verwarring voor de algemeene geestelijke en materieele cultuur, zal het Duitschland die materialen, welke van essentieel belang zijn voor het voortzetten van zijn agressieve politiek moeten onthouden.
Derhalve zijn de Geallieerden besloten den economischen oorlog door te zetten met alle kracht waarover zij beschikken.
„Alle hulp, die de neutralen Duitschland zouden geven, zou, indien ver genoeg doorgevoerd, hen ten slotte het lot doen deelen, waardoor vorige slachtoffers van de Duitsche politiek zijn getroffen."
Sprekende over den handel tusschen Groot-Brittannië en de neutrale buurlanden van Duitschland verklaarde de premier: Zij moeten begrijpen, „dat wij niet kunnen toestaan, dat producten uit het Britsche Rijk te hunner beschikking worden gesteld, tenzij zij de garantie geven hun handel met Duitschland te zullen beperken."
Britsche oorlogsschepen hebben reeds zekere practische stappen gedaan om beperkingen op te leggen aan de onbelemmerde doorvaart van Duitsche vrachtschepen uit Scandinavië. Deze operaties worden uitgevoerd dicht bij de Duitsche vlootbases, hetgeen wederom aantoont, hoe hol het Duitsche gepoch is, dat de macht over de Noordzee in Duitsche handen is overgegaan.
(Vor. ber. Chamberlain 4177)

Kabinet-Chamberlain. - Mutaties. - Winston Churchill, leider der Britsche oorlogvoering. —
Koning George heeft op 3 April zijn goedkeuring gehecht aan verschillende ministerieele benoemingen, welke wijziging brengen in het huidige Britsche kabinet.
Winston Churchill is aan het hoofd gesteld van de defensie-commissie uit het kabinet, waarin behalve de drie ministers der defensie-departementen, ook de stafchefs van vloot, leger en luchtmacht zitting hebben, terwijl thans ook de minister voor de Bevoorrading, Burgin, aan deze commissie is toegevoegd.
Lord Chatfield, de minister voor de Coördinatie van de Defensie, is afgetreden. Na het uitbreken van den oorlog was zijn rol uitgespeeld.
De nieuwe regeling komt dus neer op een vergrooting van den invloed van Winston Churchill.
De overige mutaties komen hierop neer (tusschen haakjes de oude functies):
Lord Privy Seal: sir Kingsley Wood (Luchtvaart).
Luchtvaart: sir Samuel Hoare (Lord Privy Seal).
Kanselier van het hertogdom Lancaster: majoor Tryon (Posterijen).
Onderwijs: H. Ramsbotham (Openbare Werken).
Levensmiddelenvoorziening: lord Woolton (nieuw).
Scheepvaart: R. S. Hudson (Overzeesche Handel).
Openbare Werken: graaf de la Warr (Onderwijs).
Posterijen: W. S. Morrison (Levensmiddelenvoorz.).

Overzeesche Handel: G. H. Shakespeare (parlementair en financieel secretaris der Admiraliteit).
Parlementair en financieel secretaris van de Admiraliteit: sir Victor Warrender (financieel secretaris van het ministerie van Oorlog).
Financieel secretaris van het ministerie van Oorlog: sir Edward Grigg (parlementair secretaris van het ministerie van Voorlichting).

(Vor. ber. Mut. Kabinet 4082)

Rede van premier Neville Chamberlain. - „Hitler heeft de aansluiting gemist." —

Minister-president Neville Chamberlain heeft op 4 April te Londen een redevoering uitgesproken voor den Centralen Raad der Conservatieve Partij. Hij zeide o.m. dat gedurende den oorlog partijstrijd terzijde moet worden gesteld.
Na zeven maanden oorlog, aldus de premier, heb ik nog tien maal zooveel vertrouwen in de overwinning als in September. Bij het uitbreken van den oorlog waren de Duitschers met hun voorbereidingen vèr voor op Engeland. Daarom werd verwacht, dat de vijand hiervan zou profiteeren door te probeeren Frankrijk en Engeland te verpletteren, maar, zoo zei Chamberlain, Hitler heeft de aansluiting gemist.
Hierop verder ingaande, zei Chamberlain:
Is het niet vreemd, dat hij geen poging heeft gedaan ons en Frankrijk te overweldigen? Wat de reden ook geweest moge zijn — of Hitler heeft gedacht, dat hij, zonder te vechten, zou kunnen houden, wat hij gekregen had, of dat zijn voorbereidingenen ten slotte toch niet zoo goed waren — één ding is zeker: hij heeft de aansluiting gemist.
De adempauze van zeven maanden hebben Frankrijk en Engeland goed gebruikt. Wij hebben onze defensieve kracht zoo versterkt, dat we de toekomst kalm en standvastig te gemoet kunnen zien, wat zij ook brengen moge.

(Vor. ber. Chamberlain 4192)

Oprichting van de English Corporation Ltd. —

De Britsche minister van Financiën, sir John Simon, heeft op 4 April officieel bevestigd, dat een speciale handelmaatschappij opgericht zal worden, genaamd „English Corporation Ltd.", ter bevordering van den Britschen handel met bepaalde neutrale landen, vooral die, welke op den Balkan gelegen zijn. Het kapitaal verschaft de regeering; de oud-minister van Luchtvaart, lord Swinton, zal als president optreden.

CANADA. — **Liberale overwinning. —**

De parlementsverkiezingen, die op 26 Maart in Canada werden gehouden, hebben de bestaande liberale meerderheid onverzwakt gehandhaafd.
De afgetreden liberale ministers zijn allen herkozen. De conservatieve leider, dr. Manion, is niet herkozen.
De samenstelling van het Lagerhuis is thans: 177 liberalen, 39 conservatieven, acht Coöperatieve Commonwealth Corporation, negen Sociale Credietpartij, zes Progressieve en Onafhankelijke Liberalen, drie verdeeld over andere partijen.
Het Huis bevat de sterkste liberale meerderheid, welke Canada ooit heeft gekend.

(Vor. ber. Ontbind. Parlement 4110; Verkiez. 4005)

Graaf van Athlone tot gouverneur-generaal van Canada benoemd. —

Het heeft den Koning behaagd den graaf van Athlone tot gouverneur-generaal van het Dominion Canada te benoemen, als opvolger van den onlangs overleden lord Tweedsmuir. **(V. b. Overl. lord Tweedsmuir 4140)**

ZUID-AFRIKA. — **Wetsontwerp in zake de oorlogsmaatregelen goedgekeurd. —**

Het parlement der Unie van Zuid-Afrika heeft op 1 April in derde lezing met 75 tegen 55 stemmen het wetsontwerp in zake de oorlogsmaatregelen goedgekeurd.
Het wetsontwerp, dat in het parlement aanleiding heeft gegeven tot felle debatten, machtigt den gouverneur-generaal regelingen te treffen voor de handhaving van de orde bij een doelmatige voortzetting van den oorlog. Het bekrachtigt verder de door de regeering genomen maatregelen.

(Vor. ber. Oorlogsverkl. D'tschland 4117)

5 APRIL 1940

A. **ASTRONOMIE. — Nevelvlekken. —**

Voor de afdeeling Rotterdam van de Nederl. Vereeniging voor Weer- en Sterrenkunde hield prof. dr. M. Minnaert een lezing over nevelvlekken.
Sterrenhoopen en extra-galaktische nevels zijn eigenlijk geen nevels, het zijn conglomeraten van sterren, die door hun afstand moeilijk „oplosbaar" zijn.
De galaktische nevels liggen grootendeels in het vlak van den Melkweg.
Deze nevels blijken steeds bij een ster te behooren; aan de hand van een diagram toont spr. aan, dat de helderheid van deze ster met de grootte van den nevel samenhangt. Ook met behulp van het neverspectrum is deze samenhang te bewijzen.
De nieuwste nevelspectograaf bestaat uit een spleet, die op 50 meter afstand is opgesteld voor een prisma-camera, die een klein, maar uiterst lichtsterk beeld geeft. Op deze wijze kan men zelfs van de zwakkere nevels in een paar uur bruikbare spectra verkrijgen. Uit de lijnen van het nevelspectrum bleek, dat deze diffuse nevels behalve waterstof en helium ook nog een geheimzinnig gas, dat we op aarde niet kenden, moest bevatten, waaraan men den naam „nebulium" gaf.
Met behulp van de moderne atoomtheorieën werd bewezen, dat dit gas niet kon bestaan: in de tabel van elementen was daarvoor eenvoudig geen plaats. Bij zeer hooge temperaturen kunnen atomen doordat ze negatieve electronen verliezen in ionen veranderen of zelfs meervoudig geïoniseerd worden. Op vernuftige wijze heeft men nu vrijwel alle lijnen geïdentificeerd, men vond nu stikstof en zuurstof in ionvorm, neon, kalium, ijzer, enz. meervoudig geïoniseerd. Dat deze lijnen nooit in het laboratorium waargenomen worden, vindt zijn oorzaak in de buitengewone ijlheid van deze nevels. Daarna verklaarde spr. de wijze waarop de temperatuur der nevels wordt vastgesteld.
Van de meeste diffuse nevels blijkt de temperatuur der centrale ster ongeveer 30.000 gr. C. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Astronomie 4183 A)

B. **BELGIE. — Nederlandsch-Belgische dag te Brussel.**

Op 30 Maart werd te Brussel een Nederlandsch-Belgische Dag gehouden, ter gelegenheid van de jaarvergadering van de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor België en Luxemburg. De vergadering werd gevolgd door een zakenlunch en een Nederlandsch-Belgische bijeenkomst, waarbij vele vooraanstaande figuren aanwezig waren en waarin prof. ir. Pol Heymans en prof. ir. H. C. J. H. Gelissen over de economische samenwerking tusschen beide landen het woord voerden.
Bij de zakenlunch zeide de voorzitter van de Nederlandsche Kamer van Koophandel voor België en Luxemburg, de heer J. B. Vink, o.a. het volgende:
Hij betoogde, dat Nederland en België niet onverschillig zullen mogen toezien bij de oplossing der economische problemen in de toekomstige vredesverdragen. De conferentie, welke dezer dagen te 's-Gravenhage (pag. 4190) is gehouden, achtte spr. zeer belangrijk. Bij de toekomstige herziening van de internationale handelsbetrekkingen dienen Nederland en België gezamenlijk hun stem te doen hooren en daartoe is tijdige voorbereiding en permanente samenwerking — en wel in den vorm van een economisch verdrag van langen duur — onontbeerlijk. Dit verdrag zou de basis moeten leggen voor den opbouw van een geconcentreerde Nederl.-Belgische economie.
Prof. ir. H. C. J. H. Gelissen zeide o.a. dat België, Luxemburg en Nederland thans politiek rijp zijn om economisch samen te werken, vooral sedert de in 1936 ingetreden koerswijziging in de Belgische buitenlandsche politiek. Uit een onderzoek naar de economische structuur van België en Nederland blijkt, dat er op het gebied van beroepsindeeling eigenlijk geen groot verschil meer tusschen beide landen bestaat.
Na prof. Gelissen voerde prof. ir. Pol Heymans, oud-minister van Economische Zaken in België, het woord. Hij zette uiteen, dat het er niet om te doen is, economisch te versmelten, maar wel de coördinatie mogelijk te maken van de veelzijdige economische ontwikkeling van twee landen, die geen enkele mogelijkheid tot productieven arbeid, op welk gebied ook, mogen verwaarloozen.
Prof. Heymans is van oordeel, dat de beoogde toenadering niet het gevolg kan zijn van gewone verbetering van de bestaande handelsverdragen. De toenadering omvat immers meer dan de handelsverdragen: prijzenpolitiek, loonpolitiek, crediet- en muntpolitiek, sociale politiek, technisch onderwijs enz.

(Het Laatste Nieuws - Algem. Handelsblad)

(V. b. Samenw. Ned. en België, v. Cauwelaert 4174 A)

OORLOG 1939-'40. —

FRANKRIJK. — **De kaart van „Het Toekomstige Europa" in de „Illustration". —**

In de „Illustration" is een foto afgedrukt, waarop men de Fransche minister Reynaud en Sumner Welles, onder-secretaris van Buitenlandsche Zaken van de Ver. Staten, zag zitten voor een kaart, waarop de grenzen van „het toekomstige Europa" waren aangegeven, zooals de Geallieerden zich deze denken. Alvorens deze foto in de „Illustration" kon worden afgedrukt, moest zij worden geretoucheerd en bij deze bewerking schijnt o.m. de Italiaansche stad Triëst buiten het Italiaansch grondgebied te zijn komen te liggen. Dit heeft nogal eenige opschudding in de Italiaansche pers teweeg gebracht. Duitschland maakt er tevens gebruik van om Italië tegen de Geallieerden op te hitsen.

In een officieele verklaring heeft Sumner Welles op 4 April het „Reynaud-incident" „fantastischen onzin" genoemd. Hij voegde hieraan toe, dat noch tijdens zijn verblijf te Parijs, noch elders gesproken is over kaarten. Hij heeft niet gekeken naar eenige kaart, welke in het bureau van Reynaud aanwezig zou zijn geweest.

Generaal Weygand over zijn taak. - Voorzorgsmaatregel tegen mogelijke Duitsche en Sovjet-agressie in het Nabije Oosten. —

Het „Journal de Genève" publiceert op 2 April een te Beiroet opgenomen interview van zijn correspondent met gen. Weygand. Op de vraag van den correspondent, waarvoor zijn leger in het Nabije Oosten is bestemd, antwoordde de generaal: „In den loop der jongste maanden hebben de Duitschers en de Russen een politiek van agressie gevoerd, welke onzerzijds de grootste voorzorgsmaatregelen vereischt. Omdat wij de Duitsche tactiek kennen, zijn wij hier."

— „Zijn uw troepen niet te ver verwijderd van een mogelijk slagveld?"

— „Wij beschikken over vliegtuigen en alle soorten van transportmiddelen, en als het noodig wordt, zullen wij spoedig op de plaats zijn, waar men ons noodig heeft. Als Franschen eerbiedigen wij de rechten van andere staten, daarom blijven wij hier op ons eigen gebied. Wij vallen onze buren niet aan, zooals de Duitschers en de „rooden" dit doen. Finland is het jongste slachtoffer van hun politiek. Nooit te voren werd een vreedzaam volk aldus bedrogen en verraden."

Op een vraag of de Geallieerde legers in dit deel der wereld onder generaal Weygands orders zijn geplaatst, antwoordde deze dat hij slechts het commando over de Fransche troepen in Syrië heeft. Het Turksche leger staat onder bevel van maarschalk Tsjamak. Het opperbevel over alle strijdkrachten in Palestina en Egypte bevindt zich te Kaïro. „Ik zou u dankbaar zijn" — aldus de generaal — „indien u nadrukkelijk de valsche berichten zoudt willen tegenspreken. Generaal Weygand is de chef van het leger in Syrië — dat is alles."

(Vor. ber. Nabije Oosten 4155 A)

Minister-president Reynaud spreekt tot Amerika. - Geen onechte (Ersatz) vrede. —

In een op 3 April tot de Ver. Staten gehouden radiotoespraak heeft de Fransche premier en minister van Buitenlandsche Zaken, Reynaud, het oorlogsdoel der Geallieerden uiteengezet en o.m. verklaard, dat men geen genoegen zal nemen met een onechten (Ersatz) vrede.

Spreker zeide te weten, dat de kleine neutrale naties in Europa, die thans in gevaar verkeeren, in den geest met de Geallieerden zijn. Deze naties zouden, volgens Reynaud, duidelijk inzien, dat Frankrijk en Engeland, na den oorlog te hebben gewonnen, niemand onrecht zullen aandoen.

Nog nimmer heeft men een neutrale ontmoet, die vreest door de Geallieerden tot slavernij te zullen worden gebracht.

Indien Frankrijk een oorlog voert, welken Hitler het heeft opgedrongen, d.w.z. een totalen oorlog, is dat om in Europa een totalen vrede te doen heerschen. Het zal er niet om gaan nog eens een vredesverdrag te maken. Maar een vrede en niets anders. Niet voor 25 jaar, doch voor onze kinderen en onze kindskinderen. In alle opzichten zullen wij iets nieuw maken. Zoo zullen wij het vraagstuk der ontwapening volledig regelen. Wanneer Duitschland ontdaan zal zijn van die instrumenten voor agressie, welke het met zooveel hartstocht in serie vervaardigt, zal Europa weer adem kunnen halen en er aan denken hoe het zijn begrooting zal kunnen wijzigen. Men zal niet meer de begrootingen van thans zien — ik zal ze begrootingen à la Hitler noemen — waarbij zoo vele milliarden, die nuttiger hadden kunnen worden besteed voor het sociale welzijn, voor overbewapening worden opgeofferd.

De nieuwe vorm, welken de wereld zal aannemen, zal het verschuldigd zijn aan onze soldaten. Geen enkel vredesverdrag, de geschiedenis bewijst het, werd ooit rond de groene tafel gesloten, indien niet te voren het besluit op het slagveld was gevallen.

Een door Duitschland gedicteerde vrede zou een definitieve „verduistering" beteekenen van die christelijke beginselen, welke de Paus nog op Paaschdag met zooveel kracht heeft uiteengezet. Hij zou ook een verduistering beteekenen van die democratische beginselen, waaraan uw land zich sinds meer dan 150 jaar zoo gehecht heeft betoond. „Tot de tanden gewapend en iederen dag sterker, zullen wij met zooveel energie handelen, dat er geen verduistering van de beschaving zal zijn. De zaak der Geallieerden, welke die der vrijheid is, zal zegevieren en het leven zal voor de vrije mannen opnieuw schoon zijn."

(Vor. ber. Min.-pres. Reynaud 4184)

DUITSCHLAND. — **Duitsch Witboek van Poolsche documenten. - De voorgeschiedenis van den oorlog. —**

De Duitsche regeering heeft op 28 Maart Poolsche documenten, die in Warschau gevonden zijn, gepubliceerd. Ze zijn ontleend aan de omvangrijke archieven van het Poolsche ministerie van Buitenlandsche Zaken. De stukken, zooals die zijn gevonden, zijn in foto-copieën weergegeven, waarachter telkens de Duitsche vertaling volgt.

De documenten zouden in hoofdzaak rapporten van Poolsche ambassadeurs en gezanten te Washington, Parijs en Londen zijn. Alles bijeen genomen zou men uit de gepubliceerde Poolsche documenten de volgende conclusies kunnen trekken:

1e. De leidende kringen der Westelijke groote mogendheden en der Polen hebben den oorlog tegen Duitschland sedert jaren stelselmatig voorbereid;

2e. Zij brachten de politiek van den Fransche minister Bonnet, die na München meende, Frankrijk uit de Oost-Europeesche kwesties terug te moeten trekken, ten val;

3e. Zij poogden neutrale staten tot deelneming aan de omsingeling van Duitschland te bewegen en bedreigden o.a. Zweden met economische pressie om den uitvoer van Zweedsch erts naar Duitschland te verhinderen;

4e. Zij werkten met Amerikaansche diplomaten samen, om tegenwerking, in het bijzonder in Engeland, te overwinnen. **(V. b. Krijgsverr. Oostel. Front 3978)**

Rede van Veldmaarschalk Göring: De beslissende slag moet in het Westen vallen. —

Göring heeft op 3 April voor de Duitsche radio een rede uitgesproken tot de afdeeling luchtvaart van de Hitlerjeugd. Hij zeide hierin o.a.:

Gedekt van achteren en aan de vleugels, richt de Duitsche strijdmacht zich als een hecht blok tot Engeland en Frankrijk in het Westen. Daar moet de beslissende slag vallen en voor dezen beslissenden slag heeft onze Führer al onze hulpbronnen gemobiliseerd. **(Vor. ber. Göring 4157)**

De „Altmark" te Kiel. —

Het Duitsche s.s. „Altmark", dat op 16 Februari '40 in de Jössing-fjord door een Engelschen torpedojager geënterd werd, is op 27 Maart in de haven van Kiel aangekomen. **(Vor. ber. s.s. „Altmark" 4156 A)**

6 APRIL 1940

OORLOG 1939-'40. — Krijgsverrichtingen aan het Westelijk front van 24 Maart—6 April 1940. —

24 Maart—1 April: Bijzondere krijgsverrichtingen hebben zich niet voorgedaan.

2 April: De Britsche premier, Neville Chamberlain, kondigt in het Lagerhuis een verscherpte blokkade en een krachtig ingrijpen van de vloot aan. — Van Britsche zijde wordt het tot zinken brengen van twee Duitsche duikbooten gemeld. — Luchtgevechten bij de Nederlandsche grens ten Oosten van Winterswijk.

6 April: Deze week kenmerkte zich door groote activiteit in de lucht zoowel boven de Noordzee als aan het Westelijk front. (Red. K. H. A.)

(Vor. Overz. v. 10—23 Maart '40, 4178)

A. **MODERNE FRIESCHE KUNST. — Tentoonstelling in het Friesch Museum te Leeuwarden. —**
Het Friesch Museum te Leeuwarden heeft dezer dagen een tentoonstelling van hedendaagsche Friesche kunst geopend. Aan het uitvoerig verslag in het Algemeen Handelsblad van 5 April '40, ontleenen wij het volgende korte overzicht:
In het museum zijn 213 schilderijen, beeldhouwwerken en graphische werken van zeventig levende kunstenaars, in Friesland geboren, van Friesche afkomst of in Friesland woonachtig, vereenigd. „Zelden werd het heden zoo aan ons opgedrongen", merkt dr. Wassenbergh, directeur van het Friesch Museum, in zijn inleiding tot den catalogus op. Dat dit ook zijn goede zijde heeft, bewijst het tot stand komen van deze tentoonstelling. Al is het dan niet bepaald de bestemming van het Friesch Museum, hedendaagsche kunst te huisvesten, in het algemeen werd, ook in Friesland, tot nu toe naar verhouding misschien wel wat al te veel aandacht aan het verleden geschonken. De tentoonstelling is in zooverre verrassend als men zich in het algemeen er wel geen rekenschap van zal hebben gegeven, dat Jan de Boer, D. B. Nanninga, Jeanne Bieruma Oosting, A. baronesse van Harinxma thoe Slooten, Piet van der Hem, prof. J. H. Jurres, G. Westermann, de Blaricumsche schilder W. G. F. Jansen, IJ. Wenning, mej. F. G. M. van Hettinga Tromp, mej. A. van Hoytema, Tjeerd en Tjerk Bottema, J. S. Sjollema, dien wij vooral van zijn affiches kennen, Ulco Kooistra, Anneke van der Feer en de beeldhouwer Tjipke Visser, de beeldhouweressen mevr. B. J. G. Koster-baronesse Thoe Schwartzenberg en Hohenlandsberg en mej. F. P. J. Bakema, om slechts enkele der exposeerende kunstenaars en kunstenaressen te noemen, allen Friezen zijn. Het moet voor de Friezen belangwekkend zijn, te zien, wat de zonen en dochteren van hun land, verspreid over geheel Nederland en zelfs werkzaam daarbuiten, zoo al presteeren. Het bewustzijn, dat zoo velen van hen deel hebben aan het Nederlandsche kunstleven en elders gewaardeerd worden, kan de waardeering van hun werk, ook in Friesland, en in het algemeen den kunstzin en de geneigdheid aldaar, voor de kunst offers te brengen, slechts bevorderen.
Het meeste, dat men ziet, is volkskunst of staat dicht daarbij. Veel is gemaakt door menschen met liefhebberij in schilderen, die huis- en decoratieschilder zijn geworden en dat zijn gebleven. Zij en anderen vormen de Leeuwarder vereeniging „De Horizon". De horizon van de Leeuwarder schilders is intusschen minder beperkt dan men wellicht zou meenen. In het winterseizoen worden door de Mij. voor Schilder- en Teekenkunst in het gebouw „Prinsessehof" (het Indisch Museum) geregeld veertiendaagsche tentoonstellingen van werken van in Nederland bekende kunstenaars ingericht. Op deze wijze worden de Friesche schilders, misschien wat eenzijdig, ingelicht, maar zeker is, dat de exposities in „Prinsessehof" in het werk van sommigen hunner, sporen hebben achtergelaten. Zoo is het bijvoorbeeld merkwaardig, hier een kennelijk onder invloed van Raoul Hynckes geschilderd groot groentestilleven, van S. van der Werf te Leeuwarden, aan te treffen.
Typische voorbeelden van, door ernst en eerlijkheid uitmuntende, volkskunst zijn de portretten, die U. Palma en J. Walta van zichzelf en hun echtgenooten schilderen. Van Joh. Elsinga ziet men een verdienstelijk academisch „Liggend Naakt", waarin men den knappen leerling van wijlen prof. Van der Waay herkent. In zijn andere, bekoorlijker, stuk „Hardrijderij achter den Prinsentuin" zit zon, stemming en sfeer. Op twee van de buiten hun provincie weinig bekende kunstenaars dient, om hun graphisch werk, speciaal de aandacht te worden gevestigd. In de eerste plaats op Johannes Mulders, in 1899 te Boyl in Friesland geboren en thans te Noordwolde gevestigd, leerling van H. Ellens en, in Den Haag, van H. Meyer — die hier o.a. voortreffelijke reeksen houtsneden, met de hand gekleurde voor het „Fryske Sêgeboek" en, in zwart in wit, voor „Nederlandsche Volkskunde", „Fryske Sketsen" en „Drentsche Folklore" laat zien. Deze illustraties getuigen van een zuiver begrip van het handwerk en een degelijke vakkennis, zij zijn gevoelig en geestig en geven van een warme liefde voor de menschen en het land, waarop zij leven, blijk. De andere kunstenaar is de nog jeugdige B. van der Sloot te Leeuwarden, zoon van den verdienstelijken schilder A. van der Sloot. Zijn beide litho's, „Hoogwater in Friesland" en „Landschap, Engwierum", mooi van zwart-en-wit, natuurlijk en stijlbegrip toonend, zijn méér dan een belofte voor de toekomst.
Een blij, levend landschap is „Petgaten te Steggerda" door J. A. Bakker te Noordwolde. Ook het „Mansportret" van Joh. Haanstra, een nog jeugdig schilder, leerling van de Academie te Amsterdam, geeft van een frisschen kijk op het leven blijk. Freule E. H. J. van Eysinga te Elspeet heeft een groot borduurwerk op zijde, een voorstelling van Friesche zwanen en waterlelies tusschen weilanden, ingezonden. Vermelding verdienen nog een donker, stemmig stukje, „Oud huisje", door G. Benner; een eveneens stemmig werk, „Uitgebloeide zonnebloem", door P. Haja; een fleurig stilleven van twee potjes veldbloemen, door Th. Rinsema; een groot bloemstilleven, goed van kleur, doch wat nuchter, door W. Fleur; een fijn, rustig „Berglandschap" door mej. L. Anema; een kundig academisch werk „Schrift lezende Jood" door mej. M. J. van der Werf. Een stilleven „Comestibles", dat treft door het begrip, dat het toont, voor de materieele schoonheid der dingen, zond G. D. Gratama, te Haarlem, de directeur van het Frans Halsmuseum. Een opmerkelijk, frisch, levendig schilderijtje is voorts „Afgraving" door G. H. van der Meulen. Ook de, wat ouderwetsche, stadsgezichtjes van I. Wiersma hebben zeker verdiensten.
Van de graphische werken treft een krijtteekening naar een tinnen kruikje met Judaspenning en een vogelschedeltje door J. Plantin. Uitstekend, subtiel, zijn de etsjes „Winterkoninkje in sneeuwbes" en „Visschertje" door Sj. Kuperus. Een mooie litho „Schapen met herder" zond freule Van Eysinga, dezelfde, die het borduurwerk „Friesche zwanen" maakte. De litho „Friesland" en de monotypes „Elfstedentocht" door mej. E. S. Posthuma te Velp hebben iets origineels.
Van Jeanne Bieruma Oosting ziet men een met veel geest gecomponeerd, zeer zuiver geschilderd stilleven en een levendig, frisch „Landschap met vijgeboomen" van Sjollema een vroolijk, kleurig, decoratief doek ‚Ontbijt op balcon". Te vermelden vallen voorts de fleurige aquarellen van Anneke van der Feer, in het bijzonder de grappige „Sneek, krabbelbaantjes" en het bijzonder geslaagde stilleventje „Theopoppen" door Ulco Kooistra. **(Vor. ber. Friesland 3566 D)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Het Korps Marechaussée te voet van Atjeh en Onderhoorigheden. - 50-jarig jubilé. - 2 April 1890—1940. —**
Het is voor de oud-officieren van dit roemruchtige korps een verheugend verschijnsel, dat de vaderlandsche pers zich bij het 50-jarig jubilé niet onbetuigd heeft gelaten. In Indië werd dit jubilé luisterrijk herdacht. Alleen „insiders" kennen de juiste waarde van het jubileerende korps. Oorspronkelijk was het bestemd voor het verrichten van politiediensten binnen de z.g. „geconcentreerde linie", een kring van versterkte militair bezette posten, waarbinnen de Nederlandsche krijgsmacht, gelegerd in de gewestelijke hoofdplaats Koetaradja, den tijd moest afwachten, dat de Atjeher den oorlog moede werd. Weldra ontzagen de Atjehers zich niet, om binnen de linie te dringen, om er te moorden en te rooven. Om tegen deze euveldaden op te treden, werd in 1890 het „Korps Marechaussée te voet" opgericht. Superieure officieren zochten er de beste onderofficieren, korporaals en minderen uit de troepenmacht voor uit en als één van hen sneuvelde, wezen de kameraden een vervanger aan, die dan naar het korps werd over-

geplaatst. Daarop slaat de strophe in het bekende marechaussée-lied: „satoe mati, satoe ganti", d.w.z. (als er) één sneuvelt, vervangt (hem) een (ander). Zijn grooten naam maakte het korps eerst onder zijn bekenden commandant, kapitein Jhr. Graafland, die de eerste commandant was, die gedaan wist te krijgen, dat het korps ook buiten de geconcentreerde linie mocht optreden. Het korps was toen één divisie sterk, verdeeld in 3 afdeelingen, elk onder een luitenant. De afdeeling omvatte 4 brigades à 20 man en een brigade bestond uit 1 Europeesch sergeant (brigadecommandant), één niet-Europeesch sergeant (in de marechaussée-taal aangeduid als „panglima", het Atjehsche woord voor krijgsoverste), één niet-Europeesch korporaal en 17 niet-Europeesche minderen, de helft Javanen, de andere helft Amboineezen (inlandsche Christenen).

Na het verraad, d.w.z. het overloopen naar den vijand van het in gouvernementsdienst zijnde bendehoofd Toekoe Oemar, dat den wijdschen officieelen titel mocht voeren van „Panglima Prang Besar", d. i. Groot Krijgsoverste, in Maart 1896, werd de geconcentreerde linie opgeheven en begon de actie van het korps marechaussée zich over het geheele gewest Atjeh uit te strekken, waarbij het zich met roem overlaadde. Eenig in de historie is de verovering der Goyo- en Alaslanden, onder aanvoering van den luitenant-kolonel G. C. E. van Daalen. De marechaussée-colonne, slechts 10 brigades = 200 man sterk, veroverde in 6 maanden de geheele landstreek, waarin elke kampong (dorp), zwaar versterkt en door een paar duizend geweerdragenden bezet en tot het uiterste verdedigd, afzonderlijk moest worden genomen.

Het korps had door de selectie van officieren en minderen en zijn, van de, van die der linie infanterie afwijkende, meer practisch bruikbare bewapening (karabijn en marechaussée-sabel of klewang instede van geweer met bajonet), een bijzonder prestige tegenover den Atjehschen vijand verkregen. Met het stijgen van het moreel onzer troepen, hield het afnemen van de brutaliteit van den vijand gelijken tred.

Gaandeweg werd het korps, dat zijn uitzonderlijke geschiktheid tot het voeren van den guerilla-oorlog zoo duidelijk had bewezen, uitgebreid tot twee en ten slotte tot 5 divisies, totaal dus 1200 man onder 20 officieren en 60 Europeesche onderofficieren. En dit kleine troepje heeft de pacificatie van het oproerige Gewest, begonnen onder generaal Van Heutsz, voortgezet door generaal Van Daalen en voltooid onder generaal Swart, tot een goed einde gebracht. Officieren, onderofficieren en minderen deden hun uiterste best om bij het infanterie-keurkorps te worden ingedeeld en het werd een eer om de marechaussée-onderscheidingsteekenen (belegsels aan de voorzijde van den kraag en galons op de mouwen, voor de officieren in goud, voor de minderen in oranjekleurig laken) op de uniform te mogen dragen. Verdeeld in troepen van 40 tot 120 man, verspreid in verschillende bivaks over het geheele gewest Atjeh, dat meer dan tweemaal zoo groot is als Nederland, schiep het korps overal rust en orde. De benden, die onder de vaan van den „Prang Sabil" = heiligen oorlog, de vreedzame reeds onderworpen bevolking op meedoogenlooze wijze terroriseerden, werden door krachtdadige achtervolging en bestrijding vernietigd of tot onderwerping gedwongen. Allengs werd Atjeh daardoor een normaal rustig gewest. Maar dat heeft het korps heel wat bloed gekost, waarvan het beroemde militaire kerkhof „Peutjoet" te Koetaradja een stil getuigenis aflegt. Eere zij dat korps marechaussée, dat een einde maakte aan den Atjeh-oorlog, die langer dan 40 jaren aan onze koloniale glorie knaagde; eere ook aan de onverschrokken aanvoerders van dit keurkorps: kapitein Graafland, generaal Van Daalen, generaal Swart, overste Scheepens, generaal Dijkstra, om alleen maar de grootste te noemen.

In één enkel opzicht is het einde van den Atjeh-oorlog te betreuren. De dienst bij het korps marechaussée vormde een leerschool voor het Indisch leger; de officieren en minderen deden er waardevolle ervaring op. Dat is nu voorbij. Maar nog steeds verricht het korps nuttig preventief werk.

De Atjehers, een flink, sympathiek, dapper volk, laten zich alleen door krachtig optreden imponeeren en afhouden van hun gewoonte om onderlinge veeten met de wapens te beslechten. Daarom kan het korps voorloopig nog niet worden gemist. En al krijgt het korps marechaussée tegenwoordig geen kans meer om zich roemrijk te onderscheiden, de officieren en minderen zijn er van overtuigd, dat zij, door het hooghouden van de traditie van het korps, d. i. goed gedisciplineerd dag en nacht paraat te staan om met kracht op te treden tegen elke poging tot rustverstoring, zich nog steeds nuttig maken voor het Nederlandsch Gezag in Indië. (H. J. Schmidt,
Kolonel tit. b. d., Adj. i. b. d. van H.M. de Koningin)

7 APRIL 1940

OORLOG 1939-'40. —

ENGELAND. — **Verklaring van generaal Ironside. - Engeland pas sedert 14 dagen paraat. —**

De chef van den Britschen Generalen Staf, generaal Ironside, heeft o.m. verklaard: „De Geallieerden mogen er zeer dankbaar voor zijn, dat zij zeven maanden tijd hebben gekregen om hun legers te vervolmaken. Pas sedert veertien dagen kan men zeggen, dat wij de moeilijkheden werkelijk te boven zijn gekomen, maar thans zijn wij volledig voorbereid op alles, wat kan komen."

Sabotage-complot op den Donau ontkend. —

De berichten, als zou Engeland met verschillende middelen een einde hebben willen maken aan het transport van Roemeensche olie naar Duitschland, worden in officieele kringen te Boekarest niet bevestigd. Schepen met cement zouden op weg naar de IJzeren Poort geweest zijn, ten einde daar tot zinken te worden gebracht om op deze wijze de scheepvaart te belemmeren. Voorts zou een complot zijn ontdekt om de haven van Giurgiu te vernielen, en zou een aantal Britsche vrachtschepen in beslag genomen en officieren en manschappen gearresteerd zijn.

Op de vraag of een aantal Britsche officieren en zeelieden gearresteerd waren in verband met een complot om het transport van olie naar Duitschland te verhinderen, antwoordde een hooge Roemeensche ambtenaar, dat niemand in verband met zulk een complot gearresteerd was.

DUITSCHLAND. — **Dr. Goebbels over de hechtheid van de As. —**

De „Popolo d'Italia" publiceert een interview, dat dr. Goebbels den Berlijnschen correspondent van dit blad heeft toegestaan.

De laatste dagen, zeide Goebbels o.a., heeft men dikwijls van vermeende vredesinitiatieven van Duitschland gesproken. Mussolini heeft terecht geweigerd als vredesbode op te treden, daar dit in overeenstemming met den wensch der westelijke mogendheden geweest zou zijn. De Führer heeft in October van het vorig jaar den tegenstanders den olijftak geboden, die niet aangenomen is, daar de tegenstanders Duitschland in elk geval wilden vernietigen. Daarentegen kan Duitschland thans slechts één doel hebben: eens en voor altijd een einde maken aan het eeuwige gevaar, dat voor Duitschland belichaamd wordt in de plutocratische mogendheden en dezen oorlog, welke Duitschland is opgedrongen, zegevierend ten einde te brengen. Voor de Duitschers is het een verheugende gedachte, in het fascistische Italië een bevriende groote mogendheid aan hun zijde te hebben.
(Vor. ber. Goebbels 4137)

FRANKRIJK. — **Bezoek van Monnet, den minister van de Blokkade, aan Londen. - Economisch comité van ministers. - Communiqué. —**

In het communiqué over het bezoek van den Franschen minister voor de Blokkade, Monnet, aan Londen, wordt het volgende gezegd:

Monnet en de Britsche minister voor Economische Oorlogvoering, Cross, hebben in hun gesprekken van 5 en 6 April alle vooraanstaande vraagstukken besproken, verband houdende met den arbeid van hun beide ministeries. De onderhandelingen legden volledige overeenstemming aan den dag en het gemeenschappelijk voornemen der beide regeeringen, de samenwerking der Geallieerden te ontwikkelen op alle gebieden van de economische oorlogvoering.
(Telex-A. N. P. - D. N. B. - Agence Belga)

A. **EGYPTE. — Het land staat aan de zijde der democratieën. —**
De minister van Landsverdediging van Egypte heeft op 5 April in een rede gezegd, dat Egypte in geval van een uitbreiding van het conflict aan de zijde van de democratieën zal staan. De defensie van Egypte is gegarandeerd; op alle strategische punten zijn krachtige versterkingen aangelegd en de gemotoriseerde eenheden zijn goed georganiseerd.
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Dipl. betrekk. m. D'tschld verbr. 3937)

8 APRIL 1940

B. **MEXICO. — Anti-Communistische actie. —**
De bond van veteranen der Mexicaansche revolutie, waarvan kolonel Cabigo Vizcarra voorzitter is, organiseert een Pan-Amerikaansch anti-communistisch blok. Er is sprake van, dat leden van dit blok een bespreking zullen hebben met afgevaardigden van het American Legion. (Agence Belga)

C. **PORTUGAL. — Japan bezet het eiland Lappa bij Macao. —**
Volgens een bericht van het Japansche nieuwsbureau Domei uit Hongkong, hebben de Portugeezen 5 April, in gevolge van de Japansche eischen, het eiland Lappa ontruimd. Lappa is een der twee eilandjes voor het Portugeesche Macao, die aan de monding van de Parelrivier liggen en die tot nu toe eveneens Portugeesch gebied waren.
(Vor. ber. Chin.-Jap. Conflict 4189 B)

D. **SPANJE. — Burgerdienstplicht opgeheven. —**
De ministerraad heeft op 6 April een wet uitgevaardigd, waarbij de burgerlijke dienstplicht wordt opgeheven, welke elke Spanjaard tot dusver moest vervullen voor het economisch herstel van het land.
(Vor. ber. Opbouw Spanje 3970 A)

E. **BAUXIET. — De rijkdom van Suriname. —**
Ir. Owen M. de Munnick heeft op 5 April in de aula van het Koloniaal Instituut een voordracht gehouden over de ertsrijkdommen van Suriname en de eerste ontginning op groote schaal door Amerikanen.
In 1897 ontdekte prof. J. B. Harrison in Britsch Guyana afzettingen van bauxiet. In 1898 constateerde de heer C. G. Dubois, een steen-expert, die door de maatschappij Suriname was uitgezonden, de aanwezigheid van bauxiet in onze kolonie.
Ten tijde van de gedane ontdekkingen had bauxiet nog zeer weinig waarde. De wereldproductie van aluminium bedroeg omstreeks 1900 slechts 9000 ton. Omstreeks 1910 begon de vraag in versneld tempo toe te nemen door de ontwikkeling van de automobiel-industrie en vliegtechniek en deze vraag nam groote afmetingen aan gedurende den vorigen wereldoorlog, zoodat de prijs voor dit metaal schrikbarend hoog werd. Doordat er nu grootere behoefte bestond aan bauxiet werd meer aandacht geschonken aan de gedane vondsten in de Guyana's.
Een Honduras-neger vestigde de aandacht van de Amerikanen ook op het voorkomen van bauxiet in ons gebiedsdeel met het gevolg, dat de Aluminium Trust twee van haar vertrouwden naar de kolonie zond ter onderzoek. De komst van deze twee Amerikanen luidde een nieuw tijdperk in voor deze bezitting en leidde zelfs tot een bauxiet-koorts.
Aangezien het gouvernement nog geen verordeningen had uitgevaardigd voor het mijnen en exporteeren van bauxiet, zag de toenmalige bewindvoerder, gouverneur G. J. Staal, zich genoodzaakt wetten in het leven te roepen ter regeling van dit nieuwe bedrijf. De Amerikanen kochten diverse plantages waar bauxietafzettingen waren geconstateerd en namen concessies over. Zij richtten in December 1916 een nieuwe maatschappij op onder den naam van Surinaamsche Bauxiet Maatschappij. De totaal oppervlakte die door deze bezittingen wordt ingenomen bedraagt circa 34.000 H.A. De hoeveelheid bauxiet, welke zich op deze terreinen bevindt, is zoo groot, dat de Amerikanen zich genoodzaakt achtten het gouvernement te verzoeken den maximum concessietermijn van 45 jaar te brengen op 60 jaar en de waarde, die uiteindelijk in deze 60 jaar aan aluminiummetaal uit de kolonie verkregen zal worden, wordt globaal geschat op 6 milliard gulden.
De eerste fabriek voor bauxietbewerking werd in 1924 opgericht. Een tweede fabriek zal waarschijnlijk dit jaar nog op eenigen afstand boven Paramaribo verrijzen.
In verband met den bouw van de tweede fabriek aan de Para en derhalve een verhoogde jaarlijksche export van bauxiet uit onze kolonie, mag gerust aangenomen worden, dat in de komende jaren Suriname aan Amerika een hoeveelheid aluminium metaal zal leveren welke een waarde zal bezitten van 80 à 90 millioen gulden. (Algem. Handelsblad)
(Vor. ber. Bauxiet 3521 G; Aluminium 4141 B)

9 APRIL 1940

F. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. —**
De vergoeding aan ongehuwde dienstplichtigen. —
De Regeeringspersdienst meldt op 4 April:
De minister van Defensie heeft op 1 April een regeling vastgesteld, waarbij de mogelijkheid is geopend, dat ongehuwde dienstplichtigen, die door het verblijf in werkelijken dienst niet in staat zijn zekere geldelijke verplichtingen na te komen, in het genot komen van een geldelijke vergoeding.

Tweede Kamer. - Wetsontwerp ten behoeve van het Leeningfonds goedgekeurd. —
De Tweede Kamer heeft op 4 April met 75 tegen 5 stemmen het wetsontwerp heffingen ten behoeve van het Leeningfonds 1940 aangenomen. Tegen stemden de communisten, N.S.B. en C.D.U.
Bij dit ontwerp wordt het bijzondere invoerrecht voor benzine verhoogd, evenals het invoerrecht voor benzol. Voorts wordt een heffing van 15 opcenten voorgesteld op de successie-belasting en een heffing op de tot dusver onbelast gebleven koffie. Ten slotte wordt voorgesteld verhooging van den suikeraccijns.
Een amendement van den heer Van Gelderen (s.d.) om de heffing op koffie te doen gelden tot 30 April 1941 werd verworpen met 54 tegen 24 stemmen. Voor stemden S.D.A.P., N.S.B., Communisten en de C.D.U.
Een gelijksoortig amendement ten aanzien van den verhoogden accijns op suiker werd door den minister overgenomen.
Bij nota van wijziging stelde de minister ten slotte voor, de overige heffingen, uitgezonderd de verhooging van de successiebelasting, te doen gelden tot 1 Mei 1943. **(Vor. ber. 4129)**

De Handelsovereenkomst met Engeland. —
In verband met de onderhandelingen van de Nederlandsche delegatie te Londen, welke geleid hebben tot een regeling met Groot-Brittannië, voornamelijk betreffende den aanvoer van goederen over zee, bevat de Nederl. Staatscourant een ministerieele beschikking, in werking tredende op 8 April, waarin een regeling gegeven wordt van den invoer van goederen via de A.N.I.C. en een bij K. B. vastgestelde lijst van artikelen, waarvan de invoer zonder vergunning van 8 April af zal zijn verboden.
Het arrangement is erop gericht de moeilijkheden en bezwaren, voortspruitende uit den oorlog, voor beide partijen zooveel mogelijk te verminderen.
(Vor. ber. Handelsovereenk. 4186 A)

Hamsterwet. - De theorie betreffende de vervangingswaarde. - Eerste arrest van den Hoogen Raad. —
De Hooge Raad heeft op 1 April arrest gewezen in de zaak tegen een winkelier te Dordrecht, die vervolgd was wegens prijsopdrijving en die door den Politierechter te Dordrecht deswege was veroordeeld. Het betreft hier de zaak over het verkoopen van knotten wol voor 45 cent in plaats van 39 cent.
De Hooge Raad heeft o.a. overwogen, dat niet is in te zien, waarom een wederverkooper die, om zijn goederenvoorraad van normale grootte op peil te houden, regelmatig in plaats van de daaruit verkochte goederen, andere gelijksoortige goederen inslaat en die zijn verkoopprijzen aan de inmiddels opgeloopen, hem door zijn leveranciers in rekening gebrachte fabrieksprijzen aanpast, onredelijk zou handelen, tenzij de aldus door hem tot richtsnoer genomen fabrieksprijzen met het oog op de omstan-

digheden als onredelijk zouden zijn te beschouwen, hetgeen echter in casu niet als bewezen is aangenomen.
Een bedrijf, dat het aanhouden van voorraden in zich sluit, zou een niet te aanvaarden risico met zich brengen indien het, hoewel onvermijdelijk bij eventueele daling van het prijspeil de waarde van zijn voorraad zal zien dalen, van een stijging van dit peil geen voordeel zou mogen trekken en het trekken van zoodanig voordeel zeker volkomen verantwoord is indien, zooals hier, de hoogere opbrengst weer noodig is om de voor aanvulling van den voorraad benoodigde goederen in te koopen.
Op grond, dat niet blijkt, dat het Hof van een onjuiste opvatting van het begrip prijsopdrijving zou zijn uitgegaan, en hier dus een zuivere vrijspraak aanwezig is, heeft de Hooge Raad het cassatieberoep niet-ontvankelijk verklaard.
(Vor ber. Hamsteren 3976 B; Prijsopdrijving 3936 C)

De economische toenadering tusschen België en Nederland. - Een rede van oud-minister Ph. v. Isacker. Op uitnoodiging van de vereeniging van oud-leerlingen van de openbare handelsscholen te Amsterdam „Hou en Trouw", de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, dep. Amsterdam, de Amsterdamsche vereeniging voor Nijverheids- en Handelsbelangen en de vereeniging „De Industrieele Club", heeft op 3 April in de aula van het Koloniaal Instituut de oud-minister van Economische Zaken van België, Ph. van Isacker, Belgisch voorzitter van de economische commissie België-Luxemburg-Nederland, een rede gehouden over: De economische toenadering tusschen Nederland en België. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:

Het initiatief om de kwestie voor een bevoegde vertegenwoordiging van het bedrijfsleven van de beide landen te brengen is te danken aan de Nederlandsche Kamer van Koophandel en speciaal aan haar voorzitter, den heer Vink.
Onze taak is — aldus spr. — de mogelijkheden van elk oogenblik tot werkelijkheid te maken; deze mogelijkheden door grondige studie op te zoeken en te realiseeren; parallel met onze regeeringen te arbeiden; hun beslissingen voor te bereiden en aan de uitvoering er van mee te helpen; zooals het overigens werd vastgelegd tijdens besprekingen van de beide voorzitters van de commissie met de ministers Pierlot en Steenberghe.
Sedert de gebeurtenissen van 1 September 1939 is in onze beide landen de drang naar toenadering krachtig versterkt.
Wij voelen ons, door een nog grootere afzondering dan vóór het uitbreken van den oorlog, tot meer daadwerkelijke hulpverleening verplicht en vooral stellen we de vraag of, na den oorlog, de samenwerking niet als een onmisbare voorwaarde van onze economische zelfstandigheid zal geboden zijn.

Een grootere onderlinge economische gebondenheid moet, wat ook gebeure, de kleine mogendheden meer macht verzekeren, hen misschien in de gelegenheid stellen economisch geheel zelfstandig te blijven, en, in elk geval, veel politiek gevaar wegnemen indien verder steun zoeken bij grootere economische groepen noodzakelijk mocht blijken.
Ik zal, zoo vervolgde spr., het niet wagen nauwkeurig omlijnde formules van economische samenwerking voor te stellen. De evolutie, die we bijwonen, is zoo wisselvallig, dat wat vandaag waarschijnlijk lijkt, morgen als onmogelijk moet worden verworpen. Een Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche tolunie werd reeds in het vooruitzicht gesteld. Als vurig aanhanger van de Nederlandsch-Belgische economische collaboratie klopt mijn hart er warm voor.
(V. b. België-Nederl. 4174 A; Ned.-Belg. Dag 4193 B)

Tweede Kamer. - Staatsregeling van Suriname en Curaçao. - Wijzigingen. —
Bij de Tweede Kamer zijn op 3 April ingediend wetsontwerpen tot wijziging van de artikelen 132, 136 en 137 der Staatsregelingen van Suriname en Curaçao, in zake de ontslagen van den voorzitter en de leden van het Hof van Justitie.

Luchtbescherming en haar moeilijkheden. —
Het tusschen den minister van Binnenlandsche Zaken, den heer Van Boeyen, en de Nederlandsche Vereeniging voor Luchtbescherming uitgebroken conflict, heeft enkele persoonlijke kanten, maar de kern van dat geschil is niet van persoonlijken, doch van zakelijken aard. In werkelijkheid gaat deze heftige, thans in de volle openbaarheid getreden, strijd om de vraag, wie er verantwoordelijk moet worden gesteld voor de vele tekortkomingen in het systeem der burgerlijke luchtbescherming, die den laatsten tijd voor iedereen duidelijk aan den dag zijn getreden.
(Vor. ber. Luchtbescherm. 3994 A)

Tweede Kamer. - Radio. - Verplichte bijdrage. —
Bij de Tweede Kamer is op 8 April een wetsontwerp ingediend betreffende het Radio-reglement, waarin o.m. wordt voorgesteld, dat elke luisteraar een jaarlijksche verplichte bijdrage van *f* 5.— aan een der omroepvereenigingen moet betalen. De contributies zouden dan natuurlijk vervallen. Zij, die niet bij een vereeniging zijn aangesloten, zullen *f* 6.— moeten betalen.
50% der luisteraars is niet aangesloten bij een vereeniging.
In verband met de kosten van den wereldomroep, uitzendingen naar de Overzeesche Gewesten en e.v. televisie, acht de Regeering het noodig, dat iedere luisteraar bijdraagt in de kosten van onzen omroep.
(Vor. ber. Radio 4190)

Verloven ingetrokken. —
De Regeeringspersdienst meldt:
De regeering heeft — bij wijze van voorzorgsmaatregel — op 9 April besloten de volgende verloven in te trekken:

a) Voor al het personeel van land- en zeemacht de periodieke verloven; vacantie verloven; buitengewone verloven (met uitzondering van die, verleend wegens ernstige ziekte of overlijden van gezinsleden).
b) Bovendien voor het personeel, behoorende tot de luchtstrijdkrachten, de luchtdoelartillerie, de luchtdoelmitrailleurs en de zoeklichten; de zakenverloven en de studieverloven.
Alle militairen aan wie vorengenoemde verloven zijn verleend moeten terstond naar hun standplaats terugkeeren. **(Vor. ber. Verlof gemobilis. 3936 C)**

10 APRIL 1940

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het WERELD-GEBEUREN **van 16—25 Februari 1940. —**

16 Februari: De Zweedsche regeering wijst een verzoek van de Finsche regeering, haar rechtstreekschen militairen steun te verleenen, van de hand. **(4134 B)**
Engelsche torpedojagers bevrijden, binnen de Noorsche territoriale wateren, 299 Britsche zeelieden, die zich op het Duitsche schip „Altmark" als krijgsgevangen bevonden. **(Pag. 4134)**
De Eerste Kamer neemt het wetsontwerp tot het aangaan van een leening van 300 millioen gulden aan. **(Pag. 4134)**

17 Februari: Protesten der Noorsche, Engelsche en Duitsche regeering in zake het incident-„Altmark". **(Pag. 4145 A)**

18 Februari: De Finnen hebben zich op de Tweede Mannerheim-linie teruggetrokken. Russische troepen vorderen langzaam. **(Pag. 4153)**

19 Februari: Koning Gustaaf van Zweden weigert hulp aan Finland onder druk van een groote mogendheid. **(Pag. 4140 A)**
De Nederlandsche defensie verkrijgt *f* 13.000.000 voor de aanschaffing van vliegtuigen. **(Pag. 4142)**

23 Februari: De Engelsche vloot verschijnt in de buurt van Moermansk. **(Pag. 4150)**
Een groot aantal Duitsche Joden wordt overgebracht naar het district Lublin in Polen. **(Pag. 4138)**

24 Februari: Redevoeringen van de leidende staatslieden der oorlogvoerende landen.
(Hitler 4150; Chamberlain 4150; Daladier 4151)
Zweden gaat over tot valuta-contrôle. **(Pag. 4148 C)**

25 Februari: De ministers van Buitenlandsche Zaken van Denemarken, Noorwegen en Zweden geven op een conferentie te Kopenhagen blijk van eensgezindheid ten opzichte der neutraliteitspolitiek hunner landen. **(Pag. 4149 C)** (Red. K. H. A.)
(Vor. Recap. v. 1—15 Febr. '40, 4182)

A. **PHYSICA. — Electronenmicroscoop. - Vergrooting 500.000 maal. —**
De laatste jaren heeft de microscooptechniek enorme vorderingen geboekt, doordat men instrumenten heeft geconstrueerd, die op geheel andere wijze in elkaar zitten dan in microscopen, welke tot dusver in de laboratoria plachten te worden gebruikt. Speciaal in Duitschland is men erin geslaagd, zeer krachtig werkende electronenmicroscopen te bouwen, die niet werken met lichtstralen, welke door glazen lenzensystemen vallen, doch met electronenstralen, die door op hen als lenzen werkende electrische en magnetische velden loopen. Het resultaat is hetzelfde als bij lichtstraalmicroscopen: een puntgetrouwe afbeelding op zeer vergroote schaal van het te bekijken voorwerp.
De vergrootingen, die men met een electronenmicroscoop bereikt, zijn echter veel en veel grooter dan die met de beste oude lichtstraalmicroscopen. De beste microscopen van het oude slag vergrooten eenige duizenden malen.
De electronenmicroscopen halen zonder moeite eenige tienduizenden malen. Thans komt zelfs het bericht uit Duitschland, dat men er in is geslaagd, een instrument te construeeren, dat 500.000 maal, een half millioen maal, vergroot. De naam van den onderzoeker, Manfred baron Von Ardenne, is met de constructie van dit instrument verbonden.
Men is erin geslaagd voor het eerst opnamen te verkrijgen van moleculen.
De moleculen der verschillende stoffen hangen op bepaalde, voor iedere stof verschillende wijze, met elkaar samen. Zij vormen structuren en het is in de techniek, vooral in de metallurgie, van het grootste belang, hierover meer te weten te komen.

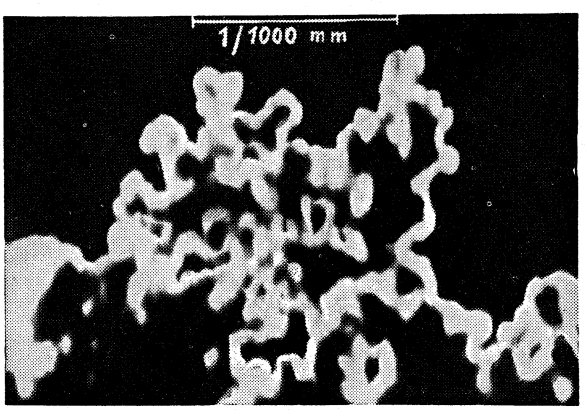

Een roetvlokje 500.000 maal vergroot.

Bovenstaande photo toont de structuur van een roetvlokje, dat zich in een gewone microscoop als een stipje vertoont, maar in de electronenmicroscoop een geheele figuur laat zien. (Het Volk)
(Vor. ber. Electronenmicroscoop 3507 A)

11 APRIL 1940

B. **DENEMARKEN. — Duitsche inval. - Volledige bezetting. - Deensch kabinet besluit geen weerstand te bieden. - Proclamatie van Koning Christiaan. - Duitsch memorandum. —**

Duitsch legerbericht. — Het opperbevel der Duitsche weermacht publiceert op 9 April de volgende speciale berichten:

Op 9 April hebben Duitsche gemotoriseerde troepen en pantserstrijdkrachten de Duitsch-Deensche grens nabij Flensburg overschreden en zij rukken thans over Apenrade en Esbjerg naar het Noorden op.
Bij het aanbreken van den dag zijn Duitsche troepen ontscheept aan de Kleine Belt nabij Mittelfahrt, waar zij de brug over de Belt hebben bezet.
Duitsche zeestrijdkrachten zijn de Groote Belt binnengedrongen en hebben te Korsør en Nyborg troepen ontscheept.
Van Warnemünde uit zijn met het veer troepen en een pantsertrein te Gjedser aan land gezet, vanwaar zij den opmarsch naar het Noorden zijn begonnen. Tegelijkertijd is de brug te Vordingborg in het Zuidelijk deel van het eiland Seeland bezet.

Duitsche troepen zijn bij het aanbreken van den dag te Kopenhagen ontscheept. De citadel en het radiostation werden bezet.
Sedert acht uur 's morgens bevindt de geheele stad zich in Duitsche handen.
Volgens een mededeeling van het Duitsche Nieuwsbureau hebben de Deensche autoriteiten aan de Duitschers hun meest volledige loyauteit toegezegd. De Deensche radio zendt haar gewone programma uit. De Kopenhaagsche dagbladen verschijnen echter alleen met gecensureerde berichten. De stad is volkomen rustig. Het aspect van de stad is in niets veranderd.

Verder heeft de Duitsche radio medegedeeld, als waarschuwing aan de scheepvaart, dat mijnen gelegd zijn vóór alle belangrijke havens aan de westkust van Noorwegen, alsmede in het Skagerrak. De mededeeling zegt, dat de mijnen gelegd zijn in het gebied tusschen Lindesnaes, Lodbjerg en Flederoey.

De bezetting van Denemarken was binnen enkele uren zonder eenig incident voltooid, als gevolg van een door het Deensche kabinet genomen besluit, geen tegenstand te bieden aan het Duitsche ultimatum, waarin de bezetting van Deensch gebied werd geëischt.

Proclamatie van Koning Christiaan. —
Koning Christiaan van Denemarken heeft op 9 April een proclamatie tot het Deensche volk gericht, waarin wordt medegedeeld, dat de Deensche regeering tegen de bezetting door het Duitsche leger geprotesteerd heeft. In de proclamatie wordt een beroep gedaan op het Deensche volk, zijn rust en zijn kalmte te bewaren.
Hij eindigde zijn toespraak met de woorden:
„God zegene u allen. God zegene Denemarken."
Namens den Koning en den premier, Stauning, is de volgende mededeeling uitgezonden:
„De Duitsche troepen in dit land hebben zich nu in contact gesteld met het Deensche leger. Het is de taak van het volk zich te onthouden van verzet tegen de troepen." **(V. b. Photo Koning Christiaan 3992a)**

Duitsch memorandum aan Denemarken. —
De Duitsche regeering heeft aan de Deensche regeering (ook tegelijkertijd aan Noorwegen) een memorandum gezonden, waaraan wij het volgende ontleenen:
In deze beslissende phase van den strijd om het bestaan, dien Engeland en Frankrijk Duitschland hebben opgedrongen, kan de Duitsche regeering onder geen voorwaarde dulden, dat Scandinavië door de Westelijke mogendheden tot gevechtsterrein tegen Duitschland gemaakt en het Noorsche volk, zij het direct of indirect, voor den oorlog tegen Duitschland misbruikt wordt. De Duitsche regeering heeft derhalve heden bepaalde militaire operaties ingeleid, die tot bezetting van strategische belangrijke punten op Deensch (resp. Noorsch) staatsgebied zullen leiden. De Duitsche regeering neemt daarmede voor den duur van den oorlog de bescherming van het Koninkrijk Denemarken resp. Noorwegen op zich. Alle tegenstand moet en zal door de Duitsche strijdkrachten met alle middelen gebroken worden en daarom slechts tot een volkomen nutteloos bloedvergieten leiden. De Koninklijke Deensche resp. Noorsche regeering wordt derhalve verzocht met den grootsten spoed alle maatregelen te nemen om te waarborgen, dat het optreden der Duitsche troepen zonder wrijving en moeilijkheden kan geschieden.
De Duitsche regeering verklaart, dat Duitschland niet voornemens is door zijn maatregelen de territoriale onschendbaarheid en politieke onafhankelijkheid van het Koninkrijk Denemarken resp. Noorwegen thans of in de toekomst aan te tasten.

A. **NOORWEGEN. — Londen en Parijs zenden nota's (ook aan Zweden) in zake neutraliteit. - De haven Narvik en het Zweedsche ijzererts. - Koht's verklaring in zake het ijzererts. - Geallieerden leggen mijnen binnen de Noorsche territoriale wateren. - Noorsch protest. - Inhoud van de Britsche nota. - De Duitschers bezetten Denemarken en Noorsche havens. (Voor de bezetting van Denemarken zie onder dit hoofd.) - Duitsch gezant bij Koht. - Duitsch memorandum. - Geallieerden zullen Noorwegen steunen. - Verklaring van den Britschen minister-president Neville Chamberlain. - Toestand en berichten. —**

Nota's Londen en Parijs. —

Officieel wordt gemeld, dat op 5 April de Engelsche minister van Buitenl. Zaken, lord Halifax, de gezanten van Zweden en Noorwegen heeft ontvangen en hun nota's voor hun regeeringen heeft overhandigd.

Omtrent den aard van de nota's is niets bekend, alleen wordt in officieele kringen verklaard, dat zij betrekking hebben op de neutraliteit van Zweden en Noorwegen.

Een soortgelijke nota is door het Fransche ministerie van Buitenlandsche Zaken aan de diplomatieke vertegenwoordigers van Zweden en Noorwegen te Parijs overhandigd.

De Noorsche haven Narvik en het Zweedsche ijzererts. —

In het middelpunt van de belangstelling staat op het oogenblik het kleine Noorsche havenstadje Narvik, slechts 7 km. van de Zweedsche grens verwijderd, waarover al het Zweedsche ijzererts wordt vervoerd. Het phosphorhoudende ijzererts is van vitaal belang voor de Duitsche industrie, daar Duitschland zelf slechts phosphorarm ijzererts bezit, waarvan het jaarlijks 11.140.000 ton produceert (1938). Daarbij komt nog 2.700.000 ton uit Oostenrijk, te zamen dus ruim 14 millioen ton. In 1938 voerde Duitschland 21.900.000 ton ijzer in. 7.500.000 ton kwam uit de Geallieerde landen, 3.700.000 ton van overzee, die dus tegenwoordig wegvallen. De ruim 12 millioen ton, die Duitschland uit Zweden en Noorwegen invoert, zijn dus tijdens den oorlog absoluut onmisbaar.

De Geallieerden begrijpen heel goed, dat de toevoer van ijzererts naar Duitschland een belangrijk lek in de blokkade is. Zij trachten dien invoer te beletten. De uitvoercijfers van Narvik sinds het uitbreken van den oorlog zijn de volgende:

	naar Engeland	naar Duitschland
September	20.000 ton	70.000 ton
October	117.000 ton	16.000 ton
November	59.000 ton	75.000 ton
December	76.000 ton	96.000 ton
Januari	148.000 ton	281.000 ton
Februari	131.000 ton	99.000 ton
Maart (1 tot 20) . .	160.000 ton	62.000 ton

Koht, de Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, in zake de Zweedsche ertsen. —

De uitvoer van Zweedsch erts naar Duitschland via Narvik wordt ongetwijfeld door velen overdreven, aldus Koht's verklaring op 6 April in de Noorsche Kamer. De hoeveelheid is tijdens den oorlog tot een vierde teruggeloopen en thans gaat veel meer Zweedsch erts via Narvik naar Engeland dan naar Duitschland. Van het recht op vrijen doortocht voor koopvaardijschepen in de Noorsche wateren profiteeren de Geallieerden minstens evenzeer als Duitschland.

Als de Geallieerden zouden wenschen, dat wij het vrije handelsverkeer, dat in stand gehouden wordt in overeenstemming met het internationale recht afbreken, dan zou dit, òf hunzelf groote schade berokkenen, òf, zoo deze afbreking slechts ten nadeele van een der partijen zou blijken te werken, in flagranten strijd zijn met de neutraliteit, tot handhaving waarvan wij ons verplicht hebben en dan zou ons land terstond in oorlog zijn. **(V. b. Min. Koht 4103 E)**

Geallieerden leggen mijnen binnen de Noorsche territoriale wateren. —

De Fransche en de Britsche regeering hebben op 8 April medegedeeld, dat zij, in verband met de houding van Duitschland jegens de neutralen en het verkeer, dat door de Noorsche territoriale wateren onderhouden wordt om de blokkade te ontduiken, besloten hebben, zich tegen dit verkeer te verzetten. Daarom zijn bepaalde zônes van de Noorsche territoriale wateren door het leggen van mijnen gevaarlijk voor de scheepvaart gemaakt.

De Geallieerde regeeringen hebben over de radio een verklaring laten omroepen, dat zij Noorwegen er van in kennis hebben gesteld, dat zij zich het recht voorbehouden, alle maatregelen te nemen, welke zij noodig mochten achten om het Duitschland moeilijk of onmogelijk te maken, in Noorwegen hulpbronnen of faciliteiten te verkrijgen. De Britsche en de Fransche regeering hebben besloten, het gebruik van de territoriale wateren voor het vervoer van contrabande onmogelijk te maken. Zij hebben medegedeeld, dat drie zônes der Noorsche territoriale wateren door mijnen gevaarlijk voor de scheepvaart gemaakt zijn en dat schepen, die de wateren mochten binnenvaren, zulks op eigen risico doen.

Ter voorkoming van de mogelijkheid, dat Noorsche of andere schepen onbewust deze gebieden zouden binnenvaren, zal er door Britsche marinevaartuigen worden gepatrouilleerd tot 48 uur na het leggen van de eerste mijnen.

In de verklaring wordt nog gezegd, dat de Geallieerden nooit het Duitsche voorbeeld van ruw geweld zullen volgen en dat het leggen der mijnen niet den vrijen toegang van Noorsche schepen tot hun eigen havens zal belemmeren.

Protest van de Noorsche regeering. - Verwijdering van schepen en mijnen geëischt. —

De Noorsche regeering heeft op 8 April een verklaring gepubliceerd, waarin gezegd wordt, dat Noorwegen een plechtig en ernstig protest laat hooren tegen de schending van zijn neutraliteit door de Geallieerden.

De regeering moet eischen, dat de mijnen en oorlogsschepen uit de Noorsche territoriale wateren worden verwijderd en de regeering moet zich het recht voorbehouden, alle maatregelen te nemen, welke in verband met zulk een schending der neutraliteit noodig geacht mochten worden.

Koht leest de Britsche nota voor. —

In de Britsche nota van 5 April, aldus verklaarde Koht in het Storting (Kamer) op 8 April, werd medegedeeld, dat de loop van zaken in de laatste drie maanden duidelijk liet zien, dat de Duitsche regeering, zonder acht te slaan op de wenschen van het Noorsche en het Zweedsche volk, de Noorsche en de Zweedsche regeering niet die vrijheid in zaken van buitenlandsche politiek wilde laten, waarop zij recht hebben. De Britsche regeering, aldus de nota, begrijpt de moeilijke positie der beide regeeringen wegens de bedreigingen en de pressie van Duitschland, doch, hoewel zij ten volle deze moeilijke positie begrijpt, kan zij slechts tot de slotsom komen, dat de Zweedsche en de Noorsche regeering onder de huidige omstandigheden niet in ieder opzicht als vrije organen kunnen reageeren, of, zooals de Fransche tekst het uitdrukt: beide regeeringen bezitten geen volledige onafhankelijkheid. De Geallieerde regeeringen kunnen de huidige situatie, welke met zich brengt, dat Duitschland van Zweden en Noorwegen belangrijke middelen voor zijn oorlogvoering ontvangt en dat het, tot nadeel en gevaar van de Geallieerde mogendheden, in deze landen voordeelen geniet, niet langer dulden.

Daarom zijn zij van meening, dat thans de tijd is gekomen om aan de Noorsche regeering duidelijk mede te deelen, dat de Geallieerde regeeringen zekere vitale eischen zullen handhaven en deze eischen zullen verdedigen op iedere manier, welke zij zelf noodig oordeelen.

De Duitsche strijdkrachten bezetten Denemarken en eenige Noorsche havens. —

Bij wijze van antwoord op de Geallieerde actie in de Noorsche wateren zijn in den nacht van 8 op 9 April Duitsche strijdkrachten Denemarken (nadere berichten onder Denemarken) en Noorwegen binnengevallen.

Noorwegen verzet zich er tegen. De Duitsche strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht, die trachten zich meester te maken van Noorsche havens en in Zuid-Noorwegen pogen door te dringen, ontmoeten tegenstand, o.m. van de Noorsche kustbatterijen. De algemeene mobilisatie is in Noorwegen afgekondigd en de Noorsche regeering en het Storting hebben zich in het binnenland, naar Hamar, teruggetrokken.

Voor zijn vertrek verklaarde de minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, dat hij 's morgens om vijf uur den Duitschen ambassadeur te Oslo had ontvangen, die Noorwegen schriftelijk en mondeling had uitgenoodigd zich niet tegen de Duitsche bezetting te verzetten.
De Duitsche gezant voegde hieraan toe, dat hij het voor Noorwegen van het grootste belang achtte, zich onder militair bestuur van Duitschland te plaatsen.
De Noorsche regeering heeft den geheelen nacht vergaderd om dit punt te bespreken. Na afloop der bijeenkomst verklaarde de regeering niet aan de Duitsche eischen te kunnen voldoen, daar zij deze in strijd achtte met de Noorsche souvereiniteit.
Koht heeft nog medegedeeld, dat de Duitsche gezant als motief opgaf, dat, als de Duitschers niet tot bezetting overgingen, de Geallieerden dit zouden doen. „Wij gelooven niet," antwoordde Koht, „dat de Geallieerden voornemens zijn tot een dergelijken maatregel over te gaan. Wij hopen, dat de tegenwoordige toestand niet te lang zal duren."
Latere berichten meldden o.m. de bezetting van de Noorsche havens Christiansund, Drontheim, Stavanger, Bergen, Egersund en Narvik. Speciaal in de fjord van Oslo hebben de Duitsche oorlogsschepen krachtig verzet ontmoet. Luchtbombardementen zijn met de Duitsche actie in Zuid-Noorwegen gepaard gegaan. Echter daar, waar verzet van eenig belang werd geboden, zooals te Oslo en Christiansand, werd dit op 9 April gebroken.

Duitsch memorandum. —
De Duitsche regeering heeft op 9 April aan de Noorsche (en aan de Deensche) regeering een memorandum gezonden, waaraan wij het volgende ontleenen:
In deze beslissende phase van den strijd om het bestaan, dien Engeland en Frankrijk Duitschland hebben opgedrongen, kan de Duitsche regeering onder geen voorwaarde dulden, dat Scandinavië door de Westelijke mogendheden tot gevechtsterrein tegen Duitschland gemaakt en het Noorsche volk, zij het direct of indirect, voor den oorlog tegen Duitschland misbruikt wordt. De Duitsche regeering heeft derhalve heden bepaalde militaire operaties ingeleid, die tot bezetting van strategische belangrijke punten op Noorsch staatsgebied zullen leiden.
De Duitsche regeering neemt daarmede voor den duur van den oorlog de bescherming van het Koninkrijk Noorwegen op zich. Alle tegenstand moet en zal door de Duitsche strijdkrachten met alle middelen gebroken worden en daarom slechts tot een volkomen nutteloos bloedvergieten leiden. De Koninklijke Noorsche regeering wordt derhalve verzocht met den grootsten spoed alle maatregelen te nemen om te waarborgen, dat het optreden der Duitsche troepen zonder wrijving en moeilijkheden kan geschieden.
De Duitsche regeering verklaart, dat Duitschland niet voornemens is, door zijn maatregelen de territoriale onschendbaarheid en politieke onafhankelijkheid van het Koninkrijk Noorwegen thans of in de toekomst aan te tasten.

Geallieerden zullen Noorwegen steunen. —
Het Engelsche departement van Buitenlandsche Zaken deelt op 9 April mede:
„De Engelsche regeering en de Fransche regeering hebben besloten terstond haar vollen bijstand te verleenen aan Noorwegen en zij hebben te kennen gegeven, dat zij den oorlog in volledig deelgenootschap met dit land zullen voeren. De noodzakelijke militaire en vlootmaatregelen worden dienovereenkomstig genomen."

De Britsche premier Neville Chamberlain over de ontwikkeling van den toestand in Scandinavië. —
In het Lagerhuis heeft premier Chamberlain op 9 April '40 o.m. verklaard, dat de Britsche regeering terstond de Noorsche regeering de verzekering heeft gegeven, dat met het oog op den Duitschen aanval op haar land, heeft besloten terstond haar volledige hulp aan Noorwegen te verleenen.
„Machtige eenheden der vloot bevinden zich op zee. Het zou niet in het openbaar belang zijn om in dit stadium bijzonderheden mede te deelen over eenigerlei operaties, waarin zij thans zijn gewikkeld. Ik twijfel er niet aan, dat deze verdere vermetele en wreede daad van agressie zal uitloopen ten nadeele van Duitschland en zal bijdragen tot zijn uiteindelijken nederlaag."

Toestand en berichten. —
De berichten over de gevechten te land en ter zee zijn voorloopig nog te vaag en te veel onderling in tegenspraak, om daaruit thans reeds een andere conclusie te trekken dan dat zoowel de Noren op hun gebied als de Geallieerden ter zee en in de kustwateren met kracht den strijd tegen den Duitschen aanvaller hebben opgevat.
(Keesings Historisch Archief geeft geen geruchten, doch uitsluitend authentieke berichten, welke het in de volgende uitgave hoopt te publiceeren.)
(D. N. B. - Telex-A. N. P. - Times)
(Vor. ber. Doortocht Geallieerden 4170 C; Incident s.s. „Altmark" 4194)

12 APRIL 1940

A. **SCANDINAVIE. — Eenige aardrijkskundige gegevens, scheepvaart en defensieve kracht der Noordsche landen. —**
Ter oriënteering van onze lezers geven wij hieronder eenige gegevens over de drie Scandinaafsche landen, die wij aan het Algemeen Handelsblad hebben ontleend:

NOORWEGEN heeft 2.9 millioen inwoners, dus het derde deel van de Nederlandsche bevolking, doch zijn territoir is tien maal zoo groot als het onze. Nederland is derhalve dertig maal zoo dicht bevolkt.
Hoewel slechts 4% in cultuur is — in Nederland 80% — leeft toch het derde deel der bevolking van land- en boschbouw. Daarnaast zijn de belangrijke bestaansbronnen: visscherij, mijnwezen (speciaal pyriet en ijzererts), papierindustrie en scheepvaart. De Noorsche koopvaardijvloot had vóór dezen oorlog een totale tonnage van 4.539.000 t.
Het Noorsche leger heeft een vredessterkte van 14.200, een oorlogssterkte van 134.000 man. De luchtmacht beschikt over 100 vliegtuigen. De Noorsche oorlogsvloot bestond — volgens Engelsche opgave — uit 4 kustverdedigingsvaartuigen, 9 torpedobooten en 9 onderzeeërs, terwijl vorig jaar 2 onderzeeërs en 2 torpedojagers op stapel stonden. De marine bezit 70 vliegtuigen. **(Vor. ber. Defensie 4092 C)**

DENEMARKEN heeft 3.7 millioen inwoners bij een oppervlakte, welke een derde deel grooter is dan de onze. Nederland is dus ± drie maal zoo dicht bevolkt als Denemarken.
Het land is de grootste exporteur van boter, varkensvleesch en eieren ter wereld. De Deensche koopvaardijvloot meet 1.190.000 t.
Het Deensche leger heeft een vredessterkte van 11.000 en een oorlogssterkte van 100.000 man. De vloot bestaat uit twee kustverdedigingsvaartuigen, 17 torpedobooten en 12 onderzeeërs.
De luchtmacht beschikt over 65 vliegtuigen.
(Vor. ber. Defensie 4117 D)

ZWEDEN heeft 6.3 millioen inwoners bij een oppervlakte, welke 14 maal zoo groot is als de onze, zoodat Nederland twintig maal zoo dicht bevolkt is als Zweden.
De helft der Zweedsche bevolking leeft van land- en boschbouw; daarnaast zijn mijnbouw (ijzererts), papierfabricage, ijzerindustrie en visscherij van groot belang. De Zweedsche handelsvloot bedroeg vóór dezen oorlog 1.500.000 t.
Het Zweedsche leger is op vredesvoet 48.000 man sterk; de oorlogssterkte bedraagt 623.000 man. De luchtmacht beschikt over 260 vliegtuigen.
De Zweedsche oorlogsvloot bestond vorig jaar uit 8 kustverdedigingsvaartuigen en 2 op stapel; 2 kru-

sers, 6 torpedojagers (2 op stapel); 8 torpedobooten, 14 onderzeeërs (2 op stapel) en 2 motortorpedobooten (4 op stapel). **(Vor. ber. Defensie 4180 B)**

A. **ZWEDEN. — Geen stappen tegen Duitschen inval in Noorwegen en Denemarken. - Duitsche mijnen in Zweedsche havens. —**
De Duitsche rijksregeering heeft de Zweedsche regeering op 9 April een memorandum overhandigd, waarin zekere verzoeken en vragen nopens de houding van Zweden ten aanzien van de Duitsche maatregelen in Denemarken en Noorwegen worden gedaan.
De Zweedsche regeering heeft geantwoord, dat zij wenscht vast te houden aan haar politiek van strikte neutraliteit en geenerlei stappen denkt te doen, welke gericht zijn tegen de Duitsche maatregelen in Denemarken en Noorwegen.
De Duitsche radio voor de scheepvaart heeft omgeroepen, dat in alle belangrijke Zweedsche havens, alsmede in de havens van het Skagerrak, door Duitschland mijnen zijn gelegd. (D. N. B.)
(Vor. ber. Duitsche inval Denemarken 4199 B; id. Noorwegen 4200 A)

B. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — De regeering is paraat. —**
Uit 's-Gravenhage wordt op 12 April een officieuze mededeeling verstrekt, waaraan wij het volgende ontleenen:
Wat voor de Nederlandsche bevolking in de eerste plaats van belang moet zijn, is, op te merken, dat de regeering ten volle waakzaam is en zonder verwijl de maatregelen neemt, noodig om de grootst mogelijke veiligheid aan ons land te waarborgen. Ook Nederland ligt in den stormhoek van Europa, daarom zal het steeds de sterkst mogelijke veiligheidsmaatregelen moeten toepassen en het kan zich, gegeven deze ligging, niet de weelde veroorloven om welk risico ook te nemen. Hiervan is onze regeering ten volle doordrongen en zij handelt daarnaar.
(Vor. ber. Nederl. en de Oorlog 4197 F)

C. **LETTEREN. — Boeken, die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Amerikaansch: Marjorie Kinnan Rowlings — „Golden apples". (Heinemann) **(Vor. ber. 3984 B)**
Chineesch (in het Nederlandsch): Dr. Lin Yutang — „Levenswijsheid met een Glimlach". (Zuid-Holl. Uitg. Mij., Den Haag) **(Vor. ber. 3572 F)**
Duitsch: Ulrich Christoffel — „Klassizismus in Frankreich um 1800". (Verlag F. Bruckmann, München)
Muron — „Das Kleine Volk". (Benziger & Co., Einsiedeln-Zürich, 1939) **(Vor. ber. 3984 B)**
Engelsch: William J. Blake — „The Painter and the Lady". (Cassell)
Williard Connely — „The reign of Beau Brummell". (Published in commemoration of Brummell's centenary, March 1940) **(Vor. ber. 3984 B)**
Estisch (in het Nederlandsch): A. H. Tammsaare — „Wargamäe". (De Kern, Den Haag)
Fransch: Francis Carco — Bohème d'Artiste". (Albin Michel)
Jacques Chardonne — „Chronique privée". (Stock, Paris) **(Vor. ber. 3984 B)**
Nederlandsch: G. P. Bakker — „Het Wondere Jaar". (Scheltens & Giltay)
J. M. Westerbrink-Wirtz — „Peter Sr. en Peter Jr.". (H. A. van Bottenburg, A'dam) **(Vor. ber. 3984 B)**
Spaansch: Pio Baroja — „Susana". (Editorial B.I.M.-S.A., San Sebastian) **(Vor. ber. 3052 C)**
Zweedsch (in het Nederlandsch): Elisabeth Bergstrand-Poulsen — „De Kroon". (J. M. Meulenhoff, A'dam 1940) **(Vor. ber. 3900 C)**
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. Literatuurlijstje 3984 B)**

D. **J. F. STAAL OVERLEDEN. — Ontwerper van vele belangrijke gebouwen in modernen stijl. —**
Op 8 April is te Amsterdam, 61 jaar oud, de architect J. F. Staal overleden.
De heer Staal, Amsterdammer van geboorte, ontving zijn opleiding op de H.B.S., waarna hij zich bij particuliere architecten in de practijk van het door hem gekozen vak bekwaamde. Sinds 1910 was hij te Amsterdam als zelfstandig architect gevestigd. Aanvankelijk sterk onder invloed van Berlage staande, koos Staal later een eigen richting. Hij bouwde vele woonhuizen en kantoorgebouwen alsook woningcomplexen voor woningbouwvereenigingen.
In 1925 kwam Staal's belangrijke ontwerp voor een schouwburg op het Museumplein te Amsterdam in discussie; in 1928 voltooide hij zijn, naderhand gewijzigde ontwerp voor de nieuwe beurs aan den Coolsingel te Rotterdam, een project, waarvan de uitvoering thans haar voltooiing nabij is. Te zamen met zijn zoon, den architect Arthur Staal, dong hij mede bij de Amsterdamsche raadhuisprijsvraag. Hun inzending behoorde tot de vier, die bij eerste keuze werden uitverkoren.
Van zijn verdere werken en ontwerpen noemen wij: de bebouwing van de Jan Evertsenstraat te Amsterdam-West (1925); het Nederlandsche paviljoen op de tentoonstelling te Parijs in 1925; een veilinggebouw en een kerk te Aalsmeer (beide uit 1927); het, samen met ir. G. J. Langhout ontworpen, nieuwe gebouw van „De Telegraaf" te Amsterdam (1930); de „Wolkenkrabber" met aansluitend woningcomplex op het Daniël Willinkplein (1931) en andere woningen in „Zuid". Voorts het, in 1937 geopende, voortreffelijke nieuwe gebouw van de „Joodsche Invalide" aan het Weesperplein te Amsterdam, ontworpen in samenwerking met den architect M. Oestermanen, waarvoor mevrouw Staal-Kropholler het intérieur der gestichtssynagoge heeft ontworpen.
De heer Staal heeft ook verscheidene bijdragen over architectuur in dagbladen en tijdschriften geschreven.
(Telex-A. N. P.)

13 APRIL 1940

OORLOG 1939-'40. —
ENGELAND. — **Verklaring van Winston Churchill, chef van de Britsche Defensie, in zake de Duitsche invasie van Noorwegen. - Geen Noorsche havens bezet. - Britsche verliezen. - De Faröer bezet. —**
Winston Churchill, de chef van de Britsche Defensie, verklaarde op 11 April in het Lagerhuis o.a. dat de Geallieerden geen Noorsche havens hebben bezet. Verder zeide hij, dat de Britsche torpedojager „Glowworm" op 8 April verloren was gegaan; op 9 April werd de vloot buiten Bergen aangevallen. Twee kruisers werden licht beschadigd. Het slagschip „Rodney" werd door een zware bom getroffen, maar het dek bood weerstand. De kruiser „Aurora" was het voorwerp van vijf aanvallen, die alle mislukten. De torpedobootjager „Gurkha", die de „Aurora" vergezelde, werd getroffen en zonk. De bemanning werd gered. De torpedobootjager „Zulu" bracht buiten de Orkaden een Duitsche duikboot tot zinken.
De slagkruiser „Renown" bond den strijd aan met den Duitschen slagkruiser „Scharnhorst" en een Duitschen kruiser. De „Scharnhorst" werd zwaar beschadigd, alvorens hij verdween in een rookgordijn, dat door den kruiser werd gelegd.
Churchill deelde eveneens mede dat de Geallieerden de Deensche Faröer hebben bezet. IJslands bezetting is nog in overweging. **(Vor. ber. Churchill 4192; (Duitsche inval in Noorwegen 4200 A)**

FRANKRIJK. — **Minister-president Paul Reynaud's exposé van de Duitsche invasie in Noorwegen. - Engelsche en Duitsche verliezen. —**
In zijn rede voor de Fransche Kamer heeft Reynaud ten aanzien van de zeegevechten bij de Noorsche kust op 11 April verklaard: „De Fransche vloot heeft geen enkel verlies geleden. De Britsche vloot verloor vier torpedobootjagers. De Duitsche marine heeft vier kruisers, die een tiende deel van de vloot vertegenwoordigen, een duikboot, een torpedojager en 12 troepentransportschepen verloren.
In totaal liggen 22 schepen, 4 Engelsche en 18 Duitsche, op den bodem der zee."
(V. b. Reynaud 4194; D'tsche inval in Noorw. 4200 A)
(Telex-A. N. P. - Agence Belga)

A. Stappen te Londen, Berlijn en Parijs. - Grensincident bij Venlo. - Schendingen door vliegtuigen. - Ned. vliegtuigen beschoten. - „Sliedrecht". - „Simon Bolivar". - „Tajandoen". - „Arendskerk". - „Burgerdijk". - Gedwongen vaart. - Vrije verkeer belemmerd. - Duitsche uitvoer. - Britsche Zwarte lijst. - Aanhouding op Nederlandsche schepen. - Storing postverkeer. - Luchtverkeer. - Diversen. - Telegrammen van Koningin Wilhelmina en Koning Leopold van België tot herstel van den vrede. —

Een trouwe weerspiegeling van de evenwichtige Nederlandsche neutraliteitspolitiek wordt geleverd door het op 12 April '40 verschenen tweede Oranjeboek, waarin het departement van Buitenlandsche Zaken de voornaamste aangelegenheden, in de periode November—April behandeld, voor zoover zij voor openbaarmaking geschikt waren, heeft vervat.

Een groot deel van dit nieuwe Oranjeboek, dat, dikker dan het voorgaande, 53 folio-pagina's bevat, wordt ingenomen door de gedachtenwisseling onzer diplomatieke vertegenwoordigers met belligerente regeeringen over gevallen, waarin onzerzijds tegen rechtsschending moest worden geprotesteerd. Dat de Nederlandsche regeering naar beide zijden voor de handhaving der neutraliteit is opgekomen, blijkt overal uit het Oranjeboek, waarin zoowel een aantal gevallen is opgenomen, waarin Nederland zich genoopt heeft gezien zich tegen handelingen van Geallieerde zijde te keeren, als gevallen zijn vermeld, waarin dit tegen optreden van Duitsche zijde is geschied.

Naar uit den inhoud der gewisselde nota's blijkt, heeft de Nederlandsche regeering ieder geval gewogen naar zijn eigen beteekenis. Zoo is dan ook in de formuleering van de verschillende protesten rekening gehouden met den ernst van de betrokken inbreuk op onze rechten. De vorm en bewoordingen van elke nota zijn telkens afgewogen, naar den aard der gepleegde handeling.

TWEEDE ORANJE-BOEK

Grensincident bij Venlo. —

Een geval van bijzondere belangrijkheid is het grensincident bij Venlo. Dat de Nederlandsche regeering uitputtend alle middelen, welke het internationale recht biedt, naar voren heeft gebracht om tot een oplossing te komen, welke dit incident tot klaarheid zou kunnen brengen, blijkt o.a. uit het Oranjeboek:

„Medio October ontving de chef van den inlichtingendienst van den generalen staf de mededeeling van den Britschen gezantschapssecretaris en chef van het Britsche paspoorten-contrôlebureau te 's-Gravenhage, majoor Stevens, dat Britsche organen in verbinding stonden met hooggeplaatste officieren van het Duitsche leger, en dat majoor Stevens uit Londen opdracht had ontvangen om met deze officieren besprekingen te voeren, om te onderzoeken of een basis zou kunnen worden gevonden voor mogelijke vredesonderhandelingen, Tot staving van zijn mededeelingen toonde majoor Stevens zijn instructie. Aangezien het niet mogelijk was de besprekingen in Duitschland of Engeland te voeren, wilde men deze gaarne doen plaats hebben op neutraal gebied, bij voorkeur niet te ver van de Duitsche grens. Majoor Stevens deelde mede, dat naast hem kapitein Payne Best voor het voeren van de besprekingen was aangewezen. Gevraagd werd om maatregelen te nemen, opdat de betrokken vreemdelingen in het grensgebied niet onnoodig zouden worden lastig gevallen door de politie- en militaire autoriteiten. De chef van den inlichtingendienst heeft ter voldoening aan dit verzoek en om op de hoogte te komen van hetgeen zou worden besproken, een Nederlandschen officier, den eerste-luitenant Klop, aangewezen om deze besprekingen bij te wonen, en hem opdracht gegeven er voor te waken, dat geen daden in strijd met de Nederlandsche neutraliteit zouden worden verricht. Een tweetal bijeenkomsten heeft, vóór het incident bij Venlo, op Nederlandsch gebied plaats gehad.

De overval. —

Op 9 November kwam een personenauto, waarin, naar met groote waarschijnlijkheid mag worden aangenomen, gezeten waren majoor Stevens en kapitein Payne Best, benevens luitenant Klop en de Nederlandsche chauffeur Lemmens, uit de richting van Venlo aan bij het café Backus, gelegen op Nederlandsch grondgebied op geringen afstand van de Duitsche grens. Daar aangekomen werden de genoemde personen overvallen door een aantal lieden, die, beschikkend over een auto, die voor het Duitsche douanekantoor stond te wachten, de Nederlandsche grens hadden overschreden en het vuur op hen openden. Een persoon, klaarblijkelijk luitenant Klop, is neergeschoten, terwijl de overige personen met geweld over de Duitsche grens zijn gevoerd. De gewonde of doode werd eveneens over de Duitsche grens gesleept. Het geheele voorval speelde zich in zoo korten tijd af, dat het voor de grenswacht, die zich ter plaatse niet in de onmiddellijke nabijheid van de grens bevond, niet mogelijk is geweest tijdig in te grijpen.

Aangezien degenen, die den overval pleegden, in burger gekleed waren, was er aanvankelijk geen aanleiding de Duitsche regeering aansprakelijk te stellen. Wel is onmiddellijk aan de Duitsche regeering verzocht een onderzoek in te stellen. Toen evenwel in een Duitsch perscommuniqué werd medegedeeld, dat de overval was geschied door Duitsche organen, is tegen het Duitsche optreden dienzelfden dag ernstig bezwaar gemaakt en opheldering verzocht. Van Duitsche zijde werd op deze stappen, niettegenstaande daarop herhaaldelijk werd teruggekomen, niet geantwoord.

Het Nederlandsche gezantschap te Berlijn heeft op 25 Januari aan de Duitsche regeering doen weten, dat het voor de Nederlandsche regeering onmogelijk is deze zaak te laten rusten. Zij stelde aan de Duitsche regeering voor, de beoordeeling van het gebeurde aan de Nederlandsch-Duitsche grens bij Venlo te onderwerpen aan een in gemeen overleg aan te wijzen instantie: hetzij een Nederlandsch-Duitsche commissie ad hoc, de permanente conciliatie-commissie die tusschen beide landen bestaat, of een arbitrale instantie, dan wel een internationale rechterlijke instantie, daarbij de keuze tusschen de evengenoemde instanties aan de Duitsche regeering overlatende. Ook op dit voorstel heeft de Duitsche regeering, ondanks eenige malen herhaald rappel, nog niets laten hooren." **(Vor. ber. Incident Venlo 4160 B)**

Schendingen door vliegtuigen. —

„In de periode van November tot Maart," aldus het Oranjeboek, „is het Nederlandsch rechtsgebied herhaalde malen overvlogen door vliegtuigen der oorlogvoerenden. De Nederlandsche krijgsmacht heeft steeds met alle beschikbare middelen dergelijke schendingen tegengegaan. De afweerbatterijen op den grond hebben bij dag en bij nacht op ieder vreemd vliegtuig, dat binnen haar bereik kwam, gevuurd, en menigmaal zijn Nederlandsche jachtvliegtuigen opgestegen om de gesignaleerde vliegtuigen te verdrijven, waarbij het meer dan eens tot een luchtgevecht kwam.

Nederlandsche vliegtuigen beschoten. —

Drie gevallen hebben zich voorgedaan, waarin Nederlandsche vliegtuigen boven ons grondgebied door een Duitsch vliegtuig werden beschoten. Het eerste geval deed zich op 12 Nov. 1939 boven Vlieland voor, het tweede den volgenden dag nabij Schiermonnikoog en het derde geval op 25 Februari boven Noord-Brabant. In alle drie gevallen is te Berlijn geprotesteerd. In de eerste twee gevallen heeft de Duitsche regeering een tegenprotest ingediend, het derde voorval werd door de Duitsche regeering betreurd.

(Vor. ber. Duitsche beschiet. 4151 A)

Gevaren voor de scheepvaart. —

De Nederlandsche vertoogen en verzoeken tot het instellen van een onderzoek naar aanleiding van de vernietiging van een aantal Nederlandsche schepen en de verdere briefwisseling voor enkele gevallen, waarin de Nederlandsche scheepvaart in gevaar is gebracht, zijn in het Oranjeboek in een afzonderlijk hoofdstuk opgenomen.

„Sliedrecht". — In het geval van de torpedeering van de „Sliedrecht" heeft Hr. Ms. gezantschap te Berlijn in een nota-verbaal de Duitsche Regeering verzocht een onderzoek in te stellen en maatregelen te treffen tegen den commandant van de onderzeeboot, die zich aan deze daad heeft schuldig gemaakt. De commandant heeft onschuldige onderdanen van een neutraal land in open booten, en dat nog wel in een slecht jaargetijde, in volle zee aan de gevaren der zee prijsgegeven en daardoor hun dood veroorzaakt.

Bovendien is de vernietiging van de „Sliedrecht" in strijd met het protocol van Londen van 22 April 1930 (tot welk protocol Duitschland is toegetreden), aangezien onvoldoende maatregelen voor de veiligheid van de bemanning werden getroffen.

Op deze gronden heeft het gezantschap opdracht gekregen met den meesten nadruk te protesteeren tegen de vernietiging van

de „Sliedrecht" en de behandeling van de opvarenden er mede te deelen, dat de Nederlandsche Regeering zich voorbehoudt, haar rechten met betrekking tot het verlies aan menschenlevens en ook overigens te doen gelden.

Protest afgewezen. — De Duitsche Regeering echter erkende het protest niet, waarna een tweede nota-verbaal van het gezantschap volgde. Deze betwist, dat de duikbootcommandant verzekerd kon zijn geweest van de veiligheid der opvarenden en acht de torpedeering bovendien onrechtmatig, omdat het schip niet vatbaar was voor verbeurdverklaring. Het aanloopen van Kirkwall kon in dit geval geen vermoeden van vijandelijke bestemming wettigen. **(Vor. ber. „Sliedrecht" 4053 C)**

„Simon Bolivar". — De droevige ondergang van de „Simon Bolivar" gaf de Regeering aanleiding zich met de vraag, of de plaats, waar het schip verloren is gegaan, harerzijds mijnen waren gelegd, zoowel tot de Duitsche als tot de Engelsche Regeering te wenden. De Duitsche Regeering deelde in haar antwoord mede: „Het volkenrecht stelt het bekendmaken van mijnenvelden door de oorlogvoerende mogendheden slechts in zooverre verplicht als de militaire overwegingen zulks toelaten. De havens van de Engelsche Oostkust dienen echter, zooals bekend is, als steunpunt voor de Britsche oorlogsvloot. Een ontijdige bekendmaking van de van Duitsche zijde tegen de Britsche zeestrijdkrachten in dit gebied getroffen maatregelen zou ieder militair succes van te voren uitsluiten. De Rijksregeering is derhalve ook op dit oogenblik niet in staat de door het Koninklijk Nederlandsch gezantschap gestelde vraag, of op de plaats waar de „Simon Bolivar" is ondergegaan, Duitsche mijnen gelegd waren, te beantwoorden.

De Rijksregeering moge haar spijt over den ondergang van de „Simon Bolivar" tot uiting brengen, te meer, omdat daarbij ook menschenlevens te betreuren zijn. Zij voelt zich echter wegens de aangevoerde gronden niet in staat, eenige aanspraak op schadevergoeding te erkennen, welke zou voortvloeien uit dit voorval, dat haar niet kan worden toegerekend."

Het Nederlandsche gezantschap betwistte deze „volkomen onaanvaardbare" opvatting in een nota-verbaal, waarop intusschen een antwoord van de Duitsche regeering nog kan worden verwacht.

De Britsche Regeering schreef den ondergang van de „Simon Bolivar" aan Duitsche mijnen toe. De tijdelijke zaakgelastigde te Londen schreef hierop, dat de Nederlandsche Regeering „zich ten volle haar standpunt ten aanzien van de rechtmatigheid van het leggen van mijnen in volle zee voorbehoudt, zich verplicht ziet tegenover beide oorlogvoerenden haar recht te handhaven en volledige schadevergoeding te eischen voor de schade, geleden door het vergaan van de „Simon Bolivar", indien zou worden vastgesteld, dat de mijn of de mijnen waardoor het schip is getroffen, van Britschen, respectievelijk van Duitschen, oorsprong waren." **(Vor. ber. „Simon Bolivar" 4025 A)**

De **„Tajandoen"** ging 7 December 1939 door een ontploffing verloren. Het gezantschap te Berlijn uitte het vermoeden, dat het schip door een Duitschen bodem was getorpedeerd en vroeg de Duitsche regeering om een onderzoek. Het rapport van de commissie van onderzoek legde het daarbij over.
(Vor. ber. „Tajandoen" 4053 C)

„Arendskerk". — Hetgeen met de „Arendskerk" gebeurde, heugt een ieder. Op weg naar Zuid-Afrika is het schip op 15 Januari getorpedeerd. Het Nederlandsche gezantschap te Berlijn diende een nota-verbaal in, waarbij de rechtmatigheid der torpedeering wordt verworpen en waarvan het slot luidt:

„De Nederlandsche Regeering protesteert derhalve met den grootsten nadruk tegen de vernietiging van dit Nederlandsche schip en behoudt zich het eischen van volledige schadevergoeding voor. Zij verzoekt de Duitsche Regeering een streng onderzoek in te stellen en de noodige maatregelen te treffen om herhaling van dergelijke gebeurtenissen ten aanzien van Nederlandsche schepen te voorkomen."

Het Oranjeboek merkt daarbij op:

In een antwoord d.d. 30 Maart '40 heeft de Duitsche Regeering de rechtmatigheid dezer vernietiging staande gehouden op grond, dat meer dan de helft der lading uit contrabande zou hebben bestaan, en op grond van overtredingen, waaraan de „Arendskerk" zich zou hebben schuldig gemaakt. De Nederlandsche Regeering stelt zich voor hierop terug te komen.
(Vor. ber. „Arendskerk" 4095 C)

„Burgerdijk". — Zooals hierboven reeds is opgemerkt, is de vorm van elk protest bepaald naar den ernst van de betrokken inbreuk op onze rechten. Men leze de volgende passage uit een nota-verbaal naar aanleiding van de torpedeering van de „Burgerdijk" door een duikbootcommandant, wien scheepspapieren geen belang inboezemden.

„Nog afgezien van de vraag, of de veiligheid van de bemanning voldoende gewaarborgd was, heeft de onverantwoordelijke houding van den commandant van de onderzeeboot, die weigerde de scheepspapieren in te zien en ook verder geenerlei onderzoek naar de lading instelde, niets meer met de uitoefening van eenig door het volkenrecht erkend prijsrecht ter zee te maken.

Zij is niet anders dan een daad van willekeur en geweld tegenover neutraal eigendom in volle zee, welke de levensbelangen treft van Nederland bij den toevoer van de voor dat land noodige levensbehoeften. Het feit, dat het bij deze vernietiging een schip betrof, waarvan de lading in hoofdzaak voor de Nederlandsche Regeering en voor de voeding van het Nederlandsche volk bestemd was, geeft deze torpedeering een bijzonder hatelijk karakter.

Bij dezen stand van zaken kan de Nederlandsche Regeering niet aannemen, dat de Duitsche Regeering deze daad goedkeurt; zij verzoekt de Duitsche Regeering passende maatregelen tegen den commandant van de onderzeeboot te nemen, en verder die maatregelen te treffen, welke noodig zijn om een herhaling van dergelijke handelingen van de Duitsche zeestrijdkrachten te voorkomen. Zij vertrouwt er op, dat de Duitsche Regeering de veroorzaakte schade ten volle zal vergoeden." **(Vor. ber. 4133 C)**

Toen in de maand Maart dertien maal achtereen bericht werd, dat Nederlandsche visschersschepen door vreemde vliegtuigen in open zee waren aangevallen, waarbij menschenlevens verloren gingen, kon de Regeering, aangezien de nationaliteit van het betrokken vliegtuig in geen enkel geval met zekerheid was vastgesteld — de omstandigheden wezen wel op actie van Duitsche luchtstrijdkrachten — aanvankelijk niet meer doen dan door Hr. Ms. gezant te Berlijn bij de Duitsche Regeering er op te doen aandringen, dat alle mogelijke voorzorgsmaatregelen zouden worden genomen ten einde voorvallen van dien aard te voorkomen.

Later hebben zich eenige gevallen voorgedaan, die grond opleverden tot protest en aansprakelijkstelling van de Duitsche Regeering.

De correspondentie betreffende deze voorvallen, valt na het tijdvak, dat door dit Oranjeboek wordt bestreken.

Gedwongen vaart. —
Nederlandsche schepen zijn door de Britsche autoriteiten gedwongen voor verdere contrabande-contrôle van de reede van Duins naar de haven van Londen op te varen. Het voorkomen van mijnen in de vaargeulen van de Theemsmonding maakt dit gebied bijzonder gevaarlijk. Op een dergelijke reis ging het vrachtschip „Spaarndam" verloren. Een desbetreffende briefwisseling is in het Oranjeboek afgedrukt.

Vrije verkeer belemmerd. —
In het vorige Oranjeboek werden de Nederlandsche bezwaarschriften tegen de contrabandelijsten der verschillende oorlogvoerenden opgenomen. De antwoorden van de Britsche en van de Fransche regeering benevens de replieken van de Nederlandsche regeering zijn in dit Oranjeboek afgedrukt. Van de Duitsche regeering is geen antwoord ontvangen.

De Duitsche uitvoer. —
Het volgende hoofdstuk betreft de maatregelen tegen den Duitschen uitvoer. Toen de Duitschers zonder waarschuwing mijnen hadden gelegd, was dit feit voor de Geallieerden aanleiding, maatregelen tegen den Duitschen uitvoer aan te kondigen.

Met kracht wordt opgekomen tegen deze maatregelen, die, omdat zij eveneens onschuldigen treffen, een „hatelijk karakter" hebben.

In het van de Britsche regeering op onze nota ontvangen antwoord wordt o.m. gezegd, dat de Britsche regeering onmogelijk een afdoende represaille-methode kon vinden, „behalve zoodanige actie tegen Duitschland als waarvan zij wordt weerhouden door haar eerbied voor het oorlogsrecht". Ook van de Fransche regeering is het antwoord afgedrukt en op beide nota's hebben onze gezanten te Londen en te Parijs weer geantwoord.
(Vor. ber. Eng. représaille-maatr. 4032 A)

Britsche „Zwarte Lijst". —
De Britsche regeering zegt haar recht, om aldus te handelen, te moeten handhaven, maar zij zal er voor zorgen niemand op de lijst te plaatsen, van wien zij niet ten volle overtuigd is, dat hij vijandelijk is door zijn aard of door zijn betrekkingen. **(V. b. 3964 A)**

Aanhouding op Nederlandsche schepen. —
Verschillende gevallen hebben zich nog voorgedaan, waarbij onderdanen van de eene oorlogvoerende partij door de andere oorlogvoerende partij van Nederlandsche schepen zijn afgehaald.

In een groot aantal gevallen is van de Britsche regeering de vrijlating van personen, die van boord waren gehaald, verkregen.
Ook in het geval, waartegen te Berlijn is opgekomen, heeft de Duitsche regeering in vrijlating toegestemd.

Storing Postverkeer. —
Het Oranjeboek drukt hierna eenige nota's af nopens het algemeene standpunt in zake de storing van het postverkeer.
In een nota van onzen gezant te Londen, waarin deze kwestie wordt behandeld, wordt gezegd, dat de onderscheiding „werkelijke correspondentie" en andere correspondentie, een interpretatie van de Britsche regeering is, die gelegenheid geeft tot een groote mate van willekeur van de zijde der oorlogvoerenden.

Luchtpost. —
Over het vasthouden van post op K.L.M.-vliegtuigen merkt de Britsche regeering op, dat dezelfde overweging, die voor schepen, die vrijwillig Britsche havens aandoen, toepasselijk is voor luchtvaartuigen, die op Britsch gebied landen.
De Nederlandsche gezant te Londen zegt in zijn antwoord aan de Britsche regeering, dat haar daad een ongerechtvaardigde inmenging in het Nederlandsche postverkeer is.

Diversen. —
Het laatste hoofdstuk van het Oranjeboek deelt over de samenwerking met de Oslo-staten mede, dat ook na de bijeenkomst van deskundigen van 6 November 1939 te Kopenhagen het contact, waar daartoe aanleiding bestond, is onderhouden.
Voorts verneemt men, dat het Internationale Roode Kruis-Comité de Nederlandsche regeering verzocht heeft bij de oorlogvoerende staten stappen te doen om deze uit te noodigen, voor zoover mogelijk, aan de burgerbevolking door tweezijdige verdragen ad hoc de voordeelen te verzekeren, welke algemeene internationale verdragen haar nog niet kunnen bieden.
Het betreft hier de instelling van „zones sanitaires", van „zones de securité" en de bescherming van burgers in vijandelijk gebied. De Nederlandsche regeering heeft zich gehaast aan dit verzoek te voldoen.
Over de bescherming van monumenten in oorlogstijd wordt in dit laatste hoofdstuk medegedeeld, dat de Nederlandsche regeering zich in Januari 1939 tot 62 regeeringen heeft gericht om deze te raadplegen over een vóór-ontwerp voor een verdrag ter bescherming van monumenten en kunstwerken gedurende gewapende conflicten.
Hoewel een dertigtal landen zich bereid heeft verklaard aan een eventueele conferentie deel te nemen, is de ontvangst, die het voorstel, met name van de zijde van het meerendeel der groote mogendheden heeft ondervonden, niet van dien aard, dat het nuttig voorkomt de pogingen tot de aanvaarding van dit ontwerp onder de huidige omstandigheden voort te zetten.
De Nederlandsche regeering ziet echter niet af van verdere pogingen om, zij het ook op meer bescheiden schaal, de bescherming van kunstschatten door internationale samenwerking te bevorderen.
Het Oranjeboek besluit met de mededeeling, dat de Nederlandsche regeering gevolg heeft gegeven aan het verzoek van de Duitsche regeering op 27 Maart 1940 om de Duitsche belangen in het Fransche mandaat-gebied Kameroen te behartigen.

Het Oranjeboek opent met de reproductie van de telegrammen van Koningin Wilhelmina en Koning Leopold tot herstel van den vrede en de daarop ingekomen antwoorden van de betrokken staatshoofden. **(Vor. ber. Vredesstap 4012 A)**

(Vor. ber. Eerste Oranjeboek 4009 A)

14 APRIL 1940

A. KARDINAAL VERDIER OVERLEDEN. —
Kardinaal Verdier, sinds 1929 aartsbisschop van Parijs, is 9 April op 76-jarigen leeftijd overleden.
Kardinaal Jean Verdier werd in Februari 1864 te Lacroix (Aveyron) geboren. Hij voelde zich tot het geestelijk ambt geroepen en trad in de Sociëteit der Priesters van den H. Sulpicius, de congregatie die zich reeds meer dan drie eeuwen opleiding van jonge Fransche priesters tot taak stelt. In April 1887 werd hij priester gewijd. Aan het Seminarie van Périgueux werd Verdier professor. Vervolgens kwam hij naar Lyon en in 1905 naar het Seminarie van Parijs. In 1912 werd hij Superior van het Seminarie te Carmes. In opdracht van Mgr. Baudrillart gaf hij de „Revue pratique d'Apologétique" uit, en werd in 1929 door zijn congregatie tot Algemeen Superior benoemd.
(De Tijd)

B. MIJNEN. — De Duitsche magnetische mijn. —

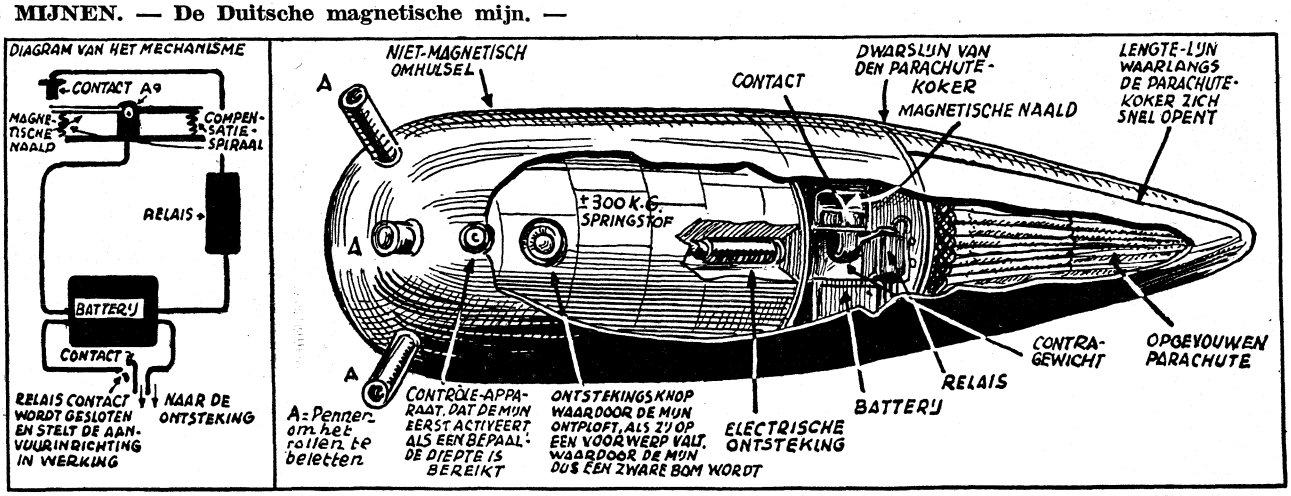

De Duitsche magnetische mijn. (Ontleend aan de Illustrated London News)

Voor de Britsche admiraliteit heeft de Duitsche magnetische mijn, welke reeds tallooze schepen heeft doen zinken, geen geheimen meer. Op grond van de onderzoekingen van den Britschen luitenant-ter-zee 1e kl. Ouvry, van H.M.S. „Vernon", zijn nu teekeningen gemaakt, welke het ook aan den leek duidelijk maken, hoe de magnetische mijn werkt. De mijn ligt op een betrekkelijk ondiepe plaats op den bodem. Het is volkomen onmogelijk, dat de mijn langs magnetischen weg naar het schip zou worden toe getrokken, zelfs al zou de mijn tot den hoogsten graad gemagnetiseerd zijn. Natuurkundig is dit onmogelijk.
Er is echter ook een theorie van deskundigen, dat de mijn als een raket naar boven schiet, echter niet door magnetische aantrekking. Nadert een schip, dan wordt door magnetische werking samengeperste lucht in een met water gevulde kamer gelaten. Het water wordt er uitgeperst en met een opwaartschen druk gaat de mijn omhoog, waarbij zij tegen de kiel midscheeps stoot. Een afvuurinrichting met gloeiingspatroon doet dan de mijn ontploffen. Electro-magnetisch wordt de mijn naar den romp van het schip gestuwd.
Als oorlogswerktuig is de magnetische mijn beter dan de oude mijnen en de explosieve werking is veel grooter.
De magnetische mijnen worden hoofdzakelijk door vliegmachines, door middel van een parachute, uitgeworpen, welke den schok met het water breekt. Als de mijn zinkt, houdt een gewicht haar in een zoodanige positie, dat de magneetnaald op de juiste plaats blijft, ten opzichte van eventueel boven de mijn varende schepen. Zoodra de mijn ondergedompeld is, wordt het mechanisme „actief". **(Vor. ber. Magnet. mijn 4167)**

A. **SURINAME EN DE OORLOG 1939-'40. — Oorlogswinstbelasting. —**
De gouverneur van Suriname had een heffing voorgesteld van een uitvoerrecht op rijst, om daarmede de te maken oorlogswinst te treffen. De Staten hebben dit voorstel echter verworpen en wenschten een algemeene heffing op oorlogswinst.
De gouverneur heeft aan dezen wensch gevolg gegeven en thans een ontwerp-oorlogswinstbelasting ingediend. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Suriname en de Oorlog 4129)

B. **FINLAND. — Wederopbouw. - Paasikivi tot gezant te Moskou benoemd. —**
Finland werkt gestadig voort aan zijn wederopbouw. De regeering heeft dank gebracht aan Zweden en Noorwegen voor de hulp tijdens den oorlog verleend. Naar thans onthuld werd, heeft lord Nuffield, de motormagnaat, door zijn belangrijken geldelijken steun, het recruteeringswerk voor Engelsche vrijwilligers voor Finland mogelijk gemaakt.
Binnenkort zal ook het onderwijs op de Finsche scholen weer hervat worden.
De normale diplomatieke betrekkingen met Sovjet-Rusland werden hersteld. Dit blijkt uit het feit, dat de Finsche regeering het agrement verzocht heeft voor Paasikivi als Finsch gezant te Moskou. De Opperste Sovjet heeft dit agrement verleend.
(De Nieuwe Eeuw)

15 APRIL 1940

C. **NEDERL. OOST-INDIE. — Nieuw-Guinea Expeditie 1939. - Succesvolle resultaten. —**
In de groote aula van het Koloniaal Instituut te Amsterdam heeft op 6 April de heer C. C. F. M. le Roux voor leden van het Koninklijk Nederlandsche Aardrijkskundig Genootschap een voordracht gehouden over de „Nieuw-Guinea expeditie 1939", aan welke hij heeft deelgenomen.
Onder de vele belangstellenden was aanwezig: Z.K.H. Prins Bernhard.
Alle leden van de expeditie, aldus spreker, hebben zich vijf volle maanden aan het wetenschappelijk werk kunnen wijden en de resultaten zijn dan ook prachtig. Het hoofddoel was het maken van een schetskaart van de groote onbekende gebieden in het Westelijk Nassau-gebergte. Een gebied van ongeveer 200 km. hemelsbreed in de richting Oost-West en gemiddeld 60 km. Noord-Zuid is stelselmatig verkend en opgemeten door vier patrouilles.
De heer Le Roux gaf voorts een uitvoerige beschrijving van de bereikte resultaten. Een geologische verkenning werd gehouden langs het gouvernementsgebied aan de Zuidkust.
De anthropoloog onderzocht 1500 Papoea's. Zeer veel zoölogisch materiaal werd verzameld, terwijl de botanische vondsten zeer rijk genoemd mogen worden. De studie van taal, land en volk kon diepgaand worden voortgezet en op het gebied van de geestelijke cultuur van de bergpapoea's konden belangrijke vorderingen worden gemaakt.
De leider der expeditie, Le Roux en de luitenant-terzee 2e klasse J. H. J. Nepveu, werden door H.M. de Koningin onderscheiden. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Archbold-Expeditie 3855 A)

D. **VEREENIGDE STATEN. — „De oorlog nadert de Ver. Staten." —**
De oorlog nadert de Ver. Staten, aldus het voornaamste thema, dat de Amerikaansche ochtendbladen van 14 April behandelen in hun commentaren op den oorlog in Scandinavië. De „New York Times" wijst erop, dat het optreden van Duitschland den neutralen geen keus meer laat en dat de recente ontwikkeling der vijandelijkheden de Ver. Staten er toe brengt hun positie opnieuw te overwegen. Wat voor Amerika op het spel staat, gaat volgens dit blad ver uit boven de kwestie Groenland en IJsland. De gebeurtenis, die men thans meemaakt, vormt de ernstigste dreiging, die er ooit bestaan heeft tegen de vlootmacht van Engeland en het bestaan zelve van de Fransche en Britsche rijken.
(Vor. ber. Duitsche inval in Noorwegen 4200 A)

E. **FILMKUNST. — Nederlandsche Films. - „Ergens in Nederland". —**
Op 12 April had de première plaats van de Nederlandsche „mobilisatie-speelfilm" „Ergens in Nederland", waaraan medewerking werd verleend door de Koninklijke Nederlandsche Marine.
Manuscript en draaiboek: Dr. Ludwig Berger en Jan de Hartog; regie: Dr. Ludwig Berger; productie-leiding: Rudolf Meyer; camera: Akos Farkas; muziek: Max Tak; decors: A. H. Wegerif. In de hoofdrollen: Lily Bouwmeester, Cruys Voorbergh, Jan de Hartog, Fien de la Mar, Matthieu van Eysden, Rini Otte, Eduard Verkade, Max Croiset, Aaf Bouber, Chris Baay, Piet Köhler, Dries Krijn, Jacq. Snoek.
De film werd geproduceerd en uitgebracht door N.V. Filmex te Amsterdam en opgenomen in de Cinetone-Studio's. (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Nederl. Films 3982 B)

F. **BELGIE. — Neutraliteitsstandpunt ongewijzigd. - Een officieuze verklaring. — Rede van den minister van Buitenlandsche Zaken, Spaak: „Boven neutraliteit en vredeswil staat de vrijheid". —**
Het Belgische persagentschap Belga meldde op 11 April:
In politieke kringen te Brussel heeft men niet nagelaten commentaar te leveren op de van Geallieerde zijde aan het adres der neutralen herhaalde suggestie een beroep op preventieven bijstand te doen op Frankrijk en Groot-Brittannië.
Dergelijke suggesties, aldus zegt men, kunnen België, welks standpunt door de regeering bij herhaling is uiteengezet en door de tegenwoordige oorlogvoerenden wordt erkend en bovendien steunt op een krachtig leger, dat waakzaam is en vastbesloten met hardnekkigheid het nationale grondgebied te verdedigen, geen belang inboezemen.
België heeft plechtig verklaard voornemens te zijn in het huidige conflict neutraal te blijven. Van het oogenblik af, dat het een beroep zou doen op een vreemde mogendheid, zou het dit standpunt prijsgeven en zich door eigen toedoen in den oorlog storten.
Verklaring van minister Spaak. —
De Belgische minister van Buitenlandsche Zaken, Spaak, heeft op 15 April in den Senaat een verklaring afgelegd over de buitenlandsche politiek van België.
De eenige omstandigheid, aldus minister Spaak, waarin wij de eventualiteit zouden aanvaarden van te gaan strijden in een oorlog, dien wij tot iederen prijs vermijden, zou zijn de verplichting om onze onafhankelijkheid te verdedigen. Want boven de neutraliteit, de liefde voor den vrede, staat de vrijheid, die boven alles heilig is. (Agence Belga)
(V. b. Onafhankelijkh. 4002 B; Min. Spaak 4078 C)

G. **GEESTELIJK LEVEN. — Moderne Theologen. —**
Op 2 April hebben de Moderne Theologen hun vijf en zeventigste vergadering te Amsterdam gehouden.
De slotzitting was gewijd aan de Waarheidsvraag in de Ethiek, welk onderwerp werd ingeleid door prof. dr. N. Westendorp Boerma.
Deze vraag is, aldus inleider, juist heden beklemmend. Over „moraal", „moreel" hooren wij veel. Geen staatsman, die niet meent er zich aan te houden, er zich naar te regelen. Ieder rechtvaardigt zijn gedrag met moreele termen. Vragen wij niet: beantwoordt er wel iets aan die termen? Of zijn ze een mystificatie, een vaagheid, een niets? Dienen zij misschien om iets anders te verbergen en zich zelf een aanzien van respectabiliteit te geven?
Deze vragen zijn niet alleen op staatslieden van toepassing. Reeds Maurice Pradine heeft in „L'erreur morale établie par l'histoire et l'évolution des systèmes" zich afgevraagd, of men wel veel zou verliezen, als men den term „moraal" vanwege zijn gevaarlijken inhoud opgaf.
In het juist aangegeven euvel, dat aan de „moraal" eigen is, vervalt de ethiek, wanneer zij 's menschen zedelijk oordeel en

zedelijk bestaan wetenschappelijk tracht te fundeeren, zoodra zij gaat vaststellen en voorschrijven wat voor alle tijden en alle volken behoort te gelden, hoe algemeen ook het beginsel dat men aanwijst moge zijn. Tegenwoordig is er bijv. een neiging om het fatsoen als regel te poneeren, maar dit wordt òf accommodatie aan de algemeenheid òf het ware, d.i. het eigen fatsoen.
Hoewel het aan geen enkel stelsel gelukt is, den regel te vinden, die ontheft van aarzeling en twijfel, is toch de geschiedenis der ethiek grandioos; zij is het kampwerk der wereldbeschouwingen, waar nederlaag en overwinning elkaar afwisselen, waar het oude bevochten en het nieuwe gezocht wordt. Achter de wijsgeerige termen openbaart zich de eeuwig-beweeglijke geest.
Inleider vestigt de aandacht op de waarde, welke het critisch denken voor ons zedelijk oordeel en zedelijk bestaan bezit. Van groot belang is de vraag: Wat bedoelt gij? Hanselmann geeft hiervan in zijn geschrift, waarin hij de naastenliefde demaskeert, een voorbeeld. Het critisch denken moge dan geen verlossing voor den mensch zijn, — toch wordt het geestelijk element in de zedelijke waardeering er door aangeraakt.
De waarheidsvraag is ten slotte de vraag naar het ware zijn. Wij leven niet van moraal; wij leven niet hiervan, dat wij deugdzaam zijn. Het leven, het zijn is primair, eerst daarna komt het bewustzijn. Dit brengt tot het vraagstuk: godsdienst en zedelijkheid.
Inleider zoekt geen oplossing om tot een algemeen-geldige moraal te komen, maar wel tot een levensbeginsel. Hij haalt Hanselmann's woord aan: „Als gij niet gelooven kunt, dwing u er niet toe .... leef!" In dit enkele: „Leef!" ligt vertrouwen ook in dezen troosteloozen tijd besloten. Is niet levensaanvaarding het beginsel van het Christendom, dat veel meer levensgodsdienst is dan godsdienst van berusting, passiviteit? Inleider besluit zijn betoog met enkele woorden over Troeltsch's beschrijving van den religieuzen grondslag der Bergrede. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Moderne Theologen 3295 D; Prof. dr. N. Westendorp Boerma 3968 C)

16 APRIL 1940

A. VEREENIGDE STATEN. — Pan-Amerikaansche Unie. - Aanval van president Roosevelt op de dictaturen. —

In een rede tot de Pan-Amerikaansche Unie heeft president Roosevelt op 16 April o.a. gezegd:
„De nieuwe wereld heeft zich van de voornaamste en eenvoudigste oorzaken der oorlogen bevrijd, alleen door overeen te komen, dat elke staat de integriteit en de onafhankelijkheid der andere zal eerbiedigen. Wij op dit halfrond, behoeven niet naar een nieuwe internationale orde te zoeken; wij hebben haar reeds gevonden. Wij hebben dat niet bereikt door hysterisch geschreeuw of hevige troepenbewegingen. Wij hebben geen volken vernietigd, geen regeeringen gevangen genomen, geen onschuldige menschen verdreven van de haardsteden, die zij zich gebouwd hadden. Wij hebben geen dwaze theorie van rasmeerderheid uitgevonden, geen dictatuur door middel van een algemeene revolutie verkondigd. De Inter-Amerikaansche orde is niet opgebouwd uit haat of terreur, zij is tot stand gebracht door een eindeloos doeltreffend werk van menschen van goede gezindheid.
(Telex-A. N. P.) **(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4172 A)**

B. POOLONDERZOEK. — Admiraal Byrd tijdelijk teruggekeerd. —

Admiraal Byrd, die op 15 April aan boord van het poolschip „Bear" te Port Mont is aangekomen, heeft verklaard, dat de magnetische pool zich ongeveer 108 mijl naar het Westen heeft verplaatst. Byrd voegde hieraan toe, dat zich op 3500 mijl van de geographische pool steenkool bevindt, hetgeen bewijst, dat het er vroeger warm is geweest. Bij het vliegen over de onbekende gebieden heeft hij kleine eilandjes en bergketens ontdekt. „Klein Amerika" bevindt zich op 600 mijl van de Zuidpool.
Byrd heeft twee waarnemingsbases met 28 man achtergelaten, alsmede een vliegtuig. De windsnelheid in dit gebied bedraagt 50 mijl per uur.

(Vor. ber. Zuidpool-exped. 4065 B)

C. NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. —

Britsche verklaring over de positie van de lage landen.

In een op 9 April te Londen uitgegeven officieele verklaring wordt gezegd: „In Duitsche kringen wordt geopperd, dat Groot-Brittannië een inval in Nederland of België overweegt en dat Duitschland gerechtigd zou zijn een dergelijke actie vóór te zijn.
Na de moedwillige invasie in Denemarken en Noorwegen door Duitschland is de directe conclusie, waartoe de meeste menschen geneigd zouden zijn te komen, dat Duitschland, zooals gewoonlijk, den grondslag voorbereidt voor een nieuwen aanval op eenig ander neutraal land.
Iedere suggestie, dat Groot-Brittannië of Frankrijk een aanval op Nederland of België overweegt, is zoo fantastisch, dat niemand buiten Duitschland er door zal worden misleid."

Geen afspraak met Belligerenten. —

De Regeeringspersdienst meldt op 13 April:
De laatste dagen kan men in de buitenlandsche pers, in verband met de recente internationale gebeurtenissen, hier en daar zekere verwachtingen aantreffen ten aanzien van de verder aan te nemen houding van kleine neutrale staten, waaronder Nederland.
Onder den indruk van uitingen over de neutralen in het Britsche en Fransche parlement zouden deze staten gevoelig kunnen worden, heet het, voor suggesties in den zin van reeds te voren gemaakte afspraken met de Geallieerde belligerenten, ter zekerstelling van hulp bij een eventueele aanranding van de andere zijde.
Hiertegenover wordt andermaal vastgesteld, — zij het althans voor het Nederlandsche volk ten overvloede — dat de Nederlandsche regeering van den aanvang af een onwankelbare en ondubbelzinnige onzijdigheidspolitiek heeft gevolgd, die zij onveranderd blijft handhaven en waarin, voor van te voren met welken belligerent ook gemaakte afspraak, geen plaats is.
Dit standpunt kan, naar de Nederlandsche regeering recht heeft te vertrouwen, bij de regeeringen van alle oorlogvoerenden volledig bekend worden geacht.

Onze ergste vijand: Het Gerucht. —

Van bevoegde militaire zijde schrijft men:
In deze dagen, nu de spanningen buiten onze grenzen Nederland meer dan ooit voorbereid vinden op iedere eventualiteit, is het gerucht onze ergste vijand.
Het gerucht immers veroorzaakt ook daar spanningen, waar daarvoor geen enkele aanleiding bestaat. Het blaast alledaagsche feiten op tot bedenkelijke symptomen en wijst normale gebeurtenissen aan als teekenen van dreigend gevaar.
Zoo is door sommigen zelfs de nachtelijke militaire oefening, die in Den Haag werd gehouden, opgevat als een zoodanig teeken. Wie echter dergelijke opvattingen verkondigt, heult met onzen vijand, het gerucht! Oefeningen van een gemobiliseerd leger bewijzen uitsluitend, dat dit leger zijn gewonen dagelijkschen plicht doet. Dit doet men toch overal. In plaats van hierin een dreiging te zien, hoort men dit op te vatten als een geruststelling.
Dat de Nederlander gerust kan zijn in het besef, beschermd te worden door een krachtige en vaardige weermacht, zal hem thans en ook later werkelijk uit nog wel meer oefeningen van die weermacht blijken!

Fantastische onzin over Engelsche invasie van Nederland. —

De Regeeringspersdienst meldt op 14 April:
Weer valt een nieuw voorbeeld te signaleeren van het in omloop brengen van een uiterst lichtvaardig gerucht met betrekking tot ons land.
Het te Washington verschijnende blad „Evening Star" vermeldde, naar de Duitsche radio mededeelde, dat een troepentransport Engeland had verlaten. Het Amerikaansche blad trok daaruit op eigen gezag de conclusie, dat dit troepentransport op weg zou zijn naar Noorwegen of..... naar Nederland.
Behalve door de Duitsche radio werd deze mededeeling verder verspreid door het Berlijnsche dagblad „Nachtausgabe".
Waarschijnlijk heeft hierop betrekking het Zaterdagavond om 8.20 Ned. tijd door de Britsche radio uitgezonden bericht, dat uit Duitsche bron opnieuw geruchten komen als zou van Britsche zijde een aanslag worden voorbereid op Nederland. Daaraan werd door de Britsche radio een even stellige als ondubbelzinnige tegenspraak toegevoegd in dezen vorm:
„Dit is zulk een fantastische onzin, dat niemand buiten Duitschland er ook maar een oogenblik geloof aan zal hechten."
De tegenspraak is door een ongeveer gelijkluidenden tegenspraak van Reuter gevolgd.

Tweede Kamer. - Winstbelasting. —
De Tweede Kamer heeft op 12 April het wetsontwerp heffing van winstbelasting zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd. **(Vor. ber. Winstbelast. 4110)**

17 APRIL 1940

A. KUNST. — „Indische muziek voorheen en thans". - Lezing door den heer Jaap Kunst. —
Ten aanhoore van talrijke donateurs van de vereeniging „Muziek Lyceum" hield op 9 April de heer Jaap Kunst, conservator der muziekafdeeling van het Koloniaal Instituut, een lezing welke tot onderwerp had: „Indische Muziek voorheen en thans". Als vrucht van zijn studiereizen door den Archipel in opdracht van onze regeering, publiceerde de heer Kunst reeds verscheidene werken van groote musicologische waarde en binnen afzienbaren tijd zal hij wederom naar Indië vertrekken.
De heer Kunst vergeleek onzen Archipel bij een soort cultuurcocktail. In Nieuw-Guinea zijn b.v. drie verschillende cultuurstroomingen waar te nemen, die zich ook weerspiegelen in de muziek. Men vindt hiervoor de bewijzen niet alleen in de toonstelsels, die een dieper doordringen in het onderwerp eischen dan een lezing voor leeken eigenlijk toelaat, doch ook in de muzikale vormen en instrumenten.
Spr. behandelde uitvoerig verscheidene slaginstrumenten en strijkinstrumenten, geïllustreerd door lichtbeelden. Een groot aantal thans nog in gebruik zijnde instrumenten, zooals de snaar-cither, staaf-cither en langhals-luit, dateeren uit oer-oude tijden. Zoo werd de staaf-cither, blijkens opgravingen van zeer oude reliëfs, reeds bespeeld in 2000 j. v. Chr. Ook de boogharp, die tot het midden der vorige eeuw uitsluitend in handen was van den adel en thans in sommige streken nog veel wordt bespeeld door de bedelaars, bestond reeds in 3500 v. Chr.
Na lang zoeken op de talrijke reliëfs van den Boroboedoer — die gebouwd werd ± 720 — heeft spreker een duidelijke afbeelding ontdekt van een langhals-luit met stemschroef. Waaruit dus blijkt, dat de stemschroef reeds meer dan twaalf eeuwen bestaat.
De eerste helft van zijn voordracht besloot spr. met het spelen en zingen van oud-Hollandsche liederen, dateerend uit den tijd vóór de ontdekking van Indië door onze voorouders; doch die in Indië toch worden gezongen, n.l. door de inlanders van Oost-Flores. Vermoedelijk zijn deze melodieën overgenomen van de Hollanders, die in dienst van de Portugeezen omstreeks 1530 op Oost-Flores waren. Dat deze melodieën van ouden datum zijn, bewijst het feit, dat de „leidtoon" ontbreekt. In Indië worden deze liederen gezongen met zelfgemaakte woorden. Het zijn strophe-liederen, waarbij de woorden dus veranderden en niet werden verstaan, doch waarbij de melodie steeds werd herhaald en gemakkelijker te onthouden was. Zoo hoorde men dan dezen avond oud-Hollandsche en Portugeesche melodieën, overgenomen van inboorlingen, die ze gedurende vier eeuwen voor ons door overlevering hebben bewaard.
Na de pauze besprak de heer Kunst de hedendaagsche muziek in Indië, speciaal op Java; de samenstelling van de gamelan, de hoofdindeeling der instrumenten en de (hedendaagsche, onder invloed der Europeesche cultuur ontstane) gamelan-partituur. Spr. wees er op, dat op Bali naar verhouding nog meer gamelans bestaan dan op Java, n.l. één orkest op de 250 inwoners, hetgeen gelijk zou staan met 3000 orkesten in Amsterdam!
Met een souvereine beheersching van zijn stof, gepaard aan souvereinen eenvoud, die weldadig aandeed, heeft de heer Jaap Kunst zijn auditorium ten zeerste aan zich verplicht.

B. DENEMARKEN EN DE OORLOG 1939-'40. — Tegenstand der Deensche troepen nihil. - Nieuw Kabinet. - IJsland. - Stauning bepleit correct optreden tegen Duitsche troepen. —

Tegenstand der Deensche troepen nihil. —
De tegenstand der Deensche troepen bij de Duitsche invasie was zoo goed als nihil. Naar verluidt zouden 12 Deensche soldaten gedood en 29 gewond zijn.
(Vor. ber. Duitsche inval 4199 B)

Nieuw Kabinet. —
Op 10 April is in Denemarken een nieuwe regeering van nationale samenwerking gevormd. Het kabinet dat tot nu toe bestond uit vertegenwoordigers van de sociaal-democraten en de radicalen, is versterkt door het opnemen van drie vertegenwoordigers van elk der beide groote oppositiepartijen, n.l. van de conservatieve en de „Venstre".

Besprekingen tusschen IJsland en de Ver. Staten. —
Te Washington is medegedeeld, dat de regeering van IJsland en die van de Vereenigde Staten diplomatieke onderhandelingen zullen voeren.

IJsland is een onafhankelijk, onzijdig koninkrijk, door een personeele unie met Denemarken verbonden.
Volgens het bondsverdrag van 30 November 1918, dat tot 1943 van kracht is, hebben IJsland en Denemarken slechts den koning en een louter consultatieve commissie voor gemeenschappelijke vraagstukken gemeen. Volgens dit verdrag worden de buitenlandsche zaken van IJsland geregeld door den Deenschen minister van Buitenlandsche Zaken en de Deensche diplomatieke en consulaire vertegenwoordigers. Internationale verdragen, door Denemarken na December 1918 aangegaan, gelden echter voor IJsland alléén, mits zij door de organen van den IJslandschen staat zijn goedgekeurd. Hoewel Denen en IJslanders van verschillende nationaliteit worden geacht te zijn, genieten zij wederzijds dezelfde burgerrechten als de eigen onderdanen. Men kan dus inderdaad zeggen, dat de positie van IJsland te vergelijken is met die van een Dominion in het Britsche gemeenebest.
Door den inval in Denemarken is IJsland thans genoodzaakt zelf de buitenlandsche aangelegenheden te behandelen.
(Vor. ber. IJsland 3568 A)

Minister-president Stauning bepleit correct optreden tegen Duitsche troepen. —
Minister-president Stauning heeft op 16 April een verklaring afgelegd, waarin hij o.a. zeide:
„Zoowel met betrekking tot onze handelingen als wat betreft onze gedachten moeten alle burgers van ons land zich onderwerpen aan de eischen en plichten, die uit den nieuwen toestand zijn voortgevloeid. Tegenover de Duitsche troepen moet correct worden opgetreden en niets in onze houding mag lijken op een provocatie. Het gaat om het welzijn van het land en de toekomst van het volk."
Het vlootcommando heeft een order uitgevaardigd, waarin staat: „Iedere opdracht werd plichtsgetrouw en moedig volbracht, elk bevel, ook het moeilijkste, werd loyaal uitgevoerd."
In Denemarken is intusschen de cacao-distributie ingevoerd. (D. N. B. - Telex-A. N. P.)
(V. b. Min. Stauning 3623 A; Duitsche inval 4199 B)

OORLOG 1939-'40. —
DUITSCHLAND. — **Discontokoersen. —**
Het bestuur van de Rijksbank heeft besloten, met ingang van 9 April het disconto en de beleeningsrente met ½% tot 3½, resp. 4½% te verlagen.
Sedert 22 Sept. 1932 bedroeg het disconto der Duitsche Rijksbank 4%. (Keesings Fin. Archief)
(Vor. ber. Overz. Discontokoersen 3939 E)

FRANKRIJK. — **Minister-president Reynaud's verklaring in den Senaat. - Duitsche verliezen. —**
Minister-president Reynaud heeft op 16 April in den Senaat zijn reeds aangekondigde verklaring afgelegd. Hij zeide, dat Duitschland dertig procent van zijn vloot door averij heeft verloren. Van zijn kruisers is twintig procent en van zijn torpedobooten vijf en twintig procent tot zinken gebracht. Vijftien procent van zijn torpedobooten heeft averij gekregen. Verscheidene duikbooten zijn in den grond geboord.

Reynaud verklaarde geen mededeelingen te willen doen, die schade zouden kunnen toebrengen aan de operaties, welke gaande zijn. „Niettemin wil ik de balans opmaken. Een uur geleden heeft de admiraliteit mij deze cijfers medegedeeld.
Het tweede resultaat, dat verworven werd, is, dat de weg van het Zweedsche ijzer van nu af aan is afgesneden. Zeven torpedobootjagers, die Narvik bewaakten, werden tot zinken gebracht en in de wateren van de Oostzee zijn mijnen gelegd. Het derde resultaat is, dat Duitschland gedwongen zal zijn op een nieuw front te strijden. De Geallieerde troepen zijn ontscheept en hebben daar de Noorsche troepen gevonden. Het vierde resultaat is het moreele échec voor Duitschland. De spookregeering-Quisling is ineengestort. De meening der beschaafde menschen heeft meer kracht gekregen.
Een krachtige stem is in de wereld opgegaan uit het Witte Huis, ter veroordeeling van het gebruiken van geweld. In de acht dagen van veldslagen zijn nog andere slachtoffers gevallen dan bij de Duitsche vloot: de Duitsche propaganda.
Paul Reynaud besloot met te zeggen, dat de zin voor den strijd om de vrijheid dagelijks iets meer loskomt. De wereld zal weten, dat wanneer het Fransche volk om de vrijheid strijdt, het onoverwinnelijk is. **(Vor. ber. Min.-pres. Reynaud 4202)**

ENGELAND. — **Mijnenvelden in de Noordzee, langs Scandinaafsche, Duitsche en Nederlandsche wateren.**
De Britsche Admiraliteit deelde op 12 April mede, dat

een gebied op de Noordzee, in het Skagerrak en het Kattegat gevaarlijk is door mijnen. Dit gebied raakt de Noorsche, Deensche en Duitsche kusten en loopt langs de Zweedsche en Nederlandsche territoriale wateren. Er zullen geen mijnen worden gelegd in een vaargeul, die zich zal uitstrekken over een breedte van 10 mijl ter weerszijde van zekere punten.

(Vor. ber. Mijnen in de Noordzee 4075 A)

Cross, de Britsche minister van Economische Zaken, over Italië en Zweden. —

De Britsche minister van Economische oorlogvoering, Cross, heeft op 18 April te Sheffield een rede gehouden, waarin hij o.a. heeft gezegd:

Wij hebben geen reden om aan te nemen, dat Italië anders dan als een neutraal land wenscht behandeld te worden en wanneer dit zoo is, dan moeten wij Italië verzoeken zich ook als zoodanig te gedragen. In den laatsten tijd evenwel heeft de Italiaansche pers een toon tegen ons land aangeslagen, welke alleen vijandig genoemd kan worden en dit doet ons nadenken over de houding van Italië jegens ons.

Wij hebben geen ruzie met Italië en we wenschen vrienden te zijn, doch wij zijn een volk, dat duidelijk spreekt en we zouden graag willen weten, wat we van Italië moeten denken.

Cross zei verder te veronderstellen, dat Duitschland binnen een maand vermoedelijk Zweden zal aanvallen.

(Telex-A. N. P. - D. N. B. - Times - Le Temps)

(Vor. ber. Engeland—Italië 4177)

A. ZEE-OORLOG. — Overzicht van de door den oorlog vernietigde wereldtonnage van 4-9-'39—14-4-1940. —

Nationaliteit	Aantal schepen	(Br. Reg. ton)	Nationaliteit	Aantal schepen	(Br. Reg. ton)
Nederlandsche .	26	88.785	Duitsche	72	351.160
Engelsche	213	760.879	Litausche	2	2.466
Noorsche	60	128.981	Zuid-Slavische .	2	10.883
Fransche	19	97.719	Panameesche ..	2	9.620
Belgische	5	13.341	Poolsche	1	14.294
Grieksche	19	86.454	Estlandsche ...	6	7.442
Italiaansche ...	7	34.530	Spaansche.	1	2.140
Japansche	1	11.930	Letsche	3	11.363
Russische	1	968			
Deensche	27	68.332	Totaal	524	1.819.120
Zweedsche	43	92.044			
Finsche	14	24.789			

(Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Overz. 4 Sept. '39—24 Maart '40 4179 B)

18 APRIL 1940

B. NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-'40. Japan's standpunt in geval Nederland in oorlog. - De Ver. Staten wenschen geen inmenging. - Onze gezant te Tokio bij Arita, den Japanschen minister van Buitenlandsche Zaken. - Nederland's standpunt. —

Op een hem door vertegenwoordigers van de pers gestelde vraag betreffende het standpunt van Japan ten aanzien van een eventueel betrokken raken van Nederland in den Europeeschen oorlog en de gevolgen daarvan voor Nederl. Oost-Indië, heeft de Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, op 15 April het volgende antwoord gegeven:

„Met de Zuidzee-gebieden, in het bijzonder Nederl. Oost-Indië, is Japan economisch verbonden door nauwe betrekkingen van wederkeerigheid in de bediening van elkanders behoeften. Mochten de vijandelijkheden in Europa uitgebreid worden tot Nederland en, zooals gij zegt, gevolgen hebben in Nederl. Oost-Indië, dan zou dat niet alleen ingrijpen in de handhaving en bevordering van betrekkingen van economische onderlinge afhankelijkheid, maar ook aanleiding geven tot een onwenschelijken toestand, gezien van het standpunt van den vrede en de stabiliteit in Oost-Azië. Met het oog op deze overwegingen kan de Japansche regeering slechts diep bezorgd zijn over iedere ontwikkeling van den oorlog in Europa, waarmede een agressie zou gepaard gaan, die van invloed zou kunnen zijn op den status quo van Nederl. Oost-Indië.

Nederlandsche gezant bij Arita. — Alvorens Arita de vertegenwoordigers van de pers ontving, had de minister van Buitenlandsche Zaken den Nederlandschen gezant in Tokio, generaal P. C. Pabst, uitgenoodigd een bezoek te komen brengen aan zijn departement. Arita gaf hem een uiteenzetting van Japans werkelijke bedoeling ten aanzien van bovengenoemde kwestie en heeft den gezant verzocht zijn regeering hiervan op de hoogte te brengen.

Vereenigde Staten. — Cordell Hull, de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, heeft de volgende verklaring afgelegd:

„Een inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden van Nederl.-Indië, of eenige wijziging in den status-quo van dezen Archipel op een andere wijze dan langs vreedzamen weg, zou schadelijk zijn voor de stabiliteit, den vrede en de veiligheid niet slechts in de zône van Nederlandsch-Indië, maar in het geheele gebied van den Stillen Oceaan".

Nederland's standpunt. — Naar aanleiding van het gepubliceerde aangaande het onderhoud, dat de Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, dezer dagen met den Nederlandschen gezant te Tokio, generaal P. C. Pabst, heeft gehad, heeft de Nederlandsche regeering doen weten, dat zij niet voornemens is eenige vreemde mogendheid te vragen, in geval Nederland in Europa onverhoopt in een oorlog mocht worden gewikkeld, om bescherming van Ned.-Indië, noch dergelijke bescherming, mocht zij worden aangeboden, te aanvaarden, onder opmerking, dat de regeering van Nederl.-Indië in het onderstelde geval, zoowel in feite als rechtens in staat is het bestuur over die gewesten in vollen omvang te verzekeren en de orde aldaar te handhaven.

(Vor. ber. Japans aanbod Non-agressie-pact 4132 A)

19 APRIL 1940

C. NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Radio-rede van minister-president jhr. mr. D. J. de Geer. - Staat van Beleg afgekondigd voor het geheele land. —

De minister-president, jhr. mr. D. J. de Geer, heeft op 19 April voor de radio de volgende rede gehouden:

Waarde luisteraars in Nederland en in de overzeesche gebiedsdeelen,

Nu de spanningen, waarmee het wereldgebeuren ons sinds September '39 vervult, sedert kort weer zijn toegenomen, wil ik een enkel woord tot u richten.

En wel in de voornaamste plaats om u op te wekken tot koelbloedigheid en vertrouwen.

Koelbloedigheid is niet in strijd met de waakzaamheid, die thans van ons wordt geëischt, maar versterkt haar.

Een uit zijn evenwicht geslagen volk zal in de ure des gevaars niet zijn volle kracht kunnen inzetten.

Bovendien trekt nervositeit het gevaar aan. Wie voortdurend in den afgrond kijkt, waarlangs zijn weg voert, wordt gemakkelijk duizelig en stort omlaag. Iets dergelijks geldt hier. Reeds hebben wij gezien, hoe overmatige beduchtheid, dat onze neutraliteit zal worden geschonden, de neiging deed opkomen, haar vrijwillig prijs te geven door het maken van afspraken met belligerenten.

Al zulke onrustigheid moeten wij verre van ons houden.

Het zal ons het gemakkelijkst vallen, indien wij een juist begrip hebben van onze positie.

Ieder volk heeft — evenals ieder mensch — zijn eigen roeping in de wereld.

De roeping van ons volk is er thans eene van dienende neutraliteit.

Wij staan buiten het conflict en wij zijn te allen tijde bereid, aan de oorlogvoerende mogendheden, indien zij dit wederzijds wenschen, onze diensten ter beschikking te stellen, tot afwending van de onmetelijke ramp, die hen allen bedreigt, indien zij tot het bittere einde dezen strijd voeren.

Ons vredespaleis staat voor hen open.

En onze vredesgedachte vergezelt hen.

En wel allen gelijkelijk.

Er is geen sprake van, dat wij met beide, laat staan met één van beide partijen vertrouwelijk zouden gaan spreken over het onderstelde geval dat de andere partij ons aanvalt. Wij steunen, voorzoover het menschen betreft, uitsluitend op onszelf.

Bovendien hebben wij van beide zijden de verzekering ontvangen, dat onze neutraliteit zal worden ontzien, zoolang wij haar zelf handhaven. Omtrent dit laatste is iedere twijfel uitgesloten. Reeds daarom hebben

wij aan afspraken geen behoefte, en schuwen wij die, daar zij aan onze neutraliteitspositie zouden tekort doen.
De plichten, aan onze neutraliteitspositie verbonden, zijn voor de regeering even heilig als de rechten er uit voortvloeiende.
Daarom wijst de regeering af iedere hulp of bescherming van derden, onverschillig of zij van de ééne of van de andere zijde komt, en onverschillig of zij daadwerkelijk zou worden opgedrongen dan wel in een belofte zou worden neergelegd. Dit geldt ook voor onze overzeesche gebiedsdeelen.
De plichten, waarom het hier gaat, zijn velerlei. De regeering begrijpt er óók, en wel in de allereerste plaats, onder: het tot den hoogsten graad opvoeren, met alle beschikbare middelen, van de weerkracht der natie. Sinds September heeft zij hieraan dagelijks haar krachten gewijd en daarbij niet verzuimd gebruik te maken van de natuurlijke hulpmiddelen, welke de bodemgesteldheid van ons land in zoo rijke mate biedt.
Het resultaat is hierdoor bereikt, dat geen enkele oorlogvoerende mogendheid vrees behoeft te koesteren, over ons grondgebied onverhoeds te worden aangevallen. Wie ons land binnenkomt om van hier den achterliggenden vijand te bestoken, zal zich den weg op de meest drastische wijze zien versperd.
Dit beveiligt elk der strijdende partijen. En dit geeft ons een recht te meer om te vertrouwen op het wederzijds gegeven woord, dat onze neutraliteit zal worden geëerbiedigd.
Ik ben overtuigd, dat ik voor de meesten uwer met het voorafgaande geen nieuws gezegd heb.
Maar diengenen, die, onder invloed misschien van in het buitenland verspreide geruchten, mochten vreezen, dat wij ons niet onder alle omstandigheden zouden verweren, of dat onze neutraliteitswil doorkruist wordt door politieke combinaties, zij het vandaag nog eens stevig gezegd: de gedragslijn der regeering is voor eens en voor altijd bepaald: wij zullen eerlijk en loyaal, volledig en consequent, onze neutraliteit naar alle zijden handhaven, verlokking noch bedreiging zal ons hiervan doen afwijken, en preventieftoegedachte hulp hierbij zal met wapengeweld worden gekeerd.
Bovendien kan ik in dit verband meedeelen, dat de regeering, ten einde deze haar gedragslijn nog steviger te verankeren, besloten heeft de afkondiging van den staat van beleg, die te voren reeds voor tal van streken heeft plaats gehad, tot het geheele land uit te breiden. De bevolking in het algemeen zal daarvan even weinig bemerken als zij tot dusver bemerkt heeft van het feit, dat de staat van oorlog overal en de staat van beleg in een groot deel van het land gold.
En nu moge ik hieraan ten slotte toevoegen den ernstigen raad, alle onnutte en verslappende onrustigheid te laten varen.
Wie aan zijn plicht getrouw is, behoeft nooit onrustig te zijn. Indien ons land zijn roeping vervuld, mag het de uitkomst veilig overlaten aan Hem, Die ons lot bestuurt.

Het was in een tijd, toen de golven niet minder hoog gingen dan nu, dat de grondlegger van ons volksbestaan het „saevis tranquillus in undis" — kalm te midden van de woeste baren — tot zijn levensdevies koos.
Laat ons zijn voorbeeld volgen.
Als natie.
En ook in ons persoonlijk leven.

Wat de toekomst brengen zal, is ons onbekend. In Gods kracht, en naar het licht dat Hij ons geeft, willen wij doen wat voor menschen mogelijk is om haar veilig te maken voor ons en onze kinderen. Wij willen dat doen in rustelooze activiteit, de armen gestrekt en de lendenen omgord. Maar om het dan verder alles vertrouwend in handen te stellen van Hem, Die weet wat wij noodig hebben en Die ook door de diepste duisternis voert naar Zijn wonderbaar licht.

(Vor. ber. Jhr. Mr. D. J. de Geer 4079 C; Staat van Beleg 4162 C)

20 APRIL 1940

A. NOORWEGEN EN DE OORLOG 1939-'40. — Duitsche inval. - Proclamatie van Koning Haakon. - Solidair met de Geallieerden. - Zijn verblijfplaats in Noorwegen onbekend. - Neven-regeering van den nationaal-socialist Vidkun Quisling van korten duur. - Wettige regeering onder leiding van Koning Haakon en minister-president Nygaardsvold. - Noorsch-Duitsch gebied onder Christensen. - Engelsche en Fransche troepencontingenten geland. - Slag bij Narvik. - Noorsche gezant moet Berlijn verlaten. - De eischen van Adolf Hitler aan Noorwegen. —
In de afgeloopen week is de tweede phase van den Duitschen inval in Noorwegen begonnen.
Koning Haakon heeft een proclamatie tot zijn volk gericht, waarin hij mannen en vrouwen aanspoort te strijden om de vrijheid en onafhankelijkheid van het land te redden. Noorwegen, zoo zeide hij, is het slachtoffer geworden van een bliksemsnellen aanval, gepleegd door een land, waarmede de Noren steeds vriendschappelijke betrekkingen hebben onderhouden. Hij wenschte in geen geval met de Duitschers te onderhandelen, ook niet met den Duitschen gezant te Oslo. De Koning, die van Hamar naar Elverum was vertrokken, bevindt zich met de Noorsche regeering, op een onbekende plaats in Noorwegen.
Onmiddellijk na den inval der Duitschers werd de Noorsche nationaal-socialist, Vidkun Quisling, onder Duitsche auspiciën, premier van het door Duitschland bezette gebied, maar hij werd binnen enkele dagen afgezet en het beheer is overgenomen door een „bestuurscommissie" onder leiding van Christensen, het hoofd van den gemeenteraad van Oslo. Quisling zou, naar uit Engelsche bron wordt gemeld, zijn vaderland hebben verraden.
De wettige Noorsche minister-president is Johan Nygaardsvold, die reeds sinds 1935 deze hooge functie waarneemt.
Volgens de laatste berichten zijn thans de Britsche troepen op verscheidene plaatsen aan de Noorsche kust geland. De Britsche admiraliteit heeft geen verder nieuws hieromtrent verstrekt. Inmiddels heeft de Britsche vloot vele havens van het door Duitschers bezette gebied geblokkeerd. In de haven van Narvik werden 7 Duitsche torpedojagers tot zinken gebracht. De werkelijke verliezen zijn tot nu toe niet bekend.
Koning Haakon van Noorwegen heeft zich solidair met de Geallieerden verklaard en de Noren zullen met hen de Duitschers bestrijden. De boodschap van Koning George van Engeland tot Koning Haakon gericht, laat hieromtrent geen twijfel.
De Noorsche gezant te Berlijn heeft aanzegging gekregen, dat hij wegens de houding van den Noorschen Koning en zijn regeering, Duitschland nog denzelfden dag (19 April) moet verlaten.
Op 20 April zijn, volgens officieele Fransche mededeelingen, Fransche troepencontingenten in Noorwegen geland.

Nota van Adolf Hitler aan de Noorsche regeering. —
Het Noorsche telegraafagentschap deelt in een memorandum over den toestand mede, dat op hetzelfde tijdstip, dat de Duitsche troepen Noorwegen binnenrukten, de Duitsche gezant aan de regeering te Oslo een nota met dertien eischen overhandigde.
De voornaamste eischen zijn de volgende:

1. De regeering en het volk van Noorwegen moeten zich beslist van elk verzet tegen de Duitsche operaties onthouden.
2. De Noorsche regeering moet het Noorsche leger opdracht geven, met de Duitsche troepen vriendschappelijke betrekkingen aan te knoopen.
3. Alle middelen zullen ter beschikking van de Duitsche troepen worden gesteld om de veiligheid van Noorwegen te verzekeren.
4. Aan het Duitsche opperbevel moet een gedétailleerd document over de mijnversperring worden gezonden.
5. Het Noorsche grondgebied zal zoo noodig verduisterd worden om luchtaanvallen te weerstaan.
6. Alle telefoon-, telegraaf- en spoorwegverbindingen zullen onder Duitsch toezicht worden gesteld.

(Telex-A. N. P. - Agence Belga - N. Rott. Crt. - Telegraaf - Times - Le Temps - D. N. B.)

(Vor. ber. Duitsche inval in Noorwegen 4200 A)

A. **Een overzicht na veertig jaar. —**
In „Caecilia en de Muziek" schreef Willem Landré, de bekende componist, vroeger muziekredacteur van de Nieuwe Rotterd. Crt., een artikel over de nieuwe muziekcultuur in Nederland, waarin hij wijst op de verheugende aspecten die er thans zijn.
Tusschen 1620 en 1900 is er hier niets van groote beteekenis te voorschijn gekomen. Het muziekgenie was na den dood van Sweelinck plotseling verdwenen, wij stonden stil, toen juist alle andere landen: Duitschland, Engeland, Frankrijk, Italië en Oostenrijk zich gingen ontwikkelen.
De opgang is pas weer begonnen met Bernard Zweers, zet Landré uiteen. Zijn derde symphonie „Aan mijn Vaderland" was een oproep, de inluiding van een nieuw tijdperk en zal derhalve haar waarde behouden en in de Nederlandsche Muziekgeschiedenis met eere bekend blijven. Dat Zweers' werk betrekkelijk zoo spoedig in het vergeetboek geraakt is, behoeft nochtans geen verwondering te wekken. Ongetwijfeld was hij een briljant musicus, maar het mankement in zijn kunst is in het gedachtenleven te zoeken, dat maar zelden belangrijk is. Zijn plannen gingen hoog, de macht, die plannen tot uitvoering te brengen, was hem in de meeste gevallen niet gegeven. Hij wilde iets kolossaals doen, schreef een symphonie die een geheelen avond zou kunnen vullen met een in dien tijd ongehoord groote orkestbezetting. Wat wonder dat zijn tijdgenooten met verbazing geslagen stonden over zooveel stoutmoedigheid en zooveel grandeur.

NEDERLANDSCHE MUZIEK

Maar twintig jaar later merkte men in die symphonie wel veel moois, maar tevens talrijke gemeenplaatsen op; toen waren de vernieuwers in de kunst zoo sterk en overtuigend gaan spreken, dat de belangstelling voor deze groot bedoelde maar niet overal groot uitgevallen symphonie wel verflauwen moest.
Naar mijn meening, aldus Landré, is Zweers veel hooger gegaan in zijn „Gijsbrecht van Aemstel"-voorspelen, keurige stukken die men best nog eens zou willen hooren. Hoe het ook zij, in ieder geval zullen wij Zweers eerbied blijven toedragen omdat hij de eerste geweest is, die na een rust van eenige eeuwen weer geweten heeft, hoe men componeeren moet; dat zijn tijdgenooten in hem een man van beteekenis moesten zien, kan gemakkelijk verklaard worden. Men behoeft maar eens even terug te denken aan het groote Nederlandsche muziekfeest van 1902. Ware Zweers er toen niet geweest, dan zou dit feest stellig allen tot de overtuiging gebracht hebben van het totale onvermogen van de zich componisten noemende Nederlanders! Tot op den laatsten dag van het feest de redder verscheen, onze groote Diepenbrock, met zijn Te Deum laudamus, dat wij nu, na 40 jaar, nog allen als een pronkstuk vereeren. Wel had men in die dagen al eens iets gehoord van een leeraar in de klassieke talen, die voor den Roomsch-Katholieken Kerkdienst een hoogst merkwaardige Mis geschreven had; nu vestigde dit Te Deum in eens aller aandacht op den voornamen man, die de vernieuwer van onze kunst worden zou, die juist datgene openbaarde wat men bij Zweers te vaak miste, een hoog, voornaam gedachtenleven. De hoop herleefde, men gevoelde, dat een nieuwe tijd begonnen was, dat men goed en verstandig doen zou al het voorafgaande zoo diep mogelijk in de boekenkast te stoppen. Het vaak gehoorde praatje, dat het den Nederlanders aan scheppend talent ontbrak, kon nu geen dienst meer doen en men kan dus zonder overdrijving volhouden, dat van dat oogenblik af het geloof in de mogelijkheid van een eigen muziekliteratuur weer wakker geworden is. Inderdaad duurde het niet lang of het moest allen duidelijk worden, dat in Nederland — om in hedendaagsche taal te spreken — een muzikaal offensief ingezet was; de jonge Johan Wagenaar kwam met een paar voortreffelijke muziekstukken de aandacht vragen en Gerard von Brucken Fock componeerde van talent sprekende pianostukken. Hij was een vurig bewonderaar van Wagner, stond heel sterk onder den invloed van den reus van Bayreuth. Oorspronkelijk was zijn kunst dus niet, maar hoeveel prachtige muziekfragmenten heeft hij geleverd in zijn muziekdrama „Seleneia" en in die scène „Elainens Tod und Leichenfeier".
Het is niet de bedoeling hier verder de namen te noemen van nog een dozijn Nederlanders, die na negentienhonderd meegeholpen hebben hun vaderland van een muziekliteratuur te voorzien. Wel moet ik het nog even over de jongeren hebben, die thans zoo sterk componeeren, dat een man als Alban Berg mij kort voor zijn dood eens zeide te gelooven, dat de toekomst van de Muziek in handen van de Nederlanders lag.
Jan Ingenhoven bracht vernieuwingen in toepassing, die later, na 1916, aanvaard zijn. Hij was de eerste prediker van het nieuwe. Met Willem Pijper is toen de uiterst scherpe kop in onze muziek gekomen, die met volkomen zelfbewustzijn gewerkt heeft en nog werkt op de wijze welke hem de eenig juiste lijkt. Een eerbiedwaardige figuur dus, die zich niet naar het publiek gewend heeft ten einde zoo spoedig mogelijk succes te verkrijgen. Ik weet zeer goed dat velen aan de levensvatbaarheid van zijn kunst twijfelen; aan voorspellingen waag ik me niet, maar wel weet ik dat Pijper voor mij staat als een zeer merkwaardige figuur in onze kunst, als een man wien ik van harte gaarne de grootste bewondering toedraag. Nog een verdienste van hem is dat hij leerlingen gevormd heeft, van wier talent wij allen hooge verwachtingen hebben: ik denk aan Henk Badings, aan Piet Ketting, aan Guillaume Landré en Bertus van Lier (alphabetische volgorde), wier werken reeds in het buitenland doorgedrongen zijn. Twee zeer sterke talenten die niet uit de school van Pijper gekomen zijn, zie ik in Hendrik Andriessen en Marius Monnikendam.

B. **ITALIE. — Veronderstellingen in zake deelneming aan den oorlog. - Anti-Geallieerde perscampagne. —**
De geheele Italiaansche pers stelt zich op het Duitsche standpunt en billijkt het optreden in de Scandinaafsche landen. Engeland wordt voorgesteld als het land, dat eeuwenlang de wereld bedreigt, Frankrijk wordt als Italië's vijand beschouwd, zoo schrijft Gayda in de „Giornale d'Italia", want het streeft naar de hegemonie, zoowel op het vasteland als in de Middellandsche Zee.
Er gaan in de Geallieerde pers vele geruchten rond Italië, dat het spoedig de zijde van Duitschland zal kiezen — Mussolini zou zelfs op 21 April gezegd hebben: „Gelooft niet, dat Italië niet in den oorlog zal gaan" —, maar het eenige, dat op waarheid berust, is, dat er Italiaansche vlootmanoeuvres worden gehouden, waarbij ook Durazzo(Albanië) met een bezoek wordt vereerd. De veronderstelling ligt voor de hand, dat deze vlootbewegingen bedoeld zijn tot steun van Duitschland, doordat zij een waarschuwing inhouden aan het opperbevel van de Geallieerde vloten, dat de Middellandsche Zee niet beroofd kan worden van eenheden, ter versterking van die in de Noordzee en om het drastisch optreden van de Engelschen en Franschen in Noorwegen te temperen. De Britsche chef van de Defensie, Winston Churchill, heeft, volgens de „Times", echter er op gewezen, dat dit een illusie zou kunnen zijn.
Voorloopig zal Rome zich nog wel bepalen tot de reeds lang met succes toegepaste politiek, waarmede het Duitschland steunt. De militaire kracht van de oorlogvoerende mogendheden is nog ongebroken en Mussolini houdt er niet van zijn kaarten bloot te leggen. Te gelegener tijd volgt misschien eens een moment om deelgenoot te worden in de buit der overwinning. Zijn het de Geallieerden of is het Duitschland? Ignoramus. (M.)
(V. b. Eng. min. Cross over houding v. Italië 4209)

21 APRIL 1940

A. **TURKIJE. — Nieuwe minister van Defensie. —** De Turksche minister van Defensie, generaal Naci Tinaz, is op 4 April afgetreden.
Als zijn opvolger is Safed Arikan benoemd.
(Vor. ber. Kabinet 4154 C.)

B. **LANDVERRAAD. — België, Joego-Slavië, Zweden, Roemenië en Mexico nemen maatregelen tegen verraad en ongewenschte vreemdelingen. —**
Het verraad van Quisling en zijn helpers bij den Duitschen aanval in Noorwegen heeft dit gevolg gehad, dat de landen zijn wakker geschud en hun aandacht niet slechts besteden aan de militaire versterking der grenzen, maar ook aan het gevaar, dat van binnen uit kan komen van den kant van hen, die hun land zouden willen verraden. Behalve in België worden thans ook maatregelen genomen in Joego-Slavië, Zweden, Roemenië en Mexico. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Quisling 4210 A.)

C. **FILMKUNST. — Charles Sumner Taonter, „Vader van de sprekende film", overleden. —**
Op 85-jarigen leeftijd is te San Diego overleden, Charles Sumner Taonter. Hij was een der medewerkers van Graham Bell, den uitvinder der telefoon. Aan de eerste gramofoons bracht hij tal van verbeteringen aan en hij was ook de uitvinder van de dictafoon. Het was ook Taonter, die voor het eerst klanken met behulp van licht overbracht. Men beschouwde hem als de „vader van de sprekende film".
(Agence Belga)

D. **BELGIE. — Bevolking in 1939. —**
De bevolking van België, die eind 1938 8.396.276 zielen bedroeg, blijkt in 1939 maar met 9723 te zijn toegenomen. Het Vlaamsche deel van België ging vooruit en wel de provincie Antwerpen met 6262, de beide Vlaanderens te zamen met 8960 en Limburg met 4270 zielen; achteruit ging het bevolkingscijfer in Brabant (Brussel), Henegouwen, Luik, Luxemburg en Namen (de Waalsche provincies). (Agence Belga)
(Vor. ber. Bevolking 3543 A.)

E. **GEESTELIJK LEVEN. — Protestantsche Kerken en de niet-Arische Christenen. - Wat tot dusverre gedaan werd. —**
Het secretariaat voor vluchtelingenzorg van het voorloopig comité van den oecumenischen raad der kerken heeft een door dr. A. Freudenberg samengesteld overzicht het licht doen zien van wat door de geheele hulpactie, welke door de kerken gemeenschappelijk met de oecumenische organisaties gedreven wordt, tot dusverre voor de niet-Arische Christenen werd gedaan.
In **Groot-Brittannië** hebben de vrijwillige organisaties sedert 1933 voor deze hulp in totaal 5 millioen pond uitgegeven, terwijl verder voor deze vluchtelingen toegezegde gastvrijheid door particulieren nog 3 millioen pond werd verzameld. Een collecte in de Kerk van Engeland bracht 50.000 pond op. Ook de andere Britsche kerken hebben groote bedragen gefourneerd. Sedert het uitbreken van den oorlog heeft deze actie met financieele moeilijkheden te kampen. In verband daarmede besloot de Engelsche regeering aan ieder pond, dat door particulieren wordt gegeven, uit de staatskas nog een pond toe te voegen tot een totaal bedrag van 27.000 pond. Aan de Engelsche kerken gelukte het ongeveer 30 niet-Arische predikanten uit Duitschland een hun voegende positie te verschaffen.
In **Nederland** werd een zeer hoog bedrag verzameld, n.l. 110.000 gulden. Dit bedrag kwam bijeen uit alle Protestantsche kerkelijke kringen. In dit bedrag is niet begrepen, hetgeen werd ten koste gelegd aan emigratie.
In **Zwitserland** werden in 1939 ongeveer 830 niet-Arische vluchtelingen ondersteund. Het daarvoor benoodigde bedrag was 300.000 Zwitsersche francs. Een collecte in alle kerken bracht 156.000 francs op. Daar ook Zwitserland thans financieel niet meer zooveel doen kan, heeft men er een maandelijkschе vaste collecte van kleine bijdragen georganiseerd.
Frankrijk heeft meer dan eenig ander land aan vluchtelingen het asylrecht verleend. Niet minder dan 100.000 vluchtelingen uit Duitschland en Oost-Europa, van wie 15—20.000 behooren tot de Christelijke Kerk, hebben zich blijvend in Frankrijk mogen vestigen. Gastvrijheid werd aan deze Christenen verleend door de Fransche kerken, waarin de oecumenische gedachte zeer sterk leeft.
In **Amerika** heeft het Vluchtelingen-Comité in 1938 82.000 dollar verzameld; in 1939 was dit bedrag 203.000 dollar. Het comité zorgt voor ongeveer 4500 vluchtelingen. Voor de verzorging dezer en der nog verwacht wordende vluchtelingen wil het comité dit jaar 500.000 dollar verzamelen.
Zeer merkwaardig is de hulp, die door de Christelijke kerken van **China** wordt geboden. In Shanghai bedraagt hun aantal ongeveer 25.000. De Nationale Christenraad van China heeft zich op zeer bijzondere wijze het lot dezer lieden aangetrokken.
In **Duitschland** zijn nog 40.000 niet-Arische Christenen, van wie er ongeveer 30.000 behooren tot de Evangelische Kerk. In Weenen zijn er bovendien nog 50.000 niet-Ariërs, van wie 8.000 R.K. of Protestant zijn. (Alg. Handelsblad)

F. **JOEGO-SLAVIE. — Stojadinowitsj, ex-ministerpresident, gearresteerd. —**
De vroegere minister-president van Joego-Slavië, Stojadinowitsj, die pro-Duitsch is en wiens huis op 17 April door de politie is doorzocht, is op 19 April onder politiegeleide naar een dorpje in het hart van Servië gezonden, waar hij zal worden geïnterneerd.
Zijn broer, Drabomir Stojadinowitsj, oud-parlementslid en oud-directeur van het Joegoslavische dagblad „Vreme", is eveneens gearresteerd. Beiden worden van hoogverraad beschuldigd. (Telex-A. N. P.)
(V. b. Stojadinowitsj 3687 D.)

G. **IJSLAND. — Vereenigde Staten benoemen consulairen vertegenwoordiger. —**
Het departement van Buitenlandsche Zaken deelt de benoeming mede van een consulairen vertegenwoordiger op IJsland, die zal zetelen te Reikjavik. Voor den Duitschen inval in Denemarken bestonden er geen rechtstreeksche betrekkingen tusschen de Vereenigde Staten en IJsland. **(V. b. Besprek. m. V. S. 4208 B.)**

22 APRIL 1940

H. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. —**
De Mobilisatieclubs. —
De opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft een aantal regelen vastgesteld voor de vereenigingen van of voor militairen (de z.g. Mobilisatieclubs), die o.a. op het volgende neerkomen:
De vereeniging zal zich onthouden van elke bemoeienis op politiek gebied;
De vereeniging zal zich er van onthouden critiek uit te oefenen op het beleid en de maatregelen van regeering of van de militaire overheid;
De vereeniging zal zich er van onthouden eenige bemoeienis te hebben met de indiening en behandeling van klachten, den militairen dienst betreffende.
(Vor. ber. Mobilisatieclubs 4162 C.)

Luchtvaart - K.L.M.-vliegdienst Amsterdam—Lissabon. —
Het K.L.M.-vliegtuig „Xema", dat de eerste dienstvlucht Amsterdam—Lissabon vice versa heeft geopend, is op 5 April op Schiphol geland na een fraaie vlucht, welke ruim elf uur heeft geduurd.
(Vorig bericht K.L.M. 3827 B.)

Tweede Kamer. - Wetsontwerp nadere voorziening van misdrijven tegen de veiligheid van den Staat. —
De minister van Justitie heeft op 16 April bij de Tweede Kamer een wetsontwerp ingediend, bevattende nadere voorzieningen tegen het bekend worden van staatsgeheimen, n.l. verhooging van de maximumstraf op een aantal misdrijven tegen de veiligheid van den Staat en aanvulling van een aantal desbetreffende artikelen, bijv.: De strafmaat op spionnage van ten hoogste zes op vijftien jaar; tien jaar voor wie een omwenteling nastreeft.
(Vor. ber. Spionnage 4170 B.)

Tweede Kamer. - Uitvoering van Bedrijfsradenwet. - Wetsontwerp ingediend om een nadeel te voorkomen.
Op 9 April is een wetsontwerp ingediend houdende vaststelling van het rentepercentage over gedurende de jaren 1934 tot en met 1938 door het Rijk aan Staatsbedrijven verstrekte kapitalen en wijziging van artikel 9, tweede lid der Bedrijvenwet 1928.
(Vor. ber. Bedrijfsraden 3201 H.)

Spionnage. —
Eenige vooraanstaande ambtenaren en een ingenieur van Duitsche afkomst zijn wegens spionnage ten behoeve van een buitenlandsche mogendheid tot zware gevangenisstraffen veroordeeld.
(Vor. ber. Strafverhooging Spionnage 4212 H)

België-dag te Breda. —
Op initiatief van de departementen Breda en Oost-Brabant van de Ned. Maatschappij voor Nijverheid en Handel werd op 11 April te Breda een België-dag gehouden, ter bespreking van nauwere economische samenwerking tusschen Nederland en België.
Voor dezen België-dag bestond zoowel van Belgische als van Nederlandsche zijde buitengewoon groote belangstelling, zoodat tal van autoriteiten de bijeenkomst bijwoonden. Op het, met de Belgische en Nederlandsche vlag en met de portretten van H.M. Koningin Wilhelmina en Z.M. Koning Leopold, versierde podium hadden o.m. plaats genomen de heer B. W. Th. van Slobbe, burgemeester van Breda, en de Belgische consul te Breda, de heer Charles Smit. De Belgische gezant in Den Haag en minister Steenberghe hadden telegrafisch bericht, dat zij verhinderd waren aanwezig te zijn.
De voorzitter van het departement Breda, ir. E. H. J. Lange de Boer, opende de bijeenkomst met een woord van welkom.
Ir. Lange de Boer zeide, dat van den „bilateralen" wil tot toenadering tusschen Nederland en België tijdens het laatste jaar ontelbare malen en door eminente persoonlijkheden is getuigd. Maar nu is de phase der concretiseering aangebroken.
Na gewezen te hebben op de moeilijkheden, verbonden aan het ten uitvoer leggen van breed-opgezette economische plannen in verband met de nationale economie in beide landen, bracht spreker een idee naar voren, dat naar zijn meening op korten termijn in practijk te brengen is, n.l. de uitwisseling van technische wetenschap en ervaring. Ten opzichte hiervan moeten handelsbelemmeringen, die anderen plannen in den weg staan, stimuleerend werken, daar de tolgrens wederzijds concurrentie op de binnenlandsche markt voorkomt.
Terwijl het misschien niet mogelijk is op korten termijn beide landen tot één aangesloten economisch gebied te maken, kan wèl spoedig bereikt worden, dat op technisch en wetenschappelijk terrein een eenheid wordt gecreëerd van groote beteekenis.
Vele sprekers voerden het woord o.a. prof. ir. Pierre de Smet (België), ir. A. Plate (Nederland), prof. dr. ir. J. Goudriaan (Nederland) en mr. L. Dewalde (België). (Telegraaf)
(Vor. ber. Nederl.-Belgische Dag, Brussel 4193 B)

Huiszoekingen. - Schriftelijke vragen aan de regeering - Antwoord. —
Op last van den procureur-generaal bij het gerechtshof te den Bosch zijn in ons land, speciaal in Zuid-Limburg waar een onzer nationaal-socialistische Kamerleden woont, door de maréchaussée huiszoekingen gedaan naar wapenen en/of staatsgevaarlijke papieren.
Op de dato 23 April ingezonden schriftelijke vragen van het lid der Tweede Kamer, den heer De Marchant et d'Ansembourg aan den voorzitter van den ministerraad in verband met huiszoekingen bij leden van de N. S. B., heeft minister De Geer reeds thans geantwoord.
Het is den minister gebleken — zoo luidt dit antwoord — dat inderdaad op last van den procureur-generaal bij het gerechtshof te 's-Hertogenbosch huiszoekingen hebben plaats gehad bij leden van de N. S. B., onder wie steller der vragen.
De vraag, of de minister zich er rekenschap van heeft gegeven, dat de bedoelde huiszoekingen wijzen op een discriminatie van de N. S. B., die niet in overeenstemming kan worden geacht met de door den minister in September j.l. en ook later nog herhaaldelijk aangegeven richtlijnen voor het algemeen regeeringsbeleid, beantwoordt de minister ontkennend, wijl de justitie geen discriminatie kent.

Bierverbruik in 1939. - 16 liter per hoofd. —
In de tweede aflevering 1940 van het maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek komt een overzicht voor van het binnenlandsch verbruik van bier en den afzet der brouwerijen over 1939, waarin tevens de overeenkomstige gegevens over de vier voorafgaande jaren zijn opgenomen. Hieruit blijkt o.m. dat de afzet, welke sedert 1937 een stijgende lijn vertoont, in 1939 wederom is toegenomen en wel met 9%. Het binnenlandsch verbruik over 1939 bedroeg rond 140 millioen liter of ongeveer 16 liter per hoofd der bevolking tegen rond 129 liter of 14.8 liter per hoofd over 1938.
(Vor. ber. Bierverbruik grafiek 3665 A.)

Staat van beleg. - Beteekenis. —
Zooals reeds is gemeld, is dezer dagen de staat van beleg voor geheel Nederland afgekondigd. Wat dit voor de betrokken gemeenten beteekent, moge uit het volgende blijken:
In het algemeen worden zeer ruime bevoegdheden gegeven aan het militair gezag, waaraan verschillende bevoegdheden van het burgerlijk gezag overgaan. De burgerlijke besturen en de daarbij in dienst zijnde ambtenaren zijn verplicht te gehoorzamen aan de bevelen van het militair gezag, gegeven overeenkomstig de door de Kroon gestelde instructies.
Zoo noodig kunnen door het militair gezag nieuwe politieverordeningen en verordeningen voor waterschappen e.d. worden vastgesteld. Het is bevoegd den toegang tot het verkeer binnen en het verlaten van het in staat van beleg verklaarde gebied te regelen.
Openbare vergaderingen, bijeenkomsten en optochten kunnen slechts met schriftelijke vergunning van het militair gezag gehouden worden behoudens de volgens de Grondwet geoorloofde godsdienstoefeningen.
Voorts heeft het militaire gezag de bevoegdheid schouwburgen, sociëteiten, café's, alsmede fabrieken en werkplaatsen te sluiten in het belang der openbare orde en veiligheid. Het kan het verblijf binnen het in staat van beleg verklaarde grondgebied ontzeggen aan personen, wier aanwezigheid voor de rust en de algemeene veiligheid gevaarlijk wordt geacht.
Het drukken, uitgeven, verspreiden of in den handel brengen van geschriften of teekeningen kan beperkt of geheel verboden worden, terwijl ook briefcensuur tot de bevoegdheden van het militair gezag behoort.
(Vor. ber. Afkond. Alg. Staat v. Beleg 4209 C.)

Bevolking in 1939. — In het juist verschenen maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn de voorloopige demographische cijfers over 1939 gepubliceerd. Wij zullen hieronder de voornaamste meedeelen.
De gemiddelde bevolking bedroeg in 1939 8.761.441 tegen 8.684.082 personen in 1938. Dat is dus een toeneming van 77.359 personen, of wel bijna 0.9%. Deze inwoners waren onder de provinciën en over de groepen van gemeenten verdeeld als volgt in percenten:

Groningen	4.81
Friesland	4.82
Drenthe	2.80
Overijsel	6.53
Gelderland	10.47
Utrecht	5.43
Noord-Holland	19.11
Zuid-Holland	24.80
Zeeland	2.90
Noord-Brabant	11.43
Limburg	6.90
Het Rijk	100.—

Gemeenten met:

I.	Minder dan 5000 inwoners	20.52
II.	5.000—20.000 „	30.56
III.	20.000—50.000 „	11.46
IV.	50.000—100.000 „	10.87
V.	100.000 inwoners en meer	26.59
Het Rijk		100.—

(Vorig bericht Bevolking 3945 A.)

Winstbelasting. - Wijzigingen. —
Het „Financieel Weekblad voor den Fondsenhandel" bevat een beknopt overzicht van de wijzigingen in het wetsontwerp-Winstbelasting, welke vervat zijn in de Memorie van Antwoord.

Kapitaalmutaties. — Stortingen en terugbetalingen van het kapitaal zullen zonder invloed zijn op het winstsaldo.

Belastingvrije reserveeringen. — Het wetsontwerp beschouwt niet als winst reserveeringen tot dekking van risico's, welke plegen te worden verzekerd. Voorgesteld wordt nu, daaraan „onderhoudsreserves" toe te voegen.

Aftrekbaarheid van winstbelasting. — De minister stelt voor, de verschuldigd geworden winstbelasting niet aftrekbaar te ma-

ken, hetgeen hij aldus formuleert, dat bij de balansenvergelijking „de winstbelasting geldt als een uitdeeling aan deelgerechtigden in de winst".
De winstbelasting incl. opcenten beloopt dus 11.5% van de volgens de wet berekende winst.

Buitenlandsche winst. — De in het buitenland behaalde en belaste winst zou volgens het initiale ontwerp in Nederland voor éénderde nogmaals belast worden. Van dit éénderde maakt de minister nu slechts ééntiende, waarmede dubbele belastingheffing dus vrijwel wordt uitgeschakeld, waarbij dan ook 1/10 der buitenlandsche verliezen hier te lande in rekening gebracht zal mogen worden, doch alleen in compensatie met de buitenlandsche winsten.

De Staat. — Geen winstbelasting is verschuldigd over hetgeen „de staat als zoodanig" als zijn aandeel in de winst ontvangt.

Tantièmes. — Het eerste wetsontwerp rangschikte alle personeeltantièmes, ongeacht hun grootte, onder de bedrijfsuitgaven, waardoor zij dus vrij van winstbelasting werden.
De minister herstelt thans echter den toestand, zooals die nu voor de dividend- en tantièmebelasting bestaat, d.w.z. dat ook de salarissen en/of gratificatiën (tantièmes) boven ƒ 10.000, uitbetaald aan het binnenlandsche personeel, als winstuitdeeling zullen worden beschouwd, waarvan het belastingschuldige lichaam dus winstbelasting zal hebben te dragen.

Houdstermijen. — De eisch, dat 25% van het kapitaal eener venn. moet worden gehouden, om als houdstermij. in aanmerking te komen, vervalt.

(Vorig bericht Winstbelasting 4208)

Buitengewone verloven worden weer verleend. —
De Minister van Defensie heeft op 17 April bepaald, dat de buitengewone verloven, bedoeld in artikel 61 van het reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht en in par. 10 van bijlage C. van het aanhangsel van het reglement op den inwendigen dienst der Koninklijke Landmacht weder verleend worden.
Dit zijn verloven, die verleend worden in gevallen van ernstige ziekte, huwelijk, overlijden, voor het afleggen van examens, enz.

(Vorig bericht Intrekking verloven 4198)

23 APRIL 1940

A. **VOETBAL. — Nederland—België 4—2.** —
De landenwedstrijd, Nederland—België, 21 April in het Olympisch stadion te Amsterdam gespeeld, bracht de „revanche" van Antwerpen. Het Oranje-team wist met 4—2 te zegevieren. (Red. K. H. A.)

(Vorig bericht Nederl.-België 4174 C.)

B. **BELGIE. — Rede van minister-president Pierlot. - „België moet waken". - „Reeds verscheidene duizenden vreemdelingen geïnterneerd". - Goudvoorraad.** —
De Belgische premier, de heer Pierlot, heeft op 19 April te Brussel in een vergadering van katholieken, sprekende over de binnenlandsche veiligheid, erkend, dat, hoewel België een Asyl-land moet blijven, het voor zijn veiligheid moet waken.
Wij hebben, zeide hij, een complex van maatregelen genomen, welke clandestiene binnenkomst of verblijf in het land tegengaat en de vreemdelingen in groepen indeelt.
Reeds nu zijn verscheidene duizenden vreemdelingen geïnterneerd. Wij richtten te Ruysselede een concentratiekamp in en zijn overgegaan tot een volledige telling der vreemdelingen.
Wat de goudvoorraden aangaat, deelde de premier mede, dat deze tot 31 December j.l. waren gedaald tot 1 milliard doch sinds Januari tot anderhalf milliard zijn toegenomen.
België kan zijn grondstoffenvoorziening verzekeren.
De handelsbalans is bevredigend, doch op de verre markten is een gedeelte der klandizie verloren, met name door gebrek aan tonnage of wegens de hooge vrachtprijzen.
Anderzijds is de prijsstijging veroorzaakt door hoogere grondstoffenprijzen en hoogere vrachten.
Ook te dien aanzien zijn wij waakzaam, aldus de premier, en wij hebben besloten de organisatie van de contrôle op de prijzen krachtiger te maken.
Pierlot besloot met te zeggen, dat, daar men niet met zekerheid weet, wat de dag van morgen brengen zal, „wij ons tegelijkertijd voorbereiden op vrede en oorlog". **(Vor. ber. Min. Pierlot 4052 C.)**

C. **NEDERLAND. — De scheeve toren van Pijnacker ingestort.**

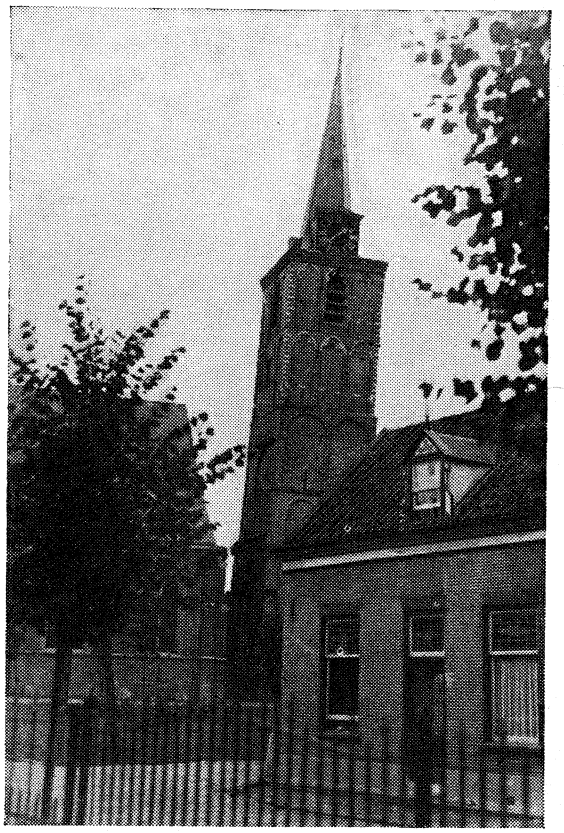

De scheeve toren van Pijnacker is in den nacht van 18 April ingestort. De toren, die dateerde uit de 12de eeuw, stond los van het kerkgebouw der Ned. Hervormde Gemeente en was in den loop der eeuwen steeds meer gaan overhellen, waardoor hij een bezienswaardigheid was geworden. Onder leiding van Monumentenzorg was het bouwwerk hersteld en gestut — juist dezer dagen was de restauratie beëindigd — en nu ligt alles in puin.

D. **PHYSIOLOGIE. — Ruimtevoorstelling. - Het gehoorzintuig. - Rede van prof. dr. F. H. Quix.** —
Ter viering van den 304den dies natalis der rijksuniversiteit te Utrecht, heeft de rector magnificus prof. dr. F. H. Quix, op 15 April een rede gehouden, die beschouwingen over de physiologische ruimtevoorstelling inhield.
De arts, aldus spr., kan zich in de uitoefening der geneeskunst niet tot anatomische en clinische gegevens beperken: hij is gedwongen door te dringen tot de kennis der levensverrichtingen van de organen van het menschelijk lichaam en tot de zintuigelijke bronnen van het geestesleven. De oorarts moet zich in de moeilijke maar aantrekkelijke physiologie van het gehoorzintuig inwerken, het zintuig, dat met het oog de voornaamste bron van ons zieleleven is. Beroemde physiologen van de vorige eeuw hebben aangetoond, dat het zintuig, hetwelk in het harde rotsbeen tegen beschadigingen van buiten zoo veilig is opgeborgen, niet alleen voor de waarneming van het geluid dient, doch dat een gedeelte van dit anatomisch zoo ingewikkeld orgaan een geheel andere functie bezit, en wel die van reguleering van het evenwicht.
Spr. beschreef den bouw van het gehoorzintuig. Men onderscheidt in de toevoerende zenuwen naar het inwendige oor twee functioneel scherp gescheiden gedeelten, n.l. de gehoorzenuw en de evenwichtszenuw.
In de vorige eeuw heeft men het vestibulair orgaan bijna uitsluitend als reflexorgaan beschouwd; maar onomstootelijk is komen vast te staan, dat door prikkeling behalve reflex ook

specifieke gewaarwordingen worden opgewekt, zoodat dit orgaan tevens een zintuig is, gelijkwaardig met de andere zintuigen. Het zijn nu deze gewaarwordingen welke den Russischen physioloog Von Cyon er toe hebben gebracht, dit gedeelte van het inwendige oor te beschouwen als het zintuig „dat ons de voorstelling van de ruimte in drie afmetingen verschaft en daardoor de psychologische basis vormt voor de meetkunde van Euclides, welke berust op drie onderling loodrechte coördinaatassen. Zonder twijfel heeft de anatomische bevinding, dat de zes halfcirkelvormige kanalen in den schedel paarsgewijze in één vak zijn gelegen en te zamen een coördinatenstelsel van drie onderling loodrechte vlakken vormen, Von Cyon tot deze gedachten geïnspireerd.
De oorarts, die zich in de physiologie van zijn zintuig verdiept, wordt dus gedwongen kennis te nemen van het ruimtebegrip.
Het blijkt echter, dat alleen het physiologische ruimtebegrip, hetwelk steunt op de ruimtelijke waarnemingen van onze zintuigen het eenige is, dat de oorarts, de neuroloog en de psychiater kunnen gebruiken, in de verklaring van de stoornissen in de ruimtewaarneming, welke zij bij hun patiënten zoo herhaaldelijk aantreffen.
Von Cyon ging van de veronderstelling uit, dat het zintuigelement in een booggang physiologisch door het geluid wordt geprikkeld.
De physiologie heeft ons thans onomstootelijk geleerd, dat de physiologische prikkel van het zintuigelement in een booggang in de strooming der vloeistof bestaat, welke vloeistof den naam van endolymphe draagt. Zij komt in beweging bij de physiologische bewegingen van het hoofd, welke gekenmerkt zijn door veranderingen der hoeksnelheid. Spr. ging de bijzonderheden van dit proces verder na, en vervolgde met een betoog over de waarneming van de ruimte buiten ons, de ruimte om ons heen en van de daarin aanwezige voorwerpen. Elk normaal mensch krijgt dezelfde voorstelling van de hem omgevende ruimte; wij beschouwen deze ruimte egocentrisch. Levert de verklaring van de voorstelling der ruimte in drie onderling loodrechte afmetingen uit de functies van het oog reeds groote moeilijkheden op, door de ongelijkwaardigheid der diepteafmeting tegenover de breedte en de hoogte met het gevoel is deze geheel onmogelijk te geven.
De physiologische ruimtevoorstelling in drie afmetingen zoude veel eenvoudiger en juister verklaard zijn, wanneer wij een apart zintuig bezaten, dat ons het bewustzijn van drie afmetingen in de ruimte verschafte, en in welks inhoud de gebrekkige en heterogene ruimtewaarnemingen van de twee andere zintuigen worden ingevoegd en van hun physiologische fouten gezuiverd. Hier nemen wij weer het oude denkbeeld van Von Cyon op, die de booggangen door hunne ligging in drie onderling loodrechte vlakken daartoe aanwees. Wij moeten echter dit denkbeeld op een physiologische onaanvechtbare basis plaatsen.
Dit is mogelijk wanneer wij niet het geluid als adaequaten prikkel van het vestibulair orgaan aannemen, doch de traagheid en de zwaartekracht, welke physische verschijnselen wij in de theorie van Einstein als gelijkwaardig beschouwen, wijl zij beide zijn terug te voeren tot eenzelfde krachtveld. Verder moeten wij onderscheid maken tusschen de functie der otolietenapparaten en die der booggangen. In normale physiologische omstandigheden werken de drie zintuigen, welke ruimtewaarnemingen verschaffen, steeds samen. De optische en de haptische gewaarwordingen zijn onverbreekbaar verbonden met vestibulaire gewaarwordingen van bewegingen om drie assen. De ruimtewaarnemingen van de buitenwereld, verkregen langs het oog en den tastzin, welke we de exogene zouden willen noemen, worden geprojecteerd op de endogene ruimtewaarnemingen van ons eigen lichaam, verkregen door den tastzin en geordend in drie afmetingen door het vestibulair orgaan. Uit beide groepen van waarnemingen wordt onze physiologische ruimtevoorstelling geboren, aldus concludeerde prof. Quix.
(Alg. Handelsblad)

24 APRIL 1940

A. **CHINA. — Conflict met Japan. - De nevenregeering van Wang Tsing-wei. - Korte geschiedenis. —**
Het nieuwe bewind van Wang Tsing-wei, de vorming van een Centrale Regeering in China met behulp van Japan en gesteund door Japansche bajonetten, is een gevolg van den afkeer die Wang van het Communisme heeft. Hij beweerde, dat generaal Tsjang-Kai-sjek, de leider van het verzet tegen Japan, een gevangene der Communisten is en niet het recht heeft uit naam van het geheele Chineesche volk te spreken, tevens dat Tsjang te veel is afgeweken van de beginselen van Soen Jat-sen, den stichter van de Onafhankelijke Chineesche republiek.
Een kleine botsing tusschen eenige Chineesche en Japansche militairen te Peiping (Peking) op 7 Juli 1937, leidde tot den oorlog, die nog steeds onverminderd woedt. Reeds tegen het einde van 1937 hadden de Japansche troepen 400.000 vierkante mijlen Chineesch gebied in hun bezit, inclusief Nanking, de hoofdstad der nationalistische regeering van Tsjang, en Shanghai, de grootste havenstad en het voornaamste industrieele centrum. Tsjang en zijn regeering verhuisden naar Tsjoenking. De Japanners vestigden te Peking een nieuwe regeering onder leiding van Wang-Ke-Min, die echter een Japansche marionetten-regeering was en spoedig verdween.
De Japanners poogden nu met verdubbelden ijver Tsjang-Kai-sjek tot rede te brengen, maar hun pogingen faalden, want hij werd niet alleen door Sovjet-Rusland maar ook door Engeland en de Vereenigde Staten gerugsteund. Wang-Tsing-Wei, die het met Tsjang niet eens was — en die zooals reeds hierboven vermeld Tsjang's pro-Russische politiek afkeurde (hij maakte deel uit van Tsjang's regeering), verklaarde zich tegen Tsjang en zocht zijn heil in Japan. Alras vond hij de medewerking van prins Konoje, die in 1939 de beginselen van een Centrale Chineesche regeering, die onafhankelijk van Tsjang Kai-sjek zou zijn, samenstelde. Wang Tsjing-Wei zou de leider dezer door Japan georganiseerde regeering worden. Op 30 Maart 1940 werd hij als zoodanig geïnstalleerd.
De vorming dezer regeering is te beschouwen als de afsluiting van een der vele phasen in de Japansche penetratie-politiek in China. Deze is in 1931-'32 met de bezetting van Mantsjoerije (Mandsjoekwo) begonnen en haar eind is niet te voorzien. (M.)
(Vor. ber. program nwe centr. regeer. 4189 B.)

B. **NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-40. Radio-rede van den Gouverneur-Generaal Jhr. Mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer „Regeering is naar alle zijden paraat". —**
De Gouverneur-Generaal, jhr. mr. A. W. L. Tjarda van Starkenborgh Stachouwer, heeft op 23 April van uit het paleis te Buitenzorg een rede gehouden, welke uitgezonden werd over alle N. I. R. O. M.-zenders. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:

Ik vraag mij af, luisteraars, met welke verwachting gij neerzit om mij aan te hooren.
De tallooze geruchten, die in omloop zijn, hebben stellig ook u bereikt en misschien deelen verscheidenen uwer in de stemming van onrust, die zij teweeg hebben gebracht.
Wellicht verwacht gij thans een treffende tijding te zullen vernemen, welke past in het kader van de wel zeer zorgelijke voorstelling, die velen zich blijkbaar van den toestand hebben gevormd.
Gelukkig heb ik niet een zoodanige tijding voor u. Op feiten, van het heden en de mogelijkheden die zij bij zakelijke beschouwing voor de toekomst schijnen in te houden, is het oog van de regeering waakzaam gericht.
Ik verzeker u dit vanaf de plaats waar vele draden samenkomen.
De plicht van paraatheid is in dezen aan de regeering opgelegd.
Anderen kunnen dien plicht niet van haar overnemen.
Het zou zelfs schadelijk zijn indien daarnaar werd gestreefd.
Een machtige steun kan daarentegen aan de regeering worden geschonken door vertrouwen, beheerschte aandacht en medewerking van allen wien de openbare zaak ter harte gaat.
De onrust die dreigt te komen, psychologisch wel te verklaren, vindt nochtans in het bestel van de feiten niet haar rechtvaardiging.
Ik meen u en de gemeenschap een dienst te bewijzen door met nadruk dit laatste te zeggen.
Het is daarom, dat ik tot u gesproken heb.
(Aneta)

A. SCANDINAVIE. — Economische betrekkingen met Nederland en Nederl. Oost-Indië. —

ZWEDEN: **Nederlandsche handel met Zweden over 1938** (in mill. guldens): Invoer: timmerhout 6.8, houtwerk en fabrikaten van hout 4.1, ijzer, staal en fabrikaten daarvan 4; werktuigen, toestellen, enz. 3.3; papier en papierwaren 2.3; ijzer en mangaanerts 1.9; chemische producten 1.2; wapenen en munitie 1.1; overige 5.2.
Uitvoer: kolen, cokes en briketten 6.4; plantaardige oliën 3.2; kweekerij-voortbrengselen 3.2; tin en tinwerk 3.2; manufacturen, stoffen en weefsels 1.3; garens 1.1; werktuigen en toestellen 1.0; overige 16.5.
Onder de groote groep „overige" bij den uitvoer bevinden zich nog een groot aantal voortbrengselen van de Nederlandsche industrie en tuinbouw, alsook een belangrijke hoeveelheid koloniale waren.

Nederl. Oost-Indië.

	Invoer	Uitvoer
1937	3.351.000	2.923.000
1938	3.544.000	2.045.000
1939	3.054.000	1.566.000

NOORWEGEN: **Nederlandsche handel met Noorwegen in 1938** (in millioen guldens). Invoer: houtwerk en fabrikaten van hout 2.7; vaartuigen en vliegbouwonderd. 2.0; salpeter en kunstmest 1.3; visch, schaal- en schelpdieren 1.2; papier en papierwaren 1.1; traan 0.6; overige 3.4.
Uitvoer: vaartuigen en vliegmachines 2.4; kolen, cokes en briketten 1.4; manufacturen, stoffen en weefsels 1.3; suiker, melasse en stroop 0.6; kleeding en bereide pelterijen 0.6; overige 9.4.

Nederl. Oost-Indië.

	Invoer	Uitvoer
1937	1.019.000	7.247.000
1938	920.000	5.262.000
1939	966.000	6.136.000

DENEMARKEN: **Nederlandsche handel met Denemarken in 1938** (in millioen guldens). Invoer: versch en gekoeld vleesch 3.3; werktuigen, toestellen enz. 2.6; vaartuigen en vliegmachines 1.6; paarden 0.7; gesmolten dierlijk vet 0.4; visch, schaal- en schelpdieren 0.3; overige 4.2.
Uitvoer: rogge 0.9; werktuigen en toestellen 0.5; haver 0.5; ijzer, staal en werken daarvan 0.4; kweekerij-voortbrengselen 0.4; plantaardige oliën 0.4; kolen, cokes en briketten 0.3; overige 4.5.
Van de talrijke „overige" noemen wij nog afzonderlijk: diverse meelsoorten, garens, houtwerk, chemische producten en textielgoederen.

Nederl. Oost-Indië.

	Invoer	Uitvoer
1937	632.000	18.346.000
1938	729.000	9.866.000
1939	632.000	5.281.000

(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. In- en Uitvoer Zweden 4113 A; id. Noorwegen 4139 A; id. Denemarken 4131 B; Noorsche handelsbetr. m. Nederland 3823 A)**

25 APRIL 1940

OORLOG 1939-'40. —

ENGELAND. — **Begrooting 1940-'41. —**
In het Lagerhuis heeft de Britsche minister van Financiën, sir John Simon, in zijn begrootingsrede verklaard, dat het nieuwe begrootingsjaar inzet met een kassaldo van £ 100 millioen.
In de eerste zeven maanden van den oorlog is voor oorlogsdoeleinden uitgegeven £ 905 millioen.
De uitgaven voor oorlogsdoeleinden in het jaar, dat eindigt op 31 Maart 1941, raamde spr. op £ 2 milliard, de andere uitgaven op £ 420 millioen.
De dienst der nationale schulden zal £ 230 millioen vergen; de andere vaste lasten komen op £ 17 millioen; totaal derhalve £ 2.667 millioen.
In verband hiermede kondigde spr. verscheidene nieuwe belastingen aan. In de eerste plaats zal het verhoogde tarief van de inkomstenbelasting (37%), dat spr. al in September '39 had aangekondigd, thans worden toegepast (het tarief van het vorige jaar was 27½%, en onder de noodbegrooting was het tot 35% verhoogd). Voegt men hierbij de aanvullende surtax, dan wordt de maximum-belasting op zeer groote inkomens 58%. Nooit is zoo'n hoog tarief bereikt, noch in vredes- noch in oorlogstijd. De toeslag op de inkomstenbelasting, welke tot dusver geheven werd van inkomens boven £ 2000, zal voortaan geheven worden van inkomens boven £ 1500.
De belastingen op bier, tabak, alcohol en lucifers worden verhoogd, evenals de briefport en de telefoontarieven. Bovendien wordt een omzetbelasting ingevoerd, aankoopbelasting genoemd, welke door den groothandel moet worden opgebracht.
In het afgeloopen jaar werd uitgegeven £ 1.817 millioen en ontvangen uit inkomsten £ 1.049 millioen en uit leeningen £ 768 millioen.
Spr. achtte het noodzakelijk, dat er aanzienlijk minder wordt geleend dan verwacht werd. De totale nationale schuld is in het afgeloopen jaar gestegen van £ 8.163 millioen tot £ 8.931 millioen. De ontvangsten uit de aan het publiek aangeboden spaarcertificaten bedroegen £ 109 millioen meer dan de terugbetalingen. Een bedrag van £ 245 millioen geleend geld werd geconverteerd van 4½% op 2%.
(Vor. ber. Begrooting 3871 A)

Faroër bezet. —
Blijkens de verklaring van Winston Churchill in het Engelsche Lagerhuis, hebben de Engelschen de Faroër bezet, welke tot nog toe Deensch bezit waren. Het kaartje geeft duidelijk de ligging van deze eilandengroep tusschen Noorwegen, Schotland en

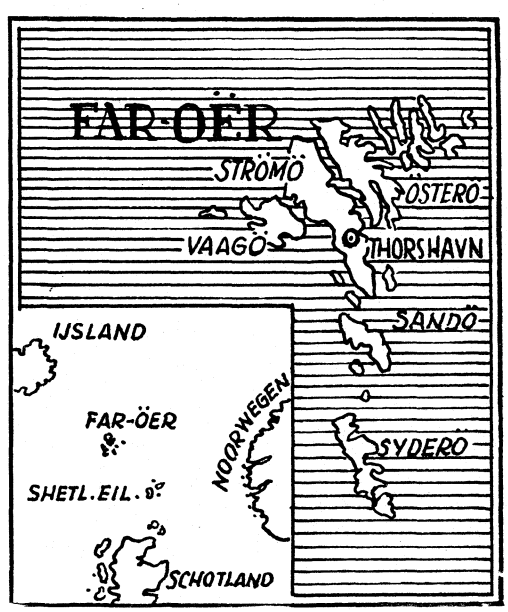

Faroër.

IJsland aan. Eeuwenlang hebben de Denen hier het bewind gevoerd; in de negende eeuw werden de eilanden door de Noren veroverd, maar in 1380 kwamen ze aan Denemarken. Bij een wet van 1854 kregen de Faroër een eigen bestuur, bestaande uit achttien leden, aan het hoofd waarvan de ambtman en de proost staan. Zij zijn (of waren) evenwel ondergeschikt aan den stiftsambtman van Kopenhagen en den bisschop van Seeland.
De hoofdstad van de eilandengroep, die een oppervlakte van 1399 K.M.² beslaat, en in 1930 ruim 24.000 bewoners telde, is Thorshavn op het eiland Strömö. Deze plaats van ongeveer 3500 inwoners heeft een

versterkte haven en bezit een middelbare school. De oevers der eilanden zijn steil en hebben diepingesneden baaien. Het klimaat is er zeer vochtig, daarentegen is de winter er zoo zacht, dat men zelfs dan het vee in de weide kan houden. Door den Warmen Golfstroom vriezen de fjorden hier ook nooit dicht. De bevolking, bestaande uit eenvoudige bewoners, welke een Noorsche tongval spreken, voorziet in haar bestaan door veeteelt, visscherij, vangen van vogels en verzamelen van eiderdons. In de scholen en kerken is het Deensch de gebruikelijke taal.

(Vor. ber. Bezetting Faröer 4202)

FRANKRIJK. — **Het vonnis tegen de Fransche communisten - Doodstraf mogelijk op propaganda.** — Het militaire gerecht te Parijs heeft op 4 April 1940 in openbare zitting zijn vonnis tegen de communistische beschuldigden bekend gemaakt.
De negen afgevaardigden, die voortvluchtig zijn, Catelas, Duclos, Monmousseau, Dutilleul, Peri, Ramette, Rigal, Tillon en Thorez, zijn veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf, 5000 francs boete en vijf jaar verlies van burgerlijke en politieke rechten.
Zes-en-twintig beklaagden zijn veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf, 4000 francs boete en vijf jaar verlies van rechten. Florimond Bonte zag zich veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf, 5000 francs boete en vijf jaar verlies van rechten. Negen beschuldigden, bij wie verzachtende omstandigheden in aanmerking zijn genomen, zijn veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf voorwaardelijk, 4000 francs boete en vijf jaar verlies van rechten. Den vroegeren afgevaardigden, die voorwaardelijk veroordeeld zijn en dadelijk in vrijheid gesteld zouden worden, wordt een verblijfplaats aangewezen.
Voorts werd een decreet uitgevaardigd waarin wordt bepaald, dat diegenen die zich aan verraad schuldig maken met den dood gestraft kunnen worden, ook in bepaalde gevallen zij, die propagandamateriaal van de Derde Internationale klaarmaken, leveren of ten behoeve van latere verspreiding in voorraad hebben. **(Vor. ber. Communisten 4151)**

Minister-president Reynaud over de betrekkingen met Italië. —
In de Senaatscommissie van buitenlandsche zaken heeft minister-president Reynaud op 20 April o.m. gesproken over de betrekkingen met Italië. Hij herinnerde er aan dat de Fransche regeering voor en na 1 Sept. aan de Italiaansche regeering had doen weten, dat zij bereid was met haar in een vriendschappelijke gedachtenwisseling te treden, gebaseerd op datgene, dat beschouwd zou kunnen worden als een geschikte regeling der tusschen beide landen hangende kwesties. Deze ouvertures zijn tot nu toe onbeantwoord gebleven, doch de houding welke de Italiaansche regeering heeft gemeend te moeten aannemen, brengt geen wijziging in de maatregelen der Fransche regeering. **(Vor. ber. Min.-pres. Reynaud 4208; Ital. perscampagne 4211 B)**

DUITSCHLAND. — **Dr. Göbbels, Propaganda-minister, opent hulpactie voor het Duitsche Roode Kruis.** Rijksminister dr. Goebbels heeft op 17 April in het Sportpaleis te Berlijn de hulpactie ten behoeve van het Duitsche Roode Kruis geopend met een toespraak, waarin hij o.m. zeide: Het werk van de winterhulp heeft in het seizoen 1939/1940 602.530.000 Mark opgebracht, tegen 566 millioen in 1938. In het geheel is voor het werk van de winterhulp tot nu toe meer dan drie milliard Mark opgebracht. Het grootste deel van het geld zal worden besteed voor de buitengewoon belangrijke taak van de verpleging van het volk, alleen voor „moeder en kind" 311,2 millioen.

(Vor. ber. Goebbels 4196)

Hitler's verjaardag. - Gelukwenschen van staatshoofden - Telegrammenwisseling met Mussolini. — Ter gelegenheid van zijn verjaardag heeft rijkskanselier Hitler op 20 April gelukwenschtelegrammen ontvangen van hunne majesteiten den keizer van Mandsjoekwo, den koning der Belgen, den koning van Denemarken, de koningin der Nederlanden, den koning van Roemenië, den koning van Thailand (Siam), den prins-regent van Joego-Slavië, generaal Franco, admiraal Horthy en president Hacha, alsmede van tal van andere vooraanstaande personen in het buitenland. Hitler heeft de gelukwenschen met danktelegrammen beantwoord.
Voorts ontving Hitler gelukwenschen van koning Victor Emanuel en van Mussolini. Dit laatste telegram luidde als volgt:

„Nu het Duitsche volk uw verjaardag viert, doe ik u, namens de fascistische regeering en het Italiaansche volk mijn hartelijke gelukwenschen toekomen en spreek ik het stellige vertrouwen uit, dat het Duitsche volk de groote taak, waarvoor het zich geplaatst ziet, met succes zal vervullen".

Hierop heeft Hitler als volgt geantwoord:

„Ik dank u, Duce, hartelijk, voor de gelukwenschen, die u mij namens de fascistische regeering en het Italiaansche volk hebt doen toekomen. Ik beantwoord uw groet in het onwrikbare vertrouwen, dat onze in wereldbeschouwing en doeleinden verbonden volken den strijd om hun levensrechten met succes zullen volbrengen". (Telex-A. N. P. - D. N. B.)

(Vor. ber. Hitler 50 jaar 3757 E)

26 APRIL 1940

A. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Persverordening.** —
Op 27 April '40 treedt de Persverordening van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht in werking, welke voortvloeit uit den thans bestaanden Staat van Beleg voor geheel Nederland. Zij behelst een verbod van alle drukwerken, geschriften, teekeningen enz., waarin onze neutraliteit niet strikt in acht wordt genomen of die bijzonderheden bekend maken omtrent militaire functies en standplaatsen of verrichtingen van onze land- en zeemacht (evacuatiemaatregelen inbegrepen).
Ditzelfde verbod geldt ten aanzien van publicaties, die den krijgstucht of het zelfvertrouwen onzer weermacht zouden kunnen ondermijnen of gevaar opleveren voor de veiligheid des lands; of wel beleedigend zijn voor het openbaar gezag enz.
Het spreekt vanzelf, dat het verbod ten scherpste geldt ten aanzien van publicaties, die aansturen op het verlaten van het standpunt der neutraliteit; die, zonder toestemming der militaire autoriteiten, een mededeeling bevatten met betrekking tot het eventueel bedreigen, in gevaar brengen of schenden van onze neutraliteit; of wel, die twijfel kunnen wekken of wel betwisten de neutrale houding van regeering, volk en pers. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Staat v. Beleg 4213)

B. **ZWEDEN. — „Het land schaart zich om den koning en is paraat tegen iedere agressie".** —
Admiraal Lindström, de Zweedsche commandant van het kustmarinedistrict, heeft op 24 April er in een toespraak op gewezen, dat Zweden tot dusver niet bij den oorlog werd betrokken, omdat het thans een nationale verdediging bezit, welke eerbied afdwingt, en omdat het land absoluut eensgezind is. Elke poging om wantrouwen te zaaien of het vertrouwen tusschen officieren en manschappen te ondermijnen, is tot een totale mislukking gedoemd. Het voornemen van alle Zweden, zoo besloot de admiraal, om zich te scharen rondom den Koning en de regeering ten einde Zweden te beschermen tegen een agressie, van welken kant deze moge komen, is eenstemmig en onwrikbaar. (Zweedsch Telegraaf-agentschap)

(Vor. ber. Defensie 4201 A)

C. **BELGIE. — Kabinet-Pierlot vraagt ontslag. - Op uitdrukkelijk verzoek van den Koning aangebleven.** —
De Kamer heeft op 25 April gestemd over de begrooting van openbaar onderwijs. Ten aanzien van het ontwerp tot het instellen van een tweevoudige organisatie van het departement, waarbij rekening gehouden zou worden met de tweetaligheid des lands, deed zich een incident voor.
Een groot deel der liberalen stemde n.l. tegen. Het kabinet is daarop afgetreden.

De Belgische kabinetsraad is onder voorzitterschap van den premier, Pierlot, op 26 April bijeengekomen en heeft besloten, op uitdrukkelijk verlangen van den Koning zijn taak voort te zetten. (Agence Belga)
(Vor. ber. Kabinet-Pierlot 4181 F)

A. **ZWITSERLAND. — Ingeval agressie oorlogsmobilisatie. —**
In een officieel communiqué werd meegedeeld, dat ingeval van een agressie tegen Zwitserland bevel zal worden gegeven tot „oorlogsmobilisatie ten gevolge van agressie".
Alle berichten, welke den wil tot weerstand van den bondsraad en het legerbevel in twijfel trekken zullen worden beschouwd als interventie van vijandelijke propaganda.
Na te hebben bevestigd, dat het land zich tot het uiterste zal verdedigen en zich met alle middelen tegen een aanvaller zal verzetten, besluit het communiqué met een beroep te doen op de bevolking om kalm te blijven in geval van mobilisatie en om te gehoorzamen aan de bevelen der autoriteiten.
(De Nieuwe Eeuw) **(Vor. ber. Defensie 4164 C)**

B. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt herziet de „oorlogszône". —**
President Roosevelt heeft een proclamatie uitgevaardigd, waarbij het gebied, dat op grond van de neutraliteitswet tot oorlogszône verklaard is, herzien wordt.
De havens van Archangel en Moermansk worden tot de nieuwe gevechtszône gerekend. De gevechtszône loopt van Bergen rond de Noordkaap naar een punt op het Russische vasteland juist ten oosten van Archangel. Noorwegen kan in de Vereenigde Staten nog steeds wapenen koopen zonder in de noodzakelijkheid te verkeeren contant te betalen.
(Vor. ber. Neutraliteitswet 4008 A)

C. **NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. —**
Het geld- en betalingsverkeer met Noorwegen en Denemarken. - Voorloopige maatregelen ter bescherming van onze belangen. —
De Regeeringspersdienst meldt:
Met ingang van 21 April zijn bij Kon. besluit maatregelen getroffen in verband met de stagnatie in het betalingsverkeer van Noorwegen resp. Denemarken met Nederland en de overzeesche gebiedsdeelen.
Deze besluiten hebben de strekking van een door de gegeven omstandigheden geboden conservatoiren maatregel ter voorloopige bescherming van de Nederlandsche belangen.
Daar deze belangen zoowel samenhangen met het goederenverkeer als van financieelen of anderen aard zijn, vallen onder de werking van de genoemde besluiten niet slechts schulden ter zake van invoer van goederen van oorsprong uit of herkomstig van Noorwegen of Denemarken, doch tevens betalingen uit anderen hoofde. Naast schuldenaren ter zake van geleverde goederen, zullen derhalve in het algemeen debiteuren, die betalingen ten gunste van Noorsche of Deensche crediteuren hebben te doen, alsmede houders van Noorsche of Deensche saldi of tegoeden, voorshands over een en ander geen dispositie kunnen treffen, dan in overeenstemming met de bepalingen van de wet internationaal betalingsverkeer 1934. Men stelle zich dienaangaande in verbinding met het Nederlandsch Clearing-instituut.

Geboortedag herdacht van Prins Willem I. —
Op 24 April hadden zich op uitnoodiging van het Verbond voor Nationaal Herstel, onder den kastanjeboom tegenover het paleis Noordeinde, vertegenwoordigers van een groot aantal vereenigingen verzameld, om den geboortedag van den Prins van Oranje, den grondlegger onzer onafhankelijkheid, plechtig te herdenken. **(Vor. ber. Prins Willem I 3771 A)**

„Volk en Vaderland" in beslag genomen. —
De procureur-generaal bij het gerechtshof te 's-Gravenhage heeft, op grond van de persverordening van den opperbevelhebber, opdracht gegeven de oplage van het weekblad „Volk en Vaderland", dat op 26 April is verschenen, in het geheele arrondissement 's-Gravenhage in beslag te doen nemen.
(Vor. ber. Nationaal Dagblad 3619 G)
(Telex-A. N. P.) **(V. b. Nederl. en de Oorlog 4217 A)**

D. **NOORWEGEN EN DE OORLOG 1939-'40. —**
Lillehammer, Hamar en Elverum in Duitsche handen. - Narvik nog Duitsch. - Joseph Terboven, Rijkscommissaris van Noorwegen. - Proclamaties van Koning Haakon en den Noorschen opperbevelhebber Ruge. —
Er begint in den strijd in Noorwegen eenige teekening te komen. De operaties ten Noorden en ten Zuiden van Drontheim zijn ingezet. De gecombineerde weerstand van Noren en Geallieerden tegen de Duitsche hoofdmacht, die van Oslo uit opereert, begint krachtiger te worden. Het schijnt wel vast te staan, dat de steden Lillehammer, Hamar en Elverum sedert verscheidene dagen in Duitsche handen zijn. De Geallieerde operaties ter zee wijzen op groote bedrijvigheid. Juiste gegevens dezer krijgsverrichtingen ontbreken.
Narvik, de ertshaven van Noorwegen, wordt, met tusschenpoozen, door de Britsche vloot gebombardeerd. De stad is nog steeds in het bezit van de Duitsche troepen.
De gouverneur van Essen-Ruhr, Joseph Terboven, is benoemd tot gevolmachtigde van Adolf Hitler in Noorwegen, met den titel van Rijkscommissaris. Hij staat in deze functie onmiddellijk onder den Führer.
Koning Haakon van Noorwegen heeft in een brief aan Christensen, den voorzitter van de „Bestuurscommissie" en van het Noorsche Hooggerechtshof, als antwoord op een schrijven van den Bestuursraad te Oslo verklaard, dat de Noorsche regeering en de Koning op geen andere basis met de Duitschers willen onderhandelen dan na een volledig terugtrekken der Duitsche troepen uit Noorwegen.
De opperbevelhebber van het Noorsche leger, generaal Ruge, heeft een proclamatie uitgevaardigd, waarin hij o.m. zegt, dat de Noorsche troepen succes zullen hebben als zij volhouden en één zijn. M.
(Vor. ber. Noorwegen en de Oorlog 4210 A)

E. **LETTEREN. — Boeken, die door de pers gunstig besproken zijn. - Onze wekelijksche opgave. —**
Belgisch-Fransch: George Linze — „Sebastien, ou le jeu magique". (La Renaissance du Livre, Bruxelles 1939) **(Vor. ber. 3674 G)**
Duitsch: Erich Brautlacht — „Meister Schure". (P. Piper & Co., München)
Hanna Stephen — „König ohne Reich, der Roman des letzten Karolingers". (Kösel-Pustet, München 1940)
(Vor. ber. 4202 D)
Engelsch: Margaret Baillie-Saunders — „Between the lights". (Hutchinson)
Graham Greene — „The Power and the Glory". (Heinemann) **(Vor. ber. 4202 D)**
Fransch: Yves Gandon — „Le grand départ". (Albin Michel, Paris) **(Vor. ber. 4202 D)**
Italiaansch (in het Nederlandsch): Andrea Majocchi — „Chirurg". (Zuid-Holl. Uitg. Mij., Den Haag)
(Vor. ber. 3900 C)
Nederlandsch: J. H. Brouwer — „Jan Jansz. Starter". (v. Gorcum & Comp., Assen 1940)
Anton v. Duinkerken — „Dichters der Emancipatie". (De Gemeenschap, Bilthoven 1939)
Prof. dr. J. Huizinga — „Patriotisme en Nationalisme in de Europeesche geschiedenis tot het einde der 19de eeuw". (H. D. Tjeenk Willink & Zoon, Haarlem)
Paul de Vree — „Atmosfeer" (Vlaamsche uitgave). (Uitg. De Bladen voor de Poëzie, Mechelen) **(4202 D)**
Tsjechisch (in het Nederlandsch): Egon Hostovsky — „De brandstichter". („Die Poorte", Antwerpen)
(Vor. ber. 2921 D) (Red. K. H. A.)
(Vor. ber. Literatuurlijstje 4202 D)

A. **Rapport van het Genootschap voor den Rechtsstaat.** Het Genootschap voor den Rechtsstaat werd eenige jaren geleden opgericht met het doel om op de basis van de Rechtsstaatgedachte de actueele politieke problemen te bespreken. Het Genootschap omvat de vertegenwoordigers van alle parlementair gezinde politieke stroomingen, dus niet de N.S.B. en de communisten, en het streeft er naar deze groepeeringen in de volgende verhoudingen te vertegenwoordigen: van de Katholieken, de Sociaal-democraten en de partijloozen elk twintig leden, van de Anti-Revolutionnairen, de Christelijk-Historischen, de Vrijzinnig-Democraten en de Liberalen elk tien leden.

Het bestuur van het Genootschap wordt gevormd door mr. N. Kappeyne van de Coppello, voorzitter, en mr. F. van Hattum, secretaris, voorts door de heeren mr. N. de Beneditty, prof. J. A. Eigeman, prof. A. C. Josephus Jitta, K. Vorrink en mr. P. Witteman, leden.

Het Genootschap voor den Rechtsstaat heeft thans zijn eerste rapport sedert zijn oprichting doen verschijnen. Het handelt over de opvoeding en het werd voorbereid door een commissie van vier leden bestaande uit mevrouw van Riel-Smeenge, inspectrice van het Lager Onderwijs in het ressort Assen, prof. Ph. Kohnstamm, pater dr. S. Stokman O.F.M. uit Nijmegen en den heer Koos Vorrink. Het rapport werd ruim een jaar geleden in een algemeene vergadering van het Genootschap behandeld en met eenstemmigheid aanvaard.

Het rapport neemt als uitgangspunt van zijn onderzoek aan, het bepalen van de taak, die het gezin eenerzijds en de staat anderzijds ten aanzien van de opvoeding heeft. Wat het gezin betreft, dient daarbij de nadruk te vallen op zijn positie als sociale instelling met eigen statuut, eigen regelen en gewoonten, bepalend zoowel hare innerlijke structuur en functionneering als hare verhouding tot andere maatschappelijke instellingen. Aldus opgevat is het gezin de belangrijkste schakel tusschen staat en individu, waarbij nog komt, dat de gezinsleden meestal slechts als zoodanig contact plegen te hebben met de volksgemeenschap, zoodat de opvoeding voor de bereiking van het harmonisch evenwicht tusschen enkeling en gemeenschap een der gewichtigste vraagstukken is.

Het rapport tracht dan allereerst den omvang der opvoeding aan te geven, daarbij onderscheid makend tusschen onwillekeurige en opzettelijke opvoeding. Onder de eerste valt de beïnvloeding van de ontwikkeling van het individu door het milieu, waarin het verkeert, invloed, die soms nog belangrijker is, dan die, welke van de doelbewuste opvoeding uitgaat. Daaraan is het bijvoorbeeld te wijten, dat een opzettelijke opvoeding, hoe voortreffelijk ook gegeven, weinig of geen vruchten afwerpt, wanneer de levensomstandigheden van den opgevoede uitermate ongunstig zijn, zooals in geval van werkloosheid.

Hieruit moet noodzakelijkerwijze volgen, dat het op den weg van den staat ligt door verbetering van sociale toestanden, op de onwillekeurige opvoeding een gunstigen invloed uit te oefenen.

Na deze vooropstelling bepaalt het rapport zich verder tot de opzettelijke opvoeding. Na er aan herinnerd te hebben, dat de vrijheid van geestelijke diversiteit in de westersche democratieën, inzonderheid ook in ons land, groote verschillen in opvoedkundige doelstellingen en methoden met zich meebrengt, die een nationaal probleem opleveren, stelt het rapport vast, dat het de taak van den Staat is er voor te zorgen, dat het nationale karakter der opvoeding niet te loor gaat.

Welke partij prevaleert? — Doch niet alleen in dit opzicht, ook meer in het algemeen, dient de vraag gesteld te worden, wie op het stuk der opvoeding prevaleert, de staat dan wel de ouders (het gezin). De rapporteurs geven dan als hun meening te kennen, dat van nature aan de taak der ouders ('t gezin) de eerste plaats toekomt en leggen vervolgens vast op welke gronden het gezin primair en vervolgens de staat zich met de opvoeding heeft te bemoeien. Dat de ouders de grootste rechten hebben in zake de opvoeding vloeit voort uit de talrijke zware plichten, die zij jegens hun kinderen hebben en naar behooren moeten kunnen vervullen. Daarenboven is het gezinsmilieu, vooral in de eerste levensjaren, van grooten invloed op de geheele verdere ontwikkeling van het individu. Erkent dient hierbij te worden, zoo zegt het rapport, dat in een groot aantal gezinnen aan het goede voorbeeld der ouders nog heel wat ontbreekt. Ook de opvoeding tot het ouderschap is een der brandende problemen van de algemeene volksopvoeding. Inzonderheid dus voor die gevallen, waarin groote tekortkomingen bestaan, kan de schoolopvoeding een bijzondere beteekenis krijgen. Ja, al blijft een ontwikkeling denkbaar, waardoor de opvoedkundige beteekenis der school geringer wordt en de functie dezer instelling in zooverre wordt gewijzigd, dat de school een spiegelbeeld van de geestelijke verscheidenheden der volksgemeenschap vermag te vormen tot heil van de kinderen, die dan in het gezin het werkelijke geestelijke krachtcentrum zullen vinden, zoo is dit alles nog slechts een mogelijk toekomstbeeld, dat geenszins op de werkelijkheid van het heden is gebaseerd. Practisch gesproken is de schoolopvoeding thans veelal nog het meest effectief.

Contrôle door den Staat. — Op grond hiervan mag een recht tot contrôle, zij het ook onder nader te noemen restricties, den staat niet worden onthouden. De rechtsgrond daartoe is eensdeels gebaseerd op de omstandigheid, dat het gezin, hoe groot zijn beteekenis ook moge zijn, geen doel in zichzelf is, doch daarentegen juist beoogt een ander doel te bereiken, te weten de volbrenging van de persoonlijke roeping der gezinsleden in andere, grootere verbanden, hun overkoepeling in den staat vinden, en anderdeels op het alom erkende feit, dat de staat de bewaker en de bevorderaar van het algemeen welzijn is. Kinderen zijn niet alleen leden van de gezinsgemeenschap, doch ook toekomstige burgers van de maatschappij. De gemeenschap heeft er derhalve alle belang bij, dat die kinderen volwaardige burgers zullen blijken te zijn, beschikkend over de noodige kennis en bekwaamheid en beseffend hun maatschappelijke plichten.

Opvoeding

Vervolgens overgaande tot de meer concrete afbakening van de taak van gezin en staat ten aanzien van de opvoeding stelt het rapport zich formeel op het standpunt van de financieele gelijkstelling van het openbaar en bijzonder onderwijs, alsmede van den plicht van den staat om zich rechtstreeks niet alleen het onderwijs, doch de geheele opvoeding aan te trekken van die kinderen, wier ouders hun verplichtingen ten aanzien der opvoeding niet nakomen. Erkennende, dat uit de controleerende functie, die de staat op het stuk van opvoeding en onderwijs moet uitoefenen, voortvloeit, dat voor alle kinderen zonder onderscheid de leerplicht (niet de schoolplicht) kan worden voorgeschreven, stelt het rapport, overeenkomstig de hier te lande gevolgde practijk vast, dat de contrôle zoowel preventief als repressief zal zijn geldend te maken.

Eisch aan opvoeding. — Na deze omschrijving van de bevoegdheden wordt dan ten slotte een bepaalde eisch, te stellen aan opvoeding en onderwijs, zonder onderscheid op wiens initiatief het wordt gegeven, geformuleerd. Het rapport zegt daarover het volgende:

Het beginsel van den rechtsstaat is alleen verwezenlijkbaar door een volk, waarvan de jeugd met het oog op dit beginsel is opgevoed. De in Midden- en Oost-Europa heerschende dictaturen danken hun succes voor een niet gering deel aan het feit, dat men gepoogd heeft zelfbestuur bij volkeren te verwezenlijken zonder hun eerst de daartoe noodzakelijke opvoeding te geven. Het is derhalve een levensvoor-

waarde voor den rechtsstaat, dat opvoeding en onderwijs in dien staat zich welbewust ook richten op het wezen van dien staat.
Het leven in den rechtsstaat vooronderstelt bij elk staatsburger een levendig besef voor de rechten van den medeburger. Dit besef is alleen mogelijk, wanneer het wortelt in vastheid van eigen overtuiging, welke op haar beurt wederom een gevormden geest vereischt, d.w.z. een, die niet beheerscht wordt door instincten, emoties en sensaties, maar dit alles onder contrôle houdt van zedelijke en redelijke beginselen. Ten einde de burgers van den rechtsstaat in staat te stellen daaraan te voldoen, zal het onderwijs niet alleen parate kennis dienen te kweeken, doch vooral ook denken onder eigen verantwoordelijkheid bij het kind hebben te bevorderen. Herziening van ons onderwijs in al zijn geledingen in dezen geest, behoort tot de eerste vereischten om de opvoeding in onzen rechtsstaat te doen slagen.
Daarnaast dient er mede rekening te worden gehouden, dat de rechtsstaat ten opzichte van massale krachtsontplooiing niet dezelfde — wellicht — doeltreffende, doch in zijn oogen verwerpelijke middelen mag aanwenden als zijn tegenstander en dientengevolge een onmiskenbaar zwakkeren greep op het volk heeft. Deze achterstand kan alleen worden ingeloopen door een bewuste en krachtige opvoeding tot het besef van de beteekenis van nationale eenheid en saamhoorigheid. Het komt er derhalve op aan dezen begrippen relief te geven, door zich binnen het raam van persoonlijke rechten en vrijheden te verstaan omtrent de groote beginselen, waar op de Nederlandsche rechtsstaat werd opgebouwd en in de toekomst verder dient te worden uitgebouwd. Bereid terwille daarvan over meeningsverschillen in zaken van minder belangrijken aard heen te stappen, zullen de ware burgers van den Nederlandschen rechtsstaat zich verbonden weten in de onwrikbare verdediging van deze meest algemeene normen. Van de waarde daarvan de jeugd te doordringen is een der voornaamste taken, die voor opvoeder en onderwijzer zijn weggelegd. **(Vor. ber. Paedagogiek 4034 A)**

28 APRIL 1940

A. BELGIE. — Handel met Duitschland. —
De Belgisch-Duitsche onderhandelingen te Brussel hebben geleid tot vaststelling van de exportcontingenten binnen het kader, aldus verduidelijkt men in bevoegde Belgische kringen, van de mogelijkheden, die open staan bij de uitvoering der maatregelen, die door België worden genomen ter beveiliging van zijn ravitailleering en zijn neutraliteit. De Duitsche delegatie heeft te kennen gegeven, dat onder voorbehoud van werkelijke uitvoering der vastgestelde exporten haar regeering instructie heeft gegeven om „zooals reeds bekend was gemaakt" de steenkoolzendingen van Duitschland naar België te brengen van 20 op 60 procent der vroegere contingenten. De beide delegaties hebben eveneens problemen behandeld van financieelen aard, het „accoord betreffende de transfers" en problemen ten aanzien van het toekomstig douanebestuur van Bohemen en Moravië, evenals de wijzigingen, die dit in den stroom van den wederzijdschen ruilhandel zou kunnen doen ontstaan. (Agence Belga)

B. SURINAME EN DE OORLOG 1939-'40. — Vliegveld op Zanderij. —
De Staten van Suriname hebben het voorstel tot aanleg van een vliegveld op Zanderij met algemeene stemmen aangenomen.
Het vliegveld komt op 46.5 K.M. afstand van Paramaribo. Er wordt een weg van Paramaribo daarheen aangelegd. Het is 2000 × 300 M. groot en kan nagenoeg onbeperkt worden uitgebreid.
De kosten bedragen *f* 1.400.000, welk bedrag door het rijk tegen 4 pct. wordt geleend.
Het vliegveld wordt aangelegd voor de verbinding met Nederland via de Kaap Verdische eilanden en Lissabon. Men vertrouwt echter, dat de aanwezigheid van een goed geoutilleerd vliegveld tot gevolg zal hebben dat Suriname ook in het luchtverkeer op Zuid-Amerika zal worden opgenomen.
Begrooting 1941. — Door den Gouverneur van Suriname is de begrooting voor het dienstjaar 1941 bij de Staten ingediend. De begrooting sluit met een uitgaven-totaal van *f* 8.390.000. Uit eigen middelen zal naar raming worden verkregen *f* 4.264.000, uit leening *f* 800.000; de Rijksbijdrage is geraamd op *f* 3.326.000. **(Vor. ber. Vliegv. Paramaribo 3998 C; Begrooting 4166)**

C. VLOOTSTERKTE. — Belligerenten. —
In September 1940 was de vlootsterkte der belligerenten als volgt:

Scheepstype	Engeland	Frankrijk	Samen	Duitschland
Linieschepen	12	5	17	5 *)
Liniekruisers . . .	3	2	5	geen
Vliegkampschepen . .	7	1	8	geen
Zware kruisers . .	15	7	22	2
Lichte kruisers . .	49	11	60	6
Gr. torpedobootjagers .	18	32	50	geen
Torpedobootjagers .	176	29	205	22
Groote duikbooten .	32	39	71	?
Kleine duikbooten .	24	33	57	43 †)
Duikboot-mijnleggers .	6	6	12	?

*) Hierbij inbegrepen de drie linieschepen in zakformaat.
†) Op 1 Januari 1939 bevonden zich nog 28 dezer vaartuigen in aanbouw, waarvan er bij het uitbreken van den oorlog ongetwijfeld reeds een aantal gereed was. Vermoedelijk beschikte de Duitsche vloot bij het uitbreken van den oorlog ook over enkele groote duikbooten en duikboot-mijnleggers, doch gegevens hiervoor waren ook in Weyers Taschenbuch van 1939 niet te vinden. (Weyers Taschenbuch der Kriegsflotten)
(Vor. ber. Maritieme bewapening 3812 B)

D. PHYSICA. — Spectroscopie van den vasten toestand. —
Prof. dr. D. Coster zeide in zijn voordracht in de afdeeling Natuurkunde van de Koninklijke Nederl. Akademie van Wetenschappen over „spectroscopie van den vasten toestand" o.a. het volgende:
De spectroscopie houdt zich bezig met de bepaling van de golflengte van het licht. Dit geschiedt met een spectrograaf, welke een nauwe spleet bezit, waarop het te onderzoeken licht valt. Deze spleet wordt door het licht afgebeeld bijv. door middel van een hollen spiegel op een photografische plaat. De holle spiegel heeft een periodieke structuur (veroorzaakt door het inkrassen op regelmatige wijze van zeer fijne strepen), welke maakt, dat behalve het gewone beeld van de spleet ook buigingsbeelden optreden. De plaats van deze buigingsbeelden hangt van de golflengte van het gebruikte licht af.
Bestaat dit licht uit verscheidene, monochromatische componenten, dan ontstaan er evenveel buigingsbeelden van de spleet, z.g. spectraallijnen. Men is hierdoor gewoon een strikt monochromatische lichtgolf een „scherpe spectraallijn" te noemen. Sedert Bohr (1913) zijn we in staat de taal der spectra te ontcijferen. Wanneer een atoom of molecuul licht emitteert, respectievelijk absorbeert, geschiedt dit, doordat het van de eene bewegingswijze zijner electronen d.w.z. van de eene energietoestand in de andere overgaat, het energieverschil wordt als licht geëmitteerd c.q. geabsorbeerd. De frequentie van dit licht hangt uitsluitend van het beschikbare energieverschil af, hoe grooter dit laatste, des te grooter is de frequentie en dus des te kleiner de golflengte van het licht. Dat het geëmitteerde respectievelijk geabsorbeerde licht uit scherpe spectraallijnen bestaat, beteekent dus, dat de energietoestanden van het atoom slechts discreet verschillende en scherp bepaalde waarden kunnen hebben. Ook in het röntgenspectrum heeft men met scherpe spectraallijnen te maken. Dit was a priori eigenlijk niet te vermoeden, daar het röntgenspectrum in den regel door de materie in den vasten toestand wordt uitgezonden. Men zou dan verwachten, dat de atomen elkaar in hun bewegingswijze zoodanig storen, dat de energieën der bewegingstoestanden der electronen niet meer scherp bepaald zijn. Dit geldt dan vooral als het bewegingen der electronen betreft, die zich aan de buitenzijde van het atoom afspelen. Men zou dus geen scherpe spectraallijnen maar breede spectraalbanden verwachten. In den laatsten tijd is het inderdaad (ook in het Groninger natuurkundig laboratorium) gelukt, dergelijke spectraalbanden op te nemen. Deze spectraalbanden stellen ons in staat conclusies te trekken

omtrent den bewegingstoestand der electronen aan de buitenzijde van het atoom.
Er treedt o.a. een karakteristiek verschil op, wanneer het atoom deel uitmaakt van een electrischen geleider of van een isolator. Zoo hebben we uit het röntgenspectrum kunnen laten zien, dat het element borium in zuiveren toestand een goede geleider moet zijn; siliciumcarbide is eerder een half geleider.
(Red. K. H. A.)

A. **KUNSTZIJDE. — Wereldproductie in 1939. —**
De wereldproductiecijfers voor kunstzijdegarens bedroegen over 1939: 509.625 tons tegen 448.470 in 1938 en voor stapelvezels 464.325 tons tegen 433.974 in 1938.
Terwijl de stapelvezelproductie zich tot dusver onafgebroken in stijgende lijn heeft bewogen, was zulks bij kunstzijdegarens niet het geval. In 1938 gaf het productiecijfer hiervan een gevoelige daling te zien: 448.470 ton na 543.147 ton in 1937.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Kunstzijde 3342 A)**

B. **ROEMENIE. — Handelsverdrag met Duitschland. - Aanvullend protocol. - Graanexport verboden. —**
De Duitsch-Roemeensche handelsbesprekingen, welke op 18 Maart begonnen waren, zijn geëindigd met de onderteekening van een protocol ter aanvulling van de bestaande handelsverdragen.
Het protocol kan in zes punten samengevat worden:
1) handhaving van de koersverhouding tusschen mark en lei. De uitvoer van graan zal berekend worden op den ouden koers van 41 lei voor een rijksmark.
2) Uitbreiding en consolidatie van de door Roemenië aan Tsjecho-Slowakije toegestane douanerechten. Op dit punt verandert niets, daar Duitschland reeds onder deze regeling viel.
3) De Duitschers nemen op zich het Roemeensche contingent cokes met ongeveer 40% te verhoogen. De Roemenen zullen hiervoor schapen leveren, wat zij tot nog toe niet hebben gedaan. De Duitschers hebben geen wol-contingent verkregen.
4) Een nieuwe overeenkomst voor petroleum, waarvan het contingent blijft vastgesteld zooals bepaald in de overeenkomst van 21 December 1939.
5) Verlaging van de uitvoerrechten op soja.
6) Aanvaarding van een aantal maatregelen, om een normale ontwikkeling van het ruilverkeer tusschen de beide landen te verzekeren.
Graanexport. — De Roemeensche regeering heeft op 15 April den export van graan verboden.
(Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Roemenië—Groot-Duitschland 4185 C)

29 APRIL 1940

C. **VEREENIGDE STATEN. — Superdreadnoughts voor marine. - Neutraliteit in zake Noorwegen-Duitschland. - Financieele maatregelen in verband met Duitsche veroveringen. - IJsland. - Buitenlandsche handel. —**
Superdreadnoughts voor marine. —
De Amerikaansche Senaat heeft op 18 April een wetsontwerp aangenomen, waarbij 964 millioen dollar worden gevoteerd voor het op 1 Juli '40 aanvangende begrootingsjaar der Amerikaansche marine. Het wetsontwerp stelt o.m. voor, de middelen ter beschikking te stellen voor het op stapel zetten van twee slagschepen van 50.000 ton. Acht slagschepen zijn reeds op stapel gezet.
Voor de Senaatcommissie voor marine-aangelegenheden heeft voorts admiraal Stark op 18 April verklaard, dat Amerika overweegt „superdreadnoughts" van 50.000 of 52.000 ton te bouwen als antwoord op den bouw van acht bodems van 43.000 ton, waartoe Japan heeft besloten. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Uitbr. Marine 4139 D)

Neutraliteit in zake Noorwegen-Duitschland. —
President Roosevelt heeft op 25 April het bestaan van den staat van oorlog tusschen Noorwegen en Duitschland geproclameerd. De proclamatie behelst de afkondiging van Amerika's neutraliteit ten aanzien van dit conflict. **(Vor. ber. Oorlog in Noorwegen 4206 D)**

Financieele maatregelen in verband met Duitsche veroveringen. —
De commissie voor bankzaken van Kamer en Senaat hebben eenstemmig een ontwerp van wet aangenomen, strekkende tot het verleenen van de macht van president Roosevelt om de Duitschers te beletten zich meester te maken van de gelden, welke in de Ver. Staten zijn ondergebracht door landen, welke door het Duitsche leger bezet zouden kunnen worden.
President Roosevelt heeft reeds maatregelen genomen om te voorkomen, dat credieten, welke behooren aan de Deensche en Noorsche regeeringen en aan Deensche en Noorsche onderdanen, opgenomen worden.
Minister Morgenthau heeft aan de pers verklaard, dat het ontwerp ruim genoeg is om ook op andere landen te kunnen worden toegepast, wanneer zij in den loop van den oorlog zouden worden bezet.
(Vor. ber. Overz. buitenl. saldi 4103 A)

IJsland. — Benoeming van consuls. —
In een telegrammenwisseling tusschen Cordell Hull en den minister van Buitenlandsche Zaken van IJsland, Stefanson, heeft de regeering der Ver. Staten, Vilhjalmur Thor, als consul-generaal van IJsland in de Ver. Staten erkend, terwijl anderzijds de IJslandsche regeering haar goedkeuring hechtte aan de benoeming van Kuniholm als consul-generaal der Ver. Staten in IJsland.

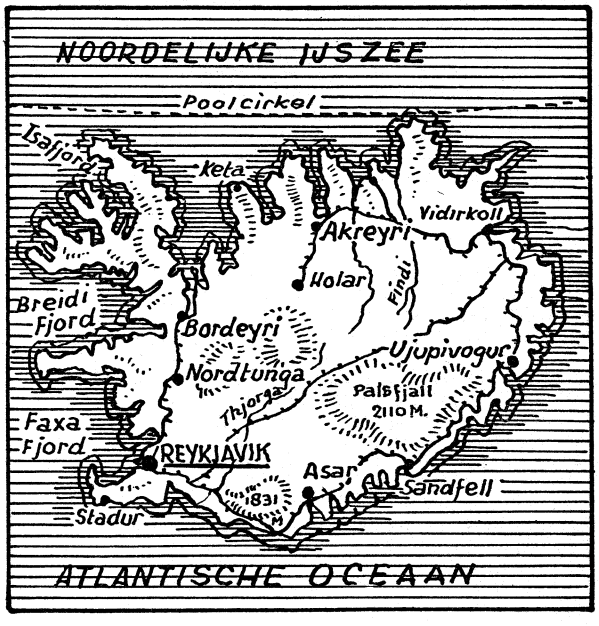

IJsland.
(Vor. ber. Ver. Staten-IJsland 4212 G)

Buitenlandsche handel. - Eerste zes oorlogsmaanden.
Uit de door het ministerie van Handel op 7 April gepubliceerde cijfers blijkt, dat de export van de Ver. Staten van September 1939 tot en met Februari 1940 33% meer bedraagt dan in de overeenkomstige periode van 1938-'39. Ondanks de beperking door den oorlog nam Europa 42% van het totaal bedrag van $ 1949 millioen af. (Telex-A. N. P. - Agence Belga)
(Vor. ber. In- en Uitvoer 1939, 4139 D)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Reorganisatie van den Economischen Raad. - Zes comité's gevormd. —**
De Raad van Volkscommissarissen der Sovjet-Unie, aldus meldt Tass, heeft besloten het werk van den Economischen Raad te reorganiseeren en onder het gezag van den Raad van Volkscommissarissen te brengen.
Ten einde de leiding van de economische commissariaten door den Raad van Volkscommissarissen en den Economischen Raad te verbeteren en den Econo-

mischen Raad in staat te stellen de vereischte coördinatie van de verschillende economische takken te verzekeren en verbetering te brengen in de economische plannen en in de uitvoering van de bestaande plannen, zijn er zes economische comité's gevormd, die onder den Raad van Volkscommissarissen ressorteeren.
Deze zijn: Een comité voor de metallurgische en chemische industrieën, voor den machinebouw, voor de defensie-industrie, voor brandstoffen en electriciteit, voor algemeene verbruiksartikelen en voor den landbouw en landbouwvoorraden. (Tass Agency)
(Vor. ber. Raad v. Volkscomm. 3408 A)

30 APRIL 1940

A. DONAUGEBIED. — Het probleem van den Donau.
Op een onlangs genomen besluit van Hongarije, Joego-Slavië, Bulgarije en Roemenië om elk voor zich in zijn eigen gebied, de volle verantwoordelijkheid voor een veilige vaart en het voorkomen van daden van sabotage op den Donau op zich te nemen, welk besluit door de internationale Donau-commissie was goedgekeurd, scheen de rust in dit gedeelte van Europa meer of minder gewaarborgd te zijn.
Het geheele vraagstuk en met haar de neutraliteit van Zuidoost-Europa kwam echter eenige dagen geleden plotseling weer in het geding. Hongarije's voorstel, om op den Donau van de IJzeren Poort tot de Zwarte Zee voor dezen oorlog een collectieve contrôle met medewerking van alle Donaulanden in te stellen, tast het besluit der Donau-commissie in zijn kern aan. Deze commissie, waarin Italië en ook de Geallieerden zitting hebben, doch niet Duitschland, wordt nu door Hongarije's voorstel, waartegen Roemenië en Joego-Slavië hebben geprotesteerd, tot werkeloosheid gedoemd, want ook Duitschland zou dan toezicht uitoefenen op den benedenloop van den Donau en zeggenschap krijgen in de Joegoslavische, Bulgaarsche en vooral Roemeensche Donauhavens.
Het Hongaarsche voorstel, dat volgens de berichten uit Rome onder Duitschen aandrang zou zijn gedaan, zet alles nu weer op losse schroeven. (M.)
(Vor. ber. Kaartje Donaugebied 3244 A)

B. GEESTELIJK LEVEN. — Ned. Herv. Predikanten. - Eschatologie in de theologie van onzen tijd. —
Te Utrecht hebben op 2 April de Ned. Hervormde predikanten een vergadering gehouden.
Nadat was gezongen Ps. 89 : 1 en voorgelezen Ps. 139, werd de vergadering geopend door dr. J. Lammerts van Bueren, die 1 Kon. 19 : 13 tot tekst had gekozen.

Eschatologie in de theologie van onzen tijd. — Hierna heeft dr. H. van Oyen besproken over eschatologie in de theologie van onzen tijd.
Het veel-gebruikte en welhaast tot modewoord geworden begrip „E." (eschatologie = theologische beschrijving van het lot, dat mensch en wereld in de toekomst wacht) behoeft nadere rekenschap. Spr. zette zijn opvattingen uiteen aan de hand van de volgende stellingen.
Historisch:
1. Radicale ommekeer in de waardeering der E. in de laatste decennia, waarvan de aanleiding is te zoeken in de algemeene crisis der cultuur. De ommekeer reeds voorbereid door de „zeitgeschichtliche" beschouwing van het N. T., in samenwerking met de godsdienst-historische methode (Joh. Weiss, Alb. Schweitzer).
2. Doorbraak tot radicale eschatoliseering van de dogmatiek in den Römerbrief. De E. krijgt het karakter van een verticaal „übergeschichtlich" gebeuren in de dialectiek van gericht en genade. Het „post" wordt „trans". De E. in het hart van de dogmatiek: de Christologie. Critiek van H. W. Schmidt. Ontvankelijkheid voor deze eschatologische probleemstelling in ons land door Gunning en la Saussaye Sr.
3. Het probleem der E. nu in den breede aan de orde gesteld. Systematische onderzoekingen bij Althaus, Tillich, Heim, Stange, enz.; exegetische onderzoekingen bij Bultmann, Lohmeyer, Dibelius, Wendland, enz. Symptomatisch voor de theologische discussie is de ontwikkeling der 4 drukken van Althaus' „Die letzten Dinge".
4. Het wijsgeerig formalisme maakt steeds meer plaats voor het resultaat der exegese. E. en Heilsgeschichte. Beteekenis van het telos.
Systematisch:
5. De E. geen los aanhangsel van de dogmatiek, maar trinitarisch bepaald.
Essentieel is vast te houden: de E. houdt zich niet bezig met een verlengstuk van de geschiedenis, maar het telos van de E. is: het Koningschap Gods. Dit koningschap nadert in het Feit: Jezus komt. Zoo zijn geloof en dogmatiek betrokken op den Eschatos. De E. christologisch en soteriologisch bepaald.
6. Onderscheid tusschen E. en apocalyptiek. Soberheid van apocalyptiek bij Jezus en Paulus. Discussie over het chiliasme. Het „hoe" en „wanneer" wijken terzijde voor het „dat".
7. De betrekking op den Eschatos existentieel in het heden, maar tegelijk in de verwachting op de paroesie. Dit laatste vordert daarom een eigen hoofdstuk in de dogmatiek, al behoeft het niet achteraan. Calvijn's gelukkige oplossing.
8. De wederkomst van Christus het immanent gevolg van zijn gekomen-zijn. De geschiedenis van Kerk en Cultuur gericht op dezen Dag. Het geloof wekt de hoop ook t.a.v. Jezus' komst als Rechter. Cat. vr. en antw. 52. Althaus' combinatie van „dubbele uitgang" en apokatastasis is onhoudbaar. E. en praedestinatie. Alle vragen om aanschouwelijkheid en anticipeeren wordt stil bij de belofte: „Wij zullen Hem gelijk wezen" en „Wij zullen Hem zien, gelijk Hij is".

C. NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Rijks-, Provinciale- en Gemeenteleeningen. —
Blijkens de tweede aflevering van 1940 van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek is de kaspositie van het rijk in 1939 *f* 436 millioen ongunstiger geworden. Voor de gezamenlijke provinciën werd de kaspositie hetzelfde jaar *f* 2 millioen en voor de gezamenlijke gemeenten *f* 14 millioen gunstiger.
Door het rijk werden in 1939 geen leeningen aangegaan. Door de gezamenlijke provinciën werd in hetzelfde jaar opgenomen in totaal *f* 45 millioen. Van dit bedrag was *f* 32 millioen of 72% voor conversiedoeleinden bestemd. Bij rijksinstellingen werd door bemiddeling van den Centralen Beleggingsraad *f* 15 millioen of 34% van genoemd totaalbedrag opgenomen.
Door de gezamenlijke gemeenten werd in het jaar 1939 in totaal opgenomen *f* 155 millioen. Van dit bedrag was *f* 52 millioen of 34% voor conversiedoeleinden bestemd. Bij rijksinstellingen werd door bemiddeling van den Centralen Beleggingsraad *f* 72 millioen of 46% van genoemd totaalbedrag opgenomen.
(Vor. ber. Rijks-, Prov.- en Gem.-leeningen 2130 A)

Samenwerking tusschen Nederland en België. - Rede van den voorzitter der Belgische Kamer voor de Industrieele Club. —
Voor de leden der Industrieele Club te Amsterdam heeft de voorzitter van de Belgische Kamer, de heer Fr. van Cauwelaert, op 22 April een rede uitgesproken, waaraan wij het volgende ontleenen:
De verbondenheid der beide Nederlanden is geen politieke toevalligheid. Zij staat geschreven in onze geographische ligging en gesteldheid, in geheel ons materieel en moreel bestaan. Het helder besef van onze saamhoorigheid en lotsgemeenschap mag niet langer door bekommernissen van minder gehalte worden overschaduwd. Deze saamhoorigheid tot grondslag te kiezen voor een doelvaste en zelfbewuste politiek, is voor ieder van ons een zaak van zijn of niet zijn. Een bereidwillig wederkeerig dienstbetoon wat betreft bevoorrading, voeding en vervoer, kan bij langeren duur van den oorlog niet alleen een kostbare bijdrage worden tot onze gemeenschappelijke weerbaarheid, maar tevens een voortreffelijke school voor samenwerking, welke op de verdere toekomst van onze landen een weldadigen invloed kan uitoefenen.
Na dezen oorlog moet men geen tweede maal een weg opgaan, die ons bij elken stap van de ware orde en den vrede verder heeft verwijderd en die, wat ons betreft, onvermijdelijk leiden moet naar den progressieven ondergang of het economisch lijfeigenschap der kleine staten. De economische blokvormingen, op welke de economisch minder begunstigde groote mogendheden zich in de jongste jaren openlijk hebben toegelegd, waren daarvan de voorafgaande schaduw en zij waren op zich zelf reeds voldoende om ons over onze toekomst bezorgd te maken.
Maar het gevaar wordt nog grooter, wanneer groote mogendheden in de overtuiging verkeeren, dat zij op voorhand hun voedingsbodem moeten verruimen tot een volledig veiligheidsveld, ook voor de tijden van oorlog, want dan voelen zij zich genoodzaakt hun macht steeds verder buiten hun natuurlijke grenzen uit te breiden en vervalt iedere mogelijkheid om de vrijheid van allen met de welvaart van allen te verzoenen.

Wij moeten naar ons beste vermogen en met beslistheid er toe bijdragen, dat na dezen oorlog opnieuw een economische orde worde hersteld, waarin ook kleine volken leven kunnen zonder in hun redelijke waarde te worden verkleind en/of tot leenheer tegenover een machtiger mogendheid te moeten afdalen. Hun vrijheid en hun leefbaarheid is de toetssteen voor elke ware internationale rechtsorde.

(Vor. ber. Nederland-België 4213; Rede v. Cauwelaert 4174 A)

Reorganisatie Voorbereidend Hooger Onderwijs. - Nota van wijziging. —
Ingediend is een nota van wijzigingen in het wetsontwerp regeling van het voorbereidend hooger en het algemeen vormend middelbaar onderwijs.
Voorgesteld wordt, de H.B.S.-B en de b-afdeeling der gymnasia te vervangen door een nieuw schooltype, met wiskundige en natuurwetenschappelijke vakken als onderwijskern, maar met latijn als een der andere voorname vakken.
De drie schooltypen: gymnasium, het nieuwe type en H.B.S.-A, zullen resp. den naam lyceum A, B en C dragen.
Voor het algemeen vormend M.O. blijven alleen — onder een anderen naam — de handelsdagscholen met 4-jarigen cursus gehandhaafd, alsmede de middelbare school voor meisjes met 5-jarigen cursus.

(Vor. ber. Wetsontwerp 3711 A)

Tweede Kamer. - Wetsontwerp tot voorkoming van het opdrijven van pachtprijzen. —
Op 27 April is ingediend een wetsontwerp tot bepalingen ten aanzien van de pacht, in het bijzonder tot voorkoming van het opdrijven van pachtprijzen in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden (Pachtprijsopdrijvingswet 1940).

Statistiek Criminaliteit. —
Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg het totaal aantal onherroepelijke veroordeelingen door strafrechtelijk meerderjarigen 19658 in 1939 tegen 20534 in 1938. **(V. b. Criminaliteit 3363 E)**

Eerste Kamer. - Het wetsontwerp in zake heffingen voor het Leeningfonds aangenomen. —
Op 25 April is het wetsontwerp in zake heffingen voor het Leeningfonds zonder hoofdelijke stemming aangenomen (nieuwe heffingen op suiker, koffie, benzine en successie). (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. Goedk. Tweede Kamer 4197 F.)
(Vor. ber. Nederland en de Oorlog 4218 C)

1 MEI 1940

A. **MILITAIRE WILLEMSORDE 125 JAAR. —**
De Militaire Willemsorde bestaat 125 jaar en dit feit werd op 29 en 30 April '40 te Den Haag feestelijk herdacht.
In verband daarmede had op 29 April de jaarlijksche bijeenkomst van Ridders in de orde, welke als regel, te Amsterdam wordt gehouden, te Den Haag plaats, waarbij tevens eenige jubileerende ridders werden gehuldigd.
H. M. de Koningin, grootmeesteresse van de orde, heeft de ridders op het paleis Noordeinde ontvangen en hen toegesproken.
Het comité ter herdenking van het 125-jarig bestaan der orde heeft op 29 April in Hôtel Witte Brug te Den Haag de ridders aan een maaltijd vereenigd. Prins Bernhard, beschermheer van de herdenkingsplechtigheden, zat mede aan.
Ook te Bandoeng (Ned. Oost-Indië) hebben feestelijkheden plaats gehad.
De Militaire Willemsorde werd op 30 April 1815 door Koning Willem I ingesteld. Er zijn op dit oogenblik 358 ridders dezer orde in Nederland en Indië.
(Red. K. H. A.) **(V. b. Milit. Willemsorde 4160 B)**

B. **NEDERL. OOST-INDIE EN DE OORLOG 1939-'40. Volksraad aanvaardt slagkruiserplan. —**
Bij de op 29 April gehouden stemming over het slagkruiserplan in den Volksraad was het resultaat, dat het college met 38 tegen 0 stemmen besloot te adviseeren tot aanneming van het vlootplan. Aan de eindstemming werd niet deelgenomen door de nationalistische fractie en de Indonesisch-nationalistische groep, waarvan de leden te voren de zaal hadden verlaten. (Aneta) **(Vor. ber. Slagkruisers 4186 C)**

Geen afkondiging van Staat van Oorlog in Indië. - Nationaal-socialistische persorganen onder den persbreidel. —
De Indische regeering heeft geantwoord op de schriftelijke vragen van het Volksraadlid den heer Verboom (Vad. Club) in zake actie van de N.S.B. en de N.J.S., van den heer Roep (P.E.B.) in zake vreemdelingen in overheidsdienst en van mr. C. C. van Helsdingen (C.S.P.) in zake het toezicht op hier gevestigde onderdanen van belligerente mogendheden.
De regeering verklaart in haar antwoord o.a., dat de acties van de N.S.B. en de N.J.S. steeds onder de waakzaamheid van de politie zijn gesteld, wat onder de huidige omstandigheden nog aanmerkelijk is verscherpt.
Met betrekking tot het „Nat. weekblad" is de persbreidelordonnantie in werking gesteld.
De omstandigheid, dat talrijke vreemdelingen en gewezen vreemdelingen in dienst van de overheid zijn (overigens een toestand, die sinds jaar en dag bestaat en van algemeene bekendheid is, heeft de bijzondere aandacht van de regeering.
Het onderzoek naar de in de pers geuite beschuldigingen leverde geen bevestiging op van de gesignaleerde feiten.
De regeering acht het vanzelfsprekend haar plicht om in deze tijden van verscherpte waakzaamheid ook op de gedragingen van hier te lande verblijvende vreemdelingen nauwlettend te doen toezien. Zij moet zich ten aanzien van het denkbeeld om de wapenen bij vreemdelingen te doen innemen, haar oordeel voorbehouden.
Voorts geeft de regeering ernstige bedenkingen weer tegen de verspreiding van onrustwekkende geruchten en suggesties, welke het vertrouwen ondergraven in de diligentie van de overheidsorganen en bovendien onrecht doen aan talrijke ambtenaren.
Op de goederen, die van en naar de in de Indische havens liggende schepen worden gebracht, wordt toezicht uitgeoefend.
Voor afkondiging van den staat van oorlog of van den staat van beleg ziet de regeering op dit oogenblik geen reden. (Aneta)

(Vor. ber. Nat. Soc. Bew. 3946 A)

Radio-rede van Prinses Juliana. —
H.K.H. Prinses Juliana heeft op 29 April, aan den vooravond van de Roode-Kruis-week in Ned.-Indië, een radio-rede voor de N.I.R.O.M. uitgesproken, waarin de Prinses een beroep op alle mannelijke en vrouwelijke luisteraars in Ned.-Indië doet om het streven van het Nederl.-Indische Roode Kruis met de daad te steunen. **(V. b. Prinses Juliana 4072 B)**

(Vor. ber. Ned.-Indië en de Oorlog 4186 C)

C. **ITALIE. — Nieuwe ambassadeur te Berlijn. - Alfieri wisselt van post met Attolico. —**
Dino Alfieri, de Italiaansche ambassadeur aan het Vaticaan, is benoemd tot ambassadeur van Italië te Berlijn.
De huidige ambassadeur te Berlijn, dr. Bernardo Attolico, die sedert 1935 dezen post heeft vervuld, is benoemd tot ambassadeur bij het Vaticaan.
Dino Alfieri, die 53 jaar oud is, is laatstelijk minister voor volksopvoeding (vroeger pers en propaganda) geweest. Te zamen met vijf andere ministers werd hij op 31 October '39 vervangen, bij de „aflossing van de wacht" in Italië, die door Mussolini noodig was geacht. Op 7 November werd hij vervolgens tot ambassadeur bij het Vaticaan benoemd.
In Juni 1939 heeft Alfieri nog een bezoek gebracht aan zijn Duitschen collega, den Rijksminister van Propaganda, Goebbels.
De benoeming van Alfieri tot Italiaansch ambassadeur te Berlijn mag men beschouwen als een bekrachtiging van de as-politiek. Aldus is de meening van den Romeinschen correspondent van „De Tijd".

OORLOG 1939-'40. — Recapitulatie van het WERELDGEBEUREN van 26 Februari—31 Maart 1940. —
26 Februari: De Noorsche regeering verlangt in zake de „Altmark" arbitrage.
Duitschland en Italië sluiten een handelsovereenkomst. **(Pag. 4151)**
De 4% Staatsleening 1940 ad ƒ 300 millioen wordt ruim volteekend. **(Pag. 4152)**

Wetsontwerp in zake Militaire Willemsorde voor niet-militairen. **(Pag. 4160 B)**

27 Februari: Myron Taylor overhandigt Z.H. den Paus een persoonlijke boodschap van president Roosevelt. **(Pag. 4158 B)**

Heftige critiek van den Britschen minister van Marine, Winston Churchill, op de neutralen.

28 Februari: De Finsche minister Tanner klaagt over te geringe hulpverleening. **(Pag. 4152 B)**

De Britsche Regeering besluit den verkoop van land door Arabieren aan Joden in Palestina te reglementeeren. **(Pag. 4156 B)**

Het zenden van „Liebesgaben" naar het buitenland wordt door de Nederl. regeering gereglementeerd. **(Pag. 4165)**

29 Februari: Frankrijk rantsoeneert o.a. vele levensmiddelen, benzine en alcohol. **(Pag. 4153)**

1 Maart: Duitsche steenkool voor Italië zullen voortaan door de Engelsche vloot worden aangehouden. **(Pag. 4161)**

Russische troepen dringen de Finsche stad Viborg binnen.

Wetsontwerp tot wijziging Begrafeniswet ingediend. **(Pag. 4160 B)**

De Tweede Kamer neemt de herwaardeering van den goudvoorraad aan. **(Pag. 4153 A)**

2 Maart: Het clearingverdrag met Duitschland wordt tot 30 Juni 1941 verlengd. **(Pag. 4160 B)**

4 Maart: Protestnota van Italië aan Engeland in zake de Duitsche kolenvoorziening aan Italië. **(Pag. 4161)**

Duitsche bombardementsvliegtuigen bestoken Nederlandsche schepen op de Noordzee met bommen en mitrailleurvuur. **(Pag. 4161)**

5 Maart: Dr. H. Colijn en Avenol bereiken overeenstemming over de samenstelling van het centrale comité voor economische en sociale vraagstukken. **(Pag. 4126 A)**

In Engeland wordt een oorlogsleening, groot £ 300 millioen, uitgegeven. **(Pag. 4161)**

6 Maart: De onderzeeboot O 11 wordt voor de haven van Den Helder door een marinevaartuig geramd; drie leden der bemanning komen om. **(Pag. 4161)**

8 Maart: De Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken begeeft zich met 32 hooge ambtenaren naar Rome en bezoekt Mussolini, den Italiaanschen Koning en den Paus. **(Pag. 4168)**

9 Maart: De Britsche regeering besluit de 13 Italiaansche schepen met Duitsche steenkool vrij te laten. **(Pag. 4161)**

10 Maart: Adolf Hitler verklaart in een rede, dat in dezen oorlog over de Duitsche toekomst voor eeuwen zal worden beslist. **(Pag. 4168)**

De tooneelspeler Louis de Vries is te Nice op 68-jarigen leeftijd overleden. **(Pag. 4166 B)**

12 Maart: Rusland en Finland sluiten een vredesverdrag. Finland verliest Karelië enz. **(Pag. 4168 A)**

14 Maart: Zweden bepleit een Noordsch defensief verbond. Rusland is er tegen. **(Pag. 4181 A)**

16 Maart: De Zweedsche schrijfster Selma Lagerlöf is op 81-jarigen leeftijd overleden. **(Pag. 4172 D)**

18 Maart: Hitler en Mussolini hebben in den trein te Brennero (Italiaansch gebied) een onderhoud. **(Pag. 4176 A)**

20 Maart: Het Fransche kabinet-Daladier afgetreden. **(Pag. 4177)**

21 Maart: Paul Reynaud vormt een kabinet met Daladier als minister van Landsverdediging. **(4178)**

23 Maart: De Hongaarsche minister-president, graaf Teleki, bezoekt Rome. Hij heeft een onderhoud met Mussolini. **(Pag. 4185 D)**

27 Maart: Reconstructie van het Finsche ministerie. Ryti blijft minister-president. **(Pag. 4185 B)**

28 Maart: De Fransche en de Engelsche regeering verplichten zich, niet over een wapenstilstand of vrede te onderhandelen zonder wederzijdsch goedvinden. **(Pag. 4184)**

29 Maart: Molotof, de Russische volkscommissaris, zegt in een rede, dat Rusland zijn neutraliteitspositie zal handhaven. **(Pag. 4186 B)**

Soerits, ambassadeur van Sovjet-Rusland te Parijs, niet langer als persona-grata beschouwd. Hij verlaat Frankrijk. **(Pag. 4185 A)**

30 Maart: Duitschland publiceert een Witboek met documenten in de Poolsche archieven gevonden. **(Pag. 4194)**

De regeering van Wang Tsjing-Wei wordt geïnstalleerd. **(Pag. 4181 B)**

Bij den Volksraad wordt het z.g. „Slagkruiserplan" ingediend. **(Pag. 4186 C)**

31 Maart: Rusland constitueert een Karelisch-Finsche Sovjet-republiek. **(Pag. 4191 E)** (Red. K. H. A.)
(Vor. Recap. v. 16—25 Febr. 1940, 4198)

2 MEI 1940

OORLOG 1939-'40. —

ENGELAND. — **Sir Samuel Hoare, minister van Luchtvaart, over Noorwegen, Von Ribbentrop en den strijd in de lucht. —**

In een voor de radio uitgesproken rede heeft sir Samuel Hoare, de Britsche minister van Luchtvaart, op 27 April, na een korte verwijzing naar de redevoering van den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, gesproken over het krijgsbedrijf in Noorwegen. De oorlog is thans in een intens vitale phase gekomen — aldus spr. De vijand zal den oorlog voeren zonder erbarmen. Stellig zal hij het dappere Noorsche volk niet sparen, dat na generaties van vreedzaam leven, op zoo schandelijke wijze bij den oorlog is betrokken. Wij zullen het voorbeeld van den vijand niet volgen.

Het voordeel, door de Duitschers verkregen, moet thans worden achterhaald door krachtig optreden en behoedzaam overleg. En dat zal gebeuren.

Na hulde te hebben gebracht aan Koning Haakon van Noorwegen, vervolgde Hoare: De Britsche marine heeft den vijand geduchte slagen toegebracht. De Duitsche vloot is verjaagd uit haar schuilhoeken. Het verlies van vele Duitsche schepen heeft onze bewegingsvrijheid vergroot. Nog bezitten de Duitschers een wapen, dat zij met effect kunnen gebruiken. Hun luchtmacht wordt thans gericht tegen onze positie aan de Noorsche kust en tegen de verbindingslijnen naar Noorwegen. Wij voeren dien luchtoorlog in groot nadeel. De Duitschers hebben bases, wij niet. De Duitschers stijgen op van Noorschen bodem, wij moeten over 300 mijl open zee vliegen om het slagveld te bereiken. Desondanks heeft het Britsche luchtwapen een week achter zich van prachtige verrichtingen.

„Wij moeten gereed zijn — zoo besloot spr. — om de luchtmacht te doen slagen. Wij moeten onze geheele luchtmacht mobiliseeren." **(Vor. ber. Hoare 3696 A)**

Gezantenconferentie te Londen. - Het Balkan-probleem. —

De conferentie tusschen de Britsche regeering en de Engelsche gezanten in Zuidoost-Europa is op 15 April geëindigd.

De besprekingen, te Londen gevoerd, hebben in de verschillende departementen, die daarbij betrokken waren, bevrediging gewekt. De weg ligt thans open, voor een Britsche actie om de economische en politieke banden, die reeds tusschen Balkanvolken en de Westersche democratieën bestaan, te versterken.

Middellandsche Zee. - Britsche schepen naar het Oosten via de Kaap. —

De Britsche regeering heeft zich genoopt gezien over te gaan tot zekere voorzorgsmaatregelen voor het omleiden van koopvaardijschepen, die onder normale omstandigheden door de Middellandsche Zee naar Oostelijke bestemmingen varen. Tot deze maatregelen behoort, dat aan schepen, die niet noodzakelijkerwijs door de Middellandsche Zee behoeven te varen, een alternatieve route wordt voorgeschreven, namelijk via de Kaap. De aanleiding tot dit besluit is gelegen in de anti-Geallieerde houding, welke de Italiaansche pers in den laatsten tijd heeft aangenomen.

Rede van minister-president Neville Chamberlain. - Noorsche kwestie. - Drontheim. - Andalsnes opgegeven. - Duitsche en Engelsche verliezen. - Middellandsche Zee. —

De Britsche premier Chamberlain heeft in zijn rede van 2 Mei in het Lagerhuis medegedeeld, dat verleden week besloten werd het denkbeeld, Drontheim van het Zuiden uit, in te nemen, op te geven, als gevolg van het Duitsche overwicht in de lucht. Bijgevolg

zijn de Britsche troepen uit Andalsnes teruggetrokken, zonder dat een menschenleven verloren gegaan is. De strijd in Noorwegen zal echter worden voortgezet.

De premier gaf een kort overzicht van hetgeen er voor en na 9 April gebeurd is en schetste de groote moeilijkheden, waarmee de Geallieerden in Noorwegen te kampen hadden. Hij vermeldde de Duitsche en Britsche verliezen ter zee. Na drie weken oorlog is Noorwegen niet veroverd. In dien tijd zijn de verliezen der Duitsche vloot zeer groot geweest: twee slagschepen zijn beschadigd, drie en misschien wel vier kruisers tot zinken gebracht, elf torpedojagers gezonken, evenals vijf duikbooten. Voorts zijn dertig transport- en voorraadschepen tot zinken gebracht, waarbij vele duizenden menschenlevens verloren zijn gegaan. Tien transport- of voorraadschepen zijn door onze torpedo's getroffen en waarschijnlijk eveneens gezonken.

Voor dezelfde periode bedragen de verliezen der Britsche marine: vier torpedojagers, drie duikbooten, een escorte-vaartuig en 5 treilers gezonken. Vijf oorlogsschepen zijn bij luchtaanvallen beschadigd. Een voorraadschip is door een duikboottorpedo tot zinken gebracht.

Chamberlain wees er verder op, dat Engeland op vele punten in Europa tegen nieuwe verrassingen moet waken en dus zijn krachten niet mag versnipperen. In dit verband deed hij mededeeling van de in de Middellandsche Zee genomen maatregelen.

(Vor. ber. Chamberlain 4201)

BRITSCH-INDIE. — **Civiel verzet.** —

De werkcommissie van het Britsch-Indisch congres heeft een resolutie aangenomen, waarin de Congrescommissies in het geheele land worden opgeroepen de afkondiging van de burgerlijke ongehoorzaamheid voor te bereiden. De ondersecretaris O'Neill verklaarde in het Lagerhuis, dat een gevaarlijke toestand is ontstaan. Een en ander noopt tot versterking van de Britsche troepenmachten in Britsch-Indië, terwijl liefst alle krachten geconcentreerd worden op den oorlog in Europa. (Telex-A. N. P. - Times)

(Vor. ber. Gandhi, rede Ind. Nat. Congres 4184)

FRANKRIJK. — **Ministerie van Voorlichting.** —

In het Staatsblad van 4 April is een decreet gepubliceerd, waarbij een ministerie van Voorlichting in het leven wordt geroepen en georganiseerd.

Dertien milliard francs voor de vloot. —

Campinchi, de minister van Marine, heeft in de Kamercommissie onthuld, dat het Fransche vlootbouwprogram tot 1944 een bedrag van 13 milliard francs zal vergen. **(Vor. ber. Vlootsterkte Sept. '40 4220 C)**

Radio-rede van minister-president Reynaud tot de arbeiders. —

De minister-president Reynaud heeft op 1 Mei een radio-rede gehouden, waarin hij zich tot de Fransche arbeiders wendde.

Zonder u, aldus spr., zou het leger der strijdenden zijn kracht missen. De geweldige oorlogsmachine, die tegenover ons staat, en die overwonnen zal moeten worden, wordt in de Duitsche fabrieken geboren. Zij is gesmeed en wordt thans door Duitschen dwangarbeid geravitailleerd. Een der wetten van den modernen oorlog is: onze wet is die van den vijand. Het hangt van den arbeid af, of de oorlog gewonnen of verloren wordt. **(Vor. ber. Reynaud 4217)**

DUITSCHLAND. — **Protectoraat Bohemen en Moravië. - Jodenwetten. - „Ehrenariër".** —

De Tsjechische regeering heeft op 24 April de wet goedgekeurd, waarbij de Jodenwetten van Neurenberg ten volle en zonder beperking ook op het protectoraat van toepassing worden verklaard. Er is echter een speciale machtiging aan president Hacha verleend, die in bijzondere gevallen Joden van de toepassing dezer wet kan uitsluiten en hun den titel kan geven van „Ehrenariër".

(Vor. ber. Anti-Semiet. maatr. 4138)

Rede van Von Ribbentrop, den minister van Buitenlandsche Zaken, over de bezetting van Noorwegen. —

In zijn op 27 April gehouden rede heeft de Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, een uiteenzetting gegeven van de gebeurtenissen, welke voorafgingen aan den inval in Noorwegen. Hij heeft daarbij geconcludeerd:

1) Dat Engeland en Frankrijk sinds lang de bezetting van Noorwegen hadden voorbereid.
2) Dat de Noorsche regeering hiermede bekend was.
3) Dat in tegenstelling met de Zweedsche, de Noorsche regeering bereid was met Engeland den oorlog in te gaan.
4) Dat de Duitsche regeering in een tijdspanne van enkele dagen haar tegenmaatregelen heeft getroffen.

Minister Von Ribbentrop verwees in zijn rede naar verschillende te publiceeren documenten, die de Duitsche regeering in handen zijn gevallen en die deze conclusies zullen bewijzen.

Engelsch commentaar. —

De wereld zal nauwelijks onder den indruk komen van de oprechte verklaring van Von Ribbentrop, welke van begin tot eind gekenmerkt wordt door bewuste verdraaiing van de waarheid.

Er was geen reden voor oorlog, aldus verklaart hij.

De reden was de weloverwogen aanval op Polen, tegenover welk land Engeland en Frankrijk door verdragsverplichtingen verbonden waren.

Opvallend is ook, zoo eindigt de commentaar, dat Von Ribbentrop geen poging doet de Duitsche agressie tegen Denemarken te rechtvaardigen. Denemarken schijnt hem niet de moeite van het vermelden waard. (Telex-A. N. P.)

(Vor. ber. D'tsche bezett. Noorwegen 4200 A)

3 MEI 1940

A. **BIOLOGIE. — Wat is het leven? - Een hedendaagsche hypothese.** —

De studie van den „bios", het leven, is van oudsher voor den denkenden mensch een prikkel geweest. Francesco Redi, Leeuwenhoek, Lazzaro Spallanzani, Helmholtz, Pasteur e.a. hebben proefondervindelijk werk geleverd door waarnemingen aan feiten te toetsen. Vele pogingen om een definitie van wat het „leven" beteekent, te geven, zijn slechts bij persoonlijke opvattingen gebleven, o.a. dat het leven een „ondefinieerbaar begrip", aan stof gebonden, zou zijn. Herbert Spencer heeft niettemin een bevattelijke verklaring gegeven: „Leven, zoo zeide hij, is de voortdurende aanpassing van inwendige omstandigheden aan uitwendige".

Er bestaat geen wetenschap, waarin de laatste 20 jaar grooter vooruitgang is gemaakt en meer betooverende ontdekkingen zijn gedaan dan in de biologie, de wetenschap van het leven en de levensverschijnselen. Jaren van bitteren strijd hebben gewoed rond theorieën als die o.a. van de afstammingsleer en evolutie van Darwin, de herontdekking van Mendel's wetten, de mutatieleer van Hugo de Vries, en de student in de biologie ondervindt de groote moeilijkheid om zich een juist denkbeeld te vormen „wat eigenlijk het leven is".

Er is geen fundamenteel verschil, chemisch noch physisch, tusschen de kenteekenen van de levende en niet-levende stof. De zelfde elementen, koolstof, zuurstof en stikstof, vormen o.a. de structuur van de levende en doode materie, en deze elementen verbinden en scheiden zich volgens dezelfde chemische wetten in beide stoffen, uitgezonderd in het protoplasma, de eenheid van alle levende stof, waarvan de samenstelling nog niet absoluut vaststaat. Dit protoplasma is weder een onderdeel van de cel, een eenheid van hooger orde, die te beschouwen is als de „Monas Monadum".

De stoffelijke wereld wordt tot nu toe verondersteld te zijn opgebouwd uit 92 à 93 verschillende atomen, de elementen, die gevormd zijn uit de drie voornaamste deeltjes: neutron, positron en electron. Uit deze atomen ontstaan eenheden met nieuwe eigenschappen, de moleculen (eenige honderdduizenden) en worden

deze moleculen in een waterig systeem geplaatst — ons lichaam bijv. bestaat voor 68% uit water —, dan zou het leven gedacht kunnen worden als: atoomdeeltjes → atoom → moleculen → waterig systeem → levend systeem.
Het is begrijpelijk, dat deze formuleering slechts als een hypothese moet worden beschouwd. (M.)
(Vor. ber. Biologie 2994 D)

4 MEI 1940

A. NOORWEGEN EN DE OORLOG 1940. — Geallieerde troepen verlaten Zuid-Noorwegen en landen elders. - Noorsche bevelhebber Getz capituleert. - Redenen van het Geallieerde échec. - Duitschers beheerschen geheel Zuid-Noorwegen. - Verliezen Engelsche vloot. —
In de afgeloopen week zijn de krijgsverrichtingen der Geallieerde troepen in Noorwegen in een minder gunstige positie geraakt. De openhartigheid, waarmede de Britsche minister-president Neville Chamberlain op 2 Mei in het Lagerhuis deze Geallieerden tegenslag in het Zuiden van Noorwegen heeft erkend (zie pag. 4224) heeft zoowel te Londen als Parijs diepen indruk gemaakt. De Britsche troepen, die ten Zuiden van Drontheim streden, hebben het land geruimd en vonden het raadzaam hun toevlucht op de schepen te zoeken. Zij zijn, volgens officieele Engelsche mededeelingen, elders in Noorwegen ontscheept en met hen de Noorsche opperbevelhebber van het leger, generaal Ruge met zijn staf.
Kolonel Getz, de Noorsche bevelhebber in het district Trondelag (ten Noorden en ten Zuiden van Drontheim) heeft ter kennis gebracht, dat op 4 Mei een wapenstilstand tusschen de Noren en de Duitschers is gesloten. De Noorsche troepen hebben hun wapenen reeds neergelegd.
Het échec in het Zuiden van Noorwegen zou volgens minister-president Chamberlain te wijten zijn aan den grooten voorsprong, welken de Duitschers zich door de overweldiging van alle belangrijke Noorsche havensteunpunten hadden weten te verwerven en bovenal aan het feit dat aldus alle bruikbare vliegvelden van Denemarken en Noorwegen zonder strijd Duitschland in handen waren gevallen. De Duitschers waren en zijn dus op dit oogenblik in het voordeel en beoogen van hun dichtbij gelegen bases bij Oslo gebruik te maken om met groote snelheid toe te slaan. De Geallieerde troepen hebben in hun operatiegebied in het Zuiden geen enkel vliegveld gehad; zij waren genoodzaakt hun vliegtuigen van Engeland uit te doen opereeren, waardoor zij soms 8 à 900 km. extra moesten vliegen.
Naar uit Duitsche bron verluidt, heeft de Engelsche vloot door het snelle optreden der Duitsche luchtmacht veel schade geleden, hetgeen door de officieele Engelsche berichten wordt tegengesproken.
De Duitschers zij nu, volgens het Duitsche Nieuwsbureau, in het bezit van het geheele Zuiden van Noorwegen en hebben ook Namsos bezet. (M.)
(Vor. ber. Noorwegen en de Oorlog 1940, 4210 A)

B. NEDERLAND EN DE OORLOG 1939-'40. — Radio-rede van minister-president Jhr. mr. D. J. de Geer. - Militair gezag interneert 21 Nederlanders. —
De minister-president, jhr. mr. D. J. de Geer, heeft op 4 Mei voor de Rijkszenders en voor de Phohizenders de volgende radio-rede uitgesproken:

Waarde Luisteraars Hier en Overzee,
Met leedwezen moet ik u meedeelen, dat voor de Regeering onomstootelijk is komen vast te staan, dat er onder onze landgenooten eenigen zijn, wier geestesgesteldheid en optreden zóó weinig in overeenstemming zijn met den neutraliteitswil der natie, dat zij een gevaar vormen voor ons land en dat tegen hen bijzondere maatregelen zijn moeten worden genomen.
Gij moet mij hierbij niet misverstaan.
Dat gedurende een oorlog de eene burger van een neutraal land meer sympathie heeft voor deze en de andere burger voor die belligerente mogendheid, is een normaal verschijnsel. In den wereldoorlog was het niet anders en gaf men daaraan in besloten kring ook ruimschoots uiting. Een levendig temperament ontbrak daarbij vaak niet. Zelfs werd vernomen van familiebijeenkomsten, die periodiek plachten te worden gehouden, maar die toen tijdelijk moesten worden stopgezet, omdat ze altijd weer aanleiding gaven tot hevige twistgesprekken over het goed recht van de elkaar beoorlogende partijen. Een gevaar voor ons land stak in dit alles niet en het geloof aan onze neutraliteit werd er nergens door aan het wankelen gebracht.
Bovenal pro-Nederlandsch. — Maar het onderscheid is, dat al die pro dit of pro dat pleitende burgers toen bovenal waren: pro-Nederlandsch. Hun Vaderlandsche gevoelens waren buiten geding. Hun sympathieën voor een strijdende partij lagen in een ander, in een lager, vlak. Om het eens duidelijk te zeggen: wanneer de belligerent van hun voorkeur op een bepaalden dag onze neutraliteit geschonden zou hebben, dan zouden zij zich bitterlijk ontgoocheld hebben gevoeld en de tevoren gekoesterde sympathie geleid hebben tot een te feller afkeer.
Onze neutraliteit verdacht gemaakt. — Thans is dit bij de personen, waarop ik doelde, anders. Zij zijn niet vóór alles: pro-Nederlandsch. Zij maken in het buitenland de eerlijkheid van onze neutraliteitspolitiek verdacht.
Zij ondermijnen het vertrouwen in onzen krachtigen wil tegenstand te bieden tegen elke schending van ons grondgebied, van welke zijde die ook komt.
De beveiliging, die voor elk der oorlogvoerende partijen ligt in de paraatheid van onze weermacht, breken zij of en daardoor tevens de bescherming, die voor ons in die paraatheid ligt. En wat het ergste is, de partijdigheid, waarvan zij ten onrechte en tegen beter weten in, de Regeering betichten, beoefenen zij zelf.
Verdwaasde landgenooten. — Zij zijn niet te vergelijken met de politiseerende Nederlanders uit de jaren vana 1914—1918, maar met de verdwaasde landgenooten, die aan het eind der 18de eeuw, in den tijd van de Fransche revolutie, de donkerste uren brachten over ons volk.
Reeds deze les der geschiedenis verbiedt ons, hen ongemoeid hun gang te laten gaan. Hun aantal is wel is waar verdwijnend klein. De Regeering weet, dat ongeveer heel de natie staat achter haar loyale en consequente neutraliteitspolitiek. Maar — zooals Prediker 10 het ons leert — ook één vlieg kan bederf brengen aan kostelijke apothekerszalf. Die vlieg moet onschadelijk worden gemaakt.
Het is in overeenstemming daarmee, dat in den afgeloopen nacht een maatregel is genomen, waartoe de gelegenheid wordt geboden door het bepaalde in artikel 33 van de wet op den Staat van Oorlog en Beleg. Dit artikel luidt aldus: „Het militair gezag is bevoegd, aan personen, wier aanwezigheid voor de rust en de algemeene veiligheid wordt geacht gevaarlijk te zijn, het verblijf binnen het in staat van beleg verklaarde grondgebied te ontzeggen en deze daaruit te verwijderen, of, indien de mogelijkheid daartoe niet bestaat", — en dit is het geval nu het geheele land in staat van beleg is, — „hen in bewaring te stellen".
21 aanhoudingen. — Het militair gezag heeft dezen nacht 21 personen, die voor de rust en veiligheid gevaarlijk werden geacht, in bewaring gesteld. Het heeft dit gedaan na grondige voorbereiding en met groote nauwgezetheid. Menigeen, tegen wien voor den oppervlakkigen beschouwer vermoedens zouden kunnen rijzen en wiens handelingen dan ook ernstig zijn nagegaan, is buiten den maatregel gebleven, omdat geenerlei concrete aanwijzing bestond voor het gevaarlijke van zijn optreden.
De veiligheid des lands gebood. — Van deze 21 echter is komen vast te staan, hoofd voor hoofd, en op grond niet van eenig politiek inzicht, maar van persoonlijke gedragingen, dat de veiligheid des lands hun interneering gebiedt.
De regeering is overtuigd, dat deze daad van het militair gezag, die geheel in de lijn ligt van de sinds het uitbreken van den oorlog constant door ons land gevolgde politiek, door de overweldigende meerderheid van ons Volk met onverdeelde instemming zal worden begroet.
(V. b. Min. de Geer, afkond. Staat v. Beleg 4209 C)

OORLOG 1939-'40. — Britsch-Fransch eskader te Alexandrië. —
Het Britsch-Fransch eskader is op 3 Mei te Alexandrië aangekomen. (Telex-A. N. P.)
(Vor. ber. Britsch-Fransche Samenw. 4197)

A. **Theorie van de lichtquanta. —**
Voor het Natuurkundig Gezelschap te Utrecht sprak op 4 Mei prof. dr. H. A. Kramers over: „Vreugden en smarten der theorie van de lichtquanta".
Hoofddoel voor spr. was opmerkzaam te maken op den betrekkelijk bevredigenden stand van onze kennis met betrekking tot de natuur der lichtstraling 40 jaar geleden en de veranderingen, die te danken zijn aan den invoer van de lichtquanten-theorie. Omstreeks 1900 trad verheldering op in het probleem der straling. Zij werd voordien beschouwd als iets onstoffelijks, staande tegenover het stoffelijke. De electronen-theorie leerde, dat alles bestaat uit agglomeraties van kleine deeltjes, de electronen en atoomkernen, met andere woorden positief en negatief geladen deeltjes. De gedragingen van de materie waren alléén te begrijpen door het invoeren van het begrip stralingsveld. In de daarvóór liggende eeuwen had men gepoogd, de verschijnselen van straling in samenhang te brengen met de eischen van de soort materie, waarmede men te doen had. Bij Huygens en Newton staan de verschijnselen van materieelen aard op den voorgrond. Newton meende te doen te hebben met corpuscula, waarvan men den aard ten deele niet kende, doch die in rechte banen en met constante snelheid door lucht of ijle materie vlogen. Huygens bracht het alles terug tot een mechanistisch beeld der kleine deeltjes in hun onderlinge inwerking op elkaar. Grimaldi ontdekte het eerst de buigingsverschijnselen en vroeg zich af: is het licht een „wat" of een „hoe"? In het éérste deel van zijn boek meent hij, dat het een substantie is; later betoogt hij, dat het een „hoe" is en laat den lezer de keus. Newton tracht, op grond van de studie der interferentieverschijnselen (de z.g. Newtonsche ringen) een verklaring te geven van de lichtverschijnselen en komt daarbij tot het resultaat, dat de lichtcorpuscula wel groot moeten zijn in vergelijking met de kleinste deeltjes, waaruit de materie bestaat. Er moet telkens een wisselwerking met vele atomen tegelijk plaats hebben.

PHYSICA

In de twintigste eeuw, toen men de mechanica beter had leeren verstaan, was de tijd rijp voor een meer precieze theorie. Men vergeleek het licht met golven van water of met elastische golven, zooals deze zich door ijzeren staven voortplanten. Het licht toch in zijn gepolariseerden vorm komt overeen met transversale golven. In dien tijd deed de aether als middenstof opgeld.
Spoedig zag men in, dat licht met electrische en magnetische verschijnselen samenhangt. De deeltjes zouden in trilling geraken door electrische krachten in het licht. Er zouden in de ruimte snel wisselende magnetische velden aanwezig zijn. Snel wisselende wisselstroomen zouden in een ringvormige baan rondloopen. Maxwell bracht de electrisch-magnetische velden in de leege ruimte met het licht in verband. Hij maakte mechanische modellen op inspiratie van Faraday, bracht de ideeën van dezen in mathematische taal over. Na den dood van Maxwell gaan Hertz en Lorentz van de gedachte uit, dat de ruimte zèlf de drager is van de eigenschappen van het electrische en magnetische veld, waarbij niets mechanisch was voor te stellen. Bij den toestand, waarin de aether zou verkeeren, werd wèl iets mechanisch gedacht. Er is een toestand in de ruimte, die kracht op beweegbare dingen uitoefent. Door het invoeren van stralingsvelden werd getracht een verklaring van de verschijnselen te geven. Het deeltje beweegt heen en weer en doet op zijn beurt de electrische deeltjes heen en weer bewegen. Stralingsemissie werkt weer op de electrische deeltjes. De geladen materie werkt in op electrisch of magnetisch veld.
Ingevoerd werd toen het begrip van het quasi-electrisch gebonden electron, de gebondenheid van het electron, aan het atoom op een bepaalde plaats, te vergelijken met den knikker in zijn holletje. Lorentz maakte het waarschijnlijk, dat men hiermee de verschijnselen van het licht, dat door materie gaat, kan verklaren. Deze verklaring ontmoet moeilijkheden en wel twee groepen. De ééne soort werd opgeworpen door de verschijnselen, die zich voordeden bij de quanten-theoretische phenomenen; de gróótste moeilijkheid evenwel was, dat wij de structuur van het electron niet kennen. Wat is een electron, een geladen bolletje, maar als dat zoo is, wáár bevindt zich dan de lading? De lading nu heeft neiging er af te vliegen. Noodig voor de materie is, dat de electronen bij elkaar blijven, hetgeen krachten vereischt. Wèlke krachten dit zijn, wist Lorentz niet.
Einstein zag, dat alle krachten zich met eindige snelheid voortbewegen. Dat gaf de gróótste moeilijkheid. Immers, dan zou een snel electron afgeplat moeten worden. Hoe dat kon, was niet duidelijk en het krachten-systeem van Poincaré kon de moeilijkheid niet oplossen.
De consequentie van de relativiteitstheorie was, dat er zwaartekrachtsgolven moesten bestaan, al vond men ze experimenteel niet. Er bestond in de relativiteitstheorie een lacune. De verificatie van de theorie was alléén mogelijk met vaste lichamen; op een aantal vragen gaf zij géén antwoord in tegenstelling tot vroegere theorieën. Sinds 1900 werd nu de Planck'sche constante ingevoerd. Aan licht moest iets impulsiefs zijn. Het licht in zijn energetische werking doet dit in quanta. Electronen, die los in een metaal zitten, schieten er steeds met een zeer bepaalde snelheid uit. Dit aannemen van „lichtporties" paste niet met wat men volgens Lorentz had moeten verwachten. Het lichtverschijnsel, uitgedrukt in een zekere trillingsfrequentie, veronderstelt een golfverschijnsel. Lichtpakketten, uitgedrukt in golfverschijnselen is een paradox, waartoe de theorie leidt.
Hoe groot moeten deze lichtquanta zijn? In dit verband zij herhaald, dat Newton aan gróóte dingen dacht. Het is niet makkelijk te begrijpen, waaraan het electron merkt, dat het licht de bepaalde frequentie heeft. Men komt tot de overtuiging, dat het tijdstip, waarop het electron het atoom verlaat, onbepaald is (de onbepaaldheidsrelatie van Heisenberg, die óók weer tot theoretische moeilijkheden voert). Ten slotte ontwierp spr. een mathematisch verantwoord beeld van de wijze, waarop de emissie plaats heeft, een beeld, dat rekening houdt met het feit, dat in de ruimte licht van allerlei soort is. De waarschijnlijkheid van het zich in aangeslagen toestand bevinden van het atoom beslist over wat gebeurt. Dirca heeft in 1927 den aard van koppeling tusschen stralingsveld en atoom vastgelegd. Nòg steeds is de structuur van het electron onzeker, maar tòch is er een begin van antwoord op de theorie van de lichtquanten. Absorptie en emissie van licht wordt thans in zijn aard meer bevredigend benaderd.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Physica 4220 D.)**

---

14 MEI 1940

B. **NEDERLAND. — Radiobericht van het Duitsche gezantschap te Den Haag aan den minister van Buitenlandsche Zaken te Berlijn. —**
Het Duitsche gezantschap heeft op 14 Mei het volgende radiobericht naar Berlijn gezonden:
Aan den Rijksminister van Buitenlandsche Zaken te Berlijn.
Vandaag, den 14den Mei, te 19 uur Amsterdamschen tijd, heeft zich bij mij de Nederlandsche generaal Schuurman vervoegd, en het volgende verklaard:
„Ik heb Uwe Excellentie de mededeeling te doen, dat de Nederlandsche weermacht, met uitzondering van haar troepen in Zeeland, voor de oprukkende Duitsche troepen de wapens neerlegt".
Ik heb van deze mededeeling acte genomen.
In aansluiting daarop heeft de opperbevelhebber der

Nederlandsche weermacht door bemiddeling van den Duitschen luchtvaartattaché, luitenant-generaal Wenninger, het opperbevel der weermacht te Berlijn verzocht, gevolmachtigde vertegenwoordigers der Duitsche troepen in Nederland ter bespreking over maatregelen tot handhaving van rust, veiligheid en orde, naar het hoofdkwartier in Den Haag te zenden.

(w.g.) Graf Zech, Duitsch gezant.

15 MEI 1940

A. NEDERLAND. — Verhouding Rijksmarken en guldens. - Tabel voor omrekening. —

De Burgemeester van Amsterdam brengt onderstaande tabel voor de omrekening van Duitsche Rijksmarken in Nederlandsche guldens ter kennis van de burgerij:

Voor Rijksmarken		in Guldens		Voor Guldens		in Rijksmarken	
R.M.	Rpf.	Gulden	Cent	Gulden	Cent	R.M.	Rpf.
	1		0.5		0.5		1
	2		1.5		1		2
	3		2		2		3
	4		2.5		3		5
	5		3.5		4		6
	6		4		5		8
	7		4.5		6		9
	8		5.5		7		11
	9		6		8		12
	10		6.5		9		14
	11		7.5		10		15
	12		8		11		17
	13		8.5		12		18
	14		9.5		13		20
	15		10		14		21
	16		10.5		15		23
	17		11.5		16		24
	18		12		17		26
	19		12.5		18		27
	20		13.5		19		29
	30		20		20		30
	40		26.5		30		45
	50		33.5		40		60
	60		40		50		75
	70		46.5		60		90
	80		53.5		70	1	05
	90		60		80	1	20
1	—		66.5		90	1	35
2	—	1	33.5	1	—	1	50
3	—	2	—	2	—	3	—
4	—	2	66.5	3	—	4	50
5	—	3	33.5	4	—	6	—
6	—	4	—	5	—	7	50
7	—	4	66.5	6	—	9	—
8	—	5	33.5	7	—	10	50
9	—	6	—	8	—	12	—
10	—	6	66.5	9	—	13	50
20	—	13	33.5	10	—	15	—
30	—	20	—	20	—	30	—
40	—	26	66.5	30	—	45	—
50	—	33	33.5	40	—	60	—
60	—	40	—	50	—	75	—
70	—	46	66.5	60	—	90	—
80	—	53	33.5	70	—	105	—
90	—	60	—	80	—	120	—
100	—	66	66.5	90	—	135	—
				100	—	150	—

Opmerking: 1 Gulden = 1.50 R.M.

B. NEDERLAND. — Capitulatie onderteekend. —

Berlijn, 15 Mei. (D.N.B.) Het opperbevel van de Duitsche Weermacht maakt bekend:

De capitulatie van het Nederlandsche leger is heden elf uur door den Duitschen Opperbevelhebber en den Opperbevelhebber van het Nederlandsche Leger en de Marine onderteekend.

C. NEDERLAND. — Verordeningen en bekendmakingen voor het bezette gebied. —

De Opperbevelhebber van het Duitsche leger en de Opperbevelhebber van de legergroep in Nederland hebben een aantal verordeningen uitgegeven, waaraan de bevolking der bezette gebieden van Nederland, België en Luxemburg zich stipt moet houden.

Oproep aan de bevolking van Nederland

Het door de Duitsche troepen bezette Nederlandsche gebied wordt onder het Duitsche militair-bestuur geplaatst.

De Legerbevelhebbers zullen de maatregelen, noodig voor de veiligheid der troepen en voor de bestendiging van rust en orde, uitvaardigen. De troepen zijn gehouden, de bevolking voor zooverre zij zich vreedzaam betoont, onder alle opzichten te ontzien en haar eigendom te eerbiedigen.

In geval van loyale samenwerking met de Duitsche overheden zullen de openbare besturen op hun post gelaten worden. Van het gezond verstand en het inzicht der bevolking verwacht ik, dat zij alle onbezonnen handelingen, elken aard van sabotage, van lijdzamen of daadwerkelijken weerstand aan de Duitsche weermacht zal nalaten.

Alle verordeningen van het Duitsche militair-bestuur zijn stipt en onvoorwaardelijk te volgen. Het zou de Duitsche weermacht spijten, indien zij zich, gedwongen door vijandelijke handelingen van onverantwoordelijke elementen der burgerbevolking, tot scherpe maatregelen tegen de gansche burgerbevolking moest genoodzaakt zien.

Dat ieder aan zijn arbeid en op zijn post blijve. Dan dient hij niet alleen zijn eigen belang, maar de belangen van zijn volk en van zijn vaderland.

De Opperbevelhebber van het Duitsche leger.

D. NEDERLAND. — Rijkskanselier Hitler looft Duitsche troepen in Nederland. - „Welvoorbereid, zich taai verdedigend, leger verslagen. —

Hoofdkwartier van den Fuehrer.

15 Mei. (D.N.B.) De Fuehrer heeft den in Nederland strijdenden soldaten van het Leger, het Luchtwapen en S. S.-Verfuegungstruppen op de volgende wijze zijn erkentelijkheid uitgesproken.

„Soldaten van het Nederlandsche oorlogstooneel. In vijf dagen hebt gij een sterk, welvoorbereid leger, dat zich achter bijna onoverwinnelijk lijkende hindernissen en militaire versterkingen taai verdedigde, aangevallen, zijn luchtwapen uitgeschakeld en het ten slotte gedwongen zich over te geven. Gij hebt daarmee een prestatie volbracht, die eenig is. De toekomst zal haar militaire beteekenis bewijzen. Alleen door uw voorbeeldige samenwerking, door de even vastberaden leiding en de dapperheid der soldaten, vooral echter door het heldhaftige optreden der den dood verachtende, met parachutes en met vliegtuigen gelande troepen, is dit succes mogelijk geworden. Ik zeg u uit naam van het Duitsche volk dank en spreek mijn bewondering uit."

E. NEDERLAND. — Bekendmaking van den Opperbevelhebber. - Mededeeling aan het Nederlandsche volk. —

De opperbevelhebber van Land- en Zeemacht maakt bekend:

De opperbevelhebber van Land- en Zeemacht hecht er aan, als hoogste vertegenwoordiger van het Nederlandsche regeeringsgezag, aan de Nederlandsche bevolking dank te brengen voor de treffende wijze, waarop zij in de dagen, voorafgegaan aan en gedurende den oorlog onze troepen heeft ontvangen en geschraagd. Samen hebben leger en bevolking, zoolang het mogelijk was, alles gedaan, wat voor de vrijheid van het land kon worden gedaan.

Thans, in de nieuwe zware omstandigheden, is het noodzakelijk, dat ieder in eigen beroep, werkkring of

bedrijf, rustig en ernstig zijn leven voortzet. Allen, op welke plaats zij hun arbeid ook vinden, moeten er, ongeacht verschil in geloof of overtuiging, toe bijdragen, het maatschappelijk leven in gang te houden.
Ook nu mag ons volk niet bij de pakken neerzitten. Het moet toonen, dat het niet alleen den strijd moedig onder de oogen heeft gezien, doch dat het zich eveneens met volle kracht kan zetten aan den wederopbouw van hetgeen door den oorlog is verloren gegaan en vernietigd. Onderling vereenigd, de gewijzigde omstandigheden dragend, zal het volk dit werk van herstel met energie verrichten.
Opnieuw moeten allen toonen Nederlanders te zijn in den waren zin van het woord, gedachtig aan de oud-vaderlandsche spreuk: „Ik worstel en kom boven".
Zoo spoedig dat mogelijk is, zullen nadere richtlijnen voor het maatschappelijk leven worden gegeven.
In afwachting daarvan beveel ik, dat elke vijandelijke handeling tegen het Duitsche Leger, zijn personeel, zijn materieel en zijn inrichtingen, verboden is en dat rust en orde onvoorwaardelijk moeten worden gehandhaafd.
De Duitsche Commandant heeft medegedeeld, dat handelingen hiermede in strijd, naar de Duitsche wetten streng zullen worden gestraft.

16 MEI 1940

A. DUITSCHE BESCHOUWINGEN OVER DEN MILITAIREN TOESTAND. — Drie strategische feiten. —

Berlijn, 16 Mei. (D.N.B.) De militaire deskundige van de „Völkischer Beobachter" schrijft over den succesvollen strijd in België en Noord-Frankrijk, dat ook de doorbraak naar Noord-Frankrijk is geslaagd en dat dit het derde beslissende feit in de eerste oorlogsweek is.
Het eerste was het innemen van de vesting-Holland, het tweede het bezetten van meer dan de helft van België.
Op den voorgrond staat thans de sprong naar de kust. Op het oogenblik, waarop het is gelukt door te dringen in Rotterdam en de andere punten van de westelijke havens aan de Noordzee, is een nieuwe bedreiging tegen Engeland ontstaan. Het was noodzakelijk de troepen, welke hierheen door de lucht waren vervoerd en welke in het begin slechts zwak waren, versterking te brengen of de hand te reiken. Het Nederlandsche leger, dat dapper heeft gestreden, heeft gepoogd dit te verhinderen, doch is hierin niet geslaagd. De druk van de Duitsche troepen was te sterk en de stoot van den sterken rechtervleugel van het Duitsche leger heeft zijn uitwerking niet gemist.
Het beteekent op het oogenblik veel, dat thans het Nederlandsche leger is uitgeschakeld. Hierdoor treedt een nieuwe bedreiging voor het Belgische veldleger op, of wel voor zijn Fransche en Britsche bondgenooten, indien zij werkelijk te hulp willen komen. Dit is evenwel nog geenszins zoo vaststaand als men dit te Brussel heeft aangenomen.
Met het verlies van de stellingen aan de Maas en het Albertkanaal en na den val van Luik is ook voor het Belgische leger een gevaarlijke toestand ontstaan. Het heeft zijn voornaamste verdedigingslinies prijs gegeven en is in een snellen terugtocht betrokken, welke nog wordt bemoeilijkt door de honderdduizenden van de burgerbevolking, die in zinloozen angst naar het Westen trekken. De Duitsche troepen begrijpen niet waarom zij vluchten, want ze voeren geen strijd tegen de burgerbevolking.
Ook de val van Namen brengt de Duitsche luchtmacht dichter bij zijn Engelschen tegenstander en bemoeilijkt den toegang tot het Rijnland en het Roergebied. Van niet zooveel belang is de stoot over de Maas, doch men zal niet het trotsche gevoel ontkennen, dat de Duitsche soldaten wederom Franschen bodem hebben betreden.

B. NEDERLAND. — Duitsche lof voor Nederlandsche Weermacht. - Geallieerde hulp ontbrak. —

Gezant Aschmann, bijgestaan door den heer W. Janke die door jarenlangen journalistieken arbeid in ons land dit zeer goed kent en op de hoogte is van hetgeen er in de Nederlandsche perswereld leeft, had eenige persvertegenwoordigers uitgenoodigd bij hem te komen, ten einde de gelegenheid te hebben, nu de overgang naar normalere toestanden in opbouw is, een uiteenzetting te geven van de opvattingen en constateeringen van de Duitsche overheid hier te lande.
Wat het optreden van de Nederlandsche weermacht betreft, gewaagde gezant Aschmann in het bijzonder nog met lof van de wijze, waarop het desbetreffende deel van het Nederlandsche leger zich heeft teruggetrokken van de Grebbelinie op de Hollandsche waterlinie, een strategische terugtocht, welke ver van gemakkelijk was, doch, voor zoover men van Duitsche zijde heeft kunnen constateeren, in alle opzichten overeenkomstig de hieromtrent bestaande plannen is uitgevoerd.
Van Duitsche zijde heeft men ervaren — hetgeen ons ook reeds was gebleken van andere zijde — dat er in Nederlandsche militaire kringen groote ontevredenheid heerscht ten aanzien van de geallieerden. Toen eenmaal het Nederlandsche leger den strijd had aangebonden, had men gerekend op een spoedige en zeer uitgebreide krachtige militaire hulp van Engeland en Frankrijk. Het Nederlandsche opperbevel had aan Engeland in het bijzonder vliegtuigen en krachtig afweergeschut gevraagd en voorts, ter bescherming van Rotterdam, oorlogschepen.
Wat deze laatste hulp betreft, heeft de Engelsche admiraliteit geantwoord, dat Rotterdam te ver af was om voor een dergelijke expeditie oorlogsschepen in gevaar te brengen. Engelsche vliegtuigen zijn er niet, althans nagenoeg niet, boven Nederlandsch grondgebied geweest, mogelijk met uitzondering van eenige jagers en verkenners, doch hieromtrent hebben wij geen zekerheid kunnen verkrijgen.
In totaal, aldus vernamen wij, zijn er volgens de aan de Duitsche militaire autoriteiten ter beschikking staande gegevens 700 Engelsche soldaten in Nederland geweest, van wie 60 pioniers, die opdracht hadden de olietanks te Rotterdam en Amsterdam te vernielen. Van de Nederlandsche luchtstrijdkrachten zijn vooral de verkenners en jagers in actie geweest. Aan Duitsche zijde heeft men weinig bemerkt van de Nederlandsche tweemotorige bommenwerpers, waarvan men meent te weten, dat zij zich thans in Engeland bevinden.
De Fransche hulp heeft zich beperkt tot een colonne met tanks, doch, volgens de constateeringen van Duitsche zijde, heeft deze zich in de omgeving van Gilzen Rijen dermate misdragen, dat dit de woede der bevolking heeft gewekt.
De parachutetroepen. — Op de conferentie is ook ter sprake gekomen het optreden van de Duitsche parachutetroepen. Hieromtrent heeft gezant Aschmann met den meest mogelijken nadruk ontkend, dat eenige Duitsche luchtsoldaat in Nederlandsche uniform gekleed zou zijn geweest, dan wel, dat personen in burger zouden zijn neergelaten.
De gezant wees er ook op, dat deze parachutetroepen tot taak hebben, zich zoo spoedig mogelijk in grooter verband te vereenigen, ten einde aldus een strijdbaren troep te vormen. Zouden de manschappen niet allen de officieele uniform dragen dan zou hun taak ernstig worden verzwaard, omdat het dan veel moeilijker zou zijn om elkaar terug te kennen.
De toestand van Nederland, aldus gezant Aschmann, is thans zoo, dat de Nederlandsche regeering weg is

en den wederopbouw van het land aan anderen overlaat. Aan dit herstel van den vroegeren toestand wordt reeds gewerkt. De inundaties worden zoo spoedig mogelijk geliquideerd, ten einde weer te komen tot normale waterstaatkundige verhoudingen.
Een groot deel van het Nederlandsche volksvermogen blijkt zich in het buitenland te bevinden. De goudschat van De Nederlandsche Bank bevindt zich in Engeland en Amerika en reeds in de Vereenigde Staten is 3 milliard Nederlandsch kapitaal belegd.
Aan het slot van deze eerste conferentie, welke voortaan tweemaal daags zal worden gehouden is een beroep gedaan om, ongeacht wat vroeger wel is geschied, thans naar beste weten mede te werken tot het bereiken van een goede verstandhouding tusschen Nederland en Duitschland. (De Telegraaf)

A. **NEDERLAND. — Hulp aan Rotterdam. - Mr. J. A. de Wilde regeeringscommissaris. —**
's-Gravenhage, 16 Mei. — De opperbevelhebber van Land- en Zeemacht maakt bekend, dat door hem is aangewezen mr. J. A. de Wilde, oud-minister van Binnenlandsche Zaken, om namens hem op te treden als regeeringscommissaris voor de hulpverleening aan Rotterdam.
Het bureau van den regeeringscommissaris is gevestigd Laan Copes van Cattenburgh 11 te 's-Gravenhage, tel. no. 112502.
Nadere mededeelingen volgen spoedig.
Iedereen wordt verzocht aan het vorenstaande een zoo groot mogelijke bekendheid te geven en den betrokken burgemeesters te willen verwittigen.

B. **NEDERLAND. — Burgers mogen na intreden van de duisternis weer op straat. —**
Den Haag (officieel). De Duitsche Militaire Bevelhebber in Holland maakt bekend: onder onmiddellijke opheffing van alle andersluidende beslissingen, tot nu toe genomen, wordt bepaald, dat de burgerbevolking ook na intreden van de duisternis haar volle bewegingsvrijheid behoudt.
Voor restaurants, koffiehuizen en café's gelden slechts nog dezelfde beperkingen, die reeds van kracht waren vóór het tijdstip, waarop Holland in oorlog was.
Dit beteekent dus, dat restaurants en dergelijke weer tot het gebruikelijke sluitingsuur geopend mogen zijn en dat ook het verkoopverbod voor alcoholische dranken weer wordt opgeheven.
Slechts de uitvoering van verduisteringsmaatregelen, welke reeds gisteren (Woensdag) waren aangekondigd, blijft van kracht tot nadere intrekking. Hierbij spreekt het vanzelf, dat van de burgerbevolking wordt verwacht, dat zij in het algemeen in haar optreden een bijzondere reserve aan den dag legt, welke geheel in overeenstemming is met het vertrouwen, dat de Duitsche militaire autoriteiten in haar stellen en daarom alles vermijdt, hetgeen het thans bereikte herstel van normale verhoudingen nog achteraf min of meer twijfelachtig zou maken.

C. **NEDERLAND. — Groetplicht voor Nederlandsche en Duitsche weermacht. - Uiting van wederzijdsche achting. - De kust beveiligd tegen aanvallen. —**
's-Gravenhage, 16 Mei. — Dat een basis van wederzijdsch vertrouwen van Duitsche zijde op prijs wordt gesteld, waardoor een gewenschte toenadering wordt geschapen, bewijst, dat hedenavond tusschen generaal Winkelman en den Duitschen militairen bevelhebber in Nederland is overeengekomen, dat een groetplicht tusschen de Duitsche en Nederlandsche weermacht met ingang van hedenavond wordt ingevoerd.
De Duitsche weermacht eert hiermede de Nederlandsche weermacht en het spreekt, dat ook anderzijds de Nederlandsche weermacht hiermede de Duitsche weermacht eert.
Deze wederzijdsche achting moet ook op de burgers van het land overgaan, zij moeten vertrouwen krijgen in den Duitschen soldaat, waardoor wederzijds een goede verstandhouding zal ontstaan. In den strijd der laatste dagen heeft de Nederlandsche soldaat zich dapper en eerlijk gedragen, zoo werd ons namens den Duitschen bevelhebber verklaard. Er is geen enkel bewijs, dat een Nederlandsch soldaat zich oneerlijk of niet dapper in den strijd heeft gedragen. Het is ook de traditie van den Duitschen soldaat om eerlijk en dapper te vechten.
Het wederzijdsch vertrouwen wordt ook aangetoond door het besluit van den Duitschen bevelhebber om meer bewegingsvrijheid toe te staan voor de Nederlandsche bevolking en de café's 's avonds open te laten, benevens het besluit om de Nederlandsche politie in volle functie te laten, waardoor men aanspraak kan maken op het vertrouwen der Nederlandsche bevolking.

De Valschermspringers. — Er is in de Nederlandsche bladen ten onjuiste verklaard, dat er Duitsche valschermspringers in andere dan Duitsche uniformen naar beneden zouden zijn gegaan. Dit zijn bewuste of onbewuste leugens geweest. De Duitsche valschermspringers hebben hun eigen Duitsche uniformen en niet één is er geweest, die in een andere kleeding naar beneden is gekomen.
De Nederlandsche regeering is om bewijs gevraagd, dat Duitsche valschermspringers niet in hun Duitsche uniformen naar beneden zijn gesprongen. Dit bewijs is niet geleverd kunnen worden, zoodat men moet vaststellen, dat de desbetreffende beweringen boosaardige verzinsels zijn geweest.
Erkend dient te worden, dat de Duitsche valschermspringers op volkomen eerlijke wijze den strijd hebben gevoerd.
Het D.N.B. geeft van bevoegde militaire zijde de volgende beschrijving van de kleeding van de Duitsche parachutetroepen. Deze eenheden dragen, zooals elk ander lid van de Duitsche weermacht, een uniform, welke met geen burgerkleeding kan worden verwisseld. De voornaamste kleedingstukken dezer troepen zijn: een grijze skibroek en hooge rijglaarzen, waarbij een blauwgrijze blouse. Bij het omlaagspringen wordt nog een blouse aangetrokken van groenachtig linnen en een dito korte broek. In plaats van de vliegermuts zet hij dan een stalen valhelm op, die in zijn vorm iets afwijkt van de overigens bekende Duitsche stalen helm. Een dergelijke uniform kan nooit, zoo wordt van Duitsche zijde met nadruk betoogd, aanleiding geven tot verwisseling met burgerkleeding. Alles wat daarover in het buitenland verspreid wordt, is dientengevolge kwaadwillige fantasie. **(Vor. ber. Parachutetroepen 4229 B.)**

Kust beveiligd. — De Duitsche kustbeveiliging van Nederland tegen Engelsche aanvallen is gereed en de Duitsche weermacht is thans in alle opzichten in staat aanvallen, tegen de Nederlandsche kust ondernomen, zeer beslist terug te wijzen. Dit beteekent in feite, dat de oorlog voor Nederland ten einde is.
Engeland kan, dank zij den maatregelen der Duitsche weermacht, geen gevaar meer voor Nederland opleveren.
De Duitsche luchtmacht heeft nooit bij nacht gebombardeerd, omdat zij dit uit technisch militair oogpunt onjuist acht. De Engelsche luchtmacht heeft dit echter wel gedaan, welke methode in geen enkel opzicht te verdedigen is. Het is een bewijs, dat de Engelsche luchtmacht het daglicht vreest en bij nacht tracht te opereeren. Voor deze Engelsche bedreiging behoeft Nederland echter niet bang te zijn. De Duitsche weermacht heeft afdoende maatregelen getroffen om Nederland veilig te stellen. Typeerend is het, dat 850 Duitsche soldaten, die in Nederland krijgsgevangen zijn gemaakt, naar Engeland zijn gevoerd. (Telegraaf)

A. NEDERLAND. — Bekendmaking voor het bezette gebied. —

Bezit van vuurwapens. —

1. Alle vuurwapens en munitie, handgranaten, explosieve stoffen en ieder ander oorlogstuig moeten worden afgeleverd. De aflevering moet binnen 24 uur op het naaste Duitsche veld- of plaatselijk commando gebeuren, voor zooverre ter plaatse niet anders bepaald is. De burgemeesters worden verantwoordelijk gesteld voor de stipte uitvoering van dit bevel. De bevelhebbers der Duitsche troepen hebben het recht uitzonderingen toe te laten.
2. Wie vuurwapens, munitie, handgranaten, explosieve stoffen of ander oorlogstuig bezit, in tegenstelling met deze verordening, wordt met den dood of dwangarbeid, in gevallen van minder gewicht met gevangenisstraf gestraft.
3. Wie op eenigerlei wijze in het bezette gebied tegen het Duitsche leger geweld gebruikt, wordt met den dood gestraft.

De opperbevelhebber van het Duitsche leger.

Verkoop levensmiddelen. —

Bij machtiging van den Opperbevelhebber van het Duitsche leger bepalen wij, in het belang van de geordende en rechtvaardige verdeeling van levensmiddelen over het bezette gebied, als volgt:

1. Levensmiddelen en gebruiksartikelen mogen slechts in eene, met het normale gebruik gelijkstaande hoeveelheid, verkocht of betrokken worden.
2. Hamsteren (d.i. ongewoon hooge inkoopen of bovenmatige bevoorrading) is verboden.
3. De Duitsche soldaten en rijksburgers zijn gehouden deze bepalingen in acht te nemen. Zij mogen slechts voor hunne eigene onmiddellijke behoeften koopen en dit tegen contante betaling. Slechts bij grootere bestellingen (hooger dan R.M. 500.—) kan door den bevelhebber der koopende eenheid met een leveringsbewijs worden voldaan.
4. Elk vergrijp tegen deze bepalingen zal gestraft worden.

De Opperbevelhebber der Legergroep.

Prijsverhooging. —

Bij machtiging van den Opperbevelhebber der Duitsche Weermacht verordenen wij als volgt:

Par. 1. De op het oogenblik der bezetting geldende prijzen en vergoedingen voor alle noodzakelijke artikelen, voor de gansche landbouw- als voor de nijverheidsvoortbrengselen, evenzeer voor het goederenverkeer van elken aard in het door het Duitsche Leger bezette gebied, en in het verkeer van deze gebieden met het Duitsche Rijksgebied, mogen niet verhoogd worden.
Verdragen, die door de beide verdragsluitenden zijn vervuld, vallen niet onder deze bepaling.
Par. 2. Het is verboden handelingen te verrichten door welke rechtstreeks of niet-rechtstreeks, de voorschriften, vastgelegd in par. 1, worden ontdoken, of kunnen worden ontdoken.
Als verhooging van prijs of vergoeding wordt ook beschouwd elke rechtstreeksche of niet rechtstreeksche vermindering der tegenprestatie, in het bijzonder voor wat betreft de betalings- of leveringsvoorwaarden, evenals de ongerechtvaardigde weigering, waren te fabriceeren of te leveren.
Par. 3. Voorzoover, uit gerechtvaardigden economischen grond, of ten einde onbillijke hardheid te vermijden, bevorderlijk is, kan de plaatselijk-verantwoordelijke „Oberfeldkommandant" of het door mij aangestelde bureel uitzonderingen toelaten of verordenen.
Par. 4. Wie handelt tegen de voorschriften dezer verordening, of tegen de tot hare uitvoering uitgevaardigde voorschriften en aanwijzingen, zal gestraft worden met geldboeten tot 30.000 R.M. en met gevangenisstraffen tot 6 weken of met een dezer straffen, in zooverre niet andere wetsteksten een hoogere strafmaat bepalen. Ook kunnen de tegen de voorschriften in prijs verhoogde artikelen in beslag genomen worden.

De opperbevelhebber der legergroep.

Invoering Duitsch strafrecht. —

Bij machtiging van den Opperbevelhebber van het Duitsche leger bepalen wij als volgt:
Par. 1. In zooverre een handeling, die volgens het Duitsche recht strafbaar is, aan het oordeel van krijgsraden of bijzondere rechtbanken onderworpen wordt, geldt het Duitsche strafrecht.
Par. 2. Het reizen uit de door de Duitsche troepen bezette gebieden van Nederland, België of Luxemburg kan slechts toegelaten worden door de plaatselijk-verantwoordelijke Orts- of Feldkommandanten. Dieper ingrijpende landsrechterlijke beperkingen blijven geldig.
Par. 3. Elk verkeer van onbevoegden met krijgs- of burgerlijke gevangenen, die zich in de macht en onder hoede van de Duitsche weermacht of beambten bevinden, wordt gestraft.
Par. 4. Samenscholingen op straten of openbare pleinen, het beleggen, houden van of deelnemen aan openbare vergaderingen of optochten, het verspreiden en drukken van vlugschriften zal gestraft worden. Uitzonderingen hierop kunnen door den plaatselijk-verantwoordelijken bevelhebber worden toegelaten.
Par. 5. Wie het werk neerlegt, met de bedoeling hierdoor de belangen der Duitsche bezetting te schaden, wie anderen dwingt het werk te staken of hen bij het werken tracht te hinderen, zal gestraft worden.
Par. 6. Wie in dagbladen of tijdschriften berichten openbaar maakt, die voor het Duitsche Rijk schadelijk kunnen zijn, of wier openbaarmaking door het militair-bestuur verboden is, wordt gestraft.
Par. 7. Wie niet-Duitsche radio-uitzendingen beluistert, hetzij in het openbaar hetzij gemeenschappelijk, of wie de mogelijkheid hiertoe schept, wordt gestraft.
Uitzonderingen hierop maken de niet-Duitsche zenders, die door het Duitsche militair-bestuur door openbare bekendmaking toegelaten zijn.
Par. 8. Wie radioberichten, of welke berichten dan ook verspreidt, welke een vijandelijk karakter tegenover Duitschland dragen, wordt gestraft.
Par. 9. Deze verordening treedt met haar afkondiging in werking.

De Opperbevelhebber der legergroep.

Bij machtiging van den Opperbevelhebber van het Duitsche leger maak ik bekend:

I. De Duitsche weermacht waarborgt den inwoners volledige veiligheid van persoon en eigendom. Wie zich rustig en vreedzaam gedraagt, heeft niets te vreezen.
II. Gewelddaden en sabotage worden met de zwaarste straffen bedreigd. Als sabotage wordt ook beschouwd: elke beschadiging of vernietiging van oogstproducten, voorraden of aanplantingen, die voor het bezettende leger van belang zijn, evenals het afscheuren of beschadigen van plakkaten of bekendmakingen.
Onder bijzondere bescherming van de Duitsche weermacht staan: gas-, water- en electriciteitswerken, spoorwegen en sluizen evenals kunstwerken.
III. De inlevering van wapens en munitie is door bijzondere bekendmaking bevolen. Voor herinneringswapens, buiten gebruik, is deze verordening niet van kracht. Jachtgeweren moeten onder opgave van naam, beroep en woonplaats van den eigenaar worden ingeleverd bij den burgemeester, die voor de bewaring verantwoordelijk is.
IV. Door het Krijgsgerecht wordt gestraft:
1. Elke ondersteuning van niet-Duitsche militairen in het bezette gebied.
2. Iedere hulp verleend aan burgers, die het bezette gebied willen ontvluchten.
3. Elke inlichting, verschaft aan personen of instellingen buiten het bezette gebied, welke de Duitsche weermacht of het Rijk zou kunnen schaden.
4. Elk verkeer met krijgsgevangenen.
5. Elke beleediging van personen, welke tot de Duitsche weermacht behooren, en van de Duitsche weermacht als dusdanig.
6. Samenscholingen op de straat, het verspreiden van vlugschriften, het beleggen van openbare vergaderingen en optochten, welke niet tevoren door de Duitsche legerleiding toegelaten zijn, evenals elke andere betooging, welke tegen Duitschland is gericht.
7. Opruiing tot staking, het moedwillige nederleggen van den arbeid, werkstaking en het verhinderen van werkwillige elementen.
V. De Staats- en Gemeentebesturen, politie en scholen zijn verplicht, op normale wijze verder te werken. Hiermede wordt de eigen bevolking gediend. De leiders dezer instellingen zijn voor loyale houding ten overstaan van de bezettende macht verantwoordelijk. De personen aangesteld in openbaren dienst zullen hunne wedde verder genieten.
VI. Alle nijverheidsinstellingen, handelszaken en banken moeten in het belang der bevolking open gehouden worden. De sluiting dezer, zonder geldige reden, wordt gestraft.
VII. In het belang van een geordende en gelijkmatige bevoorrading der bevolking is het hamsteren van waren of van artikelen voor het dagelijks gebruik (elke overmatige bevoorrading) streng verboden. Elke handeling in strijd met deze, wordt als sabotage beschouwd en gestraft. Het voor de dagelijksche levensbehoeften van de burgerbevolking noodige verkeer, bijzonder ook het marktverkeer, zal, in zooverre de militaire verhoudingen het toelaten, niet verhinderd worden. Producenten en handelaars van levensbehoeften zijn verplicht, hun bedrijf als voorheen uit te oefenen en hunne waren aan de verbruikers af te leveren en aan huis te brengen, voorzoover dit gebruikelijk was.
VIII. De verhooging van prijzen en vergoedingen van elken aard evenals van loonen over het peil, op den dag der bezetting vastgesteld, is verboden, in zooverre geen uitzonderingen uitdrukkelijk zijn toegelaten.
IX. De wisselkoers wordt als volgt vastgelegd:
Voor Rijksnederland: 1 gulden = 1.50 Reichsmark.
Voor België: 1 belga = 0,50 Reichsmark.
Voor Luxemburg: 1 Luxemburgsche frank = 0,10 Reichsmark.

De toepassing van een anderen wisselkoers wordt gestraft. Duitsche, evenals inheemsche geldswaarden moeten aangenomen worden. Men wordt gewaarschuwd, niet andere Duitsche geldsoorten in ontvangst te nemen, aangezien deze, daar zij uit Duitschland gesmokkeld zijn, niet omgewisseld kunnen worden, en daarom geen waarde hebben.

X. De Weermacht en de personen daartoe behoorende, zullen hunne inkoopen contant betalen. Dit geldt eveneens voor incidenteel door de burgerbevolking geleverden arbeid. Slechts bij bedragen, hooger dan 500 Rijksmark, of een daarmee gelijkstaand bedrag, zal de betaling door de Duitsche militaire overheden geschieden op vertoon van bescheiden door de Duitsche weermacht afgeleverd. De opperbevelhebber der legergroep.

(Vor. ber. Verordeningen 4228 C; Verhoud. Guldens en Rijksmarken 4228 A.)

A. **WAT IEDERE BURGER MOET WETEN. —**

Een ieder doe zijn arbeid en blijve op zijn post.
Levensmiddelen en gebruiksartikelen mogen slechts in normale hoeveelheden gekocht worden.
Ter bestrijding van dreigend typhusgevaar moet alle melk worden gekookt.
De tram rijdt tot tien uur des avonds; op Zaterdag en Zondag tot half elf.
De verduisteringsvoorschriften blijven van kracht.
Des avonds moeten alle ramen gesloten blijven.
Het gebruik van benzine is aan een vergunning onderhevig.
Samenscholingen, openbare vergaderingen en optochten zijn verboden.
Werkstakingen zijn verboden.
Prijsverhoogingen zijn zonder nadrukkelijke goedkeuring van de Duitsche overheid verboden.
Een gulden is gelijk aan anderhalve rijksmark. Deze valuta-verhouding geldt slechts voor Reichskreditkassenscheine. Rijksmarkbiljetten en andere betalingsmiddelen zijn hier te lande niet geldig.
Het reizen uit de bezette gebieden is zonder toestemming van de Duitsche overheid verboden.
Het luisteren naar niet-Duitsche radio-uitzendingen in het openbaar of gemeenschappelijk is verboden.
Tegen vriendschappelijken omgang tusschen Duitsche en Nederlandsche militairen en tusschen Duitsche militairen en de burgerbevolking bestaat geen enkel bezwaar.
Vuurwapens, munitie, handgranaten, explosieve stoffen en ander oorlogstuig moeten onverwijld worden ingeleverd. Herinneringswapens, buiten gebruik, vallen hier buiten.
Beleediging van de Duitsche weermacht wordt gestraft.
Hulp aan burgers, die het bezette gebied willen ontvluchten, wordt gestraft.
Gewelddaden en sabotage worden zwaar gestraft, evenals het beschadigen van aanplakbiljetten.
Ondersteuning van niet-Duitsche militairen wordt gestraft. (Alg. Hbld)

B. **NEDERLAND. — Order van het Opperbevel. - Onze geheele weermacht krijgsgevangen. —**

De geheele Nederlandsche weermacht moet als krijgsgevangene worden beschouwd. De officieren behouden hun wapens. (Telegraaf)

(Vorig bericht Ned. Weermacht 4229 B.)

C. **ENGELAND. — Kabinet-Chamberlain afgetreden. Winston Churchill premier. —**

Op 10 Mei is Neville Chamberlain als premier afgetreden. Hij wordt door Winston Churchill vervangen, die tevens minister van Defensie is. (N. Rott. Crt.)

(Vorig bericht Kabinet Chamberlain 4192)

D. **NEDERLAND. — Prijsverhooging niet toegestaan, ook hamsteren verboden. - Beperking van het motorverkeer. —**

Op bevel van den commandant van het Duitsche bezettingsleger maken de directie van Handel en Nijverheid en het Rijksbureau voor Voedselvoorziening in oorlogstijd bekend, dat het voor alle goederen en diensten verboden is de prijzen te verhoogen boven het peil van 9 Mei 1940.

Een ieder wien zulks aangaat, wordt opgedragen hieraan ten strengste de hand te houden.
De Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht beveelt, dat alle verkeer met burgerauto's en motorrijwielen, anders dan voor beroep of bedrijf van nu af verboden is. (Avondpost)

E. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Weg- en waterbouwkunde. - Inaugureele rede van prof. ir. F. A. Vening Meinesz over „Het probleem der evenwichtsstoringen in de aarde". —**

Een dezer dagen heeft prof. dr. ir. F. A. Vening Meinesz met een rede over „Het probleem der evenwichtsverstoringen in de aarde" zijn ambt als buitengewoon hoogleeraar in de afdeeling der weg- en waterbouwkunde aan de Technische Hoogeschool te Delft aanvaard.
Spr. behandelde in de eerste plaats de evenwichtsverstoringen, die tot uiting komen in die gebieden van de aarde, waar nog groote gebergte-vormende krachten werken, meestal gepaard gaande met aardbevingen. Hij beschouwde daarbij in het bijzonder den N. Indischen archipel, waarvan zoowel de geologie als de seismologie goed bekend zijn; hij had het zwaartekrachtsveld, dank zij de groote medewerking der Nederlandsche marine, kunnen bepalen. De daarbij gevonden strook van tekorten aan zwaartekracht, die door den geheelen archipel loopt, duidt een groot proces van naar binnen knikken der aardkorst langs die strook aan. De geologie der in die strook gelegen eilanden is hiermede in goede overeenstemming, zij vertoonen sterke plooiingen en overschuivingen. Uit het zwaartekrachtsveld kan men met groote waarschijnlijkheid de conclusie trekken, dat het geheele gebied van den Archipel door een groot vervormingsverschijnsel beheerscht wordt en dat de richting der samendrukking van de aardkorst daar ongeveer N.N.W.—Z.Z.O. is.
Voor het verkrijgen van inzicht in de oorzaken dezer processen zou het van veel beteekenis zijn, het onderzoek voort te zetten over alle gebieden, waar orogenese gaande is. Dank zij de medewerking der Amerikaansche marine heeft men reeds veel onderzocht in W. Indië en de hulp der Japansche marine heeft belangrijke resultaten in de nabijheid van Japan mogelijk gemaakt.
Vervolgens behandelde spr. andere verschijnselen, die op de evenwichtsverstoringen in de aarde duiden, n.l. het voorkomen van uitgestrekte velden van zwaartekrachts-anomalieën, zooals die bijv. gevonden zijn in den Oostelijken Atlantischen, den Indischen en den Westelijken Stillen Oceaan. Wegens de groote uitgestrektheid kunnen deze niet aan verstoringen in de aardkorst toegeschreven worden, doch moet men de oorzaak in de diepere plastische lagen zoeken. Dit wijst op stroomingen in de aarde en er is reden om te vermoeden, dat deze door onregelmatigheden in de temperatuursverdeeling teweeg gebracht worden, de onregelmatigheid in de afkoeling aan de oppervlakte en de verschillen in gehalte aan radioactieve mineralen maken dergelijke temperatuursonregelmatigheden waarschijnlijk. Deze stroomingen zouden wellicht door de groote meesleepende krachten, die zij op de aardkorst moeten uitoefenen, ook de vervormingsverschijnselen dier korst kunnen verklaren.
Ten slotte besprak prof. Vening Meinesz nog de aardbevingen, in het bijzonder die, waarvan de haarden op vele honderden kilometers diep liggen, ook deze duiden diep in de aarde optredende bewegingen aan. De diepste haarden vindt men in Japan, Ned.-Indië, bij de Tonga-eilanden en in Z. Amerika, dus alle om den Stillen Oceaan. De omranding hiervan schijnt dus in deze verschijnselen van bijzonderen invloed te zijn. Zij treden alle in de nabijheid van orogenetische zones op, doch de samenhang met de gebergtevorming aan de aardoppervlakte is nog duister. (Alg. Handelsblad)

A. **NEDERLAND. — Hulde aan onze vliegers. - Moed, Beleid en Trouw. —**
De opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft bij besluit van 18 Mei 1940 het ridderkruis der Militaire Willemsorde toegekend aan het wapen der militaire luchtvaart voor den betoonden grooten moed en zelfopoffering bij de vervulling van zijn oorlogstaak. Zonder te letten op aantal en hoedanigheid der vliegtuigen van den tegenstander hebben tot het uiterste de Nederlandsche vliegtuigbemanningen zonder de minste aarzeling overal aangevallen, waar zich daartoe de gelegenheid voordeed.
Ook het niet-vliegend gedeelte der militaire luchtvaart heeft onder de moeilijkst denkbare omstandigheden, zoowel op de vliegvelden als daarbuiten, voldaan aan het devies: „Moed, Beleid en Trouw".
De militaire luchtvaart heeft zich hiermede onsterfelijken roem verworven.
Het bovenstaande betreft een der belangrijkste onderdeelen van de luchtverdediging. Dit neemt echter geenszins weg, dat ook de andere onderdeelen, met name het personeel der luchtdoelartillerie, mitrailleurs en zoeklichten en dat van den luchtwachtdienst, hun taak op uiterst eervolle wijze hebben volbracht.
(Avondpost)

B. **NEDERLAND. — Dr. ir. J. A. Ringers tot regeeringscommissaris voor den wederopbouw aangesteld.**
's-Gravenhage, 20 Mei. — De opperbevelhebber van land- en zeemacht, in overeenstemming met den Duitschen opperbevelhebber in Nederland, maakt bekend, dat bij besluit van 18 Mei 1940, no. 5, dr. ir. J. A. Ringers is aangesteld tot regeeringscommissaris voor het herstel van het verkeerswezen, de drooglegging van onderwaterzettingen, den wederopbouw van steden, dorpen en gebouwen en al hetgeen daarmede samenhangt, en dat deze functie verder kortheidshalve zal worden aangeduid als: „regeeringscommissaris voor den wederopbouw".
(Telegraaf)

C. **NEDERLAND. — In belastingbetaling geen enkele wijziging. - Aangifte naar toestand op 1 Mei. —**
Het Departement van Financiën te 's-Gravenhage vestigt de aandacht er op, dat de verplichtingen ingevolge alle belastingwetten onverkort moeten worden nagekomen. In het bijzonder wordt er op gewezen, dat alle belastingen welke door middel van zegelplakking moeten worden voldaan — zooals omzetbelasting en zegelbelasting — op den bestaanden voet moeten worden betaald.
Bij betalingsmoeilijkheden in zake belastingen kunnen belanghebbenden zich wenden tot de desbetreffende rijksontvangers.
Ten aanzien van de belastingen naar inkomen en vermogen wordt onder de aandacht gebracht, dat in de uitgereikte biljetten op de gewone wijze aangifte moet worden gedaan naar den toestand per 1 Mei 1940. Eventueele wijzigingen in den toestand na dien datum kunnen in een begeleidend schrijven ter kennis van den inspecteur worden gebracht. Vóór 15 Juni zullen de inspecteurs geen waarschuwing doen toekomen ter zake van het niet tijdig inleveren van aangiftebiljetten.
In gevallen, waarin in eenige gemeente niet tijdig omzetbelastingzegels kunnen worden verkregen, zoomede in gevallen, waarin bepaalde fabrikanten zich ten gevolge van de buitengewone omstandigheden in de volstrekte onmogelijkheid bevinden deze contant te betalen, kunnen inspecteurs zoo noodig aan de desbetreffende fabrikanten voorloopig voor den duur van een maand een vergunning ingevolge artikel 11, derde lid, der Omzetbelastingwet, verleenen. Indien zulks onvermijdelijk is, kan zekerheidsstelling achterwege blijven.
Van Maandag af zijn zegels voor de tabaksaccijns voor fabrikanten, gevestigd in de vier Noordelijke provincies, in beperkte mate verkrijgbaar bij de inspecteurs der invoerrechten en accijnzen te Leeuwarden, Groningen en Zwolle. (Alg. Handelsbld.)

D. **NEDERLAND. — Operaties op de Zeeuwsche eilanden ten einde. —**
Berlijn, 18 Mei (D.N.B.) — Het Frontbericht van het D.N.B. meldt het volgende:
Door de capitulatie der Zeeuwsche eilanden zijn de operaties aldaar ten einde gebracht; de zuivering der eilanden zal nog eenigen tijd in beslag nemen, evenals het uitzoeken der gevangenen. (De Tijd)
(Vor. ber. Ondert. Capitulatie 4228 B.)

E. **NEDERLAND. — Duitsche strafrechtverordeningen. - Nederlandsche strafwet niet ter zijde gesteld.**
's-Gravenhage, 17 Mei. — In aansluiting op de afkondiging van verordeningen en bekendmakingen voor het bezette gebied wordt er van officieele Duitsche zijde met nadruk op gewezen, dat men hieruit niet de conclusie moet trekken, dat het de bedoeling is de Nederlandsche strafwet ter zijde te schuiven. De bepalingen van het Duitsche strafrecht worden uitsluitend in toepassing gebracht op handelingen, welke volgens het Duitsche recht onderworpen zijn aan het oordeel van Krijgsraden of bijzondere rechtbanken.

F. **FRANKRIJK. — Een rede van Reynaud in den Senaat. - „Het vaderland is in gevaar". —**
Het D.N.B. verneemt uit Parijs:
„Het vaderland is in gevaar". Met deze woorden begon Reynaud op 21 Mei zijn redevoering in den Senaat. Vervolgens poogde hij de oorzaken van de Fransche nederlaag te verklaren en zeide hij, dat Fransche divisies slechts in geringen omvang aan de Maas beschikbaar waren geweest. Daarna vervolgde Reynaud: Er zijn ongelooflijke fouten gemaakt. De bruggen over de Maas zijn niet opgeblazen. Ten onrechte heeft men de Maas beschouwd als een geweldige hindernis voor den vijand. Het legercorps, dat hier gestreden heeft, heeft uit minder goed opgeleide divisies bestaan. De beter getrainde troepen waren in België noodig geweest. Sinds 48 uren, zoo gaf Reynaud toe, rukt de vijand op en heeft Atrecht en Amiens bezet. Onze klassieke opvatting van oorlogsvoering is tot een nieuwe opvatting overgegaan, als gevolg van aanvallen van gemotoriseerde troepen en van parachute-troepen.
Troostend herinnerde Reynaud aan 1914. Wij hebben toen pas na onze aanvankelijke tegenslagen de overhand gekregen. Elke man en elke vrouw moet het groote uur begrijpen, die sommige volkeren niet of te laat begrepen hebben.
Twee mannen, die het recht hadden op hun lauweren te gaan rusten, Weygand en Pétain, hebben zich ter beschikking van het vaderland gesteld. Weygand bevindt zich thans op het slagveld. Ten slotte dankte Reynaud de Britsche luchtmacht, waarbij de senatoren zich van hun zetels verhieven. (Tel.)
(Vorig bericht Reynaud 4217)

G. **HET DIERLIJK LEVEN IN DE GROTTEN EN GROEVEN DER NEDERLANDEN. —**
De Maastrichtsche correspondent van de N. Rott. C. schrijft:
Er is in de laatste jaren een nieuwe belangstelling gekomen voor de Limburgsche Mergelgroeven, welke zich o.a. uit in een bestudeering van de daarin voorkomende fauna. Het zijn vooral de vleermuizen, wier aanwezigheid de aandacht heeft getrokken en wier doen en laten in de grotten door Nederlandsche onderzoekers wordt nagegaan.
Dr. Robert Leruth, wonende te Hermale bij Argenteau, heeft thans de geheele fauna van de Belgische grotten en den St. Pietersberg nagegaan en het resultaat daarvan neergelegd in een lijvig werk: La biologie du domaine souterrain et la faune cavernicole de la Belgique (N. 87 der Verhandelingen van het Kon. natuurhistorisch museum van België).
Dr. Leruth heeft 48 grotten zelf onderzocht en de gevonden dieren door specialisten laten determineeren. Zoo is een lijst ontstaan van niet minder dan 600 verschillende dieren. (Vermes, Arthropoda en Mollusca), die alle in één of meer grotten zijn aangetroffen en waaronder vele nieuwe vondsten zijn. Van alle wordt de vindplaats(en) en de datum der vondst vermeld, zoo ook waar het dier elders in een grot werd aangetroffen.
Leruth maakt daarbij onderscheid tusschen echte en onechte cavernicolen. Tot de eerste rekent hij dan de dieren, die om in de grotten heerschende meteorologische factoren (duisternis, vocht en vaste temperatuur) bij voorkeur in de grotten leven, en tot de tweede, die zich het daar laten welgevallen, zonder ze te zoeken. Maar wèl zoeken ze er iets anders dan de drie genoemde factoren en daardoor onderscheiden ze zich van zuiver toevallig in de grotten aanwezige dieren, die er als het ware tegen hun zin bij ongeluk in terecht zijn gekomen.
Voor de echte cavernicolen houdt Leruth zich aan de gebruikelijke indeeling in troglobieën, die dus uitsluitend in de grotten leven, de troglophilen, die er zoo in als buiten kunnen

leven, en de trogloxenen, die zich tot de grotten aangetrokken voelen maar er zich niet in voortplanten. Terwijl de onechte cavernicolen meestal afhankelijk zijn van een gastdier, en er hetzij als parasieten, hetzij als eters van guano of andere afvalstoffen in voorkomen.
Schrijver maakt interessante opmerkingen over wat men zou kunnen noemen de onderaardsche levensruimte.
Leruth wijst op de veelzijdigheid en groote uitgestrektheid der onderaardsche verblijfplaatsen.
Wat Schmitz, Waage en anderen vroeger met betrekking tot de Limburgsche grottenfauna hadden opgemerkt, is door Leruth volkomen bevestigd: in onze mergelgroeven komt een geheele reeks van Troglophilen voor. Troglobieën zijn er nog niet in gevonden en daarop bestaat, althans voor wat betreft de landdieren, ook geen kans; voor waterdieren is het niet absoluut uitgesloten. De wateren zijn nog niet onderzocht; zeer waarschijnlijk zal men daarom wel aquatische troglophilen vinden.
Waar het vleermuizenonderzoek in de laatste jaren in het middelpunt van de belangstelling staat, zij hier vermeld, dat Leruth enkel guanomest in belangrijke hoeveelheden aantrof in den afgrond van Comblain-au-Pont, in de grot van Han ter plaatse genaamd Pas du Diable en in de grot van Caestert, een dal van den St. Pietersberg. Hier komt ook de catops fusca, een keversoort, die uitsluitend van guano leeft, in een groot aantal voor. Dassenholen heeft Leruth aangetroffen in de grotten van Marche-en-Tamenne en Menil-Favay, maar deze komen ook voor in de mergelgroeven van Limburg, o.a. in die gelegen aan den Oostelijken heuvelrand van de Maasvallei en de Geulvallei, waarin het wel kan stinken naar den das.
De jongere generatie der Limburgsche natuurvrienden heeft in het werk van dr. Leruth een prachtige basis gekregen voor een verder onderzoek in de talrijke groeven.
Tot besluit willen we hier nog vermelden de slijmzwammen, die eveneens in de groeve van Caestert onder den St. Pietersberg voorkomen; deze vormen op den bodem der gangen een prachtig kantwerk. (N. Rott. Crt.)

A. **EUPEN EN MALMEDY WEER BIJ HET DUITSCHE RIJK. — Decreet van den Führer. —**
Berlijn, 19 Mei. (D.N.B.). — De Führer heeft op den 18den Mei 1940 het volgende decreet uitgevaardigd:
De krachtens het dictaat van Versailles van het Duitsche Rijk afgescheiden en bij België ingelijfde gebieden zijn weder in Duitsch bezit. Innerlijk zijn zij steeds met Duitschland verbonden gebleven. Zij zullen daarom ook niet tijdelijk beschouwd en behandeld worden als bezet vijandelijk gebied. Ik bepaal derhalve reeds thans:

1) De in het dictaat van Versailles van het Duitsche Rijk afgescheiden gebieden van Eupen, Malmédy en Moresnet vormen weer een bestanddeel van het Duitsche Rijk.
2) De genoemde gebieden worden ingedeeld bij de Rijnprovincie (regeeringsdistrict Aken).
3) Bepalingen over de uitvoering van dit decreet behoud ik mij voor. (N. Rott. Crt.)

B. **FRANKRIJK. — Weygand leidt thans Fransche operaties. - Gamelin vervangen. —**
Parijs, 20 Mei. (D.N.B.) — De Fransche Staatscourant publiceert twee verordeningen van het ministerie van Oorlog en Landsverdediging, namelijk:

Ten eerste: het opperbevel van de strijdkrachten te land wordt opgeheven.
Ten tweede: generaal Weygand wordt benoemd tot chef van den generalen staf van de landsverdediging, in de plaats van generaal Gamelin, en bovendien wordt hij benoemd tot opperbevelhebber voor alle deelen van het oorlogstooneel. (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Weygand 4194)

C. **NEDERLAND. — Dr. Seyss-Inquart Rijkscommissaris van het bezette gebied. —**
Berlijn, 19 Mei. (D.N.B.). —
Ten einde de openbare orde en het openbare leven in de onder de bescherming van de Duitsche troepen staande Nederlandsche gebieden te waarborgen, heeft de Führer den Rijksminister dr. Seyss-Inquart tot Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden benoemd.
De Rijkscommissaris oefent op het burgerlijke terrein het hoogste regeeringsgezag uit en staat onmiddellijk onder den Führer. Voor de tenuitvoerlegging van zijn voorschriften en voor de uitoefening van het bestuur kan hij zich van de Nederlandsche autoriteiten bedienen.
Het militaire gezag wordt door den Duitschen weermachtsbevelhebber in de Nederlanden uitgeoefend, die, evenals de opperbevelhebbers van de weermachtsdeelen, het recht heeft de maatregelen te nemen, welke noodig zijn voor de uitvoering van zijn militaire opdracht en voor de militaire veiligheid. Het in de Nederlanden bestaande recht blijft van kracht, voor zoover het met de bezetting vereenigbaar is.
Deze benoeming beteekent een verdere normaliseering van den internen toestand en van de verhouding van Nederland tot Duitschland. Dr. Seyss-Inquart is lid van het Rijkskabinet en geniet het volle vertrouwen van Rijkskanselier Hitler. (Telegraaf)
(Vorig bericht Photo dr. Seyss-Inquart 3174a; Levensbeschr. 3197 A.)

D. **EEN MILITAIR BEVELHEBBER VOOR BELGIE EN NEDERLAND BENOEMD. — Generaal Von Falkenhausen. —**
Het D.N.B. meldt uit Berlijn:
Kolonel-generaal von Brauchitsch, de opperbevelhebber van het Duitsche leger, heeft, krachtens de hem door den Führer en hoogsten bevelhebber der weermacht verleende bevoegdheden in de in het Westen bezette gebieden, de instelling van een militair bestuur gelast en generaal der infanterie von Falkenhausen tot militair bevelhebber in België en Nederland benoemd.
Tot de ambtsaanvaarding van rijksminister dr. Seyss Inquart, den door den Führer benoemden Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied en tot de benoeming van een militairen bevelhebber in Nederland zal het militaire bestuur in Nederland aan generaal der infanterie von Falkenhausen worden toevertrouwd. (Alg. Handelsblad)

E. **ONDERWIJS. — Hervatting. - Departement geeft regelen voor den gang van zaken. —**
's-Gravenhage, 18 Mei. — De secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het departement van Onderwijs, K. en W., maakt het volgende bekend:

I. Bij de hervatting van het onderwijs sta op den voorgrond:
a. onderwijs worde gegeven in waardigen nationalen geest;
b. bij alle onderwijs worde gewezen op de noodzakelijkheid tot strikte inachtneming van onze plichten tegenover de bezettende overheid; in het bijzonder worde tegen alle uitingen van nieuwsgierigheid gewaakt;
c. bij alle onderwijs worde op het overwegend belang van het zorgvuldig nakomen der eischen van de hygiëne gewezen. (De Tijd)

F. **BETALING AAN DUITSCHE CREDITEUREN. — Op normale wijze door storting op de clearing. —**
Met machtiging van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart maakt de directie van het Nederlandsch Clearinginstituut bekend, dat de voldoening van clearingplichtige schulden aan Duitsche crediteuren op normale wijze door storting in de clearing dient te geschieden.
Als omrekeningskoers voor verplichtingen in rijksmarken geldt, tot nader bericht, de laatst gepubliceerde koers van 75.63. (Financieel Archief)

G. **HET EENJARIG BESTAAN VAN HET PACT ROME-BERLIJN. — Hoogste Italiaansche onderscheiding voor Generaal-Veldmaarschalk Göring. —**
De koning-keizer heeft aan generaal-veldmaarschalk Göring medegedeeld, dat hij hem de halsketen der Annunciata heeft verleend. Hij deed dit in een telegram luidende:
„Het is mij een aangename taak u mede te deelen, dat ik ter gelegenheid van den op heden (22 Mei)

vallenden verjaardag van het pact van Berlijn de hoogste onderscheiding der Annunciata heb verleend aan Uwe Exc., die een der warmste en actiefste voorstanders is geweest van dit pact.

VICTOR EMANUEL".

Bij dezelfde gelegenheid heeft de Duce het volgende telegram aan Maarschalk Göring gezonden:

„Op het oogenblik, waarop Z. M. de koning-keizer U de hoogste ridderlijke onderscheiding verleent als bewijs van de groote erkentelijkheid voor Uw werk, dat er steeds op gericht was de banden tusschen Duitschland en Italië te versterken, wil ik U mijn gelukwenschen en mijn kameraadschappelijken groet doen toekomen. MUSSOLINI".

(N. R. Crt.) **(V. b. Ondert. Militair Pact 3804 B.)**

A. **STAATSRAAD DR. WOHLTAT TOT ECONOMISCH COMMISSARIS BENOEMD. —**

Van officieele zijde is op 2 Mei medegedeeld, dat Staatsraad dr. Wohltat weldra naar Nederland zal komen als economisch commissaris en als deskundig adviseur bij de Nederlandsche Bank. In deze functie is hij benoemd door den Duitschen opperbevelhebber, generaal Von Brauchitsch.

De nieuwe economische rijkscommissaris is een der knapste figuren uit Duitschlands economisch leven. Hij leidde in de afgeloopen jaren de onderhandelingen van zijn land met Roemenië (olie en maïs), Spanje en Italië. (Telegraaf - De Tijd)

B. **NEDERLAND. — Geleidelijke opheffing van het bankenmoratorium. —**

De Nederlandsche Bank deelt op 23 Mei het volgende mede:

Ten einde het economische leven hier te lande zoo snel mogelijk weder normaal te doen functionneeren, wordt onder meer gestreefd naar een spoedige opheffing van het bij Koninklijk Besluit van 10 Mei 1940 ingestelde bankenmoratorium. De bedoeling is, die opheffing geleidelijk te doen plaats hebben.

(Alg. Handelsblad)

C. **NEDERLAND. — Aanmaning tot tucht en orde. - Aan alle goedgezinde Nederlanders. —**

Met den grootsten nadruk brengen wij allen goedgezinden Nederlanders onder het oog, dat het in het hoogste algemeene belang is alle wrijving op het gebied van de binnenlandsche politiek te vermijden en tegen te gaan. Naar ons van officieele Duitsche zijde is meegedeeld, zijn er uit enkele plaatsen van ons land berichten binnengekomen over beleediging en zelfs mishandeling van bepaalde personen.

Dergelijke dingen dienen in alle geval voorkomen te worden. Gelukkig zijn de bedoelde gevallen blijkbaar slechts uitzonderingen geweest. Het is te hopen, dat het bij deze zal blijven, opdat tegenmaatregelen, die een ernstig karakter zouden kunnen hebben, vermeden kunnen worden. (N. Rott. Crt.)

D. **NEDERLAND. — Verordening betreffende de verduistering. —**

De opperbevelhebber der Duitsche legergroep heeft de volgende verordening inzake de verduistering uitgevaardigd:

1) Onmiddellijk van kracht wordt de bepaling van zonsondergang tot zonsopgang te verduisteren.

2) Alle gebouwen moeten zoo verduisterd worden, dat geen lichtschijnsel naar buiten dringt.

3) Iedere buitenverlichting moet zoo verduisterd worden, dat uit een hoogte van 500 m. in loodrechte en schuine blikrichting lichtverschijnselen niet meer waargenomen kunnen worden.

Alle lichtbronnen die gemist kunnen worden, moeten worden uitgeschakeld. Lichtreclames en verlichtingen van etalages moeten worden uitgeschakeld.

4) Bij alle verkeersmiddelen (automobielen, spoorwegen, tramwegen, schepen, enz.) moet de binnenverlichting naar buiten volledig verduisterd worden.

De schijnwerpers van de rijtuigen moeten zoodanig worden afgedekt, dat slechts een horizontale spleet die 5—8 cm lang en 1.5 cm breed mag zijn, het licht laat uitkomen.

Automobielen rijden op vrije straatwegen met gedempte schijnwerpers en groot licht. Bij tegenverkeer en in gesloten plaatsen moeten de schijnwerpers op klein licht gedempt worden.

Achter- en remlichten moeten verduisterd blijven branden.

Richtingwijzers moeten verder worden gebruikt.

Parkeerende rijtuigen moeten naar voren en naar achteren door verduisterde lichtbronnen worden aangegeven.

5) Uitschakeling der openbare electriciteits- en gasvoorziening is ten strengste verboden.

6) Overtredingen der voorschriften 1—5 worden zwaar gestraft. (Alg. Handelsblad)

(Vorig bericht Verduistering 4230 B.)

E. **PROF. DR. P. ZEEMAN. — 75 jaar. —**

Op 25 Mei heeft Prof. Dr. P. Zeeman, oud-hoogleeraar in de experimenteele natuurkunde aan de Amsterdamsche universiteit en winnaar van den Nobelprijs, zijn vijf en zeventigsten verjaardag gevierd. Hij is op 25 Mei 1865 te Zonnemaire, waar zijn vader predikant was, geboren, studeerde aan de H.B.S. te Zierikzee en het gymnasium te Delft en daarna aan de universiteit te Leiden, onder de hoogleeraren Kamerlingh Onnes en Lorentz. Hij werd in 1890 assistent en vier jaar later privaat-docent. Een jaar tevoren was hij gepromoveerd.

Na zijn promotie op het proefschrift: „Mededeelingen over het verschijnsel van Kerr" heeft Prof. Zeeman gestudeerd aan de universiteit van Straatsburg. In 1897 werd hij lector aan de Amsterdamsche universiteit, drie jaar later buitengewoon hoogleeraar in de experimenteele natuurkunde. In 1906 werd hij gewoon hoogleeraar.

Prof. Zeeman is vooral bekend geworden om het z.g. „Zeeman-effect". Dit betreft de vraag of de stof, waaruit de wereld om ons heen is opgebouwd, tot in het oneindige deelbaar is, ofwel dat er laatste deeltjes „atomen" bestaan, zooals hij het zelf formuleerde.

Newton had beweerd, „dat God in het begin der dingen de materie in massieve, vaste, harde, ondoordringbare en beweeglijke deeltjes schiep" en deze bewering was langen tijd aangenomen.

Prof. Zeeman had nu bewezen door den invloed van een magneetveld op de lichtverschijnselen te onderzoeken, dat er in de „atomen" nog weer kleinere geladen deeltjes „electronen" zijn. Hij slaagde er zelfs in, de eigenschappen van deze „electronen" te ontdekken. Dit was zeer moeilijk, omdat de nauwkeurigste en sterkste microscopen hier niet kunnen helpen. Hij ontwierp echter een proef, die volkomen slaagde, door een natriumvlam tusschen de polen van een sterken electromagneet te plaatsen en het natriumlicht met een spectroscoop te bekijken. Uit de onderverdeeling van het spectrum (het uitgestraalde licht) kon Prof. Zeeman zien waaruit een atoom bestaat.

Het Zeeman-effect heeft in de natuurkunde groote gevolgen gehad, vooral ook in de sterrenkunde en de kennis van de zon.

Prof. Zeeman bouwde voor zijn onderzoekingen een speciaal laboratorium. Om hoe kleine bouwsteenen der natuur het hier ging, blijkt wel uit hun afmetingen: een gram electronen bevat tien en daarachter acht en twintig nullen electronen. Honderd millioen atomen zijn te zamen slechts een centimeter lang.

Ook op andere gebieden der natuurkunde heeft Prof. Zeeman geëxperimenteerd, o.a. op het gebied der atoomkernen en het meesleepen van het licht door materie, die in beweging verkeert. Prof. Zeeman heeft talrijke werken en artikelen in binnen- en buitenland geschreven. Hij ontving behalve den Nobel-

prijs voor de Natuurkunde (in 1902) verschillende onderscheidingen, o.a. tien eeredoctoraten. Hij is ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw en Commandeur in de Orde van Oranje Nassau. Op zijn zeventigsten verjaardag is hij in de aula der Amsterdamsche Universiteit gehuldigd. (De Tijd)

(Vorig bericht Prof. P. Zeeman 1814 B.)

A. **NEDERLAND. — Helft der weermacht met groot verlof. - Geleidelijke demobilisatie. —**

's-Gravenhage, 24 Mei. — Na een bespreking tusschen de Nederlandsche en Duitsche militaire autoriteiten is besloten, dat met heden te beginnen de helft der Nederlandsche weermacht met groot verlof naar huis zal worden gezonden.

Dit verheugende besluit vindt zijn oorzaak in het streven van de autoriteiten om industrie, land- en tuinbouw zooveel mogelijk te helpen bij het terugkeeren naar normale toestanden en in het algemeen het maatschappelijk leven in ons land zooveel mogelijk te normaliseeren.

Daarom komen voor het groot verlof in de eerste plaats zij in aanmerking, die vóór de mobilisatie bij industrie, land- en tuinbouw, de voedselvoorziening en het openbare leven werkzaam waren of zij die hun betrekkingen moesten verlaten.

Den voorrang genieten zij, die zakenverlof hebben aangevraagd en daarna achtereenvolgens zij, die werkzaam zijn in: 1. landbouw-, tuinbouw- of mijnbedrijf; 2. voedselvoorzieningsbedrijf (bakkerij enz.); 3. bouwbedrijf; 4. ander openbaar of particulier bedrijf of dienst.

Voor elke van deze groepen afzonderlijk komen in aanmerking: a. werkleiders vóór andere werkkrachten; b. gehuwden vóór ongehuwden; c. ouderen vóór jongeren. (Telegraaf)

B. **TWEE WEKEN DUITSCH OFFENSIEF. —**

Berlijn, 24 Mei. (D.N.B.) — Na beëindiging van de tweede week van het groote Duitsche offensief in het Westen wordt de situatie in aanvulling op het Duitsche legerbericht van vandaag van bevoegde militaire zijde als volgt gekenschetst en samengevat:

1. De oorlog werd naar Frankrijk overgebracht en daarbij werd de doorbraak tot aan de Fransche Kanaalkust, welke het doel van deze actie was, geforceerd, ofschoon de afstand van Sedan naar Boulogne hemelsbreed nog ongeveer 300 K.M. meet en onder voortdurende gevechten overwonnen moest worden.

2. Het in Noord-Frankrijk en België geconcentreerde geallieerde stootleger, dat zich reeds door België heen in de richting van de Duitsche grens in beweging had gezet, werd teruggeworpen, zwaar gehavend en ten slotte in een groote val opeengedrongen. Zijn herhaalde wanhopige doorbraakpogingen der laatste dagen naar het Zuiden werden alle afgeslagen.

3. De aan het slot van de eerste verslagweek nog niet overwonnen groote Belgische steunpunt-vestingen Luik en Namen zijn bedwongen. Ook de reeds achter het huidige front liggende Fransche vesting Maubeuge is in Duitsche handen. Deze drie groote vestingen moesten als golfbrekers tegen den eventueel binnenvallenden Duitschen stortvloed dienen, maar zij hebben in de verpletterende branding geen stand kunnen houden.

4. De Duitsche luchtmacht bevocht de heerschappij in de lucht over België en Frankrijk en heeft daardoor in den zegetocht van het Duitsche leger, hetwelk zij ook in den strijd te land steeds weer op grootsche wijze hielp, een belangrijk aandeel. Zij vernietigde bovendien sinds het begin van het Westelijk offensief rond 2400 vliegtuigen van den tegenstander.

5. De Duitsche weermacht staat direct voor de Kanaalhavens, welke van het grootste belang voor Engeland zijn. De onophoudelijke aanvallen van het luchtwapen op de havenwerken en de succesrijke actie van het luchtwapen en de zeestrijdkrachten tegen vijandelijke schepen in de wateren voor de Belgisch-Nederlandsche kust en den Oostelijken uitgang van Het Kanaal, alsmede de rechtstreeksche luchtaanval op de Engelsche Kanaalhaven Dover, beteekenen een directe bedreiging van de op deze plaats nog slechts 40 km. verwijderde Engelsche kust.

De Duitsche Noordelijke vleugel staat aan het einde van de tweede week van het offensief voor de volbrenging van de hem in de eerste plaats opgedragen taak. Deze taak zal volbracht zijn, wanneer de Kanaalkust aldaar tot aan de monding van de Somme volkomen in Duitsche handen is en de omsingelde geallieerde legers uitgeschakeld zijn. Om dit doel te bereiken, is van verschillende zijden een vernietigingsaanval, welke concentrisch gericht is, aan den gang.

Dit is een aanvalsvorm, die reeds bij het begin van de vrijheidsoorlogen in den herfst van 1813 door de bondgenooten Pruisen, Rusland en Engeland met succes werd uitgevoerd, door Clausewitz werd onderricht en door Von Moltke en Von Schlieffen verder ontwikkeld werd. De overwinning van Tannenberg in 1914 en de vernietigingslag van Kutno in 1939 kunnen daarmede op één lijn gesteld worden. Er valt niet aan te twijfelen, dat ook in Vlaanderen en Artois in Mei 1940 het eindresultaat naar hetzelfde doel zal leiden, ook al zullen de Duitsche troepen nog voor zware gevechten komen te staan.

(De Telegraaf) **(V. b. Milit. Toestand 4229 A.)**

C. **NEDERLAND. — Blijvende of tijdelijke stopzetting van bedrijven verboden. - Werktijd niet minder dan 36 uur. - Beperking ontslag. —**

De Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft de volgende verordening afgekondigd.

Artikel 1.

Het is na 27 Mei verboden:

a. den arbeid in een onderneming blijvend of tijdelijk stop te zetten;

of den arbeidsduur te verminderen tot minder dan 36 uur; of

b. gedurende een tijdvak van dertig achtereenvolgende dagen 25 of meer arbeiders in een onderneming al of niet tegelijkertijd te ontslaan, zonder hiertoe vooraf schriftelijke vergunning te hebben verkregen van of namens den Directeur-Generaal van den Arbeid.

Aan deze vergunning kunnen voorwaarden worden verbonden.

Artikel 2.

1. Het verzoek om vergunning moet worden gericht aan het districtshoofd der arbeidsinspectie en bevat de redenen voor het verzoek en vermeldt het aantal en de soort van arbeiders, die door voldoening aan het verzoek geheel of gedeeltelijk buiten werk zullen komen.

2. Op het verzoek wordt zoo spoedig mogelijk beslist.

Artikel 3.

Het hoofd of de bestuurder van de onderneming, die in het tijdvak van 10 tot 28 Mei 1940 hetzij den arbeid in de onderneming heeft doen stopzetten; hetzij 25 of meer arbeidskrachten in zijn onderneming al of niet tegelijkertijd heeft ontslagen, geeft daarvan kennis aan het districtshoofd van de arbeidsinspectie vóór 3 Juni 1940, schriftelijk. Hij vermeldt daarbij de redenen van het gedane ontslag of van het stopzetten van den arbeid en het aantal en de soort van arbeiders, die als gevolg van het stopzetten van den arbeid of het ontslag buiten werk zijn gekomen.

Artikel 4.

Deze verordening treedt in werking met ingang van 28 Mei 1940. (Alg. Handelsblad)

D. **AARDBEVING. — Peru. —**

De aardbeving, welke Peru op 24 Mei heeft geteisterd, was de hevigste sedert veertig jaar. Voor zoover men tot nu toe kon nagaan, zijn meer dan 200 personen omgekomen en 5000 gewond. De bevolking van de hoofdstad Lima heeft grootendeels den nacht op straat doorgebracht. (De Maasbode)

A. De economische beteekenis van het hout. —

Van ouds is de boom de vriend des menschen geweest; de primitieve volken bewezen sommigen boomen goddelijke eer, hetgeen te begrijpen is, omdat zij voor een groot deel afhankelijk waren van den boom, die hen in de eerste plaats in staat stelde huizen te bouwen, later ook schepen, waarmee zij rivieren en zeeën konden bevaren.

Tot op dezen dag heeft het hout zijn groote beteekenis voor de menschheid behouden; de moderne wetenschap heeft de beteekenis zelfs nog weten uit te breiden: hout is thans een der belangrijkste grondstoffen voor de chemische industrie, zonder welke de menschheid haar huidig welstandspeil onmogelijk meer zou kunnen handhaven. Hout is in de eerste plaats de grondstof voor het papier, communicatiemiddel bij uitstek! Het sulfietproces heeft in de laatste tientallen jaren de productie op groote schaal van goedkoop papier mogelijk gemaakt. Maar daarnaast is het hout ook de grondstof bij uitnemendheid geworden voor de kunstzijde-industrie, terwijl op het oogenblik de stapelvezelindustrie, welke nog slechts aan het begin van een grootsche ontwikkeling staat, voornamelijk op hout als primaire grondstof steunt. Hout en steenkool zijn in oorsprong met elkander verwant; het gebruik van beide in de moderne industrie is gedeeltelijk zeer uiteen loopend, gedeeltelijk min of meer parallel; de steenkool, ontstaan uit wouden, is thans voornamelijk nog de energiebron bij uitnemendheid, het hout wordt voor andere doeleinden gebruikt, maar ook de steenkool wordt in toenemende mate grondstof in plaats van energiebron, eveneens voor de chemische nijverheid.

HOUT

Hoewel de houtrijkdom over de geheele wereld verspreid is, kan men toch zeggen, dat de voor boven genoemde doeleinden belangrijkste wouden gelegen zijn op het Noordelijk halfrond en wel in een cirkel rondom de Noordpool; in dit arctisch gebied, dus Noord-Europa, Siberië en Canada strekken zich onafzienbare pijnwouden uit, welke het meest geschikte hout voor bouwnijverheid en industrie leveren. De natuur werkt langzaam in deze zoo Noordelijk gelegen gebieden, maar in den loop der eeuwen heeft zij daar een reusachtigen rijkdom verzameld in den vorm van onmetelijke wouden. Wat de qualiteit betreft, loopen de verschillende soorten coniferen uiteen, maar meer nog dan qualiteit bepalen de geografische ligging en gesteldheid de exploitatie-mogelijkheid van deze wouden. In Siberië en Canada bv. is de loop der rivieren niet gunstig voor een gemakkelijken afvoer; daarentegen leent de natuurlijke gesteldheid van Noord-Europa—Noorwegen, Zweden en Noord-Rusland — zich zeer goed voor een gemakkelijken afvoer van hout. Het is dan ook aan deze factoren toe te schrijven, dat genoemde landen zoo'n groot aandeel in de wereld-houtvoorziening hebben: ruw genomen Zweden 17%; Finland 21%, Rusland 17%.

Uit het bovenstaande krijgt men evenwel nog geen volledig beeld van de beteekenis van de verschillende landen als houtleverancier, daar verschillende exportlanden, o.a. de Scandinaafsche, een zeer ontwikkelde cellulose-industrie hebben en dus hout verwerken tot cellulose en papier. Om een voorbeeld te geven: omstreeks het midden van de vorige eeuw bedroeg de uitvoer van gezaagd hout uit Zweden, het oudste hout-exportland, niet meer dan 100.000 standard (1 standard is 4.7 m³), een halve eeuw later een millioen standard! In deze periode heeft de houtindustrie zich ontwikkeld van houtzagerij tot cellulose-industrie: in 1937 was deze ontwikkeling nog sterker toegespitst, want terwijl de uitvoer van gezaagd hout 875.000 st. bedroeg, was de uitvoer van cellulose gestegen tot 2.552.000 droog gewicht en wanneer men den Zweedschen export van papier, niet alleen krantenpapier maar ook andere soorten, daarbij telt, moet men laatstgenoemde hoeveelheid nog vermeerderen met 664.000 ton.

Zooals reeds gezegd, zijn de Noord-Europeesche landen de grootste houtleveranciers; in 1936 leverde Europa 73% van den totalen uitvoer van ruw en half bewerkt hout, Canada en de Ver. Staten 27%. Hoe in de laatste 60 jaren de uitvoer van pijnboomhout uit de verschillende productiegebieden zich heeft ontwikkeld, blijkt uit het volgende overzicht.

	Houtuitvoer (in millioenen standaard)			
	1880	1913	1929	1936
Europa	1.761	4.130	5.095	4.232
Noord-Amerika	921	2.110	2.322	1.454
Andere landen	10	62	130	——
	2.692	6.302	7.547	5.686

De toenemende vraag van hout voor papier en textielfabricage zou een gevaar voor den woudrijkdom der aarde kunnen opleveren, wanneer de houtwinning in roofbouw zou overgaan. Tot nu toe schijnt daarvoor evenwel geen gevaar te bestaan. In de grootste houtlanden doet de natuur den houtrijkdom nog sterker toenemen dan de productie, niettegenstaande deze in de laatste decennia reusachtig is toegenomen. Ontbossching kan volgens vele geleerden leiden tot een uitdroging en verstuiving van den bodem, zooals in de Ver. Staten van Noord Amerika heeft plaats gehad. Typeerend is zeker, dat de groote woestijnen juist voorkomen in die werelddeelen, waarvan de bebossching ontbreekt of is verdwenen.

Door de groeiende beteekenis van hout als industrieele grondstof is het van het grootste belang, dat de houtrijkdom der wereld op peil wordt gehouden. In dit opzicht heeft de wetenschap de laatste jaren uitgebreide onderzoekingen gedaan en practische experimenten uitgevoerd. Het boschbeheer wordt in alle productielanden steeds meer op wetenschappelijke basis gebracht. Vroeger was de herbebossching in die landen voor een groot deel overgelaten aan de natuur; later is men systematisch tot vernieuwing overgegaan. In de laatste jaren heeft men echter ontdekt, dat dit kunstmatige herbebosschingsproces vaak leidt tot ongunstiger resultaten, speciaal wat de qualiteit van het hout betreft, dan het natuurlijke proces. In de Scandinaafsche en andere productielanden tracht men daarom de herbebossching als natuurlijk proces haar gang te laten gaan en die natuur vooral behulpzaam te zijn door conserveering van den bodem. Voorts heeft men ook de productie weten te vergrooten door nieuwe bosschen in hun geheel te kappen, maar een gedeelte van de wouden te laten staan, waardoor de herbebossching wordt bevorderd, terwijl die oude bosschen daarna nog een waardevolle aanvullende opbrengst geven.

Het is een noodzakelijke voorwaarde voor een succesvolle toepassing van dit automatische herbebosschingsprincipe, dat de intact gelaten wouden van goede natuurlijke qualiteit zijn en dus ook weer nieuwe goede boomen leveren. De boschbouw heeft zich de laatste jaren vooral op het onderzoek daarnaar toegelegd en voorts op dat naar ziekten, climatologische en andere omstandigheden.

(Alg. Handelsblad van 24 Mei 1940)

B. NEDERLAND. — Dr. Hirschfeld tot secretaris van Landbouw benoemd. —

's-Gravenhage, 25 Mei. — In de Nederlandsche Staatscourant van 24 Mei wordt gepubliceerd een besluit van den opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, generaal H. G. Winkelman, waarbij deze ir. A. L. H. Roebroek, directeur-generaal van den Landbouw, eervol ontheft uit zijn functie van waarnemend secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij.

Tot waarnemend secretaris is met ingang van 18 Mei benoemd dr. H. M. Hirschfeld, waarnemend se-

cretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, die dus nu de functies van secretaris-generaal van beide departementen in zich vereenigt.
Dit besluit werd genomen ten einde de coördinatie der vraagstukken waarmede de twee departementen zijn belast op de meest doeltreffende wijze te doen behartigen. Ir. Roebroek wordt dank betuigd voor de diensten in zijn functie van waarnemend secretaris-generaal bewezen. (Telegraaf)

A. **NEDERLAND. — Wederopbouw. - Adviseur benoemd. —**
De Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft besloten mr. J. B. Kan, lid van den Raad van State te benoemen tot adviseur in algemeene zaken van den Regeeringscommissaris voor den Wederopbouw. (Alg. Handelsblad) **(V. b. Wederopbouw 4233 B.)**

B. **NEDERLAND. — Organisatie van den arbeid. —**
De Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft met ingang van 21 Mei bij het departement van Sociale Zaken benoemd tot tijdelijk Regeeringscommissaris voor de organisatie van den arbeid prof. dr. J. E. de Quay, te Tilburg. (N. Rott. Crt.)

C. **KERK EN STAAT IN PORTUGAL. —**
De minister-president van Portugal, dr. Oliveira de Salazar, heeft op 25 Mei in de buitengewone zitting van den landdag over het concordaat en het missieverdrag met het vaticaan gesproken. Hij betoogde daarbij, dat het afsluiten van het concordaat in overeenstemming is met de roeping van Portugal in de wereld en met de historische beginselen van dit land; de staat zal zich van inmenging in de aangelegenheid der kerk onthouden, aannemende, dat ook de kerk harerzijds buiten de politiek zal blijven. De landdag besloot na deze uiteenzetting het concordaat en het missieverdrag te ratificeeren.
(Alg. Handelsblad)

D. **NEDERLAND. — Geldige Duitsche betaalmiddelen. - Alleen Reichskreditkassenscheine en muntstukken van 1, 2, 5 en 10 pfennig. —**
De burgemeester van Amsterdam brengt op verzoek der Duitsche militaire autoriteiten het volgende ter algemeene kennis:
Indien personen, die tot de Duitsche weermacht behooren, zouden trachten andere dan de in de Nederlandsche dagbladen aangeduide „Deutsche Reichskreditkassenscheine" in betaling te geven, dan gelieve men onmiddellijk de Duitsche Militaire Politie (Deutsche Feldgendarmerie) in het Amstel-Hotel te Amsterdam, telefoon 52800, hiervan kennis te geven, opdat deze de gegevens omtrent bedoelde militairen kan vaststellen.
Muntstukken van 1, 2, 5 en 10 pfennig dienen als wettig betaalmiddel te worden beschouwd.
(Alg. Handelsblad)

E. **CONSERVEN IN BLIK IN VERBAND MET DE VOLKSGEZONDHEID. —**
Nu het gebruik van conserven in blik steeds grooter wordt en de techniek in de bedrijven verschillende verbeteringen onderging, achtte de schrijver van dit artikel, W. Savage, het gewenscht een onderzoek, dat hij ook in 1927 verrichtte, te herhalen. Nagegaan werd het gehalte aan vitaminen dezer producten, vergeleken met dat van huishoudelijk gekookte, het al of niet voorkomen van vergiftigingen door in de inhoud van het blik opgelost tin, en ten slotte het optreden van voedselvergiftiging ten gevolge van het gebruik van conserven in blik.
De schrijver licht zijn bevindingen toe met verschillende tabellen. Ten aanzien van het vitaminengehalte is zijn conclusie, dat dit zeker niet achterstaat bij dat van in de huishouding bereide waar. Dit spreekt vooral ten aanzien van het voor zuurstof zoo gevoelige vitamine C. De verhitting in het hermetisch gesloten blik is van minder invloed, dan het koken in een steeds lucht bevattende pan. Als voorbeeld uit de praktijk, waaruit blijkt, dat conserven voldoende vitaminen bevatten, deelt hij mede, dat de 15 leden eener Fransche expeditie op Groenland, 13 maanden nagenoeg uitsluitend van in blik geconserveerd voedsel leefden, zonder dat eenige afwijking ten gevolge van het voedsel werd geconstateerd.
Ten aanzien van de tinvergiftiging deelt Savage mede, dat hij daarvan in de statistiek slechts één geval tegenkwam, terwijl het z.i. niet zeker is, dat dit werkelijk tinvergiftiging was. Het betrof een zeer oud blik, dat overal roest vertoonde.
Voedselvergiftiging werd ook eenige malen na het gebruik van conserven geconstateerd. De zoo gevaarlijke bacteriëele intoxicaties trof men hierbij vrijwel niet aan, hetgeen ook niet te verwachten is bij gesteriliseerde blikken. Eventueel aanwezige toxinen worden bij de verhitting niet steeds onwerkzaam. Gedurende de 35 jaar, waarin hij van deze voedselvergiftigingen studie maakt, zag de schrijver ze steeds afnemen, hetgeen klaarblijkelijk in verband staat met de steeds betere outillage der fabrieken. Zij staan meestentijds in verband met vischconserven. (Dit hangt hier wellicht mee samen, dat vele vischconserven zoogenaamde „halfconserven" zijn, d.w.z. dat zij niet zoo hoog zijn verhit, dat practisch steriliteit optreedt. Voorbeelden hiervan zijn alle vischconserven in mayonnaise en in gelei, verder appetit sild e.d. Zalm en pilchards, behooren o.a. tot de volledige conserven. De schrijver komt tot de slotsom, dat conserven heden ten dage minder gevaar bieden voor voedsel-vergiftiging dan ander voedsel. Zij zijn te waardeeren als een volwaardig, veilig voedsel. (Keesings Medisch Archief)

F. **VEREENIGDE STATEN. — Radiorede van president Roosevelt. —**
President Roosevelt heeft op 26 Mei een van zijn gebruikelijke „praatjes aan den haard" gehouden, dat per radio werd verspreid.
Hij verklaarde o.a., dat de toestand het noodig maakt op uitgebreide schaal te bewapenen. „Er is echter", aldus Roosevelt, „geen reden voor paniek".
De president deed een dringend beroep op het Amerikaansche volk, te storten in het fonds van het Roode Kruis tot hulp aan de bevolking in de oorlogsgebieden, waartoe tot dusver tien millioen dollar is bijeengebracht.
Hij besloot dit gedeelte van zijn toespraak met een oproep tot een gemeenschappelijk gebed, opdat de vrede spoedig moge terugkeeren. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4218 B.)

G. **PRINS WILHELM VAN PRUISEN OVERLEDEN. —**
De oudste zoon van den voormaligen Duitschen kroonprins, prins Wilhelm van Pruisen, is op 13 Mei 1940 aan het front zwaar gekwetst en is op 26 Mei in een veldambulance overleden.
Wijlen Prins Wilhelm werd op 4 Juli 1906 te Potsdam geboren. (N. Rott. Crt.)

H. **BELGIE. — Koning Leopold capituleert. —**
Hoofdkwartier van den Führer, 28 Mei. (D.N.B.). — Onder den indruk van de vernietigende uitwerking der Duitsche wapenen heeft de koning der Belgen het besluit genomen, den verderen zinloozen tegenstand te staken en om wapenstilstand te verzoeken. Hij heeft aan den Duitschen eisch tot onvoorwaardelijke capitulatie voldaan. Het Belgische leger heeft uit dien hoofde op den dag van heden de wapens neergelegd en heeft opgehouden te bestaan.

Mededeeling van minister-president Reynaud. —
Parijs, 28 Mei. (D.N.B.). — In zijn hedenmorgen gehouden radiorede heeft de Fransche minister-president, Reynaud, o.a. het volgende gezegd:
„Ik moet het Fransche volk heden, in een zeer moeilijk uur, mededeeling doen van hetgeen in den afgeloopen nacht is geschied. In het Noorden strijden

wij sinds dagen met alle kracht tegen het Duitsche leger. Sedert 14 Mei hadden de Duitschers het leger der geallieerden in twee groepen gesplitst, één in het Noorden en één in het Zuiden. In het Noorden streed het derde geallieerde leger, dat was samengesteld uit Franschen, het Britsche expeditiekorps en Belgen, onder het opperbevel van Blanchard.
Het Belgische leger heeft vannacht, op bevel van zijn koning, gecapituleerd.
Achttien dagen geleden richtte de koning zich tot ons. Thans heeft koning Leopold III de wapens neergelegd. Hij heeft dit besluit genomen tegen den eenstemmigen wil van het ministerie.
(Alg. Handelsblad - De Telegraaf)
(Vor. ber. Min.-pres. Reynaud 4233 F.)

A. **NEDERLAND. — Ambtsaanvaarding van Rijkscommissaris Rijksminister Dr. Seyss-Inquart. - Proclamatie. —**
Op 29 Mei om 12 uur aanvaardde de Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden, Rijksminister Seyss-Inquart („Der Reichskommissar für die besetzten Niederländischen Gebiete Reichsminister Seyss-Inquart") in de Ridderzaal te 's-Gravenhage het civiel gezag over Nederland.
Bij deze gelegenheid vaardigde de rijkscommissaris de volgende proclamatie uit:

PROCLAMATIE

Met ingang van heden heb ik het hoogste regeeringsgezag in burgerlijke aangelegenheden in Nederland op mij genomen.
De grootmoedigheid van den Führer en de kracht van de Duitsche weermacht hebben het mogelijk gemaakt, dat reeds weinige dagen na de door het vroegere bewind van Nederland opgeroepen catastrofe weder een ordening van het openbare leven tot stand wordt gebracht, welke in den bestaanden gang van zaken slechts in zooverre zal ingrijpen, als de bijzondere zich voordoende omstandigheden dit noodzakelijk maken.
Als Rijkscommissaris zal ik het hoogste regeeringsgezag in burgerlijke aangelegenheden in de onder de bescherming der Duitsche troepen staande Nederlandsche gebieden uitoefenen, om de openbare orde en het openbare leven te beveiligen. Ik zal alle maatregelen, ook van wetgevenden aard, treffen welke noodig zijn om deze opdracht te vervullen. Het is mijn wil, hierbij het tot dusver geldende Nederlandsche recht zooveel mogelijk van kracht te laten blijven, in de uitoefening van het bestuur de Nederlandsche autoriteiten te betrekken en de onafhankelijkheid van de rechtspraak te waarborgen. Ik verwacht daartegenover, dat alle in actieven dienst zijnde Nederlandsche rechters, overheidsambtenaren en functionarissen mijn deze doeleinden dienende verordeningen nauwgezet zullen nakomen en dat het Nederlandsche volk met begrip en beheersching deze leiding zal volgen.
De Nederlandsche soldaten hebben in den strijd goed gevochten. De Nederlandsche burgerbevolking heeft zich tegenover de strijdende troepen behoorlijk gedragen. Er staat niets in den weg, dat ons zou kunnen verhinderen, elkander met achting tegemoet te treden.
Het Duitsche volk vecht onder zijn Führer den beslissenden strijd om het zijn of niet-zijn uit, welken de haat en nijd zijner vijanden het opgedrongen hebben. Deze strijd gebiedt het Duitsche volk om al zijn krachten in te zetten en geeft het het recht, alle binnen zijn bereik liggende middelen aan te grijpen. Dit gebod en dit recht van den nood zullen ook op den levensstandaard van het Nederlandsche volk en op zijn economie inwerken. Ik zal er echter met zorg naar streven, dat het met het Duitsche volk naar den bloede verwante Nederlandsche volk niet tot ongunstiger levensomstandigheden vervalt, dan de gegeven lotsverbondenheid en de vernietigingswil onzer vijanden in dezen tijd noodzakelijk maken.
Ik heb als Rijkscommissaris de rijksbelangen in de onder de bescherming van de Duitsche troepen staande Nederlandsche gebieden te behartigen en ik zal ze behartigen. Het Nederlandsche volk zal in de vervulling van de taak, die uit het gemeenschappelijk lot voortvloeit, zich zijn land en zijn vrijheid voor de toekomst vermogen te verzekeren.
SEYSS-INQUART
(Vor. ber. dr. Seyss-Inquart 4234 C.)

B. **NEDERLAND. — Reichsmarknoten moeten worden ingeleverd. —**
De Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft op voordracht van den secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het Departement van Financiën besloten, dat ieder, die op eenigerlei wijze te beschikken heeft over „Reichsmarknoten" of deze onder zijn berusting heeft, verplicht is deze onverwijld in te leveren. (Telegraaf)
(V. b. Verhoud. Rijksmarken en guldens 4228 A.)

C. **NEDERLAND. — Rijksbureau voor tabak ingesteld. —**
Het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart maakt bekend, dat binnenkort een Rijksbureau voor tabak en tabaksproducten wordt ingesteld. Voor de verwerking van tabaksproducten is een vergunning noodig. (Alg. Handelsblad)

D. **NEDERLAND. — Financiering herstel oorlogsschade. —**
De Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft op 28 Mei besloten een commissie in te stellen, die tot taak zal hebben ten spoedigste voorstellen te doen:
a. nopens de beginselen, volgens welke van Overheidswege tegemoetkoming zal worden verleend in verband met geleden materieele oorlogsschade;
b. nopens de wijze, waarop de financiering hiervan zal dienen te geschieden.
Benoemd zijn tot lid en voorzitter van deze commissie: ir. W. H. van Leeuwen, te Delft; tot leden: prof. H. A. Kaag, te Tilburg; mr. K. P. van der Mandele, te Rotterdam; tot secretaris: prof. mr. P. Lieftinck, te 's-Gravenhage. (Telegraaf)

E. **NEDERLAND. — Koop en verkoop op den bon. —**
De volgende artikelen zullen binnenkort op een bon verkrijgbaar zijn: schoenen, brood en textielproducten (kleeren, kousen, onderkleeding enz.), koffie en thee. De termijn van de suikerdistributie wordt vergroot. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Suikerdistributie 3987)

F. **NEDERLAND. — Verklaring van den opperbevelhebber over de N.S.B. - Geen enkel bewijs van verraad. —**
Het hoofdkwartier van de N.S.B. deelt aan het A.N.P. mede:
Bij een onderhoud, dat mr. A. J. van Vessem, leider van de nationaal-socialistische fractie van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, op 21 Mei '40 te 's-Gravenhage in het hoofdkwartier van den generalen staf heeft gehad met den opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, generaal H. G. Winkelman, over de geruchten, die in omloop worden gebracht over verraad, dat door de N.S.B. zou zijn gepleegd, en waardoor de capitulatie van het Nederlandsche leger zou zijn veroorzaakt, welk onderhoud plaats had in tegenwoordigheid van den chef van den generalen staf, generaal-majoor H. F. M. baron van Voorst tot Voorst, heeft de opperbevelhebber uitdrukkelijk verklaard, dat hij geen enkel bewijs had, dat eenig verraad van de zijde der N.S.B. zou zijn gepleegd, en heeft de opperbevelhebber gewezen op de in zijn radio-rede van 14 Mei genoemde oorzaken der capitulatie: het ontbreken van materieel, dat tegenover de geweldige technische middelen van den tegenstander kon worden gesteld. (N. Rott. Crt.)

A. GENERAAL CHRISTIANSEN, MILITAIR BEVELHEBBER VOOR HET BEZETTE NEDERLANDSCHE GEBIED. —

Generaal Christiansen, die ingaande 29 Mei is opgetreden als Militair Bevelhebber voor het bezette Nederlandsche gebied, stamt uit een oud Noord-Friesch geslacht, een geslacht van zeevaarders. Herhaaldelijk zijn leden van dit geslacht naar Holland gekomen, waar zij bekendheid verwierven als gezagvoerders en harpoeniers. Zelfs bracht een van hen het tot een vooraanstaande positie in Amsterdam, waar hij ook deel uitmaakte van de vroedschap.

Generaal Friedrich Christian Christiansen

Ook de huidige bevelhebber, generaal Christiansen, is in Nederland lang geen onbekende, bij welke opmerking niet onvermeld mag blijven dat hij voor Nederland steeds zeer veel sympathie heeft gevoeld. Oorspronkelijk volgde generaal Christiansen de roeping van zijn geslacht; hij wijdde zich aan de zeevaart. Spoedig echter toonde hij belangstelling voor de luchtvaart, welke toen nog in den aanvang harer ontwikkeling was. In 1914, voor het uitbreken van den oorlog, behaalde hij zijn vliegbrevet. In den oorlog oogstte hij groote lauweren als marine-vlieger. De vredesvoorwaarden maakten toen een einde aan zijn vooruitzichten, doch hij liet zich niet ontmoedigen en wijdde zich opnieuw aan de zeevaart en wel in meer wetenschappelijken zin. In de jaren 1928 tot 1930 was hij gezagvoerder van verschillende groote zeeschepen; hij maakte diverse vaarten naar de Vereenigde Staten, Mexico en Zuid-Amerika en bracht in dien tijd ook meermalen een bezoek aan Nederland.

Toen de luchtvaart zich in Duitschland weer met rassche schreden ging ontwikkelen, richtte generaal Christiansen zich opnieuw in die richting. Thans legde hij zich meer op de constructie van nieuwe vliegtuigen toe. Het is nog niet zoo lang geleden dat generaal Christiansen commandant was van de DO-X, de reusachtige vliegboot, welke eenige jaren geleden haar beroemde reis om een groot gedeelte van den aardbol maakte. Commandant Christiansen was toen in die functie eenige dagen te Amsterdam waar — bij Schellingwoude — de roemruchte DO-X gemeerd lag.

Generaal Christiansen, die, zooals hiervoor vermeld, reeds lang nauwe relaties met Nederland onderhield, is thans zestig jaar oud. (De Tijd)

(Vor. ber. Milit. bevelh. 4234 D.)

B. DRIE WEKEN DUITSCH OFFENSIEF. —

Berlijn, 31 Mei (D.N.B.). — Aan het einde van de derde week van het groote offensief aan het Westelijk front wordt door het Duitsche Nieuwsbureau van deskundige militaire zijde het volgende resultaat gemeld:

1. Het Belgische leger heeft gecapituleerd en is voor den strijd volledig uitgeschakeld. De Duitsche troepen staan aan de Belgische kust.
2. Het Fransche eerste, zevende en negende leger zijn in den grooten vernietigingsslag in Vlaanderen en in Artois uiteengeslagen en buiten gevecht gesteld. De voortzetting van de Fransche Maginot-linie naar het Noord-Westen is van de kust bij Duinkerken tot Montmédy gedwongen en in Duitsche handen. Een nieuw Duitsch front strekt zich uit van de Fransche Kanaalkust bij Abbéville, de Somme op, langs de Oise en de Aisne tot de Maas ten Zuiden van Sedan. Daarmede is het Duitsche front tot op rond 100 k.m. de Fransche hoofdstad Parijs genaderd. De Duitsche luchtmacht beheerscht niet slechts de lucht boven dit front, doch dringt ook diep in het vijandelijke achterland waar verzamelpunten en opmarschbases onder haar voortdurende contrôle en wapenbereik liggen.
3. Het naar het vasteland gezonden Britsche expeditiecorps is in Vlaanderen vernietigd. Van de Belgische en Fransche Kanaalkust uit beheerschen het Duitsche leger, de marine en de luchtmacht de smalste punten van het Kanaal en den toegang tot de Theems. Van de nieuwe steunpunten aan de Kanaalkust uit is de Duitsche luchtmacht evenals de marine in staat, doeltreffende aanvallen op Engeland te ondernemen.
4. De belangrijkste verbindingswegen en spoorbanen voor den étappedienst door België en Noord-Frankrijk zijn in Duitsche handen. Door het spoedig herstel hiervan is de ravitailleering van den Noordelijken vleugel van het Duitsche leger in Frankrijk verzekerd.
5. In Duitsche handen zijn echter ook de buitengewoon belangrijke Belgische en Noord-Fransche kolenmijnen en industriecentra.

Aan het einde van de derde week van het offensief hebben de Duitsche troepen derhalve het geheele Britsch-Fransche stootleger uitgeschakeld en vernietigd, het front over 300 k.m. van de Duitsche grens naar het Westen verlegd en staan zij diep in Noord-Frankrijk, gereed voor nieuwe taken. De Britsche troepen bieden nog tegenstand op een kuststrook langs het Kanaal tusschen Duinkerken en Nieuwpoort, met een breedte van ongeveer 45 k.m. De diepte van dit frontoverblijfsel van het binnenland tot de kust bedraagt nog slechts 10 k.m. op zijn hoogst. De Britsche leiding tracht blijkbaar, ook met achterlating van wapens en uitrusting, ten minste nog zooveel mogelijk manschappen op de schepen te redden. De Duitsche aanval is echter aan het front Furnes-Bergues en ten Westen van Duinkerken reeds weder aan den gang om ook deze laatste rest der Britsche troepen weg te vegen. (N. Rott. Crt.)

(V. b. Twee weken Duitsch offensief 4236 B.)

C. NEDERLAND. — Gedemobiliseerden zonder werk.

De Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht heeft op 30 Mei een rondschrijven aan de burgemeesters doen uitgaan, waarin o.m. verzocht wordt degenen, die of gedemobiliseerd zijn, of op eigen initiatief naar hun haardsteden zijn teruggekeerd en die thans geen loonarbeid verrichten, dan wel niet aannemelijk kunnen maken, dat zij voor 8 Juni a.s. loonarbeid zullen hebben gevonden, onverwijld naar hun laatste militaire standplaats terug te zenden.

Deze maatregel is het logisch gevolg van en de sanctie op de voorwaarden waarop de helft van de gemobiliseerde weermacht met groot verlof naar huis is gezonden. Voor dit groot verlof kwamen immers slechts zij in aanmerking, die konden aantoonen, dat zij terstond werk zouden hebben dan wel verklaarden, dat zij kans zagen na thuiskomst werk te verkrijgen. (De Telegraaf)

(V. b. Ned. weermacht, 50% demobilisatie 4236 A.)

Astronomie

A. **De sterren in de naaste omgeving van de zon.** — Met het bloote oog kunnen wij de sterren tot ongeveer de 5½de groote-klasse nog goed waarnemen. Het totale aantal dier sterren bedraagt aan de geheele sfeer, dus aan het noordelijk- en het zuidelijk hemelhalfrond te zamen, ongeveer 3000. De helft daarvan kan maar tegelijk boven de horizon zijn, zoodat men ten hoogste een 1500 sterren tegelijk kan zien. De zwakste sterren daarvan, waarvan er de meeste zijn, worden echter door de absorptie van het sterrenlicht in den dampkring al op eenige hoogte boven de kim onzichtbaar, zoodat men wel kan beweren, dat er eigenlijk niet veel meer dan 1000 sterren tegelijk met het bloote oog waarneembaar zijn. Dit beteekent 1 voor het bloote oog zichtbare ster per 20 vierkante graden aan den hemel, d.w.z. in een vak van den hemel waarin men 80 volle manen zou kunnen plaatsen.

Als leek stelt men zich onwillekeurig voor, dat het juist de sterren in de naaste omgeving van de zon zijn, die zich als de helderste sterren aan ons zullen voordoen. Men is spoedig geneigd te denken, dat de helderste sterren, zooals Sirius, Wega, Aldebaran, Beteldjuza, Ridjel, Deneb, e.a. veel minder ver van ons verwijderd zijn dan de zwakke sterretjes van de 5de à 6de grootte-klasse, die juist nog met het bloote oog zichtbaar zijn, en zeer zeker dichterbij dan de zoogenaamde teleskopische sterren.

Deze opvatting is echter te naïef, te oppervlakkig en onjuist. Want er zijn twee omstandigheden, die de helderheid bepalen waarmede de sterren zich aan ons voordoen. Die omstandigheden zijn:

A. het feit dat de sterren niet alle gelijk zijn, doch een zeer verschillend lichtgevend vermogen bezitten.

B. het feit dat zij zich op zeer verschillende afstanden van ons verwijderd bevinden.

De lichtsterkte der sterren zouden wij, evenals dat bij gloeilampen geschiedt, in kaarsen kunnen uitdrukken. Van twee lampen, die een lichtsterkte van evenveel kaarsen bezitten, schijnt de verst verwijderde ons de zwakste toe. Wordt de afstand 2 maal, 3 maal, enz. zoo groot, dan wordt de helderheid 4 maal, 9 maal zoo klein, enz. Een lamp van 400 kaarsen op 500 m. afstand, schijnt ons daardoor even helder toe als een lamp van 100 kaarsen op 250 m. afstand. Voor de sterren geldt hetzelfde. Sterren met zeer groote lichtkracht kunnen ons zeer zwakke sterretjes toeschijnen wanneer zij maar zeer ver van ons verwijderd zijn, terwijl een dwergster, met geringe lichtkracht nog goed zichtbaar zal zijn wanneer zij maar dicht bij ons is. Doch sterren met geringe lichtkracht, die tevens ver verwijderd zijn, zullen zelfs met de grootste instrumenten niet waarneembaar zijn.

Gezien het verband dat er bestaat tusschen de schijnbare helderheid (op de bekende wijze in grootteklassen uitgedrukt), den afstand en de intrinsieke helderheid of lichtkracht, is het gemakkelijk te begrijpen dat de laatste berekend kan worden wanneer de afstand en de grootte-klasse bekend zijn. De sterrenkundigen zijn gewend de aldus berekende lichtkracht der sterren in die der Zon als eenheid uit te drukken.

Lichtjaren. — De afstanden der vaste sterren worden o.a. uitgedrukt in lichtjaren. Een lichtjaar is de afstand waarover het licht zich (met een snelheid van 300,000 km. per sec.) in den tijd van 1 jaar voortplant. Om „technische" redenen zullen wij den bol, met een straal van 16,3 lichtjaren om de zon als middelpunt beschreven, de naaste omgeving der zon noemen. Daarin bevinden zich 32 sterren, waarvan er 8 dubbelsterren zijn en 1 een drievoudige ster is, totaal dus 42 hemellichamen. Daaruit valt te becijferen dat de gemiddelde afstand van 2 sterren in onze omgeving van het Heelal, ongeveer 8 lichtjaren bedraagt. Legt men een appel neer in Berlijn, Vancouver, Tokio, Kaapstad en Sydney, dan zouden deze appels de bevolkings„dichtheid" van het Heelal kunnen illustreeren.

Het meerendeel van de sterren in onze omgeving bezit een zeer geringe lichtkracht. Van slechts 4 stuks is de lichtkracht gelijk aan of grooter dan die der zon; van 7 stuks ligt zij in tusschen 0.1 en 1 maal die der zon; van 6 stuks tusschen 0.01 en 0.1 maal die der zon. Van 25 stuks is de lichtkracht kleiner dan 0.01 maal die der zon. De 4 sterren met de grootste lichtkracht zijn alpha Centauri (Lichtkr. $=$ 1); Sirius (L $=$ 28); Procyon (L $=$ 6) en Altair (L $=$ 11). In deze gevallen gaat betrekkelijk groote lichtkracht samen met kleinen afstand (alpha Centauri: 4,3 lichtjaar; Sirius 8,6 lichtjaar; Procyon 11 lichtjaar; Altair 16 lichtjaar). Wij zien deze sterren dan ook helderder dan de 1e grootte-klasse.

Langs theoretischen weg is gebleken dat er verband bestaat tusschen de lichtkracht der sterren en haar massa („gewicht"). Zij zijn des te zwaarder naarmate haar lichtkracht grooter is. De speling in de sterrenmassa's is echter niet buitengewoon groot. Sterren met groote massa's zijn betrekkelijk zeldzaam; slechts een gering percentage van alle sterren is meer dan 10 maal zoo zwaar als de zon. Men kent voorts geen enkele ster waarvan de massa meer dan 10 maal zoo klein is als de zonnemassa.

Uit het feit dat de sterren in onze nabuurschap bijna alle een geringe lichtkracht bezitten, valt reeds te verwachten dat zij bijna alle een geringe massa hebben. Van slechts 3 stuks is de massa grooter dan die der zon (Sirius: 2 $\times$; Procyon: 1.6 $\times$; Altair 1.7 $\times$); van 9 stuks ligt de massa in, tusschen 0.5 en 1 $\times$ de zonnemassa; van 30 stuks is de massa kleiner dan 0.5 maal de massa der zon. Sterren wier massa te klein is, kunnen nimmer genoeg energie ontwikkelen om de voor uitstraling van zichtbaar licht benoodigde temperatuur te bereiken. Eerst bij een massa van ongeveer 0.05 à 0.1 maal de zonnemassa gaat een hemellichaam aanspraak maken op den naam van ster.

Het spectraal type. — Van het grootste deel der naburige sterren heeft men het spectraaltype kunnen bestudeeren. D.w.z., wanneer men haar licht laat gaan door een prisma van kwarts of glas, dan ontstaat een spectrum met bepaalde kenmerken, dat men aanduidt door een der letters O, B, A, F, G, K, M. Van de 38 exemplaren in onze buurt wier spectra bekend is, behooren er 4 tot het type A; 3 tot het type F; 2 tot het type G, 8 tot het type K en 21 tot het type M. De A-sterren zijn wit; de F-sterren geelwit; de G-sterren geel; de K-sterren oranje en de M-sterren rood.

Deze rangschikking van wit over oranje naar rood is tevens een rangschikking naar de temperatuur der oppervlakken. De witte sterren zijn het heetst (10.000°); de roode sterren zijn het koudst (3000°). De meeste sterren in onze buurt zijn dus koude, roodachtige dwergsterren. De hier genoemde verdeeling over de diverse spectraaltypen is niet een speciaal kenmerk voor onze omgeving van het Heelal; zij geldt in ongeveer dezelfde verhouding voor het geheele Melkwegstelsel.

Het theoretisch vastgelegde verband tusschen spectraaltype en massa komt ook in de omgeving der zon uit. De A-sterren zijn het zwaarst (massa gemiddeld 1.1 $\times$ die der zon); de M-sterren zijn het lichtst (massa 0.2 $\times$ de zonnemassa). Ook het verband tusschen spectraaltype en lichtkracht, zooals dat in het bekende diagram van Russell tot uitdrukking wordt gebracht, geldt in onze nabuurschap. De lichtkracht der A, F en G-sterren is gemiddeld 10 $\times$ die der zon; die der K-sterren is 0.2 $\times$ die der zon en die der M-sterren is 0.01 maal die der zon.

Witte dwergsterren. — Enkele merkwaardige exemplaren onder onze naburen zijn de witte dwergster-

ren. Zij behooren tot de spectraaltypen A en F en hebben dus een hooge oppervlakte-temperatuur, waarmede een aanzienlijke straling per eenheid van oppervlakte verbonden is. Doch daar zij zich slechts als zwakke sterretjes aan ons voordoen, moeten zij een geringe oppervlakte hebben; dus zijn het bollen met een kleine middellijn. Een bekende witte dwergster is de begeleidster van Sirius, wier straal niet grooter is dan 4 × de straal der aarde.
Wat haar afmetingen betreft, is zij volkomen vergelijkbaar met de planeet Uranus. Toch is de begeleidster van Sirius geen planeet, zooals wij in het zonnestelsel planeten kennen. De planeten der zon zijn geen zelflichtende hemellichamen en de comes van Sirius is het wel. Bovendien is de massa van de comes ongeveer gelijk aan de massa der zon, terwijl de grootste planeet van het zonnestelsel een massa heeft gelijk aan 11.000 der zonne-massa.
In de beschouwende omgeving der zon komen 4 van zulke witte dwergen voor: n.l. de begeleidster van Sirius, de begeleidster van Procyon, een der componenten van de 3-voudige ster O_2 Eridani en de ster van van Maanen. (N. Rott. Crt.)

(Vorig bericht Astronomie 4193 A.)

A. **EEN DAGORDER VAN RIJKSKANSELIER HITLER. — De demobilisatie in Nederland. —**
Aan een voor den opperbevelhebber van de Duitsche troepen in Nederland bestemde dagorder van den Führer, gedateerd 1 Juni, wordt het volgende ontleend.
Het Duitsche aanbod, Nederland in bescherming te nemen tegen het bewezen voornemen der westelijke mogendheden, Nederland tot opmarschbasis tegen het Roergebied te maken, is bij de Nederlandsche regeering in verband met haar geheime verstandhouding met de Westelijke mogendheden op een welbewuste weigering gestuit. Zij leverde daarmede volk en land over aan de verschrikking van een oorlog, bracht echter zichzelf buitenslands in veiligheid. De Duitsche weermacht heeft in den hierdoor noodzakelijk geworden strijd met het Nederlandsche leger al het mogelijke gedaan om de bevolking en het land te sparen. Dit standpunt van Duitsche zijde kwam in hooge mate tegemoet aan de houding zoowel van den Nederlandschen militair alsook van de Nederlandsche burgerbevolking.
Het was in overeenstemming met den cultureelen en moreelen stand van het met het Duitsche stamverwante Nederlandsche volk. De verantwoordelijke enkelingen, die Duitsche valschermjagers in gevangenissen geworpen, als misdadigers behandeld en daarna aan de Engelschen uitgeleverd hebben, zullen ter verantwoording worden geroepen.
De Nederlandsche soldaat heeft echter overal met open vizier en eerlijk gestreden en onze gewonden en gevangenen dienovereenkomstig goed behandeld. De burgerbevolking heeft niet aan den strijd deelgenomen en zich tegenover onze gewonden eveneens naar de wetten der menschelijkheid gedragen. Ik heb derhalve ook voor Nederland besloten, toestemming tot vrijlating der gevangen Nederlandsche soldaten te verleenen.
De verordening geeft verder voor deze vrijlating nadere richtlijnen aan. (N. Rott. Crt.)

(Vorig bericht Demobilisatie 4240 C.)

B. **NEDERLAND. — Het gefluister over verraad moet ophouden. - Duitsche weermacht in haar eer aangetast. —**
's-Gravenhage, 1 Juni. — Nadat het Nederlandsche leger de wapens had neergelegd, is van Duitsche zijde verschillende malen in het openbaar hulde gebracht aan het dapper optreden der Nederlandsche troepen. Wederkeerig is van Nederlandsche zijde respect getoond jegens de Duitsche weermacht voor haar prestaties in Nederland. De voortgezette fluistercampagne, dat in Nederland verraad zou zijn gepleegd, heeft hieraan echter weer afbreuk gedaan. Immers door de valsche voorstelling van verraadpleging wordt de indruk gewekt, alsof de successen der Duitsche weermacht hierdoor beïnvloed zouden zijn. Zooals reeds gebleken is uit de mededeeling van den opperbevelhebber, is van verraad niets gebleken en bewijs hiervoor heeft men tot heden toe niet kunnen bijbrengen. Ondanks het feit, dat dit openlijk is geconstateerd, blijft onder een zeker deel van het publiek een tendentieuze campagne aanhouden, waarbij op matelooze wijze wordt overdreven.
Men mag verwachten, dat de Duitsche militaire autoriteiten, het op prijs stellende, dat de eer der Duitsche wapenen onbezoedeld blijft, er mede zullen instemmen, dat de Nederlandsche instanties, die daartoe zijn aangewezen, de aanwijzingen van verraad, welke te harer kennis zijn gebracht, grondig en onbelemmerd zullen kunnen onderzoeken. Naar ons is medegedeeld, heeft dit onderzoek reeds plaats, zoodat te zijner tijd eventueele bewezen gevallen vanzelf aan het licht zullen komen. De Nederlandsche bevolking zal dan omtrent den aanvang van het verraad in eigen kring haar conclusies kunnen trekken.
Tot zoolang doet zij goed aan losse geruchten slechts die waarde te hechten, die losse geruchten verdienen. Het moet uit zijn met deze onbewezen geruchten en ieder, die meedoet aan het verbreiden er van, pleegt een gevaarlijk spel. (Alg. Handelsblad)

C. **NEDERLAND. — Huur- en pachttermijnen. —**
's-Gravenhage, 28 Mei. — De departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij brengen onder de algemeene aandacht, dat verschuldigde huur- en pachttermijnen van woningen, boerderijen en landerijen, behoudens ingeval van volstrekt en aantoonbaar onvermogen of van geheel vergaan van het gehuurde of gepachte, stipt op tijd behooren te worden voldaan.
Onverlet blijft het recht van huurders en pachters om op grond van gedeeltelijk vergaan of van aanzienlijk mindere landbouwbedrijfsopbrengsten (remissierecht) vermindering van huur of pacht aan den bevoegden rechter te verzoeken.

(Het Vaderland)

D. **ZWEDEN. — Neutraliteit. —**
Stockholm, 30 Mei. (D.N.B.) — Minister-president Hansson heeft in een rede verklaard, dat de militaire voorzorgsmaatregelen, welke Zweden heeft moeten nemen, slechts ten doel hebben den vrede te bewaren. Zweden is aan geen bedreiging blootgesteld; zijn neutraliteit is door de beide oorlogvoerende partijen gegarandeerd. Hansson zeide er van overtuigd te zijn, dat men jegens Zweden van goeden wil is. Niettemin moeten de voorzorgen gehandhaafd blijven, omdat Zweden in staat moet zijn de onaantastbaarheid van zijn gebied te verzekeren. (Telegraaf)

(Vorig bericht Neutraliteit 4202 A.)

E. **ITALIE. — Oorlogsdoeleinden zijn: Corsica, Gibraltar, Tunis en Suez. —**
Rome, 2 Juni. (D.N.B.) — Ansaldo, de bekende journalist en overzichtschrijver van de „Telegrafo", welke in nauw contact staat met het Italiaansche departement van Buitenlandsche Zaken, heeft in een radiotoespraak tot het Italiaansche leger, Corsica, Tunis, Gibraltar en Suez als oorlogsdoeleinden genoemd.
Iedereen weet, aldus verklaarde Ansaldo, hoe de Italianen sedert meer dan vijftig jaar in Tunis worden behandeld. Gibraltar is een vesting in handen der Engelschen. Suez vormt een nauwen pas en voor het passeeren daarvan moet een hoog bedrag worden betaald. Corsica, Tunis, Gibraltar en Suez zijn contrôle-steunpunten, welke tegen de Italiaansche onafhankelijkheid zijn gericht.
Deze steunpunten, deze misbruiken en inbreuken moeten verdwijnen, m.a.w. Italië moet zijn recht en vrijheid in de Middellandsche Zee verkrijgen. Dat

moet Italië met eigen middelen en eigen overwinningen bereiken. Het zou dwaas zijn erop te willen wachten, dat deze aanspraken door den hemel worden vervuld en ons in den schoot worden geworpen. (Alg. Handelsblad) **(V. b. Corsica en Tunis 4024 A.)**

A. **VERSNELDE CAMERALENZEN. —**
Men heeft ontdekt, dat het mogelijk is fotografische objectieven lichtsterker te maken door de lenzen, waaruit een objectief bestaat, moet zoo behandeld met een zeer dun laagje van bepaalde metaalfluoriden. Hierdoor wordt bereikt, dat het reflecteerend vermogen van de lensoppervlakken zeer sterk wordt verminderd, waardoor dus meer licht door de lens gaat en schadelijke reflecties, die dikwijls aanleiding geven tot zonderlinge en onplezierige resultaten op de foto, worden voorkomen. De zouten moeten worden aangebracht in het luchtledig en iedere lens waaruit een objectief bestaat moet zoo behandeld worden. Daardoor is de methode eerder van toepassing op nieuw te construeeren objectieven dan op reeds in gebruik zijnde. (Haagsche Post)
(Vorig bericht Photographie 4099)

B. **HET KOOLMONOXYDE-GEHALTE VAN DE ALVEOLAIRLUCHT BIJ ROOKERS. —**
Met het onderzoek van het koolmonoxyde-gehalte van den tabaksrook hebben velen zich bezig gehouden.
Onlangs hebben **Ehrismann** en **Abel** aangetoond, dat het resultaat van dit onderzoek afhankelijk is van de wijze, waarop het rooken plaats heeft. Zij stelden vast, dat bij een goed geventileerde ruimte het koolmonoxyde-gehalte van de lucht, ten gevolge van het rooken, nauwelijks de grens overschrijdt, die schadelijke gevolgen zou kunnen hebben. Zij namen voorts aan, dat de hoeveelheid koolmonoxyde van den tabaksrook voor de rookers zelf slechts in geringe mate schadelijk zou zijn, omdat het geïnhaleerde gif direct weer uitgeblazen wordt.
De ervaring leert echter, dat het rooken niet direct gevaarlijk is, doch het organisme kan hiervan nadeelige gevolgen ondervinden. De rook wordt weliswaar uitgeblazen, maar het is de vraag of de totale hoeveelheid koolmonoxyde het lichaam weer verlaat of dat een deel door het lichaam wordt opgenomen.
Saruta heeft getracht dit vraagstuk op te lossen door het verschil te bepalen van de hoeveelheid koolmonoxyde, welke bij kunstmatig rooken van een sigaret ontstaat, en de hoeveelheid, welke bij rooken volgens de gewone manier, wordt uitgeblazen; dit verschil zou de hoeveelheid koolmonoxyde aangeven, die door het lichaam wordt vastgehouden.
Deze methode kan echter aanleiding geven tot onjuiste uitkomsten, daar, zooals reeds is gezegd, de wijze, waarop het rooken plaats heeft, van invloed is en de gewone wijze van rooken niet precies door een of andere machine kan worden nagebootst.
Schrijver heeft, in plaats van deze indirecte methode, door het vaststellen van het koolmonoxyde-gehalte van het bloed en dat van de alveolairlucht, op directe wijze het koolmonoxyde-gehalte in het lichaam gedurende en na het rooken kunnen bepalen.
Een dergelijke methode was tot nog toe niet mogelijk, daar kleine hoeveelheden koolmonoxyde niet precies konden worden bepaald. Hij gebruikte den door **Noyons** geconstrueeerden diaferometer, waarmede kleinere hoeveelheden koolzuur kunnen worden aangetoond. Het te onderzoeken gasmengsel, dat koolmonoxyde bevat, wordt dan, alvorens den diaferometer te passeeren in een verbrandingsinrichting tot koolzuur verbrand. Van te voren wordt de aanwezige koolzuur door natronkalk gebonden. Het apparaat is zeer gevoelig. Reeds 0.03% CO_2 veroorzaakt een uitslag van 150 mm. door den galvanometer.
Alle proeven werden met één proefpersoon (schrijver zelf) gedaan. Hij rookte gemiddeld 20 sigaretten per dag en af en toe een sigaar en inhaleerde den rook een weinig. Daarna blies hij den rook weer uit en ademde dan wat meer uit tot ongeveer een normale uitademing had plaats gehad. De lucht, die nu bij zeer diepe exspiratie werd uitgeademd, werd bij de proefnemingen als „alveolairlucht" gebruikt.
Er volgt dan een beschrijving van de wijze waarop het onderzoek plaats had en de schrijver kon de volgende feiten vaststellen:

1o. Bij niet-rooken werden altijd sporen koolmonoxyde gevonden.
2o. Bij rooken kan men 's morgens nog vóór het rooken heeft eerst snel, daarna steeds langzamer in de alveolairlucht vinden.
3o. Bij het rooken van sigaretten stijgt het koolmonoxyde-gehalte langzaam; bij rookers van sigaren heeft dit sneller plaats; de top wordt gauw bereikt en daalt alweer tijdens het rooken.
4o. Over het algemeen is bij een zelfden tijdsduur van rooken, het koolmonoxyde-gehalte van de alveolairlucht bij sigaren hooger dan bij sigaretten.
5o. De uitscheiding van het koolmonoxyde na het rooken heeft eerst snel, daarna steeds langzamer plaats; 1½ uur na het rooken van een sigaar is het koolmonoxyde-gehalte nog hooger dan vóórdien.
6o. Het is niet met zekerheid uitgemaakt of koolmonoxyde door het slijmvlies van den mond wordt opgenomen.
7o. Gedurende het rooken van een sigaar kan 5% van het haemoglobine tot CO-Hb worden omgezet.

(J. Jongbloed. — Physiolog. Lab. Utrecht, Archives internationales de Pharmacodynamie et de Thérapie, (Keesings Medisch Archief)

C. **ROEMENIE. — Gigurtu vervangt Gafencu als minister van Buitenlandsche Zaken. —**
(D.N.B.) — Gafencu heeft op 1 Juni zijn ontslagaanvrage ingediend, welke door den Koning is aanvaard. De minister van Verkeer, Gigurtu, is met de leiding van het ministerie van Buitenlandsche Zaken belast.
Het aftreden van Gafencu wordt in verband gebracht met zijn gezondheidstoestand, die den laatsten tijd te wenschen overliet. Gigurtu gaat door als een voorvechter eener nationale Roemeensche buitenlandsche politiek. Hij was minister van Economische Zaken in het kabinet-Goga van December 1937 tot Februari 1938 als vertegenwoordiger van de nationale christelijke partij. (De Tijd) **(Vor. ber. Kabinet 4032 C.)**

D. **NEDERLAND. — Rijksbemiddelaars beslissen in Arbeidsgeschillen. —**
De Opperbevelhebber heeft betreffende de inschakeling van Rijksbemiddelaars bij geschillen over arbeidsvoorwaarden besloten:
Artikel 1. Indien een der partijen bij een collectieve arbeidsovereenkomst van oordeel is, dat de overeenkomst gewijzigd dient te worden, en de andere partij haar medewerking daartoe niet wil verleenen, kan eerstbedoelde partij zich dienaangaande tot het College van Rijksbemiddelaars wenden.
Artikel 2. Een werknemer in een onderneming, wiens loon na 9 Mei 1940 in onredelijke mate is verlaagd, of wiens arbeidsvoorwaarden overigens na dien datum belangrijk ongunstiger zijn geworden, kan zich dienaangaande tot het College van Rijksbemiddelaars wenden.
Artikel 3. Het College van Rijksbemiddelaars zal mondeling of schriftelijk zijn medewerking verleenen aan het tot stand komen van eene partijen bevredigende regeling.
Artikel 4. Blijkt het tot stand komen van een regeling, als in het vorige artikel bedoeld, niet mogelijk, dan zal het College van Rijksbemiddelaars zelf een regeling vaststellen, welke voor partijen bindend is.

Artikel 5. Het College van Rijksbemiddelaars kan zich van tusschenkomst onthouden, indien het eene zaak niet van voldoende gewicht acht. Het geeft daarvan kennis aan dengene, die de zaak aanhangig heeft gemaakt.
De regeling trad op 29 Mei in werking.
(Alg. Handelsblad)

A. **NICOLO PAGANINI. —**
Op 27 Mei van het jaar 1840 stierf te Nizza een der merkwaardigste figuren der romantiek, de Italiaansche vioolvirtuoos en componist Nicolo Paganini. Leven en werken van deze wonderlijke, door tallooze verhalen, mystificaties en anecdotes omgeven persoonlijkheid vormen niettegenstaande de vele inmiddels gepubliceerde objectieve gegevens nog steeds een psychologisch raadsel van den eersten rang. Zijn biografie overtreft aan romantiek, sensatie en geheimzinnigheid alles, wat het muziekleven in de eerste helft van de 19e eeuw op dit gebied typeert. Hij werd te Genua op 18 Februari 1784 geboren.
(N. Rott. Crt.)

B. **NEDERLAND. — Alles herstelt zich met grooten spoed. —**
De Duitsche en Nederlandsche autoriteiten gaan met grooten spoed voort in hun arbeid tot het herstellen van den normalen gang van zaken. Wij kunnen thans mededeelen, dat de ministeries van Financiën, Economische Zaken en Landbouw, alsmede de Nederlandsche Bank, hun gewone werkzaamheden hebben hervat. Voorts zijn ongedaan gemaakt talrijke maatregelen, welke het economische leven betreffen, in zooverre zij op de oorlogvoering waren ingesteld. Zeer hard wordt gewerkt aan het herstel van het spoorwegverkeer met die deelen van het land, welke door de instorting der bruggen van de hoofdsteden waren afgesneden. Ook de Posterijen werken hard samen met de Duitsche technische diensten tot een herstel van alle werkzaamheden, welke onder haar ressorteeren. (Avondpost)

C. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt vraagt nieuw crediet voor de defensie. —**
Washington, 30 Mei. (D.N.B.) — Na afloop van de eerste zitting der nieuwe commissie voor de landsverdediging, die 30 Mei in het Witte Huis met de bevoegde ministers bijeen is geweest, heeft president Roosevelt aangekondigd, dat hij op 31 Mei van het Congres opnieuw een milliard dollar voor bewapeningsdoeleinden zal vragen, en wel voor afweergeschut, pantserwagens, vliegtuiggeschut, vliegtuigen en munitievoorraden. De extra-aanschaffing van dit materiaal is, aldus Roosevelt, door de gebeurtenissen der laatste twee weken noodig geworden.
Een deel van het genoemde bedrag zal worden besteed voor de opleiding van 50.000 vliegers door de burgerlijke luchtvaartautoriteiten en voor de opleiding van werktuigkundigen en ander grondpersoneel door de jeugd-organisaties, o.a. uit den vrijwilligen arbeidsdienst. Men verwacht, dat in totaal een millioen jonge mannen zullen worden opgeleid.
Door dit aanvullende bedrag zou de defensie-begrooting van het op 1 Juli beginnende begrootingsjaar tot rond 4½ milliard dollar stijgen.
Roosevelt besloot zijn mededeeling met de opmerking, dat er geen reden voor paniek is, en dat hij dat ook den beurzen heeft medegedeeld. (Telegraaf)
(Vorig bericht Defensie 4082 A.)

D. **WAT IEDER VAN DE DISTRIBUTIE MOET WETEN. —**
Thee en koffie. — Van 6 Juni tot en met 5 Juli worden op bon 69 van het Algemeen Distributieboekje een half ons thee òf een half pond koffie beschikbaar gesteld.

Suiker. — Van 31 Mei tot en met 27 Juni geeft bon 70 van het Algemeen Distributiebonboekje recht op één kg. suiker. Distributiebonnen moeten nauwkeurig op de perforatie worden afgescheurd.

Schoenen. — Schoenen mogen alleen ge- en verkocht worden op vertoon van een specialen distributiebon, welke, zoo noodig, door het plaatselijk distributiekantoor verstrekt wordt aan degenen, die minder dan *f* 1200.— per jaar verdienen. Leerloos en zgn. zomerschoeisel vallen buiten de distributie-regeling.

Textielproducten. — Textielproducten (kleeding, kousen, enz.) mogen slechts aan particulieren verkocht worden op vertoon van hun distributie-stamkaart en dan nog slechts per één stuk of één paar tegelijk of wel stof voor één japon, enz.

Vaste brandstoffen. — Het distributiekantoor geeft op vertoon van de stamkaart bewijzen af voor wekelijks ½ hl. anthraciet of ½ hl. eierkolen of 1 hl. gascokes of 50 kg. bruinkoolbriketten uitsluitend voor degenen, die geen gas hebben en voor voedselbereiding aangewezen zijn op het gebruik van vaste brandstoffen.

Vloeibare brandstoffen. — Voor aflevering of koopen van vloeibare brandstoffen (benzine, petroleum, enz.) zijn speciale distributiebons noodig.

Waardelooze bonnen. — De bonnen 1 t/m 20 van het broodbonboekje en 1 t/m 13 van het algemeen distributieboekje kunnen vernietigd worden.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Distributie 4239 E.)**

E. **NEDERLAND. — Belastingen. - Onjuiste aangiften. - Generaal pardon indien vóór 15 Juni a.s. verbeterd. —**
Het Departement van Financiën maakt het volgende bekend.
De saamhoorigheid van de bevolking van Nederland legt iederen inwoner den duren plicht op, naar beste krachten bij te dragen tot leniging van den nood waarin het land door de krijgsverrichtingen is komen te verkeeren. Een ieder dient er van doordrongen te zijn, dat hij gehouden is zijn aangifte voor de belastingen naar inkomen en vermogen voor het belastingjaar 1940/1941 op tijd, juist en volledig te doen, en dat hij, indien hij deze aangifte reeds mocht hebben gedaan, deze ten spoedigste dient te verbeteren ingeval zij onjuist mocht zijn.
Aan belastingplichtigen, die over verstreken belastingjaren hun aangiften niet hebben gedaan, zooals het behoorde, wordt de gelegenheid gegeven hun fout te herstellen door begane onjuistheden te verbeteren, zonder dat zij zich daardoor blootstellen aan de sancties welke op het doen van onjuiste aangiften staan. Een juiste of verbeterde aangifte voor de belastingen naar inkomen en vermogen voor het belastingjaar 1940/1941 waaruit blijkt, dat over vroegere jaren onjuiste aangiften zijn gedaan, zal namelijk worden beschouwd als een uit eigen beweging gedane verbetering van die vroegere onjuiste en onvolledige aangiften.
Dit heeft in de eerste plaats tot gevolg, dat tegen de aangevers geen strafvervolging wegens het doen van onjuiste aangiften over vroegere jaren zal worden ingesteld. Voorts is bepaald, dat bij navordering van belasting over vroegere belastingjaren, waarvoor de wettelijke termijn van navordering nog niet is verstreken, geen verhooging zal worden gevorderd, en verder dat ook wegens andere overtredingen van de wetten op de belastingen naar inkomen en vermogen, zooals het overleggen van valsche of onjuiste boeken, bescheiden en opgaven, geen strafvervolging zal worden ingesteld.
Voor hen die hun aangiften over het belastingjaar 1940/1941 reeds hebben gedaan, staat de gelegenheid tot het verbeteren van eventueele onjuiste aangiften open tot 15 Juni 1940.
Ook zij, die door oorlogsomstandigheden, of om andere redenen niet in staat zijn verbeterde aangiften vóór 15 Juni 1940 te doen, zullen op straffeloosheid aanspraak hebben, indien zij den inspecteur der directe belastingen vóór dien datum van de onjuistheid hunner aangifteen kennis geven, met de verklaring dat zij ten spoedigste eene juiste en volledige aangifte zullen doen.

Mochten onjuiste aangiften voor de dividend- en tantième-belasting of voor de doode handbelasting zijn gedaan, dan kunnen ook deze voor 15 Juni 1940 straffeloos worden verbeterd. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Belastingen 4233 C.; Gen. pardon 1188 I.)

A. NEDERLAND. — Handel met Duitschland 1919—1939. —

	(in tons)				(in *f* 1.000)			
	Import van Nederland uit Duitschland	Perc. van onzen totalen invoer	Export van Nederland naar Duitschland	Perc. van onzen totalen uitvoer	Import van Nederland uit Duitschland	Perc. van onzen totalen invoer	Export van Nederland naar Duitschland	Perc. van onzen totalen uitvoer
1919 . .	3.643.909	33.59	1.077.376	39.50	893.935	27.12	578.026	33.38
1920 . .	5.503.146	39.83	1.165.656	27.65	905.396	26.88	420.526	24.21
1921 . .	6.194.380	35.98	1.041.603	18.23	650.182	28.04	254.311	18.57
1922 . .	6.508.180	33.42	1.517.469	21.97	608.437	30.04	167.775	13.74
1923 . .	5.023.480	25.97	1.481.318	17.03	494.868	24.63	186.790	14.33
1924 . .	8.973.868	39.61	2.256.748	22.29	576.743	24.41	469.792	28.29
1925 . .	12.183.664	47.97	2.283.271	18.51	593.972	24.20	468.911	25.94
1926 . .	15.356.810	54.18	2.147.200	13.57	667.700	27.34	380.764	21.77
1927 . .	12.893.810	45.06	2.907.136	20.28	654.153	25.66	465.774	24.52
1928 . .	13.369.455	44.79	3.227.386	20.52	730.271	27.21	467.739	23.54
1929 . .	14.605.611	47.13	3.141.321	19.27	842.055	30.59	455.529	22.90
1930 . .	14.961.779	47.66	3.043.600	18.33	767.684	31.74	365.714	21.28
1931 . .	13.709.393	45.85	2.752.873	16.37	619.567	32.37	255.961	19.51
1932 . .	9.873.450	40.16	2.493.656	19.33	400.289	30.80	178.752	21.38
1933 . .	8.784.018	36.47	2.375.603	19.01	379.343	31.38	157.488	21.79
1934 . .	8.584.988	37.76	2.555.648	19.61	298.318	28.73	176.642	24.93
1935 . .	7.566.001	37.02	2.213.919	17.37	239.324	25.57	129.247	19.21
1936 . .	7.219.932	35.47	2.059.668	15.50	237.139	23.33	116.612	15.70
1937 . .	8.385.316	35.66	2.326.403	14.72	327.367	21.11	176.107	15.41
1938 . .	7.870.910	34.55	2.286.145	16.05	300.895	21.27	153.880	14.90
1939 . .	8.173.064	33.62	1.901.426	14.96	357.793	23.59	136.138	14.09

(Telegraaf)

B. NEDERLAND. — Nederlandsche zeeschepen mogen niet veranderen van nationaliteit. —

Het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart maakt het volgende bekend:

1. Het is verboden, op eenigerlei wijze te bewerken of er toe mede te werken, dat een Nederlandsch zeeschip:

a. zijn hoedanigheid van Nederlandsch zeeschip verliest;

b. in eigendom, in gebruik of ter beschikking wordt overgedragen, voor zoover betreft overdracht aan niet-Nederlanders of naar het buitenland;

c. een vaart, een reis of een reeks van reizen aanvangt, welke niet geheel binnen het Rijk van Europa valt;

d. een vaart, een reis, of een reeks van reizen vervolgt, welke niet geheel binnen het Rijk van Europa valt, indien deze vaart, reis of reeks van reizen was aangevangen voor het in werking treden van het verbod.

2. De directeur van het rijksbureau Zeescheepvaart te 's-Gravenhage wordt gemachtigd een vergunning tot dispensatie van het onder 1 verbodene te verleenen.

Deze verordening treedt in werking met haar afkondiging. (De Maasbode)

C. ENGELAND. — Rede van Winston Churchill in het Lagerhuis. - Aantal geëvacueerde manschappen der Geallieerden bedraagt 335.000. —

Londen, 4 Juni. (D.N.B.) — In het Britsche Lagerhuis heeft minister-president Churchill een verklaring afgelegd over den oorlogstoestand.

Churchill ving aan met te verklaren, dat de Britsche vloot slechts dertig ongedeerde overlevenden uit Calais heeft teruggebracht.

Voorts beweerde spr. dat het aantal uit Vlaanderen teruggehaalde Fransche en Britsche troepen 335.000 bedraagt.

Wat de Engelsche verliezen aan manschappen betreft, noemde Churchill het aantal van 30.000 man die gevallen, gewond of vermist zouden zijn.

Aan materiaal zijn duizend stukken geschut, transport- en pantserwagens verloren gegaan.

„Hetgeen in Frankrijk en België is gebeurd, is echter", zoo ging Churchill verder, „een geweldige ramp. Het Fransche leger is verzwakt; België is verloren. Alle havens aan het Kanaal zijn in handen van Hitler. Men moet aannemen, dat een verdere slag tegen Engeland of Frankrijk onmiddellijk te verwachten is".

Churchill verklaarde ten slotte, dat Engeland en Frankrijk zich willen verdedigen en zich nooit zullen overgeven. Churchill besloot met te zeggen, dat zelfs wanneer Engeland zou worden veroverd, het Britsche imperium den strijd zou voortzetten.

(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Churchill 4232 C.)**

D. NEDERLAND. — Mr. M. M. Rost van Tonningen teruggekeerd. —

Naar het A. N. P. meldt, is mr. M. M. Rost van Tonningen, een der 21 Nederlanders die kort voor het uitbreken van den oorlog werden geïnterneerd te Ooltgensplaat, en later via België naar Calais gebracht, waar zij tenslotte door de Duitsche troepen werden bevrijd, op 2 Juni per auto naar zijn woning in Den Haag teruggekeerd. (Telegraaf)

(Vor. ber. 21 Nederl. geïntern. 4226 B.)

E. DE NEDERLANDSCHE BANK. — Jaarverslag 1939-'40. - Netto-winst *f* 2.550.996 (v. j. *f* 2.551.833). - Dividend *f* 55 (v. j. *f* 30) per aandeel. —

Aan het verslag over het boekjaar 1939-'40 van de Nederlandsche Bank ontleenen wij het volgende:

In de eerste plaats kan worden vastgesteld, dat de verscherping der politieke spanningen in Europa, die eindigde met het uitbreken van den oorlog, op 3 September 1939, tot schokken geen aanleiding gaf. Dat een grootere vraag naar bankbiljetten en zilveren munten intrad, kan echter geen verwondering wekken. Van 14 Augustus 1939 tot 26 Maart 1940 bedroeg de stijging van den biljettenomloop nog geen 9 procent. Zij vertegenwoordigde eene waarde van *f* 89.328.550 en werd in belangrijke mate overschreden door de daling van de saldi in rekening-courant met *f* 165.258.209. Ook overigens deden zich geen schokken voor.

Wat de eischen aan het particuliere bankwezen betreft, deze vonden in het algemeen niet hun oorsprong in een toeneming van de binnenlandsche credietvraag. Zij vloeiden in hoofdzaak voort uit het wegtrekken van buitenlandsch kapitaal, dat op korten termijn of in effecten in Nederland werd aangehou-

den. Zij vormde een der factoren, welke leidden tot een vermindering van den goudvoorraad van De Nederlandsche Bank. Bedroeg die voorraad bij de afsluiting van het boekjaar 1938-'39 *f* 1.322.5 millioen, bij het einde van het laatst verstreken boekjaar was hij, afgescheiden van de herwaardeering, verminderd tot *f* 1.013.6 millioen. Het grootste deel van deze vermindering komt intusschen op rekening van het tijdvak, dat aan het uitbreken van den oorlog voorafging. Dat deel beloopt *f* 193.1 millioen tegen *f* 115.8 millioen gedurende de zeven maanden, welke sedert den aanvang van den oorlog tot het einde van het boekjaar waren verstreken.

De herwaardeering leverde een voordeelig verschil op van *f* 221.794.467.69. Volgens de voorschriften van de betreffende wet is hiervan *f* 13.932.609.73 aan de Bank ten goede gekomen. Ten beloope van *f* 7.629.955.16 is die som aangewend voor de delging van het overblijvende deel der vordering op den staat, welke de bank, ingevolge de bepalingen der wet van 27 Mei 1932 op haar balans had gebracht tot voorloopige dekking van het in September 1931 op haar pondenbezit geleden verlies, voor zoover dit niet ten laste van de winst- en verliesrekening over het boekjaar 1931-1932 en uit de reserves der bank werd gedekt. Dat verlies bedroeg in totaal *f* 29.889.408.15, waarvan *f* 6.302.654.57 aan de reserves onttrokken werd.

Het gemiddeld opereerend kapitaal, berekend op grond van de dagelijksche cijfers, bedroeg in 1939-'40 *f* 284.731.275.—.

De netto-winst verschilde slechts weinig van die van het vorige boekjaar. Zij daalde van *f* 2.551.833 tot *f* 2.550.996. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(V. b. Ned. Bank 4191; verslag 1938-'39 3822 A.)

A. **HET EINDE VAN DEN STRIJD IN VLAANDEREN. — De val van Duinkerken. —**

Het opperbevel der Duitsche weermacht maakte op 4 Juni bekend:

De vesting Duinkerken is na zwaren strijd genomen. Veertigduizend gevangenen en een onoverzienbare buit vielen in onze handen. Daarmede is de geheele Belgische en Fransche Kanaalkust tot aan de Somme-monding geheel door Duitsche troepen bezet.

(Vor. ber. Krijgsverr. 4240 B.)

Oproep van Rijkskanselier Hitler aan het Duitsche volk. —

De Führer heeft den volgenden oproep uitgevaardigd:

„Aan het Duitsche volk. De grootste slag van alle tijden werd door onze soldaten zegevierend ten einde gebracht. In enkele weken tijds zijn meer dan 1.2 millioen tegenstanders in onze gevangenschap geraakt. Nederland en België hebben gecapituleerd. Het Britsche expeditieleger is voor het grootste deel vernietigd, voor het andere deel gevangen genomen of van het vasteland verdreven. Drie Fransche legers hebben opgehouden te bestaan. Het gevaar voor een binnendringen van de vijanden in het Roergebied is daarmede definitief voorbij.

Duitsch volk. Deze roemrijkste daad in de geschiedenis hebben de soldaten met inzet van hun leven en hun gezondheid, met ongekende inspanningen in bloedigen strijd verricht. Ik beveel daarom van heden af in geheel Duitschland voor den duur van acht dagen de vlag uit te steken. Dit is bedoeld als een eerbetoon aan onze soldaten. Ik beveel verder dat gedurende drie dagen de klokken moeten luiden. Hun klanken mogen zich vereenigen met de gebeden, waarmede het Duitsche volk zijn zonen van heden af weer zal vergezellen. Want hedenmorgen zijn de Duitsche divisies en luchteskaders opnieuw aangetreden om den strijd voor de vrijheid en de toekomst van ons volk voort te zetten".

Dagorder van Rijkskanselier Hitler aan de weermacht.

De Führer en opperbevelhebber van de weermacht heeft den volgenden dagorder uitgevaardigd:

„Soldaten van het Westelijk front.

Duinkerken is gevallen. 40.000 Franschen en Engelschen zijn als laatste rest van eens groote legers gevangen genomen. Een onoverzienbare hoeveelheid materiaal is buitgemaakt. Daarmede is de grootste slag der wereldgeschiedenis ten einde.

Soldaten. Mijn vertrouwen in u was grenzenloos. Ge hebt mij niet teleurgesteld. Het stoutste plan der oorlogsgeschiedenis werd door uw voorbeeldige dapperheid, door uw kracht tot het verdragen van de grootste inspanningen, de zwaarste beproevingen en moeite verwezenlijkt.

Soldaten. In enkele weken tijds hebt gij in den zwaren strijd tegen vaak bijzonder dappere tegenstanders twee staten tot capitulatie gedwongen, de beste divisies van Frankrijk vernietigd, het Britsche expeditiecorps verslagen, gevangen genomen of van het continent verjaagd. Alle eenheden van de weermacht te land en in de lucht zijn met elkander een edelen wedijver aangegaan in den strijd voor ons volk en het Groot-Duitsche Rijk. Dappere mannen van onze oorlogsmarine namen aan deze feiten deel.

Soldaten. Velen van u hebben hun trouw met het leven bezegeld. Anderen zijn gewond. De harten van ons volk verwijlen in diepe dankbaarheid bij hen en bij u. De plutocratische bestuurders van Engeland en Frankrijk echter, die gezworen hadden het opbloeien van een nieuwe betere wereld met alle middelen te verhinderen, wenschen de voortzetting van den oorlog. Hun wensch zal in vervulling gaan.

Soldaten. Met den dag van heden begint de strijd aan het Westelijk front opnieuw. Tallooze nieuwe divisies, die voor de eerste maal den vijand zullen zien en verslaan, trekken naar u toe. De strijd om de vrijheid van ons volk, om zijn- of-niet-zijn voor thans en voor de geheele toekomst, wordt daarmede voortgezet tot aan de vernietiging van die vijandelijke machthebbers in Londen en Parijs, die ook thans nog gelooven in den oorlog het beste middel te kunnen zien om hun aan de volkeren vijandig gezinde plannen tot uitvoering te brengen.

Hun historische voorlichting zal onze overwinning zijn. Geheel Duitschland is echter in den geest weer bij u". (De Telegraaf - Nieuwsblad v. h. Noorden)

B. **HET DUITSCHE BESTUUR OVER NEDERLAND — Een verordeningenblad voor het bezette Ned. gebied. - De besluiten van den Rijkscommissaris. —**

Bij de Rijksuitgeverij te 's-Gravenhage is verschenen No. 1 van het Verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied. In deze nieuwe uitgave worden de door den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied afgekondigde algemeen rechtsverbindende verordeningen bekend gemaakt. Deze bekendmakingen zullen gelijktijdig in de Duitsche en in de Nederlandsche taal plaats hebben.

Deze uitgave zal niet regelmatig verschijnen.

Het eerste nummer van dit Verordeningenblad bevat:

1. Decreet van den Führer over de uitoefening van de regeeringsbevoegdheden in Nederland van 18 Mei.
2. Oproep van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied aan het Nederlandsche Volk van 25 Mei.
3. Verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied tot uitoefening van de regeeringsbevoegdheden in Nederland van 29 Mei.
4. Decreet van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende den organisatorischen opbouw van de dienstbureau's van den Rijkscommissaris van 3 Juni.

Het decreet van den Führer en de verordening van den Rijkscommissaris over de uitoefening van de regeeringsbevoegdheden. —

De Rijkscommissaris.

§ 1. „Het bezette Nederlandsche gebied komt onder den „Rijkscommissaris voor het bezette Nederland-

sche gebied" te staan. Zijn verblijfplaats is 's-Gravenhage. De Rijkscommissaris is beschermer van de Rijksbelangen en oefent in het civiele ressort het opperste regeeringsgezag uit. Hij staat rechtstreeks onder mij en ontvangt van mij richtlijnen en instructies".

De militaire bevelhebbers.
§ 2. „De Duitsche weermachtsbevelhebber in Nederland oefent de militaire souvereine rechten uit; zijn vorderingen worden in het civiele ressort door den Rijkscommissaris uitgevoerd. Hij heeft het recht, die maatregelen voor te schrijven, die voor de uitvoering van zijn militaire taak en de militaire beveiliging noodzakelijk zijn. Hetzelfde recht hebben de opperbevelhebbers van de weermachtsdeelen".

Duitsche politie-organen.
§ 3. „Voor de uitvoering van zijn instructies kan de Rijkscommissaris zich van Duitsche politieorganen bedienen. De Duitsche politieorganen staan ter beschikking van den Duitschen weermachtsbevelhebber in Nederland, voor zoover het militaire behoeften vereischen en de taak van den Rijkscommissaris het toelaat".

Het Nederlandsche bestuur.
§ 4. „De Rijkscommissaris kan zich voor de uitvoering van zijn instructies en voor het uitoefenen van de administratie, van het Nederlandsche bestuur bedienen".

Het recht.
§ 5. „(1) Het tot nu toe geldende recht blijft van kracht, voor zoover het met de bezetting te vereenigen is.
„(2) De Rijkscommissaris kan verordeningen uitvaardigen, die kracht van wet hebben. De verordeningen worden in het „Verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied" afgekondigd".

Benoeming Rijkscommissaris.
§ 6. „Tot Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied benoem ik Rijksminister dr. Arthur Seyss-Inquart.

De uitvoering van het decreet.
§ 7. „Voorschriften voor de uitvoering en uitwerking van dit decreet gaan uit van mijn richtlijnen voor het civiele ressort van den Rijksminister en Chef van de Rijkskanselarij, voor het militaire ressort van den Chef van het Oppercommando van de weermacht".

Inwerkingtreding.
§ 8. „Dit decreet treedt in werking zoodra en voor zoover ik de order voor de uitoefening van de uitvoerende macht, welke ik den opperbevelhebber van het leger gegeven heb, intrek".
Het besluit is geteekend door den Führer, door den voorzitter van den ministerieelen raad voor de Rijksverdediging, generaal-veldmaarschalk Göring, den rijksminister en chef van de Rijkskanselarij, dr. Lammers, den chef van het oppercommando van de weermacht, Keitel, den Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop en den Rijksminister van Binnenlandsche Zaken, Frick.

De verordening van den Rijkscommissaris. —
Aan de verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied tot uitoefening van de regeeringsbevoegdheden in Nederland van 29 Mei, geldende voor den duur der bezetting van het Nederlandsche gebied door de Duitsche troepen, ontleenen wij het volgende:

Grondwettelijke en wettelijke bevoegdheden van Kroon en regeering.
§ 1 „(1) De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft, voor zoover noodig, ter uitvoering van zijn taak alle bevoegdheden, welke volgens de grondwet — en de wetten — aan den koning en de regeering toekwamen".

Wetgevende bevoegdheid.
2) „Maken de belangen van het Groot-Duitsche Rijk of de openbare orde of het openbare leven in Nederland het noodzakelijk, dan neemt de Rijkscommissaris de noodige maatregelen, ook die van wetgevenden aard. Deze verordeningen van den Rijkscommissaris bezitten kracht van wet".

Het recht in Nederland.
§ 2. „(1) Het tot nu toe geldende Nederlandsche recht blijft van kracht, voor zoover het vereenigbaar is met de bezetting en niet in strijd is met de bepalingen van het decreet van den Führer betreffende de uitoefening van de regeeringsbevoegdheden in Nederland (Duitsch rijkswetblad, deel I, blz. 778). De voor het bezette Nederlandsche gebied geldende verordeningen van den opprbevelhebber van het leger blijven voorloopig in kracht.
„(2) Alle rechtsvoorschriften moeten vóór de bekendmaking aan den rijkscommissaris worden voorgelegd. De bekendmaking moet worden geschorst, wanneer de rijkscommissaris dit wenscht.
„(3) De rijkscommissaris behoudt zich het recht voor, om aan de hem ondergeschikte Duitsche organen de bevoegdheden volgens alinea 2 over te dragen".

Nederlandsche autoriteiten.
§ 3. „(1) De rijkscommissaris bedient zich voor de uitvoering van zijn voorschriften van de Nederlandsche autoriteiten, voor zoover de aan hem ondergeschikte Duitsche diensten niet direct in werking treden.
„(2) De secretarissen-generaal van de Nederlandsche departementen van algemeen bestuur zijn aan den rijkscommissaris binnen het kader hunner bevoegdheden verantwoording verschuldigd voor het behoorlijk leiden van hun ambtsaangelegenheden. Zij kunnen, onverminderd de voorschriften van § 2, Alinea 2 en 3, uitvoeringsvoorschriften geven voor de geldende Nederlandsche wetten en voor de verordeningen van den Rijkscommissaris".

Duitsch commissarissen-generaal.
§ 4. „(1) De Rijkscommissaris oefent zijn bevoegdheden uit door middel van op zijn bureau werkzame Commissarissen-generaal.

Gevolmachtigden voor de provinciën.
„(2) De Rijkscommissaris benoemt Gevolmachtigden voor de afzonderlijke provinciën. Voor zoover noodig benoemt hij Bijzondere Gevolmachtigden voor afzonderlijke gebieden of voor speciale werkzaamheden.

Openbare rust, orde en veiligheid.
§ 5. „(1) Het bewaren van de openbare rust, orde en veiligheid wordt, voor zoover zich de Rijkscommissaris voor het doen uitvoeren van zijn verordeningen niet van Duitsche S.S.- en politietroepen bedient, opgedragen aan de Nederlandsche politie. De Nederlandsche politie staat onder toezicht van de Duitsche politie en is aan haar aanwijzingen gebonden.
„(2) Het opsporen en bestrijden van alle handelingen, die Rijks- en Duitsch-vijandig zijn, behoort tot de taak van de Duitsche politie.

De rechtspraak.
§ 6. „(1) De rechtspleging is onafhankelijk.
„(2) De uitspraken worden in den naam van het Recht gedaan.

„(3) De Rijkscommissaris bepaalt, welke vonnissen hem vóór hun uitvoering ter bekrachtiging moeten worden voorgelegd.
„(4) De Rijkscommissaris bepaalt bij verordening, welke strafbare feiten aan het oordeel van de Bijzondere Rechtbank moeten worden onderworpen en in welke gevallen personen van Nederlandsche nationaliteit voor den Krijgsraad of voor den Duitschen politierechter moeten verschijnen.
§ 7. „Binnen een termijn, die door den Rijkscommissaris bepaald wordt, moeten de in actieven dienst zijnde rechters, openbare ambtenaren en beambten, alsmede alle leeraren aan openbare en particuliere onderwijsinrichtingen onder eede een verklaring afleggen, dat zij de verordeningen en andere bepalingen van den Rijkscommissaris en van de hem ondergeschikte Duitsche organen stipt zullen nakomen en dat zij zich zullen onthouden van elke handeling, gericht tegen het Duitsche Rijk of de Duitsche weermacht".

Duitsche autoriteiten.
§ 8. „Alle in het bezette Nederlandsche gebied werkzame Duitsche autoriteiten, diensten en organen, met uitzondering van die van de Weermacht, zijn ondergeschikt aan den Rijkscommissaris".

Het Verordeningenblad.
§ 9. „De algemeen rechtsverbindende verordeningen worden bekendgemaakt in het „Verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied", dat in de Duitsche en in de Nederlandsche taal verschijnt. De Duitsche tekst is authentiek".
§ 10. „Deze verordening treedt in werking op den dag van haar afkondiging". (29 Mei).

De organisatie van het Duitsche bestuur. — Decreet van den Rijkscommissaris. —
Aan het decreet van den Rijkscommissaris betreffende den organisatorischen opbouw van zijn dienstbureau's ontleenen wij:

Commissarissen-generaal.
§ 1. „(1) De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied bedient zich voor uitvoering van zijn taak van de in zijn bureau werkzame Commissarissen-generaal, en wel:
1) voor Bestuur en Justitie;
2) voor de Openbare Veiligheid (Hoogere SS- en politieleider);
3) voor Financiën en Economische Zaken;
4) voor bijzondere gevallen.
„(2) De Vertegenwoordiger van het Departement van Buitenlandsche Zaken en de Gevolmachtigde voor de Nederlandsche Bank staan onmiddellijk onder den Rijkscommissaris.
„(3) De Rijkscommissaris benoemt voor de afzonderlijke provincies gevolmachtigden; voorzoover noodig benoemt hij bijzondere gevolmachtigden voor afzonderlijke gebieden of bijzondere werkzaamheden."

Hoofdbureau.
§ 2. „(1) Alle aangelegenheden, welke de rijkscommissaris zich uitdrukkelijk voorbehoudt voor een onmiddellijke beslissing, worden bewerkt door de hoofdafdeeling op het bureau van den rijkscommissaris.
(2) De hoofdafdeeling bewerkt in het bijzonder alle zaken betreffende het personeel van de gezamenlijke bureau's en organen van den rijkscommissaris, alsmede betreffende het toezicht over deze, alle aangelegenheden betreffende begrooting van deze bureau's, alsmede de aangelegenheden van het kabinet (uitgifte van akten, protocol en dergelijke). Bij de hoofdafdeeling zijn verder aangesloten de centrale kas en het hoofdbureau.

Medewerking Ned. autoriteiten.
§ 3. „(1) De commissarissen-generaal hebben binnen het kader van hun zakelijke bevoegdheid het recht van alle Nederlandsche autoriteiten, bureau's en inrichtingen, zoowel openbare als particuliere, inlichtingen van elken aard te eischen en aan dezen de noodige bevelen te geven.
„(2) Zij hebben in het bijzonder tot taak de beslissingen van den Rijkscommissaris overeenkomstig § 2, alinea 2, van de Verordening over de uitoefening van de Regeeringsbevoegdheden in de Nederlanden van 29 Mei 1940 (Verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied No. 3) voor te bereiden."

Bestuur en Justitie.
§ 4. „Tot de taak van den Commissaris-generaal voor Bestuur en Justitie behooren:
1) de aangelegenheden betreffende de wetgeving;
betreffende het Staatsrecht alsmede die betreffende het verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied;
2) de aangelegenheden betreffende de ordening van de werkobjecten;
3) de aangelegenheden van binnenlandsch bestuur, in het bijzonder ook de aangelegenheden van het toezicht op de Gemeenten, met uitsluiting echter van de aangelegenheden der gemeentepolitie;
4) alle aangelegenheden der Justitie, met uitsluiting van die der Rijkspolitie;
5) alle aangelegenheden betreffende cultuur (Kunst, monumentenzorg, wetenschap, volksopvoeding, enz.), het onderwijs en de kerken;
6) alle aangelegenheden betreffende de volksgezondheid, alsmede die betreffende cultureele en sociale zorg aan de jeugd."

Politie.
§ 5. „De Hoogere SS- en Politieleider:
1) heeft het bevel over de in het bezette Nederlandsche gebied ingezette eenheden: de Gewapende SS en de Duitsche politieeenheden en -organen;
2) heeft het toezicht over de Nederlandsche rijks- en gemeentepolitie en geeft haar de noodige bevelen.

Financiën en Economische Zaken.
§ 6. „Tot de taak van den Commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken behooren:
1) alle aangelegenheden van het Departement van Financiën;
2) alle aangelegenheden van het Departement van Economische Zaken;
3) alle aangelegenheden van het Departement van Waterstaat;
4) alle aangelegenheden van de Nederlandsche Posterijen;
5) alle aangelegenheden van het Departement van Sociale Zaken, met uitsluiting van de in § 4, onder no. 6, bedoelde aangelegenheden."

Commissaris-generaal voor bijzondere gevallen.
§ 7. „Tot de taak van den Commissaris-generaal voor bijzondere gevallen behooren:
1) alle vraagstukken betreffende de vorming van de openbare meening en niet-economische vereenigingen;
2) die opdrachten, welke de Rijkscommissaris hem op grond van een bijzondere beslissing geeft."

Gevolmachtigden voor de provinciën.
§ 8. [1]) „Tot de taak van de Gevolmachtigden van den Rijkscommissaris voor de afzonderlijke provincies behoort — met uitzondering van de Openbare Veiligheid — alle aangelegenheden van openbaar bestuur, van economie en van de vorming van de openbare meening in het aan hen toegewezen gebied. Hij kan zich voor de uitoefening van zijn taak volgens de richtlijnen van den Hoogeren SS- en Politieleider van de Duitsche politieorganen bedienen.
[2]) „De Nederlandsche autoriteiten, bureau's en inrichtingen, zoowel openbare als particuliere, benevens al haar organen, zijn op grond van een bijzondere bepaling verplicht den Gevolmachtigden van den Rijkscommissaris over bepaalde aangelegenheden uit eigen beweging bericht te geven en hun bepaalde bestuursmaatregelen vóór de vaststelling ervan mede te deelen. Het vaststellen moet worden uitgesteld wanneer de Gevolmachtigden zulks verlangt."

Bijzondere gevolmachtigden.
§ 9. „De bevoegdheden van de door den Rijkscommissaris voor plaatselijke of zakelijke aangelegenheden benoemde Bijzondere Gevolmachtigden richten zich naar de gegeven opdracht."
§ 10. „(1). De Gevolmachtigden van den Rijkscommissaris voor de provincies hebben hun zetel in dezelfde plaats, als de Commissarissen volgens art. 141 van de Grondwet.
„(2). De zetel van den Bijzonder Gevolmachtigde wordt door den Rijkscommissaris bepaald."

Duitsche bureau's.
§ 11. „De oprichting en de opheffing van burgerlijke Duitsche bureau's, alsmede de vaststelling van hun bevoegdheden wat betreft plaats en onderwerp, geschiedt uitsluitend door den Rijkscommissaris".

Inwerkingtreding.
§ 12. „Dit decreet treedt in werking op den dag van zijn afkondiging. (3 Juni)". (N. Rotterd. Crt.)

(Vorig bericht Benoeming dr. Seyss-Inquart 4234 C; proclamatie 4239 A.)

A. **Hoe zal in de toekomst onze aarde gevoed worden?**

Prof. W. E. Boerman, hoogleeraar in de economische aardrijkskunde aan de Nederlandsche Economische Hoogeschool te Rotterdam, heeft het probleem van de toekomstige voedselvoorziening der aarde onderzocht en het resultaat van zijn studie laten verschijnen in het jongste nummer van het Tijdschrift voor Economische Geographie.

De productie van levensmiddelen zou door een meer rationeele bewerking van den bodem zeker worden vergroot. In verschillende landen van West-Europa is zulks echter niet meer mogelijk en moet men voedsel invoeren. Tot deze landen (aldus prof. Boerman, die zijn opstel natuurlijk vóór 10 Mei j.l. heeft geschreven) behoort ook Nederland. Ons land kan het voedsel voor ruim 4 millioen menschen op eigen bodem winnen — maar wij hebben reeds een bevolking van bijna 9 millioen zielen en daar komen ruim 100.000 Nederlanders per jaar bij! Er kan natuurlijk nog heel wat worden ondernomen en verbeterd, het gebruik van de oppervlakte van Nederland zal zoo voorzichtig mogelijk moeten worden georganiseerd — maar het probleem zal blijven bestaan.

Wij maken ons bezorgd over de uitbreiding van onze steden, maar wij zijn nu eenmaal niet langer meer een exclusieve landbouwstaat. De industrie heeft in Nederland een steeds grootere beteekenis gekregen, en het wordt daarom steeds moeilijker menschen af te schuiven naar het platteland. In boerenstaten als Roemenië, Bulgarije en Zuid-Slavië is het platteland overbevolkt, zoodat de boerenbedrijven vaak niet eens in de eigen behoefte kunnen voorzien. Daarbij komt, dat tarwe en mais, de voornaamste aldaar gewonnen granen, die elkander om het andere jaar op denzelfden akker opvolgen, op de meeste bedrijven slechts 40 tot 50 normale arbeidsdagen per jaar vergen. De grootere bedrijven leveren weliswaar een ter beschikking van den uitvoer gesteld productieoverschot, maar om de in den lande bestaande moeilijkheden te overwinnen, zal men wel tot een zekere industrialisatie van het land moeten overgaan. De industrie zal overtollige krachten van den landbouw moeten overnemen.

Voedselvoorziening der aarde

Een ander voorbeeld: Japan. In 1875 telde dit land ongeveer 32 millioen inwoners, in 1930 het dubbele aantal. In hetzelfde tijdsbestek kon ook de rijstoogst ongeveer worden verdubbeld. „Maar dat kan toch niet zoo doorgaan" zegt prof. Boerman — vooral omdat volgens de statistici de toeneming der bevolking, welke in 1936 70 millioen zielen groot was, eerst bij een totaal van 90 millioen tot stilstand zou kunnen komen. De meeste landen zijn gesloten voor Japansche immigratie en weren Japansche producten. Japan zoekt een uitweg in China, maar in dit land met zijn 450 millioen inwoners, zijn de uitbreidingsmogelijkheden ook maar beperkt. Intusschen zou China door de opbrengst van eigen bodem 600 millioen menschen kunnen voeden.

De bevolking der aarde stijgt vrij snel en heeft thans de 2 milliard reeds overschreden. Zal de productieve kracht der aarde ten slotte sterk genoeg zijn om haar bewoners te voeden?

De beslissende vraag, welke in dit verband dient te worden beantwoord, is deze: Hoe groot is het productieve vermogen van het voor bebouwing in aanmerking komende deel der aarde? De geldswaarde blijkt tot nu toe de belangrijkste maatstaf voor de berekening van de opbrengsten te zijn, maar deze opbrengsten hangen ook alweer af van de economische omstandigheden van het betrokken gebied.

Vele geleerden hebben zich met dit probleem bezig gehouden. Er zijn er, die de toekomst somber inzien en vermindering van productiviteit verwachten. Anderen zijn van meening, dat een goede vergelijking van de mogelijke productie in de diverse streken pas aan de orde komt bij een „algeheel door den mensch ingebruik genomen aardoppervlakte". Prof. dr. van Royen van de universiteit van Worcester (Nebr.) acht het klimaat van meer beslissende beteekenis dan de productiviteit zelf, omdat de mensch wèl invloed op deze productiviteit kan oefenen (en dit ook reeds doet, b.v. door de fabricage van kunstmesten) niet echter op het klimaat.

„Maar waarom, vraagt prof. Boerman in dit verband, zou men in de toekomst zelfs niet door belangrijke transporten en aanvoeren van goeden grond de slechte streken tot verhoogde productiviteit brengen? Wat zou er b.v. tegen zijn, het door den IJsel in het IJselmeer gebrachte slib op te baggeren en daarmede de productiviteit der zandgronden te verhoogen?

Nieuwe gebieden, in het bijzonder in de tropen, kunnen in aanmerking komen voor de voedselvoorziening van de wereld. Van beteekenis zal hierbij natuurlijk zijn de rentabiliteit der aldaar te stichten bedrijven, haar afstand tot de groote markten en tot de „menschennesten". Voorloopig is er in elk geval nog ruimte voor uitbreiding van de voedselproductie door ingebruikneming van nieuw land.

De bevolking der aarde. — Vele geleerden hebben in den loop der tijden onderzocht hoe groot de bevolking der aarde maximaal zou kunnen worden. Hun ramingen loopen uiteen van 5.9 milliard tot 9 milliard zielen. Penck, de Duitsche geograaf, kwam tot een totaal van ongeveer 8 milliard, waarvan ⅝ door de tropen en ⅜ door de gematigde zone zouden kunnen worden gevoed. Europa en Azië, waar thans tezamen 4/5 der menschheid woont, zouden van de „uiteindelijke maximale bevolking" slechts ¼ zelf kunnen voeden. Dr. Alois Fischer, die heeft onderzocht, hoeveel akker- en weideland er in verschillende deelen der wereld noodig moet worden geacht per hoofd der bevolking, in aanmerking genomen de verschillende behoeften en de verschillende productiviteit van klimaat en bodem, schat de potentieele wereldbevolking op 6.2 milliard, waarvan Europa er, wat de voedselvoorziening betreft, dan slechts 9% voor zijn rekening zou kunnen nemen. Thans woont 21% van de wereldbevolking in Europa!

W. Hollstein heeft zijn studie gebaseerd op de gemiddelde behoefte van den mensch, welke op een voedselwaarde van 2500 calorieën per dag kan worden aangenomen. Hij onderzoekt hoe de voedselproductie in de verschillende gebieden kan worden begroot, er rekening mede houdend, dat productief akkerland niet overal in dezelfde mate ter beschikking zou kunnen komen. Hij schat ten slotte de voedingscapaciteit voor de geheele aarde op 13.3 milliard.

Prof. Bierman ziet natuurlijk volkomen in, dat de verkregen uitkomsten met de noodige voorzichtigheid dienen te worden aanvaard, aangezien van allerlei praemissen moest worden uitgegaan. De wereldhuishouding, zoo meent hij verder, zal een verdeeling van het menschdom naar verhouding van de productiviteit van den grond ook in de verre toekomst wel overbodig maken. De „schijnbaar overvulde menschennesten" zullen de bedrijvige centrale werkplaatsen van de wereld blijven en de middelen tot exploitatie van de agrarische gebieden verschaffen.

Het zal onmogelijk zijn het menschdom met zijn vele uiteenloopende belangen te onderwerpen aan een algemeene planhuishouding. Fouten zullen steeds worden gemaakt en het zal een heele stap vooruit zijn, wanneer wij en ons nageslacht voor de allergrootste fouten kunnen worden gevrijwaard. Noodzakelijk is een „pioneer science" om de agrarische pioniers in alle deelen der wereld beter te kunnen voorlichten. De schr. pleit ook te dien aanzien voor hechte internationale samenwerking tot heil van de gansche menschheid. (N. Rott. Crt van 21 Mei 1940)

A. NEDERLAND. — Eed van Trouw voor ambtenaren niet verlangd. - Duitsche toelichting. —
's-Gravenhage, 6 Juni. — Omtrent de verplichtingen van het Nederlandsche ambtenarencorps, voortvloeiend uit de verordening van den Rijkscommissaris, blijkt bij sommige leden van het corps misverstand te heerschen. Van bevoegde Duitsche zijde werd ons daarom heden de volgende toelichting gegeven: Krachtens artikel 9 der verordening, wordt binnen een termijn, die door den Rijkscommissaris wordt bepaald, van de Nederlandsche ambtenaren gevraagd dat zij onder eede een verklaring afleggen, dat zij de verordeningen en bepalingen van den Rijkscommissaris en van de hem ondergeschikte Duitsche organen, stipt zullen nakomen en dat zij zich zullen onthouden van elke handeling, gericht tegen het Duitsche Rijk of de Duitsche weermacht.
Deze verklaring heeft geenszins de beteekenis van een eed van trouw, zooals door enkelen moet zijn gedacht. Zulk een eed wordt in het geheel niet verlangd. De geëischte verklaring wordt noodzakelijk geacht, alleen omdat er een practische arbeidsbasis voor samenwerking tusschen de Duitsche en Nederlandsche autoriteiten moet zijn. Daartoe is noodig een verklaring van het Nederlandsche overheidspersoneel, welke loyale samenwerking waarborgt.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. 4248 § 7).**

B. FRANKRIJK. — Rede van minister-president Reynaud. — Beslissende strijd aan den gang. —
De Fransche minister-president Reynaud heeft op 6 Juni een radiorede gehouden, waarin hij, volgens het D.N.B., o.m. heeft gezegd, dat de toestand ernstig is. De zenuwen van de troepen des lands zijn door den strijd in Vlaanderen niet geschokt. De heldenmoed, in Vlaanderen betoond, zal in de geschiedenis geboekstaafd blijven. De strijd, welke thans geleverd wordt, zal over het lot van de wereld beslissen. Duitschland ziet zich thans tegenover een ander Frankrijk dan dat der laatste 20 jaren geplaatst. Ook Engeland is niet meer wat het in de laatste 20 jaar was. Het vaderland is in gevaar. De democratieën hebben de idee des vaderlands verwaarloosd, thans moet met ingespannen energie worden gewerkt. Wij moeten alle oneenigheid vermijden. Frankrijk is rustig en trotsch, evenals zijn bondgenoot. Wij verdedigen de belangen van alle landen in Europa. Meer dan ooit vertrouwen wij op onze wapenen.
(Haagsche Courant) **(V. b. pres. Reynaud 4238 H.)**

C. GEESTELIJK LEVEN. — Herderlijke brief van het Roomsch-Katholieke Episcopaat tot behoud van het geloof in de goddelijke Voorzienigheid. —
Mgr. dr. J. de Jong, r.k. aartsbisschop van Utrecht, heeft een herderlijken brief aan alle r.-katholieken in Nederland gepubliceerd. Naar aanleiding van 1 Petrus 5, 9, „Weest sterk in het geloof", schrijft de aartsbisschop o.m. het volgende:
„. . . Bewaart onwrikbaar het geloof en het vertrouwen in de leiding van onzen Almachtigen en Goeden Vader in den hemel. Het kan iemand misschien moeilijk vallen zich te onderwerpen aan de goddelijke raadsbesluiten, nu zooveel anders gegaan is dan wij gehoopt en verwacht hadden. De ontmoedigende gedachte kan in iemand opkomen: heeft God de wereld aan haar lot overgelaten? Doch een beproeving, hoe zwaar ook, mag ons nooit doen wankelen in het geloof in een der meest zekere en ook voor het menschelijke verstand duidelijke waarheden: het bestaan van een God en zijn leiding der wereld. Wij begrijpen dikwijls Gods raadsbesluiten niet, want zij zijn ondoorgrondelijk en onnaspeurlijk Zijn wegen. Doch dat zij wijs zijn, staat onomstootelijk vast. In plaats dus van ons geloof door de beproevingen te laten verzwakken, moeten wij er integendeel kracht uit putten de wederwaardigheden te verdragen en moedig onder de oogen te zien. Wij weten immers, dat God alles ten goede leidt voor hen, die Hem liefhebben. De gebeurtenissen der laatste maanden brengen ons tot bezinning, tot inkeer in ons zelf, tot dieper besef van het ware levensdoel. Nu vooral zien we duidelijk, hoe ijdel en vergankelijk de aardsche goederen zijn. Duizenden, honderdduizenden misschien in ons land en de naburige landen hebben in enkele weken tijds hun geld, hun goed, alles wat hun dierbaar was, hun leven zelfs verloren. Het moge voor een ieder een aanmaning zijn, dat wij reeds vóór den grooten dag, waarop wij eens van alles afstand zullen moeten doen, ons onthechten van het aardsche. Het moge ons opwekken om eenig duurzaam geluk te zoeken in de liefde van God, die onvergankelijk is. Vooral zij, die bijzonder zwaar getroffen zijn, gevoelen eerst nu den grooten troost in de woorden van den Apostel „dat het lijden dezer wereld niet opwegen kan tegen de heerlijkheid, die ons geopenbaard zal worden. Het chr. geloof en de chr. hoop schenken ons allen geduld en berusting en de kracht den innerlijken vrede des harten te bewaren. Want wij christenen weten het: wat ons ook moge overkomen, wij zijn in Gods handen."
Mgr. De Jong besluit met een opwekking tot gebed. (De Tijd)

D. NEDERLAND. — Bureaux Rijkscommissariaat. - Benoemingen door den Rijkscommissaris. —
De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft ingevolge zijn decreet betreffende den organisatorischen opbouw van de bureaux van het Rijkscommissariaat benoemd:
Tot vertegenwoordiger van het ministerie van Buitenlandsche Zaken den gezant Otto Bene;
tot gevolmachtigde voor de Nederlandsche Bank den Ministerialdirektor voor bijzondere aangelegenheden, Staatsrat Dr. H. C. H. Wohlthat;
tot chef van de hoofdafdeeling op het bureau van den Rijkscommissaris den Ministerialrat dr. Hans Piesbergen. (Verordeningenblad)
(Vor. ber. Verordeningen 4246 B.)

E. ROTTERDAM BESTAAT 600 JAAR. —
Zes eeuwen geleden verleende Graaf Willem IV aan Rotterdam stadsrechten. In die zes eeuwen hebben lief en leed elkaar afgewisseld. Goede en slechte jaren zijn in den loop der eeuwen over de Maasstad gegaan, maar staag ontwikkelde zij zich, staag nam zij toe in macht en rijkdom. Handel en industrie brachten bloei en welvaart, haar schepen bevoeren de wereldzeeën en het oude Rotterdam werd tot een der grootste en belangrijkste havenplaatsen der wereld. Symbool en spiegel van het nijvere, de zeeën bevarende Nederland, symbool ook van de volkskracht, den drang naar daden, de behoefte aan opbouw en vernieuwing.
Deze stad zou op 7 Juni haar zesde eeuwfeest vieren, doch de omstandigheden hebben het anders gewild. De stad is in vitale deelen zwaar getroffen, er heerscht in vele gezinnen rouw en droefheid. Rouw om hen, die binnen haar muren den dood vonden, droefheid om het stoffelijk bezit, dat verloren ging.
Maar daarnaast klinkt binnen Rotterdam meer dan ooit het lied van den arbeid, in tijden van rampspoed en tegenslag niet anders dan in tijden van opgang. De oude daadkracht leeft sterker dan ooit.
Er wordt weer opgebouwd, er wordt met man en macht gewerkt, om uit de beproefde en geteisterde stad een schooner stadsbeeld te doen ontstaan. Maar het is niet Rotterdam alleen, heel het land heeft hulp geboden, heel het land heeft het nijvere hart van ons vaderland steun verleend in deze moeilijke tijden, die naar nieuwe welvaart zullen voeren. Want de Rotterdamsche koopman, de reeder, de scheepsbouwer, de fabrikant laten zich niet ontmoedigen, zij zijn nog bezield met den geest van onze zeventiende eeuwsche voorouders, zij kennen nog de bezieling van een Olivier van Noort en van de kooplieden uit die dagen, die Rotterdam stuwden in de rij der eerste koopsteden van Europa.
Beter dan feestelijkheden en redevoeringen dit konden bewijzen, heeft thans Nederland getoond, hoe groot de plaats is, die de zeshonderdjarige stad inneemt in het hart van hen, die ons land liefhebben. (De Tijd)
(Vor. ber. hulpverl. Rotterdam 4230 A.)

F. NEDERLAND. — Verbod van in- en uitreis. —
Het Verordeningenblad van 7 Juni bevat een verordening van den Rijkscommissaris betreffende het in- en uitreizen van het bezette Nederlandsche gebied. De verordening bepaalt:
1. Het binnenreizen in- en het uitreizen uit het bezette Nederlandsche gebied is verboden.
2. In bijzondere uitzonderingsgevallen wordt de toestemming voor het binnen- en uitreizen door den Rijkscommissaris verleend.
3. (1) Alle tot nu toe door niet-militaire autoriteiten verleende vergunningen voor het binnen- en uitreizen verliezen met ingang van 10 Juni hun geldigheid.
(2) De bezitters van zulke vergunningen moeten terstond, uiterlijk echter tot 10 Juni 1940, een schriftelijk, ter zake gegrond verzoek tot afgifte van een vergunning ingevolge paragraaf 2 indienen bij het

bureau van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied.
4. De voorschriften ter uitvoering van deze verordening worden in opdracht van den Rijkscommissaris door den Hoogeren SS- en Politieleider door middel van interne dienstaanwijzingen gegeven.
5. Deze verordening werkt niet ten aanzien van door de bevoegde militaire autoriteiten afgegeven vergunningen van het in- en uitreizen.
6. Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging. (Verordeningenblad)

A. **CHINA. — Conflict met Japan. - Japansche operaties bij Hankau. - Japansch gemechaniseerd vrijwilligers-corps opgericht. —**
Sjanghai, 7 Juni. (D.N.B.) — Volgens het Japansche legerbericht zijn de operaties, door de Japansche troepen begin Mei ingeleid tegen de Chineesche troepen, welke ten Noordwesten en ten Westen van Hankau waren samengetrokken en welker sterkte op een half millioen man geschat werd, in het laatste stadium getreden.
Nadat het gros van het Chineesche leger Noordwestelijk van Hankau midden Mei tot den terugtocht over de Han gedwongen was, is in begin Juni de aanval geopend op de overblijvende 14 Chineesche divisies ten Westen van de stad. Volgens den Japanschen militairen woordvoerder worden deze divisies met insluiting tusschen Han en Jangtse bedreigd. De woordvoerder verklaarde verder, dat — evenals bij de operaties in Mei van het vorige jaar, de Japansche krijgsverrichtingen niet in de eerste plaats gebiedsverovering, maar vernietiging van vijandelijke strijdkrachten ten doel hebben.
Naar Domei uit Tokio meldt, is onder den indruk van de successen der Duitsche troepen in Japan op 15 Mei een „gemechaniseerd vrijwilligers-korps" opgericht, onder de auspiciën van de vereeniging voor „gemechaniseerde nationale verdediging".
(De Tijd) **(Vor. ber. Chin. Jap. Conflict 4215 A.)**

B. **BELGIE. — De capitulatie van Koning Leopold III. - Brief aan president Roosevelt. —**
Door een bijzondere relatie in België is het Dagblad van Noord-Brabant en Zeeland in staat den tekst in Nederlandsche vertaling te publiceeren van den brief, welke Z. M. koning Leopold aan president Roosevelt heeft gezonden. Deze brief luidt als volgt:

Brugge, 28 Mei 1940

Temidden van de algemeene verwarring, veroorzaakt door de verbazingwekkende snelle gebeurtenissen, welke wij beleven en waarvan de beteekenis niet te peilen is, stel ik er prijs op te verzekeren, dat België en zijn leger hun plicht volkomen vervuld hebben.
België heeft zijn internationale verplichtingen nagekomen, allereerst door strikt zijn neutraliteit te bewaren, vervolgens door voet voor voet geheel de uitgestrektheid van zijn grondgebied te verdedigen.
Aangevallen door enorme strijdmachten, bereikte ons leger in goede orde een krachtig georganiseerde verdedigingslinie, in samenwerking met de legers der garanten, op welke wij een beroep gedaan hebben. Maar de militaire gebeurtenissen, welke zich buiten ons grondgebied hebben ontwikkeld, hebben ons verplicht dit slagveld te verlaten en ons genoopt tot een reeks terugtrekkende bewegingen, die ons aan de zee in het nauw gedreven hebben.
Ons leger heeft zich, zonder zich te ontzien, toen uitgeput in een veldslag van vier dagen, geleverd in vereeniging met de geallieerde legers. Wij bevonden ons volkomen ingesloten op een uiterst beperkt grondgebied, bewoond door een zeer dichte bevolking, bovendien overstroomd door meerdere duizenden vluchtelingen, zonder onderkomen, zonder voedsel, zonder bruikbaar water en vluchtend van de eene plaats naar de andere tengevolge van luchtbombardementen.
Gisteren werden onze laatste middelen van verweer gebroken onder het gewicht eener verpletterende meerderheid van troepeneenheden en luchtmacht.
Onder deze omstandigheden heb ik getracht een strijd te voorkomen, die thans zou hebben geleid tot onze vernietiging zonder voordeel voor de geallieerden.
Niemand heeft het recht nutteloos menschenlevens op te offeren. Ik geef er de voorkeur aan, wat er ook gebeure, om het lot van mijn leger en mijn volk te deelen. Ofschoon ik reeds verscheidene dagen aangezet ben mijn soldaten te verlaten, heb ik die inblazing teruggewezen, welke voor den opperbevelhebber van het leger een desertie zou hebben beteekend. Door verder op den nationalen grond te blijven, wensch ik mijn volk te ondersteunen in de beproeving, die het ondergaat.
De bezorgdheid, welke de Vereenigde Staten steeds voor België aan den dag gelegd hebben, maken het mij tot een plicht U zonder verwijl de werkelijke feiten uiteen te zetten.

(w.g.) LEOPOLD.

Aan
den Heer Roosevelt,
President der Vereenigde Staten. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Capitulatie 4238 H.)

C. **NEDERLAND. — Recht op pensioen voor nabestaanden van gesneuvelden. - Voor zoover de overledene hun kostwinner was. —**
Ingevolge de op pensioengebied bestaande bepalingen bestaat recht op pensioen voor de weduwen en weezen van de in den strijd om het leven gekomen gehuwde militairen van Zee- en Landmacht. Zoodanig recht bestaat mede voor de ouders of bij ontstentenis van dezen de grootouders, eventueel voor elk ouderloos kleinkind en voor de schoonouders van gesneuvelde militairen, voor zooveel de overledene hun kostwinner of mede-kostwinner was.
Zij, die meenen aanspraak op pensioen, als vorenbedoeld, te kunnen doen gelden, gelieven zich met een desbetreffende ongezegelde aanvrage te wenden tot de 3e afdeeling B. van het Departement van Defensie, Heerengracht no. 38a te 's-Gravenhage.
(Alg. Handelsblad)

D. **FRANKRIJK. — Kabinet-Reynaud. - Wijzigingen.**
Parijs, 6 Juni (Havas) — Na de tweede regeeringswisseling in Frankrijk tijdens den duur van den oorlog, ziet het nieuwe Fransche kabinet er thans als volgt uit:

Premier, minister van Nationale Defensie, Oorlog en Buitenlandsche Zaken: Paul Reynaud.
Vice-premier en minister van Staat: maarschalk Pétain.
Vice-premier en minister van Staat: Camille Chautemps.
Minister van Staat: Louis Marin.
Minister van Staat: Jean Ybarnegaray.
Justitie: Albert Serol.
Binnenlandsche Zaken: Georges Mandel.
Financiën: Yves Bouthilier.
Voorlichting: Jean Prouvost.
Marine: Campinchi.
Luchtvaart: Laurent Eynac.
Onderwijs: Yvon Delbos.
Koloniën: Louis Rollin.
Handel en Nijverheid: Chichery.
Openbare Werken: Louis Frossard.
Arbeid: Pomaret.
P.T.T.: Jules Jullien.
Bevoorrading: Queuille.
Landbouw: Thellier.
Bewapening: Raoul Dautry.
Voor het Fransche Gezin: Georges Pernot.
Pensioenen: Rivière.
Blokkade: Georges Monnet.

Tot onderstaatssecretarissen zijn benoemd:

Paul Baudoin, voor het minister-presidium en Buitenlandsche Zaken. Hij treedt tevens op als secretaris van het oorlogskabinet en van het oorlogscomité.
Schuman bij het vice-presidium van den ministerraad.
Generaal de Gaulle, bij Nationale Defensie en Oorlog.
Fevrier, Openbare Werken en Meny voor Vliegtuigfabricage.

Bouthilier, die Lamoureux als minister van Financiën opvolgt, is een deskundige en geen politicus. Hij was jarenlang kabinetschef van den minister van Financiën en in November 1936 werd hij secretaris-generaal van het ministerie van Financiën.
Prouvost, de nieuwe minister van Voorlichting, deed na den oorlog zijn intrede in de perswereld. Hij kocht toen de „Paris-Midi". In 1930 werd hij hoofdredacteur van de „Paris-Soir".
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Kabinet Reynaud 4178)**

A. **NEDERLAND. — Benoeming van vier Commissarissen-Generaal. —**
's-Gravenhage, 6 Juni. — Tot commissaris-generaal in het bezette Nederlandsche gebied zijn benoemd:
1. Voor Bestuur en Justitie Staatssecretaris dr. Friedrich Wimmer.
2. Voor de Openbare Veiligheid (hoogere S.S.- en politieleider) Brigadeführer Hanns Rauter.
3. Voor Financiën en Economische Zaken Minister Dr. Hans Fischböck.
4. Voor Bijzondere Aangelegenheden den Reichsamtsleiter Fritz Schmidt.
De commissarissen-generaal werken onmiddellijk onder den Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss-Inquart. (Verordeningenblad)
(Vor. ber. Comm. Generaal 4248)

B. **NEDERLAND. — Een nieuw Duitsch dagblad. —**
Te Amsterdam is op 5 Juni het eerste nummer van de „Deutsche Zeitung in den Niederlanden" verschenen. Rijkscommissaris Rijksminister Seyss-Inquart stelt in een inleidend woord het blad tot taak een orgaan te zijn voor de Duitschers, die wonen in het bezette gebied en een schakel te vormen tusschen het bestuur en de bevolking. (De Tijd)

C. **„ELASTISCHE REICHSKREDITKASSEN". —**
In het Nederlandsche betalingsverkeer zijn de „Reichskreditkassenscheine" zoo langzamerhand ingeburgerd. Dit betalingsmiddel heeft alleen geldigheid in het bezette gebied, waar betaling met gewone Reichsmarkgeldsoorten verboden is. De Reichskreditkassenscheine worden uitgegeven door de Reichskreditkassen en komen via het Duitsche leger in de verschillende bezette gebieden in omloop. In de „Frankfurter Zeitung" wordt in een beschouwing over de „Elastische Reichskreditkassen" o.a. er op gewezen, dat Duitschland in deze instellingen een crediet-instrument bezit, hetwelk in de negen maanden van den oorlog in het Oosten, Noorden en Westen heeft bewezen, een zeer nuttige functie te vervullen. Ook in den tegenwoordigen oorlog doet zich weder het uit vroegere ervaring bekende verschijnsel voor, dat in de gebieden, waar de troepen zijn verslagen, de vluchtelingen zooveel mogelijk betalingsmiddelen en waarden met zich mede nemen, zoodat zich achter het front van de oprukkende Duitsche troepen telkens nieuwe bezette streken bevinden, waar een groot tekort aan betalingsmiddelen bestaat.
Als gevolg van de geldmiddelenschaarschte zouden er stellig, zoo vervolgt het blad, onhoudbare toestanden ontstaan, indien de legerleiding niet bijtijds de noodzakelijke maatregelen had getroffen. Bij de omvangrijke inkoopen en betalingsverplichtingen ter verzorging van de Duitsche troepen geeft de legerleiding nu Reichskreditkassenscheine uit, die onmiddellijk in omloop worden gebracht in de bezette gebieden, waar het betalingsverkeer was gaan stagneeren. (De Tijd)

D. **GENEESKUNDE. — Een nieuwe methode van wondbehandeling.**
Een bericht van het D.N.B. maakt melding van een wijze van behandeling door bestraling, die met succes wordt toegepast bij verwonding door verplettering. Daarbij wordt een toestel gebruikt, dat ultraviolette stralen uitzendt en bovendien een gasmengsel produceert, in hoofdzaak bestaande uit waterdamp en ozon. Eén en ander zou dan een sterk geneeskrachtige werking hebben. Dit toestel en deze wijze van behandeling leveren, volgens het D.N.B., ook goede resultaten op, indien zij gebruikt worden voor bepaalde huidziekten en gezwellen.
(Nieuwe Rotterd. Crt.) **(V. b. Geneeskunde 3845 B.)**

E. **Dr. N. M. JOSEPHUS JITTA OVERLEDEN. —**
Te Den Haag is op 5 Juni, overleden, 82 jaar oud, dr. N. M. Josephus Jitta, oud-voorzitter van den gezondheidsraad.
Dr. Josephus Jitta is 16 Mei 1858 te Amsterdam geboren. In 1884 werd hij tot arts bevorderd en een jaar later promoveerde hij.
Een jaar later werd hij assistent van den Amsterdamschen hoogleeraar in de oogheelkunde, W. M. Gunning, in welke functie hij twee jaar werkzaam bleef. Oogheelkundige studiën maakte hij ook in Berlijn en Parijs. Dr. Jitta vestigde zich als oogarts te Amsterdam, in welke kwaliteit hij al heel spoedig zeer gezien was. Verschillende klinieken stonden tevens onder zijn leiding.
In 1905 werd hij te Amsterdam wethouder van openbare gezondheid en armwezen, tot 1917. Toen stelde hij zich niet meer verkiesbaar.
De regeering legde onmiddellijk beslag op hem en benoemde hem met ingang van 1 Januari tot voorzitter van den toenmaligen Centralen Gezondheidsraad.
Dr. Jitta had een grooten invloed in de internationale medisch-wetenschappelijke wereld.
De volgende onderscheidingen vielen hem o.a. ten deel: Ridder in de Orde van den Ned. Leeuw, Groot-Officier in de Orde van Oranje-Nassau; voorts talrijke buitenlandsche onderscheidingen. Nog niet lang geleden werd dr. Jitta benoemd tot eerelid van de Ned. Vereeniging tot Rheumatiekbestrijding.
(Alg. Handelsblad)

F. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Archaeologie. - Inaugureele rede van prof. dr. P. van der Meer. —**
Op 3 Juni heeft dr. P. van der Meer O. P. zijn ambt als buitengewoon hoogleeraar in de geschiedenis en archaeologie van het Nabije Oosten in de Aula der universiteit van Amsterdam aanvaard.
Spr. begon met op te merken, dat onder alle volken vermenging van culturen valt waar te nemen, waardoor vernieuwing en verandering tot stand komen. Overal heeft de mensch zijn eigen bestaan moeten verwerven, zijn cultuur moeten bouwen, zij het niet onder dezelfde omstandigheden.
De geschiedenis heeft tot taak dezen ontwikkelingsgang in alle richtingen na te gaan. Het geschreven en het doode materiaal brengt hiertoe de middelen. Het levenlooze materiaal kan het geschrevene vaak in belangrijkheid overtreffen. Anderzijds leveren de geschriften de verklaring voor anders onverklaarbaar materiaal.
Genealogie en archaeologie vullen elkaar derhalve aan.
Met behulp van vormen- en groepenleer wordt de cultuur samengesteld.
Spr. ging hierna de beteekenis van opgravingen na en zette hiervan enkele voorbeelden uiteen.
Geschiedenis is niet wat een historicus denkt, maar wat de cultuurmenschen zelf te vertellen hadden. Objectieve bronnenstudie is daartoe noodig. De waarde van de cultuur hangt ten slotte af van de levensopvatting. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Archaeologie 3294 C; Inaug. Redev. 4183 B.)

G. **MUZIEK EN ONZE ZENUWEN. —**
Velen onzer hebben meermalen ondervonden, welk een machtige invloed er van muziek kan uitgaan. Muziek werkt als een geneesmiddel, zij kan moedeloosheid en onrust doen verdwijnen en de onaangename kanten van het leven voor het oogenblik doen vergeten.
't Is bekend, dat duizenden menschen intuïtief „in de muziek vluchten" en al naar gelang van hun gemoedsstemming een kalmeerend of opwekkend stuk gaan hooren.
Zooals de bloem zich keert naar het zonlicht, opent zich onze ziel voor het wonder der klanken. Echt groote muziek raakt ons diepste zijn aan en oefent een verruimende werking uit op zenuwen en lichaam. 't Is bewezen, dat muziek den bloedsomloop versnelt, de ademhaling verdiept en den bloeddruk regelt.
Hierover zijn interessante bijzonderheden bekend. Zoo heeft professor Haberlin vastgesteld, dat de dur-

tonen den bloeddruk verhoogen, terwijl bij het aanhooren van moll-accoorden de ademhaling, zich verdiept. Verder werd de ademhaling sneller, zoodra de muziek van rustige wijzen tot een sneller rhythme overging, terwijl tegelijkertijd de hartslag sneller werd.
Ook bij het hooren van bekende wijsjes begint het hart sneller te kloppen en voelt de proefpersoon zich bijzonder behagelijk.
Volgens onderzoekingen van een Amerikaansch geleerde werd door het aanhooren van Wagner's „Walkürenritt" de ademhaling van 18 tot 30 maal per minuut versneld.
Vergin verklaart, dat vroolijke muziek de spierkracht vermeerdert, terwijl treurige langzame wijzen (in moll) een tegenovergestelde werking hebben. De bekende arts Hufeland, die na een hersenziekte aan ziekelijke prikkelbaarheid leed, behandelde zichzelf met de harp en bereikte hiermee de beste resultaten. En de chirurg John Howard vertelt, hoe hij eens bij een zeer gevoelige patiënte, die niet kon worden genarcotiseerd, een operatie van blindedarm en galsteenen moest uitvoeren. Hij bevestigde een hoofdtelefoon aan de ooren van de patiënte en voerde de operatie uit bij muziek van Chopin. De dame doorstond alles prachtig en was na de operatie zeer goed geluimd en welbespraakt.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Geneeskunde 4252 D.)

A. **NOORWEGEN. — Rijkscommissaris Terboven: Wederopbouw van Noorsche bedrijfsleven Duitschlands doel. —**
Oslo, 1 Juni (D.N.B.) — Rijkscommissaris Terboven heeft in een hier gehouden rede o.a. verklaard, dat Duitschland op geen enkel oogenblik vóór of tijdens dezen oorlog het plan heeft gehad, de neutraliteit van Noorwegen te schenden. Hij verklaarde voorts, dat zijn bestuur zich niet in de binnenlandsche aangelegenheden van Noorwegen wil mengen. Van Duitsche zijde werd, naar hij zeide, slechts als doel gesteld, met alle ter beschikking staande middelen den vreedzamen wederopbouw van het Noorsche bedrijfsleven in het belang der geheele bevolking tot stand te brengen. (N. Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Regeeringscomm. Jos. Terboven 4218 D.)

B. **PORTUGAL. — Eeuwfeesten. —**
Lissabon, 4 Juni. (D.N.B.) — De Portugeesche eeuwfeesten ter gelegenheid van het achthonderdjarig bestaan van Portugal, zijn heden begonnen op de plaats van de grondvesting van den Portugeeschen staat in het historische kasteel Guimaraes, in tegenwoordigheid van den president der republiek, generaal Carmona, en de geheele Portugeesche regeering. Minister-president Salazar heeft een rede gehouden, waarin hij dezen grooten feestdag der Portugeesche natie in het licht van de roemrijke geschiedenis van acht eeuwen bezag. Portugal is in harden strijd opgebouwd en zijn geschiedenis getuigt van dezen harden strijd en groote offers, maar eveneens van groote en roemrijke daden. Na de rede van Salazar werd op plechtige wijze de Portugeesche vlag geheschen.
(Alg. Handelsblad)

C. **SOVJET-RUSLAND. — Grensregeling in het Verre Oosten met Japan bereikt. —**
Moskou, 10 Juni (D.N.B.) — Tusschen de Sovjet-Russische en de Japansche regeeringen is, naar Tass meldt, in de strijdvraag over het verloop van de grens in het gebied der Chalkin-Gol tusschen Mandsjoerije en Buiten-Mongolië overeenstemming bereikt. Deze strijdvraag heeft, naar bekend is, verleden jaar tot verbitterde botsingen geleid tusschen Russische en Japansche troepen. Ook op de conferentie der gemengde commissie, welke begin 1940 te Tsjita en te Charbin bijeen kwam, konden de vraagstukken, welke hiermede samenhingen, niet worden opgelost. De thans bereikte overeenstemming is het resultaat van besprekingen, die den laatsten tijd tusschen volkscommissaris Molotof en den Japanschen ambassadeur Togo zijn gevoerd. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Grensincident 4172 C.)

D. **NEDERLAND. — Krijgsgevangenen in Nederland teruggekeerd.**
Talrijke treinen met duizenden Nederlandsche krijgsgevangenen zijn op 9 Juni in Zevenaar, Enschede en Oldenzaal uit Duitschland aangekomen. De intocht begon al vroeg in den ochtend en duurde tot in den avond voort. In de grensplaatsen werd den terugkeerenden militairen — onder hen bevonden zich ook enkele honderden officieren — een geestdriftige ontvangst bereid. Familieleden ontmoetten hier de hunnen, na dagen vol spanning te hebben gewacht.
De meeste militairen werden voorloopig ingekwartierd in Arnhem, Enschede, Hengelo, Almelo, enz. en werden op allerlei wijzen onthaald.
Over de behandeling in Duitschland waren de teruggekeerde militairen zeer tevreden.
In den loop der komende dagen zullen nog vele krijgsgevangen worden gerepatrieerd. (De Tijd)

E. **NEDERLAND. — Clearing. - De voldoening van clearingplichtige schulden dient weer op de normale wijze te geschieden. —**
De directie van het Nederlandsch Clearinginstituut, met machtiging van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, maakt bekend, dat niet alleen ten aanzien van Duitschland, maar ook ten aanzien van Bulgarije, Chili, Italië, Roemenië en Turkije, de voldoening van clearingplichtige schulden weder op normale wijze door storting in de clearing dient te geschieden.
Ook de autonome maatregelen betreffende het betalingsverkeer met Spanje, Denemarken en Noorwegen blijven voorloopig onveranderd van kracht.
De koersen voor stortingen blijven tot nader bericht voor Reichsmarken 75.63; lires 9.55; Turksche ponden 145¼; Deensche kronen 36.40 en Noorsche kronen 42.80. (Het Vaderland)

F. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt vraagt crediet voor den bouw van 68 oorlogsbodems. - Wettelijk vastgestelde limiet staatsschuld tot 49 milliard dollar verhoogd, —**
Washington, 5 Juni (D.N.B.) — In het kader van het bijzondere defensie-program heeft president Roosevelt op 4 Juni het congres goedkeuring verzocht voor in totaal 1.277,7 millioen dollar voor leger en marine. O.a. moet met den aanbouw van 68 oorlogsschepen worden begonnen, nl. drie vliegtuigmoederschepen, 13 kruisers, 22 duikbooten en dertig torpedobootjagers. Hiermee is het aan het congres ter goedkeuring voorgestelde bedrag voor de gewone en buitengewone legerbegrooting gestegen tot 4600 millioen dollar.
De begrootingscommissie van het Huis van Afgevaardigden heeft voorts op 4 Juni het voorstel aangenomen de wettelijk vastgestelde limiet der staatsschulden van 45 milliard tot 49 milliard te verhoogen. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Marine 4221 C.; Defensie 4244 C.)

G. **NEDERLAND. — Vonnissen „in naam van het Recht". —**
's-Gravenhage, 5 Juni — Ten gevolge van den gewijzigden staatkundigen toestand van ons land als bezet gebied, is rechtspraak in naam der Koningin niet mogelijk en zoodoende zijn eenige formeele wijzigingen noodig, zooals in de formuleering van vonnissen en arresten — strafrechtelijke zoowel als civielrechtelijke — in de grossen van authentieke akten en in deurwaardersexploiten, o.m. bij dagvaardingen wegens belastingschuld. In plaats van „in naam der Koningin" zal volgens de ontworpen regeling recht worden gesproken „in naam van het Recht". (De Telegraaf)

A. ITALIE. — Oorlogsverklaring aan Engeland en Frankrijk. — Rede van Mussolini. - Ambassadeurs van Engeland en Frankrijk te Rome worden oorlogsverklaring medegedeeld. - Rijkskanselier Hitler zendt telegrammen aan den Koning-Keizer en Mussolini. - De Italiaansche Marine. - Commentaren. —

Rome, 10 Juni. (D.N.B.) — Mussolini heeft in een rede, die hij op 9 Juni om zes uur op de Piazza Venezia heeft gehouden, verklaard, dat de Italiaansche oorlogsverklaring aan de ambassadeurs van Engeland en Frankrijk is overhandigd.

De redevoering van den Duce luidt volgens Stefani als volgt:

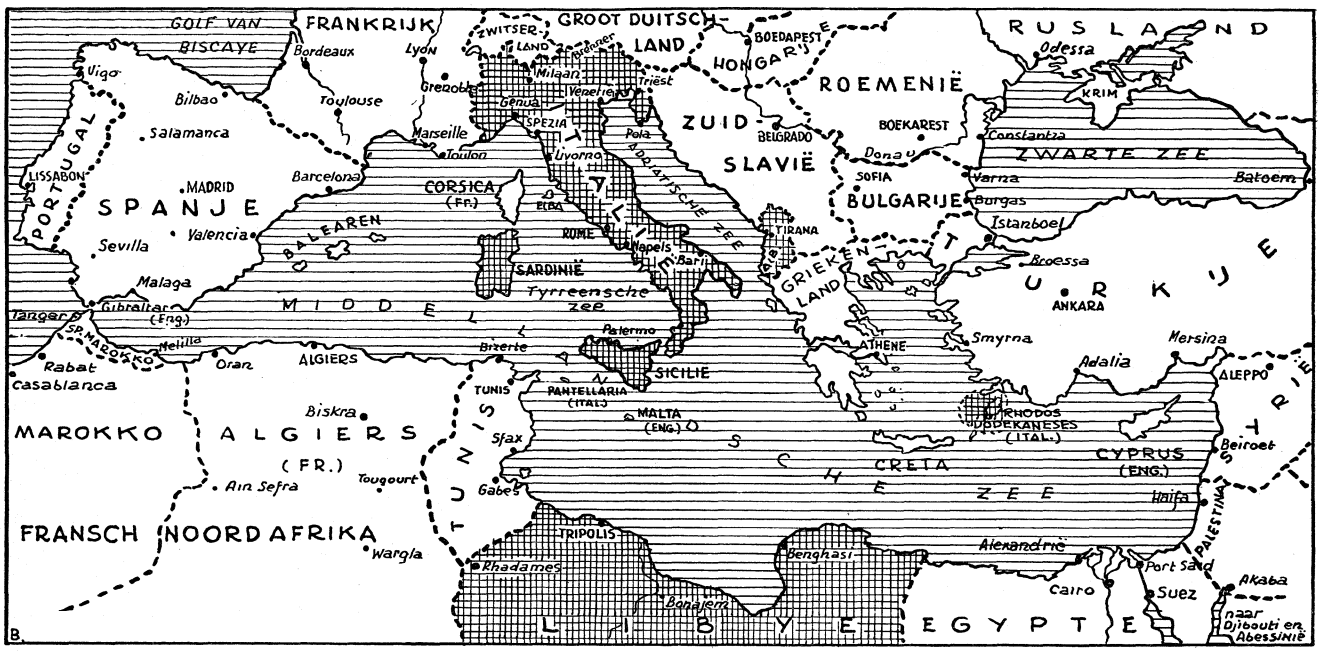

Middellandsche Zee

„Strijders te land, ter zee en in de lucht, zwarthemden der revolutie en der legioenen, mannen en vrouwen van Italië, van het rijk en van het koninkrijk Albanië, luistert!

Het uur, dat door het noodlot aangegeven is, slaat in den hemel van ons vaderland. Het is het uur der onherroepelijke beslissingen. De oorlogsverklaring is reeds ter hand gesteld aan de ambassadeurs van Engeland en Frankrijk.

Wij trekken ten oorlog tegen de plutocratische en reactionnaire democratieën van het Westen, die te allen tijde de ontplooiing van het Italiaansche volk hebben belemmerd en vaak zelfs zijn bestaan hebben bedreigd.

De gebeurtenissen der allerjongste geschiedenis kunnen worden samengevat in deze woorden: halve beloften, steeds dreigementen, chantages en ten slotte als bekroning van dit verachtelijk gebouw de bondszetel der 52 staten.

Ons geweten is volkomen rustig. Met u is de geheele wereld getuige dat het Italië van den pijlenbundel heeft gedaan, hetgeen menschelijk mogelijk was, om den storm te vermijden, die Europa teistert. Maar alles was vergeefsch. Het zou voldoende geweest zijn de verdragen te herzien om ze aan te passen aan de vitale eischen van het leven der volkeren en ze niet te beschouwen als voor eeuwig onaanraakbaar. Het zou voldoende geweest zijn niet te volharden in de politiek der garanties, die vooral doodelijk zijn gebleken voor al degenen, die ze hebben aanvaard. Het zou voldoende geweest zijn het voorstel, dat de Führer in October '39 deed, toen de Poolsche veldtocht een einde nam, niet van de hand te wijzen. Maar dat alles behoort tot het verleden. Wij zijn thans vastbesloten het hoofd te bieden aan alle gevaren en offers van den oorlog. Een volk is niet waarlijk groot, wanneer het zijn verplichtingen niet als heilig beschouwt en wanneer het zich onttrekt aan de opperste beproevingen, die beslissen over den loop der geschiedenis.

Wij nemen de wapens op ter verdediging, na het probleem der vastelandsgrenzen te hebben opgelost, van onze zeegrenzen. Wij willen de territoriale en militaire ketenen verbreken, die ons in onze zee verstikken, want een volk van 45 millioen inwoners is niet waarlijk vrij, wanneer het geen vrijen weg naar den Oceaan heeft.

Deze reusachtige worsteling is slechts een phase in de logische ontwikkeling van onze revolutie. Het is de strijd der arme volkeren, die rijk zijn aan arbeidskracht tegen de uitbuiters, die verwoed het monopolie vasthouden van allen rijkdom en alle goud der aarde. Het is de strijd van vruchtbare en jonge volkeren, tegen de onvruchtbare volkeren die het verval nabij zijn. Het is de strijd tusschen twee eeuwen en twee gedachten.

Nu de teerling is geworpen en onze wil de bruggen achter ons heeft verbrand, verklaar ik plechtig, dat Italië niet het voornemen heeft andere volkeren, die aan Italië ter zee en te land grenzen, in het conflict mee te sleepen. Mogen Zwitserland, Joego-Slavië, Turkije, Egypte en Griekenland acte nemen van deze woorden.

Tijdens een heuglijke bijeenkomst te Berlijn, heb ik gezegd, dat men, volgens de wet der fascistische moraal, wanneer men een vriend heeft, met hem optrekt tot het einde. Wij hebben dat gedaan en wij zullen dit doen met Duitschland, met zijn volk en met zijn zegevierende strijdkrachten. Aan den vooravond van deze gebeurtenis van historische strekking richten wij onze gedachten naar Z. M. den Koning-Keizer.

Het proletarische en fascistische Italië staat voor de derde maal recht, krachtig, trotsch en eensgezind, zooals het nog nooit geweest is. Er is maar een wachtwoord, categorisch en bindend voor iedereen. Dat woord doet reeds de ronde en zet de harten in vlam vanaf de Alpen tot aan den Indischen Oceaan: Overwinnen! En wij zullen overwinnen om eindelijk een lange periode van vrede met rechtvaardigheid te schenken aan Italië, aan Europa, aan de wereld. Volk van Italië, zoo eindigde de Duce — Te wapen!

(De menigte schreeuwt, Ja, Ja). Toon je hardnekkigheid. (De menigte Ja, Ja). Je moed (hetzelfde antwoord), je dapperheid. (De menigte roept voor de laatste maal: „Ja" en brengt een geestdriftige hulde, die langen tijd voortduurt aan den Duce).

Op 10 Juni te 16.30 uur heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, in het Palazzo Chigi den ambassadeur van Frankrijk ontvangen. Hij legde tegenover hem de volgende verklaring af:
„Z.M. de Koning-Keizer verklaart, dat Italië van morgen 11 Juni af zich in staat van oorlog met Frankrijk beschouwt."
Om 16.45 uur ontbood Ciano den ambassadeur van Groot-Brittannië, wien hij in gelijkluidende termen mededeelde, dat Italië zich in staat van oorlog met Groot-Brittannië beschouwt.
Rijkskanselier Hitler heeft den Italiaanschen Koning-Keizer een telegram gezonden, waarin hij de overtuiging uitspreekt, dat de geweldige kracht van Italië en Duitschland de overwinning zal behalen.
In een telegram aan den Duce zegt Hitler, dat de toenemende miskenning der levensrechten van Italië door Londen en Parijs de twee landen thans definitief heeft bijeengebracht in den grooten strijd om de vrijheid en toekomst der twee volken.

De Italiaansche marine. —
De pers publiceert lange artikelen over de marine, waarbij in het bijzonder de nadruk wordt gelegd op het feit, dat de vloot nog zeer nieuw en modern is. De bladen wijzen er verder op, dat Italië thans zes slagschepen bezit, 22 kruisers, 60 torpedobootjagers en torpedobooten, 117 onderzeebooten en een groot aantal motortorpedobooten. De „Messaggero" en de „Popolo di Roma" karakteriseeren den marinedag met het opschrift: „Aan den vooravond der beslissing".

COMMENTAREN.
Parijs, 10 Juni. (D. N. B.) — Reynaud, de Fransche ministerpresident, heeft een radiorede gehouden, waarin hij zeide, dat de Fransche legers na het nieuwe Duitsche offensief zijn begonnen terug te trekken. Frankrijks wil om te vechten is onwrikbaar.
Thans heeft Mussolini Frankrijk en Engeland den oorlog verklaard. Frankrijk heeft hierover niets te zeggen.
Reynaud verklaarde vervolgens, dat men de vraagstukken, welke tusschen Frankrijk en Italië hangende zijn, door onderhandeling had kunnen regelen.
Om 24 uur, zoo besloot hij, zullen de vijandelijkheden beginnen, vooral in de Middellandsche Zee. De Geallieerden zijn daar nog sterker dan ergens anders. De wereld zal spoedig tot het besef komen, dat moreele krachten ook krachtig zijn. Frankrijk kan niet sterven.
(Vor. ber. Min.-pres. Reynaud 4250 B.)

Moskou: De historische rede van Mussolini heeft in politieke kringen hier een zeer diepen indruk gemaakt. Het besluit der Italiaansche regeering wordt beschouwd als het logische gevolg van den strijd, die het nieuwe Italië sedert jaren voor zijn vitale rechten in de Middellandsche Zee voert. Dat Italië in zijn oorlog thans aan de zijde van Duitschland treedt, heeft men te Moskou verwacht, hetgeen de laatste tijd ook meermalen in de Russische pers tot uitdrukking is gebracht.
In politieke kringen verklaart men voorts, dat de Italiaansche deelneming aan den oorlog en de daarmee gepaard gaande uitbreiding van de krijgsverrichtingen tot de Middellandsche Zee de landen in Zuidoost-Europa en in het Nabije Oosten voor zeer belangrijke beslissingen plaatsen. Welk belang de Sovjetregeering in dezen toestand aan de betrekkingen met Italië hecht, blijkt naar algemeen wordt opgemerkt, uit het eerst op 9 Juni bekend gemaakte besluit, volgens hetwelk de ambassadeurs te Rome en Moskou onverwijld hun ambtswerkzaamheden hervatten. (D.N.B.)

Boedapest: In bevoegde Hongaarsche kringen wordt met betrekking tot Italië's intrede in den oorlog vastgesteld, dat Hongarije volkomen begrip heeft voor de redenen en overwegingen, die Italië er toe gebracht hebben, zijn houding van niet-oorlogvoerenden staat op te geven.
Het Hongaarsche volk volgt den strijd van het Italiaansche volk met oprechte sympathie. Deze houding van Hongarije vloeit voort uit de nauwe banden, die Hongarije met de as-mogendheden verbinden. De politiek van Hongarije, die streeft naar handhaving van den vrede in Z.O.-Europa, is onveranderd gebleven, waardoor zij overeenkomt met die van as-mogendheden. (D.N.B.)

Madrid: De „Arriba" zet in een hoofdartikel nogmaals Spanje's standpunt nopens den Europeeschen oorlog uiteen. De houding van Spanje, aldus het blad, is op bevel van generaal Franco neutraal, maar dit is geen teeken van zwakheid noch van afstand van zijn heilige rechten. Spanje voelt zich, nadat het een historischen zwaktetoestand te boven gekomen is, sterk tegenover de wereld en het spreekt een taal, waarvan de duidelijkheid gedicteerd wordt door de Spaansche revolutie en de Falange. Spanje's houding wordt niet bepaald naar den internationalen toestand van het oogenblik, maar zij is de natuurlijke uitdrukking van de wilskracht van een volk. (D.N.B.)

Belgrado: Van bevoegde Joego-Slavische zijde is aan de vertegenwoordigers van het D.N.B. en van Stefani verklaard, dat de neutrale houding van Joego-Slavië ook in het vervolg buiten het conflict der groote mogendheden wil blijven.
Met voldoening wordt vastgesteld, dat de Duce tegenover Joego-Slavië in zijn rede niet alleen de reeds vroeger gegeven belofte van eerbiediging van zijn neutrale rechten herhaalde, maar dat hij van een dergelijke eerbiediging ook tegenover Griekenland en Turkije getuigde. Op grond van deze verklaringen wordt van Joego-Slavische zijde aangenomen, dat Griekenland zoowel als Turkije dezelfde houding als Joego-Slavië zullen aannemen.
De rede van den rijksminister van Buitenlandsche Zaken Von Ribbentrop wordt door toonaangevende Joego-Slavische kringen beschouwd als een bevestiging van de samenwerking der beide groote mogendheden. (D.N.B.)

Sofia: De intrede van Italië in den oorlog heeft in Bulgarije ontspanning gebracht. Men vestigt vooral de aandacht op de verklaringen van Mussolini, dat zijn besluit de Balkan niet raakt. Men is van oordeel, dat de stap van Italië het lot der westelijke mogendheden definitief bezegelt. (D.N.B.)

Helsinki: Extra-edities hebben de Italiaansche oorlogsverklaring bekendgemaakt. De Finsche bevolking hoopt thans op een snel einde van den oorlog. In Finsche politieke kringen uitte men de opvatting, dat de weg naar het herstel van de Finsche economie thans ook sneller zal worden geëffend, daar deze bijzonder zwaar lijdt onder de gevolgen van de Fransch-Engelsche blokkade. (D.N.B.)

Lissabon: Het begrip van den Italiaanschen stap is hier kalm opgenomen. Men is overwegend van meening, dat het een zware slag is voor de westelijke mogendheden. In pro-Engelsche kringen heerschen teleurstelling en ernstige twijfel aan een overwinning der westelijke mogendheden. (D.N.B.)

Istanboel: De rede van Mussolini werd door de Turksche bevolking bij de radio beluisterd en daarna op straat en in de café's levendig besproken. Voor politieke kringen is de Italiaansche stap niet onverwacht gekomen. President Inönü, die met den minister van Defensie op een inspectiereis in Thracië is, wordt op 10 Juni terugverwacht. (D.N.B.)

Rio de Janeiro: De Italiaansche oorlogsverklaring heeft in Brazilië zeer diepen indruk gemaakt. Men is van oordeel, dat de slechte situatie der westelijke mogendheden nog kritieker is geworden. (D.N.B.)

Washington: Op het departement van buitenlandsche zaken, waar men de deelneming van Italië aan den oorlog meer of minder had verwacht, was men zeer getroffen door de oorlogsverklaring van Mussolini. De minister van buitenlandsche zaken, Hull, beperkte zich ertoe, in een persconferentie te verklaren, dat het Italiaansche besluit een groote teleurstelling is. In perskringen werd gezegd, dat men thans eindelijk zal zien, of de Britsche vloot iets presteeren kan.
Roosevelt werd volgens Reuter om 19.53 (Nederlandsche tijd) door den ambassadeur der Vereenigde Staten te Parijs telefonisch in kennis gesteld van de Italiaansche oorlogsverklaring.
(N. Rott. Crt., Het Volk, Telegraaf) (D. N. B.)

A. **NOORWEGEN. — Capitulatie. - Koning en regeering naar het buitenland uitgeweken. —**
Het Zweedsche telegraafagentschap verspreidde op 9 Juni het volgende uit Tromsö gedateerde bericht van het Noorsche Telegraafagentschap:
Het Noorsche opperbevel deelt mede: Het Noorsche opperbevel heeft bevel gegeven, dat de vijandelijkheden Zondagnacht om 24 uur gestaakt moeten worden. Onderhandelaars zijn onderweg.
De vroegere Noorsche minister van Buitenlandsche Zaken, Koht, heeft op 9 Juni aldus D.N.B. via den zender van Tromsö een verklaring afgelegd, waarin hij o.m. het volgende zeide:
Het Storting heeft in de laatste vergadering van 9 Juni besloten, dat de Noorsche regeering den militairen tegenstand moet opgeven. Op 7 Juni werd besloten, dat de Koning en de regeering hun zetel buiten de grenzen van Noorwegen zouden kiezen.

Naar D.N.B. voorts nog meldt, heeft Koht meegedeeld, dat de Koning en de regeering den wensch tot uiting hadden gebracht, dat generaal Ruge, de opperbevelhebber van het leger in het Noorden van Noorwegen, met hen tezamen buitenslands zou gaan. Generaal Ruge heeft dit echter geweigerd. Hij voert thans de onderhandelingen met den Duitschen commandant. Generaal Fleischer volgt den Koning en de regeering naar het buitenland.

Proclamatie van Koning en regeering.

Het Zweedsche Telegraafagentschap publiceert de volgende mededeeling van het Noorsche Telegraafagentschap uit Tromsö:

De Koning, de Kroonprins en de regeering verklaren in een proclamatie, dat de harde noodzakelijkheid van den oorlog de geallieerde regeeringen er toe gedwongen heeft al haar krachten op andere fronten te concentreeren, waar alle menschen en al het materiaal noodig zijn. De Noorsche troepen, die in een strijd twee maanden moed en dapperheid hebben getoond, bezitten niet voldoende munitie en jachtvliegtuigen en kunnen den strijd tegen de Duitsche overmacht niet voortzetten. Maar de Noren nemen aan den strijd op andere fronten deel. Om een verdere verwoesting der nog ongeschonden gebleven landsdeelen te verhinderen, hebben de Koning en de regeering besloten, den raad van het opperbevel te volgen en voorloopig den strijd in het land op te geven en dezen naar buiten het land te verplaatsen. Tevens zal de arbeid voor het herstel van de vrijheid en de rechten van het land worden voortgezet.
(Alg. Hbld., Vaderland)

Hoofdkwartier van den Führer, 10 Juni (D.N.B.) — Het opperbevel van de Weermacht maakt bekend: De heldhaftige tegenstand, welken de gevechtsgroep van den luitenant-generaal Dietl sinds vele weken, eenzaam in de zwaarste omstandigheden, in Narvik tegen een overweldigende vijandelijke overmacht geboden heeft, kreeg zijn bekroning door de volledige overwinning. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(V. b. Zuid Noorwegen 4226 A.; Koning Haakon 4218 D; Narvik 4218 D.)

A. VEREENIGDE STATEN. — Rede van president Roosevelt. - „Italië's ingrijpen in den oorlog met leedwezen vernomen". —

New York, 11 Juni. (D.N.B.) — In zijn aangekondigde redevoering te Charlotteville (Virginia) heeft president Roosevelt o.a. verklaard:

Volk en regeering van de Vereenigde Staten hebben het bericht over de Italiaansche deelneming aan den oorlog met het grootste leedwezen en ernstige verontrusting vernomen. De sympathieën van de Amerikaansche republieken staan aan den kant van de geallieerden.

De Vereenigde Staten zullen twee duidelijke richtsnoeren volgen: Zij zullen den geallieerden de materieele hulpbronnen der Vereenigde Staten ter beschikking stellen en tevens het gebruik van deze hulpbronnen bespoedigen, opdat de Vereenigde Staten op het Amerikaansche continent zelf de uitrusting en het materiaal bezitten, welke zijn opgewassen tegen elk gevaar en elke verdedigende taak. Roosevelt verzocht den Amerikaanschen burgers aan deze taak mede te werken.

In het tweede deel van zijn rede uitte Roosevelt verwijten tegen Italië. (Telegraaf)

(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4238 F.)

B. SOVJET-RUSLAND. — Diplomatieke posten te Rome en Moskou weder bezet.

Moskou, 9 Juni. (D.N.B.) — De ambassadeur der Sovjet-Unie in Italië, Gorelkin, en de ambassadeur van Italië in de Sovjet-Unie, Rosso, die aan het einde van vorig jaar door hun regeeringen tijdelijk werden teruggeroepen, zullen weer naar hun posten terugkeeren.

Dit blijkt uit het volgende, door het Russische agentschap Tass verspreide bericht: „De Italiaansche ambassadeur in de Sovjet-Unie, Rosso, is uit Rome naar Moskou vertrokken. De ambassadeur der Sovjet-Unie in Italië, Gorelkin, is uit Moskou naar Rome vertrokken. De Italiaansche ambassadeur in de Sovjet-Unie en de ambassadeur der Sovjet-Unie in Italië zullen na hun aankomst onverwijld hun ambtsbezigheden aanvangen. (Telegraaf)

(Vor. ber. 4060 B en 4080 B.)

C. FRANKRIJK. — Beroep van minister-president Reynaud op president Roosevelt. —

GENEVE, 13 Juni (D.N.B.) De Fransche minister-president, Paul Reynaud, heeft een wanhopige boodschap gericht tot president Roosevelt. Daarin smeekt Reynaud den Amerikaanschen president letterlijk Frankrijk met alle middelen te hulp te komen. „Ik bezweer u", zoo schrijft Reynaud aan het slot van zijn boodschap aan Roosevelt, „openlijk te verklaren, dat de Vereenigde Staten den Geallieerden iederen materieelen steun verleenen, en zelfs een expeditieleger te zenden." (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Min.-pres. Reynaud 4255)

D. FRANKRIJK. — Parijs in Duitsche handen. —

HOOFDKWARTIER VAN DEN FUEHRER, 14 Juni (D. N. B.) Het opperbevel van de weermacht deelt mede:

De volledige ineenstorting van het geheele Fransche front tusschen het Kanaal en de Maginotlinie bij Montmedy heeft de Fransche leiding er toe gebracht, haar oorspronkelijke voornemen, de hoofdstad van Frankrijk te verdedigen, te laten varen.

Parijs is derhalve tot open stad verklaard. Zooeven zijn de zegevierende Duitsche troepen Parijs binnengerukt.

Stefani meldt uit Genève, dat de Duitsche voorhoede vanmorgen vroeg Parijs door de Porte Saint Denis (aan de noordzijde van de Fransche hoofdstad) is binnengerukt. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Duitsche Krijgsverrichtingen 4246 A.)

E. SPANJE. — Tanger bezet. —

TANGER, 14 Juni. — Bij het aanbreken van den dag — zoo meldt Stefani — heeft een Spaansch expeditiecorps, bestaande uit gemotoriseerde troepen, cavalerie, artillerie en luchtafweerbatterijen en komende uit de naburige Spaansche zone, hedenmorgen zonder incidenten de zone en de stad Tanger bezet. Vlootstrijdkrachten hebben de haven der stad bezet. Het D.N.B. meldt, dat de bezetting door 1200 Spaansch-Marokkaansche soldaten is geschied.

De Spaansche troepen hebben zich reeds stevig op de voornaamste strategische punten van Tanger en aan de grens der internationale zone genesteld.

Ten einde de neutraliteit van de zone en de stad Tanger te waarborgen — aldus wordt volgens Stefani officieel te Madrid medegedeeld — heeft de Spaansche regeering besloten zich voorloopig te belasten met de bewakings- en veiligheidsdiensten in de internationale zone. Alle diensten functionneeren regelmatig.

Reuter meldt uit Madrid, dat de bezetting in overeenstemming met de bevoegde internationale instanties is geschied. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Bestuur Tanger 2046 B.)

F. NEDERLAND. — Nederlandsch vermogen in Duitschland. - Regeling ook voor ondernemingen onder Nederlandschen invloed geldig. —

Ter bescherming van Nederlandsch-, Belgisch- en Noorsch vermogen heeft, volgens de „Deutsche Zeitung", de Rijksminister van Justitie reeds op 30 Mei bepaald dat de voorschriften van het vijfde hoofdstuk der verordening over de behandeling van het vijandelijk vermogen van 15 Januari 1940 ook voor ondernemingen zullen gelden, die in het binnenland haar zetel hebben of er gevestigd zijn en onder Nederlandschen-, Noorschen-, Belgischen- en Luxemburgschen invloed staan. Ditzelfde geldt ook voor terreinen.

De voorschriften der verordening over het beheer ingeval van afwezigheid van 11 October 1939 en uitvoerings-besluiten van 18 October 1939 en 22 Januari 1940 zijn ook van kracht voor Nederlandsche-, Noorsche-, Belgische- en Luxemburgsche staatsburgers. (Alg. Handelsblad)

A. **Vergiftiging door schadelijke metalen en arsenicum in het voedsel. —**
De schrijver begint met op te merken, dat, hoewel bacterieele voedselvergiftigingen een grooter rol spelen, dan die, veroorzaakt door chemische stoffen, deze laatste toch ook de aandacht verdienen. Men bedenke evenwel, dat er een groot verschil in de individueele gevoeligheid voor bepaalde stoffen bestaat en dat, mede ten gevolge van het geringe aantal gevallen, dat zoo ernstig verloopt, dat laboratoriumonderzoek verricht wordt, de acuut toxische dosis reeds moeilijk valt te bepalen. Dit laatste geldt nog te meer voor de chronische toxische dosis. In de praktijk zal de arts het meest te maken hebben met chronische vergiftigingen.

Voedselvergiftiging

Zink wordt in vele natuurlijke grondstoffen aangetroffen. Chronische zinkvergiftiging is niet bekend, wel echter kwam herhaaldelijk zinkvergiftiging voor door het koken in gegalvaniseerd ijzeren pannen. Vooral, wanneer het zure spijzen betreft, bestaat gevaar dat veel zink door het zuur wordt opgelost. In gedroogde appelen werd soms veel zink aangetroffen, doordat zij op gegalvaniseerd ijzeren rekken gedroogd waren. Men zal dus ook in geval van nood (evacuatie) geen waschketels e.d. mogen gebruiken voor voedselbereiding.

Cadmium. Dit metaal wordt meer dan vroeger toegepast. Herhaaldelijk kwamen in de industrie reeds chronische cadmium-vergiftigingen voor. Ook zijn in het buitenland enkele gevallen beschreven van cadmium-vergiftiging ten gevolge van het bereiden van voedsel in vaatwerk, dat gedekt was met een laag, die ook cadmium bevatte.

Koper. Vanouds werd koperen vaatwerk in de huishouding gebruikt. Nadeel hiervan is niet bekend. Wel vermeldt de schrijver, dat sommige conserven-industrieën aan erwten, snijboonen, pickles, koper toevoegen om ze te „groenen". Nadeel ontstaat hierbij niet zoozeer vanwege het opnemen van koper, alswel hierdoor, dat koper het vitamine C gehalte zeer snel doet dalen. (Dit „groenen" wordt in ons land evenwel niet toegepast, daar het publiek hier de groente niet zoo groen verlangt).

Lood. Hygiënisten nemen aan, dat geregeld opnemen van 1—1.5 mg. lood per dag merkbaar schade doet aan het organisme. Bij de opname van ons voedsel, dat van nature reeds eenig lood bevat en waarvan door verpakking e.d. het loodgehalte verhoogd wordt, is deze grens spoedig bereikt. Lood kan ons voedsel verontreinigen door: de waterleidingbuizen, emails, vertinningen en insectendoodende middelen. In ons land vond de Arbeidsinspectie (1933) in 19 emailsoorten voor eetgerei, die 2 Nederlandsche fabrieken vervaardigden, geen lood. In allerlei emails in den handel, voor melkpannen, pannen en kopjes is echter wel lood aangetroffen. Bij koken daarin van zure spijzen kan veel lood worden opgenomen. Ook in vertinningen werd soms veel lood gevonden.

Aluminium. Aluminium vaatwerk mag als volkomen onschadelijk worden beschouwd.

Arsenicum. Deze stof levert gevaar op, wanneer gewassen te spoedig, nadat zij met arsenicumhoudende stoffen besproeid zijn, worden gegeten. In ons land worden vruchtboomen evenwel uitsluitend bespoten, wanneer de bloesems uitvallen, zoodat arsenicum op inlandsch fruit niet voorkomt. Ook bij bespuiting van aardappelvelden met loodarsenaat, ter bestrijding van den Coloradokever, bleek volgens onderzoek van den schrijver, door de knollen geen arsenicum te worden opgenomen.

Antimoon. Dit wordt soms bij goedkoope emailwaren toegepast. De schrijver behandelt een en ander over deze emails. Het antimoon lost weer het snelst op door zure spijzen en wel speciaal door organische oxyzuren. Azijnzuur lost veel minder op. Vergiftiging was dan ook meest veroorzaakt door limonades. Het in ons land gebruikte antimoon-houdend email zou weinig giftig zijn. Ook rubber kan antimoon afgeven.

Tin. Van tin is geen nadeel bekend.

De schrijver meent, dat naast de contrôle, die door wettelijke maatregelen aangaande ons voedsel, wordt uitgeoefend, ook de individueele waakzaamheid van groot belang is. (Dr. J. F. Reith)
(Keesings Medisch Archief)
(Vor. ber. Conserven in blik 4238 E.)

B. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Proclamatie van den Koning-Keizer. - Mussolini opperbevelhebber. - Zuid-Afrika, Britsch-Indië en Nieuw-Zeeland verklaren den oorlog. - Albanië eveneens in oorlog.**
Rome, 11 Juni. (Stefani) — De koning-keizer heeft tot de Italiaansche troepen in de zone der krijgsverrichtingen de volgende proclamatie gericht:
„Als opperbevelhebber van alle strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht, neem ik weer, evenals 25 jaar geleden, overeenkomstig de gevoelens en de tradities van mijn huis, mijn plaats onder u in. Aan den chef der regeering, Duce van het fascisme, eersten maarschalk van het rijk, vertrouw ik het bevel toe over de troepen aan alle fronten. Mijn eerste gedachte is bij u, nu gij met mij de diepe gehechtheid en totale overgave aan ons onsterfelijk vaderland gaat deelen, en gij u opmaakt om met het verbonden Duitschland het hoofd te bieden aan nieuwe moeilijke beproevingen, met het onwankelbare vertrouwen die moeilijkheden te boven te komen.
Soldaten te land, ter zee en in de lucht, vereenigd met u op een wijze als nog nooit het geval was, ben ik er zeker van, dat uw dapperheid en de vaderlandsliefde van het Italiaansche volk opnieuw aan onze roemvolle wapenen de overwinning zullen weten te verzekeren.
Zone der krijgsverrichtingen, 11 Juni 1940
18de jaar van het fascisme.
VICTOR EMMANUEL".
(Vor. ber. Mussolini, oorlogsverkl. 4254 A.)

Zuid-Afrika, Britsch-Indië en Nieuw-Zeeland. —
De zaakgelastigde der Zuid-Afrikaansche Unie heeft den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, Ciano, op bevel van zijn regeering, zijn paspoorten aangevraagd. Hij verduidelijkte, dat dit beschouwd moet worden als verklaring van den staat van oorlog tusschen Italië en de Zuid-Afrikaansche Unie.
De vice-koning van Britsch-Indië heeft den staat van oorlog tusschen Britsch-Indië en Italië afgekondigd.
De eerste minister van Nieuw-Zeeland, Fraser, heeft verklaard, dat Nieuw-Zeeland in oorlog is met Italië vanaf Dinsdag, 11 Juni, 10 uur 30 Nieuw-Zeelandschen tijd.
(Vor. ber. Oorlogsverkl. aan Duitschland: Zuid-Afrika en Nieuw-Zeeland 3937)

Albanië in Oorlog. —
Krachtens een decreet beschouwt Albanië zich in oorlog met de staten, welke met Italië in oorlog zijn.
(Het Vaderland - Haagsche Courant - Maasbode)

C. **NEDERLAND. — Verbod werk in bedrijf stop te zetten. - Ontslagen na 9 Mei. - Werktijd moet tenminste 36 uur zijn. —**
Het Verordeningenblad voor het Bezette Nederlandsche Gebied van 13 Juni No. 3 bevat de volgende verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche Gebied betreffende het beperken van werk.

Op grond van paragraaf vijf van het decreet van den Führer betreffende de uitoefening van de Regeeringsbevoegdheden in Nederland van 18 Mei 1940 (Rijkswetblad 1, blz. 778) bepaal ik:
Art. 1. (1) De secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken wordt gemachtigd voorschriften betreffende het stilleggen van ondernemingen, de invoering van den verkorten werktijd en het ontslaan van werknemers uit te vaardigen.

(2) Voorschriften, welke de secretaris-generaal van het ministerie van Sociale Zaken op grond van alinea 1 uitvaardigt, mogen strafbedreigingen bevatten.
Art. 2. Deze verordening treedt in werking op den dag van afkondiging.
's-Gravenhage, 11 Juni 1940. De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche Gebied: Seyss—Inquart.

Uitvoering van de verordening. — Verder publiceert het Verordeningenblad het volgende:
Uitvoeringsbesluit van den secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken ingevolge de verordening van den Rijkscommissaris betreffende het beperken van werk van 11 Juni 1940.
Op grond van art. 1 van de verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche Gebied betreffende het beperken van werk en in overeenstemming met art. 2 en 3 van de verordening van den Rijkscommissaris betreffende de uitoefening der regeeringsbevoegdheden in Nederland bepaal ik als volgt:
Art. 1. Het is den leiders van ondernemingen of hun plaatsvervangers verboden:
1) het werk in de onderneming tijdelijk of voorgoed stop te zetten;
2) den werktijd in de onderneming tot minder dan 36 uur in de week in te korten;
3) werknemers te ontslaan, tenzij art. 1639 p van het Burgerlijk Wetboek toepasselijk is. De na 9 Mei 1940 gegeven ontslagen moeten terstond weer worden ingetrokken, tenzij deze door den directeur-generaal van den Arbeid goedgekeurd zijn.
Art. 2. (1) De directeur-generaal van den Arbeid of de door hem hiertoe gemachtigde organen kunnen uitzonderingen op den regel van paragraaf 1 vaststellen. De toestemming hiertoe kan afhankelijk gemaakt worden van het nakomen van bijzondere voorwaarden.
(2) Verzoeken tot toepassing van alinea 1 moeten aan het bevoegde districtshoofd der arbeidsinspectie worden gericht. De verzoeken moeten gemotiveerd zijn. Zij moeten aantal en soort der werknemers vermelden, die ontslagen zijn of zullen worden of die met korteren werktijd te werk zullen worden gesteld.
(3) Op de verzoeken moet zoo spoedig mogelijk worden beslist. Bij de beslissing moeten in het bijzonder de belangen der gedemobiliseerden in acht worden genomen.
Art. 3. (1) Wie het verbod, in art. 1 genoemd, overtreedt, wordt met hechtenis van ten hoogste drie maanden of met een geldboete van ten hoogste 3000 gulden gestraft.
(2) Met het onderzoek naar een bij alinea 1 strafbaar gestelde handeling zijn, behalve de in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering genoemde personen, ook de ambtenaren der Arbeidsinspectie belast.
(3) Bij dit besluit strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.
Art. 4. Het besluit van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht van 27 Mei 1940 (Staatsblad nr. O. 801) treedt buiten werking.
Art. 5. Dit uitvoeringsbesluit treedt in werking op den dag van afkondiging.
's-Gravenhage, 11 Juni 1940. De secretaris-generaal van het Departement van Sociale Zaken, Scholtens.

(Vor. ber. Stopzett. Bedrijven verboden 4236 C.)

Bankenmoratorium opgeheven. - Met ingang van 11 Juni 1940. — 's-Gravenhage, 13 Juni. — Het verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied geeft de volgende verordening van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de opheffing van het bankenmoratorium (11 Juni 1940).
Op grond van art. 5 van het decreet van den Führer betreffende de uitoefening van de regeeringsbevoegdheden in Nederland van 18 Mei 1940 (Rijkswetblad 1, blz. 778) bepaal ik:
Art. 1. De secretaris-generaal van het departement van Financiën wordt gemachtigd, het bestaande bankenmoratorium op te heffen en de noodige maatregelen, die daaraan verbonden zijn, te nemen.
Art. 2. Deze verordening treedt in werking op den dag van afkondiging.
's-Gravenhage, 11 Juni 1940. De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche Gebied: Seyss—Inquart.

Hierna publiceert het blad het volgende eerste uitvoeringsbesluit van den secretaris-generaal van het departement van Financiën in gevolge de verordening nr. 10/1940 van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, betreffende de opheffing van het bankenmoratorium en in overeenstemming met art. 2 en 3 van de verordening nr. 3/1940 van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, betreffende de uitoefening der regeeringsbevoegdheden van 29 Mei 1940, bepaal ik:
Art. 1. Het „besluit bankenmoratorium" van 10 Mei 1940 (Staatsblad nr. 483) wordt ingetrokken.
Art. 2. Dit uitvoeringsbesluit treedt in werking op den dag van afkondiging.
's-Gravenhage, 11 Juni 1940. De secretaris-generaal van het Departement van Financiën, Trip.

(Vor. ber. Bankenmoratorium 4235 B.)

Bevoegdheid van den Duitschen Krijgsraad. - Welke delicten er aan zijn onderworpen. — Het verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied bevat de volgende verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de bevoegdheid van den (Duitschen) krijgsraad (8 Juni 1940).
Op grond van art. 5 van het decreet van den Führer betreffende de uitoefening van de Regeeringsbevoegdheden in Nederland van 18 Mei 1940 (Rijkswetblad 1 blz. 778) bepaal ik:
Art. 1. Burgers van niet-Duitsche nationaliteit zijn onderworpen aan het oordeel van den (Duitschen) krijgsraad ten aanzien van delicten, welke
1) zich richten tegen de Duitsche weermacht, haar leden of tegen degenen, die op een of andere wijze bij haar werkzaam zijn, of
2) in gebouwen, localiteiten of inrichtingen ten behoeve van de Duitsche weermacht worden begaan.
Art. 2. Wanneer de commandant van het legeronderdeel, waartoe de betrokken (Duitsche) krijgsraad behoort, verklaart, dat hij van zijn bevoegdheid ingevolge art. 1 van deze verordening geen gebruik maakt, gaat het recht tot vervolging en veroordeeling over op de gewoonlijk tot strafvervolging bevoegde autoriteiten.
Art. 3. Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging.
's-Gravenhage, 8 Juni 1940. De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche Gebied: Seyss—Inquart.
(Verordeningsblad No. 3, 13 Juni 1940)

A. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt's antwoord aan Reynaud. - „Alleen Congres kan over militaire interventie beslissen". —**
Washington, 15 Juni. (D.N.B.) — President Roosevelt heeft minister-president Reynaud een telegram gezonden in antwoord op het beroep, dat Reynaud op hem heeft gedaan. In dit telegram zet Roosevelt uiteen:
1ste, dat hij Frankrijk slechts zoolang met oorlogsmaterieel kan ondersteunen als Frankrijk zelf den tegenstand voortzet;
2de, dat hij wel is waar de meest volledige sympathie gevoelt voor Frankrijk en vastbesloten is, militaire veroveringen niet als geldig te erkennen, maar dat hieruit geenerlei militaire verplichting der V.S. mag worden afgeleid. Alleen het federale parlement kan besluiten tot een militaire interventie.
(Telegraaf)

(V. b. Reynaud 4256 C.; pres. Roosevelt 4256 A.)

B. **EGYPTE EN DE OORLOG 1940. — Condities aan Italië gesteld. —**
De Egyptische regeering heeft de Italiaansche regeering door tusschenkomst van den Italiaanschen gezant te Caïro en den Egyptischen gezant te Rome de volgende mededeeling gezonden:
Egypte zal slechts aan den oorlog deelnemen ingeval het zal worden aangevallen door Italië op een van de drie volgende wijzen:
a. Wanneer Italiaansche soldaten het initiatief zullen nemen tot een inval op Egyptisch gebied;
b. Wanneer Italië Egyptische steden door bombardementen zal verwoesten;
c. Wanneer Italië luchtaanvallen zal ondernemen op Egyptische militaire doelen. (Haagsche Courant)

C. **NEDERLAND. — Taak van generaal Winkelman.**
De opperbevelhebber van de Duitsche weermacht in Nederland deelt mede, dat de taak van den opperbevelhebber van de in staat van demobilisatie zijnde Nederlandsche land- en zeemacht, generaal Winkelman, zich uitsluitend uitstrekt tot de demobilisatie van de Nederlandsche weermacht.

In verband hiermede wordt de volgende verklaring van generaal Winkelman van 12 Juni 1940 gepubliceerd:

„In opdracht van de Duitsche regeering in het bezette gebied deel ik u mede, dat verscheidene bevelen en instructies, die ik u na 3 Juni 1940 heb doen toekomen, niet behooren tot de taak, die mij van dien dag af is opgedragen.

Deze taak omvat uitsluitend geleidelijke militaire demobilisatie van de Nederlandsche weermacht volgens de instructies van den opperbevelhebber der Duitsche Weermacht in Nederland. Met het oog hierop trek ik de bevelen en instructies, die betrekking hebben op de werkwijze van de industrieele bedrijven, overeenkomstig art. 52 van het Haagsche reglement in".

Voorts wordt er op gewezen, dat de opperbevelhebber van de Duitsche Weermacht in Nederland als Duitsch commissaris voor de tenuitvoerlegging van de demobilisatie der Nederlandsche land- en zeemacht heeft aangewezen kolonel I. G. Schwabedissen, chef van den staf van den opperbevelhebber van de Duitsche Weermacht in Nederland. (Alg. Handelsblad)

A. PRINSES JULIANA IN MONTEBELLO AANGEKOMEN. —

Reuter meldt uit Ottawa (Canada): Prinses Juliana is dezer dagen met haar beide kinderen te Montebello aangekomen. (N. Rott. Crt.)

B. RIJKSCOMMISSARIS SEYSS-INQUART OVER MIDDELBURGS WEDEROPBOUW. —

Rijkscommissaris Rijksminister Seyss-Inquart heeft op 11 Juni zijn eersten grooten inspectietocht door een deel van ons land gemaakt en dat hij daarvoor Zeeland uitkoos, had zijn goede reden.

Rede Rijkscommissaris. — „Wanneer ik op mijn eerste inspectiereis naar Zeeland en Middelburg ben gekomen, dan is dit om te toonen, dat ik, overeenkomstig de opdracht, welke ik van den Führer van het Groot-Duitsche rijk heb ontvangen, op de eerste plaats mijn aandacht en mijn zorg wil geven aan die gebieden, welke schade hebben geleden door de verwarringen van den oorlog.

In het bijzonder is dit het geval met Middelburg, aangezien hier een aantal historische gebouwen staan. Wij kunnen ons uw gevoelens indenken, waarmede gij thans door de puinhoopen van uw stad gaat. Het was alleen de harde en ijzeren noodzaak, welke ons dwong van Middelburg het tooneel van den strijd te maken, niet tegen de Nederlanders, doch tegen de Franschen. Middelburg is een stad van historische gebouwen en wij zullen er naar streven alles te herstellen, wat slechts eenigermate kan worden hersteld. Historische gebouwen zijn de getuigen van den wil van een volk, zijn gedachten vorm te geven. Middelburg treden wij met bijzondere hoogachting te gemoet, omdat zijn bouwwerken herinneren aan een tijdperk in de geschiedenis, waarin wij allen bewogen werden door dezelfde geestelijke krachten. Zij zijn getuigen van gemeenschappelijke geschiedkundige gebeurtenissen.

De wederopbouw van Nederland is een zaak, welke voor alles de uwe is. Wij matigen ons niet aan, u hierbij bevelen te geven. Wij willen u hierbij helpen en raadgeven.

Ik zou nu voor willen stellen, dat een centrale in het leven wordt geroepen voor den wederopbouw, welke in het bijzonder wordt belast met de verzorging van de monumenten der bouwkunst. De taak van deze centrale zou dan moeten zijn de geleden schade zoo snel mogelijk vast te stellen en goede plannen te ontwerpen, opdat behouden blijft, wat de moeite waard is om behouden te worden. Ik wil een verbindingsman aanstellen, die er voor zal zorgen, dat alles wordt gedaan, wat gij noodig acht, in samenwerking met alle burgerlijke en militaire autoriteiten van Duitschland.

Wanneer u uit onze houding wilt opmaken, dat wij u een genoegen willen doen, dan is dit in zooverre juist, dat wij u welwillendheid willen toonen, niet in den zin van een beschermheerschap, doch in den zin van een bereid staan tot samenwerking. De voornaamste reden is evenwel de eerbied, welken wij hebben voor wat in het volk leeft en de achting, welke wij koesteren voor de werkelijke uitdrukking van zijn innerlijke kracht. Door dezen geest bezield, staan wij tegenover het Nederlandsche volk.

Weest overtuigd, dat alles zal geschieden, wat door ons kan worden gedaan." (Telegraaf)

(Vor. ber. dr. Seyss-Inquart 4239 A.)

C. NEDERLAND. — Nationaal Hulpcomité 1940. —

Presse-Dezernent W. Janke heeft op de persconferentie van 7 Juni het volgende medegedeeld:

Met toestemming van de bevoegde Duitsche instanties, en wel speciaal van den Rijkscommissaris persoonlijk, is opgericht het Nationaal Hulpcomité 1940. Dit staat onder leiding van personen uit verscheidene kringen, terwijl als voorzitter mr. dr. K. J. Frederiks, secretaris-generaal van het Departement van Binnenlandsche Zaken, optreedt.

Dit nationaal Hulpcomité zal ten nauwste samenwerken met het Roode Kruis en het Nationaal Fonds voor Bijzondere Nooden.

Het doel van het comité is, in den breede gezegd, daar te helpen waar in de dagen van den oorlog verlies is geleden.

Men hoopt de gelden, welke benoodigd zijn voor de leniging van den nood, bijeen te brengen door:

1. Een inzameling, waaraan alle bankinstellingen en hopelijk ook alle dagbladen zullen medewerken.

De heer Janke deed een dringend beroep op de aanwezige vertegenwoordigers van dagbladen om hun kolommen hiervoor beschikbaar te stellen.

2. Er zal een groote straatcollecte worden gehouden door het geheele land, waarvoor de datum voorloopig is vastgesteld op Zaterdag 15 Juni. (Voorloopig uitgesteld. — Red.).

Aan alle burgemeesters zal verzocht worden zooveel mogelijk hun medewerking aan deze collecten te verleenen.

Verder zullen maatregelen worden getroffen om de jeugd zooveel mogelijk als collectanten te organiseeren.

3. Door plaatselijke comité's zal verder een rondschrijven worden gezonden met verzoek om toezending van bijdragen.

De samenwerking met het Roode Kruis en het Nationaal Fonds voor Bijzondere Nooden beteekent, dat van de zijde van deze beide instellingen geen afzonderlijke collecte is te verwachten. Bij deze hulpactie dient n.l. alle versplintering te worden voorkomen, zoodat de inzameling centraal kan geschieden.

De heer Janke wees er verder nog op, dat een innige samenwerking bestaat tusschen Duitsche instanties, het Nationaal Hulpcomité-1940 en den Commissaris voor den Wederopbouw.

De Presse-Dezernent besloot zijn uiteenzetting met een warm woord van aanbeveling voor deze prijzenswaardige actie.

(De Tijd)

D. ROEMENIE. — Carol II tien jaar Koning. —

Op 8 Juni was het tien jaren geleden dat Europa werd verrast door de tijding dat Kroonprins Carol van Roemenië, die twee dagen tevoren per vliegtuig uit zijn ballingschap te Boekarest was teruggekeerd, door de Nationale Vergadering tot Koning werd uitgeroepen. Hiermede was een einde gekomen aan een toestand, welke het land in een voortdurende beroering hield en het prestige van het Koningshuis schaadde.

Het jubileum des Konings werd in Roemenië in verband met den ernst der tijden zonder luister gevierd, doch in het bewustzijn dat de souverein gedurende de tien jaren van zijn bewind land en dynastie nader tot elkaar heeft gebracht en den vrede heeft weten te behouden. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Koning Carol 4174 D.)

E. KARL VON WIEGAND'S INTERVIEW MET RIJKSKANSELIER HITLER. —

New York, 14 Juni. — (D.N.B.) — De bekende publicist, Karl von Wiegand, heeft een interview gehad met den Führer, waarover hij o.a. het volgende meldt: „Amerika voor de Amerikanen, Europa voor de Europeanen" — deze wederzijdsche fundamenteele Monroe-leer zou — zoo verklaarde mij Adolf Hitler — indien zij van beide zijden in acht zou worden genomen, niet alleen een altijddurenden vrede tusschen de oude en de nieuwe wereld verzekeren, maar ook de meest ideale grondslag zijn voor den vrede in de geheele wereld.

Met bijtende scherpte en verontwaardiging brandmerkte Hitler „de leugen", dat hij ooit „in droom of in gedachten" met het plan gespeeld zou hebben, zich op de een of andere manier in de kwesties van het Westelijk halfrond te mengen. Hij noemde de vrees van de beide Amerika's voor hem of voor Duitschland zeer vereerend, maar „kinderlijk en

grotesk" en de gedachte aan de mogelijkheid van een inval in de Vereenigde Staten, van Europa uit, over zee, van de lucht uit of met behulp van de „legendarische vijfde colonne", „dom en fantastisch". Over Mussolini sprak hij op hartelijken toon en hij juichte het deelnemen van Italië aan „de wapenbroederschap" toe. (Telegraaf)

(Vor. ber. Rijkskanselier Hitler 4246 A.)

A. **NEDERLAND. — Vergadering van de Nationaal-Socialistische Beweging. —**
De Nationaal-Socialistische Beweging, district Amsterdam, heeft op 13 Juni in het Concertgebouw en in Bellevue te Amsterdam besloten bijeenkomsten gehouden, die zeer druk bezocht waren en waarop de leider der N.S.B. ir. A. A. Mussert en de heer H. J. Woudenberg het woord hebben gevoerd.
De eerste spreker was de heer H. J. Woudenberg. Deze wees o.a. op den vooruitzienden blik van den leider der N.S.B. In ons beginsel aldus spr., zijn wij nooit aangevallen, wij werden slechts met modder gegooid, wij werden verdacht gemaakt en belasterd, gehoond en uitgescholden. Uniformsmokkelarij, lichtkogels, spionnage, ja wat werd ons al niet aangewreven. Wij begrepen toen pas dat we terreur slechts met terreur kunnen breken.
Thans staan eenerzijds de plutocratische democratieën, anderzijds het jonge en sterke nationaal-socialisme en het fascisme.
Na de pauze sprak de leider van de N.S.B., ir. A. A. Mussert. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
De oude democratische wereld wordt in puin geslagen; de jonge nationaal-socialistische wereld wordt geboren. Er zal een Germaansche, een Latijnsche en Slavische unie van volkeren ontstaan, aldus ziet spr. de toekomst. Laten de Germanen begrijpen, dat zij bij elkaar hooren. Er zal, volgens spr., één groot Nederlandsch volk zijn, van Dollart tot Duinkerken. Willem de Zwijger reeds poogde Noord en Zuid tezamen te brengen, thans, zoo zeide de heer Mussert, zal wederom een Duitscher beide volkeren vereenigen. Noord en Zuid, een eenheid van weldra twintig millioen menschen, een goede buur van het Duitsche land. Deze eenheid is steeds een der idealen van de N.S.B. geweest. Dit jaar, uiterlijk het volgende jaar, aldus spr., hebben wij een kans, dat ons ideaal van vereeniging tot werkelijkheid wordt.
De heer Mussert zeide voorts, dat de nationaal-socialist nooit mede zal doen aan verguizing van de Koningin. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Nat. Soc. Bew. 4239 F.)

B. **ARCHAEOLOGIE. — De groote wegen in het rijk der Inka's - Belangwekkende vondsten. —**
In het Duitsche blad Signal schrijft H. v. Ubbelohde-Doering over de eindelooze wegen in het oude Inkarijk in Zuid-Amerika, door de vroegere kroniekschrijvers als een wereldwonder aangeduid, die deze schrijvers als voorloopers van de Duitsche autowegen kenschetst. Hij drukt zijn bewondering voor een staatkundig bestel uit, dat iederen bewoner het levensonderhoud verzekerde en hongersnood onmogelijk maakte. Alleen arbeidsdienstplicht kan geleid hebben tot de groote werken, waarover men nog versteld staat, tempels, vestingen en koninklijke hoven, irrigatiekanalen, terrasvormig aangelegde akkers en dan de wegen.
Deze laatste behooren z.i. tot de geweldigste kunstwerken van alle tijden en volken. Ze strekten zich door het lang gerekte rijk van de noordelijke grens in het tegenwoordige Columbië benoorden den evenaar tot in het zuidelijke deel van Chili uit en wel in twee „slagaderen", een langs de kust, de andere door de Cordilleras, die door dwarswegen met elkander verbonden waren. De Spanjaard Cieza de Leon, die in de zestiende eeuw geschiedenis schreef en zelf op die wegen gezworven heeft, schatte de lengte van dien door het gebergte op meer dan 5000 K.M. Op afstanden van telkens een dag reizen stonden van staatswege gestichte en onderhouden rusthuizen en over grootere afstanden pakhuizen voor marcheerende troepen. Op deze wegen moet zoo min te paard als in wagens gereden zijn; het wiel was toen nog niet uitgevonden en rij- of trekdieren kende men niet. Slechts één lastdier werd geteeld, de lama.
De ambtenaren reisden in draagstoelen, door gardesoldaten omstuwd, en er draafden estafetten. Deze dienst moet voorbeeldig ingericht zijn geweest en die boden schijnen vervaarlijke snelheden bereikt te hebben. De wegen leidden door woestijnen, over hooge bergen, diepe kloven en moerassen. Zoo eenigszins mogelijk werden ze recht-aan recht-toe over berg en dal ontworpen, ze waren zes tot negen M. breed. Muren omzoomden ze en beschermden ze tegen zand- en sneeuwverstuivingen.
Omstreeks 1500 moeten de groote wegen van dit net zijn aangelegd. In één tot twee generaties schijnt dit reusachtige werk stelselmatig te zijn uitgevoerd. Onder leiding van dr. Todt zijn de resten door een Duitsche expeditie onderzocht. Gedurende ongeveer 400 jaar was er niets aan gedaan, wat niet verhinderde, dat nog hun eenvoudige monumentale lijnen het landschap beheerschen en vele in onze dagen door zware auto's of als grondslagen voor nieuwe autobanen gebruikt worden. Voor het oversteken van poelen werden dijken, zes tot zeven M. breed, aangelegd.
Voorts snuffelden de onderzoekers de overblijfselen der dikwijls gigantische bouwwerken in het Zuiden van het tegenwoordige Peru na: tempels, enz. even-als heilige, met beitels bewerkte rotsen en holen. In de schier onbekende ruïnenstad Pacatnamu werd een bijna ongerept veld van diep liggende graven blootgelegd, die 1400 tot 1600 jaar oud moeten zijn. Bij dit alles stond hun als doel voor oogen de wortels van de Inkacultuur en de herkomst van die heerschers te vinden, bij wie de hervormer Pachacutec de grootste man van Amerika's oorspronkelijke ras is genoemd. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Archaeologie 4252 F.)

C. **SPANJE. — „Niet-oorlogvoerend". —**
De Spaansche regeering heeft het volgende decreet bekend gemaakt.
„Met het oog op de uitbreiding van den strijd tot de Middellandsche Zee, door Italië's deelneming aan den oorlog tegen Frankrijk en Engeland, heeft de Spaansche regeering besloten tot een houding van niet oorlogvoerende mogendheid in het conflict."
Het decreet, dat door generaal Franco en den minister van Buitenlandsche Zaken, Beigbeder, onderteekend is, werd 12 Juni in een korten ministerraad aangenomen.
In Madrileensche politieke kringen wijst men er speciaal op, dat in dit decreet — in tegenstelling tot de verklaring van Spanje bij het uitbreken van den oorlog in September van het vorige jaar — een neutraliteitsverklaring ontbreekt. Voorts wordt de nadrukkelijke vermelding van de Middellandsche Zee opvallend geacht. (D.N.B.) (Telegraaf)

D. **NEDERLAND. — Onderwijs - Microbiologie - Inaugureele rede van prof. dr. A. Charlotte Ruys. —**
Op 10 Juni heeft in de aula van de gemeente-universiteit te A'dam dr. A. Charlotte Ruys haar ambt van buitengewoon hoogleeraar in de microbiologie der infectieziekten aanvaard met een rede, waarin zij een overzicht gaf van de vraagstukken, welke de studie der ziektekiemen opwerpt, en wel in de eerste plaats van die, welke bij de bestudeering der kiemen in het algemeen in het midden der belangstelling staan, zooals het vraagstuk van den levenden of levenloozen aard der ultravira, het al of niet bestaan van een levenscyclus bij bacteriën, de veranderlijkheid der bacteriën, de mogelijkheid van latent leven, enz. Voorts behandelde zij de beteekenis der ziektekiemen, meer in het bijzonder, het vraagstuk van

parasitisme en commensalisme, welke invloeden uitgaan van den laboratoriumarbeid, hoe de ziektekiemen van grooten invloed zijn geweest op het wereldgebeuren.
Zij eindigde haar rede met de volgende woorden: „Zoo is het geheele aardsche leven, in al zijn verschijningen doortrokken van den invloed der eencelligen. Zij bouwen en vernietigen leven, individueel en massaal. Zij kunnen den levensloop van den enkeling beïnvloeden en breken. Een vondst te hunnen aanzien in het laboratorium kan het lot van duizenden wijzigen. Zij kunnen de ontwikkeling van volken mede bepalen. Zij stellen wetten aan de samenleving en zij hebben de historie der menschheid, zoowel sociaal-economisch als psychologisch-religieus mede geschreven en de desbetreffende hoofdstukken dragen steeds en zonder uitzondering den titel: leven of dood". (Alg. Handelsblad)
(Vorig bericht Inaug. redev. 4252 F.)

A. **NEDERLAND. — De provinciale gevolmachtigden van den Rijkscommissaris. —**
De regeeringscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft tot gevolmachtigde voor de provinciën benoemd:
voor Groningen, met standplaats Groningen: Landrat dr. Conring; aan dr. Conring is tevens opgedragen de voorloopige waarneming der bevoegdheden voor Friesland;
voor Gelderland, met standplaats Arnhem: Landrat dr. Schneider;
voor Utrecht, met standplaats Utrecht: Landrat von Winterfeld;
voor Zeeland, met standplaats Middelburg: Oberregierungsrat Linde;
voor Overijsel, met standplaats Zwolle: Landrat dr. Hartong; aan dr. Hartong is tevens opgedragen de voorloopige waarneming der bevoegdheden voor Drente;
voor Noordbrabant, met standplaats 's-Hertogenbosch: Oberregierungsrat Weber; den heer Weber is tevens opgedragen de voorloopige waarneming der bevoegdheden voor Limburg;
voor Noordholland, met standplaats Haarlem: Ministerialrat Ross; deze benoeming geldt, totdat voor de gemeente Amsterdam een bijzondere gevolmachtigde zal zijn benoemd, ook voor deze gemeente; in Amsterdam zal voorloopig als vertegenwoordiger van den gevolmachtigde in Noordholland optreden Regierungsrat Rombach;
voor Zuidholland, met standplaats 's-Gravenhage: Oberverwaltungsgerichtsrat Schwebel; deze benoeming geldt, totdat de benoeming van een bijzonderen gevolmachtigde voor Rotterdam zal zijn benoemd, ook voor deze gemeente. (N. Rott. Crt.)

B. **FRANKRIJK. — Kabinet-Reynaud afgetreden. - Kabinet-Pétain gevormd. - De regeering te Bordeaux.**
Bern, 17 Juni. (D.N.B.) — De nieuwe Fransche ministerlijst luidt, na de veranderingen, welke later nog zijn aangebracht, als volgt:
Minister-president: Pétain.
Minister van Staat en vice-voorzitter van den ministerraad: Chautemps.
Minister voor de nationale verdediging: generaal Weygand.
Justitie: Fremicourt.
Oorlog: Generaal Coulson.
Oorlogsmarine en Koopvaardijvloot: admiraal Darlan.
Luchtvaart: generaal Pugeot.
Buitenlandsche Zaken: Baudouin.
Binnenlandsche Zaken: Pommaret.
Financiën en Handel: Bouthillier.
Koloniën: Rivière; Onderwijs: Rigueaud; Openbare Werken: Frossard; Landbouw en Voedselvoorziening: Chicery; Arbeid: Fevrier; Pensioenen: Barnegaray.
Terstond na zijn samenstelling kwam het kabinet Pétain in eerste zitting bijeen, om den militairen en diplomatieken toestand te bespreken. President Lebrun had de leiding van de vergadering.
(De Fransche regeering zetelt op dit oogenblik te Bordeaux). (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Kabinet Reynaud 4251 D.)

C. **NEDERLAND. — Kolonel I. G. Schwabedissen belast met de demobilisatie. —**
In den voormiddag van 14 Juni heeft, naar officieel uit Den Haag gemeld wordt, de door den Opperbevelhebber van de Duitsche weermacht in Nederland benoemde Duitsche Commissaris voor de tenuitvoerlegging van de demobilisatie van de Nederlandsche land- en zeemacht, kolonel I. G. Schwabedissen zijn ambt aanvaard.
De kolonel begroette bij deze gelegenheid Generaal Winkelman en de officieren van het Nederlandsche Opperbevel van land- en zeemacht. In zijn toespraak wees kolonel I. G. Schwabedissen o.a. op het volgende:
„Door de grootmoedigheid van den Führer van het Groot-Duitsche rijk is het mogelijk de Nederlandsche land- en zeemacht in volkomen orde te demobiliseeren en de soldaten niet in gevangenschap weg te voeren, doch hen terstond weer in het vrije bedrijfsleven in te schakelen. Van Duitsche zijde heeft men het voornemen, de verdere demobilisatie in denzelfden zin als tot dusver voort te zetten, onder voorwaarde, dat ook van Nederlandsche zijde oprecht en loyaal daaraan wordt medegewerkt".
Kolonel I. G. Schwabedissen besloot zijn woorden met aan de aanwezige Nederlandsche officieren dank te brengen voor den arbeid, dien zij tot dusver geleverd hebben. (Telegraaf)
(Vor. ber. Gen. Winkelman 4258 C.)

D. **AMSTERDAM. — Huurverhooging verboden. —**
De Burgemeester vestigt er voor zooveel noodig de aandacht op, dat het noodzakelijk is, dat aangegane huurverplichtigen ook in de tegenwoordige omstandigheden stipt worden nagekomen en dat de huren op tijd worden betaald. Het is in het algemeen belang te achten, dat ook in dit opzicht de normale verhoudingen, zooveel als doenlijk is, worden gehandhaafd.
Hierbij wordt in herinnering gebracht, dat het, volgens de door de Duitsche overheid vastgestelde prijsverordening, ten aanzien van alle goederen en diensten, verboden is de prijzen boven het peil van 9 Mei 1940 te verhoogen. Dit geldt ook met betrekking tot huren.
Een ieder, wien zulks aangaat, is opgedragen, hieraan ten strengste de hand te houden. (Telegraaf)

E. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Wapenstilstand aan Duitschland gevraagd. - Ontmoeting tusschen Rijkskanselier Hitler en Mussolini te München. —**
Hoofdkwartier van den Führer, 17 Juni. (D.N.B.) — De minister-president der nieuw gevormde Fransche regeering, maarschalk Pétain heeft in een radiotoespraak tot het Fransche volk verklaard, dat Frankrijk thans de wapens moet neerleggen.
Maarschalk Pétain wees daarbij op een door hem reeds ondernomen stap de rijksregeering van dit besluit in kennis te stellen en de voorwaarden te vernemen, waaronder het Duitsche rijk bereid is te voldoen aan de Fransche wenschen.
De Führer zal een ontmoeting hebben met den Italiaanschen minister-president Benito Mussolini, voor een gedachtenwisseling, waarin de houding der beide staten zal worden vastgesteld.

München, 18 Juni. (D.N.B.) — De Führer en de Duce zijn op 18 Juni in een conferentie te München tot overeenstemming gekomen over het standpunt van de beide verbonden regeeringen ten aanzien van het Fransche verzoek om een wapenstilstand.
Om vier uur hedenmiddag begaf de Duce zich, in

gezelschap van den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, van het Prinz Karl-paleis, waar de Italiaansche regeeringschef zijn intrek had genomen, naar den „Führerbau" aan den Neuen Königlichen Platz. Hier begroette de Führer den Duce en diens minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano.
In de werkkamer van den rijkskanselier werd daarop onmiddellijk met de besprekingen begonnen. Na de beëindiging van deze besprekingen hebben de Duce en de Führer München verlaten.
(Alg. Handelsblad - Telegraaf)
(Vor. ber. Conferentie Mussolini en Hitler 4176 A.)

A. **SOVJET-RUSLAND. — Troepen bezetten Litauen, Letland en Estland. —**
Litauen.
Het Moskousche radiostation heeft op 15 Juni een officieel communiqué uitgezonden, dat opgesteld is als resultaat van de in de laatste dagen te Moskou gevoerde onderhandelingen met Litauen.
In het communiqué wordt gezegd, dat Litauen het in den herfst van 1939 met de Sovjet-Unie gesloten bijstandspact op grove wijze heeft geschonden, in het bijzonder door het sluiten van een militair geheim verdrag met Letland en Estland, dat in strijd is met den geest van het Sovjet-Russisch-Litausche bijstandspact.
Verder werd medegedeeld, dat de Sovjet-regeering de arrestatie en dagvaarding van den vroegeren Litauschen minister van binnenlandsche zaken, generaal Skuca, en van den chef van politie, Powaililtis heeft geëischt, evenals de vorming van een nieuwe Litausche regeering en het recht van doortocht voor Sovjet-Russische troepen overeenkomstig het bijstandspact en in het vereischte aantal.
Litauen moet de garantie geven, dat de „provocaties" ophouden, welke bijv. geleid hadden tot de recente incidenten met leden der Sovjet-Russische garnizoenen in Litauen.
Aan het slot van het communiqué wordt bekend gemaakt, dat de Sovjet-regeering deze eischen in ultimatieven vorm gesteld heeft. Het ultimatum is op 15 Juni des morgens om 10 uur geëindigd. Om negen uur des morgens heeft de op het oogenblik in Moskou aanwezige Litausche minister van buitenlandsche zaken, Urbsys, medegedeeld, dat Litauen alle eischen der Sovjet-regeering aanvaardt.
In de officieele bekendmaking wordt gezegd, dat de onderhandelingen haar ontstaan vonden in herhaalde incidenten en ontvoeringen van leden van het Sovjetleger uit de in Litauen liggende Sovjetgarnizoenen. Zij hebben tot de conclusie geleid, dat Litauen volgens de opvatting van de Sovjet-regeering de bepalingen van het verdrag van bijstand op grove wijze heeft geschonden.
Russische troepen zijn op 15 Juni Litauen binnengerukt en hebben de steden Wilna, Kaunas, Sjaulen, Ponjwjesj en Raseyny bezet. De Litausche regeering is afgetreden. **(Vor. ber. Ratificatie Verdrag 3990 C; Int. Russ. troepen 4023 C.)**

Letland en Estland.
Uit Moskou meldt het D.N.B. op 16 Juni:
Naar officieel verluidt, heeft de Sovjet-regeering aan de regeeringen van Letland en Estland gelijkluidende nota's gericht, waarin dezelfde eischen naar voren gebracht worden, welke reeds door Litauen werden aanvaard.
In de nota's aan Letland en Estland verklaart de Sovjet-regeering, dat deze beide staten de z.g. Baltische alliantie na de onderteekening van het bijstandspact met de Sovjet-Unie niet opgeheven, maar integendeel versterkt hadden, door het betrekken van Litauen in dit systeem van bondgenootschappen en door de poging ook Finland bij de Baltische alliantie te betrekken.
De Sovjet-regeering kan bij deze politiek, die met het in den herfst van het vorige jaar gesloten pact van bijstand in strijd is, niet lijdelijk toezien, te meer daar zij zelf haar uit de bijstandspacten voortvloeiende verplichtingen nauwkeurig is nagekomen. De Sovjet-regeering ziet in de Baltische alliantie niet alleen een gevaar, maar ook een directe bedreiging tegen de Sovjet-grenzen. Dientengevolge beschouwt de Sovjet-regeering de volgende minimumeischen als absoluut noodzakelijk:
1e. De vorming van een nieuwe regeering in Letland en Estland, welke in staat en bereid is de bepalingen van het bijstandspact eerlijk ten uitvoer te leggen.
2e. De vrije intocht voor de Sovjet-troepen naar Letland en Estland ter bezetting van de belangrijkste punten van beide landen om de uitvoering der bijstandspacten te waarborgen.
Op 16 Juni hebben, naar verder medegedeeld wordt, de gezanten van Letland en Estland den regeeringsleider en volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Molotof, er van in kennis gesteld, dat hun regeeringen met de eischen van de Sovjet-regeering accoord gaan. (N. Rotterd. Crt. - de Telegraaf)
(Vor. ber. Letland-Sovjet Rusland 4141 C.; Estland-Sovjet Rusland 3990 C.)

B. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Lagerhuisrede van Winston Churchill over Frankrijks militaire nederlaag. —**
LONDEN, 18 Juni. (D.N.B.) — In het Lagerhuis heeft Churchill een verklaring afgelegd over den oorlogstoestand. In den aanvang van zijn rede schreef hij de schuld van de „kolossale militaire ramp" toe aan het Fransche opperbevel, dat den terugtocht van de Noordelijke legers uit België na de doorbraak door het Fransche front bij Sedan en aan de Maas had vertraagd. Deze vertraging heeft het verlies van vijftien of zestien Fransche divisies ten gevolge gehad en het geheele Britsche expeditieleger tijdens de kritieke periode buiten actie gesteld.
Het uitblijven van een Engelsch expeditieleger motiveerde hij daarmede, dat het verlies van het materieel in den slag in Vlaanderen eenige weken had geëischt ten einde vervanging mogelijk te maken. In de eerste twee weken van die periode is de slag in Frankrijk verloren. Slechts drie Britsche divisies hadden aan het front kunnen blijven. Zij hebben zware verliezen geleden.
Voortgaande keerde Churchill zich tegen de oneenigheden in zake de samenstelling van het kabinet. De leden er van zullen ook verder aaneengesloten staan en met goedkeuring van het Lagerhuis den oorlog voeren. Hij stelde voor, de debatten uit te stellen tot de geheime zitting op Donderdag.
Reeds veertien dagen geleden had hij gezegd, dat, wat er ook in Frankrijk zou gebeuren, dit geen invloed zou hebben op Engelands vastbeslotenheid verder te strijden. „Zoo noodig jaren lang, zoo noodig alleen."
Verder zeide hij, dat de Franschen hun toekomst op het spel zouden zetten, wanneer zij niet den oorlog voortzetten overeenkomstig hun verdragsverplichtingen, waarvan Engeland hen niet heeft vrijgesteld.
In het vervolg van zijn Lagerhuisrede sprak Churchill over de mogelijkheid van een inval in Engeland uit zee of uit de lucht, welke mogelijkheid hij ontkende.
Daarop sprak hij over de redenen, waarom Engeland den oorlog wil voortzetten. Deskundigen hadden hem aangeraden zulks te doen. Er bestaat, aldus de premier, goede hoop op een eindoverwinning. De Dominions hebben verklaard, het lot van het moederland te willen deelen en tot het einde te willen volhouden.
Nadat Churchill ten slotte Frankrijk had beticht van een verdragsschending, wanneer het eventueel den oorlog niet voortzet, verklaarde hij tegelijkertijd, dat Engeland na de eindoverwinning Frankrijk wilde doen deelen in de winst. Hetzelfde beloofde hij den Cechen, den Polen, den Noren, den Nederlanders, den Belgen en allen anderen, die hun zaak vereenigd hadden met de Britsche zaak. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Churchill 4245 C.)

C. **ONDERWIJS. — Fröbel wordt herdacht. —**
De eigenlijke datum van het eeuwfeest van Fr. Fröbel is 16 Juni; dan is het een eeuw geleden, dat hij te Blankenburg in Thüringen den eersten „kindertuin" (bewaarschool) stichtte. Fröbel noemde zijn stichting den „Algemeenen Duitschen kindertuin", want hij wilde evenals het „Algemeen Duitsch Opvoedingsinstituut" te Kielhau de kinderen op Duitsche wijze opvoeden. Dit was vooral van belang om-

dat Duitschland te dien tijde bijzonder verdeeld was. Fröbel steunde het denkbeeld van Fichte om het Duitsche volk door middel van de jeugd tot eenheid en kameraadschap op te voeden.
In Duitschland zullen 20.000 kindertuinen op 28 Juni het eeuwfeest vieren. Het hoogtepunt wordt een bijeenkomst in de aula van het Huis der Opvoeding te Bayreuth, waar gouwleider Wächtler, hoofd van den Nat. Soc. Onderwijzersbond, en gouwleider Hilgenfeldt zullen spreken. Zij zullen zich niet alleen tot de paedagogen in Duitschland richten, maar ook tot het personeel van de kindertuinen in het buitenland. Men zou in het buitenland de voordeelen van de bewaarscholen niet gekend hebben als Fröbel hiertoe niet den stoot had gegeven.
Te Bad Blankenburg zal een Fröbel-museum onder leiding van gouwleider Wächtler worden gesticht, waarin alle manuscripten enz. van Fröbel worden verzameld, en dat ook Fröbellectuur zal uitgeven.
(Alg. Handelsblad)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Bewapening $ 5 milliard. - Overdracht gebieden westelijk halfrond. - Coalitie-Kabinet. —**

Bewapening.
Washington, 11 Juni. (D. N. B.) — De begrootingscommissie van het Huis van Afgevaardigden heeft het Huis aanbevolen, opnieuw een bedrag van 1.700.000.000 dollar beschikbaar te stellen voor bewapeningsdoeleinden. Het bedrag, dit jaar voor de bewapening gevoteerd, zou daarmede tot boven de vijf milliard stijgen.
Het Huis van Afgevaardigden heeft twee reeds door den Senaat goedgekeurde wetsontwerpen aangenomen. Deze ontwerpen vergrooten de Amerikaansche vloot met elf procent, machtigen tot den bouw van 22 oorlogsschepen en bepalen, dat de luchtmacht der marine de beschikking over 10.000 vliegtuigen en 16.000 bestuurders zal hebben. De ontwerpen worden thans ter onderteekening aan Roosevelt voorgelegd.
Washington, 13 Juni (D. N. B.) — Het ministerie van Marine heeft opdracht gegeven tot den bouw van twee slagschepen van 45.000 ton en van 20 andere oorlogsschepen en hulpschepen. De kosten van dezen bouw bedragen in totaal 327 millioen dollar.
Verder hebben de Amerikaansche scheepvaart-autoriteiten den verkoop van zes Amerikaansche vrachtschepen aan Britsche reederijen goedgekeurd.
(Vorig bericht Defensie-crediet 4253 F.)

Overdracht gebieden westelijk halfrond.
Washington, 19 Juni (D. N. B.) — Ten aanzien van de door het Congres aangenomen resolutie tegen overdracht van gebieden op het westelijk halfrond heeft onder-minister Welles in de persconferentie verklaard: het gaat hier om een nieuwe bekrachtiging van Amerikaansche principes, geenszins echter om de uitbreiding der Monroeleer tot buiten het gebied, waar zij tot dusver gold.
Voorts heeft het departement van buitenlandsche zaken een tekst gepubliceerd van een te Berlijn en te Rome overhandigde nota, die „ter voorkoming van misverstanden" herinnert aan de „traditioneele Amerikaansche politiek", dat de overdracht van de souvereiniteit over een geografisch bestanddeel van het westelijk halfrond van een niet-Amerikaansche op een andere niet-Amerikaansche mogendheid niet kan worden erkend. De Vereenigde Staten zouden niet kunnen toelaten, dat zulk een overdracht van souvereiniteit zou geschieden.
De regeering van Engeland en die van Frankrijk hebben een soortgelijke nota ontvangen.

Coalitie-Kabinet.
Washington, 20 Juni (D. N. B.) — President Roosevelt heeft volgens Associated Press stappen gedaan voor de vorming van een coalitiekabinet.
Hij heeft n.l. den Senaat de benoeming van den republikein Knox tot minister van Marine en de benoeming van Stimson tot minister van Oorlog ter goedkeuring voorgelegd.
Knox was in 1934 republikeinsch candidaat voor het vice-presidentschap, Stimson was tijdens den ambtsduur van president Hoover minister van Buitenlandsche Zaken. (N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad - De Telegraaf)

B. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Verzoek om wapenstilstand aan Italië. —**
Ergens in Italië, 20 Juni (Stefani). De Fransche regeering heeft zich vanmorgen tot de Italiaansche regeering gewend, door tusschenkomst van de Spaansche regeering, met het verzoek te onderhandelen over een wapenstilstand. De Italiaansche regeering heeft door tusschenkomst der zelfde regeering geantwoord in termen, gelijkluidend aan het antwoord der Duitsche regeering, n.l. dat zij de namen der Fransche gevolmachtigden verwacht, wien dan plaats en tijd voor een ontmoeting bekend zullen worden gemaakt. (De Tijd)
(Vor. ber. Oorlogsverkl. Italië 4254 A; verzoek wapenstilstand aan Groot-Duitschland 4261 E.)

C. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Radiorede van Pétain. - „Laten wij uit den verloren slag een les trekken." —**
Genève, 20 Juni. (D.N.B.). — In een radiorede heeft minister-president Pétain hedenmiddag gezegd, dat de regeering gisteren de gevolmachtigden heeft benoemd met de opdracht de voorwaarden van den tegenstander in ontvangst te nemen.
Ik heb, aldus verklaarde hij, dit besluit genomen met het bittere hart van een soldaat, omdat de militaire toestand mij daartoe heeft gedwongen. Sedert 13 Juni is een verzoek om een wapenstilstand onvermijdelijk geweest. Als een van de redenen hiervoor noemde Pétain het feit, dat op 1 Mei 1917, ondanks drie moorddadige oorlogsjaren, het Fransche leger nog 3.280.000 man telde. Bij den aanvang van den jongsten slag waren er 500.000 man minder. In Mei 1918 stonden 85 Britsche divisies aan Frankrijks zijde, in Mei 1940 waren het er slechts 10. Thans is de minderheid van het Fransche materieel nog grooter dan de minderheid van de troepenmacht. Frankrijk heeft thans minder vrienden, te weinig kinderen, te weinig wapenen en te weinig bondgenooten.
„Laten wij uit den verloren slag een les trekken", aldus vervolgde Pétain, „sedert den oorlog heeft de genotzucht den geest van offervaardigheid overwoekerd. Men heeft elke inspanning willen vermijden. Thans treft het ongeluk ons. Ik was bij u in de dagen van roem, ook in deze donkere dagen wil ik bij u blijven". (De Maasbode) **(Vor. ber. Pétain 4261 B.)**

D. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Rijkskanselier Hitler ontvangt in het Bosch van Compiègne de Fransche gevolmachtigden voor de overhandiging der wapenstilstandsvoorwaarden - Wat de eischen beoogen - Wapenstilstand onderteekend. - Krijgsverrichtingen eindigen als ook overeenstemming met Italië is bereikt. —**
In het Bosch van Compiègne, 21 Juni. (D.N.B.). — De Führer en opperste Bevelhebber heeft heden om 15 uur 30, in aanwezigheid van de opperbevelhebbers der weermachtsonderdeelen, van den chef van het opperbevel der weermacht, van den Rijksminister van Buitenlandsche Zaken en van den plaatsvervanger van den Führer, de Fransche delegatie ontvangen voor de overhandiging der wapenstilstandsvoorwaarden.
De Fransche delegatie bestond uit generaal Huntziger, lid van den Franschen oppersten Oorlogsraad, den generaal van het luchtwapen Bergeret, vice-admiraal Leluc en ambassadeur Noel.
De Führer verrichtte de handeling der overhandiging van de voorwaarden in het Bosch van Compiègne, in denzelfden salonwagen, waarin maarschalk Foch,

op 11 November 1918 onder onteerende omstandigheden den Duitschen onderhandelaars den wapenstilstand dicteerde.
De gebeurtenis van heden in het Bosch van Compiègne heeft gepleegd onrecht tegenover de Duitsche wapeneer uitgewischt. De waardigheid der handeling tegenover den in eere verslagen tegenstander stond, in tegenstelling tot de eeuwig haatzaaiende gedenkteekenen van deze plaats, waar eens Gallische laagheid het niet overwonnen Duitsche leger smaadde.
In opdracht van den Führer las de chef van het opperbevel der weermacht, generaal-kolonel Keitel, de volgende preambule voor de wapenstilstandsvoorwaarden voor:
In opdracht van den Führer en oppersten bevelhebber van de Duitsche weermacht heb ik u de volgende mededeeling te doen:
In vertrouwen op de door den Amerikaanschen president Wilson aan het Duitsche Rijk gegeven en door de Geallieerde mogendheden bevestigde toezeggingen heeft de Duitsche weermacht in November 1918 de wapens neergelegd.
Daarmede kwam een einde aan een oorlog, dien het Duitsche volk en zijn regeering niet hadden gewild en waarin het, ondanks ontzaglijke overmacht, den tegenstanders niet gelukt was het Duitsche leger, de marine of het Duitsche luchtwapen op eenigerlei wijze beslissend te overwinnen. Reeds op het oogenblik der aankomst van de Duitsche wapenstilstandscommissie echter begon het verbreken der plechtig gegeven belofte.
Op 11 November 1918 begon daarmede in dezen trein de lijdenstijd van het Duitsche volk. Wat aan ontteering en vernedering, aan menschelijk en materieel leed een volk kon worden aangedaan, vond hier zijn begin.
Woordbreuk en meineed hadden tegen een volk samengezworen, dat na een ruim vierjarigen heldhaftigen tegenstand slechts vervallen was in de eenige zwakheid, van geloof te slaan aan de beloften van de democratische staatslieden.
Op 3 September 1939, vijf-en-twintig jaar na het uitbreken van den Wereldoorlog, hebben Engeland en Frankrijk wederom zonder eenigen grond Duitschland den oorlog verklaard. Thans is de beslissing der wapens gevallen. Frankrijk is overwonnen. De Fransche regeering heeft de Rijksregeering verzocht haar de Duitsche voorwaarden voor een wapenstilstand bekend te maken.
Wanneer voor het in ontvangst nemen van deze voorwaarden het historische Bosch van Compiègne werd aangewezen, dan geschiedde zulks om door deze handeling van een weer goedmakende gerechtigheid — eens en voor al — een herinnering uit te wisschen, die voor Frankrijk geen roemrijk blad in zijn geschiedenis was, maar die door het Duitsche volk gevoeld werd als de diepste schande van alle tijden.
Frankrijk is na een heroieken tegenstand in één enkele reeks bloedige slagen overwonnen en ineengestort. Duitschland heeft derhalve niet het voornemen aan de wapenstilstandsonderhandelingen de karaktertrekken te geven van beschimpingen tegenover een zoo dapperen tegenstander.
Het doel der Duitsche eischen is:
1. Hervatting van den strijd te verhinderen.
2. Duitschland alle waarborgen te bieden voor de hem opgedrongen voortzetting van den oorlog tegen Engeland.
3. De voorwaarden in het leven te roepen voor de vorming van een nieuwen vrede, welks belangrijkste inhoud zal zijn het herstel van het aan het Duitsche Rijk zelf, met geweld aangedane onrecht.
Na het voorlezen der preambule verliet de Führer, onder de tonen van het „Deutschlandlied" de plaats der onderhandelingen.

Bevelen van Rijkskanselier Hitler in Compiègne.

Hoofdkwartier van den Führer, 21 Juni (D.N.B.). — Na beëindiging van de plechtigheid in Compiègne heeft de Führer de volgende bevelen gegeven:
1e. De historische wagon, de gedenksteen en het gedenkteeeken van de Gallische overwinning moeten naar Berlijn worden overgebracht.
2e. Het emplacement van de beide treinen moet vernietigd worden.
3e. Het gedenkteeken voor maarschalk Foch moet ongeschonden behouden blijven.

Verdrag van wapenstilstand met Duitschland onderteekend.

Het Duitsche Nieuwsbureau meldt uit het hoofdkwartier van den Führer:
Op 22 Juni om 18 uur 50 Duitschen zomertijd is in het Bosch van Compiègne het Duitsch-Fransche wapenstilstandsverdrag onderteekend.
De onderteekening werd aan Duitsche zijde verricht door den lasthebber van den Führer en oppersten bevelhebber der weermacht, den chef van het opperbevel der weermacht, generaal-kolonel Keitel; aan Fransche zijde door generaal Huntziger als lasthebber van de Fransche regeering.
Staking der vijandelijkheden is daarmede nog niet verbonden.
Deze geschiedt eerst zes uur nadat de Italiaansche regeering aan het Duitsche opperbevel der weermacht mededeeling zal hebben gedaan van de sluiting van het Italiaansch-Fransche wapenstilstandsverdrag.
Over den inhoud van het wapenstilstandsverdrag kan nog niets bekend gemaakt worden.

(N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Verzoek tot Wapenstilstand 4261 E.)

A. NEDERLAND. — Een Raad van Voorlichting voor de Nederlandsche Pers. —

Naar het A.N.P. uit Den Haag meldt, is de onlangs opgerichte Raad van Voorlichting der Nederlandsche Pers op 15 Juni door commissaris-generaal Schmidt op het bureau van Rijkscommissaris Seyss-Inquart ontvangen.
Aanwezig waren, behalve de hieronder te noemen leden, de heeren W. Janke, Pressedezernent in den staf van den rijkscommissaris, en H. J. Sperling.
In zijn begroetingswoord uitte de commissaris-generaal zijn waardeering voor het feit, dat uit Nederlandsche perskringen zelf dit initiatief naar voren is gekomen, omdat dit de beste waarborg is voor een vruchtbare samenwerking tusschen de Nederlandsche pers en de overheid.
Ten slotte sprak de commissaris-generaal het vertrouwen uit, dat allen, die op grond van hun karakter, bekwaamheid en goeden wil, door den raad tot medewerking zullen worden uitgenoodigd, het als een eer zullen beschouwen, aan de taak tot ontplooiing der Nederlandsche pers te kunnen medewerken.
Hierna werd namens den Raad van Voorlichting het doel, dat deze zich voorstelt te bereiken, in bijzonderheden uiteengezet.
Het zal in de eerste plaats taak van den Raad van Voorlichting zijn, een Nederlandsche Perskamer voor te bereiden, die de geheele pers corporatief zal omvatten en met publiekrechtelijke bevoegdheid haar in volkschen zin leiding zal geven.
Als onmiddellijk terrein van werkzaamheid zal de Raad een bemiddelende taak te vervullen hebben, zoowel jegens de Nederlandsche pers als jegens de overheid. Deze taak zal dus een tweeledige zijn:
a. Voorlichting verstrekken aan de pers, welke deze in staat zal stellen haar taak van nationale opvoeding ten aanzien van haar lezers te vervullen. Het is duidelijk, dat deze werkzaamheid er op gericht moet zijn, het Nederlandsche volk daadwerkelijk te doen deelnemen aan de nieuwe Europeesche gemeenschap.
b. Waar noodig raadgevend op te treden jegens de overheid.
De raad van voorlichting bestaat uit de volgende leden: voorzitter: dr. T. Goedewaagen (hoofdred. „De Waag"); waarnemend voorzitter: A. Meyer Schwencke (hoofdred. „Vereenigde Persbureaux"); secretaris: drs. W. Goedhuys (red. buitenl. „Het Vaderland"); leden: P. J. van Megchelen (hoofdred. „Algemeen Nederlandsch Persbureau"), dr. Ab. van der Poel (hoofdred. „Neerlandia-pers"), en mr. M. M. Rost van Tonningen (hoofdred. „Het Nationale Dagblad").
Het secretariaat is voorloopig gevestigd: Scheveningsche Laan 111, Kijkduin (post Loosduinen).
Binnenkort zal de raad zich wenden tot een zoo ruim mogelijken kring van Nederlandsche journalisten, ten einde hen in staat te stellen actief mede te werken. (Alg. Handelsblad)

A. **NEDERL. OOST-INDIE. — De beschieting van een Japansch visschersvaartuig. —**
Uit Tokio meldt Domei: De woordvoerder van het departement van buitenlandsche zaken deelt mede: inzake het incident van 6 Mei, waarbij een Nederlandsche vliegboot op een Japansch visschersvaartuig heeft geschoten, heeft de Nederlandsche gezant, de heer J. C. Pabst, op 22 Juni een officieele nota gezonden aan het ministerie van Buitenlandsche Zaken, in antwoord op het Japansche protest. Deze officieele Nederlandsche nota behelst de volgende vier punten:
1. Het onderhavige incident is voortgesproten uit het onverantwoordelijke optreden van een onderofficier der Nederlandsche luchtmacht. De Nederlandsche regeering zal de volle verantwoording voor het incident op zich nemen.
2. De Nederlandsche regeering geeft uiting an haar grondig leedwezen over het incident, dat ontstond uit een verbreking der belofte harerzijds om daden van uitdagend karakter tegen Japan in Nederlandsch-Indië te verhinderen.
3. De Nederlandsche regeering heeft degenen, die voor het incident verantwoordelijk zijn, reeds zwaar gestraft.
4. De Nederlandsche regeering verwacht, dat de Japansche regeering begrijpt, dat bovengenoemde stappen, welke de Nederlandsche autoriteiten genomen hebben om het incident te regelen, een waarborg vormen voor de toekomst. (Nbl. v. h. Noorden)
(Vor. ber. Incident Jap. visscherij 3110 C)

B. **JAPAN. — Geschil met Fransch Indo-China. —**
De woordvoerder van het Japansche departement van buitenlandsche zaken heeft de volgende verklaring afgelegd:
Minister Tani heeft op 20 Juni den Franschen ambassadeur Henry ontvangen. Tani hield een scherp vertoog betreffende het verbod van het vervoer van oorlogsmateriaal uit Fransch-Indo-China naar Tsjoengking en verzocht tevens dat de Fransche regeering zou toestaan, dat Japansche controleurs ter plaatse inspecteeren. In antwoord op dit vertoog heeft de Fransche ambassadeur op 20 Juni minister Tani bezocht en gemeld, dat de Fransche regeering sinds 17 Juni het vervoer van goederen als benzine en trucks naar China verboden heeft, doch dat zij wegens de herhaalde vertoogen van de Japansche regeering besloten heeft, het vervoer te verbieden van goederen van veel wijderen omvang, en dat zij geen bezwaar heeft tegen het zenden van Japansche inspecteurs ter plaatse. (N. Rott. Crt.)

C. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Oorlogsverklaring aan Transjordanië. —**
Jeruzalem, 19 Juni. (Havas) — Uit Transjordanië wordt gemeld, dat Italië zich met dit land in oorlog beschouwt. In verband hiermede hebben de autoriteiten reeds maatregelen getroffen om de Italianen, die in Palestina wonen, te interneeren. (Telegraaf)
(Vor. ber. Transjordanië 3941)

D. **NEDERLAND. — Belastingen. - Generaal pardon verlengd tot 15 Juli. —**
Het Departement van Financiën maakt op 17 Juni bekend, dat het Generaal pardon (zie pag. 4244 E) verlengd is tot 15 Juli 1940. (Telegraaf)
(Vor. ber. Generaal pardon 4244 E)

E. **LITAUEN. — Nieuwe Litausche regeering gevormd. —**
Officieel is op 18 Juni te Korono de volgende ministerlijst bekend gemaakt: Minister-president, Juntas Paleckis; vice-minister-president en buitenlandsche zaken, Kreve-Mickevius; landbouw, Mickis, tevens binnenlandsche zaken; justitie en opperbevelhebber, generaal Vitkauskas; gezondheid, dr. Kogan; onderwijs, Antenos Venclova; verkeer, Vidmentos.
(N. R. Crt.) **(V. b. Milit. bezett. Rusland 4262 A; Kabinet Merkys 4031 A)**

F. **LETLAND. — Nieuwe regeering in Letland. —**
Op 20 Juni is de nieuwe Letlandsche regeering gevormd: Premier en voorloopig minister van Buitenlandsche Zaken is prof. dr. Augusts Kirchensteins.
(Telegraaf) **(V. b. Milit. bezett. Rusland 4262 A; President Ulmanis 2259 A.)**

G. **ESTLAND. — Nieuwe regeering gevormd. —**
Op 21 Juni is een nieuwe regeering in Estland gevormd. Minister-president is de schrijver en arts dr. Johannes Vares, plaatsvervangend minister-president prof. Hans Kruus, minister van Buitenlandsche Zaken Nigol Andresen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Milit. bezett. Rusland 4262 A; Kabinet Uluots 3991 B)

H. **ROTTERDAM. — Rijkscommissaris Dr. Seyss-Inquart's bezoek. - Tien millioen gulden voor leniging van den nood. —**
De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden, Rijksminister Seyss-Inquart, heeft op 21 Juni een bezoek aan Rotterdam gebracht, waar hij met den burgemeester van Rotterdam, Mr. P. J. Oud en vele anderen, de verwoeste binnenstad in oogenschouw heeft genomen, een tocht door de havens heeft gemaakt en in het stadhuis is voorgelicht omtrent de plannen, welke de stadsarchitect, de heer W. G. Witteveen, in verband met den wederopbouw van het stadscentrum heeft ontworpen.
In zijn rede, zeide de Rijkscommissaris o.a. het volgende:
„Ik heb beschikt, dat een bedrag van tien millioen gulden terstond wordt uitgetrokken, dat in gevallen, die in sociaal opzicht waard zijn dat er rekening mee gehouden wordt, ter beschikking wordt gesteld voor de onmiddellijke leniging van den nood en de verzekering van het bestaan der betrokkenen, zonder verplichting tot terugbetaling, en wel op rekening van de schadeloosstellingsbedragen uit het wederopbouwfonds". (N. Rott. Crt.)
(V. b. Rotterdam 4250 E.; dr. Seyss-Inquart 4259 B.)

I. **NEDERLAND. — Bescherming van schuldenaren.**
Het op 20 Juni verschenen Verordeningenblad No. 4 bevat de verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende maatregelen ten aanzien van de bescherming van schuldenaren, van de burgerlijke en strafrechtspleging, alsmede van het administratieve recht met het oog op de sinds 10 Mei 1940 ingetreden bijzondere omstandigheden.
De rechter kan o.a. een schuldenaar, die tengevolge van de bijzondere omstandigheden, welke zich sedert 10 Mei 1940 hebben voorgedaan, niet tijdig aan zijn vóór dien datum aangegane verplichtingen kan voldoen, een uitstel van ten hoogste zes maanden verleenen, indien zulks redelijkerwijze van den schuldeischer kan worden verlangd.
(Verordeningenblad No. 4)

K. **FRANKRIJK. — Wapenstilstandsverdrag met Italië geteekend. - Vijandelijkheden gestaakt. —**
Hoofdkwartier van den Führer, 24 Juni. — Heden om 19 uur 15 is bij Rome het Italiaansch-Fransche wapenstilstandsverdrag onderteekend. Om 19 uur 35 volgde de officieele mededeeling daarvan aan de Duitsche rijksregeering. Op grond hiervan is het Duitsch-Fransche wapenstilstandsverdrag van kracht geworden. Het opperbevel der weermacht heeft bevel gegeven tot staking der vijandelijkheden tegen Frankrijk. Op 25 Juni om 1 uur 35 Duitschen zomertijd worden aan beide kanten de wapens neergelegd. Daarmede is de oorlog in het Westen geëindigd.

De officieele Italiaansche tekst is, naar Stefani uit Rome meldt:

„Op 24 Juni om 19 uur 15 wettigen Italiaanschen tijd is in de Villa Incisa bij Rome het Fransch-Italiaansche wapenstilstandsverdrag onderteekend.
Maarschalk Badoglio, chef van den generalen staf der geheele weermacht, teekende voor Italië. Generaal Huntziger teekende voor Frankrijk.
Om 19 uur 35 deelde de minister van Buitenlandsche Zaken, Ciano, de rijksregeering de onderteekening mede van het wapenstilstandsverdrag. Bijgevolg zul-

len de vijandelijkheden Dinsdag om 1 uur 35 wettigen Italiaanschen tijd een einde nemen."

Oproep van Rijkskanselier Hitler.

De Führer heeft den volgenden oproep uitgevaardigd: Duitsch volk, uw soldaten hebben in nauwelijks zes weken na een heroïeken strijd den oorlog in het Westen tegen een dapperen tegenstander beëindigd. Hun daden zullen in de geschiedenis opgeteekend worden als de roemrijkste overwinning aller tijden. In deemoed danken wij den Heere God voor Zijn zegen. Ik beveel het uitsteken der vlaggen in het rijk voor tien, het luiden der klokken voor zeven dagen. Adolf Hitler. (N. Rott. Crt.)

(V. b. Fransch verzoek wapenstilst. m. Italië 4263 B; Duitsch-Fransch wapenstilstandsverdrag 4263 D)

A. NEDERLAND. — Vijfde Hagespraak van de Nationaal-Socialistische Beweging - Ir. Mussert over verleden en toekomst - Nationaal-Socialistische Omroep - Mr. M. M. Rost van Tonningen over de doelstelling der N. S. B. —

De Nationaal-socialistische beweging heeft op 22 Juni op het bekende hagespraak-terrein te Lunteren haar jaarlijksche openluchtbijeenkomst gehouden, die door duizenden is bezocht. Er waren ook enkele Duitsche gasten onder de aanwezigen.

Bij den aanvang heeft de acteur Adriaan van Hees, uit Amsterdam, met de voorlezing van een uitvoerig gedicht de gevallen kameraden herdacht, waarbij de heer C. J. van Geelkerken zich aansloot met de onthulling van een eerevlag van de beweging ter eere van hen, die werden gedood, welke vlag plechtig werd binnengedragen.

Rede ir. Mussert. — De leider der N.S.B. ir. A. A. Mussert, heeft in zijn rede er aan herinnerd, dat hij ons volk jarenlang reeds had voorgehouden, dat Europa van aanzien verandert. Nog zijn er echter velen, zeide hij, die het niet hebben begrepen. De wapenstilstand, die thans staat gesloten te worden, zal evenwel een nieuw Europa inluiden en de nationaal-socialisten beschouwen het als hun taak te doen wat in hun vermogen ligt om in dit nieuwe Europa Nederland een eigen plaats te doen innemen. Het oude Europa moest te gronde gaan aan eigen ongerechtigheid. Wij vertrouwen, aldus spreker, dat thans gerechtigheid gelden zal.

De oorlog heeft ons beschaamd gemaakt, zoo ging ir. Mussert verder. Maandenlang zijn 400.000 mannen van huis en hof weggehouden, 100 millioen gulden is aan de verdediging besteed en het resultaat was 4½ dag. Onze beschaming richt zich tot de heeren te Londen, die het volk ongeschikt hebben gemaakt om zich te verdedigen, het leger in handen hebben gesteld van onbekwamen en het materieel onvolledig hebben toegerust. Zij hadden niet het recht ons volk in den oorlog te sturen.

De geschiedenis der nationaal-socialistische beweging eindigt in eerste instantie met deze vijf dagen. Thans gaat een nieuwe opmarsch beginnen. Daarbij leggen wij nu deze gelofte af, aldus spreker, dat de democratische heeren die ons hebben opgesloten in concentratiekampen, nooit meer een kans krijgen om ons te genaken; daarvoor is de W.A. ingesteld, die thans nog klein is, maar eenmaal sterk zal zijn om ons volk te verdedigen. Dan zal er ook gerechtigheid zijn. In dit verband deelde spreker mede, juist dien morgen te hebben vernomen, dat twee officieren waren gearresteerd, die er van werden verdacht zijn broeder te hebben gedood. Dat zijn echter niet de ware schuldigen, riep hij uit, die zitten in Londen. Men sprak van verraad tijdens den oorlog, maar dan hebben de nationaal-socialisten zeker uit de concentratiekampen op de soldaten geschoten!

Ons volk moet de op een na sterkste loot van den Germaanschen stam zijn. Er zijn 14 millioen Nederlanders en over een generatie kan dat 20 millioen zijn. Reeds meer dan duizend jaar worstelt dit volk aan de delta van Rijn, Maas en Schelde voor zijn zelfstandigheid. Niettegenstaande dat, is het nooit geregeerd op vasten volksbewusten grondslag. Wat God vereent in taal, in bloed, in ras, zal geen mensch kunnen scheiden; daarvoor moeten echter drie eischen worden vervuld: Het volk moet vrij zijn van Joodschen invloed, vrij van wanen en vrij van kerkelijke heerschers op staatkundig terrein. Dan zullen de Germaansche volkeren nooit meer een broederoorlog strijden, doch tezamen optreden tegen ieder die het volksbestaan belaagt.

Het staatsrecht volgens hetwelk Nederland in oorlog is met Duitschland en bondgenoot van Engeland, lapte ir. Mussert aan zijn laars, zooals hij zeide. Voor hem was de oorlog op 14 Mei geëindigd. De Duitschers hebben zich menschelijk gedragen, zij hebben de krijgsgevangenen teruggevoerd en beschermen ons nog tegen de Engelsche bomaanvallen. Terwijl ir. Mussert dit zeide, kwam een Duitsch vliegtuig het terrein overvliegen, dat geestdriftig door de aanwezigen werd begroet. Om de dankbaarheid te toonen voor deze bescherming, vroeg spreker de klok, het dierbaarste van de nationaal-socialisten, te schenken aan den schepper van de Duitsche luchtmacht, waarmede de aanwezigen luide hun instemming betuigden. De klok werd daarna voor het laatst nog eens geluid.

Een nationaal-socialistische omroep. — Bij den aanvang heeft ds. T. Ekering uit Amsterdam medegedeeld, dat de leider hem had opgedragen een nationaal-socialistischen omroep te stichten. Deze omroep, zeide hij, zal voorloopig nog naast de bestaande omroepen een plaats hebben, doch hij zal straks als eenige omroep in Nederland zijn taak hebben te vervullen. Ds. Ekering riep hiervoor de sympathie en den steun in van zijn gehoor.

Mr. Rost van Tonningen over de doelstelling der N. S. B. — Onder leiding van den heer N. Oosterbaan, chef van den persdienst der N. S. B., werd aan de journalisten, die tot het bijwonen van de hagespraak waren uitgenoodigd, tevoren aan een Veluwsche koffietafel gastvrijheid bewezen. Aan het einde van den maaltijd zeide mr. M. M. Rost van Tonningen in een korte toespraak, dat voor de nat.-socialisten de liefde voor ons volk een kwestie is van bloedgemeenschap, van lotsgemeenschap. De nat.-socialisten zijn bereid, een eerlijke poging te doen hun tegenstanders te begrijpen en hun bezwaren te doorgronden, teneinde de kloof, welke ons van een gelukkig leven voor ons volk scheidt, te overbruggen. De scherpe tegenstellingen kunnen niet blijven bestaan. Natuurlijk zullen er meeningsverschillen blijven; waren die er niet, dan zou de zaak dood zijn. Het gaat er slechts om, dat het streven gericht is op het welzijn van het volk.

De heer Rost van Tonningen sprak vervolgens over het leidersprincipe. Dit houdt in de verantwoordelijkheid van één man. Dit principe is echter niet alleen een nationaal-socialistisch beginsel; het is ook een oud oer-Nederlandsch beginsel.

Vervolgens betoogde spreker, dat dit beginsel verschil van meening niet uitsluit, maar dat men zich tenslotte bij een beslissing moet kunnen neerleggen, omdat het richtsnoer moet zijn: hoe help ik mijn volk het best. Het gaat er om, de besten uit het volk bijeen te brengen en het beste er uit te halen wat er in zit, in het belang van het volk zelf. Bij de nat.-socialisten is nooit haat tegen de tegenstanders geweest, wel tegen misstanden. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(V. b. Landd. Lunteren 3819 G; Verg. A'dam 4260 A)

B. NEDERLAND. — Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart - Overdracht van een S.S.-„Doodskop"-regiment - „Wij willen den Nederlanders hun levensrechten niet ontnemen". —

Bij de overdracht van een S.S.-„Doodskop"-regiment aan den Rijkscommissaris, welke op 19 Juni '40 te Den Haag plaats had, hield deze een toespraak waarin hij o.m. het volgende zeide:

Ter bescherming van onze levensrechten moesten wij ook dit land binnenrukken. Maar wij staan hier, in dit land, niet als vijanden. Wij wenschen het Nederlandsche volk te achten als een Germaansch volk. Ook al moesten wij strijden voor ons recht, dan willen wij toch den Nederlanders hun levensrechten niet ontnemen. Er is in de krijgsgeschiedenis geen voorbeeld aan te wijzen, waarbij een land en volk, dat bezet werd, zoo vrij aan eigen beheer en bewind werd overgelaten als het Duitsche Rijk in Nederland vrijheid en eigen beheer heeft laten bestaan. Wij doen dat hier in het volle bewustzijn dat het hier menschen geldt van Germaanschen bloede, die eens zullen begrijpen, welke groote daad de Führer heeft verricht door het Nederlandsche volk deel te laten hebben aan de bestemming van een nieuw lot voor toekomstige generaties. (Deutsche Zeitung i. d. N.)

(Vor. ber. Dr. Seyss-Inquart 4265 H)

C. ROEMENIE. — Verzoening van Koning Carol met IJzeren Garde - „Partij der natie" onder leiding van den Koning geformeerd - Rede van den Koning. —

Boekarest, 19 Juni (D.N.B.). — Naar officieel wordt medegedeeld, is Horia Sima op 18 Juni door koning Carol in audiëntie ontvangen. Horia Sima wordt op het oogenblik beschouwd als de opvolger van Codreanoe in de leiding van de IJzeren Garde.

Boekarest, 21 Juni (D.N.B.). — Krachtens een op 21 Juni gepubliceerde wet is besloten tot de verandering van het front der nationale wedergeboorte in de „Partij der Natie".

Volgens artikel 1 wordt het front der nationale wedergeboorte de eenige en totalitaire partij onder den naam „Partij der Natie". Zij zal onder opperste leiding staan van den Koning.

Radio-rede van Koning Carol.

Boekarest, 22 Juni. (D.N.B.) — Koning Carol heeft op 22 Juni voor de radio zijn aangekondigde toespraak gericht tot de Roemeensche natie. Hij verklaarde, dat hij op verlangen van de leiding van het „front der nationale wedergeboorte" de opperste leiding op zich had genomen van de nieuwe staatspartij, de „Partij der Natie", in de overtuiging, daarmede een hoogen plicht jegens de natie en den staat te vervullen. In den tegenwoordigen tijd met zijn onzekere toekomst moet Roemenië aaneengesloten staan. De nieuwe partij geeft met haar verbreede basis aan alle kringen der natie de mogelijkheid gemeenschapsarbeid te doen.

De Koning richtte vervolgens een warmen oproep tot de natie en in het bijzonder tot de jeugd om geestdriftige soldaten van deze partij en daarmede van de natie te zijn, en mede te werken aan de nationale vereeniging. Op die wijze zal het gelukken de veiligheid van den staat en de natie te waarborgen.

(Het Vaderland - De Tijd - Telegraaf)

(V. b. IJzeren Garde 4174 D; Koning Carol 4259 D)

A. **HET VERDRAG VAN COMPIEGNE. — De voorwaarden van den Duitsch-Franschen wapenstilstand.** Berlijn, 25 Juni (D.N.B.). — Het Duitsche Nieuwsbureau deelt den tekst mede van de Duitsch-Fransche wapenstilstandsovereenkomst.

Tusschen den chef van het opperbevel der weermacht, generaal-kolonel Keitel, als lasthebber van den Führer van het Duitsche Rijk en oppersten bevelhebber der Duitsche weermacht, eenerzijds, en den van voldoende volmachten voorzienen gevolmachtigde van de Fransche regeering, legergeneraal Huntzinger, den voorzitter der delegatie, den ambassadeur Noël, den vice-admiraal Leluc, den generaal van een legercorps Parisot en den generaal van het luchtwapen Bergeret anderzijds, is het volgende wapenstilstandsverdrag overeengekomen.

1. De Fransche regeering beveelt in Frankrijk, evenals in de Fransche bezittingen, koloniën, protectoraatsgebieden en mandaten, benevens ter zee het staken van den strijd tegen het Duitsche Rijk. Zij bepaalt, dat onmiddellijk de wapens worden neergelegd door de Fransche groepen, die reeds door de Duitsche troepen zijn ingesloten.

2. Ter beveiliging van de belangen van het Duitsche Rijk wordt het gebied van den Franschen staat ten Noorden en ten Westen van de op de bijgevoegde kaart aangegeven lijn door Duitsche troepen bezet. Voorzoover de te bezetten deelen zich nog niet in de macht der Duitsche troepen bevinden, wordt deze bezetting zonder verwijl na het sluiten van dit verdrag ten uitvoer gelegd.

(Uit een afzonderlijk bericht blijkt, dat de in dit artikel genoemde lijn begint in het Oosten aan de Fransch-Zwitsersche grens bij Genève en loopt dan ongeveer over de plaatsen Dole, Paray le Monial en Bourges tot ongeveer 20 K.M. ten Oosten van Tours. Van hier gaat zij op een afstand van 20 K.M. ten Oosten van de spoorlijn Tours—Angouléme—Libourne en verder over Mont de Marsan en Orthez naar de Spaansche grens).

Duitsche rechten in het bezette gebied.

3. In de bezette deelen van Frankrijk oefent het Duitsche Rijk alle rechten der bezettende mogendheid uit. De Fransche regeering verplicht zich, de bij de uitoefening van deze rechten uit te vaardigen regelingen, met alle middelen te steunen en met behulp van het Fransche bestuur ten uitvoer te leggen. Alle Fransche autoriteiten en dienstinstanties van het bezette gebied moeten derhalve van de Fransche regeering zonder verwijl instructies krijgen om gevolg te geven aan de opdrachten van de Duitsche militaire bevelhebbers en op correcte wijze met hen samen te werken. Het ligt in het voornemen der Duitsche regeering, de bezetting van de Westkust na de staking van de vijandelijkheden met Engeland te beperken tot den strikt vereischten omvang. Het blijft aan de Fransche regeering overgelaten den zetel van haar regeering in het onbezette gebied te kiezen of wanneer zij dat wenscht, ook naar Parijs te verplaatsen. In dit geval zegt de Duitsche regeering de Fransche regeering en haren centralen autoriteiten iedere noodige faciliteit toe, opdat zij in staat zal zijn het bestuur van het bezette en niet bezette gebied, van Parijs uit, uit te voeren.

Demobilisatie en uitlevering.

4. De Fransche weermacht te land, te water en in de lucht moet binnen een nog te bepalen termijn worden gedemobiliseerd en ontwapend. Hiervan zijn slechts uitgezonderd die eenheden, welke noodzakelijk zijn voor het in stand houden van de binnenlandsche orde. Duitschland, respectievelijk Italië, bepalen haar sterkte en bewapening. De, in het door Duitschland te bezetten gebied, aanwezige eenheden der Fransche weermacht, worden in snel tempo teruggebracht naar het niet te bezetten gebied en moeten worden ontslagen.

Voor hun vertrek leggen deze troepen hun wapenen en oorlogstuig neer op de plaats, waar zij zich op het oogenblik van het van kracht worden van dit verdrag bevinden. Zij zijn voor een ordelijke overgave aan de Duitsche troepen verantwoordelijk.

5. Als garantie voor het in acht nemen van den wapenstilstand kan geëischt worden de ongeschonden uitlevering van al die stukken geschut, pantserstrijdwagens, pantserafweerwapens, militaire vliegtuigen, stukken luchtafweergeschut, infanteriewapens, transportmiddelen en munitie van eenheden der Fransche weermacht, welke gebruikt werden in den strijd tegen Duitschland en zich op het oogenblik van het van kracht worden van deze overeenkomst bevinden in het door Duitschland niet te bezetten gebied. Den omvang der uitleveringen bepaalt de Duitsche wapenstilstandscommissie.

6. De overblijvende wapenen, hoeveelheden munitie en oorlogstuig van alle soorten in het onbezette deel van Frankrijk moeten — voor zoover zij niet vrijgegeven worden voor de uitrusting van de veroorloofde Fransche eenheden — onder Duitsche, resp. Italiaansche contrôle opgeslagen, resp. veilig gesteld worden. Het blijft aan het Duitsche opperbevel voorbehouden daarbij last te geven tot al die maatregelen, welke noodig zijn om het onbevoegde gebruik van deze voorraden uit te sluiten. Het vervaardigen van nieuw oorlogstuig moet in het onbezette gebied terstond gestaakt worden.

7. In het bezette gebied moeten alle land- en kustversterkingen met wapens, munitie en oorlogstuig, voorraden en installaties van alle soorten, ongeschonden overgegeven worden. De plannen van deze versterkingen evenals de plannen van de door de Duitsche troepen reeds veroverde, moeten worden uitgeleverd. De nauwkeurige opgaven over het voorbereide opblazen van punten, aangelegde versperringen van landmijnen, op tijd werkende ontploffingsmiddelen, strijdgas, versperringen enz. moeten voorgelegd worden aan het Duitsche oppercommando. Deze hindernissen moeten op Duitsch verlangen door Fransche krachten opgeruimd worden.

Ontwapening van de vloot.

8. De Fransche oorlogsvloot moet — uitgezonderd dat deel, dat voor de waarborg van de Fransche belangen in het koloniale rijk voor de Fransche regeering vrijgelaten wordt — in nader te bepalen havens worden geconcentreerd en onder Duitsche, resp. Italiaansche contrôle gedemobiliseerd en ontwapend worden. Beslissend voor de vaststelling der havens zal de vredesstandplaats der schepen zijn. De Duitsche regeering verklaart de Fransche regeering plechtig, dat zij niet het voornemen heeft, de Fransche oorlogsvloot, die zich bevindt in de onder Duitsche contrôle staande havens, in den oorlog voor haar doeleinden te gebruiken, behalve zulke eenheden, die noodig zijn voor de kustwacht en het opruimen van mijnen. Zij verklaart verder plechtig en uitdrukkelijk, dat zij niet het voornemen heeft, een eisch te stellen ten aanzien van de Fransche vloot bij het sluiten van den vrede. Uitgezonderd dat nader te bepalen deel van de Fransche oorlogsvloot, dat de Fran-

sche belangen in het koloniale rijk moet vertegenwoordigen, moeten alle buiten Frankrijk aanwezige oorlogsschepen naar Frankrijk worden teruggeroepen.
9. Het Fransche opperbevel moet het Duitsche opperbevel nauwkeurig opgave doen van alle door Frankrijk gelegde mijnen en over alle overige havenversperringen en versperringen voor de kust, benevens over de installaties der verdediging en van den

Generaal Wilhelm Keitel.

afweer. Het opruimen van de mijnversperringen moet, voor zoover het Duitsche opperbevel dat eischt, door Fransche krachten worden ten uitvoer gelegd.
10. De Fransche regeering verplicht zich met geen enkel deel van de haar overgebleven weermacht en op geen enkele wijze verdere vijandelijke handelingen te ondernemen tegen het Duitsche Rijk. Evenzeer zal de Fransche regeering verhinderen, dat leden der Fransche weermacht buitenslands gaan en dat wapens en uitrustingen van welken aard ook, schepen, vliegtuigen enz. naar Engeland of overigens naar het buitenland worden gebracht. De Fransche regeering zal het aan Fransche onderdanen verbieden in dienst van staten, met wie het Duitsche Rijk nog in oorlog is, tegen dit rijk te strijden. Fransche onderdanen, die in strijd hiermede handelen, zullen door de Duitsche troepen als leden van vrijscharen worden behandeld.

Koopvaardijschepen en vliegtuigen.
11. Aan Fransche koopvaardijschepen van alle soorten, met inbegrip van kust- en havenvaartuigen, die zich in Fransche handen bevinden, moet tot nader order verboden worden uit te loopen. De hervatting van het handelsverkeer is onderhevig aan de goedkeuring van de Duitsche, resp. Italiaansche regeering. Fransche handelsschepen, die zich buiten Fransche havens bevinden, zal de Fransche regeering terugroepen of, in geval dit niet uitvoerbaar is, bevelen naar neutrale havens koers te zetten. Alle in Fransche havens aanwezige, opgebrachte Duitsche handelsschepen, moeten op aanvraag ongeschonden teruggegeven worden.
12. Voor alle op Franschen bodem aanwezige vliegtuigen moet een onmiddellijk startverbod worden uitgevaardigd. Ieder vliegtuig, dat zonder Duitsche vergunning start, zal door het Duitsche luchtwapen worden beschouwd als vijandelijk en dienovereenkomstig worden behandeld. De in het onbezette gebied aanwezige vliegvelden en grondinstallaties van het luchtwapen, worden door Duitsche, resp. Italiaansche, contrôle bewaakt. Geëischt kan worden, dat zij onbruikbaar worden gemaakt. De Fransche regeering is verplicht alle in het onbezette gebied aanwezige vreemde vliegtuigen ter beschikking te stellen, resp. te verhinderen, dat ze verder vliegen. Zij moeten gezonden worden naar de Duitsche weermacht.
13. De Fransche regeering verplicht zich er zorg voor te dragen, dat in de door Duitsche troepen te bezetten gebieden alle installaties, inrichtingen en voorraden van de weermacht ongeschonden worden uitgeleverd aan de Duitsche troepen. Zij zal er verder voor zorgen, dat havens, industrieele installaties en werven in den huidigen toestand worden gelaten en op geenerlei wijze worden beschadigd of vernield. Hetzelfde geldt voor alle verkeersmiddelen en verkeerswegen, in het bijzonder voor spoorwegen, wegen en binnenscheepvaartwegen, voor het geheele telefoonnet, benevens voor de installaties der vaarwaterbebakening en der kustlichten. Evenzeer verplicht zij zich om op bevel van het Duitsche oppercommando alle hier vereischte herstelwerkzaamheden te verrichten. De Fransche regeering draagt er zorg voor, dat in het bezette gebied het vereischte vakpersoneel, de hoeveelheid rollend spoorwegmateriaal en de overige verkeersmiddelen aanwezig zijn, zooals zij overeenkomen met de normale omstandigheden van den vrede.
14. Voor alle op Franschen bodem aanwezige radiozendstations geldt een onmiddellijk zendverbod. Hervatting van het radioverkeer uit het onbezette deel van Frankrijk behoeft een speciale regeling.
15. De Fransche regeering verplicht zich het door het onbezette gebied leidende goederentransitoverkeer tusschen het Duitsche Rijk en Italië ten uitvoer te leggen in den door de Duitsche regeering geëischten omvang.
16. De Fransche regeering zal het terugbrengen der bevolking naar de bezette gebieden ten uitvoer leggen in overeenstemming met de bevoegde Duitsche instanties.
17. De Fransche regeering verplicht zich ieder vervoer van economische waarden en voorraden uit het door de Duitsche troepen te bezetten gebied naar het onbezette gebied of naar het buitenland te verhinderen. Over deze in het bezette gebied aanwezige waarden en voorraden kan slechts beschikt worden in overeenstemming met de Duitsche regeering. De Duitsche regeering zal daarbij rekening houden met de levensbehoeften der bevolking in de onbezette gebieden.

Generaal Huntziger.

18. De kosten voor het onderhoud der Duitsche bezettingstroepen op Franschen bodem draagt de Fransche regeering.

Regeling in zake gevangenen.
19. Alle in Fransche hoede zijnde Duitsche krijgs-

gevangenen en civiele gevangenen met inbegrip van strafgevangenen en tot hechtenis veroordeelden, die gearresteerd zijn wegens een daad ten gunste van het Duitsche Rijk en daarvoor zijn veroordeeld, moeten onverwijld uitgeleverd worden aan de Duitsche troepen. De Fransche regeering is verplicht alle in Frankrijk zoowel als in de Fransche bezittingen, koloniën, protectoraatsgebieden en mandaten aanwezige Duitschers, die door de Duitsche regeering met name genoemd worden, desgewenscht uit te leveren.
De Fransche regeering verplicht zich te verhinderen, dat Duitsche civiele- en krijgsgevangenen uit Frankrijk naar Fransche bezittingen of naar het buitenland worden gebracht. Ten aanzien van reeds buiten Frankrijk gebrachte gevangenen, benevens van niet transportabele zieke en gewonde Duitsche krijgsgevangenen, moeten nauwkeurige lijsten worden voorgelegd met opgave van hun verblijfplaats. Het toezicht over de zieke en gewonde Duitsche krijgsgevangenen neemt het Duitsche opperbevel op zich.
20. De in Duitsche krijgsgevangenschap zijnde leden der Fransche weermacht blijven tot het sluiten van den vrede krijgsgevangenen.
21. De Fransche regeering is aansprakelijk voor de beveiliging van alle voorwerpen en waarden, welker ongeschonden uitlevering of welker beschikbaar houden voor Duitschland in dit verdrag geëischt of welker vervoer naar het buitenland verboden is. De Fransche regeering is verplicht tot schadevergoeding voor alle vernielingen, beschadigingen of voor het weghalen van zaken in strijd met het verdrag.

Uitvoeringsbepalingen.
22. De uitvoering van het wapenstilstandsverdrag wordt geregeld en gecontroleerd door een Duitsche wapenstilstandscommissie, die haar werkzaamheid uitoefent volgens de instructies van het Duitsche oppercommando. Verder is het de taak van de wapenstilstandscommissie de noodige overeenstemming van dit verdrag met het Italiaansch-Fransche wapenstilstandsverdrag te verzekeren. De Fransche regeering benoemt ter vertegenwoordiging van de Fransche wenschen en voor het in ontvangst nemen van de uitvoeringsbepalingen der Duitsche wapenstilstandscommissie een delegatie bij den zetel der Duitsche wapenstilstandscommissie.
23. Dit wapenstilstandsverdrag wordt van kracht, zoodra de Fransche regeering ook met de Italiaansche regeering een overeenkomst heeft aangegaan over het staken van de vijandelijkheden. De vijandelijkheden zullen zes uur na het tijdstip, waarop de Italiaansche regeering de Rijksregeering mededeeling heeft gedaan van het sluiten dezer overeenkomst, gestaakt worden. De Rijksregeering zal de Fransche regeering dit tijdstip per radio mededeelen.
24. Het wapenstilstandsverdrag is geldig tot aan het sluiten van het vredesverdrag. Het kan door de Duitsche regeering te allen tijde met onmiddellijk effect opgezegd worden, wanneer de Fransche regeering de door haar met het verdrag aanvaarde verplichtingen niet nakomt.
Dit wapenstilstandsverdrag is in het bosch van Compiègne op 22 Juni 1940 om 18 uur 50 Duitschen zomertijd onderteekend. (Tel. - Alg. Handelsblad)

w.g. HUNTZIGER
w.g. KEITEL

(Vor. ber. Staking vijandelijkheden 4265 K.)

A. **TEKST VAN HET FRANSCH-ITALIAANSCHE WAPENSTILSTANDSVERDRAG. —**
ROME, 25 Juni. (Stefani). — De tekst van het Fransch-Italiaansche wapenstilstandsverdrag luidt als volgt:
Artikel 1. Frankrijk zal de vijandelijkheden tegen Italië in het grondgebied van het moederland, in Fransch Noord-Afrika, in de koloniën en in de mandaatgebieden staken. Frankrijk zal eveneens de vijandelijkheden tegen Italië ter zee en in de lucht staken.
Artikel 2. De Italiaansche troepen zullen bij de in werking treding van dit wapenstilstandsverdrag en voor den geheelen duur van den wapenstilstand in alle operatiegebieden de voorste linies bezet houden.
Artikel 3. In het gebied van het Fransche moederland zal de zône, liggende tusschen de in artikel 2 bedoelde linies en een lijn, die hemelsbreed op 50 km. van deze linies ligt, voor den duur van den wapenstilstand worden gedemilitariseerd. In Tunis zal de zône, gelegen tusschen de tegenwoordige Libysch-Tunesische grens en de lijn, die op bijgevoegde kaart is aangegeven, voor den duur van den wapenstilstand worden gedemilitariseerd. In Algerije en in de ten Zuiden daarvan gelegen Fransch-Afrikaansche gebieden, die aan Libye grenzen, zal een zône, liggende tusschen de Libysche grens en een daarmee evenwijdig en op een afstand van 200 km. daarvan loopende lijn, voor den duur van den wapenstilstand worden gedemilitariseerd.
Zoolang de vijandelijkheden tusschen Italië en het Britsche rijk duren en voor den duur van den wapenstilstand zal het gebied van de Fransche Somali-kust worden gedemilitariseerd.
Voor den duur van den wapenstilstand zal Italië steeds volledig het recht hebben gebruik te maken van de haven en de haveninstallaties van Djiboeti, alsmede voor het vervoer van elken aard van den spoorweg Djiboeti-Addis Abeba, voor zoover het Fransche gedeelte betreft.
Artikel 4. De te demilitariseeren zônes, zooals die in art. 3 zijn aangegeven, zullen binnen tien dagen na de staking der vijandelijkheden door de Fransche troepen worden ontruimd, met uitzondering van het personeel, dat strikt noodzakelijk is voor de bewaking en het onderhoud van versterkingswerken, kazernes en militaire magazijnen en gebouwen, en met uitzondering van de troepen voor de handhaving van de binnenlandsche orde, welker sterkte alsnog door de Italiaansche wapenstilstandscommissie zal worden vastgesteld.

De Fransche wapens. — Artikel 5. Ongeacht het bepaalde in artikel 10 moeten alle verplaatsbare wapens en de daarbij behoorende munitie in de te demilitariseeren gebieden van het Fransche moederland en van het aan Libye grenzende gebied, alsmede de wapens, welke uitgereikt zijn aan de troepen, die de betrokken gebieden ontruimen, binnen twee weken worden opgeborgen. De vaste wapens van de verdedigingswerken en de daarbij behoorende munitie moeten binnen denzelfden termijn onbruikbaar worden gemaakt.
In het gebied van de Fransche Somali-kust moeten alle verplaatsbare wapens en de daarbij behoorende munitie, benevens die, welke uitgereikt zijn aan de troepen, die dit gebied ontruimen, binnen twee weken worden ingeleverd op nader door de Italiaansche wapenstilstandscommissie aan te wijzen plaatsen. Omtrent de vaste wapens en de munitie van de verdedigingswerken in voornoemd gebied geldt hetzelfde als voor het gebied van het Fransche moederland en het aan Libye grenzende gebied.
Artikel 6. Zoolang de vijandelijkheden tusschen Italië en het Britsche rijk duren, zullen de militaire en maritieme verdedigingswerken en de vlootbases van Toulon, Bizerta, Ajaccio en Orano gedemilitariseerd worden tot de staking der vijandelijkheden tegen genoemd rijk.
Deze demilitarisatie moet binnen twee weken zijn geschied.
Artikel 7 en 8 hebben betrekking op de modaliteiten van de demilitarisatie der militaire en maritieme verdedigingswerken en vlootbases.
Artikel 9 bepaalt, dat alle strijdkrachten van het leger, de vloot en de luchtmacht van het Fransche moederland zullen worden gedemobiliseerd en ontwapend binnen een alsnog te bepalen termijn, met uit-

zondering van de formaties, die noodig zijn voor de handhaving van de binnenlandsche orde. De sterkte en de bewapening van deze formaties zullen door Italië en Duitschland worden bepaald.
Ten aanzien van de gebieden van Fransch Noord-Afrika, Syrië en de Fransche Somali-kust zal de Italiaansche wapenstilstandscommissie bij de vaststelling der modaliteiten van de demobilisatie en ontwapening rekening houden met het bijzonder belang van de handhaving der orde in genoemde gebieden.
Artikel 10. Italië behoudt zich het recht voor als garantie voor de uitvoering van het wapenstilstandsverdrag de geheele of gedeeltelijke uitlevering te eischen van alle wapens van de infanterie en de artillerie, pantserwagens, tanks, automobielen en door paarden getrokken wagens, alsmede de munitie van de eenheden, die voor den strijd tegen de Italiaansche troepen zijn gebruikt. Bedoelde wapens en materiaal moeten uitgeleverd worden in den staat, waarin zij zich op het oogenblik van den wapenstilstand bevinden.
Artikel 11 betreft het Italiaansche of Duitsche toezicht op de wapens, munitie en oorlogsmateriaal in de niet-bezette Fransche gebieden en de onmiddellijke staking van de vervaardiging van oorlogsmateriaal in deze gebieden.

De Fransche vloot. — Artikel 12 bepaalt, dat de eenheden van de Fransche marine in nader aan te wijzen havens geconcentreerd moeten worden en onder toezicht van Italië of Duitschland zullen worden gedemobiliseerd en ontwapend, met uitzondering van de eenheden, die met toestemming van de Italiaansche en de Duitsche regeering gebruikt zullen mogen worden voor de bescherming van de koloniale gebieden van Frankrijk. Aan alle oorlogsschepen, die zich niet in het Fransche moederland bevinden, en welke niet noodig geacht worden voor de bescherming van de Fransche koloniale belangen, zal order gegeven worden naar de havens van het Fransche moederland terug te keeren.
De Italiaansche regeering verklaart, dat zij niet het voornemen heeft de onder haar toezicht geplaatste eenheden van de Fransche marine gedurende den oorlog te gebruiken en dat zij evenmin voornemens is na het sluiten van den vrede aanspraken op de Fransche vloot te doen gelden. Echter zullen tijdens den wapenstilstand de schepen kunnen worden gevorderd voor het vegen van mijnen.
Artikel 13 betreft het door de zorgen van de Fransche autoriteiten onschadelijk maken van alle mijnen in de gebieden van de militaire en maritieme verdedigingswerken en vlootbases, welke gedemilitariseerd moeten worden binnen een termijn van tien dagen.
Artikel 14 bepaalt, dat de Fransche regeering, naast de verplichting, op welke plaats ook, geenerlei daad van vijandigheid jegens Italië te ondernemen, zich verplicht te beletten, dat de leden van haar weermacht en de Fransche staatsburgers in het algemeen, het nationale grondgebied verlaten om aan de vijandelijkheden tegen Italië deel te nemen.
Artikel 15 houdt in, dat de Fransche regeering zich verplicht te beletten, dat oorlogsschepen, vliegtuigen, wapens, oorlogsmaterieel en munitie van welken aard ook, welke Fransch eigendom zijn, zich op Fransch grondgebied bevinden of onder de contrôle van Frankrijk staan, naar gebieden van het Britsche rijk of andere vreemde mogendheden worden gezonden.

De koopvaardij. — Artikel 16 verbiedt het uitloopen van alle Fransche koopvaardijschepen tot het oogenblik, waarop de Italiaansche en de Duitsche regeering de gedeeltelijke of geheele hervatting van het Fransche handelsscheepvaartverkeer zullen toestaan.
De Fransche vrachtschepen die zich op het oogenblik van den wapenstilstand niet in Fransche of onder Fransche contrôle staande havens bevinden, zullen hetzij naar deze havens teruggeroepen, hetzij naar neutrale havens gezonden worden.
Artikel 17 betreft de teruggave van alle Italiaansche vrachtschepen met hun ladingen, alsmede de Italiaansche goederen of de voor Italië bestemde goederen, welke aan boord van niet-Italiaansche schepen in beslag zijn genomen.
Artikel 18 behelst een onmiddelijk startverbod voor alle vliegtuigen, die zich op Fransch grondgebied of onder Fransche contrôle staand grondgebied bevinden, en het onder Italiaansch of Duitsch toezicht stellen van alle vliegvelden en grondinstallaties in deze gebieden.
Artikel 19 bepaalt, dat zoolang de Italiaansche en de Duitsche regeering niet anders besloten hebben, alle radio-uitzendingen in het Fransche moederland in het algemeen zullen zijn verboden. De voorwaarden waaronder het radio-telegrafische verkeer tusschen Frankrijk, Noord-Afrika en de Fransche Somali-kust zal kunnen geschieden, zullen door de Italiaansche wapenstilstandscommissie worden vastgesteld.
Artikel 20 schrijft vrijen doorvoer voor van goederen tusschen Duitschland en Italië over het niet bezette Fransche grondgebied.
Artikel 21 schrijft de onmiddellijke invrijheidsstelling en uitlevering aan de Italiaansche militaire autoriteiten voor van alle Italiaansche krijgsgevangenen en Italiaansche burgers, die zijn geïnterneerd of veroordeeld om politieke redenen, in verband met den oorlog of wegens daden ten gunste van de Italiaansche regeering.
Artikel 22 houdt in, dat de Fransche regeering zich garant stelt voor behoorlijk onderhoud van alles wat zij krachtens het wapenstilstandsverdrag moet of kan uitleveren.
Artikel 23. De Italiaansche wapenstilstandscommissie is belast met de uitvoering van het wapenstilstandsverdrag en de Fransche delegatie is belast met het contact tusschen de Fransche regeering en genoemde commissie.
Artikel 24 stelt de modaliteiten vast van de in werking treding van den wapenstilstand en het 25e en laatste artikel bepaalt, dat het wapenstilstandsverdrag van kracht zal blijven tot het sluiten van het vredesverdrag en dat het door Italië te allen tijde terstond kan worden opgezegd in geval de Fransche regeering de verplichtingen, die zij op zich genomen heeft, niet nakomt. (Alg. Handelsblad - N. R. Crt.)
(Vor. ber. Staking vijandelijkheden 4265 K.)

A. ENGELAND. — Verklaring van Winston Churchill in zake verhouding tot Frankrijk. —
Winston Churchill verklaarde op 25 Juni in het Britsche Lagerhuis, aldus meldt D.N.B. uit Londen, dat Engeland iedere Fransche beweging om het Duitsche barbarisme te vernietigen en de vrijheid voor Frankrijk te verkrijgen, zal ondersteunen. Ik kan nog niet zeggen, aldus Churchill, wat er van de betrekkingen met de regeering te Bordeaux terecht zal komen. Men zal echter pogingen in het werk stellen, dat contact met haar te behouden, dat wij met haar door de tralies van haar gevangenis kunnen krijgen. Churchill bevestigde daarop het feit, dat de Britsche regeering tijdens de onderhandelingen met Reynaud er in heeft toegestemd, dat Frankrijk zou vragen om de voorwaarden voor een wapenstilstand, mits de Fransche vloot in Britsche havens gebracht zou zijn en daar tijdens den duur der onderhandelingen zou blijven.
Met betrekking tot de gebeurtenissen na het aftreden van Reynaud, verklaarde Churchill, dat Engeland alles heeft geprobeerd om de Fransche vloot in zijn bezit te krijgen.

Ten aanzien van den toestand, zei Churchill, dat deze zoo onzeker en donker is, dat het niet in het openbaar belang zou zijn, indien hij zich hierover uitliet. Hij verzocht het Lagerhuis aan de regeering het volle vertrouwen te schenken. (Nieuwsbl. v. h. Noorden)
(Vor. ber. Winston Churchill 4262 B.)

DEVIEZENVERORDENING 1940

Algemeene Bepalingen.

De Secretarissen-Generaal van de departementen van Financiën, van Justitie, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Koloniën hebben de volgende verordening uitgevaardigd betreffende de regeling van het deviezenverkeer in Nederland:

Art. 1. Voor de toepassing van deze verordening en de krachtens deze verordening gegeven bepalingen wordt verstaan onder:

1. Ingezetenen:

a. Natuurlijke personen, die binnen het bezette Nederlandsche gebied hun woonplaats hebben, gewoonlijk daar verblijven, dan wel aldaar kantoor houden,

b. rechtspersonen, die binnen het bezette Nederlandsche gebied gevestigd zijn, dan wel aldaar kantoor houden.

2. Niet-ingezetenen: de natuurlijke en rechtspersonen, niet vallende onder de omschrijving van ingezetenen. Het deviezeninstituut kan met bindende kracht beslissen, of een bepaalde natuurlijke of rechtspersoon als ingezetene of als niet-ingezetene is aan te merken.

3. Eigenaar: de eigenaar, zoomede hij, die krachtens de wet of krachtens rechterlijke beslissing is aangewezen als wettelijk vertegenwoordiger van den eigenaar.

4. Goud: gouden munten, fijn goud en alliages van goud (onbewerkt of halffabrikaat).

5. Edele metalen: Zilver, platina en platina-metalen (onbewerkt of halffabrikaat).

6. Betaalmiddelen: metaal- en papiergeld, bankbiljetten en soortgelijke betaalmiddelen met uitzondering van gouden munten.

7. Geldswaardige papieren: chèques, wisselbrieven, promessen en soortgelijke geldswaardige papieren met uitzondering van coupons, dividendbewijzen en effecten.

8. Effecten: inschrijvingen in schuld- en aandeelenregisters, obligaties, pandbrieven, aandeelen, winstbewijzen en soortgelijke waardepapieren, zoomede talons, coupons en dividendbewijzen.

9. Vorderingen: dadelijk en niet dadelijk opeischbare deposito's, saldi in rekening-courant en andere te innen schulden.

10. Roerende goederen: roerende goederen met uitzondering van goud, edele metalen, betaalmiddelen, geldswaardige papieren, effecten en documenten, waarin vorderingen zijn belichaamd.

11. Invoer en uitvoer: invoer in en uitvoer uit het vrije verkeer, met dien verstande, dat entrepôts van binnenlandsche goederen — of hiermede voor de statistiek van den in- en uitvoer gelijkgestelde goederen — als bergplaatsen in het vrije verkeer worden aangemerkt en dat onder uitvoer mede wordt begrepen:

a. Het ten uitvoer aangeven aan ambtenaren der invoerrechten en accijnzen;

b. het ten uitvoer naar het buitenland aan een ondernemer van vervoer aanbieden van de desbetreffende zaken;

c. het opnemen, aanbrengen of aanwezig hebben van de desbetreffende zaken — waarvan het niet aannemelijk is, dat zij bestemd zijn om binnen het bezette Nederlandsche gebied te blijven — in, aan of op eenig vervoermiddel, terwijl het zich bevindt op of buitenwaarts van de plaats, waar het, alvorens naar het buitenland te vertrekken, door ambtenaren der invoerrechten en accijnzen moet worden uitgeklaard;

d. Het opnemen, aanbrengen of aanwezig hebben van de desbetreffende zaken — waarvan het niet aannemelijk is, dat zij bestemd zijn om binnen het bezette Nederlandsche gebied te blijven — in, aan of op een tot opstijging gereed luchtvaartuig of een kennelijk tot vertrek naar het buitenland bestemd ander vervoermiddel;

e. Het tot vertrek gereedmaken van een kennelijk ten uitvoer bestemd vervoermiddel.

Art. 2. (1) Voor de toepassing van deze verordening en de krachtens deze verordening gegeven bepalingen worden als binnenlandsch aangemerkt:

1) Betaalmiddelen, voor zoover zij in het bezette Nederlandsche gebied de hoedanigheid van wettig betaalmiddel bezitten,

2) Geldswaardige papieren, effecten en vorderingen, voor zoover zij binnen het bezette Nederlandsche gebied betaalbaar zijn en de schuldenaar ingezetene is,

3) Andere niet-lichamelijke zaken, voor zoover de daaruit voortvloeiende vorderingen uitsluitend jegens ingezetenen kunnen worden geldend gemaakt.

(2) Alle andere betaalmiddelen, geldswaardige papieren, effecten, vorderingen en andere niet-lichamelijke zaken worden voor de toepassing van deze verordening en de krachtens deze verordening gegeven bepalingen als buitenlandsch aangemerkt.

(3) Het deviezeninstituut kan met bindende kracht beslissen, of waarden, als bedoeld in het eerste en tweede lid, als binnenlandsch of als buitenlandsch zijn aan te merken.

Art. 3. Deze verordening en de krachtens deze verordening gegeven bepalingen zijn niet van toepassing op handelingen, vallende onder de wet Internationaal Betalingsverkeer 1934, een verdrag, als bedoeld in par. 1 dier wet, een autonomen maatregel, als bedoeld in par. 2 dier wet, of onder bepalingen, krachtens die wet gegeven.

Art. 4. Deze verordening en de krachtens deze verordening gegeven bepalingen zijn niet van toepassing op de Nederlandsche Bank N.V.

Vergunningen.

Art. 5. Aan vergunningen, verleend op grond van deze verordening of van krachtens deze verordening gegeven bepalingen, kunnen voorwaarden worden verbonden.

Art. 6. 1. Is door een der partijen bij een handeling een vergunning op grond van deze verordening of van krachtens deze verordening gegeven bepalingen verkregen, dan is voor de andere partij of partijen bij deze handeling vergunning niet vereischt.

2. Vergunningen op grond van deze verordening of van krachtens deze verordening gegeven bepalingen, welke betrekking hebben op het nakomen van een schuldverplichting, worden door den schuldenaar aangevraagd en aan dezen verleend. De schuldeischer is bevoegd ook zijnerzijds de vergunning aan te vragen. De schuldeischer ontvangt in dat geval een afschrift der verleende vergunning.

Art. 7. 1. Is op grond van deze verordening of van krachtens deze verordening gegeven bepalingen voor het verrichten van een handeling een vergunning dan wel het voldoen aan bepaalde voorwaarden vereischt, dan wordt veroordeeling tot het verrichten dezer handeling slechts uitgesproken en een verkregen vonnis, rechterlijke beschikking of rechterlijk verlof slechts ten uitvoer gelegd, nadat de vereischte vergunning is verkregen dan wel aan de voorwaarden is voldaan.

2. De bepaling van het vorige lid is van openbare orde en wordt door den rechter ambtshalve toegepast.

Art. 8. Voor zoover niet anders bepaald, geven maatregelen, genomen op grond van deze verordening of van krachtens deze verordening gegeven bepalingen, geen aanspraak op schadevergoeding.

Art. 9. (1) Ingezetenen zijn verplicht de navolgende waarden, die hun bij de inwerkingtreding van deze verordening in eigendom toebehooren en welker waarde een bedrag van vijf gulden te boven gaat, rechtstreeks of door tusschenkomst eener deviezenbank, aan de Nederlandsche Bank aan te bieden en

op verlangen te verkoopen en over te dragen:
a) goud,
b) edele metalen,
c) buitenlandsche betaalmiddelen,
d) buitenlandsche geldswaardige papieren.
(2) De aanbieding moet geschieden binnen veertien dagen na de inwerkingtreding van deze verordening.
(3) Ingezetenen zijn verplicht waarden, als bedoeld in het eerste lid, die zij na de inwerkingtreding van deze verordening, anders dan op grond eener vergunning van het deviezeninstituut, verkrijgen, binnen drie dagen na deze verkrijging, rechtstreeks of door tusschenkomst eener deviezenbank, aan de Nederlandsche Bank aan te bieden en op verlangen te verkoopen en over te dragen. Voor aldus verkregen buitenlandsche betaalmiddelen en buitenlandsche geldswaardige papieren ontstaat deze verplichting echter eerst dan, wanneer hun waarde een bedrag van vijf gulden te boven gaat. Voor zoover niet anders bepaald, moeten de op grond van een vergunning van het deviezeninstituut verkregen waarden binnen drie dagen na afloop van den geldigheidsduur der vergunning aangeboden worden, voor zoover de verkrijger de waarden op dat tijdstip nog bezit. Degeen, die op het tijdstip van de inwerkingtreding van de verplichting tot aanbieding buiten het bezette Nederlandsche gebied vertoeft, is verplicht uiterlijk binnen tien dagen na terugkeer binnen het bezette Nederlandsche gebied tot aanbieding over te gaan.
(4) Personen, die ingezetenen worden, zijn verplicht de hun op dat tijdstip in eigendom toebehoorende waarden, als bedoeld in het eerste lid, binnen tien dagen, rechtstreeks of door tusschenkomst eener deviezenbank, aan de Nederlandsche Bank aan te bieden.
5) Indien een andere ingezetene dan de eigenaar het beschikkingsrecht over de aan te bieden waarden heeft, rusten de in dit artikel omschreven verplichtingen op dezen anderen ingezetene.

Koopsom.

(6) De koopsom wordt door de Nederlandsche Bank bepaald op grond van de overeenkomstig artikel 17, tweede lid, vastgestelde koersen. Voor zoover geen koersen zijn vastgesteld, worden de koersen, zoomede de tot grondslag te nemen prijzen door de Nederlandsche Bank in overeenstemming met den Secretaris-Generaal van het departement van Financiën bepaald.
(7) De Nederlandsche Bank is rechtsgeldig gekweten, indien zij te goeder trouw betaalt aan dengene, die de waarden feitelijk ten verkoop aanbiedt of aan diens bijzonderlijk tot het ontvangen van de betaling schriftelijk gemachtigde. De goede trouw wordt steeds verondersteld; hij, die kwade trouw beweert, moet dezelve bewijzen.
(8) Indien meerdere ingezetenen op de waarden, welke moeten worden aangeboden, eenig recht kunnen doen gelden, of eenige macht daarover kunnen uitoefenen, is ieder hunner verplicht terstond voor zijn deel de medewerking te verleenen, noodig voor de aanbieding, verkoop en overdracht.
(9) De Nederlandsche Bank is bevoegd dengene, die de waarden aanbiedt, te verplichten tot voorafgaande inning, vervreemding of eenige andere tegeldemaking der aangeboden waarden, in welk geval de opbrengst voor de oorspronkelijke waarden in de plaats treedt.
(10) Indien daarvoor bijzondere redenen aanwezig zijn, is de Nederlandsche Bank bevoegd bij dit artikel gestelde termijnen, al dan niet onder daarbij te stellen voorwaarden, te verlengen.
Art. 10. (1) De secretaris-generaal van het Departement van Financiën kan bepalen, dat ingezetenen bij door hem aan te wijzen instellingen aangifte moeten doen van de navolgende hun in eigendom toebehoorende waarden of groepen dezer waarden:
a) buitenlandsche effecten,
b) buitenlandsche vorderingen,
c) andere buitenlandsche niet-lichamelijke zaken,
d) roerende goederen, buiten het bezette Nederlandsche gebied berustende dan wel binnen het bezette Nederlandsche gebied berustende, doch niet in het vrije verkeer ingevoerd,
(e) buiten het bezette Nederlandsche gebied gelegen onroerende goederen.
(2) De aangifte geschiedt overeenkomstig door den secretaris-generaal van het departement van Financiën te geven aanwijzingen.
(3) De aangifte geschiedt binnen een door den Secretaris-Generaal van het departement van Financiën vast te stellen termijn, die voor de onderscheidene waarden of afzonderlijke groepen daarvan verschillend kan worden bepaald.
(4) Indien daarvoor bijzondere redenen aanwezig zijn, kan de termijn door de instelling, bij welke de aangifte moet geschieden, al of niet onder daarbij te stellen voorwaarden, worden verlengd.
Art. 11. (1) Het is aan ingezetenen slechts met vergunning van het deviezen-instituut geoorloofd te beschikken over, te bezwaren en te vervreemden: a) goud; b) edele metalen; c) buitenlandsche betaalmiddelen; d) buitenlandsche geldswaardige papieren; e) buitenlandsche vorderingen; f) andere buitenlandsche niet-lichamelijke zaken; g) roerende goederen, buiten het bezette Nederlandsche gebied berustende dan wel binnen het bezette Nederlandsche gebied berustende, doch niet in het vrije verkeer ingevoerd; h) buiten het bezette Nederlandsche gebied gelegen onroerende goederen.
(2) Vergunning is niet vereischt, voor zoover waarden, als bedoeld in het eerste lid, overeenkomstig art. 9 aan de Nederlandsche Bank worden verkocht en overgedragen dan wel overeenkomstig art. 12 aan deze instelling of aan een deviezenbank worden vervreemd.
Art. 12. (1). Het is verboden buitenlandsche betaalmiddelen, buitenlandsche geldswaardige papieren en buitenlandsche vorderingen tegen betaling in binnenlandsche geldsoort van anderen dan de Nederlandsche Bank te verkrijgen en aan anderen dan de Nederlandsche Bank te vervreemden. Slechts de Nederlandsche Bank kan bij de verkrijging of vervreemding dezer waarden tusschenkomst verleenen.
(2) het deviezeninstituut kan van het in het vorige lid bepaalde uitzonderingen toelaten.
3. De Nederlandsche Bank kan onder door haar te stellen voorwaarden aan andere banken en bankiers het recht toekennen als deviezenbank buitenlandsche betaalmiddelen, buitenlandsche geldswaardige papieren en buitenlandsche vorderingen voor rekening der Nederlandsche Bank of voor eigen rekening te verkrijgen en te vervreemden.
Art. 13. Het verkrijgen van buitenlandsche betaalmiddelen, buitenlandsche geldswaardige papieren en buitenlandsche vorderingen tegen betaling in binnenlandsche geldsoort is slechts geoorloofd op grond van een door het deviezeninstituut verleende vergunning.
Art. 14. 1. Het is aan ingezetenen slechts met vergunning van het deviezeninstituut geoorloofd, binnenlandsche en buitenlandsche effecten onder bezwarenden titel van een niet-ingezetene te verkrijgen, zoomede over buitenlandsche effecten te beschikken, deze te bezwaren en te vervreemden, tenzij deze aan de Nederlandsche Bank, aan een deviezenbank of aan een der door de Nederlandsche Bank bijzonderlijk daartoe aangewezen banken en bankiers worden vervreemd of verpand.

Handel in buitenlandsche effecten.

2.) De secretaris-generaal van het departement van Financiën kan bepalen, dat de handel in door hem nader aan te wijzen buitenlandsche effecten tusschen ingezetenen in regelmatig beursverkeer zonder ver-

gunning van het deviezeninstituut geoorloofd zal zijn.
Art. 15. Het is aan ingezetenen slechts met vergunning van het deviezeninstituut geoorloofd,
1. Te beschikken over, te bezwaren en te vervreemden: a. Binnenlandsche betaalmiddelen; b. Binnenlandsche geldswaardige papieren; c. Binnenlandsche effecten; d. Binnenlandsche vorderingen; e. Andere binnenlandsche niet-lichamelijke zaken; f. Binnen het bezette Nederlandsche gebied gelegen onroerende goederen,
2. Crediet te verleenen, aval te geven en borgtocht of andere zekerheid te stellen, alles, voor zoover zulks middellijk of onmiddellijk geschiedt ten gunste van een niet-ingezetene.
Art. 16. Het is aan ingezetenen slechts met vergunning van het deviezeninstituut geoorloofd mede te werken aan het beschikken over, het bezwaren en het vervreemden door niet-ingezetenen van: a. Goud; b. Edele metalen; c. Betaalmiddelen; d. Geldswaardige papieren; e. Effecten; f. Vorderingen; g. Andere niet-lichamelijke zaken, alle, voor zoover zij of de documenten, waarin zij zijn belichaamd binnen het bezette Nederlandsche gebied berusten; h. Binnen het bezette Nederlandsche gebied berustende roerende goederen; i. Binnen het bezette Nederlandsche gebied gelegen onroerende goederen, alles, voor zoover zulks middellijk of onmiddellijk geschiedt ten gunste van een niet-ingezetene.

Koersen.

Art. 17. — (1) Het is verboden buitenlandsche betaalmiddelen, zoomede in een buitenlandsche geldsoort uitgedrukte geldswaardige papieren en vorderingen, waarvoor de Nederlandsche Bank koersen publiceert, te verkrijgen of te vervreemden tegen hoogere dan de laatst gepubliceerde koersen.
(2) De koersen worden door de Nederlandsche Bank vastgesteld in overeenstemming met den secretarisgeneraal van het departement van Financiën en worden gepubliceerd op de beurzen van koophandel te Amsterdam en te Rotterdam.
(3) Het is verboden buitenlandsche betaalmiddelen, zoomede in een buitenlandsche geldsoort uitgedrukte geldswaardige papieren en vorderingen, waarvoor de Nederlandsche Bank geen koersen publiceert, te verkrijgen of te vervreemden tegen hoogere koersen dan die, welke de Nederlandsche Bank telkenmale op aanvraag van belanghebbenden zal hebben bepaald.
Art. 18. — 1. Het is aan ingezetenen slechts met vergunning van het deviezeninstituut geoorloofd goud, edele metalen, buitenlandsche betaalmiddelen en buitenlandsche geldswaardige papieren aan ingezetenen of niet-ingezetenen af te geven.
2. Vergunning is niet vereischt voor zoover waarden, als bedoeld in het eerste lid, overeenkomstig artikel 9 aan de Nederlandsche Bank worden verkocht en overgedragen dan wel overeenkomstig artikel 12 aan deze instelling of aan een deviezenbank worden vervreemd.
Art. 19. — De uitvoer van: a. Goud; 2. Edele metalen; c. Betaalmiddelen; d. Geldswaardige papieren; e. Effecten; f. in documenten belichaamde vorderingen, is slechts geoorloofd met vergunning van het deviezeninstituut.
Art. 20. — De secretaris-generaal van het departement van Financiën kan bepalen, dat de invoer van nader door hem aan te wijzen betaalmiddelen en effecten slechts geoorloofd is met vergunning van het deviezeninstituut.
Art. 21. — Het deviezeninstituut is bevoegd onder door hem te bepalen voorwaarden en binnen door hem te stellen grenzen aan ingezetenen, die uit den aard van hun beroep of bedrijf bepaalde handelingen of groepen van handelingen, vallend onder de omschrijving der artt. 11, 12, 13, 15, 18 en 19, plegen te verrichten, een algemeene vergunning te verleenen tot het verrichten dezer handelingen of groepen van handelingen onder gelijktijdige ontheffing — voor zooveel noodig — van de ingevolge de artikelen 9 en 10 opgelegde verplichtingen.

In- en uitvoer.

Art. 22. — (1) De invoer en de uitvoer van roerende goederen is slechts geoorloofd onder overlegging van door den secretaris-generaal van het departement van Financiën aangegeven documenten aan de ambtenaren der Invoerrechten en Accijnzen.
(2) Deze ambtenaren kunnen den invoer en den uitvoer beletten van roerende goederen, ten aanzien waarvan niet is voldaan aan bepalingen van deze verordening of aan bepalingen, krachtens deze verordening gegeven.
Art. 23. — (1) Het is aan ingezetenen slechts met vergunning van het deviezeninstituut geoorloofd:
a) Roerende goederen middellijk of onmiddellijk aan niet-ingezetenen te leveren op voorwaarden of onder omstandigheden, die tot gevolg kunnen hebben, dat de volle waarde dier goederen niet, slechts ten deele of later dan in den betreffenden bedrijfstak gebruikelijk is, zal worden voldaan, b) middellijk of onmiddellijk voor niet-ingezetenen diensten te verrichten of rechten aan hen af te staan op voorwaarden of onder omstandigheden, die tot gevolg kunnen hebben, dat de volle waarde dier diensten en rechten niet, slechts ten deele of later dan in den betreffenden bedrijfstak gebruikelijk is, zal worden voldaan.
(2) Voor zoover door het deviezeninstituut de geldsoort of geldsoorten worden aangewezen, waarin betaling wegens in het vorige lid bedoelde handelingen moet worden overeengekomen, is aan ingezetenen het overeenkomen van betaling in een andere geldsoort slechts met vergunning van het deviezeninstituut geoorloofd.
Art. 24. — Het is aan ingezetenen slechts met vergunning van het deviezen-instituut geoorloofd van niet-ingezetenen roerende goederen te verkrijgen, diensten te aanvaarden of rechten te verkrijgen op voorwaarden of onder omstandigheden, die tot gevolg kunnen hebben, dat meer dan de gangbare waarde moet worden voldaan.

Deviezen-instituut.

Art. 25. — 1. Er wordt ingesteld een deviezeninstituut.
2. Het deviezeninstituut is een stichting, in het leven geroepen door de secretarissen-generaal van de departementen van Financiën, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Koloniën.
3. Het deviezeninstituut kan voor zijn bemoeiingen kosten in rekening brengen. De tarieven van deze kosten behoeven de goedkeuring van de secretarissen-generaal der in het tweede lid genoemde departementen.
Art. 26. — 1. Een ieder is verplicht aan het deviezeninstituut de inlichtingen te verstrekken en de bescheiden over te leggen, waarvan de verstrekking of overlegging door het deviezeninstituut voor de uitvoering van de hem opgedragen taak noodzakelijk wordt geacht.
2. De houder van een vergunning, verleend op grond van deze verordening of van krachtens deze verordening gegeven bepalingen, is verplicht het deviezeninstituut op zijn verzoek binnen acht dagen te zijnen genoegen aan te toonen, dat van de vergunning gebruik is gemaakt overeenkomstig het in de vergunning en de daaraan verbonden voorwaarden gestelde.
3. Het deviezeninstituut is bevoegd bij toepassing van het bepaalde in het eerste en tweede lid door een of meer van zijnentwege aangewezen deskundigen een onderzoek te doen instellen.
4. Ieder, van wien voor een zoodanig onderzoek medewerking wordt verlangd, is verplicht deze te verleenen.

Strafbepalingen.

Art. 27. — (1) Hij, die opzettelijk: 1) niet of niet ten volle voldoet aan een verplichting, als bedoeld in artikelen 9 en 10,
2) Handelt in strijd met het bepaalde bij de art. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23 en 24,
3) Niet of niet ten volle voldoet aan voorschriften als bedoeld in de artikelen 20 en 35, of handelt in strijd met deze voorschriften,
4) Een onjuiste opgave doet of een ter zake dienend feit verzwijgt ter verkrijging van eenige vergunning op grond van deze verordening of van krachtens deze verordening gegeven bepalingen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van ten hoogste het tweevoud van de waarde der lichamelijke en niet-lichamelijke zaken, welke door middel van het strafbaar feit verkregen zijn of waarmede het feit is gepleegd of welke het voorwerp daarvan hebben uitgemaakt;
(2) In geval van veroordeeling tot gevangenisstraf kan de rechter tevens geldboete opleggen;
(3) De feiten, strafbaar gesteld in het eerste lid, worden beschouwd als misdrijven.
Art. 28. — (1) hij die:
1) niet of niet ten volle voldoet aan een verplichting, als bedoeld in de art. 9 en 10,
2) handelt in strijd met het bepaalde bij de artt. 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24 en 26,
3) niet of niet ten volle voldoet aan voorschriften, als bedoeld in de artt. 20 en 35, of handelt in strijd met deze voorschriften,
4) een onjuiste opgave doet of een ter zake dienend feit verzwijgt ter verkrijging van eenige vergunning op grond van deze verordening of van krachtens deze verordening gegeven bepalingen, wordt, voorzoover het feit niet valt onder het vorige artikel, gestraft met hechtenis van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste vijf duizend gulden.
(2) In geval van veroordeeling tot hechtenis kan de rechter tevens geldboete opleggen.
(3) De feiten, strafbaar gesteld in het eerste lid, worden beschouwd als overtredingen.
Art. 29. — (1) Indien het vermoeden bestaat, dat een bepaald persoon het voornemen heeft te handelen in strijd met deze verordening of met krachtens deze verordening gegeven bepalingen, kunnen het deviezeninstituut en zij, die door den secretaris-generaal van het departement van Financiën of door het deviezeninstituut daartoe worden aangewezen, de noodige maatregelen nemen om de beoogde overtreding te beletten;
(2) Hij, die niet of niet ten volle voldoet aan of handelt in strijd met maatregelen, genomen krachtens het vorige lid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van ten hoogste tien duizend gulden;
(3) In geval van veroordeeling tot gevangenisstraf kan de rechter tevens geldboete opleggen;
(4) Het feit, strafbaar gesteld in 't tweede lid, wordt beschouwd als een misdrijf.
Art. 30. Lichamelijke of niet-lichamelijke zaken door middel van een feit strafbaar gesteld in art. 27, 28 en 29, verkregen of waarmede zoodanig feit is gepleegd of welke het voorwerp daarvan hebben uitgemaakt, kunnen worden verbeurd verklaard, ongeacht of zij den veroordeelde toebehooren.
Art. 31. Indien een feit, strafbaar gesteld in art. 27, 28 en 29, wordt begaan door of vanwege een rechtspersoon, wordt de strafvervolging ingesteld en de straf uitgesproken tegen hem, die tot het feit opdracht gaf of die feitelijke leiding had bij het verboden handelen of het nalaten.
Art. 32. 1. De leden van het bestuur van een rechtspersoon zijn verplicht het toezicht te houden, de bevelen te geven, de maatregelen te nemen, en de middelen te verschaffen, welke redelijkerwijs van hen kunnen worden geëischt ter voorkoming van feiten, strafbaar gesteld in de art. 27, 28 en 29.
2. Niet nakoming van deze verplichting wordt beschouwd als een misdrijf of een overtreding, naar gelang de feiten, waarop de nalatigheid betrekking heeft, vallen onder art. 27 en 29 dan wel onder art. 28; zij wordt gestraft met ten hoogste twee derde van de maximumstraffen, op deze feiten gesteld.
Art. 33. (1) Ter zake van de feiten, strafbaar gesteld in deze verordening, wordt geen gerechtelijk vooronderzoek ingesteld en heeft geen behandeling ter terechtzitting plaats dan op verzoek van het deviezeninstituut.
(2) Zoodanig verzoek kan te allen tijde worden gedaan. In de gevallen, waarin het deviezeninstituut bereid is onder door hem te stellen voorwaarden van het recht tot het doen van zoodanig verzoek afstand te doen, vervalt dit recht door vrijwillige voldoening door den betrokkene aan de gestelde voorwaarden.
(3) De voorwaarden mogen slechts inhouden: a) betaling van een bepaalde geldsom; b) uitlevering van de lichamelijke of niet-lichamelijke zaken, bedoeld in artikel 30, dan wel voldoening van de geschatte waarde van deze zaken of afstand van reeds inbeslaggenomen zaken. (4) In geval van voortzetten van de vervolging wordt het deviezeninstituut in de gelegenheid gesteld voor het uitbrengen der dagvaarding van de tenlastelegging kennis te nemen en zoowel in eersten aanleg als in hooger beroep de zaak ter terechtzitting toe te lichten.
Art. 34. 1. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld in deze verordening, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast:
a. de ambtenaren van den douane-recherchedienst, zoomede zij, die daartoe door den secretaris-generaal van het departement van Financiën worden aangewezen;
b. de ambtenaren der invoerrrechten en accijnzen;
c. de ambtenaren van rijks- en gemeentepolitie.
(2) De opsporingsambtenaren kunnen te allen tijde inzage vorderen van alle boeken en bescheiden, waarvan zij voor de goede vervulling van hun taak inzage noodig oordeelen.
(3) Zij zijn te allen tijde bevoegd om in beslag te nemen, zoomede ter inbeslagneming de uitlevering te vorderen van alle voorwerpen, welke tot ontdekking der waarheid kunnen dienen of welker verbeurdverklaring, vernietiging of onbruikbaarmaking kan worden bevolen.
(4) Zij hebben te allen tijde toegang tot alle plaatsen, daaronder begrepen lokalen, erven en woningen, waar zich naar redelijk vermoeden voorwerpen kunnen bevinden, leidende tot opsporing van de in het eerste lid bedoelde feiten. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.
(5) In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner slechts binnen, vergezeld van een commissaris van politie of den burgemeester van de gemeente of voorzien van een bijzonderen schriftelijken last, in den zin van artikel 121 van het Wetboek van Strafvordering, van een commissaris van politie en in gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester.
(6) Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt. De opsporingsambtenaren zijn bevoegd zich van bepaalde, door hen aangewezen personen te doen vergezellen. In dat geval wordt hiervan in het proces-verbaal melding gemaakt.
(7) Personen, die uit hoofde van hun stand, hun beroep of hun ambt tot geheimhouding verplicht zijn, kunnen de inzage van bescheiden en de uitlevering van voorwerpen weigeren, tot welke hun plicht tot geheimhouding zich uitstrekt. Deze bescheiden en voorwerpen kunnen slechts met hun toestemming worden in beslag genomen. Geschiedt bij zoodanige

personen huiszoeking, dan heeft zij, tenzij met hun toestemming, alleen plaats voor zooverre zij zonder schending van het stands-, beroeps- of ambtsgeheim kan geschieden.

Slotbepalingen.

Art. 35. (1) De secr.-generaal van de departementen van Financiën, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij geven de noodige aanvullende voorschriften en uitvoeringsvoorschriften.
(2) Voor zoover zulks voor het bereiken van het doel dezer verordening noodig is, kunnen zij verdere beperkende bepalingen en verbodsbepalingen geven zoomede uitzonderingen op de in deze verordening gestelde beperkende bepalingen en verbodsbepalingen vaststellen.
(3) Zij kunnen het deviezeninstituut machtigen in door hen te omschrijven gevallen of groepen van gevallen nadere voorschriften te geven, als bedoeld in het eerste en tweede lid.
Art. 36. (1) Voorschriften van de secretarissen-generaal, als bedoeld in artikel 35, worden in het Verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied en in het Staatsblad geplaatst;
(2) Voorschriften van het deviezeninstituut, als bedoeld in art. 35, derde lid, worden in de Nederlandsche Staatscourant geplaatst.
Art. 37. Het K.B. van 10 Mei 1940, Staatsblad no. 484, zoomede het besluit van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht van 24 Mei 1940 tot aanvulling van dit Kon. Besluit treden buiten werking.
Art. 38. Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging.
Art. 39. Deze verordening kan worden aangehaald als „Deviezenverordening 1940".

Verordeningenblad No. 7, 27 Juni 1940 (in extenso afgedrukt)

VERORDENING VIJANDELIJK VERMOGEN

De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft de volgende verordening uitgevaardigd betreffende de behandeling van vijandelijk vermogen in Nederland:

Algemeene bepalingen.

Art. 1. — Als vijandelijke staten moeten worden beschouwd:
1. Het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met de overzeesche bezittingen, koloniën, protectoraten en mandaatsgebieden, evenals de dominions Canada, Australische Bond, Nieuw-Zeeland en Zuidafrikaansche Unie met hun mandaatsgebieden; 2. Frankrijk met inbegrip van zijn bezittingen, koloniën, protectoraten en mandaatsgebieden; 3. Egypte; 4. Soedan; 5. Irak; 6. Monaco.
Art. 2. — (1) Als vijanden moeten worden beschouwd: 1. de vijandelijke staten, hun gebiedsonderdeelen en overige publiekrechtelijke instellingen; 2. natuurlijke personen, die onderdaan zijn van een vijandelijken staat of die in het gebied van een vijandelijken staat hun woonplaats of verblijf hebben; 3. privaatrechtelijke rechtspersonen, evenals vereenigingen van personen, instellingen, stichtingen en verdere doelvermogens, voor zoover zij hetzij hun zetel of hun hoofdkantoor in het gebied van een vijandelijken staat hebben, hetzij hun oorspronkelijke rechtspersoonlijkheid op het recht van een vijandelijken staat berust; 4. andere dan de onder nummers 2 en 3 genoemde personen met betrekking tot kantoren, die zij in het gebied van een vijandelijken staat hebben.
(2) De commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken kan uitzonderingen op de voorschriften van lid 1, nrs. 2 tot 4 toestaan.
Art. 3. — Als vijandelijk vermogen in het bezette Nederlandsche gebied moeten de volgende vermogensbestanddeelen worden beschouwd, wanneer zij rechtens of economisch aan vijanden toebehooren:
a. 1.) Onroerende goederen, onroerende rechten en roerende zaken, die zich in het bezette Nederlandsche gebied bevinden;
2.) waardepapieren, aandeelen en winstbewijzen van elke soort, die zich in het bezette Nederlandsche gebied bevinden; obligaties van het Duitsche rijk, van het Koninkrijk der Nederlanden, evenals van andere schuldenaren, die hun domicilie of hoofdkantoor in het bezette Nederlandsche gebied hebben, ook al bevinden de documenten zich niet in het bezette Nederlandsche gebied;
3.) betalingsmiddelen, die zich in het bezette Nederlandsche gebied bevinden;
4.) deelnemingen in ondernemingen, die, of in het bezette Nederlandsche gebied hun zetel of hoofdkantoor hebben, of waarvan de oorspronkelijke rechtspersoonlijkheid op Nederlandsch recht berust, onverschillig of zij in waardepapieren belichaamd zijn of niet; voorts opties op zulke deelnemingen;
5.) vorderingen op schuldenaren, die hun domicilie of duurzaam verblijf in het bezette Nederlandsche gebied hebben, en vorderingen, die in het bedrijf van een zich in het Nederlandsche gebied bevindend kantoor van den schuldenaar ontstaan zijn;
6.) rechten en aanspraken, die in een Nederlandsch openbaar boek of register zijn ingeschreven;
7.) in het bezette Nederlandsche gebied afgegeven bedrijfsvergunningen;
8.) industrieele patenten en auteursrechten, die in het bezette Nederlandsche gebied beschermd zijn;
9.) het overige vermogen, strekkende ten behoeve van het bedrijf van een zich in het bezette Nederlandsche gebied bevindend kantoor of van een in het bezette Nederlandsche gebied uitgeoefende beroepswerkzaamheid, voor zoover het niet valt onder a, nrs. 1 tot en met 8.
b. 1) Rechten op de onder a genoemde vermogensbestanddeelen;
2.) rechten uit overeenkomsten over de onder a genoemde vermogensbestanddeelen.

Betalingsverbod.

Art. 4. — (1) Het is verboden, direct of indirect betalingen aan vijanden, buiten het bezette Nederlandsche gebied, in contanten, in wissels of chèques, door giro of op andere wijze te verrichten. (2) De commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken kan uitzonderingen op het betalingsverbod van lid 1 toestaan. (3) Het voorschrift van artikel 2 vindt overeenkomstige toepassing.

Aangifte.

Art. 5. — Het zich in het bezette Nederlandsche gebied bevindende vijandelijk vermogen (artikel 3) moet worden aangegeven.
Art. 6. — Tot aangifte zijn verplicht:
1) Vijandelijke onderdanen — met uitzondering van krijgsgevangenen —, die zich in het bezette Nederlandsche gebied ophouden;
2. degene, die in het bezette Nederlandsche gebied vijandelijk vermogen beheert of bezit, in bewaring heeft, controleert of bewaakt;
3) degene, die aan een zich in het bezette Nederlandsche gebied bevindenden vijand een prestatie schuldig is;
4) de leiders of de overigens tot vertegenwoordiging of beheer bevoegde personen van die privaatrechtelijke rechtspersonen, vereenigingen van personen, instellingen, stichtingen en verdere doelvermogens,

waarin vijanden deelnemen en die hun zetel of een kantoor in het bezette Nederlandsche gebied hebben.
Art. 7. — (1) De aanmeldingen moeten binnen een week bij de Deutsche Revisions- und Treuhand A.G., kantoor 's-Gravenhage, Alexanderstraat 22, onder juiste opgave van het vijandelijk vermogen geschieden. (2) Aan de in lid 1 genoemde instantie moeten op verzoek over alle zakelijke aangelegenheden inlichtingen worden verstrekt; evenzoo moeten haar de boeken en bescheiden ter inzage worden voorgelegd.

Beschikkingsbeperkingen.

Art. 8. — (1) Over het zich in het bezette Nederl. gebied bevindende vijandelijk vermogen mag niet worden beschikt. Met een beschikking ingevolge het burgerlijk recht staat gelijk een beschikking door middel van executie, in het bijzonder de voltrekking van een vonnis of van een anderen voorloopigen gerechtelijken maatregel. (2) Als beschikking geldt ook het aannemen van een verschuldigde prestatie.
Art. 9. — (1) Het beschikkingsverbod van artikel 8 geldt niet voor de beschikkingen, die in het bezette Nederlandsche gebied (a) binnen het kader van het bestuur van een bedrijf of onroerend goed of ter voortzetting van een huishouding noodig zijn; (b) door een volgens de artikelen 13, 19 of 20 benoemden beheerder worden getroffen.
(2) De commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken kan verdere uitzonderingen op het beschikkingsverbod van artikel 8 toestaan.
Art. 10. — Uit beschikkingen over het volgens artikel 5 aan den aanmeldingsplicht onderhevige vermogen, welke in den tijd van 9 Mei 1940 tot aan den dag van inwerkingtreding dezer verordening hebben plaats gehad, kan men geen rechten doen gelden.
Art. 11 — (1) Wordt de aanspraak op een prestatie, waarvan de aanneming in strijd is met het verbod van artikel 8, door middel van een dagvaarding geldend gemaakt, dan mag een veroordeeling tot het verrichten van de prestatie alleen uitgesproken worden, wanneer van te voren een uitzondering op het verbod is toegestaan. Dit geldt dienovereenkomstig voor gerechtelijke zekerheidsmaatregelen (beschikking enz.). (2) Dit voorschrift moet ambtshalve worden toegepast.
Art. 12. — (1) In het bezette Nederlandsche gebied kunnen vijanden, die buiten het bezette Nederlandsche gebied hun domicilie of woonplaats hebben, geen vorderingen geldend maken tegen (a) Duitsche onderdanen, die hun woonplaats of gewone verblijfplaats in het gebied van het Grootduitsche Rijk hebben; (b) rechtspersonen, evenals vereenigingen van personen, stichtingen en overige doelvermogens, die hun zetel of hun hoofdkantoor in het gebied van het Grootduitsche Rijk hebben.
(2) Het voorschrift van lid 1 geldt overeenkomstig voor vorderingen, die aan een in het bezette gebied zetelende natuurlijke of rechtspersoon overgedragen zijn om het geldend maken der vorderingen mogelijk te maken. Vermoed wordt, dat de overdrachten, voorzoover deze na 2 Sept. 1939 hebben plaats gehad, met dit doel zijn geschied.
(3) Is over een van de in lid 1 of 2 genoemde vorderingen een in kracht van gewijsde gegaan vonnis of gerechtelijke schikking uitgesproken of getroffen, dan kan uit kracht van het vonnis of de schikking geen executie tegen den schuldenaar plaats hebben.
(4) De ter verzekering der in lid 1 en 2 bedoelde vorderingen bevolen gerechtelijke maatregelen (beschikking enz.) moeten op verzoek van den schuldenaar worden opgeheven. De waarborgen, die door den schuldenaar of ten behoeve van dezen zijn gesteld voor de opheffing van de in het eerste lid genoemde gerechtelijke maatregelen, kunnen worden teruggevorderd; borgstellingen zijn vervallen.
(5) Is een proces bij het in werking treden van deze verordening nog niet door een in kracht van gewijsde gegaan vonnis beëindigd, dan komen de kosten van het proces ten laste van den eischer.

Beheer van ondernemingen.

Art. 13. — (1) Over privaatrechtelijke rechtspersonen, vereenigingen, instellingen, stichtingen en andere doelvermogens en firma's, die door één persoon worden gedreven (ondernemingen), welke in de bezette Nederlandsche gebieden hun zetel of een kantoor hebben, kunnen tot zekerstelling en instandhouding van het vermogen beheerders worden aangesteld, indien de onderneming direct of indirect onder overwegend vijandelijken invloed staat. Hetzelfde geldt, indien een onderneming geen leiding heeft, die in staat is dezelve rechtsgeldig te vertegenwoordigen of indien aan te nemen is, dat de aanwezige leiding geen voldoende garantie biedt, dat de onderneming rekening houdt met de door den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied te behartigen belangen.
(2) Of de voorwaarden, genoemd in lid 1, aanwezig zijn, beslist in gevallen van twijfel de commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken;
(3) De kosten van het beheer worden door de onderneming gedragen.
Art. 14. — De benoeming van den beheerder geschiedt door den commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken.
Art. 15. — (1) Voorzoover bij de aanstelling van den beheerder niet anders is bepaald, is de beheerder bevoegd tot alle gerechtelijke en niet gerechtelijke handelingen, alsmede alle rechtshandelingen, die de bedrijfsvoering met zich brengt. Tijdens den duur van het beheer kan een commissaris, bestuurder of andere beheerder niet worden benoemd. Bovendien mogen tijdens den duur van het beheer de bevoegdheden van de leiders en de overigens tot vertegenwoordiging en beheer bevoegde personen niet worden uitgeoefend. Hetzelfde geldt voor de bevoegdheden van alle organen.
(2) Is de onderneming in het Handelsregister ingeschreven, dan moet de benoeming van den beheerder ambtshalve kosteloos worden ingeschreven.
Art. 16. — (1) De beheerder heeft bij de uitoefening van zijn functie de zorgvuldigheid van den gewonen beheerder toe te passen.
(2) De beheerder staat onder toezicht van den commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken.
Art. 17. — De beheerder heeft recht op teruggave van zijn betaalde onkosten en op een redelijke vergoeding voor zijn bemoeiing. Het bedrag wordt door den commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken vastgesteld.
Art. 18. — De commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken kan te allen tijde het beheer opheffen en de benoeming van den beheerder herroepen. Is de onderneming in het Handelsregister ingeschreven, dan moet de herroeping van de benoeming in het Handelsregister kosteloos worden ingeschreven.
Art. 19. — Voor onroerende goederen en overige kapitaalwaarden gelden de voorschriften van deze afdeeling dienovereenkomstig.
Art. 20. — De voorschriften van deze afdeeling gelden dienovereenkomstig voor ondernemingen, die in het bezette Nederlandsche gebied haar zetel of een kantoor hebben en direct of indirect onder overwegend Noorschen, Belgischen of Luxemburgschen invloed staan. Hetzelfde geldt voor onroerende goederen en andere kapitaalwaarden.

Strafbepalingen.

Art. 21. — (1) Met gevangenisstraf van ten hoogste 5 jaren en met een geldboete van ten hoogste ƒ 100.000 of met een van deze beide straffen wordt gestraft diegene, die opzettelijk in strijd handelt met een voorschrift van de artikelen 4 t/m 8 of een op grond van artikel 25 uitgevaardigde bepaling, voorzoover de handeling niet volgens een ander voorschrift met een zwaardere straf is bedreigd.

(2) Degene, aan wiens schuld te wijten is, dat een van de in lid 1 gen. voorschriften wordt overtreden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of met een geldboete van ten hoogste *f* 10.000.
(3) De in lid 1 en 2 genoemde strafbare handelingen worden als misdrijf beschouwd.
Art. 22. — (1) Bij handelingen, in strijd met artikel 4, kan, behalve de straf, ook de verbeurdverklaring van de waarden, waarop de strafbare handeling betrekking heeft, worden uitgesproken.
(2) Wanneer geen bepaalde persoon vervolgd of veroordeeld kan worden, dan kan toch de verbeurdverklaring afzonderlijk worden bevolen.
Art. 23. — De strafvervolging bij handelingen in strijd met artikelen 5 t/m 8 of een op grond van artikel 25 uitgevaardigd voorschrift heeft alleen plaats op verzoek van den commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken. Het verzoek kan worden ingetrokken.

Slotbepalingen.

Art. 24. — (1) Voor de procedure betreffende het toestaan van uitzonderingen kan een recht van *f* 5—*f* 1000 worden geheven.
(2) De behandeling van een verzoek kan er van afhankelijk worden gesteld, dat het recht geheel of gedeeltelijk wordt vooruitbetaald.
Art. 25. — (1) De commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken neemt de voor de uitvoering dezer verordening noodige maatregelen en vaardigt de voor de uitvoering of aanvulling vereischte voorschriften uit. Hij kan de hem toekomende bevoegdheden overdragen.
(2) De commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken kan in gevallen van twijfel, die zich bij de toepassing van de voorschriften dezer verordening voordoen, bindende beslissingen nemen.
Art. 26. — Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging.

Verordeningenblad No. 7, 27 Juni 1940
(in extenso afgedrukt)

A. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Waarom Frankrijk den wapenstilstand moest sluiten. - Radiorede van maarschalk Pétain. - „Voorwaarden zijn hard, doch eer is gered". —**

Genève, 25 Juni. (D.N.B.) — Minister-president maarschalk Pétain heeft op 25 Juni voor het Fransche volk een radiorede gehouden, waarin hij de redenen der Fransche regeering voor het sluiten van den wapenstilstand met Duitschland en Italië uiteenzette.
Pétain verklaarde, dat Frankrijk en Engeland zich over hun werkelijke militaire kracht en over de doeltreffendheid van het economische wapen, de blokkade enz., groote illusies hadden gemaakt. Men wint een oorlog echter niet alleen met goud en grondstoffen. De overwinning hangt af van de effectieven, van het materieel en van de voorwaarden, waaronder deze gebruikt worden.
Pétain herinnerde vervolgens aan de resultaten van den slag in Vlaanderen en den slag aan de Aisne en de Somme. In enkele dagen, zoo zeide hij, heeft de vijand onze stellingen doorbroken en het grootste deel van het Fransche grondgebied veroverd. De uittocht van vluchtelingen nam toen een enormen omvang aan. Acht millioen Fransche vluchtelingen voegden zich bij de anderhalf millioen gevluchte Belgen en hebben in ons achterland wanorde teweeggebracht.
Van den 15en Juni af trok de vijand over de Loire en stortte zich op het overige deel van Frankrijk. Bij zulk een beproeving moest de gewapende tegenstand gestaakt worden. De regeering zag zich gesteld voor de keus tusschen twee beslissingen: òf op haar plaats blijven, òf de zee oversteken.
De regeering heeft besloten in Frankrijk te blijven om de eenheid van het Fransche volk in stand te houden en deze tegenover den vijand te vertegenwoordigen. Onder deze omstandigheden was het onze plicht een aanvaardbaren wapenstilstand te verkrijgen, in naam van de eer en het verstand. De wapenstilstand is gesloten, de strijd beëindigd.
Op dezen nationalen rouwdag blijft onze vlag nochtans hoog geheven.
Pétain gaf vervolgens een overzicht van de wapenstilstandsvoorwaarden, die hij hard noemde, en vervolgde: De eer is echter tenminste gered. Wij zullen de noodige krachten bewaren om de orde in het moederland en in de koloniën te handhaven. De Fransche regeering blijft vrij en Frankrijk zal slechts door Franschen bestuurd worden. De oorlog is in het moederland verloren. Zou men hem in de koloniën moeten voortzetten? Ik wilde geen verder bloed vergieten.
Ik zou niet waardig geweest zijn aan uw hoofd te staan, wanneer ik het gedaan had. Ik stel mijn persoon en ook mijn hoop niet buiten Frankrijk. Thans moeten wij al onze krachten op de toekomst richten. Een nieuwe orde begint. Uw leven zal hard zijn.
Ik zal u niet bedriegen met leugens, die u reeds zooveel kwaad hebben gedaan. Rekent voor het heden op uzelf en voor de toekomst op uw kinderen. Onze nederlaag hebben wij te danken aan den geest der verweeking en der genotzucht.
Ten slotte riep Pétain alle Franschen op tot medewerking aan den wederopbouw. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Min.-Pres. Pétain 4263 C.; Voorw. wapenstilstand 4267 A.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG. — Veldtocht in Frankrijk na zes weken geëindigd. — Uit de Duitsche pers. —**

Hoofdkwartier van den Führer, 25 Juni. (D.N.B.) — Het opperbevel van de weermacht maakt bekend: De veldtocht in Frankrijk is, na slechts zes weken geduurd te hebben, met een onvergelijkelijke overwinning der Duitsche wapenen geëindigd.
Sinds vannacht 1 uur 35 zijn de vijandelijkheden gestaakt.

Uit de Duitsche pers. —

D.N.B. meldt uit Berlijn: De voorwaarden van het Duitsch-Fransche wapenstilstandsverdrag worden door de bladen, ook in eigen commentaren, besproken. De wapenstilstandsvoorwaarden, schrijft de „Berliner Börsen-Zeitung", komen in haar 24 punten overeen met het feit, dat Frankrijk overwonnen is in een oorlog, dien het in eigen naam en als hoorige van Engeland aan het Duitsche Rijk verklaard heeft. De voorwaarden houden verder rekening met de Duitsche eischen zooals vastgelegd in de inleiding van het wapenstilstandsverdrag. Een hervatting van den strijd te verhinderen en Duitschland alle veiligheid te bieden voor de opgedwongen voortzetting van den strijd tegen Engeland. Met dit laatste gezichtspunt, dat voor den zegevierenden afloop van den Duitschen vrijheidsstrijd van beslissende beteekenis is, is daarom in den meest uitgebreiden zin rekening gehouden. Wat Duitschland verlangt, is niet door gevoelens van haat en wraak gedicteerd, maar door de militaire noodzakelijkheid van den verder strijdenden overwinnaar. De overwonnene moet de gevolgen van zijn nederlaag dragen, maar hij wordt met geen woord en met geen maatregel in zijn eer gekrenkt. Vertoonde de inleiding den ridderlijken Duitschen overwinnaar, de aan Frankrijk gestelde voorwaarden bewijzen, dat alle aandacht geschonken is aan den opbouw van een latere samenwerking, die de komende vrede definitief zal vastleggen. Duitschland heeft zijn tegenstander voorwaarden gesteld, die niet vergeleken kunnen worden met de voorwaarden, welke het 22 jaar geleden zelf ontving, het keert zich thans, in het bezit van dien aanvalsbasis, tegen zijn voornaamsten vijand, Engeland.
Ook de „Völkischer Beobachter" constateert, dat het verdrag geen kleingeestige onderdeelen bevat. Het zet Frankrijk militair schaakmat, maar staat het binnen de grenzen van het mogelijke en gewenschte een herstel van zijn inwendige orde toe. Het is thans de taak van Frankrijk om door nauwgezette naleving der voorwaarden van den wapenstilstand voor het voortduren daarvan zorg te dragen.
(Nieuwe Rott. Crt. - Telegraaf - Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vorig bericht Krijgsverrichtingen 4256 D.)

C. **NEDERLAND. — „Herstelfonds 1940". —**

In het op 22 Juni verschenen Verordeningenblad No. 5 is opgenomen een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche Gebied betreffende de instelling van een Fonds voor den Wederopbouw.
Daarin wordt o.a. het volgende bepaald:
Er wordt ingesteld een fonds, genaamd „Herstelfonds 1940", ter financiering van de uitgaven, welke door het Rijk, in verband met de schade, als gevolg van het oorlogsgeweld geleden, worden gedaan.
Voor de financiering van de uitgaven worden aangewezen:
1. Op de begrooting uitgetrokken bedragen, in het bijzonder die bedragen, welke als gevolg van de ge-

wijzigde staatsrechtelijke verhoudingen niet meer voor hun oorspronkelijke bestemming kunnen worden aangewend;
2. Het batig saldo van het Egalisatiefonds;
3. Vlottende schuld of geldleeningen.
Deze verordening treedt in werking op den dag van haar afkondiging. (Verordeningenblad No. 5)

A. **NEDERLAND. — Engelsche vliegers boven Nederland. —**
De Nieuwe Rotterd. Courant schrijft:
De laatste dagen is van Engelsche en van de weeromstuit ook van Duitsche zijde groote beweeglijkheid in de lucht boven Nederlandsch gebied aan den dag gelegd. De Engelschen, die, naar ons wordt medegedeeld, bij hun pogingen tot bombardeeren verschillende vliegtuigen verloren hebben, komen meermalen 's nachts, gelijk zij ook in Duitschland plegen te doen, vliegen veelal zeer hoog en werpen lukraak, zoodat meestal slechts de burgerbevolking het slachtoffer wordt of gelijk te Dusseldorp, een kerk in plaats van een militaire installatie getroffen wordt. Zij bereiken daarmede slechts dat men van Duitsche zijde op représailles bedacht is. Zij brengen daarmede ook schrik en ontsteltenis onder de bevolking in Nederland, België en Frankrijk, wier bondgenooten zij zich noemen.
Vielen niet onlangs in Scheveningen brandbommen en werden niet Nederlandsche visschersdorpen, stadjes zonder militaire beteekenis enz. hier te lande bedreigd?
Bijzondere vermelding verdient, aldus onze zegslieden, de aanval op Den Helder, al ware het slechts, omdat daar geen militaire objecten meer gevonden worden na het vertrek der Nederlandsche marinevaartuigen. Niet slechts zijn daar tamelijk vele huizen der burgerbevolking door Engelsche bommen getroffen, ook het Marinehospitaal is geraakt ondanks de beschermende Roode Kruis vlag en in weerwil van het feit, dat de aanval bij klaarlichten dag plaats had.
Dit Marinehospitaal is volkomen vernield. Gelukkig was het reeds ontruimd, zoodat het aantal slachtoffers, dat toch nog vrij groot was, zich bepaalde tot één gedooden Nederlandschen arbeider en ettelijke zwaar of licht gewonden, onder wie een Duitscher, die bij het blusschen hulp verleend had. Na het werpen van de bommen is nog van geringe hoogte met mitrailleurs geschoten. (N. Rott. Crt.)

B. **NEDERLAND. — Het ambtenarenverbod voor fascistische organisaties ingetrokken. —**
Blijkens een beschikking van het waarnemende hoofd van het departement van binnenlandsche zaken zijn de volgende namen geschrapt van de lijst van voor rijksambtenaren verboden organisaties:
de Nationaal socialistische beweging (N.S.B.), de Nationaal-socialistische Nederlandsche arbeiderspartij (groep Kruyt), de Nationaal-socialistische arbeiderspartij (groep Van Rappard), het Nederlandsche Volksfascisme Zwart Front, en de Nederlandsche Volkspartij. Ook de opsomming van Nationaal-socialistische mantelorganisaties is geschrapt.
De genoemde vereenigingen, zoo lezen wij in de beschikking, worden derhalve niet meer gerekend te behooren tot de vereenigingen, die om de doeleinden, welke zij nastreven, of de middelen, welke zij aanwenden, de behoorlijke vervulling door den ambtenaar in 's rijks dienst van zijn plicht als ambtenaar in gevaar kunnen brengen of kunnen schaden.
(N. R. Crt.) **(V. b. Verboden vereen. ambt. 3517 B.)**

C. **NEDERLAND. — Werkzaamheden Staten-Generaal opgeschort. - Ook die van den Raad van State blijven tot nader order rusten. - Voorloopig geen Kamerverkiezingen. —**
Het op 24 Juni verschenen Verordeningenblad No. 5 bevat een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied tot vastlegging van de werkzaamheden van den Raad van State, alsmede van eenige vertegenwoordigende lichamen.
Deze verordening luidt als volgt:
Par. 1. De werkzaamheden der beide Kamers der Staten-Generaal blijven tot nader order rusten.
Par. 2. De werkzaamheden van den Raad van State ingevolge de artikelen 19, 38, lid 2, 39, 46, 77 en 136, lid 3, der Grondwet, alsmede ingevolge de parn. 21, 22, 24, 25 en 26 van de Wet van 21 December 1861 (Staatsblad no. 129), houdende regeling der samenstelling en de bevoegdheid van den Raad van State, blijven tot nader order rusten.
Par. 3. Verkiezingen voor de Kamers der Staten-Generaal hebben tot nader order niet plaats.
De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied bepaalt in hoeverre verkiezingen voor de Provinciale Staten, de gemeenteraden of andere publiekrechtelijke vertegenwoordigende lichamen zullen plaats hebben.
De Rijkscommissaris bepaalt in hoeverre verdere benoemingen van leden van Gedeputeerde Staten en wethouders van de gemeenten plaats hebben. Hij beslist, indien noodig, over de benoemingen van andere publiekrechtelijke functionarissen.
Par. 4. Voor zoover verkiezingen, die op zich zelf hadden moeten plaats hebben, in overeenstemming met de bepalingen van paragraaf 3 niet plaats hebben, worden de volmachten van de gekozen leden geacht tot nader order verlengd te zijn.
De Rijkscommissaris neemt de noodige maatregelen om te verhinderen, dat een publiekrechtelijk vertegenwoordigend lichaam niet in staat zou zijn om besluiten te nemen.
Par. 5. Deze verordening treedt in werking op den dag van haar afkondiging. (Verordeningenblad No. 5)

D. **EGYPTE. — Kabinet-Ali Maher pasja afgetreden; Kabinet-Hassan Sabry pasja gevormd. —**
Londen, 22 Juni (D.N.B.). Per radio is het aftreden gemeld van den Egyptischen minister-president, Ali Maher Pasja.

Rome, 28 Juni (D.N.B.). Radio Caïro bericht de samenstelling van het nieuwe Egyptische kabinet. Minister-president en minister van Buitenlandsche Zaken is Hassan Sabry pasja. (Telegraaf)
(Vor. ber. Kabinet Ali Maher Pasja 3916 C.)

E. **NEDERLAND. — Nederlandsche kinderen naar Duitschland. —**
Naar de „Deutsche Zeitung" meldt, wordt in de Duitsche Ostmark (het voormalige Oostenrijk) hulp op groote schaal voor Nederlandsche kinderen voorbereid. Ongeveer zesduizend Nederlandsche kinderen zullen nl. voor een verblijf van enkele maanden in Oostenrijk worden uitgenoodigd, ten einde weer geheel op krachten te komen. De kinderen zullen voornamelijk in het Salzkammergut worden ondergebracht. Oostenrijk wil hiermee zijn dankbaarheid tot uitdrukking brengen voor de behandeling, die Oostenrijksche kinderen na den wereldoorlog in Nederland hebben ondervonden. (Deutsche Zeitung)

F. **NEDERLAND. — Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart op inspectiereis. —**
De Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, heeft 22 Juni een tocht gemaakt door een groot gedeelte van ons land en daarbij o.m. een bezoek gebracht aan Utrecht, Rhenen en den Grebbeberg, Arnhem en Nijmegen. Hij was daarbij vergezeld van S.S. Brigadeführer Rauter, den generaal van de Schutzpolizei Schumann, een aantal andere officieren der Schutzpolizei en van den Oberregierungsrat, den heer H. Hushahn.
Later werd geheel onverwacht en onofficieel een bezoek gebracht aan het O.L. Vrouwegasthuis te Amsterdam. (Telegraaf — De Tijd)
(Vorig bericht dr. Seyss-Inquart 4266 B.)

Overname zonder bronvermelding verboden.

Boven; Frankrijk — Het door Duitschland bezette gebied.
Beneden: Fransche bezittingen in Noord-Afrika.

A. ROEMENIE. — Ultimatum van Sovjet-Rusland in zake afstand van geheel Bessarabië en het geheele Noordelijke deel der Boekowina. - Roemeensche regeering willigt ultimatum in. - Argetoianu vervangt Gigurtu. - Motiveering van Rusland's eischen: 1918-1940. —

Boekarest, 27 Juni. (Stefani). — De Roemeensche gezant te Moskou heeft gisteren om 10 uur van Molotof een nota ontvangen, waarin de Sovjet-Unie van Roemenië teruggave van geheel Bessarabië en afstand van het geheele Noordelijke deel der Boekowina eischt.
De Roemeensche regeering zal hedenavond antwoord moeten geven aan de Sovjet-regeering

Boekarest, 28 Juni (D.N.B.) — Heden heeft de Roemeensche ministerraad vergaderd. Na afloop werd een officieel communiqué verstrekt, waarin het Roemeensche volk wordt medegedeeld, dat zijn regeering den afstand van Bessarabië en Noord-Boekowina ingewilligd heeft. Verder wordt medegedeeld, dat de steden Czernowitz, Kiesjenef en Akkerman hedenmiddag door de Russen bezet werden.
Vanavond zijn twee koninklijke besluiten in zake de algemeene mobilisatie gepubliceerd. In het eerste decreet wordt de algemeene mobilisatie van de geheele Roemeensche weermacht te land, ter zee en in de lucht gelast. Het tweede behelst bepalingen tot uitvoering van het eerste decreet. O.a. worden alle verleende verloven terstond ingetrokken. Aan de militaire autoriteiten wordt onbeperkt vorderingsrecht verleend.

Boekarest, 28 Juni (D.N.B.) — Naar het Roemeensche nieuwsagentschap Rador mededeelt, is het Roemeensche kabinet als volgt gereorganiseerd:
Afgetreden is de minister van Buitenlandsche Zaken, Gigurtu. In zijn plaats is benoemd de ex-minister Argetoianu.

1918—1940. — De motiveering van deze eischen geeft Moskou in een officieel communiqué, waarin o.a. wordt gezegd, dat Roemenië in 1918, gebruik makende van de militaire zwakheid van Rusland, de Sovjet-Unie met geweld een deel van haar gebied, Bessarabië, ontnomen heeft en daarmede de eeuwenoude eenheid van het in hoofdzaak door Oekrainers gekoloniseerde Bessarabië met de Oekrainsche Sov-

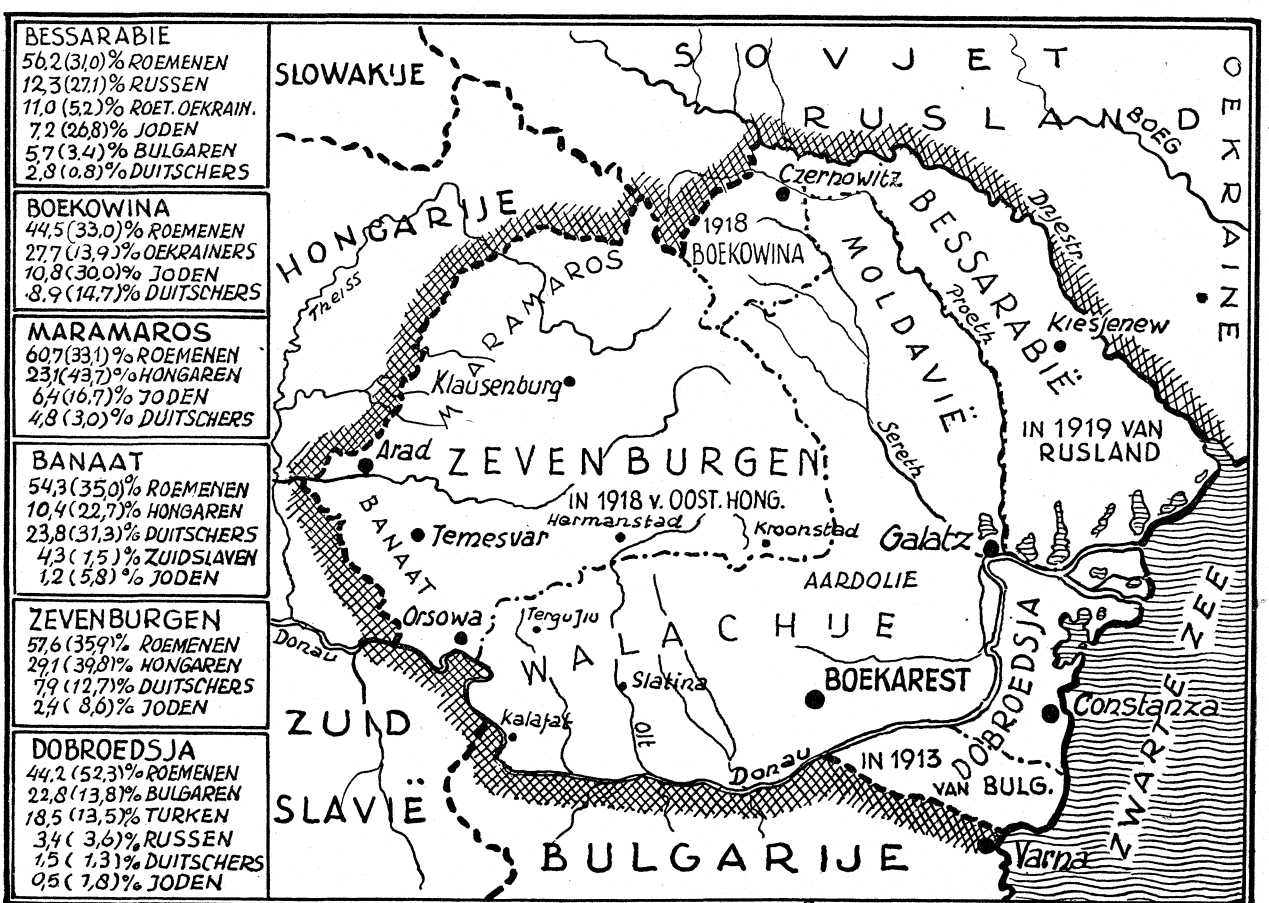

DE TUSSCHEN HAAKJES GEPLAATSTE CIJFERS GEVEN HET PERCENTAGE DER STADSBEVOLKING AAN.

(Overname zonder bronvermelding verboden)

jet republiek geschonden heeft. De Sovjet-Unie heeft zich met dit gewelddadige afscheuren van Bessarabië nooit verzoend en dat herhaaldelijk en openlijk voor de geheele wereld verklaard, zoo wordt gezegd, waarna er aan wordt toegevoegd: „Daar thans de militaire zwakheid van de Sovjet-Unie tot het verleden behoort en de bestaande internationale toestand een zoo snel mogelijke regeling der vroeger niet besliste vraagstukken eischt en met het doel, eindelijk de basis voor een duurzamen vrede tusschen de staten te leggen, meent de Sovjet-Unie, dat de noodzakelijkheid en het tijdstip gekomen zijn om in het belang van het herstel der rechtvaardigheid, in samenwerking met Roemenië, over te gaan tot een onmiddellijke regeling van de teruggave van Bessarabië. De Sovjet-regeering verklaart, dat dit vraagstuk organisch verband houdt met dat van de teruggave aan de Sovjet-Unie van het deel der Boekowina, welks bevolking in overgroote meerderheid met de Sovjet Oekraine verbonden is, zoowel door het gemeenschappelijke historische slot als door de gemeenschap van taal en nationale samenstelling. Een dergelijk feit zou te rechtvaardigen zijn, daar de afstand van het noordelijk deel der Boekowina aan de Sovjet-Unie, zij het ook in geringe mate, beschouwd kan worden als schadeloosstelling voor de reusachtige verliezen, die de Sovjet-Unie en de bevolking van Bessarabië zijn toegebracht door de 22-jarige heerschappij van Roemenië in Bessarabië".

(Nieuwe Rott. Crt. - Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(V. b. Bessarab. kw. 3121 B; Kabinetwijz. 4243 C)

A. DUITSCH WITBOEK IN ZAKE DE VOORGESCHIEDENIS VAN DEN OORLOG IN BELGIE EN NEDERLAND. —

Berlijn, 30 Juni. (D.N.B.) — Het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Berlijn heeft thans het vijfde Witboek over het vraagstuk van de schuld aan den oorlog gepubliceerd. Dit document draagt tot titel: „Documenten over de politiek van de Westelijke mogendheden tot uitbreiding van den oorlog".

Het behandelt de besprekingen van de generale staven van Engeland en Frankrijk met die van België en Nederland. De in het Witboek opgenomen documenten zijn een keuze uit het omvangrijke materiaal, dat den Duitschen troepen bij hun opmarsch in handen is gevallen. Uit deze documenten blijkt, dat Engeland en Frankrijk, Nederland en België hadden willen gebruiken tot opmarschgebied tegen het Duitsche industriegebied aan de Ruhr. Ook Luxemburg was in dit opmarschgebied betrokken. Dit was in bijzonderheden voorbereid in besprekingen met de generale staven van België en Nederland. De documenten omspannen het tijdsverloop van November 1939 tot April 1940.

Een reeks opgenomen bevelen heeft betrekking op het opvatten van de verbindingen tusschen Britsche en Fransche troepen aan de eene zijde en Belgische troepen aan de andere, terwijl ook blijkbaar maatregelen waren getroffen om de Fransche gemotoriseerde eenheden van brandstof te voorzien uit de Belgische militaire en civiele voorraden. Verder waren plannen gemaakt voor het overbrengen van Fransche troepen naar België. De Fransche militairen — tot de bevelhebbers van de kleinste onderdeelen — hadden opdracht ontvangen den opmarsch door België te bestudeeren. Zelfs hebben Fransche officieren op Belgisch gebied een studie gemaakt van het betrekken van stellingen. Reeds vóór 10 Mei bevonden zich Fransche afdeelingen op Belgisch gebied. Het Fransche leger was op de hoogte van de operaties, welke Oostelijk van de Maas het Belgische leger volgens de plannen van den Belgischen generalen staf moest uitvoeren. In een Belgisch legerbevel wordt bovendien melding gemaakt van de aanwezigheid van „bevriende troepen", hetgeen slechts betrekking kan hebben op het Fransche leger. Van Britsche zijde waren maatregelen getroffen tot samenwerking met de Belgische politie. Uit bijgevoegde kaarten blijkt, dat de Franschen en Engelschen voornemens waren op te rukken naar Duitschland en dat de Belgische generale staf hiermede accoord ging.

Ten slotte wordt in een speciale reeks documenten aangetoond, dat de linkervleugel van de Franschen langs de Noordzeekust van België zou oprukken om de Nederlandsche plaatsen Vlissingen, Breda en Tilburg te bereiken. Dit beeld wordt voltooid door het memorandum van den opperbevelhebber van de Nederlandsche weermacht aan den Nederlandschen gezant te Brussel. Dit memorandum is niet alleen een bewijs voor het feit, dat onderhandelingen zijn gevoerd tusschen Nederland en België, doch ook, dat deze onderhandelingen gegrondvest waren op de samenwerking met de generale staven van Frankrijk en Engeland. Tegelijkertijd wordt in dit document gezegd, dat de verdediging van de Grebbe-linie de mogelijkheid openliet te gelegener tijd tot den aanval over te gaan, met deze stelling als uitgangspunt.

De conclusies. — Concludeerend wordt in het Witboek vastgesteld:

1e: sedert het einde van den wereldoorlog zijn de besprekingen tusschen de generale staven van België en Frankrijk nooit afgebroken. Hetzelfde geldt voor de samenwerking tusschen de Belgische en Engelsche generale staven.

Op gelijke wijze heeft de Nederlandsche regeering vèrgaande militaire overeenkomsten gesloten met Engeland en Frankrijk.

2e: het materiaal, dat de Duitsche troepen bij hun opmarsch in België hebben buitgemaakt en waarvan thans de eerste documenten worden gepubliceerd, toont onweerlegbaar aan, dat reeds in September de Fransch-Britsche opmarsch naar het Ruhr-gebied door België en Nederland tot in de kleinste bijzonderheden was voorbereid. Niet alleen de generale staven, doch ook de strijdende troepen waren op de hoogte gebracht van alle bijzonderheden van de bevelen.

Ten slotte wordt in het Witboek een onlangs in Noorwegen in Duitsche handen gevallen Britsch bevel gepubliceerd, dat de beweringen weerlegt, dat het Britsche optreden in Noorwegen slechts een tegenactie tegen het Duitsche optreden is geweest. Dit bevel is afkomstig van het Britsche ministerie van Oorlog en gedateerd op 6 April. Het is bestemd voor een Britsch expeditiecorps, dat bij Narvik heeft gestreden. Het doel van deze strijd was, het Zweedsche ertsgebied van Gallivare te bezetten.

Eenige documenten. — Het eerste document is een bevel van majoor Feuillatre, den bevelhebber van de Fransche afdeeling, welke belast was met de operaties in Luxemburg, waarbij het tweede bataljon van het 204e regiment infanterie opdracht wordt gegeven, Luxemburg binnen te rukken. Het is gedateerd 2 Mei 1940. De volgende documenten zijn bevelen aan afdeelingen licht-gepantserde gemotoriseerde cavalerie, om België binnen te rukken. Deze zijn gedateerd 2 April.

Een ander document behelst een uittreksel uit een dagboek van den Franschen luitenant Dollfuss, gedagteekend 16 Januari 1940, waarin hij een overzicht geeft van een verkenningstocht in België.

Een volgend document omvat het plan tot het vervoer van de Fransche troepen met de Belgische spoorwegen.

Als zevende document is opgenomen een getuigeverklaring van den Luxemburger Josef Grandjenet, die onder eede heeft medegedeeld, dat ongeveer een week voor het begin van de Duitsch-Belgische vijandelijkheden, vermoedelijk Zaterdag 4 Mei, in den namiddag, ongeveer 200 man Fransche soldaten in uniform, met pantserwagens uit Zuidelijke richting door Bertrix in België zijn gereden. Zij sloegen den weg naar Lieramont in.

Engelsch-Belgische samenwerking. — Als nr. 11 genummerd is een document opgenomen, waaruit de Engelsch-Belgische samenwerking duidelijk blijkt. Het is een bevel aan de tweede Britsche divisie, gedateerd 19 April 1940, waarin wordt medegedeeld, dat vertegenwoordigers van de Belgische politie ter beschikking van het Britsche hoofdkwartier zijn gesteld. Bovendien werden aanwijzingen gegeven over de samenwerking met de Belgische politie en werd een reeks namen van personen in België opgesomd, die in talrijke plaatsen in Vlaanderen, onmiddellijk na het binnenrukken van de Britsche troepen, door de Belgische politie gearresteerd moesten worden.
Volgende documenten omvatten kaarten van de opmarschwegen van het Britsche leger in België en aanwijzingen voor het opnemen van verbindingen tusschen het Belgische en Britsche leger. Genoemd wordt de derde Engelsche divisie, welke uit Rijssel moest oprukken over Oudenaarde en Leuven en een Belgisch hoofdkwartier te Turnhout.
Ook werd gesproken over het voeling nemen met Nederlandsche troepen, welke in de omgeving van Tilburg lagen.
Het witboek bevat bovendien marschbevelen voor Fransche afdeelingen naar Walcheren en andere Zeeuwsche eilanden. Een dezer afdeelingen moest oprukken uit Duinkerken naar Breskens. Hier zou de afdeeling overgezet worden naar Vlissingen om daar het vliegveld te bezetten. Een andere afdeeling moest door België, via Brugge en Antwerpen, oprukken naar Breda. Het desbetreffende marschbevel was gedagteekend 17 April 1940. Herhaaldelijk wordt in deze marschbevelen gesproken over de samenwerking met de Belgische en Nederlandsche troepen.

Memorandum. —
Document nummer 19 is een memorandum van den opperbevelhebber der Nederlandsche land- en zeemacht voor den Nederlandschen gezant in Brussel. Het luidt als volgt:

MEMORANDUM
Voor H.M. buitengewoon gezant en gevolmachtigd minister te Brussel.

Uwe excellentie wordt verzocht zich, na kennis te hebben genomen van dit memorandum, terstond in verbinding te stellen met de Belgische regeering, ten einde haar in kennis te stellen van den inhoud van dit memorandum.
In afwachting van de aankomst van den gevolmachtigde van den opperbevelhebber der Nederlandsche land- en zeemacht kunt Uwe Excellentie aan de Belgische regeering mededeelen, dat het Nederlandsche leger tot taak heeft den opmarsch van den aanvaller zooveel mogelijk te vertragen en wel te beginnen aan de grens.
De leiding van het Nederlandsche leger heeft ernstig overwogen energieken tegenstand in het Peel-raamstelling genaamde deel van Noord-Brabant (Van Weert over Nederweert, Meyel, Helenaveen, Grientsveen en Mill naar Grave) te laten bieden door de ter plaatse zijnde troepen en zij heeft aanzienlijke werken doen aanleggen om deze stelling in staat te stellen te voldoen aan een dergelijken eisch. Zij moet intusschen toegeven, dat zij alleen op Nederlandsch gebeid voorbereidingen heeft kunnen treffen tegen een Duitschen opmarsch en dat de beteekenis der opgerichte stelling in deze streek niet alleen afhankelijk is van de verdedigingskracht en de getroffen voorbereidingen, maar ook in groote mate beheerscht wordt door de mogelijkheid in het Zuiden, dus bij Weert, en ten Westen van deze stad gepasseerd te worden.
Met het oog op de omstandigheid, dat het bevel van het Belgische leger het gros van zijn troepen heeft opgesteld aan het Albertkanaal, terwijl volgens hetgeen het opperbevel van het Nederlandsche leger meent te weten, aan de Maas en de Zuid-Willemsvaart slechts zwakke troepen staan, met de opdracht den vijand op te houden, acht de Nederlandsche opperbevelhebber de mogelijkheid van een oprukken der Duitsche troepen aan den anderen kant van Weert, dat wil zeggen tegen 's-Hertogenbosch, zoo groot, dat hij zich tot zijn levendige spijt gedwongen heeft gezien, het gros der in Noord-Brabant staande troepen terug te trekken, met achterlating van achterhoedetroepen, ten Noorden van Maas en Waal.
De Nederlandsche opperbevelhebber verzoekt Uwe Excellentie de aandacht der Belgische regeering nadrukkelijk te richten op de omstandigheid, dat van Nederlandsche zijde alles geschied is om op deze wijze de reeds genoemde stelling Weert—Grave te versterken en haar aldus in te richten, dat volgens de opvatting van den Nederlandschen opperbevelhebber, het commando van het Belgische leger volledig vertrouwen kan hebben in den steun, dien deze stelling haar vermag te bieden.
Het opperbevel van het Nederlandsche leger voedde derhalve de hoop, dat de voornaamste tegenstand van Belgischen kant geboden zou worden aan de Maas en de Zuid-Willemsvaart, dus in de algemeene richting van Eben Emael, naar Bocholt.
Het feit, dat het opperbevelhebber van het Belgische leger deze aansluiting klaarblijkelijk niet heeft gewenscht, dwingt den Nederlandschen opperbevelhebber, over te gaan tot een maatregel, dien hij buitengewoon betreurt.
Het Nederlandsche leger zal ernstigen tegenstand bieden aan de Grebbelinie (van het IJselmeer over Amersfoort en Rhenen tot de Waal bij Ochten). Deze linie wordt aan de Zuidflank beschermd door een linie van Ochten naar de Noordzee: van Ochten naar Tiel achter de Waal, van Tiel naar het inundatiegebied der vesting Holland achter de Linge en vervolgens uitkomende in de groep Merwede en in het Zuiden der vesting Holland. Bovendien zal Zeeland verbitterd worden verdedigd.
De mate, waarin het Nederlandsche leger zich kan handhaven in de hiervoor genoemde linies en in Zeeland, hangt o.a. af van de sterkte der binnendringende Duitsche troepen en van de hulp, die geboden wordt door de Franschen en de Engelschen.
De plannen van het opperbevel van het Nederlandsche leger zullen uiteen gezet worden door den gevolmachtigde van den Nederlandschen opperbevelhebber.
Ik verzoek Uwe Excellentie de Belgische regeering er reeds thans met nadruk van in kennis te stellen, dat de bovengenoemde linies en de stellingen in Zeeland zoodanig zijn ingericht en bezet, dat, in geval de te hulp komende Fransche en Engelsche troepen snel ter plaatse kunnen zijn, daar een verbitterde tegenstand zou kunnen worden geboden.
Mocht deze hulp vertraagd worden, dan zou met het oog op de lengte der reeds genoemde linies en de noodzakelijkheid om ten gevolge van den langen duur van den oorlog over te gaan tot aflossingen, de mogelijkheid moeten worden overwogen om de Nederlandsche troepen terug te trekken in de vesting Holland.
De bevelhebber van het Nederlandsche leger heeft de Fransche en Engelsche regeering er met nadruk op gewezen, dat hij deze maatregel, van zuiver Nederlandsch, alsook van internationaal standpunt, levendig zou betreuren. Hij heeft de aandacht gevestigd op het feit, dat de verdediging der Grebbe-linie de mogelijkheid open laat te zijner tijd uit deze linie op te trekken ten einde tot den aanval over te gaan, waartegenover de insluiting der troepen aan de Grebbe-linie meer krachten van den tegenstander opeischt dan insluiting van de vesting Holland.
Het is overbodig de beteekenis van het handhaven van de grens van Zeeland uitvoerig uiteen te zetten. Frankrijk wordt verzocht een legercorps van 4 divisies als reserve voor de verdediging van het hart des lands ter beschikking te houden.
De Engelsche regeering wordt verzocht ter beschikking te stellen:
a) een divisie, gesteund door luchtstrijdkrachten en luchtafweermiddelen ter verdediging van Zeeland;
b) luchtstrijdkrachten en luchtafweermiddelen voor de verdediging van het hart des lands.
Voorts wordt aan beide regeeringen gevraagd of zij bereid zijn, desgewenscht eskaders bommenwerpers in den strijd te brengen tegen de bruggen, die de Duitschers zullen slaan over de Maas en den IJsel.
Ten slotte verzoek ik u de Belgische regeering te doen weten, dat ingeval het opperbevel van het geallieerde leger zou kunnen besluiten aanzienlijke troepen in Noord-Brabant te leggen, het opperbevel van het Nederlandsche leger van zijn kant de mogelijkheid onder oogen zou kunnen zien, al naar de ontwikkeling van den toestand, ten Noorden van de Maas een deel van zijn leger zij aan zij met de Belgische, resp. de Engelsche en Fransche troepen in deze provincies te doen ingrijpen.
Zoolang de gevolmachtigde van den opperbevelhebber der Nederlandsche land- en zeemacht niet bij u is aangekomen, zal de adjudant van den militairen attaché in Brussel deze functies waarnemen.
In de bijlage vindt u voor zijn gebruik een verzegelde enveloppe, welke gij hem persoonlijk kunt overhandigen en waarin de bewuste militaire attaché als gevolmachtigde wordt aangesteld.
's-Gravenhage, 23 Maart 1940.

De generaal,
Opperbevelhebber van land- en zeemacht,
H. G. WINKELMAN.
(Telegraaf)

(Vor. ber. Duitsch Witboek, Poolsche veldtocht 4194)

A. OPGRAVINGEN. — De Veluwe. —
In de omgeving van Lunteren, het zomerdorp op de scheiding van de lage landen der Geldersche Vallei en de hooge heuvels der Veluwe, waar in den loop der jaren al vele prae-historische vondsten werden gedaan, is dr. F. C. Bursch, directeur van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, dezer dagen met

een groep arbeiders nieuwe opgravingen begonnen, die voor een deel reeds met succes bekroond zijn. Er werden grafheuvels van Batavieren blootgelegd, Bataafsche potten ontdekt en scherven uit den bronstijd. Elders werd Karolingisch vaatwerk gevonden en een Germaansche woonplaats opgegraven. Met stukjes en brokjes komt zoo de oude historie van ons land naar de oppervlakte en wordt het boek van het verleden langzaam maar zeker verder geopend.
Bij deze verrijking van de historische wetenschap speelt het oude Luna Altare, dat eerst veel later het bekende vacantieoord Lunteren werd, een zeer belangrijke rol. Ver van prikkeldraadversperringen en landmijnen, te midden van de ongerepte heide en dennen, heuvels en zandverstuivingen, wordt de Veluwsche bodem omwoeld en komen de meest verschillende praehistorica te voorschijn. (Telegraaf)
(Vor. ber. Opgravingen Nederland 2486 B)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Roode-Kruisschepen naar oorlogsgebied. - Defensiebegrooting geteekend. - Roode-Kruisschepen. —**
Washington, 20 Juni (D.N.B.) — De Senaat der Vereenigde Staten heeft op 19 Juni het wetsvoorstel aangenomen, waarbij president Roosevelt gemachtigd wordt om Roode-Kruisschepen naar het oorlogsgebied te zenden, zelfs wanneer er geen vrijgeleide is verkregen van alle oorlogvoerenden. De Senaat voegde er echter de voorwaarde aan toe, dat geen Roode-Kruisschip gezonden zal worden naar een gebied, dat werkelijk onder een blokkade valt, indien de oorlogvoerenden geen toestemming verleenen voor de doorvaart.
Defensiebegrooting geteekend.
(D.N.B.) — President Roosevelt heeft 21 Juni het wetsvoorstel voor Defensiezaken, omvattende de gewone begrooting van het departement van Oorlog, onderteekend, ten bedrage van 1495 millioen dollar. Hiervan zal 105 millioen dollar besteed worden voor 2556 nieuwe vliegtuigen en 189 millioen dollar voor de aanschaffing van strategisch belangrijk materiaal voor een mogelijke mobilisatie van een leger van een millioen man. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Defensie-crediet 4263 A)

B. **NEDERLAND. — Nederlandsch vermogen in Duitschland. —**
In vervolg op ons bericht op pag. 4256 F geven wij de voornaamste bepalingen van den Rijksminister van Justitie:
a) Bij rechtspersonen, vereenigingen, instellingen, stichtingen en andere ondernemingen, die in het (Duitsche) binnenland gevestigd zijn of aldaar een vertegenwoordiging hebben, kan ter bescherming en instandhouding van het vermogen een beheerder worden aangesteld, indien de onderneming rechtstreeks of zijdelings onder overwegenden vijandelijken invloed staat.
b) Voor zoover bij de aanstelling van den beheerder niet anders wordt bepaald, is de beheerder bevoegd tot het verrichten van alle gerechtelijke en niet-gerechtelijke zaken en rechtshandelingen, welke het bedrijf der onderneming met zich meebrengt. Tijdens den duur van het beheer worden de bevoegdheden van de directie buiten werking gesteld, evenals die der plaatsvervangers of vertegenwoordigers. Dit geldt voor alle instanties der betrokken onderneming.
c) Voor terreinen, die in het bezit zijn van vijanden, gelden dezelfde bepalingen.
(Keesings Financieel Archief) **(Vor. ber. 4256 F)**

C. **FINLAND. — Oorlogsschulden aan Amerika. —**
Washington, 16 Juni. (D.N.B.) — De Finsche gezant heeft het Amerikaansche departement van Financiën een chèque overhandigd ten bedrage van ongeveer $ 159.000, zijnde de gebruikelijke halfjaarlijksche betaling op Finlands oorlogsschulden.
Kort daarop maakte het Witte Huis bekend, dat President Roosevelt de door het Congres goedgekeurde resolutie had onderteekend, waarbij aan Finland een moratorium van tien jaar wordt verleend.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Schulden aan Amerika 4066 B)

D. **JAPAN. — Vriendschapsverdrag met Siam. —**
Tokio, 12 Juni. (Domei). — Het Japansche departement van Buitenlandsche Zaken deelde op 12 Juni mede, dat tusschen Japan en Moeang Thai (Siam) een verdrag is gesloten betreffende de voortzetting der vriendschapsbetrekkingen en wederzijdsche eerbiediging van elkanders territoriale onschendbaarheid. De onderteekening van het verdrag heeft plaats gehad te Tokio tusschen minister Arita en den gezant van Thailand. Het moet bijdragen tot de stabiliteit en den vrede in Oost-Azië, en zal vijf jaar geldig zijn. De landen zullen inlichtingen uitwisselen en elkaar raadplegen over zaken van gemeenschappelijk belang. Zij beloven voorts geen hulp te zullen verleenen aan een vijand van een der twee partijen.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Japan-Siam 3158 B)**

E. **MAARSCHALK BALBO, DE GOUVERNEUR VAN LIBYE, GESNEUVELD. —**
Het Italiaansche hoofdkwartier gaf 29 Juni een extra legerbericht uit van den volgenden inhoud:
„Bij een vijandelijk bombardement boven Tobroek in Libye aan de Middellandsche Zee gelegen, is 28 Juni het door Italo Balbo bestuurde vliegtuig brandend neergestort. Italo Balbo en de andere leden der bemanning zijn om het leven gekomen. De vaandels der strijdkrachten van Italië neigen zich ten teeken van hulde en hoog eerbewijs aan de nagedachtenis van Italo Balbo, vrijwilliger en Alpenjager in den wereldoorlog, lid van het viermanschap der revolutie, oceaanvlieger en luchtmaarschalk, in den strijd gevallen".

Italo Balbo.

Maarschalk Balbo, gouverneur van Libye, is een der bekendste en actiefste figuren van het fascistische Italië geweest, aldus D.N.B. Hij is in 1896 geboren in de provincie Ferrara. Reeds in zijn jonge jaren voelde hij zich tot de politiek aangetrokken. In den wereldoorlog streed hij als vrijwilliger, eerst als Alpenjager, later bij de luchtmacht. Hij werd meermalen wegens dapper gedrag onderscheiden en tenslotte bevorderd tot officier. Na den wereldoorlog verwierf hij te Florence den doctorstitel. In 1915 had hij Mussolini leeren kennen. Onmiddellijk bleken zij dezelfde denkbeelden te hebben en in zeer korten tijd had Balbo de geheele Povlakte tot Milaan voor de nieuwe gedachten gewonnen. Aan de zijde van Mussolini, de Vecchi en de Bono maakte hij den marsch naar Rome mede. Sedertdien voerde hij den titel „quadrumvir". Bij den opbouw van het nieuwe Italië werd hij aanvankelijk belast met het bevel over de vrijwillige nationale veiligheidsmilitie. In 1925 werd hij onderstaatssecretaris in het ministerie van economische zaken, om ten slotte in het ministerie van luchtvaart een arbeidster-

rein te vinden, dat bij zijn aanleg paste. In 1929 werd hij bevorderd tot generaal en belast met de leiding van het ministerie. In 1933 werd hij luchtmaarschalk en gouverneur van Libye. De koloniseering van Libye kan als zijn werk beschouwd worden. Zeer bekend is de groote koloniseeringsactie, die op zijn initiatief in 1938 begon met het vertrek van 20.000 Italianen naar Libye. Ook de inlijving van Libye op staatsrechtelijk en administratief gebied is in de eerste plaats aan hem te danken. Balbo was een der bekendste Italaansche vliegers. Bijna dagelijks zat hij aan het stuur en onder zijn leiding werd de opzienbarende etappevlucht Rome—Brazilië in December 1930 en Januari 1931 volbracht.
In 1938 bracht Balbo een bezoek aan Duitschland, waarbij hij vriendschappelijke betrekkingen aanknoopte met generaal-veldmaarschalk Göring, die het volgende jaar op zijn uitnoodiging een bezoek aan Italië en Libye bracht. (N. R. Crt.)

A. **ARGENTINIE. — Bewapeningsprogram. —**
Buenos Aires, 20 Juni (D.N.B.). — Na ruggespraak met den president van de republiek heeft de regeering in het Congres een aantal voorstellen ingediend met betrekking tot versterking van de Argentijnsche weermacht.
Deze voorstellen voorzien o.a. in de centralisatie van bestaande, alsmede in de oprichting van nieuwe wapenindustrieën, den aankoop van grondstoffen voor de fabricage van talrijke vliegtuigen, luchtdoelartillerie en andere wapens. Voor de marine zullen nieuwe lichte kruisers, torpedobooten en duikbooten worden gebouwd.
Voor zoover in de behoeften van de marine niet in eigen land kan worden voorzien, denkt men aan de Vereenigde Staten of Japan. (Het Vaderland)

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Stopzetting betalingen Dawes- en Youngleening. —**
Naar het „Amst. Effectenblad" verneemt, heeft de Duitsche regeering voorloopig de betalingen stopgezet op de Dawes- en Youngleeningen en op de Oostenrijksche Volkenbondsleeningen.
De dividend- en rentebetalingen op de overige Duitsche fondsen zullen normaal geschieden in het kader van de loopende Duitsch-Nederlandsche transferovereenkomst. (Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Dawes- en Youngleening 1567 G)

C. **NEDERLAND. — Verdoovende middelen. —**
Het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart maakt bekend:
Het is aan alle verlofhouders volgens de Opiumwet verboden, eenig product, vallende onder deze wet, te koopen, te verkoopen, te koop aan te bieden, af te leveren, te gebruiken, te verbruiken, te bewerken, te verwerken of te vervoeren. Dit verbod geldt ten aanzien van bovengenoemde handelingen evenzeer voor kininezouten en kinabast.
Deze regeling treedt terstond in werking.
Overtreding der bepalingen dezer bekendmaking wordt, behalve met intrekking van het verlof ingevolge de Opiumwet, met de zwaarste straffen bedreigd. (De Standaard)

D. **CHINA. — Conflict met Japan. - Tientsin. - De blokkade opgeheven. - Japanners bezetten Itsjang. —**
De opheffing der handelsbeperkingen in Tientsin en het slechten der barrières had 19 Juni plaats. De voorwaarden voor een overeenkomst tusschen Japanners en Engelschen zijn vastgelegd in een communiqué, dat de Japansche consul-generaal in Tientsin heeft gepubliceerd. Het kernpunt der overeenkomst is, naar gemeld, een nauwere samenwerking ter onderdrukking van het terroristische optreden, verder het verbod van handel in wapenen en springstoffen en het verbod van politieke vergaderingen.
Tokio, 17 Juni. (Reuter). — Volgens een Domeibericht hebben Japansche troepen de stad Itsjang bezet. Het betreft hier een Chineesche haven aan den Jangtse, halverwege tusschen Hankau en Tsjoengking. (N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Blokkade Tientsin 3978 C; Chin.-Jap. conflict 4251 A)

E. **NEDERLAND. — Generaal Winkelman overgebracht naar Duitschland. - Verloop der demobilisatie de oorzaak. —**
De bevelhebber van de weermacht in Nederland, generaal der vliegers Christiansen, maakt bekend (2 Juli 1940):
Officieele mededeeling.
1. Generaal Winkelman en onderhoorigen van de Nederlandsche weermacht en politietroepen hebben door hun persoonlijke handelwijze niet de matiging in acht genomen, welke op grond van de hun door den Führer van het Duitsche Rijk toegestane voorrechten behoorde te worden verwacht.
2. Hierdoor is het rustig verloop van de demobilisatie der Nederlandsche weermacht, zooals dat in groote trekken is voorzien — en ook door de meerderheid van de Nederlandsche bevolking en weermacht werd toegejuicht — verstoord geworden. Derhalve is de daarvoor verantwoordelijke Opperbevelhebber van de in demobilisatie zijnde Nederlandsche Land- en Zeemacht in krijgsgevangenschap naar Duitschland overgebracht.
3. De functie van Opperbevelhebber der Nederlandsche Land- en Zeemacht is tegelijkertijd door den Commissaris voor de demobilisatie der Nederlandsche weermacht opgeheven.
4. In het hoogst eigen belang van de Nederlandsche weermacht en van het Nederlandsche volk wordt verwacht, dat in de toekomst verstoringen der demobilisatie niet meer zullen volgen. Deze zouden tot de scherpste tegenmaatregelen vanwege de Duitsche weermacht leiden. (De Tijd)
(Vor. ber. Gen. Winkelman 4258 C)

F. **NEDERLAND. — Ontslag van den burgemeester van Den Haag. —**
Het rijkscommissariaat deelt mede:
De in functie zijnde burgemeester van de gemeente Den Haag, mr. S. J. R. de Monchy, is op last van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied uit zijn ambt ontslagen.
De werkzaamheden van den burgemeester worden voorloopig door den oudsten wethouder waargenomen. (N. Rott. Crt.)

G. **DR. J. H. GUNNING J. H.zn. OVERLEDEN. —**
Op 20 Juni is op 81-jarigen leeftijd te Amsterdam overleden dr. J. H. Gunning J. H.zn.
Johannes Hermanus Gunning werd geboren te Hilversum en was de zoon van den bekenden prof. J. H. Gunning, die vele jaren hoogleeraar was aan de universiteiten te Amsterdam en te Leiden. De thans overledene studeerde aan de Utrechtsche hoogeschool theologie en te Leiden Arabisch en Syrisch. In 1881 promoveerde hij tot doctor in de godgeleerdheid. Op vele plaatsen is hij vervolgens predikant geweest. In 1913 werd dr. Gunning predikant-directeur van het Diaconessenhuis te Haarlem, welk ambt hij anderhalf jaar waarnam. Behalve als predikant was Dr. Gunning ook bekend als redacteur van het weekblad „Pniel", hetwelk hij begin Januari 1892 te Leiden oprichtte. Dr. Gunning heeft een groot aantal theologische werken het licht doen zien, waarvan ter gelegenheid van zijn tachtigsten verjaardag een bloemlezing werd samengesteld. (De Standaard)

H. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Physica. - Inaugureele rede van prof. dr. C. J. Gorter over „Magnetische eigenschappen van atomen en ionen". —**
Prof. dr. C. J. Gorter heeft op 24 Juni zijn ambt van buitengewoon hoogleeraar in de experimenteele natuurkundige propaedeuse aan de Gemeente Universiteit te Amsterdam aanvaard met het uitspreken van een inaugureele rede, welke als onderwerp had „Magnetische eigenschappen van atomen en ionen". Een atoom of ion — aldus prof. Gorter in zijn rede — bestaat volgens de moderne natuurkunde uit een

zwerm zeer lichte negatief geladen electronen en een relatief zwaar geladen atoomkern. Wanneer de totale lading der electronen gelijk is aan de positieve electrische lading van de atoomkern, is het systeem als geheel electrisch neutraal en spreken wij van een atoom. Zijn echter een of meer electronen te kort of wel te veel, dan spreken wij van een positief of negatief geladen ion.

Sprekende over het eigenlijke onderwerp van zijn rede, zeide prof. Gorter o.a.: Het blijkt al dadelijk, dat de mogelijke toestanden der atomen, ten aanzien van de beïnvloeding door een magneetveld, uiteenvallen in twee groepen. De energie van de toestanden der eerste groep ondervindt zeer weinig invloed. Bij de tweede groep, welke in vrijen toestand der atomen veel talrijker is, kunnen de atomen beschouwd worden als kleine magneetjes, nadat zij onder den invloed van een magnetisch veld zijn gekomen. Men zou kunnen denken, dat nu alle mogelijke oriëntaties van het atomaire magneetje ten opzichte van het uitwendige magneetveld zouden kunnen voorkomen. Dit blijkt niet het geval te zijn. De oorspronkelijke energie wordt als het ware onder invloed van het magneetveld in bijvoorbeeld twee, vier of vijf mogelijke energiewaarden gesplitst, wier verschillen evenredig met de sterkte van het veld zijn en die correspondeeren met de verschillende mogelijke oriëntaties van het elementaire magneetje ten opzichte van het veld. Prof. Gorter bepaalde zich verder tot het bespreken van de vraag hoe de magnetische splitsing der energie van vele bewegingswijzen der electronen het magnetische gedrag van de materie bepaalt.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Inaug. redev. 4260 D)**

A. NEDERLAND. — Communistisch dagblad verboden. - Twee provinciale dagbladen twee weken verboden. —

Naar de Telegraaf meldt, is „Het Volksdagblad" het orgaan van de Communistische partij Nederland, op last van de autoriteiten verboden.

In de provincie Noord-Holland zijn twee kleinere dagbladen voor den tijd van twee weken verboden, omdat zij, naar de Presseabteilung van het rijkscommissariaat mededeelde, systematisch een onvriendelijke houding jegens de Duitsche bezettingsmacht hebben aangenomen en niet hebben kunnen afzien van hun vroegere eenzijdige propaganda ten gunste van de geallieerden.

(Telegraaf - N. Rott. Crt.)

B. JAPAN. — Rede van minister Arita. - De internationale toestand. —

Tokio, 29 Juni. (Domei). — In een radiorede over den internationalen toestand en de positie van Japan, heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Arita, o.a. gezegd:

Toen de Europeesche oorlog uitbrak, heeft de Japansche regeering onmiddellijk haar politiek van nietinmenging bekend gemaakt. Zij heeft duidelijk gemaakt, dat Japan niet voornemens was in Europa tusschenbeide te komen en niet wenschte te zien, dat de oorlog zich tot Oost-Azië uitbreidde. Zooals vanzelf spreekt, verwacht Japan, dat de Westersche mogendheden niets zullen doen, dat een ongewenschte uitwerking op de stabiliteit van Oost-Azië zou kunnen hebben. Terwijl Japan zijn taak, het tot stand brengen van een nieuwe orde in Oost-Azië, met kracht voortzet, wijdt het ernstig aandacht aan de ontwikkeling van den Europeeschen oorlog en aan de reactie in de verschillende deelen van Oost-Azië met inbegrip van het Zuidzee-gebied. Ik wensch te verklaren, dat het lot van dit gebied, elke ontwikkeling daarin en elke beschikking daarover, een zaak van groot gewicht voor Japan is met het oog op zijn taak en zijn verantwoordelijkheid als stabiliseerende macht in Oost-Azië. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Arita 4209 B)

C. ZUID-AFRIKA EN DE OORLOG 1940. — Protest van Generaal Hertzog. —

Berlijn, 23 Juni. — In een aan den Zuid-Afrikaanschen minister-president Smuts gerichten brief heeft generaal Hertzog uit naam van het Afrikaansche volk o.a. geëischt, dat de Unie onmiddellijk stappen neemt om uit den oorlog te geraken.

(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Hertzog 4113)**

D. ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Rodolfo Graziani tot opperbevelhebber van Noord-Afrika benoemd. - Legerbericht No. 21. —

Ergens in Italië, 1 Juli. (Stefani). — Het Italiaansche hoofdkwartier publiceert legerbericht no. 21. Het luidt als volgt:

De maarschalk van Italië, Rodolfo Graziani, die per vliegtuig reeds in Libye is aangekomen, heeft het bevel op zich genomen over alle strijdkrachten in Noord-Afrika.

Mussolini prijst het leger en de luchtmacht.

Rome, 2 Juli. (Stefani) — De Duce heeft aan generaal Pricolo, onderstaatssecretaris van Luchtvaart en commandant van den generalen staf van het luchtwapen, het volgende telegram gezonden:

„Deel den bestuurders en den bemanningen der vliegtuigen mede, dat het Italiaansche volk hun optreden met gerechtvaardigden trots gadeslaat. Deze eerste twintig dagen van den luchtoorlog hebben eens te meer bewezen, dat de geest der luchtstrijders Francesco Baracca waardig is." (Baracca was de grootste Italiaansche vlieger uit den wereldoorlog, die 34 vijandelijke toestellen in gevechten heeft neergehaald.)

Aan den prins van Piemont, commandant van de legergroep aan het Westelijk front, heeft de Duce een schrijven doen toekomen, waarin hij o.m. zegt:

„Bij mijn terugkeer in Rome wensch ik opnieuw uiting te geven aan mijn groote voldoening over de discipline van de troepen, die onder uw bevel staan.

Italianen en buitenlanders moeten weten, dat zich van 21 tot en met 24 Juni een strijd heeft afgespeeld, die de slag aan het Westelijk Alpen-front zal heeten en die gevoerd is over een afstand van 200 K.M. op hoogten tusschen 2000 en 3000 meter en tijdens een voortdurenden sneeuwstorm.

Italianen en buitenlanders moeten weten, dat van den kleinen St. Bernard tot de rivier de Roja het eerste Maginot-stelsel aan het Alpen-front is bezweken onder de aanvallen der Italiaansche infanterie, die het tot een diepte van 8 tot 32 kilometer heeft doorbroken.

Italianen en buitenlanders moeten weten, dat de Franschen, voorzien van alle soorten geschut en beschermd in hun grotten, tot het einde verbeten tegenstand hebben geboden en zelfs tot eenige uren na den wapenstilstand, doordat zij niet in kennis waren gesteld van hetgeen in het overige deel van Frankrijk geschied was.

Italianen en buitenlanders moeten weten, dat de Franschen zelf verbaasd waren over de hardnekkigheid, de geestdrift en de waarlijk souvereine doodsverachting, die de Italiaansche soldaten toonden.

De strijd was hevig en bloedig. De duizenden buiten gevecht gestelde mannen getuigen dat. De lijst van hen, die op het veld van eer zijn gevallen, zal gepubliceerd worden. Wat de gewonden betreft, die ik in de hospitalen bezocht heb, verklaar ik, dat men in de wereld moeilijk een ander ras zal kunnen vinden, dat tegenover de wreedste gevaren over zooveel kalmte en stoïcisme beschikt als het Italiaansche." (Het aVderland)

(Vor. ber. Maarschalk Balbo 4282 E; Graziani 4006 A; Mussolini 4254 A)

E. DENEMARKEN EN DE OORLOG 1940. — Groote Deensche partijen sluiten zich aaneen. —

Kopenhagen, 3 Juli. (D.N.B.) — De voorzitters der vier groote partijen in den Deenschen Rijksdag, n.l. de sociaal-democratische partij, de radicale partij, de conservatieven en de z.g. Venstre hebben, tezamen met de Rechtsstaatpartij besloten zich aaneen te sluiten. (Alg. Handelsblad)

F. DE NEDERLANDSCHE BANK. — Prof. mr. A. M. de Jong tot directeur benoemd. —

In een gehouden buitengewone algemeene vergadering van aandeelhouders van De Nederlandsche Bank werd tot directeur gekozen prof. A. M. de Jong, tot dusver onder-directeur van De Nederlandsche Bank.

A. NEDERLAND. — Verordening. - De openbare orde. - Regeling van het vereenigings- en vergaderingsrecht. —

Uitgevaardigd is een verordening van de secretarissen-generaal van de departementen van Justitie en van Binnenlandsche Zaken ter verzekering van de openbare orde in Nederland.
Hierin is het volgende bepaald:

Oprichting van vereenigingen of stichtingen.

Par. 1. (1) Het voornemen een vereeniging of stichting op te richten moet worden medegedeeld aan den bevoegden procureur-generaal, fungeerend directeur van politie.
(2) Deze mededeeling behelst:
1) den naam en het doel der vereeniging of stichting;
2) de namen en woonplaatsen van de leden van het bestuur;
3) de statuten;
4) bij een vereeniging: de namen en woonplaatsen van ten minste twaalf leden-oprichters,
(3) Indien de bevoegde procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, niet binnen zes weken na de mededeeling verklaart, dat de oprichting niet in het belang van de openbare orde en het openbare leven is, kan de vereeniging of de stichting haar werkzaamheid aanvangen.
(4) Bij wijziging der statuten zijn de bepalingen der leden 1—3 van overeenkomstige toepassing.
(5) De bevoegde procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, kan bestaande vereenigingen en stichtingen ontbinden of haar werkzaamheden schorsen.

Het houden van vergaderingen.

Par. 2. (1) Vergaderingen, die in een besloten ruimte gehouden worden, kunnen slechts door het bestuur van een vereeniging, of van een harer plaatselijke afdeelingen, of van een stichting worden bijeengeroepen. Uiterlijk zeven dagen, voordat de vergadering gehouden zal worden, wordt het voornemen daartoe aan den bevoegden procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, medegedeeld. De vergadering heeft niet plaats, indien de bevoegde procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, verklaart, dat het niet in het belang van de openbare orde en van het openbare leven is, dat zij gehouden wordt.

Politieke bijeenkomsten.

(2) Onverminderd het bepaalde in het voorgaande lid moeten de deelnemers aan vergaderingen, uitgaande van staatkundige vereenigingen of van plaatselijke afdeelingen daarvan, of waar staatkundige onderwerpen besproken worden, schriftelijk uitgenoodigd worden; de uitnoodigingen moeten op naam gesteld zijn. De bevoegde procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, kan op verzoek van belanghebbenden van deze beperkingen dispensatie verleenen.
(3) Voor openluchtvergaderingen en voor optochten is de goedkeuring van den bevoegden procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, vereischt.
(4) De bepalingen der leden 1 en 2 gelden noch voor vergaderingen met een zuiver godsdienstig of artistiek karakter, noch voor besloten gezelschappen, noch ook voor vergaderingen, waaraan niet meer dan 20 personen deelnemen.

Het uniformverbod.

Par. 3. De bepaling van artikel 435 a van het wetboek van strafrecht is slechts van toepassing, indien de bevoegde procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, een verbod in den geest van dat artikel uitvaardigt.

Geschriften.

Par. 4. (1) Opgeheven worden alle van 1 September 1939 tot en met 29 Mei 1940 op grond van artikel 37 van de wet van 23 Mei 1899 (staat van oorlog en beleg), uitgevaardigde verboden, welke het vervaardigen, uitgeven, verspreiden, aanslaan of in omloop brengen van drukwerken betreffen.
(2) Indien het belang van de openbare orde en het openbare leven zulks eischt, zal de bevoegde procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, de noodige maatregelen treffen.

Inwerkingtreding.

Par. 5. Deze verordening treedt in werking op den dag van haar afkondiging. (Verordeningenblad No. 5, 22 Juni 1940)

B. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Fransch-Engelsch zeegevecht bij Oran. —

In Clermont-Ferrand, den zetel van de Fransche regeering, is in den nacht van 4 Juli het volgende communiqué uitgegeven:
In den ochtend van 3 Juli is een belangrijke Engelsche strijdmacht, o.m. bestaande uit drie linieschepen, die van de Noordzee was gekomen, verschenen voor de reede van Mers el Tebir, de vlootbasis van Oran, waar zich een deel van de Fransche vloot, o.a. de „Dunkerque" en de ‚Strassbourg", volgens het wapenstilstandsverdrag voor anker bevond.
De Britsche admiraal richtte tot den Franschen eskader-admiraal, vice-admiraal Gensoul, den eisch zich over te geven dan wel zelf zijn schepen tot zinken te brengen. De Britsche admiraal stond een termijn van zes uur toe voor het nemen van een beslissing. Zonder te wachten op den afloop van dezen termijn sloten watervliegtuigen van de Engelsche marine door middel van magnetische mijnen de reede van Mers el Tebir af. Aangezien de Fransche admiraal weigerde te gehoorzamen, opende de Britsche vloot om 17.40 uur het vuur op de Fransche oorlogsbodems. Met het oog op dezen niet te kwalificeeren aanval, aldus gaat het communiqué verder, heeft de Fransche regeering aan de naast de Britsche vloot ter reede van Alexandrië voor anker liggende eenheden het bevel gegeven de ankers te lichten en naar open zee te varen, zoo noodig met geweld.
Bovendien heeft — aangezien deze aanval des te afschuwelijker is, daar hij gepleegd werd door onzen bondgenoot van gisteren — de Fransche admiraliteit zonder verwijl aan alle oorlogsschepen, die zich in volle zee bevinden, instructie gegeven om de Britsche koopvaardijschepen, welke zij ontmoeten, aan te houden en op iederen nieuwen aanval met vuur te antwoorden. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

C. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill's verklaring in zake de Fransche vloot en het zeegevecht bij Oran. —

Over den zeeslag bij Oran, welke volgde op de weigering van den Franschen admiraal in deze Middellandsche Zeehaven om de oorlogsschepen aan Engeland over te geven, heeft de Britsche premier Churchill op 4 Juli een verklaring afgelegd in het Lagerhuis. Churchill herinnerde er daarbij aan, dat Engeland den Franschen heeft aangeboden, hen van hun verdragsverplichtingen te ontslaan, indien de Franschen hun vloot voor het sluiten van den wapenstilstand naar Britsche havens gebracht zouden hebben. Dit is niet gebeurd. Churchill deed opmerken, dat Engeland van de regeering in Bordeaux met volledige kennis van de gevolgen een slag heeft ontvangen, die doodelijk had kunnen zijn en verweet daarop de Fransche regeering een „kwaadwillige behandeling" van Engeland. Duitsche vliegers, zoo ging Churchill voort, bevonden zich als krijgsgevangenen in Frankrijk, en Engeland had van Reynaud de belofte gekregen, dat deze vliegers naar Engeland gestuurd zouden worden. Toen echter Reynaud was afgetreden, zijn deze vliegers vrijgelaten. De beslissing van het Britsche Kabinet over de actie tegen de Fransche vloot is eenstemmig genomen. Op 3 Juli heeft Engeland het grootste gedeelte van de Fransche vloot onder zijn contrôle gesteld of de Fransche eenheden opgeroepen, zich te schikken naar de Engelsche voorwaarden, hetgeen is geschied. Twee slagschepen, twee lichte kruisers, eenige duikbooten, waaronder de groote „Surcouf', acht torpedojagers en tweehonderd kleine mijnenvegers en duikbootjagers in Portsmouth, Plymouth en Sheerness zijn door de Engelschen na een korten termijn overgenomen. Deze operatie is met uitzondering van de „Surcouf" zonder bloedvergieten verloopen. Bij de „Surcouf" zijn een Britsch en een Fransch officier gedood. Er zijn ook gewonden gevallen.

Twee alternatieven. — Daarna sprak Churchill over de situatie van de Fransche marine-eenheden in de Middellandsche Zee. Hij verklaarde, dat in Alexandrië een sterke Britsche vloot ligt. Daar bevinden zich ook een Fransch slagschip, vier Fransche torpedojagers en een aantal kleine schepen, welke er van in kennis zijn gesteld, dat zij van Engeland geen vergunning kunnen krijgen de haven te verlaten. De Fransche slagkruisers „Dunkerque" en „Strassbourg" alsmede nog andere oorlogsvaartuigen, lagen in Oran. Op 3 Juli vroeg, heeft een Britsch officier aan den Franschen admiraal een document overhandigd, waarin werd verlangd, dat de Fransche vloot een van de beide volgende alternatieven koos:
1. Den strijd tegen de Duitschers en Italianen voort te zetten.
2. Met een verminderd aantal manschappen naar een Britsche haven op te stoomen.
De Fransche admiraal heeft deze voorwaarden van de hand gewezen. De Britsche commandant heeft daarop om 17.58 uur het vuur geopend. Een slagkruiser van de „Strassbourg"-klasse is beschadigd en op het strand geloopen. Een slagschip van de ‚Bretagne"-klasse is tot zinken gebracht en een ander zwaar beschadigd. Twee Fransche torpedojagers en een vliegtuigmoederschip zijn eveneens tot zinken gebracht of in brand geschoten. Een van de Fransche slagkruisers heeft de haven van Oran verlaten, is door vliegtuigen achtervolgd en door een torpedo getroffen. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Churchill, verh. t. Frankrijk 4270 A)

A. W. H. KROMHOUT OVERLEDEN. —
Zes-en-zeventig jaar oud is op 22 Juni te Voorburg overleden de architect W. H. Kromhout. In de geschiedenis der Nederlandsche bouwkunst is zijn plaats naast die van kunstenaars als dr. H. P. Berlage en H. P. C. de Bazel.

Kromhout werd in 1865 te Rotterdam geboren en hij genoot er zijn eerste opleiding. Van 1878 tot 1880 studeerde hij aan de Rotterdamsche academie, daarna zette hij zijn studie in Antwerpen voort. Op zijn academische jaren volgden studiereizen door Italië, Frankrijk, Spanje en Duitschland.

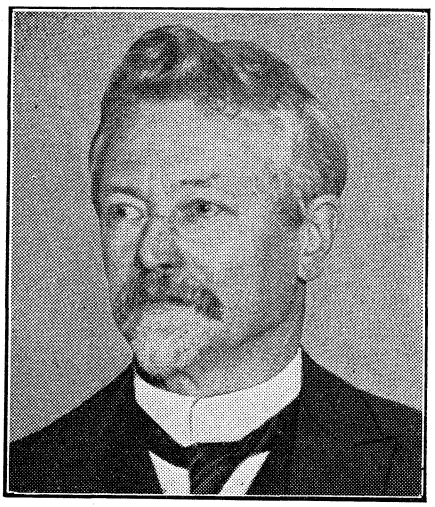

W. H. Kromhout.

Hij heeft ontzaglijk veel gebouwd, maar zijn beide schoonste ontwerpen, die voor het Vredespaleis en voor het Rotterdamsche Raadhuis, bleven onuitgevoerd. Zijn bouwwerken, de monumentale even goed als de kleinere villa's en kantoorgebouwen, worden gekenmerkt door levendige motieven, waarvan zijn eerste groote werk, het bekende American hotel in Amsterdam, reeds direct blijk gaf. Ziekenhuizen bouwde hij in Gouda, Kampen en Rotterdam en in zijn geboortestad getuigen tal van villa's en kantoorgebouwen — ook Pschorr was een schepping van hem — van zijn machtig talent. Ook in het decoratieve bereikte hij ongewone dingen, zijn tentoonstellingsgebouwen, o.a. te Brussel en San Francisco, trokken algemeen de aandacht door hun oorspronkelijkheid van opzet en versiering. Tal van herstellingswerken stonden onder zijn leiding.
Als leeraar aan kunstnijverheidsscholen voor teekenonderwijs en bouwkunst heeft hij groote verdiensten gehad en zijn publicistische arbeid, die altijd vervuld was van zijn liefde en geestdrift, opende vaak nieuwe wegen, waarop zijn vele leerlingen hem gaarne volgden.
Een groot bouwmeester is met hem heengegaan. Kromhout was ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw, eerelid van Architectura et Amicitia en van den Bond van Ned. Architecten.
(Haagsche Courant)

B. ROEMENIE. — Kabinet-Tatarescu afgetreden. - Kabinet-Gigurtu gevormd. —
Boekarest, 4 Juli. (D.N.B.) — De regeering-Tatarescu is afgetreden. Staatsminister zonder portefeuille Jon Gigurtu is belast met de vorming van een nieuwe regeering.

Stefani meldt uit Boekarest:

Het nieuwe Roemeensche kabinet is als volgt samengesteld: Voorzitter: Gigurtu; Vice-voorzitter: Mihail; Buitenlandsche Zaken: Monoilescou; Arbeid: Stan Ghitescou; Openbare werken: Macovei; Economische Zaken en ad interim Buitenlandsche Handel: Leon; Binnenlandsche Zaken: generaal David Poposcou; Verdediging, luchtwapen en marine: generaal Niculescou; Minderheden: Hans Otto Roth; Volksgezondheid: Gomoiou; Propaganda: Crainic; Onderwijs: Caractstea; Justitie: Cruia; Kadaster: Novanou; Munitie: Priboianou; Godsdienst en schoone kunsten: Horia Sima; Minister van Staat: Cuza.
Het is een kabinet van anti-semietische nationalisten en leden van de IJzeren Garde.
Nadat Stefani deze samenstelling van het Roemeensche kabinet had gemeld, berichtte het D.N.B., dat prof. Cuza geweigerd heeft tot de regeering toe te treden. (Telegraaf - De Tijd)
(Vor. ber. Kabinet-Tatarescu 4279 A)

C. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Diplomatieke betrekkingen met Engeland verbroken. —
Genève, 5 Juli. (D.N.B.) — De Fransche regeering deelt officieel mede:

Vichy, 4 Juli. — De op 4 Juli onder voorzitterschap van president Lebrun bijeengekomen ministerraad heeft, na kennis te hebben genomen van den niet te rechtvaardigen aanval, dien een machtig Engelsch eskader heeft ondernomen op een Fransch eskader bij Mers el Kebir, en nadat hij zijn waardeering tot uitdrukking had gebracht over den heldenmoed der vloot, besloten de diplomatieke betrekkingen met Engeland te verbreken. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Slag bij Oran 4285 B)

D. NEDERLAND. — „De Standaard" voor acht weken verboden. —
Op grond van de verordening van den Rijkscommissaris betreffende de uitoefening van de regeeringsbevoegdheden in het bezette Nederlandsche gebied van 25 Mei wordt het dagblad „De Standaard" met ingang van heden (5 Juli) voor acht weken, dus tot en met 29 Augustus, verboden. Het verbod strekt zich uit tot alle neven-uitgaven, kopbladen en bijvoegsels van elk soort. Eveneens is het uitgeven van alle drukwerken verboden, welke als vervanging van het dagblad „De Standaard" kunnen worden aangezien. Op overtreding van dit verbod volgen maatregelen van de zijde der Sicherheitspolizei. (De Tijd)
(Vor. ber. Dagbladen 4284 A)

E. NEDERLAND. — Leden der Nationaal-Socialistische Beweging in Indië in vrijheid gesteld. —
De persdienst van de N.S.B. schrijft:

Van betrouwbare zijde wordt ons medegedeeld, dat de leden der N.S.B. in Ned.-Indië op Maandag 1 Juli 1940 uit de interneeringskampen zijn ontslagen. Aan de op niets gebaseerde discriminatie van deze groep der kleine Nederlandsche samenleving in Indië 's hiermede dus een einde gemaakt. Verwacht mag worden, dat hun in het particuliere leven ook verder geen moeilijkheden in den weg zullen worden gelegd.
(Nieuwe Rotterd. Crt.)

F. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Kabinet-Pétain; Laval en Marquet tot ministers van staat benoemd. - Eisch tot ontwapening Fransche oorlogsvloot opgeschort. —
(D.N.B.) — De voormalige Fransche minister-president Pierre Laval en de burgemeester van Bordeaux, Marquet, zijn benoemd tot ministers van staat in het kabinet van maarschalk Pétain.

Wiesbaden, 5 Juli. (D.N.B.) — Als gevolg van de gebeurtenissen te Oran heeft de Duitsche wapenstilstandscommissie in een nota de Fransche delegatie doen weten, dat het opperbevel van de Duitsche weermacht bereid is, den in artikel 8 van het Wapenstilstandsverdrag vervatten eisch tot ontwapening van de Fransche oorlogsvloot voorloopig op te schorten.
(Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Tekst wapenstilstandsvoorw. 4267 A)

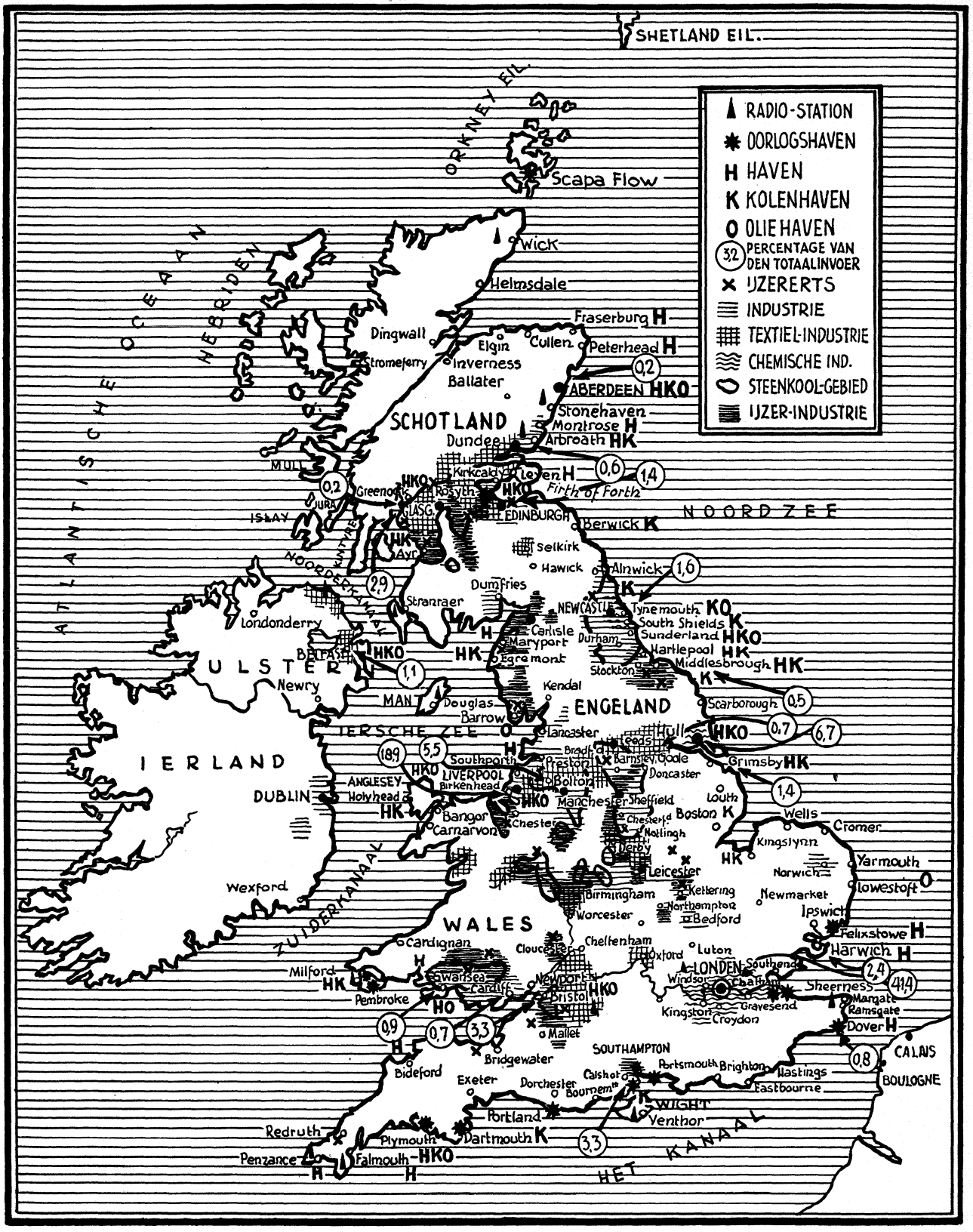

Groot-Brittannië. — De belangrijke industrie-centra.

Ontleend aan „Das Reich" en „de Telegraaf"

A. Afval heeft waarde. —

Uit een artikel van H. W. Lambers in „Economisch-Statistische Berichten", Rotterdam, 24 April 1940, afgedrukt in „De Kern", Mei 1940, ontleenen wij o.a. het volgende:

Het woord „afval" is in onze taal reeds beladen met een zoodanig ongunstigen klank, dat de gedachte, dat deze afval een belangrijke economische taak zou kunnen vervullen, hierop als het ware reeds af schijnt te stuiten.

Een veel ernstiger quaestie speelt bij dezen afkeer nog een groote rol. Steeds meer heeft de laatste jaren de opvatting postgevat, dat de rationeele verwerking van gebruikte stoffen een noodmaatregel zou zijn, een terugvallen op de laatste reserves. Deze opvatting nu zouden wij ten krachtigste willen bestrijden. Het uitbuiten van economische mogelijkheden behoeft in het geheel geen teeken van armoede te zijn: het is slechts een bewijs van gezond verstand. Waarom zouden wij materiaal verloren laten gaan, dat later vervangen zal moeten worden, eventueel ten laste van onze scheepsruimte en per saldo van onze betalingsbalans? Een welgeorganiseerde, voortgezette actie tot het inzamelen van alle soorten oud materiaal is m.i. een voorzorgsmaatregel, welke in karakter volkomen overeenkomt met de om dezelfde reden getroffen rantsoeneeringsmaatregelen.

Reeds bij een vluchtige beschouwing valt op, dat veel, dat zijn „nut" gehad heeft, wordt weggeworpen of doelloos blijft staan. Een „schoonmaakactie", zooals die onlangs te Amsterdam werd ondernomen voor het opruimen der zolders, zou in breeder verband opgezet, aan het inzamelen van oude metalen dienstbaar gemaakt kunnen worden.

Hier rijzen onmiddellijk twee vragen. In de eerste plaats kan men zich namelijk afvragen, welke materialen hiervoor vooral in aanmerking zullen komen en welke hoeveelheden dit kan opleveren. In de tweede plaats kan de vraag gesteld worden, hoe en door welke lichamen een zoodanige actie georganiseerd en ten uitvoer gebracht zou kunnen worden.

Afval

Eenige in aanmerking komende stoffen.

Dit artikel is vooral bedoeld om een o.i. verwaarloosde mogelijkheid te signaleeren. Daarom zal aan de eerste vraag slechts in het kort eenige aandacht besteed worden. Slechts zij opgemerkt, dat, in Duitschland en Italië in het bijzonder, aan dit probleem reeds veel opmerkzaamheid is gewijd. Het meest opvallende resultaat van deze onderzoekingen is geweest, dat zoo weinig „waardeloos" is. Zelfs indien men echter niet zoover wil gaan, dat geheele industrieën opgericht worden voor de „Verwertung der Abfälle", blijven er eenige eenvoudige mogelijkheden over. Twee der meest opvallende, welke kunnen leiden tot besparing op ingevoerde grondstoffen, nl. het opvangen van het uit de consumptiehuishoudingen verdwijnende oud metaal en oud papier, werden reeds genoemd. Doch ook een geheel andere materie verdient attentie. Men krijgt in de groote steden den indruk, dat groote hoeveelheden etensresten, ondanks het bestaan van „ophalers", weggeworpen worden. Naar onlangs gemeld werd, zal men binnenkort overgaan tot het oprichten van een vijftal fabrieken ter verwerking van dergelijke afval. Naar schatting zou dit een resultaat van van 75.000 tot 85.000 ton bruikbaar veevoeder op kunnen leveren. Dit is pl.m. 4% van het totale verbruik aan veevoeder.

Wat de quantitatieve opbrengst betreft, achten wij ons niet bevoegd schattingen te geven. Het zou o.i. zeer zeker de moeite loonen, als, mede aan de hand van buitenlandsche ervaringen, getracht werd de quantitatieve belangrijkheid van deze grondstofbron na te gaan.

Een enkel voorbeeld van het belang van maatregelen van deze soort zij hier echter gegeven. Voor betrekkelijk korten tijd is men er in ons land toe overgegaan de aangevoerde zeevisch onmiddellijk in de afslagplaatsen van den kop te ontdoen. Volgens dienaangaande verstrekte mededeelingen heeft dit tot resultaat gehad, dat gedurende de eerste negen dagen uit het verwerken van dezen vischafval een hoeveelheid vischmeel, geschikt als pluimveevoeder, van ongeveer 10 ton beschikbaar is gekomen. Het is waarschijnlijk mede tengevolge van het succes, dat een soortgelijke maatregel in Duitschland heeft opgeleverd, dat men hiertoe is overgegaan. Dit gunstige resultaat kan slechts een aansporing zijn een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid van andere besparingen van deze soort. Dat men maatregelen als deze, welke het publiek misschien een zekere mate van ongemak bezorgen, niet heeft willen doorvoeren in gewone tijden, het zij zoo. Gedane zaken nemen geen keer; doch niet gedane zaken kan men in dit geval thans nog ten goede wenden.

De organisatie.

Een tweede punt, dat nadere bespreking verdient, is de organisatie. De geheele actie zou een dwaasheid zijn, indien hiertoe reeds economisch productieve krachten aan haar bestemming zouden moeten worden onttrokken. Nederland heeft op het oogenblik echter nog onbenutte arbeidskracht. Wanneer van officieele zijde, o.a. via de pers, een breede propaganda-actie werd ingezet, moet het bereikbaar zijn, dat het publiek een voldoende hoeveelheid oud materiaal regelmatig ter beschikking stelt, om het ophalen hiervan loonend te maken. Wanneer het publiek overtuigd is, dat hiermee een arbeid verricht wordt, welke het land positief ten goede komt, kan een dergelijk bedrijf een aantal ongeschoolde arbeidskrachten tot broodwinning strekken.

Men dient hierbij wel te bedenken, dat men weinig heeft aan een kortstondige beweging, ontstaan uit een spontane opwelling. Noodig zal zijn, dat een systematische en blijvende organisatie gevormd wordt.

Systematische opzet is noodzakelijk.

Een systematische opzet is noodig, ook in verband met het volgende. Tenslotte is het hier aangevoerde probleem slechts een onderdeel van een veel grooter: dat der verspilling in het productieproces. De bestrijding dezer verspilling is juist in tijden van oorlog, dus van dreigende schaarschte, meer noodzakelijk dan ooit. Systematisch moeten alle mogelijkheden van grooter doelmatigheid, waarvan de verwerking van afval er één is, worden nagezocht. Ongetwijfeld zal dit voor bepaalde bedrijfstakken reeds in vérgaande mate gebeurd zijn. Wij wijzen hier b.v. op datgene, wat in de industrieën van alcoholhoudende dranken op dit gebied reeds bereikt blijkt te zijn. Het is algemeen bekend, dat de grootindustrie haar kans op voortbestaan onder ongunstige prijsverhoudingen mede te danken heeft gehad aan de systematische verwerking van afvalstoffen tot nevenproduct. Te weinig is omtrent de kansen, welke ons land op dit gebied nog bezit, echter bekend. Hier evenwel zullen slechts diepgaande onderzoekingen gunstige resultaten kunnen voortbrengen, en dat eerst op langen termijn.

B. NEDERLAND. — Het luisteren naar buitenlandsche radiostations. - Verbodsbepalingen. —

Afgekondigd is een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied ter bescherming van de Nederlandsche bevolking tegen onjuiste berichten.

Deze verordening luidt:

Paragraaf 1: Door middel van de radio mogen slechts uitzendingen beluisterd worden, die uitgezonden worden:
1°. door zenders binnen het door de Duitsche weermacht bezette Nederlandsche gebied;

2°. door zenders binnen het Groot-Duitsche rijk met inbegrip van het protectoraat Bohemen en Moravië, alsmede van het gouvernement-generaal voor het bezette Poolsche gebied;
3°. door zenders, die aangesloten zijn op een van de onder nummers 1 en 2 genoemde zenders.

Paragraaf 2. (1) Hij, die een anderen, dan de in paragraaf 1 opgesomde zenders opzettelijk beluistert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 2 jaar en met geldboete van ten hoogste 100.000 gulden of met een van deze straffen. In bijzondere ernstige gevallen kan gevangenisstraf van ten hoogste 10 jaar en een geldboete van onbeperkte hoogte of één van deze straffen uitgesproken worden.
(2) De gebezigde ontvangtoestellen moeten in elk geval verbeurdverklaard worden.
(3) Hij, die berichten, die hij, direct of indirect, door een, ingevolge alinea 1, verboden handeling verkregen heeft, opzettelijk verspreidt, valt eveneens onder de strafbepalingen van alinea 1.
(4) Handelingen, in alinea 1 of 3 genoemd, worden als misdrijf beschouwd.

Paragraaf 3. (1) De strafvervolging op grond van paragraaf 2 heeft slechts plaats op bevel van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied.
(2) Het bevel ingevolge alinea 1 is aan geen termijn gebonden; het kan zich bepalen tot bepaalde personen.

Paragraaf 4. Deze verordening treedt in werking op den dag van afkondiging, 4 Juli. (Verordeningenblad No. 9, 6 Juli 1940)

A. **NEDERLAND. — Verbeurdverklaring van vermogens van hen, die een streven tegen Duitschland bevorderen of bevorderd hebben. —**
Een afgekondigde verordening van den Rijkscommissaris betreffende het verbeurdverklaren van vermogens luidt:

Par. 1. (1) Het vermogen van personen of vereenigingen, die een streven, dat gericht is tegen het Duitsche volk of het rijk bevorderd hebben, bevorderen of van wie mag worden aangenomen, dat zij zulk een streven in de toekomst zullen bevorderen, kan geheel of ten deele verbeurdverklaard worden.
(2) Hetzelfde geldt voor goederen en rechten, die ter bevordering van het in alinea 1 genoemde streven gediend hebben, dienen of geschikt zijn om te dienen.

Par. 2. (1) De organen der Duitsche veiligheidspolitie kunnen, ter voorbereiding van de verbeurdverklaring, een vermogen, een goed of een recht voorloopig inbeslagnemen. De inbeslagneming geschiedt door openbare bekendmaking of door schriftelijke mededeeling aan den eigenaar van het vermogen, den directen bezitter van het goed of den eigenaar van het recht.
(2) De organen der Duitsche veiligheidspolitie kunnen tegelijk met of na de inbeslagneming een voorloopigen beheerder voor het inbeslaggenomen vermogen, het inbeslaggenomen goed of het inbeslaggenomen recht, aanstellen. De voorloopige beheerder kan de gewone, in het kader van een behoorlijk beheer passende maatregelen nemen.
(3) Door de inbeslagneming verliezen de in alinea 1, tweede zin, genoemde personen de bevoegdheid om over het inbeslaggenomene zonder goedkeuring van het orgaan, dat de inbeslagneming heeft bepaald, of in het geval, dat een voorloopige beheerder aangesteld is, van den voorloopigen beheerder, te beschikken.
(4) Wanneer van een inbeslaggenomen goed of van een inbeslaggenomen recht in een openbaar register ten behoeve van het rechtsverkeer aanteekening wordt gehouden, moet de inbeslagneming op eisch van het orgaan, dat de inbeslagneming heeft bepaald, of in het geval dat een voorloopige beheerder is aangesteld, van den voorloopigen beheerder, terstond kosteloos in het register worden aangeteekend.
(5) Een inbeslaggenomen goed of een inbeslaggenomen recht kan niet te goeder trouw verkregen worden, wanneer ten aanzien daarvan een aanteekening, als in alinea 4 vermeld, bestaat of de inbeslagneming openbaar bekend is gemaakt.
(6) De inbeslagneming moet worden opgeheven, wanneer zij naar het oordeel van het orgaan, dat de inbeslagneming bepaald heeft, met het oog op de omstandigheden van het geval, noodeloos of onmogelijk is geworden. De opheffing van de inbeslagneming geschiedt op dezelfde wijze, als waarop de inbeslagneming is geschied (alinea 1, tweede zin). Is een aanteekening, aangeduid in alinea 4, geschied, dan moet deze terstond kosteloos worden doorgehaald.

Par. 3. Bevindt zich een goed op het tijdstip van de inbeslagneming daarvan niet in het daadwerkelijk bezit van den eigenaar, dan kan het niet verbeurdverklaard worden, wanneer de eigenaar binnen één maand aan den hoogeren S.S.- en politieleider, of in het geval, dat een voorloopige beheerder is aangesteld, aan dezen, van zijn recht kennis geeft, tenzij de eigenaar de bedoeling heeft gehad om door de overgave van het goed het in par. 1 genoemde streven te bevorderen.
Par. 4. (1) De verbeurdverklaring geschiedt bij beschikking van den rijkscommissaris of van de door hem aangewezen instanties, de verbeurdverklaring wordt van kracht door de openbare bekendmaking of door de mededeeling daarvan aan den betrokkene. Par. 2, alinea 4, vindt overeenkomstige toepassing.
(2) Het verbeurdverklaarde wordt aangewend voor doeleinden van algemeen belang in het bezette Nederlandsche gebied. De Rijkscommissaris vaardigt ten aanzien hiervan bijzondere voorschriften uit.

Par. 5. Vereenigingen van personen, van welke vereenigingen het vermogen wordt verbeurdverklaard, zijn ontbonden. Liquidatie heeft niet plaats.

Par. 6. (1) De aansprakelijkheid voor de schulden van den eigenaar van een verbeurdverklaard vermogen en voor de verplichtingen, die aan verbeurdverklaarde goederen en rechten verbonden zijn, blijft bestaan, voor zoover deze door de hoegrootheid van het vermogen of door de verkoopwaarde der goederen en rechten gedekt zijn. Rechten op verbeurdverklaarde zaken blijven bestaan.
(2) In het geval dat de schulden de baten overtreffen, moet het verbeurdverklaarde overeenkomstig het geldende Nederlandsche faillissementsrecht onder de, ingevolge alinea 1 rechthebbende schuldeischers worden verdeeld.

Par. 7. Deze verordening treedt in werking op den dag van haar afkondiging (4 Juli). (Verordeningenblad No. 9, 6 Juli '40)

B. **NEDERLAND. — Bekendmaking van den generaal der vliegers Fr. Christiansen, bevelhebber in de Nederlanden - De Nederlandsche houding in dezen tijd. —**
De bevelhebber van de weermacht in de Nederlanden, generaal der vliegers Fr. Christiansen, maakt op 6 Juli bekend:
Er is misbruik gemaakt van de in de geschiedenis zonder voorbeeld zijnde lankmoedigheid en grootmoedigheid, waarmede de Führer den soldaten van een vijandelijke weermacht vrije beweging heeft toegestaan en de demobilisatie ten uitvoer liet brengen, in plaats van hen in gevangenschap te laten wegvoeren.
Indien krijgsgevangene Nederlandsche militairen niet in staat zijn, de hun toegestane vrijheid te waardeeren, dan ligt daarin een smakeloos gebrek aan discipline jegens de bezettingsmogendheid, die het Nederlandsche leger weinig eer aan doet.
Generaal Winkelman heeft nagelaten hiertegen op te treden en daardoor bewezen, dat hij zijn positie en den toestand niet zoo heeft opgevat, als ieder, die nuchter denkt, moest verwachten.
Hij is daarom, zooals reeds is medegedeeld, ontheven van zijn functie als opperbevelhebber der zich in demobilisatie bevindende Nederlandsche land- en zeemacht en in krijgsgevangenschap gebracht.
Bovendien hebben de voorvallen van den laatsten tijd en in het bijzonder de gebeurtenissen der laatste dagen mij aangetoond, dat talrijke Nederlanders niet meer weten, of ook niet willen weten, in welken ondubbelzinnigen toestand zij zich bevinden na de neutraliteitsschennis door hun vroegere regeering en de overwinning der Duitsche wapenen.
Ik beperk mij er toe, deze houding te kenteekenen door enkele voorbeelden, die hier volgen, om eens en vooral grove en gevaarlijke vergissingen onmogelijk te maken:
Uit het karakter van talrijke Engelsche bombardementen kan onomstootelijk worden opgemaakt, dat zij berusten op inlichtingen van Nederlandsche zijde.
Ik wensch er geen twijfel over te laten bestaan, dat een dergelijke handelwijze met alle middelen, waarover de Duitsche organen beschikken, zal worden opgehelderd en volgens de Duitsche landsverraadwetten, welke voor den oorlog verscherpt zijn, zal worden gestraft.
Deze wetten treffen ook degenen, die een dergelijke handelwijze opzettelijk niet aangeven of daarbij zelfs hulp verleenen. Dat geldt ook voor handelingen tegen de belangen der Duitsche weermacht als zoodanig en tegen instellingen van verkeer, bedrijf en industrie.
Verder moeten de Nederlanders van het volgende nota nemen: wie een mogendheid, die met Duitschland in oorlog is, in eenigen vorm voordeelen ver-

schaft, berichten doet toekomen of op andere wijze bevoordeelt, brengt tegelijkertijd het leven en den eigendom van zijn eigen volksgenooten in gevaar en benadeelt deze.

2. Tot de dwaze menschen van deze soort behoort ook hij, die uiting geeft aan een gezindheid, welke de gerechtvaardigde trots van den Duitschen soldaat en van den Duitschen mensch kwetst. Als bevelhebber der weermacht in de Nederlanden beschouw ik een dergelijke houding als een teeken, dat de Duitsche maatregelen tot beveiliging van en het bewaren van de rust in de Nederlanden niet begrepen zijn of dat men ze niet wil begrijpen. Als dergelijke gevallen noem ik onder anderen de volgende:

a. de veelvuldige overtreding van den bevolen groetplicht tegenover leden van de Duitsche weermacht door geüniformeerde leden van de zich in demobilisatie bevindende Nederlandsche land- en zeemacht. Ik herinner er aan, dat de bevrijding uit de krijgsgevangenschap, die berust op de voorzorgen en de welwillendheid van den Führer, door mij op ieder oogenblik ongedaan kan worden gemaakt en ongedaan zal worden gemaakt voor ieder, die zich in het vervolg aan zijn groetplicht onttrekt of zich van dien plicht slordig kwijt. Voor het brengen van den groet wordt de Duitsche maatstaf aangelegd, die er van uitgaat, dat hij, die de discipline overtreedt, ook niet verdient een goed strijder te worden genoemd.

b. hij, die — of hij soldaat of burger is — het aanzien van Duitsche soldaten of gezagdragers schaadt, of tekort schiet in zijn achting voor de Duitsche symbolen, zal voortaan streng ter verantwoording worden geroepen.

Handtastelijkheden tegen leden der Duitsche weermacht worden eventueel met den dood gestraft.

Ik waarschuw verder voor elke demonstratie voor de vroegere Nederlandsche regeering of leden daarvan. De Duitsche weermacht heeft Nederland moeten bezetten, omdat de vroegere Nederlandsche regeering neutraliteitsschennis heeft begaan.

Ik wensch, dat dit niet wordt vergeten.

Den Haag, 6 Juli 1940.

De bevelhebber der weermacht in de Nederlanden,
CHRISTIANSEN,
generaal der vliegers.

(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Gen. Christiansen 4240 A)**

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — Geheime documenten in Frankrijk gevonden. - Politieke stukken van Franschen Generalen Staf. —**

Berlijn, 3 Juli. (D.N.B.) — Naar officieel wordt medegedeeld, heeft een Duitsche propaganda-afdeeling in het kleine stadje La Charité aan de Loire in een half vernielde trein de geheime politieke documenten van den Franschen generalen staf aangetroffen.

De hier gevonden documenten zijn, volgens deze officieele mededeeling van zulk een groote beteekenis, dat alleen reeds de publicatie er van beschouwd moet worden als de grootste sensatie van dezen aard. Zij onthullen met een duidelijkheid, welke zonder weerga is, de Engelsche en Fransche plannen tot uitbreiding van den oorlog. Als gevolg van de eigen zwakheid en uit gebrek aan offervaardigheid van Engeland en Frankrijk moesten de kleine volken van Europa systematisch naar de slachtbank worden geleid.

Men wilde Duitschland op twee manieren onderwerpen: ten eerste door het afsnijden van de Zweedsche ertsmijnen of door de verwoesting daarvan en vervolgens door de verwoesting van de Roemeensche en de Russische olievelden van Bakoe en Batoem; ten tweede door Scandinavië in den oorlog tegen Duitschland mee te sleuren, waardoor men over 10 divisies tegen Duitschland de beschikking zou krijgen en door ook Roemenië, Turkije, Griekenland en Joego-Slavië in den oorlog te betrekken, waardoor men hoopte ongeveer 100 divisies tegen Duitschland op de been te brengen. Dit noemde men de strategie van het „front d'usure" (het uitputtingsfront) tegen het Duitsche leger. Reeds lang was deze strategie een uitgemaakte zaak. De onbekwaamheid en de besluiteloosheid van de vijandelijke leiding en het bliksemsnelle toeslaan van het Duitsche leger heeft deze plannen verijdeld.

Generaal Gamelin heeft in een brief van 12 Mei, die ook is gevonden, de strengste orders gegeven voor het geheimhouden van deze documenten. Want — zoo schreef hij — „indien een der documenten den vijand in handen zou vallen, zou dat alleen al aan het Duitsche opperbevel een politiek wapen verschaffen, dat tegen de geallieerden zou worden gebruikt."

Het ministerie van buitenlandsche zaken zal in een witboek een overzicht van deze documenten geven. Met het oog op de buitengewone beteekenis is echter reeds vóór het verschijnen van het witboek een aanvang gemaakt met de geleidelijke publicatie van deze documenten. (Alg. Handelsblad)

B. **NEDERLAND. — Wederopbouw - Uiteenzetting van dr. ir. J. A. Ringers, Regeeringscommissaris voor den wederopbouw. —**

Het wederopbouwwerk grijpt zoowel door zijn omvang als door den aard van de daarbij betrokken problemen diep in het geheel van onze maatschappelijke structuur in. De vraagstukken, welke zich hierbij voordoen, zijn van verschillenden aard. Men zou globaal kunnen zeggen: de zaak heeft een technischen, een financieelen en een materieel-economischen kant; ten slotte doen zich daarbij ook vraagstukken voor, welke verband houden met de organisatie van den arbeid. Men kan deze zaken niet van elkaar scheiden.

Van dit wederopbouwwerk, in zijn onderdeelen beschouwd, en als organisch-geheel gezien, heeft in een persconferentie te 's-Gravenhage dr. ir. J. A. Ringers, Regeeringscommissaris voor den Wederopbouw, op 6 Juli een belangwekkende uiteenzetting gegeven. Van de *f* 240 millioen werken, die vóór 10 Mei onderhanden waren, zullen 95% doorgaan.

De Regeeringscommissaris deed de belangrijke mededeeling, dat, in afwachting van een nadere regeling en behoudens de nog te verleenen goedkeuring van den Rijkscommissaris, een tegemoetkoming in de geleden oorlogsschade ten bedrage van de eerste 10.000 gulden zal worden verleend.

(Alg. Handelsblad - De Telegraaf)
(Vor. ber. Regeer.comm. Ringers 4233 B)

C. **DENEMARKEN EN DE OORLOG 1940. — Wijziging van het kabinet-Stauning. —**

Kopenhagen, 5 Juli. (D.N.B.) — De wijziging in de Deensche regeering, die tegelijkertijd met het samengaan van de groote partijen in den Rijksdag is aangekondigd, is hedenmiddag tot stand gekomen. Het aantal leden is van 18 op 12 verminderd.

Nieuw is de functie van plaatsvervangend minister van Buitenlandsche Zaken. Hiermee is het tot dusver adviseerend lid der regeering, de Venstre-afgevaardigde Krag, belast. In het kabinet is Knud Kristensen (Venstre) als minister van Binnenlandsche Zaken opgenomen. Hij is de eenige nieuwe minister, die tot dusver nog van geen regeering deel heeft uitgemaakt. Een vijftal ministers, waaronder 4 sociaal-democraten, is afgetreden, terwijl eenige ministers hun portefeuille hebben gewisseld. De leden der oppositie, die vroeger slechts adviseerend minister waren, hebben thans allen een portefeuille gekregen. Verder is het kabinet-Stauning niet veranderd. In het nieuwe kabinet zijn de sociaal-democraten vertegenwoordigd met 5, de radicalen met 2, de „Venstre"-partij met 3 en de conservatieven met 2 ministers. (Telegraaf)

(Vor. ber. Aaneensl. Partijen 4284 E; Kabinet-Stauning 4208 B)

D. **NEDERLAND. — De toekomst van onzen landbouw. —**

's-Gravenhage, 5 Juli. — De commissaris-generaal voor Economische Zaken en Financiën, minister Fischböck, en de landbouw-deskundige van den staf van den rijkscommissaris, Bauernführer Graf Grothe, hebben hedenmiddag in het kader van de dagelijksche persconferenties in het gebouw van het rijkscommissariaat aan den Kneuterdijk, waar de heer Janke en zijn staf sedert verleden week gevestigd zijn, een uiteenzetting gegeven betreffende de positie van den Nederlandschen landbouw en de maatregelen, welke genomen zijn en nog genomen zullen worden met het oog op de reorganisatie en den opbouw van land- en tuinbouw hier te lande.

Nadat minister Fischböck een korte inleiding had gehouden, waarin hij er op wees, dat de te nemen maatregelen grooten invloed zullen hebben op Nederlands economische positie, zoowel wat betreft de productie als den verkoop en het verbruik, heeft Graf Grothe o.a. betoogd, dat de rijkscommissaris bij de aanvaarding van zijn ambt in Nederland een landbouw aantrof, welke een harden strijd moest voeren voor den afzet van zijn veredelingsproducten.
Sedert vele jaren moest geregeld een gedeelte van de tuinbouwproducten worden vernietigd. Door het aanknoopen van de hechte banden op economisch gebied met het Groot-Duitsche Rijk zal dit voortaan kunnen worden voorkomen. Het Duitsche rijk zal voortaan voor dezen afzet zorgen en het geheele overschot van Nederlands agrarische productie opnemen. Ondanks de groote transportmoeilijkheden heeft de Duitsche markt, behalve de hoeveelheden, die tot dusver uit Nederland werden betrokken, thans het vroeger naar Engeland geëxporteerde deel der groentenproductie kunnen opnemen en daarenboven zelfs de anders aan de vernietiging prijs gegeven onverkoopbare hoeveelheden afgenomen, waarbij zelfs prijzen zijn betaald welke hooger waren dan in de voorgaande jaren. (Telegraaf)

(Vor. ber. Comm.-gen. Fischböck 4252 A)

A. NEDERLAND. — Steenkolen. - In- en Uitvoer 1939. —

Invoer van steenkolen in tons.

	Industriekolen		Huisbrandkolen	
	1938	1939	1938	1939
Duitschland .	3.200.972	3.457.514	220.947	238.586
België . . .	291.255	363.206	179.457	233.387
Engeland . .	546.536	1.096.001	187.993	175.403
Polen . . .	286.985	308.024	—	—
Frankrijk . .	85	——	277	973
Rusland . .	——	——	529	1.899
Buiten Europa	——	——	—	5.844

De invoer van cokes en steenkoolbriketten beliep in 1939 resp. 369.844 en 353.301 ton. Hiervan was afkomstig uit Duitschland 337.781 ton cokes en 315.735 ton steenkoolbriketten en uit België resp. 28.719 ton en 37.566 ton.

Export in tons.

	Kolen	Cokes	Briketten
Duitschland	679.426	289.249	116.897
België	768.225	451.955	74.462
Engeland	100	——	——
Frankrijk	807.548	765.458	43.114
Finland	3.627	13.988	——
Noorwegen	4.776	112.668	——
Zweden	11.597	541.795	——
Italië	113.645	——	——
Portugal	3.310	457	——
Zwitserland	223.493	123.243	77.181
Algerië	200	——	——
Egypte	6.678	——	——
Syrië	105	——	——
Curaçao	440	——	——
Argentinië	107.352	563	——
Suriname	1.012	——	——
Britsch Malakka . .	——	98	——
Ned.-Indië	——	212	——
Tunis	——	——	1.555

(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Productie 3945 A)**

B. NEDERLAND. — Verordening betreffende het verduisteren. —

's-Gravenhage, 6 Juli. — Het Verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied (no. 9) bevat o.a. een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende het verduisteren.
Deze verordening luidt o.a. als volgt:

Par. 1. Het verduisteren geschiedt ten behoeve van de verdediging van het land en van de bescherming van het leven en den eigendom der burgerbevolking tegen luchtaanvallen voor den duur van den oorlog.
Par. 2. De eigenaar is in beginsel verantwoordelijk voor het verduisteren.

(Verordeningenblad No. 9, 6 Juli 1940)

C. CHINA. — Conflict met Japan - Drie jaar oorlog in China - Japansche en Chineesche verklaring. —

Tokio, 8 Juli (D.N.B.) — Japan herdacht op 7 Juli den derden verjaardag van het incident bij de Marco Polo-brug te Sjanghai, dat de onmiddellijke aanleiding werd van den Chineesch-Japanschen oorlog.
De minister van Oorlog Hata, heeft in verband met deze herdenking een radiorede gehouden, waarbij hij o.a. zeide, dat Japan trouw blijft aan zijn niet-inmengingspolitiek tegenover den Europeeschen oorlog.
Het resultaat van den Japanschen opmarsch in China is, zoo ging de minister verder, dat de regeering van Tsjang Kai Sjek is gedaald tot een provinciaal bestuur. Zijn regime kon slechts blijven bestaan, zoolang het door derde mogendheden werd ondersteund.
Het resultaat van het Japansche streven zal de ineenstorting zijn van het Tsjoengking-regime.
Ten aanzien van het Europeesche conflict heeft Japan zijn politiek, welke uitsluitend er op gericht is het conflict in China tot een goed einde te brengen, duidelijk omlijnd. In het teeken van deze politiek volhardt het bij zijn principieele houding, zich buiten het conflict te houden.
Naar aanleiding van den derden verjaardag van het uitbreken van den oorlog met China publiceert het Japansche hoofdkwartier een overzicht, waaruit blijkt, dat de Japansche frontlijnen zich over meer dan 2850 mijlen uitstrekken.
Het door de Japansche strijdkrachten bezette gebied omvat 1.6 millioen vierkante kilometer of 2.4 maal het gebied van het geheele Japansche imperium of zestien procent van de totale oppervlakte van China.
Maarschalk Tsjang Kai Sjek heeft op 7 Juli eveneens een verklaring afgelegd, waarin hij zeide vastbesloten te zijn den strijd voort te zetten, totdat de vijand zijn agressieve politiek laat varen en zijn strijdkrachten van het Chineesche grondgebied terugtrekt.
(De Tijd) **(Vor. ber. Tweede verjaardag 3867 A; Chin.-Jap. Conflict 4283 D)**

D. NEDERLAND. — Militaire uniformen. - Verboden voor hen, die niet meer in dienst zijn. —

's-Gravenhage, 8 Juli. — De weermachtsbevelhebber in Nederland, de generaal der luchtmacht Christiansen, heeft het volgende bepaald:
Aan alle officieren, onderofficieren en manschappen, beroepsmilitairen en niet-beroepsmilitairen der Nederlandsche weermacht, die uit den militairen dienst zijn ontslagen, op pensioen, non-activiteit of wachtgeld zijn gesteld of met groot verlof zijn vertrokken en die niet in de hier beneden (onder a en b) opgenoemde diensten werkzaam zijn, is van 16 Juli 1940 af het dragen van de militaire uniform verboden.
Voor zoover de militaire uniformen en uitrustingstukken geen privé-eigendom zijn, zal over de terugvordering daarvan nog een bevel worden gegeven.
Wie van de bovengenoemde officieren, onderofficieren en manschappen na 15 Juli 1940 nog in militaire uniform wordt aangetroffen, is strafbaar.
Na 15 Juli 1940 zijn tot het dragen van de militaire uniform slechts gerechtigd:
a) officieren, onderofficieren en manschappen, die tot de mobilisatie-organen van de Nederlandsche weermacht, resp. tot de afzonderlijke onderdeelen behooren. Bovendien is het officieren, die als rechters in militaire gerechten fungeeren, geoorloofd voor den duur der zittingen uniform te dragen;
b) officieren, onderofficieren en manschappen van den Opbouwdienst.
Hun uniform moet het onderscheidingsteeken van den Opbouwdienst dragen;

c) slechts onder a) en b) vallende officieren zijn na 15 Juli 1940 nog gerechtigd het zijdgeweer te dragen. (A. N. P.)
(Vor. ber. Demobilisatie Ned. weermacht 4236 A)

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — Rijkskanselier Hitler's intocht te Berlijn. —**
Berlijn, 6 Juli (D.N.B.) — De Führer is te 15 uur in de rijkshoofdstad aangekomen. Daarmede keerde hij voor het eerst, sedert hij op 10 Mei de leiding van de operaties aan het front op zich had genomen, naar Berlijn terug.
Te zijner verwelkoming waren aanwezig generaal-veldmaarschalk Göring, generaal von Brauchitsch, admiraal Räder, de plaatsvervanger van den Führer, rijksminister Rudolf Hess, de gouwleider van Groot-Berlijn, rijksminister dr. Goebbels en met hen de hoogste vertegenwoordigers van weermacht, staat en partij.
De bevolking van Berlijn brak, toen zij den Führer zag, in een geestdriftig gejubel uit en vergezelde hem op zijn weg langs de met bloemen bezaaide straten met stormachtige ovaties van vreugde en dankbaarheid. Toen de Führer aankwam, begonnen alle kerkklokken van Groot-Berlijn te luiden.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Rijkskanselier Hitler 4266)**

B. **GROOT-DUITSCHLAND. — Onderhoud tusschen Rijkskanselier Hitler en Graaf Ciano, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken. —**
Berlijn, 7 Juli (D.N.B.) — Officieel wordt in een communiqué medegedeeld:
De Führer ontving 7 Juli in tegenwoordigheid van den Rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, den koninklijk Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, voor een langdurige bespreking. De koninklijk Italiaansche ambassadeur te Berlijn, Alfieri, en de Duitsche ambassadeur te Rome, von Mackensen, waren bij de ontvangst tegenwoordig. (Telegraaf)

Rome, 9 Juli. (D.N.B.) — De besprekingen, welke graaf Ciano op 7 Juli te Berlijn is begonnen en die hij dezer dagen zal voortzetten, betreffen, naar in politieke kringen verluidt, in hoofdzaak de militaire en politieke voortzetting van den oorlog tegen Engeland.
Het ligt voor de hand, dat thans, nu de militaire gebeurtenissen tijdelijk ietwat op den achtergrond zijn gekomen, de as-mogendheden van gedachten wisselen over de nieuwe organisatie van Europa.
(Alg. Handelsblad)
(V. b. Oorlogsverkl. aan Engeland en Frankr. 4254 A)

C. **GROOT-DUITSCHLAND. — De Duitsch-Russische betrekkingen - Procedure tot regeling van grensgeschillen bij overeenkomst vastgesteld. —**
Berlijn, 15 Juni (D.N.B.) — Op 10 Juni 1940 is te Moskou een overeenkomst tusschen het Duitsche Rijk en de Sovjet-Unie onderteekend over de procedure tot regeling van geschillen en incidenten aan de staatsgrens, welke door het Duitsch—Sovjet-Russische vriendschaps- en grensverdrag van 28 September was vastgelegd.
De onderhandelingen werden in vriendschappelijken geest gevoerd en in den loop van een maand met succes beëindigd. Het accoord is van Duitsche zijde onderteekend door den gezant, Reinhold Saucken en van Russische zijde door Alexander Michailowitsj Alexandrof. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Grensregeling, kaartje 3975)

D. **NEDERLAND. — Beurs-heropening. —**
's-Gravenhage, 8 Juli. — De wnd. secretaris-generaal wnd. hoofd van het departement van Financiën, deelt mede, dat de beurzen voor den geld- en fondsenhandel op Maandag 15 Juli 1940 worden heropend.
(Alg. Handelsblad)

E. **ROTTERDAM. — Vijf jaar geen nieuwe vestigingen. —**
Rotterdam, 26 Juni. — Ten einde de Rotterdamsche zakenlieden, die thans een moeilijken tijd doormaken te vrijwaren voor concurrentie van buiten de stad gevestigde ondernemingen, stellen B. en W. den raad voor een verordening goed te keuren, waarbij het aan personen en ondernemingen, die niet op 9 Mei jl. te Rotterdam gevestigd waren, voor een termijn van vijf jaar verboden zal zijn te Rotterdam een beroep of bedrijf uit te oefenen. De Kamer van Koophandel zal hierbij van advies dienen. De verordening zal onmiddellijk na afkondiging in werking treden. Overtreding van het verbod zal worden gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of een geldboete van ten hoogste driehonderd gulden. Met het opsporen van overtredingen zijn belast de gemeente-politie en de daartoe aangewezen ambtenaren van den gemeentelijken technischen dienst, die vrijen toegang zullen hebben tot alle plaatsen, waar een beroep of bedrijf wordt uitgeoefend of waar een filiaal of bijkantoor van een zaak gevestigd is.
(N. Rott. Crt.)

F. **ROTTERDAM. — Schade-enquête-commissie geïnstalleerd. —**
In het stadhuis te Rotterdam is op 5 Juli de Schade-Enquête-Commissie Rotterdam door ir. W. H. van Leeuwen, voorzitter van de Commissie Oorlogsschade geïnstalleerd. (N. Rott. Crt.)

G. **NEDERLAND. — Boekenproductie. - 1938-1939. —**

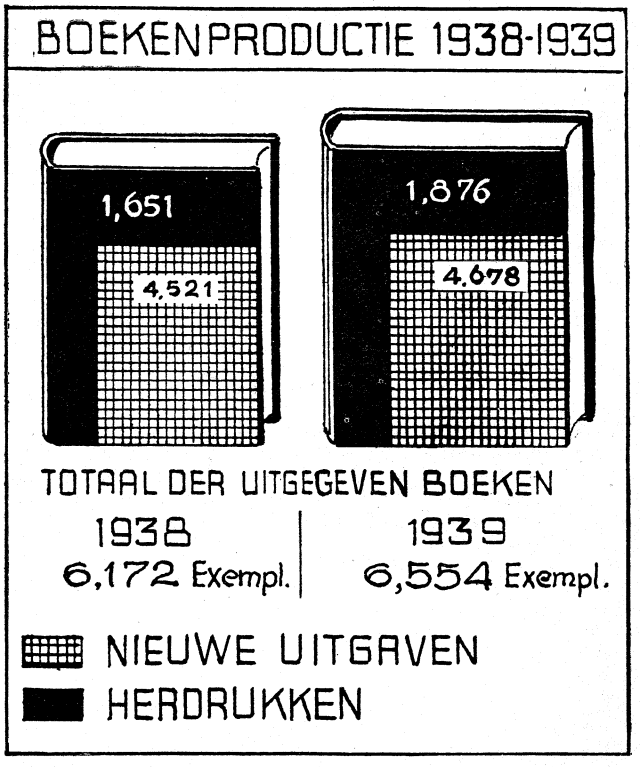

(Overname zonder bronvermelding verboden)

H. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — De Gaulle veroordeeld. - Zetel der regeering en van het parlement te Vichy. - Grondwetsherziening. —**
De Gaulle veroordeeld.
Genève, 7 Juli (D.N.B.). — De krijgsraad van het zeventiende district, dat in Toulon is gevestigd, heeft den vroegeren generaal De Gaulle (die te Londen verblijf houdt) tot vier jaar gevangenisstraf en honderd francs boete veroordeeld wegens ongehoorzaamheid en het opruien van militaire personen tot ongehoorzaamheid.

Fransche regeering definitief te Vichy.
Bern, 4 Juli (D.N.B.). — Volgens berichten uit Frankrijk is Vichy, dat oorspronkelijk slechts het centrum van het parlement zou worden, thans definitief de zetel der Fransche regeering geworden. Behalve de president der republiek hebben zich, naar de Fransche bladen melden, thans ook de meeste ministeries daar gevestigd.
Grondwetsherziening.
Bern, 9 Juli. (D.N.B.). — Uit Vichy wordt gemeld, dat de Senaat met 225 stemmen tegen 1 stem het regeeringsvoorstel betreffende het beginsel der grondwetsherziening heeft aangenomen.
De plaatsvervangende minister-president Laval heeft het ontwerp-voorstel ingediend. Dit luidt als volgt: „De Nationale Vergadering verleent aan de regeering der republiek onder handteekening en gezag van Maarschalk Pétain, voorzitter van den ministerraad, alle volmachten tot het uitvaardigen van de nieuwe grondwet van den Franschen staat. Deze grondwet moet de rechten van den arbeid, van het gezin en van het vaderland waarborgen. Zij zal door de vergadering worden geratificeerd".
Op 9 Juli is de Fransche Nationale Vergadering te Vichy bijeengekomen en heeft met 569 tegen 80 stemmen de regeering-Pétain machtiging verleend tot tot uitwerking van een nieuwe Grondwet.
(N. Rott. Crt. - Telegraaf - Alg. Handelsblad)

A. **NEDERLAND. — Van demobilisatie tot wederopbouw. - Leider van den opbouwdienst majoor J. N. Breunese. —**
Het A. N. P. meldt (27 Juni):
Volgens de bepalingen van de wapenstilstandsovereenkomst zou het geheele beroepspersoneel van de Nederlandsche weermacht eigenlijk nog als krijgsgevangen moeten worden beschouwd en derhalve in krijgsgevangenenkampen moeten zijn ondergebracht. De Führer echter heeft met ruimhartigheid anders beschikt en ter uitvoering van deze beschikking heeft de Duitsche commissaris voor de demobilisatie van het Nederlandsche leger thans richtlijnen uitgegeven, die beoogen de krachten van de Nederlandsche beroepsmilitairen zooveel mogelijk in dienst van den wederopbouw van het land te stellen.
Als leider van den in te stellen Opbouwdienst zal optreden majoor J. N. Breunese, o.a. bekend door zijn leiding van de jaarlijksche vierdaagsche afstandsmarschen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Demobilisatie 4290 D)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Willkie, candidaat voor presidentschap. - Verhooging van de belastingen. - Begrootingstekort. - Stimson's benoeming goedgekeurd. - President Roosevelt en de Monroeleer. - Marine bestelt 45 oorlogsschepen. —**
Willkie candidaat voor presidentschap.
Philadelphia, 28 Juni (D.N.B.). — Directeur-generaal Wendell Willkie is op den partijdag der republikeinsche partij met 594 van de 1000 stemmen benoemd tot republikeinsch candidaat voor het presidentschap.
De aanwijzing van Willkie tot republikeinsch candidaat voor het presidentschap is geschied bij de zestiende stemming en wel in hoofdzaak ten koste van candidaten, die weinig vooruitzichten hadden. Alleen senator Taft was in den eindstrijd een gevaarlijk tegenstander voor Willkie. Nadat het resultaat vaststond, hebben de deelnemers aan den republikeinschen partijdag onder grooten bijval een besluit aangenomen, waarin werd vastgelegd, dat de aanwijzing van Willkie eenstemmig tot stand is gekomen.
Willkie, die directeur-generaal is van een electriciteitsfabriek, 48 jaar oud, heeft onmiddellijk, nadat hij was aangewezen, verklaard, dat hij alles zal doen om de Amerikaansche welvaart en de nationale eenheid te herstellen en de landsverdediging te volmaken.

Verhooging van de belastingen.
Washington, 26 Juni (Reuter). President Roosevelt heeft een wetsontwerp geteekend, dat voorziet in een verhooging der belastingen met een totaal bedrag van 4702 millioen dollar.
(Vor. ber. Belastingen 3841 D)

Begrootingstekort.
Washington, 30 Juni. (D.N.B.). — Het vandaag geëindigde begrootingsjaar is gesloten met het geweldige tekort van 3700 millioen dollar. De totale uitgaven in dit jaar bedroegen het recordbedrag van 9600 millioen dollar, terwijl de totale inkomsten 5900 millioen dollar bedroegen.
(Vor. ber. Begrooting 4084 C)

Stimson's benoeming goedgekeurd.
Washington, 2 Juli. (D.N.B.). — De militaire commissie van den Senaat heeft met 14 tegen 3 stemmen de benoeming van Stimson tot minister van Oorlog goedgekeurd. **(V. b. Benoem. Stimson 4263 A)**

President Roosevelt en de Monroe-leer.
Roosevelt heeft zijn secretaris Early op de persconferentie het voorstel laten lanceeren, Europa en Azië het principe van de Monroeleer als „gulden middenweg" te laten aannemen, teneinde tot een overeenkomst betreffende de verdeeling van de territoriale bezittingen der overwonnen naties te geraken. Roosevelt neemt, naar Early verklaarde, het standpunt in, dat de Europeesche, Aziatische en Amerikaansche naties voor het waarborgen van haar belangen en invloedssferen bijeen moeten komen, teneinde haar vraagstukken betreffende de territoriale bezittingen onder elkaar op te lossen, „in plaats van den overwinnaar te veroorloven, deze beslissingen te nemen".
Roosevelt stemt in met de interpretatie van Hull van de Monroeleer, dat de Vereenigde Staten, indien Duitschland rechtsaanspraken op Fransche, Engelsche of Nederlandsche territoriale bezittingen op het Westelijk halfrond zou laten gelden, geen aanstalten zouden maken deze gebieden te annexeeren.
Alle Amerikaansche naties zouden veeleer opgeroepen worden om te beslissen, of dergelijke bezittingen onder een mandaat gesteld of onder een soort bescherming genomen zouden moeten worden, tot het tijdstip, waarop zij aan de „rechtmatige" bezitters teruggegeven zouden kunnen worden. Roosevelt is van meening, dat de volken van Europa en Azië een regeling moeten treffen. (D. N. B.)
(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4258 A)

Marine bestelt 45 oorlogsschepen.
Washington, 1 Juli. (D.N.B.). — Het ministerie van marine heeft heden weer orders geplaatst voor den bouw van 45 nieuwe oorlogsschepen, t.w. 11 kruisers, 20 torpedojagers, 13 duikbooten en een moederschip voor watervliegtuigen. Het totale tonnage dezer schepen bedraagt 193.000 ton. De kosten bedragen in totaal $ 500 millioen.
Op grond van een door Roosevelt onderteekende wet kan de president in tijden van een door hem zelf geproclameerden noodtoestand den werktijd op de scheepswerven tot meer dan 48 uur per week verhoogen. (Het Vaderland - De Tijd - N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Marinecrediet 4253 F)

C. **GROOT-DUITSCHLAND. — Rede van Rijksleider Rosenberg. - „Het Germaansche gebied in één hand". —**
Berlijn, 9 Juli (D.N.B.). — Rijksleider Rosenberg heeft op 9 Juli voor vertegenwoordigers van de binnen- en buitenlandsche pers een rede gehouden over de Noordsche lotsgemeenschap. De nationaal-socialistische beweging, aldus Rosenberg, heeft getracht zooveel mogelijk Scandinaafsche kringen met het nieuwe Duitschland bekend te maken. Deze pogingen heeft het grenzenlooze imperialisme van Engeland trachten te verhinderen. Door de groote botsing van het Europeesche kernland met Engeland is het vraagstuk van de lotsgemeenschap opnieuw aan de orde gesteld.
Rosenberg zeide letterlijk: in Duitschland ontstaat een geweldig kanaalsysteem, dat Noord- en Oostzee met de Middellandsche Zee zal verbinden. Het net der Rijksautowegen zal opnieuw de verkeersmogelijkheden tusschen Noord en Zuid doen toenemen en het vergrooten van het aantal luchtverbindingen zal dit ruim overbruggen. Hierdoor ontstaat een continentaal Europeesch belangengebied.
Het kan begrijpelijk zijn, aldus ging de rijksleider voort, dat een klein land zich niet door een ander, even klein land, wil laten regeeren. Daarentegen zijn wij van meening, dat een kleine natie niets van haar eer prijsgeeft, wanneer zij zich

onder de bescherming stelt van een zeer groot volk en een groot rijk. De grootte van een rijk als het Duitsche erkennen, is geen teeken van een zwak karakter, maar het erkennen van een noodlotsgebod van het Europeesch bestaan. Hetzelfde geldt thans ook voor de verhouding tusschen het Duitsche Rijk en het Scandinaafsche gebied. Het noodlot heeft het gewild, dat het Duitsche Rijk het geheele gebied, waaruit eens de Germaansche volken zijn uitgeweken, onder zijn hoede heeft genomen. Het is vanzelfsprekend, onverschillig in welken vorm de bescherming van dit eens groot-Germaansche gebied zal volgen, dat het Duitsche Rijk ook nooit meer er van kan afzien zich te beschermen tegen een herhaling van een soortgelijken overval, als Engeland in April 1940 via Noorwegen op Duitschland probeerde.

Rosenberg herinnerde in dit verband aan een brief van Henrik Ibsen over Duitschland en Scandinavië, waarin staat: „ik beschouw de Scandinaafsche menschheid slechts als een overgangsstadium naar een aaneensluiting van den geheelen grooten Germaanschen stam. Wanneer ik zou weten, dat wij tenslotte zouden blijven staan bij een geïsoleerde Scandinaafsche vereeniging, zou ik nooit meer de pen in den inktkoker doopen om deze zaak te bevorderen".

„Wij zijn ons bewust van dezen weg van het noodlot", zoo besloot rijksleider Rosenberg, „en wij hopen, dat alle Germaansche volken dit historische oogenblik, evenals wij, zullen begrijpen en tezamen met ons het komende nieuwe Europa zullen helpen opbouwen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Alfr. Rosenberg 3813 A)

A. **DUITSCHE LUCHTMACHT. — Superioriteit. — Ruim 4 millioen ton scheepsruimte tot zinken gebracht. —**

Berlijn, 10 Juli (D.N.B.). — Het opperbevel van de Duitsche weermacht deelt mede:

De reeds bij het verslaan van Frankrijk bewezen Duitsche superioriteit in de lucht, komt thans ook tegenover Engeland duidelijker tot uiting. Het reeds gisteren in een speciaal bericht gepubliceerde aantal van twaalf in den loop van den dag neergeschoten vliegtuigen bij Stavanger heeft na nieuwe luchtgevechten tot 28 neergeschoten vliegtuigen geleid. Volgens de tot dusver ontvangen berichten werden vandaag opnieuw alle vliegtuigen van een aanvallende Engelsche gevechtsgroep neergeschoten. De Duitsche luchtdoelartillerie dwong de zeven Britsche bommenwerpers vóór het bereiken van het aanvalsdoel, n.l. het vliegveld van Amiens-Glissy, van koers te veranderen en hun bommen zonder te mikken en voortijdig neer te werpen. Schade aan militaire objecten werd dientengevolge niet aangericht. Na het staken van het vuren van de luchtdoelartillerie vielen de Duitsche jagers aan en schoten alle vijandelijke bommenwerpers op den terugtocht den een na den ander neer.

De eigen luchtmacht leed geen verliezen.

Hoofdkwartier van den Führer, 12 Juli (D.N.B.). Het opperbevel van de weermacht maakt bekend: Afdeelingen gevechtsvliegtuigen en duikbommenwerpers van de luchtmacht hebben op den 11den Juli vliegvelden, haveninstallaties en wapenfabrieken in Zuid- en Midden-Engeland, alsmede scheepsdoelen voor de Oost- en Zuidkusten van Engeland aangevallen. In de havens van Plymouth en Lowestoft werden de haveninstallaties door bommen getroffen. Te Porthsmouth en in industrieele bedrijven bij Burton-on-Trent werden door bomtreffers groote branden veroorzaakt.

In het Kanaal gelukte het een tankschip van 15.000 br. t. alsmede 4 koopvaardijschepen, met een totalen inhoud van 15.000 br. t. tot zinken te brengen, en 9 andere koopvaardijschepen door voltreffers zwaar te beschadigen. Tijdens deze aanvallen schoten zoowel onze gevechtsvliegtuigen, duikbommenwerpers als jagers verscheidene vijandelijke jachttoestellen neer.

Het werpen van bommen door den vijand in West-Duitschland was gering en veroorzaakte geen schade. De totale verliezen van den vijand bedroegen gisteren 13 vliegtuigen, waarvan 3 door luchtdoelartillerie. Zeven eigen vliegtuigen worden vermist.

De successen van de oorlogsmarine en het luchtwapen in den handelsoorlog hebben voor Engeland een gevoelige hoogte bereikt. Tot 8 Juli 1940 zijn tot zinken gebracht:

a. door torpedotreffers en mijnen van onze duikbooten: 1.920.439 br. reg. ton;

b. door onze zeestrijdkrachten aan de oppervlakte en andere zeestrijdmiddelen: 1.362.461 br. reg. ton;

c. door aanvallen van het luchtwapen: 1.046.313 br. reg. ton.

Hierdoor is in totaal sedert het begin van den oorlog 4.329.213 br. reg. ton vijandelijke of voor den vijand nuttige handelsscheepsruimte vernietigd.

Bij dit getal tot zinken gebrachte schepen komen nog meer dan 300 hoofdzakelijk door het luchtwapen beschadigde schepen, die gedeeltelijk zoo zwaar getroffen werden, dat zij niet verder gebruikt kunnen worden of als gevolg van de noodzakelijke reparaties maandenlang niet te gebruiken zijn.

(De Tijd - Telegraaf) **(V. b. Krijgsverricht. 4277 B)**

B. **ITALIË EN DE OORLOG 1940. — Dagorder van Mussolini aan de vloot. —**

Rome, 11 Juli. (D.N.B.). — Mussolini heeft als opperbevelhebber van de Italiaansche strijdkrachten een dagorder tot de vloot gericht, waarin hij zegt, dat de vlootstrijdkrachten van het fascistische Italië op 9 Juli de eerste ontmoeting met de Britsche vloot in de Middellandsche Zee glansrijk hebben doorstaan. De zelfbewuste moed, dien gij tegenover de in de meerderheid zijnde vijandelijke strijdkrachten aan den dag hebt gelegd, heeft den vijand met de treffers der salvo's uwer kanonnen bewezen, dat men niet ongestraft de kusten van Italië nadert. Het Italiaansche volk, zoo besluit de dagorder, is trotsch op de resultaten van dezen eersten slag. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Mussolini 4254 A; Krijgsverricht. 4284 D)

C. **ZUID-AFRIKA EN DE OORLOG 1940. — Pirow eischt breuk met Engeland. —**

Lissabon, 10 Juli. (D.N.B.). — Pirow, de vroegere minister van Defensie der Zuid-Afrikaansche Unie, heeft te Bloemfontein een rede uitgesproken. Hij eischte het sluiten van een afzonderlijken vrede met Italië en Duitschland en wees er op, dat de Zuid-Afrikaansche problemen slechts konden worden opgelost door een verbreken van alle banden met Engeland en het herstel der onafhankelijkheid van de Unie. (Het Vaderland) **(Vor. ber. Pirow 3849 A)**

D. **NEDERLAND. — Gezanten verlaten het land. —**

Naar de Telegraaf verneemt, zullen alle gezantschappen, welke thans nog in Den Haag aanwezig zijn, op 15 Juli a.s. ons land verlaten. De gezant Bene, vertegenwoordiger van het Auswärtige Amt, toegevoegd aan den Rijkscommissaris. heeft opdracht ontvangen alle maatregelen te nemen om de diplomaten, hun familie en personeel de reis zooveel mogelijk te vergemakkelijken. Er zal op 15 Juli des morgens een extra-trein rijden. Leden van het personeel van Duitsche of Nederlandsche nationaliteit kunnen blijven.

Men kan in dezen Duitschen maatregel den laatsten stap zien om ook formeel de positie van Nederland als bezet gebied te regelen, nu de regeering, waarbij de diplomatieke vertegenwoordigers geaccrediteerd waren niet meer aanwezig is. (Telegraaf)

E. **GROOT-DUITSCHLAND. — Duitsch-Italiaansch-Hongaarsche conferentie. —**

Berlijn, 10 Juli. — De conferentie te München tusschen von Ribbentrop, graaf Ciano en den Hongaarschen minister-president, graaf Teleki, alsmede diens minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Csaky, wordt in de Wilhelmstrasse van zeer groot belang geacht. Het feit, dat de Führer de confereerende staatslieden bij zich heeft ontboden om met hen van gedachten te wisselen over „alle problemen, welke de drie betrokken landen betreffen", zooals de formu-

leering luidt, vermag de beteekenis der bijeenkomst te München nog te onderstrepen.
De Italiaansche bladen wijden veel belangstelling aan de historische bijeenkomst te München.
De „Messaggero" publiceert hierover een uitvoerige correspondentie van zijn specialen berichtgever, waarin deze schrijft, dat de dag van München een bevestiging is van het souvereine prestige, dat de as op het continent en in de geheele wereld verkregen heeft door haar prachtige denkbeelden van herstel en door de onvergelijkelijke kracht van haar wapenen.
Hongarije — zoo vervolgt het blad — heeft verzocht zich met de as te verstaan en zijn actie te verbinden aan het werk van Italië en Duitschland. (N. R. C.)

A. **NEDERLAND. — Eervol ontslag aan officieren.**
De Staatscourant van 12 Juli bevat verschillende besluiten van den generaal-majoor N. T. Carstens, die daartoe is gemachtigd door den bevelhebber van de Duitsche weermacht in Nederland.
Daarbij wordt o.a. met ingang van 15 Juli 1940 aan een aantal beroepsofficieren op het door hen gedaan verzoek eervol ontslag uit den militairen dienst verleend, terwijl eveneens verschillende reserve-officieren met dien datum eervol ontslag verkrijgen.
Voorts worden met ingang van 15 Juli de cadet-vaandrigs van het derde studiejaar van de Koninklijke Militaire Academie bevorderd tot tweeden luitenant. Hieronder vallen ook de cadet-vaandrigs van dat studiejaar, die in opleiding waren voor het leger in Nederlandsch-Indië. (Staatscourant)
(Vor. ber. Nederl. weermacht 4290 D.)

B. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — President Lebrun gaat heen. - Bevoegdheden ter beschikking van maarschalk Pétain gesteld als „Chef van den Staat". —**
Genève, 12 Juli. (D.N.B.) — Officieel wordt uit Vichy gemeld: „Tijdens een onderhoud tusschen den president der Fransche republiek, Lebrun, en maarschalk Pétain heeft laatstgenoemde aan den president der Fransche republiek medegedeeld, dat hij voornemens is, van heden af met het voorzitterschap van den ministerraad ook het ambt van „Chef van den Franschen Staat" uit te oefenen, ten einde in de buitengewone omstandigheden, die Frankrijk doormaakt, persoonlijk de verantwoording voor de leiding der openbare aangelegenheden op zich te nemen.
De president der Fransche republiek heeft terstond in deze beweegredenen berust en zijnerzijds met een onbaatzuchtigheid, welke het land zal weten te waardeeren, de consequenties uit den nieuwen stand van zaken getrokken en zijn bevoegdheden ter beschikking gesteld van maarschalk Pétain." (Telegraaf)
(Vor. ber. Kabinet Pétain 4261 B.)

C. **NEDERLAND. — Bedrijfsleider veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf wegens verachtelijk maken van de Duitsche weermacht. —**
De persafdeeling van den staf van den Rijkscommissaris deelt op 9 Juli mede:
Een Duitsche krijgsraad behandelde op 8 Juli 1940 in de raadszaal te Dordrecht een zaak tegen den 41-jarigen Salomon Leo Jacob van der Sluis, wonende te Dordrecht, Singel 144.
Van der Sluis was bedrijfsleider van het filiaal in Dordrecht van het warenhuis „Hema" aan de Voorstraat aldaar. Hij werd er van beschuldigd, de vrouwelijke bedienden van de zaak bij herhaling er tegen gewaarschuwd te hebben, met Duitsche soldaten uit te gaan, en haar verboden te hebben, met hen zelfs te spreken.
Deze beschuldiging werd in de zitting, waartoe vertegenwoordigers van alle couranten uit Dordrecht toegang hadden, door de onder eede afgelegde verklaringen der vrouwelijke getuigen als in vollen omvang juist vastgesteld.
Van der Sluis, die inmiddels op 6 Juli gearresteerd was, werd door den krijgsraad wegens het verachtelijk maken van de Duitsche weermacht tot 3 jaren gevangenisstraf veroordeeld.
De aanklager had 5 jaren gevangenisstraf gevorderd.
(Alg. Handelsblad)

D. **AMSTERDAM. — Oproep van Burgemeester De Vlugt. —**
De burgemeester van Amsterdam heeft op 9 Juli den volgenden oproep tot de burgerij gericht:
Amsterdam is een bezette stad. Dit feit brengt voor ons allen verplichtingen mede, zoowel voor u, als voor mij!
Toch heb ik den indruk, dat niet iedereen van den ernst van den toestand voldoende doordrongen is. Sommigen gedragen zich ten minste niet op een wijze, welke aan de werkelijkheid beantwoordt.

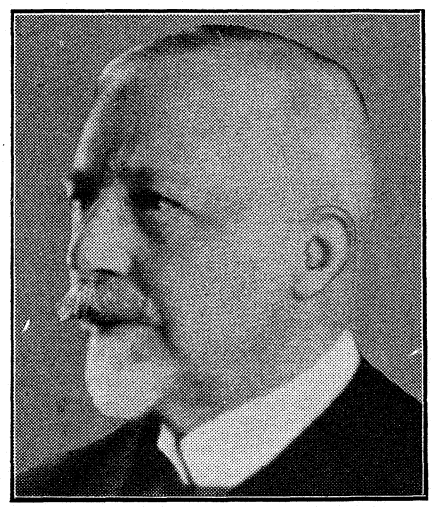
Burgemeester Dr. W. de Vlugt.

Ik denk aan de herhaalde waarschuwingen aan wielrijders, de verkeersregels stipt in acht te nemen. Wat is het resultaat? Dat er nog steeds tot mijn leedwezen medeburgers zijn, die deze waarschuwingen in den wind slaan. Het onvermijdelijke gevolg is, dat strenge voorbeelden worden gesteld, die men wellicht niet had verwacht. Ik vertrouw, dat niemand dit zal wenschen. Mij althans zou zulks zeer spijten.
Er is nog iets anders, dat mij met zorg vervult. Het is mij n.l. gebleken, dat niet iedereen zich tegenover de Duitsche bezetting correct en waardig gedraagt. Een dergelijke houding leidt ongetwijfeld tot zeer ernstige moeilijkheden. Men bedenke, dat hiermede de belangen van de geheele Amsterdamsche bevolking gemoeid zijn.
Hopen wij niet allen, dat de geregelde gang in onze zaken en in onze samenleving zooveel mogelijk gehandhaafd blijft? Welnu, dit geschiedt niet van zelf, maar is alleen bereikbaar, als wij allen eendrachtig daartoe samenwerken.
Ik doe hiertoe een dringend beroep op allen en vertrouw gaarne, dat men dit persoonlijk terdege zal verstaan. (Telegraaf)
(Vor. ber. Burgemeester De Vlugt 3813 C.)

E. **IERLAND. — De neutraliteit. —**
De minister-president van Noord-Ierland, lord Craigavon, heeft op 12 Juli voor het parlement in Belfast verklaard, dat De Valera definitief zijn voorstel betreffende het nemen van gemeenschappelijke verdedigingsmaatregelen door Noord-Ierland en Eire van de hand heeft gewezen, meldt het D.N.B. uit Bern.
Voorts heeft Craigavon den wensch uitgesproken, dat Eire zijn neutraliteit laat varen en zich volkomen solidair met Groot-Brittannië verklaart. Ulster, zoo zeide hij, is in elk geval niet neutraal.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Neutraliteit 3756 B.)**

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Groot-Duitschland en het door Duitschland bezette gebied - Toestand op 14 Juli 1940

A. **Richtsnoeren voor een herbouw van Europa. - Een beschouwing van Carl Megerle in de „Börsenzeitung"**
Berlijn, 13 Juli. (D.N.B.). — Tusschen vrees en hoop, in gespannen afwachting, welke plaats en welke functie hun de historische omwenteling in een nieuw georganiseerd avondland zal toewijzen, vragen de middelgroote en kleine staten naar de grondslagen van het nieuwe Europa, zoo verklaart de diplomatieke medewerker van de „Börsenzeitung", Carl Megerle, in het eerste opstel van een reeks artikelen over de grondslagen van het nieuwe Europa.
Ter inleiding wijst de schrijver er op, dat over de territoriale en andere wijzigingen, die noodzakelijk verbonden moeten zijn met de verplaatsing van het Europeesche zwaartepunt van de Westelijke randen naar de van het Noorden naar het Zuiden loopende middenas, nog niet kan worden gesproken. Daarentegen zijn zekere grondslagen en punten van uitgang reeds thans zichtbaar en geven het recht om vast te stellen dat de volkeren van Europa met vertrouwen den nieuwen tijd kunnen tegemoet zien.
Er zijn thans reeds, zoo wordt in het artikel verder gezegd, in Europa zekere objectief zakelijke en psychologische voorwaarden, die dringen in de richting van een nieuwe Europeesche solidariteit en een lotsgemeenschap. In het tijdperk van het moderne verkeer en de moderne economie, van de moderne oorlogstechniek en strategie gevoelt ieder, dat Europa te klein is om, zooals tot dusverre in talrijke niet tot leven bekwame eenheden versplinterd te blijven, of zelfs in vijandelijke kampen verdeeld te zijn en in oorlogen die een zelfmoord beteekenen, met haar kracht ook haar positie in de wereld te verliezen.
Al deze inzichten dringen naar de Europeesche solidariteit, naar de op de een of andere wijze te vormen economische en verkeersgeografische groote ruimte. De kleine en middelgroote staten van Europa hebben door dezen oorlog de les gekregen, dat het levensgevaarlijk is een op zich zelf staand bestaan tusschen rivaliseerende groote mogendheden of zelfs in het gevolg en in dienstbaarheid van die mogendheden te leven. Daar komt bij het toenemende inzicht in de onhoudbaarheid van de tot dusverre bestaan hebbende sociale, economische en politieke systemen en de noodzakelijkheid om het binnenlandsche regime der volkeren opnieuw te onderzoeken en aan te passen.

HET NIEUWE EUROPA

Al deze factoren begunstigen de psychologische bereidheid om loyaal deel te nemen aan de nieuwe organisatie van Europa en de lotsgemeenschap van de Oude Wereld, maar vooral ook de noodzakelijkheid een duidelijke leiding te erkennen.
Voor de meeste staten van Europa beteekent het zich keeren naar het nieuwe, tegelijk een grondige, vaak smartelijke en met offers gepaard gaande losmaking van het oude.
In dit verband wijst Megerle er op dat de betrokken staten zich moeten hoeden om nieuwe wijn in oude zakken te gieten en hun zaken toe te vertrouwen aan oude en onbekwame handen. Met een paar redevoeringen, verordeningen en oppervlakkige gebaren zal het niet gebeurd zijn. Noodig is een voor zichzelf eerlijk inzicht in de verandering der dingen, een afkeeren van het opportunisme, een afstand doen van overspannen politieke- en economische nationalismen en de erkenning van het beginsel, dat het met de eer van een kleinen staat volstrekt vereenigbaar is wanneer hij zich toevertrouwt aan de leiding en de bescherming van groote rijken.
Eerst thans is het mogelijk, zoo merkt Megerle tenslotte op, tegelijkertijd een goed onderdaan van zijn volk, een goed patriot, en een goed Europeaan te zijn, zonder dat dit laatste woord dien valschen klank heeft dien het in den na-oorlogstijd van Versailles aankleefde.

Berlijn, 14 Juli. (D.N.B.) — Megerle geeft vandaag in een tweede artikel de lijnen aan voor een herbouw van Europa.
Megerle gaat uit van het feit, dat Duitschland niet alleen als overwinnaar van het systeem van Versailles komt, doch ook als een rijk, dat Europa veel te bieden heeft. Het brengt — zoo schrijft hij verder — Europa den vrede, veiligheid en bescherming tegen verwikkelingen in Europa zelf en tegen de economische worging van buiten af. Het brengt de terzijdestelling van de rivaliteiten der groote mogendheden, waaronder Europa en, niet in het minst, de kleine en middelkleine staten de laatste eeuwen hebben geleden. Met Frankrijk is het belangrijkste kristallisatiepunt van bondgenootschappen, coalitie-oorlogen en een politiek uitspelen van den een tegen den ander verdwenen. Met Frankrijk is ook de laatste „vastelandsdegen" en het „bruggehoofd" van Engeland in Europa verdwenen.
Het bondgenootschap van de spilmogendheden en de duidelijke duurzame afbakening van de belangengebieden tusschen het Rijk en de Sovjet-Unie vergrootten de mogelijkheid, aldus de schrijver, om de politieke reorganisatie van Europa buiten de rivaliteiten van de groote mogendheden ten uitvoer te leggen.
De kleine landen behoeven geen partij te kiezen, trawanten te zijn van afzonderlijke groepen of tusschen de partijen door te laveeren en zich door bedriegelijke militaire inspanningen in hun eigen nadeel strategisch belangrijk te maken. Tevens kunnen zij er zeker van zijn, dat het Rijk van hen niet verwacht, zooals de geallieerden na den wereldoorlog, dat zij borgen of medeplichtigen van den overwinnaar worden en zich, zooals in den Volkenbond onder het voorwendsel van collectieve veiligheid, met den overwinnaar gelijkstellen tot nadeel van de overwonnenen.
Vervolgens schrijft Megerle over de nieuwe economische en sociale ordening in Europa. Duitschland stelt Europa nieuwe economische denkbeelden en een beproefd economisch systeem ter beschikking. Dit beteekent zekere afzetgebieden, rechtvaardige prijzen, stabiele valuta, een bestand zijn tegen crises en voor iedereen bereikbare, van de kapitalistische overmacht vrij zijnde, handelsmethoden.
Aan dit gemeenschappelijke economische leven kan iedere staat, hetzij klein of groot, arm of rijk aan kapitaal, agrarisch of industrieel, op grondslag van rechtsgelijkheid deelnemen, omdat dit systeem berust op de basis van den arbeid, prestatie en productie en niet op het toevallige bezit van goud en kapitaal. De nieuwe economische denkbeelden raken ook de nieuwe sociale denkbeelden, die het nationaalsocialistische Duitschland het nieuwe Europa eveneens ter beschikking stelt. Duitschland beoogt niet, anderen volken zijn sociale orde of zijn wereldbeschouwing op te dringen. Het is er echter van overtuigd, dat zijn nieuw gewonnen sociale waarden naar den inhoud van meer dan nationale beteekenis zijn en de uitdrukking zijn van de eischen van de twintigste eeuw. Het is voor Europa ook van beslissende beteekenis, dat zijn nieuwe ordening geschiedt onder de eigenlijke leiding van het volk, dat het best kan organiseeren. Terwijl bij het einde van den wereldoorlog overwinnaar, overwonnene en neutralen door een golf van pessimisme en negativisme werden meegesleurd, kunnen de overwinnaars van dezen oorlog voor Europa een hoopvoller beeld ontwerpen.
Het nieuwe Europa van de eensgezinde samenwerking van allen, het Europa zonder werkloosheid, zonder economische- en valutacrises, het Europa van plannen en arbeidsverdeeling, dat de modernste technische productieapparaten en gemeenschappelijk doorgevoerd, het geheele Europeesche verkeerssysteem ter beschikking staat, zal na het overwinnen van economische en nationalistische hinderpalen zijn beveiligde basis en een snel opkomenden welstand vinden.
Het biedt den Europeeschen volken, en niet in het

minst den kleinen, de grootste mogelijkheden voor hun technische-, economische- en verkeersmogelijkheden. Of de volken van Europa hiervan een nuttig gebruik zullen maken, ligt voor het grootste gedeelte aan hen zelf. In ieder geval heeft de jeugd van Europa een groote kans voor zich.
(N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad)

A. NEDERLAND. — De Opbouwdienst. - Een dagorder van majoor Breunese. —
Op 15 Juli zijn de gedemobiliseerden, die niet naar hun burgerwerkkring konden terugkeeren, opgenomen in den Opbouwdienst.

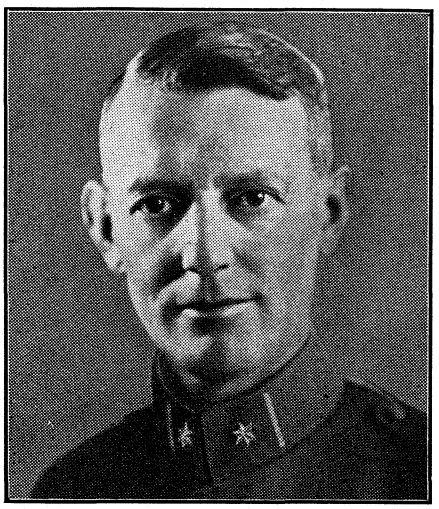

Majoor J. N. Breunese.

In verband daarmee heeft de commandant, majoor J. N. Breunese, een dagorder uitgevaardigd, welke vanmorgen bij alle onderdeelen is voorgelezen en waarvan de tekst luidt als volgt:

Mannen!

Met ingang van heden zijt gij opgenomen in den Opbouwdienst.
Wij, die tevoren deel uitmaakten van onze weermacht, gaan thans samen aan den arbeid in den Opbouwdienst.
Onze gemeenschappelijke arbeid zal in de eerste plaats gericht moeten zijn op onze saamhoorigheid en gemeenschapszin.
Het rijkste bezit van den mensch, dat toch de arbeid is, zullen wij aanwenden om ons doel te bereiken, n.l.: U een plaats te doen innemen in een krachtig, saamhoorig en nationaalgezind Nederland.
Arbeid vereischt een gezonden frisschen geest.
Arbeid vereischt een krachtig lichaam.
Arbeid vereischt levensvreugde.
Deze nu gaan wij samen opbouwen.
Met moed en vertrouwen, maar vooral ook met geestdrift, moeten wij aan den slag.
Veel, zeer veel zal van ons allen worden geëischt.
Als ware Nederlanders wilt gij toch allen zonder uitzondering uw schouders onder onze gemeenschappelijke taak zetten, tot heil van ons geliefd vaderland.
Doet uw plicht, ik reken op u allen.
Pak aan!

De commandant van den opbouwdienst,
BREUNESE.

Een verklaring op eerewoord van beroepsmilitairen.
De tekst van de verklaring op eerewoord, welke de Nederlandsche beroepsmilitairen hebben moeten afleggen, luidt als volgt:
„Hierdoor verzeker ik op eerewoord, dat ik gedurende dezen oorlog, althans zoolang Nederland zich met het Duitsche rijk in oorlogstoestand bevindt, aan geen enkel front noch direct, noch indirect zal deelnemen aan den strijd tegen Duitschland."
„Ik zal geen handeling begaan of verzuim plegen, waardoor het Duitsche rijk schade, van welken aard, zou kunnen lijden". (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Opbouwdienst 4292 A)

B. NEDERLAND. — Voorloopige regeling der Radiodistributie. —
In het op 13 Juli verschenen Verordeningenblad is opgenomen een verordening van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de voorloopige regeling der radiodistributie.
Hierin wordt het volgende bepaald:
Par. 1. Voor elke in het bezette Nederlandsche gebied werkzame radiodistributiecentrale moet binnen zeven dagen, na het in werking treden van deze verordening, aan den radioraad een leider worden aangewezen, die voor de keuze der programma's en de technische verzorging van de uitzendingen verantwoordelijk is.
Een mogelijke wijziging in den persoon van den leider moet aan den radioraad binnen 48 uur worden medegedeeld.
Par. 2. 1. De in het bezette Nederlandsche gebied werkzame radiodistributiecentrales mogen uitsluitend uitzenden:
a. uitzendingen, waarvan de ontvangst overeenkomstig de bepalingen van de verordening no. 35/1940 van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied toegestaan is;
b. gramofoonplaten, die door den radioraad toegelaten zijn;
c. marktberichten of aankondigingen van luchtbeschermingsmaatregelen, voor zoover deze voor de aangesloten abonné's van belang zijn.
2. De leider van een radiodistributiecentrale, die het verbod van alinea 1 opzettelijk overtreedt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en een geldboete van ten hoogste ƒ 10.000, of met een dezer straffen. In bijzonder ernstige gevallen kan een gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren en een geldboete van ten hoogste ƒ 50.000, of een dezer straffen worden uitgesproken.
3. De in alinea 2 genoemde strafbare handelingen worden als misdrijf beschouwd.
Par. 3. Op vordering van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, van den Duitschen Weermachtsbevelhebber in Nederland, als mede van hun diensten en organen, is iedere in het bezette Nederlandsche gebied werkzame radiodistributiecentrale verplicht om terstond, binnen het gebied van haar concessie, een radiodistributieaansluiting kosteloos tot stand te brengen en in technisch goeden staat te houden.
Par. 4. Deze verordening treedt 12 Juli 1940 in werking.
(Verordeningenblad No. 10, 13 Juli 1940)
(Vor. ber. Radio-luisterverbod 4287 B)

C. NEDERLAND. — Vrijwillige Landstormkorpsen. - Opgeheven met ingang van 15 Juli. —
De Vrijwillige Landstormkorpsen Motordienst, Vaartuigendienst, Spoorwegdienst, Luchtwachtdienst zijn met ingang van 15 Juli 1940 opgeheven.
In verband daarmede zijn per 15 Juli 1940 verbroken alle verbintenissen van vrijwilligers beneden den rang van officier, alsmede de verbintenissen van vrijwilligers, die ingeval van binnenlandsche onlusten tijdelijk tot officier worden benoemd. De ontslagbrieven zullen door den korpscommandant worden toegezonden.
Voor zoover bovenbedoelde dienstplichtigen beneden den rang van officier nog niet voor den Opbouwdienst zijn aangewezen, kunnen zij in dien dienst worden opgenomen volgens door den leider van den Opbouwdienst gestelde regelen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Vrijw. Landstorm 3102 G)

D. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill schetst de positie van Engeland. —
Londen, 14 Juli. (D.N.B.). — Churchill heeft vanavond een radiorede gehouden voor het empire en de Amerikaansche luisteraars. Hij begon met zijn vroegere verklaringen over de Britsche overvallen op Fransche oorlogsschepen te herhalen. Hij verklaarde ditmaal zelfs, dat anders niet slechts Engeland, doch ook de Vereenigde Staten in gevaar waren gebracht.
„Engelands pijnlijke taak, zoo vervolgde hij, is thans beëindigd. Ofschoon het nog niet voltooide Fransche slagschip „Jean Bart" zich nog in een Marokkaansche haven bevindt en bovendien nog een aantal

Fransche oorlogsbodems in Toulon en in verschillende havens over de geheele wereld ligt, zijn deze Fransche oorlogsschepen niet in staat, het Engelsche overwicht ter zee op eenigerlei wijze te verstoren. Engeland zal de overgebleven Fransche oorlogsschepen, indien zij geen pogingen doen om terug te keeren naar de havens onder Duitsche of Italiaansche contrôle, niet lastig vallen."

Vandaag een jaar geleden was Churchill getuige geweest van de imposante parade van het Fransche leger en het Fransche imperium op de Champs Elysées. Destijds had hij niet kunnen voorspellen wat in den loop van één enkel jaar kon gebeuren. Doch ondanks alles meende hij, dat weder een Veertiende Juli zou komen.

Indien de vijand, zoo vervolgde Churchill, een aanval zou ondernemen, dan zouden alle in Engeland geconcentreerde krachten zich tegen hem keeren. Elk dorp en iedere stad zullen verdedigd worden. Engeland zal er ook niet voor terugschrikken Londen daarbij te laten verwoesten.

Vervolgens besprak Churchill de activiteit van het luchtwapen. Hij wees er op, dat dit slechts voorloopige gevechten waren en dat de eigenlijke aanval nog verwacht moest worden. De krachtsinspanning van Engeland diende, alles bij elkaar genomen, nog verdubbeld te worden, niet slechts voor dezen zomer. Ten slotte gewaagde hij van de „donkere schaduw van Hitler", die Engeland bedreigde. (Telegraaf)

(Vor. ber. Winston Churchill 4285 C)

A. **TURKIJE. — Wensch tot vrede in het Nabije Oosten. —**

Ankara, 13 Juli (D.N.B.) — De Turksche minister-president, Saydam, heeft in de Nationale Vergadering betoogd, dat het Turksche volk onwrikbaar vereenigd om zijn leider, Inönü, staat. De regeering vervolgt met groote voorzichtigheid haar weg en zou slechts met instemming van het Huis van de politieke lijn afwijken.

Een buitenlandsch nieuwsbureau heeft zoojuist tal van documenten gepubliceerd, waaronder zich ook enkele bevonden, die Turkije betreffen. De verspreiding van deze documenten kan in geen enkel opzicht het Turksche volk en zijn regeering verontrusten. In dit verband keerde de minister-president zich tegen het feit, dat men Turksche staatslieden tracht te compromitteeren en Turkije tracht te beïnvloeden. Het Turkije van heden is niet meer het doode en vergane Ottomaansche keizerrijk. Turksche staatslieden kunnen slechts door besluit van de Nationale Vergadering bevestigd of vervangen worden. Turkije is zijn vriendschappen getrouw en is besloten, zijn onafhankelijkheid en vrijheid te verdedigen.

Turkije wil niemand aanvallen. Het wil slechts het vaderland beschermen en de veiligheid des lands waarborgen. Ondanks den onzekeren toestand ter wereld, vervolgde de minister-president, ziet het er naar uit, alsof Turkije niet bij een dreigend gevaar betrokken wordt. De regeering blijft er naar streven haar goede betrekkingen tot alle landen en vooral tot de nabuurstaten te handhaven.

Het eenige antwoord, dat het Turksche volk op elke poging, de onafhankelijkheid en onschendbaarheid van Turkije en zijn rechtsgebied te schenden, zal geven, zal daarin bestaan, dat het naar de wapens grijpt en het vaderland tot het uiterste verdedigt.

Ik herhaal, zoo besloot de minister-president, dat Turkije in het geheel niet van meening is, dat de vrede in het Nabije Oosten verstoord moet worden en zeg nogmaals, dat alle pogingen er op gericht zijn, deze eventualiteit te vermijden.

Nader meldt D.N.B., dat 375 aanwezige afgevaardigden hun vertrouwen in de regeering hebben uitgesproken.

(Alg. Handelsblad) **(V. b. Min.-pres. Saydam 4154 C)**

B. **SOVJET-RUSLAND. — Otto Kuusinen hoofd der Karelisch-Finsche Republiek. —**

Moskou, 10 Juli (D.N.B.) — De pas benoemde opperste Sovjetraad der Karelisch-Finsche bondsrepubliek heeft zijn eerste zitting te Petrosawodsk beëindigd. De grondwet van de nieuwe bondsrepubliek werd aangenomen en voorts werd Kuusinen tot voorzitter van den Oppersten Sovjetraad der Karelisch-Finsche bondsrepubliek gekozen. Kuusinen is dus het eigenlijke staatshoofd der republiek. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Volksregeering Kuusinen 4049 A; Karelische republiek 4191 E)

C. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Het 73ste lustrum der Leidsche Universiteit. —**

Tijdens een plechtige bijeenkomst in de Pieterskerk te Leiden is op 26 Juni het 73ste lustrum der Leidsche universiteit herdacht. Deze plechtigheid droeg een besloten karakter. Het kerkgebouw was geheel gevuld met belangstellenden.

Nadat de organist de heer Leo Mens, de Toccata in A. van Sweelinck ten gehoore had gebracht, sprak de praeses-collegii de heer C. P. C. Fabius, een welkomstrede uit.

Vervolgens bracht het Leidsch studenten zangkoor, begeleid door het collegium musicum ten gehoore „Ach bleib bei uns" van J. M. Bach, waarna de rector magnificus, prof. dr. Fred. Muller, de lustrumrede uitsprak.

Na zang met begeleiding van „O Nederlant, let op u saeck" uit Valerius Gedenck-Clanck, was het laatste woord aan den president-curator, mr. A. van de Sande Bakhuyzen. (Het Vaderland)

D. **NEDERLAND. — Opheffing van de colportageverboden. —**

De secretaris-generaal, wnd. hoofd van het departement van Binnenlandsche Zaken, heeft aan de burgemeesters medegedeeld, dat zijn ambtgenoot van Justitie den procureurs-generaal bij de gerechtshoven heeft verzocht te bevorderen, dat de straatverkoop (colportage) van nieuwsbladen en andere periodieken wordt vrijgelaten. In verband hiermede noodigt hij de burgemeesters uit te bevorderen, dat, voor zoover in hun gemeente een door den raad of door den burgemeester op grond van artikel 220 Gemeentewet uitgevaardigde verbodsbepaling van kracht is, deze ten spoedigste wordt ingetrokken. Het vorenstaande geldt mede voor bepalingen, waarbij de straatverkoop zoo wordt beperkt, dat zij practisch niet kan worden uitgeoefend.

Voorts is den burgemeesters verzocht aan de ambtenaren van plaatselijke politie opdracht te geven om handhaving van de hier bedoelde bepalingen, in afwachting van haar intrekking, achterwege te laten.

(De Maasbode)

E. **MEXICO. — Generaal Camacho tot president gekozen. —**

Mexico, 13 Juli (D.N.B.) — Naar de nationaal-revolutionaire partij van Mexico meedeelt, is bij de presidentsverkiezing van Zondag j.l. de candidaat dier partij, Generaal Manuel Avila Camacho, met 2.225.199 stemmen tot president van Mexico gekozen. De candidaat der oppositie, Generaal Juan Andre Almazan, zou slechts 128.574 stemmen hebben behaald.

(Alg. Handelsblad)

F. **NEDERLAND. — Nationaal Jongeren Verbond. —**

Het Nationaal Jongeren Verbond is verboden en heeft opgehouden te bestaan. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Nat. Jongeren Verbond 2986 H)

G. **NEDERLAND. — Graf Schwerin von Krosigk, de Duitsche rijksminister van Financiën, bezoekt Nederland. —**

's-Gravenhage, 13 Juli. — De Duitsche rijksminister van Financiën, Graf Schwerin von Krosigk, is 12 Juli in gezelschap van den inspecteur-generaal van de Duitsche douane, Geheimrat Hossfeld, komende uit Berlijn, te Utrecht aangekomen.

Hij vertrok op 13 Juli via Antwerpen naar Brussel.

(Alg. Handelsblad)

H. **NEDERLAND. — Geen onttrekking van woonruimte aan haar bestemming zonder vergunning. —**

Bij beschikking van den secretaris-generaal van het departement van Binnenlandsche Zaken, opgenomen in het Verordeningenblad, is het met ingang van 13 dezer in alle gemeenten verboden zonder toestemming van burgemeester en wethouders een woning geheel of ten deele te onttrekken of onttrokken te houden

aan de bestemming, welke zij had op 13 Juli of daarna.
Voorts is het verboden zonder die toestemming een woning af te breken of te gebruiken voor een ander doel. (Verordeningenblad no. 10, 13 Juli 1940)

A. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Het nieuwe Kabinet-Pétain. - Laval plaatsvervangend minister-president - De nieuwe wetgeving. — Het nieuwe kabinet-Pétain. —**
Bern, 12 Juli (D.N.B.) — Het nieuwe Fransche kabinet is, naar uit Vichy wordt gemeld, als volgt samengesteld:
Minister-president: Maarschalk Pétain.
Plaatsvervangend minister-president: Pierre Laval, senator.
Justitie: Raphael Alibert, lid van den Staatsraad.
Binnenlandsche Zaken: Adrien Marquet, afgevaardigde.
Buitenlandsche Zaken: Paul Baudoin.
Financiën: Yves Bouthillier.
Landsverdediging: Generaal Weygand, opperbevelhebber.
Kunsten en Wetenschappen: Emile Mireaux.
Jeugd en Gezin: Jean Ybarnegaray, afgevaardigde.
Landbouw en Voeding: Pierre Caziot, lid van de Academie van Landbouw.
Verkeer: Pietri, afgevaardigde.
Koloniën: Lemery, senator.
De leden van het kabinet worden officieel „ministerstaatssecretaris" genoemd.
Voorts zijn de volgende onderstaatssecretarissen benoemd:
Leger: Generaal Colson.
Marine: Admiraal Darlan, opperbevelhebber der vloot.
Luchtvaart: Generaal-vlieger Pujo.
Het „Journal Officiel" publiceert, naar uit Vichy wordt gemeld, de volgende constitutioneele acte no. 4 betreffende de vervanging en opvolging van den staatschef.
Wij, maarschalk van Frankrijk, chef van den Franschen staat, bepalen op grond van de wet van den 10en Juli 1940:
Art. 1. Ingeval wij om de een of andere reden verhinderd zijn, de functie van staatschef uit te oefenen, voor de natie de nieuwe grondwet geratificeerd heeft, neemt de plaatsvervangende minister-president Pierre Laval deze functie van rechtswege over.
Art. 2. Is Pierre Laval om de een of andere reden verhinderd, dan wordt zijn plaatsvervanger door den ministerraad met een meerderheid van zeven stemmen benoemd. Tot zijn ambtsaanvaarding wordt de functie door den ministerraad uitgeoefend.

De nieuwe Fransche wetgeving.
Bern, 12 Juli (D.N.B.) — Havas meldt uit Vichy, dat de tekst van de drie Fransche wetgevende besluiten 12 Juli in het „Journal Officiel" is verschenen.
Het eerste besluit luidt: Wij, Philippe Pétain, maarschalk van Frankrijk, verklaren op grond van de wet van 10 Juli 1940 de bevoegdheden van den chef van den Franschen Staat op ons te nemen. Daarom bepalen wij: Artikel 2 van de wet van 25 Februari 1875 is opgeheven.
Gegeven te Vichy op 11 Juli 1940. Get. Pétain.

Het tweede besluit luidt:
Over de volmachten van den chef van den Franschen staat:
Wij, Philippe Pétain, maarschalk van Frankrijk, bepalen op grond van de wet van 10 Juli 1940:
Artikel 1: De chef van den Franschen Staat oefent in vollen omvang het regeeringsgezag uit. Hij benoemt en ontslaat de ministers en staatssecretarissen, die tegenover hem verantwoordelijk zijn. Hij oefent de wetgevende macht uit in den Ministerraad:
1. tot de vorming van nieuwe wetgevende lichamen;
2. na de vorming van deze lichamen in geval van groote buitenlandsche spanning of bij binnenlandsche crises op eigen gezag en op dezelfde wijze.
Onder dezelfde omstandigheden kan hij besluiten uitvaardigen over de begrootingen en de belastingen.
3. Hij vaardigt de wetten uit en verzekert de uitvoering daarvan.
4. Hij benoemt de burgerlijke en militaire ambtenaren, voor wie de wetten geen andere wijze van benoeming vaststellen.
5. Hij beschikt over de gewapende macht.
6. Hij heeft het recht van gratie en amnestie.
7. De gezanten en ambassadeurs van vreemde mogendheden zijn bij hem geaccrediteerd. Hij voert onderhandelingen en ratificeert verdragen.
8. Hij kan voor een of meer deelen des lands den staat van beleg afkondigen.
9. Hij kan slechts met toestemming van de wetgevende vergaderingen oorlog verklaren.
Artikel 2: Alle bepalingen van de wetten van 25 Februari 1875 en van 16 Juli 1875 die met het bovenstaande onvereenigbaar zijn, worden opgeheven.
Gegeven te Vichy op 11 Juli 1940. Get. Pétain.

Het derde besluit luidt:
Betreffende den chef van den Franschen Staat:
Wij, Philippe Pétain, maarschalk van Frankrijk, bepalen op grond van de wet van 10 Juli 1940:
Artikel 1: De Senaat en de Kamer van Afgevaardigden blijven bestaan tot dat de lichamen, bedoeld in de grondwet van 10 Juli 1940 zijn gevormd.
Artikel 2: De Senaat en de Kamer van afgevaardigden worden tot nader order verdaagd. Zij kunnen voortaan slechts bijeenkomen, na daartoe door den chef van den Staat te zijn opgeroepen.
Artikel 3. Artikel 1 van de wet van 16 Juli 1875 is opgeheven.
Gegeven te Vichy op 11 Juli 1940. Get. Pétain. (De Tijd)
(V. b. Kabinet-Pétain 4286 F; Grondwetsherz. 4292)

B. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Kabinet-Pétain - Jean Borotra, Fransch minister van Sport.**
Genève, 15 Juli (D.N.B.) — Uit Vichy wordt gemeld, dat de Fransche minister voor Jeugdzaken, Ybarnegaray, den bekenden tennisspeler Jean Borotra heeft benoemd tot minister van Sport en Lichamelijke Opvoeding. Dit is de eerste maal, dat in Frankrijk zulk een ministerie is opgericht. Voorts heeft Ybarnegaray alle beroepssport verboden. (Telegraaf)
(Vor. ber. Kabinet-Pétain 4298 A)

C. **NEDERLAND. — N.V.V. - H. J. Woudenberg bewindvoerder. —**
De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft een reeks van maatregelen uitgevaardigd, welke de organisatie en de leiding van de Nederlandsche vakverbonden betreffen.
De vakverbonden zijn in Nederland op toonaangevende wijze bij de ontwikkeling van het sociale leven betrokken. Het terrein van hun werkzaamheid raakt onmiddellijk en op verstrekkende wijze de levensverhoudingen van elken arbeider afzonderlijk. Dat geldt vóór alles voor de bepaling van de loon- en arbeidsvoorwaarden, voor de werkloosheidsverzekering, alsmede verschillende gebieden van de sociale verzekeringen.
De arbeid op sociaal gebied ligt den Rijkscommissaris, zooals zijn maatregelen op het gebied der werkverruiming, van den wederopbouw en van de werkloosheidsbestrijding bijzonder na aan het hart. De voortzetting van dezen arbeid in het belang van den Nederlandschen arbeider veronderstelt een samenwerking in onderling begrijpen tusschen den Rijkscommissaris en de op sociaal gebied werkzame Nederlandsche instanties.
De naar ledenaantal grootste vakorganisatie in Nederland, het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen te Amsterdam, biedt in zijn top geen waarborg voor een samenwerking op dezen grondslag. De leiding van dit verbond gaat bij haar werkzaamheid van beginselen uit, die met de jarenlang gehuldigde politieke, op klassenstrijd gerichte, doelstelling van het verbond en met zijn tot het begin van den oorlog onderhouden nauwe verbinding met het internationale marxisme overeenstemt. Deze algemeene houding, die met de nationaal-socialistische opvattingen niet in overeenstemming te brengen is, sluit een positieve samenwerking met de betrokken instanties van den Rijkscommissaris uit.

De Rijkscommissaris heeft daarom met ingang van 16 Juli '40 aan het bestuur van het Nederl. Verbond van Vakvereenigingen iedere verdere werkzaamheid verboden en in zijn plaats een nieuw bestuur in den vorm van een bewindvoerder aangesteld. Tot bewindvoerder is benoemd de heer H. J. Woudenberg te Amsterdam. Het nieuwe bestuur heeft het recht alle maatregelen te treffen, welke op organisatorisch, personeel of financieel gebied bij het N.V.V. of zijn aangesloten vakvereenigingen in het belang der leden en in het belang van den waarborg van hun rechten noodzakelijk zijn.
De arbeid van den bewindvoerder is heden begonnen.

Het doel van deze maatregelen bestaat niet daarin, de rechten en aanspraken, die de Nederlandsche arbeider tegenover de vakorganisaties heeft verworven en waarvoor hij jarenlang zijn bijdragen heeft gestort, prijs te geven of de sociale voorzieningen der vakorganisaties af te breken. Deze moeten, zooals de Rijkscommissaris uitdrukkelijk heeft bevolen, in vollen omvang behouden en bovendien zooveel mogelijk uitgebreid of verbeterd worden; op dezen grond is ook afgezien van een opheffing van de socialistische organisaties. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. N.V.V. 3269 D)

A. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Vrije Universiteit. - Jaarvergadering. —**
Te Utrecht heeft de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Geref. Grondslag 11 Juli haar zestigste jaarvergadering gehouden. Dr. H. Colijn hield als president-directeur der Vrije Universiteit de openingsrede, waaraan wij het volgende ontleenen:
Spr. zeide, naar aanleiding van de zeer bijzondere omstandigheden waaronder deze jaarvergadering werd gehouden, dat het een voorrecht is, in deze bewogen dagen den bijbel te hebben: God is het ten slotte, die ons door dit leven leidt, en die het spoor trekt, dat wij te volgen hebben. Daardoor worden het bewogen hart en het soms steigerende verstand weer tot rust gebracht. Spr. bracht voorts in herinnering, dat de Vrije Universiteit, met drie faculteiten en vijf hoogleeraren begonnen, thans 17 gewone hoogleeraren in deze faculteiten heeft; de vierde faculteit omvat drie gewone hoogleeraren en drie lectoren, en verder zijn er nog vier buitengewone hoogleeraren, een privaat-docent en vijf docenten in de didactiek. Deze groei is wonderlijk als men bedenkt, dat „de mannen achter den ploeg en de meeltrog," naar Kuypers teekenend woord, hun penningen voor de Vrije Universiteit hebben gefferd. Ook de gereformeerde vrouwen hebben voor de vierde faculteit en de geldmiddelen in het algemeen belangrijk werk gedaan.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 3355 B)**

B. **NOORWEGEN EN DE OORLOG 1940. — Koning Haakon's weigering om af te treden. - Commentaren.**
Oslo, 10 Juli. (D.N.B.) — Het vraagstuk betreffende de Noorsche grondwet vormt het voornaamste onderwerp van de Noorsche pers. „Tidens Tegn" wijst erop, dat alle politieke partijen van Noorwegen hebben deelgenomen aan de beraadslagingen van het presidium van het Storting, die geleid hebben tot den brief aan den Koning. Het tot den Koning gericht verzoek, af te treden, werd dus gesteund door de breedste kringen van het politieke leven van Noorwegen.
„Aftenposten" schrijft: Het is zeker niet eenvoudig en ook smartelijk met een traditie te breken. Een nieuwe orienteering is echter daarom noodzakelijk, opdat het Noorsche volk en de Noorsche staat verder kunnen leven. Om dit te bereiken, moet een nieuwe ordening van den staat worden geschapen.
De pers blijft verder aandacht besteden aan de briefwisseling tusschen den voorzitter van het Storting en den Koning. „Aftenposten" spreekt van een „nieuwe richting van het Noorsche staatsbestuur". Het blad van de boeren „Nationen" schrijft, dat een beslissing onvermijdelijk is.
„Willen wij aan de zijde van den Koning den oorlog met de bezettende macht voortzetten of willen wij den weg van den vrede kiezen, in tegenstelling tot den Koning? Dat is de vraag, maar ook is het duidelijk hoe het antwoord in het belang van het Noorsche volk zal uitvallen. De beslissing zal genomen worden door de gekozen vertegenwoordigers van het Noorsche volk." (De Tijd)
(Vor. ber. Koning Haakon 4255 A)

C. **DENEMARKEN EN DE OORLOG 1940. — Regeeringsverklaring van Stauning. —**
Uit Kopenhagen meldt D.N.B.: Minister Stauning heeft op 9 Juli voor de radio een redevoering uitgesproken over de reorganisatie van de Deensche regeering. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
Taak van het nieuwe ministerie is vooral loyale samenwerking ten uitvoer te leggen met de naburige natie en met de autoriteiten, die op het oogenblik in het land zijn. Het Deensche volk heeft sterke nationale gevoelens, maar het staat met sympathie en goeden wil gereed om de goede en vriendschappelijke verhouding in de eerste plaats met de Duitsche natie in stand te houden, met wie de samenwerking de natuurlijkste zaak is. Het Deensche volk moet voortgaan in zijn reeds eerder bevestigde loyauteit. Alleen daardoor kan het recht behouden blijven om de Deensche zelfstandigheid in de toekomst in stand te houden. (Nieuwsblad v. d. Noorden)
(Vor. ber. Min.-pres. Stauning 4208 B)

D. **NEDERLAND. — Buitenlandsche fondsen. - Handel daarin verboden. —**
De waarnemende secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het departement van Financiën, heeft in een beschikking bepaald, dat de handel in buitenlandsche fondsen verboden is.
Als buitenlandsche fondsen worden aangemerkt die effecten, welke ingevolge de deviezenverordening 1940 art. 2 lid 2 als buitenlandsch zijn aan te merken.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Heropening beurzen 4291 D)

E. **CUBA. — Kolonel Batista tot president gekozen. —**
Havanna, 15 Juli. (Stefani) — Bij de presidentsverkiezingen heeft kolonel Batista een groote stemmenmeerderheid verworven.
Er hebben zich ernstige wanordelijkheden voorgedaan, waarbij verscheidene dooden en gewonden vielen.
(Batista is als president de opvolger van Machado.)
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Pres. Machado 3079 B)**

F. **NEDERLAND. — Filmkunst. - Geen Engelsche en Fransche films meer. —**
Met ingang van 26 Juli 1940 zullen geen Engelsche en Fransche films in de bioscoop-theaters meer mogen worden vertoond. Daarentegen mogen wel Amerikaansche films in Nederland worden gedraaid, doch dan uitsluitend die, welke ook in Duitschland zijn vertoond. Zoo worden bijvoorbeeld de Fox-films, de films van Warner Brothers van vertooning uitgesloten, terwijl van de Paramount enkele films in de theaters zullen mogen worden vertoond. (Telegraaf)

G. **NEDERLAND. — Nationaal-Socialistische Beweging. - Bijeenkomst te Den Haag. - Gulden Sporenslag-herdenking. —**
In de groote zaal van den Dierentuin te Den Haag heeft de N.S.B. 11 Juli in verband met den Gulden Sporenslag een zeer druk bezochte bijeenkomst gehouden onder voorzitterschap van baron Van Haersholte van Haerst, die er de aandacht op vestigde, dat dit de eerste openbare bijeenkomst was van de N.S.B. in zwart hemd.
Na de pauze sprak de leider ir. A. A. Mussert, waaraan wij o.a. het volgende ontleenen:
Honderdduizenden eenvoudigen is — aldus spr. — de grond onder de voeten weggezonken. Tegenover dezen staan wij, die blijmoedig in de toekomst blikken en die weten, dat Europa een toekomst tegemoet gaat, zoo schoon als nooit tevoren. Maar wat er ook is veranderd, de zondebok is gebleven en die zondebok is de N.S.B. Er zijn op het oogenblik velen, die zeggen, dat het beter is dat de Duitschers ons regeeren dan de N.S.B. Zij willen een schijn-eenheid tegen de N.S.B.; een nieuw soort E.D.D., aan welker hoofd de commissaris der provincie Groningen, Linthorst Homan, zou staan. Maar dat gaat niet meer, want er zou alleen een schijn van kans zijn, als het volk zich daarmee zou kunnen vereenigen, maar dat zal het nooit doen.
Als er geen N.S.B. zou zijn geweest, zou ons volk geen toekomst meer hebben en ieder, die zich tegen de N.S.B. keert, om welke reden dan ook, verraadt

zijn volk, is een volksverrader. Tien procent van het Nederlandsche volk zal nooit door de N.S.B. worden gewonnen en onbereikbaar blijven, maar 80 pct., die tusschen de N.S.B. en die 10 pct. staan, zal zij tot zich kunnen trekken.
Spr. zette vervolgens uiteen, dat Vlamingen en Hollanders bijeen hooren, zij hebben zich evenals andere Germaansche volken door de eeuwen gehandhaafd. Wanneer de Duitschers straks door de straten van Londen zullen trekken, dan zullen wij zeggen: Broeders, jullie zijn nog beter geslaagd dan wij, die het tot Chatham hebben gebracht, doch toen weer terug moesten. (Haagsche Courant)

A. NEDERLAND. — Nieuwe distributiegoederen aangewezen. —
's-Gravenhage, 13 Juli. — In het verordeningenblad is opgenomen een beschikking van den secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij, waarbij met ingang van 14 Juli, als distributiegoederen in den zin van de Distributiewet 1939 worden aangewezen rijst, gebroken rijst, rijstemeel, gort, havermout, havervlokken, grutten, maizena, griesmeel, puddingpoeders, spaghetti, macaroni en vermicelli.
Voorts zijn met ingang van 14 Juli als distributiegoederen aangewezen boter, margarine, spijsvetten en spijsolie. (Verordeningenblad no. 10, 13 Juli '40)
(Vor. ber. Distributie 4244 D)

B. PHYSICA. — „Omkeerbare toestandsveranderingen bij moeilijk smeltbare metalen". —
In de op 1 Juli gehouden vergadering van de Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen, welke niet openbaar was, heeft prof. dr. F. M. Jaeger uit Groningen gesproken over: „Omkeerbare toestandsveranderingen bij moeilijk-smeltbare metalen".
Alle deze metalen, aldus spr., behooren tot de groepen vier en acht van het periodieke stelsel der elementen en hebben de atoomnummers 22 tot 28, 40 tot 46 en 72 tot 78. Hun smelttemperaturen liggen tusschen ca. 1500° Celsius en ca. 3500° C., en vele hunner bezitten groote technische beteekenis. Spr. stelt in het licht, dat de opsporing der temperaturen, waarbij — onder den druk van één atmosfeer — omkeerbare toestandsveranderingen in deze metalen optreden, in het Groningsche laboratorium steeds volgens uiteenloopende methoden plaats had, zoodat aldus een veelzijdige contrôle der verkregen gegevens mogelijk werd. Behalve door de nauwkeurige calorimetrische bepaling van de absolute warmte-capaciteit dezer metalen in hare afhankelijkheid van de temperaturen, werden tevens metingen verricht betreffende den temperatuur-coëfficient van de soortgelijke warmte, van den electrischen weerstand, van de thermische uitzetting en van de thermo-electrische kracht, en wel met behulp van twee optisch-gekoppelde galvanometers met fotografische registratie, zoodat de volledige krommen voor alle temperaturen binnen het onderzochte interval opgeteekend konden worden en aldus ook de kleinste onregelmatigheden in die krommen terstond in het oog moesten vallen. Met enkele voorbeelden van eenige dezer zoo verkregen resultaten bij het ijzer en het kobalt werd het gezegde nader toegelicht.
Meer in het bijzonder behandelde spreker vervolgens de negen elementen van de z.g. achtste groep van het periodieke systeem: de zich over een twintigtal jaren uitstrekkende onderzoekingen omtrent deze elementen werden toch enkele maanden geleden afgesloten en ten einde gebracht met de voltooide studie van het kobalt, zoodat thans een volledig overzicht van deze elementengroep kan worden gegeven. Daarbij blijkt nu, dat de vier eerste elementen der groep: het ijzer, het kobalt, het nikkel en het ruthenium in hooge mate het verschijnsel der omkeerbare toestandsveranderingen vertoonen: bij het ijzer worden vier, bij het kobalt en het nikkel drie, bij het ruthenium zelfs vijf verschillende vaste modificaties aangetroffen, die alle slechts binnen scherp-begrensde temperatuurgrenzen de stabiele vormen dezer stoffen vertegenwoordigen. In schrille tegenstelling tot deze vier elementen der groep staan nu de vier laatste: het palladium, het osmium, het iridium en het platina, bij welke geen zweem van zulke omkeerbare toestandsveranderingen te onderkennen is, doch waarbij binnen het geheele, een 1650 graden omvattende temperatuursgebied, steeds slechts één enkele phase optreedt, een feit, waarvan de practische beteekenis voor het gebruik dezer metalen als vergelijkingsobjecten bij het onderzoek bij hooge temperaturen niet te hoog kan worden aangeslagen.
Tusschen deze vier laatste en de vier eerste termen der groep staat dan, — als een middelpunt — het rhodium, waarbij zich — bij wijze van overgang — het verschijnsel der dynamische allotropie openbaart: het gelijktijdig optreden naast elkaar van twee omkeerbare toestanden van het metaal, die bij elke temperatuur tusschen 0 en 1650° C., voortdurend met elkaar in een beweeglijk evenwicht staan, zoodat het rhodium bij iedere temperatuur uit de beide (cubische) vormen het continu-variabele verhouding hunner hoeveelheden bestaat. Aldus blijkt de achtste groep der elementen, ook ten aanzien dezer verschijnselen, zich ongetwijfeld als eene onverbreekbare eenheid te manifesteeren.
(Nieuwe Rotterd. Crt.)

C. JAPAN. — Kabinet-Jonai afgetreden. —
Tokio, 16 Juli. (D. N. B.) Het kabinet-Jonai is afgetreden.
De Japansche minister van Oorlog, Hata, heeft vandaag volgens Domei minister-president Jonai, kort voor zijn aftreden opgezocht en hem mededeeling gedaan van de houding van het leger ten aanzien van de ontworpen nieuwe politieke structuur van Japan. (Telegraaf) **(Vor. ber. Kabinet-Jonai 4101 A)**

D. VEREENIGDE STATEN. — Defensie: 5 milliard. - „Twee-Oceanen-vloot". - President Roosevelt weder candidaat voor het presidentschap. —
President Roosevelt vraagt vijf milliard.
Washington, 10 Juli. (D.N.B.) — Met de uitdrukkelijke verzekering, dat de Vereenigde Staten noch hun wapens zullen gebruiken in een aanvalsoorlog, noch hun mannen zouden uitzenden om deel te nemen aan Europeesche oorlogen, heeft president Roosevelt vandaag in een speciale boodschap aan het Congres nog 4.848.000.000 dollar gevraagd voor militaire doeleinden. **(V. b. Defensie 4282 A; Crediet 4263 A)**

„Twee-Oceanen-vloot".
Washington, 11 Juli. (D.N.B.) — De Amerikaansche Senaat heeft de reeds door het Huis van Afgevaardigden behandelde wetsvoorstellen aangenomen, waarbij wordt voorzien in den bouw van een „Twee-Oceanen-vloot" tot 1946 en waarvoor 4 milliard dollar worden uitgetrokken. **(Vor. ber. Marine 4292 B)**

President Roosevelt weder candidaat voor het presidentschap.
Chicago, 18 Juli (Stefani) — De democratische afgevaardigden hebben op hun partijdag met 947 van de 1095 stemmen Roosevelt aangewezen als candidaat voor het presidentschap. (De Tijd — Telegraaf)
(Vor. ber. Presidentschap 4292 B)

E. RECHTSZAKEN. — Begunstiging van den vijand.- Pensionhouder krijgt 5 jaar. —
's-Gravenhage, 10 Juli. — Voor den Duitschen krijgsraad is heden in het gebouw van den Bevelhebber der Ordnungspolizei (Plein no. 1, vroeger dep. van Koloniën), een strafzaak behandeld, welke in het Duitsche strafwetboek „Feindbegünstigung" wordt genoemd.
Het ging hier om een pensionhouder te Scheveningen, die in de laatste dagen van Mei pogingen had aangewend om Nederlandsche militairen te vinden, die bereid zouden zijn tot vertrek naar Engeland om in het Britsche leger dienst te nemen. De pogingen waren niet geslaagd.
Hiermede rekening houdende, eischte de aanklager een tuchthuisstraf voor den tijd van acht jaren.
De Krijgsraad legde een straf van vijf jaren op.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Veroord. bedrijfsl. 4294 C)**

F. NEDERLAND. — Nationaal Comité voor economische samenwerking. —
Ten einde hier te lande de thans zoo noodige samenwerking op economisch gebied te bevorderen is, na overleg met den secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, dr. H. M. Hirschfeld, dezer dagen een Nationaal Comité voor Economische Samenwerking gevormd, onder voorzitterschap van dr. F. H. Fentener van Vlissingen te Utrecht.

Het comité zal in samenwerking met de reeds bestaande organisaties van het bedrijfsleven trachten:
1. een doeltreffende coördinatie tusschen alle bedrijfstakken en geledingen van ons bedrijfsleven, zooals handel, nijverheid, scheepvaart, landbouw enz. tot stand te brengen;
2. het contact met de autoriteiten te bevorderen en te vergemakkelijken;
3. aan de aanpassing, die op economisch gebied thans noodig is, practische leiding te geven.

(Telegraaf)

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — Rede van Rijkskanselier Adolf Hitler. - Laatste beroep op het gezond verstand van Engeland. - Samenvatting van de rede.-** Berlijn, 19 Juli (D.N.B.). Hedenavond om 7 uur is de Duitsche Rijksdag bijeengekomen voor het aanhooren van een verklaring van Hitler. Graaf Ciano woonde de zitting bij.

Volgens een niet-officieele samenvatting van Hitlers rede wees de Führer in de eerste plaats op het doel van deze verklaring. Daarop sprak hij over het reeds in het partijprogram opgenomen oogmerk om tot herziening van het verdrag van Versailles te komen, waarbij hij in het bijzonder den nadruk legde op den wensch, dat dit langs vreedzamen weg zou geschieden.

De Führer schetste verder het ontstaan en het verloop van den oorlog. Hij deed daarbij uitvoerige mededeelingen over de expeditie in Noorwegen.

Uit de uiteenzettingen van Hitler bleek voorts, dat men reeds van het begin van den oorlog af van plan was geweest om bij den strijd in het westen de Maginotlinie te doorbreken. Pas toen het zeker was, dat de tegenstander den inval in het Ruhrgebied via België en Nederland wilde doen, volgde op 10 Mei de tegenaanval, waarbij de grenzen van deze twee staten werden overschreden. .

Van groot belang waren vervolgens de door Hitler uiteengezette grondbeginselen der daarop volgende operaties. De houding en de prestaties van de leiding en van den troep waren boven allen lof verheven. Legerleiders die zich bijzonder onderscheidden en in de eerste plaats Hermann Göring, kregen de hun toekomende onderscheiding.

Hitler herinnerde er voorts aan, dat van oudsher twee doeleinden op zijn buitenlandsch politiek program hebben gestaan, nl. ten eerste oprechte vriendschap met Italië en ten tweede het tot stand brengen van een dergelijke verhouding met Engeland.

Hij bracht zijn spijt tot uitdrukking over het feit, dat het niet gelukt is, met Engeland tot de gewenschte verhouding te geraken, die voor beide mogendheden een zegen zou zijn geweest.

Des te sterker legde Hitler den nadruk op zijn vreugde, dat dit met Italië wèl mogelijk is geweest. Hij stelde hierbij Mussolini's genialiteit op den voorgrond.

De Führer wees vervolgens op het nut dat Duitschland van Italië's houding heeft gehad, en zette uiteen, dat de deelneming van Italië aan den oorlog in elk opzicht uit eigen beweging is geschied. Na dank te hebben gebracht aan Italië, ging Hitler voort met te constateeren, dat de samenwerking met deze mogendheid in politiek en militair opzicht volkomen is. De Führer gaf vervolgens uitdrukking aan de overtuiging dat de overwinning het onrecht dat beide volken is aangedaan, zal uitwisschen.

Uit Hitlers rede bleek voorts, dat de Duitsche weermacht na de overwinningen sterker is dan ooit te voren, sterker dan vóór den 10en Mei 1940. Van de levensomstandigheden van de Duitsche weermacht en van het Duitsche volk kon, aldus verklaarde Hitler, hetzelfde worden gezegd.

De voedselvoorziening van het volk is voor elken duur van den oorlog verzekerd.

Hitler sprak voorts o.a. over de verwachtingen van vijandelijke staatslieden, dat er een nieuwe verwijdering zou ontstaan tusschen Duitschland en Rusland. Hij verklaarde deze verwachtingen voor onjuiste conclusies.

Nadat Hitler nogmaals gewezen had op den 6den October van het afgeloopen jaar en het beroep dat hij toen op Engeland en Frankrijk heeft gedaan, wees hij er op dat hij toentertijd den juisten kijk op de komende gebeurtenissen had gehad.

Hoewel hij wist, aldus verklaarde Hitler, hoe de gebeurtenissen zich zouden afspelen, verlangde hij toen niet anders, dan den vrede. Zij die belang hadden bij de bewapening, hebben het echter anders gewild.

Op dit punt van de rede onderwierp Hitler de dingen die mogelijkerwijze nog zouden geschieden aan een beschouwing. Hij wees er op, dat de belanghebbenden bij de bewapening naar Canada zouden gaan, maar dat het volk in Engeland zou blijven.

Hitler zette hierna uiteen, dat het niet zijn bedoeling was, oorlog te voeren, maar dat hij een nieuwen, socialen staat van de hoogste cultuur wilde opbouwen.

De Führer wees hierbij op een onlangs door Churchill gehouden rede, waarin deze er opnieuw den nadruk op gelegd heeft, dat hij den oorlog wenscht.

Hitler wees op de gevolgen hiervan, en verklaarde dat door het Duitsche antwoord onzegbaar leed over millioenen menschen zou komen. Hij sprak de profetische woorden uit, dat daardoor een groot wereldrijk uiteen zou worden geslagen, dat hij nooit bedoeld heeft te vernietigen. Want, aldus verklaarde Hitler, het treffen zou slechts met de volledige vernietiging van een van beide tegenstanders kunnen eindigen. „Churchill, aldus Hitler, moge er dan van overtuigd zijn, dat dit Duitschland zal zijn, hij, Hitler, weet dat het Engeland zal zijn." In een laatste beroep op het verstand, verklaarde Hitler met nadruk, dat hij geen reden zag, die tot voortzetting van dezen oorlog kon dwingen.

Hitler gaf de mogelijkheid in overweging, dat Churchill dit beroep wel weer zou negeeren. „Van Duitsche zijde, aldus de Führer, is echter in ieder geval nog een laatste gelegenheid geboden." (Alg. Hbld.)

(V. b. Rijkskanselier Hitler 4291; Vredesvoorst. 3975)

B. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. —**

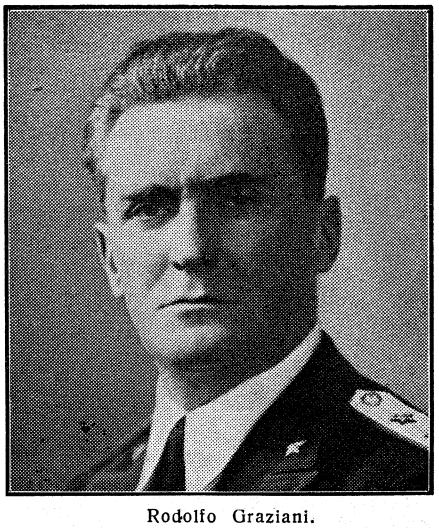

Rodolfo Graziani.

Opperbevelhebber van het Italiaansche leger in Noord-Afrika en gouverneur van Libye.

(Vor. ber. Graziani 4284 D)

C. **NEDERLAND. — Aantal Nederlanders in hechtenis genomen, in verband met de behandeling der Duitschers in Indië. - Postzending naar koloniën gestaakt. —**

Het A. N. P. meldt op 19 Juli: Terwijl de instanties

van de Duitsche weermacht en van het Duitsche burgerlijke bestuur zich van het oogenblik der Nederlandsche capitulatie af, moeite hebben gegeven de betrekkingen tusschen het Duitsche Rijk en de Nederlanden in vreedzame banen te leiden en het herstel van de normale verhoudingen te bespoedigen, heeft de regeering in Nederl.-Indië niet opgehouden zich op bijzonder Duitsch-vijandige wijze te gedragen en zonder rekening te houden met de verhoudingen in het moederland, maatregelen in stand gehouden, welke door het Duitsche Rijk niet langer voorbijgezien en geduld kunnen worden.
Nadat tot op heden in Nederlandsch-Indië meer dan 2000 Duitschers, waaronder vrouwen en kinderen, geïnterneerd gehouden en op de smadelijkste wijze behandeld worden, heeft men zich thans van Duitsche zijde genoodzaakt gezien, tegenmaatregelen niet langer uit te stellen.
Dientengevolge is gisteren een aantal Nederlandsche onderdanen, die voor het grootste deel met het koloniaal bestuur in betrekking staan, in hechtenis genomen.
Het zal van het inzicht van de beslissende krachten in Nederlandsch-Indië afhangen, hoelang deze toestand gehandhaafd moet blijven.
De aanneming van postzendingen voor de Nederlandsche koloniën is tot nader order gestaakt.
(Alg. Handelsblad)

A. **GROOT-DUITSCHLAND. — Hermann Göring Rijksmaarschalk. —**
Rijkskanselier Hitler heeft in zijn Rijksdagrede van 19 Juli medegedeeld, dat veldmaarschalk Hermann Göring tot Rijksmaarschalk is bevorderd.
Voorts is een aantal Duitsche „generalobersten" tot veldmaarschalk bevorderd. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Veldmaarschalk Göring 4194)

B. **NEDERLAND. — Marxistische partijen onder leiding van een Commissaris. - Mr. M. M. Rost van Tonningen benoemd. —**
's-Gravenhage, 20 Juli. — De volgende officieele verklaring is heden op de persafdeeling van het Rijkscommissariaat afgelegd:
Daar de in Nederland bestaande Marxistische partijen, in haar leiding, op grond van haar klassenstrijdmentaliteit, van haar internationale verbindingen en beïnvloeding door onder leiding van Franschen en Engelschen staande internationalen, alsmede van de steeds systematisch door haar gevoerde hetze tegen het naburige Duitsche rijk en het nationaal-socialisme geenerlei waarborg bieden, dat de gewenschte Duitsch-Nederlandsche samenwerking op de gebieden van den wederopbouw, van de werkloosheidsbestrijding en van de opheffing van de sociale positie van de breede lagen der Nederlandsche bevolking, in het bijzonder van de arbeiders, kan worden verwerkelijkt, is een regelend ingrijpen, dat dezen ongezonden toestand opheft, niet langer te vermijden geweest.
De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft dan ook verordend dat de sociaal-democratische arbeiderspartij (s.d.a.p.), de revolutionnair-socialistische arbeiderspartij (r.s.a.p.) en de communistische partij Nederland (c.p.n.) onder de uitsluitende leiding en het uitsluitend beheer van een commissaris worden gesteld. Op dezen commissaris gaan terstond alle rechten en volmachten van de leiding zonder onderscheid, of het gaat over afzonderlijke personen of colleges van personen, over. Hij is gerechtigd alle vereischte maatregelen van organisatorischen, personeelen of financieelen aard te treffen.
Tot commissaris met den bovenomschreven bevoegdheidskring is mr. Rost van Tonningen benoemd. Hij heeft de hem overgedragen bevoegdheden heden op zich genomen.
Een van de belangrijkste taken van dezen commissaris zal het zijn, de sociale waarden en instellingen, die in de verschillende organisaties van de S.D.A.P. voorhanden zijn, voor de leden te behouden en bovendien onder gebruikmaking van de zich thans voordoende nieuwe mogelijkheden nog aanzienlijk uit te breiden.
In den loop van deze inwendige saneering en versterking zal aan de arbeiders de gelegenheid worden geboden, zich uit eigen krachten een nieuwe leiding te geven, welke de groote idealen en doeleinden, van welke de pioniers van het Nederlandsche socialisme vervuld waren, welker verwezenlijking echter door de internationale verwatering en rassenvreemde beïnvloeding van de sociaal-democratische partijen sterk werd benadeeld, in vollen omvang zal kunnen verwerkelijken. Dit saneerings-proces moet door geschikte maatregelen van den commissaris tegen iederen reactionnairen aanval van buiten af beschermd worden.
Naar aanleiding van deze officieele publicatie is er van Duitsche zijde nog op gewezen, dat in de roode internationale de Nederlandsche Marxisten steeds een groote rol hebben gespeeld. Het heeft in Duitschland, aldus zeide ter persconferentie de heer Janke, veel kwaad bloed gezet, dat de Nederlandsche marxistische partijen zich zelfs, toen de oorlog was uitgebroken, niet uit de internationale organisaties hebben teruggetrokken. Nog erger, in strijd met de Nederlandsche neutraliteit hebben vertegenwoordigers van S.D.A.P. en N.V.V. herhaaldelijk nog conferenties, o.m. in Parijs, bijgewoond, waar in het bijzonder gesproken werd over de mogelijkheden, om de neutralen in de blokkade van Duitschland in te schakelen. Critiek hierop en protesten hiertegen hebben geen succes gehad, ook niet bij de Nederlandsche regeering.
In de tweede plaats is er de langdurige hetze vóór den oorlog door deze partijen tegen het Duitsche Rijk en het nat.-socialisme gevoerd. Wel is waar heeft de Nederlandsche regeering dit optreden, toen de oorlog was uitgebroken, weten terug te dringen, doch deze hetze-campagne bleek reeds jarenlang georganiseerd te zijn.
En in de derde plaats is er aan Duitsche zijde zeer groot bezwaar, dat in de leiding van deze partijen de Joden steeds een onevenredig groot aandeel hebben gehad. (De Telegraaf)
(Vor. ber. Mr. M. M. Rost van Tonningen 4245 D)

C. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Oorlogsuitgaven 9.5 millioen pond per dag.**
De Engelsche kanselier van de schatkist, Kingsley Wood, heeft in het Lagerhuis ten aanzien van het credietvoorstel van 1 milliard pond sterling verklaard, dat de door het parlement in Maart goedgekeurde 700 millioen pond sterling bijna zijn opgebruikt. De dagelijksche oorlogsuitgaven hebben de laatste vier weken 7,5 millioen pond bedragen. De dagelijksche kosten van den verdedigingsdienst zijn sinds Maart van 4 tot 6,5 millioen pond gestegen. Het is onmogelijk de toekomstige uitgaven te voorzien, doch er mag noch op geld noch op andere middelen bespaard worden, zoolang de „weg naar de overwinning" niet is afgelegd.
De thans gevraagde som moet uitsluitend voor oorlogsdoeleinden dienen. Voor sociale en andere diensten evenwel zijn nieuwe hooge bedragen noodig. Het totaal bedrag der noodzakelijke nationale uitgaven bedraagt bijna 9,5 millioen pond per dag. Het verschil tusschen ontvangsten en uitgaven wordt steeds grooter. Daarom moet zeer spoedig tot een nieuwe verzwaring der belasting ter dekking van de oorlogsuitgaven worden overgegaan. Tenslotte verklaarde de minister, dat alle onnoodige uitgaven beperkt moesten worden en dat het spaargeld van de groote en kleine spaarders naar de schatkist moet worden toegeleid. Het nieuwe credietvoorstel werd door het Lagerhuis aangenomen. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Oorlogskosten 4042)

A. **NEDERLAND. — De maatregel tegen de marxistische partijen. - Politiek bestaan der organisaties geëindigd. - Mr. M. M. Rost van Tonningen over zijn nieuwe taak. —**

De op 20 Juli benoemde commissaris voor de S.D. A.P., de R.S.A.P. en de C.P.N., mr. M. M. Rost van Tonningen, heeft dien avond een radio-rede gehouden, waarin hij o.a. het volgende zei:

De gebeurtenissen der laatste weken hebben in het bijzonder de Sociaal Democratische Arbeiderspartij en het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen in hun diepste wezen beroerd.

In deze organisaties hebben Nederlandsche arbeiders en arbeidsters tientallen jaren voor hun socialistisch ideaal gestreden. Ontzaglijke offers zijn gebracht ter verwezenlijking van die idealen, welke belichaamd zijn in de herinnering aan Pieter Jelle Troelstra.

Een tragisch noodlot heeft gewild, dat het eerbied afdwingende idealisme, waarmede de socialistische arbeiders den strijd voor lotsverbetering zijn begonnen, in den loop van het moderne parlementarisme geleidelijk in rook is opgegaan.

De arbeidersbeweging werd niet alleen van boven af in het parlement gesaboteerd, maar bovendien door het politieke christendom van binnenuit gespleten. Ondanks deze innerlijke breuk, ondanks de ontzaglijke tegenwerking waarmede de ware strijders voor het socialisme hebben te kampen gehad, is echter ontzaglijk veel bereikt.

Ieder Nederlander, die onbevooroordeeld den arbeid van de laatste halve eeuw in vogelvlucht overziet, zal tot de erkenning komen, dat zoowel in de S.D. A.P. als in het N.V.V. menig idealist even hard voor de lotsverbetering van den arbeider heeft gestreden als in het volksche socialisme onzer dagen. Maar eveneens dwingt deze terugblik ons tot de erkenning, dat het ideaal zelf, de verwezenlijking van een socialistische gemeenschap, niet werd bereikt.

Ook de Nederlandsche arbeiders bevinden zich thans plotseling voor een ware omwenteling in de socialistische wereldbeschouwing. Als een stormwind is de nieuwe tijd over Europa gegaan. Het gevaar bestond dat in deze geweldige revolutie de waarden, die door de moderne arbeiders der vakbeweging zoo zorgvuldig werden gehoed, door onverantwoordelijke acties zouden worden aangetast.

Het is aldus spr. een dwingend gebod voor de Nederlandsche volksgemeenschap om de arbeiders, die in de S.D.A.P. en in het N.V.V. zijn samengevat, in de gelegenheid te stellen uit de kracht van hun eigen persoonlijkheid den weg tot het nieuwe Europa te vinden.

Als dan ook vandaag de Nederlandsche gemeenschap misschien verrast is geworden door het besluit dat de leiding van de S.D.A.P. van haar functies is ontheven, dan is de uitsluitende bedoeling daarvan, dat uit de rijen van de arbeiders zelf de nieuwe leiding op zal staan.

De krachten, die in de arbeidersbeweging leven, kunnen zich op korteren of langeren termijn openbaren. Doch zij hebben het recht te verlangen, dat in de vorming van het nieuwe van buitenaf niet ruw worde ingegrepen.

De vormen van het nieuwe socialisme moeten door de arbeiders zelf worden gevonden, slagen de arbeiders hier niet in, dan blijft het socialisme een hersenschim en dan zal over eenige tientallen jaren hetzelfde moeten worden geschreven wat Lammers bij het 25-jarig jubileum als parlementariër van ir. J. W. Albarda opmerkte: „Wat de vakbeweging niet tot stand vermocht te brengen, is het scheppen van een bestaanszekerheid voor de volksmassa".

Waarom werd nu de leiding van de oude S.D.A.P. van haar functie ontheven?

Deze leiding heeft, zoo ging spr. verder, de stuwkracht gemist om het diepe verlangen der arbeiders naar maatschappelijke vernieuwing ook maar in eenigszins voldoende mate te bevredigen. Zij heeft in den politieken strijd zoo zeer haar beginselen verzaakt door het aangaan van coalities met partijen van een lijnrecht tegengesteld beginsel, dat van haar niet te verwachten was, dat zij die vernieuwing zou kunnen leiden.

De weg naar een betere toekomst kan door nieuwe leiders gewezen worden, die van onderop uit de rijen der arbeiders voortkomen.

Deze nieuwe leiders hoeven slechts aan te knoopen bij de oorspronkelijke idealen van Nederlandsche socialisten; kunnen zij deze in vervulling brengen, dan zal het heele Nederlandsche volk hun dank weten.

Het treft smartelijk om te zien, hoe velen in hun jonge en vurige jaren met groote bezieling aan een waarlijk socialistisch ideaal hebben gewerkt. Hoe zij hun beste krachten hebben gegeven om de schoonste ideeën van den mensch in zijn arbeid uit te dragen en hoe deze velen hebben moeten waarnemen, hoe hun zuiver pogen meer en meer werd verstikt. Zij hebben de oogen voor eeuwig gesloten, zonder de vervulling van hun levensideaal te hebben beleefd. Tegenover de nagedachtenis van deze idealisten, hebben wij den duren plicht om de jonge krachten, die in dezen tijd zich in de arbeidersbewegingen beginnen te openbaren, uit alle macht te steunen.

Zelden is de nood in een volk zoo hoog gestegen als op het oogenblik in het onze. De verschrompeling van de welvaart heeft een werkloosheid veroorzaakt, die ondervoeding en lichamelijke ondermijning tot een schrikbarenden omvang heeft doen stijgen.

Het grenst aan beleedigende schijnheiligheid als men aan deze ontzettende gevolgen van het kapitalistische systeem zou willen voorbijgaan en over geestelijke waarden zou willen spreken, alvorens de materieele vraagstukken op te lossen. De hooge nood dwingt ons als eerste socialistische eisch te stellen, den arbeider datgene te geven, wat de socialistische strijders hebben samengevat onder den kreet: „Vrijheid, Arbeid, Brood".

In de waarachtige socialistische gemeenschap worden de werkers van een volk zoodanig in hun productiekracht gericht, dat zij niet volgens het winstprincipe over de bedrijven worden verdeeld. of daaruit worden gestooten. Neen, de arbeidsgemeenschap van het volk moet op de vervulling van de noodzakelijkste levensbehoeften in de eerste plaats worden gericht.

De optrekking van een werkplan, dat de nood van de arbeidersmassa's kan lenigen, is in de eerste plaats een taak van de arbeiders zelf. Dat zij tot degelijken arbeid in staat zijn, heeft het Plan van den Arbeid bewezen. Doch men zou hier willen vragen waarom de leiding van de S.D.A.P. dit plan niet heeft ten uitvoer gelegd, toen zij aan het roer was. Niet alleen in de S.D.A.P. en het N.V.V., doch ook in andere bewegingen en in de politieke partijen zijn het deskundigen geweest, die door hun opbouwende gedachten de oplossing van deze meest dringende vraagstukken van den arbeid van het volk hebben bijgebracht.

De tijd is voorbij, dat men elkander kan beoorlogen en dat de geldverdieners den opbouw-arbeid van de deskundigen kunnen saboteeren. Wie waarlijk voor zijn kinderen een betere toekomst wil scheppen, dan die der proletarische, vacantielooze levens der arbeidersklasse in het algemeen, moet nu de handen ineen slaan met een ieder, die aan de werkgemeenschap van het Nederlandsche volk wil deelnemen.

Drie eischen. — Een socialistische arbeidersklasse dient dan ook aan elk bewind de volgende eischen te stellen:

1. Het onmiddellijk ontwerpen van een arbeidsplan voor het Nederlandsche volk, dat de productie voor de eigen behoeften in de toekomst binnen de wordende Europeesche gemeenschap zal waarborgen.
2. De inschakeling van alle arbeiders ten einde de werkloosheid op te heffen en een gewaarborgde

vacantie, met behoud van loon, te kunnen invoeren.
3. De organisatie van ontspanning door de opening van reisgelegenheid in deze vacantiedagen.

Met dezen laatsten eisch betreden wij het gebied van de cultuur. Het zou een miskenning zijn van hetgene wat N.V.V. en S.D.A.P. hebben tot stand gebracht, als men aan den cultuurarbeid van de socialistische arbeiders zou voorbijgaan, die reeds thans verwezenlijkt is in de ontwikkelingsinstituten en ontspanningsgroepen, in hun kunstbeoefening, hun ontspanningshuizen, hun natuurvriendenwerk en zeker niet in het minst in het eigen, zoo hartstochtelijk begonnen en tijdelijk tot een zoo hoog plan gebrachte jeugdbeweging.

Dit prachtige werk mag in geen geval worden afgebroken. Het sloopen van dezen arbeid waarvoor duizenden uitstekende Nederlandsche arbeiders hun beste krachten gaven, zou niets meer of minder beteekenen dan een laag verraad aan de kerngedachte van het volksche socialisme.

De fakkels die branden rond de Paaschheuvels te Vierhouten, de hooggespannen idealen van Mei- en Pinksterbijeenkomsten zij mogen niet worden uitgedoofd. Het grootsche, blijde en gelukbrengende, dat door het socialisme is opengegaan in de harten van tienduizenden arbeiders en arbeiderskinderen, mag niet verloren gaan in de verwarring, die in deze bewogen dagen in de gedachten van zoovelen is ontstaan. Voor het waarlijk Nederlandsche en voor het zuiver socialistische in dit werk, is een grooter toekomst dan ooit weggelegd, indien de arbeiders van hun kant den weg willen aangeven om te komen tot een Nederlandsche gemeenschap van socialisten, dat wil zeggen van kameraden.

Op het gebied van de cultuur heeft de gemeenschap echter aan de Nederlandsche arbeiders een vraag te stellen. Talloos zijn de arbeiders-muziekvereenigingen, de arbeiderszangvereenigingen, de arbeiders-orkesten. Het zal de taak der arbeiders zijn, deze uitingen van waarachtige cultuur van het Nederlandsche volkskarakter ook ter beschikking van hun andere volksgenooten te stellen.

De scheidingen, die de klassenstrijd heeft gebracht, kunnen door deze en andere prestaties, waarbij ik b.v. denk aan den bond van arbeiders-tooneelvereenigingen, wegvallen. Naast den eerbied voor den arbeid, staat de eerbied voor de arbeiderscultuur. De arbeider is nu eenmaal de scheppende in het volk. Mannen en vrouwen kunnen in gemeenschap bij de geboorte van een nieuwen tijd de scheppingen van de genieën in hun volk tot nieuwe hoogten opvoeren.

Doch voorwaarde voor scheppingen is de eeuwige vernieuwing van den volksaard na bevrijding van troebele invloeden, die haar bedreigen. Het Nederlandsche volk is een eeuwenoude cultuurgemeenschap, taalgemeenschap en een bloedgemeenschap. Het sociale gevoel, dat ons bezielt is niet iets, dat wij uit boeken kunnen leeren, het is het mede-trillen van gelijkgestemde menschen met het lot van de volksgenooten, die door een misdadig stelsel worden vertrapt.

De sociale zorg. — Hoezeer men ook moet erkennen, dat de arbeidersbeweging in tal van sociale maatregelen, als ziekte-, invaliditeits-, ongevallen- en ouderdomsverzekering concessies aan het kapitalisme heeft afgewrongen, zoo is toch aan dien eenen eisch niet voldaan, die elke socialistische gemeenschap moet stellen n.l. dat niet de ouderdom, maar wel het tijdstip, waarop de mensch afgewerkt is, zijn recht op een arbeidspensioen bepaalt.

Voor de jeugd moet aan de andere zijde de eisch worden verheven, dat een socialistische gemeenschap niet kan dulden, dat zij door gebrek aan materieele verzorging, lichamelijk wordt verminkt of door cultureelen honger geestelijk verdort.

Het is een verheugend feit, dat alle cultureele prestaties, die de arbeiders hebben verricht, terugtreden achter den verbijsterenden inzet, die de eerste A.J.C.-generatie op cultureel gebied voor het jonge volk heeft gedaan. En dan wordt daarbij niet zoozeer gedoeld op materieele verworvenheden en gebouwen, kamphuizen en kampeerterreinen, neen hier past een woord van hulde aan de groote en echt socialistische beginselen van de aanvankelijke socialistische jeugdbeweging.

Deze na-oorlogsche jeugd begreep dat Troelstra's profetische woorden van 1914, haar richtsnoer moesten zijn. Het was Troelstra, die zei, dat de nationale gedachte de nationale geschillen moest overheerschen, dat het socialisme opnieuw doorgrond en gefundeerd moest worden.

Deze woorden van den grooten socialistischen strijder waren het richtsnoer van de eerste generatie van de A.J.C. Zij wilde terug tot de bron van het leven, d.w.z. terug tot den eenvoud en de waarachtigheid van de natuur. Zij wilde los van het burgerdom raken en streefde innerlijk en uiterlijk naar een eigen stijl in kleeding, kunstbehoeften en ontspanning. Zij keerde zich af van het verval der kapitalistische steden en het drogbeeld van asphaltbeschaving en zocht genezing in bosch en veld.

Deze drang tot verfraaiïng en verdieping van het jeugdleven groeide aan tot een zoo grooten hartstocht en een zoo fel idealisme, dat het ons heden nog met ontzag vervult.

En toch, zoo vervolgde spr., zelfs in eigen rijen heerscht thans ontevredenheid over dat wat uiteindelijk bereikt werd, want de spanning der eerste jaren is verslapt en na 1922 is het langzaam bergaf gegaan. De adem van een nieuwen tijd moge de arbeidersjeugd met frissche kracht vervullen. Het is onmiskenbaar, dat de socialistische jeugd naar nieuwe bindingen en nieuwe vormen tast.

De arbeidersbeweging. — Als hier hulde is gebracht aan het vele goede, dat de moderne arbeidersbeweging tot stand gebracht heeft, dan zit daarbij de bedoeling voor, om het geheele bezit aan materieele en cultureele goederen dezer arbeidersmassa's en der jeugd te beschermen tot den tijd, dat een nieuwe leiding uit de eigen rijen zal opstaan.

Als politieke organisatie hebben de verschillende organisaties opgehouden te bestaan.

Als deelen der groote Nederlandsche volksgemeenschap met een eigen karakter, een eigen vorm van cultuur en een eigen levensstijl hebben deze arbeidersmassa's onbetwistbaar recht op hun geestelijke en materieele eigendommen.

In de eerstvolgende dagen zullen de technische maatregelen bekend worden gemaakt, die noodzakelijk zijn, om het deelgenootschap van de arbeiders aan hun organisaties vast te leggen en om te overleggen, hoe de sociale en cultureele opbouwarbeid uit hun binnenste het best kan worden gewaarborgd. Bij het ontwerpen der plannen zal het initiatief aan de organisaties zelf worden gelaten. Aan de Arbeiderspers en de arbeidersradio zullen de eigen krachten blijven verbonden. Voor zoover de financieele nood, die de Arbeiderspers en de arbeidersradio heeft bezocht het niet strikt noodzakelijk maakt, zal in het personeel geen wijziging worden gebracht. Als het waar zou zijn, dat de socialistische arbeiders het sterkst de socialistische idealen in zich dragen dan zal de wordende socialistische gemeenschap in Nederland zich om hen kunnen kristalliseeren.

In de vrijheid van een volk moeten de besten en sterksten de leiding hebben. In dezen edelen wedstrijd in dienst van de volksgemeenschap zullen de arbeiders de leiding kunnen hebben, tot welke beweging zij ook behooren, zij zullen het kunnen en daarbij den korst van slappe burgerlijkheid, die hen tientallen jaren heeft overwoekerd, kunnen doorbreken.

Daarmee zal uit een rotte schaal de goede kern voor den dag komen.

Moge dan, zoo besloot mr. Rost van Tonningen zijn rede, spoedig in nieuw Nederland de socialistische gemeenschap waarvoor zoovelen streden worden verwezenlijkt. Mogen de socialisten uit alle bewegingen elkander de hand reiken. Als deze één-wording thans bereikt zou worden, zouden de strijders uit alle bewegingen hun doel hebben bereikt en daarmede de eenige werkelijke hulde zijn gebracht aan de nagedachtenis van alle socialistische voorgangers, die de vervulling van hun ideaal niet hebben mogen beleven. Nederlandsche arbeiders en arbeidsters, uw tijd is gekomen! (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(V. b. Mr. Rost v. Tonningen, Marx. part. 4302 B)

A. NEDERLAND. — Duitsche rechterlijke macht voor strafzaken. - Nieuwe verordening. —

Het op 20 Juli verschenen Verordeningenblad no. 12 bevat een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de Duitsche rechterlijke macht voor strafzaken.

Par. 1 houdt in, dat voor het bezette Nederlandsche gebied de Duitsche rechterlijke macht voor strafzaken wordt ingesteld. Haar organen zijn het Duitsche Landgerecht en het Duitsche Hooggerechtshof in het bezette Nederlandsche gebied, alsmede, voor beide gerechten gemeenschappelijk, het Duitsche Openbaar Ministerie.

De voorschriften betreffende de bevoegdheid van den Duitschen Krijgsraad en van de bijzondere rechtbank voor strafzaken voor leden der S.S. en voor leden der politieorganisaties met een bijzondere taak, blijven onaangetast.

Volgens par. 2 zijn de Duitsche Gerechten met uitsluiting van de Nederlandsche rechterlijke macht bevoegd om delicten, die door Duitsche of voormalig Duitsche staatsburgers of door staatsburgers van het protectoraat Bohemen en Moravië begaan worden, te vervolgen en te vonnissen.

Hetzelfde geldt ongeacht het staatsburgerschap van den dader of deelnemers, wanneer de daad:

1. Zich richt tegen het Groot-Duitsche Rijk, het Duitsche volk, de Nationaal-Socialistische Duitsche Arbeiderspartij, de vertakkingen daarvan of daarbij aangesloten organisaties;

2. zich richt tegen een Duitsch staatsburger of een persoon, die in dienstverhouding staat tot het Groot-Duitsche Rijk, tot de Nationaal-Socialistische Duitsche Arbeiderspartij, haar vertakkingen of daarbij aangesloten organisaties, tijdens de uitoefening van deze dienstbetrekking of in betrekking daarmee;
3. begaan wordt in dienst van de Duitsche autoriteiten of, in verband met dezen dienst, op Duitsch grondgebied, of in gebouwen, ruimten of inrichtingen, die dienen ten behoeve van het Groot-Duitsche Rijk, de Nationaal-Socialistische Duitsche Arbeiderspartij, haar vertakkingen of daarbij aangesloten organisaties;
4. blijkt te zijn plundering in op bevel ontruimd gebied of in vrijwillig ontruimde gebouwen of ruimten, of blijkt te zijn een misdrijf (Verbrechen oder Vergehen) tegen lijf, leven of eigendom onder gebruikmaking van de maatregelen, genomen ter verdediging tegen luchtaanvallen, of blijkt te zijn een misdrijf (Verbrechen), gevaarlijk voor het algemeen belang, in het bijzonder een misdrijf, dat de voedselvoorziening in gevaar brengt.

De Duitsche Gerechten in het bezette Nederlandsche gebied zijn gevestigd te 's-Gravenhage.

(Verordeningenblad No. 12, 20 Juli 1940)

A. **SCHEELHEID. — Toestel. —**
In de laatste jaren is in de medische wereld een nieuwe techniek tot ontwikkeling gekomen, welke men „orthoptiek" genoemd heeft. Dank zij deze techniek is het mogelijk, scheelheid zonder chirurgisch ingrijpen, uitsluitend met behulp van oefeningen, te genezen. Naar gemeld wordt, heeft men bij kinderen onder de zeven jaar in 40 tot 60% der gevallen genezing verkregen. De duur der behandeling varieert tusschen twee maanden en een jaar. Bij oudere kinderen waren de resultaten bijna even gunstig. In combinatie met de chirurgie is de nieuwe methode van zeer groot belang gebleken voor het vaststellen der diagnose; en past men haar toe als voor- en als na-behandeling, dan worden de kansen op blijvende genezing er door zeer aanmerkelijk vergroot. Het voornaamste onderdeel dezer nieuwe methode is een ietwat eigenaardig uitziend toestel, uitgevonden door den Britschen geneesheer Claude Worth. Eigenlijk is het een in twee deelen gescheiden stereoscoop. De beide helften bevinden zich in zwarte kokers, zooals bij een binocle, doch kunnen afzonderlijk versteld worden. Met behulp van dit instrument kan de dokter of zijn helper de oogen van den patiënt in cirkels laten ronddraaien, ze van den eenen naar den anderen kant laten bewegen, afwijkingen meten en den patiënt oefenen in het zuiver parallel zien. Het toestel gaat allengs tot de standaard-uitrusting van elke belangrijke oogenkliniek in den lande behooren. (Hygeia — De Kern)

B. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Lord Halifax antwoordt Rijkskanselier Hitler. - „Engeland zal den strijd voortzetten".**
Londen, 22 Juli (D.N.B.) — In zijn radio-rede heeft Lord Halifax het beroep van den Führer op het gezond verstand als een dreigement bestempeld. Engeland ziet, zoo ging hij voort, zooals ook reeds Roosevelt en Smuts hebben gezegd, Europa als een „vrije vereeniging van onafhankelijke staten". In alle deelen van Groot-Brittannië heerscht een onwrikbare geest van vastberadenheid.
„Engeland, zoo sprak Halifax, zal den strijd voortzetten, ook wanneer het ons alles zou kunnen kosten". Engeland heeft den oorlog nooit gewild. Het wenscht ook niet, dat de oorlog langer dan noodzakelijk wordt voortgezet. Engeland wenscht zijn eigen leven te kunnen leiden.
„Wij willen een godsdienst en een vereering van God, zooals het ons belieft. Alle volken van het Britsche gemeenebest zullen nooit de nieuwe wereld van Hitler aanvaarden."
Na zalvende woorden over „de onmetelijke menschelijke tragedie", welke een Duitsche overwinning zou beteekenen, beweerde Halifax, dat de volkeren er om bidden, dat de Duitsche aanvallen op de verdedigingswerken van Engeland stranden.
„Zij verlangen naar den dag," aldus Halifax, „dat wij een uitval uit onze vesting doen en Hitler slag na slag teruggeven. Wij zullen hen stellig niet teleurstellen. En dan zal de dag der eindafrekening komen."
Vervolgens sprak Halifax over de Vereenigde Staten, waarvan hij beweerde, dat zij even vurig voor de Engelsche overwinning bidden. Hij twijfelde er niet aan, dat „de rede van den koning met Kerstmis, waarin hij zei, dat wij onze hand in de hand Gods willen leggen, tot in hun zielen is doorgedrongen, evenals in de onze."
Ten slotte noemde Halifax den Engelschen oorlog een „kruistocht voor de Christenheid". (Telegraaf)
(V. b. Lord Halifax 4049; Rijkskans. Hitler 4301 A)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Lord Lothian, de Britsche Ambassadeur, doet een beroep op het land.**
Washington, 23 Juli (D.N.B.) — In een radiorede heeft de Britsche ambassadeur te Washington, Lord Lothian, Engeland als de „Maginot-linie van Amerika aangeduid". Hij verklaarde: „Wanneer Engeland het twee jaar kan uithouden, krijgt Amerika tijd om zich te bewapenen en dan bestaat er kans op de eindoverwinning en de redding der vrijheid. Engeland heeft dringend torpedojagers en bewapende motortorpedobooten noodig. Wanneer daarvan onmiddellijk honderd geleverd werden, zou dit wellicht de overwinning kunnen beteekenen en de nederlaag kunnen keeren."
Lord Lothian schetste een donker toekomstbeeld voor de Vereenigde Staten, voor het geval Engeland het onderspit zou moeten delven. Hij verklaarde ten slotte nog, dat Engeland, wat de West-Indische bezittingen betreft, een overeenkomst met de Vereenigde Staten zal sluiten, zoodra gevaar mocht dreigen, dat zij in vijandelijke handen kunnen vallen. (Telegraaf)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Litauen, Letland en Estland roepen zich uit tot Sovjet-republieken. —**
Drie Oostzeestaten, Litauen, Letland en Estland hebben zich op 21 en 22 Juli tot Sovjet-republiek uitgeroepen en besloten, om aansluiting bij de Sovjet-Unie te verzoeken.
Deze besluiten zijn genomen door de nieuwe volksvertegenwoordigingen dezer landen, die daartoe op hetzelfde tijdstip bijeenkwamen.
In politieke kringen te Moskou neemt men aan — aldus D.N.B. — dat de Opperste Sovjet der Sovjet-Unie, die formeel over het opnemen der drie Oostzee-staten als bondsrepublieken in het verband der Sovjet-Unie te beslissen heeft, dezer dagen te Moskou bijeen zal worden geroepen. (N. Rott. Crt.)
(V. b. Russ. bez. Estland, Letland en Litauen 4262 A)

E. **NEDERLAND. — Filmkunst. - Verordening voor bioscopen. - Het vertoonen van films. —**
Een nieuw verordeningenblad vermeldt een besluit van de secretarissen-generaal van Binnenlandsche Zaken en van Justitie betreffende het vertoonen van films.
Daarin wordt bepaald, dat in het bezette Nederlandsche gebied slechts die films vertoond mogen worden, welke in het bezette Nederlandsche gebied zijn vervaardigd en na 14 Mei jl. door den censuur zijn goedgekeurd; die, welke in het Groot-Duitsche rijk, met inbegrip van het protectoraat Bohemen en Moravië, zijn vervaardigd en na 31 December 1936 door de censuur zijn goedgekeurd en ten slotte films, welke in het gebied van het Groot-Duitsche rijk voor de vertooning zijn vrijgegeven.
Deze voorschriften gelden niet voor smalfilms van zuiver artistieken, religieuzen of cultureelen aard, of voor smalfilms met uitsluitend familieopnamen.

met deze voorschriften handelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaar en met geldboete van ten hoogste *f* 10.000 of met een van deze straffen.
Dit besluit treedt met ingang van 26 Juli a.s. in werking. (Verordeningenblad No. 13, 20 Juli 1940)

A. **NEDERLAND. — De marine verloor 12 schepen. -** In het orgaan van de Kon. Ned. Vereeniging „Onze Vloot" worden thans de verliezen van onze marine tijdens de oorlogsdagen gepubliceerd. Deze verlieslijst bevat de volgende scheepsnamen:
Torpedobootjager „Van Galen" gezonken te Rotterdam, door luchtaanvallen.
Kanonneerbooten „Johan Maurits van Nassau" (onder de kust), „Brinio" en „Friso" op het IJselmeer bij den afsluitdijk gezonken.
Mijnenlegger „Hydra" (in de Zeeuwsche wateren).
Mijnenvegers „Pieter Floriszoon" en „Abraham van der Hulst".
Torpedoboot „Z 3".
Kleine en oude kanonneerboot „Bulgia" (bij Schellingwoude).
Bewakingsvaartuigen B.V. 34 (zeesleepboot „Noordzee") en B.V. 37 (zeesleepboot „De Schelde").
Ten slotte is ook nog verloren gegaan het oude, niet meer varende, opleidingsschip „Noord-Brabant" (Vlissingen).
De „Van Galen", „Johan Maurits van Nassau" en de beide mijnenvegers waren betrekkelijk nieuwe schepen, de andere oorlogsschepen waren van ouden datum en hadden geringe gevechtswaarde.
Het verlies van deze schepen sluit geenszins in het verlies der bemanningen. Een belangrijk deel der bemanningen is namelijk aan boord van de naar het buitenland vertrokken schepen gegaan, zoodat berichten daaromtrent ontbreken. („Onze Vloot")

B. **NEDERLAND. — Hervatting Duitsche Transferbetalingen. —**
's-Gravenhage, 22 Juli. — De departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Financiën maken bekend, dat de transfer van kapitaalopbrengsten van Duitschland naar Nederland wederom in den tot dusverre gebruikelijken omvang wordt hervat. De uitbetalingen hier te lande zullen, evenals tot dusverre, geschieden door de Vereeniging voor den Effectenhandel en door den Postchèque- en Girodienst, naar gelang van de van de „Konversionskasse für deutsche Auslandsschulden" ontvangen opgaven van aldaar gedane stortingen. (Telegraaf)

C. **NEDERLAND. — Nederl. Christen-Studenten-Vereeniging (N.C.S.V.) te Nunspeet. - Zomerconferentie.** Dezer dagen heeft de Ned. Christen-Studenten-Vereeniging te Nunspeet haar jaarlijksche zomerconferentie gehouden. Het thema was „Het evangelie in ons dagelijksch leven".
Prof. dr. N. H. Swellengrebel uit Amsterdam sprak o.a. in het kader van dit algemeene onderwerp over: „het Evangelie in ons werk". Onze tijd is zeer geschikt, zoo betoogde spr., om de nietigheid van alle menschenwerk te doen zien. Echter is in alle tijden levensdrang de drijfveer tot werken. In het licht van den Bijbel wordt alle werken een daad des geloofs en anders niets. Wij komen in liefde tegenover God te kort als wij ons niet met hart en ziel en verstand aan ons werk wijden, want wij ontvangen de taak van God. (Alg. Handelsblad)

D. **DR. JAC. P. THIJSSE 75 JAAR. —**
In dr. Thijsse, Limburger van geboorte, doch Noord-Nederlander wat het gebied van zijn arbeid betreft, bezit ons land een figuur van nationale beteekenis, die de schoonheid van ons vaderland voor ons ontdekte en ons wees op de wonderen van bosch, hei, strand en duinen; een man van onuitputtelijke activiteit, wiens werken en werkjes een boekenkast zouden kunnen vullen; een geleerde, maar een populair leermeester tevens; een geestdriftig, spontaan mensch, die zich met de resultaten zijner onderzoekingen niet in zijn studeervertrek heeft opgesloten, doch ze aan de honderdduizenden belangstellenden heeft medegedeeld.

Dr. Jac. P. Thijsse.

Jac. P. Thijsse kwam in 1879 naar Amsterdam om op de Kweekschool voor Onderwijzers te worden opgeleid. Hij trof het dat dr. Kerbert, de latere directeur van Artis, zijn leeraar werd. Vaak ging hij naar de Amsterdamsche diergaarde, bestudeerde er de planten en dieren, en toen hij in 1890 na een onderwijzerschap van zeven jaren in de hoofdstad tot hoofd der Mulo-school op Texel werd benoemd, verscheen er een natuurvriend op het eiland, die geen beter terrein voor zijn onderzoekingen en omzwervingen had kunnen vinden. Thijsse heeft Texel ontdekt, en Texel heeft Thijsse vermaard doen worden. De flora en de fauna op dit wonderschoone stukje Nederland heeft Thijsse bekeken en bespied met de liefde en de piëteit van den natuurminnaar en de kennis en nauwkeurigheid van den man der wetenschap. In 1896 — hij was reeds weer te Amsterdam teruggekeerd en daar in het onderwijs werkzaam — stichtte hij te zamen met zijn collega's Heimans en Jaspars het tijdschrift „De Levende Natuur", dat baanbrekend werk op het gebied van de kennis der natuur en van de natuurbescherming heeft verricht. Met Heimans samen schreef hij boekjes, die nu klassiek zijn geworden: „Van vlinders, vogels en bloemen", „In sloot en plas", „Wandelboekje voor natuurvrienden". In 1905 werd hij secretaris van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten.
Toen Thijsse in 1921 tot leeraar aan het Kennemer Lyceum was benoemd, vond hij daar niet slechts een werkkring, die hem aantrok, doch tevens een oord, waar de natuur hem tot het doen van onderzoekingen in staat stelde. Het jaar daarop verleende de Amsterdamsche Universiteit hem het doctoraat honoris causa in de faculteit der wis- en natuurkunde.
Dr. Jac. P. Thijsse, natuurhistoricus, botanicus en natuurbeschermer, wordt op 25 Juli vijf-en-zeventig jaar. Hij is in den loop der jaren gehuldigd als weinige vaderlanders. (Alg. Handelsblad)

A. **NEDERLAND. Veestapel. - 1901—1939. —**

1901	301,645	1,649,456	751,906	763,601	4,561,001
1910	327,377	2,026,943	889,036	1,259,844	9,777,962
1921	363,668	2,062,771	668,211	1,519,245	9,660,799
1930	299,152	2,366,066	484,987	2,017,781	24,637,204
1935	287,970	2,639,477	680,174	1,629,377	28,482,480
1936	295,143	2,569,797	654,530	1,678,984	27,788,396
1937	299,989	2,626,717	608,333	1,406,366	27,703,594
1938	311,576	2,763,453	654,251	1,537,783	29,645,816
1939	322,152	2,817,314	689,501	1,553,413	32,804,504

(Overname zonder bronvermelding verboden.)

B. **NEDERLAND. — De koers van de Kreditkassenscheine. —**
Er is wijziging gebracht in den omrekeningskoers van Kreditkassenscheine in guldens. Terwijl tevoren 1 gulden gelijk was aan anderhalve Mark, is deze koers op 17 Juli gesteld op 1 gulden = Mk. 1.33.
(N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Verhouding Gulden—Rijksmark 4228 A)

C. **JAPAN. — Accoord Tokio—Londen in zake staking van wapentransport. —**
Tokio, 17 Juli (D.N.B.). — Volgens een hier uitgegeven mededeeling hebben de Engelsch-Japansche onderhandelingen voor het staken van de oorlogsleveranties via Hongkong en Birma aan Tsjang Kai Tsjek tot een overeenkomst geleid. (De Tijd)
(V. b. Geschil m. Indo-China 4265 B.)

D. **SPANJE. — Dag van de Nationale Wederopstanding in Spanje. —**
Madrid, 18 Juli. (D.N.B.) — Naar aanleiding van den verjaardag der nationale wederopstanding is te Barcelona een defilé gehouden van 400.000 leden van de nationale syndicaten uit Barcelona en de provincie. Aan een soortgelijke demonstratie te Cadiz hebben de minister Oorlog, generaal Varela, en de opperbevelhebber van het zesde militaire district, generaal Lopez Pinto, als eeregasten deelgenomen.

Ter gelegenheid van den dag der nationale wederopstanding publiceert het Staatsblad de volgende wetten: Alle weezen van nationale strijders, die tijdens den bevrijdingsoorlog gevallen zijn, krijgen, wanneer zij behoeftig zijn, behoorlijke lijfrenten. Aan alle gemeenten, die tijdens den bevrijdingsoorlog verwoest werden of ernstig geleden hebben en voor den herbouw door den Caudillo zijn geadopteerd, worden economische faciliteiten verleend om den herbouw te bespoedigen. Ter bevordering van de porselein-, brons-, meubel- en soortgelijke industrieën is een Instituut voor artistieke vorming en fabricage in het leven geroepen, waar allen, die in deze branches scheppenden arbeid verrichten, een behoorlijke opleiding zullen ontvangen. Het instituut beschikt over een fonds van vier millioen pesetas, dat door Madrileensche zakenlieden en door den staatschef gesticht is.

Ter gelegenheid van den nationalen feestdag heeft generaal Franco in het kasteel La Granja bij Madrid het corps diplomatique ontvangen, zoomede de leden der regeering, de nationale raden, de leden der politieke commissie der Falangla, hooge vertegenwoordigers van partij, staat en de drie onderdeelen der weermacht en de hoogste autoriteiten van Madrid. De Caudillo verwelkomde te zamen met zijn echtgenoote de gasten. Het stedelijk orkest van Madrid speelde Spaansche, Duitsche en Italiaansche muziek. Het prachtige kasteelpark was schitterend verlicht. (Alg. Hbld.) **(V. b. Overwinningsfeesten 3802 C.)**

E. **ALKMAAR. — De restauratie van de Groote Kerk.**
Eén van de, uit bouwtechnisch oogpunt bezien, waardevolste kerken in ons land is de Groote Kerk te Alkmaar, of zooals haar naam officieel luidt: de Sint Laurentius en Sint Mathiaskerk. Deze kerk is n.l. in een periode afgebouwd en wel in laat-Gothischen stijl en vertoont hier en daar uitingen van de renaissance, merkwaardig, omdat slechts weing kerken in ons land op dezelfde wijze gebouwd zijn. Immers de meeste kerken zijn later uitgebreid of veranderd, waardoor zij als het ware een staalkaart vormen van de verschillende in ons land toegepaste stijlen.
De kerk te Alkmaar verkeert in een volkomen bouwvalligen staat. Reeds in 1926 werd met de hoogst noodzakelijke restauratie begonnen, doch toen men gereed gekomen was met de zijbeuken, uitgezonderd de Noordelijke en Zuidelijke gevels bleek het geld op te zijn en moesten de werkzaamheden worden afgebroken. De gevolgen zijn niet uitgebleven. In 1938 stortte een gedeelte van het schip in en toen het zoo ver gekomen was, werden opnieuw plannen voor de restauratie gemaakt. Thans is men, twee jaren later, zoover gevorderd, dat begonnen kon worden aan de uitvoering van deze plannen.
De restauratie staat onder leiding van den architect Herman van der Kloot Meyburg, die reeds zijn sporen bij de restauratie van de kerk te Delft heeft verdiend. De St. Laurentskerk werd omstreeks het jaar 1500 gebouwd, in de plaats van twee kleinere kerken, die te zamen op het toenmalige kerkhof stonden. De bouwers waren vader en zoon Keldermans uit Mechelen, van wie o.a. ook te Antwerpen en Middelburg bouwwerken te bewonderen zijn.
Een toren heeft de kerk nooit gehad, al is het waarschijnlijk wel de bedoeling geweest, dat er een zou komen. Slechts op de vliering staat een klein torentje, waarvan de klok door de Abdy van Egmond is geschonken. Dit torentje is het eenige deel van de kerk, dat aan verbouwing onderhevig is geweest. Tot schade van de kerk overigens, want de latere bouwmeesters maakten hem te zwaar, zoodat verzakkingen niet uitbleven. De kerk is thans, ondanks de restauratie, nog in gebruik. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Groote Gerk 2872 A.)

F. **NEDERLAND. — Nederlandsche kinderen naar de Oostmark. —**
Op 20 Juli is de eerste groep van Nederlandsche kinderen vertrokken, die uit dankbaarheid voor de gastvrijheid die Oostenrijksche kinderen gedurende den wereldoorlog 1914—1918 in Nederland hebben genoten, nu liefderijk in de Oostmark, het vroegere Oostenrijk, voor korten tijd worden opgenomen.

Dr. Fellner, die de verbindingsorganisatie met de Oostmark heeft geleid, deelde mede, dat zich 19.000 Nederlandsche kinderen voor de Oostmark hebben aangemeld. In totaal zullen met 3 treinen ruim 6000 kinderen vertrekken. Men heeft, volgens dr. Fellner,

helaas tot een beperking van het aantal kinderen moeten overgaan.
Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart was op 21 Juli bij het vertrek van de Rotterdamsche kinderen tegenwoordig.
(Alg. Handelsblad - Telegraaf - N. R. Crt.)

A. **SPANJE. — Diplomatieke betrekkingen met Chili verbroken. —**
De diplomatieke betrekkingen met Chili zijn op 17 Juli verbroken.
Het geschil tusschen Spanje en Chili is ontstaan uit het feit, dat op 27 Juni '40 in de Chileensche hoofdstad verscheidene redenaars in het bijzijn van den president en leden van de regeering zich op voor Franco en het nationale Spanje beleedigende wijze hebben uitgelaten. Daar de Spaansche regeering op haar protest geen genoegdoening heeft verkregen, zijn de betrekkingen tusschen de twee landen verbroken. In een officieele nota heeft de Spaansche regeering gewezen op de weinig correcte houding, die de Chileensche regeering heeft aangenomen, sinds het volksfront in Chili aan de macht is gekomen. Met nadruk wordt verklaard, dat Spanje geen vijandige gevoelens koestert tegen het Chileensche volk zelf. De Spaansche vertegenwoordiging in Chili heeft opdracht gekregen te vertrekken. (D.N.B.)
(Alg. Handelsblad)

B. **DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Antwoord op de radiorede van Lord Halifax van 22 Juli - „Thans zullen de wapens spreken." —**
„De teerling is geworpen!" Volgens een semi-officieele mededeeling van het Duitsche Nieuwsbureau is dit de conclusie, welke in Duitsche politieke kringen wordt getrokken uit de radiorede van Lord Halifax.

Deze rede is de definitieve afwijzing van de duidelijke verklaringen van den Führer, waarover van Duitsche zijde niet meer zal worden gediscussieerd. Er is nog maar één Duitsch antwoord mogelijk en dit staat niet op schrift en is geen gesproken woord. „Thans zullen de wapens spreken", schrijft het „Hamburger Fremdenblatt" in dit verband en „hun scherpte zal het Britsche Rijk tot verbazing brengen. Het tijdstip daarvoor zal alleen de Führer bepalen."
(Alg. Hbld.) **(Vor. ber. Rede lord Halifax 4305 B)**

C. **NEDERLAND. — 432 Nederlanders zijn in Duitschland geïnterneerd in verband met behandeling der Duitschers in Indië. —**
(A.N.P.) Het Nederlandsch Perskantoor meldt op 22 Juli:
„Het aantal Nederlanders, dat thans nog in Duitschland geïnterneerd is, bedraagt 432. Zij bevinden zich vrijwel allen in het kamp voor burgerlijke geïnterneerden te Neurenberg, dat als „Stalag 13" bekend staat. Zij zullen ongetwijfeld hun vrijheid herkrijgen, zoodra aan de volkomen onnoodige interneering der Duitschers in Nederlandsch-Indië een eind is gemaakt. Het aantal in Indië geïnterneerde Duitschers is overigens een veelvoud van het getal Nederlanders, dat in Duitschland is geïnterneerd."
(A. N. P. - N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Représaillemaatr. intern. Duitschers Ned.-Indië 4301 C)**

D. **CHILI. — Oproep van den president - Organiseeren of ten onder gaan. —**
Santiago (Chili), 12 Juli (D. N. B.) — President Aguirre heeft een boodschap uitgevaardigd, waarin hij een oproep doet om met het oog op de economische gevolgen van den oorlog voor Chili de productie door verhoogde arbeidskracht en offers uit te breiden. De kapitalisten, zoo zegt de boodschap, moeten kapitaal en credieten, de arbeiders hun prestaties in dienst van het algemeen belang stellen. Stakingen en uitsluitingen zullen in het algemeen belang niet worden geduld. De boodschap kondigt dienovereenkomstige maatregelen der regeering aan en sluit met de woorden: „Of wij organiseeren, òf wij gaan ten gronde."
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. President 3519 E)**

E. **NEDERLAND. — Nationale Concentratie - Afwachtende houding van Duitsche zijde. —**
Ter aanvulling van zijn verklaringen onlangs over het vraagstuk van de Nationale Concentratie afgelegd, heeft de persdezernent van het Rijkscommissariaat, de heer Janke, op 17 Juli in de dagelijksche persconferentie nog eenige beschouwingen aan dit onderwerp gewijd.
Er is de laatste dagen, zoo zeide de heer Janke, zeer veel gesproken en geschreven over Nationale Concentratie. Er is zeer veel drukinkt aan gewijd, zooveel zelfs, dat het van het goede teveel is geworden. Er bestaat over dit onderwerp ondanks de vele beschouwingen, welke er over gehouden zijn, toch veel onduidelijkheid en verwarring. De weg, die naar Nationale Concentratie leiden moet, wordt nog niet helder onderscheiden. Ook is er te veel concurrentie tusschen de verschillende concentratiepogingen, zoodat men geneigd is te zeggen, dat er wat concentratie in de concentratiebewegingen moet komen.
Het belangrijkste in deze materie is, dat niet voldoende begrepen wordt, dat een concentratiebeweging tevens een vernieuwingsbeweging moet zijn. In veel hoofden heerscht hieromtrent misverstand. Er is een geneigdheid om reëele feiten te ontwijken en een afkeer om den werkelijken toestand onder oogen te zien. Het is verkeerd te probeeren over de vaststaande feitelijkheden heen te praten. Men moet niet trachten ontwikkelingen, welke haar loop genomen hebben, op papier of in redevoeringen ongedaan te maken. Dit zou beteekenen, dat men de klok terug wilde zetten en zulk een poging zou bij voorbaat tot mislukking zijn gedoemd.
Het is duidelijk, dat lieden, die meenen bewegingen te kunnen organiseeren, waarin langs omwegen of onder ander etiket oude idealen worden nagestreefd, zich op een doodloopenden weg bevinden.
De praktische resultaten, tot nu toe door dergelijke concentratiebewegingen bereikt, strekken wel tot bewijs van het voorgaande. Men kan vaststellen, dat de Nationale Concentratie, waarop breede kringen in het volk blijkbaar hebben gehoopt en waarnaar zij verlangend uitgezien hebben, dáárom niet tot stand gekomen is, omdat de initiatiefnemers geprobeerd hebben reëele feiten te omzeilen en oude paardjes van stal hebben gehaald.
Een Nationale Concentratie zal uit het gedachtenleven van het Nederlandsche volk zelf moeten voortkomen en zal door Nederlanders tot stand moeten worden gebracht. Toch is het niet overbodig, zoo zeide de heer Janke, dat van deze zijde nu en dan een duidelijk woord wordt gesproken om te voorkomen, dat zekere lieden domheden begaan. Nogmaals, een Nationale Concentratie is niet te bereiken door vast te houden aan verouderde begrippen. Dit geldt ook voor den staatsvorm. Het is niet in het belang van het Nederlandsche volk, dat men over het vraagstuk van staatsvorm en monarchie lange debatten houdt of dat men zelfs pogingen tot Nationale Concentratie van deze punten afhankelijk stelt.
Men moet niet vasthouden aan theoretische voorkeuren, als de feitelijke toestand een verwerkelijking daarvan toch volkomen uitsluit. Beter is het, dat men, afziende van dergelijke theoretische punten en uitgaande van de feiten, het welzijn van het volk voorop stelt. Want dit alleen kan leidend beginsel bij een concentratie zijn.
Intusschen blijft men van Duitsche zijde een afwachtende houding aannemen. Wellicht is de tijd nog te kort geweest om de geesten te doen rijpen. (Haagsche Courant)

F. **JAPAN. — Kabinet-Konoye gevormd. - De nieuwe Japansche politiek. —**
Tokio, 22 Juli (Stefani). — Prins Konoye heeft heden den Keizer de nieuwe leden van het Kabinet voorgesteld. Zij werden beëedigd.
Het nieuwe kabinet is als volgt samengesteld: Konoye, ministerpresident; Yosoeke Matsoeoka, minister van Buitenlandsche Zaken en minister van Overzeesche Zaken; Eijo Yasoei, minister van Binnenlandsche Zaken en minister van Sociale Zaken; Isao Kajada, minister van Financiën; generaal Hideki Tojo, minister van Oorlog; vice-admiraal Zengo Yosjida, minister van Marine; Akira Kazami, minister van Justitie; Koenihiko Hasjida, minister van Onderwijs; Tadadasoe Isjigoera, minister van Landbouw en Boschwezen; Ichizo Kobajasji, minister van Handel en Industrie; Sjozo Moerata, minister van Verkeer en Spoorwegen; Naosji Hosjino, minister zonder portefeuille.

De gouverneur van het district Nagano is benoemd tot secretaris-generaal van het kabinet.

De nieuwe Japansche politiek. — Tokio, 23 Juli. (D.N.B.). — De minister van Buitenlandsche Zaken, Matsoeoka. heeft in de pers meegedeeld, dat ook in de diplomatie het beginsel van den bliksemoorlog resultaten kan opleveren. De „Tokio Asahi Sjimboen" verwacht van Matsoeoka een toenadering tot de mogendheden van de as. De minister van Handel, Kobajasji, heeft de opvatting uitgesproken, dat Japan zich door zulk een toenadering kan bevrijden uit de afhankelijkheid van Engeland en de Vereenigde Staten. Daarom moeten ook de natuurlijke hulpbronnen van het land, zooals steenkool, ijzer en electriciteit meer tot ontwikkeling worden gebracht, om voldoende voorraden te vormen tegen lage prijzen. Maar om de hulpbronnen van geheel Oost-Azië met succes te ontwikkelen is een toenadering tot Duitschland en Italië zeer noodzakelijk. In verband met de economische contrôle verklaarde Kobajasji, dat de industrie en het zakenleven voor de opvattingen der regeering begrip moeten toonen, zooals dat in Duitschland en Italië het geval is. Deze landen moeten als voorbeeld worden genomen. De minister van Financiën heeft er in een korte verklaring op gewezen, dat ook voor de staatsfinanciën nieuwe wegen moeten worden ingeslagen. Een beperking van de artikelen voor dagelijksch gebruik hield hij niet voor noodzakelijk.
(Alg. Handelsblad - N. Rott. Crt.) **(V. b. Kabinet 4300 C.)**

A. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Aanvullende begrooting. —**
Londen, 23 Juli (D. N. B.). — In het Lagerhuis heeft Kingsley Wood vandaag de nieuwe aanvullende begrooting ingediend. Hij deelde mede, dat alleen in de laatste weken de uitgaven 50 millioen pond sterling hebben bedragen. In de laatste vier weken, tot 20 Juli, zijn zij zelfs gestegen tot 57 millioen per week. Volgens deze cijfers zullen de oorlogskosten voor het geheele jaar 2.800.000.000 pond bedragen. Het is echter ook mogelijk, dat zij nog hooger zullen zijn. De inkomstenbelasting zal met één shilling verhoogd worden en negen shilling per pond bedragen, zoodra de begrooting wet zal zijn geworden. Ook de grondbelastingen zullen verhoogd worden, evenals de belastingen op bier en tabak, de laatste zelfs met twee shilling per pond. Verder moet een nieuwe belasting op persoonlijke uitgaven opgebracht worden. Al deze genoemde belastingen zullen tezamen ongeveer 640 millioen pond sterling opbrengen.
Kingsley Wood heeft in het Lagerhuis medegedeeld, dat van heden af de belasting op bier met een penny per pint (= een achtste gallon) verhoogd wordt. Het invoerrecht op tabak wordt morgen verhoogd met 2 shilling per pond, dat op lichte wijnen met 25 pence, dat op zware wijnen met 4 shilling per galon. De accijns op Engelsche wijnen wordt van 3½ op 5½ shilling per gallon verhoogd. Ook de vermakelijkheidsbelasting voor schouwburg en bioscooptheater wordt hooger.
Kingsley Wood maakte voorts bekend, dat de nieuwe inkoopsbelasting op luxe-artikelen en artikelen, die gemist kunnen worden, een derde deel van de groothandelswaarde bedraagt, die op kleeding, schoeisel en andere goederen, alsmede op tijdschriften en boeken een zesde deel van de groothandelswaarde. Deze belasting moet 110 millioen pond per jaar opbrengen.
(Het Vaderland)
(V. b. Begr. 1940-'41 4216; Oorlogskosten 4302 C.)

B. **BAGDAD-SPOORWEG NA 37 JAAR GEREED.** — Teheran, 16 Juli. (D. N. B.) — Het laatste traject van den grooten Bagdad-spoorweg, waarmede 37 jaar geleden een aanvang werd gemaakt, is thans gereed gekomen. Op het station van Telkoetsjoek, aan de grens van Syrië en Irak, werd 15 Juli voor deze gelegenheid een feestelijke bijeenkomst georganiseerd. Bijna veertig jaar is het geleden, dat (in 1903) onder Duitsche leiding een aanvang gemaakt werd met het groote werk. Men kon beginnen met het voortzetten van den Anatolischen spoorweg, welke eveneens onder Duitsche leiding was geconstrueerd en Constantinopel verbond met de stad Konya, aan den rand der zoutwoestijn.
Na den wereldoorlog (1914—1918) stonden de zaken als volgt: De trajecten in Anatolië en Syrië waren tot aan Nisibin aan de huidige Zuidgrens van Turkije gereed, en in het Zuiden het traject Basra—Bagdad—Samarra—Beidsji. Er ontbrak nog het middenstuk van Beidsji over Mosoel en Telkoetsjoek naar Nisibin. Door den afloop van den oorlog en de ineenstorting van het oude Turkije was het ook gedaan met het principe van den ouden Bagdad-spoorweg. De spoorlijn liep nu niet meer door een staatsgebied, doch na de vorming van het Engelsche mandaatsgebied Irak en het Fransche mandaatsgebied Syrië door drie verschillende gebieden, welke ieder op hun beurt weer verschillende belangen hadden. Niemand had echter veel interesse voor het transitoverkeer over het geheele traject.

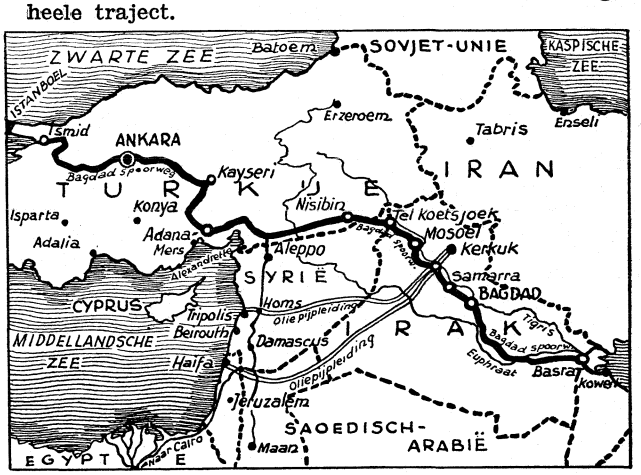

Bagdad-Spoorweg.

Thans loopt de spoorlijn van Turksch gebied eerst naar Syrië, van Aleppo weer terug op Turksch gebied, vanwaar zij bij Nisibin nogmaals door Syrië gaat; de lijn gaat hier dwars door den Syrischen „eendensnavel" welken de Franschen aan den Tigris gevormd hebben om een verbinding tusschen Turkije en Irak op den rechteroever van den Tigris te verhinderen en op dit korte traject nogmaals de beheersching te hebben over den Bagdadspoorweg. Zij hebben dan ook in de twintiger jaren dit traject van Nisibin tot aan de grens van Irak bij Telkoetsjoek verder gebouwd, zoodat ten slotte nog het stuk van Telkoetsjoek over Mosoel tot Beidsji ontbrak.
(De Tijd)

C. **NEDERLAND. — Het Nederlandsche Middenstandersfront.**
Dezer dagen heeft de Raad van Volkshuishouding der N.S.B. den stoot gegeven tot de vorming van „het Nederlandsche Middenstandersfront". Uit nagenoeg alle takken van den industrieelen en handeldrijvenden middenstand zijn vooraanstaande personen met de achter hen staande organisaties tot dit front toegetreden. De snelle wijziging van de maatschappelijke structuur in ons vaderland is oorzaak geworden, dat het Nederlandsche Middenstandersfront, dat reeds geruimen tijd door den Raad van Volkshuishouding werd voorbereid, thans in een onmiddellijke behoefte voorziet. Slechts een één en ondeelbare middenstand zal in de toekomst de sociaal-economische taak kunnen vervullen, welke aan den middenstand in ons nieuwe maatschappelijke leven is opgedragen.
Uit het doel van de nieuwe organisatie spruit voort, dat de toetreding tot het Nederlandsche middenstandersfront open staat voor elken vakgenoot, ongeacht zijn godsdienstige en staatkundige overtuiging en dat het lidmaatschap der N.S.B. derhalve geenszins wordt vereischt.
Reeds is gebleken, dat in Middenstandskringen een groote belangstelling voor het Nederlandsche Middenstandersfront bestaat.
Als leider zal optreden de heer J. H. Scholte.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

A. **NEDERLAND. — De Nederlandsche Unie. - Oproep tot het Nederlandsche volk. —**
De reeds bij name bekende „Nederlandsche Unie", vertegenwoordigd door een driemanschap bestaande uit de heeren mr. L. Einthoven, mr. J. Linthorst Homan en prof. dr. J. E. de Quay, heeft zich thans met den volgenden oproep tot het Nederlandsche volk gewend:

Landgenooten!
Uit den nood der tijden is een nieuwe taak geboren.
Wij noodigen u uit, met ons deze taak op te nemen.
Wij roepen u op, met eigen kracht en overeenkomstig onzen eigen Nederlandschen aard, gezamenlijk door kordaten arbeid naar een nieuwe Nederlandsche saamhoorigheid te streven.
Allereerst is noodig:
Erkenning van de gewijzigde verhoudingen.
Nationale samenwerking op den allerbreedsten grondslag.
Harmonische economische opbouw, met samenbinding van alle arbeidskrachten in ons volk.
Sociale rechtvaardigheid, opdat er kome werk voor allen en arbeidsvreugde voor allen, voor jong en oud, voor den sterke en den zwakke. Bezieling van de jeugd in vaderlandschen zin.
Dit willen wij verwezenlijken op Nederlandsche wijze, eerbiedigende de traditioneele, geestelijke vrijheid en verdraagzaamheid.
Wij willen ons werk verrichten in contact met de Nederlandsche autoriteiten en met de bezettingsautoriteiten.
Nederlanders!
Geeft aan ons streven uw aller krachten.
Wie zich afzijdig houdt, schaadt de Nederlandsche zaak.
Sluit u aan! (w.g.) L. Einthoven.
J. Linthorst Homan. J. E. de Quay.

Naar aanleiding van dezen oproep heeft het A.N.P. zich tot den heer Linthorst Homan gewend en nog de volgende bijzonderheden vernomen:
De Nederlandsche Unie wil een zelfstandige beweging zijn, die uit eigen kracht en op eigen gezag haar actie zal voeren. Ofschoon de onderteekenaars door van allerlei kanten ontvangen sympathiebetuigingen de zekerheid hebben gekregen, dat zij op den steun van personen, uit verschillende kampen afkomstig, zullen kunnen rekenen, zullen zij zelfstandig, zonder eenig mandaat, een nieuwen weg inslaan. Zij zullen daarbij gaarne contact opnemen met anderen, die eveneens bezig zijn met pogingen tot nationale concentratie.
Het driemanschap zal worden bijgestaan door een raad van bijstand, waarin belangrijke personen, deskundig op economisch en sociaal gebied, zitting zullen nemen. (De Tijd)

B. **NEDERLAND. — Rede van Rijkscommissaris-rijksminister Seyss-Inquart. - Positie van Nederland en zijn Koloniën. - De leiding van het Groot-Duitsche Rijk beoogt niet de opheffing van de zelfstandige Nederlanden. —**
Rijkscommissaris-rijksminister Seyss-Inquart heeft 26 Juli in de Haagsche Dierentuin een rede gehouden voor de afdeeling Nederland van de buitenlandsche organisatie der N.S.D.A.P., waarin hij o.m. de verhouding van de Duitsche overheid ten aanzien van Nederland uitvoerig heeft besproken. Aan dit gedeelte ontleenen wij:

Het wekt menigmaal den indruk, alsof wij te weinig als bezettende macht zijn opgetreden, alsof de Nederlanders niet duidelijk beseffen, wat een bezettende macht kan beteekenen. Wat dat inhoudt, hebben wij beleefd, toen in 1918 de Franschen het Rijnland binnenrukten. Dezen hebben terstond een exclusief-Fransche militaire heerschappij gevestigd, op alle hoeken van straten stonden mitrailleurs, door schieten in blinde woede op een menigte werden arbeiders van de Kruppfabrieken te Essen vermoord, het vrije verkeer in het land was volkomen lam gelegd, de burgers werden door Fransche officieren met hondenzweepen van het trottoir gejaagd; zij werden uit hun woningen geworpen om plaats te verschaffen enz. Deze ervaring toont aan, wat een bezetting beteekenen kan, wanneer zij door de zoo geprezen dragers der civilisatie wordt uitgevoerd, die door zoo menig Nederlander als bondgenooten zijn begroet en wellicht ook thans nog gaarne begroet zouden worden. En wat beleven wij hier, ofschoon toch onze volksgenooten in kerkers zijn geworpen, ofschoon thans nog duizenden van onze volksgenooten in Nederlandsch-Indië, die aan den economischen opbouw medegearbeid hebben, onder de onwaardigste en ongezondste tropische omstandigheden vastgehouden, ja zelfs volgens binnengekomen berichten mishandeld worden? Waar is ooit de weerga gevonden van een land, dat militair veroverd werd, ja, dat in den strijd met Engeland door de Engelschen voortdurend tot onmiddellijk aanvalsgebied gemaakt wordt, zijn eigen bestuur heeft met verregaande vrijheid voor politieke vergaderingen en vrijheid voor zijn pers?
Deze toestand is eigenlijk volkomen onbegrijpelijk en slechts daardoor te verklaren, dat wij hier in het bewustzijn van onze kracht handelen en in het verantwoordelijkheidsgevoel, dat wij in ieder geval voor dit land, in de eerste plaats echter voor zijn volk hebben.

Wat van Nederland verwacht wordt. — Wat nu het gedrag der Nederlanders aangaat, willen wij vaststellen, dat wij zeker niet onderworpenheid of onoprechte beminnelijkheid verwachten, wat wij echter wel verwachten is een behoorlijke en beheerschte houding. Ook in dit opzicht zijn wij grootmoedig.
Dat wij tegen een werkelijk Nederlandsch nationaal gevoel niets hebben, bewijst het beste het feit, dat wij geen bezwaar hebben tegen de Nederlandsche nationale vlag, en dat wij aan de toekomst van Nederland denken, toont de zorg aan, die wij voor de Nederlandsche jeugd hebben, want de jeugd is de toekomst van het volk. Ik richt echter tot ouders en leeraren de ernstige waarschuwing, de jeugd niet in een verkeerd begrepen nationaal gevoel op een dwaalweg te brengen. Onze bemoeienis met den opbouwdienst en de hulp en begunstiging, die wij bieden aan de oprichting van den arbeidsdienst als het belangrijkste opvoedings- en schoonmaakmiddel van een volk, moet iedereen toonen, waar het ons om gaat.
Zekere verschijnselen zijn evenwel zorgwekkend, niet voor ons, doch voor de Nederlanders zelf. Hiertoe behoort bijvoorbeeld de houding der Nederlanders tegenover onze Rijksduitsche volksgenooten. Waartoe moet het bijvoorbeeld leiden, wanneer klaarblijkelijk diegenen onder ons, die jarenlang hier loyaal medegearbeid hebben, op sommige plaatsen nu geboycot worden? Waarom wordt een deel van het Nederlandsche volk door onverantwoordelijken, die aan de touwtjes trekken, dezen weg opgedrongen, dien het eens, nog afgezien van de schadevergoeding, weder geheel terug moet gaan?
En nadrukkelijk wil ik waarschuwen tegen iedere beleediging van het Duitsche volk en het Duitsche rijk, van onze symbolen en vlaggen, boven alles echter tegen iedere beleediging van onzen Führer, die onze hoogste eer is. Ik zeg zeer helder en duidelijk, dat een zoodanige beleediging de zwaarste beleediging is, die een oogenblikkelijke en onverbiddelijke reactie van ieder van ons, boven alles van iederen wapendrager, ten gevolge zal hebben.
Ik wil ook echter al diegenen waarschuwen, die in troebel water willen visschen en meenen, dat zij achter den rug der Duitsche weermacht hun dapperheid kunnen bewijzen. Zonder uitzondering gelden voor allen de verordeningen voor de handhaving van orde en veiligheid, en iedere poging tot verstoring zal zonder aanzien des persoons gestraft worden, vanwaar ook deze komen moge. Voor rechtmatige bezwaren zal ik steeds een open oor hebben.

Monarchie en regeering. — Het schijnt mij ook noodzakelijk, de verhouding, gelijk die thans voor ons geldt ten aanzien van de naar het buitenland gegane vroegere politici der Nederlanden, te verduidelijken. Met de vroegere regeering heb ik mij des te minder beziggehouden, daar het toch ook volgens de Grondwet van dit land aan de regeering verboden is, den zetel naar buiten Nederland te verleggen en derhalve deze stap onwettig is en daarmee alle verdere ondernomen maatregelen dezer mannen eveneens onwettig geworden zijn, geheel afgezien daarvan, dat krachtens het bezettingsrecht de Führer van het Groot-Duitsche Rijk voor den duur der bezetting de uitoefening en toepassing van de regeeringsmacht duidelijk geregeld heeft.
Wat nu de positiekeuze ten aanzien der Koningin betreft, moet het volgende worden vastgesteld: de Koningin heeft den oorlogstoestand tegen het Duitsche Rijk uitgeroepen, althans door haar autoriteit gedekt en is als vijandin van het Groot-Duitsche Rijk naar Engeland gegaan. Bovendien volhardt zij bij dezen toestand, te meer waar ons niet bekend is, dat zij op eenigerlei wijze protest tegen de van Engeland uit tegen Nederland ondernomen bomaanvallen op niet-militaire doelen, waaraan voorts nog in de eerste plaats Nederlanders ten offer vallen, indient. Zonder de vraag van den staatsvorm in de Nederlanden aan te raken, zonder de verhouding van het Nederlandsche volk tot het Huis van Oranje op eenigerlei wijze te willen beïnvloeden, want dit zijn dingen, waarover het Nederlandsche volk zelf in vrij besluit zal oordeelen, staat vast, dat een bezettingsmacht

het zich niet kan laten welgevallen, dat voor een persoonlijkheid, zelfs als die de koningin van een land is, die zich in de rijen der vijanden bevindt, betoogingen van welken aard ook worden gehouden. Evenzoo spreekt het vanzelf, dat iedere bemoeienis met het bezette land voor den duur dezer bezetting uitgeschakeld wordt.
Ik onderstreep deze verklaring met nadruk met het oog op toekomstige gedenkdagen, maar ook met het oog daarop, dat vermeldingen in politieke vergaderingen of programma's door de bezettingsmacht niet kunnen worden ter kennis genomen. Alles, wat ik hier van de Koningin zeide, geldt in de gegeven omstandigheden ook voor het Huis van Oranje. Dit standpunt heeft met onze houding ten aanzien van de politieke wilsvorming van het Nederlandsche volk niets van doen.

Politieke wilsvorming. — Wat nu deze politieke wilsvorming betreft, zoo herhaal ik nog eens, dat wij niet in dit land gekomen zijn, om het Nederlandsche volkskarakter te onderdrukken of het onze wereldbeschouwingen op te dringen. Integendeel! Van het standpunt der bezettingsmacht ware het natuurlijk veel eenvoudiger, iedere politieke meeningsuiting, van welken aard ook, in woord en schrift, te onderdrukken; dit is niet het geval. Als niet zware vergrijpen tegen de beslist in aanmerking te nemen belangen der bezettingsmacht voorkomen, kunnen nu en steeds alle bladen verschijnen, en zij zijn ook in hun inhoud slechts in hun eigen belang en in het belang van het Nederlandsche volk slechts zoo ver beperkt, als dit ten aanzien van de noodzakelijkheden der bezettingsmacht noodig blijkt.
Indien dientengevolge de pers zich zekere beperkingen oplegt, dan zal wellicht de een of ander datgene missen, dat hij tot nu toe interessant vond, op den langen duur zal deze zelfbeheersching slechts nuttig blijken te zijn en alle verstandige menschen zullen eenmaal betreuren, dat de Nederlandsche pers niet reeds vroeger tijdens haar zoogenaamde neutraliteit zulk een zelfbeheersching aan den dag heeft gelegd.

De vakorganisaties. — In dit verband kom ik te spreken over maatregelen, die ten opzichte van de vrije vakvereenigingen en van de marxistische organisaties noodig waren. Als iemand zich mocht verwonderen, dat zulke maatregelen zijn uitgevaardigd, kan ik zeggen, dat het op zijn hoogst verwonderlijk is, dat zij niet reeds veel eerder, nl. op den eersten dag der bezetting, getroffen zijn.
Daar ik van meening ben, dat deze organisaties voor haar leden, die immers in hoofdzaak tot den kring der arbeiders en beambten behooren, nuttige resultaten tot stand kunnen brengen en dat voor alles de leden van deze organisaties niet van de vruchten van hun reeds gedane prestaties mogen worden beroofd, heb ik nagelaten deze organisaties eenvoudig op te heffen, doch heb ik het besluit genomen uitsluitend door een nieuwe leiding mij waarborgen te verschaffen, dat die invloeden en gevaren zijn uitgeschakeld, welken in een nationaal-socialistisch bewind niet de vrije hand kan worden gelaten.
Bij de vraag, aan wie ik het beheer over deze organisaties moest geven, was duidelijk, dat niet in aanmerking konden komen al die mannen, die langs den weg van parlementair-democratische compromissen met deze zelfde organisaties reeds eenmaal in verbinding hebben gestaan. Na deze beperking voerde de beschouwing van de persoonlijke eigenschappen en de ervaring op het betrokken gebied mij tot de gevallen keuze.
Zonder ten aanzien van de binnenlandsch-politieke houding van deze mannen en van den kring, waaruit zij stammen, positie te kiezen, kon ik evenwel vaststellen, dat deze kring in de buitenlandsche politiek een houding heeft aangenomen, welke zonder prijsgave van welk recht of aanspraak van vrije Nederlanders dan ook, dien buitenlandsch-politieken koers heeft gehouden, welke, zooals de feiten uitwijzen, de juiste was en welke, indien door de verantwoordelijke instanties in Nederland te rechter tijd gehouden, aan het heele Nederlandsche volk ten voordeel zou hebben gestrekt.

Concentratie. — Ik zie velerlei pogingen tot verzamelen, zoogenaamde concentratie. Ik merk op, dat ik al deze pogingen met welwillende belangstelling bezie en haar ook geen moeilijkheden in den weg zal leggen, tenzij het alleen maar gaat om zulke pogingen, welke beoogen in eenigerlei vorm dien geest te laten voortleven, die ten slotte het Nederlandsche volk naar den 10en Mei 1940 heeft gevoerd.
De conserveering van dien geest kan ik van het standpunt der bezettende macht, maar ook in het belang van het Nederlandsche volk, zoolang deze bezetting duurt, niet met open oog dulden, want er mag tusschen het Duitsche en het Nederlandsche volk nooit weder een tiende Mei zijn.
Eén ding zou ik evenwel willen zeggen: een binnenlandsch-politieke beweging en wilsvorming kan haar sanctie nooit van mij als vertegenwoordiger der bezettende macht verwachten, doch moet deze uitsluitend daardoor verkrijgen, dat zij het Nederlandsche volk van de juistheid van haar richting overtuigt. Als ik hierbij nog iets zeg, dan is dat geen verordening, zelfs niet een wensch, maar ten hoogste een raad, gegeven op grond van de ervaring, welke wij in langen politieken strijd hebben opgedaan en welke niet blindelings moet worden geïmiteerd, maar waaruit toch wel naar analogie nuttige gevolgtrekkingen kunnen worden gemaakt. De eenwording van de krachten in een volk kan nooit het resultaat zijn van de concentratie van verschillende programma's, waarbij de beginselen zoover mogelijk worden uitgebreid en daardoor onduidelijk worden, ten einde allen daarin op een of andere manier een plaats te laten vinden. De concentratie van krachten van een volk, dat in een zoo bijzonderen toestand verkeert als dien, waarin thans Nederland zich bevindt, zal slechts bereikt worden, indien
1. Een duidelijk inzicht over dezen toestand is verkregen, terwijl dit inzicht verworven is met het volledig geloof aan de juistheid van deze ontwikkeling;
2. Uit dit duidelijke inzicht de onontkoombare gevolgtrekkingen worden gemaakt volgens welke als hoogste te beschermen goed het volk, dat wil dus zeggen het Nederlandsche volk en zijn welzijn worden beschouwd;
3. Dit inzicht door een onverschrokken persoonlijke overgave wordt verdedigd, ook dan, indien dat de breuk met zoovele gewoonten en gebruiken beteekent.
Wanneer deze voorwaarden zijn vervuld, zal het volk bespeuren, waar het om gaat en zal geloovig den werkelijk geloovige volgen en ook de bezettende macht zal dezen mannen niet slechts haar achting niet onthouden, maar ook aan hun argumenten het gewicht niet ontzeggen, zelfs dan niet het belang betwisten, indien in sommige vraagstukken meeningsverschil aan den dag zou treden.

Een noodlotsprobleem. — Zeker is Nederland thans gesteld voor het noodlotsprobleem. We zijn ons volkomen bewust, dat zelden een volk in zoo korten tijd uit zijn doen is gerukt en voor nieuwe feiten is gesteld, welke een nieuwe, koene, zelfs op sommige punten revolutionnaire geesteshouding eischen. De zaak ligt echter zoo: Nederland kan op het oogenblik, dat grootmachten dezer wereld tot den strijd staan aangetreden, een oogenblik, waarin heele werelddeelen in economisch en politiek opzicht gereconstrueerd worden, niet aan den rand der wereldgeschiedenis blijven staan. Dat is onmogelijk! Wellicht hebben de Nederlanders over het hoofd gezien, dat deze beslissende strijd moest komen, wellicht hebben zij zich te zeer vastgelegd in den gedachtengang van de eene partij in dezen strijd. Thans is het Nederlandsche volk en het kernland van het Nederlandsche rijk meegesleept in deze Nederlandsche crisis. De reconstructie van het continent kan niet voor de grenzen van Nederland halt houden.
De gevolgen van deze gebeurtenissen zullen door iedereen kunnen worden bespeurd en door iedereen kunnen worden gedragen. De naaste toekomst zal moeilijk en vol ontberingen zijn. De levenswijze der Nederlanders, voor zoover zij werk hadden of op andere manier over een inkomen beschikten, zal zeker door verhooging van de kosten van levensonderhoud, verhooging van belastingen en tarieven, beperkingen ondergaan. Want ik twijfel er niet aan, dat de Nederlanders zich zullen inspannen om hun persoonlijke zoowel als hun staatshuishouding in orde te houden. Dit moet als een onontkoombare noodzakelijkheid onder oogen worden gezien, doch niet zonder hoop en met verzet tegen het noodlot, doch in den vasten wil, terstond aan het werk te gaan. Boven de nationale staatsgedachte uit zal de idee van een nieuwe gemeenschappelijke orde ons in staat stellen de ons door onze geschiedenis gegeven gemeenschappelijke ruimte tot een nieuw geestelijk rijk te herscheppen.

Een nieuw Europa. — Terwijl aan het einde van den wereldoorlog overwinnaars, overwonnenen en neutralen door een golf van pessimisme en negatie worden meegesleept, kunnen de overwinnaars van dezen oorlog voor Europa een hoopvol perspectief ontwerpen. Het nieuwe Europa van de solidaire samenwerking van allen, het Europa zonder werkloosheid, zonder economische en monetaire crises, het Europa van de planmatige productie van arbeidsverdeeling, dat over de modernste technische productiemiddelen en over een gemeenschappelijk over heel Europa ten uitvoer gelegd verkeerssysteem de beschikking heeft, zal na opheffing van economische en nationalistische remmende factoren zijn vaste fundament en een snel stijgende welvaart vinden. Het zal voor zijn tegenstanders geen verleiding meer vormen door oorlogen en economischen strijd zijn vrede te verbreken. Het opent voor de Europeesche volken, niet in de laatste plaats voor de kleine, de allergrootste mogelijkheden voor hun technische, economische en commercieele prestaties. In dit Europa worden alle handen gebruikt.
De bijzondere begaafdheid van elken volksaard vindt een vele malen vergroot werkingsgebied. Allen kunnen bij de ontwikkeling van achterlijke volkshuishoudingen en daardoor bij de schepping van een uitgebreide, op de breede volkslagen berustende welvaart medehelpen. Binnen te nauwe begrenzingen van nationalen, politieken of geographischen aard verschrompelen de talenten. In de groote ruimte bestaat gelegenheid, ook voor een klein volk en voor de leden van dat volk, om hun cultureele, economische en menschelijke talenten volledig te ontwikkelen. Volkeren en menschen ontwikkelen zich ten slotte slechts daar tot de grootste hoogte, waar zij actief aan een groote lotsgemeenschap deel hebben. Deze mogelijkheden zullen voorhanden zijn, zonder dat zij hun waardigheid en eigen aard zullen behoeven op te geven.

Nederlands positie. — Dat Nederland echter aan den nieuwen opbouw zal medewerken en wel als gelijkgerechtigde partner, is de wensch van het Duitsche volk. Het is duidelijk, dat bij deze reconstructie alle Nederlanders betrokken zijn.
De toekomst zal eens deze intrede van de Nederlanders in den vollen stroom der geschiedenis begroeten, want deze zal de Nederlanders wegvoeren van hun nonactiviteit, die niet beslist op aller gebied meer oplevert, dan datgene, wat een nonactiviteit, welke licht tot stagnatie wordt, kan bieden. Ik geloof echter, dat deze nieuwe opbouw aan de meerderheid van het Nederlandsche volk, vooral aan de arbeiders en aan de plattelandsbevolking, maar ook aan den Nederlandschen koopman en zeeman, zeer veel bieden zal, n.l. de medewerking aan de constructie van een groote Europeesche ruimte, die door de afmetingen en het evenwicht van haar deelen waarborg biedt tegen crises van welken aard ook.
Maar niet de materieele dingen moeten thans op den voorgrond gesteld worden, zooals bijv. het feit, dat de knapste koppen op economisch gebied zich inspannen een plan uit te werken, op welke wijze en binnen welken tijd de Nederlandsche economie op de nieuwe economische organisatie van Europa kan worden ingesteld en daarin kan worden ingepast, opdat zooveel mogelijk krachten en waarden behouden en nieuwe kunnen worden verkregen.
Het voornaamste is de juiste politieke idee, want deze geeft ook betrouwbare leiding in economische dingen.

De werkloosheid. — Het is voor een nationaal-socialist eigenlijk ontzettend, het groote aantal werkloozen in dit land te zien. Niet zoozeer daarom, omdat deze werkloozen niet over een vol arbeidsloon beschikken. De rijkdom, die toch geen onvergankelijke waarde bezit, maakte het mogelijk, den werkloozen altijd nog den nooddruftigsten levensstandaard te verzekeren. Maar dat zoo'n ongeloofelijk groot gedeelte der volksgenooten niet werkt maar ondersteund wordt, en dat daardoor de arbeid vernederd wordt tot een zuiver materieel goed, waartegen geld alleen kan opwegen, dat is ontzettend. Daaruit vloeit te makkelijk een gedragslijn voor, welke sociale politiek wordt genoemd, doch in werkelijkheid slechts een kalmeeringsmiddel der bezitters tegenover de niet-bezittenden is met een politieken achtergrond.
Volkomen echter gaat het bewustzijn verloren, dat de arbeider een volksgenoot met gelijke rechten maar ook met gelijke plichten is als ieder ander, dat primair het recht op arbeid tegelijk als een plicht tot arbeid bestaat en niet het recht op ondersteuning; kort gezegd, dat het begrip van de eer en waardigheid van den arbeid verloren gaat.
Bij deze opvatting behoort dan ook de besliste noodzakelijkheid en het door niets in te toomen streven, aan alle volksgenooten op een of andere wijze arbeid mogelijk te maken. Dan zullen zij de innerlijke versterking en vernieuwing bespeuren, die het resultaat is als een volk arbeid heeft, onverschillig waar, en in welken arbeid vooreerst ieder afzonderlijk te werk wordt gesteld. De bekwaamheid van ieder afzonderlijk zal dan de vereischte selectie mogelijk maken.

Landbouw, scheepvaart en handel. — En wat den landbouw aangaat, zoo meen ik te kunnen zeggen, dat een boer, die minder van de opbrengst van den door hem bebouwden grond dan van de aanvullende premies van den staat afhankelijk is, niet het gevoel van den vrijen boer op het vrije land kan hebben, ook dan als hij in een formeel democratisch land leeft.
De boer, die voor de producten van zijn arbeid den zekeren afzet in een groot achterland en een overeenkomstige marktordening gewaarborgd weet, die dus een zekeren en rechtvaardigen prijs voor zijn werken ontvangt, zal een geheel ander bewustzijn van zijn beteekenis, maar ook een geheel andere bestaanszekerheid hebben.
Ik heb ook van de zeelieden en van de kooplieden gesproken. De Nederlandsche en Hollandsche zeelieden en kooplieden beschikken over een buitengewonen schat aan ervaringen en wetenschap en op dit gebied ook over harden ondernemingszin. Zij zullen een niet slechts welkome, doch zelfs onontkoombare noodzakelijke en daardoor een dienovereenkomstig gewaardeerde aanvulling en een waardevol bestanddeel zijn van het nieuwe in vorming zijnde groot-Europeesche economische gebied.

Indië en Nederland. — Van deze beschouwing leidt slechts een kleine stap naar dat deel van het Nederlandsche rijk, dat buiten Europa is gelegen, vooral Nederlandsch-Indië. De leiding van het Groot-Duitsche rijk laat met de militaire bezetting van Nederland evenmin een aanspraak gelden op een of ander deel van het Nederlandsche rijk buiten Europa als zij een opheffing van de zelfstandige Nederlanden op het oog heeft.
Ik kan nu veeleer de verzekering geven, dat Nederland uit het herhaaldelijk genoemde verantwoordelijkheidsgevoel en uit ons bewustzijn van een gemeenschappelijk lot dien steun zal kunnen vinden, welke er toe leidt en welke op een of andere wijze er toe kan bijdragen, dat het Nederlandsche rijk in zijn geheel onverkleind blijft.
Menschen met inzicht zullen thans reeds erkennen, dat het niet het gewicht van de bezettende macht is, dat hier het gevaar van een breuk aantrekt.
Engeland heeft den Führer van het Groot-Duitsche Rijk niet begrepen of niet willen begrijpen. Na de glorierijkste overwinning, welke de wereldgeschiedenis kent, heeft de Führer, in het volle besef van de verantwoordelijkheid, voor dit continent Engeland de vredeshand toegestoken en niets anders verlangd dan de erkenning van de levensrechten van het Duitsche volk en zijn wereldbeteekenis. Deze hand is niet aangenomen. Hieruit mag worden afgeleid, dat de Engelschen zich heelemaal niet kunnen voorstellen, dat iemand in dezen toestand een zoo grootsch voorstel doen kan, dat een dergelijk aanbod volgens hun eigen gedachten slechts gedaan kan worden in een toestand van zwakte of ten slotte toch de uiteindelijke vernietiging althans uitschakeling van den tegenstander bedoelt, gelijk immers de Engelschen dat in hun geschiedenis en bij het bijeenrooven van hun wereldrijk steeds bedoelden.
Juist het lot van Nederland is een bewijs voor de denkwijze en de houding van Engeland. Het is waarschijnlijk goed, dat het tot dezen strijd komt, want de Engelschen moeten klaarblijkelijk door zeer drastische middelen en ervaringen leeren, dat zij niet meer onaantastbaar en onbereikbaar zijn; zij moeten juist door deze drastische maatregelen tot een gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbewustzijn worden teruggebracht.

Nederlands houding. — Het is zonder twijfel voor de toekomstige beteekenis en positie van Nederland in de nieuw opgebouwde groot-Europeesche ruimte van beteekenis op welke wijze de Nederlanders in dezen, de eeuw beheerschenden, strijd positie kiezen en hoe zij zich verhouden. Er zijn zeker thans vele Nederlanders, die het betreuren, dat de Nederlanders in dezen strijd niet als strijdgenooten en als kameraden aan de zijde van Groot-Duitschland staan om in het oogenblik der hoogste beslissingen die kameraadschap te betoonen, welke dan geslachten en eeuwen door den band van onoplosbare en onzelfzuchtige vriendschap vormt, welke het nat.-soc. Duitschland met het fascistische Italië voor altijd zal verbinden. Dit verzuim komt op het conto der voorheen in dit land verantwoordelijke mannen.
In dit oogenblik is de meest nauwgezette opvolging van de bevelen van den opperbevelhebber der weermacht een vanzelfsprekend gebod. Elke, ook maar geringste, ondersteuning van den vijand wordt met den dood bestraft. Meer echter zal het Duitsche volk nu nauwkeurig in oogenschouw nemen, welke houding het Nederlandsche volk thans aanneemt. Hiervan zal het wezenlijk afhangen, welke plaats en welke beteekenis het lot in de toekomst aan Nederland inruimen zal.
Dit schijnen mij toe de heden noodzakelijke verduidelijkingen te zijn op het moment waar het om de laatste beslissingen gaat. Dit zijn ook de richtlijnen, volgens welke de Rijksduitschers hier in voortdurende en steeds gereede overgave hun deel aan het groote opbouwwerk van den Führer zullen kunnen geven.
De Führer heeft meermalen vastgesteld, dat de Duitschers in het buitenland de meest trouwe vaderlanders en de meest standvastige strijders voor het Duitsche rijk zijn. Daaraan mogen bovenal zij denken, die heden uit het eigenlijke rijk komen en begrip voor die volksgenooten moeten vinden, die jarenlang hun krachten in den vreemde hebben gegeven.
Ik zelf geef u niet slechts mijn warme belangstelling, doch weet, dat uw belangen mij, als den door den Führer met het opperste regeeringsgezag belaste, zijn toevertrouwd. Ik wil alles, wat gij mij wilt zeggen, te allen tijde aanhooren en sta steeds tot hulp bereid. Ik ben met u in nationaal-socialistische kameraadschap ten innigste verbonden.
Zien wij terug op den weg, dien het Duitsche volk gegaan is, uit de diepste rampzaligheid vlak voor den afgrond en de vernietiging van zijn bestaan, dan zien wij, dat het door de bijzondere grootheid van één man opgeroepen werd tot zijn grootste kracht en heerlijkheid. Wij gaan den weg, dien de Heere God ons gewezen heeft en waarop Hij ons tot nu toe zichtbaar gezegend heeft. Het is de genade der Voorzienigheid, dat wij als mede-arbeiders en medestrijders van den Führer er bij kunnen zijn, nu Groot-Duitschland en het nieuwe Europa gebouwd worden. In dit uur vereenigt het gansche Duitsche volk al zijn wenschen, al zijn offervaardigheid en zijn moed voor het laatste offer in zijn weermacht. Gedragen door den wil en krachten van het gansche volk is deze vastbesloten tot den beslissenden strijd aangetreden. Wij allen echter staan geheel achter den Führer. Geheel achter den Führer te staan beduidt de zekerheid der overwinning. (N. R. Crt. - Telegraaf - Nieuwsbl. v. h. Noorden)

(Vor. ber. Dr. Seyss-Inquart, Nederl. levensrechten 4266 B; Proclamatie 4239 A)

A. NEDERLAND. — Nederlandsche Voetbalbond opgericht. —

De Nationale Stichting tot Bevordering van de Lichamelijke Opvoeding deelt op 27 Juli mede, dat de besprekingen met de voetbalorganisaties: K.N.V.B., Federatie van R.K. Voetbalbonden, de Chr. Ned. Voetbalbond, de Ned. Arb. Sportbond, afdeeling voetbal, en de Ned. Voetbalfederatie, tot resultaat hebben gehad, dat unaniem is besloten tot het oprichten van den Nederlandschen Voetbalbond met opheffing van de thans bestaande bonden. (Alg. Handelsblad)

A. **Geneeskunde in de luchtvaart. - Snelheidsveranderingen schadelijk voor de gezondheid. —**
„De luchtvaart verplaatst den mensch in onnatuurlijke omstandigheden, daar hij een langzaam bewegend bodemwezen is, terwijl de luchtvaart hem tot een razend snel luchtwezen wil maken. En bij elken nieuwen vooruitgang in de luchtvaarttechniek worden de omstandigheden onnatuurlijker.
Tot voor weinige jaren hebben de technici zich daarom niet bekommerd. Zij hoorden niet de stemmen der medici, of in elk geval hebben zij ze niet begrepen of er niet op gelet. De ontwikkeling van de luchtvaart was een strijd tusschen techniek en geneeskunde, want de techniek werd tot steeds grootere snelheden en hoogten aangedreven door de eischen van het luchtverkeer en van den oorlog. Koortsachtig bouwden en verbeterden de constructeurs hun machines, veelal zonder aandacht voor de mogelijkheden van het menschelijk organisme en zij lieten het aan de medici over om de zaak later op te knappen. Dat was niet juist. Deze strijd tusschen techniek en geneeskunde behoort niet uitgevochten te worden, doch veeleer door een tijdigen vrede uit den weg geruimd te worden, opdat belangrijke problemen door overleg en samenwerking opgelost worden, voordat er werkelijke schade ontstaat. Men is heden op den juisten weg."
Aldus de bekende privaatdocent in de luchtvaartgeneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, dr. J. Jongbloed, in een (voor het congres der Lilienthal-Gesellschaft in 1939 bestemde) lezing, waarvan het manuscript onlangs in het tijdschrift „Luftwissen", Berlijn, werd gepubliceerd. Het laatst verschenen nummer van het maandblad „Op den uitkijk" geeft er een vertaling van, waaraan wij hier eenige fragmenten ontleenen.

LUCHT-VAART

Snelheid: doel en vijand. — „Het vliegtuig — gaat dr. Jongbloed o.m. voort — heeft slechts één wezenlijke eigenschap, waaraan het zijn snelle ontwikkeling dankt: zijn snelheid. Deze is nu echter bij het vliegen de grootste vijand van de menschen. Geheel juist is dit niet, want een groote snelheid op zichzelf doet den mensch niets, echter wel op de groote stijgsnelheid, welke in zoo kort mogelijken tijd naar groote hoogten voert, en de snelheidsveranderingen naar grootte en richting. Hoogte en versnellingen, dat zijn de beide begrippen, waarmede de luchtvaartgeneeskunde voornamelijk te maken heeft. Beide zijn met de snelheid nauw verbonden: groote stijgsnelheid voert niet alleen in korten tijd naar groote hoogte, maar anderzijds voert ook de hoogte tot grootere snelheid. Niet alleen hooge snelheid verlangt men b.v. voor bepaalde militaire toestellen, maar veelal tegelijkertijd een groote wendbaarheid, welke tot aanzienlijke versnellingen leidt.
Hier staan technici en medici scherp tegenover elkaar. De technicus kan zijn ontwerpen zeer verbeteren om de hoogtevlucht mogelijk te maken; hij kan zijn materialen zoodanig kiezen en samenstellen, dat zij de berekende krachten kunnen weerstaan; de medicus echter is gebonden aan het menschelijk organisme, waarmede hij moet werken, zooals het is. Hij heeft daarbij echter een grooten steun: zijn machine is een levende machine, d.w.z. een machine, die zich in en door haarzelf tusschen wijde grenzen kan aanpassen aan afwijkende omstandigheden. Al hebben wij dan ook alle bewondering voor de metaalconstructie, die zoo groote krachten kan weerstaan, de grootste bewondering moet men hebben voor het levende organisme, dat uit zichzelf het meervoudige van de normale prestaties levert. Bepaalde grenzen kunnen hier echter niet ongestraft overschreden worden en daarmede dient de constructeur rekening te houden.
Toelaatbare grenzen. — Met den invloed van versnellingen op de machine heeft de techniek van het begin af zooveel mogelijk rekening gehouden. Om den invloed op het menschelijk organisme heeft zij zich langen tijd niet bekommerd. Het werd aan de medici overgelaten, het physiologisch-technische probleem te onderzoeken, nadat in de vliegpractijk bezwaren optraden.
Uit laboratoriumproeven weten wij thans tamelijk nauwkeurig, op welke wijze het organisme door versnellingen wordt aangegrepen en over welke middelen het beschikt om zoo lang mogelijk tegen deze krachten stand te houden. Uit laboratorium- en vliegproeven kennen wij ook de waarden, welke niet ongestraft overschreden kunnen worden.
De toelaatbare waarde van deze krachten varieert met de richting van de optredende versnelling t. o. v. het lichaam; zij zijn het kleinste, wanneer zij in de lengte van het lichaam zijn gericht, het grootste wanneer zij daar loodrecht op staan. In het eerste geval ligt de grens bij gezonde, krachtige menschen, afhankelijk van de practisch in aanmerking komende inwerktijden, bij het vier- à vijfvoudige van de zwaartekrachtversnelling (g), indien de versnelling van het hoofd naar de voeten is gericht; in omgekeerde richting ligt de grens bij 3, hoogstens 4 g. Wanneer de versnelling echter loodrecht op het lichaam is gericht, wordt 10 tot 15 g. nog verdragen. Zonder twijfel kan de eerstgenoemde grenswaarde van 4 à 5 g. tot 6 à 7 g. worden opgevoerd, als door in elkaar duiken de afstand hart-hersenen, gemeten in de richting van de versnelling, verkleind wordt.
Dit zijn de getallen, die wij medici aan de technici voorleggen. Het heeft weinig zin de breukgrens der vliegtuigen steeds verder op te voeren, als niet tegelijkertijd de mogelijkheid geschapen wordt, den bestuurder in de gunstigste houding onder te brengen".
Het belangwekkende artikel besluit met het vermelden der physiologische problemen in verband met de hoogte (onderscheiden methoden van zuurstofvoorziening op middelmatige en grootere hoogten) waarbij van de volgende geslaagde proefneming met verkeerstoestellen gewag wordt gemaakt.
„Als wij het er over eens zijn, dat het noodzakelijk is om boven een bepaalde hoogte — zeg 3000 M. — de passagiers zuurstof te laten inademen, dan is het ook noodig, dit op dusdanige wijze te doen, dat een ieder er toe gedwongen wordt en wel zonder dat hij het merkt. Dezen gedachtengang volgend, heb ik destijds op een bepaalde lijn, waar regelmatig een afstand van ongeveer een uur vliegens op 5000 M. hoogte moest worden afgelegd, eenvoudig zuurstof in de gesloten cabine geblazen. Hiermede werden uitstekende resultaten verkregen, al is het systeem eenigszins kostbaar en slechts voor korte hoogtevluchten bruikbaar.
Voor langere hoogtevluchten blijft slechts één goed middel over: de drukcabine. De ontwikkelingsgang van de stratosfeer-cabine moet via de drukcabine voor middelmatige hoogten gaan. Deze kunnen wij toch niet ontberen en men kan er zonder gevaar rustig mee experimenteeren." („Op den uitkijk")

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Rijksminister van Economische Zaken en Rijksbankpresident Walther Funk over Duitschlands economische plannen in het nieuwe Europa. —**
Berlijn, 25 Juli. — De rijksminister van Economische Zaken en Rijksbankpresident Walther Funk heeft hedenmiddag voor de vertegenwoordigers der buitenlandsche pers een belangrijke redevoering gehouden over de toekomstige organisatie van Europa zooals de Duitsche regeering die, na de uiteindelijke overwinning, ziet.
Funk verklaarde eenige weken geleden van rijks-

maarschalk Hermann Göring de opdracht te hebben gekregen een plan voor het toekomstige Europeesche continent onder Duitsche leiding te ontwerpen.
De volgende punten mogen wel de belangrijkste uit Funk's toekomstplannen genoemd worden:
1) De Rijksmark zal een overwegende rol in Europa spelen. Zij zal worden vrijgemaakt van de belemmeringen der Duitsche buitenlandsche schulden, terwijl ook de verschillende soorten marken zullen worden opgeheven.
2) Het ligt niet in de bedoeling, een geheel Europa omvattend valuta-systeem in te voeren. Een dergelijk systeem zou neerkomen op het instellen eener Europeesche tol-unie, hetgeen niet mogelijk mag worden geacht, gezien het verschil in levensniveau tusschen de landen van het continent.
3) Een einde zal worden gemaakt aan het op een automatische werking berustende vrije geld- en deviezenverkeer, zooals dit vóór den oorlog in zwang was. Men zal uitgaan van de vaststelling en stabiliseering der valuta's, prijzen en voorraden. Op grond van uitgebreide, geregelde clearings- en verrekeningssystemen zullen de Europeesche staten onderling handel drijven. Met sommige landen zal het vrije marken-verkeer worden ingevoerd.
4) Goud zal bij de toekomstige regeling der valuta's geen rol spelen.
5) Hoewel Europa in wezen autarkisch zal worden ten einde in geval van nood of oorlog self-supporting te kunnen zijn, zal zooveel mogelijk naar uitbreiding van het handelsverkeer met de overige wereld gestreefd worden.
6) De Europeesche landen zullen onderling door een net van langjarige handelsverdragen tegen vaste prijzen en tegen vaste leveranties aaneengeschakeld worden. (Telegraaf) **(Vor. ber. Min. Funk 3865 D)**

A. NEDERLAND. — De Nederlandsche Unie. - Program. —

Het program van De Nederlandsche Unie, op 27 Juli gepubliceerd, luidt als volgt:

De Nederlandsche Unie is in een zware stonde onzer vaderlandsche geschiedenis gesticht om alle Nederlanders te verzamelen tot doelbewusten arbeid voor het behoud en de versterking van vaderland en volksgemeenschap en tot de voorbereiding van de voorwaarden en de wegen van hun bestaan en welzijn in de toekomst. Met open oog voor de werkelijkheid wil zij dien arbeid terstond aanvangen, voorzoover de beperkingen van den staat van bezet-gebied, dat mogelijk maken en in loyale verhouding tot de bezettende overheid.
De Nederlandsche Unie stelt zich tot taak de volkseenheid op staatkundig, cultureel en sociaal-economisch gebied te bevestigen en te versterken.
Met verdieping van den christelijken geest in de samenleving wil De Nederlandsche Unie:

Het cultureele gebied. — 1. Behoud van het Nederlandsche volkskarakter en versterking van die eigenschappen, waaraan het Nederlandsche volk zijn kracht en zijn plaats in de wereld te danken heeft;
2. Verheffing van het levensideaal boven materialisme en egoisme tot toewijding aan de waarachtige levenswaarden van mensch en gemeenschap;
3. Bescherming en ontwikkeling van eigen beschaving en zeden en van het volkseigen in de gewesten zoowel als in het geheele land;
4. Vrijheid van godsdienst, kerk, levensbeschouwing en opvoeding;
5. Bevordering van Nederlands positie in de Europeesche cultuur en van zijn functie in de uitwisseling der cultureele waarden;
6. Nauwe cultureele betrekkingen met Vlaanderen en Zuid-Afrika;
7. Opvoeding van de jeugd in nationalen zin;
8. Vooruitziende verzorging der geestelijke en lichamelijke volksgezondheid;
9. Leiding van het cultureele leven en van de volksontwikkeling in verantwoordelijkheid tegenover de gemeenschap.

Wat zij op sociaal-economisch gebied wil bereiken. — Op sociaal-economisch gebied wil De Nederlandsche Unie met handhaving van het eigen karakter der Nederlandsche volkshuishouding in haar samenhang met de wereld-economie en haar gerichtheid op het wereldverkeer:

1. Organische ordening der arbeidsgemeenschap zonder klassetegenstellingen;
2. Vooropstelling van de belangen van het gemeenebest boven die van den enkeling, met erkenning van onvervangbare waarden der persoonlijke zelfwerkzaamheid;
3. Doelbewuste leiding van de voortbrenging en verdeeling van stoffelijke goederen;
4. Dienstbaarmaking van geld- en credietwezen aan de eischen der volkswelvaart;
5. Erkenning van den plicht van iederen Nederlander om te arbeiden en van den plicht van het gemeenebest om iederen Nederlander in den gemeenschappelijken arbeid te doen deelen;
6. Afweer van de proletariseering des volks en versterking van de volkskracht o.a. door bevordering van gezinsvorming en gezinswelvaart en bevordering van bezitsvorming voor allen;
7. Versterking van den landbouw door loonend prijspeil en ordening van het grondgebruik;
8. Persoonlijke verantwoordelijkheid ook in het sociaal-economisch leven;
9. Beteugeling van bedrijfsconcentratie en trustvorming.

Het staatkundige. — Op staatkundig gebied ijvert De Nederlandsche Unie voor een sterk Nederlandsch volk, in nauwe verbondenheid met de overzeesche gebieden.
Zij is overtuigd, dat een organische opbouw van het Nederlandsche gemeenebest onder leiding van krachtig en besluitvaardig gezag noodzakelijk is.
De uitwerking van deze richtlijnen zal zij ter hand nemen, zoodra de tijd daartoe gekomen is. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Nederlandsche Unie 4310 A)

B. GIBRALTAR. —

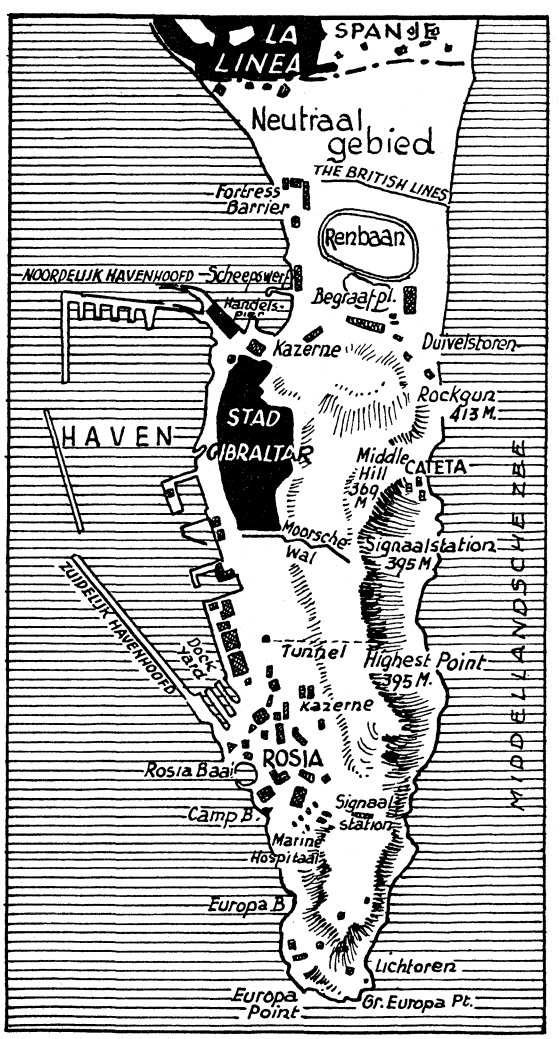

(Ontleend aan de Telegraaf)
(Vor. ber. Bedreiging 3368 C; Photo 2908a)

A. DE DICHTER H. MARSMAN OVERLEDEN. —
Naar „Het Vaderland" meldt, is de dichter H. Marsman, ruim veertig jaar oud, in het buitenland overleden.
Van zijn werken noemen wij: Verzen (1923); Penthesileia (1925); De anatomische les (1926); Paradise regained (1927); De vliegende Hollander (1927); De lamp van Diogenes (1928); De vijf vingers (1929); Witte vrouwen (1930); Kort geding (1931); De dood van Angèle Degroux (1933); Porta Nigra (1934); Heden ik, morgen gij, in samenwerking met S. Vestdijk (1936); Herman Gorter (1937); Verzameld werk (1938); Menno ter Braak (1939); Tempel en Kruis (1940).
Marsman werd in 1899 te Zeist geboren, studeerde rechten aan de Utrechtsche universiteit, onderging sterke invloeden van het Duitsche expressionisme, met name van Georg Trakl, en debuteerde met een kleinen bundel „Verzen", in 1923. Hij werd al ras een der opvallendste figuren der jongere generatie, die door zijn tijdgenooten als leider werd erkend.
Men heeft Marsman voor alles „vitalist" genoemd, zoo teekent de Tel. bij zijn overlijden aan, en zeker is het, dat hij, te keer gaande tegen alle verderfelijke vaagheden en epigonismen in onze literatuur, zoowel ouderen als jongeren heeft aangezet tot meer beknoptheid en directheid van uiting, tot meer kortaangebondenheid en zin voor realiteit, ook in de poëzie. Van 1924 tot 1930 heeft Marsman een sterken invloed op het jonge letterkundig leven gehad, door zijn verzen zoowel als door zijn essays.
In 1936 is hem de prijs van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde toegekend.
(Het Vaderland)

B. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Radiorede van den minister van Binnenlandsche Zaken, Marquet. - De opbouw. —
De Fransche minister van Binnenlandsche Zaken, Marquet, heeft zich op 24 Juli in een radiorede tot het Fransche volk gericht. Hij begon met te constateeren, dat de Franschen tot dusver onder de heerschappij van den leugen hadden geleefd. Het uur der waarheid heeft echter geslagen. De ware oorzaak van de catastrophe is een uitgeputte politieke, economische en sociale toestand geweest. Thans ligt Frankrijk onder de puinhoopen van het kapitalistische, liberale, parlementaire systeem. Het uur van de gerechtigheid en de straf voor de politieke en militaire nalatigheden zal komen. Eerst echter moet men aan den wederopbouw denken. Nog steeds bevinden zich in het onbezette gebied 1.5 millioen Belgische en 4 millioen Fransche vluchtelingen. De regeering beschouwt het als haar eerste taak, deze weder naar hun land terug te brengen. Een nieuwe en rechtvaardiger orde, zoo besloot Marquet, wordt in Europa opgebouwd en Frankrijk zal zich hiernaar voegen.
(Nieuwsbl. v. h. Noorden) **(V. b. Marquet 4286 F)**

C. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill verklaart: „Phase van den oorlog thans zeer kritiek". —
Londen, 24 Juli (Reuter) — Churchill heeft in het Lagerhuis de volgende verklaring afgelegd:
„Wij zijn thans in een zeer kritieke phase van den oorlog gekomen. De verdediging is dag en nacht op haar hoede om een aanval af te weren. In het Lagerhuis zijn talrijke bepalingen aangenomen, die aan den ernst van den toestand zijn aangepast. In normale tijden zouden zij met al onze denkbeelden in strijd zijn. (Telegraaf) **(Vor. ber. Churchill 4296 D)**

D. DUITSCH WITBOEK. — Vernietiging van de Roemeensche petroleumbronnen. —
Het Duitsche ministerie van Buitenlandsche Zaken publiceert uit het Zesde Duitsche Witboek zeven nieuwe stukken uit de geheime politieke documenten van den Franschen generalen staf.
Document no. 30 is een bericht van den speciaal gevolmachtigde van de Fransche Regeering, Léon Wenger, van 1 October 1939. Het bericht meldt, dat alle voorbereidingen voor de radicale vernietiging van de Roemeensche petroleumindustrie getroffen zijn. (Haagsche Courant) **(V. b. Witboek 4280 A)**

E. NEDERLAND. — Radio. - V.A.R.A. zal haar werk voortzetten „ teneinde mee te bouwen aan een nieuwe gemeenschap". —
Op 24 Juli heeft de heer A. de Vries, voorzitter van de V.A.R.A., een radiorede gehouden, waarin hij o.a. heeft gezegd, dat een storm over Europa is heengegaan en heel wat heeft geveld wat uiterlijk krachtig scheen, maar wat innerlijk was vermolmd. Den socialisten verwondert dat niet. Zij hebben al jarenlang geloofd en ook verkondigd, dat de maatschappij zich in een periode van kentering bevond en dat de maatschappelijke veranderingen zich in steeds sneller tempo zouden gaan voltrekken. De idee van het vrije spel der maatschappelijke krachten heeft zich overleefd. Zij heeft in de laatste periode van haar bestaan millioenen veroordeeld tot een leven van materieele en geestelijke slavernij. De arbeidersbeweging kon al haar krachten inspannen, zij kon de aanwezigheid van een permanente en massale werkloosheid niet doen verdwijnen. Zij kon een plan van arbeid opstellen, maar vijf jaren lang heeft men het laten liggen. Eerst vlak voor den oorlog is het tot de eerste schuchtere uitvoering op onderdeelen gekomen. Het is het noodlot van de burgerlijke democratie geweest, dat zij zich aan de individualistische economie heeft vastgehouden, ook toen daarvoor geen enkel houdbaar argument meer overbleef.
Spreker en zijn medestanders hebben het socialisme gewild, zij willen het nog met onverflauwde begeerte en zij hebben zich dus af te vragen, of de weg er heen thans afgesloten is en zij zijn van het tegendeel overtuigd. De heer De Vries wekte de arbeiders van Nederland op in het socialisme te blijven gelooven en er voor te blijven arbeiden.
Een samenleving, die niet alleen zegt arbeiders als menschen te beschouwen, maar die het ook inderdaad doet, zal maatregelen weten te vinden om het voorbereidende werk, dat de socialistische beweging op dit terrein heeft gedaan, tot volle ontplooiing te brengen. Dit geldt in het bijzonder de jeugd. De grootste fout in een tijd van maatschappelijke veranderingen is de doellooze afzijdigheid. Het heeft geen nut oude vormen te betreuren, die zijn heengegaan en die niet terugkomen.
Los daarvan moeten maatregelen genomen worden, die den arbeider doelmatiger dan tot dusver in het productieproces betrekken en die dus op positieve wijze de werkloosheid overwinnen. Spreker denkt hierbij aan maatregelen als het uitvoeren van groote productieve werkobjecten, welke ongetwijfeld in ons land bestaan. Ook de uitbreiding van den leerplichtigen leeftijd kan op constructieve wijze bijdragen aan het meer doelmatig gebruik van de arbeidskracht.
Ook aan de verzorging van den ouderdom moet aandacht worden besteed. De groote staatspensioen-eisch is gestrand op groote bezwaren. Het schrikbeeld „oud en arm" voelde ieder als moreel ontoelaatbaar, maar nimmer was er geld te vinden om tot een betere ouderdomszorg te komen.
Zoo zijn er tal van andere eischen op sociaal-economisch terrein, waarop de arbeiders uit ons land elkaar zouden kunnen vinden. Aldus zouden zij hun activiteit kunnen richten op een positief doel en gezamenlijk kunnen meebouwen aan een nieuwe gemeenschap.
De V.A.R.A. acht het haar taak als arbeiders-radio aan dit streven leiding te geven en het door middel van haar microfoon op te wekken en aan te wakkeren, waar zij kan. Zij wil een eigen sociaal-economisch program ontwikkelen, los van iederen invloed van politieke partijen en bewegingen.
In een bespreking, die het dagelijksche bestuur van de V.A.R.A. Zondagmiddag had met mr. Rost van Tonningen, heeft het bestuur zich bereid verklaard in den zin van de zooeven afgelegde verklaring zijn werkzaamheden voort te zetten. Niets werd gevergd, dat strijdig geoordeeld kan worden met zijn beginselen. De V.A.R.A. kan dus werkzaam zijn in positief socialistischen zin en spreker wekte alle vrienden van de V.A.R.A. op dit werk ten krachtigste te steunen. (Alg. Handelsblad)

F. Y. G. VAN DER VEEN OVERLEDEN. —
In den ouderdom van zes en vijftig jaar is op 21 Juli te Amsterdam overleden de heer Y. G. van der Veen Hzn., algemeen directeur van „De Arbeiderspers".
De heer Van der Veen werd in 1884 te Metslawier in Friesland geboren.
Aanvankelijk was hij bij het Onderwijs in Friesland werkzaam, doch daarna ging de heer Van der Veen naar Amsterdam, waar hij bij het Buitengewoon Lager Onderwijs werd aangesteld. In 1918 werd hij be-

noemd tot redacteur bij „Het Volk" te Rotterdam, terwijl hij in 1920 benoemd werd tot hoofdredacteur van de „Voorwaarts", waarvan hij het volgend jaar hoofdredacteur-directeur werd. In 1928 volgde zijn benoeming tot directeur van „Het Volk". In 1929 werd de heer Van der Veen directeur van de N.V. „De Arbeiderspers", waarbij hij het beheer kreeg over zeven dagbladen en tal van periodieken.
Als lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en als lid van den gemeenteraad van Rotterdam heeft hij de S.D.A.P. eenige jaren in bestuursorganen vertegenwoordigd. (Het Volk)

A. **RECHTSZAKEN. — Engelsch piloot geholpen bij ontsnapping. —**
Op 25 Juli heeft het Duitsche Krijgsgerecht tijdens de zitting van de Arrondissementsrechtbank te Utrecht de zaak behandeld tegen een arbeider en enkele medeplichtigen, die een Engelsch officier, nadat deze met zijn parachute was gedaald, voor de Duitsche autoriteiten hadden verborgen en vervolgens voortgeholpen. Na een zitting van 6 uur werd de hoofdschuldige veroordeeld tot drie jaar tuchthuisstraf (eisch 10 jaar). Vier medeplichtigen kregen twee jaar (eisch drie), terwijl een werd vrijgesproken. (De Tijd) **(Vor. ber. Pensionh. veroord. 4300 E)**

B. **NEDERLAND. — Leiding der „Arbeiderspers". —**
Als uitvloeisel van de maatregelen, genomen door den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, met betrekking tot S.D.A.P. en N.V.V., is ook de leiding der N.V. Drukkerij en Uitgeversmaatschappij „De Arbeiderspers" in andere handen overgegaan. De directie der genoemde naamlooze vennootschap wordt voortaan gevoerd door den heer H. J. Kerkmeester, op wien derhalve alle bevoegdheden, bij wet, statuten of gebruiken aan de directie toegekend, op 20 Juli 1940 in vollen omvang zijn overgegaan. (Het Volk)

C. **VEREENIGDE STATEN. — 3000 vliegtuigen per maand voor Engeland. - Verklaring van Morgenthau.**
Washington, 25 Juli. (D.N.B.) — De Amerikaansche minister van Financiën, Morgenthau, heeft, naar Associated Press meldt, medegedeeld, dat de regeering der Vereenigde Staten zich verplicht heeft Engeland op alle manieren te helpen en het per maand 3000 Engelsche vliegtuigen te verkoopen buiten de reeds vroeger geplaatste opdrachten.
Voor dit doel zullen groote fabrieken worden gebouwd. Engeland heeft beloofd de kosten van het bouwen en de productie te betalen. De Engelschen schijnen, zoo voegde Morgenthau hieraan toe, over rijkelijke geldmiddelen te beschikken, daar de hiervoor benoodigde bedragen geweldig zijn. De Engelschen hebben een onmiddellijke actie verlangd, ten einde in de jaren 1941 en 1942 per maand drieduizend vliegtuigen te krijgen. (Het Vaderland)

D. **CHEMIE. — „Het belang van de scheikunde voor ons maatschappelijk leven." —**
Utrecht, 26 Juli. — De Nederlandsche Chemische Vereeniging heeft alhier onder leiding van mr. drs. J. Alingh Prins haar jaarvergadering gehouden.
„Het belang van de scheikunde voor ons maatschappelijk leven", was de titel van de openingsrede van den voorzitter.
Op tal van terreinen, zeide spreker, speelt de chemie een belangrijke rol. In de kleeding ziet men niet in de eerste plaats een scheikundig product, al speelt de chemie bij het ontstaan van onze kleeding een overheerschende rol. Er behoeft hier slechts herinnerd te worden aan het courantenbericht, waarin vermeld werd, dat een filmster op een bal verscheen met een costuum, dat uit 27 liter melk bereid was. De chemische grondstof caseïne had daarbij een belangrijke rol vervuld. Ook de kunstzijde, de celwol en de stapelvezel spreken onmiddellijk tot ons. Minder bekend is wellicht, dat de gestrubinaisde boorden hun soepelheid behouden dank zij het daarin aanbrengen van dunne lagen kunstzijde. De onkreukbare dassen en costuums ontleenen deze eigenschap aan de behandeling der draden met kunstharsen. De „make up" was niet mogelijk zonder de onschatbare medewerking der chemie. Zij verhoogt op die manier de vreugde in de maatschappij op niet onbelangrijke wijze. Zij maakt het ook mogelijk, dat wij op groote schaal confectieartikelen van zeer verschillende kleur en snit kunnen gebruiken en onze „make up" daaraan kunnen aanpassen.
Dank zij vitaminen en anderen chemischen bestanddeelen van de voedingsstoffen is de leeftijd van den mensch verhoogd. Straks, aldus spreker, zullen wij dan niet meer den ouderdom als massaverschijnsel, maar den supra-ouderdom als zoodanig mogen begroeten.
Men kan zeggen: een huis is electrisch ingericht. Te weinig weet men evenwel, dat een huis van buiten en van binnen in de eerste plaats chemisch is. Het metaal, de ceramiek, de verf, de tapijten en de weefsels, kortom het allerbelangrijkste, heeft de chemie gedaan. Niet anders staat het met den auto. Wel heeft hier ook de werktuigkunde een belangrijk woord meegesproken, maar de benzine, de motorolie, de rubber van banden en de ophanging van den motor, de lakken en verven, de kunstharsen handvaten en ruiten, kortom men zou kunnen zeggen, dat de auto een afgewerkt chemisch product is.
Het steeds dieper doordringen van den mensch in de structuur van de materie heeft aan de chemie middelen aan de hand gedaan tot het bereiden van nieuwe stoffen uit de elementen. De kunstzijde, de kunstrubber, welke niet door oliën aangetast wordt, de legeeringen, ook van de lichtere metalen, behooren tot de voortbrengselen van het terrein der chemie.
Als het dan waar is, zoo besluit spreker zijn rede, dat de scheikunde een zeer groot belang is voor de maatschappij en het maatschappelijk leven, moge de vraag gesteld worden of onze scheikundige werkplaatsen voldoende uitgerust zijn voor de chemische wetenschap en ten tweede of de opleiding van een voldoend aantal scheikundigen in ons land verzekerd is. Deze beide vragen vereischten een dringend antwoord en bestudeering. (Alg. Handelsblad)

E. **SOVJET-RUSLAND. — Vlootplannen voor 1940: 168 nieuwe schepen. —**
Moskou, 29 Juli. — In de Sovjet-Unie is gisteren de dag der Marine gevierd. Met deze viering gingen talrijke betoogingen gepaard. In de oorlogshavens Kroonstad, Wladiwostok, Sebastopol, Moermansk en Bakoe zijn vlootparades gehouden, evenals in de nieuwe Russische vlootbases aan de Oostzee, Libau en Reval. In Chabarofsk had een defilé plaats van de Amoer-flottielje voor kolonel-generaal Stern.
In het Moskousche cultuurpark werd een betooging georganiseerd, waar o.a. ook de volkscommissaris voor de Marine, admiraal Koesnetsof, het woord heeft gevoerd.
Hij verklaarde, dat de Sovjet-Unie van plan is de grootste vloot ter wereld te bouwen. De Sovjet-Unie, aldus de admiraal, bezit reeds de grootste onderzeeërsvloot ter wereld. Deze zal aan het einde van dit jaar driemaal zoo groot zijn als het vorige jaar, zoowel haar tonnage als haar aantal.
Hij zette o.m. uiteen, dat de Sovjet-Russische marine in 1939 met in totaal 112 nieuwe kleine en groote eenheden is versterkt. Het bewapeningsprogram voor 1940 omvat 168 nieuwe oorlogsschepen. Ook de luchtmacht der marine en de kustverdediging worden voortdurend uitgebreid en steeds doeltreffender georganiseerd. (Telegraaf) **(Vor. ber. Vlootbouw 3878 F)**

F. **DE AS-POLITIEK EN DE BALKAN. — Bulgaarsche en Roemeensche ministers bij Rijkskanselier Hitler te Berchtesgaden; de laatsten ook bij Mussolini te Rome. —**
Berchtesgaden, 26 Juli (D.N.B.) — De Führer heeft hedenmiddag om 4 uur den Roemeenschen ministerpresident Gigurtu en den Roemeenschen minister van Buitenlandsche Zaken, Manoilescu, op den Berghof te Berchtesgaden ontvangen.
De besprekingen werden in den geest van de tusschen Duitschland en Roemenië bestaande vriendschappelijke betrekkingen gevoerd en duurden ongeveer twee en half uur.
De besprekingen te Salzburg van den Duitschen rijksminister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, met de Roemeensche staatslieden, die het bezoek aan Berchtesgaden vooraf gingen, kunnen, naar in welingelichte Italiaansche kringen wordt ver-

klaard, beschouwd worden als natuurlijke consequentie en normale ontwikkeling van het contact, dat tien dagen geleden in München tot stand is gekomen met als doel een vreedzame oplossing der Balkankwestie. Zoowel te Berchtesgaden als te Rome zijn op 27 Juli voortgezet besprekingen met de Balkan-staatslieden. Hitler heeft een onderhoud van ruim twee uur gehad met den Bulgaarschen premier en den minister van Buitenlandsche Zaken, terwijl enkele uren later in het Palazzo Venezia een bespreking plaats had tusschen Mussolini en de Roemeensche ministers.
Omtrent de besprekingen op den Obersalzberg, die ruim twee uur duurden, is het volgende communiqué gepubliceerd:
De Führer heeft hedenmiddag in tegenwoordigheid van den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, den Bulgaarschen minister-president Filof en den Bulgaarschen minister van Buitenlandsche Zaken, Popof, ontvangen. De bespreking, waarbij de gezant te Berlijn, Draganof, en de Duitsche gezant te Sofia, von Richthofen, aanwezig waren, verliep in den hartelijken geest der traditioneele vriendschap, die tusschen Bulgarije en het Duitsche rijk sedert de wapenbroederschap van den wereldoorlog onveranderd bestaat.
De Roemeensche minister-president Gigurtu en de minister van Buitenlandsche Zaken, Manoilescu, hebben op 27 Juli een onderhoud met Mussolini te Rome gehad.
(N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad - Telegraaf)

A. **LUCHTVAART. — Vliegende tank. —**

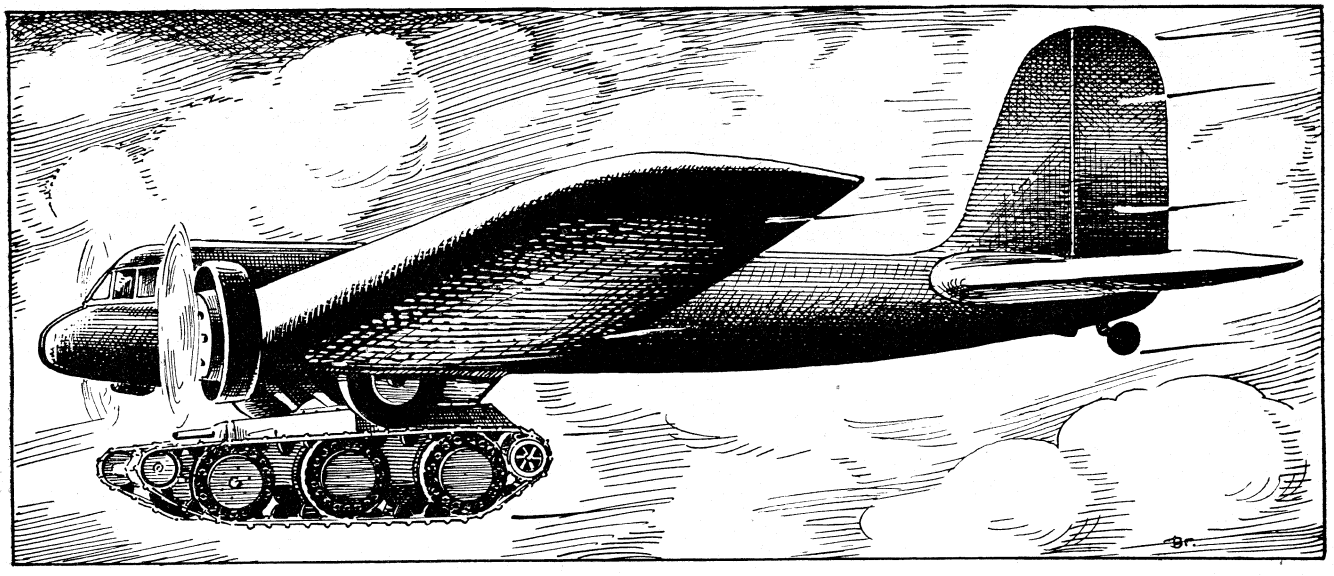

In de Vereenigde Staten is het idee geopperd tanks per vliegtuig over groote afstanden te vervoeren.
(Nieuwe Rott. Crt. - De Telegraaf)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Algemeene dienstplicht ingevoerd. —**
De militaire Senaatscommissie der Vereenigde Staten heeft op 24 Juli de invoering van den algemeenen dienstplicht goedgekeurd. De bijzonderheden van het desbetreffende wetsontwerp, dat de volgende week aan den voltalligen Senaat zal worden voorgelegd, moeten echter nog geregeld worden.
Volgens de plannen van het ministerie van Oorlog zal de eigenlijke militaire opleiding zich in het eerste jaar na het van kracht worden van de wet beperken tot 1½ millioen man tusschen 21 en 30 jaar. De recruten zullen volgens nog onbekende maatstaven gekozen worden uit een groep van 11½ millioen personen. Wanneer de voorstellen aangenomen worden, zijn 42 millioen man tusschen 18 en 64 jaar dienstplichtig. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Dienstplicht 3180 E)

C. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Malta vijftig maal door vliegtuigen bestookt. —**
Rome, 25 Juli. (D.N.B.) — De diplomatieke medewerker van Stefani weerlegt een Engelsch communiqué betreffende de bombardementen op Malta.
Hij schrijft, dat tot dusver vijftig luchtaanvallen op Malta zijn ondernomen. In totaal zijn op de vestingwerken en vliegvelden van Malta rond 1500 ton bommen geworpen, overeenkomende met de normale lading van ongeveer 150 open spoorwagons. Uit de door de Italiaansche vliegtuigen meegebrachte foto's blijkt, dat de militaire werken van Malta zwaar beschadigd en gedeeltelijk zelfs volkomen vernietigd zijn. Dit wordt ook hierdoor bevestigd, dat de Britsche jachtvliegtuigen in het geheel niet meer opstijgen om met de Italiaansche bommenwerpers in de lucht den strijd aan te binden.
Ook de steunpunten van Gibraltar, Haifa en Alexandrië staan voortdurend aan bombardementen bloot. De Middellandsche Zee, zoo besluit de diplomatieke medewerker van Stefani, is voor de Engelschen tot een der bitterste ervaringen geworden en wel in de eerste plaats, omdat daar ook veel van hun zwaarste oorlogsschepen beschadigd werden en steeds weer, zelfs in de verst verwijderde toevluchtsoorden, het doel van onze luchtmacht zijn.
Deze zoo uiterst moeilijke situatie verklaart het terugroepen van de Engelsche vlooteenheden uit de steunpunten in het Verre Oosten, waartoe dezer dagen zoo overhaast opdracht is gegeven.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Krijgsverricht. 4293 B)**

D. **NEDERLAND. — Naar één journalistenorganisatie. —**
Een delegatie uit de bestaande persorganisaties en vormende de z.g. contactcommissie, waarin zijn vertegenwoordigd de Nederlandsche Dagblad Pers (de Vereeniging van Directeuren van Dagbladen), de Nederlandsche Journalistenkring en de R.K. Journalistenvereeniging, heeft dezer dagen een onderhoud gehad met den commissaris-generaal voor bijzondere aangelegenheden, den heer Fr. Schmidt.
Tusschen het bestuur van den Nederlandschen Journalistenkring en dat van de R.K. Journalistenvereeni-

ging is overeenstemming verkregen omtrent de fusie der beide organisaties.
De R.K.J.V. blijft nog voortbestaan in verband met de behartiging van eenige specifieke belangen. Wat de algemeene journalistieke vakbelangen betreft vormen beide vereenigingen voortaan een eenheid. Samen vereenigen zij thans 950 à 1000 journalisten, die allen lid zijn van den N.J.K. Nieuwe R.K. leden worden automatisch lid van den kring. Twee leden van het bestuur der R.K.J.V. hebben een plaats gekregen in het kringbestuur; een er van, de voorzitter, zal deel uitmaken van het dagelijksch bestuur van dien kring. (Alg. Handelsblad)

A. **VOLKENBOND. — Avenol, secretaris-generaal, neemt ontslag. —**
Bern, 27 Juli. (D.N.B.) — In een schrijven, waarbij hij zijn ontslag neemt, heeft de secretaris-generaal van den Volkenbond, Avenol, o.a. verklaard:
„Daar de Volkenbondslichamen onder de huidige omstandigheden niet bijeen kunnen komen, is in werkelijkheid aan de bevoegdheden van het secretariaat een einde gekomen. Het bestuur van een kleine groep ambtenaren en de leiding van de financieele diensten van den Volkenbond rechtvaardigen niet langer de instandhouding van een politieke leiding, daar zulks met de feitelijke omstandigheden niet overeen komt."
(De Franschman Joseph Louis Anne Avenol vervulde sinds 1933 de functie van secretaris-generaal van den Volkenbond, nadat hij te voren vanaf 1923 tot 1932 gedeputeerd secretaris-generaal was geweest.)
(De Tijd) **(Vor. ber. Benoeming Avenol 534 C)**

B. **SLOWAKIJE. — Het bezoek van dr. Tiso, president, en dr. Tuka, minister-president, aan Rijkskanselier Hitler te Berchtesgaden. —**
Na de besprekingen, welke de Führer in den loop van de vorige week heeft gevoerd met Roemeensche en Bulgaarsche ministers, heeft hij op 28 Juli de Slowaaksche staatslieden ontvangen. Het officieele communiqué, dat na afloop der besprekingen werd gepubliceerd, luidt als volgt:
De Führer heeft hedenmiddag in tegenwoordigheid van den rijksminister van Buitenlandsche Zaken den Slowaakschen staatspresident dr. Joseph Tiso, minister-president dr. Tuka en den heer Sano Mach ontvangen.
De besprekingen, die in het teeken stonden van de bijzondere, tusschen Duitschland en Slowakije bestaande nauwe betrekkingen, zijn gevoerd in een geest van hartelijkheid en vriendschappelijke verstandhouding.
Volgens een ander communiqué had de rijksminister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, in den ochtend van 28 Juli reeds een langdurig onderhoud met Tiso en daarna met Tuka. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Milit. pact m. Duitschland 3908 A)

C. **PAN-AMERIKAANSCHE CONFERENTIE. — Conferentie te Havana. - „Havana-verklaring". —**
Op 20 Juli werd te Havana een conferentie geopend van de ministers van Buitenlandsche Zaken van 21 Amerikaansche republieken.
Havana, 30 Juli. (D.N.B.) — De conferentie van de Amerikaansche ministers van Buitenlandsche Zaken heeft in de gisteren gehouden plenaire zitting een reeks resoluties aangenomen.
In de eerste plaats komt de „Havana-verklaring". Deze heeft betrekking op het voorloopig bestuur van de Europeesche bezittingen en koloniën in Amerika. De Amerikaansche ministers van Buitenlandsche Zaken verklaren, dat wanneer eilanden of gebieden in Amerika, die thans in het bezit van niet-Amerikaansche naties zijn, het gevaar loopen voorwerp te worden van gebiedsruil of souvereiniteitswisseling, de Amerikaansche naties een voorloopig beheer kunnen instellen.
De bijeenkomst werd op 30 Juli in een plechtige slotvergadering gesloten, terstond daarna is de delegatie der Vereenigde Staten vertrokken.
De voorzitter, de Cubaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Campa, verklaarde in een slotrede: De hier genomen maatregelen scheppen geen nieuw recht. Zij zijn tegen geen enkel land gericht, doch dienen uitsluitend tot voorzichtigen afweer, opdat in Amerika vrede, veiligheid en democratie behouden blijven. Het voornaamste besluit van deze bijeenkomst werd uitdrukkelijk aan de voorwaarde van het zelfbeschikkingsrecht der volkeren gekoppeld, waaruit blijkt, dat wij geen landhonger hebben en andere volkeren niet onderwerpen willen.
Nog wordt gemeld, dat evenals Argentinië ten aanzien van de Falkland-eilanden, ook Guatemala ten aanzien van zijn conflict met Engeland betreffende Belice (Britsch-Honduras) een nadrukkelijk voorbehoud maakt. Van de aankondiging van Guatemala, dat het desnoods Belice zal bezetten en de kwestie voor een scheidsgerecht brengen, werd door de conferentie zonder tegenspraak kennis genomen. Het voorstel van Uruguay, de territoriale wateren tot 25 zeemijlen uit te breiden, werd voorgelegd aan de rechtscommissie te Rio de Janeiro.
Kort na zijn vertrek verklaarde Cordell Hull: Amerika heeft aan de wereld zijn eenheidsfront en zijn vastberadenheid gedemonstreerd, ten einde geest en stelsel van zijn continentale solidariteit te bewaren. In zake de besluiten der Pan-Amerikaansche conferentie over het vraagstuk van de Europeesche koloniën in Amerika zeide Hull, dat daardoor de vrede op het Westelijke halfrond en de belangen der bewoners van de koloniën beschermd worden. Hull sloot met een uitvoerige uiteenzetting over de noodzakelijkheid van economische samenwerking van Pan-Amerika, welke hij als „economische verdediging" kenmerkte.
(Alg. Handelsblad - Telegraaf - Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Verklaring v. Panama 4139 D)

D. **BALLISTIEK. — Hoe snel vliegt een projectiel? - De „start" bij infanterie-geschut is 800 meter per seconde. —**
In het Juli-nummer van „Kosmos" deelt prof. dr. B. enkele bijzonderheden mede over snelheid en slagkracht van een projectiel.
De snelheid wordt in den geschutsloop door den druk der ontstekingsgassen veroorzaakt, neemt echter toe gedurende den korten tijd dat deze wordt doorloopen. De aanvangssnelheid bedraagt bij infanteriegeschut 800 meter in de seconde, is evenwel aanmerkelijk grooter bij mortieren en langloopgeschut.
Na het verlaten van den loop, neemt de snelheid door den luchtweerstand, die remmend werkt op de vaart van het projectiel, af. Deze remming treedt niet aanstonds in werking, daar de kruitgassen, die een grooter snelheid hebben dan het projectiel, aanvankelijk nog een voorwaartschen druk op het projectiel oefenen. De grootste snelheid bereikt het projectiel dan ook pas eenige meters voorbij het einde van den geschutsloop.
De slagkracht van het projectiel is grooter op eenige honderden meters van den loop dan vlak bij, daar juist een lagere snelheid het projectiel dieper laat doordringen. De afneming van de snelheid door den luchtweerstand is zeer groot, vooral indien het projectiel zich in horizontale richting verplaatst, aanmerkelijk grooter dan de afneming in snelheid, die een verticaal naar boven geschoten projectiel onder invloed van de zwaartekracht alleen ondervindt. Bestond deze luchtweerstand niet, dan zou men met een infanterieprojectiel een hoogte van 30 kilometer bereiken en zou dit projectiel ook weer met een snelheid van 800 m. per seconde de aarde bereiken. In werkelijkheid bereikt dit projectiel slechts 1/10 deel van de aangegeven hoogte en is de snelheid, waarmede het op de aarde terugkomt, slechts 50 m. per seconde.
Bij het zware artilleriegeschut worden hoogere snelheden bereikt; hier is de luchtweerstand minder sterk

voelbaar, maar ook in dit geval heeft toch een aanmerkelijke snelheidsvermindering plaats en wel tot op ongeveer de helft.
De reikwijdte van het moderne geschut is vooral daaraan te danken, dat door groote aanvangssnelheid het projectiel op een hoogte boven de aarde komt, waar de luchtdruk en de luchtweerstand geringer zijn en daardoor hun remmende werking grootendeels verliezen. (Kosmos)

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Rijksmaarschalk Göring's interview met Von Wiegand. - Inval in Amerika onmogelijk. - De rol van het luchtwapen. - „Klaar voor aanval op Engeland". —** Berlijn, 30 Juli. (A.N.P.) — Rijksmaarschalk Göring heeft den bekenden Amerikaanschen journalist K. H. von Wiegand een interview toegestaan.
Göring verklaarde in de eerste plaats, dat hij een inval in de Vereenigde Staten, zoowel van de zijde van den Atlantischen als van den Stillen Oceaan, als een militaire onmogelijkheid beschouwde, ja, dat zulk een denkbeeld bepaald belachelijk was. Met zijn reusachtige „vestinggracht" van 3000 tot 5000 zeemijlen breedte, waardoor het aan beide zijden omgeven is, kan Amerika, noch van de zee, noch van de lucht uit, worden aangevallen. In militair opzicht is een inval volkomen onzinnig.
Het tijdperk van luchtoorlogen tusschen werelddeelen, zoo vervolgde Göring, is nog niet gekomen. Ook Groenland is als basis niet bruikbaar, zooals Lindbergh zelf verklaard heeft. Zelfs voor de vreedzame transatlantische luchtdiensten heeft men het moeten laten vallen. Bij een juiste uitbreiding van de luchtmacht kan Amerika aan elke mogendheid en aan elke combinatie van mogendheden het hoofd bieden. De Rijksmaarschalk zeide te hopen, dat het waandenkbeeld van een inval, die het Amerikaansche continent van Europa uit bedreigt, even snel zal verdwijnen als het gevoel van absoluut veilig te zijn op grond van voldoende bewapening en verdedigingswerken moge wederkeeren.
De rol der luchtmacht. — Ten aanzien van den strijd luchtmacht of zeemacht verklaarde de Rijksmaarschalk: „De luchtmacht is nog zeer jong en haar toekomst nog niet te overzien, doch op het oogenblik heeft zij nog haar grenzen. De prachtige luchtmacht van Italië heeft de Britsche vloot zware slagen toegebracht, en de Italiaansche luchtmacht beheerscht de Middellandsche Zee evenzeer als de Duitsche luchtmacht Het Kanaal en de Noordzee. In uitgestrekte zeegebieden en op den Oceaan zal de zeemacht altijd nog een groote rol spelen. De vliegtuigmoederschepen zijn te gemakkelijke doelen voor de bombardementsvliegtuigen. Men moet rekening houden met een revolutionnaire wijziging in de scheepsconstructie."
Beslissende factor. — Over de ervaringen met het luchtwapen in dezen oorlog verklaarde Göring, dat het een beslissende factor is geweest, doch men dient in het oog te houden, dat het luchtwapen in zijn massa niet neerdalen en veroveren kan. Duitschland bezit op het vasteland de heerschappij in de lucht en zal haar houden. De Duitsche luchtmacht is thans sterker dan op den 10en Mei en wel op grond van haar betrekkelijk geringe verliezen en de uitstekende Duitsche vliegtuigproductie.
De Duitsche vliegtuigproductie is altijd nog grooter dan de Engelsche, de Amerikaansche leveranties er bij gerekend. Overigens zijn sedert het begin van den oorlog meer dan 2000 ten volle te gebruiken vliegtuigen buitgemaakt, die echter in hoofdzaak alleen voor oefening gebruikt worden.
Wat de Britsche beweringen over groote Duitsche verliezen aan vliegtuigen betreft, verklaarde Rijksmaarschalk Göring, dat de berichten hierover wel niet van de vliegers zelf afkomstig zouden zijn, doch om zuiver propagandistische redenen verspreid worden. De waarheid zal des te onaangenamer uitvallen.
De strijd tegen Engeland. — Rijksmaarschalk Göring vertelde nog, dat Duitschland in de landen van het Westen een hoeveelheid brandstof buitgemaakt heeft, die dubbel zoo groot is als die, welke de Duitsche luchtmacht sedert den 10en Mei verbruikt heeft.
De Rijksmaarschalk uitte zijn verontwaardiging over de Engelsche bomaanvallen op niet-militaire doelen en schreef ze toe aan het ontbreken van elk systeem bij de aanvallen.
Ten slotte kwam het gesprek op den komenden strijd tegen Engeland. De Rijksmaarschalk verklaarde in verband hiermede: „Mijn luchtmacht staat geheel klaar en wacht slechts op het bevel van den Führer. Ik kan u de verzekering geven, dat de aanvallen, welke wij tot dusver op Engeland hebben gedaan, slechts gewapende verkenningen waren en niets anders." (Telegraaf) **(Vor. ber. Rijksmaarschalk Göring 4302 A; Interview Karl v. Wiegand met Rijkskanselier Hitler 4259 E)**

B. **NEDERLAND. — De verliezen van onze weermacht: 2890 dooden, 6889 gewonden. —** 's-Gravenhage, 1 Aug. — Thans zijn de officieele cijfers bekend geworden van de verliezen van de Nederlandsche weermacht ten gevolge van de oorlogshandelingen in Mei.
De verliezen bedragen 2890 aan dooden, 6889 aan gewonden en 29 aan vermisten. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Ned. weermacht 4296 A)

C. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - De strijd tegen Engeland. - „Elken dag en zelfs elk uur is toegeslagen." —** Het Duitsche Nieuwsbureau meldt op 1 Augustus uit Berlijn:
Sedert de beëindiging van den veldtocht in Frankrijk zijn de zuiver militaire gezichtspunten achter de politiek op den achtergrond geraakt, te meer daar geen groote operaties zijn gemeld. Als gevolg hiervan — aldus is gisteren van militaire zijde opgemerkt — is hier en daar de indruk ontstaan, dat Duitschland den oorlog tegen Engeland op halfslachtige wijze voert. Niets ware minder waar — zoo verklaart men verder — dan deze opvatting. Duitschland voert den oorlog tegen Engeland even vastbesloten en even zeker van de overwinning als de oorlogen tegen Polen en Frankrijk. Het gewicht van de offervaardigheid in dezen oorlog rust alleen op de schouders van eenige duizenden mannen, de bemanningen der duikbooten en torpedomotorbooten en de vliegers. De wijze van oorlogvoeren tegen Engeland is zooals vanzelf spreekt, anders dan de oorlogvoering tegen Frankrijk, waar een leger van millioenen in het veld stond.
De middelen, die thans in den strijd tegen Engeland worden gebruikt, laten ten gevolge van het eigen karakter dezer wapenen slechts toe, dat een beperkt aantal strijders in het vuur komt. De Duitsche duikbooten en torpedomotorbooten, de gevechts- en jachtvliegtuigen kunnen worden vergeleken met de punt van een zwaard, dat in de hand van een ervaren strijder ligt. Deze strijder is het Duitsche volk.
Wanneer men de vraag hoort: „Wanneer zal Duitschland dan eindelijk toeslaan?", dan kan hierop slechts worden geantwoord: „Vijf weken zijn verstreken sedert den dag van den wapenstilstand. Elken dag en zelfs elk uur is toegeslagen. Elke dag brengt nieuwe successen van het duikbootwapen, nieuwe succesrijke aanvallen van de Duitsche torpedomotorbooten, aanvallen van de gevechtsvliegtuigen en succesrijke luchtgevechten van de jagers boven het Kanaal en boven de Engelsche kust. Al deze prestaties eischen van elken deelnemer de grootst mogelijke offervaardigheid.
De eenheden van de oorlogsmarine hebben volgens mededeelingen van het opperbevel van de weermacht van 5 Juni tot 31 Juli in totaal ongeveer 936.000 ton scheepsruimte der vijandelijke koopvaardij tot zinken

gebracht. Dat komt neer op een wekelijksch gemiddelde van 187.000 br. reg. ton.
Het luchtwapen meldt voor hetzelfde tijdvak een totaal van 334.000 br. reg. ton. In totaal is dus 1.270.000 br. reg. ton tot zinken gebracht. Een verlies van meer dan 250.000 ton scheepsruimte per week kan ook Engeland op den duur niet verdragen.
Deze cijfers zijn slechts minima, want hierbij zijn niet de talrijke handelsschepen inbegrepen, die door bommen zwaar beschadigd zijn.
In hetzelfde tijdvak heeft Engeland niet minder dan 370 vliegtuigen verloren. Het werkelijke verlies aan vliegtuigen moet echter belangrijk hooger worden geschat, daar vele getroffen vliegtuigen voor den strijd niet meer bruikbaar zijn. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4293 A)

A. **SOVJET-RUSLAND. — Molotof's visie op den wereldtoestand. —**
Moskou, 1 Augustus. — De Sovjet-Russische premier, Molotof, heeft in de avondzitting van den Oppersten Sovjet een uitvoerig overzicht gegeven van de buitenlandsche politiek der Sovjet-regeering in verband met den toestand in de wereld.
Hij verklaarde, dat men zich thans aan den vooravond van nieuwe beslissende gebeurtenissen bevindt, waarbij Duitschland en Italië aan den eenen kant van den strijd staan en Engeland, en steeds meer ook de Vereenigde Staten, aan den anderen kant.
Molotof ging daarna uitvoerig in op de betrekkingen tusschen de Sovjet-Unie en de verschillende Europeesche en niet-Europeesche staten, waarbij hij opmerkte, dat de Duitsch-Russische overeenkomsten in haar vollen omvang gehandhaafd blijven, dat de betrekkingen met Italië in de laatste maanden verbeterd zijn en dat die met Engeland onveranderd bleven, zoodat geen positieve ontwikkeling in de verhouding tusschen Londen en Moskou verwacht kan worden.
Na de ontwikkeling van de gebeurtenissen in de Oostzeestaten en op den Balkan geschetst te hebben en verklaard te hebben, dat de Sovjet-Unie haar waakzaamheid aan de Zuidoostelijke grenzen moet versterken, zeide Molotof, dat de betrekkingen met Japan eenigszins normaler zijn geworden en dat de wensch bestaat die betrekkingen te verbeteren.
Van de betrekkingen met de Ver. Staten viel er volgens Molotof „niets goeds te zeggen". De vriendschappelijke relaties met China blijven gehandhaafd.
Ten slotte betoogde Molotof, dat Rusland met het oog op het gevaar van een verdere uitbreiding van den oorlog nog meer waakzaamheid moet betrachten en zijn binnen- en buitenlandsche posities moet versterken, waarbij hij opmerkte, dat de Sovjet-Unie zich niet tevreden mag stellen met de tot dusver behaalde successen. (Telegraaf)

(Vorig bericht Molotof 4186 B)

B. **NEDERLAND. — Geen persoonlijke of gezamenlijke demonstraties op gedenkdagen. - Overtreders met strenge straffen bedreigd. —**
's-Gravenhage, 1 Augustus. — In opdracht van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied wordt bekend gemaakt:
Met het oog op de in de komende weken vallende gedenkdagen van leden van het Huis van Oranje, wordt de bevolking in het bezette Nederlandsche gebied met allen nadruk er opmerkzaam op gemaakt, dat ieder demonstratief optreden in het algemeen en elke betooging van afzonderlijke of vereenigde personen, welke rechtstreeks of onrechtstreeks, op welke wijze dan ook, tegen de bezettende macht is gericht, met gestrengheid zal worden vervolgd.
Als demonstraties en betoogingen tegen de bezettende macht zijn ook demonstraties en betoogingen voor de Koningin of andere leden van het Huis van Oranje, dat den oorlog tegen het Grootduitsche Rijk hardnekkig voortzet, te beschouwen. Het dragen van insignes, bloemen, strikjes of andere voorwerpen, waardoor men zijn gezindheid voor het Huis van Oranje tot uitdrukking brengt, kan evenmin worden geduld als het uitsteken van vlaggen of het aanbrengen van andere versierselen aan gebouwen ter eere van een lid van het Huis van Oranje. Hetzelfde geldt voor alle andere handelingen, welke de strekking hebben aanhankelijkheid aan het Huis van Oranje te betuigen.
Degene, die den inhoud van deze verordening overtreedt, zal zonder pardon worden gestraft en vooral dan bijzonder zwaar, indien hij demonstraties en betoogingen in den zin van deze bekendmaking uitlokt, doet plegen of begunstigt. De bepaling van paragraaf 2 van verordening nr. 52/1940 van den Rijkscommissaris over de Duitsche rechtspleging in strafzaken, wordt in het bijzonder in herinnering gebracht. Al naar gelang van het geval zal de verordening nr. 33/1940 over inbeslagneming van vermogens in toepassing worden gebracht.
De Duitsche en de Nederlandsche politie zijn aangewezen om de naleving van deze bekendmaking te handhaven. (N. Rott. Crt.)

C. **NEDERLAND. — De oprichting van weerkorpsen. - Goedkeuring van den Rijkscommissaris vereischt. —**
Verschenen is een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende het vormen van korpsen (Mannschaftsverbände).
Blijkens deze verordening behoeft het vormen van op korpsleest geschoeide en op het bevelsbeginsel gebouwde organisaties, welker leden in gesloten formaties of in uniform in het openbaar optreden, de goedkeuring van den Rijkscommissaris.
Het verzoek om goedkeuring moet inhouden:
1. Den naam van de organisatie.
2. Naam en adres van den verantwoordelijken leider van de organisatie.
3. De statuten of anderszins, die de doelstelling, de structuur en den aard der werkzaamheden van de organisatie bevatten.
4. Gegevens omtrent het verband of de samenwerking met andere organisaties.
De verantwoordelijkheid van den leider strekt zich in het bijzonder uit over de discipline in de organisatie en over het naleven der statuten.
Een nieuw op te richten organisatie kan haar werkzaamheden eerst na verleening der goedkeuring aanvangen.
Reeds bestaande organisaties in den zin dezer verordening moeten binnen een maand na het in werking treden van deze verordening alsnog bovenbedoelde goedkeuring aanvragen.
Hij, die een organisatie in den zin dezer verordening vormt, zonder de goedkeuring van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied aan te vragen, of ten aanzien van een reeds bestaande organisatie niet alsnog deze goedkeuring aanvraagt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van ten hoogste veertigduizend gulden, of met een dezer straffen, voor zoover niet ingevolge andere bepalingen een hoogere straf is bedreigd.
Hetzelfde geldt voor hem, die zich bij een niet overeenkomstig deze verordening goedgekeurde organisatie aansluit, dan wel dezelve op andere wijze steunt.
(Verordeningenblad No. 15, 1 Augustus '40)

D. **JAPAN. — Japansche lasthebber voor Ned.-Indië.**
Het D.N.B. meldt op 31 Juli uit Tokio:
Generaal Pabst, de Nederlandsche gezant te Tokio, heeft een bezoek gebracht aan het Japansche departement van Buitenlandsche Zaken, teneinde inlichtingen in te winnen omtrent de keuze van den specialen lasthebber, die door Japan naar Nederlandsch-Indië zal worden gezonden. (D.N.B.)

A. ATMOSFEER EN ASTRONOMISCHE WAARNEMINGEN. — De invloed van den dampkring op het licht der sterren. —

De astronomische medewerker van de Rotterdamsche Courant schrijft het volgende:

De dampkring der aarde wordt door de sterrenkundigen dikwijls met een „luchtzee" vergeleken, op wier bodem wij leven. Het is een „zee" van beperkte hoogte, die uit ijle materie bestaat, welke een wisselende samenstelling heeft.

Zooals alle materie bezit ook de lucht massa, dus gewicht. Met den barometer meten wij het gewicht van de luchtkolom, die zich boven een bepaalde plek der aardoppervlakte bevindt. Hoe hooger de barometer zich boven de aardoppervlakte bevindt des te kleiner blijkt het gewicht van de zich boven het instrument bevindende luchtkolom te zijn, des te minder hoog wordt het kwik dus in een luchtledig gemaakte buis omhoog gestuwd. De normale barometerstand (d.w.z. de barometerstand op 45° breedte, op zeeniveau bij 0° C.) bedraagt 760 mm. kwikdruk. De luchtkolom die onder deze omstandigheden op een cm.^{2} rust, weegt dus even zwaar als een kwikkolom van 76 cm.^{3} inhoud, dat is 1033,6 gram. Een liter lucht van 0° C. en 76 cm. kwikdruk weegt 1,3 g.; een liter kwik weegt 13,6 kg., kwik is dus 10500 maal zwaarder dan lucht en wanneer de dichtheid van den dampkring overal dezelfde was, moest hij 10500 × 76 cm. = 7980 m. hoog zijn. De hoogste bergtoppen der aarde zouden dan boven den dampkring moeten uitsteken. Het is echter genoegzaam bekend dat de hoogere luchtlagen ijler zijn dan de benedenste; bovendien hebben registreerballons, die tot meer dan 35 km. omhoog stegen, op die hoogte nog een merkbaren luchtdruk aangetoond. Tenslotte is het uit astronomische verschijnselen (meteoren, noorderlicht en fadingverschijnselen) duidelijk dat zelfs op 100 en meer km. hoogte zich nog tot den dampkring behoorende materie bevindt.

Dampkring

Geen scherpe grens. — Een scherpe grens tusschen den dampkring en de leege wereldruimte bestaat vermoedelijk niet. Daar pleit in de eerste plaats het ervaringsfeit voor dat de dichtheid der lucht naar boven toe afneemt. In de tweede plaats wijzen theoretische overwegingen daarop. De moleculen van een gas bezitten n.l. groote snelheden. De luchtdeeltjes bewegen zich bij 0° C. met een snelheid van 500 m/sec.; de deeltjes van lichtere gassen bewegen zich nog sneller; waterstofmoleculen bv. hebben bij 0° C. een gemiddelde snelheid van 1800 m/sec. Daar de hoogste dampkringslagen vermoedelijk een groot percentage van zulke lichte gassen bevatten (helium; waterstof) zullen aanzienlijke hoeveelheden van die bestanddeelen zich op den duur, door de groote snelheid hunner moleculen, aan de aantrekkingskracht der aarde onttrekken en in de wereldruimte terechtkomen, waardoor de vorming van een scherpe grens tusschen dampkring en wereldruimte wordt verhinderd.

Op 60 km. hoogte bestaat de dampkring vermoedelijk voor 90 pct. uit stikstof en voor 10 pct. uit zuurstof; aan de aardoppervlakte voor 79 pct. uit stikstof en voor 20 pct. uit zuurstof; daarbij komt dan nog een weinig argon, waterdamp en kooldioxyde. Boven 60 km. nemen zuurstof- en stikstofgehalte waarschijnlijk snel af. Op 100 km. hoogte is er misschien nog 20 pct. stikstof, 2 pct. zuurstof. De rest (78 pct.) is waterstof plus helium. Op nog grootere hoogte bestaat de atmosfeer vermoedelijk uitsluitend uit waterstof en helium.

Straalbreking. — Deze dampkring heeft invloed op den aard van het van de sterren ontvangen licht; uit dien hoofde interesseeren de astronomen zich ervoor. Wanneer een lichtstraal zich van het eene doorzichtige medium voortplant naar een ander, wordt hij gebroken. Dit gebeurt dus ook wanneer een lichtstraal uit de wereldruimte in den dampkring der aarde komt. De sterrenkundigen spreken dan van de refractie of van de straalbreking in de atmosfeer. Deze straalbreking is voor de verschillende gekleurde bestanddeelen van het licht der sterren verschillend van grootte. Violet licht wordt sterker gebroken dan rood licht. Kijkergebruikers kennen dit verschijnsel uit ervaring. Een ster in de nabijheid van den horizon wordt door deze dispersie vervormd tot een bandje, dat uit de kleuren van den regenboog samengesteld is. Ook het fonkelen der sterren hangt met de dispersie en de refractie samen, doch daarbij treden nog andere verschijnselen op, zoodat het de moeite waard is het fonkelen der sterren in een ander artikel eens nader te bekijken. Doordat wij omtrent de samenstelling van den dampkring slechts vermoedens hebben, evenals omtrent de wijze waarop de dichtheid en de temperatuur van de atmosfeer naar boven toe veranderen, zijn wij omtrent de refractie theoretisch nog maar slecht ingelicht. Bovendien zijn er voortdurend stroomingen in dien dampkring en bestaat hij uit lagen van wisselende temperatuur. Wat wij dienaangaande kunnen weten en berekenen is de refractie, zooals zij zou zijn in een in rust verkeerenden dampkring, waarin een zeker gemiddeld dichtheidsverloop en een zeker gemiddeld temperatuurverval plaats heeft. Daar de onderste dampkringslagen een grootere dichtheid hebben dan de bovenste wordt een lichtstraal, die uit de wereldruimte komt, des te sterker van zijn oorspronkelijke richting afgebogen naarmate hij verder in dien dampkring doordringt. Zoo'n lichtstraal is in den dampkring daardoor niet meer recht, doch naar de aardoppervlakte toe gekromd. Wij zien een lichtbron in die richting, waaruit de van die lichtbron **afkomstige lichtstraal schijnt te komen.** Op de refractie toegepast, beteekent dit, dat wij de sterren hooger boven den horizon zien, dan zij inderdaad zijn. Door de refractie schijnen de hemellichamen dus alle opgeheven te zijn. Die schijnbare opheffing is des te sterker naarmate zij zich dichter bij den horizon bevinden. Aan de kim bedraagt de refractie meer dan een halven graad. Op het oogenblik, dat de zonneschijf of de maanschijf juist op den gezichtseinder schijnen te rusten, zijn zon en maan, wanneer dat boven den westelijken horizon waargenomen wordt, eigenlijk al geheel onder. Wanneer wij dit boven de oostelijke kim waarnemen, zijn beide feitelijk nog niet opgekomen. Op Nova Zembla namen Barends en zijn lotgenooten de zon reeds waar, lang voordat de poolnacht officieel ten einde was.

De refractie beïnvloedt dus op zeer sterke en onaangename wijze de plaats der hemellichamen. Die beïnvloeding is daarenboven afhankelijk van de meteorologische omstandigheden; van het jaargetijde; van de temperatuur, enz. Men is er daardoor in de meteorologische astronomie op uit, waarnemingen in de nabijheid van het Zenith (toppunt) te verrichten, waarbij het op een buitengewone nauwkeurigheid aankomt, omdat in het Zenith de refractie nul, en bij het Zenith in ieder geval zeer klein is. Alle astronomische waarnemingen, waarbij dit noodig is, worden echter door de toepassing van correcties bevrijd van den invloed der refractie. Dit wil zeggen, dat men de waarnemingen herleidt tot die waarden, die zij zouden hebben gehad, indien de aarde niet in het bezit van een dampkring geweest ware.

Uitdooving. — Een andere invloed van den dampkring dien wij nog even noemen willen, is de extinctie of uitdooving. Het licht der sterren wordt n.l. bij het passeeren door den dampkring verzwakt. Die verzwakking is natuurlijk voor een hemellicht aan den horizon veel sterker dan voor een hemellicht dat in top staat. Aan de zon kunnen wij dit duidelijk merken. Terwijl het onmogelijk is 's middags om 12 uur naar de zon te kijken, zonder het oog met een zwart glas te beschermen, blijkt dit bij het ondergaan (of opkomen) der zon zonder ernstige bezwa-

ren wèl te doen. Daaruit blijkt dat de extinctie dicht bij den horizon zeer groot is: zij bedraagt daar inderdaad vele grootte-klassen. Een gevolg van de extinctie is, dat dicht bij den horizon alleen maar de zeer heldere sterren te zien zijn. De prachtige Melkwegwolken in het sterrenbeeld de Schutter zijn hier te lande dan ook nauwelijks waarneembaar, doordat dit sterrebeeld zich te weinig boven de kim verheft. Het spreekt vanzelf dat de astronomen voor den invloed der extinctie correcties gaan aanbrengen wanneer het hen om helderheidsmetingen te doen is, zooals bij de waarneming van veranderlijke sterren. Op verdere invloeden van den dampkring op het licht der sterren zullen wij nog terugkomen. Uit het voorgaande blijkt echter reeds genoegzaam dat het wonen op den bodem van een luchtzee den astronoom vrijwat moeite en zorg veroorzaakt. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Astronomie 4241 A.)

A. **NEDERLAND. — De Nederlandsche Opbouwdienst. - Bestemming en organisatie. —**
Bij verordening van den Rijkscommissaris is betreffende den Nederlandschen Opbouwdienst o.a. het volgende bepaald:
De Opbouwdienst is bestemd om de leden van de voormalige Nederlandsche land- en zeemacht in de gelegenheid te stellen nuttig werk ten behoeve van de Nederlandsche volksgemeenschap te verrichten. De Opbouwdienst is een eervolle dienst ten behoeve van volk en vaderland.
Aan het hoofd van den opbouwdienst staan:
1) de commandant (Arbeitsleiter);
2) het hoofd der administratie (Verwaltungsdirektor).
De commandant en het hoofd der administratie worden door den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied benoemd en ontslagen. Zij staan onder den secretaris-generaal van het Departement van Algemeene Zaken.
De jaarlijksche begrooting van den opbouwdienst wordt op grond van een gemeenschappelijk voorstel van den commandant en het hoofd der administratie door den secretaris-generaal van het Departement van Algemeene Zaken in overeenstemming met den secretaris-generaal van het Departement van Financiën vastgesteld. Zij behoeft de goedkeuring van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied.
De secretaris-generaal van het Departement van Algemeene Zaken vaardigt de voorschriften, noodig voor de uitvoering van deze verordening uit. Deze worden in de Nederlandsche staatscourant bekend gemaakt.
Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging met terugwerkende kracht tot 15 Juli 1940. (Verordeningenblad No. 15, 1 Augustus '40)

(Vor. ber. Opbouwdienst 4296 A.)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Bessarabië en de Noordelijke Boekowina vereenigd met de Unie. —**
Onder grooten bijval heeft de hoogste Sovjet op 2 Augustus de volgende resolutie aangenomen:
1. Bessarabië wordt vereenigd met de Moldavische republiek, die tot Socialistische Sovjet-bondsrepubliek verklaard wordt. In de Moldavische bondsrepubliek zullen verkiezingen voor den hoogsten Sovjet der Unie vastgesteld worden.
2. De Noordelijke Boekowina en de Bessarabische districten Chotin, Akkerman en Ismail zullen bij de Oekrainsche bondsrepubliek worden ingelijfd. In de Noordelijke Boekowina en in de genoemde Bessarabische districten zullen gelijktijdig verkiezingen voor den hoogsten Sovjet vastgesteld worden.
(Nieuwsblad v. h. Noorden) **(V. b. Bessarabië 4279 A.)**

C. **NEDERLAND. — Voorschriften ter vermijding van het kwellen bij het slachten van vee. —**
Het Verordeningenblad bevat een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, houdende voorschriften ter vermijding van het kwellen van dieren bij het slachten van vee. Hierin wordt bepaald, dat warmbloedige dieren bij het slachten, voordat het bloed begint te vloeien, moeten worden verdoofd.
Bij noodslachtingen (artikel 3 der Vleeschkeuringswet) waarbij bovendien het verdooven van het dier in verband met de omstandigheden niet uitvoerbaar is, vindt het bovenstaande geen toepassing.
Voorschriften, noodig voor de uitvoering van deze verordening, worden door de secretarissen-generaal van het departement van sociale zaken en van het departement van landbouw en visscherij gezamenlijk uitgevaardigd.
Deze worden in de Nederlandsche Staatscourant bekend gemaakt.
Hij, die opzettelijk in strijd handelt met de bepalingen van deze verordening of van de ter uitvoering daarvan uitgevaardigde voorschriften, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of met geldboete van ten hoogste tienduizend gulden. De bovenbedoelde handelingen zijn misdrijven (Verbrechen).
Deze verordening treedt op 5 Augustus in werking.
(Verordeningenblad No. 16, 3 Augustus '40)

D. **BERGBEKLIMMING. — De Condoriri beklommen. —**
De Duitsche bergbeklimmer Wilfried Kühm is er volgens een bericht uit La Paz in geslaagd om voor den eersten keer den 5800 m. hoogen Condoriri, de „Matterhorn van de Andes" te beklimmen. Tot aan het op 150 meter onder den top naar alle richtingen in een hoek van 75 graden hellende rotsmassief werd Kühm vergezeld door den Duitscher Heinz Gährmann. Het laatste deel van den scherpen bergkam werkte hij zich alleen naar boven. Aan Kühm is het, zooals bekend is, gelukt als eerste den Illimani van uit La Paz, waar de gevaarlijkste helling van dezen berg ligt, te bestijgen. Vroeger heeft hij den moeilijksten berg in Ecuador, den Iliniza en den 6318 meter hoogen Chimbora bestegen. (D.N.B.)

(Vor. ber. Bergbeklimming 4053 A)

E. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Kabinet-Winston Churchill Lord Beaverbrook toegetreden. —**
Officieel wordt medegedeeld, dat Churchill Lord Beaverbrook heeft uitgenoodigd toe te treden tot het z.g. beperkte oorlogskabinet, waarvan tot dusver Churchill, Chamberlain, Lord Halifax, Attlee en Greenwood deel uitmaken. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Kabinet-Churchill 4232 C.)

F. **NEDERLAND. — Verordening betreffende de inenting tegen typhus en paratyphus. —**
Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken betreffende de inenting tegen typhus en paratyphus, dat 3 Aug. in het Verordeningenblad is verschenen, is bepaald, dat de Geneeskundige Inspecteur van de Volksgezondheid kan bepalen, dat de bevolking van een door hem aan te wijzen gemeente in zijn ambtsgebied verplicht is, zich binnen een door hem te bepalen termijn te doen inenten tegen typhus en paratyphus (typheuze vorm en gastro-enteritische vorm).
(Verordeningenblad No. 16, 3 Augustus '40)

G. **NEDERLAND. — Verordening inzake het heffen van winstbelasting, afschaffing van de dividend- en tantièmebelasting, heffing van opcenten ten behoeve van de gemeenten. —**
In het Verordeningenblad van 3 Augustus zijn twee besluiten van fiscalen aard opgenomen.
Zij behelzen het volgende:
1. het heffen van een winstbelasting van Naamlooze Vennootschappen en Commanditaire Vennootschappen op aandeelen, Coöperatieve Vereenigingen

e.d. en andere Vereenigingen, die een bedrijf uitoefenen. De belasting zal bedragen 10% van de belastbare winst.
2. het heffen van 15 opcenten op deze winstbelasting ten behoeve van de gemeenten.
3. het afschaffen van de dividend- en tantièmebelasting.
Waar in dit besluit gesproken wordt van lichamen, worden daaronder verstaan de onder het eerste lid van dit artikel vallende vennootschappen, vereenigingen en maatschappijen, ook voor zoover zulke vennootschappen en vereenigingen naar burgerlijk recht geen rechtspersoonlijkheid bezitten.
Of een vennootschap, vereeniging of maatschappij binnen het Rijk is gevestigd, wordt naar de omstandigheden beoordeeld.
De winstbelasting wordt als een directe belasting beschouwd.
De verordeningen treden in werking op den dag van afkondiging.
(Verordeningenblad No 16, 3 Augustus '40)
(Vor. ber. Winstbelasting 4213)

A. **ZWEDEN. — Troonrede van Koning Gustaaf. - Buitenlandsche politiek ongewijzigd. —**
Stockholm, 2 Aug. (D.N.B.) — De buitengewone zitting van den Zweedschen Rijksdag werd heden door Koning Gustaaf met een troonrede geopend. Daarin verklaarde de Koning:
„In den bijzonderen toestand, welke door den Europeeschen oorlog ontstond, is een onverminderde waakzaamheid over de Zweedsche buiten- en binnenlandsche paraatheid noodzakelijk. Met het oog op de verzorging van het volk is een juist gebruik van de eigen productiebronnen meer dan ooit een levenskwestie. Om het hoofd te bieden aan de dreigende werkloosheidskwestie zouden veelomvattende maatregelen noodig kunnen worden. Ter dekking van de vereischte staatsuitgaven moeten nieuwe wegen gevonden worden. In verschillend opzicht kunnen voorstellen verwacht worden. De Zweedsche buitenlandsche politiek is ongewijzigd. Het is mijn vaste wil betrekkingen van vriendschap naar alle kanten te onderhouden. Onvermoeid streef ik er naar, mijn land buiten den oorlog te houden en vrijheid en zelfstandigheid te handhaven. De eenheid en vastberadenheid van mijn volk geven mij het beste vertrouwen dat in deze richting vorderingen zullen worden gemaakt". (N.R.Crt.) **(Vor. ber. Troonrede 4089 E.)**

B. **NEDERLAND. — Bestrijding van tegennatuurlijke ontucht. —**
Het op 3 Augustus verschenen Verordeningenblad bevat een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied ter bestrijding van de tegennatuurlijke ontucht.
(Verordeningenblad No. 16, 3 Augustus '40)

C. **ROTTERDAM. — Opbouw zal vijftien jaar duren.**
In een uiteenzetting voor het gemeentebestuur van Rotterdam, heeft de directeur van den Technischen Dienst van Rotterdam, dr. ir. Witteveen, die belast is met het ontwerpen van een plan tot wederopbouw van de Maasstad, verklaard, dat het waarschijnlijk ongeveer 15 jaar zal vergen alvorens de binnenstad volledig is afgebouwd, zoo verneemt de „Deutsche Zeitung".
De opruimingswerkzaamheden, welke thans ruim tien weken aan den gang zijn, zullen waarschijnlijk nog tot 1941 voortgaan. Eerst dan zal het opbouwplan in zijn vollen omvang ter hand kunnen worden genomen.
Voorloopig kan men dan ook niet aan het bouwen van kleine objecten beginnen, daar zij de groote objecten tegen zouden houden. Zoolang de oorlog voortduurt zal de uitvoering van het groote plan toch reeds vele moeilijkheden en oponthoud ondervinden.
Eén der eerste werken welke ter hand zullen worden genomen is de wederopbouw van het gebouw van den Telefoondienst, dat ook in het nieuwe stadsplan gehandhaafd blijft.
De Coolsingel blijft de hoofdboulevard van waar uit de verdere stad zal worden opgebouwd.
Alvorens het plan-Witteveen echter in détails zal zijn uitgewerkt, zal nog geruime tijd verloopen, zoodat een bekendmaking nog niet moet worden verwacht. (N. R. Ct. - Deutsche Zeitung i. d. Niederl.)
(Vor. ber. Rotterdam 4291 F.)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Finsch-Russische onderhandelingen. - Hangö. - Ålandseilanden. - Teruggave machinerieën aan Rusland. —**
Moskou, 26 Juli (D.N.B.) — Over de jongste overeenkomsten, die, zooals gemeld, dezer dagen tusschen de Finsche en Sovjet-Russische regeering zijn gesloten, verneemt men thans van goedingelichte zijde het volgende:
Door den chef der regeering en minister van Buitenlandsche Zaken, Molotof, en den Finschen gezant te Moskou, Paasikivi, is dezer dagen een overeenkomst onderteekend, die, voor zoover thans bekend is, drie verschillende kwesties omvat:
1e. Een regeling betreffende den vrijen doortocht van een beperkt aantal Sovjet-Russische troepen over land via Finland naar de Sovjet-Russische marinebasis Hangö, alsmede hun militaire uitrusting en verzorging door de Sovjet-Unie. Voor den doortocht over land moest een regeling worden gevonden, daar de Finsche zeeboezem tijdens den winter maandenlang dichtgevroren ligt en de verbinding tusschen Sovjet-Russisch gebied en Hangö via de zee gedurende dezen tijd niet mogelijk is.
2. Met betrekking tot het regime over de Ålandseilanden is overeengekomen, dat deze eilandengroep gedemilitariseerd zal blijven. De verdedigingswerken, waarmee tijdens den Finsch-Russischen oorlog begonnen is, zullen gesloopt worden. Van Finsche zijde is verder de toezegging gedaan, dat de Ålandseilanden niet aan een derde mogendheid zullen worden afgestaan. Bovendien krijgt de Sovjet-Unie het recht, zich regelmatig door een gevolmachtigde te overtuigen van den stand der militaire situatie op de Ålandseilanden-groep.
3e. Ten slotte is nog een overeenkomst getroffen over de teruggave van die machinerieën, apparaten en fabrieksinstallaties aan de Sovjet-Unie, die na het beëindigen van den Russisch-Finschen oorlog uit de door Sovjet-Unie bezette gebieden in strijd met de bepalingen van het vredesverdrag zijn weggehaald. (Telegraaf)
(V. b. Vredesverdr. Sovjet-Rusland—Finland 4191 E.)

E. **JAPAN. — Buitengewoon gezant voor Nederl. Oost-Indië. —**
Tokio, 3 Aug. (D.N.B.) — De vroegere Japansche minister van Koloniën, generaal Koiso, die het verzoek ontvangen heeft zich te belasten met de functie van buitengewoon gezant voor Nederlandsch-Indië, heeft gisteren in een interview verklaard, dat Japan niet het voornemen heeft, een monopolie te leggen op de grondstoffen van Nederlandsch-Indië. Een „billijke verdeeling" van deze grondstoffen achtte Koiso evenwel noodzakelijk.
Voorts gaf hij uiting aan de meening, dat de gebieden in de Zuidzee moeten worden opgenomen in de Groot-Aziatische economische ruimte. (De Tijd)
(Vor. ber. Spec. Lasthebber 4320 D.)

F. **SPANJE. — Spaansch-Portugeesch vriendschapsverdrag. —**
Madrid, 30 Juli (Reuter) — Spanje en Portugal hebben een protocol onderteekend, dat gevoegd was bij het eigenlijke vriendschaps- en niet-aanvalspact. Het protocol wordt terstond na de onderteekening van kracht.

Het protocol van 't Spaansch-Portugeesch vriendschapsverdrag luidt als volgt:
De Portugeesche en Spaansche regeeringen verbinden zich om steeds zooveel mogelijk haar gemeenschappelijke belangen te behartigen, voor het geval, dat omstandigheden optreden of te voorzien zijn, welke de veiligheid of de onafhankelijkheid van een of van beide verdragsluitende partijen in gevaar brengen. Elk der beide partijen kan het initiatief nemen tot een gedachtenwisseling om zulks te bevorderen. Beide partijen stellen tevens vast, dat geen overeenkomst met derde staten bestaat, die in tegenspraak is met dit protocol. (De Maasbode)

A. **Ds. W. L. WELTER OVERLEDEN. —**
Op 90-jarigen leeftijd is 30 Juli te Den Haag overleden ds. W. L. Welter, em. predikant der Ned. Herv. Gemeente aldaar en oudhofprediker.
Ds. Welter werd 1 September 1849 te St. Petersburg, waar zijn vader predikant was bij de Hollandsche gemeente, geboren. Hij studeerde aan het gymnasium te Schulpfortha in Duitschland, waar ook Schiller zijn opleiding genoot. Aan de Utrechtsche Universiteit studeerde ds. Welter theologie. Reeds in 1870 werd hij gekozen tot pro-rector in den Senatus Veteranorum.

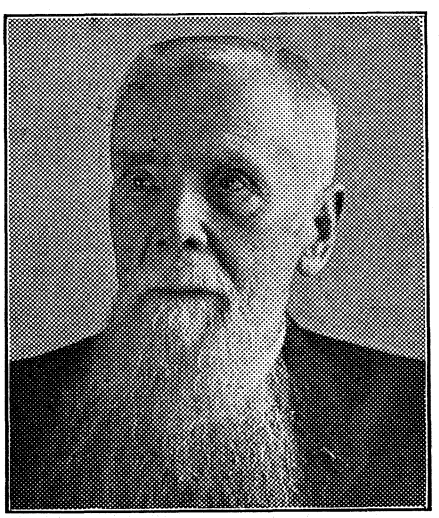

Ds. W. L. Welter

In 1873 werd de jonge Welter candidaat in Utrecht, om 8 Februari in Bunnik door zijn vader in het predik-ambt te worden bevestigd.
In 1880 vertrok ds. Welter naar Dedemsvaart, waar hij met wijlen ds. A. Voorhoeve van Amsterdam arbeidde. Van Dedemsvaart ging het in 1883 naar Heemstede, waar eens zijn vriend Nicolaas Beets predikant was. Na 2 jaar vertrok ds. Welter naar Zwolle.
Ook in Zwolle trokken ds. Welters preeken de aandacht. Zijn vertrek naar Arnhem in 1885 werd dan ook diep betreurd. Na een 6-jarig verblijf vertrok ds. Welter naar de residentie, waar hij 9 December 1894 zijn intrede deed. Ruim 34 jaar heeft hij daar gearbeid. In het bijzonder de belangen van Wijk XI waren aan zijn herderlijke zorgen toevertrouwd. In 1918 werd ds. Welter provisorisch en in 1920 definitief tot hofprediker benoemd. (Haagsche Courant)

B. **NEDERLAND. — Verhooging van den Tabaksaccijns met ingang van 15 September.**
In het Verordeningenblad van 1 Augustus is een besluit opgenomen van den secretaris-generaal van het departement van financiën betreffende verhooging van den tabaksaccijns.
Daarbij worden met ingang van 15 September 1940 verhoogd:
De accijns voor sigaren met dichtgewerkten kop, wegende per 1000 stuks 3½ kg. of meer, van 12½ procent op 20 procent;
de accijns voor andere sigaren van 17½ procent op 25 procent;
de accijns voor rook- en pruimtabak en snuif van 22½ procent op 30 procent:
alles gerekend van den kleinhandelsprijs.
De accijns op sigaretten, thans 50 pct. bedragende, wordt met 10 opcenten gebracht op 55 procent.
De secretaris-generaal van het departement van financiën kan voorschrijven, dat op het tijdstip van het in werking treden van dit besluit fabrikanten en groothandelaren de bij hen voorhanden niet gebruikte zegels moeten inleveren, ten einde tegen andere zegels te worden ingeruild.
Degene, die de voorschriften van dit besluit en die, uitgevaardigd ter uitvoering daarvan, overtreedt, wordt gestraft met een boete van ten minste vijf-en-twintig en ten hoogste duizend gulden, onverminderd de inbeslagneming en verbeurdverklaring van de zegels, waarvan de voorgeschreven inlevering is nagelaten.
(Verordeningenblad No. 15, 1 Augustus '40)
(Vor. ber. Tabakswet 3510 A.)

C. **SOVJET-RUSLAND. — Litausche Radenrepubliek gesticht. - Ook een Letlandsche en Estlandsche republiek. —**
Moskou, 3 Aug. (D.N.B.) — De Opperste Sovjet is vanmiddag weer bijeengekomen om de aansluiting van Litauen bij de Sovjet-Unie te behandelen.
Allereerst las de Litausche minister-president, Paleckis, de leider van de aanwezige Litausche delegatie de verklaring voor van den Litauschen Sejm, waarbij de aansluiting aan de Sovjet-Unie wordt geproclameerd.
De Opperste Sovjet besloot o.a.:
Het verzoek van de Litausche Sjem wordt door den hoogsten Sovjet aangenomen en de Litausche Radenrepubliek wordt als „rechtsgelijke radenrepubliek" in het verband der Sovjet-Unie opgenomen.
Ook de Letlandsche en Estlandsche republiek werd geproclameerd. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Annexatie-verzoek 4305 D.)

D. **NEDERLAND. — Nederlandsche Unie. - Eerste openbare bijeenkomst. —**
's-Gravenhage, 6 Aug. — De Nederlandsche Unie heeft hedenavond in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen haar eerste openbare vergadering gehouden. De leden van het driemanschap, mr. J. Linthorst Homan, prof. dr. J. E. de Quay en mr. L. Einthoven, hebben hier het woord gevoerd. Ruim 2600 menschen waren aanwezig.

Mr. J. Linthorst Homan als eerste spreker begon zijn rede met woorden van eerbiedige hulde aan hen, die voor ons allen vielen, en van deelneming jegens hen, die op andere wijze getroffen zijn. Eerbied past ook jegens hen, die in den strijd onze tegenstanders waren en eveneens hun hoogste offer voor het vaderland brachten. Deze woorden werden door de aanwezigen staande aangehoord.
Vervolgens zeide de heer Linthorst Homan bij de bepaling van zijn houding in oorlogstijd als uitgangspunt te nemen den stand van zaken in ons volk bij het uitbreken van den oorlog. Daarbij trekt het de aandacht, hoe in de laatste jaren de eisch van sterkeren gemeenschapszin in het volk zeer krachtig was, ofschoon de politiek daarmede nog geen rekening hield. Voor ieder, die deze stroomingen kende, was het duidelijk, dat in ons land groote veranderingen moesten en zouden komen. De drie, die thans het driemanschap vormen, hebben zich in dit streven naar meer saamhoorigheid reeds lang ingespannen. Daarom laten zij zich thans door allerlei tegenwerking en critiek niet uit het veld slaan.
De vraag is nu niet, of ons volk zijn groote veranderingen kan aanbrengen, doch hoe snel en kordaat het kan geschieden, opdat Nederland binnenslands en buitenslands zijn zelfstandigheid weer kan verdienen. Afzijdigheid uit onbeslistheid of uit politiek wantrouwen is thans onjuist en onnationaal, ieder moet persoonlijk zich voor het nieuwe werk instellen. Ook de gees-

telijke vrijheden moeten worden verdiend, historie geeft plicht, geen rechten.
Naast de afzijdigen staan groepen, welke wel aan den slag willen, doch onder en voor een particulier leiderschap, wat hier geheel onjuist zou zijn, daar de omstandigheden geen leider brachten en er hier te lande ook geen leider is. Het leiderschap, dat zich thans bij ons aflaat tot een laag niveau van politieken strijd, met allerlei insinuaties, heeft onze volksziel niet begrepen. Het is te hopen, dat ons volk als geheel zijn uitweg zal vinden, doch dan moet de smaad als wapen worden neergelegd en dan moet de strijd om het particulier leiderschap worden gestaakt.
Vele vragen moeten nu onbesproken blijven. De moeilijkheid van de hoofdvraag, een sterk Nederland èn overzee èn hier, dat binnenslands en buitenslands de eischen der tijden met zelfvertrouwen onder de oogen kan zien, is deze, dat dit vraagstuk zich concentreert rond het vraagstuk van den vrede in Europa, van onzen vrede met Duitschland. Wij moeten en zullen Nederland opbouwen tot gelijkgerechtigd partner in het nieuwe Europa. Maar wij willen, naar de eeuwenoude regelen van volksfierheid, welke juist ook in Duitschland zoo hoog worden gehouden, ons onthouden van alles wat zweemt naar oogendienst en opportunisme jegens den bezetter. De hieruit ontstane, en met onzen volksaard samenhangende stroefheid, mag niet worden uitgelegd, zooals helaas sommige Nederlanders pogen te doen, als oneerlijkheid. Wij zijn nu eenmaal stroef en lastig en willen ook zoo zijn. Als wij van plan waren, na den vrede terug te vallen tot het oude, dan zouden wij lamstralen zijn. Mocht de bezetter dezen indruk krijgen, dan is bespreking van oog tot oog het beste, stellig zal de Rijkscommissaris geen lichtvaardig oordeel vormen.
Zoo zal de weg van de Nederlandsche Unie zijn, open en eerlijk aan de nieuwe taak, forsch en ingrijpend waar het moet, handhavend het beste in ons volk, nimmer terugvallend in oude fouten, rechtop van ziel en rechtop van vaderlandsliefde. Er zijn zeer vele moeilijkheden, maar wij gaan een goede Nederlandsche taak te gemoet. God zij met ons.

Prof. dr. J. E. de Quay was de tweede spreker. Deze besprak in het bijzonder de sociale en economische verhoudingen in Nederland, welks fundamenteele welvaartsbronnen zijn en blijven de land- en tuinbouw en de scheepvaart. Toch zou het onjuist zijn om te zeggen, dat de Nederlandsche industrie bijzaak is. Vooral sinds den vorigen wereldoorlog heeft deze zich bijzonder ontwikkeld en voor de groeiende bevolking ruime werkgelegenheid geschapen. Van het werkend deel der Nederlandsche bevolking is ongeveer 40% ondergebracht in de industrie tegen ongeveer 20% in den landbouw en 20% in handel en verkeer.
Men zal op deze basis moeten doorgaan en indien straks de economische verbondenheid in een stelsel van geleide economie voor geheel Europa onder leiding van Duitschland wordt opgebouwd, dan zal ook de industrie zich in dezelfde richting moeten blijven ontwikkelen. De deskundigheid van leiders en arbeidskrachten wijst in de richting van veredelingsindustrie. Door nauwe aansluiting op het Europeesche en in het bijzonder op het Duitsche economische leven zal bij een goeden planmatigen opbouw de welvaart van allen zijn gediend.
De sociale hervormingen zullen niet minder belangrijk zijn. Uiteraard zal de werkloosheid moeten verdwijnen. Daarbij onderscheide men echter de bezettingsomstandigheden van die der toekomst. Thans zijn door het wegvallen van export en scheepvaart, door de onmogelijkheid om grondstoffen van overzee aan te voeren en door andere redenen de moeilijkheden abnormaal groot. Stelregel bij het sociaal beleid zij, dat het belang van de gemeenschap gaat boven het belang van groep of individu. Dit beteekent een breken met het individualisme. Als de Nederlandsche Unie streeft naar een organischen opbouw van maatschappij en staat, dan denkt zij allereerst aan deze principieele verandering. Ten aanzien van den socialen opbouw in organischen zin zal men dus tot werkelijken nieuwbouw moeten komen, nieuw opschilderen is niet voldoende.
Ten aanzien van de sociaal-economische vraagstukken zullen werkgevers, arbeiders, middenstanders en boeren zich in vakunies moeten samenvoegen, waarbij dus op den duur de afzonderlijke vakbonden zullen verdwijnen. Deze onder krachtige leiding staande vak-unies zullen zich, gegroepeerd naar bedrijfstakken, in corporaties van werkgevers en arbeiders, kunnen samenvoegen en aan deze corporaties zal publiekrechtelijke bevoegdheid moeten worden toegekend terwijl de corporaties in een nationalen raad zullen moeten samenkomen. Voor de bescherming van het algemeen belang zal de overheid in deze corporaties zeggenschap moeten hebben. Op die wijze kunnen de klassetegenstellingen verdwijnen. Eerste voorwaarde is echter: verplichte organisatie. De Nederlandsche Unie hoopt, dat thans een oprechte eensgezindheid ons ook zal samenbinden bij het werken aan de vernieuwingen op sociaal en economisch gebied.

Hierna sprak het derde lid van het driemanschap, **mr. L. Einthoven,** die o.m. herinnerde aan de groote Yserbetoogingen in Vlaanderen, waar men samenkomt niet om materieele belangen, doch voor Vlaamsche cultureele rechten. Daar leeft nog een ideaal. Bij ons heeft de materie een te groote rol gespeeld.
Men moet thans in de eerste plaats weer Nederlander worden en de belangen van land en volk vóór laten gaan boven die van het individu. Spr. verwees daarbij naar het programma der Nederlandsche Unie, waarin bevestiging en versterking der volkseenheid vooropgesteld is. Het meest kenmerkende van het Nederlandsche volkskarakter is de godsdienstzin, welke door alle tijden heen de Nederlanders, de Boeren en de Vlamingen door hun moeilijkheden heen heeft geholpen. Het volk moet weer leeren offers te brengen voor een groote zaak waarbij spr. nadruk legde op de offervaardigheid van de Nederlandsche ambtenaren en particulieren in Indië op de meest afgelegen posten.
De vrijheid van godsdienst, kerk, levensbeschouwing en opvoeding zijn iets vanzelfsprekends. Wie aan die vrijheid raakt, raakt aan den Nederlander zelf. Vooral ook de vrijheid van school waarover in den boezem van ons volk zooveel jaren gestreden is.
Spr. haalde een Amerikaanschen schrijver aan, die reeds in 1912 voorspeld heeft, dat tusschen het jonge in opkomst zijnde Duitschland en het Britsche imperium conflicten zouden ontstaan over de levensruimte. Versailles heeft de uitbarsting van den nieuwen strijd, waarin wij ons thans bevinden, nog versneld. In den oorlog dien wij gehad hebben, is een lichtpunt en dat is, dat thans eindelijk misschien de mogelijkheid geschapen is van een samengaan van alle Nederlanders. Geen samengaan om vast te houden aan het oude, om te remmen, doch samengaan om met volle kracht vooruit te gaan. (Telegraaf)
(V. b. Nederl. Unie 4314 A.)

A. JAPAN. — Spionnage. - Een officieele uiteenzetting. - Arrestaties van Engelschen. - Arrestaties van Japanners in het Britsche Rijk. —
In een communiqué van 31 Juli waarschuwt het Japansche ministerie van Oorlog, naar het persbureau Domei meldt, voor het steunen van buitenlandsche agenten. Onlangs hebben, verklaart het ministerie, aan Japan vijandige mogendheden het land overtrokken met een net van informatie- en propagandabureaux. Deze bureaux zijn gewoonlijk economische organisaties, godsdienstige vereenigingen of verkeersondernemingen. De betrokken landen zorgen ervoor, dat hun optreden niet met de wet in strijd komt. Eenige malen zijn een of twee geheime agenten naar Japan gezonden. De tegenspionnage in Japan heeft buitenlandsche spionnage langs onwettigen weg bemoeilijkt en daarom heeft een land zijn spionnage-actie door organisaties gevoerd, die niet de wet overtreden.
De Asahi somt een aantal voorbeelden op van de bedrijvigheid der Britsche spionnen in Japansche verdedigingswerken. In tien gevallen, zoo schrijft het blad, hebben Engelschen onder bepaalde voorwendsels verboden kustgebieden betreden, metingen verricht of fotografische opnemingen gemaakt. Zij werden gearresteerd. In 1012 gevallen hebben zoogenaamde buitenlandsche toeristen, waaronder voornamelijk talrijke Engelschen, op verboden plaatsen fotografische opnamen gemaakt. Tenslotte heeft zelfs een lid van de Britsche ambassade in de haven van Shikokoe gespionneerd en de bouwteekeningen van schepen gestolen.
Tot dusver zijn 9 Japansche onderdanen, verblijf houdende in het Britsche Rijk, gearresteerd als weerwraakmiddel voor de aanhouding van Engelschen in Japan, die verdacht worden van spionnage. Te Londen werden 4 Japanners gearresteerd, in Rangoon 3, in Singapore 1 en in Hongkong 1.
(Telegraaf - N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad)

B. VEREENIGDE STATEN. — Handelsaccoord met Sovjet-Rusland verlengd. —
Moskou, 7 Aug. (Tass) — Tusschen den Volkscommissaris voor den Buitenlandschen Handel Mikojan en den zaakgelastigde der Vereenigde Staten te Moskou, Walter Thurston, zijn de stukken uitgewisseld over de verlenging van het geldende handelsaccoord tusschen de Sovjet-Unie en de Vereenigde Staten met een jaar tot 6 Augustus 1941. (Het Vaderland)
(V. b. Ver. Staten — Sovjet-Rusland 4139 D.)

A. CYPRUS. — Britsche kroonkolonie. —

Het eiland Cyprus is sinds 1925 een Britsche kroonkolonie.

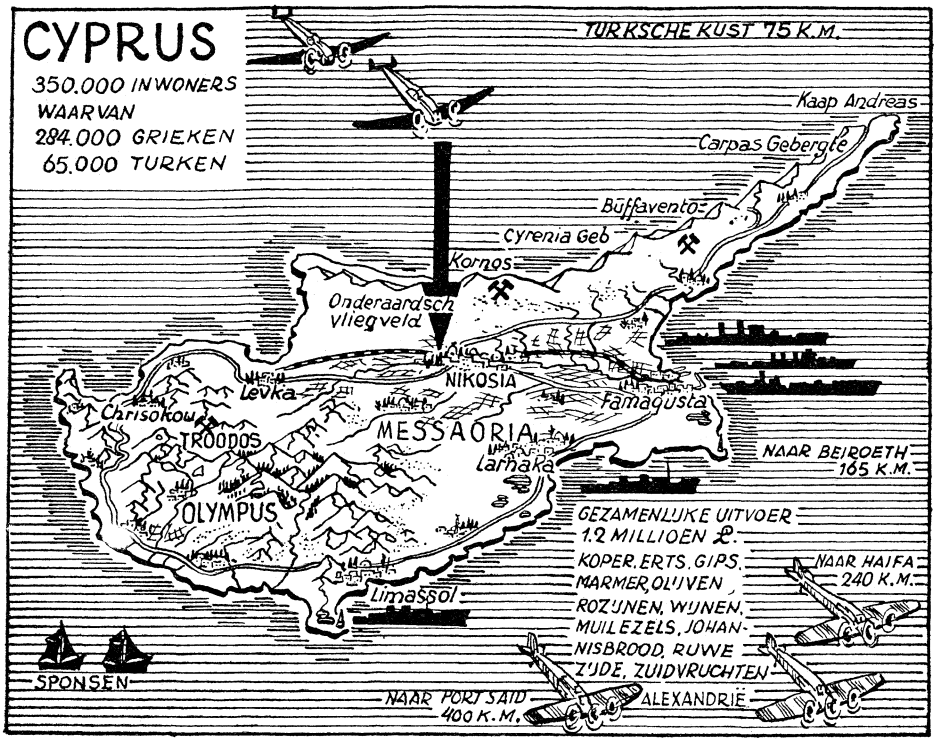

(Ontleend aan de Deutsche Zeitung in den Niederlanden)

B. JAPAN. — Amerikaansch embargo op den uitvoer van benzine. —

Tokio, 1 Aug. (Domei) — In antwoord op een vraag omtrent het embargo op den uitvoer van benzine voor vliegtuigen zooals door de Vereenigde Staten per 1 Augustus ingevoerd, verklaarde de woordvoerder van het Japansche departement van Marine, dat deze handeling, welk voorwendsel er ook voor wordt aangevoerd, een anti-Japansche en onvriendelijke daad is, welke erop berekend is, economischen druk op Japan uit te oefenen. (Telegraaf)

C. NEDERLAND. — Clearing met België. —

De afwikkeling van het betalingsverkeer tusschen Nederland en België geschiedt voortaan door middel van clearing binnen het kader der Nederlandsch-Duitsche en Duitsch-Belgische clearing, voor zoover niet anders wordt bepaald, aldus deelt het Nederlandsch Clearinginstituut mede. (N. Rott. Crt.)

D. JAPAN. — Verklaring van den minister van Buitenlandsche Zaken Matsoeoko. - Verkondiging van de „Kodo". —

Tokio, 1 Augustus (Domei). — De minister van Buitenlandsche Zaken Matsoeoko heeft verklaard:

„Ik heb altijd gezegd, dat het de taak van Japan is de „Kodo" te verkondigen en te demonstreeren in de wereld — („Kodo" = „keizerlijke weg").

Gezien van het standpunt der internationale betrekkingen wil dit zeggen, dat wij alle landen en rassen in staat willen stellen hun eigen plaats in de wereld te vinden. Dientengevolge is het rechtstreeksche deel van onze buitenlandsche politiek op het oogenblik om, overeenkomstig de verheven geest van de „Kodo", een Groot-Aziatische keten te vormen van gemeenschappelijke welvaart met de groep Japan-Mandsjoekwo-China als een der schakels. Wij dienen, in samenwerking met die mogendheden die daartoe bereid zijn, met moed en vastberadenheid te streven naar de vervulling van het ideaal dat ons land als zijn taak gesteld heeft". (Alg. Handelsblad)

(V. b. Intern. toestand 4284 B.)

E. VEREENIGDE STATEN. — Kolonel Lindbergh bepleit samenwerking der Vereenigde Staten met Europa. —

Chicago, 5 Aug. (D.N.B.) — Kolonel Lindbergh heeft gisteren in een massa-betooging op Soldiers Field een rede gehouden voor het „Comité van burgers om Amerika buiten den oorlog te houden", welke door het geheele land per radio verspreid werd.

Er zijn altijd nog kringen, hier en in het buitenland, verklaarde Lindbergh, die al het mogelijke doen, ons bij den oorlog te betrekken. Hiertegen moeten wij voortdurend op onze hoede zijn. De openbare meening is thans echter definitief en overweldigend tegen onze deelneming aan den Europeeschen oorlog. Ik ben er wel is waar een voorstander van, dat de Vereenigde Staten zich niet in de binnenlandsche aangelegenheden van Europa mengen, maar beschouw het toch van het grootste belang, dat de Vereenigde Staten met Europa samenwerken. Alleen door samenwerking kunnen wij de superioriteit van de Westelijke beschaving handhaven en het recht om ongestoord met de heele wereld handel te drijven. Noch de andere kant, noch wij zijn sterk genoeg om in wederzijdsche oppositie politietoezicht over de wereld uit te oefenen.

Tot dusver hadden wij met een Europa te doen, dat door Engeland en Frankrijk beheerscht werd. Voortaan zullen wij wel moeten rekenen op een Europa, dat door Duitschland beheerscht wordt. De Westelijke beschaving blijft in ieder geval van twee groote centra afhangen, nl. een op elk halfrond. Ondanks alle hulp van de moderne wetenschap is geen van deze centra in staat het andere centrum met succes aan te vallen, zoolang de kracht tot verzet van beide centra sterk genoeg is. Een accoord tusschen deze centra kan de beschaving en den vrede der geheele wereld voor langen tijd verzekeren.

Men vertelt ons diwijls, zoo vervolgde Lindbergh, dat, als Duitschland den oorlog wint, samenwerking onmogelijk zal zijn en verdragen slechts vodjes papier zullen blijken. Ik antwoord daarop: samenwerking is nooit onmogelijk, wanneer zij voor beide partijen van voldoende voordeel is, en verdragen worden zelden verscheurd, wanneer zij niet met zwakke landen gesloten zijn. Ik ben de laatste om aan te raden de nationale veiligheid van verdragen te laten afhangen. Integendeel, ik beveel een zoo volledig mogelijke bewapening voor de verdedi-

ging aan. Zouden wij echter verdragen met de leidende natie van Europa van de hand wijzen, onverschillig welke dit is, dan nemen wij daarmede elke mogelijkheid tot vrede weg. Wenschen wij, dat de Vereenigde Staten buiten den oorlog blijven, dan moeten wij de leidende rol bij den opbouw van den vrede vervullen. Laat Europa ons een vredesplan voorleggen voor den vooruitgang en de bescherming van de Westelijke beschaving, waaraan Europa en wij kunnen deelnemen.
Ingaande op de oorzaken van den oorlog citeerde Lindbergh het Chineesche spreekwoord: „Wanneer de rijken te rijk en de armen te arm geworden zijn, dan moet er iets gebeuren". Dit, aldus spreker, is ook van toepassing op de landen. Toen ik den rijkdom van het Britsche rijk zag, voelde ik, dat de rijken te rijk geworden waren, en toen ik de armoede van Midden-Europa zag, was het mij duidelijk, dat de armen te arm geworden waren. (Telegraaf)

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Staatsraad Wohlthat over Zuid-Oost-Europa. —**
Staatsraad Wohlthat, de door talrijke internationale onderhandelingen bekende Duitsche economische deskundige, publiceert in de Berliner Börsenzeitung een belangwekkend artikel over den invloed van de nationaal-socialistische economische politiek op Zuid-Oost-Europa.
Hij constateert, dat door de ontwikkeling in de jaren 1938 en 1939 reeds een groot-Duitsche economische ruimte in het leven is geroepen, waarin de nieuw toegetreden gebieden zich in betrekkelijk korten tijd op den hoogeren Duitschen levensstandaard zullen instellen.
De ontwikkeling van het economische leven in het protectoraat Bohemen en Moravië en in het gouvernement-generaal Polen zal, naar Wohlthat verder uiteenzet, geleid worden in harmonie met de behoeften van Groot-Duitschland. Samenvatting en versterking van de Duitsche kernlanden van Europa zal ook tot een verderen opgang van het economische verkeer met Zuid-Oost-Europa leiden.
In dit verband wijst Wohlthat er op, dat de economische betrekkingen van Duitschland met Griekenland en Turkije, die aan den rand van de Donauruimte liggen, steeds een gelijke positie hadden als die der andere Zuid-Oostelijke landen en dat de tegenwoordige politieken positie dier twee landen niet verbergen kan, dat zij in hun economische ontwikkeling vooral zijn aangewezen op den afzet naar Duitschland.
Ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling in de Zuid-Oost-Europeesche landen merkt de schrijver op, dat zij in de eerste plaats door een voor een langen termijn ontworpen economische leiding van staatswege beïnfluenceerd zal worden.
Bijzonder interessant is, wat Wohlthat zegt over de economische gevolgen van den oorlog. De oorlog zal de beslissing brengen in de vraag of Europa van een aan den Westelijken rand van het vasteland gelegen Engelsch-Fransch economisch blok uit zal worden georganiseerd, dan wel op den natuurlijken grondslag der samenwerking van de Europeesche staten met een sterke Midden-Europeesche groot-Duitsche economische ruimte. De Zuid-Oost-Europeesche landen zullen tot deze ontwikkeling moeten bijdragen, door een wetgeving en een bestuur, die landbouw, mijnbouw, industrie en verkeerswezen leiden in overeenstemming met de toegenomen behoefte en het toenemende goederenverkeer. Wanneer dergelijke voorwaarden in het leven worden geroepen, zouden ook gemeenschappelijke regelingen ter hand kunnen worden genomen voor de economische crisis, de schulden tusschen de staten en de deviezen-voorziening in alle hier in aanmerking komende landen. In een groot Europeesch economisch gebied zullen ook de douanekwesties op doeltreffende wijze vereenvoudigd en tenslotte de valuta's geconsolideerd worden.
(Alg. Handelsblad - Berliner Börsenzeitung)
(Vor. ber. dr. Wohlthat 4235 A.)

B. **NEDERLAND. — „Herstelfonds 1940". - Hoe de ƒ 10 millioen uit dit fonds worden besteed. —**
In overeenstemming met het wnd. hoofd van het Departement van Financiën, onder wiens zorg het beheer van het herstelfonds valt en met goedvinden van de Duitsche autoriteiten, is — zoo deelt in een circulaire de Secretaris-Generaal, wnd. hoofd van het Dep. van Sociale Zaken aan de gemeentebesturen mede — besloten, den post op de volgende wijze te bestemmen:
1e. Bijdrage ten behoeve van voorloopige inrichting van een nieuwe woning voor personen, die door oorlogsgeweld daartoe zelf niet in staat zijn ƒ 6.000.000;
2. bijdrage, om kleinen zeifstandigen, die door oorlogsgeweld zijn getroffen en hun zaak hebben heropend, of hun bedrijf hebben hervat, zoo noodig gedurende korten tijd in de kosten van levensonderhoud tegemoet te komen ƒ 500.000;
3. Bijdrage, in daarvoor in aanmerking komende gevallen, aan de organen, die belast zijn met steun en andere hulp voor door oorlogsgeweld getroffenen ƒ 1.500.000.
4. Uitgaven, ter voorkoming dat het oorlogsgeweld blijvend lichamelijke of geestelijke gevolgen zal hebben voor de getroffenen;
a. subsidie en andere steun in het belang van personen, die door oorlogsgeweld invalide dreigen te worden of zijn geworden ƒ 1.500.000.
b. Subsidie en andere steun in het belang van personen, die door tijdelijke maatregelen over de gevolgen van oorlogsgeweld kunnen worden heengeholpen ƒ 500.000.
Tezamen ƒ 10.000.000.
Tot de noodige uitvoeringsmaatregelen zal onverwijld worden overgegaan. Dan zal ook kunnen worden bepaald, welke gemeenten uit dezen post behooren te worden geholpen. In het algemeen zullen het die gemeenten zijn, welke in belangrijke mate door het oorlogsgeweld zijn getroffen.
Het geld zal echter daar worden beschikbaar gesteld, waar het voor de aangegeven doeleinden het meest noodig blijkt. (Het Vaderland)
(V. b. „Herstelfonds 1940" 4277 C.)

C. **NEDERLAND. — Textieldistributie. —**
Op 3 Augustus werd de regeling van de textieldistributie bekend gemaakt.
Een billijke verdeeling van de beschikbare goederen vroeg uiteraard een veelomvattende regeling: het gebruik van de textielkaart met haar honderd punten per half jaar zal daarom veel overleg vergen.
Er is bij de regeling van uitgegaan, dat een groote groep goederen vrij blijft, dat één groep slechts tegen inlevering van een aantal punten verkrijgbaar is, en dat één groep slechts gekocht kan worden met een speciale vergunning. (Telegraaf)
(Vor. ber. Distributie 4300 A; textielprod. 4244 D)

D. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Verhooging van Britsche belasting. - Thans 8½ shilling per pond sterling. —**
De Engelsche bladen maken melding van een nieuwe verhooging der belastingen. De inkomstenbelasting bedraagt thans 8½ shilling per pond sterling, hetgeen de „Daily Mail" nog onvoldoende acht, daar naar de meening van het blad binnenkort vijftig procent van het inkomen als directe belasting zou moeten worden opgebracht.
Daarbij komt nog een verdere verhooging van de omzetbelasting, welke op alle gebruiksgoederen betrekking heeft.
Op kleedingstukken en schoeisel van betere kwaliteit, meubelen, beddengoed, enz. komt voortaan 33 1/3 procent omzetbelasting.
Op goedkoopere kleedingstukken een zesde deel van de waarde. De kanselier van de schatkist, Kingsley Wood, verwacht, dat deze belasting 110 millioen pond sterling per jaar zal opbrengen.
De Britsche minister van financiën, Kingsley Wood, heeft in het Lagerhuis verklaard, dat de belastingen

viermaal zoo hoog zijn als een jaar geleden. Hij maande het publiek nogmaals aan, alle uitgaven, die niet onvoorwaardelijk noodig zijn, op de meest drastische wijze te beperken. (Alg. Handelsblad)

A. VEREENIGDE STATEN. — De dienstplicht. - Ontwerp door Senaatscommissie met 12—3 stemmen aangenomen. —

Het dienstplichtontwerp is door de militaire Senaatscommissie der Vereenigde Staten op 6 Augustus met 12 tegen 3 stemmen aangenomen en aan den Senaat doorgezonden.

Volgens den tegenwoordigen vorm van het ontwerp moeten zich ongeveer 12 millioen mannen van 21 tot 30 jaar voor den dienst melden. In een aanvullende bepaling wordt de aanmelding van vrijwilligers van 18 tot 34 jaar voor een opleiding van een jaar toegelaten.

Ofschoon in de militaire commissie slechts drie leden tegenstemden, wordt volgens Associated Press in de plenaire zitting een sterke oppositie verwacht. In legerkringen hoopt men, dat, indien de wet van kracht wordt, in October de eerste 400.000 man kunnen worden opgeroepen.

Naar nog bekend wordt, zijn de leden van het Congres, de bonds- en staatsambtenaren, alsmede de rechters, van den dienstplicht vrijgesteld. De commissie heeft met zeven tegen vier stemmen een voorstel van het ministerie van oorlog, dat voorzag in het vrijstellen van dienst voor theologische studenten verworpen.

Tijdens de debatten in den Senaat over de door president Roosevelt gevraagde machtiging tot het bijeenroepen van de Nationale Garde, verklaarde de democratische Senator Wheeler, dat de zoogenaamde gevaren voor de Vereenigde Staten voor het grootste gedeelte door propagandisten zijn gefabriceerd, die den Senaat en het Amerikaansche volk probeeren te intimideeren, opdat „een zekere persoon dictatoriale volmachten" zal krijgen.

(Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Dienstplicht 4317 B.)

B. A. BURDET OVERLEDEN. —

De bekende vogelkenner A. Burdet is bijna 80 jaar oud op 2 Augustus te Bloemendaal overleden.

De heer Burdet, die te Croy in Zwitserland werd geboren, studeerde aan de universiteit te Lausanne. Zijn belangstelling ging reeds vroeg uit naar de vogelwereld en aan zijn bijdragen tot de kennis daarvan heeft hij een groote bekendheid te danken gehad. Vele en verre reizen heeft hij gemaakt, waarbij fototoestel en camera hem begeleiden. In samenwerking met dr. Jac. P. Thijsse heeft hij verscheidene ornithologische publicaties het licht doen zien. Voor de verbreiding van de kennis der vogels onder de jeugd heeft hij prachtig werk verricht.

(N. Rott. Crt.)

C. SOVJET-RUSLAND. — De Zwarte Zee met de Oostzee verbonden. —

Moskou, 2 Aug. (D.N.B.) — Naar de „Krasny Flot" meldt, is de 202 kilometer lange waterweg, die de Dnjepr met de Boeg en daarmede de Zwarte Zee met de Oostzee verbindt, dezer dagen gereed gekomen.

Het Dnjepr-Boegkanaal is, gelijk bekend, ook in het kader van het Duitsch-Russische goederenverkeer van aanzienlijk belang. In zes maanden tijd is het verouderde en deels onbruikbaar geworden zoogenaamde Oginskykanaal-systeem in het vroegere Oostelijk Polen volkomen gereorganiseerd.

Aan het aanleggen van het Dnjepr-Boegkanaal hebben 200.000 menschen gewerkt. De waterweg is thans van Kiew tot Brest-Litowsk, dus tot aan de Duitsch-Russische belangengrens, bevaarbaar. Op het traject tusschen Brest-Litowsk en Pinsk zijn acht sluizen gebouwd. De plechtige opening van het kanaal door een regeeringscommissie zal spoedig geschieden. (Telegraaf)

D. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Civiel bestuur. - Josef Bürckel en Robert Wagner benoemd in Lotharingen en Elzas. - Gouwleider Simon in Luxemburg. - Baldur von Schirach stadhouder te Weenen. —

Berlijn, 7 Aug. (D.N.B.) — Krachtens twee decreten van den Führer, zal het geheele burgerlijke bestuur in Elzas-Lotharingen en Luxemburg in het vervolg niet meer in handen van de militaire autoriteiten zijn, doch overgaan op chefs van het burgerlijke bestuur, die onmiddellijk onder den Führer ressorteeren. De uitoefening van het militair gezag blijft bij de militaire autoriteiten berusten.

De Führer heeft tot chefs van het civiel bestuur benoemd: Voor Lotharingen den rijksstadhouder en gouwleider Josef Bürckel; voor den Elzas den rijksstadhouder en gouwleider Robert Wagner; voor Luxemburg gouwleider Gustav Simon. Hij heeft tegelijkertijd gouwleider Bürckel op diens verzoek ontheven van de functie van rijksstadhouder en gouwleider te Weenen, met het voorbehoud, dat Bürckel elders tot rijksstadhouder benoemd kan worden.

Tot rijksstadhouder en gouwleider te Weenen is rijksleider Baldur von Schirach benoemd. Hij is ontheven van zijn functies van rijksjeugdleider der N.S.D.A.P. en jeugdleider van het Duitsche rijk. Met handhaving in zijn functie van rijksleider voor de jeugdopleiding der N.S.D.A.P. is von Schirach tevens door den Führer belast met de inspectie der geheele Hitler-jeugd, niet alleen wat de partij, doch ook wat den staat betreft.

Tot rijksjeugdleider der N.S.D.A.P. en tot jeugdleider van het Duitsche rijk heeft de Führer den „Obergebietsführer" Arthur Axmann benoemd. De „Stabsführer" Hartmann Lauterbacher is benoemd tot plaatsvervangend gouwleider. (Telegraaf)

E. RECHTSZAKEN. — Duitsche weermacht beleedigd. - Hagenaar tot anderhalf jaar veroordeeld. —

Een employé van een grootbedrijf te 's-Gravenhage stond 4 Augustus terecht voor den Duitschen Krijgsraad in het Palace-hotel te Scheveningen.

Hem was ten laste gelegd:

1e. na den wapenstilstand met Holland openlijk de Duitsche weermacht beleedigd te hebben door dagelijks in bijzijn van meerdere employé's tegen de Duitsche weermacht te stoken en onder meer te zeggen, dat Engeland ervoor zorgen moest, dat de Hollanders wapens kregen, dan zouden zij spoedig die .... Duitschers eruitgooien.

2. Opzettelijk onware en verdraaide feiten verbreid te hebben, die het welzijn van het Duitsche Rijk nadeel kunnen berokkenen, namelijk het verspreiden van een brief van beleedigenden aard voor het Duitsche Rijk.

Uit het verhoor bleek, dat de beschuldigde in tegenwoordigheid van twee andere employé's beleedigingen tegen de Duitsche weermacht en den rijkscommissaris geuit had. Tevens was het dezen beiden medewerkers bekend, dat hij een brief, welke het Duitsche Rijk nadeel kon berokkenen, had laten overschrijven in drie exemplaren.

Ten gevolge van hun aanklacht bij de Duitsche autoriteit werd beklaagde gearresteerd, evenals eenige anderen van ditzelfde grootbedrijf, welke laatsten echter na eenige dagen arrest in vrijheid werden gesteld.

De beklaagde werd schuldig bevonden aan het hem ten laste gelegde en hij werd voor beide feiten tot een jaar en zes maanden gevangenisstraf veroordeeld. (De Tijd)

(Vorig bericht Eng. piloot 4316 A.)

Van 20 - 30 Juli 1940 werd te Havana de Pan-Amerikaansche Conferentie gehouden, waaraan de ministers van Buitenlandsche Zaken van 21 Amerikaansche republieken hebben deelgenomen.

Keesings H
Archief van

A. **De vetvoorziening van Nederland. —**

Ir. J. van Ettinger schrijft aan de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 2 Augustus 1940:

Het invoeren van de rantsoeneering van boter, margarine en vet heeft het probleem van de vetvoorziening van onze bevolking in het centrum van de belangstelling geplaatst. En dat is terecht, want onder de voedingsmiddelen, die voor den mensch onontbeerlijk zijn, speelt het vet een zeer belangrijke rol. Ons voedsel moet aan vele voorwaarden voldoen en het voedselprobleem is daarom van zeer gecompliceerden aard. Zeer belangrijk, zoo niet het belangrijkst, is, dat het voedsel ons voldoende energie levert om ieder energieverlies aan te vullen. Op geen enkele andere wijze dan door de verbranding van ons voedsel krijgen we de energie, die wij noodig hebben, ter beschikking.

Deze energie wordt meestal uitgedrukt in calorieën, de hoeveelheid warmte, die noodig is om 1 liter water 1 graad Celsius in temperatuur te doen stijgen.

Onze voedingsmiddelen bestaan uit eiwitten, vetten, koolhydraten, ruwvezelstoffen, vitaminen en voedingszouten. Hiervan leveren de eerste drie de caloriewaarde van onze voeding en wel leveren bij volledige vertering:

1 gr. eiwit	4.1 calorieën
1 gr. koolhydraat	4.1 calorieën
1 gr. vet	9.3 calorieën

Hieruit blijkt wel duidelijk, hoe belangrijk vet is voor onze voeding en wel in het bijzonder als energieleverancier. De hoeveelheid energie, die de mensch noodig heeft, hangt af van den lichamelijken arbeid, die verricht wordt. Hoe meer spierarbeid, des te meer calorieën zullen noodig zijn. Er zijn voor verschillende beroepen berekeningen gemaakt en de gemiddelde waarden, die voor de verschillende soorten arbeid gevonden zijn, volgen hieronder:

Calorieën per dag noodig voor:

Zittend werk zonder spierinspanning (studeerende personen, klerk enz.)	2500
Horlogemaker, kleermaker, leeraar enz.	2800
Schoenmaker, letterzetter, boekbinder enz.	3000
Timmerman, meubelmaker, schilder enz.	3500
Zwaar werk (mijnwerker, hooier, transportarbeider enz.)	4000 en hooger.

Kinderen hebben, afhankelijk van den leeftijd, minder calorieën noodig dan volwassenen. Een internationale commissie heeft indertijd onderzoekingen gedaan naar het aantal calorieën, dat de kinderen per dag noodig hebben. Het resultaat vindt men in onderstaande tabel.

Aantal calorieën noodig per dag voor kinderen van verschillende leeftijden (zonder spierinspanning).

Leeftijd	Aantal calorieën noodig
1— 2 jaar	840
2— 3	1000
3— 5	1200
5— 7	1440
7— 9	1680
9—11	1920
11—12	2160
12—15	2400
15 en ouder	2400

Uit bovenstaande tabel blijkt dus, dat het aantal calorieën per dag noodig voor kinderen van verschillenden leeftijd sterk uiteenloopt en voor zeer jeugdige kinderen slechts ongeveer 1/3 bedraagt van dat wat bijna volwassen kinderen noodig hebben. Wil een rantsoeneering op volkomen juiste wijze geschieden, dan zou volledig rekening gehouden moeten worden met beroep en leeftijd. Dit levert echter organisatorisch veel moeilijkheden en is daarom practisch bijna niet te verwezenlijken. Door naast het rantsoen echter bijslagen te geven voor zwaren arbeid en voor kinderen beneden 4 jaar het rantsoen van bepaalde voedingsmiddelen op 50% van het normale te stellen, komt men eenigszins tegemoet aan de ver uiteenloopende eischen van de dagelijksche voeding. Met de sterk uiteenloopende eetgewoonten van ieder individu en het verschil in lichamelijke gesteldheid van gezonde menschen kan bij rantsoeneering geen rekening gehouden worden. Bovendien moet de invloed van de gezinsgrootte op het verbruik per hoofd van het gezin verwaarloosd worden.

In Nederland heeft een volwassene gemiddeld per dag een hoeveelheid voedsel noodig, waarvan de caloriewaarde ± 3000 bedraagt. Hiervan levert het vet in het voedsel ± 1000 calorieën. Doordat het vet een hooge caloriewaarde heeft, wordt door het gebruik van vet het benoodigde volume van het voedsel verminderd. Wij kunnen nu eens nagaan welke voedingsmiddelen in Nederland het vet leveren, dat wij noodig hebben. Deze voedingsmiddelen kunnen van dierlijken of plantaardigen oorsprong zijn; de voornaamste groepen zijn:

1. Melk en de daaruit bereide producten als boter, kaas, gecondenseerde melk en melkpoeder.
2. Margarine, slaolie en raapolie.
3. Vleesch, vet en reuzel.

Van de hierboven genoemde groepen voedingsmiddelen heeft Nederland in normale tijden een productie, die veel hooger is, dan de behoefte van het eigen land. De productie van zuivelproducten en margarine in 1938 is in onderstaande tabel gegeven. De gegevens zijn ontleend aan het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek, aflevering 5, 1939.

Vet-voorziening

Voortbrenging van zuivelproducten en dergelijke en margarine in 1938

	in millioenen kg. netto
melk	5.156.0
gecondenseerde melk	156.5
melkpoeder	28.3
kaas	124.9
boter	101.0
margarine	71.4

De productie van de verschillende soorten vleesch is ontleend aan „De Vee en Vleeschhandel", Paasch-nummer 1940.

Vleesch uit binnenlandsche slachtingen met binnen- en buitenlandsche bestemming (1939)

	in millioenen kg.
Rundvleesch	145
Varkensvleesch	215
Paardenvleesch	9
Schapen- en geitenvleesch	9
Totaal	378

Hiervan werd aan spek en varkensvleesch geëxporteerd 43 millioen kg., terwijl voor binnenlandsche consumptie nog ter beschikking kwam 3 millioen kg. ingevoerd vleesch.

Vastgesteld kan worden, dat Nederland wat betreft de voornaamste vetbevattende voedingsmiddelen, in normale tijden ruimschoots in eigen behoefte kan voorzien. Het probleem dat nu echter aan de orde is, is het vraagstuk van de vetvoorziening onder de bijzondere omstandigheden. Het is te verwachten, dat de productie van melk door vermindering van aanvoer van veevoeder en de productie van margarine, doordat de grondstoffen hiervoor voor het grootste gedeelte over zee moeten worden aangevoerd, sterk zullen verminderen. In het tweede gedeelte van dit artikel zal worden nagegaan, wat in normale tijden aan vet verbruikt wordt en door welke maatregelen de vetvoorziening voor geruimen tijd nog op een zeer redelijk peil verzekerd kan blijven.

(V. b. Voedselvoorziening 3945 A.)

A. NEDERLAND. — Dr. H. Colijn over de concentratiepogingen. - „Het Duitsche overwicht op het vasteland van Europa moet worden aanvaard." - Prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne over „Het Nederlandsche volkskarakter". —

Op 10 Augustus is in de Apollohal te Amsterdam de vergadering gehouden, welke door het Provinciaal comité van A.R. Kiesvereenigingen in Noord-Holland in overleg met de betrokken instanties der Chr.-Hist. Unie is belegd en in welke vergadering als sprekers het woord voerden de heeren Dr. H. Colijn en Prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne.

Voor deze vergadering bestond zoo'n groote belangsteling, dat de groote zaal, die ruim 5000 personen kan bevatten, bij lange na geen plaats bood aan allen, die de vergadering wilden bijwonen. Daarom werd een drietal vergaderingen achter elkaar belegd, n.l. des middags te half twee en te vier uur en des avonds te half acht.

Dr. H. Colijn ving zijn rede aan met de herinnering aan den titel van zijn jongste geschrift. Hij heeft de critiek vernomen, dat men niet op de grens van twee werelden moest blijven staan, doch moedig de nieuwe wereld, die voor ons lag, moest binnentreden.

Wanneer spr. met die critiek gedeeltelijk instemt, dan is dat geen novum. Twintig jaar lang heeft hij in woord en geschrift op de fouten van de moderne democratie gewezen. Fouten, die tot gevolg hadden onzelfstandigheid van de kabinetten, afhankelijkheid van de politieke partijen, verzwakking van het eigen recht der overheid. Ook de volksvertegenwoordiging zelf is in de vervulling van haar taak dikwerf gehinderd door druk van buiten de Kamer. Maar omdat men op de fouten uit het verleden wijst, behoeft men nog niet alles, wat als nieuw wordt aangeprezen, met gretigheid te aanvaarden.

Men moet het goede in het nieuwe trachten te grijpen, zonder het goede in het oude te verliezen. Daarom is het nuttig een oogenblik op de grens te blijven staan en oogen en ooren den kost te geven. Dit rustig waarnemen schijnt voor velen moeilijk. Van alle kanten klinkt het haastig geroep: er moet wat gebeuren. Maar om iets te doen, is het hebben van bestuursmacht vereischt èn de vrijheid om die bestuursmacht uit te oefenen. Aan die voorwaarde is op het oogenblik echter niet te voldoen. Begrijpelijk is het, dat men zoekt naar een nauwe aaneensluiting van het Nederlandsche volk, omdat men niet ten onrechte daarin een soort waarborg zoekt voor het behoud van wat ons lief is. Spreker deelde dan den gang van zaken met de Nederlandsche Unie mede en zijn advies aan de A.R. kiesvereenigingen.

Op 1 Juli zijn te 's-Gravenhage bijeengekomen twaalf personen, twee aan twee afkomstig uit de zes groote politieke partijen. Deze twaalf personen besloten er naar te streven, dat de politieke partijen zich zouden vereenigen op een kort program van actie, dat aller instemming kreeg. Ook met drie heeren van de Nederlandsche Gemeenschap werd overeenstemming verkregen over een gemeenschappelijk door de 15 heeren uit te vaardigen manifest. Op 18 Juli was er dus een Nederlandsche Unie. Om bepaalde redenen, die niet gelegen zijn in verschil tusschen de vijftien heeren is dit manifest niet uitgevaardigd.

Een goede veertien dagen later verschijnt een nieuwe Nederlandsche Unie, geleid door dezelfde personen (althans twee personen van de drie), die aan de vorming der eerste Nederlandsche Unie hadden deelgenomen. Dit optreden ging vergezeld van een geheel nieuw program, dat sterk afweek van het program, waarover overeenstemming verkregen was in de eerste Nederlandsche Unie.

Op 3 Augustus werd het zeker, dat het voor sommige volksgroepen moeilijk zou zijn met deze tweede Unie mee te gaan. Het blijkt niet het doel te zijn om te trachten de bestaande organisaties en stroomingen in ons volksleven in één bedding te brengen, ten einde een groote nationale beweging te verkrijgen, maar feitelijk te komen tot de stichting van een nieuwe partij, met de daarbij gedachte algeheele oplossing van de andere op beginselen opgebouwde partijen. Ook is vrij duidelijk aangekondigd, dat bijv. onze jeugdbeweging, die bijna een eeuw oud is, zal moeten worden samengesmolten met de andere onder éénhoofdige leiding. Zoo kan het echter niet, want zoo wordt het voor een derde van het Nederlandsche volk onmogelijk mee te doen. Daarom is thans het afwijzend advies der kiesvereenigingen definitief.

Dit doet spreker leed voor de zaak, die hem zeer ter harte ging en voor het driemanschap, dat van goeden wille is, maar dat, zoo meende spr., door onvoldoende inzicht in de structuur van het Nederlandsche volk het spoor bijster is geraakt. Belangrijker dan allerlei détailbezwaren tegen het program blijft de vraag: als het dan niet zoo kan, wat kan er dan wel geschieden?

Spr. is voor zich nog altijd bereid tot samenwerking op zoo breed mogelijke basis. Die samenwerking was verkregen in het program van de eerste Nederlandsche Unie en is nog mogelijk, indien men zich niet verliest in fantasieën, maar de nuchtere, klare werkelijkheid tot uitgangspunt neemt. Dat beteekent internationaal, dat men de gewijzigde toestanden op het continent van Europa als feit moet aanvaarden. Hoe de oorlog ook eindigt, naar den mensch gesproken kan men geen andere uitkomst zien, dan dat het Duitsche overwicht op het vasteland van Europa moet worden aanvaard. Dat een nieuwe oriënteering op nationaal terrein noodzakelijk is, behoeft wel geen betoog. Maar even duidelijk is het, aldus spr., dat wij aan een vernieuwing van ons staatsbestel tijdens de bezetting niet kunnen bouwen en ook niet moeten willen bouwen.

Al zulk streven schaadt de eensgezindheid, die thans bovenal noodig is. Dit beteekent niet, dat men op sociaal-economisch gebied intusschen niets kan verrichten. Alles wat kan strekken tot hechter samenbinding van het Nederlandsche volk met eerbiediging van de geestelijke verscheidenheid, verdient met kracht te worden gesteund. Het is dan ook verheugend te kunnen zeggen, dat Anti-revolutionnairen en Christelijk-historischen begonnen zijn hun eigen organisaties met elkander in aanraking te brengen, door een contact-commissie in het leven te roepen, waarin die organisaties met elkaar hun parallel loopende belangen kunnen bespreken.

De vormen, waaronder een groote nationale beweging zich moet openbaren, zijn bijzaak, mits de leidende gedachte van die vormgeving Nederlandsch is in den historischen zin, dat volksinvloed niet wordt buitengesloten.

Ook de vraag, welke personen leiding moeten geven, is bijzaak, mits deze leiders inderdaad berekend zijn voor hun taak, zuiver Nederlandsch denken en voelen en een goede dosis historisch besef bezitten, en tegelijk beseffen, dat de Nederlandsche bevolking is samengesteld uit een derde Roomsch-Katholieken, een derde Orthodox-Protestanten en een derde op wie het humanisme beslag heeft gelegd. Met alle twee aspecten zal rekening moeten worden gehouden, wil men op vruchtbare resultaten kunnen rekenen.

Vervolgens sprak **Prof. dr. J. R. Slotemaker de Bruïne** over het Nederlandsche volkskarakter.

Wij zijn samen — aldus spr. — om ons bewust te worden van ons volkskarakter en van onze eigen plaats in het volksgeheel. Het is geen toeval, dat meer dan vroeger de menschheid zich daarvan bewust wordt. Alom, waar Duitschers wonen, breekt de eene Duitsche ziel naar buiten. Zoo willen wij een klaar naar buiten treden van de Nederlandsche ziel.

Wie die ziel doorschouwt, ontwaart er elementen, die niet gelijksoortig zijn. Zij zijn niet gelijk religieus, noch gelijk als het den invloed geldt van dit religieuze op heel het openbare levensgebied.

Men neme ons, zoo vragen wij, ten bate van ons volk, zooals wij zijn. Vraag ons niet het heiligste, dat wij bezitten, buiten het openbare leven te plaatsen. Vraag dat niet, juist ter wille van ons volk. Het nationale, het „volksche" zal een geestelijken inhoud moeten hebben. Anders blijkt het hol.

Het specifiek Nederlandsche karakter wil de Rijkscommissaris in ons bewaard zien. Laten Nederlanders niet pogen het ons te ontnemen. Er is helaas reden, dit met grooten ernst te zeggen; niet van Duitschers, doch van Nederlanders, particulieren en ambtenaren, ontwaren wij pogingen, die als ze doorgezet werden, op zeer groot verzet zouden moeten stuiten. Niet alleen bij rechtzinnige Protestanten, doch evenzeer bij Roomsch-Katholieken en Vrijzinnigen. Onze Christelijke instituten willen wij met man en macht bewaren. Wie daarvan afdoet, verarmt het Nederlandsche nationale karakter.

Het Christelijke is niet het sectarische doch het nationale bij uitnemendheid. Spr. eindigt met een roep om eenheid van allen, die bouwen op hetzelfde fundament. (De Tijd - Telegraaf)

E. NEDERLAND. — Verklaring van de nieuwe leiding van het N.V.V. —

's-Gravenhage, 12 Aug. — De enkele weken geleden door den rijkscommissaris benoemde commissaris van het N.V.V., de heer Woudenberg, heeft heden op de persconferentie een uiteenzetting gegeven van de doeleinden, welke hij nastreeft en tot welker verwezenlijking bepaalde maatregelen reeds zijn genomen. Door een straffere organisatie van het vakvereenigingsleven wil hij komen tot een verheffing van den arbeider, niet slechts in economisch doch ook in sociaal en cultureel opzicht. Hiertoe zullen de vakbonden elk op hun bijzonder gebied werkzaam blijven, de meesten onder leiding der vroegere bestuurders, die den commissaris hun medewerking in positieven en opbouwenden zin hebben toegezegd.

Bij de contrôle der financiën werd geconstateerd, dat het N.V.V. en een aantal van de hierbij aangesloten vakbonden belangrijke bedragen, totaal vijf millioen, naar het buitenland hadden gebracht.

(Telegraaf) **(Vor. ber. N.V.V. 4298 C.)**

A. **NEDERLAND. — Bezoek van den Duitschen Arbeidsdienst aan Rotterdam en Amsterdam. —**
Op 10 en 11 Augustus hebben eenige afdeelingen van den Duitschen Arbeidsdienst een marsch gehouden door Rotterdam en later door Amsterdam. In de hoofdstad defileerden zij voor dr. Seyss-Inquart, na te Rotterdam te zijn geïnspecteerd door generaal-arbeidsleider Zur Loye. (Alg. Handelsblad)

B. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Zeila ingenomen. —**
(D.N.B.). — De Italiaansche troepen hebben 7 Aug. volgens ontvangen radioberichten, in Britsch Somaliland de havenstad Zeila ingenomen. In deze berichten, die uit Aden afkomstig zijn, wordt gezegd, dat de Italianen in drie colonnes, op een afstand van 100 k.m. van elkaar, concentrisch oprukten naar Berbera, de hoofdstad en de grootste haven des lands. (N. Rott. Crt.) **(V. b. Krijgsverrichtingen 4317 C.)**

C. **ROEMENIE. — Overeenstemming over de Dobroedsja met Bulgarije bereikt. —**
Boekarest, 10 Aug. (United Press). — Het bericht, dat tusschen Bulgarije en Roemenië overeenstemming is bereikt over het Dobroedsjageschil, wordt in officieele kringen bevestigd.
Roemenië heeft zich bereid verklaard het onder den naam Cadrilater bekende gebied, dat voor den Balkanoorlog van 1913 aan Bulgarije toebehoorde, terug te geven.

Bulgarije en de Dobroedsja.

Dit vruchtbare gebied is ongeveer 60 kilometer breed en 125 km. lang, het grenst in het Oosten aan de Zwarte Zee. In de zuidelijke Dobroedsja liggen drie betrekkelijk groote steden, waarvan twee, naar U.P. werd medegedeeld, thans aan Bulgarije zullen toebehooren. Kazarzik (Dobritsj) en Turtucais (Toetrakan). De Donaustad Silistra blijft daarentegen aan Roemenië. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Afscheid. Bessarabië 4279 A.)

D. **NEDERLAND. — Concentratie voedings- en genotmiddelenindustrie. - Centrale Commissie en bestuur gevormd. —**
In verband met de huidige omstandigheden hebben de fabrikanten, die voedings- en genotmiddelen vervaardigen, besloten een nauwere samenwerking in het leven te roepen, teneinde daardoor het contact tusschen de industrieën onderling en bovendien het contact tusschen de betreffende industrieën en de overheid, waarbij in het bijzonder gedacht wordt aan het Rijksbureau Voedselvoorziening in Oorlogstijd, zoo goed mogelijk te kunnen onderhouden. In verband hiermede is een centrale commissie gevormd, die thans reeds de belangen van het grootste deel van de hier te lande gevestigde voedings- en genotmiddelenindustrieën behartigt. De dagelijksche leiding van deze commissie is in handen gelegd van een bestuur, bestaande uit de heeren ir. W. H. van Leeuwen, voorzitter, mr. D. U. Stikker en ir. S. H. Visser, secretaris; het secretariaat is gevestigd Kneuterdijk 8 te 's-Gravenhage. (Telegraaf)

B. **NEDERLAND. — Naamsveranderingen van rijksinstellingen. —**
Bij beschikking van den secretaris-generaal, wnd. hoofd van het dept. van onderwijs, kunsten en wetenschappen, is naar aanleiding van een brief van den commissaris-generaal voor bestuur en justitie van 25 Juli, bepaald, dat de hieronder genoemde rijksinstellingen, voortaan den naam zullen dragen, die daarachter is aangegeven.
Koninkl. bibliotheek: nationale bibliotheek.
Koninklijk kabinet van schilderijen (Mauritshuis): rijkskabinet van schilderijen Mauritshuis.
Koninklijk kabinet van munten, penningen en gesneden steenen: rijkskabinet van munten, penningen en gesneden steenen.
Koninklijk Nederlandsche akademie van wetenschappen: Nederlandsche akademie van wetenschappen.
Koninklijk conservatorium voor muziek: Rijksconservatorium voor muziek. (N. Rott. Crt.)

F. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — C.G.T. verlaat standpunt in zake klassenstrijd. - Instelling op de corporatieve gedachte. - Jouhaux afgetreden.**
Genève, 9 Aug. (D.N.B.) — De Fransche bond van vakvereenigingen, de C.G.T. heeft besloten zijn standpunt ten aanzien van den klassenstrijd op te geven en meer in de richting van de corporatieve gedachte te werken. De secretaris-generaal, Léon Jouhaux, heeft medegedeeld, dat hij aftreedt.
Een comité van vier personen is ingesteld, dat tot taak heeft de ideologische wijziging der vakvereenigingsorganisatie tot stand te brengen.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. C.G.T. 3156 A.)**

G. **NEDERLAND. — Nederlandsche arbeiders in Duitschland. —**
Het Nederlandsche perskantoor meldt uit Berlijn:
De Nederlandsche arbeiders, die thans in Duitschland te werk gesteld zijn, zullen hun gezin mogen laten overkomen, zoodra vast staat, dat zij als arbeidskracht voldoen en zij in Duitschland een woning gevonden hebben. (A. N. P.) (N. Rott. Crt.)

H. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Rijksminister Hess hekelt Engelands houding. - Aantal Duitsche duikbooten neemt voortdurend toe. - Rijkskanselier Hitlers aanbod was geen blijk van zwakte. —**
WEENEN, 10 Aug. (D.N.B.) — De plaatsvervanger van den Führer, rijksminister Hess, heeft ter gelegenheid van de wisseling in de leiding van de gouw Weenen een rede gehouden, waaraan wij het volgende ontleenen:
Met de leden van alle andere Duitsche stammen staan thans ook weer Oostmarkers bij alle deelen der weermacht gereed om samen met de soldaten van het fascistische Italië den laatsten tegenstander tot vrede te dwingen. Zij zijn gereed met de wapens in de hand den vrede te veroveren, dien een misdadige regeering in Engeland verbrak, toen zij Duitschland den oorlog verklaarde. Zij zullen strijden voor den vrede, dien de regeerende Engelsche plutocratenkliek vol hoon en spot heeft afgewezen, toen de Führer hem Engeland nog eenmaal aanbood, nadat zijn helpers en handlangers tegen den grond waren geslagen.
Nog nooit in de geschiedenis is een grootmoediger aanbod gedaan aan een land, dat zich in den ergsten toestand sedert den aanvang van zijn bestaan bevindt, en men mag aannemen, dat het aanbod van den Führer door de groote meerderheid van het Duitsche volk nauwelijks is begrepen, want de verbittering ten aanzien van Engeland is grenzenloos, ten aanzien van dat Engeland, dat tezamen met Frankrijk nu reeds voor de tweede maal binnen één menschenleeftijd ons den oorlog verklaarde.
Ieder van ons weet, hoe wijd verspreid in ons volk de overtuiging is, dat er geen rust in de wereld kan bestaan, voor

Engeland definitief zal zijn neergeslagen. Thans, nu alle machtsmiddelen van Duitschland en Italië op Engeland kunnen worden geconcentreerd, — zoo zegt het volk — is het oogenblik gekomen om eindelijk opruiming te houden en Engelands macht te breken tot het uiteenvallen van het geheele wereldrijk een feit is.
En terecht is ons volk deze overtuiging toegedaan. De superioriteit van Duitschland en Italië is zoo geweldig, dat aan het resultaat van zoo'n strijd niet de geringste twijfel kan bestaan. Een klein voorproefje van wat het te wachten staat, heeft Engeland reeds gekregen en krijgt het dagelijks. Engeland weet minstens even goed als wij, zoo niet beter, welke slagen onze vliegtuigen, onze duikbooten en onze motortorpedobooten dagelijks toebrengen. Er is voor gezorgd, dat in Engeland alle twijfel wordt opgeheven of het aanbod van den Führer uit zwakte was voortgevloeid en het zal Engeland zeer ondubbelzinnig duidelijk worden, dat de superioriteit der spilmogendheden onafgebroken sterker wordt.
Engeland zal verbaasd staan over wat de Duitsche natie vermag te presteeren, wanneer alle krachten op dezen oorlog zijn ingesteld: bij de aanwezige fabrieken der bewapeningsindustrie komen nieuwe, in grooten getale. Churchill kan er zeker van zijn: de Duitsche duikbooten nemen voortdurend in aantal toe. Wat de vliegtuigen betreft, zal hij wel geen twijfel meer koesteren. Engelands scheepsruimte wordt voortdurend geringer. Engelands wapenfabrieken nemen ook niet toe, maar verzinken steeds meer in asch en puin. Mijnheer Churchill, hoe harder onze slagen worden, hoe dichter wij den vrede naderen. Pas wanneer Engeland op de knieën zal zijn gedwongen, krijgt de wereld den werkelijken vrede.
Er zal een nieuw Europa ontstaan, daarin zullen de volken in rust kunnen arbeiden voor hun welstand en hun oude cultuur. Op den weg naar dezen vrede heeft het Duitsche volk overwinningen bevochten, die zonder weerga zijn. Zij aan zij met het fascistische Italië heeft het een wending in de tijden ingeleid. De kracht tot deze onvergelijkelijke prestaties heeft ons, Duitschers, de Führer gegeven en zijn nationaal-socialisme. De zekerheid van de eindoverwinning geeft ons, Duitschers, het geloof aan den Führer en zijn idee.
In dit onwrikbare geloof plaats ik ook de hiermede voltrokken wisseling in de politieke leiding van de gouw Weenen onder het devies: Vóór Adolf Hitler en zijn nationaal-socialistisch Groot-Duitsche Rijk! (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Rijksminister Hess 4070)

A. DR. FREDERICK A. COOK OVERLEDEN. —
Stefani meldt uit New York: De Amerikaansche poolreiziger en geneeskundige dr. Frederick A. Cook is 6 Augustus 75 jaar oud, overleden.
Cook hield vol, dat hij het eerst de Noordpool heeft bereikt, hegeen Peary heeft betwist. (Het Vaderland)

B. CHINA. — Britsche troepen trekken zich terug. —
De Britsche ambassade te Tokio heeft op 10 Augustus de Japansche regeering er van in kennis gesteld, dat de Britsche troepen uit China worden teruggetrokken en wel uit Sjanghai, Peking en Tientsin. Engeland behoudt zich echter alle rechten voor uit het protocol van Peking van 1901. (N. R. Crt.)

(V. b. Chin.—Jap. conflict 4290 C.)

C. VEREENIGDE STATEN. — Uitbreiding op Alaska van steunpunten voor de Amerikaansche luchtvaart.—
Het Amerikaansche ministerie van marine heeft opdrachten verstrekt tot uitbreiding van de steunpunten voor de marine-luchtvaart op de voor Alaska liggende eilanden Kodiak en Unalaska.
De kosten hiervan bedragen in totaal 4.3 millioen dollar.
In dit verband schrijft Associated Press, dat deze stap van het ministerie van marine slechts veertien dagen later volgt op de publicatie van de versterking van de groote Sovjet-Russische Diomedes-eilanden in de Beringstraat. (D.N.B.) (De Maasbode)

D. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Uit het militaire weekbericht van het D.N.B. —
In het militaire weekoverzicht van het D.N.B. van zijn militairen medewerker, luitenant-kolonel Matthaei, wordt o.a. gezegd:
De stijgende en groote successen van de Duitsche oorlogvoering tegen Engeland zijn door de balans van 6 Augustus voor de geheele wereld nog eens duidelijk vertoond. In twintig dagen tijds is bijna een millioen ton Britsche scheepsruimte door het Duitsche luchtwapen en door eenheden van de oorlogsmarine vernietigd. De eenheden van de Duitsche marine, die in de eerste plaats deel hebben aan de geweldige vernietigingscijfers, melden successen in de eerste plaats van overzee. Zij opereeren in den vrijen Oceaan, waar zich anders zonder Britsche vergunning in tijden van oorlog geen vijandelijk schip zou vertoonen, en dat alles ondanks het feit, dat de Duitsche oorlogsschepen geen steunpunten of havens hebben, die hun voorraden brandstof en levensmiddelen kunnen aanvullen.
Hiermede is een toestand geschapen, die duidelijker dan vele andere feiten bewijst, dat het bekende en wereldberuchte „Britannia rules the waves" tot een verleden tijd behoort. Het geheele Britsche eilandenrijk ligt thans binnen het bereik van het Duitsche luchtwapen. Heel Groot-Brittannië is gevechtsgebied geworden. Het feit, dat de Britsche kust en wijde landstreken in het binnenland thans reeds in brand staan, valt na de berichten van het opperbevel van de weermacht niet meer te loochenen. De jongste berichten over de vernietiging van Britsche konvooien en vliegtuigen zijn het laatste sein, dat de Duitsche aanval op Engeland niet alleen in volledigsten en doodelijken ernst begonnen is, maar dat die aanval thans ook de laatste beslissende phase tegemoet gaat. (N. Rott. Crt.) **(V. b. Krijgsverrichtingen 4319 B.)**

E. ROEMENIE. — Economische verliezen. —
Het Roemeensche instituut voor conjunctuuronderzoek heeft in een overzicht omtrent de economische beteekenis van het afstaan van Bessarabië en van Noord-Boekowina geconcludeerd, dat de met tarwe bebouwde oppervlakte in Roemenië met 35 pct., de met rogge bebouwde oppervlakte met 53 pct., die met mais met 23 pct. en die met gerst met 38 pct. is verminderd, aldus meldt het D.N.B. uit Boekarest. In de afgestane gebieden lag 82 pct. van het gebied bezet met sojaboonen, 52 pct. van het gebied met koolzaad, 50 pct. van dat met zonnebloemen en 27 pct. van dat met lijnzaad.
Bovendien heeft Roemenië volgens het genoemde overzicht een kwart van zijn molens voor oliehoudende zaden verloren. (N. Rott. Crt.)

(V. b. Bessarabië en Boekowina 4322 B.)

F. NEDERL. OOST-INDIE. — Handelsverdrag met Britsch-Indië. —
Tusschen Britsch-Indië en Nederlandsch-Indië is een handelsovereenkomst gesloten, die den onbeperkten invoer van goederen uit Nederlandsch-Indië in Britsch-Indië beoogt.
Alleen de import van suiker naar Britsch-Indië wordt tot 35.000 ton teruggebracht. (Keesings Fin. Archief)

G. SLOWAKIJE. — Taak der staatsleiding. —
Tijdens een op 30 Juli te Pressburg gehouden groote betooging hebben minister-president dr. Tuka en de minister van Binnenlandsche Zaken Sano Mach in toespraken gewezen op de beteekenis van de besprekingen te Salzburg, die het bestaan van het zelfstandige Slowakije opnieuw bevestigd en zijn inschakeling in het in wording zijnde nieuwe Europa voltrokken hebben. Slowakije, zoo verklaarden beide sprekers, wil het echter niet laten bij den uiterlijken vorm van de inschakeling in het nieuwe Europa, doch zijn bevolking ook de zegeningen deelachtig doen worden, die het nationaal-socialisme van Adolf Hitler het Duitsche volk heeft gebracht.
In dit verband deelde minister-president dr. Tuka mede, dat de Slowaaksche staatsleiding haar voornaamste taak ziet in de volgende punten: 1. Wijziging van de grondwet; 2. Vernietiging van den Joodschen invloed in de politiek en het economisch leven; 3. Strijd tegen de corruptie en 4. Verbetering van de sociale positie van de boeren, arbeiders en employé's.
De minister van Binnenlandsche Zaken Sano Mach gaf in de eerste plaats uiting aan de dankbaarheid

van het Slowaaksche volk jegens den Führer. Hij schetste daarop in groote trekken de maatregelen, die genomen zullen worden voor de sociale pacificatie des lands en hij besloot zijn rede met een groet aan Adolf Hitler, die door de tienduizenden met groote geestdrift werd overgenomen.
(Nieuwsblad v. h. Noorden) **(V. b. 4318 B.)**

A. **ROEMENIE. — Jodenwetten. - Een politieke, juridische en economische regeling. —**
De Koning van Roemenië heeft twee fundamenteele wetten tot regeling van het Jodenvraagstuk in Roemenië afgekondigd. De eene wet regelt de rechtspositie van de Joodsche bewoners van Roemenië. In de motiveering van deze wet wordt gezegd, dat het Jodenvraagstuk in Roemenië, een politiek, een juridisch en een economisch probleem vormt. Men kan zeggen, dat door de oplossing van deze problemen de rechten van het Roemeensche volk worden vastgesteld. Het aantal Joden onder de bevolking van het geheele land bedraagt tien procent. De wet regelt het vraagstuk op den grondslag van het krachtens het bloed toebehooren tot het Jodendom. In de motiveering wordt verder gezegd, dat reeds de nieuwe grondwet van 1938 een juridisch en politek onderscheid maakt tusschen burgers van Roemeenschen bloede en Roemeensche staatsburgers. De wet zelf verklaart tot Joden, diegenen, die een Joodschen godsdienst hebben, de kinderen van ouders, die den Joodschen godsdienst belijden, de buitenechtelijke kinderen van een Jodin, de echtelijke kinderen van een christenmoeder en een ongedoopten Joodschen vader, alsmede ten slotte de Joodsche vrouwen, die weliswaar met een christen zijn gehuwd, doch eerst op zijn laatst één jaar voor de oprichting van de „partij der natie" tot het Christendom zijn overgegaan.
De tot geen confessie behoorende volbloed Joden worden in den geest van deze wet eveneens als Jood beschouwd. Verder zegt de wet, dat in de toekomst, wanneer een Jood tot het Christendom overgaat, dit geen wijziging in de rechtspositie van den betrokkene met zich meebrengt.
De wet verdeelt de Joden in Roemenië in drie categorieën. Tot de eerste categorie behooren de Joden, die na 30 December 1918 naar Roemenië zijn gekomen. Tot de tweede categorie behooren die Joden, die voor dezen datum door afzonderlijke naturalisatie het Roemeensche staatsburgerschap hebben verkregen, verder diegenen, die in de oorlogen van Roemenië in het Roemeensche leger in de vuurlinie hebben gestreden, alsmede de invaliden en diegenen, die zich bijzonder onderscheiden hebben en de nakomelingen van de in de oorlogen van Roemenië gesneuvelde soldaten. Alle overige Joden behooren tot de derde categorie, dat zijn dus de van oudsher in Roemenië levende Joden, die zich echter niet door een of andere oorlogsprestatie hebben onderscheiden.
Joden van de eerste en derde categorie kunnen geen ambtenaar zijn of beroepen uitoefenen, die iets te maken hebben met de openbare autoriteiten, zooals notarissen, advocaten, zaakwaarnemers en dergelijke. Ook is hun het lidmaatschap van raden van beheer, of particuliere ondernemingen verboden. Eveneens kunnen zij geen lid zijn van de weermacht. Zij mogen bioscopen, boek- en dagbladuitgeverij noch leiden, noch bezitten. Ten slotte mogen zij ook geen lid zijn van de Roemeensche sportvereenigingen. De Joden van de eerste en derde categorie zullen, daar zij geen dienstplicht kennen, hiervoor in de plaats een bijzondere belasting moeten betalen of tot een arbeidsdienst kunnen worden opgeroepen. Geen enkele Jood mag onroerend eigendom in de gemeenten van het land bezitten. Het ministerie van Landbouw wordt gemachtigd, voor het onteigenen van dergelijk grondbezit maatregelen te nemen. De Joden kunnen echter ook dergelijk grondbezit voor de onteigening aan Roemenen van zuiver Roemeensch bloed verkoopen. Ook mogen de Joden voortaan in de landsgemeenten geen industrieele ondernemingen verwerven. Verder wordt het hun verboden hun namen in Roemeensche namen te veranderen. Het schoolonderwijs voor Joden zal speciaal geregeld worden.
De tweede wet verbiedt het sluiten van huwelijken tusschen Joden in den zin van de eerste wet en Roemenen van zuiver Roemeensch bloed. Dergelijke huwelijken mogen ook niet in het buitenland gesloten worden. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(V. b. Anti-Semitisme 3076 C.)

B. **NEDERLAND. — Filmkunst. - Drie Nederlandsche films verboden. - Filmkeuringscommissie. —**
's-Gravenhage, 6 Aug. — Ingevolge een beschikking van de secretarissen-generaal van de departementen Justitie en Binnenlandsche Zaken, moeten alle films in verband met de gewijzigde omstandigheden opnieuw gekeurd worden. Vele films zijn herkeurd en goedgekeurd behalve een drietal bekende Nederlandsche films, „Het meisje met den blauwen hoed", „Ergens in Nederland" en „De Big van het regiment", welke door de filmkeuringscommissie op grond van de gewijzigde omstandigheden niet meer in het openbaar mogen worden vertoond.
De film „De reis met de Nederlandsche onderzeeboot K 18" zal nog worden herkeurd. Uiteraard is de nat. film niet voor herkeuring aangeboden. Tot de films, welke niet voor openbare vertooning zijn vrijgegeven door de Rijkscommissie behoort o.a. de film van den landdag der N.S.B. op 22 Juni 1940. De Rijkscommissaris heeft evenwel beslist, dat deze film wel in de bijeenkomsten, zoowel besloten als openbare, van de N.S.B., mag worden vertoond.
De leiding der filmkeuringscommissie berust thans bij den wnd. voorzitter, mr. J. van Andel Gzn te Den Haag. De samenstelling der commissie is verder ongeveer dezelfde gebleven als vroeger.
Naar het A.N.P. voorts van bevoegde zijde wordt medegedeeld, zal Haro van Peski's filmproductie vier groote Nederlandsche films vervaardigen, welke als hoofdfilm in de programma's kunnen worden opgenomen. Reeds zijn de voorbereidingen voor de productie in vollen gang. (Telegraaf)
(V. b. Filmkunst 4305 E.)

C. **GENEESKUNDE. — Strijd tegen T.B.C.-bacillen. - „Fluorescentie-microscoop" een nieuw en belangrijk hulpmiddel. —**
Het Bacteriologisch Instituut van het Robert Koch-Haus te Essen heeft een wereldwijde faam gewonnen, door de belangrijke ontdekkingen, die er gedurende de laatste jaren, vooral op het gebied van de T.B.C.-bestrijding gedaan werden. Vooral sinds het verrijkt is met een belangrijk nieuw hulpmiddel: de fluorescentie-microscoop. Dit instrument heeft de kennis van de werking en vormen der beruchte T.B.C.-bacillen aanmerkelijk uitgebreid.
Deze bacillen doen zich voor als kleurlooze, zeer fijne en onbeweeglijke staafjes. Men vond een methode deze door bepaalde praeparaten te kleuren en daardoor duidelijker waarneembaar te maken. Reeds Koch kon bij zijn beroemde voordracht op 24 Maart 1882 te Berlijn in het Physiologisch Instituut van dit hulpmiddel gebruik maken. Hij demonstreerde de blauwe staafjes tegen een bruinen achtergrond. Later verbeterden Ziehl en Neelsen deze experimenten; maar het feit, dat men in den loop der jaren niet minder dan 80 methoden vond, om de bacillen door kleurige tinten kenbaar te maken, bewijst, dat een algeheel bevredigende methode nog niet gevonden was. Een belangrijken stap vooruit beteekent de constructie van de fluorescentie-microscoop. De meest opvallende trek bij deze nieuwe methode is, dat uitsluitend met ultra-violette stralen gewerkt wordt, die tot merkwaardige resultaten leiden. Ze worden uit een fijn geconstrueerde lamp gefilterd en door midel van kwartslenzen en een kwartsprisma, door een stralengang van onderen in den microscoop naar het T.B.C.-praeparaat gevoerd, waar zij de bacillen laten oplichten. Om tot dit resultaat te komen, moeten ze vooraf met een kleur getint worden. De bacillen stralen onder de inwerking van de lamp letterlijk in goudgelen glans op.
Het oog van den onderzoeker wordt tegen de ultra-violette stralen beschermd door een „sper-filter".
De opsporingsarbeid door zulk een fluorescentie-microscoop biedt belangrijke voordeelen boven de vroegere methoden. Het vinden der bacillen is gemakkelijker. De onderzoeker kan in eens een wijder gezichtsveld overzien, waardoor het onderzoek in sneller tempo verloopt. Eertijds werden niet alle bacillen gekleurd. Thans komt men practisch alle bacillen op het spoor, ook die, welke bij kleurpraeparaten verborgen zouden gebleven zijn. En misschien is het belangrijkste wel, dat ook doode bacillen aan den dag treden, wat voor het onderzoek van de ziekte-ontwikkeling van de grootste beteekenis kan zijn.
(V. b. Geneeskunde 4313 A.)

D. **NEDERLAND. — Landbouw vraagt helpers. - Een oproep aan de rijpere jeugd. —**
's-Gravenhage, 31 Juli. — In Duitschland wordt voor de jeugdopvoeding groote waarde toegekend aan de z.g. Landhilfe, die hieruit bestaat, dat in de zomervacanties oudere meisjes en jongens zich bereid verklaren behulpzaam te zijn bij seizoenwerkzaamheden op het land, in het bijzonder bij het binnenhalen van den oogst.
Onnoodig te zeggen, dat dergelijke vrijwillige hulp vooral in oorlogstijd, wanneer vele mannen afwezig zijn, zeer belangrijk is. Ook voor de voedselvoorziening is dus deze Landhilfe van veel nut.

Daarom hebben de Duitsche autoriteiten er bij de bevoegde Nederlandsche instanties op aangedrongen ook hier te lande, in het belang van het Nederlandsche volk en van den Nederlandschen landbouw, tot de instelling van een dergelijken vrijwilligen jeugdlandbouw-hulpdienst over te gaan.

De volgende oproep is thans tot de Nederlandsche rijpere jeugd gericht:

Oproep tot hulp in den landbouw.

Nederlandsche meisjes en jongens.

De Nederlandsche landbouw richt tot jullie een appèl om in de komende maanden vooral in den oogsttijd te komen helpen. Denk er steeds aan, dat de dienst voor den bodem de belangrijkste arbeid is voor de voedselpositie van het vaderland. Vergeet niet, dat het slechts aan den taaien arbeid van je voorvaderen te danken is, dat het eens moerassige Nederland thans een bloeiende tuin is. De bijzondere tijdsomstandigheden verlangen juist nu in 't bijzonder intensieve werkzaamheid in den landbouw.

Vaders en moeders.

Helpt mede de hulp in den landbouw ter uitvoering te leggen. Jongens en meisjes krijgen door deze gezonde bezigheid betere begrippen van het werk in den landbouw en zullen dezen arbeid meer leeren achten en hooger leeren waardeeren.

De arbeidsbeurzen worden terstond aangewezen voor het in ontvangst nemen van aanmeldingen van vrijwillige helpers en helpsters in den landbouw. Zij zullen nadere inlichtingen geven omtrent de loonvoorwaarden en de rechtspositie. Voor het geval niet terstond gelegenheid bestaat werk bij den Nederlandschen landbouw te aanvaarden, kunnen desgewenscht jongens en meisjes voor enkele maanden plaats vinden bij de Landhilfe in het nabije Duitschland. (Telegraaf)

A. **LUXEMBURG. — De nieuwe toestand. - Gouwleider Simon spreekt. —**

Bij de invoering van het commissariaat voor het bestuur der stad Luxemburg heeft de leider van het burgerlijke bestuur, Simon, een toespraak gehouden, waarin hij eerst wees op het Duitsche karakter van de stad Luxemburg en haar bevolking. Voorts betoogde gouwleider Simon, dat de Luxemburgsche grondwet, wegens de vlucht van de Groot-Hertogin en van de regeering, buiten werking gesteld is. Daarmede is tevens voor de Luxemburgsche ambtenaren die vroeger trouw zwoeren aan de Groot-Hertogin, deze eed vervallen verklaard. De invoering van een Duitsch burgerlijk bestuur, verklaarde Simon verder, heeft rechtelijk een nieuwen toestand geschapen, welke de Luxemburgsche ambtenaren tot loyauteit tegenover de door dit bestuur ingestelde organen verplicht. Het gebruik van de uitdrukkingen „Groot-Hertogdom" en „land Luxemburg" moet voortaan in alle officieele stukken achterwege blijven.
(Het Vaderland)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Verklaring van Knox, den minister van Marine, in zake Engeland. —**

Het D.N.B. meldt uit New York:

Knox, de minister van Marine heeft op 14 Augustus in de militaire commissie van het Huis van Afgevaardigden een sensationeele verklaring afgelegd. Hij zeide, dat de ineenstorting van Engeland binnen 60 dagen mogelijk is en hij beklaagde zich er over, dat Amerika niet de volle waarheid verneemt over het verloop van den strijd om Engeland.

In zijn verklaringen voor de commissie voor marine van het Huis van Afgevaardigden, heeft minister Knox aangedrongen op het aannemen van het voorstel tot invoering van den dienstplicht. Hij staafde dit met de opmerking, dat de Vereenigde Staten tenslotte in de geheele wereld geen vriend meer zullen hebben, indien Engeland de nederlaag lijdt. Hij bidt God, dat dit niet moge geschieden, maar niettemin is een Engelsche nederlaag mogelijk binnen 60 dagen. Geen Amerikaan heeft een nauwkeurig beeld van den strijd om Engeland, want Amerika verneemt niet de volle waarheid en kent niet den omvang van de werkelijke verliezen.

Indien de Vereenigde Staten thans een vloot van drie millioen ton zouden bezitten, die den Atlantischen en den Stillen Oceaan zou kunnen controleeren, dan zou een enorm landleger niet noodig zijn. Helaas zullen de Vereenigde Staten eerst in 1946 over een vloot van voldoenden omvang beschikken.

Op een vraag van den republikein Calson of er voor de Vereenigde Staten oorlogsgevaar in het Verre Oosten bestaat, heeft de minister van Marine geantwoord, dat in deze gevaarlijke tijden niemand weet waar gevaren kunnen opduiken. Amerika moet sterk genoeg zijn om aan alle gevaren het hoofd te bieden. Over den Atlantischen Oceaan dreigt geen onmiddellijk gevaar, doch in geval van een nederlaag van Engeland zou de positie van Amerika slechter zijn dan ooit te voren. (N. Rott. Crt.)

C. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Radiorede van Maarschalk Pétain. - De zuivering wordt doorgezet. - Parijs naturulijk zetel der regeering. —**

Maarschalk Pétain heeft 13 Augustus voor de Fransche radio een rede gehouden, waarin hij een uiteenzetting gaf van de maatregelen, welke zijn regeering sinds het aanvaarden van het bewind heeft genomen. Hij verzocht den Franschen te bedenken, dat de regeering voor groote moeilijkheden staat, welke voortvloeien uit den oorlog of aan dezelfde oorzaken te wijten zijn, die tot het ongeluk van Frankrijk geleid hebben.

Pétain constateerde, dat „van boven naar beneden" stap voor stap een zuivering wordt doorgezet en dat de storende elementen zullen worden achterhaald en uitgeroeid.

Aan het einde van zijn betoog richtte spr. zich tot de bevolking van Parijs en van de bezette gebieden. Hij noemde Parijs het hart en het brein van Frankrijk en den natuurlijken zetel der regeering. Inzake de kwestie van den terugkeer der regeering naar Parijs deelde hij mede, dat de verhuizing om technische redenen en wegens gebrek aan bepaalde voorwaarden nog niet mogelijk is.

De toespraak van den maarschalk eindigde met een algemeenen oproep tot de Franschen, hun plicht te doen en vertrouwen te koesteren.
(Haagsche Courant) **(V. b. Opbouw 4315 B.)**

D. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Minister Eden voor de radio. - „Een offensief in het voornemen". —**

(D.N.B.). — De minister van Oorlog, Eden, heeft op 14 Augustus een radiorede gehouden, waarin hij o.a. zeide: Een blik op de kaart van Europa zou voor Engeland met recht verpletterend kunnen zijn, maar een blik op de wereldkaart toont, dat Groot-Brittannië altijd nog een beslissend woord heeft mee te spreken.

De positie van Engeland wordt gekenmerkt door een superieure vlootmacht, door de heerschappij in de lucht welke het wil veroveren en door een steeds groeiend leger.

De minister beweerde voorts, dat er weer een expeditiecorps gereed staat, dat een groot leger in opleiding is en dat de binnenlandsche weercorpsen, die reeds meer dan anderhalf millioen leden tellen, van een schitterenden geest bezield zijn. Eden meende, dat ter bescherming van de eilanden een offensief de vereischte tactiek is en dat dit ook in het voornemen ligt. (Het Volk) **(V. b. Min. Eden 4140)**

E. **GEESTELIJK LEVEN. — Katholieken en N.S.B.**

Een der leden van de N.S.B. heeft zich dezer dagen schriftelijk tot den Bisschop van Haarlem gewend met de volgende vragen betreffende het verbod voor katholieken, lid te worden van de Nationaal Socialistische Beweging:

„Is het mij als katholiek, die gaarne aan den opbouw van zijn vaderland zou willen medewerken, geoorloofd, lid te worden van de Nat. Soc. Beweging in Nederland?

Zoo niet, waarom geldt dit verbod dan wel voor Nederlandsche en niet voor Duitsche, Italiaansche en Spaansche katholieken?

Is het, gezien de gewijzigde omstandigheden, niet hoogst raadzaam, dit verbod ten spoedigste op te heffen, wil men vele katholieken voor de Moederkerk behouden, te meer, daar toch het ambtenarenverbod reeds lang is opgeheven?
Moet mijn vrouw, die reeds lang lid van de Beweging is, nog steeds ieder jaar naar Duitschland reizen, om daar haar plichten als katholiek te kunnen vervullen?"
Op deze vragen werd, naar het „Nationale Dagblad" meldt, op 7 Augustus het volgende antwoord ontvangen:
Weledele Zeergeleerde Heer,
In beleefd antwoord op uw schrijven deelen wij u mede, dat het Herderlijk schrijven en de verklaring van het geheele Episcopaat van Nederland zóó duidelijk zijn, dat het u niet moeilijk zal vallen, daarin het antwoord te vinden op al uwe vragen.

De Vicaris-generaal
van den Bisschop van Haarlem,
(w.g.) N. L. A. AMMERLAAN.

(De Tijd) **(V. b. Nat. Soc. Bew. 4309 C.)**

A. **RECHTSZAKEN. — De strijd om een baby te Den Haag. —**
Op 14 Augustus heeft de president der Haagsche Rechtbank uitspraak gedaan in het kort geding tusschen de families S. en Van der W., betreffende de baby, die op 10 Mei, na den bominslag in de Bethlehemkliniek aldaar in ontvangst is genomen door de familie Van der W. doch waaromtrent de familie S. beweert, dat de baby haar kind is.
De president heeft onlangs een tusschenvonnis gewezen en daarbij deskundigen-onderzoek gelast ten aanzien van bloedgroepen en vingerafdrukken, welk onderzoek geen positief resultaat opleverde. Daarna werd voor de tweede maal in deze zaak gepleit.
Het vonnis van den president was zeer uitvoerig geargumenteerd. De president heeft op grond van de talrijke getuigenverklaringen bevolen de afgifte van het kind aan de familie S. en dit vonnis uitvoerbaar verklaard bij voorraad.
In zijn vonnis heeft de president der rechtbank o.m. overwogen, dat de eischeres (fam. S.) in haar bewijs, dat het haar eigen kind is, dat ten huize van de fam. Van der W., vertoeft, geslaagd is. Twee verpleegsters van zaal 8, die het zoontje van mevr. S. geregeld hebben gebaad en verder in handen gehad, hebben het kind daarna herkend als dat van mevr. S. Alle jongens van zaal 8, op het kind van mevr. S. na, zijn dadelijk door de respectievelijke moeders meegenomen of nog denzelfden dag bij de moeders teruggebracht. De president heeft op grond van getuigenverklaringen geen voldoende gewicht toegekend aan het betoog van gedaagde's raadsman, omtrent de door hem genoemde objectieve kenmerken. De familie v. d. W. heeft hooger beroep tegen het vonnis aangeteekend. (Haagsche Courant)
(V. b. Rechtszaken 4328 E.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Polen geen bezet gebied meer. - „Generaal-gouvernement." —**
Krakau, 15 Aug. (D.N.B.) — Onder het opschrift: „Geen bezet gebied meer", schrijft de Krakauer Zeitung het volgende: „Met het geven van een definitieven naam aan een gebied, dat door de Duitsche wapenoverwinningen in het bezit kwam van de Duitsche souvereiniteit, is de feitelijke toestand ook formeel duidelijk gemaakt. Het feit, dat de Duitsche krachten, die voor deze taak van herbouw ter beschikking werden gesteld, als vanzelfsprekend werden beschouwd, is een bewijs hoe groot de reserve aan menschenmateriaal in het oorlogvoerende Duitschland moet zijn, dat het dit kan presteeren zonder schade te berokkenen aan zijn oorlogsenergieën.
De verantwoordelijkheid, niet alleen een oorlog te winnen om te overwinnen, doch om nieuwe duurzame Europeesche verhoudingen te vormen, gaf aanleiding, aan het leven van de bevolking in het generaal-gouvernement langzamerhand het karakter van duurzaamheid te geven.
De overwinnaar bleef in het land, maakte natuurlijk ook van de rechten van den overwinnaar gebruik, doch bevrijdde het land daarbij tevens van de zwaarste zorgen. Het doel van Duitschland in dit gebied, om in den kortst mogelijken tijd een binnenlandsche pacificatie en zelfstandige verhoudingen te verkrijgen, is bereikt. Het generaal-gouvernement heeft het karakter van een bezet gebied verloren. De benaming „het generaal-gouvernement" is een vast omlijnd begrip. (De Tijd)
(V. b. Duitsch—Russ. grens 3975)

C. **SOVJET-RUSLAND. — Rusland's „Tweede Bakoe". —**
Eenige dagen geleden heeft de directeur van het Instituut voor geologische onderzoekingen te Moskou, prof. Kloebof, een lezing voor de Moskousche radio gehouden, welke door alle Russische zenders is uitgezonden. Hij deed daarbij enkele interessante mededeelingen over het probleem van het „tweede Bakoe". Op dit oogenblik zijn 30 geologische expeditities in Rusland bezig, nieuwe petroleumvelden te ontdekken. Zeventien daarvan hebben als ontginningsterrein die gebieden aangewezen gekregen, welke men in Rusland het „tweede Bakoe" noemt. De dertien andere doorzoeken den Kaukasus, de Oekraïne, het eiland Sachalin en de Oostkust van Siberië. Prof. Kloebof herinnerde er aan, dat het grootste petroleumgebied ter wereld zich in Bakoe bevindt. Daarna komen de olievelden der Vereenigde Staten en van Mesopotamië (Mossoel), alsmede het Perzische Bakoe aan den Kaukasischen oever der Kaspische zee. Bakoe levert jaarlijks meer dan 10 millioen ton petroleum. Molotof heeft in zijn rede op het 18e congres der Sovjets op de noodzakelijkheid gewezen het vraagstuk van de uitbreiding der Russische reserven aan motorische brandstof in studie te nemen. Het is een gebiedende eisch het „tweede Bakoe", tusschen Oeral en Wolga, zoo spoedig mogelijk in productie te brengen. Voor de Sovjet-Unie is het een levensprobleem haar graanproductie te vermeerderen. Dit is slechts mogelijk door op ieder gebied van den landbouw uitgebreidere motoriseering in te voeren. Ten einde dit doel te bereiken moet ieder dorp, iedere kolchoze over tractoren en motoren kunnen beschikken. Daarvoor is echter nog een paar millioen ton petroleum noodig, boven hetgeen Bakoe nu voortbrengt. Ook de belangen van de landsverdediging zijn met de verwezenlijking van dit plan gebaat. De arbeid der geleerden bestaat nu hierin: met alle energie de rijkste oliegebieden van het „tweede Bakoe", in de streek tusschen Wolga en Oeral, te ontdekken. Vaststaat, dat het gansche gebied van den Oeral tot Leningrad in het Noorden en Woronjezj in het Zuiden geweldige petroleumvoorraden bezit. Dit terrein is 360.000 km². groot, d.i. ongeveer geheel Europa zonder Rusland en Scandinavië. Enkele der nieuwe bronnen zijn reeds in bedrijf en leverden verleden jaar 2 millioen ton nafta. Prof. Kloebof noemde dit slechts een begin. In de omgeving der steden Krasnokamsk, Sizran, Boegoeroeslan en Stavropolj zijn reeds boringen gedaan. Alle teekenen wijzen er op, dat men eerstdaags hier zal kunnen beginnen met de naftaproductie. De geologische onderzoekingen hebben uitgewezen, dat de petroleumrijkdom hier zeer groot is, weshalve prof. Kloebof meent, dat hier spoedig nieuwe petroleumcentra zullen ontstaan. De allerlaatste onderzoekingen leidden nog tot de ontdekking van petroleumgas en petroleum in de omgeving van Moskou. (N. Rott. Crt.)

D. **VATICAAN. — Rede van den Paus. - Ware vrede zonder recht en naastenliefde niet mogelijk. —**
Bij de in ontvangstneming van de geloofsbrieven van den nieuwen ambassadeur van Bolivia, heeft Paus Pius, zoo meldt het D.N.B., in zijn in het Spaansch gegeven antwoord verklaard, dat een ware vrede zonder rechtvaardigheid en naastenliefde niet mogelijk is. Het Vaticaan heeft er naar gestreefd, dat de menschen de oplossing van hun strijdvragen in den zin dezer echte broederlijkheid vinden. Wij zullen niet ophouden, zoo sprak de Paus, dit met vaderlijken nadruk aan allen in herinnering te brengen, en vooral aan hen, die op hun schouders de vreeselijke verantwoordelijkheid voor de toekomst van de volken dragen. Ten slotte herinnerde de Paus aan de woorden van Augustinus, dat God zoowel de vorsten leidt als over den afloop der oorlogen beslist, en dat

er daarom geen twijfel over kan bestaan, dat ook heden de Goddelijke Voorzienigheid haar doeleinden zal verwezenlijken. Spr. maande ten slotte allen aan den roep der Kerk te volgen, die er de menschen toe brengen wil om de menschheid van den schrik van den oorlog te bevrijden. (Alg. Handelsblad)

A. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Strijd tegen Engeland. - Totale blokkade van Britsche eilanden afgekondigd. - Britsche verliezen van 8—15 Augustus. —

De Duitsche Rijksregeering heeft in een officieele verklaring op 17 Aug. het volgende bekend gemaakt:

I. Engeland heeft de oorlogsregels in steeds toenemende mate geschonden, waarop Duitschland heeft geantwoord door:

1) aanvoer van levensmiddelen en grondstoffen uit andere gebieden en langs andere wegen;

2) het onbruikbaar maken van 6½ millioen ton Britsche scheepsruimte.

II. Engeland is overgegaan tot steeds ruwer middelen. Het heeft de zwaarste slagen toegebracht aan de neutrale landen. Het heeft n.l. het volgende gedaan:

1) het heeft de koopvaardijschepen van Noorwegen, Denemarken, Nederland, België en Frankrijk geroofd;

2) het poogt de neutrale scheepvaart o.a. door het navicert-systeem onder zijn contrôle te brengen.

Van een vrije scheepvaart kan derhalve niet meer worden gesproken. Engeland heeft door zijn maatregelen het geheele zeegebied rondom zijn eilanden tot militair operatiegebied gemaakt.

III. De Duitsche Rijksregeering heeft besloten de Britsche regeering met gelijke munt te betalen en haar militaire machtsmiddelen met dezelfde onverbiddelijkheid tegen de scheepvaart rondom Engeland te gebruiken.

Tegenover de mislukte Britsche hongerblokkade tegen Duitsche vrouwen en kinderen stelt Duitschland thans de totale blokkade der Britsche eilanden, welke hiermede wordt afgekondigd.

Duitschland heeft den neutralen staten in een nota nogmaals verzocht hun schepen het varen binnen de Duitsch-Engelsche oorlogszone te verbieden. Het is in het belang van deze staten zelf, dat zij zoo spoedig mogelijk aan dit verzoek voldoen.

Elk neutraal schip, dat in de toekomst in het zeegebied om Engeland vaart, stelt zich bloot aan het gevaar vernietigd te worden en de Duitsche Rijksregeering wijst voortaan iedere verantwoordelijkheid voor eenigerlei schade van de hand.

Berlijn, 15 Aug. (D.N.B.) — De superioriteit van het Duitsche luchtwapen bij de gevechten om Engeland blijkt ook uit de volgende samenvattende cijfers: Van 8 tot 15 Augustus 8 uur des avonds zijn in totaal 505 Britsche vliegtuigen neergeschoten resp. op den grond vernield, terwijl de Duitsche verliezen over dit tijdvak slechts 129 toestellen bedragen.

(Alg. Handelsblad - Het Vaderland)

(Vorig bericht 4332 D)

B. NEDERLAND. — Bekendmaking van den weermachtbevelhebber in Nederland. - Waarschuwing herhaald. —

's-Gravenhage, 17 Aug. — De weermachtbevelhebber in Nederland der luchtmacht, Fr. Christiansen, maakt bekend:

A) In mijn op 6 Juli 1940 gepubliceerde bekendmaking heb ik er tegen gewaarschuwd:

1) den met Duitschland in oorlog zijnden mogendheden eenigerlei de oorlogsvoering betreffende mededeelingen te doen toekomen of daarbij behulpzaam te zijn:

2) sabotagedaden tegen de Duitsche weermacht en haar instellingen of tegen verkeers-, handels- en industrie-installaties te begaan.

Ik heb er uitdrukkelijk op gewezen, dat dergelijke handelingen volgens de Duitsche, met het oog op den oorlog verscherpte, landsverraadwetten worden gestraft en dat degene, die een met Duitschland in oorlog zijnde mogendheid voordeelen verschaft, mededeelingen verstrekt of op eenige andere wijze begunstigt, tevens het leven en den eigendom van zijn eigen volksgenooten benadeelt en in gevaar brengt.

Ondanks deze niet mis te verstane bekendmaking is nog onlangs een sabotagedaad voorgekomen.

In geval van herhaling zal naast de bestraffing van daders, medeplichtigen en medewetenden:

a) zoowel aan de gemeente waar de daad is gepleegd,
b) als ook aan de woonplaats van de schuldigen

een gevoelige geldboete worden opgelegd.

B) Bovendien maak ik bekend:

1) Iedere waarneming van een landing, van het naar beneden springen of van het oponthoud van vijandelijke militairen, zoomede van ieder geval, waarin uit vijandelijke vliegtuigen op Nederlandsch gebied een voorwerp wordt nedergeworpen, moet terstond aan de naastbijzijnde Duitsche militaire of politioneele instantie worden gemeld.

2) Degene, die vijandelijke militairen verborgen houdt of hun onderdak of ander hulp verleent, wordt volgens de Duitsche strafwetten — in bepaalde omstandigheden met den dood — gestraft. Dienovereenkomstig is reeds een vonnis van een Duitschen krijgsraad geveld, waarin zware tuchthuisstraffen zijn opgelegd.

C) Zouden gevallen als bovenbedoeld zich herhalen, dan zal bovendien worden overgegaan tot inhechtenisstelling van een gepast aantal gijzelaars. (Telegraaf)

(Vor.ber. Houding Nederl. volk 4288 B)

C. ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Slag in Britsch-Somaliland gewonnen. —

Rome, 17 Aug. (Stefani) — Het hoofdkwartier van de Italiaansche weermacht deelt mede:

De slag, die op 11 Augustus in Britsch-Somaliland tegen het gros der vijandelijke strijdkrachten aan den Jerato-pas in de streek van Adadleh begon, is met de overwinning geëindigd.

Na vijf dagen van hardnekige gevechten is het reeds lang geleden uitgebreide Engelsche verdedigingsstelsel met zijn voornaamste steunpunten, zijn twee linies prikkeldraadversperringen, zijn in de rotsen uitgehouwen artillerie- en machinegeweer-kazematten, door een omsingeling van beide vleugels gevallen.

Tal van wapens van allerlei soort, ontzaglijke hoeveelheden oorlogsmateriaal en levensmiddelen alsmede tal van gevangenen zijn in onze handen gevallen. Honderden dooden, welke tot de bergbataljons van Rhodesië en Indië hebben behoord, werden gevonden op het slagveld, waar zij door den vijand waren achtergelaten. (Nieuwe Rott. Crt.)

(Vorig bericht 4331 B)

D. ITALIE. — Politieke moord. - Albanees door Grieken vermoord. —

Rome, 11 Aug. (D.N.B.) — Stefani meldt uit Tirana, dat in het Albaneesch-Grieksche grensgebied van Ciamura door Grieken een politieke moord is bedreven, waarvan het slachtoffer is een zekere Daut Hoggia, oud voorvechter van het Albaneesche irredentisme. De daders hebben het hoofd van Hoggia meegenomen naar Griekenland en aan de autoriteiten aldaar overhandigd, die er sinds jaren een hoogen prijs op gesteld hadden.

Naar Stefani verder meldt, is het hoofd van den vermoorde op bevel van de plaatselijke Grieksche overheid van dorp tot dorp gedragen en als waarschuwing in het openbaar tentoongesteld.

Daut Hoggia heeft jarenlang onder zijn landslieden voor de vereenigng van zijn stamprovincie met Albanië geijverd.

Stefani meldt tenslotte, dat de bewoners van het gebied Ciamura — 50.000 echte Albaneezen — minder dan ooit bereid zijn te buigen voor de Grieksche onderdrukking. (Alg. Handelsblad)

E. MEXICO. — Wet op dienstplicht aangenomen. —

Mexico, 14 Aug. (D.N.B.) — Het wetsontwerp voor het invoeren van den dienstplicht is gisteren door den Senaat met alle stemmen, uitgezonderd één, aangenomen. Dit wetsontwerp, dat zooals reeds bekend, de vorige week door de Kamer is aangenomen, gaat thans naar den president der Republiek.

(Alg. Handelsblad)

A. Kerkelijke eenheid. - Kracht der evangelieverkondiging kan verveelvoudigd worden. - Liturgie de samenbindende factor. - Chr. beginselen in de practijk. — Prof. dr. J. N. Bakhuizen van den Brink te Leiden schrijft in het Algemeen Handelsblad van 4 Augustus: „Kerk" en „kerken" is een onderwerp, dat in de laatste jaren herhaaldelijk aan de orde is geweest. Het behoefde nauwelijks aan de orde gesteld te worden, want het bood en biedt zich van zelf aan. De verhouding van de eene Kerk van Christus tot de kerken of kerkgenootschappen met hun confessioneele en nationale bepaaldheden en omgekeerd, is een vraagstuk, dat zelfs zonder opzettelijk besproken te worden, voor iederen Christen leeft.

Maar het is niet alleen een vraagstuk; deze verhouding bezit ook haar eigen positiviteit en deze is sedert jaren tot uiting gekomen in de interkerkelijke of oecumenische beweging en haar vertakkingen en parallellen. De overtuigdheid der leden van een werkelijk zeer groot aantal kerken in zeer vele landen, dat de ééne kerk het altijd moet winnen van de vele kerken, heeft aan deze beweging een vruchtbaren bodem geschonken. Zij is, over de landsgrenzen heen, een reëele manifestatie van de onzichtbare waarheid geworden, dat het Christendom één is.

Het schijnt voor de kerken veel moeilijker te zijn, over interne dogmatische, dan over nationale grenzen heen te komen. En het is dit feit, dat vele leden der kerk tot schaamte en vele buitenstaanders dikwijls tot spotten brengt. De eenheid van Christus schijnt een ledige term en de Christusverkondiging zelfs een onwaarachtigheid, wanneer de belijders in zoo groote mate tot onderlinge scheiding en verdeeldheid blijken te komen, als veelal het geval is. Met vreugde zijn dan ook in ons land z.g. oecumenische kerkdiensten begroet, waarin, op hoogst bescheiden schaal overigens, ambtsdragers van bijv. Hervormde, Remonstrantsche, Luthersche, Doopsgezinde en Oud-Katholieke kerken de verschillende deelen der liturgie bedienden. Maar tot algeheele kerkelijke eendracht heeft zulks nog niet mogen leiden. En nu is het een vraag geworden, of men den graad der opkomende eendracht moet meten aan dergelijke uitingen, veelal acties van vereenigingen, die aan de kerken het ideaal in dit opzicht voorhouden, dan wel aan de schaarschheid dier uitingen aan het overtuigde kerkelijk werken slechts voor eigen kring, dat veel meer in het oog springt. Zij, die het wel meenen met de taak der kerken in de wereld, betreuren het gescheiden optrekken; en de pessimisten spreken, vooral in ons land, van hopelooze versnippering, waarvan de dogmatiek de schuld krijgt.

GEESTELIJK LEVEN

De huidige politieke situatie werpt hierop, gelijk op zoo vele andere dingen, een bijzonder licht. Niet omdat de kerken als zoodanig iets met de politiek te maken hebben; integendeel. Maar wel omdat de kerken een rol vervullen in het geestelijk welzijn van ons volk en het, in omstandigheden als de tegenwoordige, groote weldoende waarde heeft, wanneer men dan op eenig terrein van leven, welk het ook zij, eenheid voelt. Dit verschijnsel geldt letterlijk overal, van de eenheid in het huisgezin af tot bijv. — wij zijn er de laatste dagen aan herinnerd — die op het breede veld van wetenschappelijken arbeid toe. Zou het daarom, zoo vragen wij, mogelijk zijn, dat de Christelijke kerken in ons land thans tot meer voelbare eendracht komen en, zoo ja, van welk belang zou dit zijn en hoe zou het kunnen geschieden?

De groei en ontwikkeling der (protestantsche) oecumenische beweging geven ons aanleiding genoeg, om de eerste vraag bevestigend te beantwoorden. Mogelijk is het zeer zeker, dat in ons land, waar de kerkelijke gedeeldheid vrij welig — hoewel ook weer niet veel erger dan elders — tiert, de ware eenheid der kerk zich opnieuw gaat ontwikkelen. Daartoe is vooral noodig, dat wij beter gaan beseffen, dan wij tot nu toe deden, dat onze verschillen van beperkten aard zijn. De Ned. Hervormde kerk kent in haar boezem vrijwel de geheele scala van dogmatische kleurverschillen, loopende van links-vrijzinnig tot uiterst-confessioneel en gereformeerd. In het algemeen gesproken — dit geldt natuurlijk niet plaatselijk — kan men dezelfde prediking, die in, laat ons zeggen Remonstrantsche en in Gereformeerde kerken gehouden wordt, ook in de Hervormde kerk hooren. Sommigen zeggen: daarom is dan ook de Hervormde Kerk juist geen eenheid en geen voorbeeld, dat navolgenswaard is. Maar er is evengoed een andere conclusie mogelijk en wel deze: er leeft bij alle groepen in de Hervormde kerk, naast hare speciale dogmatische interessen, klaarblijkelijk ook nog een besef, dat ze er van weerhoudt, de eenheid van kerkelijke samenleving op te geven, hoe dikwijls de verleiding en de kansen daartoe er geweest zijn. Deze eenheid heeft historische en boven-persoonlijke waarde en heeft beteekenis in verband met het geloof in de ééne Kerk van Christus. Er leeft een stuk belijdenis in dit besef, dat een vrucht der verbinding van de begrippen volkskerk en belijdeniskerk is. De Hervormde Kerk heeft wel in den loop harer geschiedenis verliezen geleden door afscheiding; maar zij heeft deze kunnen doorstaan en is zich zelve gebleven. Zij is als zoodanig het bewijs, dat in Nederland kerkelijke eenheid bestaan kan, als het werkelijke, geestelijke belang er van wordt ingezien. Zij is een moeder, tot wie wij in de komende jaren misschien velen zullen zien terugkeeren. Het bestuur der kerk moge hiermede rekenen!

De tweede vraag: welk belang er met grootere kerkelijke eendracht gediend is, valt niet moeilijk te beantwoorden. Het is duidelijk, dat de kracht der evangelie-verkondiging daardoor kan worden verveelvoudigd. Deze vormt immers de eenige taak van alle kerken, waartoe nooit krachten genoeg beschikbaar zijn en waarin differentiatie en harmonie moeten samenwerken tot heil des volks. Geen kerk mag tevreden zijn met een bediening harer leden alleen, waarmede dezen zich zoo ongeveer voldaan verklaren. Elke kerk moet haar apostolaat bedienen voor degenen, die buiten staan, maar iets van haar verwachten. Verschil van toon en aanpak behoeft daarbij in het minst niet gevreesd te worden, als er in den grond maar eendracht is, zooals het geloof die verstaan moet. Als het eigenlijke karakter der kerken, door allen, die tot haar behooren, duidelijk wordt beseft, n.l. bewaarster en uitdeelster der geloofsschatten te zijn, kan de subordinatie van elk der individueele kerken aan deze allen samenbindenden genadegave en taak, voor niemand een vraagstuk blijven.

Veel moeilijker schijnt onze derde vraag te beantwoorden: hoe kan zulk een kerkelijke eenwording te onzent geschieden? Als men maar goed inziet, dat zij noodzakelijk is, worden er zeker wegen — misschien nu nog onbekende — gevonden. Maar voorop ga, dat er vele beletselen moeten worden opgeruimd. Een oude kerkvader zeide 17 eeuwen geleden reeds, dat de moeder van de kerkelijke splitsingen is de zucht, om zelf in de kerk te willen regeeren. Vooreerst moet dus met eigen eerzucht worden afgerekend. In de tweede plaats met de gedachte, dat de eigen kerk alleen de ware verkondigster is; want daarin steekt een verbeelding van werkheiligheid, waarvoor elk ernstig Christen zich schamen moet. Tevens schuilt er een onderschatting in van de grootheid der Openbaring, die op Christelijk erf vreemd behoort te wezen. Maar in de derde plaats dienen de leerstelligheden tot haar ware proporties te worden teruggebracht. Dit geldt zoowel voor de eigenlijke theologie als voor de beschouwing van den mensch. Het is zeer ver van ons, de echte kwesties op deze terreinen te willen onderschatten. Dat juist kwesties van dezen aard tot kerkelijke splitsingen hebben geleid, bewijze veeleer voor degenen, die er geen verstand van hebben, van welke ingrijpende beteekenis ze zijn; en alle eeuwen door is dat zoo geweest. Maar toch bezitten ze daarnaast zooveel elementen van menschelijke wijsheid en misverstand, dat ze tegenover het Evan-

gelie zelf gereduceerd kunnen worden op menig punt. En zooals het hiermede is gesteld, is het ook met de vragen der kerkorde. Tot zoover over de beletselen. Wat nu betreft de middelen om tot grooter eenheid te geraken, wij zien die in hoofdzaak in twee lijnen liggen. Aangezien in alle protestantsche kerken, zoolang de wereld bestaat, altijd gepreekt zal worden en het dwaasheid is, hiervoor subjectieve wetten te gaan stellen, moeten wij vóór al het andere op de objectieve zijde van den eeredienst letten, m.a.w. op de liturgie. Deze is het, die kerken en menschen bijeen kan brengen, letterlijk en geestelijk: onder één kerkdak, maar ook de leden der onderscheiden kerken tot elkander. Gelijk in het protestantisme de dogmatische vragen soms (niet steeds) zijn overschat, is daar het liturgische vraagstuk te eenenmale onderschat.
De liturgie als objectieve vertolking van het onveranderlijke Evangelie vermag stellig meer dan menige preek, en vooral: zij brengt elementen, die den deelnemer werkelijk in hun macht nemen en hem op die wijze overzetten in de werkelijkheid, waarnaar hij zoekt, terwijl woorden deze niet direct genoeg scheppen kunnen. De liturgie kan als een geestelijk staalbad werken; en de liturgische herhaling verhoogt die werking en maakt haar aantrekkingskracht steeds grooter, terwijl zij bovendien den besten bodem voor de preek vormt. Wij verwijten de Hervorming niet, dat haar liturgie niet van den beginne af gereed en één geweest is. Dat was onmogelijk. Maar was zij er geweest, zij zou een groote samenhoudende uitwerking hebben gehad. Doch het is volstrekt nog niet te laat, onze aandacht thans hierop krachtig te vestigen.
Het tweede middel, waarop niet minder mag worden gelet, is de vorming van vernieuwde Christelijke levensbeginselen voor de practijk. „Life and work", aldus de oecumenische term. De levenstaak verbindt, en zij doet dit veelal krachtiger, dan de dogmatiek scheidt. Men zie maar, uit hoe verschillende kerkelijke kringen er dikwijls bestuurders en werkers in één vereeniging, op maatschappelijk terrein, op het gebied van onderwijs en dgl., samenwerken. En in het individueele Christelijke leven is het niet anders; ontzaglijk veel onderling begrip wint het daar dikwijls van misverstanden. Als de vraag gedaan wordt: zijn de Christenen — in ons land of waar ook — werkelijk zoo versnipperd, dan is het volstrekt eenzijdig, hierop alleen maar: ja, te antwoorden. Er zijn er op bepaalde punten verdeeld; anderen echter zijn zéér vereenigd. Het tooneel is uiterst veelkleurig, hier bedenkelijk, daar hoopvol. De verklaring daarvan is tweeledig: wij menschen kennen ten deele, maar Christus is één. Zoo komen wij uit waar wij begonnen, n.l. bij de samengestelde verhouding van Kerk en kerken, van kerken en Kerk. En op dit terrein, als op zoovele gebieden, is thans veel en nieuw werk te doen. Iets er van is hier kort aangeduid. Het is volkomen onnoodig, hier vreemd voor en ver van elkander te blijven volharden in een steriel isolement. Een zuiver geestelijk opgevatte Christelijke unie is geen onbereikbaar ideaal, als men maar offeren wil wat geofferd dient te worden en dienen wil het Eéne, dat recht op aller dienstvaardigheid heeft.
(Alg. Handelsblad)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Defensie $ 5 milliard. Aanvullende begrooting. —**
Het Amerikaansche Huis van Afgevaardigden heeft op 1 Aug. met slechts één stem tegen, de aanvullende militaire begrooting, ten bedrage van 4.96 milliard dollar, aangenomen. Dit is het hoogste, ooit in een enkele begrooting toegestane bedrag voor de Amerikaansche bewapening. De begrootingswet staat den aanbouw toe van 200 oorlogsschepen en de aanschaffing van legermateriaal voor een krijgsmacht van 1.2 millioen man. Voorts wordt de aanschaffing toegestaan van reservemateriaal voor nogmaals 800.000 man, alsmede 19.000 vliegtuigen, terwijl een regeling is getroffen voor de inschakeling van de Amerikaansche industrie voor de vervaardiging van dit oorlogsmateriaal. Daardoor wordt de oorlogsbegrooting voor 1941 verhoogd tot 6.8 milliard dollar voor het Amerikaansche leger en tot 3.2 milliard dollar voor de Amerikaansche marine. Een, op aandrang van de particuliere Amerikaansche industrie, in de begrootingswet opgenomen bepaling herroept de volmacht, welke verleden maand aan Roosevelt is verleend om ook in vredestijd het toezicht op zich te nemen van elken industrietak, die wordt beschouwd als belangrijk voor de bewapening. Het wetsvoorstel wordt nu doorgezonden aan den Senaat. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Crediet $ 5 milliard 4300 D)

B. **ZWITSERLAND. — Verbod extreme linksche partijen. —**
Bern, 6 Augustus. — De Zwitsersche regeering heeft vandaag een verordening uitgevaardigd, waarbij aan de communistische en de anarchistische partij iedere verdere actie verboden is. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Verbod Communisme 3178 C)

C. **GROOT-DUITSCHLAND. — De 28ste Deutsche Ostmesse geopend. —**
Koningsbergen, 11 Aug. (D.N.B.) — De Rijksminister van Economische Zaken, dr. Funk, heeft vandaag de 28ste Deutsche Ostmesse geopend met een rede, waarin hij o.a. de groeiende Duitsche economische kracht stelde tegenover het toenemende verval van krachten van het Britsche wereldrijk. De minister verklaarde, dat deze Ostmesse voor de eerste maal geen aanklacht is tegen Versailles, doch een fiere tentoonstelling van vreedzaam opbouwwerk dat gepresteerd is. (Telegraaf)

D. **LUXEMBURG. — Duitsche tolunie. - Douane- en valuta-verbond met België vervallen. —**
Brussel, 15 Aug. (D.N.B.) — De Duitsche douanegrens is van heden af naar de Luxemburgsch-Belgische en de Luxemburgsch-Fransche grens verlegd. De Belgische douane zal haar werkzaamheden aan de Belgisch-Luxemburgsche grens aanvangen. Hierdoor is de sinds 1919 bestaande tol- en valuta-unie tusschen België en Luxemburg practisch ongedaan gemaakt. Het handelsverkeer tusschen België en Luxemburg wordt van nu af aan geregeld door de bepalingen, welke voor het handelsverkeer tusschen België en Duitschland bestaan. (De Maasbode)
(Vor. ber. Duitsch Beheer 4334 A)

E. **NEDERLAND. — N. S. B. - Nederlandsch Boerenfront. —**
In een persconferentie heeft de heer E. J. Roskam Hzn., hoofd van den Agrarischen dienst der N.S.B. en leider van het Nederlandsch Boerenfront, een uiteenzetting gegeven van doel en werkwijze van het Boerenfront, dat beoogt de vorming van een Rijksvoedingsstand voor te bereiden. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Nat. Soc. Beweging 4334 E)

F. **GRIEKENLAND. — Grieksch oorlogsschip getorpedeerd door niet-geïdentificeerde onderzeeboot. —**
Athene, 15 Aug. (D.N.B.) — Hedenochtend in de vroegte is de op de reede van Tinos liggende Grieksche kruiser-mijnenlegger „Helle" door drie torpedo's van een onderzeeboot van onbekende nationaliteit getroffen. Het zwaar beschadigde schip poogde tevergeefs op het strand te loopen, maar zonk, nadat er een ketelontploffing had plaats gehad. Bij de ramp is een van de opvarenden, een onderofficier, gedood, terwijl 29 man zwaar werden gewond.
Het gebeurde heeft bij de Grieksche bevolking grooten schrik en opwinding verwekt.
(Tinos is een eilandje, behoorende tot de groep der in de Egeïsche Zee liggende Cycladen.
De „Helle" was een oud vaartuig, 2115 ton metende. Het werd in 1912 voor rekening van de Chineesche regeering als kruiser gebouwd, waarna het in 1914 door Griekenland werd overgenomen. Het is verscheiden malen verbouwd en werd in 1926 uitgerust voor

het leggen van mijnen. Een gedeelte van de pantsering werd toen weggenomen, terwijl de geschutbatterij werd verminderd en in het midden van het schip werd opgesteld. Met een volle lading mijnen (110 stuks) behaalde het schip een vaarsnelheid van 21 mijl per uur.) (Telegraaf)

A. CHINA. — Conflict met Japan. - Wapentoevoer naar China afgesneden. —

(Overname zonder bronvermelding verboden)

De zoogenaamde „Kanonnenwegen": Fransch-Indo-China, Britsch Birma en Hongkong voor toevoer van wapenen aan Tsjang Kai-sjek afgesneden.
(Het Volk) **(Vor. ber. Fransch-Indo-China 4265 B; Birma en Hongkong 4307 C)**

B. CHINA. — Amerika neemt Britsch gezag te Shanghai over. —
Shanghai, 15 Aug. (United Press) — In een beraadslaging hebben de militaire commandanten van de buitenlandsche troepen de kwestie geregeld, wie de contrôle over de door de Engelschen prijsgegeven sectoren van de internationale nederzetting zal overnemen.
In details zijn de resultaten der besprekingen niet bekend, doch men verneemt van bevoegde zijde, dat de middensector met den z.g. „Bund" door de Ver. Staten overgenomen is, terwijl de Japanners den westelijken sector krijgen. In Amerikaansche kringen is men van meening, dat de regeering der Ver. Staten dit resultaat als gunstig kan beschouwen voor de door haar steeds weer gevraagde voortzetting der politiek van de „open deur". (Het Vaderland)
(Vor. ber. Teruggetr. Britsche troepen 4332 B)

C. NEDERLAND. — Nationaal Front. - Gouwdag. —
Oisterwijk, 16 Aug. — Op de terreinen van het boschrestaurant „Groot Speyck" is gisteren de eerste gouwdag gehouden van de gouw Noord-Brabant van Nationaal Front.
De gouwleider van Brabant, mr. L. Peeters, uit Eindhoven, sprak een woord van welkom. Nadat de heer J. van Erp de doodenherdenking had uitgesproken, besteeg Arnold Meyer, de leider van het Nationaal Front, het spreekgestoelte. Hij zeide o.a. het volgende:
Spr. herinnerde er aan, hoe de bakermat van Nationaal Front in Oisterwijk heeft gestaan. Hier werden de beginselen der beweging vastgelegd en nader uitgewerkt. Het beginsel-programma berust niet op wisselvallige omstandigheden, doch is gegrondvest op de natuur der dingen en op den dieperen zin van de hedendaagsche ontwikkeling.
Wij waren tegen de politieke partijen, omdat zij de kracht van ons volk ondermijnden. Wij waren tegen de N.S.B., omdat wij meenen, dat wij van zuiveren geest bezield, een waarlijk Nederlandschen koers hielden, die het vertrouwen aan ons volk zou kunnen geven.
Het recht om leiding te geven in dezen tijd wordt niet alleen gekocht met het gehad hebben van enkele ideeën. Daarvoor zijn moed en offervaardigheid noodig. Het tijdperk van de partijpolitiek, die zooveel ellende over ons volk heeft gebracht, is voorbij.
Hij, die niet inziet, dat het Europa van morgen er volkomen anders zal uitzien dan dat van gisteren, brengt ons volk in het grootste gevaar. Als wij onder het oog van de bezettende macht onze eenheid niet kunnen vinden, dan is het met onze zelfstandigheid gedaan. (Alg. Handelsblad)

D. NEDERLAND. — Tien geboden voor uw voeding.
De volgende „tien geboden" zijn door de Commissie voor de Voorlichting uit den Voedingsraad samengesteld en verdienen dus de bijzondere aandacht:

1. In den regel is het gebruik van bruin brood te verkiezen boven dat van wittebrood.
2. De aardappel — vooral gekookt in de schil — is een voedingsmiddel van buitengewone waarde, dat in alle kringen dagelijks behoort te worden genuttigd en heeft dan tot op zekere hoogte, wat vitamine C betreft, eenzelfde beteekenis voor onze voeding als fruit.
3. Vooral in de eerste maanden van het jaar is het gebruik van versch fruit geen luxe; zoo dit niet mogelijk is, kunnen radijs, ramenas en rauwe wortel fruit gedeeltelijk vervangen.
4. Een dagelijksch gebruik van 2½ ons groente is voor een volwassene gewenscht.
5. Men koope voornamelijk die groente, die het seizoen oplevert en gebruike bij voorkeur een gedeelte van de groente rauw.
6. Aardappelen en groente behooren zoo kort mogelijk te worden gekookt en met zóó weinig water, dat vrijwel niets behoeft te worden afgegoten.
7. Melk is niet alleen een belangrijk bestanddeel van de kindervoeding. Het is allerminst kinderachtig, wanneer een volwassene dagelijks melk of karnemelk bij den broodmaaltijd gebruikt. Een hoeveelheid van 1 à 3 bekers per dag is, ook voor den volwassene, uit een voedingsoogpunt allerminst een luxe.
8. Uiteraard kan men de melk ook in de koffie, in pap, in toespijs, in soep of in stamppot tot zich nemen; ook karnemelk verdient in dit verband de volle aandacht.
9. Kaas en eieren doen aan volledigheid van samenstelling nauwelijks voor melk onder. Het dagelijksch gebruik hiervan kan daardoor in vele gevallen een belangrijke voedingsverbetering beteekenen.
10. Vleesch wissele men af met visch- en kaasgerechten.

Als men bovendien nog de volgende punten in gedachte houdt: het is raadzaam het heele jaar door zoo veel mogelijk versche groenten te eten — hetgeen met een beetje overleg voor velen doenlijk is;
de producten van onzen bodem in eenvoudigen vorm, zooals groenten, fruit, melk, boter, kaas en ongebuild meel, hebben in den regel veel meer waarde dan de z.g. „veredelde producten", zooals b.v. witte suiker en bloem.
het weinige vocht, dat overblijft, wanneer men groenten op moderne wijze kookt, kan in den vorm van een sausje worden gebruikt;
eten, dat lekker smaakt, wordt in vele gevallen beter verteerd dan eten, dat met tegenzin of onverschilligheid wordt genuttigd; dan zal niet alleen Uw eigen gezin, doch de geheele bevolking daar wèl bij varen! (Telegraaf)

E. NEDERLAND. — De Nederlandsche Opbouwdienst.
De Staatscourant van 16 Aug. bevat de volgende verordening van den wnd. Secretaris-Generaal van het Departement van Algemeene Zaken, betreffende de inrichting en samenstelling van den Nederlandschen Opbouwdienst:
Op grond van part. 1 van de Verordening no. 23/1940 overeenkomstig de paragrafen nos. 2 en 3 van de Verordening no. 3/1940 van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied wordt o.a. bepaald:
Hoofdstuk 1: Leden van den Nederlandschen opbouwdienst.
Artikel 1. Van den opbouwdienst maken deel uit:
1) het geheele reserve- en dienstplichtig personeel van de voormalige Nederlandsche land- en zeemacht, dat zich op den 14den Juli 1940 in werkelijken dienst bevond, met uitzondering van de reserve-officieren;

2) de werklooze reserve- en dienstplichtige onderofficieren, korporaals en manschappen van de reserve van de Nederlandsche land- en zeemacht, die sinds 15 Mei 1940 met groot verlof zijn gegaan, indien zij een verzoek indienen om in den opbouwdienst opgenomen te worden en op het oogenblik, dat het verzoek wordt ingediend, nog zonder werk zijn.
(Staatscourant) **(Vor. ber. Opbouwdienst 4322 A)**

A. **SOVJET-RUSLAND. — Mutaties in Russische legerleiding. - Maarschalk Boedjonni plaatsvervangend volkscommissaris van Oorlog. - Politieke commissarissen in het Roode Leger afgeschaft. —**
Moskou, 16 Aug. (D.N.B.) — Officieel wordt mededeeling gedaan van eenige mutaties in de hoogste functies van het volkscommissariaat van Oorlog.
Maarschalk Boedjonni is benoemd tot eerste plaatsvervanger van den volkscommissaris van Oorlog onder gelijktijdige ontheffing van zijn functie als bevelhebber van het militaire district Moskou.
Generaal Sjaposjnikof, die jarenlang chef van den generalen staf van het Roode Leger is geweest, is op zijn eigen verzoek met het oog op zijn zwakke gezondheid van deze functie ontheven en benoemd tot plaatsvervangend volkscommissaris van Oorlog.
Tot chef van den generalen staf is benoemd generaal Merezkof, oud-opperbevelhebber van het militaire district Leningrad en een der legerleiders tijdens den Finschen oorlog, die tevens plaatsvervangend volkscommissaris van Oorlog blijft.

Moskou, 12 Aug. (D.N.B.) — Naar officieel verluidt, heeft de Sovjet-regeering in verband met de jongste veranderingen in den opbouw van het Roode Leger het reglement betreffende de politieke commissarissen in het Roode Leger en de vloot afgeschaft.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

B. **NEDERLAND. — Maatregelen tegen pachtprijsopdrijving. —**
Het Verordeningenblad publiceert een „Pachtprijsopdrijvingsbesluit-1940", waarbij verboden wordt een pachtovereenkomst of een wijziging of een aanvulling daarvan tot stand te brengen, indien de bedongen pachtprijs hooger is dan op 1 September 1939. Openbare verpachtingen worden verboden. Het ongeoorloofd, d.w.z. niet bedongen, voordeel in verband met een pachtverhouding, wordt gestraft met maximaal een jaar of een boete van vijfduizend gulden.
(Verordeningenblad No. 19, 17 Aug. 1940)
(Vor. ber. Pachtprijs 4223)

C. **RECHTSZAKEN. — Beleediging van den Führer. - Radio-overtreding. —**
's-Gravenhage, 19 Aug. — Tot zeer zware straffen is vandaag in Den Haag bij de eerste zitting van het Duitsche Landsgerecht een aantal menschen veroordeeld, die het Duitsche staatshoofd beleedigd hebben. Een verpleegster kreeg drie jaren gevangenisstraf en een inwoner van Bussum 2½ jaar gevangenisstraf. Een inwoner van Arnhem kreeg 6 maanden gevangenisstraf en *f* 500 boete voor het luisteren naar een Engelsche radio-uitzending. (Telegraaf)
(Vor. ber. Rechtszaken 4335 A)

D. **CASEINE. —**
Bij de productie van kunstmatige stoffen volgens de methode, waarbij uitgaande van zwaar-moleculaire organische stoffen, via een veredelingsproces het gewenschte product verkregen wordt, kan men, behalve van cellulose o.a. ook van caseïne en van rubber uitgaan.
Indien men de volle melk in een centrifuge ontroomt en de overblijvende magere melk op bepaalde wijze laat stollen, krijgt men caseïne, waaruit het mogelijk is kunsthoorn te fabriceeren. Daartoe wordt allereerst de droge, grofvlokkige caseïne vermalen, met water bevochtigd en met bepaalde chemicaliën behandeld om de productie te vergemakkelijken en de eigenschappen van het eindproduct te verbeteren. Tevens worden verfstoffen toegevoegd, zoodat de nog korrelige stof reeds zijn uiteindelijke kleur heeft gekregen. Vervolgens wordt deze massa in een machine gekneed en samengeperst tot een plastische massa. Na het verlaten der machine heeft de caseïne chemisch nog geen verandering ondergaan en wordt aan het product den uiteindelijken vorm, b.v. van platen gegeven. Deze worden vervolgens in een bad van formaldehyde gehard, waardoor uit de weeke grondstof een taai en elastisch product met de eigenschappen van hoorn ontstaat. Bij dit hardingsproces ontstaat tevens een chemische verandering, welke geleidelijk van de oppervlakte naar binnen doordringt. Eerst als dit hardingsproces, dat al naar de dikte van het product, soms weken en maanden in beslag neemt, tot in de kern is doorgedrongen, is het product volmaakt en gereed voor verdere verwerking tot mesheften, knoopen, armbanden, briefopeners, enz.
Ook de Italiaansche grondstof voor de textiel-industrie, de latinalwol, wordt kunstmatig uit caseïne geproduceerd. (Telegraaf) **(Vor. ber. Lanital 3108 B)**

E. **FINLAND. — Rede van minister-president Ryti. - Hoop op behoud der vrijheid. —**
Uit Helsinki meldt D.N.B. op 19 Augustus:
Minister-president Ryti heeft in een radiorede verklaard, dat de stabiliseering der betrekkingen met den grooten oostelijken nabuurstaat een belangrijk onderdeel van den Finschen wederopbouw vormt. Ryti wees er op, dat Finland zich nauwgezet zal houden aan het met de Sovjet-Unie gesloten vredesverdrag. Verder verklaarde de premier o.a., dat de regeling der vraagstukken betreffende het Sovjet-Russische transitoverkeer naar Hangö nog niet geëindigd is, hoewel Finland in beginsel zijn toestemming heeft gegeven.
Ten slotte zei Ryti, dat door den invloed van den oorlog op de zenuwen van vele mannen, die aan het front waren geweest, de criminaliteit in het land gestegen was. Ook waren onbezonnen handelingen voorgekomen, die men anders in Finland niet kent en die in normale tijden zeker niet voorkomen. Daar allen thans in hetzelfde schuitje varen, aldus Ryti, moet men door gemeenschappelijke offers en begrip den moeilijken toestand te boven komen, om Finland als vrijen en onafhankelijken staat te behouden.
(Nieuwsblad v. h. Noorden) **(V. b. Kabinet Ryti 4050)**

F. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Hertog van Windsor als Gouverneur van de Bahama-eilanden beëedigd. —**
Nassau, 19 Aug. (Reuter) — De hertog van Windsor, de nieuwe gouverneur en opperbevelhebber van de Bahama-eilanden, is met de hertogin vandaag te Nassau aan land gegaan. Zij werden door een geestdriftige menigte verwelkomd. De hertog en de hertogin begaven zich terstond naar de Wetgevende Kamer, waar de hertog beëedigd werd. (Telegraaf)

G. **NEDERLAND. — Economische onafhankelijkheid van de Pers. —**
's-Gravenhage, 19 Aug. — In het Verordeningenblad is een besluit opgenomen van den secretaris-generaal van het dept. van Justitie, in zake verzekering van de economische onafhankelijkheid der pers.
Hierbij wordt het volgende bepaald:
Artikel 1. 1) De uitgever van een dag- of weekblad, van een geïllustreerd blad, van een tijdschrift, van persberichten of andere periodiek verschijnende uitgaven, alsmede de eigenaren of bestuurders van een onderneming, die zich geheel of voor een overwegend deel met de vervaardiging van of den handel in zoodanige drukwerken bezighouden, zijn verplicht uiterlijk voor 25 September 1940 een ingevulde vragenlijst bij den bevoegden procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, in te dienen.
2) Hij die tot invulling van een dusdanige vragenlijst verplicht is, moet voor 10 September 1940 aan de in lid 1 genoemde instantie een verzoek om toezending van een vragenlijst insturen, een en ander onder nauwkeurige opgave van den aard zijner onderneming.
3) De in lid 1 bedoelde verplichting geldt zoowel voor ondernemingen, die door particulieren, als voor dezulken, die door maatschappijen, vereenigingen of stichtingen worden gedreven.

4) De procureurs-generaal, fungeerende directeuren van politie, zijn bevoegd de juistheid der gedane opgaven te onderzoeken.
Artikel 2. 1) Voor algeheele of gedeeltelijke overdracht, vervreemding of bezwaring van:
a) ondernemingen, als bedoeld in artikel 1, die zich bezighouden met het uitgeven of verhandelen van drukwerken;
b) afzonderlijke bestanddeelen van een uitgeversbedrijf, meer bepaaldelijk auteursrechten;
c) die stukken grond en inrichtingen, die voor handelsbedrijf en vervaardiging der drukwerken van wezenlijke beteekenis zijn, moet te voren de toestemming van den secretaris-generaal van het dept. van Justitie worden aangevraagd.
2. Hetzelfde geldt voor rechtshandelingen, die de verplichting tot een overdracht, vervreemding of bezwaring, als in lid 1 bedoeld, met zich medebrengen.
(Verordeningenblad No. 20, 19 Aug. 1940)

A. NEDERLAND. — Uitgeverij en handel in drukwerken. —
's-Gravenhage, 19 Aug. — Blijkens een op 19 Aug. verschenen verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende den handel in drukwerken is bepaald, dat het ten uitvoer leggen van plannen op elk gebied van het uitgeven of vervaardigen van, of handel in drukwerken, de goedkeuring behoeft van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied. Als plannen worden in het bijzonder beschouwd nieuwe vestigingen, wezenlijke veranderingen in de organisatie, de doelstelling en de verspreiding van boeken en periodiek verschijnende drukwerken, verder veranderingen in den titel, samensmeltingen, alsmede uitbreiding van de reclame buiten het tot dusver bestaande verspreidingsgebied, veranderingen in den tijd en de menigvuldigheid van verschijning, het invoeren van uitgaven voor een bepaald gebied of van bijlagen.
Verzoeken om toestemming overeenkomstig het voorgaande moeten bevatten:
1) Een nauwkeurige omschrijving van het plan;
2) Nauwkeurige gegevens betreffende de schrijvers, drukkers en uitgevers, verder betreffende den eigenaar of bestuurder van de uitgeverij, alsmede betreffende de uitgeverij zelf.
Hij, die een plan, als hiervoren bedoeld, ten uitvoer legt, zonder van te voren de vereischte toestemming te hebben verkregen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van ten hoogste twee duizend gulden, of met een dezer straffen.
De handeling, bedoeld in het vorige lid, is een misdrijf.
Deze verordening treedt in werking op den dag van haar afkondiging.
(Verordeningenblad No. 20, 19 Aug. 1940)

B. BELGIE EN DE OORLOG 1940. — De bedevaart naar den IJzer. —
Brussel, 19 Aug. (D.N.B.) — De 21ste bedevaart naar den IJzer, de traditioneele tocht van het Vlaamsche volk naar het eeregedenkteeken in Dixmuiden, dat opgericht is ter nagedachtenis aan de strijders voor de Vlaamsche vrijheid en voor de in den wereldoorlog gesneuvelde Vlamingen, stond geheel in het teeken van het parool: „Concentratie en nieuwe orde".
Na een toespraak van den leider der Vlamingen, dr. Borms, sprak namens de Vlaamsche frontsoldaten van 1914—1918 de voorzitter van den Vlaamschen oud-strijdersbond, Germain Lefever, die het Dictaat van Versailles en zijn gevolgen hekelde. De neutraliteit van België, zoo zei hij, is opgeofferd aan de omsingelingspolitiek van Frankrijk, waardoor België automatisch in den oorlog der anderen gesleurd werd. Men vertrouwde op bondgenooten en werd bedrogen. Men verlangde hulp en wat heeft men gekregen: massa-arrestaties, verjaging, plundering, bedrog, matelooze en ontzaggelijke vernietiging. En toch kwamen de Vlaamsche oud-strijders op voor dezelfde taken van 1918, n.l. voor een nieuwen vrede en voor den herbouw van Europa. Ten slotte sprak de dichter Vercnoeke als vertegenwoordiger van de jonge Vlaamsche frontgeneratie, die zeide, dat de jonge Vlaamsche generatie van soldaten in den dienst van een volksvijandigen staat heeft gestaan. Zij heeft, geleid door officieren, die haar taal niet kenden, den staat moeten verdedigen, dien zij gehaat hebben.
Ook professor dr. Daels brandmerkte in naam van het bedevaartcomité de ongerechtigheden, die na den oorlog zijn voorgekomen. De loyaliteit van de Vlamingen is beantwoord met zwarte lijsten en massa-arrestaties, ten einde den Franschen troepen het binnendringen in het land te vergemakkelijken.
Met de dooden van Vlaanderen hoopt men, dat uit dezen oorlog een nieuwe sociale orde op volkschen nationalen grondslag zal voortkomen.
De plechtigheden werden besloten met het onthullen van een nieuw eerekruis voor de gevallenen van 1918 tot 1940.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. IJzerbedevaart 3405 D)**

C. NEDERLAND. — Mr. J. Linthorst Homan vraagt ontslag als commissaris der provincie Groningen. —
Groningen, 19 Aug. — Naar het A.N.P. verneemt, heeft mr. J. Linthorst Homan een verzoek om eervol ontslag als commissaris van de provincie Groningen ingediend.
Nu hij door zijn medewerking aan de leiding der Nederlandsche Unie zich in het politieke leven heeft begeven, wil de heer Linthorst Homan ten volle de consequenties daarvan aanvaarden. Daarom heeft hij het als een plicht gevoeld, eervol ontslag uit zijn ambt te vragen. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Nederl. Unie 4324 D)

D. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Britsch Somaliland door Engelsche troepen ontruimd en door de Italianen bezet. —
De Engelsche troepen in Britsch Somaliland, die ook de tweede verdedigingslinie niet konden behouden, hebben, naar Reuter op 20 Aug. officieel bevestigt, het land verlaten.
In dit Reuter-bericht wordt verklaard, „dat Britsch Somaliland door de Britsche troepen met succes ontruimd is". „Alle kanonnen — zoo wordt verder gezegd — zijn ingescheept, met uitzondering van twee, die voordien verloren zijn gegaan."

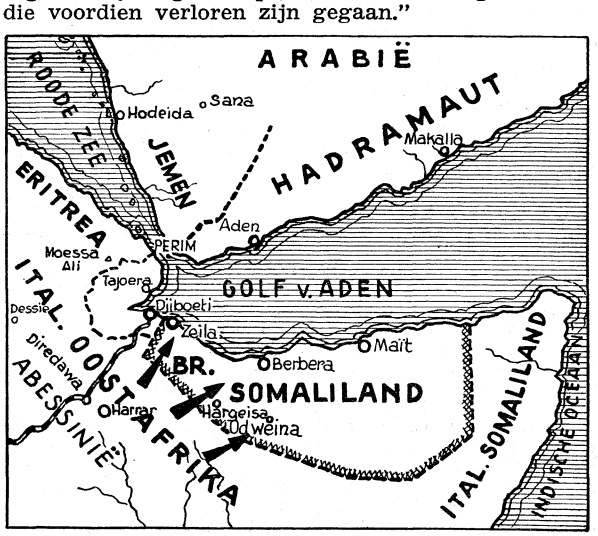

Somaliland.

Britsch Somaliland, dat in 1884 tot protectoraat werd verklaard, welks grenzen door verdragen met Frankrijk (1888), Italië (1894) en Abessynië (1897) waren vastgesteld, heeft een oppervlakte van ongeveer 172.000 km.² met, volgens de telling van 1928, ongeveer 344.700 inwoners.
Aan de kust van Britsch Somaliland, die 840 km. lang is, liggen slechts drie eenigszins groote plaatsen, n.l. Zeila, Buhar en de hoofdstad Berbera, waarvan alleen Zeila en Berbera een bruikbare haven bezitten. Het klimaat in de kuststreek is nog ongezonder dan in het binnenland; te Berbera stijgt de temperatuur soms tot 45° Celsius.
Het hoofdmiddel van bestaan is tot dusver veeteelt, met daaruit voortvloeiend de productie van huiden en leer. Voorts wordt Arabische gom vervaardigd.
Er zijn in den bodem van Britsch Somaliland mineralen ontdekt, o.a. petroleum, mica en zout. Van exploitatie van deze bodemrijkdommen is echter tot op den huidigen dag geen sprake geweest.
(Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Zeila 4331 B; Britsch Somaliland 4336 C)

A. VEREENIGDE STATEN. — Defensiecommissie met Canada gevormd. —

New York, 18 Aug. (D.N.B.) — President Roosevelt en de Canadeesche minister-president Mackenzie King hebben in verband met hun gisteren gehouden conferentie een gemeenschappelijke verklaring afgelegd, waarin mededeeling wordt gedaan van het besluit tot vorming van een permanente gemeenschappelijke defensiecommisie.

Deze commissie zal bestaan uit vier of vijf vertegenwoordigers van elk der beide landen, die voor het meerendeel tot de weermacht behooren. De defensiecommissie, aldus de verklaring, zal terstond beginnen met de bestudeering van de problemen te land, ter zee en in de lucht, overleg plegen over de personeelvraagstukken en de kwestie van de verdediging der Noordelijke helft van het Westelijk halfrond bespreken. De commissie zal zoo spoedig mogelijk bijeenkomen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

B. ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Britsche koloniale kusten geblokkeerd. —

De Italiaansche regeering heeft op 21 Aug. aan de regeeringen van neutrale landen een nota gezonden, die volgens een verklaring van verantwoordelijke Romeinsche kringen neerkomt op de afkondiging van een totale en onvoorwaardelijke blokkade van de Britsche koloniale kusten, van de kusten van Egypte en den Soedan. Evenals de blokkade van Engeland door Duitschland, heeft ook deze maatregel ten doel, den oorlog snel te beëindigen. (Telegraaf)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4341 D)

C. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Verklaring van minister-president Winston Churchill. - „Mogelijk wachten ons nog grootere beproevingen." - Duitsch commentaar. —

Londen, 20 Aug. (D.N.B.) — Winston Churchill heeft hedenmiddag in het Lagerhuis een verklaring afgelegd, waarin hij ter inleiding een vergelijking maakte tusschen den wereldoorlog van 1914—1918 en den huidigen oorlog. Engeland is met open oogen dezen oorlog ingegaan. De nieuwe oorlogsmethode ligt het Britsche empire meer, en „wanneer wij eerst geheel zijn bewapend", is deze methode gunstiger voor Engeland.

Vervolgens sprak Churchill er over, dat Engeland voorbereidingen treft voor de veldtochten van 1941 en 1942. In verband met den voedseltoestand in Europa stelde de premier vast, dat het Engelands voornemen is, de blokkade ook te richten tegen Frankrijk en tegen alle andere landen, die in Duitsche handen zijn. Er zijn talrijke voorstellen gedaan om tot ondersteuning van deze landen het doorlaten van levensmiddelen mogelijk te maken. Hij, Churchill, wijst echter al deze verzoeken af.

Er is thans driekwart jaar verstreken sedert de huidige regeering de macht in Groot-Brittannië heeft overgenomen. „Welk een stortvloed van noodlottige slagen is sindsdien over ons neergedaald!" Vervolgens stelde Churchill vast, dat Duitschland de geheele Europeesche Westkust van de Noordkaap tot aan de Spaansche grens controleert en dat het voor den strijd tegen Engeland beschikt over talrijke havens en vliegvelden. Het is mogelijk dat Engeland nog grootere beproevingen zal moeten doormaken. Intusschen heeft Engeland echter toch alles gedaan om zijn eiland te versterken.

Het Britsche Rijk heeft thans een steviger samenhang dan ooit. De belangrijkste productietak is op het oogenblik die van bewapeningsmateriaal. Twee millioen man staan onder de wapenen; hiervan is een groot deel geregelde troepen. Nimmer te voren heeft een zoo groot leger op deze eilanden gestaan. De vloot is sterker dan ooit. De handelstonnage is grooter dan bij het begin van den oorlog. Om over de luchtgevechten iets te zeggen is het nog te vroeg.

Churchill beweerde vervolgens, dat de luchtslagen voor Engeland gunstig zijn verloopen en den kortsten weg vormen naar een Britsche overwinning. De beste posities kunnen den vijand niet helpen, zoo betoogde de premier, als zijn leger en zijn industrie in het achterland geheel uiteen geslagen en vernietigd worden.

Voor de nederlaag in Somaliland stelde Churchill vervolgens Frankrijk verantwoordelijk, op welks steun Engeland had gerekend. Daarbij sprak hij over de misdaad van Frankrijk. Aan den anderen kant verklaarde hij, dat Engeland al vóór den oorlog zou hebben besloten Somaliland niet te verdedigen.

In het verdere verloop zijner verklaring betoogde Churchill, dat Engeland den Vereenigden Staten spontaan en ongevraagd vloot- en luchtbases in pacht had aangeboden. Over eenige kleine eilanden in den Stillen Oceaan is reeds onderhandeld. Nu moest nog worden gesproken over Newfoundland en Britsch West-Indië. Overigens is er geen sprake van overdracht van souvereiniteitsrechten, doch betreft het hier alleen maar een maatregel voor de gemeenschappelijke verdediging der veiligheid. Churchill sprak in dit verband over een pacht voor 99 jaar, welke niet alleen in het belang zou zijn van de Vereenigde Staten, maar ook in het belang van Newfoundland, Canada en van de andere betrokken koloniën. (De Tijd)

(Vor. ber. Winston Churchill 4315 C)

Duitsch commentaar. - „Volkomen miskenning van den bestaanden toestand." —

Berlijn, 21 Aug. — Van semi-officieele zijde wordt gemeld: De gisteren door Churchill in het Lagerhuis gehouden redevoering kan men, naar men in politieke kringen alhier verklaart, met een enkelen zin kenmerken, n.l.: „Wien God vernietigen wil, slaat hij met blindheid".

Zou echter, zoo verklaart men hier, de Engelsche minister-president zich er werkelijk van bewust zijn, dat hij zijn toehoorders een beeld van den toestand en van de mogelijkheden heeft gegeven, dat een totale krankzinnige miskenning van den bestaanden toestand beteekent, dan kan hij slechts de bedoeling hebben het Engelsche volk tot iederen prijs moed in te spreken. In hoeverre een dergelijke poging succes zal hebben, hangt in de eerste plaats af van datgene, wat den Engelschen aan wederwaardigheden te wachten staat. Het klinkt als een te late inval der wereldgeschiedenis, wanneer Churchill zich thans, na een oorlog van een jaar, waarin de Britsche bondgenooten reeds lang zijn verslagen en de eindstrijd met Engeland als den laatsten vijand van het Rijk reeds begonnen is, opmaakt voorbereidingen te treffen voor een veldtocht in de eerstkomende jaren. Dat is rijkelijk laat.

De aankondiging van Churchill, dat het Engelands bedoeling is, de hongerblokkade tot geheel Europa uit te breiden ten einde hierdoor ook Duitschland schade te berokkenen, heeft in politieke kringen alhier geen verrassing gewekt. Dat Engeland voor de vernietiging van het continent en den hongerdood van Europeesche vrouwen en kinderen onverschillig is, wist men hier reeds lang, evenals aan den anderen kant bekend is, dat het hiermede beoogde doel, Duitschland in een moeilijke voedselpositie te brengen, niet kan worden bereikt.

Overigens heeft Churchill opnieuw bewust onwaarheid gesproken, toen hij beweerde, dat Duitschland de voorraden levensmiddelen van andere volken aantast om zichzelf te voeden. Duitschland heeft dit, naar men weet, niet noodig.

Van Churchill's opmerking, dat Engeland zich thans sterker dan ooit voelt, heeft men in politieke kringen alhier kennis genomen. Naar Goethe eens gezegd heeft, zal men niemand zijn gevoel ontnemen. Engeland kan derhalve, naar men hier van meening is, in dit gevoel ten onder gaan. (Het Vaderland)

D. NEDERLAND. — Nederl. Studentenfederatie. —

De oorlog heeft binnen de grenzen van ons land veel veranderd. Ook de Nederlandsche studenten willen toonen, dat zij de beteekenis van deze verandering ten volle begrijpen en dat zij de gevolgen hiervan met zin voor de werkelijkheid zullen aanvaarden.

In de overtuiging, dat de toestand van ons vaderland ook voor de Nederlandsche studenten een nationale samenwerking eischt, voelen zij de noodzakelijkheid en mogelijkheid om deze samenwerking tot stand te brengen in vaderlandschen zin, eerbiedigende de traditioneele geestelijke vrijheid en verdraagzaamheid. Ter verwezenlijking hiervan hebben de besturen van die studentenorganisaties, welke te zamen geacht mogen worden alle Nederlandsche studenten te vertegenwoordigen, een lichaam opgericht, genaamd de Nederlandsche Studentenfederatie. Deze Nederlandsche Studentenfederatie heeft thans haar richtlijnen aan alle Nederlandsche studenten toegezonden.

(Nieuwe Rotterd. Courant)

E. LEO TROTSKY OVERLEDEN. —

Naar het D.N.B. uit Mexico-Stad meldt, is Leo Trotsky op 21 Augustus, ten gevolge van een aanslag op hem gepleegd, waarbij hij ernstig aan het hoofd werd gewond, gestorven.

Leo Dawidowitsj Trotsky, pseudoniem voor Leib Bronstein, was de revolutionnair en schrijver, die een groote rol in het nieuwe Rusland nà 1917 heeft gespeeld. Hij was 7 November 1879 te Jelisawethgrad (Rusland) geboren als zoon van een Joodschen kolonist. Na de revolutie van 1917 werd hij volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken en hij leidde de onderhandelingen met de centralen te Brest-Litowsk.

In Maart 1918 werd hij tot voorzitter van den oorlogsraad benoemd en in die functie gold hij een tijd lang als de organisator van het roode leger. Na Lenin's dood geraakten Trotsky, Kamenef, Zinovief e.a. meer en meer in oppositie met Stalin. De geschillen leidden ertoe, dat Trotsky uit al zijn functies werd ontslagen en in 1928 werd verbannen. De laatste jaren woonde hij in Mexico. Ook in zijn verbanning poogde hij een politieke rol te spelen. Trotsky schreef vele werken over Rusland en de revolutie, en een zeer bekende biografie: „Mijn leven". (Haagsche Crt.)

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - De Duitsch-Italiaansche economische samenwerking. - Beschouwing van gezant dr. Clodius. —**

In het tijdschrift Berlijn—Rome—Tokio constateert dr. Clodius, gezant in het ministerie van Buitenlandsche Zaken, die door zijn internationale economische besprekingen bekend is geworden, dat de Duitsche uitvoer naar Italië in de maanden na het uitbreken van den oorlog een record-hoogte heeft bereikt. Clodius geeft allereerst een overzicht van de Duitsch-Italiaansche handelsbetrekkingen in de laatste zeven jaar. Hij schrijft:

„In 1933 was Italië op het gebied van den handel voor Duitschland slechts van middelmatige beteekenis. Thans staat het in de Duitsche handelsstatistiek hoog op de eerste plaats. Het goederenverkeer is bijna verdrievoudigd. Het bedrijfsleven van Duitschland en dat van Italië vullen elkander op volmaakte wijze aan. Bij de Duitsche leveranties aan Italië nemen de steenkolen de eerste plaats in. Indien men bedenkt, dat de kolen voor het grootste deel uit het Ruhrgebied afkomstig zijn en dat de overeengekomen transporten sedert het begin van het offensief op 10 Mei ten volle ten uitvoer gelegd zijn, moet men tot de erkenning komen, dat zich hier een technisch en organisatorisch wonder heeft voltrokken. De laatste maand bedroeg de steenkolenuitvoer zelfs niet één millioen ton, maar 1.100.000 ton. Voor de Duitsche nijverheid stemt het tot bijzondere voldoening, dat zij aan den industrieelen groei van Italië heeft kunnen medewerken, ook door het leveren van fabrieksinstallaties, ijzer, staal en machines.

Buitengewoon nauw is de samenwerking op het gebied der chemische nijverheid. De landbouworganisaties van beide landen staan in het nauwste contact. In September 1939 is de economische samenwerking in een nieuwe, beslissende phase getreden. De leveranties aan Duitschland, die Italië verzorgd heeft in weerwil van het feit, dat zijn buitenlandsche handel op onwettige wijze door Engeland werd gehinderd, waren voor het Duitsche bedrijfsleven van het grootste belang. Omgekeerd heeft Duitschland door uitgebreide leveringen er toe bijgedragen, dat de Italiaansche oorlogseconomie werd gereed gemaakt voor het deelnemen aan den strijd. Het Duitsche bedrijfsleven heeft bewezen, dat het in staat was, niet slechts te voorzien in de gestegen Duitsche behoeften, maar ook nog den Italiaanschen bondgenoot te helpen bij de uitbreiding zijner oorlogsindustrie. De uitbreiding der Duitsche steenkolenleveranties, die Italië onafhankelijk maakte van de Engelsche steenkolen en de blokkade, beteekende een beslissende stap op den weg naar beveiliging der politieke en militaire vrijheid van handelen voor Italië."

Aan het slot van zijn artikel schrijft dr. Clodius: „Met het oog op de ontwikkeling van de laatste zeven jaar twijfelt men er in Duitschland en Italië niet aan, dat na den oorlog, bij de economische reorganisatie van Europa, de vertrouwelijke samenwerking tusschen de beide regeeringen en de samenvlechting van het Duitsche en Italiaansche bedrijfsleven vruchten zullen blijven afwerpen." (Tijdschrift Berlijn—Rome—Tokio)

B. **NEDERLAND. — Uitgevers vrij van censuur. - Geen goedkeuring vooraf vereischt van te publiceeren boeken. —**

's-Gravenhage, 22 Augustus. — Van officieele zijde wordt ons het volgende medegedeeld:

Het is gebleken, dat er in kringen van den Nederlandschen boekhandel en de uitgeverij, zoowel als bij het groote publiek zekere misverstanden zijn ontstaan naar aanleiding van de verordening 102 van den Rijkscommissaris en het Besluit 103 van den Secretaris-Generaal van Justitie, beide gedateerd van den 19 Augustus, en beide bepalingen bevattende, betreffende vervaardiging, verspreiding en uitgave van drukwerken.

Om deze misverstanden eens en vooral uit den weg te ruimen, wordt van officieele zijde meegedeeld, dat de publicatie van Nederlandsche boeken vrij blijft van iedere censuur.

Deze twee verordeningen raken het bedrijf van den gewonen uitgever niet, maar betreffen slechts zoogenaamde pers-uitgeverijen, bedrijven dus van een dagblad, dat zich behalve met de eigen uitgave ook met het uitgeven van boeken bezighoudt.

Volgens de strikte formuleering van de twee verordeningen zouden boeken door een dergelijke pers-uitgeverij te publiceeren, feitelijk onderhevig zijn aan een voorafgaande goedkeuring der autoriteiten in tegenstelling met de uitgaven van den gewonen uitgever, die in ieder geval geheel vrij zijn.

Om echter zoo min mogelijk beperkende regelingen in het leven te roepen, is thans besloten, dat ook boeken, uit te geven door de zoogenaamde pers-uitgeverijen, vrij zijn van censuur, daar men de desbetreffende regels voorloopig buiten toepassing zal laten. Wel blijven zoowel de boeken van gewone uitgevers, als die van pers-uitgeverijen onderworpen aan de regels gesteld door de contact-commissie van de Vereeniging tot Behartiging van de Belangen des Boekhandels, die reeds eenige maanden geleden door deze vereeniging werden aangenomen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Verordening 4341 A)

C. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Strijd tegen Engeland. —**

De „Berliner Lokal-Anzeiger" geeft een overzicht van de verliezen der Britsche luchtmacht. Volgens de officieele berichten van het opperbevel der weermacht, zoo zegt het blad, zijn van 8 tot 18 Augustus in het geheel 732 vijandelijke vliegtuigen vernietigd.

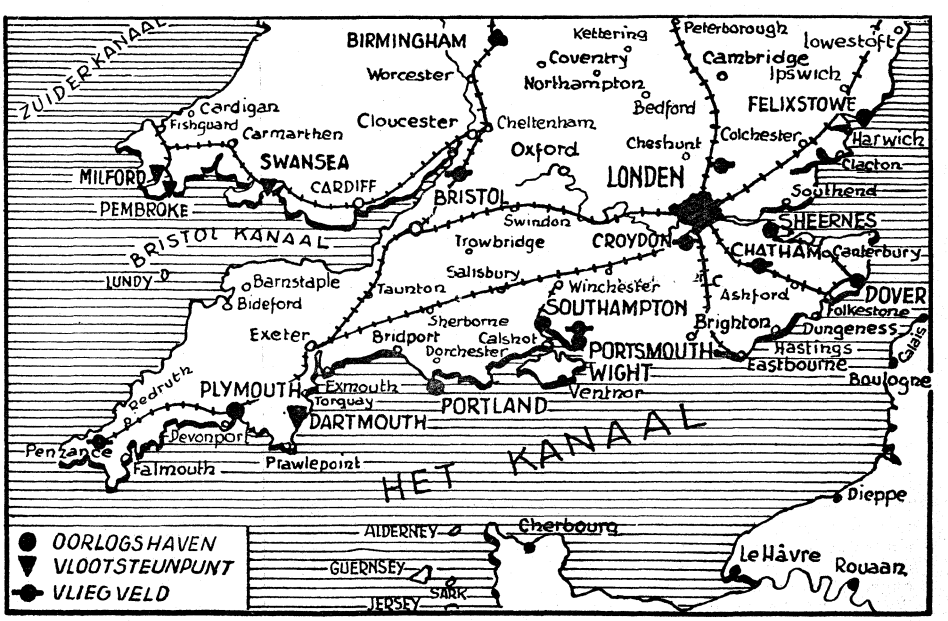

(V. b. Krijgsverricht. 4336 A)

A. GROOT-DUITSCHLAND. — Rede van dr. Robert Ley te Amsterdam. - De taak van Duitschland en Italië na den oorlog. - „Orde in Europa waarborgen".

Amsterdam, 22 Aug. (A.N.P.) — Vanavond heeft de afdeeling Nederland van de buitenlandsche organisatie van de N.S.D.A.P. in de groote zaal van het Concertgebouw te Amsterdam een bijeenkomst gehouden, waar het woord werd gevoerd door Reichsleiter dr. Robert Ley, Reichsorganisationsleiter der N.S.-D.A.P. Rijkscommissaris Rijksminister Seyss-Inquart was aanwezig.

De leider van de afdeeling Amsterdam van de N.S.D.A.P., de heer W. Paustian, opende de bijeenkomst. Hij heette de aanwezigen van harte welkom en bracht hulde aan den spreker van den avond, die heden voor den eersten keer in Amsterdam het woord voerde en die zooveel heeft bijgedragen aan de schepping van het binnenlandsche front in Duitschland. De vorige oorlog is verloren, omdat dit binnenlandsche front ontbrak. Thans is het in volle kracht aanwezig.

Vervolgens gaf de heer Paustian het woord aan dr. Ley.

Reichsleiter dr. Ley begon zijn rede met de verklaring: „Wij nationaal-socialisten zien de bedoeling van dit leven in de noodzakelijkheid, te worstelen om den vooruitgang, en den opbouw van het leven in al zijn volheid te beveiligen. Wij zijn er trotsch op, dat wij door onzen leider, Adolf Hitler, geholpen hebben de rede te doen gelden. De rede is het product van verstand en instinct en de ordening der dingen, welke wij nastreven, is de uitdrukking van deze rede".

Na een diepgaande uiteenzetting van de rassenleer gaf de rijksorganisatieleider van de N.S.D.A.P. een duidelijk beeld van de ontwikkeling van de cultuur, waarbij hij aan de hand van talrijke bijzonderheden, niet alleen schilderde wat de voorouders tot stand hebben gebracht, doch ook de resultaten schetste van het cultureele werk, dat tot stand is gebracht na het overnemen van de macht door Adolf Hitler.

„Hoe hooger de cultureele prestaties, des te hooger is ook het ras!" Dr. Ley hekelde hier het geestlooze en gedachtenlooze woord: „Alles wat een menschelijk aanschijn draagt, is gelijk". Indien men deze goedkoope stelling aanvaardt, dan moet men ook erkennen, dat bijvoorbeeld de boschnegers aan ons gelijk zijn.

„Wij kunnen ons besparen, een gevolgtrekking te maken uit een dergelijke gelijkmakerij, aangezien deze stelling juist door de Joden is uitgevonden en verspreid. Wij Duitschers zullen met kracht er voor waken, dat deze Joodsche valsche leerstelling nooit meer een plaats zal vinden in het Duitsche volk."

Vervolgens stelde dr. Ley de vraag, wat recht en wat onrecht is, en hij riep uit: „Recht is datgene, wat de goddelijke ordening bevestigt; onrecht is dat, wat deze ordening ontkent."

„Wanneer deze duidelijke gedachtengang vervaagt, ontstaan oorlogen, welker doel het is, het gezonde rechtsgevoel wederom te doen gelden en ten slotte het recht te herstellen."

In het verder verloop van zijn rede besprak dr. Ley de historische oorzaken, welke geleid hebben tot den huidigen toestand. „Het is eigenaardig," zoo zeide hij, „om te constateeren, dat sedert 1648, sedert het tijdstip, waarop het Duitsche rijk uiteen werd geslagen, sedert het oogenblik, waarop Engeland zich de leiding aanmatigde, de eene oorlog op den anderen volgde. De orde zal niet eerder in Europa weerkeeren, dan nadat de rustverstoorder Engeland zijn door niets gerechtvaardigde aanspraken op leiding in Europa heeft laten vallen.

Engeland heeft bewezen, dat het niet in staat is, in Europa die orde te handhaven, waarop het recht heeft. Adolf Hitler heeft ons ziende gemaakt en de wereld bewezen, dat Engeland slechts dan de wereld kan beheerschen, wanneer het hem gelukt een voortdurende wanorde in Europa te handhaven.

Engeland heeft geenszins de kracht de leiding te hebben in Europa en derhalve moeten wij, te zamen met onzen trouwen bondgenoot, het fascistische Italië, niet alleen de orde in Europa herstellen, doch ook deze waarborgen voor de toekomst. Duitschland heeft deze orde noodig, opdat 84 millioen Duitsche menschen kunnen leven. Hetzelfde geldt ook voor het fascistische Italië".

Op duidelijke wijze betoogde dr. Ley verder, dat het nationaal-socialistische Duitschland en het fascistische Italië met recht aanspraak kunnen maken op deze taak een nieuwe ordening in Europa tot stand te brengen, krachtens hun prestaties van het kunnen en van de vlijt van beide verbonden volken en hun leiders.

„Er is slechts één bewijs voor de juistheid van deze idee," aldus verklaarde dr. Ley, „dat is het resultaat. Dit bewijs hebben Duitschland en Italië geleverd: de overwinning van Duitschland en de overwinning van Italië spreken voor zichzelf; commentaar is hier overbodig."

Vervolgens richtte dr. Ley den blik zijner toehoorders op de toekomst, en zeide: „Wij hebben thans alle kansen om de uiteindelijke overwinning te behalen. De Duitsche troepen hebben onder leiding van den veldheer Adolf Hitler een zegetocht van ongedachte grootte gemaakt.

Duitschland beheerscht de kusten van Narvik tot Bordeaux. Wanneer in de geschiedenis waren wij zoo dicht bij Engeland als op dit oogenblik? Wanneer heeft Engeland ooit zulk een tegenstander gehad als Adolf Hitler en het eensgezind achter hem staande Duitsche volk? Er is geen ras ter wereld, dat 84 millioen menschen van hetzelfde bloed op een aaneengesloten gebied in een aaneengesloten blok vereenigt. Dit Duitsche volk munt uit door gelijken moed, gelijke dapperheid, gelijk kunnen en gelijke prestaties. Wie kan ons en het fascistische Italië het recht ontzeggen, de nieuwe ordening in Europa tot stand te brengen?"

Ten slotte schetste Reichsleiter dr. Ley, voortdurend door daverende betuigingen van bijval, van de door de overtuigende kracht van zijn rede getroffen Duitsche mannen en vrouwen in de zaal, onderbroken, een beeld van Adolf Hitler als leider van het volk, als staatsman en als veldheer. Spr. toonde zijn hoorders den weg, welken de Führer van den beginne af is gegaan. „In zeven jaar tijd, sedert het overnemen van de macht, heeft Adolf Hitler uit het meest verachte volk, waarvan iedere kleine staat een speelbal van zijn luimen meende te kunnen maken, de meest geachte natie van Europa gemaakt. Hij heeft deze natie een weermacht gegeven, welke, uitgerust met de beste wapens, overal nationaal-socialistische soldaten, sterk in hun geloof, liet optreden. De resultaten, welke Adolf Hitler heeft behaald, zijn niet toevallig. Zij zijn het gevolg van zijn weten, zijn kunnen en zijn vlijt, zij zijn de resultaten van een genie."

„Adolf Hitler is zijn idee trouw gebleven," riep dr. Ley uit. „Wat het Duitsche volk in hem als mensch bezit, weten de millioenen Duitschers, die in gloeiende liefde en onwankelbare trouw met dezen man in leven en dood verbonden zijn."

Dr. Ley besloot zijn rede met te wijzen op de sociale maatregelen, welke in het Duitschland van Adolf Hitler tot nu toe tot stand zijn gebracht en met de belofte, „dat deze sociale maatregelen na de uiteindelijke overwinning van Duitschland, welke voor het geheele Duitsche volk vanzelf spreekt, hun bekroning zullen vinden op een wijze, welke in de wereld nog nooit is beleefd."

Na deze rede dankte de heer Paustian voor de gloedvolle woorden en werd de bijeenkomst gesloten met het gemeenschappelijk zingen van het Duitsche volkslied. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Dr. Ley 1587 A)

B. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Vereenigde Staten pachten de Engelsche eilanden Canton en Enderbury in den Stillen Oceaan. —

Het Britsche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft, volgens een bericht van Associated Press uit Londen van 21 Augustus, meegedeeld, dat de Ver. Staten de eilanden Canton en Enderbury in den Stillen Oceaan voorloopig voor 55 jaren als vliegtuigsteunpunten van Engeland hebben gepacht. Londen en Washington zijn meer dan een jaar geleden overeengekomen, de beide eilanden gemeenschappelijk te besturen en aan Engelsche of Amerikaansche luchtvaartmaatschappijen toe te staan er voor de burgerluchtvaart gebruik van te maken. De New York Sun neemt daarom aan, dat de pachtovereenkomst het vestigen van militaire steunpunten beoogt.

(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Churchill's rede 4342 C)**

C. VEREENIGDE STATEN. — Amerikaansche torpedobootjagers mogelijk naar Canada. —

New York, 20 Aug. (D.N.B.) — De „New York Times" meldt uit Washington, dat, naar in diplomatieke kringen verluidt, de regeering der Vereenigde Staten, als onmiddellijk gevolg van de besprekingen met Canada, mogelijk een aantal Amerikaansche torpedobootjagers voor het bewaken der Canadeesche kust naar Canada zal sturen, ten einde Canadeesche en in Canada gestationneerde Engelsche oorlogsschepen vrij te maken voor den dienst in de Engelsche wateren en zoodoende indirect de door de Engelschen gevraagde hulp door Amerikaansche torpedobootjagers te verleenen. (Alg. Handelsblad)

(V. b. Defensiecommissie V. S.—Canada 4342 A)

D. BRITSCH-INDIE. — Engelsch aanbod van onafhankelijkheid na den oorlog afgewezen. —

Londen, 22 Aug. (D.N.B.) — Reuter meldt uit Wardha (Br.-Indië), dat het Uitvoerend Comité van het Indische Congres een motie heeft aangenomen, waarin het Britsche aanbod om Indië wellicht na den oorlog zijn onafhankelijkheid terug te geven, wordt afgewezen. (Telegraaf)

(Vor. ber. Status Dominion 4125)

A. **DE INVLOED DER NEDERLANDSCHE KUNST OP DIE VAN EUROPA. — Een beschouwing van prof. A. E. Brinckmann. —**

Prof. A. E. Brinckmann, hoogleeraar in de kunstgeschiedenis aan de universiteit te Frankfort a. d. M., die twee jaren in Nederland heeft doorgebracht, heeft in de Europäische Revue een beschouwing gegeven over den invloed, dien de kunst der Nederlanden in den loop der eeuwen op omringende landen heeft uitgeoefend.

„In de Italiaansche kunst der 15e eeuw heeft al het heilige een profanen inslag, omdat het met menschelijken maatstaf werd gemeten; in die der Nederlanden uit dezelfde periode daarentegen, schijnt zelfs het wereldsche doortrokken van een aandachtig luisterende vroomheid en een teruggehouden geestelijke kracht. Datzelfde merkt men op in de mooiste werken van Rembrandt: deze stille, onderdrukte overgave deed den meester zelfs de onstuimigheid van de in zijn jeugd tijdelijk nagevolgde barok overwinnen. In het hedendaagsche Nederlandsche Katholicisme zoowel als in het Protestantisme merkt men hetzelfde en in de moderne Nederlandsche kunst is het vaak niet anders. Al deze uitingen maken slechts daarom den indruk van eentonigheid, omdat zij onmiddellijk gericht zijn tot die diepten, waarboven kreet en klank hun draagkracht verliezen. Wie zich ernstig in het eigenlijke karakter van Nederland verdiept en niet blijft bij de bollenvelden, de zeebadplaatsen, de rijke musea, de welvoorziene tafel en het spel der carillons, vindt zoowel in heden als verleden diezelfde onpeilbare diepten; welke in de kunst der Romaansche landen nergens te bespeuren zijn en die zelfs in Duitschland aanzienlijk zijn dichtgegroeid. Het moet voor menschen met een sterk „élan vital" moeilijk zijn, zich te beperken tot een Hollandsch stilleven; in dit opzicht is evenwel ook reeds het pogen van waarde en meer dan ooit schijnt het thans de tijd, zijn aandacht te richten tot dit kalme gebied".

KUNST

Na gewezen te hebben op den invloed, door de Van Eycks en Rogier van der Weyden op de Duitsche kunstenaars van de tweede helft der 15e eeuw uitgeoefend, karakteriseert prof. Brinckmann Hans Memlinc, den zanger van St. Ursula en de heilige Maagd, als „het Duitsche tegengeschenk aan de kunst der Bourgondische landen".

Voor de 16e eeuw herinnert schr. aan Lucas van Leyden dien Dürer in 1521 te Antwerpen heeft ontmoet en met wien hij zijn prenten ruilde. Wanneer dan in de tweede helft der eeuw de godsdienstwisten velen nopen het land te verlaten, zwermen ook de kunstenaars wijd uit. Een aantal zet zich neer in het idyllische Frankenthal bij Worms en vormt daar een school van landschapsschildering, die voor de verdere kunstontwikkeling in Europa van het grootste belang zou worden.

Andere kunstenaars vinden werk aan de talrijke Duitsche vorstenhoven: Hans van Douai, in de kunstgeschiedenis bekend als Giovanni Bologna, sticht te Florence een beroemde beeldhouwersschool; te Augsburg en München werkt de uit Amsterdam afkomstige Hubert Gerhart en schept voor Wilhelm V van Beieren de monumentale bronzen, waarvoor in zijn vaderland bezwaarlijk een opdrachtgever te vinden zou zijn geweest; Adriaan de Vries, uit 's-Gravenhage geboortig, wordt te Praag de lievelingsbeeldhouwer van keizer Rudolf II en Wallenstein. Zijn werken, door de Zweden als oorlogsbuit medegenomen, sieren nog heden het slotpark te Drottningholm.

Te Rome zijn de Nederlanders talrijker dan ergens elders, al zijn zij voor den hedendaagschen onderzoeker soms moeilijk te herkennen. Wie zou achter den fraaien naam van Egidio della Riviera een Hollandschen Van Vliet vermoeden of achter dien van Giovanni Vasanzio een ook te Gent werkzamen meester Hans van Xanten? De grootste van alle der te Rome werkende „Fiamminghi" evenwel is Paul Bril, die in kerken en pauselijke paleizen landschappen schilderde. Het is in dit milieu, dat de landschapskunst van Adam Elsheimer ontstond, den schilder uit Frankfort, die ook aan de school van Frankenthal veel te danken had en wiens kunst op de Italiaansche, Hollandsche en Fransche landschapsschilders, die na hem kwamen, in hooge mate invloed heeft geoefend.

„Frankrijk staat gedurende deze periode geheel en al achteraf; het wordt geteisterd door religieuze en staatkundige troebelen. Wat beteekent echter deze chaos van her en der verstrooide kunstenaars? In de eerste plaats deze geweldige gebeurtenis, dat de Europeesche volkeren weer tot een wederzijdsch begrijpen en artistiek waardeeren komen. De Nederlanders vervulden bij dit proces de bemiddelende rol."

„Na de onrustige periode der 16e eeuw stijgt voor de Hollandsche kunst der 17e eeuw als het ware de rust der 15e eeuw weer op. Zoo maakt het land te midden van de kunstontwikkeling in het overige Europa den indruk van een eiland; een eiland der gelukzaligen. Terwijl in de rest van Europa de bouwkunst op dramatische wijze en vaak met te veel pathos zich aankondigt, klinkt uit de fijne Hollandsche kerktorens het klokkenspel over de met boomen omzoomde grachten en over straten met hun roode, witgevoegde gevels. Zoo heeft ook de unieke kunstenaar, die Rembrandt was, de stormen van zijn hart en van zijn kunstenaarsdrift, naarmate hij ouder werd, meer en meer gestild en verzacht."

„Maar alle concentratie schept kracht en zoo herwon Holland, terwijl het slechts de kalme verzadiging van zijn diepste behoeften nastreefde, toch zijn Europeesche aanspraken."

Rembrandt's invloed gaat tot in Italië, in de 18e eeuwsche Europeesche verzamelingen nemen de Hollanders een eereplaats in, en zelfs het Rococo zou zonder Nederlandsche krachten niet zijn geworden wat het werd. Julienne noemde zijn tijdgenoot Watteau, die te Valenciennes is geboren, een „Vlaamschen schilder". Ook de Fransche stillevenschilders der 18e eeuw, zooals François Desportes en Jean Baptiste Oudry, zijn zonder de Hollandsche voorgangers ondenkbaar. Het duidelijkst, maar ook het zelfstandigst verwerkt, vertoont zich deze invloed bij Chardin, wiens stillevens en halffigurige stukken in menig opzicht aan Vermeer herinneren.

„Het is alsof Chardin zich de taak heeft gesteld, de op zich zelf onbelangrijke gegevens door Hollandschen eenvoud en toewijding te verfijnen. Een lichte aarden kruik, een kleine bokaal, een likeurkastje of een steenen pijp, ze zijn bij Chardin niet slechts „schilderachtige" voorwerpen of zaken van verfijnd genot; ze zijn symbolen van een op zichzelf levenlooze, maar nu door kleur en toon bezielde, stil zwevende en verder droomende materie. Chardin heeft, uitgaande van de kunst der Hollanders, voor Frankrijk fundamenteel werk verricht, dat nawerkt tot Manet, Cézanne, Derain en Bracque".

Tenslotte laat prof. Brinckmann nog de betrekkingen met Engeland de revue passeeren: den Vlaming van Dyck († 1641), de voortzetters van diens werk Sir Peter Lely († 1680), die te Soest is geboren en eigenlijk Pieter van der Faes heette, en den Lübecker Sir Gottfried Kneller († 1723), die bij Ferdinand Bol in de leer is geweest. Reynolds, de voorzitter der Engelsche Koninklijke Academie, heeft in zijn beroemde vijftien toespraken tot de jonge kunstenaars herhaaldelijk gewezen op de beteekenis van de Hollandsche voorgangers en om naast het portret het zoo geheel verschillende genrestuk te noemen. Hogarth dankt voor zijn moraliseerende kunst veel aan Jan Steen (1626—1679), genreschilder, bekend door de speciale onderwerpen van zijn doeken en Cornelis Troost (1697—1750), portret- en genreschilder.

(Europäische Revue - N. Rott. Crt.)

A. NEDERLAND. — Het benoemingsrecht op administratief-rechtelijk gebied. —
Het op 24 Augustus verschenen Verordeningenblad bevat een Verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende bijzondere maatregelen op administratief-rechtelijk gebied.
In artikel 1 hiervan wordt bepaald, dat de Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied benoemt, aanstelt en ontslaat de volgende ambtenaren en andere functionarissen:
1. De secretarissen-generaal van de departementen van Algemeen Bestuur;
2. Den vice-president en de leden van den Raad van State;
3. Den president, de vice-presidenten en de raadsheeren van den Hoogen Raad der Nederlanden, alsmede den procureur-generaal en de advocaten-generaal bij genoemd college;
4. De presidenten der gerechtshoven, alsmede de procureurs-generaal bij genoemde colleges;
5. Den inspecteur der Rijksveldwacht en den inspecteur der Nederlandsche marechaussee;
6. De hoofdcommissarissen van politie;
7. De commissarissen der provinciën;
8. De burgemeesters van de hoofdsteden der provinciën en van de gemeenten met meer dan 50.000 inwoners;
9. Den president der Nederlandsche Bank;
10. Den president der directie van de N.V. Nederlandsche Spoorwegen;
11. Den inspecteur-generaal van het Loodswezen;
12. De directeuren van het Staatsbedrijf der Artillerie-inrichtingen, alsmede van de Rijkswerf;
13. Den commandant van den Nederlandschen Opbouwdienst.
(Verordeningenblad No. 22, 24 Augustus 1940)

B. NEDERLAND. — De Wieringermeer bestaat 10 jaar. —
Op 21 Augustus was het tien jaar geleden, dat de Wieringermeer als drooggelegd kon worden beschouwd en een oppervlakte van ongeveer 20.000 hectare grootendeels vruchtbaren grond aan den Nederlandschen bodem werd toegevoegd.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Wieringermeer 4114 C)

C. JAPAN. — Kobajasji in plaats van Koiso naar Ned.-Indië. —
Tokio, 24 Aug. (D.N.B.). — Officieel wordt meegedeeld, dat de Japansche minister van Handel, Kobajasji, tot bijzonderen gezant voor Nederlandsch-Indië is benoemd. De oorspronkelijk voorgenomen reis van generaal Koiso schijnt daarmede te zijn vervallen.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Gen. Koiso 4323 E)**

D. NEDERLAND. — Adviesinstanties voor Duitschers.
Naar van bevoegde Duitsche zijde wordt gemeld, zijn op grond van het decreet van den Führer van 18 Mei 1940, opgenomen in Reichsgesetzblatt 1, pag. 778, de tot nu toe in Nederland bestaande consulaten en consulaire vertegenwoordigingen opgeheven en hun functies op de organen van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied in het raam van de algemeen geregelde overheidswerkzaamheden, met ten deele verder gaande zelfstandige bevoegdheden, overgegaan. Ook kan de Rijkscommissaris ter uitoefening van de bestuursmacht en ter uitvoering van zijn verordeningen van de Nederlandsche autoriteiten gebruik maken.
Ter verzorging van de door de bestaande organen van den Rijkscommissaris nog niet behartigde belangen doet zich evenwel de noodzakelijkheid voor, bijzondere instanties in het leven te roepen, waaraan, zij het ook op beperkt terrein, de taak zal worden toevertrouwd, de hier vertoevende Duitschers in den geest van het „Konsulargesetz" van 8 Nov. 1867 met raad en daad bij te staan. Deze instanties worden volgens voorschrift van den Rijkscommissaris met den naam „Amtliche Deutsche Beratungsstelle in den Niederlanden" aangeduid en voeren in haar officieele stempel het Duitsche rijksembleem met een toepasselijk rondschrift.
Binnenkort worden dergelijke bureaux gevestigd in de verschillende provincies en wel voor de provincies Friesland, Groningen en Drente tezamen met zetel te Groningen, voorts voor Zuid-Holland in Den Haag, voor Limburg in Maastricht, voor Overijssel in Hengelo, voor Noord-Brabant in 's-Hertogenbosch, voor Gelderland in Arnhem, voor Noord-Holland in Haarlem, voor Zeeland in Middelburg, voor Utrecht in de stad Utrecht en voorts in Amsterdam en Rotterdam voor deze gemeenten.
De taak omvat naast de zorg voor de Duitsche staatsburgers ook die voor de Nederlanders van Duitsche afkomst, vooral van dat deel, dat door huwelijk met Nederlanders de Duitsche nationaliteit verloren heeft en in bepaalden omvang ook andere staatsburgers, die in het verkeer met Duitsche binnenlandsche autoriteiten de tusschenkomst van een Duitsche instantie noodig hebben. (De Maasbode)

E. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Aanpassing van Lotharingen aan het Duitsche bedrijfsleven. —
Het A.N.P. meldt uit Berlijn:
Gouwleider Bürckel, de leider van het burgerlijke bestuur in Lotharingen, heeft een verordening uitgevaardigd, waarvan het doel is het Lotharingsche bedrijfsleven zoo spoedig mogelijk en met de minste storing te doen aanpassen bij de sociale en economische toestanden in het Rijk.
Het betreft een verordening over de loonen en prijzen in Lotharingen, welke het Lotharingsche loonen prijspeil in uitgebreiden zin bij het peil van het Rijk aanpast en daarmede een begin maakt tot aansluiting van de koopkracht der Lotharingsche bevolking bij de verhoudingen in het Rijk. (De Tijd)
(Vor. ber. Lotharingen 4328 D)

F. NEDERLAND. — Vergadering Nederlandsche Dagbladpers. - Persraad. —
Het A.N.P. meldt:
De Vereeniging van directeuren en uitgevers van dagbladen „De Nederlandsche Dagbladpers" heeft dezer dagen te 's-Gravenhage haar jaarlijksche algemeene vergadering, waarin 62 leden, vertegenwoordigend de overgroote meerderheid der Nederlandsche dagbladen, aanwezig waren, gehouden.
Het bestuur deed in deze vergadering verslag van zijn werkzaamheden in de laatste maanden en lichtte zijn standpunt in zake de bestaande situatie en zijn plannen voor den nieuwen tijd uitvoerig toe.
De vergadering sprak haar vertrouwen in het bestuur uit en gaf met 47 tegen 7 stemmen het bestuur, dat zich uiteraard van stemming onthield, volmacht op de voorgenomen wijze met uitvoering zijner plannen, o.a. gericht op de onverwijlde instelling van een Nederlandschen Persraad in samenwerking met den Nederlandschen Journalistenkring, den Raad van Voorlichting en de daarvoor eventueel in aanmerking komende andere instanties door te gaan. De heer P. W. Peereboom, die periodiek aftrad, werd tot bestuurslid herkozen.
Voorts werd de heer H. Kuypers, die onlangs is afgetreden als directeur van „De Maasbode", wegens zijn vele en groote verdiensten jegens de vereeniging, waarvan hij een der oprichters is, tot eerelid benoemd.
Aan het slot der vergadering, waarin nog verscheidene belangrijke bedrijfsaangelegenheden werden behandeld, werd uit de vergadering den voorzitter, den heer J. W. Henny, ter gelegenheid van zijn tienjarig voorzitterschap warme hulde gebracht voor zijn voortreffelijke leiding en voor het vele, dat hij gedurende zijn voorzitterschap in het belang der Nederlandsche pers heeft tot stand gebracht. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Pers 4340 G)

G. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Fransch antwoord op de rede van Winston Churchill van 20 Augustus. —
Genève, 22 Aug. (D.N.B.). — De Fransche minister van Buitenlandsche Zaken Baudoin, heeft heden voor de Fransche radio op de jongste rede van Churchill geantwoord.
Baudoin sprak ironisch over de poging van Churchill om de Engelsche nederlaag in Somaliland te verklaren door het wegvallen van de Fransche koloniale strijdkrachten en behandelde vervolgens de Engelsche blokkade tegen Frankrijk. Hij herinnerde er aan, dat hij de Engelsche regeering op 2 Augustus bepaalde voorstellen heeft laten overhandigen, waarin op de Duitsche garantie werd gewezen. Churchill, zoo vervolgde Baudoin, heeft bijna drie weken gezwegen en nu zijn weigering om op de Fransche voorstellen in te gaan, kenbaar gemaakt. Deze wei-

gering is een vijandelijke daad, erger dan Mers-el-Kebir. De Fransche regeering zal zich voor dit besluit niet buigen. De Engelsche blokkade is „onmenschelijk en in hoofdzaak tegen vrouwen en kinderen gericht".
In het verloop van zijn rede ging Baudoin ook in op het voornemen van Churchill om den oorlog tot 1942 te rekken. Ten slotte betoogde Baudoin, dat Churchill door zijn houding Engeland van het onvermijdelijke ontstaan eener continentale solidariteit, die ook een nieuwe wereld zal scheppen, uitsluit. (Telegraaf)
(Vor. ber. Rede Churchill 4342 C)

A. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Duitsche blokkade. —

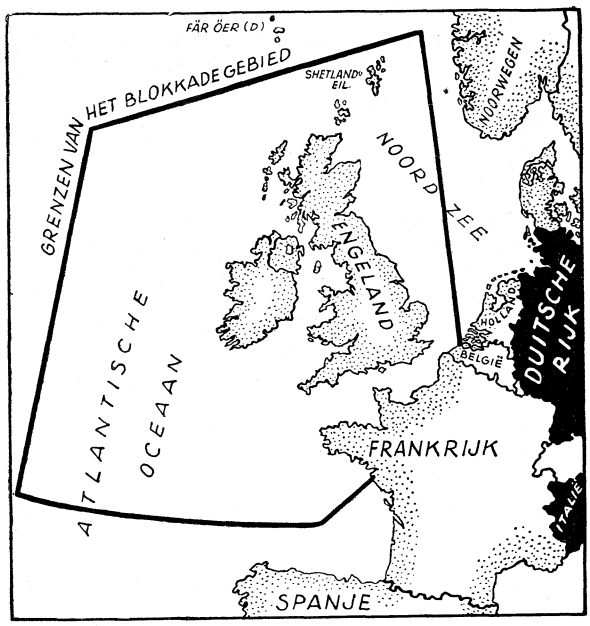

(Ontleend aan de Völkischer Beobachter van 20 Aug. 1940)

Duitschland heeft op 17 Augustus de totale blokkade van Engeland afgekondigd. Bovenstaande teekening geeft het grensgebied aan.
(Vor. ber. Afkondiging blokkade 4336 A)

B. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Een jaar geleden werd Duitsch-Russisch accoord geteekend. —
Berlijn, 23 Aug. (D.N.B.) — De Duitsche bladen herdenken heden in hoofdartikelen den eersten verjaardag der onderteekening van het Duitsch-Russische niet-aanvalspact. De bladen constateeren eenstemmig, dat dit pact in het afgeloopen jaar de verwachtingen van beide partijen in elk opzicht volkomen vervuld heeft. Tevens herinneren de bladen er aan, dat het besluit tot zuivering van de Duitsch-Russische betrekkingen voortsproot uit het wederzijdsche inzicht, dat het militaire bondgenootschap, hetwelk door Engeland en Frankrijk aan Moskou werd aangeboden, uitsluitend ten doel had Rusland voor zuiver egoïstische Engelsche belangen te spannen en op te offeren. (De Maasbode)
(Vor. ber. Non-agressie pact 3918 A)

C. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - De Elzas is in wezen Duitsch, aldus gouwleider Wagner. —
Het A.N.P. meldt uit Berlijn:
In een onderhoud met een Duitschen journalist heeft de leider van het burgerlijke bestuur in den Elzas, gouwleider Robert Wagner, de belangrijke politieke opmerking gemaakt, dat er thans geen Elzassische kwestie meer bestaat. Zij was, zoo betoogde hij, door de Franschen volkomen kunstmatig in het leven geroepen. De Elzas is in wezen Duitsch. Na de losmaking van het vernis eener meerendeels zeer oppervlakkige vreemde beschaving, zal de Elzas in de groote Duitsche volksgemeenschap weer zeer spoedig zijn oude natuurlijke plaats innemen. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Elzas 4328 D)

D. VITAMINEN. — Ons dagelijksch voedsel - De theoretische kant van de voeding. —
Vitamine A. — Vitamine A of de stof, waaruit vit. A kan worden gevormd, beschermt het lichaam tegen groeistoornissen en tegen infecties. Vitamine A is oplosbaar in vet en in alcohol. Zij kan koken verdragen, mits zij niet wordt blootgesteld aan de lucht. Zij is niet bestand tegen ultraviolette stralen, dus ook niet tegen zonlicht. Men vindt haar in vrij groote hoeveelheden in:
Natuurboter, slagroom (zomers meer dan 's winters); gevitamineerde margarine; eieren, vooral in den dooier; runderlever ('s zomers meer dan 's winters); paling; levertraan; worteltjes; selderijknol; boerenkool; zuurkool; andijvie; spinazie; kropsla; snijbiet (die er extra rijk aan is); groene en roode peper, ook pimento of paprica genoemd; bladselderij; peterselie (die het rijkste aan vit. A is van alle genoemde levensmiddelen); gedroogde pruimen; gedroogde abrikozen met een zeer groote hoeveelheid. Vleesch bevat geen of weinig vitamine A, magere visch evenmin, vette visch, zooals haring, wel iets. Melk bevat in den zomer (in het melkvet) iets vitamine A, in den winter slechts weinig. Melkproducten zonder of met weinig vet (karnemelk, vetarme yoghurt, taptemelk) bevatten geen vitamine A of zijn er in vergelijking met andere producten arm aan. Granen en daarvan gemaakte producten bevatten géén vitamine A, ook aardappelzetmeel is vrij.
Groenten, die geen vitamine A bevatten, zijn rabarber, paddenstoelen, prei, tuinboonen, ramenas, bieten en asperges. Radijs en ui zijn er arm aan, evenals de meeste koolsoorten.
Peulvruchten en noten bevatten geen vitamine A, frambozen, aardbeien en bessen ook niet, suiker, stroop en honig evenmin.

Vitamine B. — Vitamine B is groeibevorderend, zij is in water oplosbaar, kan tegen verhitting èn tegen zuurstof. Kan niet tegen zonlicht en is gevoelig voor dubbelkoolzure soda.
Hieruit valt te concludeeren, dat het beter is de peulvruchten niet te koken met dubbelkoolzure soda, om ze vlugger gaar te krijgen.
Het kooknat van peulvruchten kan iets vitamine B bevatten en moet dus ook om die reden worden verwerkt in soep of saus.
Deze vitamine wordt gevonden in: gist, marmite en yeastrel, in sommige noten (hazelnoot, walnoot, kastanje), in snijbiet, in boerenkool en in kleine hoeveelheden in verschillende andere groenten, in peulvruchten, in granen (maar vooral in de soorten, die min of meer in hun oorspronkelijken vorm worden gebruikt, dus in gort, havermout, tarwemeel (weinig in bloem) en ook in bruinbrood en roggebrood).
Melk en melkproducten brengen slechts weinig vitamine B mee.
De eierdooier geeft vrij veel vitamine B; varkensnier, runderlever, varkensvleesch eveneens.

Vitamine C. — Vitamine C is eveneens groeibevorderend, bij een tekort ontstaan typische vitamine-gebrek-ziekten, waarvan de scheurbuik een der oudste en meest bekende is.
Deze vitamine is gevoelig voor verhitting en kan niet tegen zuurstof.
Men vindt haar in het algemeen in groenten, aardappelen, vruchten. Belangrijk voor de leverantie van vitamine C zijn: peterselie, groene en roode peper, zuurkool, zwarte bessen, rozebottels. De asperges en de champignons zijn (ze bevatten ook geen bladgroen) geheel van vitamine C gespeend, maar overigens brengen alle groenten en zeer veel vruchten deze vitamine mee.

Vitamine D. — Vitamine D of de stof, waaruit in het lichaam vitamine D kan worden gemaakt, voorkomt het optreden van Engelsche ziekte. Zij is oplosbaar in vet, niet gevoelig voor verhitting en wordt zeer gunstig beïnvloed door ultraviolette stralen (zonlicht en kunstmatig zonlicht, de hoogtezon). Zij wordt gevonden in levertraan, in vette visch (haring in verschillende gedaanten), sardientjes en paling, in roomboter en in melkproducten, waarin vrij veel vet voorkomt, benevens in gevitamineerde margarine. Havermout levert een vrij groote hoeveelheid vitamine D. (Telegraaf) **(Vor. ber. Voeding 4339 D)**

A. **NEDERLAND. — Generaal-majoor Schwabedissen.** De Führer en opperbevelhebber der Duitsche Weermacht heeft den chef van den generalen staf bij den Weermachtsbevelhebber in Nederland, kolonel van den generalen staf, Schwabedissen, tot generaal-majoor bevorderd. (Alg. Handelsblad)

B. **NEDERLAND. — Het slachten van warmbloedige dieren. —**
In de Staatscourant van 20 Augustus is opgenomen een besluit van de secretarissen-generaal van de departementen van Sociale Zaken en van Landbouw en visscherij betreffende het bedwelmen van warmbloedige dieren vóór het slachten.
In afwijking van de geldende bepalingen moet de bedwelming van warmbloedige dieren zoodanig geschieden, dat het bewustzijn onmiddellijk wordt opgeheven, hetzij door electrische doorstrooming, hetzij door middel van toestellen, waardoor de groote hersenen mechanisch worden beleedigd, hetzij op een andere door ons toegelaten wijze.
Toepassing van kopslag en van neksteek of nekslag, evenals het breken of omdraaien van den nek, is verboden.
In plaats van de genoemde bedwelmingsmethoden en in afwijking van het desbetreffende verbod, is ten aanzien van warmbloedige dieren, geen slachtdieren zijnde, als bedoeld in de Vleeschkeuringswet, Staatsblad 1919, no. 524, of vee, als bedoeld in de Veewet, geoorloofd de toepassing van den kopslag; de toepassing van den nekslag, alleen voor zoover het konijnen betreft; en het snel en geheel scheiden van den kop van den romp, alleen voor zoover het gevogelte betreft.
Voorts is het verboden tijdens of na de verbloeding met slachten voort te gaan, alvorens blijvende bewegingloosheid is ingetreden.
Ook het ophangen der dieren vóór het bedwelmen is verboden.
Het besluit is 20 Aug. 1940 in werking getreden.
(Staatscourant) **(Vor. ber. Slachten 4322 C)**

C. **NEDERLAND. — Inzamelen van geld en goederen.** Openbare geld- en goederen-inzamelingen, in den ruimen zin des woords, mogen volgens een verordening van den Rijkscommissaris voortaan slechts worden gehouden met toestemming van den procureur-generaal, of, indien de inzameling in het ressort van meer dan één gerechtshof wordt gehouden, van het departement van Justitie.
(Verordeningenblad No. 22, 24 Augustus 1940)

D. **JAPAN. — 40 diplomaten naar Tokio ontboden - Japansche Vereeniging der Zuidzee-organisaties. —** Tokio, 22 Aug. (D.N.B.) — De minister van Buitenlandsche Zaken, Matsoeoka, heeft heden 40 Japansche diplomatieke vertegenwoordigers naar Tokio ontboden. Hieronder bevinden zich de ambassadeurs in de Vereenigde Staten, Turkije, Frankrijk, Brazilië en China, en de gezanten in Mexico, Spanje, Canada, Iran, Zuid-Afrika, Afghanistan, Peru, Hongarije, Argentinië, Finland, Roemenië, Chili, Columbia, Venezuela, Letland, Panama, Irak, Egypte en Bulgarije. Verder meldt het D.N.B. dat in tegenwoordigheid van den minister van Buitenlandsche Zaken, Matsoeoka, zich heden zestien verschillende Japansche Zuidzee-organisaties in een gemeenschappelijke vergadering aaneengesloten hebben tot de „Japansche Vereeniging der Zuidzee-organisaties". De nieuwe organisatie zal vooral tot taak hebben een nauwe samenwerking te bewerkstelligen met de regeering, tot steun van haar politiek in de Stille Zuidzee. Minister Matsoeoka wees er in een toespraak op, dat het Zuidzeegebied wegens het feit, dat verscheidene Europeesche landen en Amerika er belang bij hebben, voor Japan van bijzondere beteekenis is.
Tenslotte wordt bericht dat de z.g.n. Inspectiecommissie voor de Zuidzee, bestaande uit leden van het Japansche Hoogerhuis onder leiding van markies Mayeda, van Tokio naar de Philippijnen en het Zuidzeegebied vertrokken is. (De Maasbode)
(Vor. ber. Zuidzee-kwestie 4323 E)

E. **VEREENIGDE STATEN. — Jesse Jones minister van Economische Zaken in plaats van Hopkins. —** Washington,. 24 Aug. (D.N.B.) — De minister van Economische Zaken der Vereenigde Staten, Hopkins, is 24 Augustus om gezondheidsredenen uit zijn functie getreden. Als zijn opvolger is de beheerder der bondsleeningen, Jesse Jones, aangewezen.
(Alg. Handelsblad)

F. **HONGARIJE. — Geen overeenstemming in zake Zevenburgen met Roemenië. —**
Uit Turnu Severin wordt door Stefani op 24 Augustus gemeld, dat de onderhandelingen tusschen Roemenië en Hongarije i.z. Zevenburgen zijn afgebroken. Het is niet mogelijk geweest een grondslag te vinden voor een overeenstemming tusschen de Hongaarsche en Roemeensche standpunten.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Kaartje Roemenië 4279 A)

G. **NEDERLAND. — Werk in Duitschland dient aanvaard te worden - Geen ondersteuning bij weigering.** Het departement van Sociale Zaken heeft op 25 Juni j.l. aan de gemeentebesturen medegedeeld, dat het weigeren van werk in Duitschland door werkloozen tot gevolg heeft stopzetting van ondersteuning, van plaatsing bij de werkverschaffing of van uitkeering uit een werkloozenkas.
Dezer dagen heeft het departement de aandacht van de gemeentebesturen nogmaals hierop gevestigd. Aan den regel moet streng de hand worden gehouden, al wordt wel de reden van weigering onderzocht.
(Het Volk)

H. **JOEGO-SLAVIE. — Buitenlandsche politiek in den ministerraad. —**
D.N.B. meldt op 27 Augustus uit Zagreb, dat de Joegoslavische regeering aldaar onder voorzitterschap van minister-president Tswetkowitsj bijeen is gekomen om de verschillende maatregelen op economisch en sociaal gebied, tot welke op de bijeenkomst te Bled besloten was, te onderteekenen en bekend te maken. De zitting is te Zagreb gehouden om de bijzondere positie van Kroatië te onderstrepen en het bewijs te leveren, dat de vorig jaar tusschen Tswetkowitsj, als vertegenwoordiger der Kroon, en Matsjek, als politiek representant van Kroatië, gesloten overeenkomst van kracht blijft. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Tswetkowitsj 3925 A; Matsjek 3755 F)

I. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - De oorlogsfinanciering. - Maandelijks wordt Rm. 2 milliard rijkspapieren opgenomen. —**
Berlijn, 24 Aug. (D.N.B.) — Ten aanzien van de Duitsche oorlogsfinanciering wordt van welingelichte zijde het volgende aan het D.N.B. medegedeeld:
De actueele problemen in Engeland zijn: gedwongen sparen, belastingverhooging en steeds nieuwe oproepen tot inteekenen op Engelsche oorlogsleeningen. In Duitschland zijn al deze drie zaken niet actueel. De stortingsoverschotten bij de Duitsche spaarbanken bereiken maandelijks een peil, dat tot dusverre nog niet is voorgekomen. Er is ook geen propaganda noo-

dig voor de Duitsche rijksoorlogsleening, want de kapitaalmarkt neemt maandelijks ruim 2 milliard mark rijkspapieren op. Eerst kortgeleden konden de voorwaarden der 4%-rijksschatkistbiljetten ten gunste van het rijk gewijzigd worden. De looptijd van deze leening, die tot dusverre 10 jaar bedroeg, is op 20 jaar verdubbeld. Een discussie over belastingverhoogingen komt in Duitschland niet voor, maar wel is zoo juist een belastingverlaging aangekondigd, die van belang is. De belasting op vermeerderd inkomen, welke in het voorjaar van 1939 werd ingevoerd en die 15% bedroeg van dat deel van het inkomen, dat lag boven het inkomen van het voorafgaande jaar, is afgeschaft, hetgeen terstond van kracht wordt. Terwijl voor het begrootingsjaar 1939 in totaal rond 24 milliard mark belastingen opgebracht werd, zal dit tot eind Maart 1941, in het loopende belastingjaar, volgens uiteenzettingen van staatssecretaris Reinhardt van het rijksministerie van Financiën minstens 25 milliard mark zijn.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Oorlogskosten 4077)**

A. **GENEESKUNDE. — De vooruitgang der oogheelkunde. —**
Prof. dr. Heinrich Göring, professor der oogheelkunde aan de universiteit te Frankfort en bestuurder van een wereldberoemde oogenkliniek te Wiesbaden, broeder van Rijksmaarschalk Göring, is in internationale geneeskundige kringen vermaard. Zijn staar-operaties en hoornvlies-„verplantingen" zijn wereldberoemd.
In vijf punten vat prof. Göring den geweldigen vooruitgang der oogheelkunde samen:
1. Het vervangen van het gestoorde hoornvlies door een stukje nieuw helder hoornvlies, wat van blindheid tot volledig zichtvermogen voert.
2. Het verwijderen van splinters ijzer door reusachtige electro-magneten.
3. Heelkundige bewerking van de staar, waardoor duizenden menschen gered worden van blindheid.
4. Afschaffing van voor het beroep hinderlijke brillen bij zeer bijzienden.
5. Vaststelling van algemeene lichamelijke ziekten door het onderzoek der oogen. (Avondpost)
(Vor. ber. Scheelheid 4305 A)

B. **NEDERLAND. — Ir. S. L. Louwes tot directeur-generaal van de voedselvoorziening benoemd. —**
Bij beschikking van den secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het Departement van Landbouw en Visscherij, van 27 Augustus, is met ingang van denzelfden datum aan ir. S. L. Louwes, Regeeringscommissaris voor den Akkerbouw en de Veehouderij, hoofd van het Rijksbureau voor de Voedselvoorziening in oorlogstijd, de persoonlijke titel van Directeur-Generaal van de Voedselvoorziening verleend.
(Alg. Handelsblad)

C. **HERTOG DE GUISE OVERLEDEN. —**
Tanger, 26 Aug. (Stefani). — Uit Larasje in Spaansch Marokko werd bericht ontvangen, dat de hertog De Guise gisteren is overleden. De Spaansche autoriteiten hebben prinses Isabella van Frankrijk deelneming betuigd.
(De hertog De Guise is in 1874 geboren als zoon van den hertog De Chartres. Hij was gehuwd met prinses Isabella van Frankrijk, uit welk huwelijk drie kinderen zijn geboren: prinses Françoise van Griekenland, prinses Pierre Murat van Aosta en de graaf van Parijs.) (Alg. Handelsblad)

D. **TANK. — Geestelijke vader van de tank overleden. —**
Genève, 26 Aug. (D.N.B.) — De Fransche bladen melden uit Clermont-Ferrand het overlijden van den directeur van het nationale instituut voor wetenschappelijk onderzoek, J. L. Breton.
De overledene werd, tezamen met den onlangs gestorven overste Etienne, beschouwd als den geestelijken vader van de Fransche tanks die in den wereldoorlog zijn gebruikt. (Alg. Handelsblad)

E. **BELGIE EN DE OORLOG 1940. — Vlaamsche Arbeidsdienst opgericht. —**
In België is, naar de „Frankf. Ztg." meldt, een vrijwillige „Vlaamsche arbeidsdienst" opgericht; in verschillende streken van Vlaanderen zullen werkkampen worden ingericht voor werklooze jongemannen of gedemobiliseerde soldaten van den leeftijd van 17 tot 25 jaar. (De Tijd)

F. **NEDERLAND. — Sociale Zaken - Ir. R. A. Verwey vervangt mr. dr. A. L. Scholtens. —**
's-Gravenhage, 27 Aug. — Officieel wordt medegedeeld:
De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden heeft den secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken, mr. dr. A. L. Scholtens, van zijn functie ontheven. Met de leiding van het departement van Sociale Zaken is de ambtenaar met het grootste aantal dienstjaren, ir. R. A. Verwey, belast. (Het Vaderland)

G. **VEREENIGDE STATEN. — Begrootingen 1930—1940. - Tien achtereenvolgende jaren een deficit. —**
Het begrootingsjaar 1939-'40, dat op 30 Juni j.l. is geëindigd, is in de Vereenigde Staten afgesloten met een deficit van $ 3,7 milliard. Het is dus het tiende achtereenvolgende deficitjaar, dat zich in de Ver. Staten heeft voorgedaan. De inkomsten bedroegen slechts $ 5,9 milliard, de uitgaven $ 9,6 milliard. In de laatste tien jaren heeft het totale deficit, zonder rekening te houden met de voor aflossing van leeningen aangewende middelen, $ 28 milliard bedragen en inclusief de middelen aangewend voor amortisatie van leeningen $ 31 milliard.
Onderstaand staatje geeft een overzicht van het deficit van de laatste tien jaren:

	ink.	uitg.	deficit
	(in milliarden dollars)		
1930-'31	3,3	3,7	0,4
1931-'32	2,1	4,7	2,6
1932-'33	2,2	4,7	2,5
1933-'34	3,3	6,7	3,4
1934-'35	3,8	6,8	3,0
1935-'36	4,1	8,5	4,4
1936-'37	5,3	8,0	2,7
1937-'38	6,2	7,7	1,5
1938-'39	5,7	9,3	3,6
1939-'40	5,9	9,6	3,7

Was de geweldige stijging van de staatsuitgaven der Ver. Staten in de eerste jaren van het deficit in hoofdzaak het gevolg van de uitgaven voor de stimuleering van het economische leven en de uitkeeringen van ondersteuning aan de werkloozen, in het begrootingsjaar 1935-'36 bovendien ook van de uitkeering van den bonus aan de oud-strijders, in de laatste jaren was de oorzaak steeds meer in de sterk stijgende uitgaven voor de wapening gelegen. Terwijl de uitgaven van de federale regeering voor wapeningsdoeleinden in het begrootingsjaar 1933-'34 slechts circa een half milliard dollar bereikten, beliepen zij in 1937-'38 reeds een totaal van $ 1 milliard en zijn zij in de begrooting voor het thans begonnen jaar opgenomen voor $ 3¼ à 3½ milliard. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Begrooting 4292 B)

H. **TURKIJE. — Petroleum. —**
Zeven jaar achtereen is er in verschillende deelen van Turkije zonder resultaat naar petroleum geboord, totdat nu eindelijk gemeld wordt, dat men in Zuidelijk Anatolië succes heeft gehad. Op een diepte van ongeveer 1200 m. zou daar ongeveer 10 ton petroleum per dag kunnen worden verkregen. De Petroleum Press Service merkt dienaangaande o.a. op, dat de plaats, waar de olie werd aangetroffen, gelegen is in het Vilajet Siirt, ongeveer 80 km. van de grens van Irak en circa 400 m. ten Noordwesten van Kirkoek, het centrum van het petroleumgebied daar te lande.
(De Maasbode)

A. VEREENIGDE STATEN. — Vliegtuigbasis op de Bermuda's. —
Londen, 25 Aug. (D.N.B.) — Reuter meldt van de Bermuda-eilanden, dat krachtens een besluit van de daartoe in speciale zitting bijeengekomen volksvertegenwoordiging der eilanden, het vliegtuigsteunpunt Hamilton ter beschikking van de Vereenigde Staten wordt gesteld. (Telegraaf)
(Vor. ber. Pacht Eng. eilanden Stille Oceaan 4344 B)

B. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — De economische grondslagen. - Met het verleden moet gebroken worden. —
Genève, 25 Aug. (D.N.B.) — Het Fransche blad „Moniteur", dat betrekkingen onderhoudt met den Franschen vice-president Pierre Laval, keert zich in een artikel tegen de Franschen, die hun belang zien in de liberale economie en die de hoop koesteren, dat de vrije economie zich weder in vollen omvang zal kunnen ontwikkelen. Zulk een houding is slechts verklaarbaar uit een absoluut gebrek aan begrip voor de huidige situatie en haar toekomstige ontwikkeling. Frankrijk kan alleen volgens geheel nieuwe grondslagen weder worden opgebouwd. Indien het terugkeert tot de oude methoden, zal het er niet in slagen zich in de nieuwe Europeesche orde in te schakelen. Niets is erger dan de wereld den indruk te geven, dat Frankrijk van plan zou zijn zich slechts voor een korten tijd om te schakelen, om daarna weder tot de oude orde terug te keeren. Met dit verleden moet geheel gebroken worden. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Laval 4298 A)

C. NEDERLAND. — Verbond van Nederlandsche Journalisten. - Constitueerende vergadering. —
In aanwezigheid van de leden van den Raad van Voorlichting der Nederlandsche Pers, de heeren A. Meyer-Schwencke, drs. W. Goedhuys, dr. A. v. d. Poel en P. J. van Megchelen, alsmede van ruim 150 journalisten, heeft op 26 Augustus de president van den Raad van Voorlichting, dr. T. Goedewaagen, tot voorzitter van het Verbond van Nederlandsche Journalisten benoemd den heer P. J. van Megchelen, hoofdredacteur van het A.N.P., en tot waarnemend-voorzitter den heer drs. W. Goedhuys, commissaris der redactie van de Arbeiderspers.
In zijn installatierede schetste dr. T. Goedewaagen de wijze, waarop de Raad van Voorlichting tot stand is gekomen.
Men verwijt den Raad, dat hij de pers dictatoriaal wil ordenen, het ideaal van den Raad is echter niet de dictatuur, doch het leiderschap, dat berust op het ethisch beginsel van het vertrouwen. Het streven van den Raad zal gerechtvaardigd worden door de samenwerking van de zeer vele journalisten, die zich achter den Raad plaatsten.
Spr. preciseert de doelstellingen van de perskamer, waartoe de Raad wil komen. Deze zijn tweeledig: de behartiging van de ideëele belangen en die der materieele belangen van alle takken en personen van het perswezen. De journalist is tot nu toe te veel werknemer geweest. Ook was er in de pers een ware klassenstrijd. In de perscorporatie echter zullen alle belangen worden samengevat.
De Raad heeft gepoogd den Nederlandschen Journalistenkring in den nieuwen geest leiding te geven door aanvulling van het bestuur, waardoor een geleidelijke overgang mogelijk zou zijn. Het bestuur van den kring heeft dit voorstel echter afgewezen en draagt daarom de verantwoordelijkheid van de splitsing onder de journalisten.
Spr. wijst erop, dat het Verbond van Nederlandsche Journalisten de trekken van den nieuwen tijd vertoont. Het is in het Verbond dus niet meer mogelijk, dat op een vergadering de helft plus een de waarheid proclameert.
Spr. deelt ten slotte mede, dat reeds meer dan 250 journalisten zich als lid van het Verbond hebben aangemeld. (Haagsche Crt.)
(Vor. ber. Raad v. Voorlichting 4264 A; Journalistiek 4317 D)

D. NEDERLAND. — Mutaties in Vakbondsbesturen.
In gevolge een besluit van den commissaris van het N.V.V., den heer H. J. Woudenberg, zijn enkele mutaties aangebracht in de hoofdbesturen van eenige vakbonden.
In de plaats van J. P. W. van der Sluys, voorzitter van den Bond van Nederlandsche Onderwijzers, is gekomen G. F. Vlekke;
de secretaris van den Alg. Ned. Metaalbewerkersbond, G. van der Houven, is vervangen door H. C. Ebeling;
de voorzitter van den Meubelmakersbond, C. Lammers, is vervangen door K. A. Wentink;
bij den Ned. Bond van Mannelijke en Vrouwelijke Arbeiders in de Kleedingindustrie zijn ontslagen de voorzitter, T. van der Heeg, en de hoofdbestuurster Alida de Jong. In de plaats van Van der Heeg is gekomen L. H. Mesker;
in de plaats van E. Sinoo, secretaris van den Bouwvakarbeidersbond, die met pensioen is gegaan, is gekomen S. C. Smit; de tweede voorzitter, J. W. van Achterbergh, is vervangen door J. de Vries;
de voorzitter van den Centralen Bond van Transportarbeiders, A. Kievit, is vervangen door Norbert van Hest, de tweede secretaris, J. van der Meulen, door H. J. van der Laan; de hoofdbestuurder J. W. Brandsteder is ontslagen;
W. Roos, penningmeester van den Ned. Schildersgezellenbond, is vervangen door J. A. Kaub;
W. J. Fijlstra, penningmeester van den Textielarbeidersbond, is vervangen door E. Verbeek;
in de plaats van D. Preso, penningmeester van den Sigarenmakersbond, is gekomen G. Muntjewerff, de hoofdbestuurder T. Blog is ontslagen;
de voorzitter van den Diamantbewerkersbond, Is. Voet, is vervangen door H. J. M. Verschure.
(Het Volk) **(Vor. ber. N.V.V. 4330 B)**

E. JAPAN. — Minister-president Prins Konoje: Naar concentreering van alle krachten der Japansche natie.
Tokio, 28 Aug. (D.N.B.) — De Japansche minister-president, prins Konoje, heeft heden een boodschap voorgelezen waarin o.a. gezegd wordt:
Te midden van de verwarring der wereld rukt Japan voorwaarts om de taak van het vestigen eener nieuwe orde in Oost-Azië op te lossen. Wanneer Japan de Chineesche kwestie tot een goed einde wil brengen, zich bij den internationalen toestand wil aanpassen en aan de oprichting van een nieuwe wereld-ordening actief wil deelnemen, moet het de geheele kracht der natie volkomen op deze taak concentreeren. Daarom is het dringend noodig te werken voor den opbouw van een nieuwe structuur in de politiek, de economie, het onderwijs, de cultuur en alle levensgebieden van staat en volk. Deze nationale eischen reiken verder dan regeering, partij en individu.
De bloei of de ondergang des lands is er bij betrokken, of het Japan gelukt een overeenkomstig sterke nationale structuur op te bouwen. Het doel der nieuwe nationale structuur is de vereeniging van alle krachten van staat en volk om aan onze honderd millioen volksgenooten bestaansmogelijkheden te bieden.
De nieuwe nationale structuurbeweging streeft er naar, de oude politieke partijen, die gegrond zijn op het liberalisme, overbodig te maken. Zij streeft naar de concentreering en samenvatting der krachten van het geheele volk.
Haar terrein van actie strekt zich ook uit tot het geheele leven der natie.
Daar deze beweging een volksbeweging is, kan haar karakter ook niet gelijk zijn aan dat van een politieke partij in de oude beteekenis. Integendeel, het zal een nationale beweging zijn, die de oude partijen, fracties, economische en cultureele lidmaten tezamen brengt.
Met een éénpartijenstelsel kunnen wij ons niet vereenigen. Dit politieke stelsel leidt tot een uitoefening van de regeerende macht door één enkele partij.
Afgezien daarvan, welke schitterende successen dit stelsel in andere landen behaald mag hebben, voor Japan is het onaannemelijk. De regeering treedt aan de spits van de nationale beweging om den troon te steunen. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Prins Konoje 4308 F)

F. VEREENIGDE STATEN. — Wet op oproeping nationale garde en de wet op kindertransporten uit Europa door president Roosevelt bekrachtigd. —
Washington, 28 Aug. (D.N.B.) — President Roosevelt heeft heden het wetsvoorstel onderteekend, waardoor hij gemachtigd wordt ongeveer 400.000 leden der nationale garde en reservisten van het leger op te roepen voor een diensttijd van één jaar.
Voorts is vandaag de wet, waarbij aan Amerikaansche schepen het bevaren der Europeesche oorlogszônes ten behoeve van kindertransporten wordt toegestaan, door de onderteekening van president Roosevelt van kracht geworden. (Telegraaf)

A. ZWITSERLAND. — Eerbiediging der neutraliteit van Engeland verlangd. —
Bern, 27 Aug. (D.N.B.) — De Bondsraad heeft, naar het Zwitsersche telegraafagentschap meldt, den bondspresident opgedragen, den Britschen gezant te Bern er op te wijzen, „dat van de Britsche luchtstrijdkrachten onverwijld de strikte nakoming van het haar door de Britsche regeering gegeven bevel, de neutraliteit van Zwitserland te eerbiedigen, verlangd wordt." (Het Vaderland)

B. ZUID-AMERIKA. — Producten. - Aandeel in de wereldopbrengst. —

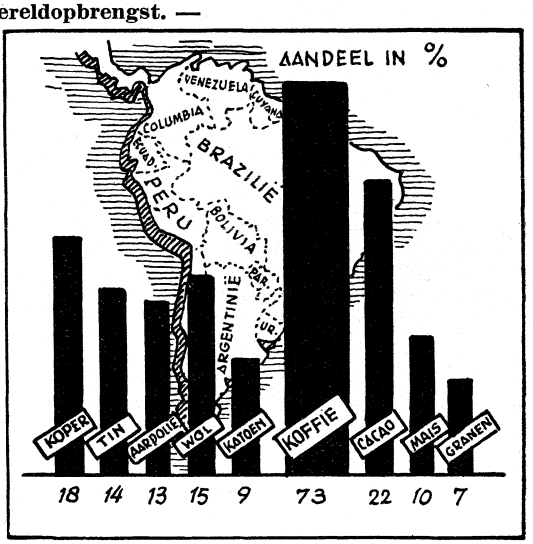

(Ontleend aan de Deutsche Zeitung in den Niederlanden)

C. NEDERLAND. — Nederlandsche arbeiders in Duitschland. —
Den Haag, 29 Aug. — Van de gelegenheid voor Nederlandsche werkloozen, zoowel hoofd- als handarbeiders, om in Duitschland te arbeiden, wordt thans door rond 35.500 personen gebruik gemaakt.
(Haagsche Courant)
(Vor. ber. Nederl. arbeiders in Duitschland 4331 G)

D. PORTUGAL. — Belangrijke wijzigingen in de regeering. —
De Portugeesche regeering maakt bekend, dat bij decreet het ministerie voor Handel en Industrie en dat van Landbouw ontbonden is en in plaats daarvan een ministerie van Economische Zaken is gesticht met twee onder-staatssecretarissen, een voor landbouw en een voor handel en industrie. Voorts zijn bij decreet een onder-staatssecretaris van Sociale Voorzorg en een van Onderwijs gevormd.
In een ander communiqué wordt medegedeeld, dat de minister van Justitie, dr. Manuel Rodrigues, de minister van Financiën, Olivares Salazar, de minister van Onderwijs, dr. Carneiro Pacheco, de minister voor Handel en Industrie, Costa Leite, en de minister van Landbouw, dr. Rafael Duque, van hun functies ontheven zijn. Duque wordt benoemd tot minister van Economische Zaken, Costa Leite krijgt de functie van minister van Financiën, welke tot dusver berustte bij den minister-president. Voorts werden benoemd tot minister van Justitie dr. Vaz Serra, tot minister van Onderwijs dr. Mario Figueredo alsmede vele onder-staatssecretarissen bij de departementen.
(Nieuwe Rotterd. Crt.)

E. NEDERLAND. — Zetelverplaatsing N.V. —
Het Verordeningenblad bevat een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende bijzondere maatregelen op economisch gebied.
Hierin wordt o.a. het volgende bepaald:
Artikel 1.
(1) De wet van 26 April 1940, houdende bijzondere voorzieningen met betrekking tot de in gebiedsdeelen van het Koninkrijk der Nederlanden gevestigde naamlooze vennootschappen en andere rechtspersonen, alsmede met betrekking tot zeeschepen, die gerechtigd zijn tot het voeren van de Nederlandsche vlag (Stbl. no. 200), treedt buiten werking.
(2) Verplaatsingen van den zetel, die op grond van de in lid 1 genoemde wet vóór het in kracht treden van deze verordening hebben plaats gehad, moeten vóór 15 September 1940 bij den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart worden opgegeven. Hij, die aan zulk een verplaatsing van den zetel in overwegende mate heeft medegewerkt, is verplicht de opgave te doen of te laten doen. (Verordeningenblad No. 23, 29 Aug. '40)
(Vorig bericht 4165)

F. NEDERLAND. — Loonen en salarissen mogen niet verlaagd worden. —
's-Gravenhage, 29 Aug. — In het heden verschenen Verordeningenblad is opgenomen een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende het verbod van verlaging van loonen en salarissen.
Hierin wordt het volgende bepaald:
Verlaging van de ten aanzien van de arbeidsverhoudingen in landbouw-, industrie- en handelsbedrijven, alsmede in de vrije beroepen geldende loonen en salarissen is zonder vergunning verboden.
Geen toestemming is noodig, wanneer bij een collectieve arbeidsovereenkomst de desbetreffende partijen, in andere gevallen de partijen bij een arbeidsovereenkomst het over de verlaging eens zijn.
Onder geldende loonen en salarissen worden de voor een bepaald werk werkelijk uitbetaalde tijd- en stukloonen, alsmede salarissen, met inbegrip van regelmatig terugkeerende toeslagen en andere vergoedingen, verstaan.
De voor de uitvoering van deze verordening noodige voorschriften worden door den secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken uitgevaardigd en in de Nederlandsche Staatscourant bekendgemaakt.
Deze voorschriften mogen strafbedreigingen bevatten.
Deze verordening treedt onmiddellijk in werking, terwijl tegelijkertijd het besluit van den opperbevelhebber van Land- en Zeemacht van 24 Mei (Staatsblad no. O. 800) buiten werking treedt.
(Verordeningenblad No. 23, 29 Aug. 1940)

G. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Leipziger najaarsmesse. - Nederlandsche collectieve tentoonstelling. —
Uit Leipzig wordt aan „De Tijd" gemeld:
Het is belangwekkend na te gaan, wat door de vele aan de Leipziger Messe, die op 25 Aug. is geopend, deelnemende buitenlandsche staten ten behoeve van de algemeene handelspropaganda is verricht. Aan het hoofd staan Italië en de Sovjet-Unie. Eerstgenoemd land heeft zijn inzending — vergeleken met vroeger — aanzienlijk uitgebreid en geeft een vrijwel volledig overzicht van de geheele productie. De chemische-, kunstzijde-, wol- en papierindustrieën zijn uitstekend vertegenwoordigd. Verder ziet men o.a. landbouwproducten, glas- en aardewerk, schrijf- en rekenmachines, radio-apparaten, muziekinstrumenten, ventilators, naaimachines, gereedschappen, hang- en slijpwerk, autobanden, electrotechnisch materiaal en precisie-werktuigen, benevens modellen van spoorwegmaterieel, motoren, tractors en auto's, installaties voor landbouw en industrie en voor transportinrichtingen. Rusland stelt vooral zijn granen, ertsen, houtsoorten, petroleum, tabak, katoen, vlas en bontsoorten op den voorgrond, aangevuld met verschillende andere grondstoffen en producten. Het is evenals de Italiaansche een expositie van veel beteekenis.
Als derde mogen wij gevoeglijk de Nederlandsche collectieve tentoonstelling noemen, welke is ingericht naar een ontwerp van den Amsterdamschen architect

Limperg en waarmede de Economische Voorlichtingsdienst, in afwijking van de gewoonte, meer speciaal het agrarisch karakter van Nederland in het licht heeft gesteld. (De Tijd)
(Vor. ber. Leipziger Messe 4177)

A. **HONGARIJE. — Roemenië staat Noord-Zevenburgen, Cluj en de drie Szekler-comitaten af. —**
Het D.N.B. meldt op 31 Augustus uit Weenen:
De tusschen de ministers van Buitenlandsche Zaken van de mogendheden van de spil (Von Ribbentrop en graaf Ciano) aan den eenen kant en de gevolmachtigde vertegenwoordigers van Roemenië en Hongarije (Mihail Manoilescu en graaf Csaky) aan den anderen kant gevoerde besprekingen, zijn gisteren om 15 uur in de gouden zaal van het Belvedere-paleis te Weenen geëindigd met een arbitrale uitspraak van de mogendheden van de spil.
De scheidsrechterlijke uitspraak werd gegeven op verlangen van de Hongaarsche en de Roemeensche regeering, toen een succesrijke bilaterale regeling tusschen de rechtstreeks betrokkenen geen kansen bleek te hebben. Bij deze uitspraak krijgt Hongarije een gebiedsuitbreiding van ongeveer 45.000 vierk. km., welke Noord-Zevenburgen, daarbij Klausenburg (Cluj) en de drie Szkler-Komitaten omvat.
In aansluiting op de scheidsrechterlijke uitspraak zijn tusschen de ministers van Buitenlandsche Zaken van de spil eenerzijds en den Roemeenschen minister van Buitenlandsche Zaken anderzijds nota's uitgewisseld, waarin Duitschland en Italië de integriteit en onaantastbaarheid van het Roemeensche staatsgebied waarborgen en de Roemeensche regeering deze garantie aanneemt. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vorig bericht 4348 F.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - „Eén jaar oorlog" in cijfers. —**
Het is thans een jaar geleden, dat in Europa de oorlog uitbrak. Deze verjaardag wordt in Duitschland herdacht met een terugblik op de gebeurtenissen en militaire prestaties in dit eerste oorlogsjaar. Naast de beschouwingen in de pers geven de officieele D.N.B.-statistieken het volgende beeld:
De totale verliezen aan Duitsche zijde hebben in het afgeloopen jaar ongeveer 39.000 dooden bedragen. Er zijn 143.000 gewonden, terwijl 24.000 man worden vermist. Dat deze verliezen verhoudingsgewijze gering zijn moge daaruit blijken, dat de verliezen in de eerste vier maanden van den oorlog van 1914 alleen reeds bij de doorbraak door België naar Noord-Frankrijk 580.000 man bedroegen, waaronder 200.000 dooden of vermisten en bij den grooten slag in Frankrijk in 1918 — die twintig dagen duurde — 974.000 man waaronder 225.000 dooden of vermisten.
De Duitsche marine oogstte grooten roem bij de operaties in Noorwegen, die als uniek voorbeeld kunnen dienen voor de succesvolle strategie van een numeriek in de minderheid zijnde zeemacht. De handelsoorlog der marine is sedert het begin van den oorlog stelselmatig gevoerd, doch heeft zijn hoogtepunt nog geenszins bereikt, daar men verwachten kan, dat er nog meer duikbooten in dienst genomen worden.
Successen ter zee. — De marine en de luchtmacht te zamen hebben van het uitbreken van den oorlog af tot den 31sten Juli 1940 in totaal 4.986.860 br. reg.t. tot zinken gebracht, waarbij geen rekening is gehouden met de successen met mijnen behaald en ook de tonnage van beschadigde vijandelijke oorlogs- en koopvaardijschepen buiten beschouwing gelaten is.
De Duitsche luchtmacht heeft zich dank zij den vooruitzienden blik van den Führer, tot een zelfstandig deel van de weermacht ontwikkeld en zij is niet alleen van beslissenden invloed geweest op de achter ons liggende oorlogsgebeurtenissen, doch zij is thans ook bezig, den laatsten tegenstander, het Britsche eiland, de definitieve nederlaag te brengen.
Het geheele verloop van het eerste oorlogsjaar, aldus besluit deze eerste statistiek, bewijst, dat de uiteindelijke overwinning van Duitschland niet meer ver af kan zijn.
Het luchtwapen. — Een beeld van het Duitsche overwicht in de moderne oorlogvoering geeft ook de volgende opsomming van de successen en verliezen van het Duitsche luchtwapen in het eerste oorlogsjaar.
Duitsche bommenwerpers hebben op rond 220 dagen ruim 3.500 vluchten gemaakt. Zij wierpen in totaal bijna 5 millioen bommen uit met een gezamenlijk gewicht van meer dan 75.000 ton. Meer dan 500 oorlogs- en koopvaardijschepen met een totale tonnage van ruim 2 millioen ton werden door Duitsche bommenwerpers tot zinken gebracht. Beschadigd werden bijna 700 oorlogs- en koopvaardijschepen met een totale tonnage van 3.5 millioen ton.
In den loop van het eerste oorlogsjaar werden vernield: 1.050 Duitsche vliegtuigen in luchtgevechten of door afweergeschut; 3.100 vijandelijke vliegtuigen in luchtgevechten en 3.850 vijandelijke vliegtuigen door afweergeschut of op den beganen grond, zoodat het totale aantal vliegtuigen, door de tegenstanders van Duitschland in dezen oorlog verloren, de 7.000 benadert.
Boven Engeland werden door Duitsche vliegers 155 versperringsballons neergehaald. Het Duitsche luchtdoelgeschut vernietigde ruim 400 vijandelijke pantserwagens, bracht 10 vijandelijke oorlogs- en koopvaardijschepen tot zinken en bracht meer dan 30 schepen zware schade toe. Twee Duitsche jacht-eskaders hebben reeds meer dan 300 vliegtuigen neergehaald, 7 Duitsche vliegers ieder meer dan 20 toestellen. Tien Duitsche verkenningsvliegers hebben aan het eind van dit eerste oorlogsjaar ieder reeds meer dan een millioen kilometer boven vijandelijk gebied gevlogen.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Krijgsverricht. 4343 C.)**

C. **NEDERLAND. — Overheidspersoneel (V.V.O.) bij het N.V.V. - Combinatie van bonden. —**
's-Gravenhage, 31 Aug. — Dezer dagen kwamen, naar van de zijde van A.C.O.P. medegedeeld wordt, vertegenwoordigers van bonden van overheidspersoneel, aangesloten bij de Centrale van Nederlandsch Overheidspersoneel (C.N.O.P.) en het comité ter behartiging van de algemeene belangen van overheidspersoneel (A.C.O.P.), alsmede van de Ned. Vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel, te 's-Gravenhage in vergadering bijeen ter bespreking van maatregelen, welke kunnen leiden tot een belangrijke concentratie van de genoemde bonden.
Deze bespreking hield verband met de samensmelting van de Nederlandsche Vakcentrale, waarvan de C.N.O.P. deel uitmaakt en het Nederlandsche Verbond van Vakvereenigingen (N.V.V.).
De bespreking leidde tot het eenstemmig besluit, om gemeenschappelijk over te gaan tot stichting van één groot verbond van overheidspersoneel op de basis van zes à zeven organisaties met aan het hoofd een kleine topleiding met ruime bevoegdheden.
Deze nieuwe combinatie zal onder den naam van „Verbond van Overheidspersoneel (V.V.O.)" rond 75.000 werknemers in overheids- en semi-overheidsdienst omvatten, welk verbond als zoodanig deel zal uitmaken van het N.V.V. in zijn nieuwe samenstelling.
De voorzitter der vergadering, de heer **H. M. Roos,** deelde nog mede, dat op den grondslag van het bereikte accoord nieuwe besprekingen zullen volgen.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. N. V. V. 4330 B.)**

D. **NEDERLAND. — „De Reformatie" in beslag genomen. —**
Naar „Het Algemeen Handelsblad" verneemt hebben de Duitsche autoriteiten alle bescheiden van het Gereformeerde Weekblad „De Reformatie" onder hoofdredactie van prof. dr. K. Schilder, hoogleeraar aan de Theol. Hoogeschool te Kampen, in beslag genomen, zoodat het blad niet heeft kunnen verschijnen.
(Alg. Handelsblad) **(Vorig bericht 4286 D.)**

(Overname zonder bronvermelding verboden)

Afrika met de voormalige Duitsche bezittingen.

A. **DE VETVOORZIENING VAN NEDERLAND. — Het verbruik van boter en margarine wordt slechts weinig lager dan normaal. - Het belang van de distributie. —**

In het eerste gedeelte van deze beschouwing (zie 4329 A) over de vetvoorziening van Nederland werd er op gewezen, dat vet een van de belangrijkste voedingsmiddelen is en wel in het bijzonder omdat vet een hooge calorie-waarde heeft. Bovendien worden steeds met vetten andere onmisbare stoffen genuttigd. In normale tijden is de voortbrenging van de voornaamste vetbevattende voedingsmiddelen in Nederland grooter dan voor eigen gebruik noodig en worden belangrijke kwantiteiten uitgevoerd. De productie van deze voedingsmiddelen in normale tijden werd in het eerste gedeelte gegeven. Uit onderstaande vergelijking blijkt, dat er dus minder verbruikt wordt dan voortgebracht.

Voortbrenging en verbruik van eenige zuivelartikelen, margarine, vet en olie, in 1938.

In kg. per hoofd der bevolking.

	Productie:	Verbruik:
melk	594.0 (ongeacht bestem.)	± 116.0 (als melk verk.)
boter	11.8	5.0
kaas	14.4	7.7
gecondens. melk	18.0	—
melkpoeder . .	3.3	—
margarine . .	8.2	7.1
spijsvet, volksv. en reuzel . .	—	4.4
sla- en raapolie .	—	1.3

Vet-voorziening

Aan boter, margarine, vet en olie wordt dus in normale tijden 17.8 kg. per hoofd der bevolking gebruikt. Door de zoo juist genomen distributiemaatregelen wordt een verbruik toegestaan van ± 13.0 kg. per hoofd der bevolking, vermeerderd met het nog toegestane verbruik ervan in talrijke producten en in levensmiddelen, die door café's, cafétaria's e.d. verkocht worden. Het verbruik zal, zoolang de zoo juist genomen rantsoeneeringsmaatregel van kracht blijft, slechts een weinig behoeven te dalen en wel in het bijzonder van de beter gesituëerden, die in de meeste gevallen belangrijk meer dan 250 gram boter per hoofd per week gebruikten.

Men zal zich veelal hebben afgevraagd, waarom nu reeds distributie van boter, margarine en vet wordt ingevoerd en of wellicht het toegestane rantsoen een voorlooper is van een veel lager.

Uit de cijfers blijkt, dat er belangrijk meer boter wordt geproduceerd dan verbruikt en dat ook de productie van margarine hooger is dan het verbruik. Er zijn echter 4 belangrijke redenen, waarom het van belang is, dat nu reeds een rantsoen wordt ingesteld, ten einde te verhinderen, dat er meer dan strikt noodzakelijk verbruikt wordt.

1. De positie van het veevoeder is zoodanig, dat het noodzakelijk is het verbruik van krachtvoeder voorloopig te verbieden. Hierdoor zal de melkproductie wel spoedig op een lager peil komen, doch het is verzekerd, dat deze den geheelen winter op een redelijk peil gehandhaafd kan blijven.
2. Zoolang de productie van boter op een bijna normaal peil gehandhaafd kan blijven, moet er een zoo groot mogelijke voorraad in koelhuizen worden opgeslagen.
3. Niet alle boter, die in Nederland geproduceerd wordt, kan hier te lande verbruikt worden. Een gedeelte van de productie zal gereserveerd moeten worden om te kunnen ruilen tegen grondstoffen en producten, die dringend noodig zijn en die uit Europa betrokken kunnen worden.
4. De productie van margarine zal belangrijk moeten dalen, doordat de benoodigde grondstoffen voor het grootste gedeelte niet zullen kunnen worden aangevoerd. Het verbruik van margarine zal daardoor voor een groot gedeelte moeten verschuiven naar verbruik van boter.

Ten einde eenig inzicht te krijgen in de te verwachten daling van de boterproductie dienen onderstaande cijfers van de boterproductie gedurende den vorigen oorlog.

Productie in mill. kg. van gecontr. en ongecontr. boter in de jaren 1914—1918

	1914	'15	'16	'17	'18
boter (gecontr. en ongecontr.)	72	73	74	63	46

Uit bovenstaande cijfers blijkt, dat de boterproductie in 1918 ruim 37 pct. lager was dan in 1916.

Ten einde een eventueel vet-tekort aan te vullen, is kaasgebruik aan te bevelen, terwijl Nederland bovendien veel gecondenseerde melk en melkpoeder produceert, welke in normale tijden voor het grootste gedeelte worden uitgevoerd. Voor de vetvoorziening van Nederland zijn ongetwijfeld de hierboven behandelde voedingsmiddelen het belangrijkst, hiernaast worden echter door het verbruik van vleesch en rauw vet groote hoeveelheden vet geconsumeerd.

In de laatste jaren is het vleesch, dat hier te lande wordt geconsumeerd, vrijwel geheel van Nederlandschen oorsprong.

Het verbruik van de diverse soorten vleesch vindt men in onderstaande tabel.

Vleeschverbruik per hoofd der bevolking in kg. per jaar.

	1938	1939
rundvleesch	14.2	16.7
varkensvleesch	18.6	19.6
paardenvleesch, schapenvleesch en geitenvleesch	2.0	2.2
totaal .	34.8	38.5

Bovendien werd door het Departement van Sociale Zaken aan blikvleesch in 1938 8.7 millioen kg. en in 1939 6.6 millioen kg. gedistribueerd. Dit is per hoofd der bevolking in 1938 1 kg. en in 1939 0.75 kg.

Berekend is, dat door het eten van vleesch (incl. rauw vet) ongeveer 75 millioen kg. vet wordt geconsumeerd. Dit is ± 8.7 kg. per hoofd der bevolking. Het is dan ook van het allergrootste belang, dat het vleeschverbruik op een zoo hoog mogelijk peil wordt gehandhaafd. Het is een uitstekende maatregel, dat groote hoeveelheden vet vleesch, die door de gedeeltelijke afslachting van den veestapel vrijkomen, zullen worden ingeblikt. Door intensieve verzameling van etensresten kunnen belangrijke hoeveelheden veevoeder ter beschikking komen. Ten slotte is het nog mogelijk om de beenderen, alvorens zij naar de fabrieken worden gezonden om te dienen als grondstof voor de fabricage van lijm, beenderenmeel enz., af te koken, daar op deze wijze nog zeer goed vet voor consumptie wordt verkregen.

De vetvoorziening van Nederland brengt talrijke, waaronder ingewikkelde, problemen met zich mede. Het snelle doelmatige ingrijpen van de overheid wekt het vertrouwen, dat de voorziening op een redelijk peil gehandhaafd zal kunnen blijven.

(Nieuwe Rotterd. Crt.) **(Vorig bericht 4329 A)**

B. **NEDERLAND. — Collegegelden. —**

's-Gravenhage, 29 Aug. — Het verordeningenblad van heden bevat een besluit van den secretaris-generaal van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, waarbij de collegegelden aan de rijksuniversiteiten en de Technische Hoogeschool te Delft van *f* 300 tot *f* 325 per jaar worden verhoogd.

Studeeren uit één gezin twee of meer kinderen, dan geldt een afzonderlijke regeling.

Voorts wordt de mogelijkheid geschapen, dat vrijstelling van betaling wordt genoten door hem, die gedurende ten minste drie en ten hoogste vijf achtereenvolgende studiejaren collegegeld heeft betaald.

(Verordeningenblad No. 23, 29 Augustus 1940)

A. **EEN JAAR EUROPEESCHE OORLOG. — Recapitulatie. —**

1939. — Drie weken voorgeschiedenis.

21 Aug. Duitschland en Sovjet-Rusland sluiten een niet-aanvalspact.

22 Aug. De Engelsche regeering handhaaft haar belofte tot bijstand aan Polen.

23 Aug. De Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, teekent te Moskou het pact met Rusland. Bijeenkomst der Oslo-staten te Brussel.

24 Aug. Forster benoemd tot staatshoofd van Danzig. Boodschap van president Roosevelt aan den Koning van Italië.

25 Aug. Engeland teekent een bijstandsverdrag met Polen. Fransch-Engelsch-Russische besprekingen afgebroken.

27 Aug. Briefwisseling tusschen Hitler en Daladier met negatief resultaat.

28 Aug. Mobilisatie in België.

29 Aug. Nederland en België bieden hun goede diensten voor het handhaven van den vrede aan bij Frankrijk, Engeland, Polen, Italië en Duitschland.

30 Aug. Duitschland maakt voor het laatst zijn definitieve eischen aan Polen bekend.

1 Sept. Danzig wordt bij het Duitsche rijk ingelijfd. Duitsche troepen overschrijden de Poolsche grens. Chamberlain verklaart in het Lagerhuis, dat de diplomatieke betrekkingen tusschen Engeland en Duitschland zullen worden verbroken, tenzij de Duitsche troepen uit Polen worden teruggetrokken.

2 Sept. Italië stelt een vijfmogendhedenconferentie voor.

Begin van den Europeeschen oorlog.

3 Sept. Engeland en Frankrijk richten een ultimatum aan Duitschland, na afloop waarvan beide landen zich als in oorlog met Duitschland beschouwen. Australië en Nieuw-Zeeland verklaren Duitschland den oorlog. Oorlogskabinet in Engeland gevormd. Het Engelsche passagiersschip „Athenia" tot zinken gebracht.

6 Sept. Krakau ingenomen door de Duitsche troepen. De Poolsche regeering verplaatst haar zetel naar Lublin.

7 Sept. De Poolsche bezetting van de Westerplatte bij Danzig geeft zich over. Irak en Egypte verbreken hun betrekkingen met Duitschland.

8 Sept. De Nederlandsche mijnenveger „Willem van Ewijck" bij West Terschelling op een mijn geloopen en gezonken; 30 dooden.

9 Sept. Canada verklaart Duitschland den oorlog.

10 Sept. De Duitschers bezetten in Polen de stad Lodz.

11 Sept. Duitschland begint een tegenblokkade tegen Engeland.

12 Sept. Britsche troepen in Frankrijk geland.

14 Sept. Gdynia door de Duitschers bezet.

17 Sept. Russische troepen trekken Polen binnen. De Poolsche regeering vlucht naar de Roemeensche grens. Het Engelsche vliegtuigmoederschip „Courageous" door een duikboot getorpedeerd.

18 Sept. Ontmoeting van Duitsche en Russische troepen in Brest Litowsk.

22 Sept. De demarcatielijn in Polen tusschen Duitschland en Rusland wordt vastgesteld.

27 Sept. Warschau geeft zich over.

28 Sept. Duitsche troepen trekken Warschau binnen.

29 Sept. Duitschland en Rusland regelen de verdeeling van Polen. Rusland en Estland sluiten een defensief verbond. Rusland krijgt vlootbases en luchthavens in Estland.

30 Sept. De Poolsche president Moscicki afgetreden. Uitgeweken Polen vormen te Parijs een nieuwe regeering, aan het hoofd waarvan Sikorski staat.

1 Oct. Laatste Poolsche verzet geëindigd door de overgave van het garnizoen op het eiland Hela ten noorden van Danzig.

3 Oct. De Pan-Amerikaansche conferentie te Panama besluit tot instelling van een veiligheidszône.

5 Oct. Rusland sluit een niet-aanvalsverdrag met Letland en krijgt militaire bases in dit land.

6 Oct. Hitler doet in een rede in den Rijksdag opnieuw een vredesaanbod aan Engeland en Frankrijk.

7 Oct. Rusland verzoekt Finland een onderhandelaar naar Moskou te zenden. Militaire maatregelen in Finland.

11 Oct. Verdrag tusschen Rusland en Litauen tot stand gekomen. Wilna komt aan Litauen terug.

12 Oct. Chamberlain antwoordt Hitler in het Lagerhuis en wijst het Duitsche vredesaanbod van de hand.

14 Oct. Het Britsche slagschip „Royal Oak" door een Duitsche duikboot tot zinken gebracht.

19 Oct. Engeland, Frankrijk en Turkije sluiten een verdrag van wederzijdschen bijstand.

4 Nov. Roosevelt verklaart alle wateren ten noorden van Spanje tot Engeland en rondom de Engelsche eilanden tot verboden gebied voor Amerikaansche schepen.

7 Nov. België en Nederland doen een vredesstap bij de staatshoofden van Duitschland, Frankrijk en Engeland.

8 Nov. Mislukte aanslag in de Bürgerbräukeller te München op Hitler, die reeds was vertrokken.

26 Nov. Incidenten aan de Finsch-Russische grens. De Engelsche hulpkruiser „Rawalpindi" door de „Deutschland" tot zinken gebracht.

28 Nov. Rusland zegt het non-agressieverdrag met Finland op.

29 Nov. Rusland verbreekt de diplomatieke betrekkingen met Finland.

30 Nov. Russische troepen overschrijden de Finsche grens.

2 Dec. Rusland erkent de Finsche volksregeering-Kuusinen.

14 Dec. De Volkenbondsvergadering sluit Rusland uit.

15 Dec. De Russen trekken in Noord-Finland op naar het Westen.

17 Dec. De „Admiral Spee" door de eigen bemanning tot zinken gebracht.

1940. —

4 Jan. Göring wordt opperste leider der oorlogseconomie in Duitschland.

5 Jan. De Britsche minister van Oorlog, Hore Belisha, afgetreden en vervangen door Oliver Stanley.

29 Jan. Duitsche vliegtuigen doen op groote schaal aanvallen op Britsche schepen.

11 Febr. De Russen dringen de Mannerheimlinie binnen.

16 Febr. Engelsche torpedojagers bevrijden binnen de Noorsche territoriale wateren 299 Britsche zeelieden, die zich op het Duitsche schip „Altmark" als krijgsgevangenen bevonden.

26 Febr. De Amerikaansche afgezant Sumner Welles confereert met Mussolini.

1 Maart. De Russen dringen Viborg binnen.

2 Maart. Sumner Welles bij Hitler.

7 Maart. Sumner Welles confereert te Parijs.

11 Maart. Sumner Welles in Londen.

12 Maart. Rusland en Finland sluiten vrede.

16 Maart. Sumner Welles is opnieuw te Rome.

18 Maart. Hitler en Mussolini hebben in een trein te Brennero een conferentie.

21 Maart. Een kabinet-Reynaud in Frankrijk gevormd.

31 Maart. Rusland vormt een Karelisch-Finsche Sovjetrepubliek.

3 April. Winston Churchill wordt tot oppersten chef van de Britsche defensie benoemd.

9 April. Duitsche troepen naar Denemarken en Noorwegen, Geallieerden deelen mede Noorwegen in zijn verzet te zullen steunen. Koning Haakon van Noorwegen verklaart zich solidair met de geallieer-

den. Duitsche militaire operaties in Noorwegen, waar later een geallieerd expeditieleger landt.
4 Mei. Wapenstilstand tusschen Noren en Duitschers. Geallieerde expeditieleger keert terug.
10 Mei. Duitsche troepen rukken Nederland, België en Luxemburg binnen. Chamberlain als premier door Churchill vervangen.
14 Mei. Capitulatie van Nederland.
19 Mei. Eupen en Malmedy bij Duitschland ingelijfd.
19 Mei. Rijksminister dr. Seyss-Inquart tot rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden benoemd.
20 Mei. Gamelin als Fransch opperbevelhebber door Weygand vervangen.
28 Mei. Koning Leopold staakt den strijd. Duitschers rukken snel in Frankrijk op.
4 Juni. Churchill legt in het Lagerhuis een verklaring af over het terugtrekken van Fransche en Engelsche troepen, die bij Duinkerken waren ingesloten. Duinkerken in Duitsche handen.
9 Juni. Noorwegen staakt den strijd. Definitieve bezetting van Narvik door de Duitschers.
14 Juni. Parijs in handen der Duitschers. Spaansch expeditiecorps bezet Tanger.
15 Juni. Reynaud doet een beroep op Roosevelt om Frankrijk te helpen. Russische troepen bezetten Litauen, Estland en Letland.
17 Juni. Kabinet-Reynaud afgetreden en vervangen door Pétain. Deze vraagt wapenstilstand aan Duitschland.
18 Juni. Ontmoeting van Mussolini en Hitler te München.
20 Juni. Frankrijk verzoekt Italië om een wapenstilstand.
21 Juni. Hitler ontvangt in het Bosch van Compiègne de Fransche onderhandelaars.
22 Juni. De Fransch-Duitsche wapenstilstand onderteekend.
24 Juni. Het wapenstilstandsverdrag tusschen Frankrijk en Italië onderteekend.
25 Juni. De veldtocht in Frankrijk geëindigd.
27 Juni. Rusland eischt Bessarabië van Roemenië.
29 Juni. Maarschalk Balbo gesneuveld tijdens een luchtgevecht.
4 Juli. Engeland valt Fransche vlooteenheden aan.
7 Juli. De zetel der Fransche regeering te Vichy gevestigd.
19 Juli. Hitler doet in den Rijksdag een laatste beroep op Engeland om den oorlog te staken.
22 Juli. In een radiorede verwerpt Lord Halifax het aanbod van Hitler.
21 en 22 Juli. Litauen, Letland en Estland verklaren zich tot Sovjetrepublieken.
26 Juli. Bulgaarsche en Roemeensche ministers van Buitenlandsche Zaken te Berchtesgaden.
1 Aug. Molotof getuigt van de vriendschappelijke Duitsch-Russische betrekkingen.
2 Aug. Bessarabië en Noord-Boekowina met de Sovjet-Unie vereenigd.
7 Aug. Josef Bürckel en Robert Wagner tot leiders van het burgerlijk bestuur in Elzas-Lotharingen benoemd.
10 Aug. Tusschen Roemenië en Bulgarije is overeenstemming bereikt over de Dobroedsja-kwestie. Britsche troepen trekken zich uit China terug.
16 Aug. Massale Duitsche luchtaanval op Londen.
17 Aug. Duitschland kondigt de totale blokkade der Britsche eilanden af.
19 Aug. De Engelschen hebben Somaliland ontruimd, dat geheel door de Italianen is veroverd.
20 Aug. Italië kondigt de totale blokkade der Britsche eilanden af.
25 Aug. De Roemeensch-Hongaarsche onderhandelingen afgebroken.
27 Aug. Van 1 tot 26 Aug. zijn 1055 Engelsche vliegtuigen neergeschoten tegen 271 Duitsche.
29 Aug. In Weenen worden besprekingen gevoerd tusschen de Roemeensche en Hongaarsche ministers van Buitenlandsche Zaken met Von Ribbentrop en Ciano.
31 Aug. Roemenië staat Noord-Zevenburgen, Cuj en de drie Szekler-comitaten aan Hongarije af.
(Het Volk) **(Vor. ber. Oostelijk front 3978; Westelijk front 4194; Groot-Duitschland 4343 C; Italië 4342 B)**

A. **BRETAGNE. — Bretonsche raad wenscht onafhankelijken staat. —**
Genève, 26 Juli (Stefani) — Uit Parijs wordt gemeld, dat het bestuur van den Bretonschen Nationalen Raad heeft besloten, dat Bretagne op het geschikte oogenblik een onafhankelijke staat zal worden.
(Alg. Handelsblad)

B. **STAAL. — Wereldproductie 1929—1939. —**
Hieronder laten wij een opgave volgen van de staalproductie der wereld sedert 1929, verdeeld over de verschillende landen.

Wereldproductie van stalen staven en blokken.
(duizenden bruto ton)

	1939	1937	1932	1929
Ver. Staten	47.533	51.526	13.681	56.433
Canada	1.300	1.352	335	1.391
Groot-Brittannië	13.500	19.984	5.261	9.636
Frankrijk	8.400	7.793	5.550	9.544
België	3.000	3.801	2.745	4.066
Luxemburg	1.800	2.470	1.925	2.659
Italië	2.350	2.054	1.369	2.109
Spanje	500	100	525	985
Zweden	1.100	1.088	520	683
Duitschland	*24.000	19.531	5.678	15.986
Oostenrijk	——	640	201	622
Tsjecho-Slowakije	1.250	2.281	662	2.103
Polen	1.600	1.420	542	1.355
Hongarije	750	654	177	505
Rusland	18.500	17.493	5.900	4.828
Japan **	6.300	5.718	2.300	2.249
Britsch-Indië	1.000	895	570	575
Australië	1.200	1.074	221	460
Saar	§§	§§	1.440	2.174
Diverse landen	900	900	300	400
Totaal wereld	134.983	140.774	49.902	118.763

* Incl. Oostenrijksche productie. ** Incl. Mandsjoekwo en Korea. §§ In Duitschland inbegrepen.
(Telegraaf) **(Vor. ber. IJzer en Staal 3666 D)**

A. JAPAN. — Import en Export 1939. —

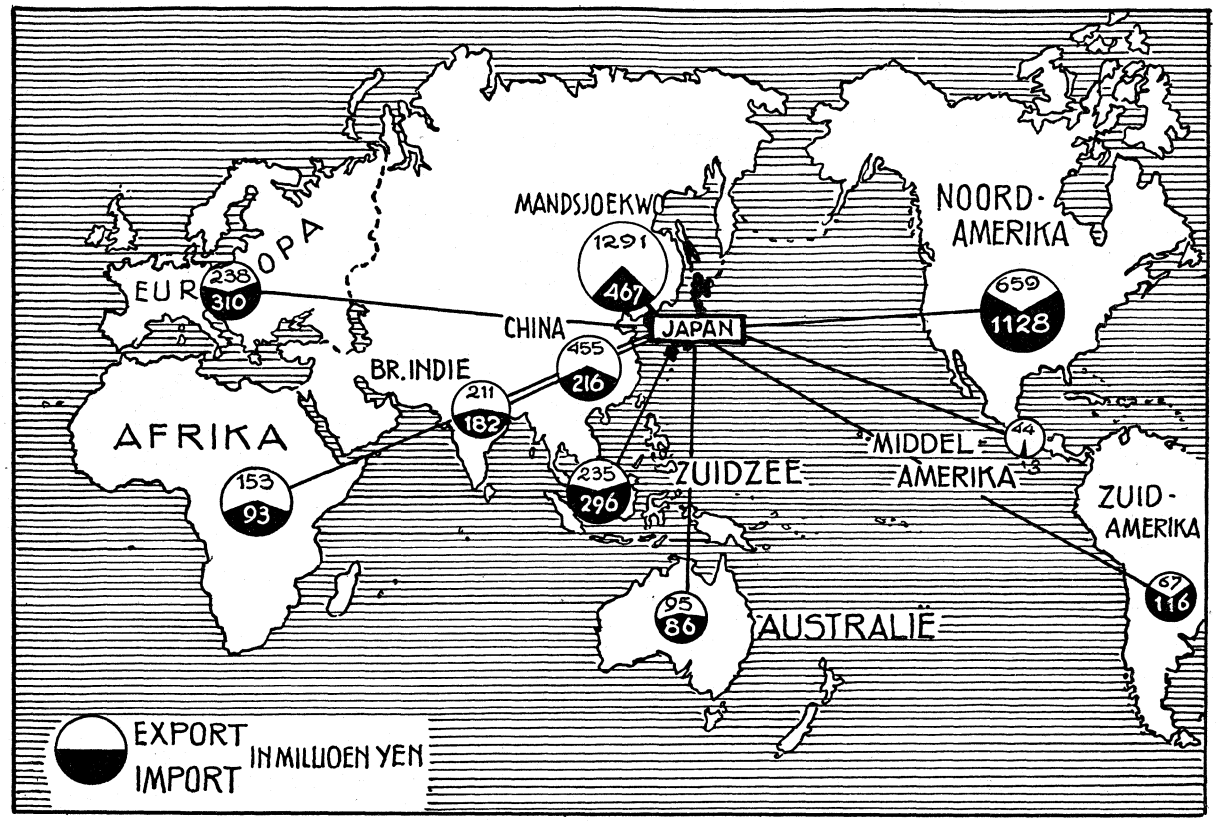

(Ontleend aan de Telegraaf - East Asiatic Economic News)

(Vor. ber. In- en Uitvoer 1939, 4103 C)

B. NEDERLAND. — Oorlogsmolestcredieten voor bedrijven. —

's-Gravenhage, 29 Augustus. — Het Verordeningenblad bevat een besluit van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Financiën en van Justitie betreffende oorlogsmolestcredieten voor bedrijven. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:

Artikel 1. Onder „oorlogsmolestcredieten" worden door dit besluit verstaan credieten, welke aan door oorlogsmolest getroffen bedrijven voor rekening en risico van het Rijk worden verstrekt. Zij hebben ten doel de bedrijven weder op gang te brengen.

Artikel 2. De verstrekking van oorlogsmolestcredieten geschiedt door stichtingen, welke uitsluitend of mede ten doel hebben zoodanige credieten te verstrekken.

Van Rijkswege kunnen aan deze stichtingen tot dit doel voorschotten worden verleend.

De verliezen, op de credieten geleden, worden, voor zoover zij niet uit de eigen inkomsten der stichtingen kunnen worden gedekt, gebracht ten laste van het „Herstelfonds 1940".

(Verordeningenblad No. 23, 29 Augustus '40)

C. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Grieven tegen Engeland. —

Genève, 28 Aug. (D. N.B.) — Naar uit Vichy wordt gemeld, zijn aan de Fransche diplomatieke vertegenwoordigers in het buitenland instructies gezonden over de houding van de regeering-Pétain tegenover Engeland.

De houding tegenover Engeland, zoo verklaart men in bevoegde Fransche kringen, is voor de Fransche regeering geen vraag van opportuniteit, maar wordt ingegeven door een aantal ernstige grieven, waartoe de volgende vijandige handelingen van Engeland jegens Frankrijk aanleiding geven.

1. Het onderhouden van officieele betrekkingen met de vluchtelingen-regeering de Gaulle;
2. de intriges van de Britsche consuls in de overzeesche bezittingen en hun pogingen opstand te verwekken;
3. het vliegen boven Fransch gebied, in het bijzonder boven koloniaal gebied, zonder dat de bijzondere noodzaak voor militaire operaties bestaat;
4. het onwettig vasthouden van Fransche onderdanen, troepen en schepen;
5. het afkondigen van de volledige blokkade tegen de Fransche burgerbevolking, ondanks alle door Frankrijk en Duitschland gegeven verzekeringen;
6. de aanvallen van de officieele Engelsche propaganda op de regeering-Pétain. (Alg. Handelsblad)

(Vorig bericht 4346 G)

D. NEDERLAND. — Autoverkeer des nachts van 10 tot 4 uur verboden. - Bepaalde uitzonderingen. - Betreden van het strand 's nachts verboden. —

Op order van den Duitschen militairen bevelhebber in Nederland en op bevel van den rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden, wordt het volgende bepaald:

1) Van 27 Augustus 1940 af moet tot nadere aankondiging tusschen 22.00 en 4.00 uur alle verkeer van Nederlandsche auto's worden stopgezet.

Onbeperkt wat den tijd betreft, is het autoverkeer toegelaten voor auto's:

a. Van de Duitsche weermacht, van de Waffen-S.S. en van de Duitsche politie, van de bureaux van den Rijkscommissaris, van den douanedienst, van de „Technische Nothilfe" en van de Rijksduitsche bu-

reaux met officieele Duitsche onderscheidingsteekenen.
b. Van de Nederlandsche politie en brandweer, van den ambtelijken luchtbeschermingsdienst, evenals van ambulance-auto's, kraanwagens, auto's van artsen en vroedvrouwen bij de uitoefening van den desbetreffenden dienst.
c. Taxi's, voor zoover zij rijden voor artsen, vroedvrouwen of zieken.
Het in strijd handelen met deze bepaling leidt tot dwangmaatregelen van de zijde der politie en tot inbeslagneming van het voertuig.
Betreden van het strand 's nachts verboden.
2) Van 27 Augustus 1940 af is het betreden van het strand in geheel Nederland tusschen het invallen van de duisternis en het aanbreken van den dag tot nadere aankondiging verboden.
De Duitsche kustwacht heeft hiertoe bijzondere aanwijzingen van den Duitschen militairen bevelhebber ontvangen.

w.g. Rauter, S.S.-Brigadeführer

A. PAPIER UIT AARDAPPELLOOF (Solanum tuberosum). —
In Duitschland heeft men den laatsten tijd proeven genomen met de vervaardiging van papier uit aardappelloof (solanum tuberosum). Dezer dagen kon men lezen, dat reeds een tijdschrift uit deze nieuwe grondstof vervaardigd was en nu komt de „Frankfurter Zeitung" uit met een bijblad van formidabele afmetingen, dat blijkens een redactioneele mededeeling eveneens uit aardappelplanten, die vroeger naar de mestvaalt verhuisden of verbrand werden, gemaakt is. Het kunstdrukpapier onderscheidt zich in niets van dat wat uit andere grondstoffen samengesteld is.
De proeven met de verwerking van plantenafval verkeeren nog in een beginstadium en van een massaproductie van papier uit aardappelloof is nog geen sprake. Technici en geleerden werken nauw samen om de verschillende vraagstukken, die hiermede samenhangen, uit den weg te ruimen. (Telegraaf)

B. CHINA. — Conflict met Japan. - Japan's onderhandelingen met Wang Tsjing-wei geëindigd. —
Te Nanking, aldus het D.N.B. uit Shanghai, is officieel mededeeling gedaan van de beëindiging van de onderhandelingen tusschen Wang Tsjing-wei en generaal Abe, welke twee maanden geduurd hebben.
De onderhandelingen liepen over het ontwerp van een verdrag tusschen de regeering-Wang Tsjing-wei en de Japansche regeering, dat in hoofdzaak voorziet in betrekkingen van goede nabuurschap en economische samenwerking. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Wang Tsing-wei 4215 A.)

C. VEREENIGDE STATEN. — De dienstplicht. - Voornaamste bepalingen. —
Washington, 29 Aug. (D. N. B.) — De door den Senaat der V. S. aangenomen wet op den militairen dienstplicht behelst in haar tegenwoordigen vorm het volgende:
1. De registratie van alle mannelijke personen, met inbegrip van de in de Vereenigde Staten wonende vreemdelingen, tusschen 21 en 31 jaar.
2. Den dienstplicht van alle hieronder vallende Amerikaansche burgers of genaturaliseerde vreemdelingen, waarbij de keuze door loting geschiedt.
3. Een maximale sterkte van het leger der Vereenigde Staten in vredestijd van 900.000 man, die niet buiten het Westelijk halfrond gebruikt mogen worden, behalve in de bezittingen der Vereenigde Staten, waaronder de Philippijnen.
4. Opleiding van een jaar van alle opgeroepenen.
5. Bezoldiging volgens het gewone soldijstelsel.
6. Opneming van de geoefenden in de tienjarige legerreserve.
Uitgezonderd zijn personen, die niet voor den dienst geschikt zijn, alsmede geestelijken. Teruggezonden kunnen worden vaders van huisgezinnen, alsmede personen, wier werkkring in het belang is van de volksgezondheid of van de nationale veiligheid, onder wie werklieden in de bewapeningsindustrie. Zij, die om godsdienstige redenen den militairen dienst weigeren, moeten zich voor andere openbare dienstverrichtingen aanmelden. De wet loopt, zoo zij niet verlengd wordt, tot 15 Mei 1945 en staat den president o.a. toe fabrieken, welke voor het leger van belang zijn en met de eigenaren waarvan het ministerie van Oorlog het niet eens wordt, in beslag te nemen. Op dienstweigeren staat een maximum straf van vijf jaren gevangenis en 10.000 dollar boete. (Het Vaderland)
(Vorig bericht 4328 A)

D. ZUID-AFRIKA. — Verhooging der oorlogsuitgaven van £ 32 tot £ 46 millioen. —
Londen, 28 Aug. (D.N.B.) — In het parlement der Unie van Zuid-Afrika heeft de minister van Financiën een aanvullende oorlogsbegrooting ingediend, waardoor, naar de radio-omroep meldt, de oorlogsuitgaven der Unie worden verhoogd van 32 millioen tot 46 millioen pond sterling. Van dat bedrag moet 23 millioen door leeningen gedekt worden, terwijl men de rest wil verkrijgen door aanzienlijke verhooging der belastingen. Zoo zal de oorlogswinstbelasting voor het mijnbedrijf van 9 op 11% worden gebracht. (Haagsche Courant)

E. NEDERLAND. — Zorg voor de oorlogsinvaliden.
Onder leiding van den wnd. Secretaris-Generaal, waarnemend Hoofd van het Departement van Sociale Zaken, en met inschakeling van den militair-geneeskundigen dienst, het Staatstoezicht op de volksgezondheid en de Vereeniging tot bevordering van den arbeid voor Onvolwaardige Arbeidskrachten (A.V.O.) is thans, in aansluiting op een inleidende vergadering in Juni, een aanvang gemaakt met de uitvoering van de toen beraamde plannen ten behoeve van de oorlogsinvaliden.
Deze plannen hebben ten doel het bevorderen van een zoo groot mogelijk herstel van de maatschappelijke geschiktheid van hen, die door oorlogsgeweld zijn getroffen — militairen en burgers —, en het verleenen van bijstand om een, bij hun nog behouden gebleven arbeidsgeschiktheid, passende plaats in het arbeidsproces te vinden. (Telegraaf)

F. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Rede van dr. Göbbels. - Engelands hoop op „Generaal Honger" faalt. —
Het D.N.B. meldt uit Kattowitz:
Op 1 September is rijksminister dr. Göbbels te Kattowitz aangekomen, waar hij des middags het woord heeft gevoerd op een groote demonstratie, gehouden in verband met het feit, dat Oostelijk Opper-Silezië een jaar geleden werd bevrijd.
Spr. herinnerde aan den Poolschen veldtocht en de volkomen mislukking van Engelands plan. Door het verslaan van Polen was de uitslag van den oorlog reeds beslist, want niemand heeft er meer aan kunnen twijfelen, dat Duitschland in dezen één-front-oorlog overwinnaar zou worden. Hitler heeft in October nog eens de vredeshand uitgestoken. Wat zou Frankrijk gedaan hebben, vraagt Göbbels, wanneer het toen geweten had wat later zou volgen? Ook na de nederlaag van Frankrijk heeft de Führer wederom een beroep op het gezonde verstand van Engeland gedaan.
Thans heeft Engeland het lot getroffen, dat het Duitschland toegedacht had: geblokkeerd en omsingeld is de Churchill-plutocratie thans de laatste vijand. Zij wil en kan de wereld niet begrijpen. Om aan het bewind te blijven, heeft zij de onrust in Europa noodig. Zij heeft den oorlog noodig om haar aandeelen rente te doen dragen. Zij is de politieke, economische en cultureele reactie in haar zuiversten vorm.
Sterker dan ooit staat het Duitsche volk in dezen strijd. Duitschland, aldus spreker, bezit het dapperste en best uitgeruste leger, het is volkomen immuun voor de blokkade geworden en wat de voedselvoorziening betreft zoo veilig, dat de hoop van Engeland op „generaal Honger" onder alle omstandigheden tot mislukking gedoemd is. Maar ook tegen het meest typische Engelsche wapen, de leugencampagne, was Duitschland tevoren gewapend. Ook overal elders in de wereld heeft de zakelijke waarheidsgetrouwe Duitsche berichtgeving het van de Engelsche leugenberichten gewonnen.
Het uur van de gerechtigheid nadert snel. Engeland moet uit de ontwikkeling van de laatste jaren reeds tot de erkenning zijn gekomen, dat de Führer steeds dan pleegt aan te vallen, wanneer het goede moment gekomen is. In den laatsten tijd wekken vele Engelsche stemmen den indruk, alsof men in

Londen in het geheel niet meer wachten kan. De Duitsche weermacht zal dezen overijverigen heeren het antwoord niet schuldig blijven. De Führer bepaalt het beslissende oogenblik en dat beteekent, dat hij zich op zijn volk verlaten kan. Het vaderland heeft zich achter het soldatenfront geplaatst. In het geheele volk is de stellige zekerheid verankerd, dat de Führer Duitschland naar de overwinning zal leiden. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Dr. Göbbels 4100)

A. **DR. MARIA MONTESSORI ZEVENTIG JAAR. —** De hoogstaande, vrouwelijke Italiaansche geleerde, Maria Montessori, die op het gebied van kinderopvoeding zulk een groote omwenteling heeft teweeggebracht, vierde op 31 Augustus haar 70sten geboortedag. Vooral ook in Nederland hebben de denkbeelden van mevrouw Montessori een uitgebreide toepassing gevonden.
„Wat het kind spelende leert, leert het met plezier" zou de korte formule kunnen zijn, waarin men de onderwijs-methode van dr. Maria Montessori kan samenvatten. Als men Dickens eens kon binnenvoeren in een moderne Montessori-school, dan zou hij ongetwijfeld weigeren te gelooven, dat dit kinderspeelparadijs werkelijk een „school" genoemd moet worden.
Toch zijn Montessori's vrijheidsidee en haar individualiseering van de onderwijs-methode niet het gevolg van haar medelijden met de schaar in een klas opgesloten kinderen, die de abstract opgediende stof maar hadden te verwerken. Uit haar bemoeiing met het achterlijke kind, dat boven verwachting vatbaar bleek voor al wat het op concrete wijze werd bijgebracht, dus door aanschouwing en betasten, is langzamerhand haar onderwijs-methode gegroeid voor het normale kind.
Maria Montessori werd op den 31sten Augustus van het jaar 1870 geboren in het kleine Italiaansche plaatsje Chiaravalle in de provincie Treviso. Het is begrijpelijk, dat — waar nog thans vooroordeelen bestaan tegen studeerende vrouwen — mevrouw Montessori indertijd veel tegenwerking heeft ondervonden. Zij was de eerste vrouw, die in Italië medicijnen studeerde. Zij promoveerde aan de universiteit van Rome. (De Tijd)

B. **ARGENTINIE. — Kabinetscrisis opgelost. —** De kanselarij van den Argentijnschen president heeft op 1 September in verband met de kabinetsformatie door de radio een mededeeling gedaan, waarin wordt vastgesteld, dat de president heeft geconstateerd, dat een van de oorzaken van de huidige crisis gezien moet worden in het feit, dat de vicepresident niet de noodige vrijheid van handelen voor zijn ambtsbezigheden had. Daarom is besloten, dat de vice-president bij de benoeming van de nieuwe regeering volkomen vrije hand moet hebben, vooral daar hij openlijk verklaard heeft, dat hij de tot dusver gevoerde regeeringspolitiek zal blijven volgen. De president twijfelt er niet aan, dat het geheele land de oprechtheid en loyauteit naar waarde weet te schatten van de mannen, die op dit ernstige oogenblik bereid zullen worden gevonden de regeering op zich te nemen.
Wat zijn eigen persoon betreft, verklaarde president Ortiz, dat hij met groote belangstelling, doch zonder persoonlijk in te grijpen, den gang van zaken volgt.
Volgens de opvatting van kringen te Buenos Aires is dit beroep in het bijzonder gericht tot de radicale partij. (D.N.B.)
Een nader bericht meldt, dat Castillo, de vice-president van de republiek de volgende nieuwe regeering gevormd heeft: Buitenlandsche Zaken: Roca; Binnenlandsche Zaken: Culacciatti; Financiën: Pinedo; Landbouw: Amadeo y Videla; Justitie en Onderwijs: Rothe; Openbare werken: Oria; Oorlog: generaal Tonazzi; Marine: vice-admiraal Fincati. De nieuwe ministers zullen morgen den eed afleggen. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Kabinet 3143 E.)

C. **BELGIE EN DE OORLOG 1940. — Wederopbouw.** De Frankfurter Zeitung meldt, dat de Duitsche bezettingsautoriteiten bij de organisatorische grondslagen van het herstel in België van het beginsel uitgaan, dat de Belgen het herstel van de oorlogsschade zelf ter hand moeten nemen. Bij de uitvoering van deze taak steunen zij de Belgen zooveel mogelijk. Ten einde een centrale leiding van den wederopbouw te verkrijgen is de heer Verwilghen benoemd tot hoofdcommissaris voor den wederopbouw. Verwilghen bekleedde vroeger een hooge functie in het Belgische ministerie van Arbeid. Daar het land door de Duitsche weermacht bezet is, bestaat niet de noodzakelijkheid voor een afzonderlijke politieke leiding des lands. De ministeries hebben dientengevolge slechts een administratieve taak. De leiding daarvan berust bij de secretarissen-generaal, die vroeger reeds het beheer over de afzonderlijke departementen gevoerd hebben. Een aantal van deze vroegere secretarissen-generaal is gebleven, anderen zijn met de regeering-Pierlot gevlucht. De secretarissen-generaal zijn in alle kwesties van wederopbouw onderworpen aan den hoofdcommissaris voor den wederopbouw. Deze kwesties grijpen zoo sterk in het bestuur in, dat de bevoegdheden van den hoofdcommissaris voor den wederopbouw practisch in alle bestuursaangelegenheden bijna gelijk staan aan die van een minister-president.
De voornaamste taak van den commissaris voor den wederopbouw is: de wegneming van de werkloosheid, het herstel van hetgeen door den oorlog beschadigd is en de samenwerking der ministeries bij dezen arbeid.
De werkloosheid is in België nog altijd groot. Men schat het aantal werkloozen op ten minste een millioen. De commissaris poogt voor hen werkgelegenheid te vinden, voornamelijk bij den wederopbouw.
De materieele schade, welke de oorlog in België heeft aangericht is gedeeltelijk aanzienlijk, maar lang niet zoo groot als na den wereldoorlog. In tegenstelling tot toen vindt men thans groote vernielingen alleen aan de betrekkelijk weinige hoofdpunten van verzet. Met den wederopbouw van zwaar vernielde steden gaan natuurlijk groote architectonische en stedebouwkundige vraagstukken gepaard, welke berusten bij den commissaris voor den wederopbouw. (D.N.B.) (De Maasbode) **(Vor. ber. Arbeidsdienst 4349 A)**

D. **ZWEDEN. — Sköld, minister van Defensie, over verdediging. - „Gewapende neutraliteit". —** De Zweedsche minister van Defensie, Sköld, heeft op 29 Augustus te Kristineberg over den stand der Zweedsche verdediging gesproken. Sedert 1938, aldus zeide hij, is de defensie voortdurend versterkt. Van September 1939 tot April 1940 hebben vrijwel alle dienstplichtigen van het landleger een aanvullende opleiding genoten. Tienduizend man zijn als specialisten voor de luchtverdediging opgeleid. In den zomer van dit jaar is de oorlogsorganisatie aanzienlijk uitgebreid door een nieuwe troepenindeeling. Bovendien is er geweldig veel nieuw materiaal gekomen. Al met al kan Zweden's paraatheid tamelijk goed genoemd worden.
De minister sprak verder over de positie van het land in het politieke gebeuren van dezen tijd. Hij kenmerkte die positie als „gewapende neutraliteit".
(N. R. Crt.) **(V. b. Leger 4011 E; Neutraliteit 4242 D)**

E. **TELEVISIE. — Paul Nipkow, uitvinder, overleden. —** Paul Nipkow, de uitvinder van de televisie, is dezer dagen overleden.
Nipkow studeerde wis- en natuurkunde. Hij toonde al vroeg een inventieven geest en construeerde een mechanisch blokstelsel en spoorwegseinen in hun beveiligende functie. Hij heeft zich ook met den bouw van vliegtuigen bezig gehouden en een toestel ontworpen, dat loodrecht zou kunnen stijgen en dalen. Als student van 23 jaren nam hij patent op de vinding van zijn bekende schijf met gaten, die de grondslag zou worden voor het toestel dat het zien in de verte mogelijk maakt. Hij was al lang op het denkbeeld gekomen in het bereik van het zichtbare de verschillen in lichtkracht met behulp van electrischen stroom over willekeurige afstanden te dragen. Dit bracht hem er toe beelden van personen en landschappen als een som van vele punten op te vatten, de genoemde verschillen van zwart tot wit in wisse-

ling van stroomsterkte om te zetten en op de plaats, waar ze ontvangen worden, deze opnieuw in lichtwaarden te herscheppen. Daartoe construeerde hij de aangeduide schijf. Men schreef toen 1884, een tijd waarin radio en film nog toekomstmuziek waren.
Nipkow beschikte toen nog bij verre niet over de middelen der versterkingstechniek, die het opvolgenden onderzoekers mogelijk maakten Nipkow's gedachte in een daad om te zetten.
Nipkow bereikte den leeftijd van 80 jaar.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Televisie 3895 A)**

A. **PARAGUAY. — Een nieuwe grondwet - Algemeen belang boven privaatbelang. —**
Paraguay heeft een nieuwe, door den staatspresident, generaal Estigarribia onderteekende, grondwet gekregen, die, hoewel zij aan een volksstemming wordt onderworpen, onmiddellijk in werking treedt. Als eerste beginsel staat: algemeen belang gaat boven eigen belang. Dienovereenkomstig neemt de staat de contrôle op zich van het nationale economische leven en de arbeidscontracten ter bescherming der arbeiders tegen uitbuiting. Prijswoeker en grondspeculatie worden verboden. Met de sociale gedachte wordt in de nieuwe, op democratische beginselen opgebouwde grondwet, in vèrgaande mate rekening gehouden. Hooge straffen zijn vastgesteld voor opruiïng tot klassenstrijd en klassehaat.
Als raadgevende instantie wordt een staatsraad gevormd, waartoe de rector van de universiteit, twee vertegenwoordigers van den landbouw, een vertegenwoordiger van den handel en een van de industrie, de president van de nationale bank, twee hooge officieren en de aartsbisschop van het land behooren.
Van de parlementaire instellingen blijft alleen de kamer van afgevaardigden bestaan. De staatspresident heeft de hoogste leiding van het bestuur en van de buitenlandsche politiek. Voor het sluiten van verdragen, het afkondigen van den staat van beleg en de mobilisatie is goedkeuring van het huis van afgevaardigden noodig. (N. Rott. Crt).

B. **NEDERLAND. — Arbeidsbeurzen. - Gezondheidsdienst wordt onverwijld ingevoerd. —**
Van officieele zijde wordt medegedeeld:
Bij besluit van het hoofd van het bureau voor Sociale Zaken bij den generaal-commissaris voor Financiën en sociale aangelegenheden wordt thans onverwijld de invoering van een gezondheidsdienst bij de arbeidsbeurzen ter hand genomen. (Alg. Handelsblad)

C. **EGYPTE. — Kabinet Sabry Pasja. - Mutaties. —**
Londen, 2 Sept. (D.N.B.) — Volgens een Reuterbericht uit Caïro is het Egyptische kabinet voor de tweede maal gereconstrueerd. De premier en minister van Buitenlandsche Zaken, Sabry Pasja, heeft, volgens dit bericht, ook de portefeuille van Binnenlandsche Zaken op zich genomen. Nokrasji Pasja wordt minister van Financiën, terwijl zijn voorganger, Hamid Soliman, als minister zonder portefeuille in het kabinet blijft. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Kabinet 4278 D)

D. **CHEMIE. — Chemische bepaling van kiemkracht.**
Gewoonlijk wordt de kiemkracht van zaden door proefzaaisels bepaald. Hiermede gaat uiteraard een zekere tijd gemoeid, wat vooral in die gevallen nadeelen heeft, indien de zaden een jaar en langer moeten liggen voor ze beginnen te kiemen. Intusschen kan dan natuurlijk de kiemkracht van het monster achteruit zijn gegaan.
Volgens mededeelingen in de Augustus-aflevering van „Kosmos" is het mogelijk ook via chemischen weg te komen tot de bepaling van de vitaliteit der zaden. Men begint daartoe met de zaden te laten weeken in water, praepareert vervolgens de kiem er uit en legt deze gedurende 1 à 2 dagen in een 2% natriumselenietoplossing. De levende cellen van de kiem reduceeren het selenium en worden daardoor vitaal gekleurd, terwijl de doode cellen ongekleurd blijven. Met indigokarmijn kleuren zich alleen de doode cellen.
Volgens deze methode werd vastgesteld, dat eerst de cellen van den worteltop afsterven, terwijl de andere deelen van de kiem nog levende cellen bezaten. Zoo wordt het begrijpelijk, dat men nu en dan wortellooze kiemplanten vindt, die gewoonlijk snel afsterven, tenzij zij in staat zijn uit het nog levende weefsel adventiefwortels te regenereeren. (Kosmos)

E. **ZUID-AFRIKA EN DE OORLOG 1940. — Vredesvoorstel van Hertzog herhaald, maar verworpen. —**
Lissabon, 1 Sept. (D. N. B.) — Op 31 Augustus heeft generaal Hertzog, naar uit Kaapstad gemeld wordt, opnieuw een voorstel in de Kamer ingediend tot het onmiddellijk sluiten van vrede met Duitschland en Italië. Bij de stemming spraken zich 65 afgevaardigden vóór het voorstel en nog slechts 83 er tegen uit.
(Op 27 Januari van dit jaar werd de motie van den Zuid-Afrikaanschen oud-premier, waarin o.a. gezegd werd, dat „de tijd gekomen is, om een einde te maken aan den staat van oorlog tegen Duitschland" met 81 tegen 59 stemmen door het parlement afgewezen.) (Telegraaf) **(v. b. Vredesvoorstellen 4113)**

F. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Dr. Funk, minister van Economische Zaken, opent de Weensche Messe. —**
Weenen, 1 Sept. (D.N.B.) — In de feestzaal van het concertgebouw te Weenen is 1 September de Weensche Herfst-Messe geopend. De aanwezigheid van talrijke leidende persoonlijkheden uit binnen- en buitenland bewijst de beteekenis van Weenen als handelsstad in het Zuid-Oosten van Europa. Na de begroeting door den bedrijfsleider der Messe heeft de rijksminister van Economische Zaken een rede uitgesproken, waarin hij de economie van Duitschland en Italië plaatste tegenover die van Engeland en in het bijzonder aandacht wijdde aan de economische positie van Zuid-Oost Europa. De openingsplechtigheid werd besloten op het terrein van de Messe in het Prater, waar rijksleider Baldur von Schirach in de „Halle der Nationen" den buitenlandschen staten den dank betuigde van het Duitsche Rijk voor hun deelneming aan de Weensche Herfst-Messe. (De Tijd)
(Vor. ber. Dr. Funk 4313 D)

G. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Buna bezet. —**
Ergens in Italië, 1 Sept. (Stefani) — Onze koloniale troepen hebben Buna bezet, een belangrijk karavaancentrum in Kenya, op 90 K.M. afstand van Moyale.
(Haagsche Courant) **(V. b. Recapitulatie 4354 A)**

H. **SPANJE. — Financieele positie - Oorlogsschuld 1¼ milliard goudpeseta's. —**
In een beschouwing in de „Frankf. Zeit." omtrent de financieele positie van Spanje wordt vastgesteld, dat in de periode van den burgeroorlog (1 Juli 1936—1 April 1939) de staatsontvangsten van de nationale regeering P. 3684 mill. en de uitgaven 11.944 mill. hebben bedragen, zoodat er een tekort van 8.26 milliard peseta's ontstond. Dit tekort werd gedekt door 660 mill. banktegoed van den staat en door het opnemen van 7600 mill. credieten bij de banken in de nationale zône. Hiertegenover staat dat de „roode" regeering 23.000 mill. voorschotten heeft moeten opnemen, afgezien van het niet meer nakomen harer financieele verplichtingen en het confiskeeren van particuliere eigendommen. De steun van het buitenland werd ten gunste van de nationale regeering gecrediteerd.
De oorlogsschuld aan Italië beloopt 5 milliard lire. Dit bedrag moet in 25 jaar worden afgelost en wel volgens een schaal, oploopende van 80 tot 300 mill. per jaar en interest oploopende van ¼ tot 4%.
Het grootste gedeelte van de schulden aan Duitschland is door een intensieven goederenexport geduren-

de den oorlog geliquideerd. Voor het resteerende bedrag, naar raming M. 450 mill. zal in de naaste toekomst een regeling worden getroffen.
Bij deze zuivere oorlogskosten komen echter nog de door de Burgos-regeering afgesloten handelscredieten, om de betalingsbalans gedurende den oorlog in evenwicht te houden. Deze waren door de gedwongen afgeleverde deviezen, buitenlandsche effecten en internationaal verhandelde Spaansche fondsen ten deele gedekt of gegarandeerd. De desbetreffende bedragen worden op £ 3.20 mill., Fr. 12 mill. en Esc. 50 mill. berekend. Bij den tegenwoordigen koersstand komt de door den oorlog ontstane, thans nog bestaande buitenlandsche schuld, uit op 1¼ millioen goudpeseta.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Burgeroorlog 4122 A)**

A. **NEDERLAND. — N.S.N.A.P. - De Hakenkruisers.** Naar medegedeeld wordt, heeft zich uit de N.S.N.A.P., leider majoor Kruyt, op initiatief van een aantal hoofdfunctionarissen dier partij, een nieuwe groep gevormd, die den naam heeft aangenomen „N.S.N.A.P.-De Hakenkruisers".
Als leider treedt de heer F. de Mos op. Het orgaan „De Nederlandsche Nationaal-Socialist" zal onder den naam „De Hakenkruisers" verschijnen. (De Tijd)

B. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Maarschalk Pétain richt zich tot de overzeesche bezittingen. —**
Bern, 3 September. (D.N.B.) — Maarschalk Pétain heeft volgens berichten uit Vichy een boodschap gericht tot de bevolking der Fransche overzeesche bezittingen. In die boodschap wordt gezegd: „Frankrijk heeft den oorlog verloren. Groote beproevingen staan het land nog te wachten. Toch blijft zijn eenheid onwrikbaar en kan zij van geen enkele zijde worden verstoord, welke idealen ook worden voorgespiegeld". Pétain eischt in zijn boodschap voorts onvoorwaardelijke gehoorzaamheid. Eerste plicht van de burgers is de regeering bij haar arbeid te steunen, zonder tegenspraak en zonder bijgedachten.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Pétain 4334 C)**

C. **VEREENIGDE STATEN. — Vijftig torpedojagers aan Engeland afgestaan in ruil voor vloot- en luchtbases. —**
Washington, 3 Sept. (D.N.B.) — Naar officieel verluidt, is tusschen Engeland en de Vereenigde Staten een overeenkomst gesloten, waarbij de Vereenigde Staten talrijke vloot- en luchtbases en Britsche bezittingen in den Atlantischen Oceaan voor 99 jaar pachten en daarvoor Engeland de onmiddellijke beschikking over 50 verouderde torpedojagers geven. Naar Associated Press meldt, is voorts officieel medegedeeld, dat Engeland de regeering der Vereenigde Staten de definitieve verzekering heeft gegeven, dat het „de Britsche vloot nooit zal overgeven of tot zinken brengen, wanneer de wateren om de Britsche eilanden voor de Engelsche oorlogsschepen onhoudbaar zouden worden". De vloot zal eventueel als laatste redmiddel naar de overzeesche gewesten worden gezonden ter verdediging van andere deelen van het rijk. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Torpedojagers 4344 C)

D. **NEDERL. OOST-INDIE. — Kobajasji heeft geen bepaald program - Hij heeft den rang van ambassadeur. —**
Tokio, 2 Sept. (Domei) — De minister van Handel en Nijverheid, Kobajasji, die vandaag van Moji naar Batavia vertrekt, heeft, naar Soema, de woordvoerder van het ministerie van Buitenlandsche Zaken, in antwoord op een vraag van een buitenlandsch journalist verklaarde, geen in een program vastgelegde taak zooals het onderhandelen over een douaneverdrag of handelsaccoord met Nederlandsch-Indië. Soema zeide, dat alles zal afhangen van de houding der Nederlandsch-Indische autoriteiten en van de vorderingen, die bij de onderhandelingen worden gemaakt.
De status van Kobajasji is, naar Soema zeide, die van bijzonder ambassadeur, tevens minister van Handel en Nijverheid, waarbij hij als minister van de Kroon verantwoordelijk is voor het beleid van het ministerie van Handel en Nijverheid, doch tevens bevoegd is, zijn stem te laten hooren in andere staatszaken. (De Maasbode) **(Vor. ber. Kobajasji 4346 C)**

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Regeling in zake de Duitsch-Russische grens. —**
Berlijn, 3 September. (D.N.B.) — Omtrent het verdrag, dat op 31 Augustus te Berlijn is onderteekend door Duitschland en de Sovjet-Unie, betreffende de regeling van de rechtstoestanden aan de grens, verneemt het D.N.B. nog nadere bijzonderheden.
Het verdrag vormt het slot van een reeks moeilijke werkzaamheden, die afgehandeld moesten worden bij de practische regeling van de Duitsch—Sovjet-Russische grens. Het betreft daarbij vooral de opmeting en afbakening welke met de onderteekening van het „grensoorkondenwerk" van 17 Augustus 1940 eindigden en de „Duitsch-Russische overeenkomst over de regeling van conflicten en incidenten aan de grens" van 10 Juni 1940.
In verband met de genoemde verdragen werd in een tijdsbestek van slechts tien maanden een grens van 1389 km vastgesteld en geplaatst op de noodzakelijke staatsrechtelijke basis. Dit resultaat werd vooral mogelijk gemaakt door de samenwerking vol begrip van de Duitsche en de Sovjet-Russische grenscommissie en door de wederzijdsche technische prestaties bij de opmeting en afbakening, die ondanks den ongunstigen weerstoestand van den afgeloopen winter zonder onderbreking zijn uitgevoerd.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Grensgeschillen 4291 C)**

F. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Rede van Rijkskanselier Adolf Hitler. - „Stelt U gerust, wij komen" (naar Engeland). - Einddoel: niet winnen van oorlog, maar opbouw nieuwen staat. —**
Het Duitsche winterhulpwerk 1940-'41 is op 4 September door Rijkskanselier Hitler geopend met de volgende rede:
„Op dezen dag", zoo verklaarde hij, „eindigt het eerste oorlogsjaar. De successen van dit eerste jaar zijn uniek. Wij kunnen in het geheel geen vergelijking trekken met het eerste oorlogsjaar van den wereldoorlog, want in dat eerste oorlogsjaar zijn immers overal, ondanks de grootste dapperheid, ondanks den ongehoorden omvang der offers, slechts gedeeltelijke resultaten bereikt en niet een definitief voltrokken oplossing."
Hitler wees vervolgens op de geweldige geographische ruimte, die thans door de Duitsche weermacht wordt beschermd en verklaarde o.m.: Een aantal tegenstanders is uit den weg geruimd. Alleen aan zijn gelukkige geographische ligging en aan zijn buitengewone snelheid in het vluchten heeft Engeland het te danken, dat hetzelfde lot het nog niet ten deel is gevallen. Want het is niet zoo, gelijk eenige Britsche politici zeggen, dat het Britsche leger als een wild paard aan den teugel rukt, brandend van begeerte om eindelijk te worden losgelaten tegen den Duitschen vijand. Zij waren immers zoo dicht bij ons en konden zonder meer hun begeerte bevredigen. Zij zelf hebben zich van ons verwijderd en het bleef hun voorbehouden deze verwijderingen als groote overwinning voor te stellen.
Het groote gebied, dat door de Duitsche troepen op het oogenblik wordt beheerscht, is nog uitgebreid door onzen bondgenoot Italië, die van zijn kant in Oost-Afrika het initiatief heeft genomen, daar zijn positie versterkte en Engeland terugsloeg. Natuurlijk staan ook daartegenover Engelsche „successen". Maar het zijn successen, die het normale gezonde menschenverstand niet begrijpt. En daarom staan zij ook innerlijk niet in een speciaal verband. Wij bele-

ven steeds weer, dat de Engelsche propaganda van de eene hoogte in de andere diepte valt, weliswaar om enkele dagen later op nog grootere hoogten te zweven. Zoo heb ik bijvoorbeeld eens gelezen: „Thans wordt de teerling van den oorlog geworpen. Wanneer het den Duitschers niet gelukt naar Parijs te komen — en dat zal hun niet gelukken — dan hebben zij den oorlog verloren. Mochten zij echter toch naar Parijs komen, dan zal Engeland den oorlog winnen". Zoo heeft Engeland talrijke z.g. „overwinningen" bevochten. De roemrijkste overwinning — die weliswaar in onze oogen het smadelijkste wansucces was — was de vlucht uit Duinkerken.

Engelsche oorlogsberichtgeving. — Telkens onderbroken door het luide lachen van zijn toehoorders, gaf de Führer eenige voorbeelden van Engelsche oorlogsberichtgeving, die haar onbetrouwbaarheid kenmerken. Wij rukten juist, zoo zeide spr. o.m., Polen binnen, toen de Engelsche propagandisten verklaarden, dat zij uit welingelichte kringen wisten, dat de Duitschers reeds een heele reeks zware nederlagen hadden geleden en dat de Polen zegevierend naar Berlijn oprukten. Eenige dagen later, en stellig uit nog beter ingelichte kringen, hoorde men, dat het lot in het Oosten nu definitief gekeerd was. Daarop kwamen even welingelichte deskundigen, die opmerkten, dat zelfs wanneer Duitschland een succes zou hebben verworven, hetgeen in het geheel niet het geval was, dit succes in werkelijkheid toch slechts een wansucces was, gezien van een hooger strategisch standpunt. En toen wij reeds voor Warschau stonden, wist men weer, dat men gerechtigd was om aan te nemen, dat thans in het Westen de aanval der geallieerden zijn eerste groote en doorslaggevende succes bereikt had. Vervolgens zeide men: „Er is een groote nachtmerrie van ons weggenomen. Die Polen in het Oosten waren steeds onze zwakke zijde. Nu kunnen wij ons op het Westen concentreeren, waar wij met de Duitschers zullen afrekenen".

Toen kwam een geruime tijd van kalmte. Die rust was natuurlijk ook een ontzaglijk, duurzaam succes der Britsche weermacht en een even constant wansucces van Duitschland. Wat hebben de Engelschen in die maanden al niet gewerkt en wat hebben wij niet al verslapen. Wat hebben de Engelsche politici in dien tijd niet allemaal gezien en juist ingezien en vooral steeds op het juiste tijdstip aangepakt. En wat hebben wij daartegenover niet allemaal gemist. Tot Noorwegen kwam.

Toen de operaties begonnen, verheugde de Engelsche oorlogsberichtgeving zich over de ontzaglijke fout, die wij, Duitschers, hadden gemaakt. En men verheugde zich in Engeland er over, dat men eindelijk de gelegenheid kreeg om zich te kunnen meten met de Duitschers. Zij kregen de gelegenheid en de krachtmeting kwam ook. Het is een ironie van het lot, dat de voor de Engelschen toentertijd ergste slag te danken was aan hun eigen propaganda.

Toen wij n.l. de Noren ten slotte tot voorbij Hamar en Lillehammer hadden verslagen, marcheerde een Britsche brigade zonder van iets te weten op den weg naar Hamar. Zij had naar achteren geenerlei verbinding, want die verbinding hadden onze duikbommenwerpers en gevechtsbombardementstoestellen vernield. Zij luisterden dus alleen naar de Britsche radio. En door de Britsche radio vernam de brigadecommandant, dat wij nog ver achter Lillehammer zaten en dat wij een zware nederlaag hadden geleden. Nu marcheert de Britsche brigade-commandant aan het hoofd van zijn brigade Lillehammer binnen en gaat daar rustig op een kist zitten, gevuld met documenten, waarop stond „geheim, niet den vijand in handen laten vallen". (Stormachtige vroolijkheid.) En hier werd hij nu nog denzelfden nacht met zijn kostbaren winkel door onze troepen gevat. Dat komt er van, wanneer iemand vertrouwt op de Engelsche berichtgeving.

Toen het offensief in het Westen kwam. — Zoo was het overal. Zij hebben gelogen en gelogen. Zij zijn de zee in geworpen en het was, zooals zij zeggen, een heel groote overwinning. Toen kwam de trotsche krachtmeting in het Westen. Juist bij dezen veldtocht heeft de geallieerde combinatie werkelijk niets anders dan alleen maar nederlagen moeten incasseeren. Nu is Frankrijk eveneens ineengeslagen. En wat heeft men thans voor een verklaring? Men zeide: „Thans kan Engeland zich eindelijk met zijn geheele kracht concentreeren, thans heeft Engeland de strategische positie bereikt, die het voortdurend gewenscht en gehoopt heeft te krijgen. De ballast van Frankrijk heeft ons alleen maar kostbaar Britsch bloed gekost". Men zeide, zoo verklaarde Hitler ten aanzien van Engeland verder, dat de oorlog drie jaar duurt en dat men zich instelde op drie jaar. Maar ik heb toentertijd tegen den rijksmaarschalk gezegd: Göring, bereidt alles voor op vijf jaar. Wij handelden zoo niet, omdat ik geloof, dat de oorlog vijf jaar zal duren.

Maar wat ook moge komen, Engeland zal ineenstorten (minuten lang durend applaus). Ik ken geen anderen termijn dan alleen dezen (applaus). Wanneer men nu in Engeland zeer nieuwsgierig is en vraagt: „Ja, waarom komen jelui dan eindelijk niet?", dan antwoord ik: „Stelt u gerust, wij komen" (donderend applaus). Men moet niet steeds zoo nieuwsgierig zijn. Deze wereld, zoo riep de Führer uit, zal vrij worden. Eens en voor altijd moet worden afgerekend met het schandaal, dat het een natie mogelijk kan zijn al naar believen een geheel vasteland te blokkeeren. Het moet in de toekomst onmogelijk worden gemaakt, dat het een piratenstaat van tijd tot tijd steeds weer naar wensch en luim veroorloofd wordt eenvoudig ruim 450 millioen menschen min of meer aan armoede en ellende over te leveren. Ik vind het onverdraaglijk, dat hier een natie van 85 millioen menschen door een ander volk te allen tijde aan lichaam en leven bestraft kan worden, wanneer het de een of andere horde plutocraten past.

De Führer herinnerde er vervolgens aan, dat hij het Engelsche volk reeds zoo vaak de hand der overeenstemming had gereikt. Gij weet het zelf, zoo zeide hij, het was mijn buitenlandsch politiek program. Na een korte verwijzing naar zijn laatste beroep op Engeland, ging Adolf Hitler voort:

De Engelsche „bondgenooten". — Ik prefereer thans te strijden tot eindelijk een volkomen duidelijke beslissing tot stand is gebracht. En die duidelijke beslissing kan alleen deze zijn, dat het regime van erbarmelijke en laaghartige oorlogsopruiers uit den weg wordt geruimd en dat een toestand in het leven wordt geroepen, waarin het onmogelijk is, dat een natie in het vervolg geheel Europa vermag te tiranniseeren. Duitschland en Italië zullen er zorg voor dragen, dat dit zich in de geschiedenis niet herhaalt. En hier zullen Engeland ook al zijn bondgenooten niets helpen, noch de plannen, die zij mogen ontwerpen. Wij zijn tot alles bereid, tot alles vastbesloten en van zins te allen tijde te handelen. En vooral, men maakt ons door niets bang. Wij, Duitsche nationaal-socialisten, hebben de hardste school doorloopen, die menschelijk slechts denkbaar is. Men kan ons door niets intimideeren, men kan ons door niets verrassen. Toen men in Engeland een jaar geleden ten oorlog trok, zeide men: wij hebben een bondgenoot, hij heet generaal Revolutie. Zij hadden geen begrip van den nationaalsocialistischen Duitschen volksstaat. Deze generaal Revolutie was niet te vinden.

Toen zeiden zij, dat zij nog een anderen bondgenoot hadden, generaal Honger. Wij hebben er van te voren rekening mee gehouden, dat de groote menschenvrienden, evenals in den wereldoorlog, zouden probeeren, vrouwen en kinderen uit te hongeren en wij hebben ons er op voorbereid. Ook deze generaal was slechts een verkeerde speculatie. Thans is men een derde generaal op het spoor gekomen. Het is generaal Winter. De Engelschen moesten, wanneer zij al werkelijk zulke generaals nemen, niet vergeten

hun belangrijksten generaal misschien tot Britschen rijksgeneraalveldmaarschalk te benoemen, n.l. den generaal Bluf. Dat is hun eenige solide bondgenoot. Ons verslaat men echter met dezen generaal niet meer. Daarmede kan men het Britsche volk misschien dom maken, maar het Duitsche volk heeft Engeland in feite leeren kennen. Met deze middelen zullen de heeren den oorlog niet winnen. En de andere middelen zijn, God zij dank, in onze handen en zullen in onze handen blijven. En wanneer het uur geslagen heeft, zullen wij in de plaats van generaal Honger, of Revolutie, of Winter, of Bluf weer den generaal der daad stellen, d.w.z. de actie. En dan zullen wij zien, wie zich hier het beste houdt.

In zijn verdere uiteenzettingen gaf de Führer uitdrukking aan den dank van het Duitsche volk aan zijn soldaten. In deze dagen, zoo zeide hij, worden wij allen bewogen door dank jegens ons luchtwapen. Ik zou thans, zoo ging hij voort, vooral dank willen uitspreken aan het moederland voor dit achter ons liggende jaar. Het is iets wonderbaarlijks, ons volk in den oorlog te zien, in zijn gansche discipline. Wij beleven dat juist ook nu in dezen tijd, nu de heer Churchill ons een vertooning geeft van zijn uitvinding der nachtelijke luchtaanvallen. Hij doet dat niet omdat deze luchtaanvallen bijzonder effectief zijn, maar omdat zijn luchtwapen overdag niet over Duitschland kan vliegen, terwijl de Duitsche vliegers zich dag na dag boven Engelschen bodem bevinden. De Engelschen komen in den nacht en werpen hun bommen lukraak en zonder systeem op burgerwoonwijken, op boerenhofsteden en dorpen. Ik heb drie maanden lang daarop geen antwoord laten geven in de meening, dat zij dit schandaal zouden staken. De heer Churchill zag daarin een teeken van onze zwakheid. Gij zult begrijpen, dat wij thans nacht na nacht het antwoord geven en wel in stijgende mate. En wanneer de Britsche luchtmacht twee, of drie of vierduizend kilogram bommen laat vallen, dan laten wij thans in één nacht 150.000, 180.000, 230.000, 300.000, 400.000 en meer kilogram vallen. Wanneer zij verklaren, dat zij onze steden op groote schaal zullen aanvallen, dan zullen wij hun steden wegvagen. Wij zullen dezen nachtpiraten hun werk onmogelijk maken. Het uur zal komen, dat een van ons beiden ineenstort en dat zal niet het nationaal-socialistische Duitschland zijn. Ik heb reeds eenmaal een dergelijken strijd in mijn leven uitgevochten tot aan de laatste consequentie en de tegenstander is gebroken, die thans nog in Engeland op een laatste eiland in Europa zit.

De opbouw van de volksgemeenschap. — Juist ten aanzien van dezen strijd echter, zoo ging de Führer verder, is het noodzakelijk te begrijpen, hoe belangrijk de opbouw en vorming van onze Duitsche volksgemeenschap is. Wat den Duitschen soldaat sterk maakt, is het bewustzijn en het weten, dat achter hem in ijzeren aaneensluiting en met fanatieken wil een geheel volk staat. En wel een volk, dat vervuld is van zijn hooge doelstelling. En die doelstelling gaat ver uit boven het alleen maar winnen van den oorlog. Neen, wij willen een nieuwen staat opbouwen.

Daarom worden wij thans ook zoo gehaat door de anderen. Het zijn nu eenmaal plutocratieën, waarin een heel klein groepje kapitalisten de massa's beheerscht, natuurlijk in het nauwste contact met de internationale Joden en vrijmetselaars. Zij haten ons om ons sociale standpunt en alles wat wij van dat standpunt uit aan plannen ontwerpen en uitvoeren schijnt hun gevaarlijk toe. Zij zijn er van overtuigd, dat men deze ontwikkeling moet opheffen. En ik ben er van overtuigd, dat de wereld, de toekomst aan deze ontwikkeling behoort. Ik ben er van overtuigd, dat staten, die zich niet aansluiten bij deze ontwikkeling, vroeg of laat ineenstorten.

Maar omdat wij weten, dat deze strijd in laatste instantie een strijd is om den geheelen socialen grondslag van ons volk, die de substantie van ons leven is, en tegen deze substantie is gericht, blijft ons in het geheel niets anders over dan juist in den strijd voor deze idealen ons steeds weer uit te spreken voor die idealen.

En zoo is het winterhulpwerk, deze geweldige sociale hulpinstelling, de grootste, die er ook maar op aarde is, een machtige demonstratie van dezen geest. Het is de geest van onze volksgemeenschap, die ons alles doet verdragen en die ons volk sterk doet zijn voor alle krachtmetingen en beslissingen der toekomst. Hoe meer de andere wereld ziet, dat dit groote volk een enkele gemeenschap is, des te meer zal zij inzien, hoe kansloos haar onderneming is. Menschen, die, van elkander gescheiden, ieder huns weegs gaan, kan men breken, 85 millioen echter, die denzelfden wil hebben, hetzelfde besluit en bereid zijn tot dezelfde daad, breekt niemand. (De Maasbode - Alg. Handelsblad - Nieuwe Rott. Crt. - De Telegraaf)

(Vor. ber. Rede Hitler 4301 A)

A. ROEMENIE. — Regeering afgetreden. - Generaal Antonescu minister-president. - Koning Carol II afgetreden ten gunste van zijn zoon Michael. - Antonescu wordt „Staatsleider" (Conducatorul Statului). - Antonescu's manifest. - Proclamatie van Koning Carol. - Eedsaflegging van zijn opvolger. —

De Roemeensche regeering is op 4 Sept. afgetreden. Generaal Antonescu is door Koning Carol belast met de vorming van een nieuw kabinet.

Boekarest, 5 Sept. (D.N.B.) — De nieuwe Roemeensche minister-president, generaal Antonescu, heeft vannacht in handen van den Koning de eed van trouw afgelegd. Krachtens een Kon. besluit wordt de grondwet van Februari 1938 opgeheven en worden de wetgevende lichamen ontbonden. Krachtens een ander besluit krijgt de minister-president generaal Antonescu volmachten voor de leiding van den Roemeensche staat.

Boekarest, 6 Sept. (D.N.B.) — Koning Carol II van Roemenië heeft in den afgeloopen nacht ten gunste van zijn zoon, kroonprins Michael, die in October 19 jaar oud wordt, afstand gedaan van den troon.

Naar verluidt, zal de Koning nog heden in den loop van den dag naar Zwitserland vertrekken.

In een officieele publicatie, die gisteravond aan de pers werd verstrekt, werd minister-president generaal Antonescu voor de eerste maal als „staatsleider" (Conducatorul Statului) betiteld. Het semi-officieele blad „Romania" had reeds voordien den nieuwen minister-president met dezen titel begroet.

Antonescu heeft het volgende manifest tot de natie gericht:

Roemeensche broeders! Uit het diepst van mijn hart richt ik tot u het dringende verzoek, alles te vergeten, u om onzen jongen Koning te scharen, de orde te bewaren en aan den arbeid te gaan. Leve Roemenië!

Boekarest, 6 Sept. (D.N.B.) — Koning Carol heeft van zijn troonsafstand mededeeling gedaan in de volgende door de radio en in extra-edities der bladen verspreide proclamatie:

Roemenen! Tijden van ernstige schokken en zorgen trekken over ons land. Sedert tien jaren heb ik er naar gestreefd, alles voor het welzijn van Roemenië te doen, zooals mijn geweten het mij ingaf. Thans ligt over het land, dat voor groote gevaren heeft gestaan, rouw. Uit liefde voor dezen grond, waarop ik geboren en opgegroeid ben, wil ik de gevaren uit den weg ruimen, door aan mijn zoon, van wien gij houdt, den zwaren last der heerschappij over te dragen. Ik bid, dat dit voor de redding van het vaderland gebrachte offer niet vergeefsch zal zijn. Ik verzoek allen Roemenen mijn zoon met trouw en liefde te omringen, opdat hij den steun vindt, dien hij voor de voortaan op zijn schouders rustende zware verantwoordelijkheid noodig heeft. Moge God ons land beschermen en het een trotschere toekomst verzekeren. Leve Roemenië.

Om half tien heeft koning Michael in de troonzaal van het koninklijk paleis te Boekarest voor minister-president Antonescu en den patriarch van de Orthodoxe kerk van Roemenië, Nidulescu, den eed afgelegd.

De korte eedsformule luidt: Ik zweer, het erfgoed van Roemenië, zijn grenzen en zijn integriteit te waarborgen. Zoo waarlijk helpe mij God almachtig. (N. Rotterd. Crt. - De Tijd)

(Vor. ber. Kabinet 4286 B)

A. **Koning Michaël I. - Koning Carol's tienjarig bewind. - Generaal Antonescu. —**

Michaël I. — Kroonprins Michaël, die thans voor de tweede maal den troon zal bestijgen, is 19 jaar oud.

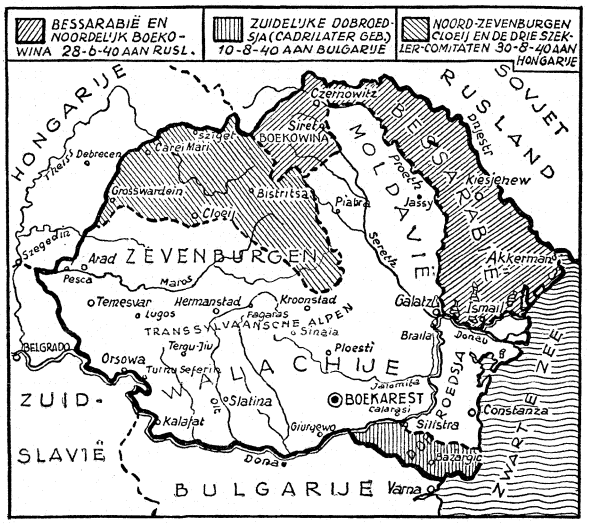

Roemenië op 6 September 1940.

Den eersten keer, dat hij tot koning werd uitgeroepen, was op 20 Juli 1927, toen zijn grootvader, koning Ferdinand I, was overleden en zijn vader, de toenmalige Kroonprins Carol, van zijn opvolgingsrechten afstand had gedaan en in den vreemde verbleef. Michaël telde toen nog geen zes jaren en het bewind werd door een regentschapsraad uitgeoefend. Slechts drie jaren heeft Michaël toen geregeerd. Bij den terugkeer van zijn vader, in 1930, maakte hij voor dezen plaats op den troon en kreeg den titel van Groot-Woïwode van Alba Julia.

ROEMENIË

Ex-Koning Carol II.

Juist in Juni j.l. was het tien jaar geleden dat Europa werd verrast door de tijding, dat de toenmalige Kroonprins Carol van Roemenië, die twee dagen tevoren per vliegtuig uit zijn ballingschap te Boekarest was teruggekeerd, door de Nationale Vergadering tot Koning was uitgeroepen. Tien jaren van voortdurende beroering, welke thans met het heengaan des Konings zijn besloten.

Alle drie de Koningen uit het Huis Hohenzollern-Sigmaringen, die sedert 1866 over Roemenië hebben geregeerd, hebben een moeilijke regeeringstijd gehad. Allereerst Carol I, die, toen hij in 1866 tot „regeerend vorst" van Roemenië werd gekozen (in Maart 1881 werd hem de waardigheid van Koning verleend), in den nieuwen staat orde en rust moest scheppen. Hij overleed heel in het begin van den Wereldoorlog (September 1914) en bleef dus gespaard voor het leed, dat zijn neef en opvolger, Ferdinand I, had te dragen, toen zijn koninkrijk partij koos tegen Duitschland, zijn geboorteland, en aanstonds door de Duitsche legers onder den voet werd geloopen. Hij overleed in 1927, in de onzekerheid omtrent het lot der monarchie, daar zijn zoon Kroonprins Carol, de thans afgetreden Koning, vrijwillig van zijn rechten op den troon afstand had gedaan.

Carol was toen drie-en-twintig jaar oud. Hij had zijn universitaire opleiding aan de hoogeschool te Boekarest genoten, had daarna de Krijgsschool te Jassy bezocht en op wensch van koning Carol I zijn militaire opleiding te Potsdam bij het eerste garderegiment te voet voltooid.

Toen Roemenië actief aan den Wereldoorlog deelnam, was hij aan den generalen staf toegevoegd. De onderwerping van het Roemeensche leger doemde hem tijdelijk tot werkeloosheid, totdat de Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie ineenstortte en hij als commandant van een regiment berggeschut Boedapest binnenrukte. Na het einde der krijgsverrichtingen en na het tot stand komen van het Groot-Roemeensche rijk zooals wij dit tot voor enkele weken kenden (met toevoeging dus van de Boekowina, Transsylvanië en het Banaat), maakte hij een reis om de wereld. Bij zijn terugkeer werd hij eerst tot brigade-generaal benoemd, later tot inspecteur van de Roemeensche civiele en militaire luchtvaart.

Intusschen was Prins Carol in het huwelijk getreden (Maart 1921) met Prinses Helena van Griekenland (zuster van den tegenwoordigen Koning George II). Deze verbintenis, waaruit een zoon werd geboren, was echter verre van gelukkig en werd in 1928 ontbonden. Koningin Helena (in 1930 werd haar nl. de titel van Majesteit verleend) woont sedertdien te Florence.

Nog tijdens het leven van koning Ferdinand deden zich ernstige moeilijkheden voor met den Kroonprins. Moeilijkheden van politieken zoowel als persoonlijken aard. De destijds almachtige Liberale Partij stelde haar eischen in verband met de zeer autoritaire politieke opvattingen van den Kroonprins, die volgens haar onvereenigbaar met den geest der grondwet waren. Het morganatisch huwelijk, dat de Kroonprins in 1918 met mej. Lamrino had gesloten, werd ontbonden. Het kwam tot heftige tooneelen, welke den Kroonprins herhaalde malen er toe hadden gebracht afstand te doen van zijn rechten op den troon, doch telkens was hij op aandringen van zijn invloedrijke moeder, koningin Maria, van zijn besluit teruggekomen. Toen echter in December 1925 minister-president Bratianu volledige onderwerping van hem verlangde, weigerde hij en teekende op 4 Januari 1926 de oorkonde, waarin hij afstand deed van zijn aanspraken op den troon ten behoeve van zijn zoontje Michaël, en verliet het land. Ruim een jaar later overleed koning Ferdinand en de zesjarige Michaël werd tot Koning geproclameerd onder bescherming van een regentschapsraad.

Generaal Antonescu.

Carol vestigde zich eerst te Londen, maar toen hij in Mei 1928 van daaruit een poging ondernam om

Boekarest te bereiken (verraad deed haar mislukken) werd hem verzocht het land te verlaten. Hij begaf zich naar Parijs, waar hij in voortdurend contact stond met de Carlisten, die zich scherp tegen de liberalen keerden, een geestdriftige propaganda voor den uitgeweken Prins voerden en den weg voor zijn terugkeer baanden.
Vier jaren bleef Carol buiten zijn vaderland. Op 6 Juni 1930 keerde hij per vliegtuig via München naar Boekarest terug. De regeering trad af. Mironescu vormde een nieuw kabinet en op 8 Juni 1930 riep de Nationale Vergadering Carol tot Koning uit. De kleine Michaël was Koning-àf en werd tot Groot-Woïwode van Alba Julia benoemd.
Een nieuw tijdperk was voor Roemenië aangebroken, dat eindigde met de benoeming van Antonescu tot „Staatsleider".

Generaal Antonescu.
Op 6 Sept. 1940 legde minister-president generaal Antonescu den eed van trouw aan den nieuwen koning af. De formule luidt:
Ik zweer trouw aan koning Michaël, den Roemeenschen staat en de Roemeensche natie. Zoo waarlijk helpe mij God almachtig.
Het opmerkelijke van deze formule is het ontbreken van de verplichting ten aanzien van de grondwet, wat verklaard moet worden uit de omstandigheid, dat terstond na de benoeming van Antonescu tot premier de grondwet buiten werking is gesteld.
Antonescu was een intiem vriend en bewonderaar van den destijds om het leven gekomen leider van de IJzeren Garde, Codreanu. Anderzijds is hij ook bevriend met den boerenleider uit Zevenburgen, Maniu. Hij geldt als een der kundigste Roemeensche officieren en was minister van Oorlog in de regeering Goga en in het eerste kabinet van Miron Christea. Hij trad echter af, toen onder de regeering Christea het autoritaire regime werd ingevoerd.
(N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad - Telegraaf)
(Vor. ber. Roemenië 4362 A; kaartje 4279 A.)

A. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill's verklaring in het Lagerhuis; hevigen strijd in September verwacht. —**
Londen, 6 Sept. (D.N.B.) — In zijn verklaring in het Lagerhuis over den oorlogstoestand heeft Churchill toespelingen gemaakt op de overdracht der Amerikaansche torpedobootjagers aan de Britsche marine. De torpedobootjagers, zoo zeide hij, zullen zonder verwijl in actieven dienst genomen worden. Het zou een vergissing zijn, wanneer men uit de officieele nota meer wilde lezen dan de documenten zelf zeggen.
Omtrent de Balkankwestie zeide Churchill: Ik ben steeds van meening geweest, dat het Zuiden der Dobroedsja aan Bulgarije moest worden teruggegeven en ik ben nooit zeer verheugd geweest over de wijze, waarop Hongarije na den vorigen oorlog is behandeld. De premier voegde hieraan toe: „Wij stellen voor, geen territoriale wijzigingen, die tijdens den oorlog plaats hebben, te erkennen, wanneer zij niet geschieden met vrije instemming van de betrokken partijen."
Wat den luchtoorlog aangaat, verklaarde de premier: „Wij moeten ons in deze maand voorbereiden op den hevigsten strijd. De vijand zal zijn aanvallen in den loop van September nog vermenigvuldigen. Maar zelfs wanneer de aanval verdubbeld of verdrievoudigd is, gelooven wij toch weerstand te kunnen bieden."
Churchill kondigde een wijziging in het systeem van de luchtalarmsirenes aan, waardoor onnoodig alarm wordt vermeden.
Betreffende het midden-Oosten zeide Churchill, dat Engeland daar bedacht moet zijn op zwaren strijd.
Alvorens Churchill in het Lagerhuis zijn verklaring aflegde, deelde hij mede, dat het Huis na de bijeenkomst van vandaag, verdaagd wordt tot 18 September. Dan zal het twee dagen vergaderen en zoo noodig zal Churchill een regeeringsverklaring afleggen.
In het Hoogerhuis heeft lord Halifax een rede uitgesproken, overeenkomende met de door Churchill afgelegde verklaring.
(De Tijd) **(Vor. ber. Winston Churchill 4342 C.)**

B. **NEDERLAND. — Vrijmetselaarsloges ontbonden.**
Van bevoegde officieele zijde wordt medegedeeld, dat op 4 September in geheel Nederland de ontbinding der vrijmetselaarsloges is bevolen, zulks in het raam van de herordening van het Nederlandsche maatschappelijke en geestelijke leven.
Nadat in de laatste jaren bij de voltrekking van de staatkundige hervorming van een aantal Europeesche landen de vrijmetselaarsloges, als zijnde organisatorische en grootendeels ook geestelijke steunpunten van het wereldliberalisme en van de geldheerschappij geliquideerd zijn, zijn in de afgeloopen weken verscheidene andere staten er toe over gegaan de vrijmetselaarsorganisaties in hun landen te verbieden.
Dat dit besluit genomen is in landen, waarin deze organisaties een buitengewone geestelijke en politieke macht uitoefenden is te beschouwen als een vèrstrekkend politiek symptoom. Daartegenover is het, zoo luidt het in een verstrekte officieele mededeeling, teekenend voor de Nederlandsche partijen en groepen welke zich naar haar zeggen tot een herordening geroepen voelen, dat — eenige groepen uitgezonderd — nergens ook maar een poging wordt gedaan, om de loges als een product van de dwalingen van een voorbij tijdvak te brandmerken en er definitief mee af te rekenen.
Het is de vrijmetselarij geweest uit welker milieu eenmaal de leuzen van de Fransche revolutie van 1789 zijn opgekomen. Zij zelf was in haar later tot ontwikkeling gebrachte organisatie het politieke — zij het onofficieele — machtsmiddel van die cosmopolitische liberale kringen, die in politieke en economische samenwerking het aanschijn van de parlementen van vele staten hun stempel opdrukten. Het is teekenend voor den toestand der laatste decennia, dat het aan geen andere politieke macht gelukt is de vrijmetselarij uit den zadel te weren.
Alle aanvallen van de zijde der kerken tegen de loges leidden niet tot resultaat en eerst aan de nationaal-socialistische en fascistische revoluties bleef het voorbehouden, de organisatorische en grootendeels geestelijke steunpunten van het wereldliberalisme en van de geldheerschappij te overwinnen.
(Haagsche Courant)

C. **NEDERLAND. — Legitimatieplicht voor alle Nederlanders - Bepalingen in zake het verblijf in het kustgebied, rondtrekkende kunstenaars etc., het oplaten van vliegers. —**
's-Gravenhage, 7 Sept. — Vier nieuwe zeer belangrijke en ingrijpende verordeningen zijn verschenen.
Krachtens de eerste zullen, ingaande 1 October a.s., alle Nederlanders boven 15 jaar in het bezit moeten zijn van een identiteitskaart, welke een jaar geldig zal zijn en afgegeven wordt vanwege het gemeentebestuur.
De tweede bepaalt, dat in het kustgebied, ingaande heden 9 September, alle niet-Duitschers zich van 22 tot 4 uur niet in de buitenlucht mogen ophouden.
De derde verordening verbiedt in ditzelfde kustgebied het rondtrekken van gemeente tot gemeente van zwervende kunstenmakers, marskramers e.d.
Volgens de vierde verordening is het van heden 9 September af in het geheele land verboden vliegers op te laten.
(Verordeningenblad No. 25 d.d. 9 Sept. '40)

D. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Dr. Goebbels over het Winterhilfswerk. —**
Berlijn, 4 Sept. (D.N.B.) — In zijn rapport over het Winterhilfswerk 1939-1940 heeft Rijksminister dr. Goebbels de geweldige cijfers aan vrijwillige bijdragen van het Duitsche volk genoemd.
„Wanneer men in aanmerking neemt, verklaarde hij o.a., dat de bijdragen absoluut vrijwillig geschieden, dan kan men daaruit de sociale stemming onder het volk afleiden, welke alle door verkiezingsleugens tot stand gebrachte parlementsverkiezingen in de Westelijke democratieën wat waarde en effectiviteit betreft, verre in de schaduw stelt.
De totale opbrengst van het eerste oorlogswinterhulpwerk heeft 681 millioen (vorig jaar 566 millioen) bedragen, een toeneming dus van 115 millioen. Bij vijf huis-aan-huis-collectes en twee straatcollectes ten bate van het oorlogshulpwerk voor het Duitsche Roode Kruis is in totaal 221.5 millioen R.M. ingezameld, terwijl voor de nationaal-socialistische Volkswohlfahrt

nog 124 millioen mark bijeengebracht werd, een totaal derhalve aan vrijwillige bijdragen van 1026.5 millioen R.M.
Dr. Goebbels gaf vervolgens antwoord op de vraag wat er met deze reusachtige bedragen gebeurt, aangezien Duitschland geen werkloozen meer heeft, die voor ondersteuning door het Winterhilfswerk in aanmerking zouden komen. Van het begin af aan, verklaarde de minister, heeft men groote sociale instellingen op het oog gehad om niet alleen den bestaanden nood te lenigen, doch ook om komenden nood te verhinderen. Uit de middelen van het Winterhilfswerk zijn b.v. voor het hulpwerk „Moeder en Kind" van 1935 tot 1940 ongeveer 660 millioen R.M. ter beschikking gesteld. De zuigelingensterfte, welke in het oude Rijksgebied in 1933 nog 7.7% bedroeg, is in 1939 tot 6% teruggebracht. Van 1933 tot 1939 zijn alleen ruim twee millioen kinderen door de nationaal-socialistische Volkswohlfahrt naar buiten gebracht en van 1934 tot 1939 zijn ruim 800.000 kinderen, die een kuur noodig hadden, in N.S.V.-tehuizen verzorgd.
Tegenover deze cijfers stelde dr. Goebbels het Engelsche „socialisme", dat zijn documentatie vindt in bedroevende toestanden.
„Niet in het bezit aan geld", riep dr. Goebbels uit, „ligt het geluk van een volk. Het berust op de samenbinding van zijn kracht en nationale reserves. De sociale volksgemeenschap is het hoogste geluk. Behalen wij door haar de overwinning — en hoe zou het anders kunnen zijn — dan zal ons volk zijn toekomst in vrijheid zelf kunnen scheppen. Want eerst wanneer wij de noodige hulpmiddelen bezitten, wanneer wij niet meer gedwongen zijn als tot nu toe van de hand in den tand te leven, zijn wij pas in staat de wereld door het Duitsche volk te toonen wat echt socialisme is." (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. dr. Goebbels 4357 F.)

A. UTRECHT. — 43ste Jaarbeurs. —
Op 3 September is de 43ste Nederlandsche Jaarbeurs te Utrecht geopend. In vollen oorlogstijd, terwijl onze handel en industrie hun allermoeilijkste oogenblikken beleven en de toekomst duister is, heeft zij niet willen versagen doch hare poorten opengesteld. Zoo vervult zij niet alleen hare intermediaire taak in engeren zin, doch tevens geeft zij een prachtig voorbeeld van energie, die zich door niets laat terneer slaan, een voorbeeld, dat zeer zeker stimuleerend moet werken op ons bedrijfsleven. Hoezeer dit laatste van zijn kant den moed en de geestkracht der Jaarbeurs waardeert, blijkt wel hieruit, dat het aantal deelnemers en de in beslag genomen ruimte slechts weinig minder zijn dan tijdens de laatste Jaarbeurs in vredestijd viel te registreeren. Zij telt 1091 deelnemers en beslaat een oppervlak van 15.710 M². expositieruimte. Dat is 112 deelnemers en 1.369 M². expositieruimte minder dan ter vorige najaarsbeurs, die nog geheel in vollen vredestijd kon worden voorbereid.
(Haagsche Post - Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Jaarbeurs 4163 D.)

B. MEXICO. — Olieconflict - Vonnis - Schadevergoeding vastgesteld. —
Mexico Stad, 2 Sept. (D.N.B.) — De eerste districtsrechter, Ponciano Hernandez Ortega, heeft op 31 Augustus vonnis geveld in de kwestie der vaststelling van het bedrag der schadevergoeding voor de op 18 Maart 1938 onteigende eigendommen der buitenlandsche petroleummaatschappijen. De uitspraak luidt, dat de Mexicaansche regeering voor de onteigende eigendommen 177.624.189.60 Mexicaansche pesos moet betalen.
Hiermede is een beslissing gevallen in een conflict, dat bijna 1½ jaar heeft geduurd. Tegen de uitspraak van dezen rechter kan geen hooger beroep aangeteekend worden. Men verwacht echter, dat de betrokken maatschappijen alles in het werk zullen stellen om nieuwe rechtsmiddelen te doen gelden. (Telegraaf)
(Vor. ber. Petroleum 4047 C.)

C. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Schuldenpositie per 30 Juni. —
De gefundeerde Rijksmark-schuld van het Duitsche Rijk is van einde Maart tot einde Juni van 28.64 tot 32.37 milliard gestegen, voornamelijk in verband met de uitgifte der 4% schatkistbiljetten. Het uitstaand schatkistpapier steeg van 750 mill. einde Maart tot 1250 mill. einde April en 2750 mill. einde Juni.
Ook de zgn. Li-leeningen van 1940 namen toe: de 4½% emissie van 1940 steeg tot 33.87 (ult. Maart 19.64) mill.; bovendien staat er van de 4%-Li-leening nu 343 (0) mill. uit.
De in buitenlandsche valuta luidende schuld beloopt 1273 (1268) mill.
De totale gefundeerde schuld is derhalve groot 33.65 (29.90) milliard. Verder heeft het Duitsche Rijk een vlottende schuld van 22.78 milliard tegen 18.05 milliard einde Maart en 21.51 milliard einde Mei.
(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Schulden 3753 C.)**

D. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Kabinet-Pétain gewijzigd. —
Het D.N.B. meldt op 7 September uit Genève:
De Fransche regeering is gisteravond na een, onder voorzitterschap van maarschalk Pétain, gehouden ministerraad afgetreden. Er is daarna een communiqué uitgegeven, waarin gezegd wordt: „Met het oog op de versterking van het regeeringsgezag heeft maarschalk Pétain besloten, den ministerraad te belasten met de taak, de leidende beginselen van de politiek der regeering vast te leggen en deze in wetten tot uitdrukking te brengen. De leden van de regeering, die tot dezen, door maarschalk Pétain gepresideerden, ministerraad behooren en de volmachten van ministers hebben, zijn:
Plaatsvervangend minister-president: Laval.
Justitie: Alibert.
Buitenlandsche Zaken: Baudouin.
Productie en Arbeid: Belin.
Financiën: Bouthilier.
Binnenlandsche Zaken: Peyrouton.
De besluiten van den ministerraad worden door een kabinetsraad, die door den plaatsvervangenden minister-president Laval geleid wordt, uitgevoerd. Tot den kabinetsraad behooren ook alle staatssecretarissen met en zonder den rang van minister. Laval is belast met de voorlichting en met de coördinatie der ministeries. De kabinetsraad zal de loopende bestuursaangelegenheden en de aangelegenheden, die niet voor den ministerraad gebracht worden, afhandelen.
Generaal Weygand heeft in zijn hoedanigheid van generaalgedelegeerde der regeering in Fransch-Afrika de meest uitgebreide volmachten gekregen om de verdediging en de veiligheid van het Fransche koloniale rijk te waarborgen. Door de opdracht tot deze missie, de verdediging in Afrika te centraliseeren, heeft de regeering bewezen, dat zij vastbesloten is, zich met alle middelen te verzetten tegen de intriges, die erop gericht zijn, het moederland en de koloniën van elkaar te verwijderen en de eenheid van Frankrijk in gevaar te brengen.
(De Maasbode) **(Vorig bericht Kabinet 4298 B.)**

E. NEDERLAND. — Rijks Genealogisch Bureau opgericht. —
Het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft bemoeienis met verschillende instellingen en personen, die zich bezig houden met de beoefening van genealogie, heraldiek en ikonografie. In de eerste plaats ressorteert daaronder de uitgebreide verzameling van ikonografisch materiaal (documentatie op het gebied van beeltenissen van Nederlanders), welke het rijk een achttal jaren geleden ten geschenke ontving van jhr. mr. dr. E. A. van Beresteyn. Deze verzameling vormde tezamen met de collecties op het gebied der kunstgeschiedenis, welke is opgebouwd op de schenkingen van wijlen dr. C. Hofstede de Groot en den heer Frits Lugt, het rijksbureau voor kunst-historische en ikonografische documentatie, dat gevestigd is in het gebouw Korte Vijverberg 7 te 's-Gravenhage, het vroegere Haagsche gemeente-museum. Daarnaast verleent het departement steun aan particuliere genootschappen en vereenigingen, hetzij door het toekennen van subsidies, hetzij door het verleenen van gratis huisvesting, hetzij door een combinatie van beide. (N. Rott. Crt.)

F. NEDERLAND. — Duitsche scholen - Onderwijs - Achterstelling opgeheven. —
's-Gravenhage, 3 Sept. — De na 10 Mei ingetreden verandering van de staatsrechtelijke situatie kon ook op het onderwijs hier te lande niet zonder invloed blijven. De opvoeding der nieuwe generaties van het Nederlandsche volk had met het oog op een duurzame Duitsch-Nederlandsche toenadering, waarvoor onder vroegere regeeringen geen plaats was, herzie-

ning noodig. Zoo luidt de commentaar, die ons van bevoegde Duitsche zijde gegeven is op Besluit 122, opgenomen in het Verordeningenblad van 2 September.
Dit besluit van den secretaris-generaal van het departement van Onderwijs, K. en W. betreffende ontheffing van de verplichting uit artikel 1 der Leerplichtwet, welke ontheffing bij het begin van het schooljaar van kracht geworden is, bepaalt, dat het onderwijs, dat Nederlandsche kinderen op Duitsche scholen hier te lande genieten, als voldoende onderwijs in den zin der Leerplichtwet moet worden beschouwd. Hiermede is de vroegere feitelijke achterstelling van de Duitsche scholen in Nederland, welke steeds op twijfelachtige rechtsgronden berustte, ook formeel opgeheven en zijn voor de Duitsche onderwijsinrichtingen als draagsters van de moderne opvoedingsgedachte de noodige mogelijkheden tot ontplooiing opengesteld. (Alg. Handelsblad)

A. **HONGARIJE. — Zevenburgen. - Geschiedenis. —** Op 4 Juni 1920 werd te Trianon het vredesverdrag gesloten tusschen Hongarije en de Geallieerden. Hierbij moest Hongarije onder meer Zevenburgen aan Roemenië afstaan.
Bosschen beslaan een groot gedeelte van den bodem, ongeveer 35%. Dertig procent van de oppervlakte wordt voor land- en tuinbouw gebruikt, terwijl op 25% de veeteelt wordt beoefend.
Zevenburgen kan bogen op een veelbewogen geschiedenis. Achtereenvolgens woonden er de Daciërs, de Romeinen, de Goten, de Hunnen, de Avaren en de Slaven, terwijl tenslotte de Magyaren het land bezetten. Onder de regeering van Stephanus I van Hongarije (997—1038) werd het een afzonderlijke provincie.
In de twaalfde eeuw begon de immigratie van Duitschers, afkomstig uit het Rijnland. De Roemenen, die er omstreeks dien tijd kwamen, geraakten in een toestand van lijfeigenschap. Eerst in de 16e eeuw kreeg Zevenburgen een zekere mate van zelfstandigheid onder het geslacht Zapolya. Tegen het einde van de 17e eeuw kwam het militair onder Oostenrijk te staan. Het bleef een afzonderlijk vorstendom met een eigen standenvergadering en een zekere godsdienstvrijheid.

Zevenburgen.

Echter werd in een kort tijdsbestek daarna de annexatie een voldongen feit. Zevenburgen werd een grootvorstendom. In 1784 werd het geteisterd door een boerenopstand. Bij de revolutie van 1848 kwam het land in verzet tegen de Hongaren, die er in slaagden het te onderwerpen, maar in 1849 door de Russen gedwongen werden Zevenburgen te ontruimen. In 1867, toen de Oostenrijksche monarchie gesplitst was, kwam Zevenburgen bij het Hongaarsche gedeelte. In 1918 proclameerden de Roemenen de aansluiting bij Roemenië. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vorig bericht Zevenburgen 4352 A.)

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Het Nederlandsch Bijbelgenootschap - Jaarverslag. —**
Aan het jaarverslag van het Ned. Bijbelgenootschap — voorzitter prof. dr. W. F. Grosheide, algemeen secretaris dr. H. C. Rutgers — ontleenen wij o.a. het volgende. Het verslag loopt over 1 Januari 1939 tot 30 April 1940.
Het eerste gedeelte van het jaar 1939 was een tijd van rustige ontwikkeling van den arbeid. Tot eind April 1940 heeft het Bijbelgenootschap ten behoeve der gemobiliseerden 6.870 bijbels, 33.594 Nieuwe Testamenten en 79.522 Evangeliën en andere bijbelgedeelten, in totaal 119.986 exemplaren, beschikbaar gesteld.
Na de uitgave van de nieuwe nationale vertaling van het N. Testament in een groot en een klein formaat, en de zeer gunstige ontvangst daarvan in het licht te hebben gesteld, vervolgt het verslag met cijfers over de in 1939 door het Genootschap afgeleverde bijbels en bijbelgedeelten; in totaal 311.656 exemplaren tegen 180.241 in 1938, 124.375 in 1937 en 95.754 in 1936, wat, in vergelijking met de vorige jaren, dus een zeer groote vooruitgang is. In de geheele geschiedenis van het Bijbelgenootschap was het cijfer der aflevering nooit boven de tweehonderdduizend gekomen. (Alg. Handelsblad)

C. **NEDERLAND. — Opheffing K. M. A. en Kon. Instituut voor de Marine - Een „School Breda van den Opbouwdienst". —**
De Koninklijke militaire academie en het Koninklijk instituut voor de Marine worden met ingang van 15 Juli als zoodanig opgeheven. Zij worden veranderd in een School Breda van den Opbouwdienst, die een zuiver burgerlijk karakter draagt en tot den opbouwdienst zal komen te behooren. (Telegraaf)
(Vorig bericht Opbouwdienst 4339 E.)

D. **NEDERLAND. — Het Nationaal Arbeids-Secretariaat (N.A.S.) ontbonden. - Likwidateur H. J. Woudenberg. —**
De door den Rijkscommissaris gemachtigde commissaris voor het Nationaal Arbeids-Secretariaat, het „N.A.S.", heeft op 5 September besloten de tot deze landelijke organisatie behoorende bonden en arbeidersorganisaties met ingang van 8 September a.s. te ontbinden, behoudens de volgens artikel 15 van het Werkloosheidsbesluit 1917 vereischte goedkeuring. Tot likwidateur is door den commissaris, mr. M. M. Rost van Tonningen, benoemd de heer H. J. Woudenberg, in diens hoedanigheid van commissaris van het Ned. Verbond van Vakvereenigingen (N.V.V.).
(Telegraaf) **(Vor. ber. H. J. Woudenberg 4330 B.)**

E. **NEDERLAND. — Industrieele eigendom. —**
Het Verordeningenblad bevat o.a. een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, houdende voorzieningen op het gebied van den industrieelen eigendom, in verband met de buitengewone omstandigheden.
Hierbij wordt o.a. bepaald:
Betaling van de krachtens artikel 21 van de Octrooiwet 1910 juncto artikel 17 van het Octrooireglement 1921 verschuldigde bedragen, welke ingevolge artikel 1, lid 1 van het besluit van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht betreffende in verband met de buitengewone omstandigheden te treffen maatregelen op het gebied van den industrieelen eigendom van 23 Mei 1940 vóór 15 Augustus 1940 had moeten plaats hebben, kan alsnog voor 1 November 1940 geschieden. Indien de betaling niet voor laatstgenoemden datum is geschied, wordt de aanvrage om octrooi geacht te zijn ingetrokken.
(Verordeningenblad No. 24, 2 September 1940)

A. **NEDERLAND. — Secretaris-Generaal van Onderwijs: Mr. H. J. Reinink waarnemer. —**
's-Gravenhage, 9 Sept. — Met de voorloopige waarneming van de werkzaamheden van den secretaris-generaal van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft de Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, Rijksminister Seyss-Inquart, den administrateur (chef van de afdeeling Hooger Onderwijs) aan dat departement, mr. H. J. Reinink, belast. (Telegraaf)

B. **NEDERLAND. — Drogerij-installatie voor den tuinbouw in werking gesteld. —**
Op 5 September is de drogerij-installatie van het Centraal Bureau der Tuinbouwveilingen te Schipluiden bij Delft geopend. Een gebeurtenis, die voor den tuinbouw van de allergrootste beteekenis is. Een drogerij dient om groenten te drogen. Hierdoor is het mogelijk de producten naar verre landen te exporteeren en bovendien om ze te bewaren in groote hoeveelheden, indien er sprake is van overproductie. De drogerij stelt dus de tuinbouwers min of meer in staat prijsregelend op te treden.
Het eerste gedeelte van de openingsplechtigheid geschiedde in het veilinggebouw van Delft met een rede van A. van 't Hart, voorzitter van de Drogerij.
(Haagsche Courant)

C. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Daladier, Reynaud, Gamelin en Mandel gearresteerd. —**
Genève, 7 Sept. (D.N.B.) — De gewezen Fransche premiers Daladier en Paul Reynaud alsmede de vroegere generalissimus van het Fransche leger, generaal Gamelin, zijn, naar uit Vichy wordt gemeld, gearresteerd en ondergebracht in een kasteel in de omgeving van Riom, den zetel van het opperste staatsgerechtshof. Het betreft hier in de eerste plaats een voorzorgsmaatregel, welke steunt op de kort geleden door den ministerraad aangenomen wet tot handhaving van de openbare veiligheid, volgens welke staatsgevaarlijke personen voor den duur van den oorlog in arrest gesteld kunnen worden. Ook Mandel, de vroegere minister van Binnenlandsche Zaken, is gearresteerd en bevindt zich bij Riom. (Telegraaf)

D. **NEDERLAND. — Vorderingen wegens geleden schade - Aanwijzingen van het Afwikkelingsbureau.**
Het hoofd van het Afwikkelingsbureau van het departement van Defensie deelt in aansluiting op de bekendmakingen door de Adviescommissie Vorderingen en door de Commissie Oorlogsschade (Commissie-Van Leeuwen), het volgende mede:
A. Rechtstreeks tot het Afwikkelingsbureau van het departement van Defensie wende men zich:
1. terzake van vorderingen door Nederlandsche autoriteiten gegrond op de Inkwartieringswet en op de Zeeschepenvorderingswet (voor zoover van het departement van Defensie uitgegaan), zoomede ter zake van vorderingen door Fransche, Engelsche of Belgische troepen.
2. terzake van het naar het buitenland doen vertrekken of doen zinken van zeeschepen op last van militaire autoriteiten.
3. terzake van schade, veroorzaakt door het onrechtmatig medenemen van goederen door Nederlandsche militairen,
4. terzake van schade, onrechtmatig toegebracht aan personen, huizen en goederen bij huiszoekingen, etc., (evenwel met uitzondering van de schade, toegebracht aan de goederen van tijdens den oorlog geïnterneerd geweest zijnde personen),
5. terzake van door Nederlandsche autoriteiten gevorderde, doch nadien als krijgsbuit aan den bezettenden staat vervallen goederen,
6. terzake van burgers, van wie persoonlijk diensten ten behoeve van de landsverdediging zijn gevorderd (chauffeurs als anderszins) en die tijdens de bevolen diensten zijn gesneuveld of gewond,
7. terzake van schade, geleden tengevolge van de toepassing van de Wet op den Staat van Oorlog en van Beleg, anders dan door wegruimingen en ingebruiknemingen,
8. terzake van wegruimingen of vernielingen door legers van bondgenooten.
B. De aandacht wordt er met nadruk op gevestigd, dat in het bovenstaande geenerlei positieve toezegging kan worden gezien ter vergoeding van de geleden schade.
Voor de onder A genoemde aangelegenheden wende men zich uitsluitend schriftelijk tot het Afwikkelingsbureau van het departement van Defensie, 1e afdeeling: slechts voor spoedgevallen van personen, buiten 's-Gravenhage woonachtig, mondeling des Maandags, Woensdags en Vrijdags van 2 tot 4 uur tot de 1e afdeeling van voornoemd departement, gebouw Petrolea, Benoordenhoutscheweg 7, 's Gravenhage. (Telegraaf)

E. **SLOWAKIJE. — Joden uit het bedrijfsleven. —**
Pressburg, 4 Sept. (D.N.B.) — Het parlement heeft 3 Sept. de regeering gemachtigd, het Slowaaksche bedrijfsleven van Joden te zuiveren.
De machtiging geldt voor een jaar. Voorts heeft het parlement een wetsontwerp aangenomen krachtens hetwelk al het grondbezit, dat Joden langs den weg van executie verkregen hebben, door den vroegeren eigenaar of diens erfgenamen binnen zes maanden kan worden teruggekocht. Maakt de vroegere eigenaar of diens erfgenaam daarvan geen gebruik, dan gaat het recht van aankoop over op het bureau voor staatsgrondbeheer. De terugkoop geschiedt tegen denzelfden prijs, welken de Jood destijds op de veiling betaald heeft, waarbij een vierde deel terstond en de rest binnen vijf jaren voldaan moet worden. Krachtens een ander besluit van het parlement zijn de geheele burgerluchtvaart en de luchtbescherming een onderdeel geworden van het ministerie van Defensie waar een eigen bureau voor de burgerluchtvaart is opgericht. (De Maasbode)

F. **PSYCHOLOGIE. — De hypnotische toestand. - Specifieke kenmerken. —**
In de laatste jaren is de belangstelling voor de hypnotische suggestie als therapeuticum, die mede door de analytische geneeswijze der laatste tientallen jaren verzwakt was, toegenomen. De zenuwartsen L. J. Franke en dr. Berthold Stokvis hebben verdienstelijk werk gedaan door het instellen van een onderzoek naar de vraag of er objectieve, specifieke kenteekenen voor den hypnotischen toestand bestaan en door de uitkomsten ervan te publiceeren in het kort geleden uitgekomen nummer van het „Ned. Tijdschr. voor psychologie".
Het gedocumenteerde verslag van het onderzoek vermeldt ook de uitspraak van Babinsky, van een jaar of veertig geleden: dat hij nog nooit iemand echt in hypnotischen slaap gezien had, maar op zijn hoogst twee menschen, die elkander beetnemen, n.l. den hypnotiseur en zijn sujet. De schrijvers hebben o.m. catalepsie, spierkracht, spierspanning, electrische prikkelbaarheid, coördinatie, reflexen, sensibiliteit, en andere zintuigsfuncties onderzocht, voorts het circulatiestelsel (hartwerking, bloeddruk), ademhaling, secretie, stofwisseling, psychische functies, het psychogalvanisch reflexphaenomeen, de cerebrale actie stroomen, enz., en bijzondere aandacht aan de bestudeering van de electrencephalographische toestanden in den hypnotischen toestand gewijd. Hierbij bleek, dat het niet mogelijk is, uit de mate van ontremming te besluiten, dat de proefpersoon werkelijk in hypnotischen toestand verkeert; wel is het mogelijk uit te maken, of de persoon dezen toestand simuleert. Op grond van de resultaten van hun onderzoek komen zij tot de slotsom, dat er geen objectief waarneembare specifieke verschijnselen in den hypnotischen toestand bestaan, en dat de vegetatieve verschijnselen, welke men in dien toestand kan waarnemen, slechts het resultaat zijn van affectieve belevingen in dien toestand, welke via het thalamische omschakelingsstation zich in de vegetatieve sfeer uiten. „Aldus is de hypnose als zoodanig een wetenschappelijk geoorloofde fictie. Niet de methoden der extrospectie, doch alleen die der introspectie kunnen den experimenteelen psycholoog het bestaan der hypnose doen bewijzen", zeggen de onderzoekers. (Alg. Handelsblad)

G. **LUXEMBURG. — Status der Joden. —**
Het hoofd van het civiele bestuur van Luxemburg, gouwleider Gustav Simon, heeft twee verordeningen uitgevaardigd, waarvan de eene betrekking heeft op het Joodsche vermogen in Luxemburg, de andere de

rechten der Joden. De laatste verbiedt huwelijken tusschen Joden en Duitsche onderdanen en personen van verwant bloed. Bijzondere belangstelling verdient het artikel, waarbij ook het buitenechtelijk verkeer tusschen Joden en Duitsche onderdanen of personen van verwant bloed is verboden.
De verordening, die betrekking heeft op het Joodsche vermogen in Luxemburg bepaalt, dat elke binnen dat bestuursgebied gevestigde Jood zijn totale vermogen in binnen- en buitenland moet aangeven. De verordening beperkt ook den handel van Joden en bepaalt, dat Joodsche geneesheeren, tandartsen, veeartsen en apothekers onmiddellijk de uitoefening van de heelkunde moeten staken. Voorts moeten alle Joden, die een openbare functie bekleeden, deze onmiddellijk neerleggen. Tenslotte is aan den rechtsbijstand van vreemdelingen door Joodsche advocaten een einde gemaakt. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Gouwleider Simon 4334 A)

A. NEDERLAND. — Omzetbelasting verhoogd - Met ingang van 1 October tot 6 en 12 procent. —
In het Verordeningenblad No. 25 is opgenomen een besluit van den secretaris-generaal van het Departement van Financiën, waarbij de omzetbelasting en het bijzonder invoerrecht worden verhoogd tot 6 procent voor gewone en 12 procent voor weelde-artikelen (de geldende percentages zijn 4 en 10).
Voorts wordt bepaald, dat niet meer toegepast zal worden de vrijstelling van omzetbelasting en bijzonder invoerrecht voor versche bloemen, boeken, weekbladen en alle andere periodiek verschijnende geschriften, fruit, versche en gezouten groenten en gerookte haring, visch, andere peulvruchten dan erwten (groene en grauwe), boonen (bruine) en capucijners. Van de genoemde verhooging zijn uitgezonderd een aantal belangrijke levensmiddelen en andere huishoudelijke artikelen, t.w.: boter, fruit, versche en gezouten groenten, plantaardige en dierlijke oliën en vetten, suiker en stroop, visch, boekweitgrutten, zachte zeep (groene en gele), gas, vetleeren schoenen en petroleum.
De bepaling, dat ten aanzien van goederen, welke in den staat, waarin zij worden geleverd, als zoodanig aan accijns zijn onderworpen, de accijns niet in den verkoopprijs wordt opgenomen, zal geen toepassing meer vinden. Eveneens worden voor de berekening van het bijzonder invoerrecht alle Nederlandsche belastingen en heffingen — met uitzondering van het bijzonder invoerrecht zelf — onder de waarde der goederen begrepen.
Het besluit treedt in werking op 1 October a.s.
(Verordeningenblad No. 25)
(Vor. ber. Omzetbelasting 3539 D)

B. PARAGUAY. — President Estigarribia overleden.
Buenos Aires, 8 Sept. (D.N.B.) — Volgens berichten uit Asunción deelt het ministerie van Binnenlandsche Zaken van Paraguay mede, dat staatspresident Estigarribia en zijn echtgenoote zijn overleden. Volgens deze mededeeling zijn beiden bij een vliegtuigongeluk om het leven gekomen. (Alg. Handelsblad)

C. VEREENIGDE STATEN. — Bewapening. - Ruim 200 Amerikaansche oorlogsschepen in opdracht gegeven. —
Washington, 10 Sept. (D.N.B.) — Het ministerie van marine heeft aan particuliere en staatswerven opdrachten gegeven tot den bouw van 201 oorlogsbodems voor een totaal bedrag van 3,8 milliard dollar. De opdrachten omvatten bijna alle door het congres op grond van het nieuwe vlootprogram goedgekeurde schepen, welker bouwtijd tot vijf jaren bedraagt.
Besteld werden o.m. zeven slagschepen van 100 millioen dollar elk, acht vliegtuigmoederschepen van 15 millioen elk, zeven en twintig kruisers van 30 millioen per stuk, 115 torpedobootjagers van 8,1 millioen per stuk, 43 duikbooten van 6 millioen dollar per stuk.
Het bouwprogram zal waarschijnlijk pas over ongeveer zeven jaar gereed zijn. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Marine 4300 D)

D. VEREENIGDE STATEN. — Eilanden in den Atlantischen en in den Stillen Oceaan van Engeland gepacht. —

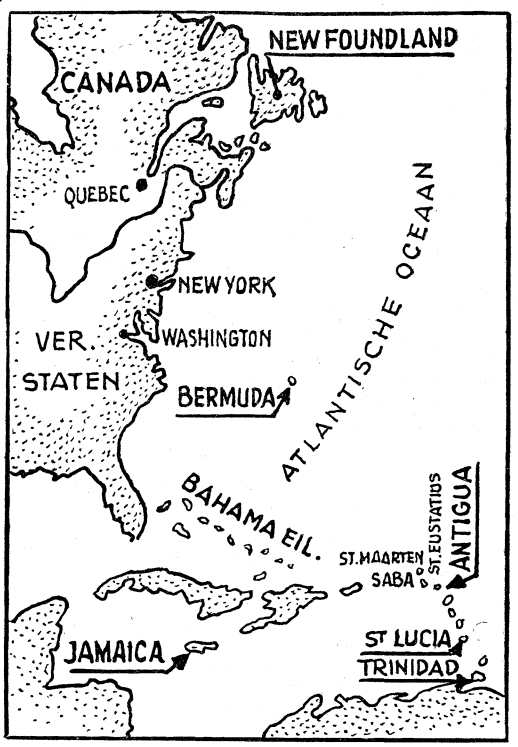

Atlantische Oceaan.
(Vor. ber. Bermuda-eilanden 4350 A)

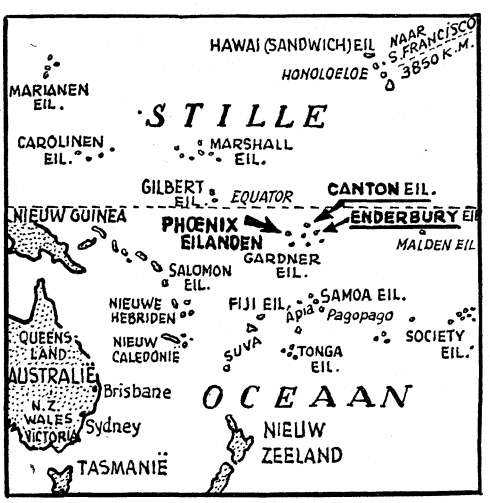

Stille Oceaan.
(De Telegraaf)
(Vor. ber. Eilanden Canton en Enderbury 4344 B)

E. RECHTSZAKEN. — Beleediging van den Führer. - Kapitein van den Opbouwdienst tot 1½ jaar gevangenisstraf veroordeeld.
Voor de Duitsche militaire rechtbank te Utrecht stond 6 September terecht de 44-jarige kapitein A., van den Opbouwdienst, voorheen leeraar aan de Militaire Academie te Breda. Hem was ten laste gelegd, den Führer van het Duitsche Rijk opzettelijk beleedigd te hebben.
Nadat het Kriegsgerecht een uur in raadkamer was

geweest, werd het vonnis uitgesproken en werd hij veroordeeld tot een gevangenisstraf voor den tijd van een jaar en zes maanden, met aftrek van tweemaal drie weken voorarrest. (De Tijd)

(Vor. ber. Rechtszaken 4340 C)

A. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Rede van Winston Churchill - „Inval kan elk oogenblik beginnen" - Britsche vloot sterk, luchtmacht numeriek de mindere. —**

Londen, 11 Sept. (D.N.B.) — De Britsche premier, Churchill, heeft hedenavond een radiorede gehouden, waarin hij het volgende verklaarde:

Bij gunstig weer duiken elk oogenblik boven het Britsche Eiland heele golven van Duitsche bommenwerpers onder bescherming van jagers op. Menigmaal zijn het drie- tot vierhonderd Duitsche machines tegelijk.

Zij komen in het bijzonder van den kant van het graafschap Kent. Wij hebben hier te doen met pogingen van de Duitschers, overdag de heerschappij in de lucht over Engeland te verkrijgen.

Dit is natuurlijk een beslissende factor voor het geheele verloop van den oorlog. Tot dusver zijn deze pogingen, zoo beweerde Churchill, niet gelukt. Engeland kan zich zelfs veel sterker voelen dan destijds in Juli bij het begin van den strijd in de lucht, want door de voortdurende actie wordt van de Duitsche gevechtsvliegers veel gevergd en zij zullen, als dit nog vele weken zoo doorgaat, uitgeput raken. Dit verschaft Engeland een zeer groot voordeel.

Vervolgens wees Churchill op het dreigende gevaar van een Duitschen inval, dien hij „een zeer doldrieste onderneming" noemde. De Duitsche voorbereidingen strekken zich langs de Europeesche kust tot Brest uit. Niemand weet wel is waar, of de Duitschers ook maar zullen trachten te komen, doch niemand mag zijn oogen sluiten voor het feit, dat met alle Duitsche zorgvuldigheid een krachtige inval voorbereid wordt en dat hij elk oogenblik tegen Engeland kan beginnen.

De komende week moet als een zeer gewichtige in de Engelsche geschiedenis beschouwd worden.

Churchill spoorde vervolgens de bevolking aan, haar plicht te doen. Ter geruststelling verklaarde hij, dat de Engelsche vloot sterk was, hoewel de Engelsche luchtmacht numeriek in de minderheid verkeert.

De premier herhaalde, hetgeen hij reeds in vroegere redevoeringen over de paraatheid van de Britsche landstrijdkrachten had gezegd en wees er opnieuw op, dat geen civiele overwegingen zullen gelden.

Hij verklaarde hier woordelijk: „Iedere duimbreed gronds, in elk dorp en in elke straat, zal den vijand betwist worden." De leden van de vrijwillige burgerwachten voor de plaatselijke verdediging zijn — volgens de opvatting van Churchill — evenzeer soldaten als de manschappen van het staande leger.

De bombardementen op Londen, zoo vervolgde Churchill, zijn een deel van het Duitsche invalsplan. Churchill stelde de Duitsche luchtaanvallen op militaire doelen in Londen zoo voor, alsof de Duitsche vliegers „gruwelijk op goed geluk" hun bommen uitwerpen. Na Adolf Hitler te hebben belasterd en lof te hebben geuit aan het adres van de Vereenigde Staten, besloot Churchill zijn rede met de Engelschen nogmaals tot eenheid aan te sporen. (Telegraaf)

(Vor. ber. Winston Churchill 4364 A)

B. **ROEMENIE. — Bulgaarsch-Roemeensch accoord - Bepalingen van verdrag van Krajova. —**

Sofia, 8 Sept. (D.N.B.) — Omtrent het sluiten der Bulgaarsch-Roemeensche onderhandelingen wordt officieel het volgende gemeld:

Op 7 September om 15.20 uur werd in het koninklijk slot van Krajova de Roemeensch-Bulgaarsche overeenkomst over het afstaan van de Zuidelijke Dobroedsja aan Bulgarije onderteekend. Krachtens deze overeenkomst staat Roemenië het geheele gebied der Zuidelijke Dobroedsja volgens de grenzen van 1912 af.

De voorwaarden van de overeenkomst luiden als volgt:

1. Onmiddellijk na de ratificatie zullen militaire grensafbakeningscommissies van Bulgarije in samenwerking met Roemeensche commissies de nieuwe grens nauwkeurig afbakenen.
2. Op 15 September komen de vertegenwoordigers van de civiele autoriteiten in de Dobroedsja voor het bezetten van de staats- en openbare gebouwen.
3. Op 20 September om negen uur zullen Bulgaarsche troepen de grens overschrijden en binnen tien dagen het gebied van de Zuidelijke Dobroedsja bezetten.
4. Binnen drie maanden na de ratificatie van de overeenkomst zal de voorgeschreven verhuizing van de Roemeensche bevolkingsgroepen van de Zuidelijke Dobroedsja en van de Bulgaarsche bevolkingsgroepen van de Noordelijke Dobroedsja zijn voltooid.
5. Voor de overige bevolking in andere gebieden van beide landen is een termijn van een jaar bepaald voor het vrijwillig verhuizen.
6. De Bulgaarsche staat verplicht zich binnen twee begrootingsjaren een bedrag in lei te betalen, overeenkomende met 450 millioen lewa.
7. De Roemeensche staat verplicht zich, de Bulgaren in de Noordelijke en de Zuidelijke Dobroedsja voor alle inningen en inbeslagnemingen schadeloos te stellen.

Gemengde commissies zullen zorgen voor de tenuitvoerlegging van deze overeenkomst. (Alg. Hbld.)

(Vor. ber. Bulgarije-Roemenië m. kaartje 4331 C)

C. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Drie maanden oorlog. —**

Rome, 9 Sept. (D.N.B.) — Aan den vooravond van den dag, waarop drie maanden geleden Italië den oorlog verklaarde, schrijft het „Giornale d'Italia", dat de offensieve kracht van Italië, te zamen met die van Duitschland, van dag tot dag toeneemt, terwijl de Britsche krachten op militair en politiek gebied, ook wat de banden met het imperium betreft, afnemen. De oorlog, dien Italië tegen Engeland voert, is voor alles een imperiale oorlog, derhalve dus niet minder belangrijk dan de oorlog van Duitschland tegen het nationale Engelsche gebied. Want de macht van Engeland berust grootendeels op de geweldige rijkdommen van zijn imperiale positie.

Het ontbindingsproces van het Empire is reeds ver gevorderd. In Afrika zijn geheel Britsch Somaliland en belangrijke deelen van Kenya, voor Engeland verloren gegaan. De onafhankelijkheid van Egypte wordt niet bedreigd, doch wel wordt het land bedreigd door de Britsche opperheerschappij. Aden is verlamd. In de Middellandsche Zee, die Engeland beschouwt als het tooneel van gemakkelijk te behalen overwinningen ter zee, bleken de Engelsche zeestrijdkrachten, die reeds bij het uitbreken van den oorlog naar getal verre superieur waren aan de Italiaansche, niet tegen hun taak opgewassen, zoodat zij nog kort geleden versterkt moesten worden. De zegevierende actie der As-mogendheden is echter ook van invloed op andere continenten. In Azië moest Engeland zich terugtrekken en de verdediging van zijn belangen overlaten aan de Vereenigde Staten. Indië is geïsoleerd. In Zuid-Afrika, dat voor het geheele verdedigingssysteem als pijler van den nog open gebleven weg van het imperium van doorslaggevende beteekenis is, neemt de nationalistische beweging tegen de Britsche heerschappij meer en meer toe. In de Arabische wereld zijn er steeds meer teekenen waar te nemen, die er op wijzen, dat men zich van den Engelschen invloed wil bevrijden. In Amerika is de overdracht van de Britsche macht op de Vereenigde Staten begonnen met de Engelsch-Amerikaansche ruil-overeenkomst van Britsche bezittingen tegen verouderde torpedojagers. (Telegraaf)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4359 G)

D. **NEDERLAND. — Zeer ernstige politieke botsing te Den Haag. - Hoofdcommissaris van politie uit zijn ambt ontzet. —**

Op 7 September, in den namiddag, marcheerde een afdeeling van den „Nationalen Jeugdstorm", ter sterkte van ongeveer 200 jongens en meisjes, begeleid door eenige W.A.-mannen van de N.S.B., door de stad in de richting van de Balistraat, om daar het N.S.B.-huis op te zoeken. Juist voor dit huis reed met een duidelijk provoceerende bedoeling een wielrijder op deze afdeeling in, waardoor een meisje op den grond werd geworpen. Hoewel van dezen marsch aan de politie mededeeling was gedaan en hiervoor

toestemming was gegeven, grepen de slechts in geringe sterkte aanwezige Nederlandsche politie-ambtenaren niet in. Daarop ontstond tumult, hetwelk in een handgemeen overging. De ter plaatse aanwezige Nederlandsche politie-mannen van de gemeentepolitie waren niet opgewassen tegen deze situatie, doch maakten op een door den toestand niet gerechtvaardigde wijze van hun wapens gebruik, waardoor verschillende N.S.B.'ers zwaar gewond werden, tengevolge waarvan een hunner (Peter Ton) nog denzelfden avond in het ziekenhuis is overleden. Ook bij de verdere behandeling van dit incident openbaarde zich een gebrek aan organisatie bij de gemeentepolitie.
Van officieele zijde wordt, aldus het A.N.P. gemeld: De Rijkscommissaris heeft op grond van dit feit den hoofdcommissaris van politie in Den Haag uit zijn ambt ontzet en aan den höheren S.S. und Polizeiführer, S.S. Brigadeführer Rauter, het verdere onderzoek inzake dit voorval opgedragen.
(Haagsche Courant)

A. **NEDERLAND. — Telefoon van Amsterdam, Den Haag, Rotterdam in beheer P. T. T. —**
Het verschenen Verordeningenblad No. 25 bevat o.a. een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de openbare gemeentelijke telefoonnetten te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage.
Hierin wordt bepaald, dat de verzorging van het locale telefoonverkeer te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage met ingang van 15 September 1940 door het Rijk geschiedt.
(Verordeningenblad No. 25, 9 Sept. '40)

B. **NEDERLAND. — Nederlandsche Roode Kruis ambulance uit Finland teruggekeerd. —**
Bijna een half jaar lang is de ambulance, die het Nederlandsche Roode Kruis naar Finland heeft uitgezonden om in den oorlog van Finland met Rusland het werk van naastenliefde op te vatten, van huis geweest.
Het was op 21 Maart, dat het personeel van de ambulance van Schiphol vertrok en 8 September, zijn dr. Meihuyzen en zijn groep weer in ons land aangekomen. (Het Volk)
(Vor. ber. Ned. Ambulance 4186 A)

C. **NEDERLAND. — Procureurs-Generaal. - Benoemingen en ontslagen. —**
De procureur-generaal bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, mr. A. Brants, is belast met de waarneming van de functie van directeur-generaal van politie in het Departement van Justitie. In zijn plaats is mr. R. van Genechten uit Utrecht met de voorloopige waarneming van de zaken van den procureur-generaal in Den Haag belast.
De procureur-generaal bij het Gerechtshof te Arnhem, mr. J. A. de Visser, is van zijn ambt ontheven en zal elders in de rechterlijke macht worden aangesteld. In zijn plaats is mr. W. de Rijke, advocaat en procureur te Haarlem, met de voorloopige waarneming der zaken van den procureur-generaal belast.
Ten slotte is de procureur-generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch, mr. E. L. M. H. Speyart van Woerden, van zijn ambt ontheven en op wachtgeld gesteld. In zijn plaats is de substituut-officier van Justitie te 's-Hertogenbosch, mr. J. C. C. H. Dubois, met de waarneming van de zaken van den procureur-generaal belast. (Alg. Handelsblad)

D. **VEREENIGDE STATEN. — Verkiezingsrede van president Roosevelt. - „Ik haat den oorlog thans meer dan ooit". - „Geen deelneming aan vreemde oorlogen". —**
Washington, 12 Sept. (D.N.B.) — President Roosevelt heeft 11 Sept. zijn eerste verkiezingsredevoering gehouden voor de vakvereeniging van vrachtauto- en andere chauffeurs.
De Amerikaansche democratie, zoo verklaarde hij, werkt langzaam en bedachtzaam. Sinds 1933 is er echter reeds veel bereikt, b.v. minimum-loonen en grenzen voor den arbeidstijd, alsmede het recht van den werknemer, in georganiseerde groepen met zijn werkgever te onderhandelen. Vóór 1933 was dat niet mogelijk.
Ook zeide Roosevelt: „Ik haat den oorlog thans meer dan ooit. Ik ben vast besloten alles te doen wat ik kan om voor alle tijden den oorlog van onze kusten verre te houden. Ik sta met mijn partij op den grondslag van het te Chicago aangenomen program. Wij zullen niet aan vreemde oorlogen deelnemen en wij zullen ons leger, onze vloot en ons luchtwapen niet buiten het Amerikaansche werelddeel naar vreemde landen ten strijde zenden, behalve in geval van een aanval". (Het Vaderland)
(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4292 B)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Krijgsverrichtingen. - Londen, Berlijn, Hamburg. - Weekoverzichten. —**
Berlijn, 14 Sept. (D.N.B.) — De militaire medewerker van het D.N.B., Generaal von Gleise-Horstenau, schrijft o.a. in zijn militair weekoverzicht het volgende:

„De slag boven en om Engeland heeft, althans wat de actie der luchtstrijdkrachten betreft, een spanning gewekt, welke lijkt nauwelijks nog te kunnen toenemen. De inleiding tot deze nieuwe phase in den Duitsch-Engelschen oorlog ter zee en in de lucht vormt de aankondiging van den „vergeldingsslag" door de Duitsche regeering en de oorlogsleiding. Eenige dagen te voren had de Britsche minister-president nog prijzend verklaard, dat Britsche vliegers niet ontmoedigd werden, wanneer zij van hun vluchten boven Duitschland met de volledige lading terugkeerden, omdat zij de hun aangewezen militaire doelen niet hadden gevonden. In Duitschland heeft men reeds sedert lang, zooals ook bewezen is door de rede van Hitler, niet denzelfden indruk. Men constateerde daar juist een voortdurend toenemen van de vernieling en beschadiging van objecten, die met oorlogvoering, oorlogsproductie en oorlogsbelang werkelijk niets hebben uit te staan.
Dat de Britsche opvatting van oorlogsbelang in den luchtoorlog bedenkelijk dicht nadert tot die, welke in den wereldoorlog tot uiting kwam in de uithongering van ouden van dagen, vrouwen en kinderen, is gebleken uit de mededeelingen over de arglistige brandplaatjes, die de Britsche vliegers sedert weken ver van de steden en de wapenfabrieken uitgooien om den oogst en have en goed van vreedzame burgers te vernielen. Hoezeer de luchtoorlog aan Britsche zijde reeds lang van alle remmen is bevrijd, is ook bewezen door de bombardementen op den Brandenburger Tor en de Siegessäule, welke bombardementen ook prompt door Reuter zijn bevestigd. Met het oog op deze feiten stelt de Duitsche berichtgeving er veel prijs op te verklaren, dat ook de verscherpte aanvallen, die sedert een week op Londen en geheel Engeland worden gedaan nog steeds op militaire en strategische doelwitten zijn gericht. De officieele commentaren herinneren ook steeds weer er aan, dat het er voor Duitschland alleen op aankomt, de oorlogskracht van Engeland te vernietigen. Dat deze vernietigingsstrijd zal doordringen tot in den wortel van de Britsche gevechts- en bewapeningskracht, behoeft overigens niet te worden betwijfeld met het oog op de vastbeslotenheid der Duitsche leiding. Eveneens is het duidelijk, dat met de toenemende veelvuldigheid der Duitsche aanvallen uit de lucht ook het burgerlijke leven in Engeland steeds zwaarder moet worden getroffen.
Woorden van haat noch van geruststelling kunnen verbergen, dat het slagveld, waarop de worsteling tusschen Engeland en Duitschland zich afspeelt, de laatste maanden geweldig is gegroeid en in de afgeloopen week een omvang heeft aangenomen, waarvan men zich tot dusver geen voorstelling kon maken. Ook de burger, die te Hamburg of Berlijn, te Londen of te Liverpool den schuilkelder opzoekt, is tot strijder geworden.
De vraag van de meerderheid, vooral in de lucht, wordt van uur tot uur meer besproken. Dat de actieradius der Duitsche luchtmacht onvergelijkelijk veel grooter is, kan nauwelijks worden ontkend. De Duitsche vliegtuigbases liggen in een lange rij van Noorwegen tot de westkust van Frankrijk, bijna voor de poorten van Londen, terwijl de Royal Air Force zelfs voor het Ruhrgebied reeds aanzienlijke afstanden moet afleggen. De uitwerkingscoëfficient voor een Britsch vliegtuig, dat Berlijn wil bereiken, staat tot die van een Duitsch toestel, dat naar Londen vliegt, als 1 tot 10, of zelfs 1 tot 15. Indien men de groote numerieke meerderheid der Duitsche luchtmacht in aanmerking neemt, kan over het resultaat der vergelijking moeilijk twijfel bestaan, ook wanneer men technische en moreele factoren buiten beschouwing laat." (Alg. Handelsblad)
(V. b. Recapitulatie Eén jaar Europ. oorlog 4354 A)

A. **Cultuurstrijd.** —
Een medewerker van de Nieuwe Rotterd. Courant schrijft aan zijn blad:
Bretagne, Breiz in het Bretonsch, omvat vijf departementen van het tegenwoordige Frankrijk, Côtes du Nord; Finistère; Ille et Vilaine; Loire inférieure en Morbihan. Het telt ruim drie millioen inwoners, de bevolking neemt, zij het met een klein percentage, nog steeds toe. In 1937 woonde er 7.3 percent der bevolking van Frankrijk, terwijl er 8.76 percent der geboorten ingeschreven werd. Toch daalt ook hier het geboortecijfer, gevolg van slechte economische toestanden; het hoogst is het nog in Finistère en Morbihan, waar Bretonsch gesproken wordt. Veel inwoners emigreeren naar de havensteden en naar Parijs.
De groote steden zijn Nantes (Naoned) met ruim tweehonderdduizend zielen; Brest met bijna honderdtwintigduizend; Rennes, dat de honderdduizend haalt; Lorient (An Oriant) en Saint Nazaire (St. Nazer) met een goede veertigduizend. Tusschen de tien- en twintigduizend bewegen zich de, in Nederland ook wel bekende, stadjes: Saint-Brieuc (Sant Brieg); Vannes (Groened); Fougères (Foujera); Quimper (Kemper); Morlaix (Montroulez); Saint Malo (Sant Malo); Saint Servan (Sant Servan); Dinan en Douarnenez.
Bretagne — het Armorica der Romeinen — is in prae-historische tijden bewoond geweest door weinig bekende volkeren. Lang voor onze jaartelling zijn er de Kelten gekomen; toen Caesar in 56 voor Christus de Veneti overwon, trof hij er, evenals in het overige Noordelijke Gallië, een volk aan, Keltisch van taal, godsdienst, zeden en gevoelens. Armorica, aan Rome onderworpen, onderging hetzelfde lot als het verwante Gallië; na vijf eeuwen was het gelatiniseerd. Het scheen dus voorbestemd gelijkvormig te worden aan het overige Frankrijk, toen het door de Romeinen in hun vervaltijd verlaten Engeland, dat maar zeer oppervlakkig geromaniseerd was, van de vierde tot de zevende eeuw een onafgebroken stroom Keltische elementen zond naar Bretagne. Dit land, geplunderd en ontvolkt door Germaansche stammen, als de Alanen, kreeg dus een nieuwe bevolking, die het taal en nationaliteit teruggaf en het ook zijn naam oplegde: Bretagne (Breiz).

Bretagne.

Het meerendeel der immigranten kwam uit het Zuid-Oosten van Engeland, uit Cornwallis, Devon, Dorset, Somerset; Wales leverde veel aristocratische elementen. De godsdienstige invloed van Ierland was zeer groot in het nieuwe Bretagne. De nationale heiligen waren bijna allen uit Wales of Ierland geboortig; het graf van Sint-Samson, den Schutsheilige van Dol in Bretagne, bevindt zich, om een voorbeeld te noemen, in de omgeving van Cardiff.
Na dien tijd is er geen belangrijke nieuwe invasie van volksvreemde elementen in Bretagne geweest; de vreemdelingen — voornamelijk ambtenaren — vormen maar drie percent der totale bevolking. Zij bestaat voor twee en zeventig percent uit boeren en visschers; industrie is er weinig te vinden, behalve in de grootste steden.
De middeleeuwsche geschiedenis van Bretagne is er een van voortdurenden strijd tegen Romeinen, Alanen, West-Gothen, Franken. De Friezen heerschten er van 510—513, de Noormannen in de tiende eeuw. Engelsche en Fransche koningen betwistten elkaar er de heerschappij, maar toen Claudia, de erfgename van het hertogdom Bretagne, haar hand geschonken had aan Frans I van Frankrijk, werd het voor goed een Fransch gewest. Zoo was het, nog onafhankelijk, tot 1532.
Autonoom bleef het tot 1790 totdat de Republiek het: „La France une et indivisible" proclameerde en Bretagne een gewoon Fransch gewest werd.
Regeeringsmaatregelen. — In den loop der negentiende eeuw heeft Frankrijk een uitgebreide en stelselmatige actie gevoerd, om Bretagne zijn volksaard te ontnemen. De Fransche staat is in volstrekten zin een eenheidsstaat; de taaleenheid stond dus op den voorgrond. In geen enkel land ter wereld zijn streektalen of minderheidstalen met dezelfde strengheid vervolgd als in Frankrijk. Op de lagere scholen in Bretagne, in Vlaanderen, op Corsica, in Catalonië is het verboden aan de kinderen één woord Bretonsch, Vlaamsch, Corsicaansch, Catalonisch te zeggen, zelfs al kent de leerling geen woord Fransch. Wat dit voor uitwerking heeft op het onderwijs, als de moedertaal geen voertaal der volksschool is, kan ieder begrijpen. En wat voor effect dit heeft op de volksziel, is even duidelijk. Een land met eigen taal, eigen cultuur, eigen literatuur komt daartegen in verzet. Reeds in 1843 ontstond er een „Association Bretonne", door Napoleon III na het Congres te Quimper in 1858 opgeheven, verdacht van „particularisme". In 1873 herrees zij, maar wijdde zich voortaan alleen aan wetenschappelijken en taalkundigen arbeid. Andere organisaties tot behoud der Bretonsche taal en cultuur kwamen daarna: de Fédération Regionaliste de Bretagne, de Fédération des cercles Celtiques de Bretagne; een machtige Bretonsche Katholieke Vereeniging, de „Bleun Brug"; de vereeniging voor de jeugdherbergen „Herberchti Yaouanhiz Vreiz" voor de aankomende Bretons enz. tot een zeer links gerichte vereeniging de „Bretons Emancipés" toe, waarvoor Marcel Cachin, de aanvoerder der Communistische partij, zich zijn Breton-zijn herinnerend, zich uitsprak vóór onderwijs in Bretonsch en vóór behoud van het volkskarakter van dit gewest.

BRETAGNE

Er ontstond een Bretonsche pers; in 1860 verscheen het orgaan van de „Bleun Brug", later met een bijblad voor kinderen. In 1936 waren er vier maandbladen, geheel in het Bretonsch; er kwamen streekbladen, federalistische bladen in de twee talen Fransch en Bretonsch; er kwam een cultureele revue Stur en een half-maandelijksch blad van de Nationale Bretonsche partij: „Breiz Atao". Oude volksliederen werden verzameld en opnieuw uitgegeven, studies over kleederdrachten, over huizenbouw en meubelen, vaatwerk en keukens gepubliceerd. De oude rechtsbegrippen en vormen werden bestudeerd en dit alles niet uit archeologische neigingen, maar tot behoud en versterking van het nog aanwezige en tot terugverovering van het verloren eigen Bretonsche. Bretagne heeft snel zijn taalopleving en politieke organisaties teruggevonden. De Bretonsche taal is levend gebleven

en zij is het instrument geworden van een cultureele herontwaking, als in nauwelijks een ander Keltisch land. De Bretons weten, dat zij geen variëteit van de Fransche cultuur zijn, maar dat zij een groote Keltische cultuur bezitten en zij trachten die haar vroegeren luister terug te geven.

Sedert een tiental jaren wordt ook, in navolging van de Vlaamsche IJzerbedevaart, een dergelijke opwekkingssamenkomst gehouden te Saint-Hubin-du-Cormier, waar in 1428 zesduizend Bretons vielen in den laatsten slag, geleverd voor een onafhankelijk Bretagne. Die van het vorige jaar, door de Fransche regeering evenals de daaraan voorafgaande verboden, werd toch gehouden des nachts, na mondelinge oproepingen. Talrijke afvaardigingen van Bretonsche vereenigingen vormden een stoet door toortsen verlicht, met de Bretonsche vlaggen aan den kop, naar het vergaderingsterrein. Gloeiende redevoeringen in het Fransch en Bretonsch werden er uitgesproken, waarin de vrijheid van Bretagne werd geëischt. Ook hierbij werd een „eed" afgelegd: „ik zweer een trouw soldaat te zijn; zonder zwakheid de taken te vervullen, die mij opgelegd zullen worden; te gehoorzamen aan mijn leider; zoo noodig mijn leven te geven voor Bretagne". Om het totaal verschil van het Bretonsch met andere Westersche talen te laten zien, willen we dezen eed in het Bretonsch herhalen: „Toui a ran, da vera eur soudard leal, da ober pep labour a vo fiziet ennoun, da senti hep mordo oùz ma fonnrenner, da rei ma buhez pa vo ret evit Breiz". Dat na deze samenkomsten arrestaties van Fransche zijde volgden, spreekt vanzelf. Bij de herdenking van 1939 zat een der leiders van 1938, Deauvais, nog in de gevangenis te Rennes.

Zoo is er ook een „collèges des bardes de Bretagne" gevormd, dat de oude volksliederen doet herleven; zoo wordt er veel werk gemaakt om geboorte- en sterfdagen van bekende Bretons, of van hen, die voor de Bretonsche zaak veel gedaan hebben, te doen vieren. In 1938 werd twee dagen lang met vurige redevoeringen het sterfjaar herdacht van J. F. le Gonidec (1775—1838), den man, die door zijn Bretonsch woordenboek en Bretonsche grammatica de taal van Bretagne deed herleven als uiting der beschaafden. En in hetzelfde jaar vierde men den Bretonschen dichter J. P. Calloc'h, geboren in 1888 en gesneuveld in 1917 in den wereldoorlog.

De herovering van de school. — De groote strijd loopt echter om de herovering der school voor het Bretonsch. De „Ar Brezoneg er Skol" (Vereeniging voor het onderwijs in het Bretonsch) werkt hiervoor. Men heeft den officieelen weg hiervoor bewandeld; in 1937 heeft men bereikt, dat de onderwijscommissie der chambre des députés met algemeene stemmen een voorstel aangenomen heeft, om de regeering uit te noodigen de zaak van het Bretonsch, naast het Fransch, op de scholen in Bretagne, te bestudeeren. Gemeenteraden en de publieke opinie sloten zich hierbij aan; Bretonsche afgevaardigden trachtten den minister te influenceeren. Maar geen enkele maatregel ten voordeele van het Bretonsch volgde. En in arren moede zucht een der Bretonsche tijdschriften: „De circulaires van 19 Juni 1935 en 30 October 1936 geven den onderwijzer het recht schoollokalen te gebruiken voor facultatieve cursussen in Esperanto. Echter is dit streng verboden aan de verdedigers der Bretonsche taal." Bij een bezoek van President Lebrun in Mei 1938 aan Saint-Brieuc werd hem een verzoekschrift overgereikt vanwege alle Keltische vereenigingen, waarin gevraagd werd het Bretonsch te onderwijzen op de scholen in Bretagne. Het werd gesteund door driehonderdvijftig gemeenteraden, drie departementale raden, kamers van koophandel, alle Bretonsche députés, van welke richting ook. Maar vorderen deed men er niets mede. Dat Frankrijk zóóveel sympathie verloor in Bretagne, is te begrijpen.

Tot kalm protesteeren en propaganda bepaalde Bretagne zich intusschen niet. Reeds in 1932 had de mysterieuse Bretonsche vereeniging „Gwen ha Du" het monument, dat de herinnering der aanhechting in 1532 van Bretagne aan Frankrijk levendig hield, laten springen en den spoorweg opgeblazen, waarlangs Herriot ter viering van dezen gedenkdag naar Bretagne zou komen. Toen Lebrun in 1938 naar Saint-Brieuc kwam, waren uitgebreide voorzorgsmaatregelen genomen; dagen van te voren werden huizen doorzocht en bewaakt; aanhangers van de Parti National Breton mochten hun woningen niet verlaten, geen vliegtuig mocht dien dag boven het departement Côtes-du-Nord vliegen. De spoorlijn Parijs naar Saint-Brieuc werd bewaakt en vijfduizend man troepen werden er geconcentreerd. Daarbij kwam nog, dat de Parti National Breton op haar congres te Guingamp als wachtwoord uitgegeven had: „Geen oorlog voor de Tsjechen", wat per affiche werd aangekondigd en wat een proces veroorzaakte tegen den directeur der „Breiz Atao", Debauvais en den hoofdredacteur Mordrel.

Debauvais, die al betrokken was in de zaak der schildering op muren van „Bretagne voor de Bretons" en „Bretagne vrij en onzijdig" in talrijke steden en dorpen en daarvoor met een aantal partijgangers in arrest had moeten worden gesteld, maar zich verborgen had weten te houden, gaf zich nu vrijwillig gevangen. Voor dit geval hadden zeven gearresteerden, naast boeten, voor het gerechtshof te Rennes van één tot drie maanden gevangenisstraf opgeloopen; nu werd Debauvais tot zes maanden veroordeeld. Toen hij het gerechtsgebouw verliet, hief de menigte het Bretonsche volkslied: „Bro fozma Zadou" aan. Mordrel kreeg vier maanden, terwijl Debauvais voor de tweede beschuldiging er nog een jaar bij kreeg. Denzelfden nacht liet de onvindbare „Gwen ha Du" (wit en zwart, de Bretonsche kleuren), te Pontivy, een monument ter gedachtenis aan het „La France une et indivisible" springen en deelde toen aan de pers mede, dat dit was, omdat er geen onderwijs in het Bretonsch op de scholen mocht worden gegeven, om de zeven gevangengenomen Bretons en uit verzet tegen den oorlog. Een tweede aanslag volgde in Februari 1939 tegen den Prefectuur van Finisterre te Quimper; een bom, geplaatst bij een der keldergaten, veroorzaakte groote materieele schade. Juni 1939 ging een adres rond en werd druk geteekend voor annexatie der Bretonsche partijleiders. En naar ons uit het buitenland door gevluchte Bretons werd medegedeeld, zijn de leiders der beweging met het uitbreken van dezen oorlog op harde wijze vervolgd en is veel wetenschappelijke arbeid der Bretonsche cultuurvereenigingen vernietigd.

Reeds in 1919 zijn vertegenwoordigers der Bretons bij Wilson geweest en hebben toepassing zijner beginselen gevraagd ten opzichte van Bretagne. Zij vroegen „Home Rule" voor hun gewest binnen het kader van het in Frankrijk historisch gewordene, naast ophouden met het vervolgen der Bretonsche taal en de Bretonsche volkstradities. Nog meer dan een millioen menschen spreken deze taal. Daarna is de Bretonsche propaganda rusteloos doorgegaan.

Veel van dit alles is naar buiten niet uitgelekt, het Fransche gouvernement paste onverbiddelijk hierop „silence" toe. Het gaat er echter mede, zooals het Vlaamsche lied zegt: „Een volk kan niet vergaan". (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Onafhankelijkheid 4355 A)

A. **NEDERLAND. — Engelsche phosphorplaatjes een gevaar voor den landbouw. —**
In de jongste persconferentie is van bevoegde zijde verzocht, de aandacht der Nederlandsche boerenbevolking te vestigen op de gevaren, die kunnen voortvloeien uit de kleine phosphorplaatjes die bij honderdduizenden door Engelsche vliegtuigen over Duitschland en Nederland uitgestrooid worden en die bij aanraking met lucht en wind vanzelf in brand kunnen geraken.
Ook in Nederland is hierdoor reeds eenige schade aangericht, al heeft het regenachtige weer der laatste dagen vele plaatjes onschadelijk gemaakt.
De bedoeling kan, zoo verklaarde men, slechts de vernietiging van den oogst zijn. In dit verband wees men ook op het uitwerpen van coloradokevers. Immers tegen militaire objecten, wapenarsenalen enz. vermogen deze plaatjes niets, al beweert Reuter het tegendeel. (N. Rott. Crt.)

B. **NOORWEGEN. — Politieke concentratie. —**
De vier groote partijen in Noorwegen — de conservatieve, de liberale („Venstre"), de boerenpartij en de arbeiderspartij — zijn het, naar uit Oslo aan de Zweedsche bladen op 7 September wordt gemeld, eens geworden over een „politieke concentratie in het belang van het geheele Noorsche volk".
(De Maasbode)

C. **NEDERLAND. — Postchèque- en girodienst. - Rechtspersoonlijkheid toegekend. —**
's-Gravenhage, 14 Sept. — Verordeningenblad no. 26 bevat een besluit van den secretaris-generaal van de departementen van Binnenlandsche Zaken en van Financiën tot toekenning van rechtspersoonlijkheid van den postchèque- en girodienst.
(Verordeningenblad No. 26, 14 September '40)

D. **DONAUGEBIED. — Internationale Donaucommissie bestaat niet meer. —**
Berlijn, 14 September. (D.N.B.) — De internationale Donaucommissie heeft opgehouden te bestaan. De „Deutsche diplomatisch-politische Korrespondenz" schrijft over dit, door Versailles in het leven geroepen, instituut, dat de reguleering van den Donau stroomopwaarts van Braila vóór den wereldoorlog de zaak van de oeverstaten was. Het toezicht op de stroomversnelling aan de IJzeren Poort berustte in

hoofdzaak bij de Oostenrijksch-Hongaarsche monarchie. Na haar uiteenvallen maakten de westelijke mogendheden van de gelegenheid gebruik zich kunstmatig in deze aangelegenheden in te schakelen. De oorspronkelijk zuiver-kapitalistische financieele motieven kregen later een politiek tintje: de Westelijke mogendheden wilden in dit gebied vasten voet krijgen. Sedert het uitbreken van den tegenwoordigen oorlog deden zij alles om de Donauscheepvaart te bemoeilijken en zelfs door sabotage in gevaar te brengen.

Door de besluiten van Weenen is voor goed een einde gekomen aan deze mogelijkheid van misbruik. De westelijke mogendheden hebben voortaan over den Donau niets te zeggen. Zoolang het Donauvraagstuk niet definitief geregeld is, zal natuurlijk alles gedaan worden om de veiligheid der internationale scheepvaart te waarborgen. Dat zal echter niet meer de taak van de politieke afgezanten zijn, maar van deskundigen, wier vakkennis een garantie voor de handhaving van een ongehinderd verkeer op deze levensader van geheel midden-Europa zal zijn.

(Alg. Hbld.) **(V. b. Intern. Donaucommissie 4222 A)**

A. NEDERLAND. — Kustgebied, volgens het Verordeningenblad No. 25. —

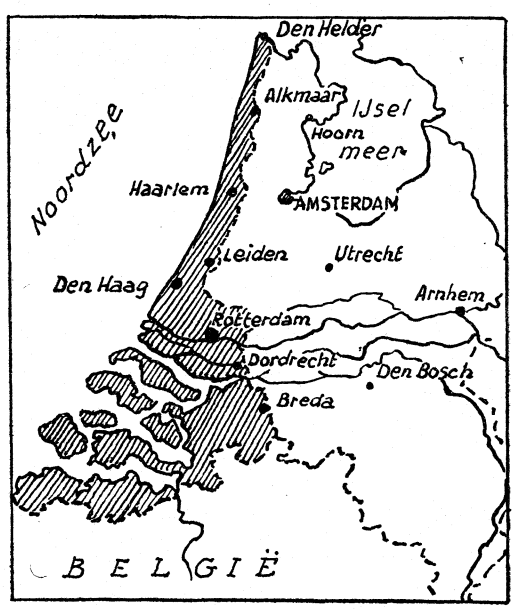

Nederland.

(Vor. ber. Kustgebied 4364 C)

B. NEDERLAND. — Overheidspersoneel. - Ontslag en aanstelling zoo noodig in afwijking van geldend recht. —

's-Gravenhage, 14 Sept. — Verordeningenblad no. 26 bevat o.a. een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de regeling van de rechtspositie van ambtenaren en overig personeel in openbaren dienst, alsmede van bepaalde beëedigde personen.

Blijkens artikel 1 wordt de rechtspositie van ambtenaren en overig personeel in rijksdienst, en wel in het bijzonder de voorwaarden, waaronder zij kunnen worden aangesteld of ontslagen, zoo noodig geregeld in afwijking van het tot heden geldende recht.

Hetzelfde geldt:

voor den dienst bij een provincie, bij een gemeente of bij een ander publiekrechtelijk lichaam, alsmede bij die privaatrechtelijke lichamen, waaraan het rijk, een provincie, een gemeente of een ander publiekrechtelijk lichaam deelneemt, ten slotte ook voor honoraire werkzaamheden, alsmede voor bezigheden in bijzondere scholen, voor de werkzaamheid van personen, van wie vóór de aanvaarding van hun ambt of beroep het afleggen van een eed (belofte) wordt geëischt.

Artikel 2 bepaalt:

De ter uitvoering van de bepalingen van artikel 1 noodzakelijke voorschriften worden door instructies gegeven. Zij kunnen in de Nederlandsche Staatscourant worden afgekondigd.

Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging.

(Verordeningenblad No. 26, 14 September '40)
(Vor. ber. Overheidspersoneel 4352 C)

C. ROEMENIE. — Kabinet Antonescu gevormd. —

Boekarest, 14 Sept. (Stefani) — Op 14 September heeft zich in Roemenië opnieuw een belangrijke ontwikkeling voltrokken. De IJzeren Garde is de leidende staatkundige organisatie geworden en er zal een decreet worden uitgevaardigd op grond waarvan de inrichting van den Roemeenschen staat zoodanig wordt hervormd, dat Roemenië met ingang van 15 September geheel in het teeken zal staan van de IJzeren Garde.

De minister-president generaal Antonescu heeft inmiddels Zaterdagavond het navolgende kabinet gevormd:

Horia Sima, leider van de IJzeren Garde, vice-minister-president; generaal Petrovicescu, minister van Binnenlandsche Zaken; professor Banaitescu, minister van Onderwijs; Michel Antonescu, minister van Justitie; Nicolau, minister van Verkeerswezen; Sturdza, minister van Buitenlandsche Zaken; Iasinachi, minister van Arbeid; Maras, minister van Landbouw; Dragomir, minister van Economische Zaken; Leon, minister van Financiën.

Er zal binnenkort een officieel communiqué worden uitgegeven. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Kabinet Antonescu 4364)

D. NEDERLAND. — Nederlandsche perskamer opgericht. —

Het A.N.P. meldt:

Op 13 September is in Den Haag de stichting Nederlandsche perskamer opgericht.

Hiermede heeft de raad van voorlichting der Nederlandsche pers zijn doel bereikt. Toen deze, kort na den oorlog, zijn doelstellingen bekend maakte, bestond er bij vele groepen en personen in de pers werkzaam aanvankelijk eenige terughoudendheid. Van stap tot stap echter heeft de raad van voorlichting het vertrouwen in breede kringen der Nederlandsche pers weten te winnen, zoowel als gevolg van de door den president met nadruk gegeven uiteenzettingen omtrent doel en methode, als door de werkwijze van den raad.

De leiding van de Nederlandsche perskamer berust bij dr. T. Goedewaagen, zijn plaatsvervanger is de heer A. Meijer-Schwencke. Tot algemeen-secretaris is benoemd drs. W. Goedhuys, naast wien als directeur van het bureau der Nederlandsche perskamer is benoemd de heer J. Lehrbuch. Er is een raad van bestuur gevormd, waarin zitting hebben de heeren L. Arts, drs. W. Goedhuys, mr. J. Kars, H. J. Kerkmeester, P. J. van Meghelen, A. Meijer-Schwencke, dr. Alb. van de Poel en mr. M. M. Rost van Tonningen. **(Vor. ber. Pers 4346 F)**

E. NEDERLAND. — College voor de Voedselvoorziening. - In de plaats van het College van Regeeringscommissarissen. —

In het 14 Sept. verschenen Verordeningenblad no. 26 komt o.a. voor een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij betreffende de bevoegdheden van den Directeur-Generaal van de Voedselvoorziening en de Instelling van een College voor de Voedselvoorziening.

Het volgende is daarin bepaald:

De in bestaande wettelijke maatregelen, overeenkomsten, akten, stichtingsbrieven en statuten aan eenigen Regeeringscommissaris, als bedoeld in artikel 26a der Landbouw-Crisiswet 1933, toegekende bevoegdheden en opgelegde verplichtingen worden door

of vanwege den Directeur-Generaal van de Voedselvoorziening uitgeoefend, onderscheidenlijk overgenomen.
Ingesteld wordt een College voor de Voedselvoorziening, dat tot taak heeft, den secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij van advies te dienen bij de uitvoering van de Landbouw-Crisiswet 1933 en de wet van 30 September 1938 (Staatsblad no. 639c), zoomede van andere wetten, voorzoover deze op de voedselvoorziening betrekking hebben.
Het bovengenoemde college treedt in de plaats van het College van Regeeringscommissarissen, bedoeld in artikel 26a der Landbouwcrisiswet 1933.
De samenstelling van het College voor de Voedselvoorziening geschiedt door den secretaris-generaal van het departement van Landbouw en Visscherij; zij wordt in de Nederlandsche Staatscourant bekend gemaakt.
Dit besluit treedt in werking op den dag zijner afkondiging.
(Verordeningenblad No. 26, 14 September)
(Vor. ber. Voedselvoorz. 4349 B)

A. EUROPA. — Stijging der kosten van levensonderhoud. —
Onder den aanhoudenden invloed van den oorlog, aldus „Wirtschaft und Statistik", zijn de kosten voor het levensonderhoud ook in het tweede kwartaal van 1940 in de meeste landen omhoog gegaan. Volgens de officieele indexcijfers bedroeg de stijging van Maart tot Juni in Noorwegen en Hongarije 2.1%, in Finland 3.2%, in Japan en Zwitserland 3.3%, in Portugal 3.6%, in Zweden 3.8%, in Griekenland 3.9% en in China 4.7%. Nog sterker was de stijging in Groot-Brittannië met 5.1%, in Denemarken met 5.4%, in Joego-Slavië met 6.2%, in Luxemburg met 8.4%, alsook in Roemenië, waar zij zelfs 13.4% beliep. In het Duitsche Rijk bleef de stijging der kosten voor het levensonderhoud gering (1.7%). Ook in Bulgarije was slechts een kleine stijging merkbaar.
In vergelijk tot den toestand kort voor den oorlog hebben de prijzen zich in Roemenië en Joego-Slavië met meer dan een derde verhoogd, in Denemarken met ongeveer een vierde, in Groot-Brittannië en Finland met een vijfde. Een weinig zwakker, maar toch nog meer dan 10%, is de stijging in Japan, Noorwegen, Zweden, België en Portugal. Zij beweegt zich tusschen 5 en 10 in Griekenland, Zwitserland, Bulgarije en Hongarije. Nederland wordt in het opstel niet genoemd. (De Tijd - Wirtschaft und Statistik)
(Vor. ber. Levensonderhoud 1913—Juli 1937, 2982 A)

B. PSYCHOTECHNIEK. — Beteekenis voor het bedrijf. —
Omtrent de middelen, die den psychotechnicus ten dienste staan, heerscht veel misverstand. Velen meenen, dat men de menschelijke vermogens kan registreeren zooals men de temperatuur vastlegt. Anderen denken, dat men van iemands geschiktheid voor een beroep van te voren niets kan zeggen, omdat tal van factoren van groot belang zijn, die zich niet laten meten. Laten wij beginnen met de vermelding van een ervaringsfeit: het percentage van fouten, die bij een goed geleid onderzoek worden gemaakt, is ongeveer tien procent; verder klopt de uitgesproken verwachting geheel (ong. 80%) of voor een belangrijk deel (ong. 10%) met de resultaten in de practijk. Hiermede is afdoende bewezen, dat een prognose wel degelijk mogelijk is.
In den beginne wilde de psychotechniek alles zoo exact mogelijk meten, en den uitslag van de test als eenig criterium aanvaarden. Langzamerhand is men daarvan terug gekomen. Tegenwoordig kent men aan de ouderwetsche methoden slechts een secundaire beteekenis toe en legt men het accent op de verhouding proefpersoon-test. Het is deze relatie, die intens wordt geobserveerd. Terwijl de proef oorspronkelijk een soort rekensommetje was, waaruit slechts een goed antwoord kon komen, werd zij mettertijd hoe langer hoe meer variabel. De relatie kon toen ook beter bestudeerd worden. De keuze uit tal van mogelijkheden is mede een factor bij de beoordeeling geworden. Daar bovendien de test in overeenstemming met de structuur van den proefpersoon wordt gekozen, geschiedt de verwerking op een persoonlijke wijze en geeft de geheele gang van de oplossing een indruk van deze structuur.
Behalve de relatie proefpersoon-test is er ook de relatie proefpersoon-proefleider. Zooals in de psychotherapie niet de methode, maar de persoon van den therapeut is gaan overheerschen, is ook de persoonlijkheid van den psychotechnischen proefleider van meer gewicht geworden. Deze moet trachten zich in den proefpersoon in te leven, zich zooveel mogelijk met hem te identificeeren, als het ware in zijn huid te kruipen, zijn karakter zoo goed mogelijk te peilen, in plaats van slechts op de uitkomsten der opgaven af te gaan.
Het is geenszins zoo (gelijk sommigen vermoeden) dat men een typologie van een beroep maakt, daar een typologie van den mensch doet bij aansluiten en dan klaar is. De ervaring leert, dat men aan een typologie niets heeft, omdat als bij een beroep van het type A de structuur van een type a van den mensch zou behooren, een individu van dit type a even goed niet bij A kan passen, omdat er een bijkans oneindig aantal storende invloeden is. Zoo blijft de individueele persoonlijkheid in haar geheel het object van het onderzoek en voorkomt men de fout van door het bosch de boomen niet meer te zien.
Zoo hebben de bestaande instellingen voorloopig incidenteel gedaan, dat aanstonds massaal zal moeten geschieden: het brengen van „the right man on the right place". De levensvreugde wordt op deze wijze grooter, en het economische organisme kan met minder wrijving functionneeren dan tot dusverre het geval was. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Psychotechniek 2561 A)

C. NEDERLAND. — N.S.B. - Een Nederlandsche S.S. opgericht. —
Een artikel van ir. A. A. Mussert in „Volk en Vaderland" naar aanleiding van den dood van den W.A.-man Peter Ton eindigt als volgt:
„Mijnerzijds heb ik ook een antwoord op deze misdaad der democratie. Zoo snel en deugdelijk mogelijk zal het W.A.-korps verder worden opgebouwd. Duizenden zijn reeds in training."
„Als aanvullend antwoord besluit ik hierbij tot de oprichting van de „Nederlandsche S.S.", een zustercorps van de Duitsche S.S., die tot uiting zal brengen de bloedverbondenheid van het Nederlandsche volk met het Duitsche volk en de hooge waarde, die wij Nederlandsche nationaal-socialisten toekennen aan de oude ridderlijke deugden van moed en eer en trouw. Zij, die komende uit dit korps, eens zullen toetreden tot de politiekorpsen, zullen waarborg zijn, dat misdaden als in Den Haag gepleegd, in de toekomst tot de onmogelijkheden zullen behooren."
(De Tijd) **(Vor. ber. Dood Peter Ton 4369 D)**

D. JHR. PIETER VAN DER MEER DE WALCHEREN ZESTIG JAAR. —
Op 9 Sept. is de tot ver buiten de landsgrenzen bekende litterator jhr. Pieter van der Meer de Walcheren zestig jaar geworden. Niet alleen door zijn boeken (waarvan er eenige, o.m. zijn dagboek, in Duitsche, Fransche, Amerikaansche, Italiaansche, Spaansche en Poolsche edities het licht zagen), maar misschien meer nog door zijn stuwenden drang achter heel een jongere generatie van schrijvers, oefent deze auteur een ongekend veelzijdigen en krachtigen invloed uit. (De Maasbode)

E. NEDERLAND. — Nederlandsche Socialistische Werkgemeenschap (N. S. W.). —
De N. S. W. (Nederlandsche Socialistische Werkgemeenschap) gesticht op de vergadering van S.D.A.P.-functionarissen van 15 September 1940, heeft een oproep aan de socialisten in Nederland gedaan. Door maatregelen van den Rijkscommissaris — aldus o.a. deze oproep — werd de heer Rost van Tonningen benoemd tot commissaris van de S.D.A.P. In de besprekingen, welke door ons sindsdien zijn gevoerd, is komen vast te staan, dat er geen bezwaar bestaat, dat de Nederlandsche arbeiders, die zoo lang voor hun ideaal hebben gestreden, op eigen verantwoordelijkheid hun weg in de toekomst vinden. Indien dan ook de socialisten van Nederland tot een nieuw vereenigingspunt zullen zijn gekomen, dan kunnen zij onder eigen leiding zonder curator en met toekenning van de rechten, die thans andere groepen, welke aan het politieke leven deelnemen, bezitten, den strijd voor het socialisme voortzetten. Het is hierom noodzakelijk, dat er een eind wordt gemaakt aan de groote verwarring, die gesticht is door degenen, die meenen, dat het werk voor het socialisme moet worden gestaakt, omdat zij geen strijd kunnen voeren voor het democratisch socialisme.

Op economisch gebied zullen wij stelling nemen tegen de kapitalistische dwingelandij. Voor dit doel sommen wij een aantal punten op, die onder nieuwe vormen de oude ideeën van de sociale rechtvaardigheid moeten verwezenlijken.

1. Het streven van de N.S.W. heeft ten doel den opbouw van de Nederlandsche volksgemeenschap in socialistischen zin. Dat wil zeggen, dat de arbeid de basis wordt voor de sociale en economische verhouding. Wij verlangen de samenvatting van alle krachten in het besef, dat het Nederlandsche volk een ondeelbare gemeenschap dient te vormen.
2. Wij willen, dat de Nederlandsche volkshuishouding haar plaats vindt in de nieuwe economische ordening, die bezig is zich in Europa te voltrekken, opdat wij in de groote harmonie van het geheel een gave eenheid zullen vormen, zulks in overeenstemming met behoud van aard en karakter van ons volk.
3. Door deze nieuwe oriënteering zal de werkloosheid kunnen worden overwonnen en zal de arbeid in zijn waarde hersteld moeten worden.
4. Wij eischen een zoodanige beschikking over de productiemiddelen, dat de voortbrenging niet langer eenzijdig op particulieren winsthonger wordt gericht, maar ten bate van ons volksgeheel zal worden opgebouwd. Noodig is daartoe de contrôle van staatswege op het bankwezen en beheersching van het credietwezen.
5. Het platteland zal moeten worden bevrijd van de knechtschap, waarin de kapitaalmachten de boeren- en tuinderstand wisten te slaan. Daarnaast zullen goede afzetmogelijkheden moeten worden geschapen. Voor allen, die de bodemproductie helpen verzorgen, dient een behoorlijk bestaan gewaarborgd te zijn.
6. De middenstand dient te worden beschermd, eenerzijds tegen de overwoekering van kapitaalsconcentraties anderzijds door een regeling van zijn bestaan, die ook aan deze categorie medewerkers een redelijk en verzekerd inkomen schenkt.
7. De sociale wetgeving, die nog al te zeer ontoereikend is en vaak ook verward en ongelijk werkt, zal in een groot en evenwichtig samenstel van maatregelen moeten worden samengevat, waarbij met inachtneming van de eischen van algemeen belang aan arbeiders, boeren en middenstanders, aan de werkers van hoofd en hand en met name ook aan hen, die thans nog onverzorgd zijn, een redelijke bescherming wordt geboden.
8. Het vraagstuk „oud en arm" zal door een actie voor een behoorlijk arbeidspensioen op den grondslag van ons gemeenschappelijk verantwoordelijkheidsbesef voor degenen, die hun arbeidskracht aan staat en maatschappij gaven, zijn oplossing moeten vinden.
9. Het recht van ieder werker op een jaarlijksche rustpooze, waarin hij ontspanning zal kunnen vinden en de schoonheid van land en volk dient te kunnen leeren kennen, zal uitdrukking moeten krijgen in de algemeene doorvoering van een jaarlijksche vacantie, met behoud van loon, en gelegenheid om zich op billijke voorwaarden naar elders te verplaatsen.
10. Opvoeding van de jeugd tot gemeenschapszin en bewuste verantwoordelijkheid van den eenling, voor het geheel, waarvan hij deel uitmaakt, bevordering van en steun aan instellingen, welke ontwikkeling en algemeene vorming van arbeiders, met name de jeugdigen, beoogen. Verstrekking van middelbaar en hooger onderwijs met staatshulp aan kinderen, die daarvoor geschikt, doch wier ouders onbemiddeld zijn.
11. Wederopbouw en verbetering van het onderwijs, nijverheids- en landbouwonderwijs en verplichtstelling van de lichamelijke opvoeding.
12. Bevordering van de volksgezondheid, door een staatsregeling voor ziekenverzorging en een krachtige bestrijding van de tuberculose met behoorlijke nazorg voor de verpleegden.
13. Krachtige en onafgebroken bevordering van den volkswoningbouw.

En nu, socialisten, aan den arbeid. Reeds te lang hebt gij gedraald en heeft desorganisatie u tot onmacht gedwongen. Bedenkt, de toekomst ligt voor en niet achter ons.

Waakt voor uw grooten vijand, de lauwheid, onverschilligheid en gemis aan vertrouwen in eigen kracht. Nu meer dan ooit is doorzettingsvermogen een dwingende noodzakelijkheid.

Ten strijde voor de socialistische gemeenschap van het Nederlandsche volk. (Het Volk - Haagsche Courant)

(V. b. Benoem. Mr. M. M. Rost v. Tonningen 4302 B)

A. **ROEMENIE. — Antonescu roept den „legionnairen staat" uit. - Terugkeer van Koningin-moeder Helena.** Boekarest, 15 Sept. — De aangekondigde wijziging in de politieke structuur van Roemenië is voltrokken: de staatsleider, generaal Antonescu, heeft, na een nieuw kabinet gevormd te hebben, den „legionnairen Roemeenschen staat" uitgeroepen. In een desbetreffend manifest verklaart hij tevens, dat de legionnaire beweging, die voortaan de eenige politieke beweging is in den staat, met de taak belast wordt, het volk met de nieuwe beginselen van het staatsbestuur vertrouwd te maken.

De minister-president, generaal Antonescu, is thans chef van den legionnairen staat, terwijl Horia Sima tot commandant van de legionnaire beweging is benoemd.

Voorts heeft de staatsleider een decreet uitgevaardigd, waarbij een kabinetsraad is gevormd voor de leiding en de behandeling van de loopende staatszaken. De kabinetsraad bestaat uit de volgende leden: den staatsleider en minister-president, den vicepresident van den ministerraad, de ministers van Buitenlandsche Zaken, Justitie, Economische Zaken en Financiën.

Behalve al deze ingrijpende gebeurtenissen op politiek gebied heeft Roemenië den feestelijken terugkeer van koningin-moeder Helena (gewezen gemalin van ex-Koning Carol II) beleefd.

(Telegraaf - Alg. Hbld.) **(V. b. Antonescu 4373 C)**

B. **NEDERLAND. — Distributie van vleesch of vleeschwaren. —**

Het waarnemende hoofd van het departement van Landbouw en Visscherij deelt mede, dat met ingang van Maandag 16 September een aanvang zal worden gemaakt met de distributie van vleesch en vleeschwaren, hetgeen beteekent, dat de verkoop van deze artikelen aan het publiek uitsluitend op bon mag geschieden.

Onder vleesch wordt verstaan alle soorten rund-, kalfs- en varkensvleesch. Buiten de distributie vallen derhalve o.m. schapen-, geiten- en paardenvleesch.

Onder vleeschwaren worden begrepen alle soorten anders dan door afkoeling verduurzaamd of toebereid vleesch. Hieruit volgt, dat vleesch in blik, waarvoor een verkoopverbod bestond, nu op bon mag worden verkocht. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

(Vor. ber. Distributie 4327 C)

C. **NEDERLAND. — Dragen van insignes door ambtenaren. —**

De secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het departement van Binnenlandsche Zaken, heeft bepaald, dat ambtenaren in dienst of bij gekleed gaan in uniform voortaan geen enkel ander insigne of onderscheidingsteeken meer mogen dragen dan die, welke van regeeringswege zijn verstrekt of voorgeschreven. Dit verbod geldt tevens ten aanzien van vreemde ordeteekenen, afkomstig van mogendheden, waarmede het Duitsche Rijk in oorlog is.

Het verbod geldt niet voor Nederlandsche ordeteekenen. (De Tijd)

D. **NEDERLAND. — Criminaliteit - Vermindering in 1938. —**

Uit de aanwijzingen, die de door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerde statistiek voor de toepassing der Kinderwetten over 1938 geeft omtrent de beweging der jeugdcriminaliteit in de laatste jaren, blijkt, dat aan de voortdurende stijging van het aantal onherroepelijk schuldig verklaarde jeugdigen (van 1.642 in 1938 tot 3.061 in 1937) in 1938 een einde is gekomen. De vermindering (van 3.061 tot 2.789) bedroeg 272 of bijna 9 pct. Het aantal schuldig verklaarde jongens verminderde iets sterker dan dat der meisjes. Het percentage betreffende de meisjes bleef echter in vergelijking met dat der jongens gering: 91.6 en 8.4.

Voor 1938 wordt ten aanzien van eenige delicten een gunstige ontwikkeling opgemerkt. Belangrijk was de vermindering van het aantal schuldigverklaringen wegens gequalificeerden diefstal (1937: 767, 1938: 570). Verduistering en verduistering in dienstbetrekking gaven helaas een aanzienlijk hooger cijfer (116) dan in het voorafgegane jaar (87).

In de jaren 1934 t/m. 1938 werd resp. 624, 615, 642, 602 en 591 maal strafrechtelijke ondertoezichtstelling uitgesproken. Het aantal burgerrechtelijk onder toe-

zicht gestelde kinderen bedroeg in 1938 1.793 tegen 1.450 in het voorafgegane jaar.
De statistiek bevat verder allerlei gegevens betreffende ontzetting uit en ontheffing van de ouderlijke macht en voogdij en betreffende het rijkstucht- en opvoedingswezen.
Tenslotte is in deze statistiek, welke in één publicatie is verschenen met de crimineele en gevangenisstatistiek, belicht de verpleging van voogdij- en regeeringskinderen in gestichten en gezinnen door instellingen van weldadigheid. Door 277 door het Rijk gesubsidieerde instellingen werden 11.923 voogdijkinderen verzorgd en door 30 instellingen 991 regeeringskinderen. In totaal werd een bedrag van resp. *f* 2.457.873 en *f* 276.856 aan rijkssubsidie aan deze instellingen uitgekeerd. Bovendien werd nog *f* 548.751 in totaal als „algemeene" subsidie aan 165 instellingen uitgekeerd. (Centr. Bureau v. d. Statistiek)
(Vor. ber. Criminaliteit 4223)

A. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill's verklaring in het Lagerhuis - Toestand.** Londen, 17 Sept. (D.N.B.) — De Engelsche eerste minister Winston Churchill heeft op 17 September in het Lagerhuis een verklaring afgelegd. Hij gaf toe, dat de opmarsch van het Italiaansch leger in Noord-Afrika voortduurde en dat de Britsche soldaten Solloem hebben opgegeven. De ontwikkeling moet worden afgewacht. Churchill herhaalde daarna de reeds in zijn laatste toespraak in het Lagerhuis afgelegde verklaring, dat Engeland er op voorbereid moet zijn, dat de vijand een landingspoging zal ondernemen. De huidige Duitsche aanvallen concentreeren zich hoofdzakelijk op Londen.
Tenslotte zeide Churchill: Engeland moet erop voorbereid zijn in de toekomst nog heviger luchtgevechten te zullen zien.
Toen het Lagerhuis op 17 September voor het eerst na 5 September bijeenkwam, kon men bepaalde veranderingen in de inrichting van het Huis bemerken. Het grootste deel van de kostbare ramen is verwijderd en door gewoon glas vervangen. De tegels, waarmede de electrische verlichting aan het plafond was omlijst, zijn thans ook verwijderd.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Churchill 4369 A)**

B. **GEESTELIJK LEVEN. — Shinto-vereering in Japan - Gewetensconflict voor de kerken. —**
In de „Nieuwe Theol. Studiën" deelt prof. dr. H. M. van Nes, naar aanleiding van een belangrijke publicatie van dr. W. Paton en miss Underhill, eenige gegevens en data mede, die de toenemende beteekenis van den Shinto-dienst in het Japansche rijk in het licht stellen.
Prof. Kraemer heeft in zijn boek „The Christian Message" den Shinto-cultus beschreven als een vorm van zelfvergoding van het Japansche volk. De keizer vormt de eenheid van godsdienst, natie en staat: tegen dezen theocratischen achtergrond voelt Japan zich goddelijk geroepen een Messiaansche opdracht ten opzichte van de geheele wereld te vervullen.
Reeds in de 15e eeuw trachtte Shinto zich te reinigen van Boeddhistische elementen. In de eerste helft der 19de eeuw kwam de leuze op: Eert den keizer, weg met de vreemdelingen. De keizer geldt al meer als de hoogepriester van het volk: zijn godheid is waarborg en zegel van de goddelijke schepping van het volk. In 1871 werden bij een doorbraak van fanatisme Boeddhistische tempels verbrand, maar reeds spoedig, in 1875, wist het beginsel van godsdienstige vrijheid geldigheid te erlangen. Men voerde de onderscheiding in van een officieel staats-shinto, dat geen godsdienst is, maar een middel om den vaderlandslievenden geest te kweeken door eerbied te bewijzen aan de voorouders, en het godsdienstig Shinto, een der secten zooals ook het Christendom sinds 1873. Al deze secten zijn vrij, voor zoover ze niet in strijd zijn met de plichten, die de aanhangers als onderdanen te vervullen hebben. Deze onderscheiding nu is van het grootste belang, daar de regeering steeds zich daarop beroept om gehoorzaamheid van de Christenen te eischen op een terrein, dat immers officieel geen godsdienstig gebied is, ofschoon het volk het wel degelijk als zoodanig beschouwt en het ritueel vol is van mythologie, en amuletten, offers, gebeden hier aan de orde van den dag zijn.
Vooral in Korea en op Formosa werd een sterke druk op de Christenen uitgeoefend zich te conformeeren en de verordende plechtigheden van het staats-shinto getrouw na te komen. Scholen werden gesloten wanneer kinderen niet in voldoende mate eerbied voor de schrijnen betoonden; ieder huis moest een klein Shinto-heiligdom bezitten. Heette het twee jaar geleden nog in Korea, dat de dwang alleen de Christelijke scholen gold, nu geldt hij stellig de kerken. Het Christelijk geweten, zoo wordt verkondigd, heeft er niets op aan te merken; stemmen, die het tegenovergestelde willen beweren, mogen niet aan het woord komen.
De keizer is de voornaamste, is nummer één: God komt op de tweede plaats Daarbij wordt dan een erkenning geëischt van de Japansche beschermgoden en de zonnegodin als voorouders van den keizer. De schrijnen zijn gewijd aan de geesten van gestorven keizers, den stichter der dynastie en de zonnegodin. Wel wordt door de overheid gezegd, dat Shinto niets te maken heeft met godsdienst, maar de leidende Shinto-autoriteiten zeggen, dat bij haar juist de echte, de complete godsdienst is. De Christenen en de Boeddhisten zijn op zijwegen afgedwaald.
Het conflict begon in 1925 in Korea. In 1931 en 1935 herhaalde het zich. Een zendeling, die geweigerd had om de buiging voor Shinto te maken, kon geen visa krijgen om in Korea terug te keeren. Bij de Presbyterianen en Katholieken ontstonden moeilijkheden — andere kerkelijke groepen legden zich er bij neer. Men beloofde geen discussies over deze aangelegenheid te openen op vergaderingen. De meeste Christenen in Korea gehoorzamen, omdat zij niet willen, dat de scholen gesloten worden. Zij verdedigen het burgerlijk karakter met de redeneering, dat godsdienstige termen hun oorspronkelijke beteekenis in zulk een mate verliezen, dat niemand er meer aan denkt: wie denkt b.v. bij de namen der dagen aan oude goden?
(Nieuwe Theol. Studiën)

C. **NEDERLAND. — Onderwijs - Overdracht der rectoraten. —**
Aan de verschillende Universiteiten en Hoogescholen heeft op 16 Sept. '40 de gebruikelijke overdracht van het rectoraat plaats gehad.
Aan de Rijksuniversiteit te Groningen geschiedde dit door prof. dr. P. J. van Rhijn aan prof. dr. J. M. N. Kapteyn;
aan de Ned. Econ. Hoogeschool te Rotterdam door prof. W. E. Boerman aan prof. mr. C. W. de Vries;
aan de Rijksuniversiteit te Utrecht door prof. dr. F. H. Quix aan prof. dr. H. R. Kruyt;
aan de Rijksuniversiteit te Leiden door prof. dr. Fred. Muller aan prof. dr. A. W. Bijvanck;
aan de Technische Hoogeschool te Delft door prof. dr. J. A. Veraart aan prof. dr. ir. C. J. van Nieuwenburg;
aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam door prof. dr. J. J. van Loghem aan prof. dr. B. Brouwer;
aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen door prof. dr. E. Reinders aan prof. ir. M. F. Visser;
aan de R.K. Universiteit te Nijmegen door prof. dr. G. Kreling O.P. aan prof. mr. W. Duynstee C.s.s.R.;
aan de R.K. Economische Hoogeschool te Tilburg door prof. H. A. Kaag aan prof. dr. Th. J. A. J. Goossens;
aan de Vrije Universiteit te Amsterdam door prof. dr. A. Sizoo aan prof. mr. V. H. Rutgers.
(Red. K. H. A.) **(Vor. ber. 3960 B)**

D. **ROEMENIE. — Bevolking thans 13 millioen zielen.** Boekarest, 17 Sept. (D.N.B.) — Blijkens een statistiek van het ministerie van Landbouw bedraagt het aantal inwoners van Roemenië, na den jongsten gebiedsafstand, 13.291.000 zielen. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Kaartje Roemenië 4363 A)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Jaarbeurs te Keulen - Bezoek van Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart. —**
De opening van de Keulsche Jaarbeurs op 17 September werd door den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, Rijksminister Dr. Seyss-Inquart, in wiens gezelschap zich de generaal-commissarissen dr. Fischböck en Schmidt bevonden, bijgewoond.
In zijn begroetingsrede heette Gouwleider Groké den Rijkscommissaris, alsook den Staatssecretaris van het Rijksministerie voor Economie, dr. Landfried welkom. Hij gaf uitdrukking aan zijn bijzondere vreugde,

dat hij na een uitnoodiging van den Rijkscommissaris tot een bezoek aan Nederland zoo spoedig den Rijkscommissaris in de gouwhoofdstad begroeten mocht. Gouwleider Groké legde in het bijzonder nadruk op de verdiensten van Rijkscommissaris Seyss-Inquart bij de schepping van het Groot-Duitsche Rijk en ten aanzien van de problemen, die hij thans in Nederland oplost.

De Rijkscommissaris zegde in zijn beantwoording hartelijk dank voor de uitnoodiging en voor de begroeting. Hij sprak uit, dat hij zich gelukkig prees gast in de Hansestad Keulen te zijn. Hij bewonderde de trotsche, vertrouwensvolle houding dezer stad in deze dagen der Jaarbeurs, een houding, die hier bijzondere beteekenis kreeg door het feit, dat ze eerst enkele maanden geleden nog in het operatiegebied der Duitsche weermacht lag. Heden bood deze stad een beeld van vreedzamen arbeid. Het ware ondenkbaar, dat in het eens zoo machtige Engeland in deze dagen zulk een jaarbeurs van den vrede zou kunnen worden geopend. Dit feit was een onderpand voor den opmarsch des vredes, welke het Duitsche volk onder leiding van Adolf Hitler te zamen met het Italië van den Duce begonnen is. Wij allen zijn volgelingen van den grootsten Duitscher, den Führer Adolf Hitler, wiens instrumenten wij zijn. (Nwsbl. v. h. Noorden)

(Vor. ber. Dr. Seyss-Inquart 4278 F)

A. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Export van alle levensmiddelen verboden. —**

Genève, 18 Sept. (D.N.B.) — Als gevolg van het gebrek aan grondstoffen en levensmiddelen in het onbezette deel van Frankrijk, waarvoor de Engelsche blokkade verantwoordelijk is, heeft de Fransche regeering zich genoodzaakt gezien, een uitvoerverbod uit te vaardigen voor alle in Frankrijk vervaardigde levensmiddelen en landbouwproducten, vee, vleesch, graan, oliën, vetten, huiden, vellen, een aantal textielproducten, alle chemische producten en alle soorten metalen.

Verder verneemt D.N.B., dat sedert het jaar 1870 in de bezetting van de functies van prefect in Frankrijk niet zulke groote wijzigingen aangebracht zijn als thans. Opmerkelijk is, dat vele hooge officieren en ambtenaren tot prefecten zijn benoemd, die nog nooit bestuursfuncties hebben vervuld.

(Het Vaderland)

B. **ROEMENIE. — Generaal-Antonescu's titel zal zijn: Conducator. —**

Boekarest, 19 Sept. (D.N.B.) — Het Roemeensche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft het diplomatieke corps medegedeeld, dat de minister-president, generaal Antonescu, den titel „conducator" zal dragen en dat ook in het internationaal verkeer deze titel zal worden gebruikt. Hiertoe is besloten na uitdrukkelijke goedkeuring van de beweging der legionnairs, die daardoor Antonescu als een der hunnen erkend hebben. (Telegraaf)

(Vor. ber. Gen. Antonescu 4375 A)

C. **NEDERLAND. — Hooge onderscheiding voor generaal Fr. Christiansen. —**

's-Gravenhage, 18 Sept. — De Rijksmaarschalk van het Grootduitsche Rijk, Hermann Göring, heeft den Duitschen militairen bevelhebber in Nederland, generaal der vliegers Fr. Christiansen, het gouden vlieger-kenteeken met briljanten verleend.

Deze onderscheiding is tot dusverre in slechts weinige gevallen verleend. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Gen. Christiansen 4336 B)

D. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Solloem en Sidi el Barani bezet. —**

Naar de Engelsche radio volgens het D.N.B. heeft medegedeeld, hebben de Britsche troepen op 16 September in Noord-Afrika zich bij Solloem, voornamelijk wegens gebrek aan water, moeten terugtrekken. Italiaansche troepen hebben voorts, naar de Londensche radio erkent, het plaatsje Bernoe, zeven mijlen ten zuiden van Solloem, bezet.

Rome, 17 Sept. — Van betrouwbare, doch niet officieele zijde, wordt bericht, aldus United Press, dat de Italiaansche troepen Sidi el Barani, ongeveer halverwege Solloem en Mersa Matroeh, hebben bereikt en de stad bezet. (Telegraaf - Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4369 C)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Minister von Ribbentrop's bezoek aan Rome. —**

Rome, 19 Sept. — Minister von Ribbentrop heeft op 19 Sept. een onderhoud met Mussolini gehad. Het werd in het bijzijn van den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, den Duitschen ambassadeur te Rome, Mackensen, en den Italiaanschen ambassadeur te Berlijn, Alfieri, gevoerd. Deze eerste bespreking heeft ruim twee uur geduurd. Te 4.45 was Ribbentrop met ambassadeur von Mackensen per auto van de Villa Madama, waar hij logeert, naar het Palazzo Venezia vertrokken. Het onderhoud met den Duce duurde van 5 tot 7 uur. Na afloop werd een officieel communiqué gepubliceerd, hetwelk zegt, dat het onderhoud een hartelijk karakter droeg. (Telegraaf)

F. **ROTTERDAM. — Opbouw. - Ir. Witteveen wil de toekomst binden aan het verleden. —**

Een vertegenwoordiger van „Die Deutsche Zeitung in den Niederlanden" heeft een onderhoud gehad met dr. ir. W. G. Witteveen, den bouwer van het nieuwe Rotterdam. Een gansche pagina wijdt het blad aan dit interview, waarin dr. Witteveen interessante nieuwigheden omtrent het nieuwe Rotterdam heeft verteld. Met doelbewuste hand, aldus schrijft de „Deutsche Zeitung", heeft dr. ir. W. G. Witteveen, het probleem van de oplossing der stedebouwkundige problemen aangepakt en hij heeft gepoogd verleden en heden te verbinden, om zoo tot een geniale conceptie, die niet slechts voor onzen tijd is, te komen. (Het Volk)

(Vor. ber. Opbouw 4323 C)

G. **GEESTELIJK LEVEN. — Geschenk van Duitschland aan Spanje. —**

Berlijn, 18 September (D.N.B.). — De „Dienst aus Deutschland" meldt, dat het Duitsche volk aan de bevriende Spaansche natie een verzameling waardevolle voorwerpen van den Katholieken eeredienst ten geschenke gegeven heeft. Deze moeten bijdragen tot vergoeding van de schade, welke de Katholieke parochies in Spanje tijdens den burgeroorlog geleden hebben.

Dit geschenk is het resultaat van een inzameling, die met bijzondere toestemming van de Rijksregeering in Duitschland gehouden is. Het bestaat uit 86 kandelabers, 75 kelken, 7 kostbare monstransen, 29 hostieschalen en 31 kruisen. Voorts omvat het 145 waardevolle misgewaden, meer dan 200 misboeken en allerlei andere voorwerpen van den katholieken eeredienst. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

H. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Economische politiek. - Rijksmark is een aanwijzing op eerste klas producten. —**

Berlijn, 11 Sept. (D.N.B.) — Van bevoegde zijde werd aan journalisten over de economische politieke doelstelling van Duitschland o.a. verklaard, dat indien men de overwinningen van dezen oorlog volgt, men zich kan voorstellen, dat Duitschland en Italië niet alleen met economische doch ook financieele reserves uit het conflict te voorschijn zullen treden en dat daarmede de centrale clearingfunctie der beide landen verder ook technisch kan worden versterkt.

De waarde van de rijksmark ligt vooral hierin, dat zij een aanwijzing op eerste klas producten is, die elk land kan koopen, dat rijksmarkvaluta in handen heeft. Het is interessant dat in den laatsten tijd ook reeds in de Vereenigde Staten meeningen zijn verkondigd, die de handelsbetrekkingen welke in het

Europeesche clearingverkeer bestaan, niet meer van de hand wijzen.
Teekenend voor de rust en de vaste richtlijnen, waarmede Duitschland op economisch politiek gebied te werk gaat, is de inschakeling van het economische leven van het protectoraat. De werkloosheid is aldaar volledig uit den weg geruimd. Alle productiecapaciteiten, zoowel van den landbouw als van de industrie worden gebruikt en de saneering van het geheele economische leven maakt verderen voortgang. Dit bewijzen duidelijk de groote aflossingen van bankschulden, die bij de ondernemingen in het protectoraat vallen waar te nemen.
Bij de beoordeeling van de regeling van het economische leven door den staat moet men op het oogenblik in Duitschland onderscheid maken tusschen hetgeen als een blijvende regeling is te beschouwen, d.w.z. in het wezen der nationaal-socialistische economische politiek ligt en anderzijds de noodmaatregelen, welke slechts tijdelijk zijn en verband houden met den oorlog.
Voorts werd er op gewezen, dat bij de overeenkomsten op economisch gebied, welke Duitschland den laatsten tijd heeft afgesloten, niet slechts door regeering met regeering is onderhandeld, doch ook door de ondernemers onderling. (De Tijd)

(Vor. ber. Economische plannen 4313 B)

A. **NEDERLAND. — De N.S.B. - Een Duitsch oordeel over de politieke ontwikkeling hier te lande. —**
Hoe men in Duitsche kringen de verdere politieke ontwikkeling in Nederland ziet, blijkt uit een artikel, in de „Essener National Zeitung", een toonaangevend orgaan der Duitsche nationaal-socialistische partij. Het artikel is geschreven door den Haagschen correspondent van dit blad. Wij ontleenen er het volgende aan:
Wanneer heden ten dage in breede kringen in Nederland, als uitgangspunt voor de verdere staatkundige ontwikkeling, de eisch erkend wordt, zich onvoorwaardelijk en geheel in de door het Nationaal-Socialistische Duitschland mogelijk gemaakte nieuwe ordening van Europa in te schakelen, dan mag niet worden voorbij gezien, dat het uitsluitend de N.S.B. van Mussert is geweest, die de vroegere machthebbers in Nederland vanwege hun onnatuurlijken en anti-Duitschen koers aangeklaagd en op de zwaarwegende gevolgen der politieke kortzichtigheid heeft gewezen. De gevolgtrekking ligt voor de hand, dat voor die Nederlandsche kringen, die heden, in tegenstelling tot hunne vroegere houding, de noodzaak eener toenaderingspolitiek tot Duitschland erkennen, de toetssteen hunner verhouding tot de N.S.B. zal zijn.
Het politieke opklaringsproces is juist nu in vollen gang en heeft ten doel, ook in Nederland één gesloten volksgemeenschap tot stand te brengen. Die gemeenschap zal de krachten, die de lotsbestemming van het nieuwe Europa bepalen, de waarborgen geven, dat de weg tot een duurzame oplossing kan worden vrijgegeven, een oplossing, die in het Nederlandsche Volk zelf wortelt en daarmede ook in dit Volk zelf ruggesteun en bevestiging vindt. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Nat. Soc. Beweging 4374 C)

B. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt contra Willkie. - Zijn meening over de taak van het Amerikaansche volk. —**
Washington, 21 Sept. (D.N.B.) — Ter gelegenheid van het feit, dat de universiteit van Pennsylvania tweehonderd jaar geleden werd opgericht, is gisteren aan president Roosevelt het eeredoctoraat verleend. In aansluiting hierop hield Roosevelt een rede, waarin hij o.a. uitvoerig inging op de verkiezingsargumenten van zijn tegencandidaat Willkie, volgens wien een zakenman of een econoom geschikter zou zijn om president der Vereenigde Staten te worden en de onder Roosevelt ingevoerde uitbreiding van de overheidscontrôle op het particuliere bedrijfsleven tegen de democratische principes ingaat.
Het einde van de migratie naar het Westen en de snelle ontwikkeling van de industrie hebben, zoo verklaarde Roosevelt, in de Ver. Staten tot problemen geleid, waarin de regeering ordenend moest ingrijpen. Wat de regeering ook steeds moge doen, het democratische principe en de vrijheid van den burger kunnen onmogelijk in gevaar worden gebracht, zoolang Amerika aan het beginsel der periodieke vrije verkiezingen vasthoudt.
Wil de democratie behouden blijven, dan moet het Amerikaansche volk alle vooroordeelen vergeten en eensgezind naar de waarheid zoeken.
(De Telegraaf) **(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4370 D)**

C. **NEDERLAND. — Monument van 8ste Regiment Infanterie bij den Grebbeberg. —**

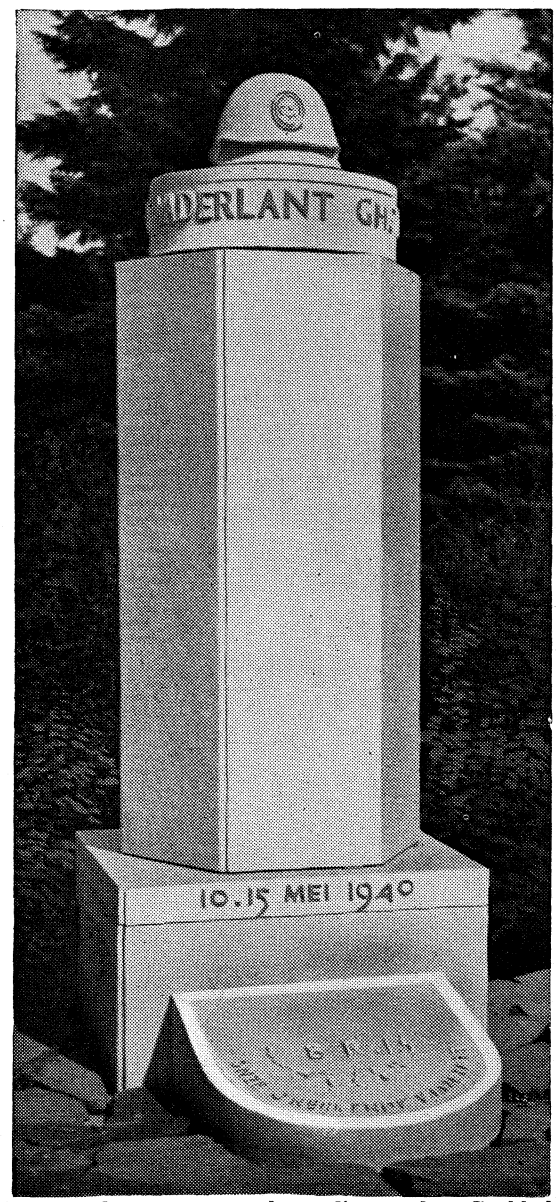

Ter nagedachtenis van hen, die op den Grebbeberg hun leven voor het Vaderland lieten, zal over eenigen tijd een monument worden onthuld, meer speciaal voor hen, die ingedeeld waren bij het achtste Regiment Infanterie. Dit monument, dat thans geheel gereed is, en vervaardigd in de steenhouwerij van den heer J. H. Hofhuis, is ontworpen door den heer W. Chr. Jens, architect te Arnhem, terwijl de heer Anneveld meer speciaal met de afwerking was belast.
(Het Volk)

A. **Vechtende visschen.** —
In de September-aflevering van Natuur en Techniek (Uitg. N.V. Uitg. Mij. Æ. E. Kluwer, Deventer), levert H. M. Smit een bijdrage over verschillende visschen.
De vechtende visch is het kleinste lid van de groote Oostersche familie der Anabantidae, die zulke bekende soorten als den paradijsvisch en den „loopenden visch" omvat. Opvallende familiekenmerken zijn het maken van schuimnesten en het ademen van dampkringslucht ter aanvulling van de zuurstof, die zij door middel van de kieuwen uit het water opnemen. De wetenschappelijke naam, gegeven door dr. Tate Regan van de British Museum, is Betta splendens.
Het gevechtsinstinct is kenmerkend voor het mannetje en is zoo sterk, dat een normale visch het bij elke gelegenheid en onder alle omstandigheden vertoont. Men zou kunnen veronderstellen, dat het gevechtsinstinct bij het naderen van de volwassenheid tot ontwikkeling zou komen. In werkelijkheid komt de neiging tot den strijd reeds op zeer jeugdigen leeftijd tot uiting; en in aquaria moeten visschen van nog geen twee maanden oud en minder dan half volwassen gescheiden worden gehouden om voortdurende oneenigheid te vermijden. Omdat zij altijd bereid zijn een gevecht aan te gaan, moeten volwassen mannetjes niet alleen in afzonderlijke aquaria worden gehouden, maar als zij mededingers in aquaria in de buurt zien, zou dat hun vitaliteit en gevechtsvermogen door voortdurende vruchtelooze pogingen ernstig schaden, zoodat het geraden is hen met karton van eventueele andere aquaria af te schermen.
De vechtende visch heeft uitstekend gereageerd op de pogingen om variaties te kweeken ten einde aan de vraag te voldoen. Zelfs in handen van menschen, die niets van de wetten der erfelijkheid weten, zijn opmerkelijke verbeteringen in vorm, kleur, grootte en gevechtsvermogen tot stand gebracht; en er is reden aan te nemen, dat men nog niet aan het eind is van de mogelijke verbeteringen.
In Siam, evenals in de verschillende landen, waar de visch is ingevoerd, gaat men bij het arrangeeren van een visschengevecht gewoonlijk zoo te werk, dat men twee mannetjes van ongeveer dezelfde grootte in afzonderlijke glazen bij elkaar brengt. Als zij hun vinnen uitzetten en hun kleuren vertoonen en koppige pogingen doen om bij elkaar te komen, worden zij samen in eenzelfde bassin gedaan. Onmiddellijk gaan de visschen op elkaar af en zetten bij wijze van voorbereiding hun vinnen op en hun kieuwlamellen uit, terwijl de kleuren in golven over hun lijf trekken. Een veel voorkomende gevechtshouding is naast elkaar met de koppen in dezelfde richting, de eene visch iets achter den andere. Deze houding duurt van enkele seconden tot verscheidene minuten. Daarna vallen de visschen elkaar slag op slag aan en hun bewegingen zijn daarbij zoo snel, dat men het eigenlijke toebijten van de tanden met het oog nauwelijks kan volgen, terwijl de aanvallen worden voortgezet alleen met de korte onderbrekingen, waarin dezelfde gevechtshouding wordt aangenomen.
In het algemeen worden de aars-, staart- en rugvin het meest aangevallen. De borst- en buikvinnen zijn dikwijls na het eind van een gevecht vrijwel onbeschadigd, maar soms hebben zij in het begin te lijden; de verticale vinnen krijgen het echter altijd te kwaad. Het eerste bewijs, dat het ernst is, wordt gewoonlijk geleverd door gescheurde vinnen. Naarmate het gevecht voortgaat, kan er heel wat van de vinnen verloren gaan en bij een gevecht tusschen visschen, die goed tegen elkaar opgewassen zijn, blijft er van de vinnen dikwijls niet veel meer dan stompjes over.
Als zij groote stukken van hun vinnen verliezen, krijgen zij last met hun evenwicht, het zwemmen en het sturen en komen daardoor in het nadeel; maar bij visschen, die ongeveer even sterk zijn, is dit maar zelden een beslissende factor. Een ander punt, waarop de aanvallen zijn gericht, zijn de flanken van het lijf. Soms worden er afzonderlijke of geheele rijen schubben afgerukt, maar bij vele gevechten komt deze soort van verwondingen niet voor. Bij uitzondering bijten de visschen elkaar in de kieuwdeksels en komen er lichte verwondingen van de kieuwen voor.
Een belangwekkende variatie in de gevechtstactiek treedt op, wanneer de visschen met de koppen naar elkaar toe aanvallen en hun kaken stevig in elkaar grijpen. Met de kaken stevig in elkaar en het lichaam gestrekt, worstelen de visschen, terwijl zij geheel of gedeeltelijk om hun lengte-as draaien. In mijn waarnemingen duurde deze vorm van gevecht altijd maar kort en eindigde er altijd mee, dat de visschen naar den bodem zonken en daar tien tot twintig seconden lang volkomen stil bleven liggen. Dan lieten zij elkaar los en snelden naar de oppervlakte om lucht te happen, waarna zij hun gewone wijze van vechten weer opvatten. De positie met in elkaar grijpende kaken belemmert de ademhaling en duurt slechts zoo lang als de visschen de behoefte van het lichaam aan meer zuurstof kunnen bedwingen. Gedurende de korte onderbrekingen van het gevecht, wanneer de behoefte aan zuurstof de visschen dwingt naar de oppervlakte te gaan om lucht te happen, worden de aanvallen gestaakt. Ik heb het nimmer meegemaakt, dat een visch een andere in dien tijd aanviel — het is in den meest letterlijken zin een rust om op adem te komen, waarin door de spelregels der visschen blijkbaar wordt voorzien.

VISSCHEN

De beslissing in deze gevechten hangt meer van de algemeene uitputting en het verdwijnen van den vechtlust bij de visschen af dan van een „knock-out". Vroeg of laat vertoont een van de visschen geen kracht of verlangen meer den strijd voort te zetten en zwemt weg, wanneer zijn tegenstander een gevechtshouding aanneemt. Dan is het gevecht afgeloopen, worden de visschen gescheiden en de weddenschappen betaald, terwijl de eigenaars ieder huns weegs gaan. Het is gewoonte onder hen, die er hun werk van maken visschen voor gevechten te kweeken, nooit een visch, die een gevecht heeft verloren, voor de kweek te gebruiken.
Aan het eind van een langdurig gevecht kunnen beide visschen er verschrikkelijk uitzien door hun gehavende vinnen, maar zij schijnen daar geen last van te hebben en als men het hun toestond, zouden zij den volgenden dag opnieuw slag leveren. De vinnen regenereeren snel en geheel en na enkele weken is niets meer van de verwondingen te zien. Ernstiger is, als zij schubben hebben verloren, want dan kan er schimmelvorming plaats hebben.
Volgens mijn ervaring, die zich over twaalf jaar uitstrekt, en die van de meeste andere waarnemers, is er niets ruws, wreeds of afzichtelijks in deze visschengevechten. De strijdenden schijnen zooveel pleizier in hun gevechten te hebben en hun lichamelijk ongemak is blijkbaar zoo gering en hun herstel zoo volledig, dat er weinig aanleiding is medelijden met hen te hebben; terwijl hun sierlijke bewegingen, spiervlugheid, felheid, vasthoudendheid en prachtige kleuren niet anders dan geestdrift zelfs bij den gevoeligsten toeschouwer kunnen wekken. (N. Rott. Crt.)

B. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — De kolonisatiedenkbeelden van Italië.** —
In de Börsenzeitung wijdt H. W. Bauer ter gelegenheid van het bezoek van Teruzzi, den Italiaanschen minister van Koloniën, aan Duitschland een beschouwing aan de kolonisatie-politiek van het fascisme. De schrijver beroept zich op het onderscheid, door Otto Kriegk in zijn boek Krieg oder Frieden, Weltpolitik zwischen Nationalsozialismus und Bolschewismus gemaakt tusschen bezit- en daadmenschen. De

eersten stellen sinds de Fransche revolutie het bezit als ideaal, de anderen belichamen het ideaal den mensch tot zijn hoogste potentie op te voeren. Slechts bezit, door daden geschapen, is verantwoord.
Drie factoren, afgescheiden van kolonisatorischen aanleg, zijn onmisbaar voor een vruchtbare kolonisatie: voldoende eigen energie, aangeboren vlijt en daadkracht. Deze kracht ontbreekt volgens de beschouwing aan de, koloniaal gesproken, oververzadigde westelijke democratieën. Men kan niet, heeft Virginio Gayda gezegd, „koloniën uitplunderen en beheerschen, men moet ze bewerken en kweeken."
(Nieuwe Rotterd. Crt.) **(Vorig bericht 3719 A)**

A. SOVJET-RUSLAND. — De Balkanstaten. - De „Krasnaja Swesda": „De Sovjet-Unie staat buiten den strijd om het schiereiland." —
Moskou, 22 September. (D.N.B.) — Het blad „Krasnaja Swesda" publiceert een artikel over het onderwerp „De tweede imperialistische oorlog en de Balkanstaten", waarin wordt gezegd, dat van de eerste dagen van den tegenwoordigen oorlog af „de Engelsch-Fransche imperialisten" als doel voor oogen hadden, de Balkanstaten aan hun contrôle te onderwerpen en deze, aan grondstoffen rijke gebieden, voor de verwezenlijking van hun plannen, n.l. de vernietiging van Duitschland en den overval op de Sovjet-Unie, dienstbaar te maken.
Deze plannen werden op huichelachtige wijze door vage toespelingen op de z.g. verdediging der „democratie", „vrijheid" en „onafhankelijkheid" der Balkanstaten verdoezeld, terwijl de Balkanstaten in werkelijkheid in de plannen der generale staven van Londen en Parijs de rol van wisselgeld in het groote spel gespeeld zouden hebben.
Het blad geeft dan een uitvoerige beschrijving van de pogingen der Westelijke mogendheden om de staten van Zuidoost-Europa, voornamelijk Turkije, Griekenland en Roemenië, „door haar beroemde denkbeelden onder haar contrôle te krijgen". Tegelijkertijd moest de economische positie van Duitschland in de Balkanstaten op iedere wijze worden ondermijnd, waarbij alle middelen, van beloften en leeningen tot dreigementen en daden van sabotage toe, aangewend zouden worden.
Bij het behandelen van den strijd der groote mogendheden om de heerschappij in de Balkanstaten, wordt er op gewezen, dat Roemenië zich heeft losgemaakt van de Engelsch-Fransche garanties. Het Hongaarsch-Roemeensche geschil is bijgelegd, Duitschland en Italië hebben de onschendbaarheid van het Roemeensche staatsgebied gegarandeerd. Ook het vraagstuk van de Zuidelijk Dobroedsja is opgelost. Deze jongste gebeurtenissen toonen aan, dat de tegenaanval van Duitschland op den Balkan zeer „intensief" gevoerd is.
Over de houding van de Sovjet-Unie ten aanzien van de Balkanvraagstukken schrijft het blad, dat midden in den oorlog de Sovjet-Unie een machtige factor is geweest in den strijd voor het handhaven van den vrede en de veiligheid op het Balkanschiereiland.
„Krasnaja Swesda" geeft dan over de houding der Sovjet-Unie de volgende samenvatting: „De Sovjet-Unie, getrouw aan haar vredes- en neutraliteitspolitiek in den tegenwoordigen oorlog, staat buiten den strijd om het Balkanschiereiland. De Sovjet-Unie heeft de vraagstukken, die haar betreffen, zooals b.v. het Bessarabische conflict, geregeld." (De Telegraaf)

B. NEDERLAND. — Onderscheiding voor den Rijkscommissaris, Rijksminister dr. Seyss-Inquart. —
De Duitsche Führer heeft den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, als erkenning voor zijn verdiensten voor de uitvoering van oorlogsopdrachten het „Kriegsverdienstkreuz" eerste klasse verleend.
(Haagsche Courant) **(V. b. Dr. Seyss-Inquart 4310 B)**

C. VATICAAN. — Z. H. de Paus wenscht een groote hulpactie voor getroffen landen. —
Berlijn, 17 Sept. (United Press). — Naar in leidende Duitsche katholieke kringen verluidt, heeft Paus Pius XII zich tot den president der Vereenigde Staten gewend, met het voorstel een breed opgezette hulpactie te organiseeren ten gunste van de door den oorlog getroffen staten.
De bemoeiingen van den Paus houden in, dat zoowel door het Vaticaan als door het Witte Huis een gemachtigde wordt benoemd, die voor de uitvoering van deze actie moeten zorgen. Allereerst is aan de verstrekking van levensmiddelen en kleedingstukken gedacht. In kerkelijke kringen, zoo verluidt het verder, neemt men aan, dat Roosevelt zal toestemmen in het voorstel van den Paus. De Berlijnsche nuntius, mgr. Orsenigo, zou zich, wanneer de richtlijnen voor de geheele actie vastgesteld zijn, voor de uitvoering van het hulpwerk met de Rijksregeering in verbinding stellen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Paus Pius XII 4335 D)

D. DICK KET OVERLEDEN. —
Bennekom, 16 Sept. — Op 15 September is alhier op 37-jarigen leeftijd overleden de bekende kunstschilder Dick Ket.
Met zijn dood is aan de Nederlandsche schilderkunst een harer wonderbaarlijk begaafde beoefenaars ontvallen, die niet alleen nog veel beloofde, maar ook reeds veel gegeven heeft. Van zijn eerste optreden in het publiek, met een stilleven op een tentoonstelling van Arti et Amicitiae, af, viel hij in het oog van de critiek en het publiek. (Telegraaf)

E. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - 23 millioen kilo bommen op Engeland uitgeworpen. —
Het Duitsche luchtwapen heeft, naar het D.N.B. op 23 September verneemt, sedert 10 Augustus 23 millioen kg. bommen van alle kalibers op militaire objecten in Groot-Brittannië geworpen. In de afgeloopen 6 weken zijn de belangrijkste Engelsche havens aan alle kusten in ongeveer 200 aanvallen bestookt met 8 millioen kg. springstof. In denzelfden tijd werden 700 aanvallen naar vliegvelden in industrieinstallaties in Zuid- en Midden-Engeland, met inbegrip van Londen, ondernomen, waarbij 15 millioen kg. bommen werden neergeworpen.
Zesduizend industrie- en fabrieksinstallaties, waarvan alleen reeds 1400 in Londen, werden beschadigd of vernield; 20 pCt. der gas- en electriciteitsinstallaties in groote Engelsche steden werden deels vernield, deels voor maanden onbruikbaar gemaakt. De belangrijkste verkeersknooppunten en honderden kilometers rails werden voor het transport van personen en goederen onbruikbaar. Alleen in Londen zijn 4 hoofdstations vernield en 3 belangrijke ondergrondsche trajecten in puin geworpen. Door branden ontstond alleen in de levensmiddelenpakhuizen, graansilo's en maalinstallaties van de Engelsche havens een verlies van 1½ milliard Rijksmark.
(Haagsche Courant) **(V. b. Krijgsverricht. 4370 E)**

F. BELGIE. — Graaf de Broqueville overleden. —
De vroegere Belgische minister-president graaf de Broqueville, een der vooraanstaande politici in en na den oorlog, is, naar het D.N.B. uit Brussel meldt, 10 September op 80-jarigen leeftijd overleden.
Charles, graaf de Broqueville, was geboortig uit Frankrijk, doch heeft de Belgische nationaliteit verkregen.
Als katholiek afgevaardigde voor Turnhout, trad hij in 1892, dus op 32-jarigen leeftijd in de Belgische politieke arena. Als minister heeft hij later verschillende departementen beheerd en ook is hij eenige malen als minister-president opgetreden. (De Tijd)
(V. b. Graaf de Broqueville 1560 D; Kabinet 1566 G)

G. NEDERLAND. — Onderwijs - Inaugureele rede van Mr. D. van Eck over „De waarde der crimineele statistiek". —
Bij de aanvaarding van het lectoraat in het strafprocesrecht en de criminologie aan de R.K. Universiteit te Nijmegen heeft mr. D. van Eck een rede gehouden over de waarde der crimineele statistiek.
Het onderwerp, voor deze aanvaarding gekozen, is geenszins origineel, aldus mr. D. van Eck. Wij bepalen ons daarom tot enkele algemeene richtlijnen.
Als men de waarde der crimineele statistiek wil vaststellen, zal men deze uiteraard moeten afmeten naar de wijze, waarop zij het doel bereikt, waarvoor zij wordt gebruikt.
Als wij de balans opmaken van de aetiologische waarde der crimineele statistiek — aldus spr. — meenen wij dit niet beter te kunnen doen, dan door onze conclusies te stellen tegenover de laconieke uitspraak van Hegel: „Die Statistik sagt daher

nichts mehr, als die Erfahrung ohnehin lehrt. Soferne sie mehr sagen will, ist sie unverläszlich."
Dat inderdaad de algemeene ervaring bij het aetiologisch onderzoek een rol van de eerste beteekenis speelt, zal niet worden ontkend. De crimineele statistiek is het weer, die de algemeene ervaring preciseert en doet zien voor welke vormen van criminaliteit een bepaalde factor oorzakelijke werking oefent. Rechtstreeksche inductie uit de statistiek leert, of er verband bestaat, in welke delicten het zich manifesteert en ook den kwantitatieven omgang van dit verband.
Voor het verkrijgen van een nader inzicht in den aard van het verband en in de eigenlijke ratio der causaliteit zullen andere hulpmiddelen moeten worden gerequireerd, waarvan het individueel onderzoek en de algemeene ervaring de voornaamste zijn. Doch ook hier wordt voortgebouwd op datgene, wat de crimineele statistiek leerde.
Waar het dispuut over gaat, is de vraag, of de crimineele statistiek een hulpmiddel van waarde kan zijn als uitgangspunt voor een causale analyse met betrekking tot bepaalde factoren. „Eine wachsende Skepsis" kan leiden tot een steeds zuiverder ontleden van het wezen der gevolgde methode en van haar practische mogelijkheden, waardoor haar waarde kwalitatief zal stijgen, al zal het gebied, waarop zij wordt aangewend en waarvoor zij gelding kan hebben, enger worden begrensd. De crimineele statistiek ontleent haar waarde niet aan datgene, waarover zij ons niet kan inlichten, maar aan datgene, wat zij wel leert. Daarbij wordt volledig erkend, dat de crimineele aetiologie met haar niet is uitgeput, maar slechts een bijdrage rijker is geworden. (Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Inaugur. redev. Strafprocesrecht 3792 D)

A. **SIAM. — Aanspraken op deelen van Fransch-Indo-China. —**
Shanghai, 17 September. (D.N.B.) —
De Siameesche regeering heeft onderhandelingen aangeknoopt met de regeering te Vichy over haar aanspraken op streken van Fransch-Indo-China, die vroeger tot Thailand behoorden, zoo wordt officieel uit Bangkok gemeld. Van bevoegde Siameesche zijde wordt verklaard, dat de aanspraken betrekking hebben op de provincies Bassac en Loeang Praban, alsmede op een deel van Kambodsja. (Het Vaderland)

B. **NEDERLAND. — Represaillemaatregel in verband met behandeling der Duitschers in Indië - Nederlandsche beroepsconsuls in Duitschland geïnterneerd. —**
Op de dagelijksche persconferentie van 21 September, waarop o.m. uitvoerige bijzonderheden werden medegedeeld, omtrent de behandeling van Duitsche geïnterneerden in Ned.-Indië, werd, naar aanleiding van het feit, dat de Duitsche consul-generaal te Soerabaja, de heer von Plessen, die reeds verscheidene jaren beroepsconsul aldaar was, eveneens door de Ned.-Indische regeering naar een interneeringskamp was overgebracht, bekend gemaakt, dat als represaillemaatregel een aantal Nederlandsche beroepsconsuls in Duitschland werden geïnterneerd. Zij werden ondergebracht in een hotel in Bad-Essen en de behandeling welke zij daar ondervinden, steekt, aldus werd van bevoegde Duitsche zijde medegedeeld, wel bijzonder gunstig af bij die, welke de Rijksduitschers in Indië ondergaan. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Duitschers in Nederl. 4308 C)

C. **NEDERLAND. — Kolonel De Koningh tot inspecteur-generaal der politie benoemd. —**
Naar de Telegraaf verneemt, is bij beschikking van den Rijkscommissaris de kolonel der marechaussee, A. W. de Koningh, thans inspecteur der marechaussee, benoemd tot inspecteur-generaal der Nederlandsche politie. Voorloopig zal kolonel De Koningh, die vroeger commandant der marechaussee in Den Bosch was, de functie van inspecteur der marechaussee blijven waarnemen. (De Telegraaf)

D. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Twee en een half milliard frs. uitgetrokken voor Economisch herstel. —**
Genève, 19 Sept. (D.N.B.). — De Fransche kabinetsraad heeft heden, naar uit Vichy wordt gemeld, een aantal maatregelen tot economisch herstel, behandeld. Voorloopig zijn tot dit doel 2.5 milliard frs. uitgetrokken. (De Maasbode)

E. **ZWEDEN. — Verkiezingen voor de Tweede Kamer.**
Stockholm, 16 Sept. (D.N.B.) — In Zweden zijn gisteren de verkiezingen voor de Tweede Kamer van den Rijksdag gehouden. Er is tamelijk druk gestemd. Te Stockholm was overal de vlag uitgestoken.
Tot dusverre zijn de volgende resultaten bekend: Van de in totaal 230 mandaten krijgt de rechtsche partij, op wie 503.408 stemmen werden uitgebracht, 42 zetels. Vergeleken met de verkiezingen van 1936 verliest deze partij twee zetels.
De Volkspartij kreeg 368.902 stemmen of 23 zetels (verlies 4 zetels).
De Boerenbond behaalde 341.354 stemmen of 28 zetels (verlies 8 zetels).
De sociaal-democratische partij behaalde met een totaal aantal stemmen van 1.527.631 134 zetels (winst 22), terwijl de socialistische partij ditmaal geen zetel kon bemachtigen. De communisten vereenigden 100.349 stemmen op hun partij, waardoor het aantal communistische afgevaardigden van vijf tot drie terugloopt. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Verkiezingen 3464 B)

F. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Minister von Ribbentrop brengt Adolf Hitler verslag uit. - „De As kent geen compromis." —**
Berlijn, 23 Sept. (D.N.B.) — De minister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, is vanavond te Berlijn teruggekeerd. Hij begaf zich onmiddellijk naar den Führer om verslag uit te brengen.
Naar United Press uit Berlijn meldt, schrijft de „Nachtausgabe": Wanneer von Ribbentrop te Berlijn terug is, zal te Berlijn en Rome de uitvoering van de groote acties van den totalen oorlog een aanvang nemen, welke Engeland er spoedig van zullen overtuigen, dat er geen mogelijkheid bestaat, de vernietigende slagen van die volkeren te ontwijken, welke Engeland wilde vernietigen. De afzonderlijke resultaten van de besprekingen in Rome, zoo zegt het blad verder, behooren tot de geheime akten van de Duitsch-Italiaansche oorlogvoering. Duidelijk is echter, dat de intrige-nesten van Engeland in het Oosten van de Middellandsche Zee uitgeroeid zullen worden en dat alle staten uit dit gebied, speciaal op het oogenblik Griekenland, er werkelijk belang bij hebben, zich niet in het sleepnet van de Engelsche wanhoopspolitiek te laten vangen. De nieuwe orde in Afrika plaatst zich thans aan de zijde van de nieuwe orde in Europa. De volkeren van Afrika, die niet bij de Engelsche nederlaag betrokken willen geraken, in het bijzonder het Egyptische volk, kunnen deze mogelijkheid nog kiezen. Spanje zal in volle solidariteit met de opbouwplannen van Duitschland aan de zijde van de As staan.
Berlijn, 24 Sept. — Officieus wordt gemeld: In den strijd van de As bestaat geen compromis, dus ook geen compromisvrede. De strijd tegen Engeland wordt op alle fronten gestreden. (De Tijd)
(Vor. ber. Von Ribbentrop 4377 E)

G. **NEDERLAND. — Maatregelen op Gebied Sociale Verzekering - Wijzigingen en aanvullingen. —**
In het Verordeningenblad No. 27 is opgenomen een besluit van den secretaris-generaal van het Departement van Sociale Zaken, houdende wijzigingen en aanvullingen van bestaande wettelijke bepalingen op het gebied der sociale verzekering.
In de eerste plaats wordt artikel 23 lid 3 der Ziektewet, dat thans luidt: „met ziekte worden zwangerschap en bevalling van een gehuwde vrouw gelijkgesteld enz.", gelezen als volgt: „met ziekte worden zwangerschap en bevalling gelijkgesteld".
In verband hiermede vervalt ook in andere artikelen het woord gehuwde.
Voorts wordt voor den duur van een jaar buiten werking gesteld de bepaling van artikel 1 onder primo en secundo van het Koninklijk Besluit van 10 Juli 1929 tot uitvoering van artikel 101 derde lid der ziektewet.

Deze bepaling luidt: De bedrijfsvereeniging is bevoegd de toelating van een werkgever als lid te weigeren of het lidmaatschap aan een reeds toegetreden werkgever op te zeggen:
1. indien de werkgever bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis in staat van faillissement is verklaard of hem bij zoodanig vonnis voorloopige of definitieve surséance van betaling is verleend;
2. indien de werkgever, nadat hij deswege in gebreke is gesteld, nalatig blijft om eenige geldelijke verplichting jegens de bedrijfsvereeniging, waarvan hij lid is of geweest is, na te komen".
Vervolgens wordt bepaald, dat de leider en de leden van een orkest als werknemers in dienst van den exploitant onder de verplichte verzekering overeenkomstig de bepalingen van de ziektewet en de invaliditeitswet vallen.
Tenslotte is bepaald, dat onder leerling in den zin van het tweede lid onder 1e van artikel 2 der Ongevallenwet 1921 mede wordt verstaan hij, die tegen betaling van leergeld in een onderneming werkzaam is, hij, die al of niet tegen betaling van leergeld als leerling eener instelling van technisch onderwijs in een onderneming ten behoeve van zijn practische vakopleiding werkzaam is gesteld, alsmede hij, die aan een aan een onderneming verbonden vakschool opleiding ontvangt.

(Verordeningenblad No. 27, 21 September 1940)
(Vor. ber. Soc. verzekering 3530 G)

A. NEDERLAND. — Vereenigingen en stichtingen zonder economisch doel. - Verordening betreffende registratie. —

Het Verordeningenblad No. 27 bevat een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, houdende bepalingen ter verkrijging van een overzicht (Erfassung) van vereenigingen van personen en stichtingen zonder economisch doel. Hierin is bepaald:
Artikel 1. (1) Alle vereenigingen van personen, (vereenigingen, bonden, organisaties en soortgelijke instellingen), alsmede alle stichtingen in het bezette Nederlandsche gebied, zonder economisch doel, moeten binnen 20 dagen na het in werking treden van deze verordening worden opgegeven bij den bevoegden procureur-generaal, fungeerend directeur van politie.
(2) Bevoegd is de procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, binnen wiens rechtsgebied de vereeniging van personen of de stichting is gevestigd. Wanneer er geen plaats van vestiging is, dan wordt de bevoegdheid bepaald naar de plaats, waar het bestuur wordt uitgeoefend. Is ook deze niet aan te wijzen, dan geldt de plaats, waar hij, die op den voet van artikel 3 tot aanmelding gehouden is, zijn woonplaats of zijn gewoon verblijf heeft.
Welke vereenigingen geen economisch doel nastreven.
Artikel 2. (1) Een vereeniging van personen wordt geacht geen economisch doel na te streven, wanneer haar doel niet in de eerste plaats gericht is op het verkrijgen van op geld waardeerbare voordeelen ten behoeve van de vereeniging of van haar leden.
(2) Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de in artikel 1 genoemde stichtingen.
Artikel 3. Het bestuur van de vereeniging van personen of van de stichting of, bij ontstentenis daarvan, hij, die met de dagelijksche leiding is belast, is tot het doen der opgave gehouden. Ontbreekt ook laatstbedoelde, dan dient de opgave te geschieden door dengeen, die de belangen van de vereeniging of stichting waarneemt, hetzij krachtens een hem van overheidswege gegeven opdracht (bij voorbeeld als liquidateur), hetzij krachtens eenige andere lastgeving.
Artikel 4. (1) De opgave geschiedt door het indienen van een ingevulde vragenlijst en een vermogensstaat. De indiening dezer stukken geschiedt in duplo. Twee exemplaren der statuten dienen te worden bijgevoegd.
(2) Zij die tot het doen der opgave gehouden zijn, moeten tijdig aan de in artikel 1 genoemde instantie een verzoek om toezending van de benoodigde formulieren indienen, een en ander onder nauwkeurige opgave, op welke der in het eerste lid van artikel 1 genoemde organisaties dit verzoek betrekking heeft.
Geen onnoodige beschikking over het vermogen.
Artikel 5. (1) Tot nader order mag over bestanddeelen van het vermogen van de in het eerste lid van artikel 1 genoemde vereenigingen slechts worden beschikt, voor zoover dit voor de loopende zaken en voor het vereenigingsleven noodzakelijk is. Boven en behalve voornoemde rechtshandelingen mogen geen rechtshandelingen worden verricht of verklaringen worden afgegeven, waardoor op eenigerlei wijze over bestanddeelen van het vermogen wordt beschikt of verplichtingen daartoe in het leven worden geroepen.
(2) Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op stichtingen zonder economisch doel.
(3) Rechtshandelingen, in strijd met de bepalingen van het eerste of tweede lid verricht, zijn van onwaarde.
Artikel 6. (1) Personen, als in artikel 3 bedoeld, die de opgave niet tijdig doen, of die bij de opgave onware of onvolledige gegevens verstrekken, worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaar en met geldboete van ten hoogste twee duizend gulden of met een dezer straffen.
(2) Met gelijke straffen wordt gestraft hij, die in strijd handelt met de bepalingen van artikel 5.
(3) Handelingen, als bedoeld in lid 1 en 2, zijn misdrijven.
Artikel 7. De bepalingen van de verordening no. 24/1940 blijven van kracht.
Artikel 8. Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging. (Verordeningenblad No. 27, 21 September '40)

B. NEDERLAND. — Vordering onroerende goederen ten behoeve van de Duitsche weermacht. —

Het Verordeningenblad No. 27 bevat een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende ingebruikneming van bebouwde en onbebouwde onroerende goederen ten behoeve van de Duitsche Weermacht.
Hierbij wordt bepaald o.a. dat bebouwde en onbebouwde gronderven met al hetgeen zich, als onroerend goed door bestemming, daarop bevindt en daartoe behoort, indien noodig, door de Duitsche Weermacht door middel van vordering in gebruik worden genomen.
Door het bloote feit der vordering gaat het recht op het uitsluitend gebruik van het onroerend goed over op de Duitsche Weermacht.
Een onroerend goed wordt geacht gevorderd te zijn, wanneer het vorderingsbewijs afgegeven is aan de Nederlandsche gemeente, binnen welker gebied het onroerend goed ligt. Door deze Nederlandsche gemeente moet van de vordering onverwijld mededeeling worden gedaan aan den eigenaar van het onroerend goed, alsmede aan hem, die tot het onmiddellijk gebruik daarvan gerechtigd is.

(Verordeningenblad No. 27, 21 September 1940)

C. BELGIE EN DE OORLOG 1940. — Oorlogsschade.

Brussel, 23 Sept. (Belgapress) — In een persconferentie ten bureele van den commissaris-generaal voor den wederopbouw des lands, heeft de heer Custers, secretaris van den commissaris-generaal, de wijze van credietverleening en van vaststelling der oorlogsschade besproken.
Er is veel, heel veel te herstellen, aldus de heer Custers. Van de 2629 gemeenten, die België thans telt, zijn er van 2506 gemeenten gegevens binnengekomen, zoodat het mogelijk is zich nu een beeld te vormen van het werk, dat verricht moet worden. Er zijn alleen reeds meer dan 1400 bruggen, watertorens en electrische centrales, door de terugtrekkende troepen vernield; voorts werden 352 fabrieken volkomen verwoest, 839 zwaar en 1662 licht beschadigd. Bovendien zijn tienduizenden woonhuizen min of meer zwaar gehavend. Aangezien elke gemeente den graad van de beschadiging naar eigen goeddunken heeft bepaald, is het ook niet de bedoeling van den commissaris-generaal om bepaalde grenzen te stellen aan de credietverleening voor wat de te verleenen sommen betreft.
De grens van 10.000 francs, door sommige bladen als hoogste credietbedrag genoemd voor woningen van burgers, bestaat niet. Omtrent de te verrichten ramingen van schade bestaan nog heel wat verkeerde begrippen. In ieder geval zullen geen ramingen worden aanvaard van niet door den commissaris-generaal erkende schatters. Aan contrôle zal het niet ontbreken. Bij het verrichten der schattingen, het samenstellen der dossiers en het aanvragen van de credieten dient men wel te bedenken, dat een en ander geheel in den nieuwen geest, n.l. dien van absolute eerlijkheid, dient te geschieden. Men mag immers niet uit

het oog verliezen, dat de gevraagde credieten en kosten ten laste komen van de Belgische volksgemeenschap en dat het geheele Belgische volk in de toekomst dezen last zal moeten dragen. (Maasbode)

A. TJERK BOTTEMA OVERLEDEN. —

Naar Het Vaderland thans met zekerheid kan mededeelen, is de schilder Tjerk Bottema in Juli het slachtoffer van de oorlogsomstandigheden geworden.

Het wonen buiten de grenzen heeft hem en zijn werk wat in het vergeetboek gebracht; in het vaderland zag men niet dikwijls iets van hem op tentoonstellingen. Wel hebben jaren lang politieke spotplaten de gedachte aan zijn grafische talent en waaksche weerbaarheid wakker gehouden. Wie hierop afgingen ter beoordeeling van zijn willen en kunnen, maakten zich van hem een vertrokken beeld. Weerbaar was hij niet in dien zin, dat hij van het begin af zijn krachten alleen in dienst van het schilderen en teekenen gesteld had en in die ontoereikende reproducties kon zijn kunstkracht zich onvoldoende laten gelden.

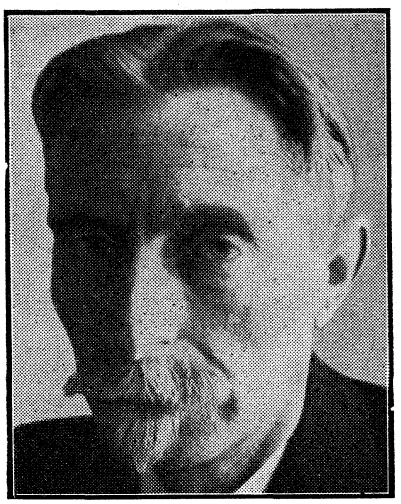

Tjerk Bottema.

In penteekeningen heeft deze haar gaafste uitdrukking gevonden. Zulke teekeningen ontstonden op verre zwerftochten door Zuidelijke landen, uit Spanje en Griekenland heeft hij er mooie meegebracht. Er was in hem een neiging naar het decoratieve, die misschien te meer zich opdrong naar mate hij die minder kon verwezenlijken. Voor particulieren en openbare diensten heeft hij een enkele maal wandschilderingen gemaakt, maar het verdroot hem soms, in tentoonstellingspaviljoens en dergelijke ruimten deze neiging en beheersching van het vak niet ruimer te kunnen vieren. Jaren lang vond men in zijn atelier enkele van zulke ontwerpen, die bij landelijke sagen aansloten. Legenden van anderen bodem boeiden zijn op de werkelijkheid gespannen, gulle en geduldige werkdrift. Gelijk een boer, wat de kunstenaarambachtsman in hem bleef, had hij den tijd, wist hij te wachten. Hij gaf geen werkstuk uit handen, dat voor zijn zelfcritiek den toets niet had doorstaan. Hij overspande zich niet, hoe vele politieke satiren hij ook op papier bracht.

Het schilderen was hem hoofdzaak, hierin rustte hij van dat andere, zijn broodwinning tot zekere hoogte, uit.

Na den wereldoorlog vestigde hij zich te Parijs na tusschen 1914 en 1918 te Berlijn gewerkt te hebben. Hij eindigde met zich in de voorstad Arcueil-Cachan in een half landelijke omgeving aan een uitgedienden wal een eigen huis te bouwen. (N. R. Crt.)

B. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Radiotoespraak van Koning George. - „Slag om Engeland met Londen als middelpunt". —

Stockholm, 23 Sept. (D.N.B.) — Vanmiddag heeft de Engelsche Koning een radiotoespraak tot de volken van het Britsche rijk gehouden. Hij wees op de veranderingen, die sedert het begin van den oorlog zijn ingetreden en zeide met nadruk, dat de strijd thans vlak voor de deur van Engeland staat. De Koning sprak herhaaldelijk van „den slag om Engeland met Londen als middelpunt".

Hij sprak de meening uit, dat Engeland in dezen strijd niet alleen staat; in dit verband noemde hij de Vereenigde Staten. Verder verklaarde Koning George, dat het Engelsche volk nog steeds een volkomen vertrouwen in de gerechtigheid zijner zaak heeft. Hij gaf echter toe, dat de toekomst koud en donker is, zoodat „in deze tijden van beproeving" het volk vertrouwen in God moet hebben en het geloof aan de Britsche overwinning moet behouden.

De Koning deelde voorts mede, dat hij een nieuwe onderscheiding heeft ingesteld, het George-kruis, dat in rang volgt op het Victoria-kruis en de Georgemedaille en verleend wordt ter belooning van verdiensten jegens de verdediging van het vaderland.

(De Maasbode) **(Vor. ber. Koning George VI 4070)**

C. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — De Fransche minister van Binnenlandsche Zaken wijst als eenige oplossing voor Frankrijk het nationaal-socialisme aan. —

De eerste burgemeester van Bordeaux, Adrien Marquet, thans minister van Binnenlandsche Zaken in het kabinet-Pétain, heeft na zijn terugkeer uit Vichy en een kortstondig verblijf te Parijs, in een rede verslag uitgebracht over zijn indrukken in het bezette en onbezette gebied. Hij vatte ze als volgt samen:

Er zijn thans in Frankrijk drie stroomingen. Een der groepen hoopt nog op een overwinning der Engelschen; deze lieden zullen al hun illusies in rook zien opgaan. Een tweede groep bestaat uit leden van de bourgeoisie en intrigeerende parlementariërs, die hopen, dat alles nog weer eens zoo wordt als het geweest is. De derde groep is het Fransche volk, het volk van boeren en arbeiders, die een principieele verandering van den toestand en een nieuwe orde verwachten en niets meer met het gekonkel van het verleden te maken willen hebben.

Verder bracht Marquet zijn overtuiging tot uitdrukking, dat het voor Engeland onmogelijk is den oorlog te winnen. Bij deze vooruitzichten is het de plicht van het Fransche volk moedig den eenig mogelijken weg in te slaan, die openstaat. Deze weg is de nationaal-socialistische. Het Frankrijk van heden zoekt in zijn gelederen den man, die het weer uit den chaos voert. (D.N.B. - Het Vaderland)

D. MENDELSSOHN & CO. — Faillissement nalatenschap van Dr. Mannheimer. —

De curator in het faillissement van de nalatenschap van dr. Fritz Mannheimer, mr. E. J. Korthals Altes, heeft 20 Sept. in de verificatievergadering ten overstaan van den rechter-commissaris, dr. mr. P. H. Smits, in een der lokalen van het Paleis van Justitie, verslag uitgebracht.

Op den staat van baten en schulden zijn uitsluitend de baten gebracht, die vallen onder het algemeen faillissementsbeslag in Nederland en België.

Staat van baten en schulden: Baten totaal *f* 3.667.882, **Schulden** totaal *f* 42.003.882.

(Keesings Fin. Archief) **(Vor. ber. Mendelssohn 4190)**

E. SOVJET-RUSLAND. — Verscherping Arbeidswet.

Moskou, 22 Sept. (D.N.B.) — De raad van Volkscommissarissen heeft een door het werkliedenverbond uitgevaardigd voorschrift bekrachtigd voor de verscherping van de bestaande arbeidswet. Volgens het nieuwe voorschrift verliest iedere arbeider en employé, die wegens arbeidsverzuim veroordeeld wordt, zijn aanspraken op de ancienniteitsrechten, terwijl gedurende zes maanden ook iedere aanspraak op de rechten van de sociale verzekeringen verspeeld wordt.

Voorts heeft de raad van volkscommissarissen der Sovjet-Unie een verordening uitgevaardigd betreffende het onderwijs in de vreemde talen op de hoogere en hoogescholen. Krachtens deze verordening zal met ingang van 1 October op alle hoogere scholen van de vijfde klasse af onderwijs worden gegeven in een vreemde taal, en wel in het Duitsch, Engelsch of Fransch. Iedere afgestudeerde moet in staat zijn, zich in woord en schrift van een vreemde taal te bedienen. In een aantal instituten zullen cursussen ingesteld worden voor de opleiding van leeraren in de vreemde talen. (Alg. Handelsblad)

A. ROEMENIE. — Bevelen van Horia Sima aan de legionnairs. —
Boekarest, 23 Sept. (D.N.B.) — Ter gelegenheid van de op 22 September gehouden herdenking der legionnairs, die een jaar geleden zijn doodgeschoten, heeft de leider der beweging en vice-minister-president Horia Sima bevelen aan de legionnairs uitgevaardigd van de volgende strekking:

1) Weest het vertrouwen waardig, dat de redder des vaderlands, generaal Antonescu, in de legionnairsbeweging stelt.
2) Eert de families van onze helden en martelaren.
3) Gelooft niet, dat de goede toekomst alleen en zonder voorbereiding komt.
4) Werkt dubbel zooveel als anders, daar de tegenwoordige bijzondere tijden bovenmenschelijke inspanningen van ons verlangen om het land weer op te bouwen.
5) Ziet af van elke verspilling en elke luxe.
6) Steunt de vluchtelingen en hulpbehoevenden.
7) Overtuigt door uw houding en uw daden het volk ervan, dat er een nieuwe tijd van de Roemeensche gerechtigheid begint.
8) Neemt in de gelederen van de legionnairs alle goede en eerlijke Roemenen op, die tot dusver niet bij de beweging behoorden, maar aan het herstel van het land willen deelnemen.
9) Geeft allen te verstaan, dat wij wel ongeacht onze vele offers rust en vrede willen, maar niet meer zullen toelaten, dat door de schuldigen aan ons vorig ongeluk opnieuw onrust zal worden gesticht.
(De Tijd) **(Vor. ber. Horia Sima 4373 C)**

B. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Bevolking 97.000.000 inwoners. - Vijftien steden van meer dan 500.000 zielen. —
Berlijn, 23 Sept. (D.N.B.) — Het Duitsche Rijksbureau voor de Statistiek publiceert in „Wirtschaft und Statistik" de definitieve cijfers der bevolking van Duitschland en zijn afzonderlijke bestuursdistricten na de volkstelling van 17 Mei 1939. Op het oogenblik der telling woonde in het Rijksgebied (zonder het Memelgebied, dat pas kort voor de telling werd ingelijfd en buiten de telling viel) een bevolking van 79.375.281 zielen.
Voor het oude Rijksgebied zonder het Saargebied, dat wil dus zeggen het Rijksgebied, op het oogenblik der machtsovername door het nationaal-socialisme in 1933, komt men aan de hand van de telling van 1939 tot een inwonertal van 68.474.000. Na de gebiedsuitbreiding door de hereeniging van de Ostmark en het Sudetengebied met het Rijk, de weder-inlijving van het Memelgebied, Danzig, de nieuwe Oostelijke gebieden en Eupen-Malmedy, bedraagt het aantal inwoners van het Duitsche Rijk rond 89.634.000. Met inbegrip van het protectoraat, dat rond 7 millioen inwoners telt en tot het gebied van het Grootduitsche Rijk behoort, omvat de bevolking bijna 97 millioen zielen.
Het Duitsche Rijk is daardoor, na de Sovjet-Unie, de volkrijkste staat in Europa.
Ver daarna komen Groot-Brittannië en Noord-Ierland (47.5 millioen), Italië (44.4 millioen), Frankrijk (42 millioen) en Spanje (25 millioen).
Vijftien steden in het Duitsche Rijk, zoo wordt van andere Duitsche zijde gemeld, hebben een bevolking van meer dan 500.000 zielen. Deze steden zijn de volgende: Berlijn 4.320.000, Weenen 1.910.000, Hamburg 1.698.000, Warschau 1.200.000, Praag 962.000, München 815.000, Keulen 768.000, Leipzig 702.000, Essen 665.000, Litzmannstadt 653.000, Dresden 629.000, Breslau 621.000, Frankfurt a. M. 546.000, Dortmund 538.000, Dusseldorf 535.000.
Bij elkaar leven in deze steden rond 16.5 millioen menschen.
Van de bevolking is gemiddeld 35 tot 40% in de industrie en 25% in den handel werkzaam. Het grootst is het percentage voor de industrie in Essen 58.4% (handel 15.6%), terwijl het aandeel in den handel het grootst is te Hamburg, n.l. 33.8%. Volgens de telling van 16 Juni 1933 waren er in het toenmalige Rijksgebied 10 steden met meer dan 500.000 inwoners.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Bevolking 4137)**

C. NOORWEGEN EN DE OORLOG 1940. — Nieuw bestuur. - Nasjonal Samling heeft de politieke leiding.
Oslo, 25 Sept. (D.N.B.) — In een radiorede over de politieke organisatie in Noorwegen heeft de Rijkscommissaris, Terboven, medegedeeld, dat staatsraden benoemd zijn, die met ingang van heden de leiding der Noorsche regeeringsaangelegenheden op zich genomen hebben.
Deze staatsraden zijn: voor handel, handnijverheid, nijverheid en visscherij: Halvorsen Johannessen; voor scheepvaart: Irgens; kerk en school: prof. Skanka; binnenlandsche zaken: Hagelin; justitie: Rissnes; landbouw: Onstad Fretheim; financiën: Sandberg; volksvoorlichting en cultuur: Lunde; lichamelijke opvoeding: Stand, en openbare werken: Hustad.
In zijn rede zeide Terboven, dat met de capitulatie van het Noorsche leger en de vlucht van den Koning en de regeering-Nygaardsvold naar Londen, voor het Noorsche volk een volkomen nieuwe politieke toestand is ontstaan. Uit kringen der oude partijen had hem het verzoek bereikt, dat hij zou toestemmen in onderhandelingen over een politieke reorganisatie op grond van de werkelijkheid.
Hij heeft daarbij kunnen uitgaan van het feit, dat de oude partijen het Noorsche volk in een ongekende politieke, economische en geestelijke afhankelijkheid van de Engelsche politiek hebben gebracht, terwijl de organisatie der „Nasjonal Samling" van den aanvang af openlijk en eerlijk heeft gepleit voor een samengaan met het Duitsche volk. Daarom moet aan deze organisatie ook de politieke leiding van het land worden opgedragen.
Niettemin heeft hij in de door de oude partijen gevraagde onderhandelingen toegestemd, vooral om in het belang van het Noorsche volk niet bij voorbaat de mogelijkheid af te snijden dat de overgang tot de nieuwe inzichten een uiterlijken vorm zou krijgen, zoodat de verandering zich gemakkelijker zou kunnen voltrekken.
De onderhandelingen met de oude partijen moesten 24 September echter worden afgebroken, omdat daarbij geprobeerd werd, den partijen door juridische manoeuvres beslissenden invloed op den Rijksraad te verschaffen.
De gevolgen voortvloeiende uit dezen toestand zijn:
1) Het koninklijk huis heeft — vooral nu de twee-derde meerderheid van het Storting zelf het reeds heeft afgeschreven — geen politieke beteekenis meer en zal niet naar Noorwegen terugkeeren.
2) Hetzelfde geldt voor de eveneens geëmigreerde regeering-Nygaardsvold.
3) Ten gevolge hiervan is iedere actie in den zin of ten gunste van het koninklijk huis of van de gevluchte regeering natuurlijk verboden.
4) De werkzaamheden van den bestuursraad zijn geëindigd.
5) Krachtens de bevoegdheid, die ik ontleen aan het decreet van den Führer van 24 April, aldus Terboven, heb ik de volgende gecommitteerde staatsraden benoemd: (volgt de gemelde lijst).
6) De oude politieke partijen zijn vandaag ontbonden. Bijzonderheden worden nog bekend gemaakt.
7) Nieuwe aaneensluiting voor politieke actie van eenigerlei aard wordt niet geduld.
Ten slotte zeide de Rijkscommissaris: „Als steeds ben ik bereid, met alle deelen van het Noorsche volk kameraadschappelijk samen te werken en met alle kracht mede te werken aan den herbouw van het Noorsche bedrijfsleven. Ik ben er ook van overtuigd, dat Noorwegen een groote toekomst wacht in de wordende reorganisatie van Europa. Van één ding moet het Noorsche volk zich echter bewust zijn: Voor een toekomstige nationale Noorsche oplossing die het herwinnen van vrijheid en zelfstandigheid in groote mate mogelijk maakt, bestaat nog slechts den weg over de Nasjonal Samling. Het is thans een binnenlandsche aangelegenheid van het Noorsche volk, een beslissing te nemen."

(De „Nasjonal Samling" of partij der Nationale Ver-

eeniging, welke ongeveer acht jaar geleden door oud-minister Vidkun Quisling werd opgericht, streeft volgens haar in Maart 1934 gepubliceerd program, naar een fascistischen staat op corporatieven grondslag, een nationale regeering en een adviseerenden raad van vertegenwoordigers uit de corporaties. In April l.l. trad Quisling gedurende korten tijd op als premier der onder Duitsche auspiciën gevormde nieuwe Noorsche regeering.) (Alg. Handelsblad - De Tijd)
(Vor. ber. Polit. partijen 4372 B; Quisling 4210 A)

A. **NEDERLAND. — Ir. A. A. Mussert ontbindt het Arbeidsfront. - Leden moeten zich bij het N.V.V. aansluiten. —**
De persdienst van het N.V.V. deelt mede:
Bij het besluit van den leider der N.S.B., ir. A. A. Mussert, is de organisatie van het „Nederlands Arbeidsfront" met ingang van 1 October ontbonden. Aan de leden van het N.A.F. is tegelijkertijd de opdracht gegeven, zich aan te sluiten bij het Nederlandsch Verbond van Vakvereenigingen.
De commissaris van het N.V.V., de heer H. J. Woudenberg, heeft aan de verschillende bonden order gegeven, dat de leden van het vroegere Arbeidsfront onmiddellijk als lid kunnen worden aangenomen.
Door de wijziging van het Werkloozenbesluit 1917 kunnen ook de werklooze leden van het N.A.F. direct als volberechtigd lid in het verband van het N.V.V. worden opgenomen.
De ontbinding van het Nederlandsch Arbeidsfront is gebaseerd op de overweging, dat thans de aanleiding vervallen is, op grond waarvan deze organisatie destijds in het leven werd geroepen. Deze aanleiding lag namelijk opgesloten in het feit, dat de toenmalige leiding van het N.V.V., evenals die van de andere groote vakcentrales, zich ging bezig houden met de persoonlijke politieke overtuiging van zijn leden. Daardoor werd het aan vele Nederlandsche arbeiders onmogelijk gemaakt zich in de groote vakbeweging te organiseeren of hun lidmaatschap daarvan voort te zetten.
De leden van het N.A.F. kunnen zich aanmelden bij de plaatselijke besturen in hun woonplaats van den voor hen geschikten vakbond van het N.V.V.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Nat.-Soc. Bew. 4378 A; N.V.V. 4350 D)**

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Het bezoek van Serrano Suñer aan Berlijn. - „Overtuigd vriend van de as." —**
Berlijn, 17 Sept. (D.N.B.) — De pers van de rijkshoofdstad begroet in den Spaanschen minister van Binnenlandsche Zaken, Serrano Suñer, niet slechts een overtuigd vriend van het nationaal-socialistisch Duitschland en van de As maar ook den op den voorgrond tredenden vertegenwoordiger van de door den Caudillo ingeleide nieuwe Spaansche politiek. De bladen leggen er den nadruk op, hoe, samen met het fascistische Italië en het nat.-socialistische Duitschland, het phalangistische Spanje thans den laatsten strijd voert tegen het verzinkende regiem der westelijke democratieën en medewerkt aan den opbouw van een nieuw Europa. (De Maasbode)
(Vor. ber. Serrano Suñer 3970 B)

C. **EGYPTE. — Kabinet-Sabry Pasja. - Vier Egyptische ministers afgetreden; zij wenschten onmiddellijke oorlogsverklaring aan Italië. —**
Reuter meldt uit Caïro: Verschil van meening naar aanleiding van den Italiaanschen inval in Egypte heeft 21 Sept. geleid tot een kabinetscrisis met het gevolg, dat vier vooraanstaande leden der Sa'adistische partij als minister zijn afgetreden. Deze partij wil, dat Egypte onmiddellijk den oorlog verklaart. Bij koninklijk decreet zijn vier nieuwe ministers benoemd. Uit betrouwbare bron wordt vernomen, dat het nieuwe kabinet niet tot overijlde besluiten gedwongen wil worden. Het wil de verdere ontwikkeling afwachten, alvorens het een definitieve beslissing neemt.
De afgetreden ministers zijn: Nokrachi (Financiën), Mahmoed Ghaleb (Verkeer), Abdel Hadi (Handel en Nijverheid) en Ali Ajoeb (minister zonder portefeuille). Abd-el-Hamid Soliman, vroeger minister zonder portefeuille, wordt minister van Financiën, Meguid Ibrahim, vroeger minister zonder portefeuille, wordt minister voor de Voedselvoorziening. Salit Sami, die voorheen de portefeuille van Voedselvoorziening hield, is minister van Handel en Nijverheid geworden; Joessein Sirai, minister van Openbare Werken, neemt tevens de portefeuille van Verkeer.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Kabinet 4359 C)**

D. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Mislukte aanval op Dakar (Fransch West-Afrika). —**
Genève, 24 Sept. (D.N.B.) — Twee landingspogingen, die de Engelschen vanochtend vroeg om één uur bij Dakar met sterke strijdkrachten ondernamen, zijn, naar in bevoegde Fransche kringen te Vichy verluidt, door de kustbatterijen en de in Dakar gestationneerde Fransche troepen afgeslagen.
Reuter meldt op 27 September uit Londen: Officieel wordt medegedeeld, dat alle Engelsche strijdkrachten en die van de Gaulle van Dakar zijn teruggetrokken na een hevig gevecht met de Fransche kustbatterijen en oorlogsschepen en na mislukte landingspogingen.
(De Tijd - Nieuwe Rott. Crt.)

E. **JAPAN. — Officieel communiqué in zake Fransch Indo-China. —**
Tokio, 27 Sept. (D.N.B.) — Het departement van Buitenlandsche Zaken heeft vandaag den inhoud gepubliceerd van een gemeenschappelijk communiqué der Japansche en Fransche regeeringen, dat uitgegeven werd naar aanleiding van het sluiten der overeenkomst betreffende Fransch Indo-China. In het communiqué wordt verklaard, dat de Japansche regeering de Fransche eerbiediging toezegt van de rechten en belangen van Frankrijk in het Verre Oosten en in het bijzonder de territoriale onaantastbaarheid van Fransch Indo-China en de souvereiniteit van dit gebied. De Fransche regeering, aldus het communiqué, zal het Japansche leger en de vloot in Fransch Indo-China zekere faciliteiten toestaan, die noodig zijn voor de uitvoering van militaire operaties.
(De Maasbode)

F. **DRIE-MOGENDHEDEN-VERDRAG TUSSCHEN DUITSCHLAND, ITALIE EN JAPAN. — Pact duurt 10 jaar. - Verdrag raakt status met Sovjet-Unie niet.**
Berlijn, 27 Sept. (D.N.B.) — Tusschen Duitschland, Italië en Japan is vandaag alhier in de groote zaal der nieuwe rijkskanselarij een driemogendhedenpact onderteekend.
In aanwezigheid van den Führer werd in aansluiting op de onderteekening een staatsplechtigheid gehouden, welke werd bijgewoond door de leden der Italiaansche en Japansche ambassades, talrijke rijksministers en rijksleiders, benevens vertegenwoordigers van de binnen- en buitenlandsche pers.
De onderteekening geschiedde voor de Duitsche rijksregeering door den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, voor de Italiaansche regeering door den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano en voor de Japansche regeering door den Japanschen ambassadeur te Berlijn, Kurusu.
Het driemogendhedenpact van Berlijn heeft den volgenden tekst:
De regeeringen van Duitschland, Italië en Japan beschouwen het als een voorwaarde voor een duurzamen vrede, dat iedere natie ter wereld de haar toekomende ruimte krijgt. Zij hebben derhalve besloten, bij hun streven in de Groot-Oost-Aziatische ruimte en in de Europeesche gebieden zij aan zij te staan en samen te werken, waarbij het hun voornaamste doel is, een nieuwe orde van zaken in het leven te roepen en in stand te houden, welke in staat is, het gedijen

en de welvaart van de daar wonende volkeren te bevorderen.
Het is verder de wensch der drie regeeringen, de samenwerking uit te breiden tot die naties in andere deelen van de wereld, die geneigd zijn haar streven een soortgelijke richting als zij zelve te geven, opdat aldus haar op den wereldvrede als einddoel gerichte streven kan worden verwezenlijkt.
Dienovereenkomstig zijn de regeeringen van Duitschland, Italië en Japan het volgende overeengekomen:
Artikel 1. Japan erkent en eerbiedigt de leiding van Duitschland en Italië bij de instelling van een nieuwe orde in Europa.
Artikel 2. Duitschland en Italië erkennen en eerbiedigen de leiding van Japan bij de instelling van een nieuwe orde in de Groot-Oost-Aziatische ruimte.
Artikel 3. Duitschland, Italië en Japan komen overeen, bij hun streven samen te werken op den hierboven aangegeven grondslag.
Zij nemen verder de verplichting op zich, elkander wederzijds te steunen met alle politieke, economische en militaire middelen in geval een der drie verdragsluitende partijen wordt aangevallen door een mogendheid, die op het oogenblik niet is verwikkeld in den Europeeschen oorlog of in het Chineesch-Japansche conflict.
Artikel 4. Ten einde het huidige pact ten uitvoer te leggen zullen onverwijld gemeenschappelijke technische commissies bijeen komen, welker leden benoemd zullen worden door de regeeringen van Duitschland, Italië en Japan.
Artikel 5. Duitschland, Italië en Japan verklaren, dat de bovenstaande overeenkomsten op geenerlei wijze den politieken status raken, welke op het oogenblik bestaat tusschen ieder der drie verdragsluitende partijen en Sovjet-Rusland.
Artikel 6. Het huidige pact zal terstond met de onderteekening van kracht worden en tien jaren duren, gerekend van af den dag van het van kracht worden. Tijdig voor het afloopen van dezen termijn zullen de verdragsluitende partijen, in geval een harer daarom verzoekt, in onderhandelingen treden omtrent de vernieuwing.
Het in het Duitsch, Italiaansch en Japansch gestelde verdrag is gedateerd op 27 September 1940 en onderteekend door den Duitschen rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano en den Japanschen ambassadeur Kurusu.

Von Ribbentrop, Ciano en Kurusu legden daarna achtereenvolgens verklaringen af.

Uiteenzetting van Von Ribbentrop. —
De Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken sprak allereerst. In zijn uitvoerige uiteenzetting merkte minister von Ribbentrop op, dat het driemogendhedenpact de plechtige afkondiging is der aaneensluiting van Duitschland, Italië en Japan tot een blok, dat de hoogste gemeenschappelijke belangen vertegenwoordigt, temidden van een wereld, welke een nieuwe ordening tegemoet gaat.
Het pact heeft tot taak om de nieuwe ordening van de deelen van Europa, welke zich in oorlog bevinden, onder de gemeenschappelijke leiding van Duitschland en Italië, alsmede de nieuwe ordening in de Groot-Aziatische ruimte onder de leiding van Japan te waarborgen. Zijn grondslag berust niet slechts op de vriendschap, doch vooral op de belangengemeenschap der drie jeugdige voorwaartsstrevende volkeren, die dezelfde sociale doeleinden nastreven. Dit pact is dus tegen geen ander volk gericht, doch uitsluitend tegen die oorlogsophitsers en onverantwoordelijke elementen in een overige wereld, die naar een verdere verlenging of uitbreiding van dezen oorlog tegen de werkelijke belangen van alle volkeren streven. Met deze doelstelling van het pact hebben de drie mogendheden dientengevolge zoowel bij haar onderhandelingen, als ook in het pact zelf tot haar groote bevrediging kunnen constateeren, dat deze nieuwe overeenkomsten de reeds bestaande of nog komende betrekkingen tusschen hen en Sovjet-Rusland op geen enkele wijze beïnvloeden.
Het onderteekende pact is een militair bondgenootschap tusschen drie der machtigste staten der aarde. Het moet dienen om een rechtvaardige ordening te verkrijgen, zoowel in de Europeesche als in de Groot-Aziatische ruimte. Het moet echter in de eerste plaats ertoe bijdragen om de wereld zoo spoedig mogelijk den vrede weer te geven. Daarom zal elke staat, die met de bedoelingen om de vreedzame betrekkingen tusschen de volken te herstellen, tegenover dit pact staat, oprecht en dankbaar verwelkomd en tot medewerking aan de politieke en economische hervorming worden uitgenoodigd. Elke staat echter, die het voornemen zou hebben, zich in de eindphase der oplossing van deze vraagstukken in Europa of Oost-Azië te mengen en een staat van dit driemogendhedenpact aan te vallen, zal het hoofd hebben te bieden aan de totale vereende kracht der drie volkeren, van ruim 250 millioen zielen. Daarmede zal dit pact in elk geval dienen tot herstel van den wereldvrede.

Verklaring van Ciano. —
Aan de verklaring van den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, ontleenen we:
Het verdrag, dat heden Italië, Duitschland en Japan verbindt, bezegelt en bekrachtigt in de plechtige verplichting eener politieke, economische en militaire samenwerking, de gemeenschappelijkheid der belangen en doeleinden, die in deze jaren, waarin de nieuwe geschiedenis van de wereld gesmeed wordt, tusschen de drie landen bestaan heeft. Italië, Duitschland en Japan, zijn de dragers van deze ontwikkeling geweest, hebben de actieve en scheppende krachten daarvan vertegenwoordigd en zijn erin geslaagd om aan hun roemvolle overleveringen in oorlog en vrede, die deugden en krachten te ontleenen, waarmede zij de vormen van een nieuwe cultuur bij zichzelf tot stand hebben gebracht, zooals zij het thans in de wereld doen. Bij dit grootsche vernieuwingswerk zijn onze drie volken voortdurend op denzelfden hardnekkigen en duisteren tegenstand, hetzelfde wanbegrip en dezelfde vijandigheid gestooten. Zij moesten alle drie kunnen ademen om te leven, hadden werk noodig voor hun zonen, en ruimte voor hun volkeren. Deze adem, deze ruimte en dit werk werden hun ontzegd door die geweldige rijken, die onder monopoliseering van de hulpbronnen der wereld het voornemen hadden deze af te sluiten voor de meest elementaire levensbehoeften, welke wij dringend noodig hadden.
Minister Ciano vervolgde: „De drie mogendheden willen niemand uitdagen of bedreigen. Het bondgenootschap, dat het verdrag van heden bevestigt, om elke onnoodige uitbreiding van het conflict te verhinderen en de blokkade, welke het gevolg is van de vereeniging der militaire en civiele krachten der drie rijken, beteekenen een geweldig bolwerk, waarop elke poging, den brand om zich heen te laten grijpen, zal stranden. Wij strijden thans voor het scheppen van de grondslagen en voorwaarden eener nieuwe ordening, welke het gedijen en het welzijn der volkeren moet bevorderen en waarborgen."

Kurusu neemt het woord. —
Met het oog op de omstandigheid, dat onze drie volken in hun traditie en hun volkskarakter kunnen wijzen op menigen verwanten en gemeenschappelijken trek en dat tevens elk van ons thans arbeidt voor den opbouw van een nieuwe orde in Groot-Oost-Azië en in Europa, zijn tusschen ons reeds een sterk wederkeerig begrip en een sterke sympathie tot stand gekomen, zoo begon de Japansche gezant.
Wij zijn door den sterken band der vriendschap vereenigd. Dat deze vriendschap thans vaste vormen aanneemt en leidt tot het tot stand komen van het drie-mogendheden-pact, dat deze volken met gemeenschappelijke doelen hun kracht vereenigen en besloten zijn voor hun ideaal op te marcheeren, dat is waarlijk een historische en groote gebeurtenis.
Het laatste doel van dit pact is het tot stand brengen van den algemeenen en blijvenden wereldvrede, welks kern de gerechtigheid is. Het spreekt dan ook vanzelf, dat wij den landen, die dezelfde oriënteering hebben als wij en zich dezelfde inspanning getroost hebben, onze medewerking niet weigeren.
Verder heeft dit pact geen invloed op de politieke betrekkingen tusschen Japan, Duitschland en Italië eenerzijds en de Sovjet-Unie anderzijds.
Ik voel mij gedrongen uiting te geven aan de hoop, dat dit pact in de handen der voorvechters voor de gerechtigheid in de drie landen, Japan, Duitschland en Italië, tot het zwaard in de hand van den waren strijder wordt en daarmede bijdraagt tot het herstel van den wereldvrede. (Alg. Handelsblad - Haagsche Crt.)

(Vor. ber. Von Ribbentrop 4381 F; Ciano 4291 B)

A. **AMSTERDAM. — Dr. Böhmker, burgemeester van Lübeck tot gevolmachtigde voor Amsterdam benoemd.** Naar de „Deutsche Zeitung in den Niederlanden" meldt, heeft Rijkscommissaris Rijksminister Seyss Inquart den burgemeester van Lübeck, senator Dr. Böhmker, benoemd tot gevolmachtgde van den Rijkscommissaris voor de stad Amsterdam. Dr. Böhmker, die zijn functie te Amsterdam reeds heeft aanvaard, heeft deelgenomen aan den wereldoorlog van 1914 tot 1918 en aan den jongsten oorlog in Polen en in het Westen. Aan het Westelijke front is hij gewond.
(De Tijd)

A. NEDERLAND. — Nederlandsche Kultuurkring. - Rijkscommissaris Rijksminister dr. Seyss-Inquart's opmerkingen over Nederland's buitenlandsche- en binnenlandsche positie. —

Te 's-Gravenhage is op 28 September in Pulchri Studio de Nederlandsche Kultuurkring bijeengekomen, onder leiding van prof. dr. G. A. S. Snijder, voorzitter, naast wien in het bestuur zitting hebben de heer J. C. Nachenius, secretaris, dr. T. Goedewaagen, dr. D. Hannema, dr. J. Smit, dr. F. Vermeulen en prof. dr. J. de Vries.

De Rijkscommissaris Rijksminister Seyss-Inquart, de commissarissen-generaal en tal van andere Duitsche autoriteiten woonden als gasten de vergadering bij. De zaal was zeer gevuld. O.a. waren aanwezig de waarnemende secretaris-generaal van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, mr. H. J. Reinink, rectores-magnifici onzer universiteiten, een zeer groot aantal hoogleeraren, enz.

De voorzitter, prof. dr. Snijder, begroette in een kort openingswoord de aanwezigen, in het bijzonder den Rijkscommissaris en diens medewerkers. Hij stelde in het licht, hoezeer hij de aanwezigheid van den Rijkscommissaris op prijs stelde, niet in de laatste plaats, omdat de Kultuurkring daardoor de gelegenheid had een begin te maken met de verwerkelijking van een der belangrijkste punten, waarover alle medewerkers van den Kultuurkring het reeds eens geworden zijn: de samenwerking met de Duitsche overheid op het gebied der vernieuwing van de Nederlandsche cultuur.

In de veronderstelling, dat zijn Nederlandsche toehoorders het met hem als een eenvoudigen plicht der hoffelijkheid en de uitdrukking van den oprechten wensch elkaar onmiddellijk te begrijpen zouden aanvoelen, wanneer hij zelf de rol van tolk op zich nam, zette spreker zijn rede in de Duitsche taal voort.

Nadat prof. Snijder zijn rede had beëindigd, nam de Rijkscommissaris het woord.

In de eerste plaats dank ik u, aldus richtte de Rijkscommissaris zich tot den voorzitter, dat u uw voordracht in de Duitsche taal gehouden hebt. Ik vat het als een vriendelijke tegemoetkoming tegenover mij en mijn medewerkers op. Maar ik heb ook de beteekenis van uw Nederlandsche woorden goed begrepen. Wanneer u sprak over uw samenwerking met ons, dan beschouw ik dat niet zoozeer als een samenwerking met ons in onze hoedanigheid van Duitsch gezag, als wel veeleer een samenwerking met ons als hier aanwezige vertegenwoordigers en dragers der Duitsche cultuur, opdat het tot een juiste harmonie van het Nederlandsche volk en het Duitsche cultureele leven moge komen.

En juist daarom is deze bijeenkomst voor mij niet een bijeenkomst van politici, maar van menschen, die naar de geestelijke en daardoor moreele beteekenis van het leven streven en daarmee dan tevens ook op weg zijn den dieperen zin van het politieke gebeuren te beseffen.

Met ware voldoening hoorde ik u constateeren, dat u de door mij uitgestoken vriendenhand wilt zien en wilt grijpen, en daarmee heeft u tevens de voor u belangrijkste vraag beantwoord. Vriendschap kan slechts tusschen zelfstandige, vrije, volkomen verantwoordelijke menschen bestaan. En wat het cultureele leven betreft, zoo kan ik u slechts de verzekering geven, dat juist wij een echt volksch Nederlandsch cultureel leven willen, ja er direct naar verlangen en er zeker van zijn, dat evenals het eigen karakter van de Duitsche stammen, die toch heden een door één geloof en één wil bezield volk vormen, niet tot splitsing maar tot verrijking van het geheele Duitsche cultureele leven strekt, evenzeer de verscheidenheid van het Nederlandsche en Duitsche cultureele leven geen splitsing beteekent, maar slechts een verrijking van beide kanten.

Weliswaar — zooals u zelf zegt — kan het niet gaan om dat steeds naar het Westen kijkende aestheticisme, dat, evenals vroeger ons, ook uw cultureele streven beheerschte en leidde tot splitsing, tot een bovenmatig accentueeren der dialectiek en tot een zich vermeien in de nuances van ondergang en twijfel. Het cultureele leven van een volk moet in zijn diepste diepte gegrondvest zijn op een hechte wereldbeschouwing, die haar kracht weer put uit het besef van wat eigen volk en het opgaan in de gemeenschap van dit volk eischt.

U sprak over het Nederlandsche en het Duitsche volk als over twee broeders en daarmee raakt u aan den grondslag van onze gemeenschappelijke Germaansche afstamming. Ik wil bovendien nog wijzen op de kameraadschap, die deze beide volken moet omsluiten. Kameraadschap der volken beteekent evenzeer als bij kameraadschap der enkelingen het vaste besluit elkaars lot te deelen en voor elkaar in te staan. Het Duitsche volk is tot deze kameraadschap volkomen bereid en zal voor deze kameraadschap alles in het werk stellen, wanneer het om het bestaan van den ander mocht gaan. Het mag dan op het oogenblik schijnen, alsof van het Nederlandsche volk op het oogenblik meer gevergd wordt. Doch dit houdt alleen verband met de uiterlijke levensomstandigheden, die juist ten gevolge van de gemeenschap van het lot aan dezelfde beperkingen onderhevig zijn, in welke het Duitsche volk zich op het oogenblik schikt.

Doch Nederlanders, die een ruimeren kijk op de dingen hebben, zullen begrijpen, wat het beteekenen kan, wanneer de gansch reëele macht van het Duitsche volk van 85 millioen en het Groot-Duitsche rijk, als het er op aan komt, bereid is op de bres te staan voor het bestand van het Nederlandsche volk en den Nederlandschen staat.

Want hierin schuilt juist de kern van het lot van dezen staat, dat zijn reëele machtsbasis verre ten achter bleef bij zijn uitgestrektheid. En zonder mij nu bij deze gelegenheid met politiek of zelfs problemen der buitenlandsche politiek te willen bezig houden, zoo dient u toch te weten, dat onder alle omstandigheden de gansche uitgestrektheid van het toekomstig gebied, waarover de invloed van het Duitsche rijk en het nieuwe Europa zich uitstrekt, te uwer beschikking zal staan en wel ter beschikking van vrije Nederlanders, onze kameraden.

Het gaat dus niet om vrijheid, zelfstandigheid en onafhankelijkheid. En het verwijt van heulen met den tegenstander of zelfs verraad, treft volkomen ten onrechte de mannen, die voor het Nederlandsche volk een weg aan de zijde van het Duitsche volk zoeken. Wat beteekent verraad dan eigenlijk? Wij Duitschers weten het maar al te goed. Wanneer wij volk en volkskarakter als hoogste goed beschouwen, dan pleegt diegene verraad, die zich juist aan dit hoogste goed vergrijpt. Wie volksvreemde of zelfs voor het volk schadelijke biologische, geestelijke en moreele invloeden toelaat of zelfs bevordert, is evenzoo een verrader, als diegene, die de kracht van het volk meedoogenloos voor zelfzuchtige doeleinden misbruikt.

In tijden van plotselinge nederlagen hoort men dan ook steeds het woord verraad, maar nooit hoort men het uit den mond der dappere soldaten in de voorste linies, die de overweldigende militaire macht van den tegenstander leerden kennen en respecteeren.

Men noemt ook die menschen graag verraders, die tegen stands- en klassegrenzen optornen, wanneer deze verschillen hun economischen en geschiedkundigen zin verloren hadden en het leven van het volk beklemmen.

Ik kan u verzekeren, dat juist die Nederlandsche mannen, die men boosaardig of onnadenkend verrader noemen wil, bij de opperste leiding van het rijk heel goede en waardige vertegenwoordigers van de Nederlandsche zaak en de Nederlandsche vrijheid waren, over welk laatste punt door het rijk nooit eenige twijfel was gelaten.

Ik kom ook nog graag terug op uw opmerking, dat de godsdienst de hoogste geestelijke uiting van alles

om ons heen is. Ook wij hebben deze vaste overtuiging. Hoe zouden wij anders ook zoo'n onmetelijk streven der hervorming en vernieuwing der geestelijke en reëele betrekkingen der Europeesche menschen met het vaste vertrouwen op succes kunnen beginnen, wanneer wij ons in ons werk niet met God verbonden en aan God gebonden zouden gevoelen. Misschien is dit ons geloof niet zoo zeer vervuld van angst voor het leven en gesmoord door den druk van de onbeduidendheid daarvan, als wel gedragen door het bewustzijn van de volkomen juiste invoeging in de schepping, waarvan de beteekenis ons meestal verborgen blijft.
Wij moeten er echter tegen opkomen, wanneer banden der dogmatiek als politieke kenteekenen worden beschouwd en zoo tot splijting van het volk leiden. Want voor ons zijn de volkeren in hun door den bloede bestemd karakter de door God gewilde bouwsteenen der menschheid.
U hebt er juist aan gedaan, toen u zich in uw streven niet door mij liet legitimeeren. Dit geldt voor u precies als voor ieder de gemeenschap betreffend en daarmee politiek streven. U zult en u wilt zich geen macht door den staat laten geven om deze macht dan op politiek gebied uit te buiten, maar het is u daarom te doen de Nederlandsche menschen van de juistheid van uw weg te overtuigen en hen voor uw overtuiging te winnen. Hier is slechts één ding voor noodig, moed en wel de moed van het inzicht, het besluit en de volkomen toewijding.
U verzocht mij, u of wel het Nederlandsche volk tijd te laten. Wij haasten u niet. Want de beslissingen vallen hier niet voor ons. Onze beslissingen bevechten wij elders in de wereld. Maar juist voor deze beslissing is het van het grootste belang, dat het Duitsche volk het Nederlandsche volk als zijn kameraad beschouwt. De richting van den weg moet bij het begin van den marsch worden gekozen. De bouw van den weg kan dan met uiterste zorgvuldigheid en overleg geschieden. In dezen zin is uw redevoering een daad en wij zijn getuigen, dat mannen in Nederland, die zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid, reeds nu op het oogenblik, de kameraadschap van het Nederlandsche met het Duitsche volk gekozen hebben, in het bewustzijn, dat deze ineenvlechting van ons beider lot ons groot maakt en beiden ten goede komt. Daarvoor dank ik U.

Rede van prof. dr. G. A. S. Snijder. —
De voorzitter van den Nederlandschen Kultuurkring, prof. dr. G. A. S. Snijder, heeft in zijn openingsrede o.a. het volgende gezegd:
Hij begon met een kort overzicht van de wordingsgeschiedenis van den kring. Reeds spoedig na den oorlog kwamen eenige Nederlanders bijeen, die zich als zoovelen de vraag voorlegden. „Wat nu?" Wij hadden, aldus spr., allen onze opvattingen. Velen van ons, die het nieuwe Duitschland, den nieuwen geest in Duitschland hadden leeren kennen, wisten reeds sinds jaren, dat deze ontwikkeling in Europa moest komen — wij hadden allen gehoopt, dat dit op vreedzame wijze zou geschieden, maar nu het eenmaal zoo ver was, waren wij, terugblikkend, nauwelijks meer verwonderd over den werkelijken gang der gebeurtenissen. Wij waren geen „politici" in den zin, dien men met dit woord pleegt te verbinden. Maar wij hadden ook niet „Weltfremd" naast het gebeuren gestaan. Wij hadden de gedachten van het nationaal-socialisme in hun baanbrekende kracht zeer wel begrepen en weten te waardeeren. En wij begrepen ook, dat het niet voldoende was de oude wijn in schamele nieuwe zakken te vullen. Wij zagen zeer wel, dat dit hier vlijtig geschiedde en wij willen niet loochenen, dat het antwoord, dat ons nog in het verleden bevangen volk op die wijze gaf op de groote vragen van den tijd, ons vaak diep teleurstelde en schokte. Niet slechts omdat de Nederlander daardoor blijk gaf van een verbluffende „Weltfremdheit", maar meer nog, omdat uit deze pogingen van opportunisten een geheel on-Nederlandsche knechtenziel spreekt, die slechts schijnbaar den overwinnaar tegemoet komt en hem in waarheid bedriegt. Dat is betreurenswaardig om der wille van ons volk, het is het ook, omdat daaruit een miskenning van de Duitsche houding tegenover ons spreekt, waarvoor wij ons moeten schamen.
Want gij, aldus spreker, zich tot den Rijkscommissaris persoonlijk wendend, gij hebt ons herhaaldelijk en eerlijk als vriend de hand geboden, gij hebt steeds weer onderstreept, dat overwegingen en noodzaken, die veel verder reiken dan de directe verhouding tusschen onze landen, er helaas toe hebben geleid, dat onze volken met elkaar in oorlog zijn geraakt. Gij hebt telkens weer uw wil tot vriendschap en gemeenschappelijken arbeid geuit. Hier past geen halfheid of misleiding. Men dient de uitgestoken hand van een vriend te aanvaarden of deze onvoorwaardelijk af te wijzen. Wij willen uw hand aanvaarden, wij reiken u de onze in volle overtuiging. Wij weten, waarom wij dit doen en wij zijn ons bewust van onze beweeggronden. Spreker zette vervolgens uiteen, hoe de Kultuurkring langzaam en in stilte gegroeid is.
Het is om uw eigen woorden te gebruiken — aldus spr., zich tot den Rijkscommissaris wendend — de wensch van het Duitsche volk, „dat wij aan den opbouw als gelijkgerechtigde en tot zeer hooge prestaties in staat zijnde partner medewerken". Wij kunnen inderdaad niets beters wenschen — en wij hebben ook niets anders gewenscht.
De „gelijkgerechtigheid" sluit echter in, dat wij als twee volken elkaar begrijpen, waardeeren en respecteeren. Het grondbeginsel van den Kultuurkring: de zorg voor een zelfstandig Nederlandsch cultuurleven — voor ons een eerste voorwaarde — zal, aldus spr., voor de samenwerking geen beletsel zijn.
Wanneer wij nu — aldus spr. — u, mijnheer de Rijkscommissaris, verzoeken ons bij dit werk te willen steunen, dan weten wij heel goed, dat bepaalde kringen ons het verwijt van een „heulen met den vijand", zoo niet van „landverraad" voor de voeten zullen werpen. Wij moeten desnoods dezen smaad op ons nemen, in de vaste overtuiging, dat hij ons ten onrechte wordt toegevoegd en in het onwankelbare geloof, dat wij een werk ter hand nemen, dat voor ons Nederlandsche volk noodzakelijk is en zegenrijk zal zijn. Dit werk zou even noodzakelijk zijn, wanneer u, mijnheer de Rijkscommissaris, wanneer de Duitsche bezetting zich niet in Nederland bevond. Want ook dan zou ons land zijn plaats in het nieuwe Europa moeten bevechten en verdienen. Ook dan zou ik echter den blik naar Duitschland wenden en voor hulp van daar dankbaar zijn.
Men moet dit niet verkeerd begrijpen. Evenmin als u er aan denkt, ons een Duitsche opdracht te verstrekken, evenmin zouden wij er aan kunnen denken een Duitsche opdracht te aanvaarden. Wij willen samenwerken, maar wij kunnen ons de verhouding tusschen u, als drager van de regeeringsmacht, en den Nederlandschen Kultuurkring, niet anders voorstellen, dan als een samenwerking van vrije mannen.
Om dit doel te bereiken, is het niet voldoende, dat de Nederlander inziet, dat het oude voorbij is en zich nolens volens schikt naar de nieuwe orde, die het Duitsche volk door zijn macht en krachtens zijn offers met recht in Europa kan vestigen. Dat is niet slechts opportunisme, maar tevens een miskenning van de ver boven het eigenlijke Duitschland uitgaande, Europeesche en ook sociale bedoelingen van den Duitschen Führer. Hij en zijn volk zullen in het nieuwe Europa de leiding hebben, niet, omdat zij dezen oorlog winnen en grootendeels reeds gewonnen hebben. Oorlog en overwinning zijn begeleidende verschijnselen van datgene, wat zich thans voltrekt. Het is de nieuwe geest, die doorbreekt en nu zijn vormen schept. In de ontdekking en het begrijpen van dezen nieuwen geest ligt naar mijn meening de genialiteit van den Duitschen Führer, die in grootheid en eenvoud, onder de puinhoopen van den vorigen oorlog in Duitschland, de werkelijke waarden geweten en opnieuw aan het licht gebracht heeft, die in een onvermoeiden, vasthoudenden arbeid van tientallen jaren het Duitsche volk zijn waarlijk erfdeel, zijn eigen wezen teruggeschonken heeft. Met hetzelfde onwankelbare geloof, waarmede uw Führer geloofd heeft aan den geest, het wezen van het Duitsche volk, gelooven wij aan den eigen geest, het eigen wezen van het Nederlandsche volk.
Wij Nederlanders zijn geenszins Duitschers, ook geen „halve Duitschers", en wij willen dat ook niet worden. Wij willen Nederlanders blijven, want wij hebben door de eeuwen heen een eigen aard ontwikkeld en onderscheiden ons van onze buren. Onze eigen aard komt in onze cultuur, die geenszins een gewestelijke variant, maar een zelfstandige hoogstaande prestatie is, zij het ook op Germaanschen grondslag, tot uiting en wij meenen juist aan onze eigen cultuur het recht op een zelfstandig volksbestaan te mogen ontleenen. Daarom hechten wij zoozeer aan de instandhouding en hernieuwing van het Nederlandsche cultuurleven. Juist daarom ligt ons de moedertaal zoo na aan het hart.
Na deze principieele beschouwingen lichtte spr. het doel van den Kultuurkring op enkele punten nader toe, waarbij hij er in het bijzonder op wees, dat de Kultuurkring zich plaatst op den bodem van het Nederlandsche volk. Het is noodig hier uit te spreken, dat het Nederlandsche volk iets anders is dan het totaal der tegenwoordige Nederlandsche staatsburgers. Dit volk is een Germaansch volk en slechts op dezen grondslag, op het Germaansche wezen van ons volk kan ons werk berusten, aldus spr. Dit inzicht brengt consequenties met zich mede, die velen hard zullen schijnen, die inderdaad in vele gevallen ook hard zijn. Zij zijn echter onvermijdelijk.

Ten slotte behandelde spreker nog de vraag, op welke wijze de Nederlandsche Kultuurkring zich voorstelt te worden.
Wij veroorloven ons, aldus spreker, zich wederom tot den Rijkscommissaris persoonlijk wendend, het verzoek, u onze plannen te mogen voorleggen en u te vragen ons uw raad niet te onthouden en, wanneer onze plannen uw instemming hebben, ons den weg tot hun verwezenlijking te wijzen en te vergemakkelijken. Voor ons zou dit een hoogst waardevolle vorm van samenwerking zijn. Anderzijds hopen wij, dat de Nederlandsche Kultuurkring ook u van dienst kan zijn als bemiddelaar tusschen u en het Nederlandsche volk.
Nadat prof. Snijder zijn rede had beëindigd, was het woord aan den Rijkscommissaris tot het houden van een rede, welke men reeds vermeld vindt op pag. 4387. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Dr. Seyss-Inquart 4380 B)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Verbod van export van schroot. —**
Washington, 26 Sept. (D.N.B.). — President Roosevelt heeft bepaald, dat ijzer- en staalschroot met ingang van 16 October alleen nog mag worden uitgevoerd naar landen op het Westelijk halfrond en Groot-Brittannië.
In een officieele mededeeling wordt de maatregel gemotiveerd met de toenemende behoeften van het Amerikaansche bewapeningsprogram, doch volgens „Associated Press" bestaat er geen twijfel over, dat hij in hoofdzaak tegen Japan is gericht.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Embargo benzine 4326 B)**

B. **NEDERLAND. — Nieuwe postzegels. —**
's-Gravenhage, 26 Sept. — Bij beschikking van den Secretaris-generaal van het Departement van Binnenlandsche Zaken, betreffende de uitgifte van nieuwe postzegels, gepubliceerd in het heden verschenen verordeningenblad, is bepaald, dat ter vervanging van de thans geldige gewone postzegels in de waarden van 5 cent en hooger nieuwe zegels zullen worden uitgegeven, waarop alleen de waarde-aanduiding zal voorkomen.
De Directeur-generaal der posterijen, telegrafie en telefonie is belast met de uitvoering van deze beschikking.
Deze beschikking treedt in werking op den dag harer afkondiging.
In de toelichting op deze verordening wordt opgemerkt, dat in alle door de Duitsche troepen bezette gebieden, overal de daar tot dusver geldende postzegel ongeldig is verklaard en in plaats daarvan zegels zijn ingevoerd met het opschrift: „bezet gebied."
Wanneer thans in Nederland een nieuwe postzegelserie wordt ingevoerd, dan wordt hiermede uitdrukkelijk een verschil gemaakt tusschen Nederland en de overige bezette gebieden.
(Verordeningenblad No. 28, d.d. 26 Sept. 1940)

C. **NEDERLAND. — Verboden gebied uitgebreid. —**
's-Gravenhage, 26 Sept. — Het heden verschenen Verordeningenblad bevat o.a. een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende uitbreiding der verkeersbeperkingen. Hierin is o.m. bepaald, dat artikel 1, lid 1, van de Verordening No. 128/1940 van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied als volgt moet luiden:
„Het is tot nader order aan hen, die niet de Duitsche nationaliteit bezitten, verboden zich tusschen 22 uur en 4 uur in de openlucht op te houden in de navolgende gebieden: op de Waddeneilanden alsmede in de kuststrook van het bezette Nederlandsche gebied, die zich uitstrekt tot aan de lijn, loopende van Den Helder langs het Noordhollandsch kanaal, en vervolgens over Alkmaar, Uitgeest, Beverwijk, Velsen, Santpoort, Haarlem, Heemstede, Bennebroek, langs de Oostelijke grens van de provincie Zuid-Holland, tot waar deze de grens van de provincie Noord-Brabant ontmoet, langs de Noordelijke grens van de provincie Noord-Brabant tot aan de spoorbaan van Hedel naar 's-Hertogenbosch, vervolgens langs deze spoorbaan over 's-Hertogenbosch—Boxtel—Eindhoven—Valkenswaard tot aan de Nederlandsch-Belgische grens, en vervolgens langs de Nederlandsch-Belgische grens tot aan de zee."
Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging.
Van bevoegde zijde is hierop de volgende toelichting verstrekt: Deze verordening breidt, om strategische redenen, het uitgaansverbod tusschen 22 en 4 uur uit tot de heele provincie Zuid-Holland, alsmede tot het gedeelte van de provincie Noord-Brabant, dat ten Westen van de spoorbaan Geldermalsen—'s-Hertogenbosch—Boxtel—Eindhoven—Neerpelt ligt. De door deze spoorlijn doorsneden plaatsen vallen binnen het werkingsgebied van het uitgaansverbod, ook voor zoover zij ten Oosten van de spoorlijn liggen. Voorts bepaalt de verordening, dat de aanvragen voor uitgaansvergunningen in heel het werkingsgebied van het verbod ook bij de districtscommandanten van de Nederlandsche marechaussee kunnen worden ingediend.
(Verordeningenblad No. 28, d.d. 26 Sept. 1940)
(Vor. ber. 4373 A)

D. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — De nieuwe Duitsche duikbootvloot bestaat 5 jaar. - Dagorder van admiraal Räder. —**
Uit Berlijn, meldt het D.N.B.: De opperbevelhebber der marine, admiraal Räder, heeft een dagorder uitgevaardigd in verband met het feit, dat de nieuwe Duitsche duikbootvloot vijf jaar bestaat. In het laatste deel van dezen dagorder wordt gezegd:, ,In het front tegen Engeland staat gij op een belangrijke plaats. Het blijve uw hoogste doel het vertrouwen van het Duitsche volk in u, in uw capaciteiten en uw overwinning te rechtvaardigen. Heil onzen Führer".
Naar het D.N.B. nog verneemt, heeft de duikbootvloot in den handelsoorlog tegen Engeland tot dusverre 3.120.000 ton scheepsruimte tot zinken gebracht. Van de Engelsche oorlogsschepen zijn in den grond geboord: het slagschip „Royal Oak", het vliegtuigmoederschip „Courageous", zes torpedojagers, verscheidene duikbooten en kanonneerbooten, de hulpkruisers „Andania", „Carinthia", „Dunvegan Castle", „Scotstown" en „Transsylvania", een groot aantal bewakings- en geleidevaartuigen en gewapende treilers. De Britsche slagschepen „Nelson" en „Barham" en de kruiser „Belfast" zijn ernstig beschadigd en voor geruimen tijd aan den dienst onttrokken.
(Nieuwsblad van het Noorden)
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4380 E)

E. **BRAZILIE. — Koffiepolitiek. —**
Rio de Janeiro, 26 Sept. (D.N.B.) — In een ambtelijke nota over het afsluiten van een overeenkomst tusschen de Braziliaansche koffiestaten wordt medegedeeld, dat de Braziliaansche regeering vasthoudt aan de politiek van een statistisch evenwicht door onttrekking van het productie-surplus aan de markt of, indien noodig, door vernietiging van koffiestruiken. De financiering van de koffiecultuur wordt door de agrarische afdeeling van de Banco do Brasil verzekerd, welke reeds is begonnen met het verleenen van agrarische credieten op de onlangs vastgestelde maximum-interestbasis van 7%. In de nota wordt nog verklaard, dat de regeering de situatie met opmerkzaamheid blijft gadeslaan en ter verdediging van de belangen der koffiecultuur de haar noodig voorkomende maatregelen zal treffen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Koffieproductie 3035 A)

F. **NEDERLAND. — De beteekenis van de S. S. (Schutz-Staffel). —**
De dood van den W. A.-man Peter Ton, heeft den leider van de N. S. B. aanleiding gegeven om de stichting van een Nederlandsche S. S. te proclameeren. Velen hebben zich afgevraagd, wat met deze letters in het Nederlandsch werd bedoeld. Daarop antwoordt nu Volk en Vaderland aldus:
„De naam S.S., oorspronkelijk ontstaan als afkorting van Schutz-Staffel gedurende de strijdperiode in Duitschland, wordt door bijkans niemand meer (ook niet in Duitschland) als afkorting beschouwd. De S. S. is een begrip op zichzelf geworden, zoowel voor de voor- als tegenstanders der nationaal-socialistische wereldbeschouwing; zij is vleesch en bloed geworden nationaal-socialisme. De dubbele rune, welke de S. S. in Duitschland voert en welke ook in geschriften en krantenartikelen reeds wordt gebruikt in

plaats van de twee letters S. S., is voorbeeld van het ontstaan van een nieuw zinteeken in dezen tijd, kenmerkend voor de eeuwige dynamische ontwikkeling der noordsche wereld.
Het zinteeken is daarmede geworden een algemeen bezit der Germaansche volken en niet gebonden aan den staat Duitschland. Zij houden voor rasbewuste mannen en vrouwen al dezer volken alles in, wat zij plegen saam te vatten in de woorden noordsche wereldbeschouwing en levensstijl. Daarom zullen zij, die in deze volkeren de strijders willen zijn voor volkschen eigenaard en rasbewustzijn, overal zich als zinteeken voor hun strijd kiezen de S. S. runen, daarbij in het gemeenschappelijk voeren van deze runen hun innerlijke wezensverbondenheid toonend."
(Volk en Vaderland) **(V. b. Opricht. Ned. S.S. 4374 C)**

A. **NEDERLAND. — Eerste Vlasschool geopend. —**
Standdaarbuiten, 26 Sept. — Het was heden voor de vlasteelt en de vlasnijverheid in Westelijk Noord-Brabant een blijde en belangrijke dag. Vandaag toch werd de eerste beroepsschool voor vlasbewerkers in Nederland te Standdaarbuiten door den directeur-generaal van den Landbouw, ir. A. Roebroek, officieel geopend. Dat deze gebeurtenis voor het geheele gewest van buitengewoon groot belang werd geacht, bleek wel uit de aanwezigheid van de vele autoriteiten en de afgevaardigden der vele landbouworganisaties. (Prov. Noordbrab. en 's-Hertogenb. Courant)

B. **NEDERLAND. — Nederlandsche Unie—Orde-Commando ingesteld. —**
Omtrent de bedoelingen van de voorgenomen instelling van een orde-commando door De Nederlandsche Unie schijnt eenig misverstand te zijn ontstaan. Daarom deelt het jongste nummer van „De Unie", het orgaan van deze beweging hierover het volgende mede:
Het zal tot de taak van het orde-commando behooren de rust op de vergaderingen te handhaven en op straat onze colporteurs te beveiligen. De feiten hebben uitgewezen, dat zulks noodzakelijk is.
In de eerste plaats echter is het de opzet in De Nederlandsche Unie een keurkorps te vormen. Bij de vorming zal alle aandacht worden besteed, zoowel aan de lichamelijke als aan de geestelijke opvoeding, opdat in korten tijd De Nederlandsche Unie beschikken zal over een uitgelezen schare jongemannen, sterk en geestdriftig, altijd en overal bereid op de bres te staan voor de zaak van De Nederlandsche Unie, dat is de zaak van ons volk.
De naam is vastgesteld als: orde-commando. De leiding zal berusten bij den oud-marine-officier kapitein ter zee Van Hengel. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Ned. Unie 4324 D)

C. **NEDERLAND. — Marnix van Sint Aldegonde herdacht. —**
In de Pieterskerk te Leiden is op 21 September op plechtige wijze het feit herdacht, dat Philips van Marnix, heer van Sint Aldegonde vierhonderd jaar geleden werd geboren, ter gelegenheid waarvan een door Georg Rueter vervaardigd gedenkraam is onthuld.
De herdenking ving aan met orgelspel van den heer Leo J. Mens, waarna vier koperblazers van het Residentie-orkest een hymne van Cavazoni ten gehoore brachten. (De Maasbode)

D. **DENEMARKEN EN DE OORLOG 1940. — Koning Christiaan X 70 jaar - Dagorder van commandant der Duitsche troepen. —**
Kopenhagen, 25 Sept. (D. N. B.). — Koning Christiaan X van Denemarken heeft ter gelegenheid van zijn zeventigsten verjaardag de hoofden der diplomatieke missie, het corps diplomatique, den bevelhebber der Duitsche troepen in Denemarken en den commandant van de Deensche marine ontvangen.
De bevelhebber van de Duitsche weermacht in Denemarken, generaal Lüdke, heeft de volgende dagorder aan de Duitsche troepen in Denemarken uitgevaardigd:
„Morgen, den 26sten September, viert Koning Christiaan X van Denemarken te Kopenhagen zijn zeventigsten verjaardag. Naar aanleiding van deze feestelijke gebeurtenis gedenkt ook de Duitsche weermacht, die zich thans in Denemarken bevindt, den eerwaardigen Koning met de beste wenschen voor het verder welzijn van hem, zijn huis en zijn volk."
(De Maasbode) **(V. b. Koning Christiaan X 4199 B)**

E. **NEDERLAND. — Jhr. Egon von Bönninghausen, gewezen burgemeester van Ootmarsum tot burgemeester van Tubbergen benoemd. —**
De gewezen burgemeester van Ootmarsum, Jhr. Egon von Bönninghausen is tot burgemeester van Tubbergen benoemd. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Burgem. van Ootmarsum 3864 E)

F. **NEDERLAND. — Prijsverhooging in verband met omzetbelasting. - Misbruik wordt streng bestraft. —**
's-Gravenhage, 25 Sept. — De secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van het departement van Landbouw en Visscherij, deelt in verband met de toepassing van de prijzenbeschikking 1940 no. 1, naar aanleiding van de wijzigingen in de omzetbelasting en het bijzonder invoerrecht, welke met ingang van 1 October 1940 in werking treden, mede, dat de verkoopsprijzen met het ten gevolge dezer wijzigingen meer aan belasting te betalen bedrag mogen worden verhoogd, voor zoover niet op grond van de bepalingen der wet op de omzetbelasting de verplichting bestaat de belasting afzonderlijk in rekening te brengen. Zij, die goederen met verhoogde belasting inkoopen, mogen het in verband hiermede door hen meer betaalde bedrag, hetzij afzonderlijk, hetzij in hun verkoopsprijzen doorberekenen.
Bij het in rekening brengen der verhoogde belasting mogen naar regelen van goed koopmansgebruik, noodzakelijke afrondingen worden toegepast en gemiddelden worden aangenomen, mits aannemelijk kan worden gemaakt, dat het totaalbedrag der in rekening gebrachte belasting, de betaalde belasting niet te boven gaat.
Tegen hen, die van de hierboven verleende faciliteiten op eenigerlei wijze misbruik maken, zal ten strengste worden opgetreden. (Het Vaderland)
(V. b. Omzetbel. 4368 A; Verbod prijsverh. 4232 D)

G. **NEDERLAND. — Buitenlandsche effecten moeten worden opgegeven. —**
's-Gravenhage, 26 Sept. — Het Verordeningenblad van heden bevat o.m. een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Financiën betreffende de aangifte van buitenlandsche effecten.
Hierin wordt o.a. bepaald:
Ingezetenen zijn verplicht van buitenlandsche effecten, welke hun bij het in werking treden van dit besluit toebehooren, binnen een maand na dit in werking treden aangifte te doen bij de Vereeniging voor den Effectenhandel te Amsterdam.
(Verordeningenblad No. 28, d.d. 26 Sept. 1940)
(Vor. ber. 4271 en 4275)

H. **WAT IS PARAPSYCHOLOGIE? — Rede van dr. K. H. E. de Jong. —**
Bij de opening zijner lessen als privaat-docent aan de Rijksuniversiteit te Leiden behandelde Dr. K. H. E. de Jong op 24 September j.l. de vraag „Wat is parapsychologie?" Zijn verhandeling verscheen in druk bij de Erven F. Bohn N.V. te Haarlem.
Spr. betoogt, dat men het begrip der parapsychologie het best leert kennen uit de wordingsgeschiedenis van dezen nieuwen tak van wetenschap, die het aanzijn dankt aan de belangstelling van den Amerikaanschen schrijver A. J. Davis voor de raadselachtige klopgeluiden in 1848 te Hydesville in de Vereenigde Staten waargenomen. Uit het onderzoek naar deze klopgeluiden ontstond het z.g. „moderne spiritisme". Weldra trokken de „spiritistische verschijnselen" de aandacht der ge-

leerden. In 1882 werd in Engeland de „Society for Psychical Research" gesticht, die zooveel mogelijk materiaal bijeenbrengt over paranormale verschijnselen; prof. Richet publiceerde in 1922 zijn „Traité de métapsychique", dat weliswaar een stoot gaf aan de verbreiding der belangstelling voor het onderwerp, doch volgens de waardeering van dr. De Jong niet den opgang verdiende, dien het maakte.
Richet definieerde de „métapsychique" als: „de wetenschap, die tot onderwerp heeft mechanische en zielkundige verschijnselen, welke het gevolg zijn van krachten, die intelligent schijnen te zijn of aan onbekende, in de menschelijke intelligentie sluimerende vermogens moeten worden toegeschreven."
In Duitschland en Nederland kwam voor deze wetenschap de naam „parapsychologie" in gebruik, doch zij houdt zich ook bezig met feiten van paraphysischen aard. De uitkomsten van haar onderzoek naar den oorsprong dezer paraphysische verschijnselen, zooals het „magnetische fluïde", de z.g. „uittreding der gevoeligheid", de raadselachtige klopgeluiden, de telekinese etc., zijn tot dusver niet overvloedig. Wat de strikt parapsychische verschijnselen betreft, sluit spr. zich aan bij de opvatting, dat een gedeelte hiervan verklaard moet worden uit de inwerking van overledenen.
Merkwaardig is, dat spr. meent, hoe ook bij dieren zekere parapsychische verschijnselen waarneembaar zijn, terwijl hij de mogelijkheid erkent van de inwerking van „bovenmenschelijke zielewezens" (demonen). Eindelijk betoogt dr. De Jong, dat de parapsychologie, die althans de realiteit erkent van wonderbaarlijke verschijnselen, ons dienen kan om een diepere blik te slaan in het zieleleven van den religieuzen mensch. Dit sluit echter niet in, dat de parapsychologie beantwoorden zou aan een bepaalden vorm van religie. (De Tijd)

(Vor. ber. Parapsychologie 2101 H)

A. VEREENIGDE STATEN. — Het Driemogendhedenverdrag - Commentaar. —

Met betrekking tot het pact van Berlijn, heeft de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, op 27 September te Washington de volgende formeele verklaring afgelegd:

Het driemogendhedenpact tusschen Duitschland, Italië en Japan brengt, naar de meening der Amerikaansche regeering, niet veel verandering in een toestand, die reeds sedert verscheiden jaren heeft bestaan. De aankondiging van het bondgenootschap maakt alleen de geheele wereld betrekkingen duidelijk, die de facto sedert vrij langen tijd bestonden. Dat een dergelijke overeenkomst in voorbereiding was, was hier reeds sinds eenigen tijd zeer goed bekend. De Amerikaansche regeering heeft bij het bepalen van haar buitenlandsche politiek met dit feit ten volle rekening gehouden. Hull weigerde verdere mededeelingen te doen en verklaarde, dat hij zich over dit soort kwesties niet aan een kruisverhoor wilde onderwerpen. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Driemogendhedenpact 4385 F)

B. GEESTELIJK LEVEN. — Synodale, classicale enz. vergaderingen mogen alleen zuiver godsdienstig karakter hebben. —

De secretaris-generaal, wnd. hoofd van het departement van Justitie, heeft een aanschrijving gericht tot de procureurs-generaal, fungeerend directeuren van politie en de hoofdcommissarissen en commissarissen van politie, waarin hij mededeelt, van de zijde van den commissaris-generaal voor bestuur en justitie bericht te hebben ontvangen, dat er geen bezwaar tegen bestaat, het begrip „vergaderingen met een zuiver godsdienstig karakter" (waarvoor niet vereischt is kennisgeving aan den bevoegden procureur-generaal) zóó ruim te interpreteeren, dat daaronder ook vallen classicale, provinciale, algemeene en synodale vergaderingen van erkende kerkgenootschappen, zulks evenwel onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat in deze vergaderingen uitsluitend kerkelijke aangelegenheden worden behandeld. In andere gevallen is kennisgeving vereischt. (Nieuwe Rott. Crt.)

(Vor. ber. Vergaderingen 4285 A)

C. NEDERLAND. — Vermakelijkheden in 1939. —

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft wederom een statistisch onderzoek ingesteld naar het vermaaksleven in Nederland. Deze uitgave heeft betrekking op alle gemeenten met een verordening op de vermakelijkheidsbelasting.
Voor de gezamenlijke gemeenten met een heffing op vermakelijkheden beteekent deze belasting een inkomstpost van 5½ millioen.
De inwoners dezer gemeenten — bijna 7 millioen — kochten te zamen ongeveer 59 millioen toegangskaartjes in 1939 en betaalden hiervoor 29 millioen gulden. Dit beteekent, dat elk der inwoners bijna 9 maal per jaar een instelling van vermaak bezoekt, hetgeen hem in totaal op een uitgave van *f* 4.21 komt te staan. Een toegangsbewijs kost te onzent dus gemiddeld 50 cent.

(Centraal Bureau voor de Statistiek)

D. FRANSCH INDO-CHINA. — Producten. —

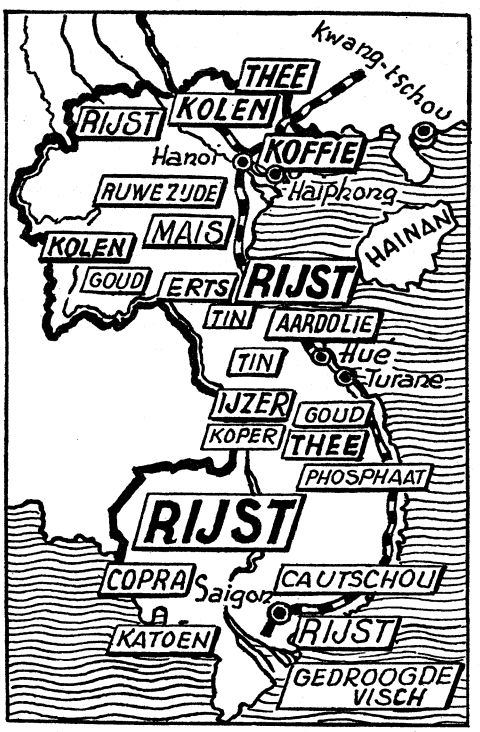

Fransch Indo-China.
(Ontleend aan de Deutsche Zeitung in den Niederlanden)

E. BELGIE EN DE OORLOG 1940. — Nationaal Tooneel te Gent. —

Brussel, 25 Sept. — In de aula van de Vlaamsche Hoogeschool te Gent is dezer dagen een academische zitting gehouden, waarin gesproken werd over nieuwe problemen op het gebied der tooneelkunst in Vlaanderen. De bijeenkomst werd bijgewoond door den nieuwen burgemeester der Arteveldestad, den heer Storme.
Daar Gent eeuwenlang de bakermat is geweest van de Koninklijke Hoofdkamer van Rhetorika „De Fonteyne", prijkte het aloude wapenschild van deze rederijkerskamer op het podium. Een inleidend woord sprak dr. J. van Overstraeten, vice-voorzitter van den Vlaamschen Toeristenbond, die herinnerde aan de groote beteekenis van Gent in de Vlaamsche beweging. Gent, zoo zeide hij, staat op het oogenblik in het centrum der belangstelling van de Vlaamsche tooneelliefhebbers. De stad kreeg onlangs een openluchtschouwburg, en een Gentsch amateursgezelschap vertoont Middeleeuwsche spelen in het eeuwenoude Gravenkasteel. Het Fransche theater, dat tot vóór dezen oorlog te Gent het Vlaamsche uit zijn eigen vesting had verdrongen, heeft thans voor het Vlaamsche tooneel de plaats moeten ruimen. Het is ook in Gent, dat drie pioniers van het Vlaamsche tooneel een onafgebroken activiteit aan den dag leggen: dr. Her-

man van Overbeke, hoofdman van de Rederijkerskamer „De Fonteyne" en regisseur van het Openluchttooneel; Staf Bruggen, de leider van het Vlaamsche Volkstooneel en thans directeur van den Nederlandschen Schouwburg, Hendrik Caspeele, de nieuwe directeur van de Vlaamsche Stadsopera te Gent.
(Alg. Handelsblad)

A. SOVJET-RUSLAND. — „Pravda" commentarieert op het Driemogendhedenverdrag. - Verdrag geen verrassing voor de Sovjet-Unie. —
Moskou, 30 Sept. (D.N.B.) — Op opvallende wijze publiceert de „Pravda" een commentaar op het drielandenpact, die naar inhoud en vorm uit officieuze bron afkomstig schijnt te zijn. Het blad constateert, dat het pact voor de Sovjet-Unie volstrekt niet als een verrassing komt, omdat het eigenlijk slechts vorm geeft aan de betrekkingen tusschen Duitschland, Italië en Japan eenerzijds, en Engeland en de Vereenigde Staten anderzijds, en voorts omdat Berlijn de Sovjet-regeering vóór de publicatie er van op de hoogte had gebracht, dat het pact zou worden gesloten.
Wanneer de oorlog, aldus het blad, tot dusver tot Europa en Noord-Afrika in het Westen en tot China in het Oosten met scheiding van deze twee ruimten beperkt bleef, dan wordt daaraan thans een eind gemaakt, daar Japan van nu af aan de politiek van niet-inmenging in Europa opgeeft en omgekeerd de As-mogendheden afzien van de politiek der niet-inmenging in aangelegenheden van het Verre Oosten. Dit stemt overeen met de jongste rede van Molotof voor den Oppersten Raad der Sovjets, waarin hij sprak van het gevaar eener verdere uitbreiding van den oorlog, welke in een imperialistischen wereldoorlog wordt omgezet.
Er bestaat geen twijfel aan, vervolgt de „Pravda", dat het pact van Berlijn vooral door de laatste feiten op het gebied van de versterking en uitbreiding der militaire samenwerking tusschen Engeland en de Vereenigde Staten is ontstaan. Daar moet men nog bijvoegen de steeds toenemende militaire ondersteuning van Engeland door de Ver. Staten, de overdracht van Engelsche vlootbases op het Westelijk halfrond aan de Ver. Staten en de toestemming van Engeland om zijn steunpunten in het Verre Oosten en in Australië voor de Ver. Staten beschikbaar te stellen.
Een andere belangrijke bijzonderheid van het pact is zijn voorbehoud ten aanzien van de Sovjet-Unie, volgens hetwelk de overeenkomst op geen enkele wijze van invloed is op den politieken status, welke op het oogenblik tusschen de verdragsluitende partijen Duitschland, Italië en Japan en de Sovjet-Unie bestaat. Dit voorbehoud moet men vooral verstaan als een hulde van de verdragsluitende partijen aan de houding van neutraliteit, welke de Sovjet-Unie sinds den eersten dag van den oorlog heeft aangenomen en moet men verder opvatten als een bevestiging van de kracht en de beteekenis van het non-agressiepact tusschen de Sovjet-Unie en Duitschland en van dat tusschen de Sovjet-Unie en Italië. Haar politiek van vrede en neutraliteit getrouw, zoo besluit het blad, kan de Sovjet-Unie ook van haar kant bevestigen, dat deze politiek — voor zoover het van haar zal afhangen — ongewijzigd blijft en zal blijven. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Driemogendhedenpact 4391 A)

B. PROTECTORAAT BOHEMEN EN MORAVIE. — Deviezengrens met het Duitsche rijksgebied opgeheven. - Binnenlandsche Duitsche posttarieven. —
Berlijn, 30 Sept. (D.N.B.) — Tegelijk met de opheffing van de douanegrens vervalt op 1 October ook de deviezengrens tusschen het protectoraat Bohemen en Moravië en het overige Duitsche rijksgebied.
Tusschen het Duitsche Rijk en het protectoraat Bohemen en Moravië, Luxemburg en Elzas-Lotharingen zullen, naar het D.N.B. meldt, op 1 October de binnenlandsche Duitsche posttarieven in werking treden.
(Telegraaf - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Bohemen en Moravië 4225)

C. NEDERLAND. — Het vermogen der Vrijmetselaarsloges voor doeleinden van algemeen nut in beslag genomen. —
's-Gravenhage, 30 Sept. — De commissaris-generaal voor Bijzondere Aangelegenheden heeft in opdracht van den Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden de volgende beschikking genomen over de inbeslagneming van de vermogens der ontbonden vrijmetselaarsloges en gelijksoortige vereenigingen:
1. Het bij beschikking van den bevelhebber van de Sicherheitspolizei en van den Sicherheitsdienst van 3 September 1940 voorloopig in beslag genomen vermogen der ontbonden vrijmetselaarsloges en soortgelijke vereenigingen met inbegrip van haar onder- en nevenorganisaties en onder haar invloed staande privaatrechtelijke rechtspersonen, stichtingen en inrichtingen, wordt op grond van art. 1 der verordening nr. 33/1940 van den Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden, voor doeleinden van algemeen nut overeenkomstig art. 4 van de verordening nr. 33/1940 in beslag genomen.
2. Als beheerder van het in beslag genomen vermogen is aangewezen de advocaat mr. Joan Muller, Bentinckstraat 6, Den Haag. Hij is gemachtigd om tot liquidatie over te gaan.

Den Haag, 30 September 1940.
De Commissaris-generaal voor Bijzondere Aangelegenheden,
(w.g.) Schmidt.

Alle vragen, deze beschikking betreffend, moeten worden gericht tot genoemden advocaat, mr. Muller.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Vrijmetselaarsloges 4364 B)

D. RECHTSZAKEN. — De strijd om een baby te Den Haag. - Toegewezen aan familie Steinmetz. —
Het gerechtshof te 's-Gravenhage heeft op 30 Sept. arrest gewezen in de procedure tusschen de families Steinmetz en Van der Winden om het bezit van den baby, waarvan na den bominslag in de Bethlehemkliniek op 10 Mei niet vaststond, aan welke moeder het kind behoorde. De president der Haagsche rechtbank had in kort geding den baby, die zich ten huize van de familie Van der Winden bevond, toegewezen aan de familie Steinmetz. In hooger beroep heeft het gerechtshof toen een interlocutoir arrest gewezen, waarin een enquête bevolen werd ten aanzien van het vinden van twee kinderlijkjes in de puinhoopen van de kliniek.
Thans heeft het hof het vonnis, door den president gewezen, bekrachtigd. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 4335 A)

E. NEDERLAND. — N.S.B. - Besprekingen met Rijkskanselier Hitler. —
's-Gravenhage, 30 Sept. — Naar het A.N.P. verneemt, heeft de Führer de vorige week den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, Rijkscommissaris Seyss-Inquart, in wiens gezelschap zich commissaris-generaal Schmidt, alsmede de heeren Mussert, Van Geelkerken en Rost van Tonningen bevonden, in de nieuwe Rijkskanselarij voor een langdurig onderhoud ontvangen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Nat. Soc. Bew. 4389 F)

F. NEDERLAND. — Onderwijs. - Grieksche taal en letterkunde. - Inaugureele rede van prof. dr. W. J. W. Koster: „Rhythme en metrum bij de Grieken". —
Te Groningen heeft op 28 September prof. dr. W. J. W. Koster zijn inaugureele rede als hoogleeraar gehouden. Het onderwerp was „Rhythme en metrum bij de Grieken van Damon tot Aristoxenus".
Spr. behandelde eerst de moeilijkheden van het rhythme in het algemeen, en in het bijzonder het rhythme in de Grieksche letteren; daarna de afleiding van het woord „rhythmus", dat naar alle waarschijnlijkheid met „rhein", stroomen, samenhangt. Ook als men dit aanneemt, zijn er over de oudste beteekenis van het woord nog dubia.
De eerste Grieksche theoretici, die het rhythme hebben behandeld, waren, voor zoover wij weten, de sophisten en de philosoof Democritus. Iets meer is ons bekend aangaande Damon, een tijdgenoot en vriend van Pericles en Socrates; deze maakte reeds onderscheid tusschen metrum en rhythme, al is ons niet bekend welk; hij analyseerde de meest gangbare metra en rhythmen. Bij Plato en Aristoteles zijn een groot aantal opmerkingen over dit onderwerp te vinden, maar van systematische behandeling is bij Plato in het geheel niet, en bij Aristoteles nog slechts weinig sprake. De laatste behandelde vooral het proza-rhythme, waarbij hij scherp onderscheid maakte tusschen metrum en rhythme; het eerste kenmerkt zich ten opzichte van het tweede door regelmatigen terugkeer van een gelijk aantal eenheden van gelijken omvang. Rhythme wordt gedefinieerd als „arithmos", „getal"; hierbij gaat Aristoteles terug op de opvattingen van de Pythagoreeërs, in wier levensbeschouwing het

getal als overheerschende ordenende factor een domineerende plaats innam. Met „getal" wordt de getalsverhouding bedoeld, die er tusschen den tijdsduur van de onderdeelen der rhythmische groepen bestaat.
De grondvester der Grieksche rhythmiek werd Aristoxenus, een leerling van de Pythagoreeërs en van Aristoteles, bij wien de abstracte getalsverhouding niet een zoo exclusieve beteekenis had als bij de Pythagoreeërs zelve; hij hechtte ook groote waarde aan de zintuigelijke waarneming. Hij maakte de theorie van het rhythme toepasselijk voor de drie kunsten der beweging: poëzie, zang en dans, die bij de Grieken in den klassieken tijd nauw verbonden waren.
Als kleinste eenheid nam hij niet meer een deel van een woord, maar een niet verder deelbaren tijdsduur, den „chronos prootos", aan. Tegenover het rhythme als vormgevenden factor stelde hij de materie, die rhythmisch gevormd wordt, als „rhythmizomenon". Ook bij hem bepaalt de verhouding tusschen den tijdsduur van de deelen van elke rhythmische groep het karakter ervan. Die verhoudingen, welke met de zintuigen waarneembaar zijn, kunnen in eenvoudige getallen zonder breuken worden uitgedrukt; daarnaast neemt Aristoxenus irrationale versvoeten aan, die niet aan de genoemde voorwaarden voldoen.
De Grieksche opvatting van het rhythme verschilde dus van de onze; wij gevoelen een min of meer regelmatige wisseling van intensiteit als rhythmisch, maar de Griek nam hetzelfde bij den tijdsduur van woord, melodie en dansfiguur waar. Uit enkele plaatsen bij de klassieke schrijvers blijkt, dat ook het groote publiek, dat de opvoeringen in de theaters bijwoonde, hiervoor zeer gevoelig was. Terloops mag de omstandigheid worden vermeld, dat de leer van Aristoxenus van invloed is geweest op de medische theorie van zijn tijd, doordat men de verschijnselen van den polsslag volgens Aristoxenus' rhythmische principes analyseerde.
Op den duur liepen de beschouwingen van de rhythmici en de metrici ver uiteen; toch was er een school, die beide zienswijzen trachtte te combineeren. Voor den hedendaagschen onderzoeker is dit de aangewezen methode, waardoor hij, steunend op eigen observatie en intuïtie, het best inzicht zal kunnen krijgen in den vorm van de scheppingen der musische kunsten bij de Grieken, waarmede het rechtstreeksche contact voorgoed verloren is gegaan. (Alg. Handelsblad)

A. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. · De voedselvoorziening. —

Berlijn, 30 Sept. (D.N.B.) — De leider van de voedselvoorziening in oorlogstijd in Duitschland, rijksminister Darré, heeft in een aan de „Nachtausgabe" toegestaan interview o.a. verklaard, dat de voorspellingen van Engelsche en Fransche deskundigen over een ineenstorting van de Duitsche voedselvoorziening, niet alleen omver zijn geworpen, doch dat het tegendeel bewaarheid is geworden.
Duitschland heeft in 1940, aldus zeide de minister, een graanoogst in oorlogstijd van 24.6 millioen ton tegen een gemiddelden oogst van 25.1 millioen ton in de jaren 1934 tot 1938.
Duitschland is dus twee procent beneden het gemiddelde gedaald. De broodvoorziening van Duitschland is thans voor een lange periode gewaarborgd. Wij hebben, aldus minister Darré, wat graan betreft, een voorraad van rond 6.2 millioen ton tot aan het begin van den oorlogsoogst van graan gehandhaafd en hebben hem thans nog. Wij hebben zelfs dit jaar bij de bakkers een extra-meelvoorraad van 150.000 ton.
Aan aardappelen zullen wij waarschijnlijk een oogst binnenhalen van 600 millioen ton, hetgeen 5 millioen ton meer is dan in het laatste vredesjaar.
Wij hebben ook een oogst aan suikerbieten, die hooger is dan in het laatste vredesjaar.
Duitschlands oogst zal waarschijnlijk 20 millioen ton bedragen, terwijl de oogst in het afgeloopen jaar slechts 18.7 millioen ton beliep.
De hoeveelheid van het huidige vetrantsoen wordt gehandhaafd. De vleeschrantsoenen zullen in den komenden winter eveneens onveranderd blijven. Onze veestapel heeft zich normaal ontwikkeld. De gunstige opbrengst van den hakvruchtenoogst maakt het mogelijk de varkens in de toekomst weer iets zwaarder te mesten dan in de laatste maanden. De vooruitzichten voor de groentevoorziening in den a.s. winter zijn beter dan in het afgeloopen jaar.
Slechts de vooruitzichten voor ooft zijn slecht. Wij hebben als gevolg van den strengen winter en van de ongunstige weersomstandigheden in den bloeitijd een mislukten fruitoogst. Van beslissende beteekenis echter, aldus minister Darré, is de vetvoorziening geweest. **(Vor. ber. Min. Darré 4077)**

B. NEDERLAND. — Toekomst van ons bedrijfsleven. - Een beschouwing van dr. H. Fischböck. - Gebruik van geheele productie het doel. - Gelijke grondstoffenvoorziening als in Duitschland. —

In de Deutsche Ztg. i. d. N. is een artikel gepubliceerd over de belangrijkste vraagstukken, welke zich thans in het Nederlandsche bedrijfsleven voordoen, van de hand van dr. H. Fischböck, commissaris-generaal voor financiën en economie, waaraan wij hieronder een en ander ontleenen.
De schrijver begint met er op te wijzen, dat verschillende maatregelen genomen wegens de oorlogsomstandigheden en de daarmede in verband staande economische politiek, in geval de oorlog niet zoo ver op economisch terrein doorgevoerd zou zijn, wellicht niet of althans op een minder rigoureuze wijze zouden zijn toepast. Het ligt voor de hand, dat de Duitsche overwinning het primaire doel is, waarnaar wordt gestreefd en waarbij alle andere doelstellingen ten achter worden gesteld.
Wat den bezettingsraad van de Nederlandsche industrie betreft, merkt dr. Fischböck op, dat deze weliswaar hooger is dan in vele jaren vóór het uitbreken van den oorlog, maar dat men de situatie toch nog niet bevredigend kan noemen.
Ook hier dient gestreefd te worden naar een volkomen gebruik van de productie-capaciteit.
Voor zoover de benoodigde grondstoffen niet hier te lande worden vervaardigd, kan men er op rekenen, dat zij in dezelfde hoeveelheden en onder dezelfde voorwaarden aan de Nederlandsche industrie ter beschikking zullen worden gesteld, als dat aan de Duitsche industrie geschiedt.
Daartegenover staat dan voor den ondernemer de verplichting om zijn productie ook allereerst te richten op de vervaardiging van artikelen, waaraan de staat behoefte heeft en zich niet alleen te beperken, tot die productie, waarnaar de particuliere cliëntèle vraagt.
Behalve het vraagstuk van de voorziening der grondstoffen rijzen nog de problemen van de aanpassing van de benoodigde arbeidskrachten en van de ongebruikte industrieele capaciteit. De taak is nu, de behoefte in Duitschland door de Nederlandsche productie te voorzien. Daarbij is het niet de bedoeling de Nederlandsche industrie terug te dringen op den weg, dien zij sedert den wereldoorlog is gegaan. Integendeel ligt het in de bedoeling, daar waar de positie van de geheele industrialisatie van Europa de uitbreiding van de nieuwe oprichting van industrieele ondernemingen gewenscht maakt, een taak als hierboven omschreven aan de Nederlandsche industrie op te dragen. De vervulling van deze zaak zal het vaak raadzaam maken nauwere economische betrekkingen tusschen Nederlandsche en Duitsche belanghebbenden te vestigen, eveneens deelneming van Nederlandsche ondernemers en kapitalisten in Duitsche ondernemingen boven den reeds bestaanden omvang.
Moeilijkheden op het gebied van het betalingsverkeer zullen zich aan deze transacties niet in den weg stellen. De reeds soepeler transfer tusschen Nederland en Duitschland zal, naar het schijnt, binnenkort nog vlotter kunnen geschieden. Ook de moeilijkheden betreffende het handelsverkeer met de andere landen van Europa, wat de betalingen betreft, worden beperkt. In dit verband wordt herinnerd aan de overeenkomst gesloten met België en Zweden.
Herziening van invoerrechten en belastingen. — Het in Nederland bestaande prijspeil schijnt voorloopig door wettelijke maatregelen gestabiliseerd. Uitzonderingen worden niet gedoogd, inzonderheid indien de prijzen daardoor boven die in Duitschland komen te liggen; niettemin kan hiervoor een bijzondere vergunning worden verleend.
In zoover hierdoor de prijzen in Nederland op denzelfden stand als in Duitschland berekend komen, zal hiervoor een herziening der invoerrechten noodig zijn.
Dit klemt te meer, omdat er niet op kan worden gerekend, dat de tot dusver in Duitschland bestaande maatregelen tot bevordering van leveringen naar Nederland nog verder van kracht zullen blijven. Ook de Duitsche invoerrechten t. o. v. Nederland zullen moeten worden gewijzigd indien den Nederlandschen producenten voor hun goederen, welke zij naar Duitschland zenden, de Duitsche binnenlandsche prijzen gewaarborgd zullen worden.
De te verwachten verdere daling van de tot dusver uit de douanerechten voortspruitende staatsontvangsten en de buitengewone op de begrooting drukkende staatsuitgaven maken een hervorming der belastingen noodig, welke een belangrijke stijging der belastingontvangsten zal moeten opleveren. Bij deze hervorming zal in de eerste plaats de eisch der sociale rechtvaardigheid in acht moeten worden genomen.
Overigens dient de Nederlandsche bevolking steeds te bedenken, dat de geheven belasting per hoofd ongeveer de helft bedraagt van die in Duitschland. Wellicht is het ook mogelijk de buiten-

gewoon ingewikkelde financieele verhouding tusschen den staat en de overige gemeenschapsorganen, zooals de gemeenten, naar verhouding te vereenvoudigen.
Het Nederlandsche geld- en credietwezen heeft tot dusverre aan de eischen welke de nieuwe toestand stelt, voldaan. De solide grondslag van de belangrijkste instellingen, wier vrije ontwikkeling onbelemmerd blijft, biedt waarborg, dat ook in de toekomst dit instrument van groote beteekenis eener geordende economie, vlot functioneert.
Beperking van handelsondernemingen gewenscht. — Verder wordt de positie van den groot- en den kleinhandel besproken. Het te groote aantal bedrijven in den handel kan als de oorzaak worden genoemd der chronische werkloosheid in Nederland, waardoor velen voor wie feitelijk geen plaats was, in den handel arbeid zochten. Overwogen zal worden of, en in welken vorm, die kan worden verholpen door het aantal der bedrijven te verminderen.
Ook bij de beoordeeling van deze vraagstukken zullen de bijzondere omstandigheden, waarin het land verkeert, van te voren onder de oogen moeten worden gezien, en, in zoover dit raadzaam is, ook dienen te worden samengewerkt met den Duitschen handel. Ook hier geldt hetzelfde beginsel van gelijk recht voor Duitsche en Nederlandsche economische belangen.
Voor de binnenscheepvaart ziet de schrijver een zeer gunstige toekomst, doch voor de zee-scheepvaart kan dit voorloopig niet worden gezegd. Vooral kan thans nog niet vastgesteld worden, welke gevolgtrekkingen uit het gebruik van scheepsruimte door vijandelijke belangen, na den oorlog, van Duitsche zijde zullen worden gemaakt.
Reeds thans kan er rekening mee worden gehouden, dat de Nederlandsche werven een groot aantal orders krijgen en daarvoor de noodige grondstoffen ontvangen.
Dr. Fischböck acht verder meer initiatief in het bouwbedrijf gewenscht, dringt aan op uitbreiding van het net der autowegen, vooral in aansluiting op de verbindingen in het Ruhrgebied rechts van den Rijn en een beter gebruik der capaciteit van electrische centrales.
Dr. Fischböck besluit met de noodzaak van organisatorische maatregelen van principieelen aard in het licht te stellen op den grondslag van zelfbestuur en groepeering naar bedrijfsbelangen. Er zal naar een vereenvoudiging van de bestaande organisaties moeten worden gestreefd onder centrale leiding gericht op het algemeen belang.
(Alg. Handelsblad - Deutsche Zeitung in den Niederlanden)
(Vor. ber. Comm.-gen. Fischböck 4289 D)

A. **TURKIJE. — Het Turksche ras. —**
Ankara, 1 Oct. — Naar Stefani verneemt, heeft men op grond van een op last der Turksche regeering ingesteld onderzoek naar de kenmerken van het Turksche ras, de anthropologische kenmerken kunnen vaststellen. Hieruit blijkt, dat de Turken tot het blanke ras behooren. De gemiddelde lengte der mannen is 1.65 m., die der vrouwen 1.52 m. De Turken hebben een rechten, platten neus, lichte oogen, kastanjebruin haar. De gemiddelde Turksche schedel is kort.
De voorzitter van den bond voor Turksche geschiedenis heeft verklaard, dat het onderzoek is ingesteld volgens streng wetenschappelijke methodes en dat men ook skeletten uit oude graven heeft bestudeerd. Volgens het resultaat dezer studiën zouden de Turken niet slechts sedert de 11e eeuw in Anatolië hebben gewoond, maar sinds verscheidene duizenden jaren voor onze jaartelling. (Alg. Handelsblad)

B. **NEDERLAND. — N.S.B. - Ir. A. A. Mussert's visie op de toekomst. - Rede te Gouda. —**
Het „Nationale Dagblad" publiceert een verslag van de opening van het districtshuis van de N.S.B. te Gouda, waar ir. A.A. Mussert een rede heeft gehouden. Daarin zeide de heer Mussert o.a.:
Wat zal er van Nederland worden? Ik heb een onverwoestbaar vertrouwen in het rechtvaardigheidsgevoel van Adolf Hitler, aldus de leider, en ik kan u verzekeren, dat het Nederlandsche volk een vrij en sterk volk zal worden, een vriend en een bondgenoot van het Duitsche. Het zal zichzelf regeeren en het zal nationaal-socialistisch geregeerd worden, want niet voor niets marcheert de N.S.B. reeds negen jaar! Reeds in 1935 verklaarden wij ons solidair met Duitschland en Italië; vijf jaar zijn wij de vrienden geweest van het vernieuwde Duitschland en wij zullen die vrienden blijven. Vol vertrouwen kunnen wij de toekomst tegemoet gaan.
Slechts één zorg is er, en dat is het lot van Indië. Daarover valt met zekerheid niets te zeggen.
Wij gelooven in de kans Indië te behouden en met ons imperium mee te bouwen aan de nieuwe orde. Ook voor Zuid-Afrika zal de dag der bevrijding aanbreken.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Nat. Soc. Bew. 4392 B)**

C. **LEONARD A. SPRINGER OVERLEDEN. —**
Een bekend Haarlemmer, de heer Leonard A. Springer, die als tuinarchitect groote vermaardheid heeft verworven, is in den ouderdom van vijf en tachtig jaar overleden.

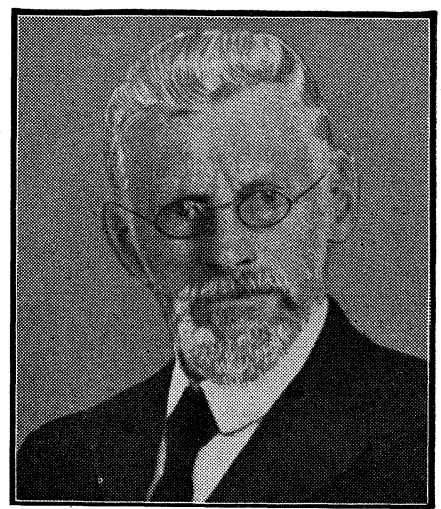
Leonard A. Springer.
(Photo Arbeiderspers)

De heer Springer is op 24 Januari 1855 te Amsterdam geboren en ontving zijn opleiding aan de tuinbouwschool „Linnaeus" te Watergraafsmeer. Hij maakte eenige reizen in het buitenland en vestigde zich in 1891 als tuinarchitect te Haarlem, waar hij in 1900 tot adviseur van den dienst voor den Hout en de Plantsoenen te Haarlem werd benoemd. Hij vervulde tal van opdrachten van bezitters van diverse buitenplaatsen in Nederland, doch verwierf eerst groote bekendheid met zijn reorganisatie van den Haarlemmerhout. Van 1897 tot 1900 was de heer Springer als leeraar verbonden aan de toenmalige Hoogere Tuinbouwschool te Wageningen. De dendrologische nomenclatuur en de geschiedenis der tuinkunst hadden de bijzondere belangstelling van dezen nestor der Nederlandsche tuinarchitecten. (Het Volk)

D. **VEREENIGDE STATEN. — Sumner Welles, onderstaatssecretaris, eischt voor de V.S. gelijke rechten als voor Japan in het Verre Oosten op. —**
Sumner Welles, de Amerikaansche onderstaatssecretaris, heeft te Cleveland een rede gehouden, waarin hij verklaarde, dat de Vereenigde Staten zouden voortgaan Engeland elken bijstand in den vorm van allerlei leveranties te doen geworden.
Elk probleem van het Verre Oosten kan, zoo meldt het D.N.B., naar de meening van Welles op vreedzame wijze door onderhandelingen worden opgelost. Washington wenscht daar eerbiediging van de rechten der Vereenigde Staten en onderdanen door alle mogendheden overeenkomstig de bestaande verdragen of het volkenrecht. Alle handeldrijvende naties moeten er gelijke mogelijkheden hebben. De Vereenigde Staten verwachten de handhaving van alle mede door hen onderteekende verdragen. Zij zijn bereid veranderingen in afspraken of verdragen, welke de een of andere partij noodzakelijk mochten voorkomen, in overweging te nemen. Japan heeft evenwel het voornemen uitgesproken alleen te beslissen in hoeverre met de belangen van de Vereenigde Staten of van Amerikaansche burgers rekening moet worden gehouden.

Als lichtpunt noemde Sumner Welles de toenemende samenwerking van de Amerikaansche republieken. Hij besloot zijn rede met uitdrukkelijk de noodzaak voor de Vereenigde Staten in het licht te stellen met alle kracht en snelheid te wapenen. (N. R. Crt.)
(Vor. ber. Sumner Welles 4188 D)

A. **HONGARIJE. — „Pijlkruiserspartij". - Opperste leidersraad gevormd. —**
Boedapest, 30 Sept. (D.N.B.) — Overeenkomstig het principieel accoord tusschen de leiding der pijlkruisers en de Hongaarsche nationaal-socialistische partij is thans een opperste leidersraad der nieuwe partij, die voortaan „Pijlkruiserspartij" zal heeten, gevormd. Deze opperste leidersraad, waarvan deel uitmaken veldmaarschalk dr. Eugen Ruszkay, de leider der Hongaarsche nationaal-socialisten Hubay, de leider der Hongaarsche pijlkruisers, Alexander Csia en graaf Ludwig Szechenyi, staat den leider der nieuwe concentratie-partij, Franz Szalasy, terzijde.
Naar uit een mededeeling in het Hongaarsche Vorordeningenblad van 29 Sept. blijkt, is de veelomstreden bepaling, volgens welke het aan Hongaarsche staatsburgers verboden was lid te zijn van de pijlkruisers, de hakenkruisvereeniging of soortgelijke vereenigingen, opgeheven. (Telegraaf)
(Vor. ber. Pijlkruisers 3750 A)

B. **PLIOSHEEN. —**
De Goodyear Tire & Rubber Company brengt onder den naam „Pliosheen" een nieuw weefsel aan de markt, bestaande uit zijde of kunstzijde, geïmprigneerd met kunstrubber. Het is waterdicht en reukloos, kan in alle kleuren worden geverfd en is onbrandbaar.
(Keesings Financieel Archief)

C. **ZWEDEN. — „Nationelle Forbundet". —**
Stockholm, 30 Sept. (D.N.B.) — Naar het Zweedsche nieuwsagentschap Tete meldt, is 28 en 29 September een politieke bijeenkomst gehouden van de Zweedsche partij „Nationelle Forbundet". —
Op deze bijeenkomst waren politieke leiders uit alle deelen van het land aanwezig. In een reeks voordrachten zetten verschillende sprekers hun meening uiteen in zake kwesties van binnenlandsch- en van buitenlandsch-politieken aard, waarbij op den voorgrond stonden: economische problemen van den crisistijd, de volksstaat, het corporatieve systeem en het standpunt der partij ten opzichte van actueele kwesties van buitenlandsche politiek.
Aan het eind van de bijeenkomst werd tot het Zweedsche volk een oproep gericht, waarin uitdrukking gegeven wordt aan den wil op basis van nationale solidariteit, sociale gerechtigheid, gezonde raspolitiek, moreele vernieuwing en een groot-Zweedsche buitenlandsche politiek, de deelneming van een nieuw Zweden aan den opbouw van een nieuw Europa te verzekeren. Onder de sprekers bevond zich ook dr. Sven Hedin, de chef van het Zweedsche douaneverkeer, Nils Wohlin, en de bekende politieke schrijver dr. Rüdiger Essen. (Telegraaf)

D. **NEDERLAND. — Geld voor het reisverkeer met Duitschland vastgesteld. —**
Voor het reisverkeer met Duitschland is bepaald, dat door ingezetenen uit Nederland binnenlandsche betaalmiddelen en binnenlandsche geldswaardige papieren tot ten hoogste *f* 30 voor iederen dag van het vermoedelijk verblijf in Duitschland, doch niet meer dan *f* 500 in totaal, geëxporteerd mag worden. Voor het gebruik van Registermarkreischèques is geen maximum gesteld.
Voor België is het maximum *f* 20 per dag, doch niet meer dan *f* 300 in totaal, terwijl deze cijfers voor andere landen resp. *f* 25 en *f* 500 zijn.
(Alg. Handelsblad)

E. **PARAGUAY. — Kabinetswijziging. —**
Buenos Aires, 1 Oct. (D.N.B.) — Volgens berichten uit Asuncion zijn de volgende leden van het kabinet van Paraguay afgetreden: de minister-president Iglesias, de minister van Financiën, Benitez, de minister van Justitie, Villagra Maffiodo, en de minister voor Openbare Werken, Insfram. Al deze ministers waren lid van de liberale partij.
Als opvolgers van de afgetreden ministers heeft de staatspresident ad interim, generaal Morinigo, de volgende personen benoemd:
Parede, minister-president.
Delmas, minister van Justitie en Onderwijs.
Martino, minister voor Openbare Werken.
De minister voor Economische Zaken, Exculies, zal zich voorloopig belasten met de portefeuille van Financiën. Over de motieven van deze reorganisatie der regeering is niets bekend. (De Maasbode)
(Vor. ber. Kabinet 3509 B)

F. **NEDERLAND. — Verboden gebied. - Rijksduitschers alleen bij noodzaak op straat. —**
's-Gravenhage, 1 Oct. — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied maakt bekend:
„De door den algemeenen oorlogstoestand ontstane verhoudingen hebben mij onlangs aanleiding gegeven voor de niet-Rijksduitschers, die in het kustgebied en in een deel van het achterland wonen een uitgaansverbod gedurende den tijd tusschen 22 uur 's avonds en 4 uur 's morgens uit te vaardigen.
Ik verwacht ook van alle in bovengenoemd gebied wonende of vertoevende Rijksduitschers, dat zij zich eveneens tusschen 22 en 4 uur niet in de open lucht ophouden. Slechts op grond van dienst of beroep is een uitzondering hierop gerechtvaardigd."
(Telegraaf) **(Vor. ber. Uitbr. verb. Kustgeb. 4389 C)**

G. **VEREENIGDE STATEN. — Bevolking 1940. —**
Washington, 22 Sept. (D.N.B.) — Het aantal inwoners der Vereenigde Staten bedroeg op den 1en April 1940, den dag waarop de eens in de tien jaren gebruikelijke volkstelling is gehouden, in totaal 131.409.881. De toeneming sedert 1930 bedraagt 7%. De bevolking van New York is sinds 193^ met 6.5% gestegen, n.l. tot 7.380.259 inwoners. Chicago bleef met 3.384.556 inwoners bijna onveranderd, terwijl het zielental van Philadelphia met 15.000 daalde tot 1.935.086. Het aantal inwoners der beide andere millioenensteden Detroit (1.618.549) en Los Angeles (1.496.792), vertoont een stijging van 20%.
(Haagsche Courant) **(Vor. ber. Bevolking 3515 A)**

H. **SOVJET-RUSLAND. — Bessarabië. - Emigratie der Duitschers. —**
Het D.N.B. meldt uit Galatz:
Omstreeks 50.000 Duitschers hebben Bessarabië thans verlaten. De meeste emigranten zijn terstond in de havens Reni en Kilea aan boord gebracht en den Donau opgevaren tot Prahovo of Semlin, waar zij per trein de reis vervolgen. Bijna 4000 emigranten zijn in auto-colonnes over de Proeth naar Galatz gereden en daar scheep gegaan. (De Maasbode)
(Vor. ber. Bessarabië 4322 B)

I. **PHYSICA. — Electronenmicroscoop. - Nieuwe resultaten. —**
Onlangs werden foto's verkregen van glycogeenmoleculen, die een middellijn hebben van ongeveer 8 millioenste millimeter. Nu was door andere onderzoekingen, in het bijzonder door filtratieproeven, reeds bekend geworden dat de microben, die mond- en klauwzeer verwekken, eenzelfde doorsnee moeten bezitten. Men had deze echter nog nooit microscopisch zichtbaar kunnen maken.
Thans echter is dit met behulp van den electronenmicroscoop gelukt. Er werden in de dunne filmlaag, waarin de smetstof verdund was opgelost, kogelvormige deeltjes zichtbaar, die voor een deel waren samengeklonterd. De omtrekken hiervan waren onduidelijk, maar toch kon men het aantal hiervan tellen, dus ook berekenen hoeveel het oorspronkelijk virus (uit blazen, die bij een Cavia door de ziekte waren gevormd) daarvan had bevat. Ook werd ter contrôle

de vloeistof uit gewone brandblaren van een Cavia onderzocht; hierin waren dergelijke deeltjes niet te zien. In het eerste geval was dus blijkbaar de verwekker van mond- en klauwzeer zichtbaar gemaakt.
(De Tijd - Die Naturwissenschaften)
(Vor. ber. Electronenmicroscoop 4199)

A. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Kabinet-Winston Churchill. - Neville Chamberlain afgetreden. - Lord Halifax Speaker van het Hoogerhuis. —
Londen, 3 Oct. (D.N.B.) — Officieel wordt bekend gemaakt, dat Neville Chamberlain is afgetreden als lord-president of the Council in het kabinet van Winston Churchill. De koning heeft zijn ontslag aanvaard. Churchill heeft den minister van Financiën, Kingsley Wood, ontboden en hem, evenals den minister van Arbeid Bevin, uitgenoodigd zitting te nemen in het oorlogskabinet.
Chamberlain wordt vervangen door sir John Anderson, die minister voor de Binnenlandsche Veiligheid was. In zijn plaats wordt Herbert Morrison, tot dusver minister voor de Voorziening, minister voor de Binnenlandsche Veiligheid.
Viscount Cranborne, tot dusver controleur der betalingen, wordt staatssecretaris der dominions ter vervanging van viscount Caldecote. Sir Andrew Rae Duncan is benoemd tot minister voor de Voorziening. Hij was tot dusverre minister van Handel, in welke functie thans capt. Olliver Lyttleton is benoemd.
Sir John Reith, tot dusverre minister voor het Transportwezen, wordt belast met de portefeuille van Openbare Werken. In zijn vorige functie is benoemd kol. Brabazon.
Het oorlogskabinet zal met de benoeming van Bevin en sir Kingsley Wood bestaan uit zeven leden. Behalve deze twee hebben nog zitting Churchill, Halifax, Greenwood, Attlee en lord Beaverbrook.
Londen, 4 Oct. (D.N.B.) — Volgens een mededeeling van Downing Street zal de minister van Buitenlandsche Zaken, lord Halifax, speaker van het Hoogerhuis worden in plaats van lord Caldecote, die naar het departement van Justitie is overgegaan.
Halifax zal worden bijgestaan door lord Snell, die vice-voorzitter van het Hoogerhuis blijft.
(De Tijd - Telegr.) **(V. b. Kabinet-Churchill 4322 E; Min. Chamberlain 4224; Lord Halifax 4308 B)**

B. EGYPTE. — Geen katoen naar Japan. —
Van de Egyptische grens, 2 Oct. (D.N.B.) — De Engelsche katoencommissie in Egypte heeft den uitvoer van Egyptische katoen naar Japan verboden. Het verbod zou een antwoord vormen op het driemogendhedenpact van Berlijn. (Alg. Handelsblad)

C. NEDERLAND. — Geen benoeming of bevordering van Joden in openbaren dienst. —
De Secretaris-generaal van het Departement van Binnenlandsche Zaken heeft d.d. 30 Sept. in opdracht van den commissaris-generaal voor Bestuur en Justitie het volgende schrijven aan de colleges van Ged. Staten der onderscheidene provincies gezonden:
1. Ter uitvoering van de vierde verordening no. 108/40 van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, handelende over bijzondere maatregelen op administratiefrechtelijk gebied, dient er voor te worden gezorgd, dat de Nederlandsche bestuursorganen en de openbare publiekrechtelijke lichamen voortaan geen personen, die geheel of gedeeltelijk van joodschen bloede zijn, op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht in dienst nemen, noch bevorderen.
2. Met de openbare publiekrechtelijke lichamen worden gelijkgesteld alle privaatrechtelijke lichamen, inrichtingen, stichtingen, waaraan de Staat, een provincie, een gemeente of eenig ander openbaar lichaam deelneemt.
3. Hij, die geheel of gedeeltelijk van joodschen bloede is, mag voortaan niet meer in eenigen ambtelijken werkkring, van welken aard ook, eere-ambten daaronder begrepen, worden geplaatst; ook zal hij niet meer bij het openbaar of bijzonder onderwijs mogen worden werkzaam gesteld, behoudens wanneer de betreffende school uitsluitend door joodsche scholieren wordt bezocht. Met plaatsing wordt herbenoeming gelijkgesteld.
4. Ter beoordeeling van de vraag of een bepaald persoon al of niet van joodschen bloede is, dient als leidende gedragslijn te worden aanvaard, dat niet als te zijn van joodschen bloede behoort te worden beschouwd hij, van wien geen zijner vier grootouders naar zijn weten lid of tijdelijk lid is geweest van de joodsche gemeente.
5. Ter aanvulling hiervan heeft de commissaris-generaal voor Bestuur en Justitie voorts nog medegedeeld, dat van benoeming, aanstelling, werkzaamheid of bevordering als vorenbedoeld eveneens behooren te worden uitgesloten alle personen, wier echtgenooten geheel of gedeeltelijk van joodschen bloede zijn, en dat ambtenaren en arbeidscontractanten, die met een persoon, die geheel of gedeeltelijk van joodschen bloede is, in het huwelijk treden, terstond van hun ambt of dienstbetrekking zullen worden ontheven.
6. Ik heb de eer, uw college te verzoeken, het vorenstaande terstond ter kennis te brengen van de besturen der waterschappen, veenschappen en veenpolders in uw gewest, zoomede van de besturen der daarvoor in aanmerking komende privaatrechtelijke lichamen, inrichtingen en stichtingen. Ik verzoek u voorts daarmede rekening te houden en te doen houden. Het zal aanbeveling verdienen, door belanghebbenden een verklaring te doen afgeven, waaruit blijkt of zij, benevens hun echtgenooten, al of niet van joodschen bloede zijn in den zin van het vermelde in lid 4.
7. De gemeentebesturen zijn rechtstreeks door mij ingelicht.

Ten vervolge op bovengenoemd schrijven heeft de Secretaris-generaal d.d. 3 October nog het volgende ter kennis gebracht van de besturen der provincies:
1) De commissaris-generaal voor Bestuur en Justitie heeft mij opgedragen, hem zoo spoedig mogelijk een opgave te doen toekomen van alle personen in dienst van het Rijk, een provincie, een gemeente of een ander publiekrechtelijk lichaam, die hetzij geheel of gedeeltelijk van joodschen bloede zijn, dan wel gehuwd zijn met een persoon, die geheel of gedeeltelijk van joodschen bloede is.
2) In deze opgave moeten eveneens worden vermeld de personen als vorenbedoeld, in het bestuur of in dienst van privaatrechtelijke lichamen, inrichtingen en stichtingen, waarbij een provincie, een gemeente of een ander publiekrechtelijk lichaam betrokken is. Voorts ook het personeel van de openbare onderwijs- en opvoedingsinrichtingen.
3) De betreffende personen behooren te worden gerangschikt in de volgende groepen:
a) De ambtenaren in vasten dienst en tijdelijken dienst en de arbeidscontractanten met meer dan twee grootouders van joodschen bloede;
b) de ambtenaren in vasten en tijdelijken dienst en de arbeidscontractanten met twee grootouders van joodschen bloede;
c) de ambtenaren in vasten en tijdelijken dienst en de arbeidscontractanten, van wie één der grootouders van joodschen bloede is;
d) de echtgenooten van de ambtenaren in vasten en tijdelijken dienst en van de arbeidscontractanten in dezelfde rangschikking.
4) Voorts moet van alle personen, die in de opgave voorkomen, worden vermeld de ambts- of dienstfunctie; hun woon- en geboorteplaats, zoomede hun leeftijd en inkomen, het laatste gespecificeerd in het inkomen uit hun ambtelijken of dienstarbeid en uit hun privévermogen.
5) Ik verzoek u, mij de opgave met spoed — uiterlijk 1 November e.k. — te willen doen toekomen. Het zal aanbeveling verdienen, door belanghebbenden een verklaring te doen afgeven, waaruit blijkt, of zij, benevens hunne echtgenooten, al of niet van joodschen bloede zijn in den zin van het vermelde in lid 4 mijner circulaire d.d. 30 September. (De Tijd)
(Vor. ber. Ambtenaren 4375 C)

D. ITALIE. — Conferentie tusschen Rijkskanselier Hitler en Mussolini te Brennero. —
Van den Brenner, 4 Oct. (D.N.B.) — Van semi-officieele zijde wordt gemeld:
De Führer en de Duce hebben elkander hedenochtend om 11 uur voor een langdurige bespreking op den Brenner ontmoet.
Officieel communiqué. —
Brenner, 4 Oct. (D.N.B.) — Over de besprekingen op den Brenner is het volgende communiqué gepubliceerd:
In het kader van de gebruikelijke Duitsche-Italiaansche gedachtenwisseling, zijn de Führer en de Duce vandaag op den Brenner bijeengekomen. In een in den geest van de As gevoerde hartelijke bespreking, die drie uur heeft geduurd en waarbij de beide ministers van Buitenlandsche Zaken aanwezig waren, werden alle vraagstukken, die voor beide landen van belang zijn, besproken. Bij het laatste gedeelte van het onderhoud was generaal-veldmaarschalk Keitel aanwezig. De bespreking werd gedurende het noenmaal in kleinen kring voortgezet. (Telegraaf) **(Vor. ber. Rijkskanselier Hitler-Mussolini te München 4261 E.)**

JAPAN

A. **Penetratie in China.** —

Dat een moderne oorlog ook lang kan duren, leert ons het Verre Oosten. Op 7 Juli 1940 was het precies 3 jaar geleden, dat het conflict tusschen Japan en China uitbrak met het incident op de Marco Polobrug. De huidige Japansch-Chineesche oorlog schijnt het voorspel te zijn van het verdwijnen van den Europeeschen invloed uit China, aldus schrijft de heer H. J. Groenevelt Jr. in „Econ. Stat. Berichten". Japan is een arm land. Het heeft een dichte bevolking, een opkomende industrie en geen grondstoffen. De Japansche bodem bevat ongeveer 7.5 milliard ton steenkool. Al lijkt dit cijfer tamelijk hoog, voor de groote bevolking is het beslist onvoldoende. Ook de laatste jaren moest nog 80% van het normale petroleumverbruik worden ingevoerd. Ook de ijzer-opbrengst van het land is beslist onvoldoende voor de eigen ijzer- en staalindustrie. Voor ruwe katoen en wol zijn de verhoudingen nog veel ongunstiger, zooals blijkt uit de beide onderstaande tabellen.

Grondstoffen.

	IJzer (dzd. ton)	Steenkolen (mill. ton)	Ruwe katoen (hond. dzd. kin)*	Wol
Eigen productie . .	516	37,76	7	2
Totaal invoer . . .	3404	4,05	12283	1840
Totaal uitvoer . . .	—	1,02	6	—
Eigen consumptie . .	3920	40,79	12284	1842
Buitenl. aandeel . .	87,0%	7,7%	99,9%	99,8%

*) 1 Kin = 600 gram.

Buitenlandsche handel.

(in millioen Yen)

	Uitvoer waarde	%	Invoer waarde	%
Voedingsmiddelen . . .	203	7,7	231	8,3
Grondstoffen	126	4,7	1737	63,1
Halffabrikaten	716	27,1	476	17,3
Eindproducten	1563	59,1	294	10,7
Diversen	31	1,4	13	0,6

De cijfers zijn respectievelijk uit de jaren 1935 en 1936, de laatste jaren, die nog niet beïnvloed waren door den huidigen oorlog. De cijfers over 1937 hebben betrekkelijk weinig waarde, aangezien dat jaar slechts een half oorlogsjaar is geweest. Na 1937 zijn geen officieele cijfers meer gepubliceerd.

Als wingewest voor zijn grondstoffen en als afzetgebied voor zijn producten, was het onmetelijke China voor Japan van urgent belang.

Japan heeft China noodig om drie redenen:

1e. als wingewest voor grondstoffen;

2e. als afzetgebied voor zijn producten en

3e. als investeeringsgebied voor het Japansche vermogen.

Voor de economische exploitatie van het veroverde gebied werd in Tokio een centraal lichaam opgericht, de Centrale Commissie voor Oost-Aziatische Zaken. Deze Commissie stichtte twee Holding Companies in China, t.w.: de „Ontwikkelings-Maatschappij voor Noord-China" en de „Ontwikkelings-Maatschappij voor Centraal-China", met een gezamenlijk kapitaal van 1.700.000.000 Yen. Volgens het programma van het vijf-jarenplan zou in die periode het geheele industrieele en zakenleven van China geleidelijk gecontroleerd worden door de oprichting van aangesloten en van dochtermaatschappijen.

Voor de uitvoering van de taak der Ontwikkelings-Maatschappij voor Noord-China is een aantal monopolies ingesteld:

1e. Ruwe Katoen Co. voor Noord-China, kapitaal 3.000.000 Yen. Deze controleert 36% van de katoenproductie van geheel China.

2e. Industrieele Ontwikkelings Co. voor Noord-China, kapitaal 100.000.000 Yen. Deze heeft tot taak de ontwikkeling van zware industrieën en delfstoffen, t.w.:

a) Steenkool. De Japansche plannen voor de steenkolenwinning in Noord-China omvatten allereerst het zoo spoedig mogelijk in exploitatie brengen van de Tatungvelden tot een productie van 700.000 ton per jaar, ten einde zoodoende een voldoende hoeveelheid voor de stoommachines van Japan te verschaffen. Voorts verdubbeling van de vervoerscapaciteit voor steenkolen op den Peiping-Suiyuan spoorweg; exploitatie van de mijnen in Oost-Hopei voor cokes ten behoeve van de metaalgieterijen; stijging van 20—40% in de opbrengst der mijnen langs den Peiping-Hankau-spoorweg en ten slotte het weer in werking stellen van de mijnen in de provincie Sjantung.

b) IJzer. De Japansche plannen voor ijzer omvatten de exploitatie van ijzerbronnen in Tsjahar, Hopei, Sjansi en Sjantung.

3e. Noord-Chineesche Telefoon en Telegraaf Co. in Peiping, kapitaal 35.000.000 Yen. Deze organisatie moet alle maatschappijen, die telefoon- en telegraafverbindingen exploiteeren, overnemen.

4e. Noord-Chineesche Zout Co., kapitaal 30.000.000 Yen. Deze zal de beroemde Tsjangloe-zoutvelden ontginnen, waardoor voldoende grondstoffen ontstaan voor de soda- en glasfabrieken in Japan. Gedurende de eerste periode van het programma verwacht men een opbrengst van 1.000.000 ton per jaar.

5e. Noord-Chineesche Transport Co. Neemt alle spoorwegen in Noord-China over; kapitaal 300.000.000 Yen.

6e. Noord-Chineesche Metallurgische Exploitatie Co. Heeft het monopolie voor de mijnen van nikkel en andere lichte ertsen.

7e. Het Noord-Chineesche Petroleum Syndicaat, kapitaal 20.000.000 Yen. Heeft het monopolie van den verkoop van petroleum in Noord-China en Binnen-Mongolië.

8e. Associatie van Wolfabrikanten, gevormd door 8 Japansche contrôle-maatschappijen. Deze associatie is belast met den uitsluitenden koop van wol, kameelhaar, enz., in de autonome Mongoolsche streek. Deze associatie zal ook de productie van wol bevorderen en nieuwe fabrieken in Tientsin oprichten.

9e. Krachtmonopolie. De electriciteits- en krachtbedrijven in Noord-China zijn in handen van een maatschappij.

10e. Sjantung Meel Co. Neemt alle voormalige molens in Sjantung over.

Voor Midden-China hebben de Japanners soortgelijke maatregelen getroffen.

Wanneer dit gigantische economische plan in zijn geheel tot uitvoering wordt gebracht, zal op den duur het geheele economische leven van China onder Japansche contrôle komen, zoodat er dan voor buitenlanders geen plaats meer is. Er doen zich echter bij de uitvoering groote moeilijkheden voor. Voornamelijk wat betreft de financiering.

Op de enorme maatschappelijke kapitalen is slechts een klein gedeelte gestort. Groote leeningen in het Westen sluiten, kan Japan thans niet, dus is het afhankelijk van de Japansche familietrusts der Mitsuis en Mitsubishis. Deze trusts zijn echter door den oorlog in een moeilijke positie geraakt en hebben reeds een gedeelte van haar vermogen uit Mandsjoekwo terug moeten trekken.

Daarnaast zijn er nog geïnteresseerde maatschappijen, o.a. de Japansche Telefoon en Telegraaf Mij., de Japansche Steenkolen Associatie, de Japansche Suiker Associatie e.a. Maar deze kunnen gezamenlijk toch slechts een klein gedeelte van het benoodigde kapitaal verschaffen, zoodat Japan op den duur toch aangewezen zal zijn op credieten uit het buitenland.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Kaart 3567 A)**

A. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Sir Cyril Newall, Chef van de luchtmacht, vervangen. —**
Stockholm, 5 Oct. (D.N.B.) — Uit Londen wordt gemeld, dat de gebeurtenis van den dag de verrassende mededeeling is, dat de minister van Luchtvaart, Sir Cyril Newall, ontheven werd van zijn functie van chef van den generalen staf der luchtmacht en benoemd is tot gouverneur-generaal voor Nieuw-Zeeland. Zijn opvolger als chef van den staf is luchtmaarschalk Sir Charles Portal, die tot dusverre de verantwoordelijkheid voor de organisatie der eskaders zware bommenwerpers droeg. Verder heeft in de hooge rangen der luchtmacht een geheele reeks mutaties plaats gehad, waarvan slechts een klein deel ter kennis van het publiek is gebracht. In buitenlandsche kringen te Londen vraagt men zich af, wat de Britsche regeering aanleiding kan hebben gegeven tot deze belangrijke mutaties over te gaan op het oogenblik, dat de Britsche luchtmacht in een strijd op leven en dood gewikkeld is. Men kan in deze kringen niet ontkomen aan den indruk, dat zich bij de leiding der luchtmacht dingen hebben voorgedaan, die hun, die voor de verrichtingen der luchtvloot verantwoordelijk zijn, geen eer aandoen. (De Tijd)
(Vor. ber. Luchtmacht 4112)

B. **NEDERLAND. — Nieuwe regeling inzake arbeidsbemiddeling. —**
In het verschenen Verordeningenblad no. 30 is o.a. gepubliceerd een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken betreffende arbeidsbemiddeling. Het besluit luidt o.a. als volgt:
Het orgaan der openbare arbeidsbemiddeling is het rijksarbeidsbureau.
Het rijksarbeidsbureau is een afdeeling van het departement van Sociale Zaken en staat onder leiding van een directeur-generaal.
De tot nu toe geldende rechten en verplichtingen van den rijksdienst der werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling gaan over op het rijksarbeidsbureau.
Bij het rijksarbeidsbureau berust ook de zorg voor de openbare voorlichting bij beroepskeuze en de bemiddeling voor het verkrijgen van een gelegenheid om vakkennis op te doen.
(Verordeningenblad No. 30, 5 October 1940)

C. **ASTRONOMIE. — Nieuwe komeet ontdekt. - In het sterrenbeeld den Leeuw. —**
Kyoto, 4 Oct. (Domei) — De president van de Oost-Aziatische sterrenkundige vereeniging, dr. Kasoekiyo Yamamoto, is vanavond uit Kyoto vertrokken om in de sterrenwacht te Koerasjiki de rapporten over de ontdekking van een nieuwe komeet te verifieeren. De nieuwe komeet is op 1 October 's morgens om vier uur zichtbaar geworden ten Noord-Noord-Oosten van de ster Regulus, de helderste ster van het sterrenbeeld den Leeuw (alpha Leonis). Vanmorgen vroeg was de helderheid van de komeet van de negende grootte. Volgens de binnengekomen rapporten beweegt zij zich dagelijks een graad naar het Noord-Noord-Oosten. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Astronomie 4321 A)

D. **NEDERLAND. — Rembrandt's sterfdag herdacht.**
In de Westerkerk te Amsterdam heeft de werkgemeenschap Door arbeid welvaart, op 4 October op intieme wijze den sterfdag van Rembrandt Harmensz van Rijn herdacht. De werkgemeenschap, een vereeniging van werkloozen te Dordrecht, heeft al jaren geijverd voor grootere belangstelling voor dezen grooten schilder.
De plechtigheid stond onder leiding van den heer J. F. Schultink, lid van het hoofdbestuur der werkgemeenschap. Hij hield, nadat de organist Cor van Wageningen „Alle Menschen müssen sterben" van Bach had gespeeld, een redevoering, waarin hij allereerst de laatste levensdagen van Rembrandt schetste. Met klemmende overtuiging hekelde hij het gebrek aan belangstelling voor Rembrandt en het feit, dat er slechts een zoo ontstellend eenvoudige gedenkplaat in de kerk hangt. Door D.A.W. is dan ook reeds jaren geleden een fonds gesticht om een groot monument in de kerk te plaatsen, een zoo groot man als Rembrandt waardig. Hij was een man — aldus de heer Schultink — dien wij als een lichtend voorbeeld moeten beschouwen. Ondanks de vrijwel onoverkomenlijke moeilijkheden, die hij in zijn leven ondervond, hield hij vol tot het bittere einde, steeds gevend wat in hem leefde. Zijn onvergankelijkheid behoort ons en wij dienen haar waardig te eeren.
De schilder Jan Sluyter legde hierna bloemen bij de gedenkplaat. (N. Rott. Crt.)

E. **NEDERLAND. — Organisatie van het filmwezen.**
Het Verordeningenblad van 5 Oct. bevat o.m. een besluit van de secretarissen-generaal van de departementen van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Binnenlandsche Zaken en van Justitie betreffende de organisatie van het filmwezen.
Dit besluit luidt o.a. als volgt:
De zorg voor het filmwezen berust — onverminderd het bepaalde in de bioscoopwet — bij den secretaris-generaal van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.
De Nederlandsche Bioscoopbond is belast met de organisatie van allen, die op het gebied van de film werkzaam zijn, overeenkomstig de volgende bepalingen.
De bond heeft tot taak het filmwezen, zoowel in organisatorisch als in economisch, cultureel en technisch opzicht te bevorderen, de belangen van zijn leden, zoowel in hun onderlinge verhouding als in hun verhouding tot de overheid, te behartigen en deze met elkander in rechtvaardige overeenstemming te brengen.
De secretaris-generaal van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen kan den bond ten aanzien van zijn werkzaamheid voorschriften geven en oefent het toezicht op deze werkzaamheid uit.
Als personen, die in eigenlijken zin aan de vervaardiging van films deelnemen, worden in het bijzonder aangemerkt productie-leiders, regisseurs, componisten, scenario- en draaiboekschrijvers, dirigenten, opnameleiders, architecten, cameralieden, klankregelaars, spelers van hoofd- en van bijrollen.
(Verordeningenblad No. 30, 5 October 1940)
(Vor. ber. Films 4333 B)

F. **FRANSCH INDO-CHINA. — Japanners geland bij Haiphong. —**
Tokio, 26 Sept. (Domei). — Van een vooruitgeschoven post van het Japansche expeditieleger ergens in Zuid-China wordt gemeld, dat de Japansche militaire strijdkrachten, welke over zee naar Fransch Indo-China vervoerd zijn, vanmorgen de landing nabij Haiphong op vreedzame wijze voltooid hebben.
(Alg. Hbld.) **(V. b. Fr. Indo-China—Japan 4385 E)**

G. **NEDERLAND. — Het verzekeringsbedrijf in 1939.**
Der traditie getrouw, geeft de Verzekeringsbode de uitkomsten over het laatst verloopen kalenderjaar van het Nederlandsch Verzekeringsbedrijf. De eindstand blijkt zoowaar de 5 milliard reeds te hebben overschreden en wel met ten naastebij 93 millioen.

Jaar	Begin-stand (in millioen)	Bij	Af	Netto vooruit-gang in gld.	Netto vooruit-gang in ‰ v. d. beginst.	Eind-stand
1934 .	*f* 3.876	*f* 492	*f* 404	*f* 88	22.60	*f* 3.964
1935 .	- 3.964	- 496	- 436	- 60	15.10	- 4.024
1936 .	- 4.024	- 537	- 390	- 147	36.64	- 4.171
1937 .	- 4.148	- 648	- 352	- 296	71.47	- 4.445
1938 .	- 4.449	- 742	- 342	- 400	89.88	- 4.849
1939 .	- 4.845	- 584	- 336	- 248	51.14	- 5.093

(Verzekeringsbode) **(Vor. ber. Overz. 1937, 3401 F)**

H. **ZWITSERLAND. — De nationale beweging. —**
Bern, 25 September (D.N.B.) — De nationale beweging van Zwitserland heeft thans door haar perschef een verklaring laten publiceeren, waarin geconstateerd wordt, dat de Zwitsersche Bondspresident de vertegenwoordigers der beweging met medeweten en

in opdracht van den Bondsraad in officieele audiëntie ontvangen heeft. De verklaring geeft vervolgens den tekst weer van een brief, welke de drie bezoekers van den Bondspresident na de audiëntie aan hem hebben toegestuurd om hun standpunt samen te vatten. In dezen brief wordt gezegd: Onze trouw aan het vaderland is onvoorwaardelijk. De mogelijkheid voor samenwerking met de overheid veronderstelt echter ook een loyale houding tegenover ons. Daarom verwachten wij, dat de volgende eischen vervuld zullen worden:

1. Garandeering der grondwettelijke rechten aan de nationale beweging van Zwitserland als draagster van de nieuwe politieke en sociale gedachte.
2. Weer toelating van de nationale pers, resp. toestemming om terstond een dag- en een weekblad uit te geven.
3. Openlijke rehabilitatie van de leden der nationale beweging, die vervolgd en gearresteerd zijn.
4. Herstel van de door politiemaatregelen veroorzaakte moreele en economische schade tegenover leden van de nationale beweging.

(Nieuwsblad v. h. Noorden) **(Vor. ber. 3545 D)**

A. **NEDERLAND. — Inschrijving van alle hotels enz.** In het op 5 Oct. verschenén Verordeningenblad is o.m. een beschikking opgenomen van den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart ingevolge de Distributiewet 1939 (hotel-, café-, restaurant- en pensionbeschikking 1940 no. 1).
Hierin is o.a. bepaald, dat ieder, die het hotel-, café-, restaurant- of pensionbedrijf uitoefent, verplicht is zich te doen inschrijven bij het Rijksbureau voor het hotel-, café-, restaurant- of pensionbedrijf. De secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart bepaalt, wat onder het uitoefenen van het hotel-, café-, restaurant- of pensionbedrijf wordt verstaan.

(Verordeningenblad No. 30, 5 October 1940)

B. **NOORWEGEN EN DE OORLOG 1940. — Bevoegdheden der gecommitteerde staatsraden. —**
In de Noorsche Staatscourant voor de bezette Noorsche gebieden van 1 October publiceert de Rijkscommissaris de verordening betreffende de gecommitteerde staatsraden.
In een principieele bepaling wordt tot uitdrukking gebracht, dat de gecommitteerde Staatsraad belast is met de leiding van het ministerie, waarvoor hij is aangesteld. Hij is den Rjkscommissaris voor het ordelijke beheer van zijn ressort verantwoordelijk. Binnen het kader van de geldende rechtsvoorschriften kan hij alle bestuursbeslissingen nemen. Zijn bevoegdheid strekt zich ook uit tot de beslissingen, die tot dusverre vielen onder de bevoegdheid van den koning, de regeering of het Storting. De gecommitteerde staatsraden kunnen binnen het kader van hun ressort door verordening recht vormen. De bekendmaking der voorschriften geschiedt in de Noorsche Staatscourant, die thans weer verschijnt. Bovendien kunnen de gecommitteerde staatsraden ambtenaren benoemen. De onafhankelijkheid der gerechten wordt niet geraakt door de nieuwe orde. De uitoefening van het recht van gratie berust bij den gecommitteerden staatsraad voor Justitie. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Nieuwe pol. leiding 4384 C)

C. **NEDERLAND. — Inkrimping van den Opbouwdienst - Een Nederlandsche arbeidsdienst in wording.**
In de komende dagen zal een reorganisatie van den Opbouwdienst ten uitvoer worden gelegd, welke een aanzienlijke vermindering van de personeelssterkte zal medebrengen.
In de periode van 8 tot 15 October zullen geleidelijk uit den Opbouwdienst ontslagen worden alle korporaals en manschappen, ouder dan 25 jaar en onderofficieren ouder dan 35 jaar. In overeenstemming met deze vermindering van de sterkte zal ook een aantal officieren den Opbouwdienst verlaten.
Van het ontslagen personeel zal ruim de helft werkzaam gesteld kunnen worden bij de luchtbescherming, en wel op een arbeidscontract in een normale burgerlijke verhouding.
Voorts zullen nog ongeveer 1500 man, hoofdzakelijk onderofficieren, plaatsing kunnen vinden bij politie en brandweer.
De aanmelding voor werk in Duitschland blijft verder onbeperkt opengesteld. Bij de z.g. organisatie-Todt voor den aanleg van wegen kunnen ongeveer 5000 man in den leeftijd van 25—35 jaar werk vinden.
Bij genoegzame belangstelling hiervoor bestaat het plan allen samen te brengen in Nederlandsche korpsen onder Nederlandsche officieren en onderofficieren.
Werkkrachten in den landbouw zullen in aanmerking kunnen komen voor kolonisatie in Frankrijk onder leiding van Nederlandsche deskundigen.
Het resteerende deel van den Opbouwdienst, dat in 18 korpsen zal worden ingedeeld, elk ter sterkte van circa 1000 man, zal tevens de encadreering en de kern van vast personeel vormen voor een Nederlandschen Arbeidsdienst, waarvan de instelling door den commandant van den Opbouwdienst, majoor J. N. Breunese, in ons land zal worden voorbereid. (Telegraaf)
(Vor. ber. Opbouwdienst 4366 C)

D. **NEDERLAND. — Nederlandsche kinderen uit de Oostmark terug. —**
Op 30 September is de laatste trein met 750 Rotterdamsche kinderen, die een heerlijke vacantie in de Oostmark hebben genoten, aan het station Maas te Rotterdam aangekomen. De Rijkscommissaris, door wiens toedoen zooveel duizenden Nederlandsche kinderen in een mooie omgeving konden vertoeven, was aanwezig, om de laatste kleinen, die uit zijn eigen geboorteland terugkeerden, te verwelkomen.
(Maasbode) **(V. b. Kinderen n. d. Oostmark 4307 F)**

E. **NEDERLAND. — N. S. N. A. P. - Nederlandsche Hitlerjeugd opgericht. —**
Dr. van Rappard, leider der N.S.N.A.P. (Groot-Duitsche Beweging in Nederland) heeft besloten tot oprichting van een jeugdorganisatie, die den naam draagt N.H.J. (Nederlandsche Hitlerjeugd) met als onderafdeeling de B.D.M. (Bond van Duitsche Meisjes), aldus luidt o.m. een ons toegezonden communiqué.
Leiding en toezicht berust bij dr. van Rappard, de dagelijksche leiding wordt gevoerd door mannen van 20 tot 30 jaar, die het diploma hebben van Jeugdleider van het Duitsche Rijk. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. N.S.N.A.P. 4360 A)

F. **NEDERLAND. — Beroepsgoederenvervoer - Een bedrijfsorganisatie opgericht. —**
Het Verordeningenblad bevat o.a. een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Waterstaat ter uitvoering en wijziging van het derde uitvoeringsbesluit ingevolge de Verordening no. 15/1940 van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied.
Hierin wordt o.m. bepaald:
Er wordt een bedrijfsorganisatie opgericht, die rechtspersoonlijkheid bezit. Deze draagt den naam „Nederlandsche organisatie voor het beroepsgoederenvervoer langs den weg" en heeft haar zetel te 's-Gravenhage.

(Verordeningenblad No. 30, 5 October 1940)

G. **CHINA. — De regeering te Tsjoengking weigert Japan's leiding in het Verre Oosten te erkennen. —**
De minister van Buitenlandsche Zaken van de regeering Tsjang-Kai sjek heeft een verklaring afgelegd, waarin hij er volgens het Duitsche Nieuwsbureau den nadruk op legde, dat men nooit een nieuwe orde in Groot Oost-Azië zal erkennen, en inzonderheid weigeren Japan's leiding in Groot Oost-Azië te erkennen.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Driemogendhedenpact 4385 F)**

H. **NEDERLAND. — Reorganisatie inspectie luchtbescherming. —**
De secretaris-generaal van het Departement van Binnenlandsche Zaken heeft, in verband met de reorganisatie van de Rijksinspectie voor de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen, aan de burgemeesters medegedeeld, dat, in overeenstemming met de Duitsche luchtbeschermingsautoriteit thans aan genoemde inspectie vijf territoriale inspecteurs zijn toegevoegd.

Als zoodanig zijn thans in functie:
In ressort I (Zuid-Holland en Zeeland): J. J. M. Wiegman, Waldeck Pyrmontlaan 1 te Wassenaar (Tel. 9805).
In ressort II (Noord-Holland en Utrecht): K. Rijpma, Heussensstraat 22 te Haarlem (Tel. 24916).
In ressort III (Gelderland en Overijssel): W. A. Couzy, Huygenslaan 69, te Arnhem (Tel. 26890).
In ressort IV (Limburg en Noord-Brabant): G. J. C. J. Eissens Bosscheweg 20 te Vught (Tel. 3112 's-Hertogenbosch).
In ressort V (Groningen Friesland en Drente): A. H. J. Visch, Heereweg 22d, te Groningen (Tel. 5329).
Deze territoriale inspecteurs hebben ieder voor hun ressort eenerzijds tot taak persoonlijk contact met de burgemeesters te onderhouden en dezen van voorlichting te dienen, terwijl hun anderzijds de contrôle op alles, wat de luchtbescherming betreft, is opgedragen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Luchtbescherming 4198)

A. STRATOSFEER. — De „warmtemantel" der aarde.

Een medewerker van de Nieuwe Rotterd. Courant schrijft het volgende over een stoute hypothese. Alle rechtstreeksche temperatuurmetingen toonden tot dusver, dat in de stratosfeer een flinke koude heerscht. Peilingen in De Bilt gedaan tot een hoogte van 17 km. gaven temperaturen van omstreeks —53 gr. C. Dr. H. C. Cannegieter vond in den zomer van 1933 bij waarnemingen op IJsland echter reeds op 10½ km. hoogte een stijging tot —33 gr. en hij was overtuigd, — naar in Hemel en Dampkring werd medegedeeld — dat deze stijging op veel grooter hoogten tot ver boven het vriespunt moet gaan.
Onlangs heeft dr. Fred L. Whipple, sterrenkundige van de Harvard universiteit, in de Internationale vereeniging voor aardmeting en aardphysica, mededeeling gedaan van door hem verrichte waarnemingen, die tot de slotsom leidden, dat het in de stratosfeer op zeer groote hoogten „kokend heet" moet zijn. Op 56 km. boven het aardoppervlak vond hij een warmte van ongeveer 100 gr. C., d.i. het kookpunt van water, daarna zakte de temperatuur tot ongeveer 20 gr. C., de gewone kamerwarmte. Sedert lang hebben een aantal verschijnselen, zooals de geluidsweerkaatsing, getijverschijnselen in de hooge luchtlagen en de waargenomen sporen van meteoorsteenen aanleiding gegeven tot de veronderstelling, dat er in de stratosfeer heete lagen moeten voorkomen, zonder dat men de herkomst van die warmte wist te verklaren. De Duitsche meteoroloog H. Berdrow, die van een „warmtemantel" der aarde meende te mogen spreken, heeft indertijd betoogd, dat deze warmte niet van de aarde afkomstig kan zijn en dat de bron waarschijnlijk gezocht moet worden in de donkere stralen der zon, welke in de hoogste luchtlagen geheel of grootendeels worden opgeslorpt. Men spreekt dan ook vooralsnog van „stralingswarmte".
Dr. Whipple, die als een zeer ernstig waarnemer bekend staat, heeft met zijn waarnemingen ongetwijfeld een tip van dezen geheimzinnigen mantel opgelicht. Dadelijk zij gezegd, dat zijn waarnemingen indirect zijn, dus niet met registreerballons werden verricht. Met een nieuwe soort snelheidsmeter voor meteoorsteenen, welke op de sterrenwacht der Harvard universiteit in gebruik is, heeft hij, naar uit zijn lezing bleek, zeer nauwkeurige gegevens kunnen verzamelen betreffende de hoogte, helderheid en snelheid der meteoren, die zich 50 tot 70 km. boven den grond voortbewegen. Uit deze gegevens heeft hij de dichtheid der lucht en dus de temperatuur op verschillende hoogte kunnen afleiden. Met zijn snelheidsmeter heeft hij de baan van 19 meteoren gevolgd en uit zijn waarnemingen berekend, dat boven 50 km. hoogte de temperatuur stijgt van omstreeks 55 gr. C. onder nul tot misschien 100 gr. C. op een hoogte van 56 km., daarboven weer gestadig daalt tot omstreeks 90 gr. onder nul op 80 km., dan weer stijgt tot de gewone kamerwarmte (20 gr.) in de streek van het noorderlicht 110 km. en hooger boven het oppervlak.
Dit alles klinkt nog wat ongewoon en dr. Whipple's waarnemingen wijken in zoover af van die van Berdrow (welke trouwens van 1908 dagteekenen) dat hij zijn warmtemantel zeer veel hooger zoekt en een zeer veel hooger temperatuursstijging daarin meent te hebben waargenomen. (Nieuwe Rott. Crt.)

(Vor. ber. Stratosfeer 3178 A)

B. AUSTRALIE EN DE OORLOG 1940. — Verkiezingen. —

Uit Stockholm meldt het D.N.B.:
De radio-omroep te Londen heeft de resultaten van de verkiezingen in Australië bekend gemaakt. De regeering van Menzies heeft de beschikking over 24 zetels der Vereenigde Australische partij en 14 zetels der Boerenpartij. Aan de zijde der oppositie heeft de Labourpartij 32 zetels, terwijl de niet-communisten 4 zetels hebben verworven.
De regeering steunt dus op een meerderheid van slechts twee zetels. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Verkiezingen 2995 E)

C. NEDERLAND. — Venerische ziekten. —

Het Verordeningenblad no. 30 bevat o.a. een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken, houdende voorzieningen tegen verbreiding van venerische ziekten.
(Verordeningenblad No. 30, 5 October 1940)

D. NEDERLAND. — Bommen op Nederland. —

De Engelsche bomaanvallen op ons land worden steeds meer een ernstige bezoeking voor de bevolking. Vooral de omvangrijke ramp in Haarlem, met haar vele dooden en gewonden, om van de vernieling van burgerhuizen niet te spreken, heeft elken Nederlander diep in het gemoed gegrepen. En wij denken ook aan wat zoo kort geleden nog in Amsterdam geschiedde. aan Rijswijk, Den Haag, nu op 5 October weer in Rotterdam, om slechts een greep uit de schokkende bomaanvallen van den laatsten tijd te doen.
Wij zien geenszins over het hoofd, dat wij leven in oorlogstijd en dat ons bezette grondgebied door den tegenstander van den bezetter wordt beschouwd als oorlogsterrein. Dat er bij het bestoken van militaire doelen op Nederlandsch gebied ook onder de burgerbevolking, helaas, slachtoffers kunnen vallen, is begrijpelijk. Maar wij zouden althans mogen verwachten, dat de Engelsche bommenwerpers de grootst mogelijke voorzorgsmaatregelen zouden nemen om het treffen van onschuldige Nederlandsche burgers en hun eigendommen te voorkomen. (Haagsche Crt.)

(Vor. ber. Eng. bommen 4278 A)

E. JAPAN. — Engeland heeft accoord in zake Birma niet vernieuwd. —

Tokio, 8 Oct. (D.N.B.) — De Britsche ambassadeur, Craigie, heeft heden, volgens een communiqué van het departement van Buitenlandsche Zaken, een bezoek gebracht aan minister Matsoeoka, om hem op grond van de instructies uit Londen mee te deelen, dat de Britsche regeering niet voornemens is de op 17 October afloopende Engelsch-Japansche overeenkomst betreffende het sluiten van den weg door Birma te vernieuwen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Birma—Japan 4307 C)

F. NEDERLAND. — Represaillemaatregelen in verband met behandeling der Duitschers in Ned.-Indië. - Nieuwe arrestaties. —

's-Gravenhage, 8 Oct. — Als represaille tegen de behandeling van Duitschers in Ned.-Indië zijn de Duitsche autoriteiten hier te lande gisteren begonnen met de gevangenneming van een honderdtal personen, vooraanstaande figuren uit vroegere parlementaire, economische en societykringen, die op grond van hun positie of van hun relaties met Ned.-Indië geacht kunnen worden voor Indië een begrip te vertegenwoordigen. Indien deze maatregel opnieuw blijkt in Ned.-Indië geen effect te sorteeren, zal eventueel na een week verder worden gegaan met arrestaties.
Onder de aangehoudenen bevinden zich geen vrouwen en zoo is bijv. de dochter van den gouverneur-generaal van Ned.-Indië, die in Den Haag vertoeft, ongemoeid gelaten, in tegenstelling met de houding der Ned.-Indische autoriteiten, die wel vrouwen en kinderen hebben geïnterneerd.
Na vijf maanden geduld te hebben geoefend en tevergeefs getracht te hebben langs diplomatieken weg met den gouverneur-generaal van Ned.-Indië in contact te komen, is men van Duitsche zijde tot deze nadere maatregelen overgegaan, om op deze wijze te trachten aan de onwaardig geachte behandeling der Duitsche geïnterneerden een eind te maken.
(Telegraaf)

(Vor. ber. 4381 B)

A. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill's verklaring in het Lagerhuis. - Dakar. - Dooden en gewonden door luchtaanvallen. —

Londen, 8 Oct. (D.N.B.) — De Britsche premier Churchill is vandaag in het Lagerhuis ingegaan op het incident van Dakar. Hij verklaarde, dat door een aantal vergissingen, die thans officieel onderzocht worden, noch de minister van Marine, noch het oorlogskabinet er van in kennis was gesteld, dat Fransche oorlogsschepen de Straat van Gibraltar naderden. Het was derhalve te laat geweest om hun de doorvaart te verhinderen.

Sprekende over de luchtaanvallen zeide Churchill, dat de luchtaanvallen op Engeland tot Zaterdag jongstleden 8.500 dooden en 13.000 gewonden geëischt hebben.

Ten aanzien van de door zekere kringen geëischte represailles tegen Duitschland verklaarde Churchill: Engelands doel moet er op gericht zijn, Duitschlands capaciteit, om den oorlog voort te zetten, een maximum van schade te berokkenen. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Churchill 4376 A; Dakar 4385 D)

B. MOEANG THAI OF THAILAND (SIAM). — Geschiedenis tot heden. —

Siam, ofwel Thailand, heeft opeens van zich doen spreken, nadat het sinds de affaire van den afgetreden koning Prahadjipok weer verzonken was in de vergetelheid, waarin het zich sinds eeuwen verheugde.

Moeang Thai, zooals de Siameezen hun land noemen, beteekent land der vrije menschen. Voor degenen, die wisten, dat het tot betrekkelijk kort geleden een absolutistisch geregeerd land was, klonk deze benaming eenigszins zonderling. Maar ze was ontleend aan het feit, dat de Siameezen een der weinige Aziatische volken zijn, die sinds menschenheugenis hun zelfstandigheid hebben weten te bewaren, zoowel tegen stamverwante aanvallers als tegenover het Westen.

Indiërs, Chineezen, Portugeezen, Spanjaarden, Engelschen, Franschen en Nederlanders, ze hebben allemaal geprobeerd, er een blijvenden invloed te verwerven. Thailand, geregeerd door verstandige vorsten, slaagde er in, den een tegen den ander uit te spelen en wanneer ze te lastig werden, liet het zijn tanden zien.

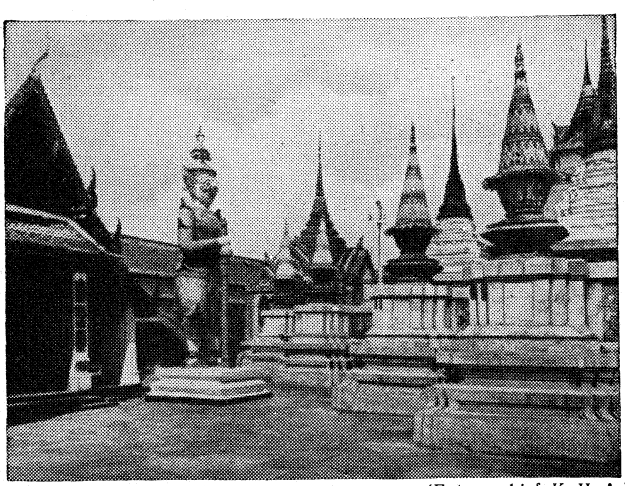

(Foto-archief K. H. A.)

Tempel van Wat Po.

Wat die vorsten aangaat, koning Prahadjipok was een typisch voorbeeld van de even typische Siameesche menschen. Hij bezocht voor zijn aftreden Amerika en Europa, waar hij zich voor een oogziekte liet behandelen en overal zich een man met uiterst moderne opvattingen toonde. Binnenlandsche aangelegenheden noopten hem, den troon zijner vaderen af te staan. En thans is zijn veertienjarig neefje Ananda koning van Siam, onder een regentschap, modern genoeg, om den jongen koning voor het voltooien van zijn opvoeding naar Zwitserland te sturen.

Ex-koning Prahadjipok — en zijn gemalin — spreken vloeiend Engelsch. In dit opzicht doet hij niet onder voor zijn voorvaderen, die zoodra ze met de Vereenigde Staten en Engeland handelsverdragen sloten, — de koning was vroeger ook de voornaamste koopman van het land, — zich ijverig op het Engelsch toelegden, opdat ze zoowel den Siameeschen als den Engelschen tekst er van volkomen zouden kunnen begrijpen.

Van een dezer voorvaderen, koning Mongkoet, wordt verteld, dat hij zich veroorloofde, zelfs midden in den nacht Amerikaansche zendelingen en zelfs een Engelschen consul uit hun bed te laten lichten, wanneer hij bij het bestudeeren der Engelsche grammatica moeilijkheden ondervond.

Siam is een heel oud land. De eerste Siameesche dynastie, waarvan de geschiedenis melding maakt, was die van Rama Khamheng, door wien omstreeks 1257 een krachtig bestuur gevestigd werd over een aantal Siameesche stammen, die in vroeger eeuwen het huidige Thailand waren binnengedrongen. Deze Rama Khamheng is nog steeds Thailand's nationale held, wiens grootsche daden, zoowel in de letterkunde als op het tooneel, nog steeds herdacht worden. Hij beroemde zich er op, de eerste te zijn geweest, die in het Siameesch schreef.

Zijn hoofdstad was Soekotai, dat heden ten dage slechts een onaanzienlijke stad is. In later eeuwen was Ayudhya de hoofdstad. Ze werd door binnenvallende Birmeezen verwoest. Thailand kwam geruimen tijd onder hun heerschappij. Een Siameesche generaal rebelleerde tegen de vreemde overheerschers en verdreef hen. Hij werd krankzinnig en in zijn plaats kwam als leider van het land een andere generaal. Deze stichtte in het laatst der achttiende eeuw de thans nog regeerende dynastie der Chakkri en hij stichtte bovendien Bangkok, de tegenwoordige hoofdstad.

Bangkok is derhalve een tamelijk nieuwe stad. Ze bestond aanvankelijk grootendeels uit groote woonschuiten. Zij werd door kanalen doorsneden. Vandaar haar bijnaam „Venetië van het Oosten".

Bangkok ligt aan de rivier Me Nam Chao Bhraya (De Koninklijke moeder der wateren), die op ongeveer dertig kilometer afstand in de zee uitmondt en kortweg Menam wordt genoemd. Het is een stad van prachtige tempels, gebouwd in den weelderigen Siameeschen stijl, die ten spijt van sterke Indische en Chineesche invloeden een eigen karakter bezit.

Het is een stad van over het half millioen inwoners, met een dicht bevolkt centrum van nauwe straten, waardoor weer een heel nauwe hoofdstraat loopt. Verderop zijn breede avenue's aangelegd. Maar op die avenue's moet de verkeersagent dikwijls het autoverkeer laten stoppen voor een bedaagden olifant, het lastdier bij uitnemendheid in het land, waar de witte olifant een hoog vereerd dier is.

Dicht als het bij ons Indië ligt, verdient Thailand onze belangstelling ten volle. Het is trouwens voorbestemd, een belangrijke rol te spelen in de nieuwe orde van Azië. Japan onderhoudt heel nauwe relaties met Thailand. Het wil zelfs dwars door het langgerekte land, daar, waar de Indische Oceaan de golf van Siam het dichtst nadert, een kanaal graven, dat het Suez- of Panamakanaal van Azië zou worden. Door dit kanaal zou Singapore veel van zijn belangrijkheid voor de scheepvaart van en naar Europa verliezen.

Thailand bleef lang in het Westen vrijwel onbekend, eigenlijk tot heden toe, omdat het niet langs de hoofdroute naar China lag. Thans is het, geschoven als het ligt tusschen de Fransche en Engelsche kolonies, een belangrijk strategisch gebied, waarvan de belangrijkheid voor Japan nog is toegenomen, nu dit vasten voet in Fransch Indo-China heeft verworven.

Van den weeromstuit heeft Thailand tegenover Frankrijk aanspraken doen gelden op enkele grensstreken, ter afronding van zijn nationale gebied. De landstreken, waarom het gaat, zijn bergachtig en ze worden door nog half wilde stammen bewoond en behooren tot het land der Lao, een volksstam der Siameezen, die later dan die van Centraal Siam herwaarts kwamen. De hoofdstad er van is Chiengmai, de tweede stad van Thailand.

In menig opzicht heeft Thailand veel weg van ons Nederland. Het volk is er rustig en gemoedelijk, het klimaat, van Aziatisch standpunt gezien, redelijk, de oogsten zijn er middelmatig, maar het land kent nimmer hongersnood en .... het bleef lang buiten den maalstroom der wereldgebeurtenissen.

Het heeft ongeveer dertien millioen inwoners. Amerikaansche kloosterzusters hebben er het Europeesch onderwijs ingevoerd. Italianen bouwden de indrukwekkende troonzaal van Bangkok. K.L.M.-vliegtuigen verbonden Thailand met de hoofdsteden der wereld, door Bangkok aan te doen. Talrijke Siameesche officieren genoten hun militaire opleiding in Duitschland. (Maasbode)

(Vor. ber. Siam—Fransch Indo-China 4381 A)

C. NEDERLAND. — De Wieringermeer. - Bevolking.

Amsterdam, 8 Oct. (A.N.P.) — De statistische sectie van de stichting voor het bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders heeft, evenals verleden jaar, een statistiek samengesteld van de beweging der Wieringermeerbevolking in het afgeloopen jaar. Deze statistiek kan als een vervolg beschouwd worden op de derde publicatie der stichting: „Statistiek van de Wieringermeerbevolking op 1 Januari 1938", door mr. dr. J. H. van Zanten.

De bevolking bedroeg op 1 Januari 1940 2594 mannen en 2018 vrouwen, totaal 4612. Onder die getallen zijn

de bewoners van het Joodsche werkkamp begrepen. Scheidt men die twee bevolkingsgroepen van elkaar, dan is het resultaat, dat er op dien datum waren: 2382 mannen en 1968 vrouwen, samen 4350 eigenlijke bewoners en 212 mannen en 50 vrouwen, samen 262 in het Joodsche werkkamp. In 1939 is de eigenlijke bevolking, welker beweging alleen nagegaan is, toegenomen met 546 personen. Dit getal is verkregen door een geboorte van 148, een sterfte van 16, een vestiging van 746 en een vertrek van 332 personen. Het geboortecijfer was 36.3 op 1000 inwoners, dat hooger is dan in 1938 (35.4), tegen 22.5 op het geheele platteland (de gezamenlijke gemeenten met minder dan 5000 inwoners). Het vruchtbaarheidscijfer, berekend op 1000 gehuwde vrouwen van 15—50 jaar, bedroeg 196.0 (in 1938 199.4), wat evenzeer aanmerkelijk hooger is dan op het platteland in het algemeen.
Nagegaan is verder de herkomst van de gevestigden. Evenals in vorige jaren leverde Noord-Holland weder het grootste aantal (232), daarna volgde Friesland met 114, Groningen met 95, Zeeland met 76 en Gelderland met 66. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Wieringermeer 4346 B)

A. BRITSCH-INDIE. — Gandhi's besprekingen met den Onderkoning mislukt. —

Bombay, 1 Oct. (U. P.) — Naar hier bericht wordt, zijn de onderhandelingen tusschen Gandhi en den Onderkoning van Britsch-Indië, lord Linlithgow, over den status van Indië, thans definitief mislukt. (Limburger Koerier)

(Vor. ber. Dominion Status 4344 D; Gandhi 4184)

B. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Krijgsverrichtingen in Engeland. - Luchtverdediging tot Londen teruggedrongen. —

Berlijn, 7 Oct. (D.N.B.) — Van deskundige zijde is aan het D.N.B. een uiteenzetting gegeven van de Duitsche luchtstrategie. Daarin worden de successen, welke tot dusver door de Duitschers in de lucht zijn behaald, in vijf punten samengevat.

1. De Engelsche luchtverdediging is stap voor stap van het Kanaal naar de Zuidkust, van de Zuidkust naar de Zuidelijke graafschappen en van daar naar Londen teruggedrongen. Dat blijkt onweerlegbaar uit de plaatsen der luchtgevechten, zooals deze ook in de Engelsche berichten ondubbelzinnig vermeld worden. Het Kanaal en het Zuiden van Engeland zijn daarmede tot gebieden van de Duitsche heerschappij in de lucht geworden.
2. Het hart van het Engelsche wereldrijk, Londen, is in zijn functies ernstig gestoord. Deze verlamming van het leiding gevend apparaat heeft noodzakelijkerwijs momenten van zwakte ten gevolge en deze zijn thans reeds duidelijk waar te nemen. Er zij hier herinnerd aan de verdedigingscommissie te Delhi, die zich bezig moet houden met de nauwere aaneensluiting van de ten Oosten van het Suezkanaal gelegen deelen van het Empire, aan den steun, dien Canada bij de Vereenigde Staten zoekt, aan de sluiting van de katoenbeurs te Liverpool e.d. Deze teekenen spreken een duidelijke taal voor het geheele Empire.
3. De blokkade ter zee, door duikbooten en de luchtmacht gehandhaafd, wordt op doelmatige wijze door de methode van de hamerslagen der luchtmacht aangevuld. De vernieling van de havenwerken, wapenfabrieken, opslagplaatsen van olie en levensmiddelen, gas- en electriciteitswerken en van de spoorwegen in de beide centra Londen en Liverpool, verlamt niet slechts het geheele zaken- en bedrijfsleven en de productie, doch ook het alledaagsche leven van het menschelijk bestaan.
4. De Duitsche aanvallen strekken zich uit van Londen over Zuid- en Midden-Engeland, tot de Shetlands-eilanden. De uitwerking, die de verschrikkelijke hamerslagen van de Duitsche luchtmacht in hun onverbiddelijke consequentie op het moreel der aangevallenen hebben, blijkt uit verklaringen van gevangenen en uit neutrale uitlatingen.
5. De Britsche luchtverdediging is door de verliezen aan jachtvliegers de laatste weken zwaar getroffen. De methode van de hamerslagen dwingt de jachtvliegers steeds weer, in tegenstelling met hun instructies, den strijd aan te binden en daarmede hun beproefde terughoudendheid, die zij nog voor het laatst tijdens den slag in Vlaanderen ten koste van den Franschen bondgenoot aan den dag legden, te laten varen. Zijn zij echter gedwongen, den strijd aan te binden, dan zijn zij echter ook aan de steeds op afzonderlijke punten in massa en bij verrassing optredende Duitsche jagers overgeleverd. Daarmede is de weg via superioriteit in de lucht naar heerschappij in de lucht voor de Duitsche luchtmacht afgebakend. (Telegraaf)

(Vor. ber. Eng. verliezen 4401 A)

C. EIRE. — De Valera over Ierlands defensie. - Bewapening in snel tempo. —

Dublin, 7 Oct. (A.N.P.) — Volgens Reuter heeft De Valera gisteren te Cork verklaard, dat het Iersche nationale leger thans zevenmaal zoo sterk is als voor het Europeesche conflict. Ierland bewapent zoo snel mogelijk.
De leider van de oppositiepartij, Cosgrave, heeft verklaard, dat alle meeningsverschillen in de politiek terzijde geschoven zijn. In haar vastberadenheid om haar neutraliteit te handhaven, verheugt de natie zich wellicht voor de eerste maal in haar geschiedenis in een eensgezinde politiek. (Leeuwarder Courant)

(Vor. ber. Eire 4294 E)

D. VEREENIGDE STATEN. — Honderd geleverde vliegtuigen van de regeering van Vichy teruggevraagd. - Crediet voor Defensie. - „Excess profits Tax". - Crediet aan Argentinië. - Nieuwe vlootformatie in den Atlantischen Oceaan. - Vredesleger 1.399.441 man. - Driemogendhedenverdrag tegen Amerika gericht. - Marine-reserve opgeroepen. - Geen vliegtuigen naar Thailand. - Gesubsidieerde export van tarwe naar Japan verboden. - Zaakgelastigden uit Berlijn en Rome ontboden. —

100 geleverde vliegtuigen van Vichy teruggevraagd. — Uit New York meldt D.N.B.: De „Associated Press" meldt, dat zij in diplomatieke kringen in Washington heeft vernomen, dat de Ver. Staten er op het oogenblik naar streven 100 in de Ver. Staten gebouwde oorlogsvliegtuigen, die de Britsch-Fransche inkoopcommissie indertijd had gekocht en die sindsdien op Martinique vast lagen, terug te krijgen.

Crediet voor Defensie. — De financieele commissie van het Congres heeft haar goedkeuring gehecht aan een ontwerp tot verleening van een crediet van $ 1.470.000.000 voor leger en vloot. Hiermede is het totaal der door het Congres voor defensiedoeleinden toegestane gelden gestegen tot $ 13 milliard, in welk bedrag de $ 4 milliard voor de uitbreiding van de Amerikaansche vloot niet is begrepen.

(Vor. ber. Crediet 4338 A)

„Excess profits Tax". — Washington, 2 Oct. (United Press). — De wet op de belastingheffing van buitengewone winsten is door den Senaat en het Huis van Afgevaardigden goedgekeurd en werd den president ter onderteekening voorgelegd.
Deze wet heeft ten doel, te verhinderen, dat buitensporige oorlogswinsten worden gemaakt. Zij zal den staat, naar men aanneëmt, jaarlijks ongeveer één milliard dollar opbrengen. De belasting wordt geheven van alle winsten, die de gemiddelde winst van verleden jaar te boven gaan. Het te heffen percentage variëert van 25 tot 50 procent. **(V. b. Belastingen 4292 B)**

Crediet aan Argentinië. — Buenos Aires, 3 Oct. (U.P.) — De Amerikaansche Exportbank heeft een leening van 20 millioen dollar aan Argentinië verleend. Het provenu zal benut worden om den invoer van Amerikaansche waren in Argentinië te vergemakkelijken.

Nieuwe vlootformatie in den Atlantischen Oceaan. — Washington, 3 Oct. (D.N.B.) — Het ministerie van Marine maakt bekend, dat de spoedige vorming van een nieuwe vlootformatie in den Atlantischen Oceaan in het voornemen ligt. Deze formatie zal onder den naam Patrol Force opereeren en beschikken over 125 eenheden. De formatie zal schepen omvatten, die op het oogenblik behooren tot het Atlantische eskader en de neutraliteitspatrouille. Tevens zullen er nieuwe oorlogsbodems aan worden toegevoegd, zoodra zij gereed zijn. Daar zullen dan nog bijkomen oude in dienst genomen schepen, welke door de marine voor vlootdiensten van de koopvaardij zijn gekocht, benevens een aantal vliegtuigen, dat niet nader wordt bepaald. De bevelvoering zal in handen zijn van den Schout bij Nacht Hayne Ellis, die thans chef van het Atlantische eskader is. Volgens marinekringen vormt deze formatie de kern van de toekomstige Amerikaansche twee-oceanen-vloot. **(Vor. ber. Marine 4368 C)**

Vredesleger 1.399.441 man. — Washington, 4 Oct. (D.N.B.) — Het laatste militaire ontwerp, dat op de agenda van den Senaat stond en dat een bedrag van $ 1.482 millioen beschikbaar stelt, onder meer voor de uitrusting en het onderhoud van een vredesleger van 1.399.441 man, is gisteren door den Senaat aangenomen.

Driemogendhedenpact tegen Amerika gericht. — Washington, 6 Oct. (D.N.B.) — Voor leerlingen, die het eindexamen van de politie-academie hebben gedaan, heeft de minister van Marine der Ver. Staten, Knox, een toespraak gehouden, waarin hij zeide, dat de driemogendhedenovereenkomst van Berlijn tegen de Ver. Staten is gericht.

(Vor. ber. Driemogendhedenverdrag 4391 A)

Marine-reserve opgeroepen. — Washington, 7 Oct. — De Amerikaansche minister van Marine, Knox, heeft de marine-reserve, die ongeveer 28.000 man telt, voor den actieven dienst bij de vloot opgeroepen. Daardoor krijgt, naar D.N.B. meldt, de Amerikaansche vloot een sterkte van 239.000 man; de grootste sedert den wereldoorlog. **(V. b. Marine 4402 D)**

Geen vliegtuigen naar Thailand. — Washington, 8 Oct. (D.N.B.) — Op de persconferentie heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Hull, op een desbetreffende vraag medegedeeld, dat Amerika geen vliegtuigen meer aan Thailand zal verkoopen.

Gesubsidieerde export van tarwe naar Japan verboden. — Washington, 9 Oct. (D.N.B.) — De tarwecontingenten, waarvoor de regeering der Vereenigde Staten uitvoersubsidiën betaalt aan de exporteurs, mogen volgens een besluit der regeering niet meer worden uitgevoerd naar havens in het Verre Oosten, welke onder contrôle van Japan staan.
Ofschoon van officieele zijde verklaard wordt, dat dit uitvoerverbod niet als embargo kan worden beschouwd, is men volgens „Associated Press" algemeen van oordeel, dat het de bedoeling is, Japan voor nieuwe moeilijkheden te plaatsen.
Sedert 1 Januari 1940 heeft Japan van de in deze categorie vallende tarwe 10 millioen schepel ingevoerd. Het uitvoerverbod geldt niet voor de Philippijnen.

Zaakgelastigden uit Berlijn en Rome ontboden. — Washington, 10 Oct. (D.N.B.) — Het Amerikaansche departement van Buitenlandsche Zaken deelt mede, dat de Amerikaansche zaakgelastigden te Berlijn en Rome, Kirk en Reed, naar Washington zijn ontboden.
Kirk zou, na zijn bezoek aan Washington, als zaakgelastigde naar Rome gaan, daar Phillips, de ambassadeur die tot voor kort te Rome de belangen van de Ver. Staten behartigde, wegens gezondheidsredenen niet meer naar Italië zal terugkeeren.
Als zaakgelastigde te Berlijn zal tot nader order de vroegere consul-generaal te Weenen, Morris, fungeeren.
Op het departement van Buitenlandsche Zaken te Washington wordt verklaard, dat aan de mutaties aan de ambassades te Berlijn en Rome geenerlei politieke beteekenis moet worden toegekend. Het is veeleer een maatregel, die noodzakelijk is geworden door het vertrek van den ziek geworden ambassadeur Phillips. (Nieuwsblad v. h. Noorden - Keesings Fin. Archief - Telegraaf - N. R. Crt. - Alg. Handelsblad - Het Vaderland)
(De Maasbode)

A. **BRAZILIE. — Handelsovereenkomst met Argentinië. - Aankoop van overvloedige goederen. —**
Rio de Janeiro, 7 Oct. (United Press) — Tusschen Argentinië en Brazilië is een handelsverdrag gesloten, waarbij een zekere vermindering van de toltarieven wordt ingevoerd.
In het nieuwe tusschen Argentinië en Brazilië gesloten handelsverdrag wordt vastgelegd dat beide staten elkaar credieten zullen verleenen tot een bedrag van 50 millioen pesos, die tot aankoop van de overvloedige goederen zullen dienen zonder dat de landbouw of industrie der beide landen benadeeld wordt. Voorts wordt in het verdrag overeengekomen dat ieder der beide landen zal trachten een dergelijke overeenkomst met andere Amerikaansche republieken te sluiten om den economischen toestand van het geheele continent te verbeteren en de solidariteit onder de Amerikaansche staten te versterken.
(De Maasbode)

B. **NEDERLAND. — „De Vuurslag". - 's Lands belang vraagt om Godsvrede. —**
Op 9 October heeft in het Concertgebouw te Amsterdam „De Vuurslag" een samenkomst gehouden.
Jhr. R. Groeninx van Zoelen zeide o.m., dat Nederland niet moet pogen de Duitsche gesteldheid na te bootsen; het heeft als lidmaat van het nieuwe Europa zijn eigen weg te bepalen en degenen, die het anders zouden willen, begrijpen noch Duitschland noch Nederland.
Een eerste vereischte is thans eensgezindheid omtrent het doel waarheen de weg moet leiden, want een gezamenlijke doelstelling zal wel het beste middel blijken, om tweedracht en oud zeer te doen vergeten. Gelukkig zijn hiertoe gegevens genoeg voorhanden. Wij verlangen een corporatief staatsbestel, dat is een algemeene gerichtheid, die de Nederlandsche Unie, de N.S.B., Nationaal Front en de Waaggroep gemeen hebben. Tevens wenschen allen, dat dit bestel op Nederlandschen grondslag en volgens Nederlandsche beginselen worde uitgewerkt. Dat is een tweede stap naar den vrede en naar het gezamenlijk aanpakken van het praktische welvaartswerk dat in 's lands belang onmiddellijk afdoening eischt. Eendracht en werk, twee goede dingen, die elkaar niet kunnen missen en wellicht het best te vereenigen waren door een Nederlander, aan wien alle betrokkenen hun vertrouwen zouden kunnen schenken.
(De Tijd)

C. **ITALIE. — Conferentie tusschen Rijkskanselier Hitler en Mussolini. - Uiteenzetting van de „Popolo d'Italia". - „Eurafrika". —**
Mario Appelius, de correspondent van de Popolo d'Italia, geeft als zijn meening te kennen, dat het resultaat van de ontmoeting op den Brenner iets „groots" zal zijn. Tijdens dit onderhoud, dat in „goeden geest" heeft plaats gehad, hebben Hitler en Mussolini besproken:

I. De organisatie van de wereld zonder het Britsche wereldrijk.
II. De middelen om het wereldrijk te doen verdwijnen, waarbij de volgende punten door Appelius worden opgesomd:
1) Een compromis met Engeland is onmogelijk.
2) Het Britsche wereldrijk zal vernietigd worden.
3) Engeland zal zich wanhopig verdedigen.
4) Engeland is in Europa geïsoleerd. Zijn eenige hulp zijn de Vereenigde Staten, welker bevolking „den oorlog niet wenscht".
5) De Vereenigde Staten zijn in militair opzicht nog niet voor een interventie gereed, welke „een der mogelijkheden van den oorlog" zou zijn. In ieder geval zal de spil overwinnen voordat de Vereenigde Staten kunnen helpen. „Het volk der Vereenigde Staten heeft een grooten bondgenoot in de snelheid van de spil".
6) Het driemogendhedenpact heeft de anti-plutocratische krachten van Europa en van het Verre Oosten tot een hecht blok vereenigd.
7) Rusland is een anti-plutocratische mogendheid in de moderne wereld.
8) Spanje is een deel van het politieke stelsel, dat ontstaan is uit de economische unie tusschen Europa en Afrika.
9) Heel Europa zal in een stelsel worden ondergebracht, dat de fascisten „Eurafrika" genoemd hebben.
10) De spil zal Eurafrika leiden met het „recht van den overwinnaar en het recht van den revolutionair".
11) De totale vernietiging van Engeland is de historische basis van de nieuwe wereldordening. Alle krachten van de spil zijn op dit doel gericht.
De vernietiging van het Britsche wereldrijk, de verdrijving van Engeland uit de Middellandsche Zee en de onderdrukking van Engeland in het Verre Oosten zijn de factoren, volgens welke de operaties van de spil overeenkomstig de door Appelius ontwikkelde plannen zullen verloopen. Appelius verzekert: Het is reeds duidelijk, welke rol het nieuwe Europa, het nieuwe Oost-Azië, Rusland en de Vereenigde Staten in de nieuwe wereldordening zullen spelen. Buitenlandsche waarnemers zien hierin een bevestiging van de Japansche toespeling, dat de Vereenigde Staten de wereldheerschappij met de mogendheden van de spil zullen deelen.
Het is inmiddels niet duidelijk, zegt Appelius, welke rol de overwonnen en neutrale landen van Europa zullen spelen. Naar zijn zeggen zal de positie van de neutrale landen ten deele van hun algemeene houding tot de spil en ten deele van hun politiek en sociaal standpunt bij het sluiten van den vrede afhangen.
(Nieuwe Rotterd. Courant)
(Vor. ber. Conferentie te Brennero 4396 D)

D. **NEDERLAND. — Beheerders vijandelijk vermogen.**
Op grond van de verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de behandeling van vijandelijke vermogens van den 24en Juni 1940 heeft de commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken, centrale beheerders benoemd van alle in het district van de gemeenten Rotterdam, Haarlem, 's-Gravenhage en Amsterdam liggende onroerende goederen, zoover deze als vijandelijk vermogen in den zin van artikel 3 van genoemde verordening zijn te beschouwen. Dit geldt slechts in zoover het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart het beheer van de onroerende goederen op zich heeft genomen en geen specialen beheerder door den commissaris-generaal is of wordt aangesteld. Het verkoopen en belasten van onroerende goederen behoeft de goedkeuring van den commissaris-generaal.
Tot centraal beheerder zijn benoemd: voor Rotterdam de heer Hermann A. Dreesen, Benkelsberg 82 b te Rotterdam; voor Haarlem de heer H. R. C. Frauen-

dorf, Wagnerkade 49 te Haarlem-Heemstede; voor 's-Gravenhage de heer A. Lampe, Van der Spiegelstraat 4 te Den Haag, en voor Amsterdam de heer Carl H. Oldach, Vogelzangscheweg 48 te Aerdenhout bij Haarlem. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Vermogens 4288 A)

A. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Boodschap van maarschalk Pétain. - De Fransche politiek beheerscht door de betrekkingen tot Duitschland. —

In een boodschap van 10 October aan het Fransche volk houdt maarschalk Pétain zich bezig met het nieuwe stelsel.

Hij zei, dat Frankrijk geen alliantie zou aangaan en geen buitenlandsch regiem copieeren. In Frankrijk bestaat een nationaal en autoritair systeem op socialen grondslag. De Fransche politiek wordt beheerscht door de Duitsch-Fransche betrekkingen. Duitschland zou aan Frankrijk of een harden met strafmaatregelen verbonden vrede kunnen opleggen of tot een vrede kunnen besluiten, die berust op de samenwerking van de beide volken. De door den Staat overgenomen industrieën zullen weer naar de particuliere economie overgebracht worden. Er zal echter een economische politiek gevoerd worden, waarbij alle economische activiteit ondergeschikt is aan den Staat.

De regeering is tegen den klassestrijd en wenscht noch met behulp van de arbeiders, noch met die van het kapitaal of een andere klasse te regeeren. De arbeiders zullen volgens hun bekwaamheid betaald worden, doch alle twistpunten zullen door een verplicht scheidsgerecht bijgelegd worden. De Staat zal alle groote concerns ontbinden en de mogelijkheid van corruptie afweren. Het nieuwe financieele stelsel houdt toezicht van den Staat over de beurs en den buitenlandschen handel in. Goud zal slechts als garantie voor aan het buitenland te verrichten betalingen dienen, elke speculatie daarmee zal verboden zijn en productie en consumptie zullen nauwkeurig gecontroleerd worden opdat de koopkracht van het nationale betaalmiddel op peil blijve. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Pétain 4360 B)

B. NEDERLAND. — Onderwijs. - Vliegtuigbouwkunde. - Inaugureele rede van Prof. dr. ir. H. J. van der Maas over „De Start". —

Prof. dr. ir. H. J. van der Maas, benoemd in de vliegtuigbouwkunde aan de Technische Hoogeschool te Delft, heeft op 10 October zijn ambt aanvaard.

Spr. lichtte eerst de beginselen toe, die bij het onderwijs in de vliegtuigbouwkunde in het oog moeten worden gehouden. Hij deelde mede, dat begin 1940 ruim zeventig ingenieurs en een nog grooter aantal M.T.S.-ers in de luchtvaart werkzaam waren; in de toekomst zullen naar spr.'s meening alleen technici met Delftsche opleiding de plaatsen bezetten.

Ten aanzien van de toekomstkansen van de luchtvaart te midden van de techniek als geheel was spr. optimistisch gestemd. Vervolgens behandelde spr. den stand van den vliegtuigbouw en memoreerde hij het werk van Liliënthal en de gebroeders Wright. Hij noemde de wetenschappelijke werkmethoden van dezen, die, evenals Fokker, constructeur-vliegers waren. Na eenige verschillen tusschen de genoemde oervliegtuigen en de moderne comfortabele en snelle passagiersvliegtuigen in het licht te hebben gesteld, onderstreepte spr. de beteekenis welke de vermindering van den luchtweerstand op de ontwikkeling heeft gehad. Hij noemde het werk van Prandtl e.a., en in het bijzonder den Nederlander Burgers. Spr. onderscheidde drie perioden in wat hij den „aanval op den luchtweerstand" noemde. In de eerste periode bekommerde men er zich niet al te veel om, blij als men was wanneer het „ding" vloog. In de daaropvolgende werden de resultaten van de studie van dat deel van den weerstand, dat aan het opwekken van het draagvermogen verbonden is, in toepassing gebracht. In de derde periode (sinds ca. 1927) werd de schadelijke weerstand zeer ernstig bestreden, hetgeen men b.v. aan de onderstellen bemerkt, welke nu intrekbaar worden gemaakt. Ten slotte wordt in de laatste jaren de wrijvingsweerstand ernstig bestudeerd; de huidoppervlakken van de vliegtuigen b.v. worden zoo glad mogelijk gemaakt.

Deze weerstandsvermindering mag de snelheid hebben opgevoerd, tevreden is men nog niet, zoodat men ook door andere middelen reeds lang trachtte de kruissnelheid op te voeren, hetgeen b.v. ook door verhooging van de vleugelbelasting kan worden bereikt. De start van het vliegtuig, waarover spreker nu verder handelt, komt daardoor echter in het gedrang; hij wordt te lang. Of wanneer men de startlengte binnen zekere grenzen wil houden, worden het voor den start vereischte motorvermogen en motorgewicht zooveel grooter bij grootere vliegtuigen, dat men naar middelen zocht dit extra motorgewicht te ontgaan.

Spr. behandelde middelen zooals de catapult en de Mayo-combinatie, waarbij de te starten vliegboot op den rug van een tweede groote boot wordt geplaatst en in de lucht wordt ontkoppeld. Ten slotte noemde spr. de methode van het bijvullen van brandstof in de vlucht als een gemakkelijk uitvoerbare en precies op het doel ingestelde wijze van doen.

Spr. besprak nog het belang van goede overtrekeigenschappen (een uitdrukking die aan de vliegpractijk is ontleend) zoowel met werkende motoren als in zweefvlucht met het oog op start en landing, en besloot met de gebruikelijke toespraken.

(De Maasbode)

C. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Duitsche militaire missie in Roemenië. - Jagerformaties beschermen de olievelden. - Duitsche officieren instrueeren het leger. —

Berlijn, 12 Oct. (D.N.B.) — In verband met de garantie, die te Weenen jegens Roemenië aanvaard is, heeft de Duitsche regeering, overeenkomstig de Roemeensche wenschen, een Duitsche militaire missie benevens de noodige instructieformaties naar Roemenië gezonden en tegelijkertijd formaties Duitsche jagers als aanvullende bescherming van de Roemeensche olievelden naar Roemenië overgeplaatst.

De Duitsche weermachtformaties zullen dienen als onderwijs- en instructietroepen bij den herbouw van de Roemeensche weermacht, die door het hoofd van de Roemeensche regeering, generaal Antonescu, geëntameerd is en zij zullen na het volbrengen van hun taak weer naar Duitschland terugkeeren.

De met Duitschland bevriende regeeringen, die politiek belang zouden kunnen hebben bij de zending van de Duitsche weermachtsmissie naar Roemenië, zijn daarvan door de Rijksregeering op de hoogte gesteld. (Telegraaf) **(Vor. ber. Besprek. te Weenen 4352 A)**

D. ZWEDEN. — Duitsche waarschuwing wegens pro-Engelsche houding van Zweedsche bladen. —

De Berlijnsche correspondent van het V.P.B. meldt: Herhaaldelijk is reeds van Duitsche zijde ontstemming geuit over de beslist pro-Engelsche houding van de Zweedsche bladen „Social Demokraten" en „Goeteborger Handels- und Schiffahrtzeitung". 10 October hield de „Völkische Beobachter" zich weer met laatstgenoemd blad bezig. Al kan het geschrevene in de „Goeteborger" Duitschland niet beleedigen, zoo schrijft de V.B., dat wil niet zeggen, dat men bereid is deze tactlooze uitlatingen rustig voor kennisgeving aan te nemen. Of echter een Zweedsche krant haar land met deze kinderachtig-koppige houding, tegen de ontwikkelingswetten van dit tijdsgewricht in, een goeden dienst bewijst, is een vraag, die men zichzelf in Zweden zeker moet stellen, zoo verklaart het Duitsche blad. (Nieuwe Rott. Crt.)

E. NEDERLAND. — Deviezenverordening 1940. - Vordering van goud. - Verkoop van aangemeld goud aan De Nederlandsche Bank verplicht vóór 1 November.

De Nederlandsche Bank deelt mede, dat zij besloten heeft het goud, dat ingevolge artikel 9 van de Deviezenverordening 1940 aan haar is aangeboden, doch tot dusver nog niet aan haar werd verkocht, thans ingevolge genoemd artikel op te vorderen.

Met het oog hierop worden ingezetenen, wier naam aanvangt met een der letters A, B of C, voor zoover zij nog goud in den zin der Deviezenverordening in eigendom hebben of daarover het beschikkingsrecht hebben als bedoeld in artikel 9, vijfde lid der Deviezenverordening, opgeroepen dat goud vóór 1 November 1940 aan De Nederlandsche Bank te verkoopen en over te dragen. (De Tijd)

(Vor. ber. Deviezenverordening 1940, 4271)

A. Vondelstudie („Pascha-Problemen"). — Nieuwere theologie („Barthianisme en Katholicisme"). —

Bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleeraar aan de universiteit te Leiden vanwege de Vondelstichting, heeft prof. dr. W. J. M. A. Asselbergs (Anton van Duinkerken) op 11 October een rede over „Pascha-problemen" uitgesproken.

Na een inleiding, waarin hij o.m. betoogde, dat wij den jeugdigen Vondel, die het „Pascha" schreef, niet uitsluitend met den volgroeiden Vondel mogen vergelijken, kwam spr. op het Pascha; hij noemde B. H. Petri en dr. Kalff, die veronderstelden, dat Vondels stuk onder den invloed van den Leidschen hoogleeraar Jacob Duym in 1624 zou zijn geschreven. Spr. neemt invloed aan van tijdgenooten zooals Abraham de Koninck, die met hem deel van de Brabantsche Rederijkerskamer „Het Wit Lavendel" te Amsterdam uitmaakten. Het blijft een omstreden vraag, welke actualiteit men eerst aan het Pascha moet toekennen: een politieke dan wel een religieuze. Voorzeker is dit spel „de lofzang op de losmaking van Spanje", en wij leeren er den jongen Vondel uit waardeeren op den rang, dien hij nooit meer verlaten heeft: dien van woordvoerder der Zeven Provinciën. Zoo innig schijnt de samenhang van Vondels politieke en religieuze bedoelingen, dat de verklaarders zooals J. Koopmans van Valkenburg, Gerard Brom en Balthazar Verhagen, niet weten, waarmee ze moeten beginnen en ook niet wat het zwaarst moet wegen. Toen Vondel voor de Brabantsche Kamer zijn „Pascha" dichtte, trad hij op als welbewust vormvernieuwer, want niet alleen was de vorm modern, maar ook had het onderwerp tot dan toe geen oorspronkelijken Nederlandschen tooneelschrijver aangetrokken. Het duidelijkste bewijs van het succes, dat Vondel met zijn Pascha had, bewijst wel de naïeve navolging van Abraham de Koninck in zijn Jephta's Treurspel. Niet alleen herinnert hij herhaaldelijk aan de verlossing uit Egypte, maar hij neemt ook bijna letterlijk een heelen regel over uit de scène, die den diepsten indruk op hem schijnt te hebben gemaakt.

Inaugureele rede-voeringen

Spr. ging hierop verder in en vervolgde:

De Koninck heeft dus wel stukken uit Pascha en Vondel wel stukken uit Jephtha van buiten gekend. Reeds in den jongen Vondel leefde het visioen der grootsche vergankelijkheid, en hij bezweert het door het op te roepen en er een zin aan te geven. Hiermede raakt men aan het innigste punt zijner wereldbeschouwing. Waarbij de politieke toepasselijkheid als het ware wegvalt. De zin van het bijbelsche was voor Vondel de zin van het leven en geschiedenis. Zijn voorbericht tot Het Pascha wil ons de beteekenis van de verlossing leeren, zooals spr. met een citaat aantoonde. Uit de verlossing is de genade, op de verlossing richten zich geloof en leven. Wij mogen Mozes in Het Pascha dan ook zien als een getuige van het geloof door het leven. Christus is levende waarheid, en de meeste van Vondels theaterhelden beelden Christus af door hem te praefigureeren of door hem na te volgen. In het ongerijpte drama zijner jeugd gaf hij het voorspel van zijn levenswerk, gedreven door den sterken wil om het tooneel uit zijn verval te verheffen en te vernieuwen.

De jonge Vondel was in zijn beperkt milieu een welbewust en levenskrachtig kunstenaar. Hij koos voor zijn eerste tooneelwerk den meest modernen dichtvorm, dien hij in de rederijkerswereld zijner dagen vinden kon, hij gaf daaraan een oorspronkelijken inhoud, paste zijn onderwerp zoo actueel mogelijk toe op den toestand van zijn vaderland en beeldde er helder mee uit, wat hij en de zijnen geloofden. Wil men Het Pascha volledig aesthetisch genieten, dan moet men het niet slechts als een jeugdwerk lezen, maar daarboven als een jeugdig werk, helder van opzet, frisch van klank en intentie, stoutmoedig-origineel van verbeelding. Hiermede geeft men eerst den jongen Vondel zijn volledig recht.

Te Amsterdam heeft, eveneens op 11 October, prof. dr. G. C. Berkouwer aan de Vrije Universiteit zijn intrede als buitengewoon hoogleeraar in de nieuwere theologie gedaan; zijn rede liep over „Barthianisme en Katholicisme".

Wie de relaties tusschen barthianisme en katholicisme bestudeert, komt, aldus spr., direct in aanraking met het tot Barth door vele modern-protestanten gerichte verwijt, dat hij met zijn denkbeelden nog wel eens zou kunnen uitmonden in het roomsch-katholicisme. Den grond voor deze voorspelling ontleende men aan zijn scherpe critiek op het subjectivisme der 19e-eeuwsche theologie, waarbij h.i. niet ten volle recht werd gedaan aan de menschelijke subjectiviteit. Een parallel werd zelfs gezien met de methode van Pius X in zijn encycliek tegen de modernisten in 1907, die de modernisten atheïsten noemde en hun accentueeren van het subject ad absurdum voerde. Men zag in Barth het gevaar opdoemen van het „objectivisme". In dit vermoeden werd men gesterkt door den overgang naar de Roomsche Kerk van twee theologen, die op een of andere wijze met de dialectische theologie in relatie hadden gestaan, n.l. Erik Peterson en Oskar Bauhofer. Spr. werkte dit nader uit, en vervolgde: Barth heeft echter de modern-protestantsche verwachting belachelijk genoemd, en daartegenover geponeerd, dat de modern-protestantsche theologie zelf niet de gevaren van Rome zag en wellicht beter deed tot de Moederkerk terug te keeren. Hij zelf meent de wapenen gevonden te hebben om Rome met vrucht te bestrijden en zoo de Protestantsche Kerk te dienen.

Van Roomsche zijde zelf heeft men in Barth dan ook allerminst een toenadering tot Rome gezien.

Ook op dit punt ging spr. nader in, concludeerend: Barth bestrijdt dan ook de Roomsche kerkidee, en gevoelt zich door de Roomsche critiek niet getroffen.

Deze controvers hangt nu echter ten nauwste samen met het steeds scherper op den voorgrond gekomen geding over de natuurlijke theologie en de „analogia entis". De felle strijd van Barth is hier gericht tegen de kenbaarheid Gods buiten de openbaring in Jezus Christus om, zooals ze door het Vaticaansche concilie wordt geleerd. Ten diepste gaat het daarin om de vraag der algemeene openbaring. Dat Barth in verband met de geloofsbelijdenis artikel 2 van „Unfug" spreekt, is niet toevallig. Hij kan dit vraagstuk niet anders zien dan zoo, dat het spreken van tweeërlei openbaring onafwendbaar voert tot de leer van theologia naturalis als „Vorstufe" van de openbaring in Christus. In dit licht worden ook Romeinen 1 en 2 en de scheppingsgeschiedenis onzuiver geëxegetiseerd en het „kennen" uit den brief aan de Romeinen geïnterpreteerd als een „gelden", als „imputatie" vanuit de openbaring in Christus. Met supralapsarisme in den historischen zin heeft dit niets te maken. Dat blijkt uit de dialectische opvattingen over het bestaan van alle dingen in den Zoon, die dialectisch-heilshistorisch worden verstaan.

De critiek op Barth beteekent allerminst een aanvaarding van de natuurlijke theologie, maar dat neemt niet weg, dat Barths critiek nauw met den grondslag van zijn eigen systeem samenhangt. In de „Bereitschaft Gottes" voor den mensch ligt evenmin als in de „Bereitschaft des Menschen" een mogelijkheid om een open-zijn van den mensch te fundeeren. De Kerk blijft altijd ook wereld. Het probleem van het open-zijn is niet anthropologisch, noch ecclesiologisch, maar alleen christologisch op te lossen.

De nieuwe schepping in Christus is het láátste woord. Gelooven is volgens Barth niet een staan, maar een opgeheven zijn en een hangen zonder grond onder de voeten (1940). Tot in 1940 grijpt Barth in verband met het werk van den Heiligen Geest nog altijd naar de categorieën, die buiten het menschelijk leven vallen. De analogia entis is voor hem niet primair een wijsgeerig probleem, maar een religieus vraagstuk,

dat der continuïteit, van het vastleggen van de verhouding tusschen God en mensch.
Daarom loopt de critiek op de natuurlijke theologie en de analogia entis en op het Vaticanum uit op den „christelijken mensch", die meent open te zijn voor het woord Gods, op de bourgeoisie en den farizeër in de kerk.
Het conflict tusschen barthianisme en katholicisme spitst zich toe op het vraagstuk van natuur en genade. Het is te verstaan, dat Rome door Barth's critiek zich eerder tot een versterking van de theologia naturalis laat brengen, dan dat Rome ervan bekeerd wordt. Rome noemt elementen, die door Barth worden verwaarloosd, en komt voorts tot een verscherping van het roomsche schema van natuur en genade en van het positieve aanknoopingspunt. Het roomsch-katholicisme heeft den roep der dialectische theologie afgewezen. Het is een felle strijd, die zich hier afspeelt. Veranderingen zullen wel niet meer aan het licht treden. Het is, voor wie de relaties tusschen barthianisme en katholicisme bestudeert, duidelijk, dat het — gelet op Barth's critiek op Rome — zeker niet alleen de schuld van Rome is, dat het semipelagianisme en de natuurlijke theologie in de Roomsche Kerk en theologie zoo vitaal blijven en nog niet een nieuwe crisis tegemoet gingen in de 20e eeuw.
(Alg. Handelsblad - N. Rott. Crt. - Standaard)
(V. b. Vondelstudie 4191; Theologie 4120 B.)

A. NEDERLAND. — Uitvoering van bouwwerken. - Aankoop van materialen geregeld. —
Voor de uitvoering van bouwwerken is de goedkeuring vereischt van den regeeringscommissaris voor den wederopbouw.
De regeeringscommissaris heeft een machtigingssysteem voor den aankoop van hout, ijzer en staal, en non-ferro metalen ingevoerd. (Limburger Koerier)

B. HONGARIJE. — Hongaarsche Kamer bijeen. - Imrédy en Jaross uit de regeeringspartij getreden. —
Boedapest, 8 Oct. (D.N.B.) — Het Hongaarsche Huis van Afgevaardigden is op 8 October voor een korte vergadering bijeengekomen. Onder meer werd officieel medegedeeld, dat de vroegere minister-president Imrédy en de oud-minister voor Opper-Hongarije, Jaross, uit de regeeringspartij zijn getreden. Intusschen zijn nog zeven afgevaardigden uit deze partij getreden, onder wie de vroegere minister van Handel, Kunder. De aanhangers van Imrédy verwachten, dat nog zeker 13 andere Kamerleden de regeeringspartij zullen verlaten. (Alg. Handelsblad)
(V. b. Imrédy 3446 A.; Jaross 3775 A.)

C. BULGARIJE. — Wet op de bescherming der natie. - Bepalingen tegen Joden en gevaarlijke propaganda.
Sofia, 8 Oct. (D.N.B.) — In verband met de op 8 October aangekondigde wet op de bescherming van de natie heeft de Bulgaarsche minister van Binnenlandsche Zaken, Gabrofski, eenige opheldering aan de pers verstrekt. Daaruit blijkt, dat de wet in de eerste plaats gedacht is als een uitgesproken bescherming van het ras.
Het voorgenomen wetsvoorstel bepaalt in het bijzonder de regeling van drie levensgebieden der natie. Het eerste deel ontbindt alle internationale vereenigingen, clubs en loges, waarvan slechts zijn uitgezonderd genootschappen van internationalen wetenschappelijken of beroepsaard, of organisaties van staatspolitieke beteekenis, waarbij elk afzonderlijk geval door den ministerraad moet worden bezien. Het tweede deel vormt de eigenlijke rasbepalingen, en behelst, dat het personen van Joodsche afkomst verboden is de Bulgaarsche nationaliteit te verwerven of eigendomsrechten uit te oefenen in eenigerlei vorm bij tijdschriften, dagbladen, uitgeverijen of bioscopen en schouwburgen, dan wel grondbezit te hebben. Waar zulke rechten reeds bestaan, worden zij in den kortst mogelijken tijd geliquideerd. Een uitzondering vormen slechts ondernemingen, die van staatswege voor de Joodsche minderheid zijn toegelaten. Jood wordt geacht te zijn, wie van twee Joodsche ouders afstamt. In vrije beroepen mogen Joden slechts naar verhouding van hun bevolkingspercentage werkzaam zijn. De aanstelling van Arische dienstmeisjes in Joodsche huizen is verboden.
Het laatste hoofdstuk der wet bevat bepalingen betreffende schadelijke en volksvijandige propaganda. Het behelst een reeks beperkingen voor bestaande vereenigingen of voor particulieren, die een activiteit ontplooien, vijandig aan volk en staat.
De wet zal na de reeds verworven goedkeuring van den ministerraad in de eerstvolgende zitting van de Sobranja, in den herfst, ingediend worden. De aankondiging van de wet is door de Bulgaarsche openbare meening met groote voldoening ontvangen. De Joden in Bulgarije zijn verdeeld over eenige handelscentra en oefenden ondanks hun betrekkelijke minderheid in de havensteden, in de uitgeverswereld en in den groothandel een invloed uit, die ver uitging boven hun getalssterkte. Hun aantal wordt bij een totale bevolking van bijna 7 millioen geraamd op ruim 50.000. (Nieuwe Rotterd. Courant)

D. NEDERLAND. — Sportadviseur. - Karel Lotsy aanvaardt deze functie. —
's-Gravenhage, 12 Oct. — De wnd. secretaris-generaal van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen deelt mede:
Reeds geruimen tijd is de behoefte gevoeld, aan het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de beschikking te hebben over een adviseur voor sportaangelegenheden. Daarbij is niet zoozeer gedacht aan een functionaris, die deel uitmaakt van het ambtenarencorps, doch veeleer aan een vertrouwensman, die mede in verband met de plaats, welke hij in de sportwereld inneemt, in staat is, van voorlichting te dienen omtrent de sportbeoefening in den ruimsten zin, alsook zoo noodig bemiddelend en regelend op te treden.
Nu als gevolg van de huidige omstandigheden de hulp van de overheid op dit gebied meer dan voorheen wordt gevraagd, en tevens behoefte bestaat aan een deskundige, die in dezen als tusschenpersoon met de bezettingsautoriteiten kan optreden, is tot den heer K. J. J. Lotsy, te Dordrecht, de uitnoodiging gericht, de functie van adviseur voor sportaangelegenheden bij het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te willen aanvaarden. De heer Lotsy is bereid gevonden, deze taak op zich te nemen. Met de uitvoering zijner werkzaamheden heeft hij reeds een aanvang gemaakt. (Telegraaf)

E. NEDERLAND. — Binnenlandsche vaart. - Een overzicht over 1939. —
In 1939 was het Amsterdam—Rijnkanaal de drukste vaarweg, aldus de „Statistiek van de scheepvaartbeweging in Nederland over het jaar 1939". Door de sluizen te Vreeswijk passeerden bijna 86 duizend schepen met een laadvermogen van meer dan 20 millioen ton. De tweede en derde plaats werden ingenomen door de Rijnvaart en de vaart door het kanaal door Zuid-Beveland. Zoowel langs Lobith als langs Hansweert passeerden ruim 77 duizend schepen. Daarbij moet niet uit het oog worden verloren, dat de Rijnvaart in sterke mate den terugslag ondervond van den in September ingetreden oorlogstoestand. Niettemin staat, wanneer het laadvermogen der schepen als maatstaf wordt aangenomen, Lobith met 60 millioen ton nog ver uit bovenaan, terwijl dan Hansweert met bijna 25 millioen ton op de tweede plaats komt. Verder passeerden door de sluizen te Zaandam ruim 73 duizend schepen met een laadvermogen van meer dan 5 millioen ton.
Dat Nederland tal van drukke vaarwegen bezit, blijkt wel duidelijk uit de volgende opsomming van de aantallen gepasseerde schepen: Schinkel (Overtoomsche sluis, Amsterdam) 55.687; IJ (Oranjesluizen, Amsterdam) 48.920; Gouwe (Gouda) 47.998; Oude Rijn (Alphensche brug) 47.446; Delfshavensche Schie (Parksluizen, Rotterdam) 44.958; Maas (Sambeek) 40.325; Zijl (Spanjaardsbrug, Leiden) 37.936; Maas-Waalkanaal (Weurt) 36.024.
Bij de Rijnvaart langs Lobith blijken de sleepschepen, op het Amsterdam-Rijnkanaal daarentegen de motorschepen te overheerschen. Zoo werden bij Lobith geteld 52.071 sleep-, 19.697 motor-, 1.439 stoom- en 583 zeilschepen en 3.572 schepen met mechanische hulpkracht en bij Vreeswijk 44.302 motor-, 31.126 sleep-, 4.730 stoom- en 293 zeilschepen en 5.458 schepen met mechanische hulpkracht.
Ten slotte blijkt, dat vrijwel over het geheele land — met uitzondering van Groningen en Friesland — de scheepvaart in 1939 minder druk is geweest dan in voorgaande jaren. Deze vermindering is vermoedelijk voor een belangrijk deel het gevolg van den achteruitgang in den aan- en afvoer ter zee, waardoor ook het daarbij aansluitende vervoer door de binnenvaart terug moest loopen. Vooral de Rijnvaart ondervond in sterke mate den terugslag van het wegvallen van het kolen- en ertstransito van en naar Duitschland.
(Statistiek v. d. Scheepvaartbew. in Nederland over het jaar '39)
(V. b. Binnenscheepvaart 3814 B.)

A. **NEDERLAND. — Bevolking 1830—1940. —**

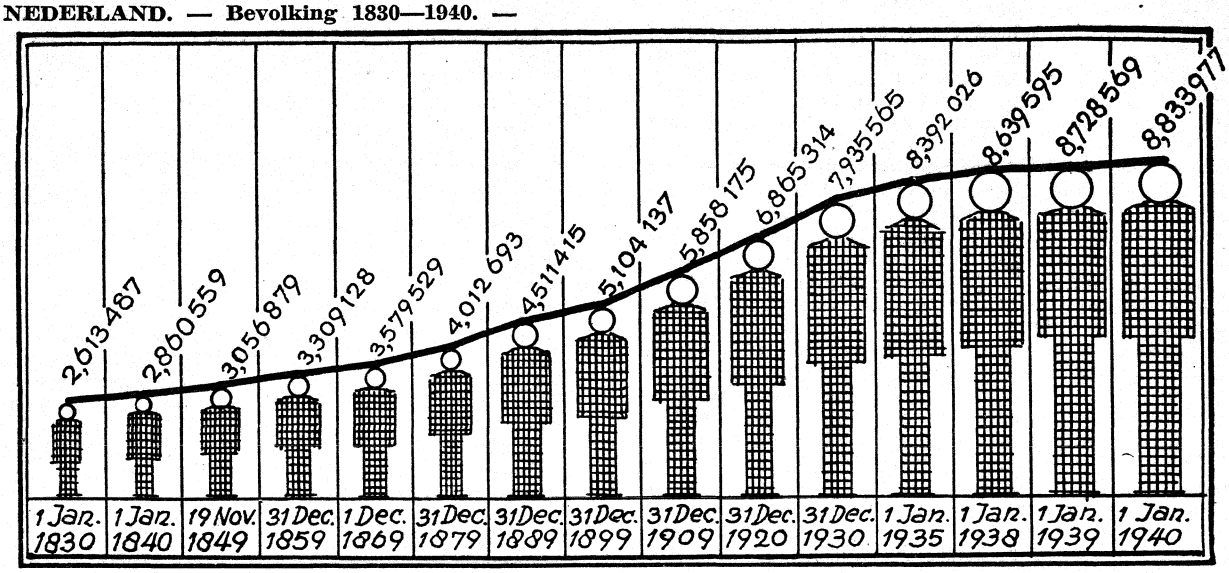

(Teekening Brienen; gegevens Centraal Bureau v. d. Statistiek)

(Overname zonder bronvermelding verboden)

(V. b. Bevolking 1 Jan. 1938, 3425 B; id. 1936, 3025 A)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Rede van president Roosevelt. - „V. S. hebben recht op vreedzaam gebruik der oceanen". - Japansch commentaar. —**

Columbus (Ohio), 13 Oct. (D.N.B.) — Ter gelegenheid van zijn inspectiereis langs de Amerikaansche verdedigingswerken heeft president Roosevelt op 12 October het woord gevoerd. In zijn rede zeide de president o.a., dat wanneer Amerika spreekt over de verdediging van het Westelijk halfrond, het daarmee niet alleen het gebied bedoelt van Noord-, Centraal- en Zuid-Amerika en van de onmiddellijk aangrenzende landen. Want ook het recht op een vreedzaam gebruik van den Atlantischen en van den Stillen Oceaan behoort daartoe.

De Vereenigde Staten zijn van opvatting, dat de verdediging van den Oceaan de belangrijkste factor is in de bescherming van de eigen territoriale integriteit. Roosevelt verklaarde daarop wederom dat de Ver. Staten in het vervolg Engeland alle hulp zullen verleenen, zoolang daarvan niet het deelnemen van Amerika aan den oorlog afhangt.

In verband met de Amerikaansche bewapening constateerde Roosevelt: „Wij bewapenen ons om onszelf te verdedigen. Amerika wenscht geen oorlog, met welk land ook. De bestaande gevaren hebben de Ver. Staten echter gedwongen den bouw te ondernemen van een oorlogsvloot en van een luchtmacht, die sterk genoeg zijn om alle Amerikaansche belangen tegen elke combinatie van vijandelijke machten te verdedigen."

Japansch commentaar. —

Naar aanleiding van de verklaringen van president Roosevelt schrijft de „Iomioeri Sjimboen": „De scherpe toon kan er slechts toe bijdragen, nog meer onrust onder de Amerikaansche bevolking te veroorzaken. Ongetwijfeld werd de scherpe verklaring afgelegd met het oog op de presidentsverkiezingen en daarmede om binnenlandsche politieke redenen. Desondanks zal zij er nauwelijks toe bijdragen Roosevelts kansen bij de verkiezingen te verbeteren. De hoop van Japan, dat men in de Ver. Staten den geest zal willen begrijpen van het drielandenpact, dat elke verdere uitbreiding van den oorlog wil verhinderen en het herstel van den vrede beoogt, is door Roosevelts verklaring zwaar teleurgesteld. (Telegraaf)

(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4378 B)

C. **ASTRONOMIE. — Babylonische maan- en eclipstafels. —**

Prof. dr. A. Pannekoek deelde in de Nederl. Academie van Wetenschappen over: Babylonische maan- en eclipstafels, het volgende mede:

De Babylonische sterrekunde heeft, naar Kugler in het begin van deze eeuw aantoonde, haar hoogste volkomenheid in de twee laatste eeuwen v. Chr. bereikt, aldus spr. De spijkerschrifttekSten uit dien tijd bestaan in getallentabellen, die de verschijnselen van de maan en de planeten zeer nauwkeurig weergeven. Daarbij zijn de snelheidswisselingen door zuiver algebraïsche methoden, door op en neer loopende zig-zag-functies uitgedrukt. In de maantafels van de eerste soort toont een kolom waarden, die de breedte van de maan weergeeft, een ingewikkelder bouw, die door Kugler opgehelderd is. Op deze tafels berusten eclipstafels, waarin voor elke eclips, volgens door Neugebauer onlangs gebruikte methoden, een grootheid berekend wordt, die door haar voor opvolgende eclipsen voortschrijdende waarde het aspect van de eclips bepaalt. De vergelijking van deze eclipstafels, die van 174 tot 151 v. Chr. loopt, met een oudere eclipstafel, den z.g. Saros canon, die spr. in 1920 bediscussieerde, kan het karakter van de ontwikkeling van de Babylonische astronomie toonen. De oudere tafel bevat alleen maannamen, geen enkele getallengrootheid en zij berust geheel op de kennis van de periode van 223 manen, die in moderne tijden Saros genoemd is.

De grondslag voor de wetenschappelijke sterrekunde bij de Chaldeeërs is gelegd door den bloei van de astrologie in den Assyrischen tijd (1000—600 v. Chr.) die tot voortdurend waarnemen van de verschijnselen van de maan en de planeten leidde. Daaruit groeide een nauwkeurige kennis van de perioden op, waarop in den Perzischen tijd (550—300 v. Chr.) regelmatige voorspellingen van de hemelverschijnselen berusten. Op de meer precieze waarnemingen en de metingen, die in dien tijd begonnen zijn, berusten de berekende getallen-tabellen, die in den tijd van de Selenciden en Arsakiden het hoogste stadium van nauwkeurigheid vormen. (N. Rott. Crt.)

(V. b. Astronomie 4398 C.)

D. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Krijgsverrichtingen. - De vijfde week van den slag om Engeland. —**

Berlijn, 12 Oct. (D.N.B.). — Het militaire weekoverzicht van het D.N.B. van den militairen medewerker, dr. Glaise-Horstenau, luidt aldus:

De vergeldingsvluchten van het Duitsche luchtwapen naar Engeland beheerschten ook op den drempel van de tweede aanvalsmaand, die wij op 7 October overschreden zijn, het beeld van den oorlog. Een factor van beteekenis staat op den voorgrond: de vijf we-

ken geleden ontbrande slag om Engeland duurt met onverminderde hevigheid voort. Over de geheele linie wordt deze gekenmerkt door de hoogste activiteit. Dat de Engelschen zich absoluut en zonder eenige beperking in de verdediging bevinden, en dat zij na het verlies van alle posities en hulp op het vasteland alleen, dank zij den gunst der natuur op hun eiland nog een mogelijkheid tot verdediging hebben, durft niemand meer in ernst te betwisten. De ook onlangs uitsluitend des nachts met jammerlijk gevolg ondernomen luchtaanvallen op Duitsch gebied, bevestigen dit slechts. Daarentegen is het optreden en de vechtlust van de Engelsche jagers merkbaar verminderd, een ervaring, die de Duitsche vliegers dagelijks opnieuw kunnen opdoen en welke voornamelijk moet worden toegeschreven aan de geweldige uitwerking van de aanvallen op vliegvelden en vliegtuigfabrieken. Zoo bracht de vijfde aanvalsweek een aanmerkelijke uitbreiding van het tooneel der gevechtshandelingen boven bijna alle graafschappen van het eiland, waarbij consequent aan het zwaartepunt Londen als het hart van het land werd vastgehouden. Tevens namen de onafgebroken aanvallen in felheid toe. (Alg. Handelsblad)

(V. b. Krijgsverrichtingen 4402 B.)

A. **JAPAN. — Genootschap voor nationalen dienst opgericht. —**

Tokio, 12 Oct. (Domei.) — Het „Genootschap voor nationalen dienst" is op 12 October formeel ingewijd door premier Konoje, als stap in de richting van verwezenlijking der nieuwe nationale structuur. Het genootschap zal den stoot geven tot „een beweging tot bijstand aan den troon in het leiden der zaken, waardoor de oude orde van het liberalisme en het „laissez faire" zal worden vervangen door een nieuwe orde van nationalen dienst aan den troon door ieder lid van de gemeenschap" aldus Konoje in zijn openingstoespraak.

Konoje verklaarde verder, dat Japan zich gesteld ziet tegenover een ernstigen toestand, die vergeleken kan worden met dien van de restauratie van 1868. „Onze natie treedt thans een ernstige periode van haar geschiedenis binnen. Het lot van ons land hangt af van de toekomst van de beweging tot dienst en bijstand aan den troon, doch de uitvoering van deze beweging is geen gemakkelijke taak. Wij moeten echter alle hinderpalen overwinnen." (Alg. Hbld.)

B. **NEDERLAND. — Oorlogsmonument te Overschie onthuld. —**

Op 12 October is het monument, een geschenk van de burgerij, onthuld voor de te Overschie gevallen Nederlandsche soldaten, op het nieuwe kerkhof Hofwijck aan den Delftweg te Overschie.

Op het monument komen de namen der gevallenen voor, waarboven de woorden: „Mijn Vaderland getrouwe, blijf ik tot in den doet". (Avondpost)

(V. b. Oorlogsmonument Grebbeberg 4378 C.)

C. **CANADA EN DE OORLOG 1940. — Uitvoer van koper verboden. —**

New York, 9 October (D.N.B.). — Uit Ottawa wordt gemeld, dat Canada een verbod voor den uitvoer van koper naar niet-Britsche landen heeft uitgevaardigd. Uitgezonderd zijn de Vereenigde Staten, voor zoover daar koper noodig is voor het uitvoeren van Engelsche oorlogsorders.

Ofschoon in deze verordening Japan met geen woord wordt genoemd, bestaat er in welingelichte kringen alhier geen twijfel, dat het uitvoerverbod hoofdzakelijk tegen Japan is gericht.

(Het Vaderland)

D. **CHINA. — Conflict met Japan. - Japansch offensief over front van 300 K.M. —**

Ergens in Midden-China, 12 Oct. (Domei). — Gesteund door leger- en marinevliegtuigen en door riviervaartuigen zijn de Japansche troepen een algemeen offensief begonnen aan het 300 K.M. lange front, dat zich tusschen de provinciegrenzen van Anwhei en Tsjekiang van de oevers van den Jangtse tot aan de Tsientang-rivier uitstrekt.

Volgens berichten van het Japansche hoofdkwartier is dit offensief tegen twintig Chineesche divisies gericht. De operaties zijn op 3 October jl. gelijktijdig van Woehoe aan den Jangtse en van Hangtsjau aan den mond van de Tsientang-rivier uit ingezet, waartusschen klaarblijkelijk tot op heden geen contact had bestaan.

Voorts hebben Japansche marinevliegtuigen vanmiddag een hevig bombardement uitgevoerd op Tsjengtoe, hoofdstad van de provincie Setsjoean, financieel centrum en hoofdzetel van anti-Japansche economische organisaties. (Haagsche Courant)

(V. b. Chin.-Japansch Conflict 4400 E.)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Samenwerking met de Sovjet-Unie ondanks ideologische verschillen. —**

Berlijn, 12 Oct. (D.N.B.) — In een hoofdartikel „De verhouding met Rusland" trekt het bekende Duitsche weekblad „Das Reich" een vergelijking tusschen het streven van Londen naar een vertroebeling van de Duitsch-Russische betrekkingen en de tastbare en positieve resultaten, waarop men kan terugzien na een ruim eenjarige economische samenwerking tusschen het Rijk en de Sovjet-Unie.

De betrekkingen tusschen Duitschland en Rusland, zoo schrijft het blad o.m., ontwikkelen zich langs den veiligen en beproefden weg van het gemeenschappelijke pact van vriendschap. Het gaat hier niet om verklaringen op papier of mooie praatjes, waaraan men zich niet houdt, doch om iets wat zeer solide is, namelijk een uitgebreide en voor beide partijen uiterst belangrijke economische samenwerking, welke elke vroeger bereikte intensiteit verre overtreft. Voegt men hier nog bij de uitbreiding der wederzijdsche verkeersverbindingen en het transitoverkeer door Siberië, dat in voorbereiding is, dan ontstaat het beeld van een voor beide partners zeer vruchtbare economische ontwikkeling, welke in ieder geval niet in overeenstemming is met de door Engeland gedroomde wenschen.

Binnenkort zullen te Moskou nieuwe besprekingen worden gehouden, waarin de geprojecteerde halfjaarlijksche balans zal worden opgemaakt en naar wegen zal worden gezocht om het bij Rusland gekomen gebied der Oostzeestaten en Bessarabië in het gemeenschappelijke economische systeem in te schakelen.

De Vereenigde Staten en Moskou. —

In het hoofdartikel wordt dan verder gezegd, dat de openbare meening van Engeland en Amerika steeds weer er over spreekt, dat men boven een verbetering der economische betrekkingen moet pogen met de Russen tot politieke zaken te komen. In tegenstelling hiermede, zoo meent het blad, is de Sovjet-Unie evenals andere landen, door de uitvoerverboden der Vereenigde Staten getroffen. Of de Ver. Staten, zelfs indien zij dit wilden, Rusland in een aanzienlijken omvang machines kunnen leveren, is op zijn minst genomen twijfelachtig, daar zij met de eigen bewapening en de leveringen aan Engeland de handen meer dan vol hebben. In de plaats hiervan hebben Engeland en de Ver. Staten het goud van de vroegere Oostzee-staten vastgehouden en weigeren zij daarenboven de door Rusland in het Oosten geschapen nieuwe ordening te erkennen.

Ideologische verschillen. —

Dat tusschen de As-mogendheden en de Sovjet-Unie ideologische verschillen bestaan, is van geen enkele zijde ooit betwist. De ideologische tegenstellingen met de plutocraten zijn echter, zoo meent het blad, aanzienlijk grooter en hebben er niet in de laatste plaats toe bijgedragen Rusland en Duitschland op een gemeenschappelijke politieke lijn te brengen. Rusland heeft uit de door Engeland gegarandeerde staten een aanzienlijke gebiedsuitbreiding verkregen en aan zijn Westgrens herzieningen tot stand gebracht, welke het Engelsch-Fransche alliantie-systeem tot nu toe belet had.

Het is bovendien moeilijk in te zien, welk voordeel Moskou uit een vijandschap met de mogendheden van het Berlijnsche pact van drie zou kunnen behalen, want het Duitsche en Japansche volk zijn evenmin weg te denken van de Russische grenzen als dat met Rusland zelf het geval is.

Het blad besluit met de woorden: „De drie buurlanden zullen zich steeds en in alle omstandigheden met elkaar moeten verstaan, daar zij op elkaar aangewezen zijn. Wat zij tot nu toe verworven hebben of in de toekomst verwerven zullen, kunnen zij slechts beveiligen door een goede nabuurschap, die aan een ieder datgene toewijst, waarop hij krachtens zijn beteekenis en prestaties aanspraak kan maken." (Das Reich)

A. **PHYSICA. — Buiging van electronen en metaalstructuur. —**
De afdeeling natuurkunde der Nederlandsche academie van wetenschappen heeft op 28 September in het Trippenhuis haar gewone vergadering gehouden. Allereerst deed prof. dr. L. S. Ornstein, namens de heeren T. Tol en F. Sjenitzer een mededeeling over het onderzoek van: buiging van electronen en metaalstructuur.
Indien een bundel electronen in hoog vacuum op een metaalkristal valt, aldus spr., ontstaan interferentiefiguren. Het is alsof de electronenbundel zich als golfstraling gedraagt.
Heeft men een metaalplaatje, dat uit onregelmatig geörienteerde kristalletjes bestaat, dan vormt zich achter het plaatje op een fotografische plaat een figuur van ringen, die met de kristalstructuur van het metaal samenhangt. In het Utrechtsche laboratorium zijn nu de intensiteitsmetingen, die in het optisch gebied ontwikkeld zijn, op deze electronenbuigingsfiguren uitgebreid. Het verband tusschen de intensiteit der electronenbundels en de zwarting, die zij op een fotografische plaat veroorzaken, werd uitvoerig onderzocht. Daarbij werd bevestigd, dat voor electronen de wet van Bunsen-Roscoe geldt, d.w.z. dat belichtingstijd en belichtingsintensiteit in dit geval aequivalent zijn.
De absolute waarde der zwarting bij gegeven electronenstroom werd bepaald; deze hangt van de plaatsoort af. Voor de metalen: koper, zilver en goud werden de experimenteele resultaten met de theoretische vergeleken.
De theorie werd niet zeer goed bevestigd. Behalve de intensiteit in de ringen, is er ook een continuë-ondergrond. Deze blijkt sterk van de omstandigheden af te hangen en schijnt dus met de kristalvorming samen te hangen. Door plaatjes van verschillende dikte in de buigingsapparatuur zelve door verdamping te vormen, werd deze continuë-ondergrond nader onderzocht en de onderstelling plausibel gemaakt, dat de continuë-grond aan amorphen toestand tusschen — resp. onder — de kristallen aanwezig, toegeschreven zou moeten worden. (De Maasbode)

B. **NEDERLAND. — Eenheid in de Politieleiding. - Mr. Brants directeur-generaal. —**
Uit een uiteenzetting van bevoegde zijde over de organisatie van marechaussee en rijksveldwacht blijkt, dat thans eenheid in de leiding dezer politiekorpsen is gekomen. De marechaussee ressorteert thans eveneens onder het departement van Justitie. Daaraan is toegevoegd een directeur-generaal van politie en in deze functie is, zooals reeds eerder gemeld, benoemd mr. Antoni Brants, de oudprocureur-generaal bij het Haagsche Hof. Voorts blijkt dat het aantal divisies der marechaussee zal worden verhoogd van vier tot acht, welker standplaatsen zullen zijn: Amsterdam, 's-Gravenhage, Bergen op Zoom, 's-Hertogenbosch, Maastricht, Arnhem, Zwolle en Groningen.
De marechaussee zal dus in grooter getale dan voorheen ook in de groote steden worden gelegerd.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Politie 4381 C.)**

C. **RECHTSZAKEN. — Luisteren naar een Engelschen zender. - Beleediging van Rijkskanselier Hitler. - Verspreiding van onware geruchten. —**
Voor het Duitsche Landgerecht had zich op 12 October het echtpaar T.-O. uit Utrecht te verantwoorden terzake van het luisteren naar een Engelschen zender, welk feit nog verergerd werd door het verzet van T., zoowel als van zijn vrouw, tegen de Duitsche politie-beambten, die hen arresteerden.
Verdachte T. werd voor beide zaken samen veroordeeld tot 1 jaar en 3 maanden gevangenisstraf, met *f* 200 boete, en verdachte T.—O. tot 6 maanden gevangenisstraf, beide straffen onder aftrek van het voorarrest.
De 42-jarige P. C. T. te Breda, vroeger meubelmaker van zijn vak, doch thans werkloos en invalide, stond terecht wegens beleediging van Hitler en den Duitschen Staat.
Verdachte werd veroordeeld tot 10 maanden gevangenisstraf met aftrek van 8 weken prefentieve hechtenis.
Een kantoorbediende uit Voorburg, de ongehuwde 24-jarige J. A. M. B., is op 20 Augustus gearresteerd ter zake van het opzettelijk verspreiden van valsche beweringen, die het Duitsche rijk benadeelen. Zoo had hij beweerd, dat de bom, die op 17 Augustus in het Haagsche Bosch viel, niet van een Engelsche, doch van een Duitsch vliegtuig afkomstig was, dat de Amsterdamsche brandweer naar Duitschland was gestuurd en dat de zender Bremen had verklaard, dat, als Duitschland den oorlog verloor, geheel Nederland zou worden gebombardeerd. Het vonnis luidde een gevangenisstraf van vier maanden met aftrek van de hechtenis sinds 20 Augustus en veroordeeling in de kosten.
(Haagsche Courant) **(V. b. Rechtszaken 4328 E.)**

D. **SOVJET-RUSLAND. — Russisch-Finsch accoord over Åland-eilanden. —**
Moskou, 12 Oct. (D.N.B.). — Op 11 October is te Moskou tusschen de Sovjet-Unie en Finland een overeenkomst geteekend betreffende de Åland-eilanden. Namens de Sovjet-Unie teekende de volkscommissaris van buitenlandsche zaken Molotof en namens de Finsche regeering de gevolmachtigde gezant van Finland in Moskou, Paasikivi.
De overeenkomst behelst de volgende punten:
1. Finland verplicht zich de Aaland-eilanden te demilitariseeren, ze niet te versterken en ze niet ter beschikking te stellen van de gewapende strijdkrachten van andere landen.
2. Onder de benaming „zône der Aaland-eilanden" wordt in dit verdrag het gebied van alle eilanden, eilandjes, riffen en klippen verstaan, die zich binnen de volgende watergrenzen bevinden: in het Noorden tot een breedte van 60 gr., 41 min., in het Oosten tot een lijn die de volgende geografische punten verbindt: 60 gr. 41 min. N.B. (Greenwich) en 21 gr. O.L., 60 gr. 35 min. 9 sec. N.B. en 21 gr. 06 min. 9 sec. O.L., 60 gr. 33 min. 3 sec. N.B. enz. Er volgt een uitvoerige opsomming van verdere geografische punten ter nauwkeurige vaststelling van het begrip „zône der Aaland-eilanden".
3. Men is overeengekomen dat de Sovjet-Unie het recht heeft op de Aaland-eilanden een consulaat te vestigen, tot welks bevoegdheden, buiten de gewone consulaire functies, het toezicht behoort op de naleving van de in art. 1 vermelde demilitariseering. Kwesties, welke zich zouden voordoen, worden terstond door een vertegenwoordiger van het consulaat der Sovjet-Unie en vertegenwoordigers der Finsche regeering uit den weg geruimd.
4. Deze overeenkomst zal terstond na onderteekening in werking treden en later worden geratificeerd. De uitwisseling der ratificatie-documenten zal binnen tien dagen te Helsinki geschieden. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(V. b. Åland-eil. 4323 D.; Kaartje 3815 A.)

E. **BULGARIJE. — Duitsch-Bulgaarsch economisch verdrag. —**
Berlijn, 13 October. (D.N.B.). — Te Sofia hebben de Bulgaarsche regeering en een Duitsche economische delegatie onderhandeld en een nieuwe regeling voor het Duitsch-Bulgaarsche betalingsverkeer tot stand gebracht. De Bank van Bulgarije zal van 15 October af voor een rijksmark 32,50 lewa geven en rijksmarken verkoopen tegen een koers van 33 lewa. Voorts is een regeeringsaccoord over het betalingsverkeer onderteekend en tevens een regeling getroffen voor het betalingsverkeer tusschen Bulgarije eenerzijds en Nederland, Noorwegen, België en het gouvernement-generaal anderzijds. (De Tijd)

F. **BELGIE EN DE OORLOG 1940. — Cultuurraden ingesteld. —**
Brussel, 13 October. (D.N.B.) — In het Belgische staatsblad „Moniteur" is een verordening verschenen, waarbij de op 7 Februari 1938 ingestelde twee cultuurraden voor de Vlaamsche en de Fransche taalgebieden bij het ministerie van onderwijs opnieuw

worden georganiseerd. Naast de reeds vroeger vastgestelde taak van deze raden op het cultureele leven van België toe te zien, is nu nog de belangrijkere taak gekomen, de cultureele samenwerking van België met de aangrenzende staten, in het bijzonder met Duitschland aan te moedigen. Zij, die tot dusver lid waren van de cultuurraden worden uit hun functies ontheven.

Tot voorzitter van den nieuwen Vlaamschen cultuurraad is de bekende Vlaamsche dichter Cyriel Verschaeve benoemd. De leiding van den Waalschen cultuurraad berust bij prof. Fourmarier, hoogleeraar aan de universiteit van Luik.

(Moniteur en Limb. Koerier)

A. NEDERLAND. — Distributie. - Diamant. —
Het verordeningenblad No. 31 bevat een beschikking van den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, waarbij ruwe en bewerkte diamant, diamantpoeder, boort en industrie-diamant met ingang van 14 October aangewezen worden als distributiegoederen in den zin van artikel 4 van de Distributiewet.

(Verordeningenblad No. 31, 14 October 1940)
(Vor. ber. Distributie 4375 B)

B. ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Gevecht in de Straat van Sicilië. —
In de Straat van Sicilië heeft in den nacht van 11 op 12 October een uit verscheidene Italiaansche torpedobooten bestaande patrouille een Britsch vlooteskader aangevallen en hieraan ernstige verliezen toegebracht. Tijdens het gevecht, waaraan ook door luchtstrijdkrachten werd deelgenomen, werd een Britsche kruiser van 6 à 7.000 ton tot zinken gebracht, terwijl een andere Britsche kruiser en een vliegtuigmoederschip ernstig beschadigd werden. De Italiaansche verliezen bedroegen twee torpedobooten van 600 ton en een torpedobootjager van 1.400 ton.

(De Telegraaf) **(V. b. Krijgsverrichtingen 4377 D.)**

C. GENEESKUNDE. — Het verkorten van een der beenen. - Orthopaedische behandelingswijze. —
In het jongste nummer van het „Tijdschrift voor Geneeskunde" treffen wij een artikel aan van dr. C. P. van Nes, geneesheer-directeur van de Anna-Kliniek voor Orthopaedie te Leiden, over „de behandeling van verkorting van een der onderste ledematen". De schrijver bespreekt twee behandelingswijzen: de verlenging van het verkorte been, of de inkorting (vier cm. of meer) van het relatief te lange been. Hij verkiest de laatste operatie (welke hij bij 84 patiënten met goede r sultaten heeft toegepast) en zegt:

„De operatie bestond in het wegnemen van een stuk uit de bijbeenschacht, overeenkomende met de gewenschte verkorting. Het vastzetten der beide breukstukken geschiedde meestal door middel van een centrale plug. Na de operatie heeft het mij steeds weer getroffen, hoe snel de bovenbeenspieren zich aan de belangrijke inkorting van het skelet aanpassen en binnen korten tijd weer haar normale kracht ontwikkelen. Op grond van ervaring meen ik te moeten aanraden de inkortingsoperatie bij voorkeur tusschen het veertiende en achttiende jaar te verrichten. Bij opereeren vóór het veertiende jaar bestaat kans, dat het oorspronkelijk verkorte been na de behandeling weer in groei zal achterblijven en dus opnieuw een verkorting zal ontstaan. Indien men na het achttiende jaar opereert, moet men rekening houden met een langeren duur der nabehandeling, aan gezien de beenige vergroeiing op dezen leeftijd langzamer plaats heeft dan bij jeugdige patiënten. Dit wil niet zeggen, dat men de inkortingsoperatie niet na het achttiende jaar zou mogen toepassen. Verschillende mijner patiënten waren ouder en hebben de operatie met gunstig gevolg ondergaan.

De uitkomsten van de inkortingsoperatie waren in dubbel opzicht bevredigend. Eenerzijds werd door het opheffen van de verkorting en het wegvallen van het zware verlengingstoestel een aanmerkelijke verbetering van de functie bereikt en konden de patiënten zich veel gemakkelijker voortbewegen. Anderzijds was het merkwaardig op te merken, welk een gunstigen invloed de verfraaiing van het uiterlijk had op den psychischen toestand van de patiënten. Velen leefden als het ware op, nu dit duidelijk zichtbare symbool van hun lichamelijke gebrekkigheid aan kant was gezet." (Tijdschrift voor Geneeskunde)

(Vor. ber. Geneeskunde 4349 A.)

D. NEDERLAND. — Financieele hulp aan ondernemingen. —
In het Verordeningenblad No. 31 is opgenomen een besluit van de Secretarissen-Generaal van de Departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Financiën betreffende liquiditeitsmoeilijkheden bij ondernemingen.
Daarbij wordt het volgende bepaald:
In het belang van de instandhouding van het bedrijfsleven kan door het verstrekken van credietgaranties of op andere wijze financieele hulp worden verstrekt aan ondernemingen, die in financieele moeilijkheden zijn geraakt door het, als gevolg van de buitengewone omstandigheden, niet binnenkomen van vorderingen uit hoofde van goederenleveranties aan het buitenland of door andere daaruit voortvloeiende blokkeering van activa in het buitenland.
De bovenbedoelde hulp kan slechts worden verleend, indien ook onder de tegenwoordige omstandigheden een behoorlijke basis voor de rendabiliteit van de betreffende onderneming aanwezig is, respectievelijk met het behoud van het bedrijf voor de toekomst een algemeen belang wordt gediend.

(Verordeningenblad No. 31, 14 October '40)

E. RECHTSWETENSCHAP. — Het Romeinsche recht in Friesland.
Amsterdam, 14 Oct. — In de heden gehouden gewone vergadering der afdeeling geschied- en letterkundige wetenschappen der Ned. Academie van Wetenschappen heeft prof. dr. L. J. van Apeldoorn een mededeeling gedaan over: „Het Romeinsche recht in Friesland".
In Friesland is, sinds de 16e eeuw, meer dan overal elders in ons vaderland het inheemsche recht verdrongen door het Romeinsche, aldus spr. Dit verschijnsel valt te meer op, omdat juist de Friezen in de Germaansche rechtsgeschiedenis groote vermaardheid hebben verworven. Aan de hand van de oude Friesche wetten en oorkonden toonde spr. aan, dat reeds in den aanvang van de 13e eeuw de heerschende rechtsovertuiging het Romeinsche recht beschouwde als een de Friezen bindend recht. Dragers van de kennis van het Romeinsche recht zijn in Friesland in de eerste plaats de geestelijken geweest. Deze omstandigheid heeft de toepassing van het Romeinsche recht in groote mate bevorderd. Want schier nergens in ons vaderland heeft de geestelijkheid in de middeleeuwen een zoo groote rol gespeeld in het maatschappelijk leven, in het landsbestuur, in wetgeving en rechtspraak als in Friesland. Een andere factor, die deze receptie heeft bevorderd, is de treurige toestand, waarin het inheemsche recht in de wereldlijke rechtspraak in de 15e eeuw verkeerde ten gevolge van één proces van ontbinding, dat reeds eeuwen te voren begonnen was. Toen in de 16e eeuw orde en rust terugkeerden, was er van het oude recht weinig bruikbaars overgebleven, doordat wetgeving en rechtspraak daarop niet haar vernieuwende en verjongende kracht hadden doen gelden.
(Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Rechtswetenschap 3535 A.)

F. NEDERLAND. — Regeling van de onteigening ingevolge het besluit betreffende den Wederopbouw. —
Ten gevolge van de nieuwe regeling in zake onteigeningen voor den Wederopbouw, welke zeer belangrijk is en diep ingrijpt in ons maatschappelijk leven en juridisch bestel, heeft de regeeringscommissaris voor den Wederopbouw een tot dusver in ons land ongekende bevoegdheid gekregen.
Kort samengevat komt de nieuwe regeling hierop neer, dat de regeeringscommissaris, voortaan „algemeen gemachtigde" geheeten, onteigenen kan met keuze van de wijze van betaling; dat bij onteigeningen ten behoeve van den wederopbouw niet altijd betaling aanstonds noodig is; dat hij bevoegd is nieuwe zakelijke rechten te vestigen en dat hij bevoegd is de rangorde van nieuwe hypotheken in verband met den opbouw vast te stellen.
Zooals bekend, heeft de opperbevelhebber van Land- en Zeemacht bij zijn besluit van 21 en 24 Mei 1940 betreffende den wederopbouw den regeeringscommissaris voor den wederopbouw, dr. ir. J. A. Ringers, verstrekkende bevoegdheden gegeven voor de uitvoering van zijn taak.

(Verordeningenblad No. 31, 14 October '40)
(Vor. ber. Wederopbouw 4289 B)

A. NEDERLAND. — Economische lijnen. —

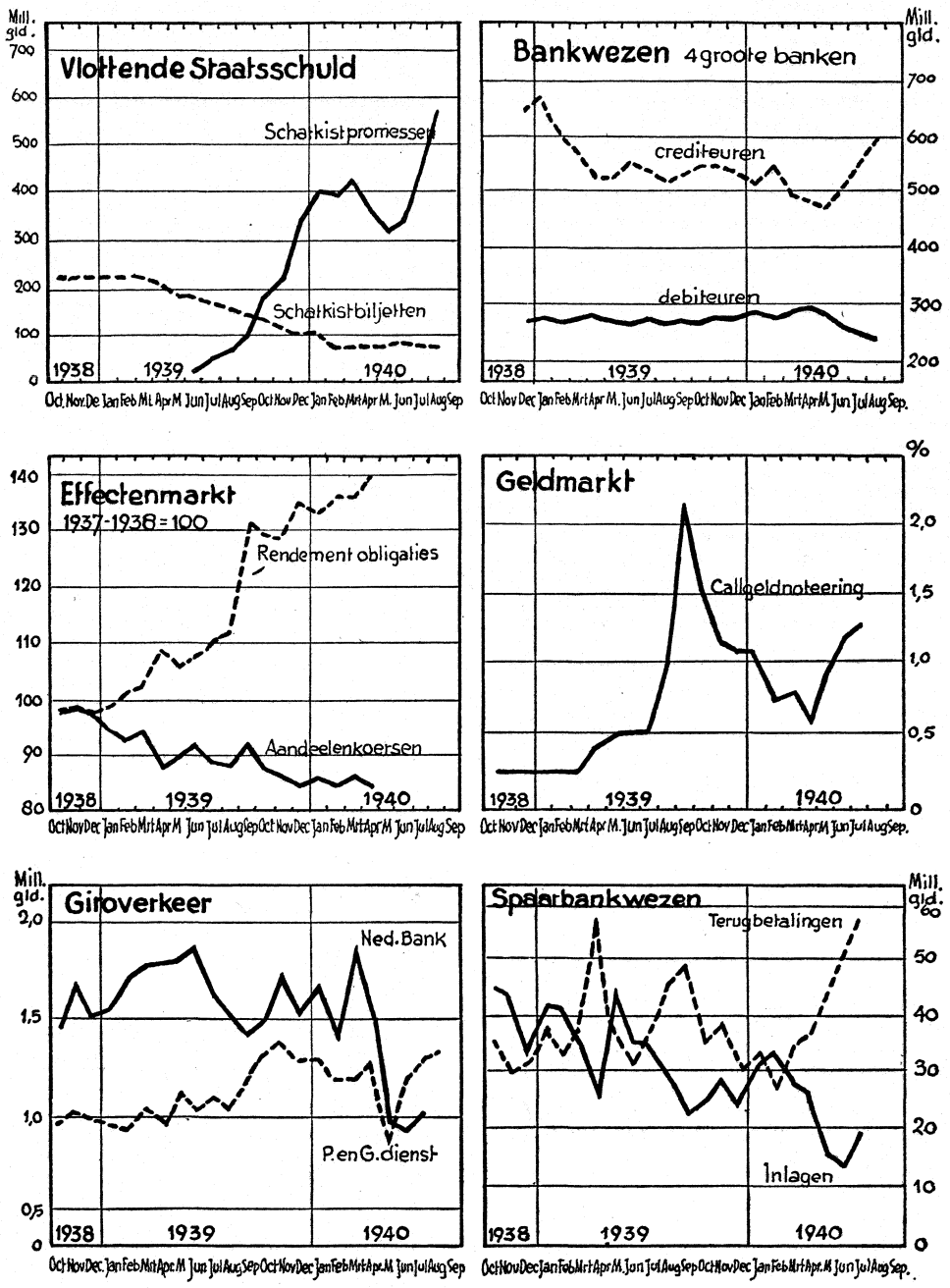

(Teekening Centraal Bureau v. d. Statistiek)

B. NOORWEGEN EN DE OORLOG 1940. — Quisling over de nieuwe orde in het Noorden. —

Berlijn, 12 Oct. (D.N.B.) — De leider van de Noorsche partij „Nasjonal Samling", Vidkun Quisling, geeft in het Duitsche weekblad „Das Reich" belangwekkende beschouwingen over de nieuwe orde in het Noorden en vooral over de plaats van Noorwegen in het nieuwe Europa.

Quisling betoogt eerst, dat zich ook in Noorwegen met de oprichting van de „Nasjonal Samling" een nationaal-socialistische revolutie heeft voltrokken, welke op alle gebieden van staat en maatschappij tot uiting komt. Daarmede is Noorwegen, zoo schrijft Quisling, in de nieuwe Europeesche ordening betrokken. De nieuwe wereld-as Rome-Berlijn is tot Oslo verlengd. Daar Noorwegen in het Noorden ongetwijfeld een sleutelpositie inneemt zoowel in strategisch als in politiek opzicht, is daarmede voor de geheele Noordsche ruimte een beslissende doorbraak van verstrekkende beteekenis ontstaan. De machthebbers in Engeland en hun Noorsche plutocratische en marxistische bondgenooten, met hun koningshuis aan de spits, hadden gehoopt, dat zelfs indien Duitschland in Noorwegen militair zou overwinnen, zij toch in politiek opzicht zouden winnen, daarmede tenslotte ook den oorlog, in ieder geval den vrede zouden winnen.

Noorwegen, vanwaar de verovering van Engeland 900 jaar geleden is uitgegaan, was in den loop der geschiedenis tot een der sterkste steunpunten van Engeland op het vasteland verlaagd. De verhouding is thans weer omgekeerd. Noorwegen is voor de Europeesche nieuwe ordening bewaard gebleven. Dat is van des te grooter beteekenis, aangezien dit klippenland als een reusachtig Noorsch Gibraltar beschouwd moet worden. Noorwegen is de sleutel tot het geheele Noorden en een hoofdpijler in het Atlantische front tegen Engeland.

Onder leiding van het nieuwe Duitschland en het nieuwe Italië ontstaat er thans een nieuwe ordening in Europa van wereldomvattend karakter. De toekomst wijst over den engeren natio-

nalen staat heen en eischt groote aaneensluitingen; een verbond van vrije volken, die onder de leiding van het grootste Germaansche volk pogen de vraagstukken der ontwikkeling in vreedzame samenwerking op te lossen, is dat niet het doel?
Het 150 millioen zielen sterke verbond der Germanen zal te zamen met het nieuwe Italiaansche rijk aan de Middellandsche Zee de ontwikkeling in de Europeesche wereld voor een onafzienbare toekomst waarborgen en leiden. Wij moeten zoo spoedig mogelijk tot vrede en normale betrekkingen tusschen Duitschland en Noorwegen geraken om zoo het groote denkbeeld te verwezenlijken. (Das Reich)

A. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — 950.000 buitenlanders werkzaam bij landbouw en industrie. —
Berlijn, 14 Oct. (A.N.P.) — Volgens de meest recente tellingen werken op het oogenblik 950.000 buitenlandsche arbeiders in het Duitsche bedrijfsleven. Hiervan zijn circa 550.000 werkzaam bij den landbouw, de rest in de industrie. (Telegraaf)

B. NEDERLAND. — N.S.B. - Besprekingen met Rijkskanselier Hitler. - Verklaring van ir. A. A. Mussert.
Het nummer van „Volk en Vaderland", dat een dezer dagen verscheen, is van bijzonder belang daar het de eerste verklaringen van ir. Mussert bevat na zijn bezoek bij Adolf Hitler. Over dit bezoek bevat het blad o.a. de volgende mededeeling:
„Op 22 September jl. is onze leider met den nachttrein naar Berlijn gereisd, waar de Führer hem op 23 September om vier uur heeft ontvangen. In een onderhoud, dat tot halfzeven duurde, heeft de leider zijn vertrouwen in den Führer bevestigd gevonden. De Führer heeft het beste met Nederland voor, mits ook het Nederlandsche volk zich dit waard zou toonen. Het moge voor allen, die zich het vaderland getrouw weten, een bemoediging zijn, dat Mussert, daarbij vergezeld van zijn medewerkers Van Geelkerken en Rost van Tonningen, met dit bezoek aan den grooten Germanenleider den eersten stap deed, opdat wij straks als vrij volk — in broederlijke samenwerking met het Duitsche volk — onze taak voor den opbouw van het nieuwe Europa kunnen opvatten."
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Mussert 4394 B; Bezoek Hitler 4392 E)**

C. SPANJE. — Diplomatieke betrekkingen met Chili hervat. —
Spanje heeft, naar het D.N.B. verneemt, de diplomatieke betrekkingen met Chili hervat. Volgens een officieel communiqué zijn de moeilijkheden van Spaansche zijde, welke ten aanzien van de regeering van Chili bestonden, uit den weg geruimd.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Verbr. diplom. betrekk. 4308 A)

D. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Handelsbetrekkingen met Roemenië verbroken. —
Stockholm, 16 Oct. (D.N.B.) — De Londensche radio deelt mede, dat de regeering van Groot-Brittannië de handelsbetrekkingen met Roemenië heeft verbroken.
(Telegraaf)
(V. b. Duitsche militaire missie in Roemenië 4404 C)

E. NEDERLAND. — Verklaring in zake aanhouding en interneering (10 Mei 1940). —
's-Gravenhage, 11 Oct. — Het hoofd van het Hoofdregelingsbureau (voormalig algemeen hoofdkwartier) en de secretarissen-generaal wnd. hoofden van de departementen van Justitie en Binnenlandsche Zaken brengen het volgende ter algemeene kennis.
Op grond van tal van rapporten is vastgesteld, dat de maatregel van aanhouding en interneering, die op grond van artikel 33 van de wet op den staat van oorlog en beleg genomen is, tegen vele Nederlanders ten onrechte toepassing heeft gevonden.
Het is veelal niet meer mogelijk na te gaan, wie in dergelijke gevallen opdrachten tot aanhouding heeft gegeven, zoodat maatregelen slechts bij uitzondering mogelijk zijn. Intusschen worden de strafbare handelingen, die deze interneeringen hebben begeleid, vervolgd.
Velen lijden nog steeds onder de onverdiende blaam, die op hen geworpen is door deze interneering. Dubbel hard en onbillijk is het, wanneer zij, die reeds daardoor zijn getroffen, thans ook nog het moreele leed ondergaan, dat men hun dezen maatregel aanrekent.
Het is om deze reden, dat de in hoofde dezes genoemde autoriteiten zich gedrongen gevoelen het bovenstaande vast te stellen en alle dragers van openbaar gezag aan te sporen er toe bij te dragen, dat misverstanden en onbillijkheden, welke in interneeringen hun oorzaak vinden, worden weggenomen. (Alg. Handelsblad)

F. VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt spreekt over de defensie. - Zestien millioen Amerikanen ingeschreven. —
New York, 16 Oct. (D.N.B.) — Op den ochtend van 15 October, alvorens zestien millioen Amerikanen zich voor den algemeenen dienstplicht lieten inschrijven, heeft president Roosevelt een toespraak voor de radio gehouden, waarin hij o.a. verklaarde:

„Met deze inschrijving leeft het eeuwenoude gebruik van de monstering weer op, waaraan de jeugdige Amerikanen als hun eersten vrijen burgerplicht gehoorzaamden.
Het is een dag van diepe doelbewuste beteekenis, want heden leggen de Vereenigde Staten een getuigenis af van eenheid van wil en eenheid van volk. Zij bewapenden zich om den vrede in de Nieuwe Wereld te bewaren. De Vereenigde Staten als een volk van 130 millioen menschen bezitten thans een geregeld leger van slechts een half millioen manschappen en officieren, terwijl in de legers van andere landen met een kleinere bevolking vier of zes millioen opgeleide manschappen staan."
Roosevelt betoogde verder, dat deze nieuwe opleiding een onderdeel vormt van het verdedigingsprogram.
„Amerika mobiliseert zijn burgers, want het verlangt van zijn mannen en vrouwen geld, goed en gemeenschappelijken arbeid voor de verdediging des lands.
De Vereenigde Staten leven thans onder het dreigement van buiten.
Daarom moet de inschrijving in den militairen dienst een hoeksteen worden in de poort van de nationale verdediging. Deze dag legt den burgers van de Vereenigde Staten niet alleen een plicht op, maar verschaft hun ook de mogelijkheid tot een gemeenschappelijken daad ter wille van de vrijheid."
Roosevelt besloot zijn toespraak met de woorden: „De daad, die gij heden verricht, bewijst niet alleen uw trouw aan het vaderland, doch ook uw wil om uw eigen toekomst op te bouwen.
Wij, Amerikanen van heden, kunnen met Gods hulp den Amerikanen van morgen een land bereiden, waarin vrijheid en gerechtigheid voortbestaan en beveiligd zijn. Zoo'n land moet gewijd zijn aan de zaak van den vrede en voor deze zaak wapent zich Amerika."

(De zestien millioen man, tot wie de rede van Roosevelt is gericht, zijn, zooals onlangs gemeld, mannen van 21 tot 35 jaar. Van dit groote aantal zullen er vijf millioen na verloop van tijd worden opgeroepen, en wel in dezen herfst nog 400.000. Zij moeten een diensttijd van één jaar doormaken. De wet, op grond waarvan de mannen worden opgeroepen, bepaalt, dat zij slechts op Amerikaanschen bodem, in Amerikaansche bezittingen en dergelijke gebieden op het Westelijk halfrond mogen strijden. — Red. Alg. Handelsblad) (Alg. Handelsblad)
(V. b. Pres. Roosevelt 4407 B; Dienstplicht 4357 C)

G. NEDERLAND. — Het begrip „Groot Oost-Aziatische ruimte". - Volgens Japansch spraakgebruik valt Indië er buiten. —
Het A.N.P. heeft den heer M. A. Cageling, redacteur van Onze Vloot, eenige vragen gesteld over het begrip „Groot Oost-Aziatische ruimte".
De antwoorden van de heer Cageling komen op het volgende neer:
Met betrekking tot het begrip Groot Oost-Aziatische ruimte, dat in het verdrag tusschen Duitschland, Italië en Japan werd genoemd, en in verband met de vraag of Nederlandsch-Indië al of niet tot deze Groot Oost-Aziatische ruimte behoort, kan het van

belang zijn te weten, wat de Japanners er zelf in hun spraakgebruik onder verstaan.
De Japanners onderscheiden twee begrippen, die elk op een afzonderlijke ruimte betrekking hebben, n.l. Toa en Nanyo in tegenstelling met ons westerlingen, die, doordat wij zoo ver af wonen, beide ruimten onwillekeurig als één ruimte zien.
Toa is dan de Groot Oost-Aziatische ruimte; deze omvat het Japansche eilandenrijk zelf, Mandsjoekwo, China, Formosa en de tusschen gelegen zeeën met inbegrip van het noordelijke gedeelte van de Zuid-Chineesche zee; het komt feitelijk taalkundig en geographisch overeen met hetgeen wij het Verre Oosten noemen.
Nanyo echter beteekent letterlijk „de eilanden van het Zuiden" en omvat in de eerste en voornaamste plaats Nederlandsch-Indië.
Voor den Japanner behoort Nederlandsch-Indië niet tot Oost-Azië, het is een gebied op zichzelf: het Zuiden. Dit spraakgebruik wordt overigens geheel door de officieele Japansche opvattingen en verklaringen bevestigd hetgeen o.a. ook de Japansche missie naar Nederlandsch-Indië onder leiding van minister Kobajasji blijkt. Derhalve: Nederlandsch-Indië behoort niet tot de Groot Oost-Aziatische ruimte.
(N. R. Crt.) **(V. b. Driemogendhedenverdrag 4385 F)**

A. **ROEMENIE. — Commentaar van de „Cuvantul" op de Duitsche militaire missie. —**
Boekarest, 14 Oct. (D.N.B.) — In de Roemeensche pers wordt uitvoerig commentaar geleverd op de aankomst van een Duitsche militaire missie en Duitsche instructie-troepen in Roemenië. Het Roemeensche blad „Cuvantul", dat voor het eerst na een onderbreking van meer dan twee jaar weer als officieel orgaan van de legionnaire beweging verschijnt, schrijft, dat de aanwezigheid van de Duitsche weermacht in Roemenië het logische gevolg is van de concrete samenwerking, waartoe te Weenen is besloten.
Men mag niet uit het oog verliezen, dat de aansluiting van Roemenië bij de as niet alleen een versterking van de economische en cultureele betrekkingen beteekent, doch in gelijke mate ook een nauwe politieke en militaire verbondenheid. De garantie voor de onschendbaarheid van het Roemeensche gebied stelt als voorwaarde een nieuw practisch onderzoek naar de bestaande strategische, tactische en technische omstandigheden. Het onveranderlijke besluit om den vrede in het Donaugebied te handhaven, is een waarschuwing aan al degenen, die gelooven, dat de vreedzame ontwikkeling van de economische en politieke betrekkingen kan worden verstoord. De Duitsche technici hebben ervaringen meegebracht, die in den laatsten tijd zijn opgedaan. Zij zijn de bemiddelaars van den nieuwen Europeeschen geest. In verband met de talrijke punten van overeenstemming tusschen het legionnaire Roemenië en de as-mogendheden kan een militaire samenwerking voor niemand een verrassing zijn.
De aanwezigheid van deze afgezanten in Roemenië, aldus besluit het blad, geeft niet alleen geen enkele reden tot een ongegronde bezorgdheid, doch zij is de bekentenis van een oprechte en volledige vriendschap met de as-mogendheden.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Duitsche militaire missie 4404 C)

B. **BELGIE EN DE OORLOG 1940. — Het eerherstel van de Vlaamsche Activisten. —**
Naar de correspondent van de N. Rott. Courant te Brussel meldt, is de commissie voor rechtsherstel van de Vlaamsche activisten uit de jaren 1914—1918 met haar werkzaamheden begonnen. Dr. A. Borms, die als bekend, voorzitter is van dit lichaam, heeft met goedvinden van den Duitschen militairen bevelhebber in België en Noord-Frankrijk, nu ook nog mr. Adelfons Henderickx tot lid van de commissie benoemd. Mr. A. Henderickx was tijdens den wereldoorlog secretaris-generaal van het departement van Justitie. De vertegenwoordiger voor België in den schoot van dezelfde commissie zal dezer dagen worden aangeduid. Als Duitsch gevolmachtigde is aangesteld dr. Brass uit Keulen, terwijl mr. R. Lagrou uit Antwerpen, de functie van secretaris zal waarnemen. Voor de verdere werkzaamheden en de behandeling van bepaalde gevallen zal dr. Borms geregeld contact houden met de vereenigingen van gewezen activisten „Recht voor Allen" en „Recht en Herstel", die sinds jaren acties voor amnestie en rechtsherstel hebben geleid. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Dr. A. Borms 4341 B)

C. **FRANSCH INDO-CHINA. — Toelichting van het Fransche standpunt in zake Thailand. —**
Het Fransche ministerie van Buitenlandsche Zaken maakt in een officieel communiqué het standpunt bekend, dat de Fransche regeering inneemt ten aanzien van de problemen, welke zijn opgeworpen door de recente nota van Thailand.
Volgens dit communiqué verklaart de Fransche regeering zich eerst in aansluiting op het op 12 Juni 1940 gesloten niet-aanvalspact bereid zonder verwijl over te gaan tot uitwisseling der ratificatie-oorkonden. Aangezien het Fransche ratificatie-document nog niet in Bangkok, de hoofdstad van Thailand, is aangekomen, stelt de Fransche regeering voor deze uitwisseling langs telegrafischen weg te voltrekken.
Voorts heeft de Fransche regeering de regeering van Thailand er van in kennis gesteld, dat zij toestemt in de samenkomst van een gemengde commissie zooals die genoemd wordt in het niet-aanvalsverdrag, voordat het pact is geratificeerd. Dit onder voorwaarde, dat deze commissie geen andere territoriale problemen te behandelen krijgt dan de verdeeling der eilanden in de Mekong, langs het traject, waar de rivier de grens vormt tusschen Thailand en Indo-China. Voorts heeft de Fransche regeering besloten de gebiedseischen van Thailand, welke betrekking hebben op omvangrijke gebieden aan den rechteroever van de Mekong, van de hand te wijzen. (D.N.B. - Alg. Hbld.)
(Vor. ber. Fransch Indo-China—Thailand 4381 A)

D. **BELGIE. — Bevolking 1939. - Dalend geboorteoverschot. —**
Brussel, 8 October. (D.N.B.) — Uit een eerst thans gepubliceerde statistiek over de verschuiving der Belgische bevolking in 1939 blijkt, dat het geboorteoverschot sterk is gedaald. De Belgische bevolking had in 1939 met 8.396.276 inwoners haar hoogtepunt bereikt. Uit de cijfers kan de conclusie worden getrokken, dat de stijging in het zielental het volgende jaar waarschijnlijk achterwege zal blijven.
In 1939 was het aantal geboorten slechts 15.864 (1.9 op elke duizend inwoners) hooger dan het sterftecijfer, terwijl in het voorafgaande jaar het overschot 25.449 bedroeg of 3 per duizend inwoners. Het juiste geboortecijfer van 1939 bedraagt 15.04 geboorten per duizend inwoners.
Alleen in de Vlaamsche provincies viel in 1939 een toeneming der bevolking waar te nemen. Het aantal zielen in de Waalsche provincies en in Brabant daalde. Dit werd veroorzaakt door het in vergelijking met Vlaanderen, hoogere sterftecijfer in de Waalsche provincies.
In de vijf groote Belgische steden, zooals Brussel, Antwerpen, Luik, Gent en Charleroi, was het sterftecijfer hooger dan het geboortecijfer. (Telegraaf)
(Vor. ber. Bevolking 4212 D)

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Communiqué betreffende de Japansche besprekingen. - De vriendschappelijke betrekkingen door het drie-mogendhedenpact niet geschaad. —**
Uit Batavia wordt door Domei d.d. 16 Oct. gemeld: De delegaties van Japan en Nederlandsch-Indië hebben vanavond het volgende gemeenschappelijke communiqué gepubliceerd:

„De delegaties van Japan en Nederlandsch-Indië hebben van 14 tot 16 October onder voorzitterschap van Ichizo Kobajasji en H. J. van Mook vergaderd in hotel Selabintanah te Soekaboemi. In verscheidene vergaderingen en persoonlijke ontmoetingen zijn de algemeene betrekkingen tusschen Japan en Nederlandsch-Indië besproken. In deze besprekingen is volledige aandacht gewijd aan de uitwerking van het recente pact tusschen Japan, Duitschland en Italië op Nederlandsch-Indië. In dit opzicht gaf de Japansche delegatie officieel als haar meening te kennen, dat Japan in weerwil van het drielandenpact vurig verlangt de betrekkingen van vriendschap tusschen Japan en Nederlandsch-Indië te handhaven en te bevorderen en dat deze betrekkingen door het pact allerminst geleden hebben.
Alles, wat Japan wenscht, is een gezamenlijke welvaart met de naburige landen. Onder de andere punten welke besproken zijn, stond het petroleumvraagstuk op den voorgrond. De Nederl.-Indische delegatie en het hoofd van het Nederlandsch-Indische

bureau voor het mijnwezen, die ook aanwezig was, hebben uitvoerige uiteenzettingen gegeven over den petroleumtoestand in Nederlandsch-Indië. De delegaties zullen de onderhandelingen voortzetten in Batavia, met dien verstande, dat de onderwerpen in hun volledigen omvang in de naaste toekomst besproken zullen worden. De delegaties constateeren met genoegen, dat de onderhandelingen in den meest vriendschappelijken geest gevoerd zijn." (Het Vaderland)

(Vor. ber. Ned.-Indië—Japan 4360 D)

A. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Jodenstatuut in werking getreden. —**
Genève, 18 Oct. (D.N.B.) — Het Jodenstatuut van Frankrijk is op 18 October in het Fransche Staatsblad verschenen, waarmede het van kracht is geworden. Het omvat vier artikelen, welke de uitzonderingsbepalingen opsommen, die in Frankrijk, Algerije, de Fransche koloniën, protectoraten en mandaatsgebieden tegen de Joden zullen worden toegepast.

Art. 1. Joden kunnen geen staatsbetrekkingen en openbare ambten bekleeden. De vrije beroepen mogen door Joden nog slechts worden uitgeoefend onder zekere voorwaarden en volgens een verhoudingsgetal. Als Jood wordt hij beschouwd, die van drie Joodsche grootouders afstamt of van twee Joodsche grootouders, wanneer de echtgenoot Jood is.
Art. 2 somt de openbare functies op, waarvan Joden uitgesloten zijn, van het ambt van staatshoofd af tot het beroep van onderwijzer, bedrijfsleider, directeur of secretaris-generaal in alle monopoliebedrijven of bedrijven met staatsconcessie. Volgens artikel 3 staan alle overige ambten voor Joden slechts open, wanneer zij in den wereldoorlog hebben gevochten, in den oorlog 1939-'40 onderscheiden zijn of in het Legioen van Eer voor militaire verdiensten zijn opgenomen. In art. 5 worden echter de volgende beroepen onvoorwaardelijk voor Joden verboden:
Directeur, hoofdredacteur en redacteur van dagbladen, tijdschriften, persagentschappen en periodieken met uitzondering van zuiver wetenschappelijke publicaties; directeur, administrateur en bedrijfsleider bij ondernemingen, die zich bezig houden met het vervaardigen, verhuren en vertoonen van films, regisseur, opnameleider, spelleider; directeur, administrateur en bedrijfsleider in schouwburgen en bioscooptheaters. Dezelfde bepaling geldt voor den radio-omroep.
In artikel 7 wordt gezegd, dat de Joden, die onder de artikelen 2 en 3 vallen, binnen twee maanden na de publicatie van het Jodenstatuut de uitoefening van hun beroep moeten staken.

De buitenlandsche Joden. — Verder bepaalt deze wet, dat buitenlandsche onderdanen van Joodsch ras terstond op besluit van de bevoegde prefecten in concentratiekampen kunnen worden ondergebracht. Een speciale commissie, die is toegevoegd aan het ministerie van Binnenlandsche Zaken, wordt belast met de organisatie van en het beheer over deze concentratiekampen. Buitenlandsche Joden, die niet in concentratiekampen worden ondergebracht, kunnen een gedwongen verblijf toegewezen krijgen. (De Tijd)

B. **GERARD VAN HULZEN OVERLEDEN. —**
De romanschrijver Gerard Hendrik Ignaaz van Hulzen, wiens overlijden op 80-jarigen leeftijd uit Den Haag op 18 October wordt gemeld, werd 1 Februari 1860 te Zwolle geboren. Hij kwam na vele lotswisselingen op 32-jarigen leeftijd in de journalistiek en is achtereenvolgens redacteur geweest aan verschillende bladen, o.a. heeft hij een tijd lang boekbeoordeelingen geschreven in „Boon's Magazijn".
Gerard van Hulzen was als romanschrijver een der zuiverste woordvoerders van de realistische school in ons land. Al behoorde deze schrijver niet tot de baanbrekers, hij heeft zich toch streng en eerlijk gehouden aan de vormen, die zijn realistische romankunst vereischte, die van een objectieve weerspiegeling der uiterlijke werkelijkheid, zooals deze dan uit een bepaalden gezichtshoek gezien kan worden. Zijn romans hebben een duidelijke sociale strekking.
De titels van zijn boeken drukken reeds uit, dat van Hulzen in zijn werk critisch stond tegenover bestaande maatschappelijke toestanden, en dat een gevoel van deernis hem bij het schrijven heeft vervuld.

Zijn eerste werk „Zwervers" verscheen in 1899 en het jaar daarop zag de roman „Getrouwd" het licht, een van zijn meest bekende boeken. Daarop volgden „Machteloozen" (1901); „Trilbeelden I" (1902); „Wrakke levens" (1903); „De man uit de slop" (1903); „In hooge regionen" (1904); „De dorre tuin" (1905); „Trilbeelden II" (1906); „Een vrouwenbiecht" (1906); „Aan zee" (1907); „Maria van Dalen" (1907); „Zwervers II" (1907); „Wrakke levens (1907); „De ontredderden" (1908); „Liefdes tusschenspel" (1910); „Zijn kind" (1917); „Aan 't lichtende strand" (1919); „De zwarte wagen" (1919); „De belofte" (1923); „Tilly, zijn kind" (1925); „De kinderen der rijken" (1928). (Alg. Handelsblad)

C. **NEDERLAND. — Vernietigingsverbod voor oude materialen en afvalstoffen. —**
De secretaris-generaal, hoofd van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, maakt het volgende bekend:

Op grond van een besluit, dat 19 October in het Verordeningenblad is verschenen („oude materialen- en afvalstoffen-besluit") is het verboden, oude materialen en afvalstoffen te vernietigen, weg te werpen (waaronder is begrepen het in den aschemmer werpen of aan den reinigingsdienst medegeven van bedoelde stoffen), dan wel op zoodanige wijze te bewaren, dat zij hun waarde als grondstof voor de industrie geheel of ten deele verliezen.

Begripsbepaling. — Onder „oude materialen en afvalstoffen" in den zin van genoemd besluit wordt verstaan:

a) alle geheel of ten deele uit metaal, papier, karton, linnen, katoen, jute, wol, zijde, kunstzijde of andere vezelstoffen, huiden, vellen, leer, glas, rubber van elke soort, minerale oliën, celluloid, hoorn, been, kurk, dierlijk haar, borstels of veeren bestaande stoffen of voorwerpen, welke niet meer overeenkomstig hun oorspronkelijke bestemming gebruikt worden;

b) alle andere door den secretaris-generaal aan te wijzen stoffen of voorwerpen.

De genoemde voorschriften gelden voor alle afvalstoffen als bovenomschreven, welke uit de huishouding, alsmede uit industrieele en andere bedrijven en instellingen afkomstig zijn.
Oude materialen en afvalstoffen in bovenbedoelden zin moeten op de gebruikelijke wijze worden afgeleverd aan den erkenden vakhandel, die daarvoor, naar gelang van de waarde, een zekere vergoeding zal geven. Voor wat betreft afvalstoffen afkomstig uit de huishouding, zal de vergoeding in overeenstemming zijn met hetgeen tot nu toe gebruikelijk was.

Ingeval geen handelaar te vinden is, dient men zich voor andere aanwijzingen te wenden tot het rijksbureau voor oude materialen en afvalstoffen, Paleisstraat 7, 's-Gravenhage. Het rijksbureau is op het oogenblik bezig een regeling te ontwerpen, welke beoogt den geheelen handel in afvalstoffen op nieuwe grondslagen te organiseeren. In het kader van deze aanstaande regeling zal ook voor een regelmatige inzameling der afvalstoffen worden zorggedragen.
Zoodra de bedoelde regeling gereed is, zullen nadere bijzonderheden, alsmede de datum waarop zij zal ingaan, worden bekend gemaakt.
Voor bijzondere gevallen kan de directeur van het rijksbureau aan bedrijven of instellingen, voor een bepaalden termijn of tot wederopzegging toe, geheele of gedeeltelijke ontheffing van de voorschriften van het besluit verleenen. Verzoeken tot ontheffing moeten bij het rijksbureau worden ingediend.
(Verordeningenblad No. 32, 19 October 1940)

A. Herdenking. —

Gedenksteen in den voorgevel van de Broerenkerk te Deventer. (Foto Hakeboom)

GEERT GROOTE

Ter gelegenheid van het zesde eeuwfeest zijner geboorte (op een October-dag van het jaar 1340) is in de winterbijeenkomst van de Vereeniging voor de Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis te Deventer Geert Groote herdacht.

Na een inleidend woord van den heer H. J. ter Kuile, voorzitter, sprak prof. dr. Titus Brandsma, hoogleeraar te Nijmegen, over Geert Groote, meer in het bijzonder over „zijn keer naar den Heer". In Geert Groote ziet men allereerst den vernieuwer van het geestelijk leven op het einde der 14de eeuw. Een verblijf van meer dan tien jaar aan de Universiteit van Parijs moge hem in de wetenschappelijke wereld van dien tijd een vooraanstaande plaats hebben gegeven, het werd aanleiding tot een zeer wereldsch leven, waarvan hij eerst in 1372 op aandringen van zijn studievriend, den Karthuizer Hendrik Eger van Kalkar, terugkwam. Maar toen werd het hem ook ernst en brak hij op de meest radicale wijze met de gebreken, welke hij voortaan in zichzelf en daarna in de toenmalige samenleving met groote kracht bestreed. Als een figuur van reactie moge Geert Groote nu en dan overdrijven en ons te streng voorkomen, zijn radicale ommekeer liet niet na grooten indruk te maken en bracht velen met hem tot inkeer. Zoo werd hij een vernieuwer, een leider, maar niet dan nadat hij jaren in de eenzaamheid van het Karthuizerklooster Monnikhuizen bij Arnhem zichzelf had hervormd. Uitvoerig werd stilgestaan bij zijn werk van zelfhervorming, hoe hij daarbij de drie trappen van de geestelijke ladder beklom, eerst zich losmaakte van het kwaad en boete pleegde, vervolgens zich toelegde op de oefening der deugd, eindelijk geheel trachtte op te gaan in de beschouwing van God en het goddelijke. Zijn besluiten zijn samengevat in de woorden: „Altijd, altijd zal ik het oog op God gericht houden". Te Deventer organiseerde hij voor jeugdige personen een gelegenheid tot het afschrijven van goede boeken — tevens voor hem een apostolaat — om hen daardoor aan middelen te helpen, hun studie te voltooien.

Na de jaren van zelfheiliging werd Groote de laatste jaren van zijn leven ook een prediker voor anderen, waarbij hij meer in het bijzonder optrad tegen de ongeregelde zucht naar geld en goed bij de priesters, die hun ambt al te zeer om geldelijk gewin aanvaardden, alsook bij het volk, waar de woeker ernstige misstanden in het leven had geroepen. Zijn optreden tegen deze misbruiken was niet zonder succes, zoodat hij ook in dit opzicht een vernieuwer en hervormer is geweest en hij er niet weinig toe heeft bijgedragen, in zijn tijd weer den geest op hoogere waarden te richten.

Prof. dr. R. Post uit Nijmegen behandelde de vraag, waarom Geert Groote waarlijk groot kon worden genoemd, zooals zijn levensbeschrijvers hem met een woordspeling op zijn naam gaarne noemen. Hij erkende Groote's verdiensten als theoloog, jurist en meer nog als ascetisch schrijver, maar sloeg zijn historische beteekenis als boeteprediker, als wekker van een godsdienstige herleving veel hooger aan. Groote stelde zich na zijn bekeering een apostolische taak, die hij dan met al zijn talenten en met inzet van heel zijn persoon heeft vervuld. Het waren voornamelijk drie kwalen des tijds, waartegen Groote zich keerde, nl. de overtreders van het celibaat door hen, die krachtens wijding of prebende daartoe gehouden waren (focaristae); het genieten van inkomsten uit privaat vermogen door monniken en zusters (proprietarii); het geven van een dos of entreegeld bij het aanvaarden van een kloosterlijken stand of het verkrijgen van een beneficie (simonie).

Tot dit negatieve beperkte Groote zijn werk natuurlijk niet. Belangrijker is, dat hij een groote groep van mannen en vrouwen tot innige vroomheid en tot een diep religieus leven wist te brengen en onder hen een keurkorps van broeders en zusters vormde, dat hem eerst ter zijde stond en later zijn werk voortzette van af zijn dood tot in de zestiende eeuw toe. Speciaal hebben zijn leerlingen, de Broeders des Gemeenen Levens, zijn ideeën verkondigd over al de Nederlanden en diep in het Duitsche Rijk.

De eigenlijke daad, die volgens spr. een wereldhistorische beteekenis kreeg, was de stoot, dien Geert Groote gaf aan de z.g. observantiebeweging, door zijn actie tegen de proprietarii opgewekt, door zijn volgelingen de leden van de Windesheimer Congregatie, over een uitgestrekt gebied van West-Europa voortgestuwd, oversloeg op oudere kloosterinstellingen en in de vijftiende eeuw een grootsch kerkelijk gebeuren beteekende. Groote was aldus de stichter van de moderne devotie, een der weinige godsdienstige stroomingen, die van Nederland uit naar Oost en Zuid vloeide.

Onze correspondent te Deventer meldt omtrent het verloop der herdenkingsplechtigheid, dat na de rede van prof. Brandsma in de vergadering van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis, de aanwezigen ten stadhuize door den burgemeester, mr. F. W. R. Wittewaall, werden ontvangen. Hij herdacht Geert Groote als een voortreffelijk burger van Deventer.

In de speciale herdenkingsbijeenkomst in de Groote Kerk te Deventer voerde prof. mr. B. H. D. Hermesdorf uit Nijmegen, voorzitter van het herdenkingscomité, het woord. (Alg. Handelsblad)

A. **SPANJE. — Kabinetswijziging. - Serrano Suñer tot minister van Buitenlandsche Zaken benoemd. —** Madrid, 17 Oct. (D.N.B.) — Volgens een decreet in het Staatsblad treedt de tegenwoordige Spaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Beigbeder, uit de regeering. De huidige minister van Binnenlandsche Zaken Serrano Suñer wordt tot minister van Buitenlandsche Zaken benoemd.

Voorts wordt de onder-staatssecretaris van het ministerie van Binnenlandsche Zaken, Lorente, met de leiding van alle zaken van dit ministerie belast en direct onder het hoofd der regeering gesteld. Verder treedt ook de minister van Industrie en Handel, Alarcon de la Lastra, uit de regeering. De gouwleider van de Phalanx van Catalonië en lid van het politieke comité, Demetrio Carceller, is tot minister voor Handel en Industrie benoemd.

(Het Vaderland) **(Vor. ber. Kabinet 3970 A.)**

B. **NEDERLAND. — Brandweerwezen - Inspectie ingesteld. —**

Met ingang van 15 October 1940 is bij het departement van Binnenlandsche Zaken ingesteld een inspectie van het brandweerwezen.

Met de leiding is belast met den titel van hoofdinspecteur, de kapitein van den generalen staf op non-actief, de heer P. L. van Boven, thans werkzaam bij den Opbouwdienst. (De Maasbode)

C. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Krijgsverrichtingen. - Militair weekoverzicht van generaal dr. Glaise-Horstenau. —**

Berlijn, 19 October. (D.N.B.) — De militaire medewerker van het D.N.B., generaal dr. Glaise-Horstenau, schrijft in zijn militaire weekoverzicht o.a.:

De slag om Groot-Brittannië werd ook in de afgeloopen zevende week gekenmerkt door onafgebroken groote aanvallen van het Duitsche luchtwapen, alsmede door veelvuldig optreden van de marine.

Voorts zijn er Engelsche bommen gevallen op de burgerbevolking van Duitschland, België, Nederland, Frankrijk en Denemarken, als wil Engeland tot uiting brengen, hoe zeer het zich van het Europeesche vasteland heeft vervreemd. Daarom werden de Duitsche vergeldingsaanvallen deze week weer sterk opgevoerd. De volgende zes punten toonen de geweldige successen aan, welke de Duitsche aanval hierbij heeft bereikt:

1. Verwoesting van militaire inrichtingen.
2. Verlamming van de R.A.F. en volledige beheersching van het luchtruim.
3. Vernietiging van installaties, die voor de oorlogvoering van belang zijn.
4. Vernieling van het Engelsche verkeersnet.
5. Vergeldingsblokkade.
6. Breken van het innerlijke verzet van den vijand.

Deze punten bij elkaar vormen voor de Duitsche weermacht een factor, waardoor de volledige onderwerping van den tegenstander steeds dichterbij komt.

Een belangrijk feit kan thans geconstateerd worden. Onder het geweld van de onophoudelijke Duitsche aanvallen heeft de vijand volgens een openlijke bekentenis van den Engelschen luchtmaarschalk Joubert, de Engelsche vliegvelden in het Zuiden ontruimd en naar het binnenland verplaatst. Daardoor kon het Duitsche luchtwapen in de afgeloopen week zich met grooter doortastendheid richten tegen de vliegvelden in Midden-Engeland. De groote militaire beteekenis van deze gebeurtenis kan niet hoog genoeg worden geschat, aangezien het Duitsche „Luchtfront" hierdoor a.h.w. meer naar voren is gebracht.

Hand in hand met de verwoesting van de vliegvelden heeft de succesvolle strijd tegen den vijand in de lucht de Duitsche superioriteit duidelijk bevestigd. De terugkeerende Duitsche jachtvliegers rapporteerden eenstemmig, dat de vechtlust der Engelsche jagers opnieuw sterk is verminderd. In de afgeloopen week hebben de Engelschen 121 vliegtuigen verloren, terwijl aan Duitsche zijde 26 machines niet terugkeerden. Inmiddels zijn de uitwerkingen van de Duitsche bomaanvallen te omvangrijk en openlijk geworden, dat zij door de Engelschen nog langer zouden kunnen worden verzwegen.

Het Duitsche duikbootwapen en het luchtwapen, hebben in deze week bij elkaar 235.516 B.R.T. tot zinken gebracht en daardoor de uitwerking van de Duitsche tegenblokkade aanmerkelijk verscherpt.

De Engelsche vloot bleef zoo goed als onzichtbaar en hield zich in haar schuilhoeken verborgen. Het leggen van mijnen voor de Engelsche havens door vaartuigen en vliegtuigen werd ongehinderd voortgezet. Behalve van de militaire kracht valt er ook een verzwakking van de inwendige weerstandskracht, als gevolg van den onafgebroken Duitschen aanval tegen het eiland, te constateeren. De teekenen van verwarring, zoowel uiterlijk als innerlijk, nemen toe. (Telegraaf)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4407 D.)

D. **NEDERLAND. — Verordeningenblad, Staatscourant en Staatsblad. - De afkondiging van voorschriften. —**

In het Verordeningenblad is o.m. de volgende verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de wijze van bekendmaking van bepaalde rechtsvoorschriften opgenomen:

Artikel 1. (1) Algemeen rechtsverbindende voorschriften, welke door de secretarissen-generaal van de Nederlandsche departementen van algemeen bestuur worden uitgevaardigd, kunnen in plaats van in het Verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied in de Nederlandsche staatscourant worden afgekondigd.

(2) In het geval van afkondiging van niet algemeen rechtsverbindende voorschriften van de secretarissen-generaal geschiedt zulks in de Nederlandsche Staatscourant.

Artikel 2. Worden rechtsvoorschriften, als bedoeld in het eerste lid van artikel 1, in het Verordeningenblad voor het bezette Nederlandsche gebied afgekondigd, dan kunnen deze ter verdere bekendmaking ook in het Staatsblad worden openbaar gemaakt; de bekendmaking in het Staatsblad geschiedt niet eerder dan de afkondiging in het Verordeningenblad.

(Verordeningenblad No. 32, 19 October '40)

E. **PARAGUAY. — Katoen naar Japan. —**

Volgens mededeeling der regeering van Paraguay zijn met eenige groote Japansche firma's overeenkomsten gesloten omtrent den verkoop van katoen. Totaal zal 5000 t. katoen naar Japan worden uitgevoerd, d.i. ongeveer de helft van den oogst.

(Haagsche Courant)

F. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Roemeensche banksaldi geblokkeerd. —**

Stockholm, 15 Oct. (D.N.B.) — Naar Reuter meldt, heeft het Engelsche ministerie van Financiën den banken aanwijzingen verstrekt om Roemeensche banksaldi te Londen te blokkeeren. (De Tijd)

(Vor. ber. Engeland—Roemenië 4412 D.)

G. **FINLAND. — Politieke groep „Ontwakend Finland" gesticht. —**

Met de stabiliseering van den politieken toestand in Finland, aldus een D.N.B.-bericht uit Helsinki, heeft zich onder den naam „Nouseva Suomi" (Ontwakend

Finland) een politieke groep gevormd onder leiding van dr. Vilho Helanen. Haar program omvat in hoofdzaak de volgende punten: 1o. nationale aaneensluiting; 2o. een eendrachtig volk, dat geen inspanning en offers spaart voor de nationale verdediging; 3o. beteekenis van het gezin en van het tehuis als cel van den staat; 4o. versterking van de persoonlijke verantwoordelijkheid in het politieke leven en herziening van het staatsleven; 5o. verwezenlijking van een sociale ordening op grondslag van het privaatrecht en overbrugging van het klassenverschil; 6o. verzekering van de toekomst van den staat door een talrijke en gezonde jeugd. (Telegraaf)

A. **RECHTSZAKEN. — Prof. C. W. de Vries wegens luisteren naar verboden uitzending veroordeeld. —** Naar de „Deutsche Zeitung in den Niederlanden" mededeelt, is prof. C. W. de Vries, rector-magnificus van de Rotterdamsche Handelshoogeschool, door het Deutsche Landesgericht, wegens luisteren naar buitenlandsche radiouitzendingen veroordeeld tot 18 maanden gevangenisstraf en *f* 3000 boete.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Rechtszaken 4409 C.)**

B. **TURKIJE — Bevolking. —**
Istanboel, 25 Oct. (D.N.B.) — De officieele uitslag van de volkstelling in Turkije is thans bekend gemaakt. Turkije heeft 17.869.901 inwoners, hetgeen een toeneming van de bevolking met 1.711.000 in de laatste vijf jaar beteekent. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Bevolking 2183 A.)

C. **NEDERLAND. — Nederlandsche Unie. - Leiding.**
Dezer dagen heeft de Stedelijke Raad van de afdeeling Amsterdam van „De Nederlandsche Unie" vergaderd, ten einde den nieuwen toestand, die ontstaan is ten gevolge van de afwezigheid van den heer J. G. Suurhoff, leider van het Stedelijk Secretariaat, onder oogen te zien.
Na ampel overleg heeft de raad den wensch te kennen gegeven, uit zijn midden den heer C. Brink tot voorzitter van den raad, tevens plaatsvervangend leider van het secretariaat, te benoemen.
Het Driemanschap heeft deze benoeming met zijn goedkeuring bekrachtigd.
Tegelijkertijd heeft het Driemanschap den heer B. J. Suermondt tot adjunct-plaatsvervangend leider benoemd. Laatstgenoemde zal nu voorloopig de dagelijksche leiding over de werkzaamheden van het secretariaat op zich nemen. Deze werkzaamheden worden normaal voortgezet. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Ned. Unie 4390 B.)

D. **IRAN. — Vijfjarenplan. —**
Teheran, 15 Oct. (D. N. B.) — De regeering van Iran heeft besloten tot de opstelling van een vijfjarenplan voor alle takken van landbouw, dat terstond ten uitvoer moet worden gebracht. De belangrijkste punten van het program zijn: verhooging van de graanproductie met ten minste een half millioen ton, voorts verdubbeling van de katoenproductie en vermeerdering der capaciteit van alle cultures met 50 tot 200% in verloop van vijf jaar. Daaronder vallen vooral thee, suikerbieten, jute en oliehoudende vruchten.
Het plan behelst voorts de invoering van tot dusver in Iran ongebruikelijke gewassen, stichting van kunstmestfabrieken, fundamenteele verbetering van den waterstaat door den bouw van dijken, het graven van kanalen en het boren van bronnen, veredeling van den veestapel en grootscheepsche bebossching. Voorts omvat het plan verbetering van de levensvoorwaarden der boerenbevolking en haar scholing in moderne landbouwmethoden.
Voor de uitvoering van en het toezicht op het vijfjarenplan wordt een buitengewone commissie gevormd uit leden van de rijkslandbouwbank en belanghebbende afdeelingen van het departement van Landbouw. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vorig bericht 2911 E.)

E. **NEDERLAND. — Voorziening in kasbehoeften en consolidatie van vlottende schuld. —**
Den Haag, 19 October. Het heden verschenen Verordeningenblad bevat o.m. een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende voorziening in kasbehoeften en consolidatie van vlottende schuld.
Daarin wordt met ingang van heden de secretarisgeneraal van het Departement van Financiën gemachtigd, ter voorziening in kasbehoeften, tot het beloop daarvan, schatkistbiljetten of schatkistpromessen uit te geven, schatkistbiljetten te beleenen en leeningen op korten termijn te sluiten.
Voorts wordt de secretaris-generaal gemachtigd ter consolidatie van vlottende schuld leeningen op langen termijn aan te gaan. Het tijdstip en de voorwaarden van uitgifte worden door hem bepaald.
(Verordeningenblad No. 32, 19 October '40)

F. **NEDERLAND. — Handelingsbevoegdheid ten aanzien van ondernemingen en vermogens. —**
Den Haag, 19 Oct. — Het Verordeningenblad bevat heden o.m. een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de handelingsbevoegdheid ten aanzien van ondernemingen en vermogens.
Daarin wordt het volgende bepaald:
Art. 1. Ten aanzien van de bevoegdheid tot het verrichten, zoowel in als buiten rechte, van alle rechtshandelingen en anderszins, welke samenhangen met het drijven van een in het Groot-Duitsche Rijk, met inbegrip van het protectoraat Bohemen en Moravië, of in het gouvernement-generaal voor het bezette Poolsche gebied gevestigde onderneming of welke betrekking hebben op een vermogen, dat zich geheel of ten deele in bovengenoemde gebieden bevindt, is uitsluitend het in het betreffende gebied geldende recht beslissend. Dit geldt meer bepaaldelijk ten aanzien van de bevoegdheid van hen, die als bewindvoerder (Treuhänder), commissaris of beheerder door de bevoegde instanties in bovengenoemde gebieden met de leiding van ondernemingen of met het beheer van vermogens zijn belast.
Art. 2. (1) Voor zoover schuldenaren, die hun zetel, woonplaats of verblijfplaats in het bezette Nederlandsche gebied hebben, na 31 Augustus 1939 vorderingen, welke tot een onderneming of tot een vermogen behooren, voor welke onderneming of voor welk vermogen een persoon, als bedoeld in den tweeden volzin van artikel 1 is benoemd, zonder goedkeuring van dezen aan andere personen hebben voldaan, heeft deze voldoening geen bevrijdende werking. Dit geldt niet, indien en voor zoover voldoening voor 10 Mei 1940 op grond van een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, van een gerechtelijke minnelijke schikking of van een gehomologeerd accoord heeft plaats gehad.
(2) De Secretaris-Generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart kan in bijzondere gevallen:
1) Op verzoek van den schuldenaar verdere uitzonderingen op het in den eersten volzin van lid 1 bepaalde toestaan.
2) Bepalen, dat, in afwijking in zooverre van het bepaalde in den eersten volzin van lid 1, ook betaling, door den schuldenaar in het tijdvak van 1 Januari 1938 tot en met 31 Augustus 1939 verricht, geen bevrijdende werking heeft.
Art. 3. De Secretaris-Generaal van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart kan bepaalde rechtshandelingen en anderszins, welke betrekking hebben op een onderneming of een vermogen, waarvoor een persoon, als bedoeld in den tweeden volzin van artikel 1, is benoemd, van onwaarde verklaren, wanneer deze na 31 December 1937 zijn verricht door of ten opzichte van personen, die bij overeenkomstige toepassing van artikel 1 op het tijdstip, dat de rechtshandeling of anderszins met betrekking tot de onderneming of het vermogen geschiedde, geen handelingsbevoegdheid meer zouden hebben bezeten.
Art. 4. Deze verordening treedt heden in werking.
(Verordeningenblad No. 32, 19 October 1940)
(Vor. ber. Ondernemingen 4410 D.)

G. **GEESTELIJK LEVEN. — De kerken in Duitschland. - Statistisch overzicht. —**
Aan een uitvoerig overzicht van het D.N.B. over het kerkelijke leven in Duitschland, zoowel in de R. K. als in de Protestantsche Kerk, ontleenen wij het volgende:
In de 48 bisdommen van de R. K. Kerk met haar duizenden wereldlijke geestelijken gaat het religieuze leven vrij en ongehinderd zijn gang, evenals in de 20.200 evangelische kerkgemeenten met haar 16.000 predikanten en 26.000 verdere ambtsdragers. In totaal bedragen de bijdragen van den staat voor de Kerken rond 500 millioen mark per jaar. De opgesomde getallen hebben geen betrekking op het gouvernement-generaal (Polen). Hoe buitengewoon veelomvattend het leven der kerk in Duitschland is, bewijzen de vele aanwezige kerkelijke organisaties van de Evangelische Kerk over bijna 93.000 liefdadige

inrichtingen met 47.860 diaconessen, alsmede over 20.000 verpleegsters en 4800 diakenen; binnen den sector van de buitenlandsche zending heeft zij 31 zendelingsgenootschappen, 1600 zendelingen en 12.500 inheemsche medewerkers.
De evangelische kerk staan 23.000 evangelische kerkgebouwen en 14.000 pastorieën ter beschikking. Dat de katholieke kerk in het Duitsche Rijk zich niet minder vrij kan bewegen, bewijzen de statistische gegevens. Binnen een tijdsverloop van een jaar zijn 162.251 r.k. bruidsparen in den echt verbonden, en 389.329 kinderen uit zuiver r.k. huwelijken gedoopt, en in een jaar tijd 312.074.947 hosties uitgereikt, hetgeen overeenkomt met 14.34 hosties per jaar op iedereen katholiek. (Telegraaf)

(Vorig bericht 4377 G.)

A. **SUZE GROENEWEG OVERLEDEN. — Het eerste vrouwelijke Kamerlid. —**
Op 19 October is, naar „Het Volk" meldt, in haar woning te Barendrecht overleden mevrouw Suze Groeneweg, oud-lid der Tweede Kamer voor de S.D.-A.P., oud-lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland en van den gemeenteraad van Rotterdam. Zij bereikte den ouderdom van 65 jaar.

Suze Groeneweg
(Foto Arbeiderspers)

Reeds eenige jaren geleden heeft haar gezondheidstoestand mevrouw Suze Groeneweg genoopt, zich gedeeltelijk uit het openbare leven terug te trekken, o.m. uit het Kamerwerk. Toen is zij zich te Barendrecht gaan vestigen.
Suze Groeneweg deed in 1918, als eerste vrouw, haar intrede in de Tweede Kamer; tot 1937 heeft zij daarin zitting gehad. Vooral de problemen van het onderwijs hadden haar belangstelling, maar ook op ander terrein bewoog zij zich; o.a. op dat van sociale zorg voor vrouwen en kinderen.
Te Strijensas aan het Hollandsch Diep werd Suze Groeneweg op 4 Maart 1875 geboren als dochter van boerenouders. In het conservatief-christelijke dorp wekte het eenige beroering, dat Suze niet, zooals andere meisjes van haar leeftijd, in de huishouding of in het boerenbedrijf ging werken, maar in Numansdorp de normaalschool bezocht, waar ze in 1893 haar Lager akte behaalde. Als onderwijzeres was zij achtereenvolgens werkzaam te Duivendijke, Krimpen aan den IJssel, Dordrecht en Rotterdam. In de eerste stad werd zij, als eerste vrouw, lid van den toen zeer roerigen Bond van Nederlandsche Onderwijzers, in de tweede werd zij secretaresse van de plaatselijke afdeeling van dien bond en in Dordrecht sloot ze zich aan bij de S.D.A.P. Dat was in 1903; elf jaar later werd Suze Groeneweg lid van het Partijbestuur en in 1918 werd zij, als gezegd, als eerste vrouw gekozen in de Tweede Kamer. Zij was ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw.
(Het Volk - Alg. Handelsblad)

B. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Vier maanden oorlog. —**
Onder het opschrift: „Na vier maanden oorlog" schrijft de Relazioni Internazionali: De oorlogvoering van Italië heeft het volgende aangetoond:
1. De Italiaansche oorlogvoering is het centrum geworden, waarop de aandacht van de wereld zich concentreert; het Oostelijke bekken van de Middellandsche Zee en Egypte, waarin die actie zich ontwikkelt, zijn van essentieel belang geworden voor het Britsche rijk. De soldaten van Mussolini leggen, evenals hun voorvaderen, wegen aan voor nieuwe opmarschen. De manoeuvre van Graziani zal het lot bezegelen van de Engelsche troepen in Egypte en van het Egyptische volk.
2. De Italiaansche overheersching in de lucht en te water in de Middellandsche Zee is volledig en absoluut.
3. De Italiaansche oorlogsbedrijvigheid neemt van dag tot dag toe.
Italië zal den oorlog weten door te zetten zoolang het noodig zal zijn, want Mussolini heeft zich nooit illusies gemaakt over de snelheid van oorlogvoering, noch over de zwakte van den vijand.
Het Italiaansche volk komt uit dezen oorlog te voorschijn met twee nieuwe gevoelens, n.l. dat het evenzeer tegen de Engelschen gekant is als tegen de Franschen.
4. De Italiaansche invloed in de Balkanlanden en op de Middellandsche Zee is toegenomen en versterkt. Waar nog duistere punten op den Balkan zijn, moeten deze resoluut worden opgehelderd.
5. Italië heeft nauwkeurige berekeningen gemaakt en terwijl het een oorlog tusschen de vastelanden voorzag, heeft het het drielandenpact van Berlijn gesloten. De Vereenigde Staten verleenen hulp aan Groot-Brittannië, maar ook deze houding van Amerika is voorzien. Het hernieuwde Europa na de ineenstorting van de democratieën, gaat zich ordenen in een continentale eenheid en zal niet toestaan, dat Engeland overwinnend uit den strijd komt. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4410 B.)

C. **NEDERLAND. — Wederopbouw van door oorlog vernielde woningen en boerderijen. —**
's-Gravenhage, 18 Oct. — De algemeen gemachtigde voor den wederopbouw heeft een voorschotregeling getroffen voor den herbouw van woningen met minder dan 450 kubieke meter inhoud. Via de gemeentebesturen is voor eigenaren van deze woningen de mogelijkheid geopend een voorschot van 80% van de verkoopwaarde van het perceel op 9 Mei 1940 te ontvangen.
De algemeen gemachtigde voor den wederopbouw heeft tevens bepaald, dat, ter bevordering van een snel herstel van gedeeltelijk beschadigde boerderijen, ook in deze gevallen 80% van de schade als voorschot op de tegemoetkoming kan worden uitgekeerd.
(Haagsche Courant) **(V. b. Wederopbouw 4410 F.)**

D. **OPGRAVINGEN. — Komo, de vroegere hoofdstad van den Macedonischen Koning Archelaus, blootgelegd. —**
Athene, 9 Oct. — Uit Kastoria, in den uitersten Noordwesthoek van Macedonië, een stadje in de provincie Florina in Noord-Griekenland, komt het bericht, dat aldaar bij de drooglegging van een meer de overblijfselen gevonden zijn van de oude stad Limnea Komo, de vroegere hoofdstad van den Macedonischen koning Archelaus. In de omgeving van deze plaats bevindt zich het Kastoriameer. Daar de streek rondom de bergmeren zeer onvruchtbaar is, hebben de boeren deze geleidelijk drooggelegd. Toen het niveau van het Kastoriameer langzamerhand daalde, waren de boeren niet weinig verrast, in het midden daarvan forsche houten palen te ontwaren. Volgens oude volkssagen zou hier door een aardbeving een stad in de diepte verzonken zijn.

De oude Helleensche historici noemden deze stad Limnea Komo. De naam komt herhaaldelijk bij Thucydides voor. Volgens zijn beschrijving lag zij op een klein eiland, midden in een meer en was door een breede houten brug met het vasteland verbonden. De geheele oever van het eiland was door een hoogen muur omzoomd, welke de stad tot een onneembare vesting

maakte. De bouw van dezen ringmuur stamt van koning Archelaus, die hier zijn residentie had. Hij heerschte over Macedonië van 413—399 vóór Chr. Aan Macedonië schonk hij vestingen en een vloot. Ook bouwde hij steden, legde wegen aan en bevorderde de beschaving en ontwikkeling in zijn land. Aan zijn hof verwijlden de beroemde Hippocrates, de schilder Zeuxis, de dichters Euripides en Agathon.
Prof. Karamonulos kon vaststellen, dat de stad gebouwd was op de bouwvallen van een nog veel oudere nederzetting, welke slechts 2 à 3 meter dieper lag en naar zijn meening dateert uit het steenen tijdperk. Daar werden vele bijlen, messen en andere voorwerpen gevonden, uit steen vervaardigd. Prof. Karamonulos schat den ouderdom van de eerste nederzetting op het verzonken eiland op 4500 jaar.
De houten palen en steenen zuilen, alsmede de steenen werktuigen, zijn naar Saloniki vervoerd voor een grondig onderzoek. (Telegraaf)

A. **NEDERLAND. — Distributie van kaas. —**
De secretaris-generaal van Landbouw en Visscherij deelt mede, dat Maandag 21 October '40 een aanvang werd gemaakt met de distributie van kaas. Onder kaas wordt verstaan alle soorten binnen- en buitenlandsche kaas, ook smeerkaas, echter met uitzondering van de z.g. kwark. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Distributie 4410 A.)

B. **SPANJE. — Oud-president Companys terechtgesteld. —**
Barcelona, 16 Oct. (D.N.B.) — In de gevangenis van Montjuich is de Catalaansche separatistenleider en oud-president der Catalaansche republiek Companys op 15 October doodgeschoten, nadat hij door een krijgsraad ter dood was veroordeeld.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Companys 3011 A.)**

C. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Bezoek van maarschalk de Bono aan Spanje. —**
In zijn paleis te Madrid heeft dezer dagen generaal Franco den Italiaanschen maarschalk de Bono ontvangen, in tegenwoordigheid van een uitgelezen gezelschap militairen, diplomaten en hoogwaardigheidsbekleeders. De Bono las een boodschap van Mussolini voor en overhandigde Franco de versierselen van de Annunciata orde, de hoogste Italiaansche onderscheiding. (N. Rott. Crt.)

D. **NEDERLAND. — Diamant - Rijksbureau ingesteld. —**
Door een „Diamantbeschikking", is een Rijksbureau voor Diamant te Amsterdam, onder directie van dr. ir. A. H. W. Hacke ingesteld, waarbij de verwerkers, importeurs en handelaars van ruw en bewerkt diamant, diamantpoeder, boort en industriediamant zich moeten laten inschrijven.
(Keesings Financ. Archief) **(V. b. Diamant 4410 A.)**

E. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill doet een beroep op Frankrijk. - Duitsch commentaar. —**
Berlijn, 23 Oct. (A.N.P.) — De Britsche minister-president Winston Churchill heeft 21 October voor de Engelsche radio een redevoering uitgesproken, welke hij betitelde als „Een beroep op Frankrijk".
Volgens de „Frankfurter Zeitung" heeft Churchill hierin o.a. het volgende gezegd:
„Meer dan dertig jaar sta ik aan de zijde van Frankrijk en onder den Duitschen bommenhagel staat Engeland trouw jegens alle volkeren voor welker rechtvaardige zaak het het zwaard heeft getrokken.
Wanneer vrienden met elkander in moeilijkheden geraken, omdat zij aangevallen en door den vijand van elkaar gescheiden worden, moeten zij op hun hoede zijn, opdat zij niet met elkaar in twist geraken."
Vervolgens poogde Churchill de Franschen bang te maken ten aanzien van de bedoelingen van Duitschland en Italië en hun een toekomst van geestelijke slavernij te voorspellen, indien zij niet bereid zouden zijn rouwmoedig weer hun steun te geven aan Groot-Brittannië, dat weliswaar thans zware dagen beleeft, maar in 1941 — naar hij beweerde — de heerschappij in de lucht en op zee zal bezitten.
„Wat wij Engelschen," aldus Churchill, „van u, Franschen, in deze bange dagen verlangen, nu wij voor een overwinning vechten, welke wij redelijkerwijze met u zullen deelen, is dat — al kunt ge ons nu niet helpen — gij ons geen hinderpalen voor de overwinning in den weg legt."
Voorts beweerde de minister-president nog, dat Engeland uitsluitend vecht voor de Europeesche bevrijding van het nationaal-socialisme, en dat Groot-Brittannië geen enkel land eenige eischen stelt. Daarom moeten de Franschen ook niet gelooven, dat de Engelschen de Fransche vloot en de Koloniën in bezit willen nemen.

Commentaar van Berlijn. —
Van officieuze Duitsche zijde wordt gemeld: In politieke kringen alhier beschouwt men het als een nieuw bewijs voor de kansloze positie van Engeland, dat onafwendbaar zijn vernietiging tegemoet gaat, dat Churchill op 21 October in een radiorede gepoogd heeft het Fransche volk opnieuw als bondgenoot te winnen. Want ten slotte moet men ook in Londen gemerkt hebben, dat Frankrijk aan de zijde van Engeland zoo juist de grootste ineenstorting en de grootste teleurstelling van zijn geschiedenis heeft beleefd en moet men weten, dat er na de gebeurtenissen van Oran en Dakar, Fransch bloed aan Engelands handen kleeft.
Bij de radiorede van Churchill is er, aldus de overtuiging, die men te Berlijn heeft, uitsluitend sprake van, dat Frankrijk door Engeland een tweede maal moet worden bedrogen doordat het, nu het zelf niet meer in staat is zijn zonen voor Engeland naar het slagveld te sturen, althans passief zal dulden, wat Londen verder aan schendingen van het volkerenrecht tegenover het Fransche bezit voor de Engelsche belangen nuttig zal achten. Op de onverbiddelijke opoffering van den bondgenoot door Engeland volgt dus de bedoeling om met ongekend cynisme een politieke lijkenschennis te plegen, waarbij de verbluffende verwachting wordt geuit, dat het Fransche volk zelf de hand daartoe zal willen bieden.
De waanzin van Engeland schijnt zoover te gaan, zoo verklaart men te Berlijn, dat het meent ook bij anderen geen normaal denken en aanvoelen en geen normalen zin voor de werkelijkheid meer te mogen veronderstellen. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Winston Churchill 4401 A.)

F. **NEDERLAND. — Represaillemaatregel in verband met behandeling der Duitschers in Indië. - Geïnterneerde consuls worden uitgewisseld. —**
De Tijd ontleent aan de „Berlijnsche Tijdingen": o.a. het volgende:
Naar uit Stockholm wordt vernomen, heeft het Nederlandsch-Indisch Gouvernement thans besloten de Duitsche consuls en het consulaire Duitsche personeel in Nederlandsch-Indië, die sedert 10 Mei geïnterneerd waren, in staat te stellen, naar het buitenland te vertrekken. Het schijnt zelfs, dat een aantal consuls reeds over Siberië naar Duitschland onderweg is. Wanneer het vast staat, dat de Duitsche consuls inderdaad vrij zijn, mag men verwachten, dat de Nederlandsche consuls in Duitschland, die als vergeldingsmaatregel aldaar werden vastgehouden, ook spoedig hun vrijheid zullen herkrijgen. (De Tijd)
(V. b. Represaillemaatr. 4400 F.; Consuls 4381 B.)

G. **JOEGO-SLAVIE. — Verklaring van minister-president Tswetkowitsj betreffende de naburige landen. —**
Belgrado, 22 Oct. (D.N.B.) — Minister-president Tswetkowitsj heeft in een te Nisj uitgesproken redevoering verklaard, dat Joego-Slavië rekening gehouden heeft met den vrede en dit ook in het vervolg zal doen. Daarom heeft het met zijn naburen goede en vriendschappelijke betrekkingen onderhouden en zal het alles doen, opdat zijn economische en overige betrekkingen met hen geen wijzigingen ondergaan. Dat is noodzakelijk, omdat het geheele economische leven van Joego-Slavië is aangewezen op de groote markten van zijn naburen.
Wat de zoo juist geëindigde handelsbesprekingen met Duitschland betreft, zeide Tswetkowitsj, dat de overeenkomst aldus is, dat Joego-Slavië zijn volstrekte economische bedrijvigheid in stand kan houden.
Voorts kondigde de minister-president de uitvoering van groote openbare werken aan, die door een binnenlandsche leening van verscheidene milliarden di-

naren zullen worden gefinancierd. Ongeveer millioen hectaren land zullen verbeterd worden. Vierhonderdduizend hectaren grond worden op het oogenblik in het geheel niet bewerkt. Ongeveer vijfhonderdduizend boeren in Joego-Slavië kunnen niet leven van de opbrengst van hun grondbezit. (Het Vaderland)

(V. b. Min.-Pres. Tswetkowitsj 4348 H.)

A. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Anthony Eden's reis naar Egypte enz. —**
Anthony Eden, de Britsche minister van Oorlog, maakt op het oogenblik een diplomatieke reis door de landen rondom het Oostelijke bekken van de Middellandsche Zee: Egypte, het mandaat-gebied Palestina, en hierna komen waarschijnlijk Ankara en Athene aan de beurt.
In Egypte heeft Eden besprekingen gevoerd met de Egyptische regeering en generaal Wavell, den commandant van de Britsche troepenmacht, welke 230.000 man zou tellen en hoofdzakelijk bestaat uit Engelsche, Australische en koloniale onderdeelen voor de verdediging van deze voor Engeland zoo uiterst belangrijke stelling. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Min. Eden 4334 D.)

B. **NEDERLAND. — Rede van Dr. H. Colijn. —**
In Rotterdam zijn, uitgaande van de Centrale A.-R. Kiesvereeniging te Rotterdam en den Kamerkieskring Rotterdam der C.-H. Unie, gecombineerde vergaderingen van A.-R. en C.-H. gehouden. In de eerste vergadering spraken dr. H. Colijn en dr. S. Rozemond.
Aan het verslag der redevoeringen in „De Standaard" ontleenen wij het volgende:
Dr. Colijn wees er op, dat, nu wij staan te midden van een wereld vol van onzekerheden, wij de feiten, die wij waarnemen, en de verwachtingen, die geopperd worden, met groote nuchterheid onder de oogen moeten zien. En die eisch moet worden gesteld, zoowel bij de beoordeeling van het verleden als bij de verwachtingen voor de toekomst. Wanneer men dat doet, dan volgt vanzelf een juist begrip voor de taak in het heden.
Er is aanleiding tot verwondering, wanneer men over den dag van 10 Mei hoort spreken, als over den eersten dag van een nieuwe schepping. Maar aan den anderen kant moet men de zaken ook niet zoo zien, alsof men na het einde van den oorlog op onveranderde wijze zal gaan doorwerken. Dat is even onjuist. Al was het alleen maar, omdat de oorlog zelf, vooral als hij nog eenigen tijd duurt, nieuwe problemen in het leven roept, die slechts op bijzondere wijze tot oplossing zullen zijn te brengen.
Dr. Colijn zeide aan het slot van zijn rede: Wij hebben te streven naar eenheid van hen, die in den grond één zijn, omdat ze hetzelfde uitgangspunt hebben gekozen. Dat van die wenschelijke eenheid ook door optreden naar buiten moet blijken en dat men gezamenlijk dient te zoeken naar de oplossing van de vragen, waarvoor wij gesteld worden, en dat het Prot.-Christendom daarbij een eigen taak heeft, achtte spr. duidelijk en hij meende, dat het mogelijk moet zijn voor Chr.-Historischen en Anti-Revolutionnairen een lijn te ontdekken, die gevolgd moet worden bij de oplossing van vragen, die er reeds zijn en die er straks nog zullen komen. Vanuit een aldus verkregen eenheid van visie kan men dan de hand uitstrekken naar samenwerking met anderen op het punt van staatkundig of maatschappelijk beleid, waarbij eenzelfde doelstelling aanwezig is. (De Standaard)

(Vor. ber. Dr. Colijn 4330 A.)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Meer steunpunten noodig. —**
New York, 23 Oct. (D.N.B.) — De Amerikaansche minister van Marine, Knox, heeft in een rede verklaard: „De Vereenigde Staten hebben groote vlootsteunpunten. Zij hebben er echter nog meer noodig en zullen ze ook krijgen." (De Tijd)

(Vor. ber. Steunpunten 4368 D.)

D. **NEDERLAND. — Anti-Duitsche boeken opgeborgen. - Een order voor alle bibliotheken. —**
De Staatscourant van 21 October bevat de volgende mededeeling van den wnd. secretaris-generaal van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen:
Ingevolge aanschrijving van de Duitsche autoriteiten zijn leiders van alle bibliotheken verplicht anti-Duitsche literatuur achter slot en grendel te bergen en dus niet meer uit te leenen. Voor zoover deze leiders al niet reeds langs ambtelijken weg bijzondere instructies hieromtrent hebben ontvangen, dienen zij van deze literatuur binnen drie weken aan het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen een alphabetisch geordende opgave te verstrekken, die schrijver, titel en plaats en jaar van uitgave van de werken vermeldt. (Staatscourant)

E. **NEDERLAND. — Rijksmaarschalk Göring boven ons land. —**
's-Gravenhage, 21 Oct. — Rijksmaarschalk Göring heeft in verband met de door hem persoonlijk geleide actie van het luchtwapen tegen Engeland, ook boven Nederland gevlogen.
Hij heeft niet nagelaten, zelfs bij duisternis enkele beschermingsmaatregelen en speciaal de verduistering in alle deelen van Nederland, zoowel van het vliegtuig uit als bij tusschenlandingen, te onderzoeken.
Het resultaat van dezen onverwachten vliegtocht en tusschenlandingen heeft aan de gestelde eischen voldaan. De houding van de desbetreffende Duitsche en Nederlandsche organen had de waardeering van den rijksmaarschalk en den weermachtsbevelhebber in Nederland, generaal der vliegers, Fr. Christiansen.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Göring 4319 A.)**

F. **NEDERLAND. — De „Groene Amsterdammer" opgeheven. —**
Het oudste Nederlandsche weekblad, de bekende „Groene Amsterdammer" — opgericht in 1877 — heeft na 63 jaren bestaan te hebben zijn uitgave gestaakt. (Telegraaf)

G. **JAPAN. — Hongkong hervat vervoer naar China.**
Shanghai, 18 Oct. — De regeering van de Britsche kroonkolonie Hongkong heeft officieel medegedeeld, dat de verplichting om het geheele goederenvervoer met China te staken, op 18 October is opgeheven. Deze verplichting werd aangegaan op hetzelfde moment, waarop de sluiting van den Birma-weg door de Japansch-Engelsche overeenkomst voor den duur van drie maanden van kracht werd. Echter blijft, zooals de gouverneur van Hongkong naar aanleiding hiervan verklaarde, het uitvoerverbod van oorlogsmaterieel, zooals wapens en munitie, dat begin 1939 werd uitgevaardigd, van kracht. (Telegraaf)

(Vorig bericht 4307 C.)

H. **NEDERLAND. — Vrijwillige inkomstenbelasting voor Nederlanders in het buitenland. —**
Het A.N.P. meldt uit Washington:
Naar Transocean meldt, zullen de Nederlanders, die in het buitenland vertoeven, uitgenoodigd worden tot betaling van een vrijwillige inkomstenbelasting, naar de zoogenaamde Nederlandsche regeering, die te Londen resideert, besloten heeft. De op deze wijze bijeengebrachte gelden zullen besteed worden aan voortzetting van de Nederlandsche oorlogsmaatregelen tegen Duitschland. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

I. **GEESTELIJK LEVEN. — Herderlijke brief aan het Belgische episcopaat van den Paus. —**
Brussel, 21 October. — De Paus heeft aan kardinaal Van Roeij, aartsbisschop van Mechelen, een eigenhandigen brief gezonden, mede in antwoord op een mededeeling van den kardinaal, dat al de Belgische bisschoppen midden in het oorlogsgeweld moedig op hun post waren gebleven, om de smarten van den tegenwoordigen toestand met hun kudde te deelen.
De Paus schrijft o.m.: „In de droefheid waarmede ons hart vervuld is ten gevolge der pijnlijke gebeurtenissen, die de wereld kwellen en die de vernietiging gezaaid hebben in uwe vreedzame gewesten, wordt het ons eindelijk gegund, door uwe bemiddeling, een echo te ontvangen van den angst van het episcopaat, van de geestelijkheid en van geheel België, die weenen in een gemeenschappelijke smart, en die het verzuchtend, maar vertrouwend gebed van de kinderen van den hemelschen Vader, tot God doen opstijgen. Wat wij reeds wisten of vreesden aangaande den

jammerlijken toestand waarin de gruwelen van den oorlog dit edel land hebben gestort, wordt ons door uw pen bevestigd met bijzonderheden die ons het grootste verdriet veroorzaken..."
(De Maasbode) **(V. b. Paus Pius XII 4380 C.)**

A. **VEREENIGDE STATEN. — „Priorities board" ingesteld. —**
Washington, 23 Oct. — In de Vereenigde Staten zijn weer twee besluiten genomen, welke verband houden met het huidige tempo van de bewapening. Roosevelt heeft bij decreet een nieuwe instantie met veelomvattende volmachten — de zgn. „priorities board" — in het leven geroepen. Deze instantie heeft ten doel de geheele productie op alle gebieden van de landsverdediging voor te laten gaan bij particuliere opdrachten. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Defensie 4402 D.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Ontmoetingen van Rijkskanselier Hitler met Laval, Franco en Pétain. —**
(N. Rott. Crt., 22-24 October). — De Fransche minister-president Laval heeft in Parijs een ontmoeting met Rijkskanselier Hitler gehad. Daarna is hij tot overleg met den staatschef Pétain haastig naar Vichy vertrokken, waar intusschen al een ministerraad was gehouden. Vervolgens is hij weer naar Parijs terug gegaan en ook twee andere Fransche ministers zijn derwaarts vertrokken. In Vichy werd als commentaar gegeven: dit is de belangrijkste gebeurtenis sedert den wapenstilstand. Laval had zich zijn vluchtig bezoek aan Vichy tevens nog ten nutte gemaakt om den Spaanschen ambassadeur te spreken. Inmiddels heeft de Führer zich naar het Zuiden begeven en heeft aan de Fransch-Spaansche grens generaal Franco ontmoet. Een illuster gezelschap van beide zijden was tegenwoordig: de ministers van buitenlandsche zaken, de stafchefs, de wederzijdsche ambassadeurs, perschefs en andere hooge functionarissen. Ook de Duitsche legerbevelhebber, von Brauchitsch, was aanwezig.
De Führer ontving op 24 October het Fransche Staatshoofd, tevens president van den Franschen ministerraad, maarschalk Pétain. Bij de besprekingen waren aanwezig de rijksminister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, en de vice-voorzitter van den Franschen ministerraad, Laval.
(Nieuwe Rott. Crt. - De Tijd)

C. **DIAMANT. — Syndicaat uiteengevallen. —**
Door het uittreden van de diamantmaatschappijen in den Belgischen Congo en Portugeesch Angola is het diamantsyndicaat te Londen uiteengevallen.
Van een wereldiamantproductie, groot 11.755.243 karaat in 1938, was het aandeel van Belgisch Congo alléén reeds 7.205.300 karaat en dat van Portugeesch Angola 651.000 krt., zoodat ruim tweederde van de wereldproductie niet meer onder de contrôle van het syndicaat staat.
Naar de waarde was evenwel ondanks de groote productiebeperkingen (35 à 40%) de Unie van Zuid-Afrika het belangrijkste diamantland, want hier werden zoowel in de diamantmijnen alsook op de alluviale diamantvelden de grootste en kostbaarste steenen verkregen.
Wanneer de sterke beperkingen in de Zuid-Afrikaansche diamantproductie zouden worden opgeheven, kan dit land per jaar meer dan 5 millioen karaat produceeren tegen 1.238.605 karaat in 1938. Evenwel zou in dit geval een catastrofale prijsdaling intreden, want in 1938 werd van de Zuid-Afrikaansche productie slechts 598.437 karaat verkocht en in 1939 slechts 382.492 karaat.
Toen de productie in den Belgischen Congo en in Portugeesch Angola scherp begon te stijgen en het aanbod uit deze landen een ernstige bedreiging vormde voor de prijspolitiek van het Londensche syndicaat, trachtte men deze landen eveneens bij het syndicaat te betrekken. In Juni 1933 traden de Forminière en de Companhia de Diamantes de Angola toe. Het bestuur van den Belgischen Congo bezit een deelneming van 55% in deze maatschappij.
Als gevolg hiervan controleerde het Londensche syndicaat meer dan 95% van de wereldproductie. Door de vorming van een aankoopmij., de Diamond Corp., met een kapitaal van £ 5 millioen, die steeds meer onder contrôle van de De Beers kwam en door de oprichting van een verkoopmij., de Diamond Trading Co., kreeg de De Beers de contrôle over de geheele wereldproductie, den aankoop en den afzet.
Nu de Forminière en de Companhia de Diamantes de Angola zijn uitgetreden, is het Londensche syndicaat weer een zuiver Britsche aangelegenheid geworden. De Beers streeft er naar het zwaartepunt van den handel in ruw en geslepen diamant te verleggen naar New York en Londen als markt voor het ruw en Amsterdam en Antwerpen als industriecentra uit te schakelen.
Ofschoon de handel in ruwe diamant even goed te New York als te Londen kan worden gevestigd, ontbreekt het evenwel in Amerika aan voldoende vakarbeiders, om een groote diamantindustrie op te bouwen.
Zuid-Afrikaansche diamantbelangen trachten intusschen in de Ver. Staten een dochteronderneming op te richten voor de verwerking en den verkoop van diamanten.
(Frankfurter Zeitung - Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Diamant 2964 D.)

D. **AMSTERDAM. — Leening van *f* 10 millioen. —**
De Gemeenteraad heeft besloten met de directie van de Rijkspostspaarbank een leening van *f* 10 millioen aan te gaan.
De leening welke 4¼% rente draagt, zal een looptijd hebben van veertig jaar, te beginnen met 1942 zal telkenjare 1/40 gedeelte worden afgelost. De gemeente behoudt zich het recht voor, ná vijf jaren méér af te lossen dan 1/40.
(Keesings Financ. Archief) **(V. b. Leeningen 3755 K.)**

E. **BELGIE EN DE OORLOG 1940. — Staatsleeningen. —**
Op de tienjarige obligaties der nieuwe 4% leening werd voor één milliard 100 millioen francs ingeteekend.
Het ligt in de bedoeling de resteerende 2.9 milliard francs op een nader te bepalen wijze te emitteeren.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Leeningen 4148 D.)**

F. **RECHTSWETENSCHAP. — Dies-rede van prof. W. J. A. J. Duynstee over „Het wezen der vergelding". —**
Nijmegen, 17 Oct. — Ter gelegenheid van den zeventienden Dies Natalis der R.K. Universiteit te Nijmegen, heeft op 17 October de rector magnificus, prof. W. J. A. J. Duynstee C. s. s. R. een rede gehouden over: „Het wezen der vergelding."
In de leer van St. Thomas, aldus spr., staat vast, dat de strekking van de straf is de vervulling der gerechtigheid, het herstel der aequalitas iustitiae. De gerechtigheid bestaat echter daarin, dat ieder krijge wat hem toekomt, wat op eenigen titel het zijne is. Wanneer wij derhalve willen bepalen, wat de gerechtigheid eischt ten aanzien van dengene, die een misdaad heeft gepleegd, moeten wij ons afvragen, wat dezen krachtens die misdaad toekomt. In het doel van de moreele, de juridische orde ligt haar beginsel. In de wanorde ten aanzien van het doel ligt het wezen, de kern van iedere misdaad.
Wat komt in betrekking tot het doel den misdadiger toe? Naar het spr. voorkomt, dit, dat zijn verhouding tot het doel zoo zij, als hij het zelf heeft gewild. De mensch is immers een vrij willend, vrij zichzelf bepalend wezen. Heeft hij vrijwillig hinderpalen gesteld, dan zal hij ook gehinderd worden, zooveel als hij zelf heeft verkozen. Dit is strikte rechtvaardigheid. Deze rechtvaardigheid is de straf. De straf is zonder twijfel een leed voor den misdadiger, maar dat beteekent niet, dat het in wezen leed is, dat dus degene, die de straf oplegt, zou moeten bedoelen leed op te leggen.

Verschillende ordeningen. — Na aldus de beginselen uiteengezet te hebben, waarop deze strafopvatting rust, werkte spr. deze nader uit en paste ze toe op de verschillende ordeningen waartegen misdaan kan worden: de zedelijke orde, een ordening, die den mensch als geheel met al zijn strevingen omvat, en de orde, die met de gemeenschap der menschen onder elkander gegeven is, en die ten doel heeft: het welzijn van den mensch hier op aarde in zijn contact met andere menschen. Bij de eerste orde is het einddoel God. In de tweede orde, de maatschappelijke orde, zijn twee soorten te onderscheiden: er zijn vooreerst in de gemeenschap der menschen verhoudingen, die met de natuur zelf gegeven zijn; daarnaast zijn er verhoudingen, die niet onmiddellijk met de natuur van den mensch gegeven zijn, maar die door een mensch worden gesteld en dus positiefrechtelijk zijn.
Voor alle delicten die de kern der strikt natuurlijke verhoudingen raken, is de dood de adaequate straf. Tot deze delicten behoort allereerst het ingrijpen in het leven van den mensch. Men heeft evenwel ook hier delicten, die niet de kern der orde

raken, b.v. men doodt niet een ander mensch, maar men mishandelt hem. Lijfstraffen zullen hier de aangewezen en gerechte vergelding zijn.
Wie moet in deze orde de gerechtigheid oefenen? Wij zouden meenen, aldus spr., dat het recht en eventueel de plicht tot uitoefening van deze natuurrechtelijk verdiende straf, uiteraard iederen mensch moet worden toegekend. Bij nadere beschouwing is dit toch niet zoo vreemd. Spr. denkt b.v. aan het oud-Germaansche strafrecht.
Wie, in een essentieel punt misdoet tegen de gestelde orde van de staatsgemeenschap, verdient buiten deze concrete staatsgemeenschap gesloten te worden. Dit beteekent de verbanning, in dien zin, dat ieder maatschappelijk goed, dat hij in die staatsgemeenschap had, hem ontnomen worde. (De Tijd)

(Vor. ber. Rechtswetenschap 4410 E.)

A. NEDERLAND. — Represaillemaatregelen in verband met behandeling der Duitschers in Ned.-Indië. - Nieuwe arrestaties. —

Op 24 en 25 October is hier te lande wederom een aantal vooraanstaande figuren op verschillend gebied gearresteerd. Deze arrestaties geschiedden in verband met de bekende represaille tegen het geïnterneerd houden van de Rijksduitschers in Nederlandsch-Indië. Naar men van bevoegde zijde daaraan toevoegde, heeft men zich beperkt tot het arresteeren van lieden, wier positie en naam in Indië goed bekend zijn, zoodat de maatregel vooral daar te lande diepen indruk zal maken. Andere politieke beteekenis was aan deze arrestatie niet te hechten.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Uitw. Consuls 4419 F)**

B. ROEMENIE. — Beck, de gewezen Poolsche minister van Buitenlandsche Zaken en de Poolsche maarschalk Smigly-Rydz gearresteerd. - Poolsche spionnage-organisatie ontdekt. —

Boekarest, 24 Oct. (United Press) — Officieel wordt bekendgemaakt, dat de Poolsche maarschalk Smigly Rydz gearresteerd is. Zooals bekend, was hij na de ineenstorting van Polen met den minister van Buitenlandsche Zaken, Beck, die eenige dagen geleden gearresteerd werd, naar Roemenië gevlucht.
Voorts is de politie der legionnairsbeweging er in geslaagd, een uitgebreide Poolsche spionnage-organisatie in Roemenië te ontmaskeren.
Het bleek, dat deze Poolsche organisatie formeel onder leiding stond van den Britschen militairen attaché MacNabb. (Telegraaf) **(Vor. ber. Beck 3958)**

C. GRONINGEN. — 900-jarig bestaan herdacht. —

Te Groningen is op 24 October op plechtige wijze ten stadhuize het 900-jarig bestaan der stad herdacht. Namens de burgerij heeft een comité bestaande uit de heeren A. Brugmans, voorzitter, J. Leeninga, secretaris, en H. A. Keverling Buisman, penningmeester, de stad Groningen de restauratie van de groote zaal van het Prinsenhof, de zaal van de Broeders des Gemeenen Levens, aangeboden, welke zaal als receptie- en burgerzaal zal worden gebruikt. In samenwerking met het bestuur der Vereeniging het Prinsenhof is de restauratie van het poortje van het Prinsenhof aangeboden en als derde geschenk zijn in samenwerking met het Martinitorenfonds, drie beelden, voorstellende den H. Martinus, Berulef, een der wegbereiders van het Christendom in het Noorden, en Agricola, die een groot aandeel heeft gehad in de totstandkoming van het orgel in de Martinikerk, aangeboden. Deze beelden zullen aan den hoofdingang van den Martinitoren worden geplaatst en zijn gebeeldhouwd door den beeldhouwer Valk.
(Nieuwsblad v. h. Noorden)

D. NEDERLAND. — Aangifte van joodsche ondernemingen. —

's-Gravenhage, 26 Oct. — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft een verordening betreffende het aangeven van Ondernemingen uitgevaardigd. De algemeene strekking van deze verordening is, dat moet worden aangegeven iedere onderneming, die in joodsche handen is of dit op 9 Mei 1940 was.

Ten aanzien van vennootschappen bij wijze van geldschieting of onder firma geldt de aangifteplicht, wanneer ten minste één der hoofdelijk aansprakelijke vennooten een jood is, ten aanzien van naamlooze vennootschappen of commanditaire vennootschappen op aandeelen, wanneer één der tot wettige vertegenwoordiging der onderneming bevoegde personen of ten minste één der leden van den raad van commissarissen jood is, alsmede indien joden in beslissende mate deel hebben in het kapitaal of in het stemrecht. Dit wordt geacht het geval te zijn, wanneer resp. meer dan een vierde deel van het kapitaal aan joden toebehoort of het door joden uit te brengen aantal stemmen de helft van het totaal uitmaakt. Bij stemrecht op grond van preferente aandeelen is het voldoende, indien de helft der voor deze aandeelen uitgebrachte stemmen toekomt aan joden.
Ten slotte bevat de verordening het algemeene voorschrift, dat moet worden aangegeven iedere onderneming, die in feite onder joodschen invloed staat. Bij de aangifte moet het gezamenlijk binnen- en buitenlandsch vermogen van de onderneming worden opgegeven.
(Verordeningenblad No. 33 d.d. 26 Oct. 1940)

(Vor. ber. Joden in Openb. dienst 4396 C)

E. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Ontmoeting Rijkskanselier Hitler en Maarschalk Pétain. - Communiqué. —

Genève, 26 Oct. (D.N.B.) — De Fransche bladen publiceeren een officieel communiqué van het vicepresidium, dat den volgenden inhoud heeft:
„De bespreking, die 24 October heeft plaats gehad tusschen Rijkskanselier Hitler en maarschalk Pétain, in tegenwoordigheid van den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, en vice-president Laval, heeft zich in een sfeer van de grootste hoffelijkheid afgespeeld.
De maarschalk is ontvangen met de eerbewijzen, die strooken met zijn rang.
De bespreking van de twee leiders, die hierop volgde, heeft gelegenheid gegeven tot een algemeene behandeling van de situatie en inzonderheid van de middelen tot herstel van den vrede in Europa.
De twee deelnemers aan de bespreking zijn het eens geworden over de beginselen van een samenwerking. De uitvoeringsmodaliteiten zullen later worden onderzocht. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Ontmoeting Pétain 4421 B)

F. NEDERLAND. — Sluitingstijd café's enz. tusschen 23 en 4 uur; verbod verblijf open lucht tusschen 24 en 4 uur; dansverbod. —

's-Gravenhage, 26 Oct. — Volgens een verordening zal met ingang van 31 Oct. in het heele land de sluitingstijd voor café's, restaurants en openbare vermakelijkheden, alsmede voor localiteiten van vereenigingen, gesteld zijn op den tijd tusschen 23 en 4 uur. Plaatselijke autoriteiten zullen voor bijzondere gevallen dit uur wel vroeger, dus vóór 23 uur, maar niet later kunnen stellen.
Bovendien is het voor het heele land van 31 October af verboden om zich tusschen 24 uur en 4 uur in de open lucht op te houden.
Op dit uitgaansverbod, dat voor de kuststrook een verzachting en voor het overige land een beperking beteekent, zullen de gewone uitzonderingen gelden.
Iets nieuws is, dat ook Duitschers in het algemeen onder het verbod vallen en slechts in verband met overheidsdiensten met een bijzondere volmacht buitenshuis zullen kunnen gaan.
Met ingang van 31 October zal het verder verboden zijn, hetzij in het openbaar, hetzij in vereenigingsverband, te dansen.
Natuurlijk zal het dansen op familiebijeenkomsten in huiselijken kring geoorloofd blijven.
(Verordeningenblad No. 33, d.d. 26 Oct. 1940)

(Vor. ber. Verordening kustgebied 4395 F.)

A. **Buitenlandsche handel. —**
Eenige maanden geleden heeft het Parlement te Teheran op voorstel der Regeering eenige belangrijke beslissingen op handelspolitiek gebied getroffen, waaronder een, krachtens welke de invoercontingenten meer dan verdubbeld zullen worden. De waarde van deze contingenten was, volgens een beschouwing over den Iraanschen buitenlandschen handel in Südost-Echo van 27 Sept., voor de periode 22 Juni 1939—21 Juni 1940 vastgesteld op 869 millioen Rials (1 Rial = ƒ 0.11). Inmiddels heeft de Regeering te Teheran besloten het fiscale jaar weder gelijk te stellen aan het Iraansche kalenderjaar, d.w.z. te laten loopen van 22 Maart—21 Maart. Op 22 Maart 1941 begint dus het nieuwe fiscale jaar, en bepaald is nu, dat voor de tusschenperiode van 22 Juni—21 Maart 1941 de totale waarde der gecontingenteerde, aan invoerrecht onderworpen importgoederen 1435 millioen Rials mag bedragen. Over een geheel jaar omgerekend, komt dit neer op een totaal invoercontingent ter waarde van 1900 millioen Rials. Dit beteekent, dat men in de naaste toekomst een sterke verlevendiging van den buitenlandschen handel van Iran mag verwachten, te meer daar thans ook tusschen Iran en Sovjet-Rusland een handels- en transitoverdrag is gesloten, waardoor de handel tusschen deze beide landen, die zoozeer heeft geleden onder het ontbreken van zulk een verdrag, ongetwijfeld sterk zal worden bevorderd.
De buitenlandsche handel van Iran wordt in drie categorieën onderscheiden, samenhangend met den politieken status van het land, en wel: ten eerste de gewone, door de douane geregistreerde in- en uitvoer; ten tweede de gepriviligeerde uitvoer, welke de exportwerkzaamheid omvat van de Anglo-Iranian Oil Company en van de Iraansch-Russische gemeenschappelijke visscherijmaatschappij voor de Kaspische Zee; en ten derde de tolvrije invoer ten behoeve van den Staat en andere publiekrechtelijke lichamen. Van de in- en uitvoeren, welke onder 2 en 3 zijn omschreven, wordt alleen de waarde gepubliceerd.
Blijkens de officieele cijfers der Iraansche statistiek was de buitenlandsche handel over de jaren (loopende van 22 Juni—21 Juli) 1937-'38 en 1938-'39 als volgt (in millioenen Rials):

	1938-'39	1937-'38
Aan rechten onderworpen invoer	716,5	970,0
Tolvrije invoer	748,1	424,9
Totale invoer	1.464,6	1.394,9
Gewone uitvoer	646,6	671,2
Gepriv. uitvoer:		
Anglo-Iranian Oil	1.752,5	1.877,2
Ir.-Russ. Visscherij Mij.	7,9[1])	11,5
Totale uitvoer	2.407,0	2.559,9

[1]) Aangenomen op grond van de cijfers over de eerste 9 mnd.

Wat in dezen staat onmiddellijk opvalt, is de zeer sterke invoervermeerdering ten behoeve van den Staat, waartegenover de aan invoerrecht onderworpen invoer ten behoeve van particulieren een niet onbelangrijken achteruitgang toont. Daar de eerst bedoelde vermeerdering de vermindering overtreft, toont de totale import nog een vrij belangrijke stijging. De bovenbedoelde daling van den import moet hoofdzakelijk worden toegeschreven aan het toenmaals ontbreken van een handelsverdrag met Sovjet-Rusland. De sterke toeneming van den tolvrijen invoer staat voor een belangrijk deel in verband met den aanleg van den Trans-Iraanschen spoorweg. Voor spoorwegmateriaal en wagons is dan ook een belangrijke invoerstijging te constateeren; overigens valt ook de import van machines voor enkele staatsfabrieken (o.a. een spinnerij, een suikerfabriek en een cementfabriek) onder den tolvrijen, niet gecontingenteerden invoer.

De uitvoer bestaat vooral uit land- en veeteeltproducten en tapijtwerk. De belangrijkste posten zijn versche en gedroogde vruchten en tapijten met bedragen van resp. 176 en 101 millioen Rials tegen 88½ en 105 millioen in 1937-'38. De waarde van den vruchtenuitvoer heeft zich dus in één jaar tijds verdubbeld, waartegenover die van tapijten een kleinen teruggang toont. Van de overige producten kunnen nog ruwe katoen en ruwe schapenwol worden genoemd, waarvan de uitvoerwaarde gedaald is van resp. 92½ en 66½ millioen Rials tot 56 en 38½ millioen, zoomede ruwe huiden en vellen, welker exportwaarde verminderd is van 56½ op 37½ millioen. De aanzienlijke daling in de uitvoerwaarde van deze 3 grondstoffen vindt wel haar oorzaak in het toenemende verbruik ervan door de binnenlandsche nijverheid. Daarentegen moet de zéér sterke teruggang in den rijstuitvoer, namelijk van 25½ op 2½ millioen, een daling dus tot op minder dan 1/10, worden toegeschreven aan den slechten rijstoogst, waardoor Iran zelfs genoodzaakt was rijst uit Britsch-Indië in te voeren.

Iran. (Eigen teekening)

De voornaamste leveranciers waren in de genoemde jaren (cijfers in millioenen Rials):

Invoer uit:	1938-'39	1937-'38
Groot-Duitschland	250,8	265,0
Sovjet-Rusland	94,3	315,4
Britsch-Indië	70,1	74,2
Groot-Brittannië	47,7	79,4
Vereenigde Staten	37,0	83,0
Japan	36,1	32,2
België	35,1	29,0
Nederlandsch-Indië	24,8	12,7

De uitvoer toont het volgende beeld (cijfers in millioenen Rials):

Uitvoer naar:	1938-'39	1937-'38
Groot-Duitschland	301,8	198,9
Groot-Brittannië	64,6	42,0
Vereenigde Staten	52,0	55,1
Britsch-Indië	38,2	31,4
Sovjet-Rusland	25,6	235,0
Irak	22,9	25,3
Japan	19,1	26,3

Bij den uitvoer ziet men hetzelfde verschijnsel als bij den invoer: Sovjet-Rusland heeft zijn eerste plaats aan Duitschland moeten afstaan; af te wachten

blijft, of het nieuwe handelsverdrag Rusland zijn verloren positie zal doen herwinnen. Behalve voor deze beide landen, zijn de verschillen met het voorafgaande jaar, schoon soms relatief belangrijk, naar de absolute cijfers niet zoo groot; naar Groot-Brittannië, Britsch-Indië en Irak is de uitvoer toegenomen, naar de Vereenigde Staten daarentegen verminderd.
(Economische Voorlichting, 25 Oct. '40)
(Vor. ber. Iran 4417 D)

A. **HONGARIJE. — Pijlkruiserspartij. - Leider ontvouwt zijn program. —**
Boedapest, 8 October. (D.N.B.) — De leider van de partij der pijlkruisers, Franz Szalasi, heeft op 7 October zijn partijprogram gepubliceerd, dat spreekt van een „Karpathen-Donau-land" en betoogt dat hij, Szalasi, wil streven naar het bezit van een macht, gelijk aan die welke Mussolini bezit. De onder zijn leiding staande rechtsradicale volkspartij is gereed om de macht in de regeering op zich te nemen. Zij wil van Hongarije een land maken, dat vervuld is van de beginselen van nationalisme en socialisme. Hongarije is een landbouwstaat, daarom wordt de oplossing van het grondvraagstuk steeds dringender en beslissender. De deelneming aan de productie is geen particulier, maar een openbaar recht. Hongarije moet volkomen van den joodschen invloed worden bevrijd. De godsdienstige opvoeding moet daar ophouden waar de volksopvoeding begint.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Pijlkruiserspartij 4395 A)**

B. **NEDERLAND. — „Winterhulp Nederland". - Stichting. —**
's-Gravenhage, 26 Oct. — Het decreet van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, waarbij de stichting „Winterhulp Nederland" wordt opgericht, is in het heden verschenen Verordeningenblad opgenomen. Het luidt o.a. als volgt:
Ik richt hierbij op de stichting „Winterhulp Nederland".
Het is de taak der stichting om den, in het bezette Nederlandsche gebied levenden, behoeftigen Nederlandschen staatsburgers zonder aanzien des persoons hulp en ondersteuning te verschaffen. De hiervoor noodige middelen worden — ongeacht de giften, welke ik de stichting zal doen toekomen — door vrijwillige bijdragen in geld en goederen van de in het bezette Nederlandsche gebied levende Nederlandsche staatsburgers verkregen.
(Verordeningenblad No. 33, 26 October '40)

C. **ROEMENIE. — Ex-koning Carol gearresteerd. —**
Naar Ass. Press uit Sevilla (Sp.) meldt, zijn ex-koning Carol en mevrouw Lupescu op 23 October gearresteerd.
De mogelijkheid bestaat, dat zij naar Roemenië teruggestuurd worden. De vroegere hofmaarschalk Urdareanu, die ex-koning Carol en mevr. Lupescu in ballingschap vergezelde, werd eveneens gearresteerd. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Koning Carol 4362 A)

D. **GENEESKUNDE. — Bestrijding van hooikoorts.**
In het Tijdschrift voor Geneeskunde schrijft J. de Mol van Otterloo, arts te 's-Gravenhage:
„Het is bekend, dat inspuitingen met miltextract vaak bij verschillende allergische aandoeningen, te weten exzeem, urticaria, asthma, goede uitkomsten opleveren. Vooral in de laatste jaren zijn, nadat Mayer en Moncorps in 1929 hierover de eerste mededeeling deden, herhaaldelijk publicaties aangaande dit onderwerp verschenen.
„Een en ander bracht mij er toe, deze methode te gebruiken bij een lijderes aan hooikoorts, lid van mijn gezin. Ik heb deze therapie thans gedurende twee achtereenvolgende hooikoortsperiodes toegepast en het resultaat was zoo verrassend, dat ik het nuttig achtte, hieraan bekendheid te geven.
Patiënte werd behandeld met dagelijksche intramusculaire inspuitingen van 2 c.M³. extract Organon. Het resultaat in de twee afgeloopen periodes was, dat zij, die tevoren zich ieder voorjaar ellendig voelde, met rhinitis en conjunctivitis, kortom het volledige beeld van de echte hooikoorts, thans practisch normaal was. Zij zat zelfs op zonnige dagen zonder bezwaar op een grasveld te lezen, in de zon en zonder zonnebril; de niesbuien bleven weg. Zoodra echter de inspuiting een dag achterwege werd gelaten, kwamen de verschijnselen terug; werd vervolgens een injectie gegeven, dan volgde prompt aanmerkelijke verbetering.
Zonder verder in te gaan op den theoretischen kant dezer methode, acht ik het wenschelijk, hiervan mededeeling te doen, in de hoop, dat vele collegae, die hooikoortslijders onder hun patiënten hebben, deze therapie met succes mogen toepassen.
Aangezien dagelijksche inspuitingen bezwaarlijk zijn, overlegde ik reeds met de N.V. Organon, om het volgende voorjaar 5 c.M³. ampullen in den handel te brengen, zoodat bijvoorbeeld twee injecties per week voldoende zijn". (Tijdschrift voor Geneeskunde)
(Vor. ber. Geneeskunde 4410 C)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Vierjarenplan met vier jaar verlengd. - Aanpassing bij eischen van den oorlog. —**
Berlijn, 26 Oct. (D.N.B.) — Op den rijkspartijdag der eer in 1936 heeft de Führer het Vierjarenplan aangekondigd, welks uitvoering hij met de verordening van 18 October 1936 opdroeg aan minister-president „Generaloberst" Göring.
Nu de indertijd ingestelde termijn is afgeloopen, heeft de Führer bij decreet van 18 October 1940 rijksmaarschalk Göring belast met de voortzetting van het Vierjarenplan voor nog vier jaren, met de speciale instructie het plan aan te passen aan de eischen van den oorlog.
De hem bij de verordening van 18 October 1936 verleende volmachten heeft de Führer wederom ter beschikking gesteld van den rijksmaarschalk. Tegelijkertijd heeft de Führer onderstaande brief tot den rijksmaarschalk gericht:
„Voor vier jaar heb ik u belast met de uitvoering van het plan, dat ik afgekondigd heb op den partijdag der eer. Nadat gij aan deze opdracht de u eigen energie hebt gewijd en hem tot een groot succes hebt doen worden, is het thans uw taak als lasthebber voor het tweede vierjarenplan het aangevangen werk voort te zetten en het in het bijzonder aan te passen bij de eischen van den oorlog. Al de u indertijd verleende volmachten staan u daarvoor ook verder ter beschikking". (De Maasbode)
(Vor. ber. Vierjarenplan 2501 A)

F. **NEDERLAND. — Gymnastiek verplicht leervak op alle lagere scholen. —**
Naar Het Vaderland verneemt, is thans definitief vastgesteld, dat per 1 Januari 1941 gymnastiek moet worden onderwezen aan alle lagere scholen.
(Het Vaderland)

G. **VEREENIGDE STATEN. — Steunpunten. - New-Foundland. - President Roosevelt's verkiezingsrede betreffende geheime verdragen. —**
Washington, 24 Oct. (D.N.B.) — De minister van Marine der Vereenigde Staten, Knox, heeft medegedeeld, dat tusschen de Vereenigde Staten, Engeland en Canada een overeenkomst betreffende het inrichten van een steunpunt voor het leger, de vloot en de luchtmacht aan de Zuidkust van New-Foundland door de Vereenigde Staten, tot stand is gekomen. Een delegatie uit de Ver. Staten bevindt zich reeds in New-Foundland om toebereidselen te maken voor de inrichting van zulk een steunpunt.
President Roosevelt heeft op 23 October te Philadelphia de eerste der aangekondigde vijf verkiezingsredevoeringen gehouden, waarin hij o.a. het volgende zeide:

Ik verklaar plechtig, zoo zeide Roosevelt letterlijk, dat er geen geheim verdrag, geen geheime verplichting of afspraak van eenigerlei aard direct of indirect met eenige andere regeering of natie bestaat, welke Amerika bij een oorlog zou kunnen betrekken of welke voor eenig ander doel zou zijn overeengekomen.

Verder zeide Roosevelt, dat de regeering er van beschuldigd wordt de Vereenigde Staten in den oorlog te leiden.

Daar tegenover verklaarde de president, dat al zijn denken en handelen in den loop van deze jaren gericht is geweest op het doel den wereldvrede te behouden en in het bijzonder voor de Vereenigde Staten en het Westelijke halfrond den vrede te bewaren.

(De Tijd) **(Vor. ber. Steunpunten 4420 C; Pres. Roosevelt 4412 F)**

A. **WERELDPETROLEUMPRODUCTIE. —**

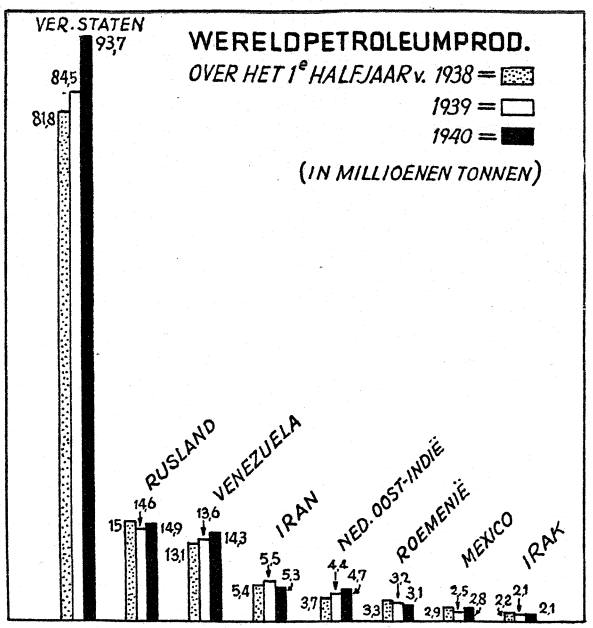

(Teekening Brienen) (Gegevens ontleend aan de Telegraaf)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Krijgsverrichtingen. - Militair overzicht van generaal dr. Glaise-Horstenau. —**

Berlijn, 26 October (D.N.B.). — Het militaire weekoverzicht van het D.N.B. van den militairen medewerker, generaal Glaise-Horstenau, vermeldt o.a. het volgende:

In de afgeloopen week waren de militaire operaties aan Duitsche zijde weer uitsluitend op het Britsche moederland gericht. Terwijl de aanvallen van het Duitsche luchtwapen onverminderd voortgingen, werd de Duitsche tegenblokkade geweldig verscherpt. Recordcijfers zijn bereikt in het tot zinken brengen van vijandelijke scheepsruimte. Van 18 tot 24 October werd gemeld dat tot zinken is gebracht 448.200 b. r. t. vijandelijke koopvaardijscheepsruimte, waarvan 415.200 b. r. t. door duikbooten en 33.000 b. r. t. door Duitsche torpedomotorbooten. Met het verlies van bijna een half millioen b. r. t. aan koopvaardijscheepsruimte ging natuurlijk ook de lading der schepen, en wel oorlogsmateriaal en voorraden in geweldige hoeveelheden, voor den vijand verloren, welke voor Engeland in zijn huidige positie niet te vervangen zijn.

Deze uiterst smartelijke verliezen hebben de Engelsche regeering zulk een schrik op het lijf gejaagd, dat zij tot dusver nog niet tot een officieele mededeeling kon besluiten. Zoo heeft deze week aangetoond, hoe wankel het Engelsche convooistelsel is geworden. De Engelsche vloot is niet in staat de overzeesche transporten te beschermen voor den onstuimigen aanvalsgeest der Duitsche duikbooten.

Het bitterst voor de Britten is: de duur gekochte torpedojagers uit de Vereenigde Staten, die men grootendeels inmiddels heeft overgenomen en in dienst gesteld, zijn bijna alle schepen, die tegen het einde van den wereldoorlog haastig gebouwd zijn, met een zeer zwakke, ouderwetsche bewapening en te weinig snelheid. En inmiddels zijn de Vereenigde Staten bezig met het inrichten van de vloot- en luchtbases, welke hun door Engeland zijn afgestaan, gelukkig zoo'n goed zaakje gemaakt te hebben en buiten dienst gestelde torpedojagers tegen zulke waardevolle strategische posities te hebben ingeruild.

Ook in deze week wist het Duitsche luchtwapen den vijand zeer harde slagen toe te brengen door de vernietiging van militaire doelen, door aanvallen op spoorlijnen en verkeersknooppunten. In Londen woeden sinds zeven weken groote branden in de docks en pakhuizen, welke zich uitstrekken over een lengte van 15 kilometer aan beide zijden van de Theems. Ook deze week lag het zwaartepunt van de vergeldingsaanvallen op Londen.

Tevens echter was de vernietigingsstrijd op de geweldige industriecentra in Midden-Engeland gericht. Hier werden bijzonder zwaar geteisterd Liverpool en Manchester, Birmingham en Coventry, waar talrijke vliegtuigfabrieken gevestigd zijn. De basis der productie van de Engelsche wapenindustrie werd zeer zwaar getroffen. De slag om Groot-Brittannië gaat voort.

(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Weekoverzicht 4416 C)**

C. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Gayda in de „Giornale d'Italia" beschuldigt Ver. Staten aanvalsplan voor te bereiden. —**

Gayda schrijft een dezer dagen in de „Giornale d'Italia", naar een Un. Pr.-bericht uit Rome mededeelt, dat de jongste rede van den Amerikaanschen minister van Marine, Knox, het bewijs levert, dat de Ver. Staten een aanvalsplan op de Asmogendheden voorbereiden.

Hij beschuldigt de Ver. Staten er van, dat zij den oorlog gebruiken om de positie van Engeland als imperialistische mogendheid en als beheerscher der zeeën over te nemen.

Nadat de Italiaansche pers langen tijd geen aandacht aan de Ver. Staten had besteed, breekt Gayda het zwijgen en verklaart, dat men wil weten of het verdedigingsprogram van de Ver. Staten slechts een masker is, waarachter zich agressieve plannen verbergen.

De Ver. Staten, aldus Gayda, gebruiken den oorlog als tegenprestatie voor hun hulp aan Engeland, om territoriale voordeelen te verkrijgen. Zij pogen een alibi van een nationale verdediging tegen niet bestaande bedreigingen van de zijde van de Asmogendheden en de Japansche politiek te construeeren.

(Limb. Koerier) **(Vor. ber. Rede min. Knox 4420 C)**

D. **NEDERLAND. — N.V.V. - Gemeenschap „Vreugde en Arbeid" opgericht. —**

De persdienst van het N.V.V. deelt mede:

„Vreugde en Arbeid", de nieuwe gemeenschap, die op 24 October '40 als onderdeel van het Nederlandsche Verbond van Vakvereenigingen door den commissaris van het N.V.V. is gesticht, zal over enkele dagen een aanvang maken met de uitvoering van een aantal zeer omvangrijke plannen in dienst van de geestelijke en cultureele verheffing van den Nederlandschen arbeider.

De instelling van een Vreugde en Arbeid-organisatie — die onder leiding zal staan van den heer A. 't Hart, bekend uit het Instituut voor Arbeidersontwikkeling — beteekent een uitbreiding van het werk der Nederlandsche vakbeweging over een terrein, dat ondanks alle goedbedoelde pogingen door de versnippering onvoldoende is bewerkt.

Terwijl de vakbeweging principieel voor de opgave staat, op te komen voor materieele behoeften en verlangens van de aangesloten arbeiders, moet er even principieel van worden uitgegaan, dat er voor de vakbeweging ook een taak ligt op het uitgestrekte terrein van de verzorging van den vrijen tijd van elken werkenden volksgenoot, de tegemoetkoming aan zijn behoefte aan geestelijke en lichamelijke ontwikkeling en ontspanning, aan zijn belangstelling voor de uitingen van kunst en cultuur, en in het algemeen aan zijn verlangen naar arbeidsvreugde en levensblijheid.

De socialistische geest van de nieuwe ordening legt de verplichting op deze mogelijkheden in dienst te stellen van alle arbeiders, ongeacht hun maatschappelijke positie. De vervulling van deze verplichting

beteekent tegelijk, dat een belangrijke stap vooruit wordt gezet op den weg, die leidt naar de verheffing van het algemeene levenspeil van den arbeider en het wegnemen van tegenstellingen tusschen de volksgenooten van hetzelfde volk.
Het is duidelijk, dat de gemeenschap Vreugde en Arbeid van het N.V.V. door de aanvaarding van deze taak zich geplaatst ziet op een arbeidsterrein, waarvan de geweldige omvang thans nog niet eens valt te overzien. In dit stadium van de ontwikkeling der nieuwe organisatie moet daarom worden volstaan met een beknopt overzicht van de voornaamste richtlijnen voor het werk dat te wachten staat.
Het werk van Vreugde en Arbeid zal op Zondag 3 November a.s. officieel worden geopend.
(N. R. Crt. - Het Volk) **(Vor. ber. N.V.V. 4385 A)**

A. **IR. J. E. F. DE KOK OVERLEDEN. —**
Ir. J. E. F. de Kok, directeur-generaal van de Nederlandsche Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië, is op 28 October te Den Haag overleden. Hij is 58 jaar oud geworden.

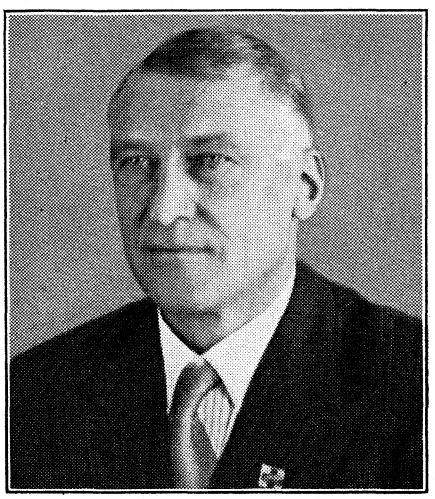

Ir. J. E. F. de Kok. (Foto A. P.)

Johan Egbert Frederik de Kok werd den 6en Januari 1882 te Maastricht geboren. Na de H.B.S. te hebben afgeloopen, koos hij aanvankelijk de militaire loopbaan, en ging hij naar de Academie te Breda, waar hij de opleiding tot officier bij het Nederlandsch-Indische leger voor het wapen der infanterie genoot. In 1902 verliet hij deze instelling als 2de luitenant. Eenige jaren later ging hij echter te Delft studeeren en in 1908 verwierf hij met lof het diploma scheikundig ingenieur. In hetzelfde jaar werd hij benoemd tot bedrijfsingenieur bij de Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Nederlandsch-Indië en aan deze maatschappij heeft hij gedurende zijn verdere leven al zijn krachten gewijd. Zijn kundigheid en energie brachten hem snel omhoog en reeds in 1921 werd hij tot directeur van de maatschappij benoemd, zoomede van haar dochteronderneming de Bataafsche. Van tal van ondernemingen, o.a. voor-aanstaande buitenlandsche petroleummaatschappijen, werd hij in den loop der jaren commissaris en een tijd lang was hij tevens commissaris van de K.L.M. Toen in October 1936 Sir Henry Deterding besloot het volgende jaar als directeur-generaal van de Maatschappij tot exploitatie van petroleumbronnen in Ned.-Indië af te treden, werd de heer de Kok als zijn opvolger aangewezen. Kort tevoren was hij, als opvolger van ir. J. F. de Vogel, tot voorzitter van de Koninklijke Nederlandsche vereeniging voor luchtvaart benoemd. Zijn belangstelling voor de luchtvaart was bijzonder groot. In 1935 had hij op Waalhaven zijn brevet als sportvlieger behaald en sindsdien heeft hij door talrijke bijzondere prestaties op luchtvaartgebied de aandacht getrokken. Samen met Schmidt Crans maakte hij een vlucht naar de landen om de Middellandsche Zee en bezocht hij o.m. Noord-Afrika. In 1937 maakte hij met denzelfden vlieger een vlucht naar Indië, waarbij hij de heenreis naar Batavia in 9 dagen en de terugtocht uit Medan in 7½ dag volbracht. In Mei van hetzelfde jaar ging hij per vliegtuig naar de Donaulanden en in September daaraanvolgende ondernam hij, wederom met Schmidt Crans, een vlucht naar Kaapstad, vanwaar hij 1 October in 7 dagen naar het moederland terugkeerde.
Ir. de Kok was voorzitter van het luchtverdedigingsfonds en sedert 1937 voorzitter van den raad van bestuur van de K.L.M. Hij was ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw en officier in de Kroonorde van België. Voorts droeg hij het kruis van verdienste van het Roode Kruis en dat van de burgerwacht. (N. Rott. Crt.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Dr. J. Goebbels over verloop van den oorlog. - Beginsel van den Führer: lange voorbereidingen, korte oorlogen. —**
Danzig, 25 Oct. (D.N.B.) — Rijksminister dr. Goebbels heeft hier in een groote vergadering het woord gevoerd over het verloop totdusver en den tegenwoordigen stand van den oorlog tegen Engeland.
Te laat heeft Engeland ingezien, zoo betoogde dr. Goebbels, dat het zich een volkomen verkeerd beeld van Duitschlands kracht heeft gemaakt. Zoowel op het gebied der voedselpolitiek als in economisch opzicht is Duitschland voor dezen oorlog in elk opzicht toegerust. Van isoleering kan geen sprake zijn. Vooral echter is ditmaal ook de geestelijke oorlogvoering van Duitschland verre superieur aan die der Engelschen. Voor eens en altijd is er hiermede een eind gemaakt, dat anderen voordeel kunnen behalen uit de Duitsche tweedracht. Een negende November 1918 zal in Duitschland nooit meer voorkomen.
Terwijl Londen reeds onder de onafgebroken aanvallen van het Duitsche luchtwapen siddert, probeert Winston Churchill voor de wereld nog den schijn te bewaren, alsof er met ongeveer gelijke wapenen en ongeveer dezelfde uitwerking aan Duitsche en aan Engelsche zijde wordt gestreden. Duitschland laat zich echter door deze typisch Engelsche opsnijderij niet van de wijs brengen. Het weet, dat de ineenstorting van Engeland eens moet komen.
Zonder rekening te houden met prestigekwesties handelt de Führer naar het beginsel: lange voorbereidingen, korte oorlogen en niet omgekeerd. Duitschland, zoo besloot dr. Goebbels, is in staat en heeft besloten dezen oorlog zoolang te voeren, tot de Engelsche plutocratie is neergeslagen. In eenheid en trouw staat het geheele Duitsche volk daarbij naast zijn Führer, die het naar de schitterendste overwinning van de Duitsche geschiedenis zal leiden. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Dr. J. Göbbels 4364 D)

C. **NEDERLAND. — Overdracht der N.S.D.A.P. in Nederland. - „Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in den Niederlanden". - Rede van den Rijkscommissaris. —**
Ter uitvoering van een beschikking van den plaatsvervanger van den Führer is 27 October in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht de plechtige overdracht voltrokken van de Landesgruppe Niederlande der Auslandsorganisation der N.S.D.A.P. aan den rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden, rijksminister Seyss Inquart. De partijorganisatie draagt van nu af den naam Arbeitsbereich der N.S.D.A.P. in den Niederlanden. Uit alle deelen van Nederland waren de politieke leiders van de Auslandsorganisation verschenen.
Na den plechtigen intocht der vaandels spraken allereerst de districtsinspecteur der N.S.D.A.P. te Utrecht, prof. dr. Nieschultz, en Gouwleider Bohle. De rijkscommissaris wekte in zijn hierop volgende toespraak de Duitschers op als voorheen werkzaam te blijven en zich energiek toe te leggen op de nieuwe taak, voortvloeiend uit de reorganisatie. De nieuwe politieke opdracht schilderde hij als volgt:
„Te leven als een voorbeeld voor de nationaal-socialistische gemeenschap in het gebied van de Groot-Germaansche gemeenschap. Dit beteekent voor ons

zelf de verwezenlijking van ons nat.-socialistisch beginsel van de eer van den arbeid en de eer van het bloed, waarbij deze verwezenlijking gedragen wordt door de uiterste opofferingsgezindheid, maar ook door volmaakte zelftucht. Dit beteekent voorts, dat wij ook allen, die aan deze nationaal-socialistische eischen vermogen te voldoen, in deze gemeenschap opnemen en in het bewustzijn van onze verantwoordelijkheid helpen, indien zij met denzelfden wil als wij streven naar de nieuwe levensvorming der Germaansche volken".

Tot slot stelde hij den commissaris-generaal, dienstleider Schmidt, aan in zijn nieuwe ambt van Leider des Arbeitsbereiches der N.S.D.A.P. in den Nederlanden. Met een betuiging van trouw aan Führer en rijk en het vertrek der vaandels eindigde de plechtige bijeenkomst. (N. Rott. Crt.)

A. **JAPAN. — Robbenovereenkomst opgezegd. —** De Japansche regeering heeft medegedeeld, niet voornemens te zijn het in 1911 gesloten accoord met Engeland, de Vereenigde Staten en Sovjet-Rusland betreffende de bescherming van robben te vernieuwen. Zij is echter bereid een accoord op nieuwen grondslag te sluiten.

De Japansche regeering motiveert haar besluit ermee, dat de robben zich in de Noordelijke deelen van den Stillen Oceaan zoo vermeerderd hebben, dat ze de visscherij, voor Japan in de hoogste mate van vitaal belang, in den loop der laatste jaren steeds grootere schade berokkenden, zonder dat het op grond van de overeenkomst mogelijk was zorg te dragen voor passende tegenmaatregelen. (N. Rott. Crt.)

B. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Pierre Laval minister van Buitenlandsche Zaken. - Luisteren naar Engelsche radio verboden. - Minister Laval neemt leiding der pers. - Maarschalk Pétain houdt een toespraak tot het Fransche volk in zake ontmoeting met Rijkskanselier Hitler. —**

Vichy, 28 Oct. (D.N.B.) — Officieel is bekendgemaakt, dat de vice-president van den Franschen ministerraad, Pierre Laval, als opvolger van Baudoin benoemd is tot minister van Buitenlandsche Zaken. De vroegere minister, Paul Baudoin, is benoemd tot staatssecretaris bij het presidium van den ministerraad. Hij behoudt zijn bevoegdheden als minister.
(Vor. ber. Kabinet-Pétain 4365 D)

Engelsche radio. - Leiding der pers. —

(Stefani) — De ministerraad heeft besloten het luisteren naar den Engelschen omroep op openbare pleinen en in lokalen te verbieden. Overtredingen van dit verbod zullen streng gestraft worden. De betrokken radiotoestellen zullen in beslag worden genomen. Minister Laval zal tevens de leiding der pers nemen.

Ontmoeting Hitler-Pétain.

Uit Genève meldt het D.N.B.: Het Fransche staatshoofd, maarschalk Pétain, heeft vanmiddag voor de radio een toespraak tot het Fransche volk gehouden, waarin hij o.a. het volgende zeide:

„Ik heb 24 October een ontmoeting gehad met den kanselier van het Duitsche rijk. Uit eigen beweging heb ik gevolg gegeven aan de uitnoodiging van den Führer. Ik stond van geenerlei zijde bloot aan een dictaat of eenigen druk. Een samenwerking tusschen onze beide landen is onder het oog gezien. Ik heb dit in beginsel aanvaard. De modaliteiten zullen later besproken worden. Ik stel er prijs op diengenen, die thans het heil van Frankrijk verwachten, te zeggen, dat het bevorderen van dit welzijn in onze handen ligt. Ik zou aan al diegenen, die bedenkingen koesteren, willen zeggen, dat het de eerste plicht van iederen Franschman is, vertrouwen te hebben. Aan diegenen, die twijfelen, evenals aan diegenen, die weerbarstig zijn, breng ik in herinnering, dat de meest trotsche en gereserveerde houding gevaar loopt aan kracht te verliezen, wanneer men zich tot in het overdrevene verhardt. Diegene, die het lot van Frankrijk in handen genomen heeft, heeft den plicht de gunstige atmosfeer te scheppen voor het behartigen van de belangen van het land. In eere en teneinde de eenheid van Frankrijk te handhaven, betreed ik thans in het kader van de constructieve activiteit der nieuwe Europeesche orde den weg der samenwerking".

Daarna wees maarschalk Pétain op de noodzakelijkheid, de meeningsverschillen op het gebied der binnenlandsche politiek ter zijde te stellen en de afvallige beweging in de koloniën te onderdrukken.

Ten slotte verklaarde Pétain: „De ministers zijn uitsluitend aan mij verantwoording verschuldigd. Ik heb tot dusverre tegen u gesproken als een vader. Thans spreek ik op een toon van een leider tot u. Volgt mij. Bewaart uw vertrouwen in het eeuwige Frankrijk". (De Tijd - N. Rott. Crt. - Limburger Koerier - Haagsche Crt.)
(V. b. Communiqué ontmoet. Hitler-Pétain 4422 E)

C. **NEDERLAND. — Reeders. - Steunregeling. —** 's-Gravenhage, 23 Oct. — De staatscourant van hedenavond bevat een beschikking van den secretarisgeneraal, waarnemend hoofd van het departement van Landbouw en Visscherij, waarbij is bepaald, dat uit het Landbouw-crisis-fonds door bemiddeling van de Nederlandsche Visscherijcentrale steun zal worden verleend aan reeders, onder voorwaarden en krachtens regelen, in die beschikking vastgesteld. (Telegraaf) **(V. b. Steun aan de Scheepvaart 3072 B)**

D. **AUSTRALIE. — Kabinet-Menzies. - Mutaties. —** Tokio, 27 Oct. (D.N.B.) — Het Australische kabinet heeft een wijziging ondergaan. De nieuwe regeering is als volgt samengesteld:

Minister-president: G. Menzies, die tevens belast is met de portefeuilles van Defensie en Voorlichting.
Justitie en Marine: W. M. Hughes (minister-president tijdens den wereldoorlog).
Oorlog: P. C. Sprengler.
Luchtvaart: Mac Nevin.
Handel: Sir Early Page.
Financiën: A. W. Faddeb.
Buitenlandsche Zaken: Sir Frederic Stewart, die tevens belast is met Sociale Zaken en Volksgezondheid.
Bevoorrading en Munitie: Senator P. A. Macbride.
Arbeid en Openbare Werken: H. E. Holt.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Kabinet-Menzies 3775 E)**

E. **NEDERL. OOST-INDIE. — Rijstuitvoer verboden.** Batavia, 26 Oct. (Domei) — De Nederlandsch-Indische autoriteiten hebben den uitvoer van rijst verboden. Deze maatregel is genomen ter voorkoming van voedselschaarschte, waarvoor wordt gevreesd in verband met het gebrek aan regen, waardoor de oogst wordt bedreigd. Eenige contracten voor den export van rijst zijn reeds geannuleerd.
(Het Vaderland)

F. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Eerste gecombineerde Duitsch-Italiaansche luchtaanvallen op Engeland. —**

Londen heeft op 25 Oct. en den daarop volgenden nacht, volgens berichten van Amerikaansche correspondenten in de Britsche hoofdstad, zware aanvallen van Duitsche en Italiaansche bommenwerpers moeten doorstaan. Duitsch-Italiaansche vlieger-formaties deden des morgens aanvallen op Schotland, waarbij 500 of meer toestellen tegelijk naar het Britsche eiland vlogen.

Te Rome beschouwt men, naar United Press meldt, deze berichten over een gecombineerden Italiaansch-Duitschen aanval op Engeland, als het begin van een nauwe samenwerking van de As op alle fronten.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Krijgsverrichtingen: Duitschland 4425 B; Italië 4418 B)**

A. GRIEKENLAND. — Oorlog met Italië. - Mobilisatie - Motiveering van Italië's optreden - Koning van Griekenland neemt opperbevel - De Grieksche vloot.
Het officieele Grieksche Nieuwsagentschap publiceert een boodschap van minister-president Metaxas aan het Grieksche volk. In deze boodschap wordt gezegd, dat Italië op 28 October 's morgens van hem, den minister-president, de uitlevering geëischt heeft van deelen van het Grieksche gebied en heeft medegedeeld, dat het zijn troepen om zes uur in den ochtend zou doen opmarcheeren om deze gebiedsdeelen te bezetten. Hij, Metaxas, heeft den Italiaanschen gezant verklaard, dat hij dit beschouwt als een oorlogsverklaring van Italië aan Griekenland. De boodschap van den minister-president besluit met een oproep tot den strijd.

Mobilisatie.
Athene, 28 Oct. (D.N.B.) — Naar het Grieksche nieuwsagentschap meldt, is in Griekenland de algemeene mobilisatie afgekondigd.

Motiveering van Italië's optreden.
Florence, 28 Oct. (D.N.B. — Tegenover de in het buitenland verspreide voorstellingen in zake de Grieksch-Italiaansche spanning wordt Maandagmiddag van bevoegde zijde het volgende verklaard:

De incidenten, de provocaties, de gewelddaden en de intriges in den Griekschen sector hebben zich in de laatste uren zoo opgestapeld, dat de toestand zich steeds meer heeft verscherpt en van Italiaansche zijde maatregelen dringend noodzakelijk zijn geworden om aan de gevaren het hoofd te kunnen bieden.
Tegelijk, dat de Grieksche aanslagen tegenover Albanië steeds talrijker zijn geworden, zijn in Athene de Engelsche intriges zoo toegenomen, dat van de zijde van Engeland zware aanslagen op de onafhankelijkheid en op het gebied van Griekenland onmiddellijk te verwachten schenen. De heele toestand heeft onder den druk van Engeland, dat met zijn bekende methoden zijn interventie met beweerde verzoeken om hulp van Griekenland wil rechtvaardigen, tot een steeds duidelijker wordend afzien door Griekenland van zijn neutraliteit geleid.
De Italiaansche regeering heeft derhalve tegenover de Grieksche regeering een houding moeten aannemen, die haar rechtvaardiging vindt in de eischen van de nationale verdediging, waarover later verdere mededeelingen zullen worden gedaan.

Koning van Griekenland opperbevelhebber.
Koning George van Griekenland heeft, naar uit Athene wordt gemeld, zelf het opperbevel van alle strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht op zich genomen. Generaal Papagos is tot opperbevelhebber benoemd.

De Grieksche vloot. — Griekenland is vooral in de laatste jaren een veelbegeerde machtsfactor geworden in het Oostelijk deel van de Middellandsche Zee. Zijn geografische ligging, voortreffelijke havens en talrijke baaien zijn van groote beteekenis. Daarentegen is de Grieksche vloot zwak en niet evenredig aan de belangen van het land ter zee, want Griekenland bezit, naar verhouding, een groote handelsvloot. Het zal voor de Grieksche marine zeer moeilijk zijn, de talrijke eilanden en wateren te beschermen. Eenige jaren geleden is men begonnen, de kustverdediging door het opstellen van moderne kanonnen, de aanschaffing van motortorpedobooten en andere maatregelen te verbeteren. Het scheepsmaterieel is over het algemeen verouderd; alleen acht torpedojagers en acht onderzeebooten zijn modern; twee booten van elk type zijn nog in aanbouw. Met deze laatste vaartuigen heeft Griekenland den bouw van oorlogsschepen in eigen hand genomen, terwijl tot dusver Engeland, Italië en Frankrijk de leveranciers waren.
Het feit, dat in Juni 1939 te Scaramanga bij Salamis een nieuwe oorlogswerf gesticht werd en plechtig in tegenwoordigheid van den koning is geopend, toont, dat Griekenland begonnen is aan zijn zeemacht meer aandacht te besteden.

(Teekening Brienen) Griekenland. (Archief K. H. A.)

De Grieksche marine bestaat uit 180 officieren, 1100 onderofficieren en 6 à 7000 man. Kapitein-ter-zee is in het Grieksch „ploiarkos"; een luitenant-ter-zee 2e klasse een „antipoploiarkos".

Het voornaamste en eenige groote oorlogsschip heet „Georgios Averoff", in Italië bij Orlando gebouwd naar den Italiaanschen pantserkruiser „Pisa". In 1912 in dienst gesteld, werd de „Averoff" in 1927 gereconstrueerd. De pantserkruiser is 9450 ton groot en loopt 22 mijl. De bewapening bestaat uit vier kanonnen van 23.4 c.M., acht van 19 c.M. en kleiner geschut. In vroegere Balkan-oorlogen heeft de „Averoff" een rol gespeeld. Onder de torpedojagers zijn er vier, die door Argentinië besteld waren, maar in 1912 door Griekenland aangekocht werden. Modern zijn vier jagers, te Genua gebouwd, geheeten

„Kondouriotis", „Hydra", „Spetsai" en „Psara" van 1329 ton en ruim 39 mijl loopende, en de „Vasileus Georgios I" en „Vasilissa Olga", welke in 1939 in dienst kwamen. Zooals gezegd, zijn er nog twee op de Grieksche werf op stapel te Scaramanga aan de baai van Eleusis. De onderzeebooten dragen de volgende namen: „Katsonis", „Papanicolis", „Proteus", „Nereus", „Triton" en „Glaukos". Zij zijn van 576 en 730 ton en gebouwd in Frankrijk.

Eenige motortorpedobooten en twaalf kleine torpedobooten voltooien dan de lijst van de Grieksche oorlogsschepen. In Augustus werd de kruiser „Helli" getorpedeerd, welke in 1914 van China was aangekocht en bestemd was voor mijnen te leggen.

De luchtvaart is onafhankelijk van leger en marine en bestaat voor marinedoeleinden uit twee escadrilles, gestationneerd in de basis van Phaleron. Een dertigtal toestellen was, volgens opgaven van 1939, in dienst, n.l. „Fairey II"-toestellen en Dorniers van het type Do 22.

Volgens het bekende Duitsche standaardwerk „Nauticus" (1940) is de Grieksche handelsvloot 1.781.000 bruto-registerton groot, naar de opgave van midden 1939, dus vóór den oorlog. Niet minder dan 77% van de schepen is ouder dan 20 jaar. Het meerendeel bestaat uit oude vrachtschepen, in verschillende landen aangekocht. Onlangs is echter van staatswege een fonds gesticht, om de handelsvloot te vernieuwen en eigen werven te bouwen.

(Telegraaf - N. Rott. Crt. - Alg. Handelsblad - Het Vaderland)

A. **ITALIË. — Conferentie tusschen Rijkskanselier Hitler en Benito Mussolini te Florence. - Officieel communiqué. —**

Rijkskanselier Hitler en Benito Mussolini hebben op 28 October in het Palazzo Vecchio te Florence een ontmoeting gehad.

Over het onderhoud te Florence tusschen den Führer en den Duce is op 28 October het volgende officieele communiqué verstrekt:

„De Duce en de Führer hebben vandaag een onderhoud van verscheidene uren gehad, dat in den geest van het bondgenootschap tusschen de beide landen als gewoonlijk op den hartelijksten toon gevoerd werd en volkomen overeenstemming van opvatting en omtrent alle actueele vraagstukken bewees. Aan het onderhoud hebben de Italiaansche minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, en de Duitsche minister van Buitenlandsche Zaken, Von Ribbentrop, deelgenomen. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Conferentie te Brennero 4396 D)

B. **NEDERLAND. — Lezing van commissaris-generaal dr. Hans Fischböck over „Economische vraagstukken in het nieuwe Europa". —**

Voor een zeer talrijk gehoor, waaronder zich tal van vooraanstaande persoonlijkheden, zoowel van de zijde der Duitsche als der Nederlandsche autoriteiten bevonden, hield 29 October in het Pulchri Studio te 's-Gravenhage, dr. Hans Fischböck, commissaris-generaal voor financiën en economische zaken, een lezing voor leden en genoodigden van de Maatschappij voor Handel en Nijverheid over: „Economische vraagstukken in het nieuwe Europa".

Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:

Nederland en Duitschland. — Het is vanzelfsprekend, dat in de tegenwoordige periode van oorlog eischen gesteld worden, die niet steeds op de juiste wijze kunnen worden getaxeerd. Dr. Fischböck legde den nadruk op het feit, dat de betrekkingen tusschen Nederland en Duitschland op dit oogenblik sterk onder den invloed van den nog aan den gang zijnden oorlog in het overige deel van Europa staan en afhankelijk zijn. Het belangrijkste doel van het Duitsche volk, dus ook van het Duitsche bedrijfsleven, is de succesvolle beëindiging van dezen oorlog. De Nederlanders bekijken dit Duitsche standpunt natuurlijk van een geheel andere zijde. Hetgeen spr. zeer goed kan begrijpen. Dr. Fischböck echter legde met klem den nadruk op het feit, dat men ook in Nederland rekening dient te houden met de moeilijkheden, die het Duitsche bedrijfsleven ondervindt.

De huidige gedirigeerde staathuishoudkunde beteekent niet, dat de overheidsinstanties de getroffen restrictie-maatregelen op menig gebied ook in de toekomst zullen toepassen. Wij bevinden ons in een overgangsperiode, waarmede men terdege rekening moet houden.

Het Nederlandsche bedrijfsleven. — De Duitsche ondernemer houdt zich steeds weer voor oogen, wat kan ik met mijn onderneming, met mijn fabriek beginnen zonder grondstoffen?

Dr. Fischböck richtte een dringend appèl aan de leiders van het Nederlandsche bedrijfsleven, wier vertegenwoordigers thans bijeen waren, zich deze Duitsche opvatting voor oogen te houden. De oplossing van de bestaande vraagstukken en problemen binnen het kader van het Nederlandsche bedrijfsleven zou in hooge mate het belang voor het Nederlandsche volk beteekenen. Wat Nederland betreft — zoo zei spreker — dat tengevolge van de geographische situatie van ons land, de toekomstverwachtingen zeer gunstig zijn. Op het oogenblik echter, en waarschijnlijk ook voor de naaste toekomst, is de positie van het Nederlandsche bedrijfsleven niet bemoedigend. De oorlogseconomie vraagt zware offers, zoowel van de zijde der producenten alsook der consumenten. Men dient er zich echter terdege bewust van te zijn, dat de door de Duitsche autoriteiten in Nederland getroffen maatregelen een noodzakelijkheid zijn.

(Haagsche Crt.) **(V. b. Comm.-gen. Fischböck 4393 B)**

C. **RECHTSZAKEN. — Scholieren pleegden sabotage.** Het Kriegsgerecht, dat zitting hield in het gebouw van het Kantongerecht te Haarlem, heeft op 29 Oct. een zestal Haarlemsche scholieren wegens het plegen van aanslagen op een militairen kabel der Duitsche weermacht veroordeeld tot tuchthuis- en gevangenisstraffen, varieerende van één tot drie jaar.

Deze jongelui, alle scholieren in den leeftijd van zestien tot twintig jaar, hadden in Juni een vereeniging gesticht, de „Anti-Duitsche Jeugdorganisatie", later omgedoopt in „Anti-Nationaal-Socialistische Organisatie", met als doel het plegen van sabotage-daden.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Rechtszaken 4417 A)**

D. **NEDERLAND. — „Winterhulp". - C. Piek, directeur-generaal. —**

's-Gravenhage, 29 Oct. — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft benoemd tot directeur-generaal van de stichting „Winterhulp Nederland" den heer C. Piek te 's-Gravenhage. Tot den heer Piek heeft de Rijkscommissaris den volgenden brief gericht:

Bij decreet van 22 October 1940 heb ik de stichting „Winterhulp Nederland" opgericht. Uw taak zal in bijzonderheden nader worden omschreven bij door den secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandsche Zaken uit te vaardigen statuten.

Bij deze gelegenheid zou ik de hoop willen uitspreken, dat dit hulpwerk in het welzijn van het Nederlandsche volk een volledig succes mag deelachtig worden.

w.g. Seyss-Inquart.

(Het Vaderland) **(Vor. ber. Winterhulp 4424 B)**

E. **ONBREEKBAAR PORSELEIN. —**

Stockholm, 25 Oct. 1940. (A.N.P.) — Het bezit van een porseleinen servies, dat niet barsten of breken kan, mag wel de wensch genoemd worden van meer dan een huisvrouw of hoteleigenaar. Deze droom kan thans, dank zij het procédé van een Stockholmschen scheikundige verwezenlijkt worden. Porselein en andere soorten aardewerk krijgen daardoor de soliditeit en glans van hard metaal, doch behouden tevens de gunstige eigenschappen der producten.

Het overtrekken van porselein met metaal is niet nieuw, maar de tot dusver gebruikte methoden leden aan bepaalde nadeelen, waardoor de goederen minder in trek waren. De Zweedsche uitvinder Kraft uit Stockholm heeft met een z.g. metallytprocédé sinds drie jaar proeven genomen om deze nadeelen weg te nemen. Ten slotte verkreeg hij bevredigende resultaten en sinds eenigen tijd wordt zijn procédé in de fabricatie toegepast.

De dikte van de metalen laag schommelt tusschen 0.3 en 0.5 millimeter, hetgeen voor de meeste doeleinden voldoende is. De binnenkant wordt niet behandeld. De overtrek bestaat over het algemeen uit chroom, doch ook zilver en andere metalen kunnen gebruikt worden.

Een interessante eigenschap van het nieuwe product is, dat de ooren van de koffie- en theekannen koud blijven, hoewel zij niet geïsoleerd zijn. Men verwacht, dat het procédé ook voor verschillende andere doeleinden, vooral voor de electrische industrie, van beteekenis zal zijn. (Het Volk)

(Vor. ber. Porselein 200 A)

F. **DONAUGEBIED. — Donau-commissie. - Officieel Duitsch communiqué. —**

Berlijn, 26 Oct. (D.N.B.) — Van Duitsche zijde is het volgende communiqué gepubliceerd:

Als resultaat der besprekingen, die den laatsten tijd tusschen de Duitsche regeering en de regeering der U.S.S.R. in overleg met de Italiaansche regeering zijn gehouden, is de noodzakelijkheid gebleken zoowel de internationale alsook de Europeesche Donau-commis-

sie op te heffen en in plaats daarvan één enkele Donau-commissie uit vertegenwoordigers van Duitschland, Italië, de Sovjet-Unie, Roemenië, Hongarije, Bulgarije, Joego-Slavië en Slowakije te vormen.
Deze Donau-commissie zal tot taak hebben de vraagstukken der scheepvaart over den geheelen loop van den Donau van de monding tot Pressburg te regelen.
Met het oog op de overeenstemming, die in genoemd vraagstuk is bereikt, zullen op 28 October te Boekarest besprekingen tusschen de deskundige afgevaardigden van Duitschland, Italië, de U.S.S.R. en Roemenië over de regeling van een voorloopig volkenrechtelijk regiem op den Zee-Donau van de monding tot Braila beginnen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Donau-commissie 4372 D)

A. **NEDERLAND. — Rijkscommissaris Rijksminister dr. Seyss-Inquart over den wederopbouw in Nederland. —**
Den Haag, 29 Oct. — De Rijkscommissaris voor de bezette Nederlandsche gebieden, Rijksminister dr. Seyss-Inquart, heeft den hoofdredacteur van den Weltpressedienst, dr. Hagemann, een interview toegestaan, waarin hij o.a. de volgende belangwekkende mededeelingen deed.

Op de vraag, welke vorderingen gemaakt werden met het herstel van de door den oorlog aangerichte vernielingen, verklaarde dr. Seyss-Inquart:

De oorlogsgebeurtenissen hebben in Nederland, aangezien zij slechts kort geduurd hebben, betrekkelijk geringe schade aangericht. Het ergst waren de verwoestingen in Rotterdam, waar de Duitsche vliegers den valschermjagers, die de belangrijke Maasbruggen bezet hielden, te hulp kwamen, voorts nog langs de Grebbe-linie, in het bijzonder te Rhenen, en ten slotte te Middelburg in de provincie Zeeland. Daar heeft een Fransch korps getracht, den opmarsch der Duitsche troepen te stuiten, resp. na inneming dezer stad de verdere Duitsche operaties door artillerievuur te belemmeren.
Het opruimingswerk te Rotterdam is zoover gevorderd, dat het voor het einde van het jaar als nagenoeg beëindigd kan worden beschouwd.

Vraag: Welke maatregelen worden genomen, om een einde te maken aan de werkloosheid in Nederland?
Den 21en Juni 1940 bedroeg het aantal Nederlandsche werkloozen 321.809, tegenover een aantal van 208.863 op 5 October 1940. Derhalve kon niet alleen een toeneming van het werkloozencijfer vermeden, doch daarenboven een vermindering met ongeveer een derde binnen drie en een halve maand bereikt worden.

Vraag: Welke vorderingen maakt de aanpassing van het Nederlandsche economische leven?
De Nederlandsche landbouw is reeds in uitgebreide mate in het genot van de hem binnen de omraming van de Grootduitsche economische ruimte geboden mogelijkheid tot afzet, en wel tegen prijzen, welke aanzienlijk beter zijn dan de vroeger door Engeland geboden, met de conjunctuur wisselende, prijzen, die over het algemeen slechts met behulp van rijkssteunmaatregelen voortzetting der productie toelieten. Hier voltrekt zich dus de heroriënteering naar het in het Oosten liggende afzetgebied vanzelf.

Vraag: Hoe is de ravitailleeringspositie van de Nederlandsche bevolking op het gebied van levensmiddelen en voorwerpen van dagelijksch gebruik?
De ravitailleering van de Nederlandsche bevolking is in denzelfden omvang en volgens dezelfde methoden als in Duitschland gewaarborgd. De hoeveelheden levensmiddelen en textielfabrikaten, die ieder toebedeeld worden, zijn met geringe afwijkingen, welke uit plaatselijke consumptiegewoonten voortvloeien, gelijk aan de rantsoenen in Duitschland. Er is zorg voor gedragen, dat de bepaalde hoeveelheden in vollen omvang ter beschikking staan.

Vraag: Hoe ontwikkelt de samenwerking tusschen de Duitsche en Nederlandsche instanties zich?
De Nederlandsche ambtelijke instanties toonen over het algemeen volledig begrip voor de eischen der Duitsche instanties, zoodat de samenwerking zich zonder wrijving voltrekt. Ja, Nederlandsche bestuursinstanties hebben zelfs met een zekere voldoening erkend, dat de bestuurstaak met de Duitsche autoritaire instanties op veel snellere en reeds om die reden doelmatiger en succesvoller wijze verricht kan worden dan volgens de vroeger toegepaste methoden.

Vraag: Zal de erkenning van de noodzakelijkheid van Duitsch-Nederlandsche economische samenwerking tot nieuwe opvattingen in de economische en sociale denkwijze leiden?
Ik geloof inderdaad, dat de nieuwe omstandigheden het Nederlandsche volk boven standen en klassen zal verheffen tot de erkentenis van zijn lotsverbondenheid, zoodat de economische belangen niet meer, zooals tot dusverre veelal, op den voorgrond zullen staan.
De noodzaak tot economische reorganisatie en de gemeenschappelijke zorg voor de toekomst van het volk zullen het inzicht in de hand werken, dat het volk er niet is ter wille van het bedrijfsleven, maar het bedrijfsleven voor het welzijn van het volk.

Vraag: Vallen er teekenen van een denkwijze in de richting van een economie, die zich over het groote gebied van Europa uitstrekt, waar te nemen?
Daaromtrent kan opgemerkt worden, dat de leidende Nederlandsche kringen van huis uit gewoon zijn in groot verband te denken. Het is derhalve ook begrijpelijk, dat de voorwaarden voor dit denken in de richting van een groot economisch gebied juist in Nederland beslist aanwezig zijn. Beslissend is of de toonaangevende kringen in staat zijn de nieuwe situatie juist in te zien en dienovereenkomstig hun beslissingen te nemen. Veelal kan reeds geconstateerd worden, dat met initiatief en in constructieven zin medegewerkt wordt bij het denken en plannen ontwerpen. Dat geldt zoowel voor den landbouw, die zich reeds als het groote veredelingsland voor het Europeesche gebied beschouwt, als ook voor de nijverheid en vooral voor den handel, die de bijzonder gunstige ligging van Nederland als invalspoort voor de overzeesche landen in het Europeesche gebied beseft. (De Standaard)
(Vor. ber. Dr. Seyss-Inquart 4387 A)

B. **TURKIJE. — President Inönü's verklaring. - Handhaving houding van niet-oorlogvoerende. - Normale vriendschap met Sovjet-Rusland. - Banden met Engeland sterk en onverbreekbaar. —**
Ankara, 1 Nov. (United Press) — In een rede voor het Turksche parlement heeft president Inönü verklaard, dat Turkije zijn houding van niet-oorlogvoerende verder denkt te handhaven.
Inönü zeide: „De nieuwe ontwikkelingen bij de uitbreiding van den oorlog eischen onze uiterste opmerkzaamheid. Onze buurman en vriend Griekenland, wiens gebied in een zône ligt, waarvan de veiligheid en rust ook voor ons van de grootste beteekenis zijn, ziet zich ongelukkigerwijze gedwongen in een oorlog te treden. Te zamen met onzen bondgenoot Groot-Brittannië zullen wij van nu af aan zoo zorgvuldig mogelijk de ontwikkeling der situatie gadeslaan."

Over de verhouding van Turkije tot de Sovjet-Unie verklaarde de president: „Onze betrekkingen tot de Sovjet-Unie, die reeds een 20-jarig verleden hebben, zijn na vele moeilijkheden, waarvoor men geen van beide partijen verantwoordelijk kan stellen, thans tot de normale vriendschap teruggekeerd.
Dit is een omstandigheid, die ik met bevrediging vaststel. Te midden der wisselende gebeurtenissen waaraan de wereld onderworpen is, beteekenen de Russisch-Turksche verhoudingen veel. Onze beide landen moeten steeds en onafhankelijk van alle andere invloeden voor het voortbestaan van dit feit op de bres staan. Wij zijn er van overtuigd, dat in dit licht bezien, deze politiek vruchten zal dragen voor beide partijen.
Onze instelling als een niet-oorlogvoerend land behoeft volstrekt niet als een hindernis te gelden voor alle andere staten, die denzelfden goeden wil toonen. Dit maakt het den oorlogvoerenden zonder uitzondering onmogelijk ons gebied, onze zeeën en ons luchtruim voor oorlogshandelingen te gebruiken. Onze houding zal ook in de toekomst een dergelijk misbruik met zekerheid onmogelijk maken, zoolang wij zelf niet in den oorlog verwikkeld zijn."

Over het pact met Engeland zeide Inönü nog: „Op een tijdstip, dat Engeland een heldhaftigen strijd voert, om zijn bestaan, beschouw ik het als mijn plicht bekend te maken, dat de banden van het verbond die ons vereenigen, sterk en onverbreekbaar zijn." (Telegraaf) **(Vor. ber. Pres. Inönü 3819 A)**

C. **NEDERLAND. — Distributie. - Koek, gebak, beschuit, eieren. —**
Koek, taartjes, beschuit, cake, boterletters, gebak enz. en eieren worden van 2 November af gedistribueerd. (Het Vaderland) **(Vor. ber. Distrib. van kaas 4419 A)**

A. **Iets over lenzen, spiegels en kijkers.** —
De astronomische medewerker van de Nieuwe Rotterdamsche Courant schrijft aan zijn blad:
De eerste vraag, welke een bezoeker van een sterrenwacht pleegt te stellen, als hij niet tot het gilde der sterrenkundigen behoort, is: „hoe veel haalt die kijker dichterbij?" Die zelfde vraag rijst bij den niet-vakman, wanneer hij leest van den 100-duimskijker van de Mount-Wilson-sterrenwacht, van den in aanbouw zijnden 200-duims-kijker, of van één der andere machtige kijkers, die op de groote sterrenwachten gebruikt worden. Wij zullen straks zien, of deze vraag juist gesteld is en of het uitsluitend de bedoeling der sterrenkundigen is met hun kijkers de hemellichamen „dichterbij te halen"; doch eerst moeten wij het hebben over de bestanddeelen van een kijker, waarbij terloops enkele zaken betreffende de leer en het wezen van het licht ter sprake zullen komen.

De bestanddeelen.
De belangrijkste deelen van een kijker zijn: 1) het voorwerpglas (= objectief), dat een beeld vormt van het hemellichaam, waarop de as van den kijker gericht is. Zoo vormt ook de lens van een foto-toestel een beeld op de lichtgevoelige plaat. 2) Met het oogglas (= oculair) beschouwt de waarnemer dit beeld. Beide deelen zijn in een buis gebouwd. Het oogglas is beweegbaar en verwisselbaar. Het voorwerpglas kan een lens (of een lenzenstelsel) zijn: in dat geval zou men den kijker op zijn Hollandsch een lenzenkijker kunnen noemen, de gangbare naam is refractor. Het voorwerpglas kan ook een holle spiegel zijn; zoo'n kijker zou men een spiegelkijker moeten noemen, doch de gangbare naam is reflector, spiegeltelescoop, of telescoop. Beide kijkersoorten zijn in gebruik. De 100- en 200-duimskijkers van Mount-Wilson b.v. zijn spiegelkijkers, zooals de meeste zeer groote kijkers. De 36-duimskijker van de sterrenwacht van Mount Lick echter is een lenzenkijker. De meeste kijkers, die door liefhebbers der sterrenkunde gebruikt worden, en in den regel betrekkelijk kleine afmetingen bezitten, zijn lenzenkijkers. De 100-duimskijker (Hooker telescoop) heeft een spiegel, waarvan de middellijn 100 Engelsche duim (= ongeveer 2½ m.) bedraagt. De kijker van Mount Lick heeft een voorwerpglas met een middellijn van 36 duim (= ongeveer 92 cm.).

Lenzen.
Wij zullen nu een en ander ter sprake brengen over de lenzen en de spiegels. Een lens is een, door op zijn minst één gebogen oppervlak begrensd, doorzichtig lichaam. Meestal gebruikt men lenzen van glas; doch voor bijzondere doeleinden gebruikt men ook wel lenzen van kwarts en fluoriet, welke stoffen het ultraviolette licht goed doorlaten. Soms gebruikt men wel lenzen van steenzout, dat infraroode of warmtestralen goed doorlaat. Jules Verne laat zelfs een van zijn helden tijdens een poolreis een lens van ijs maken. Misschien is de naam lens (in het Duitsch Linse) afgeleid van den naam van de veldvrucht, waarvan een schotel-vol eenmaal de verkoopprijs was van een eerst-geboorterecht. Wat den vorm der linzen betreft zou dit althans mogelijk zijn. Ieder kent in het brandglas een lens; in het midden is de dikte grooter dan aan den rand. De zonnestralen worden door zulke lenzen in één punt samengebracht: het brandpunt. De toepassing van die eigenschap op het aansteken van sigaretten en stukjes veter kennen wij nog wel uit onze jongens- en vlegeljaren. Daarvan weten wij ook wel dat het brandpunt dicht bij — of ver van den lens af kan liggen: het begrip brandpuntsafstand heeft daardoor niets vreemds voor ons. Hoe sterker gekromd de oppervlakte van de lens is, des te kleiner is de brandpuntsafstand; ook dat is van de meesten wel een ervaringsfeit. Dat de soort glas, waar de lens van gemaakt is, invloed op den brandpuntsafstand heeft, moet men ergens gelezen of op school geleerd hebben: schooljongens die veters laten smeulen, bedenken dat zoo nog niet. De sterkte van brandglazen en brilleglazen beoordeelt men oppervlakkig naar de meerdere of mindere dikte. Op recepten van oogartsen leest men wel getallen als + 2, —1½ en dergelijke. De oogarts bedoelt dan een lens van + 2 of van — 1½ dioptrieën. Dat is zijn manier om de sterkte van een lens aan te duiden. Het aantal dioptrieën van een lens is het omgekeerde van den in meters uitgedrukten brandpuntsafstand; bedraagt deze ½ meter, dan is het aantal dioptrieën + 2.

ASTRONOMIE

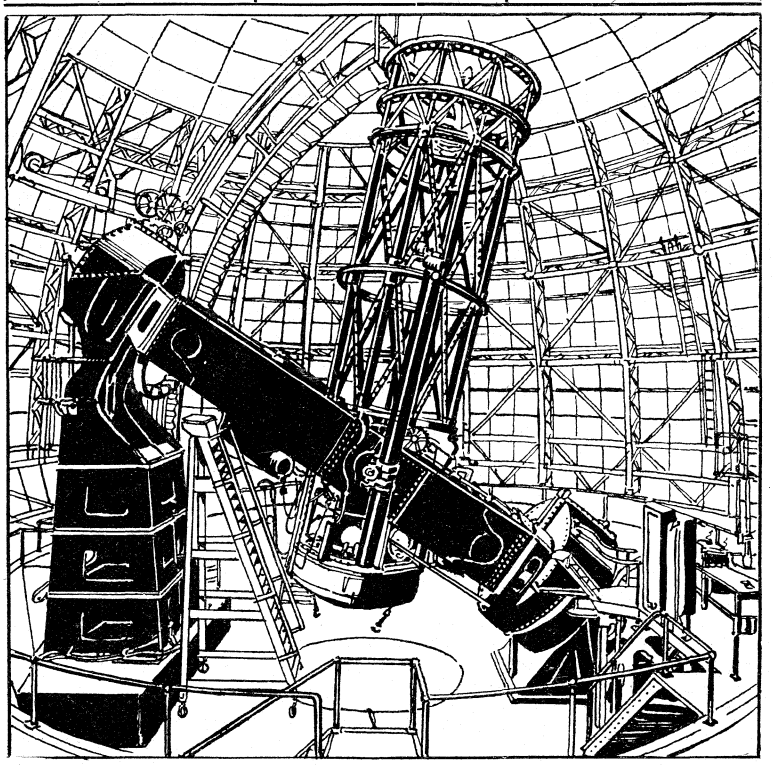

Teekening van den grooten telescoop van het Mount-Wilson-observatorium in Californië.
(Ontleend aan de Nieuwe Rott. Crt.)

Er zijn ook lenzen die het zonlicht niet in een punt achter de lens samenbrengen. Wij noemden dat in onze jongensjaren „verkleinglazen": toen wij ons hoofd moesten gaan pijnigen met berekeningen over lenzen bleek, dat men aan zulke lenzen negatieve brandpuntsafstand toekende. De —1½ dioptrieën van den oogarts voornoemd behooren dus bij een lens met een brandpuntsafstand van — ⅔ meter; een evenwijdige lichtbundel treedt uit zoo'n lens alsof hij uit een punt kwam dat ⅔ m. voor de lens ligt. Men kan lenzen met negatieve brandpuntsafstanden daaraan herkennen, dat zij in het midden dunner zijn dan aan de randen. De brillen van bijziende menschen hebben zulke glazen.

Met een lens kan men een beeld van een voorwerp

ontwerpen; dat is ook een ervaringsfeit dat wij nog uit onze brandglasjaren weten. Zoekt men dit wat geleerder uit dan blijkt dat alle lichtstralen die van een punt van een lichtgevend voorwerp uitgaan in één punt van het beeld te zamen komen. Met ieder voorwerpspunt komt zoodoende een beeldpunt overeen en met de verzameling van punten van de lichtbron een daarmede gelijkvormige puntverzameling van beeldpunten die te zamen het beeld vormen. Helaas is die afbeelding niet feilloos; de randstralen van een verzamellens b.v. komen dichter bij de lens samen dan het brandpunt. Een punt wordt bovendien, door afwijkingen in de kromming der oppervlakken, niet altijd als een punt afgebeeld, doch als een vlekje (astigmatisme). Nog erger is het feit dat een lens als een prisma werkt en de bestanddeelen van het witte zonlicht op verschillende wijze breekt. Iedere kleur heeft zijn eigen brandpunt! Een brandglas brengt b.v. de roode bestanddeelen van het zonlicht verder van de lens te zamen dan de blauwe bestanddeelen. De brandpuntsafstand is dus voor rood licht grooter dan voor violet licht (afwijking door kleurschifting = chromatische aberratie). Wanneer men een kijker of een ander optisch werktuig scherp instelt dan geschiedt dit voor geel en groen licht, omdat het oog voor die lichtsoorten het gevoeligst is. Het roode en het violette sterrenbeeldje bevinden zich daardoor buiten het „gele brandpunt"; een beeldje is dientengevolge door gekleurde (blauwe of roode) randen omringd. De afwijking wegens kleurschifting kan gedeeltelijk ongedaan gemaakt worden door b.v. twee of meer lenzen van verschillende glassoorten (crown- en flintglas) tot één lens samen te voegen. De kijker van de Lick-sterrenwacht heeft de grootste lens, die tot dusverre gemaakt is; waarschijnlijk is een lens met een middellijn van 1 m. wel de grootste lens die gemaakt en gebruikt kan worden. In de eerste plaats is het zeer moeilijk zulke groote lenzen zonder fouten te maken. In de tweede plaats moet men een bijzonder goede glassoort hebben. Voorts mogen er in de lens, wanneer zij eenmaal klaar is, geen luchtblaasjes aanwezig zijn en ook moet zij vrij zijn van inwendige spanningen (homogene en isotrope samenstelling). Voorts eischt het slijpen en polijsten van de lens veel tijd en vakmanschap; bovendien zijn zij zeer zwaar (enkele honderden kilogrammen); door hun gewicht vervormen zij een weinig, wat slechte beelden tengevolge heeft. Eindelijk slorpen zij, daar zij ook tamelijk dik zijn, veel licht op. Om dergelijke redenen geeft men vooral bij zeer groote kijkers de voorkeur aan spiegels. Daar de spiegel beter ondersteund kan worden, is er weinig vervorming van het oppervlak; er behoeft geen eerste kwaliteit glas gebruikt te worden; er behoeft slechts één oppervlak geslepen en gepolijst te worden; er is geen afwijking door kleurschifting, want alle kleuren van het witte zonlicht worden op dezelfde wijze teruggekaatst.

Doel der kijkers.

De hoeveelheid licht, die men met een kijker kan opvangen is veel grooter dan die, welke men met het ongewapende oog opvangt. De bedoeling is dan dat die grootere lichthoeveelheid inderdaad in het oog des waarnemers terecht komt. In die grootere lichthoeveelheid moet men de voornaamste reden van het gebruik van kijkers zoeken. De hoeveelheid licht, welke het voorwerpglas van een kijker treft, is evenredig met de grootte van het oppervlak daarvan en dus evenredig met de tweede macht van de middellijn. Met een 10-duimskijker vangt men dus 4 maal zooveel licht op als met een 5-duimskijker. Wanneer wij aannemen, dat de pupil van ons oog des nachts een middellijn van 6 mm. heeft, dan vangen wij daarmede 100 maal zoo weinig licht op als met een kijker, waarvan het voorwerpglas een middellijn van 6 cm. heeft. Daar het licht der sterren verzwakt wordt evenredig met de 2e macht van den afstand, waarop de sterren van ons verwijderd zijn, kan men nu gemakkelijk nagaan, dat de diepte, tot waar wij met onze kijkers in het Heelal sterren kunnen zien, evenredig is met de middellijnen der voorwerpglazen. Een gevolg van het voorgaande is dus, dat men met een kijker sterren kan zien, die voor het bloote oog onzichtbaar zijn. Met het ongewapende oog gaat men tot de 7de grootte-klasse; met een kijkertje van 5 cm. opening tot de 10de grootte-klasse; met een kijker van 25 cm. opening tot de 14de grootte-klasse; met een 100-duimskijker tot de 19de grootte-klasse. Deze getallen gelden wanneer geen maan- of kunstlicht storend kunnen werken. Bovendien gelden zij slechts voor puntvormige lichtbronnen, als hoedanig de vaste sterren wel te beschouwen zijn; zelfs bij zeer sterke vergrootingen is dit zoo.

Voor lichtbronnen met een merkbare uitgebreidheid geldt iets anders (zooals zon, maan en planeten). Stel dat wij de maan bekijken door een kijker van 12 cm. opening, waarmee wij, bij een pupilwijdte van 6 mm., 400 maal zooveel licht opvangen als met het bloote oog; laat de vergrooting 80 × zijn. De oppervlakte der maan doet zich dan 6400 maal zoo groot voor als met het bloote oog. De oppervlakte-helderheid is dan 400/6400 = 1/16 van die bij waarneming zonder kijker. Dit kan zijn voordeelen hebben, doch ook wel eens zijn nadeelen. (Nieuwe Rott. Crt.)

(Vor. ber. Astronomie 4407 C.)

A. **GRIEKENLAND EN DE OORLOG 1940. — De sterkte der weermacht. —**

De „Deutsche Zeitung in den Niederlanden" bevat eenige bijzonderheden over de sterkte van de Grieksche weermacht, waarvan wij het volgende vermelden:

Het oorlogsleger van 450.000 man, dat op grond van den algemeenen dienstplicht uit een bevolking van een kleine zeven millioen wordt gerecruteerd, bestaat uit 28 infanterie-regimenten, 5 cavalerieregimenten en 4 technische regimenten. Van de 450.000 man waren er in de laatste weken met het oog op den gespannen toestand als gevolg van de Grieksch-Albaneesche incidenten, reeds 370.000 onder de wapenen, van welke er ongeveer 250.000 man aan de Albaneesche en de Bulgaarsche grens waren gestationneerd. Zooals bij alle Balkanlanden is de zwakte van het Grieksche leger gelegen in het gebrek aan modern oorlogsmaterieel. Volgens den stand van 1939 bezit Griekenland geen enkel tankregiment of andere gemotoriseerde afdeelingen. Hetzelfde is het geval, wederom volgens den stand van 1939, met het luchtwapen. Twee vliegerdivisies in Athene en Thebe met een totale personeelsterkte van 250 officieren en 3000 man beschikten over niet meer dan 125 vliegtuigen, waarvan 20 watervliegtuigen. Het bewapeningsprogram van de Grieksche regeering beoogde in het bijzonder een versterking van het luchtwapen, doch de toeneming in het laatste jaar zal wel niet van groote beteekenis zijn geweest.

Voor de verdediging van het land heeft Griekenland zijn hoop gevestigd op de zoogenaamde Metaxaslinie, een doorloopend stelsel van fortificaties, waarmede in 1936 langs de Noord- en Noordwestgrens werd begonnen en die sedert de personeele unie tusschen Albanië en Italië met name langs de Albaneesche grens werd versterkt.

(Deutsche Zeitung in den Niederlanden)

(Vor. ber. Vloot 4428 A.)

B. **SPANJE. — Oud-president Azaña overleden. —**

Manuel Azaña, oud-president der Spaansche republiek, is op 4 November te Montauban (Frankrijk) gestorven.

Azaña werd na de uitroeping der republiek in 1931 minister van Oorlog. Het volgende jaar werd hij minister-president en in 1936 president der republiek. Op dezen post bleef hij tot aan de ineenstorting van het oude regime. In Februari 1939 vluchtte hij naar Frankrijk. (Haagsche Courant)

(Vor. ber. Azaña, levensbeschr. 3680 C.)

A. **SUIKER. — Productie in Europa. —**

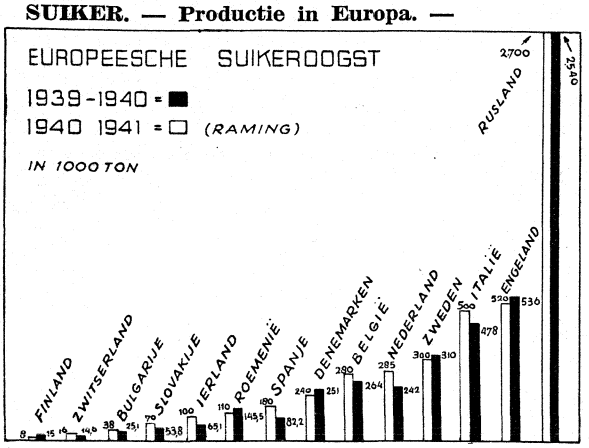

(Teekening Brienen)
Gegevens ontleend aan de publicatie van F. O. Licht.
(Vor. ber. Wereldproductie 3166 C.)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen - Militair weekoverzicht van 2 November van generaal dr. Glaise-Horstenau. —**
Berlijn, 2 Nov. (D.N.B.) — In het militaire weekoverzicht schrijft de militaire medewerker van het D.N.B., generaal dr. Glaise-Horstenau, o.a. het volgende:
Het resultaat der gevechtshandelingen tijdens de afgeloopen achtste week der krachtigere luchtaanvallen op Groot-Brittannië bewijst, dat de slag om Engeland met onverminderde hevigheid voortduurt. Sinds 7 September, het begin van de vergeldingsvluchten, lag het initiatief steeds ondubbelzinnig in Duitsche handen. De afgeloopen week heeft men den vijand geen oogenblik tot rust laten komen. Met de boomen zijn sinds 7 September ook de verwachtingen der Britten kaal geworden, dat 't najaar met zijn slechte weersgesteldheid hun verlichting zou kunnen brengen. In dezen oorlog gaat het oude recept der Engelsche diplomatie om anderen voor zich te laten strijden ook op dit terrein niet op. Het Duitsche luchtwapen heeft het weder uit de rol van een gemakkelijken en goedkoopen Engelschen bondgenoot geschrapt. Niet alleen bij elke weersgesteldheid, maar ook op ieder oogenblik van den dag werd Engeland in de afgeloopen week aangevallen. Geen jagers en geen afweergeschut konden de Duitsche gevechtsformaties van haar zegevierenden tocht boven Engeland weerhouden. In tal van luchtgevechten bleek opnieuw de superioriteit der Duitsche jachtvliegtuigen.
De verwoesting van militaire installaties en bedrijven, welke voor de oorlogvoering van belang zijn, maakte dan ook groote vorderingen. Alle deelen van het eiland tot de Noordkust van Schotland waren het doel der aanvallen, in het bijzonder thans ook behalve Londen het gebied van Liverpool, Manchester, Birmingham en Coventry.
Liverpool en Manchester bezitten geweldige havens, die voor den in- en uitvoer van de grootste beteekenis zijn. In het geheele gebied is de zware industrie geconcentreerd, die met ijzer en steenkool werkt, alsmede andere bedrijven voor bewapeningsdoeleinden. De combinatie van aanvallen op havens en industriecentra verhoogt haar vernietigende uitwerking aanzienlijk.
Een niet te vervangen aantal koopvaardijschepen werd tot zinken gebracht. Marine en luchtmacht hebben een actief aandeel in de groote successen der Duitsche tegenblokkade, waarbij in het bijzonder genoemd moet worden de vernietiging van het op één na grootste Engelsche transportschip van 42.000 B.R.T., de ,,Empress of Britain''. (Telegraaf)
(Vor. ber. Weekoverz. 4425 B.)

C. **NEDERLAND. — Nat. Socialistische Beweging - De W.A. en de S.S. goedgekeurd door den Rijkscommissaris - De Nationale Jeugdstorm (N. J. S.) behoeft geen vergunning. —**
Naar het A.N.P. meldt, heeft de secretaris-generaal, wnd. hoofd van het departement van Justitie aan de politie-autoriteiten een schrijven doen toekomen, waarin wordt medegedeeld, dat de Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied de W.A. van de N.S.B. en de Nederlandsche S.S. van de N.S.B. heeft goedgekeurd.
Met deze goedkeuring is volgens het A.N.P. verbonden het recht om marschen (optochten) te houden in alle plaatsen in Nederland zonder nadere formaliteit, tenzij de formatie sterker is dan pl.m. 100 man (storm), in welk geval de belanghebbende organisatie verplicht is, van den voorgenomen optocht uiterlijk drie dagen van te voren kennis te geven aan het (de) hoofd(en) van plaatselijke politie, in welks (welker) gemeente(n) de optocht zal plaats hebben, met vermelding van de route. Met deze kennisgeving kan worden volstaan.
Tenslotte wordt in dat schrijven medegedeeld, dat de N.J.S. (Nationale Jeugdstorm) geen vergunning behoeft voor het houden van optochten.
(Haagsche Courant) **(V. b. Nat. Soc. Bew. 4412 B.)**

D. **NEDERLAND. — Duitsch-Nederlandsche Kultuurvereeniging opgericht. —**
Het A.N.P. meldt:
Dezer dagen is te 's-Gravenhage in Pulchri Studio onder aanwezigheid van tal van autoriteiten van Duitschen en Nederlandschen stam de Duitsch-Nederlandsche Kultuurvereeniging opgericht.
De leider, dr. G. F. Schuon uit 's-Gravenhage, leider van de Duitsche kolonie aldaar, hield een rede, waarin hij in het bijzonder wees op de behoefte om de groeiende goede verstandhouding tusschen Duitschers en Nederlanders in één vereeniging te belichamen, die het cultureele als hoofddoel stelt, het gezellige leven inmiddels niet verwaarloost.
De ,,Beauftragte'' van den Rijkscommissaris, Rijksminister Seyss Inquart, in de provincie Zuid-Holland, dr. Schwebel, hield daarna een toespraak, waarin hij de beste wenschen van den Rijkscommissaris voor de nieuwe vereeniging vertolkte en zich daarbij aansloot bij de woorden, die de Rijkscommissaris dezer dagen te Utrecht uitsprak bij de overneming der Auslands-Organisation der N.S.D.A.P. hier te lande over de goede gemeenschap, die van Duitsche zijde wordt gezocht en bevorderd en van Nederlandsche zijde op zoo velerlei wijze hartelijk wordt beantwoord.
(Maasbode)

E. **NEDERLAND. — Radio - Aantal toestelbezitters.**
Volgens opgave van den P.T.T.-dienst bedroeg het aantal radio-toestelbezitters op 30 September j.l. 1.089.890.
Het aantal aangeslotenen op de radio-distributie bedroeg op denzelfden datum 302.036.
In totaal dus 1.391.926 bezitters van een radio-ontvanginstallatie; of 157 op 1000 inwoners.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Luisteraars 4144 B.)**

F. **GENEESKUNDE. — Bouw van de hersenschors - ,,Bepaalde banen dienen niet uitsluitend voor bepaalde functies.''**
Amsterdam, 2 Nov. — Prof. dr. S. T. Bok, hoogleeraar te Leiden, sprak op uitnoodiging van de Amst. Medische Fac. Vereeniging over het onderwerp ,,Quantitatieve verhoudingen in de hersenschors''. De schors der groote hersenen, aldus prof. Bok, bestaat uit zenuwcellen van zeer uiteenloopende grootte en type. Volgens de grootte der cellen onderscheidt men een zestal lagen. Bij het onderzoek, dat prof. Bok aan de hersenschors wijdde, werd als maat voor de grootte eener zenuwcel het kernvolume genomen. De kern is een ellipsoid, waarvan onder het microscoop met een bepaalde techniek de langste diameter en de grootste breedte bepaald werden.
Bij onderzoek bleek, dat bij de zenuwcellen in de groote hersenen het celoppervlak evenredig was met het kernvolume. Bij andere lichaamscellen, b.v. kliercellen, vindt men, dat het celvolume evenredig is met het kernvolume. De verklaring hiervoor is, dat bij kliercellen het geheele protoplasma der cel een rol speelt bij de klierfunctie, terwijl bij de zenuwcel de prikkelopname vooral aan het oppervlak zou plaats hebben. De lengte der gezamenlijke prikkelafvoerende uitloopers eener cel, de dendrieten, is evenredig met de oppervlakte van het cellichaam. Hieruit volgde, dat ook het kernvolume evenredig was met de gemiddelde lengte der dendrieten. Groote zenuwcellen hebben in het algemeen een groot aantal dendrieten, dus een groote totaallengte aan zenuwvezels. In een bepaald deel der hersenschors is slechts een bepaalde hoeveelheid dendrietengrootte mogelijk.
Overgaande tot een bespreking der diverse velden in de hersenschors, de zg. architectoniek der hersenen, merkte prof.

Bok op, dat, hoewel volgens de functie diverse velden kunnen worden aangegeven, dit volgens den bouw niet altijd blijkt. Men krijgt niet de idee, dat bepaalde hersenbanen er zijn voor slechts bepaalde functies. Volgens prof. Bok wordt op bepaalde eigenschappen van prikkels, b.v. sterkte, golflengte, trillingsgetal van den prikkel, door verschillende cellen der hersenschors verschillend gereageerd, waardoor een verdeeling der prikkels over de hersenschors tot stand komt. (Telegraaf)

(Vor. ber. Geneeskunde 4424 D.)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Cordell Hull, de minister van Buitenlandsche Zaken over afweermaatregelen. —**

Washington, 27 Oct. (D.N.B.) — De Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, heeft in een verkiezingsrede medegedeeld, dat de regeering der Ver. Staten verschillende afweermaatregelen heeft genomen en daarmede zal voortgaan, te weten:

1. Een zoo groot mogelijke bewapening te land, ter zee en in de lucht.
2. Meedoogenlooze uitroeiing van alle ondergrondsche activiteit in het land.
3. Versterking der inter-Amerikaansche solidariteit.
4. Een overeenkomst met Engeland over steunpunten en besprekingen met Canada en Latijnsch-Amerika omtrent een gemeenschappelijke verdediging.
5. Een weigering tot het erkennen van gewelddadige souvereiniteitswijzigingen en beslag op vorderingen van „onderworpen landen".
6. Levering van oorlogsmateriaal aan landen, wier weerstand ook voor Amerika een bescherming vormt.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Defensie 4421 A.)**

B. **ROEMENIE. — Astra Romana. —**

Op bevel van de Roemeensche regeering is op alle productieterreinen van de Astra Romana, de grootste oliemaatschappij in Roemenië en dochtermaatschappij van de „Koninklijke" beslag gelegd en zijn zij onder contrôle van den Staat gesteld. Als reden voor dezen maatregel wordt opgegeven dat het ministerie van economische zaken tegen den vroegeren directeur-generaal van de mij., Otto Stern, een aanklacht wegens „oliediefstal" heeft ingediend.

(Keesings Fin. Archief) **(V. b. Petroleum 4404 C.)**

C. **BRITSCH-INDIE. — Jawaharlal Nehroe gearresteerd en veroordeeld. —**

New-York, 31 Oct. (D.N.B.) — Associated Press meldt, dat volgens een radiobericht uit Delhi, Pandit Jawaharlal Nehroe in Allahabad gearresteerd is en wegens zijn anti-Engelsche houding tot vier jaar zware kerkerstraf veroordeeld.

Pandit Jawaharlal Nehroe behoort tot de meest bekende Indische politici. Reeds vroeg sloot hij zich aan bij de passieve tegenstandsbeweging van Gandhi. In 1929, 1936 en 1937 was hij president van het Indische Nationale Congres. Wegens zijn anti-Engelsche houding is hij talrijke malen in de gevangenis geworpen. Nehroe heeft zich thans ook verklaard tegen het deelnemen van Indië aan den oorlog en dienovereenkomstige redevoeringen gehouden. Als gevolg van deze redevoeringen zou hij gearresteerd zijn. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Gandhi 4402 A.)

D. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Een achtjarenplan voor de jeugd. —**

Axmann, de rijksjeugdleider, heeft een „achtjarenplan" voor de geleidelijke scholing en opleiding van de Duitsche jeugd aangekondigd. Axmann maakte deze geleidelijke scholing aanschouwelijk door als voorbeeld te nemen de reizen welke door de Hitlerjeugd, zooals bekend, bijzonder krachtig bevorderd worden. De kinderen tot en met de elfjarigen zullen op hun reizen hun eigen omstreken doorkruisen; de ouderen zullen reizen ondernemen naar verdere mooie en interessante streken van het Duitsche rijk. Pas de 17- en 18-jarigen zullen op gemeenschappelijke reizen met hun kameraden het buitenland leeren kennen. Vervolgens gaf de rijksjeugdleider bijzonderheden over de opleiding der leiders van de Hitlerjeugd. De academie voor jeugdleiding die onlangs is opgericht, zal in de toekomst een belangrijke rol spelen. De jeugdleider zal vooral reizen in Duitschland maken om zijn vaderland en zijn menschen te leeren kennen. Op herhaalde buitenlandsche reizen moet hij de vaardigheid opdoen die noodig is om aan jonge menschen leiding te geven. (N. Rott. Crt.)

E. **RECHTSZAKEN. — Beleedigingen van Rijkskanselier Hitler. —**

's-Gravenhage, 1 November. — Het „Landgericht" heeft heden hier ter stede een zitting gehouden.

Terechtstond J. A. A. van L., 48 jaar, wonende te Amsterdam, Hij werd beschuldigd op het Duitsche Rijk en den Führer, in dronkenschap, geschimpt te hebben in een café te Amsterdam. De rechter wees erop, dat volgens het Duitsche strafrecht dronkenschap niet strafbevrijdend werkt. Men wordt dus gestraft wegens het zich brengen in een toestand, welke ertoe kan leiden, dat men niet meer weet wat men doet of zegt. De Staatsanwalt eischte vier maanden gevangenisstraf met aftrek van preventieve hechtenis en overeenkomstig dezen eisch werd verdachte veroordeeld.

Vervolgens stond terecht de 48-jarige Amsterdamsche makelaar J. J. W., beschuldigd van beleediging van den Führer.

De Staatsanwalt merkte op, dat de verdachte den Führer zwaar beleedigd heeft. Hij eischte 8 maanden gevangenisstraf met aftrek van 2 maanden voorarrest. Verdachte werd veroordeeld tot 6 maanden gevangenisstraf met aftrek van 1 maand en drie weken voorarrest.

Ten slotte had zich nog wegens beleediging van den Führer te verantwoorden de 30-jarige invalide metselaar A. S. De beleediging heeft plaats gehad des avonds in de Torenstraat te 's-Gravenhage. Verdachte gaf te kennen, dat hij onder invloed van sterken drank verkeerde, maar daarvan is achteraf niets gebleken.

Hier eischte de Staatsanwalt een jaar gevangenisstraf, waarop de rechter een veroordeeling uitsprak tot 10 maanden.

(Haagsche Courant) **(Vor. ber. Rechtszaken 4429 C.)**

F. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. De Elzas is voorgoed Duitsch. —**

Straatsburg, 21 October (D.N.B.) — In matelooze verblindheid hebben Frankrijk en Engeland den oorlog aan Duitschland verklaard en zij hebben den Elzas daarmede opnieuw, en ditmaal definitief, verloren aan zijn rechtmatigen bezitter, Duitschland — aldus de chef van het burgerlijk bestuur in den Elzas, gouwleider rijksstadhouder Wagner in de eerste groote vergadering, die hier is gehouden, sedert de Elzas weer onder de bescherming van het Duitsche Rijk staat.

Rijksstadhouder Wagner gaf vervolgens een opsomming van de onmiddellijk te nemen maatregelen, die noodig zijn ter inleiding van den opbouw in den Elzas. Deze maatregelen betreffen o.m.: De voorziening der bevolking van levensmiddelen, kleeding en brandstoffen; herstel der verkeerswegen; herstel van beschadigde huizen; voorziening van den Elzas van vee, paarden, voertuigen en werktuigen; begin met den wederopbouw in de vernielde plaatsjes; werkverschaffing.

Rijksstadhouder Wagner verklaarde verder, dat het nooit de bedoeling van Duitschland geweest is, het ongeluk van het jaar 1918 door oorlog weer goed te maken. De Führer, verklaarde hij voorts, heeft van Elzas en Lotharingen afgezien en, noch hem, noch anderen Duitschers, is de afstand van deze oude Duitsche cultuurlanden licht gevallen.

Duitschland wilde er van afzien omwille van de Duitsche en Fransche moeders, die in een driehonderdjarigen bloedigen strijd haar beste zonen voor den Elzas geofferd hebben. Frankrijk en Engeland wilden echter anders. (De Tijd)

(Vor. ber. Elzas 4392 B.)

G. **BULGARIJE. — Troonrede van Koning Boris - Voldoening over politiek van samenwerking met de as.**

Sofia, 29 Oct. (D.N.B.) — Bij de opening van de Sobranje heeft Koning Boris op 28 October de troonrede uitgesproken. Hij zeide o.m.:

„Met bijzondere voldoening constateer ik, dat de tot dusver gevolgde buitenlandsche politiek gunstige resultaten heeft opgeleverd." De Koning vermeldde vervolgens het tusschen Bulgarije en Roemenië in Krajowa onderteekende verdrag over den

terugkeer van de Zuidelijke Dobroedsja tot het Bulgaarsche koninkrijk en sprak over de dankbaarheid van het Bulgaarsche volk jegens de groote leiders van Duitschland en Italië voor hun initiatief en vriendschappelijke hulp. Dit feit, aldus de Koning, heeft de banden van vriendschap nog versterkt welke reeds tusschen ons en de beide groote mogendheden bestonden. De blijdschap van het Bulgaarsche volk is des te grooter, omdat de oplossing van de Dobroedsja-kwestie langs vreedzamen weg is geschied, waardoor de traditioneele betrekkingen tusschen Bulgarije en Roemenië en een nauwere wederkeerige samenwerking hersteld kon worden.

Onze betrekkingen tot Joego-Slavië en Turkije zijn vastgelegd in de verdragen die ons met deze landen verbinden. Onze politieke en economische betrekkingen met de Sovjet-Unie blijven zich op gelukkige wijze ontwikkelen. Ook de betrekkingen met andere landen vervullen de regeering met vertrouwen. Het volk zal alles in het werk stellen om de rust van het land te bewaren en de vitale belangen te verdedigen."

De maatregelen welke tot versterking der nationale verdediging en tot bescherming der onafhankelijkheid getroffen zijn, geven ons het recht, zoo sluit de troonrede, de toekomst rustig tegemoet te zien. (De Maasbode)

(Vor. ber. Aspolitiek 4317)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Grieksche saldi geblokkeerd. —**

De Vereenigde Staten hebben de Grieksche saldi, die op $ 8 millioen geraamd worden, geblokkeerd.

Hierbij komt nog een nader bedrag aan banksaldi en andere kort loopende activa. Anderzijds bedragen de Amerikaansche investeeringen in Griekenland circa $ 14.800.000. (Keesings Financieel Archief)

(Vor. ber. Oorlogsverkl. Griekenland 4428 A)

B. **NEDERLAND. — Molest-Verzekeringsmaatschappijen - Bepalingen en registratie van overheidswege.**

Bij besluit van den Secretaris-Generaal van het departement van Financiën is het met ingang van 1 November verboden, zonder diens goedkeuring een organisatie in het leven te roepen, welke zich, onder welke benaming of in welken vorm ook, ten doel stelt de wederkeerige verzekering der deelgenooten tegen eenigerlei vorm van molestschade.

Van de op het oogenblik bestaande, op onderlingen grondslag werkzame molest-verzekeringsorganisaties moet binnen twee weken bij aangeteekend schrijven opgave worden gedaan aan den secretaris-generaal van het departement van Financiën, onder inzending harer statuten en reglementen.

Tot aanmelding zijn verplicht degenen, die de feitelijke leiding der organisatie uitoefenen. Zij zijn op het daartoe door of vanwege den secretaris-generaal van het departement van Financiën gedaan verzoek verplicht, alle verdere inlichtingen te verstrekken en onderzoek te gedoogen.

De secretaris-generaal van het departement van Financiën kan nadere regelen stellen voor de uitoefening van het bedrijf der op onderlingen grondslag werkzame molest-verzekeringsorganisaties. Hij kan de liquidatie of de fusie van bestaande organisaties gelasten en de daarvoor noodzakelijke voorschriften uitvaardigen.

Overtreding van het krachtens dit besluit bepaalde wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste vijf duizend gulden. (De Tijd)

(Vor. ber. Molestcredieten 4356 B.)

C. **NEDERLAND. — Nederlandsche Archiefstukken keeren naar Nederland terug. — Duitsche maatregelen ook Frankrijk en België betreffende. —**

Onder voorzitterschap van den archivaris der gemeente Groningen, dr. Coster, had te Utrecht de jaarvergadering plaats van de Vereeniging van Nederlandsche Archivarissen.

Dr. Vollmer, Staatsarchivdirektor, bracht de wenschen over van den rijkscommissaris voor een vlot verloop der vergadering. In zijn verder betoog onderstreepte dr. Vollmer de maatregelen, welke de Duitsche overheid tot nu toe getroffen heeft op het gebied van bescherming van het archiefwezen. In het bijzonder werd daarbij gedacht aan de voorgenomen belangrijke ruilregeling tusschen Nederland en Duitschland met betrekking tot archiefstukken van groote waarde. Het in 1926 tusschen het Pruisische en Nederlandsche archiefwezen gesloten ruilverdrag, hetwelk uitstekend voldaan heeft en dat voor den eersten keer het beginsel van de herkomst over de landsgrenzen heen toepaste, zal nu van Duitsche zijde ook in toepassing worden gebracht op de overige Duitsche landen en op Nederland voor wat betreft de archieven van publiekrechtelijke lichamen en andere instellingen. Ieder land ontvangt de archieven van zijn eigen besturen en lichamen terug. Maatgevend is daarbij tot welken staat iedere bestuurszetel thans behoort. Van hetgeen thans gebeurt, zal echter tevens nog gebruik gemaakt worden om te komen tot nog een belangrijke regeling. Bij den ruil van archiefstukken zullen ten gunste van Nederland ook België en Frankrijk betrokken worden.

De in vroegere tijden op een of andere wijze in verkeerde handen gekomen oorkonden, handschriften en acten, evenals de in den tijd der Fransche revolutie en het Napoleontische tijdperk ontvreemde stukken van Nederlandschen oorsprong zullen naar Nederland teruggebracht worden. (Limburger Koerier)

D. **FINLAND. — Ruim een tiende van Finsch gebied aan Rusland afgestaan. —**

Helsinki, 30 October (D.N.B.) — Officieel wordt bekend gemaakt, dat de totale oppervlakte van het afgestane gebied 35.084.18 km.² groot is. De resteerende oppervlakte van het Finsche gebied is, met inbegrip van het Russische pachtgebied van Hangö 347.716.53 km.² land en water groot.

(Alg. Handelsblad) **(V. b. Finl.—Sovj.-Rusl. 4323 D.)**

E. **BRAZILIE. — Uitvoer van vleesch verboden. —**

De Braziliaansche regeering heeft wegens den door de droogte ontstanen schaarschen toevoer van vleesch naar Rio de Janeiro besloten om den uitvoer van vleesch uit de veegebieden van Midden-Brazilië naar het buitenland stop te zetten. Door dezen maatregel wordt op de eerste plaats Engeland getroffen. (D.N.B.) (Alg. Handelsblad)

F. **NEDERL. OOST-INDIE. — Onderhandelingen te Batavia met Japan. —**

Domei meldt op 2 November uit Tokio:

Bij zijn aankomst te Tokio heeft de minister van Handel en Nijverheid, Kobajasji, een verklaring afgelegd, waarin hij uitdrukking gaf aan zijn vertrouwen in het succes van de besprekingen te Batavia, waar hij de leiding had over de Japansche delegatie. Hij legde er den nadruk op, dat de belangen van Japan en die van Nederlandsch-Indië „in laatste instantie samenvallen". (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Communiqué 4413 E)

G. **ALUMINIUM UIT STEEN. — Procédé van Norsk Hydro. —**

Oslo, 2 Nov. (A.N.P.) — „Fritt Folk" deelt mede, dat men er thans in geslaagd is, aluminium te vervaardigen uit Noorsche Labradorsteen. De uitvinding is van groote economische beteekenis. De door het „Norsk Hydro"-concern ontwikkelde werkwijze maakt Noorwegen onafhankelijk van de tot nog toe ingevoerde grondstof bauxiet. De in het land in grooten omvang voorkomende Labradorsteen wordt o.a. met salpeterzuur behandeld en aan oxydatie onderworpen. Labrador is een kalkachtige steen, die in gebonden vorm silicium en aluminium inhoudt.

Noorwegen voerde tot nog toe jaarlijks bauxiet in voor een waarde van 1 millioen kronen.

(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Aluminium 4197 E)**

H. **NEDERLAND. — Opbouwdienst. - Rangen en graden. —**

Bij den Opbouwdienst zijn, blijkens een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Algemeene Zaken, de volgende rangen ingesteld:

Voor het hoogere kader: commandant, kolonel, hoofdleider en leider.

Voor het middenkader: hopman, onderhopman en adspirant-hopman.

Voor het lagere kader: hoofdopzichter, opzichter en werkmeester.

Verder is de rang van voorman ingesteld.

In den stand van het personeel van den Opbouwdienst, dat geen rang bekleedt, worden onderscheiden de graden van gezel en werker.
(Haagsche Courant) **(V. b. Opbouwdienst 4399 C.)**

A. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — De kosten van het bezettingsleger in Frankrijk. —**
Genève, 2 November (D.N.B.). — De Fransche regeering heeft voor het onderhoud van de Duitsche bezettingstroepen, waarvoor Frankrijk op grond van de wapenstilstandsovereenkomst moet opkomen, en waarvoor het tot dusver vijftig milliard francs heeft uitgetrokken, een nieuw crediet van vijftien milliard francs ter beschikking gesteld. (N. Rott. Crt.)

B. **TURKIJE. — Reservisten opgeroepen. —**
Rome, 5 Nov. (United Press). — Volgens mededeelingen uit diplomatieke kringen te Rome heeft Turkije reservisten uit 20 lichtingen onder de wapenen geroepen. (Alg. Handelsblad)

C. **SPANJE. — Tanger onder Spaansch bewind - Commissie van toezicht en andere lichamen opgeheven. —**
Madrid, 4 Nov. (D.N.B.). — Officieel wordt gemeld: De commissie van toezicht, de wetgevende vergadering en het gemengde inlichtingenbureau van de internationale zône te Tanger staken hun werkzaamheden.
De bevelhebber van het Spaansche bezettingsleger, Robert Yuste, neemt als gouverneur en gedelegeerde van den hoogen commissaris van Spaansch Marokko de regeeringszaken van de zône van Tanger over.
Deze verordening treedt op den dag van haar bekendmaking (4 November) in werking en wordt gemotiveerd door de tegenwoordige internationale situatie.
De Madrileensche pers betoogt, dat deze nieuwe verordening de sluitsteen is van de inlijving der zône van Tanger, waarmede 14 Juni door de bezetting reeds een begin was gemaakt en dat Tanger thans definitief heeft opgehouden internationaal te zijn.
De Informaziones zegt, dat thans een onhoudbaar stelsel is opgeheven. (De Maasbode)
(Vor. ber. Spaansche bezetting 4256 E)

D. **NEDERLAND. — Bekroning Ned. Mij. voor Letterkunde. - Van der Hoogt-prijs voor mevrouw Clara Eggink. —**
De op 2 Nov. te Gouda gehouden jaarvergadering van de Mij. der Ned. Letterkunde besloot den jaarlijkschen prijs van aanmoediging, genaamd „Lucie B. en C. W. van der Hoogt-prijs" ditmaal toe te kennen aan mevrouw Clara Eggink voor haar verzenbundel „Het Schiereiland". (De Tijd)
(Vor. ber. V. d. Hoogt-prijs 3841 B)

E. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill's verklaring over de hulp aan Griekenland - Britsche marine- en luchtbasis op Kreta. —**
Londen, 5 Nov. (D.N.B.) — De Engelsche premier, Churchill, heeft vandaag in het Lagerhuis een verklaring afgelegd over den nieuwen oorlogstoestand. Hij deelde mede, dat op Kreta reeds een Engelsche vloot- en luchtbasis is ingericht en gaf de toezegging, dat Engeland zal trachten, zijn pogingen tot hulpverleening aan Griekenland voort te zetten. De Britsche luchtmacht is reeds in actie gekomen.
„Ik kan hier slechts zeggen — aldus Churchill — dat nog meer strijdkrachten onderweg zijn, daar wij wenschen de Grieken tot aan de grens van ons vermogen te helpen. Wij moeten de nieuwe taak aanvatten met een levendig besef voor de reusachtige verantwoordelijkheid, die wij in Egypte en het moederland hebben te dragen met het oog op de groote en voortdurende gevaren, waartegenover wij ons geplaatst zien. Onder deze omstandigheden kunnen wij maar één ding doen en dat zullen wij doen naar beste vermogen.
Op het terrein van den zee-oorlog moeten wij vooruitdenken tot 1943 en 1944 om onze vloot en onze koopvaardijschepen vrij te maken voor de troepenbewegingen, die wij in die jaren zeker zullen moeten ondernemen. Het feit, dat de laatste maanden „in veiligheid" voor ons zijn verloopen, vormt een der groote historische overwinningen voor het Britsche eilandenrijk." (Telegraaf)
(Vor. ber. Winston Churchill 4419 E; Griekenland en de Oorlog 1940, 4428 A)

F. **SOVJET-RUSLAND. — Britsch protest tegen deelneming aan de Donau-commissie - Russisch antwoord. —**
Moskou, 4 Nov. (D.N.B.) — Officieel wordt medegedeeld:
Op 29 October heeft de Britsche ambassadeur te Moskou, Cripps, den Volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Molotof, een nota overhandigd, waarin de Britsche regeering protesteert tegen het besluit van de regeering der U.S.S.R. betreffende de noodzakelijkheid der vorming van een nieuwe Donaucommissie en de deelneming van vertegenwoordigers der U.S.S.R. aan de onderhandelingen met de vertegenwoordigers van Duitschland, Italië en Roemenië te Boekarest.
Uitgaande van de overweging, dat de handelwijze der Sovjetregeering een schending van de neutraliteit vormt, verklaarde de Britsche regeering, dat zij geen enkel accoord kan erkennen, dat een inbreuk zou kunnen vormen op de bestaande verdragen en dat zij zich al haar rechten, die in verband met deze kwestie staan, voorbehield.
Het antwoord. — Op 2 November ontving de plaatsvervangende volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Wysjinski, den Engelschen ambassadeur, Cripps, en overhandigde hem uit naam van de Sovjet-regeering een nota, waarin de Sovjet-regeering verklaart, dat zij zich gedwongen ziet de bewering van de Engelsche regeering onjuist te noemen, volgens welke de door de Sovjet-regeering erkende noodzakelijkheid der vorming van een nieuwe Donaucommissie met deelneming der U.S.S.R. aan de onderhandelingen te Boekarest, een schending der neutraliteit vormt. De vorming der Donaucommissie met deelneming van de U.S.S.R., benevens van de aan of nabij den Donau gelegen staten, beteekent een herstel van de rechtvaardigheid, die geschonden is door het verdrag van Versailles en andere verdragen, op grond waarvan de U.S.S.R. verwijderd was uit het verband zoowel van de internationale als van de Europeesche Donaucommissie, waarbij de Britsche regeering een leidende rol heeft gespeeld. De Donaucommissie moet logischerwijze gevormd worden uit de vertegenwoordigers der staten, die aan den Donau liggen of nauw betrokken zijn bij den Donau en die den Donau als kanaal voor den goederenhandel gebruiken. Het is duidelijk, dat Groot-Brittannië, dat duizenden K.M. van den Donau af ligt, niet tot deze staten kan worden gerekend. Het is verder duidelijk, dat de kwestie der samenstelling van de Donaucommissie niets met de kwestie van de neutraliteit heeft uit te staan.
Gezien het hierboven uiteengezette, kan de Sovjet-regeering het protest niet aanvaarden, dat in de nota van de Britsche regeering van 29 October is ingediend. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Donau-gebied 4429 F)

G. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Bonnet, de vroegere minister van Buitenlandsche Zaken, bespreekt oorzaken voor het uitbreken van den oorlog - Onvervulde beloften van Amerikaansche zijde. —**
Lyon, 4 Nov. (D.N.B.) — In Frankrijk is sterk de aandacht getrokken door een interview, verleend door den vroegeren Franschen minister van Buitenlandsche Zaken Bonnet, dat gepubliceerd is in het te Lyon verschijnende blad „Le Journal". Ik heb, zoo verklaart Bonnet daarin, den vurigen wensch gehad, Frankrijk voor den oorlog te bewaren. Ik heb de conferentie van München gewild en voorbereid.
In Mei 1939 heb ik geweigerd de verplichtingen op grond van het Fransch-Poolsche militaire bondgenootschap van 1921 nog meer te verzwaren. Tot het laatste oogenblik heb ik gemeend, dat het bijeenkomen van een conferentie, waarmede ik had ingestemd, het mogelijk zou maken den vrede te redden. De veldtocht is terstond na het accoord van München begonnen. Ik was als de voornaamste geestelijke vader van dit accoord bestempeld. Men verlangde van mij het voeren van een politiek van volharding en van verzet tegen allen en tegen alles zonder er rekening mede te houden, hoe het met onze materieele middelen stond.
Verder verklaart Bonnet: zonder overeenstemming tusschen Frankrijk en Duitschland bestaat er geen vrede in Europa en geen orde. Bonnet wijst dan op de boodschap van maarschalk Pétain van eenige dagen geleden, waarin de toekomstige Duitsch-Fransche betrekkingen zijn afgeteekend. Het onderhoud van den Führer met den Franschen staatschef heeft in de oogen van iedereen ontzaglijke beteekenis.
Op de vraag: „En Amerika, mijnheer de minister?" antwoordde Bonnet o.a.:

„De trouwe vrienden van Frankrijk hebben mij vaak voor ijdele hoop op militaire interventie van Amerika in Europa gewaarschuwd. Er is nochtans vroeger dikwijls gezegd — en wel door de hoogstgeplaatste persoonlijkheden — dat, wanneer de oorlog uitbrak, Amerika zich terstond aan de zijde van Frankrijk en Engeland zou scharen. Doch ik heb het nooit geloofd, want ik wist te goed dat het Amerikaansche volk — behalve de lieden, die door partijhartstocht of ideologieën beïnvloed worden — hartgrondig den vrede wenscht." (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Bonnet 3862 A)

A. **NEDERLAND. — Winterhulp. - Collecte op 29 en 30 November. —**

De directeur-generaal van de Winterhulp Nederland deelt mede, dat op 29 en 30 November a.s. de eerste collecte zal worden gehouden.

Den burgemeesters is verzocht terstond maatregelen te treffen, welke het welslagen van deze collecte waarborgen, zooals het oproepen van collectanten enz.

De persdienst van de Winterhulp Nederland meldt:

Als bank van de Winterhulp Nederland is aangewezen de Kasvereeniging n.v., Spuistraat 172 te Amsterdam (C.), postgiro 877, telefoon 47575 (7 lijnen), postbus 178.

Stortingen voor de Winterhulp Nederland op andere banken dienen te worden overgemaakt op de Kasvereeniging. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Winterhulp 4429 D)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Rijkskanselier Hitler spreekt te München. - Herdenking van den achtsten November. —**

München, 8 Nov. (D.N.B.) — Het uiterlijk van de herdenking der oude strijders in de „Löwenbräu-Keller" verschilde dit jaar nauwelijks van die van het vorige jaar.

De zaal was aangepast aan den ernst en belangrijkheid van den tijd en stijlvol en eenvoudig versierd. Aan de wanden hingen op gelijke afstanden vlaggen met het hakenkruis. De groote ruimte was reeds lang voor het begin der herdenking tot op de laatste plaats gevuld. Naast het spreekgestoelte waren weer de plaatsen van de rijksleiders Rosenberg, Schwarz, Hühnlein en Himmler. Ook zag men dr. Ley, dr. Ohnesorge, Fiehler, Hermann Esser, dr. Weber en Semmelmann. De stoottroep „Adolf Hitler" zat aan de linkerzijde van het spreekgestoelte. Te zamen met de familieleden van de dooden van 9 November 1933 zaten de nagelaten betrekkingen van de slachtoffers van 8 November 1939 in het midden van de zaal op eereplaatsen. Om 18 uur werd de bloedvlag de zaal binnengedragen. Daarop werd de Badenweiler-marsch gespeeld.

De Führer verscheen. Een storm van geestdrift deed de oude garde zich van haar plaatsen verheffen. Het heilgeroep hield niet op. Na den Führer kwamen Rudolf Hess, Adolf Wagner, Christian Weber, Julius Schaub en Ulrich Graf, dr. Dietrich en Bormann binnen. Christian Weber groette den Führer. Daarop betrad Adolf Hitler het spreekgestoelte. Opnieuw bracht de oude garde haar Führer onbeschrijfelijke ovaties. Daarna trad plotseling een groote stilte in. De Führer sprak.

In groote spanning volgden ook thans weer de oude strijders der partij de woorden van den Führer; de Führer spreekt bij deze gelegenheden als kameraad tot kameraden, voert om zoo te zeggen met hen een gesprek en gaat met hen nog eens den weg, dien toentertijd de strijdende partij is gegaan en dien thans het voor zijn levensrecht strijdende volk moet gaan. Het zijn oogenblikken van inkeer en bezinning, terugblik en herinnering, wanneer de Führer zijn oudsten getrouwen nog eens een beeld van het Duitschland van den nood en ellende, van de oneer en verscheurdheid, van het ongeluk en de wanhoop voor oogen stelt en daarna de harde en moeilijke, doch mooie jaren van strijd en offers in de herinnering wakker roept. Met treffende woorden, dikwijls met superieure ironie, kenschetst de Führer den strijd tegen het jodendom, dat tegenover de nationaal-socialistische beweging, tegen het nieuwe Duitschland heeft afgedaan.

Met bijtenden spot bewees de Führer, dat alle voorspellingen en alle profetieën, alle berekeningen en ramingen van den vijand zijn ineengestort en thans evenals toen ineen zullen storten. Met meesleepende woorden formuleerde Adolf Hitler de beteekenis van deze worsteling en dezen strijd voor de vrijheid en eer van Duitschland, voor zijn toekomst en zijn levensrecht. Toen de Führer tegenover de Engelsche begoochelingscampagne en de drogredenen van den vijand de harde en naakte feiten en de werkelijkheid stelde en daarna met enkele zinnen het geweldige militaire gebeuren in herinnering bracht, dat de afgeloopen twaalf maanden heeft gemaakt tot het grootste jaar van het Duitsche soldatendom, dreunde de zaal weer van het „Heil"-geroep.

De Führer sprak echter ook zijn waardeering uit voor de discipline en houding, de aaneengeslotenheid en opofferingsgezindheid van het Duitsche vaderland. De geheele hartstocht van zijn ziel openbaarde zich, toen hij zijn volgelingen uiteenzette, dat de strijd zoolang zal duren, tot het Duitsche volk hem beëindigen zal met een overwinning.

De oude kameraden sprongen van hun stoelen op en brachten den Führer hartstochtelijke ovaties. Opnieuw klonk gejubel en bijval, toen Adolf Hitler sprak van de innerlijke kracht van de Duitsche weermacht en van de absolute zekerheid van de overwinning, waarmede de hoogste veldheeren zijn bezield en vervuld. Met de grootste innerlijke bewogenheid luisterde de oude garde naar den Führer, toen hij de nachtelijke aanvallen van het Britsche luchtwapen op de Duitsche burgerbevolking aan de kaak stelde. Toen de Führer sprak over de harde en onverbiddelijke vergelding, die het Duitsche luchtwapen na langen tijd geduld te hebben geoefend, thans sinds weken op de militaire doelen van Engeland uitoefent, werden hem door de kameraden opnieuw ovaties gebracht. Toen daarop de Führer de wil van de natie om te overwinnen proclameerde en van haar onwankelbaar geloof en rotsvast vertrouwen in de leiding sprak, kwam aan het „Heil"-geroep bijna geen einde.

Aan het slot van zijn rede, die meer dan een uur duurde, herdacht de Führer nog eens het overlijden van de eerste nationaal-socialistische bloedgetuigen. Allen geloofden gezamenlijk aan het rijk, aan het geloof der overwinning. Deze overwinning zal aan het einde van dezen strijd staan.

Aan het volledige verslag van de rede ontleenen wij nog het volgende:

De Führer wees op den internationalen strijd, die destijds in binnen- en buitenland met alle middelen tegen het nieuwe Duitschland begon. Pogingen tot ontketening van de revoluties in het binnenland tot een algemeene omsingeling in het buitenland.

Dit heeft thans, zoo verklaarde Hitler, tot hetzelfde resultaat geleid als alle dergelijke vroegere pogingen in het binnenland. Iedere poging om door verdragen en afspraakjes staten tegen ons te mobiliseeren, leidden er slechts toe, dat ik de bewapening weer wat sterker opvoerde. Ik was vastbesloten alles op alles te zetten. Onwrikbaar ging de strijd voort met het doel het verdrag van Versailles af te schaffen. Ik heb daarbij het doel gehad den vrede te handhaven. Ik wilde de nauwste vriendschappelijke betrekkingen met Engeland tot stand brengen. Ik wilde diezelfde verhouding met Italië. Ik dacht voorts aan Japan als een mogendheid, met welker belangen de onze parallel konden loopen. Voorzoover het Italië betrof, is deze poging geslaagd, dank zij den genialen arbeid van dien eenen man, die het fascisme stichtte. Ten slotte is het ook gelukt met Japan. Het is, helaas, met Engeland mislukt. Dat was niet onze schuld, integendeel, ik heb tot op het laatste oogenblik, nog tot weinige dagen voor het uitbreken van den oorlog, getracht het oude doel van mijn buitenlandsche politiek te verwezenlijken. Ik heb den Britschen ambassadeur destijds de schitterendste aanbiedingen gedaan. Bepaalde belanghebbenden bij een oorlog stookten sedert jaren. Er kon geen twijfel aan bestaan, dat zij op zekeren dag woede en haat tegen Duitschland in het Britsche volk zouden doen oplaaien, terwijl het Duitsche volk omgekeerd geen haat jegens Engeland koesterde. Daartegen heb ik reeds in 1938-'39 gewaarschuwd en met name in een rede te Saarbrücken betoogd dat het zoo niet kon voortgaan.

Het oogenblik kwam, zoo vervolgde de Führer, waarop het niet meer de vraag was of het nog wel mogelijk zou zijn den oorlog te vermijden, doch alleen nog of hij misschien een, twee of drie jaar lang tegengehouden zou kunnen worden en wel door zeer zware vernederingen voor Duitschland.

Op dat oogenblik, waarop ik besefte, dat Engeland slechts tijd wilde winnen, dat men daar evenwel besloten was den oorlog onder alle omstandigheden te voeren, had ik slechts een enkelen wensch: als zij dan al besloten waren om den oorlog te verklaren, dat zij het dan openlijk nog zouden doen, terwijl ik leefde.

Want ik weet, dat dit de hardste strijd moet worden, die het Duitsche volk ooit opgelegd is. Ik verbeeld mij echter niet slechts, dat ik de hardste man ben, dien het Duitsche volk sinds vele tientallen jaren, misschien sinds eeuwen, heeft gehad, doch ik bezit ook de grootste autoriteit. Voor alles evenwel geloof ik aan mijn succes en wel onvoorwaardelijk. Ik ben er vast van overtuigd, dat deze strijd geen grein anders zal afloopen dan de strijd, dien ik eens in mijn binnenste heb uitgevochten. Ik ben er van overtuigd, dat de voorzienigheid mij slechts tot dusverre geleid

en alle rampspoeden verre van mij gehouden heeft om mij dezen strijd van het Duitsche volk te laten voeren.

En ten slotte, ik heb nog een grooten strijd meegemaakt en ik behoor ook tot degenen, wien destijds het succes door bedrog ontnomen is en het is daarom mijn onverzettelijk besluit, dat de huidige strijd niet eindigt zooals destijds.

De Führer herinnerde daarop aan den toestand van een jaar geleden en aan de beslissingen, die intusschen volkomen anders zijn uitgevallen dan de tegenstanders verwachtten. Een jaar geleden, zoo zeide hij, was met Polen afgerekend. Thans, een jaar later, kan ik nieuwe successen melden. Langzaam mobiliseert het vasteland, terwijl het tot zelfbezinning komt, zich tegen den vijand van het vasteland. Duitschland heeft dit continent in weinige maanden inderdaad de vrijheid gegeven. De Britsche poging om Europa te „Balkaniseeren" — dat kunnen de Britsche staatslieden zich voor gezegd houden — behoort tot het verleden en heeft afgedaan. Engeland wilde Europa desorganiseeren, Duitschland en Italië zullen Europa organiseeren.

Als men thans in Engeland verklaart, dat de strijd wordt voortgezet, dan is mij dat volkomen onverschillig. De strijd wordt zoolang voortgezet, tot wij hem zullen beëindigen en wij zullen hem beëindigen, daarvan kunnen zij verzekerd zijn. En hij zal worden beëindigd met onze overwinning. Dat kunnen zij eveneens van mij aannemen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Hitler 4429 A; herdenk. te München 4014)

A. **NEDERLAND. — N.S.N.A.P. en N.S.B. —**

Naar de persdienst van de N.S.B. meldt, heeft zich de geheele leiding van de groep Duitschland der z.g. Kruyt-partij, bestaande uit de heeren Mullerij, Wouters, Vincken en Blokker, bij de N.S.B. aangesloten. De N.S.B. is thans door de autoriteiten in Duitschland als de eenige nationaal-socialistische organisatie van Nederlanders erkend. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. N.S.N.A.P. 4399 E; Nat. Soc. Bew. 4433 C)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Kolonel Lindbergh sticht organisatie voor niet-inmenging in den oorlog.**

Newhaven (Connecticut), 31 Oct. (D.N.B.) — De bekende Amerikaansche vlieger, kolonel Lindbergh, heeft vandaag aan de Yale-universiteit een studentenorganisatie opgericht, waarvan het doel is het streven naar niet-inmenging der Vereenigde Staten in den oorlog te bevorderen.

De organisatie wil aan alle andere universiteiten der Vereenigde Staten onderafdeelingen oprichten.

In een aan de universiteit, op uitnoodiging van het college van toezicht gehouden rede, zoo meldt A.N.P. verder, heeft Lindbergh o.a. gezegd, dat het zoowel voor Amerika als voor Europa een ongeluk zou beteekenen als Amerika in den Europeeschen oorlog zou worden betrokken. Ik verklaar, aldus de kolonel, dat het van zuiver materieel standpunt bezien, voor ons allen een ongeluk zou zijn. Wij zijn niet in staat ons met succes in dezen oorlog te mengen. Lindbergh's rede werd aangehoord door 2500 personen.

(Nieuwsblad v. h. Noorden)

(Vor. ber. Kolonel Lindbergh 4326 E)

C. **NEDERLAND. — Men verspreide geen geruchten. - Bepaalde maatregelen van Duitsche zijde zullen anders niet uitblijven. —**

Het A.N.P. meldt:

In verband met den aanval, welke een Engelsch vliegtuig in een der vorige nachten doelbewust heeft gedaan op het Wilhelminagasthuis te Amsterdam, waardoor 22 Duitsche gewonde soldaten, die hier ter verpleging waren opgenomen, werden gedood, wordt van bevoegde zijde met grooten nadruk en ernst gewaarschuwd tegen het verspreiden van geruchten, welke niet alleen gemeene leugens zijn, maar tevens een grove beleediging voor de Duitsche weermacht vormen, welke niet langer kan worden getolereerd.

Gewezen wordt op het in de hoofdstad verspreide gerucht, volgens hetwelk de bomaanval op het Wilhelminagasthuis zijn rechtvaardiging zou vinden in het feit, dat Duitsche generaals en andere hooge officieren het tot een gewoonte maken de nachten in ziekenhuizen door te brengen om op deze wijze beveiligd te zijn tegen bomaanvallen. Duitsche officieren — zoo wordt van deze zijde opgemerkt — zijn gewend om aan het hoofd der troepen te staan, zooals trouwens in dezen oorlog is bewezen en wanneer men geruchten verspreidt, dat zij gevaren zouden ontwijken en in ziekenhuizen zouden slapen, dan is dat een grove beleediging, die niet langer toegestaan zal worden. Wordt er niettemin toch mee doorgegaan, dan zullen maatregelen niet uitblijven en de mogelijkheid is groot, dat zij niet alleen de verspreiders dezer geruchten zullen treffen, maar ook de onschuldige burgerbevolking.

Gewezen wordt ook op het gevaar, dat dergelijke geruchten, die een gemeene en hoogst minderwaardige propaganda vormen van bepaalde zijde, op welke wijze dan ook naar Engeland worden overgebracht, hetgeen een aanmoediging voor de Engelschen kan zijn om met hun praktijken door te gaan.

Ziekenhuizen — zoo wordt verder opgemerkt — worden ook niet gebruikt voor munitie-opslagplaatsen. Het is trouwens volkomen onlogisch om munitie in gebouwen op te slaan. Hiervoor zijn alleen bergplaatsen onder den grond, in het open veld of dergelijke inrichtingen geschikt.

Voorts wordt gewezen op het in Haarlem verspreide gerucht als zou deze stad door Duitsche vliegers zijn gebombardeerd. Om het nog mooier en geloofwaardiger te maken, wordt er soms bij verteld, dat het Duitsche vliegers waren, die vliegtuigen gebruikten, voorzien van de Engelsche kenteekenen. De waanzin, welken deze geruchten bevatten, treedt dadelijk aan het licht, wanneer men bedenkt, dat indien Duitsche vliegers dit bombardement inderdaad zouden hebben uitgevoerd, zij ook hun eigen kameraden hadden kunnen treffen.

Met klem — zoo wordt ten slotte opgemerkt — moet tegen het verspreiden van dergelijke geruchten worden gewaarschuwd. Wordt er mee doorgegaan, dan zullen bepaalde conclusies en maatregelen van Duitsche zijde niet uitblijven. (N. R. Crt.)

D. **VEREENIGDE STATEN. — Herkiezing van President Roosevelt. - Derde ambtstermijn. —**

Onder de geestdriftige toejuichingen van zijn aanhangers is president Roosevelt op 7 November 1940 als democratischen overwinnaar op het Witte Huis teruggekeerd.

Op grond van de laatste verkiezingsuitslagen — de definitieve uitslagen zijn nog niet bekend — heeft Roosevelt in 119.174 van de 127.245 kiesdistricten 25.957.977 stemmen verworven; Willkie, zijn tegencandidaat, 21.592.977 stemmen. Roosevelt beschikt over 449 kiesmannen, Willkie over 82.

Bij de verkiezingen voor het Huis van Afgevaardigden hebben de democraten hun meerderheid kunnen versterken. Er werden 267 democraten, 162 republikeinen, 3 progressieven, 1 farm-labor-man en 1 lid van de American Labor Party gekozen. Het resultaat voor één zetel is nog niet bekend, maar het ziet er naar uit, dat deze aan de democraten zal ten deel vallen. Na de verkiezingen van 1938 had het Huis de volgende samenstelling: 262 democraten, 170 republikeinen, 2 progressieven en 1 farm-labor.

Van de 36 zetels in den Senaat, waarover werd gestemd, kregen de democraten er 22, de republikeinen 12 en de progressieven 1. Eén zetel is nog onbekend.

Nadat de verkiezing van Roosevelt voor den derden ambtstermijn als president was verzekerd, heeft de republikeinsche candidaat Willkie hem het volgende telegram gezonden:

„Hartelijke gelukwenschen bij uw herkiezing als president der Vereenigde Staten. Ik weet, dat wij er beiden dankbaar voor zijn, dat zoovele Amerikaansche burgers aan de stemming hebben deelgenomen. Ik wensch u persoonlijk in ieder opzicht het beste."

Washington, 9 Nov. (A.N.P.) — Naar aanleiding van de vele geruchten over een komende kabinetswijziging, heeft president Roosevelt verklaard, dat hij in de onmiddellijke toekomst geen plannen voor mutaties op de belangrijke regeeringsposten heeft. In het bijzonder is de bewering, als zou de minister van Oorlog, Stimson, binnenkort aftreden, onjuist. Op de vraag, of Willkie een plaats in het kabinet is aangeboden, antwoordde Roosevelt ontwijkend, dat deze kwestie nog niet overwogen is.

Hydepark, 7 Nov. (D.N.B.) — President Roosevelt heeft Willkie telegrafisch bedankt voor het gelukwensch-telegram, dat deze hem ter gelegenheid van zijn herkiezing heeft gezonden. Tevens heeft Roosevelt den republikeinschen candidaat voor het vicepresidentschap, McNary, bedankt.

(N.R.Crt. - Alg. Handelsblad - De Tijd - Telegraaf)

(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4424 G; herkiezing 2den ambtstermijn, 3 Nov. 1936, 2532 D)

A. De toekomst van onze energiebronnen. - Er is geen reden voor optimisme. —

A. N. B. schrijft aan de Nieuwe Rotterd. Courant van 5 Nov.: Nu wij thans, onder den druk der oorlogsomstandigheden, niet de vrije beschikking hebben over kolen en benzine, vraagt men zich onwillekeurig af, wat er diende te geschieden, indien er eens werkelijk geen van deze brandstoffen meer te onzer beschikking zouden staan. Nù is het gebrek daarvan slechts van tijdelijken aard, en voor de meest dringende doeleinden staan ze ons nog wel ten dienste. Maar reeds voelen wij dat gedeeltelijke gemis toch in hoogst ernstige mate. Het kan ons echter een zwak voorproefje geven van wat ons (of ons nageslacht) eenmaal te wachten staat, als deze onmisbare brandstoffen, steenkolen en benzine, uitgeput zijn, als de kolenmijnen niets meer zullen opleveren en de petroleumbronnen leeg zullen zijn. Dan zullen we onze auto's, vliegmachines, dieselmotoren, stoommachines, e.d. voorgoed kunnen opbergen!

Ons energie-verbruik. — Heeft het zin om dien toestand in overweging te nemen, of is het een louter gedachtenspel? Geenszins: ook voor wie nooit een onderzoek instelde naar de nog resteerende brandstoffenvoorraden der aarde, is het duidelijk, dat deze eenmaal, laat het zijn in een verre toekomst, uitgeput zullen raken omdat de aarde nu eenmaal eindig is, en de delfstoffen relatief zeldzaam zijn. De dagelijksche verbruiker van kolen en benzine denkt daar natuurlijk nooit aan, maar in feite is het toch maar een waarheid; en ons nageslacht zal ons bezwaarlijk dankbaar kunnen zijn voor het min of meer roekelooze verbruik door onze generatie.

De deskundigen zijn het over de nog beschikbare voorraden in onze aardkorst niet eens. Volgens sommigen is de beschikbare hoeveelheid ten hoogste nog voor maximaal vijftig jaren voldoende, en dan zou alles op zijn. Gelukkig zijn er ook nog eenige meer optimistische deskundigen, die ons nog een paar eeuwen de kans geven. Wie gelijk heeft, zal helaas door de ervaring aangegeven moeten worden. Maar als we het gemiddelde kiezen, dan schijnt het spook van gebrek aan brandstoffen, voor onze verwarming en vooral voor onze machines, toch al in een niet te verre toekomst op te doemen. En daar komt nog bij het maar al te tragische verschijnsel dat al onze machines verregaand oneconomisch werken! Hoe trotsch we ook vaak willen zijn op onze machines, van ander standpunt bekeken zijn het uiterst gebrekkige instrumenten. Slechts een klein percentage van de toegevoerde brandstof wordt in onze machines omgezet in werkelijk bruikbaar mechanisch arbeidsvermogen. Alle pogingen om dit percentage hooger op te voeren zijn slechts ten deele gelukt, en het is thans wel duidelijk geworden, dat we er nooit in zullen slagen in dit opzicht onze machines ideaal te maken. Dat komt omdat wij de energie, die in de brandstoffen ligt opgesloten, slechts langs een omweg in de gewenschte mechanische energie kunnen omzetten. Ter vergelijking diene dat theoretisch één kilogram kolen of één liter benzine voldoende energie moet kunnen leveren voor een motor van 10 paardekrachten, werkende gedurende een uur! Gelijk men weet, komt daar in de practijk maar bitter weinig van uit. Zóó groot is het verlies bij ons brandstoffenverbruik. Dus niet alleen dat wij in steeds toenemende mate de brandstoffen verbruiken, maar — onvermijdelijk — wordt het grootste deel van dat verbruik ook nog verspild.

ENERGIE-BRONNEN

Andere energiebronnen. — Is het wonder dat ernstige geesten in deze feiten aanleiding vinden te zoeken naar andere energiebronnen, die te zijner tijd de schaarsch geworden brandstoffen zullen kunnen vervangen?

Men denke vooral niet dat er gebrek is aan energiebronnen! Talloos vele staan er voor ons klaar in de natuur: de wind, het stroomende water van onze rivieren, de vallende regen, de bliksem, het optreden van eb en vloed, de golfstroomen, het temperatuurverschil tusschen het oppervlaktewater en de dieper gelegen lagen van de oceanen, lawines, zich verplaatsende gletschers, de vallende meteorieten, enz. enz. Enorme energievoorraden liggen in al die voor ons zoo doodgewone verschijnselen, en bovendien onuitputtelijke energievoorraden zoolang de aarde zal bestaan! Om u een paar voorbeelden te geven: volgens prof. Wilson, een specialiteit op het gebied van het bliksem-onderzoek, kost elke bliksemstraal een energie van ongeveer vierduizend kilowatt-uren. Deze energie wordt geleverd uit de groote electrische spanningsverschillen tijdens de onweders, die van de orde van eenige milliarden volts zijn. Het zal duidelijk zijn, dat hier een enorme energiebron braak ligt. Temeer als u verder bedenkt dat, naar uit statistische onderzoekingen gebleken is, elke seconde over de geheele aarde te zamen een honderdtal donderslagen weerklinken! Dan komt dit neer op een nagenoeg constante leverantie van ongeveer een milliard paardekrachten, een hoeveelheid, meer dan voldoende om alle motoren op aarde te vervangen! Is het niet om van te watertanden voor den hedendaagschen technischen mensch? Maar het heeft veel van een Tantalus-kwelling, want tot nu toe ziet het er niet naar uit dat we er ooit in zullen slagen deze goudmijn van energie op eenigermate geschikte wijze uit te buiten. Althans tot heden zijn alle pogingen in die richting mislukt.

Ook over de energie van de vallende regendruppels moet u niet gering denken. De Fransche physicus Fabry heeft eens berekend, dat de regen, welke boven Parijs met de departementen van de Seine en de Seine-et-Oise valt, bij continuen val niet minder dan tien millioen paardekrachten zou kunnen leveren! En sedert de schepping van de aarde is al die energie al volkomen nutteloos door ons verspild. Want ook hier hebben we niet het geringste idee ervan, hoe we deze energiebron zouden moeten exploiteeren.

Exploitatie der energiebronnen. — Slechts enkele van de vele opgesomde energiebronnen vinden eenige menschelijke exploitatie, en dan nog op zeer gebrekkige wijze. Van de kracht van den wind maken we een zuinig gebruik in de weinige koren- en watermolens die ons nog resten. Van de energie van het stroomende water kan men in sommige landen profijt trekken, door er dynamo's mede in werking te stellen, wat op die manier op goedkoope wijze electriciteit levert. Maar zie, dat gelukt alleen maar bij watervallen, terwijl wij bijvoorbeeld in ons vlakke land op geen enkele wijze kans zien de energie van het stroomende water in onze rivieren uit te buiten.

Maar dan hebben we het ook gehad. We zouden alleen nog kunnen vermelden dat we in vroeger eeuwen eb en vloed in geringe mate hebben gebruikt als energie-leverancier. Langs onze Noordzeekust stonden toen z.g. eb- en vloedmolens opgesteld. Het water dat bij vloed een kom binnenstroomde, kon bij eb, via een scheprad, weer geloosd worden. Van groote beteekenis zijn deze molens nooit geweest, en door de eerste stoommachines zijn ze reeds verdreven. Op het oogenblik houdt men zich met deze kwestie weer bezig, want de alterneerende getijstroomen zijn zeer energierijk. Bij een snelheid van 2½ meter per seconde, zou de horizontale getijdestroom, per vierk. meter doorsnede, ongeveer vier paardekrachten kunnen leveren. Een loonende exploitatie schijnt echter nog niet wel mogelijk. Speciaal in Frankrijk, welks geleerden steeds een bijzondere belangstelling voor het getijde-verschijnsel aan den dag hebben gelegd, bestudeert men de kwestie van de exploitatie van het eb- en vloed-verschijnsel. Voor uitbuiting op kleine schaal heeft men wel eenig resultaat verkregen, voor eenigszins groote doeleinden is de exploitatie echter nog steeds onmogelijk gebleken. De energie ligt hier voor onze oogen uitgestald, en toch schijnen we haar niet te kunnen grijpen. Maar misschien komen we nog wel eens zoo ver.

De proeven van Claude en Boucherot. — Een ernstige poging om een nieuwe energiebron aan te boren is verricht door den Franschen natuurkundige prof. Claude, in samenwerking met Boucherot, in de jaren 1929 en 1935. Hoewel door bijkomende omstandigheden mislukt, kunnen de experimenten van prof. Claude toch veelbelovend genoemd worden. Het gaat hierbij om de exploitatie van het temperatuurverschil tusschen het oppervlakte-water van de oceanen en de dieper gelegen lagen. Als op twee plaatsen een verschillende temperatuur heerscht, kan de uitwisseling van warmte tusschen die twee plaatsen voor ons arbeid leveren. Welnu, tusschen het oppervlakte-water en de diepere lagen der oceanen bestaat een temperatuurverschil, dat in de tropische gebieden ong. 20° Celsius bedraagt. Het is misschien wel aardig er hier terloops op te wijzen, dat Jules Verne in zijn „Twintigduizend Mijlen onder Zee" reeds op deze rijke energiebron wijst, bij monde van kapitein Nemo, als hij de werking van de Nautilus aan prof. Aronnax uiteenzet. Het zal den meesten lezers wel ontgaan zijn, want het staat er slechts in een paar regels.

De machine van Claude en Boucherot berust op het volgende. Bij normalen druk kookt water bij 100° Celsius, maar, onder lageren druk gebracht, kookt water reeds bij lagere temperatuur. Zoo kookt het op den top van den Mont Blanc, waar de lucht veel ijler is, reeds bij 70 graden. Men kan water bij elke temperatuur doen koken, als men den luchtdruk maar voldoende verlaagt. Met den daarbij ontstanen stoom zou men een turbine aan het wentelen kunnen brengen, waardoor dan verder een dynamo in werking gesteld zou kunnen worden.

Claude wilde nu beproeven het oppervlakte-water der oceanen, dat in de tropen een temperatuur van ± 25 graden bezit, onder lagen druk aan het koken te brengen en den damp dan in verbinding stellen met het ongeveer 20 graden koudere diepte-water, waardoor de stoom een snelheid van ongeveer 500 meter per seconde zou moeten verkrijgen. Na uitgebreide experimenten, die Claude o.a. voor de leden van de Académie Française vertoonde, ondernam hij een grootscheepsche proefneming in de baai van Mantanzas. In 1929 ving dit werk aan. Er waren enorme moeilijkheden aan verbonden; zoo moest het koude diepte-water uit een diepte van 600 meter worden opgehaald door middel van een twee kilometer lange buis, die een doorsnede van twee meter bezat! Eenige groote industrieelen verschaften hem den noodigen financieelen steun. De proefnemingen slaagden, na aanvankelijke tegenvallers, uitstekend. Het rendement der machine stemde overeen met de theoretische verwach-

tingen. Het kwam er nu op aan de machine ook industrieel dienstbaar te maken. Inmiddels was de financieele crisis echter ingetreden, waardoor Claude niet het vereischte kapitaal bijeen kon brengen. Overtuigd van de mogelijkheden heeft Claude toen zijn eigen bescheiden vermogen er aan gewaagd, waartoe echter de bouw van een kleinere machinerie noodzakelijk was. Toen bezweek echter eenige keeren achtereen een pijpleiding voor het diepte-water, wat de kleine financieele bron dermate uitputte, dat Claude de proefnemingen moest beëindigen, hopende dat anderen in gunstiger tijden, zijn pogingen zouden voortzetten. Op die tijden zullen we echter nog wel een poosje moeten wachten.
(Nieuwe Rotterd. Courant)

A. **NEDERLAND. — Oorlogsschade in ons land. — Schatting. —**
Rotterdam, 1 November. (Alg. Handelsblad) — Het comité ter behartiging van de belangen der beschadigde bedrijven, waarin behalve Rotterdam ook Zeeland, dit laatste ook voor de belangen van particulieren, vertegenwoordigd is, zal dezer dagen worden omgezet in een stichting, waaruit mag worden afgeleid dat deze instelling voor de toekomst nog een taak voor zich ziet weggelegd. Zij wil vooral de vertegenwoordiging zijn van de getroffenen die hun belangen voordraagt aan de overheid. Wat Rotterdam betreft, wordt er in goeden geest samengewerkt met meer ambtelijke instellingen dan de Kamer van Koophandel en de Stichting Rotterdam 1940.
Volgens de gegevens moet de gezamenlijke schade aan gebouwen en andere bezittingen van particulieren in Nederland 600 à 700 millioen gulden bedragen, waarvan alleen 420 millioen gulden te Rotterdam. Daarin is niet begrepen de schade aan gemeentelijke- en rijkseigendommen en aan schepen. Ook wij hebben geen juiste opgave daarvan. Indertijd werd de schade aan gemeentelijke eigendommen te Rotterdam op 50 millioen gulden geschat.
Te Rotterdam zijn 11.000 zaken en 26.000 woningen vernield en 45.000 menschen benadeeld. Volgens een mededeeling door den handel verstrekt, zouden er te Rotterdam 37.000 schrijfmachines verloren zijn gegaan. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Oorlogsschade 4367 D)

B. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Engelsche krijgsgevangenen. —**
New York, 12 Nov. (D.N.B.) — Naar Associated Press uit Londen meldt, heeft de minister van Oorlog, Eden, in het Lagerhuis verklaard, dat het aantal Engelsche krijgsgevangenen 44.000 bedraagt.
Minister-president Churchill had op 10 October eveneens in het Lagerhuis een getal van 1770 genoemd. Van Duitsche zijde was daarop verklaard, dat alleen al in Duitschland 1550 officieren en 35.500 onderofficieren en manschappen van de Britsche weermacht gevangen worden gehouden. (Het Vaderland)

C. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Eeredoctoraat voor den heer H. F. Tillema. —**
Groningen, 9 Nov. — In de Senaatskamer van het universiteitsgebouw te Groningen, had 9 November een promotie honoris causa plaats door en ten overstaan van den Senaat dezer universiteit. Hierbij werd aan den oud-Indisch apotheker H. F. Tillema, woonachtig te Bloemendaal, de graad in de geneeskunde toegekend. Bij deze gelegenheid fungeerde als promotor prof. G. Kapsenberg, hoogleeraar in de bacteriologie, hygiëne, etc., aan de Groninger Rijksuniversiteit. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

D. **NEDERLAND. — Begrooting van het Rijk. —**
Aan een 1 Nov. '40 verschenen en tevens in werking getreden verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende het vaststellen en het wijzigen van begrootingen en betreffende het vaststellen van rekeningen van het Rijk, de Rijksfondsen en de Staatsbedrijven, is het volgende ontleend:
De secretaris-generaal van het Departement van Financiën is belast met:
1. Het vaststellen en het wijzigen van de begrootingen van het Rijk, de Rijksfondsen en de Staatsbedrijven.
2. Het toezicht op de tenuitvoerlegging van de onder 1 bedoelde begrootingen.
3. Het vaststellen van de Rijksrekeningen en van de rekeningen van de Rijksfondsen en de Staatsbedrijven, nadat deze door de Algemeene Rekenkamer zijn goedgekeurd.
De onder 1 en 3 bedoelde maatregelen (vaststellingen en wijzigingen) hebben kracht van wet.
(Verordeningenblad No. 34, 1 Nov. 1940)

E. **NEDERLAND. — Represaillemaatregelen in verband met behandeling der Duitschers in Ned.-Indië. - Geïnterneerde vrouwen en kinderen in Indië zijn vrijgelaten. —**
Van officieele Duitsche zijde wordt op 9 November gemeld, dat de Duitsche vrouwen en kinderen, die op 10 Mei in Nederland-Indië geïnterneerd waren, zijn vrijgelaten.
Van Duitsche zijde heeft men bevolen, dat ook de Nederlandsche geïnterneerde vrouwen vrijgelaten zouden worden. Het betreft hier enkele tientallen vrouwen, die 10 Mei in Duitschland zelf waren geïnterneerd. Indien men in Batavia er toe kan besluiten, alsnog ook de Duitsche mannen vrij te laten, dan kan men er op rekenen, dat ook de Nederlandsche geïnterneerden zich naar hun vaderland zullen kunnen begeven. (De Tijd) **(Vor. ber. 4422 A)**

F. **EIRE. — Verklaring van De Valera. - Ierland blijft neutraal. —**
United Press meldt uit Dublin (9 November):
Onder oorverdoovenden bijval heeft De Valera in de Dail verklaard, dat de regeering van Ierland niet bereid is de havens van den Vrijstaat ter beschikking van de Engelsche vloot te stellen. Hiermede gaf De Valera het antwoord op de uitlating van Churchill in het Lagerhuis, dat het gebrek aan Iersche vlootsteunpunten voor de thuisvloot een buitengewone last is, „die nooit op onze schouders gelegd had mogen worden".
De Valera verklaarde verder, dat de Iersche regeering vastbesloten is ook in het vervolg een politiek van strikte neutraliteit te voeren, want dit is de eenig juiste politiek voor dit land, dat geen voldoende verdediging tegen luchtaanvallen bezit.
Afgezien daarvan kan tusschen Ierland en Engeland ook geen eensgezindheid bestaan, zoolang de verdeeling van Ierland niet opgeheven is. „Maar wij zijn wel andere moeilijkheden de baas geworden", zoo riep De Valera uit, „de havens, die wij verworven hebben, behouden wij en geven wij niet terug. In dit deel van ons land blijven wij souverein".
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Neutraliteit 4294 E)**

G. **NEDERLAND. — Wederopbouw van de verwoeste gebieden. —**
In den wederopbouw van de verwoeste gebieden in ons land komt thans eenige teekening. Een enorme voorbereiding moest aan den eigenlijken arbeid voorafgaan. Niet alleen dat plannen moesten worden ontworpen voor den wederopbouw van stadswijken en gedeelten van dorpen, zij, die met dat werk belast zijn, moesten allereerst hun gedachten laten gaan over de mogelijkheden voor een snel herstel der transportmiddelen, zoowel te water als te land.
Want het leeuwenaandeel der voorbereidende maatregelen, b.v. het puinruimen, waarmee reeds enkele dagen na afloop van den oorlog werd begonnen, eischte, naast een enorme krachtsinspanning, middelen voor af- en aanvoer.
Over den omvang van het puinruimen kan men zich eenigermate een voorstelling maken, wanneer men weet, dat er alleen reeds in Rotterdam 25.000 huizen zijn vernield, het verwoeste stadsdeel 270 H.A. bedraagt en dat 2½ à 3 millioen kubieke meter puin moest worden opgeruimd. De kosten daarvan bedragen 12 millioen gulden. Deze arbeid zal midden November ten einde zijn.
In Middelburg, de tweede plaats waar de puinruiming een factor van beteekenis is, vordert deze arbeid zeer goed. Hier moet in

totaal 80.000 kubieke meter puin worden afgevoerd. De kosten daaraan verbonden, bedragen 350 duizend gulden.
De opbouw van de Maasstad is op grootscheepsche wijze ontworpen en straks, als de plannen zijn uitgevoerd, zal Rotterdam herrijzen, schooner dan ooit. Op de volledige medewerking der Duitsche autoriteiten kan daarbij gerekend worden.
Aan de plannen voor Den Helder en Vlissingen wordt nog gewerkt. Door den algemeen gemachtigde zijn voor het meerendeel reeds goedgekeurd de projecten voor de volgende plaatsen: Alblasserdam, Amersfoort, Bleskensgraaf, Boxtel, Kruiningen, Middelburg, Middelharnis, Mierlo, Mill en St. Hubert, St. Oedenrode, Rhenen, Roosendaal en Nispen, Rotterdam, Sas van Gent, Scherpenzeel, Valkenburg (Z.-H.), Veenendaal, Wageningen, Wychen, Ierseke en Zevenbergen. (Haagsche Crt. - Telegraaf)
(Vor. ber. Wederopbouw 4418 C)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Hawaii wordt 49ste staat. —**
Honoloeloe, 7 Nov. (S.P.T.) — Hawaii heeft zich 6 Nov. bij volksstemming als 49ste staat bij de Vereenigde Staten aangesloten. Met 40.000 stemmen voor, 19.000 tegen en 20.000 onthoudingen werd het voornemen door de bevolking goedgekeurd. Het parlement van Hawaii zal het Amerikaansche Congres nog deze week formeel verzoeken als Amerikaansche staat in de Unie te worden opgenomen.
Hawaii, kruispunt van vaarwegen over den Stillen Oceaan, voorpost voor het uitgestrekte en rijke eilandenrijk van de Zuidzee en den Indischen Oceaan, land van guitaars, bloemen en toeristen, tot dusver nog Amerikaansch territorium, heeft zich dus aangemeld als 49ste staat van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

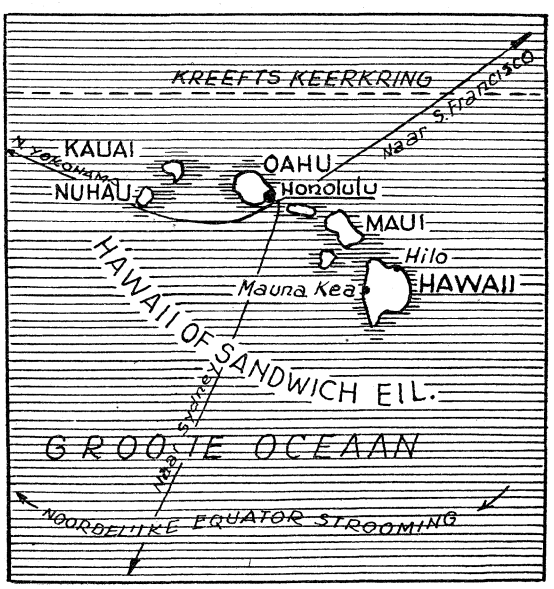

(Teekening Brienen) Hawaii-eilanden.

De Hawaii- of Sandwich-eilanden zijn, gelijk Nieuw-Zeeland, eilanden van vulkanen, sommige sinds lang uitgedoofd, andere reeds eeuwenlang werkend. Zij liggen verspreid over een lengte van 390 zeemijlen van Noordwest tot Zuidoost, twee duizend zeemijlen van het meest dichtbije vasteland: San Francisco. De afstand naar de andere zijde van den Oceaan, naar Hongkong, bedraagt 5000 mijl, naar Yokohama 3445 mijl. (Telegraaf)

B. **NEDERLAND. — N.S.B. - Het Verdinaso lost zich in de N.S.B. op. - Een manifest. —**
In een op 9 November te 's-Gravenhage gehouden persconferentie hebben de heer E. Voorhoeve, leider van het verbond van Dietsch Nationaal-Solidaristen (Verdinaso) en ir. A. A. Mussert, leider van de N.S.B. medegedeeld, dat het Verdinaso zich in de N.S.B. heeft opgelost.
Op deze conferentie is voorts een manifest bekend gemaakt, dat o.a. in drie punten het streven samenvat, dat de onderteekenaars van dit manifest heeft bewogen om het lidmaatschap van de N.S.B. aan te vragen. Deze punten luiden, in verkorten vorm als volgt:
1. De hiërarchische en organische orde worde verwerkelijkt in een vrijen Nederlandschen gezagsstaat, waarin het volk en de staat, ieder op eigen gebied, zooveel mogelijk zelfstandig werken;
2. De hereeniging van het volk der Nederlanden en van zijn grondgebied in en buiten Europa worde krachtig bevorderd;
3. Samenwerking en bondgenootschap van Nederland, vooral met een der gefundeerde staten, die rasverwante volkeren omsluiten, worde uit alle macht nagestreefd. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Nat. Soc. Bew. 4438 A)

C. **NEDERLAND. — Delftsche studenten en politiek. - Waarschuwing van den Delftschen rector magnificus. —**
De rector magnificus der Techn. Hoogeschool heeft de volgende mededeeling gepubliceerd:
„Naar verluidt zouden Delftsche studenten zich in den laatsten tijd op straat hebben schuldig gemaakt aan onregelmatigheden met politieken inslag. Ik beschik niet over voldoende gegevens om na te gaan, in hoeverre dit gerucht juist is, maar wil toch niet nalaten, den studenten nogmaals op het hart te drukken, zich van iedere politieke demonstratie en natuurlijk van wanordelijkheden strikt te onthouden. Door inmenging in zulke acties dienen zij noch het openbaar belang, noch dat van de Technische Hoogeschool". (Alg. Handelsblad)

D. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Winston Churchill over zes maanden van zijn bewind. - Engeland aan zeer groote gevaren blootgesteld. - Overzeesche aanvoer van vitale beteekenis. —**
Londen, 9 Nov. (D.N.B.) — Tijdens den jaarlijkschen maaltijd, die de lord-mayor van Londen in Manshion House heeft gegeven, heeft de Britsche minister-president, Winston Churchill, een rede gehouden, waarin hij onder meer zeide, dat Engeland er in geslaagd is, den nood, waartegenover het zich eenige maanden geleden nog geplaatst zag, te overwinnen.
Het is thans zes maanden geleden — aldus Churchill — dat de koning en het parlement mij met de regeering belast hebben. Het is een groot voordeel voor ons, dat wij geen beloften of optimistische voorspellingen gedaan hebben, omdat een geheele reeks van de treurigste onaangenaamheden, aanvallen en verschrikkelijke gevaren over ons gekomen is. Wij zijn aan groote rampen blootgesteld geweest. Wij hebben catastrophen beleefd en tot nu toe de gevaren overwonnen.
Maar het blijft een feit, dat wij thans moeten toonen, dat wij een groeiende kracht en een onbuigzamen wil tot overwinnen bezitten. Het Engelsche volk wil dezen oorlog doorstaan. Engeland zal de beloften houden, die het aan de landen, waarmede het verbonden is of geweest is, heeft gegeven.
Nadat hij nog over de hulp van overzee had gesproken, zeide Churchill, dat Engeland tot dusver niet tot het offensief is overgegaan, omdat het nog niet voldoende munitie heeft kunnen produceeren. Men mag niet vergeten, dat de Engelsche wapenfabrieken thans pas met haar arbeid begonnen zijn. De vijand tracht thans ook door aanvallen Engeland af te snijden van zijn overzeeschen aanvoer, die van zoo groote beteekenis is voor de voortzetting van den oorlog. Engeland moet er dus op bedacht zijn, zijn heerschappij te blijven behouden.
Aan het slot van zijn rede hield Churchill zich met Griekenland bezig. Engeland zal, aldus beloofde hij, in weerwil van alle dingen en alle bezorgdheid en van alle doodelijke gevaren, niet nalaten, zijn best te doen om de Grieken te helpen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Winston Churchill 4436 E)

E. **WEI-HAI-WEI. — Britsche marine ontruimt het eiland. —**
Stockholm, 10 Nov. (D.N.B.) — De Britsche vlootstrijdkrachten, die met de bewaking van Wei-Hai-Wei belast waren, zijn, volgens een Reuter-bericht uit Hongkong, teruggetrokken. Het marinedepôt is naar Hongkong overgebracht.
Wei-Hai-Wei ligt in het Noord-Oosten van de provincie Sjantoeng tegenover Korea. (Telegraaf)

A. **GRATIS WARM WATER. — Practische Italiaansche uitvinding. —**
Hoe krijgt de huisvrouw gratis kokend water? Een Italiaansche uitvinding geeft daarop het antwoord. Het is een vrij eenvoudig toestel, dat gebaseerd is op het principe, dat er in de keuken warmte verloren gaat, die heel nuttig zou kunnen worden verbruikt. Dit verlies treedt op bij het gaskomfoor. Het nieuwe apparaat vangt deze warmte op, en geeft het aan de huisvrouw terug. Inderdaad zou men dus kunnen zeggen, dat de aldus verkregen warmte, en het daarmede aan de kook gebrachte water gratis wordt aangeboden.

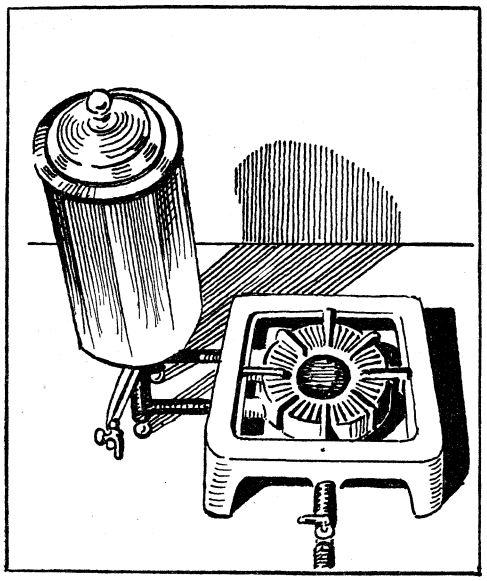

(Teekening ontleend aan ,,Gasbelangen'')

Eenige nadere bijzonderheden over het apparaat vertelt het jongste nummer van ,,Gasbelangen''. Daarin is o.m. te lezen, dat het verlies bij gebruik van een gewoon gaskomfoor vrij groot is. Voor een deel is dit een gevolg van het strijken langs de pan van de heete verbrandingsgassen, het verschil in temperatuur van deze gassen en den inhoud van de pan, waarbij gevoegd moet worden de eigenaardigheden van de warmteoverdracht door een geëmailleerd stalen tusschenwand. Geheel verloren gaan echter de calorieën, welke uit de vlam naar beneden en zijwaarts worden uitgestraald. De constructeur heeft rondom den komfoorbrander een apparaat gebouwd, dat van ribben is voorzien en dat tevens dienst doet als drager van de pan. In dit toestel circuleert water van en naar een reservoir, dat voorzien is van behoorlijke isolatie. Dit reservoir is dus gevuld met water, dat langzamerhand in temperatuur stijgt, indien het komfoor in gebruik is voor het bereiden van spijzen. Men verkrijgt op deze manier uit verloren warmte een hoeveelheid warm water, die kan dienen voor de bereiding van koffie of thee, of voor de afwasch.
Uit proeven is gebleken, dat in een kwartier drie liter water op ongeveer vijftig graden Celsius wordt gebracht, terwijl intusschen de spijzen werden gekookt zonder dat een langere tijdsduur noodig is. Bij voortgezet gebruik wordt het water warmer en na ongeveer drie kwartier wordt het kookpunt bereikt.
Hoe groot is de besparing van dit z.g. Rossini-toestel? Dit is moeilijk in procenten uit te drukken, maar het is wel duidelijk, aldus luidt een Italiaansche critiek, dat men op zeer goedkoope wijze volgens deze methode warm en kokend water kan verkrijgen zonder meer gasverbruik dan noodzakelijk is voor de bereiding der spijzen. Het apparaat kan op vele komforen en fornuizen worden gemonteerd. Pogingen worden in ons land aangewend om een exemplaar ter beschikking te krijgen en de resultaten nader te onderzoeken. (Gasbelangen - Telegraaf)

B. **NEDERLAND. — Sabotage. - Castricums burgerij wordt gewaarschuwd. —**
Castricum, 5 Nov. — De burgemeester van Castricum heeft ten tweeden male een ernstige waarschuwing tot de burgerij gericht. Hij maakt namelijk bekend, dat de Duitsche overheid heeft beslist, zulks in verband met de voorgekomen sabotage-gevallen tegen de Duitsche weermacht, dat bij herhaling de geheele bevolking zal worden weggevoerd en in kampen ondergebracht. (Alg. Handelsblad)

C. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Fransch Gaboen door troepen van de Gaulle en Engelsche troepen ingenomen. —**
Het D.N.B. meldt uit Genève:
Naar uit Vichy bericht wordt, heeft het Fransche ministerie van Koloniën bevestigd, dat Lambarane en Libreville in Fransch Gaboen door de troepen van de Gaulle en Engelsche troepen zijn ingenomen.
(De Maasbode)

D. **NEDERLAND. — Het dansverbod. - Dansinstituten. —**
's-Gravenhage, 5 Nov. — Aangezien omtrent de toepassing van het dansverbod nog eenige misverstanden bleken te bestaan, is thans medegedeeld, dat dansinstituten hieronder niet vallen, indien zij zich beperken tot het geven van dansonderricht aan ingeschreven leerlingen. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Dansverbod 4422 F)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Grieksch-Duitsche betrekkingen niet veranderd.**
Berlijn, 5 Nov. (United Press) — In gezaghebbende kringen te Berlijn wordt verklaard, dat er in de betrekkingen tusschen Griekenland en Duitschland geen verandering is gekomen. (Telegraaf)

F. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Inaugureele rede van dr. J. G. A. Ros S. J. - De studie van het Bijbel-Grieksch van Hugo Grotius tot Adolf Deissmann. —**
Op 30 October heeft dr. J. G. A. Ros, S. J., geboortig uit Amsterdam, privaat-docent in de literatuurgeschiedenis van het Grieksche proza, in de aula der R.K. Universiteit zijn werkzaamheid aanvaard met een openbare les, de studie van het Bijbel-Grieksch van Hugo Grotius tot Adolf Deissmann behandelend.
Uitgaande van een ernstig verschil in opvatting en methode tusschen Hugo Grotius en Adolf Deissmann, behandelde spr. de twee hoofdrichtingen, die, naar zijn oordeel, door heel de geschiedenis van de studie van het Bijbel-Grieksch te volgen zijn. Traditioneel heeten deze richtingen voor de 17de en 18de eeuw die der ,,puristen'' en ,,hebraïsten''. De eene richting stelt den Hebreeuwschen of liever meer algemeen den Semietischen inslag in het Grieksch van het Nieuwe Testament op den voorgrond, en komt er in overdrijving soms toe, dit Grieksch als een absoluut op zich staande taal te beschouwen; daartegenover wordt de absolute zuiverheid en de Attische elegantie van de taal van deze heilige boeken door het oude purisme verdedigd, terwijl later deze richting meer ieder eigen karakter en iedere semietische kleur in deze taal ontkende, het populaire niet-literaire Koinè-element in deze geschriften overdreef en niet genoeg rekening hield met den invloed van het Jodendom en de hervormende kracht van het Christendom. Spr. wees er op, dat reeds in de 16e eeuw de grondslag voor deze twee, in de volgende perioden elkaar heftig bestrijdende opvattingen gelegd is. Uitvoerig behandelde spr. vervolgens de voornaamste en meest karakteristieke werken, die zich met dit probleem bezig houden. In de 17de eeuw zijn dit vooral de direct op dit vraagstuk betrekking hebbende strijdschriften, in de 18de eeuw is dit de uitgebreide, meestal met puristische tendenzen geschreven ,,observationes''-literatuur, bestaande uit een groot aantal werken, die één of verschillende profaan-Grieksche schrijvers met die van de H. Schrift vergelijken. Na nog op degenen te hebben gewezen, die in dezen tijd de Grieksch-Semietische traditie handhaven, liet spr. nog eenige meer algemeene beschouwingen over deze periode volgen, vooral over de fouten der ,,puristen''. Deze vindt hij ook bij de ,,neopuristen'' Deissmann en diens volgelingen, terug, zoodat hun onderzoekingen ondanks hun verdiensten tot een werkelijk beter begrijpen van het Nieuwe Testament en den geest daarvan teleurstellend weinig hebben bijgedragen. Het Nieuw-Testamentisch Grieksch behoudt voor ons een eigen physionomie, zoodat wij ook nu nog van ,,Bijbel-Grieksch'' kunnen blijven spreken. (De Tijd)
(Vor. ber. Inaugur. Redev. 4405 A)

G. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Maarschalk Pétains antwoord aan den koning van Engeland. —**
Uit Londen wordt gemeld, dat maarschalk Pétain met ,,ijzige hoffelijkheid'' geantwoord heeft op de boodschap, die de koning van Engeland hem eind October gezonden heeft. In deze ,,boodschap van vriendschap en sympathie'' van den Engelschen koning, die 26 October aan maarschalk Pétain over-

handigd werd, gaf de koning uitdrukking aan zijn geloof in de eindoverwinning, waaraan Frankrijk deel zou hebben.
Pétain's antwoord was negatief. Het Fransche staatshoofd wees volgens het bericht uit Londen op de herhaalde gevallen, waarin Britsche oorlogsschepen het vuur hebben geopend op Fransche schepen en andere Fransche strijdkrachten, zooals bij de overvallen op Oran en Dakar. (Haagsche Courant)

A. **NEVILLE CHAMBERLAIN OVERLEDEN. —**
Stockholm, 10 Nov. (D.N.B.) — Naar Reuter meldt, is Neville Chamberlain 9 Nov. in zijn landhuis op 71-jarigen leeftijd overleden.
Arthur Neville Chamberlain werd op 18 Maart 1869 als tweede zoon van Joseph Chamberlain en broeder van den overleden Austen Chamberlain geboren. Hij groeide op in Birmingham, waar hij het Rugs and Mason-college bezocht. Na zeven jaar in een commercieele functie op de Bahama-eilanden te hebben gewerkt, kwam hij in het stedelijk bestuur van Birmingham, van welke stad hij in 1915 tot burgemeester werd gekozen. In December 1916 werd Chamberlain door Lloyd George benoemd tot directeur van de National Service. In 1917 trad hij uit deze functie. In 1918 werd hij gekozen tot lid van het parlement. Reeds in 1922 werd hij postmaster general en een jaar later minister van gezondheid. Nadat de conservatieven in November 1924 de regeering hadden overgenomen, werd hij wederom belast met de leiding van het ministerie van gezondheid. Met het kabinet-Baldwin trad hij in 1929 af.

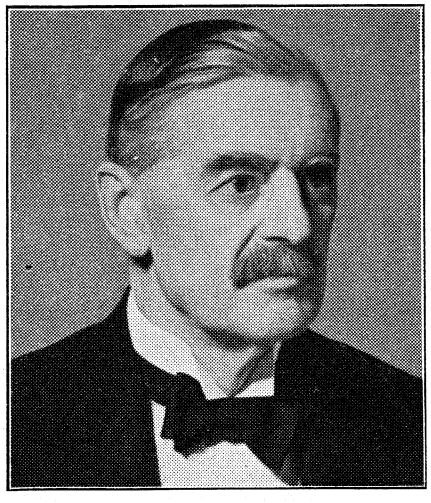

Neville Chamberlain.
(Foto Arbeiderspers)

In de kabinetten der nationale samenwerking werd Chamberlain eerst minister van Welvaart en later minister van Financiën. Toen MacDonald aftrad en Baldwin zijn plaats innam, bleef hij aan Financiën. Na het aftreden van Baldwin in 1937 nam hij de leiding der regeering op zich. Tevens werd hij gekozen tot voorzitter van de conservatieve partij. In 1938 werd tusschen zijn regeering en Italië de Britsch-Italiaansche Paasch-overeenkomst gesloten, die echter aanvankelijk zonder effect bleef.
In verband met het Sudetenduitsch probleem bracht Chamberlain Duitschland drie bezoeken, nl. de twee bezoeken aan München en het bezoek aan Godesberg. Bij het laatste bezoek aan München kwam de gemeenschappelijke verklaring van Chamberlain en Hitler tot stand betreffende een accoord van vrede en vriendschap tusschen de beide landen. Toen Chamberlain in Februari 1939 sprak van een absolute solidariteit tusschen Frankrijk en Groot-Brittannië, trad steeds meer de voorgenomen omsingeling van het Duitsche Rijk aan den dag. Een vreedzame overeenstemming tusschen Berlijn en Warschau werd door een garantiebelofte van Engeland aan Polen onmogelijk gemaakt. Toen Duitschland, uitgedaagd door Polen, overging tot verdediging van zijn rechten, verklaarde de regeering van Chamberlain Duitschland den oorlog op grond van deze garantiebelofte. Na de Engelsche nederlaag in Noorwegen trad Chamberlain af als minister-president. In deze functie werd hij opgevolgd door Churchill. Chamberlain werd toen benoemd tot voorzitter van den kroonraad.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Chamberlain 4396 A)**

B. **NEDERLAND. — Staatsrat Hellferich spreekt over Indië. - Waardeerend oordeel. —**
Op den eersten voordrachtsavond dien de hoofdafdeeling „Volksaufklärung und Propaganda" als onderdeel van een serie, die dezen winter zal worden gehouden, te Den Haag heeft georganiseerd, sprak dezer dagen Staatsrat Emil Hellferich, voorzitter van de Duitsch-Nederlandsche vereeniging te Berlijn, over het onderwerp „gedachten over economische ontwikkeling in de tropen met Nederlandsch-Indië als voorbeeld". Onder de talrijke aanwezigen bevonden zich de commissaris-generaal voor Financiën en Economie, minister dr. H. Fischböck, de secretarissen-generaal der Nederlandsche departementen, vele leden der weermacht en Duitsche en Nederlandsche deskundigen.
Staatsrat Hellferich gaf een overzicht van de geschiedenis der kolonisatie in Ned.-Indië en besprak achtereenvolgens het monopolie, uitgeoefend o.a. door de Ver. Oost-Indische Compagnie, de door Raffles ingevoerde hervormingen en het cultuurstelsel, systeem-Van den Bosch, dat in 1830 in werking trad. De financieele resultaten van dit laatste systeem overtroffen de stoutste verwachtingen, doch de nadeelen waren vele.
Langzaam aan loste het cultuursysteem op en in 1870 kwam de oplossing van de vraagstukken van landbezit en cultures door de agrarische wet. Deze wet, aldus spr., behoorde met gouden letters te worden geschreven in de geschiedenis der economische ontwikkeling van de tropen. Zij heeft den grondslag gelegd voor een gezonde volkshuishouding en een gezonde uitvoer-economie naast elkaar.
Vervolgens behandelde spreker de vraag, hoe het den inlander verging in den loop van deze ontwikkeling. De regeering toonde zich vriend en beschermer van den bruinen man en nooit — aldus spr. — is de rustige, gedegen en humane aard van den Nederlander meer tot uitdrukking gekomen dan thans bij de leiding van het lot van millioenen inlanders, die hem zijn toevertrouwd.
Sociale maatregelen zijn ingevoerd, die den inlanders ten goede kwamen. Ook werkte men aan de opheffing van den inlander door gezondheids-, onderwijs- en credietmaatregelen, voorts heeft de regeering energiek aangepakt de moeilijkheden, ontstaan door de overbevolking van Java, en men heeft getracht den inlander onafhankelijk te maken van den export.
Tijdens de economische wereldcrisis waren er wel Europeesche werkloozen, doch geen inlandsche.
Ten slotte zeide spreker, dat het recht van ingrijpen in de tropische economische ontwikkeling door den Europeanen daaruit kan worden afgeleid, dat hij een behoefte heeft aan producten uit de tropen, die niet kan worden gedekt door inlandschen teelt. (Haagsche Courant)

C. **NEDERLAND. — N.S.B. - Marsch van de W. A. door Amsterdam. —**
Op 9 November heeft de W. A. van de N.S.B. met ruim vijfduizend man in de hoofdstad gemarcheerd en op den Dam gedefileerd voor den leider der N.S.B. ir. A. A. Mussert. (Het Volk)
(Vor. ber. W.A. 4433 C; Nat. Soc. Bew. 4441 B)

D. **NEDERLAND. — Vuurwapenen moeten worden ingeleverd. —**
De secretaris-generaal, wnd. hoofd van het departement van Justitie, maakt op verzoek van den Befehlshaber der Ordnungspolizei het volgende bekend: De officieren van het voormalige Nederlandsche leger dienen hun in eigendom toebehoorende vuurwapenen en munitie — voor zoover zij deze nog voorhanden hebben — bij het hoofd van plaatselijke politie hunner woonplaats in te leveren, aangezien voor hen, na de demobilisatie van het Nederlandsche leger, de door het oppercommando van het Duitsche leger, uitgevaardigde „Verordening betreffende wapenbezit in het bezette gebied" van 15 Mei, te zamen met de betrekkelijke bekendmaking van dien datum in haar geheel gelden.

Het niet-nakomen dezer verplichting tot inlevering zal overeenkomstig de strafbepalingen der zooeven vermelde verordening worden gestraft.
Voorts wordt de bevolking in haar geheel nogmaals nadrukkelijk gewezen op de verplichting tot inlevering van vuurwapenen en munitie.
Door het niet-nakomen der verordening betreffende het wapenbezit in het bezette gebied stelt men zich aan zware straffen bloot. (De Tijd)

(Vor. ber. Vuurwapenen 4231 A)

A. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Rijksmaarschalk Göring dankt het Duitsche volk voor medewerking met het vierjarenplan. - De behaalde resultaten. —

Berlijn, 3 Nov. (D.N.B.) — De bladen van 3 November publiceeren onder groote koppen een oproep en betuiging van dank van rijksmaarschalk Göring aan alle werkenden, bij het einde van het eerste en het begin van het tweede vierjarenplan.
Daarin wordt onder meer gezegd: „Een nieuwe periode van scheppenden arbeid op elk terrein van het economische en maatschappelijke leven ligt voor ons. Wij vatten dien arbeid aan in een historisch uur en in het bewustzijn, dat wij kunnen bouwen op de groote successen, die wij in de afgeloopen jaren uit eigen kracht behaald hebben.
Wat sedert den herfst van 1936 op economisch gebied bereikt is, heeft aan mijn verwachtingen beantwoord en die voor een deel zelfs overtroffen. Ik heb toen alle volksgenooten opgeroepen, aan het vierjarenplan mede te werken en allen hebben met vreugde aan mijn oproep gehoor gegeven.
Wij hebben de productie van levensmiddelen en in het bijzonder die van grondstoffen aanzienlijk vergroot, nieuwe productie- en bewerkingsmethoden ingevoerd en talrijke uitgestrekte industriecentra in het leven geroepen. Tegelijkertijd is de rijksverdediging enorm versterkt. Ik heb van ieder zeer veel moeten vergen, maar ik ben steeds begrepen en nooit teleurgesteld.
Zoo word ik aan het einde der eerste vier jaar bewogen door een gevoel van diepen en oprechten dank jegens alle werkende volksgenooten. In het bijzonder dank ik mijn medewerkers, die mij krachtigen steun hebben verleend bij de tenuitvoerlegging van de mij door den Führer gegeven opdracht. Wat wij in rusteloozen arbeid hebben opgebouwd volgens den wil van den Führer, heeft in den oorlog de vuurproef doorstaan. De vijandelijke verwachting, dat men Duitschland door een arglistige blokkade op de knieën zou krijgen, is ijdel gebleken en zal ook in de toekomst niet in vervulling gaan. De fundamenten van het Duitsche bedrijfsleven zijn hecht en kunnen niet vernield worden; vierjarenplan en oorlogseconomie zijn een eenheid, beheerscht door de behoeften van den historischen Duitschen vrijheidsoorlog. Een vruchtbaar economisch leven is even onmisbaar als een scherp zwaard.
Ik vertrouw ook in het vervolg op den Duitscher. Uit het vertrouwen in en de liefde tot den Führer putten wij de kracht om onzen geheelen arbeid te geven en in geestdrift te werken. De dapperheid van den soldaat aan het front en de plichtsvervulling in het vaderland helpen hem de zege te behalen en zijn grootsch werk te voltooien." (De Maasbode)

(Vor. ber. Vierjarenplan 4424 E; Göring 4319 A)

B. BELGIE. — Registratie van joden. - Opschriften.

In een nieuwe verordening van den militairen bevelhebber van België en Noord-Frankrijk wordt bepaald, dat alle joden, die het zestiende levensjaar ingegaan zijn, zich moeten aanmelden voor inschrijving in het jodenregister.
Voorts wordt aanmelding van joodsche ondernemingen, maatschappelijke vereenigingen en stichtingen verplicht gesteld. Logementen en logeergelegenheden, welker eigenaars of pachters joden of joodsche ondernemingen zijn, moeten voorzien worden van het opschrift: „joodsche ondernemingen" in Vlaamsch, Fransch en Duitsch. (Het Vaderland)

C. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Rede van dr. Ley. - Duitschlands sociale program.

Berlijn, 4 Nov. (D. N. B.) — Rijksorganisatieleider dr. Robert Ley heeft op 4 Nov. op het bedrijfsappèl van een Berlijnsche fabriek der A. E. G. (Allgemeine Elektrizitätsgesellschaft) gesproken over den Duitschen socialen arbeid, die in voorbereiding is en een veelomvattende reorganisatie van het Duitsche arbeidsleven zal brengen.
Dr. Ley gaf in een rede van anderhalf uur een overzicht van de bijzonderheden van deze plannen van den Führer, die ver vooruitzien, ter verzekering van een geordende toekomst voor alle werkende Duitschers.
Wat zal de overwinning den Duitschen arbeider brengen? vroeg dr. Ley en hij wees er op, dat de Führer elk vrij uurtje gebruikt voor een uiterst nauwkeurig onderzoek van plannen, waarvan de zeer snelle uitwerking de opofferende medewerking van front zoowel als van binnenland zal erkennen. Op den voorgrond staat daarbij het werk van een veelomvattende ouderdomsvoorziening voor alle werkers. Dit is reeds voltooid. In het nauwste verband met deze partieele taak, die zich het meest op den voorgrond dringt, zoo vervolgde dr. Ley, staat het ontwerpen van een sociale wetgeving van bepaald revolutionnairen omvang, waardoor alle arbeidsvraagstukken volkomen nieuw worden geregeld. De sociale arbeid omvat, om te beginnen, afzonderlijke maatregelen nopens hulp aan zieken en handhaving der gezondheid. Deze handhaving der gezondheid van den werkenden mensch wordt volgens deze maatregel beschouwd uit het normatieve oogpunt der prophylaxe met behulp van voortdurend onderzoek door bedrijfsmedici. Uiteraard behooren tot dit terrein voorts alle maatregelen voor gezonde arbeidsvoorwaarden, zooals gelegenheid tot ontspanning, vrije tijd enz. Mede tot de meest revolutionnaire maatregelen van de betrokken rijksverordeningen zal een rijksloonordonnantie behooren, die rekening houdt met het gevaar, de zwaarte, de verantwoordelijkheid en de prestatie bij de te meten arbeidskracht.
Voorts zullen kleine en zeer kleine woningen, die de ontwikkeling van het gezin tegenhouden, in het toekomstige program voor den woningbouw geen plaats meer vinden. Onder geordende omstandigheden zijn de minimale eischen voor een gezin een groote woonkeuken, drie slaapvertrekken, een balkon en een douche-installatie. Bovendien zal het Duitsche arbeidsfront de eerste tien jaar na beëindiging van den oorlog voor 6½ milliard rijksmark extra sociale prestaties in den vorm van herstellingsoorden, hotels, zeebaden, een vloot van „Kraft durch Freude"-schepen enz. leveren.
„U allen", zoo besloot dr. Ley, „moet het, volgens de wil van den Führer, na de beëindiging van dezen oorlog in een voorbeeldig opgebouwd Duitschland stuk voor stuk beter gaan."
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Dr. Ley 4344 A)**

D. FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Laval had onderhoud met Rijksmaarschalk Göring. —

Genève, 10 Nov. (D.N.B.) — Te Vichy is 10 Nov. een officieel communiqué van den volgenden inhoud gepubliceerd:
„De vice-premier en minister van buitenlandsche zaken, Pierre Laval, is vanochtend te Vichy aangekomen. Tijdens zijn verblijf te Parijs heeft hij een onderhoud gehad met Rijksmaarschalk Göring. Ambassadeur De Brinon was bij dit onderhoud tegenwoordig."
Naar uit Vichy wordt gemeld, heeft Laval op 10 November tevens den resident-generaal van Marokko, generaal Nogues, die voor het uitbrengen van een verslag in Vichy vertoeft, ontvangen. (Telegraaf)

(Vor. ber. Laval 4427 B; Göring 4444 A)

E. ROEMENIE. — Aardbeving. —

Zuidoost-Europa is in den nacht van 9 op 10 November door een aardbeving geteisterd, die vooral in Roemenië ontzettende gevolgen heeft gehad. Te Boekarest en in de provincie zijn volgens de voorloopige cijfers reeds honderden personen gedood en meer dan duizend gewond.
Op 11 November zijn opnieuw enkele lichte bevingen gevoeld en 12 November, vijf minuten over halfnegen, nauwelijks 24 uur na de eerste catastrophe, is te Boekarest een nieuwe aardschok van vrij groote kracht waargenomen. De beving duurde slechts enkele seconden, doch veroorzaakte opnieuw een paniek onder de zoo zwaar getroffen bevolking.
De aardbeving, die 9 Nov. plaats had, was er een, zoo werd gemeld, van de sterkte 9. Later werden nieuwe trillingen gemeld van de sterkte 3.
Volgens de schaal van Cancani (aldus vertelt prof. dr. B. G. Escher in zijn boek „Algemeene Geologie") beteekent de sterkte (of graad) 9, dat de versnelling der aardbeving 500—1000 m.m. per sec. „vernietigend", de sterkte (of graad) 3, 5.0—10 m.m. per sec. „licht" is. (Telegraaf) **(V. b. Aardbevingen 4078 B)**

F. SOVJET-RUSLAND. — Legerorder van Timosjenko. —

Ter gelegenheid van den 23sten verjaardag der bolsjewistische revolutie, heeft de volkscommissaris van oorlog, maarschalk Timosjenko, op 7 November een

legerorder uitgevaardigd. Daarin wordt o.a. gezegd: Het 23ste jaar van de bolsjewistische revolutie valt samen met een buitengewoon gespannen internationalen toestand. De tweede imperialistische oorlog neemt steeds grooteren omvang aan en tast steeds nieuwe gebieden en volkeren aan. De rol der Sovjet-Unie bij de beslissing van de internationale problemen is onmetelijk toegenomen.
Voortgaande, spreekt de legerorder over de aansluiting in het afgeloopen jaar van de nieuwe gebieden aan de Sovjet-Unie. Deze heeft thans vasten voet gekregen aan de Finsche Golf, benevens aan de Oostzee en aan den Donau. Het Roode Leger mag zich echter niet tevreden stellen met wat reeds bereikt is. Integendeel, het gaat er om, de „grootste waakzaamheid aan den dag te leggen en in voortdurende gereedheid tot mobilisatie te blijven." (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. 3159 A)

A. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Successen der luchtmacht in Griekenland. —**
Rome, 9 Nov. — Stefani geeft het volgende overzicht van de actie, die de Italiaansche luchtmacht tot nu toe in Griekenland heeft ondernomen: „Van het begin van de Grieksch-Italiaansche vijandelijkheden af zijn de taken, die onze luchtmacht heeft volvoerd, talrijk en zeer belangrijk geweest. Het luchtleger beheerscht nu het Grieksche continent en den archipel in de Egeïsche Zee. Alle militaire doelen van den vijand, alle luchtbases en vlootbases werden getroffen en doeltreffend gebombardeerd. (Telegraaf)
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4427 F)

B. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Zwitsersche bladen verboden - „Is Zwitserland onzijdig?" —**
Tot nader order is de verkoop van Zwitsersche bladen in Italië verboden. Slechts de Neue Zürcher Zeitung, de Basler Nachrichten en de bladen uit Tessino zijn van dit verbod uitgezonderd. Van wel ingelichte zijde wordt — volgens het D.N.B. — medegedeeld, dat dit geschiedde wegens de onvriendelijke houding der Zwitsersche pers, in het bijzonder in West-Zwitserland, ten aanzien van het Grieksch-Italiaansche conflict.
Naar aanleiding van dit verbod constateert het Giornale d'Italia, dat de Zwitsersche pers bijna zonder uitzondering uiting heeft gegeven aan haar voldoening over den Griekschen tegenstand. Gemiddeld stonden tegenover één bericht uit Italiaansche bron zes of zeven van Engelsche of Grieksche herkomst of van een Amerikaansch agentschap, waarin over de operaties de meest dwaze mededeelingen gedaan werden. Het is, aldus het blad, niet de eerste keer, dat men zich bezig houdt met de houding van Zwitserland en vooral van zijn pers, die op de spilmogendheden wel een weinig duidelijken en overtuigenden indruk moet maken. Met het oog op de partijdigheid van vrijwel de heele Zwitsersche pers, moet thans openlijk de vraag gesteld worden: „Is Zwitserland werkelijk neutraal?" (Alg. Handelsblad)

C. **DR. CHARLES E. H. BOISSEVAIN OVERLEDEN.**
In den nacht van 7 November is, 72 jaar oud, te zijnen huize te Blaricum overleden dr. Charles E. H. Boissevain, een bekende figuur op politiek-, economisch-, industrieel-, onderwijs- en kunstgebied in de hoofdstad en oud-president-commissaris van het Algemeen Handelsblad.
De heer Boissevain was de zoon van wijlen Charles Boissevain, directeur-hoofdredacteur van het Algem. Handelsblad. (De Tijd)

D. **GEESTELIJK LEVEN. — Boodschap van de Synode. - Een verklaring vanwege de Hervormde Kerk.**
De Algemeene Synode der Ned. Herv. Kerk in vergadering bijeen op den 16den en den 17den October 1940, heeft, volgens het „Weekblad der Ned. Herv. Kerk", met dankbaarheid kennis genomen van den verrichten arbeid der door haar benoemde Commissie voor Kerkelijk Overleg. In een verklaring, die zij naar aanleiding daarvan in het Weekblad publiceert, schrijft zij o.m. het volgende:
„Zij spreekt uit, dat de Kerk geroepen is door uitwendige en inwendige zending de haar toevertrouwde boodschap van het Evangelie van Jezus Christus uit te dragen, opdat ons volk en alle volken Hem loven.
„Uit deze boodschap vloeit voort, dat zij haar bemoeienis uitstrekt over de opvoeding der jeugd en de verzorging der kranken.
„In het licht van het Woord Gods zal zij haar weg moeten gaan door dit aardsche leven.
„Dit Woord alleen bepale haar verhouding tegenover de overheid, door wier hand het Gode belieft ons te regeeren. Door dat Woord weet de Kerk zich beschermd, op dat Woord mag zij steunen.
„Zij dankt God te kunnen uitspreken, wat de Kerk ook in deze dagen met nadruk moet blijven zeggen.
„De Synode wil:
„Ten eerste, de Kerk herinneren aan het hooge goed van de geestelijke vrijheid, die de Bijbel met zooveel nadruk voorstaat en opnieuw door de Reformatie, op den Hervormingsdag door de Kerk in dankbaarheid te gedenken, tegen alles en allen in, is beleden en gehandhaafd.
„Ten tweede, de Kerk bepalen bij de plaats en de waarde van het chr. gezin en de opvoeding der jeugd, gedachtig aan de beteekenis van het verbond der genade en de dure roeping de ouders bij te staan in het nakomen van de Doopbelofte.
„Ten derde, de Kerk opwekken tot een nieuwe waardeering van den dag des Heeren. De Kerk kome op voor de heiliging van den herdenkingsdag van de overwinning van onzen Heere Jezus Christus, en de gemeente voege zich op dezen dag onder de prediking van het Woord des Heeren.
Het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord Gods." (Alg. Handelsblad)

E. **BELGIE. — Ongeveer 70.000 Belgische arbeiders in Duitschland. —**
Omtrent de Belgische arbeiders in Duitschland, wier aantal voortdurend toeneemt, meldt het D.N.B. de volgende bijzonderheden: tot dusverre hebben ongeveer 70.000 Belgen in Duitschland werk gevonden. Geschoolde arbeiders werden hoofdzakelijk in bouwbedrijf, ijzerindustrie en mijnen te werk gesteld. Ongeschoolde arbeiders vonden vooral in den landbouw arbeid. Den laatsten tijd gingen vooral textielarbeiders en huishoudelijk personeel naar Duitschland.
(De Maasbode)

F. **SPANJE. — „Raad der Hispaniteit" opgericht. —**
Het Spaansche staatsblad van 7 November publiceert een wet waarbij de „Raad der Hispaniteit" wordt opgericht. De taak van dit lichaam moet zijn het bevorderen der cultureele en geestelijke betrekkingen tusschen de Ibero-Amerikaansche landen en Spanje. De Raad der Hispaniteit moet er naar streven, dat Spanje voor de Spaansch-Amerikaansche volken de gezaghebbende vertegenwoordiger in Europa wordt.
(N. Rott. Crt.)

G. **FRIEDRICH FRÖBEL. — Herdenking. —**
Ter gelegenheid van de herdenking van het feit, dat 100 jaar geleden Friedrich Fröbel zijn eersten „Kindergarten" opende, is op 26 October te Amsterdam een groot congres voor het voorbereidend onderwijs gehouden. Het congres stond onder leiding van prof. dr. J. H. Gunning Wzn.
Namens den Bond van Ned. Onderwijzers heeft de heer J. v. Driel het Congres begroet.
In zijn openingsrede hield prof. J. H. Gunning Wzn. uitvoerige beschouwingen over de methode van Fröbel, zijn speelgaven zijn slechts middel en ontleenen haar beteekenis aan haar doel: leiding geven aan den natuurlijken drang van het kind tot zelf-bezigzijn, bevordering van de zelf-ontwikkeling van het kind. Hierbij kwamen als voornaam onderdeel van zijn middelen de bewegingsspelen in de open lucht en aanraking met de natuur door middel van de kindertuintjes. Fröbel heeft de opvoeding van den mensch nooit anders gezien dan als één groot, doorloopend, onverbreekbaar geheel; gelijk al het bestaande voor hem een harmonisch geheel vormde; niets had voor hem waarde, dat hij niet zien kon als organisch onderdeel hiervan. Hij was een totaliteitsmensch, en dus een volkomen modern mensch.

Het eigenlijke orgaan en de eigenlijke werkplaats der opvoeding is voor Fröbel altijd het gezin geweest, de meest volmaakte realiseering van de goddelijke totaliteit, die de schepping beheerscht. De Fröbelschool mag nooit de prioriteit van het gezin uit het oog verliezen, zij moet in dienst van het gezin staan, en het paedagogischen bijstand geven.
Ten slotte beschouwde spr. Fröbel als diep religieuze figuur, en als goed patriot, overtuigd dat alle opvoeding gebaseerd moet zijn op nationale opvoeding.
(De Maasbode)

A. **BULGARIJE. — Wet tot bescherming van den staat ingediend. —**
Sofia, 7 Nov. (D.N.B.) — De minister van Binnenlandsche Zaken heeft 6 November aan de Sobranje (Parlement) de wet voorgelegd tot bescherming van den staat. De wet bestaat uit drie hoofdpunten:
1e. Het verbod van de bestaande geheime bonden vrijmetselarij, rotary e.a. en het verbod tot het oprichten van nieuwe geheime organisaties. Het in beslag genomen vermogen der ontbonden organisaties komt het algemeen ten goede.
2e. De jodenwet.
3e. Het verbod van vreemde voor den staat schadelijke propaganda. (Alg. Handelsblad) **(V. b. 4406 C)**

B. **JOEGO-SLAVIE. — Kabinet Tswetkowitsj. - Mutaties. —**
(D.N.B.) De Zuidslavische minister van Oorlog, generaal Milan Neditsj, is op 6 November afgetreden. Tot zijn opvolger is benoemd de reserve-generaal Peter Pesjitsj, die reeds in handen van minister-president Tswetkowitsj de eed heeft afgelegd. Pesjitsj was reeds in de jaren 1922—1924 minister van Oorlog en was een der naaste medewerkers van koning Alexander. (N. R. Crt.) **(V. b. Kabinet-Tswetkowitsj 3925 A)**

C. **RECHTSZAKEN. — Vijandige uitingen jegens Duitschland. —**
Dezer dagen heeft het Duitsche landgerecht uit den Haag een zitting te Arnhem gehouden, waarbij de volgende uitspraken, op grond van vijandige uitingen jegens Duitschland werden gegeven:
1o. In de strafzaak tegen J. J. 4 maanden;
2o. tegen N. 10 maanden;
3o. tegen M. J. 6 maanden gevangenisstraf.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Rechtszaken 4434 E)**

D. **NEDERLAND. — Stichting „Oorlogsschade". —**
's-Gravenhage, 12 Nov. — De Telegraaf deelt mede, dat „de Nederlandsche stichting tot behartiging van de belangen der getroffenen door oorlogsschade" tot stand is gekomen.
Zij is gevestigd te Den Haag en draagt den verkorten naam van stichting „Oorlogsschade". —
Volgens artikel 3 der statuten heeft de stichting ten doel de behartiging van de stoffelijke belangen van haar leden in verband met door hen geleden oorlogsschade, zulks met inachtneming van het algemeen welzijn. Zij wil daartoe bevorderen het tot stand komen en toepassen van zoodanige regelingen van Overheid of derden, welke leiden tot spoedige vaststelling der oorlogsschade en tot spoedig werkende redelijke voorzieningen ter zake van de geleden schade, waaronder mede te begrijpen voorschot- of credietverleening op billijke voorwaarden en/of hulpverleening in anderen vorm.
De stichting wil voor zoover mogelijk eenheid brengen in het streven naar voorzieningen ter zake van geleden oorlogsschade en haar arbeid verrichten in het bijzonder in overleg en samenwerking met de Nederlandsche autoriteiten en instellingen. Voor het welslagen is dit laatste een onafwijsbare eisch.
De stichting is dan ook eerst in het leven geroepen, nadat uit de met de Nederlandsche instanties gevoerde besprekingen was gebleken, dat op de medewerking van die instanties mocht worden gerekend.
Evenzeer is voor dat welslagen noodig, dat de door oorlogsschade getroffenen zooveel mogelijk als leden tot de stichting toetreden om de inrichting van een goed geoutilleerd bureau mogelijk te maken en voorts om de gegevens te verstrekken, waardoor het mogelijk zal zijn de vraagstukken, die een oplossing behoeven, bij het overleg met de bevoegde instanties met kennis van zaken te kunnen behandelen.
Het ligt voorts in het voornemen, aan de leden van tijd tot tijd berichten te zenden, die voor hen van belang kunnen zijn. Leden kunnen zijn natuurlijke personen en vennootschappen, die oorlogsschade hebben geleden.
Het bestuur is als volgt samengesteld: dr. J. J. C. van Dijk, 's-Gravenhage, voorzitter; J. G. Both, Rotterdam, mr. K. van Houten, Wageningen, J. A. de Monchy, Rotterdam, mr. C. H. Muntz, Rotterdam, W. Ruys Bzn., Rotterdam, en ir. H. C. Wesseling, Vlissingen.
Aangezien de toestemming van den procureur-generaal in Den Haag is verkregen, kan de stichting haar werkzaamheden aanstonds aanvangen. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Oorlogsschade 4440 A)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — De werkloosheid. —**
De staatssecretaris in het Rijksministerie van Arbeid, dr. Syrup, heeft een eerste verklarend overzicht gegeven van den toestand op de Duitsche arbeidsmarkt.
Hij deelt mede, dat er thans 32.000 werkloozen zijn, van wie echter nog geen tiende deel volledig tot werken in staat is. Feitelijk is daarmede de werkloosheid in Duitschland volkomen verdwenen.
Met verbazing zal men vernemen, dat sinds het begin van den oorlog 1.6 millioen mannen meer ter beschikking van de oorlogsbedrijven gesteld zijn. Daarbij gaat het in de eerste plaats om Duitschers, die van hun pensioenen hebben afgezien en om arbeidskrachten uit alle Europeesche landen, die vrijwillig in Duitschland werk gevonden hebben. Thans werken er 30.000 vrouwen meer dan bij het begin van den oorlog. De staatssecretaris is van meening, dat er zoo noodig nog meer vrouwen te werk kunnen worden gesteld. Waren er bij het begin van den oorlog ongeveer ½ millioen vreemdelingen in Duitschland werkzaam, thans is het aantal gestegen tot 1.1 millioen man en het blijft nog stijgen. Er zijn bovendien ongeveer een millioen krijgsgevangenen in Duitsche bedrijven werkzaam. (A.N.P. - N. R. Crt.)
(Vor. ber. Werkloosheid 3337 G)

F. **VEREENIGDE STATEN. — Verklaring van Kennedy, Amerikaanschen ambassadeur te Londen. —**
New York, 11 Nov. (D.N.B.) — De op het oogenblik in Amerika vertoevende Amerikaansche ambassadeur te Londen, Kennedy, heeft o.a. in een interview, dat hij heeft verleend aan de New York Journal American, een niet deelnemen van Amerika aan den oorlog bepleit, doch kwam aan den anderen kant op voor alle mogelijke hulp aan Engeland. De democratie, aldus Kennedy, is in Engeland afgeloopen.
Op de vraag wat of hij dacht over de kansen van Amerika om buiten den oorlog te blijven, antwoordde Kennedy: „De kansen zijn op het oogenblik beter dan drie maanden geleden". (Telegraaf)

G. **VEREENIGDE STATEN. — Verhooging van de staatsschuld. - Minister Ickes dient zijn ontslag in. - John Lewis trekt zich terug. - Steunpunten. - Amerikaansche kapitaalbeleggingen in Europa. —**
Staatsschuld. — Washington, 7 November (D.N.B.) — De minister van Financiën, Morgenthau, heeft op een persconferentie verklaard, dat hij het Congres zal vragen, de limiet voor de nationale schuld te verhoogen van 49 milliard tot 60 of 65 milliard dollar, om het bewapeningsprogramma te kunnen bekostigen. Hij zal het Congres eerst 4 milliard vragen voor den aankoop van speciaal wapenmateriaal. Dit bedrag zal deel uitmaken van de 15 tot 20 milliard, die op de volgende begrooting zullen verschijnen.
De oude leeninggrens van 45 milliard is al bijna bereikt.
(Vor. ber. Staatsschuld 4253 F)

Minister Ickes dient zijn ontslag in. — De minister van Binnenlandsche Zaken, Harold Ickes, heeft Roosevelt zijn ontslag aangeboden. Op de persconferentie verklaarde hij, dat hij hiermede aan Roosevelt de mogelijkheid wil geven om zijn kabinet te reorganiseeren.

John Lewis trekt zich terug. — President Roosevelt's overwinning is voor John Lewis aanleiding geweest om zijn woord in te lossen en als voorzitter van het C.I.O. (comité voor industrieele organisatie) af te treden. Voorts is er aanleiding tot het vermoeden, dat nieuwe pogingen gedaan zullen worden om een einde te maken aan de splitsing in de Amerikaansche vakbeweging.
Lewis, die in 1936 de New Deal steunde, had zich voor Willkie

uitgesproken en gezegd, dat als Roosevelt herkozen zou worden, hij dit als een motie van wantrouwen zou opvatten, die men jegens zijn eigen onderscheidingsvermogen uitsprak en dat hij daarom zijn functie zou neerleggen op de bijeenkomst van het C.I.O. op 18 November 1940. **(Vor. ber. Lewis 3841 D)**

Steunpunten. — (S.P.T.) — De minister van Buitenlandsche Zaken, Cordell Hull, heeft medegedeeld, dat de Vereenigde Staten met alle Latijnsch-Amerikaansche landen tot een overeenstemming zijn gekomen over de militaire steunpunten op het westelijk halfrond. Voor de versterking en uitbreiding hiervan zullen binnenkort credieten aan de Zuid-Amerikaansche staten worden verleend.
Overeengekomen is, dat alle bases onder souvereiniteit van het moederland blijven en dat de militaire autoriteiten der Vereenigde Staten slechts als technische raadgevers zullen optreden.
(Vor. ber. Steunpunten 4424 G)

Amerikaansche kapitaalbeleggingen in Europa. - $ 28 millioen in Nederland. — Transkontinent Press meldt: Het Amerikaansche ministerie van Financiën publiceert als resultaat van een ingesteld onderzoek een overzicht van de Amerikaansche kapitaalbeleggingen in de bezette gebieden van Europa. Van deze beleggingen, welke in totaal een bedrag uitmaken van 500 millioen dollar, is in Polen 83 millioen, in België 73 millioen, in Nederland 28 millioen en in Noorwegen 92 millioen dollar belegd. Verder worden de Amerikaansche kapitaalbeleggingen in Denemarken op 103 millioen, in Frankrijk (bezet en onbezet gebied) op 150 millioen, in Roemenië op 40 millioen en in Griekenland op 23 millioen geraamd. (N. R. Crt. - Het Volk)

A. **NEDERLAND. — Corporatieve organisatie van het bedrijfsleven. —**
Het Verordeningenblad van 12 November bevat een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart betreffende den opbouw van een zelfstandige organisatie ter ontwikkeling van het bedrijfsleven.
Artikel 1 van dit besluit bepaalt, dat de secretaris-generaal van het genoemde Departement de voorschriften uitvaardigt en de maatregelen treft, welke voor den opbouw van een zelfstandige organisatie ter ontwikkeling van het bedrijfsleven noodig zijn.
Artikel 1 bepaalt verder: Voor zoover tot dit doel bedrijfsorganisaties worden opgericht, erkend, ontbonden of vereenigd en het daarbij organisaties van ondernemingen betreft, waarvoor het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart niet of niet uitsluitend bevoegd is, neemt de secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart zijn maatregelen in overeenstemming met den secretaris-generaal van het bevoegde departement.
De secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart kan zijn uit lid 1 voortvloeiende bevoegdheid overdragen.
Artikel 2 luidt: Veranderingen in de rechtsverhoudingen, welke als uitvloeisel van dit besluit en de ter uitvoering daarvan uitgevaardigde voorschriften en beschikkingen ontstaan, geven geen aanspraak op schadevergoeding.
Voorts bevat het besluit regelen omtrent straffen op overtredingen.
Het besluit treedt in werking op den dag zijner afkondiging. (Verordeningenblad No. 36, 12 Nov. '40)

Samenstelling van de commissie. — In de Nederlandsche Staatscourant is een beschikking verschenen van den secretaris-generaal van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, waarbij, zooals is gemeld, wordt ingesteld de organisatie-commissie voor den opbouw van een zelfstandige organisatie ter ontwikkeling van het bedrijfsleven. Deze commissie is als volgt samengesteld: mr. H. L. Woltersom, directeur van de Rotterdamsche Bankvereeniging, 's-Gravenhage, voorzitter; H. C. van Maasdijk, directeur van de N.V. Nederlandsche Bankinstelling, lid tevens secretaris; leden: F. B. J. Gips, directeur van Gips' Houthandel N.V., 's-Gravenhage; J. M. Honig, directeur van Heineken's Bierbrouwerij Mij., Amsterdam; dr. L. P. Krantz, directeur van de N.V. J. J. Krantz en Zn., Leiden; mr. K. P. van der Mandele, voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, Rotterdam; W. H. de Monchy, directeur van de Holland-Amerika Lijn, Rotterdam; mr. B. J. M. van Spaendonck, secretaris van de Algemeene Katholieke Werkgeversvereeniging, Tilburg; T. J. Twijnstra, directeur van U. Twijnstra's Oliefabrieken N.V., Maarssen. (Staatscourant)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Olie-accoord met Japan bereikt. —**
Te Batavia is op 14 November bekendgemaakt — aldus meldt het A.N.P. — dat de onderhandelingen tusschen de Bataafsche Petroleum Maatschappij en de Nederlandsche Koloniale Petroleum Maatschappij eenerzijds, en de vertegenwoordigers der Japansche oliebelangen anderzijds, geëindigd zijn met een accoord.
Over dit accoord deelt een particulier communiqué het volgende mede:
Thans is voorzien in contracten van zes maanden tot een jaar, waarbij Nederlandsch-Indië aan Japan jaarlijks 760.000 ton ruwe olie (dat komt dus overeen met ongeveer 5.548.000 barrels) en 650.000 ton olieproducten (overeenkomende met 5.200.000 barrels) zal leveren boven het kwantum, dat reeds jaarlijks door Nederlandsch-Indië aan Japan wordt geleverd. Met inbegrip van dit laatste zal Japan nu een jaarlijksche hoeveelheid van 1.8 millioen ton olieproducten ontvangen. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Ned. Oost-Indië—Japan 4435 F)

C. **SOVJET-RUSLAND. — W. M. Molotof, voorzitter van den Raad van Volkscommissarissen, bezoekt Berlijn. - Communiqué. —**
Berlijn, 14 Nov. — Na zijn ontmoeting met den Führer en andere hooge persoonlijkheden in het Rijk is de voorzitter van den Raad van Volkscommissarissen der U.S.S.R., Molotof, op 14 November uit de rijkshoofdstad vertrokken, waar hij twee dagen vertoefde.
Omtrent de te Berlijn gevoerde besprekingen werd het volgende communiqué uitgegeven:
Gedurende zijn aanwezigheid te Berlijn op 12 en 13 November van dit jaar voerde de voorzitter van den Raad van Volkscommissarissen en Volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, W. M. Molotof, besprekingen met den Führer en den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop. De gedachtenwisselingen verliepen in een sfeer van wederzijdsch vertrouwen en leidde tot wederzijdsche overeenstemming ten aanzien van alle belangrijke kwesties, welke Duitschland en de Sovjet-Unie interesseeren. (Telegraaf)
(V. b. Sovjet-Rusland—Groot-Duitschland 4408 E)

D. **GRIEKENLAND EN DE OORLOG 1940. — Moratorium. —**
In het Grieksche staatsblad is 30 Oct. 1940 een algemeen moratorium afgekondigd.
(Keesings Financieel Archief)
(Vor. ber. Oorlogstoestand 4428 A)

E. **ZWITSERLAND. — Begrooting voor 1941. - Militaire uitgaven op een bijzondere regeling. —**
De Zwitsersche regeering heeft op 29 October het ontwerp-begrooting voor 1941 goedgekeurd en gepubliceerd. De uitgaven bedragen 592.3 mill. Zwitsersche francs en de inkomsten 517.7 millioen Zw. frs. Het tekort bedraagt dus 74.6 millioen, waarvan men kan aftrekken 31.6 mill. voor aflossing en 35 millioen, die de regeering in het staatsspoorwegfonds moet storten. Van 1 September 1939 tot 1 Juli 1940 heeft Zwitserland ongeveer 1.5 milliard francs voor zijn weermacht uitgegeven en nog steeds kost de mobilisatie de staatskas 2 millioen frs. per dag, d.w.z. ± 0.50 centimes per hoofd van de bevolking. Om deze militaire schuld te dekken zijn verschillende nieuwe belastingen ingevoerd en moet iedereen, die over een vermogen beschikt, dat hem meer dan 5000 frs. interest per jaar inbrengt, 5% van dit vermogen voor de Zwitsersche weermacht offeren. Hij kan dit in 3 jaren afbetalen. (Algem. Handelsblad)
(Vor. ber. Begrooting 3056 B; Defensie 4164 C)

A. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Alle vakbonden ontbonden. —**
Genève, 12 Nov. (D.N.B.) — De officieele Fransche Staatscourant behelst 12 Nov. verscheidene decreten, waarbij wordt bepaald, dat alle werkgevers- en werknemersorganisaties worden ontbonden.
Hierdoor worden getroffen de „Confédération Générale des Patronats Français", de Marxistische „C. G. T.", de Christelijke werknemersorganisatie en de bond van Fransche Beroepssyndicaten. Het vermogen der ontbonden organisaties wordt, tot dat er definitief over beschikt is, door den Staat beheerd. De definitieve beschikking is voorbehouden aan het ministerie voor de productie. (De Maasbode) **(V. b. 4331 F)**

B. **JAPAN. — Het 26ste eeuwfeest. —**
De plechtigheden naar aanleiding van het 2600-jarig bestaan van het Japansche Keizerrijk hebben op 11 November haar hoogtepunt bereikt met een feestelijkheid voor het keizerlijk paleis. Vijftigduizend Japanners uit het moederland en uit het buitenland namen deel aan de indrukwekkende ceremonie. Voor alle genoodigde gasten werd in aanwezigheid van het keizerlijk paar en de leden van het keizerlijk huis een reusachtig banket aangericht, waaraan werd deelgenomen door de leden der regeering, talrijke hoogwaardigheidsbekleeders en het corps diplomatique. De Amerikaansche ambassadeur, Grew, sprak als Doyen van het corps diplomatique de gelukwenschen van de vreemde mogendheden uit, welke door den Keizer in dank werden aanvaard. Uitvoeringen van oud-Japansche dansen en muziek verlevendigden den feestmaaltijd. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Eeuwfeest, speciale pagina, 4127 A)

C. **NEVILLE CHAMBERLAIN. — Urn met asch in de Westminster Abdij bijgezet. —**
Het D.N.B. meldt uit Londen:
De urn met de asch van oud-minister-president Chamberlain is op 14 November in de Westminster Abdij bijgezet. (Nieuwe Rotterd. Crt.)
(Vor. ber. Chamberlain's overlijden 4443 A)

D. **EGYPTE. — Sabry Pasja plotseling overleden. - Kabinet-Sabry Pasja afgetreden. - Kabinet-Hoessein Sirry Pasja gevormd. —**
Londen, 14 Nov. (D.N.B.) — Naar Reuter meldt, is 14 November de minister-president van Egypte, Hassan Sabry Pasja, overleden.
In de openingszitting van het Egyptische parlement is in den ochtend van 14 November, naar uit Caïro wordt gemeld, de plotselinge dood van den premier, Hassan Sabry Pasja, bekend gemaakt. Deze heeft in Egypte en de Arabische landen ontzaglijk opzien gewekt, daar men groote beteekenis voor de toekomst van Egypte toekent aan de parlementszitting, die 14 November zou beginnen. Men verwachtte daarvan een nieuwe poging van de Anglophiele Sa'adistenpartij onder leiding van Ali Maher om Egypte aan de zijde van Engeland in den oorlog te brengen.
De troonrede werd door den president van den Senaat voorgelezen.
In deze rede werd gezegd, dat Egypte het Engelsch-Egyptische verdrag op dezelfde wijze wil nakomen, hetgeen zou beteekenen, dat de regeering haar politiek handhaaft en het Egyptische volk buiten den oorlog tusschen Italië en Engeland wil houden.

Beiroet, 15 Nov. (D.N.B.) — Naar aanleiding van den dood van Sabry Pasja heeft koning Faroek van Egypte heden een nieuwe regeering gevormd. Het nieuwe Egyptische kabinet ziet er als volgt uit:
Minister-president: Hoessein Sirry Pasja, die ook de portef. van Binnen- en Buitenlandsche Zaken beheert.
Minister voor de Landsverdediging: Yoenoes Saleh Pasja.
Minister voor Economische Zaken: Salib Sami Bey.
Minister van Justitie: Mohammed Hilmi Issa (voorzitter van de monarchistische Ittahad-partij).
Minister van Onderwijs: Hoessein Heikal Pasja.
Minister van Financiën: Abdel Kawi Ahmed.
Minister voor de Voedselvoorziening: Abdoel Megid Thales.
Minister van Arbeid: Ahmed Raghis.
De minister van Gezondheid in het oude kabinet, dr. Ali Ibrahim, een beroemd chirurg en de Wakfs-minister (religieuze stichtingen), Sjeik Abdoel Razak, hebben hun portefeuilles behouden. (Telegr. - De Tijd)
(Vor. ber. Kabinet-Sabry Pasja 4385 C)

E. **CHINA. — Conflict met Japan. - Japan ontruimt Zuid- en Midden-China. —**
United Press meldt op 15 November uit Tokio:
Een Japansch militair woordvoerder heeft gezegd, dat Japan alle ter beschikking staande troepen, o.a. tweederde van het Japansche luchtwapen, uit Midden- en Zuid-China terugtrekt, blijkbaar om ze bij een naar het Zuiden gerichte actie in te zetten. Hij stelde in het licht, dat het Japansche luchtwapen in Midden-China reeds 14 dagen geen aanvallen meer heeft ondernomen en de vliegtuigen, die Koenming aanvielen, uit Indo-China kwamen. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Chin.-Jap. conflict 4408 D)

F. **NEDERLAND. — Benoeming joodsche leerkrachten verboden. - Geen volledige uitsluiting. —**
De waarn. secretaris-generaal van het departement van Onderwijs heeft, aldus meldt de Standaard, aan de besturen van bijzondere scholen, in opdracht van de Duitsche overheid, doen weten, dat personen, die zelf, of wier echtgenooten geheel of ten deele van joodschen bloede zijn, voortaan zijn uitgesloten van (vaste of tijdelijke) benoeming, aanstelling of tewerkstelling in eenigerlei betrekking (leeraar, onderwijzer, vakonderwijzer, kweekeling, concierge, schoolschoonmaker, enz.) aan de scholen.
Het verbod van de benoeming geldt eveneens voor de verkiezing van leden van het bestuur van de school. Betreft de voorgenomen benoeming, enz. personen van joodschen bloede, dan zal hieruit niet mogen worden afgeleid, dat zij geheel terzijde gelaten moeten worden. Het verdient dan aanbeveling, de noodige bijzonderheden ter kennis te brengen van het departement, en met name op te geven, wie de grootouders (en eventueel de grootouders van de zijde van de echtgenoote), van den betrokkene waren zoomede tot welke kerkelijke gezindte dezen — blijvend of tijdelijk — hebben behoord. Alsdan zal centraal kunnen worden beoordeeld, hoe in dergelijke gevallen behoort te worden gehandeld.
Leden van het bestuur of van het personeel der school, die met een persoon, die geheel of gedeeltelijk van joodschen bloede is, in het huwelijk treden, zullen van hun functie of betrekking moeten worden ontheven. Het in de vorige alinea bedoeld voorbehoud is op deze gevallen mede van toepassing. (Standaard)
(Vorig bericht 4396 C)

G. **ROEMENIE. — Demobilisatie. —**
Boekarest, 14 Nov. — Op grond van een heden gepubliceerde wet, wordt de geheele Roemeensche weermacht te land, ter zee en in de lucht gedemobiliseerd.
(Vor. ber. Alg. mobilisatie 4279 A)

H. **NEDERLAND. — Nederlandsche arbeiders in Duitschland. —**
Tijdens de persconferentie ter gelegenheid van de oprichting van het Rijksarbeidsbureau op 23 October, werd medegedeeld, dat er thans in Duitschland 70.000 Nederlandsche arbeiders werkzaam zijn, onder wie 20.000 z.g. grensarbeiders. (Het Volk)
(Vor. ber. Ned. arbeiders 4351 C)

J. **NEW YORK. — Wereldtentoonstelling 1939 gesloten. —**
New York, 28 Oct. (D.N.B.) — De wereldtentoonstelling te New York is op 28 October gesloten. Zij heeft een record-aantal van 45 millioen betalende bezoekers geboekt. (De Tijd) **(V. b. Wereldtentoonst. 4023 A)**

A. De toekomst van onze energiebronnen (vervolg van pag. 4439 A). —

A. N. B. schrijft aan de Nieuwe Rotterd. Courant van 13 Nov.:

In onze beschouwing over de voedselvoorziening der toekomst voor onze machines trachtten wij aan te toonen, dat onze belangrijkste energiebronnen, kolen en benzine, langzaam maar zeker uitgeput raken en wij dientengevolge binnen niet al te ruimen tijd zullen moeten uitzien naar andere energiebronnen. We zagen reeds dat aan energiebronnen, welbeschouwd, heelemaal geen gebrek is. Dat de toekomst er ondanks die enorme energievoorraden — tallooze malen grooter dan wij voor onze menschelijke doeleinden noodig hebben — ietwat somber uitziet, vindt zijn oorzaak in het feit, dat wij tot heden er niet in geslaagd zijn, die energiebronnen eenigszins loonend te exploiteeren. Van de meeste der in het vorige artikel opgesomde energiebronnen moet men ernstig betwijfelen of het ooit mogelijk zal zijn ze te exploiteeren. Denk bijvoorbeeld slechts aan de energie van vallende regendruppels. We kunnen precies uitrekenen hoe groot die energie is, maar het lijkt toch werkelijk niet waarschijnlijk dat we ze ooit zullen kunnen gebruiken. Of de energie van de meteorieten, of van het langzaam voortstroomende water in onze beken en rivieren. Slechts in één geval kan een voorloopig succes geboekt worden: de in het vorige artikel vermelde pogingen van Claude en Boucherot tot uitbuiting van het temperatuurverschil tusschen de oppervlaktelagen van het oceaanwater en de dieper gelegen lagen. Dagelijks gaan enorme hoeveelheden energie voor ons verloren, zonder dat wij ze kunnen redden.

De herkomst der aardsche energie. — Waar komt intusschen al die energie vandaan? Nagenoeg uitsluitend van de zon! Behalve voor het eb- en vloedverschijnsel en voor de vallende meteorieten, moet bij elk der genoemde energiebronnen de zon als uiteindelijke leverancier beschouwd worden. Het is de zonnewarmte die het water doet verdampen en waardoor de wolken gevormd worden. Bij het condenseeren komt die warmte weer vrij, en bovendien komen de regendruppels van groote hoogte naar beneden vallen, waardoor heel wat arbeid verricht zou kunnen worden. Het regenwater voedt voorts onze rivieren, wat de energie van het stroomende water levert. Als we dus een waterval uitbuiten voor het leveren van electrischen stroom, is het eigenlijk omgezette zonnewarmte, die we verbruiken. Vervolgens zijn wind en storm eveneens een gevolg van de zonnestraling. Het is immers de ongelijkmatige verwarming van den aardbodem, die de groote luchtverplaatsingen doet ontstaan. Evenzoo is de zonnestraling oorzaak van het onweder, van de golfstroomen, van de thermische energie der oceanen, enz.

ENERGIE-BRONNEN

Het getijde-verschijnsel kan slechts voor een klein deel op rekening van de zon geplaatst worden. Hier is immers de aantrekkende kracht van de maan de groote drijvende kracht, die slechts voor een klein deel wordt aangevuld door de aantrekkingskracht van de zon. Evenzoo heeft de zon geen deel aan de energie van de meteorieten.

De energievoorraad van de zon. — De totale energie van de zon moet overigens wel enorm groot zijn. Dagelijks wordt op aarde een ontzaglijke hoeveelheid zonne-energie „verspild". Maar de totale leverantie van de zon is nog enorm veel grooter; immers van de totale uitstraling van de zon in de wereldruimte treft maar een heel klein gedeelte onze aarde. En van dat kleine gedeelte wordt nog een aanzienlijk percentage door de wolken en door het aardoppervlak teruggekaatst in de wereldruimte. Desondanks ontvangt elke hectare van den aardbodem, op het midden van een mooien zomerdag, als dus de zonnestralen bijna loodrecht de aarde treffen, een hoeveelheid straling, die, als wij ze geheel in arbeid konden omzetten, ongeveer twaalf tot vijftien paardekrachten zou kunnen verschaffen! Zouden wij deze zonne-energie nu niet direct kunnen opvangen en verwerken voor het leveren van arbeid in onze machines?

Helaas zijn wij niet in staat de zonne-energie rechtstreeks te gebruiken voor het verrichten van arbeid. Wij zijn steeds genoodzaakt de energie eerst om te zetten in warmte, pas dan kunnen wij haar verder exploiteeren. Dit gaat uiteraard steeds met belangrijke verliezen gepaard, waar nog bij komt dat het niet gemakkelijk is die warmte op een economische wijze op te vangen. Men kan bijvoorbeeld water door de zon doen verwarmen, maar het resultaat blijft dan toch, dat slechts een matige temperatuur wordt verkregen. Men is dan genoodzaakt op een of andere wijze van een gering temperatuurverschil partij te trekken. Op deze wijze functioneerde juist de vinding van Claude en Boucherot. De zon verwarmt de bovenste lagen van het zeewater, en nu wordt door hen van het betrekkelijk geringe temperatuurverschil tusschen boven- en onder-water gebruik gemaakt.

Directe exploitatie van de zonnestraling. — Het probleem van het gebruik der zonnewarmte is reeds oud. Men kent het verhaal, dat Archimedes reeds met brandspiegels vijandelijke schepen in brand zou hebben gestoken. In het begin van de voorgaande eeuw hebben Herschel, Ericson en anderen de mogelijkheid onderzocht, met behulp van holle spiegels de zonne-energie te concentreeren. Het resultaat gaf echter weinig hoop.

In 1901 heeft men in Pasadena, in Californië, een apparatuur met holle spiegels opgesteld, met de bedoeling de zonne-energie op een stoomketel te concentreeren. Het blijkt echter, dat men zich op die manier slechts het dertigste gedeelte van de energie der zon ten nutte kan maken! In 1913 zijn ook bij Kaïro dergelijke spiegels opgesteld die stoomketels verwarmen, welke vijftig paardekrachten zouden leveren. Deze installatie is daar opgesteld om water op te pompen voor een groote katoenaanplanting. De kosten van de geheele inrichting schijnen echter belangrijk hooger te zijn dan voor een gewone met normale brandstof gestookte machine van dezelfde capaciteit. Bovendien kan een dergelijke zonnemotor alleen in landen als Egypte en Californië een nuttig effect opleveren, omdat daar zooveel meer zonneschijn is dan op andere plaatsen op aarde.

Andere methoden zijn bedacht, o.a. door den Amerikaanschen physicus dr. Charles Abbott, die een soort zonne-oven heeft geconstrueerd, waarin de zonnewarmte in met olie gevulde glazen buisjes wordt opgezameld. Op deze wijze wist hij een temperatuur te verkrijgen van meer dan 200 graden. Toch schijnt ook deze methode voor een toepassing op groote schaal niet geschikt. Al worden de proeven door Abbott nog steeds voortgezet.

Een interessante gedachte heeft voorts dr. Wilson van de Westinghouse fabrieken geopperd. Deze wil gebruik maken van het z.g. thermo-electrische effect. Dit is het volgende. Wanneer men twee verschillende metalen aan elkaar soldeert, en men verwarmt de laschplaats, dan krijgen de beide metalen een verschillende electrische lading; men kan daar dus een stroom tusschen laten loopen, waarvan de grootte afhankelijk is van het temperatuurverschil. Van dit verschijnsel wordt, zoowel voor wetenschappelijke onderzoekingen, als in de techniek gebruik gemaakt voor het meten van temperaturen.

Wilson heeft dit thermo-electrische effect nu benut om de zonne-energie rechtstreeks in electrische energie om te zetten. Intusschen ook weer met slechts matig succes; blijkbaar laat de zon zich niet gemakkelijk vangen. Men heeft althans berekend dat de zon op het midden van een zomerdag per vierkanten meter ongeveer 1000 watt aan electrische energie zou kunnen leveren. De instrumentatie van Wilson levert echter slechts één watt per vierkanten meter. Dat komt neer op een rendement van één tiende procent!

Het conserveeren van de energie. — Echter, al zouden we in staat zijn met voldoende rendement de energie van de zon rechtstreeks uit te buiten, of de energie van den wind of den regen, enz., dan staan we nog voor een andere moeilijkheid. Op de plaats waar de energie gewonnen wordt, zouden natuurlijk fabrieken gebouwd kunnen worden.

Als het echter eens een zonlooze dag is, een bewolkte hemel, moeten we dan de fabriek stopzetten? Of als het eens eenigen tijd windstil is, of er valt geen regen? Dat is voor de techniek natuurlijk een onmogelijkheid. En deze dan alleen opgelost worden als we in staat zijn de gewonnen energie op een of andere wijze te conserveeren, zoodat we ook bij niet-functioneeren van de bron in staat zijn energie te verbruiken. We moeten dus de energie, onmiddellijk na haar winning, op een of andere wijze oppotten. En dat is een niet veel eenvoudiger probleem dan het winnen van de energie zelf! We beschikken momenteel slechts over één geschikte wijze voor het conserveeren van energie, n.l. den accumulator. Bij het laden van een accumulator wordt electrische energie omgezet in scheikundige energie (er hebben onder invloed van den electrischen stroom chemische omzettingen in de platen van den accumulator plaats). Bij het gebruiken van den accumulator wordt deze chemische energie weer omgezet in electrische.

Zoolang we niet over een ander conserveeringsmiddel kunnen beschikken, zal het dus noodig zijn enorme accumulatorenbatterijen op te stellen, om de gewonnen energie tijdelijk vast te leggen. Afgezien daarvan, dat deze zeer kostbaar zijn en een zorgvuldig onderhoud vereischen, zijn zij bovendien zeer onhandelbaar door grootte en gewicht, wat ze weinig geschikt maakt voor onze vervoermiddelen als auto's en vliegtuigen. Maar misschien dat het menschelijk vernuft op dit gebied nog wel eens geschiktere middelen vindt, als de nood eenmaal aan den man komt. Althans schijnen hier geen principieele moeilijkheden aanwezig.

En dan tenslotte is er nog altijd de mogelijkheid van het vrijmaken van de energie die in de atomen besloten ligt, en waarover al zoo vaak is gefantaseerd. Die fantasieën zijn te eenenmale onverantwoord, al is het thans vrijwel zeker dat in principe een energiewinning uit de atomen mogelijk is. Maar voorloopig is dat nog laboratoriumwerk, en we zijn nog ver verwijderd van toepassingen voor technische doeleinden. Het is zelfs zeer de vraag of dat ooit mogelijk zal zijn. (N. R. Crt.)

(Vorig bericht 4439 A)

A. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Physica. - Openbare les bij de aanvaarding lectoraat van dr. J. M. W. Milatz over „Brownsche beweging". —**

Op 4 November heeft Dr. J. M. W. Milatz in het Groot Auditorium der universiteit te Utrecht een Openbare Les over „Brownsche Beweging" gehouden bij de aanvaarding van het Lectoraat in de Natuurkunde. Hoewel het in het begin van de negentiende eeuw wel zeker leek, dat de eenvoudigste bouwsteenen der materie door atomen en moleculen gevormd worden, waren er een aantal onderzoekers, welke de voorkeur gaven aan een meer fenemonologische zienswijze, gebaseerd op de twee hoofdwetten der thermodynamica. Hiertegenover staan dan de kinetische theorieën (Boltzmann, Gibbs), welke de atoomhypothesen gebruiken om b.v. de wetten der thermodynamica te verklaren. Tot de aanvaarding van de laatste opvatting heeft het verschijnsel der Brownsche beweging, dat in 1827 door den Bioloog Brown ontdekt werd, in hooge mate bijgedragen. Dit effect bestaat hierin, dat kleine deeltjes, onder het microscoop in een vloeistof gesuspendeerd, een voortdurende beweging uitvoeren, welke door de botsingen van de omliggende moleculen veroorzaakt wordt. Het gelukte door experimenten over de Brownsche beweging niet alleen het werkelijk bestaan van de atomen zoo zeker te bewijzen als het met physische methoden slechts mogelijk is, maar bovendien de juistheid van de statistische mechanica te demonstreeren.

Vervolgens besprak spreker den invloed, welke de corpusculaire bouw der materie op de nauwkeurigheid van onze fijnste meetinstrumenten heeft. Hij zette uiteen, hoe b.v. het systeem van een galvanometer — als een groot molecuul — meedoet aan de Brownsche beweging van de omgevende luchtmoleculen. Het vertoont dus permanent kleine schommelingen, welke tot zekere fouten in de afgelezen stroomsterkte aanleiding geven. Het is de verdienste van Ising dit voor het eerst ingezien te hebben aan de hand van de metingen van Moll en Burger met hun thermorelais. Van de methoden, die dienen om den invloed van de Brownsche beweging te berekenen, besprak spreker die van Ornstein naast die van Schottky. De eerste maakt het mogelijk behalve de grootte van de schommelingen van een willekeurige grootheid ook de bijbehoorende verdeelingsfunctie te berekenen. Met deze methode gelukte het Zernike aan te toonen, dat er voor de electrische stroomsterkte een natuurlijke nauwkeurigheid bestaat. Geen enkel instrument kan deze nauwkeurigheid overtreffen. Dit hangt samen met het feit, dat de electrische stroom zelve een Brownsche beweging uitvoert. Een tweede rekenmethode werd in 1918 door Schottky ontwikkeld om het schrooteffect te berekenen. Wanneer een electrische stroom versterkt wordt en aan een luidspreker wordt toegevoerd, hoort men het getiktak der electronen als een geruisch, dat evenals continu licht in de Optica, een spectrum heeft. Na eenige beschouwingen gewijd te hebben aan de theorie van Spenke en Schottky over ruischverschijnselen, welke in radiolampen optreden, stond spreker iets langer stil bij de vraag, waardoor de nauwkeurigheid van een electrometer bepaald wordt. De Brownsche beweging van het bewegelijk deel van dit instrument blijkt gedeeltelijk van mechanischen aard, gedeeltelijk van electrischen aard te zijn. Wanneer men er in slaagt den tweeden vorm van Brownsche beweging te elimineeren, kan de natuurlijke nauwkeurigheid bereikt worden. Dit zou kunnen gebeuren door den electrometer sterk af te koelen, hetgeen niet wel uitvoerbaar is. Er op wijzend, dat het er slechts op aan komt de schommelingen van het systeem om zijn as te beperken, dus slechts het „afkoelen" van één graad van vrijheid, schijnt het mogelijk het doel te bereiken met een soort electrische koelmachine. Hieruit volgt, dat de beperking van de meetnauwkeurigheid van den electrometer door de Brownsche beweging geen essentieele maar slechts een instrumenteele grens vormt. Voorloopig is er dan ook geen rede om te twijfelen aan de principieele mogelijkheid, één enkel electron met een electrometer te registreeren.

(Ontleend aan de brochure van dr. J. M. W. Milatz)

(Vor. ber. Physica 4409 A)

B. **ROEMENIE. — Het bezoek van generaal Antonescu aan Rome. —**

Generaal Antonescu, de leider van den Roemeenschen staat, de Roemeensche minister van Buitenlandsche Zaken en het Roemeensche gezelschap zijn op 16 November uit Rome vertrokken.

Alvorens Rome te verlaten, heeft generaal Antonescu de volgende boodschap gericht tot het agentschap Stefani:

„Bij mijn vertrek uit Rome betuig ik jegens de eeuwige stad mijn hartelijken dank voor de warme ontvangst. Ik dank namens mijn land en verzeker, dat Roemenië dit nooit zal vergeten. Nu ik naar Roemenië terugkeer en alles wat ik gezien heb overdenk, herinner ik mij, dat een groot denker en baanbreker, Mazzini, in 1863 uitriep: mocht er een enkele man van formaat geboren worden, en de kracht en invloed van Italië zal geweldig worden. Ook Crispi smeekte de Voorzienigheid om zulk een man. Ge hebt het zeldzame geluk gehad zulk een man te krijgen. Hij is voortgekomen uit het gezondste wat een volk bezit. Hij is voortgekomen uit uw bodem. In eerbied en bewondering buig ik mij neer voor zijn werk."

get. Generaal Antonescu.

(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Gen. Antonescu 4363 A)**

C. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen - Zware verliezen voor Britsche scheepvaart sedert begin van den oorlog - Aanval op Coventry. —**

Zeeoorlog. — De marine heeft in de beide vorige maanden (September en October) den handelsoorlog tegen Engeland met toenemend succes gevoerd. Ook het luchtwapen heeft naast zijn voornaamste taak t.w. de aanvallen op het Britsche eiland, de beide laatste maanden ook aanvallen gedaan op talrijke schepen en konvooien.

In de maanden September en October werd aan vijandelijke scheepsruimte, of aan scheepsruimte, die door den vijand gebruikt wordt, tot zinken gebracht: 1308.600 b.r.t., waarvan door duikbooten alleen 946.000 b.r.t. Daarmede zijn sinds het begin van den oorlog in totaal 7.162.200 b.r.t. vijandelijke of den vijand nuttige scheepsruimte vernietigd. Hieraan hebben deelgenomen: strijdkrachten boven water met 1.810.000 b.r.t., duikbooten met 3.714.000 b.r.t., formaties van het luchtwapen met 1.638.200 b.r.t.

Niet berekend in deze cijfers zijn de verliezen aan vijandelijke oorlogsschepen en oorlogsvaartuigen, alsmede de verliezen der vijandelijke en voor Engeland nuttige neutrale koopvaardijschepen als gevolg van mijnen of van 't luchtwapen of van beschieting door kustbatterijen. De totale verliezen van den vijand sinds het begin van den oorlog zijn dus nog aanzienlijk grooter, temeer daar de zwaar beschadigde schepen — het luchtwapen alleen heeft sinds het begin van den oorlog koopvaardijschepen met meer dan drie millioen b.r.t. grootendeels ernstig getroffen — niet in deze getallen vervat zijn.

Met zekerheid kan echter worden aangenomen, dat een deel van deze gehavende schepen de thuishavens niet meer heeft bereikt of niet meer hersteld kan worden.

Coventry. — Uit officieele bron meldt Reuter uit Londen:

De stad Coventry is in den nacht van 14 November aangevallen. Deze aanval kan met den zwaarsten nachtaanval op Londen worden vergeleken. De vijandelijke vliegers werden krachtig aangevallen door het afweergeschut en daardoor verplicht op groote hoogte te vliegen, hetgeen hun het richten zichtbaar bemoeilijkte, maar de stad leed zeer aanzienlijke schade. Op vele plaatsen brak brand uit en een bombardement van de geheele stad volgde. Men vreest, dat uitgebreide schade is aangericht. Vele gebouwen zijn verwoest. Er zijn 200 dooden en 800 gewonden. (Telegraaf)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4433 B)

D. **SOVJET-RUSLAND. — Witte petroleum ontdekt.**

Het D. N. B. meldt uit Moskou:

Bij boringen naar aardgas in het dal van de rivier de Samoera in de autonome Kaukasische Sovjet-republiek Dagestan is men tusschen de 600 en 700 meter diepte — naar de Izwestja meldt — op z.g. witte petroleum gestuit. Dit soort, dat evenals water kleurloos is, treft men in de natuur slechts zeer zelden aan. (De Maasbode)

E. **NEDERLAND. — Instelling gewestelijke arbeidsbureaux - Er komen er 37 over het land verdeeld. —**

De secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken heeft het volgende vastgesteld:

Er worden 37 gewestelijke arbeidsbureaux ingesteld, respectievelijk gevestigd te Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Arnhem, Bergen op Zoom, Breda, Deventer, Dordrecht, Eindhoven, Emmen, Gouda, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Heerenveen, Heerlen, Hengelo (O.), 's-Hertogenbosch, Hilversum, Leeuwarden, Leiden, Maastricht, Meppel, Middelburg, Nijmegen, Roermond, Rotterdam, Terneuzen, Tiel, Tilburg, Utrecht, Venlo, Vlaardingen, Winschoten, Winterswijk, Zaandam en Zwolle.

De directeur-generaal van het Rijksarbeidsbureau zal bepalen wanneer de gewestelijke arbeidsbureaux hun werkzaamheden zullen beginnen. (Alg. Handelsblad)

A. NEDERL. OOST-INDIE. — Petroleum-concessies.

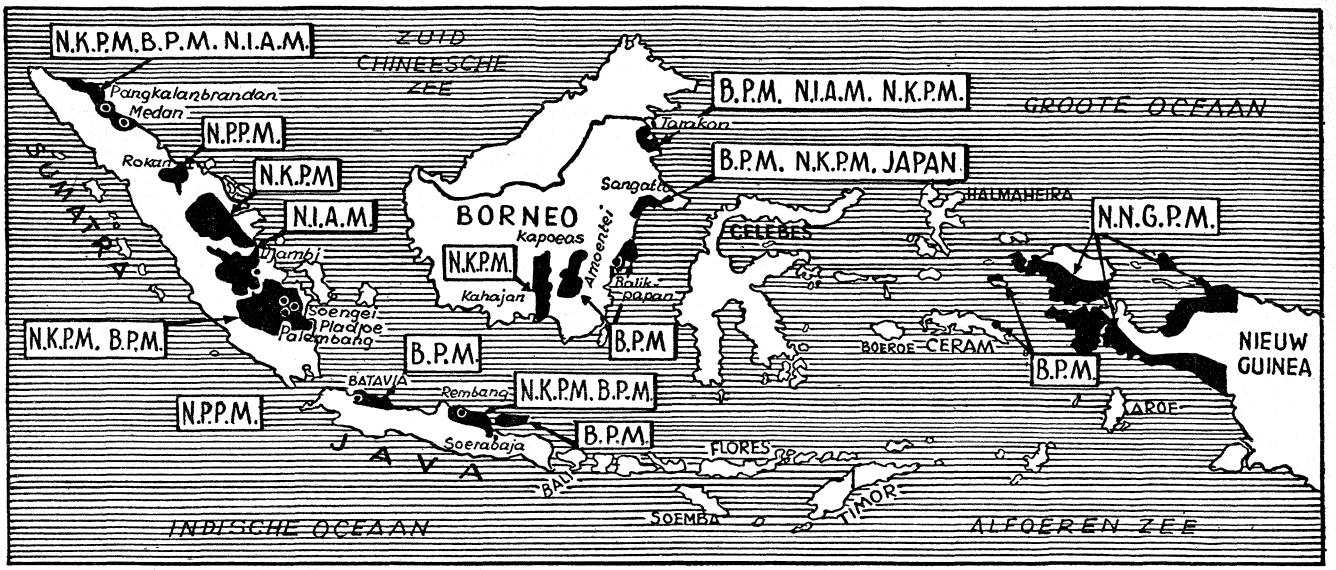

(Eigen teekening, ontleend aan de Telegraaf)

Bovenstaande kaart, ontleend aan „World Petroleum", toont de voornaamste petroleum-concessies in Ned.-Indië. In 1939 bedroeg de petroleumproductie van Java, Sumatra, Borneo en Ceram 7.943.000 metrieke ton. De voornaamste maatschappijen zijn:
B.P.M.: Bataafsche Petroleum Maatschappij, dochtermaatschappij van de Kon. Ned. Petroleum Maatschappij.
N.I.A.M.: de Nederlandsch-Indische Aardolie Mij., een gezamenlijk bezit van het Indische gouvernement en de Bataafsche.
N.K.P.M.; Nederlandsche Koloniale Petroleum Mij., gecontroleerd door de Standard-Vacuum Oil Company.
N.P.P.M.: Nederlandsche Pacific Petroleum Mij., gecontroleerd door de Standard Oil of California en Texas Corporation.
N.N.G.P.M.: Nederlandsche Nieuw Guinea Petroleum Mij., gecontroleerd door B.P.M., N.K.P.M. en N.P.P.M. (Telegraaf)

(Vor. ber. Statistiek Petroleum 4425 A)

B. NEDERLAND. — De organisatie van het bedrijfsleven. - Bijeenkomst van Duitsche en Nederlandsche industrieelen. —

Op 15 November had te 's-Gravenhage een ontmoeting plaats tusschen Duitsche industrieelen die op een studiereis door ons land zijn, met tal van vooraanstaande Nederlandsche industrieelen. Binnen het kader van besprekingen tusschen Duitsche en Nederlandsche industrieelen, had voor een talrijk en aandachtig gehoor een bijeenkomst plaats, waar door den commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken, dr. Hans Fischböck, general-direktor Wilhelm Zangen, Leiter Reichsgruppe Industrie, alsmede door dr. H. L. Woltersom, directeur der Rotterdamsche Bankvereeniging, Den Haag, het woord werd gevoerd.

In zijn openingsrede begroette dr. Fischböck de aanwezigen. Het bezoek van Duitsche industrieelen, aldus dr. Fischböck, valt samen met de organisatie van het Nederlandsche bedrijfsleven, hetgeen dezer dagen is geschied. Een nieuwe episode in de samenwerking tusschen Duitschland en Nederland is met deze organisatie ingetreden.

Bij de verwezenlijking van de gestelde doeleinden moeten daarbij in de eerste plaats van Duitsche zijde twee gezichtspunten in het oog worden gehouden:

1) Absolute en volkomen beschikbaarstelling van de voor het Duitsche oorlogsapparaat noodzakelijke middelen, waarin de taak van het bedrijfsleven op dit oogenblik is gelegen.

2) Doorvoering van deze taak binnen het kader van vriendschappelijke verhoudingen en harmonisch samenwerken met het Nederlandsche bedrijfsleven.

Vervolgens nam General-Direktor Wilhelm Zangen, Leiter Reichsgruppe Industrie, het woord. Spr. begon o.a. met te wijzen op de banden, welke de Duitsche en Nederlandsche Industrie met elkander bonden in het verleden. Op het oogenblik is de Duitsche industrie genoodzaakt, onder inzet van al hare krachten, haar taak geheel en al te zien ten opzichte van de voorziening in de behoeften der Duitsche weermacht.

Men heeft de keus:

a) zelfstandig te blijven en zich door den staat te laten leiden;
b) zich een eigen organisatie te scheppen.

Ten slotte werd door dr. H. L. Woltersom, als voorzitter van de organisatiecommissie, het woord gevoerd.

Vele vragen zijn spr. in de laatste twee dagen, sedert de oprichting van de nieuwe organisatie voor het bedrijfsleven, gesteld o.a.:

De belangrijkste vraag in dit verband was wel de kwestie, of men hier in Nederland van plan was een zoodanige organisatie op te bouwen die een natuurgetrouwe copie is van hetgeen reeds in Duitschland bestaat.

Spr. gaf hierop met den meesten nadruk een ontkennend antwoord. Voor zoover het slechts eenigszins mogelijk is, zal de nieuwe organisatie geheel en al rekening houden met specifiek Nederlandsche omstandigheden. Men zal terdege rekening houden met de historische ontwikkeling van het bedrijfsleven in Nederland. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Bedrijfsleven 4447 A)

C. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Leiding en Gemeenschap in Europa. - Beschouwing van dr. Karl Megerle. —

In het tijdschrift „Berlin-Rom-Tokio" wijdt dr. Karl Megerle een artikel aan het onderwerp: „Leiding en Gemeenschap in Europa". Hij schrijft o.a.:

De aardrijkskundige ordening van het Europeesche gebied is in de kiem reeds zichtbaar. Met de erkenning van de Alpen als natuurlijke scheidslijn tusschen Noorden en Zuiden is reeds een principieele beslissing gevallen. Hierdoor valt Duitschland de leiding van het vasteland in engeren zin ten deel. De overwinning van het Europeesche particularisme in dit gebied staat voor een belangrijk deel gelijk met het overwinnen van het Germaansche particularisme, dat zijn bijzondere problemen heeft en zijn bijzondere mogelijkheden en ook speciale methoden verlangt.

In Midden-Europa en het Donau-gebied is de reorganisatie reeds ver gevorderd. De belangrijke vraagstukken zijn hier opgelost. Op den Balkan zal met gemeenschappelijke verantwoordelijkheid der beide leidende mogendheden een oplossing worden gevonden, die met alle belangen rekening houdt.

De hardnekkige pogingen van Engeland, hier stand te blijven houden in den geest van het Europeesche particularisme, hebben de reorganisatie vertraagd ten nadeele van de volken van dat gebied.

Ten Zuiden van de Alpen begint het groote gebied, waar het Italiaansche rijk de leiding heeft.

(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Karl Megerle 4295 A)**

A. **ROEMENIE. — Ontslag aan joden. —**
Boekarest, 16 Nov. (D.N.B.). — De Roemeensche minister van Arbeid, Jasinski, heeft bevolen, dat alle ondernemingen en bedrijven hun joodsche werknemers vóór 31 December 1941 moeten ontslaan. Ondernemingen, welke zich niet aan deze bepaling houden, kunnen door den staat worden overgenomen. De door het ontslag der joden vacant gekomen betrekkingen moeten in de eerste plaats worden vervuld door Roemeensche vluchtelingen uit de afgestane gebieden. De ontslagen joden zullen bij openbare werken worden tewerkgesteld. (Telegraaf)
(Vor. ber. Jodenwetten 4333 A)

B. **NEDERLAND. — Nederlandsche Stichting voor Statistiek - Popularisatie. —**
De Nederlandsche Stichting te 's-Gravenhage (Oostduinlaan 2), waarvan het bestuur in handen is van dr. Ph. J. Idenburg, directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek, mr. P. J. de Kanter, dr. O. Bakker, plaatsverv. directeur van het Centraal Bureau, mevr. mr. B. J. A. de Kanter—Van Hettinga Tromp en prof. dr. Tinbergen, hoogleeraar te Rotterdam, stelt zich ten doel het verzamelen en verwerken van statistisch materiaal, samenstellen van statistisch-economische beschrijvingen, enz. Het bestuur dezer instelling is van meening, dat ondanks de groote waarde van de statistiek voor de samenleving, deze nog niet zijn weg heeft gevonden tot de groote massa, hoewel zeker niet kan worden gezegd, dat er geen belangstelling voor bestaat. De Nederlandsche Stichting voor Statistiek wil trachten die belangstelling te wekken en vast te houden. Zij heeft met dit doel een eigen publicatie het licht doen zien onder den titel Welvaart en Industrie in Nederland. (Alg. Handelsblad)

C. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Politieke rede van dr. Göbbels te Praag. —**
Praag, 5 Nov. (D.N.B.). — Op een groote betooging in de jaarbeurshal te dezer stede heeft Rijksminister dr. Göbbels op 5 November een omvangrijke politieke rede gehouden.
Het Duitschland van Adolf Hitler met zijn negentig millioen menschen, zoo verklaarde dr. Göbbels o.a., kan thans, innerlijk eensgezind en van buiten af onaantastbaar, met het fascistische Italië er toe overgaan ook het gelaat van Europa een nieuwen vorm te geven. De taak, die Duitschland zelf zich daarbij thans stelt, is onmetelijk groot geworden. De revolutie van het nationaal-socialisme en van het fascisme is een Europeesch phenomeen geworden; aan haar dynamiek kan enkeling noch volk zich meer onttrekken.
Europa bevindt zich thans in een groot wordingsproces. Engelands continentale degens zijn verbrijzeld. Het vasteland van Europa is voor Groot-Brittannië gesloten. Evenals ééns enkele volken uit de vechtende stammen ontstonden, zoo staat het vasteland van Europa op het punt zich opnieuw aaneen te sluiten. (De Tijd) **(Vor. ber. Dr. Goebbels 4426 B)**

D. **DENEMARKEN. — De regeering staat op parlementairen grondslag - Grondwet kan niet worden ter zijde gesteld - Groenland. —**
Kopenhagen, 15 Nov. (D. N. B.) — In het Folketing heeft minister-president Stauning het woord gevoerd naar aanleiding van geruchten over de vorming eener nieuwe regeering. Daarover valt op zichzelf niets te zeggen, aldus Stauning, wanneer men denkt aan een wijziging volgens lijnen op grond van de wet. Ik maak van deze gelegenheid gebruik om te verklaren, dat de geheele regeering op parlementairen grondslag staat. De Rijksdag kan niet van deelneming aan de regeeringsvorming worden uitgesloten en geen lid der regeering, ook de Koning niet, wenscht met uitschakeling van den Rijksdag te handelen. Koning, regeering en volksvertegenwoordiging vormen den driehoek van de Deensche grondwet. Deze drie elementen moeten samenwerken. Indien dat geschiedt, staat men op den bodem der grondwet. Deze grondwet kan niet worden terzijde gesteld, maar wel worden gewijzigd. Voor zulk een wijziging is niet alleen de goedkeuring van de volksvertegenwoordiging, maar ook van het volk noodig.
De premier sprak vervolgens o.a. over de aan de regeering verweten tekortkomingen nopens Groenland, welke hij in een uiteenzetting van 16 punten trachtte te weerleggen. Groenland is, aldus Stauning, sedert jaren zoo voorzien dat het onder normale omstandigheden te allen tijde was gedekt ten aanzien van een verbruik gelijk aan dat van het voorafgegane jaar. Behalve de in den voorzomer van 1939 en later in September van hetzelfde jaar verzonden reserve-proviand is ook met het laatste schip dat in 1939 naar Groenland voer nog een groote reservevoorraad van voor het leven van belang zijnde artikelen naar Groenland gestuurd. Ten slotte heeft men nog in het voorjaar van 1940 drie schepen ter voorziening van Groenland kunnen uitzenden.
Stauning zeide nog dat de Deensche regeering geenerlei bericht had ontvangen dat, zooals het gerucht wilde, Amerika luchtbases zou hebben aangelegd op Groenland. (Het Vaderland) **(Vor. ber. Min.-pres. Stauning 4299 C; Kaart Groenland 3089 A)**

E. **NEDERLAND. — Waarschuwing tegen kettinghandel. —**
De distributie-maatregelen zijn in het leven geroepen om bepaalde goederen, waarvan de voorraad beperkt is of als gevolg van de oorlogsomstandigheden beperkt zou kunnen worden, zoo rechtvaardig mogelijk over alle verbruikers te verdeelen. Worden goederen, die voor die verdeeling bestemd zijn, op eenigerlei wijze — door welke listige manipulaties of clandestiene praktijken dit zij — aan de distributie onttrokken, om aan enkelingen ten goede te komen, dan wordt — dit spreekt vanzelf — aan de gemeenschap een nadeel berokkend. Helaas komt het voor, dat uit winstbejag en egoïsme dit onrecht tegenover de gemeenschap wordt begaan. En dat, terwijl de nood der tijden, die goddank reeds een nieuw saamhoorigheidsgevoel geboren doet worden, om de medewerking van allen voor het gemeenschappelijk doorworstelen van het noodgetij vraagt.
Middenstanders, die zich zouden leenen tot het drijven van kettinghandel, verliezen niet alleen het algemeen belang uit het oog, maar vergeten bovendien, dat het belang van hun eigen stand een dergelijk roofbouw plegen op den normalen handel niet verdraagt. Zij meenen wellicht hun cliënten een dienst te bewijzen, maar ook hierin vergissen zij zich, want ingevolge de bepalingen van de distributiewet is ook de kooper van aan de distributie onttrokken goederen strafbaar. Zij brengen dus hun klanten, die zij een dienst willen bewijzen, noodeloos in gevaar.
Daarbij komt, dat overtreding van de distributiewet doorgaans met een niet onaanzienlijke prijsopdrijving gepaard gaat, waarop eveneens voor leverancier en kooper strenge straffen zijn gesteld.
Zulke middenstanders zouden derhalve schromelijk tekort schieten in het vervullen van hun sociale taak, die aan dienstverleening ten behoeve van de verbruikers haar hooge waarde ontleent.
De Nederlandsche Middenstandscentrale vertrouwt daarom, dat de leden der bij haar aangesloten organisaties, ja de geheele Nederlandsche middenstand, medewerking aan kettinghandel te eenenmale van de hand zullen wijzen. (N. Rott. Crt.)

F. **NOORWEGEN EN DE OORLOG 1940. — Werkloosheid zeventig procent minder. —**
Oslo, 15 Nov. (D. N. B.) — Door het samenwerken van de Duitsche en de Noorsche autoriteiten is het gelukt, het aantal werkloozen met rond zeventig procent te verminderen. Noorwegen heeft op het oogenblik rond 40.000 werkloozen, tegen naar schatting 138.000 op het zelfde tijdstip van het vorige jaar en 136.000 in 1938.
Als een nieuwe maatregel voor het bestrijden der werkloosheid is zoo juist een werkloozenverzekering ingesteld. (Telegraaf) **(V. b. Werkloosheid 3085 D)**

G. **NEDERLAND. — Prix de Rome 1940 - Gouden medaille voor Joh. Limpers en A. A. v. d. Weyden. —**
Amsterdam, 15 Nov. — De jury's voor de wedstrijden

in de monumentale en versierende beeldhouwkunst en de monumentale en versierende schilderkunst, om den Prix de Rome 1940, brachten 15 Nov. in de gehoorzaal der Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam haar rapport uit aan de commissie van toezicht op de Rijksacademie van Beeldende Kunsten.

De jury voor den wedstrijd in de beeldhouwkunst bekroonde den heer Joh. Limpers te Amsterdam met de gouden medaille.

In den wedstrijd in de schilderkunst werd de gouden medaille toegekend aan den heer A. A. van der Weyden te Amsterdam. (De Tijd) **(V. b. Prix de Rome: beeldhouwkunst 2691 E; schilderkunst 2573 A)**

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Duitschlands overwicht op het gebied van menschenmateriaal. —**

Berlijn, 21 Oct. — In een artikel, dat het D.N.B. van deskundige militaire zijde heeft ontvangen, wordt geconstateerd, dat tusschen de krachtenverhouding, Duitschland en Engeland op het gebied der menschenreserve, die in elken oorlog tot de beslissende factoren behoort, 85 tot 45 of bijna 2 tot 1 ten gunste van Duitschland bedraagt. Ten gevolge van de aanhechting van het gebied in het Oosten en de repatrieering uit verschillende kolonisatiegebieden wonen thans volgens een voorzichtige schatting 85 millioen menschen van Duitsche afkomst in het Groot-Duitsche Rijk.

In het Engelsche moederland wonen ruim 40 millioen menschen en in de dominions en koloniën ongeveer 20 millioen blanken, n.l. ruim 10 millioen in Canada, 7 millioen in Australië en Nieuw-Zeeland en ongeveer 2 millioen in Zuid-Afrika. Doordat de kracht van 20 millioen menschen gebonden is aan het overzeesche gebied en de Middellandsche Zee, heeft het moederland slechts de beschikking over 45 millioen. Voor de reserve der luchtvloten heeft deze verhouding belangwekkende consequenties. Het personeelbureau der Duitsche luchtmacht had met het oog op te verwachten verliezen zekere maatregelen genomen ten aanzien van vervangend personeel en opleiding. Deze berekeningen zijn onjuist gebleken, daar de verliezen steeds geringer zijn geweest. Het gevolg daarvan is, dat o.a. de duur der opleiding nog is verlengd. Het personeel voor den vliegdienst wordt overigens gerequireerd uit de luchtmacht zelf. De beste soldaten van dit wapen streven er steeds naar in actieven vliegdienst te komen. Ook leger en partij-organisaties leveren een contingent aan de luchtmacht.

Bij de valschermtroepen is de toestand hetzelfde. Ook hier is men nauwelijks in staat de binnenkomende aanmeldingen af te handelen. Door de groote selectie en den verlengden opleidingstijd kan men aan het vliegend personeel eischen stellen als in geen anderen staat. Een volkomen geoefend parachutist bijvoorbeeld wordt onherroepelijk afgekeurd, wanneer hij bij den tweeden sprong langer dan een seconde aarzelt, en daar de opleiding tot vlieger ruim een jaar duurt, is er thans bijna geen vlieger, die aan de aanvallen op Engeland deelneemt, die pas gedurende den oorlog bij de luchtmacht is ingelijfd. Duitschland beschikt voor de vliegtuigbemanningen en het technische grondpersoneel over reserves, die nog in het geheel niet zijn aangesproken. (Alg. Handelsblad)

B. **NEDERLAND. — Nederlandsch verbond van Sibbekunde. —**

Voor eenige dagen gingen de in Nederland op het gebied der geslacht- en wapenkunde werkzame vereenigingen over tot een belangrijke concentratie.

Onder leiding van den heer A. R. Kleyn, te Zeist, werd door de verschillende bestaande organisaties besloten tot de oprichting van een centraal lichaam, „Het Nederlandsch Verbond voor Sibbekunde".

Tot deze concentratie traden toe het „Kon. Genootschap voor Geslacht- en Wapenkunde", meer bekend als de „Nederlandsche Leeuw", de „Nat. Ver. voor Geslacht- en Wapenkunde" en de eerst kortelings opgerichte „Ned. Vereeniging van Genealogen". Het ligt in de bedoeling, dat de verschillende z.g. familie-vereenigingen, waarvan er in ons land verschillende bestaan, zich bij dit verbond zullen aansluiten.

Op deze wijze is men er in geslaagd het geheele organisatorische leven op het gebied der geslacht- en wapenkunde in één overkoepeling onder te brengen. Onder voorzitterschap van den heer A. R. Kleyn te Zeist werd een bestuur gevormd te zamen met de heeren dr. Th. Valck Lucassen, Driebergen en C. Pama, te Voorburg, resp. voorzitters der Kon. Vereen. voor Geslacht- en Wapenkunde en de Ned. Vereen. van Genealogen, terwijl de heer A. R. Kleyn tevens voorzitter der Nat. Vereen. voor Geslacht- en Wapenkunde is. Het adres der vereeniging is voorloopig: Parklaan 2, Zeist. (Het Vaderland)

C. **GENEESKUNDE. — Angst als verwekker van ziekteverschijnselen. —**

In het jongste nummer van het „Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde" wijdt de heer J. K. den Heyer, arts te Scheveningen, een beschouwing aan de beteekenis, die het levensinstinct en de vrees voor den dood heeft voor het gezondheidsgevoel van vele menschen. Zoo wijst hij in het bijzonder op de bezwaren, die zijn verbonden aan de gewoonte van vele doktoren den patiënt de kwaal, waaraan hij lijdt, mede te deelen, en zegt:

„Daardoor brengen wij den patiënt „schade" toe met het constateeren van een spoortje suiker, een beetje eiwit, een verhoogden bloeddruk, en daar wij allen menschen kennen, die patiënt werden op den dag waarop zij voor een levensverzekering werden afgekeurd, en diabetes zien uitbreken na een groot verdriet, begrijp ik niet hoe sommige artsen hun patiënten klakkeloos hun bloeddruk soms in millimeters mededeelen. Nog grooter wordt het bezwaar hiertegen, wanneer wij bedenken hoe sterk de emotionaliteit van deze menschen is en welk een groote beteekenis het gevoelsleven heeft in de mate van ziek zijn door deze afwijking. Wanneer men bij iemand een normalen bloeddruk constateert, kijkt hij onverschillig naar het wijzertje van den manometer; voor den lijder aan hypertensie is het oppompen van de manchet al voldoende om den bloeddruk te doen stijgen, omdat bij hem de gevoeligheid van het bloedvaatstelsel, den barometer van 's menschen harmonie, zoo groot is en het instrument met zijn schijn-nauwkeurigheid hem angst aanjaagt. De uitdrukking „verhoogde bloeddruk" roept bij den patiënt het vooruitzicht van een apoplexie op, want hij kent uit eigen omgeving hen, die jaren lang geboekt stonden als patiënten die geen zout, geen vleesch, geen alcohol mochten gebruiken en rekening en verantwoording moesten afleggen bij iedere sigaar, die hun werd aangeboden. Daar wij bovendien geen causale therapie hebben en het effect van onze medicamenteuse behandeling omgekeerd evenredig is aan het aantal toepasselijke praeparaten, is het even erg iemand te zeggen, dat hij een hoogen bloeddruk heeft, als bij voorbeeld maagkanker.

„Tot heden is hypertensie niet anders dan een symptoom van een ziekte waarvan wij noch de oorzaak noch den zetel kennen. „Verhoogde bloeddruk is het resultaat van het ouder worden" heeft een Amerikaansche onderzoeker gezegd . . .

„Wij dienen ons bij den lijder aan hypertensie te vergenoegen hem matigheid en een geschikten leefregel voor te schrijven en hem te kalmeeren en er is niets tegen, zijn klachten toe te schrijven aan nervositeit of verkeerde gewoonten (te hard werken, te veel vereenigingen, diners, sigaren, alcohol). Verder kunnen wij zijn zelfvertrouwen versterken door hem erop te wijzen, dat vele dingen die hij voelt — en die hem in het bijzonder verontrusten — veroorzaakt worden door de levensprocessen zelf en ten slotte hem vertrouwd maken met allerlei verschijnselen die zich bij het ouder worden voordoen. Maar tot doeltreffende behandeling hoort niet, hem op geregelde tijden met lood in de schoenen naar het spreekuur te doen komen om te hooren, of zijn bloeddruk misschien tien millimeter verminderd is." (Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde)

(Vor. ber. Geneeskunde 4433 F)

D. **VOLKENBOND. — Het laatste „militaire jaarboek". —**

Zoo juist is de vijftiende uitgave van het „Militaire Jaarboek" van den Volkenbond verschenen. Zooals de uit nog slechts een enkele ambtenaar bestaande informatie-afdeeling van het Volkenbondssecretariaat in de aankondiging van het verschijnen van dit documentaire werk verklaart, is deze uitgave de laatste van een reeks van 15 boekwerken, die ten doel hadden de kennis te verbreiden omtrent de organisatie van de strijdkrachten van de verschillende staten op voet van vrede. Het thans verschenen jaarboek sluit de in 1924 begonnen reeks.

Het spreekt van zelf, dat de in dit laatste militaire jaarboek opgenomen gegevens, vrijwel alle aan officieele documenten van iederen staat afzonderlijk ontleend, omtrent de organisatie van de strijdkrachten der wereld bij het uitbreken van den tegenwoordigen oorlog in September 1939 reeds algemeen verouderd zijn, ook in die landen die nog den staat van vrede

voor zich zelf hebben kunnen behouden. Het ruim 400 bladzijden omvattende jaarboek heeft dan ook nog slechts historische waarde.
Een opgenomen tabel over de militaire uitgaven van de zeven groote mogendheden der wereld brengt in herinnering, hoe deze in de periode van 1935 tot en met 1939 voortdurend gestegen zijn, zij het ook niet overal in dezelfde mate. Volgens deze tabel bedroegen de militaire uitgaven (de buiten de begrooting om gedane niet medegerekend) in de jaren 1935, 1936, 1937, 1938 en 1939 in Engeland resp. 122, 172, 251, 391 en 736 millioen pond sterling, in Frankrijk resp. 10.983, 8277, 9522, 11.186 en 31.754 millioen Fransche francs, in Italië resp. 5143, 5957, 5175, 7094 en 7896 millioen liren (de buitengewone uitgaven voor Italiaansch Oost-Afrika niet inbegrepen), voor Japan resp. 1033, 1078, 1237, 1247 en 1827 millioen yen (de kosten van den oorlog in China niet medegerekend), voor Sovjet-Rusland resp. 8200, 14.816, 17.481, 27.044 en 40.885 millioen roebel en voor de Vereenigde Staten van Amerika resp. 806, 933, 1033, 1131 en 1387 millioen dollars. Met betrekking tot Duitschland verwijst het militaire jaarboek naar de verklaring van rijkskanselier Hitler, dat in het geheel 90 milliarden Rijksmark voor de wapening zijn uitgegeven. (N. R. Crt.) **(Vor. ber. Overz. Volkenbond 3719 B)**

A. **NEDERLAND. — Vakbondsleiders naar Duitschland. —**
's-Gravenhage. — Op 9 November zijn verschillende leiders van vakvereenigingen van alle richtingen, zoowel van de christelijke en katholieke als van N.V.V.-bonden, een reis begonnen naar Duitschland, om daar een groot aantal bedrijven en inrichtingen van sociaalpolitieken aard te bezoeken. (Alg. Handelsblad)

B. **NEDERL. OOST-INDIE. — Buitenlandsche handel in eerste halfjaar 1939-'40. —**
Naar uit Tokio wordt gemeld, toont de buitenlandsche handel van Nederlandsch-Indië in het eerste halfjaar van 1940 een aanzienlijke stijging. De invoer bedroeg 260 millioen gulden, hetgeen in vergelijking met het vorige jaar een toeneming van 41 millioen beteekent. Het actieve handelsoverschot bedroeg 198 millioen gulden, hetgeen een stijging beteekent van 69 millioen gulden in vergelijking met het eerste halfjaar 1939.
Daar de door den oorlog ontstane prijsstijging van Nederlandsch-Indische producten gemiddeld 20% heeft bedragen, zoo moet dit met meer dan 50% verhoogde handelsoverschot toegeschreven worden aan een sterke uitbreiding van den buitenlandschen handel.
De Japansche handel met Nederlandsch-Indië ontwikkelde zich als volgt (in millioenen guldens):

	Inv. naar N.-I.	Uitv. naar N.-I.
1e halfj. 1939 . . .	36.4	10.6
1e halfj. 1940 . . .	44.2	20.9

(De Maasbode) **(Vor. ber. 3511 C)**

C. **FRANKRIJK EN DE OORLOG 1940. — Daladier, Gamelin en Blum gevangen genomen. —**
Genève, 17 Nov. (D.N.B.) — Naar uit Vichy wordt gemeld, is volgens een mededeeling van het Fransche ministerie van Justitie, een arrestatiebevel uitgevaardigd tegen Daladier, generaal Gamelin en Léon Blum. Het drietal is onmiddellijk van kasteel Chazeron naar de gevangenis van Bourrassol overgebracht, waar de voormalige minister van Luchtvaart, Guy la Chambre, zich reeds bevindt. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Arrestaties 4367 C)

D. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Mussolini's rede te Rome - Verwerping van elken compromisvrede - Verbondenheid der Asmogendheden - Strijd zal worden voortgezet tot de verwoesting van het moderne Carthago: Engeland. —**
In het Palazzo Venezia te Rome heeft Mussolini op 18 November een rede gehouden ter gelegenheid van den vijfden verjaardag der Volkenbondssancties. Op 18 November 1935 begon de strijd van de oude wereld tegen de jonge, revolutionnaire krachten en zooals de Duce betoogde, liep deze strijd uit op den tegenwoordigen oorlog, waarvoor Engeland volkomen verantwoordelijk is. De Fransche en Britsche legers werden verslagen en toen Frankrijk wankelde, maar nog geenszins op de knieën lag, greep Italië op 10 Juni in den oorlog in om te voldoen aan zijn verdragsverplichtingen en om de tralies van zijn gevangenis in de Middellandsche Zee voor goed te verbreken.
Vervolgens bracht de Duce hulde aan de Italiaansche weermacht en aan het Italiaansche volk, dat begrijpt, dat dit een oorlog is zooals de Derde Punische Oorlog, die zal eindigen met de vernietiging van het moderne Carthago: Engeland.
Het resultaat van den Britschen aanval op Tarente is schromelijk overdreven. Wel zijn drie schepen getroffen, doch slechts één schip is zoodanig beschadigd, dat reparaties van vrij langen duur noodig zijn.
De As wenscht geen représaille- of rancunevrede, doch ieder compromis ten aanzien van haar rechtmatige eischen wordt reeds thans op categorische wijze verworpen.
Griekenland is steeds de medeplichtige van Engeland geweest. Documenten, welke door den Duitschen generalen staf in Frankrijk zijn gevonden, bewezen, dat Griekenland sedert Mei al zijn vliegtuig- en vlootbases aan de Franschen en Engelschen had aangeboden. Italië zal Griekenland de lendenen breken, in twee maanden of in twaalf maanden.
In Italië is geen algemeene mobilisatie en deze zal ook niet komen. Twee lichtingen zijn onder de wapenen geroepen en er zijn nog een dertigtal lichtingen beschikbaar. Onder deze omstandigheden moet de fascistische partij haar aanvankelijk door de mobilisatie vertraagden strijd aan het binnenlandsche front met alle kracht hervatten.
De Duitschers en de Italianen vormen tezamen een blok van 150 millioen menschen, welk blok de overwinning reeds in handen heeft. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Mussolini 4429 A)

E. **SPANJE. — Serrano Suñer's bezoek aan Rijkskanselier Hitler. —**
Salzburg, 19 Nov. (D.N.B.) — De Spaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Serrano Suñer, heeft Berchtesgaden verlaten om naar Spanje terug te keeren.
Suñer heeft met Rijkskanselier Hitler, von Ribbentrop en graaf Ciano, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken te Berchtesgaden een conferentie gehad. (De Tijd) **(Vor. ber. Bezoek 4385 B)**

F. **BULGARIJE. — Bezoek van Koning Boris aan Rijkskanselier Hitler. —**
Berlijn, 19 Nov. (D.N.B.). — Ter gelegenheid van een particulier verblijf in Duitschland heeft koning Boris van Bulgarije een bezoek gebracht aan den Führer.
Uit Berlijn wordt van semi-officieele zijde gemeld:
Over het bezoek van koning Boris, dat deze tijdens een particulier verblijf in Duitschland j.l. 17 November aan den Führer heeft gebracht, verneemt men in politieke kringen te Berlijn, dat de tijdens dit bezoek gevoerde gesprekken betrekking zouden hebben gehad op de politieke nieuwe ordening van Europa. (Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Koning Boris 4434 G)**

G. **HONGARIJE. — Toetreding tot het Driemogendhedenpact van 27 September 1940. - Verklaring van de Hongaarsche regeering. —**
Weenen, 20 Nov. (D.N.B.) — Op 20 November is te Weenen door den rijksminister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, den Italiaanschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Ciano, en den Japanschen ambassadeur te Berlijn, Koeroesoe eenerzijds, alsmede door den Hongaarschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Csaky, anderzijds, een

protocol onderteekend over de toetreding van Hongarije tot het op 27 September 1940 tusschen Duitschland, Italië en Japan gesloten driemogendhedenpact. De tekst van het protocol luidt als volgt:
De regeeringen van Duitschland, Italië en Japan eenerzijds en de regeering van Hongarije anderzijds bepalen door haar gevolmachtigden het volgende:
Artikel 1. Hongarije treedt toe tot het op 27 September 1940 te Berlijn onderteekende driemogendhedenverdrag tusschen Duitschland, Italië en Japan.
Artikel 2. Voor zoover de gemeenschappelijke technische commissies, waarin artikel 4 van het driemogendhedenverdrag voorziet, vraagstukken behandelen, die betrekking hebben op de Hongaarsche belangen, zal aan de beraadslagingen dezer commissies ook door vertegenwoordigers van Hongarije worden deelgenomen.
Artikel 3. De tekst van het driemogendhedenverdrag is aan dit protocol toegevoegd.
Het protocol is opgesteld in het Duitsch, Italiaansch, Japansch en Hongaarsch, waarbij elke tekst als oorspronkelijk geldt.
Het wordt van kracht op den dag van de onderteekening". (Alg. Handelsblad)

Verklaring van de Hongaarsche regeering. —
Het D.N.B. meldt uit Weenen:
Bij de toetreding van Hongarije tot het driemogendhedenpact van Berlijn heeft de Hongaarsche regeering de volgende verklaring verstrekt:
Duitschland, Italië en Japan hebben een bondgenootschap gesloten om een verdere uitbreiding van den oorlog, die zwaar de menschheid drukt, te verhinderen en om de wereld zoo snel mogelijk weer een blijvenden en rechtvaardigen vrede te schenken. De groote mogendheden strijden voor de vestiging van een nieuwe ordening, die er voor geschikt is de ontwikkeling der volken in de hun toekomende gebieden te bevorderen en hun welstand te verhoogen. Hongarije was door de onrechtvaardige en demoraliseerende vredesdictaten van Parijs ter neer geworpen en wendde zich gedurende tientallen jaren om bijstand tot die mogendheden, die, getroffen door hetzelfde lot en dezelfde onrechtvaardigheid voor hun levensrechten strijdend, streefden naar een herziening der dictaten. Deze mogendheden alleen waren er ernstig toe geneigd en in staat haar verzwakte en zwaar strijdende lotgenooten aan betere levensmogelijkheden te helpen.
In den loop van de laatste twee jaar gelukte het Hongarije inderdaad met ondersteuning van het Duitsche Rijk en Italië zonder bloedvergieten en langs vreedzamen weg de territoriale bepalingen van het vredesdictaat van Trianon aan een herziening te onderwerpen.
De beide groote mogendheden hebben daardoor niet alleen geheel Hongarije tot een onvergetelijken dank aan zich verplicht, doch hebben ook met daden bewezen, dat zij de herziening overal met vreedzame middelen hebben nagestreefd, daar waar hiertoe de geringste mogelijkheid bestond. Zij schiepen hierdoor in de geschiedenis van de volken van Europa een nieuw tijdperk, omdat zij in plaats van de, door in bloedvergieten geboren politiek van den haat, het tijdperk van de politiek van begrip en inzicht hebben geopend. Italië en Duitschland voerden in de laatste tientallen jaren een op overeenstemming gerichte politiek, die leidde tot het bondgenootschap met Japan en waarvan het einddoel een op rechtvaardigheid gebaseerde duurzame wereldvrede is.
Derhalve is dit bondgenootschap tegen niemand gericht. Een gelijke doelstelling en een gemeenschappelijk verleden bepalen de door Hongarije te kiezen positie. Hongarije wenscht met al zijn buren, die de rechten van zijn historische ontwikkeling respecteeren, goede betrekkingen te handhaven. Van dit standpunt uit begroet de Hongaarsche regeering met bijzondere tevredenheid artikel vijf van het Berlijnsche driemogendhedenpact. Getrouw aan zijn ongerept en onveranderd verleden op buitenlandsch politiek gebied en op den vrede gerichte doelstellingen, gesterkt door de tot dusver behaalde resultaten en in vast vertrouwen op de toekomst, sluit Hongarije zich aan bij het driemogendhedenpact van Berlijn met het voornemen zoowel thans, als ook aan het einde van den oorlog het zijne bij te dragen tot de betere en gelukkigere positie en economische nieuwe ordening van Zuid-Oost-Europa. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Driemogendhedenpact 4385 F)

A. **VEREENIGDE STATEN. — De minister van Marine, Knox, wenscht geen politiek van minnelijke schikking. —**
Boston, 15 Nov. (D.N.B.) — De Amerikaansche minister van Marine, Knox, heeft in een toespraak te Boston, waarin hij de autoritaire staten met de bekende slagwoorden aanviel, verklaard, dat de Vereenigde Staten nooit een politiek van minnelijke schikking zullen voeren. De Vereenigde Staten, zoo meende de minister verder, hebben thans de sterkste vloot ter wereld en het onverzoenbare conflict moet tot het einde toe worden uitgevochten. De blokkade noemde hij de hoop van Engeland en hij zeide, dat Amerika zich ten aanzien van deze blokkade niet van de wijs mag laten brengen door de verschrikkelijke toestanden en door de uithongering van hulpelooze volken. Amerika zal Engeland iedere mogelijke hulp verleenen, die het geven kan, zonder de eigen bewapening te schaden. (Telegraaf)

B. **PROF. Dr. K. F. WENCKEBACH OVERLEDEN.**
Te Weenen is op 12 November in den leeftijd van 76 jaar, overleden de befaamde hartspecialist prof. dr. Karel Frederik Wenckebach, oud-hoogleeraar aan de universiteit van Groningen en aan die van Weenen. Prof. Wenckebach, Nederlander van geboorte, verbleef sinds Augustus 1914 te Weenen, waar hij zijn kliniek tot een wereldcentrum voor de studie van het hart en zijn ziekten maakte. Hij bleef ook na den oorlog van 1914—1918, toen Oostenrijk in verval en ellende kwam te verkeeren, zijn tweede vaderland trouw, en weigerde een hem aangeboden hoogleeraarsstoel aan de Amsterdamsche Universiteit. Na zijn aftreden als hoogleeraar bleef hij te Weenen gevestigd. (Nieuwsblad v. h. Noorden)

C. **BELGIE. — Een Vlaamsche en een Waalsche cultuurraad geïnstalleerd. —**
De chef van het militaire bestuur voor België en Noord-Frankrijk, regeeringspresident Reeder, heeft de kortelings ingestelde Vlaamsche en Waalsche cultuurraden geïnstalleerd, die tot taak zullen hebben het cultureele leven in het Vlaamsche en het Waalsche gebied te controleeren en te verzorgen. In een toespraak zette dr. Reeder de hooge taak uiteen, die den leden der cultuurraden binnen het kader van de nieuwe orde is gesteld. Aan de tegenstellingen op het gebied der cultuur, zei hij, moet een einde worden gemaakt. In plaats van den partijgeest van hoogescholen moet een eenheid vormend, tot het geheele volk sprekend, hoogeschoolwezen komen. Een andere belangrijke taak van de cultuurraden bestaat in een vruchtbare samenwerking met Duitschland.
In hun antwoorden zeiden, aldus het Duitsche Nieuwsbureau, de voorzitter van den Vlaamschen cultuurraad, de dichter Verschaeve, en de voorzitter van den Waalschen cultuurraad, Fourenarier, dank voor de Duitsche hulp ter bevordering van de Vlaamsche en de Waalsche cultuur. Ze legden den nadruk op den wil tot samenwerking met Duitschland.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Cultuurraden 4409 F)**

D. **NEDERLAND. — Nederlandsche vlag geen partijvlag - Nederlandsche Unie mag Nederlandsche vlag niet voeren. —**
Op verzoek van den commissaris-generaal voor Openbare Veiligheid, S.S.-Brigadeführer Rauter, heeft de secretaris-generaal van het departement van Justitie aan de procureurs-generaal, fungeerende directeuren van politie, een aanwijzing gezonden, waarin wordt verzocht er tegen te waken, dat de Nederlandsche vlag wordt gebruikt voor partijpolitieke doeleinden. In het bijzonder zal het verboden zijn de Nederlandsche vlag van partijgebouwen te doen waaien, o.m. die van de Nederlandsche Unie. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Vlaggen 4320 B; Ned. Unie 4417 C)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Boodschap van Rijkskanselier Hitler aan het Japansche volk. —**
Ter gelegenheid van het 2600-jarige bestaan van het Japansche keizerlijke huis heeft de Führer op 16 November de volgende boodschap tot het Japansche volk gericht:

„Bij het 2600-jarige onafgebroken bestaan van het keizerlijke huis zend ik het bevriende Japansche volk den groet van Duitschland. Met het Duitsche volk gedenk ik in bewondering, wat in dien langen tijd aan den opbouw van het Japansche rijk verricht is. Met trots mag het Japansche volk zich herinneren, dat geen vijand ooit als heer zijn eilanden heeft kunnen betreden en dat juist daardoor zijn ras duizenden jaren lang zuiver is gebleven. Met voldoening kan Japan constateeren, dat zijn invloed in het Oost-Aziatische gebied en in de wereld voortdurend is gegroeid en dat het er thans, als leidende mogendheid in Oost-Azië, aanspraak op kan maken te zamen met de leidende mogendheden in andere deelen der aarde een betere en rechtvaardigere wereld tot stand te brengen. Ik doe dan ook met oprechte vreugde het geallieerde Japansche volk mijn gelukwenschen toekomen. Japan, dat met het Duitsche en het Italiaansche volk een harden strijd voor zijn levensrechten voert, zal, puttend uit zijn heldhaftige traditie, het doel bereiken, dat het lot heeft gesteld: een gelukkigen vrede in een beveiligd levensgebied." (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Eeuwfeesten 4448 B)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Welke steunpunten Engeland afstaat. —**
Stockholm, 18 Nov. (D. N. B.) — Officieel is te Londen bekend gemaakt, zoo meldt Reuter, dat een overeenkomst is gesloten omtrent de volgende plaatsen, die door Engeland als steunpunten aan de Ver. Staten zullen worden verpacht:
Bermuda's: plaatsen in het uiterste Oosten van de kolonie;
Bahama: een plaats op het eiland Mayaguana;
Jamaica: plaatsen aan de baai van Portland, aan de Zuidkust van het eiland, omstreeks veertig km. ten Westen van Ginston;
Antigua: plaatsen in de nabijheid van Port Parham, aan de Noordkust van het eiland;
Santa Lucia: een plaats aan de baai van Gros Islet, in het uiterste Noorden van het eiland;
Britsch-Guyana: plaatsen aan den oever van de rivier de Demerara, ca. 40 km. van de zee en aan de monding van de Essequibo.
De voorbereidende werkzaamheden zullen weldra in de meeste dezer plaatsen een aanvang nemen.
(De Tijd) **(Vor. ber. Steunpunten 4446 G)**

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Rede van dr. Göbbels over de Duitsche successen. —**
Rijksminister dr. Göbbels heeft op 18 November voor partijfunctionarissen in Neurenberg een groote rede gehouden over de politieke en militaire successen, die Duitschland dit jaar heeft behaald, aldus meldt het D.N.B.
Hij gaf o.m. een overzicht van het verloop van den veldtocht in het Oosten en Westen. Daarbij wees hij op de schitterende samenwerking van luchtwapen, marine en leger, die een uitnemend meesterstuk vormt. Ten aanzien van het Z.O. van Europa wees dr. Göbbels erop, dat daar de oude grensonrechtvaardigheden door middel van arbitrage weggenomen zijn.
(Nieuwsbl. v. h. Noorden) **(V. b. dr. Göbbels 4452 C.)**

C. **ROEMENIE. — Toetreding tot het Driemogendhedenpact van 27 September 1940. —**
Berlijn, 23 Nov. (D.N.B.) — Op 23 November is te Berlijn door den Duitschen minister van Buitenlandsche Zaken, von Ribbentrop, den leider der politieke afdeeling in het Italiaansche ministerie van Buitenlandsche Zaken, ambassadeur Buti, en den Japanschen ambassadeur te Berlijn, Koeroesoe, eenerzijds, alsmede door den Roemeenschen staatsleider generaal Antonescu, anderzijds, een protocol onderteekend over de toetreding van Roemenië tot het op 27 Sept. 1940 tusschen Duitschland, Italië en Japan gesloten driemogendhedenverdrag.

Het protocol heeft den volgenden tekst:
„De regeeringen van Duitschland, Italië en Japan eenerzijds en de regeering van Roemenië anderzijds stellen door hun gevolmachtigden het volgende vast:
Artikel 1. Roemenië treedt toe tot het op 27 September 1940 in Berlijn tusschen Duitschland, Italië en Japan onderteekende driemogendhedenverdrag.
Artikel 2. In zooverre de gemeenschappelijke technische commissie, waarin artikel 4 van het driemogendhedenverdrag voorziet, kwesties behandelt, welke de belangen van Roemenië betreffen, zullen ook vertegenwoordigers van Roemenië aan de beraadslagingen der commissies deelnemen.
Artikel 3. De tekst van het driemogendhedenverdrag is aan dit protocol als bijvoegsel gehecht. Het onderhavige protocol is in de Duitsche, Italiaansche, Japansche en Roemeensche taal opgesteld. Elke tekst geldt als de oorspronkelijke.
Het protocol wordt van kracht op den dag van onderteekening."
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Driemogendhedenpact 4385 F; toetreding Hongarije 4454 G)**

D. **AMSTERDAM. — Begrooting 1941. - Tekort van *f* 26.474.026. —**
Het ontwerp van de Amsterdamsche gemeentebegrooting, welke tengevolge van de tijdsomstandigheden eerst thans verscheen, geeft de volgende totaalbedragen aan: uitgaven *f* 145.870.750 (tegen *f* 136.574.487 in 1940), inkomsten *f* 119.396.724 (1940 *f* 131.271.568), er is dus een tekort van *f* 26.474.026 (over 1940 *f* 5.302.919).
Door Rijks-, provinciale- en gemeentedeskundigen zal een onderzoek worden ingesteld naar de mogelijkheden tot verbetering der begrootingspositie.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Begr. 1940, 4076 B)**

E. **TURKIJE. — Staat van beleg afgekondigd. —**
Ankara, 23 Nov. (Stefani) — De Turksche ministerraad heeft den staat van beleg uitgevaardigd voor den duur van een maand in de districten Istanboel, Cirklareli, Edirne, Tekirdag, Canakkale en Kokaeli. De commandant der gendarmerie te Istanboel is benoemd tot plaatselijk commandant gedurende den staat van beleg. Voorts wijst men erop, dat deze maatregel, evenals die der verduistering, die eenige dagen geleden werd bevolen, een onderdeel vormt van de voorzorgsmaatregelen, welke genomen worden in verband met den internationalen toestand.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Leger 4436 B)**

F. **SLOWAKIJE. — Toetreding tot het Driemogendhedenpact van 27 September 1940. —**
Na Hongarije en Roemenië is thans ook Slowakije tot het Driemogendhedenpact toegetreden. De plechtige onderteekening van het protocol is 24 November te Berlijn geschied door de drie verdragspartners eenerzijds en den Slowaakschen minister van Buitenlandsche Zaken, dr. Tuka, anderzijds.
De tekst van het protocol, waarbij Slowakije toetreedt tot het op 27 September 1940 tusschen Duitschland, Italië en Japan gesloten driemogendhedenverdrag, luidt als volgt:
„De regeeringen van Duitschland, Italië en Japan eenerzijds en de regeering van Slowakije anderzijds bepalen door hun gevolmachtigden:
Artikel 1. Slowakije treedt toe tot het op 27 September 1940 te Berlijn geteekende driemogendhedenverdrag tusschen Duitschland, Italië en Japan.
Artikel 2. Voor zooverre de gemeenschappelijke technische commissies, waarin artikel 4 van het driemogendhedenverdrag voorziet, vraagstukken behandelen, die de belangen van Slowakije betreffen, zullen aan de beraadslagingen der commissies ook vertegenwoordigers van Slowakije deelnemen.
Artikel 3. De tekst van het driemogendhedenverdrag is als bijvoegsel aan dit protocol gehecht. Het onderhavige protocol is gesteld in het Duitsch, Italiaansch, Japansch en Slowaaksch, waarbij elke tekst als oorspronkelijk geldt.
Het protocol wordt van kracht op den dag van onderteekening."
(Telegraaf) **(Vor. ber. Driemogendhedenpact 4385 F; toetreding Roemenië 4456 C)**

G. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Koritza ontruimd. —**
Het A.N.P. meldt uit New York:
Na de eerste sensationeele publicatie van den val van Koritza (in Albanië) op 24 Nov. waarschuwen de Amerikaansche bladen de openbare meening voor een overschatting van het Grieksche succes. Alle deskundigen zijn het er over eens, dat de ontwikkeling op den Balkan voor een beslissende wending staat. Berichten uit Washington duiden aan, dat, naar de opvatting van het Witte Huis, de Engelsche toestand zienderoogen kritieker wordt. (Haagsche Crt.)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4445 A)

A. JAPAN. — Chronologie van de laatste 2600 jaren.

Vóór Chr.
660 Dsjimmoe Tenno bestijgt den troon en wordt de eerste keizer van Japan.

Nà Chr.
200 Keizerin Dsjingoe zendt een expeditie naar Korea.
285 Wani brengt van Korea copieën van geschriften van Confucius.
552 Boeddhisme geïntroduceerd.
593 Keizerin Soeiko benoemt Syotokoe-Taisi als prins-regent.
604 Syotokoe-Taisi vaardigt 17 bevelen uit.
607 De Horyoezi Tempel, 's werelds oudste nog bestaande houten gebouw, geconstrueerd.
621 Dood van prins Syotokoe-Taisi.
646 Taika hervormt het regeeringsstelsel.
669 Dood van Hoeziwara-no-Kamatari.
710 Nara gesticht.
712 Kojiki, Geschiedenis van de Oudheid, gecompileerd.
720 Nihonsyoki, Kronieken van Japan, samengesteld.
747 De Todaizi-tempel te Nara gebouwd.
752 Wijding van Boeddha te Nara.
794 Stichting van de nieuwe hoofdstad, Heian-Kwo (Kyoto).
801 Sakanoue-no-Tamoeramaro onderwerpt de Ainoe's.
805 Saityo of Dengyo Daisi sticht de Tendai-secte van het Boeddhisme.
806 Koekai of Kobo Daisi sticht de Singon-secte van het Boeddhisme.
894 Het zenden van afgevaardigden naar de T'ang-dynastie (China) wordt gestaakt.
1053 Begin van de Insei (keizerlijke regeering onder toezicht).
1167 Taira-no-Kiyomori wordt Eerste Minister.
1185 Slag bij Dan-no-oera. Omverwerping van de Tairas door de Minamotos.
1192 Minamoto-Yoritomo bevordert tot Seii-Tai-Sjogoen, opperbevelhebber.
1219 Minamoto-no-Sanetomo vermoord.
1224 Sinran sticht de Zyodo-Singon-secte van het Boeddhisme.
1252 Kamakoera Daiboetoe (Boeddha).
1253 Nitirin sticht de Hokke-secte v. h. Boeddhisme.
1281 Tweede Mongoolsche invasie. — De Mongoolsche vloot vernietigd.
1335 Asikaga-Takauzi doet een poging tot revolutie.
1336 Koesoenoki-Masasidje, loyale aanhanger, sneuvelt te Minatogawa (Kobé).
1367 Diplomatieke uitwisselingen en handel met China.
1397 Het Gouden Paviljoen, te Kyoto, wordt door Asikaga-Yosimitoe gebouwd.
1408 Dood van Asikaga-Yosimitoe.
1467 Onin-burgeroorlog uitgebroken.
1483 Het Zilveren Paviljoen gebouwd.
1543 Kanonnen ingevoerd.
1549 Aankomst van Franciscus Xavier.
1576 Het kasteel van Azoeti door Oda-Noboenaga gebouwd.
1582 Dood van Oda-Noboenaga te Honnozi, Kyoto.
1583 Het kasteel van Osaka door Hideyosi gebouwd.
1584 Hideyosi verkrijgt den hoogsten Japanschen rang (Kanpakoe).
1587 Eerste Christen-vervolging. — Zyoerakoetei, Gebouw voor het Genoegen, gesticht.
1598 Dood van Hideyosi.
1600 Slag bij Sekigahara. — Bezoek van Will Adams.
1603 Tokoegawa-Ieyasoe wordt tot Sjogoen benoemd.
1613 Hasekoera-Toenenaga wordt als afgevaardigde naar Rome gezonden.
1614 Uitzetting der zendelingen door Ieyasoe gedecreteerd.
1615 Val van Osaka. — Val van de Toyotomis.

Nà Chr.
1616 Dood van Ieyasoe.
1624 Uitzetting van de Spanjaarden.
1637 Het Simabara-oproer; Jezuieten van Amakoesa en Simabara in oproer.
1638 Het christelijk geloof wordt verboden.
1639 Omgang met alle vreemde volken, behalve met Hollanders, is verboden.
1641 De Hollanders te Nagasaki geïnterneerd.
1657 Groote brand van Jedo (Tokio). — Samenstelling van Dai-Nihon-Si, monumentale geschiedenis van Japan (op last van Tokoegawa Mitoekoeni).
1674 Dood van Kano-Tanyoe, beroemd schilder.
1702 Wraak van de 47 Ronin van Ako.
1716 Yosimoene wordt de 8ste Tokoegawa Sjogoen.
1717 Ooka-Tadasoeke, de Salomon van Japan, wordt Stadsmagistraat.
1720 Verslapping van het edict tegen de Westersche wetenschappen.
1724 Dood van Tikamatoe-Monzaemon, de Shakespeare van Japan.
1783 Uitbarsting van den Asama-vulkaan.
1795 Dood van Maroeyama-Okyo, beroemd schilder.
1800 Ino-Tyoekei, beroemd cartograaf, neemt Hokkaido en andere deelen van Japan op.
1801 Dood van Moto-ori Norinaga, autoriteit op het gebied der oude Japansche kronieken.
1808 Engelsch schip ankert in de haven van Nagasaki.
1821 Dood van Hanawa-Hokiiti, samensteller van de Djoensyo-Roeizyoe. — Edict tot sluiting der havens voor vreemde schepen uitgevaardigd.
1832 Dood van den historicus Rai-Sanyo.
1837 Amerikaansch schip, de „Morrison", uit de haven van Jedo verdreven. — Opstand door Osio-Heihatiro.
1853 Commodore Perry arriveert te Oeraga. — Russische afgezant, Poutiatine, arriveert te Nagasaki.
1854 Vriendschapsverdrag met de Ver. Staten.
1857 Townsend Harris benoemd tot consul-generaal in Japan.
1860 Moord op Ii Kamon-no-Kami te Jedo.
1863 Britsche flottielje bombardeert Kagosima.
1866 Tokoegawa-Keiki, laatste (15de) Sjogoen.
1867 Keizerlijke regeeringsvorm hersteld.
1868 De Tokoegawa-Sjogoens afgezet. — Vijf artikelen in zake de Keizerlijke Eed.
1869 Hoofdstad wordt Tokio in plaats van Kyoto.
1871 Iwakoera-missie naar Europa. — Begin van het drukken van nieuwsbladen.
1875 Saghalien ingeruild voor de Koerilen.
1877 Satsoema-opstand.
1889 Grondwet afgekondigd.
1890 Keizerlijk decreet in zake onderwijs.
1894 Chineesch-Japansche oorlog.
1899 Boxer-opstand in China.
1902 Britsch-Japansche alliantie.
1904 Russisch-Japansche oorlog.
1909 Ito-Hakoeboen, samensteller der constitutie, te Harbin vermoord.
1910 Annexatie van Korea.
1912 Dood van keizer Meiji.
1914 Uitbarsting van den Sakoerazima-vulkaan. — Japan neemt deel aan den wereldoorlog 1914—1918.
1919 Verdrag van Versailles.
1921 Kroonprins maakt buitenlandsche reis. — Conferentie van Washington.
1923 Groote aardbeving en brand.
1927 Ontwapeningsconferentie te Genève.
1930 Vlootconferentie te Londen.
1931 Incidenten in Mandsjoerije
1933 Japan uit den Volkenbond getreden.
1937 Japansch-Chineesch conflict.
1940 Driemogendhedenpact met Duitschland en Italië. (Ontleend aan het tijdschrift „Travel in Japan", No. 1, 1940)

(Vor. ber. Eeuwfeesten 4455 E.)

A. **TIN. — Wereldproductie 1939 en 1e helft 1940. —**

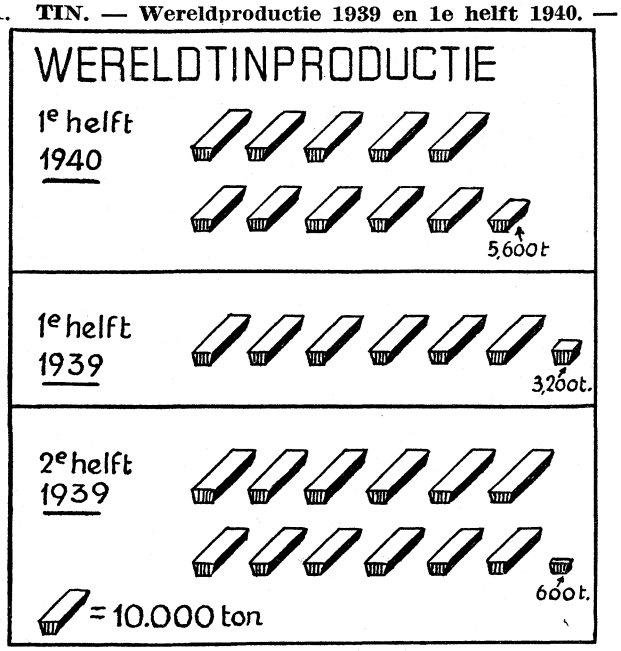

Eigen teekening

(Gegevens ontleend aan het Alg. Handelsblad v. 11 Oct. '40)

(Vor. ber. Tin 4148 A.)

B. **NEDERLAND. — Rede van Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart tijdens een „Richtfest" te Maastricht. —**

Tijdens het op 22 November te Maastricht gehouden „Richtfest" ter gelegenheid van de voltooiing van den bouw van het nieuwe dienstgebouw van zijn Gevolmachtigde voor de provincie Limburg, heeft de Rijkscommissaris een rede uitgesproken, waarin hij zich speciaal richtte tot den heer Schmidt, andere partijgenooten en Nederlandsche arbeidskameraden.

Hij zette allereerst de beteekenis uiteen van een „Richtfest", dat een oud gebruik is van onze voorvaderen bij het gereedkomen van een bouwwerk.

Geld is niet het belangrijkste begrip voor den mensch, aldus vervolgde spreker, het essentieele begrip voor den mensch is de arbeid. De arbeid is het groote „kapitaal", zooals wij het willen noemen, dat ons de natuur of de schepping of God heeft geschonken, en daarom, kameraden, zooals ik u thans allen wil noemen, moeten wij anders gaan denken, onze gedachten moeten zich van het geld afkeeren. Wij in Duitschland doen dat. Wij stellen den arbeid van den mensch en den arbeidenden mensch in het middelpunt van ons geheele leven.

Wat iemand presteert, moet voor de gemeenschap waardevol zijn. Dat is juiste en waardevolle arbeid. Op dezen arbeid komt het aan en eerst deze geeft den mensch de waardeering van zijn arbeid.

Deze gelegenheid is een schoone om de kameraadschap in den arbeid te gevoelen. En men moet iedere gelegenheid aangrijpen, waar dit mogelijk is, opdat allen die gemeenschappelijk iets tot stand hebben gebracht, ook buiten dezen arbeid in blijde uren te zamen zijn.

Het is slecht gesteld met den leider, die slechts aan een groene tafel zit. De juiste leiding moet midden in het menschelijk leven gaan staan. Zij moet het gevoel hebben: ik heb getracht te doen wat juist en werkelijk noodzakelijk was en ik zal thans in hun oogen lezen, of het mij gelukt is, dan wel of ik mij nog meer moet inspannen.

Ziet gij, daaruit vloeit dan dit gemeenschapsgevoel van een volk voort. Dit is de belevenis die wij thans in Duitschland hebben. Ik zeg dit, opdat ook gij, Nederlanders, deze belevenis zult krijgen. Wij wenschen dat ook gij een zeer hecht aaneen gesmeed gemeenschapsvolk zult worden, waarbij de eer van den arbeid en ook de eer van het bloed op den voorgrond zullen staan.

Ik beken volkomen openlijk, dat wat wij u vooreerst brengen, beperkingen zijn. Het is volkomen juist, dat gij vroeger vóór September 1939 en ook vóór Mei 1940 uiterlijk beter hebt geleefd. Maar gij weet ook, dat wij om ons bestaan strijden en daarom mag ons de duur van dezen strijd niet afschrikken. Wij stellen ons er daarom op in, dat deze oorlog nog jarenlang kan duren, maar wij zullen nooit meer toegeven.

Wanneer gij terugdenkt aan de jaren 1917 en 1918, zult gij constateeren, dat gij toen onder nog veel moeilijker omstandigheden hebt geleefd dan thans en toen waart gij niet betrokken in deze groote gebeurtenis. Gij hebt toen den tijd doorstaan en ik geloof, dat de nuchtere nadenkende Nederlander zich in zijn houding niet door deze uiterlijkheden zal laten beïnvloeden. Gij kunt er echter verzekerd van zijn, dat gij op geen enkele wijze slechter zult leven dan het Duitsche volk, dat het op zich neemt te strijden voor een betere toekomst. Het gaat erom, of de 85 millioen Duitschers in de toekomst kunnen leven en niet afhankelijk zijn van de willekeur van anderen.

Dat gij dit lot, dat deze 85 millioen Duitsche menschen voor zich bevechten, kameraadschappelijk zult deelen, dat verklaar ik en dat is ook de opdracht, die ik van den Führer gekregen heb.

Wij hebben hier uitstekende menschen gevonden, die van Germaansch bloed zijn. Zij zijn thans in hun leidende lagen voor een deel tegen ons en vóór Engeland. Dat staat hiermede in verband, dat gij een groot koloniaal rijk hebt, dat gij zelf met uw negen millioen niet kunt verdedigen en voor welks verdediging gij meende u te moeten verlaten op de Engelsche vloot. Maar het volk is een Germaansch volk en daarop letten wij.

Waar het gaat om de belangen van het Duitsche rijk, moet ik hard blijven en daar moogt gij ook in de toekomst mij geen verwijt van maken. Wij willen de groote lotsgemeenschap der Germaansche volkeren opbouwen, opdat onze kinderen eenmaal gelukkig zullen kunnen leven.

Het is volkomen verre van mij, politieke propaganda te maken. Welk politiek besluit gij neemt, is uw eigen aangelegenheid. Wij moeten ons daartegenover ons standpunt voorbehouden. Toestanden, die den 10den Mei konden doen ontstaan, zullen wij niet dulden. Hoe gij overigens handelt, is uw zaak. Wat wij willen, is u een levend voorbeeld geven van de gemeenschap van een volk. Dat een deel van het Nederlandsche volk niet begrijpt waarom het gaat, moge de tijd goedmaken.

Eén ding kunnen wij echter niet vergeten en dat is, dat de Führer in uw Nederlandsche dagbladen is bespot. Dat heeft ons pijn gedaan en dat kunnen wij niet dulden, want wij staan in voor onzen Führer.

De Rijkscommissaris besloot zijn rede met den wensch, dat dit huis voor hen, die de eer van den arbeid en van het bloed kennen, een gebouw zal zijn, waar zij steeds raad en hulp kunnen vinden.

Op den tweeden dag van zijn bezoek aan Zuid-Limburg bezocht de Rijkscommissaris Duitsche scholen in Spekholzerheide, Heerlerheide en Hoensbroek, waar hij de klassen binnenging en zich met de kinderen onderhield. Ten slotte bezocht hij het „Deutsche Heim" in Hoensbroek. (De Tijd)

(Vor. ber. dr. Seyss-Inquart 4430 A.)

C. **FRANKRIJK. — Oud-premier Flandin's verklaring. —**

Parijs, 17 Nov. (D.N.B.) — De vroegere minister-president, Flandin, heeft op 15 November te Dyon voor vijftig hoofdredacteuren en politieke redacteuren van dagbladen uit geheel Oost-Frankrijk een redevoering gehouden.

Flandin ging allereerst de oorlogsoorzaken van 1939 na. Hij zeide daarbij o.a.: De beslissende phase, het jaar 1936, met de bezetting en hermilitarisatie van het Rijnland, had een definitieven keer moeten brengen in de Europeesche politiek. Destijds steunde de politiek der overwinnaars op hun militaire macht, om het verdrag van Versailles door te zetten. Frankrijk speelde hierbij de rol van eerste gendarme van Europa.

Van dit tijdstip af zijn duistere krachten in de wereld in beweging gekomen om in Europa een oorlog te provoceeren, die aan de vrijmetselarij en het jodendom de heerschappij mogelijk zou moeten maken. Dezen oorlog had men reeds in het voornemen bij het Abessynische conflict, toen de Engelsche regeering door haar sanctie-politiek streefde naar een conflict in de Middellandsche Zee. Engeland was echter toen alleen bewapend voor een oorlog tegen Italië, niet tegen Duitschland. Dit, zoo verklaarde Flandin, werd mij in Maart 1936 te Londen formeel verzekerd.

Aan het slot van zijn rede verklaarde Flandin: „In Europa wordt een nieuwe orde geboren. Wij zouden

een groote fout begaan, als wij daaraan niet zouden deelnemen. De overwinnaar heeft door zijn uitnoodiging tot samenwerking tusschen beide volken bewezen, dat hij de prestaties en het karakter van Frankrijk kent en ze voor het nieuwe Europa wil behouden." (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Flandin 3504 B.)

A. **VATICAAN. — Paus Pius XII richt zich tot alle Katholieken over de geheele wereld. —**

Rome, 24 Nov. (D.N.B.) — Naar aanleiding van den voor alle Katholieken over de geheele wereld op 24 November ingestelden gebedsdag voor de oorlogsslachtoffers en den vrede heeft Paus Pius XII vandaag in de Sint Pieterskerk een heilige mis opgedragen, die door het diplomatieke corps en een groote menschenmenigte werd bijgewoond. De basiliek was reeds sedert den morgen bijna tot de laatste plaats bezet.

Tijdens de mis hield de Paus een toespraak, waarin hij verklaarde, dat, al is het einde der wereld nog niet nabij, „de huidige tijd een ernstige phase vormt in de geschiedenis der menschheid".

Na te hebben gewezen op zijn moeitevolle pogingen om den vrede te bewaren, verklaarde de Paus, dat hij aan de roepstem van zijn hart gehoor had gegeven, opdat tusschen de volken, de sedert zoo langen tijd verstoorde en thans vernielde eendracht zou wederkeeren met een rechtvaardiger en meer algemeene, op die rechtvaardigheidsbeginselen gegrondveste orde, die de hartstochten stilt, den haat bedwingt en de oorzaken van wrok en strijd wegneemt. Een orde, die allen volken in rust, vrijheid en veiligheid dat aandeel aan de bronnen van welvaart en macht waarborgt, dat ieder van hen op deze wereld toekomt, om hen in staat te stellen, het gebod des Heeren: neemt toe, vermenigvuldigt u en verspreidt u over de wereld, op te volgen. Wanneer, zoo ging de Paus voort, het geweld der veldslagen onze stem schijnt te overschreeuwen, dan richten wij onze blikken ten hemel, naar den milddadigen en troostenden God. In onze smart smeeken wij hem betere dagen af voor het menschengeslacht.

Daarna riep Paus Pius alle Katholieken der wereld op, in dit uur voor het zieleheil van al diegenen, die door den oorlog om het leven zijn gekomen, alsmede voor alle bannelingen, vluchtelingen, onbekenden, vaderlandsloozen, gevangenen en gewonden te bidden.

God moge alle ongelukkigen troosten en den strijdenden, met den heldenmoed, om hun plicht voor de verdediging van hun vaderland tot het hoogste offer te vervullen, den edelen zin der menschelijkheid verleenen. Wat gij niet wilt, dat u en uw vaderland geschiedt, doet dat ook aan anderen niet, zoo besloot de Paus zijn toespraak.

(Vor. ber. Paus Pius XII 4420 I.)

B. **VEREENIGDE STATEN. — Schrootuitvoer. —**

In de periode 1 Januari—31 Augustus van dit jaar hebben de Ver. Staten 2.142.176 ton ijzer- en staalafval uitgevoerd, aldus meldt het Bureau of Foreign and Domestic Commerce. Deze hoeveelheid was 12% minder dan de 2.431.610 ton, welke in de eerste acht maanden van 1939 werd uitgevoerd, doch 6% grooter dan de overeenkomstige periode van 1938.

Uit de onderstaande statistiek blijkt, dat het Ver. Koninkrijk de voornaamste kooper is geworden. De verschepingen naar Japan zijn gehalveerd, welk land toch de op één na grootste kooper bleef. De cijfers omtrent Italië hebben betrekking op de eerste helft van het jaar, aangezien in Juli en Augustus niets naar dat land werd uitgevoerd.

Uitvoer van ijzer en staalafval uit de Ver. Staten in de periode Januari—Augustus (in tons)

	1940	1939	1938
Ver. Koninkrijk . .	736.418	333.893	386.734
Japan	662.738	1.286.031	870.777
Italië	320.923	348.116	240.451
Canada	268.591	94.930	53.275
Spanje	42.632	10.930	11.699
Mexico	28.192	32.145	14.336
China	15.446	15.420	4.276
Duitschland . . .	——	16.584	145.368
Polen	——	138.667	112.760
Zweden	12.413	47.537	1
Andere landen . . .	54.823	107.357	177.961
Totaal	2.142.176	2.431.610	2.017.638

In Augustus beliep de uitvoer 346.087 ton of ongeveer 19.500 ton meer dan in Juli, en ca. 55.000 ton meer dan in Augustus 1939. De voornaamste koopers waren Japan met 137.429 ton, het Ver. Koninkrijk met 136.604 ton, Canada met 55.117 ton, Spanje met 13.420 ton en Mexico met 3.432 ton. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Schroot 4389 A.)

C. **NEDERLAND. — Vakbondsleiders in Duitschland. - Indrukken.**

Op de 22 November gehouden dagelijksche persconferentie hebben o.a. het woord gevoerd vier vakbondsleiders, die op uitnoodiging van het Duitsche Arbeidsfront een studiereis door Duitschland hebben gemaakt.

Van de vakbondsleiders, die aan deze studiereis hebben deelgenomen, waren aanwezig de heeren de Bruyn, voorzitter van het R.K. Werkliedenverbond, de heeren Bakker en Landman van het N.V.V. en de heer Stapelkamp van het Christelijk Nationaal Vakverbond. Voorts was aanwezig de heer Strathmann, van het bureau van den Rijkscommissaris, die een van de organisatoren en leiders van deze excursie is geweest. De heer Stapelkamp deelde o.a. mede, dat één van de belangrijkste zaken, waarvoor hij de meeste interesse had gehad, de sociale positie van den Nederlandschen arbeider in Duitschland, betrof, voor zoover deze wordt bepaald door het loon, de huisvesting, de voeding, enz.

Voor zoover het ons is gelukt, — aldus de heer Stapelkamp, met Nederlandsche arbeiders in Duitschland in aanraking te komen, hebben wij een gunstigen indruk gekregen. In Berlijn hebben wij enkele Nederlandsche bouwvakarbeiders gesproken en hun sociale positie is niet ongunstiger dan in Nederland. De uurloonen en weekloonen liggen iets hooger dan bij ons, vooral de weekloonen, maar dit komt ook, doordien er meer uren per week worden gewerkt dan hier.

De kampen, waarin deze werklieden wonen, kan ik, aldus de heer Stapelkamp, het beste vergelijken met onze werkloozenkampen. Mijn indruk is, dat huisvesting en voeding goed zijn en dat de Duitsche regeering alles doet om deze zoo goed mogelijk te doen zijn. In Düsseldorf hebben wij nog de Heinkelwerke bezocht. De Nederlandsche arbeiders daar, zijn er reeds geruimen tijd werkzaam en zijn geheel in het verband van het fabriekspersoneel opgenomen.

(Haagsche Courant) **(Vor. ber. 4454 A.)**

D. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Een onthulling van Nevile Henderson in zake München. —** New York, 19 Nov. (D.N.B.) — Naar uit Londen wordt gemeld, heeft ambassadeur Nevile Henderson tijdens een in Ipswich gehouden rede de overeenkomst van München en de houding van wijlen Chamberlain verdedigd met de motiveering, dat Engeland toentertijd geen enkel Spitfire-vliegtuig bezat en slechts één of twee Hurricane-machines, die voor proefnemingen dienden. Voor de verdediging van Londen waren precies zeven moderne stukken luchtdoelgeschut beschikbaar. (Het Vaderland)

(V. b. Nevile Henderson, Witboek Engeland, 3998)

E. **ZUIDPOOL. — Chili's aanspraken. - Argentijnsche nota. —**

Buenos Aires, 13 Nov. (D.N.B.) — Het Argentijnsche ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft te Santiago de Chili een nota laten overhandigen, waarin de nadruk wordt gelegd op de juridische aanspraken van Argentinië op de Zuidpoolgebieden, zoodat van de eischen van de Chileensche regeering slechts met voorbehoud kennis genomen kon worden. Tegelijkertijd wordt de hoop uitgesproken, dat het moge gelukken een bevredigende oplossing te vinden.

(Telegraaf)

F. **NEDERLAND. — Mijnbedrijf in 1939. —**

In het pas verschenen jaarverslag over 1939 van den Inspecteur-Generaal der Mijnen lezen wij, dat, als gevolg van het onder de wapenen roepen van ruim 3000 mijnwerkers de steenkoolproductie over 1939

een daling van 5% onderging; zij bedroeg 12.861.462 ton, d.i. 626.063 ton minder dan in 1938.
Het gemiddeld aantal bij de Limburgsche Mijnen werkzame arbeiders over 1939 bedroeg 31.594 (20.118 ondergrondsch en 11.476 bovengrondsch) tegen 32.164 (resp. 20.671 en 11.493) in 1938.
Het totaal bedrag van het arbeidsloon bedroeg over 1939 *f* 44.049.342 (gem. per werktijd: ondergrondsch *f* 5.59 en bovengrondsch *f* 4.19) tegen *f* 44.951.784 in 1938.
Een meesterhouwer verdiende in 1939 *f* 7.66 per schicht (*f* 7.59 in 1938), een houwer *f* 6.23 (*f* 6.13), een stutter *f* 5.25 (*f* 5.26), een hulphouwer *f* 5.29 (*f* 5.25), een sleeper op een post *f* 4.65 (*f* 4.62). De best betaalde bovengrondsche vaklui ontvingen *f* 5.49 per schicht (*f* 5.39).
Onder de mijnwerkers waren 30.588 Nederlanders, 1.770 Duitschers, 432 Polen, 284 Joego-Slovenen, 267 Belgen, 105 Tsjechen, 113 Italianen, 65 Hongaren en 440 andere vreemdelingen.
Heerlen telde op 31 Dec. 1939: 5.452 mijnwerkers, Kerkrade 5.590, Brunssum 2.926, Geleen 2.076, Hoensbroek 2.056, Schaesberg 1.224, Sittard 1.117 en Ubach over Worms 1.007.
Het gemiddeld aantal arbeiders bij de Bruinkoolmijn „Carisborg" bedroeg over 1939: 151 (in 1938: 137).
Het gemiddeld loon per werktijd bedroeg voor arbeiders van 16 jaar en ouder *f* 3.96 (+ *f* 0.12), voor arbeiders beneden 16 jaar *f* 1.68 (+ *f* 0.13).
(Telegraaf) **(Vor. ber. overz. 1938 3676 B.)**

A. **BELGIE. — Grondstellingen van Vlaamsch Nationaal Verbond. - Samenstelling van een raad van leiding. —**
Brussel, 23 Nov. (A.N.P.) — Het Vlaamsch Nationaal Verbond (V.N.V.), onder leiding van Staf de Clercq, heeft thans de volgende grondstellingen aanvaard, waarmede het zich onomwonden op nationaal-socialistischen grondslag stelt:
Het V.N.V. stelt zich ten doel de vestiging van de nationaal-socialistische orde in Vlaanderen en gaat uit van het besef van zijn Dietsch karakter en den zin voor de Germaansche saamhoorigheid voor wat Germaansche eer en plicht gebieden.
De taak van het V.N.V. bestaat in:
Het opwekken en het versterken van het volksbewustzijn in Vlaanderen, het opvoeden aller volksgenooten in nationaal-socialistischen geest tot dienende ondergeschiktheid der persoonlijke belangen en der groepsbelangen aan het welzijn der volksgemeenschap en het omzetten dezer volksverbondenheid in de politieke, cultureele en sociaal-economische ordening.
De volgende personen zijn opgenomen in een raad van leiding, welke den leider Staf de Clercq ter zijde zal staan:
Prof. dr. Frans Daels, Edgard Delvo (de vroegere sociaal-democratische voorman), de Vlaamsch-nationale parlementsleden dr. H. Elias, mr. J. Leuridan, mr. G. Romsee (gouverneur van Limburg), mr. R. Tollenaere, prof. dr. R. Speleers (thans weer hoogleeraar te Gent), mr. J. H. Timmermans en de algemeene secretaris E. van den Berghe.
(Alg. Handelsblad)

B. **NEDERLAND. — Onderwijs. - Warmtestichting. - Inaugureele rede van prof. dr. E. F. M. van der Held over „Warmte-overdracht en vocht-transport". —**
Op 11 November heeft dr. E. F. M. van der Held in het groot auditorium der universiteit te Utrecht het ambt van bijzonder hoogleeraar in den leerstoel voor technische warmteleer, ingesteld door het Instituut tot bevordering van de wetenschappelijke en practische ontwikkeling en toepassing van de verwarmings- en ventilatietechniek, bij afkorting de Warmtestichting genaamd, aanvaard met een rede over warmte-overdracht en vochttransport.
Eerst in de laatste 25 jaar — aldus spreker — is het mogen gelukken ook de warmtetransportverschijnselen in stroomende gassen en vloeistoffen door formules te beschrijven. De wetten, waaraan de warmtegeleiding in en de beweging van stroomende gassen moeten voldoen, waren reeds lang bekend, maar in den vorm, waarin deze uit de theorie gevonden worden, n.l. als ingewikkelde differentiaalvergelijkingen, zijn zij voor de techniek onbruikbaar.
Spr. behandelde vervolgens eenige eenvoudige gevallen, waarbij de herleiding wel is mogen gelukken, om daarna een kort overzicht te geven van de experimenteele gegevens.
Na een bespreking van de warmte-overdracht in gassen en vloeistoffen ging spreker nader in op de vraag, in hoeverre er gelijkvormigheid kan bestaan tusschen verdamping, ev. condensatie, en warmte-overdracht. Voor de verdamping is warmte noodig en bij de condensatie komt warmte vrij. De hierdoor veroorzaakte temperatuurverschillen beheerschen de verschijnselen in vele gevallen sterker dan de concentratieverschillen van den damp. Bovendien kan de strooming t.g.v., de verdamping of de condensatie de gelijkvormigheid verstoren.
Het vochttransport in vaste stoffen is niet te vergelijken met de warmtegeleiding. Terwijl de warmte door elke vaste stof kan heendringen en eventueel aanwezige luchtholten en kanalen als hinderpalen op zijn weg ondervindt, kan een vloeistof of gas slechts door de capillairen in de vaste stof getransporteerd worden. Bovendien spelen absorptie en capillaire krachten in deze holten een rol. Ook kunnen gassen en vloeistoffen chemisch gebonden worden of aanleiding tot biologische processen, broei en zelfontbranding geven.
Daar het drogen het optreden van deze processen zoo al niet geheel voorkomt, dan toch in sterke mate tegengaat, is de kennis van de juiste wijze, waarop elke stof gedroogd dient te worden, niet alleen economisch maar voor zoover het levensmiddelen betreft ook voor de volksgezondheid van het hoogste belang.
Spr. besprak vervolgens een aantal wijzen, waarop het drogen kan plaats hebben, zooals het drogen, doordat capillaire krachten het water naar het oppervlak zuigen, het drogen met droogfront in het materiaal, het drogen bij verhooging van de temperatuur of bij verlaging van den druk. (N. Rott. Crt.)

C. **JAPAN. — Prins Sayonji overleden. —**
Tokio, 24 Nov. (D.N.B.). — Prins Kimochi Sayonji is 24 November in den ouderdom van 92 jaar overleden. Prins Sayonji was de grootste staatsman, dien Japan ooit gekend heeft. Hij werd ook wel de bouwer van het moderne Japan genoemd. De huidige Japansche grondwet werd door hem ontworpen.
Na een veelzijdige diplomatieke carrière werd hij minister, Raad van State en van 1906 tot 1911 was hij premier. Sedert jaren behoorde Prins Sayonji tot het college der „Genro's", d.z. de staatslieden, die den opbouw van het nieuwe Japan, de directe adviseurs des keizers zijn. Hij was de laatstovergebleven Genro. (Het Vaderland)

D. **HONGARIJE. — Bevolking. —**
Boedapest, 22 Nov. (Transcontinent). — De bladen publiceeren definitieve gegevens van het bureau voor de Statistiek, volgens welke na de tweede scheidsrechterlijke uitspraak van Weenen de toeneming van het grondgebied 43.942 vierk. km. bedraagt met 2.633.000 inwoners. Het geheele Hongaarsche gebied telt thans 13.490.000 zielen. (De Tijd)
(Vor. ber. Annexatie 4352 A.)

E. **NEDERLAND. — Nonactiviteit van burgerlijk rijkspersoneel. —**
Ingevolge een thans verschenen beschikking van de secretarissen-generaal van de departementen van Algemeen Bestuur kunnen burgerlijke rijksambtenaren, wier diensten in verband met de sedert den 10en Mei 1940 ingetreden bijzondere omstandigheden tijdelijk gemist kunnen worden, door den secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het betreffende departement van algemeen bestuur, of door het hoofd van het afwikkelingsbureau bij het departement van Defensie na verkregen instemming van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, voorloopig voor ten hoogste een jaar, op nonactiviteit worden gesteld.
De nonactiviteitsbezoldiging bedraagt voor kostwinners van een gezin 85% gedurende de eerste drie maanden en vervolgens 70%. In de overige gevallen is deze bezoldiging resp. 70% en 60%.
Tevens is in deze beschikking, welke kan worden aangehaald als „nonactiviteitsregeling burgerlijk

rijkspersoneel", bepaald in hoeverre inkomsten uit anderen hoofde worden afgetrokken.
Zij wordt geacht op 1 Juli 1940 in werking te zijn getreden. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Ambtenaren 4396 C.)

A. **CATHARINA VAN RENNES OVERLEDEN. —** De bekende componiste en muziekpaedagoge Catharina van Rennes is op 23 November, 82 jaar oud, te Amsterdam overleden.

Catharina van Rennes.
(Fotobureau A. P.)

Catharina van Rennes werd 2 Augustus 1858 te Utrecht geboren. Zij ontving haar opleiding voor compositie van Richard Hol aan de Utrechtsche Toonkunstschool en voor zang van Joh. Messchaert. Als sopraanzangeres heeft zij in Albert Hall in Londen gedebuteerd, maar spoedig heeft zij het concerteeren er aan gegeven, om haar eigenlijke roeping: die van componiste en paedagoge te volgen. Met haar „Matinee's voor Kinderen en Kindervrienden" heeft zij zich indertijd overal in den lande naam verworven. En iedereen kent de kinderliederen die zij heeft gecomponeerd, zooals het „Zonnelied". Zeer populair werden ook haar composities „Instantaneetjes uit de kinderwereld", „Meizoentjes", „Madonnakindje" en haar muziek op een aantal „Kleengedichtjes" van Guido Gezelle. Veel heeft zij voorts geschreven voor koorzang; cantates, kwartetten enz.
Na 1887 is Catharina van Rennes jarenlang te Utrecht directrice geweest van een school voor zang en rhythmische gymnastiek en ook te Hilversum leidde zij een zangschool, die zij opgaf toen zij in 1920 een zangcursus te Amsterdam is begonnen. Voor een benoeming tot hoofdleerares voor zang aan het Amsterdamsche Conservatorium heeft zij indertijd bedankt. Herhaaldelijk is zij in later tijd ook opgetreden als koordirigente. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. 3374 B; foto buitentekst 3382a)

B. **NEDERLAND. — Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen opgeheven. - Ingesteld zijn een departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming en een departement van Volksvoorlichting en Kunsten.**
In het 26 November verschenen Verordeningenblad is opgenomen een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied tot instelling van Departementen van algemeen bestuur, welke den naam zullen dragen van departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming en van departement van Volksvoorlichting en Kunsten. Deze komen in de plaats van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.
Aan het departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming is opgedragen de zorg voor al hetgeen met inrichtingen van openbaar en bijzonder onderwijs en opvoeding samenhangt, met inbegrip van de inrichtingen van hooger onderwijs; de opleiding van onderwijzers, het schoolfilmwezen, de lichamelijke opvoeding; de jeugdleiding en de cultureele verzorging der jeugd; de ontwikkeling van volwassenen, met inbegrip van de zorg voor openbare bibliotheken; de wetenschap met inbegrip van de bibliotheken, inrichtingen en vereenigingen van wetenschappelijken aard, van de wetenschappelijke literatuur, alsmede van opgravingen; de openbare en niet openbare musea en andere collecties, de monumentenzorg en de zorg voor het archiefwezen, alsmede de natuurbescherming en de heemschut.
Aan het departement van Volksvoorlichting en Kunsten is opgedragen de zorg voor het pers- en radiowezen en, onverminderd het bepaalde in de Bioscoopwet 1926 (artikel 1 der verordening no. 160/1940) het filmwezen; de niet-wetenschappelijke literatuur, de muziek, de beeldende kunsten, met inbegrip van de architectuur en de kunstnijverheid, het theaterwezen, den kunstdans en het tentoonstellingswezen; de bestrijding van al hetgeen in strijd is met de openbare orde en de goede zeden, alsmede al hetgeen samenhangt met propaganda en met bekendmakingen ten behoeve van doeleinden, die niet op het maken van winst gericht zijn.
Aan beide departementen is opgedragen de zorg voor de instandhouding van den volksaard; ieder van hen oefent zijn bevoegdheden dienaangaande zelfstandig uit, voor zooveel het de aan zijn zorg toevertrouwde onderwerpen aangaat, doch in onderling overleg, waar zulks noodzakelijk is. Hetzelfde geldt ten aanzien van de uitwisseling van cultureele waarden.
Deze verordening treedt in werking op den dag harer afkondiging. (Verordeningenblad No. 38, 26 November 1940)

C. **EIRE. — Verklaring van De Valera over de vlootbases. —**
Volgens een United Press-bericht van 21 November heeft de ministerraad De Valera ten aanzien van de kwestie van afstand van Iersche vlootbases aan Engeland verklaard, dat deze rechtstreeks Ierland's nationale integriteit raakt. Ingeval Ierland zijn havens aan Engeland uitlevert, zou het zelf direct bij den oorlog worden betrokken. Ten aanzien van het voorstel Iersche havens en luchtbases aan Canada te verpachten, wees De Valera er op, dat Canada evenals Engeland oorlogvoerend is. Op de vraag, of Ierland zijn neutraliteit zou opgeven in ruil voor teruggave van Noord-Ierland, heeft, volgens het genoemde agentschap, de premier geantwoord, dat deze vraag er op neerkwam, of men het recht op vrijheid wilde opofferen voor het recht op eenheid. De Iersche natie heeft recht op beide. (Leeuwarder Crt.)
(Vor. ber. Neutraliteit 4440 F)

D. **FINLAND. — Staatsschuld. —**
De Finsche staatsschuld beliep, naar Itasanomat meldt, eind October 1940 14 milliard Finsche mark. Daarvan kwamen 3,2 milliard Finsche mark op rekening van de buitenlandsche schuld.
(De Maasbode)

E. **LORD BADEN POWELL OVERLEDEN. —**
Blijkens berichten in de dagbladen, is lord Baden Powell of Gilwell, de Chief Scout, in den ouderdom van 83 jaar overleden.
Zooals men weet, heeft Baden Powell, die de stichter der padvindersbeweging was, tijdens de Wereldjamboree te Vogelenzang in 1937, ook een bezoek aan ons land gebracht. (Limburger Koerier)
(Vor. ber. Photo buiten tekst 2884a)

F. **NEDERLAND. — Nederlandsche Journalistenkring opgeheven. —**
Op 23 November kwam te 's-Gravenhage de Nederlandsche Journalistenkring in algemeene vergadering bijeen. Met een meerderheid van meer dan drie vierden werd besloten tot opheffing van den kring. Daarna werd een voorstel aangenomen tot vorming van een stichting ter afwikkeling der sociale verplichtingen van den N.J.K. en overdracht van het overblijvend vermogen, na liquidatie, aan het Verbond van Nederlandsche Journalisten.
Na deze vergadering kwam het Verbond van Nederlandsche Journalisten bijeen in een druk bezochte

vergadering, waarin de voorzitter, de heer P. J. van Megchelen, een overzicht gaf van het verloop van zaken en de werkzaamheden van het Verbond en den Raad van Voorlichting. Hij wees erop, dat thans voor het eerst in de Nederlandsche geschiedenis allen, die als journalist of publicist bij de Nederlandsche pers werken, in een organisatie vereenigd zijn. In een uitvoerige rede besprak hij de moeilijke positie waarin de Nederlandsche pers in de gegeven omstandigheden verkeert, en de taak, welke op de Nederlandsche journalisten rust. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Journalistiek 4350 C)

A. AGRARISCHE GRONDSTOFFEN. — Productie 1939-'40. —

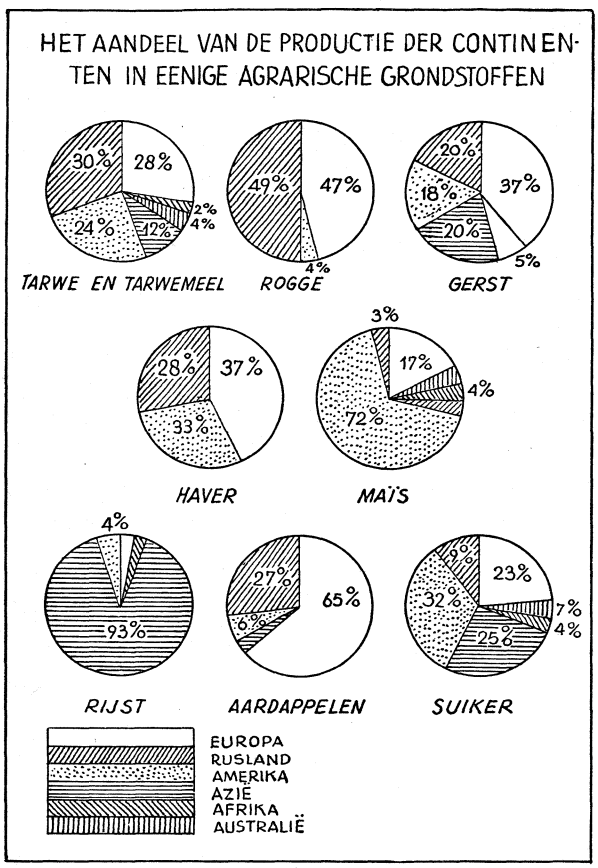

(Eigen teekening) (Gegevens ontleend aan De Tijd)

B. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Krijgsverrichtingen. - Tachtig dagen intensieve actie tegen Engeland. —

Berlijn, 26 Nov. Het D.N.B. geeft op het weermachtsbericht van 26 November den volgenden commentaar: Sedert op 7 September 1940 het Duitsche luchtwapen voor de eerste maal overging tot intensieve vergeldingsaanvallen op het Britsche moederland zijn precies tachtig dagen verloopen. In dien langen tijd moest in Engeland alle hoop worden begraven, waarmede men zich in den aanvang van de groote aanvallen trachtte te troosten. Toentertijd geloofde men hoofdzakelijk op grond van drie argumenten te kunnen voorspellen, dat de Duitsche acties spoedig zouden verlammen.

In de eerste plaats heeft de slijtage-theorie, volgens welke het verbruik van materiaal en brandstoffen noodzakelijkerwijs een verlichting voor Engeland moest brengen, schipbreuk geleden. Het Duitsche luchtwapen bewijst dagelijks door harde slagen, dat zijn strijdkracht niets heeft geleden, zoodat het souverein op ieder oogenblik al naar de bestaande omstandigheden, de kracht en zwaarte van de aanvallen bepaalt, precies zooals een goede organist het register van zijn instrument beheerscht om de beste harmonieën te voorschijn te roepen. Ook het vertrouwen op het slechte weer van den herfst is bedriegelijk gebleken. Storm noch koude, mist noch regen, konden de gevechtsvliegtuigen uit het Engelsche luchtruim weg houden. In tegenstelling met de R. A. F., die haar actie vaak genoeg dagen lang stop zette, hebben de Duitsche vliegers te allen tijde bewezen ongunstig weer meester te kunnen worden. Ook deze illusoire wissel op de toekomst werd niet gehonoreerd. De Britsche afweer is intusschen niet doeltreffender, maar zwakker geworden. Steeds vaker faalt hij volkomen. Nooit is hij in staat gebleken den aanvallenden machines den weg naar hun doel te versperren.

Na Londen, Coventry, Birmingham en Southampton is thans de groote haven- en industriestad Bristol door het Duitsche luchtwapen uitgekozen voor massale aanvallen.

De Amerikaansche pers heeft voor de laatste toegepaste methode van concentratie der voornaamste trefkracht, telkens op een bepaalde stad, de uitdrukking „coventreeren" uitgedacht, omdat Coventry het eerste voorbeeld hiervoor was. Op die wijze wordt de uitdrukking verbonden met een bepaalde daad, welker succes niet kan worden ontkend, en zelfs door de bladen van alle landen in talrijke ooggetuigenverslagen uitdrukkelijk wordt bevestigd.

De mededeelingen van het weermachtsbericht van 26 November geven de onbetwistbare waarnemingen weer, welke zijn gedaan uit de in den strijd geworpen vliegtuigen boven Bristol. Deze waarnemingen vormen bij wijze van spreken de groote penseelstreeken voor het ontzaglijke schilderij der vernieling, terwijl de in buitenlandsche bladen weergegeven gedetailleerde waarnemingen op den grond reeds een effectieve schildering gaven van de vreeselijke verwoestingen. Hieruit blijkt, dat er een diepgaande tegenstelling bestaat tusschen deze feiten en de illusoire, „verpulvering" van Duitsche steden, waarmede de R.A.F. zich geblameerd heeft, zoo goed als dat maar kon. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Duitsche aanval Coventry 4450 C)

C. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Oorlog kost £ 9.000.000 per dag. —

Londen, 25 Nov. (D.N.B.) — De Britsche minister van Financiën, Kingsley Wood, heeft in een heden te Glasgow gehouden rede verklaard, dat de huidige oorlog de duurste is, dien de wereld ooit heeft gekend. In de eerste 77 dagen van het tweede oorlogsjaar bedroegen de dagelijksche oorlogsuitgaven negen millioen pond sterling. Het is onze plicht, zoo verklaarde Wood verder, om niet de belangrijke oorlogsuitgaven te verhinderen, maar er voor te waken, dat het geld niet wordt verspild. De belasting heeft reeds een aanzienlijken omvang aangenomen en zal niet voldoende opbrengen om de totale kosten van den oorlog te dekken. Het gat tusschen inkomsten en uitgaven moet met andere middelen worden gestopt dan met belastingen. Het moet in zijn geheel door het Britsche volk worden gestopt door te sparen en geld aan de regeering te leenen.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Oorlogskosten 4302 C)**

D. PARAPSYCHOLOGIE. — Geloof en „Wonder". - Lezing door dr. W. H. C. Tenhaeff. —

Op 2 November heeft dr. W. H. C. Tenhaeff, privaatdocent in de parapsychologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, voor de afdeeling Rotterdam der vereeniging voor Psychial Research een lezing gehouden over Geloof en „Wonder", waaraan wij het volgende ontleenen:

Het wonder veronderstelt geloof in het wonderbaarlijke. De geloovende mensch komt gemakkelijk onder invloed van dengene, in wien hij gelooft. Bij het openstaan voor suggesties is verstandelijke critiek sterk verminderd, de gesuggereerde vereenzelvigt zich met den suggestor en neemt tegelijkertijd een ondergeschikte houding t.o.v. hem aan. Het zich gemakkelijk laten influenceeren is een gesteldheid van den onvolwassen, primitieven geest, maar men kan zich ook willekeurig voor suggesties openstellen (hypnose).

De suggestieve kracht van een persoonlijkheid hangt samen met de mate van zelfvertrouwen, waarmede deze optreedt. Van menschen met waandenkbeelden gaat niet zelden een groote suggestieve invloed uit. Wonderdokters zijn meestal lieden met een zeer krachtig vertrouwen in eigen capaciteiten, waardoor zij in staat zijn hun patiënten te intimideeren. Bevoegde geneesheeren loopen het gevaar deze natuurlijke autoriteit te verliezen tengevolge van tegenstrijdige „wetenschappelijke" opvattingen, waarmede zij voortdurend geplaagd worden. Het vertrouwen, dat de arts in zich zelf stelt en zijn patiënten toont,

is van groote beteekenis voor zijn therapeutisch succes. Geneesmiddelen hebben naast hun „gewone" een psychodynamische werking. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Parapsychologie 4390 H)

A. **BULGARIJE. — Wet ter bescherming der natie aangenomen. —**
Sofia, 20 Nov. (D. N. B.) — De wet ter bescherming der natie is 20 November door de Sobranje na een driedaagsch debat overeenkomstig het ontwerp der regeering in eerste lezing aangenomen.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. 4446 A)**

B. **ZWITSERLAND. — „Nationale Beweging" verboden. —**
Bern, 20 Nov. (D. N. B.) — De bondsraad heeft besloten de nationale beweging in Zwitserland met ingang van heden te verbieden. De beweging wordt ontbonden, haar weekblad en ander propagandamateriaal verboden. De verordening geldt ook voor organisaties, die in de plaats van de verboden beweging komen. (De Tijd) **(Vor. ber. Nat. Beweging 4398 H.)**

C. **SPANJE. — Eerherstel voor Primo de Rivera. —**
Op het Calvo Sotelo plein te Alicante is op 20 November een uit leden der syndicaten bestaande groote rouwstoet gevormd, die zich begaf naar de gevangenis, waarin José Antonio Primo de Rivera vier jaar geleden werd doodgeschoten. Op de plaats van de fusilleering, welke door een kruis is gekenmerkt, werden twintig groote kransen gelegd. Ten slotte werd in de St. Nicolaaskerk een doodenmis gecelebreerd.
(N. Rott. Crt.) **(Vor. ber. Primo de Rivera 2550 D)**

D. **SOVJET-RUSLAND. — Nieuwe ambassadeur te Berlijn. —**
Moskou, 24 Nov. (D.N.B.) — Officieel wordt medegedeeld, dat bij verordening van het presidium van de Hoogste Sovjet der Sovjet-Unie de plaatsvervangend volkscommissaris van Buitenlandsche Zaken, Dekanosof, tot ambassadeur te Berlijn is benoemd. De tegenwoordige ambassadeur Sjkwarzef is van zijn ambtsplichten ontheven. (De Maasbode)

E. **MANDSJOEKWO. — Vijfjarenplan. —**
Kalgan, 17 Nov. (Domei). — De regeering van Mandsjoekwo heeft een nieuw vijfjarenplan uitgewerkt. In het bijzonder zal de steenkool-, staal-, landbouw- en veeproductie worden uitgebreid. De schapenteelt heeft de bijzondere aandacht en het ligt in de bedoeling het aantal schapen met 2 millioen op te voeren. Hiertoe zullen ca. 2000 rammen worden beschikbaar gesteld. (Telegraaf)

F. **BELGIE. — Staatsschuld. —**
In den loop van het derde kwartaal is de geconsolideerde buitenlandsche schuld van 4.92 tot 5.37 milliard toegenomen.
De schuld op korten termijn steeg van 10.07 tot 14.74 milliard frs. (Keesings Financieel Archief)

G. **DE EISCHEN VAN DE SNELBOOT. —**
Over snelbooten schijnt alles gezegd te zijn; die er op varen — gelijk de schrijver van een artikel in Das Reich — weten er altijd meer van. Een snelboot is 10 maal zoo lang als breed, niets dan machine en torpedo, kracht en projectiel. Al het andere is hout, ijzer, de electrische machines daargelaten. Hout is het eenige materiaal van voldoende spankracht om tegen het dreunen van de motoren bestand te zijn. Torpedobooten, vooral torpedobootjagers ontwikkelen ook een zeer hooge beginsnelheid, maar ze kunnen die niet volhouden, want ze zijn uit stalen platen gebouwd en de bouten zouden wegvliegen, als ze het waagden met een snelboot gelijken tred te houden. Een snelboot heeft een bemanning van 20 tot 30 koppen. In oorlogstijd leven er maar enkelen aan boord. Ze hebben een grooteren radius dan men geneigd is te gelooven, hun stookstof is voldoende voor 15 uur, gewoonlijk blijven ze 11 tot 12 uur buitengaats. Zoo vormen ze een schakel tusschen duikboot en vliegtuig en de levenswijze lijkt op die van de vliegers. De skilooper kan de gewaarwordingen van de snelbootopvarenden het best navoelen.
(N. Rott. Crt.)

H. **VEREENIGDE STATEN. — Lord Lothian, Britsch ambassadeur te Washington, overhandigt een memorandum. - Engeland's wenschen. —**
(D. N. B.) — Omtrent het onderhoud tusschen president Roosevelt en den Britschen ambassadeur te Washington, waarbij lord Lothian een memorandum heeft overhandigd, schrijft de Washingtonsche correspondent van de „New York Times" dat Engeland de volgende wenschen aan de Vereenigde Staten heeft geformuleerd:
1. levering van handelsschepen;
2. levering van oorlogsschepen;
3. overneming van Britsche vlootpatrouilliediensten door de vloot der V. S.;
4. financieele hulp. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Ver. Staten—Engeland 4360 C)

I. **NEDERLAND. — Nieuwe Secretarissen-Generaal benoemd: Prof. dr. J. van Dam voor Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming; dr. T. Goedewaagen voor Volksvoorlichting en Kunsten. —**
De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft tot secretaris-generaal van het Departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming benoemd prof. dr. J. van Dam te Amsterdam en tot secretaris-generaal van het Departement van Volksvoorlichting en Kunsten dr. T. Goedewaagen te 's-Gravenhage.
De beide nieuwbenoemde secretarissen-generaal zijn op 27 November door den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied beëedigd. In een korte toespraak wees de Rijkscommissaris op de redenen voor de instelling van de nieuwe departementen alsmede op de taak, welke zij zullen hebben te vervullen.
Prof. dr. J. van Dam is hoogleeraar in het Gotisch, ook in betrekking tot de andere oud-Germaansche talen benevens de oudere taal- en letterkunde. Hij heeft zijn studie gewijd aan de Germanistiek in ruimer zin, met bijzondere aandacht voor het West-Germaansch, waarvan hij in een reeks geschriften heeft getuigd. Prof. Van Dam is o.a. curator van de stichting voor Middelbaar en Voorbereidend Hooger Montessori-onderwijs. Dr. T. Goedewaagen is privaat-docent in de geschiedenis der Philosophie na Kant aan de Universiteit te Utrecht. Hij is voorzitter van den Raad van Voorlichting der Nederlandsche pers en persleider der N.S.B.
(Vor. ber. Levensbeschr. en photo prof. dr. J. van Dam 1481 E; Reorganisatie departementen 4461 B)

K. **JAPAN. — Protest tegen Nederl. Oost-Indië wegens herhaald anti-Japansch optreden. —**
Tokio, 28 Nov. (Domei) — De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken Matsoeoka heeft een krachtig protest ingediend bij den Nederlandschen gezant, generaal J. C. Pabst, tegen het herhaalde anti-Japansche optreden in Nederlandsch-Indië en formeele verontschuldigingen, schadevergoeding en een garantie voor de toekomst geëischt.
Kort geleden hebben zich drie ernstige gevallen voorgedaan:

1. De Japansche eigenaar van een ijzerfabriek te Batavia werd op 11 Nov. aangevallen en mishandeld door een Nederlandschen politiebeambte.
2. Op 23 November is de Japansche vlag, die bij een kapperszaak te Bandoeng uithing, verbrand.
3. Denzelfden dag werd de kanselier van het Japansche consulaat-generaal te Batavia, Arijosji, bij het passeeren van de ambtswoning van den gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië door een schildwacht aangeroepen en met geweld naar het politiebureau opgebracht. Hij werd echter spoedig op vrije voeten gesteld, omdat niet alleen de beschuldiging van het illegaal fotografeeren van het paleis van den gouverneur volkomen ongegrond bleek te zijn, zooals hij zelf met nadruk had verklaard, doch het

fotografeeren ook wettelijk was toegestaan, waaruit de onnoodige onderdrukking door de Nederlandsche autoriteiten blijkt. Er wordt verder nog melding gemaakt van enkele minder belangrijke gevallen, o.a. geweldpleging door Nederlandsche soldaten.
(De Tijd) **(Vor. ber. Japan—Ned. Oost-Indië 4447 B)**

A. **NEDERLAND. — Dr. T. Goedewaagen over zijn taak. - Volksvoorlichting als staatstaak. - Geen particularisme in de radio. - Het volksche ethos in de kunst. - De levensstijl van een volk. —**
De nieuw benoemde secretaris-generaal van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten, dr. T. Goedewaagen, heeft aan het A.N.P. eenige mededeelingen gedaan over zijn werkzaamheden. Dit departement beteekent, zoo ongeveer ving dr. Goedewaagen zijn mededeelingen aan, ten opzichte van de volksvoorlichting iets geheel nieuws, omdat in vroegeren tijd en vooral in de laatste jaren door middel van pers, radio en film, die voorlichting was overgelaten aan particuliere instellingen met individueele en groepsbelangen, waarbij uiteraard de volksgemeenschap veelal op den achtergrond kwam.
De geest van dezen tijd is vooral daardoor gekenmerkt, dat ook de volksvoorlichting als onderdeel van de staatstaak wordt aangevoeld. Natuurlijk niet in dien zin, dat bepaalde meeningen ten aanzien van de volksvoorlichting moeten worden opgedrongen, maar wel, dat aan de in de samenleving opkomende meeningen en opvattingen vorm en richting worden gegeven.
Op de vraag wat de zorg van het nieuwe departement voor pers, film en radio omvat, antwoordde dr. Goedewaagen aldus: Ten aanzien van de pers neemt het departement in zooverre een zeer bijzondere positie in, dat hetgeen hiermede wordt beoogd voor een groot gedeelte reeds is voorbereid in den Raad van Voorlichting der Nederlandsche Pers. Deze raad toch stelt zich de ordening van de pers in materieelen, socialen en financieelen zin ten doel. Hierbij gaat het vooral om de geestelijke waarde van de pers. Het nieuwe departement zal het werk van den raad van voorlichting kunnen aanvullen en bekronen. Zuivere instelling en goede wil ten opzichte van de nieuwe orde en van den nieuwen gang van zaken in Europa zijn voor de pers factoren waarom het voornamelijk zal gaan.
Wat de radio betreft, ook daarvoor zijn belangrijke wijzigingen noodzakelijk, aldus dr. Goedewaagen. Het particularisme ook in de radiowereld, waarin iedere volksgroep haar eigen opvattingen had en met enorme verspilling van geld en arbeidskracht meer haar aanhangers dan de Nederlandsche volksgemeenschap diende, is, wanneer wij de wereld uit het nieuwe gezichtspunt van den organischen samenhang bekijken, niet meer te handhaven. Ook hier zullen ongetwijfeld maatregelen moeten worden genomen, die werken in de richting van een totale her-orienteering. Mijn aandacht, zoo ging dr. Goedewaagen verder, is in het bijzonder ook op een verheffing van het peil gericht, in zooverre, dat de radio veel meer in nationaal-opbouwenden zin werkzaam zal moeten zijn.
Het derde onderdeel, de film, is sinds haar ontstaan in de moderne maatschappij vooral een factor van amusement geweest. Zonder nu dit element te willen verwaarloozen, lijkt het mij noodig ook in het filmwezen het kunstzinnig en voorlichtend element aanmerkelijk te versterken en dit orgaan der volksvoorlichting in nauw contact te brengen met de blijvende volksche waarden, die sluimerend op den bodem van ons volksbewustzijn liggen.
Hierna kwam het nieuwe departementshoofd tot de andere hoofdgroep van zijn taak: de verschillende kunsten. Deze hadden zich, aldus dr. Goedewaagen, in de afgeloopen generaties voornamelijk in den individualistischen zin ontwikkeld. Het is, zoo zeide hij, mijn vaste overtuiging, dat het volksche ethos van onze dagen ook voor de kunsten een opleving zonder weerga kan beteekenen. De kunstenaar zal geen parasiet of anarchist meer zijn. Hij zal zich opgenomen weten in de door bloed en geest bepaalde gemeenschap van het Nederlandsche volk en zijn historische traditie. De staat is niet bij machte op directe wijze de vrijheid van den kunstenaar te beïnvloeden. Tendenzkunst is in alle opzichten verkeerd en kansloos, maar wel moet en kan de staat de voorwaarden scheppen, niet alleen sociaal, maar ook geestelijk, om den kunstenaar in diens vrijheid de kansen voor zelfontplooiing te geven. Van verre strekking zijn de gevolgen van dit alles ten aanzien van de muziek en het concertleven en niet minder van de architectuur, de beeldhouwen de schilderkunst.
In het bijzonder zie ik hier groote mogelijkheden voor het theater en het drama. Het drama was te allen tijde (men denke aan de Grieken) uitdrukking van een volksche mythe.
In het algemeen heeft het departement echter nog een veel ruimere taak; een volk moet zich uitleven in vormen van levensstijl. Het volk zoekt telkens weer bepaalde wegen, waarlangs verschillende sociale vormen van gemeenschapszin zich als het ware aanschouwelijk maken. Ook hier heeft de staat een positieve en opbouwende taak en hij zal daarbij moeten opvoeden op een wijze, die het volksche bewustzijn versterkt en den volksaard in stand houdt.
De vorm van staatsbemoeiing, zooals hier geschetst, is voor een groot deel van onbekenden aard. Het Nederlandsche volk zal echter ook op dit gebied een levensstijl moeten kiezen en het lijkt mij, zoo eindigde dr. Goedewaagen, niet verwonderlijk, wanneer ons volk van bouwmeesters en schilders hierin onder de voorzichtige leiding van den staat zal slagen.
(Alg. Handelsblad) **(V. b. Dr. T. Goedewaagen 4463 I)**

B. **NEDERLAND. — Joden in openbaren dienst ontslagen. - Hoogescholen te Delft en Leiden als strafmaatregel gesloten. —**
Het A.N.P. meldt:
Ter verzekering van de openbare veiligheid, rust en orde in de bezette Nederlandsche gebieden heeft het bevoegde bureau van den Rijkscommissaris het noodig geoordeeld, tegen de Joden, die een openbaar ambt bekleeden of in openbaren dienst werkzaam zijn, wegens de tegen de bezettende macht gerichte praktijken van het Jodendom maatregelen te nemen. Op grond van een rondschrijven is derhalve bepaald, dat zulke Joden hun ambt of hun werkkring niet langer kunnen uitoefenen (auszuscheiden haben). Hun aanspraken op uitkeeringen op grond van hun werkkring of op andere tegenprestaties van materieelen aard blijven daarbij onaangetast.

Sluiting van hoogescholen. — Met miskenning van het doel van dezen maatregel hebben de studenten te Delft en Leiden voor de Joden partij getrokken en het bezoeken der colleges voor den tijd van 48 uur gestaakt. Als algemeene waarschuwing heeft de commissaris-generaal voor bestuur en justitie zich genoodzaakt gezien, de Technische Hoogeschool te Delft en de Universiteit te Leiden alsmede de daaraan verbonden instituten voor de studenten van alle jaarklassen onmiddellijk tot nader order te sluiten. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. 4460 E; Joodsche leerkr. 4448 F)

C. **MR. DR. A. BARON RÖELL OVERLEDEN. —**
Op 76-jarigen leeftijd is 29 November plotseling overleden mr. dr. A. baron Röell, commissaris in de provincie Noord-Holland.
De overledene werd in 1864 te 's-Gravenhage geboren. Hij bezocht daar het gymnasium en studeerde aan de universiteit te Leiden.
In 1892, na zijn promotie in de rechten en de staatswetenschappen te Leiden, werd hij als adjunct-commies aan de Provinciale griffie te Arnhem verbonden. Het jaar daarop werd hij afdeelingschef aan de provinciale griffie van Overijsel en vijf jaar later burgemeester van Leeuwarden. In 1904 ging de overledene in gelijke functie naar Arnhem en van Arnhem in 1910 naar Amsterdam, ter vervulling van de vacature-van Leeuwen. Op 16 Januari 1915 heeft hij het ambt van commissaris in de provincie Noord-Holland aanvaard.
In Januari van dit jaar werd baron Röell op grootsche wijze gehuldigd ter gelegenheid van zijn zilveren jubileum als commissaris der provincie. Bij deze gelegenheid werd hij benoemd tot commandeur in de orde van den Nederlandschen Leeuw.
(Limburger Koerier) **(V. b. Mr. dr. A. Röell 4108 B)**

D. **LIECHTENSTEIN. — Troonrede van den vorst. - Vriendschap met Duitschland. —**
Bern, 4 Nov. (D.N.B.). — Te Vaduz (Liechtenstein) heeft de Landdag op 4 Nov. '40 een plechtige bijeenkomst gehouden ter gelegenheid van den honderdsten geboortedag van den in 1929 overleden vorst Johann. De tegenwoordige vorst, Frans Jozef II hield een troonrede, waarin hij o.a. wees op de nauwe economische en vriendschappelijke betrekkingen met Zwitserland en ten opzichte van Duitschland verklaarde, dat Liechtenstein met dit land de vriendschap onderhoudt en waardeert en de Duitsche taal en cultuur hooghoudt. (Telegraaf)
(Vor. ber. Liechtenstein 3374 G)

A. NEDERLAND. — Radiorede van prof. dr. J. van Dam, secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming. — Onderwijs in strikt Nederlandschen zin, naar behoefte uitgebreid en verbeterd. - Heemkunde zal de schatten der Nederlandsche cultuur kunnen verspreiden. - Een ernstig beroep op ouders, opvoeders en kinderen. —

Op 1 December heeft prof. dr. J. van Dam, secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming, voor de radio een rede gehouden, waaraan wij het volgende ontleenen:

Nu ik het ambt van secretaris-generaal van het departement van Opvoeding, Wetenschap en Cultuurbescherming heb aanvaard, stel ik er prijs op, het woord te richten tot allen, die betrokken zijn bij de opvoeding van ons opgroeiend geslacht en in de jeugd en in de toekomst van onze cultuur belangstellen. Ik mag dus aannemen tot alle Nederlanders. Maar in het bijzonder richt ik mij tot ouders en opvoeders en allen, die opgevoed worden.

Iedere rede van dezen aard begint natuurlijk met de opmerking, dat wij in moeilijke tijden leven. Inderdaad is dat ook nu het geval, maar is dat niet vrijwel altijd zoo geweest? Was de glorietijd van de 17de eeuw met zijn talrijke oorlogen en rampen soms eenvoudig om te beleven? Iedere tijd is moeilijk voor ieder denkend en levend mensch.

De moeilijkheden zijn niet uitsluitend, en zelfs niet in de eerste plaats, van materieelen aard. Het zijn vooral moeilijkheden van geestelijken aard. Het is uitermate bezwaarlijk te midden van deze het geestelijk evenwicht te bewaren, stand te houden tegenover de vele indrukken, ervaringen, meeningen, geruchten en alarmeeringen, die wij dagelijks in ons opnemen. Dat uit zich in allerlei symptomen, die ook ons onderwijs bedreigen: onrust, misverstanden, gebrek aan concentratie, opwinding over geruchten, gewilde of ongewilde verkeerde uitleg van maatregelen en voorschriften; deze zijn aan de orde van den dag.

Daarbij komt natuurlijk voor allen, die verantwoordelijk zijn voor het welzijn van kinderen, de zorg voor het dagelijksch leven en de zorg voor hun toekomst.

Om ons uit dezen toestand te bevrijden, is in de eerste plaats noodig het inzicht, dat deze tijd van verwarring en chaos voorbijgaat. Dat inzicht schenkt ons in de eerste plaats de geschiedenis. Wat wij beleven, is het noodlot, of, zoo men wil, het voorrecht, van slechts enkele generaties van menschen. Wij beleven niet een oorlog, maar een omwenteling, een revolutie, die aan onze wereld een uiterlijk zal geven, dat in vele essentieele dingen afwijkt van dat van de vroegere. Deze revolutie is volstrekt niet zoo bloedig en heftig als vroegere wel waren, omdat zij voltrokken wordt door den wil van een macht, die in de eerste plaats op ordening, niet op wanorde en chaos is gericht. Wij Nederlanders kunnen aan de ontwikkeling van die revolutie niets af of toe doen. Het eenige, wat wij kunnen en naar mijn overtuiging moeten, is ervoor zorgen, dat de gevolgen van deze revolutie voor ons volk, voor onze kinderen, zegenrijk worden. Want dit is het, wat ik vooral tot de Nederlandsche ouders zou willen zeggen: wij, ouders, moeten er ons van bewust zijn, dat wij de maatschappij niet voor ons zelf bouwen, maar voor onze kinderen, en dat die maatschappij in hun belang een gelukkigen vorm moet krijgen. Wij mogen nooit vergeten, dat onze kinderen de eerste Nederlandsche generatie vormen, sinds ruim een eeuw, die den oorlog in eigen land heeft gekend. Zij moeten ervan worden doordrongen, dat de nooden van dezen tijd niet vergeefs zijn geweest en dat er na dezen tijd een voor Europa gelukkiger periode zal aanbreken. Daartoe moeten zij worden opgevoed, in een geest, waarbij het Nederlandsche element met allen behoorlijken nadruk wordt geaccentueerd, maar die niet wil, dat de betrekkingen tot andere volken, met name het Duitsche volk en de relaties van de verschillende volksgroepen onderling, die immers alleen in de middelen, niet in het doel verschillen, worden vertroebeld.

Wij zijn allen Nederlanders en willen dat blijven. Wie bij zijn kind thans in plaats van liefde en saamhoorigheidsgevoel, haat en onverdraagzaamheid kweekt, schaadt daarmede niet alleen zijn eigen kind, maar ook de Nederlandsche volksgemeenschap, waarvan het later deel zal uitmaken.

De z.g. verboden schoolboeken. — In dit licht moet men ook een maatregel zien, die onder alle betrokkenen veel opwinding en misverstand heeft veroorzaakt, de kwestie van de z.g. verboden schoolboeken. In werkelijkheid zijn er geen schoolboeken verboden. Er zijn twee groepen van boeken uit het verkeer genomen: die boeken, die een of meer in de tegenwoordige situatie ongeschikte of, wat meer voorkomt dan men aanvankelijk zou meenen, voor het Duitsche volk en zijn leiders kwetsende passages bevatten en daarnaast die boeken, die de daartoe ingestelde contrôlecommissie ten gevolge van tijdgebrek op den daarvoor gestelden termijn nog niet had kunnen controleeren. Deze boeken zullen zoo spoedig mogelijk aan het onderwijs worden teruggegeven, zoo noodig, nadat de noodzakelijke wijzigingen met medewerking van de uitgevers en het doceerende personeel der scholen zijn aangebracht. Ik ben er van overtuigd, dat ik op de medewerking van deze beide groepen geen vergeefsch beroep doe.

Tot de docenten. — Tot de opvoeders in meer specialen zin, tot hen dus, die aan een Nederlandsche school onderwijs geven, kan mijn raad en dringende bede geen andere zijn: Bederft de resultaten van uw onderwijs niet door af te breken, in plaats van op te bouwen en duldt niet, dat anderen, b.v. sommigen van uw leerlingen, dat onderwijs ondermijnen. Ik heb het ambt van secretaris-generaal op mij genomen in de overtuiging, dat het Duitsche bestuur, dat thans ons land regeert, wenscht, dat ons onderwijs in strikt Nederlandschen zin wordt gegeven en naar behoefte wordt uitgebreid en verbeterd. Het streven naar verbetering van het onderwijs en naar verdieping van ons besef van Nederlanderschap zal door hen niet worden belet, wel, uit den aard der zaak en voor iedereen weldenkende volkomen begrijpelijk: een onderwijs, dat vijandschap en wanbegrip kweekt tegenover het Duitsche volk en zijn leiders. Tegen dit laatste moge ik u zoo nadrukkelijk mogelijk waarschuwen!

Uitwisseling van denkbeelden en methodes op het gebied van het onderwijs tusschen Nederland en Duitschland, verbetering ook van het onderwijs in de Duitsche taal en cultuur zal voor ons volk zoowel geestelijk als materieel heilzame gevolgen hebben. Maar vooral zal het onderwijs in Nederlandsche taal en cultuur een aanzienlijke uitbreiding en vernieuwing moeten ondergaan, wil het bijdragen tot de vorming van een vernieuwd en doelbewust Nederlandsch volk, dat bereid is, zijn volle energie in de wereld in te zetten.

Ik denk aan een vorm van onderwijs, waarbij taal- en letterkunde, cultuur- en kunstgeschiedenis, aardrijkskunde en volkskunde zullen worden vereenigd tot een heemkunde, als ik dit betrekkelijk nieuwe woord mag gebruiken, die de kennis omtrent de schatten der Nederlandsche cultuur zal kunnen verspreiden. Dat naast deze uitbreiding het thans reeds overbelaste onderwijs een zekere versobering zal moeten ondergaan, spreekt, dunkt mij, vanzelf. Van u, Nederlandsche leeraren en onderwijzers, moet het Nederlandsche volk het offer vragen, zoo noodig met terzijdestelling ten aanzien van leerstof en methode, de aan uw hoede toevertrouwde kinderen mede op te voeden tot Nederlanders, die in staat zijn, zich harmonisch in te passen in de nieuwe wereld, die door dezen oorlog zal ontstaan.

Tot de leerlingen. — Thans nog een woord tot hen, die opgevoed worden.

Tot de leerlingen der lagere scholen wil ik kort zijn, omdat zij, gelukkig voor hen, nog weinig begrip hebben van de groote gebeurtenissen van het heden. Ik weet, dat er onder jullie veel over politiek, over den oorlog en over al het nieuwe, wat er op straat te zien is, wordt gepraat en geruzied. Laat dat, en praat over de dingen van je eigen leven. Ik kan jullie beloven, dat we wat meer tijd gaan geven aan gymnastiek en sport!

Jullie, leerlingen van de middelbare scholen, bent er lang niet het slechtst aan toe. Jullie hebt het voorrecht, om, wanneer jullie over eenige jaren de maatschappij binnenstapt, een, naar wij allen hopen en verwachten, vredige en bevredigde wereld open te zien staan, een wereld, die plaats biedt aan een ieder, die zijn handen uit de mouwen weet te steken, zijn hoofd weet te gebruiken en de kunst verstaat, te profiteeren van al, wat jullie thans leert.

Maar .... jullie bent je van dat voorrecht maar nauwelijks bewust. De leerlingen van de middelbare scholen zijn verdeeld in tal van groepen en gewikkeld in tal van politieke twisten en harrewarrerijen. Ik geef jullie den goedgemeenden raad: houdt daarmee op. Weet, dat jullie samen eens de wereld moet opbouwen. Kweekt die gezindheid reeds nu in jullie binnenste aan. Weest er van overtuigd, dat zij, die jullie opzetten tot dien strijd, geenszins het welzijn van het Nederlandsche volk beoogen en wellicht zijn ondergang veroorzaken.

Geeft elkaar ook bij ernstige verschillen van meening de hand en weest, wat in een tijd als deze noodzakelijk is, kameraden. En dan een woord tot de studenten! Het valt mij gemakkelijk, tot u te spreken, omdat ik door jarenlange practijk gewend ben, met u om te gaan en in dien omgang nooit eenigen wanklank heb ervaren, ja, uit den omgang met u steeds weer nieuwe kracht heb geput. Maar het valt mij ook moeilijk, omdat het experimenteele beeld, dat ik mij van u, studenten, heb gevormd, zoo weinig schijnt te kloppen met de werkelijkheid, zooals ik die uit de mededeelingen van de meest verschillende universitaire centra meen te moeten opmaken.

Het heeft geen zin, struisvogelpolitiek te spelen: er zijn reeds hoogescholen door de Duitsche overheid gesloten, en er zullen meer volgen, wanneer gij niet na de Kerstvacantie tot bezinning zijt gekomen.

Gij zijt ontevreden en gij uit dat op een wijze, waarmede gij niemand in het land, ook niet degenen, voor wie gij optreedt, eenig goed doet en waarmee gij niemand in het land meer schaadt dan juist u zelve! Want de sluiting der universiteiten beteekent niet slechts, dat aan u het voorrecht ontnomen wordt, aan onze voeten te zitten en aan ons, om u wijsheid mede te geven. Maar het heele werk staat stil, het practische werk, dat

voor velen den weg naar de maatschappij beteekent. Uw eigen ontwikkeling wordt ernstig geschaad! Uw houding is negatief en afbrekend.
Kijk eens, in rustige tijden wil ik graag aan studenten het recht toekennen, ontevreden te zijn met den gang van zaken. Als gij dat niet was, dan zou er van u later in de maatschappij geen vernieuwing uitgaan. Gij moogt ook nu nog gerust aan ons ouderen verwijten, dat wij ons te weinig hebben verzet tegen de sleur, die de dingen liet komen, zooals ze kwamen.
Maar dit is geen tijd voor mopperen en opstandigheid. Het is een tijd, waarin veel werk moet worden verzet, waarin opgebouwd moet worden. Daartoe is tucht noodig, en tucht is verreweg het best te verdragen in den vorm van zelftucht. Ik hoop en verwacht van u, Nederlandsche studenten, dat u in deze vacantie den weg naar deze mooiste menschelijke eigenschap zult vinden.
Velen van u zijn soldaat geweest. Sommigen van u, voortreffelijke specimina van het genus studiosorum, heb ik in de mobilisatie zelf van nabij leeren kennen. De soldaat kankert, totdat hij zijn handen uit de mouwen moet steken, dan wordt hij flink en laat het mopperen. In dat stadium bevindt gij u thans ook: De maatschappij wacht op u, zij heeft u noodig, om mede te werken aan den opbouw van Nederland, van Europa, ja, van geheel de wereld.
Dit geldt voor ons allen, ouders en kinderen, opvoeders en opgevoeden. Wij allen, Nederlanders, moeten ons voorbereiden op een wereld, die anders zal zijn dan zij vroeger was, en die, naar wij vurig hopen, beter zal worden dan de wereld, die in Versailles werd geconstrueerd. Ik doe daarom een beroep op u allen, Nederlanders, om positief te willen zijn en mede te werken aan ons aller toekomst. Nederlanders, het moet, voor Nederland. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Prof. dr. J. v. Dam 4463 I)

A. **THAILAND. — Conflict met Fransch Indo-China.**
De minister-president van Thailand heeft, naar Domei meldt, op 2 December een radiorede gehouden, waarin hij verklaarde, dat vliegtuigen uit Fransch Indo-China 28 November over Thailandsch gebied gevlogen en met machinegeweren geschoten hebben, waarbij verscheidene personen zijn gewond. Daarop heeft het Thailandsche luchtwapen de opdracht tot vergelding gekregen. Nog denzelfden avond hebben Thailandsche vliegtuigen in het gebied van Laos bomaanvallen ondernomen en groote schade aan militaire installaties en benzine-opslagplaatsen berokkend. Er worden toebereidselen gemaakt voor uitgebreide bombardementen op de gebieden van Laos en Kambodsja.

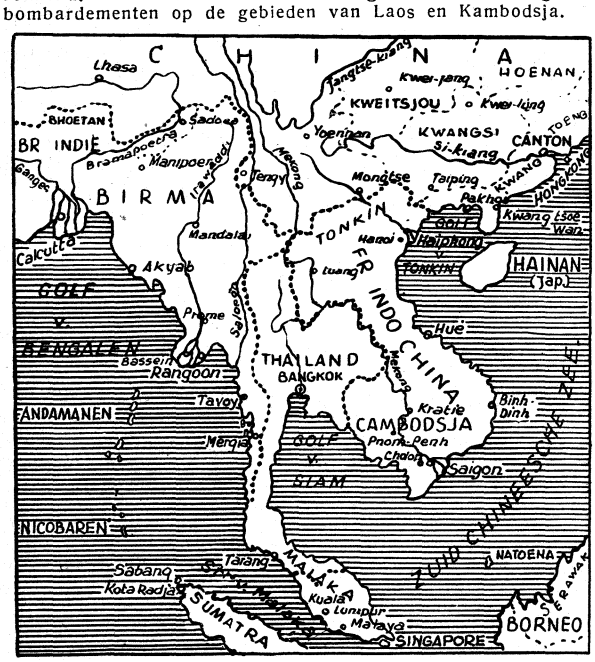

Thailand — Fransch Indo-China.
(Eigen teekening)

Uit Vichy wordt hierover nog gemeld, dat Thailandsche vliegtuigen op 28 November tusschen 16 en 18 uur de Indo-Chineesche grensplaatsen Taket en Savanaket gebombardeerd hebben. Verscheidene menschen werden gedood of gewond. Het Fransche bericht spreekt van een Thailandschen aanslag en spreekt de Thailandsche bewering tegen, dat Fransche vliegtuigen over de grens gevlogen waren. Het gouvernement-generaal van Fransch Indo-China treft de noodige maatregelen, zoo wordt gezegd, om voortaan elke betooging van dezen aard te verhinderen.
S.P.T. meldt uit Bangkok, dat volgens een militair communiqué van 1 December Fransche detachementen de grens van Thailand in de nabijheid van Prat hebben overschreden. Hun aanval werd echter door Thailandsche troepenafdeelingen afgeslagen. Verder wordt gemeld, dat Thailandsche vliegtuigen 30 November Tak-Hek alsmede Fransche steunpunten langs den oever van den Mekong hebben gebombardeerd. (De Tijd)

(Vor. ber. Thailand—Fransch Indo-China 4413 C)

B. **NEDERLAND. — Regeling in zake loonen, salarissen en andere arbeidsvoorwaarden. —**
Het Verordeningenblad No. 39 bevat een verordening van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de totstandkoming van regelingen in zake loonen, salarissen en andere arbeidsvoorwaarden.
De nieuwe verordening houdt in het algemeen aan het beginsel vast, dat slechts de partijen bij de C.A.O. (collectieve arbeidsovereenkomst) meestal dus de werkgevers- en werknemersorganisaties, bevoegd zijn een C.A.O. te sluiten.
De totstandkoming van de loonen kan echter de leiding van staatswege niet ontberen. De verordening heeft dan ook de algeheele vrijheid van de loonvorming door collectieve overeenkomsten in zekere mate moeten beperken. Zij maakt collectieve arbeidsovereenkomsten afhankelijk van goedkeuring van hoogerhand voor zoover zij loon- en salarisverhoogingen betreffen. Alle andere vormen van loon- en salarisverhoogingen zijn eveneens afhankelijk van een vergunning.
De verordening vervangt hierdoor het tot nu toe geldende verbod van loonsverhoogingen van den Duitschen Heeresgruppebefehlshaber van 17 Mei j.l.
Zij verruimt echter dit verbod met inachtneming van de door de prijsstijging veranderde economische en sociale toestanden in zooverre, dat zij loonsverhoogingen toelaat, wanneer zij goedgekeurd worden door den staat, vertegenwoordigd door de rijksbemiddelaars.
Evenals de staat ongegronde loonsverlagingen moet verhinderen, moet hij echter ook erop letten, dat ongecontroleerde loonsverhoogingen welke het algemeen belang schaden, achterwege blijven.
Dit sluit echter niet uit, dat bijv. te laag gebleven loonen, ongerechtvaardigde verschillen tusschen het loonpeil in de verschillende plaatsen of tusschen de verschillende leeftijdsgroepen en dergelijke worden opgeheven.
(Verordeningenblad No. 39, 30 November '40)

(Vor. ber. Loonsverhooging 4231 A; Loonsverlaging 4351 F)

C. **ZWITSERLAND. — Communistische partij verboden. —**
Bern, 27 Nov. (D. N. B.) — De Bondsraad heeft op grond van artikel 102 van de grondwet en op grond van artikel 3 van het besluit van den Bondsraad van 30 Augustus 1939 betreffende maatregelen tot bescherming van het land en tot handhaving van de neutraliteit besloten tot ontbinding van de communistische partij in Zwitserland.
Dientengevolge zullen alle in Zwitserland bestaande communistische organisaties worden opgeheven en zal haar iedere verdere activiteit worden verboden. Het verbod heeft ook betrekking op vereenigingen, die in de plaats komen van de verboden organisaties. Verder mogen communisten geen lid zijn van de organen van federatie, kanton en gemeente.
(Telegraaf) **(Vor. ber. Communisme 3178 C)**

D. **NEDERLAND. — N. Oosterbaan tot directeur van het perswezen benoemd. —**
's-Gravenhage, 30 Nov. — Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten is met ingang van 1 Dec. benoemd tot directeur van het perswezen, de heer N. Oosterbaan te 's-Gravenhage. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Taak v. d. Pers 4464 A)

A. Het religieus aspect. —

De wajang of het Javaansch-Balische schimmenspel heeft een lange geschiedenis achter den rug. Het werd in den tijd, dat de Hindoe's, uit Voor-Indië afkomstig, Sumatra, Java en enkele andere eilanden hadden gekoloniseerd, op Java ingevoerd. Zoo is het dus één van de talrijke herinneringen aan deze cultureel voor Java zoo belangrijke Hindoe-periode (1e millennium na Chr.). Het schimmenspel, dat in het land van oorsprong verdwenen is, werd op Java zoo populair, dat het bij al wat er verder gebeurde, bleef bestaan. Ook de islamiseering van Java bracht hierin geen verandering, wat te meer verbaast, wanneer men weet, dat de wajang niet enkel amusement is, maar wel degelijk een religieuze beteekenis heeft. Van het standpunt van Mohammedaansch Java gezien, is de wajang dan ook ontoelaatbaar heidendom, hetgeen tot uiting komt in het verbod om op specifiek Mohammedaansch gebied, b.v. op het terrein van een moskee of in een meer streng-Mohammedaansch dorp een wajang-voorstelling te houden.

Hoe dit ook zij, de wajang is op Java nog hoog in eere en heeft bovendien nog steeds een religieus aspect. De Javaan kan uren genieten van de voorstelling, waarbij de scherts niet ontbreekt; toch is het alles meer dan amusement. De kunst staat hier in dienst van de religie of beter: beide zijn niet te scheiden. De dalang (de vertooner) is een gewijd persoon en de voorstelling voert in de wereld van goden en demonen, in den strijd van het Goede en het Booze. Naar de volksverhalen werd zelfs de kosmische orde verstoord, wanneer in de opvoering een fout werd gemaakt. Wat hierboven gezegd wordt, geldt speciaal van de oudste en belangrijkste wajangsoort: de Wajang poerwo.

Het repertoire bestaat daarbij uit episoden van een tweetal Hindoe-heldendichten. De Goden, die in den lichtkring komen, zijn die van het Hindoesch pantheon. Te zamen met de meer gejavaniseerde wajang gedog wordt de poerwo wel de wajang koelit, de „leeren wajang" genoemd, omdat bij beide de poppen, waarmede wordt gespeeld, van leer vervaardigd zijn. Als steun loopt van boven naar beneden, langs de geheele figuur, een hoornen steun, die in het handvat uitloopt. De armen zijn beweeglijk als die van een marionet en worden door den dalang bewogen. Zeldzaam fijn, als kantwerk zoo teer, is soms de Javaansche pop uitgesneden, wat tot resultaat heeft, dat de schaduw op het doek wondermooi valt. De Balische wajang is veel plomper van uitvoering. Over de wajangpop zelf zou nog veel te zeggen zijn. Laten wij met een enkele opmerking volstaan.

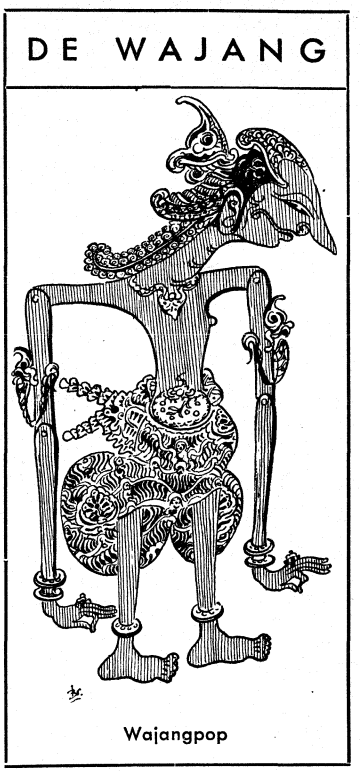

Wajangpop
(Eigen teekening)

Sterk valt op, dat gezicht en voeten en profiel, het lichaam en face wordt gegeven. Dit geeft de wajangfiguur dien wonderlijken draai. De verklaring er van zit waarschijnlijk in het nuchtere feit, dat zoo het schaduwbeeld het best tot zijn recht kan komen. Men denke zich een geheel en face of en profiel gesneden pop geprojecteerd op het doek.

Maar niet enkel de draai in het lichaam is bijzonder. Het is duidelijk, dat de armen te lang zijn (vooral bij de hoogere goden- en godinnenfiguren) en dat ook het profiel niet dat van een normaal mensch is. Het zijn dan ook geen menschen, die hier optreden, maar geesten, godenfiguren, demonen, bovenmenschelijke wezens in ieder geval. Met andere woorden: dat, wat wij caricaturaal zouden willen noemen, geeft voor den Javaan het geestelijke weer.

Het spel bestaat nu hierin, dat de dalang de poppen in den lichtkring brengt, terwijl hij tegelijk de handeling op zangerige wijze voordraagt. Zijn stem zal zich wijzigen al naar de personen, die optreden of de gebeurtenissen, die zich afspelen. Dit alles wordt begeleid door de muziek van het Javaansch orkest, de gamelan, en kan soms den geheelen nacht door duren.

Een goede wajangvoorstelling geeft ook den Westerling, die toch overigens wel zeer ver van deze kunst afstaat, een genotvollen avond.

Wanneer hij door aanwijzingen op het programma in staat gesteld wordt, het verloop der handelingen te volgen, zullen de schaduwbeelden ook tot zijn verbeelding gaan spreken en zal ook hij zich kunnen laten meevoeren in deze wonder-wereld, waar het goede het kwade steeds overwint.

(Prof. Dr. H. Th. Fischer, De Tijd, 25 Nov. '40)

B. JAPAN. — Joetaka Isjizawa tot nieuwen consul-generaal in Nederl. Oost-Indië benoemd. —

Batavia, 28 Nov. — De nieuwe Japansche consul-generaal, Joetaka Isjizawa, is 28 November uit Soerabaja te Batavia aangekomen.

De vroegere consul-generaal, Otoji Saito, die benoemd is tot directeur van het bureau voor Zuidzee-aangelegenheden in het ministerie van Buitenlandsche Zaken, is 30 November van Batavia vertrokken.

(Domei) **(Vor. ber. Japan—Ned. Oost-Indië 4463 K)**

C. CRIMINOLOGIE. — Wetenschap en misdaad - Lezing van C. J. van Ledden Hulsebosch. —

Amsterdam, 28 Nov. — In den Hortus Botanicus hield de bekende politie-deskundige C. J. van Ledden Hulsebosch voor de leden der Natuur-Philosophische Faculteit een voordracht over „Toegepaste natuurwetenschappen bij het opsporen van misdrijven". Dr. Van Ledden Hulsebosch verduidelijkte zijn lezing met talrijke fotografieën.

In de criminalistiek wordt de fotografie niet alleen gebruikt als reproductieve kunst, maar ook als exploratieve kunst bij het opsporingswerk. Contrast-fotografie wordt gebruikt om diverse inktsoorten bij vervalschte data op chèques en dergelijken aan te toonen. Om vervalschingen van banknoten aan te toonen wordt gefotografeerd met een bepaalde belichtingsmanier. Om bloedvlekken en bloedsporen aan te toonen werd vroeger getracht van de verdachte vlek een specifiek bloedkristal te maken. Daarbij ging altijd eenig materiaal verloren, hetgeen zoo mogelijk vermeden moet worden. Tegenwoordig worden verdachte vlekken microscopisch gefotografeerd, waardoor men de roode bloedlichaampjes op de foto kan zien. Een keel-, neus- en oorspiegel wordt gebruikt om in brandkastsloten of revolverloopen sporen van instrumenten of kogels aan te toonen.

Bij het opsporen van vergiften, de „texicologie", wordt gebruik gemaakt van dierproeven. Als men bij kikkers alkaloiden inspuit, die nogal eens als vergif gebruikt worden, zooals strychnine, merkt men, dat deze dieren op elk alkaloid met een bepaalde specifieke houding reageeren. Spuit men kleine hoeveelheden morphine onderhuids bij een witte muis in, dan steekt het dier den staart in de hoogte. Atropine of andere vergiften uit de bella-

donna-reeks geven, bij katten in de oogen ingespoten, vergrooting van de pupil. Verminkte cadavers moeten soms geheel gerestaureerd worden, ten einde herkenning mogelijk te maken; dit noemt men toilette du cadavre. Ook de Röntgenologie vindt bij het opsporingswerk toepassing. (Telegraaf)

(Vor. ber. C. J. van Ledden Hulsebosch 4099)

A. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Zeeslag ten Z. van Sardinië. —**

Ergens in Italië, 28 Nov. (Stefani) — Het Italiaansche hoofdkwartier maakt het volgende bekend:

Op 27 November is een van onze vlootformaties ten Zuiden van Sardinië in contact gekomen met een Engelsch eskader dat uit Westelijke richting kwam en bestond uit eenige slagschepen, een vliegtuigmoederschip en talrijke kruisers. Onze schepen gingen een strijd aan en beschadigden een kruiser van de Kentklasse en een kruiser van de Birmingham-klasse.

Een vijandelijke granaat raakte een van onze kruisers, t.w. den kruiser „Fiume", maar ontplofte niet. Een van onze torpedojagers werd op ernstige wijze getroffen en naar zijn basis gesleept. De luchtdoelartillerie van onze eenheden haalde twee vijandelijke vliegtuigen neer.

Toen het eskader, na het vuren te hebben gestaakt, zich snel in Zuid-Oostelijke richting verwijderde, werd het op ongeveer 200 kilometer van Sardinië ingehaald door eenige van onze luchtformaties, die van jagers waren vergezeld. Een vliegtuigmoederschip, een slagschip en een kruiser werden door bommen van zwaar kaliber getroffen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4456 G)

B. **NEDERLAND. — „Wilt U de waarheid weten?" - Verspreiding op groote schaal van een boekje over den persoon van Adolf Hitler. —**

Het A.N.P. meldt: Het boekje „Wilt u de waarheid weten?" zal op groote schaal in Nederland worden verspreid. Het is de bedoeling, dat het in alle Nederlandsche huisgezinnen zal komen. Nadat de Rijkscommissaris in Limburg de verspreiding persoonlijk heeft ingezet, zijn de Commissarissen-Generaal, de Weermachtbevelhebber en de Duitsche hooge autoriteiten begonnen met de verspreiding in de verschillende deelen des lands.

Het aantrekkelijk uitgevoerde boekje bevat veel fotomateriaal met bijschriften over den persoon van den Führer, waarbij tevens, bij wijze van tegenstelling, voorbeelden zijn gevoegd van vroeger hier te lande verspreide caricaturen.

(Nieuwsblad v. h. Noorden)

C. **„REDDINGSCELLEN" VOOR VLIEGERS. — Drijvende boeien met slaapgelegenheid en leeftocht.**

Berlijn, 29 Nov. (A.N.P.) — Behalve de reddingsvliegtuigen gebruikt men thans van Duitsche zijde nog een ander reddingsmiddel voor in nood verkeerende vliegers, dat door zijn oorspronkelijkheid belangwekkend is.

Het bestaat uit een van het Roode Kruis voorziene boei, welker bovengedeelte eenigszins doet denken aan een telefooncel. Rondom de boei zijn lijnen uitgelegd, waardoor zij gemakkelijk kan worden bereikt. Langs een wenteltrapje komt men in een betrekkelijk groote ruimte, die slaapgelegenheid biedt voor vier personen en voorzien is van wollen dekens, trainingspakken, warme schoenen, proviand, drinkwater, kookgerei, een apotheek en gezelschapsspelen. Door vlaggen of rookseinen kan worden aangegeven, dat een cel bezet is. De boeien worden dagelijks gecontroleerd, ook ter aanvulling van de voorraden. (Telegraaf)

D. **VEREENIGDE STATEN. — Crediet voor aanleg van steunpunten. - Wet tegen sabotage. —**

Washington, 27 Nov. (D. N.B.) — De Amerikaansche minister van Marine, Knox, heeft medegedeeld, dat Roosevelt een crediet van vijftig millioen dollar heeft goedgekeurd voor de onmiddellijke inrichting van een reeks lucht- en vlootsteunpunten in de onlangs door Engeland afgestane gebieden. Voorts deelde Knox mede, dat nog 32.000 reserve-officieren en manschappen der marine zich gereed moeten houden om terstond te kunnen opkomen.

De Amerikaansche Senaat heeft 26 November een wetsontwerp aangenomen op grond waarvan personen, die de bewapeningsindustrie door sabotage benadeelen, tot zware straffen veroordeeld kunnen worden. Het wetsontwerp is reeds door het Huis van Afgevaardigden aangenomen en wordt thans aan president Roosevelt ter onderteekening voorgelegd. Personen, die zich schuldig maken aan sabotage, kunnen met tien jaar gevangenisstraf of tienduizend gulden boete gestraft worden. (Telegraaf)

(Vor. ber. Steunpunten 4456 A)

E. **EGYPTE. — Sirry Pasja's verklaring: Politiek van vorig kabinet wordt voortgezet. - Minister van Oorlog plotseling overleden. —**

Beiroet, 25 Nov. (D.N.B.) — De nieuwe Egyptische premier, Sirry Pasja, heeft 25 November, naar uit Caïro gemeld wordt, een eerste verklaring voor het parlement afgelegd.

Het vorige Egyptische kabinet, zoo verklaarde hij o.a., kon met geduld, verstand en onwrikbaarheid alle ernstige crises, die wij moesten doormaken, overwinnen. God moge ons helpen de politiek van het vorige kabinet voort te zetten. Ons program is in de troonrede vastgelegd. De huidige situatie en de moeilijkheden, waarin ons land zich bevindt, eischen de eenheid van de geheele natie en groote omzichtigheid.

Caïro, 27 Nov. (United Press) — De Egyptische minister van Oorlog, Joenoes Saleh pasja, is plotseling overleden. (Het Vaderland) **(V. b. Kabinet 4448 D)**

F. **FRANKRIJK. — Departementen in Frankrijk worden provincies. —**

Genève, 7 Nov. (D.N.B.) — Naar uit Vichy gemeld wordt, is maarschalk Pétain 7 November van zijn inspectiereis naar Toulouse en Montauban teruggekeerd.

Hij deelde mede, dat eerlang zal worden overgegaan tot het instellen van Fransche provincies ter vervanging van het oude stelsel der indeeling in departementen. In dit verband verklaarde hij, dat hij, gelijk met de oude provincies, eeuwenlange tradities dier provincies weer wil laten herleven. (De Tijd)

G. **NEDERLAND. — Gemachtigde voor de prijzen. —**

's-Gravenhage, 30 Nov. — Het Verordeningenblad No. 39 bevat een besluit van de secretarissen-generaal van de departementen van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij, van Waterstaat, van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Sociale Zaken en van Justitie in zake de benoeming van een gemachtigde voor de prijzen.

Dit besluit luidt o.a. als volgt:

Tot regeling van de prijzen voor alle goederen en diensten, benevens van vergoedingen van iederen aard, alsmede tot handhaving van deze prijzen en vergoedingen wordt een gemachtigde voor de prijzen aangesteld, die door den secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart wordt benoemd en ontslagen. De gemachtigde heeft in het bijzonder bemoeienis met de prijzen voor alle goederen, van belang voor de dagelijksche behoeftevoorziening, de huurprijzen voor roerende goederen en de prijzen, huren en pachten van onroerende goederen, de vervoertarieven, de gas- en electriciteitstarieven en de renten.

(Verordeningenblad No. 39, 30 November '40)

H. **NEDERLAND. — De maatregel tegen joodsche ambtenaren. —**

Van bevoegde Duitsche zijde is commentaar verstrekt op den maatregel tegen joodsche ambtenaren. In de eerste plaats wees men er op, dat de betrokkenen niet, zooals het gerucht wilde, op straat zijn gezet. Immers de uitbetaling van hun salarissen en andere uitkeeringen gaat door.

De maatregel moet gezien worden als een daad van de bezettende macht als zoodanig. Hij is geen ingrijpen in intern-Nederlandsche verhoudingen en evenmin een vooruitloopen op hetgeen Nederlandsche instanties later te dezer zake zullen beslissen. Van Duitsche zijde kan men principieel geen vertrouwen hebben in joodsche ambtenaren, daar men de joden

slechts als vijanden van Duitschland denkbaar acht en de mogelijkheid reëel acht dat zij de maatregelen van de bezettende overheid zullen doorkruisen. Deze mogelijkheid wil men hun ontnemen.
De maatregel valt binnen het kader van hetgeen in de geschiedenis steeds door bezettende mogendheden is gedaan.
Voorts moet de maatregel niet beschouwd worden als een inbreuk op de geloofsvrijheid. De jood geldt immers als jood niet om zijn geloof maar om zijn ras.
Het voornaamste echter is, dat de maatregel als een gevolg van de bezetting moet worden beschouwd en binnen de taak blijft, die aan een bezettende macht als zoodanig toekomt. (De Tijd) **(V. b. 4464 B)**

A. **NEDERLAND. — Kolonel A. W. de Koningh benoemd tot inspecteur-generaal der Nederlandsche politie. —**

A. W. de Koningh (Fotobureau A. P.)

Den Haag, 28 Nov. — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied heeft op voordracht van den secretaris-generaal van het Departement van Justitie Kolonel A. W. de Koningh benoemd tot inspecteur-generaal der Nederlandsche Politie.
Kolonel De Koningh was tot nu toe inspecteur der marechaussee. Hij werd op 14 September 1940 reeds aangesteld als commissaris, belast met de waarneming der functie van inspecteur-generaal.
(Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Politie 4409 B)**

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Rijksleider Alfred Rosenberg's rede in de Fransche Kamer te Parijs. —**
Parijs, 28 Nov. (D.N.B.) — Rijksleider Alfred Rosenberg heeft heden in de Fransche Kamer te Parijs gesproken over de ideeën van 1789. „Met het grootste begrip voor historische gebeurtenissen en met alle achting voor een leven van strijd" werd door Rosenberg uit de denkbeelden van de Fransche revolutie de ontwikkeling afgeleid, welke de voorwaarde vormde voor de groote botsingen der Europeesche volken.
De groote wereldoorlog tusschen goud en bloed, die op 2 Augustus 1914 zoo dramatisch begon, aldus spreker, vindt zijn geweldige voortzetting in de botsing van 1939-'40. Het goud en zijn dienaars hadden in den wereldoorlog slechts een schijnoverwinning behaald. Thans overwint ten slotte het bloed, d.w.z. de scheppende rassenkracht van Centraal-Europa behaalt de overwinning op alle uitbuitende krachten, die voornemens waren zich onbeperkt over dit continent te verbreiden. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Alfred Rosenberg 4292 C)

C. **ZWITSERLAND. — Eenvormige prae-militaire opleiding verworpen. —**
Bern, 1 Dec. (D.N.B.) — Een in Zwitserland gehouden volksreferendum heeft de wet op de invoering van een verplichte en uniforme militaire voor-opleiding, welke voor alle kantons gelijk zou zijn, met 429.952 tegen 342.838 stemmen verworpen. Alleen de kantons Genève, Zürich, Schaffhausen, Bazel, Solothurn hebben voor gestemd. Zestig procent heeft aan het referendum deelgenomen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Defensie 4447 E)

D. **FINLAND. — Staatspresident afgetreden. —**
Helsinki, 28 Nov. (D.N.B.) — Staatspresident Kallio heeft, naar officieel bekend wordt gemaakt, om gezondheidsredenen besloten zijn functie neer te leggen. Kyösti Kallio aanvaardde het presidentschap van Finland op 1 Maart 1937 en volgde president Svinhufvud op. (Limburger Koerier)
(Vor. ber. President Kallio 4117 B)

E. **CHINA. — Wang Tsjing-wei president van de nationale regeering. —**
Wang-Tsjing-wei is op 28 November door een besluit van den centralen politieken raad tot president van de nationale regeering van China, met zetel te Nanking, benoemd. (D.N.B. - De Maasbode)
(Vor. ber. Nationale Regeering 4215 A)

F. **BOTANIE. — Mechanische prestaties van de planten. - Lezing van prof. dr. Th. J. Stomps. —**
Op 23 November heeft de vereeniging Nederlandsch Museum voor Natuurwetenschap en Techniek een algemeene vergadering in de groote gehoorzaal van den Hortus Botanicus te Amsterdam gehouden. Deze vergadering werd voorafgegaan door een voordracht, getiteld: mechanische prestaties van de planten, welke gehouden werd door prof. dr. Th. J. Stomps, lid van het dagelijksch bestuur der vereeniging.
De voorzitter der vereeniging, prof. dr. E. van Everdingen, leidde den spreker in.
De mechanische prestaties van het plantenlichaam grenzen aan het wonderbaarlijke, aldus prof. Stomps. Men denke zich een menschelijk bouwwerk van 15 m. hoogte, dat slechts 3 cm. dik en bovendien aan den top breeder uitgebouwd zou zijn. Een ieder zal dit voor onmogelijk houden, maar een aardragende roggehalm, die daarbij nog hol is, is toch volgens dit principe gebouwd! Wij constateeren niet alleen een buitengewone stevigheid, maar ook een zoo groote elasticiteit, als wij aan onze bouwsels niet vermogen te geven. Een roggehalm kan door den wind haast tot op den bodem gebogen worden en richt zich niettemin weer op. Waarvan die stevigheid, die eenig in haar soort is en voor het plantenleven onontbeerlijk? Eenerzijds mogen wij hier denken aan de stevigheid van botanische celwanden in het algemeen, aan den z.g. turgor en aan weefselspanningen, anderzijds aan het voorkomen van mechanische of versterkende weefsels.
Onder turgor verstaat men de spanning tusschen den dooden celwand en den levenden celinhoud of protoplast. Deze kan ontstaan, doordat het wandstandige protoplasma z.g. semipermeabele eigenschappen heeft, gelijk prof. Hugo de Vries indertijd als eerste heeft ingezien, terwijl in het celvocht der planten veel stoffen plegen voor te komen, die niet door het protoplasma vermogen heen te dringen en dus de oorzaak zullen zijn, dat water van buiten door de cel met kracht wordt opgenomen. Hiervan is een spanning tusschen celwand en celinhoud het gevolg en eene uitrekking, tenminste bij niet al te dikwandige cellen, van eerstgenoemden, de z.g. turgoruitrekking. De turgor is de algemeene bron van mechanische krachten in het plantenrijk. De rekbaarheid en elasticiteit van den celwand

spelen bij het tot stand komen van den turgor een groote rol. Hoe rekbaarder de wand, hoe meer de cel zich door den turgor kan vergrooten. Oudere cellen plegen minder, jongere goed rekbaar te zijn.
Wat de mechanische weefsels betreft, hier kan men in de eerste plaats aan den houtcylinder denken, die bij de tweezaadlobbige houtgewassen tot stand komt. Interessanter echter zijn twee verdere versterkende weefsels, het z.g. sclerenchym, waaronder men een dood weefsel van bastvezels verstaat, en het z.g. collenchym, dat levend is en uit cellen bestaat, die op de hoeken met celluloselamellen versterkt zijn. Het eerste komt vooral bij eenzaadlobbige planten voor, het laatste bij de tweezaadlobbige. De plaatsing van sclerenchym en collenchym in de planten is zoo, dat de knapste ingenieur haar niet zou weten te verbeteren en er in tegendeel nog wel wat uit zal kunnen leeren. Wanneer wij denken aan het genoemde voorbeeld van de roggehalm, dan is het dus speciaal het sclerenchym, dat voor de merkwaardige eigenschappen verantwoordelijk is.
Een bastvezel kan men als het ware vergelijken met een dik stuk caoutchouc-slang; ook hierbij is sprake van een groote elasticiteit, gepaard gaande met een geringe mate van rekbaarheid. In het licht van het voorgaande is het haast verwonderingwekkend, dat in het leven van den mensch nog zooveel bastvezels van tweezaadlobbige planten een groote rol spelen, men denke aan vlas, hennep, brandnetel enz."
Tot slot wees spr. nog even op de z.g. steencellen, zeer dikwandige en verhoute cellen, die de schalen van noten en de steenen in steenvruchten opbouwen en een groote „druckfestigkeit" bezitten. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Botanie 3061 A)

A. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Dr. J. Goebbels bij de Duitsche soldaten te Oslo. - Instorting van het Britsche wereldrijk. —

Oslo, 28 Nov. (D.N.B.) — Tijdens een voorstelling van het ensemble van het theater Am Nollendorfplatz, dat te Oslo gastvoorstellingen geeft, heeft rijksminister dr. Goebbels in het bioscooptheater voor de Duitsche weermacht voor meer dan duizend soldaten een rede gehouden.
In een overzicht van de politieke en militaire successen van het eerste oorlogsjaar, schilderde Goebbels den zegetocht der Duitsche wapens. Engeland is van het continent verdreven.
Niemand weet beter dan de Duitsche soldaten, dat een wereldrijk als het Britsche niet in een dag instort. Doch Duitschland staat thans in een zoo gunstige positie in den strijd tegen Groot-Brittannië, als nooit tevoren een met Engeland in oorlog zijnde mogendheid heeft ingenomen. Wanneer Churchill in zijn vertwijfelde situatie thans zijn toevlucht neemt tot fantasieën en het sprookje van een op handen zijnd offensief laat verkondigen, dan is het hier in Noorwegen juist de aangewezen plaats om te vragen, waarom hij dan eerst zijn troepen uit Narvik of Duinkerken heeft teruggetrokken. Duitschland heeft thans slechts één doel, zijn laatsten vijand ter aarde te werpen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Dr. J. Göbbels 4456 B)

B. ROEMENIE. — Politieke arrestanten doodgeschoten - Officieele communiqué's - Codreanu gerehabiliteerd. —

Officieele communiqué's. — De Roemeensche ministerraad heeft het volgende communiqué uitgegeven:
Op 26 November werd de vroegere minister Madgearu door onbekenden uit zijn woning ontvoerd. Zijn lijk werd in een bosch in de buurt van Boekarest gevonden. Het droeg de sporen van revolverschoten. Op den avond van 27 November werd professor Nicolas Jorga uit zijn woning in Sinaia ontvoerd. De snel genomen maatregelen om nog des nachts den vroegeren minister-president te vinden en hem te bevrijden, bleven zonder resultaat. Op 28 November vonden gendarmen van het corps van Prahova het ontzielde lichaam van Jorga in het plaatsje Tresnic in het district Prahova met zes revolverkogels doorboord. De regeering zoekt de schuldigen om hen zware straffen op te leggen, overeenkomstig de van kracht zijnde wetten.
Boekarest, 27 Nov. (D.N.B.) — In den nacht van 26 op 27 Nov. zijn om 1 u. 30 de in de militaire gevangenis Jilava opgesloten politieke arrestanten, in totaal 64, door een groep legionnairs gefusilleerd.
Boekarest, 27 Nov. (D.N.B.) — Het Roemeensche ministerpresidium heeft een officieel communiqué uitgegeven, dat als volgt luidt:
„In den afgeloopen nacht is een groep legionnairs die bezig was met de opgraving van het stoffelijk overschot van Codreanu en anderen, die in de militaire gevangenis van Jilava vermoord waren, de gevangenis binnengedrongen. Enkele der daar aanwezige politieke arrestanten werden doodgeschoten. Deze legionnairs hebben de doodgeschoten personen schuldig geacht aan den moord op Codreanu en zijn volgelingen.
Generaal Antonescu en Horia Sima keuren deze daad af. Generaal Antonescu en de legionnaire beweging staan op het standpunt der gerechtigheid en wettigheid. De daders worden streng gestraft.
Horia Sima heeft een proclamatie aan de legionnairsbeweging uitgevaardigd. Deze luidt als volgt:
Er bestaat één enkele wet, de redding van het vaderland. Ieder individueel initiatief brengt het vaderland in gevaar. Dat zijn misdaden en zij zullen worden gestraft. Ik beveel allen legionnairs zich op het standpunt van den capitan te blijven stellen, die ons steeds gerechtigheid heeft bevolen. De oproep eindigt met de woorden: „Kameraden, orde en discipline".
In een tweede proclamatie aan de legionnairsbeweging vernieuwt Horia Sima namens de beweging de gelofte van trouw aan generaal Antonescu en belooft hem onvoorwaardelijke gehoorzaamheid.
Stoffelijk overschot van Codreanu opgegraven - Lijkkisten der vermoorde legionnairs naar Boekarest overgebracht. —
Boekarest, 28 Nov. (United Press) — Het opgraven van het stoffelijk overschot van den eersten leider der IJzeren Garde, Codreanu, en de gelijk met hem vermoorde legionnairs, is op de binnenplaats der gevangenis van Jilava volbracht. De kisten zijn naar Boekarest overgebracht en bijgezet.
Codreanu gerehabiliteerd. — Naar het D.N.B. uit Boekarest verneemt, is bij de revisiebehandeling het in 1938 gevelde vonnis van het militair gerechtshof, waarbij Codreanu wegens hoogverraad werd veroordeeld, nietig verklaard en gerehabiliteerd. Het gerechtshof gelastte publicatie van het vonnis op staatskosten. (Telegraaf - N. R. Crt. - Alg. Handelsblad - De Tijd)

(Vor. ber. Codreanu 3562 F)

C. FRANKRIJK. — Jean Chiappe om het leven gekomen. —

Jean Chiappe, de nieuwe Fransche hooge-commissaris van Syrië en oud-prefect van politie te Parijs, is 27 November in het vliegtuig, dat hem van Frankrijk naar zijn standplaats bracht, om het leven gekomen. Tijdens den zeeslag tusschen Italiaansche en Britsche oorlogsschepen werd het Fransche toestel tusschen Sardinië en Afrika door een Engelsch jachtvliegtuig beschoten. Het stortte brandend in zee. Alle vijf inzittenden zijn om het leven gekomen. Een der beide piloten was de bekende Fransche vlieger Guillaumet. (Het Vaderland) **(V. b. Chiappe 1853 E)**

D. CHINA. — Conflict met Japan - Onderteekening van een verdrag tusschen Tokio en Nanking - Vredesverdrag na het opgeven van Tsjang Kai-sjek's tegenstand. —

Nanking, 30 Nov. (Domei). — Generaal Noboejeoeki Abe, buitengewoon ambassadeur en gevolmachtigd gezant van Japan en Wang Tsjing-wei, de president der nationale regeering van China te Nanking, hebben 30 November hun handteekening geplaatst onder het verdrag, dat de grondslagen vastlegt voor de betrekkingen tusschen Japan en China en de normale betrekkingen herstelt, die op 7 Juli 1937 verbroken werden, toen het eerste schot weerklonk op de Marco Polo-brug nabij Peking, dat het begin beteekende van de vijandelijkheden tusschen Japan en China.

Het verdrag. — Naar het D.N.B. verneemt, bestaat het verdrag uit een inleiding en negen korte paragrafen, alsmede uit twee aanvullende overeenkomsten, elk van vijf artikelen.
In de inleiding spreken beide verdragsluitende partijen overeenkomstig de verklaring van prins Konoye in zake het gemeenschappelijke doel van de nieuwe ordening in Oost-Azië, den wensch uit naar vrede in Oost-Azië en daarmede tevens naar den wereldvrede.
In de daarop volgende artikelen beloven de beide verdragsluitende mogendheden elkander wederkeerig respect voor de souvereiniteit en onschendbaarheid van het gebied, alsmede verdieping der vriendschap en der cultureele betrekkingen en beloven zij de daartoe noodige maatregelen te nemen.
Zij willen elkaar wederkeerig bij de bestrijding van communistische actie van elken aard steunen. Daartoe zullen Japansche troepen gelegerd worden in Binnen-Mongolië en op bepaalde punten van Noord-China. Tijdens den duur der bezetting zal worden samengewerkt om rust en orde te handhaven. China

zegt Japan het recht toe, deelen van de vloot te stationneeren in bepaalde Chineesche havens, met het oog op den tegenwoordigen toestand.
Een ander artikel betreft de nauwe economische samenwerking volgens de beginselen der gelijkgerechtigheid en wederzijdsch nut alsmede de nauwste Japansche medewerking bij het ontsluiten van de bodemschatten vooral in Noord-China en Mongolië en bij de ontwikkeling van den handel in het benedendal van den Yangtse.
Japan belooft, na de versterking der wederzijdsche betrekkingen, de afschaffing der exterritorialiteit en het teruggeven der nederzettingen in overweging te nemen, waartegenover China vrijheid van vestiging en vrije handelsmogelijkheden aan de Japanners in China toezegt.
De aanvullende overeenkomsten betreffen den toestand, welke een gevolg is van de nog bestaande vijandelijkheden, waarbij de Chineesche regeering door dienovereenkomstige maatregelen, zich zal aanpassen. Zij behelzen de Japansche toezegging, dat de Japansche troepen binnen twee jaar na herstel van den vrede uit heel China zullen terugtrekken, alsmede de Chineesche verplichting schadevergoeding aan Japansche burgers uit te keeren.
Voorts is er nog een overeenkomst, waarbij aan China het recht van belastingheffing en de contrôle op den buitenlandschen handel worden teruggegeven in het kader van Chineesch-Japansche samenwerking en waarbij voorts de onvoorwaardelijke terugkeer van de Chineesche fabriekscomplexen en mijnen, als mede een nieuwe ordening van het verkeerswezen in uitzicht worden gesteld.
Tokio, 30 Nov. (D.N.B.) — „Het verdrag van Nanking is geen vredesverdrag", zoo heeft de woordvoerder van het Japansche departement van Buitenlandsche Zaken op de persconferentie verklaard, na het bekendmaken van de officieele mededeeling omtrent de sluiting van het verdrag tusschen Tokio en Nanking. Het verdrag bepaalt veeleer de fundamenteele Chineesch-Japansche betrekkingen. De vrede met China zal eerst dan gesloten worden, wanneer Tsjoengking zijn tegenstand opgeeft, of wanneer zijn tegenstand zal zijn gebroken. Een onmiddellijke evacuatie der Japansche troepen uit China is in het verdrag niet bepaald.
Vertegenwoordigers van Japan, China en Mandsjoekwo hebben op 30 November een gemeenschappelijke verklaring onderteekend, waarin de betrokken landen zich verplichten tot samenwerking voor de instelling van een nieuwe orde in Oost-Azië. Mandsjoekwo is hiermede het eerste land, dat zich aansluit bij Japan in de erkenning van de nieuwe Chineesche regeering in Nanking.
(Het Vaderland - De Tijd - Nieuwsblad v. h. Noorden - Tel.)
(Vor. ber. Chin.-Jap. conflict 4469 E)

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Krijgsverrichtingen in November. —**
Berlijn, 3 Dec. (D.N.B.) — De Duitsche luchtmacht heeft, naar het D.N.B. verneemt, in den loop der maand November, behalve talrijke afzonderlijke aanvallen, 23 grootscheepsche aanvallen ondernomen, waarbij telkens in één nacht op één doel tusschen de 100.000 en 600.000 kg. bommen werden geworpen. Alleen bij deze grootscheepsche aanvallen werden in totaal 5 millioen brisantbommen geworpen. Bovendien werd bij dezelfde aanvallen een aanzienlijke hoeveelheid brandbommen uitgeworpen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4462 B)

B. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Oorlogsuitgaven. —**
Rome, 2 Dec. (Stefani). — De Italiaansche staatscourant publiceert een decreet, waarbij veertien milliard lire wordt uitgetrokken voor oorlogsdoeleinden.
(Alg. Handelsblad)

C. **NEDERLAND. — Alg. Kunstzijde Unie (A.K.U.). - Uitbreiding. —**
In de op 29 November gehouden vergadering van aandeelhouders der Algemeene Kunstzijde Unie werden door het bestuur mededeelingen gedaan, welke zoowel van groot belang zijn voor deze maatschappij zelf, als voor de industrieele en agrarische structuur van Nederland.
Medegedeeld werd n.l., dat het plan bestaat op te richten een stroo-cellulosefabriek, die de grondstof leveren zal voor een eveneens te bouwen celvezelfabriek. Bovendien werd verklaard, dat thans het moment is gekomen, om tot uitbreiding van de productie van melkwol over te gaan.
Met deze plannen, voor welker verwezenlijking de medewerking der autoriteiten werd verkregen, zullen vele millioenen gemoeid zijn. Een gedeelte hiervan zal uit eigen middelen kunnen worden gefinancierd, terwijl een consortium zich bereid heeft verklaard ten hoogste *f* 14 millioen nominaal aandeelen, die zich in de portefeuille der maatschappij bevinden, over te nemen tegen een netto-koers van 112½%.
(Keesings Financieel Archief)

D. **NEDERLAND. — Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart over de situatie in Nederland. - Werkloosheid opgelost. —**
Berlijn, 3 Dec. (D.N.B.) — De Rijkscommissaris voor Nederland, Rijksminister Seyss-Inquart, heeft in een gesprek met een verslaggever van de „Völkischer Beobachter" zijn standpunt weergegeven ten aanzien van verschillende vraagstukken in Nederland.
Hierin verklaarde de Rijkscommissaris o.a.: de werkloosheid in Nederland was buitengewoon groot en bedroeg rond 500.000, van wie ruim 200.000 geregistreerd waren. Destijds bevonden zich daarvan nog 100.000 in het Nederlandsche leger. Thans zijn er nog slechts 185.000 werkloozen, van wie de helft niet voor arbeid geschikt is. In deze cijfers zijn zelfs de ontslagen krijgsgevangenen meegerekend. Door onze bemiddeling hebben 80.000 arbeiders werk in Duitschland gevonden. Het vraagstuk van de werkloosheid is opgelost. Men kan zelfs zeggen, dat er in sommige vakgroepen nog nooit zoo weinig werkloozen zijn geweest als thans.
De belangrijkste taak was het herstel van de verkeerswegen, de bruggen en de versperde waterwegen, waarover vroeger meer dan tweederde van het geheele goederenverkeer ging. Voor het najaar is het ons gelukt dit doel te bereiken.
De nieuwe toestand heeft uiteraard geweldige wijzingen meegebracht. Uit een vrijhandelsland van zeer liberaal karakter, uit een economisch gebied dat het oog op de landen overzee gericht houdt, ontstaat een land met geleide economie, dat zich moet inschakelen in de economie van het Europeesche vasteland. Ondanks de inspanningen door den tegenwoordigen toestand, zijn de financiën en de valuta van Nederland volkomen in orde gebracht. Dat Nederland ook in de toekomst met het Duitsche Rijk zal samengaan, is de overtuiging van bijna alle vooraanstaande politieke kringen." (Het Vaderland)
(Vor. ber. Dr. Seys-Inquart 4458 B)

E. **VEREENIGDE STATEN. — Leening van 100 millioen dollar aan de Chineesche regeering te Tsjoenking. —**
Washington, 1 Dec. — President Roosevelt heeft medegedeeld, dat de Ver. Staten aan de Chineesche regeering te Tsjoenking een nieuwe leening ten bedrage van 100 millioen dollar zullen toestaan. Hiervan zijn 50 millioen door de Import- en Exportbank „voor algemeene doeleinden" ter beschikking gesteld. De overige 50 millioen moeten dienen om de Chineesche valuta te steunen en zijn afkomstig uit het stabilisatiefonds van het ministerie van Financiën, dat over 2 milliard dollar beschikt. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Tsjoenking-regeering 4399 G)

F. **NEDERLAND. — Dansverbod voorloopig opgeheven. —**
's-Gravenhage, 3 Dec. — Naar van bevoegde zijde wordt gemeld, is voorloopig bij wijze van proef, met ingang van 5 December, het dansverbod voor het geheele land opgeheven. Gelijktijdig is het ook aan Duitsche militairen weer veroorloofd dansgelegenheden te bezoeken.
Voldoet de proef, dan ligt het in de bedoeling voortaan het dansen in het geheele land weer blijvend toe te staan. (Telegraaf) **(V. b. Dansverbod 4442 D)**

G. **NEDERLAND. — Drankverbod tusschen 19 uur en 4 uur. —**
In het Verordeningenblad is opgenomen een besluit, volgens hetwelk de verkoop, de aflevering, de verstrekking en het gebruik van sterken drank in het klein in localiteiten, waarvoor vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein is verleend, tusschen 19 uur en 4 uur verboden is.
Het besluit treedt op 5 December in werking.
(Verordeningenblad No. 40, 4 Dec. 1940)

A. NEDERLAND. — Vergoeding van de materieele oorlogsschade. —

Het Verordeningenblad No. 40 bevat een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Financiën betreffende de bijdragen van het Rijk in de, als gevolg van het oorlogsgeweld geleden, schade.

Behalve voor huisraad en lijfgoed en voor andere bijzondere gevallen, waarvoor speciale regelingen worden getroffen, wordt de schade bepaald door het verschil tusschen de waarde van het goed vóór en ná de beschadiging. Blijken in geval van herstel van het goed de herstellingskosten, na aftrek van een redelijk bedrag wegens de door het herstel verkregen vernieuwing of verbetering, lager te zijn dan dit genoemde verschil, dan wordt het lagere bedrag als grondslag voor de schadeloosstelling genomen.

De waarde van het goed wordt in den regel gesteld op de normale verkoopwaarde op 9 Mei 1940.

Voor onroerende goederen, waarvan deze verkoopwaarde niet kan worden vastgesteld, alsmede voor bedrijfstoerustingen, geldt de boekwaarde d.i. kostende prijs minus afschrijvingen.

De schade aan bedrijfs- en handelsvoorraden wordt vastgesteld op grondslag van den inkoopprijs, waarbij van abnormaal groote voorraden alleen de normale hoeveelheid in aanmerking komt en het overige wordt verwaarloosd.

De aldus vastgestelde schade wordt tot een bedrag van ƒ 50.000 voor 100% vergoed, daar boven voor 90%.

Voor huisraad en lijfgoederen heeft de secretaris-generaal van Financiën een bijzondere regeling getroffen. Deze regeling betreft in de eerste plaats de bijdragen in de geleden schade en ook waarborgen voor een goede besteding daarvan.

Voor zoover huisraad gebezigd werd in een bedrijf of bij de uitoefening van een beroep valt het onder de hierboven genoemde algemeene regelen.

Ten slotte is den secretaris-generaal vrijheid gelaten om in bijzondere gevallen schade en bijdrage op afwijkende wijze vast te stellen.

Op de rijksbijdrage worden uit anderen hoofde ontvangen schadevergoedingen à fonds perdu in mindering gebracht. Voor de molestverzekering gelden bijzondere regelen.

De uitkeering. — In den regel geschiedt de uitkeering van de bijdrage aan den eigenaar van het beschadigde goed. Indien deze een voorschot heeft van de stichting Rotterdam of van een provinciale stichting, wordt aan deze stichtingen uitbetaald. Iets dergelijks kan geschieden op aanwijzing van den secretaris-generaal, indien het rijk of derden voorschotten verleend hebben.

De ontvangen uitkeeringen moeten in het algemeen voor herbouw resp. heraanschaffing worden besteed. Bijdragen wegens schade aan gebouwde onroerende goederen worden niet aanstonds in geld uitbetaald, doch ingeschreven in een „Grootboek voor den wederopbouw", totdat waarborgen voor een juiste besteding zijn gegeven. De inschrijvingen zijn onvervreemdbaar en blijven buiten faillissement. Zij dragen 4% rente gedurende een bepaalde periode. Hypotheekhouders hebben geen verhaal op de hoofdsom, gedeeltelijk wel op de rente. Na de rentedragende periode kan de inschrijving door den hypotheekhouder worden verworven, indien de ingeschrevene dan nog niet met den herbouw is begonnen.

Het plan van herbouw behoeft de goedkeuring van den algemeengemachtigde voor den wederopbouw. Deze houdt rekening met de belangen van hypotheekhouders en andere zakelijk gerechtigden.

De molestverzekeraar is tot het bedrag der rijksbijdrage van zijn verplichtingen bevrijd. Hij kan reeds uitgekeerde bedragen deswege terugvorderen. Voor zoover de uitkeering der molestverzekering de rijksbijdrage overtreft, komt het meerdere den verzekerde ten goede. De verzekerde is van zijn verbintenis uit het verzekeringscontract in zooverre bevrijd, als deze betrekking heeft op dat deel van de verplichtingen van den verzekeraar, waarvan deze door de rijksbijdrage wordt bevrijd.

Ten slotte bevat het besluit bepalingen over de terugvordering van ten onrechte uitgekeerde bedragen. Ook wordt bepaald, dat tot 50% van de bijdrage kan worden afgetrokken in geval van onjuiste schade-opgave.

Ter zake van toekenning en uitbetaling der bijdragen worden geen rechtsvorderingen tegen den staat toegelaten.

De stukken, opgemaakt ter uitvoering van het besluit, zijn vrij van zegel, registratierechten en leges.

(Verordeningenblad No. 40, 4 December 1940)

(Vor. ber. Oorlogsschade 4446 D)

B. JAN KUBELIK OVERLEDEN. —

Een der meest bewonderde vioolvirtuozen uit de beroemde school van Sjevtsjik — een tijdlang meer gevierd dan zijn ongeveer even oude tijdgenooten Kreisler, Thibaud en Huberman — is met Jan Kubelik, op 5 December overleden, heengegaan.

Tsjech van geboorte, dus voor het vioolspel als het ware gepredestineerd. Te Michle, bij Praag, kwam hij op 5 Juli 1880 ter wereld; toen hij als twaalfjarige onder leiding van Sjevtsjik op het conservatorium te Praag kwam, had hij reeds onderricht gekregen van zijn vader, een verdienstelijk dilettant-violist, en van Ondritsjek. Sjevtsjik leerde hem toen de hoogere geheimen van het vioolspel en toen hij achttien jaar was, gaf hij zijn eerste concert in het openbaar. Dit was het begin van een schitterende loopbaan, nagenoeg zonder weerga in dien tijd; hij trad op te Weenen en Boedapest, daarna te Londen en bracht ten slotte in alle werelddeelen het publiek in verbazing door zijn virtuositeit, welke hem in de oogen van het publiek als een Paganini redivivus deed schijnen. De sensatie maakte zich van hem meester; was men opgetogen over zijn spel — met bijna nog meer ophef sprak en schreef men over de legendarische sommen, die hij verdiende en waarvan hij in 1930 een kasteel in Burgenland kocht; over het feit, dat hij in 1933 het bedrag van zestig duizend gulden, waarvoor hij zijn handen had verzekerd, tot een millioen verhoogde en over den beroemden Stradivarius (den zoogenaamden „Emperor") waarvan hij voor ongeveer vijf-en-vijftig duizend gulden de gelukkige eigenaar werd. Nederland heeft zich ook over hem kunnen verbazen; het laatst in 1928, toen hij in verscheidene steden recitals gaf. Daarna is hij hier uit het oog verdwenen.

Hij huwde in 1903 met de Hongaarsche gravin Czaky-Szell en liet zich te Boedapest als Hongaar naturaliseeren. Hij bezat decoraties van vrijwel alle vorstenhoven in Europa. (Alg. Handelsblad)

C. ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Maarschalk Badoglio afgetreden als chef van den generalen staf.

Ergens in Italië, 6 Dec. (Stefani). — Op zijn verzoek is aan maarschalk Badoglio ontslag verleend als chef van den generalen staf. In zijn plaats is benoemd generaal Ugo Cavallero. (De Tijd)

(Vor. ber. Maarschalk Badoglio 2337 A)

D. NEDERLAND. — De Winterhulp. - Raming opbrengst eerste collecte 1 millioen gulden. —

De directeur-generaal der Winterhulp Nederland, de heer C. Piek, deelde mede, dat de opbrengst der eerste collecte, op 29 en 30 November gehouden, met inbegrip van de afzonderlijke giften, naar raming in het land 1 millioen gulden bedraagt.

Een tweede collecte, georganiseerd gelijk de eerste, zal op 27 en 28 December worden gehouden.

(De Maasbode) **(Vor. ber. Winterhulp 4437 A)**

E. NEDERLAND. — Mr. H. C. Schokker, gemachtigde voor de prijzen. —

's-Gravenhage, 2 Dec. — De secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart heeft tot gemachtigde voor de prijzen benoemd: mr. H. C. Schokker, administrateur bij het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

(Telegraaf) **(Vor. ber. Prijzen 4468 G)**

F. VEREENIGDE STATEN. — Kennedy afgetreden als ambassadeur te Londen. —

Washington, 2 Dec. (D.N.B.) — De Amerikaansche ambassadeur te Londen, Kennedy, heeft op 1 Dec. bekend gemaakt, dat hij president Roosevelt op 6 November zijn ontslagaanvrage heeft voorgelegd. Roosevelt heeft hem verzocht den titel van ambassadeur in Londen te houden totdat zijn opvolger benoemd zal zijn. Kennedy zeide, dat hij in geen geval als ambassadeur naar Londen zal terugkeeren. Al zijn aandacht zal er in de toekomst naar uitgaan, president Roosevelt behulpzaam te zijn om de Ver. Staten buiten den oorlog te houden. Hij verklaarde dit voor het oogenblik het belangrijkste te achten.

(Het Vaderland) **(Vor. ber. Kennedy 4446 F)**

A. **Economische structuur. - In belangrijke mate beheerscht door geografische ligging. —**
In de economische structuur van Nederland valt een nauwe onderlinge samenhang te constateeren tusschen de speciale plaats van den handel, het karakter en den omvang van de industrie en den aard van de bodemproductie. Deze drie liggen in belangrijke mate dooreengevlochten.
De bijzondere positie, welke de handel inneemt, laat zich direct verklaren uit de omstandigheid, dat aan Nederlands kust verschillende groote rivieren in zee uitmonden, welke een belangrijk achterland doorsnijden. De economische expansie, die na het midden der vorige eeuw in dit achterland viel te constateeren, demonstreerde zich in Nederland het duidelijkst en het scherpst in den opbloei van den handel en het verkeer.
Dit heeft medegebracht dat een — in verhouding met andere landen — groot gedeelte der Nederlandsche bevolking een bestaansmogelijkheid vindt in deze beide takken van het economisch leven. Economische Voorlichting deelt mede, dat bij de op 31 December 1930 gehouden volkstelling dit niet minder dan ruim een vijfde bleek te zijn; in de meeste andere landen komt dit gedeelte niet boven een zesde uit. Ook uit het cijfer, dat den omvang aangeeft van den buitenlandschen handel, blijkt duidelijk de zeer bijzondere positie van Nederland in dit opzicht. Het overtreft hierin vele malen de Vereenigde Staten, Frankrijk en Duitschland, en zelfs Groot-Brittannië blijft in dezen bij Nederland ten achter.
De ontwikkeling van handel en verkeer in Nederland in de laatste halve eeuw blijkt ook ten duidelijkste uit de volgende gegevens: in bruto-registertonnen uitgedrukt, is van 1890 tot 1940 zijn handelsvloot niet minder dan verachtvoudigd; daardoor steeg het percentage, dat deze vloot vormde, van de totale wereldtonnage van nog geen 2 tot bijna 4½.

NEDERLAND

De industrie. — Uit de bijzondere positie, welke Nederland als handelsland inneemt, laat zich voor een belangrijk gedeelte aard en omvang van de industrieele en van de agrarische productie verklaren. Uit den goederenstroom, welke Nederland passeerde, kon immers zonder groote moeite worden geput ter voorziening van een opkomende industrie met grondstoffen en tevens kon de bestaande handelsorganisatie en de verworven handelservaring worden benut om in het buitenland afzet te zoeken voor allerlei nijverheids- en bodemproducten.
De Nederlandsche industrie draagt in sterke mate het karakter van een veredelingsbedrijf. Daaronder vallen die industrietakken, welke hun grondstoffen uit het buitenland importeeren, om deze — na bewerking — als afgewerkt product grootendeels weer te exporteeren. Onder deze soort bedrijven zijn te rangschikken de rijstpellerijen aan de Zaan, de diamantslijperijen te Amsterdam, de hoogovens te Velsen, en verder de verschillende olieslagerijen en cacao- en chocoladefabrieken.
Behalve deze veredelings-industrieën staat ook de transportmiddelennijverheid — scheepsbouw, machine-industrie, enz. — in nauw verband met de ontwikkeling van handel en verkeer. Beide categorieën van industrieën — die ter veredeling van allerlei grondstoffen en die ter vervaardiging van transportmiddelen — treft men dan ook in hoofdzaak aan in de omgeving der groote handelscentra en havenplaatsen. Aldaar waren de factoren het gunstigst voor het opbouwen van een nijverheid, die een plaats zou kunnen veroveren, zoowel op de binnen- als op de buitenlandsche markt.
Hoe belangrijk echter ook de handelspositie voor de ontwikkeling van Nederlands industrie is geweest, deze alléén zou toch nooit hebben kunnen bewerkstelligen een nijverheid van zoodanigen omvang, dat zij arbeid zou kunnen bieden aan ongeveer twee vijfde deel der werkende bevolking, zooals de reeds gememoreerde telling van 31 December 1930 aan het licht heeft gebracht.
Dat de industrie langzamerhand die belangrijke plaats in Nederlands economische structuur heeft kunnen bezetten, welke zij thans inneemt, daartoe hebben naast de commercieele positie nog andere omstandigheden medegewerkt. En dan moet in de allereerste plaats worden genoemd de spaarzin van een groot gedeelte van Nederlands bevolking, waardoor het kapitaal, benoodigd voor het oprichten van een industriëel bedrijf, niet ver behoefde te worden gezocht. In het bijzonder voor de oudere industrieën geldt, dat zij aanvankelijk voor een belangrijk gedeelte uit de eigen winst zijn gefinancierd.
Verder moet nog een drietal omstandigheden worden genoemd, welke mede aanleiding hebben gegeven tot het vestigen van bepaalde industrieën in Nederland: een ruime arbeidsmarkt in enkele streken, wetenschappelijke bekwaamheid en technische deskundigheid der bedrijfsleiders, alsmede de aanwezigheid van bepaalde grondstoffen.
De aanwezigheid van een voor nijverheidsarbeid geschikte bevolking is in het bijzonder beslissend geweest voor het ontstaan van een textielnijverheid, een schoenindustrie en een groot aantal sigarenfabrieken. Verder hebben wetenschappelijke bekwaamheid en technische deskundigheid der ondernemers het mogelijk gemaakt, dat de gloeilampen- en radio-, benevens de kunstzijde-industrie zulk een belangrijke plaats konden veroveren.
De aanwezigheid van grondstoffen is niet beslissend geweest voor de economische structuur van Nederland. Daarvoor is zijn bodem niet rijk genoeg aan grondstoffen. Anderzijds kan het grondstoffenbezit weer niet geheel worden verwaarloosd. Er zijn immers zeker een aantal industrietakken te noemen, welke geheel of grootendeels steunen op eigen grondstoffen. Steenkolendelving, zoutwinning, steen- en dakpannenfabricage alsmede de verschillende agrarische industrieën zijn te belangrijk voor Nederlands economisch leven, dan dat zij ongenoemd kunnen blijven; ook aan het grondstoffenbezit moet dus een plaats worden ingeruimd onder de factoren, welke zijn economische structuur beheerschen. Zuid-Limburg, Boekelo, de oevers der rivieren kunnen niet meer worden gedacht zonder den mijnbouw, de zoutindustrie en de steen- en dakpannennijverheid.
Met het noemen van de agrarische industrie-takken wordt het terrein betreden, waarop de hoofdonderdeelen van Nederlands economische structuur — handel, industrie en landbouw — al zeer nauw zijn verweven.
De oorzaak van deze hechte dooreenstrengeling moet hoofdzakelijk worden gezocht in de landbouwcrisis van de 80-er jaren der vorige eeuw. De concurrentie van de overzeesche granen uit de Vereenigde Staten, Canada en Argentinië werd na 1880 langzamerhand zoo hevig, dat alleen door het nemen van sterk protectionistische maatregelen hieraan weerstand had kunnen worden geboden.

Landbouw. — Nederland trof dergelijke maatregelen echter niet, en dit dwong als het ware den landbouw tot structuurwijziging, een wijziging, welke het beeld van den Nederlandschen landbouw fundamenteel heeft veranderd. Overgang tot de dierlijke producten (runderen, varkens, pluimvee enz.), opkomst van den tuinbouw (groenten, aardappelen enz.) en de ontwikkeling der cultuur van handelsgewassen (stroo, aardappelen enz.) vormen de belangrijke aspecten van deze verandering. Mede doordat Nederlands handel reeds op allerlei wijzen contact had met de industriecentra in binnen- en buitenland, was immers een afzetmogelijkheid gegeven voor de rijkgevarieerde voortbrengselen van de geheel gemetamorphoseerde bodemproductie. Al heeft

de handelspositie in deze gedaantewisseling een groote rol gespeeld, evenmin als bij den opbouw van de nijverheid kan zij alleen beslissend worden genoemd voor de structuur van den landbouw.
Daarnaast moeten nog twee omstandigheden worden genoemd, welke het mogelijk hebben gemaakt, dat na de crisis in de 80-er jaren het agrarisch leven van Nederland een tijdperk van hernieuwden bloei tegemoet ging.
De veranderingen zijn slechts mogelijk geweest doordat eenerzijds, zoowel de landbouwende bevolking als de bodem een groot aanpassingsvermogen aan nieuwe omstandigheden en nieuwe cultures bleken te bezitten, anderzijds doordat inmiddels zich groote industriecentra in en buiten Nederland hadden ontwikkeld.
Deze verandering in het karakter van landbouw en veeteelt zou echter ondanks de grootste inspanning en ondanks het zoeken naar nieuwe organisatievormen niet mogelijk zijn geweest, zoo niet naar de nieuw voortgebrachte producten een voortdurende vraag was ontstaan. Deze vraag kwam zoowel uit het binnen- als uit het buitenland. In het omvangrijke Duitsche achterland verrezen machtige industrieele centra, België was in vele opzichten reeds voorgegaan, Noord-Frankrijk bleef niet achter en ook in Nederland zelf kwam de industrie tot grooten bloei. Uit deze centra van industrieele bedrijvigheid kwam een vraag naar allerlei producten, waaronder vele, welke vroeger tot de luxe-artikelen werden gerekend. En zoo vonden Hollandsche boter en kaas een ruim afzetgebied, zoo werd het mogelijk varkensvleesch in groote hoeveelheden te exporteeren, zoo ontstond alom de vraag naar Nederlandsche eieren en zoo kon de bloembollenteelt achter Hollands duinen tot ver over de grenzen bekendheid verwerven.
Samenvattend kan worden opgemerkt, dat de economische structuur van Nederland in belangrijke mate beheerscht wordt door zijn geografische ligging, doch dat daarnaast zijn bodemgesteldheid en de onderscheidene aard van zijn bevolkingsgroepen (spaarzin, geschiktheid voor nijverheidsarbeid, aanpassingsvermogen, enz.) mede beslissende factoren zijn geweest.

(Economische Voorlichting - De Tijd)

A. AMSTERDAM. — Tachtig millionnairs in 1939-'40.

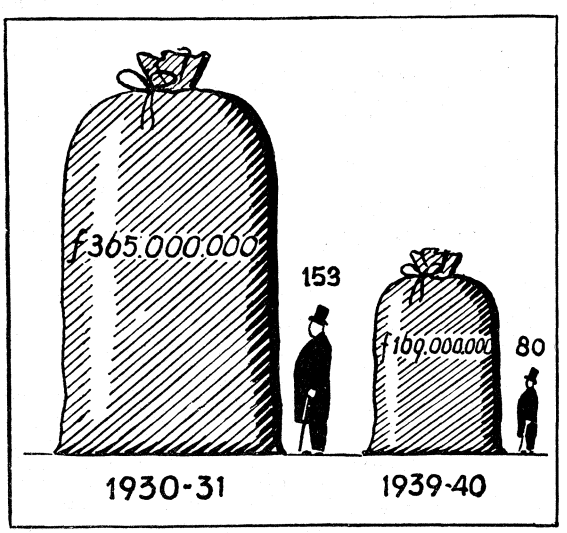

(Eigen teekening) (Gegevens ontleend aan De Tijd)
(Vor. ber. Millionnairs 3037 G)

B. VATICAAN. — Pauselijke oproep tot een Kerstvrede. —
Vaticaanstad, 4 Dec. (United Press) — Paus Pius XII heeft de hoop uitgesproken, dat in den Kerstnacht en op eersten Kerstdag de wapenen aan de fronten zullen rusten.
De Paus heeft dezen wensch te kennen gegeven in een schrijven aan de bisschoppen der oorlogvoerende landen, waarin hij voorstelt, het tijdstip van de nachtmis van Kerstmis aan de verduisteringsmaatregelen aan te passen en dientengevolge deze mis zoo mogelijk in de vroege middaguren te celebreeren, zoodat zij vóór het invallen van de duisternis ten einde is.
De Paus vervolgt dan, dat het toe te juichen ware, als de leiders der oorlogvoerende landen uit eigen beweging den soldaten aan het front en der burgerbevolking, die onder luchtaanvallen te lijden heeft, een Kerstvrede verschaffen.
„Het ware te hopen", aldus de Paus, „dat ten minste in den heiligen nacht en op den heiligen dag vrede tusschen alle oorlogvoerenden zal heerschen, ook indien zulks spontaan en zonder wederzijdsch overleg zal geschieden. Het is te hopen, dat het wapengeweld de hemelsche harmonie en den vrede, die in dezen tijd in alle godshuizen gevierd worden, niet zal overstemmen. Het is te hopen, dat de schoonheid des hemels in die uren niet ontsierd zal worden door het vergieten van menschelijk bloed". (De Tijd)
(Vor. ber. Paus Pius XII 4459 A)

C. NEDERLAND. — Het vervreemden van landbouwgronden. —
's-Gravenhage, 30 Nov. — In het Verordeningenblad No. 39 is opgenomen een besluit van den secretarissen-generaal van de Departementen van Landbouw en Visscherij, van Financiën en van Justitie, houdende regelen met betrekking tot het vervreemden van landbouwgronden.
Daarin wordt o.a. het volgende bepaald:

ARTIKEL 1.

Dit besluit verstaat onder:
(1) „Land": land, waarop eenige vorm van bodemcultuur als bedrijf wordt uitgeoefend, met de daarbij behoorende gebouwen.
(2) „Landgebruiker": degene, die rechtstreeks en zonder tusschenpersoon de leiding van het bedrijf heeft.

ARTIKEL 2.

(1) het is verboden land onder bezwarenden titel of om niet over te dragen zonder vooraf een schriftelijke verklaring van een overeenkomstig artikel 59 van de Pachtwet erkend pachtbureau te hebben verkregen, waaruit blijkt, dat tegen de tegenprestatie, indien deze bedongen is, de voorwaarden en den verkrijger geen bezwaar bestaat en dat de algemeene of bijzondere landbouwbedrijfsbelangen niet worden geschaad.
(2) Deze verklaring wordt niet afgegeven tenzij gebleken is:
1e. dat de tegenprestatie niet hooger is dan in het jaar 1939 voor soortgelijke goederen in dezelfde streek had kunnen bedongen worden;
2e. dat de toekomstige verkrijger landgebruiker is.
(3) Het verbod, bedoeld in het eerste lid, geldt niet voor executorialen verkoop en anderen verkoop in het openbaar, indien het pachtbureau vóór den verkoop heeft verklaard, dat tegen de veilingsvoorwaarden geen bezwaar bestaat en dat de algemeene of bijzondere landbouwbedrijfsbelangen niet worden geschaad. (Verordeningenblad No. 39, 30 Nov. 1940)

D. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — De bevolkingsbestanddeelen in het voormalige Polen. —
Het statistische bureau voor het gouvernementgeneraal maakt een aantal cijfers openbaar, die een belangwekkend inzicht verschaffen in de betrekkingen tusschen de bevolkingsdeelen van dit gebied. Het gouvernement-generaal heeft bij een oppervlakte van ongeveer 100.000 vierkante km. een dichtheid van 129 menschen per vierkante km., dus in totaal een bevolking van ± 12.9 millioen. De bevolkingsdichtheid loopt echter in de districten op zich zelf zeer uiteen en vertoont met 191.7 voor het district Warschau en 87.7 voor dat van Lublin de grootste verschillen. Hiertusschen liggen de cijfers voor de beide andere districten, Radom met 118 en Krakau met 140.8. Het aantal inwoners van Warschau bedroeg op 1 Juni '40 1.306.950, waaronder 895.000 Polen en 393.950 Joden. Het aantal inwoners van Krakau, de hoofdstad van het gouvernement-generaal, be-

droeg op 1 Juni 1940 278.693, 190.626 Polen en 73.477 Joden. In dit cijfer is echter door het vertrek der Joden een groote verandering gekomen. De stad Radom telde 97.711 inwoners, 67.846 Polen en 27.787 Joden. Het was tot dusverre niet mogelijk van Lublin nauwkeurige cijfers te verkrijgen over de Joodsche bevolking. Naar raming zijn er te Lublin 50.000 Joden en 96.554 Polen, zoodat het aantal inwoners van deze stad om en nabij de 150.000 bedraagt. Het verschil tusschen het aantal Polen en Joden en het totale aantal inwoners wordt veroorzaakt door de Duitsche, Oekrainsche en buitenlandsche bevolking. (N. R. Crt.) **(V. b. Polen, gouvernem.-gen. 4335 B)**

A. **NEDERLAND. — Maatregelen op onderwijsgebied. —**
's-Gravenhage, 22 Nov. — De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, Rijksminister Seyss-Inquart, heeft aan mr. P. van Rossem opdracht gegeven en machtiging verleend, die maatregelen te onderzoeken en voor te bereiden, welke noodzakelijk zijn om in alle openbare en bijzondere scholen, uitgezonderd de hoogescholen, rust en orde te verzekeren, of die, welke noodzakelijk zijn voor een in het belang van het Nederlandsche volk gelegen ontwikkeling van het schoolwezen. — (A.N.P.) (De Tijd)

B. **NEDERLAND. — Invaliditeits- en Ouderdomsverzekering. - Loopende renten 1940. —**
Op 1 November 1940 bedroeg het aantal ingevolge de Invaliditeitswet loopende renten in totaal:

Invaliditeitsrente	83445	*f* 12.320.341,28
Ouderdomsrente	109897	„ 16.903.967,64
Weduwenrente	47228	„ 9.219.829,15
Weezenrente	15279	„ 1.849.324,30

Terwijl in 70697 gevallen geneeskundige behandeling of verpleging werd verleend voor rekening van het Invaliditeitsfonds. (Leeuwarder Courant) **(Vor. ber. 4092 B)**

C. **SLOWAKIJE. — Kampen voor Joden. —**
Presburg, 29 Nov. (D. N. B.) — Het Centraal Economisch Bureau heeft de Slowaaksche „Joden-centrale" waarin de Joden in Slowakije allen georganiseerd zijn, opgedragen, de financieele en technische voorbereidingen te treffen, opdat in de naaste toekomst de Joden uit de binnenstad van Presburg en de in een aantal andere Slowaaksche steden uitgewezen Joden in verzamelkampen kunnen worden ondergebracht. Het is in de eerste plaats de bedoeling, dat in Oost-Slowakije, dat het sterkst verjoodscht is, alle Joden in kampen worden bijeengebracht. (Het Vaderland) **(Vor. ber. Joden 4367 E)**

D. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Kerstfeest 1940. - Winston Churchill wil de wapenen niet laten rusten. —**
Berlijn, 28 Nov. (A.N.P.) — Over enkele dagen gaat de Christelijke wereld den Adventstijd in: de gedachten van de volken gaan weer uit naar het Kerstfeest en de beteekenis daarvan als het feest van den vrede. Het Duitsche volk, waaraan de wereld den feestelijk versierden Kerstboom en vele andere Kerstgebruiken dankt, zal ook dit oorlogs-Kerstfeest op vreedzame wijze vieren.
Er bestaat geen twijfel aan, dat het Duitsche voorbeeld overal geëerbiedigd zal worden, waar men zich niet onttrekt aan een algemeene behartiging van de cultuur.
Het bleef wel aan den Britschen minister-president Churchill voorbehouden, reeds thans vast te stellen, dat Groot-Brittannië ook op het Kerstfeest van plan is, zich opzettelijk buiten de gemeenschap van alle beschaafde volken te stellen. Churchill verklaarde, dat de Britsche regeering voornemens is, elk voorstel, dat door bemiddeling van een neutralen staat overhandigd zal worden, om gedurende de Kerstdagen de wapenen te laten rusten, krachtig van de hand te wijzen. Met andere woorden: Churchill heeft het voornemen, om in den heiligen Kerstnacht, op den 1940sten terugkeer van het geboorte-uur van Christus, voort te gaan met kleine-kinderen-tehuizen en ziekenhuizen op het continent te bombardeeren. Hij wenscht, dat ook in het plechtigste uur van de Christenheid het gedreun van de luchtdoelkanonnen de klanken van de kerstklokken overstemt. Ja meer nog, de kerken, welker klokken luiden, moeten zoo mogelijk bij voorbaat verwoest worden. Terwijl Winston Churchill aan het Lagerhuis elk vooruitzicht op een Kerstmis ontnam, eischte zijn zoon Randolph, dat de kerken van Rome door Britsche bommen in puin en asch gelegd zouden worden.
Zou dit niet het oogenblik zijn, waarin het Vaticaan het Britsche volk aan zijn Christelijke geloften zou herinneren, gelijk president Roosevelt het op 12 November deed ten opzichte van het Amerikaansche volk? De Christenheid is geprovoceerd en zij ziet vragend op naar haar hoogsten Herder. (Telegraaf)
(Vor. ber. Winston Churchill 4441 D.)

E. **BULGARIJE. — Defensieleening. —**
Sofia, 28 Nov. (United Press.) — Het kabinet heeft den minister van oorlog gemachtigd 1.360 mill. Lewa voor de bewapening van het leger uit te geven. Dit beteekent een extrapost, naast de normale budgetaire uitgaven. Ter dekking hiervan zal de minister van financiën een leening uitgeven. (Alg. Hbld.)

F. **VEREENIGDE STATEN. — De vlootbouw. — Elke 12 dagen een nieuw oorlogsschip. —**
De Amerikaansche Defensiecommissie heeft een overzicht van den stand der vlootuitbreiding gegeven. Het bouwprogramma heeft, naar verklaard wordt, dusdanige vorderingen gemaakt, dat elke 12 dagen een oorlogsschip van stapel loopt. Van 7.7 milliard dollar, die voor den vlootbouw beschikbaar gesteld zijn, is reeds 3,8 milliard aan opdrachten uitgegeven. (Haagsche Crt.) **(Vor. ber. Marine 4402 D)**

G. **NEDERLAND. — Korps rijksveldwacht wordt opgeheven. —**
De Tijd verneemt, dat thans is besloten, dat het korps rijksveldwacht zal worden opgeheven en dat de leden daarvan naar het korps marechaussee zullen overgaan.
De uitwerking van deze maatregelen vormt nog een onderwerp van overleg. (De Tijd)

H. **MEXICO. — De ambtsaanvaarding van president Camacho. —**
Generaal Manuel Avila Camacho, de nieuwe president van de republiek Mexico, heeft 1 December tegenover het congres den in de grondwet voorgeschreven eed afgelegd. De aftredende president, generaal Cardenas, overhandigde Camacho als teeken van de presidentieele waardigheid een groen-wit-rood borstlint. Daarop gaf president Camacho een uiteenzetting van zijn regeeringsprogram.
In het kabinet van den nieuwen president zijn thans de voornaamste posten als volgt verdeeld: binnenlandsche zaken Miguel Aleman, buitenlandsche zaken Ezequiel Radilla, financiën Eduardo Suarez, economische zaken Xavier Gaxiola, defensie generaal Pablo Macias. (D.N.B.) (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Pres. Camacho 4297 E; Kabinet 3629 B)

I. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Karl Megerle over Engelands tanende economische macht. —**
De ontbinding van Engelands politieke machtspositie gaat voort, schrijft Karl Megerle, de diplomatieke medewerker van de Berliner Börsenzeitung.
Financiën en weermacht zijn de beide belangrijkste pilaren der grootheid en souvereiniteit van een rijk, aldus schr. In beide gevallen geeft Engeland toe, dat het niet meer in staat is uit eigen kracht te leven.
Het door de buitenlandsche commissie van den Amerikaanschen Senaat geëischte onderzoek naar de financieele kracht van Engeland brengt Groot-Britannië in een pijnlijke situatie. Dit onderzoek zal uitmaken, dat òf Lord Lothian gezwendeld heeft, òf dat Engeland werkelijk voor het bankroet staat. In het eerste geval moeten de Vereenigde Staten tot de conclusie komen, dat Engeland, evenals in den wereldoorlog, het gemunt heeft op het geld van anderen. In het tweede geval kan de vraag gesteld worden, of het nog de moeite waard is geld te steken in een firma, die op het punt staat te liquideeren.
Wordt het aangekondigde onderzoek in den Amerikaanschen Senaat gebracht, dan zal het Amerikaansche volk zich herinneren, dat het thans nog vele milliarden dollars aan eigen- en 26 milliard dollars aan geallieerde oorlogsschulden achter zich aan sleept, afgezien nog van de geweldige bedragen voor eigen bewapening en dat juist de financieele hulp aan Enge-

land, Amerika in den wereldoorlog bracht, en dat de Ver. Staten door de economische en financieele gevolgen van den wereldoorlog, in 1929 in de grootste crisis geraakt zijn, welke het land ooit beleefd heeft.
In concrete getallen kan men de verliezen van het Amerikaansche volksvermogen in het geheel niet uitdrukken. Bijna in elke Amerikaansche familie echter heeft men die verliezen de laatste jaren bespeurd. Daarom heeft het Amerikaansche parlement zich genoodzaakt gezien, Amerika door de z.g. Johnsonwet, die het verleenen van credieten aan oorlogvoerende landen verbiedt, tegen een herhaling van het financieele bedrog der geallieerden te beschermen.
Vervolgens wijst Megerle op het feit, dat het Engeland na den wereldoorlog gelukt is om met Amerikaansch geld zich de positie van financieel wereldcentrum te veroveren en uit te breiden. Met de onbetaalde milliarden Amerikaansche dollars hebben Engeland en Frankrijk na den wereldoorlog hun politiek stelsel in Europa en elders uitgebreid door uit de Amerikaansche leeningen alle politieke credieten, welke het bedrijfsleven verstoorden, te verleenen aan die kleine staten, die het Engelsch-Fransche stelsel van bondgenootschappen vormden. Amerika heeft dus niet alleen den zinloozen wereldoorlog, maar ook de zinlooze na-oorlogsche ordening gefinancierd. Overigens, zoo meent Megerle, zullen de dragers der oude orde in Engeland, na dezen oorlog niet meer de democratie terugvinden, waarvoor zij z.g. in den oorlog getrokken zijn. Ook in dit opzicht komt hulp dus te laat. Wie erop uittrekt om de Engelsche democratie te redden, redt in het uiterste geval wat geen democratie meer is, en in wezen ook niet meer wil zijn. Wat Amerika, de natuurlijke erfgenaam van Engeland, noodig heeft en waarop het volgens zijn geografische, historische en economische beteekenis aanspraak kan maken, zal het vanzelf in den schoot vallen, zonder dat het een hand behoeft uit te steken. (N. R. Crt.) **(Vor. ber. Karl Megerle 4451 C)**

A. **EMIL VON BEHRING, GRONDLEGGER VAN DE SERUMTHERAPIE, HERDACHT. —**
Op 4 December was het 50 jaar geleden, dat Emil von Behring, voormalig „Stabsarzt" van het Pruisische leger, een serum ontdekte tegen diphterie, deze verraderlijke en besmettelijke keelontsteking, welke aan millioenen kinderen het leven heeft gekost.

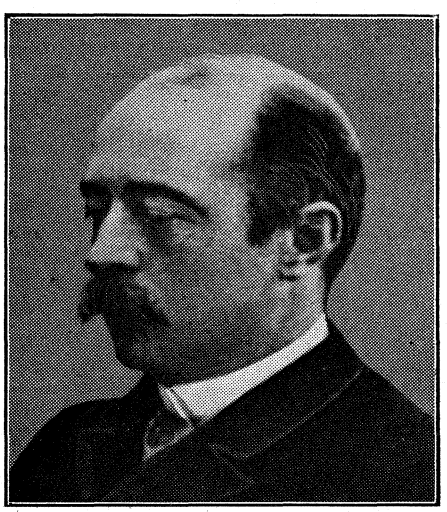

Emil von Behring. (Foto A. P.)

De geheele wetenschappelijke wereld heeft op dezen herdenkingsdag den ontdekker van het diphterieserum gehuldigd. Te Marburg a.d. Lahn zijn tal van vertegenwoordigers van de internationale wetenschap samengekomen en hebben daar bijeenkomsten plaats van geleerden, waarop verschillende wetenschappelijke onderwerpen worden behandeld, waarvoor Von Behring de geniale baanbreker is geweest. Ook Berlijn bezit een omvangrijk Behring-archief.
Emil von Behring, die in 1917, op 63-jarigen leeftijd overleed, had als kind van arme ouders een moeilijke jeugd. De jonge Emil vestigde echter reeds spoedig de aandacht op zich door zijn buitengewone schranderheid en men schiep de mogelijkheid voor hem, de lessen aan een gymnasium te volgen, waarna hij in Berlijn zijn studies voltooide voor officier van gezondheid.
Zijn wetenschappelijke publicaties, welke zeer de aandacht trokken, openden voor hem de gelegenheid zich verder te specialiseeren in de leer der infectieziekten, aan het Pharmacologisch Instituut te Bonn. Vooral het vraagstuk der immuniteit had zijn volle aandacht. In 1889 ging hij naar Berlijn, waar Robert Koch reeds op succesvolle wijze den strijd tegen de besmettelijke ziekten had aangebonden. Behring en zijn vriend en medewerker, de Japansche geleerde prof. Kitasato, publiceeren op 4 December 1890 in een Duitsch medisch tijdschrift, een artikel, over de diphterie-immuniteit en over de tetanus-immuniteit bij dieren. De ontdekking, welke een weldaad voor de menschheid zou worden, was wereldkundig gemaakt.
Te Marburg stichtte hij zijn Instituut voor experimenteele therapie en te Marburg heeft dan ook de grootsche huldiging plaats, welke 4 Dec. werd ingezet, de huldiging van een geleerde, die duizenden kinderen heeft behoed voor een ontijdigen dood.
(Haagsche Courant)

B. **PARAGUAY. — Autoritair bewind. —**
De president van de republiek Paraguay heeft een manifest uitgevaardigd, waarin hij bekend maakt, dat hij thans de geheele staatsmacht in zich vereenigt ter verzekering van de toepassing van den nieuwen koers van zijn voorganger, Estigarribia. Volk en leger staan uitsluitend onder het bevel van den president der republiek, die zijn ambt onbuigzaam zal uitoefenen om de vernieuwingsbeweging uniform ten uitvoer te leggen. Discipline en orde zijn de grondbeginselen, waaraan allen zich te houden hebben. (De Maasbode)

C. **NEDERLAND. — Kinderbijslagwet treedt 1 Jan. 1941 in werking. —**
De Federatie van Bedrijfsvereenigingen voor Ziekengeldverzekering en de Vereeniging van Raden van Arbeid verzoeken om publicatie van het navolgende:
Op 1 Januari 1941 zal de Kinderbijslagwet in werking treden. De verzekering ingevolge deze wet zal door de Bedrijfsvereeniging voor Ziekengeldverzekering en de Raden van Arbeid (Het Rijkskinderbijslagfonds) worden uitgevoerd. De werkgever, die voor de uitvoering der Ziektewet op 1 Jan. a.s. is aangesloten bij een Bedrijfsvereeniging of Raad van Arbeid, is automatisch bij datzelfde uitvoeringsorgaan voor de uitvoering der Kinderbijslagwet aangesloten. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Kinderbijslagwet 4128 A)

D. **NEDERLAND. — Verbeurdverklaring van wapenen, munitie en springstoffen.—**
Het 4 December verschenen Verordeningenblad bevat een verordening van den rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied betreffende de verbeurdverklaring van wapenen, munitie en springstoffen.
Hierin wordt bepaald, dat wapenen, munitie en springstoffen, welke in verband met de oorlogsgebeurtenissen of op bevel van de Duitsche weermacht bij Duitsche of Nederlandsche instanties of dienstbureaux afgegeven, of door een Duitsche of Nederlandsche instantie in beslag genomen zijn en welke geen oorlogsbuit zijn, zonder vergoeding aan het Duitsche rijk vervallen, voor zoover zij niet uiterlijk op het tijdstip van het in werking treden dezer verordening rechtmatig zijn teruggegeven.
Tot beschikking over de ingevolge deze bepaling verbeurd verklaarde goederen is gerechtigd de rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied of de door hem aangewezen instantie.
Deze verordening geldt niet voor wapenen, welke voor de jacht bestemd zijn.
Bij twijfel, of het al dan niet een wapen als boven-

bedoeld betreft, beslist degene, die krachtens het vorenstaande het beschikkingsrecht heeft.
(Verordeningenblad No. 40, 4 Dec. 1940)
(Vorig bericht 4443 D.)

A. **ARABIE. — De As en de Arabische landen. —** Rome, 5 Dec. (D.N.B.) — In aansluiting op de door de Duitsche rijksregeering afgelegde verklaring betreffende de sympathie en de belangstelling van Duitschland voor den Arabischen vrijheidsstrijd publiceert de Italiaansche regeering een verklaring van denzelfden inhoud.
De Italiaansche verklaring eindigt, evenals de Duitsche, met de verzekering, dat de Arabische landen ook in de toekomst op de sympathie van de spilmogendheden kunnen rekenen. (Het Vaderland)

B. **ROEMENIE. — Decreet tegen opstand. —** Boekarest, 6 Dec. (Stefani) — Bij decreet is de doodstraf ingevoerd voor degenen, die aanstichten tot opstanden van militairen aard, en levenslange dwangarbeid voor hen, die daaraan deelnemen. Een speciaal militair gerechtshof zal binnen 24 uur na ontdekking van de geïncrimineerde feiten een uitspraak moeten doen en de voltrekking van het vonnis, waarvan geen hooger beroep mogelijk is, zal binnen twee uur moeten geschieden. (De Tijd)

C. **GEESTELIJK LEVEN. — Godsdienstig appèl aan studenten. - Rede van prof. dr. F. W. A. Korff. —** In het groot-auditorium van de Utrechtsche universiteit heeft op 19 November prof. dr. F. W. A. Korff uit Leiden over het onderwerp „En toch . . . is God liefde" gesproken. Prof. Berkelbach v. d. Sprenkel leidde den spreker in en zeide daarbij dat dit godsdienstige appèl aan de studentenwereld, van alle protestante kerkgenootschappen te zamen uitgaat.
Prof. Korff beoogde o.m., dat sommigen bij het aanschouwen der verschrikkingen van de ellende dezer wereld, Gods liefde en zelfs Zijn bestaan, in twijfel meenen te moeten trekken; dan schuift men echter de schuld van deze verkeerde wereld op God. Immers, Hij laat ons hier de vrije hand, de geschiedenis is een maaksel van ons zelf. Bovendien handelen wij lijnrecht in strijd met den wil van God, zooals die in Zijn geboden zijn geopenbaard. Wij geraken zóó steeds van God verwijderd, en niet alleen persoonlijk, maar ook in grooter verband. Onmiskenbaar duidt deze coïncidentie op eenig verband tusschen God en liefde, ja, op een zeer nauw verband. Zij zijn één en hetzelfde begrip. Hoe zouden wij dan bij het verlaten van God zijn liefde kunnen behouden?
Men zegt, dat God onzen chaos toch zou kunnen verhinderen of althans bekorten. Maar zou men dan God alleen willen laten optreden als de nood aan den man is, als men Hem noodig heeft? Het zou geen werkelijke liefde zijn, als God zoo zou handelen. Velen wenschen zich een God, die hen een gemakkelijk en weldadig leven laat leiden op aarde, om ten slotte in die aarde onder te gaan. Het is geen God, die zoo voor de mensch zou zorgen. Het is een afgod, die niet bestaat. Gods liefde staat op een hooger plan. Spr. citeerde de gelijkenis van den verloren zoon: de vader wacht tot zijn zoon, dien hij lief heeft, uit zich zelf weer bij hem terugkomt.
Met dat al is God niet werkeloos, God heeft actief lief. Hij handelt door liefde en niet door macht. Zijn liefde eischt wederliefde, niet slechts erkenning van de zijne. Uitvoerig behandelde spr. de beteekenis van den kruisdood; hij besloot met een opwekking, om zich niet te verharden, maar zich in den strijd van Gods liefde met den mensch aan Hem over te geven door Wiens eindelooze lankmoedigheid velen het wonder, waarnaar zij zoozeer zoeken, in hun eigen leven kunnen vinden.
(Alg. Handelsblad)

D. **LUCHTVAART. — Vliegtuig zonder schroef. - Snelheid 1000 km. Hoogte 15.000 meter. - Italiaansche uitvinding. —** Ingenieur Secondo Campini, een Italiaansch vliegtuigconstructeur, heeft — naar Stefani uit Rome meldt — een geheel nieuw type vliegtuig gebouwd, dat door den bekenden vlieger De Bernardi is ingevlogen.
De machine heeft, in tegenstelling tot de normale toestellen, géén schroef, doch wordt voortbewogen door met groote snelheid in achterwaartsche richting stroomende, sterk verhitte lucht. Met andere woorden: wij hebben hier te doen met een voortbewegingsapparaat, dat, evenals de raket, waarmede enkele jaren geleden proeven werden genomen, berust op het principe der reactie; om het populair uit te drukken, het snel uitstroomende heete gas zet zich af tegen de lucht achter het vliegtuig, die niet zoo snel kan wijken, waardoor de machine naar voren wordt geduwd. Het toestel is een geheel uit metaal vervaardigde eendekker, welke de aerodynamische eigenschappen der modernste toestellen bezit. Het vliegtuig weegt 4 ton en de cabine is zóó gebouwd, dat er ook vluchten in de stratosfeer mee gemaakt kunnen worden. De instrumenten en stuurorganen zijn dezelfde als bij een gewoon vliegtuig; daarenboven zijn er handles, die de verbranding van de brandstof kunnen regelen. Een interessante opmerkelijkheid is, dat het rendement van het reactievoortbewegings-apparaat stijgt naarmate het toestel een grootere snelheid en een grootere hoogte bereikt. Het nieuwe toestel zal een kruissnelheid van bijna duizend km. per uur kunnen bereiken en op een hoogte van 15.000 meter kunnen vliegen. Het kan in serie gebouwd worden. (Telegraaf)

E. **VEREENIGDE STATEN. — Leening van $ 100 millioen aan Argentinië. —** Buenos Aires, 6 Dec. (D.N.B.) Het Argentijnsche ministerie van financiën bevestigt het bericht uit Washington, dat de Ver. Staten twee leeningen, elk van $ 50 millioen, verstrekken tot steunverleening aan de Argentijnsche valuta en ter bevordering van den goederenhandel tusschen Argentinië en de Vereenigde Staten. (De Maasbode)
(Vor. ber. Crediet 4402 D)

F. **JOEGO-SLAVIE. — Minister-president Tswetkowitsj over 's lands buitenlandsche politiek. —** Minister-president Tswetkowitsj heeft voor het Seniorenconvent van Belgrado een redevoering uitgesproken, waarin hij ook sprak over de buitenlandsche politiek. O.m. verklaarde hij woordelijk:
Op alle gebieden en over alle internationale betrekkingen kan het thans tot onderhandelingen en besprekingen komen. Ook wij zullen medewerken aan de instelling van een nieuwe orde in Europa en over al deze betrekkingen besprekingen en onderhandelingen voeren. Gij kunt er echter van overtuigd zijn, dat daardoor op geenerlei wijze onze veiligheid, onafhankelijkheid en vrijheid in het geding zullen worden gebracht.
Dank zij een verstandige, ordelijke, duidelijke en doordachte politiek, kan Joego-Slavië zeggen, dat zijn internationale positie goed is. Er zijn vele moeilijkheden en storingen geweest, maar het land zal door vast te houden aan de beproefde, tot dusver gevolgde, beginselen, alle crises en tegenheden, die het overkomen, kunnen overwinnen en in vrede kunnen voort gaan. Tenslotte zei de minister-president, dat een gunstige situatie in de eerste plaats te danken is aan de verstandige binnenlandsche politiek, die de overeenstemming tusschen Serven en Kroaten ten grondslag heeft. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Min.-pres. Tswetkowitsj 4419 G)

G. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — De Vecchi, gouverneur-generaal van de Dodekanesos en Admiraal Dominico Cavagnari afgetreden. —** Rome, 7 Dec. (D.N.B.) De Vecchi, een van de leden van het quadrumviraat is afgetreden als gouverneur-generaal van de Italiaansche Dodekanesos en als opperbevelhebber van de strijdmachten aldaar. Tot zijn opvolger is benoemd generaal Ettore Bastico.
Rome, 8 Dec. (D.N.B.) Admiraal Dominico Cavagnari, chef van den Italiaanschen marinestaf en onderminister van marine, is op zijn eigen verzoek ontslagen.
Tot zijn opvolger als chef van den marinestaf en als onderminister is admiraal Riccardi benoemd en Inigo Campione tot diens plaatsvervanger. Tot commandant van de zeegaande vloot is admiraal Angelo Jachino benoemd. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Mutatie Opperbevel 4472 C)

A. CHINA. — Conflict met Japan. - Verdrag Tokio-Nanking. —

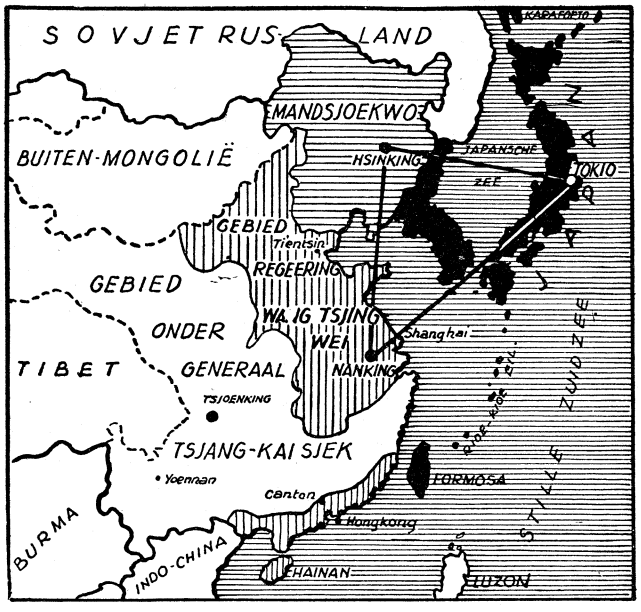

Verdrag Tokio-Nanking.
(Ontleend aan de Deutsche Zeitung in den Niederlanden)
(Vor. ber. 4470 D.)

B. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Voorstel tot vredesconferentie in het Lagerhuis verworpen. — Berlijn, 5 Dec. (D.N.B.) In het Engelsche Lagerhuis hebben, volgens den Britschen berichtendienst, drie onafhankelijke arbeidersafgevaardigden (Mc Govern, Griffith, Maxton) een voorstel tot het bijeenroepen van een vredesconferentie ingediend en gemotiveerd. Dit voorstel werd verworpen. (Het Vaderland)

C. VEREENIGDE STATEN. — Admiraal Leahy tot ambassadeur te Vichy benoemd. —
President Roosevelt heeft het besluit tot benoeming van W. Leahy tot gezant in Frankrijk onderteekend. Admiraal William D. Leahy is bij de Amerikaansche vloot tot de hoogste posten opgeklommen en heeft in den oorlog tegen Spanje en in den wereldoorlog gediend. (N. Rott. Crt.)

D. BULGARIJE. — Popof, minister van Buitenlandsche Zaken over de buitenlandsche betrekkingen. —
Sofia, 3 Dec. (Stefani). De Bulgaarsche minister van Buitenlandsche Zaken, Popof, heeft in de Sobranje een rede uitgesproken over de buitenlandsche politiek.
Hij bevestigde de noodzakelijkheid het land buiten het conflict te houden en gaf opnieuw uitdrukking aan de dankbaarheid van de Bulgaren, jegens de spil, voor den terugkeer van de Dobroedsja. „Deze herziening", zoo voegde hij hieraan toe, „heeft het mogelijk gemaakt te komen tot een herstel van de vriendschappelijke betrekkingen met Roemenië."
In een overzicht van den algemeenen toestand constateerde Popof, dat de erkenning van de rechten der Bulgaren heeft bijgedragen tot de gunstige ontwikkeling der betrekkingen met de U.R.S.S.
Bulgarije doet zijn best, opdat de betrekkingen met Joego-Slavië zich kunnen ontwikkelen in het kader van het verdrag van eeuwigdurende vriendschap. De betrekkingen met Turkije passen in het verdrag van vrede, vriendschap en neutraliteit tusschen beide landen. Spr. betreurde het, dat een anti-Bulgaarsche campagne is gevoerd in de Turksche bladen, waaraan hij toevoegde, dat de regeering te Ankara verzekeringen heeft gegeven betreffende de kortelings genomen militaire maatregelen.
Popof heeft, sprekende over het onderhoud tusschen den Führer en koning Boris, o.m. verklaard, dat dit onderhoud bewijst hoe de belangrijkheid van Bulgarije is toegenomen.
In dit verband wees spr. op de betrekkingen van vriendschap tusschen beide volkeren.
De buitenlandsche politiek van Bulgarije, zoo besloot Popof, is vreedzaam, maar dat mag niet doen vergeten, dat de oorlog voortduurt en gevoelens van onzekerheid en ongerustheid wekt. De gebeurtenissen zijn niet van ons afhankelijk en ondanks onzen wil om alles te vermijden, wat den vrede zou kunnen bedreigen, moet men er aan denken, dat het beste middel om in vrede te blijven leven, is bereid te zijn het gevaar onder oogen te zien. (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Min. Popof 4181 D)

E. CHINA. — Conflict met Japan - Tsjang Kai-sjek critiseert het verdrag van Nanking. —
Tsjoengking, 3 Dec. (D.N.B.). — Ter gelegenheid van de heden gevierde herinneringsfeesten heeft Tsjang Kai-sjek een uitvoerige rede gehouden waarin hij critiek oefende op de erkenning van Wang Tsjing-wei door Japan. Hij zeide van meening te zijn, dat het verdrag geen wijziging brengt in den toestand. Het is er ver vandaan dat de overeenkomst een einde maakt aan den oorlog, integendeel, zij zal den oorlog verlengen en den haat tusschen de twee landen slechts nog grooter maken. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Verdrag Tokio-Nanking 4470 D)

F. NEDERLAND. — Vrijmetselaars - Tentoonstelling te Leeuwarden. —
Te Leeuwarden is 7 December de eerste van een reeks tentoonstellingen geopend, die door de N.S.D.A.P. in ons land zal worden georganiseerd van voorwerpen, geschriften, gravures, schilderijen enz., die bij het sluiten der 69 gebouwen van de Vrijmetselaarsloge in Nederland in beslag zijn genomen.
Bij de opening van deze expositie, die in het voormalige gebouw der loge „Friesche Trouw" te Leeuwarden is ingericht, waren o.m. aanwezig de vertegenwoordiger van den Rijkscommissaris in het bezette Nederlandsche gebied, Schulungsleiter Sommer, dr. Schwier, Oberst Eueschel, verscheidene Duitsche politie- en legerautoriteiten, de commissaris van politie te Leeuwarden, de heer C. Kool, de divisiecommandant der marechaussee, eerste luitenant Lenstra en vele anderen.
Voor de opening der expositie hield dr. Schwier een korte toespraak, waarin hij uiteenzette, dat de vrijmetselaarsloges een gevaar vormden voor de volksgedachte. Dit was de reden waarom de N.S.D.A.P. de strijd heeft aangebonden tegen de loges.
(Het Volk) **(Vor. ber. Vrijmetselaarsloges 4392 C)**

G. GROOT-DUITSCHLAND. — De resultaten van „Kraft durch Freude". —
De deelnemersgetallen van het „Kraft durch Freude"-werk zijn van jaar tot jaar omhoog gegaan. Het werk, dat verband houdt met de organisatie van den vrijen tijd (tooneel, concerten enz.), omvatte in 1938 144.000 voorstellingen met 55 millioen deelnemers. In het eerste halfjaar van 1939 werden in 115.000 uitvoeringen 32 millioen deelnemers geteld.
Het Duitsche volksopleidingswerk omvatte in 1938 in 108.000 samenkomsten 6.3 millioen deelnemers, in het eerste halfjaar 1939 in 44.000 samenkomsten 5.8 millioen bezoekers, dus bijna evenveel als in het heele voorafgegane jaar.
De opbouw van het „Kraft durch Freude"-sportwerk nam zoo'n vlucht, dat duizenden nieuwe sportparken en oefenplaatsen moesten worden aangelegd, om aan den drang naar sport te kunnen voldoen. 15.000 bedrijfssportgemeenschappen werden opgericht en bij den oproep der bedrijven in 1939 hebben zich 2.3 millioen mannen en vrouwen als deelnemers aangemeld. Aan de georganiseerde vacantie-reizen en aan lange en korte tochten en wandelingen namen millioenen Duitsche arbeiders deel. Daarenboven hebben honderdduizenden aan de Noordzee-Middellandsche Zeetochten der „Kraft durch Freude"-vloot kunnen deelnemen.
Evenals de vorming in den vrijen tijd heeft „Kraft durch Freude" ook de inleiding in de bedrijven ter hand genomen en door de afdeeling „Schönheit der Arbeit" belangrijke resultaten behaald. Nagenoeg een milliard mark werd door de bedrijven uitgegeven om de werkplaatsen in te richten en cantines, keukens, wasch- en kleedgelegenheden, kameraadschapshuizen en sporthuizen te bouwen, die aan de modernste eischen voldoen.
Hoe dus de aanblik van het Duitsche bedrijfsleven daardoor veranderd is, daarvan kan iedere bezoeker zich met eigen oogen gemakkelijk overtuigen.
„Vreugde en Arbeid" hoopt hetzelfde, in Nederlandschen zin, voor de Nederlandsche arbeiders tot stand te kunnen brengen.
(N. Rott. Crt.)

A. **OPGRAVINGEN. — Scytische vondsten. —**
Enkele jaren geleden werd op den Kamir, een heuvel op eenigen afstand en ten noorden van de Armeensche hoofdstad Eriwan, gelegen, een steen met inscripties in spijkerschrift gevonden. Toen nog meer inscripties gevonden werden, stelden archeologen van de universiteit te Tiflis een onderzoek ter plaatse in, waarvan de resultaten zoo belangrijk waren, dat men het vorige jaar met systematische opgravingen begon.
Weldra stootte men op de overblijfselen van een ouden burcht, waarvan de muren 7 meter hoog waren. Talrijke gebruiksvoorwerpen, uit aardewerk en brons vervaardigd, werden aan het licht gebracht, o.a. bronzen vazen en wapenen, die getuigenis afleggen van een hoog ontwikkelde cultuur. Ook werd een graankelder ontdekt, die nog graan bevatte, dat minstens 2500 jaar oud was, daar uit de andere vondsten kon worden afgeleid, dat de bewoners van dezen burcht in het tijdperk tusschen 800 en 600 vóór Christus geleefd moeten hebben.
Toen men tot het onderzoek van de muren van het gebouw overging, vond men een groot aantal pijlen. Daar het grootste deel hiervan van Scythische herkomst bleek te zijn, meent men te mogen concludeeren, dat de Scythen dezen burcht belegerd hebben, waardoor de oud-historische overleveringen aangaande een aanval der Scythen op den muur van Urartu bevestigd wordt.
De opgravingen worden nog voortgezet, daar men nog meer interessante gegevens voor de geschiedenis van deze cultuur hoopt te ontdekken.
(Limburger Koerier) **(V. b. Opgravingen 4418 D.)**

B. **ZWEDEN. — Defensie. - Rede van den minister van Defensie, Sköld. —**
Stockholm, 2 Dec. (D.N.B.) — De Zweedsche minister van Defensie, Sköld, heeft in een rede te Norrköping voor den Zweedschen rijksbond der nationale verdediging o.a. verklaard, dat er thans een nieuwe legerorganisatie in Zweden dient te komen. Reeds is men sinds eenige maanden met de voorbereidende werkzaamheden daartoe bezig.
Zweden moet in staat zijn op elk oogenblik te kunnen ingrijpen ter verdediging van elk punt zijner grenzen en kusten. Wat Zweden thans wenscht, is een zoo sterke luchtmacht, een zoo sterke vloot en een zoo sterk leger, als slechts mogelijkerwijze tot stand gebracht kunnen worden. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Min. Sköld 4358 D.)

C. **HONGARIJE. — Rede van minister-president graaf Teleki. - Vriendschap met de As. - Jodenkwestie. —**
Boedapest, 4 Dec. (D.N.B.) — De in het Hongaarsche Huis van afgevaardigden gehouden debatten zijn op 3 December besloten met een redevoering van den minister-president graaf Teleki, welke vijf uren in beslag nam.
Teleki begon met een uiteenzetting van de groote regeeringstaak, waaronder hij o.a. noemde de omzetting naar de geleide economie en de corporatieve organisatie, de hervorming van de staatsleiding en de bestuurshervorming. Wat de buitenlandsche politiek betreft, onderstreepte hij de vriendschap van Hongarije jegens de mogendheden van de As. Hongarije heeft de wijziging in de Europeesche heerschappij duidelijk ingezien en trekt daaruit zoowel in politiek als in economisch opzicht zijn conclusies.
De betrekkingen tot Roemenië belichtte de minister-president onder het aspect der Roemeenschen feestelijkheden van 1 Dec. in Karlsburg, waar, naar hij meende, revisionistische neigingen, welke Hongarije niet onverschillig kunnen blijven, tot uitdrukking zijn gekomen. De regeering, zoo betoogde de minister-president verder, streeft er ijverig naar om de Hongaren in het buitenland naar hun eigen land te doen terugkeeren. Over de Jodenkwestie zeide Teleki het volgende:
Deze kwestie kan slechts in het kader van een eensgezinde Europeesche ordening worden opgelost. Maar zoo lang deze oplossing er niet is, moet in Hongarije in het belang van het volk opheldering verschaft worden over de kwesties, welke betrekking hebben op de bijna 1 millioen Joden die hier wonen. De sleutelposities van het economische leven mogen niet langer in handen zijn van Joden, halve Joden of stroomannen.
Uitvoerig ging de minister-president vervolgens in op het vraagstuk der nationaliteiten, waarbij hij betoogde dat het Duitsch-Hongaarsche minderhedenverdrag zou worden gehandhaafd. Teleki besloot zijn uiteenzettingen met er op te wijzen, dat Hongarije in den loop van den oorlog den weg naar aanpassing bij het nieuwe Europa moet vinden. (Leeuwarder Courant)

D. **ROEMENIE. — Tienjarenplan in samenwerking met Groot-Duitschland. —**
Berlijn, 4 Dec. (D.N.B.) — De laatste weken zijn te Berlijn omvangrijke Duitsch-Roemeensche economische onderhandelingen gevoerd, waarbij de richtlijnen getrokken zijn voor de economische samenwerking na de hervorming der politieke verhouding tusschen beide staten.
De getroffen regelingen zijn op 4 December onderteekend door gezant Clodius voor Duitschland en den Roemeenschen gezant te Berlijn, Grecianu, mitsgaders den staatssecretaris van het Roemeensche ministerie van Economische Zaken, Dimitriuc, voor Roemenië.
Van deze overeenkomsten is het belangrijkst een protocol nopens de Duitsch-Roemeensche samenwerking bij de uitvoering van een Roemeensch tienjarenplan. Dit luidt o.a. als volgt:
Met het doel, door een veelomvattend tienjarenplan den economischen opbouw van Roemenië te bewerkstelligen, heeft de koninklijke Roemeensche regeering zich tot de Duitsche regeering gewend om haar ondersteuning en medewerking bij de uitvoering van dit plan.
De Duitsche regeering verklaart zich bereid, haar technischen en financieelen steun voor den opbouw van Roemenië op alle terreinen van het economisch leven te verschaffen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Roemenië—Groot-Duitschland 4413 A.)

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Rede van Rijkskanselier Adolf Hitler te Berlijn. - Arbeid als kapitaal. - Vaste overtuiging van gunstigen afloop van den strijd. - Duitschland zal het oogenblik der eindbeslissing bepalen. —**
De Führer en opperbevelhebber van de Duitsche weermacht heeft 10 December in een montagehal van een Berlijnsche wapenfabriek de Duitsche arbeiders toegesproken, meldt het D.N.B.
Behalve door de bedrijfsleiding en het personeel van de fabriek werd de bijeenkomst o.m. bijgewoond door generaal-veldmaarschalk Keitel, chef van het opperbevel van de Duitsche weermacht, dr. Ley, den leider van het Duitsche Arbeidsfront, en dr. Todt, den rijksminister voor bewapening en munitie.
Toen de Führer de fabriekshal betrad, steeg een luid gejuich op. De bijeenkomst werd geopend door den gouwleider van Berlijn, rijksminister dr. Goebbels.
Hitler begon met erop te wijzen, dat wij ons thans midden in een conflict bevinden, waarbij meer op het spel staat dan de overwinning van het eene land op het andere. Het is werkelijk de strijd van twee werelden tegen elkaar.
De Führer herinnerde er nogmaals aan, dat aan 85 millioen Duitschers 600.000 vierkante kilometer ter beschikking staan, waarop zij moeten leven, terwijl 46 millioen Engelschen over 40 millioen vierkante meter kunnen beschikken. Deze aarde is echter niet door de Voorzienigheid of door den lieven God zoo verdeeld. Deze verdeeling hebben de menschen zelf zoo ingericht, en dit is eigenlijk geschied in de laatste driehonderd jaar, dus in den tijd, waarin het Duitsche volk inwendig machteloos en verdeeld was. Niet door verdragen of overeenkomsten, maar uitsluitend door geweld heeft Engeland zijn reusachtig imperium bijeengeharkt. Het tweede volk, dat bij deze verdeeling tekort geschoten is, is het Italiaansche.

Oorzaken van het bestaande conflict. — De eerste oorzaak voor de bestaande spanningen is in het feit gelegen, dat deze werelden onrechtvaardig verdeeld is. Evenals in de volken zelf de te groote spanningen tusschen rijk en arm moeten worden teniet gedaan, zoo kan ook in het leven der volken niet de een alles opeischen en voor den ander niets overlaten.
Rijkskanselier Hitler schetste daarop uitvoerig het ontwikkelingsproces van de eenwording, en de moeilijkheden, welke daarbij werden overwonnen.
Het is interessant het leven van deze rijken eens aan een beschouwing te onderwerpen. In de Engelsch-Fransche wereld bestaat om zoo te zeggen de democratie. Hier regeert inderdaad het kapitaal, d.w.z. een schaar van eenige honderden menschen, die in het bezit zijn van onmetelijke vermogens en die als gevolg van de eigenaardige constructie van het staatkundig leven dan min of meer geheel onafhankelijk en vrij zijn. Het heet: wij hebben hier vrijheid en zij bedoelen daarmede vooral vrije

economie en onder de vrije economie verstaan zij de vrijheid om vrij te zijn in het verwerven van kapitaal en in het gebruik van kapitaal, vrij van elke staatkundige en volksche contrôle. Dat is in werkelijkheid het begrip van deze vrijheid.

De persvrijheid. — Ten slotte schaft dit kapitaal zich een pers aan. Zij spreken van persvrijheid. In werkelijkheid heeft elk van deze dagbladen een meester en deze meester is in elk geval de geldschieter, de bezitter. Deze meester nu leidt het geheele beeld van dit land. Wanneer de redacteur nu iets anders wil schrijven dan den meester welgevallig is, wordt hij den volgenden dag ontslagen.
Deze pers moduleert de openbare meening en de door deze pers gemoduleerde openbare meening wordt weer onderverdeeld in partijen.
Zij onderscheiden zich even weinig van elkander als zij zich vroeger bij ons van elkander onderscheiden hebben. Gij kent ze immers, de oude partijen. Het was steeds een en het zelfde. Meestal is het zoo, dat de gezinnen zijn verdeeld, de eene is conservatief, de andere is liberaal en de derde in Engeland is bij de arbeiderspartij.
In werkelijkheid zitten zij alle drie als leden van één gezin bij elkander en dirigeeren heel nauwkeurig hun verdere houding en leggen die vast. Daar komt nog bij, dat het uitverkoren volk der wereld inderdaad een gemeenschap is en al deze organisaties beweegt en dirigeert. Deze partijen met deze pers vormen de openbare meening.

Groote tegenstellingen. — Men zou moeten meenen, dat in deze landen der vrijheid en van den rijkdom een ongehoord welzijn voor het volk zou moeten bestaan. Het omgekeerde is echter het geval. In deze landen is de nood der groote massa grooter dan ergens anders. Zoo is dit rijke Engeland.
Veertig millioen vierkante km. worden door dit land gecontroleerd. Daarvoor moeten b.v. honderd millioen koloniale arbeiders in Indië werken op een erbarmelijken levensstandaard. Men zou kunnen meenen dat in Engeland dan toch ten minste ieder afzonderlijk deelgenoot zou moeten zijn aan dezen rijkdom. Integendeel. In deze landen is het klasse-onderscheid het ergste, dat men zich kan voorstellen. Ondenkbare armoede aan de eene zijde, en aan den anderen kant even ondenkbare rijkdom.
Engeland heeft tientallen jaren twee en een half millioen werkloozen gehad en het rijke Amerika tien tot dertien millioen! Wat zouden zij dan van ons willen zeggen? In de laatste landen der z.g. democratie wordt het volk niet in het middelpunt der oogmerken gesteld. Wat beslissend is, is uitsluitend het bestaan van een paar honderd reusachtige kapitalisten, die in het bezit zijn van hun fabrieken, hun aandeelen en die in laatste instantie daarmede deze volkeren dirigeeren. De breede massa interesseert hen niet in het minst. Hoogstens in den verkiezingstijd. Overigens is hun het leven der groote massa volkomen onverschillig.

Dividenden en uitkeeringen. — Deze lieden hebben de mogelijkheid uit hun bewapeningsindustrie tot 160% dividend op te steken. Zij zeggen: wanneer de Duitsche methoden om zich heen grijpen en overwinnen, dan houdt dit op. Daarin hebben zij volkomen gelijk. Ik geloof dat 6% voldoende is. De enkeling heeft bij ons niet het recht volkomen vrij te beschikken over hetgeen in het belang der volksgemeenschap moet worden besteed. Wanneer hij persoonlijk verstandig daarover beschikt, is het goed, wanneer hij er niet verstandig over beschikt, grijpt de nationaal-socialistische staat in.
Een ander voorbeeld. Behalve deze dividenden zijn er nog de uitkeeringen aan de raden van beheer. Men moet daar dus één maal per jaar een reis maken, een rapport aanhooren en weer terugreizen. Daarvoor krijgt de man dan zestig, tachtig, of honderdduizend Mark bij wijze van schadevergoeding. Dezen wantoestand hebben wij bij ons opgeheven. Want het zou slechts een verbloemen van winsten zijn en vooral omkooperij. Want de heeren afgevaardigden zijn leden van de raden van beheer. Wij hebben dat uit den weg geruimd. Geen afgevaardigde mag lid zijn van een raad van beheer, tenzij volkomen onbezoldigd. In deze andere landen is dat niet zoo.
Het zijn dus twee werelden, die tegenover elkander staan. De anderen hebben gelijk, wanneer zij zeggen: met deze wereld kunnen wij ons nooit verzoenen. Zij strijden b.v. voor de instandhouding van den gouden standaard der valuta. Dat begrijp ik. Zij hebben het goud.

Duitschlands kapitaal. — Ons goud heeft men ons ontroofd en uit ons geperst. Wij hebben een geheel anderen economischen opbouw.
De Duitsche arbeidskracht is ons goud en dat is ons kapitaal, en met dit goud versla ik iedere andere macht ter wereld. Onze Mark, waarvoor eerst heelemaal geen goud aanwezig was, is stabiel gebleven. Waarom? Omdat gij, volksgenooten, en uw arbeid, er achter staan. Wanneer ik in het openbaar acht of negen jaar geleden zou hebben verklaard, dat over zes tot zeven jaar het probleem niet meer zal zijn hoe wij de werkloozen aan het werk helpen, maar dat dan het probleem zou luiden: waar halen wij de arbeidskrachten vandaan, dan zou men verklaard hebben: dat is een waanzinnige. Maar dat is thans werkelijkheid geworden. Thans is er slechts een kwestie bij ons: waar is arbeidskracht? Dat is de zegen van den arbeid. Alleen arbeid schept nieuwen arbeid, niet geld schept arbeid.
Wij hebben thans een staat, die economisch en politiek anders is georganiseerd dan de westelijke democratieën.

De nieuwe staat. — Het is voor de eerste maal in onze eigen Duitsche geschiedenis, een staat die principieel alle maatschappelijke vooroordeelen in het bezetten van posten opgeheven heeft. En niet alleen maar in het burgerlijke leven. Ik ben zelf daarvoor het beste document. Ik ben niet eens jurist en ik ben desondanks uw leider. Niet alleen in het algemeen leven hebben wij het klaar gespeeld, dat in alle posities van onderen af thans menschen uit het volk komen; zelfs zijn nu Rijksstadhouders die vroeger landarbeiders of slotenmakers zijn geweest.
Wij hebben zelfs deze doorbraak voltrokken in den stand, waar dit het moeilijkste was, bij de weermacht. Duizenden officieren worden bevorderd en zijn voortgekomen uit de gelederen der soldaten. Wij hebben thans generaals, die 23 jaar geleden nog gewone soldaten waren.
Voor onze oogen zweeft een staat in de toekomst, waarin iedere positie door den bekwaamsten zoon van ons volk zal zijn bekleed, volkomen onverschillig, waar hij vandaan komt.
Wij weten, dat, wanneer wij in dezen strijd het onderspit delven, dit het einde beteekent.
Wanneer de andere wereld breekt, ben ik er van overtuigd, dat de wereld pas vrij wordt. Want onze strijd is niet gericht tegen den Engelschman als man, of tegen den Franschman. Wij hebben niets geëischt, niets verlangd. Toen zij in den oorlog traden, konden zij niet zeggen: wij beginnen omdat de Duitschers dat geëischt hebben. Integendeel, zij hebben gezegd, wij beginnen, omdat wij vreezen, dat dit systeem ook ons volk aantast.
Hoe vaak heb ik hun de hand niet gereikt? Ik had heelemaal geen zin om te bewapenen. Dat verslindt zooveel arbeidskracht. Ik wilde de Duitsche arbeidskracht voor andere plannen. Ik heb de eerzucht: het Duitsche volk rijk, het Duitsche land schoon te maken. Ik zou willen, dat wij de beste en schoonste cultuur bekwamen. Ik zou willen, dat het tooneel en de Duitsche cultuur ten goede zouden komen aan het geheele volk. Dat zijn ontzaglijke plannen. En daarvoor had ik de arbeidskracht noodig. De bewapening ontneemt mij slechts de arbeiders.
Wie zijn echter de lieden, die thans in Engeland de leiding hebben? Het zijn dezelfde, die reeds vóór den wereldoorlog de ophitsing hadden bedreven, dezelfde Churchill, die in den wereldoorlog reeds de gemeenste oorlogsopruier was, de zoojuist gestorven Chamberlain, die toendertijd precies zoo ophitste, en de heele corona, die daarbij behoort. En natuurlijk dat volk dat steeds met de bazuinen van Jericho gelooft de volkeren te kunnen ophitsen.
Daartegen heb ik nu het Duitsche volk gewapend. Ik heb zelf als soldaat den wereldoorlog meegemaakt. Ik heb toen mijn geheele geloof in het Duitsche volk en voor de toekomst van het Duitsche volk verkregen uit mijn kennis van den Duitschen soldaat, van den kleinen musketier.
Op hèm heb ik mijn vertrouwen gesteld en aan hem heb ik mij weder opgericht. Toen de anderen daarom aan Duitschland wanhoopten, heb ik met het oog op dezen man mijn geloof aan Duitschland herwonnen. Ik wist: Duitschland gaat niet te gronde. Nu is de strijd gekomen. Ik heb ook hier alles gedaan wat een mensch maar kan doen, bijna tot zelfvernedering toe, om hem te vermijden. Ik heb den Engelschen aanbod na aanbod gedaan, ik heb met hun diplomaten hier besprekingen gevoerd en ze bezworen, toch verstandig te zijn. Maar zij wilden den oorlog en dat hebben ze ook heelemaal niet verheeld. Sedert zeven jaren verklaarde Churchill: „ik wil den oorlog". Hij heeft hem nu.
Wij zijn thans gewapend voor ieder geval. Engeland moge doen, wat het wil. Het zal met iedere week grootere slagen krijgen en wanneer het ergens op het vasteland vasten voet wil krijgen, dan zullen wij ons weer aan hen voorstellen. En ik hoop, dat wij niets verleerd hebben. Het is te hopen, dat de Engelschen niets hebben vergeten.
Wij hebben het ook niet in Frankrijk gedaan. Toen wij den aanval op Parijs ondernamen, zijn alleen de Parijsche bewapeningsobjecten als doelwit gekozen. Toen viel het den grooten strateeg Churchill in, den onbeperkten luchtoorlog bij nacht te beginnen. Hij is begonnen in Breisgau en is voortgegaan. Maar niet één bewapeningsbedrijf is vernield. Wel hebben zij vele ongelukkige gezinnen getroffen.
Toen kon ik het niet meer verantwoorden, mijn eigen volksgenooten te gronde te laten gaan en vreemden te verschoonen, Toen moest ook deze oorlog worden gevoerd en hij wordt thans gevoerd.

De eindbeslissing. — Wanneer het oogenblik van den beslissenden strijd zal komen, wordt door ons bepaald. En daarbij ben ik voorzichtig. Wij zijn op zoo vanzelfsprekende wijze overtuigd

van het succes onzer wapenen, dat wij ons dat kunnen veroorloven. Het Duitsche volk zal den tijd beslist uithouden.
Overigens hebben wij allen slechts de hoop, dat eens het oogenblik zal komen, waarop het verstand weer zegeviert en de vrede hersteld wordt. Van één ding moet de wereld kennis nemen: een nederlaag van Duitschland zal er, noch militair, noch wat den tijd betreft, noch economisch komen.
De anderen hebben twintig jaar geleden schijnbaar overwonnen. Wat is van hun overwinning geworden? Ellende, smart en werkloosheid. Zij hebben hun strijd alleen gestreden voor een vervloekte plutocratie, voor die paar dynastieën, die hun kapitaalmarkt beheeren en de paar honderd lieden, die in laatste instantie deze volkeren dirigeeren. Dat moet ons een les zijn.
Wanneer deze oorlog zal zijn geëindigd, moet in Duitschland een groote arbeid beginnen. Dan zal het Duitsche volk de vervaardiging van kanonnen staken en beginnen met de werken van den vrede, en met het nieuwe opbouwwerk voor de millioenenmassa's. Dan zal de wereld eerst getoond worden, wie de meester is: het kapitaal of de arbeid.
(N. R. Crt. - Telegraaf - Alg. Handelsblad - Limburger Koerier)
(Vor. ber. Rede Hitler te München 4437 B; ontmoeting Molotof 4447 C)

A. **ZWITSERLAND. — Dr. Ernst Wetter tot bondspresident gekozen. —**
Bern, 10 Dec. (D.N.B.) — Dr. Ernst Wetter is tot bondspresident voor 1941 gekozen.
Vice-president is dr. Etter.
(Dr. Ernst Wetter is 63 jaar oud. Sedert 1924 beweegt hij zich op politiek gebied; hij is de vrijzinnige richting toegedaan. In 1938 werd hij door de radicaal-democratische fractie candidaat gesteld en met 117 tegen 98 stemmen op den socialist Klöti als opvolger van minister Meyer tot minister van Financiën gekozen.) (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Bondspresident 4061 C)

B. **SOVJET-RUSLAND. — Moskou erkent het Tokio-Nanking-verdrag niet. —**
Het Sovjet-persbureau Tass bericht op 6 December, dat Sovjet-Rusland de Japansche regeering heeft medegedeeld, dat de erkenning der regeering te Nanking door Tokio geen verandering in de Sovjet-Russische politiek tegenover China zal teweegbrengen.
(Het Volk) **(V. b. Verdrag Tokio-Nanking 4470 D)**

C. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — De luchtaanvallen op Engeland. - Beschouwing van generaal der vliegers Quade. —**
Berlijn, 9 December. (A.N.P.) — De generaal der vliegers, Quade, geeft in een opmerkelijke beschouwing over het onderwerp der superioriteit van Duitschland in de lucht, belangwekkende vergelijkende cijfers. Hierbij gaat de schrijver uit van het gunstige strategische uitgangspunt van het Duitsche luchtwapen, waardoor het mogelijk werd in zeer korte vluchten de doelen in Engeland te bereiken. De Duitsche gevechtsvliegtuigen konden dientengevolge al naar gelang het type één- tot tweeduizend kilogram bommen per vliegtuig op iedere aanvalsvlucht medenemen, terwijl de Engelsche nachtbommenwerpers in het gunstigste geval bij een noodzakelijk af te leggen afstand van 2050 kilometer en meer hoogstens 500 kilo bommen kunnen meenemen.
Alleen al als gevolg van dat gunstigste uitgangspunt is de gevechtskracht van de Engelsche vliegtuigen 50 à 75% minder dan die van de Duitsche toestellen.
Belangwekkend is verder een vergelijking van de aanvallen op Berlijn en Londen. Churchill heeft toegegeven, dat de Duitschers op 26 September 251 ton bommen op Londen hebben neergeworpen.
Generaal Quade neemt deze Engelsche cijfers als basis en neemt aan, dat gemiddeld per dag 20 ton bommen worden neergeworpen, dus op Londen alleen al 6.000 ton per maand. Bij de iets grootere aanvallen op Berlijn telkens 5 tot 10 ton; in totaal sedert 7 September, den dag waarop de Duitsche vergeldingsaanvallen op Londen begonnen, zijn 58 ton bommen neergeworpen. Tegenover de 20.000 ton, die tot dusver op Londen zijn geworpen, staat dus nog geen 60 ton, die op Groot-Berlijn neervielen. Dit is een verhouding van 1 : 333. (De Maasbode)
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4471 A)

D. **PROF. DR. S. R. STEINMETZ OVERLEDEN. —**
Op 78-jarigen leeftijd is 5 December te Amsterdam overleden de oud-hoogleeraar prof. dr. S. R. Steinmetz, een der oprichters van de bekende Volks-Universiteit.
Sebald Rudolf Steinmetz werd op 6 December 1862 te 's-Hertogenbosch geboren. Na het gymnasium te 's-Gravenhage doorloopen te hebben, studeerde hij te Leiden rechtswetenschappen en daarna te Leipzig natuurwetenschappen, psychiatrie en psychologie. Hij promoveerde in 1892 tot doctor in de rechtswetenschappen aan de universiteit te Leiden, op proefschrift: Ethnologische Studien zur ersten Entwicklung der Strafe.
Twee jaar later werd hij privaat-docent in de ethnologie aan de Utrechtsche universiteit, welke functie hij in 1900 voor die in de sociologie te Leiden verwisselde. In 1908 werd hij benoemd tot professor in de sociale geografie en volkenkunde te Amsterdam, welke functie hij 25 jaren met veel toewijding vervulde.
Prof. Steinmetz, die tot de grootste geleerden behoorde, welke Nederland in de laatste eeuw heeft gekend, heeft zeer veel gedaan voor de opvoeding van het volk, zooals reeds de oprichting der Volksuniversiteit bewijst. Hij had een breeden kijk op de sociale toestanden en nooden van ons volk en ook buiten onze landsgrenzen was hij bekend om zijn publicaties op sociaal en ethnologisch gebied.
Talrijke boeken en andere publicaties verschenen van zijn hand o.a. Völker Afrikas und Ozeaniens, Kritiek op de proletarische moraal, De nationaliteiten in Europa, Gesammelte kleinere Schriften zur Ethnologie und Soziologie en Inleiding tot de Sociologie.
De overledene was ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw. (Het Vaderland)

E. **JAPAN. — Verklaring van Matsoeoka, minister van Buitenlandsche Zaken, in zake de Vereenigde Staten en Nederl. Oost-Indië. —**
Tokio, 9 Dec. (D.N.B.) — De minister van Buitenlandsche Zaken, Matsoeoka, heeft tijdens een tea voor vertegenwoordigers van de buitenlandsche pers eenige verklaringen afgelegd betreffende problemen der Japansche politiek.
Op de vraag, of de nieuwe ambassadeur in Washington, Nomoera, speciale richtlijnen heeft gekregen tot regeling van de Japansch-Amerikaansche betrekkingen, verklaarde Matsoeoka, dat Japans buitenlandsche politieke lijn jegens de Ver. Staten volkomen duidelijk is, aangezien deze is opgebouwd op het driemogendhedenpact. Deze politiek tracht men niet alleen voor het eigen volk, maar ook voor het buitenland duidelijk te maken. Mochten de Ver. Staten aan Duitschland den oorlog verklaren, dan zal Japan op grond van het driemogendhedenpact terstond aan den oorlog deelnemen aan den kant van de spilmogendheden. Wel hoopte Matsoeoka, dat dit niet tot werkelijkheid behoefde te worden.
Op een vraag betreffende een mogelijke ontwikkeling der Japansch-Amerikaansche betrekkingen, zeide Matsoeoka: „Wij mogen verschil van meening met Amerika hebben, maar wanneer beide staten zich met hun eigen zaken bemoeien, kan het niet tot ernstige botsingen komen. Ik heb de hoop niet opgegeven, dat wij wellicht in een niet al te veraf gelegen toekomst oog in oog tegenover elkander zullen staan en onze betrekkingen vreedzaam zullen regelen. Ik zie geen reden, waarom wij in den Stillen Oceaan oorlog zouden voeren, dat zou een domheid zijn. Moeilijkheden kunnen worden overwonnen, wanneer beide partijen het hoofd helder houden."
Ten aanzien van de Japansch-Russische betrekkingen, zeide Matsoeoka, dat onderhandelingen gevoerd worden. Verdere bijzonderheden kon hij niet mededeelen.
Wat Nederl. Oost-Indië betreft, tracht Japan te komen tot een vreedzame overeenstemming, Japan heeft ten aanzien van Nederlandsch-Indië alleen economische bedoelingen.
Ten aanzien van de in dit verband aangesneden kwestie van den status quo in het Verre Oosten, zeide Matsoeoka, dat zaken en ook politieke constellaties in de wereld in den loop van den tijd veranderen. Japan heeft geen territoriale ambities jegens andere landen van het Verre Oosten.
Wanneer de Vereenigde Staten in Singapore schepen zouden stationneeren, zou dit tot ernstige overwegingen van den kant van Japan moeten leiden. Meer kon de minister hierover op dit oogenblik niet zeggen. (De Standaard)
(Vor. ber. Japan—Nederl. Oost-Indië 4467 B; Japan—Ver. Staten 4407 B)

F. **JEAN SIBELIUS 75 JAAR. —**
Helsinki, 8 Dec. — Jean Sibelius, de grootste hedendaagsche componist van het Noorden, vierde op 8 December zijn 75sten verjaardag. Sibelius diende zich in het begin van de negentiger jaren voor het eerst

aan met een compositie naar motieven van het Finsche nationale epos Kaleva. In muzikale kringen heeft echter vooral de eigen stijl van zijn groote symphonie waardeering gevonden. Zijn Kullervo-symphonie, violin-concerten en fantasierijke composities, maar vooral zijn uit een diepe vaderlandsliefde ontsproten „Finlandia" hebben den meester in het bijzonder in de Noordsche landen en in Duitschland bekend gemaakt.
Sibelius' jongste werk was zijn symphonie in C-dur. Ter gelegenheid van dezen verjaardag wordt in Helsinki thans een reeks van feestconcerten gegeven. Een aantal bekende musici en componisten, o.a. Peter Gram uit Kopenhagen, zullen aan de feestelijkheden in de Finsche hoofdstad deelnemen. (De Tijd)

A. **TURKIJE. — Verklaring van den minister van Buitenlandsche Zaken, Saradjogloe. - De Balkan kan buiten den oorlog blijven. —**
Het D.N.B. meldt uit Stamboel:
In een bijeenkomst van de parlementsfractie van de republikeinsche volkspartij heeft 10 December te Ankara de Turksche minister van Buitenlandsche Zaken, Saradjogloe, verklaringen omtrent den internationalen toestand in de laatste week afgelegd.
Volgens het blad „Cumhuryet" heeft de minister o.a. gezegd, dat voor de Balkanlanden steeds duidelijker de mogelijkheid blijkt, buiten den oorlog te blijven. Duitschland heeft getoond er geen belang bij te hebben, dat de rust op den Balkan wordt verstoord. Inderdaad zijn de betrekkingen van Duitschland met de Balkanlanden normaal, aldus de minister. Het schijnt alsof alles gedaan wordt om verwarring in deze gebieden te verhinderen. Evenzoo schijnt alles erop te wijzen, dat de Sovjets tevreden zijn met de rust, die steeds duidelijker op den Balkan terugkeert.
Het Turksche parlement heeft besloten de verduistering in geheel Turkije volgende week weer op te heffen, daar „de internationale spanning verminderd is". (Haagsche Crt.) **(V. b. Turkije, niet-oorlogv. 4430 B)**

B. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Verliezen in November. —**
Ergens in Italië, 10 Dec. (Stefani). — Het Italiaansche hoofdkwartier publiceert een lijst met de namen der gesneuvelden en gewonden gedurende de maand November. In Albanië zijn 772 Italianen en 8 Albaneezen gesneuveld en 1874 Italianen en 43 Albaneezen gewond. Vermist worden 711 Italianen en 20 Albaneezen.
In Noord-Afrika: 42 dooden, 107 gewonden, 10 vermisten.
In Oost-Afrika: 26 dooden, 70 gewonden, 7 vermisten.
Bij de marine: 89 dooden, 182 gewonden, 130 vermisten.
Bij de luchtmacht: 50 dooden, 92 gewonden, 162 vermisten.
De inheemsche troepen in Noord-Afrika hebben de volgende verliezen: 59 dooden, 33 gewonden, 4 vermisten. (Leeuwarder Courant)
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4468 A)

C. **JOEGO-SLAVIE. — Vriendschapspact met Hongarije. —**
Belgrado, 12 Dec. (D.N.B.) — Op 12 December is tusschen Joego-Slavië en Hongarije een vriendschapsverdrag onderteekend in het ministerie van Buitenlandsche Zaken te Belgrado. De onderteekening werd verricht door Cincar Markowitsj en den voor een officieel bezoek te Belgrado vertoevenden Hongaarschen minister van Buitenlandsche Zaken, graaf Csaky.
Tekst van het pact. — Het pact behelst de volgende drie artikelen:
Art. 1. Tusschen het koninkrijk Joego-Slavië en het koninkrijk Hongarije zal permanent vrede heerschen en een eeuwige vriendschap bestaan.
Art. 2. De hooge verdragsluitende partijen zijn overeengekomen, te beraadslagen over alle problemen, die naar haar meening de wederzijdsche betrekkingen zouden kunnen raken.
Art. 3. Dit verdrag wordt geratificeerd. De ratificatie-oorkonden zullen zoo spoedig mogelijk te Boedapest worden uitgewisseld. Het verdrag wordt van kracht op den dag van uitwisseling der ratificatie-oorkonden.
In een officieel communiqué wordt nog gezegd, dat de besprekingen in een vriendschappelijke en hartelijke sfeer gevoerd zijn. Er is van gedachten gewisseld over de wederzijdsche betrekkingen en de vraagstukken, die betrekking hebben op den internationalen toestand in dit deel van Europa. (Telegraaf)

D. **NEDERLAND. — Generaal der vliegers Christiansen, militair bevelhebber voor het bezette Nederlandsche gebied, 61 jaar. —**
De Duitsche militaire bevelhebber in het bezette Nederlandsche gebied, generaal der vliegers Fr. Christiansen, vierde 12 Dec. zijn 61sten verjaardag.
(Voor levensbeschrijving zie pag. 4240 A.)
(Vor. ber. Gen. Christiansen 4377 C)

E. **NEDERLAND. — Radioraad. - Ir. W. L. Z. van der Vegte tot voorzitter benoemd. —**
Bij besluit van den secretaris-generaal van het departement van Volksvoorlichting en Kunsten is, gerekend te zijn ingegaan 1 December 1940, benoemd tot raad-adviseur bij genoemd departement ir. W. L. Z. van der Vegte te 's-Gravenhage, die met ingang van 12 December benoemd is tot voorzitter van den Radioraad.
Benoemd is met ingang van 1 December '40 tot gemachtigde voor de concentratie van de radio-omroepvereenigingen in Nederland ir. A. Dubois te Amsterdam.
Ir. W. L. Z. van der Vegte. — Het A.N.P. meldt:
Ir. van der Vegte werd 7 Januari 1895 te Valkenburg geboren. Na het doorloopen van de lagere- en middelbare school studeerde hij van 1913 tot 1920 aan de Technische Hoogeschool te Delft met een onderbreking van drie jaren voor het vervullen van zijn militairen dienstplicht.
In 1920 behaalde hij het diploma van technisch ingenieur en trad direct daarop in dienst van het toenmalige filiaal voor Nederland der Siemens Schuckert Werke te Den Haag.
Daar bleef hij gedurende vijf jaren werkzaam, in welken tijd hij vele malen gedurende langere perioden in Berlijn arbeidde.
In het jaar 1925 ging hij als ingenieur in algemeenen dienst van de Nederlandsche hoogoven- en staalfabrieken te IJmuiden.
In die functie bleef ir. van der Vegte gedurende dertien jaren werkzaam. Al spoedig na zijn indiensttreding kreeg hij procuratie, om later tevens belast te worden met de leiding der stikstoffabriek „Mekog" (Maatschappij tot exploitatie van kookovengassen) eveneens te IJmuiden gevestigd. In het jaar 1938 werd ir. van der Vegte ten slotte aangezocht om directeur te worden van de Nederlandsche Siemens-Maatschappij, welke positie hij tot heden bekleedt. (Het Vaderland)

F. **NEDERLAND. — Tooneelprijsvraag Amsterdam. - D. Ouwendijk winnaar. —**
Amsterdam, 13 Dec. — De jury voor den prijs van de gemeente Amsterdam voor een Nederlandsch tooneelwerk heeft thans uitspraak gedaan. Zij heeft den prijs toegekend voor het tooneelstuk „De weg is beter dan de herberg".
Bij opening van den naambrief bleek de auteur van dit stuk te zijn de heer Dick Ouwendijk, te Voorburg.
Het juryrapport zal binnenkort worden gepubliceerd. (Alg. Handelsblad)

G. **NEDERLAND. — Onze handel met Duitschland. - Faciliteiten voor het goederenverkeer. —**
Berlijn, 12 December. — De Duitsche rijksminister van Financiën heeft door een in den Reichsanzeiger van 11 Dec. 1940 gepubliceerde verordening betreffende wijziging van douanetarieven ter vergemakkelijking van het goederenverkeer tusschen Nederland en Duitschland bepaald, dat van 16 December 1940 af de goederen, afkomstig uit de bezette gebieden, vrij van douanerechten zijn.
De regeling geldt niet voor goederen, die zich op den dag van het inwerkingtreden der verordening reeds in het douaneverkeer van het Duitsche douanegebied bevinden. (De Maasbode)
(Vor. ber. Handel met Groot-Duitschland 4245 A)

A. Het bewaren van levensmiddelen. - Doeltreffende strijd tegen het bederf. —

In het Histologisch instituut te Amsterdam is dezer dagen de negentiende conferentie over voedingsmiddelscheikunde gehouden, georganiseerd door de Nederlandsche Maatschappij ter bescherming der Pharmacie en de Nederlandsche Chemische Vereeniging. Verschillende deskundigen hebben op deze conferentie inleidingen gehouden over methoden tot bescherming der voedselvoorraden en van conserveering van voedingsmiddelen.

In zijn openingswoord wees de voorzitter der conferentie, prof. dr. B. C. P. Jansen, erop, dat het juist in dezen tijd van distributie en voedselschaarschte van belang is, onze voorraden zoo goed mogelijk te bewaren. Het is daarom zeer toe te juichen, dat een aantal Hollandsche deskundigen op dit gebied bereid is gevonden om verschillende moderne conserveeringsmethoden te bespreken.

Dr. ir. J. P. K. van der Steur besprak daarop het conserveeren in blik.

Deze zeide o.m. dat het steriliseeren bij zure voedingsmiddelen als vruchtensappen e.d. bij lage temperatuur kan plaats hebben, bijv. 80—100° C. Bij niet zure voedingsmiddelen als vleeschwaren en groenten moet men tot hooger temperatuur (± 120° C.) verhitten om steriliteit en algeheele duurzaamheid te bereiken. De moeilijkheid van een dergelijke verhitting is echter dat men hierdoor de kwaliteit van het behandelde product vaak te veel aantast. Men is dan gedwongen tot een lagere temperatuur of korteren tijd te verhitten en treft een compromis tusschen houdbaarheid en kwaliteit.

Door wetenschappelijk physisch en bacteriologisch onderzoek heeft men dieper inzicht gewonnen in verschillende problemen, zooals het langzamerhand doordringen van de warmte in het blik en de tijd die noodig is, om sporen van bacillen bij een bepaalde temperatuur juist tot afsterven te brengen. Uit deze beide gegevens kan men den verhittingstijd berekenen, noodig om bij een bepaalde temperatuur, den inhoud van het blik geheel steriel te maken. In alle gevallen waar men uit kwaliteitsoverwegingen niet zoo ver kan gaan, moeten sterilisatieproeven, gevolgd door onderzoek op kwaliteit en houdbaarheid in de broedstoof op 37° C., echter den doorslag geven.

Voedingsmiddelscheikunde

Dr. C. J. Driejer sprak hierna over insecten in voorraden; schade en bestrijding.

Niet algemeen bekend is, welke schade insecten en dan vooral larven van motten en kevers kunnen toebrengen aan onze voedselvoorraden, die opgeslagen liggen in pakhuizen en veemen, dus onze granen, cacaoboonen, gedroogde vruchten, enz.

Deze schadelijke insecten worden meestal aangevoerd met een deel van de producten. Vaak zijn het tropische of subtropische dieren. Enkele aangetaste balen kunnen dan de oorzaak worden van een groote plaag, en dit des te meer, omdat sommige insectensoorten op allerlei producten kunnen leven, zooals de cacaomot, die ook overgaat op gedroogde vruchten en tabak.

Wij moeten dus de opslagplaatsen geheel reinigen van insecten, en daarnaast voorkomen, dat met nieuw aangevoerde goederen wederom insecten worden aangevoerd.

Het voornaamste strijdmiddel tegen deze schadelijke organismen vormen de voor hen giftige gassen. Veelal gebruikt men blauwzuurgas en aethyleenoxyde (het werkzame bestanddeel van T-gas en Kartusi). Tot de nieuwste vondsten op dit gebied behooren methylbromide en methallylchloride (M-gas). Dit laatste heeft het groote voordeel, dat het veel minder giftig is voor den mensch dan de andere gebruikelijke gassen, zoodat bij toepassing van M-gas ernstige ongevallen, zooals met blauwzuur meermalen zijn voorgekomen, worden vermeden.

Naast de zuivering van de reeds aangetaste pakhuizen, dienen tevens die goederen behandeld te worden, die bij aanvoer insecten blijken te bevatten, zoodat voortaan slechts insecten-vrije producten in de opslagplaatsen komen.

In Nederland wordt op dit gebied nog veel te weinig gedaan. Een Rijksdienst met contrôle aan de havens en in de pakhuizen zou hier groote diensten kunnen bewijzen. Daarbij moet zuivering van besmette goederen en gebouwen voorgeschreven kunnen worden. Inschakeling van den Plantenziektenkundigendienst, die reeds over een organisatie beschikt, zou hier wellicht de aangewezen weg zijn. Alleen op deze wijze kan een vele millioenen guldens kostende schade worden voorkomen.

Ir. J. Straub leidde het technische onderwerp der middagvoordrachten met eenige algemeene beschouwingen in. Bij het bewaren van versch fruit en groenten is hoofdzaak, dat men bedenkt met levend materiaal te doen te hebben, dat ademt, en dat moet blijven ademen om niet te bederven.

De kunst van bewaren is derhalve de ademhaling zoodanig te temperen, dat de grondstof voor de ademhaling zoo lang mogelijk strekt, maar het leven nog juist in stand gehouden wordt.

T. van Hiele, Rijkstuinbouwconsulent te Wageningen, wees er vervolgens op, dat men in de practijk het fruit bewaart in ongekoelde schuren, z.g. fruitbewaarplaatsen en daarnaast in koelhuizen. In de fruitbewaarplaatsen koelt men met behulp van koude nachtlucht die men overdag tracht vast te houden. In de koelhuizen stelt de gewenschte temperatuur zich geheel automatisch in, afhankelijk van een machine-installatie.

Bij de koelhuisbewaring is het van belang, dat de producten zoo snel mogelijk na den oogst op de gewenschte temperatuur worden gebracht. Deze temperatuur moet zoo laag mogelijk zijn, doch ook weer niet te laag. Reeds boven een temperatuur, waarbij bevriezing zou kunnen optreden, kunnen afwijkingen in het fruit optreden, die men met de term lage-temperatuurbederf aanduidt. De gevoeligheid voor deze ziekte hangt af van soort en variëteit, maar ook van herkomst en toegepaste cultuurmaatregelen.

Behalve bovengenoemde ziekte zijn er nog enkele andere z.g. koelhuisziekten, waarmede men rekening dient te houden.

Een bewaarmethode, die zich thans begint te ontwikkelen, is die met behulp van koolzuurgas.

Bij het vertragen van de levensprocessen maakt men dan niet alleen gebruik van een lage temperatuur, doch ook van een hoogere koolzuur-concentratie in de lucht. In het koelhuis van de Veiling te Goes worden oriënteerende proeven op dit gebied door het Rijk verricht.

Koelhuisfruit heeft in het algemeen geen goeden naam wat betreft smaak en geur. Het is niet juist dit geheel op rekening van het koelen te schuiven. Veel hiervan kan worden voorkomen door een deskundige behandeling. De gestelde eischen zijn echter hoog.

Ir. G. Ferguson wees er in zijn inleiding over de uitvoering der koelhuisbewaring van voedingsmiddelen op, dat er principieel verschil bestaat tusschen koelen en vriezen. Koelen, als omkeerbaar proces, staat als methode hooger dan vriezen. Als afweermiddel tegen storende invloeden is koelen echter minder effectief. Gekoeld vleesch kan hoogstens enkele weken, gekoeld fruit tot een half jaar bewaard worden.

Vriezen is een omkeerbaar proces. Bij vriezen deffundeert celsap door den celwand naar buiten. Het later volgend ontdooien brengt niet al het celsap in oorspronkelijke positie terug. In tegenstelling met koelen veroorzaakt vriezen zelf structuur-verandering, die kwaliteitsverlies beteekent. Daar staat tegenover, dat met vriezen gedurende den bewaartijd storende invloeden in meer latenten toestand gebracht worden, zoodat de bewaartijd voor vriesgoed minder gelimi-

teerd, in sommige gevallen practisch onbegrensd is. Moderne invriesmethoden hebben ten doel het ideale omkeerbare proces zooveel doenlijk te benaderen. Doeltreffend is groote invriessnelheid.
Actueel, in het bijzonder voor onzen tuinbouw, is snel invriezen van groenten en fruit in een stormwind van normaal tot — 40° C. De hiermede verkregen resultaten zijn zoo bijzonder, dat deze conserveeringsmethode als de volstrekt beste van alle tot dusver bekende kan gelden. Zonder merkbaar verlies aan vitaminen, smaak, aroma of kleur kunnen fruitsoorten als aardbeien en frambozen en fijne groenten onbeperkten tijd bewaard worden om b.v. gedurende de wintermaanden in consumptie te komen in een toestand, die van de versche niet te onderscheiden is. Momenteel zijn er in ons land eenige installaties voor zoodanige behandeling van groenten en fruit in uitvoering en voorbereiding.
In sommige gevallen, waarin koelen zonder meer niet is toe te passen, is gasbewaring als hulpmiddel waardevol gebleken. Als gas wordt koolzuur gebruikt, dat in scheepsvleeschkoelruimten extra toegevoegd moet worden. Bij fruitbewaring wordt het koolzuur door de appels zelf door ademhaling geleverd en is slechts noodig de ruimwanden diffusiedicht uit te voeren met ventilatie-openingen om het overtollige koolzuur te spuien. (De Maasbode)

(Vor. ber. Voedselvergiftiging 4257 A)

A. **FRANKRIJK. — Verklaring van Flandin over de verantwoordelijkheid voor den oorlog. —**
Parijs, 12 December (D. N. B.) — De Fransche oudpremier Flandin heeft tegenover een vertegenwoordiger van de „Matin" belangwekkende verklaringen afgelegd over het vraagstuk van de verantwoordelijkheid voor den oorlog, waarvan Daladier mede een belangrijk deel draagt.
Op 27 Augustus 1939, zoo verklaarde Flandin, had hij persoonlijk Daladier in zijn bureau opgezocht en hem woordelijk verklaard: „Deze oorlog zou een misdaad zijn. Men moet hem verhinderen. Wanneer gij wilt, dat wij u in de Kamer steunen, dan moet gij den weg der onderhandeling bewandelen. In dit geval kunt gij in de Kamer op onze absolute medewerking rekenen. Duitschland is vastbesloten, Hitler zal niet terugwijken, hij zal doorzetten tot het doel bereikt is." (De Tijd) **(Vor. ber. Flandin 4458 C)**

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG. — Rijkskanselier Hitler ontvangt dr. Todt en zijn medewerkers. —**
Berlijn, 11 Dec. (D. N. B.) — De Führer heeft in de nieuwe rijkskanselarij in tegenwoordigheid van den chef van het opperbevel der weermacht, generaal-veldmaarschalk Keitel, den rijksminister voor bewapening en munitie, dr. Todt, met zijn medewerkers uit weermacht, bedrijfsleven en partij, die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt voor de verhooging der capaciteit van de Duitsche bewapeningsindustrie, ontvangen. Rijksminister dr. Todt stelde den Führer de bewapeningsinspecteurs der verschillende militaire districten voor.
De Führer begroette de beheerders der Duitsche bewapening en liet zich door hen rapport uitbrengen over hun taak in het bedrijf, waartoe zij behoorden. Rijksminister dr. Todt bracht vervolgens den Führer rapport uit over de tot dusverre verrichtte prestaties der organisatie voor de opvoering der capaciteit van de Duitsche bewapeningsindustrie. Hij liet daarbij het licht vallen op de gemeenschapsprestatie van weermacht, bedrijf, wetenschap en partij, en verklaarde, dat de Duitsche bewapeningsindustrie met achterstelling van alle afzonderlijke belangen gaarne en met groot succes den haar opgedragen gemeenschapsarbeid op zich heeft genomen en daardoor een echt nationaal-socialistische fundamenteele houding aan den dag heeft gelegd. Door de aaneensluiting van de bekwaamste en meest energieke vaklieden uit weermacht, bedrijfsleven en partij is, zonder dat daardoor een groot ministerie werd gevormd, een instrument in het leven geroepen, dat werkt met een andere houding dan de, een materieel en egoïstisch standpunt innemende, industrieelen aan den kant van den vijand.
De Führer sprak daarop de geheele Duitsche bewapeningsindustrie zijn dank uit voor haar schitterend werk.
(Leeuwarder Courant)

(V. b. Rijkskanselier Hitler 4479 E; dr. Todt 4178)

C. **NEDERLAND. — Aantal rijwielen 1937—1940. —**

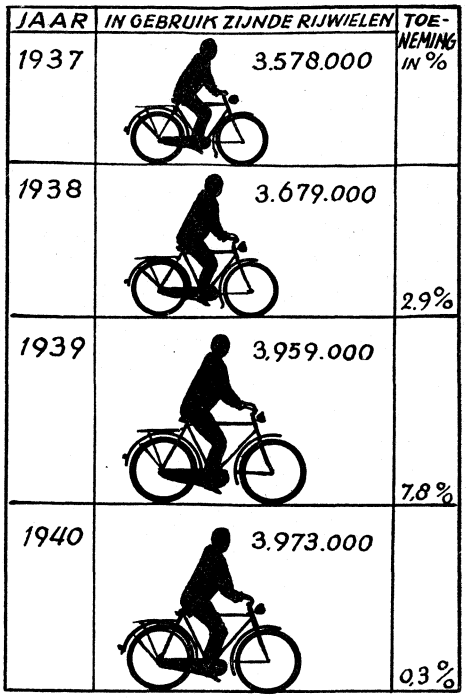

(Eigen teekening)
(Gegevens ontleend aan het tijdschrift „Wegen")

D. **BELGIE. — De capitulatie van het Belgische leger. - Koning Leopold waarschuwde bondgenooten drie maal. —**
Genève, 13 Dec. (D. N. B.) — Onder het opschrift „Een legende, die ongedaan moet worden gemaakt: dat Leopold III zijn bondgenooten in Mei '40 heeft verraden", geeft de „Moniteur", die nauw contact onderhoudt met Pierre Laval, een beschrijving van de omstandigheden, waaronder het Belgische leger capituleerde.
Noch de Belgische koning, noch het Belgische leger kunnen worden aangeklaagd, hun plichten te hebben verwaarloosd, aldus schrijft het blad. Met het oog op den militairen toestand van het Belgische leger bestond klaarblijkelijk slechts de keuze tusschen een vreeselijke slachting onder de Belgische soldaten en burgers — hetgeen overigens het verzet slechts korten tijd had kunnen verlengen — en het door Leopold III genomen besluit. Het blad wijst er op, dat Koning Leopold Frankrijk en Engeland driemaal op de hoogte heeft gesteld van den wensch de wapenen neer te leggen. Het verwijt van Reynaud, dat de Belgische koning zijn bondgenooten niet op de hoogte zou hebben gebracht van de kritieke positie van het Belgische leger en van de noodzaak de wapenen neer te leggen, is dus ongegrond. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Capitulatie 4238 H)

E. **NEDERLAND. — Belastingen. - Eén Inkomstenbelasting - Heffing op de loonen (salarissen) ingaande 1 Januari 1941 - 200 opcenten Winstbelasting - 100 opcenten extra op Grondbelasting - Waardevermeerderingsbelasting. —**
In het op 14 December verschenen verordeningenblad zijn vier nieuwe belastingverhoogingen verschenen.
De eerste is een loonbelasting, ingaande 1 Januari 1941, welke in de plaats komt van de bestaande Rijksinkomstenbelasting en Gemeentefondsbelasting. De tarieven zijn gebaseerd op de categorie gehuwden zonder kinderen. Hierop komt dan voor ongehuwden een toeslag en hiervan gaat voor gehuwden met kinderen een zeker bedrag af.
De tweede verhooging is de vermeerdering, ingaande 1 Januari 1940, van de opcenten op de Winstbelas-

ting, welke voortaan in het algemeen 200 zullen bedragen, of 150 wanneer de winst niet meer dan 8 pct. van het gestorte kapitaal is. Aangezien de Winstbelasting tot dusver 10 pct. bedroeg, wordt deze dus nu 30 (25).
De derde is, dat er 100 opcenten extra op de Grondbelasting worden geheven. Deze wordt dus 120 op bebouwd en 100 op onbebouwd.
De vierde nieuwe maatregel is een waardevermeerderingsbelasting ten bedrage van 50 pct. van de winst in geval van overdracht van onroerend goed. Bedraagt de winst minder dan *f* 3000, dan wordt van het bedrag boven *f* 1000 75 pct. geheven. De eerste duizend gulden zijn vrij.
Bij de loonbelasting heeft men het sociale element vooral zeer sterk laten wegen, hetgeen met name tot uiting komt in de progressie en den sterken kinderaftrek. (Verordeningenblad No. 41, 14 Dec. 1940)
(Vor. ber. Belastingen 4368 A)

A. **DE MEGALITHCULTUUR. — Lezing mej. dr. A. Roes in Koloniaal Museum te Amsterdam. —**
Op uitnoodiging van het Nederlandsch Nationaal Bureau voor anthropologie en van het Vooraziatisch-Egyptisch Gezelschap Ex Oriente Lux heeft mej. dr. A. Roes, privaat-docente aan de Rijks Universiteit te Utrecht 14 December in het Koloniaal Museum te Amsterdam een lezing gehouden over „de Megalithcultuur". De lezing werd verduidelijkt door lichtbeelden.
Uit de periode, waarin steenen werktuigen hier en daar al vervangen begonnen te worden door metalen, vinden we in W. Europa tegenwoordig nog duizenden graven van onbehouwen steenblokken; men noemt ze megalithgraven. Ze worden aangetroffen van Z. Spanje af tot Z. Zweden toe. Behalve de genoemde graven richtte dezelfde beschaving ook cromlechs en menhirs op, d.w.z. circels van groote steenen en alleenstaande steenblokken. Het eigenaardige is, dat wij dit soort monumenten ook elders vinden: in het gebied aan de Zwarte Zee en op vele plaatsen in Azië en in Afrika. Meer dan eens hebben ze bepaalde bijzonderheden gemeen met de Westelijke monumenten, nl. de schaalvormige uitdiepingen op sommige steenen en de zg. patrijspoorten, ronde openingen in één of meer tot een graf behoorende steenen.
Dit heeft reeds spoedig de gedachte gewekt aan een onderlinge samenhang, die men verklaarde als een sterke invloed uit het Oosten op het Iberisch schiereiland en vandaar op het overige Europa. In haar eenvoudige vorm wordt deze voorstelling thans onhoudbaar geacht, want bij nader inzicht bleek de kwestie veel ingewikkelder dan men gedacht had. Een bevredigende verklaring is er echter nog niet voor in de plaats gekomen en zoo blijft de megalithcultuur een der grootste en interessantste problemen waarvoor de archæologie zich geplaatst ziet.
(De Tijd) **(Vor. ber. Archæologie 4260 B)**

B. **FRANKRIJK. — Kabinet Pétain. - Mutaties. - Flandin vervangt Laval. —**
Genève, 14 December (D. N. B.) — Volgens een bericht uit Vichy heeft maarschalk Pétain in een op 13 December gehouden zitting van den ministerraad de regeering verzocht, af te treden, ten einde het kabinet te kunnen reorganiseeren.
Met de portefeuille van Buitenlandsche Zaken in het nieuwe kabinet wordt Pierre Etienne Flandin belast.
Volgens een nader bericht uit Vichy zou de kabinetsreorganisatie haar oorzaak hebben in binnenlandsche politieke meeningsverschillen. Laval is ook als vicepresident afgetreden. Hij is niet meer de aangewezen opvolger van Pétain, weshalve een nieuw constitutioneel decreet is uitgevaardigd.
De constitutioneele acte, waardoor Laval niet langer opvolger van Pétain is, luidt: „Als om eenigerlei rede voor de ratificatie van de nieuwe grondwet door de natie de maarschalk verhinderd zou zijn, de functie van staatschef uit te oefenen, zal de ministerraad met meerderheid van stemmen zijn plaatsvervanger aanwijzen. Tot aan de aanstelling van den plaatsvervanger belast zich de ministerraad met genoemde functie."
Radiorede van Pétain. — Het Fransche staatshoofd, maarschalk Pétain, heeft 14 December een radiorede tot het Fransche volk gehouden, waarin hij verklaarde: „Ik heb zoo even een besluit genomen, dat m.i. in het belang van het land is. Pierre Laval maakt geen deel meer uit van de regeering. Pierre Etienne Flandin krijgt de portefeuille van Buitenlandsche Zaken. De constitutioneele acte nr. 4, die mijn opvolger aanwijst, is ingetrokken. Ik heb tot dezen stap besloten, om redenen van hooge binnenlandsche politiek. Hij heeft geenerlei effect op onze betrekkingen tot Duitschland. Ik blijf aan het roer. De nationale revolutie gaat voort."
(Het Vaderland - De Standaard) **(Vor. ber. Kabinet-Pétain 4427 B; Maarschalk Pétain 4442 G)**

C. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Lord Lothian, ambassadeur te Washington, overleden. - Zijn laatste rede. —**
Washington, 12 Dec. (D.N.B.) — Op 11 December is de Britsche ambassadeur te Washington, lord Lothian, in de Engelsche ambassade aldaar op 58-jarigen leeftijd overleden.
Berlijn, 12 December. (D.N.B.) — Philip Henry Kerr, Markies van Lothian, werd in 1882 geboren. Zijn opleiding genoot hij aan de Oratory School en op de Universiteit van Oxford.
In 1906 werd hij assistent-secretaris van den interkolonialen raad van de Transvaal en Oranje Rivierkolonie, terwijl hij zitting had in de spoorwegcommissie der centrale Zuid-Afrikaansche spoorwegen. In de politiek deed hij zijn stem hooren als mede-redacteur van de Round Table. In 1916 werd hij secretaris van den Britschen minister-president Lloyd George, waarna hij sedert 1925 als secretaris van de Rhodes Trust fungeerde.
In de eerste nationale regeering, welke in 1931 optrad, bekleedde hij de functie van kanselier van het Hertogdom Lancaster. Voorts bekleedde hij regeeringsposten in 1931 en 1932 als onderstaatssecretaris voor Indië, en voorzitter van de zgn. Round Table Francise Committee.
Lord Lothian's laatste rede. — De Britsche ambassadeur lord Lothian hield, naar United Press uit Baltimore meldt, voor de American Farmbureau Association op 10 December een rede, waarin hij o.a. verklaarde, dat Hitler onderzeeërs bouwt en lange-afstandsvliegtuigen, waarmede convooien aangevallen zullen worden. Begin 1941 zou Duitschland in de Noordzee 2 nieuwe slagkruisers van 35.000 ton bezitten en eenige andere nieuwe schepen. Hiermede zou Hitler trachten Engelands verbindingswegen den knockout-slag te geven. Het gevaar ligt in het feit, aldus Lothian, dat Engeland in den wereldoorlog (1914—1918) gesteund werd door de Japansche, Italiaansche, Fransche en Amerikaansche vloot, terwijl het thans na het uitvallen van de Fransche vloot, alleen moet strijden. Met het oog op de enorme taak, waarvoor de Engelsche vloot zich gesteld ziet, is het niet te vermijden, dat de schepen verschrikkelijk dun gestrooid zijn. Engeland zal in 1941 moeten bewijzen, of het in staat is zijn verbindingswegen open te houden. Indien Engeland de steun van de Vereenigde Staten met vliegtuigen, munitie, schepen en op financieel gebied krijgt, dan zijn wij zeker van de overwinning. Amerika moet thans beslissen, of het in zijn belang is Engeland iederen steun te verleenen, opdat Engelands val niet veroorzaakt wordt. (N. R. Crt. - Limburger Koerier)
(Vor. ber. Lord Lothian 4463 H)

D. **NEDERLAND. — De arbeidsdienst - Voorloopige vrijwillige aanmelding voor een ploeg van 10.000 man.**
Bij brief van 2 December 1940 heeft de commandant van den Opbouwdienst, naar wij in het weekblad De Gemeentestem lezen, aan de burgemeesters bericht, dat onder zijn leiding, in overleg met de bevoegde Nederlandsche en Duitsche overheidsinstanties, de voorbereidingen worden getroffen „om te geraken tot de uitvoering van een besluit tot oprichting van een Nederlandschen Arbeidsdienst."
„In dien arbeidsdienst" — aldus genoemde brief — „zullen alle jongemannen van Nederlandsche nationaliteit van goed zedelijk gedrag, die in den loop van een bepaald kalenderjaar

hun 19e levensjaar volbrengen en die overigens voor den arbeidsdienst worden goedgekeurd, een verplichten diensttijd van een half jaar moeten volbrengen. Later zal worden vastgesteld, in welke gevallen en binnen welke grenzen uitstel of vervroeging van opkomst mogelijk zal zijn."
Het doel is de jongemannen „te vereenigen in legeringscentra, ten einde hen, onder Nederlandsche leiding, in een gemeenschappelijk samenleven en met eenvoudigen arbeid aan civiele en cultuur-technische werken in het land, te vormen tot mannen, die begrip zullen hebben voor de noodzakelijkheid van orde, regelmaat en tucht, van saamhoorigheid en gemeenschapszin, als pijlers van een eensgezind en krachtig Nederland."
De commandant van den Opbouwdienst deelt vervolgens mede, dat, nu het i. v. m. de huidige omstandigheden niet mogelijk is gebleken reeds aanstonds in het voorjaar 1941 de eerste ploeg volledig in dienst te doen komen, de sterkte van die ploeg is teruggebracht tot ca. 10.000 man, terwijl is besloten de aanmelding „voor deze ploeg (met leeftijdsgrenzen tusschen 18 en 23 jaar) vrijwillig te stellen en met dit vrijwillig contingent den arbeidsdienst aan te vangen. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Ned. Arbeidsdienst 4399 C)

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Lotharingen en Saarpalts worden „Westmark". —**
Saarbrücken, 30 Nov. (D.N.B.) — Op een massale bijeenkomst in de historische zaal van den Wartburg te Saarbrücken heeft gouwleider Bürckel verslag uitgebracht over de bevolkingsuitwisseling in Lotharingen, die thans voltooid is.
De gouwleider motiveerde de genomen maatregelen, waardoor bereikt is, dat aan de toekomstige Westelijke grens van Duitschland voor altijd een duidelijke toestand is geschapen, zoodat om dit grensgebied geen oorlog meer behoeft te worden gevoerd. Het testament van Richelieu is verscheurd. Thans geldt het beginsel, dat zoover de grens van het Duitsche rijk gaat, slechts Duitschers moeten wonen.
Met den terugkeer van Lotharingen tot het Rijk is, aldus Bürckel, in de geschiedenis een periode afgesloten, die overoud Duitsch land bevrijd en een politiek onrecht hersteld heeft. Daarmede is een einde gekomen aan den eeuwenlangen strijd om den Rijn.

(Eigen teekening)

Binnen dit gebied zal men tot volledige economische en politieke samensmelting van Saarpalts en Lotharingen komen. De gemeenschap en haar gouw heeten voor alle tijden „Westmark". Er is dan ook geen politieke gouw Lotharingen en geen politieke gouw Saarpalts meer. Deze gouw zal van nu af aan volgens den wil van den Führer altijd „Westmark" heeten. (Telegraaf)

(Vor. ber. Lotharingen 4392 B; Elzas 4434 F)

B. **ZUID-AFRIKA. — Congres van dr. Malans partij.**
San Sebastian, 14 Dec. (D.N.B.) — Te Pretoria is onlangs een congres van de Hereenigde Nationale of Volkspartij voor die Transvaal gehouden, waar de ontwerpen van den federalen raad werden aangenomen. Generaal Kemp en Strijdom werden herkozen als leiders van de nationale oppositie in Transvaal.
Behalve moties tegen den oorlog, de Joden en de vrijmetselaars heeft het Congres een resolutie aangenomen, waarin de eisch wordt gesteld, dat de komende nationale regeering de door Smuts in dezen aangegane verplichtingen niet zal erkennen.
De leider van de partij, dr. Malan, gaf uitdrukking aan de hoop dat het Afrikanerdom weldra beter zal zijn georganiseerd dan ooit te voren. Juist thans is krachtige leiding bijzonder noodig.
„Zuid-Afrika", zoo verklaarde dr. Malan, „beweegt zich tegenwoordig in de richting van een schrikbewind. Niet slechts tegen Duitschland en Italië wordt oorlog gevoerd, doch ook tegen de Afrikaners zelf."
Generaal Kemp verklaarde: „Smuts heeft met dertien stemmen meerderheid in het parlement het land meegesleept in den oorlog. Wij kunnen ook met slechts één stem meerderheid in het parlement de republiek uitroepen." (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Volkspartij voor die Transvaal 4113)

C. **JAPAN. — Economische mobilisatie. - Zes besluiten. —**
Tokio, 14 Dec. (Domei) — De Japansche algemeene mobilisatieraad, die op 14 December bijeen is geweest in de ambtswoning van den premier, heeft met algemeene stemmen zes keizerlijke ontwerp-besluiten aangenomen die betrekking hebben: 1e. contrôle op den buitenlandschen handel; 2e. beperking van nieuwsberichten; 3e. contrôle op de artikelen van dagelijksch gebruik; 4e. contrôle op de prijzen van bosschen en landerijen; 5e. contrôle op de prijzen van akkers en 6e. correctie op het gebruik van akkers voor andere doeleinden (bouw van woningen en fabrieken). (De Maasbode)

(Vor. ber. Econ. toestand 3811 B)

D. **VEREENIGDE STATEN. — Britsche weigering i.z. het zenden van levensmiddelen naar Europa. —**
New York, 12 Dec. — Het Amerikaansche comité, zoo meldt D.N.B., dat is opgericht met het doel Finland, Noorwegen, Nederland, België en het generaalgouvernement van levensmiddelen te voorzien, heeft medegedeeld, dat het, gezien de weigering van Engeland om de blokkade soepeler te maken, zijn plannen tijdelijk heeft opgegeven. Het zal echter zijn pogingen voortzetten om te trachten een voor alle regeeringen aannemelijke oplossing te vinden van het vraagstuk eener aanvullende levensmiddelenvoorziening voor genoemde landen. (De Standaard)

E. **DENEMARKEN. — Minister-president Stauning over de binnenlandsche moeilijkheden. —**
Minister-president Stauning heeft op 10 December in een rede voor de gemeenschapsorganisatie van de Deensche arbeidersbonden gesproken over de positie van Denemarken. Hierin zeide de premier o.a.:
De oorlog, die thans meer dan vijftien maanden duurt, heeft sterk ingegrepen in het leven van de bevolking. De tijd, die achter ons ligt, heeft noodtoestanden in een aantal andere landen doen ontstaan. Ook Denemarken voelt natuurlijk de gevolgen van de oorlogsblokkade en de afsluiting en moet, evenals alle landen, groote moeilijkheden overwinnen, die voortvloeien uit de prijspolitiek en vooral uit de contingenteering van Engeland. De Deensche staat heeft den Deenschen landbouw met aanzienlijke subsidies moeten helpen, ten einde door de moeilijkheden heen te komen. Hiervan is men thans bevrijd. Verder moet er de nadruk op worden gelegd, dat Denemarken gespaard bleef voor bombardementen en vernielingen. Ondanks alle moeilijkheden is Denemarken een van de gelukkigste landen in Europa. Het produceert levensmiddelen en het heeft de rantsoenen van de voor het leven noodzakelijke producten kunnen waarborgen, die overvloediger zijn dan in andere landen.
„Wij hebben er in toegestemd, aldus besloot Stauning, dat het land zich richtte naar de voorwaarden van de Duitsche bezetting. Hierdoor hebben wij de mogelijkheid tot vooruitgang bewaard, wanneer na den oorlog weer eens een tijd van vrede volgt".
(Het Vaderland) **(V. b. Min.-pres. Stauning 4299 C)**

A. **ADOLF MENZEL. — Herdenking. —**
In Duitsche kunstkringen werd op 7 December herdacht, dat voor 125 jaar geboren werd Adolf Menzel: een der grootste en kundigste teekenaars der vorige eeuw. Hij kon met beide handen even goed teekenen. En hij teekende waar hij ging en stond. De Berlijnsche Nationalgalerie alleen bezit ± tienduizend teekeningen van zijn hand. Alles is naar de natuur geteekend en aan de naaste omgeving ontleend. De schetsboeken, die in de verschillende zakken van zijn pak en overjas ondergebracht waren, werden op elke reis, op elk uitstapje gevuld; elk schilderij werd voorafgegaan door een kleine wereld van studieteekeningen. Menzel teekende om zich te ontspannen; hij zei zelf: „nulla dies sine linea", geen dag zonder lijn. (Telegraaf)

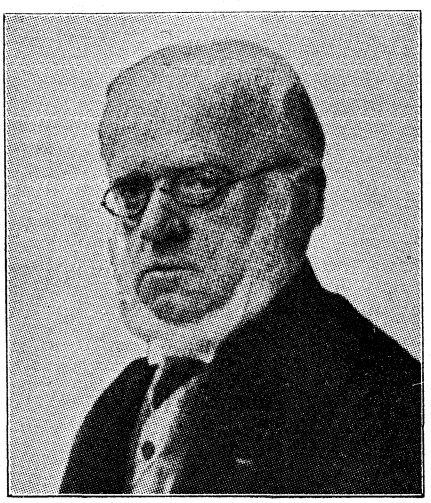

Adolf Menzel, naar een „photographische opname" van den Berlijnschen hoffotograaf in de laatste jaren der vorige eeuw.

B. **FRANKRIJK. — Stoffelijk overschot van „L'Aiglon" (Hertog van Reichstadt) naar Parijs. - Maarschalk Pétain dankt den Führer. —**
Berlijn, 14 Dec. (D.N.B.) — Ter gelegenheid van den honderdsten verjaardag van het overbrengen van de stoffelijke resten van Napoleon van St. Helena naar Parijs heeft de Führer maarschalk Pétain medegedeeld, dat hij besloten heeft, de stoffelijke resten van Napoleons zoon, den hertog van Reichstadt, aan het Fransche volk over te dragen ter bijzetting in den Dôme des Invalides, hetgeen op 15 Dec. is geschied. Maarschalk Pétain heeft den Führer voor deze edelmoedige geste zijn dank en dien van het Fransche volk betuigd. (De Maasbode)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Herkiezing van president Roosevelt. - Definitieve stemverhouding. —**
Washington, 17 Dec. (D.N.B.) — Het college van kiesmannen heeft 16 December op grond van de stemming bij de presidentsverkiezing aan Roosevelt 449 en aan Wilkie 82 stemmen van kiesmannen toegekend. Door deze thans voltrokken laatste verkiezingshandeling is Roosevelt officieel voor de derde maal opnieuw gedurende vier jaar president van de Vereenigde Staten. De definitieve stemverhouding wordt door het college van kiesmannen als volgt opgegeven: totaal aantal der uitgebrachte stemmen: 49.818.995, daarvan voor Roosevelt 27.245.422, voor Willkie 22.333.801. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Herkiezing Pres. Roosevelt 4438 D)

D. **RADIO. — Radiotoestel, dat zichzelf uitschakelt. —**
Thans heeft men een uitvinding gedaan, waarop verstokte radioluisteraars sedert langen tijd gewacht hebben: het electrische radio-schakeluurwerk, dat uit eigen beweging op elk gewenscht tijdstip in- en uitschakelt. Men behoeft dus gedurende zijn werk niet meer angstig naar de klok te kijken om een bepaald programma of de nieuwsberichten te willen hooren. Men kan ook gerust onder begeleiding van muziek naar bed gaan: het toestel schakelt zich zelf uit op een bepaald oogenblik, terwijl men intusschen rustig verder slaapt.
Vooral voor zieken is deze Duitsche uitvinding van groote waarde.
Het electrische schakeluurwerk is gemakkelijk te behandelen. Het snoer van het uurwerk loopt uit op twee eindjes, met aan het eene einde een stop, die men in het contact aan den muur steekt en aan het andere einde een koppeling waarin de stop van de radio gestoken wordt. Men schakelt het apparaat in, stelt het uurwerk op een bepaalden tijd en nu kan men het apparaat aan zich zelf overlaten, want de radio verstomt op den gewenschten tijd.
(N. Rott. Crt.)

E. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Grieksche front. - Sidi el Barrani. - Zes maanden oorlog. - De „Giornale d'Italia" over Engeland. —**
Ergens in Italië, 12 Dec. (Stefani) — In weermachtsbericht no. 188 maakt het Italiaansche hoofdkwartier o.a. het volgende bekend:

Aan het Grieksche front heeft de vijand eenige afzonderlijke aanvallen ondernomen, welke werden afgeslagen. Wij hebben krijgsgevangenen gemaakt en automatische wapenen veroverd. Ondanks de zeer ongunstige weersgesteldheid heeft onze luchtmacht bomaanvallen ondernomen op troepenconcentraties in de zône van Barova en op schepen, welke in de Golf van Patras gemeerd lagen.
In Noord-Afrika zijn de krijgsverrichtingen nog steeds gaande. Ook op 11 December zijn hardnekkige gevechten geleverd ten Westen van Sidi el Barrani in de zône van Boegboeg. Wij hebben den vijand zware verliezen toegebracht, zoowel wat manschappen als strijdmiddelen betreft. Ook wij hebben gevoelige verliezen geleden.

Zes maanden oorlog. — In de eerste 6 maanden van den oorlog zijn, naar in welingelichte kringen te Rome verluidt, door de Italiaansche lucht- en zeestrijdkrachten in totaal 70 vijandelijke eenheden, waaronder 4 kruisers, 13 torpedobootjagers, 20 duikbooten en 33 koopvaardijschepen in den grond geboord. In denzelfden tijd werden 97 eenheden getroffen, waaronder 7 slagschepen, 29 kruisers, 6 vliegkampschepen, 11 torpedobootjagers, 3 duikbooten en 34 koopvaardijschepen.
In deze periode bedroegen de verliezen bij de Italiaansche vloot 23 eenheden, waaronder 1 kruiser, 5 torpedobootjagers, 10 duikbooten en 7 kleinere eenheden, die tot zinken werden gebracht en 4 eenheden, waaronder 3 slagschepen en een torpedobootjager, die werden getroffen.
De Italiaansche verliezen aan vliegtuigen op alle fronten bedroegen in dezen tijd 110 machines, terwijl door de Italiaansche strijdkrachten 668, d.w.z. zes maal zooveel toestellen van den vijand neergeschoten werden.

Rome, 12 December. (Stefani) — De „Giornale d'Italia" merkt op, dat Engeland alles, wat het op militair en omroepgebied beschikbaar heeft, samentrekt voor een offensief tegen Italië en wel om verscheidene redenen. In de eerste plaats om het moreel van de Engelsche openbare meening te verbeteren en in de tweede plaats om den slechten indruk weg te nemen, die in Amerika is gewekt door de ononderbroken reeks mislukkingen, die tot dusverre door Engeland zijn ondervonden en om de Vereenigde Staten over te halen de levering van materiaal te intensiveeren en credieten toe te staan.
(N. R. Crt. - Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Krijgsverricht. 4482 B)

F. **TURKIJE. — Defensie. - Nieuw crediet van 40 millioen Turksche ponden. —**
Istanboel, 13 Dec. (D.N.B.) — De Turksche regeering heeft een wetsontwerp in voorbereiding, waarbij het ministerie van Defensie een nieuw crediet wordt verleend van 49 millioen Turksche ponden. De dekking zal geschieden door buitengewone toewijzingen van gelden. (Nieuwsblad van het Noorden)

G. **ZUID-AFRIKA. — Hertzog en Havenga uit parlement der Unie getreden. —**
New York, 13 Dec. (D. N. B.) — De vroegere minister-president der Unie van Zuid-Afrika, generaal Hertzog, en de Zuidafrikaansche minister van Finan-

ciën, Havenga, zijn, naar Associated Press meldt, uit het parlement der Unie getreden. Generaal Hertzog had reeds eenige weken geleden het voorzitterschap der Nationalistische Partij neergelegd. In deze functie leidde Hertzog de z.g. vredesbeweging. (Telegraaf)
(V. b. Gen. Hertzog 4359 E; Min. Havenga 3427 H)

A. **VEREENIGDE STATEN. — Verklaring van Morgenthau in zake Engelsche aankoopen. —**
De Amerikaansche minister van Financiën, Morgenthau, heeft aan de begrootingscommissie van het Huis van Afgevaardigden medegedeeld, dat de Britsche onderstaatssecretaris van Financiën, Phillips, hem verklaard heeft, dat Engeland geen nieuwe verplichtingen voor den aankoop van Amerikaansch oorlogsmateriaal op zich kan nemen, indien het geen financieele hulp ontvangt. (D.N.B. - N. R. Crt.)
(Vor. ber. Ver. Staten—Engeland 4486 D)

B. **THAILAND. — Conflict met Fransch Indo-China. - Fransch communiqué. ——**
Genève, 16 Dec. (D.N.B.) — Naar uit Vichy wordt gemeld, is op 16 December een communiqué gepubliceerd over de incidenten aan de grens tusschen Thailand en Indo-China en over de tegenmaatregelen van Fransche zijde. Dit communiqué heeft o.a. den volgenden tekst:
„Zooals bekend hebben zich den laatsten tijd op verschillende punten aan de grens tusschen Thailand en Indo-China verscheidene incidenten voorgedaan.
De Thailandsche regeering, die begrijpt, van welk een belang de handhaving van normale betrekkingen met Indo-China is, zal ongetwijfeld niet aarzelen een einde te maken aan deze onhandige initiatieven van piraten of militaire commandanten, die ver van Bangkok verwijderd zijn." (Haagsche Courant)
(Vor. ber. Thailand—Fransch Indo-China 4466 A)

C. **NEDERLAND. — Ontheffing voor joden van waarneming der functie als raadslid. —**
Het departement van Binnenlandsche Zaken heeft aan de burgemeesters de volgende circulaire gericht:
„Zooals U bij mijn rondschrijven van 27 November 1940 reeds werd medegedeeld, moeten ingevolge opdracht van den Commissaris-Generaal voor Bestuur en Justitie joden ook voor wat betreft de z.g. „eereambten" van de waarneming van hun functies ontheven worden.
Blijkens nadere mededeeling van den genoemden Commissaris-Generaal houdt dit voorschrift tevens in, dat ook joden, die lid zijn van een vertegenwoordigend publiekrechtelijk lichaam, van de waarneming van de functie zijn ontheven.
Ik verzoek U de leden van den gemeenteraad, voorzoover het vorenstaande op hen van toepassing is, terstond ter zake in te lichten. De bedoeling van den maatregel is deze, dat de betrokken raadsleden hun functie als raadslid en de hun als zoodanig toekomende rechten niet meer kunnen uitoefenen.
Ik merk hierbij op, dat door vorenbedoelde ontheffing geen vacatures ontstaan. Neemt een raadslid als hierbedoeld ontslag of overlijdt het, dan zal de gewone procedure van benoemdverklaring enz. van zijn opvolger moeten volgen. Is deze eveneens een jood in den zin van verordening 189-1940, dan zal hij zijn functie evenmin kunnen uitoefenen. Hij zal dan mitsdien niet kunnen worden toegelaten tot den eed of de belofte, bedoeld in artikel 45 der Gemeentewet.
Volledigheidshalve zij nog aangeteekend, dat het vorenstaande met zich brengt, dat ook joodsche wethouders van de waarneming van hun functie zijn ontheven; zij blijven evenwel voorloopig hun jaarwedde genieten." (De Tijd)
(Vor. ber. Joden 4468 H)

D. **RECHTSZAKEN. — Ter waarschuwing. —**
's-Gravenhage, 16 Dec. — Een Duitsch militair gerechtshof heeft wederom Nederlanders moeten veroordeelen, aldus een van bevoegde zijde verstrekt communiqué, die er niet tegen hebben opgezien, de domme en lage bewering te uiten en te verspreiden, dat de bombardementen van Nederlandsche plaatsen en het leggen van mijnen voor de Nederlandsche kust niet door de Engelschen maar door de Duitschers zelf zouden zijn geschied. Deze grove belastering der Duitsche weermacht had voor een 26-jarigen man een jaar en zes maanden en voor een 60-jarige vrouw zes maanden gevangenisstraf ten gevolge.
Een andere krijgsraad heeft een Nederlander veroordeeld, die met anderen in een café handtastelijkheden met eenige Duitsche soldaten was begonnen. Vanuit een groote groep Nederlanders, welke in de meerderheid was, heeft de beklaagde een Duitsch soldaat een bierglas, dat hij te voren opzettelijk in de hand had genomen, tegen 't hoofd gegooid en den soldaat daardoor een diepe hoofdwonde toegebracht. Deze laffe daad kostte hem drie jaar gevangenisstraf. Ten slotte moesten drie jonge mannen gestraft worden, omdat zij geloofden, hun vijandige houding tegenover Duitschland tot uiting te moeten brengen door in een garderobe van een restaurant meerdere officiersmutsen te stelen en kapot te scheuren. Elk tien maanden gevangenis was de zeer zachte straf voor deze grove beleediging der Duitsche weermacht. (Telegraaf) **(Vor. ber. Rechtszaken 4446 C)**

E. **NEDERLAND. — Sabotage. - Twee Nederlanders ter dood veroordeeld. - Executie voorloopig uitgesteld.**
De Weermachtsbevelhebber in Nederland maakt het volgende bekend:
„Ik heb mij herhaaldelijk genoodzaakt gezien, in mededeelingen aan de bevolking van het bezette Nederlandsche gebied er nadrukkelijk op te wijzen, dat voor het plegen van sabotage tegen de Duitsche weermacht en haar oorlogsvoering de zwaarste straffen moeten worden opgelegd. Ondanks deze nadrukkelijke waarschuwingen en vermaningen heeft een zwaar geval van sabotage plaats gehad. Er werden door onverantwoordelijke lieden kabels van de Duitsche weermacht op belangrijke plaatsen meermalen stukgesneden.
De beide daders hebben hiermede ook hun eigen volk groote schade berokkend, omdat zij de verdediging tegen binnenvliegende vijandelijke vliegtuigen hebben bemoeilijkt. Zij zijn gearresteerd en door een Duitsch militair gerechtshof ter dood veroordeeld. Het oordeel is bevestigd en dus rechtsgeldig geworden.
De executie is voorloopig uitgesteld totdat over het door de veroordeelden ingediend verzoek om gratie is beslist." De Weermachtsbevelhebber in Nederland
FR. CHRISTIANSEN
Generaal der vliegers.
(V. b. Gen. Christiansen 4482 D; Sabotage 4442 B)

F. **NEDERLAND. — N.S.B. - Herdenking van haar 9-jarig bestaan. —**
In Utrecht, waar Ir. A. A. Mussert op 14 December negen jaren geleden de Nationaal Socialistische Beweging stichtte, is dien dag een samenkomst gehouden ter herdenking van dat feit.
Als gasten waren eenige hooge Duitsche autoriteiten en vertegenwoordigers der Duitsche nationaal-socialistische organisaties aanwezig.
Nadat verschillende sprekers het woord hadden gevoerd, hield de leider der N.S.B., ir. A. A. Mussert, een rede, waaraan wij o.a. het volgende ontleenen:
In enkele lijnen teekende hij de belangrijkste feiten uit de geschiedenis der beweging om vervolgens in te gaan tegen de drie beschuldigingen, welke volgens spreker, na alles wat men de N.S.B. in den loop der jaren heeft aangewreven, nu nog over zijn gebleven n.l. dat de N.S.B. den godsdienst zou willen uitroeien, dat de N.S.B.ers kapitalistenknechten zouden zijn en dat zij ons land zouden willen verraden.
In dit verband zei de heer Mussert o.m.:
„In het nationaal-socialistische Nederland zal er vrijheid zijn van godsdienst en bescherming van de christelijke godsdiensten in zijn kerken. Het onderwijs zal de eenheid der natie en de godsdienstige belangen der leerlingen dienen".
„Wij zijn jaar in jaar uit solidair geweest met het nationaal-socialisme en fascisme in Duitschland en Italië, omdat wij weten dat alleen deze solidariteit den grondslag kan zijn voor een Europa, dat zich kan handhaven.
Het gaat om het bestaan van Europa in de eerstvolgende honderd jaren. Dit is alleen verzekerd, als de Europeesche volkeren elkander verstaan en met elkander samenwerken. En wie zijn eerder en wie zijn meer op elkander aangewezen voor deze samenwerking dan de Germaansche volkeren in Duitschland, de Nederlanden, Zweden, Noorwegen, Denemarken? En door wie zou die samenwerking beter gesmeed kunnen worden dan

door den man, die voor het geheele Germanendom 'n gave Gods is, die misschien maar eens in de duizend jaren verschijnt? Adolf Hitler!
Doen wij iets te kort aan ons zelfbewustzijn als Nederlanders, aan onzen trots, aan onze fierheid, als wij ons inzetten voor eerlijke broederlijke samenwerking tusschen de Germaansche volkeren, die zijn van eenen bloede? Integendeel!"
Sprekende over de Nederlandsche Unie zei de heer Mussert o.m.: Die Unie is opgericht tegen het nationaal-socialisme; officieel is door de heeren verkondigd dat de N. S. B. volksvijand nr. 1 is.
Het is een uitstekende verzamelplaats voor alle reactionnairen en vijanden van het nationaal-socialisme.
Ik ben een principieel tegenstander van een mengsel van water en vuur. De combinatie van plutocraat en nationaal-socialist smaakt niemand. Ik ben over de werkverdeeling zeer tevreden. In de N. S.B. verzamelen zich al degenen, die den nieuwen koers willen, in de Unie allen, die reactionnair zijn. De eene gaat vooruit en zegt „hou zee". De andere tracht zich vast te houden aan den stroohalm van Engelands toekomstige overwinning en zegt: „hou vast".
Wij, mijne kameraden, gaan nu ons tiende jaar in. In Januari van dit jaar heb ik voorspeld, dat het jaar 1941 voor de N.S.B. het zwaarste jaar van haar bestaan zou zijn en de vervulling daarvan is gekomen. Het tiende jaar moet het jaar der overwinning zijn. De tiende verjaardag van de N. S. B. moet gevierd worden door het geheele volk, ook door de honderdduizenden, die nog terzijde staan, omdat zij niet begrijpen.
In deze negen jaren van harden strijd hebben wij elkander gevonden en wij blijven elkander trouw. Trouw in onzen strijd voor de wedergeboorte van ons volk, trouw aan onzen vasten wil om de sociale gerechtigheid te brengen aan ons volk, trouw aan den arbeid. Trouw tot in den dood.
(De Tijd - Alg. Handelsblad - Telegraaf - 's-Hertogenb. Crt.)
(Vor. ber. Nat.-Soc. Beweging 4443 C)

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Geen einde aan den oorlog door compromis. - Dapperheid der Italiaansche soldaten. —**
Berlijn, 17 Dec. (D.N.B.) — In zake den militairen toestand aan de Italiaansche fronten, houdt men te Berlijn aan het reeds herhaaldelijk betoogde standpunt vast, dat hier slechts sprake is van gebeurtenissen aan den rand van den oorlog.
Men verklaart, dat dergelijke gebeurtenissen in de ontwikkeling van den oorlog tegen Engeland heel natuurlijk zijn.
Opvallend, zoo betoogt men te Berlijn, is de dapperheid der Italiaansche soldaten en de manlijke openhartigheid, waarmede men in Italië de vraagstukken onder het oog ziet.
Zoo gezien, bestaat er niet de geringste aanleiding voor een wijziging in de opvatting, dat dergelijke gebeurtenissen eenige uitwerking zouden hebben op den afloop van den oorlog, of op den wil van Duitschland en Italië, den oorlog zonder eenig compromis te voltooien. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Krijgsverricht. Italië 4487 E)

B. **NEDERLAND. — Spaarbankgelden. - Mr. Trip, secretaris-generaal van Financiën, spreekt een onjuist gerucht tegen. —**
De secretaris-generaal van Financiën heeft het noodig geoordeeld, een categorische tegenspraak te geven van een gerucht, dat onrust veroorzaakt heeft onder het sparend publiek in Nederland. Deze tegenspraak, afkomstig van den op financieel gebied hooggeplaatsten Nederlander, zal ongetwijfeld een goeden indruk maken. Hij heeft een schrijven van den volgenden inhoud gericht aan den Nederlandschen Spaarbankbond te Amersfoort, waarbij 182 der voornaamste spaarbanken in ons land zijn aangesloten:
„Naar ik verneem, wordt het gerucht verbreid als zou het denkbeeld in overweging zijn genomen, om tegoed bij spaarbanken in een of anderen vorm te blokkeeren. Ik stel er prijs op te uwer kennis te brengen, dat aan dit gerucht elke grond ontbreekt en dat dit denkbeeld in geen enkel opzicht ter sprake is gekomen of in overweging is genomen. Mocht u dit gewenscht voorkomen, dan machtig ik u reeds bij voorbaat, deze mededeelingen ter algemeene kennis te brengen." (w.g. Trip) (Het Vaderland)
(Vor. ber. Mr. L. J. A. Trip 3131 E)

C. **BELGIE. — Voorloopige officieele lijst der geleden verliezen. —**
Tot dusver heeft het departement van Binnenlandsche Zaken te Brussel 4300 gesneuvelde officieren, onderofficieren en soldaten, alsook 4600 gedoode burgers geïdentificeerd. Men hoopt, tegen het einde van het jaar, de officieele lijst der verliezen aan dooden en gewonden, door het Belgische leger en de civiele bevolking geleden, te kunnen bekend maken.
(Limburger Koerier)

D. **BRITSCH-INDIE. — De plannen tot wijziging van de Britsch-Indische Grondwet ingetrokken. —**
Lord Linlithgow, de onderkoning van Britsch-Indië, heeft medegedeeld, dat de Britsche regeering haar pogingen om een nieuwe orde in Britsch-Indië in te stellen, voorloopig zal staken in verband met het feit, dat in den boezem der Congrespartij verdeeldheid heerscht over de Engelsche plannen tot wijziging van de Britsch-Indische grondwet en tot instelling van een commissie van onderzoek hiervoor. Deze commissie werd vier weken geleden door lord Linlithgow in het leven geroepen. Bij deze gelegenheid deed de onderkoning een beroep op alle partijen om zich in de commissie te doen vertegenwoordigen, opdat allen eendrachtig aan de voorstellen, die de commissie zou doen, kunnen medewerken, opdat deze na beëindiging van den oorlog kunnen worden uitgevoerd. De Congrespartij verklaarde toen reeds, dat zij zich niet met deze plannen kon vereenigen, omdat er uit bleek, dat de Britsche regeering pas na den oorlog over een wijziging van de grondwet zou willen spreken.
(N. R. Crt.) **(Vor. ber. Dominion Status 4402 A)**

E. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Engelands blokkade van de bezette gebieden. —**
's-Gravenhage, 16 Dec. — Van bevoegde Duitsche zijde is aan de Telegraaf het Duitsche standpunt uiteengezet tegenover de Engelsche weigering om levensmiddelentransporten naar de bezette gebieden door te laten. Wij ontleenen hieraan o.a. het volgende:
Sedert eenigen tijd reeds probeert men van Engelsche zijde ieder streven van de zijde der Ver. Staten om levensmiddelen naar de door de Duitschers bezette gebieden te zenden, bij voorbaat te torpedeeren met het argument, dat deze hongerblokkade moet worden gekenschetst als een humaan middel tot een snelle beëindiging van dezen oorlog. De Britsche blokkade is in het bijzonder daarom immoreel te noemen, omdat zij zich niet alleen tegen de burgerbevolking in Duitschland richt, maar zich ook uitstrekt tot de neutrale landen in Europa. Ondanks het feit, dat door de oorlogshandelingen de handel in de neutrale landen zoo goed als stopgezet was, hadden de meeste van hen toch gehoopt de eigen behoeften te kunnen dekken, een hoop, die, het bestaande volkenrecht in aanmerking genomen, alleszins gerechtvaardigd scheen. Dit geloof in de Engelsche trouw aan verdragen is echter door de Britten op de grofste wijze beschaamd. In Engelsche contrôlehavens werden de neutrale schepen wekenlang zonder rechtsgrond onder de slechtste voorwaarden vastgehouden en van het kostbaarste deel hunner lading beroofd, zonder dat men rekening hield met de behoeften van de neutrale landen. (Telegraaf) **(V. b. Eng. weigering 4486 D)**

F. **NEDERLAND. — De samenstelling van ons oorlogsbrood. —**
De samenstelling van het tegenwoordige oorlogsbrood is, naar dr. C. Banning, hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, mededeelde:
Van wittebrood: 65% tarwe en 35% rogge, tegelijkertijd uitgemalen tot 80%;
Van bruinbrood: 75% tarwe en 25% rogge, ongebuild;
Van roggebrood: 100% rogge.
Het verschil met vroeger is dus, dat voor het wittebrood worden gebruikt tarwe en rogge, en dat het graan, dat vroeger werd uitgemalen tot 60%, nu

verder wordt uitgemalen, n.l. tot 80%. Dit laatste beteekent, dat niet meer de zuivere bloem ter beschikking is. Maar het is algemeen bekend, dat dit volstrekt niet ongunstig is voor de voedingsstoffen. Integendeel, het huidige broodmeel bevat meer waardevolle vitaminen (b1) en mineralen (ijzer, kalk) dan de bloem. (Telegraaf)

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Rijkskanselier Hitler spreekt 5000 kadetten toe. —** Berlijn, 18 Dec. (D.N.B.) — De Führer en opperste bevelhebber van de weermacht heeft op 18 Dec. in het Sportpaleis het woord gericht tot 5000 kadetten van leger en luchtwapen en „Junker" van de Waffen-S.S., die aan den vooravond staan van hun benoeming tot officier en die nu na hun opleiding weer naar hun veldtroepenonderdeelen gaan. In een pakkende en meesleepende toespraak gaf de Führer den jongen militairen het parool voor hun latere taak als superieuren in de nationaal-socialistische weermacht en voor hun leven.
De opperbevelhebber van het leger, generaal-veldmaarschalk von Brauchitsch, hield een appèl, waarbij de kadetten geestdriftig een gelofte van trouw aflegden en een Sieg-heil lieten klinken op den Führer en oppersten bevelhebber. (Het Vaderland)
(V. b. Rijkskanselier Hitler, rede te Berlijn 4479 E)

B. **NEDERLAND. — Winterhulp. - Uitgifte waardebons. - Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart schenkt ƒ 100.000. —**
Tot nu heeft Winterhulp Nederland slechts geld ingezameld en dit eerste beroep op den gemeenschapszin is, zooals bekend, een succes geworden. Deze gelden worden thans gebruikt om landgenooten, die door omstandigheden in nood zijn geraakt, behulpzaam te zijn. Een ieder, die zich dus genoopt ziet de hulp van de Winterhulp Nederland in te roepen, moet zich wenden tot de plaatselijke directeuren, de burgemeesters der gemeenten, behalve te Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, waar men zich respectievelijk moet vervoegen bij den stedelijken directeur Amsterdam, Rokin 109—111, Rotterdam, Mathenesserlaan 408, Den Haag, Driehoekjes 3.
Door Winterhulp Nederland worden voor deze ondersteuning waardebons uitgegeven in bedragen van ƒ 0.50, ƒ 1.— en ƒ 2.50. Op de achterzijde van deze waardebons is vermeld, dat de Handel-Mij. H. Albert de Bary als betaalkantoor zal optreden. In afwijking hiervan wordt medegedeeld, dat niet deze bankinstelling, doch de Kas-Vereeniging N.V. te Amsterdam deze functie heeft overgenomen.

(Foto Schimmelpenningh) Waardebon van Winterhulp

Deze bons worden voor den aankoop van levensmiddelen, kleeding en brandstof door alle winkeliers en kleinhandelaren als wettig betaalmiddel aangenomen. De verzilvering geschiedt alleen bij aanbieding:
a) door de plaatselijke directeuren der W. H. N. of degenen, die namens hen optreden;
b) door de leveranciers van de op de waardebons vermelde goederen.
Afbeeldingen van deze waardebons zullen in alle dagbladen afgedrukt worden.

Officieel wordt gemeld:
De Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, Rijkscommissaris dr. Seyss-Inquart, heeft als blijk van zijn waardeering voor het verblijdende resultaat van de eerste collecte en inzameling van giften voor de „Winterhulp Nederland" een gift van ƒ 100.000 doen toekomen. (Telegraaf)
(Vor. ber. Winterhulp Nederland 4472 D; Dr. Seyss-Inquart 4471 D)

C. **FINLAND. — Premier Ryti tot president gekozen.** Risto Ryti, tot dusver minister-president, is op 19 December tot president der Finsche republiek gekozen. Ryti kreeg bij de eerste verkiezing 288 stemmen van de 300 kiesmannen. Van de andere candidaten behaalde Helo 4 stemmen, Svinhufvud 1 stem, Kivimàki 1 stem, terwijl 6 stemmen ongeldig waren. (Telegraaf) **(Vor. ber. Aftr. pres. Kallio 4490 C; Kabinet-Ryti 4185 B)**

D. **NEDERLAND. — Leidsche en Delftsche studentencorporaties ontbonden. - Een hoogleeraar en eenige studenten in arrest gesteld. —**
Van bevoegde zijde wordt aan het Alg. Handelsblad het volgende gemeld:
In de twee universiteitssteden Leiden en Delft zijn door de Duitsche Veiligheidspolitie eenige studentencorporaties ontbonden en haar gebouwen gesloten.
Deze maatregel hangt samen met de relletjes en stakingen der studenten, die de sluiting van de universiteit en de hoogeschool in het belang van de veiligheid en de orde noodzakelijk maakten.
Eenige studenten en een hoogleeraar moesten in arrest worden gesteld. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Sluiting Hoogescholen 4464 B)

E. **BRAZILIE. — Geschilpunten met Engeland. —**
Het D.N.B. meldt uit Washington:
De Times Herald meldt op 18 December, dat Brazilië zoo verontwaardigd jegens Engeland is, dat de Amerikaansche minister van Buitenlandsche Zaken, Hull, die tot dusver gepoogd heeft de aanrandingen door Engeland over het hoofd te zien, besloten heeft, Caffrey, den thans te Washington met verlof aanwezigen ambassadeur uit Rio de Janeiro, naar de Engelsche ambassade alhier te sturen, om de Engelschen tot inschikkelijkheid te bewegen. Het gaat hierbij om de volgende drie punten:
1) Het Braziliaansche vrachtschip Sigueira Campos, dat steeds nog in Gibraltar ligt, omdat het voor Brazilië bestemde Duitsche goederen aan boord heeft, hoewel Engeland navicerts had verstrekt.
2) De inbeslagneming van een deel van de lading van het Braziliaansche s.s. Buarque in Trinidad, dat goederen uit Brazilië voor Venezuela geladen heeft.
3) De aanhouding van het Braziliaansche s.s. Itape door den Engelschen hulpkruiser Carnarvon Castle, waarbij binnen de Pan-Amerikaansche veiligheidszône 22 Duitschers van boord gehaald zijn.
(N. R. Crt.) **(V. b. Krijgsverricht. Engeland 4462 B)**

F. **GEESTELIJK LEVEN. — Spanje. - Mozarabische ritus. —**
In de aartsbisschoppelijke kathedraal te Toledo in Spanje is 15 December in tegenwoordigheid van den pauselijken nuntius en andere autoriteiten voor het eerst na vier jaar de z.g. Mozarabische ritus weer toegepast, die ook wel de gothische ritus wordt genoemd en die (in tegenstelling tot den romeinschen) vele Oostersche elementen bevat; vroeger, sinds het vierde Concilie van het jaar 636, onder het bewind der Arabieren, volgden de christenen hem in de zes kerken te Toledo, die hun nog ter beschikking stonden. Toen koning Alphonso VI van Spanje in 1065 Toledo had heroverd, gebood hij het handhaven van dezen ritus ter herinnering aan de heerschappij der Arabieren, en tot 1936 is men slechts gedurende één periode van achttien jaren, in het begin van de negentiende eeuw, ervan afgeweken, zoodat deze vorm van eeredienst twee onderbrekingen heeft gekend.
(De Tijd)

A. **PROF. DR. EUGENE DUBOIS, ONTDEKKER VAN DEN „PITHECANTHROPUS ERECTUS", OVERLEDEN. —**

Op 16 December j.l. overleed op zijn buitengoed bij Haelen (Limb.), prof. dr. Eug. Dubois in den ouderdom van 82 jaar.

Marie Eugène François Thomas Dubois, die op 28 Januari 1858 te Eysden (Limb.) werd geboren, verwierf groote vermaardheid door zijn ontdekking van den „aapmensch" Pithecanthropus erectus. Na enkele voorloopige mededeelingen publiceerde hij in 1894 een meer uitvoerige beschrijving van de gevonden voorwerpen. Sedert dien was zijn geheele leven gewijd aan de bestudeering van deze objecten. Talrijk zijn de onderzoekingen, die hij in verband met deze studie heeft verricht. Behalve de beschrijving van de voorwerpen zelf, hadden zij ten doel de verhouding na te gaan, die er tusschen hersengewicht en lichaamsgewicht bestaat. In de, daarbij door hem gevonden, wetmatigheden vond hij aanwijzingen voor de plaats, die Pithecanthropus in het systeem der zoogdieren moest innemen, n.l. een vorm staande tusschen de hoogste menschapen eenerzijds en den mensch anderzijds. Oorspronkelijk beschouwde Dubois Pithecanthropus als een zuiveren tusschenvorm tusschen de menschapen en den mensch, dus als een diersoort uit de menschapen ontstaan, die op haar beurt weer als de directe voorlooper van den mensch moest worden beschouwd. In den loop der jaren ondergingen zijn opvattingen over de evolutie der dieren belangrijke wijzigingen en kwam hij tot de conclusie, dat echte tusschenvormen, die in al hun eigenschappen het midden hielden tusschen de menschapen en den mensch, niet konden bestaan. Een vorm, die de schakel vormt tusschen twee diersoorten, moet zelf aan bijzondere levensomstandigheden zijn aangepast en kan dus nooit in de eigenschappen van zijn lichaamsbouw zuiver tusschen deze soorten instaan. Zoo is het ook met Pithecanthropus, die, naar de ontwikkeling van zijn hersenen te oordeelen, staat op een niveau halfweg tusschen de menschapen en den mensch, maar toch zijn eigen specialisaties bezat.

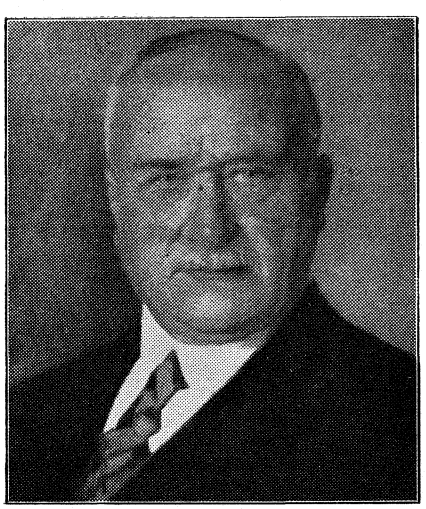

Prof. dr. Eugène Dubois. (Foto A. P.)

In het laatst van de vorige eeuw werd aan de bestudeering van den oorsprong van den mensch veel aandacht besteed en daar men weinig materiaal van uitgestorven menschenrassen bezat, terwijl ook overblijfselen van een tusschenvorm nog niet gevonden waren, verwekte de vondst van Dubois veel opzien. Aangekondigd als „de ontbrekende schakel" tusschen aap en mensch, werd de publicatie van Dubois gevolgd door een fellen strijd waaraan talrijke geleerden uit vele landen deelnamen. Sommigen aanvaardden de conclusies van Dubois, anderen beschouwden de overblijfselen als afkomstig van een reusachtigen menschaap en weer anderen meenden met een mensch, zij het dan ook met een microcephaal, te doen te hebben. Zelfs werd de stelling verdedigd, dat Pithecanthropus een bastaard tusschen een menschaap en mensch zou zijn geweest. Op een aantal congressen werden de overblijfselen gedemonstreerd en werden belangwekkende discussies gehouden. Nog steeds duurt de strijd om Pithecanthropus voort, waarbij een der belangrijkste punten is of de gevonden overblijfselen aan één individu behoorden, zooals door Dubois steeds met kracht verdedigd werd, of dat zij van verschillende individuen, die tot verschillende soorten behooren, afkomstig waren. In de laatste jaren zijn op Java nieuwe vondsten gedaan, die aan Pithecanthropus werden toegeschreven. Dubois heeft dit steeds bestreden. Het is zeer te betreuren, dat het niet mogelijk geweest is om deze nieuwe vondsten door directe vergelijking met de oorspronkelijke objecten te bestudeeren. Van groot belang zou het geweest zijn als Dubois, de beste kenner van Pithecanthropus, zelf deze studie had kunnen verrichten.

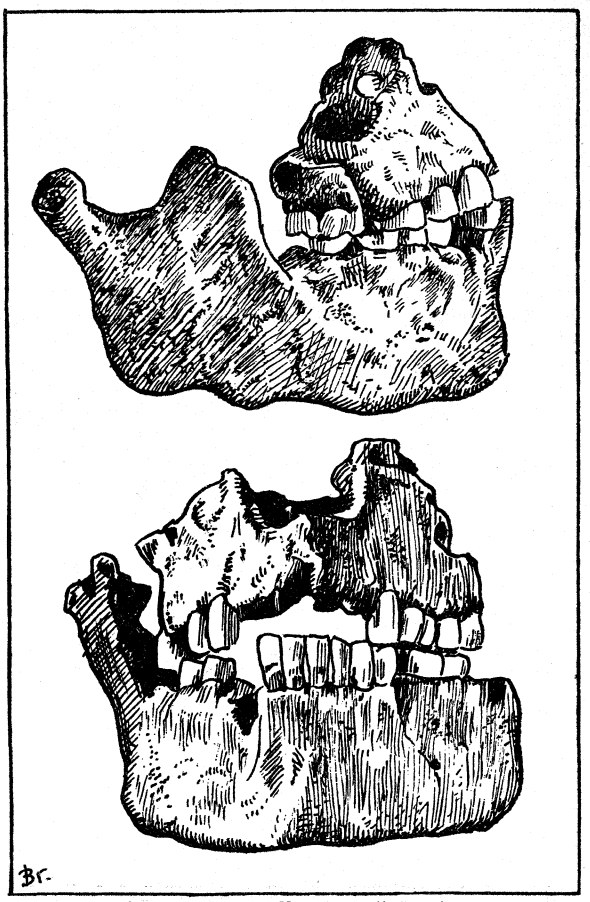

Onderkaak van Homo wadjakensis.
(Ontleend aan een foto v. d. Nederl. Akad. van Wetenschappen)

Wadjakmensch, Solomensch en Sinanthropus. — Behalve de overblijfselen van Pithecanthropus ontdekte Dubois op Java bij Wadjak de overblijfselen van een menschenras, dat door hem als een voorlooper van het Australische ras werd beschouwd. Nog kort geleden verschenen mededeelingen van zijn hand over een vergelijking van den Wadjak-mensch met den later op Java gevonden Solo-mensch en den in China gevonden Sinanthropus. Zoo heeft Dubois tot het einde van zijn leven aan dit onderwerp verder gewerkt. Velerlei onderzoekingen in verband met deze studie stonden nog op zijn programma.

Naast de onderzoekingen over de voorgeschiedenis van den mensch, had ook de geologie van Nederland zijn aandacht. Verschillende publicaties getuigen van zijn belangstelling voor dit onderwerp. In het bijzonder interesseerde hem de ontwikkeling van de venen, vennen en van de duinen aan de Nederlandsche kust.

Dubois genoot zijn opleiding aan de Universiteit van Amsterdam, waar hij in de medicijnen studeerde. Aan deze universiteit was hij als lector verbonden, toen hij het idee kreeg, dat men den voorlooper van den mensch waarschijnlijk in den Indischen Archipel moest zoeken. Het gelukte hem niet om voor dit speciale doel uitgezonden te worden. Daarop nam hij te Amsterdam ontslag en verbond zich voor acht jaar als officier van gezondheid bij het leger in Nederl. Oost-Indië. Zooals hij verwacht had, kreeg hij spoedig gelegenheid om de door hem gewenschte onderzoekingen te verrichten. Reeds vrij spoedig ontving hij een speciale opdracht daartoe. Op Sumatra en Java werden grotten onderzocht en op Java bovendien pleistocene afzettingen. Dubois bracht op deze wijze een uitgebreide verzameling bijeen van fossiele overblijfselen van dieren, die zich thans onder den naam van Collectie Dubois te Leiden bevindt.

Doctor honoris causa. — Na zijn terugkomst in Nederland in 1895 ving hij met de bestudeering van het verzamelde materiaal aan. Op 8 Januari 1897 had zijn promotie plaats tot doctor honoris causa in de plant- en dierkunde. In Februari 1899 werd Dubois benoemd tot buitengewoon hoogleeraar aan de Amsterdamsche universiteit om onderwijs te geven in kristallographie, mineralogie, geologie en palaeontologie; in 1907 volgde zijn benoeming tot gewoon hoogleeraar, waarbij de onderwijsopdracht werd uitgebreid met physische geographie. Dit laatste vak doceerde Dubois tot 1921. Nadat hij in 1928 den zeventigjarigen leeftijd had bereikt, bleef hij nog gedurende den cursus 1928—1929 het onderwijs in de geologie vervullen, omdat zijn opvolger nog niet was benoemd. Bovendien was Dubois curator van de mineralogische en palaeontologische verzamelingen van Teyler's Museum te Haarlem.

In 1896 ontving Dubois te Parijs den Prix Broca; hij was correspondeerend lid en eerelid van vele buitenlandsche genootschappen. Ter gelegenheid van zijn tachtigsten verjaardag bood de Nederlandsche Dierkundige Vereeniging hem het eerelidmaatschap aan. Dubois was ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Sedert het einde van 1937 woonde Dubois te Haelen op zijn landgoed „de Bedelaer". Jaren heeft hij besteed om dit landgoed te verfraaien. Al zijn vacanties werden er door gebracht en menige belangrijke publicatie is daar tot stand gekomen. Menig bioloog zal aan bezoeken aan Haelen de aangenaamste herinnering bewaren, waar Dubois zijn bezoekers op Limburgsche wijze wist te onthalen.

Het leven van Dubois is een leven geweest van voortdurenden arbeid en van strijd voor zijn ideeën. Rust heeft hij zich daarbij nooit gegund. Veel heeft deze ingespannen arbeid van hem gevergd en toch bleef hij steeds met frisschen moed doorwerken en maakte, ondanks zijn hoogen leeftijd, plannen voor verdere onderzoekingen. Nederland verliest in hem een van zijn grootste geleerden. Wij wenschen, dat hij nu de rust moge vinden, die hij op aarde niet gevonden heeft. (N. R. Crt.)

(Vor. ber. Pithecanthropus erectus 3104 D)

A. **GEESTELIJK LEVEN. — Japan herstelt den ouden volksgodsdienst. —**

De Japansche regeering heeft bij decreet bepaald, dat de tot nu onder het ministerie van Binnenlandsche Zaken ressorteerende z.g. „Tempel-afdeeling" in het vervolg een zelfstandig departement zal vormen. Voorts is bepaald, dat alle Sjinto-priesters in den ambtenarenstand worden verheven en den officiersrang krijgen. De regeering wenscht door deze maatregelen den ouden volksgodsdienst, het Sjintoïsme, tot hooger aanzien te brengen.

Het Sjintoïsme is de oorspronkelijke godsdienst van Japan; de hoogste godheid is de zonnegodin Amaterasoe, van wie de Japansche keizers afstammen. In de 8e eeuw verbreidde zich het Boeddhisme van China uit langzamerhand ook over Nippon. Na een periode van onrust en revoluties, die bijna 200 jaar duurde zoowel op godsdienstig als politiek gebied, nam het Japansche volk den nieuwen godsdienst over. De Sjinto-cultus wist zich echter toch te handhaven en men kan wel zeggen, dat de twee religies zich de laatste 11 eeuwen in harmonische eensgezindheid naast elkaar hebben ontwikkeld. Op het oogenblik is de toestand zóó, dat een groot deel van het Japansche volk Sjintoïst is. Daarnaast zijn er echter ruim 50 millioen Boeddhisten. Het christendom heeft in Japan weinig volgelingen. Ondanks het feit, dat Japan zeer veel heeft overgenomen van de Westersche civilisatie en zich in vele dingen naar het Westen richt, hebben het Katholicisme en het Protestantisme nimmer een vruchtbaren voedingsbodem bij het Japansche volk gevonden. Van de geheele bevolking is niet meer dan 0.3 pct. Christen. (N. Rott. Crt.)

(Vor. ber. Sjintoïsme 4376 B)

B. **NEDERLAND. — Onze vleeschvoorziening - Verklaring van Graf Grothe, landbouwdeskundige van het Rijkscommissariaat. —**

In verband met geruchten als zou een verhoogde export van vee naar Duitschland de oorzaak zijn van het gebrek aan aanvoer op de vleeschmarkt, heeft, naar het A. N. P. op 20 December meldt, de landbouwdeskundige van het Rijkscommissariaat Graf Grothe in een persconferentie verklaard, dat op geen enkele wijze de vee-export naar Duitschland schuld is aan de moeilijkheden bij de vleeschdistributie. Voorts zeide hij, dat de voedselvoorziening van de Nederlandsche bevolking verzekerd is. Bovendien kan de boer gerust zijn, dat niet tot al te ingrijpende maatregelen ten opzichte van den veestapel zal worden overgegaan. (Telegraaf)

(Vor. ber. Graf Grothe 4289 D)

C. **VEREENIGDE STATEN. — Hoe president Roosevelt Engeland denkt te helpen - Geen leening maar levering van goederen. —**

Washington, 18 Dec. (D.N.B.) — In de 17 December gehouden persconferentie heeft president Roosevelt zich uitgesproken over de kwestie der Amerikaansche hulpverleening aan Engeland. Roosevelt gaf als zijn meening te kennen, dat een versterking der militaire macht van Engeland tevens de beste verdediging vormt voor de Ver. Staten.

In dit verband betoogde hij opnieuw, dat voor de Amerikaansche defensie een toeneming der productie, zoowel op de scheepswerven als in de wapenfabrieken van de grootste beteekenis is. De orders uit Engeland, aldus de president, zijn daarom zoo belangrijk, omdat zij mede tot deze productiestijging bijdragen. Banaal noemde Roosevelt de voorstellen om de Johnson-wet en de neutraliteitswet te veranderen en Engeland credieten te verleenen. Banaal noemde hij het ook, Engeland een som gelds ten geschenke te geven, en de Amerikaansche belastingbetalers daarvoor te laten opkomen. Er zijn andere wegen en middelen en deze worden thans onderzocht.

Roosevelt zelf zweeft het volgende voor den geest: Men zou de toekomstige Engelsche orders kunnen overnemen en ze in Amerikaansche orders veranderen. Zijn de bestelde goederen gereed, dan zou men deze naar Engeland kunnen sturen en den Engelschen of uitleenen of onder hypotheek verkoopen. Na afloop van den oorlog zal Engeland aan Amerika geen leeningen behoeven terug te betalen, doch uitsluitend goederen tegen goederen kunnen uitwisselen. Dat geldt zoowel van koopvaardijschepen als van oorlogsmateriaal.

Op de vraag wie het eigendomsrecht over de naar Engeland gestuurde schepen en oorlogsmateriaal zal hebben, antwoordde Roosevelt, dat deze eigendomskwestie een juridische spitsvondigheid is, die hem niet interesseert. Toen iemand er op wees, dat de door hem voorgestelde methode de Vereenigde Staten eventueel in nog sterkere mate bij den oorlog kan betrekken, antwoordde de president, dat dit niet het geval zal zijn, aangezien hij slechts wil voortzetten hetgeen Amerika thans reeds doet, n.l. Engeland naar beste vermogen met oorlogsmateriaal helpen.

Evenwel moet hij voor zijn methode de toestemming verkrijgen van het Congres, dat vooral zijn goedkeuring moet hechten aan het uittrekken van de middelen welke noodig zijn om nieuwe fabrieken en werven te bouwen.
Op de vraag, of de Vereenigde Staten goederen op Amerikaansche schepen naar Engeland zullen zenden, antwoordde Roosevelt, dat zijn antwoord ontkennend luidt, indien men bedoelt, dat schepen onder Amerikaansche vlag en met Amerikaansche bemanning naar Engeland zullen varen. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4487 C; Hulp aan Engeland 4488 A)

A. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Militaire inspanning. - De uitgestrektheid van de fronten. —**
De Stampa stelt de ontzaglijke uitgestrektheid van het Italiaansche front te land en ter zee en den aanmerkelijken omvang van de daaruit voortspruitende inspanning, in het licht. Het blad laat buiten beschouwing de ongeveer 1500 km., die de grenzen vor-

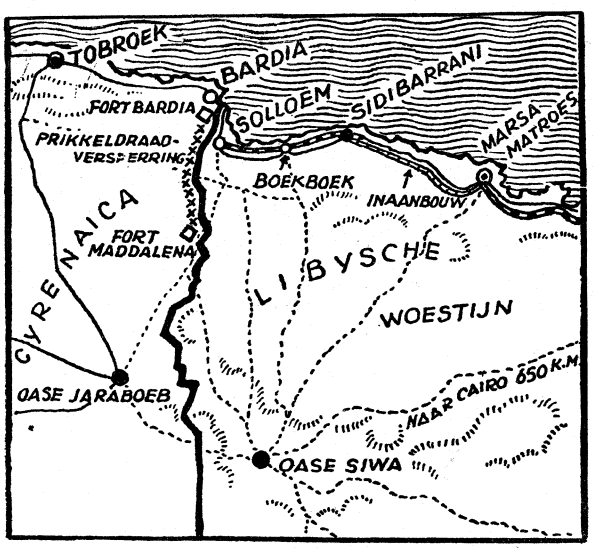

Italiaansch Noord-Afrika.
(Ontleend aan de Deutsche Zeitung in den Niederlanden)

men tusschen Italië en Frankrijk, Libye en Tunis alsmede Italiaansch Oost-Afrika en Djibouti, waar het wapenstilstandsstelsel heerscht, evenals de om en bij de 1310 km. van de grens tusschen It. Oost-Afrika en ex-Britsch Somali ten gevolge der verovering van dit gebied door Italië. Het landfront van Italië vertegenwoordigt voor het overige thans niet minder dan 4148 km. en wel aldus verdeeld: 228 aan de grens tusschen Albanië en Griekenland, 270 tusschen Libye en Egypte, 2300 tusschen I.O.A. en Soedan en ten slotte 1350 tusschen I.O.A. en Kenia. Daar komen de kustfronten bij en wel die van het moederland met inbegrip van de eilanden 8572, de kust van Albanië 404, die van den Dodekanesos 400, Libye 1850, Eritrea 1070, ex-Britsch Somali 6080 en Italiaansch Somali 2400. Bij dit alles moet men voegen de Middellandsche Zee van bijkans 3.000.000 vierkante km., waar Italië eveneens tegen Engeland vecht.
(Het Vaderland) **(V. b. Zes maanden oorlog 4487 E)**

B. **VEREENIGDE STATEN. — Leeningen aan Argentinië, $ 60 millioen voor aankoopen en $ 50 millioen tot steun aan peso; aan Uruguay $ 7,5 millioen. —**
Washington, 12 Dec. (D. N. B.) — In de persconferentie heeft de minister van Buitenlandsche Zaken, Hull, verklaard, dat de Vereenigde Staten een aantal leeningen aan Argentinië hebben verstrekt. De Federale Exportbank heeft een crediet van in totaal 60 millioen dollar verstrekt voor aankoopen in de Vereenigde Staten, terwijl het valuta-stabilisatiefonds van de schatkist een crediet van 50 millioen dollar ter beschikking heeft gesteld.
De directeur der federale leeningen, Jesse Jones, deelde mede, dat het crediet van 60 millioen dollar werd toegestaan voor de verbetering van het handelsverkeer met Argentinië.
Voorts deelde Jones, volgens United Press, mede, dat Uruguay een leening ter grootte van 7.5 millioen dollar krijgt. (Telegraaf)
(Vor. ber. Leening aan Argentinië 4477 E)

C. **NEDERLAND. — Roode Kruis - Opsporing van Nederlanders in den vreemde. —**
Niet alleen Nederlandsche militairen, maar ook burgers zijn verspreid over verschillende landen, terwijl de in het vaderland vertoevende familieleden sinds Mei 1940 geen bericht van hen mochten ontvangen. Voor zoover landgenooten in den vreemde een vast adres hebben, zijn zij in het algemeen bereikbaar, zoo niet over de gewone post dan toch met behulp van de bekende Roode Kruiscorrespondentieformulieren.
Van velen is het echter onmogelijk op deze wijze iets te vernemen. Dit geldt in het bijzonder voor zeevarenden en arbeiders, die ten gevolge van veelvuldige verplaatsingen in het buitenland, hun families niet op de hoogte kunnen houden.
Om de bezwaren van dezen toestand zooveel mogelijk te ondervangen, heeft het hoofdbestuur van het Nederlandsche Roode Kruis een bijzondere afdeeling, het z.g. Inlichtingenbureau voor Burgers in het leven geroepen, welke gesteld is onder de leiding van ir. E. M. van Berckel en thans gevestigd is Jan Pieterszn. Coenstraat 6 te 's-Gravenhage (tel. 720790). Op deze wijze tracht het Nederlandsche Roode Kruis, ook ten aanzien van vermiste burgers in den vreemde, hulp te bieden. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Roode Kruis 3408 C)

D. **JAPAN. — Nieuwe staatkundige vormen - Konoje's Taisei Jo Koesan Kai (Vereeniging tot ondersteuning van de staatsleiding door den Keizer). —**
Het Japan van heden gelijkt, aldus bericht de correspondent van de „Kölnische Ztg." uit Tokio, op het Duitschland van 1933. Wat in Duitschland de overneming van de macht door de nationaal-socialistische partij was, voltrok zich in Japan op 12 October j.l., toen minister-president Konoje de door hem geschapen „Taisei Jo Koesan Kai", de vereeniging tot ondersteuning van de staatsleiding door den Keizer, instelde.
Deze „Taisei" speelt, hoewel zij geen partij is, dezelfde rol als de N.S.D.A.P. in Duitschland. Zij is het politieke instrument voor de verandering van Japan in een nationaal-socialistischen leiderstaat. Aan den eenen kant veelal in vele kringen nog onbegrepen, aan den anderen kant uitstekend begrepen maar met haat bestreden, baant zij zich dapper haar weg door alle hindernissen.
Op kritieke oogenblikken wordt zij door den sterken arm van de weermacht gesteund.
Na een voorbereiding van twee maanden is op 16 dezer de „Taisei", in een congres dat drie dagen in beslag neemt en voor het publiek toegankelijk is, voor het volk getreden, om in een openbare uitspraak van haar 400 gouw- en kringleiders het land volledige opening van zaken te geven over de beweging en de leiding van den staat.
Het beginselprogram van de „Taisei" werd na veelvoudige herziening op 14 dezer door Konoje in zijn definitieven vorm aan het kabinet voorgelegd. Het wordt op het congres door hem persoonlijk toegelicht en zal den grondslag voor de besprekingen vormen. Het program houdt zes artikelen in. 1. Trouw aan den Keizer. 2. Opbouw van een Groot-Aziatischen Statenbond op grondslag van het ras en onder Japansche aanvoering. 3. Vernieuwing van den Japanschen staatsvorm. 4. Vernieuwing van den vorm der Japansche economie met het doel de hoogste oorlogsecono-

mische prestaties te bereiken. 5. Verdieping van de Japansche cultuur. 6. Schepping van een nieuwen levensstijl die elken burger doordringt van het bewustzijn dat hij lid van één gemeenschap is, zoodat ten slotte alle Japanners tot één groote familie behooren. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. „Keizerlijke weg" 4326 D)

A. **NEDERLAND. — Oorlogsrisico. - Volledige betaling door levensverzekeringmijen besloten, behoudens enkele uitzonderingen. —**
De levensverzekeringmaatschappijen hebben besloten het oorlogsrisico ten volle te dekken.
Schadegevallen welke sedert Mei zijn aangemeld worden voor het geheele verzekerde bedrag betaald.
In de toekomst zullen voor oude en nieuwe verzekeringen vrijwel geen kortingen meer worden toegepast, behoudens enkele uitzonderingen.
Verder is bepaald, dat burgers en militairen worden gelijkgesteld.
Deze gunstige bepalingen gelden overwegend slechts voor verzekeringen in Nederland. (Telegraaf)

(Vor. ber. Oorlogsschade 4472 A)

B. **VEREENIGDE STATEN. — 50 moderne Amerikaansche schepen voor Engeland. - Opdracht bouw 40 torpedojagers. —**
New York, 18 Dec. (D.N.B.) — De New York Daily News verklaart in reederskringen te Washington te hebben vernomen, dat de Amerikaansche regeering voornemens is, na afkondiging van een uitzonderingstoestand, vijftig moderne schepen van Amerikaansche lijnen op te eischen en ter beschikking van Engeland te stellen.
Zooals verder wordt gemeld, heeft de minister van Marine bekend gemaakt, dat opdrachten verstrekt zijn voor den bouw van veertig nieuwe torpedojagers. Ten einde den bouw van deze schepen in bepaalde gevallen te bespoedigen, en dezelfde types te verkrijgen, zijn de opdrachten voor den bouw van zeven torpedojagers en twee kruisers, die reeds eerder verstrekt waren, weer geannuleerd, resp. aan andere werven overgegaan. (De Maasbode)

(Vor. ber. Ver. Staten—Engeland 4492 C)

C. **NEDERLAND. — Criminaliteit onder de jeugd. - Ernstig vermaan van mr. J. Overwater, kinderrechter te Rotterdam. —**
De kinderrechter in het arrondissement Rotterdam, mr. J. Overwater, verzoekt om plaatsing van de navolgende waarschuwing aan ouders en voogden.
Het jaar 1940 spoedt ten einde. Zelden beleefden wij een tijd, waarin meer spanning, meer bezorgdheid om het wel en wee der jeugd zich deden gelden en het is waarschijnlijk, dat de moeilijke omstandigheden ook in het komende jaar zullen voortduren. Zulk een tijd bergt vooral voor de jeugd, jongens en meisjes, bijzondere gevaren en wij zien dan ook de klachten over lichtzinnigheid en bandeloosheid toenemen. Ook het aantal processen-verbaal wegens misdrijven door strafrechtelijk minderjarigen gepleegd, beweegt zich sinds eenige maanden in stijgende lijn. De lange winteravonden werken in verband met de wettelijke verplichting tot verduistering, het plegen van ontoelaatbare handelingen in de hand.
Hoewel er gelukkig nog geen sprake is van een vloedgolf van jeugdmisdadigheid en bandeloosheid als de jaren 1914—1918 te zien gaven, toch achten de kinderrechter en de officier van justitie den tijd gekomen voor een ernstige waarschuwing aan ouders en voogden, goed toe te zien op de gedragingen van de onder hun hoede staande minderjarigen. Zij zijn vastbesloten met de beschikbare middelen krachtig op te treden tot beteugeling van het kwaad eener verwilderende jeugd.
Aanwending dezer middelen, kan, ook al betreft het hier maatregelen, die voor minderjarigen geschikt zijn, veel leed voor kinderen en ouders, vooral voor de ouders, beteekenen. Plaatsing in een tuchtschool of opvoedingsgesticht onttrekt het kind voor geruimen tijd aan het ouderlijk gezin. De kortste tuchtschoolstraf, die de kinderrechter kan opleggen, bedraagt een maand, maar zij kan ook een jaar duren, terwijl met plaatsing in een opvoedingsgesticht in den regel jaren gemoeid zijn. Bij een sterke toeneming der strafbare feiten kan bovendien minder dan in normale tijden tot voorwaardelijke veroordeeling worden overgegaan.
Daarom is het de eerste plicht van ouders en voogden, om goed toe te zien, hoe de kinderen zich gedragen, met wie zij omgaan en waar zij zich ophouden, als zij zich niet thuis bevinden. Men kan in dit opzicht niet te voorzichtig zijn. Laten zij vooral de kinderen tijdens de duisternis van de straat houden, waar aan alle kanten de verleiding dreigt. Door zorg zal niet alle kwaad te voorkomen zijn, doch dan behoeft men zich achteraf geen bittere verwijten te maken, als de ernstige beslissing van den kinderrechter is gevallen.
Men neme deze waarschuwing ter harte. Veel kwaad en leed zal dan kunnen worden vermeden. (Het Vaderland)

D. **SAN DOMINGO. — Financieel onafhankelijk. —**
Het consulaat-generaal van de republiek San Domingo meldt d.d. 26 November:
In September j.l. begaf generaal Trujillo Molina, „de sterke man der Dominicaansche republiek", zich per Clipper naar Washington, ten einde aldaar met de regeering der V. S. van gedachten te wisselen, met betrekking tot economische, financieele en politieke aangelegenheden tusschen beide landen.
Er werd een accoord bereikt, waardoor de invloed der Vereenigde Staten op economisch, financieel en fiscaal gebied aanzienlijk werd verminderd. De conventie tusschen beide landen van 1924, waardoor de Dominicaansche republiek financieel en fiscaal van de V. S. afhankelijk was, heeft plaats gemaakt voor het onlangs onderteekende verdrag Trujillo-Hull, zoodat de republiek de contrôle over de douane heeft herkregen. De inning van de douane-rechten, welke door Amerikaansche ambtenaren werd verricht, en als garantie diende voor aflossing en rentebetaling op leeningen, zal voortaan door de Dominicaansche regeering zelf geschieden. Tevens heeft de Dominicaansche regeering het recht verkregen nieuwe leeningen op te nemen en wijzigingen in de douanetarieven in te voeren. (Nieuwe Rotterd. Crt.)

E. **BULGARIJE. — Rede van Koning Boris. — Het land volgt een vredespolitiek. —**
Sofia, 15 Dec. (D.N.B.) — Koning Boris de Derde heeft op 15 December een speciale delegatie van veertig afgevaardigden, met aan het hoofd den president der Kamer, Logofetof, ontvangen, die hem het antwoord der Sobranje op de troonrede overhandigde.
Na lezing daarvan hield de koning een toespraak tot de afgevaardigden, waarin hij met bevrediging vaststelde, dat zij in deze buitengewone en noodlottige tijden, welke de wereld doormaakt en welke ook in Bulgarije weerklank vinden, met diep besef en eenstemmigheid, benevens ernst en zorgvuldigheid, alle groote vraagstukken der Bulgaarsche binnen- en buitenlandsche politiek behandelden.
In samenwerking met hen en met hun steun zal de regeering de tot dusver gevolgde politiek voortzetten, welke tot doel heeft, den vrede en rust van het land te waarborgen.
In de dagen van beproeving, waarin in de wereld een nieuwe orde wordt geschapen en het lot der volkeren wordt gesmeed, is het voor allen de hoogste plicht, de eenheid van het volk te bewaren, daar eenheid van alle krachten in Bulgarije nimmer zoo noodzakelijk was als thans. Allen moeten voor Bulgarije arbeiden, zich hoeden voor stemmingen van het oogenblik, niet de werkelijkheid vergeten en tegelijkertijd rekening houden met de aanwezige mogelijkheden.
De koning maande ten slotte de afgevaardigden met het volk het nauwste contact te bewaren, een volk, dat eeuwenlang van voortreffelijke eigenschappen heeft blijk gegeven.
(Limburger Koerier) **(V. b. Koning Boris 4454 F)**

F. **VEREENIGDE STATEN. — De uitvoer van oorlogsmateriaal in October 1940. —**
Uit Washington meldt het D.N.B.:
Het maandelijksche rapport van het staatsdepartement deelt mede, dat de waarde van de, door de regeering der Vereenigde Staten verleende, vergunningen voor den uitvoer van oorlogsmateriaal in October rond 193 millioen dollar bedroeg. Hiervan was 170 millioen bestemd voor Engeland, 8.5 millioen voor Canada, 11.16 millioen voor Nederl.-Indië, 1.2 millioen voor Australië en 0.957 millioen voor China. In feite werd in October aan oorlogsmateriaal uitgevoerd naar Engeland voor een waarde van 20.8 millioen dollar, naar Canada voor 2.9 millioen dollar, naar Australië voor 218.000 dollar, naar Nederlandsch-Indië voor 963.000 dollar en naar China voor 1 millioen dollar. De totale waarde van de door de

Vereenigde Staten geëxporteerde oorlogsmaterialen bedroeg 28 millioen dollar. De export van oorlogsmateriaal naar Engeland in de eerste tien maanden van 1940 bedroeg 134.9 millioen, naar Canada 18.5 millioen en naar Australië 9.6 mill. dollar. De verleende uitvoerlicenties bedroegen in denzelfden tijd voor Engeland 591.3 millioen, voor Canada 44.4 millioen en voor Australië 5.2 millioen dollar.
(N. Rott. Crt.)

A. **ALBANIE. — Minerale grondstoffen. —**

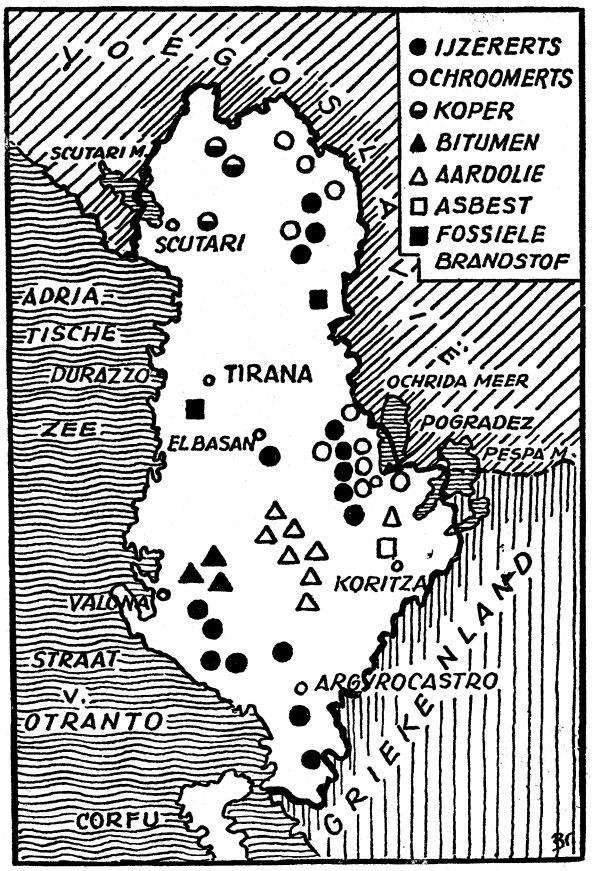

Albanië.
(Ontleend aan het Algemeen Handelsblad)

B. **FRANKRIJK. — Generaal Dentz volgt Chiappe op. —**
Genève, 7 Dec. (D.N.B.) — Uit Vichy wordt gemeld, dat tot opvolger van den hoogen commissaris voor Syrië en den Libanon, Chiappe, die door de Engelschen neergeschoten is, generaal Dentz aangewezen is, thans bevelvoerder over het militaire district Marseille. (De Tijd) **(V. b. Jean Chiappe 4470 C)**

C. **JAPAN. — Bond van Oost-Aziatische volken. —**
Tokio, 18 Dec. (Domei) — Sedert Japan en China op 30 November een verdrag hebben aangegaan en in Nanking een gemeenschappelijke verklaring is geteekend door Japan, Mandsjoekwo en China, wint de beweging voor de organisatie van een bond van Oost-Aziatische volken, n.l. Japan, Mandsjoekwo en China, dagelijks terrein. De beweging komt op voor politieke onafhankelijkheid, een militair bondgenootschap, economische samenwerking en cultureele uitwisseling tusschen de drie landen.
Berichten uit Nanking houden in, dat de Chineesche republikeinsche partij en de vereeniging voor nationalen heropbouw besloten hebben zich aan te sluiten bij de Kwomintang (nationale partij), die onder leiding van Wang Tsjing-wei pleit voor de oprichting van een Oost-Aziatischen bond. Reeds hebben 200 leden van het Japansche parlement zich voor zulk een bond uitgesproken, „ten einde het ideaal van de emancipatie van Oost-Azië te verwezenlijken".
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Verdrag Japan—China 4470 D)

D. **CHINA. — Conflict met Japan. — Britsche leening van £ 10.000.000 aan Tsjoengking. —**
Berlijn, 10 Dec. (D. N. B.) — Uit Londen wordt gemeld: Heden is tusschen de Britsche regeering en de regeering van Tsjoengking een overeenkomst onderteekend over het verstrekken van een leening van tien millioen pond sterling. De helft van dit bedrag dient als bewapeningscrediet, de andere helft wordt overgemaakt aan het Britsch-Chineesche stabilisatie-fonds. (Het Vaderland)

E. **VEREENIGDE STATEN. — Hertog van Windsor bij President Roosevelt. —**
New York, 14 Dec. (D. N. B.) — De Associated Press meldt uit Miami, dat de hertog van Windsor een ontmoeting heeft gehad met president Roosevelt.
Roosevelt ontving den hertog aan boord van den Amerikaanschen kruiser „Tuscaloosa", die in een niet genoemd gedeelte van de Caribische Zee lag. Zij hadden een onderhoud, dat 1½ uur duurde.
Over den aard van de bespreking verklaarde de hertog na afloop, dat zij de kwestie der Amerikaansche steunpunten ten aanzien van alle West-Indische eilanden hadden besproken, o.a. de economische toekomst van deze eilanden en de vraag, hoe de Vereenigde Staten met Engeland zouden kunnen samenwerken om de West-Indische eilanden tot ontwikkeling te brengen.
Van de zijde van president Roosevelt zijn geen mededeelingen over den inhoud der besprekingen verstrekt. (Nieuwsblad v. h. Noorden)
(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4492 C; Hertog v. Windsor 4340 F)

F. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Dr. Göbbels spreekt werfarbeiders te Hamburg toe. - Engelsche beloften. —**
Rijksminister dr. Göbbels heeft op 17 December voor het personeel der scheepswerf Blohm und Voss een rede gehouden, waarin hij den thans door Duitschland gevoerden oorlog een volksoorlog in den besten zin van het woord noemde. De strijd tegen Engeland, aldus zei hij, zal beslissen over leven en toekomst van het Duitsche volk van 80 millioen zielen. Voor het Duitsche rijk bestaat geen „terug" meer. Aan het voorbeeld der bittere twintig jaren na den wereldoorlog kan iedereen zich een voorstelling maken van de verwoesting en volksvernietiging, die de vijanden van Duitschland zouden begaan, indien het hun zou lukken het Duitsche rijk te verslaan.

De daad van Versailles heeft het Duitsche levensgebied op onduldbare wijze beknot en het Duitsche volk verplichtingen van astronomische afmetingen opgelegd. De Duitsche arbeider heeft gedurende lange bittere jaren moeten ondervinden wat het beteekent een verloren oorlog te moeten betalen. In zijn wanhopigen toestand strooit het uit diepe wonden bloedende Engeland kwistig beloften voor den tijd na den oorlog. Zijn arbeidersleiders prediken een gereorganiseerd Europa van maatschappelijke gelijkwaardigheid. Duitschland antwoordt daarop slechts met de vraag: waarom heeft Engeland het nieuwe Europa niet reeds in 1919 geschapen?

Minister Göbbels herinnerde er verder aan, dat de Führer dezen oorlog niet gewild heeft. Hij legde er den nadruk op, dat Adolf Hitler jaren lang een beroep op het gezonde verstand van Europa heeft gedaan, vredesvoorstellen deed en de wereld ontwapeningsplannen voorlegde. Het heeft niets geholpen. Nu Engeland echter het Duitsche volk den oorlog heeft opgedrongen zal Duitschland er alles op zetten om dien te winnen.

De minister bracht den arbeiders dank, omdat ze in weerwil van de vele nachtelijke luchtalarmen hun discipline onverstoorbaar bewaren. De arbeider, die dag aan dag het pantser der Duitsche wapening ter zee sterkt, kan ook het best getuigen, dat de Britsche nachtbommenwerpers er niet in geslaagd zijn, ook maar op een plaats gevoelige schade aan de oorlogsproductie van Hamburg toe te brengen. (Nieuwe Rott. Crt.)
(Vor. ber. Dr. Göbbels 4470 A)

A. **URUGUAY. — Defensie- en handelskwesties met Argentinië geregeld. —**
Montevideo, 15 Dec. (D. N. B.) — De besprekingen tusschen de ministers van Buitenlandsche Zaken van Argentinië en Uruguay zijn geëindigd met de onderteekening van twee documenten. In het eerste verbinden de onderteekenaars zich alle technische beraadslagingen te bevorderen, welke zij „binnen het kader van de continentale verdedigingsorganisatie" voor de verdediging van de La Plata noodzakelijk achten. In het tweede wordt overeengekomen dat stappen zullen worden gedaan om te komen tot een handels-, douane- en deviezenaccoord, en daarvoor commissies te benoemen, welke deze problemen zullen bestudeeren benevens de mogelijkheid van een douane-unie tusschen de twee landen. (Telegraaf)

B. **GRIEKSCHE WIJSHEID EN DICHTKUNST. — Voordracht van dr. J. D. Bierens de Haan. —**
In de te Leiden gehouden maandvergadering van December heeft dr. J. D. Bierens de Haan voor de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde een voordracht gehouden over „De epische, dramatische en lyrische phase van het Grieksche denken".
De scheppende geest eener cultuur, aldus spreker, is een en dezelfde in zijn geledingen, bijzonderlijk bestaat er een samenhang tusschen wijsbegeerte en dichtkunst, waarbij aan de laatstgenoemde het primaat toekomt (de mensch spreekt dichterlijk eer hij rationeel spreekt). De Grieksche wijsgeer is een musische figuur, men kan met een zinspeling op Nietzsche's bekend geschrift spreken van een: geboorte der wijsbegeerte uit den geest der dichtkunst.
Aan de dichtkunst ontleent op Griekschen bodem de wijsbegeerte het karakter harer drie phasen: episch, dramatisch, lyrisch, een drieheid, die ook in andere geledingen der Grieksche cultuur wordt teruggevonden.
In de epische dichtkunst weet het subject zichzelf niet, doch heeft een objectswereld voor oogen, waarin zich een massaal gebeuren afspeelt, dat als heroïsch verleden kan worden aangeduid. Hetzelfde vinden wij in de eerste phase der Grieksche filosofie, de z.g. Ionische wijsbegeerte (Thales, Anaximander), wier objectiveerend standpunt het subject, den mensch naar zijn innerlijk wezen niet kent, zij ontvouwt het ontstaan van het aanschijn der wereld als resultaat van een kosmisch gebeuren, als een alomvattend wereld-epos.

Na deze Ionische periode treedt de wijsbegeerte op Atheenschen bodem en gaat haar dramatische phase in (Sofisten, Sokrates, Plato). De filosofie verlaat de scholen en komt op de markt, van monologisch wordt zij dialogisch en treedt op met het twistgesprek. De Sofist spreekt tegen de traditie, Sokrates wekt den tegenstand door de ironie. De wijsgeer roept den antagonist op, gelijk in het drama de hoofdfiguur door den antagonist weerstaan wordt. Plato heeft den Sofist als zijn tegenstander noodig. Ook naar den inhoud is Plato's wijsbegeerte dramatisch gebouwd, daar hij zoowel de eenheid der idee als de veelheid der verschijning erkent. De Eliaten hadden de zinlijkheid terzijde geschoven en het denken alleen doen gelden, maar Plato erkent het goed recht ook der eerstgenoemde, zoo is er een spanning van twee, die geen van beide uit het kennen kunnen losgemaakt en toch met elkaar niet overeenstemmen: een innerlijk antagonisme, dat wij ook in zijn gerechtigheids-ethiek terugvinden en dat aan zijn wijsbegeerte een dramatisch karakter verleent.

Na het hooge streven van den filosofischen geest in Griekenland, een mindering der denkkracht, zoodat een nieuwe phase intreedt, die wij om haar eigenaardig karakter de lyrische phase noemen (de Sokratische scholen, vooral de Kynische en Kyreneïsche). Deze wordt ingeleid door de school van Megara, die de rede gebruikt voor kleine moeilijkheden en daarmede haar vlucht belemmert. Typeerend voor deze lyrische phase is de figuur van Aristippos (Kyrene). Zijn filosofie zoekt naar niets dan naar het geluksbegrip en bepaalt zich zoodoende op het meest subjectieve, evenals de lyrische dichtkunst de kunst is, waar het subject (het Ik) met zichzelf te doen heeft. Aristippos wijst alle geluksgoederen af, omdat zij het karakter van objectiviteit hebben en wil niets anders dan het subjectief „oogenblik" waarin de mensch van de dingen, die hij ook ontberen kan, neemt wat hem lust geeft. Met dit hedonisme is het verband tusschen wijsbegeerte en dichtkunst ten einde. Daarna Aristoteles, wiens filosofie een karakter heeft van onderzoek, zoodat hier een verband kan gezocht worden met het Attisch proza, bijzonderlijk van de pleitredenaars.

De Grieksche cultuur is voorbeeldig tot herkenning van den scheppenden geest der menschheid. De Grieksche cultuurmensch is eenerzijds een technicus, volger van Prometheus, maar anderzijds is hij dichter; als technicus kent hij de werkelijkheid, als dichter denkt hij de waarheid, zijn wijsbegeerte behoort tot zijn dichterschap, vandaar haar episch-dramatisch-lyrisch karakter. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Wijsbegeerte 4191 D)

C. **JAPAN. — Matsoeoka, minister van Buitenlandsche Zaken, over Japan's betrekkingen met de Vereenigde Staten. —**

De Japansche minister van Buitenlandsche Zaken, Matsoeoka, heeft 19 December op den feestelijken afscheidsmaaltijd, welken de Amerikaansch-Japansche vereeniging den nieuwen Japanschen ambassadeur te Washington, admiraal Nomoera, die binnenkort naar zijn post vertrekt, heeft aangeboden, de betrekkingen tusschen Japan en de Vereenigde Staten behandeld.

Matsoeoka hoopte, dat het Nomoera gelukken moge, alle eventueele mogelijkheden voor een botsing in de Stille Zuidzee te verhinderen. De oorzaken, die ongelukkigerwijze tot de verscherping van de betrekkingen tusschen beide landen geleid hebben, zijn van veelvuldigen aard. De voornaamste is evenwel, dat de Vereenigde Staten geen begrip toonen voor de Japansche eischen en doelstellingen. In tegenstelling tot de indrukken, die in Amerika en elders daarover bestaan, voert Japan tegenover China geen imperialistischen oorlog van agressie. Japan vecht niet voor de vernietiging, maar voor den opbouw van een blijvenden vrede en voor het welzijn van een op gerechtigheid en gelijkheid berustend Oost-Azië. Elke natie, die aan de voltooiing van deze groote taak wil medewerken, is welkom. Japan zal zich van dezen ingeslagen weg niet laten afhouden, hoe sterk de druk ook is die op het land wordt uitgeoefend, en wie dezen druk ook probeert uit te oefenen.

Een deelneming van de Vereenigde Staten aan den Europeeschen oorlog of een botsing tusschen de Vereenigde Staten en Japan in de Stille Zuidzee zou tot een volledige ineenstorting der beschaving leiden. In dit verband zeide spr. geen twijfel te willen laten bestaan over het feit, dat Japan trouw is jegens zijn bondgenooten en dat de Japansche buitenlandsche politiek in de toekomst het driemogendhedenpact tot kernpunt zal hebben. Dit beteekent geen dreigement, maar is eenvoudig een constateering om mogelijke misverstanden te vermijden. (Haagsche Courant)

(Vor. ber. Verkl. Matsoeoka 4481 E)

D. **KYOESTI KALLIO, EX-PRESIDENT VAN FINLAND, OVERLEDEN. —**
Helsinki, 19 Dec. (D. N. B.) — De president van Finland, Kallio, wiens opvolger juist op 19 December was gekozen, is plotseling gestorven.

Kyösti Kallio werd op 10 April 1873 te Vlivieska in Oost-Botnië geboren als zoon van een Finschen boer. Hij vestigde zich in 1895 als landbouwer in zijn geboortestreek.

Reeds vroeg ging hij in de politiek en sedert 1907 vertegenwoordigde hij in den Landdag (later Rijksdag) onafgebroken de sterk nationalistisch getinte Agrarische partij.
In 1920 werd Kallio tot president van den Rijksdag gekozen en in 1924 herkozen. In 1917 werd Kallio senator en leider van het ministerie van landbouw. Tusschen 1919 en 1922 was hij meermalen minister van Landbouw, als hoedanig hij bekend is geworden door zijn wet betreffende de agrarische hervorming van 1922, welke ten doel had de bevolking tegen redelijken prijs land te verschaffen.
In 1922 vormde Kallio een eigen kabinet, dat tot 1924 aanbleef. Een der belangrijkste maatregelen zijner regeering was de ontbinding der communistische partij in het najaar van 1923. In Dec. 1925 vormde Kallio ten tweeden male een kabinet en in Aug. 1929 voor de derde maal. In Oct. 1936 werd Kallio voor de vierde maal premier. 15 Febr. 1937 had de verkiezing van den Finschen staatspresident plaats, welk ambt sedert 1931 door Svinhufvud, den „vader des vaderlands", was bekleed. Bij de tweede stemming behaalde Kallio 177 stemmen tegen Svinhufvud 104, een gevolg van het feit, dat hij, candidaat gesteld door de agrariërs, den steun kreeg van de socialisten en de Zweden.
Kallio was de eerste president van Finland van zuiver Finschen bloede en met een Finschen naam. Zijn verkiezing wekte bezorgdheid in Zweden wegens de vijandige houding van den nieuwen president tegen het Zweedsch als landstaal.
Na zijn verkiezing tot president verklaarde Kallio echter, dat hij zich boven den strijd tusschen het Finsch en 't Zweedsch zou stellen en onpartijdig zou staan tegenover beide taalgroepen en deed uitkomen, dat de Finsche maatschappelijke instellingen en wetten in groote mate Scandinavische voorbeelden hebben, zoodat Finland op cultureel en staatkundig gebied veel aan Scandinavië verschuldigd is.
18 Oct. 1939 nam Kallio te Stockholm met de koningen van Zweden, Noorwegen en Denemarken deel aan de conferentie van Scandinavische staatshoofden, gehouden naar aanleiding van den kritieken buitenlandsch-politieken toestand als gevolg van de door Rusland aan Finland gestelde eischen. In een toespraak voor de radio verklaarde Kallio, dat Finland vastbesloten was zijn onafhankelijkheid te verdedigen, hoewel het den wensch koesterde in vrede te leven.
Begin December 1939 brak de Russisch-Finsche oorlog uit. Op 6 Dec. wees Kallio er in een radiorede ter gelegenheid van den 22sten verjaardag der Finsche onafhankelijkheid op, dat Finlands grootste kracht lag in zijn eenheid.
Op 17 Dec. deed Kallio een beroep op de wereld om Finland niet alleen te laten strijden, welk beroep hij op 10 Januari van dit jaar herhaalde. Als bekend was Finland ten slotte genoodzaakt de zware eischen der Russen te aanvaarden en op 12 Maart het vredesverdrag met Rusland te teekenen. (Maasbode)

(Vor. ber. President Kallio 4469 D)

A. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Misnoegen over houding der Vereenigde Staten.**
Berlijn, 21 December. — Van officieuze zijde wordt gemeld:
De recente uiteenzettingen van den Engelschen minister van Blokkade, Cross, tegenover Amerikaansche journalisten — waarin hij den Vereenigden Staten den raad geeft een aantal „vijandelijke" schepen in de Vereenigde Staten ter beschikking van Groot-Brittannië te stellen, als hulpmiddel om de leemten aan te vullen, welke door Duitschlands oorlogsvoering ter zee in toenemende mate in de Britsche koopvaardijtonnage ontstaan — beteekenen naar de opvatting van politieke kringen alhier practisch een verzoek aan de Vereenigde Staten tot het stellen van een oorlogshandeling, welke slechts als steun aan Engeland kan worden beschouwd.
Op een desbetreffende vraag heeft de woordvoerder van het departement van Buitenlandsche Zaken ten aanzien hiervan tegenover de buitenlandsche journalisten het volgende verklaard:
Weliswaar is men er aan gewend, dat men den laatsten tijd bepaalde acties, over welker politieke karakter in volkenrechtelijken zin niet de geringste twijfel bestaat, steeds probeert te verdraaien, doch op den duur kan dit niet worden verdragen, wanneer in kwesties van zoo buitengewoon groote beteekenis voor de betrekkingen tusschen twee landen, de eene zijde zich de grootst mogelijke reserve oplegt, terwijl aan de andere zijde een tegenovergestelde houding wordt aangenomen. Daarom blijkt het verzoek van den Britschen minister van Blokkade, in verband met het constateeren van de hulpverleening aan Engeland in den doodsstrijd van dat land, in politieke kringen alhier de aandacht te hebben getrokken. Men noemt het in deze kringen in de hoogste mate belangwekkend te zien, op welke wijze de Vereenigde Staten op deze duidelijke uitnoodiging van den Engelschen minister zullen reageeren.
Berlijn, 21 Dec. (United Press) — Een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandsche Zaken heeft voor de buitenlandsche pers verklaard, dat de politiek der Vereenigde Staten tegenover Duitschland ten aanzien van de levensmiddelenvoorziening, alsmede het systeem van uitdaging en van politieke aanvallen, een punt hebben bereikt, waarop zulks niet langer kan worden verdragen.
De woordvoerder voegde hieraan toe, dat hij zich volkomen bewust was van de beteekenis zijner verklaring, welke hij had afgelegd als officieel vertegenwoordiger en verantwoordelijk woordvoerder van het ministerie van Buitenlandsche Zaken.
De verklaring is het eerste uiterlijke teeken van het reeds sedert maanden bestaande misnoegen over de sympathieën der Vereenigde Staten voor Engeland en den gelijktijdigen afkeer van de As-mogendheden. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Hulp der V. S. aan Engeland 4492 C)

B. **ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Lord Halifax tot ambassadeur te Washington benoemd. - Anthony Eden minister van Buitenlandsche Zaken. - Nieuwe minister van Oorlog. —**
Berlijn, 23 Dec. (D.N.B.) — In Londen is officieel medegedeeld, dat de Koning de benoeming van lord Halifax tot Britsch ambassadeur te Washington heeft goedgekeurd.
Anthony Eden volgt Halifax als minister van Buitenlandsche Zaken op. Kapitein David Margesson, de parlementaire secretaris van het ministerie van Financiën, wordt minister van Oorlog.
United Press meldt uit Londen, dat het voor de eerste maal is dat een Britsche minister van Buitenlandsche Zaken tot ambassadeur wordt benoemd.
Cranborne is als onderstaatssecretaris in het Foreign Office in de regeering teruggekeerd en heeft gelijktijdig den titel van baron gekregen, hetgeen hem mogelijk maakt het ministerie van Buitenlandsche Zaken in plaats van lord Halifax in het Hoogerhuis te vertegenwoordigen. (Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Kabinet-Churchill 4396 A; Lord Halifax 4396 A; Min. Eden 4420 A)

C. **NEDERLAND. — N.S.B. - Nederlandsch Agrarisch Front opent gebouw. —**
In aanwezigheid van ir. A. A. Mussert, leider der N.S.B., oud-minister dr. F. E. Posthuma, Graf Grothe, landbouwdeskundige van het Rijkscommissariaat, en van verscheidene vertegenwoordigers van sympathiseerende instellingen, is op 20 December het gebouw van het Nederlandsch Agrarisch Front aan de Zeestraat 69 te 's-Gravenhage, tegenover het Willem-de-Zwijgerhuis, in gebruik genomen. (Het Vaderland)

(Vor. ber. Nat.-Soc. Beweging 4488 F)

D. **VEREENIGDE STATEN. — 15 producten gebonden aan exportlicentie. - Maatregel geldt machines, kobalt, strontium en andere artikelen. —**
Washington, 21 Dec. (D.N.B.) — President Roosevelt heeft bepaald, dat voortaan voor den uitvoer van 15 producten een exportvergunning noodig zal zijn. Deze uitbreiding van het licentiestelsel betreft machines, kobalt, broomethyl, strontium, enz.
(De vorige uitbreiding van het stelsel van exportlicenties had plaats op 11 December '40 toen werd bepaald, dat ook de uitvoer van ijzererts, schroot, ijzerlegeeringen en halffabrikaten uit ijzer en staal gebonden zou zijn aan een vergunning. Een exportvergunning zou slechts worden verleend voor den uitvoer naar het Britsche Rijk, het Westelijk halfrond en voorloopig naar bepaalde andere landen, in verhouding tot de vooroorlogsche export-hoeveelheden. Evenals nog vroegere maatregelen op het gebied der exportvergunningen, werd deze actie der Vereenigde Staten beschouwd als gericht tegen Japan. — Red. Alg. Handelsblad)

(Vor. ber. Exportverbod v. Schroot 4389 A)

A. **FINLAND. — Risto Ryti, tot president gekozen.** Het nieuwe hoofd van den Finschen Staat, Risto Ryti, die op 19 December met bijna algemeene stemmen werd gekozen, is tot ver buiten de Finsche grenzen bekend als financieel deskundige. De 51-jarige Finsche president heeft sedert 1923 als president de leiding gehad van de Finsche Staatsbank en in deze functie de financiën van den jongen Staat op een gezonden grondslag geplaatst.

Risto Ryti, president van Finland. (Foto A. P.)

Zijn juridische studiën brachten hem o.m. naar Londen, waar hij den bouw en de organisatie der Engelsche financiën leerde kennen. Zijn politieke carrière begon hij in 1919 in den Rijksdag. Van 1921 tot 1924 was hij belast met het ministerie van Financiën. In de daarop volgende jaren wijdde hij zijn geheele kracht aan den opbouw der Finsche financiën. In 1939 werd hij, bij het uitbreken van den Finsch-Russischen oorlog, tot minister-president benoemd. (De Tijd)

(Vor. ber. President Ryti 4490 C)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Kersttoespraken van Rijksminister Rudolf Hess, Rijksmaarschalk Göring, Rijksminister dr. Göbbels en generaal-veldmaarschalk von Brauchitsch. —**

Berlijn, 24 Dec. (D.N.B.) — De plaatsvervanger van den Führer, Rijksminister Rudolf Hess, heeft op het tweede oorlogs-Kerstfeest een radiorede gehouden tot de Duitschers in binnen- en buitenland en tot de soldaten van de drie deelen der weermacht.

De opperbevelhebber van het luchtwapen, Rijksmaarschalk Göring, heeft in een Kerstgroet zijn dank gebracht aan het luchtwapen voor zijn moedig optreden. Gemeenschappelijk handelen schept een kameraadschap, die op geen enkele wijze kan worden vernietigd, aldus Rijksmaarschalk Göring. Hij gaf uiting aan de hoop, dat de aanstaande Kerstmis weer een feest van den vrede en voor Duitschland een feest van de groote overwinning zal zijn.

De Rijksminister van propaganda, dr. Göbbels en zijn vrouw hebben in de zalen van het ministerie ook dit jaar weer voor talrijke door de nationaal-socialistische Volkswohlfahrt verzorgde moeders en kinderen een Kerstuitdeeling gehouden. De minister heeft daarbij een toespraak gehouden.

Berlijn, 24 Dec. (D.N.B.) — De opperbevelhebber van het leger, generaal-veldmaarschalk von Brauchitsch, heeft den Kerstavond aan het front doorgebracht en aan de Kanaalkust ter gelegenheid van het Kerstfeest een radiorede tot de Duitsche soldaten gehouden. Hij wees er op, dat hij het vorige Kerstfeest had doorgebracht bij de Duitsche soldaten voor de Maginot-linie, die Frankrijk moest beschermen, maar dat niet kon. Dit Kerstfeest bracht hij door aan den zeemuur, die Engeland ook slechts zóó lang zal beschermen als het Duitschland schikt. De tegenstanders van Duitschland op het vasteland zijn verbrijzeld. Engeland heeft geen continentalen degen meer ter beschikking, dus hebben wij nog slechts één taak te volbrengen, n.l. dezen laatsten en verbitterdsten tegenstander neer te slaan en daarmee den vrede te veroveren. Het gaat thans om het doel van dezen oorlog, de eenzijdige heerschappij van Engeland te breken, voorgoed een einde te maken aan den druk en de voortdurende onrust, die Engeland steeds weer heeft teweeggebracht en zoodoende te komen tot een natuurlijke reorganisatie van Europa en tot den vrede. (Het Vaderland - Telegraaf - Alg. Hbld.)

(Vor. ber. Min. Hess 4331 H; Min. Göring 4444 D; Min. Göbbels 4495 F; Min. von Brauchitsch 4070)

C. **VATICAAN. — Kerstrede van den Paus. - Vijf voorwaarden voor elke nieuwe orde. —**

Vaticaan, 24 Dec. (Stefani) — De Paus heeft op 24 December in de zaal van het consistorie de leden van het H. College van Kardinalen, die Z.H. hun Kerstwenschen kwamen aanbieden, in plechtige audiëntie ontvangen. De kardinaal-diaken las den Paus een boodschap van eerbetoon voor, waarop Z.H. met een Kerstrede antwoordde, die per radio werd uitgezonden.

Met nadruk wees de Paus o.a. op de bezorgdheid, waarmede hij het onheil gadeslaat van het groote conflict, waaronder de wereld gebukt gaat en hij onderstreepte dat thans, maar vooral ook wanneer het conflict voorbij zal zijn, het werk der geestelijke opbeuring in het bijzonder gewijd zal moeten zijn aan de taak om de diepe wonden te heelen, welke door dit conflict geslagen worden.

Vervolgens verklaarde de Paus, dat zijn vaderlijke zorgen thans heel bijzonder uitgaan naar de krijgsgevangenen.

Daarna herinnerde de Paus aan de principieele verklaringen, welke hij een jaar geleden heeft afgelegd over de essentieele vredesvoorwaarden, welke gebaseerd moeten zijn op gerechtigheid, waarna hij er den nadruk op legde, dat die verklaringen ook op het oogenblik nog haar actueele karakter bezitten. „De kerk", zoo betoogde Z.H., „is niet geroepen om partij te kiezen in de elkaar soms contrasteerende stelsels betreffende de middelen, waarmede de ommekeer in Europa naar een betere toekomst zal moeten worden tot stand gebracht. Wij hopen, dat alle volkeren uit dit conflict te voorschijn treden, bezield met een nieuwen en beteren geest."

De vijf voorwaarden. — De essentieele voorwaarden, zoo vervolgde de Paus, voor elke nieuwe orde zijn evenwel de volgende:

1) een overwinning op den haat, welke thans de volkeren gescheiden houdt;
2) een overwinning op het wederzijdsche wantrouwen;
3) een overwinning op het beginsel, dat hetgeen men nuttig acht den grondslag vormt van het recht;
4) een overwinning op de al te scherpe verschillen op het gebied van de wereldeconomie, opdat aan alle landen de middelen verschaft worden om een behoorlijk leven te leiden;
5) een overwinning op het egoïsme, dat vervangen moet worden door een oprechte solidariteit en broederlijke samenwerking.

„Wanneer dit conflict voorbij is, dan hopen wij, dat de verantwoordelijke mannen een rechtvaardige oplossing zullen vinden, ten einde een werkelijke nieuwe orde te vestigen, welke een bron van geluk genoemd kan worden voor alle volkeren."

De Paus eindigde zijn rede met allen zijn apostolischen zegen te geven. (De Telegraaf)

(Vor. ber. Paus Pius XII 4474 B)

D. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Kerstboodschap van den Koning-Keizer aan zijn strijders. —**

Rome, 24 Dec. (Stefani) — Ter gelegenheid van Kerstmis heeft de koning-keizer zich in een boodschap met de volgende woorden gericht tot de strijders te land, ter zee en in de lucht:

„Strijders te land, ter zee en in de lucht, op dezen heiligen dag van liefde en familiezin zijn mijn gedachten meer dan ooit bij u. U. die, den heiligen oproep van het vaderland beantwoordend, gestreden hebt en nog strijdt te land, ter zee en in de lucht, wensch ik toe, dat mijn woorden van genegenheid en warmen lof u vurig en bewogen bereiken. Gij bevindt u tegenover een vijand, die beschikt over alle sterkste aanvalsmiddelen, maar gij zult weten aan te toonen, dat geen enkele hinderpaal en geen enkele moeilijkheid den glorieuzen opmarsch van Italië kan tegenhouden. Strijders te land, ter zee en in de lucht, de geheele natie, die met mij in u de zekerheid ziet van haar schitterende toekomst, is vereenigd in de vurigste wenschen voor uw gezinnen."

Kerstmis 1940, 19e fascistische jaar. (w.g.) Victor Emmanuel.

(Vor. ber. Koning Victor Emmanuel 4257 B)

A. Oude en nieuwe logica. —

Dr. E. W. Beth schrijft in de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 10 December 1940:

Wij zijn gewoon, een wetenschap te beschouwen als een systeem van waarheden, dat zich voortdurend uitbreidt, maar dat ook voortdurend herziening behoeft, en waarvan elke nieuwe generatie van geleerden dus gelegenheid vindt, haar scherpzinnigheid te beproeven. Dat een wetenschap eens voltooid zou zijn, zoodat er binnen haar gebied geen problemen meer zouden zijn op te lossen, komt ons onwaarschijnlijk voor; immers, de oplossing van een wetenschappelijk probleem schijnt onvermijdelijk aanleiding te geven tot het stellen van nieuwe vragen en op die wijze wordt onze weetgierigheid nimmer blijvend bevredigd.

Het ideale eindpunt bereikt? —

Er is echter één wetenschap, die op deze wet een uitzondering schijnt te vormen, de zoogenaamde formeele logica, de leer van de strenge bewijsvoering. Deze wetenschap schijnt het ideale eindpunt, waarnaar elke wetenschap streeft, zelfs reeds zeer kort na haar ontstaan te hebben bereikt; gebruik makend van het pionierswerk van enkele voorgangers zou namelijk Aristoteles deze wetenschap eens en vooral tot afsluiting hebben gebracht. Zoo heel onaannemelijk klinkt dit natuurlijk niet. Wat strenge bewijsvoering is, weten wij blijkbaar wel, anders zouden verschillende wetenschappen, in het bijzonder de wiskunde, in het geheel niet mogelijk zijn. Maar als wij weten, wat strenge bewijsvoering is, dan zal het toch niet mogelijk zijn, de regels, waaraan zij gebonden is, eens voor altijd volledig op te sporen. Het eigenaardige onderwerp van de formeele logica zou dus meebrengen, dat deze wetenschap, in afwijking van den regel, die overigens voor alle wetenschappen geldt, op een bepaald tijdstip in de geschiedenis haar voltooiing zou hebben kunnen vinden. Op deze wijze hebben gedurende de laatste twee eeuwen dan ook de meeste philosophen geredeneerd. Zij hebben verder opgemerkt, dat de pogingen, Aristoteles' werk te herzien of aan te vullen, weinig resultaat hadden opgeleverd. Blijkbaar was dus reeds Aristoteles erin geslaagd, de leer van de strenge bewijsvoering tot afsluiting te brengen, en was derhalve elk verder onderzoek op dit gebied vruchteloos en overbodig. Immanuel Kant (1724—1804) heeft deze opvatting in den tweeden druk van zijn „Kritiek der zuivere Rede" wel zeer duidelijk uitgesproken; hij noemt het daar merkwaardig, dat de logica sinds den tijd van Aristoteles geen stap vooruit heeft kunnen doen en dus naar allen schijn afgesloten en voltooid is. Kant's meening is ook heden nog in de wijsgeerige wereld en ver daarbuiten gemeengoed.

Men zal moeilijk krasser voorbeeld kunnen noemen van de hardnekkigheid, waarmee een dwaling zich kan handhaven, wanneer zij eenigszins plausibel is en door het gezag van een grooten naam wordt gesteund. De opvatting, die ik in het bovenstaande schetste, is volkomen onjuist en ze was dit reeds toen Kant haar formuleerde. De formeele logica heeft namelijk in de periode, die begint met het ontstaan van de z.g. peripatetische school, gevormd door de volgelingen van Aristoteles, en die haar afsluiting vindt met het verval van de middeleeuwsche scholastiek, een periode die zich uitstrekt van de derde eeuw vóór tot de veertiende eeuw nà Chr., een voortdurende ontwikkeling doorgemaakt. Als groote figuren in deze periode zijn te noemen Theophrastus, de opvolger van Aristoteles als hoofd van de door dezen gestichte school, Chrysippus, de stoïcijn, Boëthius, bekender als schrijver van de „Troost der Wijsbegeerte", Abaelardus, de avontuurlijke scholasticus, en Petrus Hispanus, die als Johannes XXI paus werd. Door hun werk werd de formeele logica niet alleen uitgebreid, maar ook belangrijk verdiept. Maar het raakte in vergetelheid met het verschijnen van een nieuwe geestesgesteldheid in de wetenschappelijke wereld, die in plaats van de abstracte redeneering de proefneming en de quantitatieve analyse van de waargenomen verschijnselen stelde.

Voor de logica was men dus weer aangewezen op Aristoteles, wiens gezag in de kringen der roomsch-katholieke theologen onaangevochten bleef en zich spoedig uitbreidde ook over de protestantsche theologie. En nu is het opmerkelijk, hoe spoedig de formeele logica weer nieuwe wegen insloeg. Een nieuwe ontwikkelingsperiode begon, die tot op heden voortduurt.

LOGICA

Bij Descartes vindt men slechts een enkele, overigens hoogst merkwaardige, aanduiding. Bij Geulinx, den Zuid-Nederlandschen philosoof, die te Leiden hoogleeraar was en van wien een tweetal hoogst merkwaardige geschriften over logica bekend is, acht men invloed van de middeleeuwsche logica waarschijnlijk.

De geschiedenis van de moderne logica laat men dan ook beginnen met Leibniz (1646—1716), die overigens zijn roem niet dankt aan zijn onderzoekingen op het gebied der formeele logica, maar aan zijn denkbeelden over kennistheorie en metaphysica. Voor de moderne ontwikkeling van de formeele logica is Leibniz vooral van beteekenis, doordat hij voor die ontwikkeling een programma heeft opgesteld. Wat hij zelf tot de verwezenlijking van dit programma heeft bijgedragen, bleef fragmentarisch en dit kon ook niet anders. Hier was een taak gesteld, waaraan generaties zouden hebben te werken.

Velen hebben dit niet beseft, en toen Leibniz en zijn volgelingen die taak niet bleken aan te kunnen, trokken zij daaruit de conclusie, dat het programma van Leibniz niet voor verwezenlijking vatbaar was en dat de formeele logica door Aristoteles althans in hoofdzaak tot afsluiting en voltooiing was gebracht.

De ontwikkeling der formeele logica gaat in stilte voort. —

Intusschen ging de ontwikkeling van de formeele logica in stilte voort. In het midden der achttiende eeuw zetten Ploucquet en Lambert in Duitschland, tegen het midden der negentiende eeuw De Morgan en Boole in Engeland, het door Leibniz begonnen werk voort. Tegen het eind van de negentiende eeuw begint er een beweging te ontstaan, die een meer internationaal karakter vertoont. In Amerika werkt Peirce met zijn leerlingen, in Italië Peano met een staf van medewerkers, in Engeland Venn, in Duitschland werken Frege en Schröder. Van al deze onderzoekers is Frege wel de grootste, maar de beteekenis van zijn werk werd eerst later begrepen.

Het eerste internationaal philosophisch congres, in 1900 te Parijs gehouden, bracht de nieuwere ontwikkeling van de formeele logica plotseling onder de algemeene aandacht, waarvan vooral in Frankrijk felle debatten het gevolg waren. De beoefening van de moderne formeele logica, die men sinds 1904 teekenend als logistiek pleegt aan te duiden, is sindsdien voortdurend blijven toenemen. Er is een sterk ontwikkeld specialisme ontstaan, dat een belemmering vormt voor een ruimere verspreiding van de inzichten, waartoe het moderne formeel-logisch onderzoek heeft geleid. Hieruit, en uit het voortbestaan van de opvatting, die ik in het begin van mijn uiteenzetting schetste, is het te verklaren, dat velen, die om een of andere reden met formeel-logische kwesties te maken hebben, zich ermee tevreden stellen, kennis te nemen van de op het gezag van Aristoteles gegrondveste, maar thans geheel en al verouderde, traditioneele formeele logica, die men dan ook nog in vele leerboeken behandeld kan vinden.

De in het bovenstaande genoemde historische bijzonderheden zijn in lijnrechte tegenspraak met de door Kant uitgesproken opvatting. Tot tweemaal toe is in de geschiedenis gebleken, dat de formeele logica van Aristoteles niet is een afgesloten, voltooide wetenschap, maar dat ze de kiemen voor verdere ontwikkeling in zich draagt; het zou natuurlijk dwaas zijn, om deze reden Aristoteles' prestatie minder hoog aan te slaan.

Dat Aristoteles niet alle formeel-logische problemen heeft opgelost, moge tenslotte nog blijken uit het volgende voorbeeld, afkomstig van zekeren Eubulides en overgeleverd door Cicero. Iemand beweert: ik lieg. Is deze uitspraak waar, of is ze onwaar? Is de uitspraak waar, dan liegt de spreker inderdaad en dan moet hetgeen hij zegt onwaar zijn. Is de uitspraak onwaar, dan is het niet waar, dat de spreker liegt; hij zegt dus de waarheid; de uitspraak, die hij doet, is dus waar.

Tegen deze redeneering is niets in te brengen en toch is haar resultaat in strijd met het grondbeginsel van de formeele logica van Aristoteles. Deze ging er namelijk van uit, dat elke stellige uitspraak (in tegenstelling tot uitspraken, die een vraag, een verzoek of een bevel inhouden) hetzij waar, hetzij onwaar, maar nooit waar en onwaar tegelijk is. De traditioneele formeele logica is er nimmer in geslaagd, dit raadsel op te lossen. Dit is eerst een tiental jaren geleden aan de beoefenaars der logistiek mogen gelukken. (Nieuwe Rotterd. Courant)

(Vor. ber. Wijsbegeerte 4496 B)

B. JAPAN. — Nieuwe zeevisscherij-maatschappij opgericht met groot aantal stations in Ned. Oost-Indië.

Tokio, 27 Dec. — De Japansche zeevisscherij-maatschappij heeft besloten haar geheele vloot, die uit 755 vaartuigen bestaat, naar nieuwe vischgebieden in het zuiden van den Pacific te zenden. De onlangs opgerichte maatschappij, die een kapitaal heeft van 35 millioen yen, heeft het voornemen twee stations op te richten, één in Japan zelf met hulpstations op verschillende Japansche Zuidzee-eilanden, en de andere te Batavia met 8 hulpstations op Celebes en Java en 6 op Nieuw-Guinea en Sumatra. De hoofdstations der maatschappij zullen met moderne conservenfabrieken, koelhuizen, benzine-opslagplaatsen en administratiegebouwen worden uitgerust, zoodat de vangst ter plaatse kan worden verwerkt. De maatschappij rekent op een jaarlijksche vangst met een waarde van 63 millioen yen.

Daar Nederlandsch-Indië tot nu toe voor ongeveer 30 millioen yen aan visch, vischproducten en vischconserven invoerde, zal de vangst van de nieuwe maatschappij de geheele behoefte van Nederlandsch-Indië kunnen dekken.
Tegelijk wordt door Europapress gemeld, dat kleinere visscherij-maatschappijen, die in het Noorden van Japan, van uit het eiland Hokkaido werken, tot één groote maatschappij zijn samengesmolten. De nieuwe maatschappij zal de beschikking hebben over een kapitaal van 25 millioen yen. (Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Japansche visscherij 4265 A)

A. **ITALIE EN DE OORLOG 1940. — Krijgsverrichtingen. - Rapport van maarschalk Graziani betreffende de operaties tusschen Sidi el Barrani en Bardia.**
Rome, 22 Dec. (Stefani) — Maarschalk Graziani heeft aan den Duce rapport uitgebracht over de eerste phase van de operaties tusschen Sidi el Barrani en Bardia.
Hij verklaart, dat, na de verovering van Sidi el Barrani, de voorbereidingen met het oog op een verdere ontwikkeling der operaties tegen Marsa Matroe in gehoorzaamheid aan de instructies van den Duce begonnen.
Inderdaad gedoogden de staat van de verbindingen tusschen de grens van Cyrenaica en Sidi el Barrani benevens het volstrekt gebrek aan water in het bezette gebied, geen onmiddellijke voortzetting van het offensief. Men moest terstond een aquaduct bouwen en een weg van 120 km. van Capuzzo naar Sidi el Barrani.
Begin December was de organisatie grootendeels voltooid, waarbij moeilijkheden van allerlei slag overwonnen waren.
Terwijl groote eenheden zich opstelden volgens het plan voor den aanstaanden aanval op Marsa Matroe, zond maarschalk Graziani voldoende stukken geschut naar de punten van vertrek.
Inmiddels nam de luchtverkenning voortdurend concentraties van strijdkrachten en -middelen in de streek ten oosten van Marsa Matroe waar. Deze concentraties konden toegeschreven worden aan het voornemen, zich met kracht tegen het verwachte Italiaansche offensief te verzetten.
Bij een poging tot een nachtelijken aanval op onze divisie Cyrene te Alam Rabia, viel 7 December een gevangene in onze handen, die verklaarde, dat over een dag of tien een aanval op de Italianen ontketend zou worden.
Deze tijding werd niet in den wind geslagen. Men bracht haar ter kennis van de legerleiding, die alle troepen in staat van alarm bracht. In den loop van den 8sten Dec. kreeg maarschalk Graziani na verschillende symptomen het gevoel dat de vijandelijke aanval ophanden was.
Hij hernieuwde de waarschuwing en de aansporing aan de commandoposten zich gereed te houden. Een verrassing was dus onmogelijk, zoo verklaart maarschalk Graziani. Iedereen was op de hoogte van den vermoedelijken vijandelijken aanval.
Hoe de aanval bij het ochtendkrieken van den 9den Dec. ontketend werd en hoe hij de vooruitgeschoven divisies meegesleurd heeft, blijkt uit het vervolg.
De vijand had gemakkelijk spel tegen de stellingen die ingenomen werden door onze troepen in het vlakke woestijngebied waardoor men zonder moeite kon trekken en dat van tactisch standpunt geen enkel doel opleverde waar goed weerstand kon worden geboden.
Hij maakte gebruik van groote aantallen gepantserde strijdmiddelen, geblindeerde auto's en middelgroote en zwaré pantserwagens, gesteund door uiterst beweeglijke batterijen. De luchtstrijdkrachten werkten doeltreffend mee. (Limburger Koerier)
(Vor. ber. Krijgsverrichtingen 4493 A)

B. **NEDERLAND. — Radio-omroep. - Naasting van zenders en distributie-centrales. —**
Het verordeningenblad van 27 December bevat een verordening van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied, houdende maatregelen op het gebied van den Nederlandschen radio-omroep.
Artikel 1 bepaalt:
1. De oprichting en het in stand houden, alsmede de exploitatie van de voor uitzending van radio-uitzendingen vereischte technische zendinrichtingen geschiedt uitsluitend door het Rijk (staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie). Dit geldt ook voor het oprichten en het in stand houden, alsmede voor de exploitatie van van overheidswege goedgekeurde radiodistributie-centrales.
2. Op de oprichting en het in stand houden, alsmede op de exploitatie van omroepstudio's, is het bepaalde in het vorige lid niet van toepassing.
Artikel 2 bepaalt:
De radio-omroepzenders Lopik 1 en 2, Jaarsveld, Huizen en de zender Bloemendaal, alsmede de goedgekeurde radiodistributie-centrales, gaan met ingang van den dag van afkondiging dezer verordening in eigendom van het Rijk (staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie) over.
(Verordeningenblad No. 42, 27 December '40)
(Vor. ber. Radio 4482 E)

C. **FRANKRIJK. — Kerstboodschap van maarschalk Pétain. —**
Genève, 26 Dec. (D.N.B.) — Het Fransche staatshoofd maarschalk Pétain heeft een Kerstboodschap tot het Fransche volk gericht, waarin hij zei: „Vergeet niet, dat het Kerstmis is, de nacht der hoop. Een nieuw Frankrijk is geboren. Dit Frankrijk is voortgekomen uit uw beproevingen, de roerselen van uw geweten en uw offers. Hebt vertrouwen, hebt nieuwen moed. Doet een gelofte met alle krachten aan deze wederoprichting mede te werken, opdat uw kinderen weder een blij Kerstfeest kunnen vieren. Schaart u om mij voor dit Frankrijk. Een nieuw, gezond Frankrijk groeit op en wordt steeds sterker. Weldra zult gij de ster zien, die uw lot zal leiden".
(De Tijd) **(Vor. ber. Maarschalk Pétain 4485 B)**

D. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. Rijkskanselier Adolf Hitler viert Kerstmis bij zijn soldaten.**
In het Westen, 26 Dec. — Evenals het vorige jaar heeft de Führer ook ditmaal de Kerstdagen te midden van zijn soldaten en frontarbeiders in het Westen doorgebracht. Hitler's bezoek gold voornamelijk de drie deelen van de weermacht, die de laatste maanden voortdurend paraat zijn geweest in den strijd tegen Engeland.
Op den Eersten Kerstdag heeft de Führer de Kerstviering bijgewoond van mannen der organisatie-Todt, in de nabijheid van een zware batterij vèrdragend geschut. In een toespraak getuigde Hitler, dat hij onvoorwaardelijk zeker was van de overwinning. Hij gaf den frontarbeiders het parool voor het nieuwe jaar: „Voor ons ligt de vrijheid en daarmede de toekomst van ons volk; achter ons de bitterste ervaringen en in ons het onwrikbare besluit, dat uit dezen oorlog een beter en schooner Duitsch rijk zal ontstaan."
Op zijn verderen tocht langs de kust bezocht Hitler de eene batterij na de andere. In den namiddag reisde hij door Boulogne, om daarna een bezoek te brengen aan eenige eskaders vliegtuigen. Ook tot de vliegers sprak hij van de zekerheid der overwinning. De Führer bracht den avond door in intiemen kring, te midden van zijn medewerkers.
Was de eerste Kerstdag gereserveerd voor een bezoek aan een der bekendste en meest succesvolle gevechtseskaders, de tweede werd besteed aan de soldaten van het leger. Overal werd de Führer met onbeschrijfelijk gejuich begroet. De prachtige stemming, waarin Hitler alle troepen aantrof, was voor alle deelnemers aan den tocht een verblijdende ervaring. De geest van den Duitschen frontsoldaat kan met enkele woorden gekenschetst worden: strijdvaardigheid tot het uiterste en een krachtige en zelfbewuste zekerheid van de overwinning.
(Alg. Handelsblad)
(Vor. ber. Rijkskanselier Hitler 4490 A)

E. **ROEMENIE. — Kabinet-Antonescu. - Prins Sturdza krijgt andere taak. —**
Boekarest, 19 Dec. (Stefani) — In een officieel communiqué wordt het volgende medegedeeld: „Daar de huidige Roemeensche minister van Buitenlandsche Zaken, prins Sturdza, met een andere taak zal worden belast, zal staatsleider generaal Antonescu ad interim de portefeuille van Buitenlandsche Zaken op zich nemen". (De Tijd)
(Vor. ber. Kabinet-Antonescu 4373 C)

F. **NEDERLAND. — Beheersching van huurprijzen. - Als regel niveau van 9 Mei 1940. —**
Het Verordeningenblad van 27 December bevat een besluit van de secretarissen-generaal van Binnenlandsche Zaken, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Financiën en van Justitie tot beheersching van huurprijzen (Huurprijsbesluit 1940).

Artikel 1 bepaalt:
1. Het is verboden voor een onroerende zaak of gedeelte daarvan een huurprijs te bedingen, te beloven, aan te nemen of te betalen, welke hooger is dan in de navolgende bepalingen is toegelaten.
2. Onder huurprijs wordt verstaan het geheel van de door den huurder bij of ter zake van een huurovereenkomst op zich genomen verplichtingen.
Artikel 2 bepaalt:
1. De hoogst toelaatbare huurprijs voor een onroerende zaak is die, waarvoor het huurobject op 9 Mei 1940 verhuurd was.
(Verordeningenblad No. 42, 27 December '40)
(Vor. ber. Huurtermijnen 4242 C)

A. NEDERLAND. — Chemische producten. - In- en uitvoer 1938. —

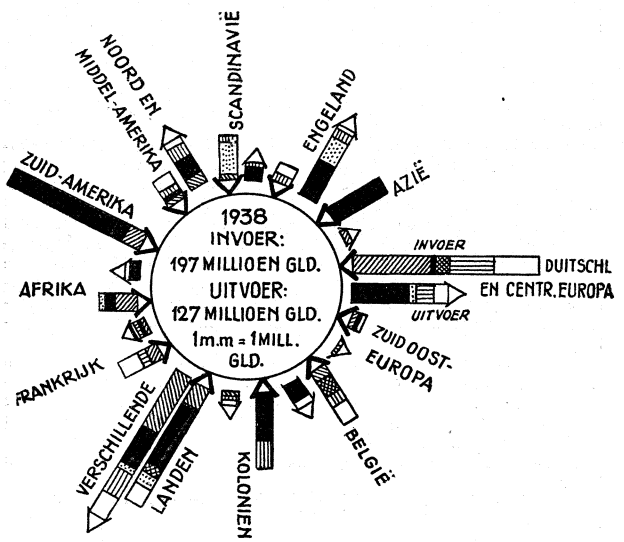

Delfstoffen en andere grondstoffen voor kunstmest
Plantenolie, oliezaden en oliehoudende vruchten
Cement, hoogoven- en teerslakken
Hars, traan, lijmgrondstoffen, talk en vetten.
Kleurstoffen, lak, vernis, chinine en pharmaceutische preparaten
Andere producten, en derivaten der chemische industrie

(Ontleend aan de Deutsche Zeitung in den Niederlanden)

B. NEDERLAND. — Wijziging rechterlijke indeeling. - Overgang van gemeenten naar andere kantons. - Notarissen. —

In Verordeningenblad no. 42 is opgenomen het volgende besluit van den secretaris-generaal van het departement van Justitie betreffende wijziging van de rechterlijke indeeling.
Limburg: De gemeenten van de kantons Nijmegen en Boxmeer, gelegen in de provincie Limburg, gaan over naar het kanton Venlo.
Noordbrabant: Het kanton Helmond gaat over naar het arrondissement 's-Hertogenbosch. De gemeenten van het kanton Roermond, gelegen in de provincie Noordbrabant, gaan over naar het kanton Eindhoven. De gemeenten van het kanton Gorinchem, gelegen in de provincie Noordbrabant, gaan over naar het kanton 's-Hertogenbosch.
Gelderland: De gemeenten van de kantons Utrecht, Gorinchem, en 's-Hertogenbosch, gelegen in de provincie Gelderland, gaan over naar het kanton Tiel. De gemeenten Hoevelaken en Oldebroek gaan over naar het kanton Harderwijk. De overige gemeenten van de kantons Amersfoort en Zwolle, gelegen in de provincie Gelderland, gaan over naar het kanton Apeldoorn. Het kanton Harderwijk gaat over naar het arrondissement Zutphen.
Overijssel: Het kanton Deventer gaat over naar het arrondissement Zwolle.
Zeeland: De gemeenten van het kanton Bergen op Zoom, gelegen in de provincie Zeeland, gaan over naar het kanton Zierikzee.
Zuidholland: De gemeenten van het kanton Utrecht, gelegen in de provincie Zuidholland ten Zuiden van de Lek, gaan over naar het kanton Gorinchem. De overige gemeenten van het kanton Utrecht, gelegen in de provincie Zuidholland, gaan over naar het kanton Gouda. De gemeenten van het kanton Haarlem, gelegen in de provincie Zuidholland, gaan over naar het kanton Leiden.
Utrecht: De gemeenten van het kanton Wageningen, gelegen in de provincie Utrecht, gaan over naar het kanton Amersfoort. De gemeenten van het kanton Gouda, gelegen in de provincie Utrecht, gaan over naar het kanton Utrecht.
Drenthe: De gemeenten van het kanton Groningen, gelegen in de provincie Drenthe, gaan over naar het kanton Assen.
Het besluit bevat voorts een aantal overgangsbepalingen ten aanzien van advocaten, deurwaarders en notarissen.
Notarissen. — De notarissen blijven gedurende 5 jaar bevoegd hun ambtsbediening uit te oefenen binnen de grenzen van de gemeenten, welke van hun arrondissement worden afgescheiden en in de zittingplaats van het kanton, waartoe deze gemeenten behooren.
Komt de standplaats van een notaris door dit besluit te liggen in een ander arrondissement, zoo blijft hij gedurende 5 jaar mede bevoegd binnen het oude arrondissement.
Het besluit treedt 15 Januari 1941 in werking.
(Verordeningenblad No. 42, 27 December 1940)

C. BIOLOGIE. — Snel of langzaam leven? —

Een medewerker van het Hamburger Fremdenblatt schrijft, dat degene die met een vaart van 100 km. over de autobaan snort niet sneller oud wordt dan degene die in een diligence 10 km. in het uur aflegde. Het tempo van het levensproces is, laat hij erop volgen, een innerlijk „gebeuren" waarop de kilometerteller geen invloed heeft. Ieder schepsel heeft zijn aangeboren levenstempo, dat zich in de verschillende stadia gelijk blijft.
Ernst von Bär heeft pols- of hartslag als den regulator van de gelijkmatige levensbeweging erkend. Jakob v. Uexküll maakte deze stelling algemeen door vast te stellen, dat er geen gemeenschappelijke tijdmeter voor de menschen bestaat, maar elke soort in haar bijzonderen tijd leeft, die van het organisme afhangt. De tijd van den hengelaar verschilt hemelsbreed van dien, welken de libel, kikvorsch, zwaan en muggenzwerm naast hem doorleven. Een geweldige kloof scheidt de schildpad, die naar men zegt een leven van meer dan 100 jaar voor zich heeft, en de ééndagsvlieg. Maar het levenstempo van de vlieg is zoo ontzaglijk snel, dat men zich van haar wederwaardigheden in 24 uur geen voorstelling kan maken. Elk wezen heeft van nature zijn eigen tijd, al naar de jaren klimmen vertraagt de menschelijke pols. De mensch kan zijn levenstempo tot zekere hoogte uit eigen macht veranderen en het is zijn belang de dalende lijn in den zin van vertraging te reguleeren. Het komt er niet op aan den levensduur tot 100 jaar of daarboven te rekken, maar de volle kracht der beste jaren zoo ruim mogelijk uit te breiden. Hoofdzaak is op zijn 40ste jaar als 30, met 60 als 50 te zijn. De statistiek bewijst dat op alle leeftijden de verwachtingen voor de toekomst gestegen zijn en de schrijver zoekt de oorzaak daarin, dat thans, hoe paradoxaal het ook klinke, het levenstempo veel langzamer is dan vóór 100 jaar. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Biologie 4225 A)

D. ENGELAND EN DE OORLOG 1940. — Rede van den minister van Arbeid Bevin. - Commentaar van de Diplo. —

De Engelsche minister van Arbeid, Bevin, heeft in een bijeenkomst van de buitenlandsche persvereeniging te Londen verklaard, dat deze oorlog geenszins alleen een oorlog van Engeland is. Engeland strijdt voor een beginsel, dat het leven der menschheid voor generaties zal verbeteren wanneer het maar eenmaal tot werkelijkheid is geworden. Hij verklaarde verder dat de sympathieën en gevoelens van den enkeling geen ruimte meer lieten voor neutraliteit. Er kan geen neutraliteit zijn tusschen recht en onrechtvaardigheid.
Op deze uitlatingen publiceert de „Deutsche Diplomatisch-Politische Korrespondenz" een commentaar. Zooals het vorige jaar de Britsche campagne tegen het begrip „neutraliteit" ten doel had voornamelijk de landen in het Z.-O. en Noorden van Europa in den oorlog te betrekken, zoo gaat het er ditmaal voor Engeland om, aldus de Diplo, in den nood waarin zich het Empire door den oorlog, dien hetzelf ontketend heeft, bevindt, de Amerikaansche hulp thans tot de laatste consequentie

te winnen. Engeland kent in zijn zucht, andere volken te eigen bate te gebruiken, geen grenzen en het is niet meer dan natuurlijk, dat het hoe gevaarlijker zijn toestand is, deze instincten des te vrijmoediger tot uiting laat komen. Eén ding moet men te Londen nu eindelijk eens laten varen, namelijk het streven steeds weder aan de wereld voor te spiegelen, dat het zijn oorlog altruïstisch voor anderen voert. Engeland beschouwt als zijn oorlogsdoel het herstel van den toestand, waarin het door het beheerschen van alle toevoerwegen en door contrôle op den wereldhandel, het lot van elk afzonderlijk land — hetzij groot of klein — op genade of ongenade in eigen hand kan houden. Het houdt zich derhalve, als middel tot het doel bij den onbeperkten uithongeringsoorlog tegen vrouwen en kinderen, die zelfs dan in vollen omvang tegen niet-oorlogvoerenden gehandhaafd wordt, wanneer deze zich niet onvoorwaardelijk naar zijn wil schikken.
Doel en methode van dezen immoreelen strijd is derhalve nooit vrijheid, doch knechtschap en knechting in den hoogsten graad en niets anders dan onmenschelijkheid is het, waarmede Engeland zonder de minste wroeging tot het doel tracht te geraken. Wanneer de Asmogendheden thans op alle oorlogstooneelen dit Engeland bestrijden, geschiedt dit niet in de laatste plaats om ook de overige naties in dit gebied van dit regime van ondraaglijke willekeur te bevrijden en aan deze eeuwige Britsche terreur een einde te maken. (Nieuwsbl. v. h. Noorden)

A. **VEREENIGDE STATEN. — President Roosevelt's radiopraatje met het Amerikaansche volk i. z. de hulp aan Engeland. —**
New York, 30 Dec. (D.N.B.) — Roosevelt heeft op 29 December een, door alle binnenlandsche en kortegolfzenders der Vereenigde Staten uitgezonden, redevoering gehouden binnen het kader van zijn „niet-formeele praatjes met het Amerikaansche volk".
In deze redevoering gaf Roosevelt wederom, verwijzende naar het drie-mogendhedenpact van Berlijn, uitdrukking aan zijn bekende opvatting, dat uit de houding van Duitschland en Japan, gevaren voortvloeien voor de Vereenigde Staten en dat het Engeland is, dat deze gevaren kan afwenden. Engeland moet derhalve door de Vereenigde Staten materieel gesteund worden en deze ondersteuning moet thans in iedere denkbare mate worden opgevoerd.
Terwijl hij een dienovereenkomstigen oproep richtte tot de industrieelen, legde de president er tegelijkertijd den nadruk op, dat hij de rechten der werknemers niet wilde aantasten, want het zijn immers de werknemers, die den eigenlijken arbeid moeten verrichten.
Voorts verklaarde Roosevelt opnieuw, dat hij nòch een expeditiecorps naar Europa wil zenden, nòch plannen heeft voor deelneming der Vereenigde Staten aan den Europeeschen oorlog.
Wanneer Engeland ondergaat, zoo verklaarde Roosevelt verder, worden de Vereenigde Staten voortdurend bedreigd. Wanneer de Vereenigde Staten echter Engeland helpen, zal het gevaar, dat de Vereenigde Staten in den oorlog worden verwikkeld, belangrijk verkleind worden. „Wij willen geen oorlog en hebben geen plannen daartoe", zeide Roosevelt, „maar", zoo voegde hij hieraan toe, „wij allen moeten meer arbeiden en produceeren, opdat Engeland behouden blijft". (Telegraaf)
(Vor. ber. Pres. Roosevelt 4495 E; Hulp aan Engeland 4492 C)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Het jaar 1941 wordt onbezorgd tegemoet gezien. - Op ieder gebied zelfvoorziening verzekerd. —**
Berlijn, 23 Dec. (A.N.P.) — Het jaar 1940 heeft practisch de voltooiing gebracht van de groote voorbereidingen, waarmede in 1936 met het Vierjarenplan begonnen was, om de Duitsche vitale behoeften uit eigen middelen te verzekeren. Vanzelfsprekend worden over het in bedrijf stellen van nieuwe fabrieken, over de opvoering der capaciteit, over de omschakeling van de productie op oorlogsvoet geen mededeelingen openbaar gemaakt. Men weet echter, dat in het afgeloopen jaar zeer intensief is gewerkt. Dit blijkt zeer duidelijk uit de ontwikkeling der cijfers over de tewerkstelling. Wanneer het ondanks de inkrimping of zelfs stillegging van tal van bedrijven, die voor de oorlogvoering geen belang hebben, ondanks de tewerkstelling van honderdduizenden buitenlandsche werkkrachten, het aan het werk zetten van gevangenen, de herscholing van vakmenschen in het Rijk zelf, de tewerkstelling van vrouwen, de opschuiving van de ouderdomsgrens voor pensioengerechtigden e.d. thans nog noodig is alle Duitsche bedrijven „door te kammen" en daar alle overbodige werkkrachten weg te halen, kan men daaruit concludeeren hoe groot de productie van oorlogsmateriaal is. Adolf Hitler heeft in zijn jongste redevoeringen meermalen op het feit gewezen, dat hij in „tijden van rust" niet slaapt, doch zich grondig met andere dingen bezighoudt. Het valt aan te nemen, dat de intensieve inspanning van de leiding van het Rijk in de eerste plaats is gericht op een uitbreiding van de productie-programma's, welke voor de naaste toekomst van belang zijn.
Hadden in de afgeloopen jaren de in aanbouw zijnde fabrieken uitgebreide hoeveelheden materiaal noodig of blokkeerden de geprojecteerde producties de capaciteit der machine-industrie, dit is intusschen in hoofdzaak opgeheven. Die bedrijven zijn thans zelf gaan produceeren en vormen zoowel voor de grondstoffenvoorziening van Duitschland als ook voor den aanmaak van oorlogsmateriaal een waardevollen steun. Het valt niet te ontkennen, dat Duitschland in dit opzicht tegenover Engeland een voorsprong van eenige jaren bezit, welke niet in te halen is. Het is verder vanzelfsprekend, dat bepaalde speciale productieprogramma's pas bij het uitbreken van den oorlog zijn opgesteld. Er valt op te rekenen, dat de volle stroom van het nieuwe Duitsche materiaal pas in 1941 zal beginnen te vloeien. In het jongste filmjournaal wordt de tewaterlating van tal van duikbooten vertoond, een bewijs, dat ook op dit gebied stijgende prestaties worden geleverd.
Schepen en vliegtuigen. — Zooals bekend, moest, wat den munitie-aanmaak betreft, onmiddellijk na het einde van den oorlog met Frankrijk, de productie tijdelijk worden stopgezet, omdat er geen opslagruimte meer beschikbaar was. De Führer heeft er op gewezen, dat de veldtocht in het Westen nog geen maand loopende productie heeft gekost. Op het gebied van den vliegtuigbouw zal in 1940 waarschijnlijk eveneens een aanzienlijke uitbreiding zijn voorgekomen. Van de filmjournaals der Duitsche bioscopen weet men verder, dat o.a. de torpedojagerflottielje Narvik en nieuwe groote oorlogsschepen van stapel geloopen zijn.
Het gebrek aan grondstoffen, dat op alle mogelijke gebieden in Engeland bestaat, kent de Duitsche productie van oorlogsmateriaal niet. Wat het materiaal betreft, ziet men in Duitschland de toekomst onbezorgd tegemoet. Dat men zich geen zorg behoeft te maken over de Duitsche troepen, is bewezen door de prestaties van alle onderdeelen der Duitsche weermacht in het afgeloopen jaar. (De Telegraaf)
(V. b. Vierjarenplan 4444 A; Menschenmat. 4453 A)

C. **ROEMENIE. — Maarschalk Smigly-Rydz ontvlucht. —**
Boekarest, 21 Dec. (D.N.B.) — Maarschalk Smigly-Rydz, die in September 1939 naar Roemenië was gevlucht en eenige maanden geleden door de Roemeensche regeering op het slot Dragoslavele bij Campulung is geïnterneerd, is, naar van officieele zijde wordt gemeld, twee dagen geleden ontvlucht.
(De Maasbode) **(Vor. ber. Smigly-Rydz 4422 B)**

D. **NEDERLAND. — Arbeid in joodsche huishoudingen. - Duitschers mogen er niet te werk worden gesteld. —**
Verschenen is een verordening van den Rijkscommissaris betreffende het doen verrichten van arbeid door Duitschers in joodsche huishoudingen.
Het is volgens deze verordening verboden, personen van Duitsche nationaliteit, van Duitschen of stamverwanten bloede, arbeid te doen verrichten in huishoudingen van gezinnen, waarvan een jood het hoofd is of waarvan een jood blijvend dan wel tijdelijk, mits voor langeren tijd dan vier weken ononderbroken, deel uitmaakt.
In afwijking hiervan is het geoorloofd, arbeid op grond van een reeds bestaande dienstbetrekking verder te doen verrichten: 1. van het tijdstip van in werking treding der verordening tot 1 Februari 1941, 2. Van dit tijdstip, waarop de omstandigheid, op grond waarvan het verbod van toepassing wordt, ontstaat, tot het tijdstip, tegen hetwelk de werkgever de dienstbetrekking op zijn vroegst na het ontstaan dier omstandigheid kan opzeggen, ten hoogste echter tot dertig dagen nadien.
Hij, die in strijd met de verbodsbepalingen een persoon van Duitsche nationaliteit arbeid doet verrichten, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en met geldboete van ten hoogste tienduizend gulden of met een dezer straffen.
(Verordeningenblad No. 42, 27 December '40)
(Vor. ber. Joden 4488 C)

E. **JAPAN. — Kabinet-Konoje. - Reconstructie. —**
Tokio, 21 Dec. (Domei) — De voorzitter van het bureau voor voorlichting, Noboefoemi Ito, heeft op

21 December een reconstructie van het kabinet aangekondigd met het doel dit te versterken.
De mededeeling luidt als volgt:
„Ten einde het kabinet te versterken is het gedeeltelijk gewijzigd. Baron Kiitsjiro Hiranoema, minister zonder portefeuille en voormalig premier en voorzitter van den Raad van State, is benoemd tot minister van Binnenlandsche Zaken als opvolger van Eiji Yasoei, terwijl luitenant-generaal Heisoeke Yanagawa, secretaris-generaal van het departement voor Chineesche Zaken, benoemd is tot minister van Justitie als opvolger van Akira Kazami. De installatie van de nieuwe ministers zal hedenmiddag om drie uur plaats hebben in het keizerlijk paleis". (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Kabinet-Konoje 4308 F)

A. **NEDERLAND. — Verboden gebieden. - Uitzonderingsvergunningen voor het betreden van de provincie Zeeland en van bepaalde gemeenten in Noordbrabant, Zuidholland, Noordholland, Friesland en Groningen.**
Officieel wordt medegedeeld:
Het is gebleken, dat velen ten onrechte in de meening verkeeren, dat met de eilanden, die zonder vergunning van den Stafofficier bij den Gevolmachtigde van den Rijkscommissaris door niet-ingezetenen bereisd mogen worden, uitsluitend de Zeeuwsche eilanden zijn bedoeld. Hetzelfde is echter ook bepaald ten aanzien van een aantal gemeenten in de provinciën Noordbrabant, Zuidholland, Noordholland, Friesland en Groningen. Ten einde elk misverstand op dit punt zooveel mogelijk te voorkomen, volgt hieronder een lijst van **alle** gemeenten, waarvoor het verbod van bezoek van niet-ingezetenen geldt.
Provincie Zeeland: Clinge, Graauw en Langendam te Graauw, Hontenisse, Kloosterzande, St. Annaland, St. Maartensdijk Zl., Oudvossemeer, Poortvliet, Scherpenisse, Stavenisse, Tholen, St. Philipsland, Biervliet, Breskens, Cadzand, Groede, Hoek Zeeland, Hoofdplaat, Koewacht, Neuzen, Nieuwvliet, Vogelwaarde te Stoppeldijk, Zaamslag, Brouwershaven, Bruinisse, Burgh te Burgh Haamstede, Dreischor, Duivendijke, Ekerzee te Scharendijke, Ellemeet, Haamstede te Burgh, Haamstede, Kerkwerve, Nieuwerkerk Zeeland, Noordgouwe, Noordwelle, Oosterland Zeeland, Ouwerkerk Zeeland, Renesse, Serooskerke Schouwen, Zierikzee, Zonnemaire, Baarland, Borssele, Colijnsplaat, Driewegen Zuidbeveland, Ellewoutsdijk, Goes, 's-Gravenpolder, 's Heerabtskerke, 's Heerarendskerke, 's Heerenhoek, Heinkenszand, Hoedekenskerke, Kapelle te Kap. Biezelinge, Kats, Kattendijke, Kloetinge, Kortgene, Krabbendijke, Kruiningen, Nisse, Oudelande, Ovezande, Rillandbath te Rilland, Schore, Waarde, Wemeldinge, Wissekerke, Wolphaertsdijk, Vlissingen, Yerseke, Aagtekerke, Arnemuiden, Biggekerk, Domburg, Grijpskerke Zeeland, Koudekerke Zeeland, St. Laurens, Meliskerke, Nieuw- en St. Joosland, Oost- en Westsouburg te Oost-Souburg, Oostkapelle, Ritthem, Serooskerke Walcheren, Veere, Vrouwenpolder, Westkapelle Zeeland, Zoutelande, Middelburg.
Provincie Noordbrabant: Hooge en Lage Zwaluwe, Klundert, Willemstad, Fijnaart, Dinteloord en Prinsland, Steenbergen, Nieuw Vosmeer, Halsteren, Bergen op Zoom, Woensdrecht, Ossendrecht.
Provincie Zuidholland: Rozenburg, Oostvoorne, Den Briel, Zwartewaal, Rockanje, Nieuwenhoorn, Nieuw-Helvoet, Hellevoetsluis, Oudenhoorn, Abbenbroek, Heenvliet, Geervliet, Spijkenisse, Hekelingen, Zuidland, Nieuw Beijerland, Oud Beijerland, Piershil, Goudswaard, Heinenoord, Mijnsheerenland, Westmaas, Klaaswaal, Zuid Beijerland, Numansdorp, Puttershoek, Maasdam, 's-Gravendeel, Vierpolders, Strijen, Goeree, Ouddorp, Stellendam, Melissant, Sommelsdijk, Dirksland, Middelharnis, Stad aan 't Haringvliet, Den Bommel, Ooltgensplaat, Oude Tonge, Nieuwe Tonge, Herkingen.
Provincie Noordholland: Texel, Vlieland, Terschelling.
Provincie Friesland: Ameland, Schiermonnikoog.
Provincie Groningen: Warfum.
Nogmaals wordt er de aandacht op gevestigd, dat in het verzoek voor een uitzonderingsvergunning, welke moet worden gericht tot den burgemeester van de te bezoeken plaats, moet worden vermeld: voor- en familienaam van den verzoeker, beroep, woonplaats en woonadres, datum en plaats van geboorte, bovendien de reden, waarom men het bezoek wenscht te brengen en den duur van het verblijf aldaar.
Personen, die den voorgeschreven weg niet bewandelen en zich desondanks in het verboden gebied bewegen, worden zonder nader onderzoek onmiddellijk gedwongen naar huis terug te reizen.
Aanvragen voor het verkrijgen van een uitzonderingsvergunning, welke tot andere takken van dienst worden gericht, kunnen niet in behandeling worden genomen. (De Maasbode)
(Vor. ber. Kustgebied 4395 F)

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. 400.000 Duitschers uit Oost-Europa verhuisd. —**
Berlijn, 19 Dec. (A.N.P.) — Als resultaat van de Duitsche maatregelen zijn sedert eind 1939, toen met de uitvoering ervan werd begonnen, reeds meer dan 300.000 Volksduitschers uit Oost-Europa naar het Duitsche rijksgebied teruggekeerd. Te zamen met de ongeveer 40.000 personen uit Litauen, van wie de verhuizing wordt voorbereid, zal waarschijnlijk het totale aantal geëmigreerde Duitschers tot ongeveer 457.000 stijgen. Uit dit cijfer blijkt, dat de verhuizing van Volksduitsche groepen uit het Oosten naar het Duitsche rijksgebied naar omvang en vorm een gebeurtenis vormt, die in de Europeesche geschiedenis wel zonder weerga is.
De terugkeer der honderdduizenden voltrok zich in het geweldige gebied van de Oostzee tot de Zwarte Zee. De teruggekeerden zijn afkomstig uit Estland, Letland, Polen, Bessarabië, de Boekowina en de Dobroedsja, terwijl ten aanzien van de voormalige Litausche gebieden nog diplomatieke onderhandelingen worden gevoerd. Er wordt van Duitsche zijde nog op gewezen, dat in al de genoemde gebieden alle opgeroepen Duitschers, afgezien van enkele geringe uitzonderingen, naar het Duitsche rijk teruggekeerd zijn. (N. Rott. Crt.)
(Vor. ber. Emigratie Duitschers 4395 H)

C. **HENRIETTE VAN DER MEY, DE EERSTE NEDERLANDSCHE JOURNALISTE, NEGENTIG JAAR. —**
De eerste Nederlandsche journaliste, mejuffrouw Henriëtte van der Mey, vierde op 21 December te Laren haar negentigsten verjaardag.
Eenige data uit haar leven:
1875 Acte Duitsche taal.
1885 Letterkundige bijdragen in De Portefeuille van Taco de Beer, in de Lantaarn, in de Spectator, in de Groene Amsterdammer enz.
1885—1896 Redactrice aan de Middelburgsche Crt.
1896 Redactrice van het orgaan „Belang en Recht".
Zij propageerde Vrouwenkiesrecht.
(Het Vaderland - Telegraaf)

D. **JOEGO-SLAVIE. — Dr. Koelovetsj leider der Slowenen. —**
Belgrado, 18 Dec. (D.N.B.) — Tot politiek opvolger van den overleden minister van Onderwijs en senaatspresident mgr. dr. Korosjetsj als leider der Slowenen heeft de Sloweensche commissie der Joegoslavische „Radicale Gemeenschap" met algemeene stemmen den senator dr. Koelovetsj gekozen.
Koelovetsj wordt eerste vice-president van deze door den premier Tswetkowitsj geleide partij en voorzitter van den Sloweenschen vleugel.
Belgrado, 19 Dec. (D.N.B.) — De nieuwe politieke leider van de Slowenen, senator dr. Koelovetsj, heeft in de eerste bijeenkomst van den Sloweenschen vleugel der Joegoslavische radicale gemeenschap te Laibach als doel van deze organisatie genoemd, de Sloweensche autonomie te bewerkstelligen. (De Tijd)

E. **NEDERLAND. — Geschillen over privaatrechtelijke aanspraken. - Rijkscommissaris beslist, met uitsluiting van burgerlijken rechter. —**
Verschenen is de eerste Verordening van den Rijkscommissaris, houdende maatregelen op het gebied der rechtspleging in burgerlijke zaken.
Artikel 1 daarvan luidt:
Ten aanzien van geschillen over privaatrechtelijke aanspraken, welke in onmiddellijk verband met voorschriften van den Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied of van de door dezen aangewezen instanties door de daardoor getroffenen of door hun rechtsopvolgers worden geldend gemaakt, beslist met uitsluiting van den burgerlijken rechter de Rijkscommissaris of de door dezen aangewezen instantie.

Artikel 2:
Privaatrechtelijke aanspraken, welke middellijk of onmiddellijk uit oorlogsgebeurtenissen voortspruiten, kunnen tot nader order tegen Duitsche Staatsburgers, die hun woon- of verblijfplaats in het Groot-Duitsche rijk hebben of althans aldaar hun bedrijf uitoefenen, niet voor den Nederlandschen rechter geldend worden gemaakt.
Verder is bepaald, dat reeds aanhangige rechtsgedingen ingevolge art. 1, worden gestaakt, die ingevolge art. 2 geschorst. Maatregelen tot bewaring van rechten worden opgeheven.
(Verordeningenblad No. 42, 27 December '40)
(Vor. ber. Rechterl. macht 4304 A)

A. **JAPAN. — Troonrede van den keizer. - Oproep tot eenheid. —**
Tokio, 26 Dec. (Domei) — De keizer van Japan heeft op 26 December de 76ste zitting van den Landdag in het Hoogerhuis geopend en ter gelegenheid hiervan een troonrede gehouden.
De keizer begon zijn rede met er op te wijzen, dat in de wereld een „weergalooze verwarring" heerscht, welke voortdurend toeneemt. Hij beval zijn onderdanen „zich als één man aaneen te sluiten, om mede te helpen bij de uitvoering van Japans taak" en zich loyaal aan den openbaren dienst te wijden.
Zich richtende tot de leden van de beide Huizen, sprak de keizer zijn voldoening uit over de in toenemende mate hartelijke betrekkingen tusschen Japan en de As-mogendheden. Hij vroeg den afgevaardigden zich bewust te zijn van den ernst van de situatie en in goede verstandhouding overleg te plegen over de begrooting van het komende fiscale jaar, alsmede over de buitengewone militaire begrootingsontwerpen en andere wetgevende maatregelen, die aan hen zullen worden voorgelegd.
Onder de aanwezigen bevonden zich de Amerikaansche, Duitsche en Britsche ambassadeur, de Italiaansche vertegenwoordiger en andere leden van het corps diplomatique.
Van de Japansche marine hebben 625 officieren en manschappen, die zich in het Chineesch-Japansche conflict bijzonder hebben onderscheiden, een belooning in geld ontvangen; 78 hunner kregen de orde van den Gouden Milaan. (Het Vaderland)
(Vor. ber. Troonrede 3072 D)

B. **NEDERLAND. — Waarschuwing: Voorzichtig met mijnen. - Men waarschuwe onmiddellijk de bevoegde autoriteiten. —**
Men meldt van officieele zijde:
Door onvoorzichtig om te gaan met uitgeworpen drijvende of aangespoelde scherpe mijnen of versperringen zijn in den laatsten tijd verschillende soldaten en burgers gedood. Derhalve wordt er voor gewaarschuwd een in zee, rivier of kanaal drijvend, onschuldig lijkend voorwerp, dat er als een mijn of boei uitziet, aan te raken, op te nemen of te naderen. Reeds bij het naderen kan een explosie volgen. Het onschadelijk maken van deze voorwerpen moet door de daartoe bevoegde instanties geschieden.
Op de navolgende punten moet gelet worden:
1. Het vinden van drijvende of aangespoelde mijnen, boeien of verdacht uitziende voorwerpen moet onmiddellijk met nauwkeurige opgave van vindplaats aan de dichtstbijzijnde Duitsche militaire instantie, politie of burgerlijke autoriteit worden medegedeeld.
Hetzelfde geldt voor het zien van mijnen of op boeien lijkende voorwerpen in zee, rivier, kanalen of op het land terecht gekomen voorwerpen.
2. Men vermijde in ieder geval het aanraken of naderen van deze voorwerpen, zoolang niet is vastgesteld, dat deze volkomen onschadelijk zijn.
3. Men zorge dat tot de komst van politie of desbetreffende instanties voor afzetting rondom deze voorwerpen tot een afstand van 1 km. door in den omtrek wonende personen wordt gezorgd. (Alg. Handelsblad)

C. **NEDERLAND. — Duitsche goederen vrij van invoerrechten. —**
Het Verordeningenblad van 27 December bevat een verordening, waarbij wordt bepaald, dat Duitsche goederen als zoodanig ten invoer aangegeven, van invoerrechten worden vrijgesteld. Indien bedoelde echter belast zijn met een specifiek invoerrecht, hetwelk verband houdt met den accijns op gedistilleerd, houtgeest, suiker, bier, geslacht of zout, wordt een door den secretaris-generaal van het departement van Financiën als aequivalent van den accijns vast te stellen bedrag geheven.
De secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart wijst Duitsche goederen aan, waarvoor bij invoer verrekeningsbedragen verschuldigd zijn.
Het besluit treedt op 1 Januari 1941 in werking.
(Verordeningenblad No. 42, 27 December '40)
(Vor. ber. Handel m. Duitschland 4482 G)

D. **GEESTELIJK LEVEN. — „Gemengd huwelijk" en Gereformeerde Kerk - Bepaling in Classis Amsterdam.**
Amsterdam, 3 Dec. — Door de Classis Amsterdam der Gereformeerde kerken is voor de kerken in haar ressort de volgende verklaring vastgesteld om onderteekend te worden bij de aanvrage voor kerkelijke huwelijksbevestiging van een zoogenaamd „gemengd" huwelijk door de niet-Gereformeerde partij: „Ondergeteekende, die met . . . . . verzoekt om kerkelijke huwelijksbevestiging, verklaart van harte in te stemmen met de Apostolische geloofsbelijdenis; erkent, dat door de huwelijksbevestiging in de Gereformeerde kerk zijn (haar) gezin als kerkelijk-Gereformeerd gestempeld is; belooft, dat indien God zijn (haar) huwelijk met kinderen zegent, dezen in de Gereformeerde kerk zullen gedoopt worden, en tevens alle medewerking aan genoemde kerk te zullen geven in de bearbeiding van zijn (haar) gezin." (Telegraaf)

E. **DENEMARKEN. — Hervatting handelsverkeer met Nederland en België. —**
Kopenhagen, 23 Dec. (D.N.B.) — Nieuwe overeenkomsten zijn getroffen nopens Denemarkens goederenruil met Noorwegen.
Voorts zijn regelingen getroffen nopens de handels- en betalingsverhoudingen van Denemarken tot Nederland en België. De overeenkomsten met Nederland omvatten de eerste helft van het komende jaar, terwijl die met België slechts korten tijd zullen gelden, daar nieuwe onderhandelingen voor de nabije toekomst overwogen worden.
De beteekenis van beide laatstgenoemde overeenkomsten is hierin gelegen, dat de goederenruil met deze landen nu hervat kan worden en dat tevens een regeling voor de afwikkeling der betalingen getroffen is.
(Limburger Koerier)
(Vor. ber. Betalingsverkeer m. Nederland 4218 C)

F. **NEDERLAND. — N. S. B. - Hoe besteden wij onzen vrijen tijd? - Dr. T. Goedewaagen zet zijn inzichten uiteen. —**
In een op 23 December gehouden herdenkingsbijeenkomst van kring 50 (Bloemendaal) der N.S.B. heeft de secretaris-generaal van het nieuwe departement van Volksvoorlichting en Kunsten, dr. T. Goedewaagen, een belangwekkende causerie gehouden over het onderwerp „Vrije tijd". Dit vraagstuk van den „vrijen tijd" achtte spreker van groot belang, mede daarom, dat een gedeelte van de werkzaamheden van zijn departement zich hiermede bezig zal houden.
Ons doel is, voor ons volk een nieuwen levensstijl te vormen en daarom is dat vraagstuk thans meer dan ooit een voorwerp van staatsbemoeiing. Dat klinkt den liberalen mensch als heiligschennis. Maar wij bedoelen met staatsbemoeiing het voorbereiden van wegen, lijnen en vormen, waarlangs en waarin aan ons volk een nieuwe stijl kan worden gegeven bij de besteding van den vrijen tijd. Spreker wees op het werk van „Vreugde en Arbeid", waarmede men beoogt, het arbeidende volk een vorm te geven tot verstrooiing, versiering, maar bovenal van verdieping.

Het departement van Volksvoorlichting en Kunsten zal zich bezig moeten houden, aldus spr., met de besteding van den vrijen tijd door het volk.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Nat.-Soc. Bew. 4497 C; Dr. T. Goedewaagen 4464 A)**

A. **SPANJE. — Tanger - Internationaal bestuur definitief opgeheven. —**
Madrid, 14 Dec. (D. N. B.) — Uit Tanger wordt gemeld, dat de Spaansche autoriteiten aldaar definitief het bewind van het internationale bestuur hebben overgenomen, dat hiermede heeft opgehouden te bestaan.
De Spaansche majoor Grecori heeft, als chef der Spaansche overheid van Tanger, de functie van bestuurder op zich genomen, welke, zoo lang Tanger een internationaal bewind had, het laatst door den Spanjaard Manuel Amieva werd bekleed. Spaansche technici en politiebeambten hebben reeds de taak van de vroegere buitenlandsche vertegenwoordigers en internationale politie overgenomen.
(Het Vaderland) **(Vor. ber. Tanger 4436 C)**

B. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Diplomatie - Herbenoeming van den vroegeren Japanschen ambassadeur Osjima. —**
Berlijn, 19 Dec. — De vroegere Japansche ambassadeur te Berlijn, Osjima, die eind 1939 naar Tokio werd teruggeroepen, zal wederom naar Berlijn komen om de leiding der Japansche diplomatieke vertegenwoordiging over te nemen. Deze wijziging in de Japansche legatie bevestigt de nieuwe Japansche buitenlandsche politiek ten opzichte van Duitschland en is als het ware een documentatie van de aansluiting van Japan bij het blok der As-mogendheden.
(Telegraaf) **(V. b. Driemogendhedenpact 4456 F)**

C. **VEREENIGDE STATEN. — Driemanschap voor de bewapening. —**
Washington, 21 Dec. (D. N. B.) — Roosevelt heeft gisteren medegedeeld, dat er een nieuw productiebureau voor bewapeningsdoeleinden is gevormd. Met de leiding van dit bureau zijn belast de voorzitter van de verdedigingscommissie Knudsen en de plaatsvervangende leider van het commissariaat voor arbeidersvraagstukken in de verdedigingscommissie, Hillman. Tot dit bureau behooren verder de minister van Oorlog, Stimson en de minister van Marine Knox. Voorts deelde Roosevelt mede, dat de verdedigingscommissie in haar huidigen vorm blijft bestaan. Het nieuwe bureau staat echter in vele opzichten boven deze commissie. Het bureau is gemachtigd om zelf beslissingen te nemen, die echter met eenparigheid van stemmen moeten worden genomen. Het bureau wordt verdeeld in drie onderafdeelingen, n.l. een afdeeling voor de productie van oorlogsgrondstoffen, een afdeeling voor den inkoop en een afdeeling voor prioriteitskwesties.
(Dezer dagen werd reeds melding gemaakt van de vorming van een driemanschap voor de bewapening, bestaande uit Stimson, Knox en Knudsen. — Red. Alg. Handelsblad) **(Vor. ber. Defensie 4434 A)**

D. **GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. — Gouvernement-generaal Polen - Warschau - De Joodsche en niet-Joodsche bevolking gescheiden. —**
De scheiding tusschen de Jodenbuurt te Warschau en de andere stadsdeelen is thans volkomen tot stand gebracht. Het verlaten en betreden van de Jodenbuurt wordt gecontroleerd. Het tramverkeer is in verband hiermede gewijzigd. Het bestuur over de Joodsche wijk geschiedt door de Joden zelf. Er is ook een eigen Joodsche ordedienst. Den Joden staan voorts groote openbare inrichtingen, als ziekenhuizen, badhuizen, e.d. ter beschikking. De levensmiddelen, welke hun geleverd worden, verwerken zij in eigen bakkerijen, slagerijen, enz. (D.N.B. - N. R. Crt.)
(Vor. ber. Gouvernement-generaal Polen 4474 D)

E. **JAPAN. — Militaire missie naar Italië en Duitschland - Duitsch-Italiaansch-Japansche commissie gevormd. —**
Tokio, 20 Dec. (D. N. B.) — In een officieele mededeeling van het ministerie van Oorlog is bekend gemaakt, dat het Japansche leger besloten heeft om op uitnoodiging van Duitschland en Italië een militaire missie onder leiding van luitenant-generaal Jamasjita, inspecteur-generaal van het wapen der luchtstrijdkrachten van de landmacht naar die twee landen te zenden. De missie heeft tot taak de ervaringen van den Europeeschen oorlog ter plaatse te bestudeeren. De missie zal spoedig via Siberië vertrekken.
Verder is officieel bekend gemaakt, dat een overeenkomst tot stand is gekomen tusschen de Japansche, Duitsche en Italiaansche regeeringen ten aanzien van de in het Driemogendhedenpact vastgelegde vorming van gemeenschappelijke technische commissies, die de verschillende in het pact opgenomen bepalingen moeten uitvoeren. Een algemeene, een militaire en een economische commissie zijn in elk der hoofdsteden der drie landen reeds gevormd. Na het eindigen van de noodzakelijke voorbereidingen zullen de commissies haar werkzaamheden ter hand nemen.
De missie is op 21 December naar Berlijn vertrokken.
(Alg. Hbld.) **(V. b. Driemogendhedenpact 4392 A)**

F. **NEDERLAND. — Omzetbelasting - Nieuwe percentages vastgesteld. —**
Het Verordeningenblad van 27 December bevat een besluit van den secretaris-generaal van het departement van Financiën betreffende de Omzetbelasting (besluit op de Omzetbelasting 1940). Onder den naam Omzetbelasting wordt een belasting geheven, waaraan zijn onderworpen de leveringen van in het vrije verkeer zijnde goederen, welke hier te lande door fabrikanten en andere ondernemers worden verricht, benevens de diensten, welke hier te lande door ondernemers binnen het kader van hun onderneming worden verricht.
Het tarief van de omzetbelasting bedraagt 2½ procent.
Met afwijking van dit percentage bedraagt het tarief van de belasting:
1. 5 ten 100 voor de leveringen door fabrikanten van hun producten met uitzondering van:
a. de leveringen van grondstoffen aan een fabrikant.
b. de leveringen van handelswaren aan een groothandelaar of een kleinhandelaar.
c. de leveringen van gas en electriciteit.
d. de leveringen van door den secretaris-generaal van het departement van Financiën aan te wijzen goederen.
2. Een half ten honderd voor de leveringen door groothandelaren als zoodanig.
Ten aanzien van de leveringen van brood worden voormeld percentage van twee en een half tot een en voormeld percentage van vijf tot twee verminderd.
Ten aanzien van leveringen van melk, eieren, aardappelen, fruit, versche, gezouten, gedroogde en gekoelde groenten door den fabrikant van die goederen worden voormeld percentage van twee en een half tot een en voormeld percentage van vijf tot drie en een half verminderd.
De omzetbelasting is verschuldigd door den ondernemer, die de levering of den dienst heeft verricht.
(Verordeningenblad No. 42, 27 December '40)
(Vor. ber. Omzetbelasting 4390 F)

G. **FRANKRIJK. — Nieuw nieuwsagentschap opgericht - Havas wordt OFI. —**
Genève, 20 Dec. (D.N.B.) — In het Journal Officiel van heden is, naar uit Vichy wordt gemeld, het decreet verschenen, waarbij het nieuwe Fransche nieuwsagentschap wordt opgericht.
De Fransche Staat heeft, zooals bekend is, kortgeleden alle aandeelen, gebouwen en inrichtingen van de informatie- en nieuwsdiensten van het agentschap Havas overgenomen, terwijl de advertentieafdeeling onveranderd blijft. De rechten, die voortvloeien uit den aankoop der aandeelen, en de middelen worden het nieuwe agentschap ter beschikking gesteld. Dit zal den naam „Office France d'Information" of, bij afkorting, „OFI" dragen.
Het tijdstip, waarop de tot dusver bestaande nieuwsdiensten van Havas onder de nieuwe signatuur offi-

cieel zullen worden gepubliceerd, staat nog niet vast. De OFI zal onder de autoriteit van den met de voorlichting belasten minister worden bestuurd door een directeur-generaal, terzijde gestaan door twee raden, den redactieraad, die advies verstrekt omtrent politieke problemen en den zakelijken leidingsraad, die zijn oordeel geeft over kwesties van beheer, techniek en financiering. De begrooting van de OFI moet door den minister van Financiën worden goedgekeurd; aan de OFI wordt een subsidie verleend, welks bedrag ieder jaar op de begrooting wordt vastgesteld.
(Alg. Handelsblad)

A. NEDERLAND. — Een boodschap op 1 Januari 1941 van Rijkscommissaris, Rijksminister Dr. Seyss-Inquart. —

Toen wij aan het einde van 1939 en het begin van dit jaar stonden, had de Führer met zijn zegevierende Weermacht Polen in een bliksemoorlog van achttien dagen verpletterd. In de loopgraven van den Westwall lagen de Duitsche soldaten. Vóór hen lag de Maginot-linie, die door de geheele wereld onoverwinnelijk geacht werd en ook wij konden ons de doorbraak daar slechts met de zwaarste offers aan menschenlevens voorstellen, ofschoon wij bereid waren deze offers te brengen, indien de Führer den aanval noodzakelijk zou achten en daartoe het bevel zou geven. Achter de Maginot-linie stond het millioenenleger der Franschen en rukten de Engelsche divisies op, die voortdurend zwaarder bewapend werden. De vlieghavens der vijandelijke bommenwerpers bevonden zich in de onmiddellijke nabijheid van de bewapeningscentra aan den Rijn en aan de Ruhr. De zeeën werden beheerscht door de Engelsche vloot, die in haar thuishavens nauwelijks bedreigd werd en vrijwel onbelemmerd de blokkade als het vermeende middel tot beslissing van den oorlog toepaste. België, Nederland en de Scandinaafsche landen stonden haast onbeperkt bloot aan den voorshands alleen nog politieken invloed van de Engelschen en er bestond geen waarborg, dat niet tevens over deze landen heen een militaire beslissing gezocht werd, althans om aan Duitschland den toegang tot de aldaar aanwezige economische mogelijkheden te versperren. Op dezelfde wijze speelden onze tegenstanders hun spel van intriges op den Balkan en de pas kort te voren bereikte verstandhouding met Rusland stond in het begin van haar economische ontwikkeling.

Ondanks alles traden wij dit jaar 1940 vol vertrouwen en kracht in, vervuld van de grootschheid van de taak, die het lot „ons toebedeeld had, en overtuigd, dat wij onder leiding van den Führer slechts konden overwinnen." Aan het einde van dit jaar 1940 blikken wij terug op de grootste militaire overwinningen, die ooit in de krijgsgeschiedenis van alle tijden bevochten zijn. Dit jaar heeft op het vasteland van Europa de zegevierende beslissing gebracht. Er bestaat geen enkele militaire macht meer, die deze beslissing op het vasteland op eenigerlei wijze nog twijfelachtig zou kunnen maken. Onze militaire macht is zoo overweldigend, dat het plan om met de een of andere oorlogshandeling op het vasteland een beslissing te forceeren zou eindigen met het wegvagen van dergelijke pogingen. Aan elke ernstige politieke manoeuvre van de Engelschen, die als eenige vijand overgebleven zijn, is op het vasteland de grond en daarmede elk noemenswaardig succes ontnomen. Economisch staat het vasteland van Europa thans den mogendheden van de As ter beschikking en de betrekkingen met Rusland ontwikkelen zich in overeenstemming met een vooruitziende, veelomvattende geleide economie steeds nauwer en succesvoller. Als de Engelschen thans nog inderdaad aan een overwinning wilden denken, dan zouden zij zich moeten kunnen voorstellen, dat zij het vasteland van Europa en, met het oog op het bondgenootschapsverdrag met Japan en het vergelijk met Rusland, de geheele oude wereld tot in het verre Oosten zouden kunnen dwingen. De militaire successen van het jaar 1940 en de daaraan vastgekoppelde politieke gevolgen en economische resultaten maken de As-mogendheden onoverwinnelijk.

Terwijl nu alle economische mogelijkheden van het vasteland op het oorlogsdoel zijn afgestemd en de sterkste militaire mogendheid, die op aarde ooit bestaan heeft, alsmede haar door de ongelooflijke overwinningen dubbel onoverwinnelijke soldaten van het noodige voorzien, verkeeren de industrie-, handels- en vooral de bewapeningsbedrijven van het naar verhouding kleine eiland Engeland van dag tot dag meer in asch en puin en de schepen, die reeds als gevolg van de afgelegenheid der productiegebieden slechts onvolledig hulp kunnen brengen, zinken in steeds grooter getale naar den bodem der zee. De eenige hoop van de Engelschen om door aanvallen van hun vliegers wijziging te brengen in deze voor hen buitenmate ongunstige verhouding van krachten wordt door de afmetingen van het continent te niet gedaan. Daarentegen wordt hun eigen positie steeds onhoudbaarder, daar de Duitsche luchtvloot en marine thans van zeer geringen afstand haar vernietigende slagen aan het eiland en zijn bedrijfsleven kunnen toebrengen. De langdurigheid van dezen oorlog leidt niet tot verzwakking van de krachten der As-mogendheden, doch staat gelijk met den onherroepelijken ondergang van de economische en mettertijd ook van de beschavingspositie van Engeland.

De militaire beslissing, die het jaar 1940 gebracht heeft, maakt het mogelijk, thans reeds de uitvoering van de taak ter hand te nemen, die het lot aan den Führer en de Führer weer aan ons allen heeft gegeven, n.l. den opbouw van een nieuw Europa. Juist de door de Engelschen als hun sterkste wapen geprezen afsluiting van Europa aan de Westzijde zal het zekerste, dwingendste middel blijken, waardoor dit continent zich tot een eenheid zal aaneensluiten, een eenheid, waarin vele der toekomstige deelnemers voor het oogenblik misschien niet meer dan een economische noodzakelijkheid kunnen zien. Doch wij zien, hoe de onderlinge handel van Europa toeneemt, daar alle volken van dit continent ten slotte willen leven en onder elkaar naar de verwerkelijking van hun levensvoorwaarden streven, nu zij eenmaal van het Westen afgesneden zijn. En boven en behalve deze economische betrekkingen beginnen ook de politieke betrekkingen van het vasteland zich te reorganiseeren en te groepeeren om het Driemogendhedenpact als den militairen waarborg van den nieuwen opbouw. De dingen, waarom het gaat, zijn duidelijk naar voren gebracht. De vraagstukken, die opgelost moeten worden, zijn helder gesteld. Ieder staat thans voor de keuze: Voor ons of tegen ons!

Wij, Duitschers, treden het jaar 1941 in, vervuld van het onwankelbaar geloof aan onzen Führer, thans en voor alle tijden bereid ons geheel te geven voor dat, wat de Führer van ons verlangt.

Dem Führer Heil!

's-Gravenhage, 31 December 1940.

(w.g.) Seyss-Inquart.
(Rijksminister en Rijkscommissaris voor het bezette Nederlandsche gebied.)

(N. R. Crt.)

(Vor. ber. Dr. Seyss-Inquart 4490 B; photo 4490a)

B. GROOT-DUITSCHLAND EN DE OORLOG 1940. - Oproep van Rijkskanselier Adolf Hitler tot zijn volk.

Berlijn, 31 December. (D.N.B.) — De Führer heeft ter gelegenheid van de jaarwisseling den volgenden oproep uitgevaardigd:

Mannelijke en vrouwelijke nationaal-socialisten, partijgenooten,

Een jaar Duitsche geschiedenis, rijk aan inhoud, is ten einde. Het geweldige, unieke karakter der gebeurtenissen, hun revolutionnaire beteekenis voor de toekomstige ontwikkeling van de menschheid zullen latere generaties eerst in vollen omvang beseffen. Wij echter, die de geschiedenis van dezen tijd beleven, kunnen ons niet onttrekken aan den indruk, dat de bestiering der Voorzienigheid sterker is dan de bedoeling en de wil van afzonderlijke menschen. De Goden slaan niet slechts hen, die tot ondergang gedoemd zijn, met blindheid, maar dwingen ook de door de Voorzienigheid uitverkorenen doeleinden na te streven, die dikwijls aanvankelijk ver van hun eigen oorspronkelijke wenschen gelegen zijn. Toen het Duitsche volk na de ineenstorting, die jaren aanhield, moreel ten diepste vernederd, economisch gepauperiseerd en aan lager wal, vereenigd door het nationaal-socialisme den weg tot genezing vond, waren leiding en volk besloten de toekomst van de natie te verzekeren door middel van vreedzamen arbeid en door een beroep op het rechtsbesef van de anderen.

Maar reeds vóór in 1933 de macht overgenomen werd, verkondigden de vijanden van het Rijk in talrijke schriftelijke en mondelinge uitingen hun besluit om iedere wederoprichting van het Duitsche volk met alle middelen te verhinderen. Na 30 Januari 1933 zetten zij deze waarschuwing ook terstond in daden om. Zonder eenige reden, slechts krachtens hun infernalen haat jegens het Duitsche volk, begonnen zij met hun nieuwe, wilde hetze en wekten op tot een boycot, niet alleen van de Duitsche goederen, maar vooral ook van den Duitschen mensch. De democratische couranten — zelfs van de kleinste landen — beschouwden het als een voorrecht de grootste Midden-Europeesche mogendheid dag in dag uit te beschimpen, de leidende persoonlijkheden van dit volk met beleedigende uitdrukkingen te overstelpen, het regime te bespotten of wel te belasteren en op te stoken tot gewelddadige militaire acties tegen het Duitsche Rijk. Elke poging tot overeenstemming of zelfs tot beperking der bewapening werd door de misdadige elementen van de kapitalistische democratieën vertoornd of hoonend van de hand gewezen, elke eisch tot gelijkgerechtigdheid van het Duitsche volk met onverbloemd cynisme geweigerd. Vijftien jaar lang hebben zij daarvoor het democratische Duitschland, dat toen slechts kans zag om genade te smeeken — in plaats van zijn recht te eischen — er onder gehouden, en met alle onverbiddelijkheid van plutocratische, politieke en economische zwendelaars uitgeplunderd en afgeperst.

Het nieuwe Duitschland, dat besloten was deze afpersing, die land en volk volkomen naar den afgrond bracht, niet langer te

dulden, wekte om die reden in het bijzonder hun toorn en haat op. Karakterlooze emigranten vereenigden zich met de Joodsche parasieten, die het Rijk verlieten, brachten het Duitsche volk en zijn leiding in verdenking en hielpen zoo mede bij het verwekken van de psychose, die vroeger of later tot oorlog moest leiden.

Bezitters en haveloozen. — Eeuwenlang hebben nu enkele volken — met de Engelschen aan het hoofd — de wereld met hun oorlogen overstelpt en al wat zij maar machtig konden worden met geweld bijeengeroofd, groote millioenenvolken onderworpen en doen verkommeren en op deze wijze hun zoogenaamde wereldrijken op bloed en tranen gegrondvest. Zoo vestigden zij de wereldorde, die sindsdien volgens hun even koude als spotlustige verklaringen uit bezitters en haveloozen bestaat. Ofschoon zij thans zelf inderdaad in het bezit zijn van de grootste bodemschatten ter wereld, slagen zij er desondanks nog niet eens in den nood onder hun eigen volken meester te worden. In staten, die ternauwernood tien menschen per vierkanten kilometer behoeven te voeden, die alle grondstoffen ter wereld hun eigendom noemen, heeft men tien of twaalf millioen werkloozen, dat wil zeggen lieden, die van het menschelijk geluk uitgesloten zijn en dat alles slechts omdat de winzucht, corruptie, traagheid, doch ook de domheid van de heerschers in deze plutocratische democratieën alle methoden en maatregelen afwijzen, die beperkingen zouden kunnen opleggen aan het grenzenlooze egoisme van den enkeling ten bate van het leven van het geheel. Deze elementen, die als leidende politieke persoonlijkheden in de democratische landen tevens ook eigenaars en aandeelhouders van de bewapeningsindustrieën zijn, geloofden bovendien — en gelooven ook thans nog — dat de oorlog de grootste kansen op voordeelige zaakjes medebrengt. Vooral een langdurige oorlog, want hun kapitalistische belang brengt mee zoo lang mogelijk te kunnen profiteeren van de belegging van hun gelden. Zoo valt het te begrijpen, dat bijv. een der voornaamste wapenindustrieelen van Engeland, wijlen minister Chamberlain, van den eersten dag af terstond verklaarde, dat deze oorlog voor Engeland ten minste drie jaar moest duren. Zoo valt het te begrijpen, dat andere democratische machthebbers weer de grootste kans voor hun landen zien in de economische zijde van deelneming aan den oorlog en niet verhelen, dat zij elken vrede door overeenkomst, d.w.z. een verstandig vergelijk over de belangen der volken haten, omdat hierdoor de onmisbare voorwaarden voor de bevrediging van den dividendenhonger der belanghebbenden bij de bewapeningsindustrie niet vervuld zouden worden. De volkeren zelve echter zijn dezen democratischen huichelaars thans evenals voorheen volkomen onverschillig.

Zoo valt ook te begrijpen, dat mijn poging in 1939, om het uitbreken van den oorlog met Frankrijk en Engeland te verhinderen in de geheele democratische wereld niet alleen met een koude weigering ontvangen werd, doch zelfs een woedenden storm van verontwaardiging ontketende. Dat deze oorlog zonder eenige reden aan millioenen menschen het leven en de gezondheid zou kunnen kosten, dat hij bloeiende gebieden in ruïnes moest veranderen was den democratischen financiers onverschillig. Voor hen stond slechts het inmiddels in bewapeningsbedrijven belegde kapitaal op het spel, benevens de vrees om door het uitblijven van nieuwe opdrachten de winsten weer te zien ineenschrompelen. Om hun bedoelingen daarbij te maskeeren, moesten zij met behulp van hun pers een weergalooze leugencampagne organiseeren, waardoor de menschen dom gehouden werden.

Want als de volken zouden begrijpen, dat deze oorlog in het geheel niet noodzakelijk was, dat noch van Engeland, noch van Frankrijk ook maar het geringste was geëischt, dan zou het gevaar kunnen ontstaan, dat de volkeren, die dan ziende geworden waren, hun democratische verdervers zelf tot het afleggen van verantwoording en rekenschap zouden oproepen. Daarom moest men en moet men ook thans nog den volken met de even domme als infame leugen aan boord komen, dat het Duitsche Rijk of Italië de wereld wil veroveren, terwijl in werkelijkheid de in feite reeds bestaande wereldveroveraars behoefte hebben aan oorlogen om de rente van hun kapitalen nog hooger dan tot dusver te doen oploopen.

Geen eisch gesteld. — Deze wereldveroveraars zijn evenwel juist die staten, die aan Duitschland den oorlog verklaard hebben. Duitschland zelf heeft noch aan Frankrijk, noch aan Engeland den geringsten eisch gesteld. Nog op 6 October 1939 heb ik Frankrijk en Engeland uitgenoodigd om gemeenschappelijk met Duitschland de wapens neer te leggen en in plaats van het Europeesche continent in het belang van niet-Europeesche factoren te laten verwoesten en verbloeden, in gemeenschappelijken arbeid te streven naar een verstandigen wederopbouw. Dit bleef vergeefs.

Zoo zijn wij het thans verstreken jaar ingetreden. Het behoorde derhalve ook tot de praktijken van de democratische oorlogsmisdadigers elke Duitsche vredespoging a priori aan hun volken als zwakheid voor te stellen. Toen wij de onophoudelijke democratische aanvallen van gestook jarenlang onbeantwoord lieten, verklaarde men, dat Duitschland het niet waagde ook slechts in een controverse met de machtige staten van het Westen te treden. Toen de voortdurende oorlogsbedreigingen bij Duitschland geen reactie wekten, zei men, dat dit het teeken was, dat Duitschland als gevolg van zijn innerlijke zwakheid niet in staat was hoe dan ook oorlog te voeren. Toen wij de ophitsing tot boycot, de aanhoudende aanvallen op Duitsche consulaten, het neerhalen van Duitsche vlaggen enz. onbeantwoord lieten, trachtte men dit te verklaren als een bewijs voor de afwijzende houding van het Duitsche volk tegenover het huidige regime.

Toen de oorlog eindelijk zou beginnen, werden mijn laatste pogingen om den vrede te handhaven ter zijde geschoven met den triomfkreet, dat thans bewezen was, dat Duitschland ongewapend was en dat men het derhalve nu of nooit met gemak kan vernietigen. Ja, toen eindelijk de eerste van de staten, die door de democratische brandstichters vooruit gestuurd waren, te weten Polen, in achttien dagen verpletterd en vernietigd was en Duitschland nogmaals uiting gaf aan zijn wensch naar vrede, zag men juist in dit verlangen naar vrede het bewijs, dat Duitschland zelf in twijfel verkeerde, en met angst en beven de Britsch-Fransche aanvallen in het Westen te gemoet zag.

Zoo was het en zoo is het thans nog. Of wij nu uit angst dan wel uit verantwoordelijkheidsgevoel in 1939 en 1940 onze vredespogingen ondernomen hebben is intusschen reeds voldoende door de wereldgeschiedenis opgehelderd. Het jaar 1940 heeft beslissingen gebracht als in de geschiedenis der volken in die mate en in dat tempo nog nooit voorgekomen is. De poging van Churchill om zich door overrompeling in Noorwegen te nestelen, waarvan wij vooral dank zij zijn eigen praatlustigheid nog juist op het goede moment verwittigd werden, leidde tot een botsing in dit land. In weinige weken heeft de Duitsche weermacht, hebben onze soldaten dit vraagstuk opgelost. Ofschoon de Fransche en Engelsche invalstroepen ook daar — onder de voor Duitschland ongunstigste omstandigheden — overal vernietigend verslagen en ten slotte uit Noorwegen verdreven werden, speelde vooral de Engelsche propaganda het klaar den strijd om Noorwegen als een Duitsche mislukking voor te stellen, ja, daarin juist een bewijs te zien voor de gebrekkige uitrusting der Duitsche soldaten, voor het tekort aan strijdvaardigheid bij de Duitsche formaties, voor de slechte aanvoering van de Duitsche weermacht en voor het bezwijkende moreel van het Duitsche volk.

Mei 1940. — Op deze wijze belogen en bedrogen, maakten de geallieerden zich begin Mei gereed om te beginnen met de bezetting van België en Nederland, ten einde den oorlog zoo naar de Duitsche grens over te brengen. Den tienden Mei trad de Duitsche weermacht tegen deze manoeuvre op, vervuld van het besluit thans de definitieve beslissing in het Westen af te dwingen. Vijf dagen reeds brachten Nederland tot overgave. Na nog tien dagen heeft het Belgische leger de wapens neergelegd. Zes weken na het begin van het offensief in het Westen echter bestond er ook geen Fransch leger meer, dat in staat geweest zou zijn nog eenigen tegenstand te bieden. Als Britsche propagandisten de situatie zoo trachten voor te stellen, alsof Frankrijk geheel onnoodig den oorlog afgebroken heeft, dan valt daaromtrent het volgende op te merken. De eerste formaties, die den strijd er aan gaven, waren de Engelsche divisies. Van het oogenblik van onzen aanval in het Westen af had dit Britsche leger slechts deze eene gedachte, zoo spoedig mogelijk het vasteland te ontruimen en met dat doel voor de noodzakelijke dekking door middel van Nederlanders, Belgen en Franschen te zorgen. Precies op dezelfde wijze als waarop het enkele weken te voren in Noorwegen het Noorsche leger slechts als beveiliging voor zijn eigen terugtocht beschouwde, zoo deed het dat thans met zijn bondgenooten in Frankrijk en België.

Toen de Fransche regeering om vrede verzocht, was er geen Fransche strijdmacht meer, maar vooral was er al lang geen Engelsche meer. Zij immers had, terwijl Frankrijk nog streed, in snel tempo het eerste gepoogd via Duinkerken te vluchten.

Ook op andere wijze stortte in den loop van dezen historischen strijd het propagandistische leugengebouw van de democratische oorlogshitsers ineen. Terwijl zij nog weinige weken te voren verzekerden, dat meer dan een millioen Engelschen zich op het vasteland bevonden, bleek thans, dat het in plaats van een millioen slechts 12½ divisie geweest is. Zoo hebben zij eigen onderdanen en de volken van hun bondgenooten bedrogen.

De veldtocht in het Westen heeft niet alleen aan een wereld, waarvan de oogen geopend waren, doch ook aan de Duitsche leiding en het Duitsche volk de voortreffelijkheid van de nieuwe Duitsche weermacht bewezen. De Duitsche soldaat is thans in verhoogde mate weer datgene, wat hij steeds geweest is. Leger, marine, luchtwapen en S.S.-formaties hebben met elkander in bereidheid en prestaties gewedijverd. De leiding voldeed aan de hoogste eischen. De dapperheid van den Duitschen man was als in alle tijden boven allen lof verheven.

Het thuisfront. — Maar ook het vaderland heeft een groot aandeel aan dit geweldige succes. Alle organisaties van partij en staat hebben hun voortreffelijkheid in de grootste mate bewezen. Talrijke helpers en helpsters hebben in dienst van onze

oorlogvoering gestaan. Bij de reusachtige organisaties van den rijksarbeidsdienst, de organisatie-Todt, de S.A., den rijksluchtbeschermingsbond enz. kwamen de niet minder groote van het Roode Kruis benevens van de nationaal-socialistische steunformaties.

Het oorlogswinterhulpwerk 1939-'40 is een document van sociale volksgemeenschap, zooals er op aarde geen tweede bestaat. Het oorlogswinterhulpwerk 1940-'41 zal — dat kan thans reeds verklaard worden — dezen indruk slechts versterken.

Maar ook het arbeidsfront in het vaderland heeft ontzaglijke prestaties verricht. Aan de spits staan hier de millioenen-legers van onze bewapeningsarbeiders en van ons landvolk en bovenal het millioenenleger van de in den oorlog werkzame Duitsche vrouw.

Terstond na beëindiging van den veldtocht in het Westen heb ik onlangs — ditmaal tot Engeland — den wensch geuit den op zichzelf zinneloozen oorlog te beëindigen en aan Europa en zijn bewoners het verdere lijden van een dergelijken strijd te besparen. Het antwoord kwam overeen met de belangen van degenen, die het gaven. Een golf van woede en verontwaardiging greep de kapitalistische O. W.'ers van alle democratieën aan.

De gedachte aan een vergelijk tusschen de volken, dat met één slag een einde gemaakt zou hebben aan hun oorlogs- en bewapeningszaakjes, wond hen dermate op, dat hun voornaamste Britsche woordvoerders het denkbeeld van beëindiging van den oorlog afhandelden met den haat en den toorn die te allen tijde de groote financiers bevangt, wanneer geraakt wordt aan het heiligste goed, dat zij op deze wereld bezitten, n.l. aan de belangen van hun kapitaal. En als zij thans aan hun volken, die langzamerhand onrustig worden, beloven, dat zij na den oorlog ook niet ongeneigd zijn op de bres te gaan staan voor zoo iets als volksgemeenschap of zich te bekommeren om de belangen van de gepauperiseerde eigen massa's, dan bewijst dit slechts de gewetenloosheid van deze democratische oorlogsmisdadigers, waarmede zij althans voor de toekomst iets beloven, dat zij in het verleden nimmer gekend hebben en in het heden niet alleen niet kennen, maar ook zoo haten, dat zij reeds daarom aan Duitschland den oorlog verklaard hebben.

Oorlog duurt voort. — Derhalve vindt nu de oorlog zijn voortzetting tot aan de vernietiging van deze elementen, die voor den oorlog verantwoordelijk gesteld moeten worden. Dat de Duitsche weermacht goed is, heeft zij bewezen, dat zij evenwel in de komende maanden nog beter zal zijn is ons besluit. Dit wordt met fantastische nauwgezetheid en onvermoeibaren ijver verwezenlijkt. Het jaar 1941 zal het Duitsche leger, de Duitsche marine en het Duitsche luchtwapen in geweldige versterking en in verbeterde uitrusting zien aantreden. Onder hun slagen zullen dan de laatste phrases van de oorlogsmisdadigers bezwijken en daarmede zullen eindelijk de voorwaarden vervuld zijn voor een werkelijk vergelijk tusschen de volken.

Vrouwelijke en mannelijke nationaal-socialisten: gij kent de geschiedenis van onze binnenlandsche worsteling. Ook hi r moesten bepaalde lagen ter zijde geschoven worden, alvorens er wezenlijke samenwerking van de menschen in ons land kon ontstaan. Naar buiten is het helaas niet anders. De democratische belanghebbenden bij den oorlog, die sinds vele tientallen jaren de wereld in onrust brengen en de volken in steeds nieuwe crises storten, moeten vernietigd worden.

Het is ons onverbiddelijk besluit dit gericht te voltrekken, opdat Europa zijn innerlijken vrede hervindt. Wat er ook moge geschieden, Duitschland zal met koele vastberadenheid alle stappen ondernemen, die noodig zijn ter verwezenlijking van dit doel. Iedere mogendheid, die van deze democratieën eet, zal daaraan sterven.

Indien de heer Churchill en zijn democratische makkers thans verklaren, dat zij hun wereld verdedigen en dat hun wereld naast de onze niet kan bestaan, dan is dat slechts hun eigen ongeluk. De Duitsche wereld heeft precies als de Italiaansche de periode der voorrechten van enkele plutocratische kapitalisten overwonnen en in plaats daarvan de periode van het volk gesteld. Indien de Churchills en hun aanhang nu verklaren in een dergelijke wereld niet te kunnen leven, zullen zij daardoor niet de Duitsche wereld vernietigen, doch vroeg of laat die van henzelf ten val brengen om ook daar den eigen volken de vrijheid te geven. In den strijd van de plutocratische voorrechten tegen de nationaal-socialistische volksrechten zullen laatstgenoemde succes hebben. In dit geloof treden wij het jaar 1941 in.

Italië. — Aan onze zijde staat sinds begin Juni van dit jaar het fascistische Italië. Het was even vastberaden als wij om den oorlog aan te vangen en te voeren. Zijn strijd is ook onze strijd. Zijn verwachtingen zijn de onze.

Het geloof van de oorlogsdrijvers door afzonderlijke acties iets te kunnen veranderen aan den afloop van de worsteling is kinderlijk.

De heer Churchill heeft reeds een groot aantal z.g. „overwinningen" behaald, die naderhand nog steeds mislukkingen gebleken zijn. De heer Churchill was immers de man, die plotseling den onbeperkten luchtoorlog als het groote geheim van de Britsche overwinning uitvond. Drie en een halve maand lang heeft deze misdadiger Duitsche steden door nachtelijke aanvallen lukraak met bommen laten bestoken, brandplaatjes op boerendorpen laten vallen en — naar de bewoners van de Duitsche hoofdstad weten — vooral lazarets als doel aangewezen. Dat de Duitsche weermacht drie en een halve maand niet antwoordde, bevestigde in het brein van dezen man de meening, dat hij nu eindelijk de methode gevonden had, waarop hij Duitschland de baas was en de Duitsche weermacht hem niet kon antwoorden.

Ik heb deze methode, die van humanitair standpunt bezien, een wreedheid was en in militair opzicht slechts een schandaal, drie en een halve maand lang aangezien. Overigens steeds weer met de waarschuwing, dat de vergelding op zekeren dag zou komen. De democratische brandstichters hadden voor deze waarschuwing slechts hun welbekend gelach over. Zij spraken van den „verrukkelijken oorlog", die „blij stemt" en „waarmede men iedereen slechts kan gelukwenschen". Zij kwamen met uitvoerige beschrijvingen van de uitwerking van hun bommen op de Duitsche bevolking, op het Duitsche economische leven enz. Nu bestond de uitwerking van deze aanvallen uitsluitend in de langzaam toenemende verbittering onder het Duitsche volk, de hoop, dat de vergelding eenmaal zou komen en bij de leiding het besluit ten slotte een einde te maken aan deze eenzijdige oorlogvoering.

In de maand Mei is Engeland zijn aanvallen begonnen op de stad Freiburg. Maandenlang hoonde men sindsdien in de kringen van de Britsche oorlogsophitsers de onbekwaamheid van Duitschland om iets dergelijks te doen. Sedert half September zal hun nu wel duidelijk geworden zijn, dat slechts menschelijkheid ons zoolang teruggehouden heeft van beantwoording der misdaden van Churchill.

Thans evenwel zal ook deze oorlog gevoerd worden tot de laatste consequentie, d.w.z. tot de daarvoor verantwoordelijke misdadigers onschadelijk gemaakt zijn. En het is geen phrase, maar bloedige ernst, als wij verzekeren, dat voor elke bom er tien of zoo noodig twintig terugkomen.

Recht overwint. — Zoo mogen zij dan ook thans weer voorbijgaand alleen al om propagandistische redenen spreken van den „keer van den krijgskans". Laten zij echter hierom denken: in dezen oorlog overwint niet het geluk, maar eindelijk eens het recht. En het recht staat aan de zijde van de volken, die voor hun bedreigd bestaan strijden. En de strijd om dit bestaan zal deze volken tot de ontzaglijkste prestaties van de wereldgeschiedenis aansporen. Als in de democratieën de drijvende kracht bij de productie de winst is, die afzonderlijke industrieelen, bankmenschen en omgekochte politici in hun zak steken, dan is het in het nationaal-socialistische Duitschland en in het fascistische Italië het inzicht van de millioenen werkers, dat de democratieën, indien zij ooit zouden overwinnen, met de geheele kapitalistische wreedheid zouden woeden, waartoe diegenen in staat zijn, wier eenige God het goud is, die geen ander menschelijk gevoel kennen dan de winzucht en bereid zijn iedere andere edelere gedachte zonder meer aan dezen drift prijs te geven.

Het nationaal-socialistische Duitschland, het fascistische Italië en het met ons verbonden Japan weten, dat in dezen oorlog niet om een staatsvorm gestreden wordt, niet om zekere internationale toekomst-constructies, doch uitsluitend hierom, of deze aarde slechts voor de eene partij en niet eveneens voor de andere zal bestaan.

Een Amerikaansche politicus heeft de geestige uitdrukking gelanceerd, dat het au fond niet anders dan een poging van de haveloozen is om iets te krijgen. Wij kunnen daartegen geen bezwaar hebben. Terwijl de overige wereld zich gereedmaakt den haveloozen het weinige, dat zij nog bezitten, evenals voor de overneming van de macht, te ontstelen, treden wij voor de bezittende wereld met het besluit voor de haveloozen de algemeene menschenrechten strijdend te veroveren en hun dat aandeel in het leven te waarborgen, waarop zij krachtens dit recht aanspraak kunnen maken.

Deze strijd is niet een aanval op de rechten van andere volken, doch slechts op de aanmatiging en hebzucht van een dunne kapitalistische bovenlaag, die niet wil inzien, dat de tijd voorbij is, waarin het goud de wereld regeerde, dat integendeel een toekomst aanbreekt, waarin de volken, d.w.z. de menschen, de beslissende kracht in het leven der naties zijn. Dit inzicht was het, dat in het afgeloopen jaar vleugelen gegeven heeft aan de nationaal-socialistische legers.

Het zal hun ook komend jaar de overwinning bereiden.

Terwijl wij nu voor dit geluk van de volken strijden, gelooven wij ook het spoedigst den zegen der Voorzienigheid te verdienen. De Heere God heeft tot dusver Zijn goedkeuring aan onzen strijd gehecht. Hij zal ons — indien wij onzen plicht trouw en dapper vervullen — ook in de toekomst niet verlaten.

(Alg. Handelsblad - Het Vaderland - Maasbode - Limb. Koerier)

(Vor. ber. Rijkskanselier Hitler 4500 D)